

ŚWIĘTY KORAN

TEKST ARABSKI
I TŁUMACZENIE POLSKIE

TRANSLATION OF THE HOLY QURAN
IN POLISH

ŚWIĘTY KORAN

TEKST ARABSKI
I TŁUMACZENIE POLSKIE

Wydany pod patronatem

Hadhrat Mirza Tahir Ahmad

Czwartego Następcy Obiecanego Mesjasza i
Głowy Ruchu Ahmadiyyah w Islamie

ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LTD.

ŚWIĘTY KORAN

**Tekst Arabski I Tłumaczenie Polskie
(The Holy Quran with Polish Translation)**

**First Published in U.K. in 1990
Reprinted in 1996**

© Islam International Publications Ltd.

**Published by:
Islam International Publications Ltd.
Islamabad,
Sheephatch Lane
Tilford, Surrey GU10 2AQ
United Kingdom.**

**Printed in U.K by:
Unwin Brothers Ltd
The Gresham Press,
Old Woking,
Surrey GU22 9LH**

ISBN 1 85372 361 4

For further information contact addresses:

**AHMADIYYA MUSLIM ASSOCIATION
UL-DYMNA 17
02-411-WARSZAWA
POLAND**

**AHMADIYYA MUSLIM ZENTRUM
MITTELWEG-43
60318 FRANKFURT AM MAIN
FRANKFURT
GERMANY**

PRZEDMOWA

To tłumaczenie oparte jest na angielskim przekładzie Malik Ghulam Farid .

Wszystkie koszty druku tego tłumaczenia pokryte zostały przez Rodzinę Obiecanego Mesjasza, Założyciela Muzułmańskiej Wspólnoty Ahmadiyya . Modlimy się gorąco aby Allah Wszechmogący sownie ich wynagrodził i przyjął ich szczere poświęcenie.

Przedstawiając to Święte Pismo polskojęzycznym czytelnikom modlimy się do Allaha Wszechmogącego aby stało się ono dla nich przewodnikiem i aby czerpać mogli korzyść z nauk Świętego Słowa Bożego, zesłanego całej ludzkości.

WYDAWCA

SPIS TREŚCI

Rozdział	Strona	Rozdział	Strona
1 Al-Fātiḥah	1	35 Al-Fāṭir	940
2 Al-Baqarah	9	36 Yā Sīn	951
3 Āl-'Imrān	121	37 Al-Şaffāt	965
4 Al-Nisā	185	38 Şād	984
5 Al-Mā'idah	240	39 Al-Zumar	998
6 Al-An'ām	279	40 Al-Mu'min	1013
7 Al-A'rāf	323	41 Iļā Mīm Sajdah	1029
8 Al-Anfāl	375	42 Al-Shūrā	1041
9 Al-Taubah	395	43 Al-Zukhruf	1054
10 Yūnus	427	44 Al-Dukḥān	1067
11 Hūd	454	45 Al-Jāthiyah	1074
12 Yūsuf	484	46 Al-Aḥqāf	1081
13 Al-Ra'd	510	47 Muḥammad	1091
14 Ibrāhīm	525	48 Al-Faṭḥ	1100
15 Al-Ĥijr	538	49 Al-Hujurāt	1111
16 Al-Naḥl	555	50 Qāf	1117
17 Bani Isrā'īl	583	51 Al-Dhāriyāt	1125
18 Al-Kahf	612	52 Al-Ṭūr	1134
19 Maryam	644	53 Al-Najm	1143
20 Ṭā Hā	668	54 Al-Qamar	1153
21 Al-Anbiyā'	694	55 Al-Raḥmān	1162
22 Al-Ĥajj	717	56 Al-Wāqī'ah	1173
23 Al-Mu'minūn	739	57 Al-Hadīd	1183
24 Al-Nūr	759	58 Al-Mujādilah	1193
25 Al-Furqān	782	59 Al-Ĥaṣhr	1200
26 Al-Shu'arā'	797	60 Al-Mumtaḥanah	1208
27 Al-Naml	821	61 Al-Şaff	1214
28 Al-Qaṣaṣ	841	62 Al-Jumu'ah	1219
29 Al-'Ankabūt	862	63 Al-Munāfiqūn	1223
30 Al-Rūm	876	64 Al-Taghābun	1227
31 Luqmān	890	65 Al-Ṭalāq	1232
32 Al-Sajdah	898	66 Al-Taḥrīm	1237
33 Al-Aḥzāb	904	67 Al-Mulk	1243
34 Al-Saba'	927	68 Al-Qalam	1249

Rozdział	Strona	Rozdział	Strona
69 Al-Hāqqah	1257	93 Al-Duhā	1378
70 Al-Ma'ārij	1264	94 Al-Inshirāh	1381
71 Nūh	1270	95 Al-Tīn	1384
72 Al-Jinn	1275	96 Al-'Alaq	1387
73 Al-Muzzammil	1281	97 Al-Qadr	1390
74 Al-Muddaththir	1286	98 Al-Bayyinah	1393
75 Al-Qiyāmah	1293	99 Al-Zilzāl	1396
76 Al-Dahr	1299	100 Al-'Ādiyāt	1398
77 Al-Mursalāt	1305	101 Al-Qāri'ah	1401
78 Al-Naba'	1312	102 Al-Tākathur	1404
79 Al-Nāzi'āt	1317	103 Al-'Aşr	1407
80 'Abasa	1323	104 Al-Humazah	1409
81 Al-Takwīr	1329	105 Al-Fīl	1411
82 Al-Infiţār	1334	106 Al-Quraish	1413
83 Al-Taţfīf	1338	107 Al-Mā'ūn	1416
84 Al-Inshiqāq	1343	108 Al-Kauthar	1418
85 Al-Burūj	1347	109 Al-Kāfirūn	1420
86 Al-Ţāriq	1351	110 Al-Naşr	1423
87 Al-A'lā	1354	111 Al-Lahab	1425
88 Al-Ghāshiyah	1358	112 Al-Ikhlāş	1428
89 Al-Fajr	1361	113 Al-Falaq	1431
90 Al-Balad	1366	114 Al-Nās	1433
91 Al-Shams	1370		
92 Al-Lail	1374		

ROZDZIAŁ I

AL-FĀTIHAH

(Objawiona przed Hijrah)

Miejsce i czas objawienia

Jak powiada wielu tradycjonalistów, całość tej Sury objawiona została w Mekce i od samego początku stanowiła część Modlitwy muzułmańskiej. O tej surze mówi się w tekście Koranu: „Istotnie daliśmy wam siedem często powtarzanych wersetów oraz wielki Koran” (15.88), co zostało objawione w Mekce. Zgodnie z niektórymi danymi Sura ta objawiona także została po raz drugi w Medynie. Jednakże czas pierwszego objawienia można umieścić bardzo wcześniej w działalności Proroka.

Nazwy tej Sury i ich znaczenie

Najbardziej znana nazwa tej krótkiej Sury, *Fātihah al-Kitāb*, (Wstępny rozdział Księgi), omawiana jest przez kilku godnych uwagi tradycjonalistów (Tirmidhī + Muslim). Tytuł ten skrócono później do *Sūrah Al-Fātihah*, albo po prostu *Al-Fātihah*. Znana jest spora liczba określeń tej sury, z których poniższe są najczęstsze spotykane: *Al-Fātihah al-Salāt*, *Al-Hamd*, *Umm al-Qur’ān*, *Al-Qur’ān al-‘Azīm*, *Al-Sab’ al-Mathānī*, *Umm al-Kitāb*, *Al-Shifā*, *Al-Ruqyah* oraz *Al-Kanz*. Powyższe nazwy rzucają wiele światła na olbrzymie znaczenie tej sury.

Nazwa *Fātihah al-Kitāb* (Wstępny rozdział Księgi) oznacza, że będąc umieszczoną na początku, sura ta jest kluczem do całości tematu Koranu. *Al-Salāt* (Modlitwa) oznacza, że sura ta stanowi całkowitą i doskonałą modlitwę i jest integralną częścią instytucjonalnej Modlitwy Islamu. *Al-Hamd* (Chwała) oznacza, iż sura ta oświeca wzniósłoby cel stworzenia człowieka oraz naucza, że stosunek Boga do człowieka cechuje się łaską i miłosierdziem. *Umm al-Qur’ān* (Matka Koranu) oznacza, że sura ta stanowi streszczenie całego Koranu, zawierając w niewielu słowach całą tę wiedzę, która ma wpływ na moralny i duchowy rozwój człowieka. *Al-Qur’ān al-‘Azīm* (Wielki Koran) oznacza, że chociaż sura ta znana jest jako *Umm al-Kitāb* i jako *Umm al-Qur’ān*, stanowi niemniej część Świętej Księgi i nie jest odrębną całością, jak niektórzy uważają. *Al-Sab’ al-Mathānī* (Siedem Wersetów Często Powtarzanych) oznacza, że tych siedem wersetów właściwie spełnia wszystkie duchowe potrzeby człowieka. Oznacza ta nazwa także, że surę tę należy powtarzać w każdym *Rak’at* Modlitwy. *Umm al-Kitāb* (Matka Księgi) oznacza, że modlitwa zawarta w tej surze była sprawą objawienia Prawa Koranicznego. *Al-Shifā’* (Uzdrowienie) oznacza, że sura ta stanowi lekarstwo na wszelkie prawne wątpliwości i obawy człowieka. *Al-Ruqyah* (Urok) oznacza, że jest ona nie tylko osłoną przed chorobą, ale że dostarcza ochrony przed Szatanem i jego następcami oraz wzmacnia serca ludzkie przeciwko nim. *Al-Kanz* (Skarbnica) oznacza, że sura ta jest niewyczerpalnym źródłem wiedzy.

Wzmianka o Al-Fātihah w proroctwie Nowego Testamentu

Najbardziej jednak znaną nazwą tej sury jest *Al-Fātihah*. Warto zauważyć, że sama ta nazwa pojawia się w pewnym proroctwie Nowego Testamentu: „I ujrzałem innego potężnego anioła, zstępującego z nieba... i w prawej ręce miał otwartą książeczkę. Nógę prawą postawił na morzu, a lewą na ziemi” (Ap 10.1-2). Hebrajskim odpowiednikiem słowa „otwarty” jest *Fatoah*, które znaczy dokładnie to samo, co arabskie *Fātihah*. I dalej: „A kiedy zawołał, siedem gromów przemówiło swym głosem” (Ap 10.3). Tych „siedem gromów” reprezentuje siedem wersetów tej sury. Naukowcy chrześcijańscy powiadają, że prorocтво to dotyczy drugiego przyjścia Chrystusa, co oparte jest na faktach autentycznych. Święty Założyciel Ruchu Ahmadijja, Hadrat Mirzā Ghulām Ahmad, w osobie którego spełniło się prorocтво drugiego przyjścia Jezusa, napisał komentarz do tej sury i przedstawił argumenty o prawdziwości swojego twierdzenia na podstawie treści i zawsze wykorzystywał ją jako modlitwę wzorcową. Z tych siedmiu krótkich wersetów zaczerpnął on Boże rzeczywistości i prawdy, które nie były znane wcześniej. Było tak, jakby ta sura była zapieczętowaną księgą aż do czasu, kiedy jej skarby nie zostały obnażone przez Hadrat Ahmad. W ten sposób spełniło się prorocтво zawarte w Ap 10.4: „Skoro przemówiło siedem gromów, zabrałem się do pisania, lecz usłyszałem głos mówiący z nieba: «Zapieczątuj to, co siedem gromów powiedziało, i nie pisz tego!»” Prorocťwo to odnosiło się do faktu, że *Fatoah* lub *Al-Fātihah* pozostanie na pewien czas księgą zamkniętą, ale że nadejdzie taki czas, kiedy zawarte w niej bogactwa wiedzy zostaną objawione. Dokonał tego Hadrat Ahmad.

Łączność z resztą Koranu

Sura ta stanowi wstęp do Koranu. Jest ona w rzeczywistości miniaturą Koranu. W ten sposób na samym początku jego studiowania czytelnik zaznajamia się z zarysem tematycznym, jakiego ma oczekiwać od całej Świętej Księgi. Powiada się, że Święty Prorok powiedział, iż sura Al-Fātihah jest najważniejszą surą całego Koranu (Bukhāri).

Temat

Sura ta zawiera esencję całej nauki Koranu. Mówiąc ogólnie, omawia ona wszystkie tematy, o których jest szczegółowo mowa w pozostałych częściach Koranu. Zaczyna się ona od opisu podstawowych atrybutów Boga stanowiących punkt, wokół którego obracają się wszystkie inne atrybuty Boga oraz podstawę funkcjonowania wszechświata oraz stosunków między Bogiem i człowiekiem. Te cztery podstawowe atrybuty Boże, *Rabb* (Stwórca; Ten, który podtrzymuje i rozwija), *Rahmān* (laskawy), *Rahīm* (litościwy) oraz *Mālikī Yaum al-Dīn* (Pan Dnia Sądu), oznaczają, że po stworzeniu człowieka Bóg obdarzył go najlepszymi zdolnościami naturalnymi oraz dostarczył środków i materiałów potrzebnych do jego rozwoju fizycznego, społecznego, moralnego i duchowego. Ponadto, Bóg uczynił tak, żeby pragnienia i dokonania człowieka zostały godziwie wynagrodzone. W Surze tej mówi się dalej, że człowiek stworzony został dla 'Ibadāh, to znaczy, aby czcił Boga i osiągnięcie Jego bliskości oraz aby stale potrzebował Jego pomocy w spełnianiu tego najwyższego celu. Po tych czterech atrybutach Bożych wspomina się o modlitwie, w której pełnego wyrazu nadaje się wszelkim pobudkom duszy ludzkiej. Modlitwa ta naucza, że człowiek powinien zawsze poszukiwać i błagać o pomoc Bożą, aby Bóg mógł dać mu środki potrzebne dla osiągnięcia sukcesu w tym oraz w przyszłym życiu. Ale ponieważ człowiek jest skłonny czerpać siłę i inspirację z dobrych przykładów tych szlachetnych i wielkich dusz przeszłości – które osiągnęły cel swojego życia – naucza się go, aby się modlił, by Bóg – podobnie jak w ich przypadku – także przed nim otworzył drogę nieskończonego postępu moralnego i duchowego. Na koniec modlitwa ta zawiera ostrzeżenie na wypadek, gdyby po doprowadzeniu do tej właściwej drogi człowiek zboczył z niej, utracił z oczu swój cel i zniechęcił do siebie swego Stwórcę. Człowiek nauczany jest, że powinien zawsze uważać i stale poszukiwać ochrony Bożej przeciwko możliwemu zniechęceniu się Pana. Oto temat tej sury, który w *Al-Fātihah* zawarty jest w bardzo niewielu słowach. Jest to zarazem temat, którym szczegółowo zajmuje się cały Koran, przedstawiając liczne przykłady, by właściwie kierować czytelnikiem.

Gożąco zaleca się wiernym, aby przed każdym czytaniem Koranu prosili Boga o ochronę przed Szatanem: „Kiedy recytujesz Koran, szukaj schronienia u Allacha przed Szatanem, przed tym, który jest odrzucony” (16,99). Dalej, schronienie i ochrona implikują: (1) że żadne zło nie powinno w nas zamieszkać; (2) że nic, co dobre, nie powinno z nas ulecieć; oraz (3) że po osiągnięciu dobroci nie możemy na powrót stoczyć się do zła. Oto zalecone słowa modlitwy: „Szukam schronienia u Allacha przed Szatanem, przed tym, który jest odrzucony”. Taka modlitwa powinna mieć miejsce przed każdą lekturą Koranu.

Każda część Koranu – a jest ich 114 – nazywa się *Sūrah*. Słowo to, które można przełożyć jako „rozdział”, znaczy, (1) ranga lub wybitność; (2) znak; (3) wyniosły lub piękny budynek; oraz (4) coś pełnego i całkowitego (Aqrab + Qurtubi). Rozdziały Koranu nazywane są *Sūrahmi*, ponieważ (a) czytając je człowiek zostaje wyniesiony w swej randze i przez to osiąga wybitność; (b) służą one jako znaki początku i końca różnych tematów poruszanych w Koranie; (c) każda z nich jest jak wspaniały gmach oraz (d) każda z nich zawiera pełen temat. Nazwa „*Sūrah*” dla poszczególnych części Koranu użyta jest w samym Koranie (2,24; 24,2). Użyta została także w Hadith. Święty Prorok powiada: „Właśnie została mi objawiona *Sūrah* i brzmi następująco” (Muslim). Wynika z tego jasno, że nazwa *Sūrah* na określenie każdego rozdziału Koranu używana była od początku islamu i nie jest innowacją współczesną.

1. ^aW¹ imię² Boga³. Miłosiernego,
Litościwego.⁴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

العزائم

^aUmieszczone przed każdym Rozdziałem z wyjątkiem Rozdziału 9; także w 27.31.
Patrz także 96.2.

1. *Bā'* jest partykułą, która używana jest do przekazywania kilku znaczeń, przy czym jednym z lepicj pasujących tutaj jest „z”. Słowo złożone *Bism* może dlatego znaczyć „z imieniem”. Zgodnie z użyciem arabskim słowo *Iqra'* lub *Aqra'u* lub *Naqra'u* lub *Ishra'* lub *Ashra'u* lub *Nashra'u* można by rozumieć przed *Bismillāh*, co mogłoby znaczyć „zacząć z imieniem Allacha” lub „recytować z imieniem Allacha”. W przekładzie *Bismillāh* oddano zwrotem „w imię Allacha”, która to forma jest bardziej znana (Lane).

2. *Ism* oznacza „imię” lub „atrybut” (*Aqrab*). Tutaj słowo to użyte jest w obu tych znaczeniach. Odnosi się ono do Allacha – słowa, które jest rzeczownikową nazwą Boga; oraz do *Al-Rahmān* (Miłosierny) i *Al-Rahīm* (Litościwy), które są przydawkowymi nazwami Boga.

3. *Allach* jest nazwą Najwyższej Istoty, Jedynego Posiadacza wszelkich doskonałych atrybutów, który jest całkowicie pozbawiony jakichkolwiek wyobraźalnych wad. W języku arabskim słowo *Allāh* nigdy nie jest używane do określania jakiegokolwiek innej istoty lub rzeczy. W żadnym innym języku nie istnieje oddzielna nazwa czy imię własne dla określenia tej Najwyższej Istoty. Określenia w innych językach są albo przydawkowe, albo opisowe i często używa się ich w liczbie mnogiej. Jednakże słowa *Allāh* nigdy nie używa się w liczbie mnogiej. Jest to zwykły rzeczownik, nie pochodzący od innego słowa i nigdy nie używany w formie określnika. Z braku właściwego odpowiednika, w całym przekładzie zachowano to właśnie słowo *Allāh*. Pogląd ten potwierdzany jest przez największe autorytety – znawców języka arabskiego. „*Allāh*”, zgodnie z najpoprawniejszą opinią, jest imieniem własnym, stosowanym wobec tej Istoty, która istnieje sama z siebie, która posiada wszystkie atrybuty doskonałości – gdzie *al* jest nieoddzielne (Lane).

4. *Al-Rahmān* (Łaskawy) oraz *Al-Rahīm* (Litościwy) oba od tego samego rdzenia *Rahima*, który oznacza „okazał łaskę”, „który był miły i dobry”, „który przebaczył”. Słowo *Rahmah* łączy w sobie ideę *Riqqah*, to znaczy „czułość” oraz *Ihsān*, czyli „dobroć” (*Mufradat*). *Al-Rahmān* zawiera się w mierze *Fa'lān*, zaś *Al-Rahīm* w mierze *Fa'il*. Wedle zasad języka arabskiego, im więcej liter dodanych jest do rdzenia, tym szersze lub bardziej intensywne jest znaczenie słowa (*Kashshāf*). Miara *Ka'lān* niesie ze sobą ideę pełni i obszerności, podczas gdy miara *Fa'il* oznacza ideę powtarzania oraz liberalnego dawania nagrody tym, którzy na nią zasługują (*Muhīt*). Zatem podczas gdy słowo *Al-Rahmān* oznaczałoby „łaskę obejmującą cały wszechświat”, słowo *Al-Rahīm* znaczyłoby „łaska ograniczona, lecz okazywana po wielokroć”. W świetle powyższych znaczeń *Al-Rahmān* to Ten, który okazuje łaskę hojnie wszelkiemu stworzeniu bez względu na wysiłki i czyny, zaś *Al-Rahīm* to Ten, który okazuje łaskę w odpowiedzi, w wyniku działania człowieka, ale okazuje ją liberalnie i wielokrotnie. Pierwsze znaczenie stosuje się wyłącznie do Boga, podczas gdy drugie także do człowieka. To pierwsze rozciąga się nie tylko na wiernych i niewiernych, ale i na całe stworzenie. To drugie ma zastosowanie w zasadzie tylko do wiernych. Według pewnego powiedzenia Świętego Proroka, ten pierwszy atrybut należy do tego życia, podczas gdy ten drugi należy do życia przyszłego (*Muhīt*), co oznacza, że ponieważ ten świat to świat w większości czynów, a świat przyszły będzie światem, w którym działanie zostanie nagrodzone, Boży atrybut *Al-Rahmān* daje człowiekowi materiał do działania w jego życiu, zaś Jego atrybut *Al-Rahīm* wywołuje rezultaty w życiu przyszłym. Wszystko, czego potrzebujemy i od czego zależne jest nasze życie, to czysto Boża łaska – dawana nam zanim cokolwiek uczynimy, a nawet zanim się urodzimy, podczas gdy czekające nas w życiu przyszłym błogosławieństwa zostaną nam dane jako nagroda za nasze czyny. Wykazuje to, że *Al-Rahmān* to Dawca darów poprzedzających nasze urodziny, zaś *Al-Rahīm* to Dawca błogosławieństw, będących nagrodą za nasze czyny.

Bismillāh al-Rahmān al-Rahīm jest pierwszym wersem w każdej surze z wyjątkiem *Al-Barā'ah*, która wszakże nie jest oddzielną surą, ale kontynuacją sury *Al-Anfāl*. Jest takie powiedzenie, przedstawione przez *Ibn 'Abbās*, dotyczące tego, że kiedy tylko objawiana była jakaś nowa *Surah*, *Bismillāh* było pierwszym objawianym wersem oraz, że bez *Besmillāh* Święty Prorok nie wiedział, że zaczyna się nowa *Surah* (*Dāwūd*). Powiedzenie to wykazuje, że (1) werseł *Bismillāh* jest częścią Koranu, a nie czymś zbędnym oraz (2), że rozdział *Barā'ah* nie jest Rozdziałem oddzielnym. Obala ono także przekonanie wyrażane przez niektórych, jakoby *Bismillāh* stanowił jedynie część sury *Al-Fātihah*, a nie wszystkich Rozdziałów Koranu. Powiada się o Świętym Proroku, iż powiedział ponadto, że werseł *Bismillāh* jest częścią wszystkich Rozdziałów Koranu (*Bukhārī + Qutnī*). Miejsce tego wersetu na początku każdego Rozdziału ma następujące znaczenie:

2. ^aChwała^{5-5A} Boga, Panu⁶ światów.^{6A}

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

*6,2; 6,46; 10,11; 18,2; 29,64; 30,19; 31,26; 34,2; 35,2; 37,183; 39,76; 45,37

Koran jest skarbnicą wiedzy Boskiej, do której nie można mieć dostępu bez szczególnej łaski Boga: „Nikt jej nie tknie, lecz tylko oczyszczeni” (56,80). Tak zatem *Bismillāh* umieszczony został na początku każdej Sury, by przypominać muzułmanom, że aby mieć dostęp i korzystać ze skarnicy wiedzy Boskiej, zawartej w Koranie, należy podchodzić do niej nie tylko z czystym sercem, ale należy też stale prosić Boga o pomoc. Werset *Bismillāh* służy jeszcze innemu ważnemu celowi. Jest on kluczem do znaczenia każdej Sury, jako że wszelkie pytania natury moralnej czy duchowej odnoszą się w ten czy inny sposób do podstawowych atrybutów Bożych – *Rahmāniyyah* (Łaska) oraz *Rahimiyyah* (Litość). Zatem w rzeczywistości każda *Surāh* stanowi szczegółową ekspozycję niektórych aspektów atrybutów Bożych wspomnianych w tym wersecie. Panuje zgoda co do tego, że formuła *Bismillāh* została zapożyczona z wcześniejszych Pism. Podczas gdy Sale powiada, iż werset ten został zapożyczony z *Zend-Avesta*, Rodwell jest zdania, iż przedmuzułmańscy Arabowie zapożycczyli go od Żydów, zaś następnie werset ten wcielony został do Koranu. Oba te poglądy są oczywiście błędne. Po pierwsze, muzułmanie nigdy nie twierdzili, że formuła ta w tej lub podobnej formie nie była znana przed objawieniem Koranu. Po drugie, błędem jest twierdzenie, że ponieważ formuła ta – identyczna lub podobna w swej formie – bywała czasami używana przez przedmuzułmańskich Arabów nawet przed objawieniem Koranu, nie mogła ona pochodzić od Boga. Faktycznie sam Koran powiada, iż Salomon wykorzystywał tę formułę w liście pisanym do królowej Szeby (27,31). Muzułmanie zaś twierdzą – czego nie udało się nigdy obalić – że Koran był pierwszym objawionym Pismem, które wykorzystywano właśnie w taki sposób. Błędem jest również twierdzenie, że formuła ta była powszechna wśród Arabów przedmuzułmańskich, jako że znanym faktem jest, iż Arabowie mieli awersję do używania określenia *Al-Rahmān* wobec Boga. Powtórzmy zatem – skoro formuły takie znane były wcześniej, to potwierdza to jedynie fakt i prawdę nauki Koranu, że nie ma ludu, do którego nie zostałyby wysłany Nauczyciel (35,25) oraz, że Koran jest składnicą wszelkich trwałych prawd zawartych w Księgach objawionych wcześniej (98,5). Oczywiście Koran dodaje o wiele więcej i cokolwiek tylko podejmuje, ulepsza to w formie i wykorzystaniu lub i jedno, i drugie.

5. W języku arabskim *al* odpowiada przedimkom określonym w takich językach, jak w niemieckim „Der, Die, Das” lub angielskim „the”. Używa się go do przekazywania wszechstronności, czyli wszystkich aspektów lub kategorii podmiotu, albo do określenia doskonałości, która też jest aspektem wszechstronności, o tyle, że zawiera wszelkie stopnie i odcienie. Używa się go także do wskazywania czegoś, o czym już się wcześniej mówiło lub koncepcji, która znalazła już swoje miejsce w umyśle.

5A. W języku arabskim słowa *Madh* i *Hamd* używane są w sensie chwały i dziękczynienia. Lecz podczas gdy *Madh* może być fałszywe, *Hamd* jest zawsze prawdziwe. Podobnie *Madh* może być używane w odniesieniu do takich aktów dobroci, nad którymi czyniący je nie sprawuje kontroli, lecz *Hamd* używane jest wyłącznie w odniesieniu do takich czynów, które są wolicjonalne (*Mufradāt*). *Hamd* oznacza także podziw, oddawanie czci obiektowi chwały. Także uniżoność, pokorę i poddanie osoby oferującej tę chwałę (Lane). Zatem *Hamd* jest tutaj słowem najważniejszym, gdzie w zamysle znajduje się odniesienie do wewnętrznej dobroci i prawdziwie zasłużonej chwały i gloryfikacji Boga. W użyciu powszechnym słowo *Hamd* stosuje się wyłącznie w odniesieniu do Boga.

6. Czasownik *Rabba* oznacza: „on spowodował tę sprawę; on powiększył, rozwinął, ulepszył i zakończył tę rzecz; on podtrzymywał i troszczył się”. Zatem *Rabb* oznacza (a) Pana, Stwórcę, Mistrza; (b) Tego, który podtrzymuje i rozwija; (c) Tego, który prowadzi do doskonałości stopniowo (*Mufradāt* + Lane). W użyciu w połączeniu z jakimś innym wyrazem słowo to można stosować w odniesieniu do osób lub istot innych niż Bóg.

6A. *Al-Ālamīn* jest liczbą mnoga *al-Ālam* pochodzącego od rdzenia ‘*līm* – „znać”. Słowo to stosuje się w odniesieniu do wszystkich istot i rzeczy, dzięki którym człowiek jest w stanie poznać Stwórcę (*Aqrab*). Stosuje się je w odniesieniu do nie tylko wszelkich rodzajów istot stworzonych czy rzeczy, ale i do ich klas ziorczo. Przez to powiada się ‘*Ālam al-Ins*, czyli świat ludzkości, albo ‘*Ālam al-Hayawān*, czyli świat zwierząt. Słowo *al-Ālamīn* nie jest używane dla określenia istot rozumnych, jak człowiek czy anioł. Koran stosuje je wobec wszystkich istot stworzonych (26,24-29; 41,10). Oczywiście czasami słowo to używane jest w jego ograniczonym sensie (2,123). Tutaj użyte jest w sensie najszerszym i oznacza „wszystko, co jest oprócz Allacha”, to znaczy ożywione i nieożywione rzeczy, a w tej liczbie i ciała niebieskie – słońce, księżyc, gwiazdy, itp.

3. ^aMiłosiernemu. ^bLitościwemu⁷,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٧﴾

4. ^cKrólowi⁸ ^ddnia⁹ Sądu¹⁰.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٨﴾

^a25,61; 26,6; 41,3; 55,2; 59,23; ^b33,44; 36,59; ^c48,15; 74,47; 82,18, 19; 83,7.

Zwrot „Wszelka chwała należy się tylko Allahowi” jest o wiele starszy i głębszy w swym znaczeniu niż zwrot „Wychwalam Allacha”, ponieważ człowiek może wychwalać Boga tylko zgodnie ze swą wiedzą, zaś w zwrocie „wszelka chwała należy się tylko Allahowi” obejmuje sobą nie tylko tę chwałę, jaką zna człowiek, ale i chwałę, której nie zna. Bóg godzien jest chwały bez przerwy, niezależnie od niedoskonałości wiedzy ludzkiej czy ludzkiej świadomości. Ponadto, słowo *al-Hamd* jest bezokolicznikiem i jako takie może być interpretowane zarówno jako podmiot, jak i jako dopełnienie. Gdy je interpretować jako podmiot, *al-Hamdu Lillahi* oznacza „Bóg sam ma prawo obdarzać prawdziwą chwałą”. Gdy zaś interpretować je jako dopełnienie, oznacza ono, że wszelka prawdziwa chwała i wszystkie rodzaje chwały w swej doskonałości należą się samemu Bogu. W kwestii partykuły *al* patrz 5.

Werset ten wskazuje na istnienie prawa ewolucji w świecie, a mianowicie na to, że wszystkie rzeczy poddawane są rozwojowi i że rozwój ten jest progresywny i wywoływany stopniowo – gdzie *Rabb* oznacza Tego, który powoduje, iż rzeczy wzrastają i rozwijają się stopniowo. Werset ten wskazuje też, że zasada ewolucji nie jest niezgodna z wiarą w Boga. Wszak poruszany tutaj problem ewolucji nie jest identyczny z teorią ewolucji w ogólnym rozumieniu tego zwrotu. Ponadto, werset ten wskazuje na fakt, że człowiek został stworzony dla nieograniczonego postępu, ponieważ zwrot *Rabb al-Ālamin* wskazuje, że Bóg rozwija wszystko od stopnia niższego do wyższego i jest to możliwe tylko wtedy, gdy po kolejnym stopniu istnieje następny w niekończącym się procesie rozwoju.

7. W wyrażeniu *Bismillāh* atrybuty *Al-Rahmān* oraz *Al-Rahim* służą jako klucz do zrozumienia całej Sury. Wzmianka tutaj o nich ma coś jeszcze na swym celu. Użyte one są tutaj jako łącznik pomiędzy atrybutami *Rabb al-Ālamin* oraz *Mālik Yaum al-Din*.

8. *Mālik* oznacza „pan lub ten, który posiada prawo własności nad jakąś rzeczą oraz posiada potęgę pozwalającą mu postępować z tym wedle własnego uznania” (Aqrab).

9. *Yaum* znaczy „czas absolutny; dzień od wschodu do zachodu słońca; czas teraźniejszy” (Aqrab).

10. *Din* oznacza „nagrodę lub odpłatę; sąd lub rozliczenie; dominium lub rząd; posłuszeństwo; religię, etc.” (Lane).

Cztery atrybuty Boga, a mianowicie „Pan wszystkich światów”, „Łaskawy”, „Litościwy” oraz „Pan Dnia Sądu” są atrybutami podstawowymi. Inne atrybuty wyjaśniają jedynie i służą jako swoisty komentarz do tych czterech głównych atrybutów, które są jak filary, na których wspiera się Tron Wszchemogącego.

Porządek, w jakim wymienia się te cztery atrybuty, rzuca wiele światła na sposób, w jaki Bóg manifestuje przed człowiekiem te swoje atrybuty. Atrybut *Rabb al-Ālamin* (Pan wszystkich światów) oznacza, że wraz ze stworzeniem człowieka Bóg tworzy konieczne dla postępu i rozwoju duchowego otoczenie. Atrybut *Al-Rahmān* (Miłosciwy) zaczyna działać później i poprzez niego Bóg – że tak powiem – podaje człowiekowi środki i materiały potrzebne do jego postępu moralnego i duchowego. Kiedy już człowiek wykorzysta właściwie te dane przez Boga środki, zaczyna działać atrybut *Al-Rahim* w celu wynagrodzenia czynów człowieka. Na koniec atrybut *Mālik Yaum al-Din* (Pan Dnia Sądu) wywołuje ostateczne rezultaty działań człowieka, zaś cały proces doznaje zwieńczenia. Choć ostateczne i doskonałe rozliczenie będzie miało miejsce w Dniu Sądu, proces odpłacania odbywa się nawet w tym życiu, z tą jednak różnicą, że w tym życiu działania człowieka są często osądzone i wynagradzane przez innych ludzi, królów, władców, itp. Dlatego zawsze istnieje możliwość popętnienia jakiegoś błędu. Jednakże w Dniu Sądu panowanie Boga będzie wyłącznie i absolutne oraz całe dzieło zapłaty spoczywać będzie wyłącznie w Jego rękach. Nie będzie mowy o żadnym błędzie, niestosownej karze, czy niezasłużonej nagrodzie. Użycie słowa „Pan” ma także na celu wskazanie, że Bóg nie jest jak sędzia, który musi wydawać wyroki zgodne z określonym prawem. Będąc Panem, Bóg może przebaczyć i okazać łaskę kiedykolwiek i jakkolwiek tylko zechce. Biorąc *Din* w znaczeniu „religia”, słowa „Pan czasu religii” znaczyłyby, że kiedy objawiona zostanie prawdziwa religia, ludzkość będzie świadkiem niezwykłej manifestacji potęgi Bożej oraz dekretów. Kiedy zaś religia upada, wszystko wygląda tak, jakby wszechświat poruszał się mechanicznie bez żadnej kontroli i regulacji ze strony Stwórcy i Pana.

5. ^aOto Ciebie czcimy¹¹ i ^bCiebie prosimy o pomoc¹².

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝

6. Prowadź nas ^cdrogą prostą¹³,

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝

7. Drogą ^atych, których obsypałeś dobrodziejstwami¹⁴, nie tych. ^bna

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۚ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

^a11,3; 12,41; 16,37; 17,24; 41,38; ^b2,46, 154; 21,113. ^c19,37; 36,62; 42,53, 54.

11. *'Ibādah* oznacza całkowite i krańcowe uniżenie, poddanie się, posłuszeństwo i służebność. Słowo to oznacza również wiarę w Jedność Boga i deklarację jej. Poza tym słowo to znaczy akceptacja piętna rzeczy. W tym sensie *'Ibādah* znaczyłoby „otrzymanie piętna atrybutów Bożych oraz wchłonięcie i odzwierciedlanie ich swoją własną osobą”.

12. Słowa „Ciebie jednego czcimy” umieszczone zostały przed zdaniem „Ciebie jednego błagamy o pomoc”, aby znaczyły, że po tym, jak człowiek uświadomi sobie wielkie atrybuty Boga, pierwszym jego impulsem jest oddawanie Mu czci. Koncepcja błagania Boga o pomoc przychodzi po impulsie czci. Człowiek chce czcić Boga, ale stwierdza, że do czci tej potrzebna jest mu pomoc Boga. Użycie liczby mnogiej w tym wersecie kieruje uwagę na dwa bardzo ważne punkty: (a) że człowiek nie jest sam na świecie, ale że jest częścią społeczeństwa otaczającego go. Powinien dlatego starać się nie iść samemu, lecz zachęcić innych, by wraz z nim poszli drogą Pana; (b) jeżeli człowiek nie zmienia swego otoczenia, nie jest bezpieczny.

Warto zauważyć, że w pierwszych czterech wersetach mówi się o Bogu w trzeciej osobie, lecz w tym wersecie mówi się do Niego nagle w drugiej osobie. Rozmyślanie o tych czterech atrybutach Boskich wywołuje w człowieku taką tęsknotę do zobaczenia swego Stwórcy i tak wielkie pragnienie oddania się Mu całym sercem, że aby zaspokoić to pragnienie duszy trzecia osoba użyta w czterech pierwszych wersetach zmieniona została na drugą osobę w tym wersecie.

13. Modlitwa ta pokrywa całe pole potrzeb ludzkich – materialnych i duchowych, teraźniejszych i przyszłych. Wierny modli się, aby Bóg wskazał mu prostą drogę – drogę najkrótszą. Czasami Bóg wskazuje człowiekowi właściwą i prostą drogę, ale nie doprowadza go do niej lub, jeśli doprowadza, człowiek nie trzyma się jej i nie dochodzi do jej końca. Modlitwa ta wymaga od człowieka, aby nie zadowolal się samym wskazaniem tej drogi, czy nawet doprowadzeniem do niej, ale by mógł iść nią aż do osiągnięcia celu. Na tym polega znaczenie *Hidāyah*, czyli „pokazać właściwą drogę” (90,11), „doprowadzić do właściwej drogi” (29,70) oraz „spowodować, aby człowiek szedł tą właściwą drogą” (7,44), (Murfadāt + Baqā’). W rzeczywistości człowiek potrzebuje pomocy Bożej w każdym stadium i w każdej chwili i imperatywem jest, aby zawsze dokonywał błagania zawartego w tym wersecie. Dlatego konieczna jest stała modlitwa. Dopóki mamy niespełnione wymagania i niezaspokojone potrzeby oraz nieosiągnięte cele, dopóty potrzebujemy modlitwy.

14. Prawdziwy wierny nie zadowolal się samym doprowadzeniem go do właściwej drogi ani czynieniem sprawiedliwych aktów. Taki człowiek ustawia swoje cele o wiele wyżej i stara się osiągnąć pozycję, w jakiej Bóg zaczyna obdarzać swymi łaskami swoje wierne sługi. Taki człowiek poszukuje przykładów łaski Bożej danej Wybranemu Bożemu i otrzymuje z ich strony zachętę. Nie zatrzymuje się jednak i tam, lecz mocno się stara i modli, aby znaleźć się wśród „Wybranych Boga” i stać się jednym z nich. O tych „Wybranych” wspomina się w 4,70. Modlitwa ta jest modlitwą ogólną, nie ma na celu osiągnięcia jakiejś szczególnej łaski. Wierzący prosi Boga o zesłanie najwyższej duchowej łaski, zaś do Boga należy przyznawanie człowiekowi łaski, którą Bóg poczytuje za słuszną i na którą wierzący zasługuje.

których jesteŝ zagniewany, ani tych,
 ۞którzY błądzą¹⁵.

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۞

^a4,70; 5,21; 19,59; ^b2,62, 91; 3,113; 5,61, 79. ^c3,91; 5,78; 18,105.

15. Sura Al-Fātihah objawia piękny porządek w układzie swoich słów i zdań. Dzieli się na dwie części. Część pierwsza odnosi się do Boga, druga do człowieka, zaś różne części korespondują ze sobą w znaczący sposób. Z imieniem „Allah”, które w pierwszej części oznacza Istotę posiadającą wszystkie wielkie atrybuty, korespondują słowa „Ciebie jednego czcimy” w drugiej połowie. Jak tylko człowiek oddany pomyśli o Bogu jako Istocie wolnej od wszelkich wad i posiadającej wszystkie doskonałe atrybuty, z głębi jego serca wyrwa się spontaniczne wołanie: „Ciebie jednego czcimy”. Atrybutowi „Pan wszystkich światów” odpowiadają słowa „Ciebie jednego błagamy o pomoc” w drugiej części. Kiedy muzułmanin dowiędzuje się, że Bóg jest Stwórcą i Tym, który podtrzymuje wszystkie światy i że jest Źródłem wszelkiego rozwoju, od razu znajduje w Nim schronienie, mówiąc: „Ciebie jednego błagamy o pomoc”. Następnie atrybutowi *Al-Rahmān* – czyli Dawca niezliczonych błogosławieństw i liberalny Ten, który zaspokaja nasze potrzeby – odpowiadają słowa „Prowadź nas drogą prostą” w drugiej części. Największym bowiem błogosławieństwem danym człowiekowi przez Boga jest zesłanie objawienia przez Jego Poŝańców. Z atrybutem *Al-Rahim* – oznaczającym Dawcę najwspanialszych nagród za dzieła ludzkie – w części pierwszej koresponduje zdanie „Drogę tych, na których wylałeś swe łaski” w drugiej części, jako że to właśnie *Al-Rahim* jest Tym, który zsyła zasłużone łaski na swoje ulubione sługi. I znowu słowom „Pan Dnia Sądu” odpowiadają słowa „Tych, którzy nie ściągnęli na siebie Twego gniewu oraz tych, którzy z niej nie zesłi”. Kiedy człowiek myśli o rozliczeniu się ze swoich postępów, boi się niepewnienia. Zatem rozmyślając nad atrybutem „Pan Dnia Sądu”, zaczyna modlić się do Boga, by uratować siebie przed Jego gniewem i przed zboczeniem z właściwej drogi.

Inną szczególną cechą modlitwy zawartej w tej surze jest to, że apeluje ona do wewnętrznych instynktów człowieka w sposób całkowicie naturalny. W naturze ludzkiej istnieją dwa podstawowe motywy, które wywołują podporządkowanie się, a mianowicie miłość i strach. Niektórych ludzi porusza miłość, inni zaczynają działać pod wpływem strachu. Motyw miłości jest oczywiście bardziej szlachetny, ale przecież mogą istnieć – i oczywiście istnieją – tacy ludzie, do których miłość w ogóle nie przemawia. Podporządkowują się jedynie poprzez strach. W Al-Fātihah apeluje się do obu tych motywów ludzkich. Najpierw zatem mamy atrybuty, które inspirowały miłość, „Stwórcą i Ten, który podtrzymuje świat”, „Łaskawy” i „Litościwy”. Zaraz po nich następuje atrybut „Pan Dnia Sądu”, który przypomina człowiekowi, że jeżeli nie naprawi swej drogi i nie zareaguje na miłość, powinien przygotować się na rozliczenie się ze swoich czynów przed Panem Bogiem. W ten sposób motyw strachu wprowadzany jest tuż obok motywu miłości. Ale ponieważ łaska Boga przewyższa Jego gniew, nawet ten atrybut, który ma w zasadzie tylko wywoływać strach, nie jest pozostawiony bez odniesienia do łaski. W rzeczywistości także i tutaj łaska Boża zmienia Jego gniew, jako że jasno z tego atrybutu wynika, iż nie stajemy przed Sędzią, ale przed Panem, który ma moc przebaczenia i który karze tylko wtedy, gdy kara jest absolutnie konieczna.

Krótko mówiąc, Al-Fātihah jest cudowną składnicą wiedzy duchowej. Jest to sura krótka, składająca się z zaledwie siedmiu wersów, ale jest ona prawdziwą kopalnią wiedzy i mądrości. Będąc słusznie nazywaną „Matką Księgi”, Sura ta jest esencją całego Koranu. Zaczynając od imienia Allacha, źródła wszelkich błogosławieństw, Sura ta opowiada o czterech podstawowych atrybutach Boga, a mianowicie (1) Stwórcą i Ten, który podtrzymuje świat; (2) Łaskawy – Ten, który spełnia wszelkie wymagania człowieka jeszcze przed jego narodzinami oraz bez wysiłku człowieka; (3) Litościwy – Ten, który określa najlepsze z możliwych wyniki pracy człowieka i który wynagradza go hojnie; oraz (4) Pan Dnia Sądu, przed którym wszyscy będą musieli rozliczyć się ze swoich czynów, który ukarze niegodziwych, lecz nie będzie traktował swoich stworzeń jako zwykły sędzia, ale jako pan hamujący sprawiedliwość przy pomocy łaski i litości oraz Ten, który pragnie przebaczać zawsze wtedy, kiedy przebaczenie może przynieść dobre wyniki. Oto portret Boga Islamu, jak przedstawia go sam początek Koranu. Oto portret Boga, którego potęgą i dominium nie zna granic i którego łaska i dobroczynność są nieograniczone. Następnie przychodzi kolej na deklarację człowieka, że skoro ma Boga – władcę i posiadacza tak wzniosłych atrybutów – jest gotów, a nawet chętny czcić Go i paść u Jego stóp w całkowitym poddaniu. Bóg jednak wie, że człowiek jest słaby i skłonny do popełniania błędów, więc łaskawie napomina swego sługę, aby poszukiwał Bożej pomocy na każdym kroku swojej drogi i dla spełnienia każdej swojej potrzeby. Na koniec mamy modlitwę – wszechstronną i dalekosiężną – w której człowiek błaga swego Stwórcę, by On poprowadził go prostą drogą we wszelkich sprawach, duchowych i doczesnych i wszystko jedno, czy dotyczących jego obecnych czy przyszłych potrzeb. Człowiek modli się do Boga, aby nie

tylko z powodzeniem wytrzymał wszelkie próby – jak Jego „Wybrani” – lecz i żeby stał się tym, który otrzyma hojnie łaskę Boga. Człowiek modli się, aby zawsze mógł iść tą prostą drogą, stale zbliżając się do swego Pana bez potykania się na niej, jak czyniło wielu wcześniej. Oto temat Wstępnego Rozdziału Koranu, który jest stale powtarzany, w takiej czy innej formie, w głównej części Świętej Księgi.

ROZDZIAŁ 2

AL-BAQARAH

(Objawiona po Hijrah)

Tytuł, data objawienia i kontekst

Ta najdłuższa sura Koranu objawiona została w czasie pierwszych czterech lat po Hijrah w Medynie i znana jest pod nazwą Al-Baqarah. Nazwa ta używana była przez samego Świętego Proroka. Wydaje się, że nazwa tej sury wywodzi się z wersetów 68-72, gdzie wspomina się o pewnym ważnym wydarzeniu z życia narodu żydowskiego. Przez wiele lat Żydzi mieszkali w Egipcie jako poddani i niewolnicy Faraonów, czcicieli cielców. Jak się to w takich przypadkach najczęściej zdarza, Żydzi zapożyczali od Egipcjan i niewolniczo naśladowali ich zwyczaje. W wyniku tego upodobałi sobie i podziwiali symbol cielca. Kiedy Mojżesz kazał im złożyć w ofierze jakies konkretne cielę, które symbolizowało obiekt ich czci, Żydzi wielce nad tym boleli. Właśnie o takim wydarzeniu mówią werseety 68-72. Oprócz nazwy Al-Baqarah sura ta posiada jeszcze jedną – Al-Zahrā, zaś wspólnie Al-Baqarah i Āl-Imrān znane są pod wspólną nazwą Al-Zahrawān – Dwie Promienne (Muslim). Mówi się, że Święty Prorok powiedział: „Wszystko ma swój szczyt, zaś szczytem Koranu jest Al-Baqarah” (Tirmidhi). Sura ta znajduje się zaraz po Al-Fātihah, ponieważ zawiera ona odpowiedź na wszystkie ważne kwestie, z którymi czytelnik spotkał się w chwili przejścia od lektury Al-Fātihah do lektury głównej części Księgi. Chociaż Al-Fātihah łączy się w ogólny sposób z innymi surami, w szczególności jednak sposób łączy się ona z Al-Baqarah, która stanowi spełnienie modlitwy „Prowadź nas drogą prostą... Twego gniewu”. W rzeczy samej, Al-Baqarah wraz ze swymi dysputami o Znakach, Księdze, Mądrości oraz Środkach oczyszczenia (2,130) stanowi stosowną i wszechstronną odpowiedź na tę wielką modlitwę.

Temat

Powiada się czasami, że Koran zaczyna się od tej sury jako swego wersetu wstępnego, a mianowicie „To jest Księga doskonała; nie ma w niej żadnych wątpliwości”. Podczas gdy Al-Fātihah stanowi miniaturę Koranu i jednocześnie stanowi jego integralną część, zajmuje niezależną i szczególną pozycję (15,88). Temat tego długiego Rozdziału streszczony jest w jego 130 wersecie. Werseet ten zawiera modlitwę patriarchy Abrahama, w której błaga on Boga, aby powołał wśród mieszkańców Mekki Proroka, który (1) wymieniłby im Znaki Boże; (2) przekazałby światu Pismo zawierające doskonale prawa *Shari'ah*; (3) wyjaśniłby leżącą u ich podstaw mądrość; oraz (4) ustanowiłby zasady i reguły zachowania, które prowadziłyby do całkowitej duchowej transformacji ich życia, i uczyniłby z nich wielki naród – naród, który byłby w stanie przewodzić całemu światu. O tych czterech przedmiotach modlitwy Abrahama Rozdział ten mówi w tej samej kolejności, w jakiej występowały w modlitwie patriarchy. O „Znakach” mówi się w pierwszych 168 wersecach, o „Księdze” i „Mądrości” w wersecach 169-243 oraz o „Środkach postępu narodowego” w wersecach 244-287. „Wymienienie Znaków” odnosi się do argumentów dotyczących prawdy Świętego Proroka; „nauczanie Księgi i Mądrości” dotyczy praw *Shari'ah* przedstawionych w tej surze oraz mądrości i filozofii leżącej u ich podstaw. Na koniec dotyczy ona wyjaśnienia tematu zmiany duchowej, o której mowa w modlitwie Abrahama, czyli o zasadach prowadzących do przebudzenia narodowego.

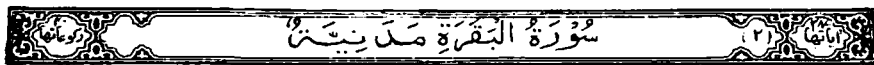
Sura ta posiada 40 sekcji i 287 wersetów. Zaczyna się ona od stwierdzenia trzech podstawowych elementów wiary – wiary w Boga, w Objawienie i Życie po śmierci oraz od obrzędów Modlitwy i *Zakāt*, przy czym reszta stanowi rozszerzenie i wyjaśnienie tych zasad i obrzędów. Twierdzi się, że w odpowiedzi na tę modlitwę Koran przedstawia doskonały kodeks praw, zawierający wszystkie prawdy, jakie znajdujemy we wszelkich objawionych wcześniej Pismach. Koran zawiera ponadto o wiele więcej niż one oraz to, czego one nie zawierały. Twierdzi się w Koranie, że prowadzi on człowieka ku szczytom chwały duchowej. Sekcja druga zożydza i potępia samo słowne wyznanie wiary, które nie ma swoich głębokich korzeni w sercu człowieka. Jednakże sekcja trzecia ustala normy i kryteria przydatne do sprawdzenia i zweryfikowania prawd zawartych w Koranie. W tym celu zwraca ona uwagę na działający we wszechświecie fizycznym proces ewolucji. Procesu tego należy się także dopatrywać w świecie duchowym. Następnie wspomina się o pierwszym połączeniu w tym duchowym łańcuchu – o Adamie, pierwszym człowieku, któremu Bóg objawił swoją wolę. W czwartej sekcji dowiadujemy się, że przeciwko Świętemu Prorokowi podnoszą się głosy

sprzeciwu. Sprzeciwu te nie są jednak w stanie umniejszyć znaczenia jego prawdy tak samo, jak nie były w stanie zbagatelizować prawdy Adamowej. Następnym dwanaście sekcji – 5-16 – obalają ten sprzeciw, a mianowicie pytania: gdzie znajdowała się konieczność nowego objawienia, skoro Bóg objawił się już Adamowi? Powiada się, że w harmonii z postępującą ewolucją w systemie duchowym, Bóg zsyłał swoje objawienie w każdej epoce, przy czym każde następne objawienie było ulepszeniem poprzedniego. Mojżesz był założycielem nowego *Shari'ah*. Po nim przychodziło wielu Posłańców Bożych, prześladowanych przez Izraelitów. Stałe nieprzestrzeganie przykazań Bożych i czynione przez Izraelitów niegodziwości spowodowały, że utracili oni prawo do łaski Bożej. Dlatego Proroctwo, zgodnie z proroctwami biblijnymi, przeniesione zostało do Domu Izmaela, zaś Święty Prorok powołany został w jałowej i nieurodzajnej dolinie Mekki i przekazał ludom najdoskonalsze i najbardziej kompletne Prawo. Powyższe napelniło Izraelitów wrogością i wściekłością, chociaż nie mieli oni prawa irytować się i unosić gniewem z powodu pozbawienia ich instytucji Proroctwa. Przeciwwstawiali się oni Świętemu Prorokowi i nie żalowali wysiłków, by udaremnić jego działania. Ale jak wiadomo, opozycja wobec celu Bożego nigdy nie okazała się skuteczna.

Następne dwie sekcje czynią zbędną obiekcję Izraelitów w kwestii tego, dlaczego Święty Prorok porzucił *Qiblah* wszystkich poprzednich Proroków na korzyść Ka'bah. Powiada się im, że nie należy dążyć do ustalania konkretnego kierunku w Modlitwie ani do ustanawiania konkretnego miejsca jako *Qiblah*. Element ten ma służyć jedynie jako rzecz jednocząca ludzi. Po drugie, w modlitwach Abrahama, jakie składał w imię synów Izmaela, zaprorokowano, że pewnego dnia Mekka stanie się miejscem pielgrzymki dla nich, zaś ich Ka'bah stanie się *Qiblah*. W 19 sekcji wspomina się, że Święty Prorok napotka na silny opór ze strony niewierzących w wypełnianiu swego uciążliwego celu misji i że opozycja ta trwać będzie aż do czasu upadku Mekki. W sekcji 20 zwraca się uwagę czytelnika na tę największą prawdę, że wszystko to, co powiedziano wcześniej, nie jest przypuszczeniem bezasadnym ani domysłem. Samo stworzenie nieba i ziemi, następstwo dnia po nocy i inne fenomeny przyrody stanowią niezmiennie świadectwo tej prawdy, o tyle, o ile z jednej strony prawa natury wskazują na istnienie prawa duchowego i procesu postępującej ewolucji, to z drugiej cały wszechświat zdaje się działać na poparcie Świętego Proroka. Od sekcji 21 zaczyna się opis obrządków *Shari'ah* i leżące u nich podstap mądrości; przede wszystkim jednak ustala się kierunki korzystania z prawnego (*Halal*) i zdrowego (*Tayyib*) pożywienia, ponieważ działanie ludzkie rządzone jest stanem umysłu człowieka, a stan umysłu wywołany jest w znacznej mierze spożywaniem jedzeniem. W sekcji 23 przedstawia się istotę nauki Islamu, która składa się z wiary w Boga, w Życie po śmierci, objawione Pismo i Posłańców Bożych. Wspomina się także o czynieniu dobra wobec innych ludzi, czci i wkładu w fundusze narodowe jako o składnikach prawnego życia. Do powyższych elementów dodaje się jeszcze przestrzeganie cierpliwości w chwilach prób i spełniania solennych obietnic. Za ważne uważa się także przestrzeganie sprawiedliwości, prawną pomoc rodzinie i przestrzeganie praw społecznych, z których prawo dziedziczenia zajmuje najważniejsze miejsce. W następnej sekcji akcentuje się elementy oddania się Bogu, czego cel spełnia się podczas Postu islamskiego. Sekcje 24 i 25 zajmują się rytuałami i prawami dotyczącymi Pielgrzymki, która spełnia ważną rolę w tworzeniu jedności narodowej i solidarności muzułmanów. W sekcji 26 pada nieco światła na filozofię obrządków *Shari'ah*, którym należy okazywać należny szacunek, jako że akty zewnętrzne mają duży wpływ na czystość wewnętrzną. Powiada się następnie, że nie szanuje się praw *Shari'ah*, ponieważ ludzie na ogół nie lubią wydawać swoich pieniędzy i tracić czasu na sprawę Boga i dlatego przedstawiają naiwne usprawiedliwienia, by wymagać się ze swoich obowiązków w tym zakresie. W rzeczywistości bez ofiar nie jest możliwy żaden postęp, przez co napomina się wiernych, aby wydawali swoje ciężko zapracowane bogactwo na sposób Allacha, tak aby ustanowić pełną wolność religijną. W sekcji 27 powiada się nam, że kiedy przeszkadza się swobodzie religijnej, obowiązkiem staje się walka, zaś ofiarą życia i pieniędzy koniecznością. Następnie mówi się, że w celu zabicia czasu i znalezienia ulgi umysłowej ludzie pozwalają sobie na nadużywanie wina, zaś w celu zebrania pieniędzy na wydatki wojenne ludzie uciekają się do hazardu. Islam potępia takie niegodziwe praktyki. Następnie powiada się nam, że wojna pozostawia za sobą wiele sierot, którymi należy się właściwie zaopiekować i w tym duchu zachęca się gorąco muzułmanów, aby nie zawierali małżeństw z kobietami cudzołóżnymi, ponieważ naruszać to będzie harmonię ich życia domowego. W sekcjach 28, 29, 30 i 31 powiada się nam, abysmy nie mieli stosunków płciowych z kobietą w trakcie jej comiesięcznego okresu, co stanowi swoistą comiesięczną separację. Po tych instrukcjach znajdujemy prawa rządzące rozwodami – mniej lub bardziej trwałą separacją – a następnie prawa dotyczące osesków i traktowania wdów. Sekcje 32 i 33 dotyczą zasad, które mają szczególny wpływ na przebudzenie narodowe i dzięki przestrzeganiu których lud może dokonać wielkiego postępu. Muzułmanom zaś powiada się, że ludzie, którzy chcą zająć szanowane miejsce wśród potężnych narodów, muszą być przygotowani na stawienie czoła śmierci w procesie promowania spraw prawdy i sprawiedliwości. W sekcji 34 wspomina się o tym, że pobyt człowieka na ziemi jest zaledwie tymczasowy i że człowiek nie powinien szczenić wysiłków, by ustanowić szczególną łączność ze swym Stwórcą, oraz że jest to możliwe jedynie poprzez głęboką medytację nad atrybutami Boga. Następnie w *Ayat al-*

-*Kursiyy*, który Święty Prorok nazwał najlepszym i najwynioślejszym wersem całego Koranu, bardzo krótko, ale i wyczerpująco wspomina się o atrybutach Bożych i powiada się, że nie jest potrzebny żaden przymus w napominaniu człowieka, aby ustanowił wspólnotę z Posiadaczem tak szlachetnych i wysublimowanych atrybutów. Następnie w sekcji 35 stwierdza się, że **podczas gdy sprawiedliwość napelnia człowieka wyłączenie dzięki łasce Bożej, transformacja moralna pojawia się wśród narodów poprzez instrumentalność Posłańców Bożych. Mówi się też, że oba te rodzaje reformacji mają mieć miejsce cztery razy wśród potomstwa Abrahama. Następnie powiada się, że zarówno wspólny wysiłek, jak i współpraca narodowa mają zasadnicze znaczenie dla transformacji moralnej w skali narodowej. Wyniki tych zgodnych i wspólnych wysiłków i wzajemnej współpracy prawdziwych wiernych znacznie przekraczają ich ofiarę. Następnie zabrania się wszelkich transakcji opartych na zysku oraz potępia się czerpanie i dawanie korzyści jako równoznaczne z wypowiedaniem wojny Bogu i Jego Prorokowi, jako że transakcje oparte na korzyści sprzeczne są z duchem wspólnej pomocy oraz współpracy, oraz czynieniu dobra wobec innych ludzi. Powiada się dalej muzułmanom, iż nie powinni obawiać się, że postęp nie jest możliwy bez korzyści. Bóg wszak powiedział, że ostatecznie narody, które korzystają z zysku, zostaną zniszczone. Następnie twierdzi się, że jednym ze sposobów stosowania wzajemnej pomocy i współpracy jest pożyczanie pieniędzy, z zastrzeżeniem jednak, iż wszelkie pożyczki powinny być spisane w formie odpowiedniej umowy. Sura ta kończy się piękną nutą, że podczas gdy powyżej wspomniane instrukcje są konieczne do wywołania zmian moralnych wśród ludzi, najlepszym, najbezpieczniejszym i najpewniejszym sposobem podniesienia norm moralnych, a w efekcie prawdziwej i rzeczywistej sprawiedliwości oraz czystości charakteru wśród ludzi, jest to, że powinni oni mocno wierzyć w Słowo Boże, stale mieć na względzie, odzwierciedlać i medytować nad Jego atrybutami i szukać pomocy Bożej poprzez szczerą do Niego modlitwę.**

Tak po krótko wygląda streszczenie tematu tej największej sury Koranu, zaś jej istota jest kierowana bezpośrednio do niewierzących w ogóle oraz do Ludu Księgi w szczególności – istota polegająca na tym, że w Świętym Proroku spełnia się modlitwa patriarchy Abrahama i skoro odrzucać Proroka Świętego, należy uznać Abrahama za kłamcę i oszusta, a w konsekwencji nazwać całe Prawo Mojżeszowe i chrześcijaństwo stekiem kłamstw i fałszem. Pośrednio prawda Posłannictwa Islamu zostaje przedstawiona całemu światu, by ją zaakceptował ponieważ stworzenie człowieka posiada swój wielki cel, który może być spełniony poprzez wiarę w Posłannictwo Koranu – Posłannictwo, które samo w sobie zawiera słuszne *Sharf'ah* i rzuca światło na mądrość i filozofię obrządków, w których wiara i działanie jest w stanie oczyścić serce i doprowadzić do świadomości Bożej.

1. W imię Allacha – Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ

2. Alif Lām Mīm.¹⁶

الْحَمْدُ

3. Oto¹⁷ jest Księga doskonała.^{17A}
Nie ma w niej żadnych wątpliwoś-
ci.¹⁸ Jest ona przewodnikiem dla
sprawiedliwych.¹⁹

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ

^a2,24; 10,38; 32,3; 41, 43. ^b2,186; 3,139; 31,4

16. Skróty takie jak Alif Lām Mīm znane są jako al-Muqatta'āt (litery używane i wypowiadane oddzielnie) oraz pojawiają się na początku nie mniej niż 28 sur. Składają się one z jednej lub więcej, maksymalnie z pięciu, liter alfabetu arabskiego. Skróty te składają się z układów liter wziętych spośród czternastu z nich: *Alif, Lām, Mīm, Sād, Rā, Kaf, Hā, Yā, 'Ain, Tā, Sīn, Hā, Qāf* oraz *Nūn*. Spośród nich *Qāf* i *Nūn* pojawiają się same na początku sur *Qāf* oraz *Qualam*, zaś reszta pojawia się w różnych kombinacjach dwu lub więcej liter na początku niektórych sur. Użycie *Muqatta'āt* było wśród Arabów czymś powszechnym. Używali ich oni w wierszach i rozmowach. Pewien arabski poeta powiada: *Qulhā Qifī Lanā, Faqālat Qāf*, to znaczy, „Powiedzieliśmy jej. «Zatrzymaj się dla nas na chwilę», a ona powiedziała, że się zatrzymuje” – gdzie litera *Qāf* oznacza *Waqafu* (zatrzymuj się). Qurtubī wspomina o pewnym powiedzeniu Świętego Proroka (w tej materii: *Kafā Bil-Saiifī Shā*, to znaczy, Za lekarstwo wystarczy miecz – gdzie *Shā* oznacza *Shāfiyan*). Na współczesnym Zachodzie i w jego naśladowaniu na Wschodzie takie skróty są bardzo rozpowszechnione i często stosowane. W każdym słowniku znaleźć można ich spis. *Muqatta'āt* są skrótami poszczególnych atrybutów Bożych, zaś temat sury, przed którą takie skróty znajdują się, wiąże się znacznie z atrybutami Bożymi reprezentowanymi przez te skróty. Nie zostały one umieszczone przed surami przypadkowo, ani ich kombinacja liter nie jest arbitralna. Istnieje głęboki i dalekosiężny związek między różnymi układami tych liter, zaś poszczególne litery także mają swoje znaczenie i cel. Temat tych Rozdziałów, przed którymi nie ma tych skrótów jest podporządkowany i zgodny ze wzorem tematu Rozdziałów poprzednich, które te skróty posiadały. Spośród znaczeń przypisywanych *Muqatta'āt* dwa zdają się być bardziej autentyczne: (a) że każda litera posiada określoną wartość liczbową (Jarīr). Litery *Alif Lām Mīm* mają wartość liczbową 71 (*Alif* ma wartość liczbową 1, *Lām* 30 i *Mīm* 40). Tak zatem umieszczenie liter *Alif Lām Mīm* przed surą oznacza, że jej temat, czyli szczególna konsolidacja wczesnego Islamu, potrzebować będzie 71 lat na całkowite objawienie. (b) Jak już powiedziano powyżej, są to skróty poszczególnych atrybutów Boga, przez co sura, przed którą umieszczony jest taki skrót, tematycznie wiąże się z tymi atrybutami Boga, do których odnosi się litery skrótu. Zatem skrót *Alif Lām Mīm* w tym przypadku oraz na początku Rozdziałów 3, 29, 30, 31 i 32 oznacza „Jam jest Allah, Wszechwiedzący”, co posiada autorytet Ibn 'Abbās oraz Ibn Mas'ūd, gdzie *Alif* oznacza *Anā*, *Lām* *Allach*, zaś *Mīm* oznacza *A'lamū*; lub według niektórych *Alif* oznacza *Allach*, *Lām* oznacza *Jibrīl*, zaś *Mīm*, oznacza *Mahomet*, co wskazuje, że głównym tematem sury jest wiedza Boża dana Mahometowi przez Allacha poprzez Jibrīl. Takie skróty liter stanowią integralną część objawienia koranicznego (Bukhārī).

17. *Dhālīka* używane jest przede wszystkim w sensie „tamto”, lecz czasem jest także używane w sensie „to” (Aqrab). Czasami słowo to używane jest dla wskazania wysokiej rangi lub godności przedmiotu, do którego się odnosi. Tutaj oznacza ono, że Księga jest, tak jak była, odległa od czytelnika w swej wielkości i wzniosłości zasług (Fath).

17A. Partykuła *al*, tak jak zaimek określony w języku angielskim „the”, używana jest dla oznaczenia określonego przedmiotu znanego czytelnikowi. W tym sensie słowo *Dhālīka al-Kitāb* oznaczałoby „oto ta Księga” lub „oto tamta Księga” – Księga obiecana. Partykuły tej używa się także dla określenia kombinacji wszystkich możliwych atrybutów danej osoby. W ten sposób zwrot ten oznacza „oto ta Księga, która posiada wszystkie te wspaniałe cechy, jakie doskonała księga posiadać powinna”. Może też znaczyć „Sama ta Księga jest doskonała”.

18. *Raib* oznacza „niepokój” lub „zakłopotanie umysłu”; „utrapienie” lub „nieszczęście i złą opinię”; „falszywe oskarżenie” lub „kalumnie” (Aqrab). Werset ten nie oznacza, że nikt nigdy nie

18 c.d.-19 zob. nast. str.

4. którzy wierzą w to, co ^aniewidzialne²⁰, ^bprzestrzegają Modlitwy²¹ oraz ^cwydają z tego, czym My ich obdarzyliśmy²².

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٢٠﴾

^a5,95; 6,104; 21,50; 35,19; 36,12; 50,34; 57,26; 67,13.

^b2,44; 84; 1,11; 2,78; 5,56; 8,4; 9,71; 20,15; 27,4; 30,32; 31,5; 73,21. ﴿2,196, 255, 263, 268; 3,93; 8,4; 9,34; 13,23; 14,32; 22,36; 28,55; 32,17; 42,39.

będzie doświadczać wątpliwości względem Koranu. Oznacza ten werset bowiem, że nauka Koranu jest tak rozumna, że właściwie myślący człowiek, który podchodzi do rzeczy bez uprzedzeń, stwierdzi, że jest Koran bezpiecznym i pewnym przewodnikiem.

19. *Muttaqī* pochodzi od *Waqā*, które posiada sens ochronny przed tym, co rani lub czyni krzywdę. *Wiqāyah* oznacza „tarczę”, zaś *Itaqā bihī* (*Muttaqī* stoi w mianowniku podstawowej formy *Itaqā*) oznacza „wziął go lub to jako tarczę” (Lane).

Ubayy bin K'ab, znany towarzysz Świętego Proroka, stosownie wyjaśnia *Taqwā* poprzez przyrównanie *Muttaqī* do kogoś, kto przedziera się przez kolczaste zarośla, ze wszech miar starając się nie podrzeć swoich szat (Kathīr). Zatem *Muttaqī* to ktoś, kto zawsze broni się przed grzechem i bierze Boga za swoją tarczę lub schronienie i bardzo uważnie wypełnia swoje obowiązki. Słowa „przewodnik dla sprawiedliwych” oznaczają, że przewodnictwo zawarte w Koranie nie zna żadnych granic. Pomaga ono człowiekowi osiągnąć nieograniczone stadia doskonałości duchowej i czyni go bardziej zasługującym na łaskę Boga.

20. *Al-Ghaib* oznacza „coś ukrytego lub niewidzialnego”; „coś niewidocznego, nieobecnego lub oddalonego” (Aqrab). Bóg, aniołowie oraz Ostatni Dzień to właśnie *al-Ghaib*. Ponadto, słowo to w użyciu koranicznym nie oznacza rzeczy wymyślonej lub nierzeczywistej, ale rzeczy realne i sprawdzalne, choć niewidoczne (32,7; 49,19). Dlatego błędem jest założenie, charakterystyczne dla niektórych krytyków zachodnich Koranu, że Islam narzuca na swych wyznawców jakieś tajemnice wiary i zachęca ich do ślepego w nie wierzenia. Słowo to bowiem oznacza rzeczy, które choć nie są wyczuwalne przez ludzkie zmysły, mogą być udowodnione rozumowo lub doświadczalnie. To, co nadmysłowe, nie musi być koniecznie irracjonalne. Nic, co „niewidoczne”, a w co wierzyć ma muzułmanin, nie leży poza zasięgiem rozumu. Istnieje w świecie wiele rzeczy, które choć są niewidoczne, istnieją, a istnienie to jest udowodnione niepokonanymi argumentami, tak że nikt nie jest w stanie zaprzeczyć ich istnieniu.

21. Zwrot „przestrzegają Modlitwy” oznacza, że modlą się zgodnie z nakreślonymi wymogami. *Aqāma* znaczy tu „utrzymywał rzecz lub sprawę we właściwym stanie” (Lane). Cześć to zewnętrzny wyraz wewnętrznej wspólnoty człowieka z Bogiem. Ponadto, łaska Boża otacza zarówno ciało, jak i duszę. Tak zatem doskonała cześć to taka cześć, w której swoje role odgrywa i ciało, i dusza. Bez tych dwu składników nie można zachować prawdziwego ducha modlitwy i czci, bowiem choć podziw sercem jest substancją zaś podziw ciałem jedynie jej otoczką, substancji nie sposób zachować bez tej właśnie otoczki. Jeśli zniszczyć otoczkę, podobny los czeka i substancję.

22. *Rizq* oznacza coś, co Bóg daje człowiekowi, bez względu na to, czy to jest materialne czy inne (Mufradāt). Werset ten przedstawia trzy kierunki i opisuje trzy stadia duchowego dobrobytu człowieka: (1) Człowiek powinien wierzyć w prawdy, które ukryte są przed jego oczami i zmysłami fizycznymi, ponieważ to jest taka wiara, która wykazuje, że człowiek posiada właściwy rodzaj *Taqwā* lub prawości. (2) Kiedy człowiek zastanawia się nad stworzeniem wszechświata i nad cudownym porządkiem i wzorcem tego wszechświata oraz kiedy w wyniku tego zastanawiania się przekona się o istnieniu Stwórcy, przepelnia go nieodparta tęsknota posiadania rzeczywistej i prawdziwej jedności z tym Stwórcą. Powyższe znajduje swoje spełnienie w przestrzeganiu Modlitwy. (3) Na koniec, kiedy wierzący skutecznie nawiązuje żywy kontakt ze swym Stwórcą, odczuwa wewnętrzny pęd do służenia innym wiernym.

5. i którzy wierzą w to, co zostało ^aobjawione tobie²³, jak i w to, co zostało objawione przed tobą²⁴, i mocno wierzą w ^bŻycie Przyszłe²⁵.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٥﴾

6. To oni właśnie – ci, którzy ^cpostępują zgodnie z przewodnictwem ich Pana – ^dznajdą szczęście.

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٦﴾

7. Ci zaś, którzy nie uwierzyli – ^ea jest im wszystko jedno czy ich ostrzegasz, czy nie ostrzegasz – oni nie uwierzą²⁶.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ
لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

8. Allah ^fnałożył pieczęć²⁷ na ich serca i ich uszy, a na ich oczy zasłonię. Tych czeka ciężka kara.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
أَبْصَارِهِمْ غَشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٨﴾

9. Wśród ludu są też i tacy, którzy powiadają: ^g„Wierzymy w Allacha i Dzień Ostatni”. podczas gdy w ogóle nie są wiernymi²⁸.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

^a2,137; 286; 3,200; 4,61,137,163; 5,60; ^b6,93; 27,4; 31,5. ^c2,158; 31,6; ^d23,2; 28,68; 31,6; 87,15; 91,10; ^e26,137; 36,11. ^f4,156; 6,26, 47; 7,102,180; 10,75; 16,109; 45,24; 83,15. ^g2,178; 3,115; 4,40, 60; 6,93; 58,23.

23. Wiara w Świętego Proroka jest jak do tej pory punktem centralnym w kwestii wiary w Proroków Boga (2,286; 4,66, 137).

24. Islam obligatoryjnym czyni dla swych wyznawców fakt wiary w Boskie pochodzenie nauk wszystkich poprzednich Proroków, ponieważ Bóg zsyłał swoich Postaciów do wszystkich ludów (13,8; 35,25).

25. *Al-Ākhirah* oznacza, (a) Ostateczną Siedzibę, czyli życie przyszłe; (b) może też oznaczać mające nastąpić objawienie. To drugie znaczenie słowa znajduje dalszą ekspozycję w 62,3,4, gdzie Koran powiada o dwóch przyjsiach Świętego Proroka. Pierwsze Jego przyjscie miało miejsce wśród Arabów w VII wieku epoki chrześcijańskiej, kiedy to Jemu właśnie objawiony został Koran. Jego drugie przyjscie miało mieć miejsce w Dniu Ostatnim w osobie jednego z jego wyznawców. Proroctwo to znalazło swoje spełnienie w osobie Ahmada, Obiecanego Mesjasza i założyciela Ruchu Ahmadija.

26. Werset ten mówi o takich niewierzących, którzy stają się tak nieczuli na prawdę, że jest im wszystko jedno, czy otrzymują ostrzeżenie, czy też nie. Mówi się o nich, że dopóki trwać będą ich obecne warunki, dopóty nie uwierzą.

27. Organy, których przez dłuższy czas nie używa się, zanikają i stają się bezużyteczne. Wspominani tutaj niewierzący odmawiali zaangażowania swoich serc i uszu dla zrozumienia prawdy, a w konsekwencji ich zdolność słuchania i rozumienia w ogóle zniknęła. W zwrocie tym opisuje się tę właśnie naturalną konsekwencję świadomości nieczułości i niewrażliwości; *Allach ustanowił pieczęć*. Ponieważ wszelkie prawa pochodzą od Boga i wszelkie sprawy biorą swój bieg dzięki Jego woli, podobnie zapieczętowanie serc i uszu niewierzących przypisuje się Jemu.

28. Wspomina się jedynie o Bogu i Dniu Ostatnim – pozostawiając inne przekonania islamskie – ponieważ Bóg i Dzień Ostatni to odpowiednio pierwszy i ostatni element formuły wiary islami-

10. To oni ^achcieliby oszukiwać²⁹ Allacha i ludzi wierzących, ale oszukują tylko samych siebie. Tylko, że oni tego nie rozumieją.

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يٰخٰدِعُوْنَ
اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٣٠﴾

11. ^bW sercach ich panowała choroba, więc Allah ją powiększył³⁰. Czekają ich ciężka kara, ponieważ kłamali.

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ
عَذَابٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٣١﴾

12. Kiedy powiada się im: ^c„Nie czyńcie zamieszania na ziemi”, odpowiadają: „Jesteśmy przecież krzewicielami pokoju”.

وَإِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوْا فِى الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ﴿٣٢﴾

13. Zważajcie! To z pewnością oni sięją zamęt, lecz tego nie spostrzegają.

اِلَّا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٣٣﴾

14. A kiedy powiada się im: „Uwierzcie, jak uwierzyli inni”, odpowiadają: „Czyż mamy wierzyć tak, jak uwierzyli głupcy?” Zapamiętajcie sobie! To z całą pewnością oni są głupcami³¹, lecz o tym nie wiedzą.

وَإِذَا قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ
كَمَا اٰمَنَ السُّفَهَاءُ اِلَّا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٤﴾

15. A ^dkiedy spotykają wierzących, powiadają: „Wierzmy”. Kiedy jednak są sami ze swymi hersztami³², mawiają: „Jesteśmy całkowicie z wami. ^eMy się tylko wyśmiewamy”.

وَإِذَا قَالُوا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَلَا اٰمَنَّا بِحٰجِّ وَاِذَا خَلَوْا اِلَىٰ
سَيِّطٰتِهِمْ قَالُوْا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّا خٰنٌ مُّسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٥﴾

^a4,143. ^b5,53; 9,125; 74,32. ^c2,28,221. ^d2,77; 3,120; 5,62; ^e9,64, 65

skiej, zaś wyznanie wiary w nie *ipso facto* implikuje wyznanie wiary w inne elementy. W innym miejscu Koran stwierdza, że wiara w Dzień Ostatni implikuje wiarę w aniołów, jak i w Boską Księgę (6,93).

29. *Khāda'a-hū* znaczy: szukał lub pragnął oszukać go, lecz jego próba nie powiodła się. *Khāda'a-hū* oznacza: powiodło mu się w jego próbie oszukania go; zapomniał o nim lub o tym (Baqā'). To pierwsze słowo używane jest w odniesieniu do człowieka, kiedy nie udało mu się spełnić jego pragnienia, zaś to drugie, kiedy je spełnił (Lane).

30. Bóg dał tyle Znaków na poparcie Islamu i stał się on stopniowo tak potężny, że hipokryci coraz bardziej obawiali się muzułmanów, a w wyniku tego wzrastali w swej hipokryzji.

31. Hipokryci uważali muzułmanów za bandę głupców dlatego, że cierpieli – jak myśleli hipokryci – niepotrzebne ofiary życia i własności dla z góry przegranej sprawy. Oni sami są głupcami, jak powiada ten werset, jako że sprawa Islamu przez Boga wyznaczona jest do postępu i osiągnięcia celu.

32. *Shayātīn* oznacza: prowodyr (Ibn 'Abbās, Ibn Mas'ūd, Qatādah oraz Mujāhid. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział: „Pojedynczy jeździec to *Shaitān*, dwóch jeźdźców to także dwóch *Shaitān*, lecz trzech to całe ciało jeźdźców” (Dāwūd). Tradycja popiera pogląd, że *Shaitān* niekonięcznie oznacza diabła.

16. ^aAllach ukarze³³ ich szyderstwa i ^bpozwoili im trwać^{33A} w występku, chodzić na oślepkę³⁴.

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿٣٣﴾

17. To właśnie tacy ludzie ^czamienili przewodnictwo na grzech³⁵, jednak to ich kupczenie nie przyniosło im zysku, a i nie są właściwie prowadzeni.

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٣٤﴾

18. Ich dzieło jest jak dzieło człowieka, który wznicił ogień³⁶, a kiedy ten ogarnął go ze wszystkich stron, Allach zabrał wszelkie światło i ^dpozostawił ludzi w gęstej ciemności³⁷; i oni nie widzą.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ
مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ
لَّا يَبْصُرُونَ ﴿٣٥﴾

19. To oni właśnie są ^egłusi, niemi i ślepi; oni więc nie powrócą³⁸.

صُمٌّ بَلْمُ عَمَىٰ فُهِمٌ لَا يُرْجِعُونَ ﴿٣٦﴾

^a9,79; 11,9; 21,42. ^b6,111; 7,187; 10,12. ^c2,87, 176; 3,178; 14,4; 16,108.

^d6,40,123; 24,41. ^e2,172; 6,40; 7,180; 8,23; 10,43; 11,25; 17,98; 21,46; 27,81; 30,53; 54; 43,41

33. *Yastah: i'u bi-him* znaczy: ukarze ich. W języku arabskim kara na zły postępek jest często określana słowem użytym dla oznaczenia samego zła. „Kara za zły postępek jest zło tego postępku” (42,41). Znany arabski poeta Amr bin Kulthūm powiada: *Alā lā Yajhalan Ahadun 'Alainā, Funajhal Fauqa Jahl al-Jāhilinā*, czyli „Uważajcie! Nikt nie powinien okazywać nam ignorancji, bo my okazemy jemu większą ignorancję”, czyli „pomścimy jego ignorancję” (Mu'allaqāt).

33A. Słowa te nie oznaczają, że Bóg daje hipokrytom wytchnienie, by powiększali swoje odstępstwo. Takie znaczenie jest przeciwne do znaczenia zawartego w 35, 38, gdzie powiada się, że Bóg daje niewiernym wytchnienie, aby się zmienili.

34. *'Umyun* to liczba mnoga od *A'mā*, które pochodzi od *al-'Amā*. *Al-'Amāh* oznacza ślepotę umysłową, zaś *al-'Amā* ślepotę zarówno umysłową, jak i fizyczną (Aqrab).

35. (1) Porzucili kierownictwo i zamiast niego wzięli błąd; (2) zaferowano im zarówno kierownictwo, jak i błąd, lecz oni woleli błąd i odrzucili kierownictwo.

36. Słowo „ogień” używane jest czasami w odniesieniu do wojny. „Wzniecacz ognia” w tym wersecie może oznaczać albo hipokrytów, którzy konspirowali wraz z niewierzącymi w celu wzniesienia wojny przeciwko Islamowi, albo Świętego Proroka, który na polecenie Boga wznicił światło Boże. Mówi się o nim, iż powiedział: „Mój przykład podobny jest do takiego człowieka, który roznieca ogień” (Bukhārī).

37. Zwrot ten oznacza, że hipokryci podburzali do wojny w celu odrodzenia swoich wpływów, ale rezultat tych wojen był ekspozycją ich hipokryzji oraz ich stałego zmieszania i zakłopotania. Słowo *Zulumāt* zawsze używane jest w Koranie w liczbie mnogiej, w znaczeniu ciemności moralnej i duchowej. Grzech i występki nigdy nie występują oddzielnie. Jeden występki pociąga za sobą następny, jedno nieszczęście – drugie. Mamy tutaj takie znaczenie, że hipokryci przytłoczeni są wielorakimi niebezpieczeństwami i nieszczęściami.

38. Ponieważ zwrócili głuche ucho na napomnienie Proroka i nie wypowiedzieli swoich wątpliwości, aby On mógł je rozwiać, przez co stali się nieczuli na postęp, jakiego dokonał Islam przed ich oczami, mówi się o nich jako o głuchych, niemych i ślepych.

20. Albo jest ono podobne do rześistego deszczu z chmur³⁹, ^aod którego zapada gęsta ciemność, biją gromy i ^bbłyskawice. Tacy ludzie wkładają sobie palce w uszy w obawie przed śmiercią z powodu uderzeń piorunów⁴⁰. Allah okrąża niewiernych.

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ
يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُودًا
الْمُوتِ وَاللَّهُ حَبِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٠﴾

21. Błyskawica mogłaby nieomal odebrać im wzrok. Kiedy tylko nad nimi błysnie, wkraczają w nią. ^cKiedy zaś robi się nad nimi ciemno, zatrzymują się. Gdybyż Allah tylko zapragnął, odebrałby im słuch i wzrok⁴¹. Zaiste, Allah ma taką moc, by uczynić wszystko – co tylko zechce^{41A}.

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْوَاهُ
فِيهِ إِذْ أَوْ أظلم عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
بِهِمْ وَاسْمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

22. O wy, ludzie!⁴² ^dCzujcie Pana, który nas stworzył, oraz tych, którzy byli przed wami, byście mogli bronić się przed złem.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٤٢﴾

^a6.40, 123; 24.41; ^b13.13; 24.44; 30.25. ^c4.73, 74.
^d4.2.37; 5.73, 118; 16.37; 22.78; 51.57.

39. *Samā'* znaczy: cokolwiek wiszącego nad głową, co daje cień; niebo lub niebiosa; chmurę lub obłok (Lane).

40. Ten i poprzednie wersety odnoszą się do dwóch klas hipokrytów: (1) Niewierzących, którzy pozowali na muzułmanów; oraz (2) wierzących, słabych w swej wierze i marnych w swych uczynkach, który mieli tendencję do niewiary. Znaczenie tego wersetu zdaje się być następujące: sytuacja tej drugiej klasy hipokrytów jest podobna do sytuacji ludzi bojaźliwych, którzy z powodu deszczu i burzy z błyskawicami popadają w strach i nie potrafią z tych zjawisk skorzystać.

41. Hipokryci opisani jako słabi w wierze są bardzo bliscy utracenia swojego wzroku. Jeszcze go nie utracili, lecz jeśli stawać będą często w sytuacjach wymagających odwagi i poświęcenia symbolizowanych przez grzmot i błyskawicę, najprawdopodobniej stracą go – stracą swoją wiarę. Bóg w swej łasce spowodował jednak to, że nie zawsze błyskawicy towarzyszy grzmot. Często widać jedynie świetlisty błysk, który odświeża wrony ciemności i pomaga podróżnikom iść ich drogą. W przypadku muzułmanów i Islamu z jego postępcem, hipokryci ci idą razem z muzułmanami. Kiedy jednak błyskawicy towarzyszy grzmot, to znaczy kiedy sytuacja wymaga ofiary życia lub majątku, świat staje się dla nich ciemny. Ludzie tacy stają się głusi i zatrzymują się, odmawiając marszu naprzód wraz z innymi wiernymi.

41A. *Shai'* oznacza to, czego się chce lub pragnie.

42. Werset ten zawiera pierwsze przedstawiane w Koranie przykazanie Boże. Jak wskazują słowa, przykazanie to kierowane jest do całej ludzkości, a nie tylko do Arabów, co wskazuje, że Islam od samego początku uważał się za religię powszechną. Obalił on ideał religii narodowej oraz uznawał ludzkość za jedno braterstwo.

23. ^aCzczycie Pana, który ziemię uczynił waszym posłaniem, a ^bniebo dachem⁴³, i sprawił, że woda spada z chmur, i w ten sposób dał wam owoce do spożywania. Nie ustanawiajcie zatem równych Allahowi, skoro wiecie.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً
وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ إِندَادًا أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

24. A skoro powątpiewacie względem tego, co My zesłaliśmy naszemu słudze, to ^cnapiszcie choć jeden podobny rozdział a wezwijcie do tego swoich pomocników – oprócz Allacha – o ile jesteście prawdomówni⁴⁴.

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّمَّنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

^a20,54; 27,62; 43,11; 51,49; 71,20; 78,7. ^b51,48; 78,13; 79,28,29.
^c10,39; 11,14; 17,89; 52,35.

43. Zwrot ten sugeruje, że tak jak budynek czy dach jest środkiem chroniącym dla tych, którzy pod nimi mieszkają, podobnie bardziej odległe części wszechświata służą za ochronę dla naszej planety (Ziemi). Ci zaś, którzy studiowali naukę w gwiazdach, chmurach i innych zjawiskach atmosferycznych, wiedzą jak inne ciała niebieskie w swoim biegu poprzez niezmiernie przestrzenie ponad ziemią czynią ją bezpieczną i mocną. Wspomina się tutaj także, że doskonałość świata materialnego zależy od współpracy pomiędzy siłami ziemskimi i niebiańskimi.

44. Temat nieporównywalnej doskonałości Koranu omawia się w pięciu różnych miejscach, to znaczy 2 2,24; 10,39; 11,14; 17,89 oraz 52,34,35. W dwóch spośród tych pięciu wersów wyzwanie jest takie samo, podczas gdy w pozostałych trzech od niewierzących wymaga się czegoś odmiennego. Na pierwszy rzut oka ta różnica w formie wyzwania w różnych miejscach zdaje się być nieodpowiednią. Ale tak nie jest. W rzeczywistości wersy te zawierają wymagania stosowne dla wszystkich czasów. Wyzwanie to jest ważne nawet dzisiaj we wszystkich swych formach wymienionych przez Koran, tak samo jak było ważne w czasach Świętego Proroka.

Zanim wyjaśnimy te różne formy wyzwania, warto zauważyć, że ich wzmiankom w Koranie niezmiennie towarzyszy odniesienie do bogactwa i potęgi, z wyjątkiem tego wersu, który – jak już powiedzieliśmy – nie stanowi nowego wyzwania, lecz tylko powtarza wyzwanie rzucone w 10,39. Na tej podstawie można bezpiecznie wnioskować, że istnieje bliski związek między kwestią bogactwa i władzy oraz wyzwaniem do wyprodukowania czegoś podobnego do Koranu lub jego części. Związek ten łączy się z faktem, że Koran oferowano niewierzącym jako bezcenny skarb. Kiedy niewierzący zarządzali skarbów materialnych od Świętego Proroka (11,13), powiedziano im, że posiada on niezrównany skarb w formie Koranu. Kiedy zaś zapytali: „Dlaczego nie przyszedł z nim anioł?“, powiedziano im, że aniołowie zesłali na niego, jako że ich zadaniem jest przyniesienie Słowa Bożego, zaś Słowo Boże on już posiada. Tak zatem oba żądania – skarbu i zejścia aniołów – zostały w pełni spełnione przez sam Koran, który jest nieporównywalnym skarbem potwierdzonym przez aniołów, zaś wyzwanie do wyprodukowania księgi jemu podobnej stanowi potwierdzenie jego niezrównanej jakości.

Zajmijmy się teraz wersetami zawierającymi to wyzwanie i to każdym z nich oddzielnie. Największe żądanie stawiane jest w 17,89, gdzie od niewierzących wymaga się, aby przynieśli księgę podobną całości Koranu wraz z jego wielorakimi wartościami. W wersecie tym nie wymaga się od niewierzących, aby przedstawiali swoją kompozycję jako Słowo Boże. Mogą ją przedłożyć jako kompozycję własną i zadeklarować, że jest równa lub nawet lepsza niż Koran. Ale ponieważ w czasie rzucenia tego wyzwania nie był jeszcze objawiony cały Koran, nie wymagano od niewierzących, aby wyprodukowali jego podobieństwo wtedy i tam. W ten sposób wyzwanie to implikowało proroctwo, że nigdy nie będą oni w stanie wyprodukować czegoś podobnego Koranowi, ani w formie ówczesnej, ani w formie późniejszej – pełnej. Wyzwanie to nie ograniczało się jedynie do niewierzących w czasach Proroka, ale rozszerza się na tych, co mają wątpliwości oraz na krytyków

25. Jeżeli jednak tego nie dokonacie – a nie dokonacie tego nigdy – to strzeżcie się Ognia, ³którego strawą⁴⁵ są ludzie⁴⁶ i kamienie i który przygotowany jest dla niewiernych.

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَأْتُوا نَارَ الَّتِي وُودَّهَا
النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ ۗ أَعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

³3,11: 66,7

wszystkich czasów. Powodem, dla którego w 11,14 zażądano od niewierzących wyprodukowania jedynie dziesięciu sur, a nie całego Koranu, jest to, że werset ten nie odnosi się do doskonałości całego Koranu we wszelkich aspektach, lecz tylko do doskonałości jego części. Niewierzący przeciwstawiali się niektórym jego częściom jako zawiirającym błędy. Stąd nie zażądano od nich, aby przynieśli całą księgę podobną Koranowi, lecz aby przynieśli jedynie dziesięć sur, które można by umieścić w miejscu tych części Koranu, które uznano za posiadające jakieś braki. A wszystko to po to, aby można było potwierdzić prawdę założeń tych niewierzących. Jeśli chodzi o wybór konkretnej liczby 10 dla osiągnięcia tego celu, można zauważyć, że ponieważ w 17,89 twierdzono, iż cały Koran jest księgą doskonałą, to od jego przeciwników zażądano, aby wyprodukowali rzecz podobną całości. Lecz ponieważ w 11,14 chodziło o to, że niektóre części Koranu uznane były za błędne, poproszono niewierzących, aby wybrali dziesięć takich części, które zdawały się im niedobre, i aby wyprodukowali oni kompozycje dorównującą nawet tym ułomnym dziesięciu surom. W 10,39 wzywa się niewierzących, aby stworzyli podobieństwo tylko jednej sury z Koranu. Dzieje się tak dlatego, że – w przeciwieństwie do dwu poprzednio wspomnianych wersetów – wyzwanie w tym wersecie podtrzymywało twierdzenie samego Koranu, nie zaś odrzucenie jakichkolwiek obiekcji ze strony niewierzących. W 10,38 Koran powiada, iż posiada pięć najważniejszych cech. Na poparcie tego twierdzenia w wersecie 10,39 znajdujemy wyzwanie rzucone tym, którzy zaprzeczają lub wątpią w to, że można stworzyć choć jedną surę posiadającą te cechy w tej samej doskonałej formie, w jakiej obecne są w tych 10 surach. Piąte wyzwanie to stworzenie podobizny Koranu zawarte jest w wersecie w komentarzu (2,24) i tutaj także, jak w 10,39, wzywa się niewierzących do stworzenia jednej tylko sury podobnej Koranowi. Wyzwanie to poprzedzone jest twierdzeniem, że Koran kieruje sprawiedliwymi do najwyższych stadiów postępu duchowego. Mówi się tam niewierzącym, że jeśli wątpią w boskie pochodzenie Koranu, to powinni przedstawić choć jedną surę, którą można by porównać do Koranu pod względem wpływu duchowego, jaki wywiera on na wiernych Islamowi. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary” (Większa edycja komentarza), str. 58-62.

Powyższe wyjaśnienie wykazuje, że wszystkie te żądania, aby niewierzący stworzyli coś podobnego Koranowi, są różne od siebie i całkiem oddzielne, oraz że wszystkie są ważne we wszystkich czasach i żadne nie wypiera ani nie unieważnia innego. Ponieważ jednak Koran zawiera wzniosłe i najwspanialsze idee, koniecznym było zastosowanie najpiękniejszego stylu jako środka wyrażenia tych idei. Inaczej temat mógłby pozostać niejasny i wątpliwy i utracono by doskonale piękno całego Koranu. Tak zatem bez względu na to, w jakiej formie i w jakim aspekcie wzywano niewierzących do stworzenia księgi podobnej do Koranu, wymóg piękna stylu i elegancji dykcji podobnych do tych samych elementów Koranu także stanowi część tego żądania.

45. Słowo „paliwo” można tu zrozumieć przenośnie, w znaczeniu takim, że kara piekła powodowana jest ciężą cudzych bożków. Zatem idole są jak paliwo dla ognia piekielnego, będącego środkiem do jego powstania. Albo „kamienie” oznaczają idolów, których bałwochwalcy czczą jak bogów – gdzie idea polega na tym, że bałwochwalcy zostaną poniżeni i upokorzeni poprzez naczone świadectwo wrzucenia ich bożków do ognia.

46. Słowa *al-Nās* (ludzie) oraz *al-Hijārah* (kamienie) można też potraktować jako oznaczające dwie klasy tych, co przebywają w piekle; *al-Nās* mogłoby oznaczać tych niewiernych, w których jest jeszcze troszkę miłości Bożej, zaś *al-Hijārah* (kamienie) tych, którzy w swych sercach nie mają już ani krzty miłości do Boga. Tacy ludzie w rzeczy samej nie są lepsi od kamieni. Słowo to jest liczbą mnogą od *Hajar*, które oznacza kamień, skałę, złoto, ale także kogoś nieczłowiecznego, to znaczy wielkiego człowieka, przywódcę (Lane).

26. A przekazujcie dobre nowiny tym, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, albowiem ^adla nich są ogrody, poniżej których płyną potoki. Kiedy będą otrzymywać nieco z owoców tych ogrodów, zawsze powiadać będą: „Oto jest, co było nam dane przedtem”; otrzymają dary podobne do siebie. W ogrodach tych mieć będą czystych ^bmałżonków^{46A} i tam będą mieszkac⁴⁷.

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ
شَرِّهِمْ رُزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَ
أُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

^a3,16,134,196,199; 4,14,58,123; 5,13,86; 7,44; 9,72,89,100; 10,10; 13,36;
22,15,24; 25,11; 32,18; 47,16; 58, 23; 61,13; 64,10. ^b3,16; 4,58.

46A. Koran naucza, że każda stworzona rzecz potrzebuje do swojego pełnego rozwoju towarzystwa. W Niebie prawi mężczyźni i kobiety będą mieli czystych współtowarzyszy w doskonaleniu ich rozwoju duchowego i dopełnianiu ich szczęścia. Natomiast jakiego rodzaju owo towarzystwo będzie, dowiemy się dopiero w przyszłym życiu.

47. Werset ten przedstawia krótki opis nagród, którymi obdarzeni zostaną wierni w przyszłym życiu. Krytycy Islamu przedstawiają wobec tego opisu wiele obiekcji. Krytycyzm ten wspiera się na całkowicie błędnym zrozumieniu nauki Islamu o błogostawieństwach w niebie. Koran z naciskiem głosi, że ich natura znajduje się poza zasięgiem ludzkiego pojmowania (32,18). Mówi się, że Święty Prorok powiedział: „Nie widziało ich żadne oko, ani nie słyszało ich żadne ucho; podobnie umysł ludzki nie jest w stanie ich ogarnąć” (Bukhārī). Powstaje w naturalny sposób pytanie: dlaczego błogostawieństwu Nieba nadano nazwy przedmiotów materialnych tego świata? Stało się tak dlatego, że Koran zwraca się nie tylko do ludzi o wspaniałym intelekcie. Przez to użyto słów, które mogą być zrozumiałe dla wszystkich ludzi. W opisie błogostawieństw Nieba Koran wykorzystuje nazwy rzeczy uznawanych na tym świecie za dobre, zaś wierzącym mówi się, że w przyszłym świecie dostaną wszystkie te rzeczy, tyle że w lepszej ich formie. Właśnie dla spowodowania tego ważnego kontrastu użyto znanych słów; inaczej nie byłoby niczego szczególnego w błogostawieństwach przyszłego świata. Ponadto, według Islamu, przyszłe życie nie jest duchowe w takim sensie, że składać się będzie jedynie ze stanu umysłu. Nawet w przyszłym życiu dusza ludzka posiadać będzie swego rodzaju ciało, ale nie będzie to ciało materialne. Można było wyobrazić coś na kształt tej idei na podstawie zjawiska snów. Sceny obserwowane przez człowieka we śnie nie mogą być nazwane czysto umysłowymi czy duchowymi, jako że w tym stanie człowiek także posiada ciało i czasami widzi siebie w ogrodzie ze strumykami, i je owoce i pije różne napoje. Trudno powiedzieć, aby treść snów była wyłącznie stanem umysłowym. Napoje wypijane we śnie stanowią bez wątpienia rzeczywiste doświadczenie, ale nikt nie może powiedzieć, że są to napoje materialne. występujące w tym świecie. Błogostawieństwa duchowe przyszłego życia nie będą ledwie subiektywnym uświadomieniem darów Bożych, którymi cieszymy się na tym świecie. To, co mamy tutaj, jest ledwie reprezentacją rzeczywistych i prawdziwych darów Bożych, które człowiek otrzyma w przyszłym świecie. Poza tym „ogrody” reprezentują wiarę, zaś „strumienie” działanie człowieka. Ogrody nie mogą istnieć bez strumieni, tak samo jak wiara nie może istnieć bez dobrych ludzkich działań. Dlatego wiara i działanie są nierozłącznymi elementami osiągnięcia zbawienia. W przyszłym świecie ogrody przypominać będą wiernym o ich wierze z tego życia, zaś strumienie przypominać im będą ich dobre uczynki. Wtedy dowiedzą się oni, że ich wiara i dobre postępowanie nie poszły na marne. Błędem zatem jest wnioskowanie na podstawie tych słów – „oto, co dane nam było przedtem” – że w Niebie wierni otrzymywać będą te same owoce, co tutaj na ziemi, ponieważ, jak już wyjaśniliśmy, te dwa elementy nie są identyczne. W rzeczywistości owoce przyszłego świata będą obrazami i wizerunkami jakości wiary ludzi wiernych. Kiedy ludzie będą te owoce spożywać, od razu będą uświadamiać sobie i przypominać, iż są to owoce ich wiary w poprzednim życiu. I właśnie z wdzięczności za to mówić będą: „Oto, co otrzymaliśmy przedtem”. Zdanie to znaczyć także może „oto, co było nam obiecane”.

Słowa „podobne sobie nawzajem” odnoszą się do podobieństwa między aktami czci wiernych na tym świecie oraz owocami tych aktów w Niebie. Akty czci dokonywane przez wiernych na tym świecie będą pojawiać się wiernym jako owoce w świecie przyszłym. Im bardziej zatem szczerza i

27. Allah ^anie gardzi ^bdawaniem przykładu⁴⁸, choćby tak małego jak komar^{48A} lub nawet mniejszego^{48B}. Ci, którzy wierzą, wiedzą, że to jest prawda od ich Pana, natomiast ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Co Allah chce powiedzieć poprzez taki przykład?” ^cNa jego podstawie Pan wielu osądza jako błądzących⁴⁹, wielu dzięki niemu prowadzi. Przy jego pomocy nikogo jednak nie osądza Pan jako błądzącego z wyjątkiem nieposłusznych.

28. którzy ^dzrywają przymierze z Allahem po jego zawarciu oraz rozrywają to, co wedle Boga powinno być złączone, i sieją zamęt na ziemi. Właśnie tacy ludzie są przegrani.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيَىٰ أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا تَوَفَّاهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٤٨﴾

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَنَاهُ بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٨﴾

^a33,54; ^b14,25; 16,76,112; 47,4; 66,12; ^c6,118; 7, 187; 13,28; 16,94; 40,35.
^d2,101; 4,156; 5,14; 13,26.

stosowna część ludzka, tym więcej człowiek cieszyć się będzie swoją częścią owoców w Niebie i tym lepszą jakość będą te owoce posiadać. Dlatego też w ramach możliwości każdego wiernego leży jakość spożywanych przez niego owoców w Niebie. Werset ten oznacza również, że duchowa strawa dla wiernych w Niebie będzie dostosowana do gustu każdego człowieka oraz do stanu jego postępu i stopnia rozwoju duchowego.

Słowa „będą trwać” oznaczają, że wierni w Niebie nie będą podlegać żadnym zmianom ani podupadaniu. Człowiek umiera tylko wtedy, gdy nie może asymilować pożywienia lub kiedy ktoś go zabija. Ale ponieważ pożywanie w Niebie będzie doskonale dopasowane do potrzeb każdego człowieka i ponieważ człowiek w Niebie będzie miał czyste i pokojowe towarzystwo, śmierć i podupadanie automatycznie znikną.

Wierni będą mieli w Niebie także wierne towarzystwo. Dobra żona to radość i pocieszenie. Ludzie wierni starają się mieć dobre żony na tym świecie oraz będą mieć dobrych i cnotliwych towarzyszy w Niebie. A jednak te radości Nieba nie są fizyczne. W kwestii pełniejszego opisu natury i rzeczywistości błogosławieństw w Niebie patrz także Rodział Al-Tūr, Al-Rahmān oraz Al-Wāqī‘ah.

48. *Daraba al-Mathala* znaczy: podał ilustrację lub opis; wypowiedział stwierdzenie; opowiedział przypowieść (Lane, Taj oraz 14,46).

48A. Bóg przedstawił Niebo i Piekło w Koranie za pomocą metafor i porównań. Metafory i porównania wyrażają głębię znaczeniową, której nie da się stosownie oddać w inny sposób, przez co w rzeczach związanych z duchem stanowią one chyba jedyną metodę właściwego przekazania idei. Słowa wykorzystywane do opisywania Nieba mogą być tak niestosowne i tak mało znaczące jak komar, którego Arabowie uważają za stworzenie niezwykle słabe. Arabowie powiadają: *Ad‘afu min Ba‘ūdatin*, co oznacza: on jest słabszy od komara. Niemniej słowa takie pomagają w wyczarowywaniu obrazu. Wierni wiedzą, że słowa użyte są jedynie w przenośni i starają się dotrzeć do głębi ich znaczenia. Niemierni zaś zaczynają odnajdować błędy, przez co powiększają jeszcze własny błąd i własne złe rozumienie.

48B. *Fauq* znaczy „ponad” i oznacza zarówno „większy”, jak i „mniejszy”, i jest używane w sensie stosownym do kontekstu (Mufradāt).

49. *Adalla-hū Allāh* znaczy (1) Bóg orzekł, że on jest w błądzie; (2) Bóg porzucił go lub zapomniał o nim, tak że on zszedł z drogi (Kashshāf); (3) Bóg znalazł go lub pozostawił w błądzie lub pozwolił mu zejść z właściwej drogi (Lane).

29. Jak możecie nie wierzyć w Allacha? Byliście bez życia⁵⁰, a ^aOn to życie⁵¹ wam dał, później zaś spowoduje, że pomrzecie, by następnie dać wam życie na nowo⁵². Wtedy do Niego będziecie musieli powrócić⁵³.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٩﴾

30. ^bOn to stworzył dla was wszystko, co jest na ziemi. Potem ^czwrócił się⁵⁴ w stronę niebios i udoskonił⁵⁵ je jak siedem⁵⁶ niebios. To On ma doskonałą wiedzę o wszystkim^{56A}.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾

^a19,34; 22,67; 30,41; 40,12; 45,27. ^b22,66; 31,21; 45,14.
^c7,55; 10,4; 41,10-13.

50. *Amwāt* jest liczbą mnogą od *Mayyit*, które oznacza rzecz martwą lub pozbawioną życia. Przez to, słowo to używane jest zarówno w odniesieniu do rzeczy, która do tej pory nie posiadała życia, jak i do rzeczy, która życie posiadała lecz utraciła je. Słowo to stosuje się też w odniesieniu do kogoś, kto umiera lub zbliża się do śmierci, ale jeszcze nie umarł (Lane).

51. *Hayāt* oznacza (1) zdolność wzrostu; (2) doznawania; (3) intelektu; (4) wolności od smutku i żalu; (5) życia wiecznego w przyszłym świecie; (6) korzyści lub środek do osiągnięcia tegoż; (7) stan działania i władzy (Lane).

52. Werset ten wskazuje na najwyższą prawdę, że życie człowieka nie kończy się wraz ze zniszczeniem jego ciała fizycznego, jako że ma ono zbyt duże znaczenie. Gdyby życie nie posiadało swego wielkiego celu, Bóg nie stworzyłby go, zaś stworzywszy je, nie uczyniłby go przedmiotem podlegającym śmierci, gdyby nie istniało życie przyszłe. Gdyby śmierć stanowiła koniec całego życia, stworzenie człowieka byłoby ledwie „zabawą i przyjemnością”, co zmuszałoby do zastanawiania się nad mądrością Boga. Fakt, iż Bóg – Źródło wszelkiej mądrości i inteligencji – wszystkie tego dokonał, wskazuje, że nie stworzył człowieka po to, aby po śmierci obrócić go w proch po zaledwie 60 czy 70 latach życia. Przeciwnie, Bóg stworzył człowieka dla lepszego, wiecznego życia, którym żyć będzie po zrzućeniu z siebie przeszkód swego przybytku fizycznego.

53. Po śmierci dusza ludzka nie od razu idzie do Nieba lub Piekła. Istnieje stan pośredni zwany *Barzakh*, w którym człowiek ma zasmakować nieco tego, co dobre lub złe, a co wynika z postępów człowieka. Zmartwychwstanie, głoszące pełne i całkowite wynagrodzenie, będzie miało miejsce później.

54. *Istawā* znaczy on stał się mocny. *Istawā ilā al-Shai'* znaczy on zwrócił się do tej rzeczy lub zwrócił na nią swą uwagę (Lane).

55. *Sawwā-hu* znaczy uczynił to jednakim lub równym, zgodnym lub konsekwentnym, w jego poszczególnych częściach; przystosował to do wymogów lub potrzeb tej sprawy; udoskonił to; albo ustanowił to w dobrym lub właściwym stanie (Lane).

56. W języku arabskim „siedem” jest na ogół używane jako symbol doskonałości i słowo to wraz z „siedemdziesiąt” oraz „siedemset” oznacza wielką liczbę. Wszystkie te trzy słowa użyte są w tym sensie w Koranie (9,80; 15,45). Gdzie indziej słowa „siedem niebios” zastąpione zostały słowami „siedem stadiów” (23,18).

56A. Słońce, księżyc i inne ciała niebieskie dają człowiekowi wiele korzyści. W związku z powyższym nauka współczesna dokonała wielu odkryć – a jeszcze wielu zapewne dokona – z których wszystkie potwierdzają tę prawdę i wszechstronność nauki Koranu. Nauka nadal odkrywa coraz to więcej cech różnych rzeczy na ziemi. Wiele rzeczy, które wcześniej uważano za bezużyteczne, współcześnie uważa się za bardzo cenne dla człowieka.

31. Kiedy Pan twój powiedział⁵⁷ aniołom^{57A}: „Zamierzam ustanowić „namiestnika na ziemi”. oni odrzekli: „Czy umieścisz na niej kogoś, kto będzie siał tam zamęt i przelewał krew⁵⁸, my zaś będziemy głosić chwałę⁵⁹ Twoją i wynosić pod niebiosa Twą świętość”⁶⁰ Odrzekł Pan: „Ja wiem to, czego wy nie wiecie”.⁶¹

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّىْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِیْفَةً
 قَالُوْۤا اَتَجْعَلُ فِیْهَا مَنْ یُّفْسِدُ فِیْهَا وَیَسْفِكُ الدِّمَآءَ
 وَیُخْسِعُ نَسِیْحَ یَمِّدِكَ وَتُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنِّىْۤ اَعْلَمُ
 مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

47.130; 10.15; 15.29; 24.56; 38.27.

57. *Qāla* jest znanym słowem arabskim, znaczącym „on powiedział”. Jednakże czasami używane jest ono w sensie przenośni, kiedy zamiast wypowiedzi słownej, ma się na myśli stan lub warunki równoznaczne z wypowiedzią słowną. Zwrot *Imtala'a al-Haudu wa Qāla Qatni* (cysterna napelniła się i powiedziała „wystarczy”) nie oznacza, że cysterna rzeczywiście powiedziała tak. Jedynie jej stan wskazywał na to, że była pełna.

Rozmowa Boga z aniołami nie może być brana w sensie dosłownym, tak jakby miała miejsce w rzeczywistości. Jak powiedzieliśmy powyżej, słowo *Qāla* używane jest czasami przenośnie dla przekazania nie zwrotu słownego, lecz stanu lub warunków równoznacznych ze słowami. Werset ten może zatem po prostu oznaczać, że aniołowie poprzez ich stan lub warunki wskazywali na odpowiedź, jaka przypisana jej została słowami.

57A. *Malā'ikah*, które jest liczbą mnogą od *Malak*, pochodzi od *Malaka*, które znaczy on skontrolował, albo od *Alaka*, znaczącego on zesłał. Aniołów nazywa się *Malā'ikah*, ponieważ sprawują oni kontrolę nad siłami natury lub ponieważ przynoszą objawienie Boże Posłańcom Niebieskim i Reformatorom.

58. Aniołowie nie przeciwstawiali się sprawie Boga ani nie uważali się za wyższych od Adama. Ich pytanie wywołane zostało ogłoszeniem przez Boga Jego planów wyznaczenia namiestnika. Namiestnik jest potrzebny wtedy, kiedy trzeba zachować porządek i wprowadzać w życie prawo. Pozorny sprzeciw aniołów oznaczał, że będą na ziemi tacy ludzie, którzy wywoływać będą nieporządek i przelewać krew. W sytuacji, w której ludzie obdarzeni są wielką władzą czynienia dobra i zła, aniołowie mówili o tej ciemniejszej stronie charakteru, lecz Bóg wiedział, że człowiek jest w stanie wnieść się na takie wyżyny moralne, by stać się odbiciem atrybutów Bożych. Właśnie do tych jasnych stron charakteru odnoszą się słowa „Ja wiem to, czego wy nie wiecie”.

59. Pytanie aniołów nie wyphywało z odnalezienia błędu w dziele Bożym, lecz z poszukiwania większej wiedzy o naturze i mądrości naznaczonego. W kwestii znaczenia *Nusabbihu*, patrz 298!

60. Podczas gdy *Tasbih* (wychwalanie) używane jest w odniesieniu do atrybutów Boga, *Taqdis* (wychwalanie Jego świętości) używane jest w stosunku do Jego działania.

61. Adam, który żył około 6000 lat temu, uważany jest powszechnie za pierwszego człowieka stworzonego na ziemi przez Boga. Jednakże pogląd ten nie jest potwierdzony przez Koran. Świat przechodzi przez różne cykle stworzenia, zaś cywilizacja oraz Adam – przodek współczesnej rasy ludzkiej – są jedynie pierwszym ogniwem obecnego cyklu, nie zaś absolutnie pierwszym stworzeniem Boga. Narody powstają i upadają, cywilizacje pojawiają się i znikają. Przed naszym Adamem mogli istnieć inni Adamowie; mogli żyć i zginąć inne rasy, jak i mogły pojawiać się i znikać inne cykle cywilizacji. Muhyī al-Dīn Ibn 'Arabī, wielki mistyk muzułmański, powiada, że pewnego razu widział siebie samego we śnie, jak okrążał Ka'bah. Pojawił się przed nim w tym śnie człowiek, który twierdził, że jest jednym z jego przodków. „Ile czasu minęło od twojej śmierci?”, spytał Ibn 'Arabī. „Ponad czterdzieści tysięcy lat”, odpowiedział ów człowiek. „Ależ to o wiele dawniej niż czasy, w których żył Adam”, powiedział Ibn 'Arabī. Mężczyzna odpowiedział, „O którym Adamie mówisz? O tym Adamie, który jest najbliższ ciębie, czy o jakimś innym?” „Wtedy przypomniłem sobie”. powiada Ibn 'Arabī, słowa Świętego Proroka, że Bóg stworzył nie mniej jak sto tysięcy Adamów, i rzekłem do siebie samego, „może ten człowiek, który uważa się za mojego przodka, jest jednym z tych poprzednich Adamów” (*Futūhāt*, ii, b. 607).

Nie twierdzi się, że rasa, która żyła przed Adamem, została całkowicie zmieciona z ziemi przed jego narodzinami. Najprawdopodobniej pozostała jakaś zdegenerowana reszta starej rasy, zaś

32. I nauczył Pan Adama wszystkich⁶² nazw^{62A}, a potem ustawił obiekty tych^{62B} przed aniołami i powiedział: „Powiedzcie, jak nazywają się te rzeczy, o ile macie słuszość”.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ
فَقَالَ أَيُّونِي يَا أَسْمَاءَ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٢﴾

33. Odpowiedzieli: „Ty jesteś święty! Nie ma w nas żadnej wiedzy poza tą, którą Ty nam dałeś. Zaprawdę, Tyś jest Wszechwiedzący, Mądry”.⁶³

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

﴿7,181; 17,111; 20,9; 59,24,25.﴾

Adam był jednym z nich. Następnie Bóg wybrał właśnie jego na przodka nowej rasy i prekursora nowej cywilizacji.

Będąc stworzonym, jak to było, spośród umarłych, reprezentował on świt nowej epoki życia. Ponieważ *Khalifah* oznacza następcę, jasnym jest, że ludzie istnieli i żyli na ziemi przed Adamem i że nie jesteśmy w stanie powiedzieć, czy pierwotni mieszkańcy Ameryki lub Australii to potomkowie tego ostatniego Adama, czy może jakiegoś wcześniejszego.

Wiele mówi się o miejscu narodzin Adama oraz o miejscu, w którym powołany został jako Reformator. Uważa się powszechnie, że był on umieszczony w Niebie, lecz później z niego wypędzony i umieszczony gdzieś na ziemi. Jednakże słowa „na ziemi” przeciwstawiają się temu pogładowi i wykazują ostatecznie, że Adam żył na ziemi i że na ziemi właśnie powołany został jako Reformator. Najprawdopodobniej żył najpierw w Iraku, lecz później skierowany został do jakiegoś sąsiedniego kraju. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, przypis do tego wersetu.

62. Słowo „wszystkie” tutaj użyte nie wskazuje na absolutnie wszystko. Znaczy ono po prostu „wszystko to, co było konieczne”. W Koranie wykorzystuje się to słowo w tym sensie także w innych miejscach (6,45; 27,17,24; 28,58).

62A. *Asmā'* jest liczbą mnogą od *Ism*, które znaczy „nazwa lub atrybut; znak lub oznaka rzeczy” (Lanc oraz Mufradāt). Komentatorzy różnią się w swych poglądach co do znaczenia słowa *Asmā'* w tym miejscu (nazwy). Niektórzy uważają, że Bóg nauczył Adama nazw różnych rzeczy i przedmiotów, czyli że nauczył go zasad języka. Nie ma wątpliwości, że człowiek potrzebował języka po to, by stać się istotą cywilizowaną, przez co Bóg musiał nauczyć Adama tych zasad. Koran jednak wskazuje, że istnieją *Asmā'* (nazwy lub atrybuty), których człowiek musi się uczyć dla doskonalenia swojego morale. Mówi się o nich w 7,181. Wskazuje to na to, że człowiek nie jest w stanie sięgnąć do wiedzy Bożej bez posiadania właściwych koncepcji i bez zrozumienia atrybutów Bożych, oraz że nauczyć może ich jedynie Bóg. Koniecznym zatem było, aby Bóg dał na samym początku wiedzę Adamowi (człowiekowi) – wiedzę o swoich atrybutach, żeby poznał i uznał Go, i osiągnął Jego bliskość i nie oddalał się od Niego. Wedle Koranu człowiek różni się od aniołów tym, że podczas gdy on może być obrazem i odzwierciedleniem *Al-Samā' al-Husnā*, czyli wszystkich doskonałych atrybutów Bożych, aniołowie reprezentują jedynie niektóre z nich. Aniołowie nie posiadają własnej woli, lecz tylko pasywnie wypełniają funkcje wyznaczone im przez Opatrzność (66,7). Z drugiej jednak strony, człowiek, obdarzony wolą i wolnym wyborem, różni się od aniołów tym, że posiada zdolności czyniące go doskonałą manifestacją wszystkich atrybutów Bożych. Krótko mówiąc, werset ten oznacza, że Bóg najpierw dał Adamowi wolną wolę i potrzebne mu zdolności rozumienia różnych atrybutów Bożych, a potem dał mu możliwość poznania tych atrybutów. *Asmā'* może też oznaczać cechy różnych rzeczy w przyrodzie. Ponieważ człowiek miał wykorzystywać istniejące w przyrodzie siły, Bóg dał mu zdolność i siłę poznania tych cech i właściwości.

62B. Zaimkec *hum* (ci) wykazuje, że obiekty, o których tutaj mowa, nie były rzeczami nieożywionymi, ponieważ w języku arabskim jest on używany, jedynie w odniesieniu do istot rozumnych. Dlatego znaczenie tego zwrotu byłoby takie, że Bóg dał aniołom wizję szczególnie prawych osób spośród potomków Adama, które miały stać się manifestacją atrybutów Bożych w przyszłości, a potem spytał ich, czy są w stanie manifestować atrybuty Boże w podobny sposób, na co odpowiedzieli przeczająco. Oto, co znaczą słowa „Podajcie mi ich nazwy”, które występują w tym wersecie.

63. Ponieważ aniołowie uświadomili sobie swoje ograniczone możliwości, szczerze wyznali, że nie są w stanie odzwierciedlać wszystkich atrybutów Bożych tak, jak potrafi to człowiek, to znaczy, że są w stanie odzwierciedlać tylko te atrybuty, które On – w swej wiecznej mądrości – umożliwił im odzwierciedlać.

34. Pan zaś powiedział: „O Adamie, wymień im te nazwy”. I kiedy ten powiedział aniołom te nazwy, Pan rzekł: „Czyż nie powiedziałem wam, że to Ja znam tajemnice nieba i ziemi oraz to, co objawiacie i co ukrywacie?”⁶⁴

قَالَ يَا دُمْرُ أَنْتُمْ هُمْ يَا سَائِبُهُمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنْ أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَعْلَمُ مَا تَبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٦٤﴾

35. I przypomnijcie sobie, ^akiedy My powiedzieliśmy aniołom: „Bądźcie ulegli⁶⁵ Adamowi”; a wszyscy się podporządkowali. Lecz⁶⁶ Iblis⁶⁷ tego nie uczynił. Odmówił, bo zbyt wysoko cenił siebie. To on właśnie był spośród niewiernych.

وَأِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٥﴾

^a7.12,13; 15,29,33; 17,62; 18,51; 20,117; 38,72-77.

64. Kiedy aniołowie wyznali swoją niemożność manifestowania w sobie samych wszystkich atrybutów Boga, które mógł manifestować Adam, Adam – w posłuszeństwie do Woli Bożej – przedstawił najróżniejsze naturalne możliwości posiadane przez siebie i objawił aniołom ich szeroki zasięg i charakter. W ten sposób Adam udowodnił konieczność stworzenia istoty, która mogłaby uzyskać do Boga wolną wolę lub sięle posiadania woli, dzięki której mogłaby ona swobodnie wybrać drogę dobra (lub zła) i przez to objawić chwałę i wielkość samego Boga.

65. Kiedy Adam stał się obrazem atrybutów Bożych i kiedy zyskał rangę Proroka, Bóg rozkazał aniołom, aby mu służyli. Arabski zwrot *Usjudū* nie oznacza „upaść na twarz przed Adamem”, ponieważ Koran wyraźnie zabrania padania na twarz przed kimkolwiek poza Bogiem (41,38), przez co taki nakaz nie mógł być wydany aniołom. Przykazanie to oznacza „padnijcie na twarz przede *Mną* na znak dziękczynienia za stworzenie Adama”.

66. *Illā* (lecz) użyte jest w znaczeniu wyjątku. W języku arabskim *Isithnā* (wyjątek) jest dwójakiego rodzaju: (1) *Isithnā Mutasil*, czyli wyjątek, w którym rzecz wyłączone należy do tej samej klasy lub gatunku, do którego należą rzeczy, spośród których ten wyjątek jest dokonywany, (2) *Isithnā Manqati*, czyli wyjątek, w którym wyłączone rzecz należy do innej klasy lub gatunku. W komentowanym wersecie słowo *illā* oznacza ten drugi rodzaj wyjątku, gdzie Iblis nie oznacza jednego z aniołów.

67. Słowo *Iblis* pochodzi od *Ablasa*, które oznacza: (1) jego dobro lub cnota zmalały; (2) porzucił nadzieję lub stracił łaskę Boga; (3) zalał się na ducha; (4) był zakłopotany i niezadowolony do widzenia swej drogi; oraz (5) został powstrzymany od spełnienia swego życzenia. W oparciu o rdzeniowe znaczenie tego słowa, Iblis to istota, w której jest niewiele dobra i wiele zła, i która z powodu utracenia łaski Bożej w wyniku nieposłuszeństwa pozostaje w zakłopotaniu, zmieszaniu i nie jest w stanie widzieć swojej drogi. Iblis, jak należy rozumieć, był jednym z aniołów, ponieważ podczas gdy opisany został jako ten, który nie był posłuszny Bogu, aniołowie zostali przedstawieni jako zawsze „poddani” i „posłuszni” (66,7). Bóg gniewał się na Iblisa, ponieważ także i jemu nakazał posłuszeństwo wobec Adama, lecz ten nie był posłuszny (7,13). Ponadto gdyby nie wydany został żaden oddzielny nakaz dla Iblisa, nakaz dany aniołom musiał rozciągać się na wszystkie inne istoty, ponieważ aniołowie byli kustoszami najróżniejszych części wszechświata, przez co automatycznie nakaz dany im obowiązywał wszystkie inne istoty. Jak powiedzieliśmy powyżej, Iblis to tutaj właściwie imię przydawkowe (na podstawie rdzennego znaczenia tego słowa) dane Złemu Duchowi, w przeciwieństwie do aniołów. Został on tak właśnie nazwany, ponieważ posiada wymienione tutaj atrybuty, a w szczególności możliwość bycia pozbawionym dobra i pozostawianym w stanie dezorientacji na drodze oraz pozbawiania łaski Bożej. Tamtem Iblis nie był Szatanem, o którym mowa w 2,37, co jasno wynika z faktu, iż Koran wymienia oba te określenia obok siebie zawsze tam, gdzie cytuje się historię Adama, i wszędzie dokonuje się wyraźnego rozróżnienia między nimi. Wszędzie tam, gdzie Koran mówi o istocie, która w przeciwieństwie do aniołów odmawia służby Adamowi, niezmiennie wymienia się imię Iblis, zaś wszędzie tam, gdzie

36. I powiedzieliśmy: „O Adamie, zamieszkaż wraz ze swą żoną w tym ogrodzie⁶⁸ i jedźcie z niego w obfitości, gdzie tylko zechcecie^{68A}. Nie zbliżajcie się jednak do tego drzewa⁶⁹, abyście nie stali się grzesznikami”.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا
رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Ale Szatan⁷⁰ sprawił za pomocą tego drzewa, iż oboje popełnili błąd, przez co wyprowadził ich ze stanu, w jakim się znajdowali.

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ
وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي

^a7,20,23; 20,117,118. ^b7,21,28; 20,121. ^c7,25; 20,124.
^d7,25,26; 20,56; 77,26,27.

Koran mówi o istocie, która oszukała Adama i stała się powodem wypędzenia go z „ogrodu”, wymienia się imię „Szatan”. Rozróżnienie takie, najważniejsze i zachowane w całym Koranie, w co najmniej dziesięciu miejscach (2,35; 7; 12,21; 15,32; 17,62; 18,51; 20,117, 121; 38,75) jasno wskazuje, że Iblis to co innego niż Szatan, który oszukał Adama, i który był jednym z ludzi Adama. W innych miejscach Koran powiada, że Iblis należał do sekretnej części stworzenia Bożego i przeciwnie do aniołów był w stanie okazywać posłuszeństwo lub nieposłuszeństwo wobec Boga (7,12,13).

68. Słowo *Jannah* (ogród), pojawiające się w tym wersecie, nie odnosi się do Nieba ani do Raju, lecz po prostu do podobnego do ogrodu miejsca, gdzie Adam na początku żył. Nie może ono oznaczać Nieba dlatego, że po pierwsze Adam stworzony został do życia na ziemi (2,37); po drugie, Niebo jest miejscem, z którego nikt, jeśli raz tam już się dostał, nie może być wygnany (15,49), podczas gdy Adam musiał opuścić *Jannah* (ogród), o którym mowa w tym wersecie. Wskazuje to na fakt, że *Jannah* lub ogród, w którym pierwotnie zamieszkiwał Adam, był miejscem na tej właśnie ziemi, które zyskało swą nazwę dzięki żyzności gleby i mnogości zieleni. Niedawne badania zdają się wykazywać, że miejscem tym był Ogród Edenu, który znajdował się w pobliżu Babilonu w Iraku lub Asyrii (Enc. Brit. pod hasłem „Ur”).

68A. Zwrot „jedź według uznania, co tylko będziesz chciał” wskazuje, że miejsce, w którym żył Adam, nie podlegało jurysdykcji nikogo innego, i było tym, co można by nazwać „ziemią Bożą”, daną Adamowi, który przez to stał się jedynym jej panem.

69. Według Biblii zakazane *Shajarah* (drzewo) było drzewem poznania dobra i zła (Rdz 2,17). Lecz według Koranu, zjadłszy z zakazanego drzewa jego owoc, Adam i Ewa stali się nadzy, co oznacza, iż – w przeciwieństwie do wiedzy będącej źródłem dobroci – drzewo to było źródłem zła, co spowodowało, że Adam zaczął wykazywać swoje słabe punkty. Pogląd Koranu jest zdecydowanie poprawny, ponieważ odbieranie człowiekowi wiedzy było niszczeniem samego celu, dla którego w ogóle został stworzony człowiek. Koran i Biblia zdają się być jednakże jednomyślne w tym punkcie, gdzie twierdzą, iż nie było to prawdziwe drzewo, lecz jedynie jakiś symbol, jako że nie wiadomo jest o istnieniu na ziemi takiego drzewa, które pozbawiałoby człowieka wiedzy i czyniło go nagim. Tak zatem drzewo to musi reprezentować coś innego. *Shajarah* oznacza także kłótnię. W innym miejscu Koran wspomina o dwóch rodzajach *Shajarah*: (1) *Shajarah Tayyibah* (dobre drzewo) oraz (2) *Shajarah Khabīthah* (złe drzewo) (patrz 14,25 i 27). Rzeczy czyste i czyste nauki przyrównywane są do tego pierwszego, zaś rzeczy nieczyste i myśli nieczyste do drugiego. W świetle tego wyjaśnienia werset ten znaczyłby, (1) że Adam zachęcany był gorąco do unikania kłótni; (2) że był ostrzeżony przeciwko złym rzeczom.

70. Dwa pierwsze zdania tego wersetu oznaczają, że jakaś istota szatańska skusiła Adama i jego małżonkę i przez to pozbawiła ich pokoju, w jakim żyli. Jak wyjaśniono w 2,35, istotą, która omamiła Adama, był *Shaitān*, nie zaś Iblis, o którym mówi się, że odmówił służenia Adamowi. Tak zatem *Shaitān* nie odnosi się tutaj do Iblis, lecz do kogoś innego spośród ludzi Adama – do kogoś, kto był mu wrogiem. Wniosek taki popierany jest dalej przez 17,66, według którego Iblis nie mógł mieć władzy nad Adamem. Słowo *Shaitān* ma o wiele większe znaczenie niż Iblis, podczas

My zaś powiedzieliśmy: „Odejdźcie stąd. Niektórzy z was są wrogami innych. ^dMieszkanie dla was znajduje się na ziemi⁷¹, jak i zaopatrzenie na pewien czas”.

الْأَرْضِ مُسْتَقَرًّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٧١﴾

38. Wtedy Adam nauczył się od swego Pana ^a pewnych słów modlitwy, przez co ^b On zwrócił się doń z miłosierdzieniem. Zaprawdę, On często powraca z miłosierdziem i jest Litościwy.

فَتَلَّمَّ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٨﴾

39. Powiedzieliśmy: „Odejdźcie stąd wszyscy, a jeśli ^cnadejdzie do was przewodnictwo ode Mnie, wtedy na tych, którzy pójdą za Moimi wskazówkami, nie spadnie strach⁷² ani nie będą boleli”⁷³.

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۖ وَأَمَّا يَاٰدِنْتَكُمْ فَبِئْسَ هُدًىٰ
مَّن يَّبْعُ هُدًىٰ ۖ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٩﴾

40. ^dCi jednak, którzy nie uwierzą i potraktują Nasze Znaki jak kłamstwa, zostaną mieszkańcami Ognia – w nim zamieszkają⁷⁴.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

41. O Dzieci Izraela!⁷⁵ Pamiętajcie o ^ełaskach, którymi was obsy-

بَنِي إِسْرَائِيلَ ۖ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

^a7,24. ^b20,123. ^c7,36; 20, 124. ^d7,37. ^e2,48,123; 5,21; 14,7.

gdy Iblis jest nazwą przypisywaną Złemu Duchowi, który należał do jinn i odmówił służenia Adamowi, stając się w ten sposób przywódcą i reprezentantem sił zła we wszechświecie, *Shaitān* to jakakolwiek zła czy szkodliwa istota, zwierzę, choroba czy rzecz. W ten sposób Iblis jest „szatanem”, jego towarzysze i współpracownicy są „szatanami”, wrogowie prawdy są „szatanami”, ludzie złośliwi są „szatanami”, drapieżne zwierzęta są „szatanami” i choroby są „szatanami”. Koran, Hadith i literatura arabska pełne są przykładów, w których słowo „szatan” używane jest w odniesieniu do jednej lub wielu z tych rzeczy.

71. Koran nie popiera idei kogokolwiek wstępującego do nieba żywym, ponieważ werset ten wyraźnie ustala ziemię jako miejsce zamieszkania w tym życiu oraz odrzuca ideę, jakoby Jezus lub ktokolwiek inny kiedykolwiek poszedł żywy do nieba.

72. *Khauf* oznacza strach o przyszłość.

73. *Huzn* na ogół odnosi się do strachu o to, co minęło.

74. Islam nie wierzy w wieczność Piekła, lecz uważa je za swego rodzaju więzienie, w którym grzesznicy będą musieli przebywać przez pewien określony czas w celu uleczenia umysłowego. Patrz 1351.

75. „Izrael” to inne imię Jakuba, syna Izaaka. Imię to dane było Jakubowi przez Boga w jego późniejszym życiu (Rdz 32,28). Pierwotne słowo hebrajskie to rzeczownik złożony, składający się z *Yasarā* oraz *Ail*, i oznacza: (a) Boży książę, wojownik (Concordance autorstwa Crudena oraz Hebrew-English Lexicon, autorstwa W. Geseniusa). Słowo Izrael jest używane dla przekazania trzech różnych sensów: (1) Jakub osobiście (Rdz 32,28); potomstwo Jakuba (Pwt 6,3,4); (3) jakakolwiek sprawiedliwa i bogobojna osoba lub lud (Hebrew-English Lexicon).

pałem, i wypełniajcie swoje przymierze ze Mną. Ja zaś spełnię Moje przymierze⁷⁶ z wami, a przede Mną tylko powinniście odczuwać bojaźń.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أَوْفٍ بِعَهْدِكُمْ ۖ وَإِيَّائِي فَآهُونَ ﴿٧٦﴾

42. Uwierzcie w to, co zesłałem, a co ^aspełnia⁷⁷ to, co z wami, i nie bądźcie ^bpierwszymi, którzy w to nie uwierzą. Nie odstępujcie Moich Znaków za marną cenę i u Mnie tylko szukajcie schronienia.

وَأْمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أُولَٰئِكَ كَافِرِيَّةٍ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّائِي
فَاتَّقُونِ ﴿٧٧﴾

43. I nie ^dmieszajcie prawdy z fałszem ani ^eświadomie jej nie ukrywajcie.⁷⁸

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

^a2,90,98,102; 3,4,82; 4,48; 5,49; 7,102; 10,75.

^e2,80, 175; 3,200; 5,45; 9,9; 16,96. ^d3,72; ^e2,147,160; 6,92.

76. Po Abrahamie „przymierze” zostało odnowione z Izraelitami. O tym drugim „przymierzu” wspomina się w kilku miejscach Biblii (Wj 20; Pwt rozdz. 5, 18, 26). Kiedy „przymierze” było zawierane, a chwala Boża manifestowała swą obecność na górze Synaj, Izraelici tak byli przestraszani „słyszac grzmoty i błyskawice oraz głos trąby i widząc górę dymiącą” (Wj 20,18), że zawołali Mojżesza, mówiąc „Mów ty z nami, a my będziemy cię słuchać! Ale Bóg niech nie przemawia do nas, abyśmy nie pomarli!” (Wj 20,19). Te zuchwałe słowa przypieczętowały ich los, bowiem w takiej sytuacji Bóg powiedział do Mojżesza, że w przyszłości żaden dający Prawo prorok, jakim był właśnie Mojżesz, nie pojawi się wśród nich. Taki prorok zostanie w przyszłości powołany spośród braci Izraelitów – czyli spośród Izmaelitów. Tak zatem w tym wersecie Bóg przypomina swoim Dzieciom Izraela, że zawarł „przymierze” z Izaakiem i jego potomstwem w tym sensie, że jeśli będą dotrzymywać tego „przymierza” i być Mu posłusznymi, nadal obdarzać ich będzie swoimi łaskami. Lecz jeśli nie dotrzymają „przymierza”, zostaną pozbawieni Jego łask. Skoro zatem Izraelici całkowicie nie potrafili dotrzymać tego „przymierza”, Bóg powołał Obiecanego Proroka spośród Izmaelitów, tak jak to obiecał, i dlatego „przymierze” zostało przeniesione na następców Proroka.

77. *Musaddiq* pochodzi od *Saddaqa*, które oznacza „on utrzymywał lub ogłosił, że on lub to jest prawdziwe” (Lane). Kiedy słowo to użyte jest w sensie „Utrzymywania, że rzecz jest prawdziwa”, to albo nie ma po nim żadnego przyimka, albo stoi za nim przyimek *bā’*. Kiedy jednak jest ono użyte w sensie „spełniania” jak w tym wersecie to stoi po nim przyimek *lām* (2,92 oraz 35,32). Tak zatem tutaj słowo to oznacza „spełnienie”, a nie „potwierdzenie” lub „głoszenie, że coś jest prawdziwe”. Koran spełnia proroctwa, które zawarte były w poprzednich Pismach w odniesieniu do przyjścia Proroka dającego Prawo i Pismo powszechne. Kiedykolwiek Koran mówi o sobie jako o *Musaddiq* względem poprzednich Pism, nie potwierdza ich nauk, lecz twierdzi, iż został dany jako spełnienie ich proroctw. Niemniej akceptuje on Boskie pochodzenie wszystkich objawionych wcześniej Pism. Nie traktuje jednak wszystkich ich obecnych nauk za prawdziwe w całości, bowiem niektóre ich części zostały ograniczone, zaś wiele ze znaczenia dla konkretnego okresu w historii stało się obecnie nieaktualne.

78. Tutaj Żydom zabrania się (1) mieszania tego, co prawdziwe, z tym, co fałszywe, poprzez cytowanie wersetów z ich Pisma oraz błędnego ich interpretowania; oraz (2) ukrywania czy zatajania prawdy, to znaczy zatajania takich proroctw zawartych w ich Pismach, które odnoszą się do Świętego Proroka.

44. ^aPrzestrzegajcie Modlitwy oraz ^bpląćcie Zakât; chylcie czoło wraz z tymi, którzy chylą swe czoło.⁷⁹

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٧٩﴾

45. ^cCzy czytając tę Księgę⁸⁰ zachęćcie innych, by czynili to, co dobre⁸¹, i zapominacie o samych sobie? Czyż wtedy nie zrozumiecie?

أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَسُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

46. ^dSzukajcie pomocy w cierpliwości⁸² i w modlitwie⁸³. A ^ejest to naprawdę trudne dla wszystkich z wyjątkiem tych, którzy mają pokorę w duchu,

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٨١﴾

47. którzy z całą pewnością wiedzą, że ^fto oni spotkają swego Pana i do Niego powrócą.

الَّذِينَ يُظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٨٢﴾

48. O Dzieci Izraela! ^gPamiętajcie o łaskach, jakimi was obdarzyłem oraz o tym, że to ^hJa wyniosłem was ponad wszystkie narody⁸⁴ tych czasów.

يَذِكُرُوا إِسْرَائِيلَ إِذْ كَرَّمْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكُنَّا عَلَيْهِمْ رُحَمَاءً ﴿٨٣﴾

^aPatrz 2,4. ^b2,84,111,178; 4,163; 5,56; 9,11; 21,74; 23,5. ^c26,227; 61,3-4. ^d2,154; 7,129.

^e4,143; 9,54. ^f2,224,250; 11,30; 18,111; 29,6; 84,7.

^gPatrz 2,41. ^h2,123; 3,34; 5,31; 6,87; 7,141; 45,17.

79. *Râki'* znaczy ktoś, kto składa ukłon Bogu (Lisân). Arabowie używali tego słowa w odniesieniu do kogoś, kto czcił samego Boga, z wyłączeniem idolorów (Asâs).

80. Słowo „Księga” oznacza tutaj Biblię, lecz zdanie „kiedy czytasz Księgę” nie znaczy, że cała treść Biblii została zaakceptowana jako prawdziwa.

81. *Birr* (dobry) znaczy zachowujący się życzliwie wobec związków i innych ludzi; prawdomówność; wierność; sprawiedliwość; posłuszeństwo wobec Boga (Aqrab). Słowo to znaczy także niezwykła dobroć lub dobroczynność (Mufradât).

82. *Sabr* znaczy przychyłać się stopniowo do powodu lub nakazu prawnego albo powstrzymać się z jakiegoś powodu od zakazu prawnego oraz od manifestowania żalu, wzruszenia i niecierpliwości (Mufradât).

83. Ten werset wraz z następnym można uznać za adresowany albo do Żydów, albo do muzułmanów. W pierwszym przypadku stanowią one kontynuację twierdzenia, że nie powinni śpieszyć się z odrzucaniem Proroka, lecz że powinni starać się odnaleźć prawdę w cierpliwości i modlitwie. Jeśli potraktować je jednak jako adresowane do muzułmanów, to przekazują one posłannictwo nadziei i zachęty. Jeśli będą one działać cierpliwie i w modlitwie, nie będą się mieli czego obawiać.

84. Werset ten oznacza, że Izraelici byli ludem szczególnym tylko w ich epoce. Tam, gdzie Koran chce przekazać ideę stałej wyższości jakiegoś ludu nad innymi, używa zwrotów takich jak w 3,111, gdzie muzułmanów określa się mianem „najlepszego ludu”.

49. I strzeżcie się dnia, ^akiedy żadna dusza nie będzie mogła zastąpić innej, kiedy nie będzie za nią przyjęte żadne wstawiennictwo⁸⁵, kiedy ^bnie zostanie od niej przyjęte żadne za-dosćuczynienie⁸⁶, ani nie otrzyma ona żadnej pomocy.

وَأَتَقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٩٠﴾

50. I pamiętajcie czas, kiedy My ^cwybawiliśmy was przed Faraona⁸⁷ ludem⁸⁸, który zadawał wam straszliwe męki^{88A}, ^dzabijał waszych synów, a oszczędzał wasze niewiasty. W tym to zawierała się wielka próba dla was od waszego Pana.

وَأَذِّنْ لَكُمْ قُرْآنَ الْفُرْقَانِ - قُرْآنَ الَّذِي نُنزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ فِي لَيْلَةِ الْاِنْشَاءِ - الَّذِي يَنْصُرُ لَكُمْ وَهُوَ عَلَى الْاَعْيُنِ عَاطِمٌ ۝٩١

^a2.124; 31.34; 82.20. ^b2.124,256; 19.88; 20.110; 21.29; 34.24; 39.45; 43.87; 53.27; 74.49; ^c14.7; 20.81; 44.31,32. ^d7.128,142; 28.5.

85. *Shafā'ah* pochodzi od słowa *Shafa'a*, które oznacza: dał samotnej rzeczy inną; dołączył rzecz do jej podobnej (Mufradāt). Tak zatem słowo to oznacza podobieństwo. Znaczy ono także wstawiennictwo lub modlitwę za osobę, aby została jej okazana łaska i aby jej grzechy zostały odrzucone i mogła połączyć się z osobą wstawiającą się. Wynika stąd także, że słowo to oznacza, iż orcdownik jest osobą zajmującą wyższe stanowisko niż osoba, za którą się wstawia, oraz że pozostaje w głębokim związku z osobą, za którą się wstawia (Mufradāt oraz Lisān). *Shafā'ah* (wstawienictwo) rządzi się następującymi warunkami: ten, kto się wstawia, musi mieć szczególny związek z osobą, za którą się wstawia i cieszy się jej szczególnymi łaskami, ponieważ bez takiego związku nie ma prawa się wstawić lub wstawiennictwo nie będzie owocne. (2) Osoba, dla której wstawienictwo ma się odbyć, musi mieć prawdziwy i rzeczywisty związek z osobą wstawiającą się, ponieważ nie może być mowy o wstawiennictwie za osobę, jeśli ta ostatnia nie ma związku z tą pierwszą. (3) Osoba, w sprawie której ma się odbyć wstawiennictwo musi ogólnie biorąc być osobą dobrą, która szczerze starała się pozyskać sobie łaski Boga (21,29), tyle że popadła w grzech w chwili słabości. (4) Wstawiennictwa można dokonać jedynie na wyraźne przyzwolenie Boga (2.256;10.4). *Shafā'h* w rozumieniu islamskim jest w rzeczywistości jeszcze jedną formą skruchy, ponieważ *Taubah* (skrucha) oznacza zadowolenie zerwanego związku lub zaciśnięcie rozluźnionego. Tak zatem, podczas gdy wrota skruchy pozostają zamknięte śmiercią, wrota *Shafā'ah* pozostają otwarte. Ponadto, *Shafā'ah* jest środkiem manifestowania łaski Bożej, a ponieważ Bóg nie jest sędzią, lecz Mistrzem i Panem, nie może Go powstrzymać od rozciągnięcia Jego łaski na kogokolwiek tylko zechce.

86. *Adl* (odkupienie) oznacza równość lub sprawiedliwość; sprawiedliwe i równe odkupienie (Aqrah).

87. Faraon nie było imieniem jakiegoś konkretnego monarchy. To władcy doliny Nilu i Aleksandrii nazywani byli Faraonami. Mojżesz urodził się za czasów rządów faraona Ramzesa II i opuścił Egipt za czasów rządów jego syna, Merneptaha II. Ramzes II nazywany jest Faraonem Opresji, zaś jego następcą, Merneptah II, Faraonem Wyjścia (Enc. Brit. oraz Peaka komentarz do Biblii).

88. *Al* (lud) pochodzi od czasownika (*Āla*, który przenosi sens powrotu lub sprawowania kontroli. Słowo to zatem oznacza rodzinę lub grupę ludzi, lub też idących za jakimś przywódcą, albo poddanych władcy, do których stale powracają lub który rządzi nimi albo sprawuje nad nimi kontrolę (Lane).

88A. Faraon zadawał Izraelitom wielkie cierpienia, narzucając im ciężką i niewdzięczną pracę. Wydawał także rozkazy, aby ich synowie zostali zabici, córki zaś oszczędzone. W ten sposób chciał on zniszczyć nie tylko męską tego narodu, ale i zabić w tym narodzie jego najważniejsze cechy.

51. I pamiętajcie czas, kiedy rozdzieliliśmy morze⁸⁹ i uratowaliśmy was i kiedy ^azatopiliśmy lud Faraona, podczas gdy wy przyglądaliście się temu.

وَاذْفَرَقْنَا بَيْنَهُمُ الْبَحْرَ فَاصْبَحْتُمْ وَاغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ
وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ۝

^a7,137; 8,55; 20,78,81; 26, 64-67; 28,41; 44,25,

89. Wspomniane w tym wersecie wydarzenie nawiązuje do czasów, kiedy na rozkaz Boga Mojżesz wyprowadził Izraelitów z Egiptu do Kanaanu. Izraelici wyruszyli sekretnie nocą i kiedy faraon dowiedział się o ich ucieczce, wysłał za nimi oddziały wojska, które zatoniły w Morzu Czerwonym. Aby właściwie ocenić naturę i znaczenie tego wydarzenia, które stanowiło wielki znak Boży, należy przeczytać komentowany werseł wraz z innymi mówiącymi o tym wydarzeniu wersetami, jak na przykład 20,78; 26,62-64; 44,25. Na podstawie wymienionych wersetów ustalamy następujące fakty: (a) Kiedy Mojżesz uderzył swoją laską o wodę morza, jak powiada Koran, lub wyciągnął rękę nad wodą, jak powiada Biblia, był właśnie czas odpływu i morze cofało się, pozostawiając suche dno. (b) Bóg rozkazał Mojżeszowi, aby przeszedł szybko po suchym dnie na drugi brzeg, co Mojżesz uczynił. (c) Lecz kiedy oddziały wojska faraona dotarły do morza, zbliżał się czas przyptywu. W zapalczącej chęci dopadnięcia Izraelitów oddziały nie zważając na przyptyw ruszyły w dalszą pogoń. (d) Wydaje się, że z powodu ciężkiego wyposażenia i wielkich rydwanów postęp armii był bardzo powolny, więc kiedy oddziały były jeszcze w połowie dystansu do drugiego brzegu morza, rozpoczął się przyptyw i zatopił całe wojsko. Fakt uderzenia przez Mojżesza jego laską o wodę Morza Czerwonego nie miał związku przyczynowo-skutkowego z samym rozstąpieniem się wód. Był to raczej tylko znak Boży dla Mojżesza, że nadszedł czas odpływu i że Izraelici powinni pośpieszyć na drugi brzeg. Bóg tak wszystko urządził, że kiedy Mojżesz dotarł do morza, przyptyw był już bliski, więc kiedy uderzył laską o wodę, posłuszny nakazowi Boga, wody zaczęły cofać się i przed Izraelitami pojawiło się wolne do drogi dno morza. Uderzenie wody laską i odstąpienie wód zbiegły się w czasie. Złożyło się to na cud, ponieważ sam tylko Bóg wiedział, kiedy nastąpi odpływ i rozkazał Mojżeszowi uderzyć laską w wodę we właściwym czasie.

Zdania historyków co do miejsca przekroczenia przez lud Mojżesza Morza Czerwonego różnią się. Niektórzy uważają, że po drodze z okolic Goszen, która nazywana też była doliną al-Tamthilāt lub Wādī Tumulāt i gdzie znajdowała się stolica faraonów (Enc. Brit., t. 4, kol. 4012, pod hasłem „Rameses”), Mojżesz przeszedł przez Zatokę Timsāh (Enc. Brit., kol. 1438 i 1439). Inni sądzą, że udał się dalej na północ i obchodząc Zoan przeszedł do Kanaanu w pobliżu Morza Śródziemnego (Enc. Brit., kol. 1438). Najbardziej jednak prawdopodobne jest to, że z Tal Abī Sulaimān, które było w czasach Mojżesza stolicą faraonów, Izraelici najpierw poszli na północ-wschód do Zatoki Timsāh, ale odkrywając, że na ich drodze znajduje się cała siatka zatok, zawrócili na południe i przeszli przez Morze Czerwone w pobliżu miasta Suez, gdzie morze ma najwyżej 3 do 5 kilometrów szerokości, a następnie ruszyli do Qadas (Enc. Brit., kol. 1437). „Izraelici uciekli z nim (Mojżeszem) przez Goszen i jego bagna na półwysp Synajski. Przejście przez «Morze Czerwone» (*yam sūph*, «morze» lub «jezioro sitowia») oznaczało prawdopodobnie przejście przez południowy kraniec jeziora położonego kilka kilometrów na północ-zachód od tego, co obecnie nazywa się Morzem Czerwonym. Wiatr obnażył wielką połać dna i kiedy Egipcjanie gonili uciekinierów, ich rydwany ugrzęzły w mokrej ziemi, a wody zalały ich, kiedy wiatr zmienił kierunek. Autorzy komentarzy także przedstawiają różne wersje trasy marszu Izraelitów. Niektórzy uważają, że naród Mojżesza ruszył na południe w okolice górzystego Synaju, a potem poszli wzdłuż wschodniej odnogi Morza Czerwonego, która znana jest dziś jako Zatoka Akaba, aż po najdalej na północ wysunięty punkt w Esjon-Geber. Inni twierdzą, jakoby dowody wskazywały na to, że Izraelici poszli drogą używaną przez pielgrzymów mekkańskich, prawie dokładnie na wschód aż po Esjon-Geber i że stamtąd poszli na północ-zachód do regionu Kadesz (Barna), aż do góry Synaj lub na południe wzdłuż wschodniego brzegu Zatoki Akaba do góry Horeb. Tradycje różniły się i pewność nie jest możliwa” (Peaka komentarz do Biblii).

52. Kiedy zaś daliśmy Mojżeszowi⁹⁰ aobietnicę czterdziestu nocy⁹¹, wy^b wzięliście sobie cielca⁹² za obiekt czci podczas jego nieobecności i staliście się odstępcami.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ
مِن بَعْدِهِ ۗ وَانْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

53. Później cMy przebaczyliśmy wam, abyście mogli okazywać wdzięczność.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِمَّن بَعْدَ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٩٣﴾

54. I przypomnijcie sobie, kiedy daliśmy Mojżeszowi Księgę⁹³ oraz eWnikliwość⁹⁴, aby właściwie wami kierować.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٩٤﴾

55. I kiedy Mojżesz rzekł do swego ludu: „O ludu mój, zaiste zgrzeszyłeś, oddając się czci cielca. Przeto zwróć się do swego Stwórcy i zabij w sobie wszystkie swoje złe pragnienia⁹⁵. To bowiem jest dla ciebie najlepsze w obliczu twójego Stwórcy”. Potem Pan zwrócił się do was z miłosierdziem. Zaprawdę, On często powraca z miłosierdziem i jest Litościwy.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ إِنكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُمْ
بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاتَّخِذُوا أَنفُسَكُمْ
ذُلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٩٥﴾

^a7,143; ^b2,55,93; 4,154; 7,149,153; 20,89; ^c4,154.

^d2,88; 23,50; 32,24; 37,118; 40,54; ^e21,49.

90. Mojżesz założyciel Judaizmu, który uwolnił Izrael od tyranii faraonów, był największym Prorokiem izraelskim. Według danych biblijnych żył on około 500 lat po Abrahamie i około 1400 lat przed Jezusem. Był on prorokiem, który dał ludowi Prawo. Inni prorocy, którzy byli po nim, byli tylko następcami jego systemu.

^a 91. Patrz 7,143.

92. Człowiek jest na ogół niewolnikiem swego otoczenia. Jest to szczególnie prawdziwe w przypadku ludzi podległych, którzy na ogół naśladowają zwyczaje swoich władców. Izraelici żyli w niewoli faraonów przez wiele lat i oczywiście przyswoili sobie bałwochwalczą wiarę Egipcjan. Kiedy opuścili Egipt wraz z Mojżeszem i mijali po drodze inne bałwochwalcze ludy, prosili Mojżesza, aby zaaprobował podobną cześć wśród nich (7,139).

93. „Tablice”, na których wypisanych było Dziesięć Przykazań, danych Mojżeszowi. Patrz 7,146,151,155.

94. *Furqān* oznacza argumenty; ranek lub świt; wsparcie (Lanc).

Werset ten oznacza, że Bóg dał Mojżeszowi nie tylko Księgę lub Przykazania zapisane w Tablicach, lecz i przekazał tak jasne Znaki i argumenty oraz wywołał takie wydarzenia, które doprowadziły do wyraźnego rozgraniczenia prawdy i fałszu.

95. *Anfusakum*(twoje zło pragnie) oznacza: twoja rodzina; twoje złe pragnienia. *Nafs*, które jest liczbą pojedynczą od słowa *Anfus*, oznacza także pasję, pragnienie. Izraelitom rozkazano oczyścić ich dusze poprzez umartwienie. Stwierdzenie biblijne, że rozkazano im, aby zabijali „kto swego brata, kto swego przyjaciela, kto swego krewnego” (Wj 32,27) nie jest poparte przez Koran, wedle którego przebaczone im (4, 15-4). Nie został zabity nawet ich przywódca Sāmiri (20,98).

56. I przypomnijcie sobie, kiedy powiedzieliście: „O Mojżeszu, nie uwierzemy ci, ^ajeśli nie ujrzymy Boga twarzą w twarz”. Wtedy spadł na was grom i sami, na własne oczy, ujrzeliście konsekwencje swojego postępowania.

وَأَذَقْنَا لِقَوْمَيْهِ الْمَوْتَ إِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ تَجَهُّدًا ۖ فَآخَذْنَاكَمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57. Później ^bpodnieśliśmy was z martwych po waszej śmierci⁹⁶, abyście mogli być wdzięczni.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58. I uczyniliśmy tak, że chmury⁹⁷ dawały wam cień i ^czesłaliśmy Mannę⁹⁸ i Salwā⁹⁹, mówiąc: ^d „Spożywajcie z tego, co dobre, a co wam daliśmy”. Oni zaś nie skrzywdzili Nas, lecz samych siebie.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لَكُمْ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَٰئِي كُلًّا مِنْ طَيْبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَكِن كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59. I przypomnijcie sobie czas, ^ekiedy powiedzieliśmy: „Wejdźcie do tego miasta¹⁰⁰ i pożywcie się obficie skąd tylko zechcecie. Wejdźcie w bramę w uległości i powiedzcie: „Boże! Przebacz nam nasze grzechy”. My wybaczymy wam wasze grzechy i pomnożymy tych, którzy czynią dobro”.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ وَسَنُرِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

^a4,154. ^b2,260; 6,123. ^c7,161. ^d7,161; 20,81. ^e7,162.

96. Werset ten może oznaczać, że takie bezsensowne żądanie Izraelitów, tak arogancko wypowiedziane, spowodowało ich śmierć duchową, a nie fizyczną. Takie znaczenie znajduje potwierdzenie w następnym wersecie, w którym Bóg powiada: „Potem podnieśliśmy was z martwych”, to znaczy, odzyskaliście szacunek i honor po tym, jak je utraciliście. *Manna* oznacza zanik siły wzrostu (57,18); utratę poczucia siły (19,24); utratę zdolności rozumowania (6,123); żal, który zatrzuwa życie człowieka (14,18); śmierć fizyczną (Lane).

97. Patrz Wj 40, 34-38.

98. *Manna* oznacza łaskę lub dar; cokolwiek osiągnięto bez trudności czy kłopotów; miód lub rosę (Aqrab). O mannie mówi się też w pewnym powiedzeniu Świętego Proroka: „Trufla to jedna z rzeczy zawartych w Mannie” (Bukhārī). Patrz także Lane pod hasłem „*Turanjubin*”.

99. *Salwā* to (1) białawy ptak podobny do przepiórki, który żyje w niektórych częściach Arabii i sąsiadujących krajów; (2) cokolwiek, co czyni człowieka zadowolonym i szczęśliwym; miód (Aqrab). Zesłanie Manny i Salwā wspomniane jest w trzech miejscach w Koranie – w tym wersecie oraz w 2,58 i 7,161 i we wszystkich tych trzech miejscach fakt ten poparty jest nakazem: „Jedźcie z tych dobrych rzeczy, które My daliśmy wam”. Wykazuje to, że podczas gdy pożywnie dawane Izraelitom na pustyni Synaju było zdrowe, mile i smaczne, składało się nie z jednej, ale z kilku rzeczy; *Manna* (trufla) oraz *Salwā* (przepiórki) stanowiły główne składniki. Patrz Wj 16,13-15.

100. „Miasto” nie musi oznaczać żadnego konkretnego miasta. Słowo to może oznaczać jakiekolwiek miasto po drodze z Synaju do Kanaanu; lub miasto najbliższe. Ponieważ Izraelci chętnie

60. ^aGrzesznicy zamienili przekazane im słowa na inne. Zesłaliśmy więc na grzeszników karę z nieba, albowiem byli nieposłuszni.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

61. I przypomnijcie sobie czas, ^bkiedy Mojżesz modlił się o wodę dla swego ludu, a My powiedzieliśmy: „Uderz laską w skałę”. I wytrysnęło z niej dwanaście źródeł¹⁰¹, aby każde plemię poznało miejsce, z którego może pić. I powiedziano im: „Jedzcie i pijcie z tego, czym obdarzył was Bóg, i nie dopuszczajcie się żadnej niegodziwości na ziemi, siejąc niepokój”.

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَا عَشَرَ مَوْجِدًا فَذَلَّ
عَلِمَ كُلُّ أَنَاثٍ مَّشْرِبَهُمْ كُلُّوا مِن مَّا بَيْنَ يَدَيْكَ
وَلَا تَتَوَّأْنِي الْأَرْضُ مُمْسِدِينَ ﴿٦١﴾

^a7,163. ^b7,161.

mieszkali w miastach z powodu możliwości i ułatwień życia oraz wcześniejszych przyzwyczajęń, kazano im udać się do najbliższej wioski, gdzie mogliby połączyć życie pustynne z życiem miejskim i gdzie mogliby jeść, co tylko zechcą – jak to się dzieje w różnych pustynnych miejscach, gdzie nie ma własności prywatnej. Lecz ponieważ zmiana taka miała skontaktować Izraelitów z innymi ludami, przez co sami Izraelici mogli pogorszyć swoje morale, nakazano im jednocześnie, aby na siebie uważali i byli poddani Bogu.

101. Nic dziwnego, że dzisiaj nie pozostały już żadne ślady po źródłach, zwłaszcza że nie wiadomo jeszcze dokładnie którędy wiodła droga Mojżesza. Ponadto wiadomo powszechnie, że źródła czasami przestają bić, a ich ujścia w górach nagle wysychają. Opisany tutaj przypadek miał miejsce przed tysiącami lat i wiadomo powszechnie, że czasami źródło wytryska, lecz wkrótce wpływ wody zanika i źródło wysycha. A często zdarza się tak, że źródła tak wysychają, iż nie pozostaje po nich najmniejszy nawet ślad. W tym miejscu jeszcze pod koniec XV wieku było dwanaście źródeł. „W granicach Arabii jest taka skała, którą jego (Proroka) ludzie zapewne widzieli, jeśli nie on sam. I wydaje się, że ma on rację. Jeśli bowiem ktoś udał się do tej części kraju w XV wieku, opowiadał o tym, jak woda wypływała tam w dwunastu miejscach w skałę, zgodnie z liczbą pokoleń Izraela” (Al-Koran, Sale, str. 8). Ponadto, ponieważ z Mojżeszem szło dwanaście pokoleń Izraelitów, Bóg z pewnością spowodował, że wytrysnęło dwanaście źródeł wody dla nich. Jedno źródło nie było w stanie zaspokoić potrzeb na wodę tak wielkiej liczby ludzi, których według Biblii było 600 000 (Lb 1,46).

Opisany tutaj cud Mojżesza nie był sprzeczny z prawami natury, bowiem w rzeczywistości Bóg objawił Mojżeszowi konkretne miejsce, w które wystarczyło uderzyć laską, aby popłynęła woda. Geologowie zbadali już, że czasami woda płynie na bardzo małej głębokości w ziemi tuż pod pagórkami i skałami, i tryska jak tylko uderzyć w skałę czymś ciężkim lub zaostrozonym.

Słowa *Idrib bi 'Asaka al-Hajara* mogą też znaczyć: „Idź lub pośpiesz z ludem do tej skały”, gdzie *'Asā* ma metaforyczne znaczenie „społeczności”, zaś *Idrib* znaczy „Idź lub pośpiesz się”. Powiadają, *Daraba al-Arda* lub *Daraba fi al-Ardi*, czyli on poszedł lub pośpieszył do kraju (Lane).

62. I przypomnijcie sobie, kiedy powiedzieliście: „O Mojżeszu, zaprawdę, nie zadowolimy się jednym rodzajem pożywienia. Przeto pomódl się do swego Pana za nas, aby dał nam to, co rodzi ziemia: jej zioła, jej ogórki i jej pszenicę, jej soczewicę i jej cebule”. On zaś odrzekł: „Czy zamienilibyście to, co lepsze, na to, co gorsze? Idźcie do jakiegoś miasta, a tam znajdziecie to, o co prosicie”¹⁰² I^a zostali ugodzeni poniżeniem i nędzą, i^b ściągnęli na siebie gniew Allacha. Stało się tak dlatego, iż odrzucili Znaki Boże i starali się zabijać¹⁰³ cProroków niesprawiedliwie. Stało się tak, ponieważ zbuntowali się i zgrzeszyli.

63. ^dZaprawdę, ludzie wierzący, Żydzi, chrześcijanie oraz Sabianie¹⁰⁴ – jeśli jakaś ich część prawdziwie ewierzy w Allacha i Dzień Ostatni oraz spełnia dobre uczynki – otrzymają nagrodę od Pana i fnie spadnie na nich strach ani nie zazną smutku.

وَاذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُصَدِّقَ عَلَىٰ كَعَابِهِمْ وَاَجِدِ قَادِحًا
لَنَا رَبِّكَ يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا تُثْبِتُ الْاَرْضُ مِنْ بَقَرِهَا وَا
وَتَأْبِيهَا وَا فُؤَيْبَهَا وَا عَدَسِهَا وَا بَصَلَهَا قَالَ اَنْتَبِدِلُوْنَ
الَّذِي هُوَ اَدْنٰى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اِهْبِطُوا مِصْرًا فَاِنْ
لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَا ضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الذَّلٰةَ وَا السَّكِنَةَ
وَابَاءَ وَا بَعْضَ فَمِنْ اللّٰهِ ذٰلِكَ يَآئْتُهُمْ كَاثُوًا يَكْفُرُوْنَ
يَاۤاِتِ اللّٰهَ وَا يَقْتُلُوْنَ النَّبِيَّيْنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذٰلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَا كَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿٦٢﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَا الَّذِيْنَ هَادُوْا وَا النَّصْرٰةَ وَا
الضَّبِيْنَ مِّنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَا الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَا عَمِلَ
صَالِحًا فَا لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَا لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَا لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٣﴾

^a3,113; ^b2,91; 3,113; 5,61; ^c2,88; 3,22,113, 184; 5,71.
^d5,70; 22,18; ^e4,137; 6,93; ^f2,113, 278; 6,49; 10,63.

102. Przeżywszy wiele lat w niewoli oraz w stanie zależności, Izraelici stali się bojaźliwi i opieśzali. Przez to Bóg chciał, aby przez jakiś czas pozostawali na pustyni i żyli tam po to, by zrzucić z siebie bojaźń i indolencję oraz przyzwyczaić się do niezależności. Będąc w ten sposób jakby na nowo ożywieni, mieli zostać poprowadzeni do Ziemi Obiecanej i uczynieni władcami Palestyny. Jednakże Izraelici nie zrozumieli właściwego celu Bożego albo, zrozumiawszy go, nie potrafili go właściwie docenić i z głupim uporem nalegali na życie w mieście. Bóg chciał ich przygotować do sprawowania władzy na Ziemi Obiecanej, lecz ten nieszczęsny lud tęsknił za uprawą roli. Tak zatem powiedziano im, aby przeszli do miasta, gdzie mogli zaspokoić swoje zachcianki.

103. Słowo *Qatl* oprócz swojego podstawowego znaczenia „zabić”, znaczy też próbować lub zamierzać zabić; pobić; przekląć; nie mieć nic wspólnego z oraz zneutralizować zły wpływ jakiejś rzeczy. Natomiast zwrot *Yaqtulim al-Nabiyyin*, nie oznacza, że Izraelici naprawdę zabili Proroków, ponieważ do czasu Mojżesza nie było wiadomo o zabiciu jakiegokolwiek proroka. W rzeczywistości Mojżesz był pierwszym Prorokiem, do którego można by odnieść te słowa, lecz oczywiście prorocy nie byli zabijani przez Izraelitów, choć czasami starano się to uczynić (Wj 17,4). Stąd słowo *Qatl* w tym wersecie nie oznacza raczej „rzeczywistego zabicia”. Oznacza ono jedynie, że lud bardzo przeciwstawił się Prorokom i że zabiłby ich, gdyby tylko mógł. Patrz także 3,22 oraz 40,29.

104. *Sābī* to ktoś, kto zapomnia o swej własnej religii dla religii nowej. Jednakże z technicznego punktu widzenia, słowo Sabianowie odnosi się do pewnych sekt religijnych, istniejących w niektórych częściach Arabii i sąsiednich krajów. Nazwę tę stosowano wobec: (1) ludów czczących gwiazdy w Mezopotamii (Gibbon, „Roman Empire, *Murij al-Dhahab*” oraz Enc. Rel. Eth., viii

64. I przypomnijcie sobie czas, kiedy ^azawarliśmy z wami przymierze i ^bwzniesiśmy wysoko nad wami Górę¹⁰⁵, mówiąc: „Trzymajcie mocno to, co wam daliśmy. i pamiętajcie. co się w tym kryje, abyście doznali zbawienia”.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥﴾

65. Wtedy to zawróciliście i gdyby nie łaska Allacha i Jego Litość¹⁰⁶ wobec was, z pewnością byście przegrali.

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِمَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٦﴾

66. Z pewnością poznaliście koniec tych spośród was, którzy ^czgrzeszyli wobec Szabatu. Wtedy

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الذِّبْنَ أَنْتُمْ وَمِنْكُمْ فِي السَّبْتِ

^a2.84, 94; 4.155. ^b7.172. ^c4.48, 155; 7.164; 16,125.

pod hasłem „Mandaeans”); (2) ludu, który żył w pobliżu Mosul w Iraku i wierzył w jednego Boga oraz wszystkich Proroków Bożych, lecz który nie posiadał żadnej objawionej Księgi. Lud ten twierdził, że wyznaje religię Noego (Jarīr i Kathīr). Nie należy jednak mylić tego ludu z Sabianami, o których niektórzy komentarzy Biblii wspominają jako o ludzie żyjącym w starożytnym Jemencie.

Werset ten, jak się go błędnie rozumie, nie oznacza, że wiara w Boga i w Dzień Ostateczny wystarczy do zbawienia. Koran z naciskiem powiada, że najważniejsza jest wiara w Świętego Proroka (4,151, 152; 6,93), co stanowi integralną część wiary w Boga, oraz że wiara w życie przyszłe zawiera w sobie także wiarę w objawienie Boże (4,151, 152; 6,93). W innym miejscu jednoznacznie głosi się, że sam Islam jest akceptowany przez Boga jako religia (3,20,86). Koran w tym miejscu ogranicza się do wymienienia wiary w Boga i Dzień Ostateczny nie dlatego, iż wiara w objawienie i Świętego Proroka nie ma znaczenia zasadniczego, lecz ponieważ dwa pierwsze elementy wiary zawierają w sobie dwa ostatnie – zaś wszystkie cztery są właściwie nierozdzielne. W rzeczywistości werset ten ma na celu obalenie błędnego przekonania żydowskiego, że Żydzi byli „narodem wybranym przez Boga” i dlatego oni tylko mieli prawo do zbawienia. Oznacza to, iż nie miało znaczenia, czy ktoś był Żydem, chrześcijaninem, Sabianem czy muzułmaninem. Jeśli wiara ograniczała się tylko do ust wyznawcy, to była czymś martwym, pozbawionym życia i wszelkich motywów siły. Werset ten można także potraktować jako zawierający w sobie proroctwo oraz jako kryterium sprawdzania prawdy o Islamie. Proroctwo to mówi, że Islam zwycięży, ponieważ jest on religią prawdziwą. Kryterium to zawiera się w fakcie, że proroctwo to uczynione zostało w czasach, kiedy Islam walczył o swoje przetrwanie. Werset ten można także rozumieć jako znaczący, iż wszyscy ci, którzy podają się za wiernych – czy to Żydzi, chrześcijanie, Sabianie, czy też wyznawcy jakiejś innej religii – nie zaznają strachu ani żalu, jeśli ich wiara w Boga i Dzień Ostateczny jest szczerą i jeśli wykazują się dobrymi uczynkami, co jest kwintesencją prawdziwej religii, czyli Islamu.

105. Słowa te nie oznaczają, że góra Synaj była fizycznie podniesiona nad głowy Izraelitów. Oznaczają one jedynie, że przymierze zostało zawarte w czasie, kiedy Izraelici stali u stóp góry. Mogą one mówić także o tym, że górą Synaj strasznie wstrząsało trzęsienie ziemi, podczas gdy Izraelici obozowali u jej stóp (Wj 19,2). W takim przypadku wstrząsy wysokiego szczytu górskiego mogą objawiać się tak, jakby wisiał nad głowami stojących u jego podnóża.

106. *Rahmah* (łaska) w przeciwieństwie do *Fadl* (litość) wymieniana jest na ogół w związku z takimi aktami Boga, które wiążą się ze sprawami religijnymi i duchowymi.

powiedzieliście im: „Stańcie się małpami, wzgardzonymi”¹⁰⁷

فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ٥٤

67. W ten sposób daliśmy lekcję ludziom z tamtych czasów oraz tym, którzy mieli przyjść po nich. Jest to również lekcja dla tych, którzy mają bojaźń Bożą.

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ٥٥

68. I przypomnijście sobie, kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: „Allah nakazuje wam zabić krowę”, a oni spytali: „Czy urządzasz sobie z nas pośmiewisko?” A on odrzekł: „Ja szukam schronienia u Allacha, albo wiem inaczej stanę się jednym z tych, którzy są nieświadomi”.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ٥٦

69. Wtedy odrzekli: „Pomódl się za nas do twojego Pana, aby powiedział nam, jaka ona ma być”. Mojżesz odrzekł: „Bóg powiada, że ma to być krowa ani stara, ani młoda, ani dojrziała – gdzieś pomiędzy tym. A teraz czyńcie to, co się wam nakazuje”.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا يَكُونُ عِوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ ٥٧ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ٥٨

70. Odpowiedzieli: „Pomódl się za nas do twego Pana, aby powiedział nam, jakiego ma ona być koloru”. Mojżesz odrzekł: „Bóg powiada, że ma ona być ciemnobrązowa, czysta i o silnym głosie, zachwycająca swoich właścicieli”.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ٥٩

71. Powiedzieli: „Pomódl się za nas do twogo Pana, aby nam wyjaśnił, jaka ma ona być, bowiem wszystkie krowy wydają się nam jednakowe. A jeśli Allah zechce, to – zaiste – będziemy właściwie pokierowani”.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ٦٠

¹⁰⁷5,61; 7, 167. ¹⁰⁸5,39.

107. Słowa „małpy” zostały tutaj użyte w przenośni w znaczeniu takim, że Izraelici stali się tak nikczemni i nędzni jak małpy, a ich zmiany nie nastąpiły w ciele, lecz w charakterze i duchu. „Nie zostali naprawdę zamienieni w małpy, zmieniły się jedynie ich serca” (Mujāhid). „Bóg użył tego zwrotu przenośnie” (Kathir). Gdyby Koran mówił, że zostali rzeczywiście zamienieni w małpy, użyłoby słowa *Khāsi'ah*, nie zaś słowa *Khāsi'in*, którego używa się w odniesieniu do istot rozumnych. Poprzez użycie tego słowa wskazuje się na to, że tak samo jak małpy są zwierzętami nikczemnymi i nędznymi, podobnie Żydzi zawsze pozostaną poniżeni w świecie i pomimo ich wielkiego

72. Odpowiedział im: „Pan Bóg powiada, że ma to być krowa, która ^anie jest ugięta do orania ziemi ani do nawadniania upraw. Ma to być krowa bez skazy, jednobarwna”. Powiedzieli: „Teraz wypowiedziałeś prawdę”. Potem zabili krowę, choć raczej woleliby tego nie czynić.¹⁰⁸

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا لَنْ
نَجِدَ جَنَّتَ بِالْحَقِّ قَدْ بَعُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٧﴾

73. I przypomnijcie sobie czas, kiedy zabiliście¹⁰⁹ człowieka^{109A} i z tego powodu zapanowała między wami niezgoda. Allah zaś ujawnił to, co ukrywaliście.^{109B}

وَلَاذ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَآذَرْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجُ مَا
كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٦٨﴾

74. Wtedy My powiedzieliśmy: „Porównajcie¹¹⁰ ten incydent z jakimś podobnym, a odkryjecie prawdę”. Tak zatem ^bAllach daje życie

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بَعْضَهَا لَكُنْ لَهُ يَوْمَئِذٍ اللَّهُ الْمَوْفِيُّ لَا

^a67,16. ^b2,180.

bogactwa i wielkich możliwości nigdy nie będą w stanie odzyskać siły na ziemi. Rdzenne znaczenie tego słowa oznacza tutaj nikczemność i poniżenie, ale także czolganie się w pyłe ziemi. Patrz także 764.

108. Izraelici przez wiele lat żyli wśród Egipcjan, którzy wielką ciężą otaczali krowę. Dlatego szacunek dla tego zwierzęcia wkrađł się także do ich umysłów. Oto dlaczego w przypadku czynienia idolów dla siebie samych, robili je w kształcie cielca (Koran 2,52 oraz Wj 32,4). W celu oczyszczenia ich umysłów z czci do cielców, wielokrotnie nakazywano im składanie ich w ofierze (Lb 19,1-9; Kpl 4,1-21; 16,3, 11). Wydaje się, że mieli pewien szczególny rodzaj krowy, którą uważali za nietykalną, i obawiali się, że porządek należy właśnie do niej. Wielokroć zatem prosili Mojżesza, aby dokładnie określił, którą krowę mieli złożyć w ofierze Bogu, a w wyniku tego dodano pewne warunki określające bliżej zwierzę składane w ofierze.

109. *Qatalum* znaczy: szukałeś, próbowałeś, twierdziłeś lub zmieniłeś postanowienie, by zabić (40,29), albo spowodowałeś, iż wyglądał na martwego; prawie zabiłeś go. Powiada się *Qatala-hū*, czyli spowodował, że wyglądał on jak zabyty fizycznie lub moralnie (Lane). Znane powiedzenie 'Umar. a mianowicie *Uqtulū Sa'dan*, uważa się za oznaczające: spowodować, że Sa'd wygląda jak ktoś, z wszelkich powodów i dla wszelkich celów, martwy.

109A. *Nafsan* użyte jako *nakirah*, czyli w formie nieokreślonej, według gramatyki arabskiej może odnosić się do jakiejś bardzo ważnej osobistości (Mutawwal).

W poprzednich wersetach wspomniano o niektórych złych praktykach i przestępstwach Żydów. Ten werset odnosi się do ich największego grzechu, czyli do tego, że starali się zabić Jezusa na krzyżu, a przez to wykazać, że zgodnie z Biblią był on fałszywym prorokiem (Pwt 21,23). Podejmując tę nikczemną próbę, oczywiście całkowicie przegrali. Jezus został zdjęty z krzyża żywy, choć wyglądał jak martwy. W poszukiwaniu historycznego faktu, że Jezus nie umarł na krzyżu, lecz został z niego zdjęty żywy, patrz 2000.

109B. Zdanie to oznacza, że nadejdzie czas, kiedy prawda o śmierci Jezusa zostanie objawiona i kiedy zrzucona zostanie maska, która przez wiele, wiele lat przysłaniała prawdę o tym wydarzeniu.

110. *Darb* znaczy podobieństwo jakiejś rzeczy (Lane), zaś czasownik *Daraba* używany jest w różnych czasach w 13,18; 16,75 oraz 43,58 w znaczeniu „porównania”. Tak zatem zwrot *Iđribū-hu Bi-ba'di-hā* można interpretować jako „porównać stan Jezusa, w jakim został zdjęty z krzyża (prawie śmierć), ze stanem osoby, którą uważano za zmarłą, podczas gdy w rzeczywistości obie postacie nie były martwe, lecz tylko na takie wyglądały. Na podstawie powyższego można odkryć prawdę o domniemanej śmierci Jezusa.

zmarłym^{110A} i ukazuje wam swoje
Znaki, abyście mogli zrozumieć.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٠﴾

75. Potem ^awasze serca zatwardziły się¹¹¹ tak, że stały się twarde jak kamienie lub jeszcze twardsze. A wśród kamieni są i takie, z których tryskają strumienie lub woda, kiedy je rozłupać. Zaprawdę, wśród nich są i tacy, którzy poniżają samych siebie

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَدَىٰ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِن مِّنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ
الْأَنْهَارُ ۚ وَإِن مِنْهَا لَمَا يَسْقَىٰ فَيُخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءَ

﴿١١٤, ١٤; ٦, ٤٤; ٥٧, ١٧﴾

110A. Zdanie to może oznaczać: Oto jak Bóg przedłużył życie Jezusowi po tym, jak był prawie martwy – gdzie *Mautā* jest liczbą mnogą od *Mait*, które oznacza kogoś prawie martwego lub wyglądającego na martwego (Lane). Tutaj słowo *Mautā* można traktować właśnie w tym sensie, ponieważ według Koranu ci, którzy naprawdę umierają, nigdy nie powracają do życia (21.96 oraz 23.101).

Werset ten można rozumieć także w następujący sposób: Potem powiedzieliśmy, „Uderzcie go (mordercę) w formie części jego występku. W ten sposób Allah daje życie umarłym i pokazuje wam znaki, abyście mogli zrozumieć”. Wedle tego znaczenia oraz w świetle poprzedniego wersetu rzecz odnosi się do morderstwa dokonanego przez Żyda na muzułmaninie w mieście Medina. Przybywszy do Medyny, Święty Prorok zawarł pakt pokoju i wzajemnych dobrych stosunków z Żydami. Ale wzrastający dobrobyt i sukces Islamu stopniowo wywołały zazdrość niektórych ich przywódców. Ka'b bin Ashraf był wśród nich najważniejszy i zaczął sekretnie buntować swój lud przeciwko muzułmanom. Wkrótce po bitwie pod Badr pewna kobieta muzułmańska weszła do żydowskiego sklepu, by coś sobie kupić. Właściciel sklepu w stosunku do niej zachował się bardzo znieważająco. Bezsilna kobieta zaczęła wołać o pomoc. Pewien muzułmanin, który akurat przechodził w pobliżu, wszedł, by jej pomóc, i w bójce, która nastąpiła, Żydzi wtargnęli do sklepu i zabili muzułmanina. Kiedy zaczęto badać całą tę sprawę, żaden z niegodziwców, którzy brali udział w tym haniebnym zajściu, nie przyznał się do winy i każdy odpychał odpowiedzialność w stronę innych. To morderstwo muzułmanina nie było jedynym haniebnym aktem ze strony Żydów. Ich zachowanie z dnia na dzień stawało się coraz bardziej obraźliwe, zaś sami Żydzi stale poszukiwali okazji do wywołania nowych niepokojów (Hishām), jak też knuli zamordowanie samego Świętego Proroka (Isābah). K'ab bin Ashraf był arcywrogiem i głównym podżegaczem wszystkich tych niepokojów i spisków. Udał się on nawet do Mekki i swoją elokwencją spowodował, że Quraish, którzy ubolewali z powodu swojej klęski pod Badr, złożyli uroczystą przysięgę, trzymając w rękach szaty Ka'bah, że nie zazną spokoju, dopóki nie zniszczą Islamu i jego założyciela. K'ab rozpowszechniał także obelżywe wiersze skierowane przeciwko damom z rodziny Świętego Proroka. Zatem za swoje wielokrotne akty oszustwa, zdrady i niegodziwości oraz w formie kary za śmierć niewinnego muzułmanina, skazany został na śmierć. Wyrok śmierci był tylko częściową karą, reszta przeszła na życie przyszłe. Wykorzystując słowo *Qataltum* w liczbie mnogiej Koran utrzymuje całą społeczność żydowską Medyny odpowiedzialną za to morderstwo. Jednakże na karę śmierci skazano prowadzyciela – zaimka *hu* odnosi się do Ka'ba. Zgodnie z tym znaczeniem wersetu słowa „Tak Allah daje życie umarłym” oznaczają, że zemsta jest skutecznym sposobem dawania życia umarłym, ponieważ w ten sposób ewentualnych przestępców powstrzymuje się od ich czynów. Jak mówi się w 2,180 zemsta jest najlepszym sposobem dawania życia umarłym. Ponadto, Arabowie „Czasów Ciemnoty” zamordowaną osobę, której krew nie została pomszczona, uważali za zmarłą, zaś za żywą tę, której krew została pomszczona w pełni. Znany arabski poeta, Hārith bin Hilzah, powiada: „In Nabashtum mā Baina Malhata wa'l Sāqib, Fihā al-Amwātu wa'l Ahyā'ū”, czyli „Jeśli rozkopiesz groby między Malhah i Sāqib, znajdziesz w nich umarłych, jak i żywych”, czyli tych, których pomszczono.

111. Wspomniani w poprzednich wersetach morderca niewinnego muzułmanina przypieczątował los Żydów z Medyny, którzy z czasem stali się coraz bardziej uparci, a ich serca stały się podobne do kamieni, a nawet gorzej. Werset ten mówi dalej, że nawet rzeczy pozbawione życia – jak kamienie – mogą być w jakiś sposób wykorzystane, ale Żydzi tak się zdeprawowali, że – nie mówiąc już o dokonywaniu jakichś cnotliwych aktów z własnej woli – nawet przypadkiem nie uczy-

w bojaźni przed Allahem. Allah zaś zważa na to, co czynicie¹¹².

76. Czy oczekujecie, że oni wam uwierzą, gdy jakaś ich grupa usłyszy Słowo Boże, a później je „poprzekręca, dobrze je zrozumiałwszy i poznawszy tego konsekwencje.

77. A ^bkiedy spotykają ludzi wierzących, mówią: „Wierzmy”. Kiedy jednak spotykają się wzajemnie w zacisznym miejscu. powiadają: „Czy mówicie im (wiernym) o tym, co Allah odkrył przed nami, aby w ten sposób mogli się z wami spierać przed waszym Panem? Czyż nie rozumiecie?”¹¹³

78. Czyliż oni nie wiedzą, że Allah wie to, co trzymają w tajemnicy, jak i to, co ujawniają?

وَأَن مِّنْهَا لَمَّا يَحِطُّ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٦﴾

أَفَتَعْظَمُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يَحْزِنُونَكَ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَغْلِبُونَ ﴿٧٧﴾

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِغُطَّهِمْ إِلَىٰ بَعْضِ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٨﴾

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٩﴾

^a3,79; 4,47; 5,14,42. ^b2,15; 3,120; 5,62. ^c11,6; 35,39.

nili niczego, co można by określić mianem cnotliwego. Stali się oni gorsi od Kamieni, bowiem nawet z kamieni tryska woda, z której korzystają ludzie.

112. Uwagi te nie odnoszą się do całego narodu żydowskiego, ponieważ niektórzy Izraelici byli bez wątpienia kierowani bojaźnią Bożą. O nich powiada Koran tak: „spośród nich (serc) są i tacy, którzy uniażają się w bojaźni przed Allahem”, gdzie zaimek *hā* oznacza *Qulūb* (serca), a nie *Hijarah* (kamienie). Koran zawiera kilka przypadków tego, co określa się mianem *Intiṣhār al-Damā'ir*, czyli podobnym zaimkiem w tym samym wersecie, ale odnoszącym się do innych rzeczowników (48,10).

113. Werset ten wspomina o innej klasie Żydów, którzy zawsze działali jak hipokryci. Kiedy mieszały się z muzułmanami, przyklaskiwali ich wspaniałym motywom, potwierdzając proroctwa zawarte w Pismach, a dotyczące postaci Świętego Proroka. Lecz kiedy mieszały się ze swoim własnym ludem, inni członkowie ich społeczności robili im wyrzuty, że wyjawiają muzułmanom to, co objawił Bóg im właśnie, czyli że pozwalają muzułmanom poznać proroctwa dotyczące Świętego Proroka, zawarte w Pismach.

79. Niektórzy z nich są analfabeta-
mi.^{113A} Ci nie znają Księgi, lecz
swoje własne fałszywe mniemania, a
nie czynią nic oprócz dociekań.

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمْثَانًا وَإِن هُمْ
إِلَّا يَنْظُرُونَ ﴿٧٩﴾

80. Dlatego biada tym, którzy
piszą Księgę swoimi własnymi
rękami, a potem mówią: „To
pochodzi od Allacha”, by móc za nią
wziąć ańiedzłą cenę. Biada im zatem
za to, co napisały ich dłonie, jak i za
to, co zarabiają.¹¹⁴

قَوْلِيلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكُتُبَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلِيلٌ
لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٨٠﴾

81. I powiadają: b. „Ogięć nas nie
dosięgnę, chyba że na ograniczoną
liczbę dni”.¹¹⁵ Powiedz: c. „Czyż otrzy-
maliście obietnicę od Allacha?
Wiedźcie, że Allah nigdy nie zerwie
swojego przymierza. Albo czy
mówicie o Allachu to, czego nie
wiecie?”

وَقَالُوا لَن نَّسْتَأْتِيَ النَّارَ إِلَّا آيَاتًا مَّعْدُودَةً قُلْ
اتَّخَذَ تَمَّ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَن يُخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ
أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

82. Zaprawdę, każdy, kto czyni zło
i jest ogarnięty przez swój własny
grzech, jest mieszkańcem Ognia, w
nim zamieszka.

بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَاطِبَتُهُ فَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

83. Natomiast ci, którzy wierzą i
spełniają dobre uczynki, są mieszkań-
cami Nieba, w nim zamieszkają.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

^a2,175; 3,200. ^b3,25. ^c54,44.

113A. *Ummiyyūn* oznacza tego, który nie postępuje zgodnie z objawioną Księgą. Słowo to jest liczbą mnogą od *Ummiyy*, które oznacza tego, kto nie potrafi czytać ani pisać.

114. Byli tacy Żydzi, którzy komponowali księgi lub ich części i przedstawiali je jako Słowo Boże. Taka niegodziwa praktyka była wśród Żydów rozpowszechniona. Dlatego oprócz kanonicznych ksiąg Biblii istnieje pewna liczba ksiąg, które uważane są przez Żydów za objawione, tak że obecnie trudno jest ustalić i rozróżnić księgi objawione od nieobjawionych.

115. Po przedstawieniu niektórych niegodziwych praktyk żydowskich, Koran wyjaśnia zasadnicze powody arogancji i zatwardziałości serc. Koran wskazuje, że te złe praktyki Żydów spowodowane są niesłusznym sądem, jakoby Żydzi byli oddzieleni od wszelkiej kary (Jew. Enc. pod hasłem „Gehenna”), albo że jeśli w ogóle będą ukarani, to kara ta będzie niezwykle lekka i nie będzie trwać dłużej jak czterdzieści dni. Inni zredukowali ją jeszcze nawet do siedmiu dni (Jarir, pod 2,81). „Panuje obecnie powszechna opinia wśród Żydów, że żadna osoba spośród nich, bez względu na swą niegodziwość, ani żadna sekta nie będzie pozostawać w Piekle dłużej niż jedenascie miesięcy albo najwyżej rok, z wyjątkiem Dotan. Abiram i ateistów (spośród Żydów), którzy cierpieć będą przez całą wieczność (Sale).

84. I przypomnijcie sobie czas, kiedy ^azawarliśmy przymierze z Dziećmi Izraela: „Nie będziecie czić nikogo poza Allahem, będziecie dobrzy dla rodziców, rodziny, sierot i biednych, będziecie ^bprzestrzegać Modlitwy i płacić Zakāt”.¹¹⁶ Potem odwróciliście się z uczuciem awersji z wyjątkiem nielicznych.

85. I przypomnijcie sobie, kiedy zawarliśmy przymierze z wami: „Nie będziecie wzajemnie przelewać swojej krwi ani wyrzucać swych ludzi z domów”¹¹⁷, a wy je potwierdziliście i byliście jego świadkami.

86. A jednak to wy właśnie zabijacie się nawzajem i wyrzucacie niektórych spośród was z ich domów, wspomagając ich wrogów przeciwko nim w grzechu i występku. A kiedy przychodzą do was jako jeńcy, wykupujecie ich, podczas gdy samo ich wyrzucenie było z waszej strony nieprawością. Czy zatem wierzycie w jedną część Księgi, a nie wierzycie w inne? Jakąż ma być zatem nagroda dla tych z was, którzy tak postępują, jeśli nie niełaska w życiu doczesnym? W Dniu Sądu ludzie tacy otrzymają najsroższą karę. Zaprawdę, Allah baczny na to, co czynicie.¹¹⁸

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۗ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّلَاطِينِ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ مِن دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تُشْهِدُونَ ﴿٨٥﴾

ثُمَّ أَنتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِّن دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن يَأْتِكُمْ أُسْرَىٰ تَقْدُوا لَهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَلَا تُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَن يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنُورٌ الْقَبْرِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٦﴾

^a4,155; 5,13. ^b2,44,111; 4,78; 6,73; 22,79; 24,57; 30,32.

116. Werset ten nie mówi o żadnym konkretnym przymierzu, lecz o ogólnym przymierzu, które gorąco zachęca Żydów do porzucenia ich występku, jakże rozpowszechnionych wśród nich, i do prowadzenia cnotliwego życia (Wj 20, 3-6, 12; Kpl 19,17, 18; Prz 3,27, 28, 30; Pwt 6,13 i 14,29). W wersecie tym, jak w całym Koranie, kolejność słów zgodna jest z porządkiem ważności wymieniających dzieł.

117. Może tu być mowa o przymierzu między Świętym Prorokiem i Żydami z Medyny, na mocy którego obie strony postanawiają wzajemnie sobie pomagać przeciwko wspólnym wrogom i na mocy którego wszelkie spory miały ostatecznie być kierowane do Świętego Proroka do rozsądzenia (Muir, „Life of Mohammad” oraz „Sīrat” autorstwa Mirzā Bashīr Ahmad, M. A.).

118. W czasach Świętego Proroka w Medynie żyły trzy plemiona żydowskie – Banū qainuqā, Banū Nadīr oraz Banū Quraizah; oraz dwa plemiona pogańskie – Aus i Khazraj. Dwa z plemion

87. Oto ci, którzy przedkładają życie doczesne nad Życie Przyszłe. Dlatego ich kara nie będzie pomniejszona ani nie otrzymają pomocy w żadnej innej formie.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٧﴾

88. I zaiste, ^adaliśmy Mojżeszowi Księgę, i ^b zesłaliśmy Posłańców, by szli jego śladem. I Jezusowi, synowi Marii, ^c daliśmy wyraźne Znaki i wzmocniliśmy go ^dDuchem Świętości. ¹¹⁹ Czyż zatem za każdym razem, kiedy będzie do was przybywał Posłaniec z tym, czego nie pragniecie, będziecie zachowywać się arogancko i traktować niektórych jak kłamców, a innych zabijać?

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ
وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَتَرْفِقُوا لَكَذِبِكُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٨﴾

89. Powiedzieli: ^e„Nasze serca odkryte są zasłoną”. Nie, to Allah przeklął ich z powodu ich niewiary. To, w co wierzą, to zbyt mało.

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٩﴾

90. A kiedy otrzymali Księgę od Allacha ^fspełniającą to, co jest z nimi – a przedtem to, o co modlili się w związku ze zwycięstwem ¹²⁰ nad niewiernymi – kiedy przyszło do nich ^gto, o czym wiedzieli, że jest prawdą, odrzucili to. Klątwa Allacha niechaj spadnie na niewiernych.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
وَكُلُّوا مِنْ قَبْلِ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا لَفَرَوْا بِهِ فَلَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٩٠﴾

^a Patrz 2,54. ^b 5,47; 57,28. ^c 2,254; 3,185; 5,111; 43,64. ^d 16,103. ^e 4,156; 41,6. ^f 2,42, 92, 98, 102; 3,82; 4,48; 35,32; 46,13; ^g 2,147.

żydowskich, Banū Qainuqā oraz Banū Quraizah, sąsiadowały z plemieniem Aus, zaś Banū Nadir z plemieniem Khazraj. W ten sposób zawsze gdy te plemiona pogańskie prowadziły wojnę ze sobą, wplątane w nią były także plemiona żydowskie. Jednak jeśli podczas wojny jakkolwiek Żyd wzięty był do niewoli przez pogan, Żydzi zbierali pieniądze wśród ludu i wykupowali go. Uważali za niewłaściwe, aby Żyd pozostawał w niewoli u pogan. Koran przeciwstawia się takiej praktyce, powiadając, że ich wiara nie tylko zabrania im brania w niewolę Żydów, ale i zabrania wojny między nimi samymi oraz mordowania, którego się często dopuszczali. Koran powiada także, że nie może być nic gorszego niż akceptowanie jednej części Pisma i odrzucanie całej reszty, ponieważ kiedy ktoś akceptuje jakąś część Pisma, to dowodzi to faktu, że jest przekonany co do prawdy całości. W kwestii zakazu brania Żydów do niewoli, patrz Kpł 25,39-43, 47-49, 54, 55; Ne 5,8.

119. Istnieje powszechne przekonanie, że Duch Świętości to jeszcze jedno imię anioła Gabriela (Jarīr oraz Kathīr). *Rūh al-Qudus* oznacza także święte lub błogosławione Słowo Boże.

120. Werset ten oznacza, że Żydzi mieli zwyczaj ujawniać przed pogańskimi Arabami fakt, iż w ich Pismach są proroctwa dotyczące nadejścia Proroka, który rozprzestrzeni prawdę po całym

91. Złem jest to, czemu zaprzędali swoje dusze – iż nie uwierzyli w to, co objawił Allah, żałując, że Allah zsyła łaskę na tego spośród swoich sług, którego wybierze. ^aŚciągnęli zatem gniew na gniew, a przecież na niewiernych czeka upokarzająca kara.

بِسْمًا اشْتَرَوْا بِهَا أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
بَغْيًا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ قَبْلَهُ وَيَعْظِبُ عَلَىٰ غَضَبٍ وَيَكْفُرِينَ عَذَابٍ
مُهِينًا ﴿٩١﴾

92. A ^bkiedy powiada się im: „Uwierzcie w to, co zesłał Allah”, odpowiadają: „Wierzymy w to, co zostało nam zesłane”, lecz nie wierzą w to, co zostało zesłane później, choć jest to Prawda spełniająca to, co jest z nimi. Powiedz: ^c„Dlaczego zatem próbowaliście zabijać Proroków Allacha wcześniej, skoro wierzyliście?”

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نؤمنُ بِمَا
أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ
مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ
مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٢﴾

93. Mojżesz przyszedł do was z wyraźnymi Znakami, a potem ^dwy podczas jego nieobecności wzięliście sobie za obiekt czci cielca i staliście się odstępcami.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجَلَ
مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٣﴾

^a3,113; 5,61. ^b2,171. ^c3,113, 182. ^d2,52; 4,154; 7, 149, 153; 20,98.

świecicie (Pwt 18,18, oraz 28,1-2). Kiedy jednak Prorok ten rzeczywiście pojawił się, nawet ci spośród nich, którzy byli świadkami Znaków Bożych spełnianych w Jego osobie, odwracali się od niego. Możemy tu też mieć takie znaczenie, że przed przyjściem Świętego Proroka Żydzi zwykli gorliwie modlić się do Boga, aby wzbudził proroka, który spowodowałby, że prawda Wiary zatryumfuje nad fałszywymi wiarąmi (Hishām, i. 150). Kiedy jednak prorok, o którego się modlili, zjawiał się, zaś panowanie prawdy nad fałszem stało się faktem, odmówili przyjęcia go, a w konsekwencji ściągnęli na swoje głowy przekleństwo Boże.

94. I przypomnijcie sobie czas, ^akiedy zawarliśmy z wami przymierze i wysoko nad wami wzniesiliśmy Górę¹²¹, powiadając: „Trzymajcie się mocno tego, co wam daliśmy i słuchajcie”. Oni zaś odrzekli^{121A}: „Słuchamy i jesteśmy posłuszni”. A jednak ich serca napętniły się miłością do cielca¹²² z powodu ich niewiary. Powiedz: „Złem jest to, do czego zachęca was wasza wiara, o ile jesteście wierzącymi”.

95. Powiedz: ^b„Jeżeli mieszkanie Życia Przyszłego z Allachem jest tylko dla was, wyłączając wszystkie inne ludy, to proście o śmierć, jeśliście prawdomówni”.^{122A}

96. Ale ^coni nigdy o to nie poproszą z powodu tego, co ich własne ręce wysłały przed nimi. Allach wszak dobrze zna złoczyńców.

97. Ty zaś z całą pewnością stwierdzisz, że spośród wszystkich ludów oni są najbardziej chciwi, a nawet bardziej niż ci, którzy ustanawiają równych Bogu.^{122B} Każdy z nich pragnie otrzymać życie tysiącletnie, lecz tak długie jego istnienie ^dnie odsunie go ani na krok dalej od kary. A Allach widzi wszystko, co oni czynią.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاسْعُوا ۗ قَالَُوا سِعِينَا وَعَصَيْنَا
وَأَشْرَيْنَا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۚ قُلْ يَنْسَا
يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيْمَانُكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٤﴾

قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ
دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٥﴾

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٦﴾

وَلْيَعْلَمَنَّ أَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ ۖ وَمِنَ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا ۗ يَوْمَ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعْمَرُ ألفَ سَنَةٍ وَا مَا هُوَ
بِمُرَحِّزِهِ مِنَ الْعَذَابِ ۗ أَن يُعْمَرَهُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

^a2,64; 4,155; 7,172. ^b2,112; 62,7. ^c62,8. ^d62,9.

121. Patrz 105.

121A. Słowa te oznaczają, że praktycznie odmówili posłuszeństwa. W kwestii znaczenia *Qāla*, patrz 57.

122. Zwrot *Ushriba Fi Qalbihi Hubbu Fulānin* oznacza, że miłość takiej osohy przepętniła jej serce (Aqrab). Słowo to jest tak użyte, ponieważ miłość jest jak alkohol, iż upaja tego, kto jej kosztuje. Słowa użyte w tekście oznaczają „miłość do cielców głęboko wryła się w ich serca”.

122A. Znaczenie jest tutaj takie, że Żydzi przekonani są, iż są usprawiedliwieni w swoim twierdzeniu, że Bóg ześle na nich swoje łaski i że twierdzenia Świętego Proroka są fałszywe. Dlatego powinni prosić o śmierć i zniszczenie klamcy.

122B. Paganie byli mniej niż Żydzi zastraszeni współczesnym życiem, ponieważ w przeciwieństwie do Żydów nie wierzyli w życie po śmierci i dlatego nie obawiali się żadnej kary po śmierci.

98. Powiedz: „Jeśli kto jest wrogiem Gabriela¹²³ – on to bowiem ^aspowodował, że to spłynęło na wasze serca z rozkazu Allacha, ^bwypełniając poprzedzające je objawienie, i jest przewodnictwem i dobrą nowiną dla wiernych.

99. ^c „Jeśli kto jest wrogiem Allacha i Jego aniołów, Jego Posłańców, Gabriela i Michała¹²⁴, to zaiste, Allah jest wrogiem każdego takiego niewiernego”¹²⁵.

100. I zaprawdę, zesłaliśmy wam wyraźne Znaki i każdy w nie wierzy z wyjątkiem nieposłusznych.

101. Cóż? ^dCzy za każdym razem, kiedy będą zawierać przymierze, jakaś ich część będzie je odrzucać? Nie, większość z nich nie ma wiary.

102. Lecz teraz, skoro przybył do nich Posłaniec od Allacha, ^espełniając to, co jest z nimi, część ludu, któremu dana była Księga, ^fodrzuca Księgę Allacha za siebie, jakby jej nie znali.

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٣﴾

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٢٤﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿١٢٥﴾

أَوْ كَلِمَاتٍ عَهْدًا وَعَهْدًا تَبَدَّلَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِلِ أَلْكَرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٦﴾

رَلْنَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَأَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ أَن كَتَبَ اللَّهُ وِرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَانَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٢٧﴾

^a26,194, 195. ^bPatrz 2,90. ^c58,6. ^d3,188. ^ePatrz 2, 90. ^f3, 188

123. *Jibril* to słowo złożone, składające się z *Jabr* oraz *Il*, które znaczą zacyzny mąż Boży lub sługa Boży. *Jabr* po hebrajsku to *Geber*, które znaczą sługa, zaś *Il* to Potężny, Wielki (Hebrew-English Lexicon, William Gesenius; Bukhārī, rozdz. o Tafsīr; oraz Aqrab). Według Ibn ‘Abbās innym imieniem *Jibril* jest ‘*Abd Allah* (Jarir). Gabriel, który był najważniejszy wśród aniołów (Manthūr) był dostarczycielem objawienia koranicznego. Patrz także „Larger Edition of the Commentary”. Wedle komentatorów Świętego Koranu *Jibril* jest synonimem *Rūh al-Qudus* oraz *Rūh al-Amin*. Według Biblii funkcją Gabriela jest przekazywanie Posłannictwa Bożego Jego slugom (Dn 8, 16: 9,21 oraz Łk 1,19). Koran, jak wykazuje omawiany werset, te same funkcje przypisuje Gabrielowi. Jednak w niektórych późniejszych pismach żydowskich opisywany on jest jako „anioł ognia i grzmotów” (Enc. Brit. pod hasłem „Gabriel”). W czasach Świętego Proroka Żydzi traktowali Gabriela za swego wroga i jako anioła wojny, nieszczęść i kłopotów (Jarir oraz Musnad).

124. *Mikāl* to także jeden z najważniejszych aniołów. Imię tu uważa się za składające się z *Mik* oraz *Il*, co oznacza tego, który jest podobny do Boga, czyli „nie ma nikogo jak Bóg” (Jew. Enc. oraz Bukhārī). Żydzi traktowali Michała jako swojego ulubionego anioła (Jew. Enc.) i jako anioła pokoju i dobrobytu, deszczu i ziół (Kathir) oraz uważali, że ma główny związek z podtrzymywaniem świata.

125. Aniołowie stanowią ważne ogniwo w łańcuchu duchowym i ten, kto przerywa choć jedno ogniwo duchowego łańcucha, albo manifestuje złą wolę przeciwko jakiemuś składnikowi tego systemu duchowego, w rzeczywistości odłącza siebie samego od całego systemu. Ktoś taki pozostawia siebie i błogosławieństw, które wylewane są na prawdziwe sługi Boga i powoduje, że zasługuje na karę przeznaczoną dla odstępców od wiary.

103. I idą śladem¹²⁶ przekleństwa, którego śladem szli buntownicy przeciwko¹²⁷ Królestwu Salomona. Salomon zaś wierzył – zbuntowali się zaś ci, którzy nie uwierzyli. To właśnie oni uczyli ludzi fałszu i oszustwa¹²⁸. To oni twierdzą, że postępują zgodnie z tym, co zostało objawione dwu¹²⁹ aniołom w Babilonie – Hārūtowi i Mārūtowi¹³⁰. Ci dwaj jednak nikogo niczego nie nauczyli, dopóki nie powiedzieli: „Jesteśmy zaledwie próbą od Allacha, dlatego nie odrzucajcie tego, co mówimy”. Zatem ludzie nauczyli się od nich tego, jak oni rozróżniają pomiędzy mężczyzną i jego żoną. Oni jednak nikogo tym nie zranili z wyjątkiem rozkazu Allacha. Przeciwnie, ci ludzie (przeciwnicy Świętego Proroka) uczą się tego, co może zranić ich samych i co może nie

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ ۗ
وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ ۚ وَكَانَ الشَّيْطَانُ كَافِرًا يُعَلِّمُونَ
النَّاسَ السِّحْرَ ۖ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ
هَٰرُوتَ وَمَآرُوتَ ۖ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ
يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ ۖ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا
مَا يُفْرِقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَرَوْجِهِ ۖ وَمَا هُمْ بِضَٰئِرِينَ
بِهِ مِنْ أَحَدٍ ۖ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ ۖ وَيَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۖ وَقَدْ عَلِمُوا أَن لَيْسَ اسْتِرَٰءُ مَا لَهُ فِي

126. *Talaatu-hū* znaczy poszedłem za nim (Lane).

127. *‘Alā* ma sens *fī*, to znaczy „w” lub „podczas” i „przeciw” (Mughni). Partykuła ta jest też używana w Koranie w sensie „zgodności z” (2,113); wyznaczania sprawy (2,186); w sensie *fī* (28,16) oraz *min* (83,3). *Talā ‘Alaihi* znaczy także skłamał przeciwko niemu (Tāj, Muḥit oraz Radi).

128. *Sihr* oznacza przebiegły sposób; szkoda; oczarowanie; produkowanie czegoś, co jest fałszywe w formie prawdy; jakiegokolwiek wydarzenie, którego powód jest ukryty i o którym sądzi się, że jest inny od rzeczywistego (Lane). W ten sposób każdy fałsz, oszustwo czy przebiegły sposób, który ma na celu ukrywanie coś przed społeczeństwem, zawiera się w *Sihr*.

129. Zwrot „dwóch aniołów” tutaj oznacza dwóch świętych mężów (12,32), ponieważ o dwóch aniołach wspomina się tutaj, że czegoś uczyli lud, a przecież aniołowie nie mieszkają wśród ludzi i nie mają bezpośrednich z nimi kontaktów (17,95; 21,8).

130. Hārūt i Mārūt to nazwy opisowe, gdzie pierwsza pochodzi od Harata (to znaczy: on porwał – Aqrab) i znaczy „ktoś, kto drze”; zaś druga pochodzi od Marata (czyli łamać) i znaczy „ktoś, kto łamie”. Nazwy te oznaczają, że celem pojawienia się tych świętych mężów było „oderwanie” i „złamanie” chwały i potęgi imperium wrogów Izraelitów. Ci święci mężowie mówili nowym członkom w czasie inicjacji, że są swego rodzaju próbą zesłaną od Boga, służącą społeczeństwu w odróżnieniu tego, co dobre, od tego, co złe. Ograniczali oni członkostwo swojego stowarzyszenia tylko do mężczyzn. Werset ten oznacza, że Żydzi w czasach Świętego Proroka pozwalali sobie na podobne niegodziwe i oszukańcze praktyki, jakie charakteryzowały ich ojców w czasach Salomona. Werset ten powiada dalej, że niegodziwi kupcy w czasach Salomona to byli ci buntownicy, którzy nazywali go niewierzącym. Werset ten oczyszcza Salomona z oskarżenia o niewiarę. Dodaje on ponadto, że niegodziwi kupcy w czasach Salomona nauczali swoich współpracowników takich znaków, które im samym przekazywały znaczenie inne od ogólnie rozumianego – a wszystko to w celu oszukiwania ludzi i ukrywania swoich rzeczywistych zamiarów. Werset ten czyni aluzję do tych potajemnych spisków, które wrogowie Salomona knuli przeciwko niemu i dzięki którym chcieli obalić Imperium. Na podstawie tego wersetu można też wnioskować, że Żydzi z Medyny oddają się teraz takim samym potajemnym praktykom przeciwko Świętemu Prorokowi, ale że nigdy nie uda się im dopełnić swych niegodziwych planów.

być dla nich niczym dobrym. ^{130A} Oni dobrze o tym wiedzą, iż ten, kto w tym frymarczy, nie ma swojej części dobra w Życiu Przyszłym. I zaiste, złem jest to, czemu zaprzędali swoje dusze. Gdybyż jednak tylko o tym wiedzieli.

الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ثُمَّ وَلَيْسَ مَا سُورُوا بِهِ الْفُسُومُ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٣٠﴾

104. I ³gdyby uwierzyli i postępowali sprawiedliwie, to z pewnością lepsza byłaby ich nagroda u Allacha. Gdybyż tylko wiedzieli.

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَآتَوْا الْحَقَّ الْمُبْتُغَىٰ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ
لَّو كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

105. O wy, którzy wierzycie, nie powiadajcie Prorokowi „Rā'inā”¹³¹, ale mówcie „Unzurnā” i słuchajcie go. Niewiernych zaś czeka bolesna kara.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا
وَاسْمَعُوا وَلْيَكْفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

3,180; 5,66, 67. 4,47.

130A. Kiedy Żydzi spostrzegli, że potęga Islamu stopniowo wzrasta i że opozycja wobec Islamu w Arabii całkowicie się załamała, przez co nie mogli zahamować ani cofnąć jego rozwoju, zaczęli podburzać przeciwko niemu obcokrajowców. Będąc poddawani opresjom i prześladowaniom przez władców chrześcijańskich, uciekli do Persji i przenieśli swoje centrum religijne z Judy do Babilonii (Hutchinson, *History of the Nations*, str. 550). Stopniowo zaczęli cieszyć się wielkimi wpływami na dworze perskim i rozpoczęli knucie spisków przeciwko Islamowi. Kiedy Chosroes II otrzymał list od Świętego Proroka, w którym prorok zapraszał go do przyjęcia Islamu, Żydom udało się namówić monarchę, aby wydać rozkazy Bādhānowi, namiestnikowi w Jemencie (będącym wówczas prowincją Persji), aby aresztował i przysłał Proroka skutego łańcuchami do Persji na dwór królewski. Właśnie do tych knozań i machinacji Żydów w czasach Proroka nawiązuje ten werseł. Uwaga Żydów zwróciła się ku temu faktowi, że ich praojcowie także knuli spiski najpierw przeciwko Salomonowi, kiedy to niektórzy ludzie ze społeczeństwa zakładali potajemne stowarzyszenia posługujące się tajemnymi symbolami i znakami (1 Krl 11,29-32; 1 Krl 11,14, 23, 26; 2 Krn 10, 2-4). Drugą okazją sięgnięcia do formuły tajemnych stowarzyszeń były wydarzenia podczas ich niewoli w Babilonie w czasie rządów Nabuchodonozora. Świętymi mężami, o których wspomina się w tym wersecie, byli Aggeusz prorok oraz Zachariasz, syn Iddy (Ezd 5.1). Ci święci mężowie ograniczyli członkostwo swojego stowarzyszenia do mężczyzn i powiadali nowym członkom podczas inicjacji, że są oni swoistą próbą od Boga zesłaną i że dlatego Izraelici nie powinni odmawiać wiary w to, co oni mówią. Kiedy Cyrus, król Medii i Persji, doszedł do władzy, Izraelici doszli do potajemnego z nim porozumienia, co wielce pomogło w jego podboju Babilonu. W podzięce za to Cyrus nie tylko pozwolił im na powrót do Jerozolimy, ale również pomógł im w odbudowaniu świątyni Salomona (*Historians History of the World*, ii. 126). Werseł ten zwraca uwagę na to, że wysiłki Żydów w dwu poprzednich wypadkach spotkały się z różnymi rezultatami. Za pierwszym razem, kiedy ich spisek skierowany był przeciwko Salomonowi, skończył się całkowitą porażką i utratą prestiżu, a na koniec wygnaniem do Babilonu. Za drugim razem, zaczęli działać podobnie, pod wodzą dwóch znakomych osobistości i odnieśli sukces. Stąd w celu wskazania, czy wysiłki Żydów przeciwko Świętemu Prorokowi spotkają się z niepowodzeniem, jak w czasach Salomona, czy z sukcesem, jak w Babilonie, Koran powiada „przeciwnicy Świętego Proroka poznają to, co uczyni im szkodę i nie da niczego dobrego”, wskazując na fakt, że Żydzi nie odnieśli sukcesu tak samo jak ich praojcowie w Babilonie.

131. Słowo *Rā'inā* należy do miary *Mufā'alah*, które na ogół oznacza wzajemność, określa dwie strony zajmujące ten sam prawie poziom, ale może też znaczyć „szanuj nas, abyśmy i my ciebie szanowali”. Szukając źródłowski w rdzeniu *Rā'in*, które oznacza kogoś głupiego lub próżnego, słowo to znaczy: „O, głupecze” lub „O, próżny człowieku”. Ponieważ zwrot ten zawierał w sobie brak poszanowania dla Świętego Proroka, Bóg zabrania muzułmanom używania takich słów, zaś

106. Ci spośród Ludu Księgi, którzy nie wierzą, lub spośród tych, którzy łączą innych bogów z Allachem – ci nie pragną, aby jakiegokolwiek dobro spłynęło na was od waszego Pana. ^aAllach jednak wybiera dla swej łaski kogo tylko zechce. A jest Allach Panem niezmiernie szczodrości.

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الشُّرَكَاءِ
أَنْ يَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. ^bJeśli jakieś postannictwo ^{131A}My skracamy ¹³² albo powodujemy, że zostaje zapomniane, zsyłamy lepsze od niego lub jemu podobne. Czyż nie wiesz, że Allach ma taką moc, by czynić, co tylko zechce?

مَا نَنْسَخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

^a3,75. ^b16,102.

zaleca używania języka pełnego poszanowania i niedwuznacznego, jak na przykład słowa *Un-zurnā*, które znaczy „poczekaj na nas”. Wspomniawszy intrygi Żydów z Arabii, jakie podejmowali oni wraz z obcymi ludami dla zrujnowania misji Świętego Proroka, Koran ilustruje w tym wersecie te machinacje, do których sięgnęli w celu zbagatelizowania Świętego Proroka i siania niezgody i waśni wśród muzułmanów. Wyraźnie pomniejszana ilustracja wybrana jest do podkreślenia faktu, że tam, gdzie w grę wchodzi duch ludu, czasami rzeczy bardzo małe mogą spowodować niebezpieczne rezultaty, podkopujące wśród nich ducha dyscypliny i poszanowania dla autorytetu.

131A. *Āyah* oznacza posłannictwo, znak, nakaz lub werset z Koranu (Lane).

132. Na podstawie tego wersetu błędnie dochodzi się do wniosku, że niektóre wersety Koranu zostały skrócone. Wniosek taki jest całkowicie błędny i niczym nie poparty. W wersecie tym nie ma niczego, co wskazywałoby, że słowo *Āyah* odnosi się do jakiegoś wersetu z Koranu. Zarówno w poprzednich, jak i w obecnych wersetach nawiązuje się do Ludu Księgi i jego zazdrości wobec nowego Objawienia, co wykazuje, że *Āyah*, o jakim mowa w tym wersecie, odnosi się do objawień poprzednich. Wskazuje się na to, że poprzednie Pisma zawierały dwa rodzaje przykazań: (a) takie, które z powodu innych warunków oraz uniwersalności Objawienia, wymagały skrócenia; oraz (b) tych, które zawierają prawdy powszechne, wymagające wskrzeszenia, aby można było przypomnieć ludowi o tych zapomnianych prawdach. Dlatego koniecznym było skrócenie niektórych fragmentów Pism i wprowadzenie na ich miejsce fragmentów nowych oraz odnowienie zagubionych. Tak zatem Bóg skrócił niektóre fragmenty poprzednich Objawień, zastępując je nowymi i lepszymi, a jednocześnie na nowo wprowadził brakujące części innych. Oto znaczenie, które jest *Nansakh* (Skracamy) odnosi się do słowa *Bi-Khairin* (lepszy), słowo zaś *Nunsihā* (powoduje, że ponieważ – w świetle zmienionych warunków życia ludzkości – dał nowe Prawo, które jest nie tylko lepsze niż stare Prawo, ale przeznaczone jest także dla ludzi wszystkich czasów. Gorsza nauka ograniczonej misji musi dać miejsce nauce lepszej o zasięgu powszechnym. W tym wersecie słowo *Nansakh* (Skracamy) odnosi się do słowa *Bi-Khairin* (lepszy), słowo zaś *Nunsihā* (powoduje, że zostają zapomniane) odnosi się do *Bi-Miuhlihā* (podobne mu), co znaczy, że kiedy Bóg skracca coś, powoduje na to miejsce coś lepszego. Kiedy zaś powoduje, że coś zostaje zapomniane, wskrzesza to. Sami naukowcy żydowscy przyznają, że po wzięciu Izraelitów do niewoli do Babilonu przez Nabuchodonozora cały Pięcioksiąg zaginął (Enc. Bib.).

108. Czyż nie wiesz, że ^aKrólestwo niebios i ziemi należy wyłącznie do Allacha? Poza Allahem nie ma dla was żadnego innego obrońcy ani pomocnika.

أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ط وَ
مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

109. ^bCzy zwątpiecie ¹³³ w Posłańca wysłanego do was, tak jak zwątpiono w Mojżesza przedtem? Każdy, kto zamienia wiarę na niewiarę niewątpliwie schodzi z właściwej drogi.

أَمْ تَرْيَدُونَ أَنْ نَسْأَلَكُمْ كَمَا سَأَلَ مُوسَى مِنْ
تَبَلُّوْهُ وَمَنْ يَتَّبِعِلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ
الطَّبَعِ ﴿١٠٩﴾

110. Wielu spośród Ludu Księgi z powodu czystej zawiści z ich strony chciałoby, aby po tym, jak uwierzyliście, mogli na nowo zamienić was w niewiernych, już po tym, jak przedstawiona im została prawda. Lecz ^dprzebaczajcie i nie zważajcie aż do czasu, kiedy ^eAllach wyda swój wyrok. Zaprawdę, Allah posiada taką moc, by uczynić wszystko to, czego zechce.

وَدَكْثِيرٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ
إِيمَانِكُمْ كُفْرًا ط حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ
مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْتَصِفُوا
حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهَ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١١٠﴾

111. I ^fprzestrzegajcie Modlitwy, i płacicie Zakât. ^gA cokolwiek dobrego wyślecie przed sobą dla siebie samych, odnajdziecie to z pomocą Allacha. Zaprawdę, Allah widzi wszystko, co czynicie.

وَاقْبَلُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ط وَمَا تَقَدَّمُوا لِنَفْسِكُمْ
مِنْ خَيْرٍ يَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ﴿١١١﴾

112. Oni zaś powiadają: ^h„Nikt nigdy nie wejdzie do Nieba, chyba że będzie Żydem lub chrześcijaninem”. ¹³⁴ Są to ich próżne życzenia. Powiedz: „Dajcie dowód, jeśliście prawdomówni”.

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ
نَصْرَانِيًّا تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَ كُمْ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١٢﴾

^a3,190; 41,7; 7, 159; 9,116; 43,86; 57,6. ^b4,154. ^c3,101, 150; 4, 90.

^d5,14. ^e5,53; 16,34. ^fPatrz 2,4. ^g73,21. ^h2,95; 62,7.

133. Werset ten wspomina o innym podstępie, który wykorzystali Żydzi do obalenia misji Świętego Proroka. Zadawali mu absurdalne i głupie pytania, które nie miały żadnego związku z religią. Czynili tak, by wpoić muzułmanom ducha głupiego kwestionowania wszystkiego, tak aby ucierpiała godność wiary i tak, aby padli oni ofiarami wątpliwości.

134. Zarówno Żydzi, jak i chrześcijanie cierpią z powodu tego samego złudzenia, że tylko jedni lub drudzy mogą osiągnąć zbawienie.

113. Nie, ^a kto odda samego siebie ¹³⁵ Allahowi i będzie czynił dobro, ten otrzyma swą nagrodę od Pana. ^b Na tego nie spadnie strach ani nie będzie on żałować.

114. Żydzi zaś powiadają: ^c „Chrześcijanie robią ceremonie z niczego”, a chrześcijanie mówią: ^d „Żydzi robią ceremonie z niczego” ¹³⁶, podczas gdy jedni i drudzy czytają tę samą Księgę. Tak mówią ci, którzy nie mają żadnej wiedzy – i podoba im się to, co mówią. Allah jednak rozsądzi ich w Dniu Zmartwychwstania w kwestii tego, co wywołuje między nimi niezgodę.

115. Bo któż może być bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto zabrania głoszenia chwały imienia Allacha w ^e „świątyniach Allacha oraz stara się je zrujnować” ¹³⁷? Ludzie tacy nie wchodzili do nich, chyba że ze strachu. Dla nich niełaska na tym świecie. Dla nich też wielka kara w świecie przyszłym.

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ
عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٤

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَلْبُؤْنَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ
يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ٥

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ صَيْحِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا
اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ
يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٦

^a4.126. ^bPatrz 2,63. ^c5,69. ^d5,69. ^e9.17.18; 22,26; 72, 19, 20.

135. *Wajh* oznacza twarz; samą rzecz; cel i motyw; uczynek lub działanie, na które człowiek zwraca swą uwagę; upragnioną drogę; łaskę lub zachętę (*Aqrah*).

Werset ten nawiązuje do tych trzech ważnych stadiów doskonałej sprawiedliwości, to znaczy *Fanā'* (samounicestwienie); *Baqā'* (odrodzenie); oraz *Liqā'* (związek z Bogiem). Słowa „poddaje się całkowicie Allahowi” oznaczają, że wszystkie nasze siły i organy oraz wszystko to, co do nas należy, powinno być całkowicie poddane Bogu i Jemu służyć. Stan taki znany jest jako *Fanā'* lub śmierć, którą prawdziwy muzułmanin musi na siebie ściągnąć. Drugie zdanie, „on jest tym, co czyni dobrze”, nawiązuje do stanu *Baqā'* lub odrodzenia, ponieważ kiedy człowiek zatraci się w miłości do Boga i znikną wszystkie jego ziemskie plany i pragnienia, otrzymuje nowe życie, które można nazwać *Baqā'* lub odrodzeniem. Żyje potem dla Boga i dla służenia innym ludziom. Końcowe słowa opisują trzeci i najwyższy stan dobroci – stan *Liqā'* lub związek z Bogiem, który bywa też określany mianem „pokój duszy” lub w Koranie *Nafs Mutma'innah* (89,28).

136. *Shai'* oznacza rzecz; cokolwiek dobrego; troskę; to, czego się pragnie (Lane).

Nic nie jest bardziej obce całemu duchowi Islamu niż opozycja wobec prawdy. Islam naucza, że cała Wiara posiada pewne prawdy, a religia nazywana jest prawdziwą nie dlatego, że posiada monopol na prawdę, lecz dlatego, iż posiada całą prawdę i wolna jest od wszelkich form nieprawdy. Twierdząc, że jest doskonałą i pełną religią, Islam szczerze uznaje prawdy i cnoty innych religii.

137. Werset ten stanowi ciężkie oskarżenie tych, którzy swoje różnice religijne doprowadzają do takiego ekstremalnego stanu, że nie cofają się nawet przed wpadaniem w nienawiść wobec miejsc czci innych religii. Stan taki powstrzymuje ludzi od czci Boga w miejscach świętych. Przeciwnicy posuwają się nawet często do niszczenia świątyń. Takie akty gwałtu są tutaj potępiane

116. ^aDo Allacha należą Wschód i Zachód.¹³⁸ Zatem dokądkolwiek się zwrócicie, tam będzie oblicze Allacha. Zaiste, Allah jest Szczodry, Wszzechwiedzący.

وَلِلَّهِ الشَّرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَثَمَّ وَجْهُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

117. I powiadają: ^b„Allah wziął sobie syna”.¹³⁹ On jest Święty! Nie, wszystko w niebiosach i na ziemi należy do Niego. ^cDo Niego należą wszyscy posłuszni.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ كُلُّ لَهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿١١٧﴾

118. On wszak ^ddał początek¹⁴⁰ niebiosom i ziemi. Kiedy On coś nakazuje, ^epowiada tylko danej rzeczy: „Stań się”, a ona się staje.

بَدِيعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِذَا قَضٰٓءُ اَمْرًا فَاِنَّمَا
يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿١١٨﴾

^a2,143; 26,29; 55,18. ^b4,172; 6,101, 102; 10,69; 17,112; 18,5; 19,36, 89, 90; 21,27; 25,3; 39,5; 43,82. ^c30,27. ^e6,102. ^e3,48; 6,74; 16,41; 36,83; 40,69.

kategorycznie oraz wpajana jest lekcja tolerancji. Koran uznaje dla wszystkich ludzi wolne i niczym nie ograniczone prawo czczenia Boga w miejscach czci, ponieważ świątynia lub meczet to miejsca poświęcone oddawaniu czci Bogu, zaś osoba, która utrudnia innym czczenie ich Boga, w rzeczywistości przyczynia się do rujnowania i niszczenia.

138. Werset ten zawiera proroctwo mówiące, że Islam rozprzestrzeni się najpierw na wschodzie, a później, w Dniach Ostatecznych zacznie penetrować zachód.

139. Słowa „syn Boży” używane metaforycznie w żydowskiej literaturze religijnej znaczą „umilowany sługa Boży” lub „Prorok”. Później zaczęły one mieć znaczenie dosłowne (Łk 20,36; Mt 5,9, 45, 48; Pwt 14,1; Wj 4,22; Ga 3,26, etc.). Gdyby Bóg miał syna, musiałby podlegać pragnieniom seksualnym oraz potrzebie posiadania żony i musiałby się rozdzielać, ponieważ syn jest częścią ciała ojca. Podobnie musiałby podlegać śmierci, ponieważ prokreacja gatunku, na jaką wskazuje przypisanie Bogu syna, jest cechą charakterystyczną rzeczy ginących. Islam odrzuca wszelkie takie idee, ponieważ wedle niego Bóg jest święty i nie ma żadnych ułomności.

140. Atrybut ten nie tylko stanowi przeciwieństwo chrześcijańskiego dogmatu Jezusa-Boga, ale skutecznie odrzuca hinduską teorię, jakoby dusza i materia były pierwotne i wieczne. Bóg jest Stwórcą nieba i ziemi, co oznacza, że nie potrzebował do tego pomocy syna, a w istocie nikogo innego. (2) Bóg jest stwórcą wszechświata, to znaczy że stworzył wszystkie rzeczy z niczego, bez posiadania wcześniej istniejącego modelu oraz bez wcześniej istniejącej materii. (3) Bóg jest Wszchemocny, to znaczy że kiedy tylko postanawia, że coś ma powstać, rzecz ta staje się zgodnie z Jego w tej sprawie rozkazem. Werset ten niekoniecznie oznacza, jak się to czasami niewłaściwie rozumie, że kiedy Bóg postanawia, aby coś powstało, rzecz ta powstaje od razu. Powyższe oznacza, że kiedy Bóg coś postanawia, nic nie jest w stanie udaremnić tego postanowienia.

119. Ci zaś, którzy nie mają żadnej wiedzy, powiadają: „Dlaczego Allah do nas nie przemówi lub nie da nam ^ajakiegoś Znak?”¹⁴¹ Tak samo powiadali ci, co byli przed nimi, a było to podobne. Serca ich wszystkich są podobne. Zaprawdę, My uczyniliśmy wyraźne Znaki ludowi, który mocno wierzy.

120. Wysłaliśmy cię z Prawdą ^ajako zwiastuna dobrych wieści oraz tego, kto ostrzega. I nikt nie będzie cię pytać w sprawie mieszkańców Piekła.

121. I Żydzi nigdy nie będą z ciebie zadowoleni ani chrześcijanie, chyba że zaczniesz wyznawać ich kredo. Powiedz: „Zaprawdę, jedynie przewodnictwo Allacha jest przewodnictwem prawdziwym”. A jeżeli pójdziesz za ich złymi pragnieniami, posiadając wiedzę, jaka na ciebie spłynęła, nie będziesz miał w Allachu przyjaciela ani pomocnika.

122. ^dCi, którym daliśmy Księgę, postępują zgodnie z nią, tak jak to powinni robić.¹⁴² To oni w nią wierzą. Kto jednak w tę Księgę nie wierzy, ten z pewnością przegrywa.

123. O Dzieci Izraela! ^ePrzypomnijcie sobie Moje Łaski, którymi was obsypałem, oraz że to ^fJa wyniosłem was ponad wszystkie narody tego czasu.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَنْزِيلًا
أَيُّهُ مَكِّدٌ لِّكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قِيلَ قَوْلِهِمْ
سَاءَ بَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٩﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۖ وَلَا تُسْئَلُ عَنْ
أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٢٠﴾

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهَادِيَ ۖ وَلَا يُرِيدُ
الَّذِينَ آمَنُوا هُوَ الْهَادِيَ ۖ وَلَا يُرِيدُ
مَالِكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وِلِيِّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢١﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَتَّىٰ تَلَاثِلُوهُ ۚ أُولَٰئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢٢﴾

يٰٓبَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَإِنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٣﴾

^a6.38; 20,135; 21,6; 43,54. ^b5.20; 6,49; 17,106; 33,46.

^c2,146; 13,38. ^d3,114. ^ePatrz 2,41. ^fPatrz 2,48.

141. Można zauważyć, że kiedykolwiek mówi się o niewierzących jako o ludziach domagających się Znak, słowo „Znak” oznacza albo Znak wymyślony przez nich samych albo Znak kary (21,6; 6,38; 13,28; 20,134, 135; 29,51).

142. Słowa te odnoszą się do muzułmanów, a nie do Żydów czy chrześcijan, ponieważ to właśnie muzułmanie są tymi, którzy są prawdziwymi i szczerymi następcami Koranu, nie zaś Żydzi czy chrześcijanie, którzy nie chcieli uwierzyć i odrzucili go jako rzecz sfabrykowaną (Qatadah). To znaczenie Yatlūna popierane jest przez Ibn ‘Abbās. ‘Abd Allāh bin Mas‘ūd, ‘Atā, oraz ‘Ikrimah.

124. I strzeżcie się dnia, w którym ^ażadna dusza nie będzie zastępstwem dla innej duszy, ani nie będzie od niej przyjęte żadne zadośćuczynienie, ^bani nie uchroni jej żadne wstawiennictwo, oraz kiedy żadna dusza nie otrzyma pomocy.

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَ
لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ
يُنصَرُونَ ﴿١٢٤﴾

125. I przypomnijcie sobie, kiedy Pan wypróbował ^{142A} Abrahama przy pomocy pewnych poleceń ^{142B}, które on wypełnił. Pan rzekł: „Uczynię cię przywódcą ¹⁴³ ludzi”. Abraham spytał: „A spośród mego potomstwa?” Bóg odpowiedział: „Moje przymierze nie dotyczy odstępców”.

وَإِذِ ابْتَلَّ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي
جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ
لَا بِيْنَاكَ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٥﴾

126. I przypomnijcie sobie czas, kiedy uczyniliśmy Dom miejscem schronienia ¹⁴⁴ dla ludzkości, jak i miejscem bezpiecznym. ¹⁴⁵ Powiedziliśmy: ^d„Weźcie sobie miejsce Abrahama za miejsce Modlitwy”. I nakazaliśmy Abrahamowi i Izmaelowi mówiąc: „Oczyśćcie Mój Dom dla tych, którzy wypełnią okrażenie oraz dla tych, którzy pozostaną w środku w celach nabożnych, jak i dla tych, którzy kłaniają się i upadają na twarz w Modlitwie”.

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمَّا وَاتَّخِذُوا
مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٦﴾

^aPatrz 2,49. ^bPatrz 2,49. ^c2,131; 16,121, 122; 60,5. ^d3,98; 22,27.

142A. *Ibtilā'* implikuje dwie rzeczy, (a) poznanie stanu lub warunków przedmiotu oraz zapoznanie się z tym, co było nieznanne w danym przypadku; (b) manifestację dobroci lub złych cech danego przedmiotu (Lane).

142B. *Kalimāt* to liczba mnoga od *Kalimah*, które oznacza przykazanie (Mufradāt).

143. *Imām* oznacza jakikolwiek obiekt, za którym się idzie, czy to człowieka, czy księgę (Mufradāt).

144. *Mathābah* oznacza miejsce składania wizyty, które upoważnia kogoś do nagrody; lub miejsce zamieszkania człowieka (Mufradāt). Ka'bah, jak powiadają niektóre tradycje i na co wskazuje sam Koran, zostało pierwotnie zbudowane przez Adama (3,97) i przez jakiś czas było centrum czci jego potomków. Później, z biegiem czasu, lud podzielił się na różne społeczności, które ustanowiły własne miejsca oddawania czci. Następnie Abraham odbudował to miejsce i było ono miejscem czci dla jego potomków aż po jego syna Izmaela. Z biegiem jednak czasu miejsce to zamieniło się w prawdziwy dom idolołów, których było aż 360 – prawie tyle samo co dni w roku. Jednakże w czasie przyjścia Świętego Proroka stało się ono ponownie centrum czci dla wszystkich narodów, jako że Święty Prorok został zesłany jako Posłaniec do całej ludzkości, by ją zjednoczyć – dla ludzkości, która podzieliła się po czasach Adama na mniejsze ludzkie skupiska.

145. Ka'bah, a co za tym idzie i miasto Mekka, uważane są za miejsca pokoju i bezpieczeństwa. Od czasów ładu historii rozpadły się wielkie imperia i rozleciały wspaniałe drogi, lecz pokój Mekki nigdy nie był w materialny sposób naruszony. Centra religijne innych Wiar nigdy nie

127. I przypomnijcie sobie, kiedy Abraham powiedział: „Panie mój, ^auczyni to miejsce miastem pokoju i daj owoce tym jego mieszkańcom, którzy wierzą w Allacha i Dzień Ostatni”. Allach rzekł: „Także i tego, który nie wierzy, obsypię dobrodziejstwami na czas jakiś. Potem wyznaczę mu karę Ognia, a jest to zły los”.

وَرَادُ قَالَ إِبْرَاهِيمَ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٧﴾

128. I przypomnijcie sobie czas, kiedy Abraham i Izmael wznosili¹⁴⁶ fundamenty Domu modląc się: „Panie nasz, ^bprzyjmij to od nas. Tyś bowiem jest Wszystkosłyszący, Wszzechwiedzący”.

وَاذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٨﴾

^a3,98; 14,36; 27,92; 28,58. ^b14,41.

twierdziły o, ani w rzeczywistości nie cieszyły się takim pokojem i nietykalnością na wypadek niebezpieczeństwa. Jednakże Mekka pozostała miejscem bezpiecznym. Żaden obcy najeżdźca nigdy do niej nie wtargnął. Pozostaje ona zawsze w rękach tych, którzy ją szanują.

146. Wiele dyskusji wywołuje pytanie, czy Abraham był założycielem czy tylko tym, który przebudował Ka'bah. Niektórzy utrzymują, że Abraham był pierwszym budowniczym tego miejsca, inni zaś doszukują się śladów samego Adama. Koran (3,97) oraz autentyczne Tradycje przychylają się do poglądu nawet wcześniejszego wzniesienia budowli w tym miejscu, jeszcze przed Abrahamem, ale pozostały jedynie jej niewielkie ślady. Słowo *al-Qawā'id* w tym wersecie wykazuje, że znajdują się tam fundamenty Domu wzniesionego przez Abrahama i Izmaela. Ponadto, modlitwa Abrahama w czasie kiedy oddzielił się od swego syna i żony w Mekce, a mianowicie „Umieściłem moje dzieci w pewnej nieurodzajnej dolinie w pobliżu Twego Świętego Domu (14,38), wykazuje, że Ka'bah istniało nawet zanim Abraham pozostawił swą żonę i syna w dolinie Mekki. Hadith także potwierdza ten pogląd (Bukhāri). Także i dane historyczne potwierdzają pogląd, że Ka'bah ma starożytne pochodzenie. I historycy o uznanym autorytecie, a nawet niektórzy wrogo do Islamu nastawieni krytycy przyznają, że Ka'bah to starożytne miejsce, które uważano za święte od niepamiętnych czasów. „Diodorus Siculus, Sycylia (60 przed Chrystusem), mówiąc o regionie obecnie znanym jako Hijāz, powiada, że było ono «szczególnie czczone przez mieszkający tam lud» i dodaje, «jest tam ołtarz zbudowany z twardego kamienia i bardzo stary, ...do którego okolice ludy przychodziły tłumnie ze wszystkich stron» (Tłumaczenie C.M. Oldfather, London, 1935, Księga III, rozdz. 42, tom ii, str. 211-213)... «Słowa te muszą odnosić się do świętego domu w Mekce, ponieważ nie wiemy o żadnym innym, który wyznaczony byłby do oddawania hołdu w Arabii... Tradycja przedstawia Ka'bah jako od niepamiętnych czasów scenę pielgrzymek ze wszystkich części Arabii». Patrz «The Larger Edition of the Commentary», str. 180-182.”

129. „Panie nasz, uczyni nas obu poddanymi Tobie, z naszego zaś potomstwa także uczyni lud Tobie poddany. Wskaż nam sposoby oddawania czci i zwracaj się do nas z litością. Tyś jest bowiem tym, kto często powraca ze współczuciem i tyś jest Litościwy.”

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٩﴾

130. „I, Panie nasz, powołaj spośród nich ^aPosłańca – spośród tych, którzy potrafią zrozumieć Twoje Znaki oraz nauczać Księgi i Mądrości¹⁴⁷ oraz którzy mogliby je oczyszczać. Zaprawdę, Tyś jest Pojętny, Mądry”.

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٣٠﴾

^a2.152; 3.165; 62,3.

147. Werset ten jest streszczeniem tematu całej sury, która zawiera nie tylko jego rozszerzenie, ale zajmuje się poszczególnymi sprawami w tej samej kolejności, w jakiej wymienia je ten werset; to znaczy, najpierw mamy Znaki, potem Księgę, Mądrość Prawa, a na końcu Środki postępu narodowego (Patrz wstęp do tej sury).

Ciekawym może okazać się tutaj spostrzeżenie, że Koran mówi o dwóch różnych modlitwach Abrahama – jednej dotyczącej potomstwa Izaaka, drugiej mówiącej o potomstwie Izmaela. O tej pierwszej modlitwie wspomina się w 2.125, zaś o drugiej w omawianym wersecie. W modlitwie o potomstwie Izaaka Abraham prosi, aby powołać Imamów lub Reformatorów spośród nich, ale nie wspomina o ich konkretnym dziele ani o ich statusie – mieliby oni być zwykłymi Reformatorami Bożymi, którzy następowaliby po sobie, prowadząc reformację w Izraelu. W modlitwie omawianej w tym wersecie Abraham modli się do Boga, aby spośród jego potomków powołał wielkiego Proroka, który miałby do spełnienia konkretną misję. Różnica ta w rzeczy samej stanowi cudownie prawdziwy obraz gałęzi Domu Abrahama. Wspominając o tych dwóch modlitwach Abrahama w wersecie 125-130 Sura ta nawiązuje do faktu, że Abraham nie tylko modlił się o dobrobyt dla dzieci Izaaka, ale i dla potomstwa Izmaela, jego pierworodnego syna. Potomkowie Izaaka utracili dar prorokowania w wyniku ich złych postępów. Dlatego prorok, o którego prosi w tej modlitwie patriarcha, musi należeć do innych potomków Abrahama – tych, którzy byli dziećmi Izmaela. W celu wskazania, że spodziewany prorok miał być Izmaelitą, Koran całkiem stosownie wspomina o wzniesieniu Ka'bah przez Abrahama i Izmaela oraz o modlitwach Abrahama za potomstwo jego najstarszego syna. Przeciwno temu naturalnemu wnioskowi krytycy chrześcijańscy przedstawiają na ogół dwa argumenty: (1) że Biblia nie wspomina o żadnej Bożej obietnicy danej Abrahamowi i dotyczącej Izmaela; oraz (2) że – przyznając, iż Bóg dał tego typu obietnicę – nie ma żadnego dowodu na fakt, iż Prorok Islamu był potomkiem Izmaela.

Jeśli chodzi o ten pierwszy sprzeciw, to nawet jeżeli Biblia nie zawierałaby żadnego proroctwa o Izraelu, nie oznacza to, że takie proroctwo nigdy nie istniało. Ponadto, skoro dowody biblijne można traktować za ostateczne w kwestii istnienia obietnicy dotyczącej Izaaka i jego synów, to dlaczego dowody Koranu i, żeby być ścisłym, dzieci Izmaela nie mogłyby być przyjęte za fakt ustalający, iż Bóg dał taką obietnicę Izmaelowi i jego synom. Jednakże sama Biblia zawiera w swej treści odniesienia do przyszłego życia synów Izmaela, podobnie jak i te, które dotyczą synów Izaaka (Rdz 16,10-12; 17,6. 6-10; 17,18-20). Faktycznie jednak obietnica dana Izmaelowi nie różni się zasadniczo od obietnicy danej Izaakowi – oni obaj mieli być błogosławieni, obaj mieli być płodni, oraz potomstwu każdego z nich obiecuje się królestwo. Skoro więc natura obietnicy danej obu braciom zasadniczo się nie różni, rodzaj nagrody przyznanej dzieciom Izaaka będzie trzeba przyznać także dzieciom Izmaela. Do takiego wniosku przychylają się niektórzy najwięksi krytycy chrześcijańscy (The Scofield Reference Bible, str. 25).

W odpowiedzi na drugi zarzut, że nawet jeśli rozumieć to przymierze tak, iż zawiera ono w sobie także dzieci Izmaela, to należy jeszcze udowodnić, że Święty Prorok należał do Domu Izmaela,

131. Bo któż odwróci się od ^areligii Abrahama, jeśli nie ten, kto sam z siebie czyni głupca?¹⁴⁸ ^bJego wybrałiśmy na tym świecie, a i w przyszłym z pewnością znajdować się on będzie pośród sprawiedliwych.

وَمَنْ يَرْعَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي الْآخِرَةِ
لَكِنَّا الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

132. Kiedy Pan powiedział mu: „Poddaj się”, on odrzekł: c, „Ja już poddałem się Panu Światów”.

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٠﴾

^a3,96; 4,126; 6,162. ^b2,125; 3,34; 16,121, 122; 60,5. ^c3,68; 4,126

można po krótkce odpowiedzieć tak: (1) Quraish, plemię, do którego należał Święty Prorok, zawsze było przekonane i twierdziło, że jest potomstwem Izmaela i twierdzenie to uznawane było przez ludy Arabii. (2) Gdyby twierdzenie Quraish, jak i innych plemion arabskich, było fałszywe, prawdziwi potomkowie Izmaela protestowaliby przeciwko tej praktyce. (3) W Rdz 17,20 Bóg obiecał błogosławić Izmaelowi, pomnożyć jego potomstwo, uczynić go wielkim narodem i ojcem dwunastu książąt. Jeżeli ludy Arabii nie są potomkami Izmaela, to gdzie jest ten obiecany naród? Izmaelickie plemiona Arabii są naprawdę jedynymi pretendentami w tej kwestii. (4) Według Rdz 21, 8-14 Hagar musiała opuścić swój dom, żeby zaspokoić próżność Sary. Jeśli nie została zabrana do Hijáz, to gdzie znajdujemy jej potomków i jakim było miejsce jej wygnania? (5) Wszyscy geografowie arabscy zgadzają się, że Paran to nazwa wzgórz Hijáz (Mu'jam al-Buldán). (6) Według Biblii pokolenia Izmaela „mieszkali od Chawila aż do Szur” (Rdz 25,18), gdzie zwrot „od Chawila aż do Szur” oznacza przecinę najdalej oddalone od siebie obszary Arabii (Bib. Cyc., J. Eadie, London, 1862). (7) Biblia nazywa Izmaela „człowiekiem dzikim” (Rdz 16,12), zaś słowo A'rābī, czyli „mieszkaniec pustyni”, ma prawie to samo znaczenie. (8) Nawet Paweł potwierdza związek Hagar z Arabią (Ga 4,25). (9) Kedar był synem Izmaela i przyznaje się powszechnie, że jego potomkowie osiedlili się w południowej części Arabii (Bib. Cyc., London, 1862). (10) Profesor C.C. Torrey powiada: „Zgodnie z tradycją hebrajską Arabowie byli Izmaelitami... «Dwunastu książąt» (Rdz 17,20), których wymienia się następnie w Rdz 25,13nn., reprezentuje plemiona lub części Arabii; zwróćmy szczególnie uwagę na Kedar, Duma (Dumat al-Jandal), Teima. Ten wielki naród to lud Arabii” (Jewish Foundation of Islām, str. 83). „Arabowie ze swych cech fizycznych, językowych, tradycji narodowych... i na podstawie dowodów biblijnych to przede wszystkim Izmaelici” (Cyclopaedia of Biblical Literature, New York, str. 685). (11) „Obwiniamy zawsze haniebną inklinację synów Hagar, a zwłaszcza lud (plemię) Kuraish, którego ludzie są jak zwierzęta” (Leaves from Three Ancient Qur'āns. red. Rev. Mingana, D.D., Intro. xiii).

148. Różne formy słowa *Safiha*, *Safaha* oraz *Safuha* mają różne znaczenia. *Safiha* znaczy: był nieświadomy, głupi lub lekkomyślny. Kiedy słowo to użyte jest wraz z *Nafsa-hū* jako swoim dopełnieniem – jak w tym wersecie – nie staje się przenośnym, ale zaledwie tak wygląda (Lisān i Mufrađāt). Słowa te oznaczają: „Który zrujnował jego duszę”.

133. Do tego samego zachęcał Abraham swoich synów – także i Jakuba – powiadając: „Synowie moi, zaprawdę, Allah wybrał tę religię dla was. ^aNie pozwólcie zatem, aby dosięgła was śmierć, chyba że w stanie, kiedy okaże się zupełne podporządkowanie się”. ¹⁴⁹

وَوَضَىٰ بِهَاٰ اِبْرٰهٖمُ بٖنِيهٖ وَيَعْقُوْبُ يُنۡبِئُ اِنَّ اللّٰهَ
اَضَلَّ لَكُمْ الدِّينَ فَلَآ تُمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿۱۳۳﴾

134. Czy byliście obecni, kiedy śmierć przyszła do Jakuba i kiedy rzekł do swych synów: „Kogo będziecie czcić po mnie?” Odrzekli: „Będziemy czcić twego Boga, Boga twoich ojców¹⁵⁰ – Abrahama, Izmaela i Izaaka – Jedynego Boga. Jemu się podporządkujemy”. ¹⁵¹

اَمَرَكُنۡمُ شُهَدَآءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوْبَ الْمُوْتُ اِذْ قَالَ
لِبٖنِيهٖ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْۢ بَعْدِيۡ قَالُوْا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ
وَاللّٰهَ اٰبَآءِكَ اِبْرٰهٖمَ وَاِسۡمٰعِيْلَ وَاسۡعٰى اِلٰهًا وَّاحِدًا
وَنَحْنُ لَهٗ مُّسْلِمُوْنَ ﴿۱۳۴﴾

135. ^bOto ludzie, którzy odeszli. Dla nich jest to, na co sobie zasłużyli. Dla was zaś jest to, na co zasłużyliście sobie wy sami, a nikt nie będzie was pytać o to, co czynili oni.

تِلۡكَ اُمَّةٌۭ قَدۡ خَلَتۡ لَهَا مَا كَسَبَتۡ وَلَكُمْ مَّا
كَسَبْتُمْۡ وَلَا تَسْأَلُوْنَ عَنَّا كَاٰنُوْا يَمۡعَلُوْنَ ﴿۱۳۵﴾

136. I powiadają: ^c„Czyście Żydzi czy chrześcijanie, będziecie właściwie prowadzeni”. Powiedz: „Nie, wyznawajcie religię Abrahama – tego, który ^dzawsze skłaniał się¹⁵² ku Allahowi. On nie był z tych, którzy z Allachem łączą swoich bożków”.

وَقَالُوْا كُ۞نُوْا هٖودًا اَوْ نَصٰرٰى تَهْتَدُوْا قُلْ بَلْ
مِلَّةٖ اِبْرٰهٖمَ حَنِيفًا وَّمَا كَانَ مِنَ الشِّرۡكِيۡنَ ﴿۱۳۶﴾

^a3,103. ^b2,142. ^c2,112. ^d3,68; 6,80; 16,124; 22,32.

149. Ponieważ nie ma ustalonego czasu śmierci, każdy człowiek powinien każdą chwilę swego życia przeżywać w poddaniu Bogu. Werset ten może też oznaczać, że prawdziwy wierny powinien zawsze tak doskonale poddawać się Bogu i Jego woli i tak całkowicie zyskiwać Jego przychylność, aby Bóg mógł w swej nieograniczonej łasce tak zaplanować śmierć tego człowieka, aby przyszła w czasie całkowitego oddania się Bogu.

150. Izmael był wujem Jakuba, a mimo to dzieci Jakuba tutaj wymieniają go wśród swoich „ojców”, co wykazuje, że słowo *Ab* (ojciec) znaczy czasami także „wuj”. Synowie Jakuba – Izraelici – wielce szanowali Izmaela.

151. „W czasie, gdy nasz ojciec, Jakub, pożegnał się z życiem zawezwał swoich dwunastu synów i powiedział: „Stuchajcie Izraela, waszego ojca” (Rdz 49,2). Czy macie jakieś wątpliwości w waszych sercach co do Świętego – niechaj będzie błogosławiony? Odpowiedzieli: „Stuchaj, Izraelu, ojciec nasz, jako że nie ma wątpliwości w twoim sercu, nie ma ich i w naszych. Pan bowiem jest naszym Bogiem, i jest tylko Jeden” (Mider. Rabbah w komentarzu o Rdz par. 98 oraz Pwt par. 2). Porównaj także Targ. Jer. na temat Pwt 6,4.

152. *Hanif* oznacza: (1) ktoś, kto odstępuje od błędu i zwraca się ku kierownictwu (Mufradāt); (2) ktoś, kto stale idzie ścieżką właściwej wiary i nigdy z niej nie schodzi; (3) ktoś, kto w doskonały sposób przystaje do Islamu i mocno w nim trwa (Lane); (4) ktoś, kto wyznaje religię Abrahama (Aqrab); (5) ktoś, kto wierzy we wszystkich Proroków (Kathir).

137. Powiedzcie: ^a„Wierzimy w Allacha oraz w to, co zostało nam objawione, i co zostało objawione Abrahamowi i Izmaelowi, Izaakowi, Jakubowi i jego dzieciom¹⁵³, i co było dane Mojżeszowi i Jezusowi, i co było dane wszystkim innym Prorokom¹⁵⁴ od ich Pana. ^bNie dokonujemy między nimi żadnych rozróżnień. Jemu to siebie oddajemy”.

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَى
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ
وَمَا أُوْتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّكَ
لَا تَفْرُقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ ۗ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾

138. I gdyby oni uwierzyli tak, jak wierzycie wy¹⁵⁵, wtedy byłiby właściwie prowadzeni. Jeśli jednak odwrócą się, będą skłonni do tworzenia rozłamu i Allah z pewnością wystarczy ci przeciwko nim, albowiem On jest Wszystkosłyszący. Wszzechwładzący.

وَإِنْ آمَنُوا بِبَيِّنَاتٍ مَّا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ
تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ۚ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ
الَسَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٨﴾

139. Powiedz: „Przyjęliśmy religię¹⁵⁶ Allacha, a któż jest lepszy niż Allah w nauczaniu religii. Jego tylko czcimy”.

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً ۗ وَنَحْنُ
لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٩﴾

^a3,85. ^b2,286; 3,85; 4,153. ^c3,21.

153. Słowo dzieci odnosi się tutaj do tych dwunastu plemion czy pokoleń Izraela, nazwanych imionami dwunastu synów Jakuba – Ruben, Symeon, Lewi, Juda, Issachar, Zebulon, Józef, Benjamin, Dan, Neftali, Gad i Aser (Rdz 35,23-26; 49,28).

154. Wielkim przyczynkiem do zasług Islamu jest fakt, iż uznaje on Proroków wszystkich narodów, podczas gdy inne religie ograniczają prococtwo do swoich własnych sfer życia narodowego. Oczywiście Koran wymienia jedynie imiona tych proroków, którzy są znani Arabom – tych, którym najpierw objawione zostało Posłannictwo Islamu. Koran jednak czyni następującą wzmiankę: „nie ma takiego ludu, do którego nie byłby wysłany Ten, który ostrzega” (35,25). Słowa „Nie czynimy różnicy między żadnym z nich” oznaczają, że muzułmanin nie czyni różnicy pomiędzy poszczególnymi Prorokami w kwestii ich prococtwa. Słów tych nie należy interpretować tak, jakoby znaczyły, że wszyscy prorocy mają tę samą rangę prorocką. Taki pogląd jest przeciwny 2,254.

155. W tym miejscu mówi się muzułmanom, że jeżeli Żydzi i chrześcijanie zgadzają się z nimi w kwestii twierdzenia, iż Religia nie jest sprawą dziedziczenia, ale że składa się z akceptacji wszelkiego objawionego kierownictwa, to nie ma między nimi wszystkimi zasadniczej różnicy. W przeciwnym razie ich drogi są od siebie odległe i dzieli je wielka przestrzeń, zaś odpowiedzialność za rozłam i wynikającą z niego wrogość leży po stronie Żydów i chrześcijan, a nie muzułmanów.

156. *Sibghah* oznacza barwnik lub kolor; rodzaj lub tryb, lub naturę rzeczy; religia; kodeks praw; chrzest. *Sibghat Allāh* oznacza religię Bożą; sposób, w jaki Bóg obdarza człowieka (Aqrab). Religię tak się nazywa, ponieważ zabarwia ona człowieka jak farba lub barwnik. *Sibghah* jest tutaj użyte jako dopełnienie czasownika. Zgodnie z gramatyką arabską czasami, kiedy bardzo chce się spowodować, by jakaś osoba coś uczyniła, pomija się czasownik i pozostawia tylko dopełnienie. Dlatego słowa takie jak *Nākhudhu* (przyjęliśmy) czy *Nattabi'u* (poszliśmy za) uznaje się za zrozumiałe, a zdanie znaczy „przyjęliśmy lub poszliśmy za religią, którą Bóg chce, abyśmy przyjęli i za nią szli”.

140. Powiedz: „Czy dyskutujecie z nami w sprawie Allacha, kiedy On jest naszym Panem i waszym Panem? ^aDla nas są nasze dzieła, a dla was dzieła wasze. Jemu tylko jesteśmy szczerze oddani”.

قُلْ إِنِّي حَاجِبُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَكِنَّا
عَمَلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٤٠﴾

141. Czy powiadacie, że ^bAbraham i Izmael, i Izaak, i Jakub, i jego dzieci byli Żydami lub chrześcijanami?¹⁵⁷ Powiedz: „Czy lepiej wiecie wy czy Allah i ^ckto jest bardziej niesprawiedliwy niż taki człowiek, który ukrywa świadectwo otrzymane od Allacha? Allah w pełni zdaje sobie sprawę z tego, co czynicie”.

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَ
يَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا يَهُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ
ءَا أَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ
شَهَادَةَ اللَّهِ عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

142. ^dOto lud, który odszedł. Dla niego jest to, na co sobie zasłużył. Dla was zaś będzie to, na co wy sobie zasłuzycie¹⁵⁸. Nikt nie będzie was pytać o to, co oni czynili.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

CZEŚĆ II

143. Głupcy pośród ludu powiedzą: „Co odwiodło ich od ich Qiblah, którego byli wyznawcami?” Powiedz: „Do Allacha ^enależą Wschód i Zachód¹⁵⁹. On prowadzi kogo chce właściwą drogą”.

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّهُمْ عَن
قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ
وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٣﴾

^a28,56; 42,16; 109,7. ^b3,85; 4,164. ^c2,284. ^d2,284. ^e2,135. ^fPatrz 2,116.

157. Żydom i chrześcijanom powiedziano niebezpośrednio jak Abraham i jego dzieci będą podróżować, kiedy – jak oni twierdzą – zbawienie należy wyłącznie do nich, ponieważ należeli oni do okresu przedmiejzszowego, kiedy religie żydowska i chrześcijańska jeszcze nie istniały.

158. Żydzi i chrześcijanie są ponownie ostrzegani, że fakt, iż są potomstwem Proroków Bożych, nie da im niczego dobrego. Będą oni musieli dźwigać swój własny krzyż, jako że nikt nie będzie go za nich dźwigał (6,165).

159. W poprzednich kilku wersetach nawiązuje się do faktu, że spełniając plan Boży patriarcha Abraham pozostawił swoją żonę Hagar i syna Izmaela w ponurej i nieurodzajnej dolinie Mekki. Kiedy Izmael podrośł, Abraham przebudował Ka'bah z jego właśnie pomocą. W czasie tych prac modlił się do Boga, aby wśród Arabów powołał Proroka, który byłby prorokiem kierującym i prowadzącym ludzkość. Kiedy jednak w pełni czasu, w godzinie przeznaczenia Prorok ten pojawił się, wieczny plan Boży zaczął działać i Ka'bah uczyniona została Qiblah dla całej ludzkości. Jednak przebywając w Mekce, Święty Prorok – zgodnie ze starą praktyką oraz wedle nakazu Bożego – zwrócił swą twarz w modlitwie w stronę świątyni w Jerozolimie, która była Qiblah Proroków

144. I w ten sposób wynieśliśmy was ponad narody¹⁶⁰, abyście stali się obrońcami ludzi. Poślaniec zaś od Allacha obrońcą was¹⁶¹. Nie wyznaczaliśmy¹⁶² wyznawanego przez ciebie Qiblah w żadnym innym celu, lecz abyśmy mogli odróżnić tego, który idzie za Pośłańcem Allacha, od tego, który odwraca się na pięcie¹⁶³. A jest to rzeczywiście trudne z wyjątkiem tych, którymi kieruje Allah. Allah nigdy nie pozwoliłby, aby wasza wiara poszła na marne. Zaiste, Allah jest Współczujący i Litościwy wobec ludu.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ۗ وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ ۗ وَإِنْ كَانَتْ لَكِ كِبْرَةٌ إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ أِيمَانَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَوِّفٌ رَجِيمٌ ﴿١٤٤﴾

^a3,111. ^b22,79.

izraelskich. Także w Medynie zwracał swą twarz w stronę Jerozolimy. Jednak po kilku miesiącach poprzez objawienie Boże otrzymał nakaz, by zwracać swą twarz w stronę Ka'bah. Temu sprzeciwili się Żydzi.

Komentowany weret przedstawia odpowiedź na takie zarzuty i rzuca nieco światła na istotę nakazu do zmiany kierunku Qiblah. Koran jednak nigdy nie podaje nagle żadnego nowego nakazu. Niezmiennie zaczyna od przygotowania gruntu do przyjęcia takiego nakazu, przedstawiając swoje argumenty i odpowiadając na zarzuty, które mogą się pojawić. Ponieważ nakaz dotyczący zmiany Qiblah mógł zachwiać równowagę umysłu niektórych ludzi, przez to w tym wersecie przygotowuje się grunt poprzez dokonanie ogólnego spostrzeżenia co do tego, że wybór konkretnego kierunku w modlitwie nie jest rzeczą istotną. Ważny jest duch posłuszeństwa wobec Boga oraz jedność wśród Wiernych. Zdanie „Do Allacha należy i Wschód, i Zachód” oznacza, że wybór wschodu czy zachodu nie ma większego znaczenia, a ponieważ rzeczywistym obiektem modlitwy jest sam Bóg, wybór określonego kierunku właściwie dokonywany jest w celu stworzenia poczucia jedności. Werset ten implikuje też, że pewnego dnia Ka'bah stanie się własnością muzułmanów.

160. *Al-Wasat* oznacza: zajmujący centralną pozycję; dobry i wyniesiony w swej randze (Aqrab). Tutaj słowo to jest użyte w znaczeniu dobry i wyniesiony. W 3,111 nawołuje się także do muzułmanów, aby byli najlepszymi ludźmi.

161. Mówi się tutaj muzułmanom, że każde ich pokolenie powinno pilnować i chronić następnego pokolenia. Ponieważ są oni najlepszymi ludźmi, spoczywa na nich obowiązek stałej ochrony przed odchodzeniem od wysokich norm życia, jakich się od nich oczekuje, oraz obowiązek pilnowania, aby każde następne pokolenie także szło drogą tych, którzy cieszyli się towarzystwem Świętego Proroka. Tak zatem Święty Prorok miał być strażnikiem swoich następców, podczas gdy z kolei oni mieli być strażnikami swoich spadkobierców, i tak dalej. Słowa te mogą też oznaczać, że – jak nakazano – muzułmanie mają stać się przywódcami ludzi, a poprzez swoje dobre uczynki mają stać się tymi, którzy otrzymują łaskę Bożą. W ten sposób inne ludy będą zmuszone do wniosku, że muzułmanie wyznają prawdziwą religię. W ten właśnie sposób muzułmanie będą nieść świadectwo prawdziemu Islamu innym ludziom, tak jak Święty Prorok był świadectwem prawdy wobec nich samych.

162. Ze słów tych wynika, że Święty Prorok uznał świątynię w Jerozolimie za swoją *Qiblah* na rozkaz Boga. Ale ponieważ z tego samego nakazu Bożego miała to być jedynie tymczasowa *Qiblah*, a później miała ją zastąpić Ka'bah przeznaczona dla całej ludzkości, nakaz dotyczący tymczasowości *Qiblah* nie został zawarty w Koranie. Wskazuje to na fakt, że nakazów dotyczących spraw tymczasowych nie zawarto w tekście Koranu, a jedynie te, które miały charakter stały. Teoria mówiąca o tym, iż Koran zawiera pewną ilość wersetów, które obecnie są skrócone, jest pozbawiona wszelkich podstaw.

163. Arabowie bardzo byli przyzwyczajeni do Ka'bah, starożytnego domu oddawania czci w Mekce. Była to ich narodowa świątynia, która pozostała jeszcze z czasów Abrahama. Dlatego

145. Zaprawdę, widzimy, że często zwracasz twarz w stronę nieba¹⁶⁴. Przeto z pewnością spowodujemy, że odwrócisz się¹⁶⁵ w stronę Qiblah, które jest ci drogim. Zatem ^azwróć swe oblicze w stronę Uświęconego Meczetu. Gdziekolwiek będziecie, zwracajcie tam swe oblicza¹⁶⁶. Natomiast ci, którym dana została Księga, wiedzą, że jest to prawda od ich Pana.¹⁶⁷ Allah zna za to, co oni czynią.

قَدْ نَرَى تَوَلَّيْتَ وَجْهَكَ فِي السَّمَاوَاتِ فَانظُرْ لِيكَ
قِبْلَةً تُرَضُّهَا مَا قَوْلِ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَجِبْتُمْ مَا كُنْتُمْ قَوْلُوا وَجْوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. I gdybyś nawet przekazał każdy Znak tym, którzy otrzymali Księgę, ^boni nigdy nie będą wyznawcami twego Qiblah ani ty nie będziesz wyznawał ich Qiblah, także i niektórzy z nich nie pójdą za Qiblah innych ludzi.¹⁶⁸ ^cI gdybyś miał zamiar zaspokoić ich pragnienia posiadając wiedzę, która na ciebie spłynęła, wtedy z pewnością będziesz podobny do grzeszników.

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا
قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ
بِقِبْلَةِ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

^a2,150. 151. ^b109,3, 7. ^c6,57; 13,38.

wielką próbą był dla nich fakt, że poproszono ich na samym początku istnienia Islamu, aby porzucili ją na korzyść świątyni w Jerozolimie, która była *Qiblah* Ludu Księgi (Bukhari i Jarir). Zaś później w Medynie zmiana *Qiblah* ze świątyni w Jerozolimie na Ka'bah okazała się wielką próbą zarówno dla Żydów, jak i dla chrześcijan. W ten sposób zmiana ta była próbą zarówno dla „Ludu Księgi” i muzułmanów, jak i dla bałwochwalców zamieszkujących w Mekce.

164. Będąc w Mekce, Święty Prorok na rozkaz Boga zwracał swą twarz w modlitwie w stronę świątyni w Jerozolimie. Jednak w głębi duszy pragnął, aby ta Ka'bah była jego *Qiblah*, jak i miał swego rodzaju intuicję, że w końcu jego pragnienie spełni się. Zazwyczaj wybierał takie miejsce do modlitwy, z którego mógł się modlić będąc zwróconym jednocześnie w stronę Jerozolimy i Ka'bah. Kiedy jednak przeniósł się do Medyny, z powodu położenia tego miasta mógł zwracać się jedynie w stronę świątyni w Jerozolimie. Wraz ze zmianą *Qiblah* jego pragnienie w naturalny sposób zintensyfikowało się i chociaż powodowany poszanowaniem nakazów Bożych nie modlił się o zmianę, z niepokojem i radością oczekiwał, że ostatecznie niebiosa zesłał taki nakaz.

165. *Nuwalliyannaka* oznacza także „Uczynimy cię Panem i Strażnikiem”. Zdanie to zawierało podwójne proroctwo, a mianowicie, że ostatecznie Ka'bah stanie się *Qiblah* dla wszystkich ludów i że wejdzie w posiadanie Świętego Proroka.

166. Słowa te oznaczają, że choć w normalnych warunkach zachęca się gorąco muzułmanów, aby zwracali swoje twarze w stronę Ka'bah, to kierunek ma właściwie pomniejsze znaczenie. Zmiana ta miała wzbudzić i zachowywać jedność i jednolitość w bractwie muzułmańskim.

167. Patrz Rdz 21,21; J 4,21. Iz 45,13, 14 oraz Pwt 32,2.

168. Werset ten wskazuje na wrogość Żydów i chrześcijan nie tylko wobec Islamu, ale i wobec siebie nawzajem. Żydzi jako swoją *Qiblah* posiadali Jerozolimę (Krl 8, 22-30; Dn 6, 10; Ps 5,7 oraz

147. ^aCi, którym daliśmy tę Księgę, uznają to ¹⁶⁹ tak jak uznają ¹⁷⁰ swoich synów, lecz z pewnością niektórzy z nich ^b świadomie ukrywają prawdę.

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ
وَإِن فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

148. ^cOto prawda od twego Pana. Dlatego nie bądź jak ci, którzy powątpiewają.

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٨﴾

149. Każdy posiada cel, ku któremu zwraca całą swoją uwagę. Zatem ^bprześcigajcie się wzajemnie w dobrych dziełach. ¹⁷¹ Gdziekolwiek będziecie, Allah wszystkich nas połączy. Zaiste, Allah posiada moc czynienia wszystkiego, czego ze-chce.

وَلِكُلِّ وُجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّبُهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۗ أَيْنَ
مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جِئِبَةً ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٩﴾

^a6,21. ^b2,175; 5,16; 6,92. ^c3,61; 6,115; 10,95. ^d3,134; 5, 49; 35,33; 57,22.

^ePatrz 2,145.

Jon 2,4), podczas gdy Samarytanie, odrzucona część Żydów, którzy także postępowali wedle Prawa Mojżeszowego, uznali za swoją *Qiblah* pewną górę w Palestynie (Gerizim) (Commentary on the New Testament, W. Walsham How, D.D.). Wcześni chrześcijanie posiadali *Qiblah* Żydów (Enc. Brit., wyd. 14, w. 676 oraz Jew. Enc., vi, 53). Chrześcijanie z Najrān modlili się w meczecie Świętego Proroka w Medynie z twarzami zwróconymi na wschód (Zurqāni, iv. 41). Tak zatem Żydzi, Samarytanie i Chrześcijanie mieli swoje oddzielne *Qiblah* z powodu wzajemnej wrogości i zazdrości. W takich okolicznościach próżno było oczekiwać, że pójdą za *Qiblah* muzułmanów.

169. Zaimek to (lub go) można uznać za odnoszący się do zmiany *Qiblah* lub do samego Świętego Proroka. Zdanie to oznacza, że Lud Księgi wie na podstawie proroctw zawartych w jego Pismach, że wśród Arabów pojawi się Prorok, który będzie miał szczególny związek z Ka'bah.

170. *Ya'rifūna-hū* pochodzi od *'Arafa*, które oznacza „on wiedział lub poznał lub zrozumiał rzecz”. Chociaż słowo to jest także używane w odniesieniu do takiej wiedzy, którą nabywa się przy pomocy zmysłów fizycznych, używa się go w szczególności w odniesieniu do takiej wiedzy, którą zdobywa się poprzez zastanawianie się i medytację (*Mufradāt*).

171. Werset ten zawiera w kilku słowach wszystkie składniki pełnego sukcesu życia: muzułmanin powinien ustalić sobie określony cel. Następnie powinien on nie tylko zwrócić całą swoją uwagę na ten cel, jak i wszelkie wysiłki oraz współzawodniczyć z innymi muzułmanami w duchu zdrowego współzawodnictwa oraz starać się prześcignąć ich, ale powinien też pomagać takim innym muzułmanom, którzy mogą potykać się, aby podnieśli się i dalej prowadzili to współzawodnictwo. Słowo *Muwalli-hā* oznacza też „to, co on wyznacza sobie za najważniejsze”, czyli człowiek najpierw ustala sobie cel, a potem czyni go najważniejszym czynnikiem swojego życia.

150. I skądkolwiek przybędziesz, ^ezwróć swe¹⁷² oblicze w stronę Uświęconego Meczetu. Taka bowiem jest prawda¹⁷³ od twego Pana. Allah wszak baczy na to, co czynisz.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوِّلْ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِعَاقِلٍ
عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٠﴾

151. I ^askądkolwiek przybędziesz, zwróć swe oblicze w stronę Uświęconego Meczetu.¹⁷⁴ I gdziekolwiek będziecie, zwracajcie oblicza swe w jego stronę, aby ludzie nie mieli przeciwko wam argumentów¹⁷⁵ z wyjątkiem tych, którzy są niesprawiedliwi. ^bNie obawiajcie się więc ich, lecz okazujcie bojaźń przede Mną, ^c abym Ja mógł udoskonalić Moje dla was łaski¹⁷⁶ oraz abyście wy mogli być właściwie prowadzeni.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوِّلْ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ
بِمَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمْرُقْنِي
عَيْنُكُمْ وَعَلَيْكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥١﴾

^a2.145. 150. ^b5.4. ^c5.4; 12.7.

172. Kiedy Ka'bah uczyniona została *Qiblah* dla muzułmanów ważnym stało się, aby Mekka, w której *Qiblah* znajdowała się, weszła w ich posiadanie. W wersecie tym zachęca się gorąco muzułmanów, aby wszelkie swe siły skierowali na jej podbój, a Święty Prorok otrzymuje nakaz, aby uważnie zajmował się tą sprawą we wszystkich swoich kampaniach. Słowo *Kharajja* znaczy tutaj także „wyruszasz do bitwy” (Lane). Słowo to znaczy również to, że podbój Mekki był osobistym obowiązkiem Świętego Proroka. Ponadto, podczas gdy w. 145 przedstawia nakaz dotyczący zmiany *Qiblah*, to w wersach 150-151 odnosi się on do podboju Mekki – bezokolicznik *Khuruj* znaczy tu dokładnie „wypowiedzieć bitwę”.

173. Słowa te wskazują, że pewnym byto, iż któregoś dnia Mekka wejdzie w posiadanie muzułmanów. Jej podbój przez nich był także przepowiedziany w Koranie w 17.81 oraz 28.86. Proroctwo zawarte w Pwt 33.2 także zostało spełnione, kiedy Święty Prorok wszedł do Mekki jako wódz na czele dziesięciu tysięcy muzułmanów.

174. Muzułmanów zachęcano także gorąco, aby nigdy nie tracili z oczu tego najwyższego celu, jakim był podbój Mekki.

175. Słowa „aby ludzie nie mieli przeciw wam argumentów” oznaczają, że gdyby muzułmanom nie udało się podbić Mekki, całkiem słusznie wrogowie Islamu wnieśliby sprzeciw, że Święty Prorok nie spełnił modlitwy Abrahama (2.130), przez co nie może twierdzić, że jest Obiecanym Prorokiem. Ponadto dom, do którego zwracać powinni swoje twarze muzułmanie podczas swoich modlitw, znajdował się w posiadaniu pogańskich mieszkańców Mekki i pelen był bałwanów. Gdyby bożki pozostały w Ka'bah, muzułmanów oskarżono by o ich czczenie. Na taki sprzeciw można było skutecznie odpowiedzieć jedynie wtedy, gdyby Święty Dom, który pierwotnie wyznaczony był na oddawanie czci Jedynemu Bogu, został oczyszczony z idoli. Stąd nakaz zastąpienia Ka'bah świątynią w Jerozolimie jako *Qiblah* w naturalny sposób poprzedzał nakaz dotyczący podboju Mekki.

176. Słowa te oznaczają, że wraz z wzięciem Mekki łaska Boża spływająca na muzułmanów będzie całkowita, ponieważ oznaczałoby to podporządkowanie całej Arabii i przyjsięcie tysięcy ludzi do Islamu. Rezultat wystarczająco usprawiedliwił powyższe proroctwo, bowiem podbój Mekki spowodował natychmiastowe nawrócenie się na Islam tysiący Arabów. Innym powodem, dla którego po podboju Mekki nastąpił tak wielki przyływ Arabów do Islamu, było to, że chociaż Arabowie nie mieli żadnej objawionej księgi, to jednak proroctwo Abrahama, mówiące, iż Mekka nie zostanie podbita przez następców jakichkolwiek fałszywych proroków, i że każdy próbujący tego spotkać się ze zdecydowanym odporem i zniszczeniem, dobrze było im znane. Ledwie co przecież byli oni świadkami ilustracji spełnienia tego proroctwa w cudownym zniszczeniu najeźdźcy abisyńskiego, Abrahama, i jego potężnej armii.

152. Tak samo jak ^aMy wysłaliśmy wam Posłańca spośród was samych, który recytuje wam Nasze Znaki i oczyszcza was, i naucza was Księgi i Mądrości,¹⁷⁷ oraz naucza was tego, czego nie znaliście.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٧﴾

153. Dlatego ^bpamiętajcie¹⁷⁸ o Mnie, a Ja będę pamiętał o was. I dziękujcie Mi, i nie bądźcie wobec Mnie niewdzięczni.

إِنَّمَا نَذَرْنَا لِرَبِّي إِذْ كُنَّا مِنكُمْ وَالشُّكْرَ لِإِي وَلا تَكْفُرُونَ ﴿١٧٨﴾

154. O wy, którzy wierzycie. ^cszukajcie pomocy poprzez wytrwałość¹⁷⁹ i Modlitwę. Zaprawdę, Allah jest z tymi, którzy są cierpliwie wytrwali.¹⁸⁰

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٧٩﴾

155. I ^dnie mówcie o tych, którzy polegli za sprawę Allacha, że umarli. Nie, oni żyją,¹⁸¹ tylko wy tego nie widzicie.

وَلَا تَقُولُوا لِمَن قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٨٠﴾

^aPatrz 2, 130. ^b2, 204; 8, 46; 62, 11. ^cPatrz 2, 46. ^d3, 170.

177. Z niewielką zmianą w kolejności wyrazów werset ten odnosi się do dzieła Świętego Proroka tymi samymi słowami jakimi Abraham modlił się do Boga, prosząc o powołanie proroka wśród mieszkańców Mekki (2, 130), co jasno wskazuje, że modlitwa Abrahama znalazła swoje spełnienie w osobie Świętego Proroka.

178. Podobieństwo do Boga ze strony człowieka oznacza pamiętać Go z miłością i oddaniem, wypełniać Jego przykazania, pamiętać o Jego atrybutach, chwalić Go i modlić się do Niego. Zaś podobieństwo do człowieka ze strony Boga oznacza przyciąganie człowieka coraz bliżej do Niego, wylanie na człowieka Jego łask i zabezpieczanie jego dobrobytu.

179. *Sabr* oznacza (1) trwać w czymś; (2) wytrzymać nieszczęście w harcie ducha oraz bez narzekania; (3) trzymanie się mocno Prawa Bożego oraz dyktatów rozsądku; (4) wstrzymywanie się od czynienia tego, czego Prawo Boże i zdrowy rozsądek zakazują (Mufradāt).

180. Werset ten zawiera złotą zasadę sukcesu. Najpierw muzułmanin powinien cierpliwie trwać w swoich wysiłkach, nigdy ich nie osłabiając, dla osiągnięcia swego celu, oraz nigdy nie tracąc ducha. Powinien jednocześnie unikać tego, co szkodzi i jednocześnie trzymać się mocno tego, co dobre. Po drugie, powinien on modlić się do Boga o sukces; On sam bowiem jest źródłem wszelkiego dobra. Słowo *Sabr* (cierpliwa wytrwałość) stoi przed słowem *Salāt* (Modlitwa), aby podkreślić znaczenie przestrzegania praw Bożych, które czasami z powodu niewiedzy czy nieświadomości są celem szysterstw. Zazwyczaj modlitwa może być skuteczna jedynie wtedy, kiedy towarzyszy jej wykorzystywanie wszelkich koniecznych środków stworzonych przez Boga do osiągnięcia celu.

181. *Ahyā'* to liczba mnoga od *Hayy*, które między innymi znaczy: (1) Ten, którego dzieło życia nie idzie na marne; (2) ten, którego śmierć jest pomszczona. Werset ten zawiera wielką prawdę filozoficzną, która ma olbrzymi wpływ na życie i postęp ludzi. Ludzie, którzy nie zachowują w pamięci swoich umarłych i którzy nie podejmują żadnych kroków w celu usunięcia poczucia zagrożenia śmiercią z ich serc, przypiętują swój własny los.

156. A ^aMy wypróbujemy was czymś ze strachu i głodu, i utraty bogactwa i życia i owoców.¹⁸² a będziemy nieść dobre nowiny tym, którzy są cierpliwie wytrwali.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٦﴾

157. Któż, ^bgdym napotyka go zły los, powiada: ^c„Zaprawdę, do Allacha należymy i do Niego powrócimy”?¹⁸³

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٧﴾

158. Oto ci, na których spływają błogosławieństwa od ich Pana, jak i łaska. Oto także ci, którzy są właściwie prowadzeni.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

159. Zaiste, Al-Safā i Al-Marwah¹⁸⁴ to również ^dZnaki Allacha. Dlatego nie jest grzechem, jeśli ten, kto odbywa Pielgrzymkę do Domu albo wypełnia Umrah, obchodzi je oba. I jeśli ktoś czyni dobro poza tym, co obowiązkowe,¹⁸⁵ wtedy Allah docenia dobre uczynki, a jest Wszehwiedzący.

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٩﴾

^a3,187. ^b22,36. ^c7,126; 26,51. ^d22,33.

182. Werset ten stanowi właściwe następstwo poprzedniego. Muzułmanie powinni być przygotowani nie tylko do składania w ofierze swojego życia dla sprawy Islamu, lecz powinni też być gotowi cierpieć najróżniejsze nieszczęścia, które w formie próby będą na nich spadały.

183. Bóg jest panem wszystkiego, co posiadamy, a w tym i nas samych. Jeżeli Posiadacz w swej nieskończonej mądrości uzna za stosowne zabrać nam coś, nie mamy podstaw do narzekania. Tak więc każde nieszczęście, jakie na nas spada, nie powinno nas zniechęcać, ale popychać do podejmowania jeszcze większych wysiłków w celu osiągnięcia jeszcze lepszych rezultatów w życiu. W ten sposób formuła zawarta w tym wersecie nie jest zaledwie magicznym zaklęciem, ale mądrą radą i wypowiedzianym we właściwym czasie ostrzeżeniem.

184. Al-Safā oraz Al-Marwah to nazwy dwóch wzgórz w pobliżu Ka'bah w Mekce, z których to pierwsze leży bliżej. Wzgórza te stanowią niejako przypomnienie wielkiej cierpliwości i niezwyklej lojalności Hagar wobec Boga z jednej strony, z drugiej zaś są one przypomnieniem szczególnej troski Boga o nią samą i jej syna, Izmaela. Wizyta na tych wzgórzach wywiera głęboki wpływ i wrażenie na pielgrzymach, napełnia ich miłością, wiernością i mocą Bożą.

160. Ci, którzy ukrywają¹⁸⁶ to, co My zesłaliśmy w formie Znaków i przewodnictwa po tym, jak przedstawiliśmy to ludziom wyraźnie w Księdze, oni właśnie będą wyklęci przez Allacha. Tak samo przeklinają ich ci, którzy mają prawo przeklinać.

161. Lecz^b do tych, którzy okazują skruchę, poprawiają swe postępowanie i głoszą prawdę, zwracam się z przebaczeniem. Ja zaś często powracam ze współczuciem i jestem Litościwym.

162. Na tych, którzy nie wierzą i umrą jako niewierni, spadnie bicz Boży, klątwa aniołów i ludzi.

163. Ci pozostaną pod jej działaniem. W ich przypadku kara nie zostanie pomniejszona ani nie zostanie im udzielona zwłoka.

164. Wasz Bóg jest Jedynym Bogiem.¹⁸⁷ Nie ma Boga poza Nim – Miłosiernym, Litościwym.

165. Zaprawdę, w stworzeniu niebios i ziemi, przemienności nocy i dnia, i w okrętach pływających po morzu z tym, co ludziom przynosi korzyść, i w wodzie, którą Allach zsyła z nieba i dzięki niej ponagla ziemię po jej śmierci i rozrzuca po niej wszelkie zwierzęta, i w zmianach wiatru, jak i w chmurach, które muszą służyć zawieszono między niebem i

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ
مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ
اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعُونَ ﴿١٦٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُمْ فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ
عَلَيْهِمْ ۗ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ
عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦٢﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٦٣﴾

ۙ وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۖ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٤﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ
اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَإِنَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

^a2,175. ^b3,90; 4,147; 5,40; 24,6. ^c3,88. ^d2,256; 16,23; 22,35; 37,5; 59,23, 24; 112.2. ¹3,191; 10,7; 30,23; 45,6.

186. Mówi się tutaj o Żydach, którzy ukrywali prorocтва swoich Pism dotyczące Świętego Proroka.

187. Jako że wszystkie grzechy wywodzą się ze słabości wiary, werset ten stosownie odnosi się do Jedności Boga, oznaczając, że gdyby ludzie mogli tylko wierzyć w Jedność Boga i gdyby wstrzymali się od wymyślania fałszywych bogów, nigdy nie zesliby z właściwej drogi.

ziemią – w tym wszystkim są Znaki dla ludu, który posługuje się rozumem.¹⁸⁸

166. Leczą wśród ludzi także i tacy, którzy za obiekty czci¹⁸⁹ biorą sobie coś innego niż Allacha, miłując to, tak jak Allacha właśnie miłować powinni.¹⁹⁰ Jednak wierzący są silniejsi w swojej miłości do Allacha. A gdyby ci, którzy grzeszą, mogli teraz ujrzeć czas, kiedy zostaną ukarani, uświadomiliby sobie, że wszelka moc należy do Allacha i że Allah srogo karze.

167. Gdybyż mogli ujrzeć, ^akiedy przywódcy postradają słych wyznawców i ujrzą swą karę, a wszelkie ich więzy zostaną rozcięte.¹⁹¹

وَنَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٦﴾

وَمِنَ الثَّالِثِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ لَا
أَنَّ الْقُوَّةَ لَهُ جَمِيعًا ۗ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٧﴾

إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَأَوَّارُوا الْعَذَابَ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٨﴾

^a28,64, 65; 34,33, 34.

188. Koran traktuje wszechświat jako całość dla udowodnienia swojego tematu. Poszczególne obiekty wszechświata nie są w stanie dostarczyć ostatecznych dowodów na istnienie Boga jak czyni to brany jako całość wszechświat. Można powiedzieć, że ziemia zawdzięcza swoje istnienie przypadkowemu zderzeniu się atomów. Podobny powód można przedstawić jako dowód powstania słońca i księżyca, i tak dalej. Kiedy jednak wziąć pod uwagę cały wszechświat jako całość oraz porządek, jaki nim rządzi, niemożliwym staje się pominięcie wniosku, że wszechświat ten nie zaczął istnieć przypadkowo. W rzeczy samej, doskonała harmonia, jaka napęlnia wszechświat, zdecydowanie wskazuje na fakt, że cały ten system został stworzony i jest kierowany przez Jedną Inteligentną Istotę, która jest Wszechmocna i Wszechwiedząca. Ponadto, kładąc szczególny akcent na studiowanie różnych fenomenów przyrody, niewierni dochodzą do wniosku, iż nie są w stanie sprzeciwić się Świętemu Prorokowi, ponieważ cały wszechświat kontrolowany jest przez Boga i działa na korzyść i ku spełnieniu Jego celu.

189. Omawiając sprawę bałwochwalstwa, Koran używa czterech słów: *Nidd* (podobny lub równy); *Sharik* (partner lub współbiorca); *Ilāh* (godny czci); oraz *Rabb* (ten, który podtrzymuje). Podczas gdy dwóch pierwszych słów używa się jedynie w odniesieniu do obiektów czci innych niż Bóg, dwa ostatnie stosuje się także wobec Boga. Słowo *Nidd* (podobny lub równy) odnosi się do takich obiektów czci, które – jak się zakłada – są podobne do Boga lub równe Mu, lecz są mu przeciwnie.

190. Miłość do Boga jest istotą całej nauki religijnej i żadna religia nie akcentuje tak silnie miłości Bożej jak właśnie Islam. Święty Prorok tak był pochłonięty Bogiem, że pogańscy Arabowie powiadali o nim, że zakochał się w Bogu. Żadnym innym tematem Koran nie zajmuje się tak szczegółowo i tak kompletnie jak właśnie pięknem i dobroczynnością Boga oraz takimi Jego atrybutami, które wywołują nieodpartą miłość i tęsknotę za Najwyższą Istotą w duszy człowieka.

191. Werset ten stanowi poważne ostrzeżenie wobec tych, którzy ślepo idą za swoimi przywódcami, są przez nich ściągani z właściwej drogi i odrzucają Postańca Bożego.

168. Ci zaś, którzy za nimi szli, powiedzą: „Gdybyśmy mogli tylko powrócić, porzucilibyśmy ich tak samo, jak oni porzucili nas”. W ten sposób Allah wskaże im ich uczynki jako udrękę dla nich, a nie wydobytą się z ognia.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَّبِعُ اللَّهُ مِنْهُمْ
كَمَا تَبَعُوا وَمَا كُنَّا لِرَبِّهِمْ إِلَّا أَعْمَالٌ خَسِرَاتٍ
عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِمُخْرَجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٨﴾

169. O wy, ludzie! Jedźcie z tego, ^bco prawowite i dobre¹⁹² na ziemi. Nie ^cchodźcie śladami Szatana.¹⁹³ Zaiste, ^don jest waszym jawnym wrogiem.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٩﴾

170. To on ^e zachęca was do tego, co złe i obrzydliwe,¹⁹⁴ oraz do tego, byście mówili o Allachu to, czego nie wiecie.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالشُّرِّ وَالْفَحْشَاءِ وَإِن تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171. A ^fkiedy powiada się im: „Idźcie za tym, co zesłał Allah”, oni powiadają: „Nie, będziemy wyznawać to, w czym odnajdujemy

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ
نَتَّبِعُ مَا آفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ

^a23,100; 26,103. ^b5,89; 8,70; 16,115. ^c2,209; 6,143; 24,22. ^d7,23; 12,6; 28,16; 35,7; 36,61. ^e2,269; 24,22. ^f5,105; 10,79; 21,53. 54; 31,22.

192. Dobre uczynki muszą towarzyszyć prawdziwej wierze. Od tego wersetu rozpoczyna się omawianie drugiej części modlitwy Abrahama, dotyczącej dzieła Obiecanego Proroka, czyli nauczania praw *Shari'ah* oraz leżącej u ich podstaw mądrości. Od tego miejsca podaje się zasady Modlitwy, Postu, Pielgrzymki oraz Zakât. Podobnie w odniesieniu do praw rządzących sprawami społecznymi. A ponieważ pożywienie stanowi ważny czynnik formowania charakteru człowieka, najpierw wspomina się o normach dotyczących właśnie pożywienia. Wedle Islamu wszelkie pożywienie powinno być: (1) *Halâl* – dozwolone przez Prawo; oraz (2) powinno też być *Tayyib* – dobre, czyste, zdrowe i miłe. Druga zasada czyni czasami rzeczy prawowite zakazanymi.

193. Zakaz postępowania za Szatanem, który występuje w Koranie zaraz po regulacjach dotyczących pożywienia, mówi o wpływie, jaki działanie fizyczne wywiera na moralne i duchowe warunki człowieka. Korzystanie z bezprawnego i niezdrowego pożywienia wstrzymuje zdolności moralne człowieka oraz przeszkadza jego duchowemu rozwojowi. Patrz także 23,52.

194. Szatan zmusza najpierw człowieka do wykonywania takich czynków, które nie wydają się złe i które wywierają wpływ tylko na wykonawcę. Dopiero później, krok po kroku, czyni on z człowieka zatwardziałego grzesznika i powoduje przez to, że człowiek gubi w ogóle poczucie umiaru.

naszych ojców”.¹⁹⁵ Cóż, jeśli nawet ci ojcowie w ogóle nie mieli pojęcia i nie kroczyli właściwą drogą.

لَا يَعْقِلُونَ سَيِّئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٩٥﴾

172. Przypadek zaś tych, którzy nie wierzą, jest jak przypadek tego, kto krzyczy do tego, co nie słyszy niczego oprócz wołania i krzyku.¹⁹⁶ ^aOni są głusi i ślepi, więc nie rozumieją.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً صُمُّوا بِكُمْ عَمِيَّ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

173. ^bO wy, którzy wierzycie, jedzcie z rzeczy dobrych¹⁹⁷, które My wam daliśmy, i składajcie dzięki Allahowi, jeśli On jest rzeczywiście tym, którego czcicie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا سَرَرْنَا لَكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

174. ^cOn uczynił nieprawowitym dla was tylko to, co umiera samo z siebie oraz krew i mięso świńskie¹⁹⁸, jak i to, z powodu czego wzywane było imię inne niż Allacha. Jeśli jednak kimś powoduje konieczność i nie jest w swym działaniu ani nieposłuszny, ani nie przekracza określonych granic, ten nie popelni grzechu.¹⁹⁹ Zaprawdę, Allah najbardziej przebacza, jest Litościwy.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِزْيِيرِ وَمَا أَهْلَ بِهِ يَغْيِيرُ اللَّهِ فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَاطِلٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٤﴾

^aPatrz 2,19. ^b5,6; 16,115; 23,52; 40,65. ^c5,4; 6,146; 16,116.

195. To naprawdę dziwne, lecz niemniej godne pożałowania, że w sprawach religii, które jakże wiele dotyczą życia wiecznego, człowiek zadawała się często ślepym naśladowaniem swoich starszych. W sprawach doczesnych, gdzie chodzi zaledwie o zainteresowania życiowe i to zaledwie częściowo, człowiek ze wszech miar stara się iść własną drogą i nie naśladować starszego pokolenia.

196. Święty Prorok przekazał swoje Boże Posłannictwo niewierzącym. To on jest tym, którego wola. Oni go słyszeli, ale nie wysłili się na tyle, by zrozumieć właściwie to, co głosił. Jego słowa dotarły do głuchych uszu, czego wynikiem było to, iż ich zdolności zostały całkowicie zniszczone i ludzie ci zniżyli się do niskiego poziomu zwierząt (7,180; 25,45), które jedynie słyszą krzyk poganiacza, ale nie rozumieją tego, co on mówi.

197. Nakaz zawarty w słowach „spożywaj to, co dobre, czyste i zdrowe” (*Tayyibât*) wskazują, że muzułmanom nie jest wolno spożywać rzeczy, które w jakikolwiek sposób szkodzą zdrowiu psychicznemu, moralnemu lub duchowemu, choć *Shurī'ah* może dozwalać ich spożywanie.

198. Sama nazwa tego cuchnącego zwierzęcia zawiera w sobie aluzję do zakazu jedzenia jego mięsa. Słowo to jest kombinacją *Khinz* oraz *Arâ*. Pierwsza część znaczy „bardzo cuchnący”, zaś druga „widzę” – w rezultacie obie znaczą „widzę, że jest bardzo cuchnący”. W języku Hindi zwierzę to nazywa się *Sū'ar*, co znaczy dokładnie to samo, co arabskie *Khinzir*, czyli „widzę, że jest bardzo cuchnący”. W języku Hindi zwierzę to znane jest także jako *bad* w znaczeniu „zły” lub „cuchnący”, co najprawdopodobniej jest tłumaczeniem pierwotnego słowa arabskiego.

199. *Ithm* oznacza coś bezprawnego, czyli grzech; coś, co powoduje, że człowiek zasługuje na karę (Aqrab); coś, co kaleczy umysł jak coś złego (Mufradât). Wymienione w tym wersecie cztery

175. ^aCi, którzy ukrywają to, co zostało zesłane przez Allacha z Księgi oraz ^bbiorą za to marną cenę, oni to właśnie napelnia swe brzuchy niczym innym niż tylko ogniem.²⁰⁰ ^cAllach nie przemówi do nich w Dniu Zmartwychwstania ani ich nie oczyści. Na nich czeka sroga kara.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

176. To właśnie oni ^dwzięli sobie błąd za przewodnika, a karę za przebaczenie. Jakże wielka jest ich wytrwałość²⁰¹ wobec Ognia!

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابَ بِالْغَفْرِ ۗ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿٢٠١﴾

177. Oto dlaczego ^eAllach zesłał Księgę zawierającą Prawdę. Z pewnością ci, którzy nie zgadzają się co do Księgi, daleko posunęli się we wrogości.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٢٠٢﴾

^aZob. 2,147. ^bZob 2,42. ^cZob. 2,160. ^d2,17; 3,178; 4,45. ^e17,196.

rzeczy nie są jedynymi zakazanymi w Islamie. Islam nie pozwala także na używanie wielu innych rzeczy, które podzielone są na stopnie lub kategorie, z których jedne są „bezprawne”, a inne *Mamni* (zakazane). Komentowany werset wspomina jedynie o „rzeczach bezprawnych”. Rzeczy zakazane wymienione były przez Świętego Proroka i mówi się o nich w Hadisach. Użycie *Harām* lub rzeczy bezprawnej ma bezpośredni wpływ na rozwój moralny człowieka, choć nie dzieje się tak z rzeczami zakazanymi, które stoją na niższym poziomie znaczenia. Wśród wymienionych bezprawnych rzeczy w tym wersecie znajdują się krew i mięso zdechłego zwierzęcia jako pożywienie, które zostały uznane za szkodliwe przez autorytety medyczne. Mięso świni znane jest ze swej szkodliwości nie tylko na fizyczne zdrowie człowieka, ale i na jego zdrowie moralne i duchowe. Świnia zjada nieczystości i rozkoszuje się przebywaniem w różnych brudnych miejscach. Ma niegodziwe obyczaje, jak też posiada złe cechy perwersji seksualnej. Wśród ludzi zjadających wieprzowinę dominują takie choroby jak tasiemiec, skrofule, rak oraz otorbione włosnice.

200. Słowa te oznaczają, że tak jak ogień nie może zaspokoić pragnienia, podobnie rzeczy tego świata nie mogą dać pokoju umysłu i zadowolenia, lecz raczej ich przeciwieństwo.

201. Słowa te oznaczają, że niewierzący posiadają wielką odporność na cierpienia w Piekło. Słowa te zostały użyte ironicznie.

178. ^aNie jest prawością to, że zwracacie swoje oblicza na Wschód lub na Zachód. Prawdziwie sprawiedliwym jest ten, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni, i aniołów, i Księgę, i Proroków, oraz ^błoży swe pieniądze z czystej miłości do Niego²⁰² na swych krewnych i sieroty, i potrzebujących, jak i dla tych, co w podróży i którzy proszą o jałmużnę, oraz na cele wykupienia jeńców. Prawdziwie sprawiedliwym jest ten, kto przestrzega Modlitwy i płaci Zakāt. Sprawiedliwymi są ci, ^cktórzy dotrzymują obietnicy, kiedy takową dają, oraz cierpliwi w ^dbiedzie^{202A} i cierpieniach, jak i wytrwali w czasie wojny. ^eWłaśnie tacy ludzie okazują się prawdomówni i to oni są prawdziwie bogobojni.²⁰³

179. O wy, którzy wierzycie! ^fNakazuje się wam wyrównujące odwzajemnienie w kwestii zabitych: człowiek wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika, niewiasta za niewiastę. Temu, komu udzielone zostanie odpuszczenie przez jego zranionego brata, załatwienie sprawy odplacenia krwi dokonane będzie sprawiedliwie, a zabójca zapłaci mu stosowne odszkodowanie. Oto ulga od waszego Pana oraz litość. Kto od

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالسَّلَاطَةِ وَآلِ الْكُتُبِ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسُّكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالتَّائِبِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ وَالْعَبْدَ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ الْبِعْوَافِ وَأَدَاؤُهُ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ

^a2.190. ^b76,9. ^c9,4; 13,21. ^d2,215; 6,43; 7,95. ^e49,16. ^f2,195; 5,46.

202. *‘Ala Hubbi-hi* oznacza „dla miłości Boga; pomimo miłości do pieniędzy”.

202A. *Al-Ba’sā’* oraz *al-Ba’s* pochodzą od *Ba’usa* i *Ba’isa*, to znaczy stał się silny i meźny w wirze walki; był lub wszedł w stan wielkiej potrzeby lub biedy, lub strapienia. *Al-Ba’sā’* oznacza moc lub siłę w walce; wojnę lub walkę; strach; szkodę, etc. *Al-Darrā’* to szczególnie takie zło lub nieszczęście, które ma się do danego człowieka jak choroba, itp., zaś *al-Ba’sā’* to takie, które odnosi się do własności, jak bieda, itp. (Lane).

203. Werset ten przedstawia istotę nauki Islamu. Rozpoczyna od podstawowych wierzeń i doktryn islamskich, które są źródłem i podstawą wszelkiego działania oraz od prawości, od której zależna jest prawosć działań ludzkich – od wiary w Boga, Dzień Ostatni, w aniołów, Objawioną Księgę oraz Bożych Proroków. Następnie wspomina się o pewnych ważniejszych zasadach dotyczących działania człowieka.

tej pory dopuści się grzechu, tego spotka ciężka kara.²⁰⁴

مَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٠٤﴾

180. W prawie zadośćuczynienia jest dla was życie – o ludzie rozumni! – abyście mogli cieszyć się poczuciem bezpieczeństwa.^{204A}

وَلَكُمْ فِي النَّصَاصِ حَيٰوةٌ يَاۤاُولِيَ الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٨٠﴾

204. Werset ten zawiera bardzo ważną zasadę prawa cywilnego, to znaczy równość ludzi oraz konieczność wyznaczania proporcjonalnej kary wszystkim bez wyjątku przestępcom, chyba że takowy uzyska przebaczenie ze strony rodziny ofiary w okolicznościach, które obliczone będą na polepszenie i poprawienie warunków.

Słowa „zaleca się wam” wykazują, że zemsta za zabicie jest obligatoryjna. Nie nałożenie kary przepisanej przez Prawo jest równoznaczne z pogwałceniem przykazania Bożego. Jednakże obowiązek ukarania winowajcy nie jest przenośny na spadkobierców zamordowanej osoby, lecz – jak wykazuje liczba moga *'Alaikum* (dla ciebie) – jest nałożony na władze odpowiedzialne za przestrzeganie prawa i porządku. Rodzina wszakże ma prawo przebaczyć. Zatem podczas gdy z jednej strony władze muszą ukarać zbrodniarza zgodnie z wymogami prawa i nie mogą wybaczyć mu z własnej woli, z drugiej strony spadkobiercy zamordowanego nie mogą brać prawa we własne ręce i wymierzać kary wobec osoby winnej samodzielnie. W kwestii nakładania kary werset ten nie czyni żadnej różnicy między przestępcami. Użyte tutaj słowa mają charakter ogólny i stosują się do wszystkich przestępców winnych morderstwa, bez względu na rangę czy pozycję w życiu lub religii. Każdy człowiek, bez względu na kastę, pochodzenie czy kredo musi zostać ukarany śmiercią za zamordowanie innego człowieka, chyba że rodzina ofiary mu przebaczy, a przebaczenie to zostanie zatwierdzone przez kompetentne władze. W tej kwestii jasne są całkowicie powiedzenia Świętego Proroka (Mājah, rozdz. dot. *Diyān*). Wszyscy towarzysze Świętego Proroka zgadzają się, że muzułmanin może być poddany karze śmierci za zamordowanie nie walczącego niewierzącego (Tabarī, w. 44). Sam Święty Prorok rozkazał, aby muzułmański morderca został uśmiercony za zabicie nie walczącego niewierzącego (Outnī). Słowa „człowiek wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika i niewiasta za niewiastę” nie oznaczają, że człowieka wolnego nie wolno karać śmiercią za zabicie niewolnika, ani że kobiety nie należy ukarać karą śmierci za zabicie mężczyzny, itp. Pozycja społeczna osoby i jej pleć nie mogą stanowić przeszkody w stosowaniu tego prawa. Ta szczególna konstrukcja, czyli „człowiek wolny za wolnego...” ma odnosić się do i obalać pewien zwyczaj arabski, w którym brali oni pod uwagę pleć i status społeczny mordercy i zamordowanego w określaniu kary dla winowajcy. Przykazanie zawarte w tym wersecie ma na celu obalenie tego złego zwyczaju. W rzeczywistości prawo pomsty, jak przedstawia je ten werset, ograniczone jest do zdania „równa pomsta w sprawie morderstwa jest wam nakazywana”, co stanowi samo w sobie pełne zdanie, zdanie o pełnym i całkowitym znaczeniu. Wynikający z tego zwrot „człowiek wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika oraz niewiasta za niewiastę” to dodatek, nie stanowiący części prawa. Zawiera on jedynie odrzucenie arabskiego zwyczaju omówionego powyżej i ilustruje, dając trzy przykłady, jak należy to prawo wprowadzać w życie. Taki zwrot znany jest w gramatyce arabskiej jako *Jumlah Isti'nāfiah* i wprowadzany jest w celu udzielenia odpowiedzi sugerowanej przez zdanie poprzednie, do którego jest dołączane bez spójnika. Pytanie, na które udziela się odpowiedzi, jest często rozumiane, choć nie wypowiedziane (Mukhtasar). Powiada się, że Święty Prorok rzekł: „Kto zabije swego niewolnika będzie też zabity” (Mājah). W innym miejscu powiada on: „Krew wszystkich muzułmanów jest taka sama, jeśli chodzi o prawo pomsty” (Nasāī).

204A. Islamskie prawo pomsty jest skutecznym środkiem powstrzymania przed morderstwem i chronienia życia ludzkiego. Człowiek, który wykazuje nieczuły brak poszanowania dla życia ludzkiego, traci wszelkie prawo do życia jako członek społeczności ludzkiej. Wybaczenie lub odpuszczenie jest dozwolone jedynie tam, gdzie okoliczności są takie, że sprawy mogą się polepszyć i przynieść dobre wyniki dla obu stron (42,41). Tak zatem, podczas gdy z jednej strony Islam wiele czyni dla stłumienia przestępczości, z drugiej strony utrzymuje otwarte wrota dla prezentowania szlachetnych cech dobroczynności i łaski. Fakt, iż pomimo przeciwnych wysiłków kara śmierci znajduje się w kodeksach prawa wielu krajów, stanowi wystarczający dowód mądrości prawa Islamu. Nawet najbardziej entuzjastycznie nastawieni protagoniści zniesienia kary śmierci nie zdołali jeszcze zaproponować żadnej alternatywy. Muszą oni przyznać, że długoletnie więzienie jest jako alternatywa „straszne” oraz „nie jest substytutem idealnym” (Capital Punishment in the Twentieth Century, E. Roy Calvert, G.P. Putnam, London, 1930).

181. ^aZaleca się wam, że kiedy do któregoś z was przyjdzie śmierć, i jeśli pozostawia on znaczne bogactwo, powinien on sporządzić testament na korzyść rodziców i najbliższej rodziny – testament sprawiedliwy.²⁰⁵ Oto obowiązek, jaki spoczywa na bogobojnych.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۚ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ٥٥

182. A jeśli ktoś zmieni go, poznawszy jego treść, zaciąży na nim grzech.^{205A} Zaiste, Allah jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

مَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَنَّهُ إِنَّمَا عَلَى الدِّينِ يُبَدِّلُونَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٥٦

183. Jeśli jednak ktoś dopatrywał się stronnictwośći lub błędu ze strony dawcy testamentu i doprowadził do pokoju między nimi (zaangażowa-

مَنْ خَافَ مِنْ مُؤَسَّدٍ أَوْ إِنَّمَا فَاصِحًا بَيْنَهُمْ

^a4,12, 13, 177; 5,107.

205. Wersety 4,12, 13 ustalają części wszystkich osób, którym należy się spadek po zmarłym. Wersety te błędnie rozumie się za skrót komentowanego wersetu, który w rzeczywistości ustala pewien dodatkowy, ale i niezwykle konieczny element, oraz odnosi się jedynie do zapisów uczynionych na korzyść osób, które nie są prawnie upoważnione do otrzymania spadku lub dla celów dobroczynnych albo wojennych. Werset ten nie odnosi się do zapisów uczynionych na korzyść spadkobierców legalnych, o czym była już mowa w 4,12, 13. Dlatego nie istnieje kwestia skracania tego wersetu przez tamte, które ustalają zasady dziedziczenia oraz uznają ważność wszelkich zapisów, jakie mogły być uczynione. Każda z zasad operuje w swojej własnej sferze i wywodzi swą siłę z innych. Uczyniony tak zapis nie powinien jednak przekraczać jednej trzeciej części pozostawionego majątku, jak wspomniane jest w powiedzeniu Świętego Proroka przekazany przez Sa'd bin Abi Waqqās (Bukhārī, *Kūtib al-Janā'iz*); jest to najdalsza granica, do której może posunąć się w swym zapisie testator i to tylko w przypadku, gdy pozostawia po swej śmierci liczne bogactwa, jak na to wskazuje słowo *Khair* (wiele bogactwa). Werset 5,107, według którego umierający muzułmanin mógł dokonać zapisu i który, przy ogólnej zgodzie, objawiony był w w. 4,12-13, dalej wspiera pogląd, że komentowany werset nie jest skrócony przez 4,12-13. W rzeczywistości cała teoria skracania nie ma żadnych podstaw.

205A. Wskazuje to na fakt, że werset poprzedni omawia niektóre wskazówki obligatoryjne, których nie przestrzeganie jest grzechem. Oczywiście chodzi tutaj o to, aby majątek dzielony był zgodnie z prawem dziedziczenia. Jeśli testator da takie wskazówki, to grzech jakiegokolwiek ich przekroczenia spadnie na tych, którzy są winni tego przekroczenia.

nyimi stronami), nie będzie to u niego grzechem.^{205B} Zaiste, Allah jest Wszewchwybaczący i Litościwy.

﴿فَلَا تَمْرَعَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

184. O wy, którzy wierzycie! Nakazuje się wam post, tak jak nakazywany on był tym, co byli przed wami,²⁰⁶ abyście mogli chronić się przed złem.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٤﴾

185. Zalecany post ma trwać ^aokreśloną liczbę dni, lecz jeśli ktoś spośród was będzie chory lub będzie w podróży, ten będzie pościł taką samą ilość innych dni. W przypadku zaś tych, którzy mogą pościć tylko z wielką trudnością²⁰⁷, istnieje pokuta – nakarmić biednego. Bo jeśli kto czyni dobro z własnej woli, to lepiej dla niego. Post bowiem jest dla was dobrem – obyście tylko wiedzieli.

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَن نَّصُومُواْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٥﴾

-2.204.

205B. Wola może spełniać wymogi prawne, a mimo to może być niesprawiedliwa. Na przykład, jeśli osoba pozostawia dużą liczbę spadkobierców, to może ich skrzywdzić, jeśli pełną jedną trzecią część swego majątku zapisze na cele dobroczynne. Może też tak się zdarzyć, że testator dozwolona jedną trzecią część może przeznaczyć na niesprawiedliwe cele, pomijając to, co słuszne. W takim przypadku dozwolonym, a nawet chwalebny powinno być stosowanie sprawiedliwego podziału pomiędzy spadkobierców i zapisobierców.

206. „Post jako instytucja religijna, bez względu na formę czy szczegóły, jest składnikiem wszystkich wiar. Wiele religii, niższych, średnich czy wysoko rozwiniętych kultur, nakazuje post. Jeśli nawet nie jest on wymagany, niemniej jest praktykowany przez niektóre osoby w odpowiedzi na namowy przyrody” (Enc. Brit.) Powszechnym doświadczeniem świętych i widyjących jest pewien stopień oderwania od stosunków fizycznych i związków doczesnych dla zachowania postępu duchowego oraz jako sposób oczyszczania umysłu. Jednakże Islam wprowadza nową orientację i nadaje nowe duchowe znaczenie tej instytucji. Według niego post stanowi symbol całkowitego poświęcenia się. Ten, kto pości, nie tylko powstrzymuje się od jedzenia i picia – które są głównymi środkami podtrzymywania życia i bez których nie sposób w ogóle żyć – ale także od wchodzenia we własną żonę, co jest środkiem zapewnienia potomstwa. Tak zatem człowiek, który pości, rzeczywiście okazuje swą gotowość, gdyby zaszła taka potrzeba, do poświęcenia całego siebie dla dobra swego Pana i Stwórcy.

207. To znaczenie znajdującego się w tekście zwrotu arabskiego potwierdzone jest przez inne czytanie *Yutiqūna-hū*, a mianowicie przez *Yutayyiqūna-hū*, które oznacza „mogą tak czynić tylko z wielkimi trudnościami” (Jarīr). Werset ten wymienia trzy klasy wiernych, którym daje się ustępstwo: chorzy; znajdujący się w podróży lub ci, którzy są zbyt słabi, by pościć, jeśli zagrażałoby to ich zdrowiu. Zwrot ten może także oznaczać: „Tych, którzy nie są w stanie pościć” (Lisān oraz Mufradāt). Uważa się także, że całe to zdanie znaczy: „Ci, którzy mogą sobie na to pozwolić, powinni, oprócz postu, nakarmić biednych w akcie pobożności”; gdzie zaimek *hū* w *Yutiqūna-hū* oznacza „karmienie biednych”.

186. Miesiąc *Ramadān*^{207A} to ten, w którym Koran^{207B} został objawiony²⁰⁸ jako przewodnictwo dla całej ludzkości z wyraźnymi dowodami prowadzenia i a^croztropności. Dlatego jeśli ktoś z was będzie w tym miesiącu w domu, tam niechaj pości. Jeśli jednakże ktoś jest czasowo chory lub odbywa podróż, ten powinien pościć tę samą liczbę innych dni.²⁰⁹ bAllach pragnie dla was wygody, On nie pragnie dla was trudności. Allach pragnie, abyście mogli dopełnić liczby i abyście c^c mogli wychwalać Allacha za to, że wami kieruje, i abyście byli Mu wdzięczni.

شَهْرٌ مَمَّصَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ
مِنْكُمْ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
وَلِتُكْبِرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٦﴾

^a2,186; 3,4; 8,42; 21,49; 25,2. ^b2,287; 5,7; 22,79. ^c22,38.

207A. *Ramadān* to dziewiąty miesiąc roku księżycowego. Wyraz ten pochodzi od *Ramada*. Powiada się *Ramada al-Sāi'mu*, czyli wewnątrz poszczącego człowieka stało się gorące z pragnienia wywołanego postem (Lane). Miesiąc ten tak się nazywa, ponieważ (1) poszczenie w tym miesiącu wywołuje gorąco i palenie wywołane pragnieniem; (2) oddawanie czci w tym miesiącu wypala ślady grzechu w człowieku ('Asākir oraz Mardawaih); (3) ponieważ pobożność człowieka w tym miesiącu wywołuje w jego sercu to potrzebne ciepło miłości do jego Stwórcy i innych ludzi. Nazwa *Ramadān* ma pochodzenie islamskie. Poprzednio miesiąc ten nazywany był *Nātiq* (Qadīr).

207B. *Al-Qur'ān* pochodzi od słowa *Qara'a*, które oznacza on przeczytał; przekazał lub podał wiadomość; zebrał rzecz. Tak więc Koran oznacza: (1) księgę, która ma być czytana. Koran jest najszerzej czytana księgą na świecie (Enc. Brit.); (2) księgę lub posłannictwo, które ma być przekazane lub wypowiedziane światu. Koran to jedyna objawiona księga, która zawiera Posłannictwo w żaden sposób nie ograniczane; bowiem podczas gdy wszystkie inne objawione księgi są przeznaczone dla konkretnych czasów i konkretnych ludów, Koran ma służyć we wszystkich czasach i wszystkim ludziom (34,29); (3) księgę, która zawiera wszystkie prawdy; Koran rzeczywiście jest składnicą wiedzy, która zawiera nie tylko wszystkie prawdy wieczne zawarte w poprzednio objawionych księgach (98,4), ale i wszelkie prawdy, których ludzkość może potrzebować w jakichkolwiek czasach i w jakichkolwiek okolicznościach (18,50).

208. 24 dnia miesiąca *Ramadān* Święty Prorok otrzymał swe pierwsze objawienie (Jarīr). Całe to objawienie powtarzane było Świętemu Prorokowi przez anioła Gabriela co roku w tym właśnie miesiącu. Trwało tak aż do ostatniego roku życia Proroka, kiedy to całość Koranu została Mu objawiona po dwakroć przez archanioła Jibril w tym miesiącu (Bukhārī). Tak zatem w pewnym sensie można powiedzieć, że cały Koran objawiony był w miesiącu *Ramadān*.

209. Zdanie to nie jest niepotrzebnym powtórzeniem. Bowiem podczas gdy w poprzednim wersecie stanowiło ono część wersetu, jaki miał przygotować grunt pod przykazanie dotyczące postu, w tym wersecie stanowi ono część samego przykazania. Jednakże Koran mądrze wstrzymuje się przed określaniem terminu „choroba” i „podróż”, pozostawiając sprawę ich określenia w gestii powszechnego używania tych słów i towarzyszących im okoliczności.

187. A kiedy moje sługi spytają cię o Mnie, powiedz: „Jestem w pobliżu.”²¹⁰
^bOdpowiadam na modlitwę proszącego, kiedy się do Mnie modli. Powinni oni zatem słuchać Mnie i wierzyć²¹¹ we Mnie, aby mogli iść słuszną drogą.

188. Prawowitym czyni się dla was łączenie się z waszymi żonami w nocy podczas postu. One są swoistym rodzajem stroju²¹² dla was, wy zaś jesteście swoistym strojem dla nich. Allah wie, że niesprawiedliwie postępowaliście wobec siebie, w związku z czym zwrócił się On do was z litością i daje wam ulgę.²¹³ Możecie zatem wchodzić w wasze żony i szukać tego, co dał wam Allah. Możecie też jeść i pić aż do czasu, kiedy biała nić zacznie się odróżniać od czarnej nici świtu. Potem dopełnicie postu aż po zapadnięcie nocy²¹⁴ i nie wchodzić w swe żony. Przebywajcie w meczetach²¹⁵ w celach nabożnych. Oto granice nakreślone przez Allacha, więc nie zbliżajcie się do nich. W ten sposób Allah czyni swoje przyka-

وَأِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
 الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
 يَرْشُدُونَ ﴿١٨٧﴾

أَجَلٌ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ
 لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَسْخَاكُمْ
 كُنْتُمْ تَحْتَاوُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
 عَنْكُمْ فَالْتَمُوا بِأَسْرِهِمْ وَأَنْتُمْ مَأْتَلِبُونَ إِلَهُكُمْ
 وَكُلُوا وَأَشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
 مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُوا الصِّيَامَ
 إِلَى الْبَيْتِ وَلَا تَبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسْجِدِ
 تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ

^a11,62; 34,51; 50,17; ^b27,63.

210. Kiedy Wierni poznają błogosławieństwa miesiąca Ramadân oraz odbywającego się w nim postu, w naturalny sposób czerpią z tego jak najwięcej korzyści duchowych. Właśnie na to pragnienie duszy wiernego udziela odpowiedzi ten werset.

211. Słowa „wierźcie we Mnie” nie odnoszą się do wiary w istnienie Boga. Idea ta bowiem jest zawarta w poprzednim zdaniu, „powinni Mnie pragnąć”. przy czym niemożliwym jest, aby ktoś pragnął Boga i Jego przykazań jednocześnie nie wierząc w Jego istnienie. Słowa „wierźcie we Mnie” odnoszą się dlatego do przekonania, że Bóg wysłuchuje i przyjmuje modlitwy swoich sług.

212. Jakże pięknie w tych kilku słowach Koran przedstawia prawa i status kobiety oraz przedmiot i znaczenie małżeństwa i stosunków małżeńskich. Rzeczywistym celem małżeństwa – jak mówi ten werset – jest wygoda, ochrona i upiększanie obu jego stron partnerskich, ponieważ tak używa się odzienia (7,27 oraz 16,82). Nie chodzi oczywiście o samo zaspokojenie popędów płciowych. Mąż i żona zabezpieczają się nawzajem przed złem i skandalem.

213. Wyrażenie *'Afa Allâhu 'An-hu* oznacza: Bóg poprawił jego błąd i właściwie ustawił jego sprawę; zesał na niego honor. Oznacza on także, że Bóg obdarzył go spokojem i ulgą (Muhit).

214. W takich miejscach na świecie, gdzie dni i noce są niezwykle długie (np. w okolicach biegunów) dzień i noc powinno się obliczać tak, by trwały po dwanaście godzin (Muslim, rozdz. *Ashrât al-Sâ'ah*).

215. Podczas *l'tikâf*, który stanowi osiągnięcie ducha postu, współzycie fizyczne z żoną oraz preludium do tegoż jest zakazane nawet w nocy.

zania jasnymi dla ludzi, aby mogli zabezpieczyć się przed złem.

إِنَّهُ لِلنَّاسِ لَعَاهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

189. I^a nie trwóńcie swojej własności^{215A} wśród siebie za pomocą fałszywych środków²¹⁶ i nie oferujcie jej jako łapówki dla ważnych ludzi, moglibyście bowiem roztrwonić część bogactwa innych ludzi w sposób niewłaściwy, wiedząc o tym.

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدُلُّوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

190. Pytają cię o księżyc w nowiu. Powiedz: ^b„Jest on sposobem mierzenia czasu²¹⁷ dla ogólnej wygody ludzi oraz dla Pielgrzymki”. I nie jest prawym z waszej strony, abyście wchodzili do domów tylnymi drzwiami²¹⁸. ^c„Prawdziwie prawym jest ten kto boi się Boga. Wy zaś powinniście wchodzić do domów przez ich drzwi główne, jak i okazywać bojaźń przed Allahem, aby się wam dobrze wiodło.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْإِهْلَةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِبَتٌ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مِمَّنْ اتَّقَىٰ وَآتَىٰ الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٦﴾

^a4,30, 162; 9,34. ^b2,198; 9,36. ^c2,178.

215A. W celu podkreślenia jedności społecznej lub narodowej Koran często wspomina o własności innych muzułmanów jako „twojej własności”. Tak zatem tutaj o własności innych muzułmanów powiada się „twoja własność”.

216. Przykazanie dotyczące postu zachęcało muzułmanów do powstrzymywania się od jedzenia i picia w ramach określonych okresów czasu w celu osiągnięcia pobożności i sprawiedliwości. Był to najlepszy czas przypominania im, że bezprawne jedzenie, to znaczy nabywanie bogactwa, powinno być jak najbardziej srogo unikane. Zupełnie przypadkowo werset ten zdecydowanie potępia praktykę dawania i brania łapówek.

217. Islam korzysta zarówno z księżycowego, jak i słonecznego systemu mierzenia czasu. Kiedy oddawanie czci: ma się odbywać w różnych porach dnia, wykorzystuje się system słoneczny, jak w przypadku pięciu codziennych Modlitw lub w przypadku zaczynania i kończenia codziennego postu; tam zaś, gdzie oddawanie czci ma się zakończyć w jakimś konkretnym miesiącu lub jego części, wykorzystywany jest system księżycowy, jak w przypadku wybierania miesiąca postu lub wyznaczania czasu Pielgrzymki, itp. W ten sposób Islam wykorzystuje oba te systemy. W ten sposób też system słoneczny jest tak samo charakterystyczny dla Islamu, jak księżycowy.

218. Zdanie to wskazuje na bardzo istotną zasadę, że rzeczywistym celem zalecania różnych aktów czci jest wewnętrzne wykorzystanie ich, a nie to, by każdy z tych okresów czasu przypisany był do konkretnego rodzaju oddawania czci. Dlatego kwestia wyrastająca z przesadnej gorliwości Wiernych, że jak w przypadku postu mogą być wyznaczone inne akty czci również i w innych miesiącach, jest jak wchodzenie do domu nie przez drzwi, lecz przez otaczające ten dom mury. Najważniejsza jest cześć, czas to sprawa drugorzędna. To jak stawianie sprawy na głowie. Odniesienie to zdaje się mieć związek z pogańskimi Arabami, którzy posiadali praktykę następującą: kiedy wybierali się na Pielgrzymkę do Mekki i z jakiegoś powodu musieli wrócić, wchodzili do swoich domów od tyłu przeskakując mur. Werset ten potępia tę praktykę, wskazując, że nie

191. I^a walczcie²¹⁹ w sposób Boży przeciwko tym, którzy prowadzą walkę przeciwko wam, ale nie dopuszczajcie się grzechu. Zaprawdę, Allah nie lubi grzeszników.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٢١٩﴾

192. A zabijajcie tych grzeszników²²⁰ zawsze, gdy ich spotkacie, oraz wypędzajcie ich stamtąd, skąd oni przedtem wypędzali was²²¹.^bPrześladowanie bowiem jest gorsze niż zabijanie. I nie walczcie z nimi w Świętym Meczecie lub w jego pobliżu, chyba że oni będą z wami tam właśnie walczyć. Jeśli jednak oni walczyć będą z wami, walczcie z nimi. Taka jest odплата dla niewiernych.

وَأَقْتُلُواهُمْ حَيْثُ نَقَفْتَهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجْتَهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُواهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقَاتِلُواكُمْ فِيهِ فَإِن تَلَّوْهُمْ فَأَقْتُلُواهُمْ كَمَا كُنتُمْ تَلَّوْهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٢٠﴾

193. ^cJeśli jednak odstąpią, wtedy zapewne Allah będzie najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢١﴾

194. I^d walczcie z nimi aż do czasu, gdy nie będzie już więcej prześladowań. a głoszona będzie jedynie religia Allacha.²² Jeśli jednak oni odstąpią

وَاتَّقُواهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ لِلَّهِ

^a4,76; 8,40; 9,13; 22,40; 60, 10. ^b2,218. ^c8,40. ^d8,40.

stanowi ona cnoty składające się na koncepcję duchową oraz implikuje, że należy podejmować stosowne środki osiągnięcia własnych celów (Bukhāri, rozdz. o Tafsīr).

219. Jest to jeden z najwcześniejszych wersetów, w którym daje się muzułmanom pozwolenie prowadzenia walki. Najwcześniejszy objawiony w tej materii werset to 22,40. Komentowany werset zawiera istotę warunków, które powinny rzędzić wojnę religijną: (a) wojna taka powinna być prowadzona w celu usunięcia przeszkód na drodze Allacha, to znaczy przeszkód w ustanowieniu swobody wiary i praktyk religijnych. (b) Wojnę należy wzniecać jedynie przeciwko tym, którzy pierwsi wnieśli ramię przeciwko muzułmanom. (c) Muzułmanin powinien złożyć broń jak tylko wróg zaprzestanie walki.

220. Werset ten odnosi się do warunków, kiedy wojna naprawdę się zaczyna. Oczywiście zachęca gorąco muzułmanów, aby walczyli jedynie przeciwko tym niewierzącym, którzy pierwsi podnieśli przeciw nim swoją broń.

221. Słowa te oznaczają, że w Mekce – będącej centrum i najświętszym miejscem Islamu – nie będzie mógł pozostać żaden nie muzułmanin.

222. Werset ten wykazuje także, że muzułmanom wolno jest walczyć w samoobronie jedynie wtedy, kiedy wojna zostaje narzucona przez drugą stronę. Ma ona trwać do czasu, kiedy ustanowiona zostanie całkowita swoboda religijna. Święty Prorok nie mógłby zawrzeć pewnej ilości traktatów pokojowych z niewiernymi, gdyby przykazanie Boże mówiło, że należy kontynuować walkę do czasu objęcia przez Islam wszystkich niewiernych. W poszukiwaniu szczegółowego przypisu o Jihād, patrz 1956-1960.

od swego. wtedy pamiętajcie, że nie dopuszcza się żadnej wrogości²²³, chyba że wobec złoczyńców.

فَإِنْ أَنْتَهُمْ فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٢٢٣﴾

195. ^aPogwałcenie Świętego Miesiąca²²⁴ można pomścić podczas Świętego Miesiąca. Względem wszystkich rzeczy Świętych istnieje prawo odwetu. Tak zatem, jeśli ktoś zgrzeszy przeciwko wam, ukarście²²⁵ go za jego grzech na tyle, na ile on zgrzeszył przeciwko wam. I bójcie się Allacha oraz wiedźcie, że Allah jest z tymi, którzy się Go boją.

الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرْمَتِ قِصَاصٌ
مَنْ أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَ
عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ التَّقِيينَ ﴿٢٢٥﴾

196. I b'óźcie na sprawę Allacha, i nie pogrążajcie się w ruinie w wyniku działania waszych własnych rąk²²⁶, jak i czyńcie dobro. Zaprawdę, Allah miłuje tych, którzy czynią dobro.

وَأَنْتَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تَقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ
وَاحْسِبُوا أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢٦﴾

^aPatrz 2,179. ^b2,255; 14,32; 47,39; 57,11; 63,11.

223. *Udwān* oznacza (1) wrogość; (2) złe prowadzenie się; (3) karę za niewłaściwe zachowanie się; oraz (4) podejście do człowieka na zasadzie usprawiedliwienia i wybaczenia przeciw niemu (Mufradāt oraz Lane).

Te cztery wersety (191-194) zawierają następujące zasady dotyczące wojny: (a) wojna może być prowadzona tylko i wyłącznie dla sprawy Bożej, a nie dla jakichś samolubnych pobudek. Nie wolno jej prowadzić w celu powiększenia czy przyspieszenia interesów narodowych lub innych. (b) Muzułmanie mogą iść na wojnę jedynie przeciwko tym, którzy pierwsi ich zaatakują. (c) Nawet po tym, jak nieprzyjaciel zainicjuje atak, zachęca się ich, aby broń stosowali w sensownych granicach i nie rozszerzali jej zastosowania poza potrzebne granice i cele. (d) Muzułmanie mogą walczyć jedynie przeciwko regularnej armii – nie wolno im walczyć i molestować ludności cywilnej. (e) W czasie prowadzenia walki nietykalność należy się wszelkim ceremoniom i rytuałom religijnym. (f) Całkowicie zakazane jest atakowanie miejsc religijnych oraz wyrządzanie im jakiegokolwiek zła i szkody. Walka nie jest nawet dozwolona w pobliżu takich miejsc. (g) Jeżeli przeciwnik wykorzystuje miejsce religijne jako swoją bazę ataku, tylko wtedy muzułmanom wolno jest prowadzić walkę w takim miejscu lub w jego pobliżu. (h) Walka ma trwać tak długo, dopóki trwać będzie wkraczanie w sferę swobody religijnej. Patrz także 8,40; 9,4-6; 22,40, 41; itp.

224. Świętymi miesiącami są *Dhu'l-Qa'dah*, *Dhu'l-Hijjah*, *Al-Muharram* oraz *Rajab*. W tych miesiącach niedozwolone jest prowadzenie jakiegokolwiek walki. Przykazanie to ma na celu zabezpieczyć świętość Ka'bah i Świętych Miesiący.

225. Patrz 33.

226. Ponieważ w celu prowadzenia wojny potrzebne są pieniądze, wiernych zachęca się, aby dobrowolnie przekazywali datki na sprawę Allacha, jako że ich wahanie może kosztować kraj zrujnowanie.

197. I dopełniajcie Pielgrzymki²²⁷ oraz 'Umrah²²⁸ dla sprawy Allacha. ^aJeśli jednak coś was powstrzymuje²²⁹, to uczynicie jakąkolwiek łatwo osiągalną ofiarę. I nie gólcie swych głów aż do czasu, gdy ofiara ta dotrze do miejsca swego przeznaczenia. A jeśli ktoś spośród was jest chory lub ma dolegliwość głowy, ten powinien odpokutować albo w formie postu, albo poprzez jałmużnę lub ofiarę. Lecz kiedy jesteście bezpieczni, wtedy ten, kto chciałby skorzystać z 'Umrah razem²³⁰ z Pielgrzymką, powinien złożyć jakąkolwiek łatwo osiągalną ofiarę. Ci z was, którzy nie znajdują żadnej ofiary, powinni pościć trzy dni w czasie Pielgrzymki²³¹, zaś dni siedem po powrocie do domu. Razem będzie tych dni dziesięć. Powyższe jest dla tych, których

وَأَتُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِآيَةٍ مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِصْيَامًا فَلْيَصِيُمْ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٌ إِذَا جَعَلْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةَ كَأَمَلَةِ ذَلِكَ لَيْسَ

^a48.26.

227. Od tego werseku zaczyna się temat *Hajj* (Pielgrzymka). *Jihād* i *Hajj* zdają się ze sobą wiązać i oba te elementy stanowią część ofiary, jaką prawdziwy i szczerzy wierny musi ponieść dla Allacha. Temat ten rozpoczyna się od 2.178. Pielgrzymka jest ostatnim stadium duchowego rozwoju człowieka. Inne stadia, jak Modlitwa, Post oraz *Jihād*, omówiliśmy już.

228. 'Umra lub Pielgrzymka Mniejsza składa się z wejścia w stan *Ihrām* w sposób omówiony powyżej, okrążając Ka'bah siedem razy, przebiegając pomiędzy Safā i Marwah oraz składając ofiarę, która nie jest jednakowoż obowiązkowa. 'Umrah można przeprowadzić w każdej porze roku, podczas gdy *Hajj* lub pielgrzymkę Większą należy wykonywać tylko w miesiącu *Dhu'l-Hijjah*.

229. Słowa „jeśli zostaniesz powstrzymany” odnoszą się do takiej sytuacji, w której niedoszły pielgrzym nie może wyruszyć na pielgrzymkę z powodu choroby, wojny lub innych spraw i nie może odwiedzić Ka'bah oraz dokonać *Hajj* lub 'Umrah.

230. 'Umra i *Hajj* można połączyć w dwojaki sposób: (a) Pielgrzym, który chce spełnić jedynie 'Umrah, powinien wejść w stan *Ihrām*, wypełnić jego rytuały i skończyć go. Następnie ósmego dnia miesiąca *Dhu'l-Hijjah* powinien wejść w stan *Ihrām* i wypełnić zalecane rytuały *Hajj*. Taka forma łączenia 'Umrah i *Hajj* nazywana jest *Tamattu'*, co dosłownie znaczy „posługiwanie się jakąś rzeczą”. (b) Pielgrzym może dokonać 'Umrah i *Hajj* jednocześnie. W takim przypadku powinien wejść w stan *Ihrām* z tą intencją i pozostawać w nim do samego końca Pielgrzymki. Takie połączenie *Hajj* i 'Umrah nazywa się *Qirān*, co dosłownie oznacza „połączenie dwóch rzeczy”. Zarówno w *Tamattu'*, jak i w *Qirān* obowiązkiem jest składanie ofiary. W komentowanym wersecie słowo *Tamattu'* nie jest użyte w sensie technicznym i pokrywa także zakres *Qirān*.

231. Post wymieniony w zdaniu „powinien pościć przez trzy dni w czasie Pielgrzymki” jest innym postem niż ten, który omówiliśmy powyżej. Ten pierwszy post przeznaczony jest dla tych, którzy nie mogą golić swoich głów, podczas gdy ten post przeznaczony jest dla tych, którzy nie mogą złożyć ofiary w przypadku *Tamattu'*. Te trzy dni, o których mowa, to najlepiej 11, 12 i 13 dzień miesiąca *Dhu'l-Hijjah*. Pozostałych siedem postów można przeprowadzić po powrocie do domu.

rodzina nie mieszka w pobliżu Świętego Meczetu.²³² I bójcie się Allacha i wiedźcie, że Allah srogo karze.

198. ^a Miesiące Pielgrzymki są dobrze znane. Jeśli zatem ^b ktoś postanowi odbyć Pielgrzymkę w tych miesiącach, powinien pamiętać, że nie ma wtedy miejsca na sprośność²³³, ani występki, ani na klótnie. Cokolwiek zaś uczynicie dobrego, Allah będzie o tym wiedział. Zabezpieczenie się odpowiednio na tę podróż, a z całą pewnością najlepszym zabezpieczeniem się jest sprawiedliwość. A okazujcie bojaźń wyłącznie przede Mną, o ludzie rozumni.

199. Nie jest z waszej strony grzechem, abyście ^c poszukiwali szczodrości²³⁴ Pana waszego. Lecz kiedy wylejecie się z 'Arafāt²³⁵, pamiętajcie o Allachu w Mash'ar al-Harām,²³⁶ oraz ^d pamiętajcie, jak On wami kieruje, chociaż przedtem byliście z tych, którzy zesłi z drogi.

لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٣٢﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ
فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقًا وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا
تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَابَ اللَّهُ وَتَرَوْدُوا فَإِنْ خَيْرٌ
الَّذِي اتَّقَىٰ وَآتَقَىٰ يَأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢٣٣﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ
الْحَرَامِ وَادْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ
قَبْلِهِ لَسِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٣٤﴾

^a2,190; 9,36. ^b3,98; 22,28. ^c62,11. ^d2,153, 204; 8,46; 62,11.

232. Słowa te oznaczają, że połączenie *Hajji* 'Umrah dozwolone jest nie dla mieszkańców Mekki, lecz dla ludzi przybywających z zewnątrz tego miasta. Jednakże niektórzy rozszerzają te słowa „Święty Meczet” tak, że zawierają w sobie całe *Haram*, czyli uświęcony teren w i dokoła Mekki.

233. *Rafath* to określenie wszelkiego plugawego, nieskromnego oraz lubieżnego wypowiedania się, jak również aktów związanych z seksem. *Fusūq* oznacza odstępstwo od prawa Bożego oraz nieposłuszeństwo wobec prawowitych autorytetów, czy to duchowych, czy doczesnych. Zaś *Jidāl* oznacza dysputy i klótnie z towarzyszami podróży lub sąsiadami.

234. Ponieważ celem Pielgrzymki jest to, aby jak największa liczba muzułmanów mogła brać w niej udział, Koran dozwala pielgrzymom zajmować się handlem i rzemiosłem. Ci, którzy nie mogą zabrać ze sobą gotówki, mogą zabrać różne wyroby i sprzedając je zarobić pieniądze potrzebne na wydatki podczas podróży.

235. 'Arafāt to równina lub dolina w pobliżu Mekki, gdzie pielgrzymi zatrzymują się w drugiej połowie dziewiątego dnia *Dhu'l-Hijjah*. Znajduje się ona około czternaście kilometrów od Mekki, zaś zatrzymanie to lub postój, znany pod techniczną nazwą *Wuqūf* stanowi ważny rytuał całej Pielgrzymki. 'Arafāt to słowo złożone, które oznacza miejsce święte albo sposób rozumowania lub wiedzy.

236. *Mash'ar al-Harām* to niewielkie wzgórze w Muzdalifah, znajdujące się pomiędzy Mekką i 'Arafāt. Tutaj Święty Prorok wypowiadał wieczorne i nocne modlitwy i zajmował się modlitwą przez całą noc aż do wschodu słońca. Miejsce to przeznaczone jest szczególnie dla medytacji i modlitwy podczas Pielgrzymki. Leży ono około dziewięć kilometrów od Mekki.

200. Następnie²³⁷ wyruszenie z miejsca, z którego wyruszają inni²³⁸, i szukajcie przebaczenia u Allacha. Zaprawdę, Allah jest najbardziej Przebaczący, Litościwy.

ثُمَّ أَرْفَعُوا مِنْ حَيْثُ أَكْأَصَ النَّاسُ وَاسْتَعْفُوا
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

201. A kiedy wypełnicie „akty czci dla was wyznaczone, „świętujcie chwałę Allacha, tak jak zwykliście świętować chwałę waszych ojców, a może nawet z większym oddaniem. „Pośród ludzi są i tacy, którzy powiadają: „Panie nasz, daj nam dobre rzeczy tego świata”. Taki człowiek nie będzie miał udziału w Życiu Przyszłym.

وَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٢٠١﴾

202. „Spośród nich biorą się i tacy, którzy mawiają: „Panie nasz, daj nam dobro na tym świecie, jak i dobro w świecie przyszłym²³⁹, oraz uchroni nas przed mękami Ognia”.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ
فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠٢﴾

203. Dla nich będzie ich udział z powodu tego, na co sobie zasłużyli. Allah zaś jest Szybki w rachowaniu.

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٣﴾

^a2.129. ^bPatrz 2,153. ^c4.135; 42.21. ^d42.21.

237. Jeśli *thumma* przyjąć za oznaczające „i”, zaś „powrót”, o którym mowa w tym wersecie, miałby oznaczać powrót z ‘Arafât, to *al-Nās* oznaczałoby „inni ludzie”. Jeśli jednak słowo to przyjąć za znaczące „potem”, zaś „powrót”, o którym mowa, dotyczy powrotu z Mash’ar al-Harâm, to *al-Nās* oznaczałoby „wszyscy ludzie”. Obie te interpretacje znajdują poparcie w gramatyce arabskiej.

238. Przed nadejściem Islamu Quraish oraz Banû Kinânah, znani jako Hums, nie towarzyszyli pielgrzymom do ‘Arafât, lecz zatrzymywali się na krótko przy Mash’ar al-Harâm i tam oczekiwali na inne ludy powracające z ‘Arafât. W omawianym oraz w poprzednim wersecie nakazuje im się, aby nie zatrzymywali się na krótko przy Mash’ar al-Harâm, lecz by dochodzili do ‘Arafât, jak czynią to inni ludzie. Po powrocie z ‘Arafât do Mash’ar al-Harâm pielgrzymi powinni udać się do Minâ, gdzie składa się ofiary i gdzie stan *Ihrâm* dobiega końca.

239. Werset ten wspomina te klasy ludzi, których wysiłki i aspiracje nie ograniczają się jedynie do tego świata. Ludzie ci poszukują dobrych rzeczy z tego świata, jak i dobrych rzeczy świata przyszłego. *Hasanah* oznacza także sukces (Tâj). Modlitwa ta jest bardzo wszechstronna i Święty Prorok bardzo często z niej korzystał (Muslim).

204. ^a Pamiętajcie o Allachu przez wyznaczoną liczbę dni²⁴⁰. Lecz jeśli ktoś pośpieszy się i oddali w czasie dwóch dni, nie będzie to z jego strony grzechem. Kto natomiast pozostanie dłużej, także i z jego strony nie będzie to grzechem. Powyższa wskazówka jest dla tego, kto cechuje się bojaźnią Bożą. Zatem bójcie się Allacha²⁴¹ i wiedzcie, że wszyscy razem sprowadzeni będziecie przed Jego oblicze.²⁴²

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٦٣﴾

205. ^b Wśród ludzi jest i taki, którego mowa²⁴³ o tym życiu podobalaby ci się, i on to przywołuje Allacha na świadka tego, co znajduje się w jego sercu, a mimo to jest on najbardziej klótliwym awanturnikiem.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُحِبُّكَ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصِمُ ﴿٦٤﴾

^aPatrz 2,153. ^b63,5.

240. Są to 11., 12. i 13. dzień miesiąca *Dhu'l-Hijjah*, podczas których wymaga się od pielgrzymów, aby w miarę możliwości pozostawali w Minā i spędzali swój czas na wychwalaniu Boga. Nazywa się te dni *Ayyām al-Tashriq*, czyli dni blasku i piękna.

241. Zasadniczym celem Pielgrzymki jest osiągnięcie *Taqwā* (sprawiedliwości). Mamy tutaj słowo, od którego Koran zaczyna swoje przykazania dotyczące *Hajj* w 2,198, podkreślając w ten sposób, że zewnętrzne przestrzeganie pewnych rytuałów jest pozbawione znaczenia, jeśli ludziom nie będzie towarzyszyć duch sprawiedliwości, który powinien leżeć u podstaw wszelkiego działania człowieka.

242. O różnych obiektach i miejscach, które odgrywają ważną rolę podczas Pielgrzymki. Koran mówi jako o *Sha'd'ir Allāh* (2,159; 5,3; 22,33) lub jako o Znakach Bożych, co oznacza, że mają one służyć jako symbole, które pozostawiają swój ślad w umysłach wiernych – ślad ich wewnętrznego znaczenia. Ka'bah, dokoła której tysiące pielgrzymów chodzi i w stronę której wszyscy muzułmanie zwracają się podczas Modlitwy, bez względu na to, gdzie się znajdują, przywołuje na myśl Jedność Bożą i Majestat Boży. Przypomina ona także ludziom wiernym o jedności ludzkości. Akt przebiegania pomiędzy Safā i Marwah przywodzi pielgrzymom na myśl pełną patosu historię Hagar i Izmaela, przypominając o tym, jak Bóg wspomaga swoje sługi nawet na pustyni. Minā, słowo które pochodzi od *Ummiyah* (przedmiot lub pragnienie), przypomina pielgrzymom, że udają się tam z „przedmiotem” lub „pragnieniem” spotkania się z Bogiem. Mash'ar al-Harām oznacza święty symbol i wskazuje na to, że niedaleki jest stan ostateczny. 'Arafāt przypomina pielgrzymowi, że osiągnął stan uświadomienia, zaś *Ihrām* przypomina mu o Dniu Zmartwychwstania. Podobnie jak całun zmarłego, pielgrzym ma na sobie dwie niezszywane części materiału, z których jedna osłania górną część jego ciała, a druga część dolną. Pielgrzym nie zakłada też niczego na głowę. Takie warunki przypominają mu, że powstał z martwych. Pielgrzymi zebrani w 'Arafāt przedstawiają spektakl Dnia Zmartwychwstania – ludzie nagle podniesionych z martwych w ich białych całunach, zebranych w obecności ich Pana. Zwierzęta składane w ofierze przypominają o wielkiej ofierze złożonej przez Abrahama w postaci jego syna Izmaela i ofiara ta zawiera w sobie lekcję języka symbolicznego, która powiada, iż człowiek powinien być zawsze gotowy nie tylko do złożenia w ofierze samego siebie, ale i własnego majątku, i dzieci dla dobra celu Bożego.

243. Istnieją tacy ludzie, których elokwencja i udawana miłość do bliźnich mogłaby zwieść osobę słuchającą, lecz w sercu milują oni i poszukują tylko tego, czego pragną oraz zaciekle dyskutują z innymi i targują się o najmniejsze drobiazgi i prawa, rzeczywiste czy wymyślone. Nie dają w ten sposób żadnego dowodu tego ducha poświęcenia, który jest tak ważny w rzeczywistym postępie człowieka.

206. A kiedy człowiek taki ma autorytet, podróżuje po kraju, by siać niepokój i niszczyć uprawy²⁴⁴ oraz potomstwo człowieka. Allah zaś nie lubi zamętu.

وَأَذَاتُكَ سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ
الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٢٠٦﴾

207. I kiedy takiemu człowiekowi powiada się: „Okaż bojaźń przed Allahem”, jego duma popycha go do dalszych grzechów.²⁴⁵ Zatem Piekło²⁴⁶ będzie jego wystarczającą nagrodą, a z pewnością jest to złe miejsce do odpoczynku.²⁴⁷

وَأَذَاتُكَ لَهُ أَتَى اللَّهُ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُ
جَهَنَّمُ وَكَفَى الْيَهُودَ ﴿٢٠٧﴾

208. Wśród ludzi jest i taki, który sam siebie sprzedaje²⁴⁸ z chęci przy-
podobania się Allahowi. ^aAllach zaś jest Współczujący wobec swoich sług.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ
وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٨﴾

209. O wy, którzy wierzycie, podporządkujcie się wszyscy²⁴⁹ i nie chodźcie śladami Szatana. Zaprawdę, on jest waszym jawnym wrogiem.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

^a3,31; 9,117; 57,10. ^bPatrz 2,169.

244. *Harith* oznacza (1) kawałek pola zaoranego pod siew lub już zasianego jakimś zbożem; (2) zboże lub produkt ziemi, polowy lub ogrodowy; (3) zysk, nabytek lub zarobek; (4) nagrodę lub zadośćuczynienie; (5) dobra doczesne; (6) żonę lub żony, ponieważ żona, jak gleba, w którą rzuca się nasiona dla wyprodukowania zbioru w postaci dzieci (Lane).

245. Wszystkie jego wysiłki skierowane są w celu naruszenia korzyści innych ludzi i wspierania swoich własnych.

246. Leksykografowie zgadzają się, że *Jahannam* nie ma w języku arabskim rdzenia. Słowo to może pochodzić od *Jahuma*, które oznacza „zmarszczył się, skurczył lub zbrzydził na twarzy”. Jeśli tak jest, to ostatnie *nūn* w *Jahannam* byłoby czymś dodatkowym (Muhit). Zatem *Jahannam* oznacza miejsce kary, które jest ciemne i pozbawione wody, i które czyni twarz przebywającego tam człowieka brzydką i pokurzoną.

247. Jego główną wadą jest fałszywe poczucie godności i prestiżu, zaś jego próżność popycha go do dalszych grzechów, aż do czasu, gdy otoczą go one ze wszystkich stron. Ktoś taki sam wytycza swą drogę do Piekła.

248. W przeciwieństwie do ludzi wymienionych w poprzednim wersecie, istnieje taka klasa ludzi, których jedynym celem jest szukanie łaski Allacha, tak jak gdyby oddali swą duszę temu tylko celowi.

249. *Kaffah* oznacza (1) wspólnie; (2) całkowicie lub kompletnie; (3) odparcie nieprzyjaciela; oraz (4) powstrzymanie siebie lub innych od grzechu i odstępstwa (Mufradāt).

210. Jeśli jednak zobaczycie, ujrawszy wyraźne Znaki, wtedy wiedźcie, że Allah jest Potężny i Mądry.

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

211. ^aCzyż nie czekają tylko na to, by Allah przybył²⁵⁰ do nich w okryciu z chmur²⁵¹ wraz z aniołami²⁵², i aby sprawa została rozstrzygnięta? A do Allacha powracają wszystkie rzeczy.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ
الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَالِلَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

212. Spytaj Dzieci Izraela, ^bile wyraźnych Znaków daliśmy im. Jeżeli jednak ktoś zmienia dar Allacha, kiedy ten na niego spłynie, wtedy zaprawdę Allah jest Srogi w swym karaniu.²⁵³

سَلِّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَاتِنَا
وَمَنْ يَبْدِلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

213. ^cŻycie na tym świecie uczynione jest takim, iż wydaje się atrakcyjnym dla tych, którzy nie wierzą, i to właśnie oni szydzą z wierzących. Jednakże ci, którzy boją się Boga, znajdują się ponad tamtymi w Dniu Zmartwychwstania. ^dAllach zaś obsypuje swymi darami każdego, kogo zechce, bez rozliczania.

رُزِقَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

214. Ludzkość była jedną społecznością²⁵⁴,

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ

^a6,159; 16,34; 89,23; ^b17,102; 28,37. ^c3,15; 18,47; 57,21. ^d3,38; 24,39; 35,4; 40,41.

250. Zdanie „nadejście Boga” jest używane w Koranie także w innych miejscach (16,27; 59,3) i oznacza karę Bożą.

251. Słowo *al-Ghamān* jest wykorzystywane przez Koran zarówno dla wyrażenia łaski (7,161), jak i kary (25,26).

252. Nadmieniam się tutaj o bitwie pod Badr, gdzie Bóg pomógł wiernym zsyłając chmury i deszcz (Bukhārī), jak im zostało obiecane (25,26) oraz aniołów (8,10), którzy natchnęli wiernych odwagą i napelnili serca niewiernych strachem (8,13). Mówi się, że niektórzy z niewiernych widzieli tego dnia aniołów (Zurqānī).

253. Nie oznacza to, że Bóg niepotrzebnie srogo karze, ale że kara Boża ma być odczuwana do głębi.

254. Przed przyjściem Proroka wszyscy ludzie są jak jeden naród w tym sensie, że wszyscy są niewierzącymi. Kiedy jednak pojawia się Prorok, ludzie ci, pomimo różnych różnic, tworzą jedno-

lecz później ludzie poróżnili się między sobą, więc Allah wzbudzał Proroków jako „zwiastunów dobrej nowiny i jako tych, którzy ostrzegają. Zesłał wraz z nimi Księgę zawierającą prawdę, aby móc rozsądzać ludzi w kwestii tego, co ich poróżnia. Lecz później ludzie zaczęli różnić się w swoich sądach dotyczących samej Księgi, a nikt nie miał innego zdania²⁵⁵ o tej księdze, jak tylko ci, którym została ona dana, po tym, jak otrzymali wyraźne Znaki, a czynią to z wzajemnej zawiści. Teraz Allah, mocą swego przykazania, kieruje wiernych do prawdy w kwestii tego, w czym byli oni (niewierni) poróżnieni. Allah zaś kieruje na właściwą drogę każdego, kogo zechce.

215. ^bCzy uważacie, że wejdziecie do Nieba, skoro nie przyszło do was to samo, co przyszło do tych, którzy przeminęli przed wami?²⁵⁶ ^cBieda i cierpienie spadały na nich i doznawali wstrząsu,

مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۖ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ نَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۗ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۗ هُدًى مِنَ اللَّهِ الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِآيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٥﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَثَلُهُمْ آبَاءُ وَالصَّالُّونَ

^a4,166; 6,49; 18,57. ^b3,143; 9,16. ^cPatrz 2,178.

jednolity przeciwstawiający się Mu front. Zwrot „ludzkość była jedną społecznością” lub inne podobne słowa użyte są także w innych miejscach, a dokładnie w siedmiu z nich. W 10,20; 21,93; oraz 23,53 oznaczają one „jedność narodową”, zaś w 5,49; 16,94; 42,9; 43,34 oraz w komentowanym wersecie oznaczają one „tożsamość idei”.

255. „Różnica”, o której tutaj mowa w dwu miejscach, oznacza dwa różne rodzaje niezgody. Przed przyjściem Proroka ludzie różnią się między sobą pod względem swoich balwochwalczych praktyk. Jednak po jego przyjściu zaczynają różnić się swoimi postawami w stosunku do niego. To nie prorok tworzy te różnice. Różnice te już istnieją – przyjmują tylko inną formę po jego przyjściu. Przed pojawieniem się Proroka ludzie, pomimo swoich różnic, wyglądają jak ludzie; dzielą się na dwa różne obozy – wiernych i niewiernych – po przyjściu Proroka. Spoglądając na rzecz ogólnie, werset ten opisuje pięć różnych stadiów, przez które przeszła ludzkość. Na początku wśród ludzi istniała jedność – wszyscy oni stanowili jedną społeczność. Wraz ze wzrostem populacji i rozszerzaniem się zainteresowań ludzkich oraz ze wzrostem złożoności ludzkich problemów ludzie zaczęli się między sobą różnić. Następnie Bóg powołał Proroka i objawił swoją wolę. Każde nowe objawienie było powodem nowego braku zgody i nowych różnic, zwłaszcza wśród ludzi, do których objawienie Boże było kierowane. W końcu Bóg powołał Świętego Proroka wraz z Jego ostatnią Księgą i wszechświatową misją, nawołując ludzkość do zgromadzenia się wokół tego godła. W ten sposób koło zostało zamknięte i świat, który zaczął od jedności, skończył w jedności.

256. Akceptacja Islamu nie była łąką uslaną kwiatami i muzułmanów ostrzegano, że będą musieli przejść przez pełne ognia próby i cierpienia zanim będą mogli mieć nadzieję na osiągnięcie swojego najwyższego celu.

^adopóki^{256A} Posłaniec oraz ci, którzy wierzyli, powiedzieli wraz z nimi: „Kiedyż nadejdzie pomoc od Allacha?”²⁵⁷ Tak, zaiste, pomoc Allacha jest blisko.

216. Pytają cię, co powinni wydać. Powiedz: ^b„Cokolwiek z dobra²⁵⁸ i obfitego bogactwa wydać, powinno być przekazane rodzicom i najbliższej rodzinie, sierotom i podróżnym. I cokolwiek dobrego czynicie, zaprawdę, Allah doskonale to zna”.

217. ^cNakazuje się wam walkę, choć jest ona dla was czymś odrażającym.²⁵⁹ Może wszak zdarzyć się tak, że coś się wam nie spodoba, a jest dla was dobre. Może być również i tak, że coś się wam spodoba, chociaż jest dla was złe. Allah wie, wy zaś nie wiecie.

218. Pytają cię o prowadzenie walki w Świętym Miesiącu. Powiedz: „Prowadzenie walki w tym miesiącu to rzecz ohydna, lecz przecież wstrzymywanie ludzi od wejścia na drogę Allacha, niewdzięczność wobec Niego, nie dopuszczanie ludzi do Świętego Meczetu oraz wyrzucanie ludzi z niego to rzeczy bardziej

وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلاَّ إِن نَّصْرُ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٦﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُ قُلْ مَا أَنفَقْتُمْ مِنْ
خَيْرٍ فَلِللَّهِ وَالرَّسُولِ وَاللَّذِينَ فِي سَبِيلِهِ
وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْبَنِي السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ
عَلِيمٌ ﴿٢١٧﴾

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا
شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٨﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْكَفْرُ بِهِ وَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ
يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اتَّعَانُوا

^a12,111. ^b2,178; 4,37. ^c8,6.

256A. *Hauū* oznacza także „żeby” (Mughnī). Słowo to użyte zostało w tym sensie także w 63,8.

257. Patetyczne wołanie o pomoc, zawarte w słowach „Kiedyż nadejdzie pomoc od Allacha”, nie oznacza rozpacz czy upadku ducha, ponieważ postawa rozpaczliwa ze strony Proroka Bożego i jego następców jest nieprawdopodobna i właściwie sprzeczna z prawdziwą wiarą (12,88). W rzeczywistości słowa te stanowią modlitwę – sposób szczerego błagania Boga o zesłanie pomocy.

258. Werset ten oznacza, że to, co jest wydawane, powinno być uczciwie nabyte. To, co wydawane, musi być dobre także w tym sensie, że musi być akceptowalne przez odbiorcę i powinno zaspokajać jego potrzeby, oraz że przedmiot wydatkowania też powinien być godny i chwalebny.

259. Muzułmanie nienawidzili wojny nie dlatego, że jej się bali, ale dlatego, że nie lubili przelewać krwi ludzkiej. Również dlatego uważali, iż atmosfera pokoju o wiele lepiej przyczynia się do rozprzestrzeniania i propagowania Islamu niż stan wojny.

ohydne w oczach Allacha.²⁶⁰ „Prześladowanie zaś jest gorsze niż zabijanie”. Oni przecież nie przestaną z wami walczyć, dopóki nie odwiodą was od waszej Wiary, jeżeli im się to uda. A ^bjeśli ktoś z was odwróci się od swojej Wiary i umrze jako niewierzący, jego uczynki będą bez znaczenia zarówno na tym świecie, jak i w przyszłym. Tacy ludzie są mieszkańcami Ognia, w nim będą przebywać.

219. Ci, którzy wierzą oraz ^dci, którzy emigrują i dokładają starań dla sprawy Allacha, oni to właśnie mają nadzieję na litość Allacha. Allah zaś jest Najbardziej Przebaczący, Litościwy.

220. Pytają cię w sprawie ^ewina²⁶¹

وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ قُتِلَ ۖ هُوَ كَافِرٌ
فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٩﴾

إِنَّ الدِّينَ أَمْرًا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ

^a2,192. ^b3,87, 91; 4,138; 5,55; 47,26. ^c3,23; 7,148; 18,106. ^d8,75; 9,20. ^e5,91, 92.

260. Wiernym mówiono, że jeśli niewierzący pogwałcą świętość Świętych Miesiący, nie powinni się oni wahać przed ukaraniem ich w trakcie trwania tych Świętych Miesiący, ponieważ właśnie w ten sposób można zabezpieczyć świętość tych miesięcy (2,195). Komentatorzy stwierdzają na ogół, że pewnego razu Święty Prorok wysłał 'Abd Allāh bin Jahsh, aby dowiedział się czegoś o grupie Quraish zmierzającej do Mekki. Kiedy 'Abd Allāh i jego towarzysze dotarli do miejsca zwanego Nakhlah, napotkali małą grupę. 'Abd Allāh zaatakował tych ludzi, zabijając jednego i biorąc do niewoli dwóch. Data tego wydarzenia nie jest ustalona, przy czym niektórzy twierdzą, że miało ono miejsce w czasie trwania Świętych Miesiący. Wieści dotarły do Mekki, Quraish skorzystali z wątpliwości i zaprotestowali, że muzułmanie pogwałcili Święty Miesiąc. Komentowany werset objawniony został właśnie z tej okazji.

261. *Khamara al-Shai'a* oznacza: ukrył, zakrył lub schował tę rzecz. Wino nazwane jest *Khamr*, ponieważ przykrywa lub zaciemnia, lub wpływa na intelekt lub zmysły, albo ponieważ podnieca umysł tak, iż ten traci swoje siły i moc kontrolowania (Lane). Alkoholizm jest ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój chorób, a w przypadku wszystkich chorób alkoholicy to źli pacjenci. W razie epidemii śmiertelność wśród ludzi pijących alkohol jest olbrzymia; znika odporność na choroby, zranienia, zmęczenie... Alkoholizm zmniejsza szansę przetrwania. Angielskie towarzystwa ubezpieczeniowe stwierdzają, że długość życia ludzi niepijących jest dwa razy większa od długości życia alkoholików. Dobrze znany jest bliski związek pomiędzy alkoholizmem i przestępczością. Statystyki Baer, Kurella oraz Gallavardin i Sichart wykazują, że od 25 do 85% wszystkich przestępców to osoby pijące alkohol... Zły wpływ alkoholizmu jest dobrze widoczny u potomstwa alkoholików... Epilepsja, obłąkanie, choroby psychiczne oraz wszelkie rodzaje degeneracji fizycznej, umysłowej i moralnej zdecydowanie przeważają wśród potomstwa alkoholików" (Jew. Enc.). „Efekty używania alkoholu prawie wszystkie wywołwane są działaniem alkoholu na system nerwowy. W zaawansowanym stanie alkoholizmu intelektualne procesy osądu i kontroli zostają zahamowane" (Enc. Brit.). „Istnieje powszechne świadectwo bliskiego związku pomiędzy nadmiernym spożywaniem alkoholu i naruszaniem prawa moralnego i karnego. Jest to bezpośrednia konsekwencja paraliżu wartości wyższych, intelektualnych i moralnych, oraz wynikająca z niego swoboda eksponowania inklinacji niskiego lotu" (Enc. Rel. Eth.).

i gier hazardowych.²⁶² Powiedz: „W obu tych rzeczach jest wielki grzech²⁶³ i szkoda, jak i pewne korzyści²⁶⁴ dla ludzi. Jednakże grzech i szkoda tych rzeczy są większe niż płynące z nich korzyści”. Pytają cię też, co powinniłożyć. Odpowiedz: „Dawajcie to, czego możecie zaoszczędzić”.²⁶⁵ W ten sposób czyni Allah swoje przykazania dla was jasnymi, abyście mogli się zastanowić

كَيْدٌ وَمَتَاعٌ لِلْقَائِسِ وَالنُّهْمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَ
يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُ قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٦٢﴾

221. nad tym światem i nad przyszłym. Pytają cię także o ⁴aiserty. Powiedz: „Troska o ich dobrobyt jest aktem wielkiej dobroci.²⁶⁶ A jeśli się z nimi zmieszacie, będą waszymi braćmi. Allah dobrze wie, kto stara

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلِ إِنصَحُ
لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَاطَبُوا عَنْهُ فَأَنْذَرْتُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

⁴4,128; 89,18; 93,10; 107,3.

262. *Aisara al-Rajulu* oznacza: człowiek wzbogacił się. *Maisar* tak jest nazywane, ponieważ hazardzista stara się wzbogacić szybko i łatwo bez podejmowania trudu zarabiania bogactwa ciężką pracą. „Nigdy nie kwestionowano występnej tendencji hazardu. Jest hazard w swej naturze antyspołeczny; powoduje wiednięcie współczucia, kultywuje twardy egoizm i w ten sposób wywołuje ogólne psucie się charakteru. Zwyczaj ten jest wewnętrznie zły... Jego motywem jest pożądlivość. Jest on próbą zdobycia majątku bez placenia za niego. Jest on pogwałceniem prawa ekwiwalentów. Jest to swoista kradzież, dokonywana przy obopólnej zgodzie. Rządzi nim chciwość, sam zaś hazard prowadzi do próżności i lenistwa. Stanowi on ponadto apel do elementu szansy. Dla wywołania szansy arbiter postępowania musi wyrzucić do góry nogami porządek moralny i stabilność życia. I hazard koncentruje myśli na pieniądzech i przez to odwraca uwagę od bardziej godziwych celów życia człowieka” (Enc. Rel. Eth.).

263. *Ithm* oznacza grzech; karę za grzech; szkodę, jaka może być wynikiem grzechu (Lane).

264. Charakterystycznym dla Islamu jest to, że nigdy nie potępia on całej rzeczy, ale swobodnie i szczerze przyznaje jej nawet najmniejszy element dobra, jaki można w niej znaleźć. Islam zabrania pewnych rzeczy nie dlatego, iżby uważał je za całkowicie pozbawione elementu dobra, bowiem nie ma na świecie niczego takiego, co byłoby całkowicie złe. Czyni tak dlatego, że zawarte w niektórych rzeczach zło jest większe od zawartego w nich dobra. Zabraniając używania alkoholu i gier hazardowych z powodu ich szkodliwości, Islam przyznaje istnienie pewnych elementów dodatnich, jakimi charakteryzują się te rzeczy.

265. *'Afw* oznacza (a) to, co przekracza lub pozostaje ponad czyjeś wymagania; oraz pozbycie się czego nie wywołuje problemów u osoby dającej; (b) najlepszą część jakiejś rzeczy; (c) dawanie się bycia proszonym (Aqrab). Zwyczajliwi wierzący zachęceni są, a właściwie muszą oddawać to, co pozostaje po zaspokojeniu ich podstawowych potrzeb, zaś od wyższych klas ludzi wierzących wymaga się, aby przeznaczali na dadek najlepszą część swojego majątku. Jeśli jednak zdanie to zastosować kolektywnie do wszystkich wiernych, oznaczałoby ono, że w czasie wojny wszyscy powinni zachować dla siebie tylko to, co potrzebne będzie do zaspokojenia podstawowych ich potrzeb.

266. Wychowanie sierot jest sprawą bardzo delikatną i ważnym obowiązkiem społecznym. Sieroty należy wychowywać w sposób najkorzystniejszy dla ich dobra fizycznego, moralnego i

się szkodzić, a kto stara się o dobro sierot. On może przysporzyć wam trudów. Zaprawdę, Allah jest Potężny i Mądry”.

222. ^aNie poślubiajcie niewiast bałwochwalczych do czasu, aż uwierzą. Nawet wierząca niewolnica jest lepsza niż bałwochwalczytni, choć być może ta się wam podoba. Nie dawajcie wierzących kobiet za żony bałwochwalcom do czasu, aż oni uwierzą. Nawet wierzący niewolnik jest lepszy niż bałwochwalca, choć być może podoba wam się.²⁶⁷ Ci nawołują do Ognia, Allah zaś nawołuje do Nieba i do przebaczenia mocą Jego Woli. On też czyni swe Znaki wyraźnymi i zrozumiałymi dla ludzi, aby mogli je zapamiętać.

223. Pytają cię też o menstruację. Powiedz: „To rzecz szkodliwa, dlatego trzymajcie się z dala od kobiet mających menstruację i nie wchodzić w nie do czasu, kiedy już będą czyste.²⁶⁸ Kiedy jednak już się oczyszczą, wchodzić w nie, jak nakazuje²⁶⁹ wam Allah. Allah miłuje tych, którzy utrzymują się w czystości”.

الْمَقِيدَ مِنَ الْمُضْلِحِ وَالْوَسَاءِ اللَّهُ لَاعْتَمَكُمُ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَلَا تَنْكِحُوا الشَّرِكِيْنَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَا مِمَّا مُمَرِّئَةً
خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تَنْكِحُوا الشَّرِكِيْنَ
حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ ذَكَرُوا
أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو
إِلَى الْجَنَّةِ وَالْغَفْوَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلشَّامِسِ
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٦١﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أذىٌ لَا غَآءَرٌ لِّوَا
النِّسَاءِ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ
فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٦٢﴾

^a60,11.

duchowego. Należy je traktować jak członków rodziny – nakaz ten zawarty jest w słowach „są twoimi braćmi”.

267. Kwestia małżeństw z niewiastami pogańskimi łączy się ściśle z tematem wojny, ponieważ właśnie podczas wojny, będąc z dala od swoich domów przez dość długi czas, wierzący mają skłonność poddawania się pokusom zawierania małżeństw z takimi właśnie kobietami. Tego Koran zabrania, jak też dawania kobiet wierzących za żony mężczyznom pogańskim. Zakaz ten wspiera się zarówno na podstawach moralnych, jak i społecznych. Pogański małżonek wywiera niezwykle szkodliwy wpływ nie tylko na swoją żonę i zrodzone z tego związku dzieci;

również pogańska żona zrujnuje wychowanie dzieci tego związku. Ponadto, kiedy wierzący mężczyzna posiada pogańską żonę lub vice versa, ich idee, przekonania i spojrzenie na życie znacznie się różnią, przez co nie może być mowy o harmonii i trosce, a w konsekwencji nie może być mowy o spokoju w rodzinie. W Islamie niewolnictwo nie posiada piętna niższości. Muzułmańska niewolnica będzie z pewnością lepszą żoną dla wolnego muzułmanina niż poganka i vice versa. Niewolnicy są w społeczności muzułmańskiej bardzo szanowani za swoją wiarę i sprawiedliwość. Bilāl, Salmān i Sālim – niezwykle szanowani towarzysze Świętego Proroka – wszyscy byli wyzwolonymi niewolnikami.

268. Po krótkim przedstawieniu praw dotyczących mieszanych małżeństw, koniecznym stało się omówienie stosunków małżeńskich i obowiązków związanych z posiadaniem potomstwa.

224. Wasze żony są dla was swoistą ziemią uprawną.²⁷⁰ Zbliżajcie się zatem do swej roli kiedy i jak²⁷¹ wam się podoba oraz wysyłajcie przed siebie nieco dobra dla was samych. Bójcie się Allacha i wiedźcie, że Go spotkacie. Nieście również dobre nowiny tym, którzy wierzą.²⁷²

لَسَأْوَلُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ ۖ وَقَدْ مَوْنَا لَا نَفْسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا لَكُمْ مَلَقُوا
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٠﴾

225. Nie czyńcie Allacha celem²⁷³ waszych przysięg, abyście z tego powodu nie musieli powstrzymywać się od czynienia dobra i działania sprawiedliwego oraz czynienia pokoju wśród ludzi. Allah wszak jest Wszystkostyszący, Wszzechwidzący.

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٧١﴾

226. ^aAllach nie będzie wymagał od was rozliczenia się z tych waszych przysięg, które są próżne,²⁷⁴ lecz On wezwie was do zdania sprawy z tego, na co zasłużyły sobie wasze serca. Allah wszak jest Najbardziej Przebaczący, Cierpliw.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٧٢﴾

^a5,90.

270. Patrz 244.

271. *Annā* oznacza (1) jak; (2) kiedy; oraz (3) gdzie (Aqrab).

272. Werset ten stanowi wspaniałe świadectwo nie dającej się naśladować czystości i godności języka Koranu. Ten niezwykle delikatny temat potraktowany został w sposób delikatny i dyskretny, a cała filozofia małżeństwa i stosunków małżeńskich zawarta została w jednym zdaniu „wasze żony są dla was jak gleba”. I rzeczywiście kobieta jest jak gleba, w którą rzuca się nasienie potomstwa. Mądry rolnik wybiera dobrą ziemię, przygotowuje dobrze glebę, zabezpiecza sobie najlepszy materiał siewny oraz wybiera najlepszy czas i sposób siania. Podobnie powinien czynić człowiek wierzący, ponieważ od zbioru, jakim będzie jego potomstwo, zależeć będzie nie tylko jego własna przyszłość, ale i przyszłość całego społeczeństwa. Słowa te właśnie do tego jakże ważnego faktu nawiązują w tak wspaniały sposób. W ten sposób przyrównanie kobiety do gleby rzuca wiele światła na moralność eugeniki i seksu.

273. Słowo '*Urdah*, oznaczające słupek lub przeszkodę, oznacza w rzeczywistości akt bluźnierstwa, polegającego na wykorzystywaniu imienia Allacha – Tego, który jest Źródłem wszelkiego dobra – do powstrzymywania się od czynienia dobrych uczynków. Straszliwym pogwałceniem świętości imienia Allacha jest wykorzystywanie go jako celu profanatorskich lub bezcelowych przysięg. Ten werset oraz następny są swoistym wstępem do 2,227, w którym omawia się temat przysięgania o utrzymaniu się z dala od własnej żony.

274. Wypowiedzenie przysięgi to rzecz poważna, ale niektórzy mężczyźni mają zwyczaj przysięgania pozbawionego wszelkiego znaczenia. Takie przysięgi, które składane są bezmyślnie lub na zasadzie zwyczaju lub też pod wpływem nagłego gniewu nie muszą być odpokutowane.

227. W przypadku tych, którzy ślubują nie zbliżyć się do swych żon, maksymalny okres oczekiwania to cztery miesiące.²⁷⁵ Wtedy, jeśli powrócą do swoich normalnych stosunków, Allah będzie Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

لَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرْتُصُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ
فَإِنْ تَاءَزَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

228. A jeśli zdecydują się na ^arozwód,²⁷⁶ wtedy zaprawdę Allah jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

229. ^bRozwiedzione niewiasty będą oczekiwać w swojej sprawie przez trzy takie okresy.²⁷⁷ Nie jest prawowitym, aby usuwały one to, co Allah stworzył w ich łonach, o ile wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni.

وَالطَّلَاقُ يَرْتَضَنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُودٍ
لَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ
إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبَوَّلْتَهُنَّ مِنْ

^a2,230; 33,50; 65,2. ^b2,235; 65,5.

275. Po tych dwóch wstępnych i wiążących się ze sobą wersetach dotyczących składania przysięg, Koran powraca teraz do tematu stosunków małżeńskich. Werset ten mówi o mężczyznach, którzy przysięgają niezbliżanie się do swych żon bez rzeczywistego rozvodu. Warto zauważyć, że podczas zbliżania się do tematu rozwodów Koran mówi najpierw o menstruacji (2,223), która jest swego rodzaju czasowym i częściowym – choć nierzeczywistym – rozdzieleniem małżonków. Następnie (jak w tym wersecie) Koran mówi o separacji rzeczywistej, choć nie określonej. Potem zaś, w następnych wersetach, mówi o rozwodzie rzeczywistym, choć odwołalnym. Na koniec (2,231) mówi on o rozwodzie nieodwołalnym. To wspaniały porządek mający na celu ustawienie jak największej liczby przeszkód na drodze do rozvodu, który Islam uznaje za zło konieczne. Islam dozwala najwyżej cztery miesiące mężczyźnie, który przysięga nie zbliżać się do swojej żony. W tym okresie albo musi się ze swoją żoną pojednać i odnowić stosunki małżeńskie, albo ich separacja zostanie usankcjonowana. Islam w żaden sposób nie pozwoliłby na nieokreśloną separację bez rozvodu, pozostawiając kobietę w stanie niejako „zawieszenia”. *Ilā'* oznacza przysięgę separacji, według której kobieta w „Dniach Ciemnoty” pozostawać będzie w stanie „zawieszenia”. Nie będzie mogła ani poślubić innego mężczyzny, ani mieć stosunków płciowych z własnym mężem.

276. Od tego wersetu rozpoczyna się dyskusja o islamskim prawie dotyczącym rozwodów. Wedle tego prawa mąż ma prawo odejść od swej żony w razie prawnej konieczności. Prawo to jednak może być wykorzystywane bardzo rzadko i tylko w wyjątkowych okolicznościach.

277. *Quru'* to liczba mnoga od *Qur'* lub *Qar'*, które oznacza czas; menstruację; okres lub stan czystości, mający miejsce przed lub po okresie menstruacji, czyli okres pomiędzy dwiema menstruacjami; zakończenie menstruacji; okres menstruacji i okres wspólnej czystości, czyli cały miesiąc; czas lub stan, w którym kobieta porzuca stan czystości i zaczyna menstruację (*Muhit* oraz *Mufradāt*). Abū Bakr oraz 'Umar spośród towarzyszy Świętego Proroka i Abū Hanifah oraz Ahmad bin Hanbal spośród Imamów prawoznawstwa uważają, że *Qur'* oznacza menstruację, nie zaś okres czystości. Przeciwnie, 'A'ishah oraz Ibn 'Umar spośród Towarzyszy oraz Mālik i Shāfi'iy spośród Imamów prawoznawstwa twierdzą coś zupełnie przeciwnego (*Muhit*). Ponieważ opinie na ten temat są zrównoważone, muzułmanin sam może dokonać wyboru, jednak ogólny przegląd argumentów prowadzi do wniosku, że pierwszy z wymienionych poglądów zdaje się być bardziej rozsądny. Jeśli jednak ktoś chciałby znaleźć się i pozostać po tej bezpiecznej stronie, może po prostu potraktować słowo *Qur'* jako znaczące „okres menstruacji i czystości razem”, czyli cały miesiąc.

Ich mężowie mają większe prawo zabrać je na powrót w tym okresie pod warunkiem, że pragną pojednania.²⁷⁸ One zaś (niewiasty) mają prawa podobne (do praw mężczyzn) nad nimi. ^bMężczyźni jednak mają nad nimi pewną przewagę.²⁷⁹ Natomiast Allah jest Potężny i Mądry.

بِرَّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ
الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٥﴾

فا
ع
١٢

230. Taki ^brozwód może być ogłoszony dwukrotnie. Wtedy ^calbo przyjmijcie je na powrót w uprzejmy sposób albo uprzejmie je odesłajcie.²⁸⁰ Nie jest dla was prawowitym,

الطَّلَانِ مَرَّتَيْنِ وَأَمَّا كَإِذَا تَوَلَّى سَوِيًّا فَإِذَا كَانَ
فِي الْحَالِ عَلَيْهِنَّ لِأَوْلَادِهِمْ حَرَامٌ عَلَى
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْ يُعِيدُوا زُجُورَهُنَّ أَبَدًا
وَأَنْ يَسْتَأْذِنُوا بَلْ يُؤْذِنُوا فِي الْأُمُورِ
الَّتِي فِيهَا يَنْتَهِىَ إِلَّا يَتَّبِعُوا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا يُقِيمُوا

^a4,35. ^bPatrz 2,228. ^c2,232; 4,130; 65,3.

278. W świetle faktu, że rozwód to najbrzydliwsza rzecz spośród wszystkich prawnych rzeczy w obliczu Boga (Dāwūd), ograniczony on został najróżniejszymi limitami: (a) mąż może opuścić swą żonę tylko wtedy, gdy jest ona czysta, czyli gdy znajduje się w stanie czystości, a on w tym okresie czystości nie posiadał o niej żadnej wiedzy seksualnej. (b) Po ogłoszeniu rozwodu żona musi czekać przez trzy menstruacje, czyli około trzy miesiące, który to okres nazywany jest 'iddat lub okres oczekiwania. Dzieje się tak dlatego, aby mąż miał dość czasu na przemyślenie swojego postanowienia i jeśli tli się w nim jeszcze iskierka miłości do tej kobiety, aby mógł do niej powrócić. (c) Kobieta rozwiedziona, jeśli jest w ciąży, nie może ukrywać tego faktu przed swoim mężem, ponieważ oczekiwane dziecko może doprowadzić do pojednania między małżonkami. (d) W przypadku całkowitej i nieodwracalnej separacji, należy przeprowadzić trzy rozwody. Po ogłoszeniu pierwszego i drugiego, a przed upłynięciem okresu oczekiwania, para może się na nowo połączyć w przypadku pierwszego i drugiego rozwodu poprzez odnowienie więzów małżeńskich. więzów małżeńskich.

279. Jeżeli chodzi o prawa osobiste, mąż i żona są sobie równi, ale jak mówi się w 4,35 mężczyźni posiadają autorytet nadzorczy pod tym względem, że zabezpieczają utrzymanie domu.

280. Werset ten zawiera piąte ograniczenie rozwodów. Mężczyzna, który szuka separacji od swojej żony, musi ogłosić rozwód trzykrotnie, za każdym razem w okresie czystości, w którym nie wchodził w swoją żonę. Nie jest dozwolone dwukrotne lub trzykrotne ogłoszenie rozwodu przy jednej okazji, na co wskazuje słowo Marratān (dwakroć), które oznacza rzecz mającą miejsce przy dwu różnych okazjach, nie zaś dwie rzeczy mające miejsce jednocześnie. Święty Prorok traktował takie ogłaszanie rozwodu, bez względu na liczbę razy, za jedno (Timridhī oraz Dāwūd). Według Nasa'ī Święty Prorok bardzo się gniewał, kiedy pewnego dnia powiedziano mu, iż jakiś mężczyzna dokonał wszystkich trzech ogłoszeń rozwodu jednocześnie – mówiąc: „Czy Księga Boża ma stać się zabawką podczas gdy ja jestem jeszcze wśród was?” Po dwukrotnym ogłoszeniu rozwodu mężczyzna może jeszcze powrócić do swej żony w ramach 'iddat, czyli w okresie oczekiwania, z lub bez jej zgody. Jednak po upływie okresu oczekiwania może wziąć ją na powrót za żonę za jej zgodą i to po powtórnym ślubie. Jednakże po trzecim rozwodzie mąż traci to prawo i para ludzi zostaje ostatecznie rozdzielona. Pewien towarzysz Świętego Proroka zapytał go kiedyś tak: „Koran mówi tutaj tylko o dwóch rozwodach, skąd zatem trzeci?” Święty Prorok odesłał go do słów „albo odesłaj ich z uprzejmością”, które znaczą, że po pierwszych dwóch rozwodach mąż może powstrzymać się i ponownie poślubić swą żonę, o ile ona zgadza się na to. Jeśli jednak chce nieodwracalnej separacji, powinien „odesłać ją”, czyli rozwieść się z nią po raz trzeci (Jarir i Musnad). Kwestia ta jest dalej wyjaśniana w następnym wersecie. Tak zatem słowo *Tasrih* oznacza tutaj *Talāq*, czyli rozwód.

abyście odbierali cokolwiek z tego, co im daliście²⁸¹ (waszym żonom), chyba że oboje obawiają się, iż nie potrafią przestrzegać granic wyznaczonych przez Allacha. Jeśli jednak obawiacie się, że one nie potrafią przestrzegać granic nakazanych przez Allacha, wtedy nie będzie grzechem dla żadnej z nich w tym, co dadzą dla zdobycia wolności.²⁸² Oto granice wyznaczone przez Allacha, więc ich nie przekraczajcie. Kto zaś przekroczy wyznaczone przez Allacha granice, ten jest złoczyfcą.

حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِتِلْكَ حُدُودِ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣١﴾

231. A jeżeli on rozwiedzie się²⁸³ z nią po raz trzeci, od tej pory ona nie będzie prawowicie do niego należała, aż do czasu, kiedy poślubi innego mężczyznę. A jeśli ten także rozwiedzie się z nią, nie będzie dla nich grzechem, jeśli do siebie powrócą, pod warunkiem, że będą pewni, iż będą w stanie przestrzegać granic wyznaczonych przez Allacha. Te nakreślone granice czyni On zrozumiałymi dla ludzi posiadających wiedzę.

إِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَيْثُ تَكَرَّرَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ كُنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾

281. Kiedy mężczyzna rozwodzi się ze swą żoną, traci posag, jaki wniósł do małżeństwa. A jeśli w czasie rozwodu nie dał jej jeszcze posagu, musi tego dokonać przed rozwodem. Nie wolno mu zatem odbierać niczego, co mógł jej dać w formie podarków.

282. Jeśli jednakże to żona domaga się separacji, znanej z technicznego określenia *Khul'*, musi tego dokonać poprzez *Qādi* lub sędziów, jak wskazuje na to liczba mnoga słów „boicie się”. W takim przypadku ona musi zwrócić, w części lub w całości dany przez męża posag, jak i podarunki od niego. Przypadek Jamilah, żony Qais bin Thābit, jest tutaj dobrym przykładem stosowania prawa *Khul'* przez kobiety. Ona domagała się separacji od swego męża. Qais, twierdząc, że go nie lubi, czyli że ich temperamenty tak się różniły, że nie mogła z nim wytrzymać. Prorok Święty przyznał jej *Khul'*, ale musiała ona zwrócić mężowi winnicę, którą on jej dał (Bukhari).

283. Werset ten nawiązuje do trzeciego i ostatecznego rozwodu, po którym mąż traci wszelkie prawo do odnowienia związku ze swą żoną, chyba że rozwiedziona kobieta zawarze związek małżeński z innym mężczyzną i związek ten zostanie skonsumowany, a potem nastąpi rozwód i ona znów pozostanie wolna i będzie mogła poślubić kolejnego mężczyznę. Zawierając ten element w prawie dotyczącym rozwodów, Islam z jednej strony mówi o świętościach związku małżeńskiego, z którym nie należy postępować jak z czymś mało istotnym, ale jednocześnie przyzwala na zawarcie drugiego związku poprzez dość odległą możliwość zjednoczenia pary ludzi, którzy kiedyś się rozszli.

232. I kiedy będziecie brać rozwód z kobietami, a ^aone zbliżać się będą^{283A} do końca wyznaczonego okresu, wtedy ^balbo zachowajcie je w uprzejmy sposób albo w uprzejmy sposób odeślijcie je.²⁸⁴ Jednak nie zatrzymujcie ich w sposób krzywdzący, abyście przeciwko nim nie zgrzeszyli. Kto bowiem tak czyni, ten szkodzi swojej własnej duszy. I nie obracajcie w żart przykazań Allacha, a ^cpamiętajcie o zesłanych wam łaskach Allacha, i o Księdze, i o Mądrości, którymi On was obdarował i przez które was napomina. Bójcie się Allacha i wiedźcie, że On dobrze zna wszystkie rzeczy.

233. A kiedy rozwodźcie się z niewiastami, one zaś dochodzą do końca swojego okresu, nie powstrzymujcie ich od poślubienia ich mężów,²⁸⁵ o ile nie dojdą między sobą do zgody w sposób obyczajny. Oto napomnienie dla tego z was, kto wierzy w Allacha i w Dzień Ostatni. To dla was bardziej błogostawione i czystsze – i Allah wie, choć wy nie wiecie.

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَتَسَكَّرُوا
بِهِنَّ فَإِذَا تَوَلَّيْتُمْ فَأَقْرُبُوا نَفْسَهُنَّ لِمَا
بَيْنَ يَدَيْكُمْ مِنَ الصَّحَاحِ وَلَا تَحْسَبُوا
عَهْدَ اللَّهِ عَهْدًا خِفَاءً أُولَئِكَ هُمُ الرَّاغِبُونَ
إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَذَرُوهُمْ فِي سَبِيلِهِمْ إِنَّ
أَبْصَارَكُمْ لَا رَحْمَةَ لَهَا وَإِنَّ آفَاقَهُمْ
لِإِلَهِكُمْ فِي سَبِيلِهِمْ لَعُجُوبٌ ﴿٢٣٢﴾

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْصَلُوهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَوْلَادًا إِذَا تَرَاصُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
ذَلِكَ يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ زَكَاةٌ أَنْزَلْنَاهُ لَكُمْ وَأَطَّهَرَهُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٣﴾

^a2,229; 65,5. ^bPatrz 2,230. ^c3,104.

283A. Zwrot *Balagha al-Ajala* oznacza: zbliżył się do końca okresu; lub osiągnął koniec lub zakończył okres. Zgodnie z opinią naukowców ma tutaj zastosowanie to pierwsze znaczenie (Qur-tubi).

284. Jak to jasno wynika z kontekstu, rozwód, o którym tutaj mowa, odnosi się do rozwodu odwracalnego. Po ogłoszeniu takiego rozwodu mąż ma tylko dwie możliwości odwrócenia sytuacji. Może zachować żonę i dobrze ją traktować lub może ją opuścić w porządnym sposób. Nie wolno mu jest znęcać się nad nią i trzymać ją w stanie niepewności.

285. Słowo „mąż” może w tym wersecie odnosić się albo do mężów przeszłych albo do ewentualnych. W tym pierwszym przypadku zdanie „a kiedy rozwodźcie się z niewiastami” można zrozumieć jako odnoszące się do pierwszego i drugiego rozwodu. W przypadku słowa „mąż”, jeśli określa ono ewentualnego przyszłego męża, powyższe zdanie odnosiłoby się do rozwodu trzeciego lub ostatecznego. Strażnik rozwiedzionej kobiety nie może powstrzymać jej od ponownego poślubienia jej poprzedniego męża, ani poprzedni mąż nie może powstrzymać jej od poślubienia nowego mężczyzny.

234. ^aMatki zaś karmić będą swe dzieci piersią przez całe dwa lata – to dla tych, ^bktórzy pragną ukończyć okres karmienia. Natomiast mężczyzna, do którego należy dziecko, będzie odpowiedzialny za ich (matek) utrzymanie i odzienie zgodnie ze zwyczajem. ^cŻadna dusza nie jest obarczona ciężarem ponad jej możliwości. Tak samo matka nie będzie musiała cierpieć²⁸⁶ z powodu jej dziecka ani ten, do którego to dziecko należy²⁸⁷ nie będzie musiał cierpieć z jego powodu i to samo jest obowiązkiem dziedzica ojca.²⁸⁸ Jeżeli oni oboje na mocy wspólnej zgody i porozumienia^{288A} postanowią odstawić dziecko od piersi, nie będą za to winieni. A jeśli zapragniecie wynająć mamkę do swych dzieci, nie będziecie za to obwiniani pod warunkiem, że będziecie płacić jej uczciwie tyle, na ile się umówicie. Bójcie się Allacha i wiedzcie, że On widzi, co czynicie.

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
 لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُبْرِئَ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
 رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ
 إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
 لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا
 فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
 وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ
 عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا
 اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

^a31,15; 46,16. ^b65,7. ^c2,287; 6,153; 7,43; 23,63; 65,8.

286. Zwrot *lā Tudarra* to wypowiedź zarówno w stronie czynnej, jak i w biernej. Dlatego zdanie to może oznaczać: (1) matka nie spowoduje, że ojciec będzie cierpiał z powodu dziecka; oraz (2) matka nie będzie cierpieć z powodu dziecka; oba te znaczenia mogą być tutaj zastosowane.

287. Słowa *Maulūdum la-hū* (ten, do kogo należy dziecko), użyte tutaj zostało zamiast słowa *Wālid* (ojciec) w celu wskazania na wrodzone prawo ojca do posiadania dziecka oraz do oczywistej odpowiedzialności za jego wychowanie.

288. Ten, kto dziedziczy majątek zmarłego jest zobowiązany do wychowywania dzieci, które zmarły mógł pozostawić.

288A. Karmienie dziecka piersią powinno trwać co najmniej dwa lata. Można jednak przerwać to przed upływem tego czasu, jeżeli oboje rodzice wyrażą na to zgodę. Werset ten oznacza także, że dziecka nie wolno odstawiać od piersi przed tym terminem bez pozwolenia matki.

235. W przypadku zaś ^atych z was, którzy umrą i pozostawią swe żony, ^bone (żony) oczekiwać będą w kwestii ich samych przez cztery miesiące i dziesięć dni. A kiedy dojdą do końca swojego okresu,²⁸⁹ nie spadnie na was żadna wina pod względem tego, co one uczynią ze sobą²⁹⁰ w sposób obyczajny. Allah jest Świadom tego, co czynicie.

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرْتَبِنَ
بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْتُمْ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَإِلَهُنَّ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٢٣٥﴾

236. Nie będziecie też obwiniani z powodu rzucenia wzmianki o waszej chęci poślubienia tych kobiet lub zachowywania tego pragnienia ukrytego w myślach. Allah wie, że będziecie myśleć o nich w związku z tym. Jednak nie zawierajcie z nimi kontraktu potajemnie,²⁹¹ z wyjątkiem tego, gdy wypowiedzie uczciwe słowo. Nie podejmujcie decyzji o więzach małżeńskich, dopóki wyznaczony okres nie dobiegnie końca. I wiedzcie, że Allah wie, co ukryte jest w waszych umysłach, więc strzeżcie się Go. I wiedzcie, że Allah najbardziej przebacza i jest Cierpliwy.

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطَابِ النِّسَاءِ
أَوْ كَلِمَتِكُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَرْتُمُنَّ
وَلَكِنْ لَا تُؤَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
مَعْرُوفًا وَلَا تَعْرِضُوا عُقْدَةَ الْبَيْتِ كَمَا تُبَيِّنُ
الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ
فَاعْدُوا لَهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٦﴾

^a2,241. ^b2,229.

289. 'Iddat lub okres oczekiwania w przypadku wdów opiewa na cztery miesiące i dziesięć dni, co w przybliżeniu odpowiada czterem kolejnym okresom menstruacji i czystości. Islam nakazuje dłuższy okres w przypadku wdowy na znak szacunku dla jej uczuć po śmierci męża, przez co związkowi małżeńskiemu dodaje godności i świętości.

290. Słowa „względem tego, co one uczynią ze sobą” odnoszą się oczywiście do ponownego zamążpójścia. W innym miejscu Koran powiada „I postarajcie się o małżeństwo dla waszych wdów” (24,33).

291. Mężczyźnie nie jest wolno otwarcie oświadczać się wdowie w okresie tego oczekiwania. Może najwyżej dać poznać w jakiś pośredni sposób swoje intencje. Pod żadnym jednak pozorem nie wolno mu sugerować otwarcia ani składać jawnych oświadczeń, ani też potajemnie się oświadczać. Także wdowie nie jest wolno wyrażać zgody na taką propozycję w czasie tych dni oczekiwania. Musi ona cierpliwie poczekać aż miną cztery miesiące i dziesięć dni z szacunku dla pamięci zmarłego małżonka, jak również po to, aby ewentualna ciąża ujawniła się, ponieważ kobiecie ciężarnej nie wolno jest zawierać związku małżeńskiego przed urodzeniem dziecka.

237. Nie będzie z waszej strony grzechem, jeśli weźmiecie rozwód z niewiastą, której nie dotknęliście lub jeśli nie ustaliliście dla niej posagu. Zabezpieczcie²⁹² je jednak przyzwoicie – bogaci wedle swoich możliwości, a biedni wedle swoich. Oto obowiązek nakładany na cnotliwych.

238. A jeśli rozwodzicie się z nimi zanim je dotknęliście, lecz ustaliliście już dla nich posag, wtedy połowa²⁹³ z tego, co wyznaczyliście, należna będzie od was, chyba że one to darują lub też ten, w którego rękach jest związek małżeński,²⁹⁴ posag ten daruje.^{294A} To zaś, byście darowali, bliższe jest sprawiedliwości. A nie zapominajcie czynić sobie wzajemnie dobro. Zaprawdę, Allah widzi, co czynicie.

239. „Zważajcie²⁹⁵ na Modlitwy, a zwłaszcza na Modlitwę środkową²⁹⁶, i stawajcie przed Allahem w uległości.

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ
أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَ مَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْجِبِ
قَدْرَهُ وَعَلَى الْمُقْتَدِرِ قَدْرَهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ۝

وَ إِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَ قَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرِضَةٌ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ النِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَ لَا تَسْأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَ الصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَ قَوْمُوا
لِلَّهِ قُنُوتِينَ ۝

23,10; 70,35.

292. To byłby przypadek wyjątkowy. Zdarza się czasami tak, że po zawarciu kontraktu małżeńskiego ujawniają się okoliczności, które powodują, że skonsumowanie małżeństwa jest trudne lub niepożądane. O takich przypadkach mówi ten werset i następny.

293. Jeżeli rozwód został dokonany po tym jak posag został już ustalony, lecz zanim mąż wszedł w swoją żonę, to musi on zapłacić połowę ustalonego posagu.

294. Zdanie „ten, w którego rękach jest związek małżeński” może oznaczać albo męża, albo strażnika rozwiedzionej kobiety, ponieważ podczas gdy po ślubie więzy małżeńskie znajdują się w rękach męża, przed małżeństwem ma je w swych rękach strażnik kobiety.

294A. *Ya'fū* może oznaczać „oddawanie lub wzrost”. Żona (lub strażnik) może oddać całość lub część tego, co jej się należy, albo mąż może zapłacić więcej niż należy się od niego. Oczywiście oczekuje się, że mąż okaże większą hojność.

295. Po zawarciu małżeństwa człowiek jakby rozluźnia się w kwestii Modlitwy. Poza tym, życie rodzinne mnoży troski zarówno kobiety, jak i mężczyzny. Stąd konieczność ponagrania par małżeńskich do regularnej i punktualnej Modlitwy.

296. Pogląd, iż jest to Modlitwa *'Asr*, popierany jest przez niektóre powiedzenia Świętego Proroka (Bukhari). Modlitwa ta wydaje się być tą, która przypada na czas wielu zajęć, kiedy człowiek zajęty jest wieloma rzeczami. Lecz w pewnym sensie każda Modlitwa jest „Modlitwą Środkową”.

240. ^aJeżeli jesteście w stanie strachu, wtedy wypowiadajcie swą Modlitwę idąc lub jadąc wierzchem²⁹⁷, lecz ^bkiedy jesteście bezpieczni, pamiętajcie o Allachu, jako że to On nauczył was tego, czego nie znaliście.

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَلَذِكُوا
اللَّهُ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٤٠﴾

241. ^cCi zaś z was, którzy umierając pozostawiają swe żony, zapiszą swym żonom utrzymanie na rok²⁹⁸, nie oddalając ich. Jeżeli jednak one same wyjdą z domu, wtedy nie spadnie na was żadna wina w odniesieniu do tego, co one ze sobą uczynią. Allah jest Potężny i Mądry.

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا بِحَبْلِ وَصِيَّتِهِ
يَرَازُوا لَهُمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ ؕ فَإِنْ
خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ
مِنْ مَعْرُوفٍ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤١﴾

242. Także w stosunku do niewiast rozwiedzionych powinno być ^autrzymanie²⁹⁹ zgodnie z tym, co uczciwe – obowiązek dla bogobojnych.

وَالْبُطْلَقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤٢﴾

243. W ten sposób Allah wyjaśnia wam swoje przykazania, abyście mogli je zrozumieć.

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٣﴾

^a4,102. ^b4,104. ^c2,235. ^d2,242; 65,8.

297. Najważniejszym przykazaniem jest przestrzeganie pięciu codziennych Modlitw. Muzułmaninowi w żadnych okolicznościach nie jest wolno rezygnować z modlitwy, o ile jest przy zdrowych zmysłach i w pełni świadomości. Jeśli nawet żyje w stanie olbrzymiego strachu, nie wolno mu nie odmawiać Modlitw i powinien czynić to jadąc konno czy idąc pieszo, biegnąc lub siedząc, lub nawet leżąc.

298. Okres oczekiwania dla wdowy, opisany w 2,235, opiewa na cztery miesiące i dziesięć dni i na mocy prawa może ona domagać się mieszkania i utrzymywania przez spadkobierców, jakich mógł pozostawić jej zmarły małżonek. Wspomniany tutaj jeden rok jest ustępstwem lub łaską na rzecz wdowy oprócz zamieszkania i utrzymania, o których mowa w 2,235. Ustępstwo to stanowi część jej części spadku, choć nie jest nakazem obligatoryjnym.

299. Tak jak poprzedni werset daje dodatkowe przywileje wdowie, obecny werset przyznaje takowe kobiecie rozwiedzonej. Nakaz ten ma szczególne znaczenie w przypadku kobiety rozwiedzonej, ponieważ w chwilach gorczy, która jest nieuchronna po rozerwaniu więzów małżeńskich, mężczyźni mają skłonność być niesprawiedliwymi wobec swoich byłych żon.

244. Czyż nie słyszałeś o tych, którzy wyszli³⁰⁰ ze swych domów, a było ich tysiące³⁰¹, obawiając się śmierci?³⁰² A Allah powiedział do nich: „Umrzyjcie”³⁰³. Potem przywrócił ich do życia. Zaprawdę, Allah jest Miłosierny wobec ludzi, jednak większość ludzi to niewdzięcznicy.

أَمْ تَوَلَّىٰ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ
حَدَرَاتٍ نَّبَتْ لِقَالِ لَهُمْ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

245. ^aWalczcie³⁰⁴ za sprawę Allacha i wiedzcie, że Allah jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

246. ^cKim jest ten, kto użyczy³⁰⁵ Allahowi godziwej pożyczki, aby On mógł ją dla niego pomnożyć? Allah zaś bierze i powiększa, i do Niego będziecie musieli powrócić.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ
لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ
إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

^a5,27. ^b2,191; 4,58. ^c57,12, 19; 64,18.

300. Kiedy Izraelici, będąc ściganymi przez faraona, opuścili Egipt i przekroczyli Morze Czerwone i przeszli do Azji, Mojżesz chciał, aby weszli do Ziemi Obiecanej, ale lud bał się mieszkających tam ludów i odmówił wejścia do tego kraju (5,25).

301. Biblia mówi o sześciuset tysiącach ludzi migrujących z Egiptu. Najnowsze badania stoją po stronie Koranu, który utrzymuje, że było ich zaledwie kilkanaście tysięcy („History of the People of Israel”, Ernst Renan, str. 145, 1888 oraz „History of Palestine and the Jews”, i. 174, John Kitto). Patrz także 2,61.

302. Izraelici uciekli z Egiptu, ponieważ ich dłuższy tam pobyt oznaczałby całkowite ich wyniszczenie. Faraon miał do dyspozycji najróżniejsze środki, dzięki którym mógł unicestwić istnienie Żydów. Patrz 2,50.

303. Wspomina się tutaj o wędrówce Izraelitów przez pustynię, po tym jak odmówili wejścia z Mojżeszem do Kanaanu. Działo się tak do czasu aż zginęło stare pokolenie, zaś nowe z jego nowym życiem weszło do Ziemi Obiecanej pod wodzą Jozuego. W innym miejscu Koran powiada: „Później podnieśliśmy was z martwych” (2,57).

304. Słowa te kierowane są do muzułmanów. Mówi się im, że ludzie, którzy nie boją się śmierci i nie są przygotowani dać siebie samych w ofierze dla zachowania istnienia narodowego i honoru narodu, nie zasługują na życie. Oto sekret postępu narodowego, którego naucza Koran.

305. Koran mówi o wydawaniu pieniędzy na sprawę Allacha jako o dawaniu Mu pożyczki – co oznacza, że pieniądze wydane dla propagowania sprawiedliwości, nie powinny być uważane za stracone.

247. Czy nie słyszałeś o przywód-
cach Dzieci Izraela po Mojżeszu, iż
rzekli do jednego ze swych Proroków:
„Wyznacz nam króla, abyśmy mogli
walczyć dla sprawy Allacha”? Odpo-
wiedział: ^a„Czy nie jest prawdopo-
dobnym, iż nie będziecie walczyć,
jeśli walka zostanie wam nakazana?”
Odrzekli: „Jaki mamy powód, żeby
nie walczyć³⁰⁶ za Allacha, skoro my i
nasi synowie zostaliśmy wypędzeni z
naszych domów?” Kiedy jednak
nakazano im walkę, odwrócili się z
wyjątkiem małej ich grupy. Allah
dobrze zna grzeszników.

248. A ich Prorok powiedział im:
„Allah wyznaczył dla was na króla
Tālūta³⁰⁷”. Odrzekli: „Jakże on ma
nami rządzić, skoro my mamy
większe prawo rządzić nim, i nie
posiada on obfitości bogactwa?”
Odrzekł: „Zaprawdę, Allah wybrał
go ponad wami i obsypał go obfitością
wzrostu wiedzy i siły ciała”. ^aAllah
daje władzę temu, komu zechce, i jest
Szczodry, Wszechwiedzący.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَكِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ
مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّنَا أَوِّدُ لَنَا مَلِكًا نُنَاقِلُ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٣٠٦﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٠٧﴾

^a4,78. ^b3,27.

306. Wspomniane wydarzenie wskazuje na polepszenie się warunków życia Izraelitów w czasie, do którego werset ten nawiązuje, a w porównaniu z czasami samego Mojżesza. W 5,25 Koran opowiada, że kiedy Mojżesz napominał swój lud, aby ten walczył z nieprzyjacielem dla sprawy Allacha, on odpowiedział „Idź ty i twój Pan i walczcie, my poczekamy tutaj”. Przeciwnie, w obecnym wersecie mówi się, iż odpowiedzieli tak: „Jaki mamy powód, aby nie walczyć dla sprawy Allacha, skoro zostaliśmy oderwani od naszych domów i naszych synów”. Jednakże owo polepszenie warunków było raczej tylko słowne, ponieważ kiedy nadszedł czas prawdziwej walki, wielu z nich zalało się i nie podjęło walki. Tak zatem wydarzenie to służy za ponure ostrzeżenie wobec muzułmanów, aby uważali, by nie pójść tą samą drogą.

307. Tālūt to przydawkowe imię króla Izraelitów, który żył około dwieście lat przed Dawidem i mniej więcej tyle samo lat po Mojżeszu. Niektórzy komentatorzy Koranu błędnie identyfikują Tālūt z Saulem. Opis zawarty w Koranie bardziej pasuje do Gedeona (Sdz rozdz. 6-8) niż do Saula. Gedeon żył około roku 1250 przed Chrystusem i Biblia nazywa go „dzielnym wojownikiem” (Sdz 6,12), co oznacza to samo, co Tālūt. Według niektórych autorów chrześcijańskich wspomniane tutaj wydarzenia odnoszą się do dwóch różnych okresów, które dzieli długa przerwa 200 lat. Autorzy ci powiadają o tym fragmencie jako o przypadku anachronizmu historycznego, który zawarty jest w Koranie. Fragment ten rzeczywiście mówi o dwóch różnych okresach czasu, ale nie ma w nim żadnego anachronizmu. Koran po prostu mówi tu o nich obu. Celem tego jest wykazanie jak zjednoczenie różnych plemion Izraela zaczęło się w czasach Gedeona, (czyli Tālūt), dwieście lat przed Dawidem, i jak ostatecznie zakończyło się w czasach Dawida. Słowa „po Mojżeszu” w poprzednim wersecie wskazują, że wydarzenie to miało miejsce w okresie, kiedy Izraelici jako

249. A Prorok ich powiedział im: „Znakiem jego władzy jest to, że otrzymacie serce³⁰⁸, w którym zapanuje spokój od Pana waszego oraz dziedzictwo³⁰⁹ dobra, pozostawione przez rodzinę Mojżesza i rodzinę Aarona – niesione przez aniołów. Zaprawdę, w tym jest Znak dla was, jeśliście wierni”.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهَا الْمَلَائِكَةُ ۗ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم ۖ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠٩﴾

250. A kiedy Tālūt wyprawiał się ze swymi siłami, powiedział: „Zaiste, Allah wypróbuje was za pomocą rzeki. Zatem ten, kto się z niej napije, nie jest ze mną, a i ten, który z niej popróbuje, na pewno nie jest ze mną z wyjątkiem tego,

لَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِبَيْتِكُمْ
بِهَرِيرٍ ۖ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۖ وَمَنْ لَّمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اعْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ

naród zaczęli nabierać określonego kształtu w historii. Przez dwieście lat po Mojżeszu byli oni podzieleni na różne plemiona i nie posiadali króla ani wojska. W roku 1256 przed Chrystusem z powodu ich niegodziwości Bóg oddał Izrael w ręce Madianitów, którzy plądrowali i mścili się przez siedem długich lat. Izraelici musieli chronić się w jaskiniach (Sdz 6,1-6). „A gdy Izraelici wołali do Pana z powodu Madianitów, Pan wysłał Izraelitom proroka... «Wybacz, Panie mój! – odpowiedział Mu – jakże wybawię Izraela? Ród mój jest najbiedniejszy w pokoleniu Manassesa, a ja jestem ostatni w domu mego ojca?»” (Sdz 6,7-8, 15). Zgadza się to z opisem w komentowanym wersecie i dotyczącym Tālūt. Co czyni identyfikację Tālūt z Gedeonem jeszcze pewniejszą, to fakt, że działo się to w czasach Gedeona, nie zaś w czasach Saula, że Izraelici poddawani byli próbie wody (opis tej próby podany jest w Biblii w Sdz 7,4-7). Opis w Koranie jest identyczny. Począwszy od Sdz 7,6, 7 dowiadujemy się, że po przeprowadzeniu tej próby Gedeonowi pozostało 300 mężczyzn. Warto zauważyć, iż pewien Towarzysz Świętego Proroka powiedział: „Było nas 313 mężów w bitwie pod Badr, a liczba ta zgodna jest z liczbą mężczyzn, którzy poszli z Tālūt (Timridhi, rozdz. o *Siyar*). Hadith także popiera wniosek, że Tālūt był właśnie Gedeonem. Co jeszcze popiera tożsamość Tālūt z Gedeonem, to fakt, że słowo to pochodzi od rdzenia, który w języku hebrajskim oznacza „powalić” (Enc. Bib.) lub „porąbać” (Jew. Enc.). Zatem Gedeon oznacza „tego, który powala swego przeciwnika na ziemię” zaś sama Biblia mówi o Gedeonie jako o „dzielnym wojowniku” (Sdz 6,12). Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

308. *Tābūt* oznacza (1) klatkę lub pudełko; (2) klatkę piersiową, wraz z żebrami i mieszczącym się wewnątrz sercem (Lane); (3) serce, które jest składnicą wiedzy, mądrości i pokoju (Mufradāt). Komentatorzy nie są zgodni co do znaczenia słowa *Tābūt*, zaś Biblia mówi o nim jako o arce lub klatce, podczas gdy opis w Koranie zdecydowanie wskazuje, że słowo to ma tutaj znaczenie „serca” lub „piersi”. Opis *Tābūt* w wersecie „w którym zapanuje spokój Pański” nie może stosować się do arki, ponieważ nie dając pokoju i spokoju innym, arka, o której mowa w Biblii, nie była w stanie ani zabezpieczyć Izraelitów przed porażką, ani przed uprowadzeniem jej samej przez wrogów Izraela. Nawet Saul, który zabrał ze sobą arkę podczas swoich kampanii, odnosił porażki, tak że żałowali go nawet jego wrogowie, aż w końcu odniósł haniebną porażkę i doszedł do swego kresu. Taka arka nie mogła być źródłem spokoju wśród Izraelitów. To, co dał im Bóg, to były serca pełne odwagi i wytrwałości, tak że kiedy wspominany spokój wreszcie na nich spłynął, skutecznie odparali ataki wroga i srogo go pokonali.

309. O innej łasce Bożej, danej Izraelitom, mówi się za pomocą słowa „dziedzictwo”. Bóg napenił serca Izraelitów szlachetnymi cechami, charakterystycznymi u ich przodków, potomków Mojżesza i Aarona. Dziedzictwo pozostawione przez potomków Mojżesza i Aarona nie było niczym materialnym, ale dotyczyło dobrych cech moralnych, którymi Izrael został napleniony w formie spadku po swoich przodkach.

kto weźmie tylko garść³¹⁰ wody swoją dłonią”. Oni jednak napili się wody, z wyjątkiem niewielu. A kiedy przeszli przez rzekę, on i ci, którzy wierzyli wraz z nim, powiedzieli: „Dzisiaj nie mamy dość sił przeciwko Jälûtowi^{310A} i jego wojskom”. Jednakże ci, którzy wiedzieli na pewno, że pewnego dnia spotkają Allacha, powiedzieli: „Ileż razy mała grupa zwyciężała dużą grupę na rozkaz Allacha! Allah wszak jest z wytrwałymi”.

فَسَرَبْنَا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَرَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا
اللَّهِ لَا كَمَ مِنْ قَبْلِهِ قَلِيلَةٌ عَلَيْهِمْ فَتَهُ كَثِيرَةٌ يَا ذَا
اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٣١٠﴾

251. I kiedy ruszyli, by spotkać się z Jälûtem³¹¹ i jego siłami, powiedzieli: „O Panie nasz, ^bwylej na nas wytrwałość i uczyni nasze kroki pewnymi, i ^cpomóż nam przeciwko niewiernemu ludowi”.

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِغْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أقدامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٣١١﴾

^a3,124; 8,66. ^b3,148, 201; 7,127. ^c2,287; 3,148.

310. Wyjątek dotyczący garści wody miał dwa różne cele: (1) pozwolić maszerującym siłom na nieco ulgi fizycznej przez zwilżenie wyschniętych gardel, ale jednocześnie niedopuszczenie do swobodnego picia wody, które podkopałoby ducha wojowników i spowodowałoby zapomnienie o wrogach; (2) uczynić tę próbę jeszcze bardziej dręczącą, ponieważ w wielu przypadkach człowiekowi łatwiej jest wytrzymać w ogóle bez czegoś, niż skorzystać z tego w ściśle ograniczonej ilości. Patrz Sdz 7,5-6. Słowo *Nahar* oznacza także „mnóstwo”. W tym sensie tego słowa werseł ten oznacza, że zostaną oni wypróbowani przez „mnóstwo”. Ci, którzy poddadzą się pokusie, nie będą mogli dokonać dzieła Bożego, lecz ci, którzy skorzystają umiarkowanie, osiągną sukces.

310A. *Jälût* to nazwa przydawkowa, oznaczająca osobę lub lud niegodziwy, walęsający się i atakujący innych. W Biblii równoległym tego imieniem jest Goliat (1 Sm 17,4), które oznacza „biegający, wścikający się i niszczący ducha” lub oznacza „przywódce” albo „giganta, olbrzymia” (Enc. Bib.; Jew. Enc.). Biblia używa tego imienia w odniesieniu do jednej postaci, ale słowo to w rzeczywistości oznacza grupę bezlitosnych korsarzy, choć można ją stosować wobec pewnych osób, symbolizujących cechy całej grupy. W komentowanym wersecie Koran najwyraźniej wykorzystuje to słowo w obu jego znaczeniach.

311. Jälût, o którym mowa w tym wersecie, nie oznacza osoby, lecz lud, podczas gdy słowo „sily” wskazuje na pomocników i towarzyszy tego ludu. Biblia mówi o Jälût w postaci Madianitów, którzy grabili i nekali Izraelitów oraz niszczyli ich kraj przez kilka lat (Sdz 6,1-6). Amalekici i wszystkie wschodnie plemiona towarzyszyli Madianitom w ich najazdach (Sdz 6,3) i stanowili „sily”. o których mowa w tym wersecie.

252. Rozgromili³¹² ich więc z rozkazu Allacha, Dawid zabił Jälüta, a Allah dał mu władzę i mądrość, i nauczył go tego, czego tylko chciał. I ^agdyby Allah nie odrzucał jednych przy pomocy innych, ziemia naprawdę byłaby pełna niezgody.³¹³ Ale Allah jest Panem łaski wobec wszystkich ludów.

253. Oto znaki Allacha. Mówimy ci o nich w prawdzie. Zaprawdę, tyś jest jednym z Posłańców.

CZEŚĆ III

254. ^bNiektórych spośród Posłańców wynieśliśmy ponad innych. ^cWśród nich są i ci, do których przemówił Allah. ^dNiektórych z nich wyniósł On w ich randze.³¹⁴ I ^edałiśmy Jezusowi, synowi Marii, wyraźne dowody oraz wzmocniliśmy go Duchem świętości. I gdyby Allah tego zechciał, ci, którzy byli po nich, nie walczyliby ze sobą nawzajem po tym, jak otrzymali wyraźne Znaki. Oni jednak nie zgadzali się ze sobą. ^fSpośród nich byli tacy, którzy uwierzyli, lecz byli i tacy, którzy nie uwierzyli. A gdyby Allah tego zechciał, nie walczyliby ze sobą wzajemnie. Allah jednak czyni to, czego pragnie.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَتَاعًا وَإِذْ
لَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمُ بَعْضًا لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣١٤﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ
الرُّسُلِينَ ﴿٣١٥﴾

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۗ وَآتَيْنَا
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَلْنَا الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَبَيْنَهُمْ
أَمَنٌ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَلْنَا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٣١٦﴾

^a22,41. ^b17,56. ^c4,156. ^d4,159; 19,58. ^e2,88. ^f4,56; 10,41.

312. Tälüt lub Gedeon był w stanie pokonać Jälüt lub Madianitów, lecz ostateczne ich pokonanie, o którym mówi ten werset oraz zabicie Jälüt miało miejsce dopiero w dwieście lat później, za czasów Dawida. Biblia mówi o zabitym przez Dawida człowieku jako o Goliacie (1 Sm 17,4), które to imię podobne jest do Jälüt. Prawdopodobnie przydawkowa nazwa nadana przez Koran ludowi pochodziła od jego przywódcy w czasach Dawida.

313. Słowa te stanowią istotę całej filozofii wszystkich wojen prawdy i sprawiedliwości. Wojna powinna być jedynie środkiem kontrolowania nieporządku i odnawiania pokoju, nie zaś środkiem tworzenia nieporządku i niweczenia pokoju oraz pozbawiania słabych narodów wolności.

314. Zwrot ten nie oznacza, iż istnieją tacy prorocy, do których Allah nie przemawia, ani że istnieją tacy, którzy nie są duchowo wynoszeni na wyżyny. Oznacza on jedynie, iż istnieją dwa

255. O wy, którzy wierzycie!
^aWydawajcie z tego, czym was obsypaliśmy, zanim nadejdzie dzień, w którym nie będzie ani kupowania, ani sprzedawania,³¹⁵ ani przyjaźni,³¹⁶ ani wstawiennictwa;³¹⁷ wszak to właśnie ci, którzy nie wierzą, sami sobie czynią zło.

256. Allah – nie ma boga poza Nim, ^dŻywym, Samoistnym i Wszecphodtrzymującym. Nie ogarnia Go drzemka ani sen. Do Niego należy wszystko, co znajduje się w niebiosach, oraz wszystko, co jest na ziemi. ^eKimże jest ten, kto odważa się wstawić do Niego, chyba że za Jego przyzwoleniem? ^fOn wie, co jest przed nimi, a co za nimi. Oni zaś nie obejmują umysłem z Jego wiedzy nic z wyjątkiem tego, co On zechce przed nimi odstłonić. Jego wiedza³¹⁸ rozciąga się ponad niebiosy i ziemię, a troska o nich nie męczy Go. On jest Wysoki, Wielki.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ
 أَنْ يَأْتِيَنَّكُمْ يَوْمَ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خَلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
 وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٥﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَلِيُّ الْغِيُورُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ
 وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
 ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
 أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
 عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

^a2,196; 14,32; 47,39; 57,11; 63,11. ^b14,32; 43,68. ^cPatrz 2,49. ^d3,3; 20,112; 25,59. ^ePatrz 2,49. ^f20,111

rodzaje proroków: (a) ci, którzy przynoszą nowe Prawo. Nazywa się ich Prorokami *Mukallam*. (b) Ci, których prorocstwo składa się jedynie z wzniosłości ich rangi duchowej. Tych nazywa się Prorokami *Ghair Mukallam*. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział, że Adam był Prorokiem *Mukallam* (Musnad).

315. Tego dnia zbawienia nie da się kupić. Będzie ono zależało tylko i wyłącznie od dobrych uczynków wraz z łaską Bożą.

316. Tego dnia nie będzie okazji zawierania nowych przyjaźni.

317. Patrz 85.

318. *Kursiy* oznacza tron, krzesło, podporę ściany; wiedzę; potęgę lub siłę (Aqrab). *Karasi* to liczba mnoga oznaczająca ludzi uczonych. Werset ten wspaniale opisuje Jedność Boga oraz Jego wielkie atrybuty. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że *'Ayat al-Kursiy* jest najwznioślejszym wersem w całym Koranie (Muslim).

257. ^aW religii nie ma przymusu.³¹⁹ Zaprawdę, droga właściwa odróżnia się od błędu, więc kto tylko odmówi bycia kierowanym przez grzeszników³²⁰, i wierzy w Allacha, ^bten zaiste chwytą za coś pewnego, co nigdy nie pęka. Allah zaś jest Wszystkoszyszący, Wszzechwiedzący.

258. ^cAllach jest Przyjacielem tych, którzy wierzą. ^dOn wyprowadza ich z wszelkiej ciemności na światło. ^ePrzyjaciółmi zaś niewierzących są ^ePrzyjaciółmi zaś niewierzących są grzesznicy, którzy wyprowadzają ich niejsze ciemności. Ci są mieszkańcami Ognia, w nim będą mieszkać.

259. Czy nie słyszałeś o tym, który spierał się z Abrahamem o jego Pana, ponieważ Allah dał mu królestwo? Kiedy Abraham powiedział: „Moim Panem jest Ten, który daje życie i przynosi śmierć”, tamten odrzekł: „Ja także daję życie i powoduję śmierć”. Abraham odpowiedział: „Dobrze, Allah sprowadza słońce ze Wschodu. Uczyni tak, aby przybyło z Zachodu”. W tej chwili niewierny zmieszał się.³²¹ Allah nie kieruje ludźmi niesprawiedliwymi.

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ تَصَدَّقَ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
مَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَسْكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَهُمُ الطَّاغُوتُ
يُخْرِجُونَهُم مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَٰئِكَ
أَحْسَبُ النَّارَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ
اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُبْتِغِي
قَالَ أَنَا أَحِبُّ وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي
بِالشَّمْسِ مِنَ الشَّرْقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
قَبْهَتِ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٩﴾

^a10,100; 11,119; 18,30; 76,4. ^b31,23. ^c45,20. ^d5,17; 65,12. ^e7,28; 16,101. ^f3,157; 9,116; 40,69; 57,3.

319. Nakaz (zawarty w poprzednim wersecie), aby składać określone ofiary dla sprawy religii i aby zwalczać przeciwników Islamu prawdopodobnie wywołał niewłaściwe zrozumienie, jakoby Allah pragnął użyć muzułmanów jako siły propagującej ich religię. Komentowany obecnie werset obala to niewłaściwe zrozumienie i nie tylko zakazuje muzułmanom w dosadnych słowach używania przemocy do nawracania niemuzułmanów na Islam, ale przedstawia powody, dla których w tym celu nie wolno jest stosować siły. Jest tak dlatego, że prawda oddzielona jest od błędu, tak że nie ma usprawiedliwienia dla używania siły. Islam to manifestacja Prawdy.

320. Tāgūt to ktoś, kto przekracza właściwe granice; Diabeł; taka osoba, która odwołuje innych z właściwej drogi; wszystkie bożki. Słowo to jest używane zarówno w liczbie pojedynczej, jak i w mnogiej (2,258 oraz 4,61).

321. Abraham był wielkim obrazoburcą. Jego lud czcił słońce i gwiazdy, zaś głównym bożkiem był Merodak (Marduk), pierwotnie bóg świtu (Enc. Bib. oraz Enc. Rel. Eth., ii, 296). Lud ten wierzył, że całe życie zależne było od słońca. Abraham bardzo mądrze pytał niewiernych, czy skoro bóg ten sprawował kontrolę nad życiem i śmiercią, to czy może odwrócić bieg słońca, od

260. Lub czyś nie słyszał o podobnym człowieku, który przechodził obok miasta,³²² które się zawaliło, i wykrzyknął: „Kiedy Allah przywróci je do życia po jego zniszczeniu?” Wtedy Allah spowodował, że człowiek ten umarł na sto lat³²³, a potem przywrócił go do życia i powiedział: „Jak długo pozostawałeś w tym stanie?” Ten odrzekł: „Byłem w nim przez dzień lub część dnia”.^{323A} Allah rzekł: „Tak jest, lecz^{323B} —

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْبَةٍ ذَهَبَ بِهَا وَيَدْعُ حَاوِيَةً عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَلَيْسَ فِي هَذِهِ اللَّهُ بِعَدَّ مَوْتِنَاهَا
فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتُ
قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتُ
مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَى طُعَمَائِكَ وَسُرَابِكِ ثُمَّ يُسَبِّئُهُ

k którego zależy życie. Taki niewierny człowiek nie mógł powiedzieć, że jego bóg nie może spowodować, aby słońce biegło z zachodu na wschód, bowiem w ten sposób obaliby swoje twierdzenie o słońcu sprawującym kontrolę nad życiem i śmiercią. Gdyby jednak powiedział, że jego bóg może to uczynić, to twierdziłby o możliwości sprawowania kontroli nad słońcem, co byłoby bluźnierstwem w oczach ludu, który czcił słońce. W ten sposób zmieszał się całkowicie i nie wiedział, co dalej mówić.

322. Powalone w ruiny miasto, o którym tutaj mowa, to Jerozolima zburzona przez Nabuchodonozora, króla Babilonu, w roku 599 p. Ch. Prorok Ezechiel znajdował się wśród Żydów zabranych przez Nabuchodonozora do niewoli do Babilonu. Jemu przyszło przechodzić w pobliżu tego miasta i być świadkiem straszego widoku zniszczonego miasta.

323. Ezechiel był oczywiście zszokowany tym widokiem i modlił się do Boga pełnymi patosu słowami, pytając kiedy miasto to znów zacznie żyć. Jego modlitwa została wysłuchana i Ezechiel miał widzenie, w którym dowiedział się, że odrodzenie miasta, o które się modlił, nastąpi za sto lat. Werset ten nie oznacza, że Ezechiel był rzeczywiście martwy przez sto lat. Widział on jedynie w swej wizji, że umarł, był martwy przez sto lat, a potem powrócił do życia. Koran czasami wspomina sceny widziane w widzeniach jako takie, które miały rzeczywiście miejsce, bez stwierdzania, iż widziane one były w widzeniu lub we śnie (12,5). Wizja ta oznaczała, a Ezechiel znaczenie to zrozumiał, że Dzieci Izraela będą pozostawać w niewoli i całkowitej degradacji narodowej przez około sto lat, po których otrzymają nowe życie i powrócą do swego świętego miasta. I tak się rzeczywiście stało. Jerozolima została zajęta przez Nabuchodonozora w roku 599 przed Chrystusem (2 Krl 24,10). Ezechiel miał prawdopodobnie to widzenie w roku 586 p. Ch. Miasto zostało odbudowane w około sto lat po zniszczeniu. Odbudowa zaczęła się w roku 537 p. Ch. za pozwoleniem i przy pomocy Cyrusa, króla Persji i Medii, i została zakończona w roku 515 p. Ch. Jeszcze piętnaście lat zajęto Izraelitom osiedlenie się w tym mieście, więc właściwie minęło sto lat od zniszczenia miasta do odrodzenia w nim nowego życia. Naiwnym jest myśleć, jakoby Bóg rzeczywiście spowodował śmierć Ezechiela i że pozostawał on martwy przez sto lat, a potem przywrócony został do życia. Powyższe bowiem nie byłoby odpowiedzią na jego modlitwę, która nie dotyczyła śmierci i zmartwychwstania żadnego człowieka, ale miasta reprezentującego cały lud.

323A. Słowa te mają wyrażać nieokreśloność czasu (18,20 oraz 23,114) i oznaczają, zgodnie ze sposobem wykorzystania przez Koran, że Ezechiel nie wiedział, jak długo pozostawał w tym stanie. *Yaum* nie oznacza tutaj dnia składającego się z 24 godzin, lecz czas w znaczeniu absolutnym (patrz 1,4). Słowa „pozostawałem cały dzień lub jego część” mogą też odnosić się do czasu, w jakim Ezechiel spał lub do czasu, w którym miał to widzenie. Najwyraźniej jednak Ezechiel uważał, że pytanie go o czas trwania jego wizji.

323B. *Bal* to partykuła oznaczająca (a) zniesienie tego, co następuje, jak w 21,27, lub też (b) przejście od jednego tematu rozmowy do innego, jak w 87,17. Tutaj *bal* użyte jest w tym drugim sensie.

przebywałeś też w tym stanie przez sto lat.³²⁴ Spójrz teraz na twoje pożywienie i na twój napój. One się nie zepsuły. Spójrz też na swego osła.³²⁵ A uczyniliśmy to, byś był Znakiem dla ludzi. I^a spójrz na kości, na to, jak je ułożyliśmy i później przyodzialiśmy w ciało”. I kiedy stało się to dla niego jasne, powiedział: „Wiem, że Allah ma taką potęgę, by czynić, co tylko zechce”.³²⁶

وَأَنْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ وَنُفِثَ إِلَى
 الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْفِثُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا عَصَا فَنُفِثَ بَيْنَ
 لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٢٦﴾

261. I przypomnijcie sobie, kiedy Abraham powiedział: „Panie mój, pokaż mi, jak dajesz życie zmarłym”. Bóg odpowiedział: „Czyż nie wierzysz?” Abraham odrzekł: „Tak, lecz proszę o to, by moje serce mogło się uspokoić”.³²⁷ Bóg odrzekł: „Weź cztery ptaki i uczyni, by przywiązały³²⁸ się do ciebie.

وَرَأَى قَالَ إِنِّي أَنزَلْتُ عَلَيْكَ مِنَ السَّمَاءِ نَارًا
 وَأَوْكَمْتُهَا نَارًا قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنَّ نَظْمِينَ فَلْيَبِئْسَ
 فُحْدًا تَرَبُّعًا فَمِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ
 عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ

^a23,15.

324. Zdanie „Jest tak, lecz ty pozostawałeś w tym stanie przez sto lat” wskazuje, że chociaż w pewnym sensie Ezechiel pozostawał w tym stanie przez sto lat (bowiem śnił, że był martwy przez sto lat), to stwierdzenie, iż oczekiwał przez cały dzień lub jego część, także było słuszne, ponieważ właściwy czas wizji był oczywiście bardzo krótki.

325. Aby pozwolić Ezechielowi zrozumieć ten fakt, Bóg skierował jego uwagę na jedzenie i picie oraz na jego osła. Fakt, iż jedzenie i picie nie zgnily jeszcze, a osioł nadal żył, wskazywał, że prorok oczekiwał jedynie przez dzień lub jego część. Słowa „spójrz na twego osła” wskazują także, iż Ezechiel miał tę wizję śpiąc na polu, kiedy jego osioł pozostawał przy nim, bowiem w niewoli Izraelici musieli pracować na polach jako rolnicy.

326. Ezechiel reprezentował swą osobą cały naród żydowski. Jego symboliczna śmierć na sto lat reprezentowała degradację narodową i smutek niewoli, bowiem to był okres, po którym Izraelici powrócili do siebie. Oto jak Ezechiel stał się Znakiem. Patrz także Ez rozdz. 37.

327. Różnica pomiędzy *Imān* (wiera) oraz *Imānān* (serce w stanie spokoju) polega na tym, że w tym pierwszym stanie człowiek wierzy, iż Bóg może coś uczynić, podczas gdy w tym drugim otrzymuje zapewnienie, że rzecz ta dokonana byłaby także w jego przypadku. Abraham rzeczywiście wierzył, że Bóg może przywrócić zmarłego do życia, ale to, czego pragnął, to było jego osobiste zadowolenie ze świadomości, że Bóg mógł uczynić to samo w przypadku jego własnego potomstwa. Nawiązując do komentowanego wersetu, Święty Prorok powiedział: „My bardziej zasługujemy na wątpliwości (*shak*) niż Abraham” (Muslim), gdzie słowo *shak* oznacza intensywne skryte pragnienie i oczekiwanie spełnienia, bowiem Święty Prorok nigdy nie miał wątpliwości co do obietnic i dzieł Bożych. Wykazuje to, że pytanie Abrahama nie było wywołane wątpliwościami, ale zwykłym wielkim pragnieniem.

328. *Surtu al-Ghusna Ilayya* oznacza „nachyliłem gałąź do siebie” (Lane). Przedimek *ilā* określa znaczenie słowa *Surhunna* w sensie nachylania, a nie ścinania.

Potem każdego³²⁹ z nich zanieś na wzgórze. Następnie zawołaj je – przybędą do ciebie w pośpiechu. Wiedźcie, że Allah jest Potężny i Mądry.

سَعْيًا وَعَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٢٩﴾

262. "Tych, którzy wydają swoje bogactwo dla sprawy Allacha, porównać można do ziarna zboża, które wydaje siedem kłosów, a w każdym z nich jest sto nasion. A Allah pomnaża je dalej temu, komu zechce, a jest On Hojny, Wszzechwiedzący.³³⁰

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أُنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سَنَابِلٍ مِائَةٌ وَجَبَتْ وَوَاللَّهُ يُضْعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢٩﴾

263. Dla tych, którzy wydają swoje bogactwo dla sprawy Allacha, a później nie mówią o tym, co wydali, z pogardą³³¹, czeka nagroda u Pana i to właśnie oni nie zaznają strachu ani nie będą żałować.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتِمُّونَ مَا أَنْفَقُوا مَتًّا وَلَا أُنَى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٣٠﴾

^a2,266; 30,40. ^b2,265; 74,7.

329. *Juz'* oznacza kawałek, część rzeczy. Tak zatem jeśli jakaś rzecz składa się lub zawiera grupę, słowo „część” oznacza każdego tej rzeczy członka.

Taka jest wizja Abrahama. W słowach „weź cztery ptaki” zawiera się implikacja, że jego potomstwo będzie upadać i podnosić się z upadku czterokrotnie, co doświadczone było wśród Żydów dwa razy i dwa razy powtórzyło się wśród następców Świętego Proroka Islamu, który był potomkiem Abrahama po Izmaelu. Potęga Żydów, potomków od czasów Abrahama do Izaaka, złamana została dwa razy, najpierw przez Nabuchodonozora, a później przez Tytusa (17,5-8. Enc. Brit. pod hasłem Żydzi). Za każdym razem Bóg podnosił Izraelitów z upadku, przy czym za drugim razem dokonał tego Konstantyn, władca Rzymu, który przyjął chrześcijaństwo. Podobnie potęga Islamu została najpierw gwałtownie wstrząśnięta, kiedy Bagdad poddał się hordom Tatarów, ale wkrótce powstał po tym okrutnym ciosie. Zwycięzcy zostali zwyciężeni, a wnuk Halaku, profanator Bagdadu, został nawrócony na Islam. Drugi upadek miał miejsce później, kiedy to miał miejsce ogólny i całościowy schyłek muzułmanów zarówno w sferze duchowej, jak i politycznej. Drugi renesans Islamu nastąpił w czasach Świętego Proroka.

330. W poprzednich wersetach mówi się, że Bożym prawem jest, aby Bóg dawał nowe zwycięstwa zasługującym na to narodom po tym, jak umarli – Izrael zaś jest tego dobrym przykładem. Mówi się też później, że potomstwo Abrahama podniesie się z upadku czterokrotnie, Izraelici dwa razy i Izmaelici też dwa. W celu przygotowania muzułmanów do tego odrodzenia, Bóg sięga po środki postępu narodowego i napomina wiernych, aby dobrowolnie łożyli na sprawę Bożą.

331. Każdy dobry uczynek można zniweczyć, zaś zniweczenie łożenia na sprawę Allacha oznacza późniejsze *Mann* (chwilowe opowiadanie o czymś dobrym uczynku) oraz *Adhā* (kontynuowanie tego ze szkoda). Ci, którzy wydają swoje bogactwo na sprawę Allacha, nie mogą niepotrzebnie i w niewłaściwym miejscu wspominać o wydatkowanych pieniądzach oraz usługach na rzecz Prawdy, ponieważ czyniąc tak zmierzaliby do *Mann* (wyśmiewanie się). Podobnie też zachęca się ich, aby niczego nie żądali w zamian za swój wkład.

264. ^aMiłe słowo i przebaczenie³³² są lepsze niż dobroczynność, za którą idzie krzywda. Allah jest Niezależny, Cierpliwy.

قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا
أَذَىٰ وَٱللَّهُ عَفِيفٌ ۝٢٦٤

265. O wy, którzy wierzyacie! ^bNie czyńcie waszej jałmużny próżną poprzez wymówki i krzywdę, jak ten, ^ckto wydaje swe bogactwo, aby widzieli³³³ to ludzie, i nie wierzy w Allacha ani w Dzień Ostatni. Jego położenie jest jak przypadek pokrytej ziemią gładkiej skały, na którą spada obfity deszcz, pozostawiając ją nagą i twardą. ^dOni nie zabezpieczą niczego z tego, co zarobią. Allah wszak nie kieruje ludźmi niewiernymi.

يَأْتِيهَا ٱلَّذِينَ أَمْوَالٌ لَّا يُبْطِلُونَهَا صَدَقَتِكُمْ يَأْتَسِرُونَ
وَٱلَّذَىٰ كَالَّذى يُنْفِقُ مَالَهُ رِيقًا وَنَسَاءً وَٱلَّذَىٰ
يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَكَرَّهَ صَدَقَاتُ ٱلَّذَىٰ
يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَٱللَّهُ لَا يَهْدى
ٱلْقَوْمَ ٱلْكَافِرِينَ ۝٢٦٥

266. Przypadek zaś tych, którzy wydają swe bogactwo, by przypodobać się Allahowi i wzmocnić³³⁴ swe dusze, jest jak przypadek ogrodu na wzgórzu³³⁵. Spada nań obfity deszcz, by mógł on wydać dwakroć tyle owoców. A jeśli nie spada nań obfity deszcz, to wystarczy i lekki. Allah widzi, co czyńcie.

وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيُبْتَغُوا رِضَاً
مِّنْ ٱللَّهِ وَتَثْبِيحًا مِّنْ أُنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ يَّرْبُوْنَ
أَصَابَهَا وَابِلٌ فَٱتَّأَتْ أَكْمَامًا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا
وَابِلٌ فَظُلٌّ ۝٢٦٦ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝٢٦٧

^a47,22. ^bPatrz 2,263. ^c4,39; 8,48. ^d14,19. ^ePatrz 2,262.

332. Lepiej jest, żeby wypowiedzieć słowo współczucia lub przeprosić osobę proszącą o pomoc, niż udzielić pomocy, a potem tę osobę zranić; albo żeby ukrywać chęć tej osoby, która przychodzi z chęcią o pomoc i powstrzymywać się od opowiadania o tym innym ludziom, żeby osoba ta nie poczuła się urażona lub poniżona. Oto znaczenie *Maghfirat*.

333. W innym miejscu muzułmanów zachęca się gorąco do wydawania swoich pieniędzy otwarcie (2,275), jako że inni muzułmanie mogą pójść za dobrym przykładem. Jednakże ten, kto nie wierzy w Boga, wydaje swoje pieniądze tylko po to, aby uzyskać aprobatę społeczeństwa. Taki człowiek traci wszelkie prawo do oczekiwania nagrody od Boga.

334. Wydawanie pieniędzy na sprawę Allacha wzmacnia duszę człowieka, ponieważ przez wydawanie ciężko zapracowanych pieniędzy człowiek dobrowolnie nakłada na siebie brzemię, które z kolei czyni go silniejszym w wierze.

335. Serca wiernych, którzy wydają dobrowolnie swoje pieniądze dla sprawy Boga, są jak wzniesione wysoko fragmenty terenu. Obfity deszcz, który czasami jest szkodliwy dla terenów nisko położonych, nie może im uczynić niczego złego. Z drugiej strony, korzysta ten teren z deszczu, bez względu na to, czy jest on obfity czy słaby.

267. Czyż ktoś spośród was pragnąłby mieć ogród palmowy i winogrodowy ze strumieniami płynącymi poniżej, z wszystkimi rodzajami owoców – podczas gdy uderzył go starszy wiek, a jego potomstwo jest słabe – i żeby potężna trąba powietrzna zniszczyła ten ogród i żeby cały splonął?³³⁶ W ten sposób Allah czyni swe Znaki dla was wyraźnymi, abyście się zastanowili.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كُنْتُمْ لَهْ جَنَّةٌ مِّنْ جَنَّاتٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ ضَعُفٌ فَأَصَابَهَا إِعْصَابٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

268. O wy, którzy wierzycie! Wydawajcie spośród tych dobrych rzeczy, które zdobyliście, jak i z tego, co my dajemy wam z ziemi. I nie szukajcie z tego, co złe, byście mogli wydawać z tego, jeśli byście sami nie mieli z tego brać, chyba że patrzycie na to przez palce.³³⁷ I wiedzcie, że Allah jest Niezależny, Godny Chwały.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَسَّمُوا الْغَنِيَّةَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسُمُ بِأَجْدِيهِ إِلَّا أَنْ تُعْضُوا فِئْتَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٨﴾

269. ^aSzatan napawa was strachem z powodu biedy³³⁸ i zachęca was do tego, co odrażające³³⁹, podczas gdy Allah obiecuje wam przebaczenie i obfitość. Allah wszak jest Szczodry, Wszzechwidzący.

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنِّهٖ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

*Patrz 2,170; 24,22.

336. Dzięki temu podobieństwu wierzącego ostrzega się, że jeśli wydaje swoje pieniądze dla pokazania siebie lub jeśli po datku następują wypominania, wszystko, co wydał pójdzie na marne.

337. Werset ten oznacza, że wierni powinniłożyć na sprawę Boga to, co dobre i czyste. Bowiem nawet prawnie zarobione pieniądze mogą zawierać coś złego. Stare i używane rzeczy można dawać biednym, lecz nie można na ten cel przeznacząć artykułów zużytych.

338. *Faqara* oznacza: wywiercił dziurę w perle; *Faqura* oznacza: stał się biednym i potrzebującym; zaś *Faqira* oznacza: narzeka na swój kręgosłup. Tak zatem *Faqr* oznacza biedę; chęć, lub potrzebę, która łamię człowiekowi plecy; troskę lub chęć lub niepokój umysłu (Lane).

339. Werset ten obala szatańskie obawy, że dobrowolne wydawanie pieniędzy na sprawę Boga może uczynić człowieka biednym. Przeciwnie, podkreśla on, że jeśli bogaci ludzie nie będą dobrowolniełożyć na sprawę Boga, wynikiem będzie narodowy *Faqr*, czyli kraj będzie cierpiał gospodarczo i upadał moralnie, ponieważ jeżeli nie zaspokoij się stosownie podstawowych potrzeb najmniej szczęśliwych członków społeczeństwa, ulegać oni zaczną pokusie sięgania do *Fahshā'* (środków nieczystych i niemoralnych), aby zarobić na życie.

270. ^aOn daje mądrość³⁴⁰ tym, których wybierze, a kto tylko otrzyma mądrość, już otrzymuje obfitość dobra. I nikt nie będzie ostrożnym z wyjątkiem tych, którzy obdarzeni zostali zrozumieniem.

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

271. I cokolwiek będziecie wydawać lub ślubować³⁴¹, wszystko to Allah zna. Dla złoczyńców zaś nie będzie żadnej pomocy.

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧١﴾

272. Jeśli dajecie ^cjałmużnę otwarcie, to jest to słuszne i dobre, lecz jeśli ukrywacie ją i dajecie ją biednym, to jest to lepiej³⁴² dla was i ^dOn daruje wam wiele³⁴³ spośród waszych złych uczynków. Allah jest Świadomy tego, co czynicie.

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَيَنْتَهَىٰ وَإِنْ تَخْفَوْهَا وَتُوْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٢﴾

273. ^eNic jest twoim obowiązkiem to, by szli właściwą drogą. Allah wszak prowadzi tych, których chce. I wszystko, co wydacie z bogactwa³⁴⁴, płynąca z tego korzyść będzie dla was samych, bowiem wydajecie tylko po to.

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا

^a17,40. ^b22,30; 76,8; ^c9,60, 103, 104. ^d4,32; 8,30; 29,8; 64,10; 66,9. ^e28,57; 92,13.

340. Werset ten oznacza, że nakaz dotyczący wydawania pieniędzy na cele dobroczynne jest sekretem postępu narodowego i dobrobytu i że opiera się on na mądrości.

341. Istnieje pewna tradycja dotycząca tego, że Święty Prorok nie aprobował czynienia warunkowych ślubowań co do spełniania nieobligatoryjnych aktów dobroci; jeśli jednak człowiek tak czyni, spełnienie ślubowania jest konieczne.

342. Islam w najmądrzejszy sposób zaleca obie formy dawania jałmużny, otwarty i potajemny. Dając jałmużnę otwarcie, człowiek ustanawia dobry przykład do naśladowania. W niektórych wypadkach potajemne dawanie jałmużny jest lepsze, ponieważ wtedy człowiek powstrzymuje się od ekspozycji biedy wobec swoich biedniejszych braci, jak też w takim sposobie dawania jałmużny istnieje mniej okazji do poczucia dumy.

343. Partykuła *min* mogła być użyta albo dla podkreślenia, albo w sensie „wiele” lub „trochę”.

344. Wykorzystanie słowa *Khair*, które oznacza też coś dobrego (Lane), powiększa zakres dobroczynności i nie ogranicza go do wydawania samych pieniędzy. Słowo to zawiera w sobie znaczenie czynienia dobrze w jakiegokolwiek formie czy kształcie.

by przypodobać się Allahowi.³⁴⁵ Wszystko, co wydacie ze swego bogactwa, *zostanie wam zwrócone w całości pałni i nie zostaniecie pokrzywdzeni.

إِنَّمَا رِجْوَ وَجْهَ اللَّهِ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤْتِكُمُ اللَّهُ
وَأَنْتُمْ لَا تظَلُمُونَ ﴿٣٤٥﴾

274. Jałmużna jest dla tych ludzi biednych, którzy zatrzymani³⁴⁶ są na drodze Allacha i nie są w stanie poruszać się po kraju. Ignoranci uważają, że ludzie tacy nie mają potrzeb, ponieważ powstrzymują się od żebrania. ^bPowinieneś poznawać ich po ich wyglądzie.³⁴⁷ Oni nie żebrzą od ludzi natarczywie.³⁴⁸ I cokolwiek z bogactwa^{348A} wydajecie, zaprawdę, Allah doskonale o tym wie.³⁴⁹

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ
حَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ
التَّحْقِيفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ
عَلَانِيَةً وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٣٤٦﴾

275. ^cCi, którzy wydają swoje bogactwo w nocy i w dzień potajemnie i otwarcie, oni mają swą nagrodę u Pana. Nie spadnie na nich strach ani nie będą żałować.

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٤٧﴾

^a2,282; 4,174; 8,61; 39,11. ^b48,30. ^c13,23; 14,32; 16,76; 35,30.

345. Słowa te stanowią wielkie świadectwo wrodzonej dobroci Towarzyszy Świętego Proroka. Znaczy to, że nie potrzebowali oni żadnego przykazania, byłożyć swoje dobra dla sprawy Allacha. Oni już tak czynili z instynktownego pragnienia podobania się Mu.

346. Okoliczności ograniczają czasami człowieka do pozostania w miejscu, w którym nie może on zarabiać na życie. Takie osoby szczególnie zasługują na pomoc od lepiej uposażonych członków społeczeństwa. Do kategorii tej należą na ogół dwa rodzaje ludzi: (a) ci, którzy dobrowolnie pozostają przy Męzu Bożym, nigdy od niego nie odstępując, by jak najwięcej skorzystać na tym duchowo. (b) Ci, którzy zmuszeni są do pozostawania we wrogim otoczeniu, pozbawieni są najpotrzebniejszych do życia rzeczy.

347. *Simā* oznacza rozpoznawanie znaku lub też ogólnego wyglądu, który ma być tym znakiem (Aqrab).

348. Werset ten przypadkowo wychwala tych szanujących się ludzi, którzy powstrzymują się od żebractwa oraz wskazuje na niestosowność żebrania, jak oznaczają to słowa *Ta'afuf* (powstrzymanie się od rzeczy niewłaściwej lub nieprawnej) oraz *Ilhāf* (z natarczywością).

348A. *Khair* oznacza bogactwo; wielkie bogactwo; bogactwo uczciwie zarobione (Mufradāt).

349. Istnieją dwie kategorie dobroczynności – obowiązkowa *Zakāt* oraz nieobowiązkowa *Sadaqah*. *Zakāt* to zbieranie przez państwo od muzułmanów posiadających określoną ilość pieniędzy lub majątku. Tak zebrane dobro wydawane jest przez państwo na biednych, potrzebujących i sieroty, na wdowy i podróżników, itp. Otrzymujący pomoc nie wiedzą skąd te pieniądze pochodzą. *Zakāt* to kontrola państwa, a nie dobroczynność. *Sadaqah* to rzecz dobrowolna, to jałmużna dawana ludziom potrzebującym z chęci niesienia pomocy innym. Wywołuje ona współczucie wśród dobrze sytuowanych wobec ich biednych braci oraz wdzięczność biednych wobec ich dobroczyńców. Służy też jako środek rozróżniania szczyrych wiernych od nieszczyrych.

Ci, ^ak którzy polykają zyski³⁵⁰, nie powstają, chyba że tak jak powstaje ktoś, kogo Szatan napełnił szaleństwem.³⁵¹ Jest tak, ponieważ powiada: „Handel jest także jak zysk”, podczas gdy Allah uczynił handel prawowitym, zysk zaś nieprawym. Jeśli zatem ktoś otrzymuje napomnienie od swego Pana i nie zrzeka się, wtedy to, co otrzymał w przeszłości, będzie jego – jego sprawa spoczywa w rękach Allacha. Ci zaś, którzy do tego powracają, są mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي
يَخْتَبِطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا
الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا
فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ
وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٥١﴾

277. Allah wykreśli³⁵² zysk i ^bspowoduje, że dobroczynność wzrośnie.

يَنْحَقِ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُغِيْبُ

^a3,131; 30,40. ^b30,40.

350. *Ribā* znaczy dosłownie nadmiar lub dodatek i oznacza dodatek ponad zasadniczą sumę (Lane). W tym znaczeniu zawiera się i lichwa, i korzyść. Według Hadith „każda pożyczka mająca na celu korzyść” zawiera się w tej właśnie definicji. Konotacja *Ribā* nie jest całkowicie identyczna z „korzyścią”, jak się to powszechnie rozumie. Jednak z braku lepszego słowa jako ekwiwalentu można używać słowa „korzyść”. W rzeczywistości każdy warunek żądający sumy przekraczającej sumę pożyczki to „korzyść”, bez względu na to, czy rzecz dotyczy innej osoby, czy banku, jakiegoś przedsiębiorstwa lub poczty czy jakiegokolwiek innej organizacji. „Korzyść” nie ogranicza się do pieniędzy. Określenie to rozszerza swój zasięg na wszelkie dobra, które są pożyczane na zasadzie takiej, że mają być oddane z nadmiarem.

351. Słowa te oznaczają, że tak samo jak człowiek szalony nie zdaje sobie sprawy z konsekwencji swojego postępowania, podobnie ludzie pożyczający pieniądze nie są świadomi ohydy szkód moralnych i ekonomicznych wyrządzanych innym ludziom, społeczeństwu i całemu światu. *Ribā* stanowi też pewien element szaleństwa wobec człowieka pożyczającego pieniądze w tym sensie, że całe jego zajęcie wyciąganiem korzyści czyni go nieczulym na wszelkie dobre cele. *Ribā* jest w Islamie czymś zabronionym, ponieważ przyciąga bogactwo w ręce niewielkiej liczby ludzi, a przez to niszcząco wpływa na równy jego podział. Działanie takie wywołuje lenistwo u ludzi pożyczających pieniądze i zabija w nich wszelkie pobudki do pomagania innym oraz zatyka wszelkie źródła zachowania nacechowanego współczuciem. Człowiek pożyczający pieniądze czerpie korzyści z potrzeb i złego położenia innych. Podczas gdy z jednej strony *Ribā* powoduje, że pożyczający wykorzystuje potrzeby innych ludzi, tworzy u dłużnika tendencję do czynienia rzeczy pośpiesznie i nieuważnie, zaciągając dług bez względu na możliwość oddania go, szkodząc w ten sposób samemu sobie oraz pożyczającemu. *Ribā* prowadzi także do wojny. Żadna dłuższa wojna nie jest możliwa bez pożyczek, z których korzyści ostatecznie prowadzą do gospodarczej ruiny zarówno zwycięzców, jak i pokonanych. System łatwych pożyczek umożliwia rządowi prowadzenie niszczących walk, ponieważ mogą one zyskiwać całą swoją machinę wojenną bez sięgania do bezpośrednich podatków. Islam zabrania wszelkiego rodzaju uzyskiwania korzyści. W czasach współczesnych interesy tak nierozłącznie związane są z korzyścią, że prawie niemożliwym jest uniknięcie tego. Gdyby jednak doprowadzić do zmiany systemu i otaczających go warunków, interesy bez korzyści byłyby możliwe, jak w czasach, kiedy Islam dopiero powstawał.

352. Powyższe wydaje się być proroctwem mówiącym, że gospodarka oparta na korzyściach w końcu zniknie i zostanie zniszczona.

Allach nie miłuje nikogo, kto jest potwierdzonym niewiernym i acygrzesznikiem.

كُلِّفَ الْكُفَّارِ آثِمِينَ ﴿٢٨٦﴾

278. Zaprawdę ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, ^adopełniają Modlitwy i płacą Zakāt, otrzymają swoją nagrodę od Pana, nie spadnie na nich strach ani nie będą żałować.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

279. O wy, którzy wierzycie! Okazujcie bojaźń przed Allachem i porzućcie to, co pozostało z zysków, o ile prawdziwie wierzycie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ
الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

280. Lecz jeśli tego nie uczynicie, strzeżcie się wojny z Allachem i Jego Posłańcem. Jeśli zaś okażecie skruczę, będziecie mieć swego pryncypała. W ten sposób nie będziecie krzywdzić ani nie będziecie krzywdzeni.

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِن تَتُوبُوا فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

281. A jeśliby dłużnik był w ciężkim położeniu, dajcie mu dodatkowy czas, aż będzie mu lżej.³⁵³ I żebyście darowali to jako dobroczynność, byłoby to dla waszego dobra – gdybyście tylko wiedzieli.

وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

282. I strzeżcie się dnia, kiedy będziecie musieli powrócić do Allacha. ^bWtedy każdej duszy w pełni odpłaci się za to, co się jej należy. A oni nie będą skrzywdzeni.

وَ اتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ فَتَعْلَمُونَ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

283. O wy, którzy wierzycie! Kiedy pożyczacie od siebie na ustalony czas, zapisujcie to. I niechaj skryba napisze to wiernie w waszej obecności.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ آجَلٍ
فَسْجُدْوا لَهُ كِتَابًا وَّلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَ

^aPatrz 2,4. ^bPatrz 2,273. ^c96,5.

353. Islam nawołuje do pożyczania, lecz powinny to być pożyczki bezinteresowne. Jeżeli dłużnik znajdzie się w sytuacji napiętej w czasie wyznaczonym na zwrot pożyczki, powinien otrzymać niejako ulgę i przedłużenie terminu do czasu poprawienia się warunków.

Żaden skryba nie powinien tego odmawiać, ponieważ °Allah go nauczył; niechaj zatem pisze i niechaj dłużnik dyktuje.³⁵⁴ On to powinien bać się Allacha, jego Pana, i niczego z tego nie przeczyć. Jeśli jednak osoba zaciągająca dług byłaby słabego pojmowania lub słaba, lub niezdolna do samodzielnego dyktowania, niechaj ktoś, kto może chronić jej interesów, dyktuje sprawiedliwie. Zawołajcie też dwóch świadków spośród waszych ludzi. A gdyby nie można było zawołać dwóch mężczyzn, wtedy zawołajcie mężczyznę i dwie niewiasty, takich, jakich przyjmiecie za świadków, po to, że gdyby jedna z kobiet zapomniała, to druga mogła jej przypomnieć. Świadkowie nie powinni odmawiać, kiedy się ich wzywa. Nie odnoście się ze sprzeciwem do zapisywania bez względu na to, czy dług jest duży czy mały, tak samo w odniesieniu do wyznaczonego czasu spłaty. Jest to bardziej sprawiedliwe w oczach Allacha i czyni świadectwo pewniejszym i z pewnością bardziej uchroni was przed długiem. Zatem zapisujcie, a chyba że chodzić będzie o gotową transakcję, zawieraną między wami na pniu, w którym to przypadku nie będzie z waszej strony grzechem, jeśli tego nie zapiszecie.^{354A}

لَا يَأْب كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ
 وَ لِيُبَلِّغِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلِيَتَّقِيَ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
 يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِن كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
 أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَلَّ هُوَ فَلْيَسْمَلِ
 وَلِيَّهُ بِالْعَدْلِ وَ اسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ
 فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَ امْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ
 مِنَ الشَّهَادَةِ أَن تَضَلَّ أَحَدُهُمَا فَتَدْرُكُوا أَحَدَهُمَا
 الْآخَرَ وَ لَا يَأْب الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَ لَا تَسْمُوا
 أَن تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ آجِلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ
 عِنْدَ اللَّهِ وَ أَقْوَمٌ لِلشَّهَادَةِ وَأَذَىٰ لِّالَّذِينَ لَا أَن
 تَكُونُ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَ اسْتَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَ لَا

^{44,30.}

354. Osoba pożyczająca od kogoś, a nie pożyczająca komuś, powinna dyktować warunki, ponieważ (1) to pożyczkobiorca zaciąga dług, a sprawiedliwość wymaga, aby słowa określające dług dobierał pożyczkodawca; (2) należy u pożyczkodawcy pozostawiać jakiś dokument, nie zaś u pożyczkobiorcy. Tak zatem pożyczkodawca dyktuje warunki, co niejako jest gwarancją poprawności sum oraz warunków spłaty i uniemożliwia powstawanie konfliktów.

354A. Wniosek jest taki, że lepiej byłoby mieć pisemną umowę nawet w przypadku takim jak notatka gotówkowa czy czek.

Mieście też świadków, kiedy sprzedajecie jedni drugim,^{354B} i niechaj nie stanie się krzywda ani skrybie, ani świadkowi. Gdybyście tak postąpili, z pewnością byłoby to z waszej strony nieposłuszeństwem. I bójcie się Allacha. Allah was naucza i Allah zna wszystkie rzeczy całkowicie dobrze.

284. A gdybyście byli w podróży i nie mogli znaleźć skryby, wtedy dajcie zastaw z własności.³⁵⁵ A jeśli jeden z was powierza coś innemu, niechaj tedy ten, komu się powierza, weźmie to i niechaj boi się Allacha, swego Pana. A nie^a ukrywajcie świadectwa. Kto bowiem je ukrywał, tego serce jest z pewnością grzeszne. Allah zaś dobrze zdaje sobie sprawę z tego, co czynicie.

285. Do Allacha należy wszystko to, co w niebiosach i co na ziemi. I nie jest ważne czy odkrywacie to, co jest w waszych umysłach, lub pozostawiacie to w ukryciu. Allah^b wezwie was, abyście się z tego rozliczyli.³⁵⁶ ^cWtedy On przebaczy, komu zechce, oraz ukarze tych, których zechce ukarać. Allah ma taką moc, by czynić wszystko to, czego zapragnie.³⁵⁷

يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ نَسَوْنُ
بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٣٥٤﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ
مَقْبُوضَةً فَإِنْ مِنْ بَعْضِكُمْ بَعْضًا فليؤدِّ الَّذِي
أُوتِيَ مِنْ أَمَانَتِكُمْ وَلِيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْفُرُوا الشَّهَادَةَ
وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ أَثِمَّ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
عَلِيمٌ ﴿٣٥٥﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبْذَرُوا
مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تَخْفَوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَخْفَى
عَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٣٥٦﴾

^a2,141; 5,107. ^b21,48. ^c5,19, 41; 48,15. ^dPatrz 2,137.

354B. Powyższe dotyczy wielkich transakcji.

355. Pożyczki można także dokonywać w formie zastawu. Jedna strona otrzymuje potrzebne pieniądze, a druga jakiś stosowny za nie zastaw. Taka forma transakcji praktycznej zgodna jest z naturą *Amānah*, czyli zaufania lub depozytu dotyczących obu stron. Łącząc pożyczkę z zaufaniem wskazuje się na to, że pożyczka powinna być zwracana z taką samą troską i uczciwością, z jaką składano depozyt.

356. Słowo *bihi* oznacza: (a) na zasadzie lub na podstawie; (b) ponieważ lub z powodu; przez to zdanie to znaczyłoby „Allah zawoła cię, abyś się z tego wytłumaczył”, czyli żadna ludzka myśl ani uczynek nie przejdzie bez wytłumaczenia lub rozliczenia się z niej, i nawet jeśli zostanie ukryta, zostanie ukarana lub nagrodzona wedle woli Allacha.

357. Zwrot „wola lub łaska Boga” określa raczej istnienie jakiegoś naturalnego prawa (7,157). Jednak w przypadku Allacha to właśnie Jego wola stanowi Prawo, dlatego Koran użył tego

286. Ten Nasz Posłaniec wierzy w to, co zostało mu objawione od Jego Pana, a i podobnie czynią wierni. Wszyscy oni wierzą w Allacha, Jego aniołów, w Jego Księgi i Jego Posłańców,³⁵⁸ powiadając: „Nie czynimy rozróżnień między Jego Posłańcami”. I powiadają: „Usłyszeliśmy i jesteśmy posłuszni. Panie nasz, ^a błagamy Cię o przebaczenie, albowiem do Ciebie wszystko powróci”.

أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ
كُلٌّ أَمَّنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفَرُّونَ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَبِعْنَا وَأَطَعْنَا أَغْفِرَ لَنَا
رَبَّنَا وَالْيَاكُوفُ الْمَصْبُورُ ﴿٣٥٨﴾

287. ^bAllach nie obarcza żadnej duszy ciężarem ponad jej możliwości.³⁵⁹ Otrzyma ona nagrodę, na jaką sobie zasłuży, jak i karę, jaką ściągnie na siebie.³⁶⁰ Panie nasz, nie karz nas, jeśli zapomnimy lub popełnimy błąd³⁶¹, oraz, Panie nasz, nie obar-

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا
رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحِثْ عَلَيْنَا مَا أَطَقْنَا لَنَا بِهِ

^a3,148, 194; 60,6. ^bPatrz 2,234. ^c3,148.

wyrażenia, aby wskazać (1) że Bóg jest ostatecznym autorytetem we wszechświecie; oraz (2) że Jego Wola jest Prawem oraz (3) że Jego Wola manifestuje się w sposób sprawiedliwy i dobroczynny, jako że to On jest Władcą i Posiadaczem doskonałych atrybutów (17,111).

358. Dobre uczynki są rzeczywiście najważniejszym sposobem uzyskiwania oczyszczenia, mają jednak swoje źródło w czystości serca, co można osiągnąć jedynie poprzez właściwe przekonania. Stąd werseł ten wymienia szczegółowo podstawowe wierzenia, których naucza Koran, to znaczy wiarę w Boga i Jego aniołów, w Jego Księgę i Jego Posłańców, oraz w porządek naturalny.

359. Zdanie to stanowi poważne odrzucenie doktryny Prześlągania (pokuty). Zawiera ono w sobie dwie ważne zasady: (1) że przykazania Boże są zawsze dawane stosownie do zdolności człowieka i jego naturalnych ograniczeń. (2) Ze oczyszczenie moralne tego świata niekoniecznie oznacza całkowite wyswobodzenie się od wszelkich rodzajów niepowodzeń i niedociągnięć. Wszystko, czego oczekuje się od człowieka, to staranie się o dobro oraz unikanie zła i grzechu wedle możliwości – reszta zaś zostanie człowiekowi wybaczona przez litościwego Boga. Tak zatem nie jest potrzebna żadna pokuta (prześląganie).

360. Słowo *Kasaba* na ogół oznacza czynienie dobrych uczynków, zaś *Iktasaba* czynienie zła. Oba te słowa pochodzą od tego samego rdzenia, lecz to drugie oznacza większy wysiłek ze strony sprawcy. Człowiek zostanie nagrodzony za czynienie dobrych uczynków, nawet jeśli będą one przypadkowe i dokonane nieświadomie, podczas gdy będzie on ukarany za złe uczynki tylko wtedy, jeśli będą dokonane świadomie.

361. W normalnych okolicznościach *Nisyân* oraz *Khati'ah* nie są karalne ze względu na brak intencji czy motywu, które muszą być obecne, jeśli ma być wymierzona kara. Tutaj jednak słowa te oznaczają zapomnienie lub błąd, których można uniknąć, gdyby tylko właściwie się postarać.

czaj nas obowiązkiem³⁶² tak, jak obarczyłeś tych, którzy byli przed nami. Panie nasz, nie obarczaj nas tym, do dźwigania czego nie mamy dosyć sił. Zmyj nasze grzechy i daj nam przebaczenie, jak i miej dla nas litość. Tyś jest naszym Panem, więc pomóż nam przeciwko ludziom niewierzącym.

وَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِرْحَمْنَا إِنَّكَ مَوْلَانَا
عَجَّ فَإَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٣٦٢﴾

362. *Isr* oznacza (1) ciężar, który nie pozwala komuś na poruszanie się; (2) wielki obowiązek, którego złamanie sprawia, że człowiek zasługuje sobie na karę; (3) grzech lub obrazę; oraz (4) ciężką karę za grzech. Zwrot „nie obarczaj nas takim obowiązkiem, jaki nałożyłeś na tych, co przed nami” nie oznacza, aby nakładany na nas ciężar miał być lżejszy od tego, który nałożony został na naszych poprzedników. Znaczenie jest tutaj takie, żebyśmy byli zabezpieczeni przed niedotrzymaniem obowiązków Twojego przymierza i w ten sposób uratowani zostali przed ściągnięciem na nas odpowiedzialności za nieposłuszeństwo, jak było w przypadku tych przed nami. Jest to zbiorowa modlitwa, błaganie o zachowanie i ochronę Islamu oraz ochronę muzułmanów przed ściągnięciem przez nich na ich głowy gniewu Bożego.

R O Z D Z I A Ł 3

ĀL 'IMRĀN

(Objawiona po Hijrah)

Związek z poprzednią surą

Istnieje tak wielki i dalekosiężny związek między tą surą i poprzednią, Al-Baqarah, że obie nazywane są Al-Zahrāwān (Dwie Promienne). Podczas gdy Al-Baqarah mówi o złych przekonaniach i praktykach Żydów, od których rozpoczęło się Prawo Mojżeszowe, obecna sura przede wszystkim zajmuje się złymi doktrynami i dogmatami chrześcijaństwa, który to temat stanowi kulminację tego Rozdziału. Sura ta nazywa się Āl 'Imrān (rodzina 'Imrān). Imran lub Amran był ojcem Mojżesza i Aarona, przodków rodziny, z której pochodziła Maria, matka Jezusa, którego krótki opis życia i misji przedstawiony jest w tej właśnie surze. Będąc mocno powiązaną z Al-Baqarah, sura ta była prawdopodobnie objawiona po tamtej. Szczegółowy opis bitwy pod Uhud umieszcza jej objawienie w trzecim roku Hijrah.

Āl 'Imrān łączy się z Al-Baqarah w dwojaki sposób. Po pierwsze, istnieje ścisły i głęboki związek tematu tej sury z całością sury Al-Baqarah, jak też związek z końcowym fragmentem Al-Baqarah oraz wstępnymi wersetami tej sury. Właściwie porządek w Koranie jest dwojaki. Albo temat, którym kończy się jeden Rozdział, jest kontynuowany w Rozdziale następnym, albo cały temat poprzedniego Rozdziału łączy się z tematyką następnego. Ten dwojaki związek istnieje również pomiędzy Al-Baqarah oraz Āl 'Imrān. Związek tematyczny pomiędzy Al-Baqarah i Āl 'Imrān składa się głównie na opis powodów, które doprowadziły do przeniesienia Proroctwa z Prawa Mojżeszowego na Prawo Islamu. Był to najważniejszy temat Al-Baqarah i w tamtej surze wiele miejsca poświęcone zostało wyjaśnieniu zdegenerowanych warunków Żydów. Jednak w Al-Baqarah niewiele światła pada na chrześcijaństwo, w którym Prawo Mojżeszowe znalazło swoją kulminację. To pominięcie mogło wywołać pozornie słuszną wątpliwość, że chociaż Judaizm, który stanowił początek Prawa Mojżeszowego, uległ zepsuciu, jego kulminacja, wiara chrześcijańska, pozostawała nadal czysta; stąd najwyraźniej nie było potrzeby wprowadzania i zakładania nowej religii – Islamu. By pozbyć się tej wątpliwości w tej surze przedstawia się fałszywość dogmatów chrześcijańskich.

Tytuł

Sura ta znana jest ze swych kilku nazw w Hadīth, czyli Al-Zahrā' (Promienna), Al-Amān (Pokój), Al-Kanz (Skarb), Al-Mu'inah (Pomoc), Al-Mujādalah (Orędownictwo), Al-Istighfār (Poszukiwanie przebaczenia) oraz Al-Tayyibah (Czysta).

Ponieważ w surze tej ma być mowa o fałszywości doktryn chrześcijańskich, Rozdział ten rozpoczyna się od uwagi, że ponieważ chrześcijaństwo uległo zepsuciu i degeneracji, nie może stanowić przeszkody we wprowadzaniu nowego i lepszego Prawa. Przeciwnie, samo chrześcijaństwo stanowiło niezbité świadectwo potrzeby wprowadzenia nowego Prawa. W konsekwencji Boże atrybuty – Życie, Samoistnienie oraz Wszzechpodtrzymywanie – zostały umieszczone na początku tej sury dla obalenia podstawowych doktryn chrześcijaństwa. Inny związek pomiędzy tymi dwiema surami, a mianowicie ten, iż końcowa część Al-Baqarah łączy się ze wstępem tej sury, jasno wynika z faktu, że Al-Baqarah zakończyła się modlitwą o odrodzenie narodo-
we i reformację wśród muzułmanów oraz zwycięstwo Islamu nad jego wrogami, zaś Boże atrybuty – Życie, Samoistnienie oraz Wszzechpodtrzymywanie – umieszczone zostały na samym początku tej sury, aby zapewnić muzułmanów, że Bóg z pewnością przyjdzie im z pomocą, albowiem On jest Życiem, Samoistnieniem i Wszzechpodtrzymaniem. Jego moc nie zna słabości ani pomniejszenia.

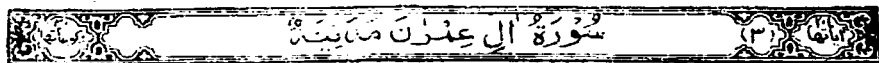
Temat

Sura ta, podobnie jak poprzednia, zaczyna się skrótem literowym, *Alif Lām Mīm* (Jam jest Allah, Wszechwiedzący), który to skrót ma na celu zwrócenie uwagi na Boży atrybut wiedzy. Natomiast wymienienie atrybutów Bożych – Życia, Samoistnienia i Wszechpodtrzymania – ma na celu wskazanie, że w tej surze Boski atrybut wiedzy konkretyzuje się w Bożych atrybutach Życia, Samoistnienia i Wszechpodtrzymania. Znaczy to, iż fakt, że Bóg jest Życiem, Samoistnieniem i Wszechpodtrzymaniem, stanowi dowód Jego Wszechwiedzy, ponieważ śmierć i upadek są wynikiem braku wiedzy. Obecna sura powiada dalej, że ponieważ Żydzi i chrześcijanie zesłali z właściwej drogi, to fakt, iż są następcami Torah i Ewangelii nie uchroni ich przed gniewem Bożym, ponieważ Księgi zostały skrócone i nie są w stanie zaspokoić potrzeb i wymagań człowieka. Następnie sura ta powiada mułmanom, aby odrzucili ze swoich umysłów wszelkie wątpliwości dotyczące tego, że – w świetle liczbowej przewagi Żydów i chrześcijan oraz wyższości środków materialnych pozostających w ich dyspozycji – nie zwyciężą tych ostatnich, ponieważ Bóg już przyznał im dominację nad ich silniejszymi wrogami, nad Quraisih i innymi niewiernymi plemionami Arabii. Ten sam fenomen powtórzony zostanie teraz. Ponadto, zwycięstwa narode nie są jedynie wynikiem przewagi środków narodowych, ale przede wszystkim wynikają one z wyższości narodowego morale. Ostateczne zwycięstwo należeć będzie do mułmanów, ponieważ choć nie posiadają oni środków materialnych, posiadają właściwą moralność i środki duchowe i ponieważ wyznają prawdziwą religię.

Następnie sura ta zajmuje się otwieraniem oczu wrogom Islamu na sprawę, jakoby ich zwyczaje narodowe były lepsze od mułmańskich. Dalej powiada się im, że przez trzymanie się niewłaściwych przekonań i sięganie do złych praktyk sprawiają wrażenie, jakby ignorowali prawo przyczyny i skutku, którego nie da się obejść bezkarnie. Sura ta rozwija następnie twierdzenie, że droga do postępu i dobrobytu wśród mułmanów nie leży w naśladowaniu dróg i zwyczajów innych ludów, lecz w wytrwałym naśladowaniu Islamu i Świętego Proroka. Potem przedstawia się w tej surze jasny i szczegółowy opis prawdziwego tematu wraz z krótkim odniesieniem do początków chrześcijaństwa, którego obalenie jest jednym z głównych tematów. Następnie zwraca się uwagę Ludu Księgi na fakt, że skoro mułmanie także wierzą w prawdę o Boskim pochodzeniu i źródle Wiary, to dlaczego mieliby oni tracić swoje siły i zasoby w walce, zamiast połączyć się i wspólnie głosić niewiernym doktrynę Jedności Boga, co do której się zgadzają, z zachowaniem w rozsądnych granicach własnych różnic doktrynowych. Tak zatem ostrzega się chrześcijan szczególnie, że nie mogą mieć nadziei na trwanie jako „narodu wybranego” i zachowanie łaski Bożej i Jego miłości, skoro nie chcą zaakceptować nowej Wiary. Zadaje się im pytanie, po przystaniu na doktrynę, że od czasu do czasu Prawda zostaje przez Boga objawiona, czy mogą w uzasadniony sposób zaprzeczyć tej zasadzie? Dalej stwierdza się, że sprawy, względem których Lud Księgi tak klóci się z mułmanami, wcale nie są wielkiej wagi, ponieważ pierwotnie niektóre z nich uważane były za dozwolone przez ich własnych praojców. Rozwija się dalej temat, że mułmanie i Żydzi mają punkt styczny w osobie Abrahama, a ponieważ to właśnie Abraham położył fundamenty Ka'bah, to dlaczego Izraelici mieliby się spierać z mułmanami na podstawie wymyślonych i mało istotnych różnic? Następnie ostrzega się mułmanów, że Lud Księgi tak daleko posunął się w przeciwstawianiu się im, że skoro tylko odnajdą swoją własną drogę, tamci na pewno ich z niej ściągną. Mułmanie jednak nie zbroczą ze swojej drogi, ponieważ to oni otrzymują łaskę Bożą. Napotkają silną opozycję i będą przez nich prześladowani, co powinni wytrzymać spokojnie i cierpliwie i nie powinni starać się wzmocnić swojego związku z Bogiem i ustalać wzajemnych stosunków na jakiejś silniejszej podstawie, ponieważ wkrótce będą potrzebowali rozwinąć zjednoczony front, by odeprzeć potężny atak chrześcijan. Zanim nadejdzie jednak ten czas mułmanie powinni pomnożyć swoje szeregi, niosąc Posłannictwo Islamu jak największej liczbie ludzi. Ostrzega się ich następnie przed złudzeniem, że w przypadku walki z chrześcijanami, pomogą im Żydzi. Przeciwnie, ci ostatni nie będą szczenić wysiłków, by nękać mułmanów. Pomimo tego ostrzeżenia sura ta przyznaje, że wszędzie istnieje jakieś dobro i że nie wszyscy Ludzie Księgi są zli. Są wśród nich także i ludzie dobrzy, lecz tylko ci, którzy przeciwstawiają się Islamowi będą cierpieć. Właśnie tych powinni mułmanie unikać, aby nie przejąć ich niewłaściwej moralności.

Następnie wspomina się krótko o bitwie pod Badr. Powiada się mułmanom, że tak jak Bóg wspierał ich i pomagał im w obliczu przeciwników ze strony bałwochwalczych mieszkańców

Mekki, to samo stanie się w odniesieniu do chrześcijan. Łaska i litość Boża będzie im towarzyszyć w trudnych chwilach opozycji. Lud Księgi zależny jest w swoich zasobach materialnych i sile od transakcji opartych na korzyści. Jednak branie i dawanie korzyści jest sprzeczne z dobrą moralnością. Biorąc korzyści ubliżają oni sługom Bożym, zaś stosując się do dogmatu Pokuty i nieakceptacji skrucy głoszą oni, że Bóg jest bezlitosny jak oni sami. Zachęca się dalej wiernych do pełnienia ich obowiązków, składania stosownych ofiar i właściwego wykorzystywania posiadanych zasobów materialnych oraz pozostawiania reszty dla Boga, aby ich misja całego życia odniosła sukces. Następnie sura ta głosi bardzo wspaniałą zasadę, a mianowicie, że Święty Prorok jest tylko Posłańcem Bożym. Gdyby został zabity w bitwie lub umarł (choćby zgodnie z obietnicą Bożą nigdy nie zginie w walce), muzułmanie nie powinni tracić ducha i nie powinni zacząć wątpić w prawdę Islamu, ponieważ Islam nie zależy w swoim sukcesie i wspaniałym funkcjonowaniu od żadnego człowieka, choćby był najwyżej wyniesiony wśród wszystkich. Inną zasadą postępowania w czasie wojny jest taka, że przywódcy muzułmańscy powinni mieć dla muzułmanów więcej wyrozumiałości w takich czasach i że powinni szanować ich wrażliwość, po to, aby wrogowie nie mogli skorzystać i wzniecać niezgodę i rozłam wśród muzułmanów. Zachęca się dalej wiernych do tego, aby w takich czasach wszelkie sprawy uzgadniać wspólnie. Potem przypomina się muzułmanom o tym wielkim dobrze, jakie uczynił im Bóg w tym, że powołał spośród nich wielkiego Posłańca. Muzułmanie powinni za nim iść i unikać drogi naruszania spokoju. Sura ta ustanawia taką zasadę: tym, którzy zginą w walce dla sprawy Prawdy, należy się szczególnie szacunek. W chwili śmierci otrzymują życie wieczne i poprzez nią inspirują innych do nowego życia. Ponownie wspomina się o Ludzie Księgi, mówiąc, iż moralnie lud ten tak podległ zepsuciu, że podczas gdy z jednej strony twierdzi on, że jest „wybranym ludem Bożym”, z drugiej waha się przed łożeniem pieniędzy na Jego sprawę. Zachęca się gorąco muzułmanów, aby wyciągali z tego wnioski. Deprawację moralną tego ludu przeciwstawia się dalej jego twierdzeniom, jakoby miał przykazanie sprzymierzenia się tylko z tym Posłańcem, który będzie od nich wymagał większych ofiar. Sura ta powiada, że Posłańcy tacy pojawiali się wśród nich, ale że lud ten nie chciał ich akceptować. Następnie rozwijany jest temat ofiar na rzecz sprawy narodowej. Później ostrzega się muzułmanów, że ich wiara zostanie poddana srogiej próbie. Nie powinni uważać, że osiągną sukces bez przejścia przez ogień i krew. W następnych kilku wersach wspomina się o niektórych szczególnych cechach prawdziwych wiernych oraz naucza się ich niektórych modlitw, które mają znaczenie dla dobrobytu i postępu narodowego. Sura ta kończy się opisem zasad zachowania na zasadzie określenia, którzy muzułmanie mogą osiągnąć sukces i znaczenie w tym życiu oraz łaskę Bożą w życiu przyszłym.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. ^aAlif Lām Mīm. ^{362A}

الْمِمْ

3. ^bAllach jest tym, poza którym nie ma nikogo godnego czci – Żywym, Samoistnym i Wszecchtrzymującym. ³⁶³

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

4. ^cOn zesłał tobie Księgę zawierającą prawdę ³⁶⁴ i wypełniającą to, co było przed nią. To On zesłał Torah ³⁶⁵ i

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

^aPatrz 2,2. ^bPatrz 2,256. ^c4,106; 5,49; 29,52; 39,3.

362A. Patrz 16.

363. Werset ten zawiera stanowcze odparcie fałszywej doktryny o boskości Jezusa. Ponieważ doktryna ta jest jednym z głównych tematów tej sury, wstępne wersety stosownie do niego nawiązują, wymieniacz te atrybuty Boga, które podcinają korzenie owej doktryny. Atrybuty te, a mianowicie Życie, Samoistnienie i Wszecchpodtrzymanie, dowodzą, że z jednej strony Bóg – Posiadacz tych atrybutów – nie potrzebuje partnera ani pomocnika, zaś z drugiej, że Jezus, który podlegał prawu narodzin i śmierci i przez to nie był ani wieczny, ani samoistniejący, ani też wszecchpodtrzymujący, nie mógł być Bogiem. Atrybuty te dowodzą także fałszywości doktryny Odkupienia, która jest następstwem powyżej wymienionej. Chrześcijanie twierdzą, że Jezus poniósł śmierć dla odkupienia grzechów ludzkości. Gdyby tak było, to nie mógłby być Bogiem, ponieważ Bóg jest wiecznie żywy i nie podlega śmierci, stałej czy nawet tymczasowej. Nie ma też sensu twierdzenie, że śmierć Jezusa oznaczała jedynie oddzielenie się boga-Jezusa od jego fizycznej powłoki. Według przekonania chrześcijańskich związków boga-Jezusa z jego fizyczną powłoką był w swej naturze tymczasowy i musiał pewnego dnia przestać istnieć, nawet gdyby Jezus nie umarł na krzyżu. Tak więc przerwanie tego związku nie miało by żadnego celu. Musi istnieć jakaś inna śmierć, która przyniosła odkupienie jego grzeszonym następcom. Według samych chrześcijan śmierć spadła na Jezusa po tym jak po ukrzyżowaniu zszedł do Piekła lub Otchłani (Dz 2,31). Tak zatem, będąc dalekim od odporności na śmierć, co jest wyłączną prerogatywą Boga, Jezus umarł zarówno w sensie dosłownym, jak i przenośnym. Podobnie atrybuty Samoistnienia i Wszecchpodtrzymywania dowodzą fałszywości doktryny chrześcijańskiej. Będąc Samoistnieniem i Wszecchpodtrzymaniem, Bóg nie tylko powinien żyć sam z siebie, ale i wszystkie inne istoty powinny otrzymywać od niego wsparcie i pomoc. Jezus jednak nie posiadał tych atrybutów. Jak inni śmiertelnicy był zrodzony z kobiety, żył jedząc i pijąc, odczuwał ból i cierpiał nieszczęścia, prosił innych, aby modlili się o ulgę w jego cierpieniach i na koniec, jak powiadają chrześcijanie, umarł na krzyżu. Nowy Testament prezentuje dość świadectw na poparcie tych faktów. Jednakże Bóg, będąc Wiecznie-Żywym, Samoistniejącym i Wszecchpodtrzymującym, jest ponad wszystkimi tymi słabościami fizycznymi.

364. *Haqq* oznacza: to było lub stało się sprawiedliwe, właściwe, prawe, prawdziwe, autentyczne, wyjątkowe, zasadnicze lub rzeczywiste; lub to było lub stało się faktem ustalonym lub potwierdzonym; albo to było, lub stało się wiążące, obowiązujące (Lane). Zwrot *Bil-Haqq* oznacza, (1) że Koran zawiera nauki oparte na wiecznych prawdach, na które nie można skutecznie natrzeć; (2) że jego pierwszymi odbiorcami są ludzie najlepiej do tego faktu przygotowani; (3) że pojawił się on we właściwym czasie i spełnia wszystkie prawdziwe potrzeby ludzkie; (4) że pojawił się, by pozostać, i że żadne wysiłki ze strony jego przeciwników nie są w stanie zniszczyć go ani go zmienić.

365. Słowo *Taurāt* pochodzi od *Warā*, które oznacza: on spalił; on ukrył (Aqrab). *Taurāt* tak właśnie jest nazywane, ponieważ prawdopodobnie w jego pierwotnej czystości czytanie go i działanie wedle jego nauk rozniecało w sercach ludzi ogień miłości Bożej. Możliwe, że słowo to zawiera także pewną wskazówkę, iż w Księdze tej znajdują się ukryte wspaniałe prorocтва o nadejściu ostatniego dającego Prawo Proroka. *Taurāt* to nazwa stosowana w odniesieniu do pięciu ksiąg Mojżeszowych: Księgi Rodzaju, Wyjścia, Kapłańskiej, Liczb oraz Powtórzonego Prawa. Nazwę tę stosuje się także czasami w odniesieniu do Dziecięcia Przykazań.

Ewangelię³⁶⁶ przed nią jako przewodnictwo dla ludzi. I to On zesłał ^aRoztropność.³⁶⁷

وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۝

5. Zaprawdę, na tych, którzy zaprzeczają Znakom od Allacha, spadnie sroga kara. A ^bAllach jest Potężny, jest Panem zapłaty.

مَنْ تَبَلَ هُدًى يَلْتَأَسْ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ۙ
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۙ

6. Zaprawdę, ^cnic na ziemi ani w niebiosach nie ukryje się przed Allachem.

وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۝
إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي

7. ^dOn jest tym, który kształtuje nas w łonach³⁶⁸ tak, jak tego pragnie. Nie ma nikogo godnego czci poza Nim – Potężnym, Mądrym.

السَّمَاءِ ۝
هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۗ لِلَّهِ
إِلَٰهُهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

8. On to zesłał ci Księgę. ^eZawarte są w niej wersety niezachwiane i decydujące w znaczeniu³⁶⁹ – te są podstawą^{370A} tej Księgi – a są też i ^ainne,

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْدَ آيَاتٍ تَحْكُمُتْ
هُنَّ أَمْرَ الْكِتَابِ وَآخَرُ مَثَلِيهِنَّ قَامَا الَّذِينَ فِي

^a2,54 186; 8,42; 21,49; 25,2. ^b5,96; 14,48; 39,38. ^c14,39; 40,17; 64,5; 86,6. ^d22,6; 23,12-15; 39,7; 40,65; 64,4; ^e11,2.

366. *Injil*, które oznacza „dobre nowiny”, jest według Aqrab słowem greckim (nie pochodzącym od żadnego rdzenia arabskiego), od którego pochodzi słowo „Ewangelia”. Nazwa Ewangelia bierze się nie tylko stąd, że księgi te przedstawiają Dobrą Nowinę tym, którzy przyjęli Jezusa, lecz również dlatego, że zawierały one proroctwa dotyczące przyjścia największego z Proroków, którego przyjście Jezus określił jako przyjście Samego Pana (Mt 21,40). Słowo to nie odnosi się do obecnych czterech ewangelii, napisanych przez następców Jezusa długo po jego ukrzyżowaniu i które przedstawiają zaledwie opis jego życia i nauk, lecz do prawdziwego objawienia, jakie otrzymał Jezus.

367. *Al-Furqān* może odnosić się do Koranu lub do Znaków niebieskich przedstawianych Świętemu Prorokowi, które ustalają jego prawdę.

368. Ponieważ rozwój dziecka odbywa się w łonie matki, potomstwo jej w naturalny sposób podlega wpływom jej warunków fizycznych i moralnych. Tak samo Jezus, którego ciało, jak ciało innych istot ludzkich, formowało się w łonie matki, nie mógł uniknąć wpływów ograniczeń i niedoskonałości kobiety. Oto dlaczego podczas swojej rozmowy z chrześcijanami z Najrān Święty Prorok wskazywał na narodziny Jezusa jako element obalający tezę o jego boskości. Mówi się, iż powiedział on tak: „Czyż nie wiecie, że kobieta poczęła Jezusa i że potem wydała go na świat tak jak normalna kobieta wydaje na świat dziecko?” (Jarir, iii. 101)

369. *Muhkam* oznacza (1) to, co zostało zabezpieczone przed zmianami; (2) to, w czym nie ma wieloznaczności ani możliwości zwątpienia; (3) to, co jest jasne w swym znaczeniu i decydujące w swym opisie; oraz (4) werset, który zawiera naukę charakterystyczną dla Koranu (Mufradāt oraz Lane).

370. *Umm* oznacza (1) matka; (2) źródło lub pochodzenie lub podstawę jakiejś rzeczy; (3) coś, co jest źródłem podtrzymania lub reformacji czy naprawy innej rzeczy; (4) coś, z czym otaczające to rzeczy łączą się (Aqrab oraz Mufradāt).

które dopuszczają możliwość różnorodnych interpretacji.³⁷¹ Ludzie, którzy w sercach mają zepsucie, wyszukują takie wersety, które można równie interpretować, starając się wywoływać niezgodę i szukając niewłaściwej dla danego wersetu interpretacji. A nikt nie zna właściwej interpretacji³⁷² z wyjątkiem Allacha oraz tych, którzy mocno opierają się na wiedzy. Oni to powiadają: „Wierzymy w to. Całość pochodzi od naszego Pana”. I nikt nie zważa, jedynie ci, którzy obdarowani są rozumem.³⁷³

قُلُوبِهِمْ رَنِيعٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلَةٍ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ
إِلَّا اللَّهُ وَالزَّيْبُونُ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ
مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

قُلُوبِهِمْ رَنِيعٌ
فَيَتَّبِعُونَ
مَا تَشَابَهَ
مِنْهُ
ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ
وَابْتِغَاءَ
تَأْوِيلَةٍ
وَمَا يَعْلَمُ
تَأْوِيلَهُ
إِلَّا اللَّهُ
وَالزَّيْبُونُ
فِي الْعِلْمِ
يَقُولُونَ
آمَنَّا بِهِ
كُلٌّ
مِنْ عِنْدِ
رَبِّنَا
وَمَا يَذَّكَّرُ
إِلَّا
أُولُو
الْأَلْبَابِ ۝

*39,24. ۞7,54; 18,79. ۞4,163.

371. *Mutashābih* używane jest w odniesieniu do (1) takiego zdania, zwrotu lub wersetu, który dopuszcza inne, choć zgodne, sposoby interpretowania; (2) tego, czego części są podobne lub zgodne względem siebie; (3) tego, czego znaczenie jest podobne do sensu, który nie jest zamierzony; (4) tego, czego prawdziwe znaczenie można poznać tylko w nawiązaniu do tego, co określone jest mianem *Muhkam*; (5) tego, czego nie sposób właściwie zrozumieć bez wielokrotnego przemyślenia; (6) wersetu, który zawiera naukę korespondującą z lub podobną do nauk zawartych w poprzednich Pismach objawionych (*Mufradāt*).

372. *Ta'wil* oznacza (1) interpretację lub wyjaśnienie; (2) przypuszczenie co do znaczenia mowy lub pisma; (3) odwieśnienie mowy lub pisma od jego właściwej interpretacji; (4) interpretację snu; (5) koniec, wynik lub następstwo jakiejś rzeczy (*Lane*). W tym wersecie wyraz ten pojawia się dwa razy. W pierwszym przypadku przedstawia on drugie i trzecie znaczenie, zaś w drugim pierwsze lub piąte.

373. Werset ten prezentuje złotą zasadę, że aby udowodnić jakąś kontrowersyjną sprawę, należy rozpatrywać decydującą i dobrze opisaną część Pisma. Jeśli powyższe przeciwstawia się konstrukcji jakiegoś wieloznacznego fragmentu, fragment ten należy interpretować tak, aby harmonizował z decydującymi i dobrze opisanymi częściami tekstu. Według tego wersetu Koran zawiera dwa rodzaje wersetów. Niektóre to *Muhkam* (mocne i decydujące znaczenie), zaś inne to *Mutashābih* (możliwe do różnorodnego interpretowania). Właściwy sposób interpretowania wersetów *Mutashābih* to taki, w którym akceptuje się tylko taką interpretację, jaka zgodna jest z wersetami znanymi jako *Muhkam*. W 39,24 całość Koranu nazywana jest *Mutashābih*, zaś w 11,2 wszystkie wersety Koranu opisane są jako *Muhkam*. Nie należy tego rozumieć jako przeciwieństwa komentowanego wersetu, zgodnie z którym niektóre wersety w Koranie to *Muhkam*, zaś inne to *Mutashābih*. Jeśli chodzi o znaczenie rzeczywiste wersetów Koranu, całość tej księgi to *Muhkam*, ponieważ wszystkie jej wersety zawierają decydujące i wieczne prawdy. W drugim sensie jednak, całość Koranu to *Mutashābih*, jako że wersety w Koranie są tak sformułowane, aby jednocześnie przekazywać kilka równie prawdziwych i dobrych znaczeń. Koran jest także *Mutashābih* (wzajemnie podobny) w tym sensie, że nie ma w nim niezgodności ani przeciwstawień oraz że jego wersety wzajemnie się potwierdzają. Lecz niektóre części Koranu są z pewnością *Muhkam*, zaś inne *Mutashābih* dla różnych czytelników zgodnie z ich wiedzą, możliwościami umysłu i zdolnościami naturalnymi – co prezentuje komentowany werset. Jeżeli chodzi o proroctwa, to te, które napisane są jasnym i bezpośrednim językiem oraz dopuszczają tylko jedno znaczenie, uznawane będą za *Muhkam*, natomiast te, które opisane są językiem metaforycznym, które dopuszczają więcej niż jedną interpretację, będą uważane za *Mutashābih*. Dlatego proroctwa opisane językiem metaforycznym należy interpretować w świetle proroctw opisanych jasno i dosłownie oraz w świetle podstawowych i zasadniczych regul Islamu. W kwestii proroctw *Muhkam* czytelnik odsyłany jest do 58,22, natomiast 28,86 zawiera proroctwo *Mutashābih*. Określenie *Muhkam* można też stosować

9. „Panie nasz. nie pozwól, aby serca nasze poddały się zepsuciu po tym, jak wskazałeś nam drogę³⁷⁴, i obdarz nas swą litością. Zaiste. Tyś jest Wielkim Dawcą”.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٧٤﴾

10. „Panie nasz, ^aTy z pewnością zbierzesz razem całą ludzkość w Dniu, co do którego nie ma żadnych wątpliwości. Zaiste, Allah nigdy nie łamie swojej obietnicy”.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْعَاهِدَ ﴿٣٧٥﴾

11. Ludziom, którzy nie wierzą³⁷⁵. b'ich posiadłości ani ich dzieci w ogóle nie pomogą przeciwko Allahowi. To oni właśnie są strawą dla Ognia.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿٣٧٦﴾

12. cIch przypadek³⁷⁶ podobny jest do przypadku ludu Faraona, jak i tych przed nim. Oni odrzucili Nasze Znaki. Allah zatem ukarał ich za ich grzechy, a jest On Srogi w karaniu.

كَذَابُوا آلَ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٣٧٧﴾

13. Powiedz tym, którzy nie wierzą: d„Zostaniecie pokonani i wrzuceni do Piekła, a jest ono złym miejscem do odpoczynku”.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعَابٌ وَهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَابِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٣٧٨﴾

^a3,26; 4,88; 45,27. ^b3,117; 58,18; 92,12; 111,3. ^c8,53, 55. ^d8,37; 54,46.

wobec takich wersetów, które zawierają pełne i całkowite przykazania, podczas gdy *Muashābih* to wersety prezentujące zaledwie część jakiegoś przykazania i dlatego należy je czytać łącznie z innymi wersetami dla zrozumienia całego nakazu. *Muhkamāt* (wersety decydujące) dotyczą na ogół Prawa i doktryn Wiary, podczas gdy *Muashābihāt* zajmują się na ogół sprawami mniej ważnymi oraz opisują życie proroków lub historię ludów, wykorzystując czasami idiomy dopuszczające różne interpretacje. Takich wersetów nie należy interpretować w sposób przeciwstawiający się dobrze sformułowanym dogmatom Wiary. Można w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że użycie metafor, podstawy wersetów *Muashābih* w Pismach religijnych, jest konieczne do zapewnienia rozległości znaczeniowej najmniejszych nawet słów, do dodania stylowi piękna i wdzięku oraz do dostarczania ludziom swoistej próby, bez której rozwój duchowy i doskonałość nie są możliwe.

374. Właściwe poznanie Koranu dawane jest tylko tym, którzy są czystego serca (56,80).

375. Ponieważ wszystkie te wersety w szczególny sposób odnoszą się do chrześcijan, można wobec nich stosować słowo „niewierzący”, które występuje w komentowanym wersetcie.

376. *Dā'b* oznacza zwyczaj, nawyk lub sposób robienia czegoś; przypadek, sprawę lub warunek (Aqrab).

14. Zaprawdę, był dla was Znak³⁷⁷ w a tych dwóch armiach, które się ze sobą starły. Jedna walczyła za sprawę Allacha, a druga była armią niewierzących, których ujrzeli swoimi własnymi oczami, a było tamtych dwa razy więcej niż ich samych.³⁷⁸ W ten sposób b Allah wzmacnia swą pomocą każdego, kogo zechce. W tym, zaiste, zawiera się lekcja dla tych, którzy mają oczy.

15. c Miłość rzeczy upragnionych wydaje się ludziom bez skazy – niewiasty i dzieci, zebrane stopy złota i srebra, rasowe konie i bydło, i zbiory. d Są to artykuły życia doczesnego³⁷⁹, lecz to Allah jest tym, u którego jest najwspanialszy dom.

16. Powiedz: „Czy mam powiedzieć wam o c czymś lepszym niż to?” Dla tych, którzy okazują bojaźń Bożą, są ogrody u ich Pana, poniżej których płyną strumienie. Tam zamieszkają oni i ich f czyści małżonkowie – g upodobanie Allacha. Allah zważa na swoje sługi.

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ التَّحْتَانِ فَإِنَّهُ تَقَاتَلْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَالْآخَرِ كَأَفْوَةٍ يَرَوْنَهُمْ فَمَا يَخْبِرُوا
أَحَدًا وَاللَّهُ يُوَدِّعُ بَصَرَهُ مَنْ يَشَاءُ إِنْ فِي ذَلِكَ
لَعِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٥﴾

رُئِينَ لِلنَّاسِ حُبَّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ
السُّؤْمَةِ وَالْإِنْعَامِ وَالْخَدِيثُ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبَإِ ﴿١٥﴾

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي فَمَنْ ذَلِكُمُ الَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ
رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ﴿١٦﴾

^a8,42; 43. ^b8,27. ^c18,47; 57,21. ^d3,186; 9,38; 10,71. ^e8,47; 19,77. ^fPatrz 2,26. ^g3,163; 175; 5,3; 9,72; 48,30; 59,9.

377. Werset ten nawiązuje do bitwy pod Badr, gdzie 313 źle wyposażonych i źle uzbrojonych muzułmanów całkowicie pokonało wspaniale uzbrojone siły mieszkańców Mekki – 1000 silnych. Powyższe spełniło dwa proroctwa – jedno zawarte we wcześniejszym objawieniu Koranu (54,45-49) oraz drugie, pochodzące z Biblii (Iz 21,13-17). Według proroctwa biblijnego w okolo rok po ucieczce Świętego Proroka z Mekki potęga Kedar (przodka mieszkańców Mekki) została załamana pod Badr i ich chwala odeszła. Porażka niewiernych była tak nieoczekiwana i tak sromotna jak pełnym było zwycięstwo muzułmanów. I rzeczywiście – bitwa pod Badr uznana została za największą w historii. Faktycznie zadecydowała ona o losie Arabii i postawiła Islam na bardzo mocnych posadach.

378. Zdanie to wskazuje na to, że armia mekkańska wydała się muzułmanom słabsza niż rzeczywistość była, to znaczy, że muzułmanie oceniali jej liczebność na dwa razy, nie zaś trzy razy więcej. Zgadzało się to z wyrokiem Bożym, który mówił, że niewielu słabych i źle wyposażonych muzułmanów, widząc pełną potęgę wroga, nie straci ducha (8,45). W rzeczywistości było tak, że muzułmanie widzieli tylko dwie trzecie sił nieprzyjaciela, ponieważ jedna trzecia ich część znajdowała się za wzgórzem. Widzieli oni zatem tylko 600 ludzi, dwakroć większą siłę od ich własnej.

379. Islam nie zabrania poszukiwania lub wykorzystywania dobrych rzeczy tego świata. Zdecydowanie jednak potępia tych, którzy oddają się im bez reszty i czynią te rzeczy jedynym celem życia.

17. którzy powiadają: „Panie nasz, naprawdę wierzymy, dlatego ^aprzebacz nam nasze grzechy³⁸⁰ i uchron nas przed karą Ognia”;

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا مَنَّا فَاعْفُرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَرَبَّنَا
عَذَابَ النَّارِ ۝

18. którzy są ^bwytrwali, prawdomówni i pokorni oraz którzyłożą na sprawę Allacha, jak i ^cktórzy modlą się o przebaczenie w ostatniej części nocy.³⁸¹

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُسْتَقِيمِينَ
وَالسُّجُودِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

19. Allah daje świadectwo, że nie ma żadnego innego boga poza Nim. To samo czynią aniołowie, jak i ci, którzy mają wiedzę, ^dzachowując^{381A} sprawiedliwość. Nie ma żadnego boga poza Nim – Potężnym, Mądrym.³⁸²

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَابِلًا بِالْقِسْطِ ۚ إِنَّهُ أَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝

^a3,194; 7,156; 23,110; 60,6. ^b33,36. ^c51,18, 19. ^d5,9; 7,30.

380. *Dhunüb* to liczba mnoga od *Dhanb*, które oznacza błąd, występki, obrazę, rzecz, za którą kogoś się wina, jeśli uczyni ją świadomie. Słowo to różni się od *Ithm* w tym, że *Dhanb* może być intencjonalne lub uczynione przez nieuwagę. *Dhanb* oznacza też takie błędy, które powodują szkodliwe rezultaty lub powodują, że ktoś musi się z nich tłumaczyć. W rzeczywistości *Dhanb* oznacza takie uczucia lub niedociągnięcia, które przywierają do natury ludzkiej, tak jak *Dhanab* (ogon lub u człowieka odpowiadająca mu część ciała) przywiera do ciała, to znaczy, niedociągnięcia naturalne i wady w człowieku (Lane oraz Mufradāt).

381. Wymienione w tym wersecie szczególne oznaki prawdziwego wierzącego reprezentują cztery stadia postępu duchowego: (1) Kiedy człowiek pojmie prawdziwą Wiarę, staje się na ogół celem przesładowań; dlatego pierwszym stadium, przez które musi przejść, jest „cierpliwość i wytrwałość”. (2) Kiedy skończą się prześladowania i człowiek zaczyna działać wedle swego upodobania, zaczyna wprowadzać w życie nauki, których nie mógł swobodnie stosować przedtem. To drugie stadium odnosi się do „życia w prawdzie”, czyli do życia zgodnego z przekonaniami. (3) Kiedy w wyniku wiernego wypełniania przykazań Wiary prawdziwi wierzący osiągną potęgę, nawet wtedy pokora ich nie opuszcza. Duch ich pozostaje tak samo pokorny, jak wcześniej. (4) Mało tego, ich poczucie służebności jeszcze bardziej wzrasta. Oddają wszystko to, czym obdarza ich Allah, dla dobra współwyznawców. Jednak, jak wskazują na to końcowe słowa wersetu, przez cały ten czas modlą się oni do Boga w spokoju nocy, aby im wybaczył wszelkie z ich strony niedociągnięcia, wszelkie odchylenia od ideału w służby ludzkości.

381A. Słowa te oznaczają także „zgodnie ze sprawiedliwością”.

382. Jedynym centralnym i nie podlegającym dyskusji faktem natury oraz podstawową zasadą prawdziwej religii jest Jedność Boża. Całe stworzenie oraz doskonały porządek w nim panujący niosą ze sobą niezaprzeczalne świadectwo tego fundamentalnego faktu. Aniołowie, którzy przynoszą Posłannictwo prawdy Prorokom, Posłańcy Boży, którzy to Posłannictwo niosą w świat oraz ci dobrzy ludzie, którzy otrzymują i chłoną prawdziwą wiedzę od Posłańców Bożych – wszyscy oni dodają swoje świadectwo do świadectwa Bożego. Podobnie wszyscy oni jednoczą się, udowadniając fałszywość idei ustanawiania innych bogów niż Allah, czy to w formie ich mnogości, trójcy lub dwoistości bogów.

20. Zaprawdę, ^aprawdziwą religią u Allacha jest Islam.³⁸³ Ci zaś, którzy otrzymali Księgę, nie zgadzali się – otrzymawszy wiedzę – tylko z powodu wzajemnej zawiści. Jeśli ktoś odrzuca Znaki Allacha, to – zaiste – Allah jest Szybki w rozliczaniu.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغِيًّا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٠﴾

21. Jeśli jednak będą się z tobą spierać, powiedz: ^b„Ja całkowicie poddałem się Allahowi, jak i ci, którzy idą za mną”. I powiedz tym, którzy otrzymali Księgę³⁸⁴, jak i ludziom ciemnym: „Czy i wy poddaliście się?” Jeśli się podporządkują, z całą pewnością będą właściwie prowadzeni.³⁸⁶ Jeśli by jednak odwrócili się, wtedy ^ctwoim obowiązkiem będzie jedynie przekazanie Posłannictwa. A Allah strzeże swoich sług.

فَإِنْ حَاجَبَكَ فَقُلْ أَسَلَّمْتُ وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعْنِي وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ ءَأَسَلَّمْتُ فَإِنْ أَسَلَّمُوا فَقَدْ ائْتَدُوا وَإِنْ كَفَرُوا فَإِنَّا عَلَيْكَ بَالِغُونَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣١﴾

22. Zaprawdę, tym, którzy zaprzeczają Znakom Allacha i ^dpróbują zabijać niesprawiedliwie Proroków, jak i tych, którzy zachęcają do spra-

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ

^a3,86. ^b4,126. ^c5,93, 100; 13,41; 16,83. ^dPatrz 2,62.

383. Wszystkie religie wpajają wiarę w Jedność Boga oraz poddanie się Jego woli, a jednak tylko w Islamie idea poddania się woli Bożej znajduje swoje spełnienie. Dzieje się tak dlatego, że całkowite poddanie się wymaga pełnego manifestowania atrybutów Bożych, a właśnie w samym tylko Islamie ma miejsce taka manifestacja. Tak zatem spośród wszystkich systemów religijnych jeden tylko Islam zasługuje na to, by nazywać go własną religią Bożą w rzeczywistym sensie tych słów. Wszystkie prawdziwe religie były w rzeczy samej bardziej czy mniej *Islamem* w ich pierwotnej formie, zaś ich wyznawcy byli *muzułmanami* w dosłownym znaczeniu tego słowa, ale już nie w czasie, kiedy religia dopełniła się we wszystkich swoich aspektach i otrzymała nazwę Al-Islām, która to nazwa stosuje się wyłącznie do ostatecznego Prawa, doprowadzonego do doskonałości przez Koran. Werset ten dalej wyjaśnia 2,63.

384. Lud Księgi oraz *Ummiyyin* (ci, którzy nie idą za żadną objawioną księgą) stanowią całą ludzkość.

385. Patrz 113A oraz 1058.

386. Gdyby Lud Księgi oraz ci, którzy nie idą za żadną objawioną księgą mieli poddać się Bogu, z pewnością zaakceptowaliby Świętego Proroka i byłiby przez niego właściwie kierowani. Ci pierwsi dlatego, że wyraźne prorocтва dotyczące jego osoby zawarte są w ich Pismach, ci drudzy zaś z powodu połączonego świadectwa przyrody, sumienia ludzkiego i zdrowego rozsądku.

wiedliwości, tym właśnie ogłoś bolesną karę.³⁸⁷

الَّذِينَ لَا يُبَيِّنُونَ لَهُمْ عَذَابَ الْيَوْمِ ﴿٣٧﴾

23. Są to ci, ^aktórych uczynki spelną na niczym na tym świecie, jak i w świecie przyszłym, a nie będą mieli żadnych pomocników.³⁸⁸

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٨﴾

24. Czyż nie widziałeś tych, którzy otrzymali swoją część Księgi?³⁸⁹
^bPrzywołuje się ich do Księgi Allacha, aby ona ich rozsądziła, lecz część spośród nich odwraca się z odrazą.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يُتَوَلَّوْنَ قَوَائِمًا مِّنْهُمُ
وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٣٩﴾

25. Jest tak dlatego, iż powiadają: ^c„Nie dotknie nas Ogień, z wyjątkiem ograniczonej liczby dni”.³⁹⁰ A to, co zwykli byli wymyślać, ich samych oszukało w kwestii ich religii.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ نَسْتَأْذِنَ النَّارَ إِلَّا إِنَّا مَعَدُّونَ
وَعَزَّوهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٤٠﴾

26. Jak z nimi będzie, ^dkiedy My zbierzemy ich razem w Dniu, co do którego nie ma żadnych wątpliwości, kiedy każda dusza otrzyma zapłatę za to, na co sobie zasłużyła, a nie będą pokrzywdzeni?³⁹¹

فَلَنَفَّ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ وَوَقَّيْتُ
كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤١﴾

^a2,218; 7,148; 18,106. ^b24,49. ^c2,81; 5,19. ^d3,10; 4,88; 45,27.

387. Żaden Prorok Boży, bez względu na przeciwne losy, nigdy nie poniósł porażki w wypełnianiu swojej misji. Żadne prześladowania ani próby zamordowania Proroków nigdy nie odniosły sukcesu w przejściu lub zahamowaniu czy cofnięciu procesu postępu ich Wiary. Historia Religii daje niezbitę świadectwo tego faktu.

388. Niewierzący nie wierzą w nagrodę przyszłego świata. Tak zatem na dowód faktu, iż ich uczynki nie pomogą im w ogóle w Dniu Zmartwychwstania, powiada się im, że i w obecnym życiu ich wysiłki zmierzające do zniszczenia Islamu okazały się bezowocne i że będzie to dowodem na to, że również w życiu przyszłym ich uczynki na nic im się nie przydadzą.

389. (1) Prooroctwa zawarte w Biblii dotyczące Świętego Proroka, które stanowiły część Księgi; lub (2) wyjątkowa część Biblii, ponieważ jedynie jej część pozostała wolna od wstawek i jedynie ona może być nazwana częścią prawdziwej Księgi; lub (3) Biblia jest jedynie częścią Księgi w porównaniu z Koranem, który jest Księgą par excellence.

390. Zarówno Żydzi, jak i chrześcijanie przekonywali siebie do wiary w to, że są w stanie zabezpieczyć się przed karą w przyszłym życiu. Żydzi uważali się za nietykalnych, jako że byli „narodem wybranym” Boga, zaś chrześcijanie oszukiwali siebie samych za pomocą idei, jakoby Jezus, tak zwany syn Boży, zmył z nich wszelki grzech swoją domniemaną śmiercią na krzyżu.

391. Werset ten stanowi akcentowane przeciwieństwo doktryny, jakoby krew jakiegos człowieka, nie zaś czyjes dobre uczynki, mogła doprowadzić do zbawienia.

27. Powiedz: „O Allachu, Panie wszechwładcy, dajesz niezależność komu zechcesz i odbierasz tę niezależność każdemu, komu zechcesz. Ty wynosisz kogo zechcesz i upokarzasz każdego, kogo tylko zapragniesz. W Twoich rękach spoczywa wszelkie dobro. Zaiste, Ty masz taką moc, by czynić wszystko.³⁹²

28. ^b„To Ty powodujesz, że noc przechodzi w dzień, i Ty czynisz, że dzień zmienia się w noc.³⁹³ I ^cTy czynisz żywe z martwego, a martwe z żywego. I Ty dajesz każdemu, komu zechcesz, bez miary”.³⁹⁴

29. ^dNiechaj wierni nie biorą sobie za przyjaciół³⁹⁵ niewiernych zamiast innych wiernych – albowiem kto tak czynić będzie, ten z pewnością nie jest związany z Allachem – chyba że mocno będziecie się przed nimi chronić.³⁹⁶ Allach ostrzega was przed swą karą.³⁹⁷ Do Niego nastąpi powrót.

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مَن تَشَاءُ وَتُنزِعُ الْمَلِكَ مِن مَن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ ۗ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَن تَشَاءُ بِعَدْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً ۗ وَيَحِذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۗ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٩﴾

^a2,285; 5,19, 41; 35,14; 40,17; 48,15. ^b7,55; 13,4; 22,62; 35,14; 39,6; 57,7. ^c6,96; 10,32; 30,20. ^d3,119; 4,140, 145.

392. Patrz następny werset w poszukiwaniu wyjaśnienia tego wersetu.

393. „Dzień” może tutaj oznaczać dobrobyt i potęgę ludu, zaś „noc” jego schylek i degradację.

394. Ten i poprzedni werset wskazują na to niezmiennie prawo Boże, że narody powstają i upadają tak, jak przystają lub odrzucają Wolę Bożą tego Boga, który jest Źródłem wszelkiej potęgi i chwały.

395. Wraz z osiągnięciem przez Islam władzy politycznej, jak zostało obiecane w poprzednich wersety, tworzenie sojuszków politycznych stało się dla Państwa muzułmańskiego koniecznością. Komentowany werset zawiera kierującą zasadę, która mówi, iż żadne państwo muzułmańskie nie może zawierać sojuszu z państwem niemuzułmańskim, gdyby sojusz taki miał szkodzić lub stać w konflikcie z interesami innego państwa muzułmańskiego. Interesy Islamu powinny przewyższać wszelkie inne interesy.

396. Muzułmanów ostrzega się, aby mieli się na baczności wobec kłosa i machinacji ludzi niewierzących. Zwrot „chyba, że w pełni będziecie się przed nimi chronić” dotyczy nie potęgę wroga, lecz jego przebiegłości.

397. *Nafs* oznacza „ja” jakiejś osoby; cel; wolę lub pragnienie; karę, etc. (Aqrab).

30. Powiedz: ^a„Cokolwiek ukrywacie z tego, co w waszych piersiach, lub ujawniacie – Allah to zna. On zna też to wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. Allah ma taką moc, by czynić wszystko”.

قُلْ إِنْ تَحْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يُعْلَمَهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

31. Strzeżcie się Dnia, ^bw którym każda dusza stanie w obliczu wszystkiego dobra, jakie uczyniła, i wszystkiego zła, jakiego się dopuściła. Będzie wtedy żałować, że nie jest wielce oddalona od tego zła. Allah ostrzega was przed swą karą. On jest najbardziej Współczujący dla swoich sług.

يَوْمَ يُحَدِّثُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُخْتَصِمًا ۖ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهَا أَمَدًا أَبَدًا وَيَحَدِّثُ كُلُّ اللَّهِ نَفْسَهُ ۗ وَاللَّهُ وَدُوفٌ بِالْجِبَادِ ﴿٣١﴾

32. Powiedz: ^c„Jeśli miłujecie Allacha, idźcie³⁹⁸ za mną. Wtedy i Allah umiłuje was i przebaczy wam wasze grzechy. Bo Allah najbardziej przebacza i jest Litościwy”.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٢﴾

33. Powiedz: ^d„Bądźcie posłuszni Allahowi i Jego Posłańcowi”. Jeżeli jednak odwrócą się, pamiętaj, że Allah nie miłuje niewiernych.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Allah wybrał Adama i Noego, rodzinę Abrahama i rodzinę 'Imrān³⁹⁹ i ponad wszystkie ludy tamtych czasów.

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرٰهِيْمَ وَآلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعٰلَمِينَ ﴿٣٤﴾

^a27,75; 28,70. ^b18,50. ^c4,70. ^d4,60; 5,93; 8,47; 24,55; 58,14.

398. Werset ten zdecydowanie głosi, że miłość Bożą są obecnie w stanie uzyskać tylko następcy Świętego Proroka. Poza tym werset ten znosi niewłaściwe rozumienie, które może być wynikiem 2,63, jakoby wiara w istnienie Boga i życie przyszłe wystarczała do zbawienia.

399. 'Imrān może odnosić się tutaj do dwu osób: (1) Amrama z Biblii, który był synem Kehata i wnukiem Lewiego. Był on ojcem Mojżesza, Aarona i Miriam, przy czym Mojżesz był najmłodszy z tej trójki (Jew. Enc. pod hasłem Amram; Wj 6,18-20); (2) 'Imrān, ojciec Marii, matki Jezusa. Ten 'Imrān był synem Yoshim lub Yoshim (Jarir oraz Kathir). Koran wybrał to imię w dwojakim celu: (1) aby zawierać, poza Mojżeszem, pewne odniesienie do Aarona, starszego brata Mojżesza oraz (2) aby użyć go jako wstępu do wprowadzenia do opowieści o Marii, matce Jezusa i poprzez to do samego Jezusa. Powtórzenie imienia 'Imrān w 3,36 wskazuje na podobny wniosek. Ważnym jest, że podczas gdy werset ten wymienia imiona Adama i Noego oddzielnie, o Abrahamie i 'Imrān mówi jako o głowach rodzin. Uczyniono tak w celu wskazania, że te ostatnie imiona zawierają związek z osobami spośród ich potomstwa. W ten sposób zwrot „rodzina Abrahama” nie tylko odnosi się do samego Abrahama, ale i do jego synów i wnuków – Izmaela, Izaaka, Jakuba oraz

35. „Oni byli spadkobiercami siebie wzajemnie, Allach zaś jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

ذُرِّيَّةً بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

36. Przypomnij sobie, kiedy niewiasta ʾImrāna⁴⁰⁰ powiedziała: „Panie mój, ślubowałam Ci, że oddam⁴⁰¹ Ci to, co jest w moim łonie, na służbę. Przyjmij to zatem ode mnie. Zaprawdę, Tyś jest Wszystkosłyszący. Wszechwiedzący”.

إِذ قَالَتْ أَمْرَاتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي ۖ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

46.88; 19,59.

Józefa. Może ono zawierać także element nawiązujący do Świętego Proroka Islamu, który także był potomkiem Abrahama. Podobnie słowa „rodzina ʾImrān” odnoszą się do Aarona, Mojżesza i Jezusa. Sam ʾImrān nie mieści się w tym kręgu, ponieważ nie był prorokiem.

400. ʾImrān w tym wersecie jest albo skróconą formą Āl ʾImrān (rodzina ʾImrān), tak jak w 2,41 Isrāʾīl jest skróconą formą Bani Isrāʾīl (Dzieci Izraela), albo odnosi się do ʾImrān, ojca Marii.

401. *Muharrar* oznacza: wyzwolony; dziecko oddzielone od wszelkich spraw tego świata i przeznaczone przez rodziców na służbę Bożą (Lane oraz Mufradāt). Wśród Żydów panował taki zwyczaj, że osoby dedykowane do służby w kościele pozostawały w stanie wolnym (Ewangelia Marii 5,6 oraz Bayān pod 3,36). W tym wersecie o matce Marii, której na imię było Hanna (Enc. Bib.), mówi się jako o *Imraʾat Imrān* (kobieta ʾImrāna), podczas gdy w 19,29 nazywa się ją *Ukht Hārān* (siostra Aarona). ʾImrān (Amrān) i Aaron byli odpowiednio ojcem i bratem Mojżesza, podczas gdy miał on jeszcze siostrę imieniem Miriam. Nie znając idiomów i stylu koranicznego, chrześcijańscy autorzy, przypisujący autorstwo Koranu Świętemu Prorokowi, uważają, że w swej ignorancji pomylił on Marię, matkę Jezusa, z Marią lub Miriam, siostrą Mojżesza. W ten sposób twierdzą, że odkryli poważny anachronizm w Koranie – co jest całkowicie absurdalnym oskarżeniem, jako że można zacytować wiele fragmentów, które wykazują, że Koran uważa Mojżesza i Jezusa za dwóch Proroków, których oddziela w czasie wielu innych Proroków (2,88; 5,45). Jest zapisane, że kiedy Święty Prorok posłał Mughirah do Najrān, tamtejsi chrześcijanie spytali go: „Czy nie jest napisane w Koranie, iż wspomina się tam o Marii (matce Jezusa) jako o siostrze Aarona, podczas gdy wiesz, że Jezus urodził się wiele lat po Mojżesz?” „Nie znalazłem odpowiedzi” – powiada Mughirah – „i po powrocie do Medyny zapytałem o to Świętego Proroka, który odpowiedział: „Dlaczego nie powiedziałeś im, że Izraelci nazywali swoje dzieci imionami swoich zmarłych Proroków i świętych” (Timridhi). Właściwie istnieje taka tradycja, która mówi, iż mąż Hanny i ojciec Marii znany był jako ʾImrān, którego ojciec (dziadek Marii) miał na imię Yoshhim lub Yoshim (Jarir oraz Kathir). Tak zatem ten ʾImrān jest kimś innym niż ʾImrān, który był ojcem Mojżesza, a którego ojcem był Kehat (Wj 6,18-20). Fakt, iż mąż Hanny, czyli ojciec Marii, nazywał się Joachim w Pismach chrześcijańskich (Gospel of the Birth of Mary oraz Enc. Brit. pod hasłem „Mary”) nie powinien nikogo zdumiewać, ponieważ Joachim to to samo imię co Yoshim, wspomniany przez Ibn Jarir jako ojciec ʾImrāna. Pisma chrześcijańskie zamiast imienia ojca podają imię dziada, co jest praktyką powszechną. Poza tym istnieją w Biblii przypadki, że jedna osoba znana jest z dwóch imion. Na przykład Gedeon nazywany był także Jerubbaalem (Sdz 7,1). Nie powinno zatem nikogo dziwić, że drugim imieniem Joachima było ʾImrān. Ponadto, podobnie jak poszczególne osoby, także i rodziny znane są z imion ich wspaniałych przodków. W Biblii imię „Izrael” oznacza czasami Izraelitów (Pwt 6,3, 4) zaś Kedar Izmaelitów (Iz 21,16; 42,11). Podobnie Jezus nazywany był synem Dawida (Mt 1,1). Tak więc słowa *Imraʾat Imrān* mogą także oznaczać *Imraʾat Āl Imrān*, czyli kobietę z rodziny ʾImrān. Takie wyjaśnienie jest dalej potwierdzone przez fakt, że słowa *Āl Imrān* (rodzina ʾImrān) zostały użyte przez Koran zaledwie dwa wersety wcześniej. Słowo *Āl* (rodzina) porzucono w tym przypadku z powodu bliskości odniesienia. Przyznaje się też, że Hanna, matka Marii, która była kuzynką Elżbiety (matki Jana), należała do Domu Aarona i poprzez niego do domu ʾImrān (Łk 1,5,36). W kwestii tego i następnego wersetu, patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

37. Lecz kiedy urodziła dziecko, powiedziała: „Panie mój, poczęłam dziewczynkę”⁴⁰² – Allah zaś najlepiej wiedział, co poczęła^{402A}, a chłopiec, którego pragnęła mieć, nie był podobny do tego, co urodziła – „i nazwałam ją Maria^{402B} i oddaję ją i jej potomstwo pod Twą opiekę^{402C}”

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ اِنِّي وَضَعْتُهَا اُنْثٰى وَاِنَّهٗ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتُ وَاَلَيْسَ الذَّكُوْرُ كَالاُنْثٰى وَاِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَاِنِّي اَعِيْذُهَا بِكَ وَدُسِّرْتَيْهَآ

Wydaje się, że matka Marii dokonała swego ślubowania pod wpływem eseneńczyków, których ludzie tamtych czasów na ogół wielce szanowali i którzy praktykowali celibat i nie pozwalali kobietom wstępować do ich bractwa i którzy poświęcali swoje życie dla religii i swoich współwyznawców (Enc. Bib.; Jew. Enc.). Warto zauważyć, że nauki Ewangelii mają wiele wspólnego z naukami eseneńczyków. Ze znaczenia słowa *Muharrar* jasno też wynika, że matka Marii ślubowała poświęcenie jej dziecka dla służby kościelnej i jako taka nie chciała, aby jej córka kiedykolwiek wyszła za mąż – co wykazuje, że Maria miała należeć do kapłaństwa. Oto dlaczego w innych miejscach Koranu nazywa się ją siostrą Aarona, a nie Mojżesza (19,29), chociaż obaj byli jej prawdziwymi braćmi. Bowiem podczas gdy Mojżesz był założycielem Prawa żydowskiego, Aaron był głową kapłaństwa (Enc. Bib.; Enc. Brit. pod hasłem Aaron). Tak zatem matka Jezusa, Maria, była siostrą Aarona nie w tym sensie, iżby była jego prawdziwą siostrą, ale że należała do klasy kapłańskiej.

402. Matka Marii uczyniła to ślubowanie z nadzieją, że zostanie pobłogosławiona synem, którego oddalaby na służbę kapłańską. Tymczasem urodziła się córka i w naturalny sposób kobieta ta była zakłopotana.

402A. Słowa „Allah zaś najlepiej wiedział, co poczęła” stanowią marginesowe zdanie wypowiedziane przez Boga, podczas gdy słowa „chłopiec, jakiego pragnęła, nie był podobny do dziewczynki, jaka przyszła na świat” można uważać albo za wypowiedziane przez Boga, albo przez samą matkę Marii. Najprawdopodobniej są to słowa Boga i oznaczają, jak wskazuje na to tekst, że wydana na świat dziewczynka była lepsza od tego wymarzonego chłopca. Gdyby potraktować te słowa za wypowiedziane przez matkę Marii, oznaczałyby, że wydana na świat dziewczynka nie mogła być równa upragnionemu chłopcu, ponieważ tylko chłopiec mógłby pełnić tę szczególną służbę, dla której matka ślubowała go przeznaczyć. Zdanie „Datam jej imię Maria” zawierają implikowaną modlitwę do Boga, by uczynił dziewczynkę równie godną i dobrą, i cnotliwą jak imię Maria (oznaczające godnego i pobożnego wiernego).

402B. Maryam była matką Jezusa. Prawdopodobnie otrzymała swoje imię po siostrze Mojżesza i Aarona, znanej jako Miriam (późniejsza pisownia Miriam). Słowo, które w języku hebrajskim jest prawdopodobnie słowem złożonym, oznacza gwiazdę morza; panią lub kobietę; wyniesionego lub pobożnego wiernego (Cruden's Concordance; Kashshāf oraz Enc. Bib.).

402C. Te słowa przedstawiają pewną trudność. Gdyby matka Marii zamierzała przeznaczyć swoje dziecko na służbę Bożą, musiała wiedzieć, że dziecko to przez całe życie nie wejdzie w związek małżeński. Na czym zatem polega sens modlitwy dotyczącej jej potomstwa? Najbardziej prawdopodobne wyjaśnienie jest takie, że Bóg powiedział jej w widzeniu, że jej córka stanie się kobietą i będzie miała dziecko i dlatego właśnie matka Marii modliła się o błogosławieństwo dla nich. Jednak pomimo tego wydaje się, że pozostawiła ona przyszłość Marii w rękach Boga i przeznaczyła ją, jak zamierzała wcześniej, na służbę Bogu (3,36; Ewangelia o narodzinach Marii). Był to zapewne przypadek wyjątkowy, ponieważ normalnie do takiej służby oddawano tylko chłopców. Założenie, jakoby matka Marii miała wizję, że jej córka urodzi syna, znajduje potwierdzenie w Ewangelii Marii (3,5), choć w nieco odmienniej formie. Nie było niczego niezwykłego w modlitwie Hanny, matki Marii, że modliła się o opiekę Bożą nad jej córką i jej dzieckiem przed wpływem Szatana. Wszyscy pobożni rodzice mają takie pragnienie i modlą się, aby ich dzieci wyrosły na dobrych ludzi i żyli cnotliwym życiem. Należy też zauważyć, że choć Islam twierdzi, że wszyscy Prorocy Boży nie podlegają wpływowi Szatana, Biblia nie przyznaje takiej odporności Jezusowi (Mk 1,12,13).

i ochronę przed Szatanem, tym odrzuconym”.^{402D}.

مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٤٢﴾

38. Pan więc przyjął ją litościwie, uczynił, że wspaniale wzrastała oraz uczynił Zachariasza⁴⁰³ jej opiekunem. Zawsze gdy Zachariasz odwiedzał ją w jej pokoju, znajdował przy niej pożywienie. Mawiał: „O Mario, skąd to masz?” Ona odpowiadała: „To od Allacha”.⁴⁰⁴ Zaiste, Allah daje, komu zechce i bez miary.

فَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا
وَوَقَّفَهَا زَكَرِيَّا ۗ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْحَرَابَ
وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَرِيمُ إِنِّي لَكَ هَدًاءُ
قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٣﴾

39. Wtedy i tam modlił się⁴⁰⁵ Zachariasz do swego Pana, mówiąc: ^a „Panie mój, daj mi czyste potomstwo. Zaiste, Ty wysłuchujesz modlitwy”.

هَٰذَا لَكَ دُعَاؤُ زَكَرِيَّا رَبَّهُ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ
لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٤٤﴾

40. Gdy ^bstał, modląc się w izbie, zawołali do niego aniołowie: ^c „Allah przysyła ci dobrą nowinę o Yahyā,⁴⁰⁶ który da świadectwo prawdzie ^aSłowa

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْحَرَابِ
إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ مُّصَدِّقًا لِّبَيِّنَاتِهِ مِنَ اللَّهِ

^a 19,6, 7; 21,90, 91. ^b 19,12. ^c 19,8; 21,91.

402D. *Rajīm*, które pochodzi od *Rajama*, oznacza: (1) osobę odciągniętą od obecności Bożej i Jego łaski, osobę przeklętą; (2) porzuconego lub zapomnianego; (3) obrzuconego kamieniami; (4) pozbawionego wszelkiej dobroci i cnót (Lane).

403. Zachariasz to imię pewnego Izraelity, świętej osoby, którą Koran przedstawia jako Proroka (6,86), ale którą Biblia uważa jedynie za kapłana (Łk 1,5). Osoba o imieniu Zachariasz, uważana przez Biblię za Proroka, nie jest wymieniana w Koranie. Zachariasz z tekstu Koranu był ojcem Yahyā (Jana), kuzyna Jezusa.

404. Dary te najwyraźniej przynosili wierni odwiedzający to miejsce i w odpowiedzi Marii nie było niczego szczególnego – w słowach, że dary te pochodziły od Allacha – ponieważ wszystko, co dobre, przychodzi do człowieka od Boga, który jest Ostatcznym Dawcą. Właściwie od dziedziny takiej jak Maria, tak religijnie wychowywanej, trudno byłoby oczekiwać innej odpowiedzi.

405. Pobożna odpowiedź dziecka wywarła wielki wpływ na Zachariasza i obudziła w głębi jego duszy naturalne pragnienie posiadania równie cnotliwego dziecka. Modlił się on do Boga, aby Ten pobłogosławił mu podobnym do Marii dzieckiem. Modlitwa ta była prawdopodobnie powtarzana przez dłuższy czas, ponieważ wspomina się o niej różnymi słowami w różnych miejscach Koranu (3,39; 19,4-7; 21,90).

406. Yahyā lub Jan to imię Proroka, który pojawił się przed Jezusem jako zwiastun spełniający prorocstwo biblijne (Mt 3,1 oraz 4,5). W języku hebrajskim słowo to ma formę Yuhannā i oznacza „Bóg był litościwy” (Enc. Brit.). Imię Yahyā nadane było przez samego Boga.

Allacha – szlachetny i czysty i Prorok⁴⁰⁷ spośród sprawiedliwych.

وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٤﴾

41. Odrzekł on: ^b„Panie mój, jakże ja mam mieć syna⁴⁰⁸, skoro lata już mnie przysniotły, a i moja żona jest już jałowa?” Pan odpowiedział: „Takie są drogi Allacha. Czyni On, co Mu się podoba”.

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٣٥﴾

42. ^cZachariasz rzekł: „Panie mój, daj mi jakieś przykazanie”.⁴⁰⁹ A Pan odpowiedział: „Przykazanie dla ciebie jest takie, abyś nie mówił do ludzi przez trzy dni⁴¹⁰, ^dchyba że za pomocą znaków. I pamiętaj o swoim Panu i wychwalaj Go wieczorem i wcześniej rano”.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً قَالَ أَيْتُكَ إِلَّا نَكِمَ النَّاسُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا وَادْكُرُّ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالنَّجْمِ ع وَالْإِبْكَارِ ﴿٣٦﴾

43. I przypomnij sobie, kiedy aniołowie⁴¹¹ powiedzieli: „O Mario, Allah wybrał⁴¹² ciebie, oczyścił cię i ciebie ^ewybrał ponad wszystkie niewiasty tych czasów”.

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

^a3,46; 4,172. ^b19,9, 10. ^c19,11. ^d19, 12. ^e3,34.

407. Jan przyszedł jako spełnienie proroctwa Malachiasza. „Oto Ja pošę wam proroka Eliasza przed nadejściem dnia Pańskiego, dnia wielkiego i straszego” (Ma 3,23).

408. *Ghulām* oznacza młodość (Lane). Pytanie Zachariasza było spontanicznym wyrazem niewinnego zdumienia wobec obietnicy Bożej. Zawierało także w sobie ukrytą modlitwę, aby dane mu było żyć na tyle długo, iżby mógł widzieć jak dziecko się urodzi i wyrośnie na młodzieńca.

409. Zachariasz miał powstrzymać się od mówienia przez trzy dni, a wtedy obietnica miała się spełnić. Nie został on pozbawiony zdolności mówienia, jak zdaje się implikować Ewangelia, w formie kary za niedowierzanie słowom Bożym (Łk 1,20-22).

410. Nakaz zachowywania milczenia miał na celu danie Zachariaszowi stosownej możliwości medytacji i modlitwy – co jest szczególnie pomocne w uzyskiwaniu sobie łaski i litości Bożej. Powstrzymywanie się od mówienia pomaga czasami w odzyskiwaniu utraconej żywotności i siły fizycznej. Praktyka ta, jak się zdaje, była powszechna wśród Żydów tamtych czasów.

411. Użycie słowa „aniołowie” – liczby mnogiej – ma także swoje znaczenie. Gdyby chodziło tylko o samo przekazanie posłannictwa, jeden anioł mógłby je przekazać. Idiom koraniczny stosuje jednak liczbę mnogą, co oznacza, że Bóg chciał poprzez syna Marii wprowadzić w świat wielkie zmiany, mające wpływ na różne sfery życia. Dlatego rozkazał wszystkim aniołom mającym związek z różnymi sferami życia przekazać odrębną część tego posłannictwa, by przez to wszyscy pomogli w wypełnieniu zamierzonych zmian.

412. W tym wersecie słowo „wybrał” użyte jest dwa razy. Za pierwszym razem odnosi się ono do Marii wyłącznie, oznaczając jej szczególnie wysoką pozycję; podczas gdy za drugim razem użyte zostało to słowo do wyrażenia jej wysokiej pozycji w odniesieniu do innych kobiet tamtych czasów.

44. „O Mario, bądź posłuszną swemu Panu i padnij na twarz i czcij Jedynego Boga wraz z tymi, którzy oddają Mu cześć”.

يُرِيْمُ اَقْتِنِي لِزِيَّتِكَ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعِ
الزَّكِيْنَ ۞

45. ^aOto wieść o rzeczach niewidzialnych⁴¹³, które ci objawiamy. Ty nie byłeś z nimi, kiedy rzucaли strzały ^bw sprawie tego, kto ma być opiekunem Marii, ani nie było cię z nimi, kiedy się wzajemnie ze sobą spierali.

ذٰلِكَ مِنَ الْغَيْبِ نُوحِيْهِ اِلَيْكَ وَ مَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اَيْهُمْ يَكْتُلُ مُرِيْمٌ
وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ۞

46. Kiedy aniołowie powiedzieli: „O Mario, ^cAllach przekazuje ci dobrą nowinę o synu poprzez ^dSłowo⁴¹⁴od Niego: jego imię będzie

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يُرِيْمٰنَ اِنَّ اللّٰهَ يَبَشِّرُكَ بِكَلِمَةٍ
وَسُوْهُ سَيِّدٌ سَمِيْعٌ عِنْدَ اٰبْنِ مَرْيَمَ وَ جِدَّهَا

^a11,50; 12,103. ^b3,38. ^c19,30. ^d3,10; 4,172.

wedle zastosowania w Koranie, zwrot *Nisā' al-'Ālamīn* nie odnosi się tutaj do kobiet wszystkich czasów i wszystkich epok, lecz tylko do kobiet z okresu życia Marii.

413. Wielu faktów, które ujawnia w odniesieniu do Marii Koran, nie można znaleźć w poprzednich Pismach. Stąd mówi się o nich jako o „rzeczach niewidocznych”. Jak mówią następne wersety, Maria zaszła w ciążę, prowadząc życie poświęcone Bogu w świątyni. Kapłani zaczęli się niepokoić, kiedy dowiedzieli się o tym zdumiewającym fakcie. Obawiali się skandalu i dyskutowali wśród siebie oraz rzucaли losy – według Ewangelii – aby zdecydować w ten sposób, kto będzie najodpowiedniejszym dla Marii mężem i kogo można by przekonać do takiej dziwnej sytuacji. Wszystko to było oczywiście robione potajemnie i przez to było to *Ghaib* (rzecz niewidoczna), którą ujawnił Koran.

414. *'Kalimah* oznacza słowo, dekret, polecenie (Mufradāt). Słowo to wraz ze słowem *Rūh* – razem pojawiającymi się w 4,172 – czynią niewątpliwym fakt, że zostały one użyte, by obalić i odrzucić doktrynę boskości i synostwa Jezusa. Jezus zostaje nazwany *Kalimat Allāh*, ponieważ jego słowa pomagały sprawie Prawdy. Tak samo jak osoba, która pomaga sprawie Prawdy swoimi walorami jest nazywana *Saif Allāh* (Miecz Boży) lub *Asad Allāh* (Lew Boży), podobnie Jezus zostaje nazwany *Kalimat Allāh*, ponieważ także jego narodziny nie odbyły się dzięki działaniu mężczyzny, ale na bezpośrednie „polecenie” Boga (19,22). Poza dosłownymi znaczeniami przedstawionymi powyżej, Koran stosuje słowo *Kalimat* w następujących znaczeniach: (1) „Znak” (66,13 oraz 8,8); (2) „kara” (10,79); (3) „Plan” lub „zamiar” (9,40); (4) „dobre nowiny” (7,138); (5) „stworzenie Boże” (18,110); (6) „samo słowo ust” lub „samo twierdzenie” (23, 101). Jeśli którekolwiek z tych znaczeń zastosować wobec osoby Jezusa, to w żaden sposób nie można mu przyznać statusu wyższego niżli statusu Proroka. Ponadto, o ile Jezus nazywany jest w Koranie *Kalimah* (słowo), to Święty Prorok nazywany jest *Dhikr*, czyli księga lub dobre słowa (65,11, 12), która składa się oczywiście z wielu *Kalimāt* (słów). Faktycznie, gdyby traktować *Kalimat Allāh* w sensie „Słowo Boże”, to można by najwyżej powiedzieć, że Bóg wyrażał siebie przez Jezusa tak samo, jak wyrażał siebie przez innych Proroków. Słowa są tylko środkiem wyrażania myśli. Nie stanowią one części naszego istnienia, ani nie doznają wcieleń.

Mesjasz⁴¹⁵, Jezus⁴¹⁶, syn Marii⁴¹⁷, szanowany na tym świecie i w świecie przyszłym, a jest spośród tych, którzy cieszą się bliskością Boga.⁴¹⁸

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤١٥﴾

47. I³on to będzie przemawiał do ludzi w kołysce^{418A} i kiedy będzie w średnim wieku^{418B}, a będzie spośród sprawiedliwych”.

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤١٧﴾

~5,111.

415. *Al-Masih* pochodzi od *Masaha*, które oznacza: startł pył ręką z trzymanej rzeczy; namaścił ją olejem; podróżował poprzez kraj; Bóg mu błogosławił (Aqrab). *Masih* dlatego oznacza (1) kogoś namaszczonego; (2) kogoś, kto wiele podróżuje; (3) kogoś błogosławionego. *Al-Masih*, to arabski odpowiednik słowa Mesjasz, czyli hebrajskiego Mashiah, to znaczy Namaszczony (Enc. Bib.; Enc. rel. and Eth.). Jezus tak został nazwany, ponieważ miał wiele podróżować. Jeśli jednak według opowiadania Ewangelii przyznać, że jego działalność ograniczała się tylko do trzech lat, zaś jego podróże do zaledwie kilku miast Palestyny czy Syrii, to nazwy *Masih* w żaden sposób nie można mu przypisać. Najnowsze badania historyczne ustaliły jednak fakt, że po otrząśnięciu się z szoku i ran ukrzyżowania, Jezus odbył dalekie podróże na Wschód, by w końcu dotrzeć do Kaszmiru i tam głosić posłannictwo Zagubionym Plemionom Izraela, które żyły na tamtych właśnie terenach. Patrz także 2000, gdzie o Jezusie mówi się, że otrzymał schronienie w górzyskiej okolicy. *Masih*, jak powiedzieliśmy powyżej, oznacza także „Namaszczonego”. Ponieważ narodziny Jezusa nie były zwykłymi narodzinami i raczej traktowano je jako nieprawę, to aby odrzucić takie oskarżenie powiadano o nim jako o „namaszczonym” olejkim Bożym, tak jak namaszczeni są wszyscy Prorocy Boga.

416. ‘Isā wydaje się być odwróconą formą hebrajskiego słowa Yasū’. Jezus to grecka forma Jezuego lub Jezuego (Enc. Bib.).

417. Ibn Maryam to nazwisko Jezusa, znane w języku arabskim jako *Kunyah*. Jezusa nazywano Ibn Maryam prawdopodobnie dlatego, że będąc urodzonym bez współdziałania mężczyzny, mógł być nazwany jedynie od imienia swojej matki.

418. Ten zwrot nie przyznaje Jezusowi statusu wyższego niż statusu sprawiedliwego sługi Bożego. W Koranie mówi się, że wszyscy sprawiedliwi ludzie cieszą się bliskością Boga (56, 11, 12).

418A. Główne znaczenie słowa *Mahd* to stan lub okres przygotowania, podczas którego człowiek przygotowywany jest do pełnienia obowiązków życia dorosłego. Fakt, iż wymieniono tutaj oba okresy *Kuhūlah* oraz *Mahd*, wskazuje, iż nie dzieli ich żaden inny okres czasu. Całość okresu przed *Kuhūlah* (wiek średni), to *Mahd*.

418B. *Kahl* oznacza kogoś w średnim wieku lub wiek, w którym włosy człowieka zaczynają mieszać się z siwizną. Oznacza to słowo także kogoś w wieku pomiędzy trzydziestoma czy trzydziestoma czterema i pięćdziesięcioma latami, albo między 40 i 51 (Lane oraz Tha‘labī).

Nie ma niczego cudownego ani nadnaturalnego w fakcie, że w dzieciństwie Jezus wypowiadał słowa mądrości. Wiele inteligentnych i dobrze wychowywanych dzieci tak mówi. Całe to zdanie oznacza, że wypowiadał on do ludzi słowa pełne szczególnej mądrości i wiedzy duchowej – co znacznie przekraczało jego wiek i doświadczenia – zarówno w okresie przygotowania, czyli młodości, jak i w średnim wieku. Wzmianka o tych dwóch różnych okresach z życia Jezusa może wskazywać, że w drugim okresie jego wypowiedzi miały inną naturę niż w pierwszym. W drugim okresie przemawiał do ludzi jako Prorok Boży. Tak zatem przekazana Marii dobra nowina zawierała się w fakcie, że Jezus nie tylko miał być inteligentnym młodym człowiekiem, ale także, że miał dożyć wieku dojrzałego jako sprawiedliwy sługa Boży.

48. Ona rzekła: „Panie mój, ^ajakże ja mam mieć syna, skoro nie dotknął mnie żaden mężczyzna?”⁴¹⁹ Pan odrzekł: „Takimi są wyroki Allacha. On tworzy to, co Mu się podoba. ^bKiedy On nakazuje coś, powiada temu: „Bądź”, a to się staje.

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ
قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤١٩﴾

49. „I to ^cOn nauczy go Księgi i Mądrości, i Torah, i Ewangelii”.

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنجِيلَ ﴿٤٢٠﴾

50. ^d„I wyśle go jako Posłańca do Dzieci Izraela^{419A} wraz z Postannictwem: ^e„Przybywam do was ze Znakiem od Pana waszego, a znak ten jest taki, że ja ulepię⁴²⁰ stworzenie z gliny^{420A} na wzór^{420B}

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحَقِّ
مِن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الظِّلِّ

^a19,21. ^bPatrz 2,118. ^c5,111. ^d43,60; 61,7. ^e5,111.

419. Wieści o synu, skądinąd szczęśliwe w normalnych okolicznościach, z pewnością zmieszają Marię, która wszak miała pozostawać niezamężną przez całe swoje życie. Werset ten odzwierciedla jej usprawiedliwione zakłopotanie. Wykazuje on także, że Jezus nie miał ojca, co wynika ze słów Marii: „nie dotknął mnie żaden mężczyzna”. Będąc oddaną na służbę w Świątyni, Maria nie mogła – zgodnie ze swoim ślubowaniem celibatu – wyjść za mąż. Gdyby miała wyjść za mąż i mieć dzieci w sposób naturalny, nie zdziwiłaby się, gdyby anioł podczas widzenia oznajmił jej o takich narodzinach dziecka. Żadna normalna dziewczyna nie zdziwiłaby się, gdyby w widzeniu powiedziano jej, że urodzi syna, bowiem w naturalny sposób doszłaby do wniosku, że obiecane dziecko miałoby się narodzić z małżeństwa. W Ewangelii Marii wyraźnie mówi się o ślubowaniu celibatu. W 5 rozdziale wymienionej Ewangelii czytamy, że kiedy arcykapłan wydał ogólne zarządzenie, aby wszystkie dziewice w świątyni, które ukończyły czternaście lat, powróciły do swoich domów, wszystkie dziewice podporządkowały się temu zaleceniu, natomiast Maria, „dziewica Pańska”, odpowiedziała, że się na to nie zgadza. Podała też swój powód tej odmowy, mówiąc, że ona i jej rodzice poświęcili ją służbie Panu i że ona ślubowała cnotę Panu Bogu, którego to ślubowania nigdy nie złamie (Ewangelia Marii 5,4, 5, 6). Zatem jej późniejsze małżeństwo z Józefem było przeciwne temu ślubowaniu i niezgodne z jej wolą. Jednakże takie okoliczności zmusiły ją do zamążpójścia. Kapłani musieli zaaranżować jej małżeństwo, by uniknąć skandalu. Z Ewangelii nie dowiadujemy się, w jaki sposób Józef został nakloniony do zgody na to małżeństwo, ponieważ oczywiście jest, że w chwili małżeństwa nie miał pojęcia o tym, że Maria jest ciężarna (Mt 1,18, 19). Prawdopodobnie wynaleziono jakiś sensowny powód złamania przyrzeczenia. W poszukiwaniu szczegółowego opisu narodzin Jezusa, patrz 1750-1755.

419A. Słowa „Posłańcem do Dzieci Izraela” wykazują, że misja Jezusa ograniczała się do Domu Izraela. Nie był on Posłańcem do całego świata (Mt 10,5-6; 15,24; 19,28. Dz 3,25, 26; 13,46. Łk 19,10; 22,28-30).

420. *Khalaqa* oznacza: zmierzył, wyznaczył, zaplanował; Bóg wytworzył lub stworzył, lub spowodował istnienie rzeczy lub istoty, podczas gdy nie istniał wcześniej żaden wzór, model czy podobieństwo, czyli dał temu początek (Lane oraz Lisān).

420A. *Tin* oznacza glinę, ziemię, etc. W przenośni *al-Tin* może oznaczać takie osoby, które posiadają naturę uległą, pozwalającą na kształtowanie ich charakterów jak z gliny.

420B. *Hai'ah* oznacza formę; sposób; strój; stan; tryb lub jakość (Lane).

ptaka.^{420C} Później tchnę weń nowego ducha i stanie się on istotą szybującą z rozkazu Allacha. I uzdrowię^{420D} chorych na kurzą ślepotę^{420E} i trędowatych, jak i ożywie martwych na rozkaz Allacha.^{420F} I powiem wam, co będziecie jeść^{420G}, jak i to, co macie przechowywać w waszych

فَأَنْفُحْ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا يَأْذِنُ اللَّهُ وَأُبْرِيءُ
الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَى يَأْذِنُ اللَّهُ وَ
أُنشِئْكُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ

420C. *Tair* oznacza ptaka. Metaforycznie słowo to oznacza człowieka wysoce duchowego, który wznosi się wysoko w duchowe regiony, tak jak *Asad* (dosłownie lew) używane jest w odniesieniu do człowieka dzielnego, zaś *Dābbah* w odniesieniu do człowieka bezwartościowego, robaka w ziemi (34,15).

420D. *‘Ubrī’u* pochodzi od słowa *Bari’a*, które oznacza: był lub stał się wolny od jakiejś rzeczy – czyli oznacza „Ja uzdrawiam; Ja ogłaszam, że człowiek zostaje uwolniony od przypisywanej mu ułomności (Lane).

420E. *Akmah* oznacza kogoś, kto nie widzi w nocy; kogoś urodzonego ślepy; kogoś, kto ślepie później; kogoś pozbawionego rozsądku i zdolności rozumienia (Mufradāt).

420F. W Biblii nie wspomina się o cudzie znanym powszechnie, jakoby Jezus stworzył ptaki. Gdyby Jezus rzeczywiście stworzył ptaki, to nie ma powodu, dla którego Biblia nie miałaby o tym wspomnieć, zwłaszcza że ten cud stworzenia ptaków nie miał sobie równych wśród innych Postaci Bożych. Wzmianka o takim cudzie z pewnością podniosłaby jego rangę wśród Proroków i wsparłaby nieco twierdzenie o jego boskości, narzucone mu przez jego następców. Spośród innych znaczeń *Khalq* – (1) mierzanie; określanie; wyznaczanie, (2) wytwarzanie, tworzenie, etc. – to właśnie w tym pierwszym znaczeniu słowo to jest tutaj użyte. W sensie „tworzenia”, akt *Khalq* nie jest w Koranie przypisywany żadnej rzeczy ani żadnemu człowiekowi – wyłącznie Bogu (13,17; 16,21; 22,74; 25,4; 31,11, 12; 35,41 oraz 46,5). W świetle powyższego wyjaśnienia, oraz pamiętając o metaforycznym sensie słowa „głina”, całe zdanie „uczynię wam stworzenie... będzie wyniesione” oznaczałoby, że jeśli zwykli ludzie posiadający wrodzone zdolności wzrostu i rozwoju zbliżą się do Niego i przyjmą Jego Posłannictwo, będą poddani całkowitej transformacji w ich życiu. Z ludzi tarzających się w pył i nie widzących niczego poza swoimi troskami materialnymi i sprawami doczesnymi, staną się oni ptakami wznoszącymi się wysoko w powietrzu, wśród wzniosłych regionów firmamentu duchowego. I tak właśnie się stało. Pokorni i lekceważeni rybacy z Galilei pod wpływem uszlachetniających nauk i przykładu ich Pana zaczęli wznosić się wysoko jak ptaki, głosząc światu Izraela Słowo Boże.

Jeśli chodzi o uleczenie ślepych i trędowatych, to na podstawie Biblii okazuje się, że Izraelici uważali ludzi chorych na trąd za nieczystych, przez co nie pozwalano im kontaktować się z innymi ludźmi. Słowa „mówię, że jest wolny” oznaczają, że niekorzyści prawne lub społeczne, spadające na takich objętych chorobą ludzi, były przez Jezusa znoszone. Prorocy Boży są duchowymi lekarzami. Dają wzrok tym, którzy utracili zdolność widzenia duchowego, zaś słuch tym, którzy są duchowo głusi. W ten sposób odradzają na nowo tych wszystkich, którzy umarli duchowo (Mt 13,15). W tym przypadku słowo *Akmah* oznaczałoby człowieka posiadającego światło wiary, który jednak nie potrafiąc samemu decydować, poddawany był próbom. Człowiek taki widzi w dzień, to znaczy, dopóki nie pojawia się żadna próba i słońce wiary świeci bez przeszkód, ale kiedy przychodzi noc, czyli kiedy nadchodzi chwila próby i trzeba złożyć ofiarę, człowiek traci swój duchowy wzrok i zatrzymuje się w milczeniu (por. 2,21). Podobnie słowo *Abras* (trędowaty) mogłoby w tym samym duchowym sensie oznaczać kogoś, kto jest niedoskonały w swej wierze, mając na swej skórze miejsca zarażone pośród zdrowych.

Zdanie „ożywie zmarłych” nie oznacza, że Jezus rzeczywiście przywracał zmarłych do życia. W tym świecie ludzie naprawdę umarli nigdy nie powracają do życia. Takie przekonanie przeciwstawia się całkowicie nauce Koranu (2,29; 23,100, 101; 21,96; 39,59; 60, 40, 12; 45,27). Cudowna transformacja moralna, jakiej Posłańcy Boży dokonują w życiu swoich następców, nazywana jest w terminologii duchowej właśnie „przywracaniem do życia”.

420G. Patrz strona następną.

domach. Zaiste, jest w tym Znak dla was, jeśliście wierni.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

51. „I przybywam, by ^awypełnić⁴²¹ to, co było przede mną, a mianowicie Torah, oraz by pozwolić wam na trochę tego, co było wam zabronione.^{421A} Przybywam do was ze Znakiem od Pana waszego, więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِلَّا جَلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ ﴿٤١﴾

52. „Zaprawdę, ^bAllach jest moim Panem i waszym, więc czcicie Go – oto właściwa droga”.

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

53. A kiedy Jezus rozumiał ich niewiarę, powiedział: ^c„Kto będzie mi pomagał w sprawie Allacha?” Uczestniowie odpowiedzieli: „My jesteśmy pomocnikami⁴²² Allacha. Uwierzyliśmy w Allacha. Nieś świadectwo tego, żeśmy posłuszni.

فَلَمَّا أَحَسَّ عَيْسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُّسْلِمُونَ ﴿٤٣﴾

^a5,47; 61,7. ^b5,73, 118; 19,37; 43,65. ^c5,112; 61,15.

420G. Całe to zdanie może oznaczać, że Jezus powiedział swoim uczniom, co mają jeść, to znaczy, to, co powinni przeznaczać na zaspokajanie swoich potrzeb fizycznych oraz co powinni zbierać, czyli odkładać jako duchowy skarb w Niebie. Innymi słowy Jezus powiedział im, że wszystko, co posiadają, powinno być nabyte prawnie i uczciwie i że powinni przeznaczać swoje oszczędności na sposób Boży, nie zastanawiając się nad dniem następnym, który należy pozostawić w dyspozycji Boga (Mt 6.25, 26).

421. Jezus przyszedł jako spełnienie proroctw poprzednich proroków zawartych w Tora. Nie przyniósł on jednak ze sobą żadnego nowego Prawa, a przez to nie był w tej materii następcą Mojżesza. Sam zdawał sobie sprawę z ograniczeń swojego autorytetu (Mt 5.17, 18).

421A. Zwrot ten nie dotyczy żadnej zmiany czy modyfikacji Prawa Mojżeszowego. Mówi się tutaj tylko o tych rzeczach, które sami Żydzi uznali za nieprawne (4,161; 43,64). Te dwa wersety wykazują, iż istniały różnice pomiędzy różnymi sektami Żydów w kwestii prawości lub nieprawości pewnych rzeczy oraz że mocą swej niegodziwości i odstępstwa pozbawili się oni pewnych błogosławieństw Bożych. W ten sposób Jezus przybył jako sędzia, który miał decydować w sprawach, w których Żydzi odeszli od właściwej drogi oraz po to, aby im powiedzieć, iż błogosławieństwa, których zostali pozbawieni, będą im przywrócone, jeżeli pójdą za nim (Kathir, Fath oraz Muhit).

422. *Hawāriyyūn* to liczba mnoga od *Hawāriyy*, które oznacza: (1) prac; (2) ktoś spróbował i stwierdził, że jest wolny od występku i błędów; (3) osoba o czystym i bez skazy charakterze; (4) ktoś, kto radzi, poleca lub działa szczerze i wiernie; (5) prawdziwy i wierny przyjaciel lub pomocnik; (6) wybrany przyjaciel i pomocnik Proroka (Lane oraz Mufradāt).

54. „Panie nasz, wierzymy w to, co nam zesłałeś i idziemy za twym Poświętciem. Zapisz nas więc pomiędzy tymi, którzy dają świadectwo Tobie.”

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا آتَيْتَنَا وَاتَّبَعْنَا رَسُولَ فَالْكَتُبِنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٤﴾

55. ^aWrogowie Jezusa planowali, lecz Allah także planował, a jest On Najlepszym Planistą.⁴²³

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللهُ وَاللهُ خَيْرُ الْمَكْرِينِ ﴿٥٥﴾

56. Przypomnijcie sobie czas, kiedy Allah powiedział: „O Jezusie, ^bspowoduję, że umrzesz⁴²⁴ śmiercią naturalną i ^cpodniosę^{424A} cię osobiście, jak i oczyszczę z oskarżeń i wyniosę^{424B} tych, którzy idą za tobą, ponad tych, którzy nie wierzą aż po Dzień Zmartwychwstania. ^dWtedy do Mnie powrócicie, a Ja rozsądzę was względem tego, w czym jesteście poróżnieni.

إِذْ قَالَ اللهُ يٰعِيسَى وَرَافِعَكَ اِلَى
وَمُطَهِّرَكَ مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا وَجَاعِلَ الَّذِيْنَ
اشْبَعُوْكَ فَوْقَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ
اِنَّ مَرَجِعَكُمْ فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فَيَمَّا كُنْتُمْ فِيْهِ
تَخْتَلِفُوْنَ ﴿٥٦﴾

^a8,31; 27,51. ^b3,194; 4,16; 7,127; 8,51; 10,47, 105; 12,102; 13,141; 16,29, 33; 22,6; 39,43; 40,68, 78; 47,28. ^c4,159; 7,177; 19,58. ^d5,49; 6,165; 11,24; 31,16; 39,8.

423. Żydzi planowali, że Jezus powinien umrzeć przeklętą śmiercią na krzyżu (Pwt 21,24), lecz plan Boży był taki, że powinien on być zbawiony od śmierci. Plan Żydów nie powiódł się, zaś plan Boży odniósł sukces, ponieważ Jezus nie umarł na krzyżu, lecz zszedł z niego żywy i umarł śmiercią naturalną gdzieś w Kaszmirze, w sędziwym wieku, z dala od sceny jego ukrzyżowania.

424. *Mutawaffi* pochodzi od słowa *Tawaffa*. Powiada się *Tawaffa Allāhu Zaidan*, to znaczy Bóg zabrał duszę Zaid, czyli spowodował, że ten umarł. Kiedy Bóg jest podmiotem, a człowiek dopełnieniem, *Tawaffa* nie ma żadnego innego znaczenia, jak tylko kładzie zabranie duszy, czy to we śnie czy w śmierci. Ibn ‘Abbās przetłumaczył *Mutawaffi-ka* jako *Mumitu-ka*, tzn. uczynię tak, że umrzesz (Bukhari). Podobnie Zamakhshari, wspaniały lingwista arabski, powiada: „*Mutawaffi-ka* oznacza: Będę cię chronił, abyś nie został zabity przez ludzi i dam ci życie dla ciebie naznaczone, i spowoduję, że umrzesz śmiercią naturalną nie będąc zabitym” (Kashashāf). Faktycznie biorąc, wszyscy leksykografowie arabscy zgadzają się co do tego, że słowo *Tawaffa* – jak użyte jest w omówionym właśnie sensie – nie dopuszcza żadnej innej interpretacji i że nie można przedstawić żadnego cytatu z całej literatury arabskiej, w którym miałyby ono znaczenie odmienne. Pogląd ten podzielają znani naukowcy i komentatorzy, jak (1) Ibn ‘Abbās, (2) *Imām Mālik*, (3) *Imām Bukhari*, (4) *Imām Ibn Hazm*, (5) *Imām Ibn Qayyim*, (6) *Qatādah*, (7) *Wahhāb* oraz inni (Bukhari, rozdz. o Tafsir; Bukhari, rozdz. o Ba‘d al-Khalq; Bihār; Al-Muhallā, Ma‘ād, str. 19; Manthūr ii.; Kathīr). W Koranie słowo to jest użyte nie mniej niż w 25 różnych miejscach, przy czym w co najmniej 23 przypadkach oznacza ono odebranie duszy w chwili śmierci. Jedynie w dwu miejscach słowo to oznacza odebranie duszy podczas snu; tutaj jednak dodane jest jeszcze słowo „sen” lub „noc” (6,61; 39,43). Nie można zaprzeczyć faktu, że Jezus umarł. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział: „Gdyby żyli teraz Mojżesz i Jezus, stwierdziliby, że muszą iść za mną” (Kathīr). Ustalił on także wiek Jezusa na 120 lat (*Ummāl). Koran w 30 wersetach całkowicie obala absurdalne przekonanie o fizycznym wstąpieniu Jezusa do nieba i jego tam życiu.

424A i 424B. Zobacz następną stronę.

57. „Wówczas, jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, ukarzę ich karą srogą na tym świecie, jak i w świecie przyszłym, a nikt im nie pomoże”.

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَذُّهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٧﴾

58. „A jeśli chodzi o tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, ^aOn da im pełną zapłatę. Wszak Allah nie miłuje złoczyńców”.

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَبُغِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

59. Oto co My recytujemy ci spośród Znaków oraz Przypomnienia pełnego Mądrości.

ذَلِكَ تَتْلُوهُ عَلَيْهِمْ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٩﴾

60. Zaprawdę, sprawa Jezusa w związku z Allahem podobna jest do sprawy Adama.⁴²⁵ Pan stworzył go z pyłu^{425A}, a potem powiedział do niego: „Bądź”, a ten stał się.

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٠﴾

61. ^bOto prawda od Twego Pana, nie bądź więc spośród tych, którzy nie wierzą.

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦١﴾

^a4,174; 35,31; 39,11, 70. ^b2,148; 6,115; 10,95.

424A. *Raf* oznacza podnoszenie statusu lub rangi osoby i szanowanie jej. Kiedy o *Raf* jakiegoś człowieka mówi się w odniesieniu do Boga, to oznacza to słowo niezmiennie jego wyniesienie duchowe, ponieważ jako że Bóg nie jest materialny ani nie przypisany do żadnego miejsca, nie jest możliwe fizyczne wejście do Niego. Słowo to w Koranie jest użyte właśnie w tym znaczeniu (24,37; 35,11). O podniesieniu Jezusa wspomina się w wersecie komentowanym w odpowiedzi na fałszywe twierdzenie Żydów, że umarł on – będąc przeklętym – na krzyżu.

424B. *Ja'ala* oznacza: On uczynił; przygotował lub uczynił; wyznaczył; ogłosił; wyniósł (2,144); utrzymywał, itp. (Lane).

425. Adam zasadniczo oznacza człowieka, tzn. synów Adama w ogóle. Tak zatem deklaruje się, że Jezus jest jak inni śmiertelnicy, którzy zostali stworzeni z prochu (40, 68) i dlatego nie może być w jego przypadku mowy o boskości. Jeżeli jednakowoż uznać, że słowo „Adam” odnosi się do przodka rasy ludzkiej, to werset ten musiałby wskazywać na podobieństwo między Jezusem i Adamem pod tym względem, że żaden z nich nie został stworzony przy udziale ludzkiego ojca. W takim przypadku fakt, iż Jezus miał matkę, nie wpływa na to podobieństwo, bowiem jak powiedzieliśmy powyżej, nie musi być ono pełne we wszelkich aspektach.

425A. W innym miejscu powiada się, że człowiek powstał z gliny (6,3). Różnica, jaka miałaby wynikać z użycia słów „proch” i „głina” polega na tym, że kiedy używa się słowa „proch”, nie mówi się o idei objawienia (wody niebieskiej), zaś kiedy używa się słowa „głina”, wspomina się także o objawieniu.

62. Jeżeli teraz ktoś spierać się będzie z tobą w kwestii niego, po tym, jak otrzymałeś wiedzę, powiedz mu: „Przyjdźcie, zwołajmy naszych synów i waszych, nasze niewiasty i wasze, nasz lud i lud wasz. Wtedy módlmy się⁴²⁶ gorąco i ^ablągajmy o przekleństwo od Allacha dla tych, którzy mówią kłamstwa.

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَابْنَاءَ كُمْ وَنِسَاءَنَا
وَنِسَاءَ كُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لِنَفْسِكُمْ أَهْلًا مِمَّنْ فَتَضَارِعُوا رَبَّنَا
وَإِنَّ رَبَّنَا لَخَبِيرٌ ﴿٦٢﴾

63. Zaprawdę, jest to prawdziwy opis. Nie ma nikogo godnego czci poza Allachem i, zaiste, Allach jest tym, który jest Potężny, Mądry.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

64. Lecz jeżeli oni odwrócą się, pamiętaj, że Allach dobrze zna tych, którzy sięją zarzewie niezgody.

﴿٦٤﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

65. Powiedz: „O Ludu Księgi! Przybądź do słowa jednakowego pomiędzy tobą i nami, abyśmy nie czcili nikogo poza Allachem i abyśmy nie przypisywali Mu żadnego partnera oraz aby ^bniektórzy z nas nie brali sobie żadnych panów poza Allachem”. Lecz jeśli oni odwrócą się, powiedz im: „Dajcie świadectwo tego, że myśmy podporządkowali się Bogu”.^{426A}

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

^a62,7, 8. ^b9,31.

426. Dyskusja o doktrynach chrześcijańskich, której dotyczy obecna sura, kończy się w tym właśnie wersecie. Jak powiedzieliśmy powyżej, mówi się tutaj o poselstwie chrześcijan z Najrān, które składało się z 60 osób i było kierowane przez 'Abd al-Masih, znanego też jako Al-'Aqib. Spotkali się ci ludzie ze Świętym Prorokiem w jego meczecie i przez jakiś czas trwała dyskusja o tak zwanej boskości Jezusa. Kiedy sprawa została w pełni przedyskutowana i członkowie poselstwa nadal nalegali na swoje fałszywe doktryny, Święty Prorok, będąc posłusznym zawartemu w tym wersecie przykazaniu, zaprosił ich w formie ostatecznego środka do swoistej dyskusji-modlitwy, znanej pod techniczną nazwą *Mubāhalah*, tzn. błaganie Boga i klątwę na tych, którzy mają fałszywe wierzenia. Ponieważ jednak chrześcijanie nie byli pewni swego, odmówili przyjęcia tego wyzwania i przez to pośrednio przyznali się do fałszywości swojej doktryny (Zurqāni). Dość przypadkowo można tutaj wspomnieć, że podczas owej dyskusji z delegacją chrześcijan z Najrān, Święty Prorok pozwolił im modlić się w jego meczecie na ich własny sposób, co czynili nie zwracając się na wschód. Był to niezrównany akt tolerancji religijnej w historii wszystkich religii (Zurqāni).

426A. Uważa się błędnie, że werset ten stanowi podstawę kompromisu pomiędzy Islamem z jednej strony oraz chrześcijaństwem i judaizmem z drugiej. Twierdzi się, że skoro religie te także

66. O Ludu Księgi! ^aDlaczego spieracie się w kwestii Abrahama, skoro Torah i Ewangelia objawione były dopiero po nim? Czyż zatem nie rozumiecie?

67. Zważajcie! To wy właśnie spieraliście się w sprawie tego, o czym mieliście trochę wiedzy. Dlaczego zatem spieracie się o to, o czym w ogóle nie macie pojęcia?⁴²⁷ Allah wie, wy zaś nie wiecie.

68. Abraham nie był ani Żydem ^bani chrześcijaninem, ale zawsze ^cskłaniał się ku Panu i był Mu posłuszny. On nie był z tych, którzy przypisują Allahowi innych bogów.

69. Zaprawdę, najbliższymi Abrahamowi spośród ludzi są ci, którzy poszli za nim i za ^dtym Prorokiem, jak i ci, którzy w niego uwierzyli. Allah bowiem jest Przyjacielem wiary-
cych.

يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَحٰجِرُوْنَ فِىْ اٰيٰتِنَا وَمَا اُنزِلَ
التَّوْرَةَ وَالْاِنْجِيْلَ اِلَّا مِنْ بَدُوْهِۗ اَلَا تَعْقِلُوْنَۙ

هَآءَنْتُمْ هٰۤؤُلَآءِ حَآجِبْتُمْ فِىْمَا لَكُمْ بِهِۦ عِلْمٌ فَلِمَ
تَحٰجِرُوْنَ فِىْمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِۦ عِلْمٌۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَۙ

مَا كَانَ اِبْرٰهِيْمَ يَهُودِيًّا وَّلَا نَصْرٰنِيًّا وَّلٰكِنْ كَانَ
حَنِيفًاۙ مُّسْلِمًاۙ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَۙ

اِنَّ اَوْلٰى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيْمَ لَلَّذِيْنَ اٰتٰبَعُوْهُ وَاٰ هٰذَا
النَّبِيَّ وَاَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاللّٰهُ وَاٰ لِي الْمُوْمِنِيْنَۙ

^a2,140. ^b2,141. ^c3,96; 4,126; 6,162; 16,121, 124. ^d16,124.

nauczają i wpajają doktrynę Jedności Bożej, to inne nauki islamskie, co do których uważa się, że mają względnie mniejsze znaczenie, można pozostawić sobie samy. Nie jest do pomyślenia fakt, aby idea kompromisu w sprawach wiary mogła kiedykolwiek ujrzeć światło dzienne, zwłaszcza w odniesieniu do ludu, który – jak dopiero opisaliśmy – został tak srogo potępiony za jego fałszywe wierzenia i których tak poważnie nawoływano do wzięcia udziału w tej modlitwie-błaganu o przeklęcie tych, których wierzenia są fałszywe. Święty Prorok, pisząc swój misyjny list do Herakliusza, wykorzystał ten właśnie werset, a nawet gorąco zachęcał tego ostatniego do przyjęcia Islamu i zagroził mu karą Bożą, gdyby tego odmówił (Bukhārī). Wykazuje to bez cienia wątpliwości, że sama wiara Herakliusza w Jedność Boga nie mogła uchronić go przed karą Bożą. W rzeczywistości werset ten ma na celu zaproponować prostą i łatwą metodę, dzięki której Żydzi i chrześcijanie mogą podjąć właściwą decyzję dotyczącą prawdy Islamu. Chrześcijanie, poza wiarą w Jedność Boga, wierzyli w boskość Jezusa. Natomiast Żydzi, pomimo twierdzenia o monoteizmie, ślepo posłuszni byli swoim kapłanom i świętym, których praktycznie stawiali na równi z samym Bogiem. Werset ten napomina i jednych, i drugich, aby powrócili do swojego pierwotnego wierzenia o Jedności Boga i porzucili fałszywe bóstwa stojące na drodze do przyjęcia Islamu. W ten sposób zamiast mówić o kompromisie z tymi wiarami, werset ten właściwie zachęca ich wyznawców do przyjęcia Islamu poprzez zwrócenie ich uwagi tylko na fakt Jedności Boga, która jest – przynajmniej w swej zewnętrznej formie – wspólną podstawową doktryną i może posłużyć za grunt do dalszego zbliżenia. Przypadkowo można zauważyć, że list wspomniany przez Bukhārī i inne tradycje muzułmańskie jako list kierowany przez Świętego Proroka do Herakliusza i niektórych innych władców – Maqauqis, króla Egiptu między innymi – zawierał słowa tego wersetu oraz zachęcał ich do przyjęcia Islamu. List ten niedawno odnaleziono i stwierdzono, że zawiera dokładnie te same słowa, które cytuje Bukhārī (R. Rel., t. v. nr 8). Stanowi to mocny dowód autentyczności Bukhārī i innych akceptowanych dzieł Hadith.

427. Chodzi tutaj albo o naukę Koranu, albo o twierdzenie Żydów i chrześcijan o Abrahamie, o którym mówiliśmy w komentarzu do poprzedniego wersetu.

70. ^aCzęść Ludu Księgi z ochotą zwiodłaby was z właściwej drogi^{427A}, ale lud ten nie sprowadza z drogi nikogo poza samym sobą, tylko że on o tym nie wie.

وَدَّتْ ظَالِمَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٠﴾

71. ^bO Ludu Księgi! Dlaczego zaprzeczasz Znakom Allacha, skoro jesteście ich świadkiem?^{427B}

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَانْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٤١﴾

72. O Ludu Księgi! ^cDlaczego mieszasz fałsz z prawdą i świadomie ją ukrywasz?^{427C}

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَانْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

73. Część Ludu Księgi powiada: „Na początku dnia głosicie swą pozorną wiarę w to, co zostało objawione wiernym, a przestańcie w to wierzyć pod jego koniec. Oni być może powrócą.⁴²⁸

وَقَالَتْ ظَالِمَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا آخِرَهُ عَلَهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٣﴾

^a4.90. ^b3.99. ^c2.43. ^dPatrz 2.43.

427A. Prostota, bezpośredniość oraz doskonałość religii Islamu bardzo często wywołuje tak silne uczucia docenienia w sercach Ludu Księgi, że odczuwają niektórzy jego członkowie nieprzeparte przyciąganie do niego. Ale ponieważ ludzie ci są nieprzyjaźni i zazdrośni, ich docenianie Islamu przybiera często dziwaczny – choć nie niepsychologiczny – bieg, tak że zaczynają żałować, iż muzułmanie nie mogą się upodobnić właśnie do nich.

Rozważając słowo *Dalīlah* w znaczeniu ruiny (40,35), zwrot *Yudillūnakum* (sprowadzić z drogi) może także oznaczać „doprowadzić do ruiny”. Natomiast następne zdanie, „lecz nie sprowadzają z właściwej drogi nikogo oprócz siebie samych”, może w takim przypadku oznaczać, że poprzez podejmowanie prób zrujnowania muzułmanów, Lud Księgi rujnuje tylko samego siebie, ponieważ powstanie czyjegoś wroga oznacza czyjś upadek.

427B. Odrzucenie Znak Bożego to ohydny czyn ze strony każdego człowieka. Czasami jednak jest taki akt jeszcze bardziej ohydny, kiedy dokonuje tego bezpośredni świadek.

427C. Dzięki Znakom, wymienionych w odniesieniu do Świętego Proroka w ich Pismach, Lud Księgi mógł z łatwością dowiedzieć się, że Mahomet (niechaj trwa w pokoju i błogosławieństwach Boga) rzeczywiście był obiecany Prorokiem. A jednak z powodu wrogości i zazdrości lud ten nie rozpoznał go i nalegał na mieszanie prawdy z fałszem raczej niż na przyjęcie prawdy w jej czystej formie.

428. Pogańscy Arabowie wielce szanowali Żydów za ich wiedzę religijną. Niegodziwie wymyśliłi oni jednak sposób wykorzystania tego szacunku. Próbowali zatem odwieść muzułmanów od ich Wiary hucznie przekonując się do Islamu wczesnym rankiem, aby porzucić go gwałtownie po południu, starając się w ten sposób, aby nieuczenni Arabowie pomyśleli, że z Islamem dzieje się coś całkowicie złego, inaczej bowiem ci uczeni ludzie nie odrzuciliby go tak szybko. Jednakże ci głupi ludzie nie potrafili właściwie docenić niepokonanej wiary Towarzyszy Świętego Proroka.

74. „I bądźcie ^aposłuszni tylko temu, kto wyznaje waszą religię”. Powiedz: „Zaprawdę, prawdziwe prowadzenie – prowadzenie Allacha – polega na tym, że człowiek otrzymuje to, co zostało dane wam” – „lub ^bbędą spierać się ^{428A} z wami przed waszym Panem”. Powiedz: „Wszelka łaska ^{428B} jest w rękach Allacha. On jej udziela komu zechce. A Allach jest Hojny, Wszzechwiedzący. ^{428C}”

75. „On ^dwybiera za obiekt swej łaski kogo zechce. A jest On Panem wielkiej łaski”.

76. Wśród Ludu Księgi znajdziesz takiego, kto – jeśli powierzysz mu swe bogactwo – odda ci je. Wśród tego ludu znajdzie się i taki, kto – jeśli powierzysz mu dinara – nie odda ci go, chyba że będziesz nań nalegał. Jest tak, ponieważ ludzie ci powiadają: „Nie mamy obowiązku tłumaczenia się w sprawie ludu Nieuczzonego”, ⁴²⁹ i świadomie wypowiadają kłamstwo przeciwko Allachowi.

وَلَا تُؤْتُواوَالْآلِينَ يَبْعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ
هُدَىٰ اللَّهِ أَنْ يُؤْتَىٰ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيْتُمْز وَ
يُجَاجِرْكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

يَخْتَصُ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَن إِنْ تَأْمَنَهُ بِنَقَارٍ يُؤْتِيهِ
إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَن إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤْتِيهِ
إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا
لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيْنِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

^a2,121. ^b2,77. ^c57,30. ^d2,106.

428A. Jeżeli nie mamy racji tak twierdząc, to oni powinni pozbyć się tego niewłaściwego zrozumienia przy pomocy jakiegoś Bożego argumentu.

428B. „Łaska” może tutaj oznaczać Proroctwo w sensie działalności prorockiej.

428C. (1) Zdanie „I bądźcie posłuszni tylko temu, który wyznaje waszą religię” jest kontynuacją końcowego zdania z poprzedniego wersetu. Następnie mamy zdanie marginesowe, zaczynające się od słów „Zaprawdę prawdziwe prowadzenie – prowadzenie Allacha – polega na tym, że ktoś może otrzymać to samo, co otrzymałeś i ty”. Później zaś przedstawiona jest wypowiedź Żydów w słowach „inaczej spierać się będą z wami w obliczu Pana waszego”. Werset ten kończy się ostatecznie Bożym przykazaniem: „Powiedźcie”, „Wszelka hojność”, itp. Styl taki jest charakterystyczny dla Koranu i ma za zadanie wywołać dobry efekt psychologiczny. (2) Według innej interpretacji jedynie słowa, które w tym przypadku przetłumaczyć można jako „Powiedźcie, prawdziwe prowadzenie to prowadzenie Allacha”, uważane są za marginesowe, zaś słowa następne, tzn. „że ktoś może otrzymać to samo, co ty otrzymałeś... w obliczu Pana waszego”, stanowią część wypowiedzi Żydów. (3) Lecz według trzeciej interpretacji słowa Żydów kończą się na zdaniu „I bądźcie posłuszni tylko temu, który wyznaje waszą religię”, zaś następne zdania pochodzą od Boga. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

429. W czasach Świętego Proroka wśród Żydów rozpowszechniła się idea, jakoby okradzenie poganina (nie-Żyda) z jego majątku i własności nie było grzechem, ponieważ wyznaje on fałszywą religię. Być może koncepcja ta wywodziła się z żydowskiego prawa lichwy, która dokonywała

77. Nie, ^akto wypełnia swe ślubowania i boi się Allacha – zaprawdę, Allah miłuje tych, którzy okazują przed Nim bojaźń.

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧٧﴾

78. Jeśli chodzi o tych, którzy biorą ^amarną cenę w zamian za swoje przyrzeczenie z Allachem i ich przysięgi, ci nie będą mieli udziału w życiu przyszłym. ^cAllach ani do nich nie przemówi, ani na nich nie spojrzy⁴³⁰ w Dniu Zmartwychwstania, ani ich nie oczyści. Spotka ich sroga kara.

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا
قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ
اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. Zaprawdę, są i tacy, ^dkterzy wykręcają języki, czytając Księgę⁴³¹, abyście pomyśleli, że to jest część tej Księgi, podczas gdy nie jest to częścią Księgi. I powiadają: „To od Allacha”, podczas gdy to nie pochodzi od Allacha. I powiadają kłamstwa przeciwko Allahowi, choć wiedzą.

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونُ السِّتْرَهُمْ بِالْكَذِبِ
لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ
هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ التَّكْذِبُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

80. Nie przystoi⁴³² człowiekowi prawdomównemu, aby – skoro Allah dał mu Księgę i Mądrość, i Proroctwo – później ^cmówił do ludzi: „Bądźcie czcicielami mnie, a nie Allacha”. Powinien powiadać: „Bądźcie

مَا كَانَ لِشَرِّانَ يُؤَيِّنِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَ وَ
التَّوْبَةَ ثُمَّ يَقُولُ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ

^a5,2; 6,153; 13,21; 16,92; 17,35. ^bPatrz 2,42. ^c2,175; 23,109. ^d2,76; 4,47; 5,42. ^e5,117, 118.

tego nienawistnego podziału na Żydów i nie-Żydów w kwestii czerpania korzyści (Wj 22,25; Kpl 25,36, 37; Pwt 23,20).

430. Bóg nie będzie przemawiał do nich słowami uprzejmymi ani nie spojrzy na nich z łaską i współlucziem. Nie uzna ich także za czystych.

431. Jest to aluzja do niektórych niegodziwych praktyk żydowskich w czasach Świętego Proroka. Odczytywali oni fragment w języku hebrajskim w taki sposób, aby oszukać słuchaczy i spowodować, aby uwierzyli, iż odczytywana była Tora. Słowo „Księga” użyte jest trzykrotnie w tym wersecie. W pierwszym przypadku oznacza ono „jakiś fragment w języku hebrajskim”, zaś „Torah” w dwu ostatnich. O fragmencie tym powiada się „Księga”, ponieważ Żydzi starali się, aby takim właśnie wydał się on ludziom przysłuchującym się.

432. Zwrot *mā kāna lu-hū* używany jest w trzech znaczeniach: (1) Nie przystoi mu tak czynić; (2) Nie jest dla niego możliwe, aby tak uczynił; lub też nie miałoby sensu, aby tak miał uczynić; (3) prawdopodobnie nie może tak uczynić, to znaczy w jego przypadku jest fizyczną niemożliwością, aby tak uczynił.

całkowicie oddani^{432A} Panu, ponieważ to wy nauczacie Księgi i ponieważ ją studiujecie”.^{432B}

وَمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٥٨﴾

81. Nie przystoi mu także, aby zachęcał was do traktowania aniołów i Proroków jak panów. Co? Miałby zachęcać was do tego, byście przestali wierzyć skoro, już oddaliście się Bogu?

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا ۗ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٩﴾

82. I przypomnijcie sobie czas, kiedy Allah zawarł przymierze⁴³³ z ludem poprzez Proroków, mówiąc: „Kiedy dam wam Księgę i Mądrość, a później przyjdzie do was Posłaniec, wypełniający^{433A} to, co jest u was, wtedy uwierzycie mu i będziecie nieść mu pomoc”. I dodał: „Czy zgadzacie się i czy przyjmujecie obowiązek, jaki na was w tej sprawie nakładam?” Odpowiedzieli: „Zgadzamy się”. Pan powiedział: „Zatem nieście świadectwo, a Ja będę z wami pośród świadków”.^{433B}

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا ۗ وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٦٠﴾

^{45,13.}

432A. *Rabbāniyyīn* to liczba mnoga od *Rabbāniy*, które oznacza: (1) kogoś, kto oddaje się służbie religijnej lub czyni akty pobożne; (2) kogoś, kto zna Boga; (3) kogoś, kto zna naukę religijną lub dobrego i sprawiedliwego człowieka; (4) nauczyciela, który zaczyna uczyć ludzi drobnych faktów związanych z wiedzą lub nauką, a dopiero później przechodzi do spraw wielkich; (5) pana lub przywódcę; (6) reformatora (Lane, Sibawaih oraz Mubarrad).

432B. Słowa „albowiem nauczacie tej Księgi i studiujecie ją” wykazują, że obowiązkiem wszystkich tych, którzy sami nabyli wiedzę duchową, jest przekazywanie jej innym i nie dopuszczanie, aby inni błędzieli w ciemności ignorancji.

433. Zwrot *Mithāq al-Nabīyyīn* może oznaczać albo przymierze Proroków z Bogiem, albo przymierze, które Bóg zawarł z ludem poprzez Proroków. Tutaj zwrot ten użyty jest w tym drugim znaczeniu, ponieważ inna interpretacja tego zwrotu popierana przez Ubayy bin Ka'b oraz 'Abd bin Mas'ūd – *Mithāq Ālladhīna'ū al-Kitāb* oznacza przymierze tych, którzy otrzymali Księgę (Muhi). Takie odczytanie popierane jest także przez następne słowa, to znaczy „później zaś przybywa do was Posłaniec spełniający to, co jest u was”, ponieważ właśnie do ludu, a nie do jego Proroków, przybył Posłaniec Boży.

433A. Słowo *Musaddiq* użyte zostało tutaj dla określenia kryterium, dzięki któremu prawdziwy pretendent odróżniany jest od fałszywego. Słowo to zostało tutaj właściwie przetłumaczone jako „spełnienie”, ponieważ jedynie dzięki „spełnieniu” w jego osobie proroctw zawartych w poprzednio objawionych Pismach taki pretendent może udowodnić swoją prawdę.

433B. Patrz strona następną.

83. ^a Jeśli ktoś teraz, po tym, odwróci się, ten z pewnością jest grzesznikiem.

فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٤٣٣﴾

84. Czy szukają religii innej niż religia Allacha, skoro Jemu poddaje się każdy w niebiosach i na ziemi, chętnie czy niechętnie⁴³⁴, i do Niego będą zawróceni?

أَفَتَدْعُونَ إِلٰهًا غَيْرَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٤٣٤﴾

85. Powiedz: ^b „Wierzymy w Allacha i w to, co zostało nam objawione, jak i w to, co zostało objawione Abrahamowi, Izmaelowi, Izaakowi, Jakubowi i ich plemionom, oraz w to, co dane było Mojżeszowi i Jezusowi i innym Prorokom od ich Pana.⁴³⁵ Nie czynimy różnic między nimi^{435A} i Jemu się oddajemy”.

قُلْ أٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا اُنزِلَ عَلٰى اٰبٰرٰهِيْمَ
وَاسْمٰعِيْلَ وَاسْحٰقَ وَيٰعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَا
اُوْتِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَالتَّوْبٰتِوْنَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نَفَرِقُ
بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُوْنَ ﴿٤٣٥﴾

^a5,48; 24,56. ^b2,137, 286.

433B. Uważa się także, że werset ten odnosi się do innych proroków w ogóle, zaś do Świętego Proroka w szczególności. Oba te zastosowania są prawidłowe. Werset ten przedstawia zasadę ogólną. Przyjście każdego Proroka odbywa się jako spełnienie proroctw poprzedniego Proroka, w których zachęca on wiernych, aby zaakceptowali następnego Proroka, kiedy już się pojawi. Jeżeli Prorok przychodzi jako spełnienie proroctw zawartych w Pismach tylko jednego ludu, jak było w przypadku Jezusa i innych proroków Izraela, to tylko ten lud zobowiązany jest do przyjęcia go i udzielenia mu pomocy. Jeżeli jednak Pisma wszystkich religii przepowiadają nadejście Proroka, jak w przypadku Świętego Proroka, wtedy wszystkie narody muszą go zaakceptować. Święty Prorok przyszedł jako spełnienie proroctw nie tylko wypowiedzianych przez proroków Izraela (Iz 21,13-15; Pwt 18,18; 33,2; J 14,25, 26; 16,7-13), lecz również jako spełnienie proroctw wiodzących ariafskich, Buddystów i wyznawców zoroastryzmu (Shafrang Desātīr, str. 188, Sirājī Press, Delhi Jāmāspi, wydane przez Niẓām al-Mashā'ikh, Delhi, 1330 "Anno Hegirac, czyli "roku Hidży").

434. Tak jak w świecie fizycznym człowiek musi podporządkowywać się prawom przyrody – a wie z doświadczenia, że takie podporządkowanie się jest dla niego korzystne – sensownym jest, aby w sprawach duchowych, w których ma pewien zakres swobody, człowiek był posłuszny prawom i przykazaniom Allacha i w ten sposób zasługiwał sobie na Jego łaskę.

435. Żydzi nie chcieli wierzyć w nieizraelskich proroków, jak wykazują słowa „I bądźcie posłuszni tylko temu, kto wyznaje waszą religię” (3,74). Mówiono im, że podczas gdy oni sami odrzucają wszystkich proroków z wyjątkiem izraelskich, Islam wymaga od swych wyznawców, aby wierzyli we wszystkich Proroków Bożych, bez względu na kraj czy społeczeństwo i rasę ich przynależności, jak też bez względu na czas, w jakim oni żyli. Powyższe stanowi wyższość Islamu nad wszystkimi innymi religiami.

435A. Słowa te nie oznaczają, iż nie ma różnicy w randze lub statusie pomiędzy różnymi Prorokami – co byłoby sprzeczne z 2,254. Słowa te oznaczają po prostu, że nie może być mowy o jakiegokolwiek ich dyskryminacji jako Postaci Bożych.

86. A ^ajeśli kto szukać będzie religii innej niż Islam, nie będzie ona od niego przyjęta, a w Życiu Przyszłym znajdzie się wśród przegranych.

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٦﴾

87. Jakże Allah ma prowadzić lud, który przestał wierzyć wcześniej uwierzywszy, i który dawał świadectwo prawdy; Posłańca, i który otrzymał wyraźne dowody?⁴³⁶ Allah nie prowadzi ludu czyniącego zło.

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٧﴾

88. Jeśli o takich ludzi chodzi, ich zapłatą będzie ^bprzekleństwo od Allacha, od aniołów i od ludzi, od wszystkich razem.

أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٣٨﴾

89. ^cPod jego ciężarem zamieszkają. Ich kara nie będzie zmniejszona ani umorzona.

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٩﴾

90. ^dz wyjątkiem tych, którzy okażą skruchę i poprawią swe postępowanie.^{436A} A z pewnością Allah najbardziej przebacza, jest Litościwy.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤٠﴾

91. ^eZaprawdę, od tych, którzy przestali wierzyć po tym, jak wcześniej uwierzyli, a później powiększyli jeszcze swą niewiarę, skrucza nie będzie przyjęta⁴³⁷ i to oni naprawdę zeszedli z właściwej drogi.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ إِذَا دُكِّفُوا
لَنْ يُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٤١﴾

^a3,20; 5,4. ^b2,162; 4,53; 5,79; ^c2,161; ^d4,147; 5,40; 24,6. ^e4,138; 63,4.

436. Zapewne lud, który najpierw wierzy w prawdę Proroka i otwarcie głosi jego przykazania oraz staje się świadkiem Znaków Niebieskich, lecz później odrzuca go z powodu strachu ludzi lub innych względów doczesnych, traci wszelkie prawo ponownego wprowadzenia na słuszną drogę. Werset ten może też odnosić się do tych, którzy uwierzyli w poprzednich Proroków, ale odrzucili Świętego Proroka.

436A. Sama skrucha i smutek z powodu dawnych złych uczynków nie są wystarczające do zaskarżenia sobie Bożego przebaczenia. Do tego potrzeba też szczerej obietnicy unikania zła oraz silnego postanowienia wywierania korzystnego wpływu na innych ludzi.

437. Werset ten nie oznacza, jakoby skrucha odstępców nie mogła być w żaden sposób zaakceptowana, ponieważ wniosek taki przeciwny jest treści 3,90, według którego skrucha jest akceptowalna w jakimkolwiek stadium. Mówi się tutaj o takich osobach, które głoszą skruchę, lecz zamiast wsparcia jej rzeczywistymi i praktycznymi zmianami w życiu, w rzeczywistości powiększają swoją niewiarę.

92. Jeśli chodzi o atych, którzy przestali wierzyć i umrą jako niewierni, od żadnego z nich nie zostanie przyjęte nawet tyle złota, ile mieści ziemia, gdyby oferował je jako odkupienie. Właśnie takich ludzi czeka sroga kara i oni nie znajdują żadnej pomocy.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرًا فَلَنْ يَاقَبَلُوا مِنْ أَحَدٍ لَهُمْ قِيلٌ إِلَّا نِضْ ذَهَبًا وَلَوْ أَنفَدَى بِهٖ ۙ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝٩٢

CZEŚĆ IV

93. bNie osiągniecie sprawiedliwości⁴³⁸, dopóki nie bądźciecie łożyc z tego, co milujecie. A jeśli coś wydajecie, Allah z pewnością o tym wie.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۝٩٣

94. Dla dzieci Izraela wszelkie pożywienie było prawowite⁴³⁹ z wyjątkiem tego, czego Izrael⁴⁴⁰ sam sobie zabraniał przed zesłaniem Torah. Powiedz: „Przyniesicie zatem Torah i przeczytajcie je, jeśliście prawdziwymi”.

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٩٤

95. Jeśli zatem teraz ktoś wymyśli kłamstwo przeciwko Allahowi⁴⁴¹, ten będzie prawdziwym złoczyńcą.

مَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝٩٥

^a2,162; 4,19; 47,35. ^b9,34, 111; 63,11.

438. W celu zdobycia prawdziwej wiary, która jest istotą wszelkiej sprawiedliwości oraz najwyższą formą dobra, człowiek musi być gotów do poświęcenia wszystkiego, co jest mu drogie. Najwyższe stadium sprawiedliwości można osiągnąć jedynie poprzez oddanie na cel Boży tego, co człowiek najbardziej miluje. Najwyższej moralności (*Birr*) nie można osiągnąć bez nasiąknięcia prawdziwym duchem poświęcenia.

439. Niektóre rodzaje pożywienia, od których stronili Żydzi, dopuszczane były przez Islam. Jedną z tych rzeczy było ścięgno ze stawu biodrowego, o którym wspomina się w Rdz 32,32. Jakub cierpiał na bóle nerwu kulszowego i z powodów medycznych powstrzymywał się od spożywania ścięgna ze stawu biodrowego. Była to jego osobista sprawa, ale Izraelci uczynili ją regułą i nie jadali tego ścięgna.

440. Nazwę Izrael otrzymał Jakub podczas widzenia (Rdz 32,28).

441. *Dhālīka* odnosi się do stwierdzenia zawartego w poprzednim wersecie. Twierdzenie, jakoby Bóg nie dozwalał spożywania pewnych części pożywienia, podczas gdy On ich nie zabronił, jest kuciem kłamstwa przeciwko Niemu.

96. Powiedz: „Allah ogłosił prawdę. Dlatego wyznawajcie religię Abrahama, ^aktóry zawsze skłaniał się ku Panu.⁴⁴² Wszak on nie pochodził z tych, którzy łączą z Nim jakichś bożków”.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٦﴾

97. Zaprawdę, ^bpierwszym Domem założonym dla całej ludzkości jest Dom w Bekka⁴⁴³, obfitujący w błogosławieństwa i przewodnictwo dla wszystkich ludów.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

98. W nim są wyraźne Znaki. ^cJest to miejsce Abrahama. I ^djeśli kto do niego wejdzie, będzie bezpieczny. ^ePielgrzymka zaś do tego Domu jest obowiązkiem, który ludzie – ci, którzy odnajdą do niego drogę⁴⁴⁴ – winni są Allahowi. A jeśli by kto nie uwierzył, niechaj zapamięta, że Allah z całą pewnością jest Niezależny pośród wszystkich stworzeń.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا فَرَغَ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾

99. Powiedz: ^f„O Ludu Księgi! Dlaczego zaprzeczacie Znakom Allacha, skoro Allah jest Świadkiem⁴⁴⁵ tego, co czynicie?”

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

^aPatrz 3,68. ^b5,98; 27,92; 28,58; 29,68; 106,4, 5. ^c2,126. ^d14,36; 28,58; 29,68. ^e22,28. ^f3,71.

442. Mówiąc, iż Abraham był zawsze posłuszny Bogu, werset ten wskazuje, że nie zabraniał on z własnej woli spożywania jakichś części pożywienia, jak to czynili Izraelici. Ma zatem sens stwierdzenie, że różniąc się w tej kwestii od Izraelitów, Islam nie sprzeciwia się praktykom Proroków Bożych, a zwłaszcza praktykom Abrahama.

443. *‘Becca* to nazwa nadana dolinie Mekki, gdzie *mim* mekkańskie zmienione zostało na *ba*. Te dwie litery są wymienne jak w *Lāzim* oraz *Lāzib*. W tym miejscu Koran zwraca uwagę Ludu Księgi na odległą w czasie antyczość Ka’bah po to, by wskazać, że jest ono prawdziwym i pierwotnym centrum religii Bożej. Miejsca przyjęte przez Żydów i chrześcijan powstały później. Patr także 2,128.

444. Nawiązawszy do dowodów historycznych popierających Ka’bah, Koran przedstawia dalej trzy powody, aby wykazać, że Ka’bah ma prawo być traktowane jako *Qiblah* lub inaczej Centrum religii Bożej dla wszystkich czasów: (a) modlił się tam wielki patriarcha Abraham; (b) daje ono pokój i poczucie bezpieczeństwa; (c) na zawsze pozostanie Centrum, do którego zmierzać będą na pielgrzymki ludzie z różnych krajów i najróżniejszych narodów.

445. *Shahid* oznacza kogoś, kto informuje o tym, czego jest świadkiem; kogoś, kto posiada wiele wiedzy; osobę zabitaną na drodze Bożej. W przypadku użycia tego słowa w odniesieniu do Boga oznacza ono: On, przed którego wiedzą nic się nie ukryje (Lane).

100. Powiedz: „O Ludu Księgi! ^aDlaczego powstrzymujecie wiernych przed kroczeniem drogą Allacha, staracie się ją wykrzywić⁴⁴⁶, podczas gdy sami jesteście jej świadkami? Allach nie jest niepomny na to, co czynicie”.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ
بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤٦﴾

101. ^bO wy, którzy wierzycie! Jeśli okażecie posłuszeństwo jakiejś części tych, którzy otrzymali Księgę, oni na powrót uczynią z was niewiernych po tym, jak uwierzycieście.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرًا ﴿٤٧﴾

102. Jakże mielibyście przestać wierzyć, skoro wam pokazywane są Znaki od Allacha i między wami znajduje się Posłaniec od Niego? ^cTen zaś, kto wytrwale stoi⁴⁴⁷ przy Allachu, naprawdę prowadzony jest ku właściwej drodze.

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ
فِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٨﴾

103. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha tak, jak człowiek powinien się Go bać. ^dNie poddawajcie się śmierci, chyba że będziecie w stanie całkowitego poddania się Mu.⁴⁴⁸

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَتَّى تَقْتَهُ وَكَلَّا
تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٤٩﴾

104. ^eWszyscy razem trzymajcie się mocno więzów Allacha i nie dzielcie się. ^fI pamiętajcie o lasce Allacha,⁴⁴⁹ którą was obdarzył,

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا
وَأذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً

^a7,46, 87; 8,48; 9,34; 14,4; 22,26. ^b2,110; 3,150. ^c4,147. 176. ^d2,133. ^e3,106; 6,160; 8,47. ^f2,232.

446. Znaczenie jest następujące: „Pragniesz, aby w Islamie pojawił się fałsz”; lub „Pragniesz obalić jego dogmaty”.

447. (1) Każdy, kto chroni się przed grzechem wypełniając przykazania Boże; (2) każdy, kto ustanawia związek z Allachem i mocno w niego wierzy.

448. Ponieważ godzina śmierci nie jest znana, człowiek może zapewnić sobie śmierć w stanie poddania się Bogu tylko wtedy, jeśli stale pozostawać będzie w takim stanie. Stąd zwrot ten oznacza, że człowiek powinien zawsze pozostawać posłusznym Bogu.

449. *Habl* oznacza linę lub sznur, przy pomocy którego coś się przytwierdza; związek; przymerze lub porozumienie; zobowiązanie, na mocy którego człowiek staje się odpowiedzialny za

kiedy byliście wrogami, a ^aOn zjednoczył wasze serca w miłości⁴⁵⁰, abyście dzięki Jego łasce stali się braćmi. Byliście wszak na skraju ognia⁴⁵¹, a On was przed nim uchronił. W ten sposób Allah wyjaśnia wam swoje przykazania, byście mogli być prowadzeni.

105. I niechaj między wami zawsze będzie grupa ludzi, ^bktórzy będą zachęcać do dobroci⁴⁵² i cnoty, a zabraniać zła.⁴⁵³ To oni właśnie osiągną szczęście.

106. I nie upodobniajcie się do tych, którzy się ^cpodzielili i którzy posiali niezgodę⁴⁵⁴ między sobą po tym, jak otrzymali wyraźne dowody. Na nich właśnie czeka sroga kara.

107. W dniu, ^dkiedy jedne twarze będą białe, inne zaś czarne.⁴⁵⁵ Jeżeli chodzi o tych, których twarze będą

فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم
مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾

وَلَنُكِّنَنَّ مِنْكُمْ آفَةً يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْتَدِرُونَ ﴿٣٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٣٩﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَفَكَرْتُمْ بَعْدَ آيَاتِنَا أَنْ لَا تُؤْمَرُوا

^a8,64. ^b3,111, 115; 7,158; 9,71; 31,18. ^c3,104; 6,160; 8,47. ^d10,27, 28; 39,61; 80,39-43.

bezpieczeństwo innego człowieka lub jakiejś rzeczy; sojusz lub ochronę (Lane). Powiada się o Świętym Proroku, iż powiedział kiedyś: „Księga Boża to sznur Allacha, który spuszczonej został z nieba na ziemię” (Jarīr, iv. 30).

450. Trudno byłoby znaleźć mniej zjednoczony lud od Arabów przed nadejściem Świętego Proroka, lecz jednocześnie historia ludzkości nie prezentuje żadnego przykładu takiego związku miłości braterskiej, w jaki Arabowie zostali zjednoczeni dzięki szlachetnym naukom i przykładowi ich wielkiego Mistrza.

451. Słowa „na skraju ognia” oznaczają mordercze walki, w których stale brali udział Arabowie i które wyczerpywały ich siły.

452. *Al-Khair* oznacza tutaj Islam, ponieważ dobroć w ogóle zawiera się w słowie *Ma'rūf*, stojącym zaraz po nim.

453. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział kiedyś: „Jeśli ktokolwiek z was zauważy coś złego, to niech własnymi rękami to zło usunie. Jeśli nie będzie mógł tego uczynić swoimi rękami, to niechaj zabroni tego swoim językiem. Jeśli nie będzie tego mógł zrobić nawet tak, to niechaj przynajmniej nienawidzi tego w swoim sercu, a to jest najsłabszy rodzaj wiary” (Muslim).

454. Werset ten nawiązuje tutaj do braku jedności oraz do niezgody panującej wśród Ludu Księgi, aby unaoźnić muzułmanom niebezpieczeństwa idące w ślad za niezgodą i brakiem porozumienia.

455. Koran wyjaśnia znaczenie „bieli” i „czerni” jako symboli „szczęścia” i „smutku” (3,107, 108; 75,23-25; 80,39-41). Kiedy człowiek czyni coś godnego pochwały, Arabowie powiadają o nim: *Ibyadda Wajhu-hū*, to znaczy, twarz tego człowieka stała się biała. Kiedy natomiast człowiek czyni coś zasługującego na nagane, mówi się o nim *Iswadda Wajhu-hū*, to znaczy, jego twarz stała się czarna.

czarne, powie się im: „Czy przestaliście wierzyć po tym, jak uwierzyliście? Popróbcujcie zatem kary, ponieważ przestaliście wierzyć”.

108. ^aJaśli zaś chodzi o tych, których twarze będą białe, ci doświadczą łaski Allacha, w niej zamieszkają.

109. Oto Znaki od Allacha, w których zawarta jest Prawda.⁴⁵⁶ Przedstawiamy je wam, ponieważ Allah nie pragnie niesprawiedliwości dla swych stworzeń.

110. ^bDo Allacha należy wszystko, co jest w niebiosach, jak i wszystko, co jest na ziemi. Do Allacha też powrócą do rozstrzygnięcia wszystkie sprawy.

111. ^cJesteście najlepszym ludem, ludem wzbudzonym dla dobra ludzkości. ^dZachęcajcie do dobra i zabraniajcie zła⁴⁵⁷ i wierzcie w Allacha. O, gdyby Lud Księgi uwierzył, zaprawdę byłoby tak dla niego lepiej. Niektórzy wśród tego ludu wierzą, lecz większość to grzesznicy.

112. Oni nie są w stanie wam zaszkodzić, co najwyżej trochę was zranić. ^eI jeśli będą z wami walczyć, odwrócą się do was plecami. I wtedy nie zazną pomocy.

الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٥٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٧﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزِلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٨﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَى الْأُمُورُ ﴿٥٩﴾

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْقُرْآنِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٠﴾

لَنْ يَضُرُّكُمْ إِلَّا أذىً وَإِنْ يُقَاتِلْكُمْ يُوَلُّوكمُ الْأَدْبَارَ تَهُمُ لَا يَضُرُّوكمُ ﴿٦١﴾

^a10,27; ^b3,130, 190; 4,132; 57,11. ^c2,144. ^d3,105, 115; 7,158; 9,71; 31,18; ^e59,13.

456. Zwrot *Bi'l-Haqq* (dosł. „z prawdą” lub w tłumaczeniu „zawierający prawdę”) oznacza po pierwsze, że te Znaki lub słowa Boże pełne są prawdy; po drugie, że przychodzą na zasadzie prawa, to znaczy, że człowiek ma prawo je otrzymać; po trzecie, był to właściwy czas dla objawienia. Patrz także 364.

457. Werset ten nie tylko twierdzi, że muzułmanie są najlepszym ludem – rzeczywiście twierdzenie wielkie – ale przedstawia też powody tego twierdzenia: (1) Zostali powołani dla dobra całej ludzkości; (2) ich obowiązkiem jest zachęcanie do dobra i zabranianie zła oraz wiara w Boga. Chwałą muzułmanów rządzą właśnie te dwa warunki.

113. Będą ^aponiżani, kiedy tylko zostaną odnalezieni⁴⁵⁸, chyba że chronić ich będzie przymierze z Allachem lub przymierze z ludźmi. Ściągnęli na siebie gniew Allacha i zostali dotknięci nieszczęściem. ^bJest tak dlatego, że odrzucili Znaki Allacha i próbowali niesprawiedliwie zabijać Proroków. Jest tak dlatego, że zbuntowali się i zwykli byli grzeszyć.

114. ^cOni nie są wszyscy do siebie podobni. Wśród Ludu Księgi jest taka jego część, która dotrzymuje swego przymierza.⁴⁵⁹ Ci ludzie czytają Słowo Allacha w nocy i padają przed Nim na twarz.

115. Oni wierzą w Allacha i Dzień Ostatni, ^dzachęcają do dobra i zabraniają zła, ^eśpieszą, by prześcigać się w dobrych uczynkach. I tacy są wśród sprawiedliwych.

116. ^fI jeśli uczynią co dobrego, nie odmówi się im należnej nagrody.⁴⁶⁰ Allach zaś dobrze zna tych, którzy bronią się przed złem.

صُرِّبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ إِنَّ مَا تَفْعَلُونَ إِلَّا يُحِبُّ مِنَ اللَّهِ
وَحِبْلٌ مِنَ النَّاسِ وَبَاءٌ وَيُعَصِّبُ مِنَ اللَّهِ وَصُرِّبَتْ
عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ
الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٣﴾

لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ
آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٤﴾

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ
وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٥﴾

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٦﴾

^a2,62, 91; 5,61; 7,168. ^b2,62, 92; 3,22. ^c4,163. ^d3,105, 111; 9,71. ^e21,91; 23,62; 35,33. ^f28,85; 99,8.

458. Werset ten zawiera ważne i dalekosiężne proroctwo dotyczące Żydów, a mianowicie, że są oni na wieki przeklęci i skazani na poniżenie i życie w poddaństwie wobec innych. Historia narodu żydowskiego od czasów Świętego Proroka do dzisiaj dostarcza wystarczających dowodów prawdy tego strasznego proroctwa. We wszystkich stuleciach wszystkich epok, nie wyłączając współczesnej epoki oświecenia i tolerancji, Żydzi byli ofiarami srogich prześladowań i poddawani byli najróżniejszym rodzajom braku łaski i poniżenia. Stworzenie państwa Izrael jest jedynie tymczasową fazą życia Żydów.

459. Słowa *Ummatun Qā'imatun* mogą też oznaczać: (1) Grupę lub lud, który w pełni i wiernie wypełnia swoje obowiązki; (2) lud, który oddaje się modlitwie w końcowej części nocy. Słowa te odnoszą się jedynie do tych Żydów, którzy przejęli Islam.

460. Islam nie jest religią narodową ani plemienną. Kto do niego przystępuje, bez względu na społeczność czy kredo, otrzymuje tę samą nagrodę jak każdy inny następca Wiary, pod warunkiem oczywiście sprawiedliwego postępowania. Nie ma w Islamie mowy o jakichkolwiek uprzedzeniach względem członków różnych narodowości. Żyd, czy jakkolwiek inny człowiek, przyjąwszy Islam, staje się człowiekiem równym muzułmaninowi arabskiemu.

117. ^aJeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, ich własność ani ich dzieci w ogóle im nie pomogą przeciwko Allahowi. Ci będą mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا
أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٧﴾

118. ^bTo, co wydają w życiu obecnym, podobne jest do bardzo zimnego wiatru. Wiatr ten smaga zboże ludu, który sam sobie zaszkodził, i niszczy je.⁴⁶¹ Allah nie skrzywdził tych ludzi. Oni skrzywdzili sami siebie.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ
رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ
فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنفُسُهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

119. O wy, którzy wierzycie! ^cNie bierzcie sobie za przyjaciół nikogo innego tylko swój własny lud. ^dOni nie będą szczeni wysiłku, by was zrujnować.⁴⁶² Bardzo pragnęliby ujrzeć was w kłopotach.⁴⁶³ W wypowiedziach ich ust pokazała się już nienawiść, a w ich piersiach kryją coś jeszcze gorszego. Wyraźnie wskazaliśmy wam Nasze przykazania – obyście tylko chcieli korzystać ze swego rozumu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِيَدَيْكُمْ
لَا يَأُولُوكُمْ خِبَالًا وَذُرُومًا عِنتُكُمْ قَدْ بَدَتِ
الْبُغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ
أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

120. Zważajcie! Wy jesteście tymi, którzy ich miłują, choć oni nie miłują was. ^eI wierzycie w Księgę⁴⁶⁴, w nią

هَآئِنْتُمْ أَوْلَاءُ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ

^a3,11; 58,18. ^b10,25; 68,18-21. ^c3,21; 4,140, 145. ^d9,47. ^e2,15, 77; 5,62

461. Zawarta w tym wersecie idea mówi, że wysiłki niewierzących, skierowane przeciwko Islamowi, ostatecznie zwrócą się przeciwko nim samym. Wszystko, co uczynią w celu powodowania szkody w sprawie Islamu, zaszkodzi tylko im samym.

462. *Khabāl* oznacza zepsucie ciała, rozumu lub działania; utratę lub upadek; ruinę lub zniszczenie; śmiertelną truciznę (Aqrab).

463. Cieszą się, kiedy wpadniesz w nieszczęście; kiedy umierasz, stajesz się słaby lub załamany; lub też cieszą się, kiedy schodzisz z właściwej drogi sprawiedliwości i zaczynasz życie w grzechu.

464. Jak wynika z kontekstu, słowa „podczas gdy oni nie wierzą w Księgę, w jej całość” lub podobne należy traktować jako znaczące po słowach „wy wierzycie w Księgę, w jej całość”.

całą. Kiedy oni was spotykają, powiadają: „Wierzmy”, lecz kiedy są sami, z wściekłości na was ogryzają sobie paznokcie. Powiedz: „Zgińcie w swej wściekłości.⁴⁶⁵ Zaiste, Allah dobrze wie, co kryje się w waszych pierśsiach”.

121. ^aJeśli na was spada coś dobrego, napawa ich to złością. A jeśli spotyka was coś złego, radują się z tego. Jeśli jednak będziecie wytrwali i sprawiedliwi, ich plany ani trochę wam nie zaszkodzą. Zaprawdę, Allah pojmuje wszystko to, co oni czynią.⁴⁶⁶

122. I przypomnij sobie, kiedy wczesnym rankiem wyszedłeś ze swego domu, wyznaczając wiernym ich pozycje w walce.⁴⁶⁷ Allah jest Wszystkosłyszący. Wszechwiedzący.

123. Kiedy dwie grupy spośród was⁴⁶⁸ myślały o okazaniu tchórzostwa, choć Allah był ich Przyjacielem. A na Allachu wierni powinni polegać.

بِالَّذِينَ كَفَرُوا وَإِذَا لَقُوا أُمَّتَهُمْ وَإِذَا حَلَوْا
عَضُوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْتُوا
بِعَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٥﴾

إِنْ تَسَسَلْتُمْ حَسَنَةً سَوْهُمُ وَإِنْ تَصِبْتُمْ
سَيِّئَةً يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصَبَرُوا وَتَتَّقُوا لَا
يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ
مُحِيطٌ ﴿٣٦﴾

وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ نَبِئِ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ
لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

إِذْ هَمَّتْ طَّائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

~9,50.

465. Słowa „Zgińcie w swej wściekłości” skierowane były do takich Żydów, którzy byli wrogami Islamu i starali się go zniszczyć.

466. Bóg zniweczy wszystkie ich wysiłki i zniszczy ich. Dlatego muzułmanie nie powinni się ich obawiać. Bóg zna wszelkie machinacje wrogów Islamu i unicestwi je.

467. Nawiązuje się tutaj do bitwy pod Uhud. W celu pomśzczenia poniżenia porażki pod Badr lub Quraish z Mekki wyruszył w trzecim roku Hijrah na Medynę z dobrze wyposażoną armią 3000 wojowników zaprawionych w bojach. Wbrew swojej woli Święty Prorok wyszedł z Medyny na spotkanie wroga z siłami 1000 ludzi, a w tej liczbie 300 następcami ‘Abd Allāh b. Ubayy, notorycznego hipokryty, który później odstąpił od wiary. Spotkanie tych sił miało miejsce pod Uhud.

468. Tymi dwiema stronami były dwa plemiona Banū Salimah oraz Banū Hārithah, należące odpowiednio do Khazraj oraz Aus (Bukhārī, *kitāb al-Maghāzī*). Werset ten wskazuje, że właściwie nie okazywały one tchórzostwa, lecz widząc, iż odstępstwo ‘Abd Allāh i jego 300 ludzi uszczupliło jeszcze bardziej skromne siły muzułmańskie, *myśleli oni jedynie o zdziersterowaniu*, ale tego nie uczynili.

124. ^aAllach wszak pomógł wam już pod Badr⁴⁶⁹. ^bkiedy byliście słabi. Weźcie zatem Allacha za swego Protektora, abyście mogli być wdzięczni.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦٩﴾

125. Kiedy powiedziałeś wiernym: ^c„Czyż nie wystarczy wam, że Pan was pomoże wam trzema tysiącami⁴⁷⁰ aniołów zesłanych z wysoka?”

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُنَزِّلَ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ السَّلِيكَةِ مُنَزَّلِينَ ﴿٤٧٠﴾

126. Tak⁴⁷¹, jeśli będziecie wytrwali i sprawiedliwi, a oni ruszą na was natychmiast w wielkim pośpiechu, Pan was pomoże wam pięcioma tysiącami⁴⁷² aniołów, zaciekle atakujących.⁴⁷³

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنْ قُدُومِهِمْ
هَذَا يُدْرِكُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ السَّلِيكَةِ
مُتَوَسِّمِينَ ﴿٤٧١﴾

^a8,8, 11; 9,25. ^b2,250. ^c8,10.

469. Badr to nazwa miejscowości położonej pomiędzy Mekką i Medyną. Pochodzi ona od źródła, które należało do człowieka o imieniu Badr. Bitwa pod Badr, wymieniana tutaj, odbyła się nieopodal tego miejsca.

470. Jak się błędnie rozumie słowa te nie odnoszą się do bitwy pod Badr, o której była mowa w poprzednim wersecie jedynie przypadkowo w celu zilustrowania, jak Bóg pomógł wiernym muzułmanom w czasie niebezpieczeństwa im grożącego. Według 8,10 liczba aniołów zesłanych pod Badr wynosiła jeden tysiąc, jako że i wrogów tylu było. W bitwie pod Uhud było 3000 wrogów, więc muzułmanom obiecano także pomoc w postaci 3000 aniołów. O spełnieniu tej obietnicy mówi się w 3,153.

471. Słowo *balā* oznacza także związek pomiędzy wersetami i dostarcza odpowiedzi na pytanie zawarte w 3,125, a mianowicie „Czy to wam nie wystarczy?” W ten sposób znaczenie byłoby następujące: „Tak, to nam wystarczy, wystarczy siła 5000 aniołów, gdyby wrogowie mieli powrócić w tej samej jeszcze chwili”.

472. Słowa te oznaczają, że gdyby niewierni powrócili do ataku od razu, nie dając muzułmanom czasu na pozbieranie się, Bóg pomógłby im zsyłając 5000 aniołów. Różnica w liczbie aniołów – w poprzednim wersecie wymieniano liczbę 3000 – wynikała z późniejszego wielkiego osłabienia muzułmanów. W tamtym czasie byli oni wyczerpani i zmaltretowani i dlatego właśnie potrzebowali pomocy. Przeszedłszy pewien dystans w stronę Mekki, lud Quraish postanowił wrócić i zaatakować muzułmanów jeszcze raz. Kiedy dowiedział się o tym Święty Prorok, w dniu następnym po bitwie, wydał natychmiast rozkazy wymarszu i nakazał, aby poszli z nim tylko ci ludzie, którzy brali udział w bitwie pod Uhud. Muzułmanie doszli aż do Hamrā' al-Asad, do miejsca położonego około trzynaście kilometrów od Medyny. Mieszkańcy Mekki byli jednakże tak przestraszeni niespodziewanym i jakże odważnym wystąpieniem Świętego Proroka i jego następców, że postanowili w pośpiechu wycofać się do Mekki. Stało się tak dzięki strachowi, którym aniołowie napelnili ich serca. Inaczej nie byłoby powodu uciekania przed muzułmanami, których tak srogo pokonali zaledwie dzień wcześniej i którzy oprócz strat w liczebności byli bardzo wyczerpani i cierpieli z powodu ciężkich ran odniesionych w bitwie poprzedniego dnia.

473. *Musawwimīn* pochodzi od *Sawwama*. Powiada się *Sawwama* 'Alaihim, to znaczy, nagle i gwałtownie zaatakował ich i uczynił wśród nich spustoszenie (Aqrab).

127. ^aAllach czyni to dla was dobrą nowiną oraz aby uspokoić wasze serca.⁴⁷⁴ Pomoc wszak przychodzi wyłącznie od Allacha – Potężnego, Mądrego.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرَ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٨﴾

128. Tak się stanie, aby On mógł odciąć część niewiernych lub upokorzyć⁴⁷⁵ ich tak, by odeszli stłamszeni.

لَيَقْطَعَنَّ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿٩﴾

129. Nie twoją jest sprawą fakt, czy On zwróci się do nich z litością czy ich ukarze, ponieważ są złoczyńcami.⁴⁷⁶

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَاتَّهَمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٠﴾

130. ^bDo Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach i wszystko to, co na ziemi. On przebacza, komu zechce, karze, kogo zechce, a jest najbardziej Przebaczący, Litościwy.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن
يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾

^a8,11. ^b3,110, 190; 4,132; 56,11.

474. Z jednej strony aniołowie pomogli muzułmanom wzmacniając ich serca, a z drugiej strony napelniając serca ich wrogów strachem. Gdyby taka była wola Boża, jeden anioł wystarczyłby do pomocy muzułmanom pod Uhud, On jednak obiecał im zesłać aż 5000 aniołów. Jest to ukryta wskazówka, że wielka liczba sił natury (sił ukrytych) działać będzie na ich korzyść. Można zarazem zwrócić uwagę na to, że niektórzy wierni, a nawet niektórzy niewierni, widzieli tego dnia aniołów podczas bitwy pod Badr (Jarir, iv 47). Patrz także 8,10.

475. Kiedy Święty Prorok dowiedział się, że mekkańscy zamierzają natychmiastowe ponowienie ataku, wyruszył przeciwko nim. Mieszkańcy Mekki uciekli w poniżeniu.

476. Werset ten jest błędnie uważany za napomnienie pod adresem Świętego Proroka za jego modlitwę do Boga, aby zniszczył mekkańczyków. Nie wspomina się tutaj o żadnej takiej modlitwie, ani też nie było dla takiej modlitwy możliwości. W rzeczywistości Prorok nigdy nie modlił się o zniszczenie jakiegokolwiek ludu bez pozwolenia ze strony Boga. Werset ten ma być jedynie odpowiedzią dla tych, którzy przypisywali porażkę muzułmanom pod Uhud – rzekomy błąd w postaci opuszczenia miasta wbrew radom ludzi doświadczonych. Werset ten powiada, że tymczasową porażką spowodowana była najwyższą mądrością Boga i że Święty Prorok nie miał z tym nic wspólnego. Jednym z dobrych wyników tej porażki był fakt, że wielu niewiernych przyjęło Islam, a wśród nich także słynny Khālid. Ludzie ci widzieli, jak Bóg pomógł Świętemu Prorokowi w godzinie niebezpieczeństwa i jak dał mu schronienie i bezpieczeństwo, choć w pewnym momencie Prorok pozostawiony był podczas bitwy samemu sobie.

131. O wy, którzy wierzycie! ^aNie czerpcie zysków z mnożenia dodatków⁴⁷⁷ i bójcie się Allacha, abyście osiągnęli szczęście.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣١﴾

132. ^bBójcie się także Ognia⁴⁷⁸, który przygotowywany jest dla niewiernych.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣٢﴾

133. I ^cokazujcie posłuszeństwo Allahowi i Jego Posłańcowi, aby okazano wam litość.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٣﴾

134. ^{d1} śpieszcie ku przebaczeniu od waszego Pana oraz ku Rajowi, którego wartości⁴⁷⁹ są niebiosa i ziemia. Jest on przygotowywany dla bogobojnych^{479A},

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٤﴾

^a2,276; 30,40. ^b2,25; 66,7. ^cPatrz 3,33. ^{d57,22}; Patrz także 2.26.

477. Słowa *Ad'āfan Mudā'afah* nie są tutaj użyte jako zdanie ograniczające znaczenie *Ribā* (korzyść) w celu ograniczenia go do jakiegoś określonego rodzaju korzyści. Są one tutaj użyte jako zdanie opisowe, wskazujące na wrodzoną naturę *Ribā* (korzyści), która stale rośnie. Czerpanie korzyści, choć obecnie zalegalizowane przez narody chrześcijańskie, było zakazane przez Mojżesza (Wj 22,25; Kpl 25,36; 37; Pwt 23,19, 20). Werset ten nie oznacza, jakoby korzyść była dozwolona w jej umiarkowanym wymiarze, a zakazany był jedynie jej skrajny wariant. Zakazane jest czerpanie wszelkich korzyści, czy to umiarkowanej przy przesadnej, zaś słowa *Ad'āfan Mudā'afah* potraktowane w znaczeniu „z licznymi dodatkami” dodano jedynie w celu wskazania na praktykę rozpowszechnioną w czasach Świętego Proroka. Tak zatem wspomina się o najwyższej granicy tylko dlatego, aby wykazać jej niegodziwość, jako że zakazane jest wszelkie czerpanie korzyści, o czym mówi 2,276-281. Ważne jest wspomnienie o sprawach związanych z czerpaniem korzyści w nawiązaniu do spraw związanych z wojną. W 2,280 zabrania się także czerpania korzyści w przypadku spraw wojennych. Wskazuje to na fakt, że wojna i korzyść blisko się ze sobą łączą – co potwierdzają w całej rozciągłości wojny współczesne. Wtąciwie czerpanie korzyści to jeden z powodów wojny, który także powoduje jej przedłużanie.

478. W 2,276 mówi się o zakazie czerpania korzyści wraz z nawiązaniem do ostrzeżenia przeciwko ogniu. Najwyraźniej mówi się tutaj o ogniu wojny. Słowo „niewierni” oprócz znaczenia ogólnego, może tutaj oznaczać tych, którzy nie są posłuszni przykazaniom Bożym dotyczącym czerpania korzyści.

479. *'Ard* oznacza: (1) cenę lub wartość jakiejś rzeczy wyrażoną nie za pomocą pieniędzy; (2) rozpiętość lub szerokość; (3) ogrom (Aqrab).

479A. Werset ten jest odpowiedzią dla tych, którzy będąc gnębnymi otaczającymi ich warunkami, sądzą, że handel i rzemiosło nie mogą obyć się bez korzyści. Werset ten powiada, że idąc za naukami Islamu, muzułmanie mogą i będą cieszyć się wszelkimi dobrami. Werset ten stanowi zaproszenie pod adresem muzułmanów, aby postępowali zgodnie z przykazaniami Islamu. Oznacza on także, że Raj obejmować będzie zarówno niebiosa, jak i ziemię, to znaczy, że wierzący będą w Raju zarówno w tym życiu, jak i w życiu przyszłym. Pewne dobrze znane powiedzenie Świętego Proroka rzuca nieco światła na Raj i na Piekło. Kiedy go zapytano: „Skoro Raj obejmuje i niebiosa i ziemię, to gdzie znajduje się Piekło?”, Prorok odpowiedział: „A gdzie podziwia się noc, gdy nadchodzi dzień?” (Kathir). Mówi się też o Proroku, iż powiedział, że najmniejsza nagroda w Raju będzie tak wielka jak przestrzeń między niebem i ziemią. Powyższe wykazuje też, że Raj to stan duchowy, a nie jakieś miejsce fizyczne.

135. tych, którzy dają w dobrobycie i w nieszczęściu, oraz tych, którzy tłumią gniew i wybaczą ludziom.⁴⁸⁰ Allah miłuje tych, którzy czynią dobro,⁴⁸¹

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ
الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٠﴾

136. jak i tych, którzy – ^akiedy popełnią zły uczynek lub sami siebie skrzywdzą – pamiętają o Allachu i błagają o odpuszczenie grzechów – ^bktóż bowiem może odpuszczać grzechy poza Allachem – i świadomie nie upierają się przy tym, co czynią.⁴⁸²

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ فَوَلَمْ
يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

137. ^cSą to ci, których nagrodą jest przebaczenie od Pana i ogrody⁴⁸³, poniżej których płyną ruczaje, a w których zamieszkają. Wspaniała jest zapłata dla tych, co czynią dobro.

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَدِّي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿٤٢﴾

^a7,202. ^b14,11; 39,54; 61,13. ^c39,75.

480. Mówi się, że człowiek doświadcza cechy ‘Afw, która całkowicie wyciera z jego umysłu lub powoduje zapomnienie grzechów lub zniewag popełnionych wobec niego przez innych. W odniesieniu do Boga oznacza to nie tylko wymazanie grzechów, ale także wszelkich ich śladów.

481. Werset ten wymienia trzy stadia ‘Afw. W pierwszym z nich człowiek wierzący, kiedy zostaje znieważony, powstrzymuje się lub tłumi swój gniew. W drugim, idzie o jeden krok dalej i wybacza złoźyńcy. W trzecim stadium nie tylko całkowicie wybacza złoźyńcy, ale i czyni jakiś akt dobroci wobec tego człowieka oraz obdarza go łaską. Te trzy stadia – stłumienie gniewu, wybaczenie i czynienie dobra – są dobrze zilustrowane przez pewne wydarzenie z życia Hasan, syna ‘Alī oraz wnuka Świętego Proroka. Pewien niewolnik Hasan obraził go i ten rozgniewał się bardzo i był bliski wymierzenia mu kary. Niewolnik jednak wypowiedział pierwszą część wersetu, czyli „ci, którzy tłumią gniew”. Słyszac te słowa, Hasan zatrzymał swą dłoń. Następnie niewolnik wypowiedział słowa „i wybaczą ludziom”, na co Hasan zareagował natychmiastowym wybaczeniem mu. Potem niewolnik powiedział: „zaś Allah miłuje tych, którzy czynią dobro”. Będac posłusznym temu przykazaniu Bożemu, Hasan: doznał takiego poruszenia wewnętrznego, że od razu dał niewolnikowi wolność (Bayān. i. 366).

482. Kiedy dobry człowiek zaniedba się moralnie, nie stara się usprawiedliwić swojego postępowania, ale szczerze wyznaje swoją winę i stara się poprawić.

483. Kiedy człowiek szczerze zwraca się do Boga po popełnieniu jakiegoś grzechu i szczerze wyraża skruchę z powodu swoich występków. Bóg nie tylko mu przebacza, ale i wprowadza go na wyższe stadia postępu duchowego i obiecuje mu Niebo.

138. Zaiste, ^aistniało wiele rodzajów prawa⁴⁸⁴ przed wami, ^bwięc przemierzcie ziemię, by ujrzeć, jak zły koniec spotkał tych, którzy uważali Proroków za kłamców.

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139. Ten⁴⁸⁵ Koran jest ^cwyraźnym dowodem dla ludzi, ^dprzewodnictwem i ^enapomnieniem dla bogobojnych.

هَذَا بَيِّنٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرُحْمَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140. ^fNie zaniedbujcie się ani nie żałujcie, a z pewnością wy będziecie górą, jeśli⁴⁸⁶ jesteście prawdziwymi wiernymi.⁴⁸⁷

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141. ^gJeśliście zostali zranieni, to z pewnością ludzie niewierni zostali już podobnie zranieni.⁴⁸⁸ My powodu-

إِنْ نَسَسَكُمُ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ

^a7,39; 13,31; 41,26; 46,19. ^b6,12; 12,110; 27,70. ^c5,16; 36,70. ^d2,3, 186; 31,4. ^e24,35. ^f4,105; 47,36. ^g4,105.

484. *Sunan* to liczba mnoga od *Sunnah*, które oznacza: (1) drogę, sposób postępowania; (2) sposób działania ustanowiony przez jakiś lud i naśladowany przez innych; (3) charakter, zachowanie, naturę lub skłonność; (4) prawo religijne (Tāj).

485. Zaimek *Hād̄hā* może odnosić się do Koranu, do poprzedzającego wersetu lub też do tematu skrucy omówionego w poprzednich wersetach.

486. *In* oznacza: jeśli; nie; zaiste; ponieważ; kiedy; itp. (Lane).

487. Werset ten zawiera bardzo ważną zasadę, mówiącą o tym, jak naród lub pojedynczy człowiek może stać się i pozostać silnym. Słowa „nie słabnąć” odnoszą się tutaj do przyszłych niebezpieczeństw, zaś słowa „nie smuć się” do przeszłych błędów i niepowodzeń. Narody doznają schyłku i upadają tylko wtedy, kiedy tracą nadzieję albo poprzez brak uświadomienia sobie obowiązków – przez co słabną w swych wysiłkach – albo poprzez rozmyślanie o przeszłości. Werset komentowany ostrzeżę przed obydwoima tymi niebezpieczeństwami.

488. W innym miejscu (3,166) powiada się, że muzułmanie szkodzili niewiernym w dwójnasób w stosunku do tego, co sami od nich ucierpieli. Ma to związek z bitwą pod Badr, kiedy to zabitych zostało siedemdziesięciu mieszkańców Mekki, a siedemdziesięciu wzięto do niewoli, niszcząc w ten sposób 140. W bitwie pod Uhud zabitych zostało siedemdziesięciu muzułmanów, ale żaden nie był wzięty do niewoli. W ten sposób muzułmanie podwójnie odplacili się niewiernym w bitwie pod Badr w porównaniu z ich własnymi stratami pod Uhud. Można też uznać, iż werset ten odnosi się do natury lub cech nieszczęścia, które w obu przypadkach było podobne. W takim razie werset 166 poniżej może odnosić się do ilości, zaś obecnie komentowany do jakości strat.

jemy, że wśród ludzi następują takie dni^{488A}, by doznawali napomnienia oraz by Allah mógł wyróżnić⁴⁸⁹ tych, którzy wierzą, i brać sobie świadków⁴⁹⁰ spośród was. Allah nie lubi niesprawiedliwych;

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاؤُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٦﴾

142. oraz by Allah mógł oczyścić tych, którzy wierzą, a zniszczyć niewiernych.⁴⁹¹

وَلِيُخَيِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكُفْرِينَ ﴿١٧﴾

143. ^aCzy podejrzewacie, że wejdziecie do Nieba, podczas gdy Allah nie spowodował jeszcze, by odróżniono wśród was tych, którzy starają się dla Allacha, i skoro nie spowodował jeszcze, żeby odróżniono wytrwałych?⁴⁹²

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنَّ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٨﴾

144. Zwykliście byli życzyć sobie takiej śmierci⁴⁹³ zanim ją spotkaliście. Teraz ujrzeliście ją oko w oko, dlaczego więc niektórzy z was starają się jej uniknąć?

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِن قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ
فَقَدْ رَأَيْتُمْوهَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

^a2,215; 9,16.

488A. „Dni dobrobytu” lub „Dni nieszczęścia”.

489. Będąc Wszzechwiedzącym, Bóg nie musi dodawać czegokolwiek do swej wiedzy. Mówi się tutaj jedynie o fakcie rozróżniania dwóch różnych rzeczy. Wiedza (*ʿilm*) ma dwie formy. Pierwsza polega na znajomości rzeczy przed jej zaistnieniem. Druga zaś na poznawaniu jej kiedy rzeczywiście ona powstaje. Tutaj mamy do czynienia z tym drugim rodzajem wiedzy.

490. Wierni niosą świadectwo prawdzie Islamu swoją nieugiętością i szlachetnym przykładem w chwilach trudnych.

491. Niepowodzenie muzułmanów pod Uhud było swego rodzaju pokutą za ich odstępstwo. Poza tym bitwa ta uświadomiła niektórym niewiernym, że Islam to religia samego Boga. Sami mekkańscy, którzy dowodzili działaniami skierowanymi przeciwko muzułmanom w tej bitwie, nawrócili się na Islam zaraz po bitwie. Islam podbił ich serca, niszcząc pierwotny brak wiary.

492. Próby i przeciwności stanowią test charakteru człowieka. Bez nich nie może być mowy o żadnym postępie ani oczyszczeniu.

493. Tutaj „śmierć” oznacza wojnę – wynikiem wojny jest śmierć. Wojna oznaczała dla muzułmanów śmierć, jako że byli oni niezwykle słabi, słabo wyposażeni i nieliczni w porównaniu z ich potężnym wrogiem. Podczas bitwy pod Uhud Święty Prorok zaproponował, aby uderzyć na wroga z wewnątrz Medyny, ale niektórzy jego towarzysze, zwłaszcza ci, którzy nie brali udziału w bitwie pod Badr, powiedzieli: „Z tęsknotą wyczekiwaliśmy tego dnia. Pozwól nam wyjść i walczyć z naszymi wrogami, bo inaczej pomyślą, że jesteśmy tchórzami” (Zurqānī, i. 22). Właśnie do tego pragnienia muzułmanów nawiązują słowa „pragnęliście takiej śmierci”.

145. ^aJedynie Muhammad jest Posłańcem. Zaprawdę, wszyscy Posłańcy umarli przed nim. Jeśli zatem on umrze lub zostanie zabity, to czy wy odwrócić się na pięcie? ^bTen, kto odwraca się na pięcie, wcale nie krzywdzi Allacha.⁴⁹⁴ Allah z pewnością wynagrodzi wdzięcznych.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَأَنْتُمْ نَاتٍ أَوْ قَتِيلٌ أَنْفَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ
يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَن يَصَرَ اللَّهُ شَيْئًا وَيَجْزِيَهُ
اللَّهُ الشُّكْرِينَ ﴿٥٦﴾

146. Żadna dusza nie może umrzeć bez przyzwolenia Allacha – oto nakaz określonego czasu. ^cA jeśli kto zapragnie nagród tego świata, damy mu je. Jeśli zaś ktoś zapragnie nagród Życia Przyszłego, damy mu je. I z pewnością wynagrodzimy wdzięcznych.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَشَاءِ
مُقَدَّرَاتٍ وَمَنْ يَرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يَرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَجَّزِي
الشُّكْرِينَ ﴿٥٧﴾

^a5,76. ^b2,144, 218; 5,55; 47,39. ^c3,149; 4,135; 42,21.

494. W Uhud rozprzestrzeniono fałszywą wieść, jakoby Święty Prorok zginął. Werset ten nawiązuje do tego wydarzenia i mówi, że choć wieść ta była nieprawdziwa, a nawet gdyby rzeczywiście zabito Świętego Proroka, Wierni nie powinni przez to słabnąć w swej wierze. Mahomet był tylko prorokiem i podobnie jak inni prorocy przed nim umarli, umrze i on sam. Jednakże Bóg Islamu jest wiecznie żywy. Zapisane jest, że kiedy Święty Prorok umarł, „Umar stanął w meczecie w Medynie z mieczem w ręce i powiedział: «Ktokolwiek powie, że Prorok Boży nie żyje, temu natychmiast obetnę głowę. On nie umarł, on tylko odszedł do Pana naszego (wstąpił do nieba), tak jak to uczynił Mojżesz, i powróci kiedyś, żeby ukarać hipokrytów»”. Abū Bakr, który pojawił się na scenie, powiedział stanowczo: ‘Umarowi, aby ten usiadł, a sam zwrócił się do mułmanów zebranych w meczecie. Zacytował następnie ten właśnie werset i przekonał ich w ten sposób, że Prorok naprawdę umarł, co napełniło ich żalem. Werset ten przypadkowo mówi o tym, że wszyscy poprzedni prorocy umarli. Gdyby bowiem tak nie było, werset ten nie mógłby stanowić dowodu śmierci Świętego Proroka. W rzeczywistości Islam nie jest w swoim istnieniu zależny od życia żadnego człowieka, bez względu na jego wielkość. Sam Bóg jest Objawicielem Islamu i jego Strażnikiem. Wersetu tego nie należy jednak rozumieć, jakoby Święty Prorok mógłby być kiedykolwiek zabity podczas wojny czy z ręki zamachowcy. Otrzymał on bowiem obietnicę Bożą o zachowaniu go przed wszelkimi próbami godzącymi w jego życie (5,68). Wrogowie uradowali się, kiedy się dowiedzieli o śmierci Proroka. Dla mułmanów okazało się to wszak zakamuflowanym błogosławieństwem. Przygotowało ich to do wielkich trosk, jakie miały na nich spaść po rzeczywistej śmierci Świętego Proroka. Tym razem jednak nie było to dla nich doświadczeniem do przyjęcia.

147. Było wielu Proroków, u boku których walczyły liczne zastępy⁴⁹⁵ ich współwyznawców. ^aOni nie słabli, jeśli spotkało ich coś na drodze Allacha, nie poddawali się, ani nie ponizali się przed wrogiem. Allah miłuje wytrwałych.

وَكَايِنَ مِنْ بَنِي قَتْلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ فَمَا
وَهُنَا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا أَسْتَكَاثُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿٤٩٥﴾

148. I nie mówili nic poza tym: ^b„Panie nasz, odpuść nam nasze grzechy i nasze występki w postępowaniu oraz uczyni nasze kroki pewnymi i pomóż nam przeciwko niewiernym”.

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِفْنَا فِي أَمْرِنَا وَتَبَتْ أقدَامَنَا وَأَصْرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٤٩٦﴾

149. ^cAllach dał im zatem nagrodę tego świata, jak też wspaniałą⁴⁹⁶ nagrodę Życia Przyszłego. Allah miłuje tych, którzy czynią dobro.

فَاتَّهَمَهُمُ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ تَوَابِ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٩٧﴾

150. ^dO wy, którzy wierzycie! Jeżeli okażecie posłuszeństwo⁴⁹⁷ tym, którzy przestali wierzyć, spowodują oni, że odwrócicie się na pięcie i będziecie przegrani.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٤٩٨﴾

151. Nie, ^eAllach jest waszym Obrońcą i jest Najlepszym z pomocników.

بَلَىٰ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿٤٩٩﴾

^a4,105. ^b2,251. ^c3,146. ^d2,110; 3, 101. ^e8,41; 9,51; 22,79.

495. *Ribbīyyūn* to liczba mnoga od *Ribbīyy*, które pochodzi od *Rabba* (patrz 1,2). *Ribbīyy* oznacza kogoś mającego związek z *Ribbah*, to znaczy grupę, dużą grupę lub liczną grupę. Tak zatem słowo to oznacza tych ludzi, którzy tworzą dużą grupę lub duże ciało ludzi. Słowo to oznacza także ludzi uczonych, pobożnych i cierpliwych (Lane).

496. Nagrody życia przyszłego są najróżniejsze pod względem stopnia, zaś opisani powyżej wierni otrzymają najlepsze spośród nich. Słowo *Husnā* przełożone jako „wspaniałą” niekoniecznie oznacza wyższy stopień ale wykorzystane jest do wyrażenia zintensyfikowanego znaczenia.

497. Nie zachęca się muzułmanów, aby unikali wszelkich kontaktów z nie-muzułmanami. Ostrzega się przed tymi niewiernymi, którzy są aktywnymi wrogami Islamu.

152. ^aNatchniemy strachem serca tych, którzy przestali wierzyć, ponieważ przypisują Allahowi równych⁴⁹⁸, w kwestii czego On nie objawił niczego. Ich mieszkaniem jest Ogień. Zło jest mieszkaniem złoczyńców.

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ عَمَّا أُشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا كُنْ يُنَزَّلُ بِهِ سُلْطَانًا وَمَأْوَهُمُ النَّارُ
وَلَيْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٩٨﴾

153. Allah, zaiste, dobrą dla was uczynił swą obietnicę⁴⁹⁹, kiedy zabijaliście i niszczyliście ich za Jego przyzwoleniem, aż do czasu, kiedy opuściła was odwaga⁵⁰⁰ i zaczęliście się między sobą sprzeczać na temat tego rozkazu⁵⁰¹ i odmówiliście posłuszeństwa⁵⁰² po tym, jak On wskazał wam to, co miłujecie, wstrzymał swą pomoc. Wśród was byli tacy, którzy pragnęli tego świata;⁵⁰³ między wami też byli i tacy, którzy pragnęli Życia Przyszłego. Wtedy On odwrócił was od nich, aby was wypróbować – a z pewnością wybaczył wam, bo Allah jest Miłosierny dla wiernych –

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ
عَلَىٰ إِذْ أَقْبَلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مَن
بَعْدَ مَا أَسْكَرْنَا تَجِدُونَ وَمِنكُمْ مَن يُرِيدُ الدُّنْيَا
وَمِنكُمْ مَن يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُم عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٩٩﴾

•8,13; 59,3.

498. Bałwochwalstwo wywodzi się z zabobonów i strachu. Natomiast człowiek przesądny i zastraszony nigdy nie będzie prawdziwie odważny.

499. „Obietnica” odnosi się tutaj do ogólnej obietnicy zwycięstwa i sukcesu, dawanej po wielokroć muzułmanom, a zwłaszcza w 3,124-126.

500. Werset ten nawiązuje do grupy luczników znajdującej się na tyłach armii muzułmańskiej pod Uhud i wskazuje, że nie mogli oprzeć się oni pokusie wzięcia udziału w walce i w łupach, zaś ich niepowodzenie w poskromieniu tego pragnienia było z ich strony aktem tchórzostwa. Miejszem bowiem prawdziwej odwagi jest serce.

501. „Rozkaz” może albo nawiązywać do rozkazu wydanego przez Świętego Proroka lucnikom, aby nie opuszczali stanowiska bez jego zezwolenia, albo do znaczenia tegoż, to znaczy do tego, czy Święty Prorok rzeczywiście chciał, aby tam pozostali, nawet gdyby bitwa została wygrana. Nie ma powszechnej zgody co do powyższego stwierdzenia.

502. Muzułmanie rozmieszczeni na wzgórzu nie zważali na swego przywódcę, ‘Abd Allāh b. Jubair, który zgodnie z rozkazem Świętego Proroka nie pozwalał na opuszczenie tego miejsca nawet gdyby zwycięstwo było bliskie. Owi ludzie nie potrafili się kontrolować, zaś wynikiem tego było to, że ich działanie spowodowało wśród muzułmanów wiele cierpienia.

503. Słowa te odnoszą się do tych luczników, którzy opuścili to miejsce. Zdanie arabskie może też oznaczać, że niektórzy z nich pragnęli obecnego świata, to znaczy, że chcieli wziąć udział w walce, chcieli dzielić się łupami, podczas gdy inni (a mianowicie ‘Abd Allāh b. Jubair oraz ci jego towarzysze, którzy nie opuścili swoich stanowisk) pragnęli życia przyszłego, czyli że myśleli o ostatecznych konsekwencjach nieposłuszeństwa wobec rozkazu Świętego Proroka. Jedni byli krótkowzroczni, podczas gdy inni sięgali myślami daleko.

154. kiedy uciekaliście i nie odwracaliście się na nikogo⁵⁰⁴, podczas gdy wołał was Posłaniec, za waszymi plecami. Wtedy Pan dał wam jeden smutek po drugim⁵⁰⁵, babyście nie żalowali tego, co was ominęło, ani tego, co na was spadło.^{505A} Allah jest całkowicie Świadom tego, co czynicie.

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ
يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِّكَيْلًا
تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

155. Potem, po smutku, ^bOn zesłał na was spokój – sen⁵⁰⁶, który zmorzył niektórych z was^{506A} zaniepokojona była sobą. Dopuszczali się złych

لَمَّا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَدَىٰ النَّعْمِ لَمَنَةً نُّفَسًا يَنْفِثُ
كَايِفَةً مِنْكُمْ وَطَافِيَةً قَدْ أَهْمَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ

^a57,24. ^b8,12.

504. Słowa te odnoszą się do wydarzenia, które miało miejsce kiedy podczas bitwy pod Uhud muzułmanie zostali zaatakowani zarówno z przodu, jak i od tyłu, przez co ich siły zostały rozdzielone, a wielu z nich rozpierzchło się w zamieszaniu na różne strony. Najpierw, kiedy usłyszeli, że od tyłu zbliża się wróg, zawrócili, by go zaatakować. Zdarzyło się jednak tak, że jednocześnie z tego samego kierunku nadciągała liczna grupa muzułmanów. W zamieszaniu tych muzułmanów wzięto za wrogów i zaatakowano ich. Zamieszanie i panika były tak wielkie, że nie posłuchano nawet słów Świętego Proroka.

505. Święty Prorok rozmieścił luczników na wzgórzu. Porzucili oni swoje stanowiska przedwcześnie, sądząc, że bitwa jest już wygrana. W konsekwencji bliskie zwycięstwo przeistoczyło się w bliską porażkę. Spowodowało to naturalny smutek wśród wojowników. Był to pierwszy ich smutek. Drugi lub następny pojawił się wtedy, gdy dowiedzieli się o śmierci Proroka. Bóg tak zrządził, że smutek wywołany bezpodstawną wieścią o śmierci Świętego Proroka (późniejszy smutek) pojawił się po smutku spowodowanym porażką (pierwszy smutek). A wiazując to po to, aby ten ostatni smutek usunął wynik poprzedniego w chwili ujrzenia Świętego Proroka żywym. Słowa *Ghamman bi-Ghammin* oznaczają też „smutek nad smutkami”.

505A. Słowa „co was ominęło” oznaczają zwycięstwo, które było już w zasięgu muzułmanów, natomiast słowa „co na was spadło” oznaczają porażkę i stratę zabitych muzułmanów.

506. W wersecie tym znów mówi się o bitwie pod Uhud. Abū Talhah powiada: „Podniosłem swą głowę w dniu Uhud i rozejrzałem się, i spostrzegłem, że tego dnia nie było nikogo, którego głowa nie byłaby opuszczona z powodu drzemki. Jako że sen lub drzemka są oznakami spokoju umysłu, Koran nawiązuje do tego wydarzenia jako do łaski Bożej. Miało to miejsce wtedy, kiedy bitwa była praktycznie zakończona, a muzułmanie powrócili na pobliskie wzgórze.

506A. Mówi się tutaj o hipokrytach, którzy pozostali w Medynie. Bardziej obchodziło ich własne bezpieczeństwo, niż honor Islamu oraz bezpieczeństwo Świętego Proroka i innych muzułmanów. Słowa „nie powinniśmy padać tutaj ofiarami”, które pojawiają się kilka linijek dalej, oznaczają: „Gdybyśmy mieli jakikolwiek głos w określaniu biegu rzeczy i gdyby przyjęto naszą radę, my (to znaczy nasi bracia) nie zostaliby pozabijani w walce. Nawiązuje się tutaj do głupoty muzułmanów, którzy byli na tyle głupi, iż poszli do walki wbrew srogim przeciwnościom, podczas gdy oni (hipokryci) mądrze wycofali się z tego przedsięwzięcia. Według idiomu zawartego w Koranie zabicie czyjś „ja” oznacza zabicie czyjś brata lub towarzysza (2,55, 86).

myśli o Allachu, aż do myślenia pełnego ignorancji. Powiadali: „Czyż mamy udział w tej sprawie?” Powiedz: „Zaprawdę, sprawa ta w całości należy do Allacha”. Oni ukrywają w swoich umysłach to, czego nie odkrywają przed tobą. Powiadają: „Jeśli mamy jakikolwiek wpływ na bieg wypadków, nie powinniśmy padać tutaj ofiarami”. Powiedz: „Gdybyście pozostali w waszych domach, zaiste, ci, którzy zachęceni byli do walki^{506B}, udaliby się do swego łoża śmierci^{506C}, by Allah mógł wypełnić swój dekret oraz by mógł wypróbować to, co było w waszych piersiach, i aby mógł On oczyścić to, co było w waszych sercach. Allah dobrze wie, co jest w piersiach

يُظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَان لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَدَّذِلَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُبَيِّنَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥٠٦﴾

156. tych spośród was, którzy odwrócili się tego dnia, kiedy spotkały się dwa zastępy.⁵⁰⁷ Zaiste, to Szatan chciał, by błędzili^{507A} z powodu niektórych⁵⁰⁸ ich czynów. Lecz Allah z pewnością już im wybaczył. Zaprawdę, Allah jest Najbar dziej Miłościwy, Cierpliwy.

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَيْنِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٥٠٧﴾

^a3,169.

506B. *Qatl* zostało tutaj użyte w sensie *Qitāl*, czyli walki (Muhit oraz Kashshāf). Patrz 2,192 oraz Jarir pod 3,155.

506C. Słowa „łoża śmierci” użyte tutaj zostały w celu wskazania na obrzydliwe tchórzostwo hipokrytów z jednej strony oraz na wytrwale oddanie wiernych z drugiej. Przypominają one hipokrytom, że podczas gdy oni odeszli i powrócili do Medyny, sądząc, że walka w takich okolicznościach oznacza pewną śmierć, wiara wierzących była tak silna, że gdyby nawet oni (hipokryci) od samego początku odstąpili od walki, oni (wierni) z radością udaliby się na pole bitwy – lub miejsce śmierci – jak miało się stać. Wszystko to wydarzyło się po to, aby Bóg mógł oczyścić Wiernych.

507. Znowu nawiązuje się tutaj do bitwy pod Uhud.

507A. Słowo „błądzić” odnosi się tutaj do nieposłuszeństwa wobec rozkazu pozostania oddziału na wzgórzu lub też do ucieczki niektórych muzułmanów z pola bitwy.

508. Słowa te zdają się zawierać pochwałę łuczników ze wzgórza, którzy niewłaściwie interpretując rozkazy Świętego Proroka, opuścili swoje stanowiska, co oznacza, że jedynie „pewne” ich postęпки wywołały czasową wobec nich nietaskę, ponieważ w ogóle byli oni lojalni i posłuszni Świętemu Prorokowi.

157. O wy, którzy wierzycie! Nie upodobniajcie się do tych, którzy nie uwierzyli i którzy powiadają o swych braciach, gdy ci podróżują po kraju⁵⁰⁹ i wybierają się na wojnę: „Gdyby byli z nami, nie umarliby ani nie zostaliby zabici”. Mówią tak, by Allah mógł wzbudzić żalność w ich sercach.⁵¹⁰ Allah daje życie i powoduje śmierć, jak i zważa na to, co czynicie.

158. A jeśli zostaniecie zabici za sprawę Allacha lub umrzecie,⁵¹¹ ^azaprawdę, przebaczenie od Allacha i litość są lepsze niż to, co oni gromadzą.⁵¹²

159. I jeśli wy⁵¹³ umrzecie lub zostaniecie zabici, ^bzaiste, u Allacha wszyscy zostaniecie zebrani.

160. To dzięki wielkiej litości Allacha jesteście uprzejmy⁵¹⁴ dla nich

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا قَالُوا لَا
 إِخْوَانِهِمْ إِذَا صَرُّوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرَبًا لَوْ
 كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ
 حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٠٩﴾

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مِتُّمْ لَمَخْفَاةٌ مِنْ
 اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥١٠﴾

وَلَئِنْ مِتُّمَّوْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥١١﴾

فَسَبَّأَ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَمْوُتْ وَلَوْ كُنْتُمْ فُقَرًا

^a10,59; 43,33. ^b5,97; 6,73; 8,25; 23,80.

509. Kiedy podróżują przez kraj w sprawie Boga.

510. Celem niewierzących było przestraszenie muzułmanów dla powstrzymania ich od walki. Muzułmanie jednak, będąc dalekimi od bojaźni z powodu takich ostrzeżeń, jeszcze bardziej chcieli rozwiązania całej sprawy na drodze walki z niewiernymi. Napelnilo to niewiernych żalem z powodu tego, że dokonali czegoś, co w rezultacie dało przeciwne do zamierzonych wyniki.

511. Tego, kto walczy i składa swe życie dla sprawy Prawdy nie powinno uważać się za umarłego, ponieważ człowiek taki daje swoje życie dla sprawy Tego, który sprawuje kontrolę nad całym życiem. Takiego człowieka można uważać za martwego fizycznie; duchowo zaś będzie on żył na wieki (2,155).

512. Podczas gdy hipokryci boją się śmierci z powodu pozostawianego po sobie bogactwa, wierni zabici dla sprawy Allacha otrzymają to, co jest nieporównywalnie większe od tego, czego tak kurczowo trzymają się hipokryci oraz od tego, co sami muzułmanie mogliby zebrać w formie bogactwa czy innych rzeczy doczesnych.

513. Zaimek „wy” odnosi się zarówno do hipokrytów, jak i do wiernych, bowiem wszyscy zebrani będą przed bogiem dla otrzymania nagrody i kary.

514. Słowa te pozwalają na wgląd w piękny charakter Świętego Proroka, w którym cechą najbardziej godną naśladowania była jego wszechstronna litość. Był on pełen miła dobroci ludzkiej nie tylko w stosunku do swoich towarzyszy i wiernych, ale i w stosunku do wrogów, którzy stale wypatrywali możliwości zadania mu ciosu w plecy. Zapisane jest, że nie podjął on żadnych kroków przeciwko tym oszukańczym hipokrytom, którzy opuścili go w bitwie pod Uhud. Mało tego, on konsultował się z nimi w sprawach kraju.

bo gdybyś był szorstki i zatwardzialego serca, uciekliby od ciebie. Zatem wybaczasz im i prosz o przebaczenie dla nich, jak i ^aporozumiewaj się⁵¹⁵ z nimi w sprawach administracji. A kiedy się zdecydujesz, zaufaj Allahowi. Zaprawdę, Allah miłuje tych, którzy pokładają w Nim zaufanie.

161. Kiedy pomaga wam Allah, nikt nie jest w stanie was pokonać. Lecz kiedy On o was zapomni, to któż inny będzie mógł pomóc wam poza⁵¹⁶ Nim? Niechaj zatem w Allachu wierni pokładają swoje zaufanie.

162. Nie jest możliwe, aby Prorok postępował nieszczerze⁵¹⁷; kto bowiem działa nieszczerze, przyniesie ze sobą to, w kwestii czego był nieszczerzy, w Dniu Zmartwychwstania. ^bWówczas każda dusza otrzyma pełną zapłatę za to, na co sobie zasłużyła, a nikt nie zostanie skrzywdzony.

عَلِيظَ الْقَلْبِ لَا تَفْضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَأَعْفُ عَنْهُمْ
وَأَسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَسَاءَ لَهُمْ فِي الْأَمْرِ فَاذًا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٦١﴾

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَسَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٢﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَقُولَ وَمَنْ يَفْعَلْ يَأْتِ بِمَا
عَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَمْ تَوَقَّى كُلِّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٦٣﴾

^a42,39, ^b3,26; 14,52; 40,18.

515. Poza wszystkim innym Islam jest wyjątkowy także w tym, iż w swoich zasadach zawiera też instytucję *Mushāwarah* (konsultacja). Nakłada on na głowę państwa muzułmańskiego obowiązek konsultowania się z muzułmanami we wszystkich ważniejszych sprawach wagi państwowej. Święty Prorok zwykł był konsultować się z wyznawcami Islamu we wszystkich ważnych sprawach, jak to czynił przed bitwami pod Badr, Uhud i Aḥzāb, oraz kiedy przeciwko jego szlachetnej żonie, ‘Ā’iṣḥah, rzucano fałszywe oskarżenia. Abū Hurairah powiada: „Święty Prorok pieczołowicie konsultował się z innymi we wszelkich ważnych kwestiach” (Manthūr, ii. 90). ‘Umar, Drugi Następca Świętego Proroka, powiedział: „Nie ma *Khilāfat* bez konsultowania się” (Izālat al-Khifā ‘an Khilāfat al-Khulafā’). Tak zatem zasięganie porady w sprawach ważnych jest podstawowym nakazem Islamu – nakazem obowiązującym zarówno duchowych, jak i tymczasowych przywódców muzułmańskich. Khalīfah lub Głowa Państwa Muzułmańskiego musi zasięgać rady przedstawicieli muzułmańskich, choć decyzja ostateczna może zależeć tylko od niego samego. Islamska Shūrā lub Mushāwarah nie jest parlamentem w znaczeniu rozumianym pod tym słowem na Zachodzie. Głowa państwa muzułmańskiego ma prawo odrzucać pewne przedstawiane jej propozycje. Nie powinna jednak osoba ta nadmiernie wykorzystywać tej możliwości, powinna natomiast szanować porady większości.

516. Zwrot *Min Ba’dihī*, przełożony jako „poza Nim”, znaczy dosłownie „po Nim”. Można go uznać za znaczący „w opozycji do Niego”.

517. Łucznicy ustawieni przez Świętego Proroka na wzgórzu dla ochrony tyłów armii muzułmańskiej pod Uhud opuścili swoje stanowiska (nie wszyscy), gdy spostrzegli armię mekkańską w odrocie. Sądziłi oni, że opuszczając w tym momencie owo wzgórze, nie przeciwstawiają się rozkazowi Świętego Proroka, który mówił, że nie wolno im opuszczać tego miejsca w żadnych

163. ^aCzy człowiek, który czyni to, co podoba się Allahowi, jest podobny do tego, który sam ściąga na siebie gniew Allacha⁵¹⁸ i którego mieszkaniem jest Piekło? A jest ono złym schronieniem!

أَفَمَن يَتَّبِعِ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَن بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥١٨﴾

164. Oni dzielą się na różne klasy⁵¹⁹ w obliczu Allacha. Allah zaś widzi, co czynią.

هُم دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٥١٩﴾

165. Zaiste, Allah wyświadczył łaskę wiernym przez ^bpowołanie spośród nich Poślanca⁵²⁰, który mówi im o Jego Znakach, oczyszcza ich i naucza ich Księgi i mądrości. Przedtem z pewnością byli oni w błędzie.

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَئِنِّي صَلَّيْتُ مُبِينًا ﴿٥٢٠﴾

166. Co? ^cKiedy spada na was nieszczęście – a zasłużyliście sobie już na dwakroć tyle⁵²¹ – powiadacie: „Skąd to?” Powiedz: „To od was samych”.⁵²² Zaprawdę, Allah ma władzę nad wszystkim.

أَوَلَمْ نَكُنَّا أَصَابَكُمْ مِصْبِيحَةً قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ إِنَّا هَلَّا قُلْ هُوَ مِن عِنْدِ أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٢١﴾

^a2,208, 266; 3,16; 5,3, 17; 9,72. ^b2,130, 152; 9,128; 63,3; 65,12. ^c4,80.

okolicznościach. Myśleli oni dalej, że zgodnie ze zwyczajem arabskim, który ustalał, iż wojownik brał jakąś zdobycz przez położenie na niej swojej dłoni podczas bitwy, mogliby oni pozostając na wzgórzu stracić swoją część zdobyczy. Ta pośpieszna akcja łuczników wskazuje, że żołnierze ci myśleli, iż Święty Prorok mógł zignorować ich prawo do łupów. Tutaj potępia się właśnie taki wniosek. Nie mówi się jednak o rzeczywistym braku wiary w Świętego Proroka. Werset ten powiada, że Święty Prorok był daleki od ignorowania prawa do łupów tych ludzi, których osobiście ustawił w tak odległym miejscu pola bitwy.

518. Nie będąc zniechęconym postępkiem hipokrytów pod Uhud, który to postępek osłabił siły muzułmańskie, Święty Prorok dalej walczył z wrogami Islamu. Z drugiej zaś strony hipokryci swoim aktem dezercji ściągnęli na siebie gniew Boży.

519. Słowa *Hum Darajātun* oznaczają „posiadają rangę”; słowo *’ulū* rozumiane jest przed *Darajāt*.

520. Słowa te mają na celu wzbudzenie w sercach muzułmanów pragnienia postępowania za przykładem Świętego Proroka, który był do nich podobny i był jednym z nich.

521. Słowa te odnoszą się do bitwy pod Badr, kiedy to zabito 70 mekkańczyków, zaś 70 wzięto do niewoli. Pod Uhud zabitych zostało 70 muzułmanów, jednak żadnego nie wzięto do niewoli. W ten sposób muzułmanie spowodowali podwójne straty wśród mekkańczyków.

522. Ponieważ rzeczywistym powodem działań ludzkich, zarówno dobrych, jak i złych, jest to, co emanuje z samego człowieka, bowiem on sam jest ich autorem, jednakże Bóg – ostateczny Sędzia, który powoduje wyniki działań, czy to dobrych czy złych – może być uznany za źródło czy powód tych działań (4,79). W tym sensie zarówno dobre, jak i złe wyniki działań ludzkich można przypisać Bogu.

167. To zaś, co spadło na was w dniu, kiedy spotkały się te dwie armie, było z rozkazu Allacha. Stało się tak, by On mógł wyróżnić wierznych

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَيْنِ فَيُذِنِ اللَّهُ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٤﴾

168. oraz by mógł spowodować, aby zostali odróżnieni hipokryci.⁵²³ Powiedziano im: „Przybądźcie, walczcie za sprawę Allacha i⁵²⁴ odeprzyjcie atak wroga”, a oni odrzekli: „Gdybyśmy wiedzieli jak walczyć, z pewnością poszlibyśmy za wami”.⁵²⁵ Owego dnia byli oni bliżej niewiary niż wiary. ^aSwoimi ustami wypowiadają to, czego nie ma w ich sercach. A Allah dobrze wie, co ukrywają.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ تَأْفَكُوا ۖ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ جَاءَ
لَا اتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ
يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿٥٥﴾

169. To właśnie ci, którzy powiadali o swych braciach⁵²⁶, samemu pozostając w tyle: „Gdyby byli nam posłuszni, ^bnie zostaliby zabici”. Powiedz: „Zatem odsuńcie śmierć od samych siebie, o ile jesteście prawdziwymi”.

الَّذِينَ قَالُوا لِلْإِنجَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا
قُتِلُوا قُلْ قَادِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمُ الْمَوْتِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٥٦﴾

^a48,12. ^b3,155. ^c4,79.

523. Próby i cierpienia mają na celu rozróżnić prawdziwych wiernych od tych, którzy są słabi w wierze. W ten sposób cierpienia muzułmanów pod Uhud okazały się błogosławieństwem zamaskowanym. Miały one pomóc w rozróżnieniu prawdziwych wiernych od hipokrytów, którzy do tej pory zmieszani byli z prawdziwymi wiernymi.

524. Partykula *au*, przełożona jako „i”, znaczy dosłownie „lub” i jest ekwiwalentem słów „innymi słowy” albo „co oznacza tyle samo, co”, etc.

525. Zwrot *Lau Na'lamu Qitālan* może oznaczać: (1) Gdybyśmy wiedzieli, że będzie bitwa, to znaczy, wiedzieliśmy, że nie będzie żadnej walki i że muzułmanie od razu uciekną przed ich potężnymi wrogami. (2) Gdybyśmy wiedzieli, że to walka, to znaczy, nie było walki, w której mieli brać udział muzułmanie lecz raczej ich pewne zniszczenie w świetle różnicy w liczbie i wyposażeniu sił. (3) Gdybyśmy wiedzieli jak walczyć. W tym przypadku słowa te można potraktować za wypowiedziane z ironią, a zarazem oznaczające: „Nie znamy sztuki wojennej; gdybyśmy ją znali, walczylibyśmy wraz z wami”. Aluzja zawarta w tym wersecie oczywiście dotyczy odstąpienia pod Uhud grupy 300 hipokrytów i ich przywódcy ‘Abd Allāh b. Ubayy, który opuścił muzułmanów i wrócił do Medyny.

526. Słowa „powiadali o swych braciach” mogą oznaczać „powiedzieli w odniesieniu do swych braci”, czyli muzułmanów; lub też „mówili wśród samych siebie o muzułmanach”.

170. ^aNie myślcie o tych, których zabito⁵²⁷ za sprawę Allacha, jako o zmarłych. Nie, oni żyją w obecności ich Pana, otrzymując od Niego dary,

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ
أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْفَعُونَ ﴿١٧٠﴾

171. radośni⁵²⁸ z powodu tego, czego Allah użył im ze swej hojności, oraz uradowani dla dobra tych, którzy jeszcze się do nich nie przyłączyli, ponieważ na ^bnich nie spadnie strach ani nie będą żałować.

فَرِحْنَا بِمَا أَنهَمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبِشِرُونَ بِالَّذِينَ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

172. Oni radują się z łaski Allacha i Jego szczodrości, jak i z faktu, że ^cAllach nie lubi, by ginęły nagrody wiernych.

يَسْتَبِشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلِهِ وَإِنَّ اللَّهَ لَاضِيعٌ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

173. Ci, którzy ^dodpowiedzieli na wołanie Allacha i Posłańca po tym, jak zostali ranni⁵²⁹ – ci spośród nich, którzy czynią dobro i sprawiedliwie postępują, otrzymają wielką zapłatę:

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَدَى مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٣﴾

^a2,155. ^b2,63; 6,49; 7,50; 46,14. ^c7,171; 9,129; 11,116. ^d8,25.

527. *Amwāt* to liczba mnoga od *Mayyit*, które oprócz oznaczania osoby martwej, oznacza (1) kogoś, kogo krew nie została pomszczona; (2) kogoś, kto nie pozostawia po sobie spadkobierców; (3) kogoś napelnionego smutkiem i żalem.

528. Umarli są zadowoleni, że ich bracia – którzy pozostali na świecie i którzy po nich pójdą – wkrótce zatryumfują nad ich wrogami, czyli że po śmierci usuwane są zasłony i martwi otrzymują widzieć o zwycięstwach czekających jeszcze na muzułmanów. Otrzymują oni dobre nowiny o ich braciach, to znaczy aniołowie Boży informują ich o późniejszych sukcesach i zwycięstwach Islamu.

529. W tym i w następnym wersecie nawiązuje się do dwóch wypraw, jakie przedsięwziął Święty Prorok przeciwko mekkańczykom po bitwie pod Uhud. Pierwsza odbyła się następnego dnia po tej bitwie. Kiedy mekkańczycy wycofali się spod Uhud, niektórzy Arabowie wysmiewali się z nich, że nie przynieśli żadnych zdobyczy wojennych ani jeńców z bitwy, co do której twierdzili, że ją zwyciężą. Dlatego myśleli oni o powrocie do Medyny w celu ponownego zaatakowania muzułmanów i osiągnięcia zwycięstwa. Święty Prorok spodziewał się ich powrotu, więc zwołał tych swoich towarzyszy, którzy brali udział w bitwie pod Uhud, aby wraz z nim wybrali się przeciwko mekkańczykom. Następnego dnia Prorok wyruszył z siłami liczącymi 250 ludzi. Kiedy dowiedzieli się o tym mekkańczycy, stracili ducha i uciekli. Święty Prorok dotarł aż do Hamrā' al-Asad, jakieś dwanaście kilometrów od Medyny po drodze do Mekki, i widząc, że wrogowie uciekli, zawrócił do Medyny. Druga wyprawa miała miejsce rok później. Przed opuszczeniem pola bitwy pod Uhud, Abū Sufyān, dowódca armii mekkańskiej, obiecał muzułmanom kolejne ich bitewne spotkanie w następnym roku pod Badr. Ponieważ jednak następny rok był rokiem głodu, nie mógł on dotrzymać swego pełnego przechwalek słowa. Wysłał jednak Nu'aim b. Mas'ūd do Medyny, aby ten zastraszył muzułmanów rozpowszechniając fałszywe wiadomości o wielkich przygotowaniach ze strony mekkańczyków. Ten marny fortel nie zwiódł jednak muzułmanów, którzy stawili się w Badr w oznaczonym czasie tylko po to, aby stwierdzić, że mekkańczycy nie zjawili się. Wyprawa ta znana jest jako wyprawa Badr al-Sughrā (Mniejsze Badr) dla rozróżnienia tejże od owej wielkiej bitwy pod Badr, która miała miejsce około dwa lata wcześniej.

174. Ci, którym ludzie powiedzieli: „Ludzie zebrali się przeciwko wam, dlatego bójcie się ich”.⁵³⁰ To jednak powiększyło tylko ich wiarę, więc odrzekli: „Wystarczy nam Allah, a jest On wspaniałym Opiekunem”.

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدِ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاخْتَرْتَهُمْ فَوَادَّهُمْ إِنَّمَا هُمْ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿٥٣٠﴾

175. Powrócili więc z wielką łaską Allacha i Jego wielką hojnością⁵³¹ a nie dotknęło ich zło. Poszli za tym, ^aco przyjemne dla Allacha. Allah jest Panem wielkiej szczodrości.

فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسُّهُمْ سُوءٌ
وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿٥٣١﴾

176. To jedynie Szatan napelnia strachem ^bswych przyjaciół⁵³², więc nie obawiajcie się ich, ale bójcie się Mnie, o ile jesteście wiernymi.

إِنَّمَا ذُكِرُوا الشَّيْطَانُ يَخِيفُ أَوْلِيَآءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٣٢﴾

177. «I niechaj ci, którym śpieszno do popadnięcia w niewiarę, nie żalują cię. Zaprawdę, oni nie są w stanie w żaden sposób zaszkodzić Allachowi.⁵³³ Allah nie pragnie przypisać im żadnego udziału w Życiu Przyszłym i spotka ich sroga kara.

وَلَا يَحِزُّكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن
يَضُرُّوْا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٣٣﴾

178. Zaiste, ^bci, którzy oddali się niewierze za cenę wiary, w ogóle nie mogą skrzywdzić Allacha. Czekają ich ciężka kara.

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوْا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٣٤﴾

^a2,208, 266; 3,16, 163; 5,3, 17; 9,72; 57,21, 28. ^b7,28; 16,101; 35,7. ^c5,42. ^d2,17, 87; 14,29.

530. Nawiązuje się tutaj do pogłosek szerzonych przez Nu'a'im b.Mas'ud.

531. Muzułmanie powrócili z Badr al-Sughrā zarobiwszy dobrze na odbywającym się corocznie w tym miejscu targu. Wskazuje na to słowo „obfitość”.

532. Słowa te oznaczają (1) Szatan stara się, aby wierni zaczęli bać się niewiernych – jego przyjaciół. (2) Poprzez swoje plany Szatanowi udaje się przerazić jedynie jego własnych przyjaciół – niewierzących.

533. Ci ludzie, którzy próbują zaszkodzić Islamowi lub Świętemu Prorokowi i jego następcom, w rzeczywistości próbują szkodzić samemu Bogu, ponieważ sprawa Świętego Proroka jest własną sprawą Boga.

179. I niechaj niewierni nie myślą, że ^aprzyznanie im z Naszej strony zwłoki jest dla nich czymś dobrym. Właściwie wynikiem tej zwłoki będzie to, że⁵³⁴ powiększą jeszcze swój grzech. Spotka ich poniżająca kara.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ
إِنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ لِيُذَكَّرُوا وَأَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِإَعْتَابِهِمْ ﴿٥٣٤﴾

180. ^bAllach nie pozostawiłby wiernych w takim stanie, w jakim jesteście wy⁵³⁵ do czasu oddzielenia niegodziwych od dobrych. Podobnie nie ^cobjawiłby wam tego, co niewidzialne. Allach jednak na swoich Posłańców wybiera⁵³⁶ kogo chce. Dlatego wiercie w Allacha i Jego Posłańców. Jeśli uwierzycie i będziecie sprawiedliwi, otrzymacie wspaniałą zapłatę.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِمْ
كَتَمْتُمْ بِهِ خَبِيرَاتٍ مِنَ الظُّلُمَاتِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَكُمْ
عَلَى الظُّلُمَاتِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَسَوْفَ لَكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٥٣٥﴾

181. I niechaj ci, ^dktórzy skąpołożą z tego, czego Allach użyczył im ze swej szczodrości, nie myślą, że to dla nich dobrze. Nie, to dla nich źle. To, czego skąpili, zostanie włożone im jak obroża na szyje w Dniu Zmartwychwstania. Do Allacha należy dziedzictwo⁵³⁷ niebios i ziemi i Allach jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنزَلَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ سَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ
يَوْمَ الثَّيْقَاتِ ۚ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٣٦﴾

^a22,45. ^b8,38; 29,3-4. ^c72,27-28. ^d4,38; 17,30; 25,68.

534. Partykuła *Lām* w zwrocie *Liyazdādū* to *Lām 'Āqibah*, oznaczające rezultat.

535. Werset ten oznacza, że próby i cierpienia, przez które do tej pory przeszli muzułmanie, szybko się nie skończą. Stoi ich jeszcze wiele przed nimi i trwać będą dotąd, dokąd nie zostaną oddzieleni hipokryci i ludzie słabi w wierze od prawdziwych wiernych.

536. Słowa te nie oznaczają, że niektórzy Posłańcy są wybrani, inni zaś nie są. Słowa te znaczą, że spośród osób, które Bóg wyznacza na swoich Posłańców, wybiera najbardziej odpowiednią dla danej epoki.

537. *Mirāth* przełożone jako „dziedzictwo” oznacza tutaj „posiadanie, własność”. Słowo to oznacza też część komuś przyznaną. Patrz 23,12, gdzie powiada się „ci, którzy odziedziczą (posiadają) Raj”. Raju nikt nie może odziedziczyć. Można go jedynie otrzymać jako część przyznaną przez Boga.

182. Zaiste, Allah słyszał wypowiedzi tych, którzy mówili: ^a „Allah jest biedny, my zaś bogaci”. ⁵³⁸ Zapiszemy to, co powiedzieli, jak i ^b ich próby zabijania niesprawiedliwie Proroków. Powiemy: „Skosztujcie kary palenia”.

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَكَتْنَا مَا قَالُوا وَتَنَالَهُمُ الْآيَاتُ بَدْرًا
بَدْرًا وَيَعْرِضُونَ لِقَوْلِ ذُو الْعَدَابِ الْحَرِيقِ ﴿٥٣٨﴾

183. „To z powodu tego, co wasze ręce wcześniej uczyniły”. ^c Allah wcale nie jest niesprawiedliwy wobec swoich sług.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٣٩﴾

184. Tym, którzy powiadają: „Allah zobowiązał nas, abyśmy nie wierzili żadnemu Prorokowi aż do czasu, kiedy przyniesie on nam ofiarę, którą strawi ogień”, ⁵³⁹ powiedz: „Już przybywali do was Posłańcy przede mną, niosąc ^d wyraźne Znaki oraz to, o co prosicie. Dlaczego zatem próbowaliście ich zabijać, o ileście prawdomówni?”

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَاهَدَ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ بِرَسُولٍ
حَتَّىٰ يَأْتِنَنَا بِقُرْآنٍ نَّأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ مِّن قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالذِّكْرِ قَلَمٌ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ
إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٤٠﴾

185. ^e A jeśli oskarżą cię o kłamstwo – podobnie o kłamstwo oskarżani byli Posłańcy przed tobą, którzy przybywali z wyraźnymi Znakami i Księgami mądrości ⁵⁴⁰ oraz Księgą oświecającą. ⁵⁴¹

وَإِن كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٥٤١﴾

^a5.65. ^b4.156. ^c8,52; 41,47; 50,30. ^d5,33; 14,10; 40,84. ^e35,5, 26.

538. Kiedy Żydów nawoływano, aby łożyli na sprawę Allacha (3,181), ci wyśmiewali się z muzułmanów, mówiąc: „Czy Allah jest biedny, a my bogaci?” Słowa te wyrażają także wewnętrzne uczucia tych skąpców, którzy przyłączają się do nowego ruchu, ale jednocześnie nie chcą wspomagać ciągle wzrastających potrzeb finansowych.

539. Werset ten stanowi odpowiedź na sprzeciw Żydów w stosunku do ofiar spalanych, mówiąc, że przestrzeganie prawa dotyczącego tego rodzaju ofiar nie jest kryterium sprawdzania prawdziwości Proroka, ponieważ tego samego mógłby dokonać oszust. Jedynie „wyraźne znaki” demonstrowały i ustanawiały prawdziwość pretendenta. Gdyby jednak nawet przestrzeganie prawa dotyczącego ofiary spalanej było kryterium prawdziwości Proroka, Żydzi nie mieli prawa wnosić sprzeciwu. Oskarżenie zostaje odrzucone w słowach: „Dlaczego odrzucili tych Proroków, którzy doкладnie wypełniali wymogi prawa?”

540. *Zabūr* oznacza pismo, księgę mądrości lub nauki, nie zawierającą ustaleń prawnych, ordynacji ani przykazań. zwłaszcza księgę Dawidową, zawierającą Psalm (Lane).

541. Tora, wedle którego postępowali wszyscy Prorocy izraelscy, chociaż posiadali także swoje własne objawienia zawierające ostrzeżenia i słowa mądrości.

186. ^aKażda dusza próbuje śmierci. Otrzymacie w pełni swą ^bzapłatę dopiero w Dniu Zmartwychwstania. Kto zatem odsunięty będzie od Ognia i wejdzie do Nieba, osiągnie naprawdę swój cel. Życie zaś na tym świecie jest zaledwie iluzoryczną przyjemnością. ⁵⁴²

187. ^cZ pewnością poddani będziecie próbie ⁵⁴³ w kwestii waszej własności i waszych osób, jak i ^dz pewnością usłyszycie wiele bolesnych słów od tych, którzy otrzymali Księgę przed wami oraz od tych, którzy ustanawiają równych Allahowi. Jeśli jednak będziecie cierpliwi i wytrwali i postępować będziecie sprawiedliwie – zaiste, jest to sprawa waszej decyzji.

188. I przypomnij sobie, kiedy Allah zawarł przymierze ⁵⁴⁴ z tymi, którzy otrzymali Księgę, mówiąc: „Będziecie objaśniać ją ludziom, a nie ukrywać ją”. ^eOni jednak wyrzucili ją za siebie i sprzedali za marną cenę. Złem jest to, co za to nabyli.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا تَوَفُّونَ أَجْرَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ دُخِرَ عَنِ النَّارِ وَأُخِلَّ الْجَنَّةَ
فَقَدْ كَفَرَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْعَوْرِ ۝

تَبْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَسْتُمْ مِّنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذْنُ
كَثِيرٍ وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ ۝

وَإِذ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبُئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ۝

^a21,36; 29,58; ^b4,174; 35,31; 39,36. ^c2,156; 8,29; 64,16. ^d5,83. ^e2,102.

542. Śmierć jest najpewniejszym zjawiskiem w przyrodzie, a mimo to postawa człowieka wobec niej nie jest pozbawiona uwagi i pełna niewrażliwości. Życie na ziemi jest tutaj nazwane rzeczą iluzoryczną i próżną, ponieważ okazuje się po wierzchu, że życie to jest bardzo atrakcyjne i słodkie, ale kiedy ktoś zaczyna poszukiwać jego przyjemności i korzyści, znajduje tylko gorycz i uludę.

543. Próby służą czworakiemu celowi: (1) dokonują one rozróżnienia pomiędzy ludźmi słabymi i chwiejnymi w ich wierze oraz tymi, którzy oddani są jej szczerze i wytrwale. (2) Są one środkami postępu duchowego w przypadku ludzi wiernych. (3) Ci, którzy poddawani są próbom, poznają swoją moc lub słabość w wierze i w ten sposób mogą kształtować odpowiednio swoje postępowanie. (4) Próby prowadzą także do nabycia prawa do nagrody dla tych, którzy na nią zasługują.

544. Mówi się tutaj nie o jakimś konkretnym przymierzu, lecz o przymierzu ogólnym zawartym z następcami Świętego Proroka i mówiącym, że będą oni głosić i propagować Posłannictwo Boże i starać się żyć zgodnie z nim.

189. Nie myślcie, że ci, ^aktórzy unoszą się z powodu swoich dokonań i uwielbiają być z ich powodu wychwalani, są bezpieczni⁵⁴⁵ i wolni od kary. Dośięgnie ich sroga kara.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ
يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ
الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٤٥﴾

190. ^bDo Allacha należy Królestwo niebios i ziemi. Allah ma władzę nad wszystkim.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥٤٦﴾

191. ^cW stworzeniu niebios i ziemi oraz w przemienności nocy i dnia są, zaiste, Znaki dla ludzi rozumnych⁵⁴⁶,

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤٧﴾

192. tych, którzy pamiętają o Allachu stojąc, siedząc i kładąc się na boku, jak i zastanawiają się nad stworzeniem niebios i ziemi i powiadają: „Panie nasz, nie stworzyłeś tego wszechświata na ^e darmo.⁵⁴⁷ Tyś jest Święty, więc uchroni nas przed karą Ognia”.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٥٤٨﴾

^a61,3-4. ^b5,18-19, 121; 24,43; 42,50. ^c2,165; 3,28; 45,4-6. ^d4,104; 10,13; 39,10; 62,11. ^e38,28.

545. *Mafāzah* oznacza miejsce lub stan bezpieczeństwa lub ucieczki; sposób odniesienia sukcesu lub dobrobytu (Aqrah).

546. Lekcja zawarta w stworzeniu nieba i ziemi oraz dnia i nocy oznacza, że człowiek został stworzony dla postępu duchowego i czasowego i że jeśli działać będzie sprawiedliwie, po okresie ciemności i cierpienia nastąpi okres jasności i szczęścia.

547. Ten wielki system, o którym wspomina poprzedni werset, nie byłby stworzony bez żadnego celu. Cały wszechświat został stworzony, by służyć człowiekowi, zaś stworzenie samego człowieka ma w sobie jakiś wielki cel. Kiedy człowiek zastanawia się nad duchowymi implikacjami tego fizycznego fenomenu stworzenia wszechświata i spełniającego porządku, jaki w nim panuje, wielkie wrażenie wywiera na nim olbrzymia mądrość Stwórcy, zaś z najgłębszych zakamarków jego istoty wyrwa się wołanie: *O, Panie, nie stworzyłeś tego wszechświata na marne.*

193. „Panie nasz, jeśliś kogo postanowił wrzucić w Ogień, ten z pewnością stracił Twą łaskę. A złoczyńcy nie znajdują pomocy”.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَيْتَهُ ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

194. „Panie nasz, słyszeliśmy Wołającego nas do Wiary, który mówił: «Uwierzcie w Pana», i uwierzyliśmy. Panie nasz, odpuść nam dlatego nasze grzechy⁵⁴⁸ i odsuń od nas wszelkie nasze zło, zaś w śmierci przyłącz nas do sprawiedliwych”.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۗ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّأْنَا مَعَ الْآبِرَارِ ﴿١٩٤﴾

195. „Panie nasz, daj nam to, coś nam obiecał przez swych Posłańców, i nie darz nas nietaską w Dniu Zmartwychwstania. Zaprawdę, Ty nie złamiesz swojej obietnicy”.

رَبَّنَا وَإِنَّمَا وَعَدْنَاكَ عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿١٩٥﴾

196. Pan zatem odpowiedział na ich modlitwy, mówiąc: ^a „Nie ścierpię, jeśli by daremnym stać się miało jakiegokolwiek dzieło któregoś spośród was, czy to mężczyzny czy niewiasty. Wyście jedno z drugiego.⁵⁴⁹ ^b Dlatego ci, którzy wyemigrowali i zostali wypędzeni ze swych domów oraz prześladowani z powodu Mojej sprawy, jak i walczyli i zostali zabici, tym z pewnością wybaczę ich złe uczynki i spowoduję, że wejdą do ogrodów, przez które przepływają strumienie – zapłata od Allacha, bo u Niego są najlepsze nagrody.

فَأَسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّمَّنْ ذُكِّرُوا أَوْ نُنسِيهِمْ ۖ بَعْضٌ مِّنَ الَّذِينَ هَاجَرُوا وَآخَرُجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقُتِلُوا أَوْ قَتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ تَوَاقِبًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٦﴾

^a4,125; 16,98; 20,113. ^b16,42; 22,59, 60. ^cPatrz 2,26.

548. *Dhunūb*, które na ogół odnosi się do naturalnych ludzkich słabości i zwykłych błędów i pominąć, może tutaj reprezentować te ciemne strony serca, do których nie dociera właściwie promień niebios. Podczas gdy *Sayyī‘ār*, które jest słowem względnie mocniejszym, może oznaczać obłok pyłu, który przesłania przed wzrokiem ludzkim światło słońca. Patrz także 2,82 oraz 3,17.

549. Ponieważ sura ta zajmuje się głównie doktrynami i idealami oraz sposobem życia chrześcijan oraz ponieważ chrześcijaństwo pomimo zupełnie przeciwnych jego twierdzeń nadaje kobiecie status zdecydowanie niższy niż mężczyźnie, stosownym następstwem tego jest akcentowanie równości kobiety i mężczyzny w sferze duchowej. Słowa „wyście jedno z drugiego” mają podkreślać tę równość statusu zarówno mężczyzn, jak i kobiet.

197. „Niechaj nie zwiódą cię ruchy niewiernych po kraju.⁵⁵⁰”

لَا يَغُرَّتْكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝

198. Jest to korzyść mała i tymczasowa⁵⁵¹, później jednak Piekło będzie ich mieszkaniem. A cóż to za złe miejsce do odpoczynku!

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَنَسِ الْبِلَادِ ۝

199. Natomiast ci, którzy boją się swego Pana, otrzymają ogrody, przez które przepływają strumienie, w nich zamieszkają – radość⁵⁵² od Allacha. To zaś, co jest u Allacha, jest jeszcze lepsze dla sprawiedliwych.

لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُنزِّلُ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ حَبِيبًا ۝

200. I zaiste, ^bwśród Ludu Księgi są niektórzy, co wierzą w Allacha oraz w to, co zostało wam zesłane, jak i w to, co zostało zesłane im, okazując pokorę przed Allachem. Oni nie kupczą Znakami Allacha za marną cenę. To właśnie oni otrzymają zapłatę od ich Pana. Zaprawdę, Allah jest Szybki w wystawianiu rachunków.⁵⁵³

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خُشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْعُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ تَسَاءً قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

^a40,5. ^b3,111.

550. Werset ten, pomimo swego związku z czasami Świętego Proroka, ma znakomite zastosowanie także do obecnego osłepiającego postępu materialnego narodów chrześcijańskich we wszystkich sferach życia. Ostrzega on muzułmanów przed tym, aby nie dali się zwieść i zastraszyć blaskiem takiego przejściowego i ulotnego postępu.

551. Dobrobyt narodów chrześcijańskich jest zaledwie tymczasowy i werset ten wskazuje na straszną karę, która je czeka i która właściwie zaczęła się już wobec nich wypełniać.

552. *Nuzul*, rzeczownik pochodzący od *Nazala*, które oznacza „on zeskoczył na ziemię”; zatrzymał się lub osiadł w jakimś miejscu; oznacza (1) miejsce, w którym przebywają goście; (2) pożywienie przygotowane dla gości (Lane).

553. Słowa „Allah szybko wystawia rachunek” w odniesieniu do niewiernych oznaczają, że Bóg szybko rozlicza i wyznacza karę. Lecz kiedy używa się go w odniesieniu do wiernych, oznaczają one, że Bóg szybko rozlicza i szybko daje nagrodę.

201. O wy, którzy wierzycie!
Bądźcie wytrwali i starajcie się prześ-
cigać w wytrwałości, i ^azważajcie⁵⁵⁴, i
bójcie się Allacha, abyście byli szczę-
śliwi.⁵⁵⁵

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠١﴾

^a8,61.

554. *Rābiṭū* oznacza wytrwałość w walce przeciwko wrogowi lub trzymanie koni w pogotowiu przy granicach; lub też wytrwałe i ciągłe stosowanie się do zobowiązań własnej religii; lub pamięć o czasach Modlitwy (Lane).

555. Oto pięć rekwizytów sukcesu, o których mówi się w tym wersecie: (1) Ćwiczenie cierpliwości i wytrwałości; (2) okazywanie większej cierpliwości i wytrwałości niż wrogowie; (3) ciągłe i pilne stosowanie się do służby własnej religii i własnemu społeczeństwu; (4) czujne obserwowanie granic zarówno ze względu na obronę, jak i na atak; oraz (5) prowadzenie życia sprawiedliwego. *Ribāt* oznacza także serce ludzkie. Tak zatem zachęca się gorąco wiernych, aby zawsze pozostawali w stanie gotowości do zwalczania wrogów i wewnętrznych, i zewnętrznych.

ROZDZIAŁ 4

AL-NISĀ'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

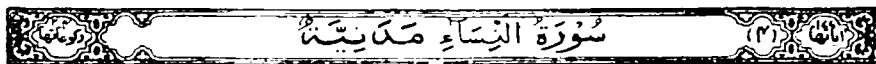
Sura ta jest stosownie nazwana Al-Nisā' (Kobiety), ponieważ dotyczy głównie praw i obowiązków kobiet oraz ich statusu i pozycji w społeczeństwie. Została ona objawiona w Medynie między trzecim i piątym rokiem Hijrah po bitwie pod Uhud i dotyczy przede wszystkim tematu wdów i sierot, których wiele pozostało po tej bitwie. W tej kwestii zgadzają się zarówno muzułmanie, jak i naukowcy europejscy. Jednakże Noldeke, wielki orientalista niemiecki, umieszcza niektóre jej wersety wśród objawień mekkańskich, ponieważ – jak twierdzi – w wersetach tych „mówi się o Żydach w przyjaznym duchu”, jako że nie weszli oni jeszcze w stan konfliktu z muzułmanami. Wherry twierdzi, że słowa „O, ludu” w wersecie 134 wykazują, iż przynajmniej ten werset objawiony został w Mekce, ponieważ taki sposób zwracania się do ludu wykorzystywany był wyłącznie w surach mekkańskich. Jednak twierdzeniem tylko pozostaje wypowiedź, że jakiś werset z powodu wykorzystania zwrotu „O, ludu” należy do okresu mekkańskiego, skoro inne dowody przemawiają za czymś zupełnie przeciwnym. Faktem pozostaje, że ponieważ w Mekce liczba wiernych była niewielka i nie stanowili oni jeszcze odrębnej społeczności oraz ponieważ objawionych zostało niewiele przykazań *Shari'ah*, do Mekkańczyków – zarówno wiernych, jak i niewiernych – zwracano się słowami „O, ludu”. Ale ponieważ po emigracji Świętego Proroka do Medyny, kiedy przykazania *Shari'ah* stały się konkretne, oraz po tym jak społeczność wiernych stała się odrębna i właściwie zaczęła istnieć jako odrębna grupa ludzi, zaczęto zwracać się do nich słowami „O, wy, którzy wierzyacie”. Kiedy jednak słowa wypowiedziane są ogólnie i kierowane zarówno do wiernych, jak i do niewiernych, używa się zwrotu „O, ludu”.

Związek tej sury z rozdziałem poprzednim zawiera się w tym, że poprzednia sura omawiała bitwę pod Uhud i najważniejsze związane z nią problemy, sura obecna omawia problemy, które były wynikiem owej bitwy. Sura ta rzuca także wiele światła na wrocie zamierzenia i machinacje Żydów i hipokrytów z Medyny, którzy widząc po bitwie pod Uhud, że Islam zyskuje władzę w kraju, sięgali do wszelkich możliwych źródeł i nie szczędzili swych wysiłków w celu jego zniszczenia. W pewnym sensie sura ta stanowi rozwinięcie tematu sury poprzedniej w tym, że obala ona podstawową doktrynę chrześcijańską mówiącą o Pokucie. Stwierdza ona także, że Jezus nie umarł na krzyżu.

Streszczenie tematu sury

Podobnie jak w Āl'Imrān i w tej surze jednym z głównych tematów tej sury są podstawowe doktryny chrześcijańskie. Jednakże w tej surze więcej miejsca poświęca się porównaniu szczegółowych nauk obu religii – Islamu i chrześcijaństwa – ze szczególnym zwróceniem uwagi na postęp i dominację chrześcijaństwa w Dniach Ostatnich. Podobnie jak w Dniach Ostatnich pisarze i mówcy chrześcijańscy mieli głosić, że Islam degraduje kobietę przez to, iż nadaje jej niższy status niż mężczyźnie – dlatego sura ta przede wszystkim zajmuje się omówieniem problemów dotyczących kobiet. Pobieżny rzut oka na koraniczną naukę dotyczącą kobiet pozwala ustalić fakt, że nawet w tym aspekcie nauki Koranu przewyższają nauki chrześcijańskie. A ponieważ temat sierot blisko łączy się z tematem kobiet, w surze tej poświęca się i im wiele miejsca – co stanowi pierwsze objawienie zabezpieczające ich prawa oraz prawa kobiet. Kobietom daje się nie tylko wszelkie prawa, do jakich mają niepodważalne prawo – zwłaszcza prawo dziedziczenia – ale w surze tej deklaruje się też, że kobiety są jedynymi paniami i sędziami w odniesieniu do ich własności. Drugim ważnym tematem tej sury jest problem hipokryzji. Ponieważ w Dniach Ostatnich chrześcijaństwo miało zdominować nad całym światem i wielu muzułmanów miało żyć w poddaństwie wobec rządów chrześcijańskich oraz w wyniku podporządkowania ich sobie przez władców chrześcijańskich i w wyniku strachu przed krytycyzmem ze strony chrześcijan, muzułmanie mieli przyjąć przepojoną hipokryzją postawę wobec własnej wiary, sura ta traktuje o problemie hipokryzji oraz rzuca nieco światła na głębię, do jakiej spaść może hipokryta pod względem duchowym i moralnym. Hipokrytów ostrzega się, że ogarnie ich wstyd i poniżenie, ponieważ boją się ludzi bardziej niż swego Stwórcy. Przy końcu sura ta rzuca nieco światła na temat ukrzyżowania Jezusa. Z naciskiem stwierdza się, że przekonanie, iż Jezus umarł na krzyżu jest całkowicie fałszywe i pozbawione

wszelkich podstaw. Podobnie jak inni ludzie, umarł on śmiercią naturalną i doktrynie tej zadają kłam ustalone fakty historyczne – nie podtrzymują jej także same Ewangelie. Sura ta kończy się krótkim nawrotem do tematu *Kalālah* – ponieważ nie pozostawił po sobie żadnych następców duchowych, Prococtwo przeniesione zostało z Domu Izraela do Domu Izmaela.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. O wy, ludzie! ^aBójcie się Pana waszego, ^bktóry stworzył was z jednej duszy⁵⁵⁶ i z jej rodzaju stworzył jej towarzyszkę⁵⁵⁷, z tej pary zaś wielu mężczyzn i wiele niewiast. Bójcie się Allacha, w imię którego wzajemnie się do siebie zwracacie, a bójcie się Go szczególnie w sprawach więzów pokrewieństwa.⁵⁵⁸ Zaprawdę, Allah czuwa nad wami.

3. ^cOddawajcie sierotom ich własność i nie zamieniajcie dobra na zło, nie odbierajcie im ich własności, mieszając ją z waszą własną. Zaiste, jest to wielki grzech.⁵⁵⁹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ فِيهِمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

وَأُولَ الَّذِينَ يَتَّبِعُوا الْأَمْوَالَ هُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَيْثُ بِالطَّبِيبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَ هُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا ﴿٢﴾

^a33,71; 59,19. ^b7,190; 16,73; 30,22; 39,7. ^c4,11, 128; 6,153; 17,35.

556. „Pojedyncza dusza” („jedna dusza”) może oznaczać: (1) Adama; (2) mężczyznę i kobietę razem wziętych, ponieważ kiedy dwie rzeczy wspólnie spełniają jakąś funkcję, można o nich mówić jako o czymś jednym; (3) mężczyznę i kobietę traktowanych oddzielnie, ponieważ można powiedzieć, że ludzkość została stworzona z „pojedynczej duszy” w tym sensie, iż każdy osobnik stworzony został z nasienia mężczyzny, który jest „pojedynczą duszą”, oraz zrodzony z Kobiety, która podobnie jest „pojedynczą duszą”.

557. Słowa te nie oznaczają, że kobieta została stworzona z ciała mężczyzny, lecz że należała do tego samego gatunku co mężczyzna i posiadała takie same co mężczyzna uzdolnienia i takie same popydy. Koncepcja mówiąca, iż Ewa została stworzona z żebra Adama, zdaje się pochodzić z powiedzenia Świętego Proroka, a mianowicie „Kobiety zostały stworzone z żebra i zapewne najbardziej zakrzywioną częścią żebra jest jego górna część. Gdybyś spróbował ją wyprostować, zapewne złamiesz ją” (Bukhārī, rozdz. o *Nikāh*). Powiedzenie to stanowić może argument przeciwstawiający się powyższemu twierdzeniu raczej niż popierający je, ponieważ nie wspomina ani o Ewie, ale powiada o wszystkich kobietach i jasnym jest, że wszystkie kobiety nie zostały stworzone z żebra. Słowo *Dif'* użyte w powyższym powiedzeniu Proroka oznacza pewne skrzywienie postępowania, gdzie samo to słowo oznacza skrzywienie (Bihār oraz Muhit). W rzeczywistości jednak odnosi się ono do pewnej cechy szczególnej kobiet, a mianowicie do jej podziwu dla niezadowolnia i kokieterii. W powiedzeniu tym o owym „skrzywieniu” powiada się jako o największym i najlepszym śladzie charakteru kobiety, zaś ci, którzy traktują afektację gniewu ze strony kobiety jako wyraz jej prawdziwego gniewu i przez to ostro się do kobiety odnoszą, faktycznie niszczą najbardziej atrakcyjny i przyciągający aspekt jej osobowości.

558. Werset ten umieszcza „strach Boży” („bojaźń Bożą”) tuż przy „poszanowaniu dla więzów rodzinnych”, podkreślając w ten sposób znaczenie dobrego traktowania krewnych – czemu Koran nadaje tyle znaczenia. Święty Prorok miał zwyczaj cytować ten werset, kiedy wygłaszał kazanie o małżeństwie w celu przypomnienia obu stronom o ich obowiązkach względem siebie nawzajem.

559. Wspomniałszy dwa elementy łaski Bożej w poprzednim wersecie, a mianowicie pomoczenie mężczyzn i kobiet z „pojedynczej duszy” i ich zachowanie przed zniszczeniem poprzez ustanowienie więzów, Koran akcentuje potrzebę ochrony potomstwa poprzez zabezpieczanie praw i interesów sierot.

4. A jeśli obawiacie się, że nie będziecie sprawiedliwi w zajmowaniu się sierotami, to poślubiajcie inne niewiasty, z którymi będziecie się zgadzać – dwie lub trzy, lub cztery.⁵⁶⁰
A jeśli obawiacie się, że nie zdołacie

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْسَظُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا كَاتَبَ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِنْهُنَّ وَتِلْكَ أَرْبَاعٌ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ

^a4.130

560. Werset ten jest ważny w tym, że przyzwala on na istnienie poligamii pod pewnymi warunkami. Islam pozwala (choć z pewnością do tego nie zachęca), aby mężczyzna miał jednocześnie więcej niż jedną żonę (najwyżej do czterech). Ponieważ przyzwolenie to przekazywane jest w związku z sierotami, należy je przede wszystkim uważać za takie, które opiera się na kwestii troski o tę zaniedbywaną część społeczeństwa. Istnieją przypadki, kiedy interesów sieroty można bronić jedynie przez zawarcie małżeństwa z jedną lub kilkoma żonami spośród opiekunek lub innych kobiet – w zależności od wymogów okoliczności. Chociaż werset ten wspomina o poligamii w związku z tematem sierot, to jednak mogą mieć miejsce i takie sytuacje, kiedy poślubienie kilku kobiet może być koniecznym środkiem rozwiązania jakiegoś problemu społecznego lub moralnego. Rozważając jedynie przedmiot małżeństwa, to zezwolenie powyższe okazuje się nie tylko usprawiedliwione, ale w niektórych przypadkach wręcz požądane i konieczne; mało tego, w takich sytuacjach pozytywnie szkodliwym może okazać się dla interesów pojedynczego człowieka czy całej społeczności nie skorzystanie z tego przyzwolenia. Według Koranu małżeństwo ma cztery cele, a mianowicie (1) ochrona przed dolegliwościami fizycznymi, moralnymi i duchowymi (2,188; 4,25); (2) spokój umysłu i posiadanie miłującego towarzysza życia (30,22); (3) prokreacja; oraz (4) poszerzanie kręgu rodzinnego (4,2). Czasami jeden lub wszystkie te cztery cele małżeństwa nie dają się osiągnąć w przypadku posiadania jednej żony. Na przykład, jeżeli żona staje się inwalidą lub cierpi na jakąś chorobę zakaźną, to cel małżeństwa dla mężczyzny staje się nieosiągalny, o ile nie poślubi innej żony. Faktycznie, nie pozostaje mu nic innego do zrobienia, jak tylko poślubienie innej kobiety, albo człowieka taki nie podoba w odrzuceniu pokus ciała i nie zaniechaniu niemoralnego życia. Tak samo chora żona nie jest w stanie być dobrym towarzyszem życia, ponieważ bez względu na to, na ile godna jest współczucia i poszanowania, jej towarzystwo nie jest w stanie dać spokoju umysłu jej mężowi we wszystkich tego zwrotu aspektach. Podobnie jeśli zdarzy się, że kobieta jest bezpłodna, to naturalne i pełnoprawne pragnienie mężczyzny do posiadania potomstwa pozostanie niespełnione, o ile mężczyzna nie zawsze związku małżeńskiego z jeszcze jedną kobietą. Właśnie w celu rozwiązania takich problemów Koran przyzwala na zawieranie małżeństw z kilkoma kobietami. Gdyby jednak mężczyzna w jakimkolwiek z powyżej opisanych przypadków rozwiódł się ze swą żoną, spada na niego hańba i wstyd. Właściwie cele małżeństwa poligamicznego są do pewnego stopnia identyczne z celami małżeństwa monogamicznego. Jeżeli jeden lub wszystkie te cele nie są do osiągnięcia w małżeństwie monogamicznym, koniecznością staje się małżeństwo poligamiczne. Jednakże mogą istnieć i inne powody, dla których mężczyzna posiadający już umiłowaną i spełniającą wszystkie cele małżeństwa żonę musi poślubić inną jeszcze kobietę. Powody te są następujące: (a) zabezpieczenie sierot; (b) danie męża wdowom oraz (c) zapewnienie wyczerpanej ludzkości rodziny lub społeczności. Z komentowanego wersetu wynika jasno, że celem stosowania poligamii jest udzielanie opieki pozbawionym jej sierotom. Werset ten wskazuje, że matka takich sierot, które pozostają pod opieką jakiegoś mężczyzny, powinna poślubić tego mężczyznę, aby połączyć się z nim bliższymi więzami i aby on sam jeszcze bardziej stał się zainteresowany dobrem dzieci. Innym celem poligamii jest danie wdowom mężów (24,33). W czasach Świętego Proroka muzułmanie wiele walczy. Wielu z nich oddaje swe życie w walce i pozostawia po sobie wdowy i sieroty bez rodziny, która mogłaby się nimi opiekować. Większa liczba kobiet niż mężczyzn oraz wielka liczba sierot, którymi nie ma się kto opiekować – nieunikniony wynik wojen – koniecznym uczyniły zachęcanie do małżeństw poligamicznych w celu uratowania społeczności muzułmańskiej przed degeneracją. Muzułmanie pozostawili niezwykle dużą liczbę młodych kobiet bez mężów. Faktycznie, przewaga liczebna kobiet w świecie zachodnim, będąca wynikiem strat ludzkich podczas wojen, spowodowała rozluźnienie moralności, które zżera obecnie społeczeństwa zachodnie. Oprócz kwestii zabezpieczenia młodym wdowom mężów, instytucja poligamii ma także być stosowana w chwili wybuchu wojny, kiedy to oprócz wszelkich innych aspektów upadku, liczba ludności narodu tak się zmniejsza, że grozi jego całkowitym wyniszczeniem. Spadek liczby urodzin, który może spowodować sychleć narodu, może być rozwiązany jedynie na drodze poligamii. Małżeństwa poligamiczne, nie będąc – jak się powszechnie sądzi – sposobem upustu pragnień seksualnych, stanowią ofiarę zarówno ze strony mężczyzn,

postępować sprawiedliwie, posłubiajcie tylko jedną lub to, co posiada wasza prawa ręka.⁵⁶¹ Wówczas

لَا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكُمْ

jak i ze strony kobiet – ofiarę, w której własne mijające pragnienia muszą zostać podporządkowane szerszym i ważniejszym interesom społecznym i narodowym.

561 Zwrot *Mā Malakat Aimānukum* oznacza na ogół więźniarki wojenne, które nie są wykupione i które pozostają pod kontrolą muzułmanów, jako że brały udział w wojnie skierowanej przeciwko Islamowi i przez to zostały pozbawione swoich praw. W Koranie zwrotu tego użyto zamiast 'ibād oraz Imā' (niewolnice lub kobiety poddane), aby wskazać na sprawiedliwość i słuszość tego ich posiadania, gdzie zwrot *Milk Yamīn* oznacza posiadanie pełne i prawowite (Lane). W określeniu tym zawierają się i niewolnice, i kobiety poddane, a jedynie z kontekstu wynika to, co zwrot ten oznacza w konkretnym przypadku. Istnieje wiele nieporozumień w kwestii znaczenia zwrotu „ich prawa ręka posiada” oraz w kwestii praw i statusu osób, do których zwrot ten ma zastosowanie. Islam potępia niewolnictwo zdecydowanie i jasno. Według niego śmiertelnym grzechem jest pozbawianie innej osoby wolności, chyba że dana osoba zasługuje na to biorąc udział w wojnie mającej na celu zniszczenie Islamu lub państwa islamskiego. Także wielkim grzechem jest kupowanie i sprzedawanie niewolników. Nauki Islamu w tej kwestii są wyraźne, jednoznaczne i stanowcze. Według nich osoba, która z innej czyni niewolnika, popełnia grzech śmiertelny przeciwko Bogu i człowiekowi (Bukhārī, *Kitāb al-Bai'* oraz Dawūd, jak cytuje Fath al-Bārī). Warto zauważyć, że kiedy Islam pojawił się na świecie, niewolnictwo było integralną częścią ludzkiego systemu społecznego i w każdym kraju żyły wielkie ilości niewolników. Dlatego nie było możliwym do przeprowadzenia, ani nawet mądrym, obalenie jednym uderzeniem pióra instytucji, która tak bardzo związana była z całym życiem społeczności ludzkiej, że jej usunięcie spowodowałoby w niej szkody moralne. Dlatego Islam starał się tę instytucję obalać stopniowo, choć skutecznie. Koran przedstawił niżej zaprezentowane zasady szybkiego i całkowitego wyzycia się niewolnictwa: (1) Ludzi można brać do niewoli tylko i wyłącznie po regularnej bitwie. (2) Nie wolno ich przetrzymywać po zakończeniu wojny, lecz (3) należy ich uwolnić na zasadzie łaski lub w zamian za innych więźniów wojennych (47.5). Jednakże ci nieszczęśli, którzy nie odzyskali wolności na żadnej z powyższych zasad lub postanowią pozostać ze swoimi muzułmańskimi panami, mogą wykupić swą wolność zawierając kontrakt zwany *Mukātabah* (24,34). Jeśli zatem podczas wojny wzięta zostanie do niewoli kobieta i w ten sposób utraci wolność, stając się *Milk Yamīn*, i jeśli nie odzyska wolności w ramach wymiany jeńców ani w formie łaski, ani nie zostanie wykupiona przez swój rząd czy lud, ani też nie chce odzyskać wolności w ramach kontraktu zwanego *Mukātabah*, zaś jej pan w interesie moralności poślubi ją bez jej wcześniejszej zgody, to w jaki sposób układ taki można uznać za niewłaściwy?

Jeżeli zaś chodzi o stosunki płciowe z kobietą-jeńcem wojennym lub żoną-niewolnicą bez jej poślubienia, żaden werset w Koranie nie popiera powyższego. Koran nie tylko nie sankcjonuje traktowanie kobiet-jeńców wojennych jako żon bez zawarcia właściwego związku małżeńskiego, ale istnieją w nim wyraźne i jasne nakazy, które mówią, że te kobiety-jeńcy wojenni, jak kobiety wolne, powinno poślubić się, jeżeli mają być traktowane jako żony. Jedyna różnica polega na tym, iż istnieje tymczasowa różnica w statusie, o tyle o ile wcześniejsza zgoda jeńców na małżeństwo, utracona z powodu udziału w wojnie przeciwko Islamowi, nie zostanie uznana za konieczną jak w przypadku kobiet wolnych. Tak zatem zwrot *Mā Malakat Aimānukum*, oznaczający kobiety-jeńców wojennych, wedle Koranu nie stanowi poparcia dla poglądu, że Islam dozwala konkubinat. Oprócz tego wersetu także w czterech innych mówi się wyraźnie i jednoznacznie, że kobiety-jeńcy powinny być poślubiane (2.222; 4,4; 4.26; 24,33). W tej kwestii również jasno wypowiada się Święty Prorok. Mówi się, iż powiedział: „Ten, kto posiada dziewczynę-niewolnicę i kto daje jej właściwe wykształcenie i wychowuje ją w stosowny sposób a następnie uwalnia i poślubia, wart jest podwójnej nagrody” (Bukhārī, *Kitāb al-Il'*). Powyższe słowa Świętego Proroka wskazują, że jeżeli muzułmanin chce pojąć niewolnicę za żonę, powinien najpierw uwolnić ją, a dopiero potem poślubić. Własna praktyka Świętego Proroka była z tym właśnie zgodna. Dwie z żon Świętego Proroka, Juwairiyah oraz Safiyyah, przyszły do niego jako kobiety-jeńcy wojenni. Były jego *Milk Yamīn*. On jednak poślubił je zgodnie z prawami Islamu. Poślubił on także Māriyah, którą przysłał mu król Egiptu, ona zaś cieszyła się statusem wolnej żony jak inne żony proroka. Przestrzegając Purdah i była jedną z „Marek Wiernych”. Koran jasno powiada, że przykazanie dotyczące małżeństwa ma zastosowanie do „kogo posiada twoja prawa ręka” tak samo, jak ma ono zastosowanie do „córek wujów i ciotek ze strony ojca i matki Świętego Proroka”. I jedne i drugie powinny być poślubione przed traktowaniem ich jako żony. Wszystkie te trzy kategorie kobiet stały się wobec Świętego Proroka prawowitymi żonami poprzez małżeństwo właśnie (33.51). Ponadto werset „I zaka-

będzie bardziej prawdopodobnym, iż nie będziecie dopuszczać się niesprawiedliwości.⁵⁶²

أَدَّىٰ آلَا تَعْوَلُونَ ﴿٥٦٢﴾

5. ^aDawajcie niewiastom ich posagi⁵⁶³ z ochotą.⁵⁶⁴ Jeśli one jednak, dla swojej własnej przyjemności, oddadzą wam część swego posagu, przyjmijcie to jako coś miłego i zdrowego.

وَأُو۟لُو۟ا۟ النِّسَاءِ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِن طِبْنَ لَكُمْ
عَن شَيْءٍ فَمِنَّهُنَّ فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيَّةً ﴿٥٦٣﴾

^a4,25-26; 60,11

zane są dla ciebie kobiety zamężne, chyba że posiada je twoja prawa ręka” (4,25) wraz z werselem poprzedzającym go dotycząc kobiet, których mężczyzna nie może poślubić, a w tej liczbie znajdują się także kobiety zamężne. Jest jednakże jeden wyjątek, który polega na tym, że te zamężne kobiety, które zostały wzięte do niewoli w trakcie trwania wojny religijnej i które postanowiły pozostać z muzułmanami mogą być brane za żony przez swoich panów. Fakt, iż nie chcą wracać do swoich poprzednich mężów jest równoznaczny z anulowaniem ich poprzedniego małżeństwa.

Można także zauważyć, że nie wolno jest zawierać małżeństwa z takimi krewnymi niewolnicy, które korespondują z krewnymi kobiety wolnej w ramach stopnia zakazanego. Na przykład matki, siostry, córki itp. żony-niewolnicy nie mogą być poślubione. Można dalej powiedzieć, że w świetle okoliczności w czasach objawienia Koran musiał dokonać rozróżnienia pomiędzy społecznym statusem dwu kategorii kobiet. Rozróżnienie owo wyrażone było w słowie *Zauj* (kobieta wolna poślubiona) oraz *Milk Yamin* (niewolnica poślubiona). To pierwsze słowo zawiera w sobie sens równości pomiędzy mężem i żoną, podczas gdy to drugie wskazuje na nieco niższy status żony. Była to wszakże faza przejściowa. Koran i sam Święty Prorok usilnie nakazywali, aby najpierw dawać niewolnicom wolność i pełen status kobiety wolnej, a dopiero potem poślubić je jak to uczynił sam Święty Prorok. Poza tym, Islam nie pozwala, aby kobiety wzięte do niewoli podczas zwykłych wojen traktowane były jako niewolnice. Zezwolenie na poślubienie niewolnicy bez wcześniejszej jej na to zgody ma zastosowanie tylko wtedy, kiedy wrogі naród najpierw rozpoczyna wojnę religijną przeciwko Islamowi w celu zniszczenia go i zmuszenia muzułmanów do porzucenia ich religii siłą, a potem traktuje swoich jeńców – kobiety i mężczyzn – jak niewolników, jak się to działo w czasach Świętego Proroka. W owych czasach wrogowie zabierali jako jeńców kobiety muzułmańskie i traktowali je jako niewolnice. Nakaz islamski był tylko środkiem odwetowym, w samej swej naturze tymczasowym. Służył on także jako cel zabezpieczenia morale kobiet branych do niewoli. Obecnie warunki takie już nie istnieją. Obecnie nie zdarzają się już wojny religijne i stąd nie ma jeńców wojennych, których można by traktować jako niewolników.

562. *Ta'ūlū* (czynić niesprawiedliwość) pochodzi od *'Āla*, które oznacza: (1) on ma liczną rodzinę; (2) on utrzymywał swą rodzinę; (3) on był lub stał się biedny; (4) postąpił niewłaściwie; lub zszedł z właściwej drogi (Lane).

563. *Saduqāt* to liczba mnoga od *Saduqah*, które oznacza posag lub datek dawany pannie młodej lub za pannę młodą (Lane).

564. Wersel ten można uznać za skierowany zarówno do męża, jak i do rodziny żony. W tym ostatnim przypadku oznaczałby on, że rodzina kobiety nie powinna wydawać jej wiana na zaspokajanie swoich własnych potrzeb, lecz że powinna wiernie jej je wręczyć. Jednakże przede wszystkim wersel ten adresowany jest do męża, od którego wymaga się, aby zapłacił ustalone wiano swojej żonie z własnej woli, radośnie i bez narzekania. Słowa „dawać posag chętnie i z radością” wskazują też, że przekazanie tych pieniędzy nie musi być dla niego ciężarem. Mąż powinien być w stanie zapłacić chętnie i z radością.

6. Nie dawajcie ludziom słabego pojmowania⁵⁶⁵ swojej własności⁵⁶⁶, którą Allah uczynił dla was środkiem utrzymania, lecz żywcie ich z niej i odziewajcie, a i przemawiajcie do nich słowami uprzejmej porady.

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ
 قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَسْوَهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ
 قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥٦٥﴾

7. Kontrolujcie mądrość sierot aż do czasu zawarcia przez nie małżeństwa, a wtedy, jeśli odnajdziecie w nich zdolność dokonywania dojrzałych sądów⁵⁶⁷, przekażcie im ich własność. Nie przejmujcie jej lekko-myślnie i nie śpieszcie się z nią przed osiągnięciem przez sieroty dojrzałości.⁵⁶⁸ Kto jest bogaty, niechaj pości. Kto zaś jest biedny, niechaj spożywa z niej tak samo. Kiedy już przekazywać będziecie im ich własność, wtedy wezwijcie świadków w ich obecności.⁵⁶⁹ Allah wystarczy jako Rachmistrz.

وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنْتُمْ
 مِنْهُمْ رُسُلًا فَادْعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَكُلُوهَا
 إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبُرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ
 وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ
 إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٥٦٦﴾

565. Słowa „ludziom słabego pojmowania” zostały zastąpione w tym wersecie słowem „sieroty”, aby dostarczyć wystarczającego powodu dla tego nakazu, jak też by uczynić go stosownym także i w innych okolicznościach, kiedy to osoby nie są w stanie właściwie troszczyć się o swój majątek. W przypadku dorosłych niedorozwiniętych werset ten można uznać za odnoszący się do Państwa, które powinno podejmować skuteczne kroki w ustanawianiu takich instytucji jak opieka z urzędu dla sprawowania kontroli i opieki nad majątkiem osób, które nie są w stanie czynić tego osobiście.

566. Werset ten mówi o majątku sierot jako o „twoim (waszym) majątku”, wskazując przez to, że osoby zajmujące się sierotami powinny ostrożnie dysponować ich majątkiem i nie powinny traktować go jako swojego własnego. Zwrot „Twój majątek” może także oznaczać „majątek sierot, którymi się opiekujesz”. Możliwym jest również, że zwrot ten użyty został tutaj po to, aby oznaczać wszelki majątek, czy to należący do sierot, czy do ich opiekunów.

567. W żadnych okolicznościach nie jest wolno przekazywać sierotom ich majątku do czasu pokwitania i do chwili takiej dojrzałości intelektualnej, która stanowić będzie gwarancję właściwego zarządzania tym majątkiem.

568. Werset ten ostrzega także opiekunów, aby nie wydawali zbyt pośpiesznie pieniędzy swoich podopiecznych, przed czasem, kiedy będą oni mogli sami z nich korzystać. Opiekun, o ile jest biedny, może jednakże wydzierać dla siebie rozsądną zapłatę, która wszak powinna być proporcjonalna do ilości jego pracy i wartości majątku podopiecznego.

569. Majątek należy przekazywać podopiecznym w obecności wiarygodnych świadków, na co wskazuje słowo „obecność”.

8. ^aDla mężczyzn jest część tego, co zostawiają rodzice i bliscy. Dla niewiast zaś jest część tego, co pozostawiają rodzice i bliscy, czy jest tego mało czy dużo – określona część. ⁵⁷⁰

9. Kiedy przy podziale spadku obecni są inni członkowie rodziny, sieroty i biedni⁵⁷¹, dajcie im z niego coś i przemawiajcie^{571A} do nich uprzejmymi słowami.

10. I niechaj boją się Allacha ci, którzy mieliby się obawiać z powodu pozostawianego słabego potomstwa, gdyby takowe mieli. Dlatego niechaj boją się Allacha i niech wypowiadają słowa prawości. ⁵⁷²

11. Zaiste, ci, którzy niesprawiedliwie przejmują własność sierot, napełniają swoje brzuchy jedynie ogniem i w wielkim ogniu spłoną.

12. Oto przykazania Allacha w kwestii waszych dzieci. "Chłopiec dostanie część równą częściom dwóch dziewcząt. Jeśli jednak w rodzinie będą same dziewczęta, i to ponad dwie, wtedy otrzymają dwie trzecie tego, co pozostawia zmarły. Jeśliby była jedna, otrzyma połowę. Jego rodzice⁵⁷³ otrzymają każde szóstą część dziedzictwa, o ile miałyby dzie-

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانُ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانُ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْلَادُهُنَّ نَصِيبًا مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانُ وَالْأَقْرَبُونَ

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسُّكَّرَانُ فَآرْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا

وَلِيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ ضِعْفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا

يُؤْتِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمُ الذَّكَرَ مِثْلَ الْإُنثَىٰ ۖ وَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۚ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُ وَلَدٌ

^a4,34. ^bPatrz 4,3. ^c4,177.

570. Werset ten stanowi podstawę islamskiego Prawa Dziedziczenia. Przedstawia on ogólną zasadę społecznej równości mężczyzny i kobiety. Oboje mają oni prawo do stosownej części spadku. Szczegóły powyższego prawa przedstawione są w następnych wersetach.

571. Słowa „inni krewni i sieroty, i biedni” oznaczają tych dalekich krewnych, sieroty i osoby biedne, które nie należą do spadkobierców i nie mają prawa do otrzymania czegokolwiek. Werset ten, nie nadając im prawa do dziedziczenia, napomina muzułmanów, aby sporządzając testament dokonali w nim zapisu także na ich korzyść.

571A. *La-hum* może też oznaczać „na ich korzyść”.

572. Werset ten zawiera mocny apel na korzyść sierot.

573. Zarówno ojciec, jak i matka (Lane).

cko⁵⁷⁴, lecz gdyby nie miał dziecka, a jego rodzice byłiby jego spadkobiercami, wtedy matka otrzyma trzecią część. Gdyby miał braci i siostry, to matka otrzyma szóstą część po zapłaceniu tego, co mógł zapisać lub po uregulowaniu długów. Wasi ojcowie i wasze dzieci; nie wiecie, kto z nich jest dla was większym dobroczyńcą. Taki podział części^{574A} dziedzictwa pochodzi od Allacha. Zaiste, Allah jest Wszzechwiedzący. Mądry.

فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتْهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ
 فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ
 يُؤْتَى بِهَا أَوْ دِينَ أَبَائِكُمْ وَأُمَّتِكُمْ لَاتَنَادُونَ
 أَنَّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ
 عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٥٧٤﴾

574. *Wald* oznacza (1) dziecko, syna, córkę lub młodego człowieka; (2) dzieci, synów, córki, potomstwo lub ludzi młodych. Słowo to jest używane zarówno w liczbie mnogiej, jak i pojedynczej, w rodzaju męskim i żeńskim (Lane).

574A. Werset ten wyznacza właściwe części dla wszystkich najbliższych krewnych w odniesieniu do podziału majątku osoby zmarłej bez uwzględniania płci ani kolejności narodzin. Dzieci, rodzice, mężowie i żony są spadkobiercami głównymi, którzy – o ile żyją – otrzymują właściwe części w każdych okolicznościach, zaś inni krewni otrzymują jakiś spadek tylko w okolicznościach szczególnych. Mężczyzna otrzymuje podwójną część kobiety, ponieważ on jest odpowiedzialny za utrzymanie swojej rodziny (Ma'āni, ii. str. 32). Werset ten rozpoczyna się od przedstawienia zasady ogólnej dokonywania podziału pomiędzy synów i córki. Syn ma dostać tyle, co dwie córki. Tak zatem tam, gdzie są i synowie i córki, działa ta właśnie zasada. Kiedy jednak są tylko córki i żadnego syna, werset ten przypisuje dwie trzecie spadku córkom, o ile jest ich więcej niż dwie, zaś jedną trzecią część, jeżeli jest tylko jedna córka. Nie określa się części córek, jeśli są one dwie. Jednak wykorzystanie spójnika *fā'* (lecz) w tym zdaniu („lecz gdyby były tylko kobiety, i to więcej niż dwie”) jasno wskazuje na fakt, że o częściach dwóch kobiet powiedziano w poprzednich słowach „dwie kobiety”. Ponadto o częściach dwu kobiet można wywnioskować na podstawie tego, co zostało powiedziane na początku tego wersetu o podziale pomiędzy mężczyzn i kobiety. Według powyższego syn ma otrzymać tyle, ile otrzymują dwie córki. W ten sposób, jeśli jest jeden syn i jedna córka, syn otrzyma dwie trzecie. Skoro jednak część syna uczyniona została równą częściom „dwóch córek”, to córki w przypadku, gdy nie ma syna otrzymują dwie trzecie, a mianowicie tę samą część, jaka została przypisana wyraźnie trzem córkom. Zatem sama konstrukcja tego wersetu wykazuje, że gdyby były dwie córki i żadnego syna, także one, jak w przypadku trzech córek, otrzymują dwie trzecie. Gdyby celem Koranu nie było wskazanie na części dwóch córek w tym zdaniu, brzmiałoby ono mniej więcej jak następuje: „mężczyzna otrzyma dwa razy więcej niż kobieta”, nie zaś tak, jak brzmi w rzeczywistości. Werset komentowany omawia trzy przypadki w odniesieniu do części rodziców: (1) Jeżeli umrze osoba, pozostawiając jedno lub więcej dzieci, wtedy każdy z jej rodziców otrzyma po jednej szóstej części. (2) Jeżeli umrze osoba bezdzietna, a jedynymi spadkobiercami będą rodzice (nie będzie żony ani męża osoby zmarłej), wtedy matka otrzyma jedną trzecią majątku, zaś pozostałe dwie trzecie otrzyma ojciec. (3) Jest i trzeci przypadek, który jest właściwie wyjątkiem do drugiego. Umiera mężczyzna bezdzietny i jego rodzice są jedynymi spadkobiercami, lecz posiada on braci i siostry. Wtedy, chociaż jego bracia i siostry nie będą dziedziczyć po nim, ich obecność będzie wpływać na części rodziców. W takim przypadku bowiem matka otrzyma jedną szóstą (zamiast jednej trzeciej, jak w przypadku drugim) zaś pozostałych pięć szóstych otrzyma ojciec. Powodem, dla którego ojciec otrzymuje większą część, jest w tym przypadku fakt, iż ojciec musi pomagać jeszcze braciom i siostrze zmarłej osoby. Temat dziedziczenia kontynuowany jest jeszcze w następnym wersecie.

13. Otrzymacie połowę tego, co pozostawią wasze żony, jeśli nie będą miały dzieci. Jeśli jednak będą miały dziecko, otrzymacie czwartą część tego, co pozostawią, po zapłaceniu wszelkich zapisów lub długów. One otrzymają czwartą część tego, co pozostawicie wy, o ile nie macie dzieci. Jeślibyście jednak posiadali dzieci, wtedy one otrzymają ósmą część tego, co pozostawicie, po zapłaceniu wszelkich zapisów lub długów. ^aA gdyby był mężczyzna lub niewiasta, którego spadek miałby być podzielony, a nie posiadałby on lub ona ani rodziców ani dziecka⁵⁷⁵, zaś miałby on lub ona brata i siostrę, wtedy każde z nich otrzyma szóstą część. Gdyby zaś było ich więcej, wtedy każde z nich otrzyma po równo z jednej trzeciej po zapłaceniu wszelkich zapisów lub długów. I wszystko to odbywać się będzie bez szkody dla kogokolwiek.^{575A} Oto przykazanie od Allacha, a jest On Mądry, Cierpliwy.

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ
مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ النُّسْنُ مِمَّا تَرَكَتُمُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ تُوَصُّونَ
بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةً
وَأَخًا أَوْ أُخْتًا فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِمَّنْهَا الشُّرْبُ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثَّلَاثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَآءٍ وَصِيَّةٌ
مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٣﴾

^a4,177

575. *Kalālah* to (1) osoba, która nie pozostawia po sobie ani rodzica, ani dziecka, ani mężczyzny, ani kobiety; (2) osoba, która nie zostawia ani ojca, ani syna. Według Ibn 'Abbās jest to osoba, która nie pozostawia po sobie syna bez względu na to, czy jego ojciec jeszcze żyje czy też nie. Tak zatem powyższe byłoby trzecim znaczeniem tego słowa (Lane oraz Mufradāt). Bracia i siostry *Kalālah* dzielą się na trzy kategorie: po pierwsze, prawdziwych braci i siostry – potomstwo tych samych rodziców (takich braci i siostry znamy pod technicznym określeniem *A'yāni*); po drugie, bracia i siostry tylko ze strony ojca (tych znamy z technicznego określenia *Allāfi*); po trzecie, bracia i siostry tylko ze strony matki, kiedy ich ojciec nie jest tym samym człowiekiem, co ojciec osoby zmarłej (tacy bracia i siostry znani są z technicznego określenia *Akhyafi*). Wymieniony w obecnie komentowanym wersecie nakaz dotyczy właśnie tej ostatniej kategorii. Prawa pierwszych dwu klas braci i sióstr przedstawione są w ostatnim wersecie tej sury. Części przypisywane braciom i siostrą z tej ostatniej kategorii są mniejsze od części przypisywanych braciom i siostrą z pierwszych dwóch kategorii. Powodem tego jest to, że są to bracia i siostry tylko ze strony matki, podczas gdy bracia i siostry z dwu pozostałych kategorii są dziećmi tego samego ojca. Z majątku pozostawionego przez osobę, która umarła jako *Kalālah* równe części otrzymują i bracia, i siostry, przy czym w tym przypadku nie przestrzega się zasady podwójnej części dla mężczyzn.

575A. Słowa „bez szkody dla kogokolwiek” mają duże znaczenie. Oznaczają one, że spłata długów nie może być zaniebdywana z powodu spłaty zapisów. Innymi słowy, długi należy spłacić przed spłaceniem zapisów testamentowych.

14. Oto normy wyznaczone przez Allacha. Każdy, ^akto okazuje posłuszeństwo Allahowi i Jego Posłańcowi, ^bwprowadzony będzie przez Niego do Ogrodów, przez które przepływają strumienie. W nich zamieszkają. a to wielkie zwycięstwo.

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ
الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٤﴾

15. ^cKto zaś nie jest posłuszny Allahowi i Jego Posłańcowi i będzie przekraczać wyznaczone przezeń granice. Pan spowoduje, że wkroczy on w Ogień. W nim zamieszka i otrzyma poniżającą karę.

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
عَذَابًا نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٥﴾

16. ^dJeśli spośród waszych niewiast któraś winna jest jakiejś niegodziwości⁵⁷⁶, zwołajcie na świadków cztery osoby przeciwko niej. A kiedy dadzą świadectwo, wtedy zamknijcie je w domu do czasu aż przyjdzie po nie śmierć lub Allah otworzy przed nimi jakąś inną drogę.

وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَقَّهِنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٦﴾

17. Jeżeli dwóch⁵⁷⁷ spośród was będzie winnymi tego, ukarźcie ich obu. Jeśli okażą skruchę i uczynią zadość, pozostawcie ich samym sobie. Zaiste, Allah często zwraca się ze współczuciem i jest zawsze Litościwy.

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنَّهَا مِنْكُمْ فَادُّهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا
 فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٧﴾

^a3.133; 8,21; 33,72. ^bPatrz 2,26. ^c72,24. ^d4,20, 26; 24,20.

576. *Fāhishah*, jak jest użyte w Koranie (7,29; 33,31; 65,2) niekoniecznie oznacza cudzołóstwo, względem którego kara określana jest w 24,3. Słowo to odnosi się do jakiegokolwiek niewłaściwego postępowania, które może zakłócić stosunki społeczne i doprowadzić do naruszenia spokoju. Kobiety, o których mowa w tym wersecie – podobnie jak mężczyźni w wersecie następnym, w którym w przypadku podobnego wykroczenia wspomina się o bliżej nieokreślonej karze – są winne nieczystego lub niemoralnego zachowania bliskiego cudzołóstwu. Takim kobietom nie powinno się pozwalać na kontakty z innymi kobietami, dopóki one nie zmienią się lub nie wyjdą za mąż, ponieważ małżeństwo jest dla nich przez Allacha dozwolone. W przypadku omawianego występku potrzeba czterech świadków, aby oskarżanej kobiecie nie wyrządzić niesprawiedliwości.

577. Słowo *Alladhāni* niekoniecznie oznacza dwóch mężczyzn. Forma kary tutaj wspomnianej pozostaje jednakże w kompetencji odpowiedniego autorytetu. Zarówno obecny werset, jak i poprzedni, dotyczą występków, co do których żadnej kary nie przewiduje Prawo, zaś cała sprawa pozostawiona zostaje do dyspozycji odpowiednich władz i jest zależna od okoliczności. Werset ten może też odnosić się do dwóch mężczyzn, którzy winni są czegoś bliskiego nienaturalnemu występkowi lub niego samego.

18. Zaprawdę, ^aAllach przyjmuje skruchę tylko od tych, którzy dopuszczają się zła w niewiedzy⁵⁷⁸, a potem wkrótce tę skruchę okazują.⁵⁷⁹ Do takich Allach zwraca się z litością, a jest Wszechwiedzący, Mądry.

19. Nie przyjmuje się skruchy od tych, którzy nadal czynią zło aż do czasu, gdy w obliczu śmierci powie: „Teraz naprawdę okazuję skruchę”, ^bani od tych, którzy umierają jako niewierni. Właśnie dla nich przygotowaliśmy bolesną karę.

20. O wy, którzy wierzycie! Nie jest prawowitym otrzymywać w spadku niewiastę wbrew jej woli. Nie powinniście też przetrzymywać ich bezprawnie, chcąc odebrać im część tego, co im daliście, chyba że ^cbyłyby winne niegodziwości.⁵⁸⁰ Traktujcie je dobrze.⁵⁸¹ ^dA jeśli przestaną się wam podobać, to być może przestanie się wam podobać to, w czym Allach zawarł wiele dobra.

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٥٨﴾

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ وَالَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارًا أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٥٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا تَحْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا اتَّيَبْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِمَا حَشَتَهُ مُبَيَّنَةً وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَمَعْنَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿٦٠﴾

^a6,55; 16,120; 24,6. ^b2,62; 3,92; 47,43. ^cPatrz 4,16. ^d2,217.

578. Słowa „w niewiedzy” nie oznaczają, że dopuszczający się występków nie wiedzą, iż czynią złe. Właściwie każdy zły czyn człowieka jest aktem uczynionym nieświadomie, jest wynikiem braku właściwej i stosownej wiedzy. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział tak: „Istnieje kilka rodzajów wiedzy, które są właściwie ignorancją”, to znaczy, poznanie których jest dla człowieka szkodliwe (Bihār). Tak zatem słowa „w nieświadomości” zostały dodane, aby wskazać na naturę i filozofię grzechu i aby napominać ludzi, by zdobywali użyteczną wiedzę z zamiarem unikania grzechu.

579. Słowa „wkrótce potem” oznaczają tutaj „przed śmiercią”. Następny werset, który powiada „którzy nadal czynią zło do czasu, kiedy śmierć stanie przed jednym z nich”, popierają to znaczenie.

580. Członkowie rodziny zmarłego nie mogą powstrzymać wdowy przed zawarciem małżeństwa po to, aby zawiądnąć jej majątkiem. Mogą oni jednak powstrzymać ją przed zawarciem tego związku małżeńskiego, jeżeli przyszły małżonek ma charakter, co do którego można mieć wiele do życzenia. Jeżeli treść ta odnosi się do mężów, to werset ten znaczyłby, że jeśli żony nie chcą żyć ze swymi mężami i poszukują separacji – co można uczynić w oparciu o *Khul'* – mężowie nie powinni powstrzymywać ich od tego zamiaru z powodu własnych pieniędzy. Mogą tak jednak uczynić, jeżeli ich żony miałyby być winne nieczystego aktu.

581. Powiada się, że Święty Prorok rzekł tak: „Najlepszym wśród was jest ten, który najlepiej traktuje swoją żonę” (Bukhārī). Zwrot *ʿAshirāhunnā* zawiera się w mierze *Mufaʿalah*, które oznacza wzajemność: zachęca się i mężów i żony, aby żyli we wzajemnej przyjaźni i wzajemnej miłości.

21. Jeżeli zapragniecie wziąć jedną żonę w miejsce drugiej, a dalsiście jednej z nich coś cennego⁵⁸², nie bierzcie z tego nic. Czyż wzięlibyście z tego na podstawie fałszywego oskarżenia i jawnego grzechu?

وَأِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ لَّا وَ
أَتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ فَنظَارًا فَلَا تَأْخُذُوا بِهِ سَهْوًا
أَتَاخُذُونَهُ بِهَتَّاءٍ وَإِنَّمَا فَيْتِنًا ﴿٥٨٢﴾

22. I jakże moglibyście to wziąć, kiedy być może dobrze ze sobą współżyliście⁵⁸³, one zaś (niewiasty) zawarły z wami silne przymierze?⁵⁸⁴

وَكَيفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ فَيْتِنًا فَأَعْلَيْتُمْ ﴿٥٨٣﴾

23. I nie poślubiajcie tych niewiast, z którymi zawarli małżeństwo wasi ojcowie, z wyjątkiem tego, co już przeminęło.⁵⁸⁵ To rzecz obrzydliwa i szkodliwa, jak i zły sposób postępowania.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَعْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٥٨٤﴾

24. Zabronione są wam wasze matki⁵⁸⁶, wasze córki, wasze siostry, siostry waszych ojców, siostry waszych matek, córki braci, córki sióstr, mamki, które was karmiły⁵⁸⁷, wasze przyrodnie siostry, matki

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبنَاتُكُمْ وَأَخُوتُكُمْ وَعَتَّةُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبنَاتُ الْأَخِ وَبنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ
الَّتِي أَرْضَعْتُمْ وَأَخُوتُكُمْ مِنَ الرِّضَاعِ وَأُمَّهَاتُ

582. Jeżeli z jakiegoś szczególnego powodu mężczyzna zechce rozwieść się z jedną żoną, a poślubić inną, to nie wolno mu odbierać tej pierwszej tego, co już jej dał, bez względu na wysokość sumy.

583. Słowa te niekoniecznie oznaczają stosunek płciowy. Oznaczają one wspólne życie i spotkanie się prywatne w bliskiej zażyłości. Według tego wersetu mężczyzna nie może odbierać żonie żadnej własności ani pieniędzy, które wcześniej jej dał, nawet jeżeli nigdy w nią nie wszedł.

584. Kobiety nie są niewolnicami zachcianek i kaprysów mężczyzn. Oboje są wszak związani uświęconym kontraktem. Mężczyźni winni są swoim żonom pewne obowiązki, które muszą wypełniać, ponieważ w kwestii ich praw społecznych oboje znajdują się na tym samym poziomie. Ostrzega się tutaj mężczyzn, aby nie traktowali lekko tego przymierza – więzów małżeńskich – które zawarły ze swoimi żonami.

585. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że członkowie rodziny karmicielek są tak samo zakazani jak ci z zakazanych stopni pokrewieństwa parawdziwych matek. Nie jest zgodnym z prawem zawieranie małżeństwa z przybranymi siostrami, przybranymi córkami itp.

586. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że członkowie rodziny karmicielek są tak samo zakazani jak ci z zakazanych stopni pokrewieństwa prawdziwych matek. Nie jest zgodnym z prawem zawieranie małżeństwa z przybranymi siostrami, przybranymi córkami itp.

587. Teologowie nie są jednomyślni co do liczby karmienia piersią, jaka czyni małżeństwo karmicielką, przybranych sióstr i ich rodzin (w ramach zakazanego stopnia) nieprawym.

waszych żon, przyrodnie córki, które są pod waszą opieką i są córkami waszych żon, w które wchodziliście – jeśli jednak nie wchodziliście w nie, nie spadnie na was wina – oraz żony waszych synów, którzy pochodzą z waszych lędźwi. Zabrania się wam także posiadania w małżeństwie dwóch sióstr z wyjątkiem tego, co już przeminęło. Zaprawdę, Allah jest Najbardziej Miłosierny, Wiecznie Litościwy.

CZEŚĆ V

25. Zabronione są wam niewiasty zamężne⁵⁸⁸ z wyjątkiem tego, co posiada wasza prawa ręka.⁵⁸⁹ Do tego zachęca was Allah. Przyzwala się zaś na inne, gdy poszukujecie ich poprzez to, co posiadacie, ^apoślubiając je we właściwy sposób i nie dopuszczając się cudzołóstwa. Za dobro zaś, które otrzymujecie od nich⁵⁹⁰, ^bdawajcie im ich posagi jak zostało ustalone, a nie spadnie na was żadna wina z powodu tego, co będziecie czynić na mocy wspólnej zgody po ustaleniu posagu. Zaprawdę, Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

نِسَائِكُمْ وَرَبَائِكُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَتَّخِذُوا بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٥﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كُتِبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَأُجِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا
اسْتَعْتَمَرْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَلَهُنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةً
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَدْلِ الْفَرِيضَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

^a4.26; 5.6. ^b4.5; 560,11.

588. *Muhsanāt* to liczba mnoga od *Muhsanah*, które oznacza kobietę zamężną; kobietę wolną; kobietę cnotliwą (Lane).

589. Znaczy to, że podczas gdy kobieta już będąca żoną jednego mężczyzny nie może być wzięta za żonę przez innego. Wyjątek stanowią kobiety, które wzięte były do niewoli jako jeńcy wojenni podczas wojny rozpoczętej przez kraj niemuzułmański przeciwko krajowi muzułmańskiemu. Takim jest znaczenie słów *Mā Malakat Aimānukum*. Tak zamężne kobiety, jeżeli nawrócą się na Islam i przez to nie będą mogły być odesłane na powrót do swoich niemuzułmańskich mężów, mogą być poślubione przez muzułmanów. W kwestii szczegółowego przypisu na temat „Co posiada twoja prawa ręka”, patrz 561.

590. *Tamatta'a bi'l Mur'ati* oznacza „miał korzyść z tej kobiety tymczasowo”. *Istamta'a bi Kadhā* oznacza „korzystał z tego przez długi czas”. Idiom arabski nie popiera używania *Istimta'* w odniesieniu do kobiety w sensie związku tymczasowego (*Lisān*). Można też zauważyć, że zawsze, kiedy rzeczownik *Tamattu'* używany jest na określenie związku tymczasowego z kobietą, występuje po nim przyimek *bā'* a przed wyrazem określającym kobietę – tak jak w powyższym przykładzie. Pewien poeta arabski powiada: *Tamatta' bihā mā Sā'afatka wa la Takun 'alaika Shajan fi'l*

26. A jeżeli ktoś z was nie może sobie pozwolić na poślubienie wolnej wierzącej niewiasty, niechaj poślubi to, co posiada jego prawa ręka, a mianowicie, wierzącą służebnicę.⁵⁹¹ Allah najlepiej zna waszą ziarnę. Wy wszyscy pochodzicie od siebie wzajemnie. Zatem poślubiajcie je za przyzwoleniem ich panów i przekazujcie im ich posagi zgodnie z tym, co uczeiwe, jeśli są czyste, nie dopuszczając się cudzołóstwa i nie biorąc sobie kochanków.^{591A} Jeżeli jednak po poślubieniu ich „okażą się winne lubieżności, otrzymają połowę kary wyznaczonej dla wolnych poślubionych niewiast.⁵⁹² Przeznaczony jest to dla tych spośród was, którzy się obawiają, że popelnią grzech. Lepiej będzie dla was, żebyście się powstrzymywali. Allah zaś jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
 الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ
 الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ
 بَعْضٍ فَأَنْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأَتُوهُنَّ
 أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
 وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصِنَ فَإِنَّ أَتَيْنَ
 بِقَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ
 الْعَدَايِ ذَلِكَ لِمَنْ حَسَى الْعَتَى مِنْكُمْ وَأَنْ
 تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

4,16, 20; 24,20.

Halqi hīna Tabīnā (Hamasah), to znaczy „czerp z niej korzyści dopóki ona się z tobą zgadza, lecz kiedy oddzieli się od ciebie, nie pozwól, aby stała się dla ciebie stałym źródłem klopotów jak kość wiecznie tkwiąca w gardle”. W tym wersecie jednak zaimek *Hunna* odnoszący się do kobiet poprzedzony jest przez przymek *min*. Niewłaściwe zrozumienie *Mu'ah* zdaje się pochodzić z niewłaściwego zrozumienia różnicy pomiędzy słowami *Tamattu'* oraz *Istimtu'*. Autor Lisān cytuje Zajjā następująco: „Z powodu nieznajomości języka arabskiego niektórzy doszli na podstawie tego werseu do wniosku prawowitości *Mu'ah*, które – wedle zgodnej opinii teologów muzułmańskich – uważane jest za bezprawne. Zaś słowa *Fa-mastamtā'tum bihī Minhunna* oznaczają po prostu małżeństwo wypełniane zgodnie z wymienionymi powyżej warunkami”. Gdyby powyżej istniało jakieś odniesienie do *Mu'ah*, to użytym przedimkiem powinno byłoby być *bā'*, a nie *min*. Ponadto, użytym słowem jest *Istimtu'a*, nie zaś *Tamattu'am*, które zawiera w sobie pewien sens, który różni się nieco od sensu poprzedniego słowa. Podobnie nie można wyciągnąć żadnego wniosku na korzyść *Mu'ah* na podstawie słowa *Ujūrahunna*, które oznacza „ich wiana” w sensie, w którym użyte też zostało w Koranie (33,51). Tak zatem Koran pozytywnie zabrania *Mu'ah* i uważa wszelkie stosunki seksualne pozamałżeńskie (*Ihsān*) za cudzołóstwo.

591. W Islamie nie przypisuje się żadnego piętna statusowi służebnicy jako takiej, lecz z powodu jej związków i znajomości może ona nie okazać się tak doskonałym towarzyszem jak wolna, wierząca kobieta.

591A. Oznacza to, że tylko te z nich mogą być poślubione, które są czyste i cnotliwe. Kiedy już zostaną poślubione, należy zapłacić im posag tak samo jak w przypadku kobiet wolnych.

592. Werset ten ustanawia trzy ważne zasady: (a) Z niewolnicami należy zawrzeć właściwy związek małżeński przed rozpoczęciem z nimi stosunków płciowych. Wynika to jasno także z 2,222; 4,4 oraz 24,33. Zatem Islam podcina korzenie konkubinatu, który był tak rozprzestrzeniony w społeczeństwie arabskim przed jego nadejściem. (b) Jeśli dopuszczają się cudzołóstwa, niewolnice mają otrzymać połowę kary 100 batów wyznaczonych dla kobiety wolnej, co wskazuje na fakt, że ukamienowanie nie jest karą za cudzołóstwo – jak się błędnie uważa – jako że ukamienowania nie da się podzielić na połowę. (c) Przypadkowo werset ten zdaje się wskazywać na to, że poślubiona niewolnica ma w społeczeństwie arabskim gorszy status niż poślubiona kobieta wolna. Dzieje się tak być może dlatego, że brała ona udział w wojnie wypowiedzianej w celu zniszczenia państwa islamskiego.

27. ^aAllach pragnie wyjaśnić wam i prowadzić was ku drogom tych, którzy byli przed wami, jak i pragnie zwracać się do was z litością. Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

28. ^bAllach pragnie zwracać się do was z litością, lecz ci, którzy dają upust swym niskim pobudkom, chcieliby, abyście całkowicie skłaniali się ku złu.

29. Allach pragnie ulżyć waszemu brzemieniu, człowiek bowiem stworzony został słabym.⁵⁹³

30. O wy, którzy wierzycie! ^cNie przejmujcie między sobą cudzej własności w sposób nieprawy, chyba że zarobicie coś handlem na zasadzie obopólnej zgody. I nie zabijajcie się wzajemnie. Zaprawdę, Allach jest dla was Litościwy.

31. A jeżeli ktoś dopuści się tego na drodze grzechu lub niesprawiedliwości, wrzucimy go do Ognia; a jest to dla Allacha łatwe.

32. Jeśli ^dtrzymać się będziecie z daleka od rzeczy cięższych⁵⁹⁴ niż te, których się wam zabrania, oddalimy od was wasze mniejsze zło i dopuścimy was do zajmowania miejsca wielkich zaszczytów.

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ يُبَيِّنُوا مِثْلًا عَظِيمًا ﴿٢٨﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رِضَىٰ تَمَتُّعٍ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيهِ
كَأَنَّهُ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣١﴾

إِنْ تَجِدُوا كِبَارًا مَّا تَهْتَمُونَ عَنْهُ فَاكْفُرْ عَنْكُمْ سَائِرَكُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

^a4.177. ^b9.104; 33.74; 42.26. ^c2.189. ^d42.38; 53.33.

593. Powodem, dla którego Bóg objawił Prawo, jest to, że człowiek w swej naturze jest słaby i nie potrafi sam odnaleźć drogi postępu duchowego. Bóg zdjął z człowieka jego brzemie. Werset ten stanowi także odrzucenie chrześcijańskiej doktryny Pokuty, która odrzuca Prawo (*Shari'ah*) na bazie słabości ludzkich. Faktycznie Islam twierdzi, że słabości ludzkie są jedynym powodem objawienia Prawa, po to, aby pomagało ono człowiekowi w dotarciu do jego wzniesłego celu. Dlatego Prawo nie jest kłatwą, lecz pomocą i błogosławieństwem.

594. Koran nie zawiera klasyfikacji na grzechy małe czy wielkie. Popelnienie czegokolwiek zabronionego przez Boga jest grzechem, zaś popelnienie grzechów, uznawanych za trudne do uniknięcia, jest grzechem śmiertelnym. Wydaje się zatem, iż werset ten oznacza, że jeżeli człowiek unika czynienia tych rzeczy, których porzucenie wydaje się trudne i wymagające wielkiego wysiłku, będzie też mógł pozbyć się innych grzechów. Niektórzy naukowcy interpretują słowo *Kabā'ir* (ciężkie grzechy) w ten sposób, że oznacza ono ostatnie stadium każdego aktu grzechu. Jeżeli ktoś powstrzymywał się będzie od popelniania aktu końcowego, wstępne grzeszne działanie zostanie mu wybaczone.

33. I nie patrzcie z zawiścią na to, ^aczym Allah wyniósł niektórych z was ponad innych. Mężczyźni będą mieli swój udział w tym, na co sobie zasłużą, niewiasty zaś w tym, na co zasłużą sobie one.⁵⁹⁵ Błagajcie Allaha o Jego szczodrość. Zaprawdę, Allah posiada doskonałą wiedzę o wszystkich rzeczach.

34. ^bKażdemu wyznaczmy spadkobierców⁵⁹⁶ tego, co pozostawiają rodzice i krewni⁵⁹⁷, jak również tych, z którymi dzięki zgodzie zawarte zostały umowy. Dawajcie także i im należną im część. Zaprawdę, Allah roztacza opiekę nad wszystkim.

35. ^cMężczyźni są opiekunami⁵⁹⁸ niewiast, ponieważ ^dAllach uczynił niektórych z nich większymi od innych oraz ponieważ mężczyźni leżą na niewiasty ze swego bogactwa. Tak zatem kobiety cnotliwe są posłuszne i chronią tajemnic ich mężów z pomocą Allaha. A jeśli chodzi o te, ze strony których obawiacie się nieposłuszeństwa⁵⁹⁹, napominajcie je i trzymajcie

وَلَا تَسْتَوُوا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
كَسَبْنَ وَ سَأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
يُكَلِّمُ شَيْءٌ عَالِمًا ﴿٣٣﴾

وَلِكُلِّ جَلَلًا مَوْلَىٰ وَمِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدْتُمْ أَيْمَانَكُمْ فَأَتَوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ
عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَأَلْصِقُوا
فَئِذَنْ حِفْظَكُمْ لِلْيَقِيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَاللَّيْنُ تَخَافُونَ
نُؤْرَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَصَاجِعِ

^a4,35, ^b4,8, ^c2,229, ^d2,238; 4,33.

595. Werset ten ustanawia równość mężczyzn i kobiet, jeśli chodzi o ich uczynki i nagrody.

596. *Mawālī* to liczba mnoga od *Mawlā*, które między innymi oznacza spadkobiercę.

597. Poza znaczeniem podanym w tekście, słowa te mogą jeszcze oznaczać: „Każdemu naznaczyliśmy spadkobierców do tego, co pozostawia, a w tym jego rodziców, rodzinę i tych, z którymi zawarli umowy przysięgą. Dawajcie im zatem należną im część”. Słowa te można też przełożyć następująco: „do wszystkiego, co pozostawiają rodzice i krewni, naznaczyliśmy spadkobierców”, itp.

598. *Qūawwāmūn* pochodzi od *Qāma*, zaś *Qāma 'Alal-Mar'ati* oznacza: podjął się utrzymywania kobiety; chronił ją. *Qawwāmūn* oznacza dlatego tych, którzy utrzymują, zarządzają, opiekunów (Lisān). Werset ten przedstawia dwa powody, dla których mężczyzna uczyniony został głową rodziny, (a) jego lepsze cechy fizyczne i umysłowe; oraz (b) fakt, iż zarabia na chleb i utrzymuje rodzinę. Dlatego właśnie naturalnym i słusznym jest, aby ten, który zarabia i dostarcza pieniądze na utrzymanie rodziny, cieszył się wyższym statusem w kwestii podejmowania decyzji w różnych sprawach.

599. *Nashazat ul-Mar'atu 'alā Zauji-hā* oznacza: kobieta sprzeciwiła się swemu mężowi; opuściła go (Lane oraz Tāj).

się od nich z daleka w ich łóżach⁶⁰⁰ oraz poddawajcie je karze.⁶⁰¹ Jeżeli wtedy okażą wam posłuszeństwo, nie szukajcie przeciwko nim wymówek. Zaprawdę, Allah jest Wysoki i Wielki.

36. A ^ajeśli wy⁶⁰² obawiacie się jakiegoś wylomu między nimi, wyznaczcie sędziego spośród jego ludzi oraz sędziego spośród jej ludzi.⁶⁰³ Jeżeli oni (sędziowie) zażądadają pojednania, Allah doprowadzi do tego między nimi. Zaprawdę, Allah jest Wszechwiedzący, Wszechgarniający.

37. ^bCzczycie Allacha i nikogo Mu nie przypisujcie, okazujcie dobroć rodzicom, bliskim, sierotom, potrzebującym oraz sąsiadowi, który jest krewnym, jak i sąsiadowi, który jest człowiekiem obcym⁶⁰⁴, towarzyszowi u waszego boku i podróżnemu. Okazujcie dobroć tym, których posiada wasza prawa ręka.⁶⁰⁵ Zaprawdę, Allah nie miłuje butnych i dumnych,

وَأَصْرِيوَهُنَّ فَإِنَ أَطَعْتُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلاً إِنَ اللّٰهُ كَانَ عَلِيماً كَبِيْرًا

وَإِن خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْتِئُوا حَكْمًا مِّنْ
أَهْلِهِ وَحَكْمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِن يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقُ
اللّٰهُ بَيْنَهُمَا إِنَ اللّٰهُ كَانَ عَلِيْمًا حَبِيْرًا

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّبِيْلِ وَالْحَارِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنْبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ
وَابْنِ السَّبِيْلِ وَمِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَ اللّٰهُ لَاجِبٌ
مِّنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

^a4,129. ^b6,152; 7,34; 17,24, 25; 23,60.

600. Zdanie to może oznaczać: (a) odstępowanie od stosunków płciowych; (b) sypanie w oddzielnych łóżkach; (c) zaprzestanie rozmawiania z nimi. Środków tych nie należy stosować przez nieograniczony czas, bowiem żony nie wolno pozostawiać „jak porzuconej rzeczy” (4,130). Według Koranu maksymalnym okresem powstrzymywania się od stosunków płciowych są cztery miesiące, to znaczy w przypadku praktycznej separacji (2,227). Jeżeli mąż uzna sprawę za szczególnie ciężką, będzie musiał przestrzegać warunków podanych w 4,16.

601. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że jeżeli muzułmanin w ogóle musi uciekać się do bicia swej żony, to bicie owo powinno być takie, aby nie pozostawiło żadnych śladów na jej ciele (Timridhi oraz Muslim), chociaż mężowie, którzy biją swoje żony, nie są najlepszymi wśród ludzi (Kathir, iii).

602. Zaimek „wy” w zwrocie „jeżeli obawiacie się” odnosi się do muzułmańskiego państwa lub do całego społeczeństwa lub też do ludu w ogóle.

603. Sędziów powinno się najlepiej wybierać spośród krewnych stron, ponieważ oczekuje się od nich znajomości prawdziwych powodów różnic oraz ponieważ obu stronom łatwiej powinno być przedstawić im swoje stanowiska.

604. Zachęciwszy w poprzednim wersecie do tego, aby muzułmanin był uprzejmy wobec swojej żony, w obecnym wersecie Koran nakazuje muzułmaninowi, aby tak rozszerzył swoją uprzejmość, aby obejmowała całą ludzkość, począwszy od rodziców – będących najbliższymi mu osobami – a kończąc na ludziach obcych – najbardziej oddalonych.

605. Niewolnice, stugi, poddani.

38. ^aktórzy są skąpi i zachęcają ludzi do skąpstwa, jak i ukrywają to, co Allah dał im ze swej hojności. Przygotowaliśmy dla niewiernych poniżającą karę.

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ
مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُهِينًا ﴿٣٨﴾

39. A jeśli chodzi ^bo tych, którzy wydają ze swego bogactwa, by być zauważonymi przez ludzi, a nie wierzą w Allacha ani w Dzień Ostatni, to są oni towarzyszami Szatana. ^c A kto ma Szatana za towarzysza, ma złego towarzysza.

وَالَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا
فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٩﴾

40. Jakaż krzywda spotkałaby ich, gdyby uwierzyli w Allacha i Dzień Ostatni oraz wydawali z tego, czym obsypał ich Bóg? Allah dobrze ich zna.

وَمَا دَا عِلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

41. Zaprawdę, ^dAllach nie krzywdzi nikogo nawet tak mało, ile waży atom.⁶⁰⁶ A jeśli spełnić dobry czynnek, On pomnaża go i daje od siebie wielką nagrodę.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا لَدُنَّهُ وَإِنْ نَكَ حَسَنَةً
يُضْعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤١﴾

42. O, jakże będzie im się wiodło, ^ekiedy My weźmiemy świadka z każdego ludu i ciebie wezwiemy jako świadka przeciwko nim!⁶⁰⁷

كَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤٢﴾

43. Tego dnia ^fci, którzy nie uwierzyli i nie okazali posłuszeństwa Posłańcowi, będą pragnąć, by zrównano ich z ziemią i niczego⁶⁰⁸ nie będą mogli ukryć przed Allahem.

يَوْمَئِذٍ يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٣﴾

^a3.181; 17.30; 25.68. ^b2.265. ^c43.37. 39. ^d10.45; 18.50; 28.85. ^e16.90. 178.41.

606. Żadne działanie człowieka nie pozostało bez odpłaty. Wszędzie tam, gdzie Koran powiada, iż czyny niewiernych nie pomogą im, oznacza to tylko tyle, że niewierni nie odniosą sukcesu w ich planach i wysiłkach skierowanych przeciwko Islamowi.

607. Każdy Prorok niesie świadectwo Dnia Sądu w odniesieniu do tych, do których zestany został jako Posłaniec.

608. *Hadith* oznacza informację; oznajmienie; wieści lub nowinę (Lane).

44. O wy, którzy wierzycie! Nie podejmujcie Modlitwy, jeśli nie jesteście w pełni przy swoich zmysłach⁶⁰⁹, do czasu, kiedy będziecie wiedzieć, co mówicie, ani też wtedy, gdy będziecie nieczyści⁶¹⁰, chyba że będziecie w podróży⁶¹¹, a wówczas do czasu aż się oczyścicie. A jeśliście chorzy lub odbywacie podróż i jesteście nieczyści lub jeśli ktoś z was wychodzi z ustępu lub dotykał niewiasty⁶¹², a nie znajduje wody, niechaj weźmie czystego piasku i obetrze nim twarz i ręce. Zaprawdę, Allah zmazuje grzechy i jest Miłosierny.

45. Czyż nie widziałeś tych, którzy otrzymali część Księgi? ^aOni to dopuszczają się grzechu i pragną, abyście i wy zbroczyli z drogi.

46. Allah dobrze zna waszych wrogów. On wystarczy jako ^bPrzyjaciel, wystarczy także jako Pomocnik.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ سُكَرَىٰ
عَلَىٰ تَعْلَمُونَ مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ
عَلَىٰ تَغْتَسِلُوا وَإِن كُنتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ
أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَايِبِ أَوْ لَسْتُمْ مِنَ الْمَسَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا
مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَ
أَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُشْتَرُونَ
الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٥﴾

وَاللَّهُ عَالِمٌ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ
بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٦﴾

^a4.90. ^b4.174; 33,18.

609. *Sukārā* to liczba mnoga od *Sakarān*, które oznacza osobę pijaną; będącą w wielkim gniewie; w upojeniu miłością; sparaliżowaną strachem; przemożoną snem lub innym elementem, który może odwracać jej uwagę lub zaćmiewać zdrowy rozsądek, itp. (Lane).

610. Zwrot „ani wtedy, gdy będziecie nieczyści” oznacza, że tak samo jak człowiek nie może przystępować do Modlitwy nie będąc przy pełni swoich zmysłów, podobnie nie może oddawać się Modlitwie będąc nieczystym, chyba że podda się ablucji przez kąpiel. Stosunek płciowy powoduje taki rodzaj nieczystości cielesnej, którą należy usunąć przez zmycie w celu zapewnienia sobie właściwego stanu czystości, radości oraz ożywienia, potrzebnych dla oddawania czci Bogu.

611. Zdanie „chyba że będziecie w podróży” oznacza, że chociaż normalnie człowiek będący w stanie „nieczystości” nie może przystępować do Modlitwy bez właściwego obmycia się, to jeżeli stanie się „nieczystym” podczas podróży, obmycie się nie jest obowiązkowe. W takim przypadku może wykonać *Tayammun*, jak nakazuje końcowy fragment tego wersetu.

612. Spośród czterech klas, a mianowicie ludzi chorych, znajdujących się w podróży, wychodzących z ustępu i tych, którzy wchodzili w swoją żonę – a przez to są w stanie nieczystości i wymagają obmycia – ci, którzy nie mogą znaleźć wody, mogą wypełnić *Tayammun*, ale tylko w przypadku dwu ostatnich kategorii. W przypadku dwu pierwszych klas nie istnieją żadne warunki dotyczące wody. Ludzie ci mogą spełnić *Tayammun* nawet wtedy, kiedy odnajdą wodę. Oto dlaczego słowa „będąc nieczystymi” dodane zostały po słowach „jeśli jesteście chorzy lub znajdujecie się w podróży”. Należy zauważyć, że wyrażenie „w podróży” oznacza to samo co „w podróży” w 611. Oba te zwroty oznaczają stan faktycznego podróżowania, jakby ktoś znajdował się w powietrzu. Jako substytut wody wybrano pył, ponieważ tak samo jak woda przypomina człowiekowi o jego pochodzeniu (77,21), wywołując w nim poczucie poniżenia, podobnie pył przywołuje mu na myśl inną poniżającą substancję, z której został stworzony (30,21).

47. Wśród Żydów są tacy, którzy ^ausuwiają słowa z ich właściwego miejsca. Powiadają: „Słyszmy i nie okazujemy posłuszeństwa” oraz „słuchajcie nas i niechaj Słowo Boże nigdy nie będzie przez was wysłuchane”⁶¹³, i powiadają: ^b„Rā'inā”. Wszystko to wypowiadają wykręcając swe języki i starając się zaszkodzić Wierze. Gdyby mawiali: „Słyszmy i jesteśmy posłuszni” oraz „słuchaj i ty”, jak i „Unzurnā”, byłoby to dla nich lepsze i bardziej sprawiedliwe. Lecz Allah przeklął ich z powodu ich niewiary, dlatego wierzą tylko trochę.

48. O wy, Ludu Księgi! Uwierz w to, co zesłaliśmy ci teraz, wypełniając to, co z wami, ^c zanim zniszczymy niektórych twoich przywódców i prze-wrócimy ich na plecy lub przyklniemy⁶¹⁴, tak jak ^d wyklęliśmy lud Szabatu. Dekret Allacha musi być wypełniony.

49. Zaprawdę, ^e Allah nie wybacza, jeśli przypisywać Mu jakiegoś partnera⁶¹⁵. Wybaczy On jednak wszystko, wszelkie niedociągnięcia temu, komu zechce wybaczyć. Kto zaś ustanawia równych Allahowi, ten rzeczywiście popełnia bardzo wielki grzech.

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ
وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْتَ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَ
رَاعَيْنَا لِيْنَا بِالسِّنِّتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ
قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْتَ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا
لَّهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آؤُوا الْكِتَابَ إِنَّمَا نَزَّلْنَا مُبَدَّلًا
لِّمَا مَعَكُمْ قَدِ اجْتَبَأْتُمْ أَن تَقْبَلُوا وَجُوهًا فَذَرْنَهَا عَلَى
أَذْيَابِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٨﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَى
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٩﴾

^a2,76; 3,79; 5,42. ^b2,105. ^c10,89. ^d2,66; 4,155; 7,164; 16,125. ^e4,117.

613. Zwrot *Ghaira Musma'in* oznacza: (1) abyście nie słyszeli z powodu głuchoty; (2) abyście nie słyszeli tego, co was cieszy; (3) abyście nie doznawali posłuszeństwa.

614. Słowa te oznaczają, że (1) jedna z tych dwu kar spadnie na Żydów; (2) jedni doznają jednej kary, inni zaś drugiej.

615. *Shirk*, które jest równoznaczne ze zdradą w terminologii duchowej, rozszerza się na milowanie lub zaufanie do jakiejś rzeczy lub istoty, tak jak człowiek powinien miłować i ufać Bogu. Werset ten odnosi się, jedynie do czasu po śmierci, to znaczy ten, kto umiera w stanie *Shirk* nie dozna przebaczenia.

50. Czyż nie widziałeś tych, którzy mówią o sobie, że są czysti? Nie, to Allah oczyszcza kogo zechce. ^aoni zaś nie będą ani trochę poszkodowani.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ بِاللَّهِ عَزِيزُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٥٠﴾

51. Popatrz, jak ^bwymyślają kłamstwo przeciwko Allahowi!⁶¹⁶ A to wystarczy. by potwierdzić grzech.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَكَفَى بِهِ
إِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥١﴾

52. Czyż nie widziałeś tych, którzy otrzymali część Księgi? Ci wierzą w złe rzeczy⁶¹⁷ i idą za tymi, którzy grzeszą. Powiadają o niewiernych: „Ci są lepiej prowadzeni w religii niżli ci, którzy wierzą”.⁶¹⁸

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥٢﴾

53. To są ci, których Allah przeklął, a kogo Allah przeklina, temu nie znajdziesz pomocnika.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٣﴾

54. Czyż oni mają swój udział w Królestwie? Wówczas nie daliby ludziom nawet tyle, co dziurka w pestce daktyla.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَلِكِ إِذَا لَآيُؤْتُونَ النَّاسَ
نَقِيرًا ﴿٥٤﴾

55. Albo czy zazdroszczą oni ludziom tego, czym Allah obdarzył ich ze swej szczodrości? Jeśli tak właśnie jest, to zaiste, daliśmy dzieciom Abrahama Księgę i mądrość i daliśmy im wielkie królestwo.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ
مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٥﴾

^a4,78, 125; 17,72. ^b5,104; 10,70; 16,117. ^c2,160; 3,87, 88.

616. Było to równoznaczne z kłamstwem ze strony Żydów, którzy powiedzieli, że Bóg nie wzbudzi już więcej Proroków, ponieważ żadnego już nie potrzebują. Gdyby lud znów popadł w zepsucie, nowy Prorok z pewnością pojawiłby się i rzeczywiście pojawił się w osobie Świętego Proroka Islamu.

617. *Al-jibt* oznacza bożka lub bożków; to, w czym nie ma dobra; wróżbite; Szatana (Lane).

618. Muzułmanie wierzyli we wszystkich Proroków wymienianych w Biblii oraz w Boskie pochodzenie Prawa danego Mojżeszowi, a mimo to nienawiść Żydów do nich była tak wielka, że uważali bałwochwalców Arabii, którzy odrzucali ich Proroków oraz ich Pisma, za lepszych od samych muzułmanów.

56. ^aWśród nich byli i tacy, którzy w niego uwierzyli. Byli również i tacy, którzy się od niego odwrócili. Jako kara wystarczy im gorejący ogień Piekła.

فَمِنْهُمْ مَنُ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنُ صَدَّ عَنْهُ ۗ وَ
كُفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٦﴾

57. Wkrótce uczynimy, że ci, którzy nie wierzą w Nasze Znaki, wkroczą w Ogień. Tak często, jak spalać się będzie ich skóra, dawać im będziemy w zamian nową skórę⁶¹⁹, by dalej kosztowali kary. Zaprawdę, Allah jest Potężny i Mądry.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّبُهُمْ نَارًا كَمَا
نُصَلِّبُ جُلُودَهُمْ بَدَلًا لِّئَلَّا يَتَذَكَّرُوا
عَذَابَ إِنْ لَّمْ يَكْفُرُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٧﴾

58. Tym zaś, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, uczynimy, że wejdą do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, by zamieszkać w nich na wieki. Będą tam mieli czyste małżonki i czystych małżonków oraz dopuścimy ich do miejsca ^c obfitego cienia.⁶²⁰

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَّهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلَالٌ ﴿٥٨﴾

59. Zaprawdę, Allah nakazuje wam ^dprzekazywać obowiązki⁶²¹ tym, którzy mają do nich prawo, oraz to, że kiedy rozsądzacie ludzi, macie to czynić sprawiedliwie.⁶²² Zaiste, wspaniale jest to, czym napomina was Allah. Allah wszystko słyszy i wszystko widzi.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٩﴾

^a2.254; 10.41; 61.15. ^b4.123; 13.30; 14.24; 22.24; Patrz także 2.26. ^c13.36; 56.31. ^d8.28.

619. Nauki medyczne ustaliły już fakt, że skóra jest bardziej czuła na ból niż ciało, ponieważ znajduje się w niej więcej zakończeń nerwowych. Koran objawił tę wielką prawdę już czternaście wieków temu, mówiąc, że skóra, a nie ciało przeżywających w Piekło zostanie odnowiona po spaleniu.

620. Zwrot „obfity cień” oznacza atmosferę pokoju i spokoju, pozbawioną wszelkich elementów wywołujących ból.

621. Autorytet lub władza rządu są tutaj opisane jako „ufność” ludu dlatego, aby wskazać, że należy ona do ludu i nie jest związanym z urodzeniem prawem żadnej osoby czy dynastii. Koran odrzuca władzę dynastyczną lub dziedziczną oraz zamiast niej ustanawia reprezentatywną formę rządu. Przywódca ma być wybierany, zaś podczas takich wyborów lud ma obowiązek głosowania na osobę najbardziej stosowną do pełnienia danej funkcji.

622. Głowa Państwa Muzułmańskiego oraz wszelkie te osoby, którym przekazano obowiązki administrowania krajem, zachęceni są do wykorzystywania swego autorytetu sprawiedliwie i dobrze.

61. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie posłuszni⁶²³ Allahowi, jego Posłańcowi oraz ^atym, którzy wśród was mają autorytet. ^bJeśli poróżnicie się w czymkolwiek, zwracajcie się z tym do Allacha i Jego Posłańca, o ile wierzycie w Allacha i Dzień Ostatni. W końcu to jest najlepsze i najbardziej chwalebne.

61. Czyż nie widziałeś tych, którzy przyznają, iż wierzą w to, co zostało objawione tobie i co było objawione przed tobą?! Oni poszukują rady u Złego, chociaż nakazano im, aby nie byli mu posłuszni. Szatan wszak pragnie sprowadzić ich daleko z drogi.

62. I ^ckiedy powiada się im: „Przybądźcie do tego, co zesłał Allah oraz do Jego Posłańca”, widzisz: hipokryci odwracają się od ciebie ze wstrętem.

63. Jak to zatem jest, że kiedy spada na nich nieszczęście z powodu tego, co ich prawe ręce wysłały przed sobą, przychodzą do ciebie i przysięgają na Allacha, mówiąc: „Mielіśmy na myśli jedynie czynienie dobra i pojednanie”.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٦١﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نَزَّلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا
إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦٣﴾

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ ﴿٦٤﴾ بِاللَّهِ إِنَّ أَرْدْنَا لِلْإِحْسَانِ
وَتَوْفِيقًا ﴿٦٥﴾

^a4.84. ^b4.66. ^c63.6.

623. Słowo „posłuszni”, które było powtórzone przed słowami „Allah” oraz „Posłaniec”, zostało pominięte przed słowami „ci, którzy posiadają autorytet” po to, aby wskazać, że posłuszeństwo wobec autorytetu ukonstytuowanego przez Prawo jest równoznaczne z posłuszeństwem wobec Boga i Jego Posłańca. Nakaz zawarty w słowach „zwracaj się z tym do Allacha lub Jego Posłańca” mogą odnosić się albo do różnic powstających między rządzącymi i rządzonymi, albo do różnic między samymi rządzonymi. W pierwszym przypadku znaczenie jest takie, że jeśli powstaje różnica zdań pomiędzy rządzonymi i rządzącymi, należy ją rozpatrywać w świetle nauk Koranu lub w świetle tego, co powiada *Sunnah* i Hadith. Jeśli jednakże Koran, *Sunnah* oraz Hadith milczą w danej kwestii, sprawę należy powierzyć tym, którym dano autorytet kierowania sprawami muzułmanów. Werset ten zdaje się odnosić do spraw związanych szczególnie ze sprawami Państwa. Najważniejsze przykazanie w tym względzie mówi, że wszelkie posłuszeństwo wobec autorytetu jest podrzędne wobec posłuszeństwa wobec Boga i Jego Posłańca. Jednakże w przypadku różnic i dysput w sprawach społecznych i temu podobnych, do których zdają się stosować słowa „jeśli różnicie się”, muzułmanie powinni kierować się Prawem islamskim, a nie żadnym innym prawem.

64. To są ci, których tajemnice serca Allah dobrze zna. Odwróć się zatem od nich i napominaj ich i przemawiaj do nich skutecznym słowem względem ich samych.⁶²⁴

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ۝

65. Każdego Posłańca przysłałiśmy po to tylko, by okazywano mu posłuszeństwo⁶²⁵ z rozkazu Allacha. I gdyby przyszli do ciebie, wyrządźwszy krzywdę własnym „duszom”, i gdyby prosili Allacha o przebaczenie, a i gdyby Posłaniec sam prosił o przebaczenie dla nich, z pewnością stwierdziliby, że Allah często powraca ze współczuciem i jest Litościwy.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

66. Lecz nie – na twego Pana – b oni nie będą prawdziwymi wiernymi, dopóki nie uczynią cię sędzią we wszystkim, co jest przedmiotem sporów między nimi oraz dopóki później w swoich sercach nie znajdą żadnego sprzeciwu względem tego, co ty zdecydujesz i w pełni się nie podporządkują.⁶²⁶

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّنَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

67. A gdybyśmy nakazali im: „Pozabijajcie swój lud⁶²⁷ lub porzućcie swe domy”, nie uczyniliby tego z wyjątkiem nielicznych. A gdyby uczynili to, do czego ich się

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ

^a4.111. ^b4.60. ^c6.78.

624. Proroka zachęcano gorąco, aby uprzejmie podchodził do hipokrytów. Nie znajdowali się oni bowiem jeszcze poza zasięgiem zbawienia. Możliwe jeszcze było, że pewnego dnia ujrzą oni swój błąd i staną się wiernymi i prawdziwymi muzułmanami. Przeciwno nim nigdy nie rozpoczęto wojny.

625. Czasami na podstawie tych słów wnioskuje się, że chociaż należy zawsze być posłusznym Świętemu Prorokowi – chodzi o lud, któremu niesie on Posłannictwo – to on sam nigdy nie okazuje poddaństwa wobec żadnego innego Proroka. Jest to wniosek ewidentnie błędny. Fakt, iż Prorok jest obiektem posłuszeństwa ze strony innych ludzi, nie wyklucza możliwości takiej, w której on sam podporządkowałby się lub stał się następcą innego Proroka. Aaron był wszak Prorokiem podporządkowanym Mojżeszowi (20.94).

626. Przykazanie to dotyczy Świętego Proroka jako Głowy Państwa muzułmańskiego i dlatego może mieć zastosowanie także wobec według Prawa kierowanych następców.

627. Słowa *Uqtulū Anfusakum* nie oznaczają „zabijajcie samych siebie” lecz „zabijajcie wasz lud” (2.55) lub „składajcie swoje życie dla sprawy Boga”.

zachęca, z pewnością byłoby do dla nich lepsze i prowadziłyby do większej siły.

فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيثًا ﴿٦٨﴾

68. Wtedy z pewnością dalibyśmy im od Nas wspaniałą nagrodę.

وَإِذَا لَا تَجِدُهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٩﴾

69. I ^az pewnością poprowadzilibyśmy ich właściwą drogą.

وَلَهَدَيْنَهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٧٠﴾

70. ^bCi zaś, którzy będą posłuszni Allachowi i temu Posłańcowi, znajdują się wśród⁶²⁸ tych, ^cktórych Allach obsypał swymi błogosławieństwami – Proroków, Prawdomównych, Męczenników i Sprawiedliwych. A są oni wspaniałym towarzystwem.⁶²⁹

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ الصَّالِحِينَ وَالشُّهَدَاءُ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٧١﴾

71. Łaska ta pochodzi od Allacha; Allach zaś wystarczy jako Ten, który jest Wszechwiedzący.

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عِلْمًا ﴿٧٢﴾

72. O wy, którzy wierzycie! Podejmijcie środki⁶³⁰ bezpieczeństwa a potem idźcie w oddzielnych

بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا شُبَّاتٍ

^a19,37; 36,62; 42,53-54. ^b4,14; 8,25. ^c1,7; 5,21; 19,59; 57,20.

628. Partykula *ma'* oznacza współlistnienie dwóch lub więcej osób w jednym miejscu lub w jednym czasie; lub pod względem zajmowanej pozycji, rangi czy statusu. Słowo to implikuje też sens towarzyszenia, jak w 9,40 (Mufradāt). Partykula ta jest użyta w kilku miejscach w Koranie w sensie *fī*, znaczącego „pośród” (3,194 oraz 4,147).

629. Werset ten jest ważny dlatego, że przedstawia wszelkie drogi stojące otworem przed mużmanami dla ich postępu duchowego. Do wszystkich czterech stadiów duchowych – Prorocy, Prawdomówni, Męczennicy i Sprawiedliwi – można dojść tylko poprzez postępowanie drogą Świętego Proroka. Jest to honor zachowany tylko dla Proroka. Zaden inny prorok nie dzieli się z nim tym honorem. Wniosek taki znajduje dalej poparcie w wersecie, który ogólnie mówi o Prorokach i powiada: „Zaś ci, którzy wierzą w Allacha i Jego Posłańców, oni właśnie są tymi Prawdomównymi i Męczennikami w obliczu ich Pana” (57,20). Kiedy oba te wersety odczytywać razem, oznaczają one, że podczas gdy następcy innych Proroków mogą osiągnąć rangę Prawdomównych, Męczenników i Sprawiedliwych i nie wyżej, następcy Świętego Proroka mogą wznieść się aż do rangi Proroka. Bahr al-Muħit (t. iii., str. 287) cytuje Al-Rāghib następująco: „W tym wersecie Bóg dzieli wiernych na cztery kategorie oraz wyznacza im cztery stadia, z których niektóre są niższe od innych, oraz napomina prawdziwych wiernych, aby nie pozostawali w tyle za którymkolwiek stadium”. Dodaje dalej, że „Proroctwo jest dwojakiego rodzaju, ogólne i specjalne. Proroctwo specjalne, czyli przynoszące Prawo, jest obecnie nie do osiągnięcia. Proroctwo ogólne można jednak osiągnąć nadal.”

630. Hidhr oznacza uwagę, ostrożność; czujność; pozostawanie na straży; stan przygotowania; lub strachu (Lane). Słowo to rozszerza się na wszelkie rodzaje ostrożności i przygotowań potrzebnych do obrony i rozumiane jest tutaj jako zawierające przygotowanie broni do obrony.

grupach⁶³¹ lub idźcie wszyscy razem.

73. Wśród was jest i taki, kto pozostaje w tyle, a kiedy spadnie na was nieszczęście, powiada: „Zaprawdę, Allah jest dla mnie łaskawy, ponieważ nie byłem z nimi”.⁶³²

74. Kiedy jednak od Allacha spadnie na was dobry los, powiada on tak, jakby nie było miłości między nim i wami: „Gdybym tylko był wraz z nimi, rzeczywiście osiągnąłbym wielki sukces!”

75. Niechaj zatem za sprawę Allacha walczą, ci, ^aktórzy zamieniliby życie doczesne na Życie Przyszłe. A jeśli kto walczy za Allacha, a ^bzostałby zabity lub odniósłby zwycięstwo, wkrótce My damy mu wielką nagrodę.

76. A dlaczego wy nie mielibyście walczyć^{632A} za sprawę Allacha oraz by ratować ^csłabych⁶³³ mężczyzn, niewiasty i dzieci, którzy powiadają: „Panie nasz, wyprowadź nas z tego miasta, którego ludem są ciemiężcy, i daj nam od Siebie przyjaciela i pomocnika”.

77. Ci, którzy wierzą, walczą o sprawę Allacha; ci zaś, którzy nie wierzą, walczą o sprawę Złego. Dlatego walczcie przeciwko poplecznikom Szatana. Zaiste, strategia Szatana jest słaba.

أَوْ أَنْفِرُوا جَمِيعًا ﴿١٧﴾

وَأَنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبْتَغِيَنَّ فِيمَا يُهْرَبُ
قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَمِيمًا ﴿١٨﴾

وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فُضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ
تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبِغْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ
فَأَفُوزُ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿١٩﴾

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُوا أَوْ
يُغْلَبُونَ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٠﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٢١﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ تَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ
إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٢٢﴾

^a9.111. ^b9.52. ^c4.99.

631. *Al-Thubah* oznacza grupę lub ciało ludzi; oddzielną grupę lub ciało ludzi; grupę jeźdźców (Lane).

632. Werset ten mówi o hipokrytach lub o wewnętrznych wrogach Islamu oraz wymienia dwie najważniejsze ich cechy.

632A. Słowa te oznaczają także: co się z tobą dzieje, że nie walczysz.

633. Werset ten stanowi jasny dowód na fakt, że muzułmanie nigdy nie wszczynali konfliktów szerząc wrogość. Walczyli jedynie w samoobronie, po to, by zachować swoją religię oraz ocalić swoich słabszych współwyznawców.

78. Czyż nie widziałeś tych, którym powiedziano: „Powstrzymajcie swe dłonie, przestrzegajcie Modlitwy i płacie Zakāt?”^a A kiedy nakaże się im walkę – zważaj! – część z nich bać się będzie ludzi tak, jak powinni bać się Allacha, a może nawet jeszcze bardziej. Powiedzą wtedy: „Panie nasz, dlaczego nakazałeś nam walczyć? bCzy nie mógłbyś tego na chwilę odroczyć?”^c 634 Powiedz: „Korzyści tego świata są nikłe, Życie Przyszłe zaś lepsze będzie dla tego, kto boi się Allacha. I dnie zostanieie ani trochę skrzywdzeni”.

79. Gdziekolwiek będziecie, tam dosięgnie was eśmierć, nawet gdybyście zamknęli się w warownych wieżach.⁶³⁵ Kiedy spada na nich coś dobrego, powiadają: „To od Allacha”, kiedy zaś spada na nich coś złego, mówią: „To od ciebie”. Powiedz: „Wszystko pochodzi od Allacha”.⁶³⁶ Cóż stało się z tymi ludźmi, że nie próbują niczego zrozumieć?

80. Wszelkie dobro, jakie cię spotyka, pochodzi od Allacha. Wszelkie zaś zło, jakie cię ogarnia, pochodzi od ciebie samego.⁶³⁷ A

أَمَرَ تَرَىٰ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا قَرِينُهُمْ يُخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشِيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشِيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا يُظَلِّمُونَ فَتِيلًا ﴿٦٣٤﴾

إِن مَّا تَكُونُوا يَدْرِكَكُم الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٦٣٥﴾

مَا آصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا آصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَا لِلنَّاسِ رَسُولًا

^a2.247; 4.67. ^b14.45; 63.11. ^c9.38; 57.21. ^dPatrz 4.50. ^e62.9.

634. Werset ten odnosi się do tej klasy ludzi, którzy okazują chęć walki, kiedy zakazuje się im tej walki, lecz kiedy nadchodzi czas walki rzeczywistej, nie chcą walczyć lub próbują uniknąć jej pod najróżniejszymi pretekstami. W ten sposób ludzie ci okazują, że ich wcześniejsza chęć do walki albo była nieszczerą, albo wywołana przez tymczasowe lub chwilowe podniecenie.

635. Słowa te albo odnoszą się do ogólnego fizycznego prawa niemożności uniknięcia śmierci, albo można je uznać za kierowane szczególnie do hipokrytów, którzy nie byli posłuszni Bożemu rozkazowi ruszenia do walki, sądząc, że w ten sposób zdołają uniknąć śmierci.

636. Zwrot „Wszystko pochodzi od Allacha” jest prawdziwy w tym sensie, że Bóg jest Ostatnią Siłą Sprawującą Kontrolę nad wszechświatem oraz że cokolwiek dobrego czy złego spada na człowieka, można przypisać albo ogólnemu prawu natury, albo jednemu ze szczególnych dekrétów Bożych.

637. Bóg obdarzył człowieka siłami i cechami naturalnymi, dzięki wykorzystaniu których może on osiągnąć w życiu sukces, natomiast wykorzystując je niewłaściwie, sam wpędza siebie w kłopoty. W ten sposób wszelkie dobro jest tutaj przypisywane Bogu, wszelkie zaś zło człowiekowi.

posłaliśmy cię jako Posłańca do całej ludzkości. Allah wystarczy jako Świadek.

81. Każdy, kto okazuje posłuszeństwo Posłańcowi, naprawdę posłuszny jest Allahowi. Jeśli zaś ktoś odwraca się, to wiedz, że nie posłaliśmy cię, abys sprawował nad nimi pieczęć.

82. Powiadają: „Posłuszeństwo to nasza przewodnia zasada”, lecz kiedy odchodzą od ciebie, część spośród nich ^{aspędza noc na knowaniu}⁶³⁸ przeciwko temu, coś powiedział. Allah zapisuje wszystko, co knują po nocach. Odwróć się więc od nich i zaufaj Allahowi. Allah wystarczy jako Zarządca spraw.

83. ^bCzyż zatem nie zastanowią się oni nad Koranem? Gdyby pochodził on od kogokolwiek innego poza Allahem, z pewnością znalazłby w nim wiele sprzeczności.⁶³⁹

84. I kiedy nadejdzie do nich jakaś nowina, czy to o pokoju czy o strachu, opowiadają o niej⁶⁴⁰. Gdyby zaś udali się z nią do Posłańca oraz do „tych, którzy wśród nich mają autorytet i którzy mogą z tej nowiny wyczytać prawdę, zrozumieliby ją. I gdyby nie

وَكُفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٥١﴾

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ مِمَّا
أرسلناك عليهم حفيظًا ﴿٥٢﴾

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ
فَاعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿٥٣﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٥٤﴾

وَأِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعَوْا
بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ
لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ

^a4,109. ^b47,25. ^c4,60.

638. Powyższe odnosi się do tajemnych spisków, bez względu na to czy prowadzonych w nocy, czy w dzień. Najczęściej takich spisków dokonuje się w nocy – użyte tu zostało słowo *Bayyatu* – kiedy noc stanowi swego rodzaju zasłonę tajemniczości.

639. Słowo „Sprzeczności” może odnosić się albo do przeciwieństw w tekście Koranu i zawartych w nim naukach, albo do braku zgody pomiędzy obwieszczeniami koranicznymi w formie proroctwa a ich rezultatem lub spełnieniem.

640. Powodem, dla którego wspomina się tutaj najpierw o nowinie mówiącej o pokoju, a dopiero potem o nowinie dotyczącej strachu, jest to, że Koran nawiązuje tutaj do tematu wojny. A jak wiadomo podczas wojny czasami bardziej niebezpieczne może być rozgłaszanie wieści dotyczących dobrych wyników niż dotyczących strachu. W normalnych warunkach nakaz ten jest także ważny, ponieważ wywiera różny wpływ na dyscyplinę i dobre samopoczucie społeczeństwa. Słowa „o tych, którzy wśród nich mają autorytet” odnoszą się do Świętego Proroka lub jego Następców lub do Przywódcy przez nich wyznaczonego.

łaska Allacha dla was i Jego litość, poszlibyście za Szatanam z wyjątkiem nielicznych.

85. Dlatego walcz za sprawę Allacha – nie jesteś odpowiedzialny za nikogo z wyjątkiem samego siebie⁶⁴¹ – i ^aponaglał wiernych do walki. Być może Allah zapanuje nad siłą tych, którzy nie wierzą. Allah bowiem jest silniejszy i potężniejszy w wymierzaniu kary.

86. Kto będzie dokonywał sprawiedliwego wstawiennictwa, będzie miał w nim swój udział. Kto zaś dopuści się złego wstawiennictwa, w nim będzie miał swój udział.⁶⁴² Allah jest Potężny ponad wszystko.

87. A kiedy ktoś pozdrowi cię pozdrowieniem, odpowiedz pozdrowieniem lepszym lub co najmniej takim samym.⁶⁴³ Zaprawdę, Allah wszystko zapisuje.

88. Allah jest Tym, poza którym nie ma nikogo godnego czci. On z pewnością nadal będzie was gromadził aż do Dnia Zmartwychwstania,

عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَا تَبْعُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٧﴾

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَ
خَرِصِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَكْفِيَ بِأَسِ الدِّينِ
كُفْرًا ۗ وَاللَّهُ أَشَدُّ بَاسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿٥٨﴾

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٥٩﴾

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٦٠﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا

^a8,66.

641. Poleceniu walki nie odnosi się tutaj do samego Świętego Proroka. Gdyby tak było, drugie zdanie tego wersetu brzmiałoby *illā Nafsuka*, czyli, nikt nie jest odpowiedzialny z wyjątkiem ciebie, a nie *illā Nafsaka*, czyli, nie jesteście odpowiedzialni z wyjątkiem was samych. Jak w komentowanym wersecie. Werset ten oznacza, że każdy muzułmanin, nie wyłączając Świętego Proroka, musiał być osobiście odpowiedzialny przed Bogiem. Obowiązek Świętego Proroka był jednakże dwójakiego rodzaju: (1) walczyć osobiście, oraz (2) nawoływać wiernych do walki, choć nie był osobiście za tych wiernych odpowiedzialny.

642. Werset ten oznacza, że nie wolno jest lekceważyć aktu wstawiennictwa czy polecenia, bowiem wstawiennik, dokonujący swego aktu dla inngo człowieka, jest za ten akt odpowiedzialny. Jeżeli wstawiennictwo będzie prawe i sprawiedliwe, otrzyma stosowną nagrodę. W przeciwnym razie człowiek ów będzie musiał ponieść konsekwencję swego złego czynu. Warto też zauważyć, że w powiązaniu z „Sprawiedliwym wstawiennictwem” użyte słowo to *Nasib* (część lub ustalona część), podczas gdy w związku ze „złym wstawiennictwem” użyto słowa *Kifl* (podobna część). Ma to na celu wskazać, że podczas gdy kara za złe wstawiennictwo będzie jedynie równoznacznością tego złego uczynku, to dobra nagroda za sprawiedliwe wstawiennictwo będzie ograniczona tylko wolą Bożą, to znaczy, że będzie dziesięciokrotnie większa.

643. Werset ten mówi o obowiązku społecznym.

co do którego nie ma żadnych wątpliwości. Któż bowiem jest bardziej prawdziwym w swych słowach niż Allah?

89. Co się z wami dzieje, że w odniesieniu do Hipokrytów dzielicie się na dwie grupy?⁶⁴⁴ Allah powalił ich z powodu tego, na co sobie zasłużyli. Czyż pragniecie prowadzić tego, któremu Allah nakazał zginąć? Nie szukaj drogi dla tego, któremu Allah nakazuje zginąć.

90. ^a Oni chcieliby, abyście przestali wierzyć, tak jak i oni wierzyć przestali – abyście stali się im podobni. Dlatego nie bierzcie sobie przyjaciół spośród nich⁶⁴⁵, chyba że wyemigrują dla sprawy Allacha. A jeśli się odwrócą, chwytajcie ich i zabijajcie⁶⁴⁶ zawsze, gdy ich znajdziecie. Nie bierzcie spośród nich ani przyjaciół ani pomocników.

91. z wyjątkiem tych, którzy złączeni są z ludem, pomiędzy którym i wami zawarty jest pakt, albo tych, którzy przychodzą do was, podczas gdy ich serca wzdragają się przed walką z wami lub ich własnym ludem. Gdyby bowiem Allah tego zaprzagnął, dałby im siłę przeciwko wam, a

رَبِّ فِيهِ وَمَنْ أصدقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٦٤٤﴾

مَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةً وَاللَّهُ أَركَسَهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أترِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ
وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَكُنْ بِعَدْلِهِ سَبِيلًا ﴿٦٤٥﴾

وَدُّوا أَنْ يُكْفَرُوا كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا
تَنفَعُكُمْ مِنْهُمْ أَوْلِيَاءٌ سَتَرْنَا بِهَا جُرُؤًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَإِنْ تَوَلَّوْا عَدُوَّهُمْ وَأَقْبَلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ
وَلَا تَجِدُوا مِنْهُمْ وِلِيَاءَ وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٤٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمِ بَيْنَكُمْ وَيَبْتَئِمُّونَ نِسَاءً
أَوْ جَاءَهُمْ حَصْرَتٌ صُدُّوهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوا كَمَا أَوْ
يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَطَهُمْ عَلَيْكُمْ

﴿2,110; 4,45; 14,14.﴾

644. Wierni różnili się między sobą jeśli chodzi o sposób traktowania hipokrytów zamieszkujących przedmieścia Medyny, czyli plemiona beduińskie. Niektórzy z nimi sympatyzowali i zalecali wyrozumiałość wobec nich, mając nadzieję, że w ten sposób sami będą mogli stopniowo się zmienić, podczas gdy inni traktowali te plemiona jako zagrożenie dla Islamu i zalecali podjęcie stanowczych kroków. Powiada się tutaj muzułmanom, że hipokryci ci są wrogami Boga i że nie powinni kreować wśród siebie podziałów wywoływanych stanowiskiem wobec hipokrytów.

645. Mówi się tutaj o beduińskich plemionach pustynnych. Koran zabrania muzułmanom jakiegokolwiek związków z nimi, zaprzyjaźniania się z nimi czy proszenia ich o pomoc.

646. Ponieważ *Qat* jest używane także w sensie przerywania wszelkich kontaktów społecznych (2,62), zwrot *Uqtūlhum* może też oznaczać „nie miejcie z nimi nic do czynienia”. Takie znaczenie tego zwrotu znajduje potwierdzenie w słowach „nie bierz spośród nich żadnego przyjaciela ani żadnego pomocnika”.

tedy z pewnością walczyliby z wami. Jeśli zatem będą trzymać się od was z daleka i nie będą z wami walczyć oraz zaproponują wam pokój, wtedy Allah nie zezwala wam na żaden oddech agresji przeciwko nim.

92. Znajdźcie również takich, którzy chcą być bezpieczni przed wami oraz przed swoim własnym ludem.⁶⁴⁷ A zawsze, kiedy zwracają się ku wrogości⁶⁴⁸, wpadają w nią głową naprzód. Dlatego jeśli nie będą trzymać się od was z daleka, nie zaproponują wam pokoju ani nie będą powstrzymywać swych dłoni, ^bwtedy chwytajcie ich i zabijajcie, kiedy tylko ich znajdziecie. Przeciwno takim ludziom przekazaliśmy wam zdecydowany autorytet.

93. Nie przystoi wiernemu zabijać wiernego, chyba że przez pomyłkę.⁶⁴⁹ Ten zaś, kto zabija wiernego przez pomyłkę, uwolni wierzącego niewolnika oraz zapłaci odszkodowanie jego spadkobiercom, chyba że w akcie dobroczynności darują mu to. Gdyby jednak zabity człowiek pochodził z ludu wam wrogiego, a byłby wierzący, wtedy karą jest jedynie ^bdanie wolności wierzącemu niewolnikowi. Gdyby zaś człowiek⁶⁵⁰ ten

فَلَقَاتُواكُمْ فَإِنْ اعْتَرَفْتُمْ فَلَمْ يَقَاتُواكُمْ وَالْقَوَا
إِلَيْكُمْ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٢﴾

سَجَدُونَ وَإِخْرَجَ يَرْيَدُونَ أَنْ يَأْمُرُواكُمْ وَيَأْمُرُوا
قَوْمَهُمْ كُلًّا رُدُّوْا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ
يَعْتَرِلُواكُمْ وَيَلْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَامَ وَيَلْقُوا أَيْدِيَهُمْ
فَأَخَذُوهُمْ وَأَقْتَلُوهُمْ حَيْثُ تَلَقَفْتُمُوهُمْ وَأُولَئِكَ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿٩٣﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً وَمَنْ
قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ
مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهَا إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ
قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ
وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَلْيَدِيَةٌ

+33,15. b9,5.

647. Wydaje się, że mówi się tutaj o tych dwu plemionach, Asad oraz Ghatfān, które nie miały zawartego przymierza z muzułmanami. Działy one na dwie strony i oczekiwały tylko stosownej dla siebie okazji. Kiedy proszono ich, aby przyłączyli się do walki przeciwko muzułmanom, z chęcią zaproszenie to przyjęły. Zawarte w tym wersecie zalecenia zaczynają działać w warunkach prawdziwej wojny i zagrażającego krajowi niebezpieczeństwa.

648. *Fitnah* oznacza tutaj wojnę z muzułmanami.

649. Ponieważ w rzeczywistym stanie wojny istnieje prawdopodobieństwo, że jeden muzułmanin zostanie zabity przypadkowo przez drugiego muzułmanina, obecny werseł przedstawia stosowne ostrzeżenia dla muzułmanów, aby stale byli wyczuleni na zaistnienie takiej sytuacji.

650. W przypadku gdy zabity człowiek jest wierzącym, ale należy do wrogiego ludu, ten, kto zabił, powinien jedynie uwolnić wierzącego niewolnika i nie płacić żadnych pieniędzy od krwi, ponieważ pieniądze wypłacane wrogiemu ludowi jedynie wzmacniają ten lud i jego potęgę wojskową przeciwko Islamowi. W zwrocie „a jeśli byłby to człowiek z ludu, z którym macie przymierze” słowa „a byłby wierzącym” nie zostały powtórzone, żeby wskazać, że prawo wobec *Dhim-*

pochodził z ludu, z którym zawarliście przymierze, wtedy karą jest odszkodowanie dla jego spadkobierców oraz uwolnienie wierzącego niewolnika.⁶⁵¹ Jeśli ktoś takowego nie znalazł, wtedy będzie pościł przez dwa kolejne miesiące – litość ze strony Allaha. Allah jest Wszystkowiedzący. Mądry.

94. A jeśli ktoś zabije świadomie wierzącego, jego nagrodą stanie się Piekło, w którym zamieszka. Allah się na niego zagniewa i przeklini go i przygotuje dlań wielką karę.

95. O wy, którzy wierzycie! Kiedy wyruszą do walki za sprawę Allaha, dokonujcie stosownego przebadania i nie odpowiadajcie tym, którzy pozdrawiają was pozdrowieniem pokoju: „Nie jesteście wierzącym”.⁶⁵² Poszukujecie dóbr tego życia,⁶⁵³ podczas gdy właśnie u Allaha dobrych rzeczy jest w bród. Tacy byliście przed tym, lecz Allah udzielił wam swej szczególnej łaski, dokonujcie zatem właściwego rozeznania. Zaiste, Allah jest Świadomym tego, co czynicie.

مُسَلَّمَةً إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرَ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٤﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُّؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ آتَىٰ الْيَمْرُ الْسَّلَامَ لَسْتَ مُّؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا نَفَعُ اللَّهُ مَعَارِفُ كَثِيرَةً كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِّن قَبْلُ مَنَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ مُّخَيَّبًا وَإِنِ اللَّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٥﴾

^a58,5. ^b25,69-70. ^c49,7.

miš (niewiernych będących pod opieką muzułmanów) lub też *Mu'ahids* (niewiernych pochodzących z ludu sprzymierzonego z muzułmanami) jest takie samo, jak w stosunku do muzułmanów.

651. Warto zauważyć, że niewierni sprzymierzeni z muzułmanami zostali umieszczeni nie tylko na równi z tymi ostatnimi, lecz nawet mówi się o nich nieco lepiej. W przypadku, kiedy zabity zostanie muzułmanin, nakaz mówiący o zaplaceniu kary umieszczony został za nakazem uwolnienia niewolnika; podczas gdy w przypadku zabicia przedstawiciela ludu będącego w przymierzu z muzułmanami, porządek jest odwrócony. Nakaz zaplaceniu kary jego spadkobiercom stoi przed nakazem uwolnienia niewolnika. Uczyniono tak, aby muzułmanie zrozumieli potrzebę okazywania szacunku wobec traktatów i paktów. Zaplaceniu kary było obowiązkiem, który muzułmanie musieli wypełniać wobec niewiernych, z którymi zawarli pakt – a jest tak po to, aby nauczyć ich szacunku dla zawartych porozumień i traktatów. W ich przypadku nakaz płacenia kary umieszczony jest przed nakazem uwolnienia niewolnika.

652. Kiedy jakiś lud proponuje pokój lub wykazuje pokojowe nastawienie wobec muzułmanów, ci ostatni są zachęceni do szanowania takiej postawy i powstrzymywania się od wrogości. Ponadto, ponieważ muzułmańskie społeczeństwo w Medynie otoczone było przez plemiona jemu wrogie, zachęcano ich, aby osobę, która pozdrawia ich na sposób islamski, uważać za muzułmanina, chyba że można udowodnić, że tak nie jest na drodze śledztwa.

653. Znaczy to, że jeśli utrzymujesz, jakoby jakiś człowiek był niewierzącym bez przeprowadzenia śledztwa, oznacza to, iż pragniesz go zabić i pościć jego majątek. Takie postępowanie wykazywałoby, iż nad łaskę Bożą przedkładaś dobra doczesne.

96. ^aCi z wiernych, którzy siedzą w domu, czekając na chromych, oraz ci, którzy dokładają starań dla sprawy Allacha swoim bogactwem i swoimi osobami, oni nie są sobie równi. Allah wyniósł w randze tych, którzy dokładają starań swoim bogactwem i swoimi osobami, ponad tych, którzy pozostają w domu. A każdemu z nich przyobiecał Allah dobro. I Allah wyniósł tych, którzy się starają, ponad tych, którzy siedzą w domu, z pomocą wspaniałej nagrody –⁶⁵⁴

لَا يَسْتَوِي الْقَعِيدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَعِيدِينَ دَرَجَةً ۗ وَكُلًّا وَعَدَّ اللَّهُ الْحَسَنَ ۗ وَقَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَعِيدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٦﴾

97. przy pomocy stopni wspaniałości przez Niego zesłanych, jak i dzięki szczególnemu przebaczeniu i litości. A jest Allah Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

دَرَجَاتٍ فَبِمَا رَحِمَهُ الْغَافِقُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ﴿٩٧﴾

98. Zaprawdę, ^btym, którym aniołowie przynoszą śmierć, podczas gdy oni sami krzywdzą swoje dusze, aniołowie powiedzą: „Do czego dążyliście?” Ci odpowiedzą: „Byliśmy w kraju traktowani jako słabi”. Aniołowie powiedzą: „Czy ziemia Allacha nie była dość duża, abyście mogli do niej wyemigrować?”⁶⁵⁵ Są to ci których mieszkaniem będzie Piekło, a jest to zły los.

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْبَالِغَةَ ظَالِمِينَ لِنَفْسِهِمْ قَالُوا
فِيمَا كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
الَّذِينَ كَانُوا أَرْضَ اللَّهِ وَأَسِعَتْ فَنَهَا جُرُوفَهَا فَأُولَئِكَ
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٨﴾

^a9,19-20; 57,11. ^b16,29.

654. Werset ten mówi o dwu rodzajach wiernych: (1) tych, którzy szczerze przyjmują Islam, a później starają się stosować do jego nauk, lecz nie biorą udziału w walce o jego obronę i szerzenie Wiary. Są to wierni pasywni, „siedzący” – jak nazywa się ich w tym wersecie. (2) tych, którzy nie tylko stosują się do nauk Islamu, ale i biorą czynny udział w dziele jego szerzenia. Są to wierni aktywni – „starający się” lub *Mujahids*, jak ich się tutaj nazywa. Istnieje jednak i trzecia kategoria wiernych, którzy choć nie biorą czynnego udziału w walce u boku swoich braci, przeciwko niewiernym, to mimo to otrzymują taką samą nagrodę, jak gdyby brali udział w walce. Są oni sercem i duszą z muzułmanami, którzy są *Mujahids* zawsze, kiedy ci właśnie ruszają do walki o sprawę Bożą. Jednakże ich szczególne okoliczności życia – choroba, bieda, itp. – nie pozwalają im na dołączenie się do wypraw obojętnie.

655. Islam nie zadowala się wiarą słabą czy pasywną. Jeżeli otoczenie wiernego nie jest pokrewne Wierze, to musi się on przenieść do miejsca bardziej stosownego. A jeżeli tak nie uczyni, nie zostanie uznany za szczerzego w swej Wierze.

99. Z wyjątkiem ^atych słabych wśród mężczyzn, niewiast i dzieci, którzy nie są w stanie przyjąć żadnego planu ani znaleźć żadnej drogi ucieczki.⁶⁵⁶

إِلَّا الضَّعُفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٦٥٦﴾

100. Jeżeli o nich chodzi, być może⁶⁵⁷ Allah zmaże ich grzechy. Allah bowiem wymazuje grzechy, jest Najbardziej Miłosierny.

كَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا ﴿٦٥٧﴾

101. A kto wyemigruje ze swego kraju dla sprawy Allacha, ten znajdzie na ziemi liczne miejsca schronienia i obfitości.⁶⁵⁸ Kto zaś opuści swój dom, emigrując dla sprawy Allacha i Jego Posłańca, i zaskoczy go śmierć, ten znajdzie zapłatę u Allacha. Allah bowiem jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرْعًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْوَيْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥٨﴾

102. Kiedy będziecie podróżować po kraju, ^bnie będziecie winni, gdybyście skrócili Modlitwę, obawiając się, że ci, którzy nie wierzą, przysporzą wam mogą kłopotów.⁶⁵⁹ Zaprawdę, niewierni są waszymi jawnymi wrogami.

وَلَاذَا حُرِّمْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفْرَانَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿٦٥٩﴾

^a4,76. ^b2,240.

656. Ci wierni, którzy nie mogą zmienić miejsca swego pobytu, wyłączani są z klasy wymiecionej w poprzednim wersecie.

657. Partykuła *asā* nie wskazuje na wątpliwości ze strony Boga, lecz jest użyta w celu, aby utrzymać wiernych w stanie zawieszenia – pomiędzy nadzieją i strachem – po to, by nie rozluźnili się w Modlitwie i dobrych uczynkach. Zwrot ten ma tworzyć nadzieję bez fałszywego poczucia bezpieczeństwa czy samozadowolenia.

658. Islam nie przyjmuje żadnych wyjaśnień od wiernych, którzy pozostają w otoczeniu wrogim wobec ich wiary, o ile mogą pozwolić sobie na zmianę miejsca zamieszkania.

659. Temat Modlitwy w czasie strachu poruszany jest w Koranie w trzech oddzielnych wersecach, a mianowicie (1) w 2,240, gdzie mówi się o Modlitwach wypełnianych w okolicznościach wielkiego strachu, gdy nie jest możliwa Modlitwa normalna; (2) w obecnie komentowanym wersecie, który mówi o Modlitwach dokonywanych indywidualnie w czasie normalnego strachu; oraz (3) w następnym wersecie, gdzie mówi się o Modlitwach dokonywanych w zgromadzeniu w czasie strachu. „Skracanie Modlitwy”, o którym wspomina się w obecnym wersecie, a które odnosi się do indywidualnego wypowiedziania Modlitwy, nie oznacza tutaj pomniejszenia liczby *Rak'ats*, które od samego początku ustalono na dwie podczas podróży. Oznacza to jedynie wypowiedzianie wyznaczonych Modlitw szybko, kiedy istnieje niebezpieczeństwo ataku ze strony wroga. Liczba *Rak'ats*

103. A kiedy będziesz wśród nich i będziesz prowadzić Modlitwę dla nich, niechaj część z nich stanie obok ciebie i niechaj wezmą ze sobą swą broń. I kiedy już oddadzą poklony, niechaj staną za tobą i niech inna grupa, która się jeszcze nie modliła, podejdzie i modli się wraz z tobą.⁶⁶⁰ I także oni niechaj wezmą ze sobą swoje środki obronne i swoją broń.⁶⁶¹ Niewierni chcieliby, abyście nie zważali na waszą broń i wasze bagaże, by mogli od razu na was napaść. Nie będzie z waszej strony grzechem, jeśli z powodu niewygody spowodowanej deszczem lub z powodu waszej choroby odłożycie broń na bok. Zawsze jednak powinniście mieć się na baczności. Zaiste, Allah przygotował dla niewiernych poniżającą karę.

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقْبْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا آسْلِحَهُمْ تَقَاتًا إِذَا سَجَدُوا فَليَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَهُمْ وَالدِّينُ كَفَرُوا لَوْ تَنَفَّلُونَ عَنْ آسْلِحَتِكُمْ وَأَعْتَابِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَالْإِجْتَا حَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ إِذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ فَرَسًا أَنْ تَضَعُوا آسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٣﴾

dotyczących podróży zawsze wynosiła 2. Jednak w czasie niebezpieczeństwa, kiedy człowiek musi odmawiać swoje Modlitwy indywidualnie, nawet te dwie *Rak'ats* można przeprowadzić szybko (Kathir). Taki pogląd jest popierany przez Mujāhid, Dahhāk oraz Bukhārī (rozd. o *Salāt al-Khauf*). 'Ā'ishah powiedziała: „Pierwotnie zachęcano do dwóch *Rak'ats*, bez względu na to czy ktoś był w podróży czy w domu. Jednak później liczbę tę powiększono do czterech dla ludzi pozostających w domu, zaś dla podróżujących utrzymano liczbę poprzednią” (Bukhārī, rozdz. o *Salāt*). 'Umar powiedział: „Modlitwę w podróży mają stanowić dwie *Rak'ats*. Modlitwa dwóch *Īds* także nie uległa żadnemu skróceniu; Modlitwa piątkowa to także dwie *Rak'ats*; oto pełna liczba *Rak'ats* bez żadnych uszczupień. Powyższego dowiedzieliśmy się z ust samego Świętego Proroka” (Musnad, Nasa'ī oraz Mājah). Pewnego razu Khālid bin Sa'īd zapytał Ibn 'Umar, gdzie w Koranie jest mowa o modlitwie dla podróżnego, zalecająca Modlitwę jedynie w czasie strachu. Ibn 'Umar odpowiedział na to, że czynią to, co czyni Święty Prorok, to znaczy wypowiadają dwie *Rak'ats* z Modlitwą podczas podróży (Jarīr, v. 144; Nasa'ī, rozdz. o *Salāt*).

660. Podczas gdy poprzedni werset omawiał sprawę modlitwy dotyczącej okresu strachu w przypadku pojedynczego człowieka, werset obecnie komentowany podaje szczegóły modlitwy, gdy Wierni znajdują się w grupie i Modlitwę należy wypowiedzieć zbiorowo. W Hadith opisuje się aż jedenastcie różnych form tej Modlitwy przy różnych okazjach (Muhīt).

661. Werset ten dokonuje rozróżnienia pomiędzy *Asliha* (broń) oraz *Hidhr* (ostrożność). Podczas gdy broń można odłożyć w chwilach względnego bezpieczeństwa, o ostrożności nie wolno zapominać nigdy. Patrz także 4,72.

104. A po skończeniu Modlitwy, ^apamiętajcie o Allachu, stojąc, siedząc i kładąc się na boku.⁶⁶² ^bKiedy zaś będziecie wolni od niebezpieczeństwa, wtedy dopełniajcie Modlitwy w nakazanej formie. Zaprawdę, wiernych zachęca się do wypełniania Modlitwy w wyznaczonych godzinach.

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيهَا وَقُورًا وَعَلَىٰ
جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ
الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ﴿٦٢﴾

105. ^cI nie zaniedbujcie się w poszukiwaniu tych ludzi. Jeśli wy cierpicie, oni cierpią tak samo jak wy. Wy jednak macie nadzieję na to od Allacha, na co oni nadziei nie mają. Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْمِنُونَ
فَأَنَّهُمْ يَأْمِنُونَ كَمَا تَأْمِنُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا
لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٣﴾

106. Z całą pewnością zesłaliśmy ci Księgę zawierającą prawdę, ^dbyś mógł rozstrzygać pomiędzy ludźmi za pomocą tego, czego nauczył cię Allah. I nie bądź obrońcą niewiernych.⁶⁶³

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
بِمَا أَرَادَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْكَافِرِينَ حَصِيماً ﴿٦٤﴾

107. I proś o przebaczenie⁶⁶⁴ od Allacha. Zaiste, Allah jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

108. Nie wstawiaj się za tymi, którzy są nieszczerzy wobec samych siebie.⁶⁶⁵ Zaiste, Allah nie miłuje tego, kto jest wiarołomny i kto jest wielkim grzesznikiem.

وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ﴿٦٦﴾

^a3.192. ^b2.240. ^c3.147. ^d5.49.

662. Ponieważ w czasie trwania walki Modlitwy formalne wypowiedane są w pośpiechu lub wypełniane w formie *Rak'ats*, muzułmanów zachęca się w obecnym wersecie, aby w celu nadrobienia takiego uchybienia pamiętali o Bogu i modlili się do Niego w sposób nieformalny po zakończeniu modlitwy formalnej. Powyższe ma zrekompensować skrócenie Modlitwy.

663. Powyższe dotyczy każdego muzułmanina.

664. *Istighfār* stanowi podstawę wszelkiego postępu duchowego. Nie oznacza ono zwykłego słownego błagania o przebaczenie ale rozszerza się na takie akty, które prowadzą do odkupienia czyichś grzechów i ułomności.

665. Słowo *Anfusahum* może też oznaczać „ich bracia” (2.85, 86; 4.67). Kierowane jest ogólnie do wszystkich, jak powyżej.

109. Oni próbują ukryć swoje zamiary przed ludźmi, lecz nie są w stanie ich ukryć przed Allahem. ^aOn jest wszak obecny wśród nich, kiedy knują w nocy w sprawach, których On nie aprobuje. Allah ogarnia wszystko to, co czynią.

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ
وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرَوْنَ مِنَ الْقَوْلِ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاطًّا ۝١٠٩

110. Zważcie! To wyście⁶⁶⁶ są tymi, którzy błagali za nich w życiu obecnym. Któż jednak wstawi się za nich w Dniu Zmartwychwstania lub kto będzie ich opiekunem?

هَآأَنْتُمْ هُوَآءِ ۖ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا ۝١١٠

111. Kto czyni zło lub szkodzi swojej duszy, a potem ^bpoprosi Allacha o przebaczenie, stwierdzi, że Allah jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝١١١

112. ^cKto zaś popełnia grzech, popełnia go jedynie przeciwko swej własnej duszy. A Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝١١٢

113. Kto popełnia błąd lub grzech⁶⁶⁷, a potem ^dobwinia nim człowieka niewinnego, ten z pewnością dźwiga brzemień kalumni i wyraźnego grzechu.

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝١١٣

^a4,82. ^b4,65. ^c2,287; 99,9. ^d24,2, 24; 33,59.

666. Słowo *Antum* (wy) wskazuje, że w poprzednich wersetach słowa były kierowane nie tylko do Świętego Proroka, ale do muzułmanów w ogóle. Nie można było oczekiwać, aby Święty Prorok wstawiał się za ludźmi nieuczynymi. Koran zwraca się do niego, ponieważ to on właśnie otrzymał objawienie i przykazanie Boże dotyczące wiernych.

667. Różnica pomiędzy *Khatt'ah* (błąd) oraz *Ithm* (grzech), które wymienia się w tym wersecie obok siebie, polega na tym, że błąd może być popełniony zarówno świadomie, jak i przypadkowo i ogranicza się często do samego sprawcy, zaś grzech jest w swej naturze intencjonalny, a jego wyniki mogą rozszerzyć się także na innych ludzi. Ponadto, grzech może oznaczać zaniedbanie obowiązków wobec Boga i człowieka i dlatego jest czymś poważniejszym i bardziej zasługującym na karę niż błąd. Patrz także 2,82 oraz 2,174. Popełnienie błędu lub grzechu czyni ten fakt podwójnie haniebnym, jeśli osoba dopuszczająca się go stara się przenieść swoją winę na osobę niewinną. Oto dlaczego taka próba określona została nie jako *Buhtān* (oszczerstwo), lecz jako *Ithm Mubīn* (otwarty, jawny grzech).

114. I gdyby nie miłosierdzie⁶⁶⁸ Allacha dla ciebie i Jego litości, ^a pewna ich grupa chciałaby doprowadzić cię do ruiny.⁶⁶⁹ Oni jednak rujnują wyłącznie samych siebie i w ogóle nie są w stanie zaszkodzić ci. Allah zesłał ci Księgę i mądrość oraz ^bnauczył cię tego, czegoś nie znał. Wielkie jest miłosierdzie Allacha dla ciebie.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهتَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ أَن يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيْءٍ وَأَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿٦٨﴾

115. Nie ma niczego dobrego w wielu z ich zebrań⁶⁷⁰ z wyjątkiem zgromadzeń tych ludzi, którzy zachęcają do dobroczynności, dobroci lub ^cczynienia pokoju wśród ludzi. Tego, który tak czyni, starając się przypodobać Allahowi, obdarzymy wkrótce wspianą nagrodą.

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٩﴾

116. Kto zaś przeciwstawiać się będzie Posłańcowi po tym, jak otrzyma przewodnictwo, i ^dpójdzie drogą inną niż droga wiernych, temu pozwolimy iść wybraną przezeń drogą i wrzucimy go do Piekła, a jest to zły los.

وَمَنْ يُنَاقِ الرُّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ أَجَٰهِنَهُمْ وَسَاءَٰتُ مَصِيرًا ﴿٧٠﴾

^a17,74. ^b42,52; 96,6. ^c2,225. ^d7,4.

668. Słowa *Fadl* (taska) i *Rahmah* (litość), choć w swoich znaczeniach ogólne, oznaczają czasami „dobra doczesne” oraz „błogosławieństwa duchowe” (2,65). W ten sposób werset ten może oznaczać, że Święty Prorok cieszył się wsparciem Bożym w sprawach zarówno doczesnych, jak i duchowych.

669. Hipokryci uciekali się do różnych sposobów, aby napelnić Świętego Proroka smutkiem. Starali się tak nim kierować, aby w najważniejszych sprawach wydawał błędne decyzje. Ich starania zawsze jednak okazywały się nieskuteczne, ponieważ Świętym Prorokiem niezmiennie kierował sam Bóg – sam Bóg wskazywał mu drogę w sprawach dotyczących i mających wpływ na przyszłość Islamu.

670. *Najwā* oznacza potajemną rozmowę między dwiema lub więcej osobami lub zdradzanie tajemnicy innemu człowiekowi, lub też organizowanie potajemnych spotkań. Słowo to nie ogranicza się do potajemnych spotkań, lecz ma zastosowanie także wobec wszelkiego rodzaju spotkań, czy to potajemnych czy nie, w których zaproszeni ludzie omawiają ważne sprawy (Lisān ar-Ruh).

117. ^aAllach nie wybacza przypisywania Mu czegokolwiek jako partnera, ale przebacza niedoskonałość tym, którym tylko zechce. ^bKto zaś przypisuje Allahowi cokolwiek, ten zaiste bardzo zboczył z drogi.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٤٩﴾

118. Poza Nim błagają jedynie o przedmioty bez życia⁶⁷¹, a błagają wyłącznie Szatana, Zbuntowanego.

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْسَانًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سِطْرًا لَكُمْ ﴿٥٠﴾

119. którego Allach wyklął. Powiedział on: „Z pewnością odbiorę Ci określoną część sług”.

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخْدَنَنْ مِنْ عِبَادِكُمْ تَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿٥١﴾

120. „I z pewnością sprowadzę ich z właściwej drogi, i z pewnością wzbudzę w nich próżne pragnienia, i z pewnością podburzę ich, a będą obcinać uszy⁶⁷² bydłu. Zapewne podburzę ich, a zmienia⁶⁷³ to, co stworzył Allach”. Kto weźmie Szatana za przyjaciela, ten z pewnością poniesie wyraźną stratę.

وَلَا ضِلَّاهُمْ وَلَا مِينَهُمْ وَلَا مَرْنَهُمْ فَلْيُبْتَئِكُنْ أَدَانِ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرْنَهُمْ فَلْيَغْلِبَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَبِئْسَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿٥٢﴾

121. ^dOn daje im fałszywe obietnice i pobudza w nich próżne pragnienia. Szatan obiecuje tylko rzeczy próżne.

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٥٣﴾

122. Dla takich mieszkaniem będzie Piekło i ^enie znajdą z niego drogi ucieczki.

أُولَئِكَ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَخْرِجًا ﴿٥٤﴾

^a4,49. ^b4,137. ^c14,23; 17,65. ^d14,23; 17,75. ^e14,22.

671. Słowo *Ināth* oznacza wszelkie fałszywe bóstwa, czy to żywe, czy martwe. Słowo to zostało użyte w celu wskazania niezwykłej słabości i beznadziejności fałszywych bóstw.

672. Na znak swojego oddania dla fałszywych bóstw, Arabowie mieli zwyczaj obcinać uszy poświęcanym zwierzętom, by w ten sposób wyróżniać je wśród innych. W niektórych krajach nawet i dzisiaj można spotkać się z tą bezsensowną praktyką.

673. „Zmiany stworzenia Allacha” dokonuje się poprzez (1) czynienie bóstw ze stworzenia Bożego; (2) poprzez dokonywanie zmian w religii i jej niszczenie; (3) poprzez deformowanie lub zniekształcanie ciała nowo narodzonego dziecka; oraz (4) poprzez zwracanie się ku złym praktykom lub wykorzystywanie źle tego, co Allach stworzył do dobrego wykorzystywania.

123. Lecz jeśli chodzi o ^atych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, tych dopuścimy do Ogrodów, poniżej których przepływają strumienie, i w nich zamieszkają na wieki. Jest to niezawodna obietnica Allacha. Bo któż może być bardziej prawdziwym niż Allah w swoim słowie?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿٤٠﴾

124. Nie stanie się zgodnie z waszymi pragnieniami ani z pragnieniami Ludu Księgi. Kto dopuszcza się zła, temu zostanie ono odpłacone. ^bTen nie znajdzie sobie żadnego przyjaciela ani pomocnika poza Allahem.

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ نَعَلَ
سُوءًا يُجْزَى بِهِ وَلَا يُجِدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا ﴿٤١﴾

125. Lecz ^ckto spełnia dobre uczynki, mężczyzna czy niewiasta, ⁶⁷⁴ i jest wierzący, ten wejdzie do nieba i nie zostanie skrzywdzony nawet tak mały, jak mała jest wklęsłość w pestce daktyla.

وَمَنْ يَعْمَلِ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ
نَقِيرًا ﴿٤٢﴾

126. Bo któż jest lepszy w wierze niż ^dten, kto całkowicie poddaje się Allahowi, czyni dobro i wyznaje religię Abrahama, człowiek prawy? Allah wszak wziął sobie Abrahama za szczególnego przyjaciela. ⁶⁷⁵

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ
مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ وَهَلَّ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ حَبِيبًا ﴿٤٣﴾

127. ^eA do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach, jak i to, co jest na ziemi. ^fAllach ogarnia wszystkie rzeczy.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
عَلِيمًا غَنِيًّا ﴿٤٤﴾

^aPatrz 2,26. ^b4,46; 33,18, 66. ^c40,41. ^d2,132. ^e2,285; 4,132; 10,56; 16,53; 24,65. ^f41,55; 85,21.

674. Werszet ten umieszcza mężczyzn i kobiety na tym samym poziomie, jeśli chodzi o ich uczynki i nagrody. Jedni i drudzy mają równe prawo do dobrej odpłaty za ich dobre dzieła.

675. Werszet ten prezentuje esencję Islamu, która polega na całkowitym poddaniu się woli Bożej i całkowite poświęcenie własnych umiejętności i sił służbie dla Boga. Przedstawia on Abrahama jako prawdziwy model do naśladowania przez wszystkich muzułmanów.

128. Oni oczekują od ciebie decyzji⁶⁷⁶ Prawa dotyczącego małżeństwa z więcej niż jedną niewiastą. Powiedz: Allah przekazuje wam swą decyzję w tej sprawie. ^aTo zaś, co recytowane jest wam w innym miejscu Księgi⁶⁷⁷, dotyczy dziewcząt-sierot, którym nie dajecie tego, co jest dla nich nakazane, i pragniecie je poślubić, jak i dotyczy to słabych spośród dzieci.^{677A} Pan zachęca was, byście sprawiedliwie obchodzili się z sierotami. A jeśli czynicie cokolwiek dobrego, zaprawdę, Allah dobrze o tym wie.

129. ^bJeżeli niewiasta obawia się niewłaściwego traktowania lub nieczułości ze strony jej męża, nie będzie dla nich grzechem⁶⁷⁸, jeśli się z sobą należącej pojedną. Pojednanie bowiem jest najlepsze. Ludzie zaś skłaniają się ku pożądliwości.⁶⁷⁹ Jeżeli czynicie dobro i jesteście sprawiedliwi, zaprawdę, Allah jest Świadom tego, co czynicie.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُنْتَلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتِمَى النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُولَدْنَ لَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْعَبُونَ أَن تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَن تَقُومُوا لِلنِّسَاءِ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿٦٧٦﴾

وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصَلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنفُسُ الشُّحَّ وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٦٧٧﴾

^a4,4. ^b4,35.

676. O „decyzji” tej mówi się w trzech następnych wersetych.

677. W słowach „to, co przekazywane wam jest w tej Księdze” nawiązuje się do 4 wersetu tej sury. Muzułmanie nie mogli poślubić tych sierot, których praw nie byli w stanie stosownie zabezpieczyć. Umar – drugi Kalif – nie pozwalał, aby strażnicy czy opiekunowie bogatych i pięknych sierot poślubiali je i nalegał na to, aby znajdować im lepszych mężów. Werset ten oznacza, że w Koranie przedstawione już zostały pewne zasady dotyczące kobiet i że inne zasady omówione będą dalej.

677A. *Walad*, które jest liczbą pojedynczą od *Wildān*, używane bywa zarówno w odniesieniu do chłopca, jak i do dziewczyny, lecz tutaj *Wildān* oznacza dziewczęta, o małżeństwach których wspomina się tutaj.

678. Słowa „nie będzie dla nich grzechem, jeśli się z sobą pojedną” stanowią szczególną wypowiedź koraniczną, oznaczającą zarówno wyniesienie, jak i napomnienie. Można je interpretować następująco: „Czy spierające się strony uważają, że byłoby grzechem, gdyby się z sobą pojednały? Takie postępowanie nie jest grzechem. Przeciwnie, to rzecz zalecana.”

679. Słowa te prezentują prawdziwy powód poróżnienia między mężem i żoną. Są nimi sknerstwo ze strony męża oraz chciwość ze strony żony.

130. ^aNie jesteście w stanie utrzymać doskonałej równowagi⁶⁸⁰ między żonami, bez względu na to, jak bardzo tego pragniecie. Nie składajcie się jednak całkowicie ku jednej, ^btak by pozostawiać inne jak rzecz porzuconą. A kiedy się pojednacie i będziecie postępować sprawiedliwie, zaprawdę Allah jest Najbardziejie Miłosierny i Litościwy.

131. A jeżeli się rozdzielią, Allah uczyni oboje niezależnymi⁶⁸¹ ze swej szczodrości, bo Allah jest Hojny, Mądry.

132. ^cDo Allacha należy wszystko to, co znajduje się w niebiosach, jak i wszystko to, co na ziemi. ^dZ pewnością nakazaliśmy tym, którym została dana Księga przed wami, jak i nakazaliśmy wam samym, byście bali się Allacha. Jeżeli jednak nie uwierzycie, to pamiętajcie, że do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach, oraz to, co jest na ziemi. Allah zaś jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

133. ^eDo Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach, i wszystko to, co jest na ziemi. Allah wystarczy jako Opiekun.

134. Jeżeli zechce, On może was zabrać – o ludu – i przyprowadzić innych na wasze miejsce. Allah ma dość potęgi, by tego dokonać.

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَبْلُغُوا إِلَىٰ السَّبِيلِ فَتَدْرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ
تُضِلُّوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٨٠﴾

وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ وَكَانَ اللَّهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٦٨١﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ
وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ عَزِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٨٢﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
وَكَيْلًا ﴿٦٨٣﴾

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿٦٨٤﴾

^a4,4. ^b2,232. ^cPatrz 4,127. ^d42,14. ^ePatrz 4,127.

680. Z powodów natury ludzkiej nie jest możliwym, aby mąż mógł zachować doskonałą równowagę między swymi żonami we wszelkich aspektach. Na przykład biorąc miłość, która jest sprawą serca i nad którą człowiek nie potrafi panować, nie można oczekiwać, aby mąż tak samo miłował wszystkie swoje żony. Może on jednak równo je traktować w innych aspektach i tak musi czynić. Tak zatem równe traktowanie żon dotyczy tylko tych spraw, nad którymi mąż sprawuje kontrolę. Taką jest interpretacja Świętego Proroka.

681. Jeżeli jednak pomimo wszelkich wysiłków ze strony męża i żony do życia w przyjaźni nastąpi separacja, Bóg obiecuje dać obu stronom partnerów bardziej im odpowiadających. Jednak według Islamu rozwód jest „spośród wszelkich rzeczy dozwolonych tym, co jest najbardziej zniechęcające w oczach Boga” (Dawud, rozdz. o *Talāq*).

135. ^aKto pragnie nagrody tego świata, niechaj się dowie, że u Allacha jest nagroda tego świata, jak i Życia Przyszłego. Allah bowiem jest Wszystkosłyszący, Wszystkowiedzący.

136. O wy, którzy wierzycie! ^bBądźcie dokładni w przestrzeganiu sprawiedliwości i bądźcie świadkami dla Allacha, nawet gdyby było to wbrew wam samym⁶⁸² lub przeciwko waszym rodzicom lub krewnym. Bez względu na to czy człowiek, przeciwko któremu daje się świadectwo, jest bogaty czy biedny, Allah bardziej zważa na nich obu niżli ty. Dlatego nie gońcie za swymi niskimi pobudkami, abyście mogli postępować sprawiedliwie.^{682A} Lecz jeśli będziecie ukrywać lub unikać prawdy, wtedy wiedźcie, że Allah jest Świadom tego, co czynicie.

137. O wy, którzy wierzycie!⁶⁸³ Wierzcie w Allacha i Jego Posłańca, jak i w Księgę, którą temu Posłańcowi objawił oraz w ^cKsięgę, którą objawił przedtem. ^dKto nie wierzy w Allacha i Jego aniołów, w Jego Księgi i Jego Posłańców, i Dzień Ostatni, ^eten z pewnością bardzo zбочzył z drogi.

138. ^fTym, którzy wierzą, a potem przestają wierzyć, potem znów wierzą, a potem znów przestają wierzyć i powiększają swą niewiarę⁶⁸⁴, Allah nigdy nie przebaczy ani nie poprowadzi ich ku właściwej drodze.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ
لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ؕ إِنْ
يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا
الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدُوا ۗ وَإِنْ تَلَاَوْا تَعْرَضُوا ۖ إِنْ لَمْ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي
نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلُ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ
آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ كَفَرُوا
لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيُهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٨﴾

^a2.201, 202; 42.21. ^b5.9. ^c2.5, 137; 4.163; 5.60. ^d4.151. ^e4.117. ^f3.91; 63.4.

682. Zwrot „przeciwko samym sobie” może też oznaczać „przeciwko waszemu ludowi i rodzinie”. Słowa „rodzice i krewni” zostały dodane dla podkreślenia siły tego nakazu.

682A. Słowa te oznaczają też „żebyście nie zбочyli”.

683. O wy, którzy twierdzicie, że jesteście wiernymi, okażcie poprzez swoje uczynki i działanie, że wasza wiara jest czysta i dobrze ugruntowana.

684. Werset ten przypadkowo odrzuca bezpodstawne twierdzenie, jakoby odstępstwo w Islamie było karane śmiercią.

139. ^aPrzekaż hipokrytom nowinę, że czeka ich bolesna kara.

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٩﴾

140. ^bTym, którzy za przyjaciół biorą sobie niewiernych raczej niżli wiernych. Czyż oczekują honorów z ich rąk? Zaprawdę, ^cwszelki honor należy do Allacha.

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتِغَاءَ عِنْدَهُمْ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ حَيْثُ مَا ۖ ﴿١٤٠﴾

141. On zaś objawił wam już w Księdze⁶⁸⁵, że kiedy słuchacie jak zaprzecza się Znakom od Boga i sztydzi się z nich, nie siadajcie z tymi, którzy pozwalają sobie na takie słowa aż do czasu, ^dkiedy zajmą się jakąś inną rozmową. W takim bowiem przypadku byłibyście podobni do nich.⁶⁸⁶ Zaprawdę, Allach zbierze hipokrytów i niewiernych w Piekło, wszystkich razem;

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ
اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَعْدُوا وَمَعَهُمْ
حِكْمَةٌ يُخَوِّصُ فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۗ إِنَّكُمْ إِذًا لَانْتَلَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
حَيْثُ مَا ۖ ﴿١٤١﴾

142. ^eTych, którzy czekają na wasz upadek. Kiedy wy zwyciężacie dzięki Allahowi, oni powiadają: „Czyż nie byliśmy z wami?” A jeśli mają w nim udział niewierni, ci powiadają do nich: „Czy przy poprzedniej okazji nie skorzystaliśmy więcej niż wy i nie uchroniliśmy was przed wierzącymi?” Allach rozsądzi was w Dniu Zmartwychwstania. Allach nie da niewiernym możliwości zwycięstwa nad wiernymi.

الَّذِينَ يَرْتَابُونَ بِكُمْ إِنْ كَانُوا لَكُمْ فَتْحًا مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ۗ وَإِنْ كَانُوا لِلْكَافِرِينَ نَصِيبًا
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَسْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالُوا يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

^a9,3. ^b3,29, 119; 4,145. ^c10,66; 35,11. ^d6,69. ^e9,98; 57,15.

685. W słowach „objawił wam już w Księdze” nawiązuje się do 6,69, który objawiony został w Mekce przed komentowanym werseciem. Mimo to 6,69 umieszczony został po obecnym wersecie w istniejącym układzie Koranu, co wykazuje, że obecny układ Koranu nie jest identyczny z kolejnością objawiania jego części.

686. W nakazie omawianym w poprzednim wersecie najważniejsza zasada jest trojaka: (1) podkreślać powagę i znaczenie spraw religijnych; (2) chronić wiernych przed demoralizującym wpływem towarzystwa ludzi niewiernych oraz (3) wpajać i szerzyć uczucia pobożnej zazdrości wobec religii w sercach muzułmanów.

143. ^aHipokryci starają się zwieść Allacha, lecz On ukarze ich za ich oszustwa.⁶⁸⁷ A kiedy stają do Modlitwy, ^bstoją leniwie i pragną być widziani przez ludzi, o Allachu zaś myślał niewiele.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٨٧﴾

144. wahając się pomiędzy tym i tamtym⁶⁸⁸, nie należąc ani do tych, ani do tamtych. Dla tego, komu Allah wyznaczy zgubę, nie znajdziesz sposobu ucieczki.

مُدْبِدِينَ بَيْنَ يَدَيْكَ إِلَى هَؤُلَاءِ وَإِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٦٨٨﴾

145. O wy, którzy wierzycie! ^cNie bierzcie sobie za przyjaciół niewiernych przed wiernymi. Czyż chcecie dać Allahowi wyraźny dowód przeciwko wam samym?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿٦٨٩﴾

146. Hipokryci z pewnością znajdują się w największej głębi ^dOgnia. I nie znajdziesz dla nich pomocnika.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿٦٩٠﴾

147. ^eZ wyjątkiem tych, którzy okażą skruchę, poprawią swe postępowanie, ^fmocno przylgną do Allacha i będą szczerzy w swej Jemu posłusznosci – ci są wśród wiernych. Allah wkrótce obdarzy wiernych wielką nagrodą.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٩١﴾

^a2,10. ^b9,54. ^c3,29. 119: 4,140. ^dPatrz 2,161. ^e3,102.

687. W rzeczywistości hipokryci nie chcą oszukać Boga, lecz Świętego Proroka, ponieważ on jest posłańcem Boga i wszelkie spiski knute przeciwko niemu mają na celu zaszkodzić sprawie Bożej. Dlatego sam Bóg ukarze ich za ich oszukańczą działalność. Patrz także 2,16.

688. Zwrot ten oznacza „pomiędzy wiarą i niewiarą” lub „między wiernymi i niewiernymi”.

689. Zdecydowane potępienie hipokrytów przez Koran jest obaleniem oskarżenia, jakoby Islam nawoływał swoich wyznawców do szerzenia Islamu mieczem. Jeśli zmuszać człowieka do przyjęcia Islamu siłą, nigdy nie stanie się on prawdziwym i szczerym wiernym.

148. Dlaczego Allah miałby was karać, jeśliście wdzięczni i jeśli wierzycie? ^aAllach docenia⁶⁹⁰, jest Wszzechwiedzący.

CZEŚĆ VI

149. Allah nie lubi nieprzyzwoitej mowy wśród innych⁶⁹¹, chyba że ze strony tego, kogo się krzywdzi. Zaprawdę, Allah jest Wszystkosłyszący, Wszzechwiedzący.

150. Bez względu na to czy obwieszczać publicznie jakiś dobry uczynek czy zachowujecie go w tajemnicy lub przebaczać zło, Allah z pewnością zmazuje grzechy, jest Wszepochężny.

151. Zaiste, ^bci, którzy nie wierzą w Allacha i Jego Posłańców oraz starają się poróżnić Allacha i Jego Posłańców, jak i powiadają: „Wierzymy w jednych, lecz nie wierzymy w innych” oraz starają się wbijać klinem,⁶⁹²

152. ci są, zaiste, niewiernymi. A dla niewiernych właśnie przygotowaliśmy poniżającą karę.

153. ^cTym zaś, którzy wierzą w Allacha i wszystkich Jego Posłańców i nie dokonują rozróżnień pomiędzy nimi, im wkrótce Pan da ich nagrodę. Allah jest bowiem Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِذُنُوبِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ تَوَكَّلًا عَلِيمًا ﴿٦٠﴾

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوِّ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿٦١﴾

إِنْ تَبَدَّ وَآخِرًا أَوْ تُخْفَوُوهُ أَوْ نَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا ﴿٦٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿٦٣﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ حَقًّا ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٦٤﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

^a2,159. ^b4,137. ^c2,137; 2, 286; 3,85.

690. *Shukr* ze strony Boga stanowi przebaczenie człowiekowi, jego potępienie lub traktowanie go z zadowoleniem, dobrą wolą i łaską, a przez to rekompensowanie i nagradzanie go (Lane).

691. Islam nie pozwala muzułmanom na oczernianie innych publicznie, ale ten, o którym się błędnie ktoś wypowiada, może wolać głośno o takim skierowanym przeciwko niemu przestępstwie, aby przywołać innych na pomoc. Człowiek taki może też dociekać swych praw na drodze sądowej, nie powinien jednak obnosić się z tą swoją sprawą.

692. Werset ten oznacza, że oni przyjmują Boga, a odrzucają Jego Proroków; lub akceptują niektórych Proroków, innych zaś odrzucają; lub akceptują niektóre twierdzenia Proroka, odrzucając inne. Prawdziwa wiara polega na całkowitym podporządkowaniu się Bogu i Jego Posłańcom wraz ze wszystkimi ich twierdzeniami. Nie jest dozwolony żaden kompromis.

154. Lud Księgi prosi cię, abyś przyniósł mu Księgę z Nieba. ^aOni prosili Mojżesza o coś jeszcze większego. Mówili: ^b„Pokaż nam Allacha otwarcie”. ⁶⁹³ Z tego powodu spadła na nich niszcząca kara – z powodu ich grzechu. Wtedy ^cwzięli sobie cielca za obiekt czci, po tym jak otrzymali wyraźne Znaki, lecz My wybaczyliśmy im nawet to. I daliśmy Mojżeszowi zdecydowany autorytet.

155. ^dWysoko ponad nimi wzniesiliśmy Górę, zawierając z nimi przymierze, i powiedzieliśmy im: ^e„Wejdźcie przez bramę w uległości” i dodaliśmy: ^f„Nie grzeszcie w kwestii Szabatu”. ⁶⁹⁴ I zawarliśmy z nimi stanowcze przymierze.

156. Tak zatem z powodu złamania przez nich przymierza, przez ^gich zaprzeczanie Znakom Allacha, przez ^hpodejmowanie prób niesprawiedliwego zabijania Proroków, jak i mawianie: „Nasze serca okrywają zasłony” – nie, to ⁱAllach zapieczętował ⁶⁹⁵ je z powodu ich niewiary, więc wierzą tylko trochę.

157. I z powodu ich niewiary i przez wypowiedzianie przeciwko Marii strasznych kalumni ⁶⁹⁶.

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ يُظْلِمُهُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَخَفُونَا عَن ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿٦٩٣﴾

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بَيْنَاتِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيثَاقًا عَظِيمًا ﴿٦٩٤﴾

فِيمَا نَقَضْتُمْ مِّيثَاقَهُمْ وَكَفَرْتُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتَلْتَهُمُ الْآيَاتِيسَاءَ بِغَيْرِ حَتَّىٰ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكْفَرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٩٥﴾

وَبِكْفَرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ﴿٦٩٦﴾

^a2,109. ^b2,56. ^c2,52, 93; 7,149, 153. ^d2,64, 94. ^e2,59; 7,162.

^f2,66; 4,48; 7,164; 16,125. ^g5,14. ^h3,182. ⁱ2,89. ^j2,89; 16,109; 83,15.

693. Patrz 96.

694. Patrz 4,48.

695. Patrz 27.

696. Żydzi oskarżali Marię o cudzołóstwo („Jewish Life of Jesus”. Panther). Fakt, iż Żydzi wypowiedzieli „oszczerstwo dotyczące Marii, stanowi jasny dowód narodzin Jezusa bez udziału ojca. Bowiem jeśliby Jezus miał ojca, jakimże oszczerstwem byłoby to, co powiedzieli o Marii Żydzi? Wyśmiewanie jej z powodu twierdzeń samego Jezusa nie mogło być nazwane oszczerstwem. W innym miejscu Koran odrzuca to oskarżenie mówiąc, że matka Jezusa była kobietą sprawiedliwą (3,43; 5,76).

158. I z powodu tego, że powiadali: „Zabiliśmy Mesjasza, Jezusa, syna Marii, Pościańca od Allacha”, podczas gdy nie zabili go, ani nie spowodowali jego śmierci na krzyżu⁶⁹⁷, on bowiem tak tylko wyglądał⁶⁹⁸ jak ktoś ukrzyżowany; ci, którzy mają w tym względzie różne zdania, są z pewnością w stanie zwątpienia co do tego: ^anie posiadają o tym pewnej wiedzy, lecz tylko słuchają domysłów, a nie zdobyli w tej sprawie pewności.⁶⁹⁹

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ
لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ
يَقِينًا ﴿١٥٨﴾

^a10,37; 53,29.

697. *Mā Salabū-hu* oznacza „nie spowodowali jego śmierci na krzyżu”. *Salab* oznacza dobrze znany sposób zabijania. Powiada się *Salaba al-Lissa*, to znaczy, zabił złodzieja na krzyżu. Werset ten nie zaprzecza faktowi, jakoby Jezus był przybity do krzyża gwoździami. Zaprzecza on jedynie temu, jakoby Jezus umarł na krzyżu.

698. Słowa *Shubbiha La-hum* oznaczają „Jezus wydawał się Żydom kimś ukrzyżowanym; lub sprawa śmierci Jezusa nie była dla nich jasna, lub była problematyczna. *Shubbiha 'Alaihi al-Amr* oznacza, że sprawa się zawikłała, stała się niejasna i problematyczna dla niego (Lane).

699. Zwrot *Mā Qatalū-hu Yaqīnan* oznacza (1) nie zabili go na pewno; (2) nie zamienili swego (przypuszczenia) na pewność, to znaczy, że ich wiedza o śmierci Jezusa nie była pewna na tyle, by nie pozostawiać wątpliwości w ich umysłach, iż rzeczywiście go zabili. W tym przypadku zaimek *hu* w *Qatalū-hu* odnosiłby się do rzeczownika *Zann* (przypuszczenie). Arabowie powiadają *Qatala al-Shai'a Khubran*, to znaczy, nabył pełną i pewną wiedzę o rzeczy, tak że pozbył się wszelkich o tym wątpliwości (Lane, Lisán oraz Mufradāt). Że Jezus nie umarł na krzyżu, ale umarł śmiercią naturalną, jasno wynika z Koranu. Poniższe fakty, o których opowiada sama Ewangelia, dostarczają silnego wsparcia dla wersji Koranu.

1. Będąc prorokiem Bożym, Jezus nie mógł umrzeć na krzyżu, ponieważ według Biblii „wiszący jest przeklęty” (Pwt 21,23).

2. Modlił się w agonii do Boga słowami: „zabierz ten kielich (śmierci na krzyżu) ode Mnie!” (Mk 14,36; Mt 26,29; Łk 22,42), a jego modlitwa została wysłuchana (Hbr 5,7). 3. Przepowiedział, że tak jak Jonasz, który żywy dostał się do wnętrza wielkiej ryby i żywy z niej się wy dostał (Mt 12,40), i on sam przez trzy dni przebywać będzie w grobie i wyjdzie z niego żywy. 4. Przepowiedział on także, że uda się na poszukiwanie Dziesięciu Zaginionych Plemion Izraela (J 10,16). Nawet Żydzi w czasach Jezusa wierzyli, że Dziesięć Zagubionych Plemion Izraela żyje gdzieś wśród innych narodów (J 7, 34-35). 5. Jezus wisiał na krzyżu jedynie przez około trzy godziny (J 19,14), a będąc człowiekiem normalnej budowy fizycznej, nie mógł umrzeć w tak krótkim czasie. 6. Zaraz po zdjęciu go z krzyża przebito mu włócznią bok i wypłynęła krew i woda – pewne oznaki życia (J 19, 34). 7. Sami Żydzi nie byli pewni śmierci Jezusa, ponieważ prosili Pilata, aby przy grobie Jezusa ustawił strażę. „zeby przypadkiem nie przyszli Jego uczniowie, nie wykradli Go i nie powiedzieli ludowi: «Powstał z martwych»” (Mt 27,64). 8. W całej Ewangelii nie ma żadnego zdania, prezentującego świadka naocznego śmierci Jezusa na krzyżu, ani faktu, że był on martwy w chwili składania go do grobu. Co więcej, podczas ukrzyżowania nie był obecny żaden jego uczeń – wszyscy uciekli, kiedy Jezusa zabrano na Kalwarię. Wydaje się, że było tak, iż prawdopodobnie z powodu snu jego żony. „iż nie ma nic wspólnego z tym sprawiedliwym człowiekiem” Pilat uwierzył Jezusowi i uznał, iż jest on niewinny. Dlatego potajemnie umówił się z Józefem z Arimatei, szanowanym eseńczykiem (był nim też Jezus przed powołaniem go na proroka), że uratują mu życie. Sąd na Jezusem miał miejsce w piątek. Pilat świadomie przeciągnął sprawę, zdając sobie sprawę z faktu, że ponieważ następnego dnia jest Szabat, nie wolno będzie pozostawić potępionych na krzyżu po zachodzie słońca. Kiedy już był zmuszony potępić Jezusa, Pilat wydał swój wyrok zaledwie na trzy godziny przed zachodem słońca, wiedząc, że żaden normalnej budowy człowiek nie może umrzeć

159. ^aPrzeciwnie, Allah wyniósł go do Siebie.⁷⁰⁰ A Allah jest Potężny, Mądry.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧٠٠﴾

160. Wśród Ludu Księgi nie ma nikogo, kto zmieniłby swą wiarę co do tego przed swoją własną⁷⁰¹ śmiercią. Lecz w Dniu Zmartwychwstania ^bon (Jezus) będzie świadkiem przeciwko nim.

وَأَنَّ مَن أَهَلَ الْكِتَابَ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿٧٠١﴾

^a2,254; 3,56; 7,177; 58,12. ^b5,118.

od tak krótkiego pozostawania na krzyżu. Upewnił się on też, aby podano Jezusowi wino lub ocet zmieszany z mirrą, dzięki którym człowiek przestaje być normalnie wrażliwym na ból. Kiedy po trzech godzinach wiszenia na krzyżu zdjęto Jezusa w stanie nieprzytomności (prawdopodobnie wywołanej działaniem octu mu podanego), Pilat chętnie przystał na prośbę Józefa z Arimaethii i oddał mu ciało Jezusa. W przeciwieństwie do dwóch niegodziwców, którzy zostali ukrzyżowani wraz z Jezusem, nie miał on połamanych nóg, a Józef umieścił go w pomieszczeniu wyciosanym w skale. Nie było żadnej autopsji medycznej, żadnej próby stetoskopowej, ani żadnego dochodzenia z pomocą tych, którzy ostatni byli przy Jezusie („Mystical life of Jezus”, autorstwa H. Spencer Lewis). 9. Dla Jezusa przygotowano specjalny olejek, słynny Marham Isa (Olejek Jezusa) i pokryto nim jego rany. O Jezusa troszczyli się i pilnowali go Józef z Arimaethii oraz Nikodem, także wielce uczony i szanowany członek Bractwa Eseńczyków. 10. Po tym, jak wystarczająco zalezione zostały jego rany, Jezus opuścił grób i spotkał się z kilkoma swoimi uczniami, spożył z nimi posiłek i przeszedł cały dystans od Jeruzolimy do Galilei na piechotę (Łk 24, 50). 11. „The Crucifixion by an Eye Witness”, („Ukrzyżowanie przez naocznego świadka”), książka, którą po raz pierwszy opublikowano w roku 1873 w USA i która jest tłumaczeniem pewnej antycznej kopii facjińskiej listu napisanego w siedem lat po ukrzyżowaniu przez pewnego Brata Eseńskiego w Jeruzolimy do innego członka bractwa w Aleksandrii jest poważnym dowodem i wsparciem poglądu, że Jezus został zdjęty z krzyża żywy. Książka ta szczegółowo opowiada o wszystkich wydarzeniach prowadzących do ukrzyżowania, o samej Kalwarii oraz o wydarzeniach, które miały miejsce później. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

Wśród Żydów przeważają dwa poglądy na temat domniemanej śmierci Jezusa na krzyżu. Niektórzy utrzymują, że został on najpierw zabity, a potem jego martwe ciało zostało powieszona na krzyżu, podczas gdy inni uważają, iż umarł z powodu powieszenia go na tym krzyżu. Ten pierwszy pogląd odzwierciedlony jest w Dz 5,30, gdzie czytamy: „którego straciłście, zawieszwszy na drzewie”. Koran odrzuca oba te poglądy, powiadając „nie zabili go, ani nie spowodowali jego śmierci na krzyżu”. Koran najpierw odrzuca fakt zabicia Jezusa w jakiegokolwiek formie, a dopiero później przechodzi do zaprzeczenia konkretnego sposobu zabicia go przez powieszenie na krzyżu. Nie zaprzecza on jednak, że Jezus faktycznie został powieszony na krzyżu – zaprzecza on jedynie twierdzeniu o jego śmierci na nim.

700. Żydzi tryumfalnie twierdzili, iż zabili Jezusa na krzyżu i w ten sposób udowodnili, że jego twierdzenie o sobie jako proroka Bożym jest fałszywe. Werset ten wraz z wersem poprzednim zawiera zdecydowane odrzucenie oskarżenia i oczyszcza go z insynuowanej winy oraz mówi o jego duchowym wyniesieniu i o tym, że był on postacią szanowaną w obliczu Pana. W wersecie tym nie nawiązuje się w ogóle do jego fizycznego wniebowstąpienia. Werset ten powiada tylko, że Bóg wyniósł go do siebie, co oznacza jasno wyniesienie duchowe, jako że nie można Bogu przypisywać żadnego konkretnego miejsca pobytu.

701. Zaimek „swoją” w zwrocie „przed swoją śmiercią” zastępuje słowo „żaden”, co oznacza każdego Proroka Księgi przed jego śmiercią... Takie znaczenie popiera druga wersja słowa *Mautihī*, czyli *Mautihim* (ich śmierć), jak mówi Ubayy (Jarir, vi. 13). Żydzi wierzą, że zabili Jezusa na krzyżu, ponieważ chcą udowodnić, że nie był on prawdziwym Prorokiem. Chrześcijanie wierzą, że Jezus umarł na krzyżu i dzieje się tak dlatego, iż przyjęli doktrynę Pokuty.

161. Tak zatem z powodu występ-
ków Żydów ^aMy zabroniliśmy⁷⁰² im
rzeczy czystych, które były im dozwolone,
jak i z powodu powstrzymywania przez nich
wielu innych ludzi przed drogami Allacha.

فِي ظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ
أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنِ بَيْتِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿٦١﴾

162. I z powodu tego, że ^b czerpali
zyski, chociaż było to zabronione, jak
i z powodu tego, że ^cprzejmowali
krzywdząco bogactwo innych ludzi.
Przygotowaliśmy dla nich – dla tych,
którzy nie wierzą – bolesną karę.⁷⁰³

وَأَخَذُوا مِنَ الرِّبَا وَقَدِّفُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالِ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٦٢﴾

163. Lecz ^dci spośród nich, którzy
mocno ugruntowani są w wiedzy⁷⁰⁴,
jak i ^ewierni, wierzą w to, co zostało
tobie zesłane i co było zesłane przed
tobą, a zwłaszcza ci, którzy przestrzegają⁷⁰⁵
Modlitwy i ci, którzy płacą Zakāt i ci,
którzy wierzą w Allacha i Dzień Ostatni.
Tym z pewnością damy wspaniałą nagrodę.

لَكِنَّ الرُّسُلَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ
الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٣﴾

^a6,147. ^b2,276, 277; 3,131; 30,40. ^c9,34. ^d3,8. ^e2,5, 137; 3,200; 4,137; 5,60.

702. Werset ten nie mówi o żadnej materialnej rzeczy, która byłaby zakazana Żydom po tym, jak uprzednio przyzwolono ją, ponieważ wśród nich nie pojawił się żaden dający Prawo prorok po Mojżeszu, który zakazałby im czegokolwiek przyznanego wcześniej przez Torah. Odnosi się ten werset do duchowych łask Bożych, których Żydzi zostali pozbawieni. Chodzi też tutaj o te błogosławieństwa duchowe, które Żydzi utracili, i o których Jezus mówił w słowach: „Przybyłem, aby pozwolić wam na to, co zostało wam zakazane” (3,51), to znaczy, przybyłem, aby odnowić wśród was niektóre z błogosławieństw Bożych, których zostaliście pozbawieni z powodu waszych występ-
ków.

703. Żydom nie wolno było pożyczać pieniędzy na procent innym Żydom, ale wolno im było to czynić w stosunku do innych ludzi (Wj 22,25; Kpl 25,36-37; Pwt 23,19, 20). Oni jednak złamali prawo i zaczęli pożyczać na procent także innym Żydom (Ne 5,7). Później obiecali Nehemiaszowi porzucenie tej złej praktyki (Ne 5,12). Ale znowu złamali dane słowo i przez to, zgodnie z prorocstwem Ezechiela (Ez 18,13), jako naród ponieśli śmierć i zostali rozrzucony po całej ziemi, a ich wrogowie zaciekle ich ścigali i prześladowali.

704. Powyższe oznacza tych uczonych ludzi spośród Żydów, którzy nawrócili się na Islam. Słowo „wierni” zostało tutaj dodane, aby wskazać, że mowa tutaj tylko o tych Żydach, którzy stali się muzułmanami.

705. Zmiana samogłoskowa w *Muhimîn* jest dozwolona zgodnie z zasadami języka arabskiego. Sięga się tutaj do niej w celu wykreowania nacisku czy emfazy (Kashshâf, i. 336).

164. Zaiste, ^azesłaliśmy ci objawienie, jak zesłaliśmy objawienie Noemu i Prorokom, którzy byli po nim. Zesłaliśmy objawienie Abrahamowi, Izmaelowi, Izaakowi, Jakubowi i jego dzieciom, Jezusowi, Hiobowi, Jonaszowi, Aaronowi i Salomonowi, oraz ^bdaliśmy Dawidowi Księgę.⁷⁰⁶

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ
مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ
سُرُورًا ۗ

165. I wysłaliśmy kilku ^cPosłańców, o których już ci mówiliśmy, jak i kilku, o których ci nie wspominaliśmy⁷⁰⁷ – do Mojżesza zaś Allah przemawiał długo^{707A} –

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۗ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْوِيمًا ۗ

166. Posłańców, ^dgłosicieli dobrej nowiny oraz tych, którzy ostrzegają⁷⁰⁸, aby ludzie nie mogli mieć żadnej wymówki przeciwko Allahowi po przybyciu Posłańców.⁷⁰⁹ Allah zaś jest Potężny, Mądry.

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ ۚ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ۗ

^a2,137; 3,85; 6,85-88. ^b17,56. ^c40,79. ^d2,214; 6,49; 17,106; 18,57.

706. Wspomina się tutaj o kilku prorokach (także w następnym wersecie), aby wskazać, że misja Proroka Islamu nie była niczym nowym. Zacytowanie w tym miejscu Zabūr, Księgi Mądrości danej Dawidowi w obecnym wersecie oraz objawienia danego Mojżeszowi w wersecie następnym, ma na celu wskazanie, że Koran łączy w sobie zarówno prawo, jak i mądrość.

707. Koran wymienia z imienia zaledwie 24 Proroków, podczas gdy według pewnego powiedzenia Świętego Proroka na świecie pojawiło się aż 124 000 Proroków (Musnad, v. 266). W innym miejscu Koran powiada: „Nie ma ludu, do którego nie zostałby wysłany ten, kto niesie ostrzeżenie” (35,25).

707A. Poza tłumaczeniem podanym w tekście, zdanie to oznacza również „do Mojżesza Allah przemawiał indywidualnie i bezpośrednio”.

708. Słowa „głosiciele dobrej nowiny oraz tych, którzy ostrzegają” wskazują na dwie najważniejsze funkcje Posłańców Bożych. Są oni zwiastunami dobrej nowiny dla tych, którzy ich przyjmują, obiecując im dobrobyt na tym świecie oraz szczęście w życiu przyszłym, zaś tymi, co ostrzegają o nadchodzącym nieszczęściu i upokorzeniu dla tych, którzy ich odrzucają.

709. Bóg zsyła swoich Posłańców po to, aby ludzie w przypadku kary nie mogli powiedzieć, że nie przybył do nich nikt, kto ostrzegłby ich przed złymi uczynkami (20,135).

167. Jednakże ^aAllach daje świadectwo poprzez objawienie, które zesłał tobie, że zesłał je w pełni swej wiedzy.⁷¹⁰ Także i aniołowie dają świadectwo. Wszak Allach wystarczy jako Świadek.

168. ^bCi, którzy nie wierzą i powstrzymują innych przed drogami Allacha, z pewnością zbczyli daleko z drogi.

169. Zaiste, ^ctym, którzy nie uwierzyli i postępowali niesprawiedliwie, Allach nie przebaczy ani nie wskaże im żadnej drogi,

170. z wyjątkiem drogi Piekła, w którym zamieszkają na długi, długi okres. A ^ddla Allacha jest to całkiem łatwe.

171. O ludzkości! Rzeczywiście przybył do ciebie Poślaniec z prawdą od twojego Pana. Dlatego uwierz, bo tak będzie dla ciebie lepiej. Jeśli jednak nie uwierzysz, to do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach, jak i to, co na ziemi. Allach wszak jest Wszechwiedzący, Mądry.

172. ^eO Ludu Księgi! Nie przekraczajcie granic waszej religii i nie mówcie o Allachu niczego poza prawdą. Zaprawdę, Mesjasz – Jezus, syn Marii – był tylko Poślanicem od Allacha oraz spełnieniem Jego Słowa⁷¹¹, którego zesłał Pan Marii oraz ^blitością⁷¹² od Niego. Zatem

لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ يَعْلَمُونَ
وَالْمَلَائِكَةُ يُشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
ضَلَالًا بَعيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُخَوِّرَهُمْ
وَلَا لِيُهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ الرُّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَأَمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
رَسُولُ اللَّهِ وَكَلَّمْنَاهُ الْقَهْقَاهُ إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ قَوْلِهِ
فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۝ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثًا ۝ انْتَهَوْا

^a3,19; 11,15. ^b4,138. ^c4,138. ^d33,31; 64,8. ^e5,78. ^f58,23.

710. Bóg umieścił w Koranie wielkie skarby prawdy wiecznej i wiedzy duchowej, które niosą świadectwo temu, iż jest on Słowem Bożym. Wielorakie cechy Koranu stanowią nie dający się odrzucić dowód jego Boskiego pochodzenia dla tych, którzy nad nim rozmyślają.

711. Patrz 414.

712. *Rūh* oznacza duszę lub ducha; tchnienie, które napędza całe ciało, a po którego ujściu człowiek umiera; objawienie Boże lub Bożą inspirację; Koran; anioła; radość i szczęście; łaskę

uwierzcie w Allacha i Jego Postaciów oraz ^anie powiadajcie: „Jest ich troje”. Odstąpcie od tego, tak bowiem będzie dla was lepiej. Zaprawdę, Allah jest Jedynym Bogiem. ^bOn jest Święty, daleki od posiadania ^csyna. Do Niego należy wszystko to, co jest w niebiosach, jak i wszystko to, co jest na ziemi. A Allah wystarczy jako Opiekun.

173. Zaiste, ^dMesjasz nie gardzi tym, że jest sługą Allacha, nie czynią tego także aniołowie, którzy są blisko Niego. Kto bowiem gardzi czcią Allacha i jest dumny – takich zbierze On razem.

174. A jeśli chodzi o tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, ^eOn da im ich nagrodę w całej pełni oraz da im jeszcze więcej ze swej łaski. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy gardzą i są dumni, On ukarze ich bolesną karą. ^fPoza Allahem nie znajdą dla siebie żadnego przyjaciela ani pomocnika.

175. O wy, ludzie! Wyraźny dowód⁷¹³ rzeczywiście spłynął na was od Pana waszego i zesłaliśmy wam wyraźne ^gŚwiatło.⁷¹⁴

حَدِيثًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ مُّجْتَمِعٌ أَنْ يَكُونَ
لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى
بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٥٧﴾

٥٧
٤٥٦
٤٥٧

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا
الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيَسْتَكْبِرْ فَيَحْشُرْهُمْ إِلَيْهِ جَعَلْنَا

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا
وَأَسْتَكْبَرُوا فَيَعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٥٨﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ
أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿٥٩﴾

^a5,74. ^b2,117; 10,69. ^c17,112; 18,5; 112,4,5.

^d5,117, 118. ^e3,58; 16,97; 39,11. ^f4,46; 33,18, 66. ^g7,158; 64,9.

(Lane). Spośród powyższych różnorodnych znaczeń słowa *Rūh* oraz *Kalimah* jasnym staje się, że Jezusowi nie był przypisany żaden szczególny status duchowy. Tych i podobnych określeń używa się w Koranie w odniesieniu do innych Proroków, jak i w odniesieniu do innych sprawiedliwych osób, jak na przykład do Marii (15,30; 32,10; 58,23). Zostały one użyte dla oczyszczenia Jezusa i Marii z fałszywych oskarżeń, jakie wytaczali przeciwko nim Żydzi, nie zaś po to, aby przypisywać im jakiś szczególny status duchowy.

713. „Wyraźny dowód” może odnosić się albo do Koranu, który zawiera w sobie wielkie i jawne Znaki i dowody; albo do Świętego Proroka, który swoim osobistym przykładem demonstrował, że nauki Koranu są wielkim błogostawieństwem dla ludzkości.

714. „Wyraźne światło” także może odnosić się albo do Świętego Proroka, albo do Koranu.

176. Zatem, jeśli chodzi o tych, którzy wierzą w Allacha i ^a mocno przy Nim trwają. On z pewnością dopuści ich do swej litości i miłosierdzia i poprowadzi ich drogą prowadzącą prosto do Niego.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَتِهِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَرِيْدِهِمُ الْبَيْرُ حَرَامًا
مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٦﴾

177. Proszą cię o podjęcie decyzji. Powiedz: ^b„Allah przekazuje swą decyzję w kwestii Kalālah.⁷¹⁵ Jeżeli umrze mężczyzna, nie pozostawiając dziecka, a ma siostrę, ona otrzyma połowę tego, co on zostawi. Ją uczyni dziedziczką, o ile nie ma ona dziecka. Gdyby jednak były dwie siostry, wtedy otrzymają dwie trzecie tego, co on pozostawia. A gdyby spadkobiercami było rodzeństwo – zarówno mężczyźni, jak i niewiasty – ^cwtedy mężczyzna otrzyma tyle co dwie niewiasty. ^dAllach wyjaśnia to wam, abyście nie zboczyli z drogi, wszak On wszystko dobrze zna”.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنَّ أَمْرًا
هَلَاكٌ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَ لَهُ أختٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
وَهُوَ بَرِيْهًا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ وَإِنْ كَانَتْ ائْتَمَتَيْنِ
فَلَهُمَا الشُّلْثُ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَنْ تَصَلُّوا وَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

^a3,102; 4,147. ^b4,13. ^c4,12. ^d4,27.

715. W 4,13 wspomniano o takim rodzaju *Kalālah*, który nie pozostawia po sobie ani rodziców, ani potomstwa i który nie posiada braci ani siostr ze strony jedynie matki. Werset obecny odnosi się do *Kalālah*, który ma braci i siostry po obojgu rodzicach lub jedynie po stronie ojca. Porównując komentowany werset z 4,13, wyraźnie zauważamy, że z oczywistych powodów część przypisywana poprzedniej klasie braci i siostr jest mniejsza od tej, którą przyznaje się tej drugiej klasie.

Ta część prawa dziedziczenia jest stosownie omówiona oddzielnie od prawa omówionego w 4,12, 13. Omówiwszy dokładniej oskarżenia przedstawiane przeciwko Jezusowi przez Żydów, Koran przechodzi do tematu *Kalālah* pod koniec tej sury, starając się w ten sposób (oprócz uzupełnienia prawa dotyczącego *Kalālah*) zwrócić uwagę na brak dziedziców duchowych Jezusa, który w pewnym sensie także był *Kalālah*. Jezus urodził się bez udziału ojca i nie pozostawił po sobie żadnego następcy duchowego. Ibn 'Abbās określa *Kalālah* jako kogoś, kto nie pozostawia po sobie żadnego dziecka. Jezus był zatem duchowo *Kalālah*, ponieważ nie pozostawił po sobie żadnego następcy duchowego.

ROZDZIAŁ 5

AL-MĀ'IDAH

(Objawiona po Hijrah)

Data objawienia

Według komentatorów Koranu sura ta należy do okresu medyńskiego. 'Āi'ishah, zgodnie z przekazem Hākim oraz Imām Ahmad, powiedział, że jest to ostatnia sura, która objawiona została Świętemu Prorokowi. Biorąc pod uwagę wszystkie odpowiednie dane, dochodzi się do wniosku, że sura ta została objawiona w ostatnich latach działalności Świętego Proroka, zaś niektóre jej wersety były jednymi z objawionych na samym końcu. Chociaż Imām Ahmad powiada w oparciu o autorytet 'Asmā', córki Yazid, że całość tej sury została objawiona razem, to wydaje się, że ponieważ główna część tej sury objawiona była w jednym czasie, to uważa się, iż całość została objawiona jednocześnie. Oto dlaczego Rodwell przypisuje tej surze ostatnie miejsce w porządku objawienia.

Temat

Sura ta, podobnie jak Āl' Imran oraz Al-Nisā', zajmuje się przede wszystkim doktrynami chrześcijańskimi, a w szczególności potępia tę doktrynę, która mówi, iż Prawo jest kłętą. Zaczyna się ona od nakazu mówiącego, że wszelkie przymierza muszą być spełnione oraz że koniecznym było ustanowienie praw dla określenia tego, co prawowite i tego, co nieprawe. Dalej w surze tej stwierdza się, że Koran prezentuje obrzędy prowadzące do pełnego i całkowitego moralnego i duchowego rozwoju człowieka. Pod tym względem Koran stanowi ostateczne i nieodwracalne Prawo Boże dla całej ludzkości. Powyższe twierdzenie dotyczące Koranu zawarte jest w 4 wersecie tej sury, który to werseł implikuje także, że ponieważ Prawo jest najważniejszym czynnikiem duchowego kierowania człowiekiem i jego rozwojem moralnym, błędem jest uznawanie go za przekleństwo. Werszet ten mówi dalej, że kiedy chrześcijanom zakazano spożywania mięsa zwierząt składanych w ofierze i krwi zwierząt uduszonych i przykazanie to stanowiło część Prawa (Dz 15,20, 29), nie mogli oni czynić żadnych wyjątków i uważać Prawo za kłętą. Sura ta przedstawia dalej przykazania islamskie dotyczące rzeczy dopuszczonych do spożywania oraz zachęca, aby rzeczy te były *Halāl*, to znaczy dozwolone przez Prawo oraz *Tayyib* (czyste), to znaczy, aby ich spożywanie w żaden sposób nie przeciwstawiało się zasadom higieny i medycyny. Islam, sam wśród wszystkich religii, ustanawiając rzeczy prawowite i nieprawe, wykażal wspaniale rozróżnienie pomiędzy tym, co jest tylko prawowite oraz tym, co jest zarówno prawowite, jak i czyste. Następnie stwierdza się, Żydzi i chrześcijanie złamali przymierza Boże oraz nie szanowali przykazań Bożych, co doprowadziło ich do ruiny moralnej i duchowej i ściągnęło na nich niefaszkę i poniżenie. Obecnie jednak mogli oni zrehabilitować się i odzyskać łaskę Boga poprzez przyjęcie Świętego Proroka. Ostrzega się dalej chrześcijan, że najpierw odrzucili Jezusa i przez to ściągnęli na siebie gniew Boży, a teraz są zazdrośni o Świętego Proroka, ponieważ na niego postanowił wylewać swoje łaski. Taka postawa zazdrości wobec Świętego Proroka przypomina postawę Kaina wobec Abla. Sura ta stwierdza dalej, że podczas gdy Żydzi i chrześcijanie nie tracą żadnej okazji, by przeciwstawić się Islamowi, sami stali się tak zdeprawowani, iż przestali działać wedle swoich własnych Pism i stają się coraz bardziej pozbawieni nauki swojej własnej religii. Powiada się im, że jeśli nie widzą sposobu przyłączenia się do Islamu, to powinni przynajmniej iść za wskazówkami swoich własnych Pism i stosować się do swojego Prawa. Jeśli jednakże z powodu supremacji politycznej Islamu szukać będą czasami osądu Rządu Islamskiego, sąd ten będzie i musi być zgodny z Prawem koranicznym. Następnie uwagę muzułmanów zwraca się na tę wielką zmianę, jaka nastąpiła w ich sytuacji i położeniu politycznym oraz powiada się im, że ponieważ potęgą niewiernych została ostatecznie załamana i ich głównymi wrogami są obecnie chrześcijanie, zaś Żydzi, pomimo swojej wrogości wobec chrześcijan, pozostają po ich stronie, oni sami (muzułmanie) powinni mieć się na baczności wobec i Żydów, i chrześcijan. Następnie rzuca się nieco światła na podstępny i machinacyjny stosunek przez wrogów Islamu w celu odciągnięcia muzułmanów od ich Wiary i pomniejszenia ich pozycji i statusu. Później mówi się muzułmanom o znaczeniu głoszenia Islamu. Powiada się im, że jedyną skuteczną metodą, która mogłaby pokonać działania Żydów i chrześcijan, jest głoszenie Posłannictwa Islamu wobec tych właśnie ludzi i przedstawiania im prawdy z ich własnych Pism. Należy im także unaoznaczyć to, że obecnie ich zbawienie jest uzależnione od Islamu i że ich bałwochwalcze

wierzenia są fałszywe, a zwłaszcza doktryna mówiąca, że Jezus jest synem Bożym. Podobnie wspomina się o Żydach, którzy przeciwstawiając się i prześladując tych dwóch wielkich proroków, jakimi byli Dawid i Jezus, ściągnęli na siebie gniew Boży. Zwraca się ich uwagę na ich przeszłe błędy i niepowodzenia. Ponieważ chrześcijanie są bardziej skłonni zaakceptować prawdę niż Żydzi, przedstawia się przykazanie dotyczące szczególnie ich, a mianowicie przykazanie o używaniu wina i oddawaniu się grom hazardowym oraz o polowaniu. Przedstawione też zostaje przykazanie dotyczące krytycyzmu religii i zasady rytuałów religijnych oraz ceremonii. Na koniec dość szczegółowo wspomina się o szczególnych okolicznościach działalności Jezusa oraz wykazuje się, że są one bardzo podobne do okoliczności działania innych Proroków Bożych oraz że dlatego nie było w Jezusie niczego z Boga czy Boskości, zaś wszelki postęp materialny chrześcijan spowodowany został jego modłitwami. Chrześcijanie jednak niewłaściwie skorzystali z tego postępu i dobrobytu i oddali się wierzeniom politeistycznym i niegodziwym praktykom. W Dniu Sądu Bóg ustali ich winę i oskarży ich ustami samego Jezusa. Sura ta kończy się deklaracją, że do Boga należy Królestwo niebios i ziemi oraz że On posiada władzę nad wszystkimi rzeczami, co wskazuje, iż przekonanie, jakoby królestwo Boże było tylko w niebie – jak powiadają chrześcijanie – nie ma żadnych podstaw.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. O wy, którzy wierzycie! Spełniajcie warunki waszych porozumień. Prawowitymi czyni się dla was czworonogi z klasy bydła⁷¹⁶ inne niż ^bte, które się wam przedstawia⁷¹⁷. Nie sądzicie, że przyzwala się wam polowanie w czasie pielgrzymki. Zaiste, Allah nakazuje to, co zapragnie.

3. O wy, którzy wierzycie! Nie bezczęście Znaków Allacha⁷¹⁸, Uświęconego Miesiąca⁷¹⁹ ani zwierząt przyprowadzonych na ofiarę. Nie bezczęście zwierząt ofiarnych noszących kolie na sztychach⁷²⁰ ani tych; którzy udają się do Świętego Domu, ^cszukając łaski od Pana i Jego upodobania. I kiedy zdejmiecie strój pielgrzyma^{720A} i opuście Święte Teryto-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُطَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ عَلَى الصِّيدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّهُرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آيَةَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُكُمْ أَنْ صَدَّقْتُمْ مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَادُوا

^aPatrz 1,1. ^b2,174; 5,4; 6,146. ^c59,9.

716. Zwrot *Bahn'at al-A'imām* nie oznacza czworonogów spośród bydła dlatego, że czworonogi to klasa obejmująca więcej zwierząt niż tylko bydło. Zwrot ten oznacza czworonogi należące do bydła lub podobne do niego. Ta osobliwa konstrukcja została użyta w tym znaczeniu, że podczas gdy wszystkie czworonogi nie stanowią prawowitego pożywienia, to te spośród nich, które są przeciwieństwem bydła, są dozwolone. Tak zatem zwrot ten ma na celu obejmować swym znaczeniem nie tylko bydło, ale i takie zwierzęta żyjące dziko, które podobne są do bydła, to znaczy dzikie kozy, dzikie krowy, dzikie bawoły, itp.

717. Słowa „inne niż te, które się wam przedstawia” odnosi się do zwierząt wymienionych poniżej. Jednakże słowa te nie dotyczą „mięsa zwierzęcia zdechłego ani krwi i mięsa świni”, ponieważ „świnia” nie należy do bydła i ten wyjątek dotyczy jedynie bydła, nie zaś wszystkich zwierząt, jak również dlatego, że powyższe zostało już objawione w 2,174.

718. „Znaki Allacha” oznaczają wszystko, co prowadzi do wiedzy i świadomości Bożej (2,159).

719. Powstrzymanie się od profanowania Świętego Miesiąca może również oznaczać należyte szacunek dla uczynków w nim dokonanych.

720. *Hady* oraz *Qalā'id* oznaczają zwierzęta zabierane do Mekki podczas pielgrzymki na ofiarę. *Qalā'id* oznacza w szczególności takie zwierzęta, które mają na sztychach chomąta (Muhit); natomiast *Hady* oznacza wszystkie zwierzęta bez wyjątku, które przyprowadza się do Mekki na ofiarę.

720A. Polowanie dozwolone jest w przypadku pielgrzyma, kiedy po skończeniu Pielgrzymki zdejmie z siebie strój pielgrzymi i opuści Uświęcone Terytorium.

rium, możecie polować. I ^aniechaj fakt, że pewni ludzie przeszkadzali wam w dotarciu do Świętego Meczetu, nie powoduje, byście zgrzeszyli. Pomagajcie sobie wzajemnie w sprawiedliwości i pobożności, jednak nie pomagajcie nikomu w grzechu i występku.^{720B} I okazujcie bojaźń przed Allahem. Zaprawdę, Allah jest Srogi w karaniu.

4. ^bZabrania się wam mięsa zwierzęcia, które samo z siebie umiera, jak i krwi i mięsa świni. Zabrania się wam też tego, do czego wzywa się imienia innego niż Allacha; tego, co zostało uduszone; i tego, co zostało zatłuczone na śmierć; tego, co zdechło z powodu upadku lub co wykrawiło się na śmierć; tego, z czego jadło dzikie zwierzę, z wyjątkiem takiego, co we właściwy sposób zabiłście; tego, co zostało zabite przy ołtarzu jako ofiara dla bożków. ^cZabrania się wam również podejmowania prób poznania waszego losu poprzez stosowanie strzał wróżbiarskich. To bowiem jest akt nieposłuszeństwa. Dzisiaj ci, którzy nie wierzą, nie mają nadziei na zaskodzenie waszej religii, więc nie bójcie się ich, lecz okazujcie bojaźń przede Mną. Dzisiaj udoskonaliłem tę religię dla was i dopełniłem⁷²¹ mą łaskę wobec was, jak i ^djako religię

عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٩﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ
مَا أَهْلَ لَيْفِيرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمَنْخِقَةُ وَالْمُؤْوَذَةُ
وَالتَّرَائِيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا
ذَكَيْتُمْ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَتَّى تَلْمِزُوا
عَلَى النُّصَبِ وَأَنْ تَسْتَفْسِمُوا بِأَلْسِنِكُمْ فَمَنْ
ذُكِرَ فَسُقُوا الْيَوْمَ بِرَيْسِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ الْيَوْمَ أَلْمَسْتُ
لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ

^a5.9; 11.90. ^b2.174; 6.146. ^c5.91. ^d3.20, 86.

720B. Cóż to za piękna zasada zachowania indywidualnego i międzynarodowego. Gdyby wprowadzić ją w życie, wszelkie animozje, nienawiść i wzajemna wrogość zniknęłyby całkowicie.

721. Ikmāl (udoskonalanie) oraz Itmām (doprowadzanie do końca) oznaczają odpowiednio jakość i ilość. To pierwsze słowo wykazuje, że doktryny i przykazania dotyczące fizycznego, moralnego oraz duchowego rozwoju człowieka zawarte zostały w Koranie w doskonałej formie; podczas gdy to drugie słowo oznacza, że nic, co mogło być człowiekowi potrzebne, nie zostało pominięte. Pierwsze słowo dotyczy przykazań związanych z fizyczną stroną człowieka, z jego zewnętrznym ja, podczas gdy słowo drugie wiąże się z jego stroną duchową lub wewnętrznym ja. Udoskonalenie i doprowadzenie do końca religii Bożej oraz Bożej łaski wymienia się obok praw dotyczących rzeczy dozwolonych do spożywania dlatego, aby wskazać, że spożywanie prawowitego i zdrowego pożywienia stanowi jedną z najważniejszych podstaw dobrej moralności, która z

wybrałem dla was Islam. Jeżeli jednak zmusi kogoś głód, a nie będzie świadomie chciał zgrzeszyć, wtedy zaiste Allah Najbardziej Przebaczający i jest Litościwy.

5. Pytają cię o to, co jest dla nich prawowite.⁷²² Powiedz: „Prawowitymi są dla was wszystkie dobre rzeczy, jak i to, do łapania czego przyuczyliście dzikie zwierzęta i ptaki^{722A}, ucząc je polowania i nauczając je z tego, czego nauczył was Allah. Jedzcie zatem z tego, co one dla was złapią i b^owypowiadajcie przy tym imię Allacha. I bójcie się Boga. Zaiste, Allah jest szybkim Rachmistrzem”.

6. Dzisiaj wszystkie dobre rzeczy uczynione zostały dla was prawowitymi. Także pożywienie⁷²³ Ludu Księgi jest dla was prawowite. Wasze zaś pożywienie jest prawowite dla nich. Prawowitymi dla was są cnotliwe wierzące niewiasty oraz cnotliwe wierzące niewiasty spośród tych,

نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُجَانِفٍ لِآيَاتِي فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ ۗ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكَنَّ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَالٌ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَالٌ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ

^a2,174; 6,146; 16,116. ^b6,119.

kolei jest piedestałem postępu duchowego. Przypadkowo werset ten był ostatnim objawionym wersetem. Święty Prorok zmarł 82 dni po jego objawieniu.

722. Ponieważ rzeczy zakazane wymienione są w poprzednim wersecie, reszta określana jest tutaj jako prawowita pod warunkiem *Tayyib* (dobry i czysty), oraz pod warunkiem, że są to rzeczy korzystne dla zdrowia i moralności. Poza tym każdy ma prawo decydować, co jest dla niego dobre, a co nie, w świetle konkretnych okoliczności i warunków zdrowia. Święty Prorok zdecydowanie wyłączał z kategorii prawowitego pożywienia drapieżniki i ptaki posiadające szpony.

722A. To, co zostanie złapane przy pomocy wyuczonego zwierzęcia lub drapieżnego ptaka uważane jest za równe zwierzęciu zabitemu we właściwy sposób, tak jakby zostało ono zabite poprzez narzędzie wyuczone przez człowieka. Jednakże koniecznym jest głoszenie nad takim zwierzęciem imienia Bożego, aby jego spożycie było prawowite.

723. Oznacza to, że mięso zwierząt zabitych zgodnie z Prawem Torah jest dla muzułmanów prawowite o tyle, o ile wszelkie pożywienie dozwolone przez Prawo Torah jest prawowite według Prawa Islamu. Jednak na wszelki wypadek powinno się nad takim pożywieniem wołać imię Allacha. Według Ibn ‘Abbās „pożywienie” oznacza tutaj „pożywienie prawowite” (*Dhabihah*) lub też mięso zwierzęcia właściwie zabitego (Bukhārī, rozdz. *Dhabihah Ahl al-kitāb*).

którzy otrzymali Księgę⁷²⁴ przed wami, jeżeli dacie im posagi, zawierając ważne małżeństwo i nie będziecie dopuszczać się cudzołóstwa ani nie szukać potajemnie kochanków. Kto zaś odrzuca wiarę, zaprawdę, jego dzieła są próżne, natomiast w Życiu Przyszłym znajdzie się on pomiędzy przegranymi.

7. O wy, którzy wierzycie! Kiedy stajecie do Modlitwy, obmyjcie swe twarze i ręce aż do łokci, i przesuniecie wilgotnymi dłońmi po swych głowach, i obmyjcie swe stopy⁷²⁵ aż do kostek. A gdybyście byli nieczyści, oczyśćcie się przez kąpiel. A jeżeli jesteście chorzy lub w podróży, a nie jesteście czyści, lub jeden z was wychodzi z ustępu lub jeśli dotykaliście niewiast, to gdy nie znajdujecie wody, to weźcie trochę czystego piasku i nim wytrzyjcie sobie twarz i dłonie.^{725A} Allah nie chce sprawiać wam ³trudności. On pragnie was oczyścić i dopełnić swej łaski wobec was, abyście mogli być Mu wdzięczni.

8. I przypomnijcie sobie łaskę Allacha dla was i przymierze⁷²⁶, które

غَيْرُ مُسْفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا فَقَدْ حِطَّ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
الْخَاسِرِينَ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْعَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ
مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّمَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨﴾

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّتِي بَيْنَكُمْ

²,186; 2,287.

724. Podczas gdy Islam dozwala zawieranie małżeństw przez muzułmanów z kobietami niemuzułmańskimi spośród Ludu Księgi, oczywiście preferuje zawieranie przez muzułmanów małżeństw z muzułmankami.

725. O stopach mówi się tutaj później niż o głowie nie dlatego, żeby należało je wycierać tak jak głowę, ale dlatego, iż są one ostatnie w procesie ablucji. Wynika to jasno z faktu, że słowo *Arjula* (stopy) stoi w tekście standardowym w bierniku, podobnie jak słowa *Wujūha* (twarze) oraz *Aidiya* (ręce), co wskazuje, że podobnie jak te ostatnie, słowo „stopy”, także rządzone jest w bierniku przez czasownik „obmyć”, nie zaś przez partykulę *ba'* (ponad), która rządzi tylko słowem *Ru'us* (głowy).

725A. Patrz 610-612.

726. Słowa te kierowane są do muzułmanów, a nie do Ludu Księgi. Jednakże ponieważ nie jest wiadomo o żadnym szczególnym przymierzu zawartym kiedykolwiek z muzułmanami, „przymierze” tutaj wspomniane należy traktować jako dotyczące procesu *Bai'ah* (przysięga wierności), której wymaga się od każdego nowo nawróconego na Islam. Słowo to może też odnosić się do Prawa objawionego w Koranie i akceptowanego przez muzułmanów.

z wami zawarł, a wy powiedzieliście: ^a„Słyszemy i jesteśmy posłuszni”. I bójcie się Allacha. Zaprawdę, Allah dobrze wie, co jest w waszych umysłach.

9. O wy, którzy wierzycie! ^bBądźcie wytrwali dla sprawy Allacha, w sprawiedliwości dając świadectwo. ^cI niechaj wrogość ludzi nie spowoduje, żebyście postępowali inaczej, jak tylko w sprawiedliwości. Bądźcie zawsze sprawiedliwi, to bowiem bliższe jest cnoty. I bójcie się Allacha. Zaprawdę, Allah jest Świadom tego, co czynicie.

10. ^dAllach obiecał tym, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, że otrzymają oni przebaczenie i wielką nagrodę.

11. A jeśli chodzi o ^etych, którzy nie wierzą i odrzucają Znaki Boże, to są oni ludem Piekła.

12. O wy, którzy wierzycie! Przypomnijcie sobie łaskę Allacha wobec was, kiedy pewien lud miał zamiar podnieść na was rękę, a ^fOn powstrzymał ich ręce⁷²⁷. I bójcie się Allacha. W Allachu wierni powinni pokładać swe zaufanie.

13. ^gAllach rzeczywiście zawarł przymierze z Dziećmi Izraela. ^hPowołaliśmy spośród nich dwunastu przywódców.^{727A} Allah zaś powiedział: „Zaprawdę, jestem z wami. Jeśli będziecie przestrzegać Modlitwy,

بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ عَلَىٰ آلَا تَعْدُوا إِرَاعِي لَوْ
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ①

وَعَلَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ دَلَّهُمْ
مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ①

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ
قَوْمٌ أَنْ يَنْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ②

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَوَعَضْنَا مِنْهُمْ
إِصْبَاحَ عَشْرِ نَفِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمْ

^a2,286. ^b4,136. ^c5,3; 11,90. ^d24,56; 48,30. ^e5,87; 6,50; 7,37. 41; 22,58. ^f5,111. ^g2,41, 84. ^h2,61; 7,161.

727. Werset ten nie musi się koniecznie odnosić do jakiegoś szczególnego przypadku i można uznać, że dotyczy on ogólnie ochrony danej muzułmanom przez Boga przed agresywnymi atakami ich wrogów. Słowo „lud” oznacza tutaj przede wszystkim niewiernych mieszkańców Mekki, którzy nie szczydzili wysiłków, aby zniszczyć Islam i muzułmanów.

727A. Określenie „dwunastu przywódców” oznacza dwunastu Proroków Izraela, którzy żyli po Mojżesz. Według niektórych autorzytetów było to tych dwunastu „książąt”, których miał wyznaczyć Mojżesz (Lb 1,5-16; 43,3-15). Patrz także 2.61.

placić Zákát i wierzyć w Moich Posłańców oraz wspierać ich, używać Allahowi godziwej pożyczki, odsunąć od was wasze zło i ^a dopuszcząć was do Ogrodów, poniżej których płyną strumienie. ^bJednak jeśli później ktoś z was przestanie wierzyć, ten z pewnością bardzo zбочzył z właściwej drogi”.

14. Tak zatem, ponieważ zerwali przymierze. My przekleliśmy ich i zatwardziliśmy ich serca. Oni usuwają słowa z ich właściwych miejsc i zapomnieli wiele z tego, czym byli napominani. I ty nadal znajdować u nich będziesz zdradliwość, z wyjątkiem nielicznych. Dlatego przebacza im i okazuj cierpliwość. Zaprawdę, Allah miłuje tych, którzy innym czynią dobro.^{727B}

15. Także i z tymi, którzy powiadają: „Jesteśmy chrześcijanami”, zawarliśmy przymierze^{727C}, oni jednak również zapomnieli wiele z tego, czym byli napominani. Dlatego wzbudziliśmy wśród nich wrogość i nienawiść aż do Dnia Zmartwychwstania. I Allah pokaże im wkrótce to, co czynią.

16. O Ludu Księgi! Przybył do was Nasz Posłaniec, który wyjaśnia wam wiele z tego, co z Księgi trzymaliście w ukryciu, i wybacza wam wiele waszych błędów. Rzeczywiście przybyło do was od Allacha Światło^{727D} i zrozumiała Księga.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا كُفْرَانَ عَنكُمْ إِنَّا أَنَا
وَلَا ذُلٌّ لَّكُمُ جَنَّةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا تَقَضَّيْتُمْ مِنْهَا فَهُمْ لَعْنَتُهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَحْنُ الْمَسِيحُ بَنُو فَتَوَا
حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَعْرَبْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يَنْبَغِيهِمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولَنَا بِبَيِّنَاتٍ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

^aPatrz 2,26. ^b2,169.

727B. Werset ten zawiera bardzo trafny opis ludu żydowskiego.

727C. Wydaje się, że powyższe odnosi się do procytwa Jezusa o przyjsciu Świętego Proroka (J 16,12-13), świadomie zignorowanego przez jego następców lub niewłaściwie przez nich interpretowanego.

727D. Święty Prorok (33,46, 47).

17. Dzięki niej Allah prowadzi tych, którzy poszukują u Niego upodobania na drogach pokoju, i^a wyprowadza ich z każdego rodzaju ciemności na światło mocą swojej Woli oraz prowadzi ich ku właściwej drodze.

18. ^bZaprawdę, przestali wierzyć ci, którzy powiadają: „Zaprawdę Allahu – On jest Mesjaszem, syn Marii”. Powiedz: „Któż zatem ma jakąś siłę przeciwko Allahowi, skoro zapragnął on zniszczyć Meszasa, syna Marii⁷²⁸, i jego matkę, i wszystkich tych, którzy są na ziemi?” ^cDo Allacha należy Królestwo niebios i ziemi oraz to, co jest między nimi. On tworzy, co zechce. On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

19. Żydzi i chrześcijanie powiadają: ^dJesteśmy dziećmi Allacha i Jego umiłowanymi”. Powiedz: „Dlaczego zatem karze On was za wasze grzechy? Nie, jesteście śmiertelnikami wśród tych, których On stworzył”. ^ePan przebacza każdemu, komu zechce, i karze każdego, kogo zechce. Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi oraz to, co jest między nimi, jak i do Niego nastąpi ostateczny powrót.

20. O Ludu Księgi! Zaprawdę, przybył do was Nasz Poślaniec, po pewnej przerwie w serii Pośłańców, ^fktóry wyjaśnia wam różne rzeczy, abyście nie mówili: „Nie przybył do nas żaden dawca dobrej nowiny, ani nikt, kto by nas ostrzegł”.⁷²⁹ Tak

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَآمَنَهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّثْلُ
خَلْقٍ يُعَذِّبُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑦

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
قُرْآنٍ مِّنَ الرَّسُولِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَ

^a2,258; 14,2; 33,44; 57,10; 65,12. ^b5,73, 74. ^cPatrz 3,190. ^d62,7. ^e2,285; 3,130; 5,41. ^f5,16.

728. Użyty tutaj dosadny język ma na celu wyeksponowanie i potępienie monsturalnej doktryny mówiącej, że Jezus był synem Bożym. Podobnie dosadny język użyty jest w 19,89-92.

729. Historia milczy, jeśli chodzi o to, czy jakkolwiek Prorok pojawił w jakimkolwiek kraju pomiędzy Świętym Prorokiem i Jezusem, a przynajmniej nie wśród Ludu Księgi. Faktycznie świat oczekiwał wówczas i przygotowywał się na przyście największego Wybawiciela ludzkości. Niektóre stwierdzenia o wątpliwym autorytecie (Kalbi) powiadają, że po Jezusie było kilku proroków.

zatem przybył do was dawca dobrej nowiny oraz ten, kto ostrzega. Allach zaś ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

لَا تَذِئِبُ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٤﴾

21. I przypomnijcie sobie, kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: „O ludu mój, przypomnij sobie 1)askę Allacha dla ciebie, kiedy powoływał spośród ciebie Proroków i uczynił was królami⁷³⁰, i dał wam to, czego nie dał żadnemu spośród innych ludów.”

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا ۖ وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

22. „O ludu mój, wejdź do Ziemi Świętej, którą Allach dla ciebie wyznaczył⁷³¹ i nie wracaj, albowiem powróciłbyś jako przegrany”.

يُقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿٤٦﴾

23. Powiedzieli: „O Mojżeszu, w kraju tym żyje nieposłuszny i silny lud⁷³², więc nie wejdziemy doń, dopóki lud ten nie odejdzie stąd. Kiedy lud ten stąd odejdzie, wtedy my wejdziemy do tego kraju”.⁷³³

قَالُوا بئس ما آتانا هؤلاء مِن بَشِيرٍ ۚ إِنْ فِيهَا قَوْمٌ جَبَّارُونَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّا لَنَنذِرُكُم بِهَا كَمَا نَنذِرُكُم بِآيَاتِنَا ۚ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ فَاتَا دُخُلُون ﴿٤٩﴾

٤١,7; 4,70; 19,59.

a jednym z nich był Khālid bin Salām. Powiada się jednak, iż sam Święty Prorok powiedział, że między nim i Jezusem nie było żadnego innego proroka. (Bukhārī).

730. Zastosowanie słowa *kum* (wy) zamiast słowa *fi-kum* oznacza, że podczas gdy każdy członek narodu mającego sprawującego władzę monarchę posiada terytorium i niezawisłość, to następcy Proroka nie dzielą z nim jęgo Proroctwa.

731. Zwrot „dla ciebie wyznaczył” zawiera domyślną obietnicę, że Bóg pomoże im i uczyni ich zwycięzcami, jeśli tylko Żydzi będą mieli odwagę wejść do Ziemi Obiecanej.

732. Oznacza to, że annały tego ludu znane były Izraelitom. W owym czasie Ziemię Świętą zamieszkiwali Amalekici i inne niegodziwe plemiona arabskie. Izraelici bardzo się ich obawiali.

733. Porównajmy tę zuchwałą i tchórzliwą postawę towarzyszy Mojżesza z chęcią i wprost niewiarygodnym poświęceniem Towarzyszy Świętego Proroka, którzy gotowi byli wskoczyć w samą paszczę śmierci na najmniejsze skinienie swojego Pana. Kiedy Święty Prorok chciał wraz z małą grupą swoich źle wyposażonych Towarzyszy ruszyć naprzeciw potężniejszych sił mekkańczyków pod Badr, skonsultował się z nimi. Wtedy jeden z nich wstał i zwrócił się do Świętego Proroka dobrze znanymi słowami: „Nie powiemy do ciebie, O Proroku Boży, tak jak powiedzieli towarzysze Mojżesza: «idź sam wraz z twoim Panem i walczcie, a my tutaj poczekamy». Przeciwnie, O Proroku Boży!, jesteśmy zawsze z tobą i pojedziemy z tobą wszędzie tam, gdzie i ty pojedziesz. Będziemy walczyć z wrogami z lewej i z prawej strony, z tyłu i z przodu. Ufamy Bogu, że ujrzysz w nas to, co radością napełni twoje oczy” (Bukhārī).

24. Wówczas dwaj mężowie⁷³⁴ spośród tych, którzy bali się swego Pana, a na których Allah wylał swą szczególną łaskę, powiedzieli: „Wejdźcie w bramę, posuwając się przeciwko nim. Kiedy już tam wejdziecie, z pewnością będziecie zwycięzcami. ^aZaufajcie Allahowi, jeśliście wierni”.

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا
ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانكُمُ عَلَيْهِمْ
وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

25. Powiedzieli: „O Mojżeszu, nigdy tam nie wejdziemy, dopóki oni tam będą. Idź zatem ty i twój Pan i walczcie, my zaś poczekamy tutaj siedząc”.

قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا لَنَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دُمُوا فِيهَا
فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَتَقَاتِلَا إِنَّا هَهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٣٦﴾

26. Powiedział: „Panie mój, mam władzę jedynie nad samym sobą i nad moim bratem, dlatego wyróżnij nas spośród zbuntowanego ludu”.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٣٧﴾

27. Bóg powiedział: ^b„Zaprawdę, ziemia ta będzie dla nich zabroniona na czterdzieści lat. Rozproszeni błąkać się będą po ziemi. ⁷³⁵Nie żałuj więc ludu zbuntowanego”.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحْرَمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتَّبِعُونَ
فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٣٨﴾

28. I opowiedz im w prawdzie historię dwóch synów Adama⁷³⁶, kiedy każdy z nich przygotował ofiarę i została ona przyjęta od jednego z

وَأْتَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ ذَرَعَا قُرْبَانًا
فَتُقْبَلُ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ ﴿٣٩﴾

^a3,161; 5,12; 9,51. ^b2,244.

734. „Dwaj mężowie”, o których jest tutaj mowa, to prawdopodobnie – jak się na ogół uważa – Jozue, syn Nuna, oraz Kaleb, syn Jefunnego (Lb 14,6). Jednak z kontekstu wynika raczej, iż mówi się tutaj o Mojżeszu i Aaronie. Słowo *Rajul* (mężczyzna) wyraża Męskość i odwagę. O tym, iż tymi odważnymi mężami byli Mojżesz i Aaron, można jeszcze wnioskować na podstawie faktu, że Mojżesz modlił się za siebie samego i za swojego brata Aarona (5,26). Bóg nie wymienia imion tych dwóch mężczyzn, lecz określa ich mianem „dwóch odważnych mężów” w celu wychwalania ich męskości i odwagi oraz w celu potępienia tchórzostwa innych Izraelitów, którzy z nimi byli.

735. Kiedy Izraelci okazali swoje tchórzostwo, Bóg zrzucił tak, że musieli nadal wędrować po pustyni aż przez następnych 40 lat. Życie na pustyni miało tchnąć w nich wigor i wpoić w nich nowe życie oraz wzmocnić ich moralę. Tymczasem stare pokolenie praktycznie wymarło, zaś nowe wzrosło w odwagę i siłę wystarczającą do podbicia Ziemi Obiecanej.

736. „Dwaj synowie Adama” oznaczają w przenośni dwie osoby spośród całej ludzkości. Porównanie to ilustruje też wrogą postawę Izraelitów wobec potomków Izmaela, ponieważ Proroctwo zostało przeniesione z nich na Izmaelitów w osobie Świętego Proroka.

nich, a nie została przyjęta od drugiego. Ten drugi powiedział: „Z pewnością zabiję cię”. Ten pierwszy zaś odrzekł: „Allah przyjmuje jedynie od sprawiedliwych”.

29. „Jeżeli podniesiesz na mnie rękę, by mnie zabić, ja nie podniosę swojej ręki na ciebie, by ciebie zabić. Ja bowiem boję się Boga, Pana Wszechświata.

30. „Chciałbym ⁷³⁷, abyś dźwigał karę grzechu popełnionego przeciwko mnie⁷³⁸, jak i twojego własnego. i w ten sposób stał się mieszkańcem Ognia. Jest to bowiem zapłata dla tych, którzy czynią zło”.

31. Lecz jego własne zło spowodowało, że zabił swego brata i stał się w ten sposób jednym z przegranych.

32. Wtedy Allah zesłał kruka, który grzebał w ziemi⁷³⁹, aby wskazać mu, jak ma ukryć zwłoki brata. Powiedział on: „Biada mi! Czyż nawet nie mogę być podobny do tego kruka, by móc zakopać zwłoki mego brata?” I wtedy napelnił się skruczą.

لَا قُوَّةَ إِلَّا لِلَّهِ ۚ قَالَ إِنَّمَا تَتَّبِعُ اللَّهَ مِنَ الْمُتَّبِعِينَ ﴿٢٩﴾

لَئِن سَأَلْتَهُ إِلَىٰ يَدَيْكَ لِتُقَاتِلَنِي مَا أَنَا بِرَاسِطٍ يَدِي
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ ۚ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَ بِإِثْمِي وَإِنَّكَ فَتَكُونُ مِنَ
أَصْحَابِ النَّارِ ۖ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ ۖ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٢﴾

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ
يُؤَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ ۖ قَالَ يُؤْتِيْنِي الْمَجْدُ أَنْ أُوْنَّ
مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِي سَوْءَةَ أَخِي ۖ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْمُدْمِينِ ﴿٣٣﴾

737. *Urīdu* pochodzi od *Rāda*, które czasami nie oznacza rzeczywistego życzenia, lecz po prostu praktyczny stan lub warunek, który prawdopodobnie rozwinie się w pewien sposób (18,78). Werset ten nie oznacza, iżby Abel pragnął, by jego brat Kain wrzucony został do Piekła. Miał on na myśli po prostu to, że naturalnym i nieuniknionym wynikiem jego własnej nieagresywnej postawy będzie to, iż Kain pójdzie do Piekła.

738. *Ithmi* oznacza „grzech popełniony przeciwko mnie”. Przyszła ofiara opisuje jedynie konsekwencje zamierzonego działania jego brata.

739. Komentatorzy nie są zgodni w kwestii tego, czy wydarzenie z krukiem rzeczywiście miało miejsce, czy jest to tylko przypowieść. Nie jest niemożliwym, aby takie wydarzenie rzeczywiście miało miejsce. Studia nad życiem i zwyczajami ptaków doprowadziły do wielu cennych odkryć. Patrz Rdz 4,1-15; oraz „The Jerusalem Targum”.

33. Na podstawie tego nakazałszy Dzieciom Izraela, że jeśli ktoś zabiłby człowieka – chyba że byłaby to zemsta za zabicie innego lub za sianie zamętu w kraju – będzie tak, jakby zabił on całą ludzkość. A jeśli by kto uratował czyjeś życie, będzie to tak, jakby uratował życie całej ludzkości.⁷⁴⁰ A *Nasi Posłańcy przybyli do nich z wyraźnymi Znakami, lecz nawet po tym wielu z nich dopuszcza się występku w kraju.

34. Jedyną nagrodą tych, ^bktórzy wypowiadają wojnę Allahowi i Jego Posłańcowi i którzy starają się siać zamęt w kraju, jest to, że zostaną pozbawieni życia lub ukrzyżowani, ich ręce i stopy zostaną odcięte z powodu ich wrogości lub zostaną wygnani z kraju.⁷⁴¹ Będzie to niełaską dla nich na tym świecie, w Życiu Przyszłym zaś otrzymają wielką karę,

35. z wyjątkiem tych, ^cktórzy okażą skruchę zanim znajdą się pod waszą władzą. Wiedźcie zatem, że Allah najbardziej przebacza, jest Litościwy.⁷⁴²

وَمَنْ أَجْرِلْ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَن
 قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا
 قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ
 جَمِيعًا ۗ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّا
 كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَكُسْرًا ۖ ﴿٧٠﴾

طه
 ٧٠

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ
 فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا ۖ أَوْ تُقَطَّعَ
 أَيْدِيهِمْ وَأرجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَخُوا مِنَ الْأَرْضِ
 فِي الْأَرْضِ فَذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا ۗ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
 عَظِيمٌ ﴿٧١﴾

إِنَّمَا الَّذِينَ تَابُوا مِن قَبْلِ أَنْ تَقْرَأُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا
 أَنَّهُ اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٢﴾

^a7,102; 9,70; 14,10; 40,23. ^b9,107. ^c4,18.

740. W wersecie tym wskazuje się na wydarzenie podobne do tego, jakie spotkało dwóch synów Adama, ale które miało później mieć o wiele większe znaczenie. Wśród bractwa Izraelitów miał się pojawić Prorok. Fakt ten miał wzbudzić gniew Izraelitów przeciwko temu Prorokowi i mieli oni stać się żądni krwi z powodu swojej zazdrości, tak jak Kain był żądny krwi swojego brata Abła. Prorok ów nie miał być zwykłą duszą. Miał on być Reformatorem świata, wyznaczonym, by nieść Prawo wieczne dla całej ludzkości, której przyszłość całkowicie od niego zależała i dlatego zabicie go było równoznaczne z zabiciem całej ludzkości, zaś zachowanie jego życia, zachowaniem całej ludzkości.

741. Islam nie waha się przed podejmowaniem zdecydowanych kroków, kiedy interesy Państwa lub społeczeństwa w ogóle wymagają wykorzenia zła. Islam nie zachęca do fałszywych sentymentów wizjonerów uczuciowych, lecz idzie zgodnie z dyktatem zdrowego rozsądku zalecając karę w odniesieniu do występku publicznych. Zalecona tutaj kara dzieli się na cztery kategorie – przy czym forma nakładanej kary ma w danym przypadku zależeć od okoliczności. Wymierzenie kary jest sprawą Rządu, a nie jakiejś pojedynczej osoby. Słowa „wyzucony z kraju” oznaczają według Imām Abū Hanīfah uwięzienie.

742. Ten oraz poprzedni werseł nie mówią o zwykłych rozbójnikach i złodziejach, lecz o buntownikach oraz tych niegodziwcach, którzy wszczynają wojnę przeciwko Państwu muzułmańskiemu, jak jasno wynika ze słów „którzy wszczynają wojnę przeciwko Allahowi i Jego Posłańcowi”. Wniosek taki popierany jest dalej faktem, że obecny werseł obiecuje amnestię tym,

36. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha i ^aszukajcie drogi⁷⁴³ do Niego i ^bdokładajcie starań dla Niego, abyście zaznali szczęścia.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

37. Zaprawdę, gdyby ^cci, którzy nie wierzą, mieli wszystko to, co jest na ziemi i jeszcze raz tyle, by ^cwykupić się tym od kary Dnia Zmartwychwstania, nie zostałoby to od nich przyjęte. I otrzymają bolesną karę.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهٖ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

38. Będą chcieli wydostać się z Ognia, lecz nie będą mogli z niego wyjść a spadnie na nich trwała kara.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَا لَهُمْ بِخُرُوجِهَا
مِنْهَا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّقْتَدِمٌ ﴿٣٨﴾

39. A jeśli chodzi o mężczyznę, który kradnie, i o niewiastę, która kradnie, odetnijcie im ręce za ich występki i niechaj będzie to przykładem kary⁷⁴⁴ od Allacha. Allah jest bowiem Potężny, Mądry.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٩﴾

^a17,58, ^b9,41; 22,79, ^c13,19; 39,48.

którzy okażą skruczę. Oczywiście ci, którzy dopuszczają się ohydnych przestępstw przeciwko pojedynczym osobom lub Państwu – jak rozbójnicy, grabieżcy i złodzieje – nie mogą w normalnych okolicznościach uzyskać przebaczenia od Państwa, nawet jeżeli okażą skruczę. Muszą odcierpieć karę za swoje złe postęпки, jak nakazuje Prawo. I zapewne skrucza może zapewnić im przebaczenie Boże, lecz Państwo jest w tej kwestii ograniczone właściwymi prawami. Jednakże przestępcy polityczni mogą uzyskać przebaczenie, jeżeli okażą skruczę i jeżeli odstąpią od dokonywania następnych aktów buntu i występków przeciwko Państwu.

743. *Wasilah* oznacza sposób dostępu do jakiejś rzeczy; szanowaną pozycję u boku króla; stopień; pokrewieństwo, więzy lub związek (Lane). Słowo to nie oznacza „pośrednika pomiędzy Bogiem i człowiekiem”. To ostatnie znaczenie nie znajduje potwierdzenia w użyciu w języku arabskim. Przeciwstawia się mu także Koran oraz powiedzenia Świętego Proroka. Modlitwa po zwyczajnym „Zawołaniu do Modlitwy” zawiera słowa: „O Boże! Daj Mahometowi *Wasilah*”, co oznacza, że Bóg może pozwolić Prorokowi na coraz większe zbliżanie się do Niego, nie zaś to, jakoby Prorok miał kogoś, kto funkcjonowałby jako pośrednik między nim samym i Bogiem.

744. Podczas gdy w tym wersecie słowa „mężczyzna, który kradnie” stoją przed słowami „niewiasta, która kradnie”, ponieważ akty złodziejstwa są powszechniejsze wśród mężczyzn, to w 24,3 słowo „cudzołożnica” stoi przed słowem „cudzołożnik”, ponieważ akt cudzołożenia jest łatwiejszy do udowodnienia kobiecie niż mężczyźnie. Takie ułożenie tych wyrazów wskazuje, że w wersecie Koranu panuje nie tylko pełen inteligencji porządek, ale że porządek taki zawarty jest także w jego słowach. Jednakże doświadczenie ludzkie wykazuje, że kara, jeżeli ma być skutecznym środkiem, powinna mieć charakter przykładowy. Lepiej wszak jest być srogim wobec jednej osoby, a uratować tysiące, niż być pobłażliwym wobec wszystkich i zniszczyć wielu z nich. Zapewne dobrym lekarzem jest ten, kto nie waha się odciąć zgnilą kończynę dla ratowania całego ciała. W czasach, kiedy Islam był u szczytu, bardzo rzadkimi były przypadki obcinania rąk złodziejom, ponieważ kara zalecana była dobrym środkiem zaradczym i była wykonywana bezwzględnie. Nawet w dzisiejszych czasach w Arabii bardzo rzadkie są przypadki kradzieży, ponieważ w Arabii kara za kradzież, która zalecana jest przez Koran, nadal zachowana jest w mocy. Zeby właściwie zrozumieć

40. Lecz jeśli ^aktoś okaże skruczę po swoim występku i wynagrodzi szkodę, wtedy Allah z pewnością zwróci się doń w łasce. Zaprawdę, Allah najbardziej przebacza i jest Litościwy.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٥﴾

41. Czyż nie wiesz, że Allah jest Tym, do którego należy ^bKrólestwo niebios i ziemi? On zsyła karę na tego, na kogo zechce, a ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.⁷⁴⁵

أَلَمْ تَعْلَمَنَّ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٦﴾

42. O Posłańcu! Niechaj nie napelniają cię żalem ci, którym śpieszno do popadnięcia w niewiarę – ci, których usta mówią: „Wierzymy”, lecz serca nie wierzą. Również wśród Żydów są i tacy, którzy chętnie ^csłuchaliby wszelkiego kłamstwa⁷⁴⁶ – którzy słuchają, by przekazywać je innym –

يَأْتِيهَا الرُّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُورِنُ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا وَهُمْ لَكَاذِبٌ

^a6,55; 20,83; 25,72. ^b5,19; 48,15. ^c9,47.

naturę tej kary, należy koniecznie poznać zarówno dosłownie, jak i przenośnie znaczenie wykorzystanych tutaj dwóch słów, a mianowicie *Qat'* oraz *Yad*. Arabski zwrot *Qata'a-hū bi'l-Hujjati* oznacza „uciszył go swym argumentem” (Lane). *Yad* zaś wśród innych znaczeń oznacza potęgę i zdolność wykonywania pewnych rzeczy. Tak zatem zdanie *Qata'a Yada-hū* oznacza w przenośni „pozbawił go mocy czynienia tej rzeczy; powstrzymał go od uczynienia tego”. Patrz także 12,32. W świetle takiego znaczenia tych dwóch słów arabski zwrot użyty w tym wersecie może oznaczać „pozbawić ich potęgi dokonywania kradzieży lub zastosować jakikolwiek środek praktyczny, obliczony na pohamowanie ich od dopuszczania się kradzieży”. Biorąc ten wersecie dosłownie, zalecana w tym wersecie kara jest karą maksymalną, zaś taką zaleca się w przypadkach ekstremalnych, podczas gdy mniejszą karą jest zastosowanie jakiegokolwiek praktycznego środka, który pozbawi przestępcę możliwości lub powstrzyma go przed popełnieniem niegodziwego czynu. Ponadto wykorzystanie słowa *al-Sāriq*, które jest rzeczownikiem (zamiast czasownika *Saraqū* – on ukradł), co implikuje pewne poczucie intensyfikacji, oznacza zawodowego złodzieja lub kogoś, kto oddając się kradzieży. Takie znaczenie należałoby rozważyć uważniej. Naukowcy różnią się między sobą w swoich poglądach co do kwoty pieniędzy lub wielkości własności skradzionej, co do której należy stosować nakazywaną karę. Podczas gdy według niektórych tradycji kwota ta wynosi trzy dirhamy lub ćwierć dinara, według innych nie należy ucinąć ręki za kradzież owoców z drzewa lub kiedy człowiek dopuszcza się kradzieży będąc w podróży (Dāwūd). Imam Abū Hanīfah utrzymuje, że chodzi o dziesięć dirhamów, zaś Imam Mālik oraz Imam Shāfi' uznają trzy dirhamy za kwotę najmniejszą. Ten brak zgody wśród teologów wykazuje, że wiele zależy od postanowienia sędziów, którzy określają karę pod względem jej formy i zasięgu.

745. Tego typu wypowiedzi nie oznaczają, jakoby Boży Rząd nad wszechświatem był arbitralny i nie podlegał żadnemu systemowi czy prawu. Mają one na celu wskazywać, że ponieważ Bóg jest Ostatecznym Autorytetem we wszechświecie, Jego Slovo jest prawem i nie ma odwołania od Jego dekrétów.

746. Zwrot ten może także oznaczać „słuchają, żeby kłamać; (2) przyjmują za prawdziwe kłamstwo, które inni wypowiadają o Świętym Proroku.

tym, którzy do ciebie nie przyszli. Oni^a przedstawiają słowa po tym, jak umieszczone zostały we właściwych miejscach, i powiadają: „Jeśli to otrzymujecie, przyjmujcie, lecz jeśli tego nie otrzymujecie, trzymajcie się z daleka od tego”. A jeśli chodzi o tego, którego Allah pragnie wypróbować, nie powinieneś pomagać mu przeciwko Allahowi. Są to bowiem ci, których serca nie będą oczyszczone, ponieważ Allah nie upodobał ich sobie. Dla nich niełaska na tym świecie, w Życiu Przyszłym zaś otrzymają srogą karę.

43. Oni chętnie słuchają fałszu, ^dpolykają to, co zakazane.⁷⁴⁷ Jeżeli zatem przyjdą do ciebie, byś ich rozsądził, rozsądz ich lub odwróć się od nich. A jeśli się od nich odwrócisz, w ogóle nie będą mogli ci zaszkodzić. A jeśli będziesz rozsądzał, czyn to sprawiedliwie. Zaprawdę, Allah miłuje sprawiedliwych.

44. Lecz jakże uczynią cię swoim sędzią, skoro mają ze sobą Torah, w którym zawarty jest sąd Boży?⁷⁴⁸ A jednak odwracają się i z pewnością nie uwierzą.

سَمْعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُواكَ بِكَلِمَةٍ
مِّنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنِ أُوْتِينَاهُمْ هَذَا فَخُذُوهُ
وَإِن لَّمْ تَأْتِنَاهُمْ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرْ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ
لَّهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٧﴾

سَمْعُونَ لِيَكْذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِن جَاءُوكَ
فَأَحْكُم بَيْنَهُم أَوْ أَعْرَضْ عَنْهُمْ وَإِن تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِن حَكَمْتَ
بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٣٨﴾

وَكَيفَ يَحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ
اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

^a 2,76; 3,79; 4,47. ^b 5,63, 64.

747. *Suht* oznacza rzecz zakazaną lub bezprawną; to, co jest brudne i ma złą opinię; łapówkę daną sędziemu lub komuś podobnemu; albo cokolwiek nędznego, marnego i niegodnego uwagi (Lane).

748. Werset ten nie oznacza, jakoby Koran uważał Torah istniejącego w czasach Świętego Proroka za zawierające sądy Boże dotyczące spraw dyskusyjnych. Wyraża on postawę Żydów wobec Torah. Jednocześnie jednak Koran nie uważa go za równe w jego obecnej formie z całkowicie pozbawionym wszelkiej prawdy. Według Koranu Torah zawierało pewne prawdy w swojej pierwotnej i czystej formie, chociaż powiada też, że bywało ono w jakiś sposób ograniczane (2,79). Werset ten wykazuje dalej, że Torah w swej pierwotnej czystości przeznaczona było jedynie dla Izraelitów i to na ograniczony okres czasu, podczas gdy Posłannictwo Koranu przeznaczona jest dla wszystkich ludów po wsze czasy.

45. Zaprawdę, zesłaliśmy ^aTorah, w którym zawarte było przewodnictwo i światło. Na jego mocy Prorocy, którzy byli Nam posłuszni, byli sędziami dla Żydów, jak to czynili ludzie pobożni ⁷⁴⁹ i uczeni w Prawie ⁷⁵⁰, ponieważ to oni mieli zachować Księgę Allacha i ponieważ byli jej strażnikami. Dlatego nie bójcie się ludzi a bójcie się Mnie. ^bNie sprzedawajcie Moich Znaków za marną cenę. ^cKto zaś sędzi nie na podstawie tego, co zesłał Allach, ten jest niewierzący.

46. W nim nakazaliśmy im: życie za życie i oko za oko, nos na nos, ucho za ucho i ząb za ząb, za inne zaś szkody równoważną odpłatę. ⁷⁵¹ Kto zaś zrezygnuje z prawa do zemsty, będzie to odpuszczaniem jego własnych grzechów. Kto ^dsądzi nie na podstawie tego, co zesłał Allach, ten jest naprawdę złoczyńcą.

47. I ^euczyniliśmy, że Jezus, Syn Marii, poszedł ich śladem, ^fwypełniając to, co przed nim objawione zostało w Torah. I daliśmy mu Ewangelię, w której było przewodnictwo i światło, wypełniając to, co przed nim objawione było w Torah, i przewodnictwo i napomnienie dla bogobojnych.

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّابِعِينَ
وَالْأَحْبَارَ بِمَا اسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَخَشَوْنَ
وَ لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٦٥﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٥﴾

^a6.92; 7.155. ^b2.42. ^c5.46, 48. ^d5.45, 48. ^e2.88; 57.28. ^f3.51; 61.7

749. Patrz 432A.

750. *Ahbār* to liczba mnoga słowa *Hibr*, które oznacza uczonego żydowskiego; lub jakiegokolwiek uczonego człowieka; człowieka dobrego i sprawiedliwego (Lane). W wersecie tym Koran uświadamia Żydom oskarżenie wypowiedziane w wersecie poprzednim, a mianowicie, kiedy nawet od Proroka Bożego po Mojżeszu wymagano, aby sędził zgodnie z Torah, to któż inny mógł jego własne dysputy odnosić do tego prawa?

751. Patrz Wj 21.23-25 oraz Kpl 24.19-21. Słowa „i ktokolwiek rezygnuje z prawa do niego” stanowią dowód na to, że nauczanie przebaczenia, co do którego tak przechwalali się chrześcijanie, nie było monopolem Ewangelii. Stanowi ono także część nauki Mojżeszowej, choć nauki Mojżesza akcentują zemstę, podobnie jak w naukach Jezusa o przebaczeniu i nie stawianiu oporu.

48. I niechaj Lud Ewangelii osądza zgodnie z tym, co Allah w niej objawił. ^aKto bowiem nie sądzi na podstawie tego, co zesłał Allah, ten jest spośród tych, którzy są grzesznikami.

وَيُخَاطَبُ أَهْلَ الْإِنجِيلِ يَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ
يُحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٥٨﴾

49. I ^bobjawiliśmy ci Księgę zawierającą prawdę i wypełniającą to, co było objawione wcześniej w Księdze – i jako jej strażnika. ⁷⁵² Dlatego ^crozszadzaj ich za pomocą tego, co objawił Allah, i nie idź za ich złymi pragnieniami, odwracając się od prawdy, która do ciebie przybyła. Dla każdego z was wyznaczaliśmy zrozumiałe Prawo duchowe ⁷⁵³ oraz wyraźną drogę w sprawach świeckich. A ^dgdyby Allah siłą wprowadził swoją Wolę, wszystkich was uczyniłby jednym ludem, lecz On chce was poddać próbie za pomocą tego, co wam dał. ^eZatem prześcigajcie się wzajemnie w spełnianiu dobrych uczynków. Wszyscy bowiem powrócicie do Allacha, a wtedy On poinformuje was, w jakich sprawach nie było między wami zgody.

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ الْكِتَابِ وَهُدًى وَإِهْتِمَامًا عَلَيْهِ فَأَحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ
اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ يَكُلُّ
جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَاوِلُونَ وَإِن سَأَلَ اللَّهُ يَجْعَلْكُمْ
أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آسَأْتُمْ فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٩﴾

^a5,45-46. ^b6,106; 39,3. ^c5,50. ^d10,100; 11,119; 16,10. ^e3,134; 35,33; 57,22.

752. *Muhaimin* oznacza świadka; dawcę bezpieczeństwa i pokoju; kontrolera i nadzorcę spraw ludzkich; strażnika i obrońcę (Lisān). O Koranie powiada się tutaj jako o strażniku poprzednich Pism w tym sensie, że zachował on w sobie wszystko to, co niezniszczalne i co posiada stałą wartość, natomiast odrzucił to, czemu brakowało elementu stałości i co nie zaspokajało potrzeb ludzkich. Koran nazywany jest też strażnikiem poprzednich Pism, ponieważ cieszy się on ochroną Boga przed jego ograniczaniem, czego brak było poprzednim Pismom.

753. *Shir'ah* oznacza religijne prawo Boże składające się z takich rozporządzeń, które dotyczą Postu, Modlitwy oraz Pielgrzymki, oraz innych pobożnych aktów; sposób wiary i zachowania się, widoczny i słuszny (Lane). *Minhāj* oznacza wyraźny, widoczny i otwarty szlak lub drogę (Lane). Al-Mubarrad powiada, że to pierwsze słowo oznacza początek drogi, zaś to drugie dobrze już udeptaną i uczęszczaną jej część (Qadir). Zatem *Shir'ah* to prawo, które na ogół odnosi się do spraw duchowych, natomiast *Minhāj* to prawo dotyczące spraw świeckich. *Shir'ah* oznacza także drogę prowadzącą ku wodzie. Znaczenie jest takie, że Bóg wyposażył wszystkie swoje stworzenia, wedle możliwości każdego z nich, w sposób odnajdowania drogi do źródła wody duchowej, to znaczy do objawienia Bożego.

50. I że ty powinienes^a ich rozsządząć za pomocą tego, co objawił Allah i nie idź za ich złymi pragnieniami i miej się przed nimi na baczności, b^bżeby nie przysporzyli ci kłopotów częścią tego, co Allah tobie objawił. Jeżeli jednak odwrócą się, wiedz, że Allah ma zamiar ich ukarać za niektóre z ich grzechów. Bo rzeczywiście wielu ludzi jest nieposłusznych.

51. Czyż zatem poszukują osądu⁷⁵⁴ dni Niewiedzy?⁷⁵⁵ Bo któż jest lepszy niż Allah jako sędzia dla ludu o silnej wierze?

52. O wy, którzy wierzycie! ^cNie bierzcie sobie za przyjaciół Żydów ani chrześcijan.⁷⁵⁶ Oni wzajemnie stają się swymi przyjaciółmi.⁷⁵⁷ A jeśli ktoś z was bierze ich sobie za przyjaciół, ten z pewnością jest jednym z nich. Zaprawdę, Allah nie prowadzi ludzi niesprawiedliwych.

53. Zobaczysz tych, którzy mając w sercach chorobę, śpieszyć będą do nich, mówiąc: „Obawiamy się, żeby nie spadł na nas zły los”.⁷⁵⁸ Być może

وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَأُحَدِّثْ لَهُمْ أَنْ يَتَّبِعُواكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ
فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمُ أَمَّا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ
ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٥٠﴾

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ فَإِنَّكَ
مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نخشأ أن تصيبنا دابة فكه الله أن يأتي

^a5.49. ^b17.74. ^c3.29, 119; 4.145; 5.58; 60.10.

754. Hukm oznacza sąd; zasadę; jurysdykcję; panowanie; rząd; rozporządzenie; dekret; prawo; kategorię (Lane).

755. Okres przed Islamem.

756. Wersetu tego nie należy interpretować tak, jakoby zabraniał on lub zniechęcał do sprawiedliwego czy łaskawego traktowania Żydów, chrześcijan i innych niewiernych (60.9). Odnosi się on tylko do tych Żydów lub chrześcijan, którzy prowadzą z muzułmanami wojnę i którzy ciągle knują przeciwko nim.

757. Żydzi i chrześcijanie zapominają o różnicach między nimi samymi i jednoczą się przeciwko Islamowi. Doprawdy tak powiedział Święty Prorok: „Wszelka niewiara tworzy jedną społeczność”, a mianowicie, wszyscy niewierni, bez względu na to jak wrogo nastawieni do siebie samych, zachowują się jak jeden lud w swojej opozycji wobec muzułmanów.

758. Dā'irah oznacza zwrot fortuny, a zwłaszcza jakies złe wydarzenie, nieszczęśny los; nieszczęście; porażkę lub potajemne zgromadzenie; zabójstwo lub śmierć (Lane).

Allach doprowadzi do ^azwycięstwa⁷⁵⁹ lub jakiegoś innego wydarzenia od samego Siebie. Wtedy oni będą żałować tego, co ukrywali w swoich umysłach.

54. A ci, którzy wierzą, powiedzą: „Czy to są ci, którzy na Allacha składali swoje solenne przysięgi, iż są z wami?” Ich dzieła są próżne i to oni stali się przegrzonymi.

55. O wy, którzy wierzycie! Jeżeli ktoś spośród was ^bodwróci się od swej religii, to powiedz im, że Allach wkrótce na jego miejsce sprowadzi lud, który umiłuje i który umiłuje jego⁷⁶⁰, który będzie miły i pełen pokory wobec wierzących, natomiast twardy i stanowczy wobec niewiernych. Będą oni starać się dla sprawy Allacha i nie będą bać się wymówek ze strony tych, który szukają dziury w całym. Oto łaska Boża. On obdarza nią każdego, kogo zechce, a jest On Hojny, Wszzechwiedzący.

56. Waszym ^cprzyjacielem jest Allach i Jego Posłaniec oraz wierni, którzy przestrzegają Modlitwy, płacą Zâkat i oddają część wyłącznie Bogu.

57. Ci zaś, którzy za przyjaciół biorą sobie Allacha, Jego Posłańca oraz wiernych, mogą być pewni, że to właśnie ^dstrona Allacha musi zwyciężyć.

بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ نَدِيمِينَ ﴿٥٤﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا اللَّهَ مَهْدً
إِنسَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمُ حِطَّةٌ أَعْمَالُهُمْ فَاصْبِرُوا
لِللَّهِ خَيْرِينَ ﴿٥٤﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
أَعَزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

إِنَّمَا وَرِثَكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَآتَوْنَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكُوعُونَ ﴿٥٦﴾

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ
اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٧﴾

^a32,30. ^b3,145. ^c2,258; 3,69. ^d58,23.

759. „Zwycięstwo”, o którym mowa w tym wersecie, może odnosić się albo do Upadku Mekki, albo do zwycięstwa w ogóle. Słowo „Wydarzenie”, stojące po słowie „zwycięstwo”, najwyraźniej odnosi się do czegoś większego niż zwycięstwo. Wydaje się, że dotyczy ono przystąpienia do Islamu całego półwyspu arabskiego.

760. Kiedy wyznawcy jakiejś religii bez przerwy zmniejszają swoją liczebność i nie mają perspektyw na odnowienie, taką religię należy uznać za martwą.

58. O wy, którzy wierzycie! ^aNie bierzcie sobie za przyjaciół⁷⁶¹ tych, ^bktórzy wyśmiewają się z waszej religii, a są spośród tych, którzy przed wami otrzymali Księgę, jak i niewiernych. I bójcie się Allacha, jeśliście wierzący;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَكِبْرًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْفَكَارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

59. I którzy, gdy zwołujecie lud na Modlitwę, wyśmiewają się z tego. Jest tak dlatego, że są to ludzie, którzy nie rozumieją.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُؤًا وَكِبْرًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

60. Powiedz: „O Ludu Księgi! Czy uważacie, iż ^cbłędem z naszej strony jest to, że wierzymy w Allacha i w to, co zostało nam zesłane i co było zesłane przedtem?⁷⁶² A może jest tak dlatego, że większość z was nie jest posłuszna Allahowi?”

قُلْ يَا هَلْ الْكِتَابَ هَلْ سَفِهْتُمْ وَمَا إِلَّا أَنْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنْ أَكْثَرْتُمْ فَيَسْفُونَ ﴿٦٠﴾

61. Powiedz: „Czy mam wam powiedzieć o tych⁷⁶³, których nagroda od Allacha jest gorsza niż to? Oni są tymi, których Allah przeklął i na których ^dspadł gniew Boży i z których uczynił On małpy i świnie⁷⁶⁴ i którzy czczą ^eZłego. ^fCi zaiste są w gorszym położeniu, a i dalej od właściwej drogi.

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِنْ ذَلِكَ مُؤْتَبَرَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفُرْدَةَ وَالْمُنَازِرَةَ وَجَعَلَ الطَّاغُوتِ أُولِيكَ شَرًّا مَكَانًا وَأَضَلَّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦١﴾

^a3,29, 119; 4,145; 5,52; 60,10. ^b6,71; 7,52. ^c7,127; 60,2. ^d2,66; 7,167. ^e2,258; 4,52. ^f12,78; 25,35.

761. W 5,52 zabrania się muzułmanom zaprzyjaźniania się z niewierzącymi, ponieważ ci ostatni wykazują wobec nich wrogą i wojowniczą postawę. Obecny werseł przedstawia powód tego przykazania, ale nie oznacza, że muzułmanom nie jest wolno w przyjazny sposób mieć do czynienia z niewiernymi, ani że nie wolno im czynić wobec niewiernych dobro lub też uprzejmie ich traktować.

762. *Hal* to partykuła pytajna, która – jeśli występuje po niej *illā* – może oznaczać jak w obecnym wersecie zdanie przeczące. Słowa te, poza znaczeniem podanym w tekście, mogą także oznaczać „nie znajdujcie w nas błędu lecz ponieważ wierzymy”. Czasami używa się jej dla wyrażenia zdania twierdzącego, jak w 76,2.

763. *Dhālika* może odnosić się albo do prześladowania muzułmanów, albo do ich prześladowców.

764. Słowa „małpy” i „świnie” zostały tutaj użyte w sensie przenośni. Pewne zwierzęta mają swoje szczególne cechy i nie można ich w pełni opisać bez wymienienia z nazwy danego zwierzęcia. Małpy znane są ze swojej mimiki, zaś świnie charakteryzują się brudnymi i zawstydzającymi

62. I kiedy do was przychodzą, powiadają: „Wierzymy”⁷⁶⁵, podczas gdy wchodzą z niewiarą i z nią wychodzą. Allah najlepiej wie, co ukrywają.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦٢﴾

63. A ty widzisz, jak wielu z nich śpieszno do grzechu i występku i do ^aspożywania rzeczy zabronionych. Zaprawdę, złem jest to, co praktykują.

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَ
إِلَهُهُمْ السَّمْتُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

64. Dlaczego święci i uczeni w Prawie nie zabronią im wypowiadania grzechu⁷⁶⁶ i spożywania rzeczy zabronionych? ^bZaprawdę, złem jest to, co czynią.

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنِ قَوْلِهِمْ الْإِثْمَ
وَإِلَهُهُمْ السَّمْتُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٤﴾

65. A ^cŻydzi powiadają: „Ręka Allah jest związana”. Ich własne dłonie zostaną związane⁷⁶⁷ i będą przekłeci za to, co mówią. Nie, obie Jego ręce⁷⁶⁸ są szeroko rozpostarte. On daje, jak się Mu podoba. To zaś, ^dco zostało zesłane tobie od twego Pana, z całą pewnością powiększy wielu z nich w buncie i niewierze.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وُلِعْنَا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدُهُ مَبْسُوطَةٌ يَنْفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَاةَ
وَالْبَعْضَاءُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كَلِمًا أَوْ قَدْرًا تَأْسِرًا

^a5,43. ^b5,80. ^c3,182; 36,48. ^d5,69.

wyzwajami oraz głupotą. Zwrot „kto czci Złego” wykazuje, że słowa „malpy” oraz „świnie” użyte są tutaj w przenośni. Patrz 107.

765. Wypowiadając w hipokryzji słowa „wierzymy”, Żydzi ledwie kopiowali sposób wierzących wypowiadania się o ich wierze bez zrozumienia i uświadomienia sobie prawdziwego ich znaczenia. W ten sposób prezentowali oni naśladownictwo (jak wskazano w poprzednim wersecie) podobne do mimiki małp. Patrz także następny wersek.

766. Ponieważ *Ithm* (grzech) jest zazwyczaj popełniany, a nie wypowiadany, niektórzy komentatorzy sugerują, że słowo *Qaul* (wypowiadanie) zostało tutaj użyte w sensie „czynienia”. Bardziej jednak prawdopodobnym jest to, że zostało ono dołączone do słowa *Ithm* (grzech) w celu wyrażenia połączonej idei zarówno „wypowiadania”, jak i „czynienia”, co oznaczałoby tak samo grzeszne słowa, jak i złe uczynki.

767. Zwrot ten oznacza, że Żydzi będą ukarani za ich zuchwalstwo zawarte w ich wypowiedzi, że ręka Allacha jest uwiązana. Staną się oni nędznym i skąpym narodem.

768. Ręki używa się zarówno jako instrumentu dawania łask i obfitości oraz jako symbolu władzy w chwytaniu i karaniu przestępców. Obie ręce Boga są szeroko otwarte – jedna daje obfitość wiernym, zaś druga karze Żydów za ich zuchwalstwo.

^aRzuciliśmy między nich wrogość i nienawiść aż po Dzień Zmartwychwstania. Kiedy tylko ^bwzniesią ogień wojny ⁷⁶⁹, Allah go gasi. Oni zaś starają się siać niepokój na ziemi, a Allah nie mituje tych, którzy sięją zamęt.

لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعُونَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٩﴾

66. I ^cgdyby Lud Księgi uwierzył i był sprawiedliwy, My z pewnością odsunęlibyśmy od nich ich zło i z pewnością dopuścilibyśmy ich do Ogrodów szczęścia. ⁷⁷⁰.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ
سَاءَ لِيَوْمِهِمْ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ جَنَّةُ النَّعِيمِ ﴿٧٠﴾

67. I ^dgdyby przestrzegali Torah, Ewangelii i tego, co zostało zesłane teraz od ich Pana, zaprawdę, spożywaliby z dobrych rzeczy ponad nimi i spod ich stóp. ⁷⁷¹ Wśród nich są ludzie powściągliwi, lecz wielu z nich to tacy, którzy czynią zło.

وَلَوْ أَنَّهُمْ آقَمُوا الصَّلَاةَ وَالْزَكَاةَ وَآمَنُوا
بِالَّذِينَ رَزَقَهُمْ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَمِمَّنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ
مَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

^a3,56; 5,15. ^b2,18. ^c7,97. ^d5,48.

769. Słowa te odnoszą się do prób podejmowanych przez Żydów w celu podburzania balwochwalców arabskich do wszczęcia wojny przeciwko muzułmanom oraz do ich własnych wrogich poczynań skierowanych przeciwko muzułmanom i Islamowi.

770. Zwrot „Ogrody szczęścia” oznacza doskonały stan radości duchowej oraz miejsce szczęścia. Określając słowa „Ogród” oraz „Niebo”, Koran wykorzystuje cztery różne wyrażenia: (1) „Ogrody szczęścia” jak w obecnym wersecie; (2) „Ogrody Ucieczki” (32,20); (3) „Ogrody Wieczności” (9,72) oraz (4) „Ogrody Raju” (18,108). Zwroty te reprezentują różne aspekty oraz różne stopnie Nieba.

771. (1) Otrzymaliby błogosławieństwo Nieba, jak objawienie Boże i wspólnotę z Bogiem, jak i dobrobyt na świecie. (2) Mieliby nie tylko liczne i we właściwym czasie deszcze, ale i ziemia rodziłaby im różne produkty obficie. (3) Bóg dałby zarówno ziemskie, jak i niebiańskie sposoby dokonywania postępu.

68. O Posłańcu! ^aPrzekaż ludziom, co tobie zostało objawione od twego Pana. A jeśli tego nie uczynisz, nie przekażesz Jego Posłannictwa.⁷⁷² Allah zaś będzie cię chronić⁷⁷³ przed ludźmi. Zaprawdę, Allah nie prowadzi ludzi niewierzących.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَحْكُمُ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

69. Powiedz: „O Ludu Księgi, stoisz na niczym⁷⁷⁴, chyba że przestrzegać będziesz Torah, Ewangelii i tego, co teraz zesłane zostało od twego Pana”. I z pewnością to, co zostało ci zesłane od twego Pana, powiększy w nich ich ^bbunt i niewiarę, więc nie żałuj ludu niewiernego.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ اسْتَمِعُوا عَلَى شَيْءٍ كُنْتُمْ تَقِيمُوا التَّوْرَةَ
وَإِلَّا نَجِيبَلْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا يَزِيدَنَّ
كَيْدًا مِنْهُمْ مِمَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا
فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٩﴾

70. Zaprawdę, ^cci, którzy uwierzyli, i Żydzi, i Sabianie⁷⁷⁵, i chrześcijaństwo – każdy, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni oraz spełnia dobre uczynki, na tego ^dnie spadnie żaden strach, ani nie będzie żałował.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَى
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٧٠﴾

^a6,20. ^b5,65. ^c2,63; 22,18. ^dPatrz 2,63.

772. Słowa te nie wskazują na żadne uchybienia ze strony Świętego Proroka w przekazywaniu Posłannictwa Bożego. Stwierdzają one jedynie ogólną zasadę, że każdy, kto nie przekaże choćby części posłannictwa w rzeczywistości nie przekaże go w ogóle.

773. Zwrot ten oznacza, że Bóg nie zniszczy, aby niewierni odebrali życie Świętemu Prorokowi lub uniemożliwi mu na stałe wypełnienie jego obowiązku.

774. W 2,114 Żydzi i chrześcijaństwo zostają napomnieni za pomawianie się nawzajem, że stoją na niczym, zaś w tym wersecie sam Koran wykorzystuje identyczny zwrot o Ludzie Księgi. Istnieje jednak oczywista różnica pomiędzy tymi dwoma stwierdzeniami. Podczas gdy stwierdzenie, o którym mowa w 2,114 nie posiadało określenia, stwierdzenie w obecnym wersecie określone jest zdaniem „jeśli nie będziecie przestrzegać Torah...”.

775. Patrz 104.

71. Zaprawdę, zawarliśmy przymierze z Dziećmi Izraela i posłaliśmy do nich Posłańców.⁷⁷⁶ Lecz ^aza każdym razem, gdy przychodził do nich Posłaniec z tym, czego nie pragnęły ich serca, niektórych traktowali jak klamców, a innych próbowali zabijać.

72. I wyobrażali sobie, że w wyniku ich postępowania nie spadnie na nich kara, więc stali się ślepi i głusi. Ale Allah zwrócił się do nich z miłosierdziem, a mimo tego wielu z nich stało się ślepymi i głuchymi. Allah zaś zważa na to, co czynią.

73. Zaprawdę, ^bci są niewiernymi, którzy powiadają: „Allah, On jest Mesjaszem, synem Marii”, podczas gdy sam Mesjasz powiedział: „O Dzieci Izraela, czcicie Allacha, który jest moim Panem i waszym Panem”.⁷⁷⁷ Zaprawdę, kto przypisuje Allahowi partnerów, ten nie zostanie przez Allacha wpuszczony do Nieba, a jego mieszkaniem będzie Ogień. I złoczyńcy nie będą mieli żadnych pomocników.

74. ^bZ pewnością ci nie wierzą, którzy powiadają: „Allah jest trzecim z trójcy”.⁷⁷⁸ Nie ma innego boga poza Jedynym Bogiem. I jeśli nie odstąpią od tego, co mówią, z pewnością spadnie na nich żalсна kara – na tych spośród nich, którzy nie wierzą.

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
رُسُلًا قُلْنَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ
فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧١﴾

وَحَسِبُوا أَنَّا لَنَكُونُ فِتْنَةً فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
يَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِيَّ إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّنِي
وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَا لَهُ مِنَ النَّارِ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٣﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمِنْ
الَّذِينَ إِلاَّ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِن لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَسْتَنْزِلُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

^a2,88. ^b4,172; 5,18; 9,30. ^c5,118; 19,37. ^d4,172.

776. Z porównania tego wersetu z 5,13 wynika, że „przywódcy”, o których mowa w 5,13 to „Posłańcy”, o których mowa w wersecie obecnie komentowanym.

777. Fakt, że Jezus nauczał, iż należy czcić jedynie Boga, jasno wynika z Ewangelii nawet w jej obecnej zniekształconej formie (Mt 4,10; Łk 4,8).

778. W wersecie tym mówi się o doktrynie Trójcy, tej tajemniczej i zawilej doktrynie trzech osób w jednym Bogu – Ojcu, Synu i Duchu Świętym – współistniejących i równych we wszystkich aspektach, łączących się w jednego Boga, a mimo to pozostających oddzielnymi. Po raz pierwszy określony kształt nadała tej doktrynie Rada Nicejska, a zwłaszcza Kredo Atenazjańskie. Doktryna ta stanowi podstawowy artykuł Wiary chrześcijańskiej.

75. Czyż zatem nie zwrócą się do Allacha i nie poproszą o przebaczenie od Niego, skoro Allah najbardziej przebacza i jest Litościwy?⁷⁷⁹

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٥﴾

76. Mesjasz, syn Marii, był jedynie Posłańcem. Zaprawdę, podobni mu Posłańcy przemienili przed nim. A jego matka była prawdomówną niewiastą. "Oni oboje zwykli byli jeść."⁷⁸⁰ Spójrz, jak wyjaśniamy Znaki dla ich dobra, i zobacz, jak się odwracają.

مَا أَنبِئُكَ ابْنَ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولًا قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَأَنَّا بِالْطَّعَامِ أَنظَرُ كَيْفَ نُنَبِّئُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنظَرُ أَنِي يُؤْفَكُونَ ﴿٧٦﴾

77. Powiedz: ^b„Czy pragniecie czcić poza Allahem tego, kto nie ma władzy, by wam szkodzić ani czynić dobro?”⁷⁸¹ Allah zaś jest Wszystkowsłyszący. Wszewchwidzący.

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَبْلُغُ لَكُمْ صَرْفًا وَلَا نَفَعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٧﴾

78. Powiedz: ^c„O Ludu Księgi, nie przekraczajcie niesprawiedliwie granic w kwestii waszej religii ani nie poddawajcie się niskim pragnieniom ludu, który zszedł z drogi i spowodował, że wielu za nim poszło, i który zszedł z właściwej drogi”.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْمَعْرُوفِ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِن قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٨﴾

^a21,9. ^b6,72; 10,107; 21,67; 22,13. ^c4,172.

779. Dla zbawienia człowieka nie potrzeba żadnej zastępczej ofiary. Sam Bóg może przebaczyć wszystkie grzechy. Jedynie prawdziwie skruszone serce potrzebne jest do uzyskania Jego przebaczenia.

780. Werset ten przedstawia kilka argumentów skierowanych przeciwko domniemanej boskości Jezusa; (a) Jezus nie był w niczym lepszy od Posłańca Bożego; (b) został on zrodzony z kobiety; (c) jak każdy zwykły człowiek podlegał takim prawom naturalnym jak głód i pragnienie oraz innym wynikającym z tego fenomenom naturalnym.

781. Jezus nie posiadał mocy czynienia komukolwiek dobra lub ranienia go. Nie był w stanie słyszeć modlitwy, ani też nie mógł domyślać się potrzeb ludzkich, które mógłby spełniać i zaspokajać. Wszystko powyższe to prerogatywy Boskie.

79. Kto spośród Izraela nie dał wiary, ten ^azostał przeklęty językiem Dawida i Jezusa, syna Marii.⁷⁸² Stało się tak, ponieważ nie uwierzyli i grzeszyli.

80. ^bNie powstrzymywali się wzajemnie przed niegodziwością, której się dopuszczali.⁷⁸³ Zaiste, to co zwykli byli czynić, było złem.

81. Zobaczysz, jak wielu z nich będzie się zaprzyjaźniać z tymi, którzy nie wierzą. Zaprawdę, złem jest to, co ich dusze wysłały przed sobą dla nich samych, więc Allah ^cjest z nich niezadowolony. I ta właśnie kara będzie ich mieszkaniem.

82. Gdybyż uwierzyli w Allacha i tego Proroka⁷⁸⁴ oraz w to, co jemu zostało objawione, nie brałiby ich sobie za przyjaciół, lecz jednak wielu z nich to grzesznicy.

83. Z pewnością stwierdzisz, że Żydzi oraz ci, którzy przypisują Allahowi partnerów, są spośród wszystkich ludzi najbardziej gwałtowni w swej wrogości wobec wiernych. Stwierdzisz także, że ci, którzy

لَعْنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٨٠﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨١﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
قَدَّمَ لَهُمْ سَفَهُهُمُ إِنَّ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالتَّيْبَةِ وَمَا نَزَلَ إِلَيْهِ
مَا اتَّخَذُوا لَهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَبُرْنَا مِنْهُمْ فُسِقُونَ ﴿٨٣﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ

^a3.88; 4.48. ^b5.64, 4. ^c3.163.

782. Spośród wszystkich proroków izraelskich Dawid i Jezus najbardziej cierpieli z rąk Żydów. Prześladowania Jezusa przez Żydów osiągnęły swą kulminację w akcie ukrzyżowania go, zaś nieszczęścia oraz niedostatki, którym podlegał Dawid z powodu działań swego niewiernego ludu, odzwierciedlone są w patosie jego Psalmów. Wagonii swoich serc Dawid i Jezus przekleli Żydów. Klątwa Dawida dała w wyniku ukaranie Żydów przez Nabuchodonozora, który zniszczył Jerozolimę i zabrał Izraelitów do niewoli w roku 556 przed Chrystusem. Natomiast w wyniku klątwy Jezusa, Żydów spotkały straszne prześladowania ze strony Tytusa, który zajął Jerozolimę około roku 70 po Chrystusie, zdewastował miasto i sprofanował świątynię, każąc zabić w niej świnię – najbardziej znieprawione przez Żydów zwierzę.

783. Jednym z wielkich grzechów, jaki ściągnął na Żydów gniew Boży, było to, że nie powstrzymywali się oni nawzajem od popełniania złych uczynków, tak licznych wśród nich.

784. W wersecie tym mowa jest o Świętym Proroku, ponieważ wszędzie tam, gdzie w Koranie użyte jest słowo *al-Nabī* (Prorok), niezmiennie dotyczy ono Świętego Proroka. Nawet Ewangelie mówią o nim „tamten prorok” (J 1.21. 25), to znaczy, Prorok, którego przyjsie zapowiedziane było w Pwt 18,18.

powiadają: „Jesteśmy chrześcijanami”, są spośród nich najbliżsi wiernym w kwestii przyjaźni. Jest tak dlatego, iż wśród nich są uczeni⁷⁸⁵ i mnisi⁷⁸⁶ oraz że nie są wyniośli.⁷⁸⁷

أَمْوَا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَرِيُّ ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِيْنَ
وَرُهْبَانًا وَآهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

CZEŚĆ VII

84. A kiedy słuchają tego, co objawione zostało temu Posłańcowi, widzisz, jak ich oczy napelniają się łzami⁷⁸⁸ z powodu prawdy, którą rozpoznają. Powiadają: „Panie nasz, wierzymy, więc zapisz nas wśród dających świadectwo”.

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ
تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٦﴾

85. „Dlaczego nie mielibyśmy uwierzyć w Allacha i w prawdę, która do nas przybywa, skoro prawdziwie chcemy, by Pan nasz przyłączył nas do ludu sprawiedliwych?”

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَ
نَطْعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٣٧﴾

^a3,54, 194. ^b26,52.

785. *Qissis* oznacza głowę lub szefa chrześcijan w wiedzy lub nauce; człowieka uczonego spośród chrześcijan, który poszukiwał i zdobył wielką wiedzę; człowieka inteligentnego i uczonego (Lane).

786. *Ruhbān* to liczba mnoga od słowa *Rāhib*, które oznacza ascetę, mnicha chrześcijańskiego; postelnika religijnego; osobę oddaną służbie i praktykom religijnym w celi lub monasterze (Lane).

787. Taki stan rzeczy nie miał jednak trwać wiecznie. W innym miejscu Koran ostrzega muzułmanów, że ich przeznaczeniem jest cierpienie z rąk chrześcijan, którzy atakować będą ze wszystkich stron (21,97). W Hadith także znajdujemy proroctwa mówiące o tym. Werset ten ma zastosowanie jedynie do chrześcijan z czasów Świętego Proroka. Do takiego wniosku prowadzi bowiem historia. Najashī, chrześcijański król Abisynii, dał schronienie uciekinierom muzułmańskim; zaś Muqauqas, chrześcijański władca Egiptu, wysłał prezenty Świętemu Prorokowi. Pokora wydawała się być jedną z najważniejszych cech wczesnych chrześcijan. Wynika to jasno z różnego sposobu traktowania listów Świętego Proroka przez króla Persji, poganina, oraz przez Herakliusza, władcę Wschodniego Imperium Rzymskiego, który też był chrześcijaninem. Ten pierwszy porwał list na kawałki, podczas gdy ten ostatni przyjął go z szacunkiem i wykazywał nawet nieco inklinacji w kierunku Islamu.

788. Werset ten ma zastosowanie szczególnie do Najashī. Kiedy Ja'far, kuzyn Świętego Proroka oraz orędownik uciekinierów muzułmańskich w Abisynii – przeczytał mu wstępne wersety sury Maryam, Najashī poruszony został aż do łez i powiedział głosem pełnym patosu, że takim było jego przekonanie o Jezusie i że nie uważał go za nic więcej ponad to (Hishām).

86. Zatem „Allah ^anagrodził ich za to, co mówili, i dał im Ogrody, poniżej których przepływają strumienie. W nich zamieszkają, a jest to nagroda dla tych, którzy czynią dobro.

فَأَنبَأَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

87. ^bNatomiast ci, którzy nie uwierzyli i odrzucili Nasze Znaki, ci są mieszkańcami Piekła.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجِيمِ ﴿٥٧﴾

88. O wy, którzy wierzycie! ^cNie czyncie nieprawymi rzeczy dobrych, które Allah uczynił dla was prawowitymi, i nie dopuszczajcie się grzechu. Zaprawdę, nie miłuje On grzeszników.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

89. I ^dspożywajcie z tego, co dał wam Allah, a co jest prawowite i dobre. I bójcie się Allacha, w którego wierzycie.

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

90. ^eAllach nie będzie zarzucał wam tych waszych przysięg, które są próżne, ⁷⁸⁹ jednakże będzie was napominał za niedotrzymanie przysięg poważnych. Tak zatem pokutą za to jest nakarmienie dziesięciu biednych takim przeciętnym ⁷⁹⁰ pożywieniem, jakim karmicie swoje rodziny, lub odzianie ich albo danie wolności niewolnikowi. Kto zaś nie będzie miał na to właściwych środków, niechaj pości przez trzy dni. Oto pokuta za wasze przysięgi, któreście złożyli. Dotrzymujcie dawanych przysięg. W ten sposób Allah wyjaśnia wam swoje Znaki, abyście byli wdzięczni.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّعُونِ ۚ بَلْ بِآيَاتِكُمْ وَإِنْ يَأْتِ إِحْدَ
بِمَا عَقَدْتُمْ مِنَ الْإِيمَانِ فَكْفَارَتَهُ ۚ إِطْعَامَ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ
مِنْ أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ ۚ أَوْ هَلِيلِكُمْ أَوْ كِسْفَتِهِمْ أَوْ مَخْرُورٍ
رَقَبَةٍ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَلِكَ كَفَارَةُ
آيَاتِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا آيَاتَكُمْ ۚ كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

^a Patrz 2.26. ^b5,87; 6,50; 7,37; 22,58. ^c10,60. ^d2,169; 8,70; 16,115. ^e2,226.

789. Przysięgi przeciwne Prawu Islamu są ledwie straconym oddechem.

790. *Ausat* oznacza zarówno „przeciętny”, jak i „najlepszy”.

91. O wy, którzy wierzycie!
^a Wino, hazard, bożki i ^bstrzały wróżbiarskie to szkaradzieństwo dzieła Szatana. Zatem wystrzegajcie się ich wszystkich, aby dobrze się wam wiodło.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ
 وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ ﴿٩١﴾

92. Szatan pragnie jedynie wywoływać wśród was wrogość i nienawiść z pomocą wina i gier hazardowych oraz powstrzymać was przed pamiętaniem o Allachu i przed Modlitwą.^{790A}
 Czy zatem dacie się powstrzymać?

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ
 وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ
 ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩٢﴾

93. ^cOkazujcie posłuszeństwo Allachowi i Jego Posłańcowi oraz strzeżcie się. Jeśli jednak odwrócić się, wiedźcie, że ^dwyłącznie na Naszym Posłańcu spoczywa zrozumiałe przekazanie Poślannictwa.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ
 فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٩٣﴾

94. Na tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, nie spadnie grzech z powodu tego, co spożywają, pod warunkiem, że boją się Allacha i czynią dobro i znowu boją się Allacha, i wierzą, i znowu boją się Allacha, i czynią dobro.⁷⁹¹ Albowiem Allah miłuje tych, którzy czynią dobro.

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ
 فِيمَا كَلِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
 الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٤﴾

^a2,220; 5,92. ^b5,4. ^c3,133; 4,70; 64,13. ^d5,100; 16,83; 36,18; 64,13.

790A. Stwierdziwszy, że te cztery rzeczy wymienione w poprzednim wersecie są w takim czy innym sensie obrzydliwością, werseł obecny ogranicza się do zaledwie dwóch – wina i gier hazardowych – oraz przedstawia kolejne powody zakazywania ich. Powody te mają podstawy polityczne, społeczne, duchowe oraz społeczno-religijne, co wynika ze słów „wrogość i nienawiść i powstrzymują od pamiętania o Allachu i o Modlitwie”.

791. Z tego wersełu wynikają dwie ważne zasady: (1) że rzeczy tego świata, stworzone do wykorzystania i dla korzyści człowieka, są z zasady czyste. Rzeczy zakazane są jedynie wyjątkami. (2) Ze czyste pożywienie wywiera korzystny wpływ na moralny rozwój człowieka, podczas gdy pożywienie nieczyste wywołuje przeciwny efekt. Werseł ten przedstawia trzy stadia postępu duchowego. W pierwszym stadium wierni boją się Boga, wierzą i czynią dobre uczynki. W drugim, boją się Boga i wierzą, zaś ich wiara jest tak mocna, że czynienie dobrych uczynków staje się właściwie częścią ich wiary. W trzecim stadium boją się Boga oraz czynią dobro innym ludziom, jakby rzeczywiście widzieli Boga.

95. O wy, którzy wierzycie! Allah z pewnością wypróbuje was w pewnej drobnej sprawie: zwierzyna, której dosięgnąć mogą wasze ręce i lance, aby Allah ^a mógł spowodować, by poznano tych, którzy okazują przed Nim bojaźń potajemnie.⁷⁹² Dlatego kto po tym zgrzeszy, otrzyma bolesną karę.

96. O wy, którzy wierzycie! ^bNie zabijajcie zwierzyny podczas Pielgrzymki. Kto jednak spośród was zabije jakiego zwierzę umyślnie, wynagrodzeniem za nie jest czworonóg podobny do zwierzęcia zabitego, wyznaczony przez dwóch sprawiedliwych spośród was i przyprowadzony w ofierze do Ka'bah. W formie pokuty człowiek taki może nakarmić pewną liczbę biednych lub pościć przez taką samą liczbę dni, by poprobować kary za swój uczynek. ^cA jeśli chodzi o to, co minęło, Allah to przebacza. Kto jednak do tego powróci, Allah ukarze go za jego zniewagę. A jest Allah Potężny, jest Panem zapłaty.

97. Zwierzęta z morza⁷⁹³ i ich spożywanie czyni się prawowitym jako pokarm dla was i dla podróżnych. ^dZabrania się wam jednak zwierzyny lądowej, dopóki odbywacie Pielgrzymkę. I bójcie się Allacha, przed którym będziecie zebrani.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَبَّوْا لَهُم مِّنَ الصَّيْدِ
تَنَاهَىٰ أَيْدِيكُمْ وَمِمَّا حَكَّمُ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنفَاهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَن قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَبِدًا نَّجَسَهُ مِمَّا قَتَلَ مِن
الطَّيْرِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ هَدْيًا بَلِغَ الْكَعْبَةِ
أَوْ كِفَاةً طَعَامٌ لِّلْمَسْكِينِ أَوْ عَدْلٌ ذَٰلِكَ صِيًّا مَّا
يَلِيْدُوقَ وَبِأَلِّ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَن عَادَ
فَيَنْتَقِمِ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٥٦﴾

أَجَلٌ لِّكُم صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لِّكُمُ
لِلسَّيَّارَةِ وَحَرْمَ عَلَيْكُم صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَوْنَ ﴿٥٧﴾

^a57,26. ^b5,2, 97. ^c2,276. ^d5,2, 96.

792. Ponieważ polowania dokonuje się normalnie w buszu, gdzie człowiek znajduje się na ogół sam i gdzie nie ma nikogo poza Bogiem, kto mógłby pilnować przestrzegania przykazań Bożych, werset ten stosownie wspomina polowanie, ilustrując bojaźń Bożą. Służy on także jako wstęp do przykazania omówionego w następnym wersecie.

793. Słowo „morze” zawiera w swym znaczeniu rzeki, strumienie, jeziora, stawy, itp. Patrz 7,139.

98. Allah uczynił Ka'bah, ^aŚwięty Dom, środkiem wsparcia i podtrzymania na duchu dla ludzkości⁷⁹⁴, jak i Święty Miesiąc, i ofiary, i ^bzwierzęta noszące obroże. Jest tak, abyście dowiedzieli się, że Allah wie, co jest w niebiosach i co jest na ziemi oraz że Allah dobrze zna wszystkie rzeczy.

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِبْلًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. ^cWiedźcie, że Allah jest Srogi w karaniu ale że jest On również Najbardziej Przebaczącą i wiecznie Litościwy.

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ ذَرِيمٌ ﴿٩٩﴾

100. Na Pośląncu spoczywa jedynie ^dprzekazanie Poślannictwa. I Allah wie, co ^eodkrywacie, a co ukrywacie.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Powiedz: ^f„Zło i dobro nie są do siebie podobne”, nawet jeśli obfitość zła może ci się podobać.⁷⁹⁵ Baczcie zatem na swój obowiązek wobec Allacha, o ludzie rozumni, aby wam się dobrze wiodło.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَيْرُ وَالشَّرُّ وَلَوْ أَحْبَبَكَ كَثْرَةُ الْخَيْرِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠١﴾

^a2,126; 3,97-98. ^b5,3. ^c15,50-51. ^d16,83; 36,18; 64,13. ^e2,78; 6,4; 11,6; 16,20. ^f2,268.

794. Bóg uczynił Pielgrzymkę do Ka'bah oznaką postępu i dobrobytu muzułmanów. Dopóki będą oni dalej udawać się na tę Pielgrzymkę, Bóg dalej zsyłać im będzie swoje łaski. Pielgrzymka jest sposobem wsparcia człowieka także w sensie materialnym. Muzułmanie ze wszystkich części świata odwiedzają Ka'bah setkami tysięcy każdego roku i powyższe służy jako potężny środek wsparcia dla mieszkańców Mekki. Obietnica ta nie ogranicza się jednak do mieszkańców Mekki, ale obejmuje swoim zasięgiem całą ludzkość. *Qiyām* oznacza także naukę, która jest stała i nie podlega zmianom.

795. Będąc w naturalny sposób pod wpływem otoczenia, człowiek ma tendencję do naśladowania innych, a zwłaszcza kiedy znajduje się w większości. Werset ten zawiera ostrzeżenie przed bezmyślnością i ślepych naśladowaniem większości.

102. O wy, którzy wierzycie! ^aNie pytajcie o te rzeczy, które – jeśli je wam objawić – sprawiłyby wam kłopot⁷⁹⁶, choć jeśli spytacie o nie podczas objawienia Koranu, i one będą wam objawione. Allach pominął je celowo. A jest Allach Najbardziej Przebaczający i Cierpliwy.

103. Pewien lud przed wami ^bpytał o takie rzeczy, lecz później przestał w nie wierzyć.⁷⁹⁷

104. Allach ^cnie nakazał żadnych „Bahirah”⁷⁹⁸, ani „Sā'ibah”^{798A}, ani „Wasilah”^{798B}, ani „Hāmi”^{798C}, lecz ci, którzy nie wierzą, wymyślają kłamstwa przeciwko Allachowi, a większość z nich nie posługuje się ich rozumem.^{798D}

105. I kiedy powiada się im: „Przyjdźcie do tego, co objawił Allach, jak i do Poستاńca”, oni odpowiadają: „Nam wystarczy to, w czym odnajdujemy naszych ojców”. Cóż, skoro nawet ich ojcowie nie mieli żadnej wiedzy ani nikt nimi nie kierował.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءَ إِن تَبَدَّلَ لَكُمْ
كُتُوبٌ وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِذْرًا يُنزَلُ الْقُرْآنُ
تَبَدَّلَ لَكُمْ عَنَّا اللَّهُ عَنهَا وَاللَّهُ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٧٩٦﴾

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كُفْرِينَ ﴿٧٩٧﴾

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَیْعَةٍ وَلَا سَآئِبَةٍ وَلَا وَصِيَّةٍ
وَلَا حَاطٍ وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٧٩٨﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائُنَا أَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿٧٩٩﴾

^a2,109. ^b 2,109. ^c6,137.

796. Podstawa islamskiego *Sharī'ah* jest trojaka: (1) Prawo zawarte w Koranie; (2) *Sunnah* lub praktyka Świętego Proroka oraz (3) nakazy i zalecenia zawarte w jego autentycznych powiedzeniach. Te trzy źródła Prawa islamskiego zajmują się wszystkimi podstawowymi problemami człowieka, natomiast sprawy mniejsze pozostawione są do jego uznania w świetle tych trzech wskazówek, przy pomocy i wsparciu danych przez Boga sił i zdolności intelektualnych. Komentowany werset dotyczy właśnie tych mniejszych spraw.

797. Niepotrzebne kwestionowanie spraw drobnych oraz poszukiwanie prawa dotyczącego ich odbywa się jedynie za szkodą dla samego poszukującego. Postępowanie takie ogranicza własne decydowanie i pęta osąd, nie mówiąc już o zmuszaniu człowieka czy też ograniczaniu go do niepotrzebnych i przykrych spraw prawnych. Izraelici zadawali Mojżeszowi niepotrzebne pytania względem mniejszych spraw, co spowodowało, że tworzyli dla siebie trudności i skończyli złamaniem przykazań Bożych (2,109).

798. *Bahirah*: nazwa nadana przez pogańskich Arabów wielbłądzy, która dała na świat siedem młodych wielbłądów, a następnie została wypuszczona wolno po przecięciu uszu. Dedykowano ją jakiemuś bogu, a jej mleko nie było wykorzystywane, podobnie jak jej grzebień.

798A. *Sā'ibah*: Wielbłądzica wypuszczona swobodnie do wodopoju i na pastwisko po urodzeniu pięciu wielbłądzątk.

798B, 798C, 798D – zob. nast. str.

106. O wy, którzy wierzycie! Zatrószcie się o samych siebie. Ten, kto ^azbacza z drogi, nie może wam zaszkodzić. jeśli wy sami będziecie właściwie prowadzeni.⁷⁹⁹ Wszyscy bowiem powrócicie do Allaha, a wtedy On wam powie, co zwykście byli uczynić.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّوهُم مِّنْ
شَيْءٍ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِي يَوْمٍ تَكُونُونَ ۞

107. O wy, którzy wierzycie! Jeżeli do kogoś z was przyjdzie śmierć w czasie sporządzania testamentu, właściwym dla was świadectwem jest dwóch sprawiedliwych spośród was lub dwóch innych nie spośród was, jeśli podróżujecie po kraju i spadnie na was⁸⁰⁰ nieszczęście

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَيْنِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ أَوْ
أَخْرَجَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ حَضَرْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ أَلَمْ تَكُونُوا بِأَعْيُنِنَا
مِن بَعْدِ .

^a2, 138.

798B. *Wasilah*: Wielbłądzica (lub owca, lub koza) wypuszczona swobodnie w imię boga po tym, jak urodziła siedem wielbłądź po kolei. Jeśli za siódmym razem urodziła parę, małego wielbłąda i wielbłądziczkę, to małe także wypuszczano wolno.

798C. *Hāmī*: Wielbłąd, który był ojcem siedmiu młodych wielbłądów. Takiego wielbłąda puszczone wolno i nie wykorzystywano do przewozu ludzi ani towarów. Mógł się on swobodnie paść i poić.

798B. Stwierdziwszy, że sprawy pomniejszych pozostają do decyzji samego człowieka, werset ten stosownie zwraca uwagę na fakt, że taka swoboda i możliwość wyboru nie są dozwolone w sprawach zasadniczych, jako że w sprawach najważniejszych jednomyślność jest najważniejsza, zaś rozbieżność opinii może okazać się niezwykle szkodliwa. Werset ten przedstawia przykład, by wykazać, że intelektowi ludzkiemu nie należy ufać w kwestii ustanawiania praw dotyczących spraw o najwyższej wadze. Arabowie mieli zwyczaj wypuszczać wolno zwierzęta dla okazania uszanowania swoim bożkom. Oprócz posadowienia na niewierze i zabobonach, praktyka ta była zwykłą głupotą. Wypuszczone w ten sposób zwierzęta czyniły bowiem wiele szkód. Koran powiada o tej złej praktyce jako o przykładzie prawa ustanowionego przez człowieka oraz ostrzega chrześcijan kwestionujących mądrość Prawa objawionego, aby nauczyli się lekcji z tych moralnie zdegradowanych praktyk, do których uciekali się pogańscy Arabowie, ponieważ nie posiadali własnego objawionego Prawa.

799. Naszym jedynym obowiązkiem jest głoszenie prawdy innym ludziom. Jeśli ją zaakceptują, to będzie dobrze. Jeśli jednak pomimo naszych największych wysiłków odmówią odwiedzenia ich od ich złych praktyk, fakt odrzucenia przez nich prawdy nie uczyni nam niczego złego. Ruinowaniem naszych własnych dusz byłoby ratowanie dusz innych, a to byłoby prawdziwe brzemię.

800. Opowiada się o pewnym wydarzeniu w czasach Świętego Proroka, które rzuca nieco światła na ten i dwa następne wersety. Pewien muzułmanin, który umarł z daleka od swego domu, powierzył swoje dobra dwóm braciom chrześcijańskim – Tamīm Dāriy oraz 'Adī – jeszcze przed śmiercią i poprosił ich, aby dostarczyli te rzeczy jego spadkobiercom w Medynie. Otrzymawszy owe dobra spadkobiercy stwierdzili, że brakowało srebrnej miseczki. Wezwano zatem tamtych dwóch mężczyzn, aby wyjaśnili zaginięcie tej miseczki, ale oni pod przysięgą stwierdzili, że nic o niej nie wiedzą. Później spadkobiercy zmarłego człowieka przypadkiem zobaczyli tę miseczkę u kogoś w Mekce, kto powiedział im, że sprzedał mu ją dwóch mężczyzn, którym właśnie powierzone rzeczy zmarłego. Wtedy ponownie wezwano tych dwóch braci, a w ich obecności spadkobiercy przysięgli, iż miseczka ta należy do nich, co wystarczyło, aby ją im oddać (Manthūr).

śmierci. Zatrzymacie ich obu po Modlitwie⁸⁰¹, by dali świadectwo. A gdybyście mieli wątpliwości względem ich świadectwa, niechaj przysięgną na Allacha, mówiąc: „Nie weźmiemy za to żadnych pieniędzy, nawet gdyby chodziło o osobę bliską, ani nie będziemy ukrywać świadectwa, do którego zachęca Allah. Zaprawdę, w takim przypadku znaleźlibyśmy się wśród grzeszników”.

108. Lecz jeśliby stwierdzono, że ci dwaj świadkowie winni są grzechu, ich miejsce zajmie dwóch innych spośród tych, przeciwko którym ci dwaj poprzedni⁸⁰² – którzy znajdowali się w lepszej sytuacji, by dać prawdziwsze świadectwo zeznawali. Ci dwaj ostatni przysięgną na Allacha, mówiąc: „Zaprawdę, nasze świadectwo jest prawdziwsze niż świadectwo tych dwóch przed nami, a nie byliśmy nieszlachetni w żaden sposób. Gdyby tak bowiem było, to – zaiste – byliśmy spośród niesprawiedliwych”.

109. W ten sposób bardziej prawdopodobnym jest, że będą dawać świadectwo zgodnie z faktami oraz że będą się obawiać, że po ich przysięgach mogą być złożone inne przysięgi. Bójcie się więc Allacha i słuchajcie. Allah wszak nie prowadzi ludu nieposłusznego.

الصَّلَاةَ فَيُقْسِمِينَ: اللَّهُ إِنْ اذْتَبْتُمْ لَا نُشْرِيْ بِهٖ
نَسْمًا وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى وَّلَا نَكْتُمُ شَهَادَةً اَللّٰهُ
اِنَّا اِذَا لَيْسَ اَلْاٰثِمِيْنَ ۝

اِنَّا اِذَا لَيْسَ اَلْاٰثِمِيْنَ ۝
فَاِنْ عُوْثِرَ عَلٰى اَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا اِنْمًا فَاُخْرَجَ يٰقَوْمِيْنَ
مَعَهُمَا مِمَّنَ الَّذِيْنَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوْلٰٓئِيْنَ فَيَقْسِمِيْنَ
بِاللّٰهِ لَشَهَادَتُنَا اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتَيْهِمَا وَمَا اَعْتَدِيْنَا
اِنَّا اِذَا لَيْسَ الظَّالِمِيْنَ ۝

ذٰلِكَ اَدْنٰى اَنْ يَّاتُوْا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وُجُوْهِهَا اَوْ يَخَافُوْا
اَنْ تَرَدَّدَ اِيْمَانُ بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَاَتَقُوا اللّٰهَ وَاَسْمَعُوْا
۝ وَاَللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝

²2,141, 284.

801. Modlitwą tą powinna być najlepiej Modlitwa 'Asr (późnopołudniowa), ponieważ właśnie po tej modlitwie Święty Prorok zaważwał tych dwóch świadków, o których była mowa w poprzednim wersecie i którzy ukradli srebrną miseczkę. Wybrano czas po modlitwie, mając na względzie zainspirowanie świadków bojażnią Bożą i ukierunkowanie ich do składania przysięgi po czasie ich własnej modlitwy, bowiem powaga modlitwy może pobudzić ich do złożenia prawdziwego oświadczenia.

802. Słowo *Aulayān* odnosi się do dwóch pierwszych świadków i oznacza, że ci dwaj byli w lepszej pozycji do złożenia prawdziwego świadectwa, jako że byli obecni przy śmierci owego człowieka i w których obecności człowiek ów określił swoją wolę oraz którym powierzył swój majątek dla przekazania go spadkobiercom. Ci „inni” świadkowie powinni wywodzić się spośród samych spadkobierców zmarłego.

110. Pomyślcie o dniu, w którym Allah zbierze swych Posłańców i powie: ^a„Jaką otrzymaliście odpowiedź?” Oni powiedzą: „Nie mamy o tym wiedzy, Tyś bowiem jest tym, który zna wszystko, co jest ukryte”.⁸⁰³

111. Kiedy Allah powie: „O Jezusie, synu Marii, przypomnij sobie Moją łaskę wobec ciebie i twojej matki, kiedy wzmocniłem cię Duchem Świętości, byś mógł przemawiać do ludzi będąc w kołyszce, jak i w wieku średnim⁸⁰⁴; i kiedy ^dnauczyłem cię Księgi i mądrości, i Torah, i Ewangelii; i kiedy ^estworzyłeś stworzenie z gliny na podobieństwo ptaka – na Mój rozkaz. Później tchnąłeś weń nowego ducha i stał się on istotą szybującą z Mojego rozkazu. Ty zaś uzdrowiłeś ślepego i trędowatego, też z Mego rozkazu.⁸⁰⁵ Przypomnij sobie, kiedy z Mojego rozkazu podniosłeś martwego do życia i kiedy ^fJa powstrzymałem Dzieci Izraela przed zadaniem ci śmierci⁸⁰⁶, gdy przybyłeś do nich z wyraźnymi Znakami. Ci zaś spośród nich, którzy nie wierzyli, powiedzieli: „To nic innego, jak tylko zwykłe oszukaństwo”.

يَوْمَ يَجْمَعُ اللهُ الرُّسُلَ يَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۝

إِذْ قَالَ اللهُ يُعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ادْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُخَلِّمُ النَّاسَ فِي السَّهْلِ وَالْكَهْلِ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخَلَّقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝

^a7,7; 28,66. ^b2,88; 2,254. ^c3,47. ^d3,49. ^e3,50. ^f5,12.

803. Odpowiedź Proroków oznacza, że przedmiotem kwestionowania Bożego nie jest ujawnianie przez nich informacji lub uzupełnianie Jego wiedzy, ale że powinni oni dawać świadectwo przeciwko niewiernym, co jasno wynika z 4,42.

804. Akt mówienia w kołyszce oznacza wypowiedanie słów mądrości oraz pobożność w dzieciństwie. Takie mówienie ze strony Jezusa odzwierciedlało wielkie uznanie dla jego matki, która będąc sama kobietą pobożną i mądrą, wychowała go na mądre i pobożne dziecko. Natomiast wypowiedanie dobrych słów w średnim wieku oznacza, że Maria była nie tylko kobietą mądrą i pobożną, ale że i Jezus był człowiekiem sprawiedliwym, tak że kiedy już był w średnim wieku i nie podlegał wpływowi swojej matki, wypowiadał słowa pobożne i mądre. Patrz także 418.

805. Patrz 420D oraz 420E.

806. Nawiązuje się tutaj do prób, jakie Żydzi podejmowali w celu zabicia Jezusa na krzyżu, od czego uratował go Bóg.

112. I przypomnij sobie Moją łaskę, kiedy ^adałem inspirację uczniom, mówiąc: „Uwierzcie we Mnie i Mojego Posłańca”, a oni odrzekli: „Wierzymy i dajemy Ci świadectwo, żeśmy się poddali”.

وَذَاذُ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي
قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

113. Kiedy uczniowie powiedzieli: „O Jezus, synu Marii, czy twój Pan może zesałać nam stół pełen pożywienia ⁸⁰⁷ z nieba?” ⁸⁰⁸ On powiedział: „Bójcie się Allacha, jeśli jesteście wiernymi”.

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ هَلْ نَسْطِيعُ
رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ تَتَمَوَّأُونَ
اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

114. Powiedzieli: „Pragniemy z tego spożywać, jak i chcemy, by nasze serca się uspokoiły i abyśmy dowiedzieli się, że mówisz nam prawdę oraz że możemy dawać jej świadectwo”.

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ
﴿٣٩﴾ أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٩﴾

115. Jezus, syn Marii, powiedział: „O Allachu, Panie nasz, zeslij nam z nieba stół pełen pożywienia, by stał się dla nas świętem, dla pierwszego z nas i dla ostatniego ^{808A}, jak i Znakiem dla Ciebie. Daj nam środki do życia, Ty bowiem jesteś Najlepszym z żywcicieli” ⁸⁰⁹.

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً
مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِذْ كُنَّا وَالْآخِرِينَ وَأَيَةً
مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

^a3,53-54; 61,15.

807. Uczniowie nie prosili Jezusa o jednorazowy posiłek, lecz o stałe dostarczanie pożywienia, które mogliby mieć bez żadnego wysiłku i kłopotów.

808. Słowa „z nieba” oznaczają rzecz, którą osiąga się bez specjalnego wysiłku, która jest trwała i pewna.

808A. Na początku, jak podczas panowania Rzymian, chrześcijanom przyznano tymczasową władzę, lecz obecnie trzymają oni w swoich rękach wielkie obszary ziemi.

809. Miały nastąpić dwa okresy dobrobytu i postępu wśród ludów chrześcijańskich, jak wykazuje słowo *'Id*, które oznacza dosłownie „dzień, który powróci”. Ludy chrześcijańskie otrzymały dobra doczesne w wielkiej obfitości we wczesnych epokach po Konstantynie, zaś później w XVIII i XIX wieku ich dobrobyt materialny i wyniosłość polityczna osiągnęły poziom niezrównany w historii innych ludów.

116. Allach powiedział: „Zaprawdę, ześlę go wam, lecz jeśli potem ktoś z was przestanie wierzyć, to z pewnością ześlę nań taką karę, jaką nie ukarzę żadnego z innych ludów”.⁸¹⁰

117. I kiedy Allach powie: „O Jezusie, synu Marii, czy powiedziałeś ludziom: «Weźcie mnie i moją matkę za bogów oprócz Allacha»?”, on odpowie: „Tyś jest Święty, nigdy nie mógłbym powiedzieć⁸¹² tego, do czego nie mam prawa. Gdybym tak powiedział, Ty z pewnością wiedziałbyś o tym. Ty wiesz, co jest w moim umyśle. ja zaś nie wiem, co jest w Twoim umyśle. ^aTo Ty jesteś Tym, Który zna wszystkie rzeczy ukryte.

118. Nie powiedziałem im niczego poza tym, co Ty mi nakazałeś – ^b „Czczycie Allacha, mego Pana⁸¹³ i waszego”. I byłem nad nimi świadkiem, dopóki pozostawałem między nimi⁸¹⁴, lecz odkąd ^aspowodowałaś,

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَرْسَلُهَا عَلَيْكُمْ فَأَنْتُمْ بَعْدَ مِنْكُمْ
فَإِنِّي أَعَذِبُهَا عَلَاءًا لَّا أَعَذِبُهَا أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٥٠﴾

وَرَأَى قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مَا تَقُولُ لِلنَّاسِ
اتَّخِذْ وِفْوِي وَأَتَمِّى إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِمَعْنَى إِنْ كُنْتُ
قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَتْلَمُّ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٥١﴾

عليه السلام
في الحديث

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي
وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُمْ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُمْ فِيهِمْ فَكُنَّا

^a5,110; 9,78; 34,49. ^b5,73; 19,37.

810. Kara, o której mowa w tym wersecie, jest identyczna z opisaną w 19,91. Ostatnie dwie wojny światowe i ich reperkusje mogą stanowić jedną fazę spełnienia tego proroctwa, zaś Bóg jeden wie, jakie straszne kary czekają jeszcze chrześcijańskie narody Zachodu.

811. Werset ten odnosi się do praktyki Kościoła chrześcijańskiego, polegającej na przypisywaniu Boskiej mocy Marii. W Litaniiach błaga się o pomoc Marii, zaś w Katechizmie rzymskokatolickim wpaja się doktrynę, że Maria była matką Boga. Ojcowie Kościoła uważali w przeszłości Marię za Boską, lecz dopiero kilkanaście lat temu papież Pius XII dołączył wniebowstąpienie cielesne Marii do doktryny Kościoła. Wszystko to składa się na wyniesienie jej na piedestał Boskości i to właśnie jest to, co protestanci określają mianem Mariochwalstwa.

812. Zwrot arabski, który w tekście przełożono jako „nigdy nie mógłbym” można także interpretować jako: nie wypadało mi; nie było to dla mnie możliwe; lub nie miałem prawa tak uczynić, itp.

813. Jezus nauczał czczenia tylko jednego Boga (Mt 4.10; Łk 4.8).

814. Dopóki Jezus żył, uważnie obserwował swoich następców i pilnował, aby nie zбочyli z właściwej drogi, lecz nie wiedział jak zachowywali się i jak fałszywe doktryny głosili po jego śmierci. A ponieważ obecnie zbledzieli, słusznym wnioskiem jest, że Jezus umarł, ponieważ – jak wykazuje ten werset – po jego śmierci miano go czcić jako Boga. Podobnie fakt, że werset ten mówi o Jezusie okazującym ignorancję względem faktu, iż jego uczniowie po jego śmierci zaczęli traktować go oraz jego matkę jako dwoje bogów, wykazuje, że nie ma on powrócić na ten świat. Gdyby bowiem miał ponownie się na nim pojawić i na własne oczy zobaczyć zepsucie swoich uczniów oraz

że umarłem⁸¹⁵, Ty byłeś ich Strażnikiem i Ty jesteś Świadkiem wszystkich rzeczy.

119. „Jeśli Ty ich karzesz, oni są Twymi sługami, a jeśli im przebaczasz, to – zaiste – jesteś Potężny, Mądry”.

120. Allach powie: „Oto dzień, w którym jedynie prawdomówni będą mieli pożytek ze swej prawdomówności. Na nich czekają Ogrody, poniżej których płyną strumienie. W nich zamieszkają na wieki. Allach jest b^zadowolony z nich, oni zaś są zadowoleni z Niego. Oto, zaiste, najwyższe osiągnięcie”.

121. ^cDo Allacha należy Królestwo niebios i ziemi oraz wszystko to, co jest w nich. I ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.⁸¹⁶

تَوَفِّيَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٩﴾

إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تُعْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٠﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١٢١﴾

لِلَّهِ الْمُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٢﴾

^a3,57. ^b9, 100; 58, 23; 98,9. ^c5,18,41; 42,50; 48,15.

to, że uczynili go bogiem, nie mógłby przytaczać uczynienia go przez nich bogiem. Gdyby bowiem uczynił tak, jego odpowiedź na błaganie o uczynienie bogiem byłaby wierutnym kłamstwem. Werset ten udowadnia zatem pozytywnie, że Jezus nie żyje i że nigdy nie powróci do tego świata. Ponadto, według dobrze znanego powiedzenia Jezusa, Święty Prorok wypowiadać będzie te same słowa w Dniu Zmartwychwstania, które tutaj wkłada się w usta Jezusa, kiedy spostrzeże, że niektórzy jego uczniowie idą do Piekła. Powyższe wspiera dalej fakt, że Jezus nie żyje tak samo jak Święty Prorok.

815. Patrz 424.

816. Werset ten stanowi stosowny dalszy ciąg tej sury, w której skutecznie eksponuje się błędy ludu chrześcijańskiego. Zawiera on ukryte stwierdzenie, że ich chwala nie będzie trwała, a Bóg w końcu przeniesie swoje Królestwo na tych, którzy na nie bardziej zasługują.

R O Z D Z I A Ł 6

ĀL · AN'ĀM

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta należy do okresu mekkańskiego. Według większości opisów całość tej sury była objawiona jednocześnie. Wedle niektórych tradycjonalistów aż 70 000 aniołów strzegło objawiania, co wskazuje na szczególną ochronę jej tematu. Sura ta zaczerpnęła prawdopodobnie swój tytuł z wersetów 137-139, w których *An'ām* zostało potępione jako jeden z powodów bałwochwalstwa.

Temat

W surze tej mówi się o sprawach innych od tych, które poruszała poprzednia sura. Odrzuca się w niej religie nieizraelskie, zaczynając od wiary zoroastrizmu, w której podstawą jest dwoistość Boga – w postaciach dwóch oddzielnych bogów: boga dobra i boga zła. Koran eksponuje tę doktrynę, głosząc, że obie te siły czynienia dobra i zła są w rzeczywistości ogniwami tego samego łańcucha, gdzie jedno pozostaje bez drugiego niepełnym. Nie można zatem mówić o nich jako o stworzonych przez dwóch różnych bogów. Światło i ciemność są rzeczywiście stworzone przez jednego Boga, ale zamiast wskazywać na dwoistość Boga, stanowią faktycznie argument przemawiający zdecydowanie za Jednością Boga oraz stanowią swoiste powinowactwo ze stworzeniem człowieka i jego naturalnych sił, i zdolności. Sura ta w dalszym ciągu omawia ten ważny temat, w którym mówi się, że zło rodzi się z niewłaściwego wykorzystywania danych przez Boga zdolności i że kiedykolwiek człowiek zaczyna tak postępować, Bóg zsyła Proroka, który ma nauczyć człowieka ponownie właściwego z nich korzystania. Następnie stwierdza się, że odłożenie kary Bożej jeszcze bardziej ośmiela niewiernych, chociaż zawsze związane jest z łaską Bożą. Prześladowają oni swego Proroka i jego następców, ciesząc się fałszywą nadzieją, że w ten sposób uda im się osłabić wiarę wiernych. Lecz wiara wiernych pozostaje nietknięta i niezachwiana nawet w obliczu najsroższych prób i cierpień, podczas gdy niewierni w przypadku nieszczęść od razu porzucają swoje bałwochwalcze praktyki. Ponadto sura ta rzuca nieco światła na temat tego, że niereligijność jest wynikiem braku wiary w Życie po śmierci lub wynikiem niepowodzenia niewiernych w nawiązywaniu bliskiego kontaktu z Bogiem. Ten podwójny brak wiary dodaje im odwagi w odrzucaniu prawdy. Opozycja wobec Proroków ze strony niewiernych okazuje się dość naturalna, ponieważ jedynie ci ludzie poszukują Boga, którzy w jakiś naturalny sposób złączeni są ze sprawami duchowymi, jako że ludzie głusi duchowo nie są w stanie słyszeć Głosu Bożego. Widzą oni jeden Znak po drugim, lecz nadal powtarzają jak papuga, że nie pokazano im żadnego Znak. Oponenti Świętego Proroka widzieli wiele Znaków, lecz z żadnego nie skorzystali. Dlatego też ostrzega się ich, że dojrzą jedynie Znak kary. Bóg jednak nie spieszy się z wymierzaniem kary. Dopiero wtedy niewierni zostają ukarani, kiedy świadomie i stale zamykają wrota skruszy i uparcie odrzucają Posłannictwo Boże. Następnie powiada się, że jedynie ci, którzy boją się Boga w swoich sercach, przyjmują prawdę. Nadmienią się także, że Święty Prorok zwraca się jedynie do tych, którzy znają bojaźń Bożą. W przypadku innych najpierw w ich sercach musi narodzić się ta bojaźń przed Bogiem, a dopiero później będą mogli skorzystać właściwie ze wszystkiego. Ponadto stwierdza się, że dla postępu Islamu najważniejszym jest, aby zwracać szczególną uwagę na duchowe nauczanie wiernych, ponieważ Prorok jest człowiekiem śmiertelnym i pewnego dnia umrze, za nim zaś pozostanie jedynie społeczność wiernych, by głosić i szerzyć Posłannictwo Boże. Następnie mówi się niewiernym, że źle postępują, starając się odnaleźć jakieś błędy u Świętego Proroka, tylko dlatego, że obiecana kara jeszcze na nich nie spadła. Powiada się im, że ukaranie krnąbrnych, przechwalających się, tych, którzy odrzucają

prawdę, leży całkowicie w rękach Boga, który uczyni to wtedy, kiedy uzna za najstosowniejsze. Może się bowiem zdarzyć tak, że ktoś, kto dzisiaj odrzuca prawdę i jest jej wrogiem, przez co zdaje się zasługiwać na karę Bożą, jutro zmieni się wewnętrznie i zasłuży sobie na Bożą łaskę. Tak zatem nałożenie kary lub jej wstrzymanie zależy jedynie od Boga. Sura ta eksponuje następnie fałszywość doktryny politeistycznej, wykorzystując do tego celu sprzeczkę patriarchy Abrahama z jego ludem. Następnie mówi się o błogosławieństwach i łaskach zesłanych na niego i jego potomków przez Boga, ponieważ oni właśnie wkładali wszystkie swoje wysiłki w szerzenie prawdy na świecie. Sura ta mówi dalej, że misja Posłańców Bożych nigdy nie ponosi klęski. Tak jak deszcz daje ziemi duchowo ubogiej płodność i świeżość oraz tak jak nie jest możliwym prawdziwe uświadomienie sobie Boga bez Jego osobistego objawienia się ludziom, koniecznym jest, aby co jakiś czas pojawiali się Posłańcy Boga, bowiem przez nich Bóg objawia się światu. Dalej powiada się, że dla osiągnięcia prawdziwej wiary całkowita i zdrowa zmiana serca stanowi *sine qua non*. Bez tej zmiany nie mają znaczenia nawet Znaki i cuda. Następnie przeciwstawia się sobie Nauki Islamu, które odpowiadają i zaspokajają wszelkie wymagania rozsądku i sprawiedliwości, doktrynom i praktykom bałwochwalców, które to doktryny nie wspierają się na żadnych rozsądnych podstawach. Przy końcu tej sury mówi się nam, że Koran został objawiony, aby wynieść i uszanować nawet te narody, którym do tej pory nie zostało dane żadne objawienie i aby nie cierpiały one z powodu niższości wobec Ludu Księgi. Posłannictwo Koranu, w przeciwieństwie do posłannictwa wcześniej objawionych Pism, przeznaczone jest dla całej ludzkości oraz stara się ono ustanowić prawdziwy i trwały pokój pomiędzy różnymi częściami ludzkości, jak i pomiędzy człowiekiem i jego Stwórcą.

سُورَةُ الْأَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ ﴿٦﴾

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Wszelka chwała należy się Allahowi, który stworzył niebiosa i ziemię oraz uczynił, iż powstała⁸¹⁷ ciemność i światło, lecz mimo to ^bci, którzy nie wierzą. ustanawiają równych ich Panu.

الْحَدِّ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿٢﴾

3. On jest tym, ^cktóry stworzył was z gliny, a później nazaczył termin.⁸¹⁸ Istnieje też ^dinny termin ustanowiony przez Niego.⁸¹⁹ A jednak wątpicie.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَهُ وَأَجَلٌ وَسَمِعْتُمْ عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٣﴾

4. I ^eOn to jest Allahem, Bogiem, zarówno w niebiosach, jak i na ziemi.⁸²⁰ On wie, co wyjawiacie i zna wasze tajemnice. On zna również wasze zarobki.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿٤﴾

5. I ^fnie przychodzi do nich żaden Znak Znaków⁸²¹ od ich Pana, aby się od niego nie odwrócili.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٥﴾

^aPatrz 1.1. ^b6.151; 27.61. ^c15.27; 23.13; 32.8; 37.12; 38.72. ^d71.5. ^e43.85. ^f21.3; 26.6; 36.47.

817. Słowo *Ja'ala* jest czasami synonimicznie używane ze słowem *Khalaqa* (stworzył); lecz podczas gdy to drugie słowo ma sens stworzenia rzeczy po uprzednim obmyśleniu i zaplanowaniu jej, to to pierwsze oznacza stworzenie jakiejś rzeczy w konkretnym stanie i warunkach, albo przeznaczenie jej do jakiegoś określonego celu (Lane). Bałwochwalstwo jest, jak się zdaje, oparte na dwóch teoriach. Hindusi są największymi propagatorami teorii, że Bóg oddelegował swoje moce do określonych istot. Zoroastryzm polega na wierze w dwóch bogów – Ormuzd – boga światła, oraz Ahriman – boga ciemności. Obecny werset odrzuca obie te teorie i powiada, że Bóg jest stwórcą nieba i ziemi oraz że On jest także Stwórcą światła i ciemności. A ponieważ wszelka potęga i chwala należą do Niego, to po cóż miałby przekazywać swoje moce i zlecać część swojego dzieła innym?

818. Zarówno stworzenie człowieka, jak i jego śmierci (wyznaczenie terminu) omawia się tutaj jako dzieło litości Bożej.

819. Pierwszy „termin” odnosi się do długości życia człowieka, zaś drugi „termin” ma związek z życiem wszechświata.

820. Werset ten nie oznacza, że Osoba Boga przenika niebo i ziemię. Oznacza on, że to wiedza Boża obejmuje cały wszechświat.

821. Ważnym dowodem wiedzy i potęgi Boga są proroctwa, jakie On objawia swoim Posłańcom oraz wsparcie i ochronę, jakimi ich obdarza w trudnych sytuacjach. Są one nazywane Znakami.

6. ^aOdrzucali zatem prawdę, kiedy do nich przybywała, lecz wkrótce nadejdą do nich nowiny⁸²² o tym, z czego sztydzi.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَا بَنِيهِمْ
أَتَّبُوا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ①

7. Azaliż nie widzą ile pokoleń⁸²³ zniszczyliśmy przed nimi? ^bustanowiliśmy ich na ziemi tak, jak nie ustanowiliśmy was⁸²⁴ oraz ^czesłaliśmy nad nich chmury, z których wylewał się obficie deszcz. Spowodowaliśmy, że popłynęły pod nimi strumienie, a potem zniszczyliśmy ich z powodu ich grzechów, po nich zaś wzbudziliśmy inne pokolenie.

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ
فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمْكِنْ لَهُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ
مِطْرًا زَوَّجْنَاهُمْ بِمَنْزِلِنَا وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ
بِهِمْ أَنْهَارٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَهُمْ كَنُتُومٌ ②

8. I gdybyśmy zesłali ci pismo na pergaminie, a oni mogli dotknąć go rękami⁸²⁵, to nawet wtedy niewierzący z pewnością powiedzieliby: „To nic innego jak wyraźne czary”.

وَلَوْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرطَابٍ فَلَسَوْهَ يَأْتِيهِمْ
لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ③

9. Powiadają: ^d„Dlaczego nie został do niego zesłany anioł?” Lecz gdybyśmy zesłali anioła,⁸²⁶ sprawa zostałaby zdecydowana i wtedy to nie zaznaczyłby ulgi.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَكَّا لَفِضَّ
الْأَمْرَ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ④

^a26,7. ^b46,27. ^c11,53; 71,12. ^d2,211; 25,8.

822. *Anbā'* to liczba mnoga od słowa *Naba'*, które na ogół bywa w Koranie używane dla określenia ważnych wiadomości związanych z jakimś wielkim wydarzeniem (Kuliyāt).

823. *Qarn* oznacza pokolenie ludzi poprzedzających lub żyjących po innym pokoleniu, tak jakby oba łączyły się; lud jednej epoki (Lane).

824. Słowa te nie oznaczają, że świat cofa się. Bez wątplenia jako całość posuwa się on naprzód, lecz niektóre starsze narody, które dotarły do wyżyn cywilizacji w przeszłości w pewnych dziedzinach sztuki i nauki tak, iż w tych specyficznych dziedzinach nie zdołały dorównać im pokolenia późniejsze. Na przykład, epoka współczesna, pomimo cudów, jakich dokonała w dziedzinie nauki, nadal z oniemieniem spogląda na niektóre dzieła starożytnej cywilizacji Egiptu.

825. Upewnili się, że była to rzecz niebiańska, a nie ziemską.

826. „Nadejście aniołów” oznacza natychmiastową karę Bożą.

10. I gdybyśmy jako Posłańca wyznaczyli anioła, uczynilibyśmy go podobnym do człowieka i w ten sposób pomylibyśmy im to, co oni sami już mylą.⁸²⁷

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
مَا يَلْبَسُونَ ﴿١٠﴾

11. Zaprawdę ^az wszystkich Posłańców szadzono przed tobą, jednakże to, z czego szadzono, ogarnęło tych spośród nich, którzy się z tego wyśmiewali.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ
كُفِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾

12. Powiedz: ^b „Wyruszcie w świat i sprawdźcie, co się stało z tymi, którzy Proroków uważali za kłamców”.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٢﴾

13. Powiedz: „Do kogo należy to, co jest w niebiosach i na ziemi?” Powiedz: „Do Allacha”. ^cOn sam sobie dał cechę miłości.⁸²⁸ ^dz pewnością nadal będzie was gromadził aż po Dzień Zmartwychwstania. Co do tego nie ma wątpliwości. Ci, którzy zrujnowali swe dusze, nie uwierzą.

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

14. Do Niego należy wszystko, co istnieje w ciemności nocy i w świetle dnia. On to jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٤﴾

15. Powiedz: „Czyż powinienem wziąć sobie innego obrońcę niż Allacha, ^eStworzyciela⁸²⁹ niebios i ziemi, który ^fkarmi, a sam nie jest karmio-

قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَدْبَارَ الْعَرْشِ وَإِنِّي أُنذِرُكُمْ يَوْمَ تَأْتُوا
بِالسَّحَابِ فَأَخْرَجْنَا مِنْهَا مَاءً فَسَقْنَا بِهِ الْخَضِرَ
وَالْحُمْرَ وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حُمْرَ النَّجْلِ وَاللَّهُ
يَخْتَارُ ﴿١٥﴾

^a21,42. ^b3,138; 22,47; 27,70. ^c6,55; 7,157. ^d3,10; 4,88; 45,27. ^e12,102; 14,11; 35,2; 39,47. ^f20,133; 51,48-59.

827. Werset ten przedstawia głupotę niewiernych i ich żądania, aby przybył do nich anioł, by nimi kierować.

828. Ponieważ wszystkie rzeczy w niebie i na ziemi należą do Allacha, należą do niego także wrogowie Wiary. Nikt nie chciałby niszczyć swojego dzieła, a tym bardziej jeśli chodzi o Boga. On jest miłosierny i daje niewiernym wytchnienie, aby mogli okazać skruchę i otrzymać miłość.

829. Słowo *Fātir*, kiedy używa się go w odniesieniu do Boga, oznacza Stwórcę, Autora, Inicjatora.

ny?” Powiedz: „Rozkazano mi, abym był pierwszym z tych, którzy się poddają”. I nie bądź spośród tych, którzy przypisują Allahowi równych.

أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٥﴾

16. Powiedz: „Zaiste, ^bboję się kary straszego dnia, gdybym miał być nieposłuszny”.⁸³⁰

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

17. Od kogo zostanie ona odsunięta w owym dniu, temu zaiste Allah okazuje litość. To⁸³¹ właśnie jest wyraźnym osiągnięciem.

مَنْ يُصِرْفَ عَنْهُ يُؤْمِدًا فَقَدْ رَحِمَهُ ۗ وَذَلِكَ الْقَوْمُ
الْبَاطِلِينَ ﴿١٧﴾

18. A jeśli Allah dotknąłby cię nieszczęściem, nikt nie mógłby go odsunąć poza Nim. A jeśli obdarzy cię On szczęściem, wtedy ma władzę czynienia wszystkiego, czego tylko zechce.

وَأِنْ يَنْسَسِكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۗ
وَإِنْ يَنْسَسِكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

19. ^dOn to jest Najwyższym⁸³² ponad swymi sługami; On jest Mądry, Wszechwiedzący.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۗ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْغَيْبِيُّ ﴿١٩﴾

20. Powiedz: „Cóż ma największą wagę jako świadectwo?” Powiedz: ^e„Allah jest Świadkiem⁸³³ pomiędzy mną i wami. Ten oto Koran został mi objawiony, abym przy jego pomocy mógł ostrzegać was, jak i wszystkich innych, do których dotrze, przed nadchodzącą karą. Cóż, czyż rzeczywiście zaświadczylibyście, że oprócz Allacha istnieją inni bogowie?” Powiedz: „Nie dają świadectwa

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۗ قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ ۖ وَمَا أُرْسِي إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لَأُنذِرَكُمْ بِهِ
وَمَنْ بَلَغَ إِلَيْكُمْ لَهُ شَهَادَةٌ أَنْ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةٌ
أُخْرَىٰ ۗ قُلْ لَا أَشْهَدُ ۗ قُلْ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَاحِدٌ ۗ

^a6,164; 39,13. ^b10,16; 39,14. ^c10,108. ^d6,62. ^e4,167; 13,44; 29,53.

830. Werset ten stanowi mocne napomnienie wobec ludzi, aby zawsze byli posłuszni Bogu, nie zaś, żeby Święty Prorok kiedykolwiek był Mu nieposłuszny.

831. Dhalika może oznaczać albo „oddalenie kary” albo „litość”.

832. Boski atrybut *al-Qāhīr* obala teorię, jakoby materia i dusza współistniały z Bogiem, a nie były przez Niego stworzone. Gdyby nie były przez Niego stworzone, to nie miałby On żadnego prawa ani możliwości podporządkowywania ich sobie czy rządzenia nimi.

833. Bóg daje świadectwo na trzy różne sposoby – w objawieniu Koranu. To pierwszy świadek. O drugim i trzecim mówi się w następujących werszetach.

temu". Powiedz: „On jest jedynym Bogiem, a i z pewnością nie jestem winny tego, co wy Jemu przypisujecie”.

21. ^aCi, którym daliśmy Księgę, uznają Go tak, jak uznają⁸³⁴ swoich synów. Jednak ci, którzy rujnują swe dusze, ci nie uwierzą.

22. Bo ^bktóż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, który wymyśla kłamstwa przeciwko Allachowi lub traktuje Jego Znaki jak kłamstwa? Zaprawdę, niesprawiedliwym nie będzie się wiodło.⁸³⁵

23. ^cPomyślcie o dniu, w którym zbierzemy ich wszystkich. Wówczas powiemy do tych, którzy przypisywali równych Allachowi: „Gdzież są ci równi, o których mówiliście i zapewnialiście?”⁸³⁶

24. Wtedy nie będą mieć wytłumaczenia poza tym, że powiedzą: „Na Allacha, Pana naszego, nie byliśmy bałwochwalcami”.⁸³⁷

25. Spójrz, jak będą kłamać przeciwko sobie samym. ^dTo zaś, co wyszali sobie z palca, zawiedzie ich.

26. Wśród nich są i tacy, ^ektórzy ciebie słuchają. ^fMy jednak okryliśmy ich serca zasłoną, by nie zrozumieli, i zatkaliśmy im uszy. I nawet jeśli ujrzą wszelki Znak, nie uwierzą weń tak sa-

إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٦﴾

بِإِذَا
بِإِذَا

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمْ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ لَأَيُّومُونَ ﴿٧﴾

بِإِذَا
بِإِذَا

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٨﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِجِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
أَيْنَ شُرَكَاءُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهُ رَبُّنَا مَا
كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿١٠﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ فَأَكْفُرُوا
يَعْتُرُونَ ﴿١١﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا

^a2,147. ^b6,94; 7,38; 10,18; 11,19; 61,8. ^c10,39. ^d7,54; 11,22. ^e10,43; 17,48. ^f17,47; 41,6.

834. Proroka (a właściwie niczego, co dotyczy wiary) nie rozpoznaje się na początku. Pozna je go tylko tak jak ojciec poznaje swojego syna, bardziej na zasadzie prawdopodobieństwa niż stu procentowej pewności. Wiara zawsze musi zaczynać się gdzieś w sferach niewidocznych.

835. Trzeci rodzaj dowodu opiera się na rozumie ludzkim. Każdy rozsądny człowiek przyzna, że jeśli ktoś twierdzi, że przemawia w imieniu Boga i jednocześnie tworzy przeciw Niemu kłamstwa, skończy swe życie w całkowitym niepowodzeniu i zniszczeniu. Z drugiej strony ci, którzy przeciwstawiają się Bożemu Posłańcowi, nigdy nie doznają dobrobytu, a ich wysiłki zmierzające do zahamowania lub cofnięcia postępu nowej Wiary kończą się całkowitym niepowodzeniem.

836. Uznaliście, mówiliście o, utrzymywaliście.

837. Patrz strona następna.

mo jak ci, którzy przychodząc do ciebie i dyskutując z tobą, będąc niewiernymi, powiadają: „To są tylko bajki z pradawnych czasów”.

27. Także i innym zabraniają oni wierzyć, jak również sami siebie trzymają od tego z daleka.⁸³⁸ Jednakże nie rujną nikogo innego tylko samych siebie, tylko że tego nie pojmują.

28. I gdybyś tylko mógł ujrzeć, ^akiedy będą musieli stanąć przed Ogniem! ^bPowiedzą: „O, gdybyśmy tak mogli być odesłani! Wtedy nie traktowałibyśmy Znaków od Pana jak kłamstwa i znaleźlibyśmy się wśród wierzących”.

29. Nie, to, co przedtem ukrywali, stało się teraz dla nich jasne.⁸³⁹ Lecz gdyby ich odesłano, z pewnością powróciliby do tego, czego im się zabrania. To z pewnością oni są kłamacami.

30. I powiadają: „Nie ma niczego innego poza naszym obecnym życiem i nie będziemy podniesieni z martwych”.

31. I gdybyś mógł tylko ujrzeć, kiedy będą musieli stanąć przed ich Panem. ^dPowie On: „Czyż to drugie życie nie jest prawdą?” Oni powiedzą: „Tak, na Boga”. On zaś powie: „Zatem skosztujcie kary, albowiem nie uwierzyliście”.

كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن هَٰذَا إِلَّا سُلْطَانٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٧﴾

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْهَوْنَ عَنْهُ وَإِن يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٨﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتَنَا نُرَدُّو
لَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾

بَلْ بَدَأ لَهُمْ مَّا كَانُوا يُحْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّو
لَكَادُوا لَمَّا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا غَنَّا بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣١﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ
قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣٢﴾

^a46,35. ^b2,168; 23,100-101; 26,103; 39,59. ^c23,38; 44,36; 45,25. ^d46,35.

837. To zaprzeczenie ze strony bałwochwalców będzie w rzeczywistości wyznaniem ich beznamiętności oraz błaganiem o litość Bożą.

838. Werset ten stanowi elokwentny komentarz o ujmującej sile Koranu.

839. Słowa „stało się dla nich jasne” oznaczają, że nawet wrogowie Proroków Boga uświadamiali sobie w jakiś sposób prawdę Połańców Bożych; jednak z powodu ich przewrotności i krną-

32. ^aZaiste ci przegrają, którzy zaprzeczają spotkaniu z Allachem, tak samo jak powiedzą, gdy nieoczekiwanie przyjdzie ich Godzina: ^b„O, jakże nam żal, że zlekceważyliśmy tę Godzinę!” I dźwigać będą swe brzemię na barkach.⁸⁴⁰ Zaprawdę, złem jest to, co dźwigają.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمُ
السَّاعَةُ بَعْتَهُمُ قَالُوا لِمَسْرَرَتِنَا عَلَىٰ مَا كَفَرْنَا فِيهَا لَا
وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ إِلَّا الْأَسَاءَ مَا
يُرَدُّونَ ﴿٨٠﴾

33. A ^cżycie tego świata jest ledwie sportem i rozrywką. I z pewnością ^dmieszkanie Życia Przyszłego jest lepsze dla tych, którzy są sprawiedliwi. Czyż zatem nie pojmujecie?

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَهَوًى وَلَلْآخِرَةُ
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨١﴾

34. Zaprawdę wiemy, że ^eto, co oni powiadają, martwi cię, albowiem z pewnością nie ciebie oskarżają o fałszywość. Złoczyńcy bowiem odrzucają Znaki Allacha.⁸⁴¹

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكْفُرُونَكَ وَكَلِمَ الظَّالِمِينَ يَا أَيُّهَا اللَّهُ يَجْحَدُونَ ﴿٨٢﴾

35. I rzeczywiście, odrzucano Posłańców przed tobą,⁸⁴² lecz nie zważając na odrzucenie i prześladowania pozostawali cierpliwi aż do czasu ^fnadejścia naszej pomocy. ^gNie ma nikogo, kto mógłby zmienić słowa Allacha.⁸⁴³ Zaprawdę, otrzymałeś już niektóre nowiny o Posłańcach.

وَلَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كَذَّبُوا
وَأُودُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٨٣﴾

^a10,46. ^b2,168. ^c29,65; 47,37; 57,21. ^d7,170; 12,110. ^e15,98; 16,104. ^f2,215; 40,52. ^g9,116.

brności starają się oni stłumić takie myśli. Jednakże w Dniu Sądu te nikłe ich myśli, które starali się przez całe życie ukrywać, staną się wyraźne, a prawdomówność Proroków, co do której mieli małeńkie przebliski świadomości, stanie się jawna.

840. Werset ten oznacza, że ich brzemiona będą niezwykle ciężkie.

841. Święty Prorok pełen był mleka uprzejmości ludzkiej. Nie zatrząsało go to, co mówili o nim niewierni. Popadał w smutek nie dlatego, że niewierni oskarżali go o fałszywość, lecz dlatego, iż odrzucając Znaki Allacha zamykali przed sobą wrota litości Bożej.

842. Bóg z miłością zwraca się do Świętego Proroka tymi słowami pocieszenia i ulgi. Mówi mu, że Prorocy przed nim także byli odrzucani i tak samo z nich sztydono.

843. Niezmiennie jest Prawo Boże, które mówi, że Bóg przychodzi z pomocą swoim Prorokom, zaś napelnia żalem ich wrogów.

36. A jeśli fakt, że się odwracają, jest dla ciebie bolesny, to o ile potrafisz odnaleźć drogę do ziemi⁸⁴⁴ lub drabinę do nieba i sprowadzić dla nich Znak – możesz to uczynić. ^aI gdyby Allah wzmacnił swą wolę, z pewnością wszystkich ich zebrałby pod swym drogowskazem. Nie bądź zatem spośród tych, którym brakuje wiedzy.

وَأِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ
تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بِآيَاتِهِ وَتَوَشَّاءَ اللَّهُ لَجْمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٤﴾

37. Jedynie ci potrafią przyjąć prawdę, którzy słuchają. A jeśli chodzi o zmarłych^{844A}, Allah podniesie ich do życia⁸⁴⁵ i wtedy wszyscy oni na powrót będą do Niego sprowadzeni.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعُونَ وَاللَّوْنَى يَبْعَثُهُمْ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٥٥﴾

38. Powiadają: ^b„Dlaczego ani jeden Znak nie został mu zesłany od jego Pana?” Powiedz: „Zaprawdę, Allah posiada moc, by zesłać Znak, lecz większość z nich o tym nie wie”.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ أَلَّهِ
قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

^a5,49; 6,150; 11,119; 13,32; 16,10, ^b10,21; 29,51.

844. Słowa „odnaleźć drogę do ziemi” oznaczają „wykorzystywać ziemskie środki”, to znaczy, głosić i szerzyć prawdę. Natomiast słowa „drabina do nieba” oznaczają „wykorzystywanie środków duchowych”, to znaczy, modlenie się do Boga o kierowanie niewiernymi, itp. Modlitwa rzeczywiście jest drabiną, po której człowiek może duchowo wznieść się do nieba. Powiada się, iż Święty Prorok wykorzystywał oba te środki. Słowo *Jāhil*, jak w 2,274, oznacza „kogoś niewiedzącego” lub „nieznajomionego”. Święty Prorok jest tutaj napominany, aby nie pozostawał nieznajomiony z prawem Bożym w tej kwestii. Werset ten rzuca także światło na wielką troskę Świętego Proroka o duchowy dobrobyt swego ludu. Był on gotów użyć wszelkich środków, by okazać im znak, nawet gdyby musiał „szukać przejścia do ziemi lub drabiny do nieba”.

844A. Wskazuje to na fakt, że słowo *Mautā* jest także używane w Koranic w odniesieniu do ludzi pozbawionych prawdy.

845. Werset ten mówi o dwóch kategoriach ludzi: (a) Tych, którzy są dobrzy w sercu oraz słuchają i chętnie przyjmują prawdę; oraz (b) tych, którzy są potencjalnie martwi, ale mogą jeszcze doznać regeneracji duchowej. Bóg poruszy ich jakimś Znakiem i wtedy także i oni słuchać będą, i przyjmą Islam.

39. ^aNie ma zwierzęcia, które pełza po ziemi, ani ptaka, który fruwa na swych dwóch skrzydłach, lecz są to społeczeństwa⁸⁴⁶ podobne do was. ^bNie pominęliśmy niczego w tej Księdze. Wtedy to przed ich Panem wszyscy oni zostaną zgromadzeni.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَيْرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحِهِ إِلَّا أُمَّمٌ أَمْثَلِكُمْ مَا فَحَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. ^cCi, którzy odrzucili Nasze Znaki, są głusi i niemi, w zupełnej ciemności. Komu zechce pozwala Allah zejść z drogi i kogo zechce umieszcza na właściwej drodze.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ ۗ مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ ۗ وَمَنْ يَشَأِ يُجْعَلُهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٠﴾

41. Powiedz: ^d„Odpowiedzcie mi. Czy, jeśli spadnie na was kara od Allacha lub nadejdzie wasza Godzina⁸⁴⁷, zwróćcie się do kogokolwiek innego niż Allah, jeśliście prawdopówni?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

42. Nie, ^ezwróćcie się właśnie do niego, a wtedy On, jeśli taka będzie Jego wola, usunie to, o co prosicie Go, by usunął, a zapomnicie o tym, co Mu przypisywaliście”.⁸⁴⁸

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ ۗ وَتَنْسَوْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٤٢﴾

^a11.7, 57. ^b16.90. ^c2.19, 172; 27, 81-82; 30.53-54. ^d6.48; 12.108; 43.67; ^e10.23-24.

846. Werset ten wskazuje, że nawet ptaki i insekty, jak mrowki, potrafią do zmian atmosferycznych zrozumieć, że zbliża się burza, a takie zwierzęta jak psy rozumieją polecenia swoich właścicieli. Tymczasem głupi niewierni nie widzą pisma na ścianie i nie uświadamiają sobie, że odrzucając Świętego Proroka, ściągają na swoje głowy gniew Boży. Ostrzega się ich, że wszystkie ich uczynki zostały zapisane i że kiedyś będą musieli się z nich rozliczyć. Wydaje się, że werset ten wskazuje dalej na dwie kategorie ludzi: (a) Tych, którzy jak zwierzęta całkowicie przywiązani są do ziemi, a całe ich życie ogranicza się do zaspokajania ich pragnień fizycznych. (b) Tych, którzy jak ptaki wznoszą się wysoko w regiony duchowe – osoby wielce duchowe przyrównuje się w Koranie do ptaków (3.50).

847. Słowo „godzina” odnosi się do godziny ostatecznego zwycięstwa Islamu lub do godziny upadku Mekki.

848. Słowa „zapominacie o tym, co z Nim łączycie” spełniły się dosłownie w dniu Upadku Mekki. Owego dnia mieszkańcy Mekki stracili swą wiarę w bożków, jak w obecności Świętego Proroka szczerze wyznali Abū Sufyān oraz jego żona Hindah i inni ludzie. Ostatecznie bałwochwaltwo całkowicie znikło na terenach Arabii.

43. Zaiste wysyłałiśmy Posłańców do różnych ludów przed tobą. Później ^azsyłałiśmy na nie biedę i wrogość⁸⁴⁹, aby mogły się upokorzyć.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَعَّوْنَ ﴿٤٣﴾

44. Dlaczego, wobec tego,⁸⁵⁰ gdy nasza kara spadła na nich, nie okazali pokory? ^bIch serca zatwardziły się jeszcze bardziej, a ^cSzatan, wszystko, co czynili, uczynił takim, iż wydawało im się uczciwe.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَدَرَبْنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kiedy ^dzapomnieli o tym, czym byli napominani, a My otworzyliśmy przed nimi wrota wszystkich rzeczy, wtedy, nawet gdy radowali się z tego, co otrzymali, ^echwyciliśmy ich niespodzianie i – patrzcie! – wpadli w krańcową rozpacz.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُقْبِلُونَ ﴿٤٥﴾

46. ^fW ten sposób ostatnia pozostałość⁸⁵¹ ludu, który czynił zło, została odcięta i wszelka chwala należy się Allahowi, Panu wszystkich światów.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعٰلَمِينَ ﴿٤٦﴾

47. Powiedz: „Odpowiedzcie mi. ^gJeśliby Allah odebrał wam słuch i wzrok i zapieczętował wasze serca, to jakież bóg inny poza Nim mógłby je wam przywrócić?” Spójrz, jak objaśniamy na różne sposoby te Znaki, a mimo to oni odwracają się.

قُلْ اَدْرَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللهُ سَعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَحَمَّ
عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللهِ غَيْرُ اللهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ اَنْظُرْ
كَيْفَ نَصَرَفُ الْاٰيٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصِدُّوْنَ ﴿٤٧﴾

^a7,95. ^b2,75; 57,17. ^c6,123; 8,49; 16,64; 29,39; ^d5,14; 7,166. ^e7,96; 39,56. ^f7,73; 15,67. ^g2,8; 16,109; 45,24.

849. Poprzednie wersety mówiły o karze Bożej w ogóle. W tym wersecie wymienia się różne jej formy.

850. Słowa *lau lā* nie są tutaj użyte do wyrażenia zwykłego pytania, lecz także dla wyrażenia uczucia żalu. W ten sposób werset ten oznacza: „Powinni byli okazać przed Bogiem pokorę; szkoda, że tak nie uczynili”.

851. *Dābir* oznacza resztki ludu; korzenie, rasę itp. Słowa *Quti'a Dābir al-Qaum* oznaczają: (1) Lud ten został wyróżniony do ostatniego człowieka. (2) Przywódcy tego ludu zostali ścięci tak, jak drzewo odcina się przy samych korzeniach. (3) Następcy przywódców zostali ścięci, to znaczy, przywódcy zostali pozbawieni swojej władzy politycznej, ponieważ polityczna władza przywódców zależy od siły ich następców.

48. Powiedz: „Jak uważacie? ^aCzy gdyby kara od Allacha spadła na was nagle lub otwarcie, to zniszczeni zostalby ktokolwiek inny poza tymi, którzy czynią zło?”

49. ^bWysyłamy Posłańców właśnie jako głosicielej dobrej nowiny oraz jako tych, którzy ostrzegają. ^cTak zatem ci, którzy wierzą i zmieniają się, na nich nie spadnie strach ani nie będą żalować.

50. ^dNa tych zaś, którzy odrzucają Nasze Znaki, na nich spadnie kara, albowiem nie okazali posłuszeństwa.

51. Powiedz: ^e„Nie mówię wam: Mam skarby Allacha, ani nie znam tego, co niewidzialne. Nie mówię też: Jestem aniołem, 'idę jedynie za tym, co jest mi objawiane'. Powiedz: „Czyż mogą być podobni, człowiek ślepy i ten, który widzi?” Czyż zatem nie zastanowicie się?

52. I w ten sposób ostrzeż tych, którzy obawiają się, że zostaną zgromadzeni przed ich Panem, iż nie znajdą przyjaciela ni wstawiennika poza Nim, aby się stali sprawiedliwi.

53. I ^gnie odciągaj tych, którzy zwracają się do swego Pana rano i wieczorem, ^hstarając Mu się przypodobać.⁸⁵² Ty w ogóle nie jesteś za nich odpowiedzialny, ani oni w ogóle nie są odpowiedzialni za ciebie. Jeślibyś zatem spróbował ich odwozić, będziesz spośród niegodziwych.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥١﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمْسُهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنْ مَلَكَ إِنْ أَسْبَحَ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ لَا ۚ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٣﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ لَيْسَ لَهُمْ فِرٌّ ذُوْنَهُ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدُوِّ وَالْغَيْبِ ۚ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۚ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ تَتَطَرَّدُهُمْ ۚ مَنِ الظَّالِمِينَ ﴿٥٥﴾

^a6,41; 10,51; 12,108; 43,67. ^b4,166; 5,20; 18,57. ^c5,70; 7,36. ^d3,12; 5,11; 7,37; 73; 10,74; 22,58. ^e11,32. ^f10,16; 46,10. ^g11,30; ^h18,29.

852. *Wajh* oznacza przyjemność; oblicze; samą rzecz (2,113).

54. W podobny sposób wystawialiśmy na próbę jednych przy pomocy innych, aby mogli rzec: ^a „Czyliż to ci, ⁸⁵³ których spośród nas Allah obdarzył łaską?” Czy Allah nie zna najlepiej tych, którzy są wdzięczni?

55. A kiedy ci, którzy wierzą w Nasze Znaki, przyjdą do ciebie, powiedz: „Pokój z wami! ^b Pan wasz postanowił sam okazać wam litość, aby ^c każdy z was, kto uczyni zło z powodu ignorancji, a później okaże skruchę i zmieni się – wówczas On najbardziej przebacza i jest Litościwy”.

56. W ten sposób wyjaśniamy Znaki, aby prawda stała się jasna i aby drogi grzeszników zostały obnażone.

57. Powiedz: „Nie wolno mi czcić tych, do których poza Allahem wy się zwracacie”. Powiedz: ^d „Nie pójdę za waszymi przyziemnymi pragnieniami. W ten bowiem sposób zszedłbym z drogi i nie znajdowałbym się wśród tych, którzy są właściwie kierowani”.

58. Powiedz: ^e „Zajmuję to stanowisko na podstawie wyraźnych dowodów od mego Pana, wy zaś odrzucacie je. To, czego ponaglenia pragniecie, nie jest w mojej mocy. ^f Decyzja należy wyłącznie do Allaha. To On wyjaśnia prawdę i On jest Najlepszym z Sędziów”.

59. Powiedz: ^g „Gdyby to, czego ponaglenia pragniecie, znajdowało się w mojej mocy, z pewnością cała sprawa rozstrzygnięta zostałaby pomiędzy mną i wami. Allah najlepiej zna niesprawiedliwych”.

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لِأَنَّهُ مِنْ
عَمَلٍ مِنْكُمْ سَوْءٌ فَأَيُّهَا آلَةُ نَوْمٍ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ
وَاصْلَحْ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

وَكَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٦﴾

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُلْ لَا آتِيْعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَلِي
مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضُ الْحَقُّ
وَهُوَ خَيْرُ الْفَصِّلِينَ ﴿٥٨﴾

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

^a11.28. ^b6.13; 7.157. ^c4.18; 16.120. ^d5.50; 42.16. ^e11.64; 12.109. ^f12.41, 68. ^g9.6; 10.12.

853. Na ogół obecność ludzi biednych w społeczeństwie jest przeszkodą na drodze dla bogatych do przyjęcia nowego Poślannictwa.

60. To On jest w posiadaniu kluczy do niewidzialnego; nikt ich nie zna poza Nim. On zna wszystko, co znajduje się w ziemi oraz w morzu. I nie spadnie ani jeden liść, aby On o tym nie wiedział, ani nie ma jednego nawet ziarnka w głębokiej ciemności ziemi lub czegokolwiek zielonego czy suchego, aby nie było zapisane w zrozumiałej księdze.⁸⁵⁴

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

61. ^aI On jest tym, który bierze dusze wasze w nocy i wie, co czynicie za dnia⁸⁵⁵, a potem budzi was na nowo, aby mógł wypełnić się wyznaczony termin.⁸⁵⁶ Wtedy do Niego powracacie. Wtedy On wam powie o tym, co zwykliście byli czynić.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لَبِقُضَّةً أَجَلٌ مُّسْتَعْتَبٌ ثُمَّ يُرْجِعُكُمْ إِلَيْهِ فَرَجِعْكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

^a39,43.

854. Ten i następny werset przedstawia kierowniczą zasadę, że w mocy Świętego Proroka nie pozostaje sprawa ściągania kary na niewiernych, czego domagali się oni sami. Gdyby tak było, już dawno dostaliby to, na co zasługują i wtedy być może wielu ówczesnych wrogów Islamu – jak ‘Umar oraz Khālid, którzy później odgrywali przewodnią rolę w szerzeniu i konsolidowaniu Islamu – zmarłoby w niewierze. Ponieważ jednak Bóg jest Wszechmocny i nie spieszy się z wymierzaniem kary oraz ponieważ dobrze zna wewnętrzne dzieła serca ludzkiego, wie kiedy i kogo ma ukarać. On sam wie dobrze na ile trudności lub ulga mogą wpływać na działanie człowieka i czy dobre uczynki człowieka mogą być zniweczone z innych powodów. On jeden wie o nasionach cnoty leżących w sercu człowieka oraz wie czy nasiona te wykiełkują, zaczną rosnąć i dadzą plon. On sam wie i może powiedzieć, czy człowiek, który zewnątrz jest „suchy” i „pozbawiony wszelkiego duchowego życia” stanie się „zielony”, kiedy otrzyma wodę niebieską, albo czy jest on „umarły” i nie sposób go już odzyskać. Krótko mówiąc, sam Bóg dobrze wszystko zna, zna wszelkie warunki, możliwości i potencjał i dlatego tylko On może powiedzieć, kogo trzeba ukarać, a kogo nie.

855. Jedynie Bóg zna warunki człowieka w nocy i jego uczynki w dzień. Wszelki bowiem czas znajduje się w zasięgu Jego kontroli i dlatego tylko On jest tym, który zna prawdziwy charakter ludzi pobożnych i niegodziwych, a w konsekwencji tylko On jest w stanie karać.

856. „Termin”, o którym jest tutaj mowa, określony jest możliwościami i siłami, w jakie wyposażony jest człowiek w chwili narodzin. Przez to może on być wydłużany lub skracany zgodnie z dobrym lub niewłaściwym ich wykorzystywaniem. Nie mówi się tutaj o wiecznej wiedzy Bożej.

62. ^aOn jest Najwyższy⁸⁵⁷ nad swymi sługami i On ^bzysła strażników, aby was strzegli aż do czasu, kiedy do kogoś z was nadejdzie śmierć, duszę waszą zabiorą nasi Posłańcy, a nie zawiodą.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَآ يُفَرِّطُونَ ﴿٦٢﴾

63. Wtedy powracają do Allacha, ich prawdziwego Pana. Zaprawdę, do Niego należy sąd. A jest On najszybszym Rachmistrzem.

ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۗ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
أَسْرَعُ الْحُسَيْنِ ﴿٦٣﴾

64. Powiedz: ^c„Kto uwalnia was od nieszczęść⁸⁵⁸ ziemi i morza, kiedy wołacie do Niego w pokorze i tajemnicy, powiadając: «Jeśli uwolni nas od tego, z pewnością będziemy spośród tych, którzy są wdzięczni»”.

قُلْ مَنْ يُبْرِئِكُمْ مِنَ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۗ لَئِن أُجِبْنَا مِنْ هَذِهِ لَنُكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65. Powiedz: „Allah uwalnia was od nich i od wszelkiego strapienia, a mimo to przypisujecie Mu równych”.

قُلِ اللَّهُ يُبْرِئِكُمْ مِنْهَا وَ مِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
تُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

66. Powiedz: „On ma taką moc, by zesać na was karę sponad was lub spod waszych stóp, albo by was pomieszać, dzieląc was na sekty, i pozwolić wam skosztować wzajemnej gwałtowności”.⁸⁵⁹ Spójrz, jak wyjaśniamy Znaki na różne sposoby, aby mogli zrozumieć!

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ شِيْعًا
وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بِأَسْ بَعْضٍ أَنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

^a6,19; 13,17. ^b13,12; 82,11. ^c10,23; 17,68; 29,66; 31,33.

857. Werset ten przedstawia jeszcze jeden powód, dlaczego sam Bóg ma prawo karać. On jest *Qāhir*, to znaczy, Potężny i władca wszystkim. dlatego może ukarać każde swoje stworzenie wedle swojej bezbłędnej wiedzy kiedy tylko zechce i uzna to za stosowne. Potężni nigdy nie spieszą się z wymierzaniem kary.

858. *Zulumāt* oznacza dosłownie „ciemność”, tutaj zaś oznacza utrapienia, nieszczęścia; dla Arabów ciemność jest symbolem nieszczęścia.

859. „Kara z góry” (sponad) oznacza głód, trzęsienia ziemi, potopy, huragany, gnębienie słabych przez silnych, agonię umysłową, itp., zaś „kara z dołu” (spod) oznacza choroby, epidemie, bunt ludzi podległych, itp. Jest jeszcze kara niezgody, braku jedności, która kończy się często wojną domową. Wynika to ze słów „abyście poczuli wzajemny gwałt”.

67. A ^alud twój odrzucił to⁸⁶⁰, choć jest to prawda. Powiedz: b „Nie jestem waszym strażnikiem”.

68. Dla każdego proroctwa istnieje wyznaczony czas⁸⁶¹ i wkrótce go poznacie.

69. A ^ckiedy zobaczysz tych, którzy oddają się próżnej rozmowie o Naszych Znakach, odwróć się od nich aż zajmą się rozmową inną od takiej. A gdyby Szatan spowodował, że zapomnisz, nie grzesz, pojednawszy się, z ludźmi nieprawymi.

70. ^dCi, którzy są sprawiedliwi, nie są w ogóle odpowiedzialni za nich – ich obowiązkiem jest napominanie ich, aby bali się Allacha.

71. oraz aby pozostawiali samych ^etych, którzy swą religię traktują jak zabawę i rozrywkę i których życie doczesne omamiło. I napominaj poprzez to ludzi, aby ani jedna dusza nie skazana została na zatracenie z powodu tego, na co sobie zasłużyła. Nie będzie bowiem miała żadnego pomocnika ni wstawiennika oprócz Allacha. I nawet jeśli przedłoży najwspanialszy okup, nie będzie od niej przyjęty. Oto ci, którzy skazani zostali na zatracenie z powodu ich własnych uczynków. ^fDostaną oni do wypicia wrzącą wodę i otrzymają żalosną karę, albowiem nie uwierzyli.

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمًا وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
يُوكِنِينَ^ط

لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرَّرٌ وَسُوفَ تَعْلَمُونَ^{٤٧}

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَحُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّى يَحُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ^٥ وَإِنَّمَا
يُنَبِّئُكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِ^٦ مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ^٧

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَلَكِنْ ذَكْرَى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ^٨

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لِبَاطِلٍ آلِهَتِهِمْ
الَّذِينَ لَمْ يُخْلِقُوا شَيْئًا لِيُحْسِنُوا كِتَابَتَهُمْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ^٩ وَإِن
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا^{١٠} أُولَئِكَ الَّذِينَ
أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَلَاءُ^{١١}
عِ^{١٢} لِيَمْرُؤٍ مِمَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ^{١٣}

^a6,6. ^b39,42; 42,7. ^c4,141. ^d6,53. ^e58,5; 7,52; 8,36. ^f10,5.

860. Zaimek „to” odnosi się do (1) dyskutowanej sprawy; (2) Koranu; (3) kary Bożej. Biorąc pod uwagę to ostatnie znaczenie, słowa „to jest prawdą” oznaczają, że obiecana kara na pewno nadejdzie.

861. Werset ten oznacza, że Bóg w swej nieomyślnej mądrości ustalił czas spełnienia każdego proroctwa. Tak zatem kara, która została obiecana tym, którzy odrzucają prawdę, także nadejdzie we właściwym dla niej czasie.

72. Powiedz: ^a„Czy powinniśmy zwracać się oprócz Allacha do tego, co ani nie może nam pomóc, ani zaszkodzić i czy powinniśmy odwrócić się na pięcie po tym jak Allah nami pokierował? Jak ten, którego zwiódł zły, pozostawiając go w oszłomieniu na ziemi⁸⁶², i który posiada towarzyszy proszących go o wskazówki słowami: «Przybądź do nas»”. Powiedz: „Zaprawdę, przewodnictwo Allacha jest jedynym prawdziwym przewodnictwem, a nakazano nam podporządkować się Panu wszystkich światów”.

73. „I otrzymaliśmy przykazanie: ^a«Przestrzegajcie Modlitwy i okazujcie przed Nim bojaźń». On jest tym, przed którym wszyscy zostaniecie zgromadzeni”.

74. ^bOn jest tym, który stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z zasadami mądrości; a w dniu, kiedy powie: „Stań się!”, tak się stanie. Jego Słowo jest prawdą i do Niego należeć będzie Królestwo w dniu, ^ckiedy odezwą się trąby.⁸⁶³ On jest ^dZnawcą niewidzialnego i widzialnego. I On jest Mądry, Wszzechwiedzący.

قُلْ اَنْدَعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُرْذُ عَلٰى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰنَا اللّٰهُ كَالَّذِي
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيْطٰنُ فِي الْاَرْضِ حَيٰثَانَ لَهُ اَصْحٰبٌ
يَّدْعُوْنَهُ اِلَى الْهُدٰى اَنْتَا قُلْ اِنْ هَدٰى اللّٰهُ
هُوَ الْهُدٰى وَاْمُرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٧٢﴾

وَ اَنْ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ اتَّقُوْهُ وَ هُوَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ
تُحْشَرُوْنَ ﴿٧٣﴾

وَ هُوَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَ يَوْمَ
الْقٰدِمِ يَقُوْلُ كُنْ فَيَكُوْنُ هُوَ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَ لَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ
يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ عَلِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ وَ هُوَ
الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿٧٤﴾

^a21,67; 22,74. ^b4,78; 22,79; 24,57. ^c14,20; 16,4; 29,45. ^d27,88; 39,69. ^e9,94; 13,10; 23,93; 39,47; 59,23.

862. Werset ten łączy przypadek bałwochwalcy z człowiekiem roztargnionym, który nie ma przed sobą ustalonego celu. Jednak prawdziwy wierny ma ustalony cel swojego życia. On zawsze modli się do Jedyne Boga z głębokim przekonaniem i nie zastanawia się nad roztargnionymi podobnymi bałwochwalcy.

863. Prorok Boży jest faktycznie trąbą, przez którą usłyszeć można Głos Boży, zaś jej brzmienie jest symbolem szerzenia jego nauk oraz wielkiej rewolucji, dzięki której dokona on w życiu ludzi wielkich zmian. Werset ten oznacza, że kiedy nauki Świętego Proroka zostaną szeroko rozpropagowane i przyjęte w świecie oraz kiedy islam, zatryumfuje, wtedy, widomy sposób powstanie Królestwo Boże na ziemi i tego dnia bożki zostaną rozbite na miazgę.

75. A przypomnijcie sobie czas, kiedy^d Abraham powiedział do swego ojca. Āzara⁸⁶⁴: „Czy bierzesz sobie bożków za bogów? Zaiste, widzę, że ty i twój lud jesteście w błędzie”.

وَاذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ لِاَبِيْهِ اَزْرَ اتَّخَذْتَ اصْنٰمًا اِهْتٰ
اِنِّيْ اَرٰكَ وَ قَوْمَكَ فِي ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝

76. W ten sposób ukazaliśmy Abrahamowi Królestwo niebios i ziemi,⁸⁶⁵ aby w pełni wiedział i aby był spośród tych, którzy mają pewność wiary.

وَكَذٰلِكَ نُرِيْ اِبْرٰهِيْمَ مَلٰكُوْتِ السَّمٰوٰتِ
وَ الْاَرْضِ وَ يَبْكُوْنَ مِنَ الْمَوْقِيْنِ ۝

77. A kiedy pociemniała nad nim noc, ujrzał gwiazdę. Rzekł: „Czy to może być mój Pan?” Lecz kiedy zaszła, powiedział: „Nie lubię takich, którzy zachodzą”.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الْيَلُّ رَا زَوْكَبٰهٖ قَالَتْ هٰذَا سَرِيْقِيْ
فَلَمَّا اَقْبَلَ قَالَتْ لَا اُحِبُّ الْاَفْلٰهِيْنَ ۝

^d19,43.

864. W Starym Testamencie imię ojca Abrahama to Terach (Rdz 11,26), zaś w Nowym Testamencie jest to imię Tare (Łk 3,34). Talmud zgadza się z Łukaszem. Euzebiusz, ojciec historii ekklezjastycznej, jako imię ojca Abrahama podaje imię Āthar (Sale). Wykazuje to, że nawet wśród Żydów nie było jednomyślności co do imienia ojca Abrahama. Euzebiusz musiał mieć poważne powody, aby nie zgadzać się z Księgą Rodzaju oraz Łukaszem. Poprawną formą okazuje się Āthar, które później przekształcone zostało na Terach lub Tare. Āthar bardzo przypomina imię przedstawiane w Koranie (Āzar), przy czym istnieje zaledwie niewielka różnica w wymowie, a formy te są niemal identyczne. Dlatego autorzy chrześcijańscy nie mają powodu spierania się z Koranem w kwestii nazywania ojca Abrahama imieniem Āzar. Co więcej, w Talmudzie nazywa się ojca Abrahama także imieniem Zarah (Sale), a Zarah to forma prawie identyczna z Āzar. Wykazuje to, że na wersji Koranu można bardziej polegać niż na innych. Poza tym Āzara nazywa się *Ab* Abrahama (26,87), które to słowo oznacza zarówno ojca, jak i wuja czy dziada, itp. W 2,133 Izmael, który był wujem Jakuba, nazywany jest jego *Ab*. Z treści Koranu wynika jednak, że Āzar, choć nazywa się go *Ab* Abrahama, nie był jego ojcem. Abraham obiecał Āzarowi, swojemu *Ab*, że będzie modlił się do Boga, aby mu przebaczył, lecz kiedy dowiedział się, że Āzar jest wrogiem Boga, przestał się z niego modlić. Właściwie otrzymał nawet zakaz czynienia tego (9,114). Jednak w 14,42 Abraham modlił się za swego *Wālid*, przy czym słowo to używane jest jedynie w odniesieniu do ojca. Wskazuje to na to, że Āzar, nazywany *Ab* Abrahama, był osobą inną od *Wālid*. Najprawdopodobniej był on jego wujem. Niektóre fragmenty Biblii także prowadzą do tego wniosku. Abraham poślubił Sarę, córkę Teracha (Rdz 20,12), co wskazuje, że Terach nie był jego ojcem, ponieważ nie mógłby on poślubić swojej siostry. Okazuje się, że kiedy zmarł jego ojciec, Abraham był wychowywany przez swojego wuja, Āzar lub Āthar, który oddał mu swoją córkę, Sarę, za żonę. Ponieważ Āzar wychowywał Abrahama i był dla niego jak ojciec, to Abrahama nazywano jego synem i to doprowadziło do błędu uważania Āzar lub Āthar za prawdziwego ojca Abrahama. Z Talmudu wynika też, że Āzar zaskarżył Abrahama i zaprowadził go przed oblicze króla za zniszczenie bożków. Gdyby Āzar był prawdziwym ojcem Abrahama, nie podjąłby przeciwko swojemu synowi tak drastycznych kroków.

865. Werset ten oznacza, że Bóg dał Abrahamowi wiedzę i wgląd w prawa rządzące wszechświatem oraz świadomość przenikającej wszystko potęgi i kontroli Bożej.

78. A kiedy ujrzał jak wschodzi księżyc, rzucając światło, rzekł: „Czyż to może być mój Pan?” Kiedy ten jednak zaszedł, powiedział: „Jeśli mój Pan mnie nie poprowadzi, z pewnością będę jednym z tych, którzy schodzą z drogi”.

79. A kiedy ujrzał jak wschodzi słońce, rzucając światło, rzekł: „Czy to może być mój Pan? To jest największe”. Lecz kiedy i ono zaszło, powiedział: „O ludu mój! Z całą pewnością pozbyłem się tego, co wy łączyście z Bogiem”.⁸⁶⁶

80. ^a„Zwróciłem swe oblicze do Tego, który stworzył niebiosa i ziemię, zawsze skłaniając się ku Allahowi, i nie jestem jednym z tych, którzy Jemu przypisują bogów”.

81. A lud jego spierał się z nim. Powiedział: „Czy spieracie się ze mną odnośnie Allacha, skoro on wprowadził mnie na właściwą drogę? Nie boję się tego, co wy z Nim łączycie, z wyjątkiem tego, czego pragnie mój Pan. ^bMój Pan w swojej wiedzy pojmuje wszystko. Czyż zatem nie ulegniecie napomnieniu?”

فَلَمَّا سَرَ أَلْغَمَرَ يَارِغًا قَالَ هَذَا رَبِّيَ فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ۝

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ بَارِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا الْكَبِيرُ
فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُقِيمُ إِنِّي بِرَبِّيَ مُتَمَتِّتٌ ۝

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

وَحَاجَّةَ قَوْمِهِ ۚ قَالَ أَنُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

^a3,21. ^b7,90.

866. Wersety 77 do 79 przedstawiają argument, który Abraham wykorzystał do przekonania swego bałwochwalczego ludu o absurdalności ich przekonania, iż słońce, księżyc i gwiazdy to wszystko są bogowie przez nich czczeni (Jew. Enc.). Na podstawie tych wersetów błędnie jest wnioskować, że sam Abraham błędził w ciemnościach i nie wiedział kim był jego Bóg oraz że uważał kolejno za swego Boga słońce, księżyc i gwiazdę wieczorną, a kiedy te kolejno znikaly z firmamentu, porzucił swe przekonanie co do ich boskości i zwrócił się do Jedyne Boga, Stwórcy nieba i ziemi. W rzeczywistości fragment ten zawiera kilka elementów, które wykazują, że Abraham – będąc dalekim od traktowania tych ciał niebieskich za bogów – chciał zademonstrować swemu ludowi krok po kroku daremność ich przekonań. Wersety 75-76 wskazują, że Abraham mocno wierzył w Jednego Boga. Dlatego nie można go było uważać za błądzącego w ciemnościach i zmieniającego bóstwa jedno po drugim. Słowa „czyż to może być mój Pan” stanowiły argument przeciwko czci gwiazd. Wypowiedział on te słowa dla wyeksponowania swemu ludowi przekonania, że gwiazda była ich Panem. Ponadto, on wiedział już, że gwiazdy zachodzą. Zatem argument zawarty w słowach „nie podoba mi się to, co zachodzi” musiał z pewnością tkwić już w jego umyśle. Właściwie Abraham chciał wykorzystać swój argument w sposób najbardziej przekonujący. Najpierw zatem uznał gwiazdę za swego boga, lecz kiedy zaszła, pospiesznie stwierdził: „Nie podoba mi się

82. „I dlaczego powinienem okazywać bojaźń temu, co łączycie z Allahem, skoro wy nie boicie się ałączyć z Allahem tego względem czego zesłał wam autorytet?” Która zatem grupa ma większe prawo do bezpieczeństwa⁸⁶⁷, o ile wiecie?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٢﴾

83. Ci, którzy wierzą i bnie mieszają swych przekonań z niesprawiedliwością – to oni pozostaną w pokoju i to oni są właściwie prowadzeni.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٣﴾

84. A oto Nasz argument, jaki przedstawiliśmy Abrahamowi przeciwko jego ludowi.⁸⁶⁸ cWynosimy w randze tych, których chcemy. Twój Pan jest zaprawdę Mądry, Wszehwidzący.

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ لَتَرْفَع
رُجُوتَ مَنْ نَسَأُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٤﴾

85. dDaliśmy mu Izaaka i Jakuba. Każdego właściwie pokierowaliśmy, jak i niegdyś słusznie pokierowaliśmy Noego, a z jego potomstwa Dawida i Salomona, i Joba⁸⁶⁹, i Józefa i Mojżesza, i Aarona. W ten sposób wynagradzamy tych, którzy czynią dobro.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا
هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَٰلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

^a7,34; ²²,72. ^b31,14. ^c12,77. ^d29,28.

to, co zachodzi”. Podobnie było z zachodem księżycy i słońca. W stosunku do słońca słowa „większe” i „największe” użył w sposób ironiczny po to, by wyszydzić przekonania jego ludu. Powyższe jasno wykazuje, że wykorzystując całą sekwencję argumentów, Abraham miał zamiar stopniowo przyciągnąć swój lud do Boga. Pobieżne przejrzanie wersetów 80-82 jasno prezentuje, że Abraham nie tylko mocno wierzył w Boga, ale również dobrze znał atrybuty Boże.

867. Obecny oraz dwa poprzednie wersety wyraźnie wskazują, że wydarzenie opisane w wersetach 77-79 zostało świadomie wykorzystane przez Abrahama na zasadzie argumentowania; był on jednak oddanym monoteistą i pił obficie ze źródła miłości i wiedzy Bożej.

868. Werset ten zdecydowanie odpowiada na pytanie, czy Abraham stopniowo dochodził do wiary w Boga na drodze kolejnego uznawania za swego Pana ciał niebieskich, czy też był to sprytnie przemyślany sposób, dzięki któremu chciał wykazać swemu ludowi bezsens przekonań tego ludu. Werset ten wskazuje, że Abraham od samego początku mocno wierzył w Jedność Boga oraz że to, co mówił o słońcu i księżycu, było częścią jego argumentu, którego nauczył go sam Bóg.

869. Patrz strona następną.

86. I pokierowaliśmy Zachariasza i Jana, i Jezusa, i Eliasza. Każdy z nich był spośród sprawiedliwych.

وَذَكَرْنَا وَيْحِي وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٦٧﴾

87. I pokierowaliśmy również Izmaela i Elizeusza, i Jonasza, i Lota! A ^akażdego z nich wynieśliśmy ponad lud.⁸⁷⁰

وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

88. Podobnie wynieśliśmy niektórych spośród ich ojców i ich dzieci, jak i ich braci, i wybraliśmy ich i poprowadziliśmy ich drogą prostą.

وَمِن آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٩﴾

89. Oto przewodnictwo Allacha. Nim kieruje on te swoje sługi, które zechce. I ^bgdymby czcili cokolwiek oprócz Niego, z pewnością wszystkie ich poczynania na nic by się nie zdały.

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِّن عِبَادِهِ ۗ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَّ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

^a2,49; 3,34-35; 45,17. ^b39,66.

869. *Ayyūb* lub *Job* (Hiob) jest bohaterem Księgi Joba. Mówi się o nim w Biblii, że mieszkał w kraju Uz. Niektóre autorytety powiadają, że chodzi tutaj o Idumęę lub krainę nazywaną Arabia Deserta. Inni za jego miejsce pochodzenia uważają Mezopotamię. Okazuje się, że Uz leżało gdzieś na północy Arabii. Powiada się, że Job żył tam przed wyjściem Izraelitów z Egiptu. Tak zatem żył on przed Mojżeszem lub – jak powiadają inni – był rodakiem Mojżesza i otrzymał swoją misję prorocką na 20 lat przed nim. Nie był on Izraelitą, jako że pochodził od Ezawa, starszego brata Izraela. Jego „kariera” była bardzo różnorodna, ponieważ poddawany on był przez Boga różnym „próbom”. Okazał się jednak najwierniejszym i najbardziej sprawiedliwym, oraz cierpliwym i wytrwałym w chwilach największych nieszczęść. Do dzisiaj pozostaje w umysłach ludzi jako wzór cierpliwości (Jewish Enc. oraz Enc. of Islam).

870. Prorocy pochodzący od Noego, w tym i w poprzednich dwóch wersach, podzieleni zostali na trzy oddzielne grupy, z których każda określona została innym przymiotnikiem. W pierwszej grupie znajdują się Dawid, Salomon, Job, Józef, Mojżesz i Aaron – Prorocy, którzy otrzymali władzę i dobrobyt, i którzy w konsekwencji byli w stanie czynić dobro innym ludziom. Dlatego określono ich mianem „tych, co czynią dobro”, bowiem dzięki swej władzy i dobrobytowi mogli czynić dobro materialnie innym ludziom. Dawid i Salomon byli królami; Józef i Job byli bogosławieni obfitością po przeżyciu okresu nieszczęść, które obaj znosili z niezwykłą cierpliwością. Mojżesz i Aaron cieszyli się wśród ich ludu wielkim autorytetem. W drugiej grupie znajdują się Zachariasz, Jan, Jezus oraz Eliaz. Żaden z tych proroków nie cieszył się ani władzą, ani dobrobytem. Każdy z nich żył życiem pokornym i pełnym uniżenia, tak że o Eliaszu powiada się nawet, że na ogół trudno go było zobaczyć i że przebywał zazwyczaj w lesie. Proroków tej grupy określono jako „sprawiedliwych”. W trzeciej grupie znajdują się Izmael, Elizeusz, Jonasz oraz Lot. Ci nie posiadali żadnej władzy ziemskiej, ale Bóg obdarzył ich łaską i wspaniałością. Przypuszczano, że pożądali bardzo władzy i bogactw. O Izmaelu czytamy w Biblii: „Będzie to człowiek dziki jak onager: będzie on walczył przeciwko wszystkim i wszyscy – przeciwko niemu” (Rdz 16,12). O Elizeuszu powiada się, że spowodował, żeby zabito króla jemu nieposłusznego dla zyskania władzy politycznej. Podejrzewa się, że Jonaszowi przestał podobać się Bóg, ponieważ – jak sądził – Bóg nie był zadowolony z niespełnienia jego proroctwa, które – jak podejrzewano – wykazywało, iż Jonasz szukał władzy dla siebie samego. W stosunku do Lota podejrzewa się, że pożądał żynych pastwisk i zawsze kłócił się ze swoim krewnym, Abrahamem. Tak zatem wszyscy ci prorocy oskarżani byli o pożądanie bogactwa i władzy. Jednakże Koran głosi, że wszystkie te oskarżenia są fałszywe. Byli ci prorocy po prostu grupą ludzi Bożych, których Bóg sam wyniósł w ich randze na wyżyny.

90. Oto ci, ^aktórym daliśmy Księgę⁸⁷¹ i zwierzchnictwo, i Proroctwo. Lecz jeśli nie będą za te łaski wdzięczni, to nie szkodzi, albowiem teraz powierzyliśmy ich ludowi, który nie jest za nie niewdzięczny.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَ وَالتَّوْبَةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٩٠﴾

91. Oto ci, których Allah właściwie poprowadził, więc idź za ich przewodnictwem.⁸⁷² Powiedz: „Nie proszę was za to o żadną nagrodę. To nic innego jak napomnienie dla całej ludzkości”.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمِهِمْ آتَيْنَاهُ قُلُوبًا
تَفْقَهُوا كَلِمَاتٍ مَّا كُنَّا بِلُغَتِكُمْ عَلِيمِينَ ﴿٩١﴾

92. ^bOni nie dokonują właściwej oceny atrybutów Allacha, kiedy ^cpowiadają: „Allah niczego nikomu nie objawił”.⁸⁷³ Powiedz: „Kto objawił Księgę, którą przyniósł Mojżesz – światło i przewodnictwo dla ludu – chociaż traktujecie ją jak strzępy papieru, z których jedne pokazujecie, a inne ukrywacie,⁸⁷⁴ a nauczenci zostaliście tego, czego nie znali wasi ojcowie ani wy sami?” Powiedz: „Allah”, a potem pozostaw ich, by mogli zabawiać się swą czczą rozmową.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدِرُوا إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
عَلَيْهِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ
بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ لِيَجْعَلُوهُ لِقَابِيسٍ
تُبَدَّلُوهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا
أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ تَمَرَّ ذَمَّرُهُمْ فِي خَوْضِهِمْ
يَلْعَبُونَ ﴿٩٢﴾

^a45,17. ^b22,75; 39,68. ^c36,16; 67,10.

871. Werset ten nie oznacza, jakoby każdy Prorok otrzymał oddzielną Księgę. „Dawanie Księgi” jest w Koranie zwrotem używanym w sensie dawania prawa przez Proroka przynoszącego to Prawo. W innym miejscu w Koranie (45,17) mówi się, że Dzieci Izraela otrzymały trzy rzeczy, a mianowicie Księgę, ziemię i Proroctwo. W 5,45 czytamy, że po Mojżeszu pojawiła się cała galaktyka Proroków, którzy nie otrzymali żadnego nowego Prawa, lecz postępowali zgodnie z Prawem zawartym w Torah i wedle niego sądzili. W rzeczywistości Proroicy dzielą się na dwie kategorie – Proroków przynoszących Prawo (Księgę lub *Shari'ah*), którzy tę Księgę lub *Shari'ah* otrzymują, oraz Proroków, którzy nie otrzymują żadnej Księgi czy *Shari'ah* i którzy postępują według *Shari'ah* Proroka przynoszącego Prawo. W ich przypadku zwrot „Daliśmy im Księgę” oznacza, że otrzymali oni wiedzę zawartą w tej Księdze lub że odziedziczyli Księgę albo *Shari'ah* od ich przynoszących Prawo poprzedników.

872. Można uznać, że słowa te były skierowane albo do Świętego Proroka, albo do każdego mułmanina, jako że podstawowe nauki wszystkich Proroków są takie same. Mogą też te słowa oznaczać, że duchowe „ja” lub natura Świętego Proroka była taka, iż miała ona jak gdyby łączyć w sobie wszelkie wspaniałe cechy, jakie znaleźć można było u wszystkich innych Proroków Bożych. Nakaz wyrażony w słowach „postępuj jak oni” w terminologii duchowej nazywany jest *Amr Kauni* lub też *Khalqī*, co oznacza życzenie lub cechę wrodzoną dla danej rzeczy lub człowieka. W kwestii przykładów takiego przykazania, patrz 3.60 oraz 21.70.

873. Słowa te oznaczają: „Gdyby Księga ta (Koran) nie była objawiona przez Boga, to któżby zawarł w niej tak mądre i wszechstronne nauki, które nie były znane ani wam, ani waszym praojcom – nauki, których stworzenie wykraczało poza wasze możliwości. Nauki takie przekazać mógł jedynie Bóg”.

93. ^aOto Księga, którą objawiliśmy – pełna błogosławieństw – aby wypełniła to, co było przed nią, oraz abyś ty mógł ostrzec Matkę miast⁸⁷⁵ oraz tych wokół niej. Ci zaś, którzy wierzą w Życie Przyszłe, wierzą weń⁸⁷⁶ i ^cpilnie przestrzegają Modlitw.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبْرُكٌ مُصَدِّقٌ لِّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَاسْتِذْخِرَ أَمْرَ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٣﴾

94. Bo ^dktóż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciwko Allachowi lub powiada: „To zostało mi objawione”, podczas gdy nic nie było mu objawione; oraz kto mówi: „Zesłał podobieństwo tego, co zesłał Allach”? O, gdybyś tylko mógł zobaczyć kiedy złoczyńcy będą w agonii śmierci⁸⁷⁷, a aniołowie wyciągną swe ręce, mówiąc: „Oddajcie swe dusze. ^eTego dnia otrzymacie karę niełaski z powodu tego, co wypowiedaliście przeciwko Allachowi w fałszu oraz ponieważ odwracaliście się od Jego Znaków w pogardzie”.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٤﴾

^a6,156; 21,51; 38,30. ^b42,8. ^c23,10; 70,24. ^d6,22; 7,38; 10,18; 11,19; 61,8. ^e46,21.

874. Potępia się tutaj Żydów za ujawnienie jednej części Torah, zaś ukrycie drugiej, która zawiera proroctwa i Znaki dotyczące przyjścia Świętego Proroka.

875. Miejsce, w którym pojawia się Prorok Boży, nazywane jest „Matką miast”, ponieważ właśnie tam ludzie piją mleko duchowe, tak jak dziecko ssie mleko z piersi swojej matki. Słowa „Otoczające ją” mogą oznaczać cały świat, tak samo jak Posłannictwo Świętego Proroka przeznaczone było dla całej ludzkości.

876. Słowa te wskazują, że człowiek wierzący w życie przyszłe musi także wierzyć w Koran. W ten sposób wiara w Koran i wiara w życie przyszłe nierozdzielnie ze sobą się łączą. Jedno pozostaje bez drugiego bez znaczenia.

877. Takiej męki nie należy utożsamiać ze zwykłą agonią śmierci, którą przeżywają, zgodnie z powszechnym prawem natury, zarówno ludzie sprawiedliwi, jak i niegodziwi. Mękę tę trzeba łączyć z pewną szczególną karą, która spada na tych, co odrzucają Proroków, zaraz po ich śmierci.

95. A teraz ^aprzybywacie do Nas kolejno, jak was pierwiej stworzyliśmy, i pozostawiliście za swymi plecami⁸⁷⁸ to, czym was obdarzyliśmy, a nie widzimy z wami waszych wstawienników, o których zapewnialiście, że w waszych sprawach są równymi Allahowi. Teraz zostaliście od siebie oddzieleni, to zaś, o czym zapewnialiście, zawiodło was.

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ كُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَؤَادٌ
لَقَدْ نَقَطَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ فَأَلَيْتُمْ أَن تَرْجَعُونَ ﴿٩٥﴾

96. Zaprawdę, to Allah powoduje, iż kiełkuje ziarno i nasiona daktylowe.⁸⁷⁹ ^bTo On czyni żywe z martwego i On czyni martwe z żywego. Oto Allah! Dlaczegoż zatem jesteście odwrócenii?

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَالِقُ
تُؤَفِّكُونَ ﴿٩٦﴾

97. ^cTo On czyni, iż zaczyna się dzień i ^dOn stworzył noc do odpoczynku⁸⁸⁰ oraz słońce i księżyc do liczenia czasu.⁸⁸¹ Oto miara Potężnego, Mądrego.

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا لِّذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٧﴾

^a18,49. ^b3,28; 10,32; 30,20. ^c113,2. ^d25,48; 78,11; ^e36,39-40; 55,6.

878. Słowa te oznaczają, „Daliśmy wam pewne rzeczy po to, abyście dzięki nim polepszyli własne warunki duchowe, lecz wy pozostawiliście je gdzieś za sobą, to znaczy, nie skorzystaliście z nich, a teraz czas ich użycia już minął”.

879. Zwraca się tutaj uwagę na nasienie, z którego wyrasta roślina. Jakże samo ono jest mało znaczące, ale jak rośnie i jak rozwija się w wielkie drzewo. Podobnie jak nasionko, człowiek jest w stanie wzrosnąć na odbiorcę objawienia Bożego i tak, by stać się odzwierciedleniem wielkich atrybutów Bożych.

880. Tak jak człowiek pracuje w ciągu dnia i męczy się, zaś w nocy śpi i doznaje odświeżenia, tak samo lud, wśród którego przebywa Święty Prorok, ma przed sobą długą noc na odpoczynek, zaś ponieważ ich możliwości zostały ożywione, ludzie napełnili się energią duchową i zostali wspólnie przystosowani do wstąpienia na wyżyny rozwoju duchowego pod jego przewodnictwem.

881. Tak samo jak w świecie fizycznym słońce i księżyc są elementami nieodzownymi do prowadzenia pomiaru czasu i do posiadania światła, podobnie Prorocy Boży są nieodzowni w świecie duchowym.

98. I On jest tym, ^aKtóry stworzył gwiazdy⁸⁸² dla was, byście mogli podążać we właściwym kierunku z ich pomocą w ciemności ziemi i morza. Wyjaśniliśmy Znaki szczegółowo ludowi, który posiada wiedzę.

99. On jest tym, ^bKtóry stworzył was z jednej duszy, i dla was istnieje tymczasowe ^cmiejsce pobytu i stałe mieszkanie.⁸⁸³ Wyjaśniliśmy Znaki szczegółowo ludowi, który posiada zrozumienie.

100. I On jest tym, ^dKtóry zsyła wodę z chmur. Dzięki niej pobudzamy wszelki wzrost. Potem dzięki niej tworzymy zielone listowie, z którego powstają zbite kłosa. A z palmy daktylowej, z jej pochew wyrastają kiście norko zwisające. Dzięki tej wodzie tworzymy ^eogrody winne, oliwne i granatowe – podobne i niepodobne. Spójrzcie na ich owoce, gdy owocują, i na ich dojrzewanie. Zaiste, w tym są Znaki dla ludu, który wierzy.⁸⁸⁴

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِيَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٩٩﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرَجُ مِنْهُ حَبًّا مِّمْتَرِكِبًا ۖ وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرِّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۗ نُنظِّرُوا إِلَىٰ شَرِّهِ إِذَا أَشْرَوْ وَيُنْعِمُهُ إِنَّا فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

^a 16,17. ^b 4,3; 7,190; 39,7. ^c 11,7. ^d 14,33; 16,11; 22,64; 35,28. ^e 6,142; 13,5.

822. Podobnie jak gwiazdy kierują podróżnymi w nocy, Boży i duchowi uczeni kierują ludźmi błądzącymi w ciemnościach duchowych.

833. *Mustaqarr* oznacza życie na tym świecie, zaś *Mustauda'* to życie po śmierci. To pierwsze słowo może też oznaczać okres czasu pomiędzy śmiercią i Zmartwychwstaniem, zaś to drugie życie po Zmartwychwstaniu. Werset ten oznacza, że kiedy Bóg pomnożył ludzkość z „jednej duszy”, nie mogło to być pozabawione celu. Wielkim celem, dla którego Bóg stworzył i pomnożył ludzi, jest to, że On wyznaczył człowiekowi nie tylko okres pobytu na ziemi, ale i życie wieczne poza grobem, tam, gdzie sprawiedliwi spotykają się z ich Panem – co rzeczywiście jest celem wzniosłym, do którego wznieść się można jedynie pod kierownictwem Posłańców Bożych.

884. Objawienie porównywane jest tutaj do wody deszczowej, zaś cały ten werset stanowi odpowiedź na pytanie dlaczego – jeśli objawienie jest rzeczywistością błogosławieństwem – zawsze, gdy pojawia się Prorok, ma miejsce niezgoda i konflikty. Werset ten powiada, że tak samo jak po deszczu rosną wszelkie rośliny, podobnie w momencie pojawienia się Posłańca Bożego ludzie – pozostający do tej pory w stanie zmieszania – zaczynają się dzielić na dobrych i złych. Słowa „podobne i inne” oznaczają, że jedne owoce są do siebie podobne, a inne różnią się między sobą.

Powyższe może się odnosić albo do owoców różnych gatunków, które podobne są do siebie w pewnych cechach, a w innych się między sobą różnią, albo do owoców tego samego gatunku, które choć są jednakowe jeśli chodzi o ich najważniejsze cechy, mimo to różnią się między sobą w drobniejszych szczegółach – jedne są od innych słodsze, inny mają kolor lub rozmiar. Tak samo jest z tymi ludźmi, którzy akceptują Świętego Proroka i postępują zgodnie z kierownictwem Bożym.

101. ^aOni zaś uważają jinn⁸⁸⁵ za równych Allahowi. chociaż to On ich stworzył, i fałszywie przypisują Mu synów i córki bez jakiegokolwiek wiedzy. On jest Święty i znajduje się wysoko ponad tym, co Mu przypisują.

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بَيْنَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ﴿١٠١﴾

102. ^bStwórcza niebios i ziemi. Jak On może mieć syna⁸⁸⁶ skoro nie ma małżonki i skoro to On wszystko stworzył i wie o wszystkim?

بَدِيعَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنۡ يَّكُوۡنَ لَهُ وَلَدٌ
لَّمۡ يَكُنۡ لَّهٗ صَاحِبَةً وَّخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيۡمٌ ﴿١٠٢﴾

103. ^cTakim jest Allah. wasz Pan. Nie ma innego boga poza Nim, ^dStwórcą wszystkich rzeczy. więc oddawajcie Mu cześć. On jest obrońcą wszystkiego.

ذِكۡرُ اللّٰهِ رَبِّكُمۡ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوۡهُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيۡلٌ ﴿١٠٣﴾

104. Oczy doń nie sięgają, ale On sięga do oczu.⁸⁸⁷ ^eOn jest Niepojęty, Wszzechwiedzący.

لَا تُدۡرِكُهُۥ الۡاَبۡصَارُ وَهُوَ يُدۡرِكُ الۡاَبۡصَارَ وَهُوَ
الۡلَطِيۡفُ الۡخَبِيۡرُ ﴿١٠٤﴾

^a2,117; 9,31; 10,19. ^b2,118. ^c40,63. ^d13,17; 39,63. ^e22,64; 67,15.

Podczas gdy pod jednym względem są oni wszyscy do siebie podobni, pod innym różnią się między sobą. Jedni są od innych bardziej dojrzałi moralnie i duchowo. I podobnie w jednej fazie jedni są bardziej rozwinięci duchowo, zaś w innej fazie inni tacy są. Ludzie osiągają różne stany doskonałości duchowej i rozwijają w sobie różne cechy zgodnie z ich naturalnymi zdolnościami i możliwościami. Słowa „ich dojrzewanie” odnoszą się do analogii dojrzewania owoców. Tak samo jak niesprawiedliwym jest ocenianie owoców na podstawie niedojrzałego egzemplarza, podobnie niesprawiedliwym jest doszukiwanie się niedoskonałości w owocach objawienia tylko dlatego, że niektóre z nich są jeszcze niedojrzałe, znajdują się jeszcze w stanie rozwoju duchowego i nie osiągnęły jeszcze doskonałości.

865. *Jinn* to tacy ludzie, którzy pozostają ukryci lub znajdują się na uboczu zwykłych ludzi. Werset ten oznacza, że człowiek potyka się, kiedy odrzuca objawienie Boże i kieruje się swoim własnym osądem, rozumem oraz łączy jinn oraz aniołów jako współpartnerów Boga, przypisując Mu synów i córki.

886. Słowo *Waladun*, *Wuldun* lub *Waldun* oznacza dziecko, syna, córkę lub inne młode; dzieci; synów; córki; lub młode; także potomstwo (Lane). Człowiek może mieć syna tylko wtedy, kiedy będzie miał żonę. Bóg nie ma małżonki, nie może więc mieć syna. Ponadto, ponieważ Bóg jest Stwórcą wszystkiego i posiada doskonałą wiedzę, nie potrzebuje syna, aby Mu pomagał czy później kiedyś Go zastąpił.

887. *Absār* to liczba mnoga od słowa *Basar*, które oznacza widzenie lub rozumienie, zaś *Latif* oznacza to, co niepojęte, subtelne (Lane oraz Tāj). W ten sposób werset ten oznacza, że sam umysł ludzki, bez wsparcia ze strony objawienia Bożego, nie jest w stanie pojąć Boga. Boga bowiem nie można widzieć fizycznymi oczyma. Objawia się On bowiem ludziom przez swoich proroków lub dzięki dziełom Jego atrybutów. Boga można zobaczyć oczami duchowymi.

105. ^aDowody⁸⁸⁸ rzeczywiście otrzymaliście od waszego Pana, kto zatem ujrzy⁸⁸⁹, to będzie dla jego własnego dobra. Kto zaś oślepienie⁸⁹⁰, to będzie jego strata. A ja nie jestem waszym obrońcą.⁸⁹¹

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَمن أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ
وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٧٠﴾

106. ^bTak zatem wyjaśniamy Znaki na różne sposoby, aby ustanowiona została prawda i aby mogli powiedzieć: „Wyczytałeś to, coś poznał” oraz byśmy mogli wyjaśnić to ludowi, który posiada wiedzę.

وَكَذَلِكَ نَصْرَفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

107. ^cIdź za tym, co zostało ci objawione od twego Pana. Nie ma innego boga poza Nim, więc odwracaj się od bałwochwalców.

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ
اعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٢﴾

108. A gdyby Allah narzucił swą wolę⁸⁹², nie wymyśliliby równych Mu bogów. ^dNie uczyniliśmy cię ich stróżem, ani nie jesteś ich obrońcą.⁸⁹³

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٧٣﴾

^a7,204. ^b7,59. ^c10,110; 33,3. ^d39,42; 42,7; 88,23.

888. *Basā'ir* (liczba mnoga od *Basīrah*) oznacza argumenty, znaki, dowody (Lane).

889. Wykorzystuje rozum.

890. Zamyka swe oczy przed prawdą i właściwie staje się ślepy.

891. Obowiązek Proroka Bożego ogranicza się do przekazania tego, co objawił mu Bóg. Nie jest jego sprawą naklanianie ludzi do przyjęcia posłannictwa. Przypadkowo werzet ten stanowi obalenie oskarżenia, jakoby Islam zachęcał lub popierał wykorzystanie siły w szczeniu swoich nauk.

892. W swej nieskończonej mądrości Bóg uczynił człowieka wolnym. Gdyby w ogóle Bóg musiał namawiać ludzi, to z pewnością przekonałby ich do przyjęcia prawdy. Jednak w interesie samego człowieka Boga nie zadowala zmuszanie człowieka.

893. Słowa „strażnik”, „opiekun” lub „zarządzający sprawami” użyte w Koranie dla określenia Świętego Proroka, mają oznaczać, że nie jest on odpowiedzialny za działanie innych ludzi.

109. A nie obrażaj⁸⁹⁴ tych, do których oni zwracają się poza Allachem, aby oni, z powodu urazy, nie obrażali w swej ignorancji Allacha. „W ten sposób uczyniliśmy, że poczynania każdego ludu wydają mu się słuszne.⁸⁹⁵ W końcu powrócą do ich Pana, a On powiadomi ich o tym, co zwykli byli czynić.

وَلَا تُسَبِّحُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

110. Oni składają na Allacha swoje najzarliwsze przysięgi, że gdyby otrzymali Znak, z pewnością uwierzyliby weń. Powiedz: „Zaiste, Znaki są u Allacha. I dzięki czemu dowiecie się, że kiedy Znaki nadejdą, oni nie uwierzą?”⁸⁹⁶

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشِيرُكُمْ إِلَّا نَهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

111. A pomieszamy ich serca i ich oczy, albowiem nie uwierzyli w nie za pierwszym razem, i^b pozostawimy ich w występku, by błakali się w szaleństwie.⁸⁹⁷

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧﴾

CZEŚĆ VIII

112. I gdybyśmy nawet zesłali do nich aniołów i gdyby przemówili do nich ^czmarli⁸⁹⁸, i gdybyśmy postawili

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ

^a6,123; 9,37; 10,13; 27,5; 40,38; 49,8. ^b2,16. ^c13,32.

894. Werset ten nie tylko wpaja poszanowanie nawet dla wrażliwości bałwochwalców, ale i stara się stwarzać przyjaźń między różnymi narodami i społecznościami.

895. *Zayannā* nie oznacza, że Bóg sam powoduje, iż złe czyny ludzkie wyglądają na sprawiedliwe. Oznacza ono jedynie, że Bóg tak stworzył człowieka i jego naturę (w tym prawie Bożym zawiera się tajemnica całościowego postępu człowieka), że kiedy człowiek nalega na jakiś sposób działania, zaczyna się do niego upodabniać, a jego działanie zaczyna jemu samemu wydawać się dobre. Wedle tego ogólnego prawa Bożego bałwochwalczy zaczynają lubić swoje wierzenia, co okazuje się dla nich dobre i przynoszące korzyści.

896. Oprócz znaczenia podanego w tekście, druga część tego wersetu może oznaczać: „Zaprawdę, Znaki pochodzą od Allacha, ale i Allah powoduje, że dowiecie się, iż kiedy Znaki pojawią się, oni nie uwierzą”.

897. Dawne złe uczynki niewiernych, zachowane u Boga, stoją na drodze przyjęcia przez nich prawdy nawet po tym jak Znaki przyjdą do nich, chyba że porzucą oni swoje bałwochwalcze praktyki.

898. Jedną z funkcji aniołów jest sugerowanie ludziom dobrych pomysłów oraz zapraszanie ich do przyjęcia prawdy (41,32, 33). Niekiedy wypełniają tę funkcję w snach i widzeniach. Sprawiedliwi umarli pojawiają się ludziom w snach, by potwierdzić to, co głosi Prorok. Jest jeszcze inny

przed nimi, wszystkie rzeczy twarzą w twarz⁸⁹⁹, nie uwierzyliby, chyba żeby Bóg wymusił swoją wolę. Jednakże większość z nich to ludzie ciemni.

113. ^aPodobnie każdemu Prorokowi stworzyliśmy wroga, złego spośród ludzi i jinn.⁹⁰⁰ Podsuwają sobie wzajemnie miłe słówka, by się zwodzić. A gdyby Pan twój wymusił swoją wolę, nie uczyniliby tego, więc zostaw ich samym sobie z tym, co wymyślają.

114. Allah zaś czyni to, aby serca niewierzących w Życie Przyszłe kierowały się ku temu i aby byli z tego zadowoleni oraz by mogli dalej zasługiwać sobie na to, na co sobie zasługują.^{900A}

115. Czyż powinienem zatem szukać innego sędziego poza Allahem, skoro ^bto on jest Tym, który zesłał wam Księgę w pełni wyjaśnioną? Ci zaś, którym daliśmy tę Księgę⁹⁰¹ wiedzą, iż została ona zesłana od twego Pana wraz z prawdą. Nie bądź zatem podobny do tych, którzy wątpią.

وَحَسْرَتًا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيَوْمَئِذٍ إِلَّا
أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَكَانَ أَكْثَرُهُمْ يُجَاهِلُونَ ﴿١١٣﴾

وَكُنَّا لِلَّهِ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا وَشَيْطَانًا الْإِنْسُ وَ
الْجِنُّ يُدْخِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا
وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٤﴾

وَلِيُضِلَّ إِلَيْهِ أَفْئِدَةَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَ
لِيُرِضُوهُ وَلِيُعَذِّبُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٥﴾

أَفَعَيِّرَ اللَّهُ آيَاتِي حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مَنْزُورٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَ تُكُونَنَّ مِنَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿١١٥﴾

^a25,32. ^b7,53; 12,112; 16,90. ^c2,147; 6,21.

sposób, w jaki martwi przemawiają do żywych. Kiedy ludzie martwi duchowo pobudzani zostają do nowego życia duchowego dzięki naukom ich Proroków, ich odrodzenie duchowe przemawia do niewiernych i potwierdza prawdę głoszoną przez Proroków.

899. Słowa te odnoszą się do świadectwa różnych przedmiotów w przyrodzie, które niosą świadectwo prawdy Proroka w formie trzęsień ziemi, epidemii, głodu. Same te elementy są gotowe przeciwstawić się im.

900. Słowa „ludzie i jinn”, które pojawiają się w wielu wersetach Koranu, nie oznaczają dwóch różnych gatunków stworzeń Bożych, lecz dwie klasy istot ludzkich. Słowo „ludzie” oznacza masy lub zwykły lud, zaś „jinn” oznacza tych, którzy stoją na uboczu, oznacza ludzi wielkich, pozostających często poza zwykłym ludem i nie łączą się z nim. Na ogół pozostają niewidzialni, a raczej niewidoczni dla społeczności.

900A. Aby mogli trwać w swoim źle. Słowa te oznaczają też, że doświadczają oni konsekwencji tego, na co zasługują.

901. „Księga” może też oznaczać Koran, ponieważ nie tylko poprzednie Pisma Boże, ale i sam Koran niesie świadectwo prawdzie Świętego Proroka. Zawiera on nauki, które, choć przeciwne są współczesnym poglądom i przekonaniom, pozytywnie nastawiają ludzi, do których docierają, przez co ci zmuszeni są uznać swoje błędne postępowanie.

116. A słowo twego Pana wypełnione zostało w prawdzie i sprawiedliwości.^{901A} Nikt nie może zmienić^a Jego słów⁹⁰², On bowiem jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117. A jeśli będziesz okazywać posłuszeństwo większości tych na ziemi, odwiodą cię od dróg Allacha.^b Oni idą tylko za przypuszczeniami, a nie czynią nic prócz kłamstwa.

وَأِنْ تَطِيعَ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ لِيُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118. Zaprawdę, ^ctwój Pan najlepiej zna tych, którzy zbaczają z Jego drogi. On też najlepiej zna tych, którzy są właściwie prowadzeni.⁹⁰³

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

119. ^dSpożywajcie zatem z tego, nad czym wypowiedziane zostało imię Allacha, jeśli wierzycie w Jego Znaki.⁹⁰⁴

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Jakiż macie powód, by nie spożywać z tego, nad czym wypowiedziane zostało imię Allacha, skoro ^eOn wyjaśnił wam już to, co jest wam zabronione, z wyjątkiem tego, do

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَدَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ

^a6,35. ^b10,37; 53,29. ^c16,126. ^d5,5. ^e2,174; 5,4-5; 6,146; 16,116.

901A. Powiada się, że kiedy upadła Mekka i Święty Prorok wszedł do Ka'bah pełnej bożków i strącał ich jeden po drugim swoją laską, wypowiadał dokładnie słowa swojego proroctwa: „Słowo Pańskie spełniło się w prawdzie i sprawiedliwości”, nawiązując w ten sposób do faktu, że wraz z upadkiem Mekki rzeczywiście spełniło się słowo Boże (Manthūr).

902. Proroctwa Boże lub sposób, w jaki prawa Boże działają na korzyść Proroków Bożych.

903. W sprawach wiary, ani większość ani mniejszość nie może osądzać co jest dobre, a co złe. Sam Bóg jest Nieomyślnym Sędzią. Objawia On swoje sądy zsyłając Znaki z nieba i wspomagając ludzi kroczących drogą prawdy.

904. Wersety 2,173 oraz 23,52 wskazują, że spożywanie dobrego i czystego pożywienia ma wpływ na postępowanie człowieka. Tak zatem wierni zachęceni są tutaj do spożywania pożywienia czystego i zdrowego, by mogli wzmacniać swoją wiarę i oczyszczać serca.

czego jesteście zmuszeni. I zaprawdę wielu zwodzi innych swymi złymi pragnieniami, a to z braku wiedzy. Niechybnie Pan twój najlepiej zna grzeszników.

121. I ^apowstrzymujcie się przed grzechami jawnymi, jak i przed ukrytymi. Zaprawdę, ci, którzy zaskarbiają sobie grzech, nagrodzeni zostaną za to, co sobie zaskarbiają.

122. A ^bnie spożywajcie z tego, nad czym nie zostało wypowiedziane imię Allacha⁹⁰⁵, albowiem jest to z pewnością obrzydliwością. Niechybnie źli pobudzają swych przyjaciół do takich myśli, by się z wami spierali. I jeśli będziecie im posłuszni, to rzeczywiście znajdziecie się wśród tych, którzy przypisują Allahowi bożków.

123. Czy ^cten, który umarł, a My potem daliśmy mu życie i stworzyliśmy dlań światło, dzięki któremu chodzi wśród ludzi, może być podobny do tego, który znajduje się w całkowitej ciemności, z której nie może się wydostać?⁹⁰⁶ ^dW ten sposób uczynki niewiernych wydają się im dobrymi.

124. I w ten sposób ^ew każdym mieście uczyniliśmy przywódców ludzi niegodziwych, a rezultat jest taki, iż knowają oni przeciwko Posłańcom Allacha, a knowają tylko przeciw swoim własnym duszom, tylko że tego nie rozumieją.

إِنَّهُمْ وَإِن كَثُرُوا يَخْلَوْنَ بِالْأَوْيَاتِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٥﴾

وَدَرُّوا ظَاهِرًا ۗ وَالْإِشْرَاقُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْإِشْرَاقَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٦﴾

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ ۗ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لِيُوحِيَ إِلَىٰ آوَالِيهِمْ
لِيُجَادِلُوكُمْ ۗ وَإِن أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٧﴾

أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِحَارِجٍ مِنْهَا ۗ كَذَلِكَ نُزِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ آلِيًّا مُّجْرِمِينَ لِيَمْكُرُوا
فِيهَا ۗ وَمَا يَكْتُمُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٩﴾

^a6,152; 7,34. ^b5,4; 6,146. ^c8,25. ^d6,109; 10,13; 27,5. ^e17,17.

905. Werset ten wyjaśnia dlaczego zakazane jest jedzenie takich zwierząt, które padły same lub takich, których nie zabija się we właściwy sposób z wołaniem imienia Bożego. Wypowiadanie imienia Bożego powoduje uświęcenie w sercach ludzkich, co jest równoznaczne z wyeliminowaniem zatwardziałości serca, jakie może być wywołane aktem zabicia zwierzęcia.

906. W poprzednich wersetach wskazano, że prawa ustanowione przez człowieka zawsze mają niedoskonałości. Teraz powiada się, że nauki ludzkie nie mogą równać się z naukami Bożymi. Ludzie ustanawiający prawa z pomocą tylko rozumu ludzkiego są jak ci, którzy błądzą w ciemnościach, z których nigdy się nie wydostaną.

125. A kiedy otrzymują Znak, powiadają: ^a„Nie uwierzymy, aż nie otrzymamy tego, co otrzymali Posłańcy Allacha”. Allach najlepiej wie, gdzie umieścić swoje Posłannictwo. ^{906A} Zaiste, poniżenie przed Allachem oraz sroga kara spadną na grzeszników z powodu ich knowań.

وَاِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ
مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ
رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ
اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٩٠٦﴾

126. Zatem, jeśli Allach zamierza kogoś prowadzić, powiększa jego serce, by przyjął Islam, jeśli zaś zamierza uczynić, by ktoś zszedł z Jego drogi, zawęży i zamyka jego serce, jakby wzrastał ku niebiosom. ⁹⁰⁷ W ten sposób ^bAllach karze tych, którzy nie wierzą.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ ۗ لِلْإِسْلَامِ
وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا
كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ ۗ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ
عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠٧﴾

127. Oto droga twego Pana prosto do Niego prowadząca. Zaiste, szczegółowo wyjaśniliśmy Znaki ludzium, którym udzieli się napomnienia.

وَهَذَا صِرَاطٌ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَضَّلْنَا الْآلِيَّةَ
لِقَوْمٍ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٩٠٨﴾

128. Dla nich jest ^dmieszkanie w pokoju u ich Pana i On jest ich Przyjacielem z powodu ich uczynków.

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَيْلُهُمْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٠٩﴾

129. ^eW dniu, w którym On zbierze ich wszystkich razem, powie: „O grupo ⁹⁰⁸ jinn! Pozyskaliście so-

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ۗ يَنْعَشَرُ الْجِنُّ قَدِ

^a28,49. ^b10,101. ^c6,154. ^d10,26. ^e7,39-40; 10,29; 34,32.

906A. Allach najlepiej wie kto powinien, a kto nie powinien być Jego Posłańcem.

907. Uważa przykazania Boże za brzemię, fizycznie i umysłowo trudne do wypełnienia. Jego łono staje się wąskie, jak u kogoś, kto wspina się po stromiznie.

908. *Ma'shar* oznacza towarzystwo ludzi, którzy mają tę samą sprawę (Lane). W tym wersecie słowo *jinn* wyraźnie oznacza ludzi wielkich i potężnych, w przeciwieństwie do *Ins*, które oznacza ludzi słabych i biednych.

bie⁹⁰⁹ wielu spośród ludzi”. Natomiast ich przyjaciele spośród ludzi powiedzą: „Panie nasz! Wzajemnie z siebie czerpaliliśmy korzyści, lecz teraz nadszedł czas, który Ty dla nas wyznaczyłeś”. On powie: „Waszym mieszkaniem jest Ogień, w którym zamieszkać, z wyjątkiem tego, czego zapragnie Allah”. Zaprawdę, Pan twój jest Mądry, Wszechwiedzący.⁹¹⁰

130. I w ten sposób czynimy niektórych złoczyńców wzajemnymi ich przyjaciółmi^{910A} z powodu tego, na co sobie zasługują.

131. ^a„O grupo jinn i ludzi! Czyż nie przybyli do was spośród was samych Posłańcy, którzy opowiadali wam o Moich Znakach i którzy ostrzegali was przed nadejściem tego samego dnia?” Odpowiedzą: „Niesiemy świadectwo przeciwko samym sobie”. Wszak życie doczesne zwiodło ich i ^bbędą sami przeciw sobie świadectwem, iż byli niewierni.

132. Zsyła się Posłańców, ponieważ ^cPan twój nie zniszczyłby miast⁹¹¹ niesprawiedliwie, gdyby ich lud nie został ostrzeżony.⁹¹²

اَسْكَنْتُمْ مِّنْ اِنْسٍ وَقَالَ اَوْلِيُوهُمْ مِّن
الْاِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا
اَجَلَنَا الَّذِيْ اَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ
خَالِدِيْنَ فِيْهَا اِلَّا مَا شَاءَ اللّٰهُ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ
عَلِيْمٌ ﴿٩٠﴾

وَكَذٰلِكَ نُؤَيِّنُ بَعْضَ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضًا يٰۤاٰنٰٓا
يَكْسِبُوْنَ ﴿٩١﴾

يُنْعَمَ الْجِيْنَ وَالْاِنْسِ وَالْمَرِيَّا تَكْمُرْسُلٌ مِّنْكُمْ
يَقْضُوْنَ عَلَيْكُمْ اٰتِيَّ وَيُنذِرُوْنَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
هٰذَا قَالُوْا شٰهِدْنَا عَلٰٓى اَنْفُسِنَا وَعٰزَتْهُمْ الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَا وَشٰهَدُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اِنَّهُمْ كَانُوْا لَمُرِيْبِيْنَ ﴿٩٢﴾

ذٰلِكَ اَنْ لَّمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّا
اَهْلِهَا غٰفِلُوْنَ ﴿٩٣﴾

^a39,72; 40,51; 67,9-10. ^b7,38. ^c11,118; 20,135; 26,209; 28,60.

909. Te słowa arabskie mogą oznaczać: (1) Zdobyłeś sobie wielu spośród zwykłych ludzi i uczyniłeś, że za tobą poszli; (2) wykorzystałeś ich; (3) nadałeś masom wielkie znaczenie, to znaczy nie przyjąłeś Prawdy ze strachu, żeby masy nie przestały za tobą iść. Tak samo jak ludzie słabi nie przyjmują Prawdy z powodu strachu przed wielkimi, podobnie wielcy obawiają się czasami ich następców i nie przyjmują Prawdy ze strachu, żeby ich nie opuścili.

910. Werset ten jest jeszcze jednym dowodem na fakt, że słowo jinn oznacza tutaj jedynie pewną klasę istot ludzkich, to znaczy, ludzi wielkich i potężnych, jako że tylko jedna klasa wykorzystuje inną klasę. Ponieważ jinn są inni od pozostałych ludzi i nie stwierdzono, aby kiedykolwiek wykorzystywali ich, nie słyszano też nigdy, aby wśród nich powołani byli kiedykolwiek Posłańcy Boży.

910A. Słowa te mogą także oznaczać „W ten sposób stawiamy niektórych złoczyńców nad innymi”.

911. Ponieważ Święty Prorok powołany został dla całej ludzkości, słowo *al-Qurā* można by w tym przypadku odnieść do całego świata.

133. Dla wszystkich istnieją stopnie oceny wedle tego, co czynią, Pan zaś twój zważa na to, co oni czynią.

وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِقَائِلٍ عَمَّا
يَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

134. A Pan twój jest Samowystarczalny, jest ^aPanem łaski. Jeżeli zechce, ^bmoże się was pozbyć i spowodować, że zostaniecie zastąpieni przez tych, których On zapragnie, tak jak was właśnie wyniósł z potomstwa innych ludów.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ
وَيَسْخِطِ مِنْ بَعْدِكُمْ مِمَّا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ
مِنْ ذُرِّيَّتِهِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٦١﴾

135. Zaprawdę, ^cto, co wam obiecano, stanie się a nie będziecie mogli tego udaremnić.

إِنْ مَا تُوْعَدُونَ لَأَتِيَنَّكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦٢﴾

136. Powiedz: ^d„O ludu mój, działaj zgodnie ze swą władzą.⁹¹³ Ja też tak działał. Wkrótce dowiesz się kto otrzyma ostateczną nagrodę mieszkania”. Zaprawdę, złoczyńcom nie będzie się wiodło.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ فَسَوْفَ
تَعْمَلُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ﴿٦٣﴾

137. ^ePrzyznali Allahowi część zbiorów i bydła, które dzięki Niemu urosły, i powiadają: „To jest dla Allacha”, przyznając tym samym, iż „reszta jest dla naszych bożków”. Jednak to, co przeznaczone jest dla ich bożków, nie dociera do Allacha, to zaś, co przeznaczone jest dla Allacha, dociera do ich bożków. Złem jest to, co uznają.⁹¹⁴

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا
فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرِغْبِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا
كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَ مَا كَانَ
لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٤﴾

^a6,148; 18,59. ^b4,134; 14,20; 35,17. ^c11,34; 42,32. ^d11,94, 122; 39,40-41. ^e16,57.

912. Bóg nigdy nie zsyła nieszczęść ogólnych zanim nie ostrzeże ludzi o zagrożeniu, powołując do tego celu Proroka. W tym miejscu mówi się o takich nieszczęściach jak trzęsienia ziemi, epidemie, wyniszczające wojny, itp., które zmiatają z powierzchni ziemi całe ludy.

913. Słowa te oznaczają także: (1) działaj wedle swojej drogi; (2) zczyńcie, co najgorsze. Werset ten stanowi wyzwanie wobec bałwochwalczych mieszkańców Mekki, aby czynili to, co najgorsze i posunęli się aż do szczytu ich władzy i środków w celu wytepienia Islamu i zniszczenia tej małej społeczności muzułmańskiej. Ostatecznie jednak poniosą oni w swoich haniebnych planach i wysiłkach całkowitą klęskę.

914. Nawiązuje się tutaj do pewnego bałwochwalczego zwyczaju Arabów. Dzielili oni owoce swojej ziemi pomiędzy Boga i swoje bóstwa. Jeżeli część odłożona dla bóstw została wykorzystana

138. I w podobny sposób ich bogowie⁹¹⁵ spowodowali, iż zabijanie dzieci⁹¹⁶ wydaje się rzeczą bez skazy wielu bałwochwalcom, a to w tym celu, by samych siebie niszczyli i wprowadzali zamęt w swojej religii. I gdyby Allah zechciał przymusić do swej woli, nie uczyniliby tego. Zatem zostaw ich samym sobie z tym, co sobie wymyślają.

139. Powiadają: „Takie to a takie bydło i owoce pól są zakazane”⁹¹⁷ Nikt nie będzie z nich spożywał z wyjątkiem tego, komu pozwolimy – tak powiadają – a jest i bydło, którego grzbietów nie wolno używać⁹¹⁸, jest też bydło, nad którym nie wypowiadają imienia Allacha⁹¹⁹, tworząc w ten sposób kłamstwo przeciwko Niemu. On wkrótce wynagrodzi im to, co zmyślali.

140. I powiadają: „To, co znajduje się w łonach takiego to a takiego bydła, zarezerwowane jest dla naszych mężczyzn, a zabronione jest naszym niewiastom”.⁹²⁰ Gdyby jednak narodziło się martwe, wtedy oni wszyscy mieliby w tym udział. On nagrodzi ich za ich twierdzenia. Zaprawdę, On jest Mądry. Wszewchwiający.

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادِهِمْ
شُرَكَاءَهُمْ لِيُرِدُّوهُمْ وَيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرَّهُمْ وَمَا يُفْتَرُونَ ﴿٩١٥﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرِّثُ جِجْرٍ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا
مَنْ نَشَاءُ بَيْنَهُمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِمْ سِيئَاتِهِمْ
بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٩١٦﴾

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُورِنَا
وَمَحْرَمٌ عَلَى الْأَزْوَاجِ وَإِنْ يَكُن مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ سِيئَاتِهِمْ وَصَفَمُ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٩١٧﴾

dla innych celów, część zachowaną dla Boga rozdawano na cele dobroczynne w imię ich bóstw. Jeśli jednak część oddzielona dla Boga została wykorzystana dla innych celów, część zachowana dla ich bóstw nie była przekazywana dla Boga.

915. „Pomocnicy bożków”, o których tutaj mowa, to bóstwa, wróżbici, astrologowie, itp.

916. Mówi się tutaj o najohydniejszej praktyce niektórych plemion arabskich, polegającej na zabijaniu lub grzebaniu żywcem dziewczynek lub na składaniu ich w ofierze na ołtarzu ich bóstw dla uniknięcia katastrof przyrodniczych. Praktyka ta mogła też wywodzić się z ich zabobonnego ślubowania, że jeśli będą mieli pewną określoną liczbę dzieci, jedno złożą w ofierze.

917. „Zakazane żniwa” oznaczają takie pola uprawne, które poświęcone były bóstwom. Mogli z nich korzystać jedynie kapłani, którzy po nich chodzili.

918. Bydło wspomniane w 5,104. Nie używano go do jazdy wierzchem ani jako zwierzęta pociągowe.

919. Bydło poświęcone bożkom-pomocnikom bałwochwalców mekkańskich. Nie mówi się tutaj o wypowiedaniu imienia Bożego w chwili zabijania.

920. Jeszcze jeden absurdalny zwyczaj Arabów.

141. Przegrani zaiste są ci, którzy w głupocie zabijają swe dzieci z powodu braku wiedzy i nieprawym czynią to, co dał im Allah, tworząc w ten sposób kłamstwo przeciw Allahowi. Zaiste zesłali oni z drogi i nie są właściwie kierowani.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَحَزْمًا مَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
بِئْسَ مَا كَانُوا مَهْتَدِينَ ﴿٦١﴾

142. ^aOn jest tym, który tworzy ogrody ogrodzone i nie ogrodzone, palmę daktylową i pola ze zbożem, których owoce różnią się smakiem, oliwkę i granat, podobne i niepodobne. Spożywajcie ich owoce, kiedy owocują i oddawajcie Jemu należne⁹²¹ w dniu żniw, a nie przekraczajcie granic. Zaprawdę, Allah nie miłuje tych, którzy przekraczają naznaczone granice.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُغْتَلِقًا أُكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ
مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُّوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثَرَ
وَاتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٦٢﴾

143. Pośród bydła On to stworzył jedno do dźwigania, a inne do zabijania. Spożywajcie z tego, co dał wam Allah, a ^bnie chodźcie śladami Szatana. Zaprawdę, on jest waszym jawnym wrogiem.⁹²²

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَفَرَسَاتٌ لَّكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُّبِينٌ ﴿٦٣﴾

144. ^cPośród bydła stworzył On osiem par – dwie spośród owiec i dwie spośród kóz. Powiedz: „Czyż chodzi o dwa samce, których On zakazał, czy też o te dwie samice albo to, co zawierają lona tych dwóch samic? Podzielcie się swoją wiedzą ze mną, o ileście prawdomówni”.

ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِّنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَعِزِّ
اثْنَيْنِ قُلْ أَلَمْ يَذْكُرْ حَزْمَ أَمْرِ الْأَنْثِيَّيْنِ أَمْ
أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأَنْثِيَّيْنِ نَبُوْنِي بِعِلْمٍ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾

^a6,100; 13,5; 16,12; 35,28; 36,35-36. ^bPatrz 2,209. ^c39,7.

921. W poprzednich wersetach mówiono o niektórych bałwochwalczych zwyczajach lub głupich praktykach oraz prawach, które pogańscy Arabowie ustalili dla siebie. Począwszy od tego wersetu sura ta zaczyna przedstawiać niektóre z praw Bożych.

922. Poza swoim głównym znaczeniem werset ten wskazuje także na to, że spożywanie rzeczy prawowitych jest środkiem zabezpieczania się przed atakami Szatana.

145. I spośród wielbłądów dwie oraz spośród wołów dwie. Powiedz: „Czyż chodzi o dwa samce, których On zakazał⁹²³, czy też o te dwie samice albo to, co zawierają łona tych dwóch samic? Czy byliście obecni kiedy Allah wam to nakazywał?”^a Któż zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwa przeciw Allahowi, by móc sprowadzać z drogi ludzi bez wiedzy? Zaprawdę, Allah nie kieruje ludźmi niesprawiedliwymi.

146. Powiedz: ^b „W tym, co zostało mi objawione, nie znajduję czegokolwiek, co byłoby zabronione, jeśliby kto pragnął to zjeść, z wyjątkiem tego, co zdycha samo z siebie lub wylana została krew lub mięsa świni – jako że to wszystko jest nieczyste – lub ^cco jest bluźniercze, nad czym wzywa się imienia innego niż Allacha.⁹²⁴ Jeśli jednak kieruje kimś potrzeba, a nie jest on ani nieposłuszny, ani nie przekracza wyznaczonych ograniczeń, wtedy – zaiste – twój Pan jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy”.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ آلَّذِكْرَيْنِ
حَرَّمَ أَمِ الْإِنثَيْنِ أَمْ أَسْتَمَلْتُ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْإِنثَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْتُمُ اللَّهُ بِهَذَا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا يُغْوِي النَّاسَ
يُحْيِي بَعْضَهُمْ عَلَى اللَّهِ إِنْ أَلَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٩٢٤﴾

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَائِفٍ مِّنْهُمْ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ
فَأَنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ
غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٢٥﴾

^a6,22; 7,38; 11,19. ^b2,174; 5,4; 16,116; ^c6,122.

923. Bałwochwalców spytano czy byli obecni przy tym, kiedy Allah zabronił jedzenia wołów i wielbłądów. Wzywa ich się, aby przedstawili taki autorytet Boży, który wskazałby, że rzeczywiście zabroniono spożywania mięsa wołów i wielbłądów. Dzieje się tak dlatego, że spożywanie mięsa wołów i wielbłądów uważane jest przez niektóre ludy za zakazane – spożywanie wołów u Hinduśców, zaś wielbłądów u niektórych Żydów.

924. Werset ten wskazuje, że prawa ustanowione przez Arabów w kwestii spożywania niektórych produktów były arbitralne, że u ich podstaw nie było żadnych elementów mądrości. Tymczasem prawo omawiające spożywanie różnych rzeczy jest w Islamie oparte na rozumie i rozsądku. Zasadniczo Islam zabrania czterech rzeczy – trzech na podstawie *Rijs*, to znaczy nieczystości – oraz jednej na podstawie *Fisq*, to znaczy niereligijności i świeckości. Te trzy pierwsze rzeczy to padlina, krew, która wylewa się z zabijanego zwierzęcia lub ze zwierzęcia rannego oraz mięso świni. Wszystkie te rzeczy, jak powiada ten werset, są *Rijs* (nieczyste), to znaczy są one szkodliwe zarówno dla fizycznego, jak i moralnego zdrowia człowieka. Słowo *Rijs* – należy to zauważyć – należy odczytywać wraz z każdą z tych zakazanych rzeczy. Czwartą rzeczą zakazaną jest taka, nad którą wypowiedza się imię inne od imienia Allacha. Jest taka rzecz *Fisq* (świecka), to znaczy, jest źródłem nieposłuszeństwa lub buntu przeciwko Bogu. Spożywanie takiego jedzenia jest skalkulowane na szkodę zdrowia duchowego człowieka oraz na zabicie jego uczuć miłości i zazdrości o Boga.

147. Tym zaś, ^aktórzy są Żydami, zakazaliśmy wszelkich zwierząt mających szpony; spośród wołów i owiec, i kozłów zakazaliśmy im ich tłuszczu z wyjątkiem tego, co noszą ich grzbiety lub wewnątrzności lub tego, co jest zmieszane z kośćmi. ⁹²⁵ Tym wynagrodziliśmy im ich bunt. ⁹²⁶ A z całą pewnością jesteśmy prawdomówni.

148. Lecz gdyby oskarżali cię o fałsz, powiedz: ^b„Wasz Pan jest Panem wszechogarniającej łaski, a Jego gniew nie będzie odwrócony od winnych”.

149. ^c„Ci, którzy łączą z Allachem innych bogów, powiedzą: „Gdyby Allach zechciał, nie łączylibyśmy z Nim innych bogów ani nasi ojcowie, ani też nie czynilibyśmy niczego nieprawego”. Podobnie ci, którzy byli przed nimi, oskarżali Postaciów Bożych o fałsz, aż wreszcie posmakowali Naszego gniewu. Powiedz: „Czy macie choć trochę wiedzy? Zatem okażcie ją nam. Idźcie ledwie w ślad przypuszczeń. A wypowiadacie tylko kłamstwa”.

150. Powiedz: „Allach ma przekonujące argumenty. ^dJeśli by przymusił do swej woli, z pewnością kierowałby wami wszystkimi”. ⁹²⁷

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُلْفَةٍ وَ مِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمْ أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعِظَمِ ذَلِكَ
جَزَيْنَهُمْ بِبَعْثِهِمْ ⁹²⁵ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ⁹²⁶

فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ⁹²⁷

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا
وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ كَتَبُوا بِأَسْنَانِهِمْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَأْنِ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِن أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ⁹²⁸

قُلْ لِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ⁹²⁹

^a16,119. ^b6,134; 7,157. ^c16,36; 43,21. ^d5,49; 11,119; 13,32; 16,10.

925. Patrz Kpł 3,17 oraz 7,23. W Talmudzie czyni się wyjątek w postaci tłuszczu przylegającego do żeber.

926. Te rzeczy były zabronione Żydom jako kara za ich odstępstwo od wiary.

927. Gdyby Bóg postanowił zmusić człowieka do czynienia Jego Woli, z pewnością zmusiłby go także do czynienia tego, co prawe i powstrzymywania się od czynienia tego, co złe. Lecz w swojej nieskończonej mądrości Bóg uczynił człowieka wolnym. Wyjaśnił mu, co jest słuszne i co jest złe, a potem pozostawił go samego, aby samodzielnie zdecydował o swojej drodze.

151. Powiedz: „Przedstawcie swe dowody ci, którzy twierdzą, że Allah tego zabronił”. Jeśli przedstawia świadectwo, nie przedstawiaj go wraz z nimi ^aani nie poddawaj się złym pragnieniom tych, którzy nasze Znaki uważają za kłamstwa ani tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe i ^bktórzy ustanawiają równych ich Panu.

152. Powiedz: „Podejdźcie, powiem wam czego zabronił wasz Pan⁹²⁸ abyście nie przypisywali mu żadnego partnera; i abyście czynili dobro rodzicom i abyście ^dnie zabijali swych dzieci ze strachu przed biedą – albowiem to my dajemy wam i im – i abyście ^enie czynili niczego plugawego, otwarcie ani potajemnie; i abyście nie zabijali duszy, której zabijania Allah zabronił, chyba że w zgodzie z wymogami sprawiedliwości. Oto co On wam nakazał, abyście zrozumieli.

153. „I nie zbliżajcie się do własności sieroty, chyba że w sposób, który jest najlepszy, aż osiągnie ona wiek dojrzały. A ^gdawajcie pełną miarę i wagę sprawiedliwie.⁹²⁹ ^hNie obarczamy żadnej duszy ponad jej

قُلْ هَلْ مَشَهِدَةٌ لَّكُمْ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعِ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرِيْبُهُمْ يَعْذِرُونَ ۙ

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيَّكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِمَّنْ إِنَّمَا كُنَّ نَفْسٌ نَرَزَكُمُ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تُفْرِكُوا الْفِرَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنٌ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۙ

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا تُكْلِفُوا

^a5,49; 45,19. ^b6,2; 27,61. ^c4,37; 17,24. ^d17,32. ^e6,121; 7,34. ^f4,11; 17,35. ^g17,36; 26,182-183; 55,10; ^h2,287; 7,43.

928. Nakazy występujące po słowie „zakazany” są tym, co Bóg nakazuje nam wykonywać. Mówi się o nich wyraźnie, lecz ich odwrotność też jest implikowana. W ten sposób z jednej strony wykorzystując słowo „zakazany”, z drugiej stosując zaraz potem przykazania pozytywne, werset ten łączy w sobie zarówno nakazy bezpośrednie, jak i ich przeciwności. Werset ten można rozumieć także w inny sposób. Pierwsze zdanie należałoby potraktować jako kończące się słowami „co zakazał wasz Pan”, zaś następne jako zaczynające się od słowa *‘Alaikum*, które w tym sensie oznaczałoby „do tego się was zachęca”. W takim przypadku werset ten można odczytać jak następuje: „Przyjdźcie, powtórzę wam to, czego zakazał wasz Pan. Zachęca się was, abyście nie łączyli niczego jako partnerzy z Nim...”

929. Zaraz za nakazem chronienia życia występuje przykazanie dotyczące ochrony mienia.

możliwości. I kiedy mówicie, przestrzegajcie sprawiedliwości, nawet jeśli chodzi o osobę spokrewnioną, i ^adopełniajcie przymierza Allacha.⁹³⁰ Oto do czego On was zachęca abyście byli pełni troski”.

154. I powiedz: ^b„Oto Moja prosta droga. Zatem idźcie nią, a nie chodźcie innymi drogami, aby nie sprowadziły was z Jego drogi. Oto do czego nakłania On was, abyście potrafili chronić się przed złem”.

155. Ponadto ^cdaliśmy Mojżeszowi Księgę – dopełniając łaski dla tego, który czynił dobro oraz ^dwyjaśnienie wszelkich potrzebnych rzeczy⁹³¹, jak i przewodnictwo i łaskę – aby uwierzyli w spotkanie z ich Panem.

156. A ^ejest to Księga, którą zesłaliśmy, pełna błogosławieństw. Zatem idźcie za nią⁹³² i chrońcie się przed złem, aby wam okazano łaskę

157. oraz abyście nie powiedzieli: „Księga ta została zesłana jedynie dwu ludom przed nami⁹³³, my zaś rzeczywiście nie byliśmy świadomi tego, co oni przeczytali”;

نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا وَكَوْكَانَ ذَا
قُرْبَىٰ وَيَعْتَدِ اللَّهُ أَوْفُوا ذِكْرَكُمْ وَضَعُمُ بِهِ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٥٤﴾

وَأَنَّ هَذِهِ سِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَنفَرُوا بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذُكْرَكُمْ وَضَعُمُ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٦﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ
بَيْنِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَفِيلِينَ ﴿٥٨﴾

^a5,2; 16,92; 17,35. ^b6,127. ^c2,54; 5,45. ^d7,146. ^e6,93; 21,51.

930. Po nakazie zważania na wypowiedzi przychodzi nakaz ochrony serca, w słowach „i dopełniajcie przymierza Allacha”. Bowiem podczas gdy poprzednie nakazy dotyczyły przymierza z ludźmi, obecny dotyczy przymierza z Bogiem.

931. Słowa „wszystkie rzeczy” oznaczają wszystkie te rzeczy, które zaspokajają moralne i duchowe potrzeby Żydów. Torah zaspokajało wszystkie te potrzeby.

932. Werset ten oznacza, że Koran jest księgą objawioną, która zawiera wszelkie niezmiennie nauki i prawdy wieczne, zawarte w poprzednich Pismach – takim jest znaczenie słowa *Mubārak* (Lane). W ten sposób muzułmanie są uwalniani od konieczności szukania kierownictwa w tych pismach.

933. „Dwa ludy”, o których mowa w tym wersecie, to mogą być Żydzi, którzy otrzymali Torah, i których religia powstała w regionie leżącym na północy Arabii, oraz wyznawców zoroastryzmu, którzy otrzymali Zend-Avesta, i którzy żyli na wschodzie Arabii. Słowa te mogą także odnosić się do Żydów i chrześcijan, dwóch ludów, które żyły w Arabii, i z którymi Arabowie kontaktowali się.

158. ^ai abyście nie powiedzieli: „Gdybyż ta Księga została zesłana nam, z pewnością bylibyśmy lepiej prowadzeni niż oni”. Teraz przybył do was wyraźny dowód od waszego Pana, przewodnictwo i łaska. ^bKtóż zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto odrzuca Znaki Allacha i odwraca się od nich? Wynagrodzimy tych, którzy odwracają się od Naszych Znaków, złą karą z powodu tego, iż odwrócili się.

159. ^cOni czekają tylko, żeby przyszli aniołowie⁹³⁴ lub żeby przyszedł do nich twój Pan⁹³⁵ lub żeby przybyły do nich niektóre Znaki⁹³⁶ twojego Pana. W dniu, w którym pojawią się niektóre Znaki twego Pana, żadnej duszy nie pomoże uwierzenie, jeśli nie wierzyła przedtem ani nie zasłużyła sobie żadnym dobrem dzięki swej wierze. Powiedz: „Zaczekajcie no, my także czekamy”.

160. A jeśli chodzi ^do tych, którzy dzielą swą religię⁹³⁷ i sami dzielą siebie na sekty, nimi nie musisz się troszczyć. Zaprawdę, ich sprawa jest u Allacha i potem On poinformuje ich, co zwykli byli czynić.

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً ۗ فَمَن أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّفَ عَنْهَا سَبْحِي سَبْحِي الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصُدُّونَ ﴿١٥٨﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ أَمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ امْتَظِرُوا إِنَّا مُمْتَظِرُونَ ﴿١٥٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ فَزَعُوا مِن دِينِهِمْ وَكَانُوا شِيْعًا لَّتَّ فِيهِمْ فِي شَيْءٍ مِّنْ أَمْرِهِمْ إِلَى اللَّهِ لَمَّا نُبِئْتَهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٦٠﴾

^a35,43. ^b6,22; 7,38; 10,18. ^c2,211; 16,34. ^d30,33.

934. „Nadejście aniołów” odnosi się tutaj do kary wymierzanej ludziom w formie wojen; ponieważ nadejście aniołów omówione było w przypadku wojen, jakie miały miejsce pomiędzy muzułmanami i ich wrogami (3,125, 126 oraz 8,10).

935. Określenie „nadejście Pana” wyraża całkowite zniszczenie wrogów prawdy (2,211).

936. „Nadejście Znaków” odnosi się do kar ziemskich, takich jak głód, nieszczęścia, epidemie, itp.

937. Słowa „podzielić ich religię” oznaczają, że kiedy ludzie zaczynają postępować według swoich kapryśków i zachcianek, tworzą się między nimi różnice, a jedynomyślność znika.

161. ^aJeżeli kto spełni dobry uczynek, otrzyma dziesięć razy więcej⁹³⁸, lecz jeśli kto dopuści się złego uczynku, wynagrodzony zostanie jedynie jego odpowiednikiem, a nikt nie zostanie skrzywdzony.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يَجْزِي إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٩٣٨﴾

162. Powiedz: „Pan mój poprowadził mnie drogą prostą – właściwą religią, ^breligią Abrahama, sprawiedliwego. On nie był z tych, którzy łączą bogów z Allachem”.

قُلْ إِنِّي هَدَىٰ رَبِّيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۖ دِينًا
وَيْسًا قَدِيمًا ۖ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٣٩﴾

163. Powiedz: „Moja Modlitwa i moja ofiara, i moje życie, i moja śmierć – wszystkie są dla Allacha, Pana światów”.⁹³⁹

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٩٤٠﴾

164. ^c„On nie ma żadnego partnera. Tak mi się nakazuje i jestem pierwszym z tych, którzy się podporządkowują”.

لَا شَرِيكَ لَهُ ۚ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٤١﴾

165. Powiedz: ^d„Czyż mam szukać Pana innego niż Allah, skoro to On jest Panem wszystkich rzeczy?” A żadna dusza nie przyczynia sobie zła, które nie byłoby przeciwko niej: {tak samo nikt nie dźwiga brzemienia kogoś innego.⁹⁴⁰ Wówczas do waszego Pana powrócicie, On zaś poinformuje was o tym, w kwestii czego nie zgadzaliście się.

قُلْ أَعِدَّ اللَّهُ لِي أُنثَىٰ رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْفُرْ
كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهِمْ ءَ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٤٢﴾

^a4,41; 27,90; 28,85. ^b3,96; 16,124. ^c6,15; 39,12-13. ^d7,141. ^e17,16; 35,19; 53,39.

938. Dobry uczynek jest jak dobre nasienie, które dziesięciokrotnie pomnaża, a nawet więcej (2,262; 4,41; 10,27-28; także Tirmidhi, rozdz. o Poście), podczas gdy zły uczynek liczony jest tylko za jeden.

939. Modlitwa, ofiara, życie i śmierć pokrywają całą sferę działania człowieka, a Świętego Proroka proszono, aby ogłosił, by wszystkie fazy tego życia były poświęcone samemu Bogu. Wszystkie jego modlitwy kierowane były do Boga; wszystkie jego ofiary składane dla Niego; całe jego życie poświęcone było służbie dla Niego; i gdyby dla sprawy religii szukał on śmierci, czyniłby to także, by zyskać sobie przychylność Boga.

940. Werset ten zawiera, jak wersety 17,16; 53,40-41, stanowcze odrzucenie doktryny Pokuty i z naciskiem zwraca uwagę na fakt, że każdy musi dźwigać swój krzyż i rozliczać się z własnych czynów. Niczyja zastępca ofiara nie może nikomu innemu wyrządzić niczego dobrego.

166. To On jest tym, Kto uczynił was spadkobiercami innych na ziemi i niektórych spośród was wyniósł w randze ponad innymi, ^aby móc wypróbować was poprzez to, co wam dał.⁹⁴¹ Zaprawdę, twój Pan szybko karze, a jest zaiste Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيُبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ
سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٦﴾

^a5,49; 11,8; 67,3.

941. Werset ten stanowi jednocześnie napomnienie i ostrzeżenie dla muzułmanów. Powiada się im, że otrzymają władzę i autorytet, ale i obowiązek regulowania spraw narodów. Powinni wypełniać swoje obowiązki mając na względzie równość i sprawiedliwość, jako że będą musieli rozliczyć się ze swych obowiązków przed ich Stwórcą.

R O Z D Z I A Ł 7

AL-A'RĀF

(Objawiony przed Hijrah)

Tytuł i data objawienia

Według Ibn 'Abbās, Ibn Zubair, Hasan, Mujāhid, 'Ikrimah, 'Atā' oraz Jābir bin Zaid sura ta należy do okresu mekkańskiego z wyjątkiem wersetów 165-172. Qatādah jednakże uważa, że w. 165 objawiony był w Medynie. Sura ta bierze swój tytuł z wersetu 47. Komentatorzy niestety nie zdołali ustalić związku między słowem *A'rāf*, a tematem samej sury. Stało się tak, ponieważ słowu temu przypisywali niewłaściwe znaczenie. Uważają oni, że *A'rāf* to nazwa pośredniego stanu duchowego między Rajem i Piekłem oraz że przebywający w *A'rāf* będą inni od przebywających w Piekłe, lecz jeszcze nie będą w stanie wejść do Raju. Koran odrzuca takie znaczenie tego słowa, ponieważ wymienia tylko dwie grupy ludzi – mieszkańców Raju i Piekła. W Koranie nie wspomina się o żadnej trzeciej grupie ludzi. Koran nie podtrzymuje interpretacji słowa *A'rāf* jako miejsca ludzi o jakimś pośrednim stanie ducha. Interpretacji tej nie można też przypisać żadnego dowodu wewnętrznego. Koran przedstawia mieszkańców *Al-A'rāf* tak, jakby za jednym razem zwracał się do mieszkańców Raju, lecz za innym do mieszkańców Piekła. O ich wiedzy duchowej mówi się, że jest tak wielka, iż są w stanie rozpoznawać mieszkańców Raju dzięki ich szczególnym znakom, jak również mieszkańców Piekła dzięki ich znakom szczególnym. Napominają mieszkańców Piekła, zaś modlą się o mieszkańców Raju (7, 47, 49, 50). Czy osoba, która jest jakby zawieszona w niepewności pomiędzy Rajem i Piekłem, mogłaby być tak zarozumiała, by przyjmować pozę wyższości wobec innych, jak czynili mieszkańcy *Al-A'rāf*? Faktem jest, że mieszkańcy *Al-A'rāf* są Prorokami Bożymi, którzy cieszyć się będą szczególnym statusem w Dniu Sądu i modlić się będą za mieszkańców Raju, zaś napominać mieszkańców Piekła. A ponieważ sura ta jest pierwszą wśród rozdziałów Koranu, która porusza temat historii życia kilku Proroków, słusznie nazwana została *Al-A'rāf*. Ponadto, sama konstrukcja tego słowa popiera taki wniosek. *A'rāf* to liczba mnoga słowa *'Urf*, które oznacza miejsce wysokie lub wyniesione, ale i uświadomienie duchowe, które nabywa człowiek przy pomocy danego przez Boga intelektu oraz świadectwo jego wewnętrznego „ja”. Tak zatem *A'rāf* może oznaczać te nauki, których prawda ustalona jest na podstawie rozsądnych argumentów natury ludzkiej; a ponieważ nauki Proroków posiadają wszystkie te cechy, same zasługują na tę duchowo wyniesioną pozycję i przez to mogą prawnie być nazywani mieszkańcami *Al-A'rāf* (miejsce wyniesionych). Krótko mówiąc, sura *Al-A'rāf* jest tak nazywana, ponieważ zamieszczone są w niej przykłady z życia tych wspaniałych ludzi o tak wyniosłym statusie moralnym, którzy w przeszłości naucebali ludzi wiecznych prawd wedle wymagań ludzkiej natury i rozumu, i którym ludzie tego świata opierali się, lecz których zazdrosny Bóg powołał na to wyniesione stanowisko.

Temat i kontekst

Mówiąc duchowo, sura ta służy jako swego rodzaju *Barzakh* (łącznik) pomiędzy surą poprzednią i następną, co oznacza, że temat poprzednich sur rozwinął się w tej surze w nowy temat. W surach poprzednich głównym tematem było odrzucenie Judaizmu i chrześcijaństwa oraz temat innych wiar, które swoje autorytety czerpią głównie z filozofii i rozumowania. W tej surze oba te tematy traktowane są łącznie. Demonstrowana jest fałszywość pozycji obu tych rodzajów kredo, zaś prawda Islamu jest wyraźnie i jasno prezentowana. Przede wszystkim mówi się, że ponieważ Koran jest objawionym Słowem Boga, nie ma możliwości aby kiedykolwiek został zniszczony ani by nie udało się go osiągnąć jego celu. Następnie ostrzega się muzułmanów, że nie powinni oni, z powodu przygnębienia, godzić się pośpiesznie na kompromis z wyznawcami innych religii,

ponieważ przeciwnicy prawdziwej religii zawsze cierpieli nietaskę i poniżenie. Następnie stwierdza się, że Bóg stworzył człowieka dla osiągnięcia najwyższego celu, ale większość ludzi zapomina o tym najwspanialszym z celów ich życia. Rajskie życie Adama oraz jego wyrzucenie z Raju przedstawia się jako przykład tego tematu oraz dodaje się, że na samym początku, po stworzeniu człowieka, Bóg dał mu środki osiągnięcia wysokiego statusu duchowego. Człowiek jednak nie zważał na plan Boży wobec niego i poszedł za Szatanem. Ponadto wspomina się, że w przeciwieństwie do poprzednich wiar, które miały na celu rozwój indywidualny, Islam dąży do reformacji całych społeczeństw. Podczas gdy poprzedni Prorocy starali się spowodować, aby pojedynczy ludzie weszli do Raju, celem Islamu jest, aby całe społeczeństwa i narody mogły osiągnąć ten cel. Ale ponieważ każdy wysiłek reformatorski musi pokonywać przeszkody i wrogość zanim osiągnie spełnienie, zawsze, kiedy społeczność muzułmańska zбочy od zasad i nauk islamskich, Bóg powołuje inspirowanych Reformatorów spośród wyznawców Świętego Proroka, aby ludzie nie utracili swych nowo nakreślonych zasad i kryteriów rozpoznawania tych nowych reformatorów. Rzuci się tutaj też nieco światła na ostateczną klęskę przeciwników Islamu. Następnie mówi się, że wszystkie plany Boże działają stopniowo. Tak jak w świecie materialnym, podobnie i w świecie ducha wszelki postęp podlega prawu ewolucji i właśnie na zasadzie procesu ewolucji rozwój duchowy człowieka przemieszczał się od czasów Adama do czasów Świętego Proroka. W jego naukach więcej uwagi poświęca się polepszaniu i organizacji całego społeczeństwa. Dlatego wierni powinni zawsze pamiętać, że z małych nasion wyrastają wielkie drzewa oraz że nawet wielkie przedmioty wydają się nic nie znaczące na samym początku i pozostają ukryte. Koran zatem napomina wiernych, aby mieli oczy otwarte i aby wielki cel stworzenia nie schował się przed nimi, ponieważ jeśli choć raz pozwolić mu na pozostanie w ukryciu, rzeczywiście pozostanie on w ukryciu na zawsze.

Począwszy od wersetu 60 zaczyna się krótki opis historii życia Proroków starożytnych, których misją było przywrócenie człowieka do wspaniałej egzystencji niebiańskiej, z której człowiek został wyrzucony. Później powiada się, że dobro zawiera się w naturze ludzkiej, której jest integralną częścią oraz że zło przychodzi dopiero później i jest wynikiem wpływów zewnętrznych. Mówi się też, że pomimo instynktownej dobroci człowiek nie może osiągnąć doskonałości bez pomocy objawienia Bożego. Odrzucając przewodnictwo Boże, człowiek pozbawia się instynktownej dobroci i podlega duchowemu zniszczeniu. I znów wspomina się o misji Świętego Proroka, a jego przeciwników ostrzega się, by nie ignorowali faktu, że jego intelekt jest wspaniały, a motywy czyste, że jego nauki są w doskonałej harmonii z naturą ludzką i prawami przyrody oraz że świadectwo czasu także działa na jego korzyść. Następnie usuwa się niektóre błędne uczynki i wątpliwości niewiernych i powiada się, że stworzą oni bardzo silną opozycję wobec Świętego Proroka, lecz Bóg uchroni go przed zranieniem. Napomina się jednak muzułmanów, aby nie tylko cierpliwie trwali i znosili opozycję niewiernych, lecz także aby modlili się za niewiernych. Dalej sura ta stwierdza, że podobnie jak przeciwnicy poprzednich Proroków, także i przeciwnicy Świętego Proroka domagać się będą Znaków, ale to zaley tylko i wyłącznie od Boga. Bóg pokazuje Znaki, kiedy w swej nieomyślnej mądrości uzna to za stosowne. Niewiernym zadaje się pytanie, czyż Koran, który spełnia prawdziwy cel Proroctwa, nie stanowi wystarczającego Znak? Dlatego napomina się muzułmanów, aby potwierdzali ten wielki cud Koranu wielką miarą prawdziwego doceniania jego nauk, ponieważ im więcej światła niebiańskiego spadać będzie na człowieka, tym prawdziwsze powinno być jego docenianie.

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ ﴿٤١﴾

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. ^aAlif Lām Mīm Sād. ⁹⁴²

النَّص ﴿٢﴾

3. ^bOto Księga objawiona tobie⁹⁴³,
więc niechaj w twej piersi nie będzie
względem niej ubóstwa, a otrzymałeś
ją, by dzięki niej ostrzegać i aby była
ona napomnieniem dla wiernych.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ
لِتُنذِرَ بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

4. ^cIdźcie za tym, co zostało wam
zesłane od waszego Pana, a nie chodź-
cie za żadnym innym obrońcą niż On.
Wy jednak rzadko zważacie na ostrze-
żenia.

اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ
أَوْيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

5. ^dO, ileż miast zniszczyliśmy!
Kara nasza spadała na nie w nocy lub
kiedy spali za dnia. ⁹⁴⁴

وَكَمْ مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا بَآسَاءَ بَآسَاءِهَا أَوْ هُمْ قَابِلُونَ ﴿٥﴾

6. Kiedy zatem spadła na nich
nasza kara, nie zawołali złocej jak
tylko: ^e„Istotnie byliśmy złoczyńcami
(lub „grzesznikami”)!”⁹⁴⁵

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِآسَاءَ بَآسَاءًا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا
كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٦﴾

7. Zaprawdę ^fwypytamy tych, do
których posłani byli Posłańcy oraz ^gz
pewnością wypytamy Posłańców. ⁹⁴⁶

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

^a2,2; 3,2; 29,2; 30,2; 31,2; 32,2. ^b6,52; 19,98; 25,2. ^c33,3; 39,56; ^d7,98; 21,12; 28,59. ^e21,15. ^f28,66. ^g5,110.

942. Według Ibn ‘Abbās, połączone cztery litery *Alif Lām Mīm Sād* oznaczają „Ja jestem Allah, Wszzechwiedzący i ja wyjaśniam”. W kwestii trzech pierwszych liter, patrz przypis 16, natomiast litera *Sād* zastępuje *Ufassilu*, czyli, ja wyjaśniam. Treść tej sury usprawiedliwia taką interpretację, jako że sura ta nie tylko zawiera w sobie Bożą wiedzę o, ale i wyjaśnia bardziej szczegółowo i z mnożstwem przykładów temat, o którym była mowa w poprzedniej surze. Litera *Sād* rozumiana jest też w znaczeniu „Najbardziej prawdopodobny”.

943. Werset ten jest kierowany do każdego wierzącego, a nie tylko do samego Świętego Proroka.

944. Druga część nocy oraz środkowa część dnia wspomniane są tutaj jako te dwie szczególne pory doby, w których Bóg odwiedza ludzi. Są to godziny, kiedy ludzie najczęściej śpią i znajdują się w stanie zaniedbania.

945. Powodem, dla którego nawet najbardziej zagorzali ateści wołają do Boga w chwili kary, jest to, że w takich strasznych momentach człowiek uświadamia sobie nie tylko swoją własną bezradność, ale i potęgę Wyższej Istoty.

946. Patrz strona następną.

8. Wówczas niechybnie opowiemy im ich uczynki z wiedzą, albowiem nigdy nie jesteście nieobecni.

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴿٥١﴾

9. I ^awaga⁹⁴⁷ będzie owego dnia prawdziwa. Wtedy, jeśli chodzi o tych, których szale przeważą, tym będzie się powodzić.

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَن تَقَلَّتْ مُوَاظِنُهُ فَأُولَٰئِكَ

هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

10. Jeśli zaś chodzi o tych, ^bktórych szale nie będą przeważać, ci zrujną swe dusze z powodu tego, iż byli niesprawiedliwi⁹⁴⁸ względem Naszych Znaków.

وَمَن خَفَّتْ مُوَاظِنُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خِيمُوا وَانْتَفَسُوا

بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

11. ^cMy umieściliśmy was na ziemi i daliśmy wam na niej środki utrzymania. Jednakże jesteście mało wdzięczni.

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ

فَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٥٤﴾

12. I zaiste stworzyliśmy was, a później ^ddaliśmy wam wasz kształt.⁹⁴⁹ Później powiedzieliśmy aniołom: ^e„Podporządkujcie się Adamowi”⁹⁵⁰, a oni wszyscy podporządkowali się. Lecz Iblis⁹⁵¹ tego nie uczynił – on nie będzie z tych, którzy się podporządkowują.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا

لِآدَمَ ۖ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿٥٥﴾

^a21,48; 23,103; 101,9-10. ^b23,104; 101,9-10. ^c15,21; 46,27. ^d23,15; 39,7; 40,65. ^e2,35; 15,30-31; 17,62; 18,51; 20,117; 38,73-75.

946. Werset ten zawiera ważną zasadę, która mówi, że w jakiejś formie każdy człowiek jest odpowiedzialny przed Bogiem. Wszystkim ludziom będzie zadane pytanie, jak przyjęli Posłańca Boga, zaś Posłańcy będą spytani, jak przedstawili Posłannictwo Boże i jak zareagowali na nie ludzie.

947. Użyto tutaj języka przenośni. Rzeczy materialne waży się na wagach zrobionych z metalu lub drewna, ale ważenie rzeczy, które nie są materialne, oznacza określanie ich rzeczywistej wartości, ceny lub znaczenia.

948. Słowo *Zulm*, które dosłownie oznacza „położyć rzecz w niewłaściwym miejscu” (Lane), oznacza tutaj, że niewierni nie potraktowali Znaków Bożych tak, jak powinny one być traktowane. Znaki te miały wpoić bojaźń przed Bogiem i uniżenie w ich sercach, ale zamiast tego ludzie ci stali się jeszcze bardziej arogancy i wyniośli, odrzucając Znaki z szyderstwem i wyśmiewaniem się.

949. Człowiek może kształtować swoją istotę moralną tak, jak można kształtować glinę.

950. Podczas gdy przykazanie dotyczące poddania się Adamowi skierowane było do aniołów, dotyczyło ono wszelkiego stworzenia, ponieważ aniołowie są narzędziami Boga, które wprowadzają Jego przykazania w życie.

951. Iblis nie był aniołem (18,51). Jest on przywódcą duchów zła, tak jak Gabriel jest głową aniołów. Poruszone tutaj wydarzenie w żaden sposób nie łączy się z progenitorem rasy ludzkiej,

13. ^aPowiedział Bóg⁹⁵²: „Co powstrzymało cię od podporządkowania, kiedy Ja ci to nakazałem?” Ten odrzekł: „Ja jestem lepszy niż on. Stworzyłeś mnie z ognia, podczas gdy jego stworzyłeś z gliny”.⁹⁵³

14. Powiedział Bóg: ^b„Odejdź więc stąd.⁹⁵⁴ Nie ma tutaj miejsca dla twej arogancji. Wyjdź, jesteś z pewnością spośród tych, którzy są poniżeni”.

15. ^cTen odrzekł: „Odrocz swój wyrok do dnia, w którym zostaną podniesieni z martwych”.^{954A}

16. Powiedział Bóg: „Jesteś z tych, którym udzielono zwłoki”.

17. ^dTen odrzekł: „Skoro teraz uznałeś, że zgrzeszyłem, niechybnie będę czekać na nich na Twojej prostej drodze.

18. „Potem z pewnością spadnę na nich sprzed nich i zza nich oraz z ich lewej strony i z prawej,⁹⁵⁵ a stwierdzisz, iż większość z nich nie będzie wdzięczna”.

قَالَ مَا مَنَّكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ
خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٣﴾

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَهَيَّأً يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاَنْزَجْ
اِنَّكَ مِنَ الصَّغِيرِيْنَ ﴿١٤﴾

قَالَ اَنْظِرْنِي اِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ﴿١٥﴾

قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿١٦﴾

قَالَ فَيَسَاءَ اَعْوَابِنِي لَاقِدَدَانَ لَهُمْ صِرَاطُكَ
الْمُسْتَقِيْمَ ﴿١٧﴾

ثُمَّ لَا تَبِيْنُهُمْ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ اَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا يَجِدُ اَللَّهُمْ
شٰكِرِيْنَ ﴿١٨﴾

^a15,33-34; 38,76-77. ^b15,35; 38,78. ^c15,37; 38,80. ^d15,40; 38,83.

którego można nazwać pierwszym Adamem. Powyższe dotyczy tego ostatniego Adama (który żył na tej ziemi około sześć tysięcy lat temu i od którego w bezpośredniej linii pochodzili Noe, Abraham i jego potomkowie).

952. W obecnym wersecie przedstawiona jest rozmowa między Bogiem i Iblis. Nie oznacza to koniecznie, że wymiana słów miała rzeczywiście miejsce. Słowa mogą jedynie oznaczać stan rzeczy, mogą być obrazem warunków, jakie zaczęły istnieć w wyniku odmowy Iblis do poddania się Adamowi. Patrz także 61.

953. W kwestii wyjaśnienia słowa „glina” patrz 420A.

954. Ponieważ nie ma rzeczownika w tym wersecie, do którego odnosiłby się zaimek *hā* (to) wynikający ze zwrotu *Minhā* (stąd), można uznać, że odnosi się on do warunku lub stanu, w jakim znajdował się Iblis, zanim odmówił podporządkowania się Adamowi.

954A. Zmartwychwstanie, o którym mowa w tym wersecie, nie oznacza tego wielkiego Zmartwychwstania ludzkości wyznaczonego na przyszłe życie, lecz duchowe zmartwychwstanie człowieka lub stan pełnego rozwoju jego świadomości duchowej. Iblis może człowieka ściągać z dobrej drogi tylko do czasu, kiedy człowiek zmartwychwstanie duchowo. Lecz kiedy już osiągnie to wyniosłe stadium duchowe, znane jako *Baqā'* (odrodzenie), Iblis nie będzie w stanie wyrządzić mu żadnego zła (17,66).

955. Zwróć uwagę na wynik kuszenia ze strony Szatana.

19. Powiedział Bóg: „Odejdź stąd, pogardzony i wygnany. ^aJeśli którykolwiek z nich pójdzie za tobą, niechybnie zapętnię Piekło wami wszystkimi”.

قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَنْ تَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمَلْنَا جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٩

20. „O Adamie, zamieszkaż ty i twoja małżonka w Ogrodzie^{955A} i spożywajcie z niego gdziekolwiek zechcecie⁹⁵⁶, ale nie zbliżajcie się do tego drzewa⁹⁵⁷, abyście nie stali się grzesznikami”.

وَيَا أَدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ٢٠

21. Jednakże ^cSzatan podsunął im złe myśli, by móc im ujawnić, co było przed nimi skryte z ich wstydu^{957A}, i rzekł: „Wasz Pan zabronił wam tego drzewa tylko dlatego, abyście nie stali się aniołami albo nieśmiertelnymi”.

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَاتِحِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبِّيكَمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَائِكَةً أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ٢١

22. I przysięgił im, mówiąc: „Naprawdę jestem waszym szczerym doradcą”.

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِحٍ ٢٢

23. W ten sposób podstępem spowodował, iż popadli w nieposłuszeństwo. I kiedy ^dskosztowali z tego drzewa, ich wstyd⁹⁵⁸ stał się dla nich

فَدَلَّهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا
سَوَاتِحُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ ذُرِّ
رَبِّكَ ٢٣

^a11,20; 15,43-44; 32,14; 38,86. ^b2,38; 20,118. ^c2,37; 20,121. ^d2,37; 20,122.

955A. Patrz 68.

956. Wskazuje to, że każda rzecz jest prawowita, z wyjątkiem tego, co może być zabronione, ponieważ przynosi szkody fizyczne i duchowe.

957. „Zakazane drzewo” może też oznaczać przykazania, na mocy których niektóre rzeczy były Adamowi i jego żonie zakazane. „Dobre słowo” przyrównane jest do „dobrego drzewa” w Koranie (14,25), zaś złe słowo do „złego drzewa” (14,27).

957A. Podczas gdy złe myśli prowadzą człowieka ostatecznie do ruiny, manifestują one także słabości człowieka.

Ponieważ miejsce, w którym przebywał Adam, nazwane zostało w Koranie metaforycznie „Ogrodem”, w następującym opisie metafora ta jest kontynuowana i Adam jest przedstawiany, jakoby nie wolno mu było zbliżyć się do pewnego „drzewa”, które nie było drzewem w sensie dosłownym ani fizycznym, lecz było pewną rodziną lub plemieniem, od którego miał się trzymać z dala, ponieważ jego członkowie byli jego wrogami i nie szczędziliby wysiłków, by mu zaszkodzić.

958. Słowo *Sayy'ah*, które oznacza jakiegokolwiek zło, nieprzyzwoite wypowiedanie się lub zwyczaj, lub działanie, które człowiek chciałby ukryć; wstyd; nagość (Lane), tutaj jest użyte w sensie „przedmiotu wstydu” lub „słabości”, jako że nagości przed nikim nie można ukryć. Niektóre

oczywisty i oboje zaczęli okrywać się liśćmi⁹⁵⁹ z Ogrodu. Ich Pan zaś zawołał na nich, mówiąc: „Czyż nie zabroniłem wam tego drzewa i nie powiedziałem, iż „Szatan jest naprawdę waszym jawnym wrogiem?”

الْجَنَّةَ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٤﴾

24. Odrzekli: ^b „Panie nasz, zgrzeszyliśmy⁹⁶⁰ i jeśli nam nie przebaczysz i nie okażesz nam litości, zapewne znajdziemy się wśród przegranych”.

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾

25. Powiedział Bóg: ^c „Odejdźcie⁹⁶¹, niektórzy z was staną się wrogami innych. I dla was jest na ziemi mieszkanie i pożywienie na pewien czas”.

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾

^a2,169, 209; 6,143; 12,6; 20,118; 28,16; 35,7; 36,61. ^b2,38. ^c2,37,39; 20,124.

słabości Adama były rzeczywiście przed nim ukryte, a zaczął on sobie zdawać z nich sprawę wtedy, gdy jego wróg pozbawił go poczucia bezpieczeństwa. Każdy człowiek ma pewne słabości, których nie widzi nawet on sam, lecz które objawiają się w chwili napięcia czy stresu lub kiedy człowiek jest kuszony albo poddawany próbie. Tak samo było wtedy, gdy kuszono Adama i kiedy Szatan go oszukał. Dopiero wtedy Adam poznał niektóre ze swych naturalnych słabości. Koran nie mówi, że słabości Adama i jego żony poznali inni ludzie, lecz że tylko oni sami uświadomili je sobie.

959. *Waraq* oznacza wspaniałość i świeżość jakiejś rzeczy; młodych chłopców w społeczności (Lisān) – znaczy to zatem, że kiedy Szatan spowodował rozłam w społeczeństwie Adama i odstępstwo niektórych jego członków, ten zabrał razem *Aurāq* (liście) Ogrodu, to znaczy młodzież, i zaczął wraz z pozostałym ludem dokonywać ponownego zjednoczenia. Zazwyczaj właśnie młodzież, która wolna jest od uprzedzeń i nie posiada jeszcze określonych idei, idzie za Prorokiem i pomaga mu (10,84). Istota, o której Koran powiada, że odmówiła podporządkowania się Adamowi, to Iblīs, natomiast postać, która go kusiła, jest nazywana Szatanem. Powyższe rozróżnienie występuje nie tylko w komentowanym wersecie, ale i w innych, nawiązujących do tego tematu wersetach Koranu. Wskazuje to na fakt, że jeśli chodzi o to opowiadanie, Szatan i Iblīs były dwiema różnymi postaciami. Właściwie słowo *Shaitān* (Szatan) stosowane jest nie tylko do złych duchów, ale i do istot ludzkich, które z powodu swojej złej natury i niegodziwych postępów stały się, jak miało miejsce, wcieleniem Szatana. *Shaitān*, który kusił Adama i spowodował jego odstępstwo, nie był niewidzialnym złym duchem, lecz był niegodziwym człowiekiem z krwi i kości, diabłem spośród innych ludzi, manifestacją Szatana i narzędziem Iblīs. Był on członkiem rodziny, której Adam miał unikać. Mówi się, że Święty Prorok powiedział, iż nazywał się on Hārith (Tirmidhī, rozdz. o *Tafsīr*), co dalej potwierdza, że był to człowiek, a nie jakiś zły duch.

960. Adam szybko uświadomił sobie swój błąd i pośpieszył, aby powrócić w oskrusze do Boga. Właściwie błąd Adama polegał na wzięciu tego złego człowieka-diabła za osobę dobrze mu żyjącą, chociaż Bóg ostrzegwał Adama, aby nie wdawał się z nim w żadne stosunki.

961. Werseł ten wskazuje, że Adam otrzymał rozkaz wyemigrowania z kraju jego narodzin, ponieważ wśród członków jego społeczeństwa powstały wrogość i nienawiść. Stanowi to kolejny dowód na fakt, że „Ogród”, z którego Adam miał rozkaz wyprowadzić się, nie był Rajem. Okazuje się, że Adam wyemigrował z Mezopotamii, kraju swoich narodzin, do kraju sąsiedniego. Emigracja ta nie była stała i być może Adam po niedługim czasie powrócił do swojej ojczyzny. I rzeczywiście, słowa „pewien czas” wskazują niebezpośrednio na czasowy charakter tej emigracji.

26. Powiedział: ^a„Tam będziecie żyć i tam będziecie umierać, jak i stamtąd zostanieie sprowadzeni”.⁹⁶²

27. O dzieci Adama, zaiste zesłaliśmy wam szaty do zakrycia nagości oraz dla ozdoby, lecz szaty sprawiedliwości⁹⁶³, to znaczy najlepsze. Oto jedno z przykazań Allacha, aby zapamiętali.

28. O dzieci Adama, nie dajcie się zwieść Szatanowi – jak wyrzucił waszych rodziców z Ogrodu, odzierając ich z szat, by móc pokazać im ich nagość. Zaiste, on was widzi – on i jego plemię – stamtąd, gdzie wy ich nie widzicie.⁹⁶⁴ Zaprawdę, ^buczyniliśmy Szatanów przyjaciółmi tych, którzy nie wierzą.

29. I kiedy dopuszczą się jakiejś nieprzyzwoitości, mawiają: „Robili to nasi ojcowie i Allah nakazał to nam”. Powiedz: „Allah nigdy nie zachęca ^cdo nieprzyzwoitości. Czy mówicie o Allachu to, o czym nie macie pojęcia?”

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٩٦٢﴾

يَبْنَئِي أَدَمُ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَيِّدُ سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا وَ لِبَاسُ النُّفُوسِ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٩٦٣﴾

يَدْبِي أَدَمُ لَا يَفْتَنُكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آبَاءَكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يُزْعِ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِهِمَا إِن تَهُزَّؤُا بِهِمْ هُوَ وَيَقِيلُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦٤﴾

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِن اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦٥﴾

^a20,56; 71,18-19. ^b2,258; 3,176; 16,101. ^c16,91.

W wersecie tym ostrzega się Adama, aby w przyszłości był ostrożny, ponieważ właśnie w swojej ziemi ojczystej miał żyć na wieki.

962. W ogólnym sensie werset ten wskazuje na to, że żadna istota ludzka nie może wstąpić do nieba swoim ciałem fizycznym. Człowiek musi żyć i umrzeć na tej ziemi.

963. W „Ogrodzie” Adam zakrył swoją „nagość” szatą pobożności.

964. Zły Duch, nazywany *Shaitān*, oraz jemu podobni są na ogół niewidzialni dla oka. Wywierają swój wpływ niezauważalnie i szukają ukrytych słabości człowieka po to, aby go utwierdzić w jego złych postępkach. Bóg stworzył Szatana jedynie jako element próby dla człowieka – Szatan jest jakby płotkiem w duchowym biegu, w którym bierze udział człowiek. Płotki w biegu nie mają blokować, ale mają powodować jeszcze większy wysiłek uczestników biegu. Ludzie nieuważni, którzy potykają się o płotki i upadają, muszą winić tylko samych siebie za to, że nie dość się starali.

30. Powiedz: „Pan mój nakazał ^a„sprawiedliwość. A nastrojajcie ⁹⁶⁵ swą uwagę właściwie w każdym czasie i każdym miejscu modlitwy i zwracajcie się do Niego, stając się szczerymi wobec Niego w religii. Tak jak On was stworzył, podobnie do Niego właśnie powróćcie”. ⁹⁶⁶

31. ^bNiektórymi Pan pokierował, innym zaś przypadł w udziale błąd. Ci wzięli sobie za przyjaciół ludzi złych zamiast Allacha i sądzą, że są właściwie kierowani.

32. O dzieci Adama! Bierzcie swe ozdoby ⁹⁶⁷ w każdym czasie i każdym miejscu modlitwy, i spożywajcie, i pijcie, lecz ^cnie bądźcie bez umiaru. Zaprawdę, On nie mituje tych, którzy nie znają umiaru.

33. Powiedz: „Kto zakazał ozdoby Allacha, którą On stworzył ⁹⁶⁸ dla swoich sług oraz ^drzeczy dobrych spośród Jego darów?” Powiedz: „One są dla wierzących w życiu doczesnym, a będą wyłącznie dla nich w Dniu Zmartwychwstania”. Tak wyjaśniamy Znaki ludowi, który ma wiedzę.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

قَرِيبًا هُدًى وَ قَرِيبًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ۗ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

يَتَّبِعِي أَمْرًا حُدًى وَ زِينَةً عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَ كُلُوا يَأْكُلُوا وَ شَرَبُوا وَ لَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

قُلْ مَنْ حَزَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

^a4,59; 16,91; 57,26. ^b16,37; 22,19. ^c17,28; 25,68. ^d2,169. 173; 23,52.

965. Kiedy zbliża się czas Modlitwy i muzułmanie mają niedługo wyruszyć do meczetu, muszą się oni koncentrować całkowicie na Bogu, przestając w ogóle myśleć o sprawach tego świata. Ablucja wykonywana przed przystąpieniem do Modlitwy służy jako dobry sposób zwracania myśli wiernego ku Bogu oraz wprowadzania go we właściwy stan dla Modlitwy.

966. Słowa „tak jak On was stworzył, (...) do Niego powróćcie” oznaczają, że podobnie jak nasze ciała rozwijają się stopniowo w łonach naszych matek, tak samo nasze dusze przechodzą podobny proces rozwoju po śmierci.

967. Ozdoba ta powinna być albo fizyczna, albo duchowa. W sensie fizycznym wierni są zachęceni do udania się do miejsca czci, na ile to możliwe, oraz do czynienia tego w czystych i porządnym strojach.

968. Rzeczy dobre i czyste, które daje Bóg, są zazwyczaj przeznaczone dla wiernych, chociaż korzystają z nich w pewnym stopniu także niewierni w tym życiu. Jednak w życiu przyszłym wierni będą zachęceni do oddzielenia od nich niewiernych.

34. Powiedz: „Pan mój zakazał jedynie nieprzyzwoitości, jawnej lub potajemnej, oraz grzechu i krzywdzącego odstępstwa, jak i ^babyście łączyli z Allachem to, dla czego nie zesłał żadnego świadectwa, oraz abyście mówili o Nim to, czego nie wiecie”.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ
وَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ يَتَشَكَّرُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَإِن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. „Każdy naród ma wyznaczony swój termin i kiedy termin ten nadejdzie, wówczas nie może pozostać w tyle nawet na jedną chwilę ani też nie może go wyprzedzić.”⁹⁶⁹

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. O dzieci Adama⁹⁷⁰, gdyby ^dPosłańcy przybyli do was spośród was samych, opowiadając wam o Moich Znakach, wtedy każdy, kto okazałby bojażń przed Panem i spełniał dobre uczynki, nie pozna co to strach ani nie będzie żałować.

يُنَبِّئُ أُمَّةً مِمَّا يَنْبَغِيكُمْ رَسُولٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ
آيَاتِنَا فَتَمِنَ أَتَقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٦﴾

37. Jednakże ^eci, którzy odrzucają Nasze Znaki i odwracają się od nich z pogardą – ci są mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. ^fKtóż zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciw Allachowi lub zadaje kłam Jego Znakom? To ci, których spotka wyznaczony los⁹⁷¹, aż do czasu kiedy odwiedzą ich nasi Posłańcy, by odebrać im ich dusze, a wtedy powiedzą: „Gdzież jest to,

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ
إِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُنَا يُخَفِّقُونَهُمْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا

^a6,152. ^b3,152; 7,72; 22,72. ^c10,50; 15,6; 16,62; 35,46. ^d2,39; 20,124. ^e2,40; 5,11, 87; 6,50; 7,41; 22,58. ^f6,22; 10,18; 11,19; 61,8.

969. Kiedy nadejdzie czas wyznaczony na ukaranie ludzi, nie będzie go można zatrzymać, odłożyć ani przesunąć.

970. Warto tutaj zauważyć, że – podobnie jak w kilku poprzednich wersetach (na przykład 7,27, 28 oraz 32), słowa „O, dzieci Adama” kierowane są do ludu z czasów Świętego Proroka oraz do pokoleń, które mają się dopiero narodzić, nie zaś do ludu, który żył w dawnej przeszłości i pojął się zaraz po Adamie.

971. Patrz strona następna.

do czego zwykliście się odwoływać poza Allahem?” Odpowiedzą: „Nie możemy ich znaleźć” i będą ^bnieść świadectwo przeciwko samym sobie, iż byli niewiernymi.

39. On powie: „Wstąpcie w Ogień pośród narody jinn i ludzi, które zeszyły z tego świata przed wami”. Za każdym razem, gdy jeden naród będzie wstępował w Ogień, będzie przeklinał swój bratni naród tak długo, dopóki ostatni z nich się tam nie znajdzie⁹⁷² i nie powie o pierwszym z nich: „Panie nasz, ci sprowadzili nas z drogi, więc ukarż ich ^cpodwójną karą Ognia”. On powie: „Dla każdego jest podwójna kara⁹⁷³, lecz wy o tym nie wiecie”.

40. A pierwszy z nich powie do ostatniego: „Wobec tego nie macie nad nami wyższości, dlatego skosztujcie kary za wszystko, co czyniliście”.

41. ^dPrzed tymi, którzy odrzucają Nasze Znaki i odwracają się od nich z pogardą, nie zostaną otwarte wrota duchowego firmamentu ani nie wejdą do Nieba, chyba że wielbłąd przeciśnie się przez ucho igły.⁹⁷⁴ Tak nagradzamy grzeszników.

تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ
وَإِنْسٍ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعْنَتْ أُخْتَهَا
حَتَّىٰ إِذَا أَذْرَكَوْا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرِيَهُمْ لِأَوْلِيهِمْ
رَيْبًا هَؤُلَاءِ ضَلُّوا فَأَرْتَهُمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ
قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

وَقَالَتْ أُولَٰئِكَ لَآخِرُهُمْ فَمَا كَانَ تَكْمُرَ عَلَيْنَا مِنْ
فَضْلِ قَدُورِ أَلْعَادِ ابِّمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٤١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ
لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ
الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخَيْطِ ط وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

^a6,23; 40,74-75. ^b6,131. ^c38,62. ^dPatrz 7,37.

971. Słowa te oznaczają, że ci, którzy odrzucają Posłańców Bożych, na swoje własne oczy ujrzą spełnienie prorocत्व przepowiadających ich pokonanie i klęskę oraz że sami zakosztują kary obciążanej im za przeciwstawianie się Posłańcom Bożym.

972. Przywódcy i ich zwolennicy.

973. Ból i udręka są ciężkie, jeśli trwają. Udręka Boża będzie nie do zniesienia.

974. *Jamal* może też oznaczać sznur, który jest bardziej podobny do nici, jaką przekłada się przez ucho od igły. Ci, którzy odrzucają Znaki Boże, nie będą mogli wejść do Nieba. Patrz Mt 19,24.

42. ^aCi będą mieli łoża z Piekła, a nad nimi będzie pokrycie z tego samego. Tak nagradzamy niesprawiedliwych.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۗ وَ
كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

43. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – a ^bnie obarczamy żadnej duszy ponad jej możliwości⁹⁷⁵ – ci są mieszkańcami Niebios, w nich zamieszkają.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

44. I ^cusuniemy wszelkie rozgoryczenie⁹⁷⁶, jakie znajdzie się w ich sercach. ^dPoniżej nich będą płynąć rzeki. I powiedzą: ^e„Wszelka chwała należy się Allahowi, który doprowadził nas do tego Raju. A nie znaleźlibyśmy przewodnictwa, gdyby Allah nami nie kierował. Poślący Pańscy naprawdę głosili Prawdę”. I zostanie im obwieszczono: „Oto Niebo, którego spadkobiercami zostaliście uczynieni w nagrodę za to, co czyniliście”.

وَنُزِعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ نَجَّيْنَا مِنْ تَحْتِهِمُ
الْأَنْهَارَ ۗ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا
كُنَّا لِإِهْتِدَائِنَا لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنْ تُلَكُمُ الْجَنَّةُ أَوْ رِيَّتُمُوهَا
﴿٤١﴾ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

45. Mieszkańcy zaś Nieba zawołają do mieszkańców Piekła, mówiąc: „W istocie znaleźliśmy to, co Pan nasz obiecał nam, iż będzie prawdziwe. Czy i wy znaleźliście to, co Pan wasz obiecał wam jako prawdziwe?” Ci odpowiadzą: „Tak!” Wówczas głosiciel ogłosi pomiędzy nimi, mówiąc: „Przekleństwo Allacha spadło na grzeszników,

وَأَنذَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدَنَا رَبَّنَا حَقًّا فَأَلْهِمُوا رَبَّنَا حَقًّا فَأَلْهِمُوا رَبَّنَا حَقًّا
حَقًّا قَالُوا لَنَعْمَ قَادِرُونَ مَوَدِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ
عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٣﴾

^a39,17. ^b2. 234, 287; 6,153; 7,43; 23,63. ^c15,48. ^dPatrz 2,26. ^e10,11; 39,75.

975. Zdanie wtrącone – „Nie obarczamy żadnej duszy ponad jej możliwości” – przeciwne jest chrześcijańskiej doktrynie, która mówi, że grzech zawarty jest już w samej naturze człowieka i że człowiek nie jest w stanie się go pozbyć.

976. Właściwie życie w niebie zaczyna się już na tym świecie (55,47) i powiada się, że ten się nim cieszy, którego serce wolne jest od wrogości, zazdrości, urazy i niepokoju umysłowego.

46. ^aktórzy powstrzymują ludzi przed drogą Allacha i starają się ją utrudnić⁹⁷⁷ i którzy nie wierzą w Życie Przyszłe”.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٦﴾

47. A między nimi będzie przegroda, a na Wzniesionych Miejscach⁹⁷⁸ w Niebie będą ludzie, którzy znać będą wszystkich z ich ocen. I będą wołać do ludzi w Niebie: „Pozostańcie w pokoju”. Ci jeszcze doń nie weszli⁹⁷⁹, chociaż będą mieli na to nadzieję.

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا
بِسِينَتِهِمْ ۖ وَنَادَاوُا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ
لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٧﴾

48. A kiedy ich oczy zwrócą się na mieszkańców Ognia, powiedzą: „Panie nasz, ^bnie umieszczaj nas wraz z ludem grzesznym”.

وَإِذَا صرَّفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا
لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

49. Mieszkańcy zaś Miejsc Wyniesionych zawołają do ludzi, których rozpoznają po ich znakach⁹⁸⁰, i powiedzą: „Nie pomogły wam wasze rzesze ani wasza niewiedza”.

وَإِذَا نَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَتِهِمْ
قَالُوا مَا آفَحْنَاهُمْ جَمْعَكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تُسَكِّرُونَ ﴿٤٩﴾

^a7,87; 11,20; 14,4; 16,89. ^b23,95.

977. Zwrot ten oznacza, że ci, którzy czynią źle, chcą doprowadzić do zepsucia prawdziwej religii. Oni sami nie są tylko niegodziwcami, ale próbują innych uczynić podobnych sobie samym, a nawet starają się wypaczać naukę religijną.

978. *A'raf* to liczba pojedyncza od słowa *'Urf*, które oznacza „miejsce wzniesione”. Powiada się „Arafah 'alā al-Qaum”, czyli „został nadzorcą spraw ludu, znając go”. Na wzniesionych pozycjach zasiadają wszak ludzie godni i poważani. Według Hasan oraz Mujāhid, ludzie na Wzniesionych Miejscach będą *elitą* wśród wiernych lub będą wśród nich najbardziej uczeni. Według Kirmānī, będą oni Męczennikami. Niektórzy inni uważają, że będą oni Prorokami i wydaje się, że taki pogląd jest najstuszniejszy. Ludzie zasiadający na Wzniesionych Miejscach nie tylko będą mieli lepszy widok, lecz z powodu ich wyniosłej rangi i pozycji, będą także lepiej poinformowani. Będą oni znali rangę i pozycję każdego człowieka na podstawie jego wyglądu zewnętrznego. Zdecydowanie złym poglądem jest to, że ludzie zasiadający na Wzniesionych Miejscach (*A'raf*) będą mieli średnią rangę, a ich sprawa nie będzie jeszcze do końca rozstrzygnięta. Nie ma sensu umieszczanie ich na takich pozycjach, kiedy Męczennicy i Prorocy zajmować będą niższe.

979. Słowa te odnoszą się do ewentualnych mieszkańców Nieba, którzy jeszcze do niego nie weszli, mają na to nadzieję. Ludzie z Wzniesionych Miejsc rozpoznają ich i uznają za mieszkańców Nieba, choć tamci właściwie jeszcze w nim nie będą.

980. Ci, którzy zajmują Wzniesione Miejsca, czyli Prorocy, będą zwracać się do pewnych osób spośród ludu, do którego zostali wysłani, które te osoby rozpoznawać będą po szczególnych znakach i będą do nich przemawiać, aby tamci uświadomili sobie smutny koniec skierowanej przeciwko Prorokom opozycji.

50. ^a„Czy ci⁹⁸¹ są ludźmi, co do których przysięgaliście, że Allah nie rozciągnie na nich swojej łaski?” Do nich Bóg powie: „Wejdźcie do Raju; nie spadnie na was strach, ani nie będziecie żałować”.

أَهْوَلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَبَالَهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ
أَدْخَلُوا الْجَنَّةَ لَا يَخُوفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

51. A mieszkańcy Ognia zawołają do mieszkańców Nieba: „Wylejcie na nas nieco wody lub tego, czym obdarował was Allah”. Ci powiedzą: „Zaprawdę, Allah zabronił i tego, i tego niewiernym.

وَأَذَىٰ أَصْحَابِ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ يَفِيضُوا عَلَيْنَا
مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا
عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿٥١﴾

52. ^bTym, którzy traktowali swą religię jak zabawę i sport⁹⁸² i których omamiło życie na tym świecie”. W tym dniu zatem ^czapomniami o nich, jak i oni zapomnieli o nadejściu tego ich dnia i jak trwali w odrzucaniu Naszych Znaków.

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَغِبًّا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ
الذِّنْيَاةُ فَأَلْيَوْمَ نَنسَهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا
وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥٢﴾

53. A zaiste ^ddaliśmy im Księgę, którą napelniliśmy wiedzą – przewodnictwo i łaskę dla ludu, który wierzy.

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتٰبٍ فَصَّلْنٰهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هٰدِيَةً وَ
رَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54. ^e„Czyż oni czekają zaledwie na spełnienie⁹⁸³ jej ostrzeżeń? W dniu, w którym nadejdzie jej spełnienie, ci, którzy zapomnieli o niej przedtem.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ
الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلًا بَيِّنَاتٍ بِالْحَقِّ

^a23,111. ^b5,58; 6,71. ^c45,35. ^d6,115; 10,58; 12,112; 16,90; 29,52. ^e2,211; 6,159.

981. Słowo „ci” odnosi się do ewentualnych mieszkańców Nieba. Prorocy będą zwracać się do przebywających w Piekło i mówić im, aby spoglądali na ewentualnych mieszkańców Nieba – na biednych wiernych, z których sztydli i których traktowali z góry – a następnie będą zadawać im pytanie: „Czy to są ci, co do których przysięgaliście, że Allah nie obdarzy ich łaską?”

982. Niewierni w zakamarkach ich serc byli przekonani co do prawdy Islamu, ale ponieważ religię traktowali jako rozrywkę, nie chcieli słuchać dyktatu i głosu rozsądku ich własnych sumień. Zatem Bóg pominie ich, nie spotkają się ze swym Stwórcą i będą musieli rozliczyć się ze swojego postępowania.

983. Dla wygody słowo *Ta'wil* potraktowane tutaj zostało jako spełnienie ostrzeżenia. Patrz także 372.

powiedzą: „Posłańcy Pana naszego rzeczywiście przynieśli Prawdę. Czyż zatem mamy jakich orędowników, którzy by się za nami wstawili? A może ^amożna by nas odesłać, byśmy mogli spełniać dobre uczynki, inne od tego, co zwykliśmy byli czynić?” Ci rzeczywiście zniszczyli swoje dusze, to zaś, co zmyślali, zawiodło ich.

قَهَلْنَا مِنْ شُعَاءٍ فَيَسْفَعُ النَّاسَ أَوْ تُرَدُّ فَعْمَلٌ
عِزِّ الدِّينِ كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْرُدُونَ ١٦

55. Zaiste, waszym panem jest Allah, który ^bstworzył niebiosa i ziemię w szczęściu okresach⁹⁸⁴, a potem Sam Siebie mocno posadził⁹⁸⁵ na Tronic.⁹⁸⁶ To On powoduje, że noc ^czakrywa dzień, który delikatnie idzie za nią. I On to stworzył słońce i księżyc i gwiazdy – wszystko poży-

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهُ حَبِيبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُصْحَرَاتٍ

^a26,103; 35,38; 39,59. ^b10,4; 11,8; 25,60; 32,5; 41,10-13; 50,39; 57,5; ^c13,4; 36,38.

984. *Ayyām* to liczba mnoga od słowa *Yaum*, które oznacza czas w sensie absolutnym (1,4); może ono też oznaczać jakiś nieokreślony okres czasu lub też stan w procesie rozwoju rzeczy. Nie można snuć podejrzeń ani określić długości tego okresu. Może to być „tysiąc lat” (22,48) lub „pięćdziesiąt tysięcy lat” (70,5). Jednak słowo *Yaum* zdecydowanie nie odnosi się tutaj, ani w żadnym innym miejscu, do okresu czasu określonego za pomocą obrotów ziemi. Bóg nie ujawnił nam trwania wszystkich Jego dni. Skoro niektóre dni Boże trwają ponad tysiąc lat, a inne ponad pięćdziesiąt tysięcy lat, to mogą istnieć i takie, które rozciągają się będą na miliony i miliardy lat. Nauka ustaliła już, że niebo i ziemia osiągały swój obecny kształt na przestrzeni milionów lat. Wizja wspaniałego naukowca muzułmańskiego, Muhyi al-Dīn Ibn ‘Arabī, prowadzi do podobnego wniosku. Tak zatem nie możemy precyzyjnie określić długości „sześciu dni”, w czasie których zostało zakończone stworzenie nieba i ziemi. Bóg powoduje pewne zmiany w różnych okresach, przez co jedne trwają tysiąc lat, inne pięćdziesiąt tysięcy lat, a jeszcze inne nawet dłużej. Możemy jedynie powiedzieć, że stworzenie nieba i ziemi, zanim osiągnęło ono stadium doskonałości i pełni, zajęło sześć długich cykli czasu.

985. Patrz 54.

986. ‘*Arsh* (Tron) reprezentuje najwyższe atrybuty Boga (*Sifāt Tanzihīyah*), czyli te atrybuty, których nie znajdujemy u żadnej innej istoty. Cztery wymienione w surze Iklhās są atrybutami Bożymi. Są to atrybuty wieczne i niezmiennie i manifestują się poprzez Boży atrybut podobieństwa (*Sifāt Tashbihīyah*), czyli takie atrybuty, które można znaleźć u innych istot. O tych ostatnich atrybutach powiada się, że są one nosnikami ‘*Arsh*. Są to *Rabb al-‘Ālamīn*, *Al-Rahmān*, *Al-Rahīm* oraz *Mālik Yaum al-Dīn*. Taki ‘*Arsh* reprezentuje najwspanialsze atrybuty Boga – wynika to jasno z 23,117, który wskazuje, że „Jedność Boga” oraz Jego ‘*Arsh* są blisko związane, bowiem to właśnie najwspanialsze atrybuty stanowią prawdziwy dowód Jedności Bożej, zaś inne atrybuty posiadają w różnym stopniu ludzie. Słowa „Zasiadł na tronie” oznaczają, że po stworzeniu wszechświata fizycznego zaczęły działać najwspanialsze atrybuty Boga oraz Jego atrybuty podobieństwa oraz że wszystkie sprawy świata zaczęły być kierowane poprzez komplet praw natury, przez co zaczęły funkcjonować w sposób doskonały. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary, str. 973-976.

teczne z Jego rozkazu.⁹⁸⁷ Zaprawdę, do Niego należy stworzenie i rozkaz. Błogosławiony Allah, Pan światów.

56. ^aZwracajcie się do swego Pana w pokorze i potajemnie. Zaiste, On nie miłuje grzeszników.

57. A nie twórzcie nieporządku na ziemi po tym, jak stworzony na niej został porządek⁹⁸⁸, i ^bzwracajcie się do Niego z bojaźnią i w nadziei. Zaiste, litość Allacha bliska jest tych, którzy czynią dobro.⁹⁸⁹

58. ^cOn jest tym, który wysłał wiatr jako dobrą nowinę przed Swoją łaską⁹⁹⁰ do czasu, kiedy przyniesie on ciężką chmurę. My niesiemy ją ku martwej ziemi. Wówczas zsyłamy z niej wodę i dzięki niej pobudzamy owoce wszelkiego rodzaju. Podobnie pobudzamy zmarłych, których być może pamiętacie.

بِأَمْرِهُ آيَاتُ الْخَلْقِ وَالْأَمْرِ كَتَبَكَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٥٦﴾

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ
خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْحَنِينِ ﴿٥٨﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا لِّبَنِي يَدَيْ رَحْمَتِهِ
حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا نِّقَالًا سَفَّهْنَاهُ لِبَدَلِ يَتِّبِ فَانزَلْنَا
بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرِجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ
الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

^a6,64; 7,206. ^b21,91; 32,17. ^c15,23; 24,44; 25,49; 27,64; 30,47; 35,10.

987. Rozróżnienie pomiędzy *Khalq* (stworzenie) oraz *'Amr* (przykazanie) polega na tym, że podczas gdy to pierwsze słowo oznacza na ogół stworzenie rzeczy z istniejącej wcześniej materii, to drugie oznacza stworzenie bez materii poprzez wypowiedzenie prostego słowa-przykazania „bądź” czy „niech się stanie”. Zdanie „Do Niego należy stworzenie i rozkaz” mogą też oznaczać, że Bóg nie tylko stworzył wszechświat, ale że stworzył On też swój autorytet i przykazania dla tego wszechświata. *'Amr* oznacza także stworzenie praw.

988. Zwrot ten oznacza, że przed objawieniem Koranu niewierzący mieli jakieś wytłumaczenie dla prowadzenia nieprawego życia. Teraz jednak, kiedy otrzymali doskonale narzędzie kierowania, nie będzie im wolno kontynuować ich złego postępowania i brnąć w grzechu i nieprawości bezkarnie. Słowo *Islāh* (porządek) odnosi się do dobrego i uporządkowanego życia, które stało się możliwe dzięki objawieniu Koranu oraz dzięki przyjściu Świętego Proroka.

989. *Muhsin* oznacza „kogoś, kto stara się być doskonałym w swoich dobrych uczynkach”. Znanie powiedzenie Świętego Proroka określa *Muhsin* jako kogoś, kto czyni dobro, jakby rzeczywiście widział Boga lub jakby przynajmniej Bóg go widział (Bukhāri oraz Muslin).

990. Słowo *Rahmah* oznacza tutaj deszcz. Tak jak w świecie fizycznym deszcz poprzedzany jest przez chłodny wiatr, który jest jego zwiastunem, podobnie Prorok Boży pojawia się, a wtedy wśród ludu następuje ogólne przebudzenie religijne. Werset ten oznacza, że tak jak woda deszczowa daje nowe życie martwej ziemi i tworzy owoce, warzywa i ziarno w zbożu, podobnie woda niebiańska, woda objawienia, daje nowe życie ludziom pozbawionym życia duchowego. Werset ten zatem stanowi obietnicę, która powiada, że nieurodzajna ziemia Arabii wkrótce zakwitnie i stanie się ogrodem pełnym drzew obwieszonych owocami oraz że rosnąć na niej będą rośliny kwitnące pach-

59. I dobra ziemia – jej rośliny wzrastają obficie na rozkaz jej Pana, to zaś, co jest złe, tego wzrost jest ubogi.⁹⁹¹ W podobny sposób objaśniamy Znaki w najróżniejszych formach ludowi, który jest wdzięczny.

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ؕ وَالَّذِي
خَبثٌ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٩٩﴾

60. Posłaliśmy ^aNoego⁹⁹² do jego ludu, a on powiedział: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz innego boga poza Nim. Doprawdy, za was lękam się kary wielkiego dnia”.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٩٩﴾

61. ^bPrzywódcy jego ludu powiedzieli: „Zaiste, widzimy, żeś wyraźnie w błędzie”.

قَالَ الْمَلَأَمِنَ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٠٠﴾

62. On rzekł: „O ludu mój. ^cNie ma we mnie błędu, jam jest wszak Posłaniec od Pana światów.⁹⁹³

قَالَ يَتَّبِعُونَ لَيْسَ فِي صَلَاتِي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠١﴾

^a11,26-27; 23,24. ^b11,28; 23,25-26. ^c7,68.

nięcymi kwiatami. A wszystko to w konsekwencji wody niebios, która wylana została w formie Koranu. Nic zatem dziwnego, że Arabowie, którzy do tej pory uważani byli za męty i szumowiny ludzkości, nagle powstałi jako nauczyciele i przywódcy tej ludzkości.

991. Tak jak deszcz powoduje różne rezultaty na różnych obszarach ziemi, zgodnie z jej naturą i jakością, tak samo objawienie Boże różnie wpływa na różnych ludzi. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział, że istnieją trzy rodzaje ziemi (a) dobra, równa ziemia, która kiedy spadnie na nią deszcz, wchłania wodę i pozwala dobrze rosnać roślinom, które dają obfitość owoców. (b) Ziemia, która leży nisko i zawiera pod sobą skały, przez co zbiera w sobie wodę, ale jej nie wchłania i nie pozwala rosnać roślinom, lecz tylko stanowi źródło wody pitnej dla ludzi i zwierząt. (c) Grunt położony wysoko i kamienisty, który ani nie zbiera wody deszczowej, ani jej nie wchłania, przez co jest właściwie bezużyteczny dla hodowli roślin i jako źródło wody pitnej. Podobnie ludzie dzielą się na trzy kategorie: (1) Na tych, którzy nie tylko sami czerpią z objawienia Bożego, ale sami są duchowym źródłem dla innych. (2) Na tych, którzy sami nie korzystają z objawienia Bożego, ale otrzymują je i zachowują do wykorzystania przez innych. (3) Na tych, którzy ani sami nie korzystają z objawienia Bożego, ani nie przechowują go dla innych ludzi. Są oni podobni do ziemi, która ani nie zbiera, ani nie wchłania wody, przez co ani ludzie, ani zwierzęta nie mogą się jej napić.

992. Opisawszy po krótko tę wielką reformację moralną, spowodowaną pojawieniem się Proroka Bożego wśród ludzi oraz konsekwencje, do których prowadzi opozycja względem nich, sura ta od wersetu począwszy przedstawia niektóre narody starożytne, zaczynając od ludu Noego.

993. Noe obala oskarżenie, jakoby był w błędzie. Właściwie powiada on, że człowiek udający się do jakiegoś miejsca może przecież nie znać drogi do niego prowadzącej lub może ją na jakiś czas stracić z oczu, jako że nigdy wcześniej nią nie szedł. Jak jednak człowiek, który powraca z jakiegoś miejsca może nie znać drogi do tego miejsca i w jaki sposób może on tę drogę zgubić? Noe powiedział, że nie mógł być w błędzie, ponieważ przyszedł od Boga i dlatego nie było możliwości, aby szedł z drogi prowadzącej do Niego.

63. ^a „Ja przekazuję wam posłannictwa mego Pana i służę wam szczerą radą oraz wiem od Allacha to, czego wy nie wiecie”.

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

64. ^b „Czy dziwicie się, iż napomnienie przyszło od waszego Pana poprzez człowieka spośród was samych, aby mógł on was ostrzec, a wy byście mogli stać się sprawiedliwymi i by mogła wam zostać okazana łaska?”

أَوْحَيْنَا أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ
لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٤﴾

65. Jednakże ^coni nazwali go kłamcą, więc wyratowaliśmy jego oraz tych z nim w Arce, a zatopiliśmy tych, którzy odrzucili nasze Znaki. Oni zaiste byli ludźmi ślepymi.⁹⁹⁴

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ وَآخَرَاتِنَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أَنْهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٥﴾

66. A ^d ^eĀd⁹⁹⁵ posłaliśmy ich brata Hūda.⁹⁹⁶ Powiedział on: „O ludu mój, oddawajcie cześć Allahowi. Nie macie żadnego innego bóstwa poza Nim. Czyż zatem nie okażecie przed Nim bojaźni?”

وَأِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

67. Niewierzący przywódcy jego ludu powiedzieli: ^f „Zaiste widzimy, żeś zagubiony w głupocie i naprawdę sądzimy, żeś jest jednym z kłamców”.

قَالَ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الْفُلُوكِ الَّتِي بِحَارِ الْأَرْضِ الَّتِي
جَاءَهَا الرِّيحُ عاتِبَةً فَانفَلَتْ فَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68. On odrzekł: ^g „O ludu mój, nie ma we mnie krzty głupoty, ale jestem Pośtańcem od Pana światów.

قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّي
إِنِّي أَخْبَأْتُ لَكُمْ الْغَيْبَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْ رَبِّي
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْبُدُوهُ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي
أَنْشَأَ لَكُمْ سَعِيرًا ﴿٦٨﴾

^a7,69, 80; 46,24. ^b7,70; 10,3; 38,5; 50,3. ^c7,73; 26,120-121. ^d11,51; 46,22. ^e41,16. ^f7,62.

994. 'Amin to liczba mnoga od słowa A'mā, które oznacza ślepego na dwoje oczu; ślepego w odniesieniu do umysłu; błędzącego (Lane).

995. 'Ād było nazwą plemienia, które zamieszkiwało odległe części Arabii. W pewnym okresie plemię to rządziło na większości żyznych terenów Arabii, zwłaszcza na terenach Jemenu, Syrii i Mezopotamii. Był to pierwszy lud, który zyskał dominację nad praktycznie całą Arabią. Znany jest on jako 'Ād al-Ulā lub pierwszy 'Ād. Patrz także 1323.

996. Hūd był siódmym spośród potomków Noego.

69. ^a „Przynoszę wam posłannictwa mego Pana i jestem waszym szczerym i wiernym doradcą.

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٥٩﴾

70. ^b „Czy dziwicie się, iż napomnienie przyszło od waszego Pana poprzez człowieka spośród was samych, aby mógł on was ostrzec. A przypomnijcie sobie czas kiedy ^cOn uczynił was spadkobiercami Jego łaski⁹⁹⁷ po narodzie Noego i z coraz większą miarą obdarzał was wielką siłą fizyczną.^{997A} Pamiętajcie zatem o łaskach Allacha, aby dobrze się wam wiodło”.

أَوْعَيْبُكُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى سَرَجٍ لَيْسَ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَأَذَكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً ۖ فَادَّكُرُوا ۗ
إِلَّا اللَّهُ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ ﴿٦٠﴾

71. Oni rzekli: ^d „Czy przybyłeś do nas, abyśmy czcili samego Allacha i zapomnieli o tym, co zwykli byli czcić nasi ojcowie? Wobec tego przynieś nam to, czym nas straszysz, jeśliś prawdomówny”.

قَالُوا إِنَّمَا نَعْبُدُ اللَّهَ وَنَدْرُ مَا كَانَ يَبْعُدُ آبَاؤُنَا ۖ فَأَيُّ بَيِّنَاتٍ تَأْتِيَنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦١﴾

72. On odrzekł: „Istotnie spadły już na was kara i gniew Boży. ^eCzy spieracie się ze mną w kwestii imion, które wymienialiście – wy i wasi ojcowie – co do których Allah nie zesłał żadnego świadectwa? Zaczekajcie więc, ^fjestem z wami pośród tych, którzy oczekują”.

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۗ أَجَادِدُ لَوْلِي فِي أَسْمَاءٍ سَيِّئَاتُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ ۗ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ۖ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّظِيرِينَ ﴿٦٢﴾

73. ^gI uratowaliśmy go oraz tych, którzy z nim byli, dzięki naszej łasce, oraz odcieśliśmy ostatnie pozostałości tych, którzy odrzucili Nasze Znaki i nie uwierzyli.

فَأَخْيَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَّعْنَا دَائِرَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٣﴾

^a7,63, 80; 46,24. ^b7,64; 10,3; 38,5; 50,3. ^c6,166; 7,75, 130; 10,15. ^d10,79; 11,63, 88; ^e3,152; 7,34; 22,72; 53,24. ^f10,21, 103; 11,123. ^g7,165; 26,120-121.

997. Adyci byli ludem bardzo bogatym i potężnym.

997A. Słowa te oznaczają także: On powiększył wasz dobrobyt.

74. A do ^aThamūd⁹⁹⁸ wysłaliśmy ich brata, Sālih. ⁹⁹⁹ Ten powiedział: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz boga innego niż On. Zaprawdę, otrzymaliście wyraźny znak od waszego Pana – ^btę wielbłądźcę¹⁰⁰⁰ Allacha, Znak dla was. Zatem zostawcie ją, aby pasła się na ziemi Allacha¹⁰⁰¹, a nie czyńcie jej zła, aby nie spadła na was bolesna kara.

وَالِىٰ شُوَدَ اَحَاهُمْ ضَلِيًّا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللهِ عَزِيْزَةٌ فَاِذَا جَاءَتْكُمْ بَيْنَهُ مِنْ شَرِيْكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللهِ لَكُمْ اٰيَةٌ فَذُرُوْهَا تَأْكُلْ فِىْ اَرْضِ اللهِ وَلَا تَسْوْهُا يَسُوْهُ يَاجِدْكُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٩٩٩﴾

75. „I przypomnijcie sobie czas ^ckiedy On uczynił was spadkobiercami Jego łask po 'Ād i umieścił was w tej ziemi, abyście budowali pałace na jej równinach oraz ^dwykuwali¹⁰⁰² mieszkania w górach. Dlatego zapamiętajcie łaski Allacha i nie dopuszczajcie się niegodziwości na ziemi, wywołując nieporządek”.

وَ اذْكُرُوْا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاۗءَ مِنْۢ بَعْدِ عَادٍ وَّ بَوَّأَكُمْ فِى الْاَرْضِ تَحِيْدُوْنَ مِنْ سُهُوْلِهَآ صَوْرًا وَّ تَخِيْبُوْنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا ۗ فَادْكُرُوْا الْاٰمَۃَ اللّٰهِ وَلَا تَعْسُوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿١٠٠٠﴾

^a11,62; 27,46. ^b7,78; 11,65; 17,60; 26,156; 24,28; 91,14. ^c6,166; 7,70, 130; 10,15. ^d15,83; 26,150.

998. Plemię Thamūd żyło w zachodniej części Arabii, od Adenu na północ przez Syrię. Żyło ono na krótko przed czasami Izmaela. Ich terytorium przylegało do terytorium 'Ād, ale plemię to żyło na ogół na wzgórzach.

999. Prorok Sālih żył po Hūd i był prawdopodobnie współczesnym Abrahama.

1000. Wielbłąd był najważniejszym środkiem transportu w tamtych okolicach i właśnie na swojej wielbłądźcy prorok Saliḥ podróżował z miejsca na miejsce i głosił swoje posłannictwo. Umieszczanie przeszkody na drodze wielbłądźcy lub ranienie jej było równoznaczne z przeciwstawianiem się dziełu, które Bóg powierzył Salihowi. Nie było niczego szczególnego w odniesieniu do samej wielbłądźcy. Było to zwyczajne zwierzę. Przypisywana jej świętość polegała na tym, że Bóg powiedział, iż jest ona Znakiem i symbolem świętości i nietykalności osoby Proroka Saliha. W ten sposób raniąc zwierzę, raniło się samego Saliha i hamowało jego dzieło.

1001. Słowa te nie oznaczają, że wolno jej było paść się na każdej łące, na jaką weszła. Słowa te oznaczają, że nie wolno było ustawiać przed nią przeszkód, aby mogła iść do każdego miejsca, które wybierał Saliḥ. Twierdzenie Saliha o swobodnym poruszaniu się tego zwierzęcia było zgodne z szanowanym wówczas zwyczajem Arabów.

1002. Słowa „budujecie sobie pałace na jej równinach” odnoszą się do zimowych rezydencji tego plemienia, podczas gdy określenie „i wykuwacie sobie mieszkania w górach” dotyczy letnich miejsc zamieszkania tego ludu. Plemię Thamūd było ludem o wysokiej kulturze – pracowitym, zdrowym i bogatym w zasoby. Osądzając na podstawie standardów tamtych czasów, możemy powiedzieć, że plemię to prowadziło życie luksusowe i wygodne. skoro w lecie udawało się na wzgórze, a zimą spędzało w swoich budowlach na równinie.

76. Najważniejsi¹⁰⁰³ ludzie z jego ludu, nie mający wiedzy, powiedzieli do tych, których uważano za słabych – a wśród tej liczby i do wierzących – „Czy wiecie z całą pewnością, że Sālih jest posłany przez jego Pana?” Ci odpowiedzieli: „Zaiste, wierzymy w to, z czym został wysłany”.

77. Ci, którzy byli butni, powiedzieli: „Zaprawdę, nie wierzymy w to, w co wy wierzycie”.

78. Wówczas ^apodcięli ściegna wielbłądzy i przeciwstawili się nakazowi ich Pana i rzekli: „O Sālihu, przynieś nam to, czym nas straszysz, o ile jesteś rzeczywiście jednym z Posłańców”.

79. Wtedy ^bspadło na nich trzęsienie ziemi i w swych domach leżeli twarzami do ziemi.

80. Na to Sālih odwrócił się od nich i powiedział: ^c „O ludu mój, przekazałem wam Posłannictwo mojego Pana dla was i zaoferowałem wam szczerą radę, wy jednak nie lubicie szczerzy doradców”.¹⁰⁰⁴

81. I ^dposłaliśmy Lota¹⁰⁰⁵, kiedy powiedział do swego ludu: „Czy dopuszczacie się obrzydliwości, jakiej nikt na świecie nie dopuścił się nigdy przed wami?”¹⁰⁰⁶

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِبَنِيِّكَ
اسْتَضِعُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا
مُرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنُم بِهِ كَاهِنُونَ ﴿٧٧﴾

فَعَقَرُوا وَالتَّائِقَةَ وَعَتَوْنَا عَنْ أَمْرِ رَبِّنَا وَقَالُوا لِيُضِلَّ
إِتْيَانًا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿٧٩﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ
رَبِّي وَتَصَدَّقْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ التَّصَادِقِينَ ﴿٨٠﴾

وَلَوْ طَا إِنْ قَالَ لِقَوْمِي أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

^aPatrz 7,74. ^b7,92; 11,68; 15,84; 26,159. ^c7,63, 69; 46,24. ^d27,55; 29,29.

1003. *Mala'ā-hū* oznacza: napelnit to. *Mala'ā al-Qaum* oznacza przywódców ludu; jego bogatych członków (Aqrab). Nazywa ich się tak dlatego, że zgromadzenie z ich udziałem wydaje się pełnym.

1004. Sālih pozostawił to miasto pogrążone w smutku, ponieważ nie mógł więcej znieść tego widoku, i wypowiedział te patetyczne słowa, o których mowa w wersecie, ze smutkiem i smutnym sercem, jak uczynił Święty Prorok Islamu w Badr.

1005. Lot był kuzynem i człowiekiem współczesnym Abrahamowi. (Rdz 11,27-31).

1006. Słowa te oznaczają, że chodziło tu o nowy rodzaj zła, nieznanego wcześniej, lub że jego wielkie rozciągnięcie się w czasie nie miało sobie wcześniej równych.

82. ^a„Zbliżacie się do mężczyzn z pożądaniem zamiast do niewiast. Nie, jesteście ludem, który przekracza wszelkie granice”.

إِنَّكُمْ تَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۝

83. A ^bjedyną odpowiedzią jego ludu było to, że powiedzieli: „Wyrzuć ich z ich miasta, albowiem są ludźmi, którzy pyszną się swą czystością”.¹⁰⁰⁷

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ
مِنْ قَرْيَتِكُمْ أَنْهُمْ أَنْاسٌ يَنْتَهَكُونَ ۝

84. I ^curatowaliśmy jego i jego rodzinę z wyjątkiem jego żony – ona bowiem była z tych, co pozostali w tyle.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغَابِثِينَ ۝

85. I ^dzesłaliśmy na nich deszcz.¹⁰⁰⁸ Teraz widzicie jaki był koniec grzeszników.¹⁰⁰⁹

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرَكَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ۝

86. ^eA do Madian¹⁰¹⁰ posłaliśmy ich brata Shu'aib.¹⁰¹¹ Powiedział on: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz boga poza Nim. Wyraźny znak otrzymaliście wszak od swego Pana. Zatem dajcie pełną miarę i pełną wagę

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

^a26,166; 27,56; 29,30. ^b27,57. ^c26,171-172; 27,58; 29,34; 37,135-136. ^d26,174; 27,59. ^e11,85; 29,37. ^f6,153; 11,86.

1007. Przeciwnicy Lota wyśmiewali się z jego zwolenników, ponieważ ci prezentowali się i chodzili jak szczególnie sprawiedliwi lub święci.

1008. Zdarza się często podczas silnych trząsień ziemi, że skały i kamienie wylatują wysoko w powietrze, a potem spadają na ziemię. Tak było w Pompei oraz w roku 1905 w miejscowości Kangra w Indiach.

1009. Wedle niektórych źródeł, tereny otaczające Morze Martwe są terenem zburzonych miast. Jednak Koran umieszcza je na trasie z Medyny do Syrii (15,80).

1010. Midian był synem Abrahama z jego żoną Keturą (Rdz 25,1, 2). Jego potomkowie osiedlili się na północ od Hijāz. Midian to także nazwa miasta nad Morzem Czerwonym, położonego na brzegu arabskim naprzeciwko Synaju. Miasto to nazwano tak, ponieważ zamieszkiwali w nim potomkowie Midiana. Niektórzy mówią o nim jako o porcie z powodu bliskości morza. Miasto leży tylko około 12 kilometrów od zatoki Akaba. Inni powiadają o tym mieście jako o leżącym w głębi łądu. W Midian mieszkano wielu potomków Izmaela. Shu'aib był nawet podobny do Świętego Proroka w tym, że obaj musieli opuścić swoje miasta rodzinne i przenieść się do innych. Shu'aib do Midian, a Święty Prorok do Medyny.

1011. Shu'aib to imię niezraelskiego proroka, który żył przed Mojżeszem. Traktuje się go na ogół jako teścia Mojżesza, chociaż Biblia nie wymienia tego imienia. Według Biblii, teściem Mojżesza był Jetro, o którym nie mówi się, że był Prorokiem. Koran powiada o Mojżeszcu, że był wychowywany jak Shu'aib, czyli że nie mógł być jego współczesnym (7,104). Ponieważ w tym wersecie mówi się o Shu'aib jako o „bracie” Midiana, wniosek nasuwa się taki, że był on potomkiem Abrahama, zaś Midian synem patriarchy z jego niewolnicy, Ketury.

i nie uszczuplajcie ludziom ich rzeczy, a i nie czyńcie nieporządku na ziemi, skoro zapanował na niej porządek. To jest dla was lepsze, jeśli jesteście wiernymi.

87. „A nie zasadzajcie się na każdej drodze, zagrażając i ^asprowadzając z drogi Allacha tych, którzy w Niego wierzą, oraz starając się ją powikłać. I ^bprzypomnijcie sobie czas kiedy było was niewiele, a On was pomnożył.¹⁰¹² Oto jaki był koniec tych, którzy siali zamęt!

88. „A jeśli jest wśród was grupa, która wierzy w to, z czym zostałem przysłany, oraz grupa, która nie wierzy, wówczas czekajcie cierpliwie aż Allah nas rozsądzi. A On jest Najlepszym z Sędziów”.

CZEŚĆ IX

89. ^cWodzowie jego ludu, którzy byli butni, powiedzieli: „Zapewne, wygnamy cię, o Shu'aib, oraz wierznych, którzy są z tobą z naszego miasta, chyba że powrócisz do naszej religii”. On rzekł: „Nawet jeśli nie będziemy chcieli?¹⁰¹³

90. „Gdybyśmy powrócili do waszej religii po tym jak Allah uchronił nas przed nią, rzeczywiście przyznalibyśmy, iż cały czas zmyślałiśmy kłamstwa przeciwko Allahowi. I nie wypada nam do niej powrócić, chyba żeby Allah – nasz Pan – zapragnął tego. ^dPan nasz obejmuje rozumem wszystkie rzeczy w swej wiedzy. W Allachu pokładamy swe

فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا
وَأَذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرَكُمُ وَالنُّظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٨﴾

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ
بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ
بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٩﴾

قَالُوا قَدْ قَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ
يَشْعِيبَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعْمَدُنَّ
فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ قَدْ ﴿٩٠﴾

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ
إِذْ جِئْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا
إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

^a7.46; 11.20; 14.4; 16.89. ^b3.124; 8.27. ^c14.14. ^d2.256; 40.8.

1012. Dziećmi Abrahama z żony Ketury, niewolnicy, gardzili zarówno Izraelici, jak i Izmaelici. Traktowano je jako słabych i podłych ludzi, Bóg jednak pomnożył ich i dał im bogactwo i władzę.

1013. Słowa te wskazują, że na przestrożeniu wieków dobrzy i inteligentni ludzie wierzyli, że w sprawach dotyczących sumienia nie należy używać siły.

zaufanie. Zatem, o Panie nasz, Ty rozsądź pomiędzy nami i naszym ludem w prawdzie, boś Ty jest Najlepszym z tych, którzy decydują”.

91. Dowódcy zaś jego ludu, którzy nie wierzyli, powiedzieli: „Jeśli pójdziecie za Shu'aib, z pewnością będziecie przegrani”.

92. Wówczas spadło na nich trzęsienie ziemi i w swoich domach leżeli twarzą do ziemi.

93. Ci, którzy oskarżali Shu'aib o kłamstwa, stali się takimi, jakby nigdy tam nie mieszkali. Ci, którzy oskarżali Shu'aib o kłamstwa – to oni byli przegrani.

94. Wtedy on odwrócił się od nich i powiedział: ^b„O ludu mój, naprawdę przekazałem wam posłannictwa od mego Pana i służyłem wam szczerą radą. Jak zatem miałbym smucić się z powodu niewiernego ludu”.¹⁰¹⁴

95. Nigdy nie posyłałiśmy Proroka do żadnego miasta, lecz zeszyliśmy na ich lud nieszczęście i cierpienie, aby upokorzył¹⁰¹⁵ się.

96. Wtedy zmienialiśmy ich niebezpieczne położenie na dobre do czasu aż zdobyli dostatek i pomnożyli się i powiadali: „Cierpienia i nieszczęście spadały również na naszych ojców, więc cóż, jeśliby spadły na nas”. Wówczas chwytałiśmy ich nagle, podczas gdy oni tego nie rozumieli.

عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا
بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٩١﴾

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيْنَ اتَّبَعْتُمْ
سُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَخٰسِرُونَ ﴿٩٢﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي رِأْسِهِمْ جِثْمِينَ ﴿٩٣﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا سُعَيْبًا كَانَ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ الَّذِينَ كَذَّبُوا
سُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴿٩٤﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰ قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسٰلَتِ رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ اَمْسَ عَلَى قَوْمٍ كٰفِرِينَ ﴿٩٥﴾

وَمَا اَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ اِلَّا اَخَذْنَا اَهْلَهَا
بِالْبَاسِ ۗ وَالضَّرَآءُ لَعَلَّهُمْ يَضُرُّوْنَ ﴿٩٦﴾

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيْئَةِ الْحَسَنَةَ ۗ خَتَعَفَاوْا قَالُوْا
قَدْ مَسَّ اٰبَاءَنَا الضَّرَآءُ وَالسَّرَآءُ فَاَخَذْنٰهُمْ بِعَتَّةٍ
وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٩٧﴾

^a7,79; 11,68; 15,84; 26,159. ^b7,69, 80; 46,24. ^c6,43.

1014. Słowa te są pełne patosu. Shu'aib, jak każdy prawdziwy Prorok, odczuwał głęboki żal z powodu swojego ludu.

1015. Jest to ogólne prawo Boże, które nieuniknienie zaczyna działać, kiedy tylko pojawia się Prorok Boży. Wraz z nadejściem każdego Proroka, pojawia się niezwykle wiele nieszczęść i udręki, które mają służyć jako coś, co otworzy ludziom oczy.

97. A ^agdybyż lud tych miast uwierzył i był sprawiedliwy, z pewnością otworzylibyśmy przed nim błogosławieństwa nieba i ziemi. Oni jednak nie uwierzyli, więc pochwyciliśmy ich z powodu tego, na co sobie zasłużyli.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾

98. Czyż zatem ludy tych miast są bezpieczne przed ^bnadejściem naszej kary dla nich w nocy, podczas gdy bądą spać?

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٨﴾

99. I czyż ludy tych miast¹⁰¹⁶ są bezpieczne przed ^cnadejściem naszej kary dla nich wczesnym przedpołudniem, kiedy zabawiają się?

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ ﴿٩٩﴾

100. Czyż są oni bezpieczni przed planami Allacha? Nikt nie czuje się bezpiecznym przed zamiarami Allacha z wyjątkiem ludu, który skazany jest na zagładę.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يُأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

101. ^dCzyż tych, którzy odziedziczyli ziemię po jej poprzednich mieszkańców, nie prowadzi to do wniosku, że jeżeli zechcemy, możemy porazić ich także za ich grzechy i ^ezapieczać im serca, aby nie słuchali słów przewodnictwa.

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ أَن لَّوَنَسَأُ أَصْبَنَهُم بِذُنُوبِهِمْ^e وَطَعْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Takimi były te miasta, o których przekazaliśmy¹⁰¹⁷ ci niektóre wiadomości. I zaiste ^fich Posłańcy

لَيْكَ الْقُرَىٰ تَقْصُصُ عَلَيْكَ^f مِّنْ أَنْبَاءِهَا^g وَ لَقَدْ

^a2,104; 5,66. ^b7,5. ^c7,5. ^d20,129; 32,27. ^e10,75; 16,109; 45,24. ^f3,185; 5,33.

1016. Słowa „te miasta” odnoszą się do Mekki i Hijaz. Znaczenie jest następujące: „Czy lud Mekki, itp., nie wyciąga wniosków z losów ‘Ād, Thamūd, ludu Lota oraz ludu Shu‘aib?”

1017. Koran nie przedstawia pełnej historii minionych ludów, ale tylko najważniejsze jej części. Niemniej żadna księga w historii nie zawiera większej ilości cennych informacji o plemionach ‘Ād oraz Thamūd niż Koran. Studenci historii przyznają, że to, co powiada Koran jest jedynym autentyzmem i że jest to jedyna godna zaufania informacja, jaką posiadamy o tych starożytnych ludach. Powiadają oni też, że wszystkie inne o nich opowiadania są jedynie mitami.

przybywali do nich z wyraźnymi Znakami. Oni jednak nie chcieli uwierzyć w to, co odrzucili byli wcześniej. W ten sposób Allah zapieczętuje¹⁰¹⁸ serca niewierzących.

جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا
كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١١٨﴾

103. A u większości z nich nie znaleźliśmy ani odrobiny przestrzegania przymierza, a – zaiste – stwierdziliśmy, że większość z nich to złoczyńcy.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١١٩﴾

104. Wtedy, po nich,¹⁰¹⁹ a posłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami do Faraona i jego dowódców, oni jednak niesprawiedliwie¹⁰²⁰ odrzucili je. Zważcie, zatem, na to, jaki był koniec tych, którzy siali zamęt!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةِ فَظَلَمُوا بِهَا ۗ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٢٠﴾

105. A ^bMojżesz powiedział: „O Faraonie, zaiste ja jestem Posłańcem od Pana światów.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفِرْعَوْنَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾

106. „Nie jest słusznym¹⁰²¹, abym ja mówił o Bogu cokolwiek poza prawdą. Przybyłem do ciebie z wyraźnym Znakiem od twego Pana. Dlatego ^cpozwól Dzieciom Izraela iść ze mną”.¹⁰²²

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِبَيِّنَاتٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٢٢﴾

^a17,102; 28,37; 43,47. ^b26,17; 20,48; 43,47. ^c20,48; 26,18.

1018. Serca niewierzących są zapieczętowane, kiedy odmawiają oni wykorzystania danej im przez Boga władzy i mocy rozumowania i pojmowania.

1019. Słowa „po nich” przeciwstawiają się powszechnemu pogładowi, że Shu'aib był współczesnym i teściem Mojżesza.

1020. *Zulm*, które oznacza umieszczenie rzeczy w niewłaściwym miejscu lub niewłaściwie jej wykorzystanie (Lane), powoduje, że całe zdanie oznacza, że faraon i jego nadzorcy niewłaściwie wykorzystywali Znaki. Znaki miały wzbudzać w ich sercach bojaźń Bożą, ale zamiast tego oni wysmiewali się i szydzili z nich.

1021. Haqīq oznacza: przyjęty, skłonny, zdolny, słuszny, stosowny i godny (Lane).

1022. Kiedy Mojżesz udał się do faraona, jego celem nie było może głoszenie mu Posłannictwa, ile raczej wezwanie go, aby pozwolił Izraelitom iść wraz z nim, choć normalnie mógł przecieć i głosić przed nim. Właściwe Posłannictwo Mojżesza było przede wszystkim przeznaczone dla Izraelitów, ale dopóki pozostawali oni w stanie zmieszania z ludem Egiptu, Mojżesz musiał głosić także wobec nich. Kiedy Izraelici opuścili Egipt, Mojżesz nie troszczył się o Egipcjan i ograniczył się do własnego tylko ludu, do którego został przystany.

107. Faraon odrzekł: ^a „Jeśli rzeczywiście przyszedłeś ze Znakiem, to przedstaw go, o ile jesteś prawdziwym”.¹⁰²³

قَالَ إِنْ كُنْتَ مِنْ
الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٠٧﴾

108. ^bOn więc cisnął o ziemię swoją laską i oto ujrzyć można było wyraźnie węża.¹⁰²³

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٨﴾

^a26,32. ^b20,21; 26,33; 27,11; 28,32.

1023. Koran używa trzech różnych słów do opisanego zamiany laski Mojżesza w węża, a mianowicie *Hayyah*, jak w 20,21, *Jānn*, jak w 27,11, oraz 28,32, i *Thu'ban*, jak w 26,33 i wersetach komentowanym obecnie. To pierwsze słowo ma zastosowanie ogólne i używane jest w odniesieniu do największych węży. Słowo drugie oznacza małego węża. Słowo trzecie oznacza węża grubego i długiego. Tak zatem wykorzystanie w Koranie w różnych miejscach trzech różnych słów na określenie węża ma jakieś znaczenie i cel. Słowo *Jānn* użyte zostało z punktu widzenia szybkich ruchów węża, zaś słowo *Thu'ban* ze względu na jego duże rozmiary. Kiedy mówi się jedynie o samym fakcie zamiany laski w węża, używa się słowa *Hayyah*, ale kiedy mówi się o tym, jak laska zamienia się w węża w obecności Mojżesza, używa się słowa *Jānn* (mały wąż). Kiedy jednak akt zamiany laski w węża ma miejsce przed obliczem faraona, magików i ludu, używa się słowa *Thu'ban*. Znaczenie tych trzech różnych słów jest inne przy innych okazjach. Słowo *Hayyah* oznacza, że martwy lud ('Asā oznacza społeczeństwo), jakim był Izrael, otrzyma nowe i pełne wigoru życie poprzez Mojżesza (to oznacza rdzeniem słowo *Hayyah*), zaś słowo *Jānn* (mały, szybko poruszający się wąż) oznacza, że ze społeczeństwa małego i podlegającego Izraelici staną się na drodze szybkiego postępu *Thu'ban*) wielkim i grubym wężem. Dla faraona i jego ludu staną się oni narzędziem zniszczenia. Można tutaj zauważyć, że ten cud, jak i inne cuda Proroków Bożych, nie przeczył żadnemu prawu natury. Jeżeli udowodniono, że jakaś rzecz rzeczywiście miała miejsce, to należy fakt ten traktować za prawdziwy, nawet jeśli niewyjaśnialnym lub nie dającym się zrozumieć jest jego natura w świetle praw przyrody. Nasza znajomość praw przyrody jest w najlepszym razie bardzo ograniczona. Musimy więc przyjmować i nie wolno jest nam zaprzeczać faktu na podstawie naszej ograniczonej i niedoskonalej wiedzy. Ponadto, cud uczyniony przez Mojżesza nie odbył się w taki sposób, jak się powszechnie go rozumie. Cuda Proroków Bożych nie są podobne do sztuczek prestidigitatorów. Mają one służyć wielkiemu celowi moralnemu i duchowemu – mają wywoływać pewność wiary oraz wzbudzać uczucia pobożności i Bojaźni Bożej w umysłach świadków tych cudów. Gdyby laska rzeczywiście zamieniła się w węża, całość musiałaby wyglądać jak sztuczka prestidigitatora, a nie jak cud Proroka. W przeciwieństwie do tego, co powiada Biblia o tym właśnie cudzie, Koran w żaden sposób nie popiera poglądu, jakoby laska Mojżesza rzeczywiście zamieniła się w prawdziwego i żywego węża. Nie wydaje się, aby miało miejsce coś takiego. Laska tylko wyglądała jak szybko poruszający się wąż. Cud ten był swego rodzaju wizją, w której Bóg albo sprawował swoistą kontrolę nad wzrokiem ludzi przyglądających się, tak że ujrzeli jak laska zmienia się w węża, albo sama laska uczyniona została tak, że wyglądała jak wąż. Widzieli to i faraon z jego świtą, i magicy, jak i sam Mojżesz. Laska pozostała laską, jedynie Mojżeszowi i innym wydawała się wężem. Dość powszechnym fenomenem duchowym jest to, że w wizji, kiedy człowiek wyostaje się ze swojej powłoki fizycznej i na jakiś czas przenosi się do sfery duchowej, może widzieć rzeczy wykraczające poza zasięg jego wzroku lub takie, których nie dostrzegłby swoim fizycznym wzrokiem. Cud zamiany laski w węża był właśnie jednym z takich fenomenów duchowych. Podobny fenomen duchowy miał miejsce w czasach Świętego Proroka, kiedy to nie tylko Święty Prorok, ale i niektórzy z jego następców i przeciwników, widzieli księżyc, jak zostaje rozdarty na części (Bukhārī, rozdz. o *Tafsīr*). Tradycja powiada nam, że Gabriel, którego Święty Prorok często widywał w swoich wizjach, widziany był pewnego razu także przez jego towarzyszy, którzy wraz z nim siedzieli (Bukhārī, rozdz. o *Imām*). Podobnie niektórych aniołów widzieli także i niewierzący podczas bitwy pod Badr (Ja'ir, vi. str. 47). Inny taki przypadek miał miejsce, kiedy armia muzułmańska pod dowództwem znanego generała muzułmańskiego, Sāriyah, walczyła z wrogami w Iraku. 'Umar, Drugi Kalif, wygłaszając swoje piątkowe kazanie w Medynie, zobaczył w wizji, że armia muzułmańska jest okrążona przez przeważające siły wroga oraz że nieunikniona jest całkowita porażka. Wtedy nagle przerwał swoje kazanie i zakrzyknął znad swojego pulpitu: „Sāriyah, ruszaj do wzgórz, ruszaj do wzgórz”. Sāriyah, który oddalony był o setki kilometrów, usłyszał głos Kalifa wśród wrzawy bitewnej, wykonał polecenie i uchronił armię muzułmańską od pewnej klęski (Khamis, ii, str. 370).

109. I ^awyciągnął przed siebie swą dłoń i nagle patrzącym wydała się ona biała.¹⁰²⁴

﴿ وَنَزَعَ يَدَهُ فَدَاهِيَ بِيضًا لِلنَّاظِرِينَ ﴾

110. ^bPrzywódcy ludu Faraona powiedzieli: „Z całą pewnością jest z niego sprytny czarownik.”¹⁰²⁵

﴿ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ عَلِيمٌ ﴾

111. ^c„On pragnie wygnać was z waszego kraju.”¹⁰²⁶ Cóż zatem radzicie?”

﴿ يُرِيدُ أَنْ يُفْرِكَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَأَدَا تَأْمُرُونَ ﴾

112. ^dPowiedzieli: „Niechaj on i jego brat nieco poczekają, a ty wyślij do miast wysłanników,

﴿ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خُرُوجًا ﴾

113. ^e„którzy sprowadzą ci każdego zręcznego czarownika”.

﴿ يَا تَوَكَّلْ بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيمٍ ﴾

^a26,34; 27,13; 28,33. ^b20,64; 26,35. ^c20,64; 26,36. ^d26,37. ^e26,38.

Cud Mojżesza miał szczególne znaczenie. Można go interpretować tak. Bóg powiedział Mojżeszowi, aby rzucił swą łaskę, która wtedy wydała mu się wężem. A kiedy na polecenie Boga podniósł ją, znowu była tylko łaską. Wąż, w języku wizji i snów, symbolizuje wroga, podczas gdy łaska symbolizuje społeczeństwo (Ta'tir al-Anām). Tak zatem poprzez tę wizję Bóg pozwolił Mojżeszowi dowiedzieć się, że jeśli odrzuci swój lud, stanie się on podobny do prawdziwych węży. Jeśli jednak będzie się nim nadal troszczył, lud ten stanie się potężnym i zjednoczonym społeczeństwem sprawiedliwych i napełnionych bojaźnią Bożą ludzi.

1024. Ciała wysoce duchowych ludzi emitują promienie różnych kolorów w zależności od stopnia i natury ich rozwoju duchowego. Promienie emitowane przez ciała Proroków są czysto białe. Podobnie promienie wylaniające się z ręki Mojżesza były z pewnością tego koloru i kiedy uczynione zostały widzialnymi, dla obserwatorów ręka Mojżesza była biała. Wiadomo, że ludzie mieli podobne doświadczenia w czasach Proroków Bożych. Bóg powiada do Mojżesza: „Włóż rękę w swój brzuch; wyjdzie zeń Biała bez żadnej choroby” (28,33). W języku symbolicznym, stanowiło to wskazówkę dla Mojżesza, że jeśli będzie trzymał swoich następców w pobliżu siebie i jeśli będzie się o nich troszczył, staną się oni nie tylko ludźmi świetnymi, będą emitowali światło, ale i przekazywać je będą innym. W przeciwnym razie nie tylko staną się czarni, ale i schorowani moralnie. Dlatego cud ten nie był sztuką piłkarza, lecz Znakiem pełnym głębokiego znaczenia duchowego.

1025. Słowo *Sāhir* niekoniecznie oznacza czarnoksiężnika. Oznacza ono także hipnotyzerę; kogoś inteligentnego i uzdolnionego; kogoś zdolnego do czynienia rzeczy tak, aby innym wydawały się czymś zgoła odmiennym niż były w rzeczywistości; oszusta, zwodziciela, etc. (Lane). Patrz także 128.

1026. Słowa te mają na celu wzbudzić uczucia Egipcjan przeciwko Mojżeszowi, podczas gdy prawda była taka, iż Mojżesz nie pragnął ich wyrzucić. Jego misja ograniczała się jedynie do zabrania z Egiptu tylko jego własnego ludu.

114. I ^aprzybyli czarownicy do Faraona i powiedzieli: „Oczywiście otrzymamy nagrodę, jeśli będziemy grą”.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٢٧﴾

115. ^bOn powiedział: „Tak, jak również znajdziecie się wśród tych, którzy są blisko mnie”.

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمَقْرَبِينَ ﴿٢٨﴾

116. ^cOni rzekli: „O Mojżeszu, czy ty rzucisz pierwszy, czy też pierwszy mamy rzucać my?” ¹⁰²⁷

قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّمَا أَنْ تُلْقِيَ وَإِنَّا أَنْ نَكُونَ عَنْهُ الْمُلْقِينَ ﴿٢٩﴾

117. Ten odrzekł: „Rzucajcie wy”. ¹⁰²⁸ I kiedy ^drzucili, omamili oczy ludu i natchnęli go strachem oraz zaprezentowali potężną magię.

قَالَ الْفَوْاءُ فَلَمَّا الْقَوْاسُ سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِخِزْيَانِ عُنُقٍ ﴿٣٠﴾

118. My zaś powiedzieliśmy do Mojżesza: ^e„Rzuć swą łaskę” i oto pochłonęła ona wszystko, co oni wymyślili. ¹⁰²⁹

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ ألقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٣١﴾

119. I tak ustanowiona została prawda, a wszystko, co oni czynili, okazywało się próżne.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

120. Tak zostali pokonani i odeszli poniżeni. ¹⁰³⁰

فَلَبُّوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا ضُرَيْرِينَ ﴿٣٣﴾

^a26,42. ^b26,43. ^c20,66. ^d20,67; 26,45. ^e20,70; 26,46.

1027. Zważ na intensywność tej sceny – obie strony były nastawione przeciwko sobie i gotowe były sięgnąć po ostateczną próbę..

1028. Prorocy Boży nigdy nie atakują pierwsi. Oni czekają na atak ze strony przeciwnika, ponieważ wolą się bronić i zwracać o pomoc do Boga.

1029. To nie „wąż” uczyniony z laski, lecz sama laska odwróciła magię czarnoksiężników. Laska Mojżesza posiadała siłę duchową wielkiego Proroka i rzucona na polecenie Boga wykazała oszustwo magików, łamiąc na kawałki rzeczy, które magicy owi, dzięki swej magii, spowodowali na wyglądające jak prawdziwe węże. Słowa „pochłonęła wszystko, co oni wymyślili” oznaczają, że laska szybko ujawniła oszustwo magików, zaś słowo „pochłonęłam” oznacza „zniszczyłam wynik lub wrażenie przez to stworzone”.

1030. Wydaje się, że werset ten odnosi się do świty faraona, a nie do czarnoksiężników. O tych ostatnich powiada się w następnym wersecie. Słowo „poniżeni” nie mogło być użyte w odniesieniu do ludzi, którzy wykazywali taki szacunek dla prawdy, że przyjęli ją, nie czekając nawet na to, co powie faraon. Znaczenie jest takie, że ci (faraon i jego świta), którzy kilka chwil wcześniej zjawili się na scenie walki z postawą dumy i arogancji i pewni byli sukcesu, teraz wycofali się upokorzeni i załamani.

121. A ^aczarownicy zmuszeni byli upaść twarzami do ziemi.¹⁰³¹

وَالْقِيَّ السَّحَرَةُ يَجِدِينَ ۞

122. I ^bpowiedzieli: „Wierzimy w Pana światów,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۞

123. ^c„Pana Mojżesza i Aarona”.

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۞

124. ^dFaraon rzekł: „Uwierzyliście w niego zanim wam na to pozwoliłem. Zaiste jest to spisek, który uknuliście w mieście, by móc wypędzić zeń jego mieszkańców¹⁰³², ale wkrótce poznacie konsekwencje.

قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ أَدُنَّ لَكُمْ ۚ إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَّكْرُؤُهُ فِي الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۞

125. ^e„Niechybnie poodcinam wam dłonie i stopy z powodu waszego nieposłuszeństwa. Wówczas z pewnością ukrzyżuję was wszystkich razem”.¹⁰³³

لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافِي ثُمَّ لأَجْلِبِكُمْ أَجْمَعِينَ ۞

126. ^fOni odpowiedzieli: „Wobec tego do naszego Pana powrócimy,

قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۞

127. „A ^gty nie wyrzecz na nas zemsty z powodu tego, że uwierzyliśmy w Znaki od naszego Pana, kiedy do nas przybyły. Panie nasz, wylej na nas cierpliwość i spraw, abyśmy umarli oddani Tobie”.

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا ۚ رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقْنَا مُسْلِمِينَ ۞

^a20,71; 26,47. ^b20,71; 26,48. ^c20,71; 26,49. ^d20,72; 26,50. ^e20,72; 26,50. ^f20,73; 26,51. ^g20,74.

1031. Porażka czarnoksiężników była tak całkowita, że wydawało się, że jakaś ukryta siła usunęła ziemię spod ich stóp. Padli oni na twarz w postawie modlitwy i wielkiej pokory przed Bogiem.

1032. Słowa „jego mieszkańcy” oznaczają tutaj lud samego faraona, którzy jednak nie byli prawdziwymi mieszkańcami Egiptu, wyrwawszy ten kraj synom tej ziemi.

1033. Chociaż ukrzyżowanie oznaczało bolesną śmierć, dodawano do niego karę obciążenia rąk i nóg, aby uczynić ją bardziej przykładową, a samą śmierć bardziej bolesną. Przypadkowo werseł ten wskazuje, że już tak wcześniej, jak w czasach Mojżesza, modną była kara śmierci przez ukrzyżowanie.

128. A przywódcy ludu Faraona powiedzieli: „Czy zostawisz Mojżesza i jego lud, by siali zamęt w kraju¹⁰³⁴ oraz by zaparli się ciebie i twoich bogów?”¹⁰³⁵ On odrzekł: „Zabijemy bezwzględnie¹⁰³⁶ ich synów, a ich niewiastom pozwolimy żyć. A z pewnością mamy nad nimi przewagę”.

129. ^bMojżesz rzekł do swego ludu: „Szukajcie pomocy u Allacha i bądźcie wytrwali. Zaprawdę, ziemia należy do Allacha – On daje ją jako dziedzictwo komu tylko zechce spośród swoich sług, a dobry koniec oczekuje Bogobojnych”.

130. Oni odrzekli: „Byliśmy przesładowani zanim do nas przybyłeś oraz po twoim przybyciu”. On rzekł: „Wasz Pan ma właśnie zniszczyć waszego wroga i was uczynić władcami tej ziemi, by zobaczyć jak będziecie postępować”.¹⁰³⁷

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتَّخَذَ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ
لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَدْرُكُ إِلَهُكَ قَالَ
سَنُقْتِلُ أبنَاءَهُمْ وَنَسْتَجِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ
قَاهِرُونَ ﴿١٢٨﴾

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
الْأَرْضَ لِلَّهِ يُتَرَاكُ يَوْمَئِذٍ مِنَ إِشْرَارِهِ وَمَنْ
عَبَادِهِ وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٩﴾

قَالُوا أَوْدَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
جِئْتَنَا قَالَ عَلَىٰ رَبِّكُمْ أَنْ يَهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَ
يَسْتَخْلِفُكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٣٠﴾

^a2,50; 7,142; 14,7; 28,5. ^b2,46, 154. ^c10,14, 15.

1034. Sami szefowie zalecili faraonowi, aby dał wytchnienie Mojżeszowi i jego bratu (7,112). Teraz jednak ci sami szefowie obwiniali jego o to, że dał tyle czasu Mojżeszowi i Aaronowi (zgodnie z ich radą). Oto jak ci, którzy spotykają się z nielaską i upokorzeniem, stają się moralnie zepsuci.

1035. Sam faraon był czczony jako bóg przez jego lud (28,39), on zaś z kolei czcił bóstwa. Stąd szefowie oskarżali Mojżesza i Aarona, że zaprzeczał ich wierze w faraona i jego bożków.

1036. Słowo *Nuqatilu* to zintensyfikowana forma, która wyraża pewien sens bezlitosnego postępowania oraz powolny i stopniowy proces zabijania.

1037. Werset ten niekoniecznie oznacza, że Izraelici mieli odziedziczyć Egipt po zniszczeniu faraona. Oznacza on bowiem tylko, że władzę faraona należało zniszczyć, a inni mieli zająć jego królestwo. Wiemy, że po zniszczeniu faraona i załamaniu się jego królestwa inna dynastia, przyjaźnie nastawiona do Izraelitów, wzięła ten kraj w swe władanie. „Ziemia”, o której mowa w tym wersecie, nie odnosi się do Egiptu, ale do Ziemi Świętej, obiecanej Izraelitom, którą posiadli zgodnie z tą obietnicą.

131. I ^adotknęliśmy lud Faraona latami suszy¹⁰³⁸ i ubóstwem owoców, aby zważał.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣١﴾

132. Lecz kiedy tylko spotykali się z dobrem, powiadali: „To dla nas”. A ^bkiedy spadało na nich zło, zły los przypisywali Mojżeszowi i jego ludziom. Teraz z pewnością powód złego losu¹⁰³⁹ był u Allacha. Jednak większość z nich nie wiedziała.

فَإِذَا جَاءَ نَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَتَّخِذُهَا بُرْهَانًا وَعَمَّا آتَانَا سَاءَ طَبِيرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

133. Powiadali: „Jakikolwiek Znak byś nam przedstawił, by nas nim omamić, ^cnie poddamy ci się”.

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتَتَّبِعَنَّا بِهَا مَا مَنَّا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٣﴾

134. Wtedy ^dzesłaliśmy na nich burzę, i szarańczę, i robactwo, i żaby, i krew –¹⁰⁴⁰ wyraźne Znaki – oni jednak postępowali dumnie i byli ludem grzesznym.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدمَّ آيَاتٍ مُفَضَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٤﴾

135. I ^ekiedy spadła na nich kara, powiedzieli: „O Mojżeszu, pomódl się za nas do twego Pana zgodnie z tym, co tobie On obiecał. Jeśli zdejmiesz z nas karę, z pewnością uwierzymy ci i z pewnością wyślemy wraz z tobą Dzieci Izraela”.

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يُوسَىٰ اذْعُ لَنَا رَبِّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٥﴾

^a17,102. ^b27,48; 36,19. ^c10,79. ^d17,102; 43,49. ^e43,50.

1038. *Sanah*, które jest liczbą pojedynczą od słowa *Sinīn*, oznacza pojedynczy obrót ziemi wokół słońca. Jest to słowo synonimiczne ze słowem *‘Ām* (oraz z *Haul*), ale podczas gdy każdy *Sanah* jest *‘Ām*, to każde *‘Ām* nie jest *Sanah*. Mówi się, że jest dłuższe od *‘Ām*, które dotyczy dwunastu miesięcy arabskich razem. *Sanah* stosuje się także w odniesieniu do dwunastu obrotów księżyca. Według Imām Rāghib *Sanah* używane jest w odniesieniu do roku trudnego, w którym ma miejsce susza lub nieurodzajność ziemi. *‘Ām* zaś oznacza rok, który przynosi obfitość środków lub okoliczności życia oraz dostatek żywności lub podobnych rzeczy. *Sanah* oznacza także suszę. Werset ten mówi zatem o utracie życia i majątku.

1039. *Tāi’r* oznacza omen, ucieleśnienie dobra lub zła; zły los lub brak szczęścia (Lane).

1040. Biblia wymienia 10 Znaków oprócz Znaków łaski i białej ręki (Wj rozdz. 7-11). Opis biblijny zdaje się znacznie przesadzać co do tych Znaków.

136. Lecz ^akiedy odsunęliśmy od nich karę na pewien okres¹⁰⁴¹, który mieli osiągnąć, oto złamali dane przez siebie słowo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْجَزَالَ إِلَىٰ آجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْتَكُونَ ﴿٣١﴾

137. Wobec tego ^bzemściliśmy się na nich i zatopiliśmy ich w morzu, jako że traktowali Nasze Znaki jak kłamstwa i lekceważyli je.

فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿٣٢﴾

138. ^cI uczyniliśmy, że ludzie, których uważano za słabych, odziedziczyli wschodnie części kraju i jego części zachodnie¹⁰⁴² – co pobłogosławiliśmy.¹⁰⁴³ A miłosierne słowo twego Pana wypełniło się wobec Dzieci Izraela, albowiem byli wytrwali. Ostatecznie zniszczyliśmy wszystko to, co Faraon i jego lud wzniesli, jak i wszystko, co zbudowali.

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا هَٰ وَ تَمَّتْ
كَلِمَاتُ رَبِّكَ الْحُسَيْنِ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۚ بَيَّاصِرُونَ
وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ﴿٣٣﴾

139. Przeprowadziliśmy Dzieci Izraela przez morze, a przybyli do ludu, który oddawał się czci bożków. Powiedzieli: „O Mojżeszu, uczyni nam boga tak jak i oni mają swych bogów”. On odrzekł: „Zaprawdę, jesteście ludem nieświadomym”.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ
يُغْلَقُونَ عَلَىٰ أَصْنَامِهِمْ ۖ قَالُوا بُنُو سِئَ ۖ اجْعَلْ
لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٣٤﴾

140. „Zaprawdę, wszystko to, czemu oddaje się ten lud, powinno zostać zniszczone, a daremne będzie wszystko to, co czynią”.

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مَتَّبِعُوا مَا هُمْ فِيهِ وَبِطِلٌ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

^a43,5. ^b43,56. ^c28,6. ^d32,25.

1041. Ajal oznacza zarówno „termin”, jak i „koniec terminu” (2,232). Kara została cofnięta tylko na pewien czas, by faraon miał czas na okazanie skruchy i zastosowanie się do żądania Mojżesza.

1042. Słowa „wschodnie części kraju i jego części zachodnie” oznaczają, wedle idiomu arabskiego, cały kraj.

1043. Ziemia Święta, obiecana potomkom Abrahama i Jakuba (5,22). Była to ziemia błogosławiona, w której Izraelici mieli rozmażać się, prosperować i stawać się wielkim narodem.

141. ^aPowiedział: „Czy mam wam znaleźć boga innego niż Allah, skoro to On ^bwywniósł was ponad wszystkie ludy?”

قَالَ اَغَيْرَ اللَّهِ اَنِيعُكُمْ الْهَاءَ وَهُوَ فَضْلُكُمْ عَلَ الْعَالَمِينَ ﴿١٤١﴾

142. ^cPrzypomnijcie sobie czas kiedy wybawiliśmy was od ludu Faraona, który ciężko was doświadczył, zabijając waszych synów, a pozostawił przy życiu niewiasty. W tym bowiem zawierała się wielka próba dla was od waszego Pana.

وَإِذْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ اِلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْرَ الْعَدَابِ يَقْتُلُوْنَ اَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَجِبُوْنَ نِسَاءَكُمْ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ﴿١٤٢﴾

143. A ^ddaliśmy Mojżeszowi obietnicę trzydziestu nocy i dodaliśmy do nich jeszcze dziesięć.¹⁰⁴⁴ W ten sposób dopełniony zostałznaczony przez Pana okres – czterdzieści nocy. Rzekł Mojżesz do swego brata Aarona: „Zajmij moje miejsce wśród ludu podczas mojej nieobecności,¹⁰⁴⁵ i kieruj nim dobrze, a nie postępuj drogą siejących niezgodę.

وَوَعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِيْنَ لَيْلَةً وَّاَتَمَمْنٰهَا بِعَشْرِ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّيْكَ اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً وَّقَالَ مُوسٰى لِاَخِيْهِ هٰرُوْنَ اَخْلُقْنِيْ فِيْ قَوْمِيْ وَاصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيْلَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿١٤٣﴾

144. A ^ekiedy Mojżesz przybył w wyznaczonym przez Nas czasie, a jego Pan przemówił doń, rzekł: „Panie mój, pokaż mi się, abym mógł na Ciebie spojrzeć”. Allah odrzekł: „Nie zobaczysz Mnie.¹⁰⁴⁶ Jednak spójrz na tę górę, a jeśli pozostanie na swoim miejscu, wówczas ujrzysz Mnie. I kiedy Pan jego ukazał się na

وَلَمَّا جَاءَ مُوسٰى لِبِئْسَاتٍ وَّكَلَمَهُ رَبِّيْ قَالَ رَبِّيْ اَرِيْقَ اَنْظُرْ اِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيْقَ وَلٰكِنْ اَنْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ اِنِ اسْتَفْرَغَ مَكَانَهُ فَنَسَفَ رَبِّيْكَ لَمَّا

^a6,15, 165. ^b2,48; 3,34. ^c2,50; 7,128; 14,7; 28,5. ^d2,52, 2,254; 4,165.

1044. Wspólnota Mojżesza z Bogiem została zakończona w obiecanych trzydziestu nocach. Przeżyczenie tego okresu o dziesięć nocy nie było częścią obietnicy, lecz było dodatkową taską Boga.

1045. Słowa te wskazują, że Aaron był podporządkowany Mojżeszowi. Mojżesz nazywał Izraelitów „moim ludem” i skierował Aarona, aby ten działał w jego zastępstwie, to znaczy, aby zastępował go podczas jego nieobecności.

1046. Werset ten rzuca nieco światła na jeden z najważniejszych tematów religijnych – czy możliwe jest, aby człowiek zobaczył Boga swoimi fizycznymi oczami. Werset ten nie popiera poglądu, jakoby człowiek mógł zobaczyć Boga oczami fizycznymi (6,104). Nie mówiąc już o oglądaniu Boga oczami fizycznymi, stwierdzić trzeba, że człowiek nie może nimi zobaczyć nawet aniołów – może jedynie zobaczyć ich manifestację. Podobnie można zobaczyć jedynie manifestację Boga, a nie samego Boga. Dlatego niezrozumiałym jest, że tak wielki Prorok Boży, jakim był Mojżesz, z całą swoją wiedzą o atrybutach Bożych, domagał się rzeczy niemożliwej. Mojżesz

górze, rozbił ją na kawałki¹⁰⁴⁷, a Mojżesz padł bez świadomości. A kiedy ją odzyskał, powiedział: „Tyś jest Święty, zwracam się do Ciebie i pierwszy wierzę”.

بَعَثَ رَبُّهُ لِبَيْبِلَ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا
فَلَمَّا أَتَاهَا قَالَ سُبْحَانَكَ بُدِّئْتُ لَكَ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُؤْمِنِينَ

145. Allah powiedział: „O Mojżeszu, ciebie wybrałem ponad ludźmi twoich czasów poprzez Moje Posłannictwa i poprzez Moje Słowo. Zatem trzymaj się mocno tego, co ci dałem, i bądź spośród wdzięcznych”.¹⁰⁴⁸

قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اضْطَقَيْتُكَ عَلَى النَّارِ بِرِسَالَتِي
وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتَكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

wiedział, że mógł widzieć jedynie manifestację Boga, a nie samego Boga. Widział już jednak manifestację Boga „w Ogniu”, kiedy podróżował z Midian do Egiptu (28,30). Co zatem miał on na myśli, kiedy, chcąc zobaczyć Boga, wypowiedział słowa: „Panie mój, ukaż mi się, abym mógł na Ciebie spojrzeć”? Prośba ta zdaje się odnosić do doskonałej manifestacji Boga, która miała odbyć się w osobie Świętego Proroka Islamu kiedyś w przyszłości. Mojżesz otrzymał już obietnicę, że pojawi się wśród braci Izraelitów Prorok, w którego usta Pan włoży Swoje Słowo (Pwt 18,18-22). Proroctwo to oznaczało jeszcze większą manifestację Boga od tych, których świadkiem był Mojżesz. Dlatego w naturalny sposób był on ciekawy jaka to będzie manifestacja Chwały Bożej i Jego Majestatu. Pragnął, aby choć trochę z tej Chwały i z tego Majestatu mógł zobaczyć sam. Powiedziano mu, że manifestacja tej Chwały przekracza jego możliwości – nie mogła odbyć się w jego sercu i Bóg postanowił na miejsce manifestacji fizycznej wybrać wzgórze. Góra zatrzęsła się gwałtownie i wydawało się, jakby waliła się na Mojżesza. Ten, będąc niezwykle przejętym całym tym wydarzeniem, upadł nieprzytomny. W ten sposób uświadomił on sobie, że nie osiągnął jeszcze tego wysokiego poziomu wspaniałości duchowej, która powinna uczynić go obiektem manifestacji Bożej, jakiej świadkiem chciał być. Ten wspaniały przywilej zarezerwowany był dla kogoś od niego większego – dla ukoronowania Stworzenia Bożego – Świętego Proroka Mahometa. Być może prośba Mojżesza wywołana była żądaniami Starszych Izraela, aby mogli gołym okiem ujrzeć Boga (2,56). To właśnie jego doświadczenie pozwoliło mu uświadomić sobie, że jego prośba jest niestosowna. Zawołał więc spontanicznie: „Zwracam się do Ciebie i jestem pierwszym, który uwierzył”, co oznaczało, że uświadomił sobie fakt, iż nie był obdarzony zdolnością ujżenia doskonałej manifestacji Chwały Bożej, która miała mieć miejsce w sercu Świętego Proroka oraz że był on jej pierwszym wierzącym w wielkiej wspaniałości duchowej, do której ów Wielki Prorok miał dojść. O tej wierze w Świętego Proroka mówi się także w 46,11.

1047. Góra nie rozleciała się w rzeczywistości na kawałki. Słowa te użyte zostały przenośnie dla wyrażenia srogości trzęsienia ziemi. Patrz Wj 24,18.

1048. Werset ten, jak się wydaje, jest adresowany do Mojżesza na zasadzie pocieszenia po tym, jak Bóg pozwolił mu uświadomić sobie, że nie będzie on mógł osiągnąć tej wielkiej rangi duchowej, jaką miał osiągnąć Wielki Prorok z Domu Izmaela. Proszono go, aby nie pożądał tej wielkiej godności, która była zarezerwowana dla „tego Proroka”, lecz aby zadowolił się i był wdzięczny za tę rangę, jaką Bóg już go obdarzył.

146. ^aNapisałiśmy¹⁰⁴⁹ mu na Tablicach o wszystkim¹⁰⁵⁰ napomnienie oraz wyjaśnienie wszystkich rzeczy. „Trzymaj je mocno i przykaż swemu ludowi, by szedł za tym, co najlepsze¹⁰⁵¹ z tego. Wkrótce wskażę ci mieszkanie¹⁰⁵² grzeszników”.

147. Wkrótce odwrócę od Moich Znaków tych, którzy się pyszną w kraju niesprawiedliwie, i nawet ^bjeśli ujrzą wszystkie Znaki, nie będą w nie wierzyć. I jeśli ujrzą drogę sprawiedliwości, nie przyjmą jej za swoją drogę. Jeżeli jednak spostrzegą drogę błędu, potraktują ją jak swoją własną drogę. Będzie tak, ponieważ traktowali Nasze Znaki jak kłamstwa i nie zważali na nie.

148. ^cCi, którzy odrzucają Nasze Znaki oraz nadejście Zycia Przyszłego – ich dzieła są próżne. Czyż mogą oczekiwać, że będą nagrodzeni za cokolwiek innego niż za to, co czynią?

149. ^dLud Mojżesza podczas jego nieobecności uczynił sobie ze swych ozdób cielca – pozbawione życia ciało, wydające ryk. ^eCzyż nie widzieli, że nie przemawiało¹⁰⁵³ do nich ani nie wiodło ich ku żadnej dro-

وَكُتِبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَامِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةٌ وَفَتْحٌ
لِكُلِّ شَيْءٍ فَخَذُوا بِقُوَّةٍ وَأَمْرٍ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَخْبَثِهَا
سَاءَ وَرِيكُمُ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٦﴾

سَاءَ صِرْفٍ عَنِ الْبَنِيَّ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ
يَغْبِرُ الْحَقَّ وَإِنْ يَرَوْا كِلَآئِمًا لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ
يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا
سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٧﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَآلَاءِ الْآخِرَةِ حَسْبَتْ أَعْمَالُهُمْ
﴿١٤٨﴾ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

وَإِذْ أَخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خُلِيِّهِمْ عِجْلًا
جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ الْمُرُّوا أَنَّهُ لَا يَكَلِّمُهُمْ وَلَا

^a6,155. ^b6,26. ^c3,12; 5,11; 7,37; 21,78. ^d2,52; 93; 4,154; 7,153; 20,89. ^e20,90.

1049. *Katabnā* oznacza: wyznaczaliśmy, naznaczaliśmy lub uczyniliśmy obowiązującym (Lane).

1050. Wszystko, co musiało być wyjaśnione Izraelitom.

1051. Prosi się tutaj Mojżesza, aby napomniiał swój lud, by ten próbował praktykować wyższe formy cnoty i aby nie zadowalał się działaniem zgodnym z nakazami, przeznaczonymi dla ludzi słabych w wierze.

1052. *Dār* oznacza tutaj „stanowisko” lub „pozycję”, zaś słowa „wkrótce wskażę ci mieszkanie grzeszników” oznaczają, że wkrótce ludzie posłuszni będą odróżnieni od nieposłusznych.

1053. Można udowodnić, że Bóg jest Bogiem Żywym jedynie wtedy, kiedy przemawia On do swoich sług. Nie ma sensu wniosek, że Bóg powinien przestać przemawiać teraz, skoro przemawiał już do swoich sług w przeszłości. Nie można podejrzewać, aby jakikolwiek z atrybutów Boga przestał funkcjonować. Dar objawienia Bożego jest osiągalny nawet obecnie, tak jak był osiągalny w przeszłości. Objawienie niekoniecznie musi zawierać nowe Prawo. Ma ono wszak dawać odświeżenie życia duchowego i zbliżać człowieka do jego Pana.

dze? Wzięli go sobie za obiekt czci i byli grzesznikami.

150. A kiedy porażeni zostali wyrzutami sumienia¹⁰⁵⁴ i ujrzeni, iż rzeczywiście zesłi z drogi, powiedzieli: „Jeżeli Pan nasz nie okaże nam litości i nie przebaczy nam, z pewnością będziemy przegrani”.

151. Kiedy zaś Mojżesz ^apowrócił do swego ludu, oburzony i zasmucony, rzekł: „Złem jest to, co uczyniliście podczas mojej nieobecności. Czyż pośpieszyliście się, by wymyślić sobie drogę, nie poczekawszy na rozkaz Pana waszego?” I odtożył Tablice i ^bchwycił swego brata za głowę, przyciągając go do siebie.¹⁰⁵⁵ Aaron rzekł: „Synu mojej matki,¹⁰⁵⁶ lud rzeczywiście uważał mnie za słabego i chciał mnie uśmiercić. Dlatego nie pozwól, aby wrogowie radowali się z mojego nieszcześcia i nie stawiaj mnie na równi z ludem niesprawiedliwym”.

152. Mojżesz rzekł: „Panie mój, przebacz mi i memu bratu i dopuść nas do swej łaski, bowiem Tyś jest najbardziej Litościwy spośród tych, którzy okazują litość”.

يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا أَخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٠﴾

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرَحْمَنَا رَبَّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿٥١﴾

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضَبَانَ اسِفًا قَالِ
بِئْسًا خَلَقْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعْمَلْتُمْ أَمْرًا سَرِيحًا
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أَمْرَانَ الْقَوْمَ اسْتَضَعَفُونِي وَكَأَدُوا
يَقْتُلُونِي ۖ فَلَا تَنْتِهِبْ فِي الْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوَتِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ ۖ
وَإِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٥٣﴾

^a20,87. ^b20,95.

1054. Zdanie arabskie w tekście oznacza: okazali skrucę; załamywali ręce ze skrucy. Arabowie powiadają o człowieku, który okazuje skrucę, *Saqita fi Yadihi* (Lane).

1055. Mojżesz chwycił swego brata za głowę nie dlatego, że Aaron popierał oddawanie czci cielcom, jak jest przedstawiony w Biblii (Wj 32,3-4), ale dlatego, że nie zdołał skutecznie powstrzymać ludu Izraela od czczenia cielców. Gniew Mojżesza nie był wywołany żadnym występkiem religijnym czy prawnym Aarona, ale jego niepowodzeniem właściwego zajmowania się sprawami podczas nieobecności Mojżesza. Gniew ten był usprawiedliwiony, ponieważ dopuszczono się wielkiego świętokradztwa i całe dzieło życiowe Mojżesza było zagrożone.

1056. Aaron zaapelował do uczucia uległości i miłości braterskiej Mojżesza.

153. Jeżeli chodzi ^ao tych, którzy za obiekt czci wzięli sobie cielca, ¹⁰⁵⁷ spadnie na nich gniew Boży i poniżenie w życiu doczesnym. Tak bowiem nagradzamy tych, którzy zmyślają kłamstwa.

154. Jednak ^bci, którzy czynią zło i okazują skruchę i uwierzą, z pewnością Pan twój po tym jest Najbardziejie Przebaczający, Litościwy.

155. Kiedy opadł gniew Mojżesza, wziął Tablice, a ^cw ich treści zawierało się przewodnictwo i łaska dla tych, którzy okazują bojaźń Bożą.

156. Mojżesz wybrał spośród swoich ludzi siedemdziesięciu mężów dla naszego wyboru. Kiedy jednak spadło na nich trzęsienie ziemi ^{1057A}, powiedział: „Panie mój, ^dgdybyś tylko zechciał, mógłbyś zniszczyć ich przedtem i mnie także. Czyż zatem zniszczysz nas za to, co uczynili głupcy pośród nas? To przecież tylko próba z Twojej strony. Dzięki niej zginą ci, których zguby pragniesz, a poprowadzeni będą ci, których chcesz prowadzić. Tyś jest naszym Obrońcą. Przebacz nam zatem i okaż nam litość, boś Ty jest Najlepszym z tych, którzy przebacząją.

157. „I ^ezrządź dla nas dobro na tym świecie, jak i w przyszłym. Zwróciliśmy się ku Tobie ze skruchą”. Allach odrzekł: „,Obarczę karą tego, kogo obarczę, lecz ^fmoja łaska ogarnia wszystkie rzeczy. Zarządzą

إِنَّ الَّذِينَ أَخَذُوا الْعِجْلَ سَيَبَأُ لَهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ
وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٣﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا وَ
آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٤﴾

وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَابِحَ وَرَفِيَ
نُسخَهَا هُدًى وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٥﴾

وَإِخْتَارَ مُوسَى فَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِّسَالَةً قَلَمْنَا
أَخَذْتَهُمُ الرَّجْفَةَ قَالَ رَبِّ ارْحَمْنِي إِنَّهُم مِّن
قَبْلُ وَإِنِّي أَنُهَاكُمَا إِنَّمَا فَعَلْتُ السُّفَهَاءَ مِن آء
إِن هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَن تَشَاءُ إِنَّتَ وَرَبِّنَا فَاعْفُ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

وَكَتَبْنَا لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَلَيْنَا أُصِيبَ بِهِ مَن أَسَاءَ

^a2,52, 93; 4,154; 7,149; 20,89. ^b5,40; 16,120. ^c5,45; 6,92. ^d13,28. ^e2,202. ^f2,285; 5,41. ^g40,8.

1057. Opis Biblijny, oskarżający Aarona o współudział w czczeniu cielców, jest oczywiście mylący (Enc. Bib. t.1., kol.2).

1057A. Trzęsienie ziemi było zjawiskiem naturalnym. Mojżesz obawiał się, że była to kara Boża za grzechy jego ludu.

dobro dla tych, którzy postępują sprawiedliwie i płacą Zakât oraz dla tych, którzy wierzą w Nasze Znaki.

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَّقُونَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الَّذِي آتَىٰ بِحُدُودِهِ

158. „Dla tych, którzy idą za Posłańcem, „Prorokiem, Ummī¹⁰⁵⁸,

^a29,49; 42,53; 62,3. ^b48,30.

1058. *Ummī* oznacza przynależenie do matki, to znaczy, bycie tak niewinnym jak dziecko przy piersi matki; kogoś nie posiadającego objawionego Pisma, w szczególności Araba; kogoś, kto nie potrafił pisać i czytać; kogoś z Mekki, która znana była jako *Umm al-Qurâ*, czyli matka miast. Gdyby słowo *Ummī* potraktować jako oznaczające „człowieka nieuczzonego”, werset ten oznaczałby, że chociaż Święty Prorok nie otrzymał żadnego wykształcenia i nie potrafił czytać, Bóg dał mu taką wiedzę, która dawała światło i kierownictwo nawet dla ludzi uważanych za najbardziej uczonych i oświeconych. Niektórzy autorzy chrześcijańscy poddają w wątpliwość fakt, że Święty Prorok nie umiał ani pisać, ani czytać. Wielebny Wherry, w swoim komentarzu o Koranie, powiada: „Czy prawdopodobnym jest, że wychowywano go w tym samym domu co ‘Alī, który zarówno potrafił czytać, jak i pisać, oraz że nie otrzymał takiego samego wykształcenia? Czy mógłby prowadzić działalność handlową przez kilka lat, nie znając nawet liter? Pewnym jest fakt, że potrafił on w późniejszych latach i pisać, i czytać. Tradycja powiada nam, że powiedział do Mu‘āwiyah, jednego ze swych sekretarzy: „Wyciągnij prosto *bā*, dziel właściwie *sīn*”, etc., oraz że w ostatnich chwilach wołał o materiały do pisania. Korzystanie przez niego z pomocy pisarzy notujących pod dyktando nie wyklucza tego, że potrafił on sam pisać, jako że w tamtej epoce powszechnym było posiadanie takich sekretarzy, nawet przez ludzi najbardziej świątliwych. Słabym argumentem jest jednak to, że „ponieważ mieszkał w jednym domu z ‘Alī, który potrafił zarówno czytać, jak i pisać”, to musiał nauczyć się tych umiejętności. Argument taki ujawnia jedynie ignorancję wielebnej osoby w kwestii faktów z życia Świętego Proroka. ‘Alī i Święty Prorok nie mogli być wychowywani i nauczani razem, ponieważ była między nimi duża różnica wieku. Prorok był aż o dwadzieścia dziewięć lat starszy od ‘Alī. Pozostawiając wspólne kształcenie Proroka i ‘Alī na boku, powiemy, że to ‘Alī, który był nauczany w domu pod opieką i przez samego Proroka (*His-hām*). Abū Tālib, w którego domu wychowywany był Święty Prorok, był człowiekiem niezamożnym. Nie doceniał on wartości nauki i wiedzy, ani też posiadanie tych elementów nie było przez niego uważane za konieczne. Dlatego Święty Prorok w jego domu nie nauczył się ani czytać, ani pisać. Jednakowoż ‘Alī był wychowywany w domu samego Świętego Proroka, którego małżeństwo z Khadijah, bogatą damą o wielkiej reputacji, dało mu do dyspozycji wielkie środki. Zdawał on sobie dobrze sprawę z tego, jak bezcenna rzeczą było wykształcenie. Tak zatem pod jego troskliwym okiem i wspieranym wpływem ‘Alī, wedle standardów tamtych czasów, wzrastał na człowieka dobrze wykształconego.

Drugi sprzeciw wielebnego Wherry, jakoby Święty Prorok – nie potrafiąc czytać i pisać – nie mógł być tak dobrym kupcem, wywodzi się z niewłaściwej koncepcji dobrego kupca arabskiego z czasów Świętego Proroka. Wherry nie przedstawiłby tego sprzeciwu, gdyby wiedział, że w Azji, nawet w obecnym dwudziestym wieku, istnieją znakomici kupcy, którzy nie ukończyli nawet szkoły podstawowej. W Mekce, w czasach Świętego Proroka, wykształcenia specjalnie nie ceniono. Było niewielu ludzi potrafiących czytać i pisać, ale jednocześnie było wielu wspaniałych kupców. W owych czasach w Arabii nie uważano wykształcenia za *sine qua non* w przypadku prowadzenia interesów. Ponadto, fakt, że Khadijah dała Prorokowi niewolnika umiejącego czytać i pisać i zawsze towarzyszącego Prorokowi, uderza w najczulsze miejsce argumentów Wherry’ego.

Tradycja, która powiada, że kiedyś Święty Prorok prosił Mu‘āwiyah, aby poprawnie pisał litery *bā* i *sīn*, nie wydaje się godną wiary. W okresie ‘Abbasydzkim stworzono wiele tradycji uwłaczających Umayyadom. Tradycja ta chce przedstawić Mu‘āwiyah, znakomitego członka znanego Domu Umayyah, jako człowieka słabo wykształconego, który nie potrafił nawet właściwie pisać liter *bā* i *sīn*. Jednak nawet gdyby tradycja ta okazała się godną zaufania, nie wykazuje ona, że Święty Prorok potrafił czytać i pisać, ponieważ tak przyzwyczaił się do dyktowania Koranu, że nie było niemożliwym zaznajomienie się z ogólną formą liter i z wydawaniem instrukcji co do właściwego sposobu pisania ich.

Fakt, że Święty Prorok posłał po pióro i papier w ostatnich chwilach swego życia także nie popiera poglądu Wherry’ego. Ustalonym już faktem historycznym jest, że zawsze, kiedy objawiany był werset Koranu, Święty Prorok posyłał po pióro i papier oraz dyktował jednemu ze swoich skrybów to, co zostało mu objawione. Dlatego sam fakt posłania po materiały piśmienne nie oznacza i nie stanowi dowodu na to, że Święty Prorok sam potrafił czytać i pisać. Podobnie

o których mówi się w Tora i w Ewangelii¹⁰⁵⁹, które z nimi są. ^aOn nakazuje im dobro, a zabrania czynienia zła i czyni dla nich prawowitymi rzeczy dobre, a zabrania im rzeczy złych. On zdejmuje z nich ich brzemię i ich pęta, które na nich były. Tak zatem ci, którzy wierzą w niego i uszanują go i będą go wspierać, i pomagać mu oraz pójdą za światłem, które zostało zesłane wraz z nim – tym dobrze będzie się wiodło”.

مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا مَرْهُمْ
بِالْعُرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبِيثَاتِ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ
عَزَّوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ هُمْ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٩﴾

^aPatrz 3,105.

niczego nie udowadniają słowa cytowane przez Wherry'ego, a mianowicie „czytaj w imię Pana twójego”. Arabskie słowo *lqra'* (czytać), użyte w 96,2 oznacza nie tylko czytanie czegoś pisanego, ale i powtarzanie tego, co usłyszało się od innej osoby. Ponadto Hadith ustala fakt, że kiedy w chwili pierwszego objawienia anioł Gabriel wypowiedział słowo *lqra'*, Prorokowi nie przedstawiono do czytania żadnego pisma. Anioł prosił go tylko o powtarzanie tego, co sam mówił. Dalej, twierdzenie niektórych autorów chrześcijańskich, że idea, iż Święty Prorok nie potrafił czytać i pisać powstała z powodu niewłaściwego zrozumienia jego powtarzanego twierdzenia, jakoby był „Prorokiem niewykształconym”, jest dziwna, ponieważ opiera się na błędzie. Zdumiewającym jest fakt, że ci, z którymi on żył na co dzień przez wiele lat i którzy codziennie widzieli jak czyta i pisze, nie mogli stwierdzić, czy był analfabeta, czy też nie oraz zostali zmyleni jego częstym twierdzeniem o swoim niewyuczeniu. Argument przedstawiany przez Wherry'ego, a mówiący o tym, że Święty Prorok korzystał z pomocy sekretarzy piszących pod dyktando, a co z pewnością wskazywało na to, że nie potrafił on ani pisać, ani czytać, wykazuje jasno nieznaną Wherry'ego historii arabskiej i islamskiej. Faktem jest, że w czasach Świętego Proroka wśród Arabów nie było *'Ulamā'*, czyli ludzi uczonych, w dzisiejszym tego słowa znaczeniu, ani że nie trzymali oni sekretarzy piszących pod dyktando. Wśród naukowców istnieje jednolita opinia, że Święty Prorok nie potrafił czytać ani pisać przed objawieniem. Koran wyraźnie powiada, że Święty Prorok nie potrafił czytać i pisać przynajmniej do czasu, kiedy ogłosił, że jest Posłańcem Bożym (29,49). Jednakże nauczył się pod koniec swego życia rozpoznawać niektóre wyrazy.

1059. W kwestii niektórych prorocत्व biblijnych o Świętym Proroku, patrz Mt 23,39; J 14,16, 26; 16,7-14; Pwt 18,18 oraz 33,2; Iz 21,13-17 oraz 20,62; PnP 1.5-6; Ha 3-7.

159. Powiedz: „O ludzkości, ^anaprawdę jestem Posłańcem do was wszystkich¹⁰⁶⁰ od Allacha, do którego należy Królestwo niebios i ziemi. Nie ma boga poza Nim. ^bOn daje życie i On przynosi śmierć. Uwierzcie więc w Allacha i Jego Posłańca, Proroka Ummi, który wierzy w Allacha i Jego słowa. A idźcie za nim, abyście byli słusznie prowadzeni”.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمَّا مَن مَّا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْحَنِيفِيَّ الْإِسْمَ الَّذِي يَدْعُونَ بِاللَّهِ وَكَلِمَتِهِ فَإَتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٩﴾

160. A ^cspośród ludu Mojżesza jest grupa, która prowadzi w prawdzie i dzięki niej czyni sprawiedliwość.¹⁰⁶¹

وَمِن قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٦٠﴾

161. ^dPodzieliliśmy ich na dwanaście plemion, różnych ludów. I objawiliśmy Mojżeszowi, kiedy jego lud ^eprosił go o wodę, mówiąc: „Uderz w skałę^{1061A} swoją laską”, a wytrysnęło z niej dwanaście źródeł. Każde plemię poznało swe miejsce, z którego mogło pić. ^fUczyniliśmy, że pojawiła się nad nimi chmura i zesłaliśmy im Mannę i Salwā i powiedzieliśmy: „Spożywajcie spośród dobrych rzeczy, które wam daliśmy”. A oni nie zaszkośli nam¹⁰⁶², zaszkośli bowiem tylko samym sobie.

وَقَطَعْنَاهُمْ اثْنَا عَشَرَ سَبَاطًا أُمَّةً وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَا عَشَرَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْعَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلْوَىٰ كُلًّا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦١﴾

^a21,108; 25,2; 34,29. ^b2,259; 23,81; 44,9; 57,3. ^c7,82. ^d5,13. ^e2,61. ^f2,58; 20,81.

1060. Podczas gdy wszyscy Posłańcy Boży przed Prorokiem Islamu byli Prorokami narodowymi, których nauki kierowane były do ludów, do których zostali oni przysłani oraz dla epoki, w której byli przysłani, Święty Prorok był powołany dla całej ludzkości aż po kres czasu. Jego nadejście było w historii ludzkości wydarzeniem szczególnym. Miało ono różne narody i społeczności związać w jedną wspólnotę braterską – Braterstwo Człowieka, w którym nieważne byłyby kolor, kraj i kredo.

1061. Nie wszyscy następcy Mojżesza byli zepsuci. Niektórzy wśród nich byli nie tylko sami dobrymi ludźmi, ale i kierowali innych do prawdy i sprawiedliwego postępowania. Koran nigdy nie potępia ludzi całościowo i bez rozróżniania.

1061A. Patrz 101.

1062. Oni skrzywdzili samych siebie i nie byli w stanie zaszkoślić sprawie prawdy.

162. A przypomnijcie sobie czas ^akiedy powiedziano im: „Zamieszkajcie w tym mieście i spożywajcie z niego gdzie tylko zechcecie, i powiedzcie: „Boże! Ulżyj naszemu brzemienu” a wejdźcie w bramę w pokorze. Przebaczmy wam grzechy wasze, a z pewnością powiększymy tych, którzy czynią dobro”.

وَأذِ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُغْتَدِبًا
تَغْفِرَ لَكُمْ حَطِيئَتِكُمْ سِرْبُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٠٦﴾

163. Jednakże ^bgrzesznicy spośród nich zamienili to na słowo inne od tego, które zostało do nich wypowiedziane. A zatem zesłaliśmy na nich karę z nieba z powodu ich złych uczynków.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
يَظْلِمُونَ ﴿٢٠٧﴾

164. I spytaj ich o miasto ¹⁰⁶³, które stało nad morzem. Kiedy sprofanowali ^cSzabat; kiedy przybyły do nich ich ryby w dniu Szabatu, pojawiając się na powierzchni wody ¹⁰⁶⁴, lecz w dniu, kiedy nie dotrzykali Szabatu, one do nich nie przyszły. W ten sposób ^dwypróbowaliśmy ich, albowiem buntowali się.

وَسَأَلْتَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاصِرَةَ الْبَحْرِ
إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حَيْثُ تَأْتِيهِمْ
سَبْتُهُمْ سُرْعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كُنُوزُهُمْ
فَبَدَّلُوا بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٢٠٨﴾

165. I kiedy jedna grupa spośród nich powiedziała do drugiej: „Dlaczego napominacie lud, którego Allah zamierza zniszczyć albo ukarać srogą karą?” Oni odpowiadają: „Aby oczyścić się z winy przed waszym Panem oraz po to, byśmy mogli zwrócić się ku sprawiedliwości”.

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا لَئِنِ
مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا لَطَّالُوا
مُعَذِّرَةَ إِلَى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٠٩﴾

^a2,59. ^b2,60. ^c2,66; 4,155. ^d7,169.

1063. *Qaryah*, o którym wspomina się w tym wersecie, to Aila (Elat) nad Morzem Czerwonym. Położone ono było na północo-wschodnim ramieniu Morza Czerwonego, w zatoce Elanityckiej (której nazwa też pochodzi od nazwy tego miejsca). Mówi się o tym mieście jako o jednym z ostatnich miejsc, do którego przybyli Izraelici podczas swojej wędrówki (1 Krl 9,26 oraz 2 Krn 8,17). W czasach Salomona miasto weszło w posiadanie Izraelitów, lecz później było im prawdopodobnie odebrane. Później Ozjasz ponownie je podbił, lecz w czasach panowania Achaza ponownie utracono to miasto (Enc. Bib. oraz Jew. Enc.).

1064. *Shurra'an* oznacza także: chodzili po mieliźnie.

1064A. Ponieważ nie łowiono ryb w dzień Szabatu, ryby instynktownie rozpoznawały czas, kiedy były bezpieczne i dlatego to instynktowne poczucie bezpieczeństwa powodowało, że w dzień

166. A ^akiedy zapomnieli wszystko to, czym byli napominani, uratowaliśmy tych, którzy wystrzegali się zła, a zesłaliśmy srogą karę grzesznikom, ponieważ buntowali się.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا لِكُلِّ قَوْمٍ لَآئِنًا
الشُّرَّاءَ وَآخِذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَدَابِ بَنِي إِسْرَائِيلَ
كَأَنَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿١٦٦﴾

167. A kiedy w swej bucie buntowali się przeciwko temu, co było im zabronione, powiedzieliśmy im: ^b„Zostańcie małpami wzgardzonymi”. ¹⁰⁶⁵

فَلَمَّا عَصَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

168. I przypomnijcie sobie czas kiedy twój Pan ogłosił, że z pewnością podniesie ¹⁰⁶⁶ przeciw nim aż po Dzień Zmartwychwstania tych, którzy zadawać im będą bolesne rany. Zaiste, twój Pan jest szybkim Rachmistrzem ^{1066A} i z pewnością jest jednocześnie Najbardziej Przebaczającym, Litościwym.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَنْ يُوَسْوِسُ لَهُمُ الْعَدَابَ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ﴿١٦٨﴾ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٩﴾

169. I rozbiliśmy ich na oddzielne ludy na ziemi. Wśród nich są tacy, którzy są sprawiedliwi, i są wśród nich tacy, którzy sprawiedliwi nie są. ^dWypróbowaliśmy ich rzeczami dobrymi i rzeczami złymi, aby powrócili do dobra.

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّمًا مِنْهُمْ الْمُضِلُّونَ وَمِنْهُمْ
دُونَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

^a6.45. ^b2.66; 5.61. ^c2.62; 3.113. ^d7.164.

Szabatu ryby pojawiały się na powierzchni lub zbliżały się do brzegu całymi stadami. Powyższe było dla Żydów zbyt wielką pokusą, więc łowili je właśnie w Szabat, przez co profanowali ten dzień.

1065. Patrz 107.

1066. Ten werset oraz kilka następnych wykazują, że ludzie, o których powiada się „pogardzone małpy”, nie byli faktycznie zamienieni w małpy, lecz dalej byli istotami ludzkimi, chociaż prowadzili marnie życie i byli gardzeni przez innych.

1066A. Z kilku wersetów Koranu jasno wynika, że Bóg jest niespieszny w wymierzaniu kary grzesznikom. Bez przerwy daje im wytchnienie i dodatkowy czas. Słowa te oznaczają, że kiedy ostatecznie kara zostanie zesłana, będzie szybka i nic nie będzie mogło jej powstrzymać.

170. ^aWtedy po nich przyszło złe pokolenie, które odziedziczyło Księgę. Ci biorą marne dobra¹⁰⁶⁷ tego upadłego świata i mówią: „To będzie nam przebaczone”. Gdyby jednak raz jeszcze otrzymali takie dobra, wzięliby je. Czyż nie odebrano im przymiery Księgi, aby nie mówili o Allachu niczego poza prawdą? I studiowali¹⁰⁶⁸ to, co ona zawiera. Lecz ^bmieszkanie Życia Przyszłego jest lepsze dla tych, którzy są sprawiedliwi. Czyż zatem nie pojmujecie?

171. A jeśli chodzi o tych, ^cktórzy wytrwale postępują zgodnie z Księgą i przestrzegają Modlitwy, zaiste nie pozwolimy, aby zginęła nagroda przeznaczona dla sprawiedliwych.

172. A kiedy ^dzatrzęśliśmy nad nimi górą, jakby była pokryciem, a im wydawało się, że na nich zaraz spadnie,¹⁰⁶⁹ powiedzieliśmy: „Trzymajcie się mocno tego, co wam daliśmy i pamiętajcie o tym, co to zawiera, abyście mogli bronić się przed złem.

173. I przypomnijcie sobie kiedy twój Pan zrodził z dzieci Adama – z ich lędźwi – ich potomstwo i uczynił, iż dawali świadectwo przeciwko sobie samym¹⁰⁷⁰, mówiąc: ^a„Czyż nie jestem waszym Panem?“, oni powiedzieli: „Tak, dajemy temu świadectwo”. Uczynił On to, abyście nie powiedzieli w Dniu Zmartwychwstania: „Rzeczywiście nie byliśmy tego świadomi”.

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ
يَأْتِيهِمْ عَرَضٌ فِئْلِهِ يَأْخُذُوهُ الرُّبُوحُ خَذَّ عَلَيْهِمْ فِتْنَانَ
الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا
فِيهِ وَالذَّارُ الْأَخْرَجَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَنْتَفِعُونَ بِهَا
لَا يَتَعَلَّوْنَ ﴿٤٧﴾

وَالَّذِينَ يَمْسِكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ طَائِفًا
لَا نُضِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِذْ تَنْقَنَّا الْجِبِلَّ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ
وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا
فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى
شَهِدْنَا أَنَّا نَقُولُوا يَا رَبُّنَا كُنَّا عَنْ
هَذَا غَافِلِينَ ﴿٥٠﴾

^a19,60. ^b6,33; 12,110. ^c31,23. ^d2,64.

1067. 'Arad oznacza rzecz, która nie jest stała; niezbędne dobro tego świata; dobra doczesne; przedmiot pożądania (Lane).

1068. Darasa oznacza: (1) przeczytał lub przestudiował księgę; (2) wytarł, zmasał lub zatarł coś (Lane).

1069. Najważniejsi spośród Izraela zostali przywiezieni pod tę górę (Wj 19,17). Wydawało się im, że góra ta jest wieżą podobną do sklepienia, które w każdej chwili może się zawalić i spaść na nich.

1070. Patrz strona następna.

174. Lub żebyście nie mówili: ^b „To nasi ojcowie łączyli różnych partnerów z Allachem w przeszłości, my zaś byliśmy ledwie pokoleniem po nich. Czy zatem zniszczysz nas za to, co czynili ci, którzy kłamali?”

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً
مِنْ بَدِهِمْ فَنُهَلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٤٣﴾

175. W ten sposób wyjaśniamy Znaki, aby byli napominani¹⁰⁷¹ oraz by powrócili do dobra.

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٤﴾

176. Opowiedz im historię tego, któremu przekazaliśmy Nasze Znaki, on zaś odstąpił od nich. Wówczas Szatan poszedł za nim, a on stał się jednym z tych, którzy zbaczają z drogi.¹⁰⁷²

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا
فَأَتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٤٥﴾

^a43,38. ^b7,39.

1070. Werset ten może odnosić się do dowodów zawartych w samej naturze człowieka w związku z istnieniem Najwyższej Istoty, która stworzyła wszechświat i sprawuje nad nim kontrolę (30,31). Może się on też odnosić do pojawienia się Bożych Proroków, którzy wskazują drogę do Boga, przy czym zwrot „potomstwo Adama” oznacza lud każdej epoki, do którego wysłany został Posłaniec Boży. W rzeczywistości każde nowe pojawienie się Posłańca Bożego wywołuje zapytanie Boga: „Czyż nie jestem waszym Panem?” Zapytanie to oznacza, że kiedy Bóg zabezpieczył fizyczną egzystencję człowieka oraz jego duchowy i moralny rozwój, to jak człowiek może zaprzeczyć i powiedzieć, że On nie jest Panem. Właśnie poprzez odrzucanie Proroków ludzie dają świadectwo przeciwko sobie samym, bowiem w takim przypadku nie mogą schronić się za usprawiedliwieniem, że nie znali Boga, Jego Prawa, ani Dnia Sądu.

1071. Pojawienie się Proroka zabrania też ludziom jego czasów prośby wspomnianej w w. 173, ponieważ wtedy prawda manifestuje się na podstawie fałszu, a bałwochwalstwo zostaje publicznie potępione.

1072. Nie mówi się tutaj o żadnej konkretnej osobie, lecz o wszystkich tych ludziach, którym Bóg pokazuje Znaki przez swoich Proroków i którzy tych Proroków i te Znaki odrzucają. Podobne zwroty pojawiają się w innych miejscach Koranu (na przykład 2,18). Werset ten ma szczególne zastosowanie wobec Ba'l'am bin ba'ūra, który – jak się powiada – żył w czasach Mojżesza i który był człowiekiem cnotliwym. Duma jednak odwróciła jego głowę i skończył swoje życie w pogardzie. Werset ten może się też odnosić do Abū-Jahl albo 'Abd Allāh bin Ubayy bin Salūl lub też, jeśli chodzi o ścisłość, do każdego niewierzącego przywódcy.

177. A gdybyśmy zechcieli, wynieśliśmy go w ten sposób. On jednak skłaniał się ku ziemi¹⁰⁷³ i dawał upust swoim złym pragnieniom. Dlatego jego przypadek podobny jest do przypadku spragnionego psa – jeżeli go odciągniesz, wystawia swój jeźor, a jeśli go zostawisz, wystawia swój jeźor.¹⁰⁷⁴ Taki jest przypadek tego ludu, który nie wierzy w Nasze Znaki. Dlatego opowiedz im tę historię, aby się zastanowili.

178. Zły jest przypadek tego ^aludu, który Nasze Znaki uważa za kłamstwa. To samych siebie oni skrzywdzili.

179. ^bTen, którego Allah prowadzi, jest na dobrej drodze. Ci zaś, których pozostawia On w błędzie, oni będą przegraniymi.

180. Zaprawdę, stworzyliśmy wielu jinn i ludzi, których końcem będzie Piekło.¹⁰⁷⁵ ^cOni mają serca, którymi niczego nie rozumieją, i mają oczy, którymi niczego nie widzą, mają też uszy, którymi nie słyszą. ^dOni są podobni do bydła – nie, oni zesłi z drogi nawet bardziej. Oni rzeczywiście w ogóle nie zważają.

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكُمْ إِلَى الْأَرْضِ
وَاشْتَبَعُ هَوَاهُ فَنَسِيَ كَيْفَ أُكَلِّبُ أَنْ تَحْمِلَ عَلَيْهِ
يَأْهُتُ أَوْ تَرُكُهُ يَأْهُتُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنْفُسُهُمْ كَانُوا
يُظْلَمُونَ ﴿١٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِىٌّ وَمَنْ تَضَلَّ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أذانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَانُوا
فِي سُلْطَانٍ مِّنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ لَئِنِ ابْتِغَاوْا لِحُكْمًا
لَّابْتِغَاوْا لَهَا أَذُنًا مِّنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ لَئِنِ ابْتِغَاوْا لِحُكْمًا
لَّابْتِغَاوْا لَهَا بَلْ هُمْ أَصْلٌ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨٠﴾

^a3,12; 7,183; 8,55. ^b17,98; 18,18. ^c2,8; 22,47; 45,24. ^d25,45.

1073. Rzeczy materialne, zwłaszcza miłość do pieniędzy.

1074. *Yalath* (od *Lahatha*, które oznacza: jego oddech wzmożył się z powodu zmęczenia) oznacza, że bez względu na to, czy człowieka takiego prosi się o ofiarę w sprawie religii czy nie, on zawsze wygląda jak pies z wywieszonym jeźorem i dyszy, jakby był całkowicie wyczerpany ciężarem tych ofiar.

1075. *Lām* tutaj to *lām 'Āqibat*, oznaczające koniec lub wynik. Werset ten nie ma w ten sposób nic do czynienia z przedmiotem stworzenia człowieka, lecz wspomina jedynie o godnym pożalowania końcu życia wielu ludzi oraz jinn (to ostatnie słowo oznacza szczególną klasę ludzi, to znaczy rządzących lub ludzi wielkich). Ze sposobu, w jaki spędzają swoje dni w grzechu i niegodziwości, wynika wniosek, że mogli być oni stworzeni dla Piekła.

181. ^aDo Allacha należą wszystkie doskonale atrybuty. Dlatego zwracacie się do Niego przy pomnocy tych atrybutów.¹⁰⁷⁶ I pozostawiajcie samym sobie tych, którzy zbaczają z właściwej drogi w odniesieniu do Jego atrybutów.¹⁰⁷⁷ Oni będą wynagrodzeni za to, co czynią.

وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُعْبُدُونَ فِي آسَاءِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٦﴾

182. A ^bspośród tych, których stworzyliśmy, jest lud, który kieruje ludźmi w prawdzie i dzięki niej czyni sprawiedliwość.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٧٧﴾

183. ^cTych zaś, którzy odrzucają Nasze Znaki, poprowadzimy ku zagładzie krok po kroku w sposób, którego nie znają.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿١٧٨﴾

184. I ^dJa udzielam im zwłoki, zaprawdę Mój plan jest wspniany.

وَأُطِيعُوا لَهُمْ لِيَأْتِيَهُمْ مَتِينٌ ﴿١٧٩﴾

185. Czyż oni nie uważają, że ^enie ma mowy o szaleństwie w przypadku ich towarzysza?¹⁰⁷⁸ On jest tylko ostrzegaczem.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا
نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٠﴾

186. ^fI czy nie zagląдают oni do Królestwa niebios i ziemi, i wszystkich rzeczy¹⁰⁷⁹, które stworzył Allah?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا

^a17,111. ^b7,160. ^c3,12; 7,183; 8,55. ^d3,179; 68,46. ^e23,26; 34,47; 52,30; 81,23. ^f6,76; 10,102.

1076. Właściwym imieniem Boga jest Allah. Wszystkie pozostałe to Jego atrybuty. Podczas modlitwy człowiek powinien błagać o takie atrybuty Boże, które bezpośrednio łączą się z przedmiotem modlitwy.

1077. Zboczenie z właściwej drogi w odniesieniu do atrybutów Bożych może oznaczać, że Bóg jako posiadacz wszystkich wymienionych w Koranie lub Hadith atrybutów, nie potrzebuje stwarzać sobie innych atrybutów, które byłyby przeciwne Jego Majestatowi, Godności i wszechobjętującej litości.

1078. *Sāhib* (towarzysz) wskazuje na odrzucenie i obalenie oskarżenia o pomieszenie zmysłów u Świętego Proroka, jak i zawołowane napomnienie dla mieszkańców Mekki. Powiada się im, że Święty Prorok jest ich towarzyszem. Żyje i porusza się wśród nich i znają go już od lat. Powinni zatem z łatwością zauważyć, o czym w głębi serca są przekonani, że w Proroku nie ma niczego z szaleństwa.

1079. Czyż Mekkańczycy nie widzą wielkich i licznych zmian mających miejsce wokół nich, a które wskazują na nadejście nowej ery? Wszystkie znaki wskazują na fakt, że bałwochwalstwo zniknie z tego kraju dając miejsce Islamowi. Słowo „królestwo” odnosi się tutaj do kontroli, jaką Bóg sprawuje nad niebem i ziemią.

I czy nie widzą – a to możliwe – że zbliżył się już ich własny termin? ^aW co wobec tego po . tym uwierzą?¹⁰⁸⁰

187. ^bJeśli Allah kogokolwiek postanowi odsunąć od właściwej drogi, nie znajdziesz dlań żadnego przewodnika. ^cTakich pozostawia On w ich grzechu, błąkających się w szaleństwie.

188. ^dPytają cię o Godzinę: „Kiedy ona nadejdzie?”¹⁰⁸¹ Powiedz: ^e„Wiedza o tym jest wyłącznie u mego Pana. Jedyne On jest w stanie przedstawić ją w jej czasie. Ona ciąży¹⁰⁸² na niebiosach i na ziemi. ^fSpadnie na was wyłącznie niespodziewanie”. Pytają cię tak, jakbyś dobrze o tym wiedział.¹⁰⁸³ Powiedz: „Wiedza o tym jest wyłącznie u Allacha, a większość ludzi nie wie”.

189. ^gPowiedz: „Nie mam władzy czynić sobie dobra ani zła, chyba że tego zapragnie Allah. O, gdybym posiadał wiedzę o niewidzialnym, nabierałbym już sobie wiele dóbr, a zło nie dotknęłoby mnie. ^hJa jestem tylko Ostrzegaczem/przekazicielem dobrej nowiny ludowi, który wierzy”.

خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَإِنَّ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ
أَجَلُهُمْ فَيَأْتِي حَدِيثًا بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٧﴾
مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۗ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٨٨﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا
عِنْدَ رَبِّي لَا يُجِيبُهَا إِلَّا هُوَ ۗ نَقُلْتُ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً ۗ يَسْأَلُونَكَ
عَمَّا كَانَتْ حِيفَىٰ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٩﴾

قُلْ لَا أَنَا بِمَوْلَىٰ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۗ وَلَا صَوْلَةَ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
وَلَكَونْتَ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَا تَسْكَرُكُم مِّنَ الْخَيْرِ
وَمَا مَسَى السُّؤْمُورُ ۗ إِنَّا إِنَّا لَنذِيرُ وَيَسِيرُ لِقَوْمِ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٩٠﴾

^a45,7; 77,51. ^b7,179; 17,98; 18,18. ^c2,16; 6,111. ^d33,64; 78,2; 79,43. ^e31,35; 43,86. ^f16,78; 54,51. ^g10,50; 72,22; ^h2,120; 5,20; 11,3.

1080. Skoro niewierzący odrzucają Koran, który jest doskonałym i całkowitym Prawem, to coż jeszcze pozostaje, w co mogliby uwierzyć?

1081. *Mursā* to rzeczownik oznaczający czas lub miejsce (Lane).

1082. Wyznaczenie kary jest dla Boga tak samo bolesne, jak dla człowieka jej otrzymanie i to właśnie oznaczają słowa „cięży na niebie i ziemi”; niebo reprezentuje tutaj Boga i aniołów, zaś ziemia istoty ludzkie.

1083. *Hafīyy* oznacza: okazywanie wielkiej troskliwości oraz manifestowanie radości i przyjemności w spotkaniu innej osoby; wielkie staranie się w pytaniu i prośzeniu; wiedzę do najwyższego stopnia (Lane).

190. ^aTo On jest tym, który stworzył was z jednej duszy i z niej stworzył jej towarzyszkę, ^bby znajdował w niej pocieszenie.¹⁰⁸⁴ A kiedy ją poznał, nosiła lekkie brzemie i z nim się poruszała. A kiedy stanie się ciężka, oboje modlą się do Allacha, ich Pana, mówiąc: „Jeśli dasz nam dobre dziecko, z pewnością będziemy spośród wdzięcznych”.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّهَا حَمَلًا
خَفِيًّا قَبَرَتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا
لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنُكَفِّرَنَّ مِنَ الشُّكْرِينَ ﴿١٩٠﴾

191. Lecz kiedy On daje im dobre dziecko, oni łączą z Nim różnych partnerów w odniesieniu do tego, co On im dał. Jednak Allah wyniesiony jest wysoko ponad to, co oni z Nim łączą.

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا
فَتَعَلَى اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩١﴾

192. ^cCzy łączą z Nim jako partnerów tych, którzy niczego nie tworzą, a sami są stworzeni?

أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩٢﴾

193. ^dOni nie są w stanie im pomóc, ani nie są w stanie pomóc samym sobie.

ذَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا انْقِصَامٌ بِنُصْرِهِمْ ﴿١٩٣﴾

194. I jeśli ^ezawołacie ich ku dobrej drodze, oni za wami nie pójdą. Nie sprawia wam różnicy czy ich zawołacie czy pozostaniecie w milczeniu.

وَأِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَاءَ عَلِيمٌ
أَدْعُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ مُصَادِقُونَ ﴿١٩٤﴾

195. Zaprawdę, ci, do których zwracacie się poza Allahem, są stworzeniami jak wy sami. ^fZwróćcie się

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ

^a4,2; 16,73; 39,7. ^b30,22. ^c16,21; 25,4. ^d7,198; 21,44; 36,76. ^e7,199. ^f35,15.

1084. Jednym z głównych celów małżeństwa jest to, aby kobieta i mężczyzna byli dla siebie źródłem pocieszenia i ulgi. Człowiek w swej naturze jest stworzeniem społecznym i przez to tęskni za bliskim towarzyszem, którego daje mu małżeństwo.

zatem do nich i niechaj wam odpowiedzą, jeśliście prawdomówni.¹⁰⁸⁵

196. ^aCzyż mają stopy, na których chodzą, lub czy mają dłonie, którymi trzymają, albo oczy, którymi widzą, lub uszy, którymi słyszą? Powiedz: „Zwróćcie się do partnerów, których przypisujecie Allahowi, a potem ^bprzeciwstawcie się mi i nie dajcie mi zwłoki.¹⁰⁸⁶

197. „Zaiste, ^cmoim Obróncą jest Allah, który objawił tę Księgę, On to chroni sprawiedliwych.

198. ^d„Ci zaś, do których zwracacie się poza Nim, nie są w stanie wam pomóc, ani nie są w stanie pomóc samym sobie”.

199. ^eI kiedy zachęcacie ich, by przewodzą, nie słyszą. ^fTy zaś widzisz, że patrzą ku tobie, lecz oni nie widzą.¹⁰⁸⁷

200. ^gCzy zawsze przebaczasz, o Proroku! A zachęcaj do uprzejmości^{1087A} i odwracaj się od nieświadomych.

فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٦﴾

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا ۗ أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَتَّخِذُونَ بِهَا ۗ أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا ۗ أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۗ قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا ۗ فَلَا يَنْظُرُونَ ﴿١٩٧﴾

إِنَّ وَلِيََّ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۗ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٨﴾

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٩﴾

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا ۗ وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠٠﴾

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠١﴾

^a2,8; 22,47; 45,24. ^b10,72; 11,56. ^c45,20. ^d45,20. ^e7,193; 21,44; 36,76. ^f7,194. ^g10,44. ^h3,160; 31,18.

1085. Werset ten stanowi otwarte wyzwanie dla czcicieli cielców i mówi, że wszystkie nieożywione i żywe obiekty, do których poza Allahem zanoszą swoje modły, nigdy na te modły nie odpowiedzą, ponieważ bożki nie posiadają takiej mocy. Jednakże Żywy Bóg odpowiada na modlitwy oddanych sobie ludzi.

1086. Ten oraz następny werset stanowi wzmocnienie wyzwania rzuconego niewiernym w wersecie poprzednim. Wzywa się ich, aby poprosili swoich bożków, by ci im pomogli w ich kampanii przeciwko Islamowi, aby wykorzystali całe ich możliwości i wysłali do ataku wszystkie ich siły, aby nie szczydził wysiłku w atakowaniu Świętego Proroka. Wzywa się ich, aby następnie popatrzyli; jakie szkody uczynili mu ich połączone siły. Bóg obiecał pomoc Świętemu Prorokowi i obciąć jego sprawę wielką i zwycięską (5,68 oraz 58,22).

1087. Człowiek będący w błędzie odmawia przyjęcia prawdy, bez względu na to, jak wyraźne i bezbłędne mogą być Znaki jemu pokazywane w celu uświadomienia mu błędu jego stanowiska. Niewierni widzą, jak sprawa Islamu postępuje naprzód szybko i sprawnie, a mimo to udają oni, że nie widzą niczego i nie chcą jej uznać.

1087A. ^aUrf oznacza takie działania, które są w harmonii z nie splamioną naturą ludzką.

201. A ^ajeśli spadnie na ciebie złą sugestią od Szatana, szukaj schronienia u Allacha. Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَأَمَّا يَنْزِعَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نُرْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ
إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤١﴾

202. A jeśli chodzi o ^btych, którzy są sprawiedliwi, to kiedy spadnie na nich złą myśl od Szatana,¹⁰⁸⁸ pamiętaj o Allachu i – zważ! – zaczynają poprawnie widzieć.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ
تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٤٢﴾

203. A bracia niewiernych wprowadzają ich w błąd, a później nie szczędzą wysiłków.

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الضَّلَالَةِ لِأَلَّا يَقْبُرُوا ﴿٤٣﴾

204. Kiedy nie przedstawiasz im żadnego nowego Znak, powiadają: „Dlaczego żadnego nie wymyśliłeś?” Powiedz: „Idę jedynie za tym, co jest mi objawiane od mego Pana. ^dOto wyraźne dowody¹⁰⁸⁹ od waszego Pana i przewodnictwo, i łaska dla ludu, który wierzy”.

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا
أَتَّبِعُ مَا يوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَافٍ مِثْلَ نَسْتَأْذِنُ
وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

205. ^eKiedy recytowany jest Koran, słuchajcie go¹⁰⁹⁰ i bądźcie cicho, aby okazano wam łaskę.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

^a41,37. ^b3,136. ^c6,51. ^d6,105; 17,103. ^e17,107.

1088. Słowa te oznaczają, że kiedy ludzie sprawiedliwi pobudzeni są do gniewu przez Szatana lub kiedy niektóre niegodziwe działania są przeciwko nim wymierzane, to wtedy dopiero przypominają sobie o Allachu.

1089. Basā'ir to liczba mnoga od słowa Basīrah, które oznacza element poznawczy umysłu; zrozumienie; silne przekonanie serca; stałość w religii; świadectwo; argument; świadka; przykład, poprzez który napomina się kogoś; tarczę (Lane).

1090. W odpowiedzi na ich żądanie nowych Znaków, mówi się tutaj niewiernym, aby uważnie słuchali Koranu, ponieważ zawiera on Znaki i dowody wystarczające i w nadmiarze.

206. I ^aprzypomnij sobie swego Pana w umyśle z pokorą i bojaźnią przed Nim, a cichym głosem rano i wieczorem. I nie bądź spośród tych, którzy nie zważają.

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَرُدُونَ الْجِبْرِ
مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٦٤﴾

207. Naprawdę, ^btych, którzy są blisko twego Pana, nie odwracaj z dumą od Jego czci, albowiem oni wychwalają Go i padają przed Nim na twarz ¹⁰⁹¹.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيَسْجُدُونَ لَهُ ^{السُّجُودِ} وَيَسْمَعُونَ لَهُ ^{الْمَعِينِ} وَيَسْجُدُونَ ﴿٦٥﴾

^a6,64; 7,56. ^b21,20-21; 41,39.

1091. *Āsāl* (liczba mnoga od *Asil* oznaczającego wieczór) może odnosić się do czterech codziennych Modlitw, a mianowicie do *Zuhr* (Modlitwy popołudniowej), *ʿAsr* (Modlitwy późnopołudniowej), *Maghrib* (Modlitwy o zachodzie słońca) oraz *ʿIshāʿ* (Modlitwy nocnej), podczas gdy *Ghuduww* może odnosić się do *Fajr* (Modlitwy porannej). Werset ten zawiera pierwszy *Sajdah* Koranu.

ROZDZIAŁ 8 i 9

AL-ANFĀL I AL-TAUBAH

(Objawione po Hijrah)

Tytuł, data objawienia oraz związek pomiędzy tymi dwiema surami

Choć, jak powszechnie wiadomo, tylko pierwsza z tych dwóch sur nazywana jest Anfāl, to mówiąc szczerze, rozdział ten obejmuje obie części – tę znaną jako Anfāl oraz tę drugą, znaną jako Taubah. Oznacza to, że Taubah lub Barāʾat nie jest oddzielną surą, ale tylko częścią Anfāl. W Koranie jest to jedyny przypadek, gdzie sura zostaje podzielona na dwie części. Wszystkie pozostałe rozdziały stanowią jedną całość. Dowodem na to, że sura ta nie jest odrębną całością, lecz tylko częścią sury Anfāl, jest to, że nie jest ona poprzedzona (Taubah) przez *Bismillāh*, który to zwrot na rozkaz Boży, umieszczany jest na początku każdej sury i stanowi jej integralną część. Dowodem jest również to, że Taubah cechuje się tak wielkim podobieństwem tematu, że nie może być inaczej, a tylko tak, że są to dwie części jednej sury. Zarówno Taubah, jak i Anfāl były objawione w Medynie. Anfāl była objawiona mniej więcej w czasie bitwy pod Badr, w pierwszym lub drugim roku po Hijrah, zaś Taubah lub Barāʾat była jedną z ostatnich części Koranu, objawionych w dziewiątym roku po Hijrah.

Zbiórca przypis dla obu sur

W Anfāl zawarte jest proroctwo, które mówi, że Bóg da muzułmanom wielkie zwycięstwo i że majątek i posiadłości wrogów wejdą w ich posiadanie. Proroctwo to było dla niewiernych stałym źródłem szyderstw wobec Wiernych, ponieważ Bóg, w swojej wielkiej mądrości oraz w zgodzie ze swoim wiecznym Prawem, odłożył spełnienie tego proroctwa wraz z objawieniem tej części Anfāl, w której była o nim mowa. Kiedy Mekka upadła i spełniło się wcześniejsze proroctwo, objawiona została pozostała część tej sury. Zaczynała się ona od „ogłoszenia całkowitego wyniesienia Allacha i Jego Posłańca do bałwochwalców, którym ogłosiłeś, że Islam zatryumfuje w całej Arabii. Ruszaj zatem w kraj na cztery miesiące i wiedz, że nie jesteś w stanie udaremnić planu Bożego i że Allah upokorzy niewiernych”. Przypadkowo można tutaj zauważyć, że niektórzy komentatorzy traktują powyższą deklarację, jakby oznaczała, że przyznano cztery miesiące tym bałwochwalcom, z którymi muzułmanie mieli zawarte przymierza, czyli że okres ten miał być swoistym memorandum, po upływie którego wszystkie przymierza będą uznane za nieistniejące. Taka interpretacja tej Deklaracji jest całkowicie błędna. Gdyby bowiem miała służyć jedynie jako narzędzie zerwania przymierzy, nie byłoby sensu włączeniu tej Deklaracji z nakazem, aby oni udali się do kraju, by zobaczyć, czy cel Boży zwycięża. Ten, któremu przyznaje się zwłokę, najczęściej pośpiesznie przygotowuje się do odejścia w bezpieczne miejsce i nie wybiera się na zwiedzenie kraju. Gdyby zatem werzet ten rozumieć jako zawiadomienie o upływie terminu istniejących przymierzy oraz jako przyznanie dodatkowego czasu tym plemionom pogańskim, które miały przymierza z muzułmanami, to jak można by wyjaśnić następny werzet, który powiada, że tych ludów, które żyły w przymierzu z muzułmanami nie wolno było wyrzucać aż do wygaśnięcia tych paktów. Jasnym jest więc, że słowa Koranu „*Alladhīna ʾĀhadtum*”, użyte w pierwszym wersecie Taubah, nie nawiązują do żadnego paktu politycznego, lecz tylko do takich deklaracji, które muzułmanie i niewierni czynili przeciwko sobie, a które dotyczyły ostatecznego zwycięstwa ich spraw. Ze strony Islamu ogłoszono w rozdziale Anfāl, że majątki i posiadłości niewiernych wpadną w ręce muzułmanów, zaś niewierzący ze swej strony ogłosili, że Islam zostanie zniszczony i że oni właśnie przejmą majątki muzułmanów. Właśnie tę przeciwną deklarację nazwano metaforycznie *ʾĀhd* lub pakt w omówionym powyżej wersecie. Bałwochwalcom powiada się, aby ruszyli w kraj i sami zobaczyli, czy deklaracja zawarta w Anfāl, a mówiąca o ich ostatecznym zniszczeniu, sprawdziła się. Tak zatem sura Barāʾat stanowi tylko deklarację spełnienia tego wielkiego proroctwa, które zawarte jest w Anfāl i przez to nie jest czymś oddzielnym. Krótko mówiąc, istnieje rzeczywisty związek pomiędzy tymi dwoma rozdziałami, które w rzeczywistości stanowią jeden rozdział, ponieważ, jak powiedziano powyżej, sura Anfāl była objawiona w czasie bitwy pod Badr i w niej zawarte zostało proroctwo o ostatecznym zniszczeniu niewiernych. Następnie po tym ostatnim starciu z bałwochwalcami mekkańskimi, została objawiona sura Barāʾat, by głosić spełnienie tego proroctwa oraz zapoczątkowanie nowej epoki.

Temat tych dwóch sur

Rozdział Anfāl zaczyna się od opisu bitwy pod Badr i początkowo muzułmanom mówi się, że odniosą wielkie zwycięstwo nad niewiernymi, których majątek i posiadłości wejdą w ich posiadanie. Wojny te są Znakami Bożymi i nie należy czynić z nich narzędzi poszukiwania dóbr doczesnych. Następnie muzułmanom powiada się, że powinni walczyć odważnie za sprawę Boga i nie powinni szczycić się swoją siłą, ani organizacją oraz że nie powinni obawiać się liczebności i wyposażenia wrogów. Dalej podkreśla się posłuszeństwo wobec autorytetu i mówi się, że posłuszeństwo wobec rozkazów Bożych otworzy muzułmanom drogi do sukcesu i dobrobytu i że będzie ono ich bronić przed machinacjami i intrygami ich wrogów, tak jak Bóg ochronił Świętego Proroka przed tajnymi spiskami mekkańczyków. Sura ta mówi dalej, że wróg jest dumny ze swej liczebności i wyposażenia wojskowego i uważa się za przyszłego zwycięzcę, a nawet wywołuje gniew Boży na kłamców. Tak zdeterminowany wróg niełatwo przyznałby się do porażki. Sura ta eksponuje ich fałszywe pretensje. Powiada ona dalej, że sprzeczność między słowami i czynami niewiernych wykazuje, że ich wiara jest niewolnikiem ich intelektu i nie posiada mocno osadzonych w ich sercach korzeni. Muzułmanie są podtrzymywani na duchu Bożą obietnicą, że oczekująca ich wojna ma skończyć się ich zwycięstwem, ale także, że sukces będzie towarzyszył ich dalszym wysiłkom. Do osiągnięcia tego, zachęca się ich do posłuszeństwa wobec autorytetu oraz wytrwałości w trudnych chwilach oraz jedności działania.

Sura ta zajmuje się dalej świętością traktatu i jego zobowiązań. Muzułmanom mówi się, że niewierni będą wielokrotnie gwałcić to porozumienie, ale że nie powinno to zachęcać ich do łamania własnych zobowiązań. Ich umysły nie mogą być zaprzątane błędnym pojęciem, iż ich sprawa w jakikolwiek sposób ucierpi, jeżeli łamanie przymierza nie zostanie pomszczone poprzez podobne złamanie zobowiązań z ich strony. Przeciwnie, muzułmanie powinni skrupulatnie przestrzegać zawartych przymierzy. Jednakże zobowiązania wynikające z zawartych traktatów nie powinny hamować przygotowań do wojny. Zachęca się ich do tego, że kiedy niewierni w trakcie sporów będą prosić o pokój, to oni nie powinni odmawiać, ponieważ jeśli niewierni pogwałcą warunki pokoju i znowu zaczną siać wrogość, muzułmanie nie będą cierpieć z powodu złamania przymierza przez nich samych. Nakaz ten implikował odniesienie do traktatu Hudaibiyah, kiedy to zerwanie warunków traktatu przez niewiernych doprowadziło do Upadku Mekki. Dalej powiada się muzułmanom, że niewolnicy wpadną w ich ręce i że powinni oni traktować ich dobrze.

Głosi się, że obietnica zwycięstwa, dana muzułmanom w Anfāl, została spełniona w pierwszych wersetach Barā'at, kiedy to mówi się, że muzułmanie stali się Panami całej Arabii. Białwohwalcy powinni zatem ruszyć w kraj i osobiście zobaczyć, czy cały kraj rzeczywiście znalazł się w rękach muzułmanów. W następnych wersetach udziela się niewiernym reprimendy za ich notoryczne zrywanie warunków traktatów, zaś muzułmanów ostrzega się, aby nie zawierali żadnych nowych przymierzy z niewiernymi i aby nie obawiali się, że zerwanie z nimi więzów w jakikolwiek sposób może źle wpłynąć na dobrobyt Mekki, bowiem o to dbać będzie sam Bóg. Następnie mówi się muzułmanom, iż nie powinni myśleć, że po podbiciu Arabii wojna skończy się i że zapanuje spokój. Z powodu intryg i potajemnych spisków chrześcijan zacznie się nowa seria wojen, a ponieważ są oni ludem białwohwalczym, nie zobaczą doskonałej Jedności Boga na ziemi. Ponadto, podlegli oni zepsuciu moralnemu, podczas gdy Islam dąży do równości i wolności. Jak zatem rząd chrześcijański mógłby ze spokojem patrzeć na powstanie u jego boku innego rządu, opartego na równości i wolności, którego sąsiedztwo wywoływałoby u jego poddanych bunt? Tak zatem szanując to wszystko, co Bóg określił jako święte, muzułmanom powiada się, aby czynili stosowne przygotowania do nieuniknionej wojny z chrześcijanami.

Ponieważ pomiędzy pierwszymi 37 wersetami sury Barā'at i następnymi była przerwa w objawieniu, w ostatnich wersetach mówi się o spełnieniu procewta wypowiedzianego w wersetach poprzednich. W nawiązaniu do tego, przedstawia się krótko wyprawę do Tabūk oraz okoliczności, w których odnoszące się do powyższych procewta zostało spełnione. Hipokryci i ludzie słabi w wierze, którzy poddali się strachowi przed Królestwem Cesarza, otrzymują reprimendę. Wyeksponowana zostaje ich słabość, zaś wiernym nakazuje się, aby przyjęli ich pomoc, bowiem nawet bez pomocy z ich strony Bóg przyzna zwycięstwo muzułmanom właśnie nad Cesarzem (tym tematem szerzej zajmujemy się w rozdziałach Rūm oraz Fath). W związku z tym wspomina się o intrygach hipokrytów, zmierzających do zaskodzenia sprawie Islamu. Przy końcu tej sury (Taubah) podkreśla się to, że pomimo intryg i spisków hipokrytów oraz wielkiej potęgi i zasobów materialnych niewiernych, Święty Prorok odniesie sukces w swojej misji dzięki pomocy Boga, „Pana Potężnego Tronu”.

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَدَنِيَّةٌ

٨١

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Pytają cię w sprawie zdobyczy.¹⁰⁹² Powiedz: „Zdobycze wojenne są dla Allacha i Posłańca. Bójcie się więc Allacha i ustalajcie między sobą sprawy właściwie oraz ^b bądźcie posłuszni Allahowi i Jego Posłańcowi, jeśli jesteście wierzącymi”.

3. ^cJedynie ci są prawdziwymi wiernymi, których serca drżą, gdy wymieniane jest imię Allacha, i ^d kiedy mówi się im o Jego Znakach, oni powiększają swą wiarę, jak i ci, którzy w Panu pokładają zaufanie.

4. ^eKtórzy przestrzegają Modlitwy i ^fwydają z tego, co im daliśmy.

5. ^gCi właśnie są prawdziwymi wierzącymi. U ich Pana czekają na nich wysokie rangi, jak i przebaczenie oraz zaszczytne zapasy.

6. Jest tak dlatego¹⁰⁹³, że Pan twój wyprowadził cię z twego domu w sprawiedliwym celu¹⁰⁹⁴, podczas gdy

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ٦

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ٧

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٨

لَمَّا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا

^aPatrz 1,1. ^b3,33; 4,60; 8,47; 9,71; 24,55. ^c22,36. ^d9,124.

^e5,56; 9,71; 27,4; 31,5; 73,21. ^fPatrz 2,4. ^g8,75.

1092. *Anfal* to takie zdobycze i zyski, które przychodzą jako dar Boży, gdy muzułmanie nie zapracowują sobie na nie (Mufradāt). Werset ten nie odnosi się do podziału łupów, w kwestii którego patrz 8,42. Dotyczy on jedynie otrzymania zysków i zdobyczy, które wpadły w ręce muzułmanów po zwycięstwie pod Badr.

1093. Partykuła *kamā* oznacza normalnie „tak jak” lub „jak do”, lecz czasami bywa używana w znaczeniu „ponieważ” (Muhīt). Jeśli partykułę tę potraktować jako oznaczającą „tak jak”, to werset ten można odczytać następująco: „Bóg przyznaje zwycięstwa i łupy swoim sługom i hojnie ich obdarza, tak jak to czynił, kiedy wyprowadził was z waszego domu”, etc.

1094. *Bi'l Haaqi* oznacza: dla sprawiedliwego celu. Werset ten nawiązuje do bitwy pod Badr.

część wiernych była temu całkiem przeciwna.¹⁰⁹⁵

7. Oni¹⁰⁹⁶ (niewierzący) spierają się z tobą w kwestii prawdy już po tym, jak została dowiedziona, tak jakby byli gnani ku śmierci, w rzeczywistości widząc ją.

8. I przypomnijcie sobie kiedy Allah ^aobiecał, że jedna z dwóch grup¹⁰⁹⁷ będzie wasza, a wy zapragnęliście, aby wasza była nieuzbrojona¹⁰⁹⁸, jednak Allah pragnął ustanowić Prawdę poprzez Swoje słowa oraz odciąć korzeń ludzi niewierzących”.

9. ^bby ustanowić Prawdę oraz udaremnić to, co fałszywe, chociaż mogłoby nie podobać się to winnym.

قَبِئَةُ الْمُؤْمِنِينَ لَكُمْ هُونَ ۝

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَن تَسَاءِلُونَ

إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝

وَأَذَى يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنهَذَا لَكُمْ وَ

تَوَدُّونَ أَنْ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونَ لَكُمْ وَيُرِيدُ

اللَّهُ أَنْ يُحَقِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۝

لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُطْلَأَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝

^a8,43. ^b10,83.

1095. Kiedy muzułmanie wymaszerowali z Medyny, nie byli świadomi tego, że będą musieli walczyć z tak dobrze przygotowanym przeciwnikiem – przez to nie przybyli na pole bitwy przygotowani należycie. Kiedy więc po drodze dowiedzieli się, że będą walczyć z armią mekkańską, spyтали Świętego Proroka, dlaczego nie poinformował ich o prawdziwym stanie rzeczy, aby mogli w pełni przygotować się do tej walki. Ich obawy jednak nie dotyczyły ich samych, ale bezpieczeństwa Świętego Proroka. Będąc nieprzygotowanymi, nie chcieli wystawiać go na niebezpieczeństwa. Z wersetu „wyprowadził was” wynika jasno, że chronić go będzie sam Bóg (Święty Prorok na polecenie samego Boga nie poinformował muzułmanów o warunkach). Muzułmanie nie bali się walki. Oni sprzeciwiali się jej, ponieważ nie lubili przelewać krwi ludzkiej i ponieważ osoba Świętego Proroka wystawiana była w ten sposób na niebezpieczeństwo.

1096. Werset ten nie odnosi się do muzułmanów jako niewłaściwie rozumianych przez niektórych komentatorów, ale do niewiernych. W historii nie ma żadnego dowodu, który wykazywałby, że towarzysze Świętego Proroka kiedykolwiek spierali się z nim w kwestiach walki z wrogiem. Przeciwnie, zapisane jest, że kiedy przed bitwą pod Badr skonsultował się on z nimi, wszyscy wyrazili swoją pełną gotowość i chęć towarzyszenia mu i walczenia z wrogiem, gdzie tylko chciałby ich on zabrać (Hishām). Nawet niewierni, którzy wyszli, by walczyć w tej bitwie z muzułmanami, przyznali, że muzułmanie wyglądali jak „poszukiwacze śmierci” na polu bitwy (Tabarī). Werset ten oznacza jedynie, że tak jak wrogowie Islamu odczuwali odrazę do prawdy, jak się odczuwa odrazę do śmierci, to w wyniku tego właśnie mieli zostać ukarani śmiercią.

1097. „Dwie grupy” odnoszą się do (1) dobrze wyposażonej armii mekkańskiej, która przyszła walczyć z muzułmanami w pełni przygotowana, oraz (2) karawanę mekkańską, która powracała z północy i posuwała się w kierunku Mekki, a była lekko uzbrojona.

1098. Muzułmanie chcieli naturalnie spotkać się z karawaną lekko uzbrojoną, lecz plan Boży miał doprowadzić do spotkania i starcia ze zspaniałe wyposażoną armią mekkańską. Celem Boga było „ustanowienie Prawdy poprzez Jego Słowo oraz odcięcie korzeni niewiernych”. Patrz także 3,14 oraz 8,42-45.

10. ^aKiedy błagaliście swego Pana o pomoc, a On odpowiedział na waszą modlitwę, mówiąc: „Z pewnością pomogę wam tysiącem ¹⁰⁹⁹ aniołów, rząd za rządem”. ^{1099A}

إِذْ تَسْتَعِينُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجِيبُ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ
بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ ﴿١٠٩٩﴾

11. A Allah ^buczynił to jedynie dobrą nowiną, aby dzięki niej uspokoiły się wasze serca. ¹¹⁰⁰ Jednakże pomoc nadchodzi wyłącznie od Allacha. Zaprawdę, Allah jest Potężny, Mądry.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَوَعَدَ الَّذِينَ بِهِ قُلُوبُكُمْ
يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِلَهًا غَيْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿١١٠٠﴾

12. ^cKiedy sprowadził na was sen ¹¹⁰¹ jako znak bezpieczeństwa od Niego i zesłał wodę z chmur, aby dzięki niej oczyścić was i usunąć z was nieczystość Szatana ¹¹⁰², jak i by wzmocnić wasze serca i wasze kroki uczynić pewnymi. ¹¹⁰³

إِذْ يُغِيثُكُمُ الْعَاسَىٰ أَنَّهُ وَبُرُؤٌ عَلَيْكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمُ رِجْسَ الشَّيْطَانِ
وَلِيُرِيظَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُنَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١٠١﴾

13. Kiedy twój Pan objawił aniołom, mówiąc: „Jestem z wami, więc wzmocnijcie tych, którzy wierzą. Napawam strachem serca tych, którzy nie wierzą. Uderzajcie ich powyżej szyi ¹¹⁰⁴ i podcinajcie im wszystkie końce palców”.

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ
آمَنُوا سَالِفِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١١٠٢﴾

^a3,124. ^b3,127. ^c3,155.

1099. Patrz 934.

1099A. Idących jeden za drugim.

1100. Patrz 474.

1101. W wersecie tym mówi się o bitwie pod Badr.

1102. Słowo *Shaitān* może też oznaczać napady pragnienia i jest nazywany *Shaitān al-Falāt*, czyli diabeł pustyni. Patrz 2535. Wrogowie wzięli w swe posiadanie wodę i muzułmanie oczywiście obawiali się, że jej brak może sprawić im wiele kłopotów. Słowo to może też oznaczać przyjaciół i wspanólników Szatana.

1103. Muzułmanie rozbili swój obóz w miejscu piaszczystym, zaś armia mekkańska na terenach skalistych. Przelotny deszcz uczynił miejsce piaszczyste twardym, zaś skaliste śliskim.

1104. Górna część szyi tuż poniżej głowy, którą uważa się za miejsce najlepsze do zadawania ciosu mieczem.

14. ^aJest tak dlatego, iż przeciwstawili się Allahowi i Jego Pośląncowi. Kto bowiem przeciwstawia się Allahowi i Jego Pośląncowi, wówczas z pewnością Allah jest Srogi w rozliczaniu.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَاقَرُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُۥ وَمَنْ يَشَاقِقِ
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُۥ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿١٤﴾

15. ^bOto wasza kara, posmakujcie jej zatem. I pamiętajcie, że na niewiernych czeka kara Ognia.

ذٰلِكُمْ قَدْ وُفُوْهُ وَاَنْ لِّلْكَافِرِيْنَ عَذَابُ النَّارِ ﴿١٥﴾

16. O wy, którzy wierzycie! ^cKiedy spotkacie tych, którzy nie wierzą jak zbliżają się w swej sile, nie odwracajcie się do nich plecami. ¹¹⁰⁵

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا لَقِيْتُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا رَحِمًا
فَلَا تُوَلُّوْهُمْ الْاَدْبَارَ ﴿١٦﴾

17. Jeśli bowiem ktoś odwróci się plecami do nich w takim dniu, z wyjątkiem manewrów bitewnych lub w celu dołączenia do innej grupy, ¹¹⁰⁶ ten z pewnością ściągnie na siebie gniew Allacha, a Piekło stanie się jego mieszkaniem. A jest ono złym miejscem do przebywania.

وَمَنْ يُّوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبْرًاۙ اِلَّا مَتَحَرِّۙ فَاَلْقٰتَالِۙ اَوْ
مُتَحَدِّۙ اِلَىٰ فِتْنَةٍۙ فَقَدْ بَاءَۙ بِغَضَبِۙ مِّنَ اللّٰهِ وَاٰوَلٰهُ
جَهَنَّمَۙ وَاِنَّ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٧﴾

18. Tak zatem nie wy ich zabiliście, lecz to był Allah, który ich zabił. I to nie wy rzucaliście, kiedy rzucaliście, lecz to był Allah, który rzucił ¹¹⁰⁷, żeby ^dpokonać niewierzących oraz by wyświadczyć wielką łaskę wiernym od Siebie. Zaprawdę Allah jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

فَلَمْ تَقْتُلُوْهُمْ وَاَلَيْسَ اللّٰهُ قَاتِلَهُمْۙ وَاَمَرْتُمْ اِذَا
رَمَيْتُمْ وَاَلَيْسَ اللّٰهُ رَمِيۙ وَاَلَيْسَ اللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٨﴾

^a6,116; 47,33; 59,5, ^b22,23; 34,43. ^c8,46; 47,5. ^d33,12.

1105. Muzułmanie muszą walczyć aż do gorzkiego końca. Muszą zwyciężyć albo umrzeć; nie ma przed nimi trzeciej możliwości.

1106. Werset ten definiuje i opisuje okoliczności, w których dopuszczone jest wycofanie się sił muzułmańskich przed nacierającym wrogiem: (a) w formie strategii wojennej czy manewru, kiedy siły walczące zmieniają swoje pozycje, by znieść przeciwnika lub by zająć pozycje lepsze; (b) kiedy kiedy część armii decyduje się odstąpić, by przyłączyć się do głównych sił lub innych sił muzułmańskich przed ruszeniem do ataku.

1107. Zwycięstwo pod Badr nie było rzeczywiście wynikiem jakichś szczególnych umiejętności czy wspianego wyposażenia muzułmanów. Było ich zbyt mało, byli zbyt słabi i zbyt słabo uzbrojeni, aby zwyciężyć z przeważającym liczebnie i lepiej wyposażonym wrogiem. Rzucenie garści kamyków i piasku przez Świętego Proroka podobne jest do uderzenia przez Mojżesza łaską o wodę

19. Oto co się wydarzyło. I wiedzcie, że Allah osłabi zamiary niewiernych.

ذٰلِكُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَمُوْهِنٌ كَيْدِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾

20. ^aJeśli wy, o niewierni, szukaliście osądu, to sąd¹¹⁰⁸ już nad wami zapadł. I jeśli odstąpicie, tak będzie dla was lepiej. Ale jeżeli zwrócić się ku niezgodzie, również i My zwrócimy się ku karze. A wasza gromada na nic wam się nie przyda, bez względu na jej liczebność, i wiedzcie, że Allah jest po stronie wiernych.

اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهُوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْدُوْا نَعُدْ وَاِنْ نَقَعِيْ عَنْكُمْ فَتَنَلَكُمْ سَيِّئًا وَّلَوْ كَثُرْتُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٠﴾

21. O wy, którzy wierzycie! ^bOkażcie posłuszeństwo Allahowi i Jego Posłańcowi oraz nie odwracajcie się od niego, słuchając jego poleceń.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ وَلَا تَوَلُّوْا عَنَّهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ ﴿٢١﴾

22. I nie bądźcie podobni do tych, ^cktórzy powiadają: „Słyszemy” podczas gdy nie słyszą.

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٢٢﴾

23. Zaiste, ^dnajgorszymi zwierzętami są w oczach Allaha głuche i nieme, które nie mają żadnego zmysłu.

اِنَّ سَرَّ الدّٰوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الضُّمُّ الْبِكْمُ الَّذِيْنَ لَا يَتَقَلَّبُوْنَ ﴿٢٣﴾

24. Gdyby Allah widział w nich jakiegokolwiek dobro, z pewnością spowodowałby, żeby słyszeli. Jeśli jednak teraz spowoduje¹¹⁰⁹, że usłyszą, oni odwrócą się z niechęcią.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَهُمْ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٤﴾

^a4,60; 8,47; 24,55. ^b11,114.

morza. Tak jak w tym drugim przypadku akt Mojżesza był znakiem, aby wiatr zadął i aby powrócił przypływ, który zatopił wojska faraona, podobnie rzucenie przez Świętego Proroka garści kamyków i piasku było sygnałem, aby zadął silny wiatr, który doprowadził do pokonania Abū Jahl (o którym Święty Prorok mówił jako o faraonie jego ludu) i jego zastępów na pustyni. W obu przypadkach działanie sił natury zbiegło się z działaniem obu proroków na mocy specjalnego nakazu Bożego.

1108. Niewierni żądali od Świętego Proroka sądu Bożego w formie zwycięstwa. Mówi się im, że sąd Boży rzeczywiście odbył się w formie, jakiej się domagali.

1109. Zwrot „spowoduje, że usłyszą” oznacza, że gdyby w ich obecnych warunkach Bóg zmusił ich do zaakceptowania prawdy, w głębi ich serc pozostałoby nienawróceni i nigdy nie staliby się prawdziwymi muzułmanami.

25. O wy, którzy wierzycie!
 a Odpowiadajcie Allachowi i Posłańcowi, kiedy was wzywa, żeby on^{1109A} mógł dać wam życie¹¹¹⁰ i wiedzcie, że Allach wstępuje pomiędzy człowieka i jego serce^{1110A} oraz że On jest Tym, przed którym zostanieie zgromadzeni.

26. I b¹strzeżcie się nieszczęścia, które z pewnością nie dotknie wyłącznie tych z was, którzy dopuścili się zła.¹¹¹¹ I wiedzcie, że Allach jest Srogi w karaniu.

27. Przypomnijcie sobie kiedy było was niewielu i w kraju uważano was za słabych i kiedy baliście się, żeby lud was nie oderwał, a On dał wam schronienie i wzmocnił was swoją pomocą i dał wam dobre rzeczy, byście byli wdzięczni.¹¹¹²

28. O wy, którzy wierzycie! Nie bądźcie fałszywi wobec Allacha i Posłańca ani nie zdradzajcie świadomie swych odpowiedzialności.¹¹¹³

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

وَأَنْتُمْ فَتَنَةٌ لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ نَحَاؤُونَ أَنَّ يَتَّخِظَكُمُ النَّاسُ فَأُولَئِكَ وَأَيُّكُمْ بِصِرْهِهِ وَرَزَقَكُمُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْثَلَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

^a4,60; 8,47; 24,55. ^b11,114.

1109A. Zaimek „on” odnosi się do Posłańca, ponieważ to on właśnie przemawia. Także Bóg przemawia przez swojego Posłańca. Zaimek „on” może się też odnosić zarówno do Allacha, jak i do Posłańca oddzielnie, to znaczy, kiedy Allach przemawia do was lub kiedy Posłańiec przemawia do was.

1110. Dawanie życia umarłym, w przypadku przypisywania tego Prorokowi Bożemu, powinno być uznawane w sensie metaforycznym lub duchowym.

1110A. Słowa „Allach stoi między człowiekiem i jego sercem” oznaczają, że człowiek (lub jego ego) nie sprawuje kontroli nad swoim sercem, nie może więc zmusić go do posłuszeństwa wobec dyktatów człowieka. Słowa te mogą także oznaczać, że człowiek powinien spieszenie słuchać i reagować na Powołanie Boże, ponieważ jeśli będzie zwlekał, nieprzewidziane okoliczności mogą zatwardzić jego serce, przez co człowiek może odmówić słuchania go.

1111. Nie wystarczy uczynić nas samych dobrymi. Nie będziemy bezpieczni dopóki nie będziemy zmieniać także naszego otoczenia. Dom otoczony szalejącym pożarem w każdej chwili może paść jego ofiarą.

1112. Powiada się tutaj muzułmanom, że tak jak Bóg uratował ich, kiedy byli słabi w tym kraju i otoczeni przez silnych i niegodziwych wrogów, podobnie oni powinni starać się ochraniać słabych, kiedy muzułmanie sami posiadają władzę. Werset ten wskazuje na prorocтво, które mówi, iż muzułmanie wkrótce osiągną władzę polityczną.

1113. Werset ten mówi o dwóch rodzajach lojalności człowieka – jego lojalności wobec Boga (i Jego Posłańca), która jest absolutna i wieczna, ponieważ Bóg jest naszym Stwórcą i Zyciwcielem; oraz jego lojalności wobec innych ludzi, która wynika z zobowiązań wobec tych właśnie ludzi.

29. I wiedźcie, że ^ato, co posiadacie oraz wasze dzieci są jedynie próbą oraz że to Allah jest Tym, u którego czeka was wspaniała nagroda.

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ
اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

30. O wy, którzy wierzycie! ^bJeśli będziecie wypełniać swój obowiązek wobec Allacha, On da wam zwycięstwo¹¹¹⁴ i odsunie od was wasze zło i przebaczy wam. Allah bowiem jest Panem wielkiej obfitości.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ
فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

31. I przypomnij sobie czas kiedy niewierni snuli plany przeciwko tobie, by cię uwięzić lub zabić lub wypędzić. ^cOni planowali, lecz Allah także planował,¹¹¹⁵ a jest On najlepszym z planistów.

وَإِذْ يَتَكَلَّمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالشُّرَيْكُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ
يُخْرِجُوكَ وَيَتَكَبَّرُونَ وَيَتَكْبَرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمُكْرِمِينَ ﴿٣١﴾

32. A ^dkiedy recytuje się im Nasze wersety, powiadają: „Usłyszeliśmy. Gdybyśmy zechcieli, z pewnością moglibyśmy powiedzieć coś podobnego do tego.¹¹¹⁶ To nic więcej jak tylko opowieści o dawnych czasach”.

وَإِذَا تَنَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْلَا نَسَاءُ
لِقُلُوبِنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

^a7.87; 3.124; 64.16. ^b18.6; 64.10; 66.9. ^c3.55; 27.51. ^d6.26; 68.16; 83.41.

1114. *Furqān* oznacza: (1) to, co pozwala na rozróżnienie dobrego od złego; (2) dowód lub argument; (3) pomoc lub zwycięstwo; (4) świt (Lane).

1115. W wersecie tym nawiązuje się do potajemnej konferencji, która odbyła się w *Dār al-Nadwah* (Dom Narad) w Mekce. Widząc, że wszystkie ich wysiłki zmierzające do zatrzymania postępu nowej Wiary spetzły na niczym i że większość muzułmanów, którzy mogli pozwolić sobie na opuszczenie Mekki, przeniosła się do Medyny, Starsi miasta zebrałi się w *Dār al-Nadwah* i układali plany zadania ostatecznego ciosu Islamowi. Po głębokim namyśle opracowali oni plan, mówiący, że grupa młodych ludzi z różnych plemion Quraish powinna w zmasowanym ataku uderzyć na Świętego Proroka i zabić go. Święty Prorok opuścił dom niezauważony w środku nocy, kiedy strażników zmożył sen, i ukrył się w jaskini Thaur wraz z Abū Bakr, jego wiecznym wiernym towarzyszem, i ostatecznie bezpiecznie dotarł do Medyny.

1116. Niewierni przechwalali się, że byli w stanie stworzyć kompozycję podobną do Koranu. Jednakże były to tylko przechwałki, których nie potrafili zmienić w rzeczywistość. Wyzwanie, że nigdy nie będą w stanie stworzyć dzieła podobnego choćby do jednego rozdziału Koranu, pozostało na zawsze nie podjęte.

33. I przypomnij sobie czas kiedy powiedzieli: „O Allachu, jeśli to rzeczywiście jest prawda od Ciebie. to ześlij na nas deszcz kamieni z nieba lub sprowadź na nas straszną karę”.¹¹¹⁷

34. Jednak Allah nie chciał ich karać kiedy ty byłeś między nimi.¹¹¹⁸ ^aAllach nie pragnął ich także ukarać, kiedy szukali przebaczenia.

35. ^bJakież mają teraz wytłumaczenie, żeby Allah ich nie ukarał, skoro nie dopuszczają ludzi do Świętego Meczetu i nie są jego prawdziwymi strażnikami? ^cJego prawdziwymi strażnikami są ci, którzy są sprawiedliwi, ale większość z nich nie wie.

36. A ich modlitwa w Świętym Domu to tylko gwizdy i klaskanie dłońmi. „Zatem skosztujcie kary, albowiem nie uwierzyliście”.

37. Zaiste ci, którzy nie wierzą, wydają swoje bogactwo po to, by odwracać ludzi od drogi Allacha. Z pewnością nadal będą je tak wydawać, jednak później stanie się ono źródłem żalu¹¹¹⁹ dla nich i ^dwtedy zostaną pokonani. Niewierzący będą zgromadzeni w Piekle,

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ
فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حَجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ إِنَّا بِعَدَابِ
إِلَهِكَ

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ
اللَّهُ مَعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَاءُوهُ
إِلَّا الْبَشَرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءٌ وَتَصْدِيَةٌ
فَقَدْ وَقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونَهُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ هَهُمْ يَخْتَضِرُونَ

^a 11,4. ^b 22,26. ^c 10,63, 64. ^d 3,13.

1117. Prawie tymi słowami Abū-Jahl modlił się na polu bitwy pod Badr (Bukhāri, rozdz. o *Tafsīr*). Modlitwa ta została dosłownie spełniona. Abū-Jahl wraz z wieloma innymi przywódcami Quraish zostali zabici, a ich ciała zostały wrzucone do jamy.

1118. Mieszkańcy Mekki zostali ukarani po tym, jak Święty Prorok opuścił Mekkę. Posłańcy Boży służą jako swego rodzaju tarcza przeciwko wizytacjom z nieba.

1119. Słowa te zawierają proroctwo, które mówi, że bogactwa, które niewierni wydawali na wojnę z Islamem, będą źródłem wielkiego smutku i żalu dla nich właśnie, dlatego, że ich wysiłki niszczycielskie spełzną na niczym, a ich synowie, którzy przyjmą Islam, wydadzą je na szeregienie sprawy nowej Wiary.

38. ^aby Allah oddzielił złych od dobrych, a umieścił złych jednych na drugich i zebrał ich wszystkich, później zaś by wrzucił ich do Piekła. Oni rzeczywiście będą przegranyymi.

لِيُمَيِّزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكَبَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي هَنَمَةٍ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Powiedz tym, którzy nie wiedzą, jeśli odstąpią, że to, co minęło, będzie im przebaczone. A jeśli powrócą do swych występków, wówczas zaprawdę miał już miejsce przykład poprzednich ludów przed nimi.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ
سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. I ^bwalczcie z nimi aż do czasu, gdy nie będzie już prześladowań, a cała religia będzie dla Allacha.¹¹²⁰ Lecz jeśli odstąpią od swego, wówczas Allah jest zaiste Świadom tego, co czynią.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينَ
كُلَّهُ لِلَّهِ فَإِنْ انتهَآ فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. ^cA jeżeli się odwróca,¹¹²¹ wiedzcie, że Allah jest waszym obrońcą – wspaniałym obrońcą i wspaniałym pomocnikiem!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلٰكُمُ يُغَمَّ الْمَوَالِي
وَيُغَمَّ النَّصِيرِ ﴿٤١﴾

CZEŚĆ X

42. I wiedzcie, że ^dcokolwiek weźmiecie jako zdobycz wojenną, piąta jej część jest dla Allacha i dla Posłańca, i dla krewnych, i sierot, i potrzebujących, i podróżnika,¹¹²² jeśli

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ
وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ

^a3,180. ^b2,194. ^c3,151; 22,79; 47,12. ^d8,70.

1120. Muzułmanie byli zachęceni do prowadzenia walki aż do czasu ustania prześladowań religijnych i do czasu, kiedy ludzie będą mogli swobodnie wyznawać wybraną przez siebie religię. Islam jest bez wątpienia największym strażnikiem wolności sumienia (2,194).

1121. Słowa te oznaczają: „Jeżeli odmówią przyjęcia propozycji pokoju im uczynionej i na nowo zaczną siał wrogość”.

1122. Werset ten nawiązuje do podziału łupów (patrz także 8,2), z których jedna piąta ma być oddana do dyspozycji Imama lub Kalifa, jak może się zdarzyć, aby została podzielona wedle jego uznania pomiędzy pięć wymienionych stron. Część Świętego Proroka była wykorzystywana dla dobra biednych muzułmanów, przy czym on sam żył niezwykle skromnie. Według Imama Mālika podział ten niekoniecznie musi oznaczać pięć równych części i ma pozostawać w gestii samego Imama, który ma go dokonywać wedle wymogów okoliczności i potrzeb. Podobna była też praktyka Świętego Proroka i jego czterech Slusznie Kierowanych Następców. Pozostałe cztery piąte były dzielone pomiędzy żołnierzy, którzy nie otrzymywali żadnej zapłaty, a często sami musieli ponosić koszty własnej walki. Takie kroki trzeba było podjąć, aby sprostać warunkom, jako że nie było wtedy regularnej armii ani skarbcza państwowego. „Krewni” to byli wszyscy potomkowie Hāshim i ‘Abd al-Muttalib, którzy nie mogli korzystać z Zakāt.

wierzycie w Allacha oraz w to, co zesłaliśmy Naszemu słudze w Dniu Wyróżnienia¹¹²³ – a w dniu, kiedy spotkały się dwie armie – a Allah ma władzę, by uczynić wszystko, czego zapagnie.

43. Kiedy wy byliście po tej stronie Doliny, a oni byli po tamtej, poniżej was zaś była karawana. I gdybyście musieli umawiać się między sobą, z pewnością poróżnilibyście się w kwestii czasu umowy.¹¹²⁴ Jednak spotkanie to odbyło się bez umowy, aby Allah dopełnił rzeczy, która była naznaczona¹¹²⁵ tak, aby ten, który już zginął, zginął, ten zaś, który już przyszedł na świat, żył. A z pewnością Allah jest Wszystkosłyszający, Wszzechwiedzący.

44. ^bKiedy Allah pokazał ich tobie we śnie jako niewielu¹¹²⁶ i gdyby On pokazał ich tobie jako licznych, wy z pewnością stracilibyście odwagę i nie moglibyście się porozumieć wzajemnie w tej sprawie. Jednakże Allah was wybawił. Zaprawdę, On ma pełną wiedzę o tym, co znajduje się w waszych sercach.

وَإِنَّ السَّيْبِيلَ إِن كُنْتُمْ أَمْنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَوْزَلْنَا
عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّنْفِخِ الْجَنَعَيْنِ وَاللَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَى
وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتِلَافْتُمْ فِي
الْبَيْعَةِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَن بَيْعَتِهِ وَيُحْيِيَ مَنْ حَيَّ عَن بَيْعَتِهِ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣١﴾

إِذْ يُرِيهِمُ اللَّهُ فِي مَنَابِكِ قَبِيلًا وَلَوْ أَرَادَكُمُ
كَثِيرًا لَفْشَلْتُمْ وَتَتَّأَزَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٢﴾

^a3,14, 167, ^b3,14.

1123. Dzień Badr.

1124. Werset ten przedstawia graficzny obraz sytuacji tych trzech stron pod Badr. Muzułmanie znajdowali się po stronie bliższej Medynie, armia mekkańska zajmowała pozycję dalej oddaloną od miasta, zaś karawana mekkańska, która nadciągała od strony Syrii, znajdowała się w kierunku brzegu morza. Werset ten mówi, że gdyby muzułmanie mogli wyznaczyć czas potyczki, z pewnością nie byłoby wśród nich zgody i woleliby odłożyć ją na późniejszy termin, bowiem wówczas nie czuli się dość silnie, aby spotkać się z o wiele silniejszym i lepiej uzbrojonym wrogiem. Ale ponieważ Bóg chciał zesłać potężny Znak, wywołał to spotkanie właśnie wtedy.

1125. Bóg tak nazaczył, żeby mieszkańcy Mekki ponieśli porażkę.

1126. Po drodze do Badr Święty Prorok zobaczył w wizji armię mekkańską jako mniej liczną, niż rzeczywiście była (Jarir, x. 9). Oznaczało to, że pomimo przewagi liczebnej i lepszego wyposażenia poniosą oni porażkę.

45. I przypomnijcie sobie ^a kiedy w czasie waszego spotkania On uczynił, iż wydawało się wam, że jest ich niewielu, oraz jak uczynił, iż im wydawało się, że was jest niewielu,¹¹²⁷ a to, żeby Allah doprowadzić do tego, co było postanowione. ^bPrzed Allahem bowiem stawiane są wszystkie sprawy do rozstrzygnięcia.

وَأَذِيرُنِيكُمُوهُمْ إِذِ اتَّفَقْتُمْ فِي آعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيَقَالُكُمْ فِي آعْيُنِهِمْ لِيَقْضَى اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا
 ۞ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۞

46. ^cO wy, którzy wierzycie! Kiedy spotykacie się z jakimiś wojskami, bądźcie wytrwali i ^d pamiętajcie o Allachu, aby się wam dobrze powiodło.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا
 اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۞

47. I ^ebądźcie posłuszni Allahowi i Jego Posłańcowi oraz nie sprzecząc się ze sobą nawzajem, abyście nie wahali się oraz aby nie opuściła was wasza siła.¹¹²⁸ I bądźcie wytrwali. Zaprawdę, Allah jest z tymi, którzy są wytrwali.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ
 رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۞

48. I nie bądźcie podobni do tych, którzy wychodzą ze swych domów chępliwie, by być zauważonymi przez innych, i którzy odwracają ludzi od drogi Allacha – lecz Allah ogarnia wszystko to, co oni czynią.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِجَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَئِيمٌ ۞

49. I kiedy ^fSzatan¹¹²⁹ uczynił, iż ich uczynki wydawały się im uczciwe i powiedział: ^g„Tego dnia żaden czło-

وَأَذَىٰ رَبِّ إِنَّ لِكُلِّ شَيْطَانٍ آعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ

^a3,14. ^b2,211; 3,110; 35,5. ^c8,16; 47,5. ^d33,42;62,11. ^e3,33; 4,60. 8,21; 24,55. ^f6,44; 16,64; 27,25; 29,49. ^g14,23; 59,17.

1127. Podczas gdy poprzedni werset mówił o pojawieniu się wroga w widzeniu Świętego Proroka, werset obecny odnosi się do rzeczywistych warunków na polu bitwy. Wrogi jedną trzecią swoich sił trzymał w ukryciu za wzgórzami, tak że kiedy obie strony stanęły twarzą w twarz, muzułmanie widzieli tylko dwie trzecie ich sił. To oczywiście dodało im odwagi. Wrogowie uczynili tak – jak myśleli – aby nie przestraszyć muzułmanów i aby nie uciekli oni z pola walki. Oba te elementy zachęciły obie strony do ataku, tak że „trzecie naznaczone” ziściło się, to znaczy mekkańscy ponieśli druzgocącą porażkę.

1128. *Rih* oprócz innych rzeczy oznacza dominację, siłę, zwycięstwo (Lane).

1129. Powiada się, że w wersecie tym mówi się o Surâqah bin Mâlik bin Ju'sham, który podburzał Mekkańczyków przeciwko muzułmanom, lecz który później przyjął Islam. Armia mekkańska znajdowała się jeszcze w Mekce, kiedy niektórzy z przywódców Quraish wyrazili obawę, że Banū Bakr, gałąź Banū Kanānah, którzy byli wrogo nastawieni wobec Quraish, zszkoczą Mekkę podczas ich nieobecności lub zaatakują armię mekkańską od tyłu. Ich obawy zostały usmierzone przez Surâqah, szefa Banū Kanānah, który zapewnił ich, że to plemię nie uczyni im nic złego. (Jarīr, x. 13).

wiek nie będzie nad wami górą, albowiem ja jestem waszym obrońcą”. Lecz kiedy obie armie zbliżyły się do siebie na odległość wzroku, on odwrócił się na pięcie i powiedział: „Zaiste, nie mam z wami nic do czynienia; zaiste, ja widzę to, czego wy nie widzicie. Zaiste, boję się Allacha,¹¹³⁰ albowiem kara od Allacha jest sroga.

50. ^aKiedy Hipokryci oraz ci, których serca pełne są choroby, powiedzieli: „Ich religia zwiodła tych ludzi”. ^bKto jednak zaufa Allahowi, wówczas Allah jest z pewnością Potężny, Mądry.

51. Gdybyś tylko mógł zobaczyć ^cjak aniołowie zabierają dusze tych, którzy nie wierzą, smagając ich twarze i plecy i mówiąc: ^d „Skosztujcie kary palenia”.

52. „Ta¹¹³¹ męka jest z powodu tego, co wasze ręce wysłały przed wami; i wiedźcie, że ^eAllach w istocie nie jest ani trochę niesprawiedliwy dla swoich sług”.

53. ^fWasze położenie^{1131A} będzie podobne do położenia ludu Faraona oraz tych przed nim – oni nie uwierzyli w Znaki Allacha, więc Allah ukarał ich za ich grzechy. Zaiste, Allah jest w karaniu Potężny i Srogi.

لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ مَلْنَا تَرَاءتِ
الْفَيْتَيْنِ نَكَّصَ عَلَى عَقْبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ
إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ۝

إِذ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ
هُوَلاءُ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ۝

وَلَا تَرَى إِذ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهُهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُقُوا عَلَابَ الْحَرِيقِ ۝

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ
لِّلْعَبِيدِ ۝

كَدَابٍ أَلٍ فَرَعُونَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ
قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

^a33,13. ^b9,51; 12,68; 14,12; 33,4; 65,4. ^c47,28. ^d3,182; 22,10. ^e3,183; 22,11; 41,47. ^f3,12; 8,55.

1130. Kiedy Surāqah spostrzegł determinację muzułmanów, przejął go wielki strach, bowiem widząc ich, przekonany był, że albo zwyciężą, albo umrą. Tak właśnie czuł ‘Utbah oraz ‘Umair w dniu bitwy pod Badr, którzy powiedzieli Mekkańczykom, że muzułmanie wyglądali jak „poszukiwacze śmierci” (Tabarī).

1131. *Dhālīka* odnosi się do kary, o której była mowa w poprzednim wersecie.

1131A. Patrz 376.

54. Jest tak, ponieważ ^aAllach nigdy nie zmieniłby swych łask, którymi obsypał lud, chyba żeby zmienił on swe położenie,¹¹³² oraz wiedźcie, że Allach jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

55. ^bO wierni! Wasze położenie będzie również podobne do położenia ludu Faraona oraz tych przed nim. Oni odrzucili Znaki¹¹³³ ich Pana, więc zniszczyliśmy ich za ich grzechy. I zatopiliśmy lud Faraona, albowiem wszyscy oni byli grzesznikami.

56. Zaiste, ^cnajgorszymi zwierzętami w oczach Allacha są ludzkie niewierni – ci, którzy nie uwierzą,

57. ci, z którymi ty zawarłeś przymierze – potem ^doni zrywają to przymierze¹¹³⁴ za każdym razem i nie boją się Allacha.

58. Jeśli zatem pokonasz ich w wojnie, wówczas dzięki temu napawaj strachem¹¹³⁵ tych, którzy byli za nimi, aby oni byli rozważni.

59. A jeśli obawiasz się zdrady ze strony jakiegoś ludu, tak samo odrzuć jego przymierze. Zaiste, ^eAllach nie miłuje zdrajców.¹¹³⁶

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ
حَتّٰى يَغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٥٧﴾

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بٰٰيٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنٰهُمْ يَدْنُوْهُمْ وَاَعْرَفْنٰ اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كٰنُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿٥٨﴾

اِنَّ سَرَّ الدّٰوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٩﴾

الَّذِيْنَ عٰهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُوْنَ عٰهَدَهُمْ
فِيْ كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُوْنَ ﴿٦٠﴾

وَإِمَّا تَثَقَّفَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَسَرِدْ بِهِمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٦١﴾

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيٰنَةً فَاتَّبِدِ الْيَمَّهُمْ عَلٰى
سَوَادٍ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخٰٓئِبِيْنَ ﴿٦٢﴾

^a13,12. ^b3,12; 8,53. ^c8,23; 98,7. ^d2,28. ^e4,108.

1132. Werset ten przedstawia ogólne prawo Boże, które mówi, że Bóg nigdy nie pozbawia ludu swojej łaski, którą go wcześniej obdarzył, dopóki najpierw nie będzie zmiany na gorsze w ich własnych warunkach życia.

1133. *Āyah* oznacza posłannictwo; przykazanie; Znak, werset Koranu (Lane).

1134. Oni stale łamią dane słowo i nie szanują traktatów solennie zawartych.

1135. Wierzących zachęca się, aby nigdy nie brali bronii do ręki bez ważnego powodu. Kiedy jednak to uczynią, powinni walczyć tak dzielnie i wymierzać tak silne ciosy, które w sercach wrogów wbudzą wielki strach. Słaba i powolna walka nigdy nie jest dobrą taktyką. Jeżeli ma już być walka, to musi ona być szybka i śmiertelna.

1136. Jeżeli lud, z którym muzułmanie zawarli przymierze, nie szanuje tego przymierza, muzułmanie powinni temu ludowi wyraźnie powiedzieć, że przymierze wygasło, a jeśli zostaną zaatakowani, powinni odpowiedzieć z całych swoich sił. Jednak w żadnych okolicznościach muzułmanom nie jest wolno atakować z zaskoczenia, bez uprzedniego powiadomienia o tym. '*Alā Sawā'in*' oznacza: na zasadach równości, czyli w taki sposób, aby każda ze stron wiedziała, że jest zwolniona ze swoich zobowiązań.

60. I ^anie pozwól, żeby ci, którzy nie wierzą, pomyśleli, iż mogą Nas przewyższyć. Zaprawdę, oni nie są w stanie odmienić naszych planów.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٦٠﴾

61. I ^bprzygotujcie przeciwko tym, którzy z wami walczą, wszystko, co możecie spośród sił zbrojnych¹¹³⁷ i wysuniętych placówek¹¹³⁸ przy granicy, abyście dzięki nim mogli natchnąć strachem wroga Allacha i wroga waszego oraz innych poza tymi, których nie znacie, a których zna Allah.¹¹³⁹ ^cCokolwiek wydadcie na drodze Allacha, zostanie wam zwrócone w całej pełni, a nie będziecie pokrzywdzeni.

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَأَخْرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَظْلَمُونَ ﴿٦١﴾

62. A jeśli oni skłaniać się będą ku pokojowi, także i ty skłaniaj się ku niemu,¹¹⁴⁰ i zaufaj Allahowi. Zaiste, On jest tym, który jest Wszystkoszyjący, Wszzechwidzący.

وَأِنْ جَنَّحُوا بِالسَّلَامِ فَاجْتَنِبْهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٢﴾

63. Lecz gdyby próbowali cię oszukać, wówczas ^dAllach z pewnością będzie ci Wystarczający. On jest tym, który wzmocnił cię Swą pomocą i wiernymi.

وَأِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْآمِنِينَ ﴿٦٣﴾

^a3,179. ^b3,201. ^c2,273; 9,121; 64,18; 65,8. ^d8,65.

1137. *Quwwah* oznacza wszystkie siły znajdujące się w dyspozycji muzułmanów, w tym wszelki sprzęt wojenny, itp.

1138. W kwestii Ribāt patrz 554-555.

1139. Werset ten powiada muzułmanom, że dobre przygotowanie jest najlepszym sposobem na uniknięcie wojny oraz zachęca ich, aby nie tylko posiadali wystarczające siły w kraju, ale i by posiadali stosowne oddziały przy granicach, a sami postępowali tak mądrze, w takiej wierze i z taką energią, aby wrogowie na terenach oddalonych od pola bitwy byli pod takim wrażeniem, że zmusiłoby je ich do zaniechania wojny. Werset ten wydaje się też zawierać ostrzeżenie i proroctwo dla wiernych. Proroctwo to mówi, że Arabowie pogańscy nie są ich jedynymi wrogami. Są jeszcze inne ludy, które zaatakują ich w najbliższej przyszłości. Proroctwo to odnosiło się do imperiów bizantyjskiego i perskiego, z którymi muzułmanie zmuszeni byli walczyć wkrótce po śmierci Świętego Proroka.

1140. Werset ten, oprócz zawartej w nim ważnej zasady dotyczącej zawierania traktatów pokojowych, rzuca światło na charakter wojen podejmowanych przez Islam. Muzułmanie nie sięgali do wojny jako do środka zmuszającego ludzi do przyjęcia Islamu, lecz jako środka ustanawiania i zachowywania pokoju. Gdyby jakiś lud po stoczeniu wojny z muzułmanami starał się o zawarcie pokoju, muzułmanów zachęca się, aby nie odrzucał takiej propozycji, nawet gdyby miała ona na celu oszukanie ich i uzyskanie czasu. Wykazuje to, do jakich kroków Islam postanawia sięgać do ustanawiania pokoju wśród narodów.

64. ^aOn włożył uczucie pomiędzy ich serca. Choćbyś wykorzystał wszystko, co na ziemi, nie mógłbyś włożyć uczucia pomiędzy ich serca, Allah jednak włożył uczucie między nie. Zaprawdę, Allah jest Potężny, Mądry.

65. O Proroku, ^bAllach jest dla ciebie Wystarczający oraz dla tych, którzy spośród wiernych idą za tobą.

66. O Proroku, ^cponaglaaj wiernych do walki. Jeśli będzie was dwudziestu¹¹⁴¹ wytrwałych, pokonają dwie setki, a jeśli będzie was stu, pokonają tysiąc tych, którzy nie wierzą, albowiem są oni ludem, który nie rozumie.¹¹⁴²

67. Obecnie Allah ulżył waszemu brzemieniu, albowiem On wie, że jest w was słabość. Zatem jeśli będzie wśród was stu wytrwałych, pokonają oni dwustu. Jeżeli natomiast będzie wśród was tysiąc¹¹⁴³, z rozkazu Allacha pokonają oni dwa tysiące. Allah bowiem jest z tymi, którzy są wytrwali.

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

الَّذِينَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفِينَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٧﴾

^a3,104. ^b8,63. ^c4,85.

1141. Werset ten zdaje się przedstawiać liczbę 20 jako najmniejszą, aby mogła stanowić grupę zdolną do walki.

1142. Ponieważ są zachłanni i nie zdają sobie sprawy ze sprawiedliwości sprawy, dla której walczą, nie są nią właściwie zainteresowani. Powyższe może też oznaczać, że nie posiadają oni żadnych wyższych ideałów, do których mogliby dążyć i którym mogliby służyć.

1143. Werset ten nie powinien być rozumiany jako unieważnienie poprzedniego. Oba te wersety odnoszą się do dwóch różnych stanów Społeczności muzułmańskiej. Na początku byli oni słabi, źle wyposażeni i źle wyszkoleni w sztuce wojennej. W takim stanie słabości mogli oni jedynie walczyć skutecznie z wrogiem dwukrotnie liczniejszym. Ale ponieważ z biegiem czasu ich warunki, doświadczenie w walce i zasoby militarne bardzo się polepszyły, byli w stanie pokonać wroga dziejąc się razy liczniejszego. W bitwach pod Badr, Uhud i Trench różnica w liczebności sił obu stron progresywnie wzrastała, a mimo to muzułmanie dość skutecznie zwyciężali, aż dopiero w bitwie pod Yarmūk zaledwie 60 000 muzułmanów pokonało ponad milionową armię przeciwnika.

68. ^aNie wypada, aby Prorok miał więźniów, dopóki nie zacznie prowadzić w kraju regularnej walki. ¹¹⁴⁴ ^bJeśli będziecie brać jeńców, poza wziętymi do niewoli podczas regularnej walki, będziecie uważani za tych, którzy szukają dóbr tego świata, podczas gdy Allah pragnie dla was Życia Przyszłego. A Allah jest Potężny, Mądry.

69. Gdyby nie wydany został przez Allacha wcześniejszy dekret, ¹¹⁴⁵ opanowałyby was wielka niedola w konsekwencji tego, co wzięliście. ^{1145A}

70. Zatem ^cspożywajcie z tego, co zdobyliście na wojnie jako prawowite i dobre, i okazujcie bojaźń przed Allahem. Zaiste Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

71. O Proroku, powiedz jeńcom, którzy są w twoich rękach: „Jeśli Allah zna jakiegokolwiek dobro w waszych sercach, da On wam lepsze niż to, co zostało wam zabrane” ¹¹⁴⁶ w formie odpłaty i przebaczy wam. Allah bowiem jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy”.

72. I gdyby zamierzali postąpić wobec ciebie zdradziecko, rzeczywiście byli już zdradliwi wobec Allacha przedtem, On jednak dał władzę tobie, władzę nad nimi. Allah bowiem jest Wszechwładzący, Mądry.

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ خَتْمٌ يَشْحَنَ فِي
الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٧﴾

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا تَرَوْا نَقْوَا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٩﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا لِّنَ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ
إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُخِذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا إِخْيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ
فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦١﴾

^a47,5. ^b4,95. ^c8,42.

1144. Werset ten omawia ogólną zasadę, która mówi, że jeńców nie wolno brać do niewoli aż do czasu rozpoczęcia się regularnej walki i do czasu całkowitego pokonania wroga. Zasada ta podcina korzenie niewolnictwa. Jedynie tych, którzy biorą udział w wojnie wymierzonej przeciwko Islamowi i którzy zostają pokonani, mogą być brani do niewoli. Patrz także 2739.

1145. Słowa te odnoszą się do Bożej obietnicy pomocy (8.8-10).

1145A. Wykupowanie jeńców było już wtedy czymś powszechnym. Akcentuje się jednak tutaj to, że jeńców można było brać tylko podczas regularnej walki podczas wojny.

1146. ^aAbbās, wuj Proroka, był wzięty do niewoli pod Badr. Kiedy następnie przyjął Islam i przyszedł do Świętego Proroka, poprosił, w oparciu o autorytet tego wersetu, aby – tak jak Bóg obiecał dać jeńcom więcej niż było im zabrane jako wykupienie – obietnica ta została w jego przypadku spełniona. Święty Prorok uznał jego prośbę (Jarīr, x. 31).

73. Zaiste, ^aci, którzy uwierzyli i pozostawili swe domy oraz swoim bogactwem i życiem walczyli o sprawę Allacha, jak i ci, którzy dawali im schronienie i udzielali pomocy – oni są wzajemnie swymi przyjaciółmi. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy uwierzyli, lecz nie opuścili swych domów, nie jesteście w żaden sposób za nich odpowiedzialni aż do czasu, kiedy wyjdą ze swych domów. Jeśliby jednak szukali waszej pomocy w sprawach religii, waszym obowiązkiem jest pomóc im, chyba że chodzi o sprawę przeciwko ludowi, z którym zawarliście przymierze.¹¹⁴⁷ Allah bowiem widzi co czynicie.

74. Ci, którzy nie uwierzyli, oni są wzajemnie swymi przyjaciółmi. Jeśli nie wykonacie¹¹⁴⁸ tego, co wam nakazano, w kraju zapanuje niezgoda i wielki nieporządek.

75. ^bCi, którzy uwierzyli i opuścili swoje domy i starają się dla sprawy Allacha oraz ci, którzy dawali im schronienie i udzielali pomocy – ci naprawdę są prawdziwymi wiernymi. Czekają ich przebaczenie i zaszczytne dobro.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَا يَتِيهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٩﴾

^a2,219; 9,20; 61,12. ^b2,219; 9,20; 61,12.

1147. Werset ten przedstawia zasadę, która mówi, że ci muzułmanie, którzy żyją w tym samym kraju i pod rządami tej samej administracji, czy to jako imigranci czy jako obywatele pierwotni, mają obowiązek pomagać sobie wzajemnie w chwilach potrzeby. Jednak ci muzułmanie, którzy nie wyemigrowali do państwa muzułmańskiego, nie mają prawa domagać się pomocy tych pierwszych w sprawach doczesnych. Jeśli jednak są prześladowani z powodu ich religii, trzeba im udzielić pomocy. Jeśli jednakże żyją pod rządami niemuzułmańskimi, z którymi muzułmanie zawarli przymierze pokojowe, wtedy nie wolno im udzielać pomocy w sprawach religii. W takim przypadku jedyną dla muzułmanów drogą jest wyemigrowanie z niemuzułmańskiego państwa.

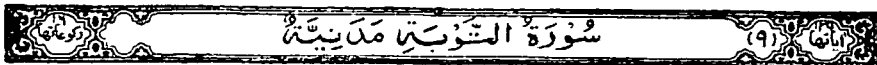
1148. Jeżeli muzułmanie nie będą przestrzegać tej zasady, w kraju zapanuje opresja, tyrania i zamieszki.

76. Ci zaś, którzy wierzą po tym i opuszczają swoje domy i starają się dla sprawy Allacha wraz z wami – ci są spośród was. A ^ajeśli chodzi o więzy pokrewieństwa,¹¹⁴⁹ są oni bliżej względem siebie w Księdze Allacha. Zaprawdę, Allah dobrze zna wszystkie rzeczy.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجَمَعُوا مَعَكُمْ
فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

^a33,7.

1149. Ponieważ wszyscy muzułmanie w wersecie 73 określani są jako bracia, jeden dla drugiego, a Święty Prorok założył w Medynie swego rodzaju bractwo między Uciekinierami i Pomocnikami, niewłaściwe zrozumienie mogło się pojawić i interpretatorzy mogli twierdzić, że mogli dziedziczyć wzajemnie swoje majątki. Dlatego zachęca się tutaj do tego, aby jedynie więzy krwi czyniły prawo dziedziczenia, zaś inni muzułmanie są jedynie braćmi w Wierze, nie zaś spadkobiercami.

1. Oto deklaracja absolutnego oczyszczenia¹¹⁵⁰ ze strony Allacha i Jego Posłańca wobec bałwochwalców, którym daliście przyrzeczenie¹¹⁵¹, że Islam zwycięży w Arabii.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ①

2. Wędrujcie zatem po kraju przez cztery miesiące i ^a wiedzcie, że nie jesteście w stanie odmienić planu Allacha ¹¹⁵² oraz że Allah upokorzy niewierzących.

فَيُنَادِي فِي الْأَرْضِ أَشْهُرٌ وَعَلَمُونَ أَتُكْمَرُونَ
عَيْدًا مَعْرُوسًا لِلَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ لَمُغْزِي الْكٰفِرِينَ ①

3. Jest to proklamacja ¹¹⁵³ od Allacha i Jego Posłańca do tego ludu w dniu większej Pielgrzymki, ^{1153A} iż Allah jest wolny ¹¹⁵⁴ od bałwochwalców oraz że takiż jest Jego

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ إِنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ

^a6,135; 11,21.

1150. *Barā'ah* oznacza deklarację wyniesienia; uwolnienie od błędów lub obowiązków; uwolnienie od żądań. itp. (Tāj).

1151. *Āhada* nie jest tutaj użyte w sensie zawarcia traktatu, lecz w sensie poświęcenia się lub złożenia solennej obietnicy, wiążącej kogoś (Lisān). Werset ten stanowi solenną deklarację, że Islam i Święty Prorok zostali całkowicie wyniesieni przez fakt Upadku Mekki. Chociaż Święty Prorok został zmuszony do opuszczenia Mekki jako uciekinier z wyznaczoną ceną za jego głowę, później ogłoszono w nieomylnych kategoriach, że powróci do niej tryumfalnie i w chwale (28,86). Proroctwo to spełniło się wraz z Upadkiem Mekki i ustanowieniem rządów muzułmańskich w całej Arabii. W ten sposób Święty Prorok został całkowicie wyniesiony i uwolniony od żądania mieszkańców Mekki, żeby jako spełnienie jego powtarzanej deklaracji Mekka wpadła w jego ręce. Patrz także Wstęp do sury Anfāl.

1152. Wraz z Upadkiem Mekki i pokonaniem Hawāzin w bitwie pod Hunain władza i autorytet Islamu ustanowione zostały w całym Hijāz. Niektóre plemiona zawarły z muzułmanami przymierza i złożyły broń. Lecz były i inne plemiona, które formalnie nie poddały się, nie odłożyły broni i nie zawarły z muzułmanami przymierza, które zapewniłoby zachowanie pokoju oraz przestrzeganie prawa i porządku. Pobudzały one do wrogości wobec muzułmanów i chociaż ostatecznie zostały pokonane, nie uznały porażki ani nie zgadzały się żyć w pokoju z muzułmanami. Plemiona te otrzymały okres czterech miesięcy wytchnienia, w którym wstrzymane będą działania skierowane przeciwko nim. Ludzie z tych plemion mogli swobodnie poruszać się po kraju i upewniać się, że dalszy opór nie miał sensu. Później mogli poddać się i zawrzeć przymierze. Właśnie do tych plemion odnosi się ten werstet.

1153. *Adhān* oznacza powiadomienie, proklamację lub powołanie (Lane).

1153A. Większa Pielgrzymka została tak nazwana, ponieważ była to pierwsza pielgrzymka przeprowadzona pod kontrolą muzułmanów.

1154. Podczas gdy w poprzednim wersecie *Barā'ah* oznacza deklarację wyniesienia, że obietnice całkowitego tryumfu Islamu zostały spełnione, w tym wersecie słowo to oznacza „być wolnym od osoby lub rzeczy”, czyli nie mieć nic wspólnego z tym człowiekiem lub tą rzeczą (Lane). Deklaracja zawarta w tym i w następnym wersecie jest inna od zawartej w w. 9,1-2. Bowiēm podczas gdy w w. 9,1-2 mówi się o wyniesieniu, o dowodzeniu, że obietnice czynione przez Świętego Proroka wobec niewiernych spełniły się, w tym wersecie mówi się o zerwaniu wszelkich z nimi związków. To zerwanie związków nie może oznaczać, jakoby werstet ten głosił, iż muzułmanie są zwolnieni ze

Posłaniec. Jeśli zatem okażecie skruczę, tak będzie dla was lepiej; lecz jeżeli odwrócić się, wówczas ^adowiedźcie się, iż nie jesteście w stanie zmienić planu Allacha. ^bI przekazuj wieści o bolesnej karze tym, którzy nie wierzą,

4. ^cz wyjątkiem tych niewiernych, z którymi zawarliście przymierze i którzy później w żaden sposób was nie zawiedli ani nie wspomagali nikogo przeciwko wam.¹¹⁵⁵ Z nimi zatem dopełnijcie przymierza aż po jego kres. Zaprawdę, Allah miłuje tych, którzy są sprawiedliwi.

5. A kiedy miną zakazane miesiące,^{1155A} zabijajcie bałwochwal-

فَإِنْ تَبَدَّلْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابِ النَّارِ ۝

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَ لَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتَوْا النَّيْهَ
عَاهَدْتُمْ إِلَىٰ مَدَّتْ يَدَهُمْ إِنْ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۝

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاتَّقُوا الشُّرَكَاءَ

^aPatrz 9,2. ^b4, 139. ^c9,7.

wszystkich zobowiązań traktatowych. Bowiem jak następny werset jasno mówi, traktaty należy szanować we wszelkich przypadkach i nie należy ich pogwałcać.

Po powrocie z Tabūk w dziewiątym roku Hijrah, Święty Prorok wysłał 'Ali do Mekki, który przy okazji Większej Pielgrzymki, jako reprezentant Świętego Proroka, ogłosił co następuje: (1) Żaden poganin nie zbliży się po tym roku do Domu Bożego. (2) Traktaty zawarte przez Świętego Proroka z plemionami bałwochwalczymi, które nie podporządkowały się, będą nadal respektowane aż do upływu ich terminu. Lecz od tej pory żaden poganin nie może pozostawać w Hijaz, z wyjątkiem tych, z którymi zawarł przymierze lub którzy szukają u niego schronienia. Porządek był tutaj usprawiedliwiony, nie tylko przez stałe oszukańcze postępowanie plemion pogańskich i nieuznanie z ich strony solennych przyrzeczeń, kiedy Święty Prorok nie był obecny w Medynie i wybrał się na wyprawę do Tabūk (8,57), ale i przez inne względy kulturowe i polityczne, które wymagały ich obwieszczenia. Hijaz stało się obecnie religijnym i politycznym ośrodkiem Islamu, a jego interesy wymagały, aby pozbyć się wszystkich obcych i szkodliwych elementów, które mogłyby zagrozić jedności i okazać się niebezpiecznymi dla powstającej społeczności muzułmańskiej.

1155. Plemionami tymi były Banū Khuzā'ah, Banū Mudlij, Banū Bakr, Banū Damrah i niektóre plemiona spośród Banū Sulaim. Werset ten przypadkowo rzuca światło na świętość, jaką Islam przypisuje traktatom i umowom.

1155A. „Zakazanymi miesiącami” są następujące cztery miesiące: *Dhu'l-Qa'dah*, *Dhu'l-Hijjah*, *Muharram* oraz *Rajab*. Pierwsze trzy to miesiące Większej Pielgrzymki, zaś w tym ostatnim Arabowie wykonują zazwyczaj Mniejszą Pielgrzymkę lub *'Umrah* (2,195 oraz 2,218). Określenie *Ashhur al-Hurum* nie oznacza „miesiące świętych”, lecz miesiące „zakazane” i odnosi się do tych czterech miesięcy, o których mowa w 9,2 powyżej. W czasie tych czterech miesięcy bałwochwalcy mogli swobodnie podróżować po kraju, by mogli osobiście stwierdzić, czy Islam zatrzymował i czy spełniło się Stowo Boże. Pod koniec tego okresu, podczas którego zawieszona miała być wszelka wrogość, miano rozpocząć wojnę przeciwko tym zagorzałym wrogom Islamu, którzy sami doprowadzali do rodzenia się nastrojów wrogości i wielokrotnie łamali dane wcześniej słowo. Powód dla tego ultimatum przedstawiony jest w 9,8-13. Jeśli zaś chodzi o tych niewiernych, którzy nie postępowali oszukańczo, mieli oni być chronieni (9,4, 7).

ców¹¹⁵⁶ kiedy tylko ich znajdziecie i bierzcie ich do niewoli, oblegajcie ich oraz leżcie oczekując ich w każdej zasadzce. ^aJeśli jednak okażą skrucę i będą przestrzegać modlitwy i płacić Zakât, wówczas pozostawcie ich drogę wolną.¹¹⁵⁷ Zaiste, Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

6. Kiedy jakiś bałwochwalca będzie szukał u ciebie pomocy, schroń go, by mógł wysłuchać Słowa Allacha, a później odprowadź go do jego schronienia.¹¹⁵⁸ Jest tak dlatego, że są oni ludem, który nie ma wiedzy.

7. Jak zatem może być mowa o przymierzu z tymi bałwochwalcami z Allahem i Jego Posłańcem, ^{bz} wyjątkiem tych, z którymi zawarliście traktat w Świętym Meczezie? Dopóki będą wobec was uczciwi, i wy bądźcie dla nich uczciwi.¹¹⁵⁹ Zaprawdę, Allah miłuje tych, którzy wypełniają swoje obowiązki.

حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخَدَّوهُمُ وَأَحْصَرْتُمْ وَأَعْدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشُّرَكِيَّةِ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

كَيْفَ يَكُونُ لِلشُّرَكِيَّةِ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

^a7,157; 9,11. ^b9,4.

1156. Chodzi tutaj o tych pogan, którzy walczyli z muzułmanami i jeszcze nie poprosili o zawarcie przymierza.

1157. Nawet tym wrogom Islamu, z rąk których muzułmanie ponieśli największe straty, miano przebaczyć, jeśli by w własnej woli okazali skrucę i przyjęli Islam. Właściwie istniało wielu takich pogan, którzy w głębi serca przekonani byli o prawdziwości Islamu, lecz którzy z powodu swej dumy, strachu przed prześladowaniami czy jeszcze z innych względów wahali się z otwartym wyznaniem wiary. Werset ten zapewniał takich właśnie ludzi, że jeśli ktokolwiek z nich zadeklarował swoją wiarę w Islam nawet w czasie trwania wojny, jego wyznanie potraktowane będzie nie jako hipokryzja, ani jako działanie zmierzające do chronienia własnej skóry.

1158. Werset ten wyraźnie stwierdza, że wojna prowadzona przeciwko poganom, nie miała na celu zmuszania ich do przyjęcia Islamu, ponieważ według jego treści, nawet w stanie wojny bałwochwalcy mogli swobodnie przychodzić do obozowiska muzułmanów, aby poznać prawdę. Potem, kiedy ogłoszono przed nimi prawdę i zaznajomiono z naukami Islamu, odprowadzono ich w bezpieczne miejsce, jeśli oczywiście nie zechcieli przyjąć nowej Wiary. W świetle tak jasno sprecyzowanej nauki, szczytem niesprawiedliwości jest oskarżanie Islamu o nietolerancję lub o wykorzystywanie siły dla celów szerzenia wiary.

1159. Werset ten wykazuje, że wojnę można było prowadzić jedynie przeciwko takim niemułmanom, którzy stale zrywali zawarte wcześniej przymierza lub atakowali podstępnie muzułmanów. W odniesieniu do innych muzułmanie mieli obowiązek przestrzegania własnych zobowiązań dokładnie i wiernie. Podobnie jak 9,4 ten werset opisuje przestrzeganie przymierzy i traktatów

8. Jakże może tak być, że – jeśli zdobędą nad wami przewagę – nie będą przestrzegać żadnych więzów pokrewieństwa¹¹⁶⁰ ani przymierza¹¹⁶¹ w odniesieniu do was. Chcieliby przypodobać się wam swymi ustami, podczas gdy ich serca odrzucają to, co sami wypowiadają, a większość z nich to ludzie perfidni.

9. ^bKupczyli Znakami Allacha za marną cenę i odwracali ludzi od Jego drogi. Złem, zaiste, jest to, co czynią.

10. ^cNie przestrzegają żadnego związku krwi ani przymierza w odniesieniu do żadnego wiernego.¹¹⁶² Właśnie oni są tymi, którzy są grzesznikami.

11. ^dJeśli jednak okazują skruchę, przestrzegają Modlitwy i płacą Zakât, wówczas są waszymi braćmi w Wierze. A My wyjaśniamy Znaki ludowi, który ma wiedzę.

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ
وَالَّذُرُومُ فِيهِمْ ۝

اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُعْتَدُونَ ۝

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَنُوا بِمَا
فِي الدِّينِ وَنُقِضَ الْأَيْتُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

^a9,10. ^b2,175; 3,78, 188; 16,96. ^c9,8. ^d7,154; 9,5

jako akt pobożności i sprawiedliwości, który miły jest dla Boga. Koran stale i z emfazą napomina muzułmanów, aby byli wierni wobec zawartych traktatów.

1160. *Ill* oznacza związek lub bliskość w odniesieniu do rodziny; dobre pochodzenie; przymierze; obietnicę lub zapewnienie bezpieczeństwa (Lane i Mufradât).

1161. *Dhimmah* oznacza przymierze; porozumienie; traktat; zobowiązanie, obowiązek lub odpowiedzialność; prawo, którego omijanie zasługuje na potępienie (Lane). Zwrot *Ahl al-Dhimmah* jest używany w odniesieniu do tych niemuzułmanów, z którymi państwo muzułmańskie zawarło porozumienia i które płacą temu państwu podatki, w zamian za które państwo to zabezpiecza im bezpieczeństwo i wolność (Lane). Werset ten wyjaśnia dalej, nakaz wypowiedzenia wojny stosuje się tylko do takich niewiernych, którzy nie tylko jako pierwsi zaczęli siać zamęt wobec Islamu, ale którzy postępowali perfidnie i podstępnie, nie szanując ani więzów, ani porozumień czy przymierzy.

1162. Ten i dwa poprzednie wersety przedstawiają powody, dla których muzułmanie mieli nakaz wypowiedzenia wojny przeciwko takim bałwochwalcom (9,5). Powody te są następujące: (1) Byli oni podstępni i perfidni; mówili, że są przyjaciele do muzułmanów, ale kiedy tylko znajdowali okazję uczynienia im jakiegoś zła, łamali dane solennie słowo i to pomimo, tego, że muzułmanie zaufali im. (2) Nie szanowali oni nawet więzów rodzinnych i zabijali własnych krewnych tylko dlatego, że ci przyjmowali Islam (9,8). (3) Ich celem wywoływania wojny było powstrzymanie ludzi przed przyjmowaniem Islamu (9,9). (4) Oni pierwsi atakowali muzułmanów (9,13).

12. Jeżeli jednak złamią swe przysięgi po ich przymierzu i zaatakują¹¹⁶³ waszą religię, wtedy ^awalczcie z tymi przywódcami niewiary¹¹⁶⁴ – zaprawdę, oni nie zważają na swe przysięgi – aby odstąpili od swego.

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا إِنَّهٗنَّ الْكٰفِرِ اِنَّهُمْ لَا اِيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُوْنَ ﴿١٢﴾

13. Czyż nie będziecie walczyć z ludem, który złamał dane słowo i który knował, by wygnać Posłańca,¹¹⁶⁵ a pierwszy był tym, kto rozpoczął wrogość wobec was?¹¹⁶⁶ Czy boicie się ich? Nie, to Allah najbardziej jest godzien tego, abyście się Jego bali, jeśliście wiernymi.

اَلَا تَقَاتِلُوْنَ قَوْمًا نَكَثُوْا اِيْمَانَهُمْ وَهُمْ لَا يَخْرٰجِ الرُّسُوْلُ وَهُمْ بَدَءُوْا كِرْمًا اَدْلَ مَرَّةٍ اَتَخٰشَرُوْهُمْ فَاَللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخٰشَوْهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّوْمِنِيْنَ ﴿١٣﴾

14. Walczcie z nimi, aby Allah waszymi rękami mógł ich ukarać, poniżyć ich, a wam pomóc ich zwyciężyć oraz ulżyć umysłom tych, którzy wierzą;

قَاتِلُوْهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيْكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ مِنْ دِيْنِهِمْ عَلٰيْهِمْ وَيُشْفِىْ صُدُوْرَ قَوْمٍ مُّوْمِنِيْنَ ﴿١٤﴾

15. oraz by Allah mógł usunąć obawy ich serc. Allah wszak zwraca się z litością do każdego, kto mu się spodoba. A jest Allah Wszechwiedzący, Mądry.

وَيُذِىْبُ غِيْظَ قُلُوْبِهِمْ وَيَتُوْبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٥﴾

2,191; 4,92.

1163. Słowa „zaatakują waszą religię” nie odnoszą się tylko do słownych zniewag, ale do prawdziwych ataków, mających na celu szkoderzenie Islamowi i jego najważniejszym interesom; słowo *Ta'ana* znaczy dosłownie „przebić włócznią”.

1164. Słowa „przywódcy niewiary” nie odnoszą się tutaj do nielicznej grupy rzeczywistych przywódców, lecz do całego ludu, przeciwko któremu jest rozkaz prowadzenia walki. Nazywani są oni „przywódcami”, ponieważ byli oni jednymi z pierwszych, którzy przeciwstawili się muzułmanom, a za ich śladem poszli inni. Jest tak również dlatego, że ich wrogość wobec Islamu była tak wielka, że w tej kwestii służyli oni złym modelom.

1165. Plemiona w Medynie i jej pobliżu, które – kiedy Święty Prorok wybrał się na wyprawę do Tabuk – spiskowały z zamiarem spowodowania upadku przez podburzanie innych plemion arabskich, aby powstały przeciwko niemu.

1166. Słowa te nie odnoszą się również do pogańskich mieszkańców Mekki, lecz do tych niewiernych – niewiernych otwarcie lub potajemnie – którzy mieszkali w samej Mekce lub w jej pobliżu. Stanowili oni wystarczający dowód na fakt, że, będąc dalekim od grzechu, Islam podlegał atakom, a sam nie był agresorem.

16. ^aCzy uważacie, że będziecie pozostawieni w spokoju, podczas gdy Allah nie poznał jeszcze tych z was, którzy starają się dla sprawy Allacha i ^bnie biorą sobie za bliskiego przyjaciela nikogo poza Allahem i Jego Posłańcem oraz wiernymi. ¹¹⁶⁷ Allah jest Świadom tego, co czynicie.

17. Bałwochwalcy nie mogą zatrzymać Meczettów Allacha, podczas gdy dają świadectwo przeciwko samym sobie w niewierze. ¹¹⁶⁸ To właśnie ich dzieła okażą się próżne i w Ogniu zamieszkają na wieki.

18. Tylko ten może zatrzymać Meczety Allacha ¹¹⁶⁹, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni, przestrzega Modlitwy, płaci Zakat i nie okazuje bojaźni przed nikim z wyjątkiem Allacha – tacy właśnie mogą być właściciele prowadzeni.

19. Czy uważacie akt napojenia pielgrzymów i utrzymywania Świętego Meczetu jako rzecz równą dziełom tego, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni i stara się na drodze Allacha? Nie są one nic a nic równe w oczach Allacha ¹¹⁷⁰, a Allah nie kieruje ludźmi niesprawiedliwymi.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ يَحْدُوا
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخُذْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
يُجِّ لَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ لِلشُّرِكِينَ أَنْ يَمُرُّوا بِمَسْجِدِ اللَّهِ شَاهِدِينَ
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ إِلَى اللَّهِ
فَسَاءَ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

بَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ لَا يَسْتَوْنَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الضَّالِّينَ ﴿١٩﴾

^a3,143, 180; 20,3-4. ^b3,29; 4,140, 145; 9,23.

¹¹⁶⁷. Werset ten wskazuje na to, że próby muzułmanów nie skończyły się jeszcze. Mieli oni jeszcze stawić czoła większym niebezpieczeństwom.

¹¹⁶⁸. Werset ten wskazuje na pogańskich pielgrzymów i jest przykładem treści zawartej w 9,28 poniżej. Stąd żadnemu poganinowi nie wolno było zbliżyć się do Ka'bah, jak ogłosił 'Ali pielgrzymom zebranych w Mekce przy okazji Większej Pielgrzymki w roku 9 przed H. Werset ten przedstawia powód tego zakazu. Ponieważ Ka'bah była świątynią poświęconą Jednemu Bogu, bałwochwalcy nie mieli z nią nic wspólnego. Ogłoszeni zostali oni wrogami Jedności Bożej i zostali potępieni przez swoje własne wyznanie.

¹¹⁶⁹. Słowa „Meczety Allacha” odnoszą się do Świętego Meczetu w w. 19, ponieważ Święty Meczet lub Ka'bah, będąc Głównym Meczetem Islamu, reprezentuje wszystkie meczety na całym świecie.

¹¹⁷⁰. Zewnętrzna i fizyczna służba dla Ka'bah, choć sama w sobie jest aktem chwalebny, jest niczym w porównaniu ze służbą duchową, którą sprawować może tylko prawdziwy muzułmanin. Werset ten wskazuje, że Islam przywiązuje większą wagę do ducha leżącego u podstaw działania niż do jego zewnętrznej formy. Mówi się, że Święty Prorok powiedział, iż życie człowieka wierzącego ma w sobie więcej świętości niż Ka'bah (Mājah).

20. ^aCi, którzy uwierzyli i opuścili swoje domy dla sprawy Boga i starali się dla sprawy Allacha swoim bogactwem i swoim życiem, oni są najwspanialszy w oczach Allacha. To właśnie oni zatrzymują.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِلَّهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. ^bIch Pan przekazuje im dobrą nowinę od Siebie, o Jego upodobaniu i Ogrodach, w których czeka ich wieczne szczęście.

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ
فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾

22. Zamieszkają tam na wieki. Zaprawdę, u Allacha czeka wspaniała nagroda.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنْ اللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. O wy, którzy wierzycie! ^cNie bierzcie sobie za przyjaciół waszych ojców ani waszych braci, jeśli wołają oni niewiarę zamiast wiary.¹¹⁷¹ Kto z was weźmie ich sobie za przyjaciół, ten jest grzesznikiem.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ
أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
فَإُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Powiedz: „Jeżeli wasi ojcowie i wasi synowie, i wasi bracia, i wasze małżonki, i wasi krewni oraz bogactwo, które zgromadziliście, i handel, którego nikłości obawiacie się, i mieszkania, które lubicie, są dla was droższe niż Allah i Jego Posłaniec oraz staranie się dla Jego sprawy,¹¹⁷² to poczekajcie aż Allah dokona swego sądu. Allah nie prowadzi ludu nieposłusznego.”

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَبُيُوتٌ تَحْسَبُونَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَوُونَ حَتَّى يَأْتِيَ
اللَّهُ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

^a4,96; 57,11. ^b3,16; 5,13; 9,72; 10,10; 57,21. ^c3,29; 4,140. 145;
9,16; 58,23.

1171. Werset ten odnosi się do tej kategorii niewierzących, którzy byli aktywnie wroży Islamowi i z całych sił starali się go zniszczyć.

1172. Związki rodzinne i miłość do rodziny i krewnych oraz inne względy doczesne – bogactwo, rzemiosło i majątek, nie mogą stać na drodze, kiedy ich poświęcenia wymaga związek droższy, szlachetniejsza sprawa lub sprawy bardziej żywotne.

25. Zaprawdę, ^aAllach pomógł wam na wielu polach bitewnych, jak i w Dniu Hunain, kiedy wielkie wasze rzesze uczyniły, iż pyszniłście się, one jednak nie przyniosły wam żadnej korzyści, ziemia zaś z całym jej ogromem dla was się skurczyła, a wtedy odwróciliście się do ucieczki.¹¹⁷³

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَ
صَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ
مُدْبِرِينَ ۝

26. Potem ^bAllach zesłał pokój na swego Posłańca oraz na wierzących, jak i zesłał zastępy, których nie widzieliście, i ukarał tych, którzy nie wierzyli. Taka jest nagroda dla niewiernych.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ۝

27. Jednak po takiej karze Allach zwraca się ze współczuciem do każdego, do kogo zechce, a jest On Najbardziej Przebaczający.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَنِ بَدَىٰ ذِكْرَهُ عَلَىٰ مِنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

28. O wy, którzy wierzycie! Zaprawdę, bałwochwalcy są nieczyści. Zatem nie będą się oni zbliżać do Świętego Meczetu po tym ich roku. I jeśli obawiacie się ubóstwa, Allach wzbogaci was ze swej Obfitości,¹¹⁷⁴ jeśli tego zapagnie. Zaiste, Allach jest Wszewchwydzący, Mądry.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشُّرُكُونَ بَحْسٌ كَمَا يَفْرُقُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ
عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ سَأَلْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

^a3,124. ^b9,40; 48,27.

1173. Po Upadku Mekki Hawāzin i Thaqif połączyły swe siły i ruszyły do ataku na muzułmanów. Święty Prorok spotkał się z tymi plemionami w Hunain, około 25 kilometrów na południo-zachód od Mekki. Towarzyszyło mu 12 000 ludzi, wśród których było 2 000 nowonawróconych, którzy dołączyli do armii muzułmańskiej w Mekce. Przeciwnie do praktyki Świętego Proroka, nawróceni ci pośpieszyli z atakiem na wroga, lecz zostali szybko odparci i uciekli z pola walki zmieszani, wzniesając zamieszanie w posuwających się siłach muzułmańskich, przechodzących przez wąski wąwóz. Z powodu wywołanej paniki Święty Prorok pozostał na polu bitwy z zaledwie 100 ludźmi. Strzały miotane przez łuczników wroga padały gęsto wokół nich. Był to moment wielkiego niebezpieczeństwa, lecz Święty Prorok, poganiając swego muła w stronę wrogów, posuwał się bez przeszkód i wielkim głosem wołał: „Ja jestem naprawdę Prorokiem Bożym. To nie jest kłamstwo. Ja jestem synem ‘Abd Al-Muttalib’”. ‘Abbās, wuj Świętego Proroka, który miał tubalny głos, zawołał do uciekających muzułmanów, aby ich zatrzymać i zawrócić w stronę ich Pana, który przeciwie ich potrzebował. To przesywające wołanie wywołało u muzułmanów drżenie, jak głos trąbki w Dniu Sądu, więc w wielkim pędzie ruszyli z powrotem do swego umiłowanego Pana i zaatakowali wroga z taką zaciekłością, że napełniło to strachem ich serca i spowodowało, że uciekli w pełnym zamieszaniu. Szala przechyliła się w drugą stronę i dzień ten skończył się sygnałem zwycięstwa muzułmanów. Do niewoli wzięto aż 6 000 niewiernych (Tabari i Hishām).

1174. Mekka była wielkim centrum handlowym, a sezon pielgrzymki był okazją do rozszerzonej działalności handlowej i źródłem wielkich dochodów dla mieszkańców Mekki. Być może zakaz ten spowodował uczucie, że może on przeciwnie wpłynąć na ich dochody.

29. ^aWalczcie z tymi spośród Ludu Księgi, którzy nie wierzą w Allacha, ani w Dzień Ostatni, ani nie uważają za nieprawe tego, co Allah i Jego Posłaniec ogłosili nieprawym, aż do czasu, gdy zapłacą należność, uznając to za łaskę i uznają swe podporządkowanie.¹¹⁷⁵

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

30. ^bŻydzi powiadają: „Ezdrasz¹¹⁷⁶ jest synem Allacha”, a chrześcijanie mówią: „Mesjasz jest synem Allacha” – oto, co wypowiadają swymi ustami. Oni wszak tylko naśladową słowa tych, którzy nie uwierzyli przed nimi. Niechaj spadnie na nich przekleństwo Allacha! Jakże zostali odwrócenii.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرِيُّ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ الْغَالِيَةُ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

^a2,191. ^b2,117; 5,18; 10,69.

1175. Zwrot 'An Yadin' oznacza: (1) Chętnie i z uznaniem wyższości władzy muzułmanów. (2) Żyją gotówką, a nie w formie spłaty. (3) Uważanie tego za łaskę ze strony muzułmanów; partykuła 'an oznacza „z powodu”, zaś Yad „władzę lub łaskę” (Lane). Werset ten odnosi się do tego Ludu Księgi, który żył w Arabii. Podobnie jak poganie byli oni wrogo nastawieni do Islamu i planowali oraz uknuli jego zniszczenie. Dlatego muzułmanie otrzymali rozkaz walczyć z nimi do czasu, kiedy oni uznają zwierzchność muzułmanów i będą im lojalni. Jizyah był podatkiem, jaki ci niemuzułmanie musieli płacić jako wolni poddani państwu muzułmańskiemu w zamian za ochronę. Można zauważyć, że tak jak Jizyah nakładany był na niemuzułmanów, jeszcze większy podatek – Zakāt – nakładany był na muzułmanów, którzy oprócz tego musieli odbywać służbę wojskową, podczas gdy niemuzułmanie byli z niej zwolnieni. Tak zatem ci ostatni mieli się lepiej, bo nie tylko płacili mniejsze podatki, ale i nie musieli odbywać służby wojskowej. Słowo Sāghirūn wyraża ich polityczny status podporządkowania. Poza tym cieszyli się oni wszelkimi społecznymi prawami na równi z muzułmanami. Bałwochwálcy arabscy, Żydzi i chrześcijanie, którzy żyli w pobliżu, byli największymi wrogami Islamu. Omówiwszy sprawę traktowania niewiernych przez muzułmanów, sura ta w tym wersecie zajmuje się ich stosunkami z Ludem Księgi, zwłaszcza z jego przekonaniem religijnymi i doktrynami.

1176. 'Uzair lub Ezdrasz żył w piątym wieku przed Chrystusem. Był on potomkiem Serajasza, arcykapłana, sam był kapłanem i był znany jako Ezdrasz Kapłan. Był w swoich czasach jedną z najważniejszych postaci i cieszył się olbrzymim wpływem na rozwój Judaizmu. Szczególnym szacunkiem cieszył się wśród Proroków Izraela. Żydzi z Medyny oraz żydowska sekta w Hadramaut wierzyła, że jest on synem Bożym. Rabini łączyli jego imię z kilkoma ważnymi instytucjami. Renan zauważył w przedmowie do jego „Historii Ludu Izraela”, że ostateczne określenie Judaizmu można datować właśnie na czasy Ezdrasza. W literaturze rabinicznej uważany on był za postać godną funkcji przekaziciela Prawa Bożego, gdyby nie było ono wcześniej przekazane przez Mojżesza. Ezdrasz współpracował z Nehemiaszem i umarł w wieku 120 lat w Babilonii (Jew. Enc. or. Bib.).

31. Oni wzięli sobie swych kapłanów i swych mnichów¹¹⁷⁷ za panów obok Allacha. Tak samo wzięli sobie Mesjasza, syna Marii. A ^anakazano im czcić tylko Jednego Boga. Nie ma żadnego boga poza Nim. On jest Święty o wiele bardziej ponad to, co Mu przypisują!

32. ^bPragnęliby zgasić światło Allacha swoimi ustami, Allah jednak nie chce niczego innego, jak tylko doskonalic swe światło, choć niewierni mogą chciec je odrzucić.¹¹⁷⁸

33. ^cOn jest tym, Który zesłał Swego Posłańca z przewodnictwem i religią prawdy, aby mogła ona zwyciężyć każdą inną religię, nawet gdyby bałwochwalczy ją odrzucali.¹¹⁷⁹

34. O wy, którzy wierzycie! Zaprawdę, ^dwielu z kapłanów i mnichów pochłania bogactwo ludzi fałszywymi sposobami i ^eodwraca się od drogi Allacha. Tym zaś, którzy gromadzą złoto i srebro i nie wydają go na sposób Boży, im przekaz wieść o bolesnej karze.

اَتَّخَذُوا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِّنْ دُونِ
اللّٰهِ وَالنَّسِیْخِ ابْنِ مَرْيَمَ وَمَا اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوْا
اِلٰهًا وَّاحِدًا لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝

يُرِيدُوْنَ اَنْ يُظْلِفُوْا نُوْرَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيٰۤاَبٰى اللّٰهِ
اِلَّا اَنْ يَّتِمَرَ نُوْرُهُ وَاُوْكَرَ الْكٰفِرُوْنَ ۝

هُوَ الَّذِيۡۤ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗۙ بِالْهُدٰى وَوَبِنَ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهِ وَاُوْكَرَ الْمُشْرِكُوْنَ ۝

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبٰنِ
لِيَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيُضَدُّوْنَ عَنِ
سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ يَكْتُمُوْنَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يَنْفِقُوْنَهَا فِيۡ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذٰبٍ
اَلِيْمٍ ۝

^a12,41; 17,24; 98,6. ^b61,9. ^c48,29; 61,10. ^d4,162. ^e4,161.

1177. *Ahbār* to uczeni żydowscy, zaś *Ruhbān* to mnisi chrześcijańscy.

1178. Chrześcijanie żyjący w Arabii podburzali swoich współwyznawców żyjących w Syrii i dzięki ich pomocy starali się zniszczyć światło Islamu, jakie Bóg zapalił w Arabii. Podobne próby czynili Żydzi, podżegając Persów przeciwko Świętemu Prorokowi.

1179. Komentatorzy Koranu zgadzają się, że – jak głosi pewne powiedzenie Świętego Proroka – ostateczne zwycięstwo odniesie Islam w czasach Obiecanego Mesjasza (Jariir), kiedy to pojawią się już wszystkie religie i wszystkie będą się z całych sił starały szerzyć swoje doktryny. Wspaniałość ideału oraz zasady Islamu zostały już uznane za wielkie i dzień ten nie jest już odległy, kiedy Islam zatryumfuje nad wszystkimi wiarami, a ich wyznawcy przyłączą się do niego.

35. W dniu, kiedy stanie się gorąco w ogniu Piekała, a ich czoła i ich boki, i ich plecy zostaną nim przypalone¹¹⁸⁰ i zostanie im powiedziane: „Oto co nagromadziliście dla siebie samych – teraz więc skosztujcie tego, co zwykliście byli gromadzić”.

يَوْمَ يُحْىٰ عَلَيْهِمَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ كَلِمَاتُهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْسِكُمْ
فَدُرُّوْا مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٣٥﴾

36. Liczba miesięcy u Allacha to dwanaście¹¹⁸¹ z Jego nakazu od dnia kiedy stworzył niebiosa i ziemię. Z tej liczby cztery to miesiące święte.¹¹⁸² Oto właściwa religia. Zatem nie wyrządzajcie sobie krzywdy w niej. I walczcie razem z bałwochwalcami, jak i oni walczą razem z wami. I wiedzcie, że Allah jest z tymi, którzy okazują Mu bojaźń.

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتٰبِ
اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ مِنْهَا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ
ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ لَا تَطْلُمُوْا فِيْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوْا الشُّرِكِيْنَ كَاْفًا كَمَا يُقَاتِلُوْنَكُمْ كَاْفًا
وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٣٦﴾

37. Zaprawdę, odrzucanie¹¹⁸³ Świętego Miesiąca jest dodatkiem do niewiary. Ci, którzy nie wierzą, są przez nie sprowadzani z drogi. Oni zezwalają nań w jednym roku, a zabraniają go w innym, a to żeby zgadzała się liczba miesięcy, które Allah uczynił świętymi, a w ten sposób czynić prawowitym to, czego Allah zakazuje. ^aZło ich uczynków wydaje się im czymś uczciwym. Allah natomiast nie prowadzi ludzi niewiernych.

اِنَّمَا النَّسِيْءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهَ الْذِيْنَ كَفَرُوْا
يُحِلُّوْنَكَ عَامًا وَيَحْرَمُوْنَكَ عَامًا لِّيُوْاطِّئُوْا عِدَّةَ مَا
حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُجِلُّوْا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ رَبِّيْنَ لَهُمْ سُوْءٌ
بِجْ اَعْمَالِهِمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِيْنَ ﴿٣٧﴾

^a6,44; 13,34; 16,64; 27,25; 29,49; 35,9

1180. Wydaje się, że jest to przenośnia. Kiedy człowiek bogaty z powodu dumy lub czegoś innego odmawia pomocy osobie potrzebującej, jego czoło wyraża dezaprobatę. Potem odwraca się i ostatecznie z pogardą pokazuje swoje plecy człowiekowi szukającemu pomocy. Całkiem stosownie jest tutaj powiedziane, że kiedyś czoła, boki i plecy będą napiętnowane.

1181. Zarówno rok księżycowy, jak i słoneczny, składają się z dwunastu miesięcy.

1182. Cztery święte miesiące to: *Dhu'l-Qa'dah*, *Dhu'l-Hijjah*, *Muharram* oraz *Rajab*.

1183. W wersecie tym nawiązuje się do starego zwyczaju arabskiego. Trzy kolejne święte miesiące – *Dhu'l-Qa'dah*, *Dhu'l-Hijjah* oraz *Muharram* czasami wydawały się im zbyt długie jako czas powstrzymywania się od ich lupieżczych wypraw. Dlatego w celu uwolnienia się od ograniczeń świętych miesięcy, czasami traktowali oni święty miesiąc jak zwykły miesiąc, natomiast miesiąc zwykły jako miesiąc święty.

38. O wy, którzy wierzycie. Co się z wami dzieje, że kiedy powiada się wam: „Idźcie drogą Allacha”. opadacie ciężko ku ziemi?¹¹⁸⁴ „Czy zadawała was życie doczesne ponad perspektywę Życia Przyszłego? ^bWszak radość z życia doczesnego jest niczym w porównaniu z Życiem Przyszłym.

39. Jeżeli nie wyruszyście do walki za sprawę Allacha, On zada wam bolesną karę i w wasze miejsce wybierze inny lud, a wy w ogóle nie będziecie mogli Mu zaszkodzić. Allah wszak posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

40. Jeżeli mu nie pomożecie, to wiedzcie, że Allah pomógł mu nawet wtedy, gdy niewierni prowadzili go, kiedy był on jednym z dwóch, gdy byli obaj w Jaskini, a on powiedział do swego Towarzysza: „Nie smuć się, albowiem Allah jest z nami”. Wtedy ^cAllach zesłał na niego Swój pokój,¹¹⁸⁵ i pomógł mu zastępami, których nie widzieliście, i upokorzył słowo tych, którzy nie uwierzyli, a słowo Allacha jest tym słowem, które jest najwyższe. Allah jest Potężny, Mądry.¹¹⁸⁶

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّا قَدْ لَتَمَّ إِلَى الْأَرْضِ ارْتَضِيَهُم بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِنَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابَ آبَاءِ الْيَبَانَةِ وَيَسْبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِنَّا تَضَرُّوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَمَانِيَةَ أَشْهُنَ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُودِهِ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْهَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

^a13,27. ^bPatrz 3,15. ^c9,26; 48,27.

1184. Nawiązuje się tutaj do wyprawy do Tabūk, miasta położonego w połowie drogi między Medyną i Damaszkiem. Świętemu Prorokowi przyniesiono wieści, że Grecy ze Wschodniego Imperium Rzymskiego, znani pod popularną nazwą Rzymian, zgromadzili się na granicy syryjskiej. Na czele potężnej armii 30 000 ludzi Święty Prorok opuścił Medynę w 9. roku Hijrah. Z powodu wielkich trudności Muzułmanie cierpieli podczas długiej i skomplikowanej podróży, przez co znana jest ona jako *Jaish al-'Usrah*, czyli armia wyczerpana, strapiiona.

1185. Zaimkę „niego” w zdaniu „swój pokój na niego” może odnosić się do Abū Bakr, ponieważ Święty Prorok przez cały czas był spokojny, zaś zaimkę „mu” w zwrocie „pomógł mu” odnosi się do Świętego Proroka. Taka rozbieżność w użyciu zaimków znana jest jako *Intishār al-Damā'ir* i jest dość powszechna w języku arabskim. Patrz 48,10.

1186. Nawiązuje się tutaj do emigracji Świętego Proroka z Mekki do Medyny, kiedy w towarzystwie Abū Bakr schronił się w jaskini zwanej Thaur. Werset ten rzuca nieco światła na olbrzymi status duchowy Abū Bakr, o którym powiada się jako „jednym z dwóch”, z którymi był Bóg i

41. Idźcie, kto lekki lub ciężki,¹¹⁸⁷ i "starajcie się swoim bogactwem i swoim życiem dla sprawy Allacha. To jest dla was najlepsze, gdybyście tylko wiedzieli.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42. Gdyby chodziło o natychmiastowy zysk i krótką podróż, oni z pewnością ruszyliby za tobą, ale trudna podróż wydawała się im zbyt długa.¹¹⁸⁸ A mimo to będą przysięgać na Allacha, mówiąc: „Gdybyśmy tylko mogli, z pewnością poszlibyśmy z tobą”. Oni wszak rujnują tylko swoje własne dusze, a Allah wie, że są kłamcami.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَ
لَكِنْ بَدَدَتْ عَلَيْهِمُ الشَّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ
لَوْ امْتَنَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ
وَ اللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

43. Allah usunie¹¹⁸⁹ złe konsekwencje twego błędu. Dlaczego pozwoliłeś im pozostać w tyle, póki nie dowiedziałeś się i ty również poznałeś kłamców?

عَقَبَ اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَبْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعِنَا لَكَ
الَّذِينَ صَدَقُوا وَ تَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Ci, którzy wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni nie będą ciebie prosić o zwolnienie ze starań ich bogactwem i ich osobami. Allah dobrze zna tych, którzy wypełniają swe obowiązki wobec Niego.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ
بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

³8,75; 9,88, 111; 61,12.

których strach usmierzył sam Bóg. Jest zapisane, że kiedy byli w jaskini, Abū Bakr zaczął płakać, a na pytanie Świętego Proroka dlaczego płacze, odpowiedział: „Nie płaczę z powodu mojego życia. O, Proroku Boży, bowiem jeżeli ja umrę, to będzie chodzić tylko o jedno życie. Jeśli jednak umrzesz ty, będzie to oznaczać śmierć Islamu i całej społeczności muzułmańskiej” (Zurqānī).

1187. Słowa „lekki lub ciężki” mogą oznaczać młodszych i starszych; samotnie lub w grupach; pieszo lub na koniu; posiadając dość wojska i broni lub zbyt mało wyposażenia i niewielkie zasoby, itp.

1188. Podróż była ciężka i trudna. Armia muzułmańska musiała maszerować przy bardzo wysokiej temperaturze powietrza około 360 kilometrów do granicy syryjskiej, by tam spotkać się z bardzo potężną armią przeciwnika. Był to okres żniw, a drzewa obwieszane były owocami.

1189. Zwrot arabski *'Afā allāh 'Anka* oznacza nie przebaczenie żadnego grzechu popełnionego przez Świętego Proroka, raczej miłość Boską i troskę o Proroka.

45. Jedyne ci prosić cię będą o zwolnienie, którzy nie wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni i których serca pełne są wątpliwości, a w swej wątpliwości wahają się.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

46. Gdyby rzeczywiście zamierzali pójść, w jakiś sposób przygotowaliby się do tego. Allah jednak był przeciwny ich wyruszeniu. Zatem powstrzymał ich i powiedziano im: „zostańcie w domu z tymi, którzy zostali”.

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ
اللَّهُ إِسْعَاءَهُمْ فَتَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ
الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

47. Gdyby poszli z wami, a nie dodaliby wam niczego oprócz kłopotów, płataliby się między wami, próbując siać między wami niezgodę. A są wśród was tacy, którzy słuchaliby was po to, by wiadomości przekażywać im. A Allah dobrze zna grzeszników.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوا إِلَّا خَبَالًا وَلَا أُضْعِفُوا
خِلْفَكُمْ يَبْغُونَ كُمُ الْفِتْنَةَ وَيَنْتَكُمُ سُنْعُونَ لَهُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Próbowali doprowadzić do buntu nawet przedtem, knuli przeciw tobie aż do nadejścia prawdy i do czasu, kiedy zwyciężył cel Allacha, chociaż im się to nie podobało.

لَقَدْ ابْتَغَوْا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ
حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَهُ ﴿٤٨﴾

49. A jest wśród nich i taki, który powiada: „Pozwól mi pozostać w tyle i nie wystawiaj mnie na próbę”. Zaprawdę, oni już poddani zostali próbie. I zaprawdę, Piekło ogarnie niewiernych.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْنَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِي ۗ أَلَا فِي
الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ۗ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَنُحِيطُ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

50. Kiedy spotka cię coś dobrego, napawa ich to smutkiem, lecz kiedy spadnie na ciebie nieszczęście, powiadają: „Rzeczywiście wcześniej podjęliśmy środki ostrożności”. I odwracają się uradowani.

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فُسْوِمُهُمْ ۗ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَعَدْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ
فَوَّحُونَ ﴿٥٠﴾

51. Powiedz: „Nie spotka nas nic poza tym, co Allah dla nas nazna-
czył. On jest naszym obrońcą, więc w
Allahu powinni wierni pokładać
zaufanie”.

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

52. Powiedz: „Nie oczekujecie dla
nas niczego poza jedną z dwóch
dobrych rzeczy,¹¹⁹⁰ podczas gdy my
oczekujemy, że Allah ukarze was
albo sam, albo z naszych rąk. Zatem
czekajcie, my także czekamy z
wami”.

قُلْ هَلْ تَرْجُونَ بِنَاءَ آلَاءِ الْحَسَنِينَ
وَأَنْ تَرْجُونَ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِيِنَا فَتَرْجَبُوا إِنَّا مَعَكُمْ
مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

53. Powiedz: „Wydawajcie dobro-
wolnie lub niechętnie, a i tak nie
będzie to od was przyjęte.¹¹⁹¹ W
samej rzeczy nieposłuszny z was jest
lud”.

قُلْ أَنْفَعُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ إِتَاكُمْ
كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

54. Nic innego nie powoduje, że
nie będą przyjęte ich datki, poza tym,
iż oni nie wierzą w Allacha i Jego
Posłańca. ^aI przybyszą na Modlitwę
leniwie i wydają na sposób Allacha
niechętnie.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا مِنْهُمْ نَفَقَتَهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُِونَ ﴿٥٤﴾

55. ^bNiechaj zatem ani ich boga-
ctwo, ani ich dzieci nie zaprzętają
twoich myśli. Przy ich pomocy¹¹⁹²
Allah pragnie ukarać ich w tym
życiu, a dusze ich niechaj odejdą,
albowiem nie wierzą.

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ
أَنفُسَهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

^a4,143. ^b9,85.

1190. Prawdziwy muzułmanin albo umiera w walce, albo zwycięża. Nie ma dla niego żadnej innej możliwości.

1191. Natura kary wymierzonej hipokrytom zasługuje na szczególną uwagę. Nie wyznaczono im żadnej grzywny, nie zostali uwięzieni, ani poddani żadnej karze na ogół wymierzonej za tego typu występki. Powiedziano im po prostu, że *Zakāt* – środek oczyszczający ich dusze – nie będzie od nich przyjęty. Wskazuje to na fakt, że sposób postępowania Świętego Proroka wobec hipokrytów nie był kierowany żadnymi względami finansowymi czy doczesnymi.

1192. Ostrzega się tutaj hipokrytów, że ich dzieci i ich bogactwa, dla których nie poszli do walki, staną się dla nich niezwykłą torturą umysłową. Ich dzieci przyjmą zniechęconą Wiarę i wydadzą pieniądze rodziców na sprawę szerzenia tej wiary.

56. I przysięgają na Allacha, że naprawdę są spośród was, podczas gdy nie są spośród was, lecz są ludźmi tchórzliwymi.

وَيَجْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْهُمْ لَيْسَ لَكُمْ وَمَا هُمْ بِمِنكُمْ وَ
لَكُمْهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

57. Gdybyż tylko mogli znaleźć jakieś miejsce schronienia, jaskinię czy nawet jakąś dziurę, z pewnością zwróciliby się ku niej i ruszyli tam w niekontrolowanym pośpiechu.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغْرِبًا أَوْ مَدْحَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58. Wśród nich są tacy, „którzy dopatrują się u ciebie błędu w kwestii podziału jałmużny. Kiedy z niej otrzymują, są zadowoleni, lecz kiedy z niej nie otrzymują – zważ! – oburzają się.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْتَمِسُ لَكَ فِي الصَّدَقَاتِ كَأَن أُعْطُوا
مِنْهَا رِضْوَانًا وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٨﴾

59. A gdyby byli zadowoleni z tego, co dał im Allah i Jego Posłaniec i powiedzieli: „Wystarczy nam Allah. Allah da nam ze swego bogactwa i także uczyni Jego Posłaniec. Do Allacha zwracamy się z błaganie”, tak byłoby dla nich lepiej.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَنَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ
إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

60. Jałmużna¹¹⁹³ jest tylko dla biednych i potrzebujących oraz dla tych, którzy się nimi zajmują, jak i dla tych, których serca wymagają pojednania, i dla wyzwolenia niewolników, i dla tych, którzy mają długi, jak i dla sprawy Allacha oraz dla podróznego – nakaz od Allacha. Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ
عَلَيْهَا وَالْمَوْلَىٰ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرَبَاءِ
وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

⁹,79.

1193. *Sadaqāt* oznacza tutaj obowiązkową jałmużnę, to znaczy *Zakāt*. Werset ten określa cele i osoby, na dobro których ma być przeznaczony *Zakāt*: (a) *Fuqarā'* (od *Faqara*, która oznacza – to złamało jego kręgosłup (Lane), to znaczy, ci, złamani przez biedę i choroby. (b) *Masākin*, czyli ci, którzy mają zdolność pracować, ale brakuje im środków. (c) Ci, którzy zbierają *Zakāt* lub nim dysponują, lub wypełniają inne związane z nim obowiązki. (d) Nowonawróceni na Islam, którzy potrzebują pomocy finansowej. (e) Niewolnicy, jeńcy i inni ludzie, którzy dla ratowania swojej wolności muszą zapłacić odszkodowanie. (f) Ci, którzy nie mogą spłacić swoich długów, albo którzy ponieśli niezwykle ciężkie straty w interesach, itp. (g) Jakikolwiek szlachetny cel. (h) Ludzie będący w kłopotach podczas podróży z powodu braku pieniędzy lub ci, którzy podróżują w poszukiwaniu wiedzy lub szerzeniu stosunków społecznych.

61. I wśród nich są tacy, którzy trapią Proroka i mawiają: „On jest jednym Uchem”.¹¹⁹⁴ Powiedz: „Jego dawanie posłuchu wszystkiemu jest dla waszego dobra. On wierzy w Allacha i wierzy Wiernym, i jest ʾaską dla tych z was, którzy wierzą”. Ci zaś, którzy trapią Posłańca Allacha, otrzymają żalosną karę.

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ ذُنَّ
قُلْ إِنْ أَدْرَأْتُمْ كَيْفَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ
وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٩٤﴾

62. ^bPrzysięgają wam na Allacha, by się wam przypodobać, jednak Allah ze Swoim Posłańcem mają większe prawo, by dać Mu upodobanie, jeżeli są wiernymi.

يُخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ
أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩٥﴾

63. Czyż nie wiedzą, że jeśli ^cktos przeciwstawia się Allahowi i Jego Posłańcowi, dla niego jest ogień Piekła, w którym zamieszka? A to wielkie poniżenie.

الَّذِينَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مَن يُجَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ
لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩٦﴾

64. Hipokryci udają swój strach¹¹⁹⁵, żeby nie została objawiona Sura o nich samych, informująca ich o tym, co jest w ich sercach. Powiedz: „Szydźcie dalej. Zaprawdę, Allah przyniesie na światło to, czego podobno baliście się, gdyby nie zostało ujawnione.

يُخَادِرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَهِزُّوْا إِنَّا اللَّهُ مُخْرِجُ
مَا تَحَدَّرُونَ ﴿١١٩٧﴾

65. I jeśli ich spytasz, ^dnajpewniej powiedzą: „Tak tylko gadaliśmy i żartowaliśmy”. Powiedz: „Czy wyśmiewaliście się z Allacha, Jego Znaków i Jego Posłańca?”

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ إِيَّا اللَّهَ وَآيَاتِهِ وَرَسُولَهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١٩٨﴾

^a9,128; 21,108. ^b9,96. ^c58,6, 21. ^d2,45.

1194. *Udhun* (znaczy dosłownie „ucho”) oznacza tutaj kogoś, kto słucha wszystkiego, co się do niego mówi i wszystkiemu wierzy. Spośród wielu uszczypliwych i nielusznych uwag, jakie wypowiedzieli przeciwnicy Świętego Proroka o nim samym, była i ta, że on chętnie słucha i łatwo wierzy, uznając za prawdziwe, we wszelkie raporty przekazywane mu przez innych, tak że stał się samym tylko organem słuchu.

1195. Hipokryci właściwie nie mieli tego typu obaw, ponieważ nie wierzyli, że Święty Prorok jest odbiorcą objawienia Bożego. Werset ten nawiązuje jedynie do ironicznej natury ich żartów i drwin.

66. ^aNie tłumaczcie się. Z pewnością przestaliście wierzyć po tym jak uwierzyliście. Jeśli części z was wybaczymy, część zostanie ukarana, albo wiem są winni.

لَا تَعْتَوِرُوا قُلُوبَكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ يُعَذِّبُ طَائِفَةٌ إِنَّهُمْ كَانُوا جَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

67. Hipokrycy,¹¹⁹⁶ mężczyźni i niewiasty, wszyscy są jak jedno. Zachęcają do zła, a zakazują dobra. powstrzymują swe ręce przed wydaniem dla sprawy Allacha. ^bOni zapomnieli o Allachu, więc On zapomniał o nich.¹¹⁹⁷ Zaprawdę, hipokryci są grzesznikami.

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بِضُفْفِهِمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٥٧﴾

68. ^cAllach obiecuje hipokrytom, mężczyznom i niewiastom oraz niewiernym ogień Piekła, w którym zamieszkają. On im wystarczy. Allach ich przeklął. Spotka ich długotrwała kara.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكٰفِرَاتِ نَارَ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَا ۗ هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللَّهِ ۗ لَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٨﴾

69. Tak jak ci przed wami, byli oni silniejsi niż wy w swej władzy i mieli więcej bogactwa i dzieci. Cieszyli się swoim losem przez jakiś czas, tak i wy cieszyliście się swoim losem, jak cieszyli się swym losem ci przed wami. I wy pozwalaliście sobie na puste słowa, tak jak oni pozwalali sobie na puste słowa. ^dTo właśnie oni są tymi, których dzieła na nic się nie zdadzą w tym świecie i w Życiu Przyszłym. I to oni są tymi, którzy będą zwyciężeni.

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآلًا وَأَمْوَالًا وَآرَادُوا أَنْ يَسْتَبْعُوا بَعْلًا فِيمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِعِبَادِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِعِبَادِهِمْ وَخَضْتُمْ كَالَّذِينَ خَاصُّوا أَوْلِيَاكَ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٥٩﴾

^a56,8. ^b59,20. ^c4,146. ^d15,106.

1196. *Nunāfiq* pochodzi od *al-Nafaq*, które oznacza dziurę lub przejście w ziemi, prowadzące do jakiegoś miejsca poprzez otwór na drugim końcu. Natomiast *al-Nifaq* oznacza wejście wiary jednymi drzwiami, a wyjście jej przez drugie drzwi (Aqrah).

1197. *Nisyān* oznacza na ogół „przebaczenie”. Tutaj oznacza to, kiedy człowiek przestaje myśleć o osobie lub rzeczy albo po utracie pamięci albo świadomie. Kiedy słowo to jest użyte w odniesieniu do Boga, oznacza zerwanie Jego więzów z osobą poprzez karę lub też zaprzestanie myślenia o tej osobie z uczuciami miłości i ciepła (Mufradāt).

70. ^aCzyż nie dotarły do nich wieści o tych, co byli przed nimi – o ludzi Noego, i 'Ād, i Thamūd, i o ludzi Abrahama, i o mieszkańcach Midian oraz miast, które zostały zburzone?¹¹⁹⁸ Ich Posłańcy przybywali do nich z wyraźnymi Znakami. ^bNie Allach im zaszkodził, lecz zaszkodzili oni sami sobie.

71. Wierni, mężczyźni i niewiasty, są swoimi przyjaciółmi. ^cOni zachęcają do dobra, a zabraniają zła i ^dprzestrzegają Modlitwy i ^eplacą Zakāt i ^fsą posłuszni Allahowi i Jego Posłańcowi. To właśnie im okaże Allach łaskę. Zaprawdę, Allach jest Potężny i Mądry.

72. ^gAllach obiecał wiernym, mężczyznom i niewiastom, Ogrody, poniżej których płyną rzeki, w których zamieszkają, oraz wspaniałe mieszkania w Ogrodach Wieczności. A ^hupodobanie Allacha jest największe ze wszystkich. Oto największe zwycięstwo.

73. ⁱO Proroku! Dokładaj starań przeciwko¹¹⁹⁹ niewiernym i hipokrytom. Bądź wobec nich twardy. Ich mieszkaniem jest Piekło, a jest to zły los.

الْمَ يَأْتِيهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ
وَتَمُودَ وَ قَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْوَالِقَاتِ
أَتَتْهُنَّ رُسُلُهُنَّ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُنَّ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُنَّ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٍ ظَلِيمَةٍ فِي
جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ الْكَبِيرِ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَايُسَ الصَّيْدِ ﴿٧٣﴾

^a14,10; 50,13-15. ^b10,45; 29,41; 30,10; ^c3,105, 111; 7,158; 9,112;
31,18. ^dPatrz 2,4. ^ePatrz 2,44. ^fPatrz 8,2. ^gPatrz 2,26. ^h3,16;
5,3; 9,22; 57,21. ⁱ66,10.

1198. Sodomia i Gomora (Rdz 19,24 i 25). Uważa się, że chodzi tu o Morze Martwe (Jew. Enc., pod hasłem „Salomon”). Koran mówi o tym miejscu, że jest położone na lub przy stałej drodze (15,75-77).

1199. *Jihād* (rzeczownik bezokolicznikowy od *Jahada*, oznaczającego „borykał się z czymś ze wszystkich swoich sił”) jest na ogół używane w Koranie właśnie w tym sensie. Nie mówi się jednak, jak Święty Prorok walczył z hipokrytami. Nie ma tutaj jednak nic, co wskazywałoby na walkę przy pomocy miecza. Właściwie Święty Prorok nigdy nie wypowiedział hipokrytom wojny.

74. Oni przysięgają na Allacha, że nic nie powiedzieli, lecz z pewnością wypowiedzieli słowo niewiary i przestali wierzyć po tym jak przyjęli Islam. I planowali to, czego nie byli w stanie osiągnąć. I dopuszczali się wrogości przeciwko wiernym tylko dlatego, że Allah i Jego Posłaniec wzbogacili¹²⁰⁰ ich ze swej obfitości. Lepiej dla nich będzie, jeśli okażą skruchę. Jeżeli jednak odwrócą się, Allah ukarze ich żałosną karą na tym świecie i w Życiu Przyszłym, a nie będą mieć ani przyjaciela ni pomocnika na ziemi.

75. Wśród nich są tacy, którzy zawarli przymierza z Allahem, powiadając: „Jeśli On da nam ze swej obfitości, najpewniej dawac będziemy jałmużnę i będziemy cnotliwi”.

76. Kiedy jednak On dał im ze swej obfitości, stali się skąpi i odwrócili się z niechęcią.

77. Zatem Pan nagrodził ich hipokryzją, która trwać będzie w ich sercach aż po dzień, w którym spotkają się z Nim, albowiem złamali swą obietnicę daną Allahowi i ponieważ kłamali.

78. Czyż nie wiedzą, że *Allah zna ich ukryte myśli, jak i ich potajemne zebrania oraz że doskonale zna wszystkie rzeczy niewidzialne?

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِيَا لِمَّا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يَحِلُّ لَهُمْ اللَّهُ عَذَابًا لِيَمَّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ دَرَجَةٍ وَلَا نَصِيرَةٍ ⑤

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَئِنْ آتَاهُمْ مِنْ فَضْلٍ لَيَصَّدَّقَنَّ وَلَيَكُونُنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑤

فَلَمَّا آتَاهُمُ مِنْ فَضْلِهِ جَحَلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا هُمْ مُرْتَضُونَ ⑤

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ⑤

الَّذِينَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑤

^a6,4; 11,6; 25,7; 28,70.

1200. Po przybyciu Świętego Proroka do Medyny dobrobyt miasta bardzo się zwiększył, rzemiosło rozwinęło się, a ludzie się bogacili.

79. Tymi hipokrytami są ^aci, którzy doszukują się błędu u takich, którzy nie mogą dać niczego poza dochodami za ich trud.¹²⁰¹ Oni więc wysmiewają się z nich. Allah ukarze ich za ich szyderstwa i czeka na nich żałosna kara.

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي
الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جَهْدَهُمْ فَسَخِرُونَ
مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩١﴾

80.^bProś o przebaczenie dla nich lub nie proś o przebaczenie dla nich. Nawet gdybyś prosił o przebaczenie dla nich siedemdziesiąt razy, Allah nigdy im nie daruje.¹²⁰² Jest tak, ponieważ przestali wierzyć w Allacha i Jego Posłańca. Allah nie prowadzi ludzi wiarołomnych.

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٢﴾

81. ^cCi, którym udało się pozostać, radowali się z przebywania w swoim domu poza Posłańcem Allacha i byli przeciwni staraniu się swoim bogactwem i swoimi osobami dla sprawy Allacha. I powiadali: „Nie wychodźcie na ten upał”. Powiedz: „Ogień piekielny jest intensywniejszy niż upał”. Gdybyż oni mogli to tylko zrozumieć!

فِرَاحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ خَلْفِ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كُفُوهَا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٩٣﴾

82. Oni powinni mało się śmiać, a wiele płakać¹²⁰³ w nagrodę za to, co zwykli byli sobie zyskiwać.

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا ۗ جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٤﴾

^a9,58. ^b 63,7. ^c9,87, 93.

1201. Biedny muzułmanin Abū `Aqil, który dał niewiele, bo wszystko, co zarobił jednego dnia, był wyszydzany przez hipokrytów za jego niewielki wkład.

1202. Słowo „siedemdziesiąt” nie oznacza konkretnej liczby, lecz jest tutaj użyte dla zintensyfikowania tego, że tacy hipokryci, którzy skazani są na klęskę, nigdy nie zaznają przebaczenia, nawet gdyby prosił o to sam Święty Prorok.

1203. Werset ten nie zawiera oczywiście żadnego przykazania. Zawiera on jedynie prorocтво, które mówi, że wkrótce nadejdzie czas, w którym hipokryci będą „się mało śmiać, a wiele płakać”.

83. A jeśli Allah przyprowadzi cię z powrotem do jednej ich grupy, a oni poproszą cię, abys pozwolił im pójść i walczyć, powiedz: „Nigdy nie pójdziecie ze mną i nigdy nie będziecie u mojego boku walczyć z wrogiem. Postanowiliście zostać w domu za pierwszym razem, siedźcie więc i teraz wraz z tymi, którzy pozostają w tyle”.

84. I nigdy nie módl się za któregokolwiek z nich, jeśli umrze, i nigdy nie stawaj przy jego grobie, albowiem oni przestali wierzyć w Allacha i Jego Posłańca oraz zmarli będąc nieposłusznymi.

85. ^aI niechaj ich bogactwa i ich dzieci nie zaprzętają twojej głowy, bowiem Allah w ten właśnie sposób pragnie ich ukarać na tym świecie oraz aby ich dusze odeszły, podczas gdy oni będą niewiernymi.

86. I kiedy objawiana jest Sura, zachęcając: „Uwierzcie w Allacha i dokładajcie wysiłków dla Jego sprawy w towarzystwie Jego Posłańca”, ludzie bogaci i dostatni spośród nich proszą cię o pozwolenie, mówiąc: „Pozwól nam być z tymi, którzy siedzą w domu”.¹²⁰⁴

87. ^bOni wolą pozostawać z niewiastami¹²⁰⁵, które zostają w domach, a ^cich serca są zapieczętowane¹²⁰⁶, tak że nie rozumieją.

فَإِن رَّجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوا
لِلْخُرُوجِ قُلْ لَنْ نَخْرُجَ مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ نُنْفِتَهُنَّ
مَعِيَ عَدَاوَاتِكُمْ بِأَلْقَائِكُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاعْتَدُوا مَعَ الْخَافِيْنَ ۝

وَلَا تَصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا تَوَّأَوْا
هُمُ فَسَيُتَوَّوْنَ ۝

وَلَا تُحِبِّكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ۝

وَإِذَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ أَنْ أَمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ
رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا
نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ۝

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ ۝

^a9,55. ^b9,81, 93. ^c6,26; 63,4.

1204. Nie należy traktować tych słów jako rzeczywiście wypowiedzianych przez hipokrytów. Wyrażają one po prostu stan spraw, wskazując, że oni przyszli do Świętego Proroka z różnymi wyjaśnieniami z powodu pozostawania w tyle.

1205. *Khawālif* oznacza tych, którzy pozostali w tyle podczas wojny; lub kobiety (lub dzieci), które pozostały w domach lub namiotach. Słowo to oznacza także osoby złe lub zepsute (Lane).

1206. Patrz 27.

88. ^aLecz Posłaniec oraz ci, którzy wierzą wraz z nim, dokładają starań dla sprawy Allacha ich bogactwem i ich osobami i to oni właśnie posiadają rzeczy dobre i im będzie się dobrze wiodło.

لَكِنَّ الرِّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

89. ^bAllach przygotował dla nich Ogrody, pod którymi płyną strumienie; w nich zamieszkają. A jest to najwyższe zwycięstwo.

عَدَدَ اللَّهِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
﴿٨٩﴾ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

90. Ci zaś, którzy spośród Arabów pustyni wymigują się,¹²⁰⁷ przybyli z prośbą o zwolnienie. Ci zaś, którzy kłamali wobec Allacha i Jego Posłańca, pozostali w domach. Żalosa kara spadnie na tych spośród nich, którzy nie uwierzyli.

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. ^cNie obwinia się słabych, ani chorych, ani tych, którzy nie mają z czego wydawać, jeśli są szczerzy względem Allacha i Jego Posłańca. Nie ma powodu do wyrzutów wobec tych, którzy spełniają dobre uczynki; Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy;

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَ
اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ani przeciwko tym, do których – gdy przybyli do ciebie, abyś dał im konie – powiedziałeś: „Nie mogę znaleźć niczego, na czym mógłbym was posadzić”; oni odwrócili się, ich oczy napełniły się łzami z żalu, że nie mogli znaleźć sposobu wydatkowania.¹²⁰⁸

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلُوا لَمْ يُحْمَلْ لَهُمْ مَثَلٌ
إِذَا مَا أَحْمَلْتُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَاعْتَنَاهُمْ بِقِسْفٍ مِنَ
الدَّمْعِ حَرْبًا أَلَا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

^a8,75; 9,41, 111; 61,12. ^bPatrz 2,26. ^c48,18.

1207. *Mu'adhdhir* pochodzi od słowa *Adhdhara*, które oznacza: wytłumaczył się lub wptynał na wytłumaczenie, ale nie przedstawił sensownego powodu tego czynu; był opiaszaty lub potrzebujący, lub niedokładny w jakiejś sprawie, przedstawiając jakieś usprawiedliwienie tego faktu. Tak zatem słowo to oznacza kogoś, kto nie wypełnia swoich obowiązków, a później usprawiedliwia się, nie mając żadnego konkretnego powodu do usprawiedliwienia (Lane).

1208. Werset ten prezentuje ogólne zastosowanie, ale szczególnie mówi się tutaj o siedmiu muzułmanach, którzy będąc biednymi, bardzo chcieli udać się do *Jihad*, lecz nie posiadali środków i możliwości spełnienia pragnienia ich serc.

93. Powód do wyrzutów istnieje jedynie wobec tych, którzy proszą się o zwolnienie, będąc bogatymi. ^aCi zadowolają się przebywaniem wraz z niewiastami, które pozostają w domach. Allah umieścił pieczęć na ich sercach, aby nie wiedzieli.

CZEŚĆ XI

94. Będą się tłumaczyć, kiedy do nich powrócicie. Powiedz: „Nie tłumaczcie się: nie uwierzemy wam. Allah poinformował już nas o tym, co w waszym przypadku jest prawdą. Allah będzie obserwował wasze postępowanie, jak i Jego Posłaniec. Wówczas zostaniecie na powrót przyprowadzeni do Tego, Kto zna niewidzialne i widzialne, i On powie wam o wszystkim, co czyniliście”. ¹²⁰⁹

95. Będą przysięgać wam na Allacha, kiedy do nich powrócicie, iż możecie pozostawić ich samym sobie. Zatem możecie pozostawić ich samym. Zaprawdę, oni są obrzydliwością, a ich mieszkaniem jest Piekło – stosowna rekompensata za to, na co sobie zasługiwali. ¹²¹⁰

96. ^cBędą wam przysięgać, że będziecie z nich zadowoleni. Lecz jeśli nawet będziecie z nich zadowoleni, Allah nie znajdzie upodobania w zbuntowanym ludzie.

97. Arabowie pustynni są najgorsi w niewierze i hipokryzji, a większość z nich nie nadaje się do tego, by znać nakazy Objawienia, które Allah

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رِضْوَانًا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٤﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ لَنَا لَوْ كُنَّا قَدْ تَبَيَّنَّا اللَّهُ مِنْ أَجْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُمْ تُرَدُّونَ إِلَىٰ غِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٥﴾

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِيُعْرَضُوا عَنْهُمْ فَاَعْرَضُوا عَنْهُمْ أَنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا بِهِمْ مِنْهُمْ جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِيَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٧﴾

الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

^a9,79, 87. ^b6,26; 9,87; 63,4. ^c9,62.

1209. Werset ten był objawiony, kiedy Święty Prorok nie powrócił jeszcze do Medyny ze swojej wyprawy do Tabūk.

1210. Ponieważ maruderzy należeli do różnych kategorii ludzi, byli traktowani także na innych zasadach.

zesłał swemu Posłańcowi. A Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

98. I wśród Arabów pustyni są tacy, którzy uważają, że to, co wydają dla sprawy Allacha, jest obowiązującą grzywną, i czekają, aż spadną na was nieszczęścia. ^aTo na nich samych spadnie złe nieszczęście. A Allah jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَدْرِيصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠﴾

99. I wśród Arabów pustyni są tacy, którzy wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni¹²¹¹ i uważają to, co wydają, za środek przybliżenia ich do Allacha oraz otrzymywania modlitw Proroka. I owszem, jest to dla nich z pewnością sposób przybliżania ich do Allacha. Allah dopuści ich wkrótce do swej łaski. Zaprawdę, Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّا اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

100. A jeśli chodzi o pierwszych wśród wiernych, pierwszych Emigrantów i Pomocników, oraz tych, którzy za nimi poszli w najlepszy z możliwych sposobów, ^bw nich Allah znajduje upodobanie¹²¹² i oni znajdują upodobanie w Nim: On przygotował dla nich Ogrody, poniżej których przepływają strumienie. Zamieszkają w nim na wieki. Oto największe zwycięstwo.

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

^a48,7. ^b58,23; 98,9.

1211. Koran nigdy nie potępia ludzi całościowo. Werset ten ma na celu usunięcie ewentualnego niewłaściwego zrozumienia faktu, jakoby wszyscy znajdujący się na pustyni Arabowie byli zli.

1212. Przypadkowo werset ten stanowi zdecydowane odrzucenie oskarżeń Shiah przeciwko trzem pierwszym Następcom Świętego Proroka i innych jego znakomitych towarzyszy.

101. I wśród Arabów pustyni otaczających was niektórzy są hipokrytami, a i spośród ludu Medyny także. Ci trwają w hipokryzji.¹²¹³ Ty ich nie znasz – My ich znamy. Ukarcemy ich po dwakroć;¹²¹⁴ wtedy będą przekazani dla odbycia wielkiej kary.

وَمِنَ حَوْلِكَ مِنَ الْعَرَابِ مُنْفِقُونَ ۗ وَمِنَ
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَىٰ النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ
تَحْنُ تَعْلَمُهُمْ سَعَدَ لَهُمْ مَزَيِّنٌ نُّزُرُونَ ۗ إِلَىٰ
عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

102. Są i inni, którzy wyznali swoje błędy. Ci mieszały dobre dzieła z innymi, które są złe.¹²¹⁵ Być może Allah zwróci się do nich ze współczuciem. Zaprawdę, Allah jest Najbardziej Przebaczającym, Litościwym.

وَأخْرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا
وَأَخْرَسَيْنَاهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ ۖ إِن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Weź jałmużnę z ich bogactwa, abyś w ten sposób mógł ich oczyścić. I módl się za nich, modlitwa bowiem jest prawdziwym źródłem spokoju dla nich. A Allah jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۗ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

104. Czyż oni nie wiedzą, że ^aAllach to Ten, Który przyjmuje skrucę od swoich sług i bierze jałmużnę, oraz że Allach to Ten, który Często Powraca ze współczuciem i jest Litościwy?

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ ۖ وَ
يَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

^a42,26.

1213. Mówi się tutaj w szczególności o tych pięciu plemionach pustynnych, zamieszkujących w pobliżu Medyny – Juhainah, Muzainah, Ashja', Aslam oraz Ghifār (Ma'āni, iii. 361). Po śmierci Świętego Proroka hipokryci z tych właśnie plemion zebrali się i najechali na Medynę (Khalḍūn, ii. 66).

1214. „Dwakroć” może nie odnosić się do formy kary, ale do jej okresu, co jest wyjaśnione w 9,126. Słowo to może oznaczać, że hipokryci zostaną ukarani w okresie od jednego do dwóch lat, to znaczy, że jeśli kara będzie miała miejsce dwa razy w roku, to odbędzie ją w ciągu jednego roku. Jeśli jednak przyjdzie tylko raz, odbędzie ją w ciągu dwóch lat.

1215. Werset ten może odnosić się do tych muzułmanów, którzy mieli usprawiedliwienie, lecz nie było ono wystarczające, by usprawiedliwić całkowicie fakt, że pozostali w tyle. Według różnych źródeł, ich liczba wahała się od siemiu do dziesięciu. W formie kary narzuconej samemu sobie, przywiązali się oni do filarów meczetu w Medynie i kiedy Święty Prorok wchodził do niego, by się modlić, błagali go o wybaczenie, na co on odpowiadał, że nie może tego uczynić, chyba że otrzyma taki rozkaz od Boga. Kiedy ten werset został objawiony, nakazano uwolnienie ich.

105. I powiedz: „Pracujcie dalej, a ^aAllach z pewnością będzie obserwował wasze postępowanie, jak i Jego Posłaniec oraz wierni. I będziecie na powrót do Niego przyprawieni – do Niego, który zna niewidzialne i widzialne; wtedy On opowie wam o tym, co czyniliście”.

وَقُلْ اَعْمَلُوا فَيَسِيرَ لَكُمْ اللهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَسَتُرَدُّونَ اِلَىٰ عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٥﴾

106. I ^bsą też inni, których sprawa została odroczone¹²¹⁶ w oczekiwaniu na werdykt Allacha. On może ich ukarać lub może zwrócić się do nich ze współczuciem. A Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَآخَرُونَ مُّرْجُونَ لِامْرِ اللهِ اِمَّا يَعْذِبُهُمْ اَوْ اِمَّا يَتُوبُ
عَلَيْهِمْ وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٦﴾

107. A wśród hipokrytów są¹²¹⁷ tacy, którzy wybudowali meczet, by szkodzić Islamowi i pomagać niewierze i wywoływać podziały wśród wiernych, oraz by przygotować zasadzkę na tego, który walczył przeciwko Allahowi i Jego Posłańcowi przedtem. Będą oni z pewnością przysięgać: „Mieliśmy na myśli samo dobro”, jednakże ^cAllach daje świadectwo, że oni są na pewno kłamcami.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا
بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَاِصْطَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللهُ وَرَسُولَهُ
مِنْ قَبْلُ وَيَخْلِفْنَ اِنْ اُرْدْنَا اِلَّا الْخُسْفَانَ وَاللهُ يَشْهَدُ
اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٧﴾

^a9,94. ^b9,118. ^c63,2.

1216. Byli to Hilāl Ibn Umayyah, Murārah Ibn Rabi'ah oraz Ka'b Ibn Mālik. Święty Prorok zwlekał z ogłoszeniem decyzji względem nich, zgodnie z nakazem Bożym (Bukhārī).

1217. Werset ten może odnosić się do spisku uknutego przez Abū 'Āmir, mnicha chrześcijańskiego, największego wroga Islamu. Poniósłszy całkowitą klęskę w swoich wrogich planach przeciwko Islamowi i stwierdziwszy, że po bitwie pod Hunain Islam na dobre zadomowił się w Arabii, uciekł do Syrii, mając nadzieję, że tam znajdzie pomoc Bizantyjczyków w prowadzeniu działań przeciwko Świętemu Prorokowi. Stamtąd wysłał wiadomość do hipokrytów w Medynie, mówiąc, że powinni oni zbudować w pobliżu Medyny meczet, który służyłby mu za schronienie i w którym knułyby się najróżniejsze spiski przeciwko Islamowi. Lecz Abū 'Āmir nie żył dość długo, by być świadkiem materializacji jego zamiarów i zaprosić Świętego Proroka do niego, aby pobłogosławił ten meczet poprzez wypowiedanie w nim swoich Modlitw. Święty Prorok otrzymał zakaz Boży czynienia tego. Rozkazał, aby meczet znany jako Masjid Dirār podpalić i zrównać z ziemią.

108. Nigdy nie stawaj w nim do modlitwy. Meczet posadowiony na pobożności od pierwszego dnia ¹²¹⁸ jest z pewnością bardziej godzien, abyś stawał w nim do Modlitwy. W nim są ludzie, którzy miłują być oczyszczanymi, a Allah miłuje tych, którzy sami siebie oczyszczają.

109. Czy zatem ten, kto zbudował swój budynek z obawy przed Allahem i dla Jego upodobania lepszy niż ten, kto postawił swój budynek na niepewnym, naruszonym przez wodę brzegu, który zawałił się wraz z nim i wpadł w ogień Piekła! Allah nie prowadzi ludzi grzesznych.

110. Ten ich budynek, który zbudowali, zawsze będzie źródłem niepokoju dla ich serc, aż ich serca będą pocięte na kawałki. A Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

111. Zaprawdę, ^aAllach wykupił od wiernych ich osoby i ich własność w zamian za Ogrody niebiańskie, jakie otrzymają. ^bCi walczą za sprawę Allacha i zabijają, i są zabijani – niezawodna obietnica wiążąca Go, którą uczynił w Tora, Ewangelii ¹²¹⁹ i w Koranie. I któż może być wierniejszy swojej obietnicy niż Allah? Radujcie się zatem z transakcji jaką z Nim zawarliście, wszak jest to potężne zwycięstwo.

لَا تَعْمُرُوا فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَعْمُرُوا فِيهِ رَبِّئَالِ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّخِذُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾

أَفَسَنْ أُسِّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ
خَيْرٌ أَمِنْ أُسِّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شِقَاقٍ جُرْفٍ هَارٍ
فَأَنْهَارِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِيُقَاتِلُوا
وَيُقْتَلُوا وَعَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَقًّا فِي التَّوْبَةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِشِرُوا
بِمَبْعِكُمُ الَّذِي يَبِيعُكُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

^a4,75; 61,11-12. ^b3,196; 61,5.

1218. Mówi się tutaj o meczecie w Qabā, który został zbudowany w miejscu, oświetlił przed wejściem do Medyny w dniu jego przyścia z Mekki. Według niektórych autorytetów rzecz odnosi się jednak do meczetu, który zbudował sam Święty Prorok w Medynie i który znany był później jako „Meczet Proroka”.

1219. Tora (Pwt 6, 3-5) oraz Ewangelia (Mt 19,21, 27-29).

112. Ci, którzy zwracają się do Allacha pełni skruchy, ^aktórzy czczą Go, którzy Go wychwalają, którzy chodzą po kraju służąc Mu, którzy kłaniają Mu się, którzy padają na twarz przed Nim w Modlitwie, ^bktórzy zachęcają do dobra i zabraniają zła i którzy przestrzegają ograniczeń ustanowionych przez Allacha. I przekazują dobrą nowinę tym, którzy wierzą.

التَّائِبُونَ الْعِدُونَ الْحِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاغِبُونَ
النَّجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحَفِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٣﴾

113. Nie przystoi Prorokowi oraz tym, którzy wierzą, aby prosili u Allacha o przebaczenie dla bałwochwalców, nawet gdyby ci byli ich krewnymi, po tym jak stało się dla nich jasne, iż są oni towarzyszami Piekła.

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلَّذِينَ كَفَرُوا
وَلَوْ كَانُوا آبَاءَ أَوْ أَبْنَاءَ أَوْ إِخْوَانًا أَوْ عَشِيرَةً
أَوْ حَشَاةً لِمَنْ هَدَى اللَّهُ لَهُمْ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

114. Prośba Abrahama o przebaczenie dla jego ojca była spowodowana jedynie tym, że on mu to obiecał, ¹²²⁰ lecz kiedy stało się dlań jasne, że ten był wrogiem Allacha, odciął się od niego. ^cZaprawdę, Abraham był najczulszego serca i był człowiekiem cierpliwym.

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ
وَعَدَهَا آتَاةً فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

115. Allach nie spowodowałby, aby lud zboczył z drogi po tym, jak On go prowadził aż nie unaocznili im tego, przed czym powinni się chronić. Zaprawdę, Allach dobrze zna wszystkie rzeczy.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ
حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ لَكَلِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

116. Zaprawdę, ^dto do Allacha należy Królestwo Niebios i ziemi. On daje życie i przynosi śmierć. Wy zaś nie macie żadnego przyjaciela ani pomocnika poza Nim.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي
وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
قَوْلِي وَلَا تَصِيرُ ﴿٣٧﴾

^a33,36. ^b3,105; 111, 115; 7,158; 9,71; 31,18.
^c19,48; 26,87; 60,5. ^d11,76; 39,45; 57,3.

117. Allah z pewnością zwrócił się z litością¹²²¹ do Proroka i do Emigrantów oraz Pomocników, którzy poszli za nim w godzinie niedoli¹²²² po tym, jak serca pewnej ich grupy niemal odeszły od obowiązku. On ponownie zwrócił się do nich z litością. Zaprawdę, On jest dla nich Współczujący, Litościwy.

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ قَوْمٍ مِنْهُمْ لَمَّا تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾

118. On zwrócił się również z litością do tych trzech¹²²³, którzy przypadkiem zostali ^az tyłu aż do czasu, kiedy ziemia stała się dla nich zbyt mała w całej swej wielkości i ich dusze także stały się zbyt małe, i przekonali się, że nie ma ucieczki do nikąd poza Allahem. Wówczas On zwrócił się do nich z litością, aby oni powrócili do Niego. Zaprawdę, to Allah często powraca ze współczuciem i jest Litościwy.

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا
رَحَبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمُ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنَّهُ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

119. O wy, którzy wierzycie!
^bOkazujcie bojaźń przed Allahem i bądźcie wraz z prawdomównymi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

^a9,106. ^b3,103; 5,36; 39,11; 57,29.

1221. Słowo Tāba oznacza także „obdarzenie kogoś łaską lub bycie wobec niego łaskawym”. bowiem w przypadku Świętego Proroka i jego wiernych następców nie było okazji do przebaczenia, lub do nagradzania.

1222. Ponieważ była to „godzina niedoli” dla muzułmanów, wyprawa do Tabūk słusznie nazywana jest *Ghazwat al-'Usrah*, czyli wyprawa niedoli.

1223. Ka'b bin Mālik, Hilāl bin Umayyah oraz Murārah bin Rabī'ah (9,106). Byli to wierni muzułmanie, lecz nie przyłączyli się do wyprawy do Tabūk i dlatego po powrocie do Medyny Święty Prorok nakazał całkowity ich ostracyzm społeczny, a nawet, by ich oddzielono od ich żon. Trwali w takiej sytuacji przez pięćdziesiąt dni, kiedy to po okazaniu szczerzej skruchy wybaczone im. Bez zahamowań wyznali swoją winę i nie usprawiedliwiali się. Żalowali „do czasu, kiedy ziemia była dla nich za mała” (Bukhārī, rozdz. o Maghāzī).

120. Nie było właściwym ze strony ludu Medyny oraz tych otaczających go spośród Arabów pustyni, żeby pozostawali z tyłu poza Posłańcem Allacha lub żeby wyżej cenili swoje własne życie nad życie jego. Jest tak ponieważ nie ogarnia ich ani pragnienie, ani zmęczenie, ani głód na drodze Allacha, ani nie wchodzą na ścieżkę, co rozwściecza niewiernych, ani nie zyskują przewagi nad wrogiem, lecz jest zapisane dla nich dobre dzieło z powodu tego. Zaprawdę, Allah nie cierpi nagrody tych, którzy czynią dobro, aby byli straceni.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخَصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَؤُونَ مَوْجِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْتُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كَيْتَبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسِنِينَ ﴿١٠﴾

121. A oni nie wydają żadnej sumy, małej czy wielkiej, ani nie przekraczają doliny, lecz to jest im zapisane, pośród ich dobrych dzieł, że Allah da im najlepszą z nagród za to, co czynili.

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَيْتَبَ لَهُمْ لِحْرَتِهِمْ إِنْ أَحْسَنَ اللَّهُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

122. ^bNie jest możliwym, aby wierni wyruszyli wszyscy razem. Dlaczego zatem jedna ich grupa nie wyruszy, aby zapoznali się dobrze ¹²²⁴ z religią i aby ostrzegli swój lud, kiedy doń powrócą, by strzegł się przed złem?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢﴾

123. O wy, którzy wierzycie! ^cWalczcie z tymi niewiernymi, którzy są blisko ¹²²⁵ was i ^dniechaj odnajdą w was twardość. I wiedzcie, że Allah jest wraz ze sprawiedliwymi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلظَةً ۗ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١٣﴾

^a16,97-98; 24,39; 39,36. ^b3,105. ^c2,191. ^d48,30.

1224. Ponieważ słabość w wierze i w czynieniu dobrych uczynków jest wynikiem braku prawdziwej wiedzy i wyuczenia, werset ten mówi o sposobach usuwania takiej słabości. Arabowie z pustyni nie znali nauk Islamu (9,97). Werset ten sugeruje pewną praktyczną metodę instruowania ich i nauczania ich zasad i dogmatów Wiary.

1225. Odnosi się do hipokrytów, którzy żyli wśród muzułmanów i mieszały się z nimi. Muzułmanie mieli nakaz walczenia z nimi jako klasą, a nie z poszczególnymi ludźmi. Walka ta miała być prowadzona poprzez ekspozowanie ich złych poczynań i hipokrytycznych postępów, powiadając o nich Świętego Proroka.

124. Kiedykolwiek zsyłana jest jakaś Sura, są wśród nich tacy, którzy powiadają: „Którego z was Sura ta wzmocniła w wierze?” Jeśli jednak chodzi o tych, ^aktórzy wierzą, ona wzmacnia ich wiarę i radują się.

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً فَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ إِنَّا كُنَّا زَادَتْهُ هَذِهِ آيَاتِنَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٣٤﴾

125. Lecz jeśli chodzi o ^btych, w sercach których panuje choroba, dodaje ona więcej nieczystości do ich nieczystości obecnej i oni umierają, będąc niewiernymi.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كُفْرًا وَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

126. Czy oni nie widzą, że są wypróbowywani każdego roku raz lub dwa razy? ¹²²⁶ A jednak nie okazują skruchy, ani nie biorą sobie tego do serca.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٣٦﴾

127. I kiedy tylko objawiana jest jakaś Sura, ^cspoglądają po sobie, mówiąc: „Czy ktoś widzi?” Potem odwracają się. ^dAllach odwrócił ich serca, ponieważ są ludem, który nie zrozumie.

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً نَّظَرَّ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣٧﴾

128. Zaprawdę, przybył do was Postaniec spośród was samych; żalem napawa go to, że moglibyście napytać sobie biedy. On żarliwie pragnie waszego dobra, a ^ewobec wiernych jest on szczególnie współczujący i litościwy. ¹²²⁷

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٨﴾

129. Jeśli jednak odwrócą się, powiedz: ^f„Allach mi wystarcza. Nie ma boga poza Nim. W Nim pokładam zaufanie, On jest bowiem Panem potężnego Tronu.”

فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٣٩﴾

^a8,3. ^b2,11. ^c24,64. ^d61,6. ^e9,61. ^f39,39; 21,33; 23,117; 27,27; 40,16.

1226. Werset ten stanowi pomoc w wyjaśnianiu 9,101.

1227. Werset ten może stosować się zarówno do wiernych, jak i do niewierzących – raczej do tych pierwszych – gdzie pierwsza część dotyczy niewierzących, zaś końcowa do wiernych. Do niewiernych powiada ten werset tak: „Żalem napawa Proroka widok waszych kłopotów, to znaczy, chociaż na różne sposoby prześladowacie go, mimo to jego serce jest tak pełne mleka dobroci ludzkiej, że żadne prześladowania z waszej strony są w stanie napelnić go goryczą wobec was i chęcią życzenia wam tego, co najgorsze. Prorok jest tak dobry i współczujący wobec was, że nie może znieść, jak odwracacie się od drogi sprawiedliwości i przez to ściągacie na siebie kłopoty”. Do wiernych werset ten powiada tak: „Prorok jest pełen miłości, współczucia i litości dla was, to znaczy, w radości dzieli się z wami waszymi smutkami i niepowodzeniami. Ponadto jako miłujący ojciec traktuje was z niezwykłą dobrocią i litością”.

R O Z D Z I A Ł 10

YŪNUS

(Objawiony przed Hijrah)

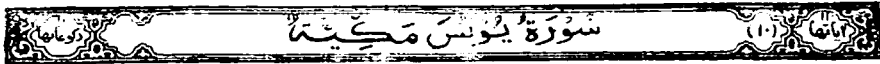
Data i miejsce objawienia

Sura ta została objawiona w Mekce w późnym okresie mekkańskim, to znaczy w ostatnich czterech lub pięciu latach pobytu Świętego Proroka w tym mieście. Niektórzy komentatorzy przypisują niektóre jej wersety okresowi pobytu w Medynie, lecz ich opinie nie opierają się na danych historycznych. Wydaje się, że wyciągnęli oni swoje wnioski tylko na podstawie tematyki tych wersetów. Sura ta zacerpnęła swój tytuł z wersetu 99.

Temat

Zastanawiając się nad treścią Koranu, zauważamy, że nie tylko wersety łączą się między sobą tematycznie, ale i całe sury wykazują subtelny związek między sobą. Ponadto niektóre grupy sur Koranu łączą się tematycznie z innymi grupami. Tak zatem cały Koran posiada określony i doskonały porządek. Poszczególne jego rozdziały wiążą się ze sobą na więcej niż jeden sposób. I kiedy rozpatruje się ich porządek i układ, nie ma wątpliwości, że Koran jest wielkim cudem wysławiania się. Obecna sura w trojaki sposób łączy się z rozdziałem poprzednim. Po pierwsze, stanowi ona kontynuację poprzedniego rozdziału. W końcowej części poprzedniej sury poruszane były dwa tematy: (a) objawienie księgi i jej odrzucenie (9,127); (b) przyjście Posłańca Bożego i korzyści płynące z przyjęcia go (9,128). Ten sam temat jest kontynuowany w tej surze. Wspomina ona o znaczeniu Księgi (10,2) i odsyła ją do Posłańca Bożego (10,3). Po drugie, sura ta kończy temat sury poprzedniej. W tamtym rozdziale, który nie jest właściwie rozdziałem oddzielnym, ale jest częścią rozdziału 8, wspomina się, że nadszedł już czas wielkości i wspaniałości Islamu oraz że obietnice Boże miały się spełnić w całej ich chwale i wielkości. Przez to napomina się wiernych, aby dokonywali oczyszczenia swych serc, aby ich skrucza została przyjęta. Ponieważ mogły powstać wątpliwości co do tego, że z powodu wielkości grzechów skrucza niektórych ludzi nie zostanie zaakceptowana, w tym Rozdziale podkreśla się fakt, że łaska Boża obejmuje i zmienia wszystko, choć aby ją zyskać, potrzebna jest najwyższa forma skruchy. Po trzecie, wszystkie Rozdziały Koranu, począwszy od 2, a kończąc na 9 (których jest właściwie siedem, bowiem jak powiedziano wcześniej, Rozdział 9 nie jest rozdziałem oddzielnym, lecz tylko częścią rozdziału 8, i był napisany oddzielnie tylko z powodu szczególnego znaczenia jego tematu), dotyczą jednej grupy tematycznej, podczas gdy od tego rozdziału wprowadzona zostaje nowa grupa tematyczna, która kończy się w Rozdziale 18. Ta druga grupa dotyczy tematu uzupełnienia innego i odrębnego, choć łączy się on blisko z tematem tej pierwszej grupy. W pierwszej grupie ustala się prawdę Islamu w odniesieniu do Świętego Proroka i jego dzieła oraz apeluje się o przyjmowanie Islamu w świetle jego najwyższych zasad, wspaniałości nauk, wielkości wiedzy duchowej prezentowanej tym, którzy jej poszukują, mądrości leżącej u podstaw nauk i niezwykłego wpływu na ludzi. W drugiej grupie (Rozdziały 10-18) akcentuje się potrzebę Proroctwa, znaczenie religii i przedmiot przyjścia Świętego Proroka, nawiązując szczególnie do kryteriów i cech Proroctwa, twierdzeń i historii poprzednich Proroków oraz argumentów opartych na i wspieranych przez rozum ludzki i zdrowy rozsądek.

Tak zatem temat obu tych grup wiąże się blisko i jest ze sobą powiązany. Jedyna różnica polega na tym, że podczas gdy w pierwszej grupie nawiązuje się do proroctw poczynionych w czasie nadejścia Świętego Proroka lub które były poczynione przez Proroków poprzednich i spełnione we właściwym czasie – niosą w ten sposób świadectwo prawdzie Świętego Proroka. W drugiej grupie prawda Islamu jest wyjaśniona w odniesieniu do jej własnych zasług i na podstawie kanonów Proroctwa.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bAlif Lām Rā. ¹²²⁸ ^cTamte ¹²²⁹ to wersety Księgi, pełnej mądrości. ¹²³⁰

الْيَاقُوتَ يَا أَكْثَرَ الْكُتُبِ الْحَكِيمِ

3. ^dZastanawia ludzi to, że zesłałiśmy objawienie człowiekowi jednemu spośród nich, mówiąc: „Ostrzeż ludzkość i przekaz dobrą nowinę tym, którzy wierzą, aby zyskali sobie prawdziwą rangę ¹²³¹ szacunku u ich Pana”. Niewierni powiadają: „Zaiste to najwyraźniej czarownik”. ^{1231A}

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ
أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمٌ
صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ لَكُفْرًا وَنَ إِن هَذَا لَشَجَرٌ
مُؤْتِنٌ

^aPatrz 1,1. ^b11,2; 12,2; 13,2; 14,2; 15,2. ^c26,3; 27,2; 31,3. ^d7,64, 70; 50,3.

1228. Patrz 16.

1229. *Tilka* to zaimek wskazujący, użyty dla wskazania czegoś odległego. Mówi się, że słowo to jest użyte w odniesieniu do poprzednich Pism, które zawierały proroctwa dotyczące Koranu i które widziały spełnienie w wersetach Koranu. Według niektórych komentatorów Bóg ma u siebie całą Księgę wcześniej napisaną i właśnie z tej Niebiańskiej Księgi od czasu do czasu objawiał niektóre wersety i mówi się tutaj o tamtej pierwotnej Księdze Bożej. Natomiast według innych komentatorów zaimek ten określa oddalenie Koranu w stosunku do jego wysokiej rangi i ma on wyrażać wspaniałość wersetów Koranu.

1230. Słowa „pełna mądrości” wskazują na trzy różne cechy Koranu: (a) Jest on pełen mądrości, obejmuje podstawy wszelkiej wiedzy duchowej i wszczepia wszelkie prawdy; (b) zawiera nauki stosowne na wszelkie okazje i okoliczności; (c) przedstawia słuszny sąd we wszelkich różnicach religijnych.

1231. *Qadam* oznacza priorytet, rangę, podstawę. Mówi się *la-hū 'indī Qadamun*, czyli, u mnie jest siła lub ranga dla niego (Lanc).

1231A. Werset ten wyciąga na światło dzienne ten ważny fakt, że ci, którzy ulegli moralnemu zepsuciu, tracą wszelkie poczucie szacunku dla samego siebie, jak i pewność siebie, ponieważ tutaj niewierni reprezentowani są jako tak zdeprawowani, że nie potrafią sobie wyobrazić, żeby ktokolwiek spośród nich mógł przyjść im z pomocą i uratować ich z bagna zepsucia, w które wpadli oraz że tylko ktoś z zewnątrz jest w stanie zmienić ich warunki życia.

4. Zaprawdę, waszym Panem jest Allah, który stworzył ^aniebiosa i ziemię w sześciu okresach.¹²³² a potem ^bzasiadł^{1232A} pewnie na Tronie.¹²³³ ^cOn rządzi wszystkim.¹²³⁴ Nie ma ^dwstawiennika u niego, chyba że na to zezwoli. Oto Allah, wasz Pan, więc czcijcie Go. Czy zatem zapamiętacie?

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأَمْرَ مَا
مِنْ سَفِيحٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٠﴾

5. ^eDo Niego wszyscy powrócicie. Obietnica Allacha jest prawdziwa. Zaprawdę, ^fOn daje początek stworzeniu, a potem je powtarza, żeby nagrodzić tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki każdemu wedle jego zasług. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, otrzymają do picia wrzątek i bolesną karę, ponieważ nie uwierzyli.

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا أَنَّهُ يَبْدُؤُا
الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ
حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١١﴾

^a7,55; 11,8; 26,60; 32,5. ^b13,3; 20,6; 32,5. ^c32,6. ^d2,256; 32,5. ^e6,165; 11,5; 39,8. ^f10,35; 27,65; 29,20; 30,12, 28.

1232. Patrz 984.

1232A. Patrz 984.

1233. Słowo 'Arsh reprezentuje najwyższe atrybuty Boga, które są Jego wyłącznymi prerogatywami. Atrybuty te manifestują się poprzez Boży atrybut podobieństwa, który został opisany w 69,18 jako „filary Tronu Bożego”. Patrz 986.

1234. Słowa „rządzi wszystkim” wskazują na stworzenie wszechświata i środki, których Bóg używa do wypełniania swoich nakazów i dzięki którym manifestuje swoją Wolę.

1235. Nie tylko po śmierci człowiek otrzyma nowe życie, w którym jego czyny na tym świecie będą osądzone i nagrodzone. Również i w tym życiu po jednym pokoleniu ludzi przychodzi następne, tak że dobre uczynki jednego nie są tracone i mogą być wykorzystane przez następne. *Sālihāt*, oprócz oznaczania dobrych i sprawiedliwych uczynków, znaczy: uczynki zgodne z wymogami specyficznych okoliczności.

6. ^aOn jest tym, który spowodował, że słońce promieniuje wspaniałym światłem ¹²³⁶, a księżyc odbija ten blask, oraz nazначzył mu odpowiednie stadia, byście ^bpoznali liczenie lat oraz liczenie ¹²³⁷ czasu. Allah stworzył ten system zgodnie z wymaganiami prawdy. On wyjaśnia Znaki ludowi, który posiada wiedzę.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَ
قَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا
خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحِكْمِ يُفَضِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

7. Zaprawdę, ^cw przemienności nocy i dnia oraz we wszystkim, co Allah stworzył na niebie i ziemi, są Znaki dla ludu bogobojnego. ¹²³⁸

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴿٧﴾

^a25,62; 71,17. ^b17,13. ^c2,165; 3,191; 23,81.

1236. *Diyā'* oznacza: światło; światło jasne lub błyskotliwe. Słowo to jest synonimem *Nūr*, choć według niektórych ma nieco bardziej intensywne znaczenie niż *Nūr*. Niektórzy leksykologowie uważają, że *Diyā'* oznacza, promienie rozsiwane przez *Nūr*. Według innych *Diyā'* oznacza, że światło, które istnieje nie samo z siebie, lecz dzięki innej rzeczy (np. dzięki księżycowi), czyli jest odbite (*Lane i Aqrab*). Wydaje się zatem, że jest tak: podczas gdy *Diyā'* oznacza silne światło, *Nūr* jest terminem bardziej ogólnym, oznaczającym światło w przeciwieństwie do ciemności. Oto dlaczego *Nūr* jest jednym z imion Boga. Jest ono szersze i bardziej penetrujące, jak i trwalsze w swoim znaczeniu (*Muḥit*).

1237. Werset ten wskazuje na bardzo mądre prawo natury. Możemy oceniać rozmiar przestrzeni przebytej przez jakieś ciało jedynie na podstawie zmiany jego pozycji względem innych ciał. Bóg ustanowił stadia słońca i księżyca, abyśmy mogli odliczać czas. Innymi słowy, bóg spowodował ruch tych ciał niebieskich oraz wyznaczył stadia ich ruchu, aby poprzez obserwowanie ich ruchu można było wiedzieć, że minął określony okres czasu i że dalej posunęliśmy się z naszego punktu wyjścia. Wszelkie liczenie i wszystkie kalendarze zależne są od ruchów słońca i księżyca. Księżyc porusza się wokół ziemi i dzięki temu mamy możliwość odmierzania miesięcy. Ziemia porusza się wokół słońca oraz obraca się wokół własnej osi, co umożliwia nam odmierzanie lat i dni.

1238. W obecnym wersecie słowa „dla ludu bogobojnego” zastąpione zostały zwrotem „ludowi, który posiada wiedzę” w wersecie poprzednim. Dzieje się tak dlatego, że chociaż ten naturalny fenomen następstwa dnia i nocy znany jest nawet ignorantom, to tylko ludzie bojący się Boga mogą rzeczywiście duchowo skorzystać z pobożnego studiowania tych zjawisk. Podobnie ustanowienie różnych stadiów księżyca i słońca, do których odnosił się poprzedni werset, nie było tak łatwe do pojęcia i zrozumienia przez każdego człowieka. Dlatego też korzystać z tego mogą jedynie ci, którzy posiadają wiedzę. Ponadto fenomen następstwa dnia i nocy podobny jest do powstawania i upadków narodów. Po dniach ich dobrobytu i chwały przychodzą noce upadku i degradacji. Żaden naród nie cieszył się do tej pory stałą chwałą, tak jak żaden lud nigdy nie brnął stale poprzez ciemność degradacji i upadku. Ludzie mogą uczynić swój dzień dobrobytu długim, mogą też skrócić swoją noc upadku. W ich mocy leży także odłożenie czasu nadejścia nocy.

8. ^aCi, którzy mają nadzieję ¹²³⁹, że nie spotkają się z Nami i są zadowoleni z życia na tym świecie oraz ci, którzy nie zważają na Nasze Znaki -

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٥﴾

9. Oto ci, których mieszkaniem jest Ogień z powodu tego, na co sobie zasłużyli.

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦﴾

10. Jeżeli chodzi o tych, ^bktórzy wierzą i spełniają dobre uczynki ich Pan będzie ich prowadził drogą sukcesu z powodu ich wiary. Poniżej ¹²⁴⁰ nich będą przepływać strumienie w Ogrodach Szczęścia.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
بِأَيِّمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ
التَّعْوِيمِ ﴿٧﴾

11. Ich modlitwa tam będzie taka: „Chwała Tobie, O Allachu!” ¹²⁴¹ a ^cich wzajemnym tam pozdrowieniem będzie: „Pokój!” Zakończeniem ich modlitwy będzie: „Wszelka chwała należy się Allahowi, Panu światów”.

دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّاتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ
﴿٨﴾ وَأَجْرُهُمْ فِيهَا مِنْ لَدُنِّ رَبِّهِمْ وَإِنِ اتَّخَذَ الْإِنْسَانُ
لِذُنُوبِهِ حَسَابًا مِمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

^a10,12, 46; 25,22. ^b2,278; 4,176; 13,30; 14,24; 22,15, 24. ^c14,24; 36,59.

1239. Studiowanie natury ludzkiej ujawnia ważny fakt, a mianowicie, że wszelki postęp ludzki ograniczony jest instynktami nadziei i strachu. Nasze najlepsze wysiłki inspirowane są jednym z tych dwóch instynktów. Niektórzy ludzie ciężko pracują i pocą się, mając nadzieję na osiągnięcie czegoś i na wielkość. Inni pracują powodowani strachem. Obecny werset apeluje do obu tych kategorii ludzi, wykorzystując słowo Rajā, które oznacza: miał nadzieję; bał się (Lane).

1240. Słowo *tah* (poniżej) jest tutaj użyte w przenośni i oznacza podporządkowanie się. W tym sensie tego słowa zwrot „poniżej nich” oznaczałby, że mieszkańcy Nieba będą panami i właścicielami jego potoków, a nie tylko ich użytkownikami czy dzierzawcami.

1241. Glorifikacja Boga będzie spontaniczna i instynktowna, ponieważ w Niebie rzeczywistość rzeczy stanie się dla ludzi widoczna i uświadomią sobie oni, że każde dzieło Boże wspiera się na wielkiej mądrości. To uświadomienie sobie spowoduje, że instynktownie będą wykrzykiwać „Chwała Tobie, Allachu”. Werset ten wskazuje także na fakt, że ostateczny koniec ludzi wiernych jest zawsze szczęśliwy. Dają oni wyraz swojej radości, głosząc chwałę Boga.

12. ^aGdyby Allah przyspieszył ludziom złe konsekwencje ich poczynań, tak jak oni chcieliby przyspieszyć dobre,¹²⁴² koniec okresu ich życia już by nastąpił. Lecz ^bMy pozostawiamy tych, którzy nie oczekują spotkania z Nami, by bładzili w swym grzechu.

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ
لَفِيضَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا
فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٢﴾

13. ^cKiedy człowiek wpada w tarapaty, wzywa Nas, leżąc na boku, siedząc lub stojąc, lecz kiedy My odsuwamy od niego jego kłopoty, on idzie swoją drogą jakby nigdy Nas nie wzywał, abyśmy odsunęli od niego trudności, które go spotkały. Jest tak, że poczynania lekkomyślnych są w ich oczach uczciwe.

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنَّةٍ أَوْ قَاعٍ
أَوْ قَابِئَةٍ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّكَانَ كَأَنَّمَا
لَمْ يُدْعِنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَمْتَةٍ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. I ^dzniszczyliśmy wiele pokoleń¹²⁴³ przed wami, kiedy złe postępowaly, a przybywał do nich Posłaniec z wyraźnymi Znakami, lecz oni nie wierzyli. Zatem odplacamy ludziom winnym.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونََ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. Potem ^euczyniliśmy was ich spadkobiercami na ziemi po nich, aby zobaczyć, jak będziecie postępować.

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

^a 17,12. ^b Patrz 10,8. ^c 30,34; 39,9, 50. ^d 6,7; 20,129; 32,27. ^e 2,31; 7,130.

1242. Słowo *Khair* oznacza bogactwo (Lane), przez co werset ten mówi, że niewierni kierują całą swoją energią na zdobywanie bogactwa, a całkiem zaniedbują Boga. Ich postępowanie powoduje, że zawładnęło nimi całkowicie zło. Bóg jednak nie spieszy się z wymierzeniem kary. Gdyby Bóg tak samo spieszył z się z karą, jak oni zasługują na to swoim postępowaniem, to już od dawna byłiby zniszczeni. Jeśli słowo *Khair* potraktować jako znaczące „dobro”, tak jak w tekście, werset ten oznaczałby, że gdyby Bóg spieszył się z wymierzaniem kary niewiernym za ich złe uczynki, tak jak spieszy się ze zsyłaniem dobra, to już byłiby oni zniszczeni.

1243. Kara jest dwójakiego rodzaju: (1) Taka, która jest wynikiem przekroczenia praw natury, oraz (2) taka, kiedy narusza się prawa *Shari'ah*. Ta druga kategoria kar dotyczy ludzi, prowadzących niegodziwe życie lub kiedy pojawia się wśród nich Prorok, a oni go odrzucają i ustawiają na jego drodze najróżniejsze przeszkody. Kary tego typu znane są z pewnych cech. Druga klasa kar, jak upadek i powstawanie narodów, jest wynikiem łamania normalnych praw natury.

16. I kiedy Nasze Znaki są recytowane tym. ^aktórzy nie mają nadziei na spotkanie z Nami, powiadają oni: ^b„Przynieś Koran inny niż ten lub zmień go”. Powiedz: „Nie dla mnie jest zmienianie go samodzielnie. Ja ^cidę jedynie za tym, co zostało mi objawione. I rzeczywiście boję się, że jeśli nie okażę posłuszeństwa wobec mojego Pana, czeka mnie kara strasznego dnia”. ¹²⁴⁴

وَإِذَا نُنزِلُ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَنْتَ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ أَوْ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ أَنْ يُبَدَّلَهُمْ الْقُرْآنُ بِآيَاتِهِمْ لِئَآئِنِ أُنزِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتٌ مِنْ رَبِّكَ قَالُوا لَحِقَّ الْعَذَابُ الْبَاطِلِينَ ۗ

17. Powiedz: „Gdyby Allah tego zapragnął, nie recytowałbym go wam ani On sam nie pozwoliłby go wam poznać. Naprawdę żyłem między wami na długo przedtem. Czyż zatem nie rozumiecie?” ¹²⁴⁵

قُلْ تَوَسَّأْتُ لِلَّهِ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُمْ عَلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا ادْرَأَكُمْ بِهِ ۗ

فَقَدْ بَيَّنَّتْ لَكُمْ آيَاتِي أَنْ أَتِيَكُمْ مِنْ قَبْلِهِ فَأَنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ

18. ^dKto zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciwko Allahowi lub kto traktuje Jego Znaki jak kłamstwo? Zaprawdę, winnym nigdy nie będzie się dobrze wiodło. ¹²⁴⁶

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَىٰ اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمَجْرُمُونَ ۗ

^aPatrz 10.8. ^b17,74. ^c6,51; 7,204; 46,10. ^d6,22; 11,19; 61,8.

1244. „Kara strasznego dnia” oznacza nieszczęście narodowe.

1245. Werset ten zawiera niezawodne kryterium sprawdzania prawdy pretendenta do Proroctwa. Jeżeli życie Proroka przed jego deklaracją o Proroctwie prezentuje szczególnie wysoki standard prawdomówności, a między tym okresem i twierdzeniem o Proroctwie nie ma przerwy, w której można by oczekiwać, że odszedł on od tych wysokich norm moralnych, jego twierdzenie o Proroctwie należy uznać, jako twierdzenie człowieka wielce moralnego i prawdomównego. Oczywiście osoba utwierdzona w pewnym sposobie postępowania dzięki nawykom lub temperamentowi, potrzebuje wiele czasu na dokonanie w sobie większej zmiany na dobre lub złe. Jak zatem Prorok Islamu mógł zmienić się nagle w oszusta, skoro całe jego życie przed twierdzeniem o Proroctwie nacechowane było prawością?

1246. Werset ten ujawnia dwie prawdy wieczne: (a) Te osoby, które zmyślają kłamstwa o Bogu oraz te, które odrzucają i przeciwstawiają się Jego Posłańcowi, nigdy nie unikną kary Bożej. (b) Oszuści i fałszywi prorocy nie odniosą w swoich działaniach sukcesu.

19. I ^aczczą oni, zamiast Allacha, to, co ani im nie szkodzi, ani nie przynosi korzyści. I powiadają: „Oto nasi wstawiennicy u Allacha”.¹²⁴⁷ Powiedz: ^b„Czy przypuszczacie, że poinformujecie Allacha o tym, czego On nie zna w niebiosach lub na ziemi? Chwała mu! Niechaj będzie wyniesiony wysoko ponad wszystko, co oni z Nim łączą.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ اتَّبِعُونِ
اللَّهُ يَمَّا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ
وَعَلَّمَ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

20. ^cLudzkość była jedną społecznością,^{1247A} później zaś ludzie poróżnili się¹²⁴⁸ między sobą. ^dI gdyby nie słowo^{1248A}, które nadeszło od waszego Pana, postanowiono by już względem tego, w czym się różnili.

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُصِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٠﴾

21. I powiadają: ^e„Dlaczego żaden Znak nie został mu zesłany od jego Pana?” Powiedz: „Wiedza o tym, co niewidzialne, jest wyłącznie u Allacha. Zatem czekajcie. Ja jestem z wami pośród tych, którzy czekają”.¹²⁴⁹

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا
الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانظُرُوا إِلَىٰ مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢١﴾

^a16,74; 22,72; 29,18. ^b49,17. ^c2,214. ^d11,111; 20,130; 41,46. ^e6,38.

1247. Prawdziwy powód *Shirk* (bałwochwalstwa) leży w niepowodzeniu bałwochalców w zrozumieniu obiektu i celu ich stworzenia. *Mushrik* (bałwochwalca) posiada fałszywą koncepcję osoby i atrybutów Boga, a także własnych, danych mu przez Boga, zdolności i możliwości. Jest bezsensownie przekonany, że nie może mieć dostępu do Boga bez pomocy jakiegoś wstawiennika oraz że Bóg nie może zniżyć się na tyle, by samemu do niego przyjść bez jakiegoś medium tych, którzy już osiągnęli Jego bliskość. Islam zdecydowanie przeciwstawia się obu tym poglądom.

1247A. Są oni zjednoczeni w niegodziwości i opozycji wobec Proroków Bożych. Patrz także 254.

1248. Słowa te mogą mieć jedno lub wszystkie z poniższych znaczeń: (a) Bóg obdarzył człowieka zdolnością odnajdowania właściwej drogi i kierował nim poprzez objawione kierownictwo, lecz człowiek porzucił tę drogę i popadł w błąd. (b) Ludziom zawsze jest pokazywana właściwa droga przez Posłańców Bożych, lecz ludzie stale różnią się między sobą. (c) W swej opozycji względem Posłańców Bożych niewierni zawsze przyjmują tę samą taktykę i przez to tworzą jedną społeczność. Przez wszystkie epoki przeciwstawiali się oni Prorokom Bożym i nie zgadzali się z nimi. Patrz 255.

1248A. Nawiązuje się tutaj do „Moja litość obejmuje wszystkie rzeczy” (7,157).

1249. Werset ten zawiera skuteczną odpowiedź na żądanie niewiernych, aby nadeszła szybka kara. Powiada się, że Święty Prorok rzekł, iż to on, a nie oni, powinien być niecierpliwy z powodu opóźnienia nadejścia grożącej kary; bowiem to on właśnie jest przedmiotem szyderstw z powodu tego odłożenia kary. A skoro on cierpliwie czeka na wyrok Boży, to niby dlaczego oni nie mogliby czynić tego samego?

22. I ^akiedy pozwalamy ludziom skosztować łaski po tym, jak dotknęło ich nieszczęście, wówczas – zważ! – zaczynają knuć plany przeciwko Naszym Znakom. ¹²⁵⁰ Powiedz: „Allah jest o wiele szybszy w planowaniu”. Zaprawdę, Nasi posłańcy zapisują wszystko, co planujecie.

23. On jest tym, Który umożliwia wam podróżowanie lądem i morzem do czasu, gdy ^c jesteście na pokładzie statków, a one płyną wraz z nimi w lekkim wietrze i radują się, spada na nie gwałtowny wiatr i spadają na nie fale ze wszystkich stron i oni myślą, że już jest po nich, wówczas wołają do Allacha w szczerym podporządkowaniu się Mu, mówiąc: „Jeśli wybawisz nas z tego, z pewnością będziemy spośród wdzięcznych”. ¹²⁵¹

24. Lecz ^d kiedy On ich wybawia – patrz! – zaczynają grzesznie dopuszczać się występku na ziemi. O wy, ludzie, ^e wasze występki w poszukiwaniu przyjemności życia doczesnego skierowane są wyłącznie przeciwko wam samym. Wtedy do Nas powrócicie, a My poinformujemy was o tym, co zwykliście byli czynić.

وَلِإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَمِنْ بَعْدِ ضَرَحٍ مَسَّنَهُمْ
إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ
رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ
فِي الْفُلِكِ وَجَرَبَ بِهَيْمٍ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا
جَاءَهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ
مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُم أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ ۗ لَئِنِ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ
الشَّاكِرِينَ ﴿٣٦﴾

فَلَمَّا أَنْجَيْنَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغَيْتُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

^a30,37; 41,51, 52; 42,49. ^b8,31; 35,33. ^c17,67; 29,66; 31,33. ^d17,68; 31,33. ^e35,44.

1250. Łaska przychodzi od Boga, zaś wrogość jest wynikiem własnych złych uczynków człowieka.

1251. Tak jak przyjemna bryza zmienia się czasami w porywisty szkwał i powoduje wielkie szkody, podobnie dodatkowy czas oczekiwania, przyznany niewiernym, może stanowić preludium do ich zniszczenia. Aby uświadomić niewiernym tę oczywistą prawdę, zwraca się ich uwagę na wygody i niebezpieczeństwa podróży morzem.

25. *Podobieństwo życia doczesnego jest jak woda, którą My zsyłamy z chmur; potem miesza się z nią produkt ziemi, z której ludzie i bydło spożywają do czasu, kiedy ziemia przywdziewa na siebie swe ozdoby i wygląda przepięknie, a jej właściciele sądzą, że mają nad nią absolutną władzę – wówczas ^bprzybywa doń Nasz nakaz w nocy lub za dnia i traktujemy ją jak kosa, do gołej ziemi, tak jakby ^cjeszcze poprzedniego dnia nic na niej nie istniało.¹²⁵² W ten sposób wyjaśniamy Znaki ludowi, który zastanawia się.

26. A ^dAllach zachęca do mieszkania w spokoju,¹²⁵³ jak i prowadzi tych, których sobie upodobał, ku prostej drodze.

27. ^eDla tych, którzy czynią dobro, będzie najlepsza¹²⁵⁴ nagroda i jeszcze więcej błogosławieństw.¹²⁵⁵ I ^fani ciemność, ani sromota nie zakryje ich twarzy. To ci, którzy są mieszkańcami Nieba, w nim zamieszkają.

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
فَأَخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتَ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَ
الْأَنْعَامُ كُلُّ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَ
ارْتَبَتَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَنهَاءً
أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا وَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَتَنَّ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نَفِضُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٦﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ
قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

^a18,46. ^b3,118. ^c11,69. ^d6,128. ^e50,36. ^f75,23, 24.

1252. Morał z tej przypowieści jest taki, że kiedy narody staną się dumne i próżne i będą życie traktować lekko, rozpocznie się ich schyłek i napelnią się one żalem.

1253. *Salām* oznacza: bezpieczeństwo; nietykalność lub nieposiadanie błędów i uchybień, niedoskonałości, wad; lub też oznacza to słowo: pokój; posłuszeństwo; Niebo. *Salām* to również jedno z imion Boga (Lane).

1254. *Al-Husnā* oznacza szczęśliwe zakończenie; zwycięstwo; rzeźkość i aktywność. Całe to zdanie oznaczałoby zatem, (1) że wierni dojdą do szczęśliwego zakończenia; (2) że osiągną sukces oraz (3) że Bóg uczyni ich rześkimi i aktywnymi.

1255. Słowo *Ziyādah* (jeszcze więcej) oznacza, że wierni jako swoją nagrodę będą mieli samego Boga, zaś słowo *al-Husnā* (które oznacza także oblicze Boga) potwierdza ten wniosek.

28. A jeśli chodzi o tych, którzy dopuszczają się złych postępów, ^akara zła będzie ich podobieństwem, a ^bsromota pokryje ich twarze. Nie będą mieli nikogo, kto mógłby uchronić ich przed Allahem. A będą wyglądać tak, jakby ich twarze pokryły ciemne plamy nocy.¹²⁵⁶ To oni są mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٨﴾

29. I przypomnij sobie dzień, ^ckiedy ich wszystkich zbierzemy razem, potem powiemy tym, którzy łączyli z Nami innych bogów: „Zostańcie na swoich miejscach, wy i wasi bogowie”. Potem oddzielimy ich bardzo od siebie, a ich bogowie powiedzą: ^d„Zaiste, to rzeczywiście nie byliśmy my, których czciliście”.

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَلَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٩﴾

30. „Zatem Allah teraz wystarczy jako Świadek pomiędzy nami i wami. ^eZaiste nie byliśmy świadomi waszej czci”.

كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغْفِيلِينَ ﴿٣٠﴾

^a42,41. ^b68,44; 75,25; 80,41, 42; 88,3, 4. ^c6,23; 46,7. ^d16,87; 28,64. ^e46,6.

1256. Werset ten zawiera kilka istotnych prawd: (a) Podczas gdy nagroda dobra jest wieloraka (patrz poprzedni werset), to nagroda za zło jest tylko tym samym, co ono. (b) Ci, którzy łamią prawo Boże, przestają być inspirowani wspaniałymi ideałami i szlachetnymi ambicjami oraz stają się bardziej naśladowcami innych, tracąc całą swoją inicjatywę i nigdy nie aspirując do roli przywódcy ludzi. (c) Upadłszy w ten sposób i ściągnąwszy na siebie gniew Boży, stracili Jego następcę. (d) Niegodziwości i odstępstwa tych, co czynią zło, nie mogą długo pozostawać w ukryciu i wcześniej lub później wychodzą na jaw.

31. ^aKażda dusza uświadomi sobie ¹²⁵⁷ to, co wysłała przed sobą. A zostaną na powrót przyprowadzeni do Allacha, ich Prawdziwego Pana, a wszystko, co zwykli byli zmyślać, zostanie im porzucone.

هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ
لِيُنظِرَهُمُ الْيَوْمَ الْحَقَّ وَوَعْدُهُمْ كَانَ يُغْتَرُونَ ۝٣١

32. Powiedz: ^b„Kto dostarcza wam pożywienie z nieba i ziemi? Lub kim jest ten, kto ma władzę nad uszami i oczami? I ^ckto czyni żywe z martwego a martwe z żywego? I ^dkto zarządza ¹²⁵⁸ wszystkimi sprawami?” Powiedzą: „Allah”. Wówczas rzeknij: „Czyż zatem nie będziecie u Niego szukać schronienia?”

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْ مَنْ يَمْلِكُ
السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يَدْبُرُ الْأُمُورَ
فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝٣٢

33. Taki jest Allah, wasz Prawdziwy Pan. Cóż zatem jest innego niż prawda, jeśli nie błąd? W jaki zatem sposób odwracani jesteście od prawdy?

قَدْ لَكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا
الضَّلَالُ ۝٣٣ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ۝٣٣

34. ^eTakim jest słowo twego Pana udowodnione jako prawdziwe przeciwko tym, którzy się buntują, iż nie wierzą.

لَذَلِكَ حَقَّتْ كَيْبُتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٤

^a86,10. ^b27,65; 34,25; 35,4. ^c3,28; 6,96. ^d10,4. ^e10,97; 40,7.

1257. Nie jest człowiekowi dane pełne zrozumienie i uświadomienie całej rzeczywistości rzeczy tego świata. Dopiero w przyszłym świecie zasłona zostanie zrzuczona ze wszystkiego i prawdziwa natura rzeczy wyjdzie na światło dzienne.

1258. W werserście tym spotykamy się z pięknym i inteligentnym porządkiem. Zaczyna się on od odniesienia do środków egzystencji, które są sposobem zachowania życia fizycznego. Następnie werset ten mówi o organach wzroku i słuchu, które są narządami nabywania mądrości i wiedzy. Później werset ten mówi o systemie życia i śmierci, wskazując na ludzkie pobudki do działania, które zazwyczaj zaczynają funkcjonować po nabyciu pewnej porcji mądrości i zrozumienia. Na koniec werset ten mówi o zarządzaniu sprawami, które jest konieczne, jeśli ktoś zaczyna mieć władzę działania. *Tadbir* oznacza tutaj prowadzenie sprawy w sposób uporządkowany oraz zachowywanie właściwej równowagi pomiędzy różnymi aktami. Krótko mówiąc, wszystkie te środki, które są potrzebne do osiągnięcia celu życia ludzkiego, są tutaj wymienione we właściwej kolejności.

35. Powiedz: „Czy jest taki wśród waszych bogów, który daje początek stworzeniu, a potem je powtarza?” Powiedz: „Jedynie Allah jest tym, Który daje początek stworzeniu, a potem je powtarza.¹²⁵⁹ Dokąd zatem jesteście odwracani?”

36. Powiedz: „Czy jest taki wśród waszych bogów, który prowadzi do prawdy?” Powiedz: „Jedynie Allah jest tym, Który prowadzi do prawdy. Czy zatem ten, Który prowadzi do prawdy jest bardziej godny, by za Nim iść, niż ten, który sam nie znajduje drogi. jeśli nim nie pokierować? Co zatem z wami się dzieje? Jak sądzicie?”

37. ^bA większość z nich idzie ledwie za przypuszczeniami. Zaiste, przypuszczenia nie czynią niczego przeciwko prawdzie.¹²⁶⁰ Zaprawdę, Allah jest Świadom tego, co czynią.

38. I ten Koran nie jest taki, by mógł być stworzony przez kogokolwiek innego niż przez Allacha. Przeciwnie, wypełnia on to objawienie, które jest przed nim oraz jest wyjaśnieniem doskonałego Prawa. Nie ma co do niego żadnych wątpliwości, iż pochodzi od Pana wszystkich światów.¹²⁶¹

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٥﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يَقْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾

^a10,5. ^b6,117; 10,67; 53,29. ^c12,112; 16,90.

1259. Prawdziwą próbą dla stwórcy jest zdolność reprodukowania tego, co już wcześniej stworzył. Inaczej twierdzenie może spotkać się z poważnym sprzeciwem i może być dokonane przez jakiegokolwiek oszusta. Przedstawivszy ten test Boskości, werset ten pyta bałwochalców, który z ich bożków jest autorem tego systemu stworzenia i reprodukcji, który funkcjonuje od samego stworzenia świata?

1260. Wierzenia i poglądy tych, którzy przypisują Bogu pomocników, rodzą się z fantazji i przypuszczeń, ponieważ ich tak zwane bóstwa nigdy nie dają im swojego kierowania.

1261. Werset ten podaje cztery sensowne powody, aby wykazać, że Koran jest objawionym Słowem Bożym; (a) Zajmuje się on takimi tematami, które znajdują się poza władzą człowieka do poznawania oraz tematami, które mogą być objawione przez Boga. (b) Proroctwa poprzednich Proroków ustanawiają jego Boże pochodzenie. (c) Koran wyjaśnia i rozszerza nauki poprzednich Pism w tak jasny i zrozumiały sposób, jak tego nie czyni żadne Pismo. (d) Koran zawiera wszystkie powody i argumenty potrzebne do udowodnienia jego Bożego pochodzenia i nie potrzebuje pomocy ani wsparcia ze strony żadnego człowieka, ani księgi. (e) Przeciwnie niż poprzednie Pisma, Koran zadawała i zaspokaja moralne potrzeby i wymagania całej ludzkości we wszystkich okolicznościach.

39. Czy mówią: „On to zmyślił”? Powiedz: ^a„Przyniesicie zatem Surę podobną to tej¹²⁶² i wzywajcie pomocy wszystkiego, czego możecie, poza Allahem, jeśli jesteście prawdomówni”.

40. Nie, ^boni jednak odrzucili to, czego pełnej wiedzy nie pojęli ani nie zrozumieli jeszcze prawdziwego tego znaczenia. W podobny sposób ci przed nimi odrzucili prawdę. Spójrz jednak, jaki był koniec grzeszników.

41. Spośród nich ^csą niektórzy, którzy w to wierzą, ale są spośród nich i tacy, którzy w to nie wierzą, lecz twój Pan dobrze zna intrygantów.

42. A jeśli oskarżać cię będą o kłamstwo, powiedz: ^d„Dla mnie jest moje dzieło, a dla was wasze dzieło. Nie jesteście odpowiedzialni za to, co ja czynię, ani ja nie jestem odpowiedzialna za to, co wy czynicie”.

43. Wśród nich są ^etacy, którzy dają ci posłuch. ^fLecz czy możesz uczynić, aby głusi usłyszeli, nawet jeśli nie rozumieją?

44. ^gWśród nich są niektórzy, co ku tobie spoglądają. Lecz czy możesz prowadzić ślepych, nawet jeśli nie będą widzieć?¹²⁶³

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأَنذَرْتُكُمْ يَوْمَ تَدْعُوا
مَنِ اسْتَعْتَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِبُّوا عَلَيْهِ وَلِمَّا يَأْتِيهِمْ تَارَةً
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤١﴾

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلِكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّكُمْ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بِرَبِّي قِيمًا تَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْىَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ﴿٤٤﴾

^a2,24; 11,14; 17,89; 52,34-35. ^b27,85. ^c2,254; 4,56. ^d2,140; 109,7. ^e6,26; 17,48. ^f27,81. ^g7,199.

1262. Werset ten rzuca niewiernym wyzwanie, że jeśliby księga posiadająca tak wspaniałe cechy jak Koran była dziełem człowieka, to dlaczego oni sami nie mogliby stworzyć podobnej? Wyzwanie to dotyczy wszystkich czasów. Patrz także 44.

1263. Niewierni nie posiadają tego zrozumienia i inteligencji. W poprzednim wersecie mówi się o nich jako o pozbawionych „rozumienia” oprócz tego, że są pozbawieni „zmysłu słuchu”. Natomiast w tym wersecie mówi się o nich jako o ogołoconych „ze zdolności pojmowania umysłu”, oprócz tego, że są ślepi.

45. Z pewnością ^aAllach w ogóle ludziom nie szkodzi. To oni sami szkodzą własnym duszom.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٥﴾

46. A w dniu, kiedy On zbierze ich wszystkich razem, ^bwyda się im, jak gdyby bawili na świecie zaledwie godzinę¹²⁶⁴ lub dzień. Będą się nawzajem rozpoznawać. ^cRzeczywiście przegranymi są ci, którzy odrzucają spotkanie z Allachem i nie chcą korzystać z przewodnictwa.

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٦﴾

47. I ^djeśli My pokażemy ci w twoim życiu wypełnienie niektórych rzeczy, którymi potraktowaliśmy ich, poznasz to. Lub kiedy spowodujemy, że umrzesz przed tym, wówczas do Nas oni powrócą, a ty będziesz o tym wiedział w przyszłym świecie.¹²⁶⁵ Allach jest Świadkiem wszystkiego, co oni czynią.

وَأَمَّا تُرْبَتَكَ بَعْضَ الَّذِي نَعُدُّهُمْ أَوْ تَوَقَّيْتَنَا
مَرْجِعَهُمْ لَمْ يَلْبَثْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

48. I ^edla każdego ludu jest Posłaniec.¹²⁶⁶ Kiedy zatem Posłaniec przybywa, rozsądza się ich sprawiedliwie i nie są krzywdzeni.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٨﴾

^a4,41; 9,70; 18,50; 30,10. ^b30,56; 46,36. ^c6,32; 30,9; 32,11. ^d13,41; 40,78. ^e16,37; 35,25.

1264. W Koranie kilka razy mówi się o niewierzących jako o tych, którzy pozostają na świecie tylko przez kilka godzin. We wszystkich takich wersetach nie chodzi o rzeczywisty czas ich pozostawania na tym świecie, ale o ich zaabsorbowanie sprawami doczesnymi, które na zasadzie wnioskowania jest potępiane. Ponieważ tracą swoje życie na tak błahę sprawy, można powiedzieć, że żyją tylko przez kilka godzin dnia, choć rzeczywiście mogą żyć przez wiele lat.

1265. Werset ten przedstawia pewną ważną zasadę, która mówi, że proroctwa grożące i ostrzegające przed nadciągającą karą mogą zostać wycofane, natomiast te, które mówią o sprawach ogólnych, nie stosujących się do konkretnego Proroka lecz zawierających zasady ogólne, mają zastosowanie do wszystkich Proroków i nie można ich wycofać ani odwrócić. Werset ten implikuje dalej, że nie jest koniecznym, aby wszystkie proroctwa miały określony czas na ich spełnienie.

1266. Werset ten zdaje się odnosić do Proroka dającego Prawo, bowiem wszystkie prawa religijne ustalane są przez Proroków dających Prawo.

49. I^a powiadają: „Kiedy obietnica ta będzie wypełniona, o ile jesteś prawdomówny?”

50. Powiedz: ^b „Ja sam nie mam żadnej władzy ani nad szkodą, ani nad korzyścią¹²⁶⁷, z wyjątkiem tego, czego zapragnie Allah. ^c Każdy lud ma wyznaczony termin. Kiedy termin ten nadchodzi, nie mogą pozostać w tyle nawet na moment, ani też nie mogą go wyprzedzić”.

51. Powiedz: „Powiedzcie mi, ^d jeśli Jego kara spadnie na was w nocy lub za dnia, to jak winni będą od niej uciekać?¹²⁶⁸

52. „Czy właśnie wtedy, gdy ona na was spadnie, uwierzycie w nią? ^e Jak? Teraz wierzycie! A przedtem żądaliście, aby szybko nadeszła?”

53. ^f Wtedy tym, którzy czynili zło, zostanie powiedziane: „Skosztujcie wiecznej kary.¹²⁶⁹ Zostaliście nagrodzeni wyłącznie tak, jak sobie na to zasłużyliście”.

54. I proszą cię, abyś powiedział im, czy to jest prawda? ^g Powiedz: „Tak, na mojego Pana! To najpewniej jest prawda i nie jesteście w stanie jej odmienić”.^{1269A}

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَشْكُرَ عَذَابِي بَيِّنَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

أَتَمَرًا إِذَا مَا دَقَّعَ أَمْنُكُمْ بِهِ النَّارَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْغُلَّةِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَسْتَبِشِرُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنْ أَرَدْتَنِي إِنَّهُ لَحَقٌّ ﴿٥٤﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٥﴾

^a21,39; 27,72; 34,30; 36,49. ^b7,189. ^c7,35; 16,62; 35,46. ^d6,48; 7,98-99. ^e10,92. ^f34,43. ^g11,18.

1267. Werset ten zawiera odpowiedź na żądanie niewiernych, dotyczące zesłania na nich kary (patrz poprzedni werset). Święty Prorok zmuszony jest ich zapytać, w jaki sposób ma spełnić ich żądanie, skoro nie posiada władzy czynienia dobra lub odwracania zła od siebie samego.

1268. Werset ten może być napomnieniem wiernych, mówiącym, że nie powinni pobbłażać sobie w bezsensownej dyskusji w kwestii czasu i formy obiecanej kary, ale że powinni spróbować uciec od niej dokonując całościowej zmiany w ich życiu.

1269. *‘Adhāb al-Khuld* oznacza karę, przeznaczoną dla niewiernych, a nie karę, która nie zna granic i w żaden sposób nie może być odwrócona.

1269A. Nie możecie od tego uciec.

55. I ^akiedy każda dusza, która czyni zło, posiadzie wszystko, co jest na ziemi, z pewnością zapagnie się tym wykupić. ^bI będą oni chcieli ukryć¹²⁷⁰ swe wyrzuty sumienia, kiedy ujrzą karę. I zostaną rozszarżeni, a nie będą skrzywdzeni.

وَلَوْ أَنَّ كُلَّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ
بِهِ وَأَسْرَوُا التَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَفِيهِ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56. Pamiętajcie, ^cz pewnością do Allacha należy wszystko, co znajduje się w niebiosach i na ziemi. Wiedźcie, że obietnica Allacha jest niechybnie prawdziwa. Jednak większość z nich nie rozumie tego.

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْآنَ وَعَدُ
اللَّهُ حَقًّا وَلَئِنْ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

57. ^dOn jest tym, Który daje życie i powoduje śmierć i przed Którym wszyscy zostanieie na powrót zgromadzeni.

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

58. O ludzkości! W samej rzeczy otrzymaliście już Napomnienie¹²⁷¹ od waszego Pana oraz uzdrowienie dla każdej choroby, jaka może gnębić serca, jak i ^eprzewodnictwo i litość dla wiernych.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

59. Powiedz: „Wszystko to jest dzięki łasce Allacha i dzięki Jego litości. Dlatego w tym niechaj się radują. ^fTo jest bowiem lepsze niż to, co gromadzą”.

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ
خَيْرٌ مِمَّا يَجْعَلُونَ ﴿٥٩﴾

^a39,48. ^b34,34. ^c2,285; 10,67; 31,27. ^d3,157; 7,159; 44,9; 57,3. ^e12,112; 27,3. ^f43,33.

1270. Asarrū może też oznaczać „będą manifestować lub wyrażać swoje wyrzuty sumienia”. Słowo to ma znaczenia przeciwstawne.

1271. Koran jest Mau'izah, ponieważ (1) zawiera nauki, które wypływają z pragnienia przedstawienia dobrej rady. (2) Jego nauki mają na celu wyrzec wielki wpływ i dotknąć ludzkiego serca. (3) Koran w przepiękny sposób przedstawia wszystkie te zasady i normy postępowania, które prowadzą do zmian moralnych i sukcesu w życiu.

60. Powiedz: „Czy kiedykolwiek zastanowiliście się, że Allah zesłał wam pożywienie, a ^awy jedną jego część uczyniliście nieprawowitą, inną zaś prawowitą?”¹²⁷² Powiedz: „Czy Allah pozwolił wam na to, a może wymyślacie kłamstwa przeciwko Niemu?”

61. Co myślą ci, którzy wymyślają kłamstwa przeciwko Allahowi o Dniu Zmartwychwstania? Zaprawdę, ^bAllach jest Miłosierny wobec ludzkości, lecz jej większość nie jest wdzięczna.

62. I ty niczym się nie zajmujesz, nie recytujesz od Niego żadnej części Koranu, i ^cnie pracujesz, lecz to My jesteśmy waszym Świadkiem, kiedy się tym zajmujecie. ^dA przed twoim Panem nie ukryje się nawet ciężar atomu na ziemi ani w niebiosach. I nie ma niczego mniejszego¹²⁷³ ani większego, co nie byłoby zapisane w zrozumiałej Księdze.

63. ^eSpójrzcie! Przyjaciele Allacha z pewnością nie zaznają strachu, ani nie będą żałować –¹²⁷⁴

64. Ci, którzy uwierzyli i zawsze byli sprawiedliwi –

65. ^fDla nich jest dobra nowina w życiu doczesnym, jak i w Życiu Przyszłym – nie ma zmiany w słowach Allacha – co zaiste jest najwyższym osiągnięciem.

قُلْ اَرَبَّبْتُمْ مَآ اَنْزَلَ اللهُ لَكُمْ مِّنْ رِّزْقٍ فَجَعَلْتُمْ
مِّنْهُ حَرَامًا وَحَلٰلًا قُلْ اللهُ اَزِنَ لَكُمْ عَلٰى اللهِ
تَقْتَرُوْنَ ۝

وَمَا ظَنُّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلٰى اللهِ الْكَذِبِ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ اِنَّ اللهَ لَدُوٌّ فَضِيْلٌ عَلٰى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ۝

وَمَا تَكُوْنُ فِيْ سَانَ وَمَا تَكُوْنُوْنَ مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَّ
لَا تَعْمَلُوْنَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شٰهِدًا اِذْ تُفِيضُوْنَ
فِيْهِ وَمَا يَذُوْبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْاَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَآءِ وَاَلَا اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَاَلَا اَكْبَرَ اِلَّا
فِي كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۝

اَلَا اِنَّ اَوْلِيآءَ اللهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاكٰفٰوْا يَتَّقُوْنَ ۝

لَهُمُ الْبُشْرٰى فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاِلٰلْاٰخِرَةِ لَا يَتَّخِذُ
لِكُلْمَتِ اللهِ ذٰلِكَ هُوَ الْقَوْرُ الْعَظِيْمُ ۝

^a5,104. ^b27,74; 40,62. ^c57,5; 58,8. ^d34,4. ^e2,63. ^f41,31.

1272. Jedzenie i picie to podstawowe potrzeby człowieka i najważniejszym obowiązkiem religii jest kierowanie człowiekiem w tej właśnie kwestii. Jednakże słusznym jest, aby istniały pewne medyczne, moralne i religijne powody określania niektórych rzeczy jako prawnych, a innych jako nieprawnych. W tej kwestii Islam przedstawia wszystkie konieczne nauki.

1273. Są rzeczy, które pozostają w ukryciu z powodu swoich małych rozmiarów, ale i są takie rzeczy, których części pozostają ukryte przed człowiekiem z powodu swoich olbrzymich rozmiarów. Spojrzenie Boga jest tak ostre i penetrujące, że nic, choćby było najmniejsze, nie może pozostać w ukryciu przed Nim. Spojrzenie Boga jest zarazem tak szerokie, że żadna część rzeczy, bez względu na jej olbrzymie rozmiary, nie może wymknąć się mu.

1274. „Strach” dotyczy czynów przyszłych człowieka, zaś „żał” czynów przeszłych.

66. I ^anie pozwól, aby ich słowa smuciły cię.¹²⁷⁵ Zaiste, wszelka władza należy do Allacha. On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

67. Spójrz! ^bKtokolwiek jest w niebiosach czy na ziemi należy do Allacha. Ci, którzy zwracają się do innych niż Allah, naprawdę nie idą za tymi bogami. ^cOni ledwie idą w ślad przypuszczeń i zaledwie zgadują.

إِنَّ لِلَّهِ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٣٧﴾

68. ^dOn jest tym, Który noc uczynił dla was ciemną, abyście podczas niej odpoczywali, dzień zaś uczynił pełnym światła¹²⁷⁶, abyście mogli wykonywać swój zawód. Zaiste, w tym są Znaki dla ludu, który słucha Posłannictwa Bożego.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَ النَّهَارَ مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٣٨﴾

69. ^ePowiadają: „Allah wziął sobie syna”. On jest Święty! On jest Samowystarczalny. Do Niego należy wszystko, co jest w niebiosach i wszystko, co znajduje się na ziemi. Nie macie na to żadnego świadectwa. Jak? Czy w kwestii Allacha mówicie to, czego nie wiecie?¹²⁷⁷

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اتَّقُوا لَنْ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

^a36,77. ^b10,56. ^c10,37. ^d17,13; 27,87; 28,74; 30,24. ^e2,117; 4,172; 9,31; 17,112; 18,5, 6.

1275. W wersecie 63 powiedziano, że przyjaciele Boga nigdy nie odczuwają żalu, lecz tutaj Świętemu Prorokowi nie jest wolno pogrążyć się w żalu. Właściwie żal Proroka nie dotyczył niego samego, lecz innych. Wołał i płakał i okazywał żal z powodu ludzkości. Patrz 1664.

1276. Tak jak noc daje zmęczonym i steranym kończynom odpowiednią ilość czasu na odpoczynek i przygotowanie do pracy następnego dnia, podobnie działają przerwy braku działalności i stagnacji w życiu narodów – są one czasem odpoczynku i odzyskiwania sił oraz przygotowania do przyszłej pracy poprzez odświeżenie ducha i tchnięcia nowego wigoru.

1277. (a) Bóg nie podlega prawu zepsucia i śmierci i dlatego nie potrzebuje syna, który kontynuowałby Jego dzieło. (b) Będąc Samowystarczającym, nie potrzebuje żadnego syna, który pomagałby Mu w prowadzeniu spraw wszechświata. (c) Doktryna ta jest wsparta na pewnym gruncie i nie wykracza poza mierne przypuszczenia i domysły filozoficzne. Oto znaczenie tego wersetu.

70. Powiedz: ^a„Tym, którzy zmyślają kłamstwa przeciwko Allahowi nie będzie się dobrze wiodło”.

71. ^bOni będą mieli nieco radości w życiu doczesnym. Lecz potem powrócą do Nas. Wówczas pozwolimy im skosztować strasznej męki, ponieważ ciągle nie wierzyli.

72. I opowiedz im historię Noego,¹²⁷⁸ kiedy powiedział do swego ludu: „O ludu mój, ^cjeżeli moje miejsce przy Allachu oraz moje przypomnianie wam waszych obowiązków poprzez Znaki Allacha obrażają was – a w Allachu pokładam swe zaufanie – to zbierzcie wszystkie wasze plany i waszych bogów, a wtedy niechaj droga waszego postępowania pozostanie dla was jawna we wszystkim. Wówczas wypełnijcie swe plany i nie dajcie mi wytnienia.

73. „Jeśli jednak powrócicie, to pamiętajcie, że ^dnie prosiłem was o żadną nagrodę.¹²⁷⁹ Moja nagroda jest wyłącznie u Allacha i zostało mi nakazane, by być w pełni oddanym Jemu”.

قُلْ إِنَّ الدِّينَ يَفْتَرُونُ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٥٠﴾

وَآتَلَّ عَلَيْهِمْ نَبَأُ نُوْحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَعْزِمُ إِنَّ كَانَ كِبْرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذَكِّرُنِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجِيعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ غُتَةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ﴿٥١﴾

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥٢﴾

^a4,51; 16,117. ^b3,15, 198; 9,38; 16,118; 28,61; 40,40. ^c71,8. ^d6,91; 11,30.

1278. Uważna lektura opisów trzech Proroków – Noego, Mojżesza i Jonasza – o których mowa w następnych wersetach, wskazuje, że ich historie życia streszczone są w życiu Świętego Proroka. W Mekce spełniał on rolę Noego, w Medynie rolę Mojżesza, zaś rolę Jonasza po powrocie do Mekki. To wystarczy, by wykazać, że przedstawione w Koranie opisy Proroków nie są tylko opowiadaniem, lecz że stanowią wielkie prooftwa o ważnych wydarzeniach, które miały mieć miejsce w życiu Świętego Proroka.

1279. Głównym sprzeciwem przeciwko prorokom Bożym jest to, że starają się oni zyskać przewagę nad innymi, tworząc normy rewolty przeciwko rzeczom istniejącym z zamiarem wprowadzenia nowego porządku pod własnym przywództwem. W wersecie tym odrzuca się to właśnie fałszywe oskarżenie. Prorocy Boga nigdy nie poszukują wyniesienia własnych osób. Przeciwnie, wybierają drogę cierpienia i posługi.

74. Oni jednak odrzucili go, więc^a My uratowaliśmy jego oraz tych, którzy byli z nim w Arce. I uczyniliśmy ich dziedzicami Naszych łask, a jednocześnie zatopiliśmy tych, którzy odrzucili Nasze Znaki. Spójrz zatem, jak zły był koniec tych, których ostrzegano.

75. Później posłaliśmy po nim innych Posłańców do ich ludów, a^b oni dali im wyraźne dowody. Oni jednak w nie nie uwierzyli ponieważ odrzucili je przedtem. W ten sposób zapieczętujemy¹²⁸⁰ serca grzeszników.

76. cPotem zesłaliśmy po nich Mojżesza i Aarona do Faraona i jego dowódców wraz z Naszymi Znakami, oni jednak postępowali lekceważąco. A byli ludem grzesznym.

77. dKiedy przychodziła do nich prawda od Nas, powiadali: „To z pewnością zwykła magia”.¹²⁸¹

78. Mojżesz powiedział: „Czy mówicie to o prawdzie, kiedy już do was nadeszła? Czyż to może być magia? I czarownikom nigdy nie wiedzie się dobrze”.

فَكَذَّبُوهُ فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ رَجُلًا مَقْتُولًا
وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٤٠﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَمَا وَهُمْ
بِآيَاتِنَا مِمَّا كَانُوا يُؤْتُونَ بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطْعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ﴿٤١﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٤٢﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ
مُبِينٌ ﴿٤٣﴾

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا
وَلَا يُفْلِحُ السَّحَرُونَ ﴿٤٤﴾

^a29,16. ^b30,48; 40,24. ^c7,104. ^d40,26. ^e20,70.

1280. Bóg nie przypieczętował serca niewiernych w sposób arbitralny. Przeciwnie, to właśnie niewierni poprzez swój upór i nieusprawiedliwione odmawianie słuchania Słowa Bożego pozbawiają się zdolności widzenia i przyjmowania prawdy. Są oni sami architektami swojego złego losu.

1281. W dwóch prostych słowach *Sihr* oraz *Mubīn* ukryte są wszelkie fortele i machinacje, do jakich sięgają wrogowie Proroków Boga w celu pokonania i pokrzyżowania planów. Wrogowie Prawdy mówią ludziom o skłonnościach religijnych, że nowa nauka to nic więcej niż *Sihr* lub oszustwo, które zniszczy religię tego kraju, podczas gdy nacjonaliści, twierdzący o posiadaniu dobra materialnego kraju w swoich sercach, są odstraszeni od tej Prawdy, słuchając argumentacji, że przyjęcie nowej nauki stworzy niezgodę wśród różnych społeczności i w ten sposób zada śmiertelny cios jedności narodowej; *Mubīn* oznacza to, co pozbawia jedności i oddziela (Lanc).

79. Powiedzieli: „Czy przybyliście do nas po to, by odwrócić nas od tego, co czczą nasi ojcowie oraz by zyskać wielkość w tym kraju? ^aMy jednak nie uwierzemy żadnemu z was”.

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَلْفِتَنَّا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٩﴾

80. ^bA Faraon rzekł: „Sprawdźcie mi wszystkich najlepszych czarowników”.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْفِي بِيْجِلِّ سِحْرِ عَلَيْهِمْ ﴿٨٠﴾

81. I kiedy czarownicy przybyli, Mojżesz powiedział do nich: ^c„Rzucajcie, co macie rzucać”.

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا مَا أَنْتُمْ مُلْفُونَ ﴿٨١﴾

82. A kiedy rzucili, ^dMojżesz powiedział: „To, co przynieśliście, to tylko magia. Zaprawdę, Allah to udaremni. Zaprawdę, Allah nie pozwala, aby dzieło intrygantów odnosiło sukces.

فَلَمَّا ألقوا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرَانِ اللَّهُ سَيَبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٢﴾

83. „^eAllach ustanawia prawdę Swoimi słowami,^{1281A} nawet gdyby winni byli jej przeciwni”.

وَيُحْيِي اللَّهُ الْحَيِّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٣﴾

84. A nikt nie okazał Mojżeszowi posłuszeństwa z wyjątkiem pewnej liczby młodzieży spośród jego ludu, a to z powodu strachu przed Faraonem i jego dowódcami, aby ich nie prześladowali. I naprawdę ^fFaraon był tyranem w tym kraju i z pewnością był jednym z grzeszników.

فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّن قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِّن فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّه لَمِنَ السَّرْفِينِ ﴿٨٤﴾

85. Mojżesz powiedział: „O ludu mój, jeśli uwierzyłeś w Allacha, to zaufaj Mu, jeśliście prawdziwie poddali się ¹²⁸²Jego Woli”.

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٥﴾

^a10,97-98.

1282. *Imān* oznacza poddanie się umysłowe, zaś *Islām* posłuszeństwo zewnętrzne. Po wierze wewnętrznej musi przyjść zewnętrzna zmiana w postępowaniu wierzącego.

86. A oni powiedzieli: „W Allachu pokładamy nasze zaufanie. Panie nasz, nie czyń nas próbą dla ludu złoczyńców.

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

87. „I uwolnij nas dzięki Twojej litości spod tyranii niewierzącego ludu”.

وَنَجِّنَا بِرُحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٨﴾

88. I objawiliśmy Mojżeszowi i jego bratu, mówiąc: „Przygotuj dla twego ludu nieco domów w tym mieście,¹²⁸³ i zbuduj je tak, aby stały naprzeciwko siebie¹²⁸⁴ i przestrzegaj Modlitwy. I przekazuj wiernym dobrą nowinę”.

وَأوحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوِّأِ لِقَوْمِكَ مِمَّا
بِضَرْيُوتِنَا وَأَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبَلَهُ وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ
وَابَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٩﴾

89. A Mojżesz rzekł: „Panie Nasz, obsypałeś Faraona i jego dowódców zaszczytami i bogactwem w życiu doczesnym z takim wynikiem, Panie nasz, że sprowadzają oni ludzi z Twojej drogi. Panie nasz! Zniszcz^{1284A} ich bogactwa oraz zatwardź^{1284B} ich serca, aby ^anie uwierzyli aż nie zobaczą żalosnej kary”.

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ
عَن سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿١١٠﴾

^a10.97-98.

1283. Nakaz zamieszkiwania w miastach nie oznacza, że do tej pory Izraelici mieszkali na pustyni. Werset ten podkreśla jedynie konieczność i użyteczność życia cywilizowanego i społecznego. Istnieje ogólna tendencja ze strony członków słabszej mniejszości społeczeństw do prowadzenia wspólnego życia w wielkich miastach.

1284. Słowa „aby stały naprzeciw siebie” oznaczają, że (1) Izraelici mieli żyć blisko siebie, aby sobie wzajemnie pomagać w chwilach potrzeby, bowiem jest to możliwe tylko wtedy, kiedy ludzie budują swoje domy w pobliżu. (2) Wszystkie ich domy powinny być skierowane w jednym kierunku, co oznacza w przenośni, że powinni oni mieć wspólny cel lub ideał. (3) Że wszystkie ich domy powinny być tak samo wyposażone, co nasuwa wniosek, że powinni oni przez to osiągać uczucie braterstwa między bogatymi i biednymi, że powinni działać wspólnie jak w drużynie, ponieważ nie może być mowy o istnieniu prawdziwego uczucia braterstwa, kiedy jedni mieszkają w domach podobnych do pałaców, a inni w walących się ruderach.

1284A. *Tamasa 'alai-hi* oznacza: on go zniszczył lub to zniszczył; zatartł ślad (Lane).

1284B. *Shadda al-Shai'a* oznacza: uczynił rzecz twardą; *Shadda 'alai-hi* oznacza: zaatakował go (Lane).

90. Bóg powiedział: „Twoja modlitwa została przyjęta. Bądźcie zatem obaj wytrwali i nie idźcie drogą tych, którzy nie wiedzą”.

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعِنَّ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

91. I ^aprzeprowadziliśmy Dzieci Izraela przez morze, ^bFaraon zaś i jego oddziały goniły ich bezprawnie i napastliwie do czasu, gdy spadło na nich nieszczęście zatopienia. Wtedy zawołał on: „Wierzę, że nie ma innego boga poza Tym, w którego wierzą Dzieci Izraela,¹²⁸⁵ i jestem jednym z tych, którzy podporządkowują się Mu”.

وَجُورًا نَبِيِّ إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ
أَمِنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ سُبْحَانَ إِسْرَائِيلَ
وَإِنَّا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

92. ^cJak? Teraz? Kiedy przedtem nie okazałeś posłuszeństwa i byłeś intrygantem?

الْحَنُّ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩٢﴾

93. Zatem tego dnia uratujemy cię tylko w twoim ciele, abys był Znakiem¹²⁸⁶ dla tych, którzy przyjdą po tobie. Zaprawdę wielu ludzi nie zważa na Nasze Znaki.

فَأَيُّومَ نَبِّئُكَ بِمَا فَعَلَكَ آيَةً
وَإِن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفُلُونَ ﴿٩٣﴾

94. I wyznaczyliśmy Dzieciom Izraela wspaniałe miejsca do życia i ^ddaliśmy im rzeczy dobre, a nie poróżnili się aż do czasu, kiedy zyskali wiedzę. Zaiste, twój Pan ^erozsądzi ich w Dniu Zmartwychwstania w kwestii tego, w czym teraz nie zgadzają się.

وَلَقَدْ بَرَأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأِينَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ
مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٤﴾

^a7,139; 20,78. ^b20,79; 26,61; 44,25. ^c10,52. ^d45,17. ^e45,18.

1285. Słowa te wyrażają głębię upokorzenia, w jaką zapadł się dumny faraon.

1286. Warto zauważyć, że tylko Koran spośród wszystkich Pism religijnych i ksiąg historycznych wspomina o tym fakcie. Nie wspomina o nim Biblia, ani żadna księga historyczna. Ale w jakżeś przepiękny sposób sprawdziło się Słowo Boże! Po okresie ponad 3000 lat ciało faraona zostało odkryte i teraz leży zabezpieczone w muzeum w Kairze. Był to człowiek szczupły i niski, a jego twarz wyrażała gniew i głupotę. Mojżesz urodził się w czasach Ramzesa II i był przez niego wychowywany (Wj 2,2-10). Dopiero za rządów jego syna, Merneptaha, został on powołany do misji Proroka (Jew. Enc., t. 9, str. 500 oraz Enc. Bib. pod hasłem „Faraon” oraz pod hasłem „Egipt”).

95. I jeżeli powątpiewasz w kwestii tego, co zesłaliśmy ci, spytaj tych, którzy czytali Księgę przed tobą. Zaiste, ^aprawda nadeszał do ciebie od twego Pana, dlatego nie bądź jednym z tych, którzy wątpią. ¹²⁸⁷

إِن كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ
يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٥﴾

96. I nie bądź jednym z tych, którzy odrzucają Znaki Allacha, inaczej będziesz jednym z przegranych.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٦﴾

97. ^bZaprawdę, ci, przeciwko którym zapadła już decyzja o karze od ich Pana, nie uwierzają.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Nawet ^cgdyby otrzymali wszelki Znak aż do czasu, gdy ujrzą żalosną karę.

وَلَوْ جَاءَهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٨﴾

99. Dlaczego nie było żadnego miasta, ^{1287A} które by uwierzyło, żeby jego wiara przyniosła mu korzyści, ^dz wyjątkiem ludu Jonasza? ¹²⁸⁸ Kiedy uwierzyli, odsunęliśmy od nich karę niełaski w życiu doczesnym i daliśmy im zabezpieczenie na pewien czas.

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ
يُونُسَ لَنَأْمَنَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنَعْتَهُمْ إِلَىٰ جَنَّةٍ ﴿٩٩﴾

^a2,148; 10,95; 11,18. ^b10,34; 40,7. ^c10,89. ^d37,149.

1287. Mówi się tutaj nie do Świętego Proroka, lecz do każdego czytelnika Koranu. Podobnie słowa „zesłaliśmy wam” nie są kierowane do Proroka, bowiem w kilku miejscach Koranu mówi się o objawieniu wobec całego ludu (2,137; 21,11). Już następny werset potwierdza ten pogląd, ponie: „aż Święty Prorok nie mógł być jednym z tych, którzy „odrzucają Znaki Allacha”.

1287A. Ludzie z miasta.

1288. Jonasza wymienia się w sześciu różnych miejscach Koranu (4,164; 6,87; 21,88; 37,140; 68,49). W Biblii mówi się o nim jako o Proroku Izraelitów (2 Krl 14,25), który miał udać się do Niniwy, stolicy Aszur, i głosić przeciwko niej. Wedle Koranu był on wysłany do swojego własnego ludu. Albo zatem nie był Izraelitą, albo został wysłany nie do Niniwy, lecz do części swojego własnego ludu. Sami naukowcy biblijni nie są całkowicie zgodni co do faktu, czy Jonasz był Izraelitą.

100. I ^agdymbyż Pan twój wymusił swoją Wolę, z pewnością wszyscy na ziemi razem by uwierzyli. ^bCzyż zatem ty zmusisz ¹²⁸⁹ ludzi, by zostali wiernymi?

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا
أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. A żadna dusza nie uwierzy, chyba że za przyzwoleniem ¹²⁹⁰ Allacha. ^cOn to bowiem powoduje, że Jego gniew spada na tych, którzy nie chcą korzystać ze swego umysłu.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُوْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Powiedz: ^d„Zastanówcie się nad tym, co dzieje się w niebiosach i na ziemi”. ¹²⁹¹ ^eAle Znaki i ostrzeżenia na nic nie zdadzą się ludziom, którzy nie chcą wierzyć.

قُلْ أَنْظِرُوا مَا دَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْبَى
الْأَيْتِ وَالنَّذُرَ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. ^fNa co zatem oni czekają, jeśli nie na dni kary, którą cierpieli ci, którzy przeminęli przed nimi? Powiedz: ^g„Czekajcie zatem, a i ja jestem wraz z wami, pośród tych, którzy czekają”.

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِهِمْ قُلْ فَأْتِظَرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Wówczas My uratujemy Naszych Posłańców oraz tych, którzy wierzą. ^hTak uczyniliśmy Naszym obowiązkiem uratowanie wiernych.

ثُمَّ سَنُحْيِي رَسُولَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
عَلَّ نُنَجِّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Powiedz: „O wy, ludzie, jeśli powątpiewacie w kwestii mojej religii,

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي

^a6,150; 16,10. ^b2,257; 18,30. ^c6,126. ^d7,186. ^e54,6. ^f35,44. ^g11,123. ^h30,48; 40,52; 58,22.

1289. Z tego wersetu wynika jasno poza wszelkimi wątpliwościami, że Islam nie zezwala ani nie popiera stosowania siły w szerzeniu swojej religii. Patrz także 319.

1290. Nie jest możliwym osiągnięcie prawdziwej wiary przez tylko słowne głoszenie pewnych doktryn. Jest to możliwe jedynie dzięki zezwoleniu Boga, czyli poprzez przestrzeganie pewnych określonych i ustalonych praw Bożych.

1291. Słowa „Zastanówcie się nad tym, co dzieje się w niebie i na ziemi” oznaczają, że czynniki, które mają kierować do sukcesu i pomyślności sprawy Świętego Proroka, są już widoczne zarówno w niebie, jak i na ziemi, przez co nie jest potrzebny żaden przymus pomagania sprawie, która cieszy się pomyślnością dzięki swoim własnym pięknym naukom.

^ato wieście, że ja nie oddaję czci tym, których wy czcicie poza Allachem, lecz czczę wyłącznie Allacha, który powoduje, że umieracie, ^bnakazano mi bowiem, abym był jednym z wierzących.

106. ^cNakazano mi również, abym przekazał wam przykazanie Boże: „Zwracajcie swe oblicza ku religii jak ten, który zawsze skłaniał się ku Allachowi, ^di nie bądź jednym z tych, którzy przypisują Allachowi partnerów.

107. ^e„I nie zwracaj się poza Allachem do nikogo, który ani nie może przynieść ci korzyści, ani zaszkodzić ci. A jeśli byś tak uczynił, z pewnością byłbyś jednym z grzeszników”.

108. ^fA jeśli Allach ześle na ciebie krzywdę, nikt nie będzie w stanie jej odsunąć poza Nim samym. A jeśli przeznaczy On dla ciebie dobro, nie znajdzie się nikt taki, kto odrzuciłby Jego łaskę.¹²⁹² On bowiem powoduje, że ona dosięga do każdego Jego sługi, do którego pragnie. I On jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

109. Powiedz: „O ludzie, teraz przyszła do was Prawda od waszego Pana. Zatem jeśli kto pójdzie za przewodnictwem, pójdzie za nim wyłącznie dla dobra swojej własnej duszy, kto zaś pobłądzi, pobłądzi przeciwko niej. Ja natomiast nie jestem waszym stróżem”.

110. I idź za tym, co jest ci objawiane i bądź wytrwały aż do czasu, gdy Allach przekaże swój sąd. A jest On najlepszym z sędziów.

فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّكُمُ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٦﴾

وَأَنْ أَوِّمَ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الشُّرَكِيِّنَ ﴿١٠٧﴾

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٠٨﴾

وَأِنْ يَسْأَلْكُمُ اللَّهُ بِيضٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ
وَإِنْ يُرِيدُكَ بِيضٍ فَلَا رَادَّ لِقَضَائِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٩﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ
اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١١٠﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۗ وَهُوَ
خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١١١﴾

^a109,3. ^b6,164. ^c30,31, 44. ^d28,88. ^e28,89. ^f6,18; 39,39. ^g27,93; 39,42. ^h7,204.

1292. Istnieje taki rodzaj dobra, które podlega prawom natury i które człowiek może osiągnąć dzięki własnym wysiłkom. Ale istnieje i inny rodzaj dobra, który spływa na człowieka dzięki szczególnej łasce Bożej.

ROZDZIAŁ 11

HÛD

(Objawiony przed Hijrah)

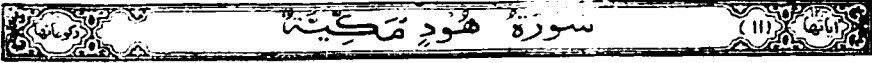
Data objawienia

Według Ibn 'Abbās, Al-Hasan, 'Ikrimah, Mujāhid, Qatādah oraz Jābir bin Zaid sura ta została objawiona w Mekce, zaś według Muqātil całość tej sury należy do okresu mekkańskiego, z wyjątkiem wersetów 13, 18 i 115, o których twierdzi się, że zostały objawione w Medynie.

Temat

Poprzednia sura sklasyfikowała wrogów Posłańca Bożego w trzech kategoriach: (a) Tych, których całkowicie zniszczono; (b) innych, których całkowicie oszczędzono; oraz (c) tych, których częściowo zniszczono i którym częściowo wybaczone. W obecnym Rozdziale Koran omawia tę pierwszą kategorię ludzi i stwierdza, że Bóg zniszczył lud Hūd tak całkowicie, że nie pozostał po nim żaden ślad, oraz że w jego miejsce wybrał inny lud, wraz z którym zaczęła się nowa epoka w działaniach ludzkich. Sura ta wskazuje także na to, że Bóg obserwuje ludzi i zajmuje się nimi zgodnie z ich działaniem oraz zabezpiecza ich prowadzenie w zależności od wymagań okoliczności. Ponieważ czyni tak dla ich dobra, ci, którzy z tego nie korzystają, umierają moralnie. W ten sposób proces trwa dalej. I tak jak po jednym pokoleniu przychodzi następne, podobnie kiedy ginie jeden ruch religijny, jego miejsce zajmuje inny. Dalej sura ta mówi nam, że podczas gdy postęp doczesny jest możliwy bez przestrzegania przykazań Bożych, stały postęp dawany jest tylko tym ludziom, którzy – w sytuacji unieśmiertelnienia pamięci o nich i wyciśnięcia ich imion w historii świata – są szczerzy i prawdziwi wobec Boga i człowieka. Później przedstawia się powody tryumfu nad niewiernymi i ich niepowodzeniu w walce przeciwko Prawdzie. Sura ta ilustruje tę praktykę Bożą, przytaczając przykłady ludów, które niegdyś były potężne i liczne, lecz zostały zniszczone, gdy powstały przeciwko pokornym wyznawcom Posłańców Boga – ludom Noego, Hūd, Sālih, Lota i Shu'aib. W historii Lota wspomina się także wielkiego patriarchę Abrahama, lecz tylko przelotnie. Po nawiązaniu do Abrahama następuje krótki opis Mojżesza nie w związku z Izraelitami, lecz w nawiązaniu do faraona, który został zniszczony wraz ze swym aroganckim ludem, ponieważ odrzucali Posłańca Bożego.

Następnie ostrzega się wiernych przed łąčeniem się z tymi ludami, wobec których wyznaczona jest już kara Boża. Takie bratanie się bowiem obejmie karą także wiernych. Później mówi się Świętemu Prorokowi, aby nie martwił się sprawą zniszczenia tych spośród jego ludu, którzy nie uwierzą, ponieważ ludy wielu Proroków wcześniejszych spotkały się z takim samym losem, kiedy przeciwstawiały się i odrzucały Prawdę. W surze tej przytacza się tak wiele przykładów kary Bożej i tak mocno akcentuje się wielkie obowiązki Świętego Proroka, iż mówi się, że Święty Prorok powiedział: „Sura Hūd przedwcześnie uczyniła mnie starcem” (Manthūr), co znaczyło, że treść tej sury tak ciążyła na umyśle Proroka, że czuł wpływ przedwczesnej starości. Na koniec jednak Święty Prorok doznaje pocieszenia dzięki prorocत्वu, które mówi, że następców czekają dobrobyt i postęp.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. ^bAlif Lām Rā. ¹²⁹³ cOto Księga, której wersety uczynione zostały niezmiennymi ^{1293A} i pozbawionymi niedoskonałości, a potem zostały szczegółowo wyjaśnione. ¹²⁹⁴ Ona pochodzi od Jedynego Mądrego i Wszechświadomego.

3. Naucza ona, że nie powinniście czcić nikogo poza Allahem – ^dJa jestem tym, który was ostrzega, jak i nosicielem dobrej nowiny od Niego –

4. oraz abyście ^eszukali przebaczenia u waszego Pana, a później do Niego powrócili. ¹²⁹⁵ On da wam niemało aż do wyznaczonego terminu. I użyczy On swej łaski każdemu, kto na to zasłuży. A jeśli się odwrócicie, to zaiste obawiam się kary straszego dnia.

5. ^fDo Allacha nastąpi wasz powrót, a ma On pełną władzę nad wszystkimi rzeczami.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الرَّانَةِ كِتَابٌ أَنْحَكْتُمْ آيَاتَهُ ثُمَّ فَضَّلْتُمْ مِنْ لَدُنِّ
حَكِيمٍ خَبِيرٍ ②

إِلَّا تَعْبُدُوا وَاللَّهِ إِنِّي لَأُنذِرُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ③

وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا لِذُنُوبِكُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ يُعْطِكُمْ
مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُذِيبْ كُلَّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ ۗ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ④

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۗ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑤

^a1,1. ^b10,2; 12,2; 13,2; 14,2; 15,2. ^c3,8; 10,2. ^d2,120; 5,20; 7,189; 25,57; 34,29; 35,25. ^e11,53, 62; 71,11. ^f10,5.

1293. Ja jestem Allah, Wszystkowidzący. Patrz 16.

1293A. *Ahkama-hū* oznacza: uczynił to pewnym, trwałym, pozbawionym wad i niedoskonałości. *Ahkamat-hu al-Tajāribu* oznacza: eksperymenty ujawniające, że jest mądry w osądzeniu (Lane).

1294. Słowo Fussilat zastąpiło tutaj słowo Mutashābihāt w w. 3,8, które oznacza szczegóły nauki Koranu. Podstawowe nauki Islamu są tak niepodważalne, że nie sposób czynić wobec nich wyjątku. Aby jednak poznać całą prawdę Islamu, konieczne są studia nad naukami podstawowymi oraz nad szczegółami. Szczegóły jednak są podporządkowane sprawom podstawowym.

1295. Werset ten wskazuje, że stan *Taubah* następuje później i jest wyższy niż *Istighfār* w duchowym rozwoju człowieka. *Taubah* to akt szczerego i z całego serca płynącego zwrócenia się do Boga po uzyskaniu Jego wsparcia przed złymi wynikami dawnych grzechów. Jakżby lepszy sposób można sobie wyobrazić dla osiągnięcia bliskości Bożej?

6. Teraz z pewnością zamykają swe piersi, by ukryć przed Nim swoje zle myśli.¹²⁹⁶ Zawsze, nawet jeśli zakryją się ze swymi szatami, ^aOn wie, co ukrywają, a co ujawniają. Zaiste. On dobrze wie, co jest w ich piersiach.

أَلَا إِنَّهُمْ يَشْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَكْفُوا مِنْهُ إِلَّا
 جِئِن يَسْتَكْفُونَنَا بِيَابِهِمْ يَعْلَمُوا يُبْرُونَ وَمَا
 يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

Część XII

7. I ^bnie ma na ziemi takiego stworzenia, któremu Allah nie zabezpieczyłby przetrwania.¹²⁹⁷ I zna On jego miejsce tymczasowego pobytu, jak i jego stałe mieszkanie.¹²⁹⁸ Wszystko to zapisane jest w zrozumiałej Księdze.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا
 وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِي كِتَابٍ
 مُبِينٍ ۝

^a2,78; 16,24; 27,75; 28,70; 36,77. ^b11,57.

1296. Niewierni chowają swoje wątpliwości i sprzeciwy w swoich umysłach i nie ujawniają ich oraz nie usuwają. Powodem ich oddzielenia od przyjęcia prawdy jest ich odmowa otwarcia serc i zaspokojenia wątpliwości.

1297. Bóg wspiera wszystkie swoje stworzenia. Dostarcza on także środków do życia robakom i gadom, mieszkającym w zagłębieniach ziemi. Umysł ludzki nie jest w stanie pojąć jak i gdzie takie ilości insektów i robaków znajdują pożywienie na zewnątrz i wewnątrz ziemi. Człowiek, który uważa, że poznał już tajemnice wszechświata, nie zna jeszcze wszystkich form życia, nie mówiąc już o rodzajach pożywienia, którymi te nieznanne formy życia się żywią. Bóg jednak umożliwia przeżycie im wszystkim. Werset ten wskazuje, że Bóg, zaspokoiwszy fizyczne potrzeby nawet najmniejszych stworzeń, nie mógł oczywiście zaniedbać podobnego w kwestii potrzeb moralnych i duchowych człowieka, który jest szczytem Jego stworzenia. Werset ten odnosi się nie tylko do tymczasowego i stałego mieszkania każdego żywego stworzenia, ale i do ostatecznych granic, do których rozwinąć się może jego władza.

1298. *Mustaqarr* i *Mustauda'* oznaczają nie tylko miejsce tymczasowe i mieszkanie stałe, lecz i ostateczną granicę danej rzeczy zarówno w odniesieniu do czasu, jak i do miejsca; wyznaczony termin; koniec trwania (Lane).

8. I ^aOn jest tym, Który stworzył niebiosa i ziemię w sześciu okresach ¹²⁹⁹ – a Jego tron spoczywa na wodzie ¹³⁰⁰ – ^baby wypróbować was i stwierdzić, kto z was jest najlepszy w swoich postępkach. I jeżeli powiesz: „Z pewnością będziecie podniesieni z martwych”, ci, którzy nie wierzą, z pewnością powiedzą: „To nic więcej niż jawny podstęp”.

9. ^cJeżeli odroczy my ich karę na określony czas, z całą pewnością powiedzą: „Co ją powstrzymuje?” Zapewne, w dniu, w którym na nich spadnie, nie zostanie od nich odwrócona, a to, z pomocą czego zwykli byli szydzić, wszechogarnie ich.

10. ^dJeśli pozwolimy człowiekowi skosztować Naszej litości, a później odsuniemy ją od niego, zaprawdę, jest zrozpaczony, niewdzięczny.

11. A jeśli, ^epo tym, jak dotknęło go nieszczęście, pozwolimy mu skosztować dobrobytu, z całą pewnością powie: „Odeszły ode mnie nieszczęścia”. Spójrz! Nie posiada się z radości, jest dumny.

12. ^fZ wyjątkiem tych, którzy są wytrwali i spełniają dobre uczynki. To oni otrzymają przebaczenie i wspaniałą nagrodę.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
آيَاتٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوكُمْ بِكُمْ
أَحْسَنَ عَمَلًا ۚ وَلَئِن قُلْتُمْ إِنَّكُمْ تَعْبُدُونَ مِن بَدِ
النُّبِيِّ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُّبِينٌ ﴿٨﴾

وَلَئِن أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِئُهُ إِلَّا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٩﴾

وَلَئِن أَدْرَأْنَا الْإِنسَانَ مِن رَّحْمَةٍ ثُمَّ نَزَعْنَا مِنهٗ
إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ﴿١٠﴾

وَلَئِن أَدْرَأْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّآءٍ مِّنْتَهُ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورٌ ﴿١١﴾

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

^a7,55; 10,4; 25,60. ^b5,49; 6,166; 67,3. ^c21,42; 46,27. ^d41,52. ^e41,51. ^f41,9; 84,26; 95,7.

1299. Patrz 984.

1300. Tak jak woda jest wielokrotnie przedstawiana w Koranie jako źródło wszelkiego życia (21,31; 25,55; 77,21; 86,7), słowa „Jego tron spoczywa na wodzie” oznaczają, że wielkie atrybuty Boże manifestują się poprzez żywe stworzenia, a przede wszystkim przez człowieka, który jest punktem kulminacyjnym wszelkiego stworzenia. Słowa te mogą także oznaczać, że atrybuty Boga są zależne w swojej manifestacji od Słowa Bożego, które w kilku miejscach Koranu jest także przedstawione jako woda. Słowa „z pewnością będziecie podniesieni z martwych” wskazują, że sam ten system stworzenia wykazuje, iż człowiek powinien mieć życie po śmierci, bowiem stworzenie tak wielkiego wszechświata, w którym ma żyć stworzenie posiadające własną wolną wolę, jasno stawia sprawę, że stworzenie takiej istoty ma służyć wielkiemu celowi. Jednakże życie na tym świecie jest krótkie, jest ono tymczasowym istnieniem prób po to, aby po tym miejscu zamieszkania, pełnym prób, człowiek przeszedł do trwałego i stałego mieszkania-nagrody.

13. ^aByć może¹³⁰¹ niewierni mają próżną nadzieję, że może uda się ciębie przekonać, abyś porzucił część tego, co zostało ci objawione, a twój brzuch skurczy przez to, albowiem powiadają: ^b„Dlaczego nie zostało mu zesłane bogactwo ani nie przybył z nim anioł?”¹³⁰² ^cZaprawdę, ty jedynie ostrzegasz, Allah zaś jest Stróżem wszystkich rzeczy.

14. Czy mówią: „^dOn to zmyślił”? Powiedz: „Przedstawcie zatem dziesięć Sur jak ta zmyślona i zwracajcie się do kogo zechcecie poza Allahem, jeśliście prawdomówni”.

15. I jeżeli nie przyjmą waszego wyzwania¹³⁰³, wtedy ^ewiedźcie, iż zostało objawione to, co jest wyłącznie w wiedzy Allacha oraz że nie ma boga poza Nim. Czy zatem podporządkujecie się?

16. ^fJeśli kto pragnie życia doczesnego i jego ozdoby, My w pełni odpłacimy im za dzieła tego życia, a nie będą w nim skrzywdzeni.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَصَاعِقٌ يَه
صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كِتَابٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْ
ءٍ وَكِيلٌ ﴿١٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأَنزِلُوا بَعْشَرَ سُورٍ مِثْلِهِ
مُفْتَرِيَةٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَعْتَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤﴾

وَأَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْجِوَادَ الدُّنْيَاٰ وَزِينَتَهَا نَوْفٍ
إِلَيْهِمْ ۚ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسُونَ ﴿١٦﴾

^a17,74. ^b17,94; 25,9. ^c13,8. ^d2,24; 10,39; 17,89; 52,34-35; ^e4,167. ^f2,201; 17,19.

1301. Słowa *la'alla* używa się dla przekazania uczucia nadziei lub strachu, bez względu na to, czy stan ten cechuje mówiącego, czy adresata wypowiedzi, czy też kogoś zupełnie innego.

1302. Cechą szczególną stylu Koranu jest to, że czasami pomija on pytanie, a przedstawia tylko samą odpowiedź. Istnienie pytania wnioskujemy na podstawie udzielonej odpowiedzi. Obecny werwet jest właśnie przykładem tej cechy. W poprzednim wersecie wierni otrzymali obietnicę przebaczenia i wielkiej nagrody. Z tego powodu niewierni szyderczo zapytali Świętego Proroka: „Gdzież ta obiecana nagroda, której ani jednego znaku nie widzimy? Nie masz nawet pieniędzy, których tak bardzo ci potrzeba, ani nie przychodzą do ciebie aniołowie z nieba, aby ci pomagać”. Koran odwraca sytuację i udziela odpowiedzi ironią za ironię, powiadając: „Aha! Jakże „ciężki” jest ten zarzut tego ludu i może, O Proroku, ze strachu z powodu niemożności udzielenia odpowiedzi wolałbyś ukryć część Naszego objawienia, tę, która zawiera prorocstwo mówiące o dobrobycie i zwycięstwie Islamu! O to im tylko chodzi, taka jest ich próżna i bezsensowna nadzieja. Coś takiego nigdy się nie zdarzy”.

1303. Użycie zaimka „wy” wskazuje, że wyzwanie to niekoniecznie pochodziło od samego Świętego Proroka, ale że muzułmanie wszystkich epok rzucali to wyzwanie w takich właśnie kategoriach. Werwet ten gwarantuje, że w swoich wielorakich wspaniałych cechach Koran nigdy nie będzie miał sobie równego dzieła.

17. ^aOni są tymi, którzy w Życiu Przyszłym nie będą mieli niczego oprócz Ognia, to zaś, co działali w swoim życiu, spełnie na niczym, i próżnym będzie to, co zwykli byli czynić.

18. ^bCzyż zatem może być ten, który stoi wobec wyraźnych dowodów od swego Pana i za którym idzie jego świadectwo i przed którym była Księga Mojżesza, przewodnictwo i łaska, oszustem?¹³⁰⁴ Ci, którzy są prawdziwymi następcami Mojżesza, wierzą weń. a jeśli nie wierzy weń ktoś z przeciwstawiających się grup, Ogień będzie jego obiecany miejscem. ^dZatem ty, o czytelniku, nie powątpiewaj w to. Zaiste, to jest prawda od twego Pana, lecz większość ludzi nie wierzy.

19. ^eKtóż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciwko Allahowi? Tacy postawieni będą przed ich Panem, a wszyscy świadkowie¹³⁰⁵ powiedzą: „Oto ci, którzy kłamali przeciwko swemu Panu”. Zaprawdę, teraz przekleństwo Allacha spada na grzeszników,

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحِطُّ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَ بَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٨﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ
يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ
الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ إِلَّا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

^a17.19. ^b47.15. ^c46.11; 61.7. ^d2.148; 10.95. ^e6.22; 10.18; 61.8. ^f39,61.

1304. W wersecie tym przedstawione są trzy argumenty popierające Świętego Proroka w takich słowach: (a) „który stanowi jasną próbę swego Pana”, (b) „by dać świadectwo jego prawdzie, od Niego pójdzie”, oraz (c) „przed którym była Księga Mojżesza”. „Jasna próba swego Pana” była wielką rewolucją moralną, którą Święty Prorok wprowadził w życie swego zepsutego i upadającego ludu, zaś świadkami jego prawdy byli Nauczyciele Boży spośród jego następców, którzy – dzięki ich przykazaniom i praktykom – ustanowili prawdę Islamu i Koranu po wsze czasy, przy czym świadkiem par excellence jest Obiecany Mesjasz, Założyciel Ruchu Ahmadija. Natomiast słowa „przed którym była Księga Mojżesza” wskazują na prorocтва, które znajdujemy w Biblii, a które dotyczą Świętego Proroka. Patrz 2135.

1305. Świadcami mogą być Prorocy Boży.

20. ^aKtórzy odwracają ludzi od drogi Allacha i starają się ją pogmatwać. Oto ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe.

21. Tacy nigdy nie będą w stanie odmienić planów Bożych na ziemi, jak i nie mają żadnych innych przyjaciół poza Allahem. Ich kara będzie podwojona.¹³⁰⁶ ^bCi ani nie słyszą ni nie widzą.

22. ^cOto ci, którzy zrujnowali swe dusze, a to, co zmyślali, zawiedzie ich.

23. ^dNiewątpliwie, to są ci, którzy w Życiu Przyszłym będą najbardziej przegrani.

24. Zaprawdę, ^eci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, jak i poniżają się przed swym Panem¹³⁰⁷, ci są mieszkańcami Nieba, w nim zamieszkają na wieki.

25. ^fPrzypadek tych dwóch grup jest jak przypadek ślepych i głuchych, widzenia i słyszenia.¹³⁰⁸ Czy przypadek tych dwóch jest taki sam? Czyż zatem nie zrozumiecie?

26. I wysłaliśmy Noego do jego ludu, a on powiedział: „Zaprawdę, ja was wyraźnie ostrzegam,

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٢٠﴾

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضْعِفُ لَهُمْ
الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا
يُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٢﴾
لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآخَبُوا إِلَىٰ
رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ
وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ
بُرْهُونَ ﴿٢٦﴾

^a3,100; 7,46; 14,4; 16,89. ^b26,213. ^c7,54; 10,31. ^d16,110. ^e2,83; 3,58; 4,58; 13,30; 22,57; 29,8; 30,16; 42,23. ^f13,17; 35,20-21. ^g7,60; 23,24; 71,3.

1306. Przywódcy niewiary będą ukarani zarówno za swoje grzechy, jak i za grzechy tych, którymi kierowali.

1307. W celu osiągnięcia wyższego poziomu postępu duchowego, doskonałego przekonania, całkowitego podporządkowania się i pełni ufności, Bóg oraz szczerza dla Niego miłość potrzebne są oprócz właściwej wiary i dobrych uczynków.

1308. W tym wersecie przedstawiany jest wspaniały kontrast między wiarą i niewiarą. Wierny przedstawiany jest jako ktoś doskonale posiadający zmysły wzroku i słuchu, natomiast niewierny porównywany jest do człowieka ślepego i głuchego.

27. ^a „Abyście nie czcili nikogo poza Allachem. Naprawdę obawiam się dla was kary żalosego dnia”.¹³⁰⁹

28. ^b Wodzowie jego ludu, którzy nie uwierzyli, powiedzieli: „Widzimy, że jesteś człowiekiem śmiertelnym jak my sami i widzimy, że nie poszedł za tobą nikt poza tymi, którzy – na podstawie zewnętrznego wyglądu¹³¹⁰ są najubożsi z nas. Nie widzimy, abyś miał jakąkolwiek przewagę nad nami; nie, uważamy, że jesteście kłamcami”.

29. ^d On rzekł: „O ludu mój, powiedz mi czy stoję wobec wyraźnego dowodu od mojego Pana, a On zesłał mi od Siebie wielką łaskę, która pozostaje dla was niewidoczna, jak wam się więc powiedzie? Czyż mamy was do tego przymusić, skoro jesteście temu przeciwni?”

30. ^e „O ludu mój, nie pragnę od ciebie w zamian za to żadnego bogactwa. Moja nagroda oczekuje mnie wyłącznie u Allacha. ^f Ja nie zamierzam odrzucić tych, którzy wierzą. Oni z pewnością spotkają się z ich Panem. Widzę jednak, że jesteście ludem lekkomyślnym.

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمِ النَّارِ ﴿٣٠﴾

فَقَالَ السُّلَاطِمَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَى إِلَّا
بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَىٰ أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ
أَرَادُوا لَنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا تَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
بَلْ نُنَظِّمُ كَذِبِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ يَوْمَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِنْ سَرِيحٍ
وَأَتَيْتَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعُوبِتْ عَلَيْكُمْ
أَنْتُمْ مَكُومًا وَأَنْتُمْ لَهَا كُوفُونَ ﴿٣٢﴾

وَيَقَوْمٍ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَآ أَنْ أُجْرَىٰ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مَلْفُوا
رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَأَيْتُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٣٣﴾

^a7,60; 71,4. ^b23,25. ^c26,112. ^d11,64; 47,15. ^e10,73; 26,110. ^f26,115.

1309. „Żalosa kara” to coś innego niż „kara żalosego dnia”. To pierwsze wyrażenie oznacza większą intensywność. Niektóre kary są bardzo ciężkie, ale istnieją „pewne dni”, których pamięć przesładuje i boli nawet po setkach lat. Podczas gdy kara właściwa wywołuje ból tylko u tych, na których spada, pamięć „dni żalosej kary” zastrasza tych, którzy żyją później.

1310. Zwrot *Bādi al-Ra'yi* oznacza: w pierwszej myśli; najwyraźniej; bez właściwego rozważenia (Lane). Przez to słowa *Arāzilunā Bādi al-Ra'yi* oznaczają, że następcy Noego (a) są nędzni z ich wyglądu; (b) ich wiara nie jest szczerą; (c) jest to wynikiem myślenia powierzchownego. Szkoda, że ludzie sprawdzają twierdzenia Posłańca Bożego przy pomocy wymyślonych przez nich samych norm i kiedy nie zadowala on tych norm, oszukują sami siebie ideą, że rozważyli jego twierdzenia bez zaangażowania, z otwartym umysłem i że stwierdzili, że są one fałszywe.

31. „O ludu mój, któż pomógłby mi przeciwko Allahowi, gdybym zechciał ich porzucić? Czyż zatem nie weźmiecie tego pod uwagę?

وَيَقَوْمٍ مَّنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِن طردتهم أَنَا
تَذَكَّرُونَ ۝

32. „I nie mówię wam, że posiadam bogactwo Allacha lub że znam to, co niewidzialne, ani nie mówię: «Jestem aniołem». Nie mówię też w sprawie tych, którymi pogardzają wasze oczy: «Allah nie ześle na nich żadnego dobra» – Allah najlepiej wie, co jest w ich umysłach. Zaiste, w tym przypadku byłbym jednym z niesprawiedliwych”.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تُرَدُّرُهُمْ آعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا لِّلَّذِينَ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لِّنَ الظَّالِمِينَ ۝

33. Oni odrzekli: „O Noe, b^{tyś} rzeczywiście spierał się z nami już od dawna i często. Zatem przynieś nam teraz to, czym nas straszysz, o ile jesteś jednym z prawdomównych”.

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدْلَنَا فَأْتِنَا
بِمَا تَعِدُّنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

34. Ten powiedział: „Jedynie Allah wam to przyniesie, jeśli zechce, wy zaś nie jesteście w stanie odmienić Jego celu.¹³¹¹”

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِن شَاءَ وَمَا أَنتم
بِعَاجِزِينَ ۝

35. „A moje rady nie przyniosą wam korzyści, nawet gdybym chciał udzielić wam szczerzej porady, jeżeli Allah zapragnie was zniszczyć.¹³¹² On jest waszym Panem i do Niego będziecie musieli powrócić”.

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِن أَرَدتَ أَن أَنْصَحَ لَكُمْ
إِن كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَن يُغْوِيَكُمْ هُوَ سَرُّ بَكُمْ
وَالَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

^a6,51. ^b46,23. ^c46,24.

1311. Werset ten zawiera trzy ważne zasady dotyczące proroctw, mówiących o karze: (a) zazwyczaj czas ich spełnienia się nie jest ujawniony. (b) Są one warunkowe i mogą być odłożone lub cofnięte wedle woli Boga. (c) Bez względu na zmiany dotyczące proroctw o karze, niezmienny cel Boży pozostaje ten sam, ponieważ niewierni „nie mogą zniweczyć Jego celu”.

1312. Werset ten usuwa niewłaściwe zdanie, jakoby będąc rozgniewanym przez niewiarę swego ludu, Noe modlił się o jego zniszczenie (71,27, 28), ponieważ wykazuje to, że Noe modlił się o zniszczenie ludu nie z własnej woli, ale że tego wymagał od niego sam Bóg.

36. ^a„Czy powiadają: „On to zmyślił”? Powiedz: „Jeśli ja to zmyśliłem, niechaj na mnie spadnie wina, lecz jestem wolny od wszystkich występków popełnionych przez was”.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيْ إِجْرَائِي
وَإِنَّا بَرِيءٌ مِمَّا تَجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾

37. I zostało Noemu objawione: „Nikt z twego ludu nie uwierzy poza tymi, którzy już uwierzyli. Dlatego nie smuć się tym, co czynili. ¹³¹³

وَأُدْحَىٰ إِلَىٰ نُوْحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا
مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَسِ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

38. ^b„Zbuduj Arkę na Naszych oczach ¹³¹⁴ i wedle Naszego przykazania. A nie zwracaj się do Mnie w sprawie grzeszników. Oni z pewnością zostaną zatopieni”.

وَاصْحَ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تَحْطَبْنِي فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٤٨﴾

39. I zaczął budować Arkę, a za każdym razem, gdy przechodzili obok wodzowie jego ludu, szydzili zeń. On mawiał: „Skoro wy teraz szydzicie z nas, nadejdzie taki czas, kiedy to my będziemy się z was wyśmiewać, tak jak wy wyśmiewacie się z nas obecnie.

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ
يَسْخَرُونَ مِنْهُ قَالُوا إِنَّا تَسْحَرُونَ وَإِنَّا نَتَسْحَرُونَ مِنْكُمْ
كَمَا تَسْحَرُونَ ﴿٤٩﴾

40. ^c„Wówczas dowiecie się, kto jest tym, na którego spadnie kara, która go zhańbi, jak i na kogo spadnie wieczna kara”.

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَ
يَحُولُ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٠﴾

^a46,9. ^b23,28. ^c11,94; 39,40-41.

1313. Modlitwa, o której mowa w 71,27, 28 była najprawdopodobniej wypowiedziana po objawieniu komentowanego obecnie wersetu. Wedle tego wersetu Noe został poinformowany o decyzji Boga, że nikt spośród jego ludu nie uwierzy w Boga. Stąd jego modlitwa (71,27, 28) nie była niczym innym niż tylko podporządkowaniem się woli i nakazowi Bożemu. Modlitwa ta oznaczała, że Bóg może wprowadzić w życie swój dekret o zniszczeniu jakiegoś ludu.

1314. *A'yun* to liczba mnoga od słowa *'Ain*, które oznacza oko; spojrzenie lub widok; mieszkańców domu; opiekę (Lane).

41. Wówczas, ^agdą nadszedł Nasz rozkaz i trysnęły wodą¹³¹⁵ źródła ziemi, powiedzieliśmy: ^b„Weź do Arki dwoje z każdego gatunku,¹³¹⁶ z samca i samicę, i swoją rodzinę, z wyjątkiem tych, przeciwko którym wypowiedziane już zostało słowo, jak i tych, którzy wierzą”. A uwierzyło weń jedynie niewielu.

42. I powiedział on: „Wejdźcie do Arki. W imię Allacha niechaj będzie jej droga i jej lądowanie. Mój Pan jest niechybnie Najbardziej Przebaczający. Litościwy”.

43. I popłynęła z nimi pośród fal jak góry. I zawołał Noe do swego syna, kiedy ten pozostał z dala: „O synu mój, wsiadaj razem z nami i nie pozostawaj z niewiernymi”.

44. Ten odrzekł: „Wkrótce znajdę schronienie na górze¹³¹⁷, która uratuje mnie przed wodą”. Noe powiedział: „Tego dnia nie ma schronienia dla nikogo przed nakazem Allacha, z wyjątkiem tego, komu okaże On łaskę”. I rozdzieliła ich fala, więc znalazł się wśród zatopionych.

كَتَبْنَا إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْبِلْ فِيهَا
مِنْ كُلِّ ذَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ
عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهُ وَمُرْسَاهُ
إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا
وَلَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

قَالَ سَأُوْتِي إِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ﴿٤٤﴾

^a23,28; 54,13. ^b23,28.

1315. Potop nie był tylko spowodowany wystąpieniem wód ze źródeł. Jak wynika jasno z 54,12-13 powodem potopu było zerwanie się chmur. Deszcz padał potokami i woda była wszędzie, jak to ma zazwyczaj miejsce podczas obfitych deszczów. Woda zaczęła też wypływać z głębi ziemi, zaczęły tryskać źródła. W ten sposób woda z nieba i z ziemi zalala całą ziemię. Noe żył w kraju górzystym, w którym było bardzo dużo źródeł.

1316. Słowa „każdego gatunku” nie oznaczają tutaj wszystkich zwierząt, lecz *wszystkie te* zwierzęta, których potrzebował Noe. Z pewnością arka nie była dość duża, żeby pomieścić po parze z każdego gatunku zwierząt świata. Dodanie słowa „dwa” także wykazuje, że zabranych miało być tyle zwierząt, ile było konieczne.

1317. Werset ten wskazuje, że miejsce, w którym żył Noe, było otoczone górami. Słowo *Jabal*, użyte jako zwykły rzeczownik pospolity, wskazuje na fakt, że istniał łańcuch górski, na którym szukał schronienia syn Noego. Właściwie wydaje się, że miejsce to było doliną, ze wszystkich stron otoczoną górami. Niczym zatem dziwnym jest fakt, że przy obfitych opadach deszczu takie miejsce zostało szybko zalane przez wodę.

45. I zostało powiedziane: „O ziemi, wciągnij swą wodę” oraz „O niebo, powstrzymaj deszcz”. I wody zaczęło ubywać i sprawa została rozstrzygnięta. Arka zaś spoczęła na Al-Jüdi.^{1317A} I zostało powiedziane: „Niechaj przeklęty będzie lud przesz-ników”.

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْيَعِي مَاءَكَ وَيَسَاءَ أَفْلِحِي
وَعَبَسَ الْمَاءُ وَقَضِيَ الْأَمْرُ وَأَسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ
وَقِيلَ بَعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٣١٧﴾

46. I Noe zawołał do swego Pana i rzekł: „Panie mój, zaprawdę, mój syn jest z mojej rodziny, a z pewnością twoja obietnica jest prawdziwa, Tyś bowiem jest Najsprawiedliwszym z sędziów”.

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٣١٨﴾

47. Allach rzekł: „O Noe, on z pownością nie jest z twojej rodziny. On¹³¹⁸ zaiste jest człowiekiem niesprawiedliwego postępowania.¹³¹⁹ Zatem nie prosz Mnie o to, o czym wiedzy nie posiadasz. Napominam cię, abyś nie był jednym z nieświadomych”.

قَالَ يَبُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي
أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿١٣١٩﴾

1317A. Góra Al-Jüdi jest, według Yāqūt al-Hamwī, długim łańcuchem górskim po wschodniej stronie Tygrysu w prowincji Mosul (Mu'jam). Według Sale „Al-Jüdi to jedna z tych gór, które dzielą Armenię na południu od Mezopotamii oraz tej części Asyrii, która zamieszkała jest przez Kurdów. Od nazwy tego ludu wzięła swą nazwę ta góra (Cardu lub Gardu). Grecy jednak zmienili tę nazwę na Gordyoei... Tradycja, która powiadała, że Arka spoczywała na tych właśnie górach, musiała być bardzo stara, ponieważ jest to tradycja samych Chaldejczyków (Berosus apud Joseph. Antiq...). Relikty arki widziano także tutaj w czasach Epifaniasza... i powiada się nam, że Imperator Herakliusz poszedł z miasta Thamanin aż na górę Al-Jüdi i ujrzał miejsce spoczywania Arki. Był tam również poprzednio znany monastyr, nazywany «Monastyrem Arki». Na niektórych z tych gór Nestorianie mieli zwyczaj celebrować swoje święta w miejscu, w którym stała Arka. Jednak w roku 776 przed Chrystusem monastyr ten został zniszczony przez błyskawicę” (Sale, str. 179, 180)... „Jüdi (Djudi) to wyniosła góra w okręgu Bohtan, około 40 kilometrów na północo-wschód od Jazirah ibn'Omara na 37° 30' północnej... Swoją sławę zawdzięcza tradycji mezopotamskiej, która identyfikuje ją, nie zaś górę Ararat, na której stała Arka Noego... Starsza egzegeza identyfikowała górę nazywaną obecnie Jüdi lub według autorytetów chrześcijańskich Gordyene jako apobaterion Noego” (Enc. of Islam, t. I. P. 1059). Tradycje babilońskie także umiejscawiają górę Al-Jüdi w Armenii (Jew. Enc. pod hasłem „Ararat”), zaś Biblia przyznaje, że Babilon był miejscem, w którym żyli potomkowie Noego (Rdz 11,9).

1318. Według tego wersetu jedynie te osoby uważane były za członków rodziny Noego, które dowodły prawdziwy związek z Bogiem poprzez Noego. Zaimek hū w inna-hū może też odnosić się do modlitwy Noego za jego nieprawego syna, który to akt był *Ghair Sālih*, czyli nie na miejscu.

1319. *'Amalun* (dosł. uczynek) oznacza tutaj *Dhū 'Amalin*, czyli sprawcę uczynku. Użycie bezokolicznika jako partykuły aktywnej, kiedy zamierzany jest sens intensyfikacji, jest w zgodzie z idiomem arabskim. Patrz także 2,178, gdzie *Birr* (dosł. sprawiedliwość) oznacza człowieka sprawiedliwego. Pewien poeta arabski powiada o swojej wielbłądźcy: „*Innamā hiya Iqbalun wa Idbārū*”, czyli ona jest tak niespokojna, że stała się samym aktem poruszania się naprzód i do tyłu, czyli ucieleśnieniem tego aktu.

48. Noe powiedział: „Panie mój, błagam cię, abyś uchronił mnie przed proszeniem Cię o to, o czym wiedzy nie posiadam. I ^adopóki Ty mi nie przebaczysz ¹³²⁰ i nie okażesz mi łaski, będę jednym z tych, którzy przegrają”.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٣٢٠﴾

49. Zostało powiedziane: „O Noe, zatem zstąp w pokoju od Nas, bądź błogosławiony ty oraz lud, który będzie zrodzony z tych, którzy są z tobą. ¹³²¹ A będą i inne ludy, którym damy zabezpieczenie na określony czas, lecz później spadnie na nie żalosna kara od Nas”.

قِيلَ يُونُحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰ أُمَّهٍ قَوْمِنَ مَعَكَ وَ أُمَّهٍ سَبَّعَهُمْ ثُمَّ يَمَتُّهُمْ
مِنَّا عَدَابَ آبِ الْيَمِّ ﴿١٣٢١﴾

^a7,24.

1320. Noe nie popełnił grzechu, mówiąc, że włącza swego syna do rodziny. Był to tylko błąd osądu, co jest ludzkie, ale złożył ofiarę Istighfār, co oznacza, że Istighfār niekoniecznie jest dowodem czyjejś grzeszności. Ofiarę taką można też składać dla uchronienia się przed złymi konsekwencjami słabości ludzkiej lub błędów osądu.

1321. Werset ten wskazuje, że oprócz potomstwa Noego, także potomstwo tych, którzy byli z nim na Arce, zostało uratowane przed potopem i że także ono żyło dostatnio i mnożyło się. Naukowcy przychylają się obecnie do poglądu, że większość zamieszkujących obecnie ziemię ludzi to potomkowie Noego.

Historię potopu z niewielkimi różnicami znajdujemy także w tradycjach i literaturze innych krajów (Enc. Rel. + Eth.; Enc. Bib. oraz Enc. Brit. pod hasłem „Potop”). Wydaje się, że katastrofa ta miała miejsce gdzieś w pobliżu narodzin cywilizacji. Dobrze znanym faktem historycznym jest to, że zawsze, gdy jakiś lud, porównywalnie dalej posunięty w rozwoju kultury i cywilizacji, osiedlał się w jakimś kraju, to albo dziesiątkował mniej cywilizowanych mieszkańców, albo bardzo ich osłabiał. Tak zatem wydaje się, że kiedy potomkowie Noego oraz ci ich towarzysze, którzy byli założycielami cywilizacji ludzkiej, rozprzestrzenili się po innych krajach, ponieważ byli silniejsi od zamieszkujących tam już ludów, to albo wyniszczali całkowicie, albo absorbowali ich do swego ludu. W związku z tym ludy te musiały zapewne we wszystkich podporządkowanych sobie krajach wprowadzić swoje własne tradycje i zwyczaje – w ten sposób tradycja mówiąca o Potopie także została w tych krajach wprowadzona. Jednakże na przestrzeni czasu imigranci przestali mieć jakąkolwiek łączność ze swoim pierwotnym krajem, przez co katastrofę tę zaczęto uważać za mającą w przeszłości miejsce właśnie w tym kraju. W ten sposób pierwotne nazwy zastępowane były nazwami danego kraju. Wynika z tego, że Potop nie był zjawiskiem ogólnosiwiatowym, ani że należy tradycje różnych krajów traktować tak, jakby mówiły o oddzielnych potopach.

50. Oto nowina z tego, co niewidzialne,¹³²² które co objawiamy. Przedtem tego nie znałeś, ani ty, ani twój lud. Bądź zatem cierpliwy, albowiem dobry koniec czeka bogobojnych.

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ
إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٠﴾

51. A ^{do} 'Ād¹³²³ postaliśmy ich brata. Hūda. Powiedział on: „O ludu mój, czcijcie jedynie Allacha. Nie macie boga poza Nim. Łącząc z Nim innych bogów, wymyślicie tylko kłamstwa.

وَالِى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥١﴾

^a7,66.

1322. Opisy Koranu, dotyczące różnych Proroków, nie są zwykłymi opowiadaniem. Przedstawiane są one w Koranie, ponieważ zawierają aluzje prorockie do analogicznych wydarzeń, które miały mieć miejsce w życiu samego Świętego Proroka.

1323. Niektórzy krytycy europejscy zaprzeczają istnieniu Adytów. Powiadają oni, że żadna z dotychczas odkrytych w Arabii inskrypcji nie wspomina 'Ād jako nazwy jakiegokolwiek ludu w tym kraju i dlatego twierdzą, że Koran cytuje zaledwie jedną z znanych legend, które były tak popularne w czasach Świętego Proroka. Sprzeciw ten opiera się na nieporozumieniu. Właściwie niektóre części ludzkości bywają znane z dwóch nazw – gdzie jedna reprezentuje całą rasę, zaś druga tylko jej część, jakąś jej konkretną grupę. 'Ād nie było nazwą pojedynczego plemienia, lecz grupy plemion, której różne części sięgały po władzę w różnych czasach. Pozostawiały po sobie inskrypcje noszące nazwy poszczególnych grup. Wszystkie jednak należały do głównej rodziny 'Ād. Fakt, iż nazwę tę znajdujemy w starożytnych księgach geograficznych, także potwierdza istnienie ludu nazywanego 'Ād. Dzieła geograficzne zebrane w Grecji stwierdzają, że w epoce przedchrześcijańskiej Jemen był rządzony przez plemię nazywane Adramitai, którzy nie byli niczym innym jak tylko ludem 'Ād, nazywanym w Koranie 'Ād Iram. Zakończeniem nazwy greckiej jest przyrostek rzeczownikowy, zaś rzeczywista nazwa to 'Adram, co jest zniekształceniem 'Ād Iram (Al-'Arab Qabl al-Islām). Wspomniane w Koranie plemię 'Ād nazywane było Iram. Ta sekcja Iram Adytów posiadała potężne królestwo, które trwało aż do roku 500 przed Chrystusem. Ich językiem był język aramejski, spokrewniony z hebrajskim. Królestwo Aramejskie założone było po upadku Królestwa Semickiego i zawierało w swych granicach całą Mezopotamię, Palestynę, Syrię i Chaldej. Badania archeologiczne wykazały ślady tego królestwa. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

Plemię 'Ād żyło zaraz po ludzie Noego (7,70). Wznosiło ono monumenty na wzniesionych terasach (26,129). Spotykamy jeszcze ruiny wielkich budowli w Arabii. Historia tego ludu jest teraz przyćmiona i można znaleźć jedynie nieco resztek jego budowli (46,26). Terytorium, na którym mieszkał ten lud, nazywane jest Ahqāf (46,22), co oznacza dosłownie piaszkowe wzgórza w kształcie zygzaków i jest nazwą dwóch części Arabii, jednej na południu, znanej jako Południowe Ahqāf, i drugiej na północy, nazywanej Północnym Ahqāf. Okolice te są urodzajne, ale z powodu bliskości pustyni, wiatr nawiewa na nie wiele piasku. Piaszkowe wzgórza formowały się, kiedy 'Ād zostali ukarani przez burzę piaskową. Ich zniszczenie spowodowane było gwałtownym wiatrem, który dosłownie zasypał ich największe miasta piaskiem i pyłem (69,7, 8).

52. „O ludu mój, ^anie proszę was o żadną nagrodę. Moja nagroda jest wyłącznie u Tego, Który mnie stworzył. Czy zatem nie pojmujecie?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. „O ludu mój, ^bblagajcie waszego Pana o przebaczenie. potem zwróćcie się do Niego, a On ześle nad was chmury wylewające obfity¹³²⁴ deszcz i doda siły do waszej siły. I nie odwracajcie się od Niego, będąc grzesznikami”.

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ
السَّحَابَ عَلَيْكُمْ فَيُمْطِرُ دَرًا دَرًا وَيَزِيدُكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٣﴾

54. Oni powiedzieli: „O Hüdzie, nie dałeś nam żadnego wyraźnego dowodu, ^cnie zamierzamy więc porzucić naszych bogów tylko dlatego, co powiedziałeś, ani też nie uwierzymy w ciebie.

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي
الِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٤﴾

55. „Możemy jedynie powiedzieć, że niektórzy nasi bogowie porazili cię złem”. On odrzekł: „Zaiste, wzywam Allacha na świadka, a i wy wezwijcie świadka tego, iż jestem wolny od grzechu tego, co czynicie, łącząc

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَدَكَ بَعْضُ الْإِهْتِنَا بِسُوءِ قَالَ إِنِّي
أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ أَنِّي بَرِيٌّ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٥﴾

56. innych bogów z Nim. ^dKnujcie zatem plany przeciwko mnie, wszyscy z was, i nie dajcie mi wythnienia.

مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُؤُنِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونَ ﴿٥٦﴾

^a26,128. ^b11,4, 62; 71,11; ^c71,24. ^d7,196; 10,72.

1324. Wydaje się, że głównym zajęciem ludu 'Ād była uprawa roli oraz że lud ten był bardzo uzależniony od deszczu, ponieważ nie było na ich terenach ani studni, ani kanałów nawadniających.

57. „Ja rzeczywiście zaufałem Allahowi, mojemu i waszemu Panu. ^aNie ma stworzenia, które poruszałoby się po ziemi, a On nie prowadziłby go za grzywę. ¹³²⁵Zaiste, mój Pan jest na prostej drodze, by nieść pomoc tym, którzy mu zaufają.

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِمَنْصَبَتِهَا إِنْ رَزَقْنَاهُ مِنْ عِندِ رَبِّهِ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٧﴾

58. „Jeżeli zatem odwrócić się, b¹ już przekazałem wam to, z czym zostałem do was posłany, ^cmój Pan uczyni, że inny lud zajmie wasze miejsce. Wy natomiast w ogóle nie jesteście w stanie Mu zaszkodzić. Zaprawdę, Pan mój jest Strażnikiem wszystkich rzeczy”.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ رَزَقْنَاهُ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ شَيْءٌ حَفِيظٌ ﴿٥٨﴾

59. I gdy nadszedł nasz nakaz, uratowaliśmy Hüd i tych, którzy wraz z nim wierzyli, dzięki naszej szczególnej łasce. I ^duchroniliśmy ich przed strasznymi mękami.

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٩﴾

60. I tacy sami byli ‘Ād. Odrzucali Znaki ich Pana i nie byli posłuszni Jego Posłańcom, a poddawali się nakazom wszystkich wyniosłych wrógów prawdy.

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٦٠﴾

61. ^eI szło za nimi przekleństwo na tym świecie i w Dniu Zmartwychwstania. Spójrz! ‘Ād byli niewdzięczni wobec swego Pana. Zważ! Wyznaczone jest zniszczenie ^{1325A} ‘Ād, ludu Hūda.

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عِدَّةٌ إِنَّ عَادًا لَفَرُّوا رَبَّهُمْ الْأَبْعَدَ الْإِعَادِ قَوْمٌ هُودٍ ﴿٦١﴾

^a11,7. ^b7,69; 46,24. ^c4,134; 6,134. ^d7,73. ^e28,43.

1325. Słowa te odnoszą się do pewnego starożytnego zwyczaju arabskiego. Kiedy jakiś pokonany lud był przyprowadzany przed oblicze zwycięzcy, ten chwycił ludzi za grzywki czy włosy nad czołem lub kazał ich golić na znak zwycięstwa.

1325A. *Bu'd* (które pochodzi od *Ba'uda*, oznaczającego: on był lub stał się odległy; zginął; został przeklęty) oznacza: oddalenie; klątwę lub złorzeczenie. Powiada się *Bu'dan la-hū*, czyli, niech będzie przeklęty, niechaj zginie (Lane).

62. ^aDo plemienia Thamūd¹³²⁶ wysłaliśmy ich brata Sâliha. Rzekł on: „O ludu mój, czcij Allacha; nie macie bowiem boga poza Nim. On to podniósł was z ziemi i dał wam na niej miejsce. Zatem błagajcie Go o przebaczenie, a potem zwróćcie się całkowicie ku Niemu. Zaprawdę, Pan mój jest blisko i odpowiada na modlitwy”.

63. Oni powiedzieli: „O Sâlihu. byłeś wśród nas jednym z tych, w których pokładaliśmy nadzieję. Czyż zabraniasz nam czcić to, co czcili nasi ojcowie? I zaiste niepokoją nas wątpliwości względem tego, do czego nas nawołujesz”.

64. On rzekł: ^b„O ludu mój, powiedzcie mi. Jeśli opieram swoje twierdzenie na wyraźnym dowodzie od mego Pana i On obdarzył mnie swą szczególną łaską, to kto pomoże mi przeciwko Allahowi, jeśli okażę się Mu nieposłuszny? Zatem wy przyłóżcie tylko rękę do mojego zniszczenia.

وَالِى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا لَهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿٦٢﴾

قَالُوا يَصْلِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنهَنَّا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٣﴾

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَأَنْتُمْ بِنُهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَتَصَدَّقُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٤﴾

^a7,74. ^b11,29, 89.

1326. Słowo arabskie Thamūd wskazuje, że plemię to należało do grupy arabskiej. Próżnym jest twierdzić, że Sâlih może być tłumaczeniem jakiejś obcej nazwy, ponieważ Koran przyjął wszystkie obce nazwy bez tłumaczenia ich, tak jak Mūsā (Mojżesz), Hārūn (Aaron), Yūnus (Jonasz) oraz Zakariyya (Zachariasz). Thamūd byli następcami 'Ād (7,75), co oznacza, że 'Ād to także była rasa arabska. I znów, 'Ād byli z kolei następcami Noego. Wskazuje to na fakt, że także i Noe był Arabem. Właściwie Noe był powołany w Mezopotamii, które to terytorium we wczesnych czasach także znajdowało się we władaniu Arabów. Historycy greccy umiejscawiają Thamūd w okresie niewiele poprzedzającym epokę chrześcijańską. Hġjr lub Agra, jak powiadają, przedstawiany jest jako ich ojczyzna. Grecy nazywają ten lud Thamudeni i wymieniają miejsce o nazwie Hġjr, które – według nich – Arabowie nazywali Fajj al-Nāqah. Ptolemeusz (140 przed Chrystusem) powiada, że w pobliżu Hġjr znajduje się miejsce zwane Badanata. Abū Ismā'il, autor 'Futūh al-Shām, powiada: „Plemię Thamūd zamieszkiwał kraj między Bosra (w Syrii) a Adenem i tam rządził. Być może lud ten migrował na północ”. Al-Hġjr (znane także jako Madā'in Sâlih) był najwidoczniejszą stolicą tego ludu. Miejsce to leży między Medyną i Tabūk, zaś dolina, w której się znajduje, nazywa się Wadi Qurā. Warto zauważyć, że opisy Proroków Hūd i Sâlih przedstawiane są w różnych miejscach Koranu i wszędzie tam porządek jest jednakowy, a mianowicie, opis Hūd znajduje się przed Sâlih, co jest właściwym porządkiem chronologicznym. Wskazuje to, że Koran przedstawia właściwie i w prawdziwym porządku historycznym te fakty historyczne, które od dawna zostały zapomniane i pograżyły się w ciemnej przeszłości. Według niektórych Thamūd to tylko inna nazwa 'Ād Thāniyah lub drugich 'Ād, podczas gdy według innych przyszli oni po drugich 'Ād. Lud Thamūd władał równinami i wzgórzami (7,75), a ich kraj obfitował w źródła i ogrody, w których rosły palmy daktylowe o niezwyklej jakości. Lud ten zajmował się także uprawą roli i sianiem zbóż (26,148-149).

65. „O ludu mój, ^aoto wielbłądzica Allacha, Znak dla was, więc pozostawcie ją w spokoju, by mogła paść się na ziemi Boga, a nie wyrządzajcie jej krzywdy, aby nie spadła na was bliska kara”.

وَيَقَوْمٌ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَدَرُّوهَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَسَوَّهَ بِسَوْءِ مَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٥﴾

66. ^bOni jednak podcięli jej ścięgna, on zaś powiedział: „Radujcie się w waszych domach przez trzy ¹³²⁷ dni. Oto obietnica, od której nie będzie odstępstwa”.

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَتَّبِعُونَ فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ﴿٦٦﴾

67. I kiedy nadszedł Nasz rozkaz, uratowaliśmy Sāliha oraz tych, którzy wraz z nim wierzyli, dzięki naszej szczególnej łasce, przed hańbą tego dnia. Zaiste, twój Pan jest Potężny, Wielki.

كَلَّمْنَا جَاءَ أَمْرًا نَجَّيْنَا طَلِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٧﴾

68. I ^ckara ¹³²⁸ spadła na tych, którzy grzeszyli, i leżeli twarzami do ziemi w swoich domach,

وَاحْذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْغَةَ فَاصْبِرُوا فِي رَيْبِكُمْ جُثَيَيْنَ ﴿٦٨﴾

^a7,74; 17,60; 26,156; 54,28; 91,14. ^b7,78; 26,158; 54,30; 91,15. ^c7,79; 26,159; 54,32.

Ten opis koraniczny potwierdzany jest przez inskrypcję, o której mówi się, że była czytana przez niektórych muzułmanów w czasach rządów Mu'āwiyah. Ich schyłek zaczął się chyba wkrótce po czasach Sālih, ponieważ już kilkaset lat później nie wymieniają nazwy tego ludu narody zwycięskie. Arabia została najechana przez króla asyryjskiego (722-705 przed Chrystusem) i nazwa Thamūd wymieniana jest wśród podbitych plemion w inskrypcji, którą król ten kazał wyręć dla uczczenia zwycięstwa. Spośród historyków greckich Diodorus (80 przed Chrystusem), Pliniusz (79 przed Chrystusem) oraz Ptolemeusz wspominają o Thamūd. Kiedy Justynian, rzymski cesarz, najechał na Arabię, w jego armii znajdowało się 300 żołnierzy; Thamūd, lecz przed nadejściem Islamu plemię to całkowicie wyginęło. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

1327. Trzydniowe odroczenie miało być prawdopodobnie ostatnią szansą do okazania skruchy, z której nieszczęśny lud nie skorzystał.

1328. W Koranie używa się siedmiu różnych słów na określenie kary, jaka spadła na plemię Thamūd. W obecnym wersecie oraz w 54,32 użyto słowa *Saiyah* (kara); w 7,79 *Rajfah* (trzęsienie ziemi); w 26,159 po prostu *Adhāb* (kara, chłosta); w 27,52 *Damnarnā-hum* (całkowicie zniszczyliśmy ich); w 51,45 *Sā'iqah* (błyskawica; lub jakkolwiek kara niszcząca); w 69,6 *Tāghiyah* (kara szczególna); oraz w 91,15, *Damdama 'Alāhim* (On całkowicie ich zniszczył). Chociaż te słowa i zwroty wydają się różne w swej formie, mają zasadniczo jednakowe znaczenie. Jednakże słowa, które wydają się sobie przeciwstawne, to *Rajfah*, *Saiyah*, *Sā'iqah* oraz *Tāghiyah*. Ponieważ te trzy ostatnie słowa także oznaczają karę, dlatego – jeśli plemię Thamūd zostało zniszczone przez trzęsienie ziemi – wszystkich tych słów można użyć dla właściwego opisanie tej katastrofy.

69. ^aJak gdyby nigdy w nich nie mieszkali. Pamiętaj! Thamüd nie uwierzyli w ich Pana. Przec zatem z plemieniem Thamüd. ¹³²⁹

كَأَن لَّمْ يَغْتَوَّافِيهَا ۗ إِلَّا إِن تَشُودًا لِّفِرَادٍ رَبَّهُمْ
 ۚ إِلَّا بَعْدًا لِّتَشُودًا ۝

70. ^bZaiste, Nasi posłańcy ¹³³⁰ przybyli z dobrą nowiną do Abrahama. ¹³³¹ ^cPowiedzieli: „Ofiarujemy wam pokój”. On odrzekł: „Pokój z wami” i niedługo przyniósł pieczone cielę.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلَنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّمَا
 قَال سَلَامٌ مَّا لَيْتَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ۝

71. ^dKiedy jednak ujrzał, że nie wyciągają doń rąk, uznał to za rzecz dziwną z ich strony i zaczął się ich obawiać. Oni zaś rzekli: „Nie obawiaj się, albowiem wysłani zostaliśmy do ludu Lota”. ¹³³²

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَّرَهُمْ وَأَوْجَسَ
 مِنْهُمْ خِيفَةً ۗ قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ
 قَوْمٍ لَّوْطٍ ۝

^a10,25. ^b15,52; 51,25. ^c15,53; 51,26. ^d51,28-29.

1329. W wersecie 61 słowa „lud Hüd” dodane zostały do słowa ‘Ād z powodów historycznych, bowiem ‘Ād to właściwie nazwa dwóch plemion, pierwszego ‘Ād oraz drugiego ‘Ād. Natomiast słowa „lud Hüd” zostały dodane, aby wskazać, że chodzi tutaj o pierwsze ‘Ād. Lecz ponieważ Thamüd było nazwą tylko jednego plemienia, słowa „lud Sālih” zostały pominięte, ponieważ ich dodanie nie miałoby żadnego korzystnego celu.

1330. Istnieje wiele różnic w opiniach co do tego, kto był „posłańcem”. Niektórzy uważają, że były to istoty ludzkie, inni sądzą, iż byli to aniołowie. Ten pierwszy pogląd wydaje się bardziej zbliżony do prawdy i rzeczywistości. Zarówno Abraham, jak i Lot byli obcymi w tym kraju. Dlatego możliwym jest, że Bóg zachęcił niektórych pobożnych ludzi z tamtych okolic, aby zabrali Lota w jakieś bezpieczne miejsce, zanim jeszcze zdarzenie to miało miejsce. Należy też pamiętać, że ci „posłańcy” nie przybyli, żeby dać pierwsze ostrzeżenie przed karą. Lud Lota już wcześniej otrzymał ostrzeżenie przed karą (15,65). „Posłańcy” ci przybyli tylko po to, aby poinformować go, że nadeszła godzina zapowiedzianej wcześniej kary.

1331. Prawdziwym imieniem Abrahama było imię Abram. Po narodzinach Izmaela na rozkaz Boży zaczęto nazywać go Abrahamem, co oznacza „Ojciec tłumów” lub „Ojciec wielu narodów”. Jedną gałąź jego potomstwa, Izraelici, mieszkała w Kanaanie, zaś druga, Izmaelici, w Arabii.

1332. W pierwszej chwili Abraham potraktował „posłańców” jakby byli zwykłymi podróżnikami, ale kiedy nie chcieli spożyć pieczonego wołu, uświadomił sobie, że odbywali oni jakąś szczególną misję, której nie rozumiał. Słowa „przestraszył się ich” nie oznaczają, że Abraham rzeczywiście przestraszył się tych obcych, lecz że kiedy nie chcieli jeść, obawiał się, że może uczynił coś wbrew etykietce gościnności. Okazuje się, że jego goście zauważyli zmieszanie Abrahama na podstawie niejasnego wyrazu jego twarzy, więc od razu rozwiali jego obawy, mówiąc mu, że nie uczynił niczego niewłaściwego oraz że ich misja spowodowała, iż nie chcieli wspólnie spożywać posiłku. Taka odpowiedź gości także wskazuje, że nie byli oni aniołami. Gdyby bowiem nimi byli, powiedzieliby, że ponieważ nie są ludźmi, nie spożywają jedzenia.

Lot był przodkiem ludu palestyńskiego, Moabu i Ammonu oraz jako syn Harana i wnuk Teracha był kuzynem Abrahama. Dołączył do Abrahama w Kanaanie.

72. A obok stała jego żona i ona również pełna była obaw, wobec czego przekazaliśmy jej dobrą nowinę o narodzinach Izaaka, a po Izaaku, Jakuba.

وَأَمْرَاتَهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ ۗ وَ
مِنْ وَرَائِهِ إِسْحَاقُ يَعْقُوبَ ﴿٥١﴾

73. ^bPowiedziała: „O, biada mi! Czy mam urodzić dziecko, kiedy jestem już bardzo starą kobietą, a i mój mąż także jest człowiekiem bardzo starym? To zaiste rzecz dziwna!”

قَالَتْ يُونَيْتِي ۚ أَيْدٍ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلٌ شَيْخٌ
إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٥٢﴾

74. ^cOni powiedzieli: „Czy dziwisz się z powodu nakazu Allacha? Spłynęła na was łaska Allacha i Jego błogosławieństwo, o ludu tego domu.¹³³³ Zaprawdę. On jest Godny Chwały, Wspaniały”.

قَالُوا أَلَمْ نَجْعِبْكَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَبِيدٌ مَحِينٌ ﴿٥٣﴾

75. A kiedy opuścił Abrahama strach i otrzymał dobrą nowinę, wraz z Nami¹³³⁴ wstawiać się za lud Lota.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَهُ الْبَشِيرُ
يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٥٤﴾

76. ^dZaiste, Abraham był łagodny, czuły i często do Nas powracał.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٥٥﴾

77. „O Abrahamie, odstęp od tego. Zaprawdę, decyzja Twego Pana została już podjęta i zaiste zbliża się już do nich kara, której nie można odwrócić”.

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ
رَبِّكَ وَانْهَمُ آبَتَهُمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٥٦﴾

^a21,73; 51,29. ^b51,30. ^c51,31. ^d9,114.

1333. W wersecie tym słowa „lud tego domu” zdecydowanie odnoszą się do żony Abrahama, ponieważ nie urodziła ona jeszcze dziecka. Właściwie kiedy w Koranie używa się słowa *Ahl al-Bait* w odniesieniu do jakiegoś Proroka, odnosi się ono na ogół do jego żony lub żon (28,13; 33,34).

1334. Patrz Rdz 18,21-33.

78. A ^akiedy Nasi posłańcy przybyli do Lota, ten zasmucił się z ich powodu i poczuł się wobec nich bezradny¹³³⁵ i rzekł: „To jest smutny dzień”.

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٥٠﴾

79. A jego ludzie przybyli doń, biegnąc¹³³⁶ ku niemu, trzęsąc się ze złości, a i przedtem również ^bzwykli byli czynić zło. On rzekł: „O ludu mój, ^cto są moje córki; one są czystsze dla was.¹³³⁷ Okażcie zatem bojaźń przed Allahem i nie czyńcie mi hańby w obecności moich gości. Czyż nie ma wśród was ani jednego prawego człowieka?”

وَجَاءَهُ قَوْمَهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ
مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٥١﴾

^a29,34. ^b7,81; 29,29. ^c15,72.

1335. Zwrot *Dāqabil-Amri Dhar'an* oznacza: było mu brak zdolności, władzy lub siły do wykonania czegoś; przy czym *Dhar'* oznacza władzę lub zdolność. Cały ten zwrot może też oznaczać: rzeczy lub sprawy okazały się dla niego trudne lub rozpaczliwe (Lane). Słowa w tekście oznaczają: stwierdził, że jest bezradny lub że nie jest w stanie ich ochraniać.

1336. Mieszkańcy tych dwóch miast mieli zwyczaj ograbiania podróżnych na drodze (Jew. Enc. pod hasłem „Sodoma”). Byli oni oczywiście świadomi możliwości odwetu, a zwłaszcza mieszkańcy Sodomy, którzy praktycznie żyli w stanie ciągłej wojny ze swymi sąsiadami (Rdz 14). Nie przyjmowali obcych do swojego miasta. Lot, podobnie jak wszyscy Prorocy Boży, oczywiście troszczył się o wygodę obcych i pocieszanie ich (15,71). Jego lud ostrzegł go jednak przed zaniechaniem tych praktyk, kiedy więc przyprowadził „posłańców”, którzy byli ludźmi obcymi, do swojego domu, mieszkańcy Sodomy wpadli we wściekłość i pośpieszyli do niego ze złością na twarzach, ponieważ myśleli, że oto nadeszła stosowna okazja ukarania go za dawanie schronienia obcym wbrew ich sprzeciwom (15,68-71).

1337. Werset ten oznacza, że w świetle dawnego niegodziwego postępowania, Lot obawiał się swego ludu, nie chciał aby uczynił mu on nic niegodziwego w obecności jego gości. Nie mówi się tutaj o żadnym konkretnym występku. Był to lud niegodziwy i dlatego Lot był świadom tego, że jest w stanie dopuścić się niegodziwych czynów wobec jego osoby. Dlatego powiedział im, że jeśli obawiają się czegokolwiek złego ze strony niego samego i jego obcych gości, to mają przeciwieć pod opieką córki Lota, które w przypadku czegoś niewłaściwego można ukarać. Był to sposób lepszy i bardziej czysty, bowiem tak można było uniknąć aktu obrażenia gości. Znaczenie może być też takie: będąc czciwym człowiekiem w mieście, Lot mówił o swoich żonach jako o córkach, które – jak powiedział – były dla nich czystsze.

80. Oni odrzekli: „Z pewnością wiesz, że nie mamy niczego przeciwko twoim córkom, jak i wiesz, czego pragniemy”.¹³³⁸

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَيْثُ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

81. On powiedział: „Gdybym miał tylko dość siły, by się wami zająć lub gdybym mógł znaleźć sobie dobre schronienie”.^{1338A}

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ۝

82. Posłańcy rzekli: „O Locie, jesteśmy posłańcami od twego Pana.¹³³⁹ Oni w żaden sposób nie zdołają cię dotknąć. Zatem ^aodejdz ze swą rodziną, ^bjako że pozostała jeszcze część nocy, i niechaj nikt z was się nie odwraca, z wyjątkiem twojej żony. Zaiste, to, co spadnie na nich, spadnie i na nią. Zaprawdę, ^cich wyznaczonym czasem jest ranek. A czyż ranek nie jest blisko?”

قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسِرْ
بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ
إِلَّا امْرَأَتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ
الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

83. ^dKiedy zatem nadszedł Nasz rozkaz, ^ewywróciliśmy to miasto do góry nogami i zesłaliśmy na nie deszcz kamieni, warstwa po warstwie.^{1339A}

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ ۝ مَنْضُودٍ ۝

^a15,66. ^b7,84; 15,61; 29,34. ^c15,67. ^d15,75; ^e51,34.

1338. Kiedy Lot zaproponował, aby lud wziął jako zakładników jego córki (Rdz 19,15), ten odmówił, bowiem byłoby to niezgodne ze zwyczajem brania kobiet jako zakładników (Enc. Brit.). Słowa „Nie mamy nic przeciwko twoim córkom” wskazują, że nie przybyli z zamiarami, jakie przypisują im w większości komentatorzy, bowiem tak zepsuty lud jak lud Lota nie zastanawiałby się, czy słusznie, czy prawnie, czy w ogóle ma zadowolić swoje cielesne żądze. Słowa „Wiesz zapewne, czego pragniemy” oznaczają „wiesz, że chcemy dostać w swoje ręce obcych”.

1338A. Będę się modlił do Boga, aby mnie uchronił przed poniżeniem, jakiego chcecie się dopuścić, nalegając, abym wam oddał moich gości.

1339. „Posłańcy” byli ludźmi prawymi, którzy pochodzili z sąsiedniej okolicy i którzy zostali powołani przez Boga, aby ostrzec Lota i właściwie go pokierować.

1339A. Okazuje się, że lud Lota został zniszczony strasznym trzęsieniem ziemi. Gwałtowne trzęsienia ziemi powodują często, że fragmenty gruntu wywracają się do góry nogami, zaś mniejsze kawałki skał wylatują wysoko w powietrze.

84. ^anaznaczonych dla nich nakazem ich Pana. Taka kara nie jest odległa od grzeszników współczesnych czasów.

مُسُومَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
بِيعِيدٍ ۝

85. ^bA do Midian¹³⁴⁰ wysłaliśmy ich brata, Shu'aib. Rzekł on: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz żadnego innego boga poza Nim. I ^cnie pomniejszaj miary ani wagi. Widzę was w dobrobycie i obawiam się dla was kary dnia zniszczenia”.

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْقُصُوا الْيَكْيَالَ
وَالْيِزَانَ إِنِّي أَرْكُم بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ۝

86. ^d„O ludu mój, dawaj pełną miarę i pełną wagę sprawiedliwie i nie pozbawiaj ludzi ich rzeczy i nie dopuszczaj się niegodziwości w kraju, wywołując nieporządek”.

وَيَقُومِ أَوْفُوا الْيَكْيَالَ وَالْيِزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا
تَبْخُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

87. „To, co pozostawione jest¹³⁴¹ u was przez Allacha, jest dla was lepsze, jeśliście wierni. Ja zaś nie jestem wyznaczony waszym strażnikiem”.

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝

88. Oni odrzekli: „O Shu'aibie, czy twoja Modlitwa nakazuje ci, abyśmy porzucili to, co czcili nasi ojcowie, lub abyśmy z naszą własnością przestali czynić to, co chcemy? Zaiste, uważasz sam siebie za bardzo mądrego i prawego”.

قَالُوا يُشْعَبُ بَأْسًا لَّكَ أَنْ تَأْمُرَنَا بِمَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَآتٍ عَلَيْنَا يَا الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

^a51,35. ^b7,86; 29,37. ^c26,182, 183. ^d7,86; 26,184.

1340. Midian był synem Abrahama z jego trzeciej żony, Ketury (Rdz 25,1-2). Jego potomkowie nazywani byli Midianitami. Ich stolica także nazywała się Midian. Miasto to leżało nad zatoką Akaba na wybrzeżu arabskim, w odległości około dziesięciu kilometrów od morza. Potomkowie Midiana żyli na północ od Hijaz i to właśnie oni zbudowali to miasto. Tam właśnie Mojżesz uciekł przed faraonem, a w pobliżu Midianu zatrzymał się wraz z Izraelitami po przejściu przez Morze Czerwone. Patrz także 1010.

1341. *Baqiyah* oznacza tutaj: bogactwo zdobyte uczciwie i szczerze oraz w zgodzie z prawami Bożymi. Słowo to może też oznaczać daną przez Boga władzę i zdolności. Patrz 309.

89. On rzekł: ^a„O ludu mój, powiedzcie mi. Jeśli wspieram się na wyraźnym dowodzie od mego Pana, a On obdarzył mnie sowicie¹³⁴², jaką będzie wasza odpowiedź? Ja nie pragnę uczynić wobec was tego, o co proszę, abyście wy nie czynili. Ja staram się wyłącznie właściwie ustawić rzeczy, ^bna ile mogę. Nie posiadam żadnej władzy, by cokolwiek osiągnąć, jeśli nie dzięki Allahowi. W Nim pokładam zaufanie i do Niego się zwracam.

90. „O ludu mój, nie pozwólcie, aby wasza wrogość wobec mnie doprowadziła was do tego, że spadnie na was to, co spotkało lud Noego, lud Hūda czy lud Sāliha. Wszak i lud Lota nie jest od was odległy.¹³⁴³

91. „I szukajcie przebaczenia u waszego Pana, a potem całkowicie zwróćcie się do Niego. Zaprawdę, mój Pan jest Litościwy. Najbardziejiej Miłujący”.

92. Oni odrzekli: „O Shu'aibie, niewiele rozumiemy z tego, co mówisz, i ^dzaiste widzimy, żeś słaby pośród nas. I gdyby nie twoje plemię, z pewnością ukamienowalibyśmy cię. Nie masz wśród nas mocnego stanowiska”.

93. On rzekł: „O ludu mój, czy dla was moje plemię jest większe niż Allah? Wszak odrzuciliście Go za siebie jak rzecz zapomnianą. Zaiste, Pan mój ogarnia wszystko, co czynicie”.

قَالَ يَقَوْمِ اَرءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ
رَّبِّيْ وَرَزَقْتَنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا اُرِيْدُ اَنْ
اُخَالِفْكُمْ اِلٰى مَا اَنْهَكُمْ عَنْهُ اِنْ اُرِيْدُ اِلَّا
الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِيْ اِلَّا بِاللّٰهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَالْاِيْمَةُ اِيْنِيْ ۝۹

وَيَقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيْ اَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ
مَا اَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ اَوْ قَوْمَ هُوْدٍ اَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمُ لُوطٍ فِئْتَكُمْ بِعَٰدِيْ ۝۱۰

وَاسْتَغْفِرْ وَاَرْبَابَكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْا اِلَيْهِ اِنْ رَّبِّيْ رَحِيْمٌ
وَدُوْدٌ ۝۱۱

قَالُوْا اِشْعَبِيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَاِنَّا
لَلرَّكِيْكِ فَيِنًا صَعِيْبًا ۚ وَاَوْلَا رَهْطًا لَّرَجْنِكَ وَا
مَا اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ۝۱۲

قَالَ يَقَوْمِ اَرهَطِيْ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ
وَرَآءَكُمْ ظَهْرِيْ ۚ اِنْ رَّبِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ حٰمِيْدٌ ۝۱۳

^a11,64. ^b7,94. ^c11,4. ^d7,89.

1342. Przeciwnicy Shu'aib podejrzewali, że powstrzymując ich przed oszukańczymi praktykami, sam na tym zyska. Tymi słowami Shu'aib usunął to podejrzanie.

1343. Werset ten wskazuje, że Shu'aib przyszedł po Noem, Hūd, Sālih i Locie (a właściwie nawet po Abrahamicie), lecz żył przed czasami Mojżesza, ponieważ nie wspomina ludu Mojżesza, chociaż Mojżesz i jego lud mieszkali na tym samym terytorium co lud Shu'aib.

94. ^a„O ludu mój, działaj zgodnie z twoją władzą.^{1343A} Ja także samo postępuję. Wkrótce dowiecie się, na kogo spada kara, która go hańbi, jak i kto jest kłamcą. I czekajcie. Zaiste, ja czekam wraz z wami”.

وَيَقَوْمٍ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ
وَازْتَبَيَّوْا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٥٠﴾

95. I kiedy nadszedł Nasz rozkaz, uratowaliśmy Shu'aiba wraz z tymi, którzy z nim uwierzyli dzięki naszej szczególnej łasce. ^bKara zaś spadła na tych, którzy grzeszyli, więc leżeli twarzami do ziemi w swoich domach,

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا بَنَيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْعَةَ فَاجْتَبُوا
فِي دِيَارِهِمْ جَثِينَ ﴿٥١﴾

96. Jak ^cgdyby nigdy w nich nie mieszkali. Tak zginął Midian, tak samo jak zginął Thamūd.

كَأَن لَّمْ يَغْتَوْا فِيهَا إِلَّا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعَدَتْ
ثَمُودُ ﴿٥٢﴾

97. I, zaiste, ^dwysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami i wyraźnym świadectwem

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٥٣﴾

98. ^eDo Faraona i jego dowódców, oni jednak poddali się nakazowi Faraona, a nakaz Faraona zupełnie nie był prawy.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوْا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۚ وَمَا
أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٥٤﴾

99. On pójdzie przed swoim ludem w Dniu Zmartwychwstania i poprowadzi go w Ogień. I zaiste zły będzie wodopój, do którego dotrą.^{1343B}

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَيَسَّ
الْوُرْدَ الْمَوْرُودُ ﴿٥٥﴾

^a39,40. ^b7,92; 26,190; 29,38. ^c7,93. ^d14,6; 40,24. ^e23,47; 40,25.

1343A. Werset ten może też oznaczać, że powinni kontynuować swoją pracę zgodnie ze swoimi planami, my zaś powinniśmy pracować, będąc kierowanymi przez Wiarę. Wyniki wskazałyby, kto pracował wedle Woli Bożej, a kto chciał przeszkadzać i szkodzić Jego celowi.

1343B. *Wird* pochodzi od słowa Warada i oznacza: czas; miejsce i zmianę wodopoju; ludzi lub bydło przychodzące do wodopoju (Aqrab).

100. ^aIdzie za nimi przekleństwo w tym życiu jak i w Dniu Zmartwychwstania. Zły jes dar,¹³⁴⁴ który będzie im dany.

وَأُتُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُنْسِ الرِّفْدُ
الرُّفُودُ ﴿١٠٠﴾

101. ^bOto część nowiny zburzonych miast, jaką tobie przedstawiamy. Spośród nich niektóre stoją, a inne zostały skoszone jak zboże.

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ
وَحَصِيدٌ ﴿١٠١﴾

102. ^A ^cnie pokrzywdziliśmy ich, oni bowiem pokrzywdzili sami siebie,¹³⁴⁵ jak i ich bogowie, do których się zwracali zamiast do Allacha. na nic im się nie przydali, kiedy nadszedł dekret twego Pana o karze. Ich bogowie przyczynili się jeszcze do ich wiecznego potępienia.

وَمَا ظَلَمْنَهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ
عَنْهُمْ إِلَهُتَهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا بِكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَابَعٍ ﴿١٠٢﴾

103. ^dNa tym polega zawładnięcie ze strony twego Pana, kiedy uderza On na miasta, podczas gdy one czynią zło. Zaiste, On uderza srogo i strasznie.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ
إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٣﴾

104. ^eW tym zaiste jest Znak¹³⁴⁶ dla tego, kto obawia się kary Życia Przyszłego. Jest to dzień, w którym zebrana zostanie cała ludzkość¹³⁴⁷, i jest to dzień, któremu świadectwo dadzą wszyscy.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُجْمَعٌ لَأَهْلِهِ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ﴿١٠٤﴾

^a28,43. ^b20,100. ^c3,118; 16,34. ^d54,43. 85,13. ^e14,15.

1344. *Rifd* oznacza dar, wsparcie lub Pomoc (Lane). W ten sposób werset ten oznacza, że faraon, którego lud uważał za swoje wsparcie przeciwko Bogu, okaże się złym wsparciem w Dniu Zmartwychwstania, ponieważ on nie tylko doprowadzi do piekła swój lud, ale i sam tam z nim pójdzie.

1345. Koran wielokrotnie podkreśla fakt, że Bóg nigdy nie karze swego ludu niesprawiedliwie i że to przez swoje występki lud ściąga na swoje głowy gniew Boży. Zaprzecza to teorii przeznaczenia lud takiej, która mówi, że człowiek jest ofiarą ślepego losu. Powyższe przeciwstawia się także pogładowi, mówiącemu, że Bóg w arbitralny sposób powoduje wzrost i upadek narodów, nie mając żadnego sprawiedliwego czy rzeczywistego w tym celu. Oto dlaczego zawsze, kiedy Koran mówi o karze, dodaje, iż kara lub nagroda jest wynikiem czynów człowieka.

1346. „Znak” oznacza tutaj „lekcję”.

1347. Człowiek nie jest w pełni niezależny. Wywiera na niego wpływ otoczenie, wykształcenie i dziedzictwo. Dlatego, żeby mógł właściwie osądzić jakieś swoje działanie, musi koniecznie rozważać wszystkie warunki i okoliczności, które prowadzą do tego wpływu. Stąd do pełnego zrozumienia prawdziwej natury działania człowieka oraz do wykazania, że pozorna niesprawied-

105. I nie odkładamy go, nastąpi w wyznaczonym czasie.¹³⁴⁸

وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝١٠٥

106. ^aW dniu, w którym on nadejdzie, żadna dusza nie przemówi, chyba że za Jego przyzwoleniem. Wówczas niektórzy będą szczęśliwi, a inni nieszczęśliwi.

يَوْمَ يَأْتُ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ سُقُوتٌ
وَسَعِيدٌ ۝١٠٦

107. A jeśli chodzi o nieszczęśliwym, ^bci znajdują się w Ogniu, w którym będą wdychać i szlochać.¹³⁴⁹

أَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شَهيقٌ ۝١٠٧

108. ^czamieszkując tam tak długo, jak długo trwać będą niebiosa i ziemia,¹³⁵⁰ chyba że inaczej zapragnie twój Pan. Zaiste, twój Pan czyni to, co chce.

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝١٠٨

109. ^dJeśli zaś chodzi o szczęśliwych, ci znajdują się w Niebie, w nim zamieszkają na tak długo, jak długo trwać będą niebiosa i ziemia, chyba że inaczej zapragnie twój Pan – dar, który nie będzie odcięty.¹³⁵¹

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَمِنَ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ
عَطَاءً غَيْرَ مُجَدَّدٍ ۝١٠٩

^a78,39. ^b21,101. ^c78,24. ^d15,49.

liwa i niewyjaśnialna determinacja zajmowania się różnymi karami i nagrodami w stosunku do ludzi nie jest ze strony Boga kaprysem, lecz jest doskonała i sprawiedliwa – będąc opartą na rozmiarach niezależności i swobody działania człowieka – koniecznym było, aby był ustalony pewien dzień, w którym zebrałoby się wszyscy ludzie pod wpływem wszystkich warunków i okoliczności, pod wpływem których działali, oraz powodów, które pchały ich do działania, żeby te okoliczności i motywy można było wspólnie rozważyć, określając naturę ich nagród i kar.

1348. *Ajal*, oznaczające zarówno okres czasu, jak i koniec tego okresu, jest dwójakiego rodzaju: (a) ten, który jest nieodwracalny oraz (b) ten, który można odwrócić lub odwołać. „Termin” odwracalny porusza się w ramach znanego cyklu, w którym prawdopodobnym jest, że będzie się zmieniał zgodnie z okolicznościami. Na przykład wiek człowieka ma pewne granice. Może się wydłużać lub skracać w ramach tych granic. Jednak „termin”, który nie może zostać odwołany i jest nieodwracalny, dotyczy zniszczenia wszystkich ludzi.

1349. *Zafir* oznacza początek krzyku osła, zaś *Shahiq* koniec (Lane). Niewierni zostali przyrównani w tym wersecie do osła, który jest zwierzęciem nieśmiałym i głupim, co oznacza, że ludzie nie mają odwagi względem swoich przekonań i nie czerpią korzyści z wiedzy.

1350. Ten zwrot koraniczny jest idiomem, który oznacza bardzo wydłużony okres. Koran naucza, że kara Piekła nie jest karą wieczną.

1351. Według religii Hindu zarówno Niebo, jak i Piekło (to znaczy nagrody i kary) mają ograniczone trwanie. Natomiast człowiek, przeszedłszy karę lub wzięwszy nagrodę za swoje uczynki, jest odsyłany na powrót na ten świat. Spośród religii semickich, Judaizm odmawia nieba nie-Żydom,

110. Nie powątpiewaj zatem, o czytelniku, jeśli chodzi o to, co ludzie ci czczą. Oni oddają cześć temu, czemu cześć oddawali ich ojcowie przedtem, My zaś z pewnością w pełni zapłacimy im ich nieuszczuploną porcję.

فَلَا تُكْفِرْ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ
إِلَّا لِمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَكُوفُواهُمْ
نَصِيبُهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ ﴿١١٠﴾

111. I a zaiste daliśmy Mojżeszowi Księgę, jednak stworzono w niej różnice. I gdyby nie słowo, przekazane przez twego Pana, z pewnością sprawa między nimi już dawno zostałaby rozstrzygnięta.¹³⁵² A teraz ludzie ci mają niepokojące wątpliwości względem niej.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي
شَكٍّ مِمَّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١١﴾

112. Twój Pan z pewnością odpłaci im w pełni, zgodnie z ich dziełami. On jest niechybnie Świadom wszystkiego, co czynią.

وَأَنَّ كَلَّمَآ لَنَا يُوقِنُهُمْ رَبِّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١٢﴾

^a41,46. ^b3,58; 16,97; 39,11.

podczas gdy Żydów uważa się za niemal wolnych od mąk piekielnych. Według chrześcijan zarówno Niebo, jak i Piekło są wieczne, chociaż niektóre sekty chrześcijańskie utrzymują, że Niebo w końcu osiągnie swój koniec (Tafsir Kabir). Islam w fundamentalny sposób różni się w tej kwestii od tych religii. Według Islamu Niebo jest wieczne, podczas gdy Piekło jest tymczasowe i ma ograniczony czas trwania. Imām Ahmad bin Hanbal cytuje pewne powiedzenie Świętego Proroka, jak pisze ‘Abd Allāh bin ‘Amr bin al-‘Ās: „Nadejdzie w Piekło taki dzień, kiedy jego okiennice uderzą o siebie i nikt w nim nie pozostanie. Stanie się to wtedy, kiedy mieszkańcy Piekła przeżyją w nim setki lat”. ‘Abd Allāh bin ‘Umar oraz Jābir zgadzają się z Imamem Hanbal. ‘Abū Sa‘īd al-Khudrī także cytuje identyczny hadīth (Bukhārī). Niektóre najwyższe autorytety, a wśród nich Ibn Taimiyyah oraz Ibn Qayyim, utrzymują jednakże, że chociaż niegodziwi niewierni zasługują na wieczne przebywanie w Piekle, samo Piekło przestanie kiedyś istnieć za sprawą łaski Bożej. A kiedy nie będzie Piekła, nie będzie mieszkańców Piekła (Fath). Koran wykorzystuje słowa „nagroda, która nigdy się nie skończy” (41,9; 84,26; 95,7) o Niebie, jednak nie znajdujemy podobnego zwrotu odnoszącego się do Piekła. Ponadto w w. 101,10-12 Piekło jest porównane do matki, w której ionic embriion pozostaje tak długo, dopóki nie uformuje się ludzka postać ze wszystkimi jej organami. Podobnie ci nieszczęśliwcy, którzy są wrzuceni do Piekła, pozostaną w nim do czasu, kiedy ich cechy w pełni się rozwiną, aby byli w stanie ujrzeć piękne oblicze Pana.

1352. Grzech ludzi był tak wielki, że gdyby nie istniał wcześniej ustanowiony dekret, który mówił, iż człowiek stworzony jest do postępu duchowego i że ostatecznie staje się celem łitości Bożej (7,157; 11,120; 51,57), ludzie dawno już byłiby zniszczeni.

113. ^aStój zatem prosto, jak ci nakazano, jak również ci, którzy wraz z tobą zwrócili się do Allacha.¹³⁵³ I nie przekraczają wyznaczonych granic, albowiem On zaiste widzi, co czynicie.

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهٗ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٣﴾

114. A nie skłaniajcie się ku tym, którzy czynią zło,¹³⁵⁴ aby nie dotknął was Ogień. I nie będziecie mieli żadnego przyjaciela poza Allahem, ani nie będzie wam udzielona pomoc.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَسْخَمُوا النَّارَ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٤﴾

115. I ^bprzestrzegajcie Modlitwy przy obu końcach dnia, jak i w pewnych godzinach nocy. Zaiste, dobre uczynki odpychają złe. Oto przypomnienie dla tych, którzy rozumieją.

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُفُقَاتِ الْيَلِّ إِنَّ
الْحَسَنَاتِ يُدْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ ۗ ذَٰلِكَ ذِكْرٌ
لِّلذَّكِّرِينَ ﴿١١٥﴾

116. I ^cbądź wytrwały. Zaprawdę, Allah nie znosi, kiedy cierpią sprawiedliwi.

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٦﴾

117. Dlaczego zatem nie było przed wami pokoleń, które by rozumiały, które zabraniałyby zepsucia na ziemi, z wyjątkiem niewielu spośród nich, których uratowaliśmy? ^dGrzesznicy jednak dalej cieszyli się dobrymi rzeczami, które otrzymali w obfitości, i stali się winni.

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَدْجَبْنَا مِنْهُمْ ۗ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٧﴾

^a42,16. ^b17,79. ^c12,91. ^d13,34.

1353. Od Świętego Proroka nie wymagano, aby kształtował swoje życie zgodnie z Wolą Boga. On miał tylko pilnować, aby ci, którzy za nim idą, postępowali wedle jego przykładu. Ta właśnie świadomość tego podwójnie ciężkiego obowiązku tak bardzo na nim zaciążyła, że przedwcześnie się postarzał (Baihaqui).

1354. Człowiek podlega wpływowi swojego otoczenia. I jeśli jego otoczenie jest zepsute, wcześniej czy później owo zepsucie przeniesie się także na człowieka. W wersecie tym zachęca się wiernych, aby zerwali wszelkie kontakty z niegodziwymi i niesprawiedliwymi, choćby byli oni ich własną rodziną.

118. ^aPan twój nie zniszczyłby niesprawiedliwie miast, których lud byłby sprawiedliwy.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ ۖ وَأَهْلِهَا
مُصْلِحُونَ ﴿٥٦﴾

119. I ^bgdyby twój Pan przymusił do swojej Woli, z pewnością całą ludzkość uczyniłby jednym ludem, oni jednak nie przestawali spierać się z sobą,

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۗ وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿٥٧﴾

120. Z wyjątkiem tych, dla których Pan twój miał litość, i do tego stworzył ich On. ^cLecz słowo twego Pana będzie wypełnione: „Zaprawdę, zapełnię Piekło nieposłusznymi jinn i ludźmi, wszystkimi razem”.

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ۗ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ
رَبِّكَ ۗ لَا مَلَأْتُ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٥٨﴾

121. I przedstawiamy ci ^dwszystkie ważne nowiny Posłańców, przez co wzmacniamy twoje serce. I oto nadeszła do ciebie prawda i napomnienie, i przypomnienie dla wiernych.

وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ ۖ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ ۗ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

122. I ^epowiedz tym, którzy nie wierzą: „Postępujcie jak potraficie, ¹³⁵⁵ my również postępujemy po naszemu”.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ ۖ إِنَّا عَمَلُونَ ﴿٦٠﴾

123. „I ^fczekajcie, jak i my czekamy”.

وَأَنْتُمْظِرُوا ۗ إِنَّا مُنْتَضِرُونَ ﴿٦١﴾

124. ^gDo Allacha należy to, co niewidzialne w niebiosach i na ziemi, i przed Nim postawiona będzie cała ta sprawa. Tak zatem czcij Go i w Nim wyłącznie pokładaj swe zaufanie. Albowiem Pan twój zważa na to, co czynicie.

وَاللَّهُ عَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ بِرُبِّعِ الْأُمُورِ كَلِيمٌ
فَاعْبُدْهُ وَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

^a6,132; 20,135; 26,209; 28,60. ^b2,214; 10,20; 42,9. ^c15,44; 32,14; 38,85-86. ^d25,33. ^e6,136; 11,94; 39,40. ^f10,103; 32,31. ^g16,78; 27,66; 35,39.

1355. *Makānah* pochodzi od słowa *Kana* lub *Makana* i oznacza pozycję lub władzę (Aqrab). Werset ten oznacza, że chociaż proroctwa w tej surze o ostatecznym zwycięstwie Islamu i o porażce niewiernych wydają się niewiarygodne i że ich spełnienie w obecnym czasie nie jest możliwym do spełnienia, to jednak w odniesieniu do Boga nic nie jest niemożliwe i proroctwa te z pewnością się spełnią.

R O Z D Z I A Ł 12

YŪSUF

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Według większości Towarzyszy Świętego Proroka, sura ta była w całości objawiona w Mekce. Ale według Ibn 'Abbās oraz Qatādah, wersety 2-4 były objawione po Hijrah. Jak już wskazaliśmy, Rozdział 10 (Yūnus) dotyczy obu aspektów działania Boga wobec człowieka – Jego kary i litości. I podczas gdy Rozdział 11 (Hūd) zajmuje się tematem kary Bożej, Rozdział obecny (12) dotyczy tematu litości i łaski Bożej. Sura, która dotyczy kary Bożej, została umieszczona przed surą omawiającą Jego litość, bowiem wrogowie Świętego Proroka mieli najpierw zobaczyć karę za swoje przewinienia, a dopiero potem doznać łaski Bożej. Cała ta sura mówi o historii życia Proroka Józefa. W tej materii różni się ona od wszystkich innych sur. Powodem tego jest fakt, że życie Proroka Józefa jest bardzo podobne do życia Świętego Proroka, nawet w mniejszych szczegółach. Cała ta sura jest poświęcona dość szczegółowemu opisowi życia Proroka Józefa, aby mogła być ostrzeżeniem przed wydarzeniami, jakie miały mieć miejsce w życiu samego Świętego Proroka. W Rozdziale 10 za przykład litości Bożej wybrany został Prorok Jonasz. W tym Rozdziale temu samemu celowi służy historia życia Proroka Józefa. Można przedstawić dwa tego powody: (1) Życie Jonasza i Świętego Proroka podobne jest tylko w jego okresie końcowym, zaś życie Józefa podobne jest do życia Świętego Proroka w najmniejszych niemal szczegółach. (2) Chociaż przypadek Jonasza jest podobny do Świętego Proroka w tym, że ludy obu tych mężów ostatecznie otrzymały przebaczenie poprzez litość Bożą, podobieństwo to jest tylko częściowe. Tymczasem podobieństwo między Józefem i Świętym Prorokiem, zwłaszcza w odniesieniu do sposobu podejścia Boga do braci Józefa i do ludu Świętego Proroka, jest bardzo bliskie i niemal całkowite. Litość okazana ludowi Jonasza była bezpośrednim wynikiem łaski Bożej. Jonasz nie miał w tym żadnego udziału. Jednak deklaracja przebaczenia wobec braci Józefa wypowiedziana została przez niego samego. Podobnie z ust samego Świętego Proroka wypłynęły zdania, głoszące pełne i bezwarunkowe przebaczenie dla ludu Quraish z Mekki.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bAlif Lām Rā. ¹³⁵⁵ cOto wersety
zrozumiałej Księgi. ¹³⁵⁶

الرَّاتَةِ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

3. ^dObjawiliśmy ją – Koran w
języku arabskim ¹³⁵⁷ – abyście zrozu-
mieli.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

^a1,1. ^b10,2; 11,2; 13,2; 14,2; 15,2. ^c15,2; 26,3; 27,2; 28,3. ^d42,8; 43,4; 46,13.

1355. Patrz 16.

1356. *Mubin* (jasny), partykuła czynna od *Abāna*, który jest używany zarówno jako czasownik przechodni, jak i nieprzechodni, oznacza: (1) to, co samo jest jasne i wyraźne; (2) to, co powoduje, że inne rzeczy stają się jasne; (3) to, co odcina jedną rzecz od drugiej i wywołuje ich odrębność (Lane). Słowo to, jak wskazuje jego znaczenie, kieruje nas ku wybitnym cechom Koranu, a mianowicie: (1) że Koran nie tylko jasno stwierdza fakty i przedstawia proroctwa, ustala zasady i obrządki, ale i potwierdza oraz uzasadnia to, co mówi, prezentując pewne argumenty i logiczne rozumowanie; (2) że Koran jest nie tylko jasny sam w sobie, lecz że wyjaśnia także to, co niejasne i wieloznaczne we wcześniejszych Pismach; oraz (3) że w Koranie wyjaśnione jest wszystko, co ma znaczenie dla osiągnięcia bliskości Boga oraz co odnosi się do praw *Shari'ah*, etyki i spraw przekonania. Jest to cecha, której nie posiada żadne inne objawione Pismo. Inne Pisma są tylko *Mustabin* (jasne same w sobie) – Koran zaś jest nie tylko *Mustabin*, ale jest również *Mubin* (wyjaśnia to, co znajdujemy w innych Pismach). Co dodaje Koranowi cech „jasnej i zrozumiałej Księgi”, to fakt, że wszystkie jego nauki są w doskonałej harmonii z naturą ludzką oraz z prawami natury.

1357. *'Arabiyy* pochodzi od słowa *'Ariba* lub *'Aruba*. *'Aribat al-B'iru* oznacza: studnia zawierająca wiele wody. *'Aruba ul-Rajulu* oznacza: ten mąż mówił jasno, wyraźnie po tym, jak wcześniej wypowiadał się bez składu; był lub stał się żywy lub ożywiony. Zwrot *Qur'ānān 'Arabiyyān* oznacza przez to: (1) Księga, która jest czytana przez wielką rzeszę ludzi i bardzo regularnie; oraz (2) która wyraża znaczenie językiem jasnym, elokwentnym i zrozumiałym (Lane). Słowo *'Arabiyy* ma sens pełni, obfitości i jasności, zaś język arabski jest tak nazywany, ponieważ jego źródła są niezliczone i pełne znaczeń i ponieważ jest to język w najwyższym stopniu ekspresyjny, elokwentny i zrozumiały. Posiada on właściwe słowa i zdania – właściwe dla przekazywania pełni znaczenia najróżniejszych idei i odcieni znaczeniowych. W języku tym można omawiać każdy temat w sposób precyzyjny i dokładny jak w żadnym innym języku. Naukowcy europejscy musieli przyznać, że język arabski jest całością, jeśli chodzi o jego korzenie. Składa się na niego setki tysięcy korzeni, brzemieniennych w mnóstwo odcieni znaczeniowych. Ibn Jinnī, znany lingwista, twierdzi w oparciu o inny uznany autorytet lingwistyczny, Abū 'Alī, że nawet litery języka arabskiego posiadają jasne i wyraźne znaczenie. Powiedział on na przykład, że litery *Mīm*, *Lām* i *Kāf*, bez względu na kombinację ich pojawiania się, wyrażają koncepcję „władzy”, co jest mniej lub więcej wspólną cechą wyrazów zbudowanych z kombinacji tych liter lub pochodzących od tego rdzenia. W poprzednim wersecie Koran jest nazwany „Księgą”, co oznacza proroctwo, które mówi, że będzie on zachowany w formie księgi. W wersecie obecnym nazwany jest „Koranem”, co stanowi proroctwo, które powiada, że będzie on księgą czytana przez bardzo wielu ludzi. Jest faktem, którego nie może obalić żaden przeciwnik Islamu, że żadnej innej księgi nie czyta tak wielu ludzi, jak właśnie Koran. Profesor Noldeke powiada: „Ponieważ wykorzystanie Koranu w publicznym oddawaniu czci, w szkołach i gdzie indziej, jest powszechniejsze niż, na przykład, czytanie Biblii we wszystkich krajach chrześcijańskich, słusznie jest on przedstawiany jako księga czytana przez największą liczbę ludzi” (Enc. Brit. wyd. 9.).

4. Przedstawiamy ci najpiękniejsze opowiadanie, w którym zawiera się ten Koran, chociaż ty przedtem byłeś jednym z nieświadomych prawdy.¹³⁵⁸

5. Przypomnij sobie czas, ^akiedy Józef¹³⁵⁹ rzekł do swego ojca: „O ojczu mój, widziałem we śnie jedenaście gwiazd, słońce i księżyc – widziałem, jak złożyły mi hołd”.¹³⁶⁰

6. On rzekł: „O mój drogi synu, nie opowiadaj o swym śnie twoim braciom, aby nie zaczęli knuć przeciw tobie, ^balbowiem Szatan jest człowiekowi jawnym wrogiem.

7. „I w ten sposób, jak ujrzaleś we śnie, Pan twój ciebie wybierze i ^cnauczy cię interpretacji rzeczy świętych oraz dopełni swej łaski wobec ciebie oraz wobec rodziny Jakuba¹³⁶¹, tak jak dopełnił jej wobec dwóch twoich przodków – Abrahama i Izaaka. Zaprawdę, twój Pan jest Wszechwiedzący, Mądry”.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ ۖ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ تَبِيلِهِ لَمِنَ
الْغَافِلِينَ ﴿١٠﴾

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿١١﴾

قَالَ يَبْنَؤُ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٢﴾

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُرِيكَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ
كَمَا آتَاهُمَا عَلَى آبَائِهِمْ وَإِنَّا لَنَاصِحُونَ
﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٤﴾

^a12,101. ^b2,169; 18,51; 35,7. ^c12,22, 102.

1358. Powodem, dla którego historia życia Józefa została Świętemu Prorokowi objawiona z takimi szczegółami, jest to, że zawiera ona wiele proroczych aluzji do jego własnego życia. Cała ta opowieść miała ponownie ożyć w osobie Świętego Proroka i jego braci, Quraish.

1359. Józef był dwunastym synem Proroka Jakuba, znanym pod innym imieniem – Izrael. Był starszym spośród dwóch synów Rachel. Jego imię oznacza „dodał”, to znaczy „Pan dodał mi jeszcze drugiego syna” (Rdz 30,24).

1360. Biblia najpierw mówi o słońcu i księżycu, a dopiero potem o jedenastu gwiazdach, składając przez to ukłon Józefowi (Rdz 37,9), Koran zaś odwraca kolejność. Fakty historyczne potwierdzają porządek, jaki znajdujemy w Koranie, ponieważ za bracia Józefa (jedenaście gwiazd) najpierw spotkali go i oddali mu pokłon, rodzice zaś przyszli później. Werset ten oznacza, że rodzice i bracia Józefa podporządkowali się jego autorytetowi.

1361. Imię to w Biblii wyjaśniane jest jako oznaczające „tego, który zajął miejsce” (Rdz 27,36). Panuje opinia krytyków, że Ya’akob (Jakub) to skrócona forma Ya’akobel, co pozwala na istnienie kilku znaczeń, takich jak „Bóg przychodzi” czy „Bóg nagradza”. Jakub był synem Izaaka i Rebeki i wnukiem Abrahama oraz tradycyjnym przodkiem ludu Izraela. Znany był jako Trzeci Patriarcha (Enc. Bib. oraz Jew. Enc.).

8. Zaiste, w Józefie i jego braciach jest Znak dla szukających;

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِّمَن كَانَ يَدِينُ ۝

9. Kiedy powiedzieli do siebie: „Zaprawdę, Józef i jego brat drożsi są naszemu ojcu niż my, chociaż my jesteśmy silni.¹³⁶² a Zaiste, ojciec nasz jest wyraźnie w błędzie.

إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

10. Postarajcie się zatem zabić Józefa¹³⁶³ lub wygnajcie go do jakiegoś odległego kraju, aby łaski waszego ojca spadły wyłącznie na was, a potem byście mogli okazać skruchę i zostać sprawiedliwymi ludźmi”.

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرِقُوهُ أَرْضًا يَأْتِيخُلْ لَكُمْ وَجْهٌ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا ضَالِحِينَ ۝

11. Jeden¹³⁶⁴ z nich powiedział: „Nie zabijajcie Józefa, ale jeżeli musicie już coś uczynić, wrzucie go na dno jakiejś głębokiej studni. Jacyś podróżni wydobną go”.

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْهَ فِي غَيْبَتِ الْجَبِّ يَلْقَاهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ۝

12. Oni powiedzieli: „O ojciec nasz, dlaczego nie zaufałeś nam, jeśli chodzi o Józefa, skoro jesteśmy mu szczerze oddani?

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ ۝

13. „Wyślij go jutro wraz z nami, aby się rozerwał i zabawił, my zaś z pewnością będziemy go chronić”.

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَنَحْفُظُونَ ۝

^a12,96.

1362. Podobnie jak bracia Józefa byli zli, że zamiast nich – jak sobie wyobrażali swoją wyższość – właśnie on zdobył sobie uczucia ich ojca i znalazł się w centrum jego uwagi, tak samo przywódca Quraish powiedzieli, że Koran powinien być objawiony jednemu z wielkich ludzi z Mekki lub Ta'if (43,32). Uważali Świętego Proroka za człowieka małego, zbyt małego, by mógł być wybrany do sprawowania takiej funkcji.

1363. Podobnie jak bracia Józefa planowali jego zabicie, tak samo Quraish knuli zabicie Świętego Proroka (8,31).

1364. Reuben (Rdz 37,22).

14. On rzekł: „Martwi mnie to, że pragniecie go zabrać, i obawiam się, żeby nie pożarł go jakiś wilk¹³⁶⁵, podczas gdy wy nie będziecie nań baczyć”.

15. Oni odrzekli: „Zaiste, gdyby miał pożreć go wilk, choć my jesteśmy silni, wówczas rzeczywiście ponieśli-byśmy wielką klęskę”.

16. Kiedy więc zabrali go ze sobą i postanowili wrzucić go do głębokiej studni i wypełnili swój haniebny plan, My zesłaliśmy mu objawienie, mówiąc: „Ty z pewnością pewnego dnia opowiesz im o tej ich obrzydliwej sprawie, a oni nie będą wiedzieć”.

17. Oni zaś powrócili wieczorem do swego ojca płacząc.

18. Powiedzieli: „O ojcze nasz, wyruszyliśmy na wyścigi, podczas gdy Józef pozostał z naszymi rzeczami, i pożarł go wilk; ty jednak nie uwierzysz nam, choć opowiadamy ci prawdę”.¹³⁶⁶

19. I przybyli z fałszywą krwią na jego koszuli. ^aOn powiedział: „To, co mówicie, nie jest prawdą, a wasze dusze uczyniły, iż wielka rzecz jest w waszych oczach drobnostką.¹³⁶⁷ Zatem teraz potrzebna jest stosowna cierpliwość. I wyłącznie pomocy Allacha należy szukać przeciwko temu, co twierdzicie”.

قَالَ إِنِّي يَخِزُّونِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ
يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُونَ ﴿١٤﴾

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا
لَخٰسِرُونَ ﴿١٥﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَعَمُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَّبَتِ الْجُبِّ
وَأُوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

وَجَاءَ وَآبَاؤُهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ
عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا
بَلْ أَنْتَ كَذِبٌ أُولُوكُنَّا صٰدِقِينَ ﴿١٨﴾

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ
لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ السَّمِيعُ
عَلِيمٌ ﴿١٩﴾

^a12,84.

1365. Z werseu tego wynika, że Bóg poinformował już Jakuba w ogólny sposób o spisku jego braci. Zatem, aby ich niejako uprzedzić, użył tych samych słów, których oni mieli użyć później na usprawiedliwienie swego ohydneho przestępstwa.

1366. Słowa potwierdziły ich nerwowość i zdradziły ich winne umysły.

1367. Słowa te wskazują, że Jakub uznał opowieść swoich synów za wymyśloną.

20. I nadjechała karawana podróżnych i wysłali oni swego czerpacza wody. Ten spuścił do studni swój czerpak. „O, dobre wieści!” powiedział, „jest tutaj jakiś młodzieniec!” I schowali go jak towar na sprzedaż.¹³⁶⁸ Allah zaś dobrze wiedział, co uczynili.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً
قَالَ يَبَشِّرُوا هَذَا عِلْمًا وَسُرُورَةً بِضَاعَةٍ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

21. I sprzedali go za marną cenę, kilka dirhamów, i wcale im na tym nie zależało.^{1368A}

وَسُرُورَةً بِشَيْءٍ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ﴿٦١﴾

22. A człowiek z Egiptu¹³⁶⁹, który go kupił, powiedział do swej żony: „Niechaj jego pobyt wśród nas będzie zaszczytny. Być może przyniesie on nam jakąś korzyść albo może weźmiemy go sobie za syna”.^a I w ten sposób umieściliśmy Józefa w tym kraju, a uczyniliśmy tak, aby nauczyć go również interpretacji rzeczy. Allah ma całkowitą władzę nad swym dekretem, chociaż większość ludzi o tym nie wie.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِضْرَةَ لَمَّا آكْرَمَهُ
مَثْوَاهُ عِنْدَ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ
مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

23. ^bA kiedy osiągnął on wiek pełnej siły, obdarzyliśmy go zdrowym sądem i wiedzą. Tak nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٣﴾

^a12,57. ^b28,15.

1368. Członkowie karawany uznali Józefa za cenny nabytek.

1368A. Partykuła *hi* w zwrocie *fihī* może oznaczać albo „nim”, albo „tym”, więc albo chodzi o Józefa, albo o cenę. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

1369. Egipcjanin, który przywiódł Józefa, znany jest w literaturze żydowskiej jako Potifar (Enc. Bib. oraz Rdz 39,1). Był on dowódcą straży przybocznej, czyli urzędnikiem w tamtych czasach o wyższej randze.

24. Ta zaś, w której domu przebywał, próbowała uwieść¹³⁷⁰ go wbrew jego woli. Zaryglowała drzwi i powiedziała: „Teraz pójdź”.¹³⁷¹ On rzekł: „Szukam schronienia u Allacha. On jest moim Panem.”¹³⁷² To On uczynił mój pobyt u was zaszczytnym. Zaprawdę, grzesznikom nigdy nie wiedzie się dobrze”.

وَرَادَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَعَلَقَتْ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالِ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنُ مَنَآئِي إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٥﴾

25. I ona postanowiła względem niego, że go uwiedzie, on zaś postanowił względem niej,¹³⁷³ że się jej oprze. Gdyby nie ujrzał był wyraźnych Znaków od swego Pana,¹³⁷⁴ być może nie okazałby takiej determinacji. I wydarzyło się tak, abyśmy odsunęli od niego wszelkie zło i niegodziwość. Zaiste, on był jedynym z Naszych wybranych sług.¹³⁷⁵

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِأَيْ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ
كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِن
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿١٥﴾

1370. *Rāwada-hū* oznacza: starał się zwrócić go lub odwieść od czegoś pochlebstwami lub oszustwem (Lanc).

1371. *Haita* oznacza „przyszedł lub podszedł” lub też „pośpieszył”, zaś zwrot *haita laka* oznacza: „podejść” lub „przyjść”, także „chodzić, jestem dla ciebie gotowa lub jestem gotowa przyjmując” (Lanc oraz Mufradāt).

1372. Werset ten wskazuje, że kobieta, która chciała uwieść Józefa, poniosła porażkę i że Józef zdołał oprzeć się jej złym propozycjom. Słowa „On jest mym Panem” odnoszą się do Boga, a nie do egipskiego pana Józefa, jak niewłaściwie wnioskujeją niektórzy komentatorzy.

1373. Żona właściciela Józefa miała względem niego pewne zamiary (to znaczy stosunek płciowy). Podobnie Józef miał zamiary względem niej, to znaczy, chciał oprzeć się jej zamiarom. Z poprzedniego wersetu jasno wynika, że Józef nie miał żadnych złych zamiarów. Jedynym jego celem było odwiedzenie jej od jej złych celów.

1374. Przez „wyraźny Znak” rozumie się Znaki nieba, które Józef już ujrzał, na przykład wspaniały sen, który przepowiedział jego przyszłą wielkość (w. 5), objawienie, jakie otrzymał, kiedy wrzucono go do studni, które także wskazywało na jego późniejszą wielkość i chwałę (w. 16) oraz na fakt, że ze studni będzie wyjęty żywy.

1375. Podobnie jak podjęto próbę sprowadzenia Józefa z drogi pobożności i uczciwości, bałwochwalczy z Mekki bezskutecznie podejmowali próby, aby Święty Prorok zaprzestał głoszenia Jedności Bożej, oferując mu, że wybiorą go na swego króla, że zbiorą dla niego olbrzymie bogactwo oraz że dadzą mu za żonę najpiękniejszą dziewczynę w całej Arabii. Propozycja ta została oczywiście z pogardą odrzucona, kiedy Święty Prorok wypowiedział historyczne słowa: „Nawet gdybyście na mojej prawej ręce położyli słońce, a na mojej lewej ręce księżyc, to nawet wtedy nie zaprzestałbym głoszenia Jedności Boga” (Hishām).

26. Oboje rzucili się do drzwi i w walce ona porwała z tyłu jego koszulę, u drzwi zaś spotkali jej pana. Ona rzekła doń: „Jaka może być kara dla tego, kto miał na myśli zło wobec twej żony, jeśli nie więzienie lub sroga chłosta?”

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةَ مِنْ دُبُرِهِ
وَأَلْفَيْهَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ
بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُبْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

27. Józef rzekł: „To ona starała się mnie uwieść wbrew mojej woli”. A świadek spośród ich domowników dał świadectwo mówiąc: „Jeśli jego koszula porwana jest z przodu, to ona mówiła prawdę, on zaś jest kłamcą:

قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصُهَا قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَّقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

28. „Lecz jeśli jego koszula jest porwana z tyłu, to ona skłamała, a on jest prawdomówny”.

وَإِنْ كَانَ قَيْصُهَا قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

29. I kiedy on¹³⁷⁶ zobaczył, że jego koszula jest porwana z tyłu, powiedział: „Zaiste, oto wasza kobieca przebiegłość. Wasza przebiegłość jest rzeczywiście wielka.¹³⁷⁷

فَلَمَّا رَأَى قَيْصَةَ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ
إِنْ كَيْدُكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

30. „O Józefie, czy ty zapomnisz o tym występku, a ty, o niewiasto, czy poprosisz o przebaczenie twego grzechu? Z pewnością tyś jest winna”.

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ
يَا إِنَّكَ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٣٠﴾

31. A niewiasty w mieście powiedziały: „Żona ‘Aziza¹³⁷⁸ stara się uwieść swego służebnego wbrew jego woli. On doprowadził ją do szaleństwa miłością.¹³⁷⁹ W samej rzeczy widzimy, że jest ona w całkowitym błędzie”.

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾

1376. Zaimek „on” oznacza tutaj głowę domu, a nie człowieka, który był świadkiem.

1377. W celu osłaniania w maksymalny sposób swojej żony, Potifar wydaje się oskarżać cały ród kobiecy o przebiegłość i podstęp.

1378. Al-‘Aziz oznacza Potifara. Był on dowódcą straży królewskiej. Wydaje się, że w czasach Świątego Proroka szefów i dygnitarzy egipskich określano tym właśnie mianem.

1379. Ten zwrot arabski oznacza, że miłość tej kobiety do Józefa zesłała poniżej osierdzia jej serca; lub że miłość do niego uderzyła lub poraziła ją lub oddała *Shighaf* (osierdzie) jej serca (Lane).

32. I kiedy dowiedziała się o ich chytrych szeptach, wysłała po nie i przygotowała dla nich posiłek, a dała każdej noż i później powiedziała do Józefa: „Podejdź do nich”. I kiedy ujrzały go, stwierdziły, że jest on osobą wielkiej godności^{1379A} i w zdziwieniu^a pokaleczyły sobie ręce¹³⁸⁰ i^b powiedziały: „Niechaj będzie wychwalany Allah! To nie istota ludzka – wszak to szlachetny anioł”.

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

33. Ona powiedziała: „Oto ten, o którego mnie posądzałyście. Ja próbowałam uwieść go wbrew jego woli, on jednak powstrzymał się od grzechu. I jeśli teraz nie uczyni, co mu nakażę, z pewnością zostanie wtrącony do więzienia i zostanie jednym z poniżonych”.

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودْنَاهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصَّغِيرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na to Józef pomodlił się: „O Panie mój, więzienie droższe mi jest niż to, do czego mnie zachęcają. Jeżeli Ty nie odwrócisz ode mnie ich przebiegłości, skłonię się ku nim i stanę się jednym z tych, którzy nie wiedzą”.

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٤﴾

35. Jego Pan wysłuchał tej modlitwy i odwrócił od niego ich chytrych. Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

فَأَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

^a12,51. ^b12,52.

1379A. Mieli o nim wysokie mniemanie.

1380. Zwrot „pokaleczyły sobie dłonie” może oznaczać, że kiedy kobiety ujrzały Józefa, były tak uderzone jego świętością i przystojnym wyglądem, że w chwili zapomnienia niektóre z nich pokaleczyły sobie dłonie trzymanymi w drugiej ręce nożami. Zdanie to można także uznać za przenośnię, wyrażającą ich zdumienie. Zwrot arabski *'Addul Anāmili*, czyli ogryzanie paznokci, jest także używany dla wyrażenia zdziwienia, a ponieważ czasami całą rzecz wykorzystuje się jako część, słowo „ręce” może tutaj oznaczać „końce palców”. Według Talmudu, gościom podawano pomarańcze i kobiety niechcący pokaleczyły sobie dłonie z powodu zaskoczenia widokiem Józefa (Jew. Enc. oraz Talmud).

36. Wówczas po tym, jak ujrzeli oznaki jego niewinności, stwierdzili, że aby zachować swe dobre imię, powinni na czas jakiś uwięzić go.¹³⁸¹

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لِيَجْزِيَئَهُ
حَتَّىٰ حِينٍ ۝١٣٨١

37. A wraz z nim weszło do więzienia dwóch młodych ludzi. Jeden z nich powiedział: „Widziałem siebie we śnie, jak wyciskałem wino”. Ten drugi zaś rzekł: „Widziałem we śnie, jak niosłem na głowie chleb, z którego jadły ptaki.¹³⁸² Powiedz nam, jak należałoby to rozumieć, jako że widzimy, iż jesteś jednym ze sprawiedliwych”.

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَيْنِ ۖ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَيْتُ أُعْصِرُ خَمْرًا ۖ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَيْتُ أُحْمِلُ
نُوقًا رَأَيْتُ خُبْرًا تَأْكُلُ الْكُفْرَ مِنِّي ۖ نَبْتًا وَنَبِيلَهُ ۚ
إِنَّمَا تُرَكُّ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝١٣٨٢

38. On odrzekł: „Pożywienie, które otrzymujecie, nie przybędzie do was, lecz ja powiem wam jak to rozumieć zanim ono przybędzie. Na podstawie tego, czego nauczył mnie mój Pan. Wyrzekłem się religii ludu, który nie wierzy w Allacha i który nie wierzy w Życie Przyszłe.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقِينَ إِلَّا نَبْتًا لَكُمْ بَأْسًا بِهِ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كٰفِرُونَ ۝١٣٨٣

39. ^a „Wyznawałem religię moich ojców – Abrahama, Izaaka i Jakuba. Nie przystoi nam przypisywać Allahowi żadnego partnera. To jest łaska Allacha dla nas i dla całej ludzkości, lecz większość ludzi jest niewdzięczna.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي ۖ إِنِّي كَانُوا مِنِّي وَيُفْقَرُونَ
مَا كَانَ لَنَا أَنْ نَشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ ذَلِكَ مِنْ
فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَر النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ۝١٣٨٤

^a2,134.

1381. Okazuje się, że kiedy rozeszła się wieść o złej stawie żony Potifara, jego lud pomyślał, że najlepszym sposobem powstrzymania tego skandalu będzie uwięzienie Józefa. Wszystko to po to, aby opinia publiczna uznała go za przestępcę i aby winę przenieść z winnej kobiety na niego.

1382. W kwestii snów podчасzego i piekarza patrz Rdz 40.

40. „O moi dwaj towarzysze więzienia, czy poróżnieni między sobą panowie są lepsi niż Allah, Jedyny, Najwyższy?

41. ^a„Poza Allahem nie czcicie niczego oprócz imion, które poznaliście, wy i wasi ojcowie. Allah nie dał temu żadnego świadectwa. ^bDecyzja spoczywa wyłącznie u Allacha. ^cOn to nakazał, abyście nie czcili niczego poza Nim. ^dOto właściwa religia, lecz większość ludzi o tym nie wie.

42. „O moi dwaj towarzysze więzienia, jeśli chodzi o jednego z was, należy on swemu panu wino do picia, jeśli zaś chodzi o drugiego, ten będzie ukrzyżowany, tak że ptaki będą spożywać z jego głowy. Sprawa, o którą pytałyście, została postanowiona.”

43. I powiedział do tego z nich, który – jak myślał – będzie wypuszczony: „Wspomnij twemu panu o mnie”. Lecz Szatan spowodował, że ten zapomniał wspomnieć o nim swemu panu, więc ten pozostał w więzieniu przez kilka lat. ¹³⁸³

44. Król rzekł do swoich dworzan: „Widziałem we śnie siedem tłustych sztuk bydła, które zjadały siedem chudych, oraz siedem zielonych kłosów i siedem zeschniętych. O wy, wodzowie, wyjaśnijcie mi znaczenie mego snu, o ile potraficie interpretować sny”.

يُصَاحِبِي السِّجْنِ ۚ أَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَتَيَبُوتُوهَا
أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنَّ
الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ
الَّذِينَ الْقِيَمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

يُصَاحِبِي السِّجْنِ ۚ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا
وَأَمَّا الْآخَرَ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ ۚ
فُصِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ﴿٤٢﴾

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ
رَبِّكَ فَأَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَكَفِيَ السِّجْنَ
يَضَعُ سِينِينَ ﴿٤٣﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلْنَ
سَبْعَ عِجَافٍ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضِرٍ وَأَخْرَيْتُ يَأْتِيَنَّ
الْمَلَأَ أَعْيُنِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٤﴾

^a7,72; 53,24. ^b6,58; 12,68. ^c2,84; 17,24; 41,15. ^d30,31; 98,6.

1383. *Bid'* oznacza wiele różnych liczb, lecz zazwyczaj liczby trzy do dziewięciu (Lane).

45. Oni odrzekli: „To są pogmatwane sny, a my nie znamy interpretacji pogmatwanych snów”.

46. Ten zaś spośród dwóch, który został uwolniony i który teraz przypomniał sobie po jakimś czasie, rzekł: „Ja przedstawię wam tę interpretację, dlatego poślijcie mnie”.

47. I przybył do Józefa i powiedział: „Józefie! O ty, człowieku prawdy, wyjaśnij nam znaczenie snu, w którym siedem tłustych krów zjada siedem chudych, jak i takiego, w którym widać siedem zielonych kłosów i siedem zeschniętych. Uczyń to, abym mógł powrócić do ludzi, a oni mogli poznać interpretację”.

48. Józef odpowiedział: „Będziecie siał przez siedem lat, pilnie przez ten czas pracując; potem z tego, co zbierzecie, pozostawcie w kłosach wszystko, z wyjątkiem tej odrobiny, którą zjecie.

49. „Następnie nadejdzie siedem ciężkich lat,¹³⁸⁴ które pochłoną wszystko, co odłożycie na nie, z wyjątkiem odrobiny, którą będziecie mogli zachować.

50. „Później po tym nadejdzie rok, w którym ludzie zostaną uwolnieni¹³⁸⁵ i w którym dawać będą sobie nawzajem prezenty”.¹³⁸⁶

قَالُوا أَضْغَاتٌ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ
بِغُلِيظِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِي نَجَّى مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنْتَبِهُكُمْ
بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ۝

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سَوِيَّاتٍ
يَأْكُلُهنَّ سَبْعَ عَجَافٍ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ
يَلْبِسُ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ۝

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأْبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُّوهُ
فِي سُنبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ۝

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا
وَدَّكُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِنُونَ ۝

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ۝

1384. W czasach Świętego Proroka Arabia nawiedzona była przez straszliwy głód, który trwał przez siedem długich lat. Był on tak srogi, że ludzie zmuszeni byli żywić się padliną (Bukhāri).

1385. W swojej ignorancji względem znaczenia słowa *Yughāthu*, które oprócz znaczenia „Spadnie na nich deszcz”, oznacza też „Zostaną uwolnieni od strapienia” lub „Zostanie im udzielona pomoc lub wsparcie”, niektórzy autorzy chrześcijańscy twierdzą, że ponieważ w Egipcie deszcz pada bardzo rzadko, a żyzność gleby zależy od zalewania Nilu, twierdzenie koraniczne jest sprzeczne z podstawowymi faktami geograficznymi. Oczywiście te dwa ostatnie znaczenia zgodne są z tekstem Koranu. Gdyby jednak słowo to potraktować w jego pierwszym znaczeniu, to nawet wtedy nie byłoby podstaw do stawiania sprzeciwu, ponieważ choć żyzność gleby jest zależna od wylewania Nilu, wylewanie Nilu jest uzależnione od deszczu w górach, w których znajduje się jego źródło.

1386. Patrz strona następną.

51. I król powiedział: „Przyprowadźcie mi go”. Kiedy jednak przybył do niego posłaniec, on rzekł: „Wróć do swego pana i ^aspytaj jak wiedzie się niewiastom, które pokaleczyły sobie ręce, ¹³⁸⁷ albowiem mój Pan dobrze zna ich przebiegłe zamiary”.

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي بِهِ لَمَلْنَا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ
ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي تَقْتَعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ إِنِّي لَرَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

52. Król spytał te niewiasty: „Jaka jest prawda w tej sprawie, kiedy usiłowałyście uwieść Józefa wbrew jego woli?” ^bOne rzekły: „On odsunął się od grzechu z obawy przed Allahem ¹³⁸⁸ – wobec niego nie miałyśmy nic złego na myśli”. Żona ‘Aziza powiedziała: „Teraz prawda ujrzała światło dnia. To ja próbowałam go uwieść wbrew jego woli i zaiste jest on jednym z prawdomównych”.

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَن نَّفْسِهِ
فَلْنَّ حَاسٍ لِّبِهِ مَا لَمَلْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ
الْعَزِيزِ النِّسْوَةَ الَّتِي تَقْتَعْنَ حَصَّصَ الْحَيُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَن نَّفْسِهِ
وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥٢﴾

53. Józef rzekł: „Poprosiłem o zasięgnięcie informacji, aby ‘Aziz dowiedział się, iż nie byłem wobec niego niewdzięczny podczas jego nieobecności oraz że Allah nie lubi, aby zwyciężały zamiary niewdzięczników”.

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
كَيْدَ الْخَائِبِينَ ﴿٥٣﴾

^a12.32. ^b12.32.

1386. *Ya'sirîn* pochodzi od *'Asira*, które oznacza: (1) ścisnął lub nacisnął rzecz, aby wypłynął z niej sok, etc.; (2) wspomógł lub przyszedł z pomocą, lub uratował, lub zachował (go); (3) dał coś komuś lub uczynił komuś coś dobrego (Lane).

1387. Uświadomiwszy sobie, że Józef nie jest zwyczajnym człowiekiem, król chciał go natychmiast uwolnić z więzienia. Jednak Józef nie chciał opuszczać więzienia, dopóki nie zostanie przeprowadzone do końca badanie, które udowodni, że jest niewinny. To domaganie się śledztwa ma dwa cele: po pierwsze, król mógł wiedzieć, że on jest niewinny, więc w przyszłości jego umysł nie będzie zakazony oskarżeniami innych niegodziwych osób. Po drugie, Potifar, jego dobroczyńca, nie pozostanie pod wrażeniem, że Józef okazał się wobec niego niewinny.

1388. Słowa te wydają się wskazywać, że wypadek skaleczenia dłoni przez kobiety aktualnie się wydarzył. Inaczej Józef nie mógłby się do niego odwoływać. Albo ze zdumienia, albo z powodu zaabsorbowania rozmową niektóre z nich niechcący skaleczyły sobie dłonie. Słowa te mogą także oznaczać, że rzucając fałszywe oskarżenie na Józefa, kobiety te skaleczyły sobie dłonie, to znaczy, same postawiły się w fałszywej pozycji. Jeśli jednak nic takiego się nie wydarzyło, Józef nie mógłby nawiązywać do „skaleczonych rąk”. *Hāsha Lillāhi* oznacza także: Boże przebac; lub jak daleki jest Allah od wszelkiej niedoskonałości (Lane).

CZEŚĆ XIII

54. „Nie twierdzą, że sam pozbawiony jestem słabości – zaiste dusza skłania się ku radości ze zła – z wyjątkiem tego, wobec czego Pan mój okazuje łaskę. Zaprawdę, mój Pan Najbardziej Przebaczający, Litościwy”.

وَمَا أُبْرِيْ نَفْسِيْ اِنَّ النَّفْسَ لَآمَارَةٌۭٓ بِالسُّوْءِ
اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيْ اِنَّ رَبِّيْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٥٤﴾

55. Król zaś rzekł: „Przyprowadźcie go do mnie, abym mógł mieć go przy sobie”. A kiedy z nim porozmawiał, rzekł: „Od tego dnia jesteś osobą o ustalonej pozycji – zaufaj nam”.

وَ قَالَ الْمَلِكُ اَنْتَوْنِيْ يٰۤاَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِيْ فَكَلَّمْنَا
كَلِمَةً قَالَ اِنَّكَ اَيُّوْمَ لَدَيْنَا مَكِيْنٌ اٰمِيْنٌ ﴿٥٥﴾

56. Józef rzekł: „Wyznacz mnie na stróża skarbów tego kraju, albowiem jestem dobrym dozorcą¹³⁹⁰ i posiadam wiedzę o tych sprawach”.

قَالَ اجْعَلْنِيْ عَلٰى خَزَائِنِ الْاَرْضِ اِنِّيْ حٰفِيْظٌ عَلِيْمٌ ﴿٥٦﴾

57. ^aW ten sposób posadawiliśmy Józefa w tym kraju. Mieszkał tam, gdzie tylko zapragnął. ^bObsypujemy łaską każdego, kogo zechcemy, jak i nie lubimy, aby przepadała nagroda dla sprawiedliwych.

وَ كَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوْسُفَ فِي الْاَرْضِ يَدْبُوْرًا مِنْهَا حَيْثُ
يَشَآءُ نَضِيْبٌ بِرَحْمَتِنَا مَنْ اَشَآءُ وَلَا نَضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٧﴾

58. I zaiste nagroda Życia Przyszłego jest lepsza dla tych, którzy wierzą i są bogobojni.

وَ لِاَجْرِ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ كَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴿٥٨﴾

^a12,22. ^b2.106; 3,75.

1389. Zdanie *Illā mā Rahīma Rabbi* (zbaw tego, na którego Pan zsyła łaskę swoją) może mieć trzy różne interpretacje: (a) zbaw *Nafs* (dusza), na którą Pan zsyła swoją łaskę – gdzie partykuła *mā* zastępuje *Nafs*. (b) Zbaw tego, na którego mój Pan zsyła łaskę; tutaj *mā* oznacza „człowiek”. (c) Tak, lecz to łaska Boga zbawia tych, których wybiera. Te trzy znaczenia odnoszą się do trzech stadiów duchowego rozwoju człowieka. Pierwsze znaczenie odnosi się do tego stadium, kiedy człowiek osiąga doskonałość duchową – stan *Nafs Mutma'innah* (pokój duszy – 89,28). Drugie znaczenie apeluje do człowieka, kiedy znajduje się on jeszcze w stanie *Nafs Lawwāmah* (dusza samooskarżająca się – 75,3), kiedy to człowiek walczy z grzechem i własnymi popędami, czasami je pokonując, a czasami poddając się im. Trzecie znaczenie ma zastosowanie wobec człowieka, kiedy dominuje w nim zwierzę. Ten stan nazywa się *Nafs Ammārah* (dusza skłonna do zła).

1390. Józef wolął zajmować się departamentem finansów. Jego wybór był chyba podyktowany jego prostolinijnym zainteresowaniem skutecznym kierowaniem tego departamentu, co tak bardzo wiązało się ze spełnieniem snu króla.

59. I przybyli bracia Józefa i przedstawili się mu. On ich poznał, ^alecz oni go nie rozpoznali.

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٩﴾

60. A kiedy dał im, co było im potrzebne, rzekł: „Przyprowadźcie mi waszego brata ze strony waszego ojca. ^{1390A} Czyż nie widzicie, że daję wam pełną miarę zboża oraz że jestem najlepszym z wielu?”

وَلَمَّا بَيَّعَهُمْ بِيَعَاهِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِإِخْتِكُمْ لَكُمْ فَمِنْ أَيْتِكُمُ الْآبَرُونَ أَلَيْسَ الْكَيْلُ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٦٠﴾

61. „Jeśli jednak nie przyprowadzicie go do mnie, wówczas nie otrzymacie ode mnie żadnej miary zboża ani nie będziecie mieli do mnie dostępu”.

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِي ﴿٦١﴾

62. Oni odrzekli: „Spróbujemy przekonać jego ojca, aby się z nim rozstał i z pewnością tak uczynimy”.

قَالُوا سَوَّادُ عُنُقِهِ آبَاؤُا وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦٢﴾

63. On zaś rzekł do swych sług: „Włóżcie na powrót ich pieniądze do ich toreb przy siodłach, aby mogli je poznać kiedy powrócą do swej rodziny; być może szczęśliwie powrócą”.

وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٣﴾

64. A kiedy powrócili do swego ojca, rzekli: „O ojcze nasz, odmówiono nam więcej zboża, wyślij więc z nami naszego brata, abyśmy je otrzymali – z pewnością potrafimy zaopiekować się nim właściwie”.

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَكْتَلُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٤﴾

65. Ten powiedział: „Czy mogę wam zaufać, jeśli o niego chodzi, i nie obawiać się tego samego, co wydarzyło się, kiedy zaufałem wam w kwestii waszego brata przedtem? Allah jednak jest Najlepszym Opiekunem i On jest Najbardziej Litościwy spośród tych, którzy okazują łaskę”.

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا آمَنُكُمْ عَلَىٰ إِخْوَتِهِ مِنْ قَبْلُ قَالُوا فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظَنَا وَهُوَ رَأِيمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٦٥﴾

^a12,16.

1390A. Jakub miał dwunastu synów. Dwaj synowie – Józef i Beniamin narodzili się z żony Racheli, pozostałych dziesięciu z innych żon.

66. A kiedy rozpakowali swoje dobra, stwierdzili, że zwrócono im ich pieniądze. Powiedzieli: „O ojcie nasz, czegoż więcej możemy pragnąć? Oto zwrócono nam nasze pieniądze. Przywieziemy zaopatrzenie dla naszej rodziny, będziemy chronić naszego brata oraz otrzymamy dodatkową miarę, ładunek wielbłądzi.¹³⁹¹ Jest to miara, jaką łatwo zdobyć”.

وَلَمَّا فَخَّرُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ
إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا
رُدَّتْ إِلَيْنَا وَبَيَّرْنَا هَلْنَا وَنَحْفَظُ أَعَانَا وَتَرَدَّدُ كَيْلُ
بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلُ يَسِيرٍ ﴿٥٦﴾

67. On rzekł: „Nie wyślę go z wami, chyba że złożycie mi solenne przyrzeczenie w imię Allacha, że na pewno z powrotem go do mnie przywieziecie, aby nie stało się, że będziecie otoczeni”. A kiedy oni solennie mu przyrzekli, on powiedział: „Allah pilnuje tego, co mówimy”.

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِي مَوْثِقًا مِنَ
اللَّهِ لَمَّا تَأْتِيَنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يَخَاطِبَكُمْ فَلَمَّا أَوْوُوهُ مَوْثِقُهُمْ
قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكَيْلٌ ﴿٥٧﴾

68. I rzekł: „O synowie moi, nie wchodźcie przez jedną bramę, lecz wchodźcie różnymi bramami, albowiem ja nie jestem w stanie pomóc wam przeciwko Allahowi. ^aJemu ja ufam i Jemu ufają ci, którzy mają zaufać”.

وَقَالَ يَبْنَئِي لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا
مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أَعْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ إِنْ أُنحِمْ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٥٨﴾

69. A kiedy weszli tak, jak im nakazał ich ojciec, dopełnił się cel Jakuba, lecz to nie mogło pomóc im przeciwko Allahowi, z wyjątkiem tego, że w umyśle Jakuba tkwiło pragnienie, które w ten sposób zadowolił.¹³⁹² On niechybnie posiadał wielką wiedzę, którą mu przekazaliśmy, lecz większość ludzi nie.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي
عَنَّهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يَنْفَرُ
قَضَاهَا وَإِنَّهُ لُدُو عَلَيْهِمْ لَمَاعِنُهُ وَلَكِنَّ
الْكَثَرَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

^a11.57, 89; 14.12.

1391. „Ładunek wielbłądzi” nie musi koniecznie oznaczać bagażu wkładanego na grzbiet wielbłąda, ale może oznaczać także taki bagaż, który normalnie jest w stanie udźwignąć wielbłąd, choćby załadować go na osła.

1392. Być może Jakub zdawał sobie sprawę lub został poinformowany przez Boga, że tym człowiekiem w Egipcie był Józef i dlatego poprosił swoich synów, aby weszli do miasta oddzielnie, żeby Józef nie miał okazji spotkać ich i rozmawiać z nimi, a zwłaszcza z Beniaminem.

70. A kiedy odwiedzili Józefa, on przyjął go u siebie. I rzekł: „Jestem twoim bratem, więc nie smuć się z powodu tego, co oni czynili”.

وَكُنَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوْى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑤

71. I kiedy dał im ich zaopatrzenie, włożył¹³⁹³ kielich do torby swego brata. Wtedy obwoływacz zawołał: „O wy, ludzie z karawany, z całą pewnością jesteście złodziejami”.¹³⁹⁴

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسِرَّاءُونَ ⑥

72. Oni powiedzieli odwracając się: „Cóż takiego brakuje wam?”

قَالُوا وَأَهْلُؤُنَا عَلَىٰ هُم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ⑦

73. Ci odrzekli: „Brakuje nam miarki królewskiej; kto ją przyniesie, ten otrzyma wielbłądzi багаż ziarna, a ja z pewnością to popieram”.

قَالُوا تَفْقِدُ صَوَاعَ الْمِكْيَالِ وَلِيْن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ⑧

74. Oni odrzekli: „Na Allacha, dobrze wiecie, że nie przybyli, by siać zamęt w tym kraju, a i nie jesteśmy złodziejami”.

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سِرَّافِينَ ⑨

75. Oni powiedzieli: „Zatem jaka miałaby być kara, gdybyście okazali się kłamcami?”

قَالُوا فَمَا جَزَاءُ إِنْ كُنْتُمْ كَذِبِينَ ⑩

1393. Słowo *Ja'ala* (włożyć) może albo oznaczać, że sam Józef nakazał włożyć kielich do bagażu jego brata, aby mógł z niego korzystać po drodze do domu; albo, że kielich przypadkowo znalazł się między rzeczami Beniamina, a Józef nie wiedział, że on się tam znajduje.

1394. Nie można twierdzić, że Józef sam najpierw kazał umieścić kielich w bagażach brata, a później oskarżył go o kradzież – byłoby to działanie o wiele poniżej jego godności. Właściwie Józef kazał umieścić w rzeczach brata *Siqayah* (kielich), podczas gdy zagubiony przez herolda przyrząd był *Suwā'* (miarą, naczyniem do pomiarów). Wydaje się, że w podnieceniu niesienia pomocy swoim braciom, w ferworze przygotowywania ich do podróży i w obliczu ponownego rozstania z Beniaminem, Józef poczuł pragnienie i poprosił o wodę. Przyniesiono mu ją w królewskim naczyniu do pomiarów. W owych czasach naczyń takich używano zarówno do picia, jak i do dokonywania pomiarów. Zaspokoiwszy pragnienie, Józef nieświadomie postawił to naczynie wśród rzeczy Beniamina i w ten sposób zostało ono zapakowane wraz z rzeczami Beniamina bez jego wiedzy. Józef od razu zrozumiał powstanie tego błędu, lecz – myśląc, że wszystko to było planem Bożym zmierzającym do zatrzymania Beniamina – słusznie powstrzymał się od wypowiedzi, dopóki karawana nie odjechała.

76. Ci odrzekli: „Kara za to – w czyjej torbie będzie to znalezione, ten sam będzie za to karą.¹³⁹⁵ Tak karzemy złoczyńców”.

قَالُوا جَزَاؤُهُ مِمَّنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ
نَجْزِي الْفٰلِئِينَ ﴿٥٦﴾

77. Wówczas on¹³⁹⁶ rozpoczął przeszukiwanie ich toreb przed torbą brata Józefa.^{1396A} Potem wyjął naczynie z jego torby. Tak zaplanowaliśmy dla Józefa.¹³⁹⁷ On nie mógłby wziąć swego brata zgodnie z prawem królewskim, gdyby nie zapragnął tego Allah. ^aWynosimy w randze każdego, kogo zechcemy; natomiast nad każdym posiadającym wiedzę jest ten Jeden. Najwięcej Wiedzący.

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا
مِنَ رَحْلِهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ
لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِنَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّنْ تَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ
عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

78. Powiedzieli: „Jeśli on ukradł, to i jego brat również dopuścił się kradzieży przedtem”.¹³⁹⁸ Jednak Józef zachował to w tajemnicy swego serca i nie powiedział im. Rzekł po prostu: „Jesteście w najgorszym położeniu, a Allah najlepiej wie, o czym mówicie”.

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلِهِ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ
أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٥٨﴾

^a6.84.

1395. Bracia Józefa zasugerowali w uniesieniu, że ten, w którego bagażach znajdzie się naczynie miernicze, powinien być zatrzymany, aby wyjaśnił swoje postępowanie. W ten sposób Józef mógł zatrzymać swego brata, bez oskarżania go o kradzież.

1396. Zaimek „on” odnosi się do człowieka, który ogłosił zaginięcie naczynia mierniczego i który oczywiście sam zaczął go poszukiwać.

1396A. Spowodowane to było szczególnymi względami, jakimi Józef darzył swego brata Beniamina.

1397. Całość zaplanowana była przez Boga – Józef nie maczał w tym palców. Całkiem przypadkowo Józef umieścił królewskie naczynie miernicze, które używane było także jako kielich, w bagażu Beniamina, zaś sami jego bracia zasugerowali to, co pozwoliło Józefowi zatrzymać Beniamina. W ten sposób opatrnościowy zbieg okoliczności umożliwił Józefowi zaspokojenie jego pragnień.

1398. Jeden grzech prowadzi do drugiego. Bracia Józefa chcieli najpierw uśmiercić go. Teraz zupełnie bezwstydnie pośpieszyli z oskarżeniem go o kradzież.

79. Oni rzekli: „O szlachetny wodzu, on ma bardzo starego ojca, więc weź w jego miejsce jednego z nas, albowiem widzimy, żeś jednym z dobroczyńców”.

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدًا نَأْمَانًا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٩﴾

80. On odpowiedział: „Allah zabrania, abyśmy zatrzymywali kogoś innego poza tym, przy którym znaleziona została nasza własność. Wówczas bowiem okazalibyśmy się niesprawiedliwi”.

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَنَظْلِمُونَ ﴿٨٠﴾

81. I kiedy stracili nadzieję, oddalili się, naradzając się wspólnie potajemnie.^{1399A} Wtedy najważniejszy z nich¹⁴⁰⁰ powiedział: „Czyż zapomnieliście, że złożyliście waszemu ojcu solenne przyrzeczenie w imię Allacha oraz jak przedtem nie dopełniliście swego obowiązku wobec Józefa? Dlatego ja nie opuszczę tego kraju, aż nie zezwoli mi na to mój ojciec lub zadecyduje wobec mnie Allah. On bowiem jest Najlepszym z sędziów.

فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَسَ الْبَرِحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَوْ يَنْهَىٰ عَنِّي أَوْ يُحْكَمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨١﴾

82. „Wracajcie do swego ojca i powiedzcie: „O ojcze nasz, twój syn dopuścił się kradzieży, my zaś powiedzieliśmy tylko to, co wiemy, i nie mogliśmy być stróżami tego, co niewydziałne.

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾

1399. Nie będąc zadowolonymi o oskarżenie Beniamina o kradzież, postanowili wyprzeć się go, mówiąc: „On ma bardzo starego ojca”.

1399A. *Najiy* oznacza: (1) sekret; (2) kogoś, komu powierzony jest sekret; (3) kto potajemnie z kimś rozmawia; (4) akt potajemnego rozmawiania (Aqrab).

1400. Według Biblii, był to Juda, czwarty z braci, a nie Reuben, najstarszy z nich, który odmówił powrotu do ich ojca wraz z Beniaminem. Użyty przez Koran słowem jest *Kabir*, które oznacza „wielki” lub „starszy”, a nie *Akbar*, które oznacza „najstarszy”. Juda, będąc czwartym synem Jakuba, był rzeczywiście najpotężniejszym i jednym z najstarszych braci Józefa. Ponadto Kabir nie tylko oznacza „wielki” lub „starszy”, ale także „przywódca” oraz „wielki w ocenie, randze lub godności”. I właśnie w tym sensie użyte jest tutaj to słowo, przez co odnosi się do Judy, a nie do Reubena. W oczach Jakuba Juda był ważniejszy od Reubena (Rdz 43,8-10).

83. „Wypytaj ludzi z miasta¹⁴⁰¹, w którym byliśmy, i z karawany, z którą przybyliśmy, a z pewnością mówimy prawdę”.

وَسَأَلْنَا الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا
بِهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٠٠﴾

84. ^aOn odrzekł: „Nie, lecz wasze umysły upiękły wam rzecz złą. Zatem teraz nie pozostaje mi nic innego jak tylko wielka cierpliwość. Być może Allah na powrót wszystkich ich¹⁴⁰² do mnie przyprowadzi, albowiem On jest Wszechwiedzący, Mądry”.

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً
فَصَبِرْ جِيناً عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جِيعاً
إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾

85. I odwrócił się od nich i rzekł: „Cóż za żal z powodu Józefa!” A jego oczy napelnily się łzami¹⁴⁰³ z powodu żalu i tłumił w sobie smutek.

وَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَعْدُ عَلَى يُونُسَ فَإِن بَدِئْتَ
عَيْنَهُ مِنَ الْغُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٠٢﴾

86. Oni powiedzieli: „Na Allacha, nie przestaniesz mówić o Józefie aż sam się nie zniszczysz lub nie będziesz jednym z tych, którzy zginęli”.¹⁴⁰⁴

قَالُوا تَاللَّهِ تَقْتَوُونَ أَدْرَأُكُمْ يُونُسَ عَنَّا لَوْنٌ حَرَضًا
أَوْ تَكُونُ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿١٠٣﴾

87. On odrzekł: „Ja jedynie mówię o moim smutku i żalu Allahowi i od Allacha wiem to, czego wy nie wiecie.”^{1404A}

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بِنِيِّ وَحُرِّيٍّ إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

^a12,19.

1401. W wersecie tym *Qaryah* (miasto) jest w istocie *Ahl al-Qaryah* (lud z miasta), zaś *‘Ir* (karawana) to *Ashāb al-‘Ir* (członkowie karawany). Słowa *Ahl* oraz *Ashāb* zostały pominięte, by zaakcentować samo stwierdzenie.

1402. Józef, Benjamin i Juda.

1403. *Bayyada al-Siqāa*’ oznacza: napelnil skórę wodą lub mlekiem. Zwrot ten, *Ibyaddat ‘Ainā-hu*, użyty jest w stosunku do osoby, która pełna jest żalu, a jej oczy napelniają się łzami. Werset ten zatem oznacza tylko, że dla Jakuba świat stał się ciemny, a jego oczy napelnily się łzami z powodu żalu (Lane, Rāzi oraz Bihār).

1404. *Harad* oznacza: człowieka zepsutego na ciele i umyśle; chorego lub zakażonego; cierpiącego z powodu przedłużającego się niepokoju umysłu i choroby; człowieka zmęczonego i bliskiego śmierci; wychudzony lub stargany żalem lub miłością, itp. (Lane).

1404A. Werset ten wskazuje, że Jakub został poinformowany przez Boga, że Józef, Benjamin i Juda żyją.

88. „O moi synowie, idźcie i pytajcie o Józefa i jego brata¹⁴⁰⁵ i ^anie wątpcie w litość Allacha. Nikt bowiem nie wątpi w litość Allacha z wyjątkiem ludzi niewiernych”.

89. I kiedy ponownie przybyli do Józefa, powiedzieli: „O szlachetny wodzu, bieda spadła na nas i na naszą rodzinę; przywieźliśmy małą sumę pieniędzy, lecz niemniej daj nam pełną miarę i bądź wobec nas życzliwy.^{1405A} Zaiste, Allach nagradza życzliwych”.

90. On rzekł: „Czy wiecie, co uczyniliście Józefowi i jego bratu w swojej niewiedzy?”¹⁴⁰⁶

91. Ci odrzekli: „Czyś ty jest Józefem?” Ten powiedział: „Tak, ja jestem Józefem, a to jest mój brat. Istotnie Allach był dla nas miłosiwy. Zaprawdę, jeśli kto okazuje bojaźń Allachowi i jest wytrwały – ^bAllach nigdy nie dopuszcza, aby nagroda dobrych zaginęła”.

92. Oni odrzekli: „Na Allacha, zaiste, Allach wybrał ciebie ponad nami i rzeczywiście byliśmy grzesznikami”.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰتٰنَا مِنْ رَّبِّكَ اِنَّا نَسْـَٔلُوْكَ بِرُحْمٰتِكَ عَلٰى اٰتٰنَا مِنْ رَّبِّكَ
اِنَّنَا نَحْسِبُكَ لَعٰلَمًا سَمِيْعًا ۝۱۱۸

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلَيْهِ قَالُوْا يَا اَيُّهَا الْعَزِيْزُ مَنَّا وَاَهْلِنَا
الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَلَةٍ فَاَوْفِنَا الْكَيْلَ
وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِيْنَ ۝۱۱۹

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَّا فَعَلْتُمْ بِيُوْسُفَ وَاٰخِيْهِ اِذْ
اَنْتُمْ جَاهِلُوْنَ ۝۱۲۰

قَالُوْا بَلَّغْ رَاٰىكَ لَا تَنْتَبِهْ اِنَّا اِنَّا يُوْسُفُ وَهٰذَا
اٰخِيْ قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا اِنَّهٗ مَنْ يَّتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُغْنِيْ عَنَّا اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝۱۲۱

قَالُوْا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰتٰكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا
لَخٰطِيْبِيْنَ ۝۱۲۲

^a15,57; 39,54. ^b12,57.

1405. Werset ten także wskazuje, iż Jakub był przekonany, że Józef, Beniamin i Juda żyli jeszcze w Egipcie.

1405A. Zachowanie się braci Józefa przy tej okazji wydaje się niewytłumaczalnym. Zdaje się, że upadli tak nisko moralnie, że – ignorując rzeczywisty cel ich wizyty w Egipcie, czym było poszukiwanie Józefa, Beniamina i Judy – zaczęli błagać o zboże.

1406. Nie mogąc dłużej znieść widoku swych braci zebrzących o zboże, Józef postanowił ujawnić się. Podszedł jednak do tej sprawy niebezpośrednio.

93. Ten rzekł: „Tego dnia nie spadnie na was wina;¹⁴⁰⁷ niechaj Allah wam wybaczy! A jest On najbardziej Litościwy spośród tych, którzy okazują łaskę.

قَالَ لَا تَأْتِيكُم مِّلَّةُ الْيَوْمِ لَئِن لَّمْ يَهِدِ اللَّهُ لِكُلِّ قَوْمٍ سَبِيلًا
أَرْحَمَ الرَّحِيمِينَ ﴿٩٣﴾

94. „Jedźcie z tą oto moją koszulą i połóżcie ją przed moim ojcem – on będzie wszystko wiedział. I przyprowadźcie do mnie całą waszą rodzinę”.

إِذْ هَبُوا بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ يَاقَاتِ الْمَلَائِكَةِ قَالُوا يَا مَرْيَمُ اقْنُصِي ذُنُوبَكَ وَلَا تَكُونِي مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٩٤﴾

95. A kiedy karawana odeszła, ich ojciec powiedział: „Zaiste, wyczuwam zapach Józefa, chociaż uważacie mnie za zdiecinniałego starca”.¹⁴⁰⁸

وَتَمَّتْ فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ نَوْلاً أَنْ تَفْتَدُونَ ﴿٩٥﴾

96. „Oni odrzekli: „Na Allacha, ty niechybnie ciągle jesteś w swoim dawnym błędzie”.

قَالُوا يَا قَوْمِ أَوَلَمْ نَكُنْ لَكَ قَبْلَ هَذَا نَذِيرًا ﴿٩٦﴾

97. I kiedy przybył człowiek z dobrą nowiną, położył przed nim koszulę, a ten doznał oświecenia.¹⁴⁰⁹ Potem rzekł: „Czyż nie powiedziałem wam: «Wiem od Allacha to, czego wy nie wiecie?»”

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَإِنِّي لأعلم ما لا تعلمون ﴿٩٧﴾

¹⁴⁰⁷12,9.

1407. Józef nie trzymał swych braci w niepewności i od razu usunął ich obawy dotyczące potraktowania ich przez niego, mówiąc im natychmiast, że jego przebaczenie jest bezwarunkowe. To nacechowane wielkim sercem i szczodrością przebaczenie braciom stanowi jego największe i najbardziej wybijające się podobieństwo Józefa do Świętego Proroka. Podobnie jak Józef, także i Święty Prorok zyskał sobie szacunek i władzę uciekając i będąc na wygnaniu. A kiedy po latach wygnania wkroczył do swego rodzinnego miasta jako zwycięzca, jako przywódca dziesięciu tysięcy jego Towarzyszy i Mekka upadła przed nim na twarz, spytał swój lud, jakiego oczekiwali od niego traktowania. Odpowiedzieli: „Takiego traktowania, jakim Józef obdarzył swoich braci”. „Zatem nie spadnie na was żadna hańba tego dnia”, odpowiedział szybko Święty Prorok. Takie szlachetne podejście Świętego Proroka do jego żądnych krwi wrogów, Quraish z Mekki, którzy dołożyli wszelkich starań, aby go zabić i zniszczyć Islam, jest niezrównanym we wszystkich analogiach historii ludzkości.

1408. Nawet zanim karawana dotarła do domu, Jakub powiedział swoim ludziom, że mimo wszelkich przeciwności ma nadzieję wkrótce zobaczyć Józefa. W celu zaakcentowania tego przekonania dodał słowa: „nawet jeśli uznacie mnie za zdiecinniałego”, co oznacza: „uważacie to spotkanie za niemożliwe, za coś, czego nie czynimy więcej niż iluzją i pobożnymi życzeniami starego człowieka, ja wiem, że to fakt i że to jest pewne”.

1409. Kiedy przed Jakubem położono koszulę Józefa, przekonanie, że Józef żyje, które w oparciu na objawieniu było poprzednio tylko sprawą wiary, teraz stało się prawdziwą wiedzą. Takim jest znaczenie słów „został oświecony”. Koran zupełnie nie potwierdza poglądu, że Jakub oślepl. Było to nie tylko niezgodne z jego olbrzymią godnością jako wielkiego Proroka Bożego, ale i niektóre wersety przeciwstawiają się takiemu pogładowi. Wydaje się, że była to ta sama koszula, którą miał na sobie Józef, kiedy wrzucono go do studni.

98. Ci powiedzieli: „O ojcie nasz, błagaj Allacha o przebaczenie naszych grzechów, albowiem zaiste byliśmy grzesznikami”.

99. On rzekł: „Zapewne poproszę o przebaczenie dla was u mojego Pana. Zaiste, On jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy”.

100. I kiedy przybyli do Józefa, on wziął do siebie swoich rodziców^{1410j} powiedział: „Wejdźcie do Egiptu w pokoju, jeśli tak podoba się Allachowi”.

101. I wznosił swych rodziców aż na tron¹⁴¹¹, a oni wszyscy upadli na twarze przed Allachem za niego.¹⁴¹² I powiedział: „O ojcie mój, oto spełnienie mojego dawnego snu. Mój Pan uczynił, iż sen ten urzeczywistnił się. I to On obsypał mnie łaskami, kiedy wydobył was z więzienia¹⁴¹³ i sprowadził was z pustyni po tym, jak Szatan posiał niezgodę między mną i moimi braćmi. Zaiste, mój Pan jest Łaskawy dla każdego, dla kogo zechce. On bowiem jest Wszechwiedzący, Mądry”.

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا
خُطِيئِينَ ﴿٩٨﴾

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ﴿٩٩﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ
ادْخُلُوا مَعِيَ مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ آمِينَ ﴿١٠٠﴾

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ۗ وَ
قَالَ يَا بَنَاتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ ۖ قَدْ
جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ
السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ وَمِنْ بَعْدَانِ يُرْسَعُ
الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۚ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا
يَشَاءُ ۗ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾

1410. Matka Józefa, Rachel, umarła już, lecz użycie słowa „rodzice” w tym wersecie wskazuje, że teściowa ma takie samo prawo do szacunku i uczucia jak prawdziwa matka.

1411. Słowa te mogą oznaczać, że Józef przedstawił swoich rodziców królowi (Rdz 47,2, 7) lub że pozwolił im usiąść na swoim własnym tronie za przyzwoleniem króla. W dawnych czasach ministrowie i zastępcy także mieli swoje własne trony.

1412. Bracia i rodzice Józefa upadli na ziemię i podziękowali Bogu za wyniesienie Józefa na tak wysokie stanowisko. W ten sposób Józef był powodem, a nie obiektem ich aktu upadnięcia na twarze.

1413. Mówiąc o łaskach Bożych – Józef odnosi się tylko do zamknięcia go w więzieniu, nie wspomina natomiast o uratowaniu ze studni, aby jego bracia nie czuli się zawstyżeni.

102. „O Panie mój, zesłałeś na mnie część Twej niezależności i ^anauczyłeś mnie interpretacji snów. O ^bStworzycielu niebios i ziemi, Tyś jest moim obrońcą na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym. Niechaj śmierć nadejdzie do mnie, kiedy będę w stanie podporządkowania się Tobie i Twojej woli, i przyłącz mnie do sprawiedliwych”.

103. ^cOto część nowiny spośród tego, co niewidzialne,¹⁴¹⁴ a co My tobie objawiamy. Ty nie byłeś z nimi, kiedy oni¹⁴¹⁵ porozumeli się co do ich planu i uknuli go.

104. ^dA większość ludzi nie uwierzy, nawet gdybyś bardzo tego pragnął.

105. I nie prosisz ich o żadną za to nagrodę. ^eJest to źródłem zaszczytu dla całej ludzkości.

106. ^fIleż Znaków jest w niebie i na ziemi, obok których przechodzą, odwracając się od nich!¹⁴¹⁶

107. I większość z nich nie wierzy w Allacha tak, by jednocześnie nie przypisywać Mu partnerów.

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَّرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيٌّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَجَّهْتُ مُسْلِمًا بِالْحَقِّهِ بِالضَّالِّينَ ﴿١٠٢﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَمَعُوا أَمْرُهُمْ وَهُمْ يَنْكُرُونَ ﴿١٠٣﴾

وَمَا أَكْثَرَ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

فَإِنَّهَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٠٥﴾

وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٦﴾

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٧﴾

^a12,7; 22. ^b6,15; 14,11; 35,2; 39,47. ^c3,45; 11,50. ^d18,7. ^e38,88; 81,28. ^f21,33; 23,67.

1414. Werset ten oznacza, że ten opis Józefa nie był zwykłą opowieścią. Zawierał on wielkie prooroctwa dotyczące przyszłości Świętego Proroka i samego Islamu.

1415. Zaimek „oni” odnosi się do wrogów Świętego Proroka.

1416. Werset ten wskazuje na podstawową różnicę między postawą człowieka wierzącego i niewierzącego. Podczas gdy wierzący chodzi z oczami otwartymi i jest przygotowany na pochwycenie najmniejszego nawet Znak Bożego, niewierzący zachowuje się jak ślepiec, odmawiając skorzystania nawet ze Znak wyrażnego i jasnego.

108. Czyż oni zatem czują się bezpieczni przed nadejściem przytłaczającej kary od Allacha ^alub nagłym nadejściem Godziny, podczas gdy są nieświadomi?

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Powiedz: ^b„Oto moja droga – zwracam się do Allacha, wspierając się na rzetelnej wiedzy¹⁴¹⁷, ja i ci, którzy idą za mną. Allah jest Święty, a ja nie jestem jednym z tych, którzy łączą jakichś bogów z Allachem.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٩﴾

110. I ^cnie wysyłaliśmy przed tobą jako Posłańców nikogo prócz ludzi, którym zsyłałiśmy objawienie, spośród ludów miast. Czyż zatem nie podróżowali po ziemi, by przekonać się, jaki był koniec tych przed nimi? I zaiste, mieszkanie Życia Przyszłego jest lepsze dla tych, którzy okazują bojaźń przed Allachem. Czyż zatem nie postłużycie się swymi umysłami?”

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّا الْأَخِرَةَ حَيْرًا لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١٠﴾

^a10,51; 22,56; 43,67. ^b6,58. ^c16,44; 21,8.

1417. Ślepa i pozbawiona myślenia wiara, która nie jest oparta na słusznym rozumowaniu i mocnym przekonaniu, w oczach Boga nic nie znaczy.

111. I^{1417A} akiedy Posłańcy zwątpili w niewiernych, a niewierni uznali, że ci wypowiadali jedynie kłamstwa,¹⁴¹⁸ do Posłańców nadeszła Nasza pomoc, a potem uratowaliśmy tych, którzy spodobali się nam. Naszej kary nie sposób odwrócić od ludzi grzesznych.

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُم قَدْ كُذِّبُوا
جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا
عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١١﴾

112. Niechybnie, w ich opowiadaniu zawiera się lekcja dla ludzi rozumnych. ^bNie jest to rzecz zmyślona, lecz wypełnienie tego, co było przedtem, jak i szczegółowe wyjaśnienie wszystkich rzeczy oraz ^cprzewodnictwo i łaska dla ludzi, którzy wierzą.

لَقَدْ كَانَ فِي نَصَبِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ مَا
كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ
يَدَيْهِ وَتَفْصِيلٌ لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١٢﴾

^a2,215. ^b10,38. ^c16,90.

1417A. Partykuła *hatta* jest czasem używana jako spójnik, tak jak *wa*, które oznacza „i” lub „nawet”, jak w *Akalu al-Samaka hatta Ra'sahā*, to znaczy, „zjadłem rybę i (nawet) jej głowę” (Lane).

1418. Wrogowie Proroka Bożego kontynuują powiększanie niegodziwości oraz opozycji aż do osiągnięcia stadium, w którym Prorok zaczyna odczuwać, że ci, którzy mieli uwierzyć, już uwierzyli, zaś reszcie brak jest całkiem wiary. Jednak Prorocy Boży nigdy nie porzucają litości i pomocy Bożej (15,57). Ich przeciwnicy, z powodu odłożenia nadejścia kary Bożej, zaczynają czuć się bezpiecznie, myśląc, że nigdy nie spotka ich żadna kara i że proroctwa o ostatecznym sukcesie Proroków oraz o porażce ich wrogów są zwykłym fałszem.

R O Z D Z I A Ł 13

AL-RA'D

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Większość opinii naukowych przychyliła się ku pogładowi, że sura ta została objawiona w Mekce. Jej temat także potwierdza ten pogląd. Jednakże niektóre wersety zostały objawione w Medynie. Są nimi wersety 44. (według 'Atā). 32. (według Qatādah) oraz wersety 13-15. (według innych autorytetów). W Rozdziale 10 (Yūnus) stwierdzono, że kiedy tylko pojawia się jakiś Prorok na tym świecie, ludzie przekonywani są do przyjęcia Posłańca Bożego albo przez nawiedzenie karą Bożą albo Bóg wylewa na nich swoją łaskę, o ile na to zasługują. W Rozdziale 11 (Hūd) akcentuje się temat kary Bożej, zaś w Rozdziale 12 (Yūsuf) łaskę Bożą. Jednak sura obecna wyjaśnia, jak proroctwa i obietnice dotyczące powołania i powodzenia Świętego Proroka – zawarte w trzech poprzednich surach – zostaną wypełnione i jak ostatecznie Islam zapanuje nad wszystkimi innymi religiami.

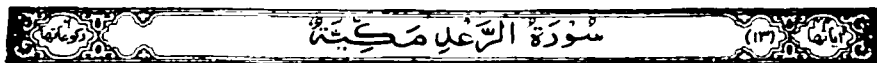
Temat

Surę tę zaczyna temat niezbadanych dróg dzieł Bożych. Sposoby dochodzenia do władzy Posłańców i Proroków Bożych pozostają ukryte przed oczami ludzkimi aż do czasu, kiedy widocznymi zaczną być wyniki ich działania. Dalej uwagę czytelnika zwraca się na dobrze znane prawo natury, które stanowi, że na ziemi podlewanej tą samą wodą wyrastają różne owoce i rośliny. Podobnie Święty Prorok, będąc urodzonym i wychowywanym w tym samym otoczeniu pogańskich Mekkańczyków, wzrósł na wielkiego Posłańca Bożego. Dalej powiada się niewierzącym, że nie powinni osądzać Świętego Proroka według jego słabego stanu oraz na podstawie ubóstwa jego zasobów. Nie powinni też wątpić w ostateczny sukces obietnic. Nie należy bowiem dziwić się obiecany powodzeniem. Dziwniejszym byłoby, gdyby nie pojawiły się w okresie wielkich potrzeb ludzkości. Święty Prorok nieodwołalnie zwycięży, zaś jego wrogowie nieuchronnie poniosą porażkę. Sprawa Islamu zwycięży, a dzieci niewiernych same się do niego przyłączą. Bóg wycofa swą pomoc wobec niewiernych, a ich władza i chwała znikną. Ponieważ wszystkie prawa i elementy natury znajdują się pod kontrolą Boga, który spowoduje, że zaczną one służyć sprawie Świętego Proroka. Falszywi bogowie bałwochwalców będą bezsilni i nie zdołają zahamować postępu nowej Wiary. Sura ta rozwija dalej temat, który powiada, że duchowe siły Świętego Proroka są tak wielkie, że pokona swych wrogów jedną ręką, tak jak człowiek widzący może pokonać cały tłum ślepców. Politeizm nie zdoła przetrwać w obliczu doktryny Jedności Boga, tak samo czciciele fałszywych bogów przegrają w konfrontacji z czcicielami Boga Prawdziwego. Wrogowie prawdy roztopią się lub znikną jak piana. Ludzie o słabym zrozumieniu widzą jedynie powstawanie piany, ale nie potrafią zauważyć znajdującej się pod nią czystej wody. Piana znika, a czysta woda i złoto pozostają. Podobnie powierzchowne i bałamutne przekonania politeistyczne muszą zginąć, zaś wielkie i szlachetne ideały, głoszone przez Koran, przetrwają, zaś ich nauki, będące w zgodzie z naturą ludzką, znajdą swą drogę do serc ludzkich. Wtedy ludzie uświadomią sobie, po której stronie leży prawda – odbędzie się to na zasadzie porównania moralnej postawy wiernych i niewiernych. Pokazane będą wielkie Znaki i wspaniałe cuda, wypracowane przez Koran i ludzkie serca, najsilniejsze twierdze ziemskie upadną. Jednym z tych Znaków będzie to, że lud Świętego Proroka wyjdzie z Mekki i skieruje przeciwko niej swój miecz. Islam jednak nadal kierować się będzie ku Mekce, centrum niewiary i opozycji, która wreszcie upadnie pod ciosami zwycięskiej armii Świętego Proroka. Bałwochwalstwo zniknie z Arabii na wszystkie czasy, zaś Islam utwierdzi się w niej. Świat będzie świadkiem wszystkich tych Znaków, wyprac-

wanych nie przez człowieka, lecz dłońmi Wszechmogącego Boga. Sura ta zawiera wiele proroctw dotyczących pokonania i zniszczenia przywódców niewiary oraz przepowiada świetlaną przyszłość dla Islamu.

Tytuł

Powyższe stanowi główny temat tej sury i jest w zgodzie z tematem, nazwanym Ra'd lub Grom. Deszcz przynosi ze sobą błyskawice i gromy. Islam przyniósł ze sobą błyskawice. Ci, którzy podnoszą swój miecz przeciwko Islamowi, zginą od miecza, zaś ci, którzy wierni są w posłuszeństwie, zasiądą na tronie władzy i chwały.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. ^bAlif Lām Mīm Rā.¹⁴¹⁹ ^cOto wersety doskonałej Księgi. To, co zostało ci objawione od twego Pana, jest Prawdą, jednak większość ludzi nie wierzy.

3. ^dAllach to Ten, Który wznosił bez filarów niebios, które widzicie.¹⁴²⁰ Potem zasiadł na Tronie.^{1420A} ^eTo On przymusił słońce i księżyc do służby dla was – każda planeta biegnie swym torem aż po wyznaczony czas. ^fTo On reguluje wszystkimi sprawami i to On dobrze wyjaśnia Znaki, abyście mocno uwierzyli w spotkanie z waszym Panem.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقُرْآنَ الَّذِي نَزَّلْنَا بِكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِّغَاءُ رَبِّكُمْ تَوْفِقُون

^a1,1. ^b2,2. ^c13,20; 32,3, 4. ^d31,11. ^e7,55; 16,13; 29,62; 31,30; 35,14; 39,6. ^f32,6.

1419. Podczas gdy Rozdziały 10, 11 oraz 12 zaczynają się od liter *Alif Lām Rā*, sura obecna, trzynasta z kolei, zaczyna się od liter *Alif Lām Mīm Rā*. Ta różnica w skrócie literowym wskazuje, że temat tej sury różni się od tematu poprzednich trzech Rozdziałów. Te cztery skrócone litery oznaczają: „Ja jestem Allach, Wszystkowiedzący, Wszechwidzący”. Atrybut „wiedzy” został dodany do atrybutu „widzenia”, o którym mowa w poprzednim rozdziale.

1420. Słowa te oznaczają: (1) Widzicie, że niebiosy stoją bez filarów; (2) Niebiosy nie wspierają się na filarach, co widzicie, czyli, są podtrzymywane, lecz wy tego nie widzicie. W znaczeniu dosłownym werseł ten oznacza, że niebiosy stoją bez żadnego wsparcia. W przenośni oznacza to, że niebiosy, a właściwie ciała niebieskie, stoją na podporach, które jednak nie są widoczne dla oczu ludzkich – na przykład, siła grawitacji, siły magnetyczne i ruchy planet, które jak do tej pory odkryła nauka i które będą dalej odkrywane w przyszłości.

1420A. Słowo *‘Arsh* (Tron) zostało użyte w Koranie do wyrażenia doprowadzania do doskonałości praw duchowych i fizycznych. Użycie tego zwrotu jest analogiczne do praktyki monarchów tego świata. Wypowiadają swoje najważniejsze słowa „z tronu”.

4. ^aOn jest Tym, Który rozszerzył ziemię i uczynił na niej góry i rzeki, ^ba ze wszystkich rodzajów owoców uczynił na niej dwie plci.¹⁴²¹ ^cOn powoduje, że noc zakrywa dzień. Zaprawdę, w tym są Znaki dla ludu, który się zastanawia.

5. ^dNa ziemi są różne drogi, łączące się z sobą, i ogrody winne, pola obsiane zbożem i palmy daktylowe, wyrastające wspólnie z jednego korzenia, jak i inne, które tak nie rosną. A wszystkie one nawadniane są tą samą wodą, ^elecz czynimy, iż niektóre przewyższają inne w owocowaniu.¹⁴²² W tym znajdują się Znaki dla ludu, który korzysta z umysłu.

6. ^fA gdybyś dziwił się z tego, że mówią: „Co? Kiedy już staniemy się pyłem, to później znajdziemy się w stanie nowego stworzenia?“, zaiste dziwne jest, co mówią. Oto ci, którzy nie wierzą w ich Pana. ^gOto ci, którzy będą mieć pęta¹⁴²³ na szyi – to oni będą mieszkańcami Ognia, w którym zamieszkają.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِي وَأَنْهَارًا وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رُوحَيْنِ اثْنَيْنِ يُخَيِّمُ اللَّيْلُ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥﴾

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مَّتَّجِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَرِزْقٌ وَنَجِيلٌ صِنَوَانٌ وَعَيْرٌ صِنَوَانٍ يُنْفِقِي بِسَاءٍ وَأَجِدٌ تَدُّ وَتُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦﴾

وَأَن تَعْجَبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَإِذَا كُنَّا تُرَابًا إِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّكَ تَخْلُقُ جَدِيدَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَعْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧﴾

^a15,20; 16,16; 21,32. ^b36,37; 51,50. ^c7,55; 39,6. ^d6,100; 16,12. ^e16,14; 39,22. ^f27,68; 37,17; 50,4. ^g36,9; 76,5.

1421. Choć komentarz obecnie werset odnosi się tylko do owoców, w innych miejscach Koranu mówi się o tym, że Bóg stworzył pary – męczyznę i kobietę – wszystkich rzeczy (36,37; 51,50). Jest to prawda, którą Koran ogłosił jako pierwszy spośród wszystkich Pism. Naukowcy zaczęli już odkrywać pary nawet w materii nieorganicznej. Werset ten zwraca uwagę na fakt, że prawo mówiące o istnieniu pary we wszystkim, ma zastosowanie także wobec intelektu ludzkiego. Dopóki światło niebieskie nie padnie nań, człowiek nie będzie mógł zdobyć prawdziwej wiedzy, która rodzi się z kombinacji objawienia Bożego i rozumu ludzkiego.

1422. Zwrot ten oznacza, że kiedy drzewa podlewane tą samą wodą rodzą owoce znacznie różniące się w smaku i kolorze, to dlaczego Święty Prorok nie może, choćby żył w tym samym mieście i wśród tego samego ludu, przewyższyć ich, zwłaszcza kiedy będzie żywiony eliksirem objawienia Bożego, zaś jego przeciwnicy będą wzrastać pod sprzyjającą troską Szatana?

1423. Kajdany fałszywych wierzeń i złych praktyk.

7. ^aI proszą cię, abyś przyspieszył zło raczej niż dobro, podczas gdy przykładowa kara spadła już przed nimi. Zaprawdę, Pan twój jest pełen przebaczenia wobec ludzkości pomimo jej grzechu i, zaiste, ^bPan twój jest także Srogi w rozliczaniu.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ①

8. ^cA ci, którzy nie wierzą, mawiają: „Dlaczego nie został mu zesłany Znak ¹⁴²⁴ od jego Pana?” ^dTy z pewnością ostrzegasz. A istnieje przewodnik dla każdego ludu.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ①

9. ^eAllach wie, co nosi każda niewiasta i co łono uznaje za wadliwe i odrzuca, a co rozwija. ¹⁴²⁵ ^fU Niego wszystko ma właściwą sobie miarę.

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُهُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ①

10. ^gOn jest Znaczą niewidzialnego i widzialnego, jest Nieporównywalnie Wielki, Najwyższy.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ ①

^a22,48; 29,54-55. ^b41,44; 53,33. ^c6,38; 10,21. ^d11,13; 35,24. ^e35,12; 41,48. ^f15,22. ^g6,74; 9,94; 59,23; 64,19.

1424. „Znak” niezmiennie oznacza Znak kary, chyba że kontekst wskazuje inaczej.

1425. W wersecie 4 powiada się nam, że wszystkie rzeczy we wszechświecie posiadają swoją parę i że w świecie duchowym jedni ludzie działają jak mężczyźni, zaś inni jak kobiety – przy czym ci pierwsi wywierają wpływ, a ci drudzy poddawani są jego działaniu. Komentowany wersec wskazuje, że w osobie Świętego Proroka pojawił się człowiek, który jest duchowo mężczyzną i że nikt nie będzie mógł zdobyć żadnej rangi duchowej bez otrzymania jego pieczęci. Wersec ten powiada dalej, że Bóg dobrze zna naturalne możliwości ludu Świętego Proroka. On wie także czy lud ten przyjmie wpływ Boży czy wpływ Szatana i czy wpływ ten będzie się powiększał czy zmniejszał. Ci, którzy akceptują Świętego Proroka i otrzymują jego pieczęć, będą wzrastać w potęgę, wpływach i liczebności, zaś jego przeciwnicy będą chylić się ku upadkowi i zgubie.

11. W Jego wiedzy równy jest spośród was ten, który wypowiada Jego słowo potajemnie, jak i ten, który wypowiada je otwarcie. Równy jest również ten, kto ukrywa się w nocy, jak i ten, kto otwarcie idzie za dnia.¹⁴²⁶

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِأَيْدِي النَّيْلِ وَ سَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١١﴾

12. Dla niego (Posłańca) jest zastęp aniołów¹⁴²⁷ przed nim i za nim – oni chronią go z rozkazu Allacha. Zaiste, ^aAllach nie zmienia położenia ludu, dopóki on nie zmieni tego, co ten ma w sercu. A kiedy Allach postanawia ukarać jakiś lud, nie ma mowy o odrzuceniu tego, ani lud taki nie ma żadnego pomocnika poza Nim.

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُعَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ آفَلًا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ﴿١٢﴾

13. ^bOn jest Tym, Który ukazuje wam błyskawicę, by natchnąć was niepokojem i nadzieją¹⁴²⁸ i to On podnosi ciężkie chmury.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٣﴾

14. I grzmot wychwala Go ^ci podobnie czynią aniołowie ze strachu przed Nim. On ^dzysła pioruny i razi nimi każdego, kogo zechce, a mimo to oni dyskutują w kwestii Allacha, podczas gdy On jest Srogim w karaniu.

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَايِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَ هُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَ هُوَ سَدِيدٌ الْحَالِ ﴿١٤﴾

^a8,54. ^b30,25. ^c16,51; 42,6. ^d24,44.

1426. Jawne lub ukryte plany wrogów Świętego Proroka nie powiodą się, ponieważ Bóg, który zna je wszystkie, pomaga i wspiera Proroka.

1427. Słowo *Al-Mu'aqqibat* oznacza aniołów nocy i dnia, ponieważ następują kolejno po sobie. Żeńska forma liczby mnogiej użyta jest tutaj z powodu częstotliwości takiego ich postępowania, ponieważ w języku arabskim forma żeńska wyraża czasami podkreślenie i częstotliwość. Słowo to w znaczeniu „następstwa aniołów” może odnosić się tutaj do istot niebieskich w Niebie lub do oddanych Towarzyszy Świętego Proroka, którzy ochraniali go, narażając własne życie.

1428. Błyskawica wywołuje i strach, i nadzieję. Wywołuje ona strach, ponieważ czasami ludzie od niej umierają, zaś wielkiemu wpływowi ulegają embriony i pewne rośliny. Błyskawica niesie też nadzieję dla człowieka, bowiem ogłasza błogostawiony deszcz oraz pomaga niszczyć zarodki różnych chorób i w ten sposób pomaga położyć kres różnym epidemiom.

15. Jemu Jednemu należy się prawdziwa modlitwa.¹⁴²⁹ ^aCi zaś, do których oni się zwracają poza Allahem, w ogóle im nie odpowiadają. Ich położenie jest podobne do położenia człowieka, który wyciąga swe dłonie w stronę wody, czekając aż ona sięgnie jego ust, lecz tak się nie dzieje.¹⁴³⁰ ^bModlitwa niewiernych jest tylko rzeczą roztrwonioną.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا
يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْئًا إِلَّا كِبَاسٌ كَفَيْهِ إِلَى الْمَاءِ
لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِيهِ وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

16. Allahowi podporządkowuje się każdy, kto jest w niebiosach i na ziemi, dobrowolnie lub niechętnie¹⁴³¹, i podobnie czynią ich cienie rano i wieczorem.

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا
وَكَرْهًا وَظِلُّهُمْ بِالْخُدُودِ وَالْأَصَابِعِ ۝

^a35,14; 40,21. ^b40,51.

1429. Zwrot ten może zostać przetłumaczony następująco: (1) Jeden Bóg godny jest modlitwy; (2) tylko modlitwa do samego Boga może człowiekowi przynieść korzyść; (3) Głos samego Boga wznosi się wspierając prawdę; oraz (4) Głos Boga musi zwyciężać.

1430. Właściwym sposobem odnoszenia sukcesu w życiu jest umieszczanie wszystkich rzeczy na właściwych miejscach – nadawanie Bogu statusu, który się Mu należy, zaś rzeczom stworzonym miejsca, do którego należą. Oto jedyny sposób osiągnięcia sukcesu i prawdziwego szczęścia.

1431. Werset ten zawiera wielką prawdę, a mianowicie, że wszelkie stworzenie musi być posłuszne ustanowionym przez Boga prawom natury, z chęcią czy niechętnie. Język musi spełniać funkcje rozpoznawania smaku, zaś ucho musi słuchać. Posłuszeństwo wobec praw natury można nazwać obowiązkowym. Człowiek jednak ma pewien zakres swobody, w ramach którego może korzystać ze swojej wolnej woli i własnego osądu. Lecz nawet w takich działaniach, w których ma pewien zakres swobody, podlega pewnym obowiązkom i musi być posłuszny prawom Bożym we wszystkim, co czyni, bez względu na to, czy mu się to podoba czy nie. Słowa „z chęcią lub niechętnie” mogą się także odnosić do dwóch kategorii ludzi, a mianowicie do wiernych, którzy z chęcią podporządkowują się Bogu oraz niewiernych, którzy podporządkowują się Jego prawom niechętnie.

17. ^aPowiedz: „Kto jest Panem niebios i ziemi?” Powiedz: „Allah”. Powiedz: „Czyż zatem zamiast Niego wzięliście sobie pomocników, ^bktórzy nie mają władzy czynienia dobra ani krzywdzenia nawet samych siebie?” Powiedz: „Czy ślepiec i widzący mogą być równi? Lub czy ciemność może się równać ze światłem? Lub czy przypisują oni Allahowi partnerów, którzy stworzyli podobieństwo Jego stworzenia, tak że oba te stworzenia wydają im się podobne?” Powiedz: „Wyłącznie Allah jest Stworzycielem wszystkich rzeczy i On jest Jeden,¹⁴³² Najwyższy”.

18. ^dOn zsyła wodę z nieba, tak że doliny płyną wedle ich miary, a powódź niesie na swej powierzchni obrzmiałą pianę. I z tego, co rozpalają w ogniu, próbując czynić ozdoby lub narzędzia, wydobywa się podobna piana. Tak Allah ilustruje prawdę i fałsz. A jeśli chodzi o pianę, ona odchodzi jak nieczystości i znika, a jeśli chodzi o to, co przynosi ludziom korzyści, to pozostaje w ziemi. W ten sposób Allah tworzy przypowieści.¹⁴³³

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ
 أَفَاتَّخَذُ ثَمَرِينَ دُونَهُ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ
 نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرَةُ
 أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَةُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ
 شُرَكَاءَ خَلْقًا كَخَلْقِهِ فَتَسَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
 قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٧﴾

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
 فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ
 عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُه
 كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ
 فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُتُ
 فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٨﴾

^a23,87. ^b25,4. ^c11,25; 35,20. ^d39,22.

1432. Koran używa dwóch różnych wyrazów do wyrażania Jedności Bożej: (1) *Ahad* oraz (2) *Wāhid*. To pierwsze słowo oznacza absolut Jedności Bożej bez odniesienia do jakiegokolwiek istoty, natomiast słowo drugie oznacza tylko „pierwszy” lub „punkt rozpoczęcia”, przez co musi po nim następować drugie lub trzecie słowo. Boży atrybut *Wāhid* (Jeden) wskazuje, że Bóg jest rzeczywistym „źródłem”, z którego wypływa wszelkie stworzenie oraz że wszystko wskazuje na Niego, tak jak rzecz druga czy trzecia wskazuje na pierwszą. Kiedy jednak Koran odrzuca doktrynę synostwa w przypadku tych, do których fałszywie stosuje się ją, wykorzystuje słowo *Ahad*, czyli, „Ten, który jest i zawsze był Jednym i Jedynym, i który nie ma żadnego dziecka” (112,2)

1433. Werset ten wykorzystuje dwie bardzo stosowne ilustracje. W pierwszej prawda jest porównywana do wody, zaś fałsz do piany. Na początku fałsz zdaje się przeważać nad prawdą, lecz w końcu zostaje zmyty przez prawdę, tak jak brudy zmywane są przez wartki prąd wody. W drugiej ilustracji prawda jest przyrównywana do złota lub srebra, które – jeśli je stopić – odrzuca żużel, pozostawiając nie zmieszany metal – czysty i błyszczący.

19. Dla tych, którzy odpowiadają swemu Panu, jest wieczne dobro. A jeśli chodzi o tych, którzy Mu nie odpowiadają, ^ato gdyby mieli wszystko to, co jest na ziemi i jeszcze drugie tyle, chętnie próbowaliby się tym wykupić. To właśnie oni otrzymają smutne rozliczenie, a ich mieszkaniem jest Piekło. Cóż za okropne miejsce odpoczynku!

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُ لَئِنْ لَمْ يَنْقُتَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَا بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَأُولَٰئِكَ
جَهَنَّمُ وَرِيسَ الْبِهَادِ ﴿١٩﴾

20. Czyż zatem ten, kto wie, iż to, co zostało ci objawione od twego Pana, jest prawdą, podobny jest do ślepcy? Lecz wyłącznie ludzie obdarczeni rozumem zważają;

أَمَّنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَٰئِكَ الْأَبَابِ ﴿٢٠﴾

21. ^bCi, którzy dopełniają paktu z Allachem i nie łamią przymierza:

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَقْضُونَ الْعَيْثَ ﴿٢١﴾

22. Oraz ci, którzy dołączają do tego, do czego Allach nakazuje dołączać, i boją się ich Pana,¹⁴³⁴ i obawiają się złego rozliczenia;

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢٢﴾

23. I ci, którzy trwają w poszukiwaniu łaski ich Pana, ^cprzestrzegają Modlitwy, wydają z tego, co My im daliśmy, potajemnie lub jawnie ^doraz odrzucają zło dla dobra.¹⁴³⁵ Oto ci, którzy otrzymają najwspanialszą nagrodę ostatecznego Mieszkania –

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُذِرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى
الدَّارِ ﴿٢٣﴾

^a5,37; 39,48. ^b6,152; 16,92; 17,35. ^c2,4; 8,4; 14,32; 27,4. ^d41,35.

1434. Spełniwszy wiernie obowiązki wobec Boga, wierni wypełniają swoje obowiązki wobec Jego stworzeń. Przestrzeganie tych dwojakich obowiązków stanowi istotę religii.

1435. Wierni idą drogą najlepiej przystosowaną do niszczenia zła. Sięgają po karę tam, gdzie może ona przydać się do użytecznego celu, a po przebaczenie, jeśli ono może wywołać pożądane rezultaty. Krótko mówiąc, podcinają same korzenie zła metodą najskuteczniejszą w danych okolicznościach.

24. ^aOgrodów Wieczności. Oni wejść do nich, jak i ci, którzy są sprawiedliwi spośród ich ojców, oraz ich żony i ich dzieci.¹⁴³⁶ I z każdej bramy¹⁴³⁷ wchodzić do nich będą aniołowie mówiąc:

جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَالنَّالِكَةَ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٤﴾

25. ^b„Pokój niechaj będzie z wami, albowiem byliście wytrwali. Spójrzcie, jak wspaniała jest nagroda ostatecznego Mieszkania!”

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26. Ci zaś, którzy ślamią przy mierze Allacha, zawarli się, i odcinają się od tego, do czego Allah nakazuje się przyłączyć, i sieją zepsucie na ziemi – na nich spadnie przekleństwo Allacha, i znajdują się w żalonym mieszkaniu.

وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٦﴾

27. ^dAllach powiększa lub zmniejsza to, co daje, wedle Jego woli. A ^eoni radują się życiem doczesnym, podczas gdy życie doczesne jest ledwie radością tymczasową w porównaniu¹⁴³⁸ z Życiem Przyszłym.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
مَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

28. Ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Dlaczego nie został mu zesłany Znak od jego Pana?” Powiedz: „Allah pozwala zejść z drogi¹⁴³⁹ wedle swojej woli i sprowadzi do Siebie tych, którzy się ku Niemu zwracają;

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَبِّهِ قُلْ إِنْ أَلَّ اللَّهُ بُضُلًا مِنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَى اللَّهِ
مَنْ أُنَابَ ﴿٢٨﴾

^a40,9. ^b39,74. ^c2,28. ^d29,63; 30,38; 39,53. ^e10,8. ^f6,38; 10,21; 29,51. ^g14,5; 74,32.

1436. Werset ten przedstawia wielką zasadę. Każdy dobry czyn człowieka dokonywany jest z intencjonalną lub nieintencjonalną pomocą, lub współpracą jego rodziny lub bliskich. Dlatego wstępy oni mają brać udział, proporcjonalnie do swojej części, w otrzymywanej nagrodzie.

1437. Najróżniejsze kategorie dobrych uczynków ludzi wiernych będą w przyszłym świecie reprezentowane przez taką samą liczbę bram Niebios.

1438. Partykuła *fi* bywa czasem używana dla oznaczenia porównania (Lane).

1439. Nienaruszalnym prawem Bożym jest to, że On sam kieruje tymi, którzy pragną zwrócić się do Niego, natomiast pozwala odejść tym, którzy się od Niego odwracają i odmawiają przyjęcia Jego przewodnictwa.

29. „Tych, którzy wierzą i których serca znajdują pocieszenie w pamiętaniu o Allachu.¹⁴⁴⁰ Zaprawdę, w pamiętaniu Allacha serca znajdują pocieszenie;

الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا
بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۝

30. ^a„Tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – dla nich wyznaczone jest szczęście i wspaniałe miejsce powrotu”.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ
وَ حَسُنَّ مَا يَ ۝

31. Tak zatem posłaliśmy cię do ludu, przed którym przeminęły inne ludy, abyś recytował mu to, co ci objawiliśmy, albowiem ^boni odrzucają Boga Litościwego. Powiedz: „On jest moim Panem, nie ma boga poza Nim. Jemu okazuję zaufanie i do Niego powrócę”.

كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَا أُمَمٌ
لِّتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ
بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَ إِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

^a3,16; 18,31, 108; 68,35; 98,8-9. ^b25,61.

1440. Poszukiwanie Boga jest największą tęsknotą duszy ludzkiej oraz rzeczywistym celem życia człowieka. Kiedy cel ten zostaje osiągnięty, człowiek cieszy się doskonałym spokojem umysłu, bowiem wówczas odpoczywa na kolanach samego Boga.

32. I gdyby istniał Koran, dzięki któremu można by przesuwać góry¹⁴⁴¹ lub dzięki któremu ziemię można by rozciąć na dwoje, lub dzięki któremu można by przemówić do zmarłych,¹⁴⁴³ i tak nie uwierzyliby weń. ^aNie, kwestia ich wiary zależy wyłącznie od Allacha. Czy wierni nie doszli jeszcze do wniosku, że gdyby Allah przymusił do swej Woli, z pewnością kierowałby całą ludzkością? A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, ^bna nich spadać będzie nieszczęście po nieszczęściu za to, czego się dopuszczają, lub świecić blisko ich domu¹⁴⁴⁴ do czasu, aż wypełni się obietnica Allacha. Zaiste, Allah nie zawodzi, jeśli chodzi o Jego obietnice.

33. I zaiste, sztychano z Posłańców już przed tobą, lecz ^cJa udzieliłem zwłoki tym, którzy nie wierzą. Potem otoczyłem ich i jakże straszliwa była Moja kara!

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ
الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَةٌ بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لَئِنَّ الْأُمَّةَ جَمِيعًا
أَفْلَهَ يَأْتِسُّ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى
النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا نُصِيبُهُمْ بِمَا
صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تُحِلُّ قَرْيَةً مِّنْ دَارِهِمْ حَتَّى
يَأْتِيَ وَعْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۗ

وَلَقَدْ أَنْتَهزَيْتُمْ بُرْسِيبَ مِّنْ قَبْلِكَ فَأَمَلَيْتُمْ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۗ

^a3,155; 30,5. ^b22,56. ^c22,45.

1441. *Jibāl* to liczba mnoga od słowa Jabal, które oznacza w przenośni: (1) Przywódca plemienia lub społeczności; (2) człowiek uczony, przewyższający wszystkich go otaczających; (3) wielkie trudności lub nieszczęście (Aqrab). Zdanie to może oznaczać, że Koran rozwiązuje wszystkie trudne problemy, z jakimi boryka się człowiek, lub oznacza ono, że obala on stary porządek rzeczy i wpaja nowe podejście do różnych problemów ludzkich.

1442. Słowa te oznaczają w przenośni, że Koran będzie się szybko rozprzestrzeniał po świecie. Dosłownie oznaczają one, że niektóre części kraju zostaną odcięte od terytorium wroga i wejdą w posiadanie wiernych.

1443. Dzięki Koranowi ludzie martwi duchowo nie tylko zostaną wskrzeszeni do nowego życia, ale i będą wypowiadali słowa mądrości i głosić będą Posłannictwo Koranu całemu światu.

1444. Na niewiernych spadać będzie jedno nieszczęście po drugim i będą natykać się na przeciwności do czasu aż prorocтво mówiące o ich całkowitym zniszczeniu i pozbawieniu ich władzy spełni się w akcie upadku Mekki, ich stolicy i największej twierdzy.

34. Czy zatem Ten, Kto stoi nad każdą duszą i obserwuje to, czym sobie ona zasługuje, pozwoli jej ujść bezkarnie? A jednak „oni przypisują Allahowi partnerów. Powiedz: „Nazwijcie ich”.¹⁴⁴⁵ Czy chcielibyście powiedzieć Mu o tym, czego On nie zna na ziemi? A może to tylko puste słowa? Nie, to tylko zamiary niewiernych są w ich oczach¹⁴⁴⁶ piękne, a zostali powstrzymani przed właściwą drogą. ^bTen zaś, komu Allah pozwoli zbroczyć z drogi, nie będzie miał przewodnika.

أَمَّنْهُوَ فَاتِّمَّ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلْنَا لِلَّهِ
شُرَكَاءَ قُلُوبَهُمْ أَمْ تَدْعُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي
الْأَرْضِ أَمْ يَبْطِئُ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يَضِلْ اللهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٤٦﴾

35. ^cNa nich czeka kara w życiu doczesnym, a – zaiste! – kara Życia Przyszłego jest większa, a nie znajdują żadnego obrońcy przed Allahem.

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٤٧﴾

36. ^dObraz Ogrodu obiecanego bogobojnym jest taki, że płyną przezeń strumienie, jego owoc jest wieczny¹⁴⁴⁷ i takiż jest jego cień. Tak wygląda nagroda dla tych, którzy są sprawiedliwi, końcem zaś niewiernych jest Ogień.

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ بَجَرَى مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَةُ الَّذِينَ اتَّقَوْا
وَعُقْبَةُ الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٤٨﴾

^a6,101; 10,67; 13,17. ^b17,98; 39,24, 37. ^c39,27; 68,34. ^d2,26; 4,58; 47,16.

1445. Bałwochwalców wzywa się, aby powiedzieli, jakimi są funkcje wypełniane przez ich bożków. Słowo „nazwać” nie dotyczy nazwy osobowej, lecz nazwy przydawkowej, ponieważ nazwy osobowe niektórych bożków pogańskich podaje sam Koran (71,24). Słowa „Nazwijcie ich” mogą być też wyrażeniem pogardy, co oznaczałoby, że bogowie niewiernych są tak bezwartościowi, że nawet wymienienie ich nazw byłoby wstydem.

1446. Zdarza się często, że kiedy człowiek dopuszcza się oszustwa lub szalbierstwa w celu odniesienia korzyści doczesnych, sam stopniowo staje się ofiarą swojego własnego oszustwa, które z czasem wydaje mu się coraz bardziej atrakcyjne.

1447. Słowa „jego owoc jest wieczny” oznaczają, że owoce Nieba nie znają jesieni, żadnej pory schyłku ani snu zimowego. W ten sposób w dobrodziejstwach i błogostawieństwach Raju nie będzie żadnych przerw. „Owoc” i „cień” reprezentują odpowiednio błogostawieństwa wewnętrzne i zewnętrzne i oznaczają, że wierni cieszyć się będą w Niebie wszelkimi błogostawieństwami, zarówno zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi.

37. A ^aci, którym daliśmy Księgę, radują się z tego, co zostało ci objawione. A ^bpośród różnych grup¹⁴⁴⁸ istnieją takie, które odrzucają jej część. Powiedz: ^c„Mi nakazano jedynie czcić Allacha i nie przypisywać Mu równych. Do Niego się zwracam i do Niego powrócę”.

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ
أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأبٍ ﴿٢٧﴾

38. W ten sposób ^dobjawiliśmy to, jasny osąd w języku arabskim. ^eI gdybyś poszedł za ich złymi pragnieniami po tym, jak posiadłeś wiedzę, nie będziesz miał ani przyjaciela, ani obrońcy przeciwko Allahowi.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا وَعَرَبِيًّا وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ دُونِ
عَٰلٍ وَلَا وَاقٍ ﴿٢٨﴾

39. I, zaiste, wysyłaliśmy Posłańców przed tobą i dawaliśmy im żony i dzieci. ^fNie jest możliwym, aby Posłaniec przyniósł Znak, chyba że z nakazu Allacha. Każdy termin ma swój Boski dekret.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا
وَذُرِّيَّةً ۖ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٍ ﴿٢٩﴾

40. ^gAllach zmazuje lub ustanawia¹⁴⁴⁹ wedle swojej woli i u Niego znajduje się ^hźródło wszystkich przykazań.¹⁴⁵⁰

يُنحُوا لِلَّهِ مَا يَشَاءُ وَيُشِيتُ ۖ وَعِنْدَهُ أُمْرُ الْكِتَابِ ﴿٣٠﴾

^a28,53. ^b2,86. ^c18,111; 39,12; 72,21. ^d12,3; 20,114; 43,4. ^e2,121, 146; 42,16. ^f14,12; 40,79. ^g42,25.
^h43,5.

1448. Słowo *Ahzāb* oznacza wszystkich tych ludzi, do których przychodzi Święty Prorok i którzy nie akceptują go.

1449. Werset ten formuluje dwa prawa dotyczące kary Bożej: (a) Bóg albo usuwa karę całkowicie, albo częściowo; (b) pozwala jej działać wedle planu.

1450. (a) Bóg jeden zna korzenie wszystkich przykazań i mądrość leżącą u ich podstaw. (b) Wszystkie przykazania *Shari'ah* oparte są na atrybutach Bożych, więc źródło Prawa znajduje się u Boga. *Umm* oznacza źródło, podstawę, pochodzenie; ostoję lub wsparcie (Lane).

41. I "nie ma znaczenia czy podczas twojego życia pokażemy ci spełnienie niektórych rzeczy, którymi napawamy ich strachem, czy spowodujemy, że umrzesz, albowiem ^bna tobie spoczywa jedynie obowiązek przekazania Posłannictwa, na Nas zaś rozliczenia.

وَأِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعُدُّهُمْ أَوْ تَوَقَّيْتِكَ
فَأِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٥١﴾

42. Czyż oni nie widzą, że ^cMy nawiedzamy ziemię, pomniejszając ją od jej granic?¹⁴⁵¹ Allah osądza; nikt nie jest w stanie odwrócić Jego osądu. I jest On Szybki w rozliczaniu.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحَاسِبِ ﴿٥٢﴾

43. Także i ci, którzy byli przed nimi. ^dsnuili plany, lecz wszelkie skuteczne snucie planów należy do Allacha.^{1451A} On wie, na co zasługuje sobie każda dusza; a niewierni dowiedzą się wkrótce, kto otrzyma ostateczną nagrodę Mieszkania.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَيْبَاءُ
يَعْلَمُ مَا تَكْتُمُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبَى الدَّارِ ﴿٥٣﴾

44. Ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Tyś nie jest Posłańcem”. Powiedz: ^e„Allah wystarczy jako Świadek między mną i wami, a także i ten, kto zna Księgę”.^{1451B}

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٥٤﴾

^a10,47; 40,78. ^b3,21; 5,93; 16,83. ^c21,45. ^d3,55; 8,31; 14,47; 27,51. ^e28,38. ^f25,42. ^g4,167; 6,20; 29,53; 48,29.

1451. *Atrāf* znaczy dobry i hojny, (jak również) osoby podle i nędzne. W ten sposób werset ten oznacza: „Czyż oni nie widzą, że Bóg stopniowo redukuje i uszczupla kraj ze wszystkich stron?” – to znaczy, Islam rozprzestrzeniła się po całej Arabii i dociera do każdego domu i do wszystkich grup społeczeństwa – wysoko postawionych i nisko, bogatych i biednych, niewolników i panów.

1451A. Bóg wie o wszystkich tajemnych zamiarach wrogów Islamu, lecz żaden z tych planów nie jest w stanie zaszkodzić Jego celowi – ostatecznemu zwycięstwu Islamu.

1451B. „Znajomość Księgi” może oznaczać nowe Znaki z Nieba oraz proroctwa poprzednich Pism, dotyczące Świętego Proroka.

ROZDZIAŁ 14

IBRĀHĪM

(Objawiony przed Hijrah)

Wstęp

Temat poprzedniej sury w tym rozdziale zostaje wyjaśniony bardziej szczegółowo i jasno. Podejmowana jest próba udowodnienia nauki koranicznej na podstawie obserwacji, gdzie wnioski zaczerpnięte są z faktów historycznych. Wskazuje się, że w okolicznościach podobnych do warunków Świętego Proroka, Posłańcy Boży potrafili stawić czoła opozycji w ich czasach. Dlatego Święty Prorok także wypełni swoją misję, pomimo skromności swoich środków. Następnie sura ta powiada, że prawdziwym celem objawienia koranicznego jest dostarczanie przewodnictwa dla ludzkości, która błąka się w ciemnościach, zaś Święty Prorok został powołany, aby wyprowadzić ludzi z tych egipskich ciemności. Także i przed nim pojawili się Prorocy, a największym wśród nich był Mojżesz. Sura ta rzuca światło na główny powód zwycięstwa Posłańców Bożych nad ich przeciwnikami, którym jest fakt, że czcili Boga i głosili Prawdę. Omówiwszy ten temat sura ta formuluje niektóre najważniejsze oznaki i cechy objawionego Słowa Bożego oraz kryteria sprawdzania jego prawdy. W oparciu o te kryteria udowadnia się, że Koran jest zdecydowanie objawionym Słowem Bożym. Następnie udziela się rady muzułmanom w kwestii tego, jak w najlepszy sposób mają korzystać z tych szlachetnych ideałów i nauk. Później sura ta wskazuje, że zmiana, jaka miała odbyć się w Arabii dzięki Posłannictwu Koranu, została zaplanowana przez Boga na wiele wieków wcześniej. Zamiarem i celem Boga było to, żeby, gdy Abraham ruszył na pustynię Paran i osiedlił swego syna Izmaela wraz z jego żoną Hagar, nieurodzajna ziemia stała się pewnego dnia centrum wielkiego ruchu religijnego, największego na świecie. Mekka została założona by spełnić ten plan Boży. Oto dlaczego pomimo nieurodzajności ziemi Bóg zawsze daje jej mieszkańcom środki do życia. Kiedy Abraham przebudowywał Dom Boży z pomocą swego syna Izmaela, modlił się, aby Bóg powołał spośród mieszkańców Mekki Posłańca, który przedstawiłby im wszystkie Znaki i nauczył ich Księgi i mądrości, i aby ich oczyścił (2,130). Modlitwa ta została wypełniona w osobie Świętego Proroka. Sura ta przypomina wiernym, że ich obowiązki zostały im już wyjaśnione przez proroka Abrahama i że nigdy nie powinni o nich zapominać. Rozdział ten kończy się ostrzeżeniem wobec niewiernych, że ponieważ Mekka została założona, by stać się centrum i twierdzą głoszenia i szerzenia doktryny Jedności Bożej, z tego powodu porzucą balwochwalstwo. Wszelkie z ich strony wysiłki, zmierzające do przeciwstawienia się celowi Bożemu, skazane są na całkowite niepowodzenie.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. ^bAlif Lām Rā.¹⁴⁵² Oto Księga, którą ci objawiliśmy, abyś ^cmógł wyprowadzić ludzkość z głębin ciemności na światło z rozkazu ich Pana, na drogę Potężnego, Godnego Chwały –

3. Drogę Allacha, do Którego należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. I ^dbiada niewiernym z powodu strasznej kary;

4. ^eTym, którzy wolą życie doczesne ponad Życie Przyszłe i ^fpowstrzymują ludzi przed drogą Allacha oraz starają się ją utrudnić. To są ci, którzy w swym błędzie bardzo zbczyli z drogi.

5. I wysyłaliśmy Posłańców zawsze z objawieniem w języku ich ludu¹⁴⁵³, aby mogli im wszystko wyjaśnić. ^gWtedy Allah pozwala zbczyć z drogi komu chce oraz prowadzi tego, kogo chce. A jest On Potężny, Mądry.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

الرَّحْمٰنُ كَتَبَ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ
اِلَى النُّوْرِۙ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلَى صِرٰطٍ الْعَرَبِیِّ الرَّحِیْمِ ۝

اللّٰهُ الَّذِیْ لَهٗ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ وَّوَهَبَ
لِلْكَافِرِیْنَ مِنْ عٰدٰیۙ شَدِیْدٍ ۝

الَّذِیْنَ یَسْتَحِبُّوْنَ الْحَیٰوةَ الدُّنْیَا عَلٰی الْاٰخِرَةِ
وَیَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ وَیَعْبُوْنَهَا عَوْجًاۙ
اُولٰٓئِكَ فِی ضَلٰلٍۙ بَعِیْدٍ ۝

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسٰنٍ قَوْمِهٖ لِیُبَیِّنَ
لَهُمْۙ فِیضُ اللّٰهِ مِّنْ اِشْءٍۙ وَیَهْدِیْ مَنْ یَّشَآءُ
وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ ۝

^a1,1. ^b10,2; 11,2; 12,2; 13,2; 15,2. ^c2,258; 5,17; 14,6; 65,12.
^d19,38; 38,28; 51,61. ^e16,108. ^f3,100; 7,46; 11,20. ^g13,28; 74,32.

1452. Patrz 16.

1453. Werset ten nie oznacza, że posłannictwo Świętego Proroka było ograniczone jedynie do Arabów. Pogląd taki jest obalany w innych wersetach, w których wyraźnie mówi się, że Święty Prorok posłany był do wszystkich ludów tego świata. (7,159; 34,29). Nie tylko Koran mówi o światowej misji Świętego Proroka, ale powiada się, że i on sam powiedział kiedyś: „Zostałem posłany do czarnych i czerwonych”, co oznacza całą ludzkość (Bihār); oraz „zostałem powołany dla całej ludzkości” (Bukhārī). Koran został objawiony w języku arabskim, ponieważ Arabowie byli pierwszym ludem, do których został skierowany (również dlatego, że język arabski z powodu swojej doskonałości, elokwencji i ekspresywności najbardziej nadawał się do tego celu), zaś przez nich język Posłannictwa miało być głoszone całemu światu.

6. I wysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami mówiąc: „Wyprowadź swój lud z głębin ciemności i przypomnij mu o dniach Allacha”¹⁴⁵⁴. Zaiste, w tym zawarte są Znaki dla każdej cierpliwej i wdzięcznej osoby.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَذَكَّرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٦﴾

7. I przypomnij sobie kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: ^b „Przypomnijcie sobie łaskę Allacha, kiedy wybawił was przed ludem Faraona, który zadawał wam straszne męki, zabijając waszych synów, a oszczędzając niewiasty. W tym zawarta była wielka próba dla was od waszego Pana”.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أُنجِيَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُم بِسُوءِ الْعَذَابِ وَيَذُبُّونَ آبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ لَعِبْرَةٌ لِّكُلِّ عَظِيمٍ ﴿٧﴾

8. I kiedy wasz Pan ogłosił: ^c „Jeśli będziecie wdzięczni,¹⁴⁵⁵ z pewnością ześlę na was więcej łask. Jeżeli jednak będziecie niewdzięczni, wówczas wiedzcie, że moja kara jest sroga”.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

9. I rzekł Mojżesz: „Jeżeli ^d nie wierzycie, wy oraz ci wszyscy na ziemi, nie możecie w żaden sposób zaszkodzić Allahowi. Zaprawdę, Allah jest Samowystarczalny, Godny Chwały”.

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ لَعَنَى جَمِيعًا ﴿٩﴾

^a14,2. ^b2,50; 7,142; 28,5. ^c3,116; 4,148. ^d31,13.

1454. Wyrażenie *Ayyām Allāh* oznacza łaski i kary Allacha (Tāj), tak jak dobrze znane zdanie arabskie *Ayyām al-‘Arab* oznacza: walka i konflikty Arabów.

1455. *Shukr* (wdzięczność) jest trojaka: (1) Sercem lub umysłem, na co składa się formowanie właściwej idei otrzymanego dobrodziejstwa; (2) językiem, co objawia się w chwaleniu, wychwalaniu dobroczyńcy; oraz (3) rękami, na co składa się stosowne do dobrodziejstwa odwdzięczenie się. Powyższe ma pięć podstaw: (a) pokora tego, który daje wobec tego, który bierze; (b) jego do niego miłość; (c) jego uznanie dobrodziejstwa; (d) jego wychwalanie go za nie; oraz (e) nie wykorzystywanie przez niego tego dobrodziejstwa w taki sposób, który jemu (dawcy) mógłby się nie podobać. Na tym polega *Shukr* ze strony człowieka. Natomiast ze strony Boga składa się ona na przebaczenie, traktowanie z zadowoleniem, dobrą wolą i łaską, i stąd koniecznym jest wynagrodzenie go (Lane). Prawdziwie wdzięcznym wobec Boga można być tylko wtedy, gdy właściwie wykorzystuje się Jego dary.

10. ^aCzyż nie otrzymaliście nowiny o tych przed wami, o ludzie Noego i plemionach ‘Ād i Thamūd oraz tych po nich? Teraz nikt ich nie zna poza Allahem. ¹⁴⁵⁶ Ich Posłańcy przybyli do nich z wyraźnymi Znakami, lecz oni powkładali ręce w usta ¹⁴⁵⁷ i powiedzieli: „Nie wierzymy w to, z czym zostałeś wysłany, i zaiste wątpimy w to, do czego nas nawołujesz”.

11. Ich posłańcy mówili: „Czy wątpicie w kwestii Allacha, ^bStwórcy niebios i ziemi? ¹⁴⁵⁸ On was wzywa, by wam przebaczyć wasze grzechy i udzielić zwłoki aż po wyznaczony czas”. Oni rzekli: ^c„Wy jesteście wszak takimi jak my śmiertelnikami, chcecie odwrócić nas od tego, co zwykli byli czcić nasi ojcowie. Przyńcie nam zatem jakieś wyraźne dowody”.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمٌ نُوحِيَ وَعَادٌ
وَتَمُودُ هُ وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمُ إِلَّا اللَّهُ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ
وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكِّ مِمَّا
تَدْعُونَ إِنَّا إِلَهِنَا مُرْسَبٍ ①

قَالَتْ رُسُلُهُم أَلِى اللَّهِ شَكُّ فَأَطِرِ التَّمُوتِ وَالْأَفْرِينَ
يَذْعُوكُمْ لِغَيْفٍ لَكُمْ فَمِن ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَى أَجَلٍ
مُّسَمًّى قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُونَ أَن
تَصُدُّوْنَا عَنَّا كَان يَبْعُدُ آبَاؤُنَا فَاتُّونَا بِسُلْطَنِ
مُؤْمِنِينَ ②

^a9,70; 40,32; 50,13-15. ^b6,15; 12,102; 35,2; 39,47. ^c11,28; 23,25.

1456. Słowa te wskazują, że Proroków powoływano także wśród narodów innych niż potomstwo Abrahama, bowiem po plemionach ‘Ād i Thamūd przyszły inne ludy, „które zna jeden Allah”, podczas gdy Prorocy, którzy pojawili się wśród potomstwa Abrahama, wspomnani są zarówno w Koranie, jak i w Biblii.

1457. Słowa te oznaczają, że niewierni milkną ze zdumienia, słysząc twierdzenia Świętego Proroka. Albo gryzą swe ręce z wściekłości z powodu tego, co Prorocy mówią. Albo kładą swe dłonie na ustach Proroków, aby ich uciszyć i spowodować, żeby przestali mówić i wygłaszać swoje postannictwa.

1458. Stworzenie Nieba i ziemi zostało przedstawione na dowód Bożego pochodzenia nauk dawanych Prorokom. Ponieważ Bóg jest Stwórcą niebios i ziemi, bezsensem byłoby zakładać, że – stworzywszy człowieka – pozostawił go bez właściwego nim kierowania. Tak samo niekonsekwentnym byłoby sążenie, że podczas gdy Bóg stosownie zabezpieczył materialny dobrobyt i postęp człowieka, stwarzając niebios a i ziemię, zapomniał o zatroszczeniu się o jego dobrobyt duchowy.

12. Ich Posłańcy powiedzieli im:
^a „Rzeczywiście jesteśmy jak wy tylko śmiertelnikami,¹⁴⁵⁹ lecz^b Allah zsyła swą łaskę na kogo chce spośród swoich sług. I nie możemy przynieść wam dowodów, chyba że za przyzwoleniem Allacha. I wyłącznie w Allachu powinni pokładać zaufanie wierni.

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ تَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَ
 لَكِنَّ اللَّهَ يُنَزِّلُ عَلَى مَنْ يُشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ
 لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
 فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

13. „I ^cdlaczego nie mielibyśmy zaufać Allahowi, skoro wskazał nam właściwą drogę? I, zaiste, będziemy znosić cierpliwie wszystkie krzywdy, jakie nam wyrządzą. Zatem ci, którzy ufają, ufają Allahowi.”

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدٰنَا سَبِيلًا
 وَنُصَبِرْنَ عَلَىٰ مَا أَدْبَسْتُمْ لَنَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
 الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٣﴾

14. A ^d ci, którzy nie uwierzyli, powiedzieli do swych posłańców: „Z pewnością wygnamy was z naszego kraju, chyba że powrócicie do naszej religii”. Wtedy ich Pan zesłał im objawienie: „Z pewnością zniszczymy grzeszników.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
 أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
 لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤﴾

15. „I ^e z pewnością uczynimy, że zamieszkacie w tym kraju po nich. Obietnica ta jest dla tego, który boi się stanąć przed Moim Trybunałem oraz boi się Mojego¹⁴⁶⁰ ostrzeżenia”.

وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذٰلِكَ لِمَنْ
 خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعَبَدَ ﴿١٥﴾

^a18,111; 41,7. ^b3,165; 6,125. ^c11,57, 89; 12,68. ^d7,89. ^e21,106.

1459. Posłaniec Boży, który jest przysyłany, aby kierować człowiekiem oraz by służyć za model i przykład dla ludzi, musi być takim samym jak oni człowiekiem. Bowiernie nie będąc człowiekiem, nie mógłby być dla nich wzorem.

1460. Koran używa zarówno liczby pojedynczej, jak i mnogiej zaimków osobowych w odniesieniu do Istoty Najwyższej. Tam gdzie podkreśla się Władzę i Majestat Boga używa się liczby mnogiej. Tam zaś, gdzie chodzi o Niezależność i Samowystarczalność, używa się liczby pojedynczej. Lub też jak powiedzieli niektórzy święci muzułmańscy, wszędzie tam, gdzie Bóg zamierza uczynić coś poprzez działanie aniołów, stosuje się liczbę mnogą, natomiast tam, gdzie dzieło jakiegoś ma być dokonane na mocy szczególnego nakazu Bożego, stosuje się liczbę pojedynczą. Werset obecny łączy obie te możliwości.

16. I modlili się o zwycięstwo, a każdy hardy wróg prawdy ponosił porażkę:

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٦﴾

17. Przed nim jest Piekło i ^abędzie musiał pić wrzącą wodę.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ جَهَنَّمَ وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٧﴾

18. Będzie popijał ją małymi łydkami i nie będzie mógł łatwo jej połykać. A ^bśmierć będzie doń przychodzić z różnych stron,¹⁴⁶¹ a mimo to nie umrze. A poza tym czeka go sroga kara.

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٨﴾

19. ^cPołożenie tych, którzy nie wierzą w swego Pana, jest takie, że ich dzieła¹⁴⁶² są jak popiół, w który gwałtownie wieje wiatr w burzliwy dzień. ^dNie będą miały żadnej władzy nad tym, na co zasługują. Rzeczywiście to jest krańcowa ruina.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٩﴾

20. Czy nie widzisz, że ^eAllach stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości? ^f Jeśli On zechce, może się was pozbyć i doprowadzić do nowego stworzenia.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۗ إِنَّ يَتَشَاءُ يَذْهَبَكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٢٠﴾

21. I ^gto w ogóle nie jest dla Allacha trudne.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢١﴾

22. Oni wszyscy staną przed Allachem.¹⁴⁶³ ^hWówczas ci, którzy uważani byli za słabych, powiedzą do tych, którzy byli butni: „Zaiste, szliśmy za wami, czyż więc nie

وَبَرُّوا لِلَّهِ جَبِينًا فَقَالَ الضُّعْفَاءُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا لَكُنَّا لَكُمْ تَبَعًا قَهْلًا أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ

^a69,37; 78,25, 26. ^b20,75; 87,14.

^c 24,40. ^d 2,265. ^e6,74; 16,4; 29,45; 39,6. ^f4,134; 6,134; 35,17. ^g 35,18.

^h6,129; 7,39, 40; 28,64; 33,68, 69; 34,32, 33; 40,48, 49.

1461. Nadejście śmierci ze wszystkich stron oznacza, że tak wiele grzechów i występków ludzi niewierzących spowoduje najróżniejsze formy śmierci za nie.

1462. „Ich dzieła” oznaczać mogą wysiłki niewiernych, podejmowane w celu przeciwstawienia się Prorokom Bożym.

1463. Nie tyle same złe uczynki ludzi powodują ich upadek, lecz raczej wyeksponowanie ich słabości. Kiedy słabości zostają obnażone, ich prestiż i reputacja, które bardziej niż ich osiągnięcia są dla nich ostoją sukcesu, otrzymują cios, poniżając ich w ocenie społeczności rywalizujących i powodują schylek i upadek. Takie jest znaczenie tego wersetu – „staną przed Allachem”.

możecie nam w ogóle pomóc przeciwko karze Allacha?" Ci powiedzą: „Gdyby prowadził nas Allah, to zapewne poprowadzilibyśmy i was. Jest nam wszystko jedno czy okazujemy niecierpliwość, czy jesteśmy cierpliwi, nie ma bowiem dla nas ucieczki”.¹⁴⁶⁴

23. A kiedy sprawa zostanie zdecydowana, Szatan powie: „Allah dał wam obietnicę prawdy, lecz ja wam obiecałem i zawiodłem. ^aNie miałem nad wami żadnej władzy z wyjątkiem tego, że zwróciłem się do was, a wy okazaliście mi posłuszeństwo. Zatem mnie nie obwiniajcie, lecz winicie samych siebie. Nie mogę przyjść wam z pomocą, jak i nie mogę pomóc sam sobie. Wyparłem się już tego, że łączycie mnie z Allahem. Grzeszników z pewnością spotka sroga kara”.

24. ^bCi, którzy wierzą i postępują sprawiedliwie, dopuszczeni będą do Ogrodów, przez które przepływają strumienie i w nich zamieszkają na rozkaz ich Pana. ^cI tak będą się tam wzajemnie pozdrawiać: „Pokój z tobą”.

25. Czy nie widzisz jak Allah przedstawia przypowieść o dobrym słowie? Jest ono jak dobre drzewo, którego korzeń jest mocny, a gałęzie sięgają nieba?¹⁴⁶⁵

عَدَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ سِوَاهُ عَلَيْنَا أَجْرَعْنَا أَمْ صَدَرْنَا مَا لَنَا مِنَ مَحْجَبٍ ۝

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۚ فَلَا تَلُمُونِي وَلَا تَلُمُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي ۗ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ فِي حَيَاتِهِمْ فِيهَا سَلَامٌ ۝

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ۝

^a15,43;16,100; 17,66. ^b10,10; 22,24. ^c10,11; 15,47; 36,59; 50,35.

1464. Lud, którego losem jest wyginięcie, daje drogę rozpacz i szybko poddaje się stanowi niskiej samooceny.

1465. W wersecie tym Słowo Boże porównane jest do drzewa, posiadającego cztery zasadnicze cechy: (a) Jest dobre, w tym znaczeniu, że wolne jest od wszystkich takich nauk, które mogą w jakikolwiek sposób obrazić rozum ludzki i ludzkie sumienie, ludzkie uczucia i wrażliwość. (b) Podobnie jak dobrze ukorzenione i płodne drzewo, ma ono silną i stabilną podstawę oraz otrzymuje nowe życie ze swego Źródła. I podobnie jak silne drzewo, nie zgina się przed podmuchami przeciwności

26. Wydaje ono owoce przez cały czas z nakazu jego Pana. ^aAllach przedstawia przypowieści ludziom, by się nad nimi zastanowili.

27. A przypadek złego słowa ¹⁴⁶⁶ jest jak przypadek złego drzewa, które wyrwane jest z korzeniami od góry i nie ma równowagi.

28. Allach wzmacnia wiernych słowem, które jest mocno posadzone, zarówno w życiu doczesnym, jak i w Życiu Przyszłym. Allach pozwala grzesznikom zbaczać z drogi. Allach czyni to, co pragnie.

29. ^bCzy nie widzisz tych, którzy zamienili łaskę Allacha na niewdzięczność i wpędzili swój lud do mieszkania w ruinie –

30. Do Piekła. Oni tam spłoną, a jest to złe miejsce odpoczynku.

31. I ^custanowili Allachowi rywali, żeby sprowadzali ludzi z właściwej drogi, z Jego drogi. Powiedz: ^d„Zatem cieszcie się z siebie przez chwilę; zaiste, podróżujecie w kierunku Ognia.”

تَوَاتَىٰ أَكْهُمَا كُلَّ يَوْمٍ يَأْتِيهِمَا رَيْبًا وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِّتَتْ
مِنَ مَوْتِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٧﴾

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَ
يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا
قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٩﴾

جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وَبَسَّ الْقِرَارِ ﴿٣٠﴾

وَجَعَلُوا لِيهِ إِندَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا
فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣١﴾

^a13,18; 29,44. ^b2,212. ^c2,23; 13,34. ^d47,13; 77,47.

i wrogim krytycyzmem, lecz opiera się zdecydowanie wszystkim burzom. Swoje życie i pożywienie czerpie tylko z jednego Źródła i dlatego nie ma żadnej dysharmonii ani niezgody pomiędzy jego zasadami i naukami. (c) Jego konary sięgają niebios, co oznacza, że działając podobnie człowiek może osiągnąć szczyty wspaniałości duchowej. (d) Rodzi swoje owoce obficie we wszystkich porach roku, co oznacza, że jego błogosławieństwa zyskują świadectwo bez przerwy i w każdej epoce wydaje ono takich ludzi, którzy – działając według jego nauk – osiągają stan wspólnoty z Bogiem, natomiast dzięki swojej wyprostowanej postawie i czystości osiągają taki rodzaj postępowania, który o wiele przewyższa ich współczesnych. Koran posiada wszystkie te cechy w całej ich rozciągłości.

1466. W przeciwieństwie do drzewa dobrego, księga stworzona przez fałszerzy jest drzewem złym. Nie posiada ono stałości i stabilności. Nauki takiej księgi nie są popierane ani rozumem, ani prawami natury. Księga taka nie wytrzymuje krytyki, zaś jej zasady i ideały zmieniają się zależnie od zmian warunków i okoliczności ludzkich. Jest ona mieszaniną nauk zebranych z wątpliwych źródeł. Nie potrafi ona stworzyć ludzi, którzy twierdziliby, że ustanowili prawdziwy i rzeczywisty związek z Bogiem. Nie otrzymuje ona nowego życia ze Źródła Bożego oraz podlega schyłkowi i degeneracji.

32. Powiedz Moim sługom, którzy wierzą, że powinni przestrzegać Modlitwy i ^awydawać z tego, co My im daliśmy, potajemnie lub otwarcie, zanim ^bnadejdzie dzień, w którym nie będzie ani targowania się, ani przyjaźni.

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُعِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَبْعُ فِيهِ وَلَا يَخْلَى ﴿٣٢﴾

33. Allach to Ten, Który stworzył niebiosa i ziemię oraz spowodował, że ^cwoda spada z chmur, i dzięki niej dał owoce wam do spożywania, jak i ^dpodporządkował wam okręty, aby pływały po morzach z Jego rozkazu, oraz rzeki wam podporządkował.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمْ الْفَلَكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ
وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ ﴿٣٣﴾

34. I ^eto On podporządkował wam również słońce i księżyc, a oba te ciała stale wypełniają swe funkcje. I to On podporządkował wam tak samo noc, jak i dzień.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَسَخَّرَ
لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٤﴾

35. I to On daje wam wszystko to, o co Go prosicie, ¹⁴⁶⁷ a jeśli spróbujecie zliczyć łaski Allacha, nie zdołacie ich wyliczyć. Zaprawdę, człowiek jest bardzo niesprawiedliwy, bardzo niewdzięczny.

وَأَشْكُرُ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعْدُوا نِعْمَتَ
اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٥﴾

36. I przypomnij sobie, ⁸kiedy Abraham rzekł: „Panie mój, uczynń to miasto miastem pokoju i ^huchroń mnie i moje dzieci przed ciężką bożków. ¹⁴⁶⁸

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٦﴾

^a2,275; 13,23; 16,76. ^b2,255; 43,68.

^c2,23; 20,54; 22,64; 35,28. ^d22,66; 43,14; 45,13. ^e7,55; 13,3; 16,13; 39,6. ^f16,19. ^g2,127. ^h2,129.

1467. Słowa „o co Go prosicie” odnoszą się do żądań wysuwanych przez naturę ludzką, które są w pełni zaspokojone. Bóg daje wszystko, aby zadowolić wszystkie tęsknoty i pragnienia natury ludzkiej.

1468. Modlitwa Abrahama, o której mowa w tym wersecie, wskazuje, że wiedział on, że w Mekce któregoś dnia zapanuje balwochwalstwo, jak i w pobliskich krajach. Stąd jego obawa o ochronę jego potomstwa przed czcicielami bożków, kiedy przed wieloma stuleciami modlił się do Boga.

37. „Panie mój, ^aoni naprawdę wielu ludzi sprowadzili z właściwej drogi. Kto zatem idzie za mną, ten rzeczywiście jest ze mnie. Kto natomiast nie jest mi posłuszny – z pewnością Tyś jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضَلَّلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ يَتَّبِعُنِي
فَأَنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٧﴾

38. ^b„Panie nasz, umieściłem część mojego potomstwa w jałowej dolinie nieopodal Twojego Świętego Domu, ¹⁴⁶⁹ Panie nasz, aby przestrzegali Modlitwy. ¹⁴⁷⁰ Uczyń zatem, aby serca ludzi zwróciły się¹⁴⁷¹ ku nim oraz ^cdaj im owoce, aby byli wdzięczni.

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ
أَفئِدَتَهُ مِنَ النَّاسِ تُهَوِّئِي لِيَاهِهِمْ وَأَرْزُقْهُمْ مِنْ
الشَّمْسِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

39. „Panie nasz, ^dTy z pewnością wiesz, co skrywamy, a co pozwalamy poznać. Nic nie jest ukryte przed Allahem, czy to na ziemi, czy w niebie.

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى
عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٩﴾

40. „Wszelka chwała należy się Allahowi, który pomimo mego podeszłego wieku dał mi Izmaela i Izaaka. Zaiste, mój Pan odpowiada na modlitwy.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٤٠﴾

^a71,25. ^b22,27. ^c2,127; 28,58. ^d2,78; 3,6; 27,66.

1469. Mówi się tutaj o umieszczeniu syna Izmaela i jego żony Hagar na pustyni arabskiej. Izamel był jeszcze dzieckiem, kiedy w akcie posłuszeństwa wobec przykazania Bożego oraz w formie spełnienia planu Bożego, Abraham przywiódł syna i jego matkę Hagar w te nieurodzajne okolice, w których obecnie znajduje się Mekka. W miejscu tym w tamtych czasach nie było żadnych objawów życia, ani możliwości utrzymania (Bukhârî). Bóg jednak postanowił tak, żeby miejsce to stało się sceną działalności ostatniego posłannictwa do ludzkości. Izmael został wybrany jako narzędzie wpajania tego planu Bożego i wprowadzania go w życie.

1470. Ta modlitwa Abrahama znajduje swoje pełne spełnienie w osobie Świętego Proroka, bowiem przed nim tylko Arabowie odwiedzali Mekkę, by składać tutaj swoje ofiary. Jednak po jego przyjściu zaczęli je odwiedzać ludzie z całego świata.

1471. Modlitwa ta została wypowiedziana w czasie, kiedy na wiele kilometrów wokół Mekki nie można było znaleźć nawet jednego źdźbła trawy. A mimo to proroctwo znalazło swoje cudowne spełnienie, jako że najbogatsze owoce przybywają w wielkich ilościach do Mekki przez cały rok.

41. a. „Panie mój, uczyni mnie wytrwałym w przestrzeganiu Modlitwy, jak i moje dzieci. Panie nasz! bZeślij na mnie swą łaskę i przyjmij mą modlitwę.

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي نَادِرَةً
وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي ﴿٢٩﴾

42. c. „Panie nasz, przebacz¹⁴⁷² mi i moim rodzicom oraz wiernym w dniu, w którym nastąpi rozliczenie”.

رَبِّتَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
بِغِ الْحِسَابِ ﴿٣٠﴾

43. I nie myśl, że Allah jest nieświadom tego, co czynią grzesznicy. On tylko udziela im zwłoki aż do dnia, w którym ich oczy patrzeć będą w przerażeniu.

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا
يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخُصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٣١﴾

44. Będą śpieszyć w strachu, unosząc swe głowy, a ich spojrzenie nie będzie do nich powracać, serca zaś ich będą zupełnie puste.¹⁴⁷³

مُهْطِعِينَ مُقْنِبِي رُؤُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ
وَاقْبُدْ لَهُمُ جَهَنَّمَ ﴿٣٢﴾

a2,129. b2,128. c71,29.

1472. Powodem, dla którego Prorocy Boży modlą się do swego Pana o przebaczenie bez względu na fakt, iż są zabezpieczeni przed wpływami Szatana, jest ich świadomość świętości i majestatu Boga oraz własnych swoich słabości. Właśnie świadomość słabości ludzkiej powoduje, że pokornie modlą się do Boga, aby „zakrył” ich swoją łaską i litością, aby w swoim wnętrzu mogli się całkowicie oczyścić i w pełni połączyć się z Nim.

1473. Ten i poprzedni werset przedstawiają wspaniały opis zdumienia i konsternacji mieszkańców Mekki, kiedy nagle zauważyli Świętego Proroka u bram Mekki na czele armii dziesięciu tysięcy ludzi, nie mając wcześniej najmniejszego pojęcia o zbliżaniu się jej.

45. I udzielił ludziom ostrzeżenia o dniu, w którym spadnie na nich obiecana kara, a ^a grzesznicy powiedzą: „Panie nasz, udzielił nam zwłoki choć na krótko, a my wysłuchamy Twojego wołania i pójdziemy za Posłańcami”. On powie: „Czyż przedtem nie przysięgaliście, że nigdy nie upadniecie?”

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نَّجِبْ
دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ ۖ أُولَٰئِكَ كَانُوا لَمِنَ
قَبْلِ مَا لَكُمْ مِنْ رُسُلٍ ۗ

46. „I mieszkacie w mieszkaniach tych, którzy sami sobie zaszkodzili, i stało się dla was jasne, jak My z nimi mieszkaliśmy. A przedstawiliśmy wam zrozumiałe przypowieści.”

وَسَكُنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ
لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَوَّيْنَا لَكُمْ الْآيَاتِ ۗ

47. A ^boni wypróbowali wszystkie swoje zamiary, lecz ich zamiary są w rękach Allacha.¹⁴⁷⁴ I nawet gdyby ich zamiary były takie, że mogłyby przesuwać góry, nie powiedzie się im.

وَقَدْ سَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ
كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۗ

48. Nie myśl zatem, że ^cAllach nie dotrzyma kiedykolwiek swojej obietnicy wobec Jego Posłańców. Zaiste, Allach jest Potężny, jest Panem zemsty.

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخَلَّفًا وَعَلَيْهِ رُسُلُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۗ

49. W dniu, w którym ta ziemia zostanie zamieniona w inną ziemię, a także samo i niebiosa,¹⁴⁷⁵ a oni wszyscy staną przed Allachem. Jedy-
nym, Najwyższym.

يَوْمَ يُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ وَوَرَيْنَا
بِلَهُ الْوَاجِدِ الْغَهَّارِ ۗ

50. A ^dty ujrzysz tego dnia winnych w łańcuchach.

وَتَرَى النَّجْرِينَ يُصَادُونَ مَقْرَبِينَ فِي الْأَصْحَادِ ۗ

^a63,11. ^b3,55; 8,31; 13,43; 27,51. ^c3,195; 10,104; 58,22. ^d38,39.

1474. Bóg zna ich złe zamiary i zniweczy je.

1475. Wraz z Upadkiem Mekki i rozszerzeniem się Islamu w Arabii jako potężnej sily, zaczął istnieć nowy wszechświat z nowym niebem i nową ziemią. Stary porządek odszedł, zaś nowy, całkowicie odmienny od starego, zajął jego miejsce.

51. Ich szaty będą jakby ze smoły i
 aogień ogarnie ich twarze.

مَوَابِلُهُمْ مِنْ قَطْرَانٍ وَ تَغْتَبُّ وُجُوهُهُمُ النَّارُ ﴿٥١﴾

52. bStanie się tak, by Allah mógł
 odpłacić każdej duszy za to, co uczyniła. Zaiste, Allah jest Szybki w
 rozliczaniu.

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ تَأْكُتَبِتُ إِنَّ اللَّهَ سَوِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥٢﴾

53. cOto wystarczające napomnienie dla ludzkości, aby dzięki niemu skorzystała i aby doznała dzięki niemu ostrzeżenia, jak również żeby dowiedzieli się, że On jest Jedynym Bogiem i że ludzie posiadający rozum zastanawiają się.

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَيُعَلِّمُوا أَنَّمَا هُوَ
 ٥٣ إِلَهُ وَاحِدٌ قَلِيلٌ ذَكَرُوا آلَاءِ الْآبَاءِ ﴿٥٣﴾

*10,28; 23,105; 54,49. b40,18; 45,23; 74,39. c5,68; 6,20.

R O Z D Z I A Ł 15

AL-HIJR

(Objawiony przed Hijrah)

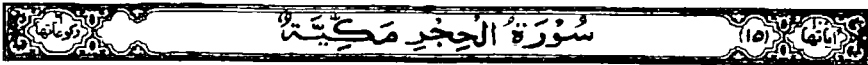
Data objawienia i kontekst

Zgodnie z powszechnym poglądem naukowców, sura ta została objawiona w Mekce. W poprzedniej surze powiedziano, że chociaż poprzedni Prorocy nie dysponowali środkami materialnymi, ich misje powiodły się, ponieważ kierowało nimi i pomagało im Słowo Boże. Podobnie Święty Prorok osiągnie sukces w swej misji. Słowo Boże, jak akcentuje obecna sura, jest wielką siłą, której nie jest w stanie wytrzymać żadna potęga światowa. Preparowanie kłamstw przeciwko Bogu nie jest czymś, co można by lekceważyć, zaś oszuści wkrótce dotrą do zasłużonego końca. Mówi się też, że Koran jest objawionym Słowem Bożym i że posiada nie dające się odrzucić dowody swojego Boskiego pochodzenia.

Temat

Głównym tematem tej sury jest to, że żadne inne Pismo nie jest w stanie zbliżyć się do piękna stylu i wspaniałej treści Koranu. Jest on wszak Pismem objawionym *par excellence*.

W każdym aspekcie Koran jest niezrównany. Jego piękno i jakość są tak różnorodne, że nawet niewierni czasami zmuszeni są przyznać, iż nie posiadają czegoś takiego i że chcieliby mieć własne tak wspaniałe pismo. Pomimo takiego postawienia przez nich rzeczy, nie widzą sposobu przyjęcia Koranu oraz nie uświadamiają sobie, iż odmawiając jego przyjęcia, pozbawiają się prawdy i ściągają na siebie gniew i karę Bożą. Posłannictwo Boże musi zwyciężyć i nic nie jest go w stanie powstrzymać. Ci, którzy wahają się i odmawiają jego przyjęcia, sami czynią siebie takimi, którzy będą cierpieć. Następnie sura ta mówi, że jeśli z objawienia koranicznego szydzi się i traktuje się je z pogardą, nie ma w tym nic dziwnego, ponieważ objawienia poprzednich Proroków traktowane były identycznie. Szyderycy jednak nie uświadamiają sobie tego niezbitego faktu, że nie jest łatwo wymyślać kłamstwa o Bogu, ponieważ czynienie tego oznacza inicjowanie własnego zniszczenia. Wszchemocny Bóg zważa, aby nie można było skutecznie tworzyć kłamstw skierowanych przeciwko Niemu i aby działalność taką łatwo było odróżnić od Jego objawionego Słowa. Bóg zapewnia swemu Słowu szczególne cechy wyróżniające, wspaniałość, oraz tworzy korzystną atmosferę do jego przyjmowania przez ludzi sprawiedliwie myślących. Poza tym Bóg wynosi przyjmujących Jego Słowo z nizin na wyżyny wspaniałości moralnej.

1. ^aW imię Boga, Miłościwego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bAlif Lām Rā. ^cOto wersety doskonałej Księgi i oświecającego Koranu.¹⁴⁷⁶

الرَّحْمَةِ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ ②

CZEŚĆ XIV

3. Niewierni często chcieliby być muzułmanami.¹⁴⁷⁷

رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ③

4. ^dPozostaw ich samych sobie, aby spożywali i cieszyli się oraz by zwodziły ich ich płonne nadzieje,¹⁴⁷⁸ lecz wkrótce dowiedzą się.

ذُرُّهُمْ يَا كُفْرًا وَتَتَّبَعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَكُونُونَ ④

5. Nigdy nie zniszczyliśmy żadnego miasta¹⁴⁷⁹, żeby nie był dlań znany dekret.^{1479A}

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ⑤

6. ^eŻaden lud nie jest w stanie uciec od swego losu poprzez wyprzedzanie wyznaczonego terminu, nie może też pozostać w tyle.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑥

^a1,1. ^b10,2; 11,2; 12,2; 13,2; 14,2. ^c27,2; 31,3. ^d47,13. ^e7,35; 10,50; 16,62.

1476. Jedyńc w 27,2 oraz w komentowanym obecnie wersecie słowa „Księga” i „Koran” pojawiają się razem. W tym wersecie słowo „Księga” poprzedza słowo „Koran”, natomiast w 27,2 kolejność jest odwrotna. Podczas gdy słowo „Księga” oznacza proroctwo, które mówi, iż Święta Księga Islamu będzie dalej pisana, słowo „Koran” wskazuje na proroctwo, głoszące, że będzie on czytany i recytowany coraz powszechniej. Ponadto, słowa „oświecający Koran” zostały użyte w Koranie tylko dwa razy, natomiast słowa „oświecająca Księga” aż dwanaście razy. Wskazuje to na fakt, że forma pisana jest o wiele bardziej użyteczna od przekazu ustnego. Dlatego muzułmanie powinni zwracać więcej uwagi na wykształcenie i studiowanie ich pisanej wiedzy.

1477. Jest zapisane, że takie pragnienie było rzeczywiście wyrażane w czasach Świętego Proroka przez ludzi niewiernych.

1478. Werset ten może oznaczać, że takie pragnienie niewiernych, o jakim mowa w poprzednim wersecie – że są muzułmanami – jest niestety „płonną nadzieją”, czyli że jest tylko przemijającym życzeniem; prawdziwym ich pragnieniem jest gonitwa za radościami doczesnymi i zyskami materialnymi.

1479. „Miasto” oznacza lud, do którego wysłany jest Prorok. „Miasto” Świętego Proroka zostało nazwane „matką miast” w tekście Koranu (6,93).

1479A. Słowa „znany wyrok” oznaczają tutaj czas wyznaczony na zniszczenie przeciwników Proroka, jak przepowiedział on sam.

7. I powiedzieli: ^a„O ty, któremu napomnienie to zostało zesłane, jesteś z pewnością szaleńcem.”¹⁴⁸⁰

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ①

8. ^b„Dlaczego nie sprowadzisz nam aniołów, jeśli jesteś prawdziwym?”

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكِ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ①

9. ^c„Nie posyłamy aniołów, jeżeli nie wymaga tego sprawiedliwość, a kiedy ich posyłamy, niewiernym nie udziela się zwłoki.”¹⁴⁸¹

مَا نُنزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ تُنظَرُونَ ①

10. Zaprawdę, to ^dMy zesłaliśmy Napomnienie i najpewniej My jesteście jego Strażnikami.¹⁴⁸²

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ①

11. I My zsyłaliśmy Postaćców przed tobą do różnych grup ludów starożytnych.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ①

^a37,37; 44,15; 68,52. ^b6,9; 11,13; 25,8. ^c6,9. ^d36,70; 65,11.

1480. *Majnūn* nie oznacza „kogoś opętanego przez diabła albo jinn” czy po prostu „opętanego”, lecz „osobę szaloną lub obłąkaną” lub też „kogoś, kogo zdolności intelektualne zostały znacznie osłabione” (Lane).

1481. Mówi się tutaj niewiernym, że kiedy zgodnie z wymaganiami prawdy, sprawiedliwości i mądrości (Bi'lhaqq) będą zasługiwali na karę, zejść do nich aniołowie i nie będzie mowy o ani jednej chwili wytchnienia.

1482. Obietnica ochrony i zachowania Koranu, jaka zawarta jest w tym wersecie, spełniona została tak dokładnie, że gdyby nawet nie było żadnego innego dowodu, to spełnienie byłoby wystarczającym dowodem jej Bożego pochodzenia. Sura ta została objawiona w Mekce (Noldeke), kiedy życie Świętego Proroka i jego wiernych towarzyszy było w niebezpieczeństwie, zaś wróg mógł z łatwością zniżyć nową Wiarę. Właśnie wtedy niewiernym rzucono wyzwanie, aby uczynili wszystko w celu zniszczenia jej oraz ostrzeżono ich, że Bóg zniweczy wszystkie ich zamiary, ponieważ sam jest jej Strażnikiem. Wyzwanie to było otwarte i jednoznaczne, zaś wróg silny i bezwzględny. Mimo tego Koran pozostał bezpieczny i nieczuły na wszelkie zepsucie, kłamstwa i oszczerstwa, i dalej cieszył się doskonałym bezpieczeństwem. Tej cechy Koranu nie posiada żadna inna objawiona Księga. Sir William Muir, notorycznie wrogi krytyk Islamu, powiada: „Możemy, na zasadzie założenia, potwierdzić, że każdy werset Koranu jest wyłączną i nie zmienioną kompozycją samego Mahometa... Istnieje całkowita pewność, wewnętrzna i zewnętrzna, że mamy w ręce tekst dany przez samego Mahometa i przez niego wykorzystywany... Porównywać ich czysty tekst z licznymi naszymi Pismami, to porównywać rzeczy, które nie mają żadnej analogii” (Wstęp do „The Life of Mohammad”). Profesor Noldeke, wielki orientalista niemiecki, pisze jak następuje: „Nie powiodły się wysiłki naukowców europejskich, którzy chcieli wykazać istnienie późniejszych zmian w Koranie” (Enc. Brit.). Całkowita klęska przed kilku laty Dr. Mingana, w celu znalezienia błędów w czystości tekstu Koranu, doprowadziła do czegoś zupełnie przeciwnego: przypieczerowała prawdę twierdzenia, że wśród wszystkich objawionych Pism, Koran tylko pozostał nietknięty i nie zmieniony. Patrz „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1263-1266.

12. I ^anigdy nie przybył do nich Połaniec, aby zeń nie sztydziłi.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٢﴾

13. ^bZatem to My powodujemy, że ten¹⁴⁸³ zwyczaj wyszydzania wdziera się do serc ludzi grzesnych.

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٣﴾

14. ^cOni nie wierzą w ten Koran, chociaż przykład poprzednich ludów już ujrzeli.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَكَذَلِكَ سَنَّتَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

15. I gdybyśmy nawet otwarli przed nimi bramy nieba, a oni wchodziliby¹⁴⁸⁴ przez nią,

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرَوْنَ ﴿١٥﴾

16. Z pewnością powiadaliby: „To tylko nasze oczy są omamione; jesteśmy raczej oczarowani”¹⁴⁸⁵.

بَعْ لَقَالُوا إِنَّمَا سَكِرْنَا أَبْصَارُنَا بِلِئْلَمِن قَوْمٍ مُّسْحَرُونَ ﴿١٦﴾

17. Rzeczywiście to ^dMy stworzyliśmy gmachy z gwiazd w niebie i przystroiliśmy¹⁴⁸⁶ je dla patrzących.

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

18. ^eChronimy to przed wtargnięciem każdego odrzuconego Szatana.¹⁴⁸⁷

وَحَفِظْنَاَهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ تَجَسُّوٍ ﴿١٨﴾

^a36,31; 43,8. ^b26,201. ^c26,202. ^d37,7; 41,13; 67,6. ^e37,8; 41,13.

1483. Zaimek „to” odnosi się do praktyki niewiernych, polegającej na szydzienu z Proroków Bożych, wymienionych w poprzednim wersecie.

1484. Werset ten może oznaczać, że gdyby Bóg miał otworzyć bramy swojej litości i odwrócić karę, to zamiast zwrócić się do Niego, niewierni zajęliby się zdobywaniem dóbr materialnych.

1485. Niewierni stali się tak obcy względem spraw duchowych, że gdyby nawet mieli cieszyć się jakimiś doświadczeniami duchowymi wraz ze Świętym Prorokiem i gdyby mieli doświadczyć niektórych wizji wyniosłości duchowej, jaką osiągnęli, nie uwierzyliby i powiedzieliby tylko, że padli ofiarą magii czy czarów.

1486. Nie mówi się tutaj tylko o pięknie planet i gwiazd na nocnym niebie. Wielki cel, jakim służy ich stworzenie, omawia się w następnych wersach oraz w 16,17 i 67,6, a polega on na spełnieniu tego wielkiego celu, w jakim spoczywa ich rzeczywiste piękno.

1487. Werset ten wskazuje, że tak jak w świecie fizycznym ludzie opanowani przez zło posiadają pewną władzę i wpływ, przez co mogą innym czynić szkody, lecz nie są w stanie całkowicie pozbawić ich błogosławieństw Bożych – na przykład, całościowego wpływu gwiazd, itp. – podobnie w świecie duchowym Szatan nie posiada żadnej kontroli nad Prorokami i ich prawdziwymi następcami (w. 43). „Szatan” w tym wersecie oznacza tych niewiernych, którzy chcą osiągnąć związek z Bogiem bez udziału Proroków (w. 14-16). Przeciwno takim ludziom bramy duchowe zostały zamknięte i zabezpieczone.

19. Lecz ^ajeśli kto w skrytości posłyszysz coś z objawienia i naruszy je.¹⁴⁸⁸ będzie go ścigać jasny płomień.^{1488A}

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ نِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٩﴾

20. ^bI ziemię rozciągnęliśmy¹⁴⁸⁹ i ^cumieściliśmy na niej potężne góry^{1489A} i czyniliśmy, że każda rzecz wzrasta tam we właściwej ilości.

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقِيَامَةَ فِيهَا رُؤُوسَىٰ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿٢٠﴾

^a37,11; 67,6. ^b13,4. ^c16,16; 21,32.

1488. „Kradzież Słowa Bożego” może oznaczać oszukiwanie działania tych ludzi, którzy głoszą, że reprezentują nauki Proroków jako własne. Starają się oni oszukać ludzi, aby uwierzyli, że Prorocy nie przynoszą nowej nauki i że oni sami także mają dostęp do tej wiedzy, jaką posiadają Prorocy. Werset ten może także oznaczać, że wyrwają oni jakiś fragment z jego kontekstu i starają się znieść prostych ludzi, nadając mu niewłaściwą interpretację i wypaczając jego znaczenie. Słowa „jeśli kto przypadkowo usłyszy” mówią wyraźnie, że w wersecie 17 słowa „niebios” reprezentują system duchowy, a nie firmament fizyczny, bowiem kradzież Słowa Bożego nie ma nic do czynienia z niebem fizycznym.

1488A. Słowa „gmachy z gwiazd” w w. 17 reprezentują Posłańców Bożych w ogóle, podczas gdy słowa „jasny płomień” w wersecie obecnym lub „przenikający płomień” w 37,11 reprezentują Proroka tamtego dnia, albo Największego Proroka (czyli Świętego Proroka). Dążenie szatanów poprzez *Shihāb* oznacza, że dopóki nauki religijne pozostają oparte na objawieniu Bożym (al-Dhikr – w. 10) i dają światło oraz kierują, Reformatorzy Boży także dalej tego objawienia chronią. Jednym ze Znaków pojawienia się Reformatorów Bożych na świecie jest częsty fenomen pojawiania się meteoroidów, co nazywa się spadaniem gwiazd. W czasach Świętego Proroka meteory spadały tak licznie, że wierni sądzili, iż zarówno niebo, jak i ziemia rozleca się (Kathīr). Właśnie na podstawie tych niezwykłych wydarzeń Herakliusz, który – jak się okazuje – miał nieco wiedzy o astronomii, doszedł do wniosku, że z pewnością pojawił się Prorok – król Arabów (Bukhārī, rozdz. *Bad' al-Wahy*). W czasach Jezusa meteoryty spadały także w wielkich ilościach (Bihār). Ten fenomen często zdarza się także w naszych czasach – w roku 1885. Tak zatem i historia i *Hadīth* dają świadectwo faktowi, że spadanie meteoroidów w szczególnie liczny sposób jest pewnym znakiem pojawienia się Reformatora Bożego. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1272-1276.

„Szatan” w w. 18 może być uznany jako odpowiednik wróżbita lub przepowiadacza przyszłości. W takim przypadku „zalewu szatanów” (67,6) znaczenie może być takie, że w czasach braku Reformatorów Bożych na świecie, astrologowie i wróżbici odnoszą sukcesy, do pewnego stopnia, w tym haniebnym zajęciu oszukiwania prostych ludzi, lecz z chwilą pojawienia się Reformatora Bożego ich fałszywa wiedza zostaje ujawniona i wtedy ludzie mogą swobodnie rozróżniać pomiędzy prawdziwymi prorocत्वami Posłańców Nieba i kłamstwami astrologów i wróżbitów. Werset ten może też oznaczać, że kiedy niegodziwi ludzie, wyrwawszy z tekstu objawienia Bożego jakiś fragment, starają się szerzyć go w niekształconej formie, pojawia się Nowy Znak podobny do jasnej błyskawicy i niszczy machinacje szatańskich ludzi.

1489. Słowa *Wa'l Arda Madadnā-hā* oznaczają „rozprzestrzeniliśmy ziemię” lub „wzbogaciliśmy ją”. Oba te znaczenia mają tutaj zastosowanie. Werset ten oznacza, że Bóg uczynił ziemię tak wielką, że pomimo jej okrągłego kształtu, człowiek nie odczuwa żadnej niewygody. Może ten werset także oznaczać, że Bóg wzbogacił ziemię nawozem. Badania astronomiczne wykazały fakt, że ziemia zdobywa coraz to nową siłę i żyźność od gwiazd, z których spadają na nią cząsteczki materii w formie meteoroidów lub pyłem gwiazdowym, który zdaje się powiększać jej żyźność.

1489A. Aby ziemia mogła dobrze rodzić, potrzebuje dużo wody. W tym celu Bóg stworzył góry, które służą jako rezerwar wody, przechowując ją w formie śniegu i rozdzielając ją po całej ziemi w formie rzek.

21. I ^astworzyliśmy tam dla was warunki życia, jak i dla wszystkich tych, którym wy nie dajecie.

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ نَسْتُمْ لَهُ
بِرَازِقِينَ ﴿٣٠﴾

22. ^bI nie ma takiej rzeczy, nad której ilością nie sprawowalibyśmy pieczy. A nie zsyłamy tego, chyba że w określonej ilości. ¹⁴⁹⁰

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِلُ لَهُ
إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٣١﴾

23. I ^czsyłamy zapładniające ¹⁴⁹¹ wiatry, a potem wodę z chmur, później zaś dajemy ją wam do picia – natomiast wy sami nie moglibyście jej przechowywać.

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَسْقَيْنَكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِمُحْسِنِينَ ﴿٣٢﴾

24. I zaiste, ^dto My dajemy życie i My powodujemy śmierć. ^eI to My jesteśmy jedynym Dziedzicem wszystkiego. ¹⁴⁹²

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُؤْتِي وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٣٣﴾

25. I My znamy tych, którzy wśród was idą naprzód, jak i tych, którzy pozostają w tyle.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٣٤﴾

26. I zaiste, ^fto twój Pan zbierze ich wszystkich razem. Zaprawdę, On jest Mądry, Wszechwiedzący.

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

^a7,11. ^b40,14. ^c7,58; 24,44; 25,49. ^d50,44. ^e19,41. ^f6,129; 25,18; 34,41.

1490. Bóg posiada niewyczerpalne zasoby wszystkiego. Jednak w swojej nieskończonej litości kieruje On uwagę ludzi na jakąś rzecz tylko wtedy, kiedy pojawia się jej wielka potrzeba. Podobnie do wszechświata materialnego, Koran jest wszechświatem duchowym, w którym ukryte są wszystkie skarby wiedzy duchowej, objawiane człowiekowi wedle potrzeb chwili.

1491. Lawāqih to takie wiatry, które przenoszą pyłek z kwiatów męskich na żeńskie w celu zapłodnienia. Słowo to oznacza także wiatry unoszące opary, które podnoszą się z ziemi i w górze tworzą chmury.

1492. Dzięki naukom Koranu nastąpi wielka rewolucja, która spowoduje śmierć dawnego porządku, zaś ziemię odziedziczą prawdziwi jego wierni.

27. I zaiste, ^aMy stworzyliśmy człowieka z suchej, dźwięczącej gliny, z czarnego błota stworzyliśmy jego kształt. ¹⁴⁹³

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٧﴾

28. ^bJinn zaś stworzyliśmy przedtem z ognia gorącego wiatru. ¹⁴⁹⁴

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ تَارِ السُّمُورِ ﴿٢٨﴾

29. I przypomnij sobie, kiedy Pan twój powiedział do aniołów: „Zamierzam stworzyć człowieka z suchej, dźwięczącej gliny, z czarnego błota stworzyć jego kształt”.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٩﴾

^a6,3; 15,29; 34; 55,15. ^b7,13; 38,77; 55,16. ^c7,13; 38,77; 55,15.

1493. Stworzenie człowieka z Salsāl (sucha glina) oznacza, że został on stworzony z takiej materii, w której ukryta była zdolność oraz atrybut mowy. Wskazuje to, że człowiek został wyposażony w moc reagowania na głos z nieba. Lecz tak jak wysuszony kawałek gliny emituje dźwięk wtedy, kiedy uderzyć weń innym ciałem, słowo Salsāl ma na celu wskazywać, że zdolność człowieka do reagowania podlega i jest zależna od Powołania Bożego. Zdolność ta stanowi o wyższości człowieka nad wszelkim innym stworzeniem. Słowo *Hama'* oznacza, że człowiek został stworzony z czarnego błota, czyli z ziemi i wody. Ziemia była źródłem ciała, zaś woda duszy. W innym miejscu Koran mówi o „ziemi” i „wodzie” oddzielnie, jako o rzeczach, z których został stworzony człowiek (3,60; 21,31). Łącząc słowo *Salsāl* (sucha dźwięcząca glina) ze słowem *Ham'a* (czarne błoto), Koran wskazuje, że podczas gdy inne istoty żyjące zostały stworzone z *Haam'*, czyli ziemi i wody, bowiem i one mają pewien rodzaj nierozwiniętej duszy, człowiek został stworzony z *Hama'* połączonego z *Salsāl*, co oznacza, że posiada atrybut mowy. Człowiek jest także *Masnūn*, to znaczy wypracowany w doskonałym kształcie (95,5). Werset ten nie oznacza, że glina od razu przystożyła się w żywą istotę, kiedy Bóg tchnął w nią życie. Koran wielokrotnie powiada, że tworzenie wszechświata miało charakter stopniowy. Werset obecny mówi tylko o pierwszym stadium stworzenia człowieka. O innych stadiach mówi się w 30,21; 35,12; 22,6; 23,15 oraz 40,68. Stwierdzenie Koranu, że człowiek został stworzony z ziemi „co przypadkowo oznacza też, że od tego właśnie zaczął się długi proces stworzenia) znajduje swoje potwierdzenie w fakcie, że nawet obecnie pożywienie człowieka bierze się z ziemi. Znaczy to, że materia zawarta w ziemi stanowi pochodzenie człowieka. Gdyby bowiem tak nie było, nie mógłby czerpać z niej pożywienia, bowiem jedynie to, z czego stworzona jest jakaś istota, może dostarczać jej pożywienia, zaś element obcy nie jest w stanie uzupełnić strat. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary” pod tym wersem.

1494. Zwrot koraniczny „człowiek stworzony jest z pośpiechu” (21,38) wskazuje, że komentowany werset oznacza, iż jinn posiadali ognistą naturę, a nie że byli rzeczywiście stworzeni z ognia. W ten sposób stworzenie z gliny lub ognia to metafory, oznaczające uległość natury lub ognisty i łatwozapalny temperament.

30. „Kiedy zatem ^aw pełni go ukształtuję i tchnę weni Mego Ducha, ^bupadnijcie przed nim w podda- niu”.¹⁴⁹⁵

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ
سَاجِدِينَ ﴿٣٠﴾

31. ^cTak zatem aniołowie podpo- rządowali się, wszyscy razem.

سَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣١﴾

32. ^dLecz Iblis nie podporząd- kował się. On odmówił tego, by być jednym z tych, którzy podporządko- wali się.¹⁴⁹⁶

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

33. ^eBóg powiedział: „O Iblisie, co ci się stało,^{1496A} że nie chcesz być jednym z tych, którzy się podporząd- kowali?”

قَالَ يَا بَلِيسَ مَا لَكَ إِلَّا لَنْتَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٣﴾

34. ^fTen odrzekł: „Nie zamierzam podporządkować się śmiertelnikowi, którego Ty stworzyłeś z suchej, dzwiczącej gliny, z czarnego błota go ukształtowałeś”.

قَالَ لَمْ أَرَ أَنْزَلَنِي مِنْ مِصْرٍ مُسَوًّى
وَمِنْ حَبَا مَسْنُونٍ ﴿٣٤﴾

35. ^gBóg rzekł: „A zatem odejdz stąd,¹⁴⁹⁷ albowiem tyś jest z pewno- ścią odrzucony.

قَالَ فَانْحَرْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٥﴾

^a32,10; 38,73. ^b2,35; 7,12; 17,62; 18,51; 20,117. ^c2,35; 7,12; 17,62; 18,51; 20,117. ^d2,35; 7,12; 17,62; 18,51; 20,117. ^e7,13; 38,76. ^f7,13; 17,62; 18,51. ^g7,14, 19; 38,78.

1495. Słowo „aniołowie” oznacza całe stworzenie, ponieważ aniołowie tworzą pierwsze ogniwo wszelkiego stworzenia i jako tacy, kiedy otrzymują jakieś przykazanie, to odnosi się ono do wszelkiego stworzenia. Ważnym jest, że kiedy w innych miejscach Koran mówi o przykazaniu Bożym dla aniołów, aby poddali się „Adamowi”, w wersecie obecnym i następnych użyte jest słowo „człowiek”. W ten sposób oba te słowa są w Koranie używane jako synonimy. Przykazanie dane aniołom w odniesieniu do Adama ma zastosowanie do każdego człowieka. W każdego człowieka Bóg wkłada swego Ducha i jemu mają służyć aniołowie. Człowiek jest namiestnikiem Boga na ziemi i w jego osobie odzwierciedlają się Boże atrybuty.

1496. Bóg ukarał Szatana (w. 35, 36) za to, że nie wypełnił przykazania kierowanego tylko do aniołów (w. 29, 30), ponieważ przykazanie kierowane tylko do aniołów ma automatycznie zastosowanie wobec wszelkiego innego stworzenia, które podlega autorytetowi aniołów. W innym miejscu Koran jasno omawia tę sprawę, mówiąc, że przykazanie dla aniołów stosowało się także do Iblis (7,12, 13).

1496A. Ten zwrot arabski oznacza także „to, co cię boli; jakim jest twój powód? Co się z tobą dzieje?”

1497. Zaimek *hā* w zwrocie *min-hā* nie odnosi się do nieba pośmiertnego, ponieważ Niebo jest miejscem, do którego Szatan nie mógł raczej wejść i kusić Adama oraz skąd nikt nigdy nie powraca (15,49). Zaimek ten odnosi się do stanu ciągłego szczęścia na tym świecie, w którym człowiek przypadkiem znalazł się przed przyjściem Proroka, kiedy – może nawet będąc ofiarą złych przekonań – nie odrzuciwszy Proroka, nie jest jeszcze pozbawiony łaski Bożej, co reprezentowane jest w Koranie jako *Jannah* (Ogród).

36. „I ^azaiste, na ciebie spadnie Moje przekleństwo aż po Dzień Sądu”.

وَأَنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٦﴾

37. ^bTen rzekł: „Panie mój, udziel mi zatem zwłoki aż do dnia, w którym oni wszyscy zostaną podniesieni z martwych”. ¹⁴⁹⁸

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

38. ^cBóg powiedział: „Jesteś jednym z tych, którym udziela się zwłoki.

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

39. ^d„Aż po dzień wyznaczonego czasu”. ¹⁴⁹⁹

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

40. ^eTen odrzekł: „Panie mój, ponieważ osądziłeś mnie jako tego, który zszedł z drogi, z pewnością będę czynił tak, iż oddalanie się od właściwej drogi będzie im się wydawało piękne na ziemi, a z pewnością wszystkich ich zwiódę z drogi.

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

41. ^f„Z wyjątkiem Twoich wybranych sług spośród nich”.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤١﴾

42. Bóg rzekł: „Jest to droga prowadząca prosto do Mnie.

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

43. „Zaiste, ^gnie będziesz miał władzy nad Moimi sługami za wyjątkiem tych ^hbłądzących, którzy postanowią iść za tobą”. ¹⁵⁰⁰

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ
اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٣﴾

^a38,79. ^b7,15; 17,63; 38,80. ^c7,16; 38,81. ^d38,82. ^e7,17,18; 38,83. ^f38,84. ^g17,66; 34,22. ^h7,19; 17,64; 38,86.

1498. Słowa „kiedy zostaną podniesieni z martwych” oznaczają duchowe odrodzenie człowieka, kiedy, osiągnąwszy stan *Nafs Mutma'innah*, (dusza w pokoju z Bogiem), człowiek staje się nietykalnym dla pokus szatańskich i uodparnia się przed upadkiem duchowym. Jak się tutaj wskazuje, ta rozmowa Boga z Szatanem jest tylko alegorią lub metaforą.

1499. Słowa „wyznaczony czas” oznaczają, jak wyjaśniono w w.37, dzień, w którym Prorocy i ich następcy osiągną ostateczne zwycięstwo nad ich wrogami, zaś fałsz i jego poplecznicy zostaną ostatecznie zmiażdżeni.

1500. Werset ten zdaje się sugerować, że natura ludzka jest wewnętrznie czysta. Tylko ci gubią drogę właściwą, którzy psują swoją własną naturę i postanawiają iść za Szatanem. Koncepcja ta jest dalej wyjaśniona w 91,11.

44. I zaiste, ^aPiekło jest obiecany
im miejscem.

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْعِينِ ۝٤٤

45. Ma ono siedem¹⁵⁰¹ bram, a do
każdej z nich przypisana jest okre-
ślona ich część.

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ فِيهَا جُزُؤٌ مَّقْسُومٌ ۝٤٥

46. Zaprawdę, ^bsprawiedliwi będą
umieszczeni pośród ogrodów i źródeł.

إِنَّ السَّادِقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعَيْونٍ ۝٤٦

47. „Wejdźcie tu w pokoju,
bezpiecznie”.¹⁵⁰²

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ ۝٤٧

48. I ^cusuniemy wszelki żal,¹⁵⁰³
jaki mógłby znaleźć się w ich pier-
siach, aby byli jak bracia posadowieni
na tronach, naprzeciw siebie.

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ إِتَّوَانًا عَلَى
سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ۝٤٨

49. ^dZmęczenie ich tam nie dosięg-
nie¹⁵⁰⁴ ^eani nigdy nie będą stamtąd
zabrani.

لَا يَسْتَهْمُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ بِمَنْعُورِينَ ۝٤٩

50. ^fPowiedz Moim sługom, o
Proroku, że Ja jestem z całą pewno-
ścią Wszechprzebaczący, Wszechli-
tościwy,

يَتَىٰ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝٥٠

51. ^gJak i że Moja kara jest karą
najsroźszą.

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۝٥١

^a17,64; 38,86. ^b51,16; 52,18; 68,35; 77,42; 78,33; ^c7,44. ^d35,36. ^e11,109; 18,109. ^f5,99.

1501. W języku arabskim liczba „siedem”, lecz i „siedemdziesiąt”, używane są często nie do wyrażania konkretnej liczby, lecz koncepcji doskonałości, pełni lub obfitości. Werset ten oznacza, że Piekło będzie miało taką liczbę bram, jaką liczbę i różnorodność grzechów popełnią grzesznicy. Liczba „siedem” może także odnosić się do siedmiu zmysłów, a mianowicie do zmysłów wzroku, słuchu, powonienia, smaku, dotyku, bólu i temperatury, dzięki którym człowiek odbiera bodźce świata zewnętrznego.

1502. Słowa „pokój” i „bezpieczeństwo” oznaczają odpowiednio wolność od niepokoju wewnętrznego, który zżera serce człowieka, oraz od zewnętrznego bólu i kary.

1503. Jedynie o tych osobach można mówić, że cieszą się prawdziwie niebiańskim życiem, które wolne są od wszelkich uczuć urazy i niechęci wobec braci.

1504. Werset ten oznacza, że Niebo będzie miejscem stalej i ciągłej pracy. Jednakże pomimo tego wierni nie będą odczuwać żadnego zmęczenia, które jest nieuniknionym wynikiem ciężkiej pracy, nie będzie też ani strat, ani schyłku, które są wynikiem zmęczenia.

52. I ^aopowiedz im o gościach Abrahama.

وَنَبِّئَهُمْ عَنْ صَیْفِ اِبْرٰهٖمَ ﴿٥٢﴾

53. Kiedy przybyli do niego i powiedzieli: „Pokój z tobą”, a on odpowiedział: „Zaprawdę, ^eboimy się was”. ¹⁵⁰⁵

اِذْ دَخَلُوْا عَلَیْهِ فَقَالُوْا سَلٰمًا قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجٰلُوْنَ ﴿٥٣﴾

54. ^dOni odrzekli: „Nie obawiaj się, niesieme ci dobrą nowinę o synu, który obdarzony będzie wspaniałą wiedzą”.

قَالُوْا لَا تَوْجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلٰمٍ عَلِيْمٍ ﴿٥٤﴾

55. ^eOn rzekł: „Czy niesiecie mi tę dobrą nowinę pomimo tego, że jestem już starym człowiekiem? Zatem na jakiej podstawie przekazyjecie mi tę dobrą nowinę?”

قَالَ اَبَشْرْتُمْوْنِيْ عَلٰٓاَنْ تَكُنَّ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٥٥﴾

56. Ci powiedzieli: „W samej rzeczy przekazaliśmy ci prawdziwą dobrą nowinę, więc nie bądź jednym z tych, którzy tracą nadzieję”.

قَالُوْا بَشِّرْكَ بِالْحَقِّ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْفٰطِنِيْنَ ﴿٥٦﴾

57. On rzekł: „A ^fktóż traci nadzieję na łaskę swego Pana, jeśli nie ten, który zбочzył z drogi?”

قَالَ وَمَنْ يَقْضِ مِنْ رَحْمٰتِيْهِ اِلَّا الصّٰلُوْنَ ﴿٥٧﴾

58. On rzekł: ^g„Na czym zatem polega wasza sprawa, o wy, posłańcy?” ¹⁵⁰⁶

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الرُّسُلُوْنَ ﴿٥٨﴾

59. Oni powiedzieli: ^h„Zostaliśmy posłani do ludzi winnych,

قَالُوْا اِنَّا اُرْسِلْنَا اِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٥٩﴾

60. ⁱ„Z wyjątkiem tych, którzy idą za Lotem. Tych uratujemy wszystkich,

اِلَّا اَل لُّوطِۙ اِنَّا لَمُنَجُّوْهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٦٠﴾

61. ^j„Za wyjątkiem jego żony. Postanowiliśmy, że ona będzie jedną z tych, co pozostają w tyle”.

﴿٦١﴾ اِلَّا اِسْرٰتَهُ قَدْ رَاۤاْنَا اِنَّهَا لَمِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٦١﴾

^a51,25. ^b11,70; 51,26. ^c11,71; 51,29. ^d11,71; 51,29. ^e11,73. ^f12,88. ^g51,32. ^h51,33. ⁱ29,33; 51,36. ^j17,84; 11,82; 26,172; 27,58.

1505. Prawdopodobnie na twarzach posłańców widoczne były oznaki żalu i smutku, ponieważ przynosili wieści o nadciągającej karze. Abraham zrozumiał to albo na podstawie zakłopotania na twarzach posłańców, albo dlatego, że odmówili ofiarowanego im pożywienia (11.71).

1506. Wykorzystując słowo *al-Mursalūn* (posłańcy), Koran wskazuje, że ci, którzy przynieśli nowiny, byli ludźmi. Jednakże Biblia czasami mówi o nich jako o ludziach (Rdz 18,2, 16, 22), zaś czasami jak o aniołach (Rdz 19,11, 15).

62. A ^akiedy posłańcy przybyli do Lota i jego ludzi,

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦٢﴾

63. On powiedział: ^b„Zaprawdę, jesteście grupą obcych”.¹⁵⁰⁷

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٦٣﴾

64. Oni rzekli: „Tak, lecz niesiemy ci wieści o karze, co do której wątpili.

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَمِرُونَ ﴿٦٤﴾

65. „A przynosimy ci wieści pewne i z pewnością jesteśmy prawdomówni.

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٥﴾

66. ^c„Zatem odejdz wraz ze swą rodziną przy końcu nocy, a idź za ich¹⁵⁰⁸ plecami. I niechaj żadne z was nie spogląda za siebie.¹⁵⁰⁹ Ruszaj teraz tam, dokąd ci nakazano”.

فَأَنذِرْ بِأَهْلِكَ يَقْطِعُ مِنَ النَّيْلِ وَأَتَّبِعْ أَدَارَهُمْ وَلَا تَلْتَمِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا وَآمُضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٦﴾

67. I ^dprzekazaliśmy mu jasno ten dekret, aby przed rankiem podcięte zostały korzenie tego ludu.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَانَ وَأَنذَرْنَاهُ لِقَوْلِهِمْ قَطْعٌ وَمُصْبِحِينَ ﴿٦٧﴾

68. I ^elud miasta przybył, radując się.¹⁵¹⁰

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٨﴾

69. On rzekł: ^f„Oto moi goście, więc nie zawstydzajcie mnie.

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ صِغْفَىٰ فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٩﴾

^a11,78; 29,34. ^b51,26. ^c11,82. ^d6,46; 7,73, 85. ^e11,79. ^f11,79.

1507. Lot sądził, że ludzie ci są zwykłymi podróżnymi, których odwiedziny w tym miejscu były przypadkowe.

1508. Zaimek *hum* (ich) w zwrocie *Adbāra-hum* (za nimi) wykorzystany w tym wersecie wskazuje, że grupa, która opuściła miasto wraz z Lotem nie składała się jedynie z jego dwóch córek, jak powiada Biblia (Rdz 19), lecz że byli w niej także inni wierni, z których część była z pewnością mężczyznami, na co wskazuje męski zaimek w liczbie mnogiej. Pogląd ten poparty jest przez inne fragmenty Biblii (Rdz 18,32).

1509. Słowa te użyte są w przenośni i oznaczają „niechaj żaden z was nie myśli” lub „nie odczuwa obawy o” tych, którzy pozostali z tyłu.

1510. Lud powiedział Lotowi, aby nie przyprawdzał do miasta tych obcych. Kiedy zatem przybyli oni do jego domu, radowali się, że nie usłuchał ostrzeżenia ludu.

70. „A bójcie się Allacha i nie poniżajcie mnie”.¹⁵¹¹

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَحْزُونُوا ﴿٥١﴾

71. Oni rzekli: „Czyż nie zabroniliśmy ci, byś przyjmował jakichkolwiek ludzi?”¹⁵¹²

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

72. ^aOn rzekł: „Oto moje córki,¹⁵¹³ które wystarczą, jeśli musicie już coś uczynić”.

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فاعِلِينَ ﴿٥٣﴾

73. Na twoje życie, także i oni w swym upojeniu błędą w szaleństwie.

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٥٤﴾

74. ^bWówczas o wschodzie słońca spadła na nich kara.

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٥٥﴾

75. ^cWywróciliśmy ich miasto do góry nogami i obsypaliśmy ich deszczem kamieni.

فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمُ سَاءَ فِئَاءًا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً
مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٥٦﴾

76. ^dZaiste, w tym zawiera się wiele Znaków dla tych, którzy wykroczą swój umysł.¹⁵¹⁴

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّينَ ﴿٥٧﴾

77. A miasto to ^eleży na drodze, która jeszcze istnieje.¹⁵¹⁵

وَأَنَّهَا لِبَسْبِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٥٨﴾

^a11,79. ^b11,82. ^c11,83. ^d29,36; 51,38. ^e37,138.

1511. Lot prosił swój lud, aby nie potępiał go za to, że gościnnie przyjął tych obcych.

1512. Ponieważ stosunki pomiędzy ludem Lota i sąsiadującym plemieniem były napięte, lud ostrzegł Lota, aby nie przyprowadzał obcych do miasta. Lecz ponieważ podróżowanie w tych częściach kraju nie było ani bezpieczne, ani wygodne, Prorok Lot chętnie przyjął w swoim domu samotnych i zmęczonych podróżnych. Gest ten odrzucił jego lud, który tylko szukał pretekstu, aby móc wyrzucić go z miasta, ponieważ miał już dość jego nauk i głoszenia. Lud nie mógł tego jednak uczynić bez ważnego powodu. Teraz znalazło się dość dobre usprawiedliwienie dla ich gniewu, ponieważ dał schronienie w swoim domu ludziom obcym wbrew ostrzeżeniom ludu. Z tego jasno wynika, że lud Lota nie przyszedł do niego z niegodziwymi intencjami dopuszczenia się sodomii z jego gośćmi, lecz żeby przekazać mu ostrzeżenie, że mają już ważny powód do pozbycia się go z miasta. To właśnie wydaje się powodem ich radości.

1513. Patrz 11,79.

1514. *Mutawassimīn* to liczba mnoga od słowa *Mutawassim*, które pochodzi od *Twassama* i oznacza kogoś, kto świadomie rozmyśla o jakiejś rzeczy i bada ją lub też czyni to wielokrotnie dla dobrego jej poznania (Aqrab).

1515. Kiedy droga używana jest przez podróżnych, mówi się o niej *Muqīm*. Droga, o której mowa tutaj, czyli droga łącząca Arabię z Syrią, jest nadal używana, spełniając w ten sposób proroctwo, które wynika z przymiotnika użytego w tym wersecie. Droga ta biegnie wzdłuż Morza Martwego, które lokalnie znane jest jako Morze Lota.

78. Zaiste, ^aw tym zawiera się
Znak dla wierzących.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79. I ^btakże Lud Lasu¹⁵¹⁶ był
ludem grzeszników.

وَأَن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٥٩﴾

80. Tak zatem ^crównież i jego
ukaraliśmy. I oba te ludy leżą na
otwartej drodze.¹⁵¹⁷

فَأَنقَضْنَا مِنْهُمْ وَاثْمَانَهُمَا لِأَيِّمَا مِمْبِينَ ﴿٦٠﴾

81. Lud Hijr¹⁵¹⁸ także traktował
Postańców jak kłamców.

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ﴿٦١﴾

82. I daliśmy im¹⁵¹⁹ Nasze Znaki;
oni jednak odwrócili się od nich.

وَأَتَيْنَاهُمُ الْآيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٦٢﴾

^a26,9. ^b26,177; 38,14; 50,15. ^c26,190; 38,15; 50,15.

1516. Według Koranu fakt, że Prorok Shu'aib był wysłany zarówno do *Ashāb al-Aikah*, czyli do Ludu Lasu (26,177, 178), jak i do *Ahl Madyan*, Ludu z Midian (11,85), wskazuje, że obie te nazwy mówią o tym samym ludzie lub raczej o dwóch oddzielnych częściach tego samego ludu, który przyjął dwa różne sposoby życia – jeden żył z handlu, a drugi z hodowli trzód wielbłądów i owiec. Dowody bliskich związków „Ludu Lasu” z „Ludem z Midian” popiera fakt, że te same błędy Koran przypisuje obu tym ludom (7,86 oraz 26,182-184). Wydaje się, że Midian to nazwa plemienia oraz miasta, w którym ono żyło u wylotu zatoki Akaba, w pobliżu której znajdowała się pustynia Aikah, obfitująca w karłowate drzewa z gatunku śliw, które dawały schronienie wielbłądom, owcom i kozom („The Gold Mines of Midian”, autorstwa Sir Richard Francis Burton).

1517. W przypadku miasta Lota o drodze mówi się „droga, która jeszcze istnieje” (w. 77), co oznacza prorocstwo, które mówi, że będzie ona istniała także w przyszłości. W przypadku miejsca zamieszkania „Ludu Lasu” droga ta nazwana jest „drogą otwartą”. Stara droga łącząca Azję z Egiptem nie jest już obecnie używana, choć, jak wskazuje słowo „otwarta”, nadal istnieje.

1518. Hijr leży pomiędzy Tabūk i Medyną. Tutaj żyło plemię Thamūd, do którego Sālih wysłany był jako ten, który niósł ostrzeżenie. Okazuje się, że miasto to było w większej części zbudowane z kamienia i otoczone kamiennym murem i wałem obronnym. Stąd jego nazwa.

1519. W poprzednich wersetach mówi się o trzech różnych plemionach – (a) o ludzie Lota; (b) o ludzie Shu'aib oraz (c) o ludzie Sālih. Nie mówi się o nich w porządku chronologicznym, lecz zgodnie z ich oddaleniem od Mekki. Miasto ludu Lota było położone najdalej. Drugim w kolejności odległości było miasto ludu Aikah. Hijr leżało pomiędzy Tabūk i Medyną, wobec tego lud Thamūd był spośród tych trzech najbliższym i dlatego wymieniony jest na końcu. Ten niezwykły porządek został wykorzystany zamiast bardziej naturalnego, czyniąc wypowiedź bardziej skuteczną względem tych, do których jest ona kierowana. Plemię najmniej znane Arabom wymieniono jako pierwsze, zaś to, które Arabowie znali, wymieniono jako ostatnie.

83. A ^azwykli oni wyrąbować domy w górach, bezpiecznie.¹⁵²⁰

وَكَانُوا يَنْجِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا أُوتِنَ

84. ^bLecz spadła na nich kara rankiem¹⁵²¹

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٧٧﴾

85. I nie pomogło im nic z tego, co sobie zyskali.

فَمَا آغْنَاهُمْ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٧٨﴾

86. ^cMy stworzyliśmy niebiosa i ziemię oraz wszystko to, co jest między nimi, zgodnie z wymogami mądrości,^{1521A} ^dGodzina zaś nadejdzie niechybnie. Zatem i ty powstrzymuj się w cierpliwości.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بَرَاءَةً وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَبِيلِ ﴿٧٩﴾

87. Zaprawdę, twój Pan jest Tym, Który jest Wielkim Stwórcą, Wszehwidzącym.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٠﴾

88. I ^erzeczywiście przekazaliśmy ci tych siedem często powtarzanych wersetów,¹⁵²² jak i Wielki Koran.

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨١﴾

^a7,75; 26,150. ^b7,79; 11,68. ^c3,192; 16,4; 38,28. ^d20,16; 40,60. ^e39,24.

1520. Werset ten wskazuje, że lud Thamūd był ludem cywilizowanym, potężnym i bogatym. Miał on oddzielne siedziby, letnią i zimową, i prowadził wygodne życie. Nawet kiedy lud ten udawał się w lecie na wzgórze dla odpoczynku i zmiany klimatu oraz pozostawiał swoje zimowe siedliska, nie obawiał się ataku z żadnej strony świata. Werset ten wskazuje też na wysoce rozwinięty stan ich architektury.

1521. Z wersetu 7,79 wynika, że nieszczęściem tym było trzęsienie ziemi.

1521A. Stworzenie tego wszechświata i panującego w nim pięknego porządku prowadzi do wniosku, że życie ludzkie nie ogranicza się do tego krótkiego istnienia na ziemi i że u jego podstaw leży wielki cel oraz że człowiek nie został stworzony tylko po to, by jeść, pić i cieszyć się przez krótką chwilę, a potem umrzeć wieczną śmiercią.

1522. Według tak znakomitych autorytetów jak 'Umar, 'Ali, Ibn 'Abbās oraz Ibn Mas'ūd, słowa te odnoszą się do początkowego Rozdziału Koranu, czyli do sury Al-Fātihah, ponieważ powtarzane są w każdym *Rak'at* Modlitwy. Mówi się, że Święty Prorok powiedział, że *Al-Sab' al-Mathāni* jest początkowym Rozdziałem Koranu (Bukhārī). Ten Rozdział jest także nazywany „Matką Koranu” (*Umm al-Qur'ān*) oraz „Początkowym Rozdziałem Księgi” (Fātihah al-Kitāb). Według Zajjāj oraz Abū Hayyān, Początkowy Rozdział jest tak nazywany, ponieważ zawiera w sobie wychwalanie Boga. Reszta Koranu, następująca po Rozdziale Początkowym, jest nazywana „Wielkim Koranem” (*Al-Qur'ān al-'Azim*). Jednakże nazwa ta ma zastosowanie tak samo do Pierwszego Rozdziału, jako że część Księgi może być słusznie nazwana Księgą w ogóle. Istnieje pewne powiedzenie Świętego Proroka, które mówi, że Początkowy Rozdział Koranu jest także „Wielkim Koranem” (Musnad t. 2, str. 448). Właściwie Rozdział ten stanowi skrót całego Koranu lub, jak się powiada, jest on miniaturą Koranu. W Rozdziale tym streszczona jest i skrócona cała Księga. Ponieważ *Mathāni* to także liczba mnoga od *Mathnā*, które oznacza chwałę, werset ten może też oznaczać, że sura Al-Fātihah przedstawia wszechstronny opis atrybutów Bożych. *Mathāni* oznacza także zakręt doliny, przez co werset ten może oznaczać, że Al-Fātihah w pełni wyjaśnia związek Boga i człowieka.

89. ^aNie spoglądaj na to, czym obdarzyliśmy niektóre ich klasy dla doczesnej radości i nie smuć się ¹⁵²³ z ich powodu. Raczej opuszczaj swe skrzydło łaski w stronę wiernych.

لَا تَبْدَنَّ عَيْنِكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

90. I powiedz: ^b„Ja zaiste prawdziwie ostrzegam”.

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٦٠﴾

91. Albowiem postanowiliśmy zesłać karę na tych, którzy zebrali się w grupy ¹⁵²⁴ przeciwko tobie.

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِبِينَ ﴿٦١﴾

92. Którzy ogłosili Koran stekiem kłamstw. ¹⁵²⁵

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٦٢﴾

93. Zatem, na twego Pana, z pewnością wszystkich ich wypytamy,

قَوْرَتِكَ لَسْتَ لَهُمْ آجَعِينَ ﴿٦٣﴾

94. Jeśli chodzi o to, co zwykli byli czynić.

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٤﴾

95. ^cGłoś więc otwarcie to, co nakazano ci przekazać, i odwracaj się od tych, którzy przypisują Allahowi partnerów.

فَأُصَدِّعْ بِمَا تَوَمَّرُوا وَعَرِّضْ عَنِ الشُّرَكِيِّنَ ﴿٦٥﴾

96. ^dMy z pewnością wystarczymy ci przeciwko tym, którzy szydzą,

إِنَّا كَفَيْنَاكَ السُّهْرِيِّنَ ﴿٦٦﴾

^a20,132. ^b22,50; 29,51; 51,51. 52; 67,27. ^c5,68. ^d2,138.

1523. Prawdziwe znaczenie tego wersetu jest takie, że Świętemu Prorokowi powiedziano, aby nie smucił się z tego powodu, iż niewierni mieli być ukarani i że wszelkie ich bogactwa, dobrobyt i chwala, z których tak są dumni, na nic im się nie przydadzą.

1524. Mieszkańcy Mekki podzielili się na kilka grup i przyjęli na siebie różne obowiązki w celu przeciwstawiania się Świętemu Prorokowi lub też, że te różne grupy przypisały sobie różne role w ich zamiarze zabicia Proroka. *Muqtasimîn* oznacza także „ci, którzy przypisali sobie wzajemnie różne obowiązki”.

1525. *’idîn* to liczba mnoga od słowa *’idah*, które oznacza kłamstwo lub fałsz; kalumnię; oczarowanie; kawałek; część rzeczy; grupę, sektę lub klasę ludzi (Lane).

97. Którzy na równi z Allahem stawiają innego boga, lecz wkrótce dowiedzą się.

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ﴿١٥٦﴾

98. I. zaiste, ^aMy wiemy, że zapiera ci dech ¹⁵²⁶ z powodu tego, co mówią.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرَكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿١٥٧﴾

99. Jednak ^bwychwalaj swego Pana i bądź jednym z tych, którzy padają przed Nim na twarz.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١٥٨﴾

100. I nadal wychwalaj swego Pana, aż nadejdzie twoja śmierć. ¹⁵²⁷

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿١٥٩﴾

^a6,34; 11,13. ^b20,131; 50,40; 110,4.

1526. Święty Prorok nie smucił się dlatego, że niewierni sztydzili z niego, lecz dlatego, że przypisywali oni Allahowi różnych bożków, a właściwie jego z nimi identyfikowali.

1527. Werset ten ma mówić, że o ile głównym celem misji Świętego Proroka, a mianowicie ustanowienie Jedności Bożej, miało być teraz spełnione, powinien w radosnym dziękczynieniu zanosić chwałę do Boga i uklonić się przed Nim na znak uniżenia.

R O Z D Z I A Ł 16

AL-NAHL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce. Ibn 'Abbās wylacza z niej wersety 96, 97 i 98, ponieważ uważa, że były one objawione w Medynie. Jednakże profesor Noldeke uważa, że sura ta była objawiona w Mekce, z wyjątkiem wersatów 44, 112, 120, 121 oraz 126. Sura tej nie poprzedza żaden skrót literowy. Ponieważ temat sury jest powiększeniem i rozszerzeniem skrótu literowego stojącego przed głównym tekstem, temat tej sury, która nie posiada skrótu literowego, jest właściwie kontynuacją tematu sury poprzedniej, która miała taki skrót literowy. Przez to i ta sura podlega i jest rządzona tamtym właśnie skrótem. W ten sposób temat tej sury należałoby uważać za kontynuację tematu sury poprzedniej (Al-Hijr) oraz należy uznać ją za rządzoną przez skrót *Alif Lām Rā*. Inny jest jedynie sposób podejścia i traktowanie tematu.

Temat

Sura ta zupełnie stosownie nazwana, została Al-Nahl (dosłownie Pszczoła), ponieważ dzięki odniesieniu do naturalnego instynktu pszczół, który określanym jest mianem *Wahy* w Koranie (16,69), zwraca się uwagę na fakt, że cały wszechświat zależny jest w swoim gładkim i skutecznym działaniu właśnie od *Wahy*, bez względu na to czy element ten jest widoczny czy ukryty, bezpośredni czy pośredni. Temat ten stanowi punkt zwrotny tej sury. Ponadto jako ważny element porusza się w tej surze temat *Jihād*. Ponieważ *Jihād* miał stać się celem ataków ze wszystkich stron, wskazuje się, że podobnie jak miód, którego pszczoły bronią przed ingerencją przy pomocy danego im przez Boga żądła, Koran – skarbnica miodu duchowego – będzie chroniony przez użycie sił muzułmańskich. Następnie mówi się wiernym, że jeśli chcą, aby ich bliscy przyjęli Koran, to powinni oni dopilnować, aby ich własne serca zostały oczyszczone, bowiem bez czystości serca niemożliwym jest poznanie Boga. Bóg nikogo nie zmusza do przyjęcia prawdy, ponieważ przez wykorzystanie siły zniweczony zostałby cel religii.

Następnie sura ta wkracza w dyskusję o Życiu po śmierci. Powiada się, że nawet na tym świecie narody doznają zmartwychwstania i odrodzenia, a zmartwychwstanie to zaczyna się od ich *Hijrah* (Emigracji). Podobnie Święty Prorok będzie musiał opuścić swoje rodzinne strony i wyemigrować do Medyny, ponieważ najważniejszym było dla duchowego rozwoju jego następców oddzielenie od niewiernych oraz wykształcenie ich zgodnie z nauką ich religii w stosownych warunkach. Na podstawie tego wyciąga się wniosek, że jeśli dla postępu duchowego wiernych muszą oni przejść *Hijrah* na tym świecie, to o ileż bardziej koniecznym jest dla stałego postępu duchowego człowieka, aby przeszedł on duchowe *Hijrah*, które wszak jest inną nazwą śmierci. Po tym *Hijrah* Wierni i niewierni idą różnymi drogami; niewierni idą do Piekła, zaś Wierni wyrzewają się w promieniach Łaski Bożej i sięgają do wyżym wspólnoty z Bogiem. Kontynuuje się temat wielkich i całosciowych wyników *Hijrah* (Emigracji) Świętego Proroka. Sura ta mówi dalej krótko o tym, co dotyczy się pytania, dlaczego niewiernym daje się dodatkowy czas i dlaczego nie zmusza się ich do przyjęcia prawdy. Prowadzi to do zajęcia się sprzeciwem niewiernych, że skoro Święty Prorok jest Posłańcem Bożym, to dlaczego naucza rzeczy innych niż poprzedni Prorocy. W odpowiedzi stwierdza się, że prawdziwa nauka, jaką przedstawiali swoim ludom poprzedni Prorocy, różniła się od obecnej, cudzołóżniczej i zepsutej nauki, jaką przypisuje im się dzisiaj. Właściwie nowy Prorok pojawia się tylko wtedy, gdy poprzednie Nauki zostają zepsute i tracą prawo do ochrony Bożej. Przedstawiając przykład pszczoły, sura ta zwraca uwagę na fakt, że tak jak pszczoła, będąc kierowaną inspiracją Bożą, zbiera swoje pożywienie z owoców i

kwiatów oraz zmienia je w pyszny i zdrowy miód, do pełnego odrodzenia i rozwoju duchowego człowiek musi być kierowany objawieniem. Dalej powiada się, że tak jak miód różni się pod względem jakości, podobnie ludzie niejednakowo rozwijają się pod względem duchowym. Tak samo jak różne kolory i zapachy miodu, objawienia różnych Proroków także samo mają różne wzory. Następnie przedstawia się kolejny argument potrzeby objawienia Bożego. Kiedy wraz z przemijaniem czasu lud oddziela się od Proroka, a nabyte prawa utwierdzają się, zaś przywileje przechodzą z ojca na syna i przed zwykłym człowiekiem zamykają się wszelkie bramy do postępu, Bóg powołuje nowego Proroka, który wypowiada wojnę tej tyranii człowieka wobec człowieka oraz przeciwko tak zwanym przywódcom. Wtedy to ci ludzie zostają strąceni ze swego tronu monopolu władzy i korzyści, a ich miejsce zajmują zwykli ludzie, którzy postępują za nowym Prorokiem. Łańcuchy niewoli ludzkiej zostają zerwane i ludzie zaczynają oddychać w atmosferze prawdziwej wolności. Następnie ostrzega się niewiernych, że te wielkie zmiany, które mają być wprowadzone dzięki Koranowi, nastąpią bardzo szybko. Czas domaga się zmian, zaś nowe Posłannictwo posiada wszystkie zasadnicze cechy i składniki Nauki doskonałej. Wyznawcy tej nowej Nauki odniosą sukces i wszelka władza przejdzie do nich. Przeciwno niewiarze wypowiedziana będzie prawdziwa wojna, a przywódcy niewiary zostaną zniszczeni. Przy końcu tej sury Świętemu Prorokowi mówi się, że jego zakres działania powinien się teraz rozszerzyć i objąć swoim zasięgiem chrześcijan i Żydów. Wywola to nową opozycję wobec muzułmanów, którzy cierpieć będą prześladowania ze wszystkich stron. Jednak sprawa Islamu będzie wzrastać i cieszyć się powodzeniem wśród opresji i prześladowań, zaś jej wrogowie doczekają się swego zasłużonego losu.

سُورَةُ التَّحْلِ مَكِّيَّةٌ
 ﴿١٦﴾

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. ^bDekret Boży jest w zasięgu ręki, ¹⁵²⁸ więc nie starajcie się go przyspieszyć. On jest Święty i Wyniesiony wysoko ponad wszystko, co oni z Nim łączą.

أَنِّي أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢﴾

3. On ze swego rozkazu zsyła aniołów z objawieniem ¹⁵²⁹, któremu spośród swoich sług zechce, mówiąc: „Ostrzeż ludzi, że nie ma żadnego boga poza Mną, aby jedynie Mnie brali sobie za Obrońcę”.

يُنزِلُ الْمَلَكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٣﴾

4. ^cOn stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości. ¹⁵³⁰ Wyniesiony jest On wysoko ponad wszystko to, co oni z Nim łączą.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤﴾

5. ^dOn stworzył człowieka z ledwie kropelki płynu, lecz oto ten otwarcie się sprzeciwia. ¹⁵³¹

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفْثَةٍ فَاذَاهُ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٥﴾

^a1.1. ^b5,53. ^c3,192; 14,20; 15,86; 29,45; 39,6; 64,4. ^d18,38; 22,6; 23,13-14; 35,12; 36,78; 40,68.

1528. Słowa te oznaczają, że nadszedł już czas kary dla niewiernych lub ustanowienia nowego porządku.

1529. Słowo Rûh (które oznacza duszę lub ducha; objawienie Boże; Koran, etc. – Lane) tutaj oznacza dające życie Słowo Boże. Oznacza ono także Boże Posłannictwo Proroka z powodu jego dających życie cech.

1530. Zwrot „z wymogami mądrości” może oznaczać, że niebiosa i ziemia mają swoje przypisane zadania w duchowej regeneracji człowieka, tak by wspólnie wywoływały pożądany skutek. Zwrot ten może też oznaczać, że Bóg stworzył niebiosa i ziemię, aby służyły zwracaniu uwagi człowieka na Boga oraz by człowiek mógł się przekonać, że nie istnieje nic doskonałego z wyjątkiem Jego samego. Niebiosa potrzebują ziemi dla spełnienia swojego zadania i tak samo ziemia potrzebuje niebios – przy czym i jedno, i drugie podlega Woli Bożej. Tak zatem celem stworzenia nieba i ziemi jest zademonstrowanie człowiekowi faktu, że nic nie jest samo w sobie doskonałe, z wyjątkiem Boga.

1531. Stworzywszy niebiosa i ziemię według określonego systemu praw, Bóg stworzył człowieka i dał mu swoje posłannictwo, by nim kierować. Lecz pomimo faktu, że po stworzeniu człowieka z niegodnego uwagi nasienia, Bóg obdarzył go najwspanialszymi cechami, człowiek, zamiast działać zgodnie z kierownictwem danym mu przez Boga, zaczyna kwestionować Jego władzę i prerogatywy.

6. Również i ^abydło On stworzył – z niego macie ciepło i inne rzeczy, jak i z niektórych spożywacie ich mięso.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ①

7. W nim jest wasza ozdoba i godność, kiedy wieczorem przyprawadzacie je do domu, a rano wyprawadzacie na pastwisko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْمَعُونَ وَحِينَ تُسْرَحُونَ ①

8. To ^bone (zwierzęta) dźwigają wasze ładunki do kraju, który wy osiągnęlibyście tylko z wielkim wysiłkiem z waszej strony. Zaiste, Pan wasz jest Współczujący, Litościwy.

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَيْعِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرؤُوفٌ رَّحِيمٌ ①

9. ^cOn stworzył konie i muły, i osły, abyście mogli na nich jeździć, jak też jako źródło piękna. ¹⁵³² I On stworzył to, czego wy jeszcze nie znacie. ^{1532A}

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Allah wskazuje właściwą drogę, a istnieją drogi, które zbaczają z właściwego kierunku. Lecz ^dgdyby On przymusił do swej Woli, prowadziłby was wszystkich.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرُهُ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

11. ^eOn jest Tym, który zsyła wam wodę z chmur – z niej pijecie i z niej wyrastają drzewa, przy których pasą się wasze zwierzęta.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑥

^a6,143; 23,22; 36,72-74; 40,80-81. ^b6,143; 36,73; 40,81. ^c36,73; 40,81; 43,13. ^d6,150; 10,100; 11,119. ^e2,23; 6,100; 13,18; 16,66; 22,64.

1532. Skoro Bóg włożył tyle troski w zaspokojenie fizycznych i materialnych potrzeb człowieka, to nie można mieć cienia wątpliwości, że mógłby zaniedbać sprawę jego potrzeb duchowych.

1532A. Słowa te mogą oznaczać, że Bóg powoła do istnienia nowe środki transportu, nie znane do tej pory człowiekowi. Proroctwo to spełniło się w cudowny sposób w formie kolei żelaznych, statków parowych, samochodów, samolotów, itp. Jeden Bóg wie, jakie jeszcze środki transportu zostaną wynalezione.

12. ^aDzięki niej wzrasta wam zboże, drzewa oliwne, palmy daktylowe, winogrona i wszelkie inne owoce. Zaiste, w tym zawiera się Znak dla ludu, który się zastanawia.¹⁵³³

13. On też ^bprzymusił do pracy dla was noc i dzień, słońce i księżyc; również i gwiazdy zmuszone zostały do pracy dla was z Jego rozkazu. Zaiste, w tym zawierają się Znaki dla ludu, który wykorzystuje rozum.

14. I wielobarwne rzeczy, jakie On stworzył dla was ^cna ziemi, też służą waszym celom.¹⁵³⁴ Zaiste, w tym jest Znak dla ludu, który ma baczenie.¹⁵³⁵

15. I On jest Tym, który podporządkował wam morze, byście mogli spożywać zeń świeże mięso oraz byście mogli brać z niego to, co używacie dla ozdoby. I widzisz jak okręty przecinają je, byście dzięki nim mogli podróżować¹⁵³⁶ oraz byście na inne

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ
وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
وَالنَّجْمَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٣﴾

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٤﴾

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِيَتَأْكُلَ مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا
وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حَبْلًا حَلِيَّةً وَتَرَوُوهُ
مِنْهَا حَوَائِدًا وَخُلُوفًا حَذُوًّا

^a6,100; 13,5. ^b7,55; 13,3; 14,34; 35,14; 39,6. ^c13,5; 39,22. ^d35,13; 45,13.

1533. Energia, która pozwala roślinom rosnąć, może trwać w stanie uśpienia w ziemi, lecz nie zaczyna działać, dopóki ziemia nie otrzyma wody z nieba. Choć człowiek może posiadać najwspanialsze cechy wrodzone, może nie potrafić ich rozwinąć bez pomocy objawienia Bożego. Podstawą duchowego rozwoju człowieka w oparciu o sam tylko intelekt jest jak mówienie, że ziemia może rodzić owoce bez wody.

1534. Jedną z najcudowniejszych cech stworzenia Bożego jest to, że nie ma dwóch rzeczy czy osób całkowicie identycznych. Bez tych różnic na świecie panowałby nieopisany bałagan i zamieszanie. Trudnym byłoby odróżnianie jednej rzeczy od innej lub jednej osoby od drugiej. Podobne różnice istnieją w dyspozycji i temperamencie ludzi, a poza możliwościami człowieka znajduje się potęga tworzenia nauki, która w równy sposób byłaby odpowiednia dla każdej natury ludzkiej. Zaden człowiek nie posiada pełnej wiedzy o różnorodności istniejącej w przyrodzie. Jeden Bóg zna tylko te różnice i dlatego On sam może dawać Naukę, która w równym stopniu odpowiada i niesie korzyści wszystkim ludziom.

1535. Każdy z tych trzech wyrazów, a mianowicie *Yatafakkurūn*, *Ya'qilūn* oraz *Yadhdhakkarūn*, które umieszczone zostały przy końcu wersetów 12., 13., 14., można odpowiednio rozumieć nie tylko jako szczególnie stosowne do tematu poszczególnego wersetu, lecz także jako mające zastosowanie do tematu ogólnego, o którym mówią wszystkie te trzy wersetu. Ich użycie w konkretnych miejscach jest podyktowane stopniem ich ważności. Słowo „zastanowienie się” zostało użyte jako pierwsze, ponieważ stanowi ono pierwszy sposób, a wśród wszystkich cech moralnych musi być pobudzane jako pierwsze, procesu moralnej reformacji człowieka. Ze zwyczaju zastanawiania się rodzi się zrozumienie lub „wykorzystywanie umysłu”. W tym drugim stadium, człowiek osiąga zmianę moralną. Później ma miejsce trzecie stadium, kiedy pokonuje się wszelkie pokusy, ustaje walka moralna i człowiek „zważa”, sam siebie napomina, zaś czynienie dobrych uczynków staje się częścią jego natury.

sposoby mogli poszukiwać Jego obfitości, jak i byćście byli wdzięczni.

16. ^aOn umieścił na ziemi góry, aby się nie trzęsła¹⁵³⁷ wraz z wami, jak i rzeki, i drogi¹⁵³⁸, byście mogli odnaleźć dojscie do waszego miejsca przeznaczenia.

17. On ustawił także inne znaki – dzięki nim oraz dzięki gwiazdom odnajdują oni właściwy kierunek.¹⁵³⁹

18. Czyż zatem Ten, który tworzy, jest podobny do tego, który nie tworzy? Czy zatem nie będziecie zważać?

19. A ^bgdybyście spróbowali zliczyć łaski Allacha, nie będziecie w stanie wymienić je. Zaiste, Allah jest Najbardziejiej Przebaczający, Litościwy.

20. ^cAllach zna to, co ukrywacie, oraz to, co ujawniacie.

21. ^dCi zaś, do których zwracają się poza Allahem, nie tworzą niczego, lecz sami są stworzeni.

الْفَلَكَ مَا خَرَفِيهِ وَارْتَبَعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٦﴾

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٧﴾

وَعَلَّمْتَهُمُ الْاِتِّجَارَ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٨﴾

أَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٩﴾

وَإِنْ تَعَدَّ وَإِنَّمَا اللَّهُ لَا نُحْصُوهَا إِنْ اللَّهُ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَخْلَوْنَ ﴿٢١﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٢﴾

^a13,4; 21,32. ^b14,35. ^c2,78; 27,26; 64,5. ^d7,192; 25,4.

1536. Morze jest najważniejszym źródłem korzyści dla człowieka. Jest ono wielkim zbiornikiem wody, z którego słońce zaopatruje nas w deszcz. Jest ono także wielką drogą dla dokonywania podróży i prowadzenia handlu, jak i ważnym źródłem pożywienia.

1537. Geologia ustaliła fakt, że góry w znacznym stopniu zabezpieczają ziemię przed trzęsieniami ziemi.

1538. Słowo *Subul* (drogi) nie oznacza tutaj sztucznych dróg zbudowanych rękami człowieka, lecz naturalne drogi uformowane w przełęczach górskich, rzekach i dolinach, które przez całe wieki służyły do podróżowania.

1539. Werset ten oznacza, że gdyby ziemia miała wszędzie jednakową powierzchnię i gdyby nie było na niej wzniesień i zagłębień, dolin, gór czy rzek, prawie niemożliwym byłoby odnalezienie drogi z jednego miejsca do drugiego. Szczególne cechy fizyczne powierzchni ziemi pomagają człowiekowi rozpoznawać drogi. W dzisiejszych czasach te znaki mają szczególne znaczenie w nawigacji lotniczej. Także i gwiazdy pomagają podróżnikom odnajdować ich drogę i na ziemi, i na morzu.

22. Oni są martwi, a nie żywi, jak i nie wiedzą, kiedy zostaną podniesieni z martwych.

بِأَمْوَاتٍ غَيْرَ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢٢﴾

23. ^aWasz Bóg jest Jednym Bogiem. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, ich serca obce są prawdzie i pełni są pychy.

إِلَهُكُمْ اللَّهُ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Niewątpliwie ^bAllach wie o tym, co trzymają w tajemnicy i co ujawniają. Zaiste, On nie miłuje ludzi wyniosłych.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. I kiedy powiada się im: „Co myślicie o tym, co zesłał wasz Pan?” ^cpowiadają: „To są tylko opowieści o bardzo dawnych czasach”.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنزِلَ رَبُّكُمْ قَالَوا إِنَّا سَاطِرُونَ الْآيَاتِ ﴿٢٥﴾

26. Konsekwencje będą takie, ^dże oni w pełni dźwigać będą swe brzemiona w Dniu Zmartwychwstania, jak i część brzemienia tych, których bez wiedzy sprowadzili z drogi. Zważcie! Złem jest to, co dźwigają.

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّوهُمْ بغيرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Ci, którzy byli przed nimi, także tworzyli plany, lecz ^eAllach zszedł na ich budowlę od samych fundamentów, tak że dach spadł na nich z góry,¹⁵⁴⁰ a kara spadła na nich z miejsca, którego nie znali.

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَاتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٧﴾

^a2,164; 5,74; 22,35; 37,5. ^b16,20. ^c8,32; 68,16; 83,14. ^d29,14. ^e39,26; 59,3.

1540. To, co spotkało przeciwników dawnych Proroków, nie było zwykłym zniszczeniem. Same podstawy ich budowli, ściany i dachy zapadły się i przywalały zarówno przywódców, jak i ich następców.

28. Wówczas w Dniu Zmartwychwstania On ich poniży i powie: ^a„Gdzież są Moi partnerzy, z powodu których przeciwstawiliście się Moim Prorokom?” Ludzie obdarzeni wiedzą powiedzą: „W tym dniu poniżenie i nieszczęście z pewnością spadnie na niewiernych”.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِي الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْحِكْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

29. ^bCi, którym aniołowie przyniosą śmierć, podczas gdy oni własnym duszom będą czynić zło, ^czapropnują podporządkowanie się, błagając: „Nie zwykliśmy byli czynić żadnego zła”. Zostanie im powiedziane: „Nie, zaiste, Allach dobrze zna to, co zwykliście byli czynić,¹⁵⁴¹

الَّذِينَ تَوْفِقُهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30. ^d„Więc wejdźcie w bramy Piekła, aby tam zamieszkać. Złym zaiste jest mieszkanie ludzi butnych”.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبئسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٠﴾

31. A kiedy powiada się do sprawiedliwych: „Co sądzicie o tym, co objawił wasz Pan?” oni odpowiadają: „To co najlepsze”. ^eDla tych, którzy czynią dobro, jest na tym świecie, a ^fdom Życia Przyszłego jest nawet lepszy. Wspaniałe jest, zaiste, mieszkanie sprawiedliwych –

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَ لَدَامُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ ۗ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

32. ^gOgrody Wieczności, do których wejda, a przepływają przez nie strumienie. Będą w nich mieli to, czego zapagną.¹⁵⁴² W ten sposób Allach wynagradza sprawiedliwych.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾

^a28,63; 75. ^b4,98; 8,51; 47,28. ^c16,88; ^d39,73; 40,77. ^e39,11. ^f6,33; 12,110. ^g9,72; 13,24; 35,34; 61,13; 98,9.

1541. Niewierni protestowaliby, że to, co czynili, pochodziło z dobrych intencji i czystych motywów oraz że czcili swoich bożków jedynie na zasadzie pomocy dla koncentrowania się na atrybutach Bożych. Werset ten zadaje kłam temu poczuciu zranionej niewinności niewiernych.

1542. Pragnienia ludzi sprawiedliwych będą identyfikować się z Wolą Bożą, przez co będą oni pragnąć jedynie tych rzeczy, które zgodnie z Wolą Bożą będą mogli otrzymać.

33. Tym, których śmierć wywołają aniołowie, podczas gdy oni sami będą czyści, ^aoni powiedzą: „Pokój z wami. Wejdźcie do Nieba w związku z tym, co zwykliście byli czynić”.

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ اذْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

34. ^bNa co czekają ci niewierni, z wyjątkiem tego, że powinni do nich przyjść aniołowie lub że powinien wypełnić się dekret twego Pana? ¹⁵⁴³ Tak czynili ci, którzy byli przed nimi. ^cAllach ich nie skrzywdził, lecz to oni zwykli byli krzywdzić samych siebie.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ مِنْ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٦﴾

35. Tak zatem złe konsekwencje ich czynów spadły na nich i ^dogarnęło ich to, z czego szydzili. ¹⁵⁴⁴

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٧﴾

36. ^eA bałwochwalcy powiadają: „Gdyby taka była wola Allacha, nie czciłibyśmy niczego poza Nim, ani my, ani nasi ojcowie, nie zabranialibyśmy także niczego bez Jego rozkazu”. Tak czynili ci, którzy przed nimi przeciwstawiali się Prawdzie. ^fCzy Posłańcy odpowiedzialni są za cokolwiek innego poza samym przekazaniem Posłannictwa?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا آحْرَمَتُنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٣٨﴾

37. ^gWśród każdego ludu powołaliśmy Posłańca z nauką: „Czciejcie Boga i wyrzeknijcie się Złego”. ^hWtedy pośród nich byli tacy, którzy zasłużyli sobie na ruinę. ⁱWyruszcie zatem poprzez ziemię, by zobaczyć, jaki był koniec tych, którzy traktowali Proroków jak kłamców!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَمِنْهُمْ مَنْ فِي الْأَرْضِ فَاَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ ﴿٣٩﴾

^a10,11; 13,25; 36,59; 39,74. ^b2,211; 6,159; 7,54. ^c9,70; 16,119; 29,41; 30,10. ^d6,11; 21,42; 39,49; 45,34. ^e6,149; 43,21. ^f5,93; 100; 24,55; 29,19; 36,18. ^g10,48; 13,8; 35,25. ^h7,31. ⁱ3,138; 6,12.

1543. „Przyjście aniołów” oznacza zniszczenie poszczególnych niewiernych, zaś „przyjście Boga lub Jego wyroku” oznacza ich klęskę narodową.

1544. Ukaranie złego uczynku nie jest rzeczą obcą, lecz jest naturalną konsekwencją samego uczynku i jest do niego proporcjonalne.

38. ^aJeżeli pragniesz ich przewodnictwa, wiedz, że Allah z pewnością nie prowadzi tych, którzy innych sprowadzają z drogi.

39. I z imieniem Allacha składają swoje najgorętsze przysięgi. ^bże Allah nie podniesie tych, którzy zmarli. ^cNie, On z całą pewnością podniesie ich z martwych. To jest prawdziwa obietnica, której wypełnienie obowiązuje Go, lecz większość ludzi nie wie.

40. On z pewnością podniesie ich z martwych, by wyjaśnić im to, względem czego różnili się w poglądach, oraz by ci, którzy nie uwierzyli, uświadomili sobie, iż byli kłamcami. ¹⁵⁴⁵

41. ^dNaszym słowem w kwestii jakiejś rzeczy, jeśli My jej pragniemy, jest to, że powiadamy do niej jedynie: „Bądź”, ¹⁵⁴⁶ a ona się staje.

42. A ^ejeśli chodzi o tych, którzy opuszczają swoje domy dla sprawy ¹⁵⁴⁷ Allacha po tym, jak zostaną skrzywdzeni, z pewnością damy im godziwe mieszkanie na tym świecie; a Zaiste nagroda Życia Przyszłego jest większa – gdybyż tylko wiedzieli –

43. ^fCi, którzy są wytrwali i ufają swemu Panu.

إِنْ تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٣٨﴾

وَاقْسُوا بِاللَّهِ جَهْدَ آيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلِفُونَ فِيهِ وَيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٤٠﴾

إِنشَاءً قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَّقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَنْبِتَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۗ وَلَا جَزَاءَ الْاٰخِرَةِ الْكُبْرٰى لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٢﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٣﴾

^a12,104; 28,57. ^b23,38; 45,25. ^c10,5; 21,105. ^d2,118; 3,48; 36,83; 40,69. ^e2,219; 4,101; 22,59. ^f29,60.

1545. Uświadomienie Prawdy w Dniu Zmartwychwstania będzie tak całkowite, że niewierni przyznają, iż byli głupcami nie wierząc w Zmartwychwstanie. Zaprawdę, będzie to uświadomienie pełne i całkowite.

1546. Słowo *kun* (być) nie oznacza, że Bóg daje przykazanie czemuś już istniejącemu. Słowo to wyraża po prostu życzenie i oznacza, że kiedy Bóg tak wyraża życzenie, znajduje ono natychmiast swoje spełnienie.

1547. Zwrot *fi-Allah* może oznaczać: (a) Dla sprawy Allacha; (b) dla sprawy religii Bożej, czyli, dla sprawy swobodnego i nieograniczonego wyznawania religii; (c) „w Allachu”, co oznacza, że oni całkowicie zagubili się w Allachu.

44. ^aI jako Posłańców posyłałiśmy przed tobą jedynie tych, którym zsyłałiśmy objawienie, więc spytajcie tych, którzy posiadają Upomnienie, jeżeli nie wiecie –

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحي إِلَيْهِمْ فَتَلَوْنَ
أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

45. ^bWyrażnymi Znakami i Pismami. ^cZesłałiśmy ci Upomnienie, abyś wyjaśnił ludzkości to, co zostało jej zesłane, oraz aby ludzie zastanowili się.

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ
لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٥﴾

46. ^dCzy zatem ci, którzy obmyślają złe plany, czują się bezpieczni przed tym, że Allah ich nie poniży w ich własnym kraju lub że nie spadnie na nich kara, a nie będą wiedzieli skąd?

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَمْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٦﴾

47. Lub że On pochwyci ich w ich podróżach¹⁵⁴⁸, tak że nie będą w stanie zaszkodzić Jego planom?

أَوْ يَأْخُذُهُمْ فِي تَقْلِيهِمْ مَا هُمْ يُنْهَوْنَ ﴿٤٧﴾

48. Lub że On ich nie zniszczy w procesie stopniowego wyczerpania?¹⁵⁴⁹ Pan wasz jest rzeczywiście Współczujący, Litościwy.

أَوْ يَأْخُذُهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٨﴾

49. Czyż nie zaobserwowali, kłaniając się w uniżeniu przed Allahem, że cienie wszystkiego, co Allah stworzył, przesuwają się z prawej i z lewej,¹⁵⁵⁰ a są poniżani?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يُغَيِّدُهُ ظِلُّهُ
عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَالِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَهُمُ ذُنُوبُونَ ﴿٤٩﴾

^a12,110; 21,8. ^b35,26. ^c3,59; 15,7, 10; 20,100. ^d6,66; 17,69; 34,10; 67,17-18.

1548. Częste podróże niewiernych i ich swobodne i nieograniczone poruszanie się po kraju nie powinno spowodować, żeby wierni zaczęli uważać, iż ich siła jest niepokonalna, zaś ich chwala nigdy nie odejdzie. Wkrótce ruchy te dadzą wynik w postaci zniszczenia ich potęgi politycznej.

1549. *Takhawwuf* oznacza „Brać po troszku” (Lane). W ten sposób werset ten oznacza, że potęga niewiernych będzie podlegać stopniowemu słabnięciu lub że przed ich ostatecznym pokonaniem, opanuje ich przerażający strach przed wzrastającą siłą Islamu i jego ostatecznym zwycięstwem.

50. A ^acokolwiek jest w niebiosach i jakiegokolwiek stworzenie jest na ziemi, wszystko uniżenie podporządkowuje się Allahowi, a aniołowie także, i nic nie jest wyniosłe.

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ
دَابَّةٍ وَالسَّلٰمَةِ وَهُمْ لَا يُشْكِرُوْنَ ۝

51. Oni ponad nimi okazują bojaźń przed swym Panem i ^bczynią to, co im się nakazuje.

يَخَافُوْنَ رَبَّهُمْ مِنْ قُوَّتِهِمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا
يُؤْمَرُوْنَ ۝

52. Allah rzekł: „Nie czcicie dwóch bogów. ^cJest tylko Jeden¹⁵⁵¹ Bóg. Bójcie się zatem wyłącznie Mnie”.

وَقَالَ اللهُ لَا تَخِدُوْا الْهٰنِثِيْنَ اِنَّهَا هُوَ اللهُ
وَاحِدٌ ۝ فَاَرْهَبُوْنَ ۝

53. Do Niego należy wszystko w niebiosach i na ziemi oraz ^dJemu należy się wieczne posłuszeństwo. Czyż zatem weźmiecie sobie za Obrońcę kogoś innego niż Allacha?

وَلَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّيْنُ وَاصْبٰ
اَفْعٰبِ اللهُ تَتَّقُوْنَ ۝

54. ^eWszelkie błogosławieństwo, jakie posiadacie, pochodzi od Allacha. A kiedy spada na was jakieś nieszczęście, właśnie do Niego wołacie o pomoc.

وَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فِىْنَ اللهِ تُرَادًا مِّنْكُمْ الضَّرُّ
فَاِلَيْهِ تَجْرُوْنَ ۝

55. ^fWtedy, kiedy On odsunie od was to nieszczęście – zważ! – pewna grupa pośród was zaczyna przypisywać ich Panu równych,

ثُمَّ اِذَا كُشِفَ الضَّرُّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِّنْكُمْ يَرْتَابِ
يُشْرِكُوْنَ ۝

^a13,16; 22,19. ^b66,7. ^c16,23. ^d39,4. ^e4,80; 10,13; 23,65; 30,34; 39,9. ^f10,13, 24; 29,66; 30,34; 39,9.

1550. Naturalnym fenomenem jest to, że cień każdej rzeczy, osiągnąwszy pewne stadium, skraca się, co oznacza, że moc, wpływ i chwala tej rzeczy wkrótce odejdzie i że wkrótce odejdzie i że wkrótce zostanie zredukowana do cienia poprzedniego „ja”. W ten sposób niewiernych ostrzeża się, że kara Boża da wynik w postaci całkowitego usunięcia ich cieni, podczas gdy cień Świętego Proroka nadal będzie się rozszerzał i rozciągał, ponieważ rzeczy mają długi cień, kiedy słońce świeci im w plecy, zaś słońce łaski Bożej świeci właśnie w plecy Świętego Proroka.

1551. Studia nad działaniem wszechświata ujawniają cudowną jednolitość funkcjonującego w nim systemu. Gdyby było więcej bogów niż jeden, jednolitość ta zniknęłaby. Ponadto, gdyby było dwóch bogów, jeden musiałby być poddany drugiemu, by wykonywać jego polecenia. W takim przypadku istnienie jednego z nich byłoby zbędne. Gdyby jednak obaj mieli taki sam status, każdy z nich miałby swoją oddzielną sferę wpływów i kontroli. W takich okolicznościach z pewnością powstałyby między nimi różnice. Oba te założenia są jednak absurdalne. Stąd musi istnieć tylko Jeden Bóg, Jedyńy Stwórca całego wszechświata.

56. ^ażeby odrzucić to, czym ich obdarzyliśmy. Zatem dobrze, miewajcie się dobrze przez jakiś czas, lecz wkrótce dowiecie się.

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَسْتَعِزُّوا قَسْوَفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

57. ^{b1} dla swych fałszywych bogów, o których nic nie wiedzą, oddzielają część tego, czym ich obdarowaliśmy. Na Allacha, z pewnością będziecie musieli wytłumaczyć się z wszystkiego tego, co nazmyślaliście.

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
تَاللَّهِ لَئِن لَّمْ نَنتَفِثْكُمْ لَأَعْتَدْنَا لَكُمْ نَارًا ﴿٥٧﴾

58. I ^cprzypisują Allahowi córki – On jest Święty – podczas gdy sami mają to, czego pragną.¹⁵⁵²

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٨﴾

59. A ^dkiedy jeden z nich otrzymuje nowinę o narodzinach dziewczynki, jego twarz ciemnieje^{1552A} od powstrzymanego wewnętrznego żalu.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا
وَهُوَ كَاطِمٌ لِّسِرِّهِ ﴿٥٩﴾

60. Taki ukrywa się przed ludźmi z powodu złych wieści, jakie otrzymał. Czy zachowa ją pomimo niełaski, czy powinien raczej zakopać ją w pyle?¹⁵⁵³ Zaprawdę, złem jest to, co oni sądzą.

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ إِذْ يَمُنُّ
أَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٠﴾

61. Stan tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, jest zły, ^ealbowiem wszystkie najwyższe atrybuty należą do Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۗ وَلِلَّهِ
الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦١﴾

^a29,67; 30,35. ^b6,137. ^c6,101; 37,153, 154; 43,17; 52,40; 53,22. ^d43,18. ^e30,28.

1552. Werset ten nie oznacza, że występki niewiernych polega na przypisywaniu Bogu córek, a nie synów, chociaż Koran równie zdecydowanie odrzuca przypisywanie Bogu syna (19,91, 92). Werset ten wskazuje jedynie na głupotę niewiernych w tym, że przypisują córki Bogu, podczas gdy sami odczuwają poniżenie, kiedy córki przypisuje się im samym.

1552A. *Iswadda Wajhu-hū* oznacza: jego twarz stała się czarna, to znaczy, jego twarz zaczęła wyrażać żal lub wskazuje na przygnębienie; stał się rozżalony, smutny lub zmieszany; popadł w niełaskę (Lane).

1553. Mówi się tutaj o barbarzyńskim zwyczaju palenia żywych dzieci, co było modne wśród niektórych plemion arabskich. Plemiona te pogardzały kobietami i przyznawały im niezwykle niską pozycję w społeczeństwie. Koran zdecydowanie uznaje rolę kobiety i uznaje jej wszystkie prawa – pod tym względem jest wyjątkowy wśród wszystkich Pism tego świata.

62. A ^agdyby Allah miał ukarać ludzi za ich grzechy, nie pozostawiłby na ziemi ani jednej żywej istoty,¹⁵⁵⁴ On jednak udziela im zwłoki aż po wyznaczony czas. A ^bkiedy nadejdzie ich czas, nie będą mogli pozostać w tyle ani na moment, ani nie będą w stanie go wyprzedzić.

63. I przypisują Allahowi to, czego sami nie lubią, a ich języki wypowiadają kłamstwo, iż posiadają najlepsze ze wszystkiego. Niewątpliwie do nich należeć będzie Ogień i w nim zostaną porzuceni.

64. Na Allacha, ^czaprawdę wysłałiśmy Posłańców do wszystkich ludów przed tobą, ^dlecz Szatan uczynił, iż dzieła ich wydawały się im piękne. On zatem jest tego dnia ich orędownikiem, a otrzymają żalosalną karę.

65. I zesłaliśmy ci Księgę tylko dlatego, abys mógł wyjaśnić im to, względem czego stworzyli różnice, oraz ^ejako przewodnictwo i łaskę dla ludu, który wierzy.

66. ^fAllach zesłał wodę z nieba i dzięki niej ponaglił ziemię po jej śmierci. Zaiste, w tym zawiera się Znak dla ludu, który chce słuchać prawdy.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا
مِنْ دَابَّةٍ وَ لَئِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَاِذَا
جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْفُرُونَ وَتَصِفُ السَّمَّاءُ الْكُذِبَ
أَنَّهُمْ الْحُسْنَىٰ لِأَجْرِمَآتٍ لَهُمُ النَّارُ وَأَنَّهُمْ
مُفْرَطُونَ ﴿٥٨﴾

ثَا لِهٖ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَّا لَهُمْ
الشَّيْطٰنَ اَعْمٰلَهُمْ فَهُوَ وَيُنۢهَهُمُ الْيَوْمَ لَهُمُ عَذَابٌ
اَلِيْمٌ ﴿٥٩﴾

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا
فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْيَبَ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَسَبَّحُونَ ﴿٦١﴾

^a10,12; 18,59; 35,46. ^b7,35; 10,50. ^c6,43; 22,53. ^d6,44; 8,49. ^e6,158; 12,112; 16,90. ^f2,165; 13,18.

1554. Powodem odłożenia kary jest fakt, że gdyby Bóg jednocześnie ukarał wszystkie grzechy, świat skończyłby się i zniknęłoby na nim wszelkie życie. Człowiek wyginąłby w wyniku jego grzechów, nie byłoby więc celu w przetrwaniu zwierząt i ptaków, itp. po jego zniszczeniu. Ponieważ były stworzone do wykorzystywania przez człowieka, zginęłyby razem z nim.

67. I ^azaiste również i bydło stanowi dla was lekcję.¹⁵⁵⁵ Dajemy wam pić z tego, co zawierają jego brzuchy – spomiędzy stolca i krwi – mleko czyste i miłe dla tych, którzy je piją.

68. ^bJak i spośród owoców palmy daktylowej i winogrona, z których otrzymujecie upajający napój oraz zdrowe pożywienie.^{1555A} Zaprawdę, w tym jest Znak dla ludu, który wykorzystuje rozum.

69. I Pan twój objawił¹⁵⁵⁶ pszczołom: „Czyń sobie domy na wzgórzach i w drzewach, i w szpalerach, które sobie budują,

70. „A potem spożywaj ze wszystkich rodzajów owoców i poruszaj się drogami, których nauczył cię twój Pan i które uczynione zostały dla ciebie łatwymi”. Z ich brzuchów pochodzi napój o różnych kolorach. W nim uzdrowienie dla ludzkości. Zaiste, w tym jest Znak dla ludu, który się zastanawia.¹⁵⁵⁷

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لَتُنْقِضُوا بِطُونِهِ
مِنْ بَيْنِ قَوْمٍ وَمِنْ بَيْنِنَا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّرِيبِينَ ﴿١٥٥٥﴾

وَمِنْ شَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكْرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٥٥٥﴾

وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿١٥٥٦﴾

تَمْرُكِي مِنْ كُلِّ الشَّجَرِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا
يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ
لِنَاسٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٥٥٧﴾

^a23,22. ^b13,5; 16,12; 23,20; 36,35.

1555. 'Ibrah oznacza „wskazówkę lub dowód, dzięki któremu człowiek przechodzi od ignorancji do wiedzy” (Lane). Przez to nawiązuje się do pewnego subtelny procesy zamiany trawy lub liści drzew, które niektóre zwierzęta przetwarzają na mleko. Powyższe prowadzi do wniosku, że naturalne skłonności i inklinacje człowieka nie są w stanie prowadzić go właściwą drogą, jeśli nie są kontrolowane i regulowane przez jakiś niebiański czynnik, którym jest objawienie Boże.

1555A. Kiedy rzeczy stworzone przez Boga pozostają w swojej naturalnej i nienaruszonej formie, stanowią czyste, zdrowe i ożywcze pożywienie. Lecz kiedy człowiek wkracza w naturalny sposób ich wykorzystywania, niszczy je. Podobnie dopóki Nauki Boże pozostają nienaruszone, są one źródłem wielkich korzyści duchowych, lecz kiedy człowiek w nie ingeruje, tracą one swą użyteczność.

1556. Objawienie oznacza tutaj instynkty naturalne, w które Bóg wyposażył wszystkie stworzenia. Werset ten zawiera piękną wskazówkę, która mówi, że cały wszechświat zależny jest w swoim dobrym funkcjonowaniu od objawienia (lub inspiracji), bez względu na to, czy jest ona widoczna, czy ukryta. Innymi słowy, wszystkie rzeczy i stworzenia służą celowi ich istnienia jedynie poprzez funkcjonowanie zgodne z ich naturalnym instynktem oraz wrodzonymi zdolnościami. Jako najlepszy przykład wybrana została pszczoła, ponieważ jej piękna organizacja i praca wywiera wielkie wrażenie nawet na przypadkowym obserwatorze, a elementy te widać nawet gołym okiem.

71. I was stwarza Allah, a potem powołuje, że umieracie. A ^a są tacy pośród was, którzy doprowadzani są do najgorszego stanu życia z takim rezultatem, że nie wiedzą niczego, wcześniej posiadawszy wiedzę. Zaiste, Allah jest Wszechwiedzący, Potężny.

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَوَفِّقُكُمْ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصَوِّبُ بِهِ ثَمَرًا مِثْلًا لِمَا تَعْمَلُونَ ۚ
 أَرْزَلْنَا إِلَيْنَا الْقُرْآنَ بِالْحَقِّ وَالْحَقَّ تَعْلَمُونَ ۚ
 قَدْ يَرَىٰ

72. ^b Allah niektórych z was obficie obdarzył niż innych darami doczesnymi. Jednak ci bardziej obdarowani nie oddadzą żadnej części swoich darów doczesnych¹⁵⁵⁸ tym, których posiada ich prawa ręka,¹⁵⁵⁹ aby mieli w tym równy udział. Wiedząc to, czyż nadal zaprzeczają lasce Allacha?

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِعَدْوِهِمْ يَجْحَدُونَ ۚ

^a22.6. ^b24.23; 30.29.

1557. Temat pszczoły jest dalej omawiany w tym wersecie. Bóg inspiruje pszczołę do zbierania pożywienia z różnych owoców i kwiatów, a później, dzięki mechanizmowi funkcjonującym w jej ciele, do zamiany tego zebranego pożywienia w miód. Miód ma różne kolory i zapach, ale te wszystkie odmiany są dla człowieka niezwykle cenne. Sugeruje to, że objawienie spływało na Proroków w różnych czasach oraz że nauki jednego Proroka różniły się w niektórych szczegółach od nauk innego. Niemniej wszystkie były środkiem moralnej i duchowej regeneracji dla ludzi, którym je głoszono.

1558. W każdej epoce niektórzy ludzie lub narody, dzięki ich najwyższemu intelektowi i ciężkiej pracy, przejmowały władzę nad innymi ludźmi i narodami. Nie jest to niesprawiedliwe, dopóki nie odmawia się właściwych okazji ludziom mniej szczęśliwym, aby i oni mogli dzięki swemu intelektowi i talentom osiągnąć w życiu to, co dobre. Lecz jednak ci, którzy mieli, zawsze przeciwstawiali się wszelkim próbom ze strony tych, którzy nie mieli – próbom zmierzającym do polepszenia ich warunków i dzielenia się władzą oraz przywilejami. W celu uchronienia świata przed tyranią tych, co posiadają władzę i przywileje oraz w celu otwarcia bram postępu do rzeczywistych zasług i talentu, a przez to do rehabilitowania sprawiedliwości i równości wśród ludzi, Bóg powołuje reformatorów. Ich nadejście głosi nową epokę, w której wszyscy odzyskują swoje prawa. Krótko mówiąc, werset ten formuluje prawo islamskie dotyczące własności prywatnej. Podczas gdy Islam z jednej strony uznaje prawo do własności prywatnej, podkreślając słowo „ich” w zwrocie „z ich dóbr doczesnych”, formuluje on także, poprzez użycie słów „odrodzi”, zasadę własności wspólnej wszystkich rzeczy przez wszystkich ludzi, ponieważ jedynie taka rzecz jest „odradzana” innemu człowiekowi, która do niego należy. Właściwie Koran akceptuje zasadę podwójnego posiadania wszystkiego – uznaje prawo posiadania własności w osobie, która zarabia na nią własnym potem oraz prawo w tej własności wszystkich istot ludzkich jako istot ludzkich. W rzeczywistości Islam nie wierzy ani w prawo do własności prywatnej, ani w całkowite i nieograniczone posiadanie bogactwa i środków jego wytwarzania przez Państwo. Przyjmuje on sposób leżący pośrodku.

1559. Zwrot ten wyraźnie włącza w zakres swojego znaczenia wszystkie osoby znajdujące się pod czyjąś kontrolą, jak sługi, poddanych, pracowników, chłopów, itp.

73. ^aAllach uczynił wam partnerki z was samych, a z waszych partnerek uczynił wam synów i wnuki oraz dał wam rzeczy dobre. ^bCzyż zatem uwierzą oni w to, co ginie i odrzuca łaski Allacha?¹⁵⁶⁰

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَلَيْسَ بِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِعِثَّتِ اللَّهُ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٥٠﴾

74. ^cOni poza Allahem czczą tych, którzy nie mają żadnej władzy, by obdarzać ich jakimikolwiek darami z nieba lub z ziemi. ani nigdy takiej władzy nie będą posiadać.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ سِرًّا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٥١﴾

75. Zatem nie wymyślajcie podobnych Allahowi. Zaiste, Allah wie, podczas gdy wy nie wiecie.¹⁵⁶¹

فَلَا تَصْرِبُوا لَهُ الْإِمْتِثَالِ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

76. Allah przedstawia wam przypowieść o niewolniku, którego posiadają.¹⁵⁶² a który nie ma władzy nad niczym, oraz o człowieku wolnym, którego od Nas samych stosownie zaopatrzyliśmy, a on ^dwydaje z tego potajemnie i otwarcie.¹⁵⁶³ Czyż oni są równi? Chwała Allahowi. Lecz większość z nich nie wie.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِمَّا رَزَقْنَا حَسَنًا فَيُوْثِقُ مِنْهُ سِيرًا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوِي الْهَدَىٰ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

^a4,2; 7,190; 30,22; 39,7. ^b29,68. ^c10,19; 22,72; 29,18. ^d2,275; 13,23.

1560. Werset ten odnosi się do instynktu prywatnego posiadania jako do argumentu przemawiającego za Jednością Boga.

1561. Wysoce aroganckim ze strony człowieka jest ustanawianie praw dotyczących Boga, podczas gdy człowiek zupełnie nie jest świadom Jego wielkiej i nieograniczonej potęgi.

1562. Niewierni są jak człowiek, który stracił całkowicie swobodę woli i działania oraz stał się niewolnikiem swoich własnych niskich pragnień i fanaberii.

1563. Można sądzić, że nawiązuje się tutaj do Świętego Proroka – sługi Bożego par excellence. (1) Służył on ludzkości potajemnie (modląc się za ludzkość w nocy) oraz otwarcie (dokonując namacalnych aktów). (2) Służył on ludzkości w każdej godzinie dnia i nocy.

77. Allach przedstawia jeszcze jedną przypowieść o dwu ludziach. Jeden z nich jest niemy i nie ma władzy nad niczym. I jest on ciężarem dla swego pana. Po co by go nie posłał, ten nie przynosi niczego dobrego. Czyś może on być równy temu, który cieszy się sprawiedliwością i który idzie prostą drogą?¹⁵⁶⁴

78. ^aDo Allacha należy wiedza o niewidzialnym¹⁵⁶⁵ w niebie i na ziemi; i ^bsprawa nadejścia obiecanej Godziny jest już bliska, nie, jest znacznie bliższa. Zaiste, Allach ma pełną władzę nad wszystkimi rzeczami.

79. ^cAllach wyprowadził was z łon waszych matek, kiedy niczego nie wiedzieliście, i ^ddał wam uszy i oczy, i serca,¹⁵⁶⁶ abyście byli wdzięczni.

80. ^eCzyż nie obserwują ptaków trzymanyh w podporządkowaniu się pod sklepieniem niebieskim? Nikt ich nie powstrzymuje¹⁵⁶⁷ poza Allachem. Zaprawdę, w tym są Znaki dla ludu, który wierzy.

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زَجَلَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْكُومُ لَا يَقْدِرُ
عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ
بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ
عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١١﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ
إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هَوَاقٍ رَبُّ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١٢﴾

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا
وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

الْمُتَّبِعِينَ إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْ السَّمَاءِ مَا
يُنْكَهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٤﴾

^a11,124; 18,27; 35,39. ^b7,188; 54,51. ^c39,7. ^d23,79; 67,24. ^e67,20.

1564. Ten i poprzedni werset odnoszą się do dwóch kategorii niewiernych. Werset poprzedni mówi o tych niewiernych, którzy są niewolnikami zabobnych przekonań i bałwochwalczych praktyk oraz zwyczajów. I chociaż posiadają oni pewne środki i zdolności do wykonywania użytecznych dzieł, nie są w stanie tak postępować, ponieważ pozbawieni są swobody działania. W wersecie obecnie komentowanym mówi się o takich niewiernych, którzy są nie tylko niewolnikami zabobnych praktyk, ale i brak im jest całkowicie środków i zdolności do wykonania jakiegokolwiek dobrego dzieła.

1565. „Niewidzialne”, to znaczy ostateczna porażka i zniszczenie niewiary oraz zwycięstwo Islamu.

1566. Zmysły słuchu, wzroku i rozumienia wymienione są w takim porządku, w jakim pomagają nabywać wiedzę. Przede wszystkim nowo narodzone dziecko wykorzystuje słuch. Zmysł wzroku rozwija się później, zaś rozumienia najpóźniej.

1567. Werset ten zawiera tylko odniesienie do kary, która miała wkrótce spaść na niewiernych mieszkańców Mekki. Zatrzymanie ptaków oznacza wstrzymanie kary dla nich wyznaczonej. W poezji arabskiej wiele jest wersetów, w których mówi się, że ptaki podążają za zwycięską armią, by żywić się pozostawionymi zwłokami zabitych żołnierzy wroga. Natomiast krążenie ptaków.

81. Allah uczynił wam w waszych domach miejsce odpoczynku, jak i uczynił wam ze skór bydła mieszkania, które uważacie za lekkie podczas podróży, a użyteczne podczas postoju. Natomiast z ich wełny i futer, i włosia dał wam rzeczy potrzebne w domu oraz artykuły wykorzystywane przez pewien czas.

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ فِي بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثْنَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٥١﴾

82. A spośród rzeczy, które stworzył, dał wam Allah wiele rzeczy dostarczających cię. W górach uczynił wam schronienia, jak i szaty, które chronią was przed upałem, oraz kolczugi, które chronią was podczas wojny. W ten sposób dopełnia On swoje łaski dla was, abyście w pełni Jemu się poddali.

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْهَا خَلْقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

83. ^aGdyby jednak odwrócili się, ty odpowiedzialny jesteś jedynie za przekazanie Posłannictwa.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٥٣﴾

84. Oni rozpoznają łaski Allacha, a mimo to odrzucają je. I większość z nich to potwierdzeni niewierni.

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكٰفِرُونَ ﴿٥٤﴾

85. ^bI przypomnij sobie dzień, kiedy spośród każdego ludu powołałyśmy świadka,¹⁵⁶⁸ a wówczas ci, którzy nie wierzą, nie będą mogli zadośćuczynić, ^cani nie będzie przyjęte ich błaganie.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَآيُوذُنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٥﴾

^a3,21; 5,93. ^b4,42; 16,90. ^c30,58; 41,25.

według idiomu arabskiego, jest symbolem porażki i zniszczenia ludu (patrz 67,20). Obecny werset głosi, że Bóg powstrzymał muzułmanów od wypowiedzenia wojny przeciwko niewiernym. Kiedy jednak otrzymali już pozwolenie na prowadzenie walki, niewierni na pewno zostaną pokonani i zniszczeni, a ich martwe ciała zostaną zżarte przez ptaki, które unoszą się na niebie.

1568. Werset ten powiada, że Posłańcy zostali wysłani do wszystkich ludów i narodów świata. Twierdzenie to zawarte jest jedynie w Koranie. Prawda tego posłannictwa, objawionego przez Koran czternaście stuleci temu, obecnie zaczyna świtać w umysłach ludzi.

86. ^aA kiedy ci, którzy czynili zło, ujrzą karę, nie będzie ona pomniejszona, ani nie otrzymają zwłoki.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٥٦﴾

87. A ^bkiedy ci, którzy przypisywali Allahowi partnerów, ujrzą tych bożków, powiedzą: „Panie nasz, oto nasi bogowie, do których zwracaliśmy się zamiast do Ciebie”. Wtedy ci odplacą się im słowami: „Zaiste, byliście kłamcami”.¹⁵⁶⁹

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ ؕ قَالِقُوا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٥٧﴾

88. I ^czaferują podporządkowanie się Allahowi w tym dniu, a wszystko, co zwykli byli wymyślać, zawiedzie ich.

وَالْقَوَا إِلَى اللَّهِ يُؤْمِنُونَ بِالسَّلَامِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَرُونَ ﴿٥٨﴾

89. ^dA jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą i sprowadzają innych ludzi z drogi Allacha. My dodamy karę do ich kary, albowiem siali niezgodę.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٥٩﴾

90. ^eI przypomnij sobie dzień, w którym spośród każdego ludu powołały świadka przeciwko niemu samemu, a ciebie sprowadzimy jako świadka przeciwko nim wszystkim. ^fZesłaliśmy ci Księgę, by wszystko wyjaśnić, jak i przewodnictwo, i litość, i dobrą nowinę tym, którzy poddają się Allahowi.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجُنَأًا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٦٠﴾

91. Zaprawdę, Allah nakazuje sprawiedliwość i czynienie dobra innym; i dawać podobnie jak rodzina; i zakazuje nieprzyzwoitości, jawnego zła i grzechu.¹⁵⁷⁰ On was napomina, abyście się zastanawiali.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَالِاتِّقَى ذُرِّيَةِ الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ؕ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٦١﴾

^a2,166. ^b30,14. ^c16,29. ^d7,46; 11,20; 14,4. ^e4,42; 16,85. ^f10,38; 12,112.

1569. Ta klótnia pomiędzy fałszywymi bogami i ich wyznawcami wskazuje, że przyjaźnie oparte na grzechu i odrzucaniu prawdy nigdy nie przetrwają.

1570. Patrz strona następną.

92. ^aDopełniajcie przymierza Allacha, kiedy takie zawarlicie, i nie zrywajcie danej przysięgi¹⁵⁷¹ po jej złożeniu, skoro Allacha uczyniliście swą poręką. Zaiste, Allah wie, co czynicie.

93. I nie bądźcie podobni do tej, która tnie swą przędzę na kawałki, upłóciłszy ją. ^bczyniąc solenne przysięgi środkiem oszustwa¹⁵⁷² między wami, a to z obawy, żeby jeden lud nie stał się silniejszy od drugiego.¹⁵⁷³ Zaiste, Allah wypróbował was w ten sposób, w Dniu Zmartwychwstania zaś wyjaśni wam On to, względem czego byliście poróżnieni.

^a6,153; 13,21; 17,35. ^b16,95.

1570. Werset ten zawiera trzy przykazania oraz trzy zakazy, które pokrótce zajmują się wszystkimi stadiami moralnego i duchowego rozwoju człowieka oraz ich pozytywnymi i negatywnymi stronami. Zachęca on do sprawiedliwości, czynienia dobra wobec bliźnich i uprzejmości jak w rodzinie. Zakazuje się nieprzyzwoitości, manifestowania zła i odstępstwa. Sprawiedliwość oznacza, że człowiek powinien traktować innych tak jak oni traktują jego. Powinien oddawać innym dobro lub zło w zakresie i wymiarze takim, w jakim otrzymuje je od innych. Większym, czy raczej wyższym stadium niż 'Adl (sprawiedliwość) jest stadium *Ihsān* (dobroć), w którym człowiek powinien czynić innym dobro bez względu na to, jak jest traktowany przez innych, a nawet jeśli jest przez nich maltretowany. Postępowanie takiego człowieka nie powinno kierować się wzajemnością. Ostatnim i najwyższym stadium rozwoju duchowego, a mianowicie 'Ita' i *Dhil Qurbā* (dawanie jak rodzinie), wierny ma czynić innym dobro nie w formie odpłaty za jakieś otrzymane dobro, ani z zamiarem czynienia więcej dobra niż otrzymuje, lecz ma on czynić dobro, będąc pobudzonym do tego przez naturalny impuls, tak jak czyni się dobro wobec członków rodziny. Postawa człowieka w tym stadium przypomina postawę matki, której miłość do dzieci wypływa z impulsu naturalnego. Kiedy wierny osiąga to stadium, jego rozwój duchowy dobiega końca. Te trzy stadia moralne człowieka stanowią pozytywną stronę moralnego rozwoju człowieka. Strona negatywna przedstawiona jest w trzech słowach, a mianowicie *Fahshā'* (nieprzyzwoitość), *Munkar* (manifestowanie zła) oraz *Baghy* (odstępstwo). *Fahshā'* oznacza występki, o którym wiedza ogranicza się do sprawcy, zaś *Munkar* oznacza to zło, które widzą i potępiają także inni ludzie, choć sami nie muszą z tego powodu w jakikolwiek ucierpieć. *Baghy* obejmuje swoim znaczeniem wszystkie te występki i zło, które nie tylko są widoczne, odczuwane i odrzucane przez innych ludzi, ale które czynią im pozytywne szkody. Te trzy proste słowa obejmują swoim znaczeniem wszystkie możliwe występki.

1571. Obowiązki wiernych wobec Boga zawierają się w słowach „przymierze Allacha”, zaś obowiązki wobec innych ludzi w słowach „przysięgi”.

1572. Ten i poprzedni werset najmocniej akcentują niepogwałcalność przysięg, których należy dotrzymywać wszelkimi wysiłkami i kosztami.

1573. Ten zwrot arabski można interpretować trojako:

- (1) Ponieważ jeden lud jest silniejszy i bogatszy (niemuzułmanie) niż drugi (muzułmanie), to znaczni muzulmanie nie powinni pozabawiać innych, silniejszych ludów postawy zachowywania bezpieczeństwa poprzez zawieranie z nimi traktatów pokojowych, ograniczając w ten sposób ich czas aż do powstania sprzyjających okoliczności oraz do czasu, kiedy będą na tyle silni, by nie zważać na przymierze.
- (2) Z powodu strachu jeden lud (niemuzułmanie) nie powinien stawać się silniejszy i bogatszy od innego ludu (muzułmanów).

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَقْضُوا الْإِيمَانَ
بِعَدْلٍ تَرْكِبُهَا وَتَدَّ جَعَلْتُمْ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا
إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَقْضَتْ عَنْهَا مِنْ بَعْدِ قَوْلِ
أَنْكَأَتْ تَخْتَدُونَ أَيَسَانَكُمْ دَخًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبُولُكُمْ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

94. ^aGdybyż Allah zechciał przymusić do swej Woli, z pewnością uczyniłby was jednym ludem, On jednak pozwala zbroczyć z drogi każdemu, kto tego pragnie, a wy z pewnością będziecie wypytywani w kwestii tego, co czyniliście.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَتَّبِعُنَّ عَمَّا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

95. I nie czyńcie waszych przysięg środkiem oszustwa pomiędzy wami, inaczej bowiem wasza stopa poślizgnie się po tym, jak znalazła już silne oparcie¹⁵⁷⁴, i skosztujecie zła, albowiem tak postępując, odwracaliście innych ludzi od drogi Allacha – i otrzymacie srogą karę.

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمُ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشُّوْءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

96. ^bI nie sprzedawajcie przymierza Allacha za marną cenę.¹⁵⁷⁵ Zaiste, to, co jest u Allacha, jest dla was lepsze; obyście tylko wiedzieli.

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ سُكَّانًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

97. To, co posiadacie, przemienie, to zaś, co jest u Allacha, jest wieczne. ^cMy z całą pewnością damy tym, którzy są wytrwali, ich nagrodę stosownie do ich najlepszych uczynków

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّهُ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

^a5,49; 11,119. ^b3,78. ^c11,12; 39,11.

- (3) Aby jeden lud (muzułmanie) stał się silniejszy niż inny lud (niemuzułmanie), to znaczy, muzułmanie nie powinni zawierać traktatów z niemuzułmanami w celu wykorzystywania ich, a przez to powiększania własnej siły oraz nie powinni zrywać przymierzy, kiedy sami osiągną potęgę większą od niemuzułmańskie.

1574. Takie postępowanie pomniejsza waszą siłę.

1575. Kiedy ludzie otrzymają władzę, najczęściej padają ofiarą najróżniejszych pokus. Ich wrogowie mają wśród nich swoich szpiegów i informatorów oraz oferują wielkie łapówki, by dowiedzieć się o tajemnicach państwowych. Muzułmanów ostrzega się przed poddawaniem się takim pokusom w słowach: *I nie wymieniajcie przymierza Allacha za lichą cenę.*

98. ^aJeśli kto postępuje sprawiedliwie, czy to będzie mężczyzna czy niewiasta, ¹⁵⁷⁶ i jest wierzący, temu z pewnością damy czyste życie. Takich ludzi niechybnie obdarzymy ich nagrodą zgodnie z najlepszymi spośród ich uczynków.

99. A kiedy recytujesz Koran, szukaj schronienia u Allacha przed Szatanem, tym odrzuconym.

100. Zaiste, ^bon nie ma żadnej władzy nad tymi, którzy wierzą i którzy ufają ich Panu.

101. ^cJego władza obejmuje jedynie tych, którzy zaprzysiężniają się z nim i Bogu przypisują partnerów.

102. A ^dkiedy zsyłamy jeden Znak w miejsce innego ¹⁵⁷⁷ – a Allah najlepiej zna cel tego, co objawia – oni powiadają: „Tyś jest łgarzem”. Nie, lecz większość z nich nie wie.

103. Powiedz: ^e„Duch świętości przyniósł to od waszego Pana w prawdzie, aby On mógł wzmocnić w wierze tych, którzy wierzą oraz ^fjako przewodnictwo i dobrą nowinę dla muzułmanów.

104. I naprawdę wiemy, iż powiadają, że tylko człowiekiem jest ten, który go naucza. ¹⁵⁷⁸ Lecz mowa tego, ku któremu skłaniają się ich umysły, jest obca, podczas gdy to jest język arabski, zrozumiały i jasny.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنُحْيِيَنَّكَ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۗ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ
الرَّجِيْمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الدِّينِ أَمْوًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الدِّينِ بِتَوٰتُوتِهِ وَالدِّينِ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَإِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنزِّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتِرٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُنزِّلَ
الدِّينَ أَمْوًا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ
لِّسَانَ الَّذِي يُلٰجِدُونَ إِلَيْهِ أَعِجِبُوا وَهٰذَا لِسَانٌ
عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

^a3,196; 4,125; 20,113. ^b15,43; 17,66; 34,22. ^c2,258; 3,176; 7,28. ^d2,107. ^e2,98; 26,194. ^f12,112.

1576. Werset ten uznaje równość praw ludzi, mężczyzn i kobiet oraz obiecuje i jednym, i drugim równy udział w łaskach Bożych.

1577. Znaczenie jest następujące: „Kiedy odwrócimy lub odłożymy karę z powodu zmiany na lepsze ze strony tych, którym ona grozi”. Nie mówi się tutaj o żadnym skracaniu jakiegokolwiek wersetu Koranu. Nie ma takiego wersetu w Koranie, który stałby w sprzeczności z jakimkolwiek innym wersem tej Księgi i który można by uznać za skrócony. Wszystkie części Koranu potwierdzają i wspierają pozostałe inne. W kontekście nie ma niczego, co sugerowałoby jakiegokolwiek nawiązanie do koncepcji skracania.

1578. W tradycjach wymieniano imiona różnych osób, które – według twierdzeń niewiernych – pomagały Świętemu Prorokowi w komponowaniu Koranu – Jabar, niewolnik chrześcijański, ‘Aish

105. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Znaki Allacha, to Allah z pewnością nie będzie nimi kierował i otrzymają oni srogą karę.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Wyłącznie ci, którzy nie wierzą w Znaki Allacha, dopuszczają się fałszu i to oni są kłamcami.

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكُذِّبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ
اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٦﴾

107. ^aJeśli kto przestanie wierzyć w Allacha po tym, jak już uwierzył – z wyjątkiem tego, kto zmuszony jest zadeklarować niewiarę, podczas gdy jego serce znajduje pokój w wierze¹⁵⁷⁹ – i jego pierś otwarta jest dla niewiary, na niego spadnie gniew Allacha. Dla takich wyznaczona jest sroga kara.

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَ
قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكَفْرِ
صَدْرًا فَلْيَلْعَبْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَكَلَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
عَظِيمٌ ﴿١٠٧﴾

^a3,91; 4,138; 63,4.

lub Ya'ish, sługa al-Huwaitib Ibn 'Abd al-'Uzzā oraz Abū Fukaih, znany też jako Yasār oraz 'Adas lub 'Addās, niewolnik Aus bin Rabi' (Ma'āni oraz Fath). W związku z tym wymienia się także imiona 'Ammār, Suhaiḥ, Salmān, 'Abd Allāh bin Salām oraz Sergius, mnich nestoriański. Właścicie w tym miejscu Koran mówi o dwu zarzutach niewiernych, jednym dotyczącym niektórych nawróconych niewolników, od których – jak twierdzą niewierni – otrzymał Święty Prorok pomoc w komponowaniu Koranu (25,5-7), drugim dotyczącym tego, co usłyszał on o Ewangelii od pewnego niewolnika chrześcijańskiego nawróconego na Islam i co zostało wcielone do Koranu (a mówi o tym werset obecny). W kwestii tego drugiego zarzutu stawiamy pytanie: czy rzeczony niewolnik czytał arabską wersję Ewangelii lub też jej wersję grecką albo hebrajską? Jeżeli czytał wersję arabską, to trzeba będzie udowodnić, że Nowy Testament został przełożony na język arabski w czasach Świętego Proroka i że tłumaczenie to było tak rozpowszechnione, że nawet niewolnicy czytali je podczas pracy. Jednak aż do czasów Świętego Proroka Ewangelii nie przełożono na żaden inny język. Do tego czasu Żydzi z Medyny nie przełożyli na arabski nawet Torah i zawsze, kiedy Święty Prorok potrzebował nawiązać do tego prawa, konsultował się z 'Abd Allāh bin Salām, wielkim naukowcem hebrajskim. Dr. Alexander Souter (M.A. – magister nauk humanistycznych, LL.D. – doktor praw), pisze w swojej książce „The Test and Canon of the New Testament” (wyd. 2., 1925, str. 74) pod hasłem „wersje arabskie”: „Najstarszy rękopis nie datuje się dalej niż na ósmy wiek. Powiada się o dwóch arabskich wersjach, które pojawiły się w Aleksandrii w XIII wieku”. A skoro chrześcijański nawrócony niewolnik czytał Świętemu Prorokowi Ewangelie hebrajskie lub greckie, to w jaki sposób mógł odnosić korzyść z przystuchiwania się tekstowi księgi, której nie rozumiał i w jaki sposób człowiek, od którego otrzymywał tę pomoc w komponowaniu Koranu, będąc 'Ajami (obecny z defektem mowy), mógł wyjaśniać mu swoją niesprawną arabską wymową te wielkie wieczne prawdy, które zawiera Koran i dla wyjaśnienia których potrzebna jest głęboka wiedza i znajomość języka arabskiego? Patrz także „The Larger Edition of the Commentary” pod tym wersem.

1579. Werset ten milczy w kwestii traktowania osoby, która – w chwili najsroźszej próby – wypowiada słowa, które mogą na pierwszy rzut oka wyrażać niewiarę, choć w głębi mogą być pełne zadowolenia z Islamu. Nie mówi się tutaj o tym, co człowiek taki otrzyma od Boga. Z wersetu tego wynika, że w przypadku takich osób istnieje wyznaczony dla nich wymiar kary końcowej i że ich przyszłe zachowanie określi naturę ich potraktowania przez Boga.

108. ^aJest tak dlatego, że przedkładają życie doczesne ponad Życie Przyszłe oraz że Allah nie prowadzi ludzi niewiernych.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَجَبُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٨﴾

109. ^bSą to ci, których serca, uszy i oczy Allah zapieczętował. I to są ci, którzy nie mają baczenia.

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ^cNiewątpliwie, to oni właśnie będą przegrani w Życiu Przyszłym.

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَائِرُونَ ﴿١١٠﴾

111. ^dWówczas, zaiste, Pan twój – wobec tych, którzy wyemigrowali po tym, jak byli prześladowani, potem zaś dokładali starań¹⁵⁸⁰ dla sprawy Allacha i pozostawali wytrwali. Zaiste, potem Pan twój jest Najbardziej Przebaczający. Litościwy.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا لَكُمْ جَاهِدُوا وَصَبْرُوا إِنْ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا تَعَفُّورٌ رَحِيمٌ ﴿١١١﴾

112. W dniu, w którym każda dusza przybędzie błagając o samą siebie i w którym ^ekażda dusza otrzyma pełną nagrodę za to, co czyniła, a żadna nie będzie skrzywdzona.

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجَاذِلٍ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١٢﴾

113. ^fAllach przedstawia przypomnienie o mieście¹⁵⁸¹, które cieszyło się bezpieczeństwem i pokojem. Jego zaopatrzenie przybywało obficie ze wszystkich stron. Ono jednak było niewdzięczne wobec łask Allacha, więc Allah pozwolił mu posma-

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالنَّوْفِ

^a10,8; 87,17. ^b2,8; 4,156; 7,180. ^c11,23. ^d2,219. ^e2,282. ^f34,16-17.

1580. Podczas gdy wersety 109, 110 mówiły o tych ludziach, którzy z powrotem powrócili do niewiary i otworli swe serca dla niej, przyłączając się do zastępów wrogów Islamu, werset obecny mówi o takich osobach, dla których zarezerwowana jest kara (werset 107). Kara dla nich wyznaczona jest taka, że jeśli opuszczą swoje domy i będą wkładać swe wysiłki w sprawę Boga oraz znosić cierpliwie wszelkie przeciwności, jakie spadną na nich z powodu Islamu, wtedy i tylko wtedy Bóg wybaczy im ich poprzednie grzechy, bowiem dopiero wtedy spowodują stosowną poprawę swoich dawnych błędów. Sura ta pochodzi z Mekki, więc *Jihad*, o którym mowa w tym wersecie, nie dotyczy walki na miecze, lecz oznacza tylko „starania” o szerzenie sprawy Islamu.

1581. „Miasto”, o którym mowa w tym wersecie, to Mekka.

kować głodu¹⁵⁸² i strachu, które przyoblekły je jak szata¹⁵⁸³ z powodu tego, co czynili.

بِمَا كَانُوا يَصْعُقُونَ ﴿٢٠﴾

114. I rzeczywiście przybył do nich Posłaniec spośród nich samych, oni jednak potraktowali go jak kłamcę, więc spadła na nich kara, podczas gdy byli grzesznikami.

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿٢١﴾

115. ^aZatem spożywajcie z rzeczy prawowitych i dobrych,¹⁵⁸⁴ jakie dał wam Allah, i bądźcie wdzięczni z powodu hojności Allacha, jeśli to On jest tym, którego czcicie.

تَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنَّ كُفْرَكُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

116. ^bOn uczynił dla was nieprawym jedynie to, co umiera samo z siebie oraz krew i mięso świni, jak i to, nad czym wypowiedziane zostało imię inne niż Allacha. Jeśli jednak ktoś zmuszony jest spożywać cokolwiek z tego, nie będąc ani nieposłusznym ani nie przekraczając granic, wówczas niechybnie Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِزْيِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمِنَ اضْطَرِّ غَيْرِ بَالِغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٣﴾

117. ^cI nie powiadajcie z powodu fałszu wydobywającego się z waszych ust: „To jest prawowite, a to nieprawe”, abyście nie byli spośród tych, którzy zmyślają kłamstwa przeciwko Allahowi. Zaiste, tym, którzy wymyślają kłamstwa przeciw Allahowi, nie wiedzie się.

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتَكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ تَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ لَا يَفْلِحُونَ ﴿٢٤﴾

^a2,169; 5,89; 8,70. ^b2,174; 5,4; 6,146; ^c6,145.

1582. Mowa o strasznym głodzie, który trzymał w swych szponach Mekkę przez siedem długich lat. Patrz 2694.

1583. Strach przed wojną, w której Mekkańczycy walczyli z muzułmanami i przegrali. Żyli oni w stanie największego strachu, tak jakby strach przed wojną całkowicie ich opanował. W idiomie arabskim słowo *Dhaka* (smakowanie) czasami zastępuje słowo *Libās* (strój). Jest takie dobrze znane powiedzenie arabskie: *Qālū Iqarih Shai an Nujid Laka Tabkha-hū. Qultu Itbakhū Li Jubhatan wa Qamisā*, czyli, powiedzieli, „Co chciałbyś, abyśmy dla ciebie ugotowali?” Powiedzieli: „Ugotujcie mi długi płaszcz i koszulę”.

1584. Patrz przypisy do wersetów 2,169, 174; 5,4; 6,119, 120 oraz 146.

118. ^aTo życie jest krótką radością, a później otrzymają żalną karę.

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٨﴾

119. Także i tym, którzy są Żydami, przedtem zakazaliśmy tego, o czym ci mówimy. ^bA nie skrzywdziliśmy ich, lecz to oni zwykli byli krzywdzić sami siebie.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٩﴾

120. Wówczas, zaiste, ^cPan twój – wobec tych, którzy czynią zło w niewiedzy¹⁵⁸⁵, a później okazują skruchę i poprawiają swe postępowanie – z pewnością wówczas Pan twój jest Najbardziej Przebaczący. Litościwy.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمِغَالَةٍ تَمَّ تَابًا ۖ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٠﴾

121. Abraham był w istocie wzorem cnoty,¹⁵⁸⁶ ^dbył posłuszny Allahowi, zawsze ku Niemu się skłaniał, a nie był jednym z tych, którzy ustanawiają Mu równych.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا ۚ وَلَمْ يَكُ مِنَ الشُّرَكِيِّنَ ﴿١٢١﴾

122. On był wiecznie wdzięczny za Jego łaski. ^ePan wybrał go i prowadził go drogą prostą.

شَاكِرًا لِأَنْعَمَاءِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢٢﴾

123. I obdarzyliśmy go dobrem na tym świecie, jak również w Życiu Przyszłym z pewnością znajdzie się pośród sprawiedliwych.

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۗ وَرَأَاهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٣﴾

124. A teraz zesłaliśmy objawienie tobie, nakazując: ^f„Idź drogą Abrahama, który zawsze skłaniał się ku Bogu i nie był jednym z tych, którzy ustanawiają Mu równych”.

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الشُّرَكِيِّنَ ﴿١٢٤﴾

^a3,198; 4,78. ^b11,102; 16,34. ^c4,18; 6,55. ^d2,136; 3,68; 6,80. ^e2,131. ^f2,131; 29,28. ^g2,136; 4,126; 22,79.

1585. *Jahālah* oznacza zarówno brak wiedzy, jak i brak świadomości duchowej. Tutaj słowo to jest użyte w tym drugim sensie, ponieważ nie ma usprawiedliwienia dla ukarania człowieka, który nie zna przykazań, za których nieprzestrzegania ma być ukarany.

1586. *Ummah*, oprócz innych znaczeń, oznacza naród; rasę; człowieka sprawiedliwego, który jest przedmiotem naśladowania; człowieka posiadającego same dobre cechy, wzór cnót (Lane).

125. ^aKara za profanację Szabatu¹⁵⁸⁷ nałożona była wyłącznie na tych, którzy nie zgadzali się względem niego i ^bPan twój z pewnością rozsądzi ich w Dniu Zmartwychwstania w kwestii tego, w czym się nie zgadzali.

126. Nawołuj do drogi twego Pana mądrze¹⁵⁸⁸, przystojnym napomnieniem i ^cprzekonuj ich tak, jak jest najlepiej. Zaiste, ^dPan twój wie najlepiej, kto zбочzył z Jego drogi. On również zna tych, którzy są właściwie prowadzeni.

127. ^eA jeśli postanowicie ukarać prześladowców, ukarzcie ich zgodnie z tym, jak wam zaszkadzili. ^fJeżeli jednak jednak okażecie cierpliwość, wówczas zaiste najlepsze jest to dla tych, którzy są cierpliwi.

128. O Proroku, trwaj w cierpliwości. Zaprawdę, twoja cierpliwość jest możliwa wyłącznie dzięki pomocy Allacha. ^gI nie żałuj ich i nie martw się z powodu ich złych planów.

129. ^hZaprawdę, Allah jest z tymi, którzy są sprawiedliwi i którzy czynią dobro.¹⁵⁸⁹

إِنَّمَا جِئِلَ التَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ ائْتَلَفُوا فِيهِ وَإِن رَّبَّكَ لِيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٥﴾

أُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْوَعْظِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

وَإِن عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوِبْتُمْ بِهِ وَإِنَّ صَبْرَكُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلضَّالِّينَ ﴿١٧﴾

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي صَبْرِكَ مِمَّا يَنْكَرُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٩﴾

^a2.66; 4.48, 155. ^b3,56; 22.70. ^c41.35. ^d6.118. ^e42.41. ^f42.44. ^g15.89, 98; 27.71. ^h45.20.

1587. Żydzi wierzyli, że ich degradacja narodowa spowodowana była sprofanowaniem Szabatu. Powiada się im, że teraz będą mogli odzyskać swoją chwałę, przyjmując Islam i nie przestając Szabatu.

1588. *Hikmah* oznacza: (1) wiedzę lub naukę; (2) równość lub sprawiedliwość; (3) cierpliwość i łaskawość; (4) trwałość; (5) każde powiedzenie lub rozmowa, które potwierdzają lub są zgodne z prawdą lub z wymogami okoliczności; (6) dar proroctwa oraz (7) to, co powstrzymuje człowieka od niewłaściwego zachowania (Lane).

1589. *Muttaqi* to ktoś, kto nawiązuje tak bliski związek z Bogiem, że sam Bóg staje się jego Straznikiem i chroni go przed wszelkim złem. *Muhsin* to ktoś taki, kto znalazłszy się pod ochroną Bożą, także innych stara się pod tę ochronę przyłączyć. Tak zatem *Muhsin* posiada wyższy status duchowy niż *Muttaqi*.

R O Z D Z I A Ł 17

BANĪ ISRĀ'ĪL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Rozdział ten znany jest jako Banī Isrā'īl, ponieważ zajmuje się on niektórymi ważnymi wydarzeniami w historii Izraelitów oraz doświadczeniami, przez które musieli oni przejść. Sura ta nosi ten tytuł także dlatego, że Święty Prorok miał wielką wizję swojej duchowej Nocnej Podróży do Jerozolimy, co stanowi jeden z najbardziej istotnych tematów tej sury. Według Ibn Mas'ūd, jednego z najwcześniejszych towarzyszy Świętego Proroka, objawienie tej sury zakończyło się pomiędzy 4. i 11. rokiem jego Powołania. Autorzy chrześcijańscy przypisują ten okres między 6. i 12. rokiem. Pod koniec poprzedniej sury muzułmanie zostali ostrzeżeni, że wkrótce spotkają się z silną opozycją ze strony „Ludu Księgi”, równie silną, jak była opozycja balwochwalców mekkańskich, lecz że zniosą ją cierpliwie i z hartem ducha do czasu, kiedy Bóg da im ostateczne zwycięstwo. W obecnej surze ich uwaga zwracana jest na fakt, że opozycja ta rozpocznie się w Medynie i skończy się całkowitą porażką i zniszczeniem „Ludu Księgi”. Jego święte miejsca wpadną w ręce muzułmanów.

Temat

Sura ta, jak wskazuje jej tytuł, zajmuje się historią ludu żydowskiego, ze szczególnym podkreśleniem dwóch wyjątkowych wydarzeń, kiedy to lud ten nie okazał posłuszeństwa i odrzucił dwóch wielkich proroków Bożych – Dawida i Jezusa. W wyniku tego nieposłuszeństwa Żydzi zostali zniszczeni jako naród, najpierw z rąk babilońskiego Nabuchodonozora, a później z rąk rzymskiego cesarza Tytusa. To zwrócenie uwagi na owo podwójne zniszczenie Żydów stanowi ostrzeżenie dla muzułmanów, że i ich występki i odstępstwo spowoduje podwójne zaćmienie ich życia narodowego. Jednakże ostrzeżeniu temu towarzyszy słowo nadziei i pocieszenia. Dlatego ponieważ Święty Prorok był ostatnim Prorokiem dającym Prawo, Jego Prawo – w przeciwieństwie do Prawa Żydów – nie zostanie całkowicie zniszczone, lecz po początkowym zahamowaniu powstanie zwycięsko w zwiększonym blasku i promienności. Poza tym, w surze tej dość szczegółowo omawia się niektóre inne tematy, które w surze poprzedniej były tylko wspomniane. Sura ta zaczyna się od tematu Isrā' (Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka), aby wskazać, że jako następca i odpowiednik Mojżesza wraz ze swoimi następcami podbije kraje obiecane Mojżeszowi oraz że podobnie jak Mojżesz będzie musiał opuścić swoje rodzinne strony. Jednak jego emigracja doprowadzi do szybkiego postępu jego szlachetnej sprawy. Następnie mówi się krótko, że lud Mojżesza osiągnął wielką władzę i prestiż dzięki jego Prorokowi, choć później ich udziałem stał się żal i smutek, ponieważ odrzucili i zignorowali ostrzeżenie Boże. Lecz Koran, będąc o wiele bardziej kompletnym kodeksem Prawa, jest w stanie wywołać większe i pełniejsze zmiany w życiu jego wyznawców niż to miało miejsce w przypadku Księgi Mojżesza. To krótkie wspomnienie o powstaniu i upadku Żydów występuje obok ostrzeżenia pod adresem muzułmanów, że Bóg obdarzy ich swoimi łaskami i tak jak Żydzi, także i oni sami wzniosą się na wyżyny wielkości materialnej i chwały, ale że po zdobyciu bogactwa, władzy i wpływów, nie powinni zapomnieć o Bogu. Następnie wymienia się kilka zasad postępowania, dzięki którym lud może wznieść się wysoko, jeśli chodzi o status duchowy. Jednak zamiast skorzystać z tych zasad, niewierni w arogancki sposób odwracają się od nich i nie zauważają okropnego końca, do którego doprowadzi ich duma i próżność. Ostrzega się ich, że odrzucenie prawdy nigdy nie daje zdrowych rezultatów i że spotka ich sroga kara Boża, zwłaszcza w Dniach Ostatnich, kiedy to świat będzie świadkiem ostatecznej walki pomiędzy siłami Światła i Ciemności i kiedy ostate-

cznie siły Szatana zostaną całkowicie pokonane. Sura ta następnie wypowiada zdecydowane napomnienie pod adresem niewiernych, mówiąc, że starają się oni zniszczyć Świętego Proroka, lecz że Bóg wyznaczył mu wielki i szlachetny cel oraz że oczekuje go wspaniały los. Jego imię będzie znane w najdalszych zakątkach ziemi i będzie szanowane aż do końca czasu. Świat uzna go za największego Przewodnika ludzkości oraz Koran jako skarbnicę bezgranicznej wiedzy duchowej. Sura ta kończy się krótkim opisem znaków Dni Ostatnich oraz zła, które wówczas zapanuje na świecie oraz ogłasza, że od grzechu uratować mogą człowieka modlitwa i prawdziwy związek z Bogiem.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Chwała Temu, który prze-
niósł ¹⁵⁹⁰ swego sługę w nocy ze świę-
tego Meczetu do Odległego Mecze-
tu, ¹⁵⁹¹ ^bktórego otoczenie pobłogo-
sławiliśmy, by wskazać mu niektóre
Nasze Znaki, ^{1591A} Zaiste, tylko On jest
Wszystkostyszający, Wszystkowiedzący.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ يَلَّامِنَ السَّجْدِ
الْحَرَامِ إِلَى السَّجْدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ
لِئَلَّيْكَ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

الَّذِي
الْحَرَامِ

^a1,1. ^b5,22; 7,138.

1590. Werset ten, który zdaje się wspominać wizję Świętego Proroka, uważany jest przez więk-
szość komentatorów za odnośnik do jego *Mi'raj* (Duchowe Wniebowstąpienie). W przeciwień-
stwie do powszechnej opinii jesteśmy skłonni do zaakceptowania poglądu, że werset ten dotyczy
Isrā' (Duchowa Podróż Nocna) Świętego Proroka z Mekki do Jeruzolimy, podczas gdy jego *Mi'raj*
(Wniebowstąpienie Duchowe) omówione jest szerzej w surze Al-Najm (w. 8-18), co było obja-
wione natychmiast po jego Emigracji do Abisynii w miesiacu Rajab w piątym roku Powołania.
Powyższe znajdujemy ze szczegółami w tradycjach zajmujących się *Mi'raj* Świętego Proroka. *Isrā'*
lub Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka z Mekki do Jerolimy, którą zajmuje się obecny
werset, miała miejsce w jedenastym roku Powołania, według Zurqāni, zaś w 12. roku według Muir
i niektórych autorów chrześcijańskich. Jednakże według Merdawaih oraz Ibn Sa'd, *Isrā'* miała
miejsce w siedemnastym roku Rabi 'Al-Awwal, roku poprzedzającego *Hijrah* (Al-Khasāis Al-
-Kubrā). Baihaqī także powiada, że *Isrā'* miała miejsce na rok lub sześć miesięcy przed *Hijrah*.
Tak zatem odpowiednie tradycje wykazują, że *Isrā'* miała miejsce rok lub sześć miesięcy przed
Hijrah około 12. roku Powołania, kiedy to po śmierci Khadijah w 10. roku Święty Prorok żył wraz
ze swoją kuzynką, Umm Hānī'. Jednak *Mi'raj*, wedle przytaczającej opinii naukowców, miała
miejsce około 5. roku. W ten sposób oba te wydarzenia dzieli przerwa sześciu lub siedmiu lat, więc
nie mogą to być wydarzenia identyczne. Jedno musi być uważane za całkiem odmienne od
drugiego. Ponadto, wydarzenia, o których powiada się w Tradycjach, że miały miejsce podczas
Mi'raj Proroka, mają całkiem inną naturę od tych, jakie miały miejsce podczas *Isrā'*. Można
jeszcze powiedzieć, że te dwa wydarzenia były tylko fenomenami duchowymi i że Święty Prorok nie
wziął się fizycznie do nieba ani nie pojechał do Jeruzolimy.

Poza tym, oprócz tych mocnych dowodów historycznych, inne ważne okoliczności popierają
pogląd, że te dwa wydarzenia były zupełnie oddzielne: (a) Koran przedstawia opis *Mi'raj* Świętego
Proroka (Wniebowstąpienie Duchowe) w rozdziale 53, lecz nie wspomina o jego *Isrā'* (Noc
Podróży do Jeruzolimy), podczas gdy w obecnej surze mówi o jego *Isrā'*, lecz pomija kwestię
Mi'raj. (b) Umm Hānī', kuzynka Świętego Proroka, z którą pozostawał on tej nocy, w której miała
miejsce *Isrā'* (Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka do Jerolimy), mówi jedynie o jego
wizycie w Jeruzolimie i nie wspomina o jego podróży do nieba. Była ona pierwszą osobą, którą
Święty Prorok poinformował o swojej Nocnej Podróży do Jeruzolimy i co najmniej siedmiu zbier-
aczy Tradycji przedstawia jej opis tego wydarzenia w oparciu o autorytet czterech różnych osób,
które spisały od niej przebieg tego wydarzenia. Wszystkie te cztery osoby zgodnie powiadają, że
Święty Prorok udał się do Jeruzolimy i powrócił do Mekki tej samej nocy. Gdyby Święty Prorok
także mówił o swoim Wniebowstąpieniu, Umm Hānī', też wspomniałaby o tym w jednym z
swoich raportów. Ona tak jednak nie czyni, co zdecydowanie wskazuje, że podczas owej nocy
Święty Prorok wykonał *Isrā'*, czyli Duchową Nocną Podróż do Jeruzolimy, i że *Mi'raj* nie odbyła
się przy tej samej okazji. Wydaje się, że niektórzy ludzie opisujący Tradycje pomieszali te dwa
opisy *Isrā'* oraz *Mi'raj*. Nieporozumienie powstało prawdopodobnie dlatego, że słowo *Isrā'* zostało
użyte zarówno dla określenia samej *Isrā'*, jak i *Mi'raj*. Zaś podobieństwa w niektórych szczegółach
powiększyły jeszcze błąd. (c) Tradycje, które najpierw opisują podróż Świętego Proroka do Jeru-
zolimy, a potem jego Wniebowstąpienie (z Jeruzolimy) także mówią, że w Jeruzolimie spotkał się
on z poprzednimi Prorokami, a w tej liczbie z Adamem, Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem, oraz
że w niebie spotkał się z nimi ponownie, ale ich nie rozpoznał. Lecz jak ci Prorocy, których spotkał
w Jeruzolimie, znaleźli się w niebie przed nim i dlaczego on nie mógł ich poznać, skoro widział ich
dosłownie przed chwilą w czasie tej samej podróży. Nie można sobie wyobrazić, że nie mógł ich
rozpoznać, skoro podczas tej samej podróży dosłownie przed momentem widział się z nimi. W

1591 i 1591A. Patrz strona następną.

3. ^aDaliśmy Mojżeszowi Księgę i uczyniliśmy ją przewodnikiem dla Dzieci Izraela, nakazując: ^b„Nie bierzcie sobie żadnego innego obrońcy oprócz Mnie”.

وَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ۝

4. „O wy, potomkowie tych, ^cktórych zabraliśmy na Arkę wraz z Noem”. On istotnie był Naszym wdzięcznym sługą.

ذُرِّيَّتِهِ مَنِ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ۝

5. Wyraźnie powiedzieliśmy w tej Księdze do Dzieci Izraela: „Z pewnością po dwakroć dopuścicie się występku na ziemi, ^d1592 i z pewnością staniecie się pyszni ponad miarę”.

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَتَتَعَلَّنَّ عَلُوتًا كَبِيرًا ۝

^a2,54, 88; 23,50; 32,24; 40,54. ^b17,69. ^c19,59; 23,28.

kwestii szczegółowego omówienia tego ważnego tematu patrz „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1404-1409.

1591. „Odległy meczet” to Świątynia Proroka Salomona w Jerozolimie.

1591A. Wizja Proroka, o której mowa w obecnie komentowanym wersecie, wskazuje na wielkie proroctwo. Jego podróż do „Odległego Meczetu” oznaczała jego emigrację do Medyny, gdzie miał wznieść meczet, który miał się później stać centrum wiary, Głównym Meczetem Islamu. Natomiast fakt widzenia samego siebie prowadzącego innych Proroków Bożych w Modlitwie oznaczał, że Nowa Wiara – Islam – nie miała być ograniczona do miejsca swego powstania, lecz że miała rozprzestrzenić się na cały świat i że mieli do niej przystąpić wyznawcy innych religii. Podróż Proroka do Jerozolimy w tym widzeniu można rozumieć także tak, że miał on otrzymać władzę nad terytorium, na którym znajdowała się Jerozolima. Proroctwo to spełniło się w czasach kalifatu ‘Umar. Wizję tę można też potraktować jako oznaczającą duchową podróż Świętego Proroka do jakiegoś odległego kraju w przyszłości. Oznaczała ona, że kiedy duchowa ciemność ogarnie cały świat, Święty Prorok po raz drugi pojawi się na duchowej scenie w osobie jednego ze swoich wyznawców, w kraju bardzo odległym od sceny jego Pierwszego Przyjścia. Odnośnik do tego drugiego Przyjścia Świętego Proroka znajdujemy w 62,3-4.

1592. W tym wersecie mówi się o dwóch grzechach Izraelitów, o których powiada Księga Mojżeszowa (Pwt 28,15; 49-53, 63-64 oraz 30,15). Ci spośród Żydów, którzy nie uwierzyli, zostali przeklęci dwa razy – przez Dawida i przez Jezusa, syna Marii (5,79), a w konsekwencji byli dwa razy ukarani.

6. Kiedy zatem nadszedł czas spełnienia się pierwszego z tych dwóch ostrzeżeń,¹⁵⁹³ posłaliśmy przeciwko wam nieco Naszych sług, którzy mieli wielką siłę w walce, a ci wtargnęli do waszych domów. A było to ostrzeżenie, które musiało się wypełnić.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَئِهِمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا
أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا جُلُوبَ الَّذِينَ يَارُونَكَ وَعَدَا
مَقْعُؤَلًا ۝

7. Potem zwróciliśmy wam siłę przeciwko nim i daliśmy wam bogactwo i dzieci, jak i pomnożyliśmy was bardziej niż przedtem.¹⁵⁹⁴

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ
وَءَبْنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ۝

1593. Pierwsza kara Boża spadła na Żydów po Dawidzie, zaś druga po Jezusie. Z Biblii wynika, że Żydzi po Mojżeszu stali się potężnym narodem i w czasach Dawida założyli podstawy wielkiego królestwa, które jeszcze przez jakiś czas po jego śmierci dalej się rozwijało i kwitło. Później jednak zaczęło podlegać powolnemu procesowi degradacji i około roku 733 przed Chrystusem, Samaria została podbita przez Asyryjczyków, którzy przyłączyli do swoich terenów cały Izrael na północ od Jizreel. W roku 608 przed Chrystusem Palestyna została wyniszczona przez oddziały egipskie pod wodzą faraona Neko i Żydzi znaleźli się pod władzą egipską (Jew. Enc., t. 6, str. 665). Utrata tymczasowej władzy oraz zniszczenie i zrujnowanie nie spowodowały, że Izraelici zeszedli ze złej drogi. Dalej oddawali się swoim starym, niegodziwym praktykom. Prorok Jeremiasz ostrzegал ich, aby zaprzestali swojej ohydnej działalności, ponieważ inaczej wkrótce spadnie na nich gniew Boży. Oni jednak nie zwracali na takie ostrzeżenia żadnej uwagi. W czasie rządów Jojakima, Nabuchodonozora, król Babilonu, po raz pierwszy najechał na Palestynę i zabrał niektóre naczynia ze świątyni – miasto jednak nie ucierpiało z powodu oblężenia. W roku 597 przed Chrystusem miasto było ponownie oblegane i padło ofiarą srogiego głodu. Bunt Sedecjasza wywołał jednak drugi najazd Nabuchodonozora w roku 587 przed Chrystusem i po półtorarocznym oblężeniu miasto zostało wzięte szturmem. Król Sedecjasz uciekł z Jerozolimy, lecz został później wzięty do niewoli. Jego synowie zostali zabici, a jemu samemu wydłubano oczy i w kajdanach wywieziono do Babilonu. Świątynia, pałac królewski i wszystkie inne budowle miasta zostały zrównane z ziemią, głównych kapłanów i starszych miasta zabito, a wielu ludzi zabrano do niewoli (Jew. Enc., t. 6, str. 665 oraz t. 7, str. 122 pod hasłem „Jerozolima”).

1594. Na wygnaniu Żydom powodziło się dobrze. Większość z nich zatrudniona była przy robotach publicznych w środkowej Babilonii, zaś wielu z nich w końcu odzyskało wolność i zajęło różne ważne stanowiska. Odnowione zostały ich wiara i pobożność. Studiowano literaturę Królestwa, ponownie ją wydawano i przystosowywano do potrzeb odradzającego się Społeczeństwa. Głoszono nadzieję powrotu do Palestyny. Około roku 545 przed Chrystusem nadzieje te nabrały realnych kształtów. Żydzi zawarli potajemnie umowę z Cyrusem, królem Meii i Perisji, i pomogli mu podbić Babilon. Miasto to poddało się jego wojskom bez walki w roku 539 przed Chrystusem, w miesiącu lipcu. W nagrodę za usługi Cyrus zezwolił Żydom na powrót do Jerozolimy oraz pomógł im odbudować Świątynię („Historians' History of the World”, t. II, str. 126; Jew. Enc., t. 7, pod hasłem „Jerozolima”; Enc. Bib., pod hasłem „Cyrus” oraz 2 Krn 36,22, 23). Judejczyk Szeszbassar (namiestnik Cyrusa) sprowadził na powrót naczynia ze Świątyni, które zabrał Nabuchodonozor i zaczął przygotowywać prace na koszt skarbu państwa. Wielu wygnańców powróciło do Jerozolimy (Ezd 1,3-5). Dzieło przebudowy Świątyni z wolna posuwało się naprzód i zakończone zostało w roku 516 przed Chrystusem. Komentowany werset mówi właśnie o tych wydarzeniach i późniejszym powodzeniu Żydów. Jednakże wszystko to przepowiedziane było przez Mojżesza na długo przed urzeczywistnieniem się tych wydarzeń (Pwt 30,1-5).

8. ^aJeśli zatem teraz będziecie czynić dobro, będziecie czynić dobro swoim własnym duszom. Jeśli jednak będziecie czynić zło, uczynicie to na swoją własną zgnęb. Kiedy nadszedł czas spełnienia tego drugiego ostrzeżenia, zbuntowaliśmy przeciwko wam lud, aby pokrył wasze twarze żalem ^{1594A} i aby wszedł do Meczetu, jak wszedł tam za pierwszym razem, oraz aby mógł on ostatecznie zniszczyć to, co zdobył. ¹⁵⁹⁵

9. Możliwe, że Pan wasz okaże wam teraz łaskę. Jeżeli jednak powrócicie do występku, także i My powrócimy do kary, a pamiętajcie, że Piekło uczyniliśmy więzieniem dla niewiernych.

10. Zaiste, ^bten Koran prowadzi do tego, co najśluszniejsze, i przekazuje wiernym, którzy spełniają dobre uczynki, dobrą nowinę, iż otrzymają wspaniałą nagrodę; ¹⁵⁹⁶

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا
الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيَشِئِرُوا مآعَا
تَتَبِيرًا ①

وقت لذنوبكم عنكم ربكم إن يرحمكم وإن عدتم عدنا وجعلنا
جهنم للكافرين حصيرا ①

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا كَبِيرًا ①

^a4, 124-125; 6, 161; 28, 85; 41, 47; 99, 8-9. ^b12, 112; 16, 103; 18, 3.

1594A. Słowa te oznaczają także: „Aby mogli poniżyć waszych przywódców”, gdzie wujūh oznacza przywódców (Lane).

1595. Werset ten mówi o powrocie do niegodziwych dróg Żydów oraz o karze, która była tego konsekwencją. Żydzi prześladowali Jezusa i chcieli go zabić, ukrzyżowując, oraz zatrzymać jego ruch. Dlatego Bóg zesłał na nich straszliwą karę, kiedy to w roku 70 po Chrystusie siły rzymskie pod wodzą Tytusa załapały kraj i wśród okoliczności niewyobrażalnego okrucieństwa Jerozolima została zniszczona, a Świątynia Salomona zrównana z ziemią (Enc. Bibl., pod hasłem „Jerozolima”). Nieszczęście to miało miejsce, kiedy Jezus żył jeszcze w Kaszmirze. To także było przepowiedziane przez Mojżesza (Pwt 32, 18-26). Można tutaj zauważyć, że to prooroctwo o drugim ukaraniu omówione jest w Biblii w prooroctwie, które mówi o pierwszej karze (Pwt rozdz. 28). Co więcej, mówi się o nim nawet po prooroctwie, które mówi o powrocie Żydów do Jerozolimy (Pwt 30, 1-5). Wskazuje to, że prooroctwo to (Pwt 32, 18-26) odnosi się do drugiej kary, o której mówi się w Koranie, a mianowicie „Dwakroć spowodujecie w kraju biedę” (17, 5). Werset ten oznaczał ostrzeżenie dla muzułmanów, że tak jak Żydzi także i oni będą ukarani dwa razy, jeżeli nie zaprzestaną swoich złych praktyk. Oni jednak nie skorzystali z tego wypowiedzianego na czasie ostrzeżenia, nie porzucili swoich haniebnych praktyk i zostali dwa razy ukarani. Pierwsza kara spadła na nich, kiedy Bagdad upadł w roku 1258 po Chrystusie. Barbarzyńskie hordy Hałaku całkowicie zniszczyły to miasto uczonych i jego potęgę oraz powiada się, że 1800000 muzułmanów zostało zabitych. Jednakże Islam powstał triumfalnie z tej strasznej katastrofy. Zwycięzcy zostali zwyciężeni. Prawnik Hałaku, wraz z wielką liczbą Mongołów i Tatarów przyjęli Islam. Druga kara wyznaczona została na czas Dni Ostatnich.

1596. Cel, jaki Koran stawia przed swoimi wyznawcami, jest bardziej szlachetny i wyższy od celu poprzednich ludów. Koran obiecuje też swoim prawdziwym wyznawcom błogosławieństwa duchowe i doczesne. Dlatego powinni oni wkładać swoje wysiłki w osiągnięcie tych błogosławieństw oraz chronić się przed rozluźnieniem i życiem pozbawionym dyscypliny i na wszelkie sposoby zyskiwać sobie prawo do dobrodziejstw Bożych.

11. I ostrzeża, że dla ^atych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, przygotowaliśmy żalosną karę.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا
عَلِيمًا ﴿١١﴾

12. ^bA człowiek modli się o zło tak, jak powinien modlić się o dobro; ¹⁵⁹⁷ a jest on bardzo nieroztropny.

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
عَجُولًا ﴿١٢﴾

13. I ^cuczyniliśmy noc i dzień dwoma Znakami, Znak nocy uczyniliśmy ciemnym, a Znak dnia dającym widoczność, abyście poszukiwali szczodrości od waszego Pana oraz ^dabyście poznali sposób liczenia lat oraz proces rozliczania. ¹⁵⁹⁸ A wszystko wyjaśniliśmy w szczegółowym objaśnieniu.

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَنْ آتَايَةَ النَّيْلِ
وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مَبْصُرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ
رَبِّكُمْ وَتَعَلَّمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلُّ
شَيْءٍ فَضَلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٣﴾

14. Dzieła każdego człowieka ^eprzywiązaliśmy do jego szyi, ¹⁵⁹⁹ a w Dniu Zmartwychwstania przedstawimy mu księgę, która – jak stwierdzi – będzie szeroko otwarta.

وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ
لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا ﴿١٤﴾

^a16,23; 27,5; 34,9. ^b10,12. ^c36,38; 40,62; 41,38. ^d10,6. ^e45,29; 83,7-10.

1597. Zwrot arabski oznacza, że warunki ludzkie są takie, że kiedy człowiek słowami swoich ust modli się do Boga o przyznanie mu dobra, swoimi rzeczywistymi złymi postępkami wywołuje niełaskę i karę Bożą. W ten sposób czyni człowieka zaprzeczając jego słowom. Zwrot ten można także zrozumieć tak, że „człowiek domaga się zła tak, jak powinien domagać się dobra”. Według obu tych interpretacji werset ten oznacza, że kiedy narody lub pojedynczy ludzie zdobywają bogactwo materialne i sięgają po władzę i wpływy, zaczynają zaniedbywać swoje obowiązki i w ten sposób w godzinie swojej władzy i chwały kładą podwaliny swojego późniejszego schyłku i śmierci. Werset ten można też zinterpretować jako oznaczający, że człowiek zachęca siebie samego do zła z taką gorliwością, z jaką Bóg zachęca go do dobra. W tym przypadku akt zachęcania do dobra przypisuje się Bogu.

1598. Zarówno noc, jak i dzień, niosą dla człowieka określone korzyści. Lecz kiedy korzyści nocy są subtelne i ukryte, korzyści dnia są widoczne i wyraźne. Werset ten może także oznaczać, że naturalny fenomen następstwa dnia i nocy pomaga człowiekowi w określaniu dat do tworzenia kalendarzy. Ten sam fenomen doprowadził też do rozwoju i postępu matematyki.

1599. Przymocowanie dzieł człowieka do jego szyi oznacza, że jego działania i ich wyniki łączą się z człowiekiem na całe jego życie – *Ta'ir* oznacza tutaj jakiś zwyczajowy akt (Agrab). Człowiekowi przypomina się, że raz dokonywanego czynu nie sposób cofnąć i że ma to dalekosiężne efekty i nawet jeśli pozostanie ukryty przed wzrokiem innych ludzi, to przytwierdzony zostaje do szyi i nie można się go pozbyć. Werset ten może też oznaczać, że człowiek przepowiada na podstawie rzeczy zewnętrznych, podczas gdy jego dobra czy zła przepowiednia jest nierozłącznie związana z jego własną szyją.

15. Będzie mu powiedziane:
^a„Przeczytaj swą księgę. W tym dniu
twoja własna dusza wystarczy za
rachmistrza przeciwko tobie”.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝

16. ^bTen, kto idzie właściwą
drogą, idzie nią wyłącznie dla dobra
swojej własnej duszy, ten zaś, który
zbacza z drogi, zbacza z niej wyłą-
cznie dla swojej zguby.¹⁶⁰⁰ ^cA żaden
niosący nie będzie dźwigał brze-
mienia kogoś innego.¹⁶⁰¹ Albowiem
^dMy nigdy nie karzemy zanim nie
poślemy Posłańca.¹⁶⁰²

مِنَ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ۝

17. A ^ekiedy zamierzamy zniszczyć
miasto,¹⁶⁰³ nakazujemy jego miesz-
kańcom żyjącym wygodnie, by przy-
jęli drogę sprawiedliwości, oni jednak
grzeszą tam, wobec tego zapada wyrok
o karze przeciwko niemu i tak niszc-
zymy je ostatecznym zniszczeniem.

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا
فَتَفْسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَا تدميراً ۝

18. ^fIleż pokoleń zniszczyliśmy po
Noem! Twój Pan wystarczy jako
Znawca i Widzący grzechy swoich sług.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

19. ^gJeśli kto pragnie życia doczes-
nego, szybko dajemy mu z tego życia.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَفِيهَا مَا تُفْسِدُ لِمَنْ

^a17,72; 45,30; 69,20, 26, 27. ^b10,109; 39,42. ^c6,165; 35,19; 39,8; 53,39. ^d28,60. ^e22,46; 28,59. ^f21,12; 65,9. ^g3,146; 42,21.

1600. Kara nie jest czymś, co przychodzi z zewnątrz. Ona rodzi się wewnątrz samego człowieka. W rzeczywistości kary i nagrody Nieba i Piekieł będą zaledwie ucieleśnieniem uczynków, dobrych lub złych, człowieka – uczynków dokonanych przez niego w jego życiu. Tak zatem z tego życia człowiek jest budowniczym swojego losu, zaś w życiu przyszłym sam sobie – można powiedzieć – wymierzy karę lub nagrodę.

1601. Każdy musi dźwigać swój własny krzyż. Niczyja zastępcza ofiara nie jest w stanie uczynić mu niczego dobrego. Werset ten uderza w same korzenie doktryny prześlągania.

1602. W naszym tylko pokoleniu świat widział już epidemie, głód, wojny, trzęsienia ziemi i inne nieszczęścia o niespotykanej dotąd srogości przebiegu, które następowały tak szybko po sobie, że uczyniły życie ludzkie gorzkim. Lecz zanim te nieszczęścia i katastrofy spadły na świat, Bóg z pewnością powołał kogoś, kto ostrzegwał.

1603. *Qaryah* (teren miejski) oznacza tutaj miasto-Matkę, czyli to miasto, które jest metropolią lub centrum kultury i polityki względem innych miast.

co chcemy – tym, którym zapagniemy. Później wyznaczamy im Piekło. Spali się w nim potępiony i odrzucony.

20. ^aA jeśli kto pragnie Życia Przyszłego i stara się o nie¹⁶⁰⁴ tak jak powinien i jest człowiekiem wierzącym – oto ci, których starania będą w pełni docenione.

21. Wszystkim My okazujemy pomoc – tamtym, jak i tym – dar od ich Pana. A dar twego Pana nie jest ograniczony.¹⁶⁰⁵

22. Spójrz, jak jednych spośród nich wynieśliśmy w życiu doczesnym ponad innych. ^bŻycie Przyszłe wszak będzie większe w stopniach i większe w swej wspianiałości.

23. Zatem ^cnie stawiaj innego boga obok Allacha,¹⁶⁰⁶ abyś nie zasiadł potępiony i zapomniany.

24. ^dTwój Pan nakazał, abyście czcili wyłącznie Jego oraz ^eabyście szanowali swoich rodziców.¹⁶⁰⁷ Jeśli jedno z nich lub oboje osiągną podeszły wiek wraz z tobą, nie powiedz do nich nigdy nawet „uch!”¹⁶⁰⁸ ani nie rób im wymówek, lecz zawsze zwracaj się do nich miłymi słowami.

ثَرِيدٌ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلُهَا مَذْمُومًا
مَذْحُورًا ﴿٥١﴾

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿٥٢﴾

كَلَّا نَسِدْ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ۗ وَمَا
كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٥٣﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِالْآخِرَةِ الْكِبْرُ
دَرَجَاتٌ ۚ وَالْكِبْرُ تَفْضِيلًا ﴿٥٤﴾

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا
مَخْذُومًا ﴿٥٥﴾

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا ۗ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ
كِلَيْهِمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آيٌ وَلَا تُنْهَرُهَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٥٦﴾

^a3,146; 42,21. ^b6,33; 12,58; 16,42. ^c17,40; 26,214; 28,89. ^d2,84; 4,37; 12,41; 41,15. ^e6,152; 29,9; 31,15; 46,16.

1604. Zaimek „ono” odnosi się do Życia Przyszłego, zaś całość oznacza, że tylko takie wysiłki, które obliczone są na zabezpieczanie dobra w Życiu Przyszłym, wywołają prawdziwie dobre wyniki.

1605. Pomoc Boża jest dwójakiego rodzaju: (1) Pomoc ogólna, w wyniku której dobre dzieła i wysiłki wszystkich ludzi – muzułmanów, chrześcijan, Żydów, Hindusów, itd. – przynoszą owoce według ich zasięgu i wielkości; oraz (2) specjalna łaska i pomoc Boża, która ogranicza się do spraw duchowych i której udziela On swoim prawdziwym sługom, zaś odmawia niewiernym.

1606. *Shirk* (identyfikowanie fałszywych bogów z Allachem) powoduje, że człowiek tonie moralnie i duchowo. Nigdy nie słyszano, aby lud pogrążony w *Shirk* kiedykolwiek dokonał duchowego i moralnego postępu. Właściwie wszelkie zło wypływa właśnie z *Shirk*.

1607. Od tego wersetu zaczyna się omawianie tych zasad i reguł postępowania, dzięki przestrzeganiu których lud może zachować swoją prawość, jedność organizacji i zabezpieczyć się przed dezintegracją i schyłkiem. Najwięcej miejsca poświęca się Jedności Boga oraz potępieniu *Shirk*

25. I opuszczajcie ku nim skrzydło pokory jako wyraz czułości. I powiedz: „Panie mój, okaż im łaskę¹⁶⁰⁹, tak jak oni troszczyli się o mnie, kiedy byłem małym dzieckiem”.

وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ اَرْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا ﴿٥٩﴾

26. Wasz Pan najlepiej wie, co jest w waszych umysłach. Jeśli będziecie sprawiedliwi, wówczas z pewnością On jest Najbardziej Przebaczający wobec tych, którzy bez przerwy zwracają się do Niego.

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِي نَفْسِكُمْ اِنْ تَكُونُوا صٰدِقِيْنَ فَانَّهُ كَانَ لِاَوٰدِيْنَ عَفُوْرًا ﴿٦٠﴾

27. ^bDawaj krewnemu, co mu się należy, i biednym, i podróżnikowi, a nie trwoń swego bogactwa bezmyślnie.

وَ اٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَاِلسِيْكَىْنَ وَاِبنَ السَّبِيْلِ وَلَا تَبْذُرْ مَبْذُوْرًا ﴿٦١﴾

28. ^cZaprawdę, ci, którzy trwonią, są braćmi szatanów, a Szatan jest niewdzięczny¹⁶¹⁰ wobec swego Pana.

اِنَّ الْمُبْذِرِيْنَ كَانُوْا اِخْوَانَ الشَّيْطٰنِ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ رِبِّيْهُ كَفُوْرًا ﴿٦٢﴾

^a14,42; 46,16; 71,29. ^b16,91; 30,39. ^c6,142; 7,32; 25,68.

(ustanawianie równych Allahowi), ponieważ wiara w Jedność Bożą jest nasieniem, z którego wyrastają wszelkie cnoty, zaś brak tego przekonania stanowi korzenie wszelkiego grzechu. Jedność Boga stanowi podstawę zarówno praw natury, jak i prawa *Shari'ah*. Fakt, że prawo *Shari'ah* jest oparte na wierze w Jedność Boga, nie wymaga żadnych wyjaśnień; oparte na nim są także prawa przyrody i wszelki postęp naukowy. Gdyby bowiem założyć, że istnieje więcej niż jeden Bóg, musiałoby istnieć więcej praw natury. Jednakże w przypadku braku jednego, ustalonego i jednolitego prawa natury wszelki postęp nauki skończyłby się, ponieważ wszystkie odkrycia i wynalazki naukowe biorą się z przekonania, że cały wszechświat przeniknięty jest ustalonym i niezmiennym systemem. Drugie ważne przykazanie, przedstawione w tym wersecie, dotyczy moralnego postępowania człowieka. Najważniejszą jego część stanowi obowiązek człowieka wobec jego rodziców, bowiem to właśnie jego rodzice przede wszystkim kierują jego uwagę na Boga, jak i w rodzicielskim zwierciadle odbijają się atrybuty Boże i w ludzkiej, mniejszej skali znajdują swój wyraz. Lecz podczas gdy przykazanie to w połączeniu z Bogiem jest negatywne, w przypadku rodziców jest ono pozytywne. Człowiekowi powiada się, że ponieważ nie jest dla niego możliwym zwrot łask Bożych, powinien on przynajmniej powstrzymać się od *Shirk*, lecz w przypadku rodziców może oddawać im ich miłość i dobroć, choć tylko w bardzo ograniczony sposób – otrzymuje on zatem przykazanie, aby był dla nich dobry i hojny.

1608. W języku arabskim słowo *Uff* wyraża czyjeś niezadowolone wypowiedzianych słów, zaś *Nahr* używane jest do wyrażania tego jakimś aktem. Łącząc te dwa słowa, werset ten przekazuje takie znaczenie, że człowiek nigdy nie powinien opryskliwie zwracać się do swoich rodziców, a tym bardziej nieuprzejmie wobec nich się zachowywać.

1609. Przy pomocy pięknego porównania werset ten wpaja uprzejmość wobec rodziców. Ponieważ miłości rodzicielskiej nie można stosownie odplacić, ten niedostatek można uzupełnić modląc się za nich. Modlitwa ta wskazuje, że w starym wieku rodzice muszą być traktowani równie troskliwie i z uczuciem jak małe dzieci, kiedy w dzieciństwie troskliwie zajmują się nimi rodzice.

1610. Ten, kto nie korzysta we właściwy sposób z darów Bożych, winien jest niewdzięczności wobec Niego, zaś ten, kto trwoni swoje bogactwo, stara się uchylać od obowiązków, które na nim spoczywają, a które dotyczą właściwego wykorzystywania bogactwa.

29. A gdybyś musiał odwrócić się od nich, poszukując łaski twego Pana, na którą masz nadzieję, nawet wtedy ^azwracaj się do nich miłym słowem.¹⁶¹¹

وَأَمَّا تَعْرِضْنَ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٣٩﴾

30. ^{b1} nie pozwól, aby twoja dłoń była uwiązana łańcuchem do szyi ze skąpstwa, jak i nie wyciągaj jej jak tylko się da z powodu rozrzutności, abyś nie zasiadł obwiniony, wyczerpany.¹⁶¹²

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسْطِ تَتَّعَدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٤٠﴾

31. Zaiste, ^cPan twój powiększa zaopatrzenie od Siebie komu zechce, a i ogranicza je temu, któremu zechce. Zaprawdę, On zna i widzi swoje sługi doskonałe.

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۗ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٤١﴾

32. I ^dnie zabijajcie swoich dzieci z obawy przed biedą.¹⁶¹³ To bowiem My dajemy zarówno im, jak i wam. Zaiste, zabijanie ich to żaloszny grzech.¹⁶¹⁴

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَإِنَّا لَكُرْآنًا قَتَلَهُمْ كَانَ خِطَاً كَبِيرًا ﴿٤٢﴾

^a93,10-11. ^b9,34; 25,68. ^c13,27; 29,63; 30,38; 39,53. ^d6,152.

1611. Czasami można odmówić udzielenia pomocy osobie, kiedy wydaje się, że udzielenie jej może mieć na tę osobę niewłaściwy wpływ czy wywołać nieporządane rezultaty. Na przykład, może tak być w przypadku zawodowego żebraka lub człowieka posiadającego jakiś zły nawyk. W takim przypadku żebrakowi można zaferować dobre słowo pocieszenia.

1612. Wierzący nie powinien powstrzymywać się od wydawania pieniędzy na jakiś rzeczywisty i zbożny cel, ale i nie powinien trwonić swoich zasobów bezmyślnie i bezcelowo, aby w czasie, kiedy pieniądze będą potrzebne na jakiś narodowy cel, nie musiał żałować, że ich już nie ma.

1613. Ci rodzice, którzy nie dają swoim dzieciom właściwego wykształcenia lub nie zaspokajają ich potrzeb związanych z żywnością albo ubraniem, właściwie sami przyczyniają się do fizycznej lub moralnej ich śmierci. Werset ten stanowczo potępia „zabijanie” takich niewinnych dzieci, które, gdyby dać im dobre wykształcenie i stworzyć im odpowiednie możliwości do pełnego rozwoju, mogą stać się bardzo użytecznym elementem społeczeństwa. „Zabijanie dzieci” może też oznaczać wątpliwą praktykę kontroli urodzin we współczesnym społeczeństwie.

1614. Słowa *Khit'* oraz *Khata'* różnią się znaczeniowo. Podczas gdy to pierwsze jest intencjonalne, to drugie jest zarówno intencjonalne, jak i nieświadome (Aqrab). Koran używa tego pierwszego wyrazu do stwierdzenia faktu, że zabijanie dzieci jest przestępstwem i zbrodnią, której przeciwstawia się natura ludzka, i jedynie człowiek całkowicie pozbawiony wszelkich ludzkich uczuć jest w stanie czegoś takiego dokonać.

33. ^aI nie dopuszczajcie się cudzołóstwa;¹⁶¹⁵ zaiste, jest ono jawną niegodziwością i złą drogą.

وَلَا تَقْرُبُوا الزَّوْجِيَّ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٣﴾

34. ^bI nie zabijajcie duszy, której zabijania Allah zabronił, chyba że w sprawiedliwej sprawie. A jeśliby kto został zabity i poszkodowany, z pewnością My daliśmy prawo jego dziedzicowi do żądania odszkodowania, niechaj jednak nie przekracza określonych granic zabijania, albowiem w tym będzie wspierany przez prawo.¹⁶¹⁶

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قَتَلَ مَطْلُونًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا عَلَىٰ بَيْرِهِ فِى الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٤﴾

35. ^cI nie zbliżajcie się do własności sieroty, chyba że w najlepszy ze sposobów, aż nie osiągnie ona wieku dojrzałego oraz ^ddopełniajcie przymierza,¹⁶¹⁷ albowiem na temat tego przymierza będziecie wypytywani.

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٥﴾

^a25,69, ^b6,152; 25,69. ^c4,7, 11; 6,153. ^d5,2; 16,92.

1615. Po przykazaniu zabraniającym „zabijania dzieci” znajduje się następne przykazanie, które jest równie ważne, a dotyczy cudzołóstwa, jako że i cudzołóstwo powoduje śmierć wielu dzieci. W przeciwieństwie do przykazania biblijnego, „Nie cudzołóż”, Koran powiada: „Nie zbliżaj się do cudzołóstwa”, co oczywiście jest bardziej zrozumiałe, bardziej skuteczne i rozsądniejsze. Koran nie tylko zabrania i potępia sam akt cudzołóstwa, ale i stara się zamknąć wszelkie drogi, które do niego prowadzą.

1616. W dwóch poprzednich wersetach mówiono o tych dwóch pośrednich sposobach zabijania. Werset obecny mówi o zabijaniu bezpośrednim. Po udowodnieniu na drodze sądowej winy mordercy, spakobiercy zamordowanej osoby mają pełne prawo domagać się egzekucji zabójcy lub otrzymania odszkodowania za ofiarę mordu. Jeżeli jednak byłoby to wbrew interesom spokoju publicznego lub moralności i gdyby żądania spadkobierców zamordowanego względem odszkodowania były nieszczerze, sąd może odrzucić możliwość odszkodowania i wymierzyć mordercy karę śmierci. Właściwie zarówno spadkobiercy, jak i Państwo mają równe prawo wybaczenia mordercy lub ukarania go. To prawo Państwa w odniesieniu do karania osoby winnej dotyczy wszelkich spraw, do jakich ma zastosowanie nakaz odszkodowania. Podczas gdy w pierwszej części tego wersetu zabezpiecza się prawa tych, którzy ponoszą stratę, słowa „Niechaj nie przekracza granic w zabijaniu” są nakazem korzystnym dla mordercy. Słowa te wskazują, że choć ogólną zasadą jest „życie za życie”, to spadkobiercy zamordowanej osoby nie muszą zawsze domagać się dosłownego traktowania tego przykazania. Morderca ma ponieść największą karę tylko wtedy, kiedy dyktat sprawiedliwości, spokój społeczny i moralność tego wymagają. Może darować mu życie i przyjąć odszkodowanie, jeśli taki akt łaski ma doprowadzić do korzystnych zmian moralnych.

1617. Przedstawiliśmy prawo dotyczące kary za zamordowanie człowieka, czego skutkiem są sieroty w dwóch rodzinach – w rodzinie zamordowanego oraz w rodzinie mordercy – Koran prezentuje wskazówki dotyczące praw sierot. Słowo „przymierze” (w znaczeniu „obowiązek”) jest tutaj użyte do zaakcentowania faktu, że właściwa troska o sieroty nie jest łaską dla nich, lecz obowiązkiem, który należy wypełniać szczerze i całkowicie.

36. ^aI dawajcie pełną miarę, gdy mierzycie, oraz pełną wagę, gdy ważycie – to jest najlepsze i najbardziej zalecane w ostatecznym rozrachunku. ¹⁶¹⁸

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كَلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطِ أَلْتَقْسِيمِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۝

37. ^bI nie chodźcie za tym, o czym niczego nie wiecie. ^cZaprawdę, ucho i oko, i serce – one wszystkie będą musiały się wytłumaczyć. ¹⁶¹⁹

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ۝

38. ^dI nie chodź po ziemi pełen pychy, albowiem w ten sposób nie zdołasz rozłupać ziemi ani sięgnąć szczytów gór. ¹⁶²⁰

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ۝

39. Zło tego wszystkiego jest zniewidzone w oczach twego Pana.

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ۝

40. Nakazania te są częścią tej mądrości, którą Pan twój objawił ci. ^eI nie ustawiaj obok Allacha innego boga, abyś nie został wrzucony do Piekła, potępiony i odrzucony.

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ
مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّحْرُومًا ۝

41. ^fCóż! Czy Pan twój obdarzył cię synami, a sobie wziął córki spośród aniołów? Zaiste, wypowiedacie żalodne słowa.

أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

^a7,86; 11,85-86; 26,182, 183; 55,10. ^b11,47. ^c24,25; 36,66; 41,21-23. ^d31,19. ^e17,23; 26,214; 28,89. ^f37,151; 43,20; 52,40.

1618. Sekret postępu i dobrobytu w handlu leży w szczerych i uczciwych transakcjach.

1619. Werset ten podcina korzenie wszelkich źródeł podejrzenia, którymi w naturalny sposób są „ucho”, „oko” i „serce”. „Ucho” jest pierwszą drogą, którą najwięcej podejrzeń wkrada się do umysłu człowieka. Największa liczba podejrzeń powodowana jest na bezpodstawnych doniesieniach, których słucha się w odniesieniu do innego człowieka. Następnym źródłem jest wzrok. Jeden człowiek widzi, jak ktoś inny wykonuje jakiś akt i niewłaściwie go interpretuje, przez co podejrzewa inne motywy i intencje tego drugiego. Najgorszym i ostatnim rodzajem podejrzenia to takie podejrzenie, które nie jest wynikiem złych wiadomości usłysanych ani konsekwencji złego uczynku, którego człowiek był świadkiem, lecz takie, które jest wynikiem fikcji powstające w chorym umyśle człowieka. Tak zatem nie tylko życie ludzkie i jego majątek (o których mowa była w poprzednim wersecie) są święte i nienaruszalne, lecz i honor człowieka jest święty. Napadanie na honor człowieka także musi być rozliczone.

1620. Duma oraz tryumfowanie nad czyimiś osiągnięciami nie tylko jest lekkomyślnością, ale i czyni moralne szkody osobie unoszącej się dumą, ponieważ postawa taka czyni człowieka zadowolonym z tego, co już osiągnął i przez to hamuje dalszy jego postęp moralny.

42. ^aWyjaśniamy prawdę w tym Koranie na różne sposoby,¹⁶²¹ aby zostali napomnieni, to jednak powiększa tylko ich awersję.

وَلَقَدْ صَدَقْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٢٠﴾

43. Powiedz: „Gdyby, jak twierdzą, byli wraz z Nim inni bogowie, wówczas z pewnością z ich pomocą bałwochwalczy odnaleźliby drogę do Władcy Tronu”.

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَآبْتَغَوْا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٢١﴾

44. ^bOn jest Święty i Wyniesiony wysoko ponad to, co powiadają.

سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٢٢﴾

45. Siedem niebios i ziemia, i ci, którzy tam są, pod niebiosa wynoszą Jego chwałę. I nie ma rzeczy, która ^cnie wychwalałaby Go Jego chwałą.¹⁶²² Wy jednak nie rozumiecie ich wychwalania Go. Zaprawdę, On jest Cierpliwy, Najbardziej Przebaczący.

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۗ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ۗ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهٗ كَانَ حٰلِمًا غَفُوْرًا ﴿٢٣﴾

46. A kiedy recytujesz Koran, pomiędzy tobą oraz tymi, którzy nie wierzą, umieszczamy niewidzialną zasłonę.

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٢٤﴾

^a17,90; 18,55. ^b6,101; 39,68. ^c24,42; 59,25; 61,2; 62,2; 64,2.

1621. W przypadku objawionej Księgi, która musi zajmować się wszystkimi najważniejszymi sprawami, czymś naturalnym i koniecznym jest powracanie do najważniejszych elementów danego tematu. Jeśli powtórzenie ma rzucić nowe światło na coś lub odrzucić jakiś nowy sprzeciw, żaden inteligentny i rozsądny człowiek nie będzie miał nic przeciwko niemu.

1622. Słowa „Siedem niebios i ziemia, i ci, którzy tam są, pod niebiosa wynoszą Jego chwałę” odnoszą się do zbiorowego świadectwa, jakie niesie cały wszechświat jedności Boga. Natomiast słowa „i nie ma takiej rzeczy, która nie wychwalałaby Go Jego chwałą” odnoszą się do świadectwa, jakie wszystkie rzeczy noszą Jedności Istoty Bożej indywidualnie i oddzielnie. To pierwsze zdanie oznacza, że piękny układ i porządek wszechświata bezbłędnie wskazuje, że Stwórca jest Jeden. Natomiast to drugie zdanie oznacza, że wszystko w tym wszechświecie, w ramach swojej ograniczonej sfery i w niezrównany sposób demonstruje najróżniejsze atrybuty Boga.

47. ^aI nakładamy okrycia¹⁶²³ na ich serca, by tego nie zrozumieli, a uszy ich obarczamy głuchotą. ^bA kiedy w Koranie wspominasz tylko o swym Panu, oni odwracają się plecami w awersji.

48. My najlepiej wiemy, czego słuchają i kiedy radzą się potajemnie, kiedy grzesznicy powiadają: ^c„Idziecie tylko za człowiekiem, który jest ofiarą oszustwa”.

49. ^dSpójrz, jak ciebie porównują, a w konsekwencji tego tak zbaczają z drogi, że nie potrafią jej na powrót odnaleźć.

50. I powiadają: ^e„Co? Czy kiedy zostaną z nas połamane kości i szczątki, to czy rzeczywiście będziemy na nowo podniesieni jak w nowym stworzeniu?”

51. Powiedz: „Gdybyście stali się kamieniami lub żelazem,

52. „Lub stworzoną materią jakiegokolwiek rodzaju, która zdaje się najtwardsza¹⁶²⁴ w waszych umysłach, nawet wtedy będziecie podniesieni z martwych”. ^fWtedy pytają: „Kto przywróci nas do życia?” Powiedz: „Ten, który stworzył was za pierwszym razem”. Oni jednak i tak będą kręcić głowami przed tobą i powiedzą: ^g„Kiedy to się stanie?” Powiedz: „Być może jest to bliskie”.

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِرْتِ رَبُّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٥٧﴾

مَنْ أَعْلَمُ بِمَا يَتَّبِعُونَ بِهِ إِذْ يَتَّبِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ بِجُنُودِهِمْ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَنحُورًا ﴿٥٨﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ فَهَرَبُوا لَكَ الْإِمْتِثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٥٩﴾

وَقَالُوا لَآءِ إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَأِنَّا لَكَا بِلَبْعِوْتُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٦٠﴾

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٦١﴾

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْتُمُونَ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن يُبْدِيْنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٦٢﴾

^a6,26; 18,58; 41,6. ^b17,49. ^c25,9. ^d25,10. ^e17,99; 23,83; 37,17; 56,48. ^f36,79-80. ^g34,30; 36,49; 67,26.

1623. Na drodze akceptacji prawdy przez niewiernych stoją ukrywanie złej woli i wrogości, fałszywe poczucie godności i duma rasowa, strach przed utratą pozycji społecznej lub dochodów, ukrywanie długiego nawyku lub przekonania, które się z uporem utrzymuje. Tego właśnie subtelnego ukrywania nie są w stanie pojąć we właściwy sposób ludzie niewierzący.

1624. Werset ten można rozumieć dwojako. Może on oznaczać, że nawet jeśli serca niewiernych stwardnieją jak żelazo lub skała czy podobna substancja, Bóg spowoduje takie zmiany, które wyznaczyły do przeprowadzenia przez Świętego Proroka. Werset ten może także oznaczać odpowiedź na wątpliwości niewiernych w kwestii Zmartwychwstania, o którym mowa w poprzednim wersecie. W takim przypadku mówi on niewiernym, że nie mogą uniknąć kary Bożej, nawet gdyby zamieniły się w żelazo lub skałę, lub inną podobną substancję.

53. „Stanie się to w dniu, kiedy On was zawoła do siebie. Wtedy odpowiecie Mu wychwalając Go i będziecie myśleć, że ^azabawiliście na świecie ledwie krótką chwilę”.

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَقُولُونَ إِنَّ
لِنَبِيِّنَا إِلَّا قَلِيلًا ۝

54. ^bPowiedz Moim sługom, iż zawsze powinni mówić to, co jest najlepsze. ^cZaiste, Szatan sieje między nimi niezgodę. Zaiste, Szatan jest jawnym wrogiem człowieka.

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ
يَخْرُجُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلِإِنْسَانِ عَدُوًّا
مُبِينًا ۝

55. Wasz Pan zna was najlepiej. ^dJeżeli zechce, okaże wam łaskę, a jeśli tego zapragnie, ukarze was. ^eI nie posłałszy cię, abyś był ich nadzorcą.

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَاءُ يُرْحَمَكُمُ أَوْ يَنْزِلْ
يُعَذِّبَكُمُ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝

56. I Pan twój najlepiej zna tych, co są w niebiosach i na ziemi. ^fNiektórych Proroków wynieśliśmy ponad innych, a Dawidowi daliśmy Księgę.

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ
فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ وَأَتَيْنَا دَاوُدَ
زَبُورًا ۝

57. ^gPowiedz: „Zwróćcie się do tych, których oprócz Allacha uważacie za bogów, a wówczas dowiedzie się, że nie mają oni żadnej władzy, by odsunąć od was nieszczęście ani odmienić wasze położenie”.

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ
كُفَّ الضَّرْعَ عَنْكُمْ وَلَا نَحْوِيلًا ۝

58. Ci, do których oni się zwracają, ¹⁶²⁵sami poszukują bliskości swego Pana – nawet ci, którzy są najbliżej – oraz mają nadzieję na Jego łaskę i obawiają się kary. Zaiste, kara twego Pana jest czymś, czego należy się bać.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ
أَيْهِمْ أَقْرَبَ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ
إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ۝

^a20,105; 23,114-115. ^b16,126; 23,97; 41,35. ^c7,201; 12,101; 41,37. ^d2,285; 3,129; 5,41; 29,22.
^e6,108; 39,42; 42,7. ^f2,254; 27,16. ^g22,74; 25,4; 34,23.

1625. Werset ten może nawiązywać do aniołów, Proroków lub świętych, których niektórzy ludzie czczą jako bogów.

59. ^aNie ma takiego miasta, którego nie zniszczylibyśmy przed nadejściem Dnia Zmartwychwstania lub nie ukaralibyśmy go wielką karą. ¹⁶²⁸ Zapisane jest to w Księdze.

وَأَن مِّن قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا تِلْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ
مَسْطُورًا ﴿٥٩﴾

60. ^bNic nie jest w stanie Nas powstrzymać przed zsyłaniem Znaków – chociaż poprzednie ludy odrzucały je, ¹⁶²⁷ nie powstrzymało Nas to. Ludowi Thamūd daliśmy wielbłądźcę jako zrozumiały Znak, oni jednak niesprawiedliwie odrzucili go. A wysyłaliśmy te Znaki tylko po to, by ostrzegać.

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا
الَّذِينَ أَتَيْنَا ثُمَّ الْوَالِقَاتُ مٌبْصُورَةٌ ظَلَمُوا
بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٦٠﴾

61. I przypomnij sobie, kiedy powiedzieliśmy ci: „Zaiste, twój Pan postanowił zniszczenie tego ludu”. ^cWizję, ^{1627A}którą pozwoliliśmy ci ujrzeć, uczyniliśmy próbą dla ludu, podobnie jak drzewo przeklęte ¹⁶²⁸ w Koranie. I dalej ostrzegamy ich, to jednak utwierdza ich tylko w grzechu.

وَأَذَقْنَاكَ إِذْ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا
الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنَحْوَهُمْ مِمَّا يَزِيدُهُمْ
إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦١﴾

^a21,12; 22,46; 28,59. ^b17,95; 18,56. ^c17,2.

1626. Mówi się tutaj o karze, która zapowiada nieszczęście ogólnoswiatowe lub serię nieszczęść, jak przepowiedziane przez Proroków Bożych oraz w samym Koranie.

1627. Znaczenie może tu być także następujące: Czy fakt, że poprzednie ludy odrzucały Proroków, może być powodem, aby nie zsyłać następnych Znaków, to znaczy, czyż to może być powodem wstrzymania Znaków z nieba?

1627A. Nawiązuje się tutaj do wizji, o której mowa w wersecie 2 tej sury. W Wizji tej Święty Prorok ujrzal samego siebie, jak prowadził wszystkich Proroków w Modlitwie w Świątyni w Jerozolimie, która była *Qiblah* Żydów. Wizja ta oznaczała, że kiedyś w przyszłości następcy owych Proroków przyłączą się do Islamu. To właśnie oznaczają słowa „wasz Pan postanowił zniszczenie tych ludów”. Ogólne rozprzestrzenianie się Islamu nastąpi po pojawieniu się nieszczęść o światowym zasięgu, o których wspomina się w wersecie 59.

1628. „Przeklęte drzewo” to chyba lud żydowski, o którym wielokrotnie wspomina się w Koranie jako o ludzie przeklętym (5,14, 61, 65, 79). Przekleństwo Boże nie odstępuje tego nieszczęsnego ludu od czasów Proroka Dawida do czasów współczesnych. Taką interpretację tego zwrotu potwierdza fakt, że obecna sura w szczególności zajmuje się Izraelitami, na co wskazuje sama jej nazwa – Bani Isrā'īl. Fakt, iż werset ten zaczyna się przypomnieniem wizji, w której Święty Prorok kierował Prorokami izraelskimi podczas Modlitwy w Jerozolimie, centrum wiary żydowskiej, dalej potwierdza założenie, że „przeklęte drzewo” to właśnie naród żydowski, gdzie słowo *Shajarah* oznacza plemię. Werset ten mówi zarówno o Wizji, jak i o narodzie żydowskim (przeklętym drzewie), do którego szczególnie odnosi się ta Wizja jako „próbę ludu”. Na przeszczeni wieków Żydzi udowodnili, że są źródłem wielu nieszczęść dla całej ludzkości, a zwłaszcza dla muzułmanów.

62. ^aI przypomnij sobie, kiedy powiedzieliśmy aniołom: „Podporządkujcie się ¹⁶²⁹ Adamowi”, a oni wszyscy poddali mu się. Jednakże Iblis tego nie uczynił. Powiedział: „Czyż mam podporządkować się temu, którego Tyś stworzył z gliny?”

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ مَا أَكُنْتُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ۝

63. I rzekł: „Co Ty o tym sądzisz? Czy ten, ^bktórego Ty zaszczyciłeś ponad mną, może być moim zwierzchnikiem? Jeżeli udzielił mi zwłoki aż po Dzień Zmartwychwstania, ¹⁶³⁰ czy całą pewnością zawładnę jego potomkami z wyjątkiem niewielu”. ¹⁶³¹

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْت عَلَىٰ لَيْسَ أَخْرَجْتَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَخْتَبِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ۝

64. ^dAllach rzekł: „Precz! Jeżeli ktoś z nich pójdzie za tobą, z pewnością Piekło będzie nagrodą dla was wszystkich – pełną nagrodą.

قَالَ أَذْهَبُ مَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَزَاءَهُمْ جَزَاءُكَ ۝

65. ^e„Kuş kogokolwiek z nich tylko możesz swoim głosem i wyślij przeciwko nim swoich jeźdźców i pieszych i dziel się z nimi bogactwem, jak i z ich dziećmi, i składaj im obietnice”. ¹⁶³² ^fA Szatan nie obiecuje im nic innego prócz fałszu.

وَاسْتَفْزِرُ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكِهِمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ مَا يُعِدُّ الشَّيْطَانُ لِلْآعْرَابِ ۝

^a2,35; 7,12; 15,30-31; 18,51; 20,117; 38,73-75; ^b7,13; 15,34; 38,77. ^c7,17-18; 15,40. ^d7,19; 15,43-44; 38,86. ^e7,18. ^f4,121; 14,23.

1629. Partykuła *lām* oprócz innych rzeczy oznacza „z”. Zwrot *li Ādama* może zatem oznaczać „z Adamem”.

1630. „Zmartwychwstanie” oznacza tutaj zmartwychwstanie duchowe, którego doznaje każdy wierzący, kiedy jego wiara staje się doskonała, zaś Szatan przestaje sprawować nad nim kontrolę.

1631. Odpowiedzi wymaga pytanie, czy Szatanowi udało się spełnić jego groźbę sprowadzenia większości ludzkości na niewłaściwą drogę. Pobieźne spojrzenie na stan dobra i zła na tym świecie może doprowadzić do błędnego wniosku, że zło całkiem zdominowało dobro. Prawda jest jednak całkiem odwrotna. Gdyby na przykład przeegzaminować wszystkie wypowiedzi największych kłamców tego świata, to okazałyby się, że wypowiedzi prawdziwe znacznie przewyższają swą liczbą kłamstwa. Podobnie liczba ludzi niegodziwych na tym świecie jest o wiele mniejsza niż liczba ludzi dobrych i cnotliwych. Fakt, że niegodziwość przyciąga do siebie tyle uwagi, stanowi dowód tego, że natura ludzka jest w istocie dobra i cofa się przed najmniejszą nawet oznaką zła. Dlatego też niecłuszny jest wnioskowanie, że Szatanowi udało się wprowadzić w życie jego groźbę.

66. ^aJeżeli chodzi o moje sługi, z pewnością nie będziesz miał nad nimi żadnej władzy.¹⁶³³ albowiem twój Pan wystarcza jako obrońca.

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّي
وَكَيدًا ۝

67. ^bWaszym Panem jest Ten, który dla was wyprowadza okręty w morze, abyście mogli poszukiwać Jego szczodrości. Zaiste. On jest Wiecznie Litościwy wobec was.

رَبُّكُمُ الَّذِي يُرِيحُ لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝

68. ^cA kiedy spotyka was nieszczęście na morzu, wszyscy ci, do których się zwracacie poza Nim, są dla was straceni. Kiedy jednak On szczęśliwie sprowadza was na ląd, odwracacie się. Tak zatem człowiek jest bardzo niewdzięczny.¹⁶³⁴

وَإِذَا مَتَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَمَّا بَجَّكُم إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ۝

69. ^dCzy zatem czujecie się bezpieczni i myślicie, że On nie uczyni, iż utoniecie w ziemi po stronie brzegu i nie wyśle przeciwko wam strasznej burzy, a wówczas nie znajdziecie dla siebie żadnego obrońcy?

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخْضِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكَيدًا ۝

^a15,41; 38,84. ^b14,33; 22,66; 45,13. ^c10,13; 11,10-11; 23,65; 30,34; 39,9; 41,50-52; 70,21-22. ^d67,17-18. ^e67,18.

1632. Werszet ten opisuje trzy środki wykorzystywane przez synów ciemności do sprowadzania ludzi z właściwej drogi; (1) starają się oni zastraszyć biednych i słabych groźbą stosowania wobec nich gwałtu. (2) Wobec tych, którzy nie ulegają groźbom słownym, stosują bardziej drastyczne sposoby, polegające na sprzymierzaniu się z innymi przeciwko nim w celu skoncentrowanego ataku, prześladowania i opresjonowania na wszelkie możliwe sposoby. (3) Starają się oni zastraszyć ludzi posiadających władzę i ludzi wpływowych, kusząc ich wizją przywódczych stanowisk, jeżeli tylko zaprzestaną popierać sprawę prawdy.

1633. Człowiek pozostaje wrażliwy na groźby Szatana tak długo, jak długo nie będzie „podniesiony z martwych”, czyli dopóki jego wiara nie dojrzeje w całej pełni.

1634. Natura ludzka jest taka, że kiedy znajdzie się on w kłopotliwej sytuacji, pokorniejce i modli się do Boga oraz obiecuje i przysięga cnotliwe życie. Kiedy jednak niebezpieczeństwo mija, człowiek szybko zapomina o swoich przysięgach, staje się arogancki i dumny.

70. Albo czy czujecie się bezpieczni i myślicie, że nie odeśle was tam po raz drugi, a potem „wyśle przeciwko wam uderzenie burzy i zatopi was z powodu waszej niewiary? Wówczas nie znajdziecie tam żadnego pomocnika przeciwko Nam.

أَمْ آمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ كَمَا فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ قَاصِمًا مِّنَ الرِّيحِ يَغْرِقُكُمْ مِمَّا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ بِنِعْمًا ۝

71. W istocie, wyróżniliśmy dzieci Adama¹⁶³⁵ i niesiemy je łądem i morzem^{1635A} oraz dajemy im rzeczy dobre, jak i wynieśliśmy je wysoko ponad tych, których stworzyliśmy.^{1635B}

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَوَرَّعْنَاهُمْ مِّنَ الظُّلُمِاتِ وَأَضَلَّاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْصِيلًا ۝

72. Przypomnij sobie dzień, w którym zwołamy każdy lud wraz z jego Przywódcą. ^aWówczas jeżeli ktoś dostanie swą księgę do prawej ręki,¹⁶³⁶ ten będzie ją czytał chętnie, a nie będzie ani odrobinę skrzywdzony.

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِصْمِهِمْ مَّنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ
بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فِيهَا ۝

73. ^bLecz jeśli ktoś jest ślepy na tym świecie, będzie ślepy także i w Życiu Przyszłym,¹⁶³⁷ a nawet jeszcze bardziej zboczy z drogi.

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ۝

^a69,20; 84,8, 9. ^b20,125.

1635. Bóg jednakowo traktował wszystkie dzieci Adama i nie faworyzował żadnego konkretnego narodu czy plemienia. Werset ten obala wszelkie bezsensowne poglądy o wyższości, które oparte są na kolorze skóry, kredo, rasie czy narodowości. Dalej powiada on, że wszystkie drogi postępu i dobrobytu są tak samo otwarte przed wszystkimi ludźmi i że tak samo prowadzą one po ziemi, jak i po morzach.

1635A. Dość dziwnym wydaje się w Koranie akcentowanie podróży morzem. Fakt, iż Księga objawiona Arabom, a z nich wszystkim Świętemu Prorokowi, który przez całe swoje życie nigdy nie podróżował morzem, tak bardzo akcentuje znaczenie podróżowania morzem, nie wskazuje w żaden sposób, aby Koran mógł być kompozycją Świętego Proroka. On bowiem nie mógł znać i nie znał wielkich korzyści płynących z podróżowania drogą morską.

1635B. Tak jak człowiek klasowy, będąc namiestnikiem Boga na ziemi, jest wyższy od wszelkiego innego stworzenia.

1636. Prawa ręka jest symbolem błogosławieństwa, zaś lewa symbolem kary. Podobnie w ciele ludzkim prawa strona posiada pewną wyższość nad stroną lewą, ponieważ tkanki strony prawej są zazwyczaj silniejsze od tych po stronie lewej. Podawanie zapisu czyichś uczynków do jego prawej ręki oznacza tutaj, że będzie to zapis korzystny i błogosławiony. Prawa ręka oznacza także siłę i władzę (69,46). Trzymanie przez wiernych ich zapisów w ich prawych rękach oznacza, że trzymają się cnoty mocno i stanowczo, podczas gdy trzymanie tych zapisów w lewych rękach oznacza, że ludzie ci nie poszukiwali cnoty dość uparcie i mocno.

1637. Ci, którzy nie wykorzystują we właściwy sposób swoich duchowych oczu, pozostaną pozbawieni wzroku duchowego w życiu przyszłym. Koran powiada o tych, którzy nie zastanawiają

74. ^aOni nieomal nie sprowadzili na ciebie straszne nieszczęście z powodu tego, co My tobie objawiliśmy, byś dzięki temu mógł wymyślić coś innego przeciwko Nam.¹⁶³⁸ Wtedy z pewnością wzięliby sobie ciebie za wyjątkowego przyjaciela.

وَأِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الَّذِي أُوحِينَا إِلَيْكَ
لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ ۖ وَإِذَا لَا تَعْمُدُكَ خَلِيلًا ۝

75. ^bI gdybyśmy nie wzmocnili cię poprzez ten Koran, nawet wtedy skłaniałbyś się ku nim ledwie odrobinę.¹⁶³⁹

وَلَوْلَا أَنْ بَدَدْنَا لَكَ الْبَيْتَ لَكُنَّ مِنَ الْبَاهِلِينَ
قَلِيلًا ۝

76. Gdybyś jednak, jak sobie wyobrażają, zmyślił kłamstwo przeciwko Nam, wówczas pozwolilibyśmy ci skosztować ciężkiej kary w życiu i ciężkiej kary w śmierci, a wtedy nie znalazłbyś sobie żadnego pomocnika przeciwko Nam.

إِذَا لَأَقْتَنَكَ ضَعْفَ الْحَيَاةِ وَضَعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ۝

77. I w istocie bliscy są zastraszenia cię wygnaniem z kraju, aby ^cmóc cię z niego wyrzucić,¹⁶⁴⁰ lecz w takim przypadku oni sami nie pozostaliby poza tobą, chyba że na krótką chwilę.

وَأِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِرُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يُلْبِثُونَ خَلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

78. ^dTak postępowaliśmy z Naszymi Posłańcami, których posyłałiśmy przed tobą. I nie znajdziesz żadnej zmiany w Naszej drodze.

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ
إِسْتِنَاةً نَحْوَهَا ۝

^a10,16; 68,10. ^b25,33. ^c8,31; 60,2. ^d33,63; 35,44; 48,24.

się nad Znakami Bożymi i nie korzystają z nich, jako o ludziach „ślepych”. Tacy ludzie pozostaną duchowo ślepi także w życiu przysłym.

1638. Niewierni zdecydowani byli sprawić Świętemu Prorokowi wielkie trudności z powodu Nauki, objawionej mu, aby mogli zmusić go do zmiany i wymyślenia nauki innej od tej, która zawarta jest w Koranie. W wersecie tym nawiązuje się właśnie do tych złych zamiarów ludzi niewierzących i do ich całkowitego niepowodzenia w wprowadzaniu ich w życie.

1639. Natura Proroka była tak czysta, że gdyby nawet Koran nie został mu objawiony i gdyby nie miał on żadnego pojęcia o zamierzeniach Boga wobec jego osoby, zapewne nie oddałby się praktyce *Shirk*.

1640. Wrogowie Świętego Proroka chcieli naznaczyć go piętnem legalnego wygnania, aby on stracił wszelką godność w oczach swego ludu. Bóg jednak przykazał mu opuścić Mekkę i w ten sposób uratował go od tego piętna, które łączyło się w jego przypadku z utratą obywatelstwa tego miasta.

79. ^aPrzestrzegaj Modlitwy od zachodu i zblednięcia słońca aż po ciemność nocy oraz recytuj Koran o świcie. Zaprawdę, recytowanie Koranu o brzasku jest przez Allacha szczególnie przyjmowane.¹⁶⁴¹

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ الْيَسِيلِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ۝

80. ^bI podczas nocy budź się, by go recytować – oto nadobowiązkowa¹⁶⁴² służba dla ciebie. Być może Pan twój wyniesie cię na wspaniałe stanowisko.¹⁶⁴³

وَ مِنَ اللَّيْلِ فَهَيَّجْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ ۖ عَسَىٰ أَنْ يَبْتَئِكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ۝

81. I powiedz: „O Panie mój, uczyni moje wejście dobrym wejściem, moje wyjście zaś dobrym wyjściem.¹⁶⁴⁴ I udziel mi od Siebie pomocnej siły”.

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقِي وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ
صِدْقِي ۚ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ۝

^a11,115; 20,131; 30,18, 19; 50,40. ^b50,41; 52,50; 73,3-5; 76,27.

1641. *Dalakat al-Shamsu* oznacza: (1) słońce zeszło z zenitu; (2) stało się żółte; (3) zaszło. *Ghasaq* oznacza ciemność nocy lub czas, kiedy czerwień na horyzoncie po zachodzie słońca znika (Lane). Werset ten, jak się wydaje, określa godziny pięciu codziennych Modlitw Islamu. Trzy znaczenia słowa *Dulūk* wskazują na Modlitwę Popołudniową, Modlitwę Późnopołudniową oraz Modlitwę o Zachodzie Słońca. Zwrot *Ghasaqil-Lail* zawiera w swoim znaczeniu Modlitwę o Zachodzie Słońca, lecz szczególnie odnosi się do Modlitwy Nocnej, zaś słowa *Qur'an al-Fajr* wskazują na godzinę Modlitwy Porannej.

1642. Oprócz znaczenia podanego w tekście *Nāfilah* oznacza, że Modlitwy nie są ciężarem, który ma wyczerpywać ciało, lecz że są przywilejem i szczególną łaską Boga.

1643. Chyba żaden inny człowiek nie był obiektem tylu oszczerstw, co Święty Prorok Islamu i z pewnością żaden inny człowiek nie otrzymał tak wielkiej chwały Bożej i nie był obiektem zesłania tak wielkiej ilości łask Bożych i błogostawieństw jak właśnie on – Święty Prorok. Modlitwa *Tahajjud* najlepiej pasuje do duchowego wyniesienia człowieka wierzącego, ponieważ w czasie ciszy nocy, kiedy jest on sam na sam ze swoim Stwórcą, cieszy się szczególną bliskością Boga.

1644. Akceptując jego modlitwę i błagania, Bóg w tym wersecie zabezpiecza Świętemu Prorokowi dobre nowiny, że w spełnieniu tego proroctwa ma on modlić się, aby jego wejście do Medyny było w dwójnasób błogosławione i aby jego odejście z Mekki, w której teraz żyje, też było błogosławione.

82. I głoś: ^a„Prawda nadeszła, a fałsz zniknął. ¹⁶⁴⁵ Zaprawdę, fałsz musi zniknąć”.

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَرَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
ذَهُوقًا ۝

83. ^bMy stopniowo objawiamy z Koranu to, co jest uzdrowieniem i litością dla wiernych, to jednak przyczynia się jeszcze bardziej do przegranej grzeszników.

وَنُنزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۝

84. ^cA kiedy zsyłamy na człowieka łaskę, on odwraca się i odchodzi na bok. A kiedy dotyka go zło, pogrąża się w rozpacz.

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَتَأْبَاهِيهِ ۚ وَإِذَا
مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يُنُوسًا ۝

85. Powiedz: „Każdy postępuje na swój sposób. ¹⁶⁴⁶ da wasz Pan najlepiej wie, kto jest najlepiej prowadzony”.

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِسُنِّ هُوَ
هُدًى سَبِيلًا ۝

86. Pytają cię o duszę. ¹⁶⁴⁷ Powiedz: „Dusza stworzona została na rozkaz mego Pana. A z wiedzy o niej otrzymaliśmy zaledwie odrobinię”.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ۝

^a21,19; 34,50. ^b10,58; 12,112; 16,90. ^c17,68. ^d28,86.

1645. Wśród cudów stylu koranicznego znajduje się taki, że aby przekazać jakiś sens, dobiera się to konkretne słowo, które wskazuje na cały szereg wydarzeń. W tym konkretnym przypadku sens zniknięcia fałszu mógł być przekazany przy pomocy innego słowa, jak na przykład *Halaka* (zginął) czy *Batala* (stał się nieużyteczny), ale żadne z tych słów nie przekazuje znaczenia stopniowego osłabiania i ostatecznego zniknięcia, które zawierają się w słowie *Zahaqa*. Werset ten zawiera wskazówkę, że wraz z wejściem Świętego Proroka do Medyny jego potęga dalej będzie wzrastać, zaś jego wrogowie będą chylić się aż do ostatecznego upadku. I znów cudem stylu koranicznego jest to, że – nie będąc poezją – wersety Koranu posiadają rytm i kadencję poetycką, bez których niemożliwym jest oddanie uczuć maksymalnego zadowolenia i zachwytu. Komentowany werset prezentuje jeden taki przykład. Po podboju Mekki, kiedy Święty Prorok oczyszczał Ka'bah z pogańskich bożków, które zbezcześciły to święte miejsce, wielokrotnie cytował on ten właśnie werset, rozbijając bożki (Bukhārī).

1646. Słowa *'Alā Shākilati-hi* oznaczają: według jego własnych motywów; sposób myślenia; cele pośrednie i cele główne.

1647. W okresie ich duchowego schyłku i dekadencji Żydzi, jak się wydaje, zaczęli interesować się praktykami okultystycznymi jak wielu współczesnych spirytualistów, Teozofów czy Jogów hinduskich. Wydaje się też, że niektórzy Żydzi z Medyny także oddawali się podobnym praktykom w czasach Świętego Proroka. Oto dlatego, kiedy bałwochwalcy mekkańscy szukali pomocy Żydów w celu odparcia Świętego Proroka, zasugerowali, aby oni (bałwochwalcy mekkańscy) wypytali go o sprawy duszy ludzkiej. Koran odpowiada im komentowanym wersem, powiadając, że dusza bierze swe siły z przykazań Bożych oraz że wszystko to, co – jak się twierdzi – nabywa się dzięki tak zwanym ćwiczeniom duchowym czy sztuce magicznej to tylko oszustwo i szar-

87. Gdybyśmy tego zapragnęli, mogliśmy z pewnością zabrać¹⁶⁴⁸ to, co ci objawiliśmy, a wtedy nie znalazłbyś sobie żadnego strażnika w tej sprawie przeciwko Nam,

وَلَيْنِ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ
لَا يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٢٨﴾

88. ^achyba że na mocy szczególnej łaski od twego Pana. Zaiste, wielka jest Jego łaska wobec ciebie.

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنْ فَضَّلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٢٩﴾

89. ^bPowiedz: „Gdyby ludzie i jinn zebrali się, by stworzyć podobieństwo tego oto Koranu, nie byłiby w stanie stworzyć jego podobieństwa,¹⁶⁴⁹ nawet gdyby wzajemnie sobie pomagali”.

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ
هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا ظَهِيرًا ﴿٣٠﴾

90. I zaiste, ^cprzedstawialiśmy ludzkości na różne sposoby¹⁶⁵⁰ najróżniejsze podobieństwa tego Koranu, ale większość ludzi odrzuca wszystko, co z tym związane, tylko nie niewiarę.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ
فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٣١﴾

^a28,87. ^b2,24; 10,39; 11,14; 52,35. ^c17,42; 18,55.

lataneria. Pytanie dotyczące natury duszy ludzkiej było pierwszym, według przekazu, zadany Świątemu Prorokowi w Mekce przez Quraish, a następnie, według 'Abd Allāh bin Mas'ūd, przez Żydów w Medynie. Dusza została opisana jako coś, co zostało stworzone na bezpośredni rozkaz Boży. Według Koranu wszelkie stworzenie dzieli się na dwie kategorie: (1) Stworzenie pierwotne, którego dokonuje się bez udziału czy pomocy jakiegokolwiek substancji czy materii wcześniej stworzonej. (2) Stworzenie późniejsze, które dokonuje się z udziałem i pomocą środków i materii stworzonej wcześniej. Ten pierwszy rodzaj stworzenia zawiera się w kategorii *Amr* (dosł. przykazania), w kwestii którego patrz 2,118, zaś ten drugi znany jest jako *Khalq* (dosł. stworzenie). Dusza ludzka należy do tej pierwszej kategorii.

Słowo *Rūh* oznacza także objawienie Boże (Lane). Kontekst wydaje się tutaj popierać to znaczenie.

1648. Werset ten, jak się zdaje, wskazuje na proroctwo, które mówi, że nadejdzie taki czas, gdy wiedza koraniczna odejdzie z tego świata. O podobnym proroctwie Świętego Proroka mówią Merdawaih, Baihaqūi oraz Ibn Mājah. Powiadają oni, że nadejdzie taki czas, kiedy istota i duch Koranu znikną z ziemi i że nie wszyscy tak zwani mistycy czy *Sufis* tamtych czasów, którzy twierdzili, jak ich żydowscy poprzednicy, że posiadają władzę, nie będą w stanie odrodzić tej wiedzy największymi ich wysiłkami.

1649. Wyzwanie to dotyczy w pierwszym rzędzie tych, którzy oddają się okultystycznym praktykom, i mówi, że powinni oni przywołać na pomoc te ukryte duchy, które – jak sami twierdzą – dają im wiedzę duchową. Wyzwanie to jest aktualne po wsze czasy i wobec wszystkich ludzi, którzy zaprzeczają Bożemu pochodzeniu Świętego Koranu.

1650. Ponieważ zdolności ludzkie są ograniczone, w najlepszym razie człowiek może zajmować się jedynie ograniczoną ilością problemów. Koran jednak w pełni omawia wszystkie te sprawy, które dotyczą moralnego i duchowego rozwoju człowieka.

91. I powiadają: „Nie uwierzimy w ciebie aż nie uczynisz, że wytrysnie dla nas źródło z ziemi

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ
يَدْبُوعًا ۝

92. ^a„Lub aż nie będziesz miał ogrodu palm daktylowych i winnic i nie spowodujesz, że wśród nich tryśnie obfite źródło¹⁶⁵¹

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ
الْأَنْهَارَ خِلَافَهَا تَفْجِيرًا ۝

93. „Lub nie uczynisz, że niebo spadnie na nas w kawałkach, jak twierdziłeś, lub jeśli nie sprowadzisz Allacha i aniołów przed nasze oblicze

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي
بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قِيْلًا ۝

94. „Lub jeśli nie będziesz posiadał złotego domu lub nie wstąpisz do nieba. A nie uwierzimy w twoje wniebowstąpienie, dopóki nie zesłesz nam Księgi, którą będziemy mogli przeczytać”. Powiedz: „Pan mój jest Święty! Ja jestem ledwie śmiertelnikiem, wysłanym jako Posłaniec”.¹⁶⁵²

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ تَرْفَىٰ فِي السَّمَاءِ
وَلَنْ نُؤْمِنَ بِرُؤْيَاكَ حَتَّىٰ تُنزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُوهُ
ۚ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۝

95. ^bNic nie powstrzymuje ludzi od wiary, kiedy sływa na nich przewodnictwo, choć mawiają: „Czy Allah przysłał nam podobnego człowieka jako Posłańca?”

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ
إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

^a25,11. ^b17,60; 23,25; 34,44.

1651. Kiedy Mekkańczycy zmieszali się, słysząc odpowiedzi Koranu na ich pytania i wątpliwości, odwrócili się i zażądali, aby Święty Prorok spowodował, by z ziemi trysnęły źródła, aby wyrosły ogrody i aby on sam zbudował dom ze złota, itp., skoro Koran zawierał wszelką wiedzę potrzebną do czynienia cudów.

1652. W odpowiedzi na ich nieroztropne żądania, powiada się im, że żądania te należą albo do Boga, albo do Świętego Proroka. Żądania z tej pierwszej kategorii są w swym charakterze nierozmyślne, a Bóg jest ponad takimi rzeczami. Jeśli zaś chodzi o żądania z drugiej kategorii, są one sprzeczne z jego ograniczoną władzą jako człowieka oraz z jego misją jako Proroka Bożego.

96. Powiedz: „Gdyby na ziemi żyli aniołowie w ciszy i spokoju, a z pewnością zesłalibyśmy im z nieba anioła jako Posłańca”.¹⁶⁵³

97. Powiedz: ^b „Allah wystarczy jako świadek pomiędzy mną i wami. Zaiste, On zna i widzi swoje sługi wystarczająco dobrze”.

98. ^c Ten, którego prowadzi Allah, jest jedynym właściwie prowadzonym. Lecz jeśli chodzi o tych, którym On pozwala zbroczyć z drogi, poza Nim nie znajdziesz im żadnego pomocnika. ^d W Dniu Zmartwychwstania zbierzemy ich wszystkich razem na ich twarzach, ślepych, głuchych i niemych. Ich mieszkaniem będzie Piekło. Za każdym razem, gdy osłabnie, będziemy im ten płomień powiększać.¹⁶⁵⁴

99. ^e Oto ich nagroda, ponieważ odrzucili Nasze Znaki i powiadali: „Co? ^f Kiedy umrzemy i pozostaną po nas jedynie kości i rozpadłe szczątki, to czy rzeczywiście zostaniemy podniesieni z martwych jak jakieś nowe stworzenie?”¹⁶⁵⁵

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ
لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿١٥٦﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٥٧﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُم أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَنَحْنُ هُمْ يُومَرُ
الْقِسْمَةَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عَنَّا وَإِذَا صَمَّتْ أُذُنُ
بَعْضِهِمْ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿١٥٨﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ هُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا
كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَأَنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿١٥٩﴾

^a23,25; 25,22; 43,61. ^b10,30; 13,44; 29,53; 46,9. ^c7,179; 18,18; 39,37-38. ^d6,129; 19,69. ^e18,107; 34,18. ^f17,50; 23,83; 36,79; 37,17; 56,48.

1653. Werset ten może mieć dwa znaczenia: (a) Aniołowie zstępują do ludzi podobnych do aniołów, a nie do ich przeciwników. I gdyby niewierzący dokonali w swoim życiu anielskich zmian, aniołowie zesłiby także do nich. (b) Istoty tego samego gatunku mogą jedynie służyć przykładem lub być modelem dla siebie wzajemnie. W ten sposób jedynie człowiek może być nosicielem nictwa Bożego dla ludzkości, ponieważ tylko on sam może być przykładem dla innych ludzi.

1654. Kiedy pod wpływem palenia się w Ogniu przez długi czas niewiernych uczucia przytępią się, Bóg znów je zaostrzy i ponownie zaczną odczuwać męki palenia tak jak przedtem.

1655. Wszelkie odrzucanie religii i prawdy jest w rzeczywistości wynikiem zaprzeczania istnienia Życia Przyszłego. Oto dlaczego Koran tak mocno akcentuje Życie po śmierci i ciągle powraca do tego ważnego tematu.

100. Czyż oni nie widzą, że ^aAllach, który stworzył niebiosa i ziemię, ma władzę, by stworzyć ich podobieństwo?¹⁶⁵⁶ On wyznaczył im termin – nie ma co do tego żadnych wątpliwości. Lecz grzesznicy odrzucają wszystko z wyjątkiem niewiary.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿١٠٠﴾

101. Powiedz: „Gdybyście nawet posiadali niezliczone łaski mego Pana, z pewnością ukrywalibyście je z obawy przed wyczerpaniem ich, albowiem człowiek jest skąpy”.

قُلْ لَوْ أَنَّمُ تَنَالِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
﴿١٠١﴾ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠١﴾

102. Niechybnie ^bdaliśmy Mojżeszowi zrozumiałe Znaki.¹⁶⁵⁷ Zatem spytaj Dzieci Izraela. Kiedy do nich przybył, ^cFaraon powiedział doń: „O Mojżeszu, uważam, że jesteś ofiarą oszustwa”.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تَمَعِ أَيُّهَا بَيْنَتِ فَسَلَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ
إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُمُوسَىٰ
مَسْحُورًا ﴿١٠٢﴾

103. Ten rzekł: „Dobrze wiesz, że tych Znaków nie zesłał nikt inny jak tylko Pan niebios i ziemi jako liczne dowody. O Faraonie, niechybnie sądzę, że skazany jesteś na śmierć”.

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَمَا أَنزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يُفْرَعُونَ مُنْبُورًا ﴿١٠٣﴾

104. On więc postanowił usunąć ich z kraju. ^dlecz My zatopiliśmy go oraz tych, którzy byli wraz z nim, wszystkich razem.

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِزَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَعْرَفْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٤﴾

^a36,82; 46,34; 86,9. ^b7,134; 27,13. ^c27,14; 28,37; 40,25. ^d2,51; 7,137; 8,55; 20,79; 26,67; 28,41.

1656. Werset ten zawiera niepodważalny argument, udowadniający istnienie Życia po śmierci. Nie mówi on bezpośrednio niewiernym, że narodzą się na nowo, ponieważ Bóg ma władzę, by dać im nowe życie. Takie stwierdzenie byłoby bez pokrycia. Przeciwnie, powiada on, że jeśli nie uwierzą, że istnieje życie po śmierci, to nie uwierzyliby też, gdyby im powiedzieć, że tracą władzę i prestiż nad słabymi i biednymi muzułmanami, na których teraz patrzą z góry, jakby oni nie byli nic warte. Gdyby to – jak się wydaje – niemożliwe proroctwo o ich własnym zniszczeniu i o tym, że biedni muzułmanie dojdą do władzy spełniło się, twierdzenie o istnieniu życia po śmierci automatycznie stałoby się faktem.

1657. Tymi dziewięcioma Znakami, o których mówi się w innych miejscach Koranu, są: (a) łaska (7,108); (b) biała dłoń (7,109); (c),(d) susza i ubóstwo owoców (7,131); (e) burza; (f) szarańcza; (g) wżsy; (h) żaby; (i) kara krwi (7,134).

105. I po nim powiedzieliśmy do Dzieci Izraela: „Zamieszkajcie w ziemi obiecanej, a kiedy nadejdzie obietnica Ostatnich Dni,¹⁶⁵⁸ zbierzemy was wszystkich spośród najróżniejszych narodów”.

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٥﴾

106. ^{b1} zgodnie z wymogami prawdy i mądrości zesłaliśmy to i w prawdzie i mądrości to przybyło. A wysłaliśmy cię wyłącznie jako niosącego dobrą nowinę oraz jako tego, który ostrzega.

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٦﴾

107. „Podzieliłiśmy Koran na części, byś mógł czytać go ludzkości powoli i z przerwami¹⁶⁵⁹, i w częściach go zesłaliśmy.

وَفُرْنَا فَرْقَانًا لِتَتَرَاهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكَّةَ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٧﴾

108. Powiedz: „Bez względu na to, czy wierzycie czy też nie, ci, którzy otrzymali wiedzę przedtem, ^dpadają na twarz, kiedy im się go recytuje”.

قُلْ آمَنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُنطَلَعُ عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلآذِقَانِ
سُجَّدًا ﴿١٠٨﴾

^a7,138. ^b4,106; 5,49; 39,3. ^c25,33; 73,5. ^d19,59; 32,16; 38,25.

1658. Werset ten wskazuje, że podobnie jak Żydzi, muzułmanie dwukrotnie przejdą przez nieszczęście narodowe. Pierwsze z nich spadło na muzułmanów, kiedy Bagdad wpadł w ręce Tatarów pod wodzą Halaku Khan. Powiada im się tutaj, że nawiedzi ich kara Boża i po raz drugi w Dniach Ostatnich – w czasach Obiecanego Mesjasza, tak jak i Żydzi zostali po raz drugi ukarani w czasach pierwszego Mesjasza – Jezusa. Werset ten oznacza, że kiedy muzułmanie zostaną ukarani po raz drugi – co oznacza spełnienie „obietnicy Dni Ostatecznych” – Żydzi powrócą do Ziemi Świętej ze wszystkich części świata. Proroctwo to zostało spełnione w akcie powrotu Żydów do Palestyny na mocy Deklaracji Balfour i w akcie założenia tak zwanego Państwa Izraelskiego. „Obietnica Dni Ostatecznych” ma zastosowanie do czasów Obiecanego Mesjasza (Bayân).

1659. Koran musi zaspokajać potrzeby dwóch kategorii ludzi: (a) Musi on odpowiadać na tymczasowe sprzeczności tych, do których przemawia oraz zaspokajać duchowe potrzeby pierwszych nawróconych na Islam; oraz (b) musi prezentować kierowanie w licznych i różnorodnych problemach ludzkości wszystkich czasów. Wersety omawiające sprzeczności bałwochwalców mekkańskich oraz duchowym wychowaniem wczesnych muzułmanów musiały w naturalny sposób być objawione na samym początku. Natomiast te wersety, które dotyczyły stałych potrzeb ludzkich, objawione były później. W ten sposób wersety Koranu były objawiane częściami i z przerwami. Kiedykolwiek niewierni głosili jakieś wątpliwości, objawiane były wersety zawierające odpowiedzi. Podobnie kiedy wczesni muzułmanie musieli być kierowani w konkretnych przypadkach, objawiane były konieczne i stosowne wersety, aby zaspokoić ich potrzeby w danej sytuacji. W takim porządku był pierwotnie objawiany Koran. Lecz ponieważ doczesne potrzeby odbiorców Koranu były inne od stałych wymagań ludzkości w ogóle, porządek, w jakim spisano później Koran w formie księgi, w naturalny sposób zmienił się.

109. I powiedz: „Święty jest nasz Pan. ^aZaiste, obietnica Pana naszego z pewnością się wypełni”.

وَيَقُولُونَ سُبْحٰنَ رَبِّنَا اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٩﴾

110. Oni upadają na twarze płacząc. ¹⁶⁶⁰ a to powiększa w nich pokorę.

وَيَخْرَدُونَ لِأَذْقَانِ يَسْكُونُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١١٠﴾
الصدفة

111. ^bPowiedz: „Wzywajcie Go imieniem Allacha lub imieniem Al-Rahmān. Którym imieniem nie wzywaliście Go, do Niego należą najpiękniejsze imiona. ¹⁶⁶¹ ^cA nie wypowiadaj swej modlitwy zbyt głośno ani zbyt cicho, lecz znajdź sposób pośredni.

قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ اِيَّا مَا تَدْعُو فَلَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى وَلَا تَجْهَرُ بِصَلٰتِكَ وَلَا تَخَافُ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيْلًا ﴿١١١﴾

112. ^dI powiedz: „Wszelka chwała należy się Allahowi, który nie wziął sobie żadnego syna i który nie ma żadnego partnera w swoim Królestwie, ani nie ma nikogo do pomocy z powodu jakiejś Jego słabości”. I głoś Jego wielkość, wychwalając Go.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِيْلٌ مِّنَ الدُّنْيٰ وَكَثِيْرَةٌ تَكْبِيْرًا ﴿١١٢﴾

^a18,99; 19,62; 46,17; 73,19. ^b7,181; 20,9; 59,25. ^c7,56; 206. ^d18,5; 19,36, 93; 25,3; 72,4.

1660. Werset ten wyraża stan umysłu muzułmanów, kiedy w postawie leżącej świadomość wielkości Boga i ich własnej słabości napawa ich pokorą. Od wiernych wymaga się, aby po przeczytaniu tych wersetów, w których nakazuje się upadnięcie na twarz, czynili to. Święty Prorok miał zwyczaj padać na twarz po przeczytaniu któregośkolwiek z tych wersetów.

1661. Bóg posiada niezliczone atrybuty, a muzułmanie powinni błagać w swych modlitwach o ten konkretny atrybut Boży, który ma najbliższy związek ze sprawą, w kwestii której muzułmanin szuka pomocy i kierownictwa Bożego.

R O Z D Z I A Ł 18

AL-KAHF

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia oraz kontekst

Według Ibn 'Abbas oraz Ibn Zubair całość tej sury została objawiona w Mekce (Manthūr). Zgadają się w tej kwestii niemal wszyscy komentatorzy Koranu. Naukowcy zachodni przypisują tę surę na szósty rok Powołania, lecz była ona prawdopodobnie objawiona w czwartym lub piątym roku. Anas powiada, że sura ta objawiona była jako całość i że była chroniona przez siedemdziesiąt tysięcy aniołów (Manthūr, t. 4, str. 210). W Rozdziale Al-Nahl omawia się częściowo proroctwo, które mówi, iż Święty Prorok spotka się z silną opozycją ze strony Żydów i chrześcijan. Temat ten był dalej omawiany w surze Banī Isrā'īl, gdzie powiada się, że Prorok zostanie zabrany w te regiony, gdzie będzie żył wśród Żydów, z którymi nawiąże pewne kontakty, i gdzie później spotka się z opozycją zarówno ze strony samych Żydów, jak i chrześcijan. Proroctwo to powiada jednak, że w końcu dokona on ich podboju. W surze Banī Isrā'īl wspomina się o wizji Świętego Proroka, która także zawiera proroctwo mówiące o podboju Ziemi Świętej Żydów oraz w której nawiązuje się do dwóch buntów Żydów, które przeprowadziła Księga Prawa Powtórnego. Pierwszy bunt miał miejsce po czasach Dawida w konsekwencji wyrzucenia Żydów z ich ziemi ojczystej. Okazali oni skruczę i ziemia ta została im przywrócona. Jednak ponownie oddali się niegodziwym praktykom, nie zważali na przykazania Boże i zbuntowali się po raz drugi w czasach Jezusa. Ten drugi bunt ściągnął na ich głowy prawdziwie srogą karę. Zniszczone zostały ich święte miejsca, zaś sam lud żydowski został wygnany ze swej Ziemi Obiecanej. Proroctwa te wymieniają także warunki i okoliczności przebiegu zdarzeń za pierwszym razem, kiedy rzecz dotyczyła tej pierwszej części Izraelitów – Żydów. Opis tych warunków spowodował oczywiście postawienie takiej kwestii: (a) Skoro chrześcijanie, druga część Prawa Mojżeszowego, nie zostali ukarani tym, czym Żydzi, stanowiący część pierwszą tego Prawa, to czy nie wynika z tego wniosek, że chrześcijanie są spadkobiercami błogosławieństw i łask Bożych, które obiecano były Żydom? (b) Dlaczego ostrzega się muzułmanów, aby zważali, bowiem inaczej ściągną na siebie gniew Boży, jeśli pójdą śladami Żydów, oraz co ostrzeżenie to zwiastuje i co czeka na nich w przyszłości?

Temat

Na oba te ważne pytania udziela się odpowiedzi w tym właśnie rozdziale. Także i tutaj rzuca się nieco światła na zmienne koleje losu, przez które miało przejść chrześcijaństwo – druga gałąź Prawa Mojżeszowego. Wspomina się także o tym, jak muzułmanie ściągną na siebie gniew Boży, naśladowując niegodziwe drogi Żydów. W Rozdziale tym odpowiada się na jeszcze jedno pytanie, a mianowicie: jaki związek mają te sprawy oraz historia Mieszkańców Jaskini i Dhu'l Qarnain z Gog i Magog oraz przypowieścią o „Dwóch Ogrodach” i *Isrā'* (Duchową podróżą) Mojżesza? Odpowiedź ta mówi, że przypowieści te opisują przy pomocy języka przenośni powstanie i upadek narodów chrześcijańskich, jak i trudności i cierpienia, które muzułmanie mieli cierpieć ze strony chrześcijan z powodu ich własnych niegodziwości.

W celu rozszerzenia tego tematu i lepszego jego wyjaśnienia *Isrā'* (Duchowa podróż) Mojżesza przedstawiona jest po przypowieści o „Dwóch Ogrodach”. Ta Duchowa Podróż Mojżesza w metaforycznym języku przedstawia wielki postęp materialny i duchowy, jakiego mieli dokonać jego następcy, tak jak fenomenalny postęp następców Świętego Proroka opisany został w jego własnej *Isrā'*, o której mowa w surze Banī Isrā'īl. *Isrā'* Mojżesza szczegółowo opisuje kiedy i jak ten wielki postęp się rozpocznie i gdzie się zakończy, oraz kiedy Izraelici zostaną pozbawieni tych

lask Bożych, które zostaną następnie przeniesione na Dom Izmaela. Później powiada się nam, że Izmaelici, zyskawszy sobie łaski Boże, ściągną na siebie gniew Boży, odrzucając jego przykazania oraz że zostaną ukarani przez Gog i Magog, które w pewnym momencie rozprzestrzeni się i zajmie cały świat. Przy końcu tej sury wspomina się o kimś takim – Dhu'l Qarnain, który stanął na drodze do rozszerzenia dominacji przez Gog i Magog na cały świat. W ten sposób rzuca się światło na materialne i duchowe warunki chrześcijan zarówno we wczesnym stadium ich Wiary, jak i w Dniach Ostatnich. Mieszkańcy Jaskini symbolizują wczesnych chrześcijan w okresie ich słabości, zaś Gog i Magog reprezentują ich u szczytu ich chwały w Dniach Ostatnich. Sura ta kończy się zapewnieniem Islamu, że Bóg rozerwie i rozrzuci siły niereligijności, które wyzwolone zostały przez Gog i Magog, oraz że spowoduje wybawienie muzułmanów dzięki drugiemu Dhu'l Qarnain. Tym drugim Dhu'l Qarnain jest Święty Założyciel Ruchu Ahmadija, który jest następcą Świętego Proroka.

Ponieważ sura ta jest bardzo ważna, można dodać jeszcze kilka szczegółów jej tematu. Powiada ona, że Bóg objawił Koran, żeby usunąć błędy, które wkrały się do poprzednich Pism niebieskich. Ostrzega ona tych, którzy przypisują Bogu syna, że czyniąc tak, ściągają oni na siebie gniew Boży. Ludzie tacy nienawidzą Islamu, zaś ich początki nie są takie jak ich koniec. Na początku byli bardzo słabi i nękania przez innych. Bóg zlitował się nad nimi i uwolnił ich z tych cierpień i kłopotów oraz skierował ich na drogę postępu i dobrobytu. Kiedy jednak wzbogacili się, oddali się niegodziwym, bałwochwalczym praktykom i zamiast zwracać się do Boga, zwrócili się do świata i całkowicie się w nim zagubili. Muzułmanów ostrzega się, aby z ich losu wyciągnęli lekcję dla siebie i aby w czasach własnej chwały pilnowali się, zwłaszcza przed życiem łatwym i luksusowym. Chwała i władza narodów chrześcijańskich w porównaniu z degradacją i biedą muzułmanów są opisane w sposób niezwykle obrazowy w „przypowieści o dwóch mężach” – jednym bogatym, drugim zaś biednym. Człowiek bogaty – chrześcijanin i narody chrześcijańskie – jest dumny ze swoich bogactw, podczas gdy człowiek biedny zwraca się do Boga. Duma i pogarda na dłuższą metę zmieniają się w żal, zaś okoliczności, będące poza kontrolą człowieka, spowodują upadek człowieka bogatego. Dalej sura ta prezentuje nieco szczegółów tych wielkich zmian, które objawione zostały Mojżeszowi w jego widzeniu, w którym powiedziano mu, że postęp i rozwój jego Prawa nie podoła wymaganiom, które zostaną spełnione przez inne i późniejsze Prawa. To późniejsze Prawo – Islam – wywoła doskonałość i pełnię nauk, które Prawo Mojżeszowe pozostawiło niepełnymi oraz że powstanie ono zwycięsko z popiołów upadającego chrześcijaństwa. Omówiwszy schyłek i upadek chrześcijaństwa i narodów chrześcijańskich, a także powstanie Islamu, sura ta opisuje warunki, z którymi spotka się zwycięski Islam. Powiada się, że nadejdzie czas, kiedy także i muzułmanie odwrócą się plecami do swojej religii i że całkowicie oddadzą się pogoni za dobrami materialnymi i władzą. Karząc ich za grzechy, Bóg raz jeszcze przyzna sukces i dobrobyt narodom chrześcijańskim, którym przez pewien czas nie wolno było wkrazać na regiony południowe i wschodnie. Następnie na świat ma spaść wielkie zniszczenie, zaś narody świata mają podzielić się na dwie wrogie grupy. Oddane dwóm przeciwstawnym ideologiom. Na świecie zapanuje grzech i niegodziwość, zaś tyrania będzie niepohamowana. Kiedy rzeczy przybiorą taki właśnie obrót, Bóg stworzy warunki, które ostatecznie zapanują nad nieuniknieniem nadchodzącym potopem, grożącym zniszczeniem całego świata. Zajmując się tym tematem, sura ta jasno wskazuje, że ten sam lud odegra ważną rolę w pohamowaniu i zatrzymaniu tego potopu – będzie to ten sam lud, który już wcześniej złamał władzę polityczną Gog i Magog – następcy Świętego Proroka. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1474-1480.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bWszelka chwała należy do Allacha, który zesłał Księgę swemu słudze i nie zawarł w niej żadnego fałszu.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ②

3. On uczynił ją strażnikiem, ¹⁶⁶² aby ostrzegała przed Jego srogą karą oraz aby wiernym, którzy spełniają dobre uczynki, przekazywała dobrą nowinę, iż otrzymają wspaniałą nagrodę.

قِيمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِمَنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ③

4. w której zamieszkają na wieki;

مَكَاتِبٍ فِيهِ أَبَدًا ④

5. Oraz aby ostrzegała tych, ^dktórzy powiadają: „Allah wziął sobie syna”. ¹⁶⁶³

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ⑤

6. ^eNie mają oni z tego ani trochę wiedzy, ani też ich ojcowie. ^fPotworne jest słowo, które opuszcza ich usta. Wypowiadają wyłącznie kłamstwa.

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ⑥

^a1,1. ^b25,2; 57,10. ^c17,10, 11. ^d17,112; 19,36; 21,27; 25,3; 39,5; 72,4. ^e22,72; 40,43. ^f19,91-92.

1662. Koran jako *Qayyim* (strażnik), spełnia dwojaką funkcję. Jest on strażnikiem poprzednich Pism w ten sposób, że poprawia on i usuwa te błędy, które się w nie wkradły oraz jest on także strażnikiem przyszłych pokoleń, ponieważ na siebie bierze ich wychowanie duchowe oraz kieruje nimi, by szły drogami, które prowadzą do uświadomienia sobie najwyższych celów życia ludzkiego.

1663. Najpierw mówi się o Koranie jako o „dającym ostrzeżenie”, a następnie jako o „dającym dobre nowiny” (w. 3). Później mówi się o nim jako o „dającym ostrzeżenie” ponownie, tak jak w obecnym wersecie. Niewierzących ostrzega się dwa razy, a pomiędzy tymi dwoma ostrzeżeniami wierni otrzymują dobrą nowinę. To podwójne ostrzeżenie, rozdzielone dobrą nowiną dla muzułmanów, oznacza trzy proroctwa: (a) klęskę i zniszczenie przeciwników Świętego Proroka w jego jeszcze czasach, (b) wspaniałe powstanie muzułmanów do władzy i chwały, oraz (c) po odejściu ich chwały, karę, jaka czeka narody, które powiadają, że „Allah wziął sobie syna”.

7. Być może stanie się tak, że będziesz smucił się ^{na śmierć}¹⁶⁶⁴ z ich powodu, jeżeli nie uwierzą w tę Rozmowę.

فَلَعَلَّكَ بَآئِعٌ نَّفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝

8. Zaprawdę, wszystko, co jest na ziemi, uczyniliśmy dla niej ozdobą,¹⁶⁶⁵ by móc ich wypróbować w kwestii tego, co jest dla nich najlepsze w postępowaniu.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

9. «I zniszczymy wszystko, co na niej jest, i uczynimy ją jałową.¹⁶⁶⁶

وَرَأْنَا لَٰجِعِينَ مَّا عَلَيْهِمَا صَعِيدًا جُرُزًا ۝

10. Czy sądzisz, że Towarzysze Jaskini^{1666A} oraz Inskrypcja były cudami pośród Naszych Znaków?¹⁶⁶⁷

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِّنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ۝

26.4. 65,49; 6,166; 11,8; 67,3. 18,41.

1664. Ponieważ *Bākhi'* to czynny imiesłów od *Bākha'a*, które oznacza „uczynił coś najskuteczniej”, werset ten mówi o rozmiarach troski Świętego Proroka o duchowy dobrobyt jego ludu. Żal z powodu odrzucenia przez lud Posłannictwa Bożego oraz z powodu opozycji wobec jego osoby prawie go zabiły. Posłańcy Boży oraz Jego Prorocy pełni są mleka dobroci ludzkiej. Płaczą, krzyczą i cierpią z powodu ludzkości i dla ludzkości. Jednak taka jest niewdzięczność ludzka, że ci sami ludzie, o których tak się ci posłańcy troszczą, przesładują ich i starają się ich zabić.

1665. Wśród wszystkich niezliczonych rzeczy, jakie stworzył Bóg, nie ma ani jednej, która nie miałaby swojego konkretnego sposobu wykorzystania i która pozbawiona byłaby wszelkiego dobra. Wszystkie te rzeczy dodają bowiem piękna życiu ludzkiemu. Muzułmanie zawsze byli zachęceni do pamiętania o tej wielkiej prawdzie, leżącej u podstaw tych prostych słów, oraz do dociekania – poświęcając własny czas i wysiłki – największych tajemnic przyrody oraz do badania nieograniczonych cech ich elementów.

1666. Werset ten oznacza proroctwo, które mówi, że narody chrześcijańskie Zachodu, po zdobyciu bogactwa, władzy oraz po dokonaniu wielkich odkryć i wynalazków, napełnią ziemię Bożą – jak powiada Biblia – grzechem i niegodziwością. Wzbudzony zostanie gniew Boży i – jak powiadają proroctwa wypowiadane ustami proroków Starego i Nowego Testamentu oraz Koranu i Hadith – na ziemię spadną wielkie nieszczęścia, zaś wszystkie, będące dziełem ich rąk twory, wzniosłe budowle, cały dokonany postęp, piękno kraju oraz cała ich pompa, chwala i wspaniałość zostaną całkowicie zniszczone.

1666A. Zwrot *Ashāb al-Kahf* jest różnie interpretowany – jako „Lud Jaskini”, „Ludzie z Jaskini”, „Towarzysze z Jaskini”, „Mieszkańcy Jaskini” lub „Domownicy Jaskini”.

1667. Werset ten głosi, że Mieszkańcy Jaskini nie byli niczym dziwnym. Nie było w nich nic, co można by uważać za odstępstwo od praw natury. Ciekawym jest, że wokół nich nagromadziło się wiele różnych legend. Znana opowieść o „Siedmiu śpiących”, jak opowiada ją Gibbon w „Schyłku i upadku imperium rzymskiego”, przedstawia ważny klucz do rozwiązania tajemnicy otaczającej Mieszkańców Jaskini. Gibbon powiada: „Kiedy cesarz Decius przesładował chrześcijan, siedmiu szlachetnych mężów z Efezu ukryło się w obszernej jaskini na zboczu niedalekiej góry, gdzie skazani byli na zgubę, ponieważ tyran rozkazał zablokować wejście do jaskini wielkimi głazami. Obecnie dobrze znanym faktem historycznym jest to, że wcześniej chrześcijanie cierpieli niezwykłe z powodu prześladowań ze strony bałwochwalczych cesarzy rzymskich – które wywołane były ich wiarą w Jedność Boga. Prześladowania te zaczęły się już w czasach okrutnego cesarza Nerona, o którym powiada się, że podpalił Rzym. Zabawał się, kiedy płonęło to wielkie miasto, centrum

11. Kiedy ci młodzi ludzie znaleźli schronienie w Jaskini, powiedzieli: „Panie nasz, ześlij na nas swą łaskę i daj nam właściwe przewodnictwo w naszej sprawie”.

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١١﴾

nauki i cywilizacji. Prześladowania chrześcijan trwały nadal z przerwami aż do czasu, kiedy po okresie około czterdziestu lat wytchnienia, zaczęły się na nowo wielką falą w czasach cesarza Deciusa. Decius chciał bowiem odnowić religię i instytucje starożytnego Rzymu i dlatego rozpoczął systematyczne niszczenie chrześcijan. Jednakże w roku 303 A.D. Dioklecjan prześcignął wszelkie przedsięwzięcia skierowane przeciwko chrześcijanom. Na mocy dekretów Dioklecjana kościoły chrześcijańskie we wszystkich prowincjach imperium zostały zdemolowane, wszystkie święte księgi zostały publicznie spalone, własność kościołów skonfiskowana, zaś sami chrześcijanie zostali wyjęci spod ochrony kraju” (Gibbon’s Roman Empire, Enc. Brit. oraz Story of Rome). Chcąc się uratować przed tymi brutalnymi i nieludzkimi prześladowaniami, ich ofiary szukały schronienia w katakumbach Rzymu. Katakumby te wykorzystywano chętnie, ponieważ ich przejścia były jak labirynt oraz ponieważ posiadały one liczne pomieszczenia i schowki na różnych poziomach, które w ciemności były trudno zauważalne przez poszukujących. Z inskrypcji na grobach w tych katakumbach wynika, że chrześcijanie byli monoteistami. O Jezusie wspomina się jedynie jako o pasterzu lub Proroku Bożym, zaś o Marii – matce Jezusa – jako o nikim więcej niż tylko wielce pobożnej kobiecie. Okazuje się też, że chrześcijanie, którzy schronili się w katakumbach, trzymali u wejścia do nich psy, które ostrzegały o nadchodzeniu nieznanym ludzi. Właściwie opis Mieszkańców Jaskini przedstawia historię wczesnych chrześcijan oraz wykazuje, jak cierpieli z powodu swojej wiary w Jedność Boga. Miejsce i opis jaskini, jaki znajdujemy w wersecie 18, ma znaczenie drugorzędne. Ma on pełniejszy związek w szczegółach i dokładności z katakumbami Rzymu niż z jakimkolwiek innym miejscem.

Historia Mieszkańców Jaskini może być także potraktowana jako odnosząca się do Józefa z Arymatei oraz do jego towarzyszy. Według Williama z Malmesbury, Józef został wysłany do Brytanii przez św. Filipa, tam otrzymał małą wysepkę w Somersetshire, na której zbudował pierwszy chrześcijański kościół w Brytanii, który później stał się opactwem Glastonbury. Według innego opisu Józef przybył do Brytanii w roku 63 A.D. ... Wedle legend, pierwszy kościół w Glastonbury był małym, zbudowanym z gałęzi budyneczkiem, wzniesionym przez Józefa z Arymatei – przywódcę dwunastu apostołów, którego z Gaul wysłał do Brytanii św. Filip (Enc. Brit., wyd. 10. oraz 13., pod hasłem „Józef z Arymatei” oraz pod hasłem „Glastonbury”). Jedną z najnowszych teorii, która znajduje swoje potwierdzenie w wynikach studiów nad „Żwojami z Morza Martwego” przypisuje jaskinie, w których mieszkali wczesni chrześcijanie i gdzie zajmowali się spisywaniem swoich przekonań oraz nauczaniem, do doliny położonej w pobliżu Morza Martwego.

„Jaskinia” oraz „Inskrypcja” reprezentują najważniejsze aspekty Wiary chrześcijańskiej, a mianowicie to, że miała ona swój początek w wyrzeczeniu się i wycofaniu ze świata, zaś skończyła się, kiedy stała się religią spraw doczesnych, religią interesów i handlu w świecie pism i inskrypcji. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1486-1490.

12. Wobec tego uczyniliśmy, że przez kilka lat niczego w tej Jaskini nie słyszeli.¹⁶⁶⁸

فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١٦﴾

13. Wówczas zbudziliśmy ich, by stwierdzić, która z dwóch grup¹⁶⁶⁹ zachowała lepsze rozeznanie czasu minionego.

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْجَزْبَيْنِ أَخْصَىٰ لِنَا
لِقَابِ لَيْثُوا أَمَدًا ﴿١٧﴾

14. Opowiemy ci ich historię w pełni prawdy. Byli to młodzi ludzie, którzy uwierzyli w swego Pana, a^aMy powiększyliśmy kierowanie nimi.¹⁶⁷⁰

زَحْنُ نَفْضِ عَلَيْكَ بِنَاهُمْ يَأْتِيهِمْ فِشْيَةٌ
أَمْوًا يُرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴿١٨﴾

15. I wzmocniliśmy ich serca.¹⁶⁷¹ kiedy wstali i powiedzieli: „Pan nasz jest Panem niebios i ziemi. Nigdy nie zwrócimy się do żadnego innego boga poza Nim, albowiem gdybyśmy tak uczynili, wypowiedzielibyśmy rzecz niedorzeczną.

وَرَبَّطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوا مِنْ دُونِهَا إِلَهًا
لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطْنَا ﴿١٩﴾

^a8,3; 47,18.

1668. Arabski zwrot *Daraba 'alā Udhnihi* oznacza: nie pozwolił mu słuchać. Zwrot koraniczny oznacza: „Nie pozwoliliśmy im słuchać”. Oznacza on także: „Uśpiliśmy ich, nie dopuszczając do ich uszu żadnych dźwięków, które mogłyby ich obudzić” (Lane). Dosłownie werset ten oznacza: „Powstrzymaliśmy wszelkie dźwięki, aby nie dostały się do ich uszu”, to znaczy, przez wiele lat pozostawali w całkowitej izolacji od spraw świata zewnętrznego i nie wiedzieli, co się w nim dzieje.

1669. Wydaje się, że wśród chrześcijan wczesnego okresu był podział na dwie ich grupy: (a) na tych, którzy nie akceptowali ukrywania ani kompromisu w kwestii ich wiary oraz w kwestii niewiary i bałwochwalstwa, przez co byli prześladowani (z powodu ich cierpliwości i wytrwałości). Ci ludzie musieli szukać schronienia w jaskiniach. (b) Oraz na tych, którzy uważali się za lepszych i ukrywali swoje przekonania, unikając w ten sposób prześladowań. „Dwie grupy” mogą też oznaczać prześladowujących i prześladowanych.

1670. Werset ten wykazuje, że w czasach Świętego Proroka znanych było wiele opowieści o Mieszkańcach Jaskini. Prawda o nich jest jednak taka, że byli to ludzie młodzi i szlachetni, którzy oddali wszystko dla sprawy ich Pana oraz że ich wiara, choć pod atakami przeciwników, powoli się rozwijała.

1671. Chociaż ich lud był im przeciwny i prześladował ich, Mieszkańcy Jaskini mimo wszystko nie zrezygnowali ze swojej wiary. Bóg wzmocnił ich serca i zesłał na nich wytrwałość w wierze.

16. a „Ten nasz lud wziął sobie za obiekt czci innych bogów poza Nim.¹⁶⁷² Dlaczego nie przedstawia wyraźnego dowodu w ich sprawie? b Kto bowiem jest bardziej niesprawiedliwy niżli ten, który wymyśla kłamstwo przeciwko Allahowi?

هُؤُلَاءِ قَوْمًا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَوْ لَمْ يَأْتُوا عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ بَيِّنٌ مِمَّنْ أَظْلَمَ مِنِّي افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝

17. „I skoro teraz odeszliście od nich oraz od tego, co czczą oprócz Allacha, poszukajcie schronienia w Jaskini.¹⁶⁷³ Pan wasz otworzy przed wami swą litość i uczyni tę waszą sprawę łatwą i wygodną”.

وَإِذِ اعْتَرَسْتَهُمْ وَمَا يُعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْأَىٰ إِلَىٰ الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِزْفًا ۝

18. Widziałeś, jak słońce, gdy weszło, odsunęło się od ich Jaskini na prawo, a gdy zaszło, odwróciło się od nich na lewo, a oni znaleźli się w obszernym zagłębieniu.¹⁶⁷⁴ Oto jeden spośród Znaków Allacha. c Wyłącznie ten, którego prowadzi Allah, jest prowadzony właściwie, jeśli jednak kto zboczy z drogi, nie znajdziesz mu żadnego pomocnika ani przewodnika.

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَوَارِعًا مِمَّنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ وَهُمْ فِي تَجْوِيفٍ مِّنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَن يُضِلِلْ فَلَن يَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْسِدًا ۝

^a21,25; 25,4. ^b6,145; 7,38; 10,18; 11,19. ^c7,179; 17,98; 39,37-38.

1672. Lud, z którego wywodzili się Mieszkańcy Jaskini, był ludem bałwochwalczym. Takimi byli też Rzymianie.

1673. Werset ten wysuwa na światło dzienne fakt, że ci młodzi, wyznający monoteizm ludzie nie byli ot tak wyrwanymi ze społeczności osobnikami, lecz że stanowili zorganizowaną i zdyscyplinowaną społeczność religijną, której członkowie często potajemnie spotykali się. Werset ten wskazuje, że kiedy ci młodzi ludzie mówili o ukryciu się w jaskini, mieli już na myśli pewną konkretną Jaskinię. Wydaje się, że wykorzystywali ją już jako miejsce schronienia niewolnicy rzymscy, kiedy uciekali od swoich srogich panów. Słowa „A teraz, kiedy już odsunęliście się od nich” oznaczają, że oni już byli ofiarami srogiego bojkotu społecznego i żyli z dala od swego ludu, w jakiejś oddzielnej grupie.

1674. Okazuje się, że Jaskinia ta była tak usytuowana, że wychodziła na północo-zachód, ponieważ słońce przesuwa się z prawa na lewo przed takim miejscem, które zwrócone jest na północ. Jak wykazują słowa „obszerne zagłębienie”, była to duża przestrzeń. Potwierdzają to rzymskie katakumby, które istnieją po dziś dzień. Obejmują one wielki obszar, który ocenia się na 870 mil (Enc. Brit.). Okazuje się także, że katakumby te były miejscem niezwykle ciemnym. Jaskinia ta została wykonana w taki sposób, by mogła służyć za kryjówkę. Św. Hieronim, który odwiedził te katakumby w IV wieku, powiada: „Są one tak ciemnym miejscem, że język Proroka (Ps. 55,15) zdaje się spełniać: «Niechaj żywcem zstąpią do Szeolu». Tylko czasami wpuszcza się doń nieco światła, by rozjaśnić ich ciemność – i to nie przez żadne okno, lecz przez jakąś dziurę” (Enc. Brit., wyd. 11).

19. Mogłeś uznać, że czuwają, podczas gdy oni śpią;¹⁶⁷⁵ podczas gdy My uczynimy, iż będą przewracać się na prawą i na lewą stronę.^{1675A} A ich pies będzie wyciągał swoje przednie łapy na próg.¹⁶⁷⁶ Gdybyś był na nich spojrział, z pewnością odwróciłbyś się od nich ze strachem i napełniłbyś się obawą przed nimi.¹⁶⁷⁷

وَتَحَبَّبَهُمْ آيِقَانًا وَهُمْ سُقُودٌ وَنَقَلِبَهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَبَّهُمْ بِأَيْدِيهِمْ
فَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا مُّغِبُّوا وَأَعْيُنُهُمْ
فِي الْغُلُوبِ ۚ إِنَّهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٧﴾

20. Zatem przebudziliśmy ich, aby mogli nawzajem się wypytywać. Jeden z nich powiedział: „Jak długo to trwało?” Odrzekli: „Przeminał jeden dzień lub jego część”. Inni

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ
مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

2,260; 23,113-114.

1675. Muzułmanie w czasach Świętego Proroka byli ostrzeżeni, że chrześcijanie narodów żyjących na północy znajdują się w stanie odrętwienia, lecz że wkrótce powstaną ze swego snu wiekowego i rozprzestrzeniać się na cały świat i że zawładną nim.

1675A. Słowa „Uczynimy, iż będą przewracać się na prawą i na lewą stronę” zdają się odnosić do ich rozejścia się po świecie, rozprzestrzenienia się na wszystkie strony w poszukiwaniu nowych rynków zbytu i dokonywaniu nowych podbojów.

1676. Słowa te – poza tym, że odnoszą się do wielkiego umiłowania ze strony narodów chrześcijańskich na północy do psów – mogą być także rozumiane jako odnoszące się do Imperium Bizantyjskiego, które w owych czasach sprawowało kontrolę nad Europą po obu stronach Jeziora Marmora, co można porównać do psa pilnującego czegoś, stojącego z szeroko rozstawionymi przednimi łapami.

1677. Słowa te odnoszą się do czasów, kiedy narody chrześcijańskie Zachodu miały zdobyć wielką władzę polityczną. Koran przepowiedział ten fakt wiele setek lat temu, kiedy to narody chrześcijańskie pogrążone były jeszcze w głębokim śnie i w żaden sposób nie można było sobie wyobrazić władzy i chwały, do jakich miały wkrótce dojść. Werset ten zawiera charakterystyczny obraz dominacji narodów Zachodu nad krajami Wschodu i Południa, ich szczególniejszy sposób życia oraz obawy i strach, jaki wzbudzają wśród ludów tych regionów.

powiedzieli: „Wasz Pan najlepiej zna czas, jaki spędziliście.¹⁶⁷⁸ Teraz pošlijcie jednego z was z tymi oto srebrnymi monetami do miasta i niechaj sprawdzi, który z mieszkańców miasta ma najczystsze pożywienie,¹⁶⁷⁹ i niechaj coś z tego przyniesie wam. I niechaj będzie uprzejmy,¹⁶⁸⁰ lecz niech nikogo o was nie powiadamia,¹⁶⁸¹

21. „Albowiem gdyby mieli nad wami przewagę, ukamienowaliby was lub zmusili do powrotu do ich religii, a wówczas nigdy dobrze by się wam nie wiodło”.¹⁶⁸²

22. I w ten sposób ukazaliśmy ich temu ludowi, aby dowiedział się, ^a że obietnica Allacha jest prawdziwa oraz że ^b nie ma żadnych wątpliwości, jeśli chodzi o przyobiecana Godzinę. I

قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسْتُمْ فَبِعَثْوِ أَحَدِكُمْ
يُورِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى
طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ
وَلَا يُسْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ۝

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ
فِي مَلْحَمِهِمْ وَلَنْ تَنفِلِحُوا إِذَا أَبَدًا ۝

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ وَإِنَّ النَّعَاةَ لَا رَبِّبَ فِيهَا ۚ إِذْ يَتَنَزَّلُ عَنَّا

^a31,34; 35,6. ^b15,86; 20,16; 22,8.

1678. Werset ten, jak się wydaje, odnosi się do chrześcijańskich narodów Zachodu już po tym, jak rozprzestrzeniły się one po całym świecie. Słowa „Przebudziliśmy ich” mówią o wielkim postępie, jakiego dokonać miały te narody w przyszłości. Słowa „Jeden z nich powiedział: «Jak długo to trwało?»” oznaczają, że narody chrześcijańskie zaczną odczuwać, iż nadszedł już czas, aby przebudziły się z letargu. To przebudzenie miało miejsce w czasach Wypraw Krzyżowych, kiedy to monarchowie Anglii, Francji i Niemiec porozumieli się i cała Europa zjednoczyła się przeciwko Muzułmanom w celu wyrwania z ich rąk Ziemi Świętej. Zgodnie z idiomem arabskim słowa „dzień lub część dnia” oznaczają jakiś nieokreślony okres czasu. W innym miejscu Koran (20,103-104) mówi konkretnie o tysiącu lat jako okresie, w którym narody chrześcijańskie Zachodu pozostawały w stanie uspienia. „Dziesięć dni” w 20,103-104 zastępuje dziesięć wieków, zaś słowa „niebieskooki” w tych wersach odnoszą się do ludów Zachodu, w których ludzie mają na ogół niebieskie oczy. Dobrze znanym faktem historycznym jest to, że podstawy potęgi brytyjskiej na Wschodzie zostały założone na początku siedemnastego wieku („Marsz człowieka”). Okres ten jest bliski granicy tysiąca lat od czasów Świętego Proroka.

1679. Kiedy Mieszkańcy Jaskini ujrzeni, że prześladowania zanikają, wysłali swego posłańca do miasta, aby przy pomocy kilku starych monet kupił nieco pożywienia oraz aby dowiedział się bliżej jak mają się sprawy w związku z nimi samymi. *Ta'ām* może oznaczać takie artykuły jak pszenica, owies, proso, daktyl, itp. (Lane). Powyższe odnosi się do handlowych wypraw narodów Zachodu do wszystkich części świata.

1680. Europejscy przedsiębiorcy mają zwyczaj być w swoich sprawach handlowych uprzejmi i grzeczni. Wydaje się, że właśnie do tej ich cechy nawiązuje zwrot „I niechaj będzie uprzejmy”. Zwrot ten oznacza też: niechaj zachowuje się rozważnie.

1681. Słowa „ale niech nikogo o was nie powiadamia” odnoszą się do cichej i nienatrętnej penetracji wpływami zachodnimi Wschodu.

1682. Słowa te oznaczają: Jeśliby ludzie, którym wysyłacie swoje kompanie handlowe, poznali wasze prawdziwe zamiary lub gdyby przed wami wzniciłi w swoim kraju jakąś wrzawę polityczną

przypomnij sobie czas, kiedy ludzie spierali się między sobą w ich sprawie i powiadali do siebie: „Wzniescie nad nimi budowlę”. Ich Pan znał ich najlepiej. Ci, którzy postawili na swoim, rzekli: „Z pewnością wzniesiemy ponad nimi miejsce czci”.¹⁶⁸³

يَنْهَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَبَّنَا
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ لَنَنْجِدَنَّ
عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿١٦٨٣﴾

23. Niektórzy mówią: „Było ich trzech, czwartym z nich był ich pies”, inni zaś powiadają: „Było ich pięciu, a szóstym był ich pies”, zgadując na chybil trafil. Natomiast jeszcze inni powiadają: „Było ich siedmiu, a ósmym był ich pies”.¹⁶⁸⁴ Powiedz: „Mój Pan najlepiej zna ich liczbę. Nie zna ich nikt z wyjątkiem niewielu”. Nie sprzeczaaj się zatem w ich sprawie, chyba że argumentami, na które nie udzielisz odpowiedzi, ani nie staraj się zdobyć informacji o nich od kórego-kolwiek z nich.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ
خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ
وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَتَأْمَهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ
بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ تَذَكَّرْ
فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ
بَعْضُهُمْ أَحَدًا ﴿١٦٨٤﴾

24. I nie mów o niczym: „Uczynię to jutro”.¹⁶⁸⁵

وَلَا تَقُولَنَّ إِنَّمَا إِلٰهِي إِلٰهِي فَذٰلِكَ عَدٰوِي ﴿١٦٨٥﴾

lub brak zgody w sprawach handlu i wy zostalibyście pokonani, to albo musielibyście opuścić ich kraj albo przyjąć ich religię. W każdym z tych przypadków nie udałoby się wam zdobyć stałego oparcia i wszystkie wasze marzenia o wielkim imperium w tym kraju spelzłyby na niczym.

1683. Słowa „Z pewnością wzniesiemy ponad nimi miejsce czci” wspominają o jednej z cech Mieszkańców Jaskini – o tym, że ich następcy, narody chrześcijańskie, będą wznosić kościoły dla uczczenia pamięci śmierci ich świętych. Warto też zauważyć, że wiele takich kościołów znaleziono w katakumbach.

1684. Przepuszczenia te, jak się zdaje, są oparte na inskrypcjach na ścianach niektórych z pomieszczeń w katakumbach. Każda jednak inskrypcja odnosi się do tylko jednej rodziny lub grupy. Nie jest znana całkowita liczba tych, którzy chronili się w katakumbach. Jak wynika z tych inskrypcji, pies zawsze towarzyszył grupie uciekinierów.

1685. Werset ten może oznaczać, że w czasach schyłku i degradacji Muzułmanie utracą całą swoją inicjatywę w odniesieniu do wszelkich poczynań oraz że oddawać się będą snom na jawie, zaś wszystkie ich działania ograniczą się do rozmawiania o przyszłości. Niczego nie będą czynili w celu polepszenia swego losu.

25. ^aDopóki taką nie będzie wola Allacha. I przypomnij sobie swego Pana, gdy zapomnisz, i powiedz: „Mam nadzieję, że Pan mój poprowadzi mnie do tego, co jest bliższe niż ta właściwej drodze”.

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ
عَلَيْهِ أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا ﴿٢٥﴾

26. A pozostawali w swej Jaskini przez trzysta lat i dodali do tego jeszcze dziewięć. ¹⁶⁸⁶

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَ
ازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٦﴾

27. Powiedz: „Allach najlepiej wie, ile spędzili tam czasu”. ¹⁶⁸⁷ ^bDo Niego należą tajemnice niebios i ziemi. ^cJakże On jest Widzący i także Słyszący! ^{1687A} Nie mają żadnego pomocnika poza Nim, a On nikomu nie pozwala uczestniczyć w Jego sądzie.

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَبْصَرُ بِهِ وَأَسْمِعُ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَاوِيٍّ
وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٧﴾

28. Recytuj to, co zostało ci objawione z Księgi twego Pana. ^dNie ma takiego, kto mógłby zmienić Jego słowa, a nie znajdziesz schronienia poza Nim.

وَآتِلْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ
لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ يَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٨﴾

^a18,40; 74,57; 76,31; 81,30. ^b11,124; 16,78; 35,39. ^c19,39; 29,46. ^d6,35; 116; 10,65.

1686. Okres, w którym wcześni chrześcijanie musieli z powodu prześladowań często ukrywać się w jaskiniach czy innych miejscach, rozciąga się w przybliżeniu na 309 lat. Dane historyczne potwierdzają te obliczenia. Jak się powszechnie wierzy, prześladowania chrześcijan zaczęły się w chwili i wraz z ukrzyżowaniem Jezusa w roku 28 A. D., zaś zakończyły nawróceniem cesarza Konstantyna na chrześcijaństwo w roku 337 A. d. (Enc. Brit.), co składa się na okres około 309 lat. Konstantyn zaś nie był nawrócony w roku 337 A. D., lecz w roku 309 A. D. Tragedia ukrzyżowania miała miejsce 28 lat później niż się powszechnie uważa (Chronologia Arcybiskupa Ushers oraz Daily Bible Illustrations, Dr. Kitto).

1687. Wczesnych chrześcijan prześladowano w wielu krajach i w różnych czasach, na przykład w Rzymie, w Aleksandrii, itp. Zmuszeni oni byli do chronienia się w jaskiniach i katakumbach w różnych okresach czasu. Przebywanie w katakumbach nie było jednorazowym, nieprzerwanym epizodem. Dokładny czas trwania tego okresu pozostawiania w ukryciu znany jest tylko Allahowi.

1687A. Słowa te oznaczają także: „Ostry jest Jego wzrok i czuły słuch” lub „On widzi wszystko i słyszy wszystko”.

29. "Trzymaj się z tymi, którzy zwracają się do swego Pana rano i wieczorem, starając się Mu przypodobać. I nie pozwól, aby twój wzrok padł poza nich, szukając ozdoby tego życia. Nie okazuj posłuszeństwa temu, którego serce – naszym rozkazem – nie zważa na pamięć o Nas oraz kto idzie za swymi niskimi pobudkami, a jego przypadek przekracza wszelkie prawe granice.

30. I powiedz: ^b„Oto prawda od waszego Pana, dlatego tym, którzy chcą, pozwól wierzyć, a tym, którzy nie chcą, pozwól nie wierzyć”. ^c„Zaprawdę, dla grzeszników przygotowaliśmy ogień, którego płonące sklepienie ogarnie ich. A jeśli będą wołać o pomoc, udzieli im się jej wodą podobną do roztopionego ołowiu, która poparzy im twarze. Jakże to straszny napój i jakże złe miejsce odpoczynku!

31. Zaprawdę, ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – zaiste, ^dnie lubimy, aby ginęła nagroda tych, którzy spełniają dobre uczynki.

32. ^eOto ci, którzy otrzymają Ogrody Wieczności, pod którymi będą przepływać strumienie. Zostaną tam przystrojeni bransoletami ze złota i będą tam nosić zielone szaty z przedniego jedwabiu i ciężkiego brokatu, ^fa będą odpoczywać na wzniesionych łóżach.¹⁶⁸⁸ Jakże to wspaniała nagroda i jakże cudowne miejsce odpoczynku!

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ
وَالْعَتَمَةِ يُرِيدُونَ وَجَهَهَا وَلَا تَعْدُ عَيْنَكَ عَنْهُمْ
تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ
أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ
وَكَانَ أَمْرَهُ فُرْقَانًا ﴿٢٩﴾

التثنية:

وَقُلِ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ
وَمَن شَاءَ فَلْيُكْفِرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا
أَحاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَعِينُوا يَأْتُوا بآبَاءٍ
كَأَلْمُهْلِ يَتَشَوَّى الْوِجُوهُ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ
مُرْتَفَقًا ﴿٣٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣١﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ
الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِن أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ
وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِن سُنْدُسٍ وَ
إِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ
الْثَوَابُ وَحَسَنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣٢﴾

^a6,53; 7,206. ^b2,257; 10,100. ^c25,38; 42,46; ^d7,171; 9,120; 12,57. ^e9,72; 13,24; 19,62; 20,77; 35,34; 38,51; 61,13; 98,9. ^f15,48; 36,57; 83,24.

1688. Ponieważ złote bransolety są oznaką władzy królewskiej, werset ten może oznaczać, że muzułmanie staną się władcami wielkich imperiów i cieszyć się będą wielką potęgą, honorem i godnością, a ich kobiety będą nosiły stroje z czystego jedwabiu i ciężkiego brokatu przeplatanego ze złotem. Proroctwo to spełniło się, kiedy skarby Persji i Rzymu złożone zostały u stóp niepiśmiennych Arabów, którzy mieli zwyczaj nosić stroje zrobione ze skór i sierści zwierząt.

33. I przedstawi im przypowieść o dwóch mężach – jednemu z nich daliśmy dwa ogrody winne, otoczone palmami daktylowymi, między nimi zaś umieściliśmy pole obsiane zbożem.¹⁶⁸⁹

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا
جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمْ بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿١٦٨٩﴾

34. Każdy z tych ogrodów wydawał obfitość owoców i w żadnym nic się nie marnowało. Uczyniliśmy też, że pomiędzy nimi płynął strumień.¹⁶⁹⁰

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ أَنْتَ أَكْلُهُمَا وَلَمْ تَطْلُمْ مِنْهُ شَيْئًا
وَوَجَرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ﴿١٦٩٠﴾

35. I miał on obfitość owoców. A do swego towarzysza powiedział, przechwalając się i spierając z nim: „Jestem od ciebie bogatszy i silniejszy w kwestii poszanowania przez ludzi”.^{1690A}

وَكَانَ لَهُ تِسْرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿١٦٩٠﴾

36. I wszedł do swego ogrodu, grzesząc przeciwko własnej duszy. Powiedział: „Nie sądzę, aby to kiedykolwiek zginęło”.¹⁶⁹¹

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا
أَظُنُّ أَنْ يَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ﴿١٦٩١﴾

37. „I nie sądzę, żeby ta obiecana Godzina miała kiedykolwiek nadejść. A gdybym miał kiedyś powrócić do mego Pana, z pewnością znajdę sobie miejsce lepsze niż to”.

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَى
رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿١٦٩١﴾

1689. Od tego wersetu zaczyna się, w formie przypowieści opis warunków dwóch ludów – chrześcijan i muzułmanów, gdzie „dwaj mężowie” reprezentują te dwa ludy, zaś „dwa ogrody” dwa okresy powstawania narodów chrześcijańskich. Werset ten oznacza, że w swojej burzliwej historii narody chrześcijańskie dwukrotnie osiągną olbrzymią władzę. Pierwszy okres poprzedzał Islam, podczas gdy drugi rozpoczął się na początku XVII wieku, kiedy chrześcijańskie narody Europy zaczęły wykonywać olbrzymi postęp i zyskiwać niespotykaną do tej pory władzę i prestiż, które osiągnęły swój zenit w wieku dziewiętnastym.

1690. „Strumień” reprezentuje tutaj czasy Świętego Proroka, dzięki któremu części prawdziwej nauki Mojżesza i Jezusa zostały zachowane.

1690A. Potężne i zasobne narody chrześcijańskie będą z góry spoglądać i szydzić z biednych i pozbawionych władzy muzułmanów z powodu ich nędzy i braku zasobów materialnych.

1691. Z powodu dumy, której źródłem jest postęp materialny chrześcijańskich narodów europejskich, oddadzą się one życiu łatwemu i luksusowemu, a w swej próżności i arogancji nie zauważą, że ich władza, postęp i dobrobyt nie będą trwałe wiecznie. Narody te nabiorą też fałszywego poczucia bezpieczeństwa i samozadowolenia. Wszystko to doprowadzi do tego, że zatracą się całkowicie w życiu pełnym grzechu i niegodziwości.

38. Jego towarzysz rzekł doń, podczas gdy on spierał się z nim: „Czyż nie wierzysz w Tego, ^aktóry stworzył cię najpierw z prochu, potem z kropelki nasienia, a potem ukształtował cię w pełnego człowieka?

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ رَهْوِيْماً وِرْدَةَ الْفُرْتِ بِأَلَدِيْ
خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّكَ
رَجُلًا ۝

39. „Lecz jeśli chodzi o mnie, wierzę, że wyłącznie ^bAllach jest moim Panem i nikogo nie będę z Nim łączył”.

لَيْكُنَّا هُوَ اللهُ رَبِّيْ وَلَا أَشْرِكُ بِرَبِّيْ أَحَدًا ۝

40. „Dlaczego nie powiedziałeś, wchodząc do tego ogrodu: „Jedynie to, czego pragnie Allach, staje się. Nie ma władzy poza władzą Boga”, skoro uważasz mnie za coś gorszego od siebie pod względem bogactwa i potomstwa.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللهُ
لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ إِنْ تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا
وَوَلَدًا ۝

41. ^c„Być może Pan mój da mi coś lepszego niż twój ogród”¹⁶⁹², a na twój ogród ześle z nieba piorun,¹⁶⁹³ tak że stanie się on nagim, śliskim gruntem

فَعَسَى رَبِّيْ أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ
عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَيُصْبِحُ صَعِيدًا
زَلَقًا ۝

42. „Lub jego woda wyschnie”¹⁶⁹⁴, tak że nie będziesz mógł jej znaleźć”.

أَوْ يُصْبِحُ مَاوَهَا غُورًا فَلَنْ تَسْتَطِيْعَ لَهُ كَلْبًا ۝

^a22,6; 23,13; 35,12; 36,78; 40,68. ^b13,37; 72,21. ^c68,33.

1692. Werszet obecny oraz wersety 36 i 40 mówią o ogrodzie tylko dlatego, że jeden z dwóch ogrodów (w. 33) praktycznie zginął jeszcze przed powstaniem Islamu. „Ogrodem”, który zdaje się źródłem największej dumy chrześcijan, jest ten, który powstał po Islamie – ich obecny olbrzymi postęp materialny i władza.

1693. Słowa „z nieba” wskazują, że żadna siła ziemska nie będzie w stanie skutecznie walczyć i opierać się militarnej potędze chrześcijańskich narodów Zachodu. Sam Bóg stworzy takie okoliczności, które doprowadzą do ich zniszczenia. Właśnie do tej olbrzymiej potęgi Gog i Magog, którzy reprezentują materialną chwałę chrześcijaństwa, nawiązywał Święty Prorok, kiedy – jak mówią źródła – powiedział: „Nikt nie będzie miał takiej siły, by z nimi walczyć” (Muslim, rozdział o „Daj-jāl”).

1694. Źródła ich wielkich talentów i osiągnięć intelektualnych, od których zależy głównie ich postęp materialny lub które – według słów Koranu – utrzymują ich ogród świeżym i zielonym, wyschną, co spowoduje całkowite zniszczenie tego ogrodu. Wyschną także źródła ich świeżości duchowej.

43. ^aI jego owoc został całkowicie zniszczony, a on zaczął wykręcać sobie palce, lamentując nad wszystkim tym, co na niego wydał, i wszystko to spadło na jego szpalery.¹⁶⁹⁵ I rzekł on: ^b„O, gdybym nikogo nie łączył z moim Panem!”

وَأُحِيطَ بِشَرِّهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنفَقَ
فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي
لَمْ أَشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿١٦٩٥﴾

44. ^cI nie miał nikogo, kto mógłby pomóc mu przeciwko Allahowi ani nie był w stanie sam się obronić.

وَلَمْ تَكُن لَّهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِن دُونِ اللَّهِ وَمَا
كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿١٦٩٦﴾

45. ^dW takim przypadku obrona przychodzi jedynie od Allacha Prawdziwego. On jest Najlepszy w nagradzaniu i Najlepszy, jeżeli chodzi o ostateczny wynik.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَ
خَيْرٌ عُقْبًا ﴿١٦٩٧﴾

46. ^eI przedstaw im przypowieść o życiu na tym świecie. Jest ono jak woda, którą zsyłamy z nieba, i miesza się z nią wszelka roślinność ziemi, a wtedy staje się wyschniętą trawą, połamaną na kawałki, które unosi wiatr.¹⁶⁹⁶ Allah ma pełną władzę nad wszystkim.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنزَلْنَاهُ
مِنَ السَّمَاءِ فَأَخْطَلَتْ بِهِ نَبَاتَ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ
هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿١٦٩٨﴾

47. ^fBogactwo i dzieci są ozdobami życia na tym świecie. Lecz trwałe dobre dzieła są lepsze w obliczu twego Pana, jeśli chodzi o niezwołoczną nagrodę, jak i lepsze, jeśli chodzi o przyszłą nadzieję.

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الدُّنْيَا وَالْأَبْقِيَاتُ
الضَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿١٦٩٩﴾

^a68,20. ^b68,32. ^c28,82. ^d40,17; 82,20. ^e10,25; 57,21. ^f3,15; 57,21.

1695. Wszelkie wysiłki i zabiegi ludów chrześcijańskich w celu zachowania ciągłości ich bogactwa materialnego spełzną na niczym, a ich władza i prestiż nagle i szybko upadną. Werset ten przypadkowo wskazuje, że słowo „ogród” nie zostało użyte w sensie dosłownym, ponieważ ogrody nie upadają na swoje altany.

1696. Cóż za wspaniały opis tych, co zmieniają życie na tym świecie!

48. I pomyśl o dniu, w którym ^aMy usuniemy góry, a ty ujrzysz, jak narody ziemi wyruszają jeden przeciwko drugiemu. My zaś zbierzemy je wszystkie¹⁶⁹⁷ i żadnego z nich nie pozostawimy w tyle.

وَيَوْمَ نُسِفُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

49. ^bI będą postawieni przed twym Panem w rządach, a zostanie im powiedziane: „Oto przybyliście do Nas, jak stworzyliśmy was na początku.¹⁶⁹⁸ Jednak uważaliście, że My nie wyznaczymy czasu spełnienia Naszej dla was obietnicy”.

وَعَرَضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ۝

50. ^dI położona zostanie przed nimi Księga ich uczynków i zobaczysz strach wśród winnych z powodu tego, co zobaczą. Powiedzą oni wtedy: „Biada nam! Cóż to jest za księga! Nie brak w niej niczego, małego czy dużego, a wszystko jest zapisane”. ^eI przeciwstawi się im wszystko, co czynili, choć Pan twój nikomu nie szkodzi.

وَوَضِعَ الْكِتَابَ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُبْدِلْنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاصِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

51. ^fPrzypomnij sobie czas, kiedy powiedzieliśmy do aniołów: „Podporządkujcie się Adamowi”, a oni wszyscy poddali się mu z wyjątkiem Iblisa, który się nie podporządkował. On był jednym z jinn, sprzeciwił się rozkazowi jego Pana. Czyż zatem weźmiecie sobie jego i jego potomstwo za przyjaciół zamiast Mnie, skoro oni są waszymi wrogami? Złem jest taka zamiana dla grzeszników.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۖ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝

^a52,11; 78,2; 81,4. ^b78,39. ^c6,95. ^d39,70. ^e3,31; 99,8-9. ^f2,35; 7,12; 15,30-31; 17,62; 20,117; 38,73-75.

1697. *Jibāl* oznacza „przywódców” (Lane). Dlatego werset ten może oznaczać, że proroctwo mówiące o całkowitym zniszczeniu sił zła Gog i Magog, o których mowa w poprzednich wersetach, zostanie spełnione, kiedy, jak mówi Biblia, „powstanie naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu. Będzie głód i zaraza, a miejscami trzęsienia ziemi” (Mt 24,7). Zwrot *Hasharnā-hum* oznacza, że spotkają się w walce, staną naprzeciw siebie i będą walczyć aż do gorzkiego końca.

1698. Słowa te oznaczają, że pozbawieni zostaną wszelkiej władzy i autorytetu oraz że zepchnięci będą do stanu poddaństwa i nielaski, tak jak było przedtem.

52. Nie uczyniłem ich świadkami stworzenia niebios i ziemi,¹⁶⁹⁹ ani ich własnego stworzenia. Podobnie nie mógłbym brać sobie za pomocników tych, którzy sprowadzają ludzi z drogi.

مَا أَشْهَدْتَهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ
أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتَ مُنْجِدَ الْضَالِّينَ عَصْدًا ۝

53. I pomyśl o dniu, w którym On powie do nich: ^a„Zawołajcie tych, których poczytywaliście za Moich partnerów”. Wtedy oni zwrócą się do nich, ci jednak nie odpowiedzą im, My zaś umieścimy pomiędzy nimi barierę.¹⁷⁰⁰

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ قُبُورًا ۝

54. ^bWinni ujrzą ogień i uświadomią sobie, że wpadną weń, a nie znajdują przed nim ucieczki.¹⁷⁰¹

وَأَنَّ الْجَحِيمَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَافِقُوهَا وَ
لَمْ يَحِيطُوا بِهَا مِنْ مِصْرَفٍ ۝

55. ^cI, zaiste, w tym Koranie na różne sposoby wyjaśniliśmy dla dobra ludzkości wszelkie podobieństwa, ^dlecz spośród wszystkiego człowiek jest najbardziej swarliwy.¹⁷⁰²

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَشَيْءٍ جَدَلًا ۝

^a16,28; 28,63, 75; 41,48. ^b21,40; 38,60; 52,14. ^c17,42, 90. ^d16,5; 36,78.

1699. Wydaje się, że werset ten oznacza, iż w owym czasie będzie się szeroko rozprawiać o nowym porządku świata, który zwiastować będzie epokę stałego pokoju i porozumienia w świecie. Tak zwani przywódcy polityczni i społeczni będą starali się doprowadzić do takiego stanu rzeczy, ale ich wysiłki spełzną na niczym, ponieważ Bóg dla siebie samego zarezerwował spełnienie tego wspaniałego celu.

1700. Werset ten może oznaczać, że narody te będą wznosić bariery taryfowe i żelazne kurtyny oraz nakładać bojkot gospodarczy wzajemnie na siebie. Może on też oznaczać, że narody te zaangażują się w śmiertelne wojny, które doprowadzą do ich zrujnowania.

1701. Niewierzące narody Zachodu będą widziały zbliżającą się niszczycielską wojnę. Będą ze wszystkich sił starali się jej uniknąć, ale wszelkie zmierzające do tego wysiłki okażą się daremne. Zachód już przeżył dwie najbardziej wyniszczające z wojen, które prawie zniszczyły jego dominację polityczną oraz prestiż w świecie oraz wstrząsnęły cywilizacjami zachodnimi aż do ich podstaw. Natomiast trzecia rzecz już zaczyna zaglądać im – a może i całemu światu – w oczy.

1702. Werset ten może oznaczać: (a) Spośród wszystkich stworzeń Bożych jedynie człowiek został obdarzony rozumem i zdolnościami intelektualnymi, ale niestety wykorzystuje je po to, by odrzucać prawdę oraz do innych złych celów. (b) Werset ten może też oznaczać, że człowiek jest ofiarą chronicznych występków i wątpliwości, które z rzadka znajdują wytłumaczenie, a ponieważ jest stworzeniem sceptycznym, stara się szukać dziury w całym, czyli błędów w najbardziej nawet przekonujących argumentach.

56. ^aNic nie powstrzyma ludzi przed wiarą, kiedy spadnie na nich przewodnictwo, jak i nic ich nie powstrzyma od błagania ich Pana o przebaczenie, oni jednak czekają na przykład tych, co dawno przeminęli, aż na nich spadnie to samo oraz aż spadnie na nich kara.

57. ^bMy wysyłamy Posłańców wyłącznie jako nosicielei dobrej nowiny oraz jako tych, którzy ostrzegają. Ci jednak, którzy nie wierzą, walczą z pomocą fałszu, starając się dzięki niemu obalić prawdę. A Moje Znaki oraz to, przed czym są ostrzegani, traktują wyłącznie jako żart.

58. Kto bowiem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, któremu przypomina się o Znakach jego Pana, on jednak odwraca się od nich i zapomina o tym, co wysłały przed nim jego ręce? ^cZaprawdę, ich serca nakryliśmy zastoną, aby nie rozumieli, a uszy głuchotą.¹⁷⁰³ I jeśli będziesz ich nawoływał ku przewodnictwu, nigdy go nie przyjmą.

59. ^dA Pan twój jest Najbardziej Przebaczący, jest Panem Miłosierdzia. ^eGdyby miał On ogarnąć ich z powodu tego, na co sobie zasłużyli, wówczas z pewnością przynagliłby ich karę. Oni jednak mają swój wyznaczony czas, przed którym nie znajdują schronienia.

60. ^fA miasta te zniszczyliśmy, kiedy dopuścili się niegodziwości. I wyznaczaliśmy czas ich zniszczenia.

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ
وَيَسْتَغْفِرُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأُولِينَ
أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٦﴾

وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مَبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَىٰ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِنْ
تَذَعُّهُمْ إِلَىٰ الْهُدَىٰ فَلَنْ يُخَفِّدُوا وَإِذَا ابْتَدَأُ ﴿٥٨﴾

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْجِدًا ﴿٥٩﴾

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
لِيَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٦٠﴾

^a17,95. ^b2,214; 4,166; 6,49; 17,106. ^c2,8; 6,26; 17,47; 41,6; 47,17. ^d6,134, 148. ^e10,12; 35,46.

^f11,101.

1703. Niewierzący ludzie ciągle nie chcą spozrzeć rozumu i wykorzystywać go tak, aby zdolności te nie podlegały procesom zepsucia i korozji oraz aby nie nurzały się w grzechu i niegodziwości.

61. A przypomnij sobie czas, kiedy Mojżesz rzekł do swego młodego towarzysza: „Nie przestanę iść moją drogą, aż dojdę do miejsca, w którym łączą się dwa morza,¹⁷⁰⁴ choć być może będę musiał podróżować całe wieki”.^{1704A}

وَاذْ قَالِ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ لَا تَبْرَحْ حَتَّىٰ آتِبْلُغَ
مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦١﴾

1704. Od tego wersetu zaczyna się temat *Isrā'* (Nocnej podróży duchowej) Mojżesza. Jak powiedzieliśmy powyżej, następcy Jezusa Chrystusa osiągnęli olbrzymią władzę materialną oraz dobrobyt oraz w swojej zmiennej karierze dwukrotnie wywarli niezatarty wpływ na historię świata. Ten podwójny dobrobyt narodów chrześcijańskich jest w wersecie 33 porównany do „dwóch ogrodów”. Pierwszy z tych dwóch okresów rozpoczął się od nawrócenia na chrześcijaństwo cesarza rzymskiego. Konstantyna, kiedy to chrześcijaństwo stało się religią państwową i było nią do czasów narodzin Świętego Proroka. Drugi i zarazem ważniejszy z tych okresów reprezentowany jest przez epokę współczesną, w której chrześcijańskie narody Zachodu zdobyły tak wielką władzę i prestiż, że narody Afryki i Azji zniżają się przed nimi jak niewolnicy. Pomiędzy tymi dwoma ogrodami płynął strumień (w. 34). „Strumień” ten oznaczał narodziny i osiągnięcie potęgi przez Islam, który wywarł na historii ludzkości niezatarte piętno pomiędzy tymi dwoma okresami. W celu przedstawienia historycznego posadowienia tego opisu oraz połączenia wszystkich elementów w całość, w tym oraz w kilku następnych wersetach przedstawiony jest bardziej szczegółowy opis *Isrā'*, czyli duchowej podróży Mojżesza. Mojżesz przepowiedział nadejście podobnego do niego samego Proroka (Pwt 18,18). O tym właśnie proroctwie mówi się w Koranie w 73,16. Umieszczając opis duchowej podróży Mojżesza pomiędzy opisami Mieszkańców Jaskini oraz Gog i Magog – reprezentującymi te dwa okresy początku chrześcijaństwa i jego późniejszego postępu i rozwoju – Koran wskazuje na fakt, że Prorok, o którym mowa w proroctwie Mojżesza, miał pojawić się właśnie w czasie rozdzielającym te dwa okresy. W ten sposób wydarzenia te zostały przedstawione w porządku historycznym.

1704A. *Huqub* to liczba mnoga od *Huqbah*, które oznacza długi czas, nieokreślony czas; epokę; siedemdziesiąt lat lub więcej) (Lanc oraz Mufradāt).

Isrā' Mojżesza nie była, podobnie jak *Isrā'* Świętego Proroka (17,2), podróżą w sensie fizycznym, lecz doświadczeniem duchowym, dzięki któremu Mojżesz był przeniesiony z jego powłoki cielesnej do przybytku duchowego. Zarówno Biblia, jak i Koran potwierdzają ten pogląd. Oto niektóre z argumentów potwierdzających to:

(1) Biblia, która przez chrześcijan jest uważana za mniej lub bardziej godny zaufania opis życia Mojżesza, pomija ten niezwykły i cudowny wypadek, a nawet o nim nie wspomina. (2) Przed oraz po powołaniu go na Proroka Bożego, Mojżesz – jak wiemy – odbył tylko jedną podróż – do Madianu. O podróży tej mówią i Biblia, i Koran. Oba te źródła są także zgodne co do tego, że podróż tę podjął Mojżesz sam, podczas gdy w podróży, którą przedstawia obecny i następne wersety, towarzyszył mu „jego młody towarzysz”. (3) Nie ma na świecie miejsca znanego pod nazwą *Majma'a al-Bahrain*. Zwrot ten może jedynie oznaczać „połączenie dwóch mórz”. Takimi miejscami najbliższymi miejscu, w którym żył Mojżesz po opuszczeniu Egiptu, są Bāb al-Mandab, które łączy Morze Czerwone i Ocean Indyjski; Dardanele, które łączą Morze Śródziemne z Morzem Marmora oraz Al-Bahrain, gdzie spotykają się wody Zatok Perskiej i Oceanu Indyjskiego. Spośród tych wszystkich miejsc jedynie Dardanele mogą być punktem, w którym takie spotkanie mogło się odbyć, ponieważ po drodze z Egiptu znajduje się Kanaan, cel Mojżesza, do którego jednak nie miał on prawa dotrzeć za życia. Wszystkie te miejsca oddalone były około półtora tysiąca kilometrów od miejsca, w którym żył Mojżesz, a biorąc pod uwagę brak szybkich środków komunikacji w owych dniach, odbycie tak długiej podróży zajęłoby mu kilka miesięcy, a Mojżesz nie mógł sobie pozwolić na tak długą nieobecność poza swoim własnym ludem bez dania mu możliwości wypaczenia morale, zwłaszcza po tym gorzkim doświadczeniu, kiedy nie był ze swym ludem tylko przez czterdzieści dni i znajdował się na górze Tūr. Zwrot *Majma'a al-Bahrain* oznacza – jak się zdaje – połączenie dwóch Prawd – Mojżeszowego i Islamskiego.

62. Kiedy jednak dotarli do miejscy, w którym stykają się dwa morza, zapomnieli o swych rybach,¹⁷⁰⁵ a te szybko uciekły do morza.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُرُوثَهُمَا فَأَتَمَّتْ
سَيْبِلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝

63. A kiedy minęli to miejsce, on rzekł do swego towarzysza: „Przynies nam nasze śniadanie.¹⁷⁰⁶ Zaiste, wielce się namęczyliśmy z powodu tej naszej podróży”.

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَتُّهُ إِنِّي وَغَدَاءُ لَقَدْ لَقِينَا
مِن سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ۝

Poza tymi dowodami zewnętrznymi istnieje w wersetach 61-83 wiele dowodów wewnętrznych, które wskazują, że podróż ta nie miała charakteru fizycznego, lecz że była duchowym doświadczeniem Mojżesza:

(a) „Sługa Boży” uczynił w łodzi dziurę (w. 72), aby nie wziął jej siłą król. Lecz czy lódz ta miała dalej jakąś wartość, skoro została praktycznie zniszczona? Jeśli tak, to dlaczego król jej nie wziął? Jeśli nie, dlaczego nie zatonała? W tym świecie fizycznym nie jest wiadomo o jakiegokolwiek łodzi, która pływałaby po zrobieniu w jej dnie dziury. Jednak w świecie wizji takie rzeczy są możliwe. (b) W tym świecie ciała i kości żaden rozsądny człowiek, a tym bardziej Prorok Boży, nie odebrałby życia innemu człowiekowi bez ważnego powodu, jak to uczynił „Sługa Boży” (w. 75). (c) W jaki sposób taki wielki Prorok Boży oraz najszlachetniejsza i najrozsądniejsza postać, jaką był Mojżesz, mógł dopatrywać się błędu w „Mężu Bożym” za to, że nie zarządził zapłaty od dwóch sierot za to, iż naprawił mur w mieście, w którym nie chciano przyjąć ich jako gości? Co ci dwaj chłopcy-sieroty uczynili, żeby zasłużyć sobie na nielaskę Mojżesza? Przecież to lud tego miasta, a nie ci dwaj chłopcy, odmówili im gościny. (d) Jest nie do pomyślenia, aby wielki Prorok Boży – jak Mojżesz – miał podejmować tak daleką i męczącą podróż w poszukiwaniu „Sługi Bożego”, aby nauczyć się od niego, jak robić dziury w łodziach, jak zabijać niewinnych młodych ludzi lub jak naprawiać mury i nie brać za to zapłaty. Ponadto mówi się, iż Święty Prorok tak powiedział: „Niechby ten Mojżesz milczał, aby Bóg objawił nam więcej sekretów tego, co niewidzialne” (Bukhārī, Kitāb al-Tafsīr). Jednak w tym niezwykłym akcie „Sługi Bożego” nie było niczego z tajemnic tego, co niewidzialne. Według Māwardī osobą, z którą Mojżesz się spotkał, nie był człowiek, lecz anioł Boży (Kathīr). Wszystkie te fakty wzięte razem stanowią bardzo solidny i ważki dowód na to, że podróż Mojżesza była tylko wizją, którą należy interpretować i wyjaśniać w celu odkrycia jej rzeczywistości i znaczenia. Słowa „młody towarzysz” (w. 61) mogą odnosić się do Jozuego, Syna Nuna, ale też bardziej nawet mogą pasować do Jezusa. Jezus był młodym towarzyszem Mojżesza, który przybył nie po to, aby niszczyć, lecz by wypełnić Prawo i Proroków (Mt 5,17). Słowa „Nie przerwę poszukiwań, aż znajdę połączenie dwóch mórz” wskazują, że młody towarzysz Mojżesza dołączył do niego przy końcu jego podróży. Nie wydaje się, aby Mojżesz wziął go ze sobą na samym początku tej podróży. Jezus pojawił się czterdzieściami lat po Mojżeszem. Słowa „choć mógł podróżować przez wieki” oznaczają, że Prawo Mojżeszowe pozostanie w mocy przez wiele wieków. Okres czasu od Mojżesza do nadejścia Świętego Proroka, kiedy to Prawo Mojżeszowe osiągnęło swój koniec, to ponad 2000 lat.

1705. *Hūt*, widziane w wizji, oznacza domy czci sprawiedliwych ludzi (Ta'tir al-Anām). W tym sensie tego słowa zwrot „kiedy dotarli do miejsca, w którym spotykają się dwa morza, zapomnieli o swych rybach” oznacza, że w czasie, kiedy Mojżeszowe Prawo przestanie funkcjonować, zaś w mocy znajdzie się Prawo Islamu, prawdziwie sprawiedliwi oddzielią się od następców Mojżesza i Jezusa i od tej pory będą szczególnym znakiem dla następców nowego Prawa (48,30).

1706. „Prośba o posiłek poranny lub śniadanie” w tej wizji oznacza „zmęczenie” (Ta'tir al-Anām), zaś cały werset mówi, że po przejściu połączenia dwóch mórz i kontynuowaniu podróży oddzielnie przez długi czas oraz po zmęczeniu się i próżnym oczekiwaniu na Obiecanego Proroka (Pwt 18,18), Mojżesz i jego młody towarzysz mają zacząć zastanawiać się, że on być może już się pojawił, lecz oni tego nie spostreżli i nie poznali go. W wersecie tym Mojżesz i jego młody towarzysz (Jezus) mogą odpowiednio reprezentować Żydów i chrześcijan.

64. Ten odrzekł: „Czy nie widziałeś, kiedy odpoczywaliśmy na skale,¹⁷⁰⁷ że zapomniałem o rybie – a tylko Szatan mógł spowodować, że zapomniałem ci o tym powiedzieć – ryba zaś uciekła do morza w jakiś cudowny sposób?”

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
الرَّيْبَ وَمَا أَنْسَيْنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ
وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ۝١٧

65. On rzekł: „Oto czego szukaliśmy”. Zatem obaj zawrócili, odnajdując swoje ślady.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَلَىٰ آثَارِهِمَا
قَصَصًا ۝١٨

66. Potem spotkali Naszego sługę,¹⁷⁰⁸ którego obdarzyliśmy łaską od Nas i którego nauczyliśmy wiedzy od Nas samych.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ
عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِمَّا لَدُنَّا عِلْمًا ۝١٩

67. Mojżesz rzekł doń: „Czy mogę iść z tobą, pod warunkiem, że nauczysz mnie choć części z tego przewodnictwa, którego ty zostałeś nauczony?”¹⁷⁰⁹

قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِ
مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُلَنَا ۝٢٠

1707. *Sakhr* w języku snów i wizji oznacza „życie pełne wad i grzechu”. Tak zatem zwrot „kiedy odpoczywaliśmy na skale” oznacza, że kiedy te dwa morza spotkają się, czyli kiedy swój koniec osiągnie Prawo Mojżeszowe, a pojawiają się nowy Prorok i nowe Prawo, Żydzi i chrześcijanie utoną w życiu pełnym grzechu i niegodziwości. Słowa „uciekła do morza w jakiś cudowny sposób” oznaczają, że prawdziwa pobożność i cześć dla Boga opuszczają te ludy.

1708. Kim jest ten „Sługa Boży” (*‘Abd*), na którego Bóg wylał swą łaskę i którego nauczył wiedzy i w poszukiwaniu którego Mojżesz – zgodnie z nakazem Bożym – podjął tak długą podróż. Kim jest ta główna postać i bohater całej tej opowieści? Jest on nikim innym jak tylko Świętym Prorokiem Mahometem – jego dusza przybrała cielesną formę w wizji Mojżesza. Oto argumenty przemawiające za tym: (a) w Koranie nazywa się go *‘Abd* sługa Boży (2,24; 8,42; 17,2; 18,2; 25,2; 39,37; 53,11 oraz 72,20). Właściwie jest to *‘Abd Allāh* (Sługa Boży) par excellence. (b) Powiada się o nim jako o „lascie dla całego świata” (21,108), czyli tak, jak w Koranie mówi się tylko o Świętym Proroku. (c) Posiadał on wiedzę Bożą niezwykle wielką (4,114; 20,115 oraz 27,7). (d) Ten „Sługa Boży” powiedział Mojżeszowi, że on (Mojżesz) nie będzie milczał (werset 68 poniżej), zaś o Świętym Proroku mówi się, iż powiedział: „Gdybyż tylko ten Mojżesz milczał! Gdyby tak uczynił, posiadlibyśmy więcej wiedzy o tym, co niewidzialne” (Bukhārī, *Kitāb al-Tafsīr*). W rzeczywistości Mojżesz ujrzał manifestację Boga w ogniu, podróżując z Madianu do Egiptu (28,30). Później jednak powiedziano mu, że spośród jego braci powstanie Prorok, w którego usta Bóg włoży swoje własne Słowo (Pwt 18,18-22). Słowa proroctwa oznaczały, że Obiecany Prorok będzie obiektem większej manifestacji Bożej niż Mojżesz. Dlatego Mojżesz w naturalny sposób chciał zobaczyć tego, kim mógł być ów „Prorok”. Aby zaspokoić jego ciekawość, Bóg pozwolił mu zobaczyć w wizji „tego Proroka”, który miał większą władzę duchową. Ten uczony „Sługa Boży” z wizji Mojżesza, którego powszechnie znano z imienia *Khadir*, był duchem naszego szlachetnego Pana, Świętego Proroka Mahometa, który to duch przybrał postać przybytku fizycznego. Patrz także 7,144.

1709. Mojżesz nie osiągnął szczytów wiedzy duchowej, którą posiadał Święty Prorok.

68. Ten odrzekł: „Nie znajdziesz ze mną dość cierpliwości”.¹⁷¹⁰

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

69. „Jakże bowiem możesz być cierpliwy wobec rzeczy, których nie jesteś w stanie zrozumieć?”

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ۝

70. On rzekł: „Jeśli Allah zechce, będę cierpliwy, jak i nie będę nieposłuszny wobec żadnego z twoich rozkazów”.

قَالَ سَعِدْتُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

71. Ten rzekł: „Dobrze, jeśli zatem chcesz iść ze mną, ^anie pytaj mnie o nic, dopóki ja sam nie zacznę do ciebie o tym mówić”.

قَالَ وَإِنْ أَسَعَيْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحَدِّثَ بِكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

72. Wybrali się zatem wspólnie, aż kiedy weszli do łodzi, ten uczynił w niej dziurę.¹⁷¹¹ Mojżesz powiedział: „Czy uczyniłeś w niej otwór, aby zatopić tych, którzy w niej są? Zaiste, dopuściłeś się strasznej rzeczy”.

فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Ten odrzekł: „Czy nie powiedziałem ci, że zabraknie ci przy mnie cierpliwości?”¹⁷¹²

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

^a11.47; 17.37.

1710. Cierpliwość i wytrwałość w obliczu ciężkich prób i trudności następców Mojżesza nie były tak samo wspaniałe jak te same cechy następców Świętego Proroka (5.22-25 oraz Bukhārī, *Kitāb al-Maghāzī*). Werset ten porównuje też cechy charakterystyczne Mojżesza i Świętego Proroka. Mojżesz niecierpliwie wypytywał „Sługę Bożego” o rzeczy, których nie rozumiał, natomiast Święty Prorok cierpliwie czekał do czasu, kiedy Archanioł Gabriel wyjaśnił mu znaczenie różnych rzeczy, jakie widział w swoim własnym Mi'rāj. Ta różnica temperamentu tych dwóch Proroków jest także odzwierciedlona w zachowaniu się ich następców. Podczas gdy Izraelici stawiali Mojżeszowi wiele niepotrzebnych i głupich pytań, postępowanie towarzyszy Świętego Proroka cechowało się wielką godnością i pohamowaniem. Towarzysze ci uważnie unikali zadawania Prorokowi pytań w sprawach religijnych. Zarówno Święty Prorok, jak i jego towarzysze wiernie przestrzegali napomnienia zawartego w 20.115.

1711. Kilka poprzednich wersetów stanowi jedynie wstęp do tematu *Isrā'* Mojżesza. Od obecnego wersetu zaczyna się opis rzeczywistych wydarzeń, jakie Mojżesz widział w swojej wizji. Słowa „uczynił w niej dziurę” w interpretacji oznaczają, że Święty Prorok wyda rozkazy, które uczynią dziurę w łodzi, co w języku snów oznacza bogactwa doczesne; czyli, że dopilnuje on, aby bogactwa nie zostały zebrane w rękach nielicznych, lecz by zostały sprawiedliwie podzielone między wszystkich.

1712. Sprawiedliwy „Sługa Boży” w wizji Mojżesza (Święty Prorok) jest tutaj przedstawiony jako powiadający mu, że z powodu istnienia wielkich różnic w naukach ich obu, Mojżesz nie będzie mógł mu towarzyszyć, czyli że lud Mojżesza nie przyjmie go (Świętego Proroka).

74. Mojżesz rzekł: „Nie gań mnie z powodu tego, o czym zapomniałem, i nie bądź wobec mnie srogi z powodu tego mojego niedociągnięcia”.

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ
أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٤﴾

75. Podróżowali zatem dalej¹⁷¹³ aż do czasu, kiedy – gdy spotkali młodego chłopca – ten go zabił.^{1713A} Mojżesz rzekł: ^a „Co? Zabiłeś niewinnego człowieka, mimo że on nikogo nie zabił?! Zaiste, dopuście się ohydnej rzeczy”.

فَأَنْطَلَقَا وَكَانَ إِذَا يَقِيَانَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُ
نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتُ شَيْئًا
تُكْرًا ﴿٧٥﴾

CZEŚĆ XVI

76. Ten odrzekł: „Czyż nie powiedziałem ci, że nigdy nie będziesz cierpliwy w mojej obecności?”

قَالَ الْمَ أَوْلَىٰ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَبِيحَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٦﴾

77. Mojżesz powiedział: „Jeśli jeszcze raz spytam cię o cokolwiek, nie zatrzymuj mnie w swoim towarzystwie, albowiem wówczas wystarczająco dużo będziesz miał przeciwko mnie”.

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَحِّبْنِي تَدَّ
بَلَعْتَ مِنْ لُدِّي عُدْرًا ﴿٧٧﴾

78. Zatem podróżowali dalej do czasu, kiedy – gdy przybyli do mieszkańców miasta – poprosili o pożywienie, ci odmówili ugostzenia ich.¹⁷¹⁴ A znaleźli tam ścianę, która bliska była przewrócenia się, i on ją naprawił. Mojżesz rzekł: „Gdybyś tylko zechciał, mógłbyś zażądać za to zapłaty”.

فَأَنْطَلَقَا وَكَانَ إِذَا آتِيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطَمَّا أَهْلَهَا
فَابْوَأَانُ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ
أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَتَّخَذْتُ
عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٨﴾

^a5,33.

1713. Słowo *Inatalaqā*, które w tych wersetach użyte jest kilka razy, było właśnie tym słowem, które wypowiedział Archaniół Gabriel do Świętego Proroka podczas jego *Mi'raj* (Wniebowstąpienie duchowe).

1713A. Młodość, w języku wizji, oznacza między innymi ignorancję, siłę i dzikie impulsy. Zabicie młodzieńca przez „Sługę Bożego” w wizji Mojżesza oznaczało, że Islam wymagać będzie od swoich następców prawdziwego uśmiercenia ich cielesnych pragnień i pasji.

1714. Werset ten – jak się wydaje – oznacza, że Mojżesz i Święty Prorok będą poszukiwać współpracy Żydów i chrześcijan dla sprawy Boga, ale że nie będą obaj mogli tego dokonać.

79. Ten rzekł: „Oto chwila, w której rozchodzą się nasze drogi. „Teraz powiem ci, jakie jest znaczenie tego, czego nie mogłeś znieść cierpliwie.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ
مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٩﴾

80. „Jeśli chodzi o łódź, to należała do pewnych biednych ludzi¹⁷¹⁵, pracujących na morzu, a ja zapragnąłem ją zniszczyć, ponieważ za nimi jest król, który każdą łódź odbiera siłą.

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَسْأَلُونَ فِي الْبَحْرِ
فَارْتَدْتُ أَنْ أُعَيْبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ
كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٨٠﴾

81. „A jeśli chodzi o tego młodzieńca,¹⁷¹⁶ jego rodzice byli ludźmi wierzącymi, a my obawialiśmy się, aby dojrzewając nie sprawił im kłopotów poprzez bunt i niewiarę.

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ
يُزْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨١﴾

82. „Zaprzagnęliśmy zatem, aby ich Pan dał im w zamian lepszego od niego w czystości, jak i bliższego w uczuciach synowskich”.

فَارْتَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبِّهِنَّ خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً
وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨٢﴾

^{43,8; 12,22.}

1715. Słowa „biedny lud” mogą tutaj oznaczać „muzułmanów”. Uczynienie dziury w łodzi oznaczało, że Islam będzie napominał muzułmanów, aby wydawali swoje pieniądze na sprawę Allacha poprzez *Zakāt* i dobroczynność. Będzie to źródłem słabości gospodarczej, a nie prawdziwego dobrobytu – i tak rzeczywiście jest. Królem-tyranem z *Isrā’* były imperia bizantyjskie i perskie, które wchłonęłyby całą Arabię, gdyby nie wydawała się im krajem jałowym i biednym, niegodnym zadawania sobie wysiłku dokonania podboju. W ten sposób pozostała ona nietknięta dla Świętego Proroka.

1716. *Ghulām* (młodzieniec), jak już powiedzieliśmy powyżej, we śnie lub wizji oznacza ignorancję, siłę i dzikie impulsy. „Jego rodzice” w obecnym wersecie to ludzkie ciało i dusza, ponieważ źródło (lub rodzice), z którego wypływają wszelkie cechy moralne, jest kombinacją ludzkiego ciała i duszy, które tutaj reprezentowane są jako „wierni”, ponieważ – jak naucza Islam – człowiek w swej naturze kieruje się ku cnocie. „Wiernych” tych od cnoty mogą odwieść impulsy przedstawione tutaj jako „młodość”. Islam usuwa te impulsy i pozostawia człowieka – połączenie ciała ludzkiego i duszy, aby rozwijał się według tego, co korzystne i w ten sposób osiągnął ten najwyższy cel swojego istnienia.

83. „A jeśli chodzi o ścianę, to należała ona do dwu chłopców, sierot z miasta.¹⁷¹⁷ Pod tą ścianą znajdował się skarb, który do nich należał, a ponieważ ich ojciec był człowiekiem sprawiedliwym, twój Pan zapragnął, aby chłopcy ci osiągnęli wiek pełnej siły i wydobyli swój skarb, jako znak litości od twego Pana – nie czyniłem tego zatem sam z siebie.^{1717A} Oto wyjaśnienie tego, czego nie byłeś w stanie znieść cierpliwie”.¹⁷¹⁸

84. I pytają cię w kwestii Dhu'l Qarnain.¹⁷¹⁹ Powiedz: „Przedstawię wam nieco z jego opisu”.

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ بَيْنَهُمَا كَنْزٌ كَثِيرٌ وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ وَمَا فَعَلْتَهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
بِخَبْرٍ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿١٧١٧﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ
بَعْضَ نَبَأِهِ فِي الْقُرْآنِ ﴿١٧١٨﴾

1717. Chłopcami-sierotami są Mojżesz i Jezus, zaś ich sprawiedliwym ojcem – Abraham. Ich skarbem była prawdziwa nauka, przekazywana przez nich ich ludowi, który stał przed niebezpieczeństwem zagubienia z powodu niereligijności tego ostatniego. Skarb ten jest zachowany w Koranie po to, że kiedy przebudzą się oni i uświadomią sobie prawdę nauki koranicznej, będą mogli ją przyjąć.

1717A. Było to wykonane na polecenie Boga.

1718. Wizja Mojżesza wskazuje na fakt, że ponieważ nauka Islamu opierała się na prawach i zasadach innych od niektórych zasad Prawa Mojżeszowego, niemożliwą była prawdziwa współpraca pomiędzy Żydami i muzułmanami. W kwestii szczegółowego wyjaśnienia wersety 61-83 patrz „The Larger Edition of the Commentary” (str. 1517-1530).

1719. Zanim przejdziemy do zapoznania się z ustalenia tożsamości Dhu'l Qarnain, musimy wymienić powody, dla których o całej tej historii wspomina się w Koranie i dlaczego zajmuje ona tyle miejsca w obecnej surze. W obecnej surze wskazano już te dwa okresy wielkiego materialnego postępu chrześcijańskich narodów Zachodu. Początkowe wersety przedstawiają dość szczegółowy opis Mieszkańców Jaskini. Po opisie wczesnych prześladowań Mieszkańców Jaskini oraz późniejszym materialnym postępie ich następców, chrześcijańskie narody Zachodu, przedstawiony jest opis *Isrā'* lub duchowej podróży Mojżesza, które reprezentuje nadejście Świętego Proroka Islamu. Opis ten zamieszczony jest po to, by wskazać, że wraz z pojawieniem się Świętego Proroka pierwszy okres dobrobytu materialnego i postępu ludów chrześcijańskich skończy się. I chociaż nadal będą one mogły iść naprzód, osiągną zenit swojej chwały materialnej oraz wielkości po raz drugi po przyjściu Świętego Proroka. Ten drugi okres wspaniałości materialnej ludów chrześcijańskich jest w Piśmie Bożym przedstawiony jako fenomenalne dojsście do władzy Gog i Magog, co stanowi jeden z centralnych tematów tej sury. Ponieważ Gog, Magog oraz Dhu'l Qarnain nierozdzielnie się ze sobą łączą, jak wykazemy na podstawie dalszych akapitów, opis Dhu'l Qarnain jest w tej surze także potraktowany bardziej szczegółowo. Zdaje się, że Dhu'l Qarnain był królem, który założył imperium medo-perskie, reprezentowane w znanym śnie Daniela jako dwa rogi. „Ujrzałem barana bodącego (rogami) ku zachodowi, północy i południu. Żadne ze zwierząt nie mogło mu sprostać ani nikt nie mógł uwolnić się z jego mocy. On zaś czynił, co chciał, i stawał się wielki” (Dn 8,4, 20, 21). W dobrej harmonii z wizją Daniela, Koran przedstawia trzy podróże Dhu'l Qarnain (w. 87, 91, 94). Powyższy fakt zdecydowanie potwierdza wniosek, że Dhu'l Qarnain było opisowym imieniem króla Medii i Persji. Zaś spośród wszystkich królów Medii i Persji, opis ten najlepiej pasuje do Cyrusa. Koran wymienia cztery cechy szczególne Dhu'l Qarnain: (a) Był on władcą potężnym, ale i dobrym, i sprawiedliwym (w. 85,89). (b) Był on sprawiedliwym sługą Bożym i był pobłogosławiony objawieniem Bożym (w. 92, 99). (c) Ruszył na zachód, dokonując wielkiego podboju, aż doszedł do miejsca, w którym znalazł miejsce zachodu słońca, w jezioru mętnej wody, a następ-

85. ^aUmieściliśmy go na ziemi i daliśmy mu środki osiągnięcia wszystkiego. ¹⁷²⁰

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ۝

86. Poszedł więc pewną drogą.

فَاتَّبَعَ سَبِيلًا ۝

87. Aż kiedy dotarł do miejsca zachodu słońca, ¹⁷²¹ stwierdził, że zachodzi ono jakby w stawie pełnym mrocznej wody. Obok zaś tego miejsca znalazł pewien lud. Powiedzieliśmy: „O Dhu'l Qarnainie, możesz ich ukarać lub potraktować ich uprzemie”.

كَذَلِكَ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا هُمْ قُلُنَا يَدَّ الْقُرْنَيْنِ إِمَّا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ۝

88. Powiedział: ^b„Jeżeli chodzi o złoczyńcę, tego z pewnością ukarzymy, a wówczas będzie zawrócony do swego Pana, ¹⁷²² który ukarze go straszliwą karą.

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا ثَكْرًا ۝

89. ^c„Jeśli zaś chodzi o tego, który wierzy i postępuje sprawiedliwie, ten otrzyma dobrą nagrodę od swego Pana, a i My będziemy przekazywać mu łatwe słowa naszych rozkázów”. ¹⁷²³

وَإِمَّا مِنْ أَمْنٍ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ أَحْسَنُ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ۝

^a12,22, 57. ^b7,166. ^c2,26; 3,58; 6,49; 19,61; 25,71; 34,38.

nie ruszył na wschód oraz podbił i podporządkował sobie wielkie obszary (w. 87, 88). (d) Udał się w regiony centralne, gdzie żyły dzikie plemiona i gdzie Gog i Magog dokonali wielkich najazdów. Wzniósł tam wielki mur, by powstrzymać te najazdy (w. 94-98). Spośród wielkich władców i znanych przywódców wojskowych czasów starożytnych, Cyrus właśnie posiada w największym stopniu powyższe cztery cechy. Dlatego on słusznie zasługuje sobie na traktowanie go jako Dhu'l Qarnain w Koranie (Iz 45; Ezd 1-2; 2 Krn 36,22, 23; Historian's History of the World, pod hasłem „Cyrus”).

1720. Patrz Ezd 1,1-2; Iz 45,1-3 oraz Historians' History of the World.

1721. Słowa „miejsce zachodu słońca” oznaczają najbardziej na zachód wysunięte tereny imperium Cyrusa lub też północo-zachodnią granicę Azji Mniejszej i dotyczą Morza Czarnego, ponieważ to ono wyznacza północo-zachodnią granicę jego imperium. Werset ten nawiązuje do ekspedycji, jaką Cyrus przedsięwziął przeciwko swoim wrogom na zachodzie (Enc. Brit. oraz Historians' History of the World, pod hasłem „Cyrus”).

1722. Cyrus wierzył w życie po śmierci. Wyznawał on zoroastryzm i wszystkie inne religie, ale dopiero po Islamie, bowiem zoroastryzm właśnie najbardziej podkreślał istnienie Życia po Śmierci. „Nie może być żadnych wątpliwości, że Cyrus i jego perscy następcy byli szczerymi wiernymi w czystej doktrynie zoroastryzmu i z pogardą traktowali obce kultury” (Jew. Enc., t.4, str. 404).

1723. Patrz Iz 45,1-3 oraz 2 Krn 36,22-23.

90. Wówczas on rzeczywiście poszedł inną drogą

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾

91. Aż dotarł do miejsca, w którym słońce wschodzi. ¹⁷²⁴ Stwierdził, że wschodzi ono nad ludem, któremu nie uczyniliśmy żadnego przed nim schronienia.

كَذَلِكَ إِذَا بَلَغَ مَطِيعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطَّلِعُ عَلَى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩١﴾

92. Tak rzeczywiście było. Zaprawdę, dobrze wiemy o wszystkim, co on miał ze sobą.

كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩٢﴾

93. Potem ruszył inną jeszcze drogą ¹⁷²⁵

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٩٣﴾

94. Aż dotarł do otwartej przestrzeni pomiędzy dwiema górami. ¹⁷²⁶ Tam stwierdził, że poniżej nich żyje lud, który właściwie nie rozumiał ani słowa z tego, ¹⁷²⁷ co on mówił.

كَذَلِكَ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّيِّئِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٤﴾

1724. Werset ten odnosi się do wyprawy Cyrusa na wschód – do Afganistanu i Baluchistanu, które były pozbawionymi drzew, nagimi traktami, o które zaciekle biło słońce. Może on także dotyczyć ludu, który mieszkał na równinach rozciągających się setkami kilometrów na wschód od Seistanu i Heratu oraz na północ od Duzdab – aż po Meszed.

1725. Werset ten dotyczy trzeciej wyprawy Cyrusa na północ od Persji – na terytorium pomiędzy Morzem Kaspijskim i górami Kaukazu.

1726. „Dwie góry” oznaczają dwie bariery. Przejście Derbent, w którym wzniesiony był mur, ograniczone było z jednej strony przez Morze Kaspijskie, a z drugiej przez góry Kaukazu. Były to właśnie te dwie bariery.

1727. Ludy tego regionu mówiły językiem innym od tego, którym mówił Cyrus i którym posługiwali się ludy sąsiadujące z Persją. Mając jednak stały kontakt z Persami i Medami, nauczyły się rozumieć i mówić ich językiem, choć mało doskonale i z trudnościami. Region, w którym wzniesiono mur, graniczył z Persją, a później stanowił jej część. Jednakże obecnie znajduje się na terytorium Rosji. W poszukiwaniu bardziej szczegółowego opisu Dhu'l Qarnain patrz „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1531-1540.

95. Powiedzieli oni: „O Dhu'l Qarnainie, zaprawdę, Gog i Magog¹⁷²⁸ sieją na ziemi zamęt. Czy zatem powinniśmy zapłacić ci haracz, abyś postawił między nimi i nami jakąś zaporę?”¹⁷²⁹

قَالُوا يَا دَا الْقَرْنَينِ اِنْ بَا جُو جٍ وَمَا جُو جٍ مُفِيدُونَ
فِي الْاَرْضِ فِهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَا اَنْ نَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًا ﴿٩٥﴾

1728. Słowa *Ya'jūj* oraz *Ma'jūj* (Gog i Magog) pochodzą od rdzenia *Ajja*, który oznacza: szybko postępował; on lub to stało się płonącym ogniem (Lane), i odnosi się do Scytyjczyków z najdalego wschodu. Lub, jak powiadają inni, wszystkie narody zamieszkujące północną część Azji i Europy (Enc. Brit. oraz Jewish Enc., pod hasłem „Gog” i „Magog”, jak też *Historians' History of the World*, t. 2, str. 582 oraz Ez 38,2-6 i 39,6). Słowa te mogą też stosować się do narodów chrześcijańskich zachodu, ponieważ one często wykorzystywały ogień i gorącą wodę oraz ponieważ cały ich postęp materialny, wielkie odkrycia i wynalazki wywodzą się z właściwego i szerokiego zastosowania tych rzeczy. Lub też słowa te mogą odnosić się do niespokojnego zachowania tych narodów, ponieważ stale niespokojnie i niecierpliwie wyglądają one nowych wynalazków.

Opis Gog i Magog, jak przedstawiono na stronicach Biblii, nie pozostawia żadnych wątpliwości, że oznacza niektóre potęgi chrześcijańskie zachodu: Po pierwsze, ponieważ przedstawiane są jako bardzo liczne, silne i potężne: „Ty jednak zbliżysz się jak burza i przyjdiesz jak chmura po to, by nakryć kraj: będziesz tam ty i całe twoje wojsko, i rozliczne narody z tobą” (Ez 38,9). „Goga i Magoga... a liczba ich jak piasek morski” (Ap 20,8). „Ciało bohaterów jeść będziecie i krew możnowładców ziemi będziecie pily – wszystkie barany, jagnięta, kozły, cielce, bydło tuczne z Baszanu” (Ez 39,18). Po drugie, prezentuje się ich jako nadchodzących z północnych części ziemi oraz z wysp: „I przyjdiesz ze swej siedziby, z najdalej północy, ty i liczne ludy wraz z tobą” (Ez 38,15). Po trzecie, rozejdą się po całym świecie: „Wyszli oni na powierzchnię ziemi” (Ap 20,9). Po czwarte, z rodzinnych stron na północy wyruszą do innych krajów i osiedlą się we wszystkich czterech rogach ziemi, zaś w czasie wojny przybędą na powrót ze swych odległych kolonii: „I wyjdzie (Szatan), by omamić narody z czterech narożników ziemi, Goga i Magoga, by ich zgromadzić na bój” (Ap 20,8). Księga Ezechiela wspomina Goga jako „Księcia Rosz, Meszek i Tubal”, gdzie najwyraźniej Rosz oznacza Rosję, Meszek Moskwę, zaś Tubal – Tobolsk. O Gogu mówi się także jako o „kraju Magog” (Ez 38,2), podczas gdy Magog – wedle niektórych komentatorów Biblii – reprezentuje regiony, które od dawna określano mianem Scytii (w tym Rosja i Tartaria), z której to w przeszłości wywodzili się wielkie hordy barbarzyńców. Ponieważ Rosja wchodziła w skład Magog, Rosz, Meszek i Tubal można uznać za oznaczające Rosję, Moskwę i Tobolsk. Nazwę Magog stosuje się także w odniesieniu do ludu – w Ez 39,6 oraz w Ap 20,8. W Ez 38,9 wymienia się razem z tymi, co „żyją bezpiecznie na wyspach”. Zgodnie z tymi fragmentami Gog i Magog reprezentują jakieś wielkie potęgi europejskie, a w tej liczbie i Rosję. W Koranie (18,95) mówi się o nich jako o dokonujących najazdów na północną granicę Iranu, co oznacza, że były to plemiona znane pod ogólną nazwą Scytów. Znany fakt historyczny jest to, że Scytyjczycy w dawnych czasach w wielkich grupach przemieszczały się z Azji do Europy wzdłuż drogi leżącej na północ od Kaukazu (Enc. Brit., t. 12, str. 263, wyd. 14.). Kiedy jedna horda osiedliła się w Europie, nowe hordy przybywały ze wschodu, spychając te pierwsze dalej na zachód. W ten sposób narody Europy zostały słusznie w proroczym biblijnym nazwane Gog i Magog. Ciekawę jest to, że pamięć o dwóch bohaterach o imionach Gog i Magog zachowała się do dzisiejszego dnia w Guild Hall (Dom Rzemiosła) w Londynie w formie dwóch statuetek. I znów na podstawie Apokalipsy i Ezechiela okazuje się, że Gog i Magog mieli się pojawić w Dniach Ostatnich, to znaczy w czasach poprzedzających Drugie Przyjście Mesjasza: „I nadsięgniesz przeciwko memu ludowi, Izraelowi, jak chmura, by pokryć kraj. Przy końcu dni to się stanie” (Ez 38,16. Patrz także Ap 20,7-10). Wersety te wskazują, iż proroczo to odnosi się do ludu, który miał się pojawić w odległej przyszłości. Epoka, w której mieli pojawić się Gog i Magog, miała cechować się wojnami, trzęsieniami ziemi, zarazami i strasznymi katastrofami. (Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1718-1720).

1729. Patrz strona następną.

96. On odrzekł: „Moc, jaką obdażył mnie mój Pan jest większa niż zasoby moich wrogów, lecz możecie mi pomóc siłą waszych robotników,¹⁷³⁰ a dzięki niej wzniosę wał obronny pomiędzy wami i nimi.

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةِ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٦﴾

1729. Scytyjczycy lub Gog i Magog zajmowali terytoria położone na północ i północo-wschód od Morza Czarnego. Z tych regionów przybyli poprzez przełęcz Darband i najechali oraz podbili, a także rządili Persją. Cyrus pokonał ich i uwolnił Persów od ich więzów (Historian's History of the World). Dokładnie w miejscu, które – wedle Herodota – było przełęczą, przez którą Scytyjczycy ruszyli na Persję, stał mur, znany Mur Derbent.

Derbent lub Darband, miasto w Persji, na Kaukazie, w prowincji Degestan, na zachodnim brzegu Morza Kaspijskiego... Na południu leży najbliższemu morza położony kraniec muru kaukaskiego o długości 80 kilometrów, znanego jako Mur Aleksandra, który blokuje wąską przełęcz Bramy Żelaznej lub Bramy Kaspijskiej. Kiedy nie był zwalony miał wysokość prawie dziewięciu metrów, grubość zaś około trzech metrów. Wraz ze swoimi żelaznymi bramami i licznymi strażnikami stanowił on silną obronę granicy perskiej (Enc. Brit. pod hasłem „Derbent”).

W przeciwieństwie do ustalonych danych historycznych panuje powszechne przekonanie, że Mur ten zbudowany był przez Aleksandra Wielkiego. Jednak wyprawy militarne Aleksandra były jak trąba powietrzna pośród tego, czego nie mógł on osiągnąć w tak wielkim projekcie jak budowa tak olbrzymiego muru. Podobnie i jego śmierć w bardzo młodym wieku nie pozwoliła mu na podjęcie tak wielkiego przedsięwzięcia. To powszechne dość przekonanie powstało prawdopodobnie dlatego, że muzułmańscy komentatorzy Koranu pomylili Dhu'l Qarnain z Aleksandrem. Następujące dowody okolicznościowe wskazują, że mur ten wzniesiony był przez Cyrusa:

(a) W celu złamania potęgi Scytyjczyków, Dariusz, który wstąpił na tron po śmierci syna Cyrusa, przeszedł przez Grecję i zaatakował ich od strony Europy. Nieprawdopodobnym jest fakt, aby przedsięwziął on tak długą i męczącą podróż, by zaatakować ten lud od strony Europy południowo-wschodniej, skoro lud ten żył tak blisko na północy Persji. Nieuniknionym wnioskiem zdaje się być taki, że istnienie tego wielkiego muru, zbudowanego przez Cyrusa, uniemożliwiałoby mu przejście na drugą stronę z tak wielkimi siłami, co pozostawiłoby jego kraj wystawionym na ataki od północy, gdyby tej bariery z muru nie było.

(b) Fakt, iż przed czasami Cyrusa Scytyjczycy stale najeżdżali na Persję, lecz po jego podbojach całkowicie te rajdy ustaly, prowadzi do prawdopodobnego wniosku, że on właśnie musiał wznieść jakąś przeszkodę, która skutecznie hamowała te ataki oraz że przeszkodą tą musi być znany mur pod Derbent, błędnie znany pod nazwą Muru Aleksandra Wielkiego.

1730. Cyrus powiedział mieszkańcom tego miejsca, aby dostarczyli mu siły roboczej, przy czym *Quwwah* oznacza siłę fizyczną, czyli ludzką siłę roboczą.

97. „Dostarczcie mi bloków żelaznych”.¹⁷³¹ Czynie tak aż do czasu, gdy zapelnili on^{1731A} nimi przestrzeń pomiędzy górami, a wówczas powiedział: „Teraz dmijcie w miechy”. Uczynie tak, aż – gdy metal zrobił się czerwony jak ogień – on rzekł: „Przynieście mi stopionej miedzi, abym mógł ją na to wylać”.

98. Tak więc oni (Gog i Magog) nie byli w stanie usunąć tego ani się przez to przebić.¹⁷³²

99. Wtenczas powiedział on: „Oto łaska od mojego Pana. Kiedy jednak nadejdzie spełnienie Jego obietnicy, On rozwali¹⁷³³ tę przeszkoę na kawałki. ^aA obietnica mego Pana jest z całą pewnością prawdziwa”.

100. A tego dnia pozwolimy, aby niektórzy z nich natarli na drugich, bⁱ będzie slychać glosy trąb. Wówczas wszystkich ich zbierzemy.¹⁷³⁴

أَتَوْنِي زَبْرَ الْحَدِيدِ كَتَّةَ إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدْقَيْنِ
قَالَ انْفُخُوا كَتَّةَ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتَوْنِي أَفْرَغُ
عَلَيْهِ قَطْرًا ۝

فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ
فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ۝

^a19,62; 46,17; 73,19. ^b23,102; 36,52; 39,69; 50,21; 69,14.

1731. Poza siłą roboczą Cyrus domagał się żelaza i topionej miedzi od tego okolicznego ludu. Miedź, w przeciwieństwie do żelaza, nie rdzewieje, a kiedy zmieszać ją z żelazem, taka mieszanina metali staje się twardsza i jeszcze lepiej przeciwstawia się korozji. Umiejętności techniczne dali fachowcy Cyrusa.

1731A. Wał obronny wzniesiony był pomiędzy Morzem Kaspijskim i łańcuchem Kaukazu.

1732. Kiedy zakończono budowę muru, ustały najazdy Gog i Magog z północy. Mur ten był zbyt gruby i zbyt wysoki, aby go zniszczyć. Miał prawie dziesięć metrów wysokości i około trzy metry grubości (Enc. Brit.), żelazne bramy i strażnice. Bronił on granicy perskiej najskuteczniej.

1733. Cyrus był zapewne poinformowany na drodze objawienia, że kiedyś w przyszłości Gog i Magog znowu ruszą na południo-wschód, a wtedy mur ten zahamuje lub powstrzyma ich marsz. Takim może być znaczenie słów: „On rozwali”. W 21,97 powiada się nam, że Gog i Magog ruszą i rozłożą swoje macki po całym świecie. W przenośni „przelamanie muru” może oznaczać schylek politycznej potęgi Islamu, a zwłaszcza Turków w Europie. Wraz z osłabieniem potęgi tureckiej, chrześcijańskie narody Europy podbiją wschód.

1734. W czasach dojścia do władzy Gog i Magog wszyscy prorocy świata zejdą się i cały świat zjednoczy się jak jeden kraj. Według Biblii zaś naród będzie walczył przeciw narodowi, królestwo przeciw królestwu, a wszędzie zapanuje nienawiść, wrogość i niegodziwość. Wydaje się, że jest tutaj mowa o czasach współczesnych. Prawdziwe piekło rozpętało się nad światem w dwu ostatnich wojnach światowych, zaś wyobraźnia ludzka drży na myśl o zniszczeniu, jakie wywoła trzecia wojna światowa. Według Ezechiela (rozdz. 38 i 39) Związek Radziecki to Gog, zaś narody zachodnie Magog. Nawet teraz przygotowują się do Armageddon.

101. Tego dnia twarzą w twarz postawimy Piekło przed niewiernymi,^{1734A}

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١١﴾

102. ^aKtórych oczy zakryte były zasłoną, a nie zważali na Moje Przypomnienie^{1734B}, jak i niczego nie słyszeli.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْمَعُونَ سَعَاءً ﴿١٢﴾

103. Czy niewierni uważają, że mogą Moje sługi brać sobie za obrońców zamiast Mnie samego? Zaiste. ^bPiekło przygotowaliśmy jako ucztę dla niewiernych.

أَوْحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٣﴾

104. Powiedz: „Czy My mamy powiedzieć wam o tych, którzy są najbardziej przegrani, jeśli chodzi o ich dzieła?”

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٤﴾

105. „O tych, których cała praca poszła na marne w gonitwie za życiem tego świata,¹⁷³⁵ a mimo to myślą, że spełniają dobre uczynki”.

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٥﴾

106. Oto ci, którzy odrzucają Znaki ich Pana oraz spotkanie z Nim. ^cZatem ich dzieła są próżne, a w Dniu Zmartwychwstania nie nadamy im żadnej wagi.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا تُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا ﴿١٦﴾

107. Oto ich nagroda – Piekło, albowiem nie uwierzyli i żartowali sobie z Moich Znaków i Moich Posłańców.

ذَلِكَ جَزَاءُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ﴿١٧﴾

^a21,43; 39,46. ^b29,69; 33,9; 48,14; 76,5. ^c2,218; 3,23; 7,148; 9,69.

1734A. W kwestii strasznej i niszczącej kary Bożej, jaka spadnie na Gog i Magog, patrz sura Al-Rahmān.

1734B. Koran.

1735. Ludy te gonią za zdobywaniem pociechy fizycznej i dóbr doczesnych i czynią z tego jedyny cel życia. W swoich sercach nie mają miejsca dla Boga.

108. Zaiste, ci, którzy wierzą i postępują sprawiedliwie, za mieszkaniu otrzymają Ogrody Raju.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝

109. ^aW których zamieszkają, nie pragnąc, aby ich stamtąd usunąć.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حَوْلًا ۝

110. Powiedz: ^b„Gdyby każdy ocean stał się atramentem dla słów mego Pana, to zaiste, ocean wyczerpałby się zanim wyczerpałyby się słowa mego Pana, nawet gdybyśmy stworzyli jego podobieństwo do pomocy”.¹⁷³⁶

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا
بِشِبْهِهِ مَدَدًا ۝

111. Powiedz: ^c„Jam jest człowiekiem tak jak i wy, lecz zostało mi objawione, że wasz Bóg jest Jedynym Bogiem. ^dNiechaj zatem ten, kto ma nadzieję spotkać się ze swym Panem, wypełnia dobre uczynki, a niechaj nie dołącza się do czci nikogo innego w oddawaniu czci swemu Panu”.¹⁷³⁷

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ
وَاحِدٌ ۚ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

^a11,109; 15,49. ^b31,28. ^c14,12; 41,7. ^d2,47, 224; 11,30; 29,6; 84,7.

1736. Chrześcijańskie narody zachodu przechwalają się swoimi wielkimi wynalazkami i odkryciami naukowymi i wydają się pracować powodowane błędnymi koncepcjami, jakoby odniosły sukces poznania tajemnicy stworzenia życia. Jest to oczywiście tylko przechwałka. Tajemnice Boże są tak niewyczerpalne i tak trudne do rozszyfrowania, że to, co narody te już odkryły oraz to, co odkryją w przyszłości będzie zaledwie kroplą w morzu.

1737. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że recytacja pierwszych i ostatnich dziesięciu wersów tej sury czyni człowieka bezpieczniejszym przed duchowymi atakami *Dajjal*. Wskazuje to, że *Dajjal* oraz Gog i Magog to te same ludy – chrześcijańskie narody zachodu – gdzie *Dajjal* reprezentuje złośliwą propagandę przeciwną Islamowi, zaś Gog i Magog ich potęgę materialną i polityczną oraz dominację.

R O Z D Z I A Ł 19

MARYAM

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Wśród towarzyszy Świętego Proroka istnieje zgodna opinia co do tego, że sura ta została objawiona bardzo wcześnie podczas pobytu w Mekce, prawdopodobnie pod koniec czwartego roku Powołania jeszcze przed emigracją do Abisynii, która miała miejsce w miesiącu Rajab roku piątego. Jej związek z Rozdziałami Banī Isrā'īl oraz Al-Kahf polega na tym, że w rozdziałach tych przedstawia się powstanie i postęp Żydów i chrześcijan. W surze Banī Isrā'īl powiedziane jest, że Żydzi dwukrotnie cierpieć będą schyłek narodowy oraz dwukrotnie dojdą do władzy i potęgi oraz że wyznawcy Islamu, podobnie jak Żydzi, dojdą do władzy dwa razy i jak oni dwa razy doznają schyłku i upadku. W surze Al-Kahf temat ten jest omówiony bardziej szczegółowo, zwłaszcza jeśli chodzi o chrześcijan. W surze tamtej wyjaśnia się, że muzułmanie wytrzymają nieszczęścia narodowe, których źródłem będą następcy Mesjasza Prawa Mojżeszowego oraz odzyskają swoją utraconą chwałę pod kierownictwem i prowadzeniem Mesjasza Prawa Islamskiego. W tej natomiast surze przedstawia się krótką historię Wiary chrześcijańskiej. Tak zatem sura ta jest trzecim elementem, trzecim ogniwem w łańcuchu, w którym ogniwa pierwsze i drugie stanowią odpowiednio rozdziały Banī Isrā'īl oraz Al-Kahf. Właściwie wszystkie te trzy sury mówią o tej samej sprawie i zajmują się nią w ten sam sposób.

Temat

W skrócie literowym na początku tej sury ustanawia się porównanie pomiędzy doktrynami chrześcijańską i islamską oraz zwraca się uwagę na fakt, że podczas gdy pierwotnie chrześcijaństwo było Prawem Bożym, później wkradły się doń pewne fałszywe doktryny i dogmaty. Ponieważ doktryny te przeciwstawiają się atrybutom Bożym, przedstawia się – w celu ich obalenia – opis narodzin Jezusa. Przed tym opisem wspomina się krótko Proroka Zachariasza, ponieważ według prorocत्व biblijnych Prorok Elias miał zstąpić z nieba „przed nadejściem dnia Pańskiego, dnia wielkiego i strasznego” (Mt 3,23). Zaś Jezus, gdy Żydzi pytali go o Eliasza, który miał pojawić się przed nim, odpowiedział, że chodzi o Jana, który pojawił się w swojej chwale i duchu (Mt 11,14, 15; 17,12; Ma 9,13). Powiedział on im także, że Eliasz nie miał zstąpić z nieba, lecz jak wszyscy inni śmiertelni miał zrodzić się z ludzkiej matki w formie zwykłego człowieka, i był nim właśnie Jan (Mt 11,11; Łk 7,28).

Przedstawiając Jezusa, sura ta odnosi się do niezwykłego sposobu jego narodzin, bez udziału człowieczego ojca. Procedura przyjęta w celu urzeczywistnienia tego spełnienia wskazywała, że Proroctwo miało teraz być przeniesione z Domu Izaaka do Domu Izmaela, albowiem wśród Izraelitów nie pozostał już ani jeden mężczyzna, z którego lędźwi miałby narodzić się Prorok Boży. Następnie sura ta ponownie przeciwstawia się temu, jakoby Jezus był Bogiem, stwierdzając, że skoro wszyscy prorocy, począwszy od Adama aż do ostatniego izraelskiego Proroka przed Jezusem, byli zwykłymi ludźmi, to dlaczego miałoby się uznawać Jezusa, który był tylko Prorokiem Bożym, za Boga lub Syna Bożego i dlaczego miałoby się przypisywać mu atrybuty Boże. Ponieważ chrześcijanie Dni Ostatnich odrzucali zdecydowanie Zmartwychwstanie i Życie po śmierci, podkreśla się więc w tej surze właśnie życie przyszłe oraz prezentuje mocne argumenty, wystawiające na krytykę i obalające twierdzenia niewiernych. Niewierni ci, jak powiada ta sura, czerpią – jak się zdaje – fałszywe pocieszenie z ich bogactwa, zasobów materialnych oraz powołują się na te rzeczy jako na argument wspierający ich odrzucenie Życia po śmierci i ich przekonanie, że to, co najbardziej się liczy, to życie doczesne. Ostrzega się ich, że nie powinni dać się

oszukać wyraźną słabością materialną niewiernych i ich własną potęgą, bogactwem i zasobami, ponieważ Prawda zawsze postępuje stopniowo, krokami, lecz zawsze w końcu triumfuje. Sura ta kończy się odpowiedzią na domyślne pytanie, a mianowicie dlaczego język arabski przyjęty został jako narzędzie objawienia nauk koranicznych. Oto przedstawiona odpowiedź: Ponieważ Arabowie są pierwszymi odbiorcami Koranu oraz ponieważ naturalnym jest, aby Posłannictwo prezentować w języku danego ludu, by mógł on je łatwo zrozumieć, a zrozumiawszy je, przekazywać dalej innym; oto dlaczego Koran objawiony został w języku arabskim.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kāf Hā Yā ‘Ain Sād. ¹⁷³⁸

كَهَيَعَسْتُنَّ

3. Oto opis łaski twego Pana
okazanej Jego słudze, Zachariaszo-
wi, ¹⁷³⁹

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

4. ^bKiedy zwrócił się do swego
Pana półgłosem. ¹⁷⁴⁰

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

^a1.1. ^b3.39; 21.90.

1738. Według Umm Hânî', Święty Prorok powiedział, że w skrócie literowym *Kāf Hā Yā 'Ain Sād*, *Kāf* oznacza *Kāfin* (Wszechwystarczający), *Hā* oznacza *Hādī* (Prawdziwy Przewodnik), *'Ain* oznacza *'Alim* (Wszechwiedzący), zaś *Sād* oznacza *Sādiq* (Prawdomówny) i w ten sposób cały skrót można by odczytać następująco: *Anta Kāfin Anta Hādīn Yā 'Alim Yā Sādiq*, to znaczy: Ty jesteś Wystarczającym dla wszystkiego i Ty jesteś Prawdziwym Przewodnikiem, O Wszechwiedzący, Prawdomówny Boże. Ten skrót literowy przedstawia wszystkie cztery atrybuty Boże oraz obala podstawową doktrynę chrześcijańską – doktrynę pokuty; Jeśli zaś udowodnić fałszywość tejże doktryny, to upadnie cała struktura doktryn trójcy i boskości Jezusa. Wśród tych czterech atrybutów *'Alim* i *Sādiq* są podstawowymi, zaś *Kāfin* i *Hādīn* są im podporządkowanymi i wynikają z tych pierwszym dwóch oraz są ich nieuniknionymi manifestacjami i wynikami. Skoro Bóg jest *'Alim* (Wszechwiedzący), to nie ma miejsca na doktrynę pokuty, ponieważ dogmat ten zakłada, iż Bóg postanowił prowadzić świat zgodnie z pewnym planem, ale ponieważ jego wiedza nie była wystarczająca, plan ten nie powiódł się i dlatego był on zmuszony złożyć w ofierze swego syna jako narzędzie uratowania świata. Nie może on twierdzić, że jest *Kāfin* (Wszechwystarczający), ponieważ Istota, która jest *'Alim* (Wszechwiedząca) musi być zarazem *Kāfin* (Wszechwystarczająca). W ten sam sposób dogmat ten obalają atrybuty *Sādiq* (Prawdomówny) i podporządkowany mu *Hādī* (Przewodnik). Skoro zatem Bóg nie jest prawdziwym Przewodnikiem, a zbawienie jest niemożliwe bez wiary w zastępczą ofiarę Jezusa, to wszystkich Posłańców Bożych trzeba będzie uznać za kłamców, ponieważ wbrew przekonaniom chrześcijańskim, głosili oni i nauczali, że zbawienie możliwe jest jedynie poprzez właściwe wierzenia i sprawiedliwe czyny. Ponadto zarzut pod adresem prawdomówności Posłańców Bożych stanowi jednocześnie zarzut co do prawdomówności samego Boga, a w konsekwencji tego, że jest On *Hādī*, to znaczy Prawdziwym Przewodnikiem. Tak zatem ta kombinacja czterech liter wskazuje, że zajmując się wierzeniami i doktrynami chrześcijańskimi, najlepszym sposobem udowodnienia fałszywości tych doktryn jest wspieranie się i podkreślanie atrybutów Bożych, a w szczególności tych czterech atrybutów. W kwestii szczegółowej dyskusji o *Muqattā'* at patrz przypis 16.

1739. Opis Zachariasza poprzedza opis Jezusa, ponieważ Yahyā (Jan Chrzciciel), syn Zachariasza, był zwiastunem Jezusa. Głosił on przyjście Jezusa, aby przekazać Żydom dobrą nowinę, że wybaciciel już wkrótce nadejdzie (Ml 4,5). Ponieważ zgodnie z proroctwem Malachiasza Eliasz powinien nadejść przed Jezusem, stosownym było, aby opisując Jezusa Koran wspomniał o Yahyā (Janie), który przybył w duchu i potęgze Eliasza.

1740. Zachariasz zrozumiał na podstawie proroctw biblijnych oraz ostrzeżeń z nieba, jakie przedstawione zostały Żydom z powodu ich ciągłego odrzucania Proroków Bożych, że wkrótce instytucja Proroctwa zostanie przeniesiona z Domu Izaaka do Domu Izmalea. Zatem dał on upust swoim uczuciom w formie modlitwy o narodziny syna sprawiedliwego.

5. Powiedział: „Panie mój, ^bmoje kości rzeczywiście osłabły, a moja głowa cała już siwa, lecz nigdy, Panie mój, nie pozostałem bez błogosławieństwa w mojej modlitwie do Ciebie.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَايِكَ رَبِّ شَقِيقًا ۝

6. „A obawiam się mojej rodziny poza mną, ^bmoja zaś żona jest nieplodna. ^cDaj mi zatem od Siebie następcę,¹⁷⁴¹

وَرَأَيْتُ خِيفَ الْمَوَالِي مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۝

7. „Aby został moim spadkobiercą oraz dziedzicem błogosławieństwa Domu Jakuba. I ^duczyn go, Panie mój, takim, aby podobał się Tobie”.

يُرِيئِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ۝

8. Bóg rzekł: „O Zachariaszu, ^eprzekazujemy ci dobrą nowinę o synu, któremu na imię będzie Yahyā. Przed nim nikogo nie nazywaliśmy ‘tym imieniem’”.¹⁷⁴²

يَذْكُرْنَا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ۝

9. Ten rzekł: „Panie mój, jakże mam mieć syna, skoro ^gmoja żona jest bezplodna. a i ja osiągnąłem już wiek starczy?”¹⁷⁴³

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ۝

^a3,41. ^b3,41; 21,91. ^c3,39; 21,90. ^d3,39. ^e3,40; 21,91. ^f19,66. ^g3,41; 21,91.

1741. Modlitwa Zachariasza zawiera wszystkie składniki pełnej i skutecznej modlitwy. Modlitwę skuteczną należy ofiarować z werwą i w pokorze. Osoba modląca się powinna wyznaczyć swoje własne słabości i bezradność. Powinna posiadać silną wiarę w moc Bożą, wiarę w zaakceptowanie modlitwy. Modlitwa Zachariasza spełnia wszystkie te warunki.

1742. *Samiyy* oznacza konkurenta lub rywala w kwestii wyższości chwały lub wspaniałości; kogoś podobnego lub równego; imiennika kogoś innego (Lane). Werset ten nie oznacza, że przed Janem nie żył nikt, kto byłby jego imiennikiem. Z samej Biblii wynika, że było przed nim kilka osób nazywanych Janem (2 Krl 25,23; 1 Krn 3,15; Ezd 8,12). Nie oznacza on też, że Jan był niezrównany we wszelkich jego aspektach. On sam wyznaje, że „idźcie za mną mocniejszy ode mnie, a ja nie jestem godzien, aby się schylić i rozwiązać rzemyk u Jego sandałów” (Mk 1,7). Werset ten oznacza jedynie, że Yahyā lub Jan był niezrównany w tym, iż był pierwszym Prorokiem, który pojawił się jako prekursor innego Proroka – Jezusa. Był niezrównany także w tym, iż był on pierwszym Prorokiem, który pojawił się z mocą i duchem innego Proroka – Eliasza.

1743. Werset ten wyraża niewinne i spontaniczne zdumienie Zachariasza z powodu wielkości łaski, jaką Bóg ma na niego zesłać. Każdy człowiek, gdyby znalazł się w położeniu Zachariasza, byłby zdziwiony tak niezwykłą dobrą nowiną, jaką on otrzymał.

10. Anioł niosący objawienie rzekł: „Tak będzie”. Twój Pan jednak powiada: „To jest dla Mnie łatwe, a w rzeczy samej Ja stworzyłem ciebie przedtem, kiedy byłeś niczym”.

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَيْئَةٍ وَقَدْ
خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ①

11. Zachariasz rzekł: „Panie mój, wyznacz mi jakieś przykazanie”. Bóg powiedział: „Przykazanie dla ciebie jest takie, iż nie będziesz odzywał się do ludzi przez ^btrzy kolejne dni i noc”.¹⁷⁴⁴

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ إِلَّا تَكْلِمَ
النَّاسِ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ②

12. Wtedy on podszedł do swego ludu z jego pokoju i cicho¹⁷⁴⁵ poprosił go, aby ten ^cwychwalał Boga rano i wieczorem.

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْغُرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ
أَن سَبِّحُوا بُرُكَةَ وَعَشِيًّا ③

13. Bóg rzekł: „O Yahyā, trzymaj tę Księgę mocno”. I daliśmy mu mądrość, kiedy był jeszcze dzieckiem,

يُيَخِي حُدَّ الْكِتَابِ بِفُؤَادِهِ وَأَتَيْنَهُ الْحِكْمَ
صَبِيًّا ④

14. Jak i czułe serce od Nas oraz czystość, a był pobożny

وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ⑤

15. ^dI obowiązkowy wobec swoich rodziców. A nie był on hardy i zbuntowany.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا عَصِيًّا ⑥

16. ^eI pokój spłynął nań w dniu jego narodzin oraz w dniu jego śmierci, jak i pokój będzie z nim w dniu, kiedy ponownie podniesiony zostanie do życia.¹⁷⁴⁶

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُرْجَعُ
إِلَىٰ رَبِّهِ ⑦

^a3,41, 48; 19,22; 51,31. ^b3,42. ^c3,42; 33,43. ^d6,152; 19,33; 29,9; 31,15; 46,16. ^e19,34.

1744. Przykazanie nakazujące Zachariaszowi, aby powstrzymywał się od mówienia i całkowicie oddał się pamiętaniu i wychwalaniu Boga był środkiem duchowym, który miał przywrócić jego siły fizyczne. Nie został on pozbawiony władzy mówienia, jak zdaje się sugerować Biblia, w formie kary za to, że nie uwierzył w Słowo Boże (Łk 1,20-22).

1745. *Athā ilā fulānīn* oznacza: zakomunikował komuś takiemu lub rozkazał, lub poprosił za pomocą gestu lub znaku, albo przemówił do niego w taki sposób, aby inni nie mogli go słyszeć (Aqrab). W wersecie 3,42 słowo *Ramz*, które oznacza komunikowanie czegoś samymi ruchami ust bez użycia strun głosowych, jest tutaj użyte w tym samym sensie.

1746. Podczas kilku pierwszych stuleci swego istnienia Islam dokonał wielkiego postępu naprzód. W jego szeregi weszło wielu ludzi z innych religii, a zwłaszcza z chrześcijaństwa. Przy-

17. I opowiedz historię Marii, jak wspomina się o tym w Księdze, kiedy odsunęła się od swego ludu i udała się na wschód¹⁷⁴⁷

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا
مَكَانًا شَرِيحًا^{١٧٤٧}

18. I oddzieliła się od niego. Wtedy wysłaliśmy Naszego anioła¹⁷⁴⁸ do niej i objawił on się jej w formie przystojnego mężczyzny.¹⁷⁴⁹

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا^{١٧٤٩}

^{1747,43.}

nieśli wraz z samymi sobą swoje błędne przekonania o Jezusie. Ponieważ nie zdołali w pełni ogarnąć i pojąć prawdziwego ducha nauk Islamu, ich fałszywe koncepcje i wierzenia znalazły później drogę do literatury muzułmańskiej, co w konsekwencji doprowadziło do tego, że stały się one częścią wierzeń muzułmańskich. Wszystkie te wierzenia zostały wymyślone po to, by nadać Jezusowi jakąś szczególną osobowość – osobowość o wiele wyższą od zwykłej osobowości ludzkiej. I właśnie te fałszywe przekonania stara się obalić ta właśnie sura. Prezentując porównanie Yahyā i Jezusa, sura ta oraz sura Āl-‘Imrān sugerują, że w Jezusie nie było nic, co odróżniałoby go od innych Posłańców Bożych. Patrz „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1565.

1747. Należy tutaj wspomnieć, w formie preludium do bardziej szczegółowego opisu pozbawionych udziału ojca narodzin Jezusa w następnych kilku wersetach, niektóre fakty łączące się z Marią w Koranie i w Nowym Testamencie. Nowy Testament nie prezentuje właściwie żadnych szczegółów z życia Marii przed zacięciem w ciążę. Ewangelie Mateusza i Łukasza prezentują niezwykle krótki i urywkowy opis okoliczności jej życia zanim miało miejsce to ważne wydarzenie, podczas gdy Marek i Jan zupełnie w tej kwestii milczą. Według Mateusza, Maria, będąc poślubioną przez Józefa, okazała się brzemienna. Józef chciał się jej potajemnie pozbyć, ale został od tego powstrzymany przez anioła, który powiedział do niego we śnie: „Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twojej Małżonki” (Mt 1,20). Natomiast Koran przedstawia bardziej szczegółowy opis rodziny Marii, okoliczności towarzyszących jej narodzinom, ślubowania jej matki, poświęcenia jej służbie Kościołowi i na koniec poczęcia przez nią Jezusa (3,36, 37, 48). Obecna jednak sura przedstawia jeszcze bardziej szczegółowy opis urodzenia Jezusa przez Marię oraz tego, co wydarzyło się jej i Jezusowi po jego narodzinach oraz po tym, jak otrzymał nakaz Boży. W ten sposób przedstawione są wszystkie potrzebne detale dotyczące Marii, jakie mają jakkolwiek związek i wpływ na ważny temat Proroctwa, które miało być wkrótce przeniesione z Domu Izraela do Domu Izmaela – co stanowi podstawową tezę tej sury. Wspomina się w tej surze szczególnie o pewnym „miejscu na wschodzie”, właśnie w tym wersecie, być może w celu wskazania na pradawny zwyczaj żydowski, według którego wschód był czymś świętym. Wschód traktowany jest zarówno przez Żydów, jak i chrześcijan ze szczególnym szacunkiem. Wznoszą oni swoje świątynie tak, by skierowane były właśnie na wschód.

1748. W poszukiwaniu różnych znaczeń słowa *Rūh*, patrz 712.

1749. Zwrot ten oznacza, że Boże dobre nowiny o narodzinach wielkiego syna nie były przekazane Marii w formie wypowiedzianych słów, które można by usłyszeć. Odbyło się to w formie snu lub wizji. Właśnie w wizji anioł przyszedł do niej jako pewien zdrowy mężczyzna i przekazał jej Posłannictwo Boże o narodzinach jej syna. Tak zatem to nie duch wszedł w ciało Marii. Jedyne anioł pojawił się przed nią w wizji w formie czy w postaci mężczyzny.

19. Powiedziała: „Szukam schronienia u Łaskawego Boga przed tobą, jeśli rzeczywiście boisz się Go”.¹⁷⁵⁰

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۝

20. Anioł rzekł: „Jestem tylko posłańcem¹⁷⁵¹ od mego Pana, aby ^aprzekazać ci dobrą nowinę o sprawiedliwym synu”.

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لِكَ غُلَامًا
زَكِيًّا ۝

21. Ona powiedziała: ^b„Jakże mogłabym mieć syna, skoro nie dotknął mnie żaden mężczyzna, ani nie byłam nieczotliwa?”¹⁷⁵²

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ ۚ
لَقَدْ لِمَا أُكْبِرًا ۝

^a3.46. ^b3.48; 19,9.

1750. Jak wyraźnie widać z poprzedniego wersetu, Maria doświadczyła tylko wizji. Wiadomo też, że jeśli ktoś widzi we śnie coś, czego nie lubi kiedy jest w stanie czuwania, nie lubi tego i w samym śnie. Kiedy zatem stanął przed Marią we śnie anioł w postaci mężczyzny, ona – będąc kobietą cnotliwą – oczywiście przestraszyła się i zaniepokoiła, tak jak uczyniłaby to, gdyby w takiej bliskości znalazł się obok niej mężczyzna w warunkach czuwania. Dlatego właśnie w naturalny przecież sposób oczekiwała od niego Bożego wsparcia.

1751. Słowo „posłańiec” wskazuje, że anioł przeniósł jedynie posłannictwo Boże oraz że nie przybył, by dać Marii syna, lecz tylko dobrą nowinę o narodzinach syna. Któż wszak nie wie, że to Bóg może obdarzyć synem, a nie anioł? Zatem misja anioła ograniczona musi być jedynie do przekazania życzeniu i dekretu Bożego.

1752. Omówiony w tym i w poprzednim wersecie wypadek miał miejsce w wizji, zaś w wizji lub we śnie człowiek doświadcza najróżniejszych odczuć przy różnych okazjach. Czasem jego uczucia i sposób mówienia podległe są samemu fenomenowi snu, podczas, gdy kiedy indziej człowiek czuje i mówi tak, jakby to czynił w stanie czuwania. Na przykład – jeżeli we śnie ktoś jest zadowolony ze śmierci własnego syna, to owo zadowolenie składa na karb snu, jako że żaden normalny człowiek nigdy nie cieszyłby się ze śmierci syna. Skoro zatem słowa wypowiedziane przez Marię, kiedy zobaczyła anioła we śnie, były niejako wynikiem snu, inaczej oznaczałyby, że kiedy dano jej tę dobrą nowinę, doznała miłego zaskoczenia z powodu faktu, że Bóg miałby jej – dziewicy – dać syna. Jeśli jednak słowa te uznać za naturalny wyraz uczuć z jej strony w chwili otrzymania dobrej nowiny o narodzinach syna, to oznaczałyby, że ją to całkowicie zaskoczyło i napełniło przerażeniem na myśl, że ona – dziewica – miałaby urodzić syna. W tym pierwszym przypadku do niej należałoby to przyjemne zdumienie z powodu faktu, że Bóg postanowił obdarzyć ją synem, podczas gdy w tym drugim byłby to wyraz zaskoczenia, wskazującego na pełen strachu stan jej umysłu.

Podczas gdy słowa „nie dotknął mnie żaden mężczyzna” wskazują, iż Maria sądziła, że dobra nowina oznacza narodzenie przez nią syna bez zawarcia małżeństwa, inaczej nie byłoby sensu zaprzeczać o poznaniu jakiegokolwiek mężczyzny w stanie małżeńskim, słowa „ani nie byłam nieczysta” odnoszą się do jej zaprzeczenia, jakoby знаła jakiegoś mężczyznę poza związkiem małżeńskim. Udzielając odpowiedzi aniołowi, myśli ona – jak się wydaje – o swoim ślubowaniu celibatu, które uniemożliwiałoby posiadanie dziecka. Jeżeli zaś pomyślała, że obietnica zawarta w poprzednim wersecie odnosi się do urodzenia syna w wyniku stosunków małżeńskich gdzieś w przyszłości – jak uważają niektórzy komentatorzy Koranu – to nie było powodu, aby wyrażała w jakikolwiek sposób swoje zaskoczenie.

22. ^aAnioł rzekł: „Tak się stanie”.
Lecz powiada Pan: „To jest dla Mnie
łatwe i uczynimy tak, aby stał się on
Znakiem¹⁷⁵³ dla ludzi oraz by był
laską od Nas, a jest to ^crzecz postanowiona”.¹⁷⁵⁴

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَيْبَةٍ ۖ وَإِن جَعَلَهُ آيَةً
لِّبَنَائِسَ وَرَحْمَةً مِنَّا ۖ وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ۝

23. I poczęła¹⁷⁵⁵ go i oddaliła się
wraz z nim do odległego miejsca.¹⁷⁵⁶

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَّتْ بِهِ مَكَانًا قَاصِيًّا ۝

^a3,41, 48; 19,22; 51,31.

1753. Zwrot „aby stał się on Znakiem dla ludzi” wskazuje na pozbawione udziału ojca narodziny Jezusa, co rzeczywiście było wielkim znakiem dla Izraelitów. Narodziny te wskazywały na nadchodzące przeniesienie instytucji Proroctwa z Domu Izraela do Domu Izmaela oraz stanowiły ostrzeżenie dla Izraelitów, że doznali zepsucia duchowego oraz zepsucia moralnego do takiego stopnia, że wśród nich nie było już ani jednego mężczyzny, który mógłby zostać ojcem Proroka Bożego. Właśnie w tym sensie mówi się o Jezusie, jako o „Znaku Godziny” (Koran, 43,62), czyli o Znaku czasu, kiedy instytucja Proroctwa miała zostać przeniesiona od Izraelitów do Izmaelitów.

1754. Zwrot „I to jest rzecz postanowiona” oznacza, że Bóg wydał dekret, że Maria urodzi syna bez udziału ojca oraz że ten dekret Boży jest nieodwracalny. Na określenie dekretu Bożego Koran używa dwóch słów: *Qadar* oraz *Qadā*. Pierwsze słowo oznacza planowanie lub określanie, zaś to drugie oznacza wydawanie dekretu. Jeżeli jakiś plan jest tylko w zamiarze wprowadzenia w życie, to nazywa się go *Qadar*. Kiedy jednak Bóg wydaje dekret, aby ten plan wszedł w życie, nazywa się go mianem *Qadā*. *Pozbawione udziału ojca narodziny Jezusa były zatem Qadā* (dekretem) Bożym.

1755. Sposób, w jaki Maria poczęła Jezusa bez udziału męża, jest jednym z tych sekretów Bożych, których obecnie umysł ludzki nie jest w stanie rozwikłać. Fakt ten można uznać za rzecz przekraczającą prawa przyrody, o ile znamy je w tej chwili. Ale przecież wiedza ludzka jest w najlepszym wypadku ograniczona. Człowiek nie jest w stanie pojąć wszystkich tajemnic Bożych. W samej przyrodzie istnieje jeszcze tyle tajemnic, których do tej pory człowiek nie zdołał rozwiązać i których może nigdy nie zgłębi. Można do tych tajemnic zaliczyć także narodziny Jezusa. Drogi Boże są bowiem niezbadane, władza zaś Jego nieograniczona. Ten, który stworzył cały wszechświat jednym słowem *Kun* (bądź), zapewne może wywoływać takie zmiany w materii, które powinny tę nierozwiązywalną tajemnicę uczynić zrozumiałą. Co więcej, nauki medyczne nie wykluczyły całkowicie takiej możliwości z czysto biologicznego punktu widzenia – w pewnych warunkach partenogenezy kobieta może urodzić dziecko bez udziału mężczyzny. Medycy zwracają uwagę na tę możliwość w wyniku pewnego rodzaju guza, który czasami znajdowany bywa w miednicy kobiety. Guzy te, znane pod nazwą Arrhenoblastoma, są w stanie wyprodukować męskie komórki nasienia. Skoro zatem męskie komórki rozrodcze mogą być wyprodukowane w ciele kobiety przez guzy arrhenoblastoma, to możliwości zapłodnienia – nawet w przypadku dziewczyn – nie można odrzucać. Oznacza to, że jej własne ciało może wywołać taki sam wynik jak sperma z ciała mężczyzny w normalnym stosunku płciowym lub przy pomocy lekarza. Niedawno grupa ginekologów w Europie opublikowała dane, udowadniające przypadki narodzin dziecka przez matki, które nie miały żadnego kontaktu z mężczyzną (Lancet). Zatem narodziny Jezusa w tej kwestii mogą nie być niczym szczególnym. Istnieją dowody narodzin dzieci bez udziału ojca (Enc. Brit. pod hasłem „Virgin births”). Jeżeli odrzucimy wszystkie te możliwości, to narodziny Jezusa trzeba będzie uznać, Boże uchowaj, za nieprawe. I chrześcijanie i Żydzi zgadzają się co do tego, że narodziny Jezusa były czymś niezwykłym – chrześcijanie utrzymują o ich nadnaturalności, Żydzi zaś o ich nieprawości (Jew. Enc.). Nawet w rodzinnym zapisie urodzin narodziny te zostały tak właśnie sklasyfikowane (Talmud). Sam ten fakt powinien stanowić ważny dowód na to, że narodziny Jezusa nie były zwykłymi narodzinami. Według Ewangelii, Józef, małżonek Marii, nie rozpoczął stosunków płciowych z nią aż na czas po narodzinach Jezusa (Mt 1,25). Zatem słowa „poczęła go” odnoszą się do niezwykłego poczęcia bez udziału mężczyzny.

1756. „Odległe miejsce” odnosi się do Betlejem, które oddalone jest od Nazaretu o około sto dziesięć kilometrów na południe. Do tego właśnie miejsca zabrał Józef Marię jeszcze przed narodzinami Jezusa, który tamże urodził się.

24. A bóle porodowe zmusiły ją do chwycenia pnia palmy.¹⁷⁵⁷ Powiedziała: „O, gdybym tak przedtem umarła i została całkiem zapomniana!”

فَأَجَّاهَا الْبَخَّاصُ إِلَى جِدْعِ التَّخْلَةِ قَالَتْ
بِلَيْتِنِي مَتٌ تَبَلَّ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا ﴿١٧٥٧﴾

25. Wówczas spod niej przemówił do niej anioł,¹⁷⁵⁸ mówiąc: „Nie narzekaj. Pan twój umieścił pod tobą strumyczek .

فَمَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي نَدَّ جَعَلَ دُبُّكَ
تَحْتِكَ سَرِيًّا ﴿١٧٥٨﴾

26. „A przyciągnij też gwałtownie do siebie pień palmy – zrzuć ci ona świeże dojrzałe daktyle.¹⁷⁵⁹

وَهُزِّيْ اِيْنِكَ بِجِدْعِ التَّخْلَةِ لَتَقُظْ عَلَيْكَ رُطْبًا
جَنِيًّا ﴿١٧٥٩﴾

1757. Jak wynika z treści Ewangelii w gospodzie, w której urodził się Jezus nie było miejsca w pokojach gościnnych. Józef i Maria musieli pozostać na zewnątrz, gdzie Maria mogła znaleźć wytchnienie w cieniu palmy i gdzie znalazła może nawet pomoc w bólach porodowych.

1758. Słowo *taht* oznacza także zbocze i pochyłość góry (Lane). W ten sposób werset ten może oznaczać, że do Marii dotarł głos ze zbocza góry. Właściwie Betlejem leży na wzniesieniu położonym ponad 700 m ponad poziomem morza i jest otoczone żyznymi dolinami. W skałach tych jest wiele źródeł, z których jedno znane jest jako „Źródło Salomona”. Inne źródło znajduje się w odległości około 700 metrów na południo-wschód od miasta. Właśnie te źródła dostarczają wody miastu Betlejem.

1759. Według tego wersetu narodziny Jezusa miały miejsce w czasie, kiedy w Judei z palm zbiera się świeże daktyle. Sezon ten przypada na okres sierpień-wrzesień, lecz według powszechnego przekonania chrześcijan, Jezus urodził się 25 grudnia, który to dzień jest w świecie chrześcijańskim wielkim corocznym świętem. Temu pogładowi chrześcijańskiemu przeciwstawia się nie tylko Koran, ale i historia, a nawet sam Nowy Testament. Pisząc o narodzinach Jezusa, Łukasz powiada: „W tej samej okolicy (Judea) przebywali w polu pasterze i trzymali straż nocną nad swoją trzodą” (Łk 2,8). Komentując to zdanie Łukasza, biskup Barns, w swojej znanej książce „Powstanie chrześcijaństwa” (The Rise of Christianity) na str. 79 powiada: „Właściwie nie ma żadnych podstaw wierzyć, że dzień 25 grudnia był dniem narodzin Jezusa. Jeżeli możemy uwierzyć opowiadaniu Łukasza o narodzinach Jezusa, wraz z pasterzami pilnującymi swoich stad w nocy na polach w pobliżu Betlejem, to narodziny te nie mogły mieć miejsca w zimie, ponieważ temperatura w Judei, kraju górzystym, jest wtedy tak niska, że niczym niespotykanym nie jest śnieg. Po wielu sporach ten dzień narodzin Jezusa przyjęto około roku 300 A.D.” Pogląd ten, jaki przedstawia biskup Barns, jest popierany przez takie źródła jak Encyclopaedia Britannica oraz Chambers Encyclopaedia (pod hasłem „Boże Narodzenie”):

„Nie ustalono nigdy dokładnej daty – dzień i rok – urodzin Jezusa, lecz kiedy ojcowie Kościoła w roku 340 A.D. przyjęli tę datę jako czas świętowania tego wydarzenia, mądrze wybrali dzień zimowego przesilenia dnia z nocą, który był już dla ludu owych czasów najważniejszym świętem. Z powodu zmian wprowadzanych w opracowywanych przez ludzi kalendarzach, czas przesilenia dnia z nocą oraz termin Bożego Narodzenia nie pokrywają się, a różnica ta wynosi kilka dni (Enc. Brit., wyd. 15., t. 5, str. 642 i 642A)... Poza tym dzień przesilenia zimowego uważany był za termin narodzin słońca, natomiast w Rzymie 25 grudnia świętowano jako pogańskie święto narodziny Sol-inviticusa. Kościół, nie mogąc wykorzystać tego popularnego święta, uduchowił je jako święto Narodzin Słońca Sprawiedliwości (Ch. Enc.)”.

27. „Zatem jedz i pij i ostudź swe oko. A jeśli ujrzysz jakiegoś człowieka, powiedz: «Ślubowałem post Panu Miłosiernemu, dlatego tego dnia nie przemówię do żadnej istoty ludzkiej».»¹⁷⁶⁰

فَكُلِّي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا قَامًا تَرِيْنَ مِنَ الْبَشَرِ
أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ
يَوْمًا إِنْسِيًّا ١٧٦٠

28. Potem sprowadziła go do jej ludu, jadąc wierzchem.¹⁷⁶¹

فَأَنْتَبَهَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِيلَهُ قَالُوا لِمَ يَمُرُّمُ لَقَدْ جِئْتِ

Te dane z dwóch encyklopedii popiera dalej Peake'a „Komentarz do Biblii” (Commentary on the Bible). W książce tej, na stronie 727, Peake powiada: „Czasem tym (narodziny Jezusa) nie jest zatem grudzień; nasze święto Bożego Narodzenia nie jest wynikiem dość późnej przeciętej tradycji zachodu”. Tak zatem najnowsze badania historyczne wykazały, że nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że Jezus nie urodził się w grudniu. W swoim „Słowniku biblijnym” (Dictionary of the Bible) Dr John D. Davis, pod słowem „rok” (year) pisze, że daktyle dojrzewają w żydowskim miesiącu Elul. Natomiast w komentarzu do Biblii Peak'a (str. 117) czytamy, że miesiąc Elul jest odpowiednikiem naszych miesięcy sierpnia-września. Ponadto Dr Peake powiada: „J. Stewart, w swojej książce «Kiedy właściwie żył nasz Pan?» (When did our Lord actually live?), przytaczając dowody ze świątyni Angora oraz cytaty ze starej klasyki chińskiej, mówiącej o dotarciu Ewangelii do Chin w latach 25-28 A. D., określa urodziny Jezusa na rok 8 przed początkiem naszej ery (wrześień lub październik), natomiast Ukrzyżowanie ustala na środe w roku 24 A. D.” Na podstawie powyższych opisów z dwóch encyklopedii oraz potwierdzających ich wypowiedzi stwierdzeń Dr. Arthura S. Peake'a, zupełnie jasnym staje się fakt, że Jezus urodził się w żydowskim miesiącu Elul, odpowiedniku przełomu sierpnia i września, kiedy to w Judei dojrzewają daktylc – nie zaś 25 grudnia, jak stara się nas przekonać Kościół chrześcijański. Taki też właśnie pogląd przedstawia Koran. Właściwie cały problem ustalenia daty narodzin Jezusa zaczął się od pomieszania terminów zapłodnienia Marii. Wydaje się, że ciąża Marii przypadła gdzieś na listopad lub grudzień, a nie na marzec lub kwiecień, o czym przekonani są historycy Kościoła. Kiedy bowiem po czterech lub pięciu miesiącach ciąża Marii stała się widoczna i nie można jej było dłużej ukrywać, Józef był zmuszony zabrać Marię do swego domu, a miało to miejsce w marcu lub kwietniu następnego roku. W ten sposób historycy chrześcijańscy mylą datę, kiedy Józef zabrał Marię do swojego domu – w marcu lub kwietniu – z datą zapłodnienia, które miało miejsce cztery lub pięć miesięcy wcześniej.

Z obecnie komentowanego wersetu wynika także, że Maria leżała w jakimś schronieniu w górnej części wzgórza, a na zboczu jego rosła palma daktylowa, przez co z łatwością mogła sięgać do gałęzi i strząsać owoce. Fakt, że okolica Betlejem obfitowała w palmy daktylowe, jasno wynika z Biblii (Sdz 1,16) oraz ze „Słownika biblijnego” („A Dictionary of the Bible”), autorstwa Dr. Johna D. Davisa. Ponadto fakt, że Marię zaprowadzono do źródła – jak mówi o tym poprzedni werset – aby napiła się i umyła, wskazuje na to, że narodziny Jezusa miały miejsce w miesiącach sierpień-wrzesień, ponieważ podczas zimy, jakiej panuje w Judei w grudniu, nie mogłaby się myć na otwartym powietrzu. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1573-1576).

1760. Nakaz powstrzymywania się od mówienia miał z jednej strony pozwolić jej na zachowanie sił fizycznych, zaś z drugiej dać jej czas na pamiętanie o Bogu.

1761. W kwestii tego znaczenia tego słowa patrz 9,92. Z Ewangelii wynika, że po narodzinach Jezusa w Betlejem, chcąc wypełnić nakaz Boży, Józef wyruszył wraz z Marią do Egiptu, gdzie mieszkali przez kilka lat, a dopiero po śmierci Heroda rodzina powróciła do Nazaretu i zamieszkała tam (Mt 2,13-23). Było też takie proroctwo biblijne, które mówiło, że Jezus przybędzie do swego ludu wraz z matką, jadąc na osłach (Mt 21,4-7). I rzeczywiście, wjeżdżając do Jerozolimy, Jezus i Maria podróżowali na osłach. Zwrot *Tahmilu-hū* może odnosić się do tego właśnie proroctwa biblijnego. Werset ten nawiązuje do czasów, kiedy Jezus osiągnął już Proroctwo, co jasno wynika z wersetów 31-34.

Oni powiedzieli: „O Mario, zaiste, dopuściłaś się straszliwej rzeczy!”¹⁷⁶²

سَيِّئًا فَرِيًّا ۝

29. „O siostrzo Aarona,¹⁷⁶³ twój ojciec nie był niegodziwcem, ani twoja matka nie była nieczysta!”

يَا خَتَّ هَرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا وَمَا كَانَتْ

أُمُّكَ بَعْثِيًّا ۝

30. Na to ona wskazała na niego.¹⁷⁶⁴ Oni rzekli: „Jakże możemy przemawiać do kogoś, kto jest dzieckiem w kołysce?”¹⁷⁶⁵

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْمَهْدِ صَبِيًّا ۝

31. Jezus zaś odrzekł: „Jestem sługą Allacha. On dał mi Księgę i uczynił mnie Prorokiem.

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي بَدِيًّا ۝

1762. *Fariyy* oznacza także tego, kto wymyśla kłamstwa (Lane). Używając tego słowa starsi żydowscy insynuowali, że Maria była złą kobietą, a Jezus kłamcą i fałszywym prorokiem.

1763. Kwestię nazywania Marii siostrą Aarona w Koranie postawiono przed samym Świętym Prorokiem, który spytał osobę pytającą, czy nie wie, że Izraelici mieli zwyczaj nazywać swoje dzieci imionami ich Proroków i świętych (Bayān, t. 6, str. 16; Jarir, t. 16, str. 52). Maria jest tutaj nazywana siostrą Aarona, a nie Mojżesza, chociaż obaj przodkowie byli oni braćmi. Dzieje się tak dlatego, że podczas gdy Mojżesz był założycielem Prawa Żydowskiego, Aaron był głową kapłanów żydowskich (Enc. Bib. oraz Enc. Brit. pod hasłem „Aaron”), a Maria także należała do klasy kapłańskiej. Tabari opowiada o wydarzeniu z życia Świętego Proroka, dzięki któremu lepiej można zrozumieć znaczenie takich słów arabskich jak *ab*, *'am*, *ukhi*, itp. Kiedy Safiyyah, żona Świętego Proroka i przypadkowo osoba pochodząca z rodziny żydowskiej, pewnego razu narzekała do Świętego Proroka, że inne jego żony z pogardą nazywają ją Żydówką, Święty Prorok powiedział jej, aby odpowiadała na urągania, mówiąc, że jej bratem był Aaron, Mojżesz wujem, a Mahomet mężem. Oczywiście Święty Prorok wiedział, że ani Aaron nie był jej bratem, ani Mojżesz wujem. O oskarżeniu tym wspomina się także w Koranie w 33,70. Starsi żydowscy, nazywając matkę Jezusa „siostrą Aarona” mogli mieć na myśli, że tak jak Maria, siostra Aarona, dopuściła się strasznego przestępstwa oskarżając Mojżesza o nieprawne poślubienie kobiety (wspomina się o tym oskarżeniu w 33,70), podobnie i ona, jak jej imienniczka, popełniła przestępstwo urodzenia nieprawego dziecka. Patrz także 401.

1764. Słowa „wskazała na niego” wskazują, że Maria знаła odpowiedź, jaką Jezus miał dać, gdyby starsi żydowscy skierowali to pytanie do niego właśnie. Słowa te mogą też wskazywać, iż Maria wiedziała, że gdyby próbowała mówić o sobie jako o kobiecie niewinnej, nikt by jej nie uwierzył. Jedynym dowodem jej niewinności był jej własny syn. Twierdziła ona, że tak święty i sprawiedliwy syn, którego Bóg obdarzył tak szlachetnymi cechami, nie mógł być wynikiem niemoralnego związku oraz że jego cnoty i dobre cechy same w sobie stanowią wystarczający element wyniesienia jej niewinności. Tak zatem wskazała ona na niego.

1765. Werset ten jest łatwy. Kiedy Maria, będąc wyszydzaną przez starszyznę żydowską, skierowała ich uwagę na Jezusa, wzgardzili rozmową z nim i z pogardą powiedzieli, że nie mogą przecież rozmawiać z „dzieckiem w kołysce”, co oznaczało małego chłopca, który narodził się i wychował przed jej oczami. Starsi ludzie mają zwyczaj tak właśnie rozmawiać, kiedy ktoś o wiele od nich młodszy stara się nauczyć ich czegoś mądrego. Słowa te stanowią po prostu wyraz pogardy i niechęci do Jezusa. Patrz także 3,47.

32. „On pobłogosławił mi, gdziekolwiek mógłbym się znaleźć, i nakazał mi Modlitwę i dawanie jałmużny przez całe moje życie.

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ۝

33. „I On uczynił mnie ^aobowiązującym wobec mojej matki, a nie uczynił mnie hardym i niewdzięcznym.¹⁷⁶⁶

وَبَرًّا بِوَالِدَاتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ۝

34. „A pokój spłynął na mnie ^bw dniu moich narodzin, jak i pokój będzie ze mną w dniu mojej śmierci oraz w dniu, w którym na nowo podniesiony zostanę do życia”.

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ۝

35. Taki był Jezus, syn Marii.¹⁷⁶⁷ Oto stwierdzenie prawdy, co do której powątpiewają.¹⁷⁶⁸

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَتَّبِعُونَ ۝

^a19,15. ^b19,16.

1766. Wypowiedź, jaką Jezus przedstawił starszyźnie żydowskiej (wersety 31-34), nie mogła być wypowiedzią dziecka. Wszelkie takie słowa, wypływające z ust dziecka brzmią tylko jak kłamstwo. Któż nazwałby te kłamstwa cudem? W owym czasie Jezus nie był ani Prorokiem, ani też nie wypowiedział Modlitwy, nie przekazał *Zakāt*, ani nie otrzymał Księgi. Ponadto w 3,47 mówi się o tym cudzie, jakoby Jezus przemówił do ludu, będąc jeszcze w kołysce, a później w wieku średnim. Jednakże wypowiedź człowieka w średnim wieku nie jest żadnym cudem. Zaś łącząc słowa „kołyska” oraz „w średnim wieku”, Koran wskazuje, że wypowiedzi Jezusa „w kołysce”, a później „w wieku średnim” nie były cudem w tym sensie, jak się to powszechnie rozumie, lecz że zarówno w dzieciństwie, jak i w wieku średnim wypowiadał on słowa niezwykle mądre i inteligentne. Połączenie tych słów oznaczało także proroctwo, że Jezus nie umrze jako młody człowiek, lecz dożyje późnej starości. To właśnie proroctwo było istnym cudem. Jeśli jednak słowo *Mahd* rozumieć w sensie „okresu przygotowania” (jedno ze znaczeń tego słowa), to werset 3,47 oznaczałby, że Jezus będzie wypowiadał słowa pełne niezwyklej mądrości i wiedzy duchowej, daleko wykraczające poza jego wiek i doświadczenia – zarówno w okresie przygotowania, czyli młodości, jak i w wieku średnim.

1767. Zwrot „Ibn Maryam” to niejako nazwisko Jezusa. Choć z jednej strony wydaje się ono wskazywać na jego pozbawione udziału ojca narodziny, to z drugiej strony daje mu imię, którego nie można w żaden sposób pomylić z żadnym innym. W Ewangelii używa się w odniesieniu do Jezusa epitetu „Ibn Adam” (syn człowieczy), ale przecież określenia tego używa się w Biblii także w odniesieniu do innych postaci. „Syn Marii” jest zarazem wyróżniającym, jak i opisowym imieniem Jezusa.

1768. W historii religii nie ma chyba żadnej innej postaci poza Jezusem, co do której istniałoby tak wiele i tak dalekosiężnych różnic poglądów. Żydzi, chrześcijanie i muzułmanie mają odmienne poglądy co do narodzin Jezusa, sposobu jego śmierci i niektórych najważniejszych wydarzeń jego życia.

36. ^aNie przystoi majestatowi Allacha brać sobie syna.¹⁷⁶⁹ On jest Święty. Kiedy on nakazuje coś, powiada temu: „Bądz”¹⁷⁷⁰ i to się staje.

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا قَضَىٰ
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٦﴾

37. Jezus rzekł: „Zaiste, ^bAllach jest moim Panem i Panem waszym, więc Jemu wyłącznie oddawajcie cześć, taka jest właściwa droga”.

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٧﴾

38. Jednak różne grupy spierały się między sobą. Zatem ^cbiada tym, którzy nie wierzą, a to z powodu nadejścia żałostnego dnia.

فَاتَّخَلَفَ الْأَوَّابُونَ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٨﴾

39. Jakże wspaniale będą oni słyszeć i widzieć¹⁷⁷¹ w dniu, kiedy do Nas przybędą! Dzisiaj jednak grzesznicy są w całkowitym błędzie.

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَكِنِ الظَّالِمُونَ
الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٩﴾

40. I udzieli im ostrzeżenia o ^ddnieniu smutku, kiedy sprawa zostanie postanowiona. Teraz jednak znajdują się oni w stanie nieuwagi, więc nie wierzą.

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ
فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٠﴾

^a10,69; 17,112; 18,5; 19,89; 21,27; 25,3; 39,5. ^b3,52; 5,73; 43,65. ^c14,3; 38,28; 51,61. ^d2,168; 6,32; 39,57.

1769. Chrześcijanie wierzą, że Jezus był Synem Bożym. Opierają to przekonanie na założeniu, że Biblia nazywa go „synem Bożym”. Jednakże w Biblii także i inne postaci nazywa się właśnie „synem Bożym”. Jezus nie wyróżnia się w tej kwestii niczym szczególnym i dlatego nie jest bardziej synem Bożym, jak nie byli nimi ci, których określa się w Biblii tym mianem (Łk 20,36; Jr 31,9; Mt 6,9; J 8,41; Ef 4,6).

1770. W języku arabskim słowo *Kun*, oprócz odnoszenia się do rzeczy, bywa też używane do wyrażania silnie odczuwanego pożądania, pragnienia. Podczas pewnej wyprawy Świętego Proroka, nieobecny był przypadkowo pewien odważny i lojalny jego towarzysz, Abū Khaithamah. Święty Prorok bardzo odczuwał jego brak. Kiedy w wirze walki spostrzegł nagle pędzącego jeźdźca, zawołał: *Kun Abā Khaithamah*, to znaczy, czyż może to być Abū Khaithamah. I rzeczywiście, to był on. (Halbiyyah). Tak zatem słowo *Kun* może oznaczać, że kiedy Bóg chce, pragnie lub zamierza, aby coś się stało, to to coś staje się. Lub też kiedy Bóg wyraża takie pragnienie, przyjmuje ono pożądaną postać. Słowo to w żaden sposób nie wspiera poglądu, jakoby dusza i materia były pierwotne i współwieczne z Bogiem.

1771. Werset ten oznacza, że zdolności niewierzących do widzenia i słyszenia wyostają się w Dniu Sądu, ponieważ wówczas z ich oczu usunięta zostanie zasłona, a także i z uszu, i uświadomią sobie wtedy, że bładzili. Jednakże ponieważ uświadomienie to będzie zbyt późne, okaże się dla nich nic nie warte.

41. ^aTo My jesteśmym Tym, który odziedziczy¹⁷⁷² ziemię i wszystko, co na niej jest, oraz do Nas wszyscy oni powrócą.

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
مُعْرَجُونَ ﴿٦١﴾

42. ^bI opowiedz historię Abrahama, jak mówi o tym Księga.¹⁷⁷³ Był on człowiekiem prawdomównym i Prorokiem.

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكَلْبِ إِبْرَاهِيمَ إِتَاهُ كَانَ صِدِّيقًا
نَبِيًّا ﴿٦٢﴾

43. Kiedy rzekł do swego ojca: ^c„O ojcze mój, dlaczego czcisz to, co ani nie słyszy, ani nie widzi, ani też nie jest w stanie w niczym ci pomóc?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٦٣﴾

44. „O ojcze mój, naprawdę otrzymałem wiedzę, jakiej ty nie posiadasz, idź więc za mną, ja poprowadzę cię ku prostej drodze.

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٦٤﴾

45. „O ojcze mój, ^dnie czcij¹⁷⁷⁴ Szatana. Zaiste, Szatan jest buntownikiem przeciwko Panu Miłosiernemu.¹⁷⁷⁵

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ
عَصِيًّا ﴿٦٥﴾

46. „O ojcze mój, naprawdę obawiam się, aby nie spadła na ciebie kara od Miłosiernego Pana oraz abyś nie został przyjacielem Szatana”.

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَبْسُكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ
فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٦٦﴾

^a15,24; 28,59. ^b38,46; 53,38. ^c6,75; 21,53; 26,71; 37,86-87. ^d6,143; 24,22; 36,61.

1772. Werset ten zawiera dwa prorocstwa: (a) lud chrześcijański najpierw będzie rządził prawie całym światem i zdominuje go swoją liczebnością; oraz (b) w wyniku jego niewiary pozbawiony zostanie później swojej dominacji, która zostanie ostatecznie przekazana wyznawcom Islamu.

1773. „Księga” oznacza tutaj Koran. Święty Prorok opowiada tutaj historię Abrahama tak, jak jest ona przedstawiona w Koranie, a nie tak jak przedstawia ją Biblia. Podczas gdy Koran przedstawia Abrahama jako człowieka prawdomównego, Biblia oskarża go o kłamstwa (Rdz 20,13). Koran mocno podkreśla prawdomówność Abrahama, może dlatego, że kiedyś w przyszłości niektórzy komentatorzy Koranu zechcą przypisywać mu kłamstwa.

1774. *'Ibādah*, rzeczownik-bezokolicznik od czasownika *'Abada*, nie oznacza tylko padania na twarz przed Bogiem lub bożkiem, lecz oznacza także ślepe lub pozbawione myślenia postępowanie za jakimś człowiekiem lub też akceptowanie jakiejś idei lub wierzenia bez poddania go zdrowemu i badawczemu krytycyzmowi. To drugie znaczenie tego słowa jasno wynika z samego tego wersetu, jako że nigdy nie widziano nikogo, żeby czcił Szatana w tym sensie, by padał przed nim na twarz i modlił się do niego.

1775. Właściwie w wersecie tym, a nawet w całej tej surze, *Shirk* (bałwochwalstwo) zostaje wielokrotnie potępione w sposób najbardziej zdecydowany. Boży atrybut *Al-Rahmān* (litościwy) także wspomina się wielokrotnie, ponieważ *Shirk* (bałwochwalstwo) w każdym swym kształcie i formie jest bezpośrednim wynikiem zaprzeczania *Rahmāniyyah* (Łaski Bożej).

47. Ten odrzekł: „Czy odwracasz się od moich bogów, o Abrahamie? ^aJeśli z tego nie zrezygnujesz, z pewnością zerwę ¹⁷⁷⁶ z tobą wszelkie stosunki. A teraz pozostaw mnie na chwilę samego”.

قَالَ ارْأَيْبَ أَنْتَ عَنِ إِلَهِي يَا بَرِهَيْمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهَ لَا رَجُوتَكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٥٧﴾

48. Abraham rzekł: „Niechaj pokój będzie z tobą. ^bDo mego Pana zwrócę się o przebaczenie dla ciebie. On rzeczywiście jest dla mnie miłośny.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٥٨﴾

49. „^cBędę trzymał się z daleka ¹⁷⁷⁷ od ciebie oraz od tego, do czego się zwracasz poza Allahem. I będę modlić się do mojego Pana. Być może w mojej modlitwie do Pana mego nie doznam rozczarowania”.

وَأَعِزَّنَا لَهُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَدْعُوكُمْ رَبِّي عَنِ الْآكُوتِ يَدْعَاءُ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٥٩﴾

50. Kiedy zatem oddzielił się od nich oraz od tego, co oni czcili poza Allahem, ^dMy daliśmy mu Izaaka i Jakuba ¹⁷⁷⁸, a każdego z nich uczyniliśmy Prorokiem.

فَلَمَّا أَفْعَزْنَا لَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٦٠﴾

51. I obficie obsypaliśmy ich Naszą łaską oraz ^edaliśmy im prawdziwie i trwale dobre imię. ¹⁷⁷⁹

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيمًا ﴿٦١﴾

^a21.69; 29.25; 37.98. ^b9.114; 26.87; 60.5. ^c29.27. ^d14.40; 21.73. ^e26.85.

1776. *Rajama-hū* oznacza: ukamienował go na śmierć; oskarżył lub pomówił go; wyklął go lub złożył; wprowadził go; zerwał z nim wszelkie związki (Lane).

1777. W wersecie tym – jak się wydaje – Abraham nawiązuje do swojej emigracji do Kanaanu. Udał się on z Iraku do Kanaanu, a stamtąd do Egiptu. Pozostawił swego ojca i lud w Iraku.

1778. Nie wspomina się tutaj o Izmaelu, choć był on najstarszym synem Abrahama. O Izaaku i Jakubie wspomina się tu jedynie jako o Prorokach podporządkowanych, zaś o Izmaelu wspomina się oddzielnie w w. 55. Wskazuje to, że Izmael posiadał wyższy status duchowy niż obaj Izaak i Jakub.

1779. Słowa *Ja'alnā Lahum Lisāna Sidqin 'Aliyyā* (obdarzyliśmy ich prawdziwą i trwałą sławą) oznaczają: (1) Posiadali dobrą reputację i pamiętano o nich z szacunkiem, miłością i uczuciem (mowa o współczesnych i późniejszych pokoleniach). (2) Ich wypowiedzi były inteligentne i pełne mądrości oraz pozbawione wszelkiej goryczy, plugawości, fałszu i nienawiści. (3) Nie bali się mówić o swoich wierzeniach, a wobec osób niewierzących i nieprawdopodobnych byli twardzi. (4) Ich dobre uczynki stanowiły i nadal były pomnikami i upamiętnieniami ich dobrego imienia.

52. I opowiedz historię Mojżesza, jak mówi o niej Księga. ^aOn w samej rzeczy był człowiekiem wybranym. Był też Posłańcem, Prorokiem. ¹⁷⁸⁰

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ۝

53. I zawołaliśmy doń ^bz prawej strony Góry ¹⁷⁸¹ i uczyniliśmy, że zbliżył się do Nas bardzo w celu zawarcia szczególnej wspólnoty.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ۝

54. I daliśmy mu z Naszej łaski ^cjego brata Aarona, którego uczyniliśmy Prorokiem.

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. I opowiedz historię Izmaela, ¹⁷⁸² jak mówi o niej Księga. On rzeczywiście dotrzymywał swe obietnice. I był on Posłańcem, Prorokiem.

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. ^dOn zachęcał do Modlitwy i do dawania jałmużny, a jego Pan znajdował w nim upodobanie.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

^a33,70. ^b20,81; 28,31. ^c20,30, 31; 25,36; 28,36. ^d20,133; 33,34.

1780. Słowa „był on Posłańcem, Prorokiem” wyjaśniają i eliminują powszechną błędną koncepcję, a mianowicie, że *Rasūl* (Posłaniec) to ktoś taki, kto przynosi nowe Prawo, nową Księgę, zaś *Nabī* (Prorok) to ten, kto wyznaczony jest przez Boga tylko do dokonania reformy wśród ludu. I chociaż, jak *Rasūl*, *Nabī* doznaje objawień Bożych, nie przynosi on ani Prawa, ani Księgi zawierającej nowe przykazania i zasady. Według tej powszechnej opinii *Rasūl* (Posłaniec) jest zarazem i koniecznie *Nabī* (Prorokiem), ale nie każdy *Nabī* jest *Rasūl*. Komentowany werset obala tę błędną koncepcję, ponieważ gdyby *Rasūl* (Posłaniec) był tym, kto przynosi nową Księgę i nowe Prawo i jako taki był jednocześnie *Nabī* (Prorok), to zupełnie zbędnym byłoby dodawanie w tym i w innych wersetach słowa *Nabī* do słowa *Rasūl*. *Faktem jednak jest, że każdy Rasūl jest Nabī, zaś każdy Nabī jest Rasūl*. Te dwa słowa są zamienne i reprezentują dwa aspekty tego samego urzędu oraz dwie funkcje tej samej osoby. Reformator Boży jest *Rasūl* o tyle, o ile otrzymuje Posłannictwo od Boga (*Risālah* oznacza posłannictwo), i jest on *Nabī* w tym sensie, że przekazuje on takie Posłannictwa ludziom, do których jest posyłany (*Nubuwwah* oznacza przekazywanie posłannictwa). Zatem każdy *Rasūl* (Posłaniec) jest *Nabī* (Prorok), ponieważ po otrzymaniu Posłannictwa Bożego, przekazuje je swojemu ludowi, natomiast każdy *Nabī* jest *Rasūl*, ponieważ przekazuje swemu ludowi te Posłannictwa, które otrzymuje od Boga. Jedyną funkcję *Nabī* następują po funkcjach *Rasūl*. W swoim charakterze jako *Rasūl* najpierw otrzymuje Posłannictwo od Boga, a następnie w swoim charakterze jako *Nabī* przekazuje to Posłannictwo swojemu ludowi. Oto, dlaczego tutaj i w każdym innym miejscu Koranu, kiedy oba te słowa – *Rasūl* i *Nabī* – pojawiają się razem, niezmiennie słowo *Nabī* stoi po słowie *Rasūl*, jako że taki jest porządek rzeczy.

1781. Słowa w tekście oznaczają: (a) z prawej strony góry; (b) z błogosławionej strony góry; (c) ze strony błogosławionej góry.

1782. Po Mojżeszu mówi się o Izmaelu. Jego opis rozpoczyna się od słów „opowiadamy”, co oznacza, że jeden rozdział historii religii – rozdział Domu Izraela – zakończył się, a nowy rozdział – rozdział Domu Izmaela – zaczął się.

57. I opowiedz historię Idrisa,¹⁷⁸³ jak mówi o tym Księga. Był on człowiekiem prawdomównym, jak i Prorokiem.

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٧﴾

58. ^aMy wynieśliśmy go na wspa-
niałe stanowisko.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٨﴾

59. Oto ludzie, ^bktórych Allah obdarzył swoimi błogosławieństwami spośród Proroków z potomstwa Adama, jak i z potomstwa tych, których zabraliśmy do Arki wraz z Noem, jak i z potomstwa Abrahama i Izraela.¹⁷⁸⁴ Oni są spośród tych, których wybraliśmy i którymi kierowaliśmy. ^cKiedy przedstawiano im Znaki od Pana Miłosiernego, padali na twarz przed Allahem i płakali.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذِ اتَّطَعُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّكَائِهَا ﴿٥٩﴾

60. Po nich jednak ^dnadeszło zło pokolenie, które zaniedbało Modlitwy¹⁷⁸⁵ i szło ze swymi przyziemnymi pragnieniami. Zatem ci spotkają się ze zniszczeniem.

وَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا ﴿٦٠﴾

^a2,254; 4,159. ^b1,7; 4,70; 5,21; 57,20. ^c17,108, 110; 32,16; 47,170.

1783. Większość komentatorów Koranu podziela opinię, że Idris to biblijny Enoch. Słowa *Hanuk* (Enoch) oraz *Idris* są bardzo do siebie zbliżone znaczeniami. *Idris* oznacza kogoś, kto wiele czyta i udziela wielu rad, natomiast *Hanuk* oznacza pouczenie lub dedykację (Enc. Bib.). Ponadto opis biblijny Enocha oraz literatura religijna Żydów bardzo przypominają opis przedstawiany w Koranie, a dotyczący Idris. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1597-98.

1784. Niektórzy komentatorzy Koranu uważają, że słowa „spośród potomstwa Adama” odnoszą się do Idris; słowa „którego zabraliśmy w arce Noego” odnoszą się do Abrahama, natomiast słowa „spośród potomstwa Abrahama” dotyczą Izmaela, Izaaka i Jakuba. Natomiast słowa „spośród potomstwa” są pojmowane jako stojące przed słowem Izrael i dotyczą Mojżesza, Aarona, Zachariasza, Yahyā i Jezusa. O wszystkich nich wspomniano w poprzednich wersach tej sury.

1785. Właściwie opieszałość i zaniedbywanie obowiązku Modlitwy powoduje, że człowiek zapomina o atrybutach Bożych i zabija w sobie pragnienie złączenia się z Bogiem, co z kolei rzuca go w szpony Szatana. I podczas gdy zaniedbywanie się w błaganu Boga o łaskę i w modleniu się do Niego prowadzi do niepowodzenia, gonitwa za spełnianiem złych pragnień wywołuje apatię wobec prawdziwej wiedzy oraz samopobłażanie względem niegodziwości i lenistwa. Wszystko to razem powoduje całkowity moralny i duchowy upadek człowieka.

61. Z wyjątkiem tych, ^aktórzy okazują skruczę, wierzą i spełniają dobre uczynki. ¹⁷⁸⁶ Ci wejdą do Nieba i ani trochę nie będą skrzywdzeni –

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٣٦﴾

62. ^bOgrody Wieczności, które Miłosierny Bóg obiecał swoim sługom, choć schowane są jeszcze przed ich wzrokiem. ¹⁷⁸⁷ Zaiste, Jego obietnica musi się wypełnić.

جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا ﴿٣٧﴾

63. ^cOni nie będą w nich słuchać niczego próżnego, lecz tylko pozdrowienie pokoju. W nich będą mieć utrzymanie rano i wieczorem.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ فِيهَا
بُكْرَةٌ وَعَاشِيَةٌ ﴿٣٨﴾

64. ^dTakie jest Niebo, które damy w dziedzictwo tym z Naszych sług, którzy są sprawiedliwi.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ
تَقِيًّا ﴿٣٩﴾

65. A aniołowie powiedzą im: „Przybywamy wyłącznie z polecenia twego Pana. Do Niego należy wszystko, co jest przed nami, jak i wszystko, co jest za nami, oraz wszystko pomiędzy tym. A Pan twój nie zapomina.

وَمَا نَنْزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا
خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٤٠﴾

66. „To On jest ^ePanem niebios i ziemi oraz wszystkiego tego, co jest między nimi. Dlatego służ Mu i bądź wytrwały w tej służbie. Czy znasz kogoś Jemu równego?”

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَأَعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ
لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَيِّئًا ﴿٤١﴾

^a6,49; 18,89; 25,71; 34,38. ^b9,72; 13,24; 61,13. ^c52,24; 56,26; 78,36. ^d7,44; 43,73; 52,18. ^e37,6; 38,67; 44,8; 78,38.

1786. Epitet „dobre uczynki” ma większe zastosowanie wobec takich aktów, których dokonuje się przy właściwej okazji i które pasują do wymogów czasu raczej niż wobec zwykłych – jak się to powszechnie rozumie – aktów pobożności.

1787. Zwrot *Bi'l Ghaib* może także oznaczać, że Wierni otrzymają „Ogrody Wieczności”, ponieważ uwierzyli w rzeczy, których nie widzieli – w Boga, aniołów, życie po śmierci, itd.

67. A człowiek powiada:¹⁷⁸⁸
^a„Co? Czy, kiedy umrę, będę na nowo podniesiony do życia?”

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مَاتَ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ۝

68. Czyż człowiek nie pamięta, że
^bMy stworzyliśmy go przedtem, kiedy jeszcze był niczym?¹⁷⁸⁹

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا لَمُرِيكًا
 شَدِيدًا ۝

69. I, na twego Pana, ^cz pewnością wszystkich ich razem zbierzemy, podobnie i szatanów. Wtedy rzucimy ich na kolana wokół Piekla.¹⁷⁹⁰

فَوَرَبِّكَ لَنَجْجُمُهُمُ وَالشَّيْطَانَ ثُمَّ لَنَنْحَضِيَهُمْ
 حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۝

70. Wówczas¹⁷⁹¹ z pewnością z każdej grupy wybierzemy tych, którzy wśród nich byli najbardziej uparci w buncie przeciwko Bogu Miłosiernemu.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ
 عِتِيًّا ۝

71. I,¹⁷⁹² zaiste. My najlepiej znamy tych, którzy zasługują¹⁷⁹³ na spalenie tam.

ثُمَّ لَنَنْحَنُّ أَعْلَمَ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ۝

^a23,38; 36,79. ^b19,10; 76,2. ^c10,29; 17,98; 34,41.

1788. *Al-Insân* (człowiek) nie oznacza tutaj człowieka w ogóle, lecz pewną szczególną klasę ludzi, a mianowicie tych nieszczęsnych niewiernych, którzy wątpią w istnienie Życia po śmierci. Właściwie na świecie istnieje bardzo niewielu ludzi, którzy całkowicie zaprzeczają istnieniu Życia po śmierci. I nie poprzez wypowiedane ustami słowa, lecz poprzez swoje działania i uczynki – całą ich pogoń za dobrami materialnymi – wyrażają oni swoją wątpliwość lub zaprzeczają istnieniu Życia pozagrobowego.

1789. Wszystko, o czym warto wspomnieć lub co ma jakieś znaczenie. Takie znaczenie potwierdza 76,2.

1790. W języku hebrajskim *Jahannam* używane jest jako Gehenna, co w języku aramejskim wyglądało pierwotnie jak „Hinnom”, lecz później zmieniło się w „Ge-Hinnom” (Enc. Bibl.), które oznacza „dolina śmierci lub zniszczenia”. Słowo to mogło być też połączeniem *Jahana* – które oznacza: podszedł blisko – ze słowem *Jahuma* – które oznacza: jego twarz ściągnęła się. Tak zatem *Jahannam* może też oznaczać rzecz lub miejsce, które człowiekowi najpierw podoba się, lecz kiedy podejdzie bliżej przestaje się mu to podobać i człowiek „ściąga twarz”, aby okazać swoje niezadowolone. Zatem sama konstrukcja tego słowa wyjaśnia naturę i charakter Pieka.

1791. *Thumma* oznacza „potem” czyli później i jest partykulą lub spójnikiem oznaczającym porządek lub opóźnienie. Czasami używa się go na określenie rozkazu lub wypowiedzi. Słowo to oznacza także „i” lub „więc” (Lane).

1792. W wersecie tym *thumma* jest spójnikiem oznaczającym nakaz wypowiedzi, a nie sam rozkaz. Jest to spójnik „i”. Znaczenie byłoby zatem następujące: „i powiemy ci coś jeszcze, że...”

1793. Słowa te mogą oznaczać: (a) Tych, którzy bardziej kwalifikują się do spalenia w ogniu niż do uratowania przed nim; (b) Tych, którzy bardziej niż inni zasługują na ten ogień; (c) Tych, którzy zasługują bardziej na karę wrzucenia do ognia niż na jakąkolwiek inną.

72. ^aI nie ma wśród was takiego, ^{1793A}kto nie przybyłby tam. To jest absolutny dekret twego Pana.

وَأَنْ مِنْكُمْ إِذْ أَوْرَدَهَا كَانَ عَلَىٰ سَرَتِكَ حَتْمًا
مَقْضِيًّا ﴿٦٧﴾

73. ^bI oszczędzimy sprawiedliwych, grzeszników zaś pozostawimy w nim na kolanach.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا
جِثًّا ﴿٦٨﴾

74. Kiedy przedstawia się im Nasze wyraźne Znak, ¹⁷⁹⁴niewierni powiadają do niewiernych: „Powiedzcie nam, która z tych dwóch grup jest lepsza, jeśli chodzi o pozycję, oraz która wywiera większe wrażenie, jeśli chodzi o towarzyszy?”

وَأِذَا تَلَّىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ
تَدْيِيرًا ﴿٦٩﴾

75. ^cIleż pokoleń zniszczyliśmy przed nimi, które lepiej miały się od nich w bogactwie i lepiej się prezentowały.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَانًا
وَرِيًّا ﴿٧٠﴾

^a21,99. ^b21,102; 39,62. ^c6,7; 17,18; 19,99; 21,12; 36,32; 50,37.

1793A. Zaimek *kum* (wy) w słowie *Minkum* nie ma ogólnego zastosowania. Dotyczy on, jak wykazuje kontekst, jedynie niewierzących oraz tych, którzy wątpią w istnienie Życia po śmierci. O wszystkich tych kategoriach ludzi mówi się w poprzednim wersecie. Według Ibn ‘Abbās oraz ‘Ikrimah inną wersją *Minkum* (spośród was) jest *Minhum* (spośród nich). Ibn ‘Abbās powiedział, że zwrot *Minkum* dotyczy niewierzących (Qurtubi). Tak zatem zaimek *kum* (wy) dotyczy zdecydowanie niewierzących, o których mowa w w. 67-71. Z drugiej jednak strony Koran całkiem jasno i z naciskiem podtrzymuje pogląd, że sprawiedliwi wierni nigdy nie pójdą do Piekla. Będą oni zawsze pławić się w promieniach miłości Bożej i Jego łaski (27,90; 39,62; 43,69; etc.), będą przebywać z daleka od ognia piekielnego i nigdy nie usłyszą nawet najcichszego jego odgłosu (21,102-103). Jeśli jednak zaimek *kum* potraktować jako odnoszący się i do niewiernych i do wiernych, to w przypadku niewiernych werset ten oznaczałby, że wszyscy oni pójdą do piekła, natomiast w przypadku wiernych oznaczałby ogień cierpień i prób, przez które muszą przejść w tym życiu i które znoszą cierpliwie i wytrwale i z których ostatecznie zostaną wprowadzeni do nieba rozkoszy i pokoju Bożego – na co wskazuje werset następny. Sam Święty Prorok wyjaśnia znaczenie tego wersetu. Relacjonuje się, że jego żona Hafsa powiedziała: „Pewnego razu, kiedy Święty Prorok powiedział, że żaden z jego Towarzyszy, którzy brali udział w bitwach pod Badr i Uhud, nie pójdzie do piekła, zwróciłam jego uwagę na ten werset, na co on udzielił mi lekkiej reprimendy za to, że niewłaściwie go zrozumiałam i polecił mi przeczytać werset następny” (Muslim, jak cytowane przez Jāmi‘ al-Bayān). Fakt, że Święty Prorok skierował uwagę Hafsa na następny werset (w. 73) wskazuje, że i on rozumiał partykułę *thumma*, występującą w tym wersecie jako spójnik „i” i traktował następny werset jako oddzielne i niezależne zdanie. Inaczej nie mógłby napomnieć Hafsa za niewłaściwą interpretację znaczenia tego wersetu, który właśnie komentujemy.

1794. Zwykłymi „Znakami” są te dowody i argumenty oparte na rozumowaniu, intelekcie i doświadczeniach, które wskazują na istnienie jakiejś rzeczy, oraz na jej cel. Jednak „widoczne Znak” to takie Znak lub argumenty, które nie tylko wskazują na istnienie jakiejś rzeczy i udowadniają je, ale które także dobrze pasują do sytuacji oraz do problemu, jaki mają udowodnić i które mają służyć bardzo szlachetnemu i wzniosłemu celowi.

76. Powiedz: „Bóg Miłosierny udziela tym, którzy błądzą, zwłoki na pewien czas ^aaż do chwili, kiedy ujrzą to, co im zagraża – czy to będzie kara czy też ostatnia Godzina¹⁷⁹⁵ – uświadomią sobie, kto jest gorszy w kwestii pozycji i słabszy w sile”.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَسُدُّ لَهُ الرَّحْمَنُ مَلَأَةً
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ
فَيَسْأَلُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَائِلًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ۝

77. ^bAllach powiększa przewodnictwo tych, którzy za przewodnictwem idą. ^cA te dobre uczynki, które trwają, są najlepsze w oczach twego Pana, jeśli chodzi o nagrodę oraz jeśli chodzi o ostateczny koniec.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَصِيصُ الضَّلِيلُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ۝

78. Czyż nie widziałeś tego, który nie wierzy w Nasze Znaki i powiada: ^d„Z pewnością otrzymam wielkie bogactwo i dzieci”?¹⁷⁹⁶

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا
وَدَوْلًا ۝

79. Czyż on posiada wiedzę o niewidzialnym lub przyjął obietnicę od Pana Miłosiernego?

أَطَّلَعَ الْغَيْبِ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝

80. Zaiste, nie!¹⁷⁹⁷ Zapiszemy to, co mówi, i przedłużymy jego karę.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

81. My odziedziczymy¹⁷⁹⁸ po nim wszystko to, o czym mówi, ^aprzybędzie do Nas samotny.

وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۝

^a72,25. ^b9,124; 47,18; 48,5. ^c87,18. ^d18,35; 74,13-14. ^e6,95; 18,49.

1795. „Kara” może tutaj oznaczać karę pośrednią, która spadnie na niewiernych stopniowo przed ich ostatecznym zniszczeniem, natomiast „ostatnia Godzina” może oznaczać ich całkowite i ostateczne zniszczenie.

1796. Człowiek niewierzący posiada bogactwo w postaci swoich dóbr i dzieci, z których jest bardzo dumny. Podobnie czynią dumne narody zachodu, o których w szczególności mówi obecna sura.

1797. Partykuła *kallā* (zaiste nie) oznacza odrzucenie, napomnienie oraz udzielenie reprimendy osobie za to, co powiedziała, a co było nieprawdą. Oznacza ona także to, co było powiedziane wcześniej jest błędem, a to, co powiedziane później, jest właściwe (Lane). Słowa „to, co mówi” odnoszą się do dumnych wypowiedzi, na które pozwalają sobie niewierni w związku z ich olbrzymim bogactwem, władzą, wpływami i dziećmi.

1798. Słowa „odziedziczymy po nim wszystko to, o czym mówi, a przybędzie do Nas samotny” mogą oznaczać: będzie musiał pozostawić całe swoje dziedzictwo i dzieci; (a) zachowamy jego wyniosłe wypowiedzi i przypomnimy mu o nich, kiedy do nas przyjdzie i ukarzymy go za nie; oraz (b) jego spadkobiercy przyjmą Islam, a całe jego bogactwo i zasoby będą użyte dla naszej sprawy.

82. ^aWzięli sobie innych bogów poza Allahem, aby byli oni źródłem honoru i władzy dla nich.

وَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۝

83. Ależ nie! ^bOdrzuca ich cześć¹⁷⁹⁹ i będą ich przeciwnikami.

بَعْ كَلِمَةٍ سَيَكْفُورُونَ بِعِبَادِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدَالًا ۝

84. Czy nie widzisz, że ^cposyłamy szatanów przeciwko niewiernym, podburzając ich do aktów nieposłuszeństwa?

لَقَدْ أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْذُهُمْ
أَسْرَارًا ۝

85. Zatem nie śpiesz się przeciwko nim. My zachowujemy pełen zapis¹⁸⁰⁰ ich poczynań.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ۝

86. Pomyśl o dniu, kiedy ^dMy zgromadzimy sprawiedliwych przed Bogiem Miłosiernym jako uhonorowanych gości,

يَوْمَ نَحْمُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا ۝

87. A ^ewinnych wrzucimy do Piekła jak stado spragnionych wielbłądów.¹⁸⁰¹

وَأَسْوَقَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرِدًّا ۝

88. ^fNikt nie będzie miał mocy wstawiennictwa oprócz tego, kto otrzymał obietnicę od Miłosiernego Boga.

لَا يَلْبِغُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا ۝

89. ^gI powiadają: „Miłosierny Bóg wziął sobie syna”.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۝

90. Niechybnie wypowiedzieliście rzecz najbardziej ohydłą.

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا ۝

^a21,25; 36,7; 5. ^b6,24; 10,29. ^c8,49; 47,26; 59,17. ^d39,74. ^e39,72. ^f2,49; 20,100; 21,29; 34,24; 39,45; 43,87; 53,27; 74,49. ^g2,117; 4,172; 6,101-102; 10,69; 17,112; 18,5; 19,36; 21,27; 25,3; 39,5; 43,82.

1799. Słowa te mogą oznaczać: (a) fałszywe bóstwa zaprzeczają, jakoby bałwochwalcy kiedykolwiek czcili je; (b) bałwochwalcy zaprzeczają, jakoby kiedykolwiek czcili fałszywe bóstwa. W kwestii (a) patrz 2,167; 10,29; 16,87; 28,64; zaś w kwestii (b) patrz 6,24; 30,14.

1800. Werset ten oznacza: (a) Mamy pełen spis ich niegodziwych uczynków; (b) liczymy czas spełnienia się ich kary.

1801. *Al-Wird* oznacza (a) przybycie lub podejście do wody; (b) wodę, do której ktoś przychodzi, by napić się; (c) kolejność podchodzenia do wody; (d) liczbę wielbłądów lub stado spragnionych wielbłądów (Aqrab). Patrz także 11,99.

91. Niebo mogłoby od tego pęknąć, a ziemia rozstąpić się, góry zaś rozpaść się na kawałki.¹⁸⁰²

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَنْقَطِرْنَ مِنَّهٗ وَتَنشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًا ﴿١٩١﴾

92. Albowiem przypisują syna Bogu Miłosiernemu.

أَن دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿١٩٢﴾

93. ^aNie wypada Bogu Miłosiernemu, aby brał sobie syna.¹⁸⁰³

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿١٩٣﴾

94. ^bNie ma takiego w niebiosach i na ziemi, który nie przybyłby do Boga Miłosiernego jako niewolnik.¹⁸⁰⁴

إِن كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿١٩٤﴾

95. Zaprawdę, On obejmuje ich swoją wiedzą i wszystkich dokładnie policzył.

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿١٩٥﴾

96. I każdy z nich przybędzie do Niego w Dniu Zmartwychwstania samotny.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿١٩٦﴾

^a2,117; 4,172; 10,69; 37,152-155. ^b20,109.

1802. Dogmat, że Jezus jest synem Bożym jest tak odrażający, że niebios, ziemia i góry mogą rozpaść się na kawałki i rozlecieć się z powodu jego potworności. Przekonanie to jest odrażające dla istot niebiańskich (*al-Samāwāt*), ponieważ przeciwstawia się ono atrybutom Boga oraz wszystkiemu, co one reprezentują. Jest ono oburzające dla istot żyjących na ziemi (*al-Ard*), ponieważ obraża ono dyktaty natury ludzkiej i umysł ludzki, które cofają się przed nim z odrazą. Ludzie posiadający szlachetne ideały, jak Prorocy Boży i Wybrańcy Boży (*al-Jibāl*), także odrzucają i potępiają ten pogląd, ponieważ idea mówiąca, że człowiek miałby potrzebować zastępczej ofiary kogokolwiek innego dla osiągnięcia zbawienia i wysokiego statusu moralnego jest przeciwna z własnymi ludzkimi doświadczeniami duchowymi.

1803. Sura ta zawiera najostrejsze i najbardziej zdecydowane odrzucenie dogmatów chrześcijańskich, a zwłaszcza doktryny podstawowej, która mówi, że Jezus jest synem Bożym – a z tego dogmatu wynikają wszystkie inne. W obecnym i czterech poprzednich wersach akcentuje się szczególnie obalenie i odrzucenie tej doktryny. Warto zauważyć, że Boży atrybut *al-Rahmān* jest w tej surze wielokrotnie przypomniany – wspomina się o nim aż sześćnaście razy. Ponieważ podstawowy dogmat synostwa Jezusa oraz jego następstwa, jak dogmat pokuty, zawierają element zaprzeczenia Bożego atrybutu *al-Rahmān*, to nieuniknionym było wspomnienie go aż tak wiele razy. Dogmat pokuty implikuje, że Bóg nie jest w stanie przebaczyć grzechów ludzi, podczas gdy Boży atrybut 'Al-Rahmān' implikuje, że Bóg może i właściwie przebacza często te grzechy i stąd powtarzanie go w tej surze.

1804. Litościwy Bóg nie potrzebuje żadnego syna, aby Mu pomagał, ponieważ to On jest Panem nieba i ziemi, a Jego Królestwo rozciąga się na cały wszechświat oraz ponieważ wszyscy ludzie są Jego sługami, a Jezus jednym z nich.

97. Ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – Miłosierny Bóg stworzył dla nich głęboką miłość.¹⁸⁰⁵

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ
وَدًّا ﴿٥٤﴾

98. Zatem ^aMy uczyniliśmy Koran łatwym w twoim języku, abyś mógł przekazać przy jego pomocy dobrą nowinę ludziom sprawiedliwym oraz przy jego pomocy ostrzec ludzi swarliwych.

فَأَنشَأْنَا لَكَ الْقُرْآنَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ
بِهِ قَوْمًا لَّدًّا ﴿٥٥﴾

99. ^bIleż pokoleń zniszczyliśmy przed nimi! Czy spostrzegasz choć jednego z nich lub słyszysz choćby ich szept?¹⁸⁰⁶

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِصُّ مِنْهُمْ
قَوْمٌ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٥٦﴾

^a44,59; 54,18. ^b17,18; 19,75; 21,12; 36,32; 50,37.

1805. Werset ten może mieć jedno z następujących znaczeń: (a) Bóg włoży swoją własną miłość w serca sprawiedliwych; (b) Będzie głęboko miłował sprawiedliwych; (c) Włoży głęboką miłość dla ludzkości w serca sprawiedliwych; (d) Stworzy głęboką miłość do sprawiedliwych w sercach ludzkich.

1806. Werset ten zawiera w odniesieniu do chrześcijańskich narodów zachodu srogie ostrzeżenie dotyczące okrutnego losu, jaki jest dla nich przeznaczony, o ile nie przyjmą Prawdy i nie zrezygnują ze swych złych dróg. Narody te są dumne ze swojej władzy materialnej, swoich zasobów, doczesnego dobrobytu oraz postępu, ale przecież ignorują niezbity fakt, że błędne wierzenia oraz życie w grzechu prowadzą jedynie do zniszczenia.

R O Z D Z I A Ł 20

TÀ HÂ

(Objawiony przed Hijrah)

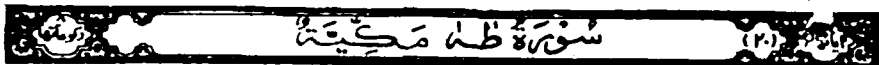
Data objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona bardzo wcześnie w Mekce. Taka jest opinia 'Abd Allâh bin Mas'ud, jednego z najwcześniejszych towarzyszy Świętego Proroka. W surze tej dalej omawia się wierzenia i przekonania chrześcijańskie, co było głównym tematem poprzedniej sury. Jednym z podstawowych dogmatów chrześcijaństwa jest to, że Prawo jest przekleństwem. Obecna sura zaczyna się od obalenia tej doktryny chrześcijańskiej. Powiada ona, że Prawo nie tylko nie jest przekleństwem, lecz jest pozytywnie wielkim darem i łaską Bożą. Mówi się także, że Prawo nie jest ciężarem, przeszkodą, lecz jego celem jest pociecha i duchowe zadowolenie człowieka. Oto jeden z najważniejszych celów Koranu, który to cel spełnia on w najwspanialszy sposób. Święty Prorok doznaje pocieszenia poprzez Posłannictwo, które mówi, że Bóg objawił Koran, aby ulżyć ciężarom człowieka, a nie dodawać mu kłopotów. Koran spełnia wszystkie podstawowe potrzeby i wymagania ludzkie.

Temat

Sura ta dalej mówi chrześcijanom, że aby zrozumieć i uświadomić sobie prawdy zawarte w Koranie, muszą oni zastanowić się nad okolicznościami i warunkami, w jakimi miał do czynienia Mojżesz. Powiada się, że kiedy skończyło się jego duchowe wychowanie i okazało się, że nadaje się on do tego, by nałożyć nań te wielkie obowiązki urzędu Proroka, otrzymał nakaz udania się do Egiptu i przekazania faraonowi Posłannictwa Bożego. Faraon nie chciał przyjąć tego posłannictwa, zachowywał się arogancko i nawet starał się zabić Mojżesza. W związku z tym Mojżesz otrzymał nakaz od Boga, aby wyprowadzić Izraelitów z Egiptu. Faraon ścigał ich wraz ze swoim potężnym wojskiem, ale spadła na niego kara Boża i wraz ze swymi wojownikami utonął w morzu na oczach wszystkich Izraelitów. Następnie Mojżesz udał się na „Górę”, gdzie zostało mu objawione Prawo. Następnie sura ta przedstawia subtelne napomnienie skierowane do chrześcijan. Powiada się im, że kiedy przed przyjściem Jezusa Izraelici wierzyli w doktrynę, że Bóg jest Jeden, a później w Koranie akcentowano Jedność Boga oraz znaczenie Prawa lub Shari'ah, jakże nauka, która uważa Prawo za przekleństwo i głosi doktryny politeistyczne może wciskać się pomiędzy te dwa czysto monoteistyczne kredo? Następnie mówi się o karze Bożej, która spadnie na narody chrześcijańskie za ich grzechy i niegodziwość po tym, jak przez wiele setek lat cieszyć się one będą dobrobytem materialnym. Trzy ostatnie stulecia odznaczały się jednolitym postępem i dobrobytem na niespotykaną do tej pory skalę. Spowoduje to, że narody chrześcijańskie z odrazą odrzucą ostrzeżenie Boże, które powiada o czekającym na nie okrutnym losie. Sura obecna z akcentem głosi, że z pewnością nastąpi to i że chrześcijańskie narody zachodu staną przed obliczem ogromnej i strasznej kary; wyniosłe góry zawała się i staną się jak pył (w. 106, 107). Później nawiązuje się do tematu, od którego sura ta zaczęła się, czyli od tego, że Koran jest łatwy do zrozumienia, ponieważ został objawiony w języku narodowym ludu, do którego jest skierowany. Podobnie jak Pisma chrześcijańskie, nie wykorzystuje on zazwyczaj przypowieści i metafor, co przyczyniałoby się do niejasności, lecz wyjaśnia swoje nauki w języku prostym i łatwym do zrozumienia. Znaczenie prawa jest przedstawione przy pomocy mocnych argumentów oraz zaprezentowane nie jako przekleństwo, lecz wielkie błogosławieństwo Boże. Następnie mówi się o wypędzeniu Adama z „ogrodu”. To wydarzenie, na którym wspiera się cała chrześcijańska doktryna pokuty, jest przez chrześcijan albo niewłaściwie rozumiane, albo błędnie interpretowane. Prawda jest taka, że narodziny Adama miały miejsce zgodnie z planem

Bożym, a plany Boże nigdy nie doznają niepowodzeń. Podczas gdy według Biblii Bóg stworzył Adama na swoje podobieństwo (Rdz 1,27), a on, będąc skuszonym przez Ewę, popadł w grzech, Koran głosi, że ponieważ Adam był stworzony na obraz i podobieństwo Boże, nie mógł przecież poddać się takiemu upadkowi. Sura ta kończy się srogim ostrzeżeniem wobec niewiernych, że Znaki i cuda, które oni sami wymyślą, nigdy nie zostaną im pokazane oraz że jeśli pomimo oglądania wielu Znaków z Nieba nadal będą zaprzeczać i odrzucać Posłannictwo Boże, zostaną ukarani, tak jak byli ukarani niewierni poprzednich Posłańców Bożych.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Tā Hā.¹⁸⁰⁷

طه

3. Nie zesłaliśmy ci Koranu, abys się smucił,¹⁸⁰⁸

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى

4. Lecz jako ^bprzypomnienie dla tego, który okazuje bojaźń przed Bogiem

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِمَنْ يَنْخَشِي

5. Oraz jako objawienie od Tego, który stworzył ziemię i wysokie niebiosy.

تَنْزِيلًا لِمَنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى

6. On jest tym ^cMiłosiernym Bogiem, który stanowczo zasiadł na tronie.¹⁸⁰⁹

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

7. ^dDo Niego należy wszystko, co jest w niebiosach, jak i wszystko, co jest na ziemi oraz to, co jest między nimi, oraz to, co znajduje się poniżej wilgotnego podglebia.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الْعَرْشِ

^a1,1. ^b73,20; 74,55; 76,30; 80,12. ^c7,55; 10,4. ^d2,285; 3,130; 5,19.

1807. Tā Hā jest połączeniem tā oraz hā. W dialekcie 'Akk, plemiona arabskiego, oznacza to „O, mój umiłowany” lub „O, doskonały człowieku”. Autor Kashshāf interpretuje to jako „O, ty”. Inni interpretują ten zwrot jako „spoczywaj” (Bayān oraz Lisān). Zwrot ten wskazuje na fakt, że Święty Prorok był w najwyższym stopniu obdarowany wszelkimi zdolnościami naturalnymi, cechami i atrybutami, które składają się na budowanie pełnej moralnej postaci człowieka. Święty Prorok rzeczywiście był całkowitym i doskonałym człowiekiem, doskonałym przedstawicielem gatunku ludzkiego, w najpełniejszym znaczeniu tego określenia. Patrz także 2343 oraz 3091.

1808. Werset ten zawiera posłannictwo pocieszenia i nadziei dla Świętego Proroka i muzułmanów. Powiada ono, że sprzecznym i błędnym wobec objawienia koranicznego jest to, aby jego nosiciel odniósł w swej misji niepowodzenie. Dlatego właśnie sprawa Świętego Proroka musi zwyciężyć. Werset ten odrzuca także dogmat chrześcijański, który powiada, że Prawo lub *Shari'ah* jest przekleństwem. W Koranie nie ma niczego, co byłoby sprzeczne z naturą ludzką i co mogłoby postawić człowieka w obliczu kłopotów.

1809. Mówiąc krótko, „Tron” reprezentuje transcendentne atrybuty Boże, czyli atrybuty, które znane są pod technicznym określeniem: *Sifāt Tānzihīyyah*. Atrybuty te – wieczne i niezmiennie – są wyłącznymi prerogatywami Boga i manifestują się poprzez inne atrybuty, znane jako *Sifāt Tashbihīyyah*, czyli takie atrybuty, które należąć można także u istot ludzkich. Te pierwsze atrybuty – atrybuty transcendentne, stanowią Tron Boży, natomiast te ostatnie są podporami Jego Tronu. Patrz także 986 oraz 1233.

8. ^aI kiedy przemawiasz głośno, On to słyszy, jak i wtedy, gdy mówisz półgłosem, albowiem On zna tajemne myśli człowieka oraz to, co jest jeszcze bardziej ukryte.¹⁸¹⁰

وَأَنَّ تَجَهَّرَ بِأَقْوَابِهِ فَتَأْتَهُ يَكْمُرُ السِّرَّ وَأَخْفَى ۝

9. Allah – nie ma boga oprócz Niego. ^bDo Niego należą najpiękniejsze imiona.¹⁸¹¹

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۝

10. ^cI czy otrzymałeś historię Mojżesza?¹⁸¹²

وَهَلْ آتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

^a2,78; 6,4; 11,6; 67,14. ^b7,181; 59,25. ^c19,52; 79,16.

1810. Słowo *Sirr* (sekretne myśli) oznacza takie myśli, które są ukryte głęboko w człowieku i które zna tylko on sam, natomiast *Akhfā* (bardziej ukryte) obejmuje wszystkie te ideały, idee i ambicje danego człowieka, które ukryte są w łonie przyszłości i które nigdy jeszcze nie przeszły przez jego myśli.

1811. Werset ten zawiera kwintesencję i istotę objawienia koranicznego, o którym mowa w w. 3 powyżej. Mówi ono, że Bóg istnieje. Bóg jest jeden. Posiada wszystkie doskonałe atrybuty i jest całkowicie wolny od wszelkich defektów i niedoskonałości, a przez to On jeden zasługuje na naszą cześć i podziw.

1812. Wbrew wszelkim przyjętym kanonom historii Freud w swojej książce „Mojżesz i monoteizm” nakreślił całkiem nową teorię, według której Mojżesz nie był Izraelitą, nie należał do plemienia hebrajskiego, a Izraelici nigdy nie osiedlili się w Egipcie. Przedstawił on następujące argumenty na poparcie tej teorii: (1) Mojżesz to imię egipskie. (2) Idea Jedności Boga była pierwotnie ideą egipską, stworzona i przyjęta przez starożytnego króla egipskiego Ikhnatena (lub Akhenatena). (3) Mojżesz, będąc Egipcjaninem, zapożyczył tę ideę od Egipcjan i głosił ją wśród Izraelitów. (4) Ponieważ Mojżesz był Egipcjaninem, nie potrafił właściwie wypowiadać się po hebrajsku.

Wszystkie te argumenty pozbawione są jakichkolwiek podstaw. Mojżesz jest z całą pewnością słowem hebrajskim i ma swoje źródło zarówno w języku hebrajskim, jak i arabskim. Ale jeśli nawet imię Mojżesz miało egipskie pochodzenie, to nie oznacza to, że człowiek Mojżesz także był Egipcjaninem. Ponieważ Izraelici byli w Egipcie rasą gorszą i żyli rządzeni przez faraonów, naturalnym wydaje się fakt, że przyjmowali egipskie imiona. Członkowie rasy podległej na ogół szczególnie lubują się w przyjmowaniu imion i naśladowaniu zwyczajów, mód życia i stroju, etc., swoich władców. Równie błędna jest argumentacja, jakoby idea Jedności Boga powstała najpierw w Egipcie i została przyjęta przez egipskiego króla – Akhenatena – który głosił ją wśród Izraelitów. Bezsenssem jest założenie, że pewna koncepcja może stanowić monopol jednego tylko ludu. Różne ludy mogą całkiem niezależnie tworzyć podobne idee, nie zapożyczając ich od siebie nawzajem. Ale nawet jeśli przyjąć, że idea Jedności Boga pochodziła z Egiptu, nie sposób usprawiedliwić wniosku, jakoby Mojżesz był Egipcjaninem. Skoro Amerykanin czy Niemiec mogą zapożyczać różne idee od Anglika i vice versa, to dlaczego Izraelita nie mógłby zapożyczyć jakiejś idei od Egipcjanina? Prawda jest taka, że idea Jedności Boga nie była stworzona ani przez Egipcjan, ani przez Syryjczyków czy jakikolwiek inny lud. Ma ona swoje źródło w objawieniu Bożym. Ponadto Freud wsparł swoje twierdzenie, że Mojżesz był Egipcjaninem, na Księdze Wyjścia 4,10, gdzie powiedziane jest, że miał on trudności z wypowiedzeniem się i nie potrafił stosownie się wypowiadać. W ten sposób Freud w arbitralny sposób doszedł do wniosku, że Mojżesz nie potrafił dobrze wypowiadać się po hebrajsku. Przeciwnie, faktem jest – a potwierdzają to i Koran, i Biblia – że kiedy otrzymał od Boga nakaz pójścia do faraona i głoszenia przed nim swojej misji, Mojżesz poprosił o zwolnienie z tego obowiązku z powodu niezdolności do właściwego wypowiedzenia się i wyrażania swoich myśli. Jeśli cokolwiek, to właśnie powyższe wykazuje, że Mojżesz nie potrafił swobodnie wypowiadać się w języku faraona, to znaczy w języku Egipcjan. Przez to nie można twierdzić, że był Egipcjaninem. Właściwie arabskie i hebrajskie dowody lingwistyczne, połączone dowody historii i tradycji żydowskiej, jak i opis Mojżesza przedstawiony w Biblii i w Koranie składają się i potwierdzają wniosek, że Mojżesz nie był Egipcjaninem i że jego imię nie było imieniem egipskim. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1621-1623.

11. ^aKiedy ujrzał ogień i rzekł do swej rodziny: „Zaczekajcie, widzę ogień. Może będę mógł przynieść wam jedną głownię lub znajduję przy tym ogniu przewodnictwo”.¹⁸¹³

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ بِمَا هِيَ
لَعَلَّ إِنِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِبَقِيصٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ
هُدًى ۝

12. ^bA kiedy zbliżył się doń, zawołał do niego głos: „O Mojżeszu,

قَالَتْهَا نُودِيَ يُمُوسَى ۝

13. „Zaprawdę, Jam jest twoim Panem. Zdejmij więc swoje buty,¹⁸¹⁴ albowiem znajdujesz się w świętej Dolinie Tuwā.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ
طُوًى ۝

14. ^d„I to Ja sam ciebie wybrałem, więc wysłuchaj tego, co jest ci objawiane.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ يَا يُوسَى ۝

15. ^e„Zaprawdę, Jam jest Allah. Nie ma boga poza Mną, więc czcuj Mnie jednego i przestrzegaj Modlitwy na Moją pamiątkę.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ۝

16. ^f„Zaiste, Godzina nadchodzi i Ja zamierzam ją zmanifestować,¹⁸¹⁵ aby każdej duszy odplacono za jej wysiłek.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ۝

17. „Zatem nie pozwól, aby ten, kto nie wierzy i podąża za swymi przyziemnymi pragnieniami, odwiódł cię od wiary, inaczej zginiesz.

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَ هُدًى فَرْدَىٰ ۝

^a27,8; 28,30. ^b27,9; 28,31; 79,17. ^c20,13; 28,31; 79,17. ^d20,42. ^e27,10; 28,31. ^f5,86; 40,60.

1813. Werset ten odnosi się do wizji Mojżesza, a wizje bywają dwojakie: (a) wizje, które dotyczą jedynie Proroka, który ich doznaje. W takich wizjach manifestacje Boga ograniczają się jedynie do danego Proroka. (b) Wizje, w których manifestacje Boże rozszerzają się także na Proroków innych ludów. Mojżesz chciał powiedzieć, że gdyby doznana przez niego wizja była manifestacją ostatniej klasy, to otrzymałby nowe *Sharī'ah* dla swego ludu, lecz gdyby wizja ta dotyczyła klasy poprzedniej, otrzymałby pewne pouczenia co do jego własnego postępu duchowego.

1814. Jak powiedziano powyżej, była to wizja, jakiej doświadczył Mojżesz, zaś „buty” w języku wizji oznaczają doczesną rodzinę, czyli żonę, dzieci, znajomych, itp. Słowa „Twoich dwoje butów” oznaczają „twoich krewnych wraz z twą rodziną oraz ludzi z twojej społeczności”. Tak zatem w czasie bliskiego związku z Bogiem Mojżesz otrzymał nakaz wyrzucenia ze swego umysłu wszystkich myśli o żonie i dzieciach i innych związkach ziemskich. Biorąc dosłownie, werset ten można rozumieć następująco: ponieważ Mojżesz znajdował się w świętym miejscu, miał obowiązek zdjąć buty.

1815. *Akhfa al-Shaia'* oznacza: ukrył jakąś rzecz; usunął jej pokrywę lub zmanifestował ją (Lane).

18. „Cóż tam masz w swej prawej dłoni, o Mojżeszu?”

وَمَا تِلْكَ يَمِينِكَ يَا مُوسَى ﴿١٨﴾

19. Mojżesz rzekł: „Oto moja laska, wspieram się na niej i strącam nią liście dla moich owiec i dla innych celów też jej używam”.¹⁸¹⁶

قَالَ هِيَ عَصَائِي أَتَوَكَّلُ عَلَيْهَا فَاَهْتَزُّ بِهَا
عَلَى غَنَمِي وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَى ﴿١٩﴾

20. Bóg rzekł: ^a„Rzuć ją na ziemię, o Mojżeszu”.

قَالَ أَلْقَهَا يَا مُوسَى ﴿٢٠﴾

21. Ten zatem rzucił ją i – spójrz! – po ziemi pelzał wąż.^{1816A}

فَأَلْقَهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ﴿٢١﴾

22. Bóg rzekł: „Weź go do ręki, a nie obawiaj się. Przywrócimy jej pierwotny kształt.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْزَنْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا
الْأُولَى ﴿٢٢﴾

23. ^b„Włóż swą dłoń¹⁸¹⁷ pod pachę,¹⁸¹⁸ a wyjmiesz ją białą, choć bez choroby – jeszcze jeden Znak,

وَأَضْمُرْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوْءٍ أَيْةٌ أُخْرَى ﴿٢٣﴾

24. „Abyśmy mogli wskazać ci niektóre z Naszych większych Znaków”.¹⁸¹⁹

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٤﴾

^a7,118; 26,33; 27,11; 28,32. ^b7,109; 27,13; 28,33.

1816. *Ma'arib* (używa) jest liczbą mnogą od *Mā'ribah*, które pochodzi od *ariba*. Mówi się *ariba llaihi*, czyli on chciał lub poszukiwał tego; natomiast *Ma'arib* oznacza: użycie, potrzeby, wymagania, cele (Lane).

1816A. Laska właściwie nie zamieniła się w węża, ale jedynie na takowego wyglądała. Dlatego fakt ten nie przeciwstawiał się ani nie zaprzeczał żadnemu prawu przyrody. Cud ten, oprócz dowodu przemawiającego na korzyść Mojżesza, miał na celu pocieszyć go, że jego lud nie będzie stale oddawał się bałwochwalstwu i innym złym praktykom i że w chwili, w której lud znów znajdzie się pod jego opieką, stanie się na nowo jego dobrym i bogobojnym towarzyszem, przy czym *'Asa* oznacza społeczność (Lane). Patrz także 1023.

1817. *Yad* oznacza dłoń lub rękę, zaś w przenośni laskę, dobrodziejstwo; władzę, autorytet; pomoc, ochronę; społeczność, grupę (Aqrab).

1818. Ponieważ jednym ze znaczeń słowa *Yad* (dłoń) jest społeczność lub lud, zwrot w tekście zawiera wniosek dla Mojżesza, który powiada, że powinien on zawsze trzymać swój lud blisko siebie i że powinien się o niego troszczyć. Gdyby tak czynił, lud jego stałby się ludem sprawiedliwym, promieniującym światłem duchowym i byłby wolny od wszelkiego zła moralnego. *Yad Baidā'* może także oznaczać jasne i mocne argumenty. Mojżesz był obdarzony mocnymi i solidnymi argumentami do dowodzenia jego sprawy. Patrz także 7,109 oraz 26,34.

1819. Znak laski był jednym z największych znaków z nieba danych Mojżeszowi. Kiedy Mojżesz otrzymał Proroctwo, pojawił się znak laski (20,19). Kiedy udał się do faraona, by głosić przed nim swoje posłannictwo, znów pokazany został jemu oraz czarnoksiężnikom znak laski (20,70-74). Kiedy Izraelici potrzebowali wody, otrzymał Mojżesz nakaz uderzenia swą laską o skalę (2,61), a kiedy musiał przejść przez morze, Bóg kazał mu uderzyć laską o wodę (26,64).

25. „Idź do Faraona, on zaiste przekroczył już wszelkie dopuszczalne granice”.

﴿إِذْ هَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾

26. Mojżesz powiedział: „Panie mój, powiększ moją pierś

﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي﴾

27. „I uczyni moje zadanie łatwym

﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾

28. ^a„Oraz rozwiąż węzeł, jaki znajduje się na mym języku,

﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِي﴾

29. „Aby zrozumieli moją mowę.

﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾

30. „I daj mi pomocnika¹⁸²⁰ spośród mojej rodziny –

﴿وَاجْعَلْ لِّي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي﴾

31. ^b„Aarona, mojego brata.

﴿هُرُونَ أَخِي﴾

32. „Powiększ moją siłę dzięki niemu

﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾

33. ^c„I niechaj dzieli moje zadanie wraz ze mną.

﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾

34. „Abyśmy mogli wielce Ciebie wychwalać

﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا﴾

35. „I dobrze o Tobie pamiętać.

﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾

36. „Tyś niechybnie Wiecznym naszym Strażnikiem”.

﴿إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾

37. ^cBóg rzekł: „Modlitwa twoja została wysłuchana, o Mojżeszu.

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ أُوْتِيتَ سُؤْلَكَ يٰمُوسَىٰ﴾

38. „A wyświadczyliśmy ci łaskę również w innym czasie.

﴿وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ﴾

^a26,14. ^b28,35. ^c26,16.

1820. Mojżesz nie czuł się człowiekiem odpowiednim do wykonania tak wielkiego zadania. Poprosił zatem o pomocnika. Święty Prorok, który miał do wypełnienia zadanie o wiele trudniejsze i cięższe, nigdy nie modlił się o żadną pomoc. On sam, bez pomocy i towarzystwa, wypełnił całkowicie zadanie wychowania ludu, zapadł głęboko w nieprawość moralną, aż po szczyty swojej chwały duchowej.

39. „Kiedy ^amatce twojej objawi-
liśmy to,¹⁸²¹ co było ważnym obja-
wieniem, a mianowicie:

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ﴿٢٨﴾

40. „Włóż go do kosza i umieść go
w wodzie rzeki, a wówczas rzeka
wyrzuci go na brzeg, a tam ^bten, kto
jest Moim wrogiem, jak i jego
wrogiem, zajmie się nim”. I obda-
rzyłem cię swoją miłością, a uczy-
niłem to, abyś mógł być postawiony
przed Moimi oczami;¹⁸²²

أَبِ افْتَدِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْدِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيَلْقِهِ
الْيَمُّ بِالتَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوُّنِي وَعَدُوُّ لَهُ دَر
وَمَنْ لَدَيْمِ أَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي ۖ وَاتَّصَعْتُ عَلَىٰ عَيْنِي ﴿٢٩﴾

41. ^c„Kiedy nadeszła twoja siostra
i powiedziała: «Czy mam cię skie-
rować do tego, kto zajmie się nim?»
Zatem ^dzwróciliśmy cię twojej matce,
aby uspokoiło się jej oko oraz aby nie
żałowała się. ^eA ty zabiłeś człowieka,
lecz My uwolniliśmy cię od żalu.
Potem wypróbowaliśmy cię na różne
sposoby. I czekałeś przez kilka lat
wśród ludu Madian. Wtedy osią-
gnąłeś wymaganą normę,¹⁸²³ o Mojże-
szu,

إِذْ تَنَسَّىٰ أَخُتَاكَ تَقْوُلَ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ
فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۗ وَوَقَّاتَ
نَفْسًا فَدَعَيْنَاكَ مِنَ الْعَمْرِ ۖ فَتَنَّاكَ تَهْتِنًا فَمَلَّاتُ
سَيْنَانَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ۖ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ ﴿٣٠﴾

42. „Ja zaś ^fwybrałem cię dla
siebie samego.

وَاصْطَلَمْتُكَ لِنَفْسِي ﴿٣١﴾

43. ^g„Idź, ty i twój brat, z moimi
Znakami i nie słabnij w pamiętaniu o
Mnie.

إِذْ هَبَّ آتَتْ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا تَنِيَّ فِي ذِكْرِي ﴿٣٢﴾

^a28,8-9. ^b28,9. ^c28,12-13. ^d28,14. ^e28,16, 34. ^f12,55. ^g28,36.

1821. Ponieważ *Mā* to *Māsdariyyah*, następujący po nim czasownik dodaje mu intensywność znaczeniowej. Zwrot *Mā Yūhā* oznacza w ten sposób ważne objawienie lub to, co było konieczne, co musiało być w owym czasie objawione.

1822. *'Ain* oznacza (1) oko; (2) mieszkańców domu; (3) ochronę (Lane). Ponieważ Mojżesz miał wypełnić wielki i trudny obowiązek uwolnienia ludu, trzymanego w niewoli przez okrutnego władcę przez wiele lat, koniecznym było, aby otrzymał potrzebne przygotowanie do tej wielkiej misji ze strony królewskich nauczycieli. Tak zatem zgodnym z planem Bożym był fakt, że Mojżesz znalazł swą drogę do domu faraona.

1823. Pobyt Mojżesza wśród ludu Midian spełnił jeszcze jeden plan Boży. Ponieważ miał żyć wraz z Izraelitami na pustyniach i w lasach doliny Synaj, miał w ten sposób przygotować się do ciężkiego i trudnego życia właśnie dzięki kilkuletniemu pobytowi w Madianie.

44. ^a„Idźcie obaj do Faraona. albowiem on przekroczył wszelkie granice.

إِذْهَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٤٤﴾

45. „Lecz przemawiajcie doń uprzejmymi słowami, ¹⁸²⁴ może przypadkiem zastanowi się lub przerazi”.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ﴿٤٥﴾

46. Oni odrzekli: ^b„Panie nasz, obawiamy się, aby nie dopuścił się jakiego występku przeciwko nam albo żeby nie przekroczył wszelkich granic w prześladowaniu nas”.

قَالَا رَبَّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرِطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطَّغَى ﴿٤٦﴾

47. Bóg rzekł: „Nie bójcie się, albowiem Ja jestem z wami. Ja słyszę i widzę”.

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمِعُ وَأَأْتِي ﴿٤٧﴾

48. „Idźcie zatem do niego obaj i powiedzcie: „Jesteśmy Postańcami od twego Pana, pozwól więc Dzieciom Izraela odejść wraz z nami i nie męcz już ich. Niechybnie przyniesliśmy ci wielki Znak od twego Pana. Niechaj pokój będzie z tym, kto idzie za przewodnictwem.

فَأْتِيهِ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّئِنَّا رَسُولًا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا نُعَذِّبَهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا مِنْ اتَّبَعِ الْهُدَى ﴿٤٨﴾

49. „Naprawdę zostało nam objawione, że kara spadnie na tego, kto odrzuci Posłannictwo Boże i odwróci się”.

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿٤٩﴾

50. Faraon powiedział: ^c„Któż zatem jest Panem was dwóch, o Mojżeszu?”

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يُوسَى ﴿٥٠﴾

51. Mojżesz rzekł: „Naszym Panem jest Ten, ^dktóry wszelkiej rzeczy dał jej właściwy kształt. a potem poprowadził ¹⁸²⁵ ją ku jej właściwej funkcji”.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ﴿٥١﴾

^a79,18. ^b26,13. ^c26,24. ^d87,3-4.

1824. Werset ten przedstawia dwojaką lekcję dla nauczyciela i głoszącego religię. Powinien on używać języka delikatnego. Powinien też okazywać szacunek wobec tych, których Bóg obdarzył honorami ziemskimi i umieścił na stanowiskach odznaczających się autorytetem.

1825. Werset ten oznacza, że w świecie istnieje doskonały porządek i że Bóg wszystko wyposażył w cechy najlepiej pasujące do ich wymagań i potrzeb, poprzez wykorzystanie których osiągnąć można najwspanialszy rozwój.

52. Faraon powiedział: „Jaki będzie los poprzednich pokoleń?”¹⁸²⁶

قَالَ مَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. Mojżesz rzekł: „Wiedza o tym jest u mego Pana, zachowana w Księdze. Mój Pan ani nie myli się,^a ani nie zapomina.”¹⁸²⁷

قَالَ عَلَيْهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ۝

54. ^b „On jest Tym, który ziemię uczynił dla was łożem i sprawił, że przez nią prowadzą dla was drożki. On jest Tym, który zesłał z nieba deszcz i dzięki niemu My powodujemy, że rosną wszelkiego rodzaju rośliny parami.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى ۝

55. ^c „Spożywajcie i paście swoje bydło. Zaprawdę, w tym zawierają się Znaki dla tych, którzy są obdarzeni rozumem”.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

56. ^d Z tej oto ziemi My was stworzyliśmy i spowodujemy, że do niej powrócicie. Z niej też – tak uczynimy – podniesiemy was powtórnie.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُؤْتِكُمْ مِنْهَا نِعْمَتَنَا نُغْرِبْكُمْ وَتَارَةً أُخْرَى ۝

57. I ^e pokazaliśmy Faraonowi Nasze Znaki, wszystkie, lecz on odrzucił je i nie chciał uwierzyć.

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُ كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

^a19,65. ^b43,11. ^c10,25; 25,50; 32,28. ^d7,26; 71,18-19. ^e27,13-15; 43,48-49; 79,21-22.

1826. Odpowiedź Mojżesza na pytanie faraona, zawarte w poprzednim wersecie, całkowicie – jak się zdaje – zdumiała tego ostatniego, wobec czego zrzęcznie odszedł od tematu, który sam przecież zainicjował i zadał Mojżeszowi nowe pytanie, a mianowicie, czy jego Bóg wiedział cokolwiek o poprzednich pokoleniach, które już odeszły – co oznacza, jak będzie się im wiodło, skoro nie miały tego przywileju bycia przez niego (Mojżesza) prowadzonym. W ten sposób dość subtelnie faraon starał się przeciwstawić jego lud Mojżeszowi, czyniąc uwagę, że on (Mojżesz) insynuował, jakoby ich praojcowie byli pozbawieni przewodnictwa z Nieba i dlatego zasługiwali sobie na karę Bożą.

1827. Mojżesz daje faraonowi miazdzącą odpowiedź na jego napastliwą taktykę. Powiada faraonowi, że nie powinien on przejmować się minionymi pokoleniami. Bóg wszystko bowiem o nich wiedział, każdy dotyczący nich szczegół znalazł swoje miejsce w Jego pamięci i w Dniu Zmartwychwstania rozliczy On ich zgodnie z ich uczynkami, biorąc pod uwagę otaczające ich okoliczności i warunki.

58. Powiedział: ^a „Czy przybyłeś do nas, o Mojżeszu, aby wyprowadzić nas z naszej ziemi przy pomocy magii?” ¹⁸²⁸

قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ
يُوسُفَى ﴿٥٨﴾

59. ^b „My jednak przedstawimy ci taką samą magię, więc umów się z nami tak, abyśmy nie zawiedli – ani my, ani ty – w miejscu odpowiadającym nam wszystkim”.

فَلَمَّا بَيَّنَّاكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ
مَوْعِدًا إِلَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا
سُوَّى ﴿٥٩﴾

60. Mojżesz rzekł: ^c „Spotkanie to odbędzie się w dniu święta. I niechaj wasi ludzie zbiorą się, kiedy słońce stanie wysoko” ¹⁸²⁹

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ
صُبْحَى ﴿٦٠﴾

61. Wówczas faraon odszedł i przyjął jego plan ¹⁸³⁰, później zaś przybył na umówione miejsce.

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ﴿٦١﴾

62. Mojżesz rzekł do nich: „Biała wam, nie wypowiadajcie kłamstwa przeciwko Allachowi, aby nie zniszczył was jakąś karą, a z całą pewnością ten, kto wymyśla kłamstwo, zginie” ¹⁸³¹

قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
يُصْغِتْكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى ﴿٦٢﴾

63. Wtedy ci omówili swą sprawę między sobą i zastanawiali się potajemnie.

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرَأُوا التَّجْوَى ﴿٦٣﴾

^a26,36. ^b7,112, 113; 26,37. ^c26,39.

1828. Werset ten, jak się wydaje, nawiązuje do ohydnej metody, jaką zastosował faraon. Powiedział on swemu ludowi, że Mojżesz, który był w Egipcie człowiekiem obcym, chce obalić rządzącą dynastię i chytrymi manewrami wyrzucić ją z Egiptu.

1829. W tym miejscu widać jakby pewną dziwną analogię pomiędzy Mojżeszem i Świętym Prorokiem. Podczas gdy walka Mojżesza z czarnoksiężnikami, w której zostali oni całkowicie pokonani, odbywała się w czasie *Duhā*, Święty Prorok także wszedł do Mekki jako zdobywca w czasie *Duhā*, który oznaczał ostateczne pokonanie niewiary i bałwochwalstwa w Arabii.

1830. Zwrot *Jama'a Kaida-hū*, oprócz znaczenia wykorzystanego w tekście, może też oznaczać: zebrał wszystkie swoje plany; dał sobie radę z różnego rodzaju planami; uczynił wszystko, co tylko mógł.

1831. Werset ten ustala niepodważalne kryterium sprawdzania prawdy pretendenta do objawienia Bożego, a mianowicie, mówi on, że twórca kłamstw wymierzonych przeciwko Bogu – choć przez pewien czas może mu się dobrze powodzić – ostatecznie zginie i haniebnie skończy. Oto prawda oczywista, zapisana na stronicach całej historii religii.

64. Powiedzieli: „Zapewne, ^aci dwaj to czarodzieje, którzy starają się wyprowadzić was z waszej ziemi dzięki ich magii oraz starają się zniszczyć wasz najlepszy sposób życia.^{1831A}

قَالُوا إِنَّ هَٰذَيْنِ لَسِحْرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَكُم
مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثَلَّةِ ﴿٦٤﴾

65. „Dlatego ulóżcie swój plan, a później podejźcie grupą. Zaiste, ten, który dzisiaj uzyska przewagę, temu będzie się dobrze wiodło”.

فَأَجْعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اسْتَوُوا صَفًّا وَكَذَٰلِكَ
أَلْفَحُ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ﴿٦٥﴾

66. ^bOni rzekli: „O Mojżeszu, albo ty rzucasz pierwszy albo pierwszy będziemy rzucać my”.

قَالُوا يُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تَتْلِيَنَا وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ
أَوَّلَ مَنْ أَلْفَىٰ ﴿٦٦﴾

67. ^cMojżesz rzekł: „Nie, rzucajcie wy”.¹⁸³² Lecz oto ich sznury i ich laski ^dwydały mu się,¹⁸³³ dzięki ich magii, jakby biegaly dookoła.

قَالَ بَلْ أَلْفُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ
إِلَيْهِمْ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهُمْ تَسْعَىٰ ﴿٦٧﴾

68. Mojżesz przeraził się w myślach.¹⁸³⁴

فَأَوَّحَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿٦٨﴾

69. My powiedzieliśmy: „Nie obawiaj się, albowiem ty zwyciężysz.

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٩﴾

^a7,110-111; 26,35-36. ^b7,116. ^c7,117; 26,44. ^d7,117.

1831A. *Tariqah* oznacza sposób życia; ideal; urząd, tradycję (Lane).

1832. Prorocy Boga nigdy nie przejmują inicjatywy. Czekają oni zawsze, aż ktoś ich zaatakuje i dopiero wtedy bronią się.

1833. Sznury i kije czarnoksiężników zdawały się biegać dokoła. W rzeczywistości tak nie było. Sily zła najpierw na krótką chwilę zabierają dzień, lecz wkrótce przegrywają.

1834. Mojżesz nie obawiał się sznurów i kijów czarnoksiężników. Prorocy Boga stoją na skale pewności i nigdy niczego się nie boją. Mojżesz obawiał się jedynie, aby sztuczki magików nie odwoływały od niego ludu.

70. „Rzuć to, co masz w prawej ręce. ^aTo połknie to, co zrobią ¹⁸³⁵ oni, albowiem to, co oni robią, jest tylko sztuczką magiczną. Czarownik nie odniesie sukcesu, bez względu na to, co uczyni. ^{1835A}

71. Później ^bburzczywistnienie prawdy spowodowało, że czarownicy upadli na twarze. I rzekli: ^c„Wierzymy w Pana Aarona i Mojżesza”.

72. Faraon rzekł: ^d„Czy wierzycie w niego, zanim wam na to pozwoliłem? Tem musi być waszym dowódcą, kto nauczył was czarów. ^eDlatego z pewnością obetnę wam ręce i stopę po przeciwnych stronach ciała ^{1835B} i z pewnością ukrzyżuję was na pniach palm. Wtedy dowiecie się, który z nas jest w stanie nałożyć sroższą i bardziej trwałą karę”.

73. Powiedzieli: „Nie wybierzemy ciebie wobec wyraźnych Znaków, jakie otrzymaliśmy, ani nie postawimy ciebie ponad Tym, który nas stworzył. ^fZatem rozkaż, co pragniesz rozkazać, albowiem możesz rozkazywać jedynie to, co dotyczy życia doczesnego. ¹⁸³⁶

وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِهِ تَلْقَفَ مَا صَعَوْا إِنَّمَا صَعَوْا
كَيْدٌ سَجِرٌ وَلَا يَفْلِحُ السَّاجِرُ حَيْثُ أَتَى ۝

فَأَلْقَى السِّحْرَ سُجَّدًا قَالُوا أَمَّا رَبِّ هُرُونَ
وَمُوسَى ۝

قَالَ أَمْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَذِنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرٌ كُمْ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا تَهِنُوا أَيْدِيَكُمْ وَ
أَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلِبْتُمْ فِي جُدُوعِ
الْعُلَىٰ وَتَعَلَّمْنَ آيَاتًا أَشَدَّ عَذَابًا وَأَبْقَى ۝

قَالُوا لَنْ نُؤْتِيَنَّكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْآيَاتِ وَ
أَنزَلْنَا قَطْرًا فَأَقْبَضَ مَا آتَتْ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي
هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

^a7,118; 26,46. ^b7,121; 26,47. ^c7,122-123; 26,48-49. ^d7,124; 26,50. ^e7,125; 26,50. ^f26,51.

1835. Werset ten wyjaśnia, że to właśnie laska Mojżesza i nie innego „połknęła” to, co wy czarowali czarownicy, i odwróciła ich czary. Laska Mojżesza posiadała olbrzymią moc wielkiego Bożego Proroka i rzucona na rozkaz Boga ujawniła oszustwo, jakiego czarownicy dopuścili się wobec ludzi oglądających ich działania. W innym miejscu Koranu sznury i kije czarowników określone są jako ich kłamstwa (7,118).

1835A. *Atā al-Shai'a* oznacza: on uczynił tę rzecz (Lane).

1835B. Partykuła *min* oznacza także: z powodu; zaś *Khilāf* oznacza opozycję (Lane).

1836. Wyznacz cudowną zmianę, jakiej dokonuje w człoiewie prawdziwa wiara. Zachłanni i materialistyczni czarownicy, którzy przed chwilą prosili faraona o nagrodę w formie pieniędzy, pozycji lub zaszczytów (7,114), stali się całkiem nieczuli nawet wobec najstraszniejszej formy śmierci, jaką zostali zagrożeni, kiedy odnaleźli i przyjęli prawdę.

74. „Zaiste, ^auwierzyliśmy w Naszego Pana, aby mógł nam przebaczyć nasze grzechy oraz wybaczyć nam naszą magię, do praktykowania której zmusiłeś nas. A jest Allah Najlepszym i Najbardziej Trwałym”.

إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِيئَاتِنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ النِّجْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

75. Zaprawdę, ten, kto przychodzi do swego Pana jako grzesznik – na niego czeka Piekło. Ten nigdy w nim nie umrze ani nie będzie żył.¹⁸³⁷

إِنَّكَ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

76. Lecz ten, który przybywa do Niego jako wierzący, spełniwszy dobre uczynki – ^bdla takich są najwyższe wyróżnienia –

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

77. ^cOgrody Wieczności, pod którymi płyną strumienie – zamieszkają w nich na wieki. Oto zapłata dla tych, którzy żyją w czystości.

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ۝

78. ^dI pokierowaliśmy Mojżeszem dzięki objawieniu: „Zabierz Moje sługi nocą i ^euczyn dla nich suchą drogę poprzez morze, nie obawiając się pojmania, ani czegokolwiek innego”.¹⁸³⁸

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اسْرِبْ بِعِبَادِي فَأَنْهَبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ لِيَبْسَأَ لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا تَخْشَى ۝

^a7,127; 26,52. ^b4,96-97; 8,5. ^c9,72; 18,32; 19,62; 61,13. ^d26,53. ^e26,64.

1837. Śmierć wyzwala człowieka od bólu. Tak zatem grzesznicy nie umrą w Piekle, lecz dalej będą cierpieć swoje męki. Nie będą też w tym Piekle żyć, ponieważ prawdziwe życie oznacza radość z miłości Bożej, a oni będą jej pozbawieni. Werset ten może też oznaczać, że grzesznicy będą całkowicie pozbawieni wszelkiej pociechy i szczęścia, a takie położenie jest tutaj określone jako coś gorszego od śmierci.

1838. Wbrew wszelkim niepodważalnym danym historycznym w odniesieniu do Izraelitów stworzono wiele niezwykłych teorii. Mianowicie: (a) nigdy nie żyli w Egipcie, ponieważ nie wspomina się o nich w starych egipskich zapisach historycznych. (b) W piątym roku rządów faraona Memepthaha, kiedy to Mojżesz – jak mówią źródła – wyprowadził Izraelitów z Egiptu, niektóre plemiona izraelskie żyły już w Kanaanie, dlatego teoria, która mówi, że Mojżesz wyprowadził Izraelitów z Egiptu do Kanaanu podczas tych rządów oraz że tam się oni osiedlili – jakieś pięćdziesiąt lat później – jest po prostu błędna.

Twórcy takich teorii zapominają jednak, że Izraelici żyli w Egipcie jako obcy i że byli rasą niższą, przez co musieli prowadzić nędzne życie niewolników w rękach okrutnych właścicieli. Jak tak biedny lud mógł być godzien jakiegokolwiek notatki czy uwagi ze strony historyków? Kiedy nawet w XX wieku historycy z wielkimi trudnościami przygotowują dobrze połączoną w całość i harmonijną historię jakiegoś ludu na podstawie pozostałości po upadłej cywilizacji, to jakże trudnym było w przypadku historyków starożytnych zrekonstruowanie konsekwentnego opisu na podstawie fragmentarycznych opisów ludu, który żył w odległej przeszłości i który przez swoich właścicieli

79. ^aWtedy Faraon gonił ich ze swym wojskiem, a wody morza całkowicie ich zakryły.

فَأَبْهَمَهُم فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُم مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ④

80. Faraon sprowadził swój lud z drogi i nie kierował nim właściwie.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى ⑤

81. O Dzieci Izraela. ^bwybawiliśmy was przed waszym wrogiem i zawarliśmy z wami przymierze ^cpo prawej stronie Góry, jak i zesłaliśmy wam Mannę i Salwā.¹⁸³⁹

يُدَبِّرُ إِسْرَائِيلَ قَدْ أَجَّيْنَاكُمْ مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَرَزَقْنَاكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالسَّلْوَى ⑥

^a10,91; 26,61. ^b2,51; 14,7; 44,31-32. ^c19,53; 20,13; 28,31; 79,17.

był traktowany jako zwierzęta pociągowe. Jeśli chodzi o tę wątpliwą teorię, że pewne plemiona izraelskie żyły już w Kanaanie w piątym roku rządów Merneptaha, trzeba powiedzieć, że powyższe nie dowodzi, jakoby inne plemiona izraelskie nie pozostawały w tym samym czasie jeszcze w Egipcie. Czyż nie jest możliwe, żeby niektóre plemiona wyruszyły z Egiptu do Kanaanu zanim jeszcze wszystkie pozostałe zostały stamtąd wyprowadzone przez Mojżesza? Dziwnym jest wszakże fakt, że z jednej strony autorzy powiadają, iż Mojżesz to imię egipskie i że niektórzy Izraelici także mieli egipskie imiona, a z drugiej strony ci sami autorzy powiadają, że Izraelici w ogóle nigdy w tym Egipcie nie byli. Ponadto Biblia przedstawia szczegółową i dobrze powiązaną historię życia Izraelitów w Egipcie. Nie było żadnego przekonującego powodu, aby autorzy Biblii tak właśnie uczynili, zwłaszcza że Izraelici żyli w Egipcie jako niewolnicy, a wręcz jako zwierzęta pociągowe. Jakież lud odczuwałby potrzebę czy dumę tworzenia tak fałszywego, a zarazem nieszczonego opisu wstydu i smutku w odniesieniu do siebie samego? Szczegóły biblijne dotyczące zwyczajów, kultury i stylu życia faraonów tamtych czasów są kolejnym dowodem na fakt, że Izraelici przebywali w Egipcie. Biblia nie interesowała się dynastią faraonów rządzących Egiptem ponad fakt, że rządząli oni właśnie Izraelitami. Poza tym, jak powiadają starożytni historycy greccy, sami Egipcjanie przyznali, że Izraelici żyli w Egipcie przez wiele lat, a później opuścili ten kraj. Nie należy jednak mylić współczesnego terytorium Egiptu z terytorium tak samo nazywanego kraju w dawnych czasach. Wówczas Egipt zajmował też tereny obecnej północnej Syrii i północnej Arabii.

Wiele spierano się też co do daty opuszczenia Egiptu przez Izraelitów – i to tylko w celu ustalenia samych zapisów biblijnych. Teoria najbardziej rozpowszechnioną, znajdującą poparcie ze strony danych historycznych, badań archeologicznych oraz tradycji hebrajskiej, jest to, że Wyjście miało miejsce w czasach Dziewiętnastej Dynastii (1328-1202 przed Chrystusem), w czasach rządów Merneptaha II (1234-1214 p.Ch.). Wydaje się, że Wyjście miało miejsce około roku 1230 p. Ch. Wedle tego poglądu faraonem niedołu był Ramzes II, jego następcą zaś, Merneptah II, faraonem Wyjścia („Peake’s Commentary on the Bible”, str. 119, 955, 956). Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1646-1647.

1839. Izraelici przez wiele lat żyli w niewoli, poddani władzy pozbawionych serca faraonów, i w konsekwencji stracili wszelkie ludzkie cechy, które składają się na to, że lud jest śmiały, twardy i odważny. Według planu Bożego mieli oni podbić i rządzić w Kanaanie. Dlatego po tym, jak Mojżesz wyprowadził Izraelitów z Egiptu, mieli oni żyć w jałowym i nieurodzajnym regionie Synaju po to właśnie, by przyzwyczaić się mogli do otwartego i ciężkiego życia, ale jednocześnie po to, by rozwinąć w sobie te cechy, które były tak ważne dla ich wielkiej przyszłości. Ponieważ jednak Izraelici żyli w niewoli przez tak wiele lat, stracili wszelką inicjatywę i przyzwyczaili się do życia w letargu i zużeniu. Kiedy więc spostrzegli, że będą żyć na pustyni, gdzie brakowało wszelkich środków do życia, a przede wszystkim pożywienia, byli rozczarowani, poirytowani, spierali się i klócili z Mojżeszem, mówiąc: „Obyśmy pomarli z ręki Pana w ziemi egipskiej, gdzieśmy zasiadali przed garmkami mięsa i jadali chleb do sytości! Wyprowadziliście nas na tę pustynię, aby głodem umorzyć całą tę rzeszę” (Wj 16,3). Bóg usłyszał ich narzekania i kazał Mojżeszowi, aby powiedział swemu niewdzięcznemu ludowi: „O zmierzchu będziecie jeść mięso, a rano nasycicie się chlebem. Poznacie wtedy, że Ja, Pan, jestem waszym Bogiem”. Jak obietnica ta została spełniona możemy przeczytać w Biblii (Wj 16,12-15). Patrz także 98 i 99.

82. I napomnieliśmy was: ^a „Spoży-
wajcie spośród dobrych rzeczy, które
wam daliśmy, a nie grzeszcie w tym,
aby Mój gniew nie spadł na was. Ten
zaś, na którego spłynie Mój gniew,
zginie.”¹⁸⁴⁰

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحِلِّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ
هُوَّءَ ⑤

83. „Lecz, ^bzaiste. Jam jest Wsze-
chwybaczający wobec tego, kto
okazuje skrucę, wierzy i spełnia
sprawiedliwe uczynki, a potem
korzysta z przewodnictwa”.

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ
اهْتَدَى ⑥

84. Kiedy Mojżesz przybył na
umówione spotkanie ze swym Panem,
On rzekł: „Co spowodowało, że tak
pośpiesznie oddaliłeś się od twego
ludu, o Mojżeszu?”

وَمَا أَجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَمُوسَى ⑦

85. Ten powiedział: „Oni idą tuż
za mną, ja zaś pośpieszyłem do
Ciebie, mój Panie, aby sprawiło Ci to
radość”.

قَالَ هُمْ أَوْلَاءٌ عَلَيَّ اثْرَى وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ
لِتَرْضَى ⑧

86. Bóg rzekł: ^c „Wypróbowaliśmy
twój lud podczas twej nieobecności i
Sāmīrī¹⁸⁴¹ sprowadzili go z właściwej
drogi”.

قَالَ فَإِنَّا كَدَّ فِتْنًا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ
السَّامِرِيُّ ⑨

^a2,58; 7,161. ^b3,136; 39,54. ^c7,149.

1840. Patrz 1839.

1841. *Sāmīrī* może być rzeczownikiem względnym od słowa *Sāmīrah* (Samarytanie) i oznaczać lud, o którym powiada się, że był jednym z plemion Dzieci Izraela; lub sektę Żydów, różniących się od nich wieloma swoimi instytucjami. Właściwie byli oni mieszkańcami Samarii. Nazwa ta nie ogranicza się jedynie do małego plemienia żyjącego w Nablus i nazywającego siebie „Bene Yisra-el”. Ich historia jako odrębnej społeczności zaczęła się od zajęcia Samarii przez Asyryjczyków w roku 722 p. Ch. (Lane oraz Jew. Enc.).

87. Zatem ^aMojżesz powrócił do swego ludu zły i smutny i rzekł: „O ludu mój, czy Pan wasz nie przyobiecował wam czegoś wspaniałego? Czy zatem czas spełnienia tej obietnicy wydawał się wam zbyt długi albo może zapragnęliście, aby spadł na was gniew waszego Pana, skoro złamaliście dane mi słowo?”

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
يَقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبِّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا أَفَطَّلْتُمْ
عَلَيْكُمْ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ
مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَقْتُمْ مَوَاجِدِي ۝

88. Odrzekli: „Nie złamaliśmy danego ci słowa z samych siebie, lecz zostaliśmy obciążeni ciężarem ozdób ludu¹⁸⁴² i odrzuciliśmy je. a i podobnie odrzucili je Sāmiri”.

قَالُوا مَا أَخْلَقْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا
أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْنَا فَكُنَّا كَالْقَى
التَّامِرِ ۝

89. Potem uczynił on im ^bcielca – jego wizerunek – wydający niski głos. Potem on i jego towarzysze powiedzieli: „Oto wasz bóg oraz bóg Mojżesza¹⁸⁴³, on jednak o nim zapomniał i pozostawił go za sobą”.

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خَوَارِقٌ فَكَانُوا أَهْلَ الْعَهْدِ
وَاللَّهُ مُوسَى هَ نَسِي ۝

90. Czyż nie widzieli, że nie mógł on udzielić im odpowiedzi¹⁸⁴⁴ oraz że nie posiadał mocy, by im szkodzić lub czynić dobro?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
شَرًّا وَلَا نَفْعًا ۝

^a7,151. ^b2,52, 93; 4,154; 7,149.

1842. Podczas gdy Koran powiada w tym wersecie, że Egipcjanie z własnej woli dali Izraelitom srebrne i złote naczynia i biżuterię, Biblia oskarża ich o okradzenie Egipcjan z tych rzeczy (Wj 12,36). Jak jednak na ogół się zdarza i w tym aspekcie Biblia przedstawia sprzeczne fakty. W innym miejscu (Wj 12,33) powiada ona, że Egipcjanie sami dali Izraelitom cenne rzeczy i nalegali, aby Izraelici tak wyposażeni opuścili Egipt. Zdrowy rozsądek i rozumowanie potwierdzają opis zawarty w Koranie.

1843. Izraelici żyli w Egipcie w niewoli przez wiele lat i w tym czasie przejęli wiele zwyczajów, sposób życia oraz rytuały religijne od swoich władców, Egipcjan, którzy czcili cielce (Enc. Rel. oraz Ethics, t.1, str. 507). W ten sposób bardzo polubili wołu i korzystając z nieobecności Mojżesza, Sāmiri namówili ich do oddawania czci cielcom.

1844. Cielec jest potępiany jako bóstwo, ponieważ nie przemawia do swoich czcicieli. Jaką bowiem korzyść z boga, który nie odpowiada na modlitwy swoich wiernych (21,66-67)? Jest to bóg milczący i martwy. Różnica pomiędzy bogiem martwym i żywym polega na tym, że ten Jeden przemawia do swoich wyznawców i słucha ich próśb, podczas gdy ten drugi nie czyni tego. Bóg Islamu nie przestał przemawiać do swoich prawdziwych wyznawców. Nadal przemawia do nich, tak jak przemawiał do Adama, Abrahama, Mojżesza, Jezusa i Świętego Proroka Mahometa (niechaj spoczywa w spokoju) i będzie nadal przemawiał do nich aż po kres czasu.

91. Aaron zaś powiedział im przed powrotem Mojżesza: „O ludu mój, zostałeś jedynie wypróbowany poprzez tego cielca. Zaiste, Pan Miłosierny jest waszym Panem, więc idźcie za mną i bądźcie posłuszni moim nakazom”.¹⁸⁴⁵

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلِ يَوْمِ إِنشَاءِ
فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا
أَمْرِي ۝

92. Oni odrzekli: „Nie przestaniemy go czcić aż do powrotu Mojżesza”.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيْنَ كَمَا يَرْجِعُ إِلَيْنَا
مُوسَى ۝

93. Mojżesz rzekł: „O Aaronie, co cię powstrzymało, kiedy zobaczyłeś, iż zбочyli z drogi,

قَالَ يَهُودُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

94. „Przed pójściem za mną? Czy zatem nie okazałeś posłuszeństwa mojemu nakazowi?”

أَلَا تَتَّبِعُنِ أَنْعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

95. Aaron odpowiedział: ^a „Synu mojej matki, nie chwytaj mnie za brodę ani za włosy na głowie. Bałem się, żebyś nie powiedział: «Wywołałeś podział między Dziećmi Izraela i nie zaczekałeś na moje słowo»”.

قَالَ يَبْنَؤُكُمْ لَا تُأْخِذْ بِلِجِيَّتِي وَلَا بِرَأْسِي ۚ إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۝

96. Mojżesz rzekł: „Jakie zatem macie wytłumaczenie,¹⁸⁴⁶ o Sāmiri?”

قَالَ مَا خَطْبُكَ يَا مِيرِي ۝

97. Rzekł: „Zrozumiałem to, czego oni nie zrozumieli.¹⁸⁴⁷ Przyjąłem tylko część tego, co wpał na Posłaniec (Mojżesz), lecz i to również odrzuciłem. Oto, co polecił mi mój umysł”.

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلْتَلِي نَفْسِي ۝

^a7,151.

1845. Koran oczyszcza tutaj Aarona – w przeciwieństwie do Biblii – z oskarżenia, jakoby uczynił złotego cielca dla Izraelitów (Wj 32,4). Koran powiada, że Aaron nie tylko nie stworzył dla nich cielca, ale przeciwnie, zakazał im oddawania mu czci, czyli oddawania czci cielcowi, którego uczynili Sāmiri. Oskarżenie to zostało odrzucone jako bezpodstawne przez samych autorów chrześcijańskich (Enc. Brit., pod hasłem „Złoty cielec”).

1846. *Khatb* oznacza przedmiot; plan; przypadek lub pretekst; sprawę; etc. (Lane). Całe to zdanie oznacza też: co masz do powiedzenia” (Lane).

1847. Słowa te mogą też oznaczać: „Moja percepcja umysłowa była lepsza niż Izraelitów”. Sāmiri powiada, że poszedł za Mojżeszem i przyjął jego nauki w sposób inteligentny, a nie na ślepo, tak jak oni. Kiedy jednak Mojżesz poszedł na Górę, ten odrzucił oportunistycznie resztki nauk Mojżesza (*athar* oznacza pozostałości lub resztki wiedzy przekazanej przez poprzednie pokolenia, czyli nauki), które przyjął. To było to, co zasugerował mu jego umysł.

98. Mojżesz powiedział: „A zatem precz! Przez całe życie będziesz musiał każdemu mówić: „Nie dotykaj mnie”,¹⁸⁴⁸ a i jest dla ciebie obietnica kary, która z całą pewnością spełni się. A teraz spójrz na swego boga, którego stałeś się gorącym czcicielem. Z pewnością spalimy go, a później rozrzucimy jego popioły po morzu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانظُرْ إِلَى إِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿١٠﴾

99. „Twoim Bogiem jest wyłącznie Allah – nie ma boga poza Nim. On ogarnia wszystkie rzeczy swoją wiedzą”.

إِنَّمَا إِلٰهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١١﴾

100. Tak zatem przekazujemy ci nowinę o tym, co wydarzyło się przedtem. I daliśmy ci Przypomnienie od Nas.

كَذٰلِكَ نُنْذِرُ عِبَادَكَ مِنْ أَبْنَاءِ مَا قَدْ سَبَقُوكَ وَكَذٰلِكَ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿١٢﴾

101. Jeśli kto ^aodwróci się od niego, ten z pewnością będzie dźwigał ogromny ciężar w Dniu Zmartwychwstania,

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ﴿١٣﴾

102. Trwając pod nim. A ciężar ten będzie złem dla nich w Dniu Zmartwychwstania –

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ وِزْرَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿١٤﴾

103. W dniu, kiedy ^bodezwą się trąby. Tego dnia zbierzemy grzeszników wszystkich razem, niebieskookich.¹⁸⁴⁹

يَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْجَحِيمَ يَوْمَئِذٍ رُزُقًا ﴿١٥﴾

^a18,102; 43,37; 72,18. ^b18,100; 27,88; 36,52; 78,19.

1848. Słowa „Nie dotykaj mnie” mogą oznaczać: (a) że Sāmiri został ukarany rygorystycznym bojkotem społecznym za to, że zmylił Izraelitów i przywiódł ich do czci cielca. (b) Ze spadła na niego jakaś choroba skórna, przez co ludzie unikali kontaktu z nim. (c) Ze cierpiał z powodu hipochondrii i w konsekwencji zrezygnował z towarzystwa ludzi.

1849. Wydaje się, że przede wszystkim aluzja zawarta w tym wersecie dotyczy chrześcijańskich narodów zachodu, których ludzie mają niebieskie oczy, są duchowo ślepi i niezwykle nienawidzą Islamu.

104. Będą mówić do siebie półgłosem: „Zabawiłeś ledwie dziesięć dni”.¹⁸⁵⁰

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٤﴾

105. My wiemy najlepiej, co oni powiedzą, kiedy ten najlepszy wśród nich pod względem postępowania powie:^{1850A} „Zabawiliście ledwie jeden dzień”.

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً ﴿١٠٥﴾
إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٥﴾

106. ^aPytają cię w sprawie gór.¹⁸⁵¹ Powiedz: „Mój Pan rozwali je na kawałki i rozrzuci je jak pył.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٦﴾

107. „I uczyni z nich jałową, gładką równinę,

يَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٧﴾

108. „Na której nie ujrzycie ani zagłębienia, ani wzniesienia”.¹⁸⁵²

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٨﴾

109. Tego dnia pójdą za Wołającym¹⁸⁵³, w którego nauce nie ma zawilkości. A wszystkie głosy zostaną uciszone przed Miłosiernym Panem, ty zaś nie usłyszysz niczego poza stłumionym pomrukiem.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَأَعِيجَ لَهُ^{١٠٩} وَخَسَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ^{١٠٩} فَكَأَنَّهُمْ يُصَلِّونَ إِلَّا نَسَمًا ﴿١٠٩﴾

^a56,6; 70,10; 101,6.

1850. „Dziesięć dni” oznacza tutaj dziesięć wieków. Dotyczy to dziesięciu stuleci po Hijrah, podczas których narody europejskie żyły prawie w stanie odrętwienia. Dopiero na początku XVII wieku, w około tysiąc lat po tym, jak Święty Prorok zaczął głosić swoją misję na początku VII wieku A.D., narody Europy wyszły z hibernacji i zaczęły rozprzestrzeniać się po całym świecie i podbijać go.

1850A. *Tariqat al-Qaum* oznacza: najlepszy lub najbardziej prawy z ludu (Aqrab). *Yaum* oznacza tutaj tysiąc lat, o których mowa w 22,48 i koresponduje z „dziesięćcioma dniami” z poprzedniego wersetu, czyli z dziesięćcioma wiekami lub tysiącem lat. *Yaum* oznacza także czas w znaczeniu absolutnym. W tym znaczeniu tego słowa niewierni, kiedy ogarnie ich kara Boża, opisani są jako ci, którzy mówią, że czas ich dobrobytu i postępu trwał przez jeden tylko dzień, czyli bardzo krótko.

1851. Słowo *al-Jibāl* (góry) nawiązuje tutaj do potężnych chrześcijańskich narodów zachodu. Proroctwo zawarte w tym wersecie mówi o ich całkowitym zniszczeniu. Schyłek zachodu już się bowiem rozpoczął. Ostatnie dwie wojny światowe znacznie go osłabiły (Spenglera „Schyłek zachodu”) („Decline of the West”) oraz „Studia nad historią” („A Study of History”) autorstwa Toynbee. Patrz także 1666.

1852. Jak się zdaje, aluzja ta dotyczy powstania socjalizmu i demokracji, kiedy to znikną z powierzchni ziemi wielkie imperia i nastąpi ogólne wyrównanie warunków społecznych i gospodarczych w różnych częściach społeczności ludzkiej.

1853. Święty Prorok.

110. Tego dnia ^ana nic zda się wstawienictwo, z wyjątkiem wstawienictwa tego, któremu Miłosierny Pan udzieli zezwolenia i z którego słowa wiary jest On zadowolony.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَفِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١١٠﴾

111. ^bOn zna wszystko, co jest przed nimi oraz wszystko, co jest za nimi, ¹⁸⁵⁴ oni jednak nie są w stanie pojąć tego w swojej wiedzy.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١١﴾

112. A wszyscy wielcy przywódcy ^{1854A} ukorzą się przed Żywym, Samowystarczalnym i Wszechpodtrzymującym Bogiem. I w samej rzeczy, ten jest zgubiony, kto dźwiga brzemień niegodziwości.

وَعَنَتِ الرَّجُوعُ لِلَّهِ الْقِيُومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَلَلَ
ظُلْمًا ﴿١١٢﴾

113. Lecz ten, ^c kto spełnia dobre uczynki, będąc wierzącym, nie doświadczy ani niesprawiedliwości, ani straty.

وَمَنْ يَسْلَمْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخْفُ
ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٣﴾

114. Tak zatem ^d zesłaliśmy to – Koran w języku arabskim – i wyjaśniliśmy w nim wszelkie ostrzeżenie, aby bali się Boga lub też żeby dzięki niemu pamiętali o Nim.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٤﴾

115. ^e Wielki jest zatem Allah, Król Prawdziwy. A nie śpiesz się z przedstawianiem Koranu przed jego objawieniem do końca, lecz powiadaj tylko: „Panie, zeslij mi więcej wiedzy”. ¹⁸⁵⁵

قَطَّعَ اللَّهُ الْمَلِكِ الْحَيِّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي
عِلْمًا ﴿١١٥﴾

^a21,29; 78,39. ^b2,256; 21,29. ^c10,10; 16,98; 21,95. ^d42,8; 43,4; 46,13. ^e23,117.

1854. Słowa „co jest za nimi” odnoszą się do wielkich osiągnięć, jakich już dokonali, natomiast słowa „co jest przed nimi” dotyczą wielkich osiągnięć, których będą chcieli dokonać w przyszłości.

1854A. *Wujūh* oznacza wielkich przywódców (Aqrab).

1855. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Szukajcie wiedzy, nawet jeśli można ją znaleźć w tak odległym kraju jak Chiny” (Saghir, t. 1). W innym miejscu Koranu określa się wiedzę jako „wielką łaskę Bożą” (2,270 oraz 4,114). Wiedza jest dwojakiego rodzaju: (a) Taka, którą człowiekowi zapewnia objawienie i która znalazła swoją doskonałą manifestację w Koranie. (b) Taka, którą człowiek osiąga własną pracą i własnymi wysiłkami.

116. I zaprawdę, zawarliśmy przy-
mierze z Adamem wcześniej, on
jednak zapomniał, a nie znaleźliśmy u
niego żadnego postanowienia¹⁸⁵⁶
nieposłuszeństwa wobec Nas.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ قَنُوسَىٰ وَكَمْ يَجِدُ
لَهُ عَزْمًا ۝١٦

117. I przypomnij sobie, ^akiedy
powiedzieliśmy aniołom: „Podpo-
rządkujcie się Adamowi”, a oni
wszyscy podporządkowali się. Lecz
Iblis nie uczynił tego. On odmówił
posłuszeństwa.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَىٰ ۝١٧

118. Wtedy powiedzieliśmy: „O
Adamie, ^boto jest twój wróg i wróg
twojej żony, więc nie pozwól, aby was
oboje wywiódł z tego ogrodu,¹⁸⁵⁷
abyś nie żałował.

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجَنَّكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَنَّهُ ۝١٨

119. „Nakazano już, abyś w nim
nie był głodny ani nie chodził nagi

إِنَّ لَكَ الْأَثْمَرَ وَلاَ تَعْرَىٰ ۝١٩

120. „Oraz abyś nie był w nim
spragniony ani wystawiony na dzia-
lanie słońca”.¹⁸⁵⁸

وَإِنَّكَ لَ تَنْظَرُ فِيهَا وَلاَ تَضْحَىٰ ۝٢٠

^a2,35; 7,12-13; 15,27-34; 17,62; 18,51; 38,72-75. ^b7,23; 18,51.

1856. Werset ten wskazuje, że odstępstwo Adama było tylko błędem osądu. Akt ten był niezamierzony i pozbawiony świadomego działania. Ludzką bowiem rzeczą jest błędzić.

1857. Ostrzega się Adama, że jeśliby poddał się pochlebstwu Iblisa i przyjął jego rady, pozbawiłby się sam *Jannah*, czyli życia w szczęściu oraz duchowego zadowolenia, którymi cieszył się poprzednio.

1858. Wydaje się, że w tym i w poprzednim wersecie nawiązuje się do rozkoszy jako wyników cywilizowanego życia. Te dwa wersety wskazują na fakt, że najważniejszym obowiązkiem cywilizowanego rządu jest dostarczyć jego ludowi pożywienia, ubrania i schronienia – najważniejsze potrzeby w życiu – oraz że społeczeństwo można nazywać cywilizowanym dopiero wtedy, kiedy zaspokoi te właśnie potrzeby w odniesieniu do wszystkich jego członków. Ludzkość dalej cierpieć będzie z powodu niepokojów społecznych, zaś morale społeczne nigdy się nie poprawi, jeśli wszelkie nierówności społeczno-gospodarcze – fakt, że jedni optywają we wszelkie dobra, a inni umierają z głodu – nie znikną. Powiada się tutaj Adamowi, że będzie żył w miejscu, w którym radości i potrzeby życia będą osiągalne w równym stopniu dla wszystkich jego mieszkańców. Taki stan rzeczy określony jest w innym miejscu Koranu w słowach „jedźcie z tego do woli, kiedy tylko zechcecie” (2,36). Komentowany werset wskazuje też, że od Adama rozpoczął się nowy porządek społeczny oraz że to on właśnie wznosił podstawy królestwa, które rozpoczęło się w epoce społecz- nego postępu ludzkości.

121. Lecz *Szatan podszeptnął mu złe myśli. Powiedział: „O Adamie, czy mam poprowadzić cię do drzewa wieczności¹⁸⁵⁹ oraz do królestwa, które nigdy nie przemija?”

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَرَاكَ عَلَى
شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْئُتُ ﴿٢١﴾

122. Wówczas ^boni oboje zjedli z niego, tak że ich nagość stała się dla nich widoczna¹⁸⁶⁰ i zaczęli okrywać się liśćmi¹⁸⁶¹ z tego ogrodu. A Adam nie przestrzegał nakazu swego Pana, więc jego życie stało się żalosne.

فَآكَلَا مِنْهَا فَبَدَّتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْضَعْنَ
عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ﴿٢٢﴾

123. Potem jego Pan wybrał go na obiekt swojej litości¹⁸⁶² i ^czwrócił się doń w swej łasce i pokierował nim.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ تَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿٢٣﴾

^a2,37; 7,21. ^b7,23; 20,122. ^c2,38.

1859. Nigdzie na świecie nie istnieje „drzewo wieczności”. „Drzewo”, jak się to określa tutaj oraz w innych miejscach Koranu, było pewną rodziną lub plemieniem, od którego Adam miał się trzymać z daleka, ponieważ byli to jego wrogowie.

1860. W wyniku przyjęcia przez Adama sugestii Szatana, wśród jego ludu nastąpił podział, który wywołał u Adama cierpienie i niepokój umysłowy. Adam i Ewa odkryli, że działając zgodnie ze złymi propozycjami Szatana, popełnili wielki błąd i sami siebie wpędzili w kłopoty. Werset ten nie oznacza, że ich słabości poznali inni ludzie, lecz tylko, że Adam i Ewa sami uświadomili je sobie.

1861. *Waraq* oznacza także młodych chłopców w społeczeństwie (Lane). Dlatego werset ten mówi, że tak jak Szatanowi udało się wywołać rozłam społeczności Adama, przez co niektórzy słabsi jego członkowie opuścili ją. Adam zebrał młodzież i innych sprawiedliwych i dobrych członków swego ludu i z ich pomocą zaczął reorganizować całą swoją społeczność. Według Biblii Adam używał liści figowych (Rdz 3,6-7), co w języku wizji oznacza młodych, sprawiedliwych i pobożnych ludzi.

1862. Werset ten wskazuje, że akt nieposłuszeństwa Adama był niezamierzony, jako że po dokonaniu świadomego aktu nieposłuszeństwa Bóg nie wybrałby go jako cel zesłania swojej szczególnej taski.

124. Bóg rzekł: ^a „Odejdźcie stąd oboje. ¹⁸⁶³ Niektórzy z was będą sobie wzajemnie wrogami. A jeśli przyjdzie do was przewodnictwo ode Mnie, wówczas ten, kto pójdzie za nim, nie zejdzie z drogi ani nie będzie żałował.

قَالَ اهِطْ مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِنَّمَا
يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هَذَا فَلَآ
يُضِلُّ وَلَا يَشْتَقِي ﴿١٢٤﴾

125. „Jeśli jednak ^b kto odwróci się od pamięci o Mnie, jego życie stanie się ubogie, a w Dniu Zmartwychwstania podniesiemy go z martwych ślepym”. ¹⁸⁶⁴

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنُحْشِرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴿١٢٥﴾

126. Powie on: „Panie mój, dlaczego podniosłeś mnie z martwych ślepym, skoro przedtem widziałem?”

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٦﴾

127. Bóg powie: „Przybywały do ciebie Nasze Znaki, a ty ignorowałeś je. ¹⁸⁶⁵ wobec tego teraz podobnie będziesz zignorowany ty sam”.

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيْتَهَا ۖ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَى ﴿١٢٧﴾

^a2,37-39; 7,25. ^b18,102.

1863. Słowo „oboje” oznacza dwie grupy ludzi, a mianowicie zwolenników Adama i zwolenników Szatana. Słowa *kum* (wy) oraz *Jami'* (wy wszyscy) także wykazują, że werset ten odnosi się nie do dwóch osób, lecz do dwóch grup ludzi. Wynika to również jasno z 7,25, gdzie użyto liczby mnogiej *Ihbitū* (idźcie wy wszyscy) zamiast *Ihbitū* (Idźcie wy obaj). Okazuje się, że Adam wyemigrował z Iraku, kraju swoich narodzin, do kraju sąsiedniego. Być może emigracja ta była tymczasowa i niedługo potem musiał powrócić do swoich rodzinnych stron. Słowa „zapewnienie czasu” (7,25) zawierają wskazówkę, że chodzi właśnie o emigrację tymczasową.

1864. Osoba, która puszcza Boga w niepamięć w tym życiu i żyje tak, iż hamuje i przeszkadza własnemu rozwojowi duchowemu i w ten sposób pozbawia się sama światła niebiańskiego, urodzi się ślepa, przychodząc na świat po raz drugi już w przyszłym życiu. Stanie się tak, ponieważ dusza tej osoby w tym życiu posłuży w tym życiu za ciało dla lepiej rozwiniętej duchowo duszy w życiu przyszłym, staje się ślepa, a to z powodu prowadzenia życia grzesznego na tym świecie.

1865. W odpowiedzi na protest niewierzącego w kwestii tego, że nie otrzymał wzroku, podczas gdy w poprzednim życiu miał go, Bóg odpowie, że człowiek ten stał się duchowo ślepy w swoim życiu ziemskim dlatego, iż prowadził życie pełne grzechu. A ponieważ dusza miała służyć jako ciało dla drugiej, bardziej rozwiniętej duchowo duszy w życiu przyszłym, dlatego właśnie narodził się ślepy w życiu pozagrobowym. Werset ten może też oznaczać, że tak jak niewierzący nie rozwija w sobie Bożych atrybutów i pozostaje im obcy, podobnie w Dniu Zmartwychwstania, kiedy atrybuty te zostaną zmanifestowane w całej ich chwale i wspaniałości, niewierzący nie rozpozna ich i w ten sposób będzie stał jak człowiek ślepy, nie będzie sobie mógł ich przypomnieć.

128. Tak oto odpłacamy temu, który grzeszy przeciwko granicom Prawa Bożego i nie wierzy w Znaki swego Pana. A kara Życia Przyszłego jest nawet sroższa i trwalsza.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَالْعَذَابُ الْأَجْرِيُّ أَشَدُّ وَأَبْغَى ﴿١٢٨﴾

129. Czyż nie jest dla nich wskazówką to, ^ajak wiele pokoleń zniszczyliśmy przed nimi, a pośród mieszkań których teraz chodzą? Zaprawdę, w tym zawierają się Znaki dla tych, którzy mają rozum.

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا هَلَكَنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْفُرُوقِ
يَسْتَوُونَ فِي صُنُوعِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَرِ ﴿١٢٩﴾

130. I ^bgdyby nie słowo ¹⁸⁶⁶wypowiedziane już przez ich Pana oraz gdyby nie ustalony już termin, ich kara byłaby przejmująca.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِوَالِدِهَا وَاَجَلٌ
مُّسْتَعْتَبٌ ﴿١٣٠﴾

131. Zatem znoś cierpliwie to, co mówią i ^cwychwalaj swego Pana Jego chwałą przed wschodem słońca i przed jego zachodem. I wychwalaj Go w godzinach nocy oraz we wszystkich częściach ¹⁸⁶⁷dnia, abyś odnalazł prawdziwe szczęście.

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ أَنَايِ اللَّيْلِ
مَسْبُوحٌ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣١﴾

^a17,18; 36,32. ^b8,69; 10,20. ^c17,79-80; 30,18-19; 50,40-41.

1866. Nawiązuje się tutaj do deklaracji Bożej „Moja łaska obejmuje wszystkie rzeczy” (7,157), która zawarta jest w poprzednim wersecie. Bóg w swojej nieskończonej mądrości nakazał, aby Jego łaska nadal zmieniała wszystkie Jego pozostałe atrybuty.

1867. Gloryfikacja Boga w godzinach wymienionych w tym wersecie może oznaczać godziny pięciu codziennych Modlitw; słowa „przed wschodem słońca” oznaczają Modlitwę Poranną (*Fajr*); zaś słowa „przed jego zachodem” Modlitwę Późnopopołudniową (*‘Asr*); zwrot „i wychwalać Go w godzinach nocnych” może oznaczać Modlitwę Wieczorną (*Maghrib*) oraz Modlitwę Nocną (*‘Isha’*), podczas gdy słowa „części dnia” oznaczają Modlitwę Popołudniową (*Zuhr*).

132. I ^anie wysilaj¹⁸⁶⁸ swoich oczu z powodu tego, czym obdarzyliśmy niektóre ich grupy ze splendoru świata doczesnego, by dzięki temu móc ich wypróbować. Zabezpieczenie Twojo Pana jest lepsze i trwalsze.

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهَا ۚ وَرِزْقَ رَبِّكَ
حَيْثُ وَرَأَيْتَ ۚ ۝

133. I ^bzachęcaj lud do Modlitwy i sam w niej trwaj. Nie prosimy cię, żebyś dawał, albowiem to My tobie dajemy. Dobry zaś koniec jest dla tych, którzy chronią się przed złem.

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۚ لَا تَسْأَلْكَ
رِزْقًا ۚ نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۝

134. I powiadają: „Dlaczego nie przyniesie on nam Znak od jego Pana?” Czyż nie otrzymali wyraźnego dowodu tego, co zawarte jest w poprzednich Księgach?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ ۚ أَوَلَمْ تَأْتِهِمُ
بَيِّنَةٌ مَّا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۝

135. A gdybyśmy zniszczyli ich karą przed nadejściem tego Posłańca, z pewnością powiedzieliby: „Panie nasz, dlaczego nie przysłałeś nam Posłańca, abyśmy mogli wypełniać Twoje rozkazy zanim zostaliśmy poniżeni i popadliśmy w niełaszkę?”

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَذَلَّ وَنُخْزَىٰ ۝

136. Powiedz: „Każdy czeka. Dlatego czekajcie i wy, a wkrótce dowiecie się, który jest ludem właściwej drogi i kto idzie za prawdziwym przewodnictwem, kto zaś nie.

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا ۚ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ
بَيْتِ الْعِزَّةِ السَّوِيِّ وَمَنْ أَهْتَدَىٰ ۝

^a15,89; 26,206-208; 28,61-62. ^b19,56; 33,34.

1868. Wszelkie zazdrości i rywalizacja międzynarodowa, które dają w wyniku wojny, a w konsekwencji nieszczęścia ludzkie i przelewanie krwi, są wynikiem – bezpośrednim lub pośrednim – zwariowanego głodu bogactwa materialnego i wygody fizycznej. Muzułmanów ostrzega się, aby nie spoglądali chciwie na bogactwa innych ludzi.

ROZDZIAŁ 21

AL-ANBIYĀ'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta, podobnie jak trzy poprzednie sury, została objawiona w Mekce, bardzo wczesnie podczas działalności Świętego Proroka. Ibn Mas'ūd powiada, że była ona objawiona przed piątym rokiem Powołania, wraz z Rozdziałami Tā Hā, Al-Kahf oraz Maryam. Pierwsze wersety sury Maryam były cytowane przez Ja'far przed Negus podczas emigracji do Abisynii, która miała miejsce właśnie w owym roku. Bliski związek tej sury z surą Tā Hā polega na tym, że przy końcu tamtej sury stwierdzono, iż na niewiernych spadnie kara Boża w wyznaczonym dla niej czasie, zaś Świętego Proroka zachęca się, aby znośił opozycję i prześladowania ze strony niewiernych cierpliwie i wytrwale. Obecna sura rozpoczyna się od ostrzeżenia skierowanego do niewiernych, które mówi, że nadszedł już czas ukarania ich oraz że choć będą teraz musieli rozliczyć się ze swoich uczynków, nadal wędrować będą po pustyni nieuwagi i niewiary. Oto związek obecnej sury z poprzednią. Jednakże dopiero temat tej sury stanowi w rzeczywistości właściwe połączenie między tą surą i kilkoma poprzednimi. W Rozdziale Maryam obalono i odrzucono niektóre z fałszywych doktryn chrześcijańskich, a mianowicie, że Jezus posiadał atrybuty Boże, że odwołał Prawo i ogłosił, iż jest ono przekleństwem, a także, że zbawienie nie zależy od dobrych uczynków, lecz od pokuty. W Rozdziale Tā Hā przedstawiono szczegółowy opis Mojżesza w celu obalenia tych właśnie fałszywych doktryn. Powiedziano chrześcijanom, że chrześcijaństwo było jedynie elementem łączącym Prawo Mojżeszowe oraz że okoliczności działania Mojżesza stanowiły zdecydowane odrzucenie ich doktryn. Cała jego duma polegała na tym, iż był on Prorokiem dającym Prawo. Gdyby Prawo było przekleństwem, to wedle przekonań chrześcijańskich, Mojżesz, zamiast być uważanym za obiekt szacunku i dumy, powinien był zostać potępiony i odrzucony. Następnie sura Tā Hā przedstawia krótki opis odstępstwa Adama i w ten sposób śledzi chrześcijańską teorię grzechu pierwotnego od samego początku i obala ją. W tamtej surze jasno powiedziano, że grzech nie stanowił części dziedzictwa człowieka i że jest on karany jedynie za swoje własne występki. Następnie powiedziano, że gdyby człowiek nie mógł pozbyć się grzechu, upadłby sam cel Kary Bożej, a Prorocy Boży i Jego Posłańcy, zamiast ostrzegać grzeszników, powinni przekazywać im posłannictwa pociechy, które mówiłyby, że ponieważ grzesznicy są zaledwie stworzeniami przypadkowymi i nie posiadają wolnej woli czy umiejętności rozważania, nie będą musieli rozliczać się ze swoich uczynków. Ten sam temat jest poruszony w obecnej surze, gdzie stwierdza się, że wrogowie nie tylko tego czy innego Proroka, lecz wrogowie wszystkich Posłańców Bożych – od Adama do Jezusa, a potem do Świętego Proroka Mahometa – zostali ukarani za swoje niegodziwe uczynki, zaś ludzie sprawiedliwi nagrodzeni za swoje dobre uczynki. Gdyby człowiek odziedziczył grzech i nie mógł go odrzucić, nie byłoby sensu ani usprawiedliwienia dla karania grzeszników czy nagradzania sprawiedliwych. Tak zatem dogmat grzechu odziedziczony jest pozbawionym podstaw wymysłem.

Temat

Sura ta zaczyna się od ostrzeżenia kierowanego do niewierzących, że kara szybko się zbliża, lecz oni sami siebie oszukują fałszywym poczuciem bezpieczeństwa. Nie było jeszcze na świecie Posłańca Bożego, z którego nie szydono by i którego by nie wyśmiewano. Jednak pod wpływem współczucia i troski o duchowy dobrobyt swoich ludów Prorocy Boga zachęcali te ludy do przyjęcia Prawdy i zbawienia. Gdyby grzech stanowił część dziedzictwa człowieka, to po cóż byłoby to zachęcanie? Następnie sura ta przedstawia niektóre argumenty niewierzących i udziela na nie

skutecznych odpowiedzi. Następnie sura ta zadaje niewierzącym pytanie, jaki nowy ciężar nakłada na nich Koran, że składają się raczej do odrzucenia jego Posłannictwa. Najważniejszym celem tego Posłannictwa jest wyniesienie ich na wyżyny moralne. Ponieważ jest to objawione Słowo Boże, ci, którzy je odrzucają, nie unikną kary. Następnie sura ta zadaje niewierzącym pytanie, czy kiedykolwiek poważnie zastanawiali się nad tym, że Wszechwiedzący i Mądry Bóg nie mógł stworzyć wszechświata bez jakiegoś wspaniałego i wielkiego celu oraz że ci, którzy stają na drodze do jego spełnienia muszą ponieść porażkę. Potem sura ta zajmuje się najważniejszym tematem Jedności Boga, która stanowi podstawowe wierzenie wszystkich religii. Skoro jednolite Prawo rządzi wszechświatem, to jak politeiści mogą usprawiedliwić *Shirk* (wiarę w mnogość bogów)? Wiara w mnogość bogów implikuje brak zgody ze strony tych bogów w sprawach zarządzania i kontrolowania wszechświata. A ponieważ – jak wiadomo – we wszechświecie istnieje doskonały porządek, powinien nim kierować i rządzić tylko Jeden Stwórca. Podobnie nasuwa się pytanie o potrzebę posiadania przez Boga syna. Syn jest potrzebny wtedy, kiedy ojciec może podlegać procesom starzenia się czy śmierci i kiedy nie może kontynuować już swego dzieła własnymi rękami i bez niczyjej pomocy. Tego typu poglądy na temat Boga są bluźnierstwem i nie posiadają żadnych podstaw. Następnie sura ta wskazuje na inne Prawo Boże, a mianowicie, że zawsze, gdy ciemność ogarnia całą ziemię i kiedy świat cierpi na brak sprawiedliwych ludzi, Bóg otwiera bramy swojej Łaski i wtedy wola Boża, w formie objawienia Bożego, spływa na ziemię i daje światu pogrążonemu w grzechu i niegodziwości całkiem nowe życie. Fenomen następowania po sobie światła i ciemności w świecie fizycznym odpowiada podobnemu fenomenowi w świecie duchowym. Dalej sura ta przedstawia argument, który mówi o głupocie niewiernych w tym, że odrzucają oni Świętego Proroka, twierdząc, że jest on wszak tylko zwykłym śmiertelnikiem. Lecz przecież nie tyle liczy się status czy pozycja głosiciela Posłannictwa koranicznego. Najważniejsze jest to, kto go przysłał. Aby wykazać, że sprawa Świętego Proroka odniesie sukces, sura ta przedstawia przypadki kilku poprzednich Proroków – Noego, Abrahama, Dawida, Salomona, Idris i innych, którzy pomimo gorzkiej, stałej i zorganizowanej opozycji odnieśli zwycięstwo. Wszyscy ci wybrani służyli Boży, jak Jezus, byli wzorami szlachetnego i prawego postępowania i podobnie jak on cierpieli z powodu trudności i przeciwności na drodze Bożej. Dlaczego zatem spośród nich wszystkich tylko Jezusa mielibyśmy uważać za syna Bożego? Po opisie innych Proroków następuje opis Jezusa i jego matki, których okoliczności życia nie były w żaden sposób odmiennie od innych. Nawet niezwykle sposób poczęcia Jezusa nie uprawnia go do jakiegoś szczególnego statusu duchowego. Narodziny Yahyā także miały miejsce w niezwykłych okolicznościach. O ile Jezus urodził się bez udziału ojca, to narodziny Yahyā miały miejsce w czasie, gdy jego ojciec był już człowiekiem bardzo starym, zaś jego matka była już bezpłodna. Podobnie i cierpienia Jezusa dla sprawy Prawdy nie były niczym nowym. Chociaż został on powieszony na krzyżu, został także z niego zdjęty i to żywy. Yahyā zaś poniósł rzeczywiście śmierć za sprawę Bożą. Dlaczego zatem śmierć samego Jezusa miałaby być odkupieniem za grzechy ludzkości, nie zaś śmierć Yahyā? Przy końcu tej sury wskazuje się na niezwykle powstanie i wielką potęgę materialną oraz wspaniałą dobrobyt, postęp i władzę Gog i Magog – chrześcijańskich narodów zachodu. Sura to powiada dalej, że kiedy narody te rozprzestrzenia się po całym świecie i zajmą wszelkie pozycje odznaczające się potęgą i władzą, a narody świata będą przed nimi kłaniać się, okazując poddanie oraz płacąc hold, wtedy spełni się proroctwo o ich ostatecznym zniszczeniu. Kara Boża spadnie na nie tak nagle, że będą one całkowicie zaskoczone. Wszystkie ich dzieła, źródła i powody dumy, jak i ich pompa, chwala i wspaniałość zostaną zniszczone i zmieniają się w pył i popiół.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. ^bRozliczenie ludzi jest już blisko, a jednak odwracają się nie zważając.

3. ^cNie otrzymują od swego Pana żadnego nowego napomnienia,¹⁸⁶⁹ lecz słuchają go, jednocześnie wyśmiewając się zeń.

4. A ich serca są niepomne. Oni – grzesznicy – naradzają się potajemnie i powiadają: „Czy ten człowiek jest czymś więcej niż śmiertelnikiem tak jak my sami? Czy zatem poddacie się jego czarom¹⁸⁷⁰ z otwartymi oczami?”

5. W odpowiedzi na to Prorok powiedział: „Pan mój wie, co jest wypowiadane w niebie i na ziemi. On jest Wszystkostyszający, Wszeczwiedzający”.¹⁸⁷¹

6. Nie, oni mówią: „To tylko pomylone sny. Nie, on wymyślił to sam. Nie, ^don jest raczej poetą.¹⁸⁷² Niechaj zatem przyniesie nam Znak, tak jak i poprzedni Prorocy wysyłani byli ze Znakami”.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ①

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنْ رَبِّهِمْ فَحَدِيثِ الْأَسْمَاءِ
وَهُمْ يَلْعَبُونَ ②

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا
هَلْ هَذَا إِلَّا بَشْرٌ مِثْلَكُمُ أَتْتُمُونَ التَّيْحَرَ وَأَنْتُمْ
بُصِيرُونَ ③

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ④

بَلْ قَالُوا أَضْغَاتٌ أَلْهَامٌ بَلْ أَفْتَرَهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ
فَلْيَأْتِنَا بآيَاتِهِ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوْلُونَ ⑤

^a1,1. ^b54,2-3. ^c21,43; 26,6. ^d52,31.

1869. Każde Posłannictwo przekazywane przez Proroka jest w swojej formie czymś nowym. Jednak jeśli chodzi o treść i jego istotę, to jest ono tym samym starym Posłannictwem. „Nie jestem nowym Posłańcem” – tak przedstawia Koran Świętego Proroka (46,10).

1870. Głównym zarzutem niewierzących wobec każdego Proroka zawsze było twierdzenie, że jest on zwykłym śmiertelnikiem jak i oni sami (14,11; 23,25, 34; 26,155; 36,16; 64,7). Na ten zarzut udziela się odpowiedzi w 12,110; 14,12; 16,44-45; 17,96. Tutaj odpowiedź ta zawarta jest w wersecie 8 i jest następująca: choć z jednej strony niewierni powiadają, że Święty Prorok niczym nie różni się od zwykłych ludzi, z drugiej mówią oni, że jest on czarnoksiężnikiem, czyli że posiada niezwykły umysł. Proroków Bożych nazywa się czarnoksiężnikami, ponieważ ich nauki potrafią wywierać na słuchających wręcz magiczny wpływ. Wersel ten powiada, iż niewierni przyznają, że Koran posiada fascynującą moc oraz że człowiekowi nieuprzedzonemu i rozsądnemu trudno jest odrzucić te nauki.

1871. Bóg zna wszystkie tajemne i otwarte spiski i machinacje niewiernych przeciwko Islamowi oraz słucha modlitw Świętego Proroka i jego wybranych sług. Ostatecznie zniweczy wszelkie wrogie plany i zamiary niewiernych.

7. Żadne miasto przed nimi, które zniszczyliśmy, nie uwierzyło. Czy zatem oni uwierzą?

مَا آتَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَدَرٍ أَهُلَّكُنَّهَا أَفْئِمٌّ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

8. ^aI przed tobą nie wysyłałiśmy nikogo innego, jak tylko takich, którym daliśmy objawienie. Zapytajcie zatem ludzi o Przypomnienie, jeśli nie wiecie.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

9. ^bAni nie dawaliśmy im ciał, które nie przyjmowały pożywienia, a i nie mieli oni żyć wiecznie.¹⁸⁷³

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا إِلَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٥٣﴾

10. Potem spełniliśmy daną im obietnicę i uratowaliśmy ich wraz z tymi, w których znajdowaliśmy upodobanie, a niszczyliśmy grzeszników.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا السُّرِيفِينَ ﴿٥٤﴾

11. Teraz zesłaliśmy wam Księgę, która mówi o waszym wywyższeniu. Czyż zatem nie pojmujecie?¹⁸⁷⁴

هُ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٥﴾

^a12,110; 16,44. ^b25,21.

1872. W tym wersecie wspomina się o trzech różnych zarzutach ze strony niewierzących co do samego Koranu. Uświadamiając sobie jednak niemożność podtrzymania swoich twierdzeń co do Koranu – jako że posiada on piękną budowę i stanowi jedną całość, zawierającą wspaniałe nauki – niewierni zmieniają swoje stanowisko i powiadają, że Święty Prorok sam stworzył tę Księgę. Ale znowu uświadamiając sobie, że przez całe jego życie był powszechnie znany i traktowany jako człowiek „Godny zaufania” i „Prawdomówny”, porzucają oni swoją argumentację i oskarżają go o to, że jest poetą i czarnoksiężnikiem. Sprzeczniwy te przedstawiane są po kolei, a ich kolejne zmiany wskazują na przyznanie się niewiernych do tego, że ich argumenty nie wytrzymują próby i są zwyczajną głupotą oraz że są sobie przeciwstawne. Dlatego też Koran dłużej się tutaj nimi nie zajmuje.

1873. Chociaż niewierni uważali wszystkich Proroków Bożych za zwykłych śmiertelników, to sprzeciw taki powtarzany był wobec każdego z nich: „on jada i pija, i chodzi po ulicach oraz ma wszystkie ludzkie potrzeby i pragnienia ciała” (25,8). I właśnie na podstawie takiego tylko twierdzenia niewierni odrzucali każdego Proroka. Treść implikuje tutaj niekonsekwentną postawę niewiernych. Nie chcą oni zrozumieć tego prostego faktu – jak mówi ten werseł – że Prorocy są powoływani jako „wzorce” dla ludzi, lecz jak mogą nimi być, skoro nie mieliby być podobni do ludzi i gdyby nie mieli tych samych co inni potrzeb ciała? Jako istoty ludzkie nie byli i nie mogli być wolni od pragnień ciała, czy od samej śmierci.

1874. Werseł ten oznacza, że nie tylko ludzie odrzucający Koran skończą na niepowodzeniu, zaś jego wyznawcy dokonają postępu i osiągną dobrobyt oraz podniosą się z najniższego szczebla drabiny aż na najwyższy szczyt materialnej i duchowej chwały, lecz fakt ten stanowić będzie niepodważalny dowód na to, iż Koran ani nie jest kłamstwem, ani zwykłą poezją, ani też zbiorem snów, a prawdziwym Słowem Wszechmocnego Boga, Stwórcy nieba i ziemi.

12. ^aO, ileż miast, które postępowały grzesznie, całkowicie zniszczyliśmy, a po nich powołałszy inne ludy.

13. I kiedy zrozumieli Naszą karę – patrz! – zaczęli od niej uciekać.

14. Wówczas powiedzieliśmy: „Nie uciekajcie, lecz powróćcie do zbytku, którym radowaliście się, oraz do swoich domów, aby wypytano was o wasze postępowanie”.

15. Powiedzieli: „Biada nam, istotnie byliśmy grzesznikami!”

16. I było to ich wołaniem aż do czasu, gdy zrównaliśmy ich z ziemią, zniszczyliśmy. ¹⁸⁷⁵

17. ^bA nie stworzyliśmy nieba i ziemi i tego, co jest między nimi dla zabawy. ^{1875A}

18. Gdybyśmy zechcieli zabawić się, to zaiste znaleźlibyśmy to w tym, co jest z Nami, jeśli mielibyśmy w ogóle czynić coś takiego. ¹⁸⁷⁶

19. Nie, ^ciskamy prawdą w fałsz, a ten rozbija swą głowę, ^{1876A} i – spójrż! – ginie. I biada wam z powodu tego, co przepisyujecie Allahowi.

وَكَمْ قَصْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١٢﴾

فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٣﴾

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْأَلُونَ ﴿١٤﴾

قَالُوا يَوْمَئِذٍ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٥﴾

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوُهُمْ حَتَّى جَعَلْنَهُمْ حَبِيدًا خٰٓئِدِينَ ﴿١٦﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَابَيْنَهُمَا لِعِينٍ ﴿١٧﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَنْزِلَ لَهُمَا تِلْكَ لَفَعَلْنَا مِنْ لَدُنَّآ إِنَّ كُنَّا فٰٓعِلِينَ ﴿١٨﴾

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَكَلَّمَ الْوَيْلُ وَمَا تُصِفُونَ ﴿١٩﴾

^a7,5; 22,46; 28,59; 50,37; 65,9. ^b15,86; 38,28; 44,39. ^c17,82; 34,49, 50.

1875. Werset ten stanowi graficzny opis ludzi, na których spada kara Boża. Doznają oni całkowitej ruiny, a ich ambicje i aspiracje znikają. Umiera w nich sama chęć do życia, tracą oni nadzieję i inicjatywę w odniesieniu do przyszłego życia i w ten sposób w kwestii wszelkich zamiarów i celów stają się martwi.

1875A. Ponieważ wszechświat nie został stworzony dla zabawy i krótkie zastanowienie się nad nim ujawnia leżącą u podstaw tego wszechświata wielką mądrość, to stworzenie człowieka, który jest osią i centrum tego wszechświata, także musi służyć jakiemuś wielkiemu i najwyższemu celowi. Werset ten powiada, że człowiek jest namiestnikiem Boga na ziemi i że został stworzony jako zwierciadło, które w swojej osobie ma odbijać piękny obraz swego Stwórcy (2,31).

1876. W sprzeczności z godnością, majestatem i mądrością Boga znajduje się to, aby stworzył On ten wszechświat bez żadnego wielkiego dla niego celu i w ten sposób dokonał czegoś bezcelowego.

1876A. *Damagha-hū* oznacza: rozbil sobie głowę tak, że rana sięgnęła mózgu; pokonał go (Lanc).

20. Do Niego należą wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. ^aA ci, którzy są przy Nim, nie gardzą Jego czią ani się nią nie męczą.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ
لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسْتَحْسِبُوْنَ ۝٢٠

21. Oni wychwalają Go dzień i noc i nie tracą sił. ¹⁸⁷⁷

يُسَبِّحُوْنَ اَيَّامًا وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَا يَفْتُرُوْنَ ۝٢١

22. Czy wzięli sobie bogów z ziemi, którzy podnoszą z martwych? ¹⁸⁷⁸

اَمْ اتَّخَذُواْ اِلٰهَةً مِّنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنۡبِئُوْنَ ۝٢٢

23. Gdyby poza Allachem byli w niebiosach i na ziemi inni bogowie, wtedy z pewnością wszyscy popadliby w ruinę. ¹⁸⁷⁹ Zatem chwała Allahowi, Panu Tronu, który jest wysoko ponad tym, co Mu przypisują.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اِلٰهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا۟ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ
رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ۝٢٣

24. Jego nie sposób wypytywać, jeśli chodzi o to, co czyni, oni jednak będą wypytywani. ¹⁸⁸⁰

لَا يُسۡئَلُ عَمَّا يَفۡعَلُ وَهُمْ يُسۡئَلُوْنَ ۝٢٤

^a9,207; 21,20; 41,39.

1877. Werset ten przedstawia niektóre cechy prawdziwego sługi Bożego. Ludzie tacy nie męczą się służeniem Bogu i ludzkości. Nie akceptują oni Proroka Bożego pod wpływem chwilowego impulsu, a później pod wpływem trudności nie tracą serca. Kiedy już raz przyjmą prawdę, trzymają się jej z całych swoich sił. Ich zapał i entuzjazm do służby prawdzie nigdy nie podupada. Czczenie Boga jest źródłem radości i sposobem na odnalezienie ulgi od codziennych niepokojów i trosk (13,29). „Radość moich oczu jest w Modlitwie”, powiedział Święty Prorok (Nasa’i).

1878. Tworzenie lub podnoszenie zmarłych do życia jest wyłącznym atrybutem i prerogatywą Boga. Ani Jezus, ani żaden inny człowiek nie może dzielić się nim z Bogiem. Nawiązanie do tego atrybutu ma na celu odrzucenie tezy o boskości Jezusa, którą szczególnie zajmują się te werset.

1879. Werset ten stanowi skuteczny i decydujący argument przeciwko politeizmowi. Nawet ateista nie może zaprzeczyć, że we wszechświecie panuje doskonały porządek. Ten właśnie porządek wskazuje na fakt, że wszechświatem rządzi jedno i jednolite Prawo. Zaś jednolitość Prawa dowodzi istnienia Jedności Stwórcy i Kontrolera całego wszechświata. Gdyby istniał więcej niż jeden Bóg, to wszechświatem rządziłoby więcej praw – a w ten sposób wynikiem stałoby się powszechne zamieszanie i nieporządek, a cały wszechświat rozleciałby się na kawałki. Dlatego też całkowitym absurdem jest twierdzenie, że istnieje trzech bogów, równie doskonałych we wszystkich ich cechach oraz że razem są oni stwórcami i kontrolerami wszechświata.

1880. Werset ten wskazuje na doskonałość i pełnię porządku we wszechświecie, a przez to na doskonałość jego Autora i Kontrolera, i dalej na Jego Jedność. Oznacza on także, że autorytet Boga jest autorytetem najwyższym i że podlegają mu wszystkie stworzenia i rzeczy. Jest to jeszcze jeden argument przeciwko politeizmowi.

25. ^aCzy wzięli sobie bogów poza Nim? Powiedz: „Dajcie dowód. Ten oto Koran jest źródłem honoru dla tych, którzy są ze mną, jak i źródłem honoru dla tych, co przede mną”.^{1880A} Nie, większość z nich nie zna prawdy i dlatego odwracają się.

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلُوبًا بِرْهَانَكُمْ
هَذَا ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٨﴾

26. I nie wysyłałiśmy przed tobą Posłańca, by mu wcześniej nie objawić: „Nie ma boga oprócz Mnie, więc czcij Mnie jednego”.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ
أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٥٩﴾

27. ^bA oni powiadają: „Miłosierny Bóg wziął sobie syna”. On jest Święty. Nie, ci, których oni tak określają, są wyłącznie Jego uszanowanymi sługami.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ
مُكْرَمُونَ ﴿٦٠﴾

28. Oni¹⁸⁸¹ nie przemawiają zanim On nie przemówi i wypełniają tylko Jego przykazania.

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

29. ^cOn wie, co jest przed nimi i co jest za nimi,¹⁸⁸² a oni nie wstawiają się za nikim z wyjątkiem tego, kogo On uznaje, i drżą w strachu przed Nim.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُشْفَعُونَ
إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ لَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٢﴾

30. A jeśli by kto z nich powiedział: „Jestem bogiem oprócz Niego”, temu odpłacimy się Piekłem. W ten sposób udzielamy zapłaty grzesznikom.¹⁸⁸³

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَلْيَنْكُرْهُ
جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

^a18,16; 23,118; 27,65. ^b2,117; 4,172; 10,69; 19,89-90. ^c2,256; 20,111.

1880A. Koran jest źródłem honoru i godności także i dla poprzednich Proroków, ponieważ oczyszcza on ich z oskarżeń ludzkich, które mówiły o ich rzekomej fałszywości.

1881. Zaimek „Oni”, jak wskazuje kontekst, odnosi się do Proroków. Posłańcy Boży nie są w stanie nie być posłusznymi wobec Boga ani dopuszczają się obrazy czy grzechu. Werset ten zatem mówi o bezgrzeszności Proroków.

1882. Słowa te mogą oznaczać „to, co uczynili i czego nie uczynili, i czego uczynić nie mogli”. Mogą się one także odnosić do wpływów, jakim oni podlegali lub do zmian, które wprowadzili.

1883. Ważnym jest to, że podczas gdy pretendenci do boskości zostaną ukarani w życiu przyszłym (za swoje fałszywe twierdzenia), ci pretendenci i oszuści, którzy fałszywie twierdzą o swoim prorocत्वie są karani jeszcze na tym świecie. Czeka ich śmierć i zniszczenie, a wszystkie ich organi-

31. Czyż niewierni nie widzą, że niebiosy i ziemia były ściśniętą masą,¹⁸⁸⁴ którą My później otworzyliśmy? Z wody zaś uczyniliśmy wszelką żywą istotę. Czyż zatem nie wierzą?

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا
رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا
أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾

32. ^{a1} Umieściliśmy na ziemi mocne góry, aby ona nie drżała¹⁸⁸⁵ wraz z nimi, i uczyniliśmy na niej szerokie drogi, aby mogli być dobrze prowadzeni.

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَجَعَلْنَا
بَيْنَهَا وَبَيْنَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٢﴾

33. Niebo uczyniliśmy dachem, dobrze zabezpieczonym,¹⁸⁸⁶ a mimo to oni odwracają się od jego Znaków.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

^a13,4; 15,20; 16,16; 31,11; 77,28.

zacje kończą się na niczym jeszcze w tym życiu (69,45-48). Taka różnica w traktowaniu tych dwóch rodzajów pretendentów wynika z faktu, że absurdalność o boskości wynika sama z siebie i dlatego taki właśnie pretendent nie musi zostać ukarany w tym życiu. Jednak fałszywy pretendent do prorocтва, jeśli pozwolił mu swobodnie działać, może skutecznie wprowadzić ludzi w błąd i spowodować, że zaakceptują oni jego fałszywe twierdzenia. Dlatego też musi on ponieść klęskę, musi zostać zniszczony jeszcze w tym życiu, a jego misja nie może odnieść skutku.

1884. Werset ten wskazuje na pewną wielką prawdę naukową. Wydaje się, że nawiązuje ona do przedmaterialnego stadium wszechświata i powiada, że cały wszechświat, a zwłaszcza system słoneczny, powstał z bezpostaciowej i mgławicowej masy. Bóg, zgodnie z puszczonym przez siebie w ruch prawem, podzielił materię i jej pororzucane cząsteczki stały się poszczególnymi elementami systemu słonecznego („The Universe Surveyed”, autorstwa Harolda Richardsa; oraz „The Nature of the Universe”, autorstwa Freda Hoyle’a). Tak zatem Bóg stworzył całe życie z wody. Wydaje się, iż werset ten powiada, że tak jak wszechświat materialny, wszechświat duchowy także rozwija się z amorficznej masy pomieszanych idei i głupich przekonań. Tak samo jak Bóg w swej nieskończonej mądrości oraz w pogoni za spełnieniem najwyższego planu podzielił całą tę masę materii, a jej rozrzucone cząsteczki stały się elementami składowymi układu słonecznego, w ten sam sposób tworzy On nowy porządek duchowy w świecie nurzającym się w skłębionym bagnie pomieszanych idei. Kiedy ludzkość tonie w gęstwinie nieprawości moralnej, a atmosfera duchowa staje się gęsta i nacechowana opresjami, Bóg powoduje, że pojawia się światło w formie Posłańca Niebiańskiego, który strząsa szerczący się mrok duchowy i z całej tej masy pomieszanej i pozbawionej życia deprawacji duchowej i degeneracji moralnej rodzi się wszechświat, który najpierw rusza od swego środka, by w końcu objąć całą ziemię, otrzymując życie ze znajdującego się poza nim impetu.

1885. Zwrot *an Tamida Bihim* oznacza: by nie drzeć wraz z nimi; iść wraz z nimi; być dla nich źródłem korzyści; *Māda* oznacza także: zesłał dobrodziejstwo (Aqrab). Werset ten rzuca światło na jeszcze jedną prawdę naukową. Geologia ustaliła już fakt, że góry w dużej mierze zabezpieczają ziemię przed trzęsieniami ziemi. Na początku ziemia była wewnątrz niezwykle gorąca. Kiedy w wyniku wielkich temperatur gazy formowały się w olbrzymie „bańki” wewnątrz ziemi, przebiły się na jej powierzchnię, powodując w ten sposób gwałtowne ruchy ziemi i erupcje w formie wulkanów, które – ostygawszy – przyjmowały kształt gór („Marvels and Mysteries of Science”, autorstwa Allison Hox; oraz Enc. Brit. pod hasłem „Geologia”). Werset ten może też oznaczać, że góry pomagają ziemi w równym ruchu dokoła jej osi. Koran mówił o ziemi „poruszającej się dokoła” na długo przed odkryciem, że nie jest ona planetą stojącą w miejscu, lecz porusza się wokół własnej osi oraz dokoła słońca.

1886. System słoneczny wraz ze słońcem, księżycem, planetami i gwiazdami jest systemem dobrze uporządkowanym i regulowanym, który – istniejąc od wielu milionów lat – nigdy nie doznał żadnego zakłócenia czy zmiany ruchów jego ciał składowych. Te właśnie ciała niebieskie wywierają bardzo dobry wpływ na ziemię i jej mieszkańców. Tak jak dach jest czymś zabezpieczającym przed deszczem, zimnem i gorącem dla mieszkańców domu, podobnie niebo służy jako ochrona dla ziemi, zaś ciała niebieskie wywierają korzystny wpływ na ludzkość.

34. On jest tym, który stworzył noc i dzień, słońce i księżyc,^{1886A} a każde spokojnie porusza się po swej orbicie.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Nie daliśmy wiecznego życia żadnemu śmiertelnikowi przed tobą. Gdybyś ty miał umrzeć, to czy oni będą tu żyć na wieki?¹⁸⁸⁷

وَمَا جَعَلْنَا لِلشَّرِيقِينَ فِيكَ الْخُلْدَ أَفَأَنْتَ وَمَثُ الْهَمْرِ الْخُلْدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Każda dusza posmakuje śmierci. Wypróbujemy was złem i dobrem na zasadzie próby. I do nas powrócicie.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. ^bA kiedy widzą cię niewierni, żartują sobie tylko z ciebie i powiadają: „Czy to jest ten, który mówi bez sensu^{1887A} o waszych bogach?” A jednak to oni sami wypierają się wspomnienia o Miłosiernym Bogu.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْجِدُوكَ إِلَّا هُزُوعًا وَهَذَا الَّذِي يَذَّكَّرُ إِلَيْهِمْ وَأَهُمْ يَذَّكَّرُ الرَّحْمَنِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Człowiek stworzony jest z pośpiechu.¹⁸⁸⁸ Ja zapewne ukazę wam Moje Znaki, lecz nie proście Mnie, hym się spieszył.

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. ^dI powiadają: „Kiedy zostanie spełniona ta obietnica, jeśliście prawdomówni?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

^a36,41. ^b25,42. ^c13,31. ^d34,30; 36,49; 67,26.

1886A. Noc i dzień, słońce i księżyc zostały stworzone przez Boga i wszystkie one spełniają potrzeby ludzkie i są nieodzowne dla istnienia człowieka na ziemi.

1887. Wszystkie najróżniejsze Prawa i systemy religijne przed Świętym Prorokiem musiały podlegać duchowemu schyłkowi i śmierci, a tylko Prawo Świętego Proroka – Prawo Islamu – ma żyć i trwać aż po kres czasu. Na podstawie tego wersetu można też wnioskować, że nie ma człowieka odpornego na powolny schyłek i śmierć, a w tej liczbie znajduje się także i Święty Prorok. Wieczność to wyłącznie atrybut Boga.

1887A. Arabowie powiadają: *La'in Dhakartani la-tandamanna*, czyli „jeśli będziesz o mnie źle mówić, z pewnością okażesz i skruczę” (Lane).

1888. Zwrot *Khuliqal Insānu min 'Ajal* oznacza, że pośpiech stanowi część istoty ludzkiej oraz że cecha ta jest tak widoczna w charakterze człowieka, iż można powiedzieć, że został stworzony z pośpiechu, czyli jest w swej naturze nacechowany pośpiechem właśnie. Kiedy Arabowie muszą wyrazić jakąś ważną cechę naturalną jakiejś osoby, powiadają *Khuliqa Minhu*, czyli „został z tego stworzony”. Podobnych zwrotów używa się w innych miejscach Koranu (7,13; 30,55).

40. Gdybyż tylko niewierni znali czas, kiedy nie będą w stanie powstrzymać ogień przed ich twarzami¹⁸⁸⁹ i przed ich plecami, a nikt im nie pomoże.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nie, ^ato na nich spadnie znie-
nacka i całkowicie ich zaskoczy.¹⁸⁹⁰ A
nie będą w stanie tego odrzucić ani nie
będzie im udzielona zwłoka.

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤١﴾

42. ^bRzeczywiście sztydzo z
Posłańców przed tobą, lecz ^cto, z
czego sztydzili, ogarnęło tych, którzy
drwili.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَآنَ بِالَّذِينَ
سَخَرُوا مِنْهُمْ فَاكَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٢﴾

43. Powiedz: „Kto może obronić
was w nocy i w dzień przed¹⁸⁹¹
Bogiem Miłosiernym?” A jednak
^dodwracają się od pamięci o ich Panu.

قُلْ مَنْ يَكْفُرُ لَكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

44. Czyż mają jakichś bogów,
którzy mogliby obronić ich przede
Mną? Nie potrafią sami sobie pomóc
ani też nikt nie przyjdzie im z pomocą
przeciwko Mnie.

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مَتَنَا يُصْحَبُونَ ﴿٤٤﴾

45. Nie, daliśmy tym i ich ojcom
dobre rzeczy tego świata aż ^eich ży-

بَلْ مَتَعْنَا هَؤُلَاءِ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ

^a36,50; 67,28. ^b6,11; 13,33. ^c11,9; 46,27. ^d18,102; 21,3; 26,6. ^e57,17.

1889. „Ogień” oznacza tutaj „ogień wojny”. Niewierni wznieśli ten ogień, a potem sami zostali przez niego pochłonięci. Wyciągnęli przeciwko Islamowi miecz i od tego miecza zginęli. Słowa „przed ich twarzami” oznaczają karę, jaką zobaczą przed sobą, czyli jej znaki będą wyraźne. Słowa „przed ich plecami” oznaczają, że kara ta spadnie na nich nagle i nie będą jej świadomi. Ponadto kara ta spadnie na nich wszystkich – na przywódców i zwykłych ludzi (*Wujūh* oznacza też przywódców – Lane).

1890. Może być tutaj mowa o Upadku Mekki, kiedy to Quraish wzięci byli przez całkowite zaskoczenie.

1891. *Min* oznacza przy; z; zamiast (Aqrab).

cie stało się dla nich zbyt długie.
^aCzyż nie widzą, że My nawiedzamy ten kraj, ograniczając go od strony jego otaczających granic?¹⁸⁹² Czy i wówczas mogą być zwycięzcami?

46. Powiedz: „Ostrzegam was wyłącznie zgodnie z objawieniem Bożym”. Lecz ^bprzecież głusi nie słyszą wołania, kiedy się ich ostrzega.

47. ^cI jeżeli dotknie ich zaledwie tchnienie kary ich Pana, z pewnością wykrzykną: „Biada nam! W istocie byliśmy grzesznikami”.

48. I ustawimy sprawiedliwe szale w Dniu Zmartwychwstania, aby ^dżadna dusza nie została skrzywdzona nic a nic.¹⁸⁹³ I gdyby to miała być waga nasionka gorczycy, ujawnimy ją. Wszak My wystarczymy jako rachmistrz.

49. ^eA daliśmy Mojżeszowi i Aaronowi Wnikliwość, Światło i Przypomnienie dla sprawiedliwych –

50. ^fTych, którzy okazują bojaźń przed ich Panem w ukryciu i którzy boją się Godziny Sądu.

الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
 مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الضُّمُّ
 الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
 يُوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥٨﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلَا نُظَلِّمُ
 نَفْسًا شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
 أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِتَائِحْسِينَ ﴿٥٩﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
 وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٠﴾

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ
 مُشْفِقُونَ ﴿٦١﴾

^a13,42. ^b30,53. ^c7,6. ^d4,41; 18,50. ^e2,54. ^f67,13.

1892. Kiedy czas dobrobytu narodowego jakiegoś ludu przedłuża się, lud ten zaczyna pracować pod wpływem błędnej koncepcji, że jego dobrobyt i postęp nigdy nie doświadczą schyłku, a w konsekwencji lud ten staje się arogancki, zaś serca ludzi robią się zatwardziałe. W ten sposób przedłużenie okresu dobrobytu staje się powodem upadku. Werset ten ostrzega niewiernych przed tym, co nazywamy pobożnym życzeniem oraz powiada im, aby nie zamykali swych oczu przed faktem, że Bóg stopniowo, ale i z całą pewnością okrawa kraj ze wszystkich stron, czyli że Islam dostaje się do każdego domu, wszystkich części i sfer społeczeństwa.

1893. Werset ten mówi jasno, że Piekło nie jest wieczne. Jeżeli ma być nagrodzony nawet najmniejszy ludzki dobry uczynek, to musi nadejść taki czas, kiedy kara skończy się, a zacznie się nagradzanie. Przeciwnie do nauk innych religii Koran naucza, że wieczne jest Niebo, a nie Piekło. Patrz także 1351.

51. A ten Koran, który zesłaliśmy, jest błogosławionym¹⁸⁹⁴ Przypomnieniem. Czyż zatem odrzucicie go?

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبْرَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُكْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52. Przedtem zaś daliśmy Abrahamowi przewodnictwo i dobrze go znaleźliśmy.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَلِيمِينَ ﴿٥٢﴾

53. ^aKiedy rzekł do swego ojca i jego ludu: „Cóż¹⁸⁹⁵ to za wizerunki, którym tak jesteście oddani?”

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٣﴾

54. ^bOni odpowiedzieli: „Czcili ich nasi ojcowie”.

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٤﴾

55. ^cTen rzekł: „Zatem i wy, i wasi ojcowie niechybnie byliście w błędzie”.

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٥﴾

56. Oni powiedzieli: „Czy rzeczywiście prawdą jest to, co nam przynosisz, czy może sobie żartujesz?”

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِينَ ﴿٥٦﴾

57. On odrzekł: „Nic, wasz Pan jest Panem niebios i ziemi, jest tym, który je stworzył. Ja zaś jestem jednym z tych, którzy dają temu świadectwo.”¹⁸⁹⁶

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ ۖ وَأَنَا عَلَىٰ ذِكْرِهِم مِّنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٧﴾

58. „I, na Allacha, niechybnie będę knuł przeciwko waszym bożkom po tym, jak odwrócicie się i odejdziecie”.

وَ تَأْتِيهِمْ لَآئِكِنِّدَاتٌ أَنصَأنَّكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٨﴾

^a6,75; 19,43; 26,71. ^b26,75; 43,24. ^c60,5.

1894. Słowo *Mubārak* zawiera w sobie sens trwałości; wytrwałości; kontynuacji; obfitości dobra; wyniesienia i gromadzenia, etc. (Lane). Określenie to jest używane wyłącznie w Koranie (6,93), a w jego tytule znajduje się wyróżnienie go. Będąc *Mubārak*, Koran łączy w sobie wszelkie dobre cechy, jakie powinno posiadać Pismo Boże. Nie istnieje takie dobro, którego Koran nie posiadałby w obfitości, ani takie, które nie prześcigałoby wszystkich innych Pism.

1895. Partykuła *mā* oznacza tutaj pogardę, a nie pytanie. Przemawiając do bałwochwalców, Abraham zazwyczaj używał ironii. Patrz 6,77, 78, 79. Wydaje się, że mówi on swemu ludowi: „Jakże bezużytecznymi i daremnymi są te posągi, które czcicie!” Abraham zwykł był używać w swoich wypowiedziach ironii, zaś Jezus przenośni.

1896. Werset ten wskazuje na najwyższą prawdę, a mianowicie na to, że Posłańcy Boży, kiedy mówią o Bogu, wypowiadają się na podstawie własnych doświadczeń. Nie zapraszają oni ludzi do Boga tylko dlatego, że rozum ludzki wymaga wiary w Jego istnienie, lecz czynią tak z pełnym przekonaniem i silną wiarą (12,109).

59. ^aPogruchotał je więc na kawałki – wszystkie z wyjątkiem najważniejszego, aby mogli doń powrócić.¹⁸⁹⁷

يَجْعَلُهُمْ جُذَاءً إِلَّا كَيْدًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

60. Powiedzieli: „Kto uczynił to naszym bogom? Zaiste, jest on grzesznikiem”.

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِإِلَهِنَا إِنَّهُ لَكِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

61. Niektórzy inni powiedzieli: „Słyszeliśmy, jak pewien chory¹⁸⁹⁸ człowiek mówił o nich. Nazywają go Abraham”.

قَالُوا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَذُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٥١﴾

62. Powiedzieli: „Zatem przyprawdźcie go przed oblicze tego ludu, aby mógł przeciwko niemu zaświadczyć”.¹⁸⁹⁹

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٥٢﴾

63. Potem rzekli do Abrahama: „Czy to ty jesteś tym, który uczynił to naszym bogom, o Abrahamie?”

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِإِلَهِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٥٣﴾

64. On odpowiedział: „Hm, ktoś to z pewnością uczynił. Oto najważniejszy z nich. Zapytajcie zatem ich, o ile potrafią mówić”.¹⁹⁰⁰

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنَّ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٥٤﴾

65. Wtedy oni odwrócili się do siebie nawzajem i rzekli: „To wy sami jesteście z pewnością winni”.

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٥﴾

^a37,94.

1897. Zaimек *hi* w zwrocie *Ilaihi* może się odnosić albo do Boga, albo do najważniejszego bożka lub też samego Abrahama.

1898. *Dhakara-hū* oznacza: mówił o nim dobrze lub źle; wymienił jego błędy (Lane).

1899. Powodem przywołania Abrahama przed oblicze ludu było albo to, by ci, którzy słyszeli jak źle wypowiadał się o bożkach, dali przeciwko niemu świadectwo, albo żeby – wysłuchawszy dowodów przemawiających przeciwko niemu – mogli oni zdecydować o karze dla Abrahama i być świadkami wykonania tej kary.

1900. Oprócz znaczenia podanego w tekście ten zwrot arabski mógł być przez Abrahama wypowiedziany ironicznie, co miał on w zwyczaju robić, przemawiając do swego balwochwalczego ludu. W takim przypadku sens tych słów byłby następujący: „Dlaczegoż miałbym to czynić, mógł to wszak uczynić ich przywódca”, co oznaczałoby, że fakty są tak jasne, że nie potrzeba żadnych wyjaśnień w kwestii tego, kto tego dokonał. Jeśli ja tego nie uczyniłem, to czy mógł to zrobić ten wielki kamień? Wydaje się, że Abraham napomniął swój lud i uzmysłowił mu daremność praktyk balwochwalczych – najpierw niszcząc bożki, a później rzucając wyzwanie wyznawcom tych bożków, by – o ile potrafią przemówić – powiedziały, kto tego dokonał.

66. Tak zatem musieli spuścić głowy¹⁹⁰¹ ze wstydu i powiedzieli do Abrahama: „Ty niechybnie wiedziałeś, że ci nie przemówią”.

ثُمَّ نَكَّسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ
يَنْطِقُونَ ﴿٥٩﴾

67. On rzekł: ^a„Czy zatem poza Allachem czcicie tego, kto nie jest w stanie wam pomóc ani wam zaszkodzić?”

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ
شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٠﴾

68. „Niechaj zatem spadnie wstyd na was oraz na to, co czcicie oprócz Allacha! Czy nie rozumiecie?”

أَفِي تَكْمُرُوا لِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

69. ^bPowiedzieli: „Spal go i udziel pomocy twoim bogom, jeśli w ogóle chcesz coś zrobić”.

قَالُوا احْزِقُوهُ وَانصُرُوا إِلَهَتِكُمْ إِن كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٢﴾

70. Powiedzieliśmy: „O ogniu, ty stań się źródłem spokoju i bezpieczeństwa¹⁹⁰² dla Abrahama!”

قُلْنَا يَبْنَؤُا نَارُكَ نَبِيًّا بَرْدًا وَاسْلَمَا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٣﴾

71. ^cOni knuli zły plan przeciw niemu, lecz My uczyniliśmy ich najbardziej przegranymi.

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٦٤﴾

72. Wybawiliśmy jego i Lota i wyprowadziliśmy ich do kraju, któremu pobłogosławiliśmy¹⁹⁰³ dla tych ludów.

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
لِلْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

^a29,18; 37,96. ^b29,25; 37,98. ^c37,99.

1901. Ten zwrot arabski może oznaczać: (a) Powrócili do swego poprzedniego stanu niewiary lub niegodziwego postępowania; (b) Powrócili do sporów po tym, jak przyjęli właściwy kierunek postępowania; (c) zwiesili głowy ze wstydu i byli wprawieni w całkowite osłupienie (Lane oraz Ma'āni).

1902. Nie mówi się nam w jaki sposób ogień stał się zimny. Być może ugasił go deszcz lub huragan. W każdym razie Bóg stworzył takie okoliczności, które uratowały Abrahama. W cudach nieba zawsze istnieje pewien element tajemnicy, a sprawa uratowania Abrahama z ognia była rzeczywiście czymś wielce tajemniczym. Fakt wrzucenia Abrahama w ogień potwierdzają nie tylko Żydzi, ale i wschodni chrześcijanie – 25 dzień drugiego Canun lub stycznia jest w kalendarzu syryjskim dniem upamiętniającym to wydarzenie (Hyde, De Rel. Vet. Pers., str. 73). Patrz także Mdr. Rabbah, Gen. Par. 17; Schalacheleth Hakabala, 2; Maimon de Idol. Rozdz. 1; oraz Jad Hachazakah, Vet., 6).

1903. Abraham wyruszył w podróż z Ur (w Mezopotamii) do Charan, a stamtąd, na rozkaz Boży, do Kanaanu, który Bóg obiecał dać jego potomstwu. Podróż ta miała określony cel. W pogoni za wykonaniem planu Bożego wszyscy wielcy Prorocy lub ich wyznawcy w jakimś czasie swojej historii zazwyczaj musieli opuszczać swoje domy.

73. ^{a1} I daliśmy mu Izaaka oraz wnuka, Jakuba, i wszystkich ich uczyniliśmy sprawiedliwymi.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۗ وَكُلًّا
جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٣﴾

74. ^{b1} I uczyniliśmy ich przywódcami, którzy prowadzili ich lud dzięki Naszym przykazaniom, jak i zesłaliśmy im objawienie, zachęcając do spełniania dobrych uczynków, przestrzegania Modlitwy i dawania jałmużny. I czcili wyłącznie Nas.

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِمْ فَعَلُوا الْخَيْرَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٤﴾

75. A Lotowi daliśmy mądrość i wiedzę. ^cWybawiliśmy go z miasta, które dopuszczało się obrzydliwości. Był to zaiste lud niegodziwy i zbudowany.

وَلَوْظًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ
الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيثَاتِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا
فَاسِقِينَ ﴿٧٥﴾

76. I dopuściliśmy go do Naszej łaski. Zaiste, był on jednym ze sprawiedliwych.

﴿٧٦﴾ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٦﴾

77. ^{d1} przypomnij sobie Noego, kiedy zwrócił się do Nas niegdyś, a My wysłuchaliśmy jego modlitwy i wybawiliśmy jego i jego rodzinę przed wielkim niebezpieczeństwem.¹⁹⁰⁴

وَنُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٧﴾

78. I pomogliśmy mu przeciwko ludowi, który odrzucił Nasze Znaki. Zaiste, byli oni ludźmi niegodziwymi, więc ^ezatopiliśmy ich wszystkich.

وَنَصْرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٨﴾

^a11,72; 19,50; 29,28; 37,113; 51,29. ^b2,125; 32,25. ^c7,84; 27,58; 29,34. ^d26,118-120; 37,76-77; 54,11. ^e26,121; 37,83; 54,12-13; 71,26.

1904. Warto zauważyć, że sura ta szczególnie nawiązuje do prób i cierpień, przez które musieli przechodzić wszyscy Prorocy Boga, jak i do sposobu, w jaki Bóg pomagał im oraz wybawiał ich z opresji. Nasuwa się tutaj wniosek następujący: podobnie jak poprzedni Prorocy, także i Święty Prorok będzie musiał cierpieć męki oraz jak oni wybrnie z nich z powodzeniem dla siebie i swojej sprawy.

79. I przypomnij sobie Dawida i Salomona, kiedy wydawali swe sądy o zbiorach,¹⁹⁰⁵ kiedy pewnej nocy zabląkały się tam owce pewnego ludu, a My byliśmy świadkiem ich sądów.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمُونَ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ

80. Daliśmy Salomonowi właściwe zrozumienie¹⁹⁰⁶ sprawy, a każdemu z nich daliśmy mądrość i wiedzę. ^aA Dawidowi podporządkowaliśmy góry i ptaki, by świętowały chwałę Bożą wraz z nim.¹⁹⁰⁷ I to właśnie My wszystko to czyniliśmy.

فَقَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا وَعِلْمًا وَرَوَّعْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحُونَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٣٤﴾

81. I nauczyliśmy go produkować kolczugi¹⁹⁰⁸ dla was, aby chroniły was przed wzajemną gwałtownością podczas waszych bitw. Czy zatem nie okażecie wdzięczności?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحَمِّلَكُم مِّنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٣٥﴾

﴿34,11; 38,19-20.﴾

1905. W celu dodania piękna temu wyrażeniu, wykorzystano język przeñośni w tym oraz w następnych wersetach. *Al-Harth* może oznaczać kraj Salomona, zaś słowa *Ghanam al-Qaum* mogą określać te drapieżne i dzikie sąsiednie plemiona, które nekaly kraj Salomona. Nawiązuje się tutaj do polityki, jaką Dawid i Salomon przyjęli w celu odparcia i pokonywania tych dzikich plemion. Dawid był wielkim wojownikiem i jako taki chętniej przyjmował taki sposób postępowania. Jednakże Salomon chciał stosować politykę bardziej umiarkowaną i zwyciężać tamte ludy na drodze zawierania traktatów przyjaźni z nimi.

1906. Słowa te oznaczają, że Salomonowa polityka umiarkowania i pojednania była w tamtych okolicznościach polityką właściwą oraz że stawiane mu przez niektórych autorów żydowskich zarzuty o wykorzystywanie polityki, która doprowadziła w końcu do upadku jego dynastii, są bezpodstawne. Jednak obrona Salomona nie może oznaczać, że polityka siły, przyjęta przez Dawida w jego czasach, była zła. Wszelkie błędne wnioski tego typu zostają odrzucone w zdaniu „każdemu z nich daliśmy mądrość i wiedzę”, co jasno stawia sprawę, że i Dawid, i Salomon najstosowniej działali w otaczających ich okolicznościach.

1907. Słowa „Podporządkowaliśmy Dawidowi góry i ptaki, aby świętowały chwałę Bożą” w znaczeniu dosłownym mówią, że Dawid sprawował kontrolę nad górami i ptakami i kiedy śpiewał hymny pochwalne na cześć Boga, one przylączyły się do niego w tym pobożnym akcie. Słowa te oznaczają po prostu, że ludzie wielcy (*al-Jibāl*) oraz ludzie wielce duchowi (*al-Tair*) wychwalali Boga i wyśpiewywali chwałę Bożą wraz z Dawidem. W innych miejscach Koranu powiada się o podporządkowaniu człowiekowi nie tylko gór i ptaków, ale i wszystkich innych rzeczy na niebie i na ziemi – słońca, księżycy, gwiazd, dnia i nocy, zwierząt, ptaków, rzek, mórz, wiatrów, chmur, itp. (2,165; 7,55; 22,38; 45,13-14). Słowo *Jibāl* może także oznaczać „ludzi żyjących w górach”, ponieważ nazwa miejsca jest czasami jednocześnie nazwą ludu je zamieszkującego (12,83). Tak zatem podporządkowanie Dawidowi „gór” może oznaczać, że podbił i podporządkował sobie dzikie plemiona górskie. A był on przecież wielkim zdobywcą takich właśnie dzikich, górskich plemion. Również i Biblia nawiązuje do podporządkowania sobie przez Dawida różnych górskich plemion (2 Sm 5). Podobnie nie powinno napawać zdziwieniem świętowanie chwały Bożej przez ptaki. W innym miejscu Koranu czytamy, że wszystkie rzeczy, ożywione i nieożywione, aniołowie, zwierzęta, ptaki, niebo i ziemia, ich siły przyrody, wyśpiewują chwałę Boga, a tylko człowiek nie jest w stanie pojąć tego wychwalania (13,14; 17,45; 21,20-21; 24,42; 59,2; 61,2; 64,2). Oznacza to, że wypełniają one nadane im przez Boga obowiązki i w ten sposób demonstrują, że Bóg jest doskonały i pozbawiony wszelkich ułomności, niepowodzeń i słabości oraz że takimi są Jego dzieła. Słowo „ptaki” może także oznaczać prawdziwe ptaki. W takim przypadku znaczenie byłoby nastę-

82. ^aA Salomonowi podporządkowaliśmy gwałtowny wiatr. Wiał on na jego rozkaz ku krajowi, któremu My pobłogosławiliśmy.¹⁹⁰⁹ A My posiadamy wiedzę o wszystkich rzeczach.

وَلَسَلَّمْنَا إِلَيْهِ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمِينَ ﴿٣٤﴾

83. I podporządkowaliśmy mu ^bnurków¹⁹¹⁰, którzy dla niego nurkowali oraz wykonywali inne prace poza tym. I to właśnie My ich pilnowaliśmy.

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يَعُودُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٣٥﴾

84. ^cI przypomnij sobie Joba¹⁹¹¹, kiedy zawołał do swego Pana: „Spadło na mnie nieszczęście, a Tyś jest Najbardziej Litościwy ze wszystkich, którzy okazują litość”.

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَى الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٣٦﴾

^a34,13. ^b34,13; 38,37; 38,38-39. ^c38,42.

pujące: Dawid wykorzystywał ptaki, które były przez niego specjalnie przygotowane do przeniesienia informacji w czasie wojny. Może to także oznaczać stada ptaków, które posuwały się ze zwycięskimi wojskami Dawida i żywiły się ciałami poległych wrogów.

1908. W wersecie tym ponownie nawiązuje się do militarnej potęgi Dawida oraz do jego niezwykłych zdolności produkowania wyposażenia wojennego i kolczug. Dawid wynalazł i rozwinął różne rodzaje uzbrojenia, dzięki którym odnosił swoje zwycięstwa. Podczas jego rządów królestwo Izraela osiągnęło zenit swojej potęgi i władzy. Był to złoty okres historii Izraela.

1909. Okazuje się, że statki Salomona regularnie pływały po Zatoce Perskiej, Morzach Czerwonym i Śródziemnym oraz że prowadzono regularny handel z Palestyną i państwami leżącymi wokół Zatoki Perskiej i tych dwóch mórz (1 Krl 10,27-29). „Albowiem dalekomorska flota królewska razem z flotą Hiramą przybywała co trzy lata przywożąc z Tarsisz złoto i srebro, kość słoniową oraz małpy i pawie” (1 Krl 10,22; 10,27-29; 2 Krn 8,18; Enc. Brit. pod hasłem „Salomon”). W tym miejscu przymiotnikiem użytym w odniesieniu do wiatrów jest *ʿAsifah* (gwałtowny), podczas gdy w 38,37 jest nim *Rukhā* (łagodny), co wskazuje na to, że choć wiały silne wiatry, to były one na tyle łagodne, by nie czynić okrętom Salomona żadnych szkód.

1910. *Shaitān* – słowo, które oznacza człowieka zbuntowanego lub krnąbrnego, lecz także kogoś, kto jest ekspertem w jakiejś dziedzinie (2,15). W ten sposób werset ten powiada, że różne podbite przez Salomona nieizraelskie ludy z jego rozkazu wykonywały najróżniejsze ciężkie prace. Ludzie ci pracowali jako cieśle, kowale, nurkowie, itp. – czyli w takich zawodach, jakimi najczęściej zajmują się ludzie podlegli komuś innemu (patrz 1 Krl 9,21-22). Słowa „którzy dla niego nurkowali” mogą dotyczyć nurków Bahrain oraz Masqat, którzy nurkowali w Zatoce Perskiej w poszukiwaniu pereł. Byli do tego celu zaangażowani przez Salomona.

85. Wysłuchaliśmy więc jego modlitwy i odsunęliśmy nieszczęście, którego doświadczał, ^ai oddaliśmy mu jego rodzinę i jeszcze raz tyle jako łaskę od Nas oraz jako napomnienie dla wyznawców.

فَأَسْبَغْنَا لَهُ كَفْسًا مَّا بِهِ مِنْ ضَرِّ وَآيَاتِنَا لَهُ
وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِن عِنْدِنَا وَإِذْ كَرَّمْنَا
لِلْعَبِيدِينَ ﴿٥٨﴾

86. I przypomnij sobie ^bIzmaela i Idris i ^cDhu'l-Kifl. ¹⁹¹² Wszyscy oni byli ludźmi cierpliwymi.

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِّنَ
الصَّابِرِينَ ﴿٥٩﴾

87. Dopuszciliśmy ich do Naszej łaski. Zaiste, byli oni spośród sprawiedliwych.

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٦٠﴾

^a38,44. ^b6,87; 38,49. ^c38,49.

1911. W Biblii mówi się o Hiobie, że żył w kraju Us, który leżał gdzieś w północnej Arabii, pomiędzy Syrią i Zatoką Akaba. Powiada się, że Hiob żył tam przed odejściem Izraelitów z Egiptu. Wedle niektórych autorów żydowskich żył on jakieś 200 lat przed Mojżeszem. Według niektórych innych autorytetów był on współczesnym Mojżesza, lecz nie był Prorokiem izraelskim, pochodząc od Ezawa, starszego brata Izraela. Spośród wszystkich Ksiąg Starego Testamentu właśnie księga Hioba jest wyjątkowa w tym, że z wyjątkiem słowa Jahwe, które jest żydowskim imieniem Boga, cała historia Prawa Mojżeszowego i samych Żydów rzuca się w oczy właśnie przez ich nieobecność w tej księdze. Koran ogranicza się do wymienienia kilku najważniejszych faktów o samym Hiobie w tym i w następnym wersetce. Stwierdza się, że był on świętym człowiekiem Bożym i że musiał wiele przecierpieć, w wyniku czego oddzielony został od swojej rodziny i współplemieńców, którzy z kolei ostatecznie przyłączyli się do niego, w międzyczasie znacznie się pomnożywszy. O Hiobie wspomina się także w w. 4,164; 6,85 oraz 38,42 obok Dawida i Salomona. Wskazuje na to fakt, że podobnie jak ci dwaj wielcy Prorocy, on sam był człowiekiem wielkich wpływów i bogactwa i podobnie do nich musiał przeżyć różne próby i udręki, które zniósł cierpliwie i wytrwale. Odwaga i wytrwałość Hioba w tak srogich okolicznościach stały się przysłowiowe. Patrz także Enc. Jew. pod hasłem „Hiob” oraz Enc. of Islām pod hasłem „Aiyüb”.

1912. Tożsamość Dhu'l-Kifl nie jest ostatecznie określona. Muzułmańscy komentatorzy Koranu identyfikują go z kilkoma postaciami, zwłaszcza z niektórymi Prorokami biblijnymi. Prorokiem znanym z tego imienia okazuje się Ezechiel, którego Arabowie nazywali Dhu'l-Kifl. Wydaje się, że istnieje duże podobieństwo między wyrazami *Dhu'l-Kifl* (*Hiqil*) oraz Ezechiel, zarówno w ich formie, jak i w znaczeniu, gdzie to pierwsze oznacza „posiadał obfitą część”, a to drugie „Bóg daje siłę”. Rodwell powiada, że Arabowie nazywają Ezechiela Dhu'l-Kifl. Według Karsten Niebuhr w małej miejscowości o nazwie Kefil, leżącej gdzieś w połowie drogi pomiędzy Najaf i Hilla (Babilon), znajduje się świątynia Ezechiela, którą do tej pory odwiedzają w pielgrzymce Żydzi. Autor ten uważa także, że *Dhu'l Kifl* jest arabską formą imienia Ezechiel. Także i Żydzi uważają Ezechiela za Dhu'l Kifl (Enc. of Islām pod hasłem „Dhu'l-Kifl” oraz „Travels” (Podróże) Niebuhra, ii.. 265). Będąc urodzonym około roku 622 przed Chrystusem w kapłańskiej rodzinie, Dhu'l-Kifl spędził pierwszych dwadzieścia pięć lat swego życia w Judzie. W roku 592 przed Chr. w wieku trzydziestu lat otrzymał Powołanie i zaczął głosić przeciwko bałwochwalstwu, niesprawiedliwości i niemoralności swego ludu. Tymczasem Babilon zajął miejsce Asyrii jako dominująca potęga w Zachodniej Azji i Juda uznała jego zwierzchność. Jednak Jojakim, król Judy, pod wpływem swoich złych doradców, zbuntował się przeciwko autorytetowi Babilonu, ścigając w ten sposób na siebie zemstę Nabuchodonozora, który skutecznie dokonał oblężenia i zajęcia Jerozolimy w roku 597 oraz zabrał do niewoli najważniejszych mieszkańców, a w tej liczbie Ezechiela i Jojakima, króla trzech miesięcy (w tym okresie zmarł jego ojciec). Po Jojakimie tron zajął jego wuj, Sedecjasz, który przez jakiś czas pozostawał lojalny wobec Babilonu. Jednak nierozsądnie polegając na wsparciu Egiptu odrzucił związek z Babilonem, co Ezechiel z goryczą potępił i nazwał oszustwem wobec samego Jahwe. W wyniku tego Nabuchodonozor najechał na Jerozolimę i po osiemnastu miesiącach oblężenia zniszczył ją w nieopisany i straszny sposób. Tak

88. ^aPrzypomnij sobie Dhu'l-Nūn, kiedy odszedł zagniewany, a był przekonany, że nie ześlemy nań nieszczęścia¹⁹¹³, ^bi zawołał pośród swej niedoli: „Nie ma boga poza Tobą – Tyś jest Święty. W istocie byłem jednym z grzeszników”.

89. ^cWysłuchaliśmy więc jego modlitwy i uwolniliśmy go od jego niedoli. W ten sposób uwalniamy prawdziwych wiernych.

90. ^dI przypomnij sobie Zachariasza również, kiedy zawołał do swego Pana: „Panie mój, nie zostawiaj mnie samego, Tyś bowiem jest Najlepszym z dziedziców”.

91. Wysłuchaliśmy zatem jego modlitwy i daliśmy mu Jana oraz uleczyliśmy jego żonę z niepłodności. Rywalizowali ze sobą w dobrych dziełach i ^ezwracali się do Nas w nadziei i strachu oraz okazywali przed Nami pokorę.

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاصِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
سُبْحَانَكَ ۖ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۸۸﴾

فَأَسَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمِّ وَكَذَلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿۸۹﴾

وَذَكَرْنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿۹۰﴾

فَأَسَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ
وَرَوْحَهُ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَدْعُونَنا رَغْبًا وَرَهْبًا ۖ وَكَانُوا لَنَا خٰشِعِينَ ﴿۹۱﴾

^a37,140-141; 68,49. ^b37,144. ^c68,50-51. ^d3,39; 19,3-7. ^e32,17.

wielbiona świątynia jerozolimska legła w gruzach, zaś lud zabrany został do niewoli babilońskiej (586 przed Chr.). Takiej sytuacji musiał stawić czoła Ezechiel. W roku 592 przed Chr., czyli na pięć lat przed upadkiem, on to przepowiedział i dość szczegółowo nakreślił. Ostrzegał także Żydów o nadchodzącej klęsce. Pierwsze uderzenie babilońskie w roku 597 przed Chr. nie przekonało Żydów o możliwości całkowitego politycznego zniszczenia ich – czyli o możliwości, która dla Ezechiela była pewna. Lecz tak jak Ezechiel przepowiedział ich zniszczenie, przepowiedział też odrodzenie. Obraz nakreślany przez Ezechiela i dotyczący zbawienia ludu jest tak wspaniały i błyskotliwy, jak strasznym był opis upadku. Jego proroctwo mówiące o odrodzeniu i powrocie do Jerozolimy oparte było na wizji (Ez 37), o której wspomina także Koran (2,260). Niestety Ezechiel nie żył dość długo, by być świadkiem spełnienia tego proroctwa, jako że zmarł jeszcze w niewoli w roku 570 przed Chr. w wieku 52 lat. Ezechiel i Daniel są nazywani Prorokami Wygnania („The Holy Bible”, wyd. przez Rev. Sc. I. Cofield oraz „Commentary of the Bible”, autorstwa Peake’a).

92. ^aI przypomnij sobie tę, która chroniła swej czystości, więc tchnęliśmy¹⁹¹⁴ w nią z Naszego Słowa i uczyniliśmy ją i jej syna Znakiem dla wszystkich ludów.

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابِنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

93. ^bZaprawdę, Wasza społeczność jest jedną społecznością¹⁹¹⁵, Ja zaś jestem waszym Panem, więc czcicie Mnie.

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٣٨﴾

94. ^cA oni rozdzielają się między sobą¹⁹¹⁶ i wszyscy do Nas powrócą.

بِهِ وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٣٩﴾

95. ^dJeżeli zatem ktoś będzie spełniać dobre uczynki i będzie wierzącym, jego wysiłki nie zostaną odrzucone, a My z pewnością je zapiszemy.

مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ لِسَعِيْدِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٤٠﴾

96. ^eNiezmiennym prawem miasta, które zniszczyliśmy, jest to, że nie powrócą.¹⁹¹⁷

وَحَرْمٌ عَلَى قَرْبَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

97. Tak się stanie, nawet jeśli ^fGog i Magog¹⁹¹⁸ będą wypuszczone i będą śpieszyć z każdego wzgórza i szczytu każdej fali.¹⁹¹⁹

حَتَّىٰ إِذَا فُجِّتَ يَأْجُوجُ وَمَاجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٤٢﴾

^a37,140-141; 68,49. ^b37,144. ^c68,50-51. ^d68,50-51. ^e43,39; 19,3-7. ^f32,17.

1913. Werset ten nie określa bliżej powodu gniewu Jonasza. Najwyraźniej nie mógł i nie rozgniewał się na Boga. Z pewnością to właśnie uparte odrzucanie przez jego lud jego Posłannictwa zdenerwowało go, jako że fakt rozgniewania się Proroka Bożego na samego Boga jest nie do pojęcia. Wybrani Boga nie przemawiają ani nie działają bez wyraźnego rozkazu Bożego (21,28). Słowa Lan Naqdira 'Alaihi oznaczają „Nie zubożmy go” lub też „Nie wydamy przeciw niemu żadnego dekretu ani nie damy mu powodu do strapienia” (Lisān oraz Aqrab).

1914. Werset ten obala strasne i pozbawione podstaw oskarżenia Żydów wobec Marii. Może on także dotyczyć każdej osoby, która prowadzi życie prawe i sprawiedliwe. W 66,13 do Marii przyrównuje się pewną klasę sprawiedliwych wiernych. Każdy spośród tych sprawiedliwych wiernych jest – można powiedzieć – Marią i kiedy Bóg tchnie w niego swego ducha, staje się on „synem Marii”, czyli nabywa Boże atrybuty, jakie posiadał Jezus”.

1915. W kilku poprzednich wersetach wspomina się jednocześnie o niektórych Prorokach Boga oraz innych prawych osobach. To nie jest przypadek. Nawiązanie do tych Proroków służy określeniu celowi. Wszyscy oni mieli jedną rzecz wspólną. Oni wszyscy wielce cierpieli z powodu udręk w najtrudniejszych ich formach i wykazywali najwyższą i najszlachetniejszą formę cierpliwości i wytrwałości w takich trudnych okolicznościach. Podobnie nauczali jednej podstawowej rzeczy we wszystkich religiach – Jedności Boga.

1916. W kilku poprzednich wersetach mówi się o pewnej klasie ludzi – sprawiedliwych sługach Bożych. Werset obecny nawiązuje do innej klasy, a mianowicie do tych ludzi, którzy odrzucają Proroków Boga, co prowadzi ich do powstawania między nimi różnic i sporów, przez co nadal mają przeciwstawne wierzenia i przekonania.

1917. Niepogwałcalnym prawem Bożym jest to, że umarli nigdy nie są na powrót odsyłani na ten świat. Ci, którzy odejdą z tego świata, odejść na zawsze (23,100, 101).

98. A spełnienie obietnicy Bożej zbliża się.¹⁹²⁰ Zatem zważajcie, ^aci, którzy nie wierzą, wytrzeszczą oczy^{1920A} i zawołają: „Biada nam! W istocie nie zważaliśmy na to. Nie byliśmy grzesznikami”.

وَأَقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي مَسَحْتُ مِنْكُمْ الْغَدَاةَ وَغَدَاةَ قُلُوبِهِمْ لَسَأَلُنَّ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ السِّرَّ وَالنُّجْوَىٰ أَتَقْتَرُونَ ۗ قَالُوا نَحْنُ نَكْفُرُ وَآبَاؤُنَا كَفَرُوا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا ۖ بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٩٢٠﴾

99. Zostanie im powiedziane: „Zaiste, wy oraz to, co czcicie oprócz Allacha, jesteście paliwem dla Piekła. ^bWszyscy do niego przyjdziecie”.

إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٢١﴾

100. Jeśli ci, jak twierdzicie, byli bogami, nie weszliby tutaj. A zamieszkałą tu wszyscy.

لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً مَا وَرَدُّوهُمْ وَلَا يَخَافُهُمْ ﴿١٩٢٢﴾

101. ^cIch losem tam będą jęki, a nie będą tam słyszeć niczego innego.¹⁹²¹

لَهُمْ فِيهَا زُفَيْرٌ وَلَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٩٢٣﴾

102. ^dLecz jeśli chodzi o tych, dla których obietnica dobrej zapłaty już od Nas wyszła – ci będą od tego miejsca oddaleni.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٩٢٤﴾

^a14,43. ^b19,72. ^c11,107; 25,14; 67,8. ^d19,73.

1918. Patrz 1728.

1919. Kiedy go odczytywać wraz z poprzednim, werset ten powiada, że kiedy na mocy działania prawa przyrody jakiś lud – po czasach chwały i wielkości – stanie się ofiarą śmierci i zniszczenia, nigdy nie odzyska utraconej chwały. Nawet Gog i Magog, bez względu na ich wielkość i wspaniałość materialną, staną się ofiarami tego samego prawa. Upadną, by nigdy więcej nie podnieść się. Gog i Magog, lub inaczej chrześcijańskie narody zachodu, już osiągnęły szczyty władzy politycznej i rozprzestrzeniły się po całym świecie. Zwrot koraniczny oznacza zatem, że będą one we wszystkim przeważać i zdominują cały świat.

1920. Po osiągnięciu przez Gog i Magog wielkości i potęgi, nastąpi na świecie katastrofa, która ostatecznie doprowadzi do zwycięstwa Islamu (61,10) oraz pokonania sił głupoty i materializmu, które reprezentują Gog i Magog.

1920A. Kiedy po całkowitym zniszczeniu Gog i Magog Islam odzyska swoją poprzednią wielkość i chwałę tych, którzy utracili już wszelką nadzieję na odrodzenie, nie będą wierzyć własnym oczom.

1921. Nie usłyszą niczego, co da im pocieszenie lub otuchę; albo też będzie tyle płaczu i krzyku w Piekło, że ci, którzy będą w nim przebywali, nie będą słyszeć wzajemnie swoich głosów.

103. Oni nie będą słyszeć najmniejszego stamtąd dźwięku¹⁹²² i zamieszkają w takim stanie, jakiego pragną ich dusze.

لَا يَسْمَعُونَ حَيْثُ سَمِعَتْهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

104. Nie będzie ich trapił Wielki Strach, a^b spotkają się z nimi aniołowie mówiąc: „Oto dzień, który wam obiecano”.

لَا يَخْزِيهِمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ
هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٤﴾

105. ^c „Dzień, w którym zwiniemy niebiosa¹⁹²³ tak jak skryba zwija swe pisane zwoje”. ^d Tak jak zaczęliśmy Nasze pierwsze stworzenie, podobnie powtórzymy je¹⁹²⁴ – oto obowiązująca nas obietnica. Niechybnie jej dotrzemy.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِّيلِ لِيَكْتُمَ كَمَا
بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْهَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ﴿١٠٥﴾

106. I napisaliśmy już w Księdze Dawida, po Przypomnieniu, że moi sprawiedliwi słudzy odziedziczą ten kraj.¹⁹²⁵

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٦﴾

^a41,32. ^b41,31. ^c39,68. ^d20,56; 29,20; 30,12.

1922. Werset obecny oraz następny wskazują, że sprawiedliwi słudzy Boży będą przebywać z dala od Piekła i nie będą mogli usłyszeć nawet najmniejszego szmeru, nie mówiąc o tym, by do niego mieli wchodzić, jak się często błędnie rozumie werset 19,72.

1923. „Zwinięcie niebiosa” może oznaczać, że wielkie imperia zostaną zmiecione z powierzchni ziemi, ich potężne narody zniszczone, a inne ludy dojdą do władzy na ich miejsce. Znaczenie może być tutaj także następujące: dzięki Świętemu Prorokowi nastąpią olbrzymie zmiany, a stare niebo zostanie zastąpione nowym i stworzona będzie nowa ziemia. Świat nigdy nie był świadkiem tak wielkich zmian w ramach jednego ludu jak za czasów Świętego Proroka.

1924. Zwrot „podobnie powtórzymy je” oznacza, że wprowadzony przez Świętego Proroka porządek uzyska poparcie w materialnym położeniu muzułmanów, stworzonym przez bezbożne i mechanistyczne cywilizacje zachodu. Będzie to jednak trwać krótko i Islam doświadczy nowego przebudzenia duchowego i raz jeszcze zwycięży.

1925. Słowo „kraj” oznacza tutaj Palestynę. Autorzy chrześcijańscy także interpretują słowa „odziedziczyć kraj” lub „odziedziczyć ziemię” w Psalmach w znaczeniu odziedziczenia Kanaanu, „obietnicy przymierza Bożego”. W słowach „w Księdze Dawida” nawiązuje się do Psalmów 37,9, 11, 22 oraz 29. Także w Księdze Powtórnego Prawa istnieje proroctwo (28,11 oraz 34,4), które mówi, że Palestyna będzie dana Izraelitom. Palestyna pozostawała w rękach chrześcijan aż do czasu, kiedy podbili ją muzułmanowie w okresie kalifatu Umara, Drugiego Następcy Świętego Proroka. Właśnie do tego podboju Palestyny przez muzułmanów może nawiązywać proroctwo zawarte w komentowanym wersecie. Pozostawała ona w rękach muzułmańskich przez około 1350 lat z wyjątkiem krótkiego okresu 92 lat, kiedy to podczas wypraw krzyżowych była w innych rękach, aż do czasu, kiedy dzięki wrogim planom tak zwanych demokratycznych sił chrześcijańskich Palestyna w ogóle przestała istnieć, a na jej gruzach zbudowane zostało państwo Izrael. Żydzi zyskali swój kraj po około 2000 latach wędrówek. Ale i to wielkie wydarzenie historyczne miało miejsce jako spełnienie zawartego w Koranie proroctwa (17,105). Jest to jednak faza przejściowa. Muzułmanie ponownie zdobędą ten kraj. Wcześniej czy później – raczej wcześniej niż później – Palestyna znowu będzie w rękach muzułmanów. Taki jest dekret Boży, a nikt przecież nie jest w stanie zmieniać Bożych wyroków.

107. Zaiste w tym zawarte jest posłannictwo dla ludu, który czci Boga.

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عِبَادِينَ ۝

108. ^aI zesłaliśmy cię jako łaskę dla wszystkich ludów.¹⁹²⁶

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ۝

109. ^bPowiedz: „Zaiste, zostało mi objawione, że wasz Bóg jest Jednym Bogiem. Czy zatem podporządkujecie się?”

قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ ۚ فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ۝

110. Jeśli jednak odwrócą się, powiedz: „Wszystkich was ostrzegłem jednakowo i nie wiem, czy to, co wam obiecano, jest blisko czy daleko.¹⁹²⁷

وَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ أَدْبَرْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِن أَدْرِي أَقْرَبُ أَمَّ يَبْعِدُ مَا تُوْعَدُونَ ۝

111. ^d„Zaprawdę, On wie, co jest jawne w mowie, oraz On wie to, co skrywacie.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ۝

112. „I nie wiem, czy to jest waszą próbą czy tylko chwilową radością”.

وَإِن أَدْرِي لَعَلَّهٗ فِتْنَةٌ لِّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ

113. ^eI rzekł Prorok: „Panie mój, osądź w prawdzie.¹⁹²⁸ Pan nasz jest Bogiem Miłosiernym, którego pomocy szuka się przeciwko temu, co utrzymujecie”.

جَيْنٍ ۝ قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ۝

^a34,29. ^b18,111; 41,7; ^c72,26. ^d2,34; 20,8; 87,8; ^e7,90.

1926. Święty Prorok był łaską dla całej ludzkości, ponieważ jego Posłannictwo nie ogranicza się do żadnego konkretnego kraju czy ludu. Poprzez niego właśnie wszystkie narody świata doznały takiego błogosławieństwa, z jakim jeszcze nigdy nie miały do czynienia.

1927. Boga nie ograniczają ani dni, ani godziny w kwestii spełniania Jego obietnic. On sam najlepiej wie czy i kiedy dane proroctwo ma się spełnić.

1928. Święty Prorok otrzymuje rozkaz przedstawienia modlitwy zawartej w tym wersecie jako ochrony przed siłami zła, które miały być uwolnione w Dniach Ostatnich w formie Gog i Magog. Z Biblii jasno wynika, że w czasach Gog i Magog siła fizyczna nie będzie jedynym zagrożeniem dla Islamu. Zastąpią inne czynniki, które będą znacznie groźniejsze. W wersecie tym Święty Prorok może być także przedstawiany jako modlący się, aby czas posiadania Palestyny przez Żydów został możliwie skrócony i aby mogła ona powrócić do rąk jej prawowitych spadkobierców – muzułmanów.

R O Z D Z I A Ł 22

AL-HAJJ

(Objawiony częściowo przed, a częściowo po Hijrah)

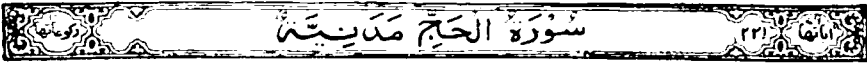
Data objawienia i kontekst

Zgodnie z opinią naukowców część tej sury została objawiona przed Hijrah, zaś część po Hijrah. Dehhāk utrzymuje jednak, że cała ta sura była objawiona po Hijrah. W surze Al-Anbiyā' powiedziano, że kara Boża nadal idzie śladami niewiernych, ponieważ odrzucają oni prawdę. W ostatnim wersecie Święty Prorok jest zachęcany, aby błagał o karę Bożą dla niewiernych, ponieważ stale wykazują oni wrogą postawę. Pierwszy werset obecnej sury stanowi odpowiedź na tamtą modlitwę. Na tym polega bezpośredni związek między tematem kilku poprzednich Rozdziałów i surą obecną. Temat rozpoczęty w surze Maryam, który był dalej rozwijany w surach Tā Hā oraz Al-Anbiyā', zostaje w obecnej surze zakończony. W surze Maryam przedstawiono podstawowe zasady Wiary chrześcijańskiej i skutecznie je obalono, jako że bez ich obalenia nie byłoby usprawiedliwienia dla nowego Posłannictwa. Święty Prorok powiedział, że przynosi nowe Posłannictwo i nowe Prawo dla całej ludzkości. Gdyby można było wykazać, że chrześcijaństwo istnieje w świecie w swojej pierwotnej czystości i gdyby na świecie pozostała Wiara, którą uważano by za prawdziwą, nie zaistniałaby potrzeba nowej Wiary. Tak zatem należało udowodnić fałszywość i bezpodstawność Wiary chrześcijańskiej. Dokonano tego w surze Maryam, gdzie, rzucając światło na wypadki towarzyszące narodzinom Jezusa, wykazano, że nie różnił się on niczym ani nie był w niczym lepszy od innych Posłańców Boga. W Rozdziale Tā Hā całkowicie została odrzucona chrześcijańska doktryna, która mówi o tym, że Prawo jest przekleństwem. Natomiast w Rozdziale Al-Anbiyā' tym samym tematem zajęto się w inny sposób i wykazano bezpodstawność doktryny grzechu pierworodnego. Wykazano jasno, że gdyby człowiek cierpiał dziedzictwo grzechu pierworodnego, a nie posiadając wolnej woli nie mógł się tego dziedzictwa pozbyć, to pokonany zostałby sam cel przyjscia Posłańców Boga, a człowieka nie można by obarczać winą za jego uczynki i postępowanie. Jednakże w obecnej surze powiada się nam, że gdyby Jezus osiągnął najwyższe stadium doskonałości duchowej, nie byłoby potrzeby dawania nowego *Shari'ah* (Prawa) ani nowego Posłańca. Ale fakt, że Święty Prorok twierdził, iż jest nowym Posłańcem oraz że przynosi nowe Prawo, stanowi sam w sobie wyzwanie dla tej doktryny chrześcijańskiej.

Temat

Temat tej sury dzieli się na pięć głównych części: (1) Niewiernym grozi się karą Bożą, ponieważ odrzucają oni Świętego Proroka, co opiera się na czterech następujących hipotezach: (a) Jego nauki są dla ludzkości nieodzowne oraz oparte są na prawdzie i mądrości, przez co posiadają argumenty ustanawiające ich użyteczność i jednocześnie pustkę sprzeciwów ich oponentów. (b) Znaki z nieba wspierają sprawę Proroka – jego następcy, a jej wyznawcy, mają się dobrze zarówno materialnie, jak i duchowo, natomiast wrogowie – podobnie jak w przypadku poprzednich Proroków – doznają porażki. (c) Będzie on pobłogosławiony darami i dobrodziejstwami niezwykłe obficie. (d) Jego nauki mają ustanowić pokój, harmonię i atmosferę dobrej woli wśród narodów całego świata. (e) Wszystkie fałszywe Wiary i systemy religijne, a w tej liczbie i chrześcijaństwo, wycofują się przed niepokonanym marszem Islamu, a w końcu zostaną pokonane. (2) Wszyscy Posłańcy Boga spotykali się z opozycją, a podsycani przez Szatana ludzie umieszczali na ich drodze najróżniejsze przeszkody. Bóg jednak usunął wszystkie te przeszkody i sprawa Prawdy ostatecznie zwyciężyła. (3) Przyjście Świętego Proroka spełniło ten cel Boży, o który modlił się patriarcha Abraham od Boga na jalowej ziemi Doliny Mekki, kiedy to pozostawił tam

swego syna Izmaela i żonę Hagar. (4) Święty Prorok spotkał się z niezwykle zacięłą opozycją, ale przetrzymał ją bardzo cierpliwie i wytrwale. Teraz zaś nadszedł czas, by pozwolić mu na walkę z przeciwnikami w samoobronie. Walka obronna jest nie tylko dopuszczana, ale i zalecana, kiedy chodzi o sprawę Prawdy. Bóg zsyla pomoc tym, którzy walczą w jej obronie. Gdyby nie pozwalano na prowadzenie walki w obronie Prawdy, ludzie zostaliby pozbawieni wolności sumienia, która jest ich największym dziedzictwem, natomiast samego Boga przestano by czcić, a na świecie zapanowałyby niepodzielnie grzech i nieprawość. (5) Nauka Boża, jak deszcz, daje nowe życie i wigor duchowo martwemu światu i dlatego musi zwyciężyć. Trwa nadal cykl zastępowania starego objawienia nowym. Kiedy pewne konkretne Nauki trwają już przez wyznaczony czas i osiągają zamierzony wcześniej cel, zastępowane są przez nowe Nauki, które stają się narzędziem spełniania Woli Boga i Jego Celów. Sura ta kończy się na Bożej obietnicy, która mówi, że Święty Prorok otrzyma pomoc z nieba, ponieważ to on właśnie jest tym obiecany Nauczycielem. Jego następcy, a wyznawcy Islamu, powinni zatem dawać mu pełne wsparcie. Oto droga do zwycięstwa i sukcesu.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. O ludu, bój się swego Pana. Zaprawdę, trzęsienie ziemi tej Godziny¹⁹²⁹ to rzecz straszliwa.

3. W dniu, kiedy je ujrzycie, każda karmiąca niewiasta zapomni o swoim osesku, a każda niewiasta ciężarna zrzuci swoje brzemie. A ty ujrzysz mężczyzn jakby byli pijani, podczas gdy pijani nie będą,¹⁹³⁰ lecz zaiste sroga będzie kara Allacha.

4. ^bWśród ludzi są tacy, którzy spierają się w kwestii Allacha, choć nie mają wiedzy, i idą śladem każdego zbuntowanego szatana,

5. Względem którego postanowione jest, że jeżeli ktoś się z nim zaprzyjaźni,¹⁹³¹ tego on sprowadzi z drogi i powiedzie ku cierpieniom Ognia.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

يَوْمَ تَوَدُّنَّهَا تَدَّهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَاَتَهُ بِغَضَبٍ وَيُهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

^a1,1. ^b13,14; 22,9; 31,21; 40,70. ^c4,39, 120.

1929. *Al-Sā'ah* (Godzina) lub *al-Qiyāmah* używane jest w trzech znaczeniach: (a) Śmierć wielkiej i znanej osoby (*al-Sā'at al-Sughrā*); (b) nieszczęście narodowe (*al-Sā'at al-Wustā*); (c) Dzień Sądu (*al-Sā'at al-Kubrā*). W Koranie słowo to jest używane w tych dwóch ostatnich znaczeniach. Kontekst wskazuje, że w tym miejscu jest ono użyte w znaczeniu nieszczęścia narodowego, wstrząsającego ludem aż do jego podstaw. Może ono szczególnie nawiązywać do nadchodzącej klęski Arabów, kiedy Mekka – twierdza ich siły politycznej – miała opuścić, zaś ich władza polityczna i system społeczny rozpaść się na kawałki. Może ono także odnosić się do jakiegoś strasznego nieszczęścia, które ma ogarnąć ludzkość w formie jakiejś wojny o światowym zasięgu i mieć straszne skutki. Obecny werset, jeśli go czytać wraz z 2,213, jeszcze bardziej popiera wniosek, że słowa „Godzina” lub „Dzień Sądu”, jak się ich używa w Koranie, oznaczają na ogół wielkie nieszczęście narodowe, które obejmuje swoim zasięgiem cały lud.

1930. Werset ten zawiera trzy metafory lub porównania w celu wyrażenia niezwyklej srogości „trzęsienia ziemi tej Godziny”, o której mowa w poprzednim wersecie. Nie ma nic droższego dla matki jak jej dziecko, które karmi ona własną piersią. I nie ma większego strachu, który powoduje, że kobieta porzuca swoje brzemie i który doprowadza mężczyzn do szaleństwa. Mimo to werset ten powiada, że nagłość i srogość strachu wywołanego okropnym wydarzeniem będzie tak wielka, że matki porzucą swoje brzemie i dzieci przy piersiach, a ludzie powariują i będą, jak pijani, pozbawieni wszelkiej nad sobą kontroli.

1931. Szatan odciąga od właściwej drogi tylko tych, którzy się z nim zaprzyjaźniają i postępują za nim. W innym miejscu Koran powiada, że Szatan nie ma żadnej władzy nad sprawiedliwymi sługami Boga. Z właściwej drogi sprowadzani są jedynie ci, którzy dają posłuch jego złym namowom (16,100-101; 17,66).

6. O ludu, jeżeli wątpicie w Zmartwychwstanie, to weźcie pod rozwagę fakt, że My rzeczywiście stworzyliśmy was z pyłu, potem z kropli nasienia, potem z zakrzepłej krwi, potem z kawałka mięsa, po części uformowanych, a po części nieuformowanych po to, aby zmanifestować wam Naszą potęgę. ^aMy czynimy, że to, co pragniemy, pozostaje w łonach przez wyznaczony czas. Następnie dajemy wam życie jako dzieciom. Później wychowujemy was, abyście mogli osiągnąć wiek pełnej siły. Są wśród was tacy, którzy umierają w sposób normalny, ^bjak i są tacy wśród was, którzy czekają aż do najgorszej części życia z takim rezultatem, że nie wiedzą niczego, choć przedtem posiadali wiedzę. I widzisz ziemię bez życia, ^clecz kiedy zsyłamy na nią wodę, ona budzi się, nabrzmiewa i daje wzrost wszelkim rodzajom pięknych roślin. ¹⁹³²

7. Jest tak, albowiem Allah jest Samoegzystujący i Wszechpodtrzymujący oraz ponieważ ^dOn jest tym, który zawraca zmarłych do życia, jak i dlatego, iż to On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبُعْثِ وَاِنَّا
خَلَقْنٰكُمْ مِّنْ تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
ثُمَّ مِنْ مَّضْجَةٍ مُّخْلَقَةٍ وَغَيْرِ مُخْلَقَةٍ لِّنُبۡيِّنَ
لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْاَرْحَامِ مَا نَشَاۤءُ اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى
ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِنَبۡلُغَنَّ اَشۡدَّكُمْ وَاَسۡوَاكُمْ
مِّنۡ يُّتُوۡقَىٰ وَمِنۡكُمْ مَّنۡ يُّرَدُّ اِلَى الْاَرۡذِلِ الْعُمُرِ لَا يُنۡبِئُ
يَعۡلَمُ مِّنۡۢ بَعۡدِ عِلۡمِ سَيِّۡٔٔا وَاَرۡتَوٰى الْاَرۡضَ هَاۤىۡدًا
فَاِذَا اُنۡزِلۡنَا عَلَيۡهَا الْمَآءَ اهۡتَرٰتْ وَرَبۡتَ رَابۡتَتْ
مِّنۡ كُلِّ دَوۡۡۢىۡ يَّۡبۡۡۢىۡۢٓٓٓ ۝۱

ذٰلِكَ يٰۤاَنۡ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنۡتَ اِنۡتَ اِنۡتَ
اِنَّتَ عَلٰى كُلِّ شَيْۡءٍ قَدِيۡرٌ ۝۱

^a13,9; 35,12; 41,48. ^b16,71; 36,69; ^c16,66; 27,61; 30,49-51; 35,28; 45,6. ^d2,74; 30,51; 35,10; 41,40; 42,10; 57,18.

1932. Stworzenie człowieka i jego rozwój fizyczny stanowią silny argument przemawiający za Życiem po śmierci. Stworzenie to jest procesem ewolucji, stopniowym odkrywaniem, rozwojem z jednego stadium do następnego, z pozbawionej życia materii do nasienia, a potem do zapłodnionego jaja, a potem do płodu i wreszcie spełnia się w narodzinach doskonale uformowanej istoty ludzkiej. Jednakże ten proces ewolucji nie zatrzymuje się na narodzinach człowieka. On trwa dalej. Wspaniały i cudowny proces rozwoju fizycznego człowieka od pozbawionej życia materii do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej stanowi nieodparty dowód na to, że Stwórca człowieka oraz Autor wszystkich tych stadiów jego rozwoju ma taką potęgę, by móc dać człowiekowi nowe Życie po śmierci. Nasuwa się też wniosek następujący: tak samo jak stworzenie i fizyczny rozwój człowieka w procesie ewolucji jest stopniowy, podobny, czyli stopniowy, jest jego rozwój duchowy. Inny argument pochodzi z przyrody, a mianowicie, że jałowa, nieurodzajna i martwa ziemia tryska nowym życiem, kiedy spadnie na nią deszcz. Także i ten fenomen prowadzi do takiego samego wniosku, że Bóg, który ma moc uczynienia, by jałowa i martwa ziemia zaczęła wibrować nowym życiem, ma taką moc, by przywrócić człowiekowi Życie po śmierci.

8. ^aI ponieważ Godzina niechybnie nadejdzie, nie ma wątpliwości co do tego, oraz ponieważ Allah podniesie z martwych tych, którzy spoczywają w grobach.

9. ^bWśród ludzi jest i ten, kto spiera się w sprawie Allacha, nie posiadając wiedzy, przewodnictwa i oświecającej Księgi. ¹⁹³³

10. Odwracając się lekceważąco, by sprowadzać ludzi z drogi Allacha. Na niego czeka nielaska na tym świecie, w Dniu Zmartwychwstania zaś uczynimy, że skosztuje on kary palenia. ¹⁹³⁴

11. ^cJest tak z powodu tego, co wysyłały twoje ręce przedtem, a Allah nie jest niesprawiedliwy dla swoich sług.

12. I wśród ludzi jest ten, kto służy Allahowi, stojąc, jak to było, na skraju. ¹⁹³⁵ Wówczas jeśli ^dspotyka go dobro, jest zeń zadowolony. Jeżeli jednak spada na niego próba, powraca do swej poprzedniej drogi. Ten człowiek traci zarówno ten świat, jak i Życie Przyszłe. A jest to niechybnie wyraźna strata.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

تَأْتِي عِظْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّبِعُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ تَحْسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

^a15,86; 18,22; 20,16; 40,60; 45,33. ^b22,4. ^c3,183; 8,52; 41,47. ^d70,21-22.

1933. 'Ilm(wiedza) oznacza dowody i argumenty intelektualne, *Hudā* Przewodnictwo Boże, zaś *Kitāb Munīr* dowody z Pisma.

1934. Dla tych, którzy odrzucają prawdę, są dwa rodzaje kary: porażka i klęska w życiu obecnym oraz nielaska i hańba w życiu przyszłym. Kara w tym życiu stanowi dowód kary w życiu przyszłym.

1935. Arabowie powiadają *Fulānum 'Alā Harfīn min Amrihi*, czyli ktoś taki znajduje się w niezdecydowanych okolicznościach, wyglądając wyników sprawy, zwraca się do niej, jeśli zobaczy to, co mu się spodoba, natomiast odwraca się od niej, kiedy zobaczy to, co mu się nie podoba (Lane). Zwrot koraniczny oznacza kogoś, kto służy Allahowi, stojąc na uboczu, jeśli chodzi o religię, znajduje się w stanie niezdecydowania, tak jak osoba znajdująca się na rubieżach armii – jeśli jest pewna zwycięstwa i lupów, stoi twardo na swoim stanowisku, jeśli nie – ucieka. Sens zwrotu „na skraju” jest wyjaśniony w następnym zdaniu, a mianowicie: „jeśli spotka go dobro, jest zeń zadowolony. Jeżeli jednak spada na niego próba, powraca do swej poprzedniej drogi”. Zwrot ten może też oznaczać, że ludzie słabej wiary zawsze znajdują się w stanie wątpliwości i zawieszania. Jeśli dzięki przyjęciu Prawdy będą mieli nadzieję na korzyści materialne, pozostaną i będą zachowywać

13. ^aOn poza Allachem zwraca się do tego, co ani nie może mu zaszkodzić ani pomóc. To istotnie nazywa się zboczeniem z drogi.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿٥٠﴾

14. On zwraca się do tego, którego szkoda jest bardziej prawdopodobna niż korzyść.¹⁹³⁶ Zły jest zaiste opiekun, jak i zły jest ten, kto się z nim wiąże.

يَدْعُوا لِمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَ لَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿٥١﴾

15. ^bZaprawdę, Allach uczyni, że ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, wejdą do Ogrodów, poniżej których płyną strumienie. Zaiste, Allach czyni to, co zechce.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٥٢﴾

16. Jeżeli kto uważa, że Allach nie pomoże mu na tym świecie i w Życiu Przyszłym, niechaj rozciągnie linę do nieba i niechaj ją odetnie. Następnie niechaj sprawdzi, czy jego narzędzie może usunąć to, co go rozwściecza.¹⁹³⁷

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْفَعَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لِيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُدْهِمُهُ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ﴿٥٣﴾

17. Tak zatem zesłaliśmy Koran jako wyraźne Znaki, i, zaiste, Allach prowadzi tego, kogo zechce prowadzić.

وَ كَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَ أَنْ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿٥٤﴾

^a6,72; 10,107; 21,67; 25,56. ^b2,278; 4,176; 10,10; 13,30; 14,24.

się jak wierni. Jeśli jednak wiara kojarzyć się im będzie z cierpieniami i próbami, odwrócą się i uciekną.

1936. Szkody moralne, jakie powoduje oddawanie czci fałszywym bożkom ich wyznawcom, są natychmiastowe i gwarantowane, ponieważ ludzie ci degradują sami siebie przed pozbawionymi życia rzeczami i w ten sposób ranią swoją własną godność i samoposzanowanie. Natomiast wszelkie korzyści, co do których mają nadzieję osiągnąć, są tylko iluzoryczne i naciągane.

1937. Wydaje się, że werset ten rzuca wyzwanie niewiernym, aby czynili, co tylko mogą, przeciwko Świętemu Prorokowi, a później aby zobaczyli i sprawdzili, czy są w stanie powstrzymać pomoc Bożą, którą Prorok stale otrzymuje i będzie otrzymywał. Postanowiono w Niebie, że Islam dokonywać będzie powolnego, ale nieprzerwanego postępu i że nikt nie jest w stanie zmienić wyroków Bożych. Powiedziane jest także, że tylko śmierć uratuje niewiernych od ponizenia i bolesnego widoku postępu, jakiego dokonuje Islam. Jeżeli słowo *Sama'* interpretować jako „dach” lub „sufit” (Lane), to werset ten mógłby oznaczać „Jeżeli przeciwników Świętego Proroka do wściekłości doprowadza sukces jego misji, to pozwólmy im powiesić się na sznurach podczepionych do sufitu i odciąć się, a nawet wtedy pomoc Boża nie przestanie nadchodzić”. Takie znaczenie potwierdza 3 120, gdzie udziela się niewiernym napomnienia w słowach „Zginiecie w swej wściekłości. Zaprawdę, Allach dobrze wie o tym, co ukryte jest w waszych piersiach”.

18. Jeżeli chodzi o tych, którzy wierzą, Żydów i Sabian,¹⁹³⁸ chrześcijan, Magian i bałwochwalców; Zaprawdę, Allah rozsządzi pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania.¹⁹³⁹ Zaiste, Allah sprawuje pieczę nad wszystkimi rzeczami.

19. Czy nie widzisz, że Allahowi podporządkowuje się wszystko, co jest w niebiosach oraz wszystko, co jest na ziemi, i słońce, i księżyc, i gwiazdy, i góry, i drzewa, i zwierzęta, jak i wielu spośród ludzkości?¹⁹⁴⁰ Istnieje jednak i wielu takich, którzy zasługują sobie na karę. A jeśli ktoś nie spodoba się Allahowi, nikt nie będzie w stanie podnieść go do czci. Zaprawdę, Allah czyni to, czego pragnie.

20. Oto dwie¹⁹⁴¹ grupy spierających się, którzy nie zgadzają się w kwestii ich Pana. Jeżeli chodzi o tych, którzy nie wierzą, skrojona im będzie szata z ognia, a na ich głowy zaś wylana będzie wrząca woda.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَ
التَّصَالِي وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ
يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ
فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالذَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَتَّىٰ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٥١﴾

هَذَانِ حَصْنِ احْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا
تُطِغَتْ لَهُمْ شِبَابٌ مِّن تَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ
رُؤُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿٥٢﴾

³ 13,16; 16,49-50; 55,7.

1938. W późnej literaturze arabskiej słowo to jest także używane do określania ludu północnej Europy (Enc. of Islām).

1939. Werset obecny oraz w. 2,63 i 5,70 nie oznaczają, że chrześcijanie, Żydzi i Sabianie mogą tak samo jak prawdziwi wierni osiągnąć zbawienie. Koran nie potwierdza takiego poglądu. Według Koranu jedyną akceptowaną przez Boga religią jest Islam (3,20, 86). Obecny werset ustala jedynie kryterium sprawdzania prawdy różnych religii – nie mówi on o tym, że wszystkie te religie są prawdziwe. Kryterium tym jest to, że w „Godzinie Decyzji” prawdziwa religia zwycięży nad wszystkimi innymi. Werset ten może też oznaczać, że fałszywe wierzenia człowieka nie są powodem, aby musiał być on ukarany jeszcze w tym życiu. Ta sprawa zadecyduje się w Dniu Sądu.

1940. Bóg ustanowił pewne prawa – prawa przyrody, które muszą być przestrzegane przez wszystkie stworzone przez Boga rzeczy, ożywione i nieożywione. Od posłuszeństwa wobec tych praw nie ma ucieczki. Istnieją jednak i inne prawa – prawa Shari’ah, które Bóg objawił do przewodzenia człowiekiem. Człowiek może wybierać między posłuszeństwem i nieposłuszeństwem wobec tych praw i ewentualnie cierpieć konsekwencje ich odrzucenia. Werset ten uświadamia znowu bałwochwalcom bezsens i daremność wybierania sobie za objekty czci różne przedmioty z przyrody zamiast samego Allacha. Powiada on, że wszystkie te rzeczy zależne są od Boga, jeśli chodzi już o samo ich istnienie. Rzeczy te podporządkowują się prawom przyrody dla nich ustalonym i nie są w stanie żyć niezależnie od Boga. Dlatego też zupełną głupotą jest podziwianie i oddawanie czci rzeczom i istotom, które same w sobie są podległe ustanowionym przez Boga prawom.

1941. Słowami „Oto dwie” nawiązuje się do dwóch klas ludzi – wierzących i niewierzących.

21. Przez co, to, co będzie w ich brzuchach, jak i ich skóra, zostaną stopione.

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٤٤﴾

22. Natomiast w formie dalszej kary otrzymają żelazne buławy.

وَأَلْهُمَّ مَقَامِعَ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٤٥﴾

23. «I jeśli kiedykolwiek w swej udreće będą próbowali wydostać się z niej, zostaną weń na powrót wprowadzeni. I będzie im powiedziane: „Posmakujcie męki palenia!”

كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٤٦﴾

24. Allah jednak uczyni, że ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, wejdą do ogrodów, poniżej których płyną rzeki. «Będą tam przystrojeni złotymi bransoletami z perłami. «Tam ich strój będzie z jedwabiu.¹⁹⁴²

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٤٧﴾

25. Będą oni prowadzeni ku czystej mowie oraz ku drodze Godnego Chwały Boga.

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَنِيدِ ﴿٤٨﴾

26. Jeżeli chodzi o tych, którzy nie wierzą i powstrzymują ludzi przed drogą Allacha i przed wchodzeniem do «Świętego Meczetu, który My wyznaczyliśmy dla korzyści wszystkich ludzi, ci niechaj zostaną mieszkańcami tam lub gośćmi z pustyni. A jeśli kto zechce tam szkodliwie zboczyć z drogi, uczynimy, że posmakuje żalostnej kary.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْكَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءٍ لِبَعَاكفٍ فِيهِ وَالْبَاءِ ۚ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ ۚ يُظَلِّمُ تَذِقَهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٤٩﴾

¹⁹⁴² 44,49; 55,45; 56,43-54. ^b44,46. ^c5,38; 32,21. ^d8,15; 34,43. ^e18,32; 35,34; 76,22. ^f76,13. ^g8,35; 16,89; 43,38; 48,26.

1942. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział tak: „Nil i Eufrat to dwa strumienie Raju” (Muslim, rozdz. *al-Jannah*). Święty Prorok i jego towarzysze wiedzieli, że obiecano im „ogrody” nie tylko w życiu przyszłym, ale i na tym świecie. Wiedzieli oni także, że określenie „ogrody” oznacza bogate i żyzne tereny, którymi niegdyś władali królowie Persji i cesarze wschodniego imperium rzymskiego. W okresie kalifatu ‘Umar, muzułmanie ze swoimi wojskami walczyli na dwóch frontach – w Mezopotamii i w Syrii – i kiedy przedstawili się mu niektórzy przywódcy arabscy i zaofierowali swoją pomoc, on spytał ich, do której z tych „dwóch ziem obiecanych” (Mezopotamia lub Syria) chcieliby się udać. Proroctwo to w pełni spełniło się kiedy ‘Umar poprosił Sūrāqah bin Mālik, by włożył złote bransolety, które królowie Iranu zwykli byli zakładac przy różnych szczególnych okazjach państwowych.

27. I przypomnij sobie, kiedy przypisaliśmy¹⁹⁴³ Abrahamowi miejsce Domu^{1943A} i powiedzieliśmy: „Niczego nie łącz ze Mną^a utrzymuj dom Mój w czystości¹⁹⁴⁴ dla tych, którzy dopełniają okrzyżeń oraz tych, którzy wstają i którzy kłaniają się i padają na twarz w Modlitwie.

وَلَذَبَوَانَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ
 فِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
 وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ②

28. ^b „Głoś¹⁹⁴⁶ ludziom Pielgrzymkę. Przybędą do ciebie pieszo i na wszelkim nędznym wielbłądzie, idąc z każdej odległości, głęboką drogą,

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
 كُلِّ صَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَائِيتِي ③

^a2,126. ^b2,198; 3,98.

1943. Werset ten wskazuje na fakt, że miejsce położenia Ka'bah istniało na długo przed Abrahamem. Właściwie Ka'bah zostało zbudowane przez Adama. Była to pierwsza świątynia, jaka wzniesiona była na świecie (3,97). Zanim nadeszły czasy Abrahama legła ona w gruzach, a miejsce jej położenia wskazane mu zostało w wizji przez objawienie. W takiej sytuacji on sam i jego syn Izmael odbudowali ją. Patrz także 146.

1943A. O Ka'bah w Koranie mówi się różnie – „Mój Dom” (2,126; 22,27), „Dom Święty” (14,38), „Święty Meczety” (2,151), „Dom” (2,128, 159; 3,98; 8,36; 22,27), „Wiekowy Dom” (22,30, 34) oraz „Odwiedzany Prorok” (52,5). Wszystkie te różne określenia wskazują na wspaniałość Ka'bah jako wielkiego centrum wiary.

1944. Słowa „utrzymuj dom Mój w czystości” zawierają zarówno polecenie, jak i proroctwo. Polecenie dotyczyło tego, aby nie zanieczyszczać Ka'bah bałwochwalstwem, ponieważ miejsce to wzniesiono dla czci Jedyne Prawdziwego Boga. Natomiast proroctwo znajduje się w tym, że polecenie to zostanie odrzucone, Dom Boży splugawiony bałwochwalstwem, ale ostatecznie zostanie całkowicie oczyszczony.

1945. Werset ten jest wstępem do tematu Pielgrzymki, który jest głównym tematem sury obecnej. Okrążanie Świętego Meczety jest najważniejszą ceremonią Pielgrzymki, więc krótkie omówienie świętości i znaczenia Ka'bah stanowi właściwy wstęp do tematu Hajj.

1946. Pielgrzymka jest rzeczą zapoczątkowaną przez patriarchę Abrahama, na co wskazują słowa „I ogłoś ludziom Pielgrzymkę”. Pielgrzymka nie była instytucją bałwochwalczą, przyjętą do Islamu przez Świętego Proroka w celu zjednania sobie pogańskich Arabów, jak twierdzą niektórzy autorzy chrześcijańscy. Już od czasów Abrahama pielgrzymka dokonywana była nieprzerwanie aż do owych czasów. Coroczne zgromadzenie w Mekce wielu setek tysięcy muzułmanów z najodleglejszych krajów świata stanowi niezbité świadectwo spełnienia tego proroctwa.

29. „Aby ^adać świadectwo korzyściom¹⁹⁴⁷ im danym oraz po to, by wymienić imię Allacha, ^bpodczas wyznaczonych dni, nad czworonogami tej klasy bydła, jaką On im dał. Zatem spożywajcie z nich i nakarmcie strapiionych i potrzebujących.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْمَتِهِ الْأَنْعَامَ فَلَكُوا مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٩﴾

30. „Potem niechaj dopełnią swych koniecznych aktów oczyszczenia, niechaj wypełnią swe śluby i okrążą Starożytny Dom”.¹⁹⁴⁸

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نَدْوَهُمْ وَيُطَوُّوا بِأَلْبَتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٠﴾

31. Oto przykazanie Allacha. ^cJeżeli kto uzna rzeczy głoszone przez Allacha za święte, to będzie dla niego dobre u jego Pana. ^dSpożywanie mięsa wszelkiego bydła czyni się prawowitym z wyjątkiem tego, co już zostało wam ogłoszone w Koranie. Dlatego wystrzegajcie się obrzydliwości bałwochwalstwa oraz strońcie przed wszystkimi słowami nieprawdy,

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمَ اللَّهُ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۗ وَأُحِلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُنْتَهَىٰ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣١﴾

^a2,199; 5,3. ^b2,204. ^c5,3. ^d5,2; 6,146.

1947. Poza dobrem duchowym, jakiego udziela Pielgrzymka muzułmaninowi, posiada ona także wielkie znaczenie społeczne i polityczne. Ma ona też w sobie wielki potencjał jednoczenia muzułmanów z różnych narodowości w jedno silne, międzynarodowe bractwo Islamu. Muzułmanie z wszystkich części świata, którzy co roku spotykają się w Mekce, mogą wymieniać poglądy na sprawy o znaczeniu międzynarodowym, odnawiać stare i nawiązywać nowe kontakty. Mają wtedy okazję zapoznać się z problemami, z jakimi stykają się ich bracia w Wierze w innych krajach, aby korzystać ze wspólnych doświadczeń i współpracować na wiele różnych sposobów. Ponieważ Mekka jest wyznaczonym przez Boga centrum Islamu, Pielgrzymka może służyć jako swego rodzaju Organizacja Narodów Zjednoczonych dla całego świata muzułmańskiego.

1948. *Al-Bait al-Atiq* oznacza wolny, wspaniały i bardzo stary Dom (Lane). Określenie „wolny” wskazuje na prośrocto, że żadna wroga siła nigdy nie będzie w stanie podbić go. Dom ten zawsze pozostanie wolnym. Określenie „wspaniały” oznacza, że Ka'bah zawsze będzie szanowane miejsce w świecie. Fakt, iż Ka'bah jest bardzo starym Domem czci, znajduje potwierdzenie w innym wersecie Koranu (3,97). Istniał on już na długo przed czasami Abrahama, zanim Abraham sprowadził swoją żonę Hagar i syna Izmaela, by osiedlić się w tej jałowej i nieurodzajnej dolinie Mekki (14,38). Niektórzy uważają, że Noe dokonywał już okrążania Ka'bah (Tabari, jak cytuje Enc. of Islām). Historycy o ustalonej renomie i autorytecie, a w tej liczbie kilku wrogich Islamowi, przyznają, że Ka'bah była miejscem poświęconym od niepamiętnych czasów. Diodorus Siculus, pisząc o regionie znanym jako Hijaz, powiada: „W kraju tym istnieje świątynia wielce szanowana przez wszystkich Arabów, do której ciągną sąsiednie ludy ze wszystkich stron”. „Słowa te”, mówi Sir William Muir, „muszą dotyczyć Świętego Domu w Mekce, ponieważ nie znamy żadnego innego, który byłby miejscem składania hołdu dla całej Arabii... Tradycja przedstawia Ka'bah jako miejsce pielgrzymek ze wszystkich części Arabii od niepamiętnych czasów... zatem musiało to mieć swój początek w niezwykle odległych czasach” (Muir, str. ciui). Wydaje się, że Ka'bah było najpierw wzniesione przez Adama, a później, po tym jak zostało zmiecione przez Potop w czasach Noego, było odbudowane przez Abrahama i jego syna – Izmaela.

32. Poświęcając całą waszą wiarę i posłuszeństwo Allahowi oraz nie przypisując Mu niczego. A jeśli kto przypisze cokolwiek Allahowi, spadnie – jak to było – z wysokości, a porwą go ptaki albo wiatr zdmuchnie go do odległego miejsca.¹⁹⁴⁹

حَقَّاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَانَ خَرًا مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحَابٍ ﴿٢٠﴾

33. Prawdą jest, że jeżeli ktoś szanuje święte Znaki Allacha to, istotnie, bierze się ze sprawiedliwości serca.¹⁹⁵⁰

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمِ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى
الْقُلُوبِ ﴿٢١﴾

34. W ofiarach tych zawierają się korzyści¹⁹⁵¹ dla was na określony czas, lecz później miejscem składania ofiar będzie Starożytny Dom.

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحْدِلًا
حَيًّا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٢﴾

35. Każdemu ludowi wyznaczaliśmy rytuały¹⁹⁵² Ofiary, aby wymienił imię Allacha nad czworonogami z klasy bydła, które On im dał. Tak

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْنَمِنَا الْأَنْعَامِ وَاللَّهُمَّ

﴿2,159. 2,197; 48,26. 5,5; 6,119.

1949. Człowiek to najszlachetniejsze stworzenie Boga. Cały wszechświat – słońce, księżyc, gwiazdy, ziemia, oceany, góry itp. – został stworzony, by mu służyć. Człowiek może tak wysoko wznieść się pod względem duchowym, by móc odzwierciedlać swą osobą Boga atrybuty. Jeśli zatem zdegradować sam siebie tak bardzo, że odda się czci pozbawionych życia przedmiotów, to spada, jak miało to miejsce, z wyżyn wspaniałości duchowej w głąbię degradacji moralnej i intelektualnej.

1950. Werset ten wskazuje, że celem wszystkich przykazań i obrzędów Islamu jest wpajanie sprawiedliwości i czystości serca. Wszystkie rytuały i akty islamskie są jedynie sposobem osiągnięcia tego celu.

1951. Zwierzęta, które przyprowadzane są do Mekki w celu złożenia ich w ofierze, mogą być wykorzystywane jako środki transportu lub jako zwierzęta juczne – można też korzystać z ich mleka zanim zostaną złożone w ofierze. Mogą zatem służyć wielu pożytecznym celom.

1952. *Nasaka Lillahi* oznacza: złożył ofiarę i czynił dobre uczynki chętnie i spontanicznie, by zdobyć bliskość wobec Boga. *Mansak* oznacza dlatego rytuały składania ofiary; miejsce takich rytuałów (Aqrab). Od tego wersetu rozpoczyna się temat Ofiary, jeden z trzech głównych tematów tej sury (dwa pozostałe to *Hajj* oraz *Jihad*). Werset ten wskazuje dalej, że przykazanie nakazujące składanie ofiary nie ogranicza się tylko do Islamu. Jest ona rzeczą powszechną we wszystkich religiach, ponieważ wywodzą się one wszystkie z tego samego Źródła Bożego. Werset ten wskazuje także, że pierwotnie wyznawcy wszystkich religii zachęceni byli do składania w ofierze zwierząt, zaś okrutna praktyka składania w ofierze istot ludzkich jest innowacją późniejszą. W świetle różnych znaczeń słowa-rdzienia *Nasaka* (Lane), prawdziwa ofiara posiada trzy zasadnicze cechy: (a) powinna być dobrowolna i spontaniczna. (b) Powinna być składana z najczystszych motywów. (c) Nie powinno składać się jej z pobudek materialnych.

zatem ^atwój Bóg jest Bogiem Jedynym,¹⁹⁵³ dlatego wszyscy podporządkujcie się Mu. I przekazuj dobrą nowinę pokornym,

إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْسِتِينَ ﴿٥٤﴾

36. ^bKtórych serca napełniają się strachem, gdy wymieniane jest imię Allacha, oraz którzy cierpliwie znoszą wszystko, co na nich spada, i którzy przestrzegają Modlitwy i wydają z tego, czym ich obdarzyliśmy.

الَّذِينَ إِذَا دُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَالضَّالِّينَ عَلَىٰ مَا آصَابَهُمْ وَالْمُقِيبِي الصَّلَاةِ وَمَنَارَ زُرْقَتِهِمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٥﴾

37. Pośród uświęconych Znaków Allacha wyznaczyliśmy wam wielbłądy ofiarne. W nich jest dla was wiele dobrego. Zatem wymieniacie imię Allacha nad nimi, kiedy stoją uwiązane w rzędach. Kiedy upadają martwe na bok, spożywajcie z nich i karmcie potrzebujących, którzy są zadowoleni, jak i tego, kto prosi.¹⁹⁵⁴ W ten sposób podporządkowaliśmy je wam, abyście byli wdzięczni.

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ ۚ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ۚ كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

38. Ich mięso nie dosięga Allacha ani ich krew, lecz to wasza sprawiedliwość, która dociera do Niego.¹⁹⁵⁵

لَنْ يَنَالَهُ اللَّهُ لِحُومِهَا وَلَا دِمَائُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ

^a5,74; 16,23; 37,5. ^b23,61.

1953. Werset ten ma dwojakie znaczenie: (1) Fakt, iż rytuał składania Ofiary jest powszechny we wszystkich religiach, pomimo ich oddzielenia w czasie i przestrzeni, wykazuje, że pierwotnie wszystkie te religie wzięły swój początek z tego samego Najwyższego Źródła oraz że Bogiem wszystkich narodów jest Jedyny Bóg. (2) Że celem Ofiary jest uświadamianie i głoszenie Jedności Boga poprzez złożenie w ofierze naszych własnych ambicji i aspiracji, wszystkich naszych idei i ideałów, a nawet życia i honoru dla Jego dobra. Według Islamu koncepcja Ofiary nie polega na przepraszaniu bóstwa, przeciwko któremu coś się uczyniło, czy na okazywaniu skruchy za grzechy, lecz na złożeniu wszystkiego w ofierze dla dobra Boga i w sposób Boży.

1954. Zabijanie wielbłądów, które przyprowadzane są do Mekki w ofierze, jest jedynie symbolem gotowości człowieka do złożenia własnego życia za swego Stwórcę i Pana, tak jak wielbłądy składają swoje życie za swoich własnych panów. Oto najwyższy cel Ofiary. Pozostałe wymienione w tym wersecie cele mają znaczenie drugorzędne. Pielgrzymowi przypomina się o znaczeniu Ofiary, kiedy zabija zwierzę, które służy jako Znak od Boga. Werset ten wskazuje także, że mięso zabitego zwierzęcia należy właściwie podzielić i nie marnować go.

1955. Werset ten rzuca wiele światła na istotę, duchowość i prawdziwy cel Ofiary. Werset ten naucza najwspanialszej lekcji, która mówi, że nie zewnętrzny akt składania ofiary podoba się Bogu, ale duch leżący u jego podstawy oraz motyw. Mięso i krew zabitego zwierzęcia nie dociera wszak do Boga. On przyjmuje sprawiedliwość serca człowieka. Bóg wymaga i przyjmuje całkowitą ofiarę wszystkiego, co jest nam mile i drogie – nasze dobra materialne, drogie nam ideały, nasz honor, a nawet nasze życie. W rzeczywistości Bóg nie chce i nie wymaga od nas składania ofiary w

W ten sposób On je wam podporządkował, abyście wychwalali Go za to, że was prowadzi. I przekazuj dobrą nowinę tym, którzy czynią dobro.

التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكْبُرُوا اللَّهَ
عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٩﴾

39. Zaiste, Allach broni tych, którzy wierzą.¹⁹⁵⁶ Zaiste, Allach nie miłuje nikogo, kto jest perfidny, niewdzięczny.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُبْغِ
كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٤٠﴾

40. Pozwala się brać do ręki broń tym, przeciwko którym prowadzona jest wojna, ponieważ zostali poszkodowani¹⁹⁵⁷, a Allach – zaiste! – ma władzę, by im pomóc –

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤١﴾

formie ciała i krwi zwierząt, lecz żąda złożenia w ofierze naszych serc. Błędem jednak jest uważać, że ponieważ nie chodzi o zewnętrzny akt składania ofiary, lecz o leżący u jej podstaw motyw, sam zewnętrzny akt nie ma znaczenia. To prawda, zewnętrzny akt to tylko pokrywa, zaś leżący u jego podstaw duch jest jądrem i istotą. A jednak pokrywa czy ciało jakiejś rzeczy, podobnie jak jej duch czy jądro, ma wielkie znaczenie, ponieważ żadna dusza nie może istnieć bez ciała, a żadne jądro bez swej otoczki.

1956. Od tego wersetu rozpoczyna się temat *Jihād*. Temat Ofiary stanowi wspaniałe preludium do tego najważniejszego tematu. Zanim muzułmanie otrzymali pozwolenie prowadzenia walki w samoobronie, musieli poznać znaczenie Ofiary. Werset ten rzuca wiele światła na islamską koncepcję *Jihād*. *Jihād*, jak wskazuje ten werset, to walka w obronie Prawdy. Ale podczas gdy Islam nie zezwala na wojnę zaczepną, uważa wypowiedzenie jej w formie obrony honoru, państwa lub Wiary za największą cnotę. Człowiek jest najszlachetniejszym dziełem boga. Jest on szczytem stworzenia Bożego, jego celem i końcem. Człowiek jest namiestnikiem Boga na ziemi oraz królem całego stworzenia (2,31). Oto islamska koncepcja miejsca zajmowanego przez człowieka we wszechświecie. Dlatego właśnie naturalnym wynikiem religii, która tak wysoko stawia człowieka, jest to, że nadaje ona także tak wielkie znaczenie i świętość życiu ludzkiemu. Spośród wszystkich rzeczy życie człowieka – jak powiada Koran – jest najświętsze i nienaruszalne. Świętokradztwem jest odbieranie go, z wyjątkiem bardzo rzadkich wypadków, o których szczegółowo mówi Koran (5,33; 17,34). Islam powiada też, że nie mniej ważnym elementem jest wolność sumienia. To najcenniejsze dziedzictwo człowieka – być może cenniejsze niż samo życie. Koran, który życiu ludzkiemu przypisuje największą świętość, nie może nie przyznać i ogłosić świętości i nienaruszalności tego, co człowiek ma najcenniejszego. Właśnie w obronie tej najcenniejszej rzeczy wolno muzułmanom brać do ręki broń.

1957. Według zgodnej opinii naukowców jest to pierwszy werset, który zezwala muzułmanom na branie do ręki broń w samoobronie. Ustala on zasady, wedle których muzułmanie mogą wszczynać wojnę obronną, oraz wraz z następnymi wersetami przedstawia powody, dla których pewna grupa muzułmanów, nie posiadająca żadnej broni ani środków materialnych, ruszyła do walki w samoobronie po tym, jak przez wiele lat cierpiała prześladowania w Mekce i została w nienawiści wygnana do Medyny, gdzie też nękana była ze wszystkich stron. Pierwszy przedstawiony powód to fakt, że ludzie ci byli krzywdzeni.

41. Tym, którzy niesprawiedliwie zostali wygnani ze swych domów, tylko dlatego, że powiadali: „Naszym Panem jest Allah”.¹⁹⁵⁸ a] gdyby Allah nie odtrącał jednych ludzi poprzez innych, klasztory i kościoły, synagogi i meczety, w których wymienia się imię Allacha,¹⁹⁵⁹ z pewnością zostałyby już zniszczone. b] Niechybnie Allah pomoże temu, który Jemu pomaga. Allah rzeczywiście jest Potężny, Silny –

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَ مَسَاجِدٌ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥٥﴾

42. Tym, którzy – jeśli umieścimy ich na ziemi – będą przestrzegać Modlitwy, płacić Zakāt i zachęcać do dobra, zabraniać zaś zła.¹⁹⁶⁰ W rękach Allacha spoczywa ostateczne rozstrzygnięcie wszystkich spraw.

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٥٦﴾

^a2,252. ^b47,8.

1958. Ten werset przedstawia drugi powód. Polega on na tym, że muzułmanie bez żadnego sprawnego i prawnego powodu zostali wypędzeni ze swoich domostw. Jedynym złem, jakiego się dopuścili, było to, że wierzyli w Jednego Boga. Przez wiele lat muzułmanie ci byli w Mekce przesładowani, później zostali z niej wygnani i nie znaleźli spokojnego miejsca do życia nawet w Medynie. Islamowi zagroziło całkowite wykorzenienie z powodu połączonych ataków plemion arabskich wokół Medyny, wśród których wielki wpływ miało plemię Quraish, ponieważ spośród niego wywodzili się opiekunowie Ka'bah. Samo miasto Medyna było pokiereszowane buntami i spiskami. Żydzi, zwarc i zjednoczeni, przeciwstawiali się Świętemu Prorokowi, a jego kłopoty zamiast zmniejszać się z powodu Emigracji jeszcze bardziej powiększyły się. I właśnie w takich niekorzystnych okolicznościach muzułmanie postanowili bronić się zbrojnie. Postanowili bronić siebie samych, swojej Wiary i Świętego Proroka przed zniszczeniem. Jeśli kiedykolwiek jakiś lud miał prawo do walki, to był to Święty Prorok Mahomet i jego Towarzysze, a mimo to pozbawieni skrupułów krytycy Islamu oskarżali go o wypowiedanie agresywnych wojen w celu narzucenia wiary tym, którzy jej nie chcieli.

1959. Wymieniwszy powody, dla których muzułmanie mieli obowiązek ruszać do walki, werset ten wspomina cel wojen Islamu. Celem takich wojen nigdy nie było pozbawianie innych ludzi ich domów i dóbr ani pozbawienia ich wolności narodowej, zmuszanie do poddania się obcemu jarzmu, czy eksplorowanie nowych rynków i zdobywanie nowych kolonii, jak to czynią potęgi zachodu. Rzecz polegała na walce dla obrony samych siebie oraz dla ratowania Islamu przed zniszczeniem, jak i na ustanawianiu wolności sumienia i swobody myśli. Wojny islamskie miały też na celu bronić miejsc oddawania czci, należących do innych religii – kościołów, synagog, świątyń, klasztorów, itp. (2,194; 2,257; 8,40; 8,73). Tak zatem pierwszym i najważniejszym celem wojen islamskich było – i zawsze będzie – ustanawianie wolności wierzeń i czci oraz walka w obronie kraju, honoru i wolności w wypadku niesprobowanych ataków. Czyż można mówić o lepszym powodzie prowadzenia walki niż taki?

1960. Werset ten wskazuje na przykazanie kierowane do muzułmanów, że kiedy dojdą do władzy, nie powinni wykorzystywać jej dla swoich własnych celów, lecz wykorzystywać taką sytuację dla polepszania losu biednych, zdeptanych ludzi oraz do umacniania pokoju i bezpieczeństwa na własnych terenach. Mówi się im także, że powinni szanować i chronić miejsca oddawania czci.

43. ^aA jeśli oskarżą cię o fałsz, tak jak i przed nimi uczynił lud Noego i plemiona 'Ād oraz Thamud, które oskarżały swoich Proroków o fałsz;

وَأَن يَكْفُرُوا بِكَ فَإِن كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادُ وَثَمُودُ ﴿٣٧﴾

44. A podobnie uczynił lud Abrahama i lud Lota

وَقَوْمَ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمَ لُوطٍ ﴿٣٨﴾

45. I mieszkańcy Madianu. Również i Mojżesz oskarżany był o fałsz. Ja jednak daję wytchnienie niewiernym, a potem spadam na nich, a jakże okropne były konsekwencje wypierania się Mnie!

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَى فَأَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٣٩﴾

46. ^bIleż miast My zniszczyliśmy, które oddawały się grzechowi, tak że ten spadł na ich dachy. A ileż studni wyschło oraz ile wspaniałych zamków leży w gruzach!

فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ
خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَبُيُوتٌ مُّعْتَظَلَةٌ وَقَصَـٰ
مٌ مَّشِيدٍ ﴿٤٠﴾

47. ^cCzy nie podróżowali po kraju, by mieć serca do rozumienia oraz uszy do słuchania? Albowiem, zaiste, to nie oczy są ślepe, lecz ślepe są serca, które biją w piersiach. ¹⁹⁶¹

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا
تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي
الصُّدُورِ ﴿٤١﴾

48. ^dWymagają od ciebie, abyś przyspieszył karę, lecz Allah nigdy nie złamie swej obietnicy. I zaprawdę, jeden dzień u twego Pana to czasami tysiąc lat waszego liczenia. ^{1961A}

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ
وَأَن يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٢﴾

^a6,35; 35,26; 40,6; 54,10. ^b7,5; 21,12; 28,59; 65,9-10. ^c12,110; 30,10; 35,45; 40,22; 47,11. ^d26,205; 27,72; 29,54-55; 37,177; 51,15.

1961. Z wersetu tego jasno wynika, że ludzie martwi, ślepi i głusi, o których mowa tutaj i w innych wersach Koranu, to ludzie duchowo martwi, duchowo głusi i duchowo ślepi.

1961A. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział, że pierwsze trzy stulecia Islamu będą okresem najlepszym, po którym fałsz rozprzestrzeni się i nastąpi okres ciemności, który rozciągnie się na tysiąc lat (Tirmidhī). Ten okres tysiąca lat porównuje się do jednego dnia (32,6). W tym okresie ludzie o niebieskich oczach powstaną i rozprzestrzenia się po całej ziemi (20,103-104). Właśnie tych niebieskookich ludzi, którzy w swej próżności i arogancji zrodzonej z chwały materialnej i władzy politycznej, przedstawia się jako rzucających wyzwanie Świętemu Prorokowi, by przyspieszył karę, jaka – jak powiedział – spadnie na nich w wyznaczonym i obiecanym czasie.

49. Ilu miastom udzieliłem zwłoki, podczas gdy oddawały się grzechowi. Potem chwytałem je, a do mnie nastąpi powrót.

50. Powiedz: „O ludzkości, ^aja mam was tylko ostrzegać.

51. „Tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, ^bczeka przebaczenie i szlachetne dary.

52. „Lecz ^cci, którzy wysilają się przeciwko Naszym Znakom, starając się pokrzyżować nasz cel, oni będą mieszkańcami Ognia”.

53. Gdy wysyłałiśmy Posłańca lub Proroka przed tobą, a ten starał się osiągnąć swój cel, zawsze Szatan rzucał przeszkody na drodze tego, co on chciał osiągnąć. Allah jednak usuwa przeszkody, które umieszcza Szatan.¹⁹⁶² Potem Allah mocno ustanawia swój Znak. A jest Allah Wszechwiedzący, Mądry.

وَكَايِنَ مِنْ قَرَابَةٍ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ
أَخَذَتْهَا وَالرَّالِي الصِّدْرُ ﴿٤٩﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَوْ
رَاقٌ كَرِيمٌ ﴿٥١﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ ﴿٥٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا
إِذَا تَنَسَّىٰ آلَ الشَّيْطَانِ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَتَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿٥٣﴾

^a26,116; 29,51; 51,51; 67,27. ^b8,75; 24,27; 34,5. ^c34,6; 39.

1962. Werset ten został celowo niewłaściwie zinterpretowany, a jego znaczenie świadomie wypaczone przez uprzedzonych autorów chrześcijańskich. Powiadają oni, że pewnego dnia w Medynie, kiedy Święty Prorok cytował wersety 20 i 21 sury Al-Najm, „Powiedz mi teraz o Lât i o 'Uzzâ, i o Manât, tej trzeciej, innej bogini”. Szatan włożył w jego usta słowa „tilkal-Gharâniq al-'Illâ, wa Inna Shafâ'atahunna Laturtajâ”, czyli: oto wyniesione boginie, na których wstawieniictwo czekamy”. Autorzy ci nazywają to „Potknięciem Mahometa” lub jego „Kompromisem wobec bałwochwalstwa”. Święty Prorok nigdy nie dopuszczał się najmniejszego kompromisu wobec bałwochwalstwa ani też w kwestii tej nie miał żadnych uchybień. Oskarżenie to jest przypadkiem życzenia, które jest ojcem myśli. Krytycy zawsze starają się znaleźć jakies niedociągnięcie ze strony Świętego Proroka, a kiedy nie mogą się żadnego dopatrzeć, wymyślają je i oskarżają go o nie. Powiadają, że werset ten nawiązuje właśnie do powyższego wypadku. Zajmiemy się dokładnie całym tym epizodem, kiedy dojdziemy do odnośnych wersetów (53,20, 21). Tymczasem wystarczy powiedzieć, że cała ta historia jest zdementowana przez fakt, że Rozdział 53 był, według opinii naukowców, objawiony w piątym roku Powołania w Mekce, podczas gdy werset obecny był objawiony w Medynie lub w przeddzień odejścia Świętego Proroka z Mekki w 13. roku Powołania. Nie do pomyślenia jest fakt, aby Bóg czekał aż osiem długich lat, by nawiązać do tego wypadku w obecnym wersecie. Ponadto historia ta została odrzucona jako całkowicie bezpodstawna przez wszystkich uczonych komentatorów Koranu. Poza tym w samym tym wersecie nie ma niczego, co potwierdzałoby to okrutne kłamstwo. Znaczenie wersetu jest całkowicie jasne. Mówi on nam, że zawsze, kiedy Prorok chce osiągnąć swój cel, to znaczy kiedy głosi posłannictwo prawdy i pragnie ustanowić Jedność Boga na ziemi, szatańskie osoby starają się zahamować ten proces, ustawiając na drodze najróżniejsze przeszkody. Chcą zobaczyć klęskę tej misji. Niestety nie są w stanie powstrzymać planu Bożego, zaś sam Bóg usuwa wszystkie te przeszkody i powoduje, że sprawa Prawdy zwycięża. Werset ten ma znaczenie ogólne. Nie ma powodu wnioskować, że dotyczy on wyłącznie Świętego Proroka. Ponadto Szatan nie może ingerować w czystość objawienia Bożego. Sam Bóg zabezpiecza i chroni objawienie przed wszelkimi wpływami i interpelacjami (15,10; 72,27-29). Nawet chrześcijańska opinia naukowa potwierdza tę prawdę głoszenia koranicznego.

54. Dzieje się tak, aby On mógł uczynić przeszkody, które Szatan umieszcza na drodze Proroka, próbą dla tych, w sercach których jest choroba,¹⁹⁶³ oraz dla tych, których serca są zatwardziałe; zaiste, grzesznicy daleko posunęli się w opozycji –

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِيُذَيِّبَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قُلُوبَهُمْ قَرَصًا وَ أَلْقَا سِيئَةً يَنْظُرُونَ الظَّالِمِينَ
لَقِيَ شَقَاتٍ بَعِيدًا ﴿٥٤﴾

55. Oraz by ci, którzy otrzymują wiedzę, dowiedzieli się, że jest to prawda od twego Pana, aby mogli uwierzyć w nią oraz by ich serca były wobec Niego pokorne. Zaiste, Allah prowadzi tych, którzy wierzą, ku właściwej drodze.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Ci zaś, którzy nie wierzą, nie przestaną wątpić w to aż do czasu, gdy nadejdzie Godzina¹⁹⁶⁴, a nadejdzie nagle, lub gdy spadnie na nich kara dnia zniszczenia.¹⁹⁶⁵

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِمَّنْ هُمْ فَتَنَّا بِتَأْيِيدِهِمُ النَّارَ بِفِتْنَةٍ أَوْ يَأْتِيهِمْ عَلَابٌ يَوْمَ عَقَابِهِمْ ﴿٥٦﴾

57. ^cTego dnia¹⁹⁶⁶ Królestwo należeć będzie do Allacha. On rozsądzi między nimi. Zatem ^dci, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, znajdują się w Ogrodach Szczęścia.

الْمَلِكِ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

^a 13,20; 34,7; 35,32; 47,3; 56,96. ^b 11,18. ^c 25,27. ^d 13,30; 14,24; 18,31; 30,16; 68,35; 78,32-37.

1963. Obecny werset także potwierdza interpretację, jaką podaliśmy do poprzedniego wersetu. Nie ma usprawiedliwienia dla tej bezpodstawnej opowieści, którą niektórzy ignorancy komentatorzy wzięli w swoje ręce, by świadomie łączyć ją z tamtym wersem. Ten werset powiada, że opanowani przez szatana ludzie starają się umieszczać wszelkiego rodzaju przeszkody na drodze propagowania misji Proroka po to, by wstrzymać jej postęp i aby zmylić „tych, w sercach których jest choroba”. Jednak Bóg usuwa wszystkie te przeszkody i po wstępnych trudnościach Prawda dalej maszeruje drogą jednolitego postępu.

1964. „Godzina” oznacza ostateczne zwycięstwo Islamu. Słowo to może też odnosić się do Upadku Mekki, kiedy to siły niewiernych Quraish zostały ostatecznie i całkowicie pokonane. Upadek ten miał miejsce dość nagle. Quraish nie mieli najmniejszego pojęcia o armii muzułmańskiej aż do czasu, kiedy dotarła ona pod bramy Mekki.

1965. *'Imra'atum 'Aqimun* oznacza nieplodną kobietę. *Yaumun 'Aqimun* oznacza dzień zniszczenia, dzień ciężkich walk, nazwany tak dlatego, że tego dnia wiele kobiet, które utraciły swoich synów w walce, stało się *'Aqim* (Lane).

1966. Oprócz zastosowania ogólnego werset ten może w szczególności odnosić się do Upadku Mekki. Owego dnia założone zostało w Arabii Królestwo Boże, a z jego twierdzy odeszło bałwochwalstwo, by więcej doń nie powrócić. Sąd Boży ogłoszony został w słowach „Prawda nadeszła, a fałsz zniknął. Zaprawdę fałsz szybko znika” (17,82).

58. Lecz a'ci, którzy nie wierzą i odrzucają Nasze Znaki otrzymają ponizającą karę.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٨﴾

59. bTych, którzy opuszczą swe domy w sprawie Allacha i zostaną później zabici lub umrą.¹⁹⁶⁷ Allah niechybnie dobrze zaopatrzy. I, zaiste, Allah jest Najlepszym Dawcą.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ
مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَكُلِّ
شَيْءٍ لَّزَكِيٌّ ﴿٥٩﴾

60. On z pewnością dopuści ich do miejsca, z którego będą bardzo zadowoleni. Allah jest rzeczywiście Wszechwiedzący, Wyrozumiały.

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
حَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Tak naprawdę jest. A jeśli kto odwzajemnia się tak, jak został skrzywdzony, a będzie przeciwko niemu zgrzeszone, jemu Allah przyjdzie niechybnie z pomocą.¹⁹⁶⁸ Allah rzeczywiście zmazuje grzechy i jest Najbardziej Przebaczący.

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُرِيَ
عَلَيْهِ لَنَيَسَّرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَافٌ غَفُورٌ ﴿٦١﴾

62. Taki system kary funkcjonuje po to, by wskazać, że to cAllah powoduje, iż noc wchodzi w dzień, a dzień wchodzi w noc,¹⁹⁶⁹ jak i że Allah jest Wszystkosłyszający, Wszystkowidzący,

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٢﴾

¹⁹⁶⁷2,40; 7,27; 30,17; 57,20; 64,11; 78,22-27. ¹⁹⁶⁸3,196; 8,75; 9,20-22; 16,42. ¹⁹⁶⁹3,28; 31,30; 35,14; 57,7.

1967. Ci, którzy pozostawiają swoje domostwa i wszystko, co jest im drogie, dla dobra sprawy Boga i którzy spędzają swoje życie na służbie Bogu i Jego sprawie i umierają na posterunku, zasługują na sklasyfikowanie razem z tymi, którzy zostają rzeczywiście zabici w walce o sprawę Boga. Ich ofiara jest bowiem równie wielka jak tych, co polegali naprawdę. Tylko że Bóg, w swojej niezmierzonej mądrości, ratuje im życie. Oto znaczenie słów „lub umrą”.

1968. Werset ten ma dwójakie znaczenie. Przedstawia on muzułmanom obietnicę pomocy, jak i wskazuje na proroctwo o ich ostatecznym sukcesie. W tym pierwszym znaczeniu werset ten powiada, że przeciwko muzułmanom stosowano prześladowania i odstępstwa. Mogą wobec tego odwzajemnić się, ale to odwzajemnienie powinno nie przekraczać prawnych granic. Rany zadawane wrogowi powinny być proporcjonalne do ran od nich otrzymanych. Według drugiego znaczenia muzułmanom powiada się, że sprawować będą władzę nad swymi wrogami oraz że mogą zadać im tyle ran, ile sami od nich otrzymali, lecz byłoby o wiele lepiej, gdyby w godzinie zwycięstwa i sukcesu, naśladować Boże atrybuty łaski i przebaczenia, wybaczyli swoim wrogom.

1969. *Nahār* (dzień) w tym wersecie reprezentuje władzę i dobrobyt, zaś *Lail* (noc) oznacza utratę władzy połączoną ze schyłkiem i upadkiem narodowym. Werset ten wykorzystuje tę metaforę, aby wskazać na fakt, że noc nieszczęść i opresji, jakim byli poddawani muzułmanie, zbliża się już do swego końca, a wkrótce zaświta dzień ich chwały i potęgi.

63. Jak i to, że dzieje się tak dlatego, iż ^ato Allah jest Prawdą, to zaś, do czego zwracają się poza Nim, jest Fałszem, jak i dlatego, że Allah jest Wysoki, Wielki.

64. Czyż nie widzisz, że ^bAllah zsyła wodę z nieba i ziemia staje się zielona?¹⁹⁷⁰ Allah, zaiste, jest Znaczący subtelności, jest Wszeczeńświadem.

65. ^cDo Niego należy wszystko, co jest w niebiosach, jak i wszystko to, co jest na ziemi. Zaiste, Allah jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

66. Czyż nie widzisz, że ^dAllah podporządkował wam wszystko, co jest na ziemi, jak i statki, które płyną przez morze z Jego rozkazu? I to On podtrzymuje niebo, aby nie spadło na ziemię, chyba żeby On tego zaprzagnął. Zaiste, Allah jest Współczujący i Litościwy dla ludzi.

67. ^eOn jest tym, który dał wam życie, a potem uczyni, że umrzecie, później zaś da wam życie na nowo.¹⁹⁷¹ Zaiste, człowiek jest istotą najbardziej niewdzięczną.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٣٧﴾

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ﴿٣٨﴾

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهٗوَ الْعَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٣٩﴾

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ وَالْفُلَآكِ تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرٍ ؕ وَيُنْسِكُ السَّمَآءَ اَنْ تَقَعَ عَلٰى الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِهٖ اِنَّ اللّٰهَ بِالْاٰتِسِ لَرُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٤٠﴾

وَهُوَ الَّذِيْ اَحْيَاكُمْ اِذَا كُنْتُمْ يٰسِيْتًا ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يَحْيِيْكُمْ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهٖ لَكٰفُوْرٌ ﴿٤١﴾

^a20,115; 23,117; 24,26. ^b22,6; 30,51; 35,28; 39,22; 45,6. ^c2,256; 10,56; 31,27. ^d16,15; ^e2,29; 16,71; 30,41; 40,69.

1970. Werszet ten zwraca uwagę niewierzących na ten fenomen przyrody, jaki ujawnia się przed ich oczami. Czyż oni nie widzą – powiada werset – że deszcz Boży spadł na nieurodzajną, jałową i duchowo martwą ziemię Arabii oraz że zaczęła ona wibrować nowym życiem, a dokoła jest świeżość i zieleń, czyli że w całym kraju nastąpiło duchowe przebudzenie, a sam Islam zapuścił korzenie głęboko?

1971. Fenomen życia i śmierci działa równolegle. Po każdej śmierci następuje nowe życie. Tych niewielu muzułmanów zabitych na polach bitew pod Badr, Uhud itp. spowodowało duchowe zmartwychwstanie całej Arabii.

68. Każdemu ludowi wyznaczyliśmy sposoby oddawania czci,¹⁹⁷² których przestrzegają. Niechaj zatem nie spierają się z tobą w sprawie islamskiego sposobu oddawania czci. Nawołuj ludzi do twego Pana, albo wiem ty jesteś z pewnością właściwie prowadzony.

69. A jeśli będą się z tobą spierać, powiedz: „Allah najlepiej wie, co czynicie.

70. ^a„Allah rozsądzi pomiędzy wami i mną w Dniu Zmartwychwstania w sprawie tego, z czym nie zgadzaliście się”.

71. Czyż nie wiesz, że ^bAllah zna wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi? Zaiste, wszystko to zachowane jest w Księdze, a to jest dla Allacha łatwe.

72. ^cI czczą zamiast Allacha to, czemu On nie zesłał żadnego świadectwa, jak i to, o czym nie mają żadnego pojęcia.¹⁹⁷³ Grzesznicy nie znajdują żadnego pomocnika.

73. ^dA kiedy Nasze zrozumiałe Znaki przedstawiane są im, widzisz na twarzach tych, którzy nie wierzą, wyraźne znaki niezadowolenia. Oni chętnie zaatakowaliby tych, którzy recytują im Nasze Znaki. Powiedz: ^a„Czy mam wam powiedzieć o czymś gorszym niż to? Jest tym Ogień! Allah obiecał go tym, którzy nie wierzą. A jest to zły los!”

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَسْجِدَهُمْ نَاسِكًا ۚ فَلَا يُسَارِعُنَا فِي الْأَمْرِ ۚ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۚ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

وَإِنْ جَدَلُواكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

لَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٠﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ ۚ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ ۚ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٢١﴾

وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا ۖ بَيِّنَاتٍ نَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّكْرَ ۚ يَكَادُونَ يَسْتَوُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا ۚ قُلْ إِنَّا نَبِّئُكُمْ بِشَيْءٍ مِّنْ ذِكْرِ النَّارِ ۚ وَعَدَّهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ وَنَسِئُ الْمَصِيرَةَ ﴿٢٢﴾

^a2,114; 4,142. ^b20,8; 27,66; 49,17. ^c7,72; 12,41; 53,24. ^d17,47; 23,67-68; 39,46.

1972. Cześć do Boga znajdujemy w różnych formach wśród wszystkich narodów i ludów. Fakt ten prowadzi do wielkiej prawdy, a mianowicie, że Islam, wśród wszystkich religii, był pierwszą, która głosiła, że Posłańcy Boga pojawiali się wśród ludów, by nauczać ich różnych form i sposobów czci.

1973. W wersecie tym przedstawione są trzy argumenty przeciwko bałwochwalstwu: (a) W żadnej objawionej Księdze nie znajdujemy żadnego autorytetu co do oddawania czci bożkom; (b) przeciwstawiają się mu ludzie rozum i sumienie, zaś sami bałwochwalcy nie mogą przedstawić

74. O ludzie, przedstwiona wam będzie przypowieść, więc słuchajcie. ^bZaiste, Ci, do których się zwracacie poza Allahem, nie są w stanie stworzyć nawet muchę, nawet jeśli wszyscy razem tego spróbują. A gdyby mucha ta coś im odebrała, nie byłiby w stanie tego od niej odzyskać. Zaiste, słaby jest zarówno szukający, jak i szukany.¹⁹⁷⁴

75. ^cNie stworzyli prawdziwej koncepcji atrybutów Allacha.¹⁹⁷⁵ Zaiste, Allah jest Potężny, Silny.

76. Allah wybiera swych Posłańców spośród aniołów i spośród ludzi. Zaiste, Allah jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

77. ^dOn wie, co jest przed nimi i co jest za nimi, i do Allacha wszystkie sprawy powrócą do rozstrzygnięcia.

78. O wy, którzy wierzycie! ^ePokłońcie się i padnijcie na twarz w Modlitwie i czcicie swego Pana i spełniajcie dobre uczynki, aby dobrze się wam wiodło.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ صُرِبَ مَثَلٌ فَاستَمِعُوا لَهُ إِنَّ
الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذَبَابًا
وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا
لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٥٠﴾

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرُوا أَنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٥١﴾

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٥٢﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَى
الْأُمُورُ ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٤﴾

^a5,61. ^b16,21. ^c6,92; 39,68. ^d2,256; 27,66; 49,17. ^e3,44; 41,38; 96,20.

żadnych rozsądnych argumentów, opartych na własnych doświadczeniach i obserwacji, na poparcie bałwochwalstwa; oraz (c) na przestrzeni wieków walki pomiędzy bałwochwalcami i wiernymi, ci ostatni niezmiennie zwyciężali. Tak zatem objawienie Boże, rozum ludzki oraz werdykty historii, wszystkie razem przeciwstawiają się bałwochwalstwu.

1974. Werset ten wyjaśnia niewierzącym całkowitą bezsilność i beznadziejność ich bożków oraz ich własną głupotę w tym, że oddają im cześć.

1975. Fakt, iż bałwochwalcy sami siebie degradową tym, że czczą bożków – bożków uczynionych z drewna i kamienia – wykazuje, że mają bardzo małe pojęcie o potędze i atrybutach Wszechmogącego Boga, Wielkiego Stworzyciela. Właściwie wszystkie wierzenia politeistyczne i bałwochwalcze wywodzą się z tej marnej koncepcji, która mówi, że potęga i atrybuty Boże są ograniczone i niedoskonałe, jak te same elementy u człowieka.

79. ^aDokładajcie starań dla sprawy Allacha¹⁹⁷⁶, tak jak starać się wam przystoi. On was wybrał i nie nałożył na was żadnych trudności w sprawie religii. ^bZatem wyznawajcie wiarę waszego ojca, Abrahama. To on nazwał was muzułmanami,¹⁹⁷⁷ zarówno przedtem, jak i w tej księdze.^{1977A} ^caby Połaniec był waszym świadkiem, a wy byście byli świadkami dla całej ludzkości. Dlatego przestrzegajcie Modlitwy i płacicie Zakât oraz wytrwale stójcie przy Allachu. On jest waszym Obrońcą, Wspaniałym Obrońcą i Wspaniałym Pomocnikiem!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَتَّىٰ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُم فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِّلَّةَ
آبَائِكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَنَّكُمْ السُّلْمَانَ هُوَ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا يَكُونُ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَأْتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَايَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٩٤﴾

^a9,41. ^b2,136; 16,124. ^c2,144; 16,90.

1976. *Jihād* jest dwojakiemu rodzaju: (a) *Jihād* przeciwko którymś wrogim pragnieniom i popełdom; oraz (b) *Jihād* przeciwko wrogom prawdy, co zawiera w sobie walkę w samoobronie. Ten pierwszy rodzaj *Jihād* można określić jako „*Jihād* w Allachu”, zaś ten drugi jako „*Jihād* na sposób Allacha”. Święty Prorok określił ten pierwszy rodzaj *Jihād* jako „większy *Jihād*”, zaś ten drugi jako „*Jihād* mniejszy”.

1977. Słowa „Nazwał was muzułmanami zarówno przedtem, jak i w tej Księdze” odnoszą się do proroctwa Izajasza: „I nazwą cię nowym imieniem, które usta Pana oznaczają...” (Iz 62,2 oraz 65,15).

1977A. Aluzja zawarta w słowach „jak i w tej Księdze” odnosi się do modlitwy Abrahama cytowanej w Koranie, a mianowicie: „Panie nasz, uczyni nas «Muzułmanami» dla Ciebie i uczyni nasze potomstwo także poddanym Tobie” (2,129).

R O Z D Z I A Ł 23

AL-MU'MINŪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Istnieje dość dowodów wewnętrznych, które wskazują, że sura ta została objawiona pod koniec pobytu Świętego Proroka w Mekce. Sayūti uważa ją za ostatnią surę spośród objawionych w Mekce tuż przed wyruszeniem Świętego Proroka do Medyny. Choć może nie była to rzeczywiście ostatnia sura, była z całą pewnością jedną z ostatnich objawionych w Mekce. W ostatnich wersach poprzedniej sury powiada się wiernym, aby zwrócili się do Boga i byli posłuszni Jego przykazaniom, ponieważ w tym właśnie leży tajemnica ich przyszłego postępu i dobrobytu. Zachęca się ich także, aby wypowiadali wojnę mieczem, by ci, którzy wyciągnęli miecz przeciwko Islamowi, sami zginęli od miecza. Zachęca się ich także, aby szli drogą Pana z Koranem i w ten sposób Pan Bóg zabezpieczy dla nich sukces i powodzenie. Obietnica ta była warunkowa. Pewna gwarancja jest jednak przedstawiana tutaj, gdzie powiada się, że narodzi się z pewnością takie pokolenie wiernych, które osiągnie sukces, ponieważ spełni wymienione powyżej warunki. W ten sposób o rzeczy, o której w poprzedniej surze snuto przypuszczenia co do jej istnienia, w tej surze mówi się jako o już istniejącej.

Temat

Sura ta zaczyna się od dobrej nowiny dla prawdziwych wiernych, a mianowicie powiada się, że nadszedł już czas ich sukcesu i powodzenia. Dalej przedstawia się krótki opis ich cech i znaków szczególnych, które wskazują na proces ich stopniowego rozwoju duchowego. Po tym opisie następuje krótki, lecz niezwykle piękny opis wzrostu płodu ludzkiego oraz różnych stadiów, przez które przechodzi dziecko – od stadium kropli nasienia do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej. Następnie wyjaśnia się, że tak jak po każdych fizycznych narodzinach przychodzi śmierć i Zmartwychwstanie, podobnie narody i społeczności, wśród których raz ma miejsce renesans duchowy, a kiedy indziej schylek i dekadencja, jednak we właściwym czasie zastępowane są one następnymi pokoleniami. Właściwie rozwój duchowy i fizyczny są do siebie podobne. Oba muszą przejść przez siedem stadiów rozwoju. Następnie sura ta rozwija temat, który mówi, że wszystkie rzeczy są zsyłane na ten świat zgodnie z określoną miarą i że każda z nich trwa i jest chroniona aż do wyznaczonego dla niej czasu. Jednakże kiedy rzecz taka już się wysłuży, podlega schyłkowi i umiera. W ten sam sposób Nauki Boże, zesłane przed Koranem, zmarły, gdy już przyczyniły się do osiągnięcia wyznaczonego im celu. Tak zatem sam fakt, że nauka pochodzi od Boga, nie oznacza jej niepodatności na zniszczenie. Jedyne Koran ma zapewnioną ciągłość życia i dlatego on tylko dawać będzie duchową strawę całej ludzkości po wsze czasy. Następnie sura ta przedstawia niektóre z błogosławieństw, jakimi Bóg obdarzył człowieka i które są nieodzowne dla fizycznej egzystencji człowieka. Dalej przedstawia się nam lekcję moralną i powiada, że skoro Bóg tak wiele uczynił dla zaspokajania fizycznych potrzeb człowieka, to z pewnością również dobrze, a może nawet i bardziej, zatroszczył się o duchowe potrzeby człowieka. Następnie powiada się, że najważniejszym elementem zapewnienia sobie rozwoju duchowego jest wiara w Jedność Boga, czego Prorocy Boga nauczali i co głosili światu od samego jego początku. Noe głosił i szerzył doktrynę Jedności Boga. Po nim przyszła cała galaktyka Proroków i wszyscy oni nauczali, że Bóg jest Jeden. Podobnie i późniejsi Nauczyciele Boży podkreślali i akcentowali tę Jedność. Wynikiem walki pomiędzy Prawdą i fałszem zawsze było to, że ludzie wierzący zwyciężali, zaś ci, którzy nie wierzyli i odrzucali Posłańców Boga, ponosili porażkę. Sprawiedliwi służą Boga cechują się bojaźnią wobec swego Pana, wierzą w Jego Znaki, mocno wierzą w Jego Jedność i

czynią dobre uczynki, a mimo to uważają, że jeszcze nie wypełniają wszystkich swoich obowiązków. Starają się współzawodniczyć między sobą w kwestii dobrych uczynków. Dalej ostrzega się niewierzących, że zostaną ukarani, jeśli dalej będą odrzucać Posłannictwo Boże. Oni jednak nie schodzą ze swej złej drogi i nadal pozwalają sobie na niegodziwe postępowanie. Dopiero kiedy nadejdzie godzina kary, będą błagać, by dać im jeszcze tę jedną jedyną i ostatnią okazję poprawienia się. Wtedy jednak będzie już za późno, dlatego uświadamia się im, że ból i kara trwająca krótko po całym życiu, które upłynęło łatwo i wygodnie, będzie podwójnie bolesna. Sura ta kończy się przedstawieniem wielkiej prawdy duchowej, a mianowicie, że człowiek nie został stworzony bez celu. Życie człowieka ma pewien szlachetny cel. Dlatego nie powinien on wątpić i przeciwstawiać się Prawu Bożemu i Posłańcom Boga, natomiast powinien uświadomić sobie, że kiedyś będzie musiał rozliczyć się ze swych postępów przed samym Bogiem.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Naprawdę szczęśliwi są wier-
ni,¹⁹⁷⁸

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ②

3. Którzy są pokorni¹⁹⁷⁹ w swych
Modlitwach

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَشِعُونَ ③

4. I ^bktórzy stronią od tego wszyst-
kiego, co jest próżne,¹⁹⁸⁰

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ④

5. I ^cktórzy są punktualni i regu-
larni w płaceniu Zakât,¹⁹⁸¹

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ⑤

6. I ^dktórzy chronią swej czystości

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَقِظُونَ ⑥

7. ^eZ wyjątkiem tego, co wiąże się
z ich żonami lub tym, co posiada ich
prawa ręka,^{1981A} albowiem wtedy nie
będą obwinieni.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مَأْمُونِينَ ⑦

8. ^fCi jednak, którzy szukają
czegokolwiek poza tym, są grzeszni-
kami –

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَمَا لَيْكَ هُمُ الْعَادُونَ ⑧

^a1,1. ^b25,73. ^c5,56; 9,71. ^d70,30. ^e70,31. ^f70,32.

1978. Werset ten odnosi się do wierzących niezwykle wielkiego kalibru duchowego, których szczególne cechy i znaki szczególne omówione są w następnym wersetach. Tacy wierni osiągną *Falâh* (sukces), a nie tylko *Najâh* (zbawienie), ponieważ osiągnięcie *Falâh*, to stadium o wiele wyższe niż osiągnięcie *Najâh*.

1979. Od tego wersetu rozpoczyna się opis warunków, jakie człowiek wierzący musi spełnić zanim zacznie mówić o osiągnięciu sukcesu i najwyższego celu, do jakiego stworzył go Bóg. Warunki te można uznać za kolejne stadia w duchowym rozwoju człowieka. Pierwsze stadium lub kamień milowy w tej podróży duszy ludzkiej polega na tym, że człowiek wierzący zwraca się do Boga w całkowitej pokorze, przejęty Majestatem Boga, ze skruszonym sercem i w pokorze duszy.

1980. Drugie stadium polega na unikaniu próżnych wypowiedzi i myśli, a także na unikaniu próżnych, bezsensownych rodzajów działania. Życie to rzecz sroga i poważna i takim człowiek wierzący musi je brać. Wierzący musi wykorzystywać we właściwy sposób każdą chwilę życia i unikać niepotrzebnych i bezużytecznych przedsięwzięć.

1981. Celem *Zakât* nie jest jedynie niesienie ulgi utrapionym ani dawanie dobrobytu biedniejszemu częściom społeczności, lecz także zniechęcanie do gromadzenia pieniędzy i dóbr, a w ten sposób zapewnienie ożywionej cyrkulacji obu tych elementów, co w wyniku daje zdrowsze układy społeczne.

9. ^aI którzy pilnują swych obo-
wiązków i swych przymierzy.

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ^١

10. ^bI którzy dokładnie przestrze-
gają swych Modlitw.¹⁹⁸²

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ^٢

11. Ci są spadkobiercami,

أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ^٣

12. ^cKtórzy odziedziczą Raj.¹⁹⁸³
Zamieszkają w nim na wieki.

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ^٤

13. Zaprawdę, ^dMy stworzyliśmy
człowieka z najczystszej gliny.¹⁹⁸⁴

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ^٥

14. Potem ^eumieściliśmy go w
formie kropelki nasienia w bezpie-
cznym miejscu.

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً فِي فَرْجِ كَتِّينٍ^٦

15. Następnie z nasienia ukształto-
waliśmy grudkę, a z tej grudki
bezszałtą bryłę. Później z tej
bezszałtanej bryły ukształtowaliśmy
kości, a następnie odkryliśmy kości
ciałem. Później rozwinęliśmy to w
inne stworzenie.¹⁹⁸⁵ Niechaj zatem
błogosławiony będzie Allah,
Najlepszy ze stwórców.

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ إِنْسَانًا
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ^٧

^a70,33. ^b6,93; 70,35. ^c18,108; 70,36. ^d32,8-9. ^e22,6.

1982. Werset ten przedstawia ostatnie i najwyższe stadium rozwoju duchowego, kiedy to podobieństwo do Boga staje się drugą naturą człowieka wierzącego, częścią jego istoty, istotą jego duszy i pocieszeniem. W tym stadium człowiek wierzący zaczyna szczególnie troszczyć się o grupowe oddawanie czci, co oznacza, że instykt narodowy staje się w nim silny i podporządkowuje on zainteresowania indywidualne dobru społecznemu i narodowemu.

1983. Ponieważ wierni, o których była mowa w poprzednich wersetach, łączą w sobie wszystkie rodzaje cnót, to oni właśnie będą rezydentami *Firdaus*, który zawiera wszystko to, co znajduje się we wszystkich ogrodach (Lane). Ponieważ uśmiercili oni w sobie własne pragnienia, w zamian za to Bóg da im życie wieczne, w którym posiadać będą wszystko, czego zapragną (50,36).

1984. Omówiwszy w pierwszych dziesięciu wersetach tej sury poszczególne stadia duchowego rozwoju człowieka, Koran dalej przechodzi do opisu – w tym i w kilku następnych wersetach – różnych stadiów jego rozwoju fizycznego i w ten sposób ustanawia szczególnie paralelizm między fizycznym i duchowym narodzeniem i rozwojem człowieka. Pomijając szczegóły biologiczne, sura ta przedstawia opis językiem zrozumiałym i jasnym. Biologia nie odkryła niczego, co nawet w odległy sposób sprzeczne byłoby z opisem koranicznym. Słowa „Stworzyliśmy człowieka z (ekstraktu) gliny” nawiązują do procesu stworzenia człowieka z najwcześniejszego stadium, kiedy to spoczywa w stanie uśpienia w formie pyłu, a elementy nieorganiczne ziemi w subtelnym procesie zmian przekształcają się w zarodek życia poprzez to, co spożywa istota ludzka. W tym stadium, „okryliśmy następnie kości ciałem” (23,15), fizyczny wzrost embrionu zostaje zakończony.

1985. Słowa „później rozwinęliśmy to w inne stworzenie” wskazują, że dusza nie jest wkładana w ciało człowieka gdzieś z zewnątrz, lecz wzrasta w samym ciele, gdy ono wzrasta w tonie. Na początku nie istnieje ona oddzielnie od ciała, lecz procesy, przez które ciało przechodzi podczas swego rozwoju w tonie, oddzielają od ciała tę delikatną esencję, którą nazywa się duszą. Kiedy

16. Po tym jednak ^amusicie z pewnością umrzeć.¹⁹⁸⁶

تَمُرَاتِكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَكَيْتُونَ ﴿١٦﴾

17. ^bNatomiast w Dniu Zmartwychwstania będziecie niechybnie podniesieni z martwych.¹⁹⁸⁷

تَمُرَاتِكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُمْعُونَ ﴿١٧﴾

18. ^cA ponad wami stworzyliśmy siedem dróg¹⁹⁸⁸ i nigdy nie lekceważymy stworzenia.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۖ وَكَانَتْ غَائِبَةً عَلَىٰ النَّاسِ ۗ غَافِلِينَ ﴿١٨﴾

19. ^dI zesłaliśmy wodę z nieba zgodnie z miarą¹⁹⁸⁹ i uczyniliśmy, że pozostała na ziemi – mamy jednak moc, by ją odebrać.

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنْتَهُ فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٩﴾

20. ^eI dzięki niej uczyniliśmy wam ogrody z palm daktylowych i winogronu. Znajdziecie w nich obfitość owoców i z nich spożywacie.

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٠﴾

^a39,31. ^b39,32. ^c78,13. ^d15,23. ^e16,12. 68; 36,35.

tylko zależność między ciałem i duszą ostatecznie się ustali, zaczyna funkcjonować serce. Wtedy to dusza pozyskuje istnienie oddzielone od ciała, które od tej pory jest jej osłoną. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1787-1790.

1986. Kiedy człowiek osiąga pełnię swojego rozwoju, rozpoczyna się proces schyłku, który kończy się śmiercią. Jest to niezmiennie prawo przyrody, które polega na tym, że wszelkie życie musi skończyć się schyłkiem, rozpadem i śmiercią.

1987. Po śmierci człowiek zostanie przywrócony do życia, aby mógł kontynuować rozwój duchowy w życiu przyszłym, które nie zna końca. Postęp, jakiego człowiek dokonuje w tym życiu, jest jedynie stadium przygotowania. Tutaj jest on jak dziecko w tonie matki. Dopiero po śmierci rodzi się na nowo do pełniejszego życia, co jest początkiem nigdy nie kończącego się postępu.

1988. Z tych sześciu stadiów duchowego rozwoju człowieka, jakie przedstawione są w pierwszych dziesięciu wersetach tej sury, robi się siedem, jeżeli „Raj” (w. 12) uznać za ostatnie stadium rozwoju duchowego. Podobnie jeśli stadium przygotowania do stworzenia nasienia (w. 13) dodać do sześciu stadiów rozwoju embrionalnego, otrzymamy także liczbę siedmiu. W ten sposób „siedem dróg w niebie duchowym”, o których mówi się w obecnym wersecie, koresponduje z siedmioma stadiami fizycznego rozwoju człowieka, o których mowa w w. 13-15.

1989. Werset ten stanowi ilustrację tego, jak Bóg zaspokaja fizyczne i duchowe potrzeby człowieka. Mówi się, że całe życie zależne jest od wody, która spada z nieba, czy to w formie deszczu, śniegu czy gradu. Podobnie woda duchowa spływa z nieba w formie objawienia Bożego, bez którego nie może istnieć żadne życie duchowe.

21. Oraz drzewo, które wyrasta z Góry Synaj.¹⁹⁹⁰ Wydaje ono oliwę i sos dla tych, którzy jedzą.

وَشَجْرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذُّهْنِ
وَصَيْغٍ لِالْكَالِبِينَ ﴿٥٠﴾

22. ^aTakże i w bydle zawiera się dla was lekcja. Dajemy wam pić z tego, co znajduje się w ich brzuchach, a macie zeń wiele innych korzyści.¹⁹⁹¹ a i spożywacie mięso niektórych spośród nich.

وَرَانَ لَكُمْ فِي الْإِنْعَامِ لَعِبْرَةٌ لِّتُنَبِّئَكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥١﴾

23. ^bNa nich i na okrętach podróżujecie.

عَلَىٰ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

24. ^cI z pewnością My posłaliśmy Noego do jego ludu, a on rzekł: „O ludu mój, czcij wyłącznie Allacha. Nie macie boga poza Nim. Czy zatem nie będziecie się starać o Jego ochronę?”

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

25. ^dA dowódcy jego ludu, którzy nie wierzyli, powiedzieli: „On wszak jest śmiertelnikiem tak jak i my.¹⁹⁹² On chce uzyskać nad wami wyższość. Bo gdyby Allah tego zechciał, ^ez pewnością mógłby wraz z nim zesłać anioły. Nigdy nie słyszeliśmy o czymś takim wśród naszych praojców.

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلَكُمْ يُرِيدُ أَنْ يُفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ
مَلَائِكَةً ۚ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٥٤﴾

^a6,143; 16,6; 36,72-73; 40,80-81. ^b16,8-9; 36,42-43; 43,13. ^c7,60; 11,26; 71,2. ^d7,61; 11,28; 17,95; 34,44. ^e17,96.

1990. Słowa „Góra Synaj” przypominają nam o wielkim proroctwie biblijnym: „Pan przyszedł z Synaju i z Seiru dla nich wszedł, zabłysnął z góry Paran, przybywa z Meriba po Kadesz, w prawicy ogień płonący” (Pwt 33,2). Patrz także „Once to Sinai”, autorstwa H.F. Prescott.

1991. Słowo 'Ibrah, które oznacza „wskazówkę lub dowód czyjegoś przejścia od ignorancji do wiedzy” (Lane), nawiązuje – jak się wydaje – do tego subtelnego procesu, który odbywa się w żołądkach zwierząt i zamienia trawę i ziola przez nie zjadane w czyste i zdrowe mleko. Wyraz ten zdaje się także wskazywać, że zastanawiając się nad tym procesem, człowiek spostrzega lepiej potęgę Boga oraz zaczyna lepiej rozumieć subtelność działania praw Bożych.

1992. Niewierzący cierpią z powodu kompleksu wyższości i dlatego odrzucają Posłańców Boga, twierdząc, iż nie mogą przyjąć przewodnictwa kogoś, kto jest „jedynie zwykłym jak oni śmiertelnikiem”. Werset ten przypadkowo implikuje, że wiara w istnienie aniołów datuje się od niepamiętnych czasów. Już w czasach Noego jego przeciwnicy domagali się ujrzania aniołów.

26. ^a „On jest najwyraźniej człowiekiem nawiedzonym szaleństwem. Dlatego, jeśli chodzi o niego, zaczajcie chwilę”.

إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فُتِّرَتْنَا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٧﴾

27. ^bNoe rzekł: „O Panie mój, pomóż mi, albowiem uważają mnie za kłamcę”.

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٥٨﴾

28. Pokierowaliśmy więc nim dzięki objawieniu: ^c„Zbuduj Arkę pod Naszym spojrzeniem i zgodnie z Naszym objawieniem. ^dA kiedy otrzymasz nasz rozkaz, a źródła ziemi trysną wodą, weź na nią po dwie pary z każdego gatunku i swą rodzinę, z wyjątkiem tych z nich, przeciwko którym wypowiedziane już zostało słowo. I nie zwracaj się do Mnie w sprawie tych, którzy źle postąpili – ci z pewnością zostaną zatopieni. ¹⁹⁹³

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنِ اصْنَعِ الْفُلَکَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْوِيرُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ ذَوْبَيْنٍ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ
مُغْرَقُونَ ﴿٥٩﴾

29. ^e„A kiedy znajdziesz się w Arce – ty oraz ci z tobą – powiedz: «Wszelka chwała należy się Allahowi, który uratował nas przed niesprawiedliwym ludem».

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِکِ فَقُلْ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٠﴾

30. „A kiedy opuścisz Arkę, powiedz: ^f«Panie mój, uczyni to ładowanie ładowaniem błogosławionym, albowiem Tyś jest Najlepszym z tych, którzy sprowadzają ludzi na ziemię»”.

وَقُلْ رَبِّ انزِلْنِي مُنرًا مُبَرَّکًا وَأَنْتَ خَيْرُ
الْمُنزِلِينَ ﴿٦١﴾

31. ^gZaprawdę, w tym zawarte są Znaki. Zaiste, My wypróbujemy ludzi.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَلْبَاتِلِينَ ﴿٦٢﴾

32. ^hPotem uczyniliśmy po nich inne pokolenie. ¹⁹⁹⁴

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٦٣﴾

^a54,10. ^b26,118-119; 54,11. ^c11,38. ^d11,41; 54,13-14. ^e11,42; 43,14. ^f11,49. ^g29,16. ^h23,43; 25,39.

1993. Patrz 1315 oraz 1316.

1994. W słowach „inne pokolenie” nawiązuje się do plemienia 'Ad, ludu Proroka Hūd, ponieważ warunki i okoliczności życia „innego pokolenia”, o których mowa w tym wersecie, przypominają bardzo warunki życia plemienia 'Ad, o którym mowa w w. 7,66-70.

33. I posłaliśmy między nich Posłańca spośród nich samych z takim Posłannictwem: „Służcie Allahowi, nie macie wszak boga poza Nim. Czy zatem nie uczynicie Go swą tarczą przeciwko wszystkim nieszczęściom?”

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم
مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٢٤

34. A przywódcy jego ludu, którzy nie wierzyli i zapierali się spotkania z ich Panem w Życiu Przyszłym oraz ^aktórym My daliśmy spokój i wygodę w życiu doczesnym, powiedzieli: „Oto śmiertelnik taki sam jak wy. ^bOn je to, co wy jecie, jak i pije to, co wy pijecie.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
الْآخِرَةِ وَأُتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا
تَشْرَبُونَ ٢٥

35. ^c„Jeżeli okażecie posłuszeństwo śmiertelnikowi wam podobnemu, z pewnością będziecie jednymi z przegranych.

وَلَنْ أَطْعَمَهُمْ نَبْرًا مِثْلِكُمْ أَنْ تَكْفُرُوا إِذَا الْخِمْرُونَ ٢٦

36. ^d„Czy obiecuje on wam, że kiedy umrzecie i staniecie się pyłem i kośćmi, będziecie na nowo podniesieni do życia?

أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا
أَنَّا نُنشِئُكُمْ مِنْهَا ٢٧

37. ^e„Jakże dalekie od prawdy ¹⁹⁹⁵jest to, co wam obiecuje.

هِيَ هَاتِ هَبَّاتٍ لِمَا تُوعَدُونَ ٢٨

38. ^f„Nie ma innego życia poza naszym obecnym życiem. Umieramy i żyjemy i nie będziemy na nowo podniesieni do życia”.

إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نُنشِئُ
مِنْهَا ٢٩

39. „On jest człowiekiem, który wymyślił kłamstwo przeciwko Allahowi, więc my nie zamierzamy mu uwierzyć”.

إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نُنشِئُ
لَهُ شَيْئًا ٣٠

40. On rzekł: „Panie mój, pomóż mi, albowiem uważają mnie za kłamcę”.

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبْتُ ٣١

41. Allah powiedział: „Oni z pewnością za chwilę będą pełni skruchy”.

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ٣٢

^a17,17. ^b21,9; 25,8. ^c23,48. ^d17,50; 36,79; 50,4. ^e50,4. ^f6,30; 19,67; 36,79; 44,36; 45,25.

1995. *Haihāta* oznacza, iż ktoś sądzi, że jakaś rzecz jest odległa i z tego powodu rozpacza. Zatem *Ba'uda Jiddan* (on lub to było, lub stało się bardzo odległe) lub *Mā Ab'ada-hū* (jak to jest daleko) oznacza intensyfikację poczucia oddalenia (Lane).

42. ^aWtedy słusznie spadła na nich kara, a uczyniliśmy ich jak odpadki.¹⁹⁹⁶ Niech zatem przeklęty¹⁹⁹⁷ będzie lud, który grzeszy!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُرَابًا
مُّبَعَدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٠﴾

43. ^bPotem, po nich, daliśmy miejsce innym pokoleniom.

فَمَا آتَيْنَاهُم مِّنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢١﴾

44. ^cŻaden lud nie jest w stanie wyprzedzić swój wyznaczony czas ani nie może pozostać za nim.¹⁹⁹⁸

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَأْتِيَنَّهَا جُؤُودًا ﴿٢٢﴾

45. Później wysyłaliśmy naszych Posłańców jeden po drugim. ^dZa każdym razem, gdy do jakiegoś ludu przybywał jego Posłaniec, lud ten uważał go za kłamcę. Wobec tego uczyniliśmy, że szli jedni za drugimi do zniszczenia i przygotowaliśmy dla nich ledwie opowieści¹⁹⁹⁹ o przeszłości. Niechaj zatem przekleńci będą ludzie, którzy nie wierzą!

فَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٣﴾
فَمَا تَعْلَمُونَ لَهُمْ مَسَافِرًا يُهْرَبُونَ ﴿٢٤﴾
فَمَا تَعْلَمُونَ لَهُمْ مَسَافِرًا يُهْرَبُونَ ﴿٢٥﴾

46. Potem ^ewysłaliśmy Mojżesza i jego brata, Aarona, z Naszymi Znakami i zrozumiałym świadectwem

فَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾
فَمَا تَعْلَمُونَ لَهُمْ مَسَافِرًا يُهْرَبُونَ ﴿٢٧﴾

47. Do Faraona i jego dowódców, oni jednak zachowali się arogancko i byli ludźmi krnąbrnymi.

فَمَا تَعْلَمُونَ لَهُمْ مَسَافِرًا يُهْرَبُونَ ﴿٢٨﴾
فَمَا تَعْلَمُونَ لَهُمْ مَسَافِرًا يُهْرَبُونَ ﴿٢٩﴾

48. I powiedzieli: „Czy mamy uwierzyć dwu śmiertelnikom jak my sami, podczas gdy ich lud to nasi niewolnicy?”

فَمَا تَعْلَمُونَ لَهُمْ مَسَافِرًا يُهْرَبُونَ ﴿٣٠﴾
فَمَا تَعْلَمُونَ لَهُمْ مَسَافِرًا يُهْرَبُونَ ﴿٣١﴾

^a7,92; 11,68. ^b23,32. ^c15,6. ^d2,88; 36,31. ^e20,30, 31; 43-44.

1996. *Ghuthā'* oznacza śmieci lub cząstki rzeczy, lub odpadki, lub szumowiny, lub zgniłe liście wraz z szumowinami powstałymi na powierzchni potoku. *Ghuthā' al-Nās* oznacza ludzi upadłych, ohydnych i podobnych do śmieci (Lane).

1997. *Bu'd* oznacza zatracenie lub śmierć; przekleństwo złorzeczenie, etc. (Lane).

1998. Żaden lud nie jest w stanie odwrócić swój los, a odrzucanie Proroków Boga nigdy nie przemija bez kary. Jednak to tylko Bóg określa formę i czas kary, jaka spada na niewierzących.

1999. Zniszczenie tego ludu było tak całkowite, że następne pokolenia powiadały, iż kiedyś żył na ziemi jakiś lud, jako że nie pozostały po nim żadne ślady.

49. Nazwali ich więc kłamcami i stali się ludem zrujnowanym.

فَكَذَّبُوهُمَا ذَكَرْنَا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٠﴾

50. ^aI daliśmy Mojżeszowi Księgę, aby byli prowadzeni.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٥١﴾

51. I uczyniliśmy syna Marii i jego matkę Znakiem i daliśmy im schronienie we wzniesionym kraju zielonych dolin i źródeł bieżącej wody.²⁰⁰⁰

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٢﴾

^a2,88; 17,3; 32,24; 40,54.

2000. Ponieważ śmierć Jezusa, podobnie jak jego narodziny, jest tematem wielu kontrowersji i jak do tej pory istnieje jeszcze wiele wątpliwości co do sposobu i miejsca, w którym spędził on ostatnie swoje dni życia, nie wspominając już o tym, że i sposób, w jaki zmarł, nadal pozostaje ważnym pytaniem w wierze chrześcijańskiej, należy zająć się tym problemem – jakże ważnym, aczkolwiek nie do rozwiązania – nieco dokładniej. Zarówno Koran, jak i Biblia, wspierane autentycznymi faktami z historii, potwierdzają stanowczo pogląd, że Jezus nie umarł na Krzyżu. Oto argumenty przemawiające za takim twierdzeniem:

(1) W swojej książce „Nieznane życie Jezusa” („The Unknown Life of Jesus”) Nicholas Notovitch, podróżnik rosyjski, który odwiedził Daleki Wschód w roku 1877, powiada nam, że Jezus przybył do Kaszmiru i Afganistanu. Sir Francis Younghusband, który w czasie podróży Notovitcha do Kaszmiru był brytyjskim rezydentem na dworze Maharadzy Kaszmiru, spotkał go w pobliżu przełęczy Zojila. Współczesne badania nad podróżami Jezusa na wschód potwierdzają treść książki Notovitcha. „W Singar”, powiada Profesor Nicholas Roerich w swej książce „Serce Azji” („Heart of Asia”), „po raz pierwszy napotkaliśmy tę dziwną legendę o tym, że miejsce to odwiedził Jezus. Później przekonaliśmy się, jak szeroko znaną w Indiach, w Laddakh oraz Azji Środkowej była legenda o wycieczkach Jezusa w tych właśnie częściach świata... W całej Azji Środkowej, w Kaszmirze, Laddakh, na Tybecie, a nawet jeszcze dalej na północ, do dzisiaj istnieje silne przekonanie, że Jezus lub Issa podróżował po tamtych terenach” („Glimpses of World History”, autorstwa Jawahar Lal Nehru).

Niektórzy naukowcy zastaniają się pewnymi niejasnymi fragmentami książki Notovitcha, by twierdzić, że Jezus przybył na wschód przed, a nie po tym jak został powołany do pełnienia urzędu Proroka Bożego. Jednakże zaledwie trzynasto- lub czternastoletni Jezus – właśnie na taki wiek ocenia się go, kiedy przybył do Indii – nie mógł przecież podjąć się tak długiej i trudnej podróży do kraju tak bardzo odległego i w ten sposób wystawiać się na śmiertelne niebezpieczeństwo. A w końcu jaki powód i jakie motywy mógł Jezus posiadać, by w tak młodym wieku wybierać się do Indii? Lecz gdyby nawet tak się stało, gdyby w wieku tak młodym dotarł do Indii, to czy ludy Indii i Kaszmiru mogłyby się interesować i prowadzić zapis działalności, poczynań i wędrowek chłopca w wieku 13 lub 14 lat? Fakty oparte na danych historycznych są takie, że po tym, jak Jezus został odrzucony przez Żydów w Palestynie, opuścił ten kraj w poszukiwaniu – w formie spełnienia starego proroctwa biblijnego – „Zagubionych dziesięciu plemion Izraela”. Wybrał się w długą i trudną podróż do Indii i Kaszmiru, gdzie wiódł bogate w wydarzenia życie i dożył późnego wieku 120 lat (Kanz al-'Ummāl, t. 6). Właśnie wtedy zaczęto sporządzać zapisy jego działalności. Tych „dziesięć zagubionych plemion Izraela”, po rozproszeniu ich przez Asyryjczyków i Babilończyków, mieszkało w Iraku i Iranie. Później jednak, kiedy Asyryjczy pod wodzą Dariusza i Cyruśa rozszerzyli swoje terytoria dalej na wschód, aż po Afganistan i Indie, plemiona te wyemigrowały tam wraz z nimi.

(2) Ludność Kaszmiru i Afgańczycy są potomkami tych „zagubionych dziesięciu plemion Izraela”. Fakt ten wynika całkiem jasno z tradycji, historii i pisemnych zapisów tych dwóch ludów. Ich imiona, nazwy miast i plemion, zwyczaje, sposób życia, stroje, cechy fizyczne itp. wszystkie przypominają te same elementy u Żydów. Pogląd ten potwierdzany jest także przez starożytny monumenty i inskrypcje. Ich folklor jest pełen opowieści żydowskich. Sama nazwa Kaszmir to w rzeczywistości Kashir, co oznacza „jak Syria” (lub też – jak się zdaje – kraj ten został tak nazwany od imienia Kasz lub Kusz, czyli prawnuka Noego). Wszystkie te fakty dają pewność poglądowi, że Afgańczycy i mieszkańcy Kaszmiru są w większości potomkami tych „dziesięciu zagubionych plemion Izraela”.

52. O wy, Posłańcy, ^aspożywajcie z czystych rzeczy²⁰⁰¹ i spełniajcie dobre uczynki. Zaprawdę, Jam jest Świadom tego, co czynicie.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

53. I wiedźcie, ^bże ta wasza społeczność to jedna społeczność,²⁰⁰² a Ja jestem waszym Panem. Mnie zatem weźcie za swego obrońcę.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاتَّقُونِ ﴿٥٣﴾

^a7,33. ^b21,93.

(3) Powyższe dowody są wystarczające do ustalenia faktu, że Jezus przybył do Kaszmiru i że mieszkańcy tego kraju są potomkami „zagubionych dziesięciu plemion Izraela”. Jednak największym i najlepszym dowodem tego, że Jezus żył i umarł w Kaszmirze jest fakt, iż w mieście Srinagar, przy ulicy Khanyar znajduje się jego grób. Grób ten, nazywany Rauzabal, znany jest jako grób Yüz Āsaf, Nabi Sāhib, Shahzādah Nabi lub nawet 'Isā Sāhib. Według potwierdzonych opisów historycznych ów Yüz Āsaf przybył do Kaszmiru ponad 1900 lat temu, gdzie głosił w przypowieściach i wykoryztywał wiele z przypowieści zawartych w Ewangeliach. W pewnej księdze historycznej jest on opisany jako *Nabi* (Prorok). Ponadto Yüz Āsaf to imię biblijne, które oznacza „Yasū”, czyli „ten, który zbiera razem”. A jest to wszak jedno z opisowych imion Jezusa, jako że jego misją było zebranie zagubionych plemion Izraela w jedną gromadę Pana Boga. Powiada przecież sam: „Mam także inne owce, które nie są z tej owczarni. I te muszę przyprowadzić i będą słuchać głosu mego, i nastanie jedna owczarnia, jeden pasterz” (J 10,16).

Następujące cytaty historyczne także rzucają nieco światła na ten temat:

„Grób ten znany jest powszechnie jako grób Proroka. Był on Księciem, który przybył do Kaszmiru z obcego kraju i głosił mieszkańcom Kaszmiru. Nazywał się Yüz Āsaf” (Tārīkh A'zamī, str. 82-85)... „Yüz Āsaf podróżował po kilku krajach, aż dotarł do Kaszmiru. Przemierzył go wzdłuż i szerzej, mieszkał tam i pozostał aż do śmierci” (Ikmal al-Dīn, str. 358-359)... „Powiedziano mi, że pewna legenda kaszmirska zawiera odniesienie do jakiegoś Proroka, który tu mieszkał i nauczał tak jak Jezus, używając przypowieści i opowiadań, które powtarza się w Kaszmirze aż po dzieła dzisiejszy” (John Noel, artykuł w prasie azjatyckiej, październik 1930)... „Dlatego podróż Jezusa do Indii i jego śmierć w Srinagar nie są obce prawdzie ani ze względów racjonalnych, ani historycznych” (Tafsīr al-Manār, t. 6).

W poszukiwaniu lepszego i pełniejszego potraktowania tego tematu, patrz „Masīh Hindustān Main”, autorstwa Ahmada, Obiecane go Proroka. Patrz także znana księga „Nazarene Gospel Restored”, której autorzy utrzymują, że choć oficjalnie Jezus został ukrzyżowany w roku 30 naszej ery, nadal żył przez jakieś dwadzieścia lat po Zmartwychwstaniu”.

Nie może być mowy o lepszym opisie miejsca, w którym ratunek przed śmiercią na Krzyżu znaleźli Jezus i w którym wraz ze swą matką żył w spokoju i ciszy i gdzie odszedł na swój wieczny spoczynek. Ten wspaniały opis zawarty jest w Koranie: „wzniesiony kraj zielonych dolin i tryskających wodą źródeł”, co jest całkiem stosownym opisem przepięknej doliny Kaszmiru. Nicholas Novotitch nazywa Kaszmir „Doliną Wiecznego Szczęścia”.

2001. Fakt, iż istnieje ścisły i subtelny związek pomiędzy tym, co człowiek jada, a tym, jak się zachowuje, zyskał ostatnio uznanie nauk medycznych. Jednak Islam już 1400 lat temu przedstawił wskazówki dotyczące pożywienia, które mają wielkie znaczenie moralne. Podstawowa zasada, jaką w tej kwestii przedstawia Koran, mówi, że ponieważ człowiek musi rozwijać wszystkie swoje naturalne instynkty i zdolności, musi spożywać wszystkie rodzaje pożywienia z wyjątkiem takiego, które może mu zaszkodzić fizycznie, moralnie lub duchowo. Wykorzystywanie czystego i dobrego pożywienia prowadzi do zdrowej kondycji umysłowej, co z kolei prowadzi do dobrych i sprawiedliwych poczynań.

2002. Wszyscy Posłańcy Boga stanowili jedno bractwo, ponieważ wszyscy przychodzili od tego samego Źródła Bożego. Ich podstawowe nauki były prawie identyczne, zaś cel ich przyścia zawsze był ten sam – ustanowienie na ziemi Jedności Boga i jedności ludzkości.

54. Ludzie jednak podzielili całą sprawę między sobą, łącząc się w różne grupy, a każda z nich radowała się z tego, co było z nimi.²⁰⁰³

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ
فَرِحُونَ ﴿٥٤﴾

55. Zatem ^apozostawcie ich w ich zamieszaniu na jakiś czas.

فَذَرَّهُمْ فِي غَمَرَاتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٥﴾

56. Czy wyobrażają sobie, że dlatego, iż dajemy im bogactwo i dzieci,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ نَالٍ وَبَيْنٍ ﴿٥٦﴾

57. Śpieszymy, by czynić im dobro? Nie, oni jednak nie rozumieją tego.²⁰⁰⁴

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٧﴾

58. Zaprawdę, ci, ^bktórzy drżą ze strachu przed ich Panem,

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٨﴾

59. Oraz ci, którzy wierzą w Znaki ich Pana,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

60. I ci, którzy ich Panu nie przypisują żadnych partnerów,

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61. oraz ci, którzy dają to, co dają, podczas gdy ^cich serca pełne są strachu przed tym, że powrócą do ich Pana –

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦١﴾

62. Oto ci, którzy śpieszą, by spełniać dobre uczynki i są w ich spełnianiu najpilniejsi.

أُولَٰئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦٢﴾

^a70,43; 73,12. ^b79,41. ^c22,36.

2003. Po śmierci jakiegoś Proroka jego zwolennicy na ogół dzielił się na różne sekty i każda siebie tylko uważa za grupę prawdziwych zwolenników i wyznawców, zaś inne sekty pozbawione są wszelkiej prawdy.

2004. Człowiek jest tak skonstruowany, że bogactwo, władzę i prestiż swojej grupy uważa za miarę sukcesu, a nawet za jedyne kryterium bycia odbiorcą łaski Bożej. Właśnie takie błędne założenia, ten oraz poprzedni werset, stara się obalić.

63. ^aZadnej duszy nie obciążamy ponad jej siły,²⁰⁰⁵ i u Nas jest Księga, która mówi prawdę,²⁰⁰⁶ a nie zostaną skrzywdeni.

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ
بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

64. Lecz ^cich serca zupełnie nie zważają na tę Księgę, a poza tym dopuszczają się oni innych złych postępków

بَلْ قُلُوبُهُمْ قِيَّ عَمَّا يَنْزِلُ مِنْ هُدًى وَكُهُم أَعْمَالٌ
مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَمَلُونَ ﴿٦٤﴾

65. Aż ^dkiedy ogarniemy ich karą – tych spośród nich, którzy pławią się w zbytku – spójrz! – ci wołają o pomoc.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْعَرُونَ ﴿٦٥﴾

66. Na co My rzeczymy: ^e„Tego dnia nie wołajcie o pomoc, bo z pewnością My wam nie pomożemy.

لَا تَجْعَرُوا أَيُّومَ إِن كُمْ مِتًّا لَا تَنْصُرُونَ ﴿٦٦﴾

67. „Zaprawdę, ^fMoje Znaki zostały wam przedstawione, lecz wy zwykliście byli odwracać się na pięcie.

قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تَتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكِبُونَ ﴿٦٧﴾

68. „W swej bucie,²⁰⁰⁷ ^gopowiadając bez sensu w nocy o Koranie”.

مُسْتَكْبِرِينَ ۖ بِهِ سِيرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Czyż zatem nie zastanowili się nad Słowem Bożym, a może przyszło do nich to, co nie przybyło do ich dawnych ojców?

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ
آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾

^a2,287; 7,43. ^b17,14-15; 45,30; 69,20. ^c21,4. ^d10,23; 16,54; 30,34; 39,9. ^e21,14. ^f22,73; 39,46.
^g83,14.

2005. Prawa, które Bóg zawarł w Koranie i które dotyczą moralnego i duchowego rozwoju człowieka, są takie, względem których Bóg może właściwie działać. Są one dopasowane do wszelkich okoliczności, warunków, temperamentów i rodzajów dyspozycji.

2006. Wesety te mogą oznaczać, że nauka zawarta w Koranic jest oparta na mądrości i przystosowana do wszelkich warunków i okoliczności oraz dla ludzi o różnych temperamentach. Nauka ta jest też w zgodzie z wymogami sprawiedliwości, równości i mądrości. Takie jest znaczenie słów *Yantiq bi'l Haqqi*.

2007. Słowo *Mustakbirin* może oznaczać, że niewierzący uważają objawienie Koranu za sprawę zbyt wielką i zbyt ważną, by można ją było powierzyć słabej istocie ludzkiej. Albo też znaczy ono, że kiedy niewierzący słuchają cytowania Koranu, odwracają się z dumą i arogancją.

70. Lub czy nie rozpoznają swego Pośląca,²⁰⁰⁸ iż go odrzucają?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٧٠﴾

71. Lub ^aczy powiadają: „Jest w nim szaleństwo”? Nie, on przynosi im prawdę, a większość z nich nienawidzi prawdy.

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَكَانُوا لِلْحَقِّ كِرْهُونَ ﴿٧١﴾

72. A gdyby Prawda spełniła ich pragnienia, to – zaprawdę – niebiosy i ziemia oraz to, co w nich jest, zepsułyby się. Nie, ^bprzynieśliśmy im ich napomnienie, lecz od swego własnego napomnienia oni teraz odwracają się.

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ آتَيْنَهُمْ بِنُذُرِهِمْ فَمِنْهُمْ عَنِ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٢﴾

73. ^cLub czy prosisz ich o jakąś nagrodę?²⁰⁰⁹ Nagroda od twego Pana jest najlepsza, On bowiem jest Najlepszym z Dawców.

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرْجًا رَّبِّكَ خَيْرٌ مِنْهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٣﴾

74. I ty niechybnie zapraszasz ich ku właściwej drodze.

وَرَأَيْكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٤﴾

75. Ci zaś, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, rzeczywiście zbaczają z tej drogi.

وَرَأَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنُكِبُونَ ﴿٧٥﴾

76. ^dI gdyśmy okazali im litość i uwolnili ich od ich nieszczęść, oni trwaliby nadal w swym grzechu, ślepo błędząc.

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٦﴾

^a7,185; 34,47. ^b21,3. ^c52,41; 68,47. ^d7,136; 43,51.

2008. W wersecie tym zawarty jest apel do zdrowego rozsądku przeciwników Świętego Proroka. Powiada się im, że jego życie leży przed nimi jak otwarta księga. Znają dobrze wszystkie jego poszczególne fazy. Jest ono bez skazy. Przez wiele lat znali go jako człowieka szczerego, jako wzór cnót i prawości, a jednak mają śmiałość przypisywać mu fałszywość. Patrz także 1245.

2009. Czy może istnieć lepszy dowód szczerości motywów Świętego Proroka, jego szczerości celu i całkowitego braku zainteresowania jakąkolwiek zapłatą czy nagrodą za jego bezinteresowną służbę niż odpowiedź, jakiej udzielił swojemu umiłowanemu wujowi, Abū Talib, kiedy ten spytał Proroka, czy może pójść na kompromis z bałwochwalcami i zaprzestać głoszenia przeciwko bałwochwalstwu. Niezapomniana odpowiedź brzmi: „Gdyby umieścili na mojej prawej dłoni słońce, a na mojej lewej dłoni księżyc i poprosili, abym przestał głosić przeciwko bałwochwalstwu, nigdy bym tego nie uczynił aż po kres i spełnienie mojej misji, albo umrę w moich staraniach” (Tabarī, t. 3).

77. ^aMy już ogarnęliśmy ich karą, oni jednak nie ukorzyli się przed ich Panem ani nie chcieliby cicho prosić.

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ مِمَّا اسْتَكْبَرُوا لِرَبِّهِمْ
وَمَا يَتَضَعُونَ ۝

78. ^bAż kiedy My otworzymy przed nimi wrota srogiej kary, wpadną z tego powodu w rozpacz.²⁰¹⁰

كَتِّبَتْ إِذَا فَنَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبَابًا دَاْعِدَابٍ شَدِيدٍ
إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْسُونَ ۝

79. I On jest tym, który ^cstworzył dla was uszy, oczy i serca, lecz wy niewiele dziękujecie.²⁰¹¹

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ
قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

80. I On jest tym, który pomnożył was na ziemi, a przed Nim wszyscy zostaną zebrani.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

81. I On jest tym, który daje życie i powoduje śmierć, a pod ^dJego kontrolą znajduje się przemienność nocy i dnia. Czyż zatem nie rozumiecie?²⁰¹²

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

82. Oni jednak powiadają rzeczy podobne do tych, które wypowiadały poprzednie ludy.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝

83. Powiadają: ^e„Co? Kiedy umrzemy i staniemy się ledwie pyłem i kośćmi, to czy rzeczywiście będziemy na nowo podniesieni do życia?

قَالُوا إِنْ إِرَادْنَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَاءً إِنَّا
لَنَبْعَثُونَ ۝

^a6,44. ^b6,45. ^c16,79; 67,24. ^d2,165; 3,191; 10,7. ^e17,99; 27,68; 37,17; 56,48.

2010. Człowiek jest taką istotą, że kiedy znajduje się w komforcie i przychylnych okolicznościach, przestaje uważać i pozwala sobie na nieprzyzwoite postępowanie. Lecz kiedy jego odstępowstwa i niegodziwe postępowanie przyniosą złe wyniki, poddaje się rozpacz.

2011. Jednym ze znaczeń słowa *Shukr* jest czynienie właściwego pożytku z daru (14,8), dlatego werset ten oznacza, że Bóg dał nam uszy, oczy i serca, abysmy mogli właściwie się nimi posługiwać i przez to korzystać materialnie i duchowo, przestrzegać Jego Znaków, słuchać Posłannictwa Bożego i zastanawiać się nad nim.

2012. Werset ten nawiązuje do fenomenu powstawania i upadania narodów. W jednym okresie czasu jakiś lud podnosi się do władzy, znaczenia, a słońce dobrobytu i postępu zdaje się nad nim świecić, ale kiedy indziej lud ten przenika schyłkowość i śmierć w konsekwencji złych poczynań tego ludu.

84. ^a„Oto, co obiecano nam poprzednio – nam i naszym ojcom. To nic innego niż tylko opowiadania o dawnych czasach”.

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤَنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنَّ هَذَا
إِلَّا سَاطِرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٧﴾

85. Powiedz: „Do kogo należy ziemia oraz to, co na niej jest, o ile wiecie?”

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

86. „Do Allacha”, odpowiedzą. Powiedz: „Czyż zatem nie będziecie napomnieni?”

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٩﴾

87. Powiedz: „Kto jest Panem siedmiu niebios i Panem Wielkiego Tronu?”

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

88. Oni powiedzą: „One należą do Allacha”. Powiedz: „Czyż zatem nie weźmiecie Jego za swego obrońcę?”

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

89. Powiedz: ^b„W czyjej ręce jest władza nad wszystkimi rzeczami i kto chroni, lecz przed którym nie ma obrony, o ile wiecie?”

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا
يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

90. Oni odpowiedzą: „Wszystko to należy do Allacha”. Powiedz: „Jak zatem jesteście wprowadzani w błąd?”

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٣٣﴾

91. Tak, przynieśliśmy im prawdę, a oni z pewnością są kłamcami.

بَلْ آتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٣٤﴾

92. ^cAllach nie wziął sobie żadnego syna ani nie ma żadnego innego boga wraz z Nim. W takim przypadku ^dkażdy bóg zabierałby to, co stworzył, a niektórzy z nich niechybnie staraliby się zyskać nad innymi przewagę. Niechaj wychwalany będzie Allach wysoko ponad to, na co się powołują, ²⁰¹³

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ
إِلَهِ إِذَا لَدَّهَبَ كُلُّ إِلَهِ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ
عَلَىٰ بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٥﴾

^a27,69. ^b36,84. ^c18,5; 19,36; 21,27; 25,3; 39,5; 43,82; 72,4. ^d21,23.

2013. Werset ten bardzo skutecznie demonstrowa daremność i fałszywość dogmatu chrześcijańskiego, który powiada, że Jezus jest synem Boga. Werset ten powiada, że syna potrzebuje człowiek do pomocy w wypełnianiu różnych spraw, ale ponieważ Bóg jest stwórcą nieba i ziemi i jedynym Panem i Kontrolerem całego wszechświata, nie potrzebuje On pomocy ani towarzysztwa jakiegokolwiek pomocnika czy syna. Ponadto okazuje się, że cały wszechświat podporządkowany jest jednolitemu prawu, ma jednolitą budowę, cel – co wskazuje na jedność Twórcy i Kontrolera. Dwoistość kontroli i autorytetu prowadzi do zamieszania i nieporządku.

93. ^aTak samo Znaczącego tego, co niewidzialne, jak i co widzialne. On jest wyniesiony wysoko ponad wszystko to, co oni z Nim łączą!

عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَغَطَّ عَمَّا يُشْرُونَ ﴿٦٤﴾

94. Powiedz: „Panie mój, jeśli chcesz mi ukazać to, co jest im obiecane,

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيدُنِي مَا يُوعَدُونَ ﴿٦٥﴾

95. „Panie mój, w takim razie nie umieszczaj mnie wraz z ludźmi grzeszonymi”.²⁰¹⁴

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٦﴾

96. A niechybnie ^bmamy władzę, by pokazać ci to, co zostało im obiecane.

وَأِنَّا عَلَىٰ أَنْ تُرِيدَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدِيرُونَ ﴿٦٧﴾

97. ^cOdrzuc zło tym, co jest najlepsze.²⁰¹⁵ My bardzo dobrze wiemy, co oni utrzymują.

إِذْفَعِ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ السَّبِيحَةِ، نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٦٨﴾

98. I powiedz: „Panie mój, w Tobie szukam schronienia przed namowami złych”.²⁰¹⁶

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٦٩﴾

99. „I szukam w Tobie schronienia, o Panie mój, aby się do mnie nie zbliżyli”.

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٧٠﴾

^a6,74; 32,7; 34,4; 59,23; 64,19. ^b40,78. ^c13,23; 16,126; 41,35.

2014. Sura ta została objawiona pod koniec okresu mekkańskiego. Święty Prorok miał już opuścić Mekkę. Jego odejście było sygnałem i znakiem, że w wyniku stałego odrzucania go, prześladowań i wypędzania z Mekki przez Quraish, już wkrótce miała na nich spaść kara Boża. Naucza się go modlitwy do Boga, żeby kiedy zapowiadana kara ogarnie ich on nie był wśród nich w Mekce.

2015. W tym miejscu zachęca się Świętego Proroka, aby, dopóki pozostaje wśród Quraish w Mekce, cierpliwie znosił wszelkie cierpienia i prześladowania, jakim jest z ich strony poddawany i żeby odwzajemniał się dobrem za zło.

2016. Słowo „zli” odnosi się do przywódców wrogich Świętemu Prorokowi ugrupowań, natomiast słowo „namowy” oznacza kampanię oczerniania, dzięki której ludzie ci chcieli podburzyć przeciwko Prorokowi lud.

100. Kiedy do jednego z nich przyjdzie śmierć, ^awiele razy powtarza błagalnie: „Panie mój, odeślij mnie,

كَيْتَ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ۝

101. „Abym mógł spełniać sprawiedliwe uczynki w życiu, które pozostawiłem za sobą”. Tak nie może być! To tylko słowo, co on wypowiada. ^bA za nimi znajduje się bariera²⁰¹⁷ aż po dzień, w którym na nowo zostaną podniesieni do życia.

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ۚ وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝

102. A kiedy ^czabrzmii trąba, tego dnia nie będą ich łączyć żadne więzy²⁰¹⁸ ani nie będą się nawzajem za sobą wstawiać.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ۝

103. Wówczas ci, ^dktórych szala przeważy – tym dobrze się będzie wiodło.

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

104. Lecz ci, ^ektórych szale będą lekkie – oto ci, którzy zniszczyli swe dusze; zamieszkają w Piekło.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ۝

105. ^fOgień przypali im twarze i będą się krzywić ze strachu przed nim.

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ۝

106. Zostanie im powiedziane: ^g„Czyż Moje Znaki nie były wam przedstawiane, a wy czy nie potraktowaliście ich jak kłamstwa?”

أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِنَا عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكذِّبُونَ ۝

107. Oni powiedzą: „Panie nasz, przytłoczył nas nasz zły los, a byliśmy ludem błędzącym,

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ۝

^a39,59. ^b21,96; 36,32. ^c18,100; 36,52; 50,21; 69,14. ^d7,9; 101,7-8. ^e7,10; 101,9-10. ^f10,28; 14,51; 54,49; 80,42. ^g40,51; 45,32; 67,9.

2017. *Barzakh* oznacza barierę; lub rzecz, która wdziera się pomiędzy jakieś dwie inne rzeczy. Słowo to stosuje się technicznie w odniesieniu do okresu lub stanu od dnia śmierci do dnia Zmartwychwstania (Lane). Jest to pośredni stan niepełnej świadomości kar i nagród Piekła i Nieba. Koran porównuje go do stanu embrionalnego, zaś Zmartwychwstanie do narodzin w pełni rozwiniętej duszy.

2018. Kiedy na ludzi spada kara, pochodzenie, rodowód i rodzina okazują się nieważne. W Dniu Sądu tylko dobre uczynki przyniosą korzyść człowiekowi, a nie jego związki krwi czy znajomości.

108. „Panie nasz, ^awydobądź nas z tego, a jeśli byśmy potem powrócili do nieposłuszeństwa, wówczas – zaiste – będziemy grzesznikami”.

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِن عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Allah powie: „Precz z wami, pogardzeni²⁰¹⁹ tam, i nie odzywajcie się do Mnie.

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٩﴾

110. „Była taka grupa moich sług, którzy powiadali: ^b«Panie nasz, wierzymy, dlatego przebacz nam nasze grzechy i okaż nam litość, albowiem Tyś jest Najlepszy z tych, którzy okazują litość».

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٠﴾

111. „Wy jednak sztydziłście²⁰²⁰ z nich tak bardzo, że to ich wyszydzanie spowodowało, iż zapomnieliście o Mnie, podczas gdy nadal wyśmiewaliście się z nich.

فَاتَّخَذَ لِنُؤْمِهِمْ سَخِرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوُكُم ذِكْرِي وَلَكِنَّمْ مِنْهُمُ تَصْحُكُونَ ﴿١١١﴾

112. „Tego dnia wynagrodziłem ich za ich cierpliwą wytrwałość. Oni istotnie są tymi, którzy osiągnęli szczęście”.

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا ۗ إِنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١١٢﴾

113. Potem Allah powie: „Ile lat spędziłście na ziemi?”

قُلْ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٣﴾

114. Oni odpowiedzą: „Spędzi-
liśmy tam dzień lub część dnia,²⁰²¹ ale
spytaj tych, którzy obliczają”.

قَالُوا لَيْسَ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَتَنِلْ الْعَادِينَ ﴿١١٤﴾

115. On powie: „Spędzi-
ście niewiele czasu, gdybyście tylko
wiedzieli!”

قُلْ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٥﴾

^a6.28. ^b3,17, 194.

2019. W Dniu Sądu ci, którzy zaprzeczali i odrzucali Posłańców Boga, zostaną zaciągnięci do Piekła, zostaną znienawidzeni i będą pogardzeni. Nie będą mogli się wytłumaczyć ze swoich niegodziwych postępów, jako że Bóg dobrze o nich wszystkich wie.

2020. *Sukhkharna-hū* oznacza: zmusił go do czynienia tego, czego nie lubił lub do pracy bez zapłaty (Lane). Dlatego werset ten może też oznaczać, że wierni, będąc biednymi i słabymi, byli przez niewierzących wykorzystywani wbrew ich woli i pragnieniom, eksploatowani i używani do przymusowej służby bez żadnej zapłaty czy rekompensaty za ich pracę.

2021. Kiedy po całym życiu spędzonym wygodnie i łatwo przychodzi ból i kara, to życie to wydaje się niezwykle krótkim, a nawet staje się źródłem żalu i umartwienia. Odpowiedź niewier-
nych wskazuje, jak próżnymi i krótkotrwałymi są wygody tego życia.

116. Co? Czy zatem uważaliście, iż stworzyliśmy was bez żadnego celu oraz że nie będziecie na powrót do Nas sprowadzeni?²⁰²²

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٦﴾

117. ^aNiechaj wyniesiony zostanie Allah, Król Prawdziwy. Nie ma boga poza Nim, Panem Wspaniałego Tronu.

قَطَّلَ اللَّهُ الْمَلِكَ الْحَقَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٧﴾

118. A ten, kto zwraca się do innego boga obok Allacha, co do którego to boga nie ma żadnego świadectwa, ten będzie musiał przedłożyć sprawozdanie przed swym Panem. Niechybnie niewiernym nie wiedzie się dobrze.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا يَفْلَحُ الْكُفْرُونَ ﴿١١٨﴾

119. I powiedz: „Panie mój, przebac i okaż litość, Tyś jest bowiem Najlepszym z tych, którzy okazują litość”.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْمِعُوا بَيْنَهُمْ لِقَاءَ رَبِّهِمْ وَأَقْرَبُوا إِلَيْهِمْ وَأَعْلَمُ الْغَيْبَاتِ وَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ ﴿١١٩﴾

^a20,115; 22,63; 24,26.

2022. Człowiek został stworzony, by służyć wielkiemu celowi – by w swojej osobie rozwijać i odzwierciedlać atrybuty Boże. Został on obdarzony Bożą osobowością i jest najwyraźniej centralną postacią całego wszechświata lub conajmniej tą częścią stworzenia, która odnosi się do naszego wszechświata. Ponieważ ma do wypełnienia wielki cel, jego życie nie skończy się odejściem z tego świata i ucieczką jego duszy z jej fizycznego mieszkania. Dusza ludzka kontynuować będzie swoją niekończącą się nigdy podróż w nowym świecie, w nowej formie i w nowym celu. Sama zaś idea, że wraz z rozpadem fizycznego przybytku duszy ponosi ona śmierć, jest sprzeczna z mądrością Bożą i całym Jego planem i celem stworzenia wszechświata.

R O Z D Z I A Ł 24

AL-NŪR

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

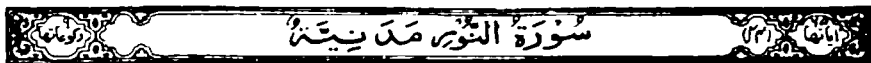
Zgodna opinia naukowców przypisuje tę surę na okres medyński. Przykry wypadek, jaki spotkał 'Ā'ishah, szlachetną żonę Świętego Proroka, o którym mówi się w tej surze, miał miejsce w 5 roku Hidży po powrocie Świętego Proroka z wyprawy przeciwko Bani Mustaliq w miesiącu Ramadān tegoż roku. Związek sury Al-Mu'minūn z poprzednim rozdziałem polega na tym, że w tamtej surze powiedziano, iż Islam nadal będzie wydawał ludzi, którzy dzięki swojej sprawiedliwości i pobożnemu postępowaniu zdobędą sobie łaskę i pomoc Boga. Sura obecna zajmuje się sposobami i metodami, które pomagają w uzyskaniu sobie łaski i pomocy Bożej, oraz jako najważniejszą ustala zasadę osiągania tego celu, który polega na przyjęciu drogi cnoty i sprawiedliwości, ochronie i zachowaniu morale narodowego oraz na zachowaniu dyscypliny porządku w rodzinie i społeczeństwie. Oto dlaczego sura ta już na samym początku podkreśla zachowanie morale narodowego oraz regulację i reformację stosunków między obu płciami. W poprzedniej surze powiedziano, że jedną z najważniejszych cech ludzi wierzących, która wiedzie do zdobycia łaski Boga, jest ochrona czystości własnej. Sura obecna jest niejako dalszym ciągiem i pogłębieniem tego tematu. Osiągnięcie i zachowanie sukcesu – jak się powiada – wymaga, aby intelekt, ideały i moralność ludzi były czyste oraz że powinna istnieć doskonała harmonia i zrozumienie zarówno w stosunkach indywidualnych, jak i społecznych. Powinno się też akcentować organizację i dyscyplinę narodową, przy zachowaniu pierwszeństwa dla wymagań narodowych przed potrzebami indywidualnymi.

Temat

Sura ta zajmuje się pewnymi szczególnymi tematami i akcentuje problemy, które stanowią podstawę całej społeczności i moralnej struktury społeczeństwa i których nie można odrzucać bez czynienia moralnych szkód moralnemu dobrobytowi ludu. Ponieważ niemoralność seksualna łamie dyscyplinę i organizację społeczeństwa oraz ponieważ zło z nią wiążące się źle wpływa na morale, podkreśla się mocno unikanie podejrzeń w sprawach związanych z seksem. Wiernym powiada się, aby nie wpadał w panikę w związku z nielicznymi osobami, które pozostają z dala od drogi czystości moralnej, bowiem takie przypadki mogą postawić całe społeczeństwo w stan alarmu. W ten sposób mogą one doprowadzić w rezultacie do dobrych rezultatów. Temat ten jest dalej rozwijany oraz potępia się zdecydowanie oszczerstwo. Gdyby bowiem na podstawie samego tylko podejrzenia lub świadectwa ludzi o wątpliwej prawdziwości dopuścić do przypadkowych oskarżeń co do czystości jakiegoś człowieka, bez wątplenia niemoralność seksualna rozprzestrzeni się w całym społeczeństwie, a młoda część tego społeczeństwa dojdzie do wniosku, że nie ma niczego złego w pozwalaniu sobie na swobodę seksualną. Następnie zachęca się gorąco ludzi wierzących do ochrony i zachowywania morale narodowego. Za bardzo ważne dla muzułmanów uważa się rozwijanie ostrożności i świadomości w kwestii ochrony i zachowania tego morale. Jeśli osłabnie czujność, z pewnością nastąpi spadek morale narodowego. Jednakże podczas gdy prawdą jest, że niemoralność seksualna, jeśli pozwolić jej swobodnie się rozprzestrzeniać, powoduje degradację i rozłam całego społeczeństwa, nie powinno się ścigać i niszczyć tych osób, które podejrzewa się o odstąpienie z drogi prawości. Ponieważ w każdym społeczeństwie zawsze znajdzie się osoby o słabej moralności, można je traktować z pewnym pobłażaniem. Jednocześnie jednak ostrzega się tych, którzy kontynuując swe niegodziwe praktyki chcą doprowadzić do szerzenia niezgody w społeczności muzułmańskiej oraz chcą wprowadzić zwyczaj

pozwalania sobie na używanie wulgarnego języka i rzucanie kalumni. Ostrzega się ich, że zostaną ukarani zarówno na tym świecie, jak i w następnym. Bóg wyeksponuje ich niegodziwości i grzechy oraz sprowadzi na nich niełaskę i poniżenie. Następnie w surze tej zauważa się, że to właśnie nieuważne czyny człowieka prowadzą do podejrzeń i kalumni i że najbardziej nieuważnym z takich aktów jest pozamałżeńskie mieszanie się w sprawy seksu. W celu zahamowania powstawania takich sytuacji, które powodują powstawanie podejrzeń i prowadzą do oszczerstw, sura ta kieruje i zaleca muzułmanom, aby nie wchodzili do żadnego domu, nie uzyskawszy przedtem na to pozwolenia. Dalej sura ta gorąco nakazuje kobietom i mężczyznom muzułmańskim, że gdyby przypadkiem doszło między nimi do spotkania, to aby powstrzymywali swoje spojrzenia i zamykali wszelkie drogi grzechu. W formie dodatkowego zabezpieczenia zaleca się kobietom muzułmańskim nieekspozowanie ich piękna, czy to naturalnego, czy sztucznego, tym mężczyznom, którzy znajdują się poza zakazanymi stopniami małżeństwa (w. 32), z wyjątkiem tych części ciała, których nie sposób zakryć. Na przykład, budowa ciała lub postawa. W tym celu powinny one nosić nakrycia głowy tak, aby zakrywały one piersi. (W poszukiwaniu szczegółowego opisu „Pardah”, patrz w. 32). Inne zabezpieczenie, do jakiego się zachęca, to to, aby wdowom nie pozwalać na pozostawanie w stanie wolnym. Powiada się dalej, iż należy podejmować kroki w celu uwalniania więźniów wojennych przy najwcześniej nadarzającej się okazji, natomiast więźniom, którzy nie mogą od razu spłacić swojej wolności, należy pozwalać na spłacenie odszkodowania w stosownie niewielkich ratach.

Przy końcu sura ta upomina gorąco wszystkich muzułmanów, aby właściwie prowadzili swoje rodziny i sprawy narodowe oraz aby wystrzegali się pozamałżeńskich kontaktów płciowych. Szczególnym nakazem w tej kwestii jest to, aby jeńcy wojenni, którzy pracują jako służący, oraz mniejsze dzieci nie wchodziły do prywatnych pomieszczeń swoich panów czy rodziców przed świtem, w południe oraz po zapadnięciu zmroku. W pozostałych porach doby wszyscy członkowie domu mogą swobodnie się po nim poruszać. Kiedy jednak dzieci osiągną wiek pokwitania, powinny przestrzegać rozporządzeń dotyczących „Pardah”. Kobiety stare, które nie pragną ani nie potrzebują już małżeństwa, mogą z większym zakresem tolerancji stosować się do wymogów „Pardah”, lecz nawet one nie powinny prezentować swych upiększeń obcym. Zaraz po organizacji rodziny, a może jest to i element ważniejszy – znajduje się organizacja społeczeństwa. W surze tej przedstawione są odpowiednie i skuteczne metody prowadzenia spraw narodowych. Dalej sura ta prezentuje muzułmanom obietnicę, która mówi, że jeśli wypełnią zadanie dane im przez Boga na czas trwania tego życia, to staną się przywódcami całego świata zarówno w sferze duchowej, jak i doczesnej, a ich religia zatryumfuje w całym świecie. Kiedy jednak ich zasady zostaną ustalone, ich sprawa zwycięży, to powinni dalej czcić Boga, pomagać biednym i potrzebującym oraz okazywać posłuszeństwo swojemu Prorokowi.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Oto Sura²⁰²³, którą objawiliśmy oraz obrzędy, które czynimy obowiązkowymi.²⁰²⁴ Objawiliśmy w niej zrozumiałe przykazania, abyscie zważali.²⁰²⁵

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

3. Cudzołożnica i cudzołożnik^{2025A} – każde z nich wychłostajcie sto razy.²⁰²⁶ A nie żałujcie tych dwojga podczas wypełniania sądu Bożego, jeśli wierzycie w Allacha i Dzień Ostatni. I niechaj jakaś grupa wiernych będzie świadkiem ich kary.

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلِيَشْهَدَ عَلَيْكُمْ طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

^a1,1.

2023. Spośród wszystkich Rozdziałów Koranu obecny został szczególnie określony mianem „Sura”. Znaczenie jest takie, że ponieważ słowo „sura” oznacza rangę lub godność, muzułmanie, działając wedle zawartych w tym rozdziale przykazań, mogą i dojdą do wielkich zaszczytów i godności.

2024. Akcent położony na słowach „którą objawiliśmy oraz obrzędy, które czynimy obowiązkowymi” wskazuje na wielkie znaczenie przykazań zawartych w tej surze, o tyle, o ile wszystkie inne Rozdziały Koranu były objawione przez Boga i zawarte w nich przykazania też są obowiązkowe.

2025. Pożalowania godnym jest fakt, że naśladując w niewolniczy sposób zwyczaj i postępowanie innych narodów, muzułmanie pogwałcili przykazania tej sury bardziej niż rozporządzenia zawarte w innych Rozdziałach Koranu.

2025A. Słowa *al-Zāni* oraz *al-Zāniyah* oznaczają odpowiednio cudzołożnika i cudzołożnicę.

2026. Czystość jako cnota moralna zajmuje wysokie miejsce w kodeksie praw islamskich, rządzących stosunkami między obciema płciami. Obecna sura przedstawia wszechstronne przykazania, które dotyczą ochrony i zachowania czystości. Islam z wielką dezaprobatą podchodzi do najmniejszego nawet naruszenia tych przykazań. Obecny werset odzwierciedla wielkie wyczulenie na sprawę czystości w karach, jakie nakazuje za cudzołóstwo. Wyznaczoną karą jest sto cieżgów, bez względu na to, czy osoby winne są już w związku małżeńskim, czy też jedna jest, a druga jest w stanie wolnym. Według tego wersetu chłosta, nie zaś kamienowanie, jest wyznaczoną karą. Nigdzie w Koranie nie wyznacza się śmierci przez ukamienowanie jako kary za cudzołóstwo, jak i za jakiegokolwiek inne przestępstwo, bez względu na to, jak ciężkie. Islam nie nakazuje zabijania jako kary koniecznej nawet w przypadku przestępstw o wiele bardziej ohydnych niż cudzołóstwo, jak niesprowokowane morderstwo, rozbój, zdrada przeciwko państwu czy naruszenie spokoju w kraju. Choć najwyższą karą w przypadku tych przestępstw jest kara śmierci, to jako kary alternatywne zaleca się wypłacanie odszkodowania w przypadku pierwszego rodzaju przestępstwa (2,179) oraz uwięzienie lub skazanie na wygnanie w przypadku pozostałych (5,33-34). W innym miejscu Koranu, gdzie wspomina się o karze dla zamężnej niewolnicy, powiada się, że otrzyma ona połowę kary wyznaczonej dla kobiety wolnej (zamężnej; 4,26) i najwyraźniej kara ukamienowania nie może przecież być przepolowiona.

Pomimo faktu, że Koran jasno i jednoznacznie ustanawia chłostę jako karę za cudzołóstwo oraz że nie dokonuje rozróżnień w kwestii tego, czy winowajca jest w stanie wolnym czy w małżeństwie, i że obecny i inne odnośne wersety objawione zostały w nawiązaniu do cudzołóstwa 'A'ishah, sżachetnej małżonki Świętego Proroka, która była wszak kobietą zamężną, dziwnym jest fakt, że

wśród pewnych autorytetów muzułmańskich zupełnie bezpodstawnie pojawiła się błędna koncepcja, iż komentowany werset zajmuje się sprawą ustalenia kary tylko wobec osób wolnych i że kara dla osób zameżnych jest śmierć przez ukamienowanie. Wydaje się, że ta błędna koncepcja powstała w wyniku zapisu kilku takich przypadków w Hadith, gdzie zameżne osoby winne cudzołóstwa były ukamienowane na rozkaz Świętego Proroka. Jeden z tych przypadków dotyczył Żyda i Żydówki, którzy zostali ukamienowani zgodnie z Prawem Mojżeszowym (Bukhāri). Niezmienną praktyką Świętego Proroka było stosowanie się do Tora, jeśli nie otrzymał jeszcze objawienia dotyczącego danego przypadku. W jednym czy dwóch innych przypadkach, gdzie nakazano śmierć przez ukamienowanie, nie ustalono, czy przestępstwo było dokonane przed czy po objawieniu obecnego wersetu. Wydaje się, że w takich wypadkach przestępstwo było dokonane przed objawieniem tego wersetu, lecz z powodu błędnych kalkulacji niektórych kronikarzy uważa się, że miało ono miejsce po objawieniu. W księgach Hadith znajdujemy tego typu anachronizmy historyczne. Mogło też być tak, że oprócz cudzołóstwa winowajca dopuścił się jeszcze innego przestępstwa i dlatego Święty Prorok nakazał maksymalną karę (karę śmierci), czego kronikarze nie wzięli pod uwagę. Inaczej nie jest do pomyślenia, aby Święty Prorok postępował wbrew całkowicie jasnym i jednoznacznym w tym względzie przykazaniom.

Innym możliwym powodem błędnego rozumienia formy kary za cudzołóstwo może być kilka powiedzeń przypisywanych kalifom 'Umar orah 'Alī. Relacjonuje się, że 'Umar powiedział, iż „Był w Księdze Bożej werset o *Rajm* (ukamienowaniu). Przeczytaliśmy go, zrozumieliśmy i zapamiętaliśmy. Święty Prorok kamienował cudzołożników na śmierć i my czyniliśmy tak jak on. Żeby nie było tak, iżby ktoś powiedział, że 'Umar dodał do Księgi Bożej to, czego w niej nie ma, zapisałem to” (Kashf al-Ghummah, t. 2, str. 111). Cały ten hadith jest – jak się wydaje – czystym wymysłem lub w najlepszym razie wynikiem niewłaściwego zrozumienia tego, co 'Umar rzeczywiście powiedział. Jakże zapisanie w Koranie tego, co było jego częścią, można było nazwać dodatkiem i jakże spośród wszystkich ludzi 'Umar miałby obawiać się kogokolwiek z powodu uczynienia rzeczy właściwej, a już najmniej z powodu odnowienia utraconego fragmentu tekstu. Natomiast o 'Alī, który wychłostałszy cudzołożnicę, następnie ukamienował ją, powiada się: „Wychłostałem ją zgodnie z praktyką Świętego Proroka” (Bukhāri). Z tych powiedzeń nasuwają się dwa wnioski: (1) W kwestii kary za cudzołóstwo praktyka Świętego Proroka różniła się od przykazania Bożego, jakim prezentuje je Koran, co było niemożliwe, (2) Podczas gdy według 'Umar w Księdze Bożej zawarty był werset mówiący o karze ukamienowania na śmierć cudzołożnika, to według 'Alī nie było żadnego takiego przykazania, lecz jedynie praktyka Świętego Proroka, zgodnie z którą 'Alī kamienował osoby winne cudzołóstwa. Powiedzenia te są nie tylko wzajemnie przeciwstawne, lecz i wyraźnie stoją w sprzeczności z jasnym przykazaniem Bożym i dlatego należy je odrzucić jako czysty wymysł lub w najlepszym przypadku uznać za przekształcone, czy raczej zniekształcone wersje powiedzeń oryginalnych. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1836-1838.

4. Cudzołożnik może mieć stosunek seksualny tylko z cudzołożnicą lub niewiastą oddającą się czci bożków, podobnie i cudzołożnica – nikt nie może mieć z nią stosunku seksualnego, jak tylko cudzołożnik lub bałwochwalca.^{2026A} To²⁰²⁷ jest rzeczywiście zakazane wiernym.

الَّذِينَ لَا يَنْكِحُوا إِلَّا زَوَاجَهُمْ أَوْ مَا يَشَابَهُنَّ وَالزَّانِيَةُ
الزَّانِيَةُ أُولَٰئِكَ وَالزَّانِيَةُ
لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُزْمٌ ذَلِكَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ ۝

5. ^aCi, którzy obwiniają czystą niewiastę, a nie przyprowadzą czterech świadków – tym dajcie chłostę osiemdziesięciu razy i nigdy więcej nie uznawajcie ich świadectwa, albowiem to oni sami są grzesznikami,²⁰²⁸

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ
شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا
لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝

^a24,24.

2026A. Ponieważ *Nikāh* oznacza spółkowanie płciowe w małżeństwie lub bez małżeństwa, to werset ten wyraźnie oznacza, że kiedy mężczyzna dopuszcza się stosunku płciowego z kobietą, która nie jest jego żoną, to oboje są cudzołożnikami. *Nikāh* oznacza tutaj stosunek płciowy, a nie małżeństwo. Jeśliby jednak potraktować tutaj *Nikāh* w znaczeniu małżeństwa, co czynią niektórzy komentatorzy, znaczenie tego wersetu byłoby następujące: Al-Zāni, mężczyzna niegodziwy, który nie wstydzi oddawać się cudzołóstwu, nigdy nie może nalegać na czystą wierzącą kobietę, aby wyszła za niego za mąż.

2027. Zaimek „to” oznacza popełnienie cudzołóstwa. Islam uważa cudzołóstwo za jedno z najohydniejszych spośród wszystkich przestępstw społecznych i stara się zamknąć wszystkie te drogi, które prowadzą do tej choroby w społeczeństwie oraz srodze karze i potępia jako społecznych pariasów. Podczas gdy w poprzednim wersecie ustanawia się karę dla cudzołożników, w wersecie obecnym określa się ich jako trędowaty element społeczeństwa, z którym należy unikać wszelkich kontaktów społecznych.

2028. Innym złem społecznym, drugim po cudzołóstwie pod względem ohydy, jest zniesławianie niewinnych ludzi. Islam również srogo podchodzi i do tego zła społecznego, które tak rozpowszechniło się w tak zwanym świecie cywilizowanym, oraz srogo oskarża oszczerców ludzi niewinnych. Werset ten wymienia trzy formy kary w kolejności wzrastającej, które stosuje się wobec oszczerców: (a) fizyczna kara chłosty; (b) nielaska naznaczenia piętnem krzywo przysiężcy i klamecy, co eliminuje osobę jako świadka, oraz (c) duchowe piętno przestępcy. Można zauważyć, że nie mówi się tutaj w ogóle o prawdziwości czy fałszywości oskarżenia. Dopóki oskarżyciel nie dostarczy niezbitych dowodów swego pomówienia, jego stwierdzenie będzie uważane za fałszywe, a on sam podlegać będzie wyznaczonej karze. Bez względu na fakty, kiedy oskarża się kobietę o cudzołóstwo, uznawać się ją będzie za niewinną tak długo, jak nie będą przedstawione wymagane dowody. W rzeczywistości prawo ma na celu stanowcze przeciwstawienie się powstawaniu oskarżeń i skandali. Przykazanie zawarte w tym wersecie dotyczy zarówno mężczyzn, jak i kobiet, chociaż użyto tutaj słowa *Muhsanāt*, które oznacza „cnotliwe kobiety”. W języku arabskim, kiedy należy powiedzieć coś, co jednakowo odnosi się do mężczyzn i do kobiet, stosuje się rodzaj męski. Kiedy jednak chce się wypowiedzieć coś, co bardziej dotyczy kobiet niż mężczyzn, używa się rodzaju żeńskiego. Obecne przykazanie odnosi się do kary za zniesławienie, bez względu na to, czy ofiarą pomówienia jest mężczyzna czy kobieta. Ponieważ jednak o wiele częściej ofiarami pomówienia padają kobiety, werset ten mówi i o „cnotliwych kobietach”. Podobnie słowo *Allāhdhina* (tamci), choć jest rodzaju męskiego, stosuje się i do mężczyzn, i do kobiet.

6. Z wyjątkiem tych, którzy później okażą skruchę i zadośćuczynią, albowiem prawdziwie Allah jest Najbardziej Przebaczający,²⁰²⁹ Litościwy.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦﴾

7. A jeśli chodzi o tych, którzy o cudzołóstwo oskarżają swoją własną żonę,²⁰³⁰ a nie mają żadnych świadków poza sobą samym – świadectwo takiego człowieka wystarczy, jeśli je złoży czterokrotnie w imię Allacha, solennie potwierdzając, iż jest jednym z tych, którzy mówią prawdę,

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ
بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾

8. Piąty zaś raz, że niechby spadło nań przekleństwo Allacha, gdyby kłamał.

وَالْحَامِصَةَ أَنْ لَعْنَتُ اللَّهِ عَلَيْهِنَّ إِنْ كَانَ مِنَ
الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

9. Jednakże kara będzie od niej odsunięta, jeśli ona czterokrotnie zaświadczy w imię Allacha, że on jest kłamcą,

وَيُدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ
بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٩﴾

10. Piąty zaś raz, że niechaj spadnie na nią gniew Allacha, jeśli on mówił prawdę.²⁰³¹

وَالْحَامِصَةَ أَنْ غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿١٠﴾

11. I gdyby nie miłosierdzie i litość Allacha wobec was oraz to, że Allah jest Współczujący i Mądry, zginęlibyście.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ
تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١١﴾

^a4,18.

2029. Nie ma jedności opinii co do rodzaju kary dla krzywoprzysięcy, który okazuje skruchę i naprawia uczynione przez siebie szkody. Wylacza się tutaj kwestię pierwszej kary, ponieważ jest ona wymierzana zaraz po tym, jak udowodni się winę. Dwie ostatnie kary można stosować dopiero po okazaniu prawdziwej skruchy i naprawieniu szkód.

2030. Ponieważ podejrzenia między mężem i żoną mogą prowadzić do wielkich napięć w rodzinie, w obecnym wersecie przedstawia się szczegółowe instrukcje i zalecenia, które należy wykorzystać w przypadku pojawienia się takiej sytuacji.

2031. Po tym jak oskarżana kobieta dowiedzie swojej niewinności, składając czterokrotnie przysięgę, że jej mąż rzuca na nią fałszywe oskarżenia, zaś za piątym razem błagając Boga, aby ją przeklął, jeśli oskarżenie jej męża było prawdziwe, nie wymierza się jej żadnej kary, ale i nie pociąga się do odpowiedzialności jej męża za skierowane przeciwko niej oskarżenia. Jednak po takim zajściu małżeństwo praktycznie przestaje prowadzić wspólne życie jako mąż i żona, jako że nie ma już wtedy sposobu na odnowienie przyjaznych między nimi stosunków.

12. Zaprawdę, ci, którzy wymyślili to wielkie kłamstwo, są grupą spośród was.²⁰³² Nie myślcie, że incydent ten jest dla was złem. Nie, on jest dla was dobrem. Każdy z nich otrzyma to, na co sobie zasłużył tym grzechem. Ten zaś spośród nich, który brał w tym najważniejszy udział,²⁰³³ otrzyma żalosną karę.

13. Kiedy usłyszeliście o tym, dlaczego wierzący mężczyźni i wierzące niewiasty nie pomyśleli dobrze o swoim własnym ludzie i nie powiedzieli: „To najzupełniej kłamstwo”

14. Dlaczego ci, którzy puścili w obieg to oskarżenie, nie sprowadzili czterech świadków, by to udowodnić? Ponieważ nie przyprowadzili wymaganych świadków, rzeczywiście są kłamcami w obliczu Allacha.²⁰³⁴

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٢﴾

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ قَالُوا لَيْكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٤﴾

2032. Ten niezwykle bolesny przypadek miał miejsce, kiedy w chwili powrotu Świętego Proroka z wyprawy przeciwko Banī Mustaliq w roku 5 A.D., a armia muzułmańska musiała zatrzymać się na noc niedaleko Medyny. W wyprawie tej Świętemu Prorokowi towarzyszyła jego szlachetna i utalentowana żona 'Ā'ishah. Zdarzyło się tak, że oddalila się nieco od obozowiska za swoją potrzebą. Kiedy powróciła, stwierdziła, że zgubiła gdzieś bransoletę. Sama bransoletka nie miała wielkiej wartości, lecz ponieważ była pożyczona od znajomej. 'Ā'ishah raz jeszcze opuściła obóz w jej poszukiwaniu. Gdy powróciła, ku jej wielkiemu zdziwieniu i rozpaczcy spostrzegła, że wojsko już wyruszyło w dalszą drogę i zabrało jej wielbłąda, sądząc, iż ona znajduje się w lektyce (a była wówczas bardzo młoda i lekka). W rozpaczcy usiadła i zaplakala, aż zmorzył ją sen. Safwān, Uciekinier idący na tyłach armii, rozpoznał ją, ponieważ widział ją już zanim został objawiony werset dotyczący „Pardah”. Zawiózł więc ją do Medyny na swoim wielbłądzie, podczas gdy sam siedział za nim pieszo (Bukhārī, *Kitāb al-Nikāh*). Hipokryci z Medyny, kierowani przez 'Abd Allāh bin Ubayy bin Salūl, postanowili rozdmuchać ten przypadek i rozpowiadali skandaliczne wieści o 'Ā'ishah. W sprawę tę wmixszało się także nieco muzułmanów. Niewinność 'Ā'ishah przedstawiona została na mocy objawienia Bożego. Ci zaś, którzy rozpowiadali fałszywe wiadomości i oskarżali ją, zostali ukarani. Wtedy to objawione zostały przykazania dotyczące skutecznego zwalczania fałszywych oskarżeń, ich twórców oraz ich złych planów.

2033. Słowa „który brał w tym najważniejszy udział” rozumie się jako odnoszące się do 'Abd Allāh bin Ubayy, przywódcy hipokrytów medyńskich, który stworzył całe to kłamstwo i szeroko je rozpropagował. Zmarł on ohydny śmiercią, a jego plany nie powiodły się – dotyczyły zostania koronowanym królem Medyny.

2034. Ten, kto oskarża muzułmanina lub muzułmankę o cudzołóstwo i nie przedstawi czterech świadków swojego oskarżenia, ogłoszony zostanie kłamcą i jako taki będzie traktowany przez Prawo Islamskie, jeśli zaprezentuje tylko jednego, dwóch lub trzech świadków. Fakt, że jedna osoba widziała, jak inna osoba dopuszcza się jakiegoś niemoralnego aktu, nie upoważnia jej do rozprowadzania złych wieści o tym.

15. ^aGdyby nie miłosierdzie Allacha i Jego litość dla was na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym, olbrzymia kara spadłaby już na was z powodu znieważenia, jakiego się dopuściliście,

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَسْتُمْ فِي مَا أَقَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

16. Albowiem zaczęliście je poznawać z języków innych ludzi, a potem wypowiadaliście je własnymi ustami, a powtarzaliście to, o czym nie wiedzieliście i wydawało się wam, że to sprawa drobna, podczas gdy w oczach Allacha była to rzecz godna ubolewania.

إِذْ تَلْقَوْنَهُ بِاللِّسَانِ تَكْمُرُ وَتَقُولُونَ مَا لَا يَخْتَلِفُ فِيهِ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيْئًا ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17. I dlaczego, gdy to usłyszeliście, nie powiedzieliście: „Nie do nas należy rozprawianie o tym. Tyś jest Święty, o Boże, to okropna potwarz”.

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا ۖ سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

18. Allach napomina was, abyście nigdy czegoś takiego nie powtarzali, jeśliście wiernymi.

يَعِظْكُمْ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

19. Allach wszak wyjaśnia wam przykazania, a jest On Wszechwiedzący, Mądry.

وَيَسِّرُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Ci, którzy lubią, aby niegodziwość rozprzestrzeniała się wśród wiernych, otrzymają bolesną karę na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym.²⁰³⁵ Allach bowiem wie, wy zaś nie wiecie.

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

^a2,65; 4,84.

2035. Islam równie srogo podchodzi do sprawy rozprzestrzeniania i krążenia fałszywych oskarżeń jak do przestępstwa wobec czystości. Potępia i wyznacza kary za oba te przestępstwa – w przypadku wywoływania skandalu nawet karę większą i bardziej sroga, jako że działanie takie wywołuje poważniejsze konsekwencje, jeśli chodzi o niemoralność seksualną w społeczeństwie niż zbląkane akty niewłaściwego postępowania związanego z seksem. Jeśli dopuścić niekontrolowane knucie skandali w społeczeństwie, to stracą moc wszelkie nakazy dotyczące niemoralnych aktów, co w wyniku doprowadzi do rozpasywania się niemoralności i swego rodzaju pesymizmu w odniesieniu do przyszłości społeczeństwa – wstrząsając w ten sposób całą moralną podstawą i bazą społeczeństwa.

21. I gdybyż nie miłosierdzie Allacha, Jego litość oraz to, że Allah jest Współczujący i Litościwy, byłibyście już zgubieni.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دُؤُوفٌ
بِئَاتِمٌ ۝٢١

22. O wy, którzy wierzycie! ^aNie chodźcie śladami szatana, ²⁰³⁶ kto bowiem chodzi śladami Szatana, ten powinien wiedzieć, że niechybnie zachęca do nieprzyzwoitości i jawnego zła. I gdyby nie miłosierdzie Allacha i Jego litość wobec was, nikt z was nigdy nie byłby czysty, albowiem Allah oczyszcza, kogo zechce. A jest Allah Wszystkostyszający, Wszechwiedzący.

يَاتِمًا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالنَّكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَزِيكِي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ۝٢٢

23. I nie pozwalajcie, aby ludzie bogaci i wpływowi pośród was zarzekali się, że niczego nie dadzą swym bliskim oraz potrzebującym ²⁰³⁷, jak i tym, którzy opuścili swoje domy dla sprawy Allacha. Pozwólcie im przebaczyć. Czyż nie pragniecie, aby Allah przebaczył wam? A jest Allah Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلِيُغْفِرُوا وَيَصْفَحُوا أَلَّا يُخَيَّبُونَ أَنْ يُغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝٢٣

24. Zaprawdę, ci, którzy rzucają kalumnii na czyste, nieostrożne ²⁰³⁸ wierzące niewiasty, są przeklęci na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym. Czeką ich żałosna kara

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْغَفْلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ
لُعْنَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۝٢٤

^a6,143; 19,45; 36,61.

2036. Ponieważ w naturze ludzkiej istnieje wrodzone poczucie wahania i strachu przed popełnieniem tego, co jasno określone jest jako czyn zły, na początku Szatana kusi swoje ofiary do popełniania wyraźnie niemoralnych aktów. Prowadzi on je do ruiny moralnej i stopniowo, poczynając od aktów pozornie nieszkodliwych, działa ku ich zniszczeniu. Kiedy człowiek zaczyna od tworzenia skandalu, kończy na popełnianiu samego przestępstwa, które zaczęło się od narzucania go innym.

2037. Może tu być mowa o Abū Bakr, który przestał łożyć na korzyść Mistah, biednego krewnego, który wplątał się w sprawę oskarżenia 'A'ishah.

2038. Wykorzystanie słowa *Ghāfilāt* w odniesieniu do kalumni rzuconych na 'A'ishah stanowi o jej całkowitej niewinności. Słowo to wskazuje, że wzór cnoty i sprawiedliwości nie miał pojęcia ani świadomości uczynienia jakiegokolwiek niewłaściwego aktu.

25. ^aW dniu, kiedy ich języki, ich ręce oraz ich stopy dadzą świadectwo²⁰³⁹ przeciwko nim w kwestii tego, co zwykli byli czynić.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَيْدِيهِمْ وَأَفْوَاهُهُمْ وَأَنْجُلُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

26. Tego dnia Allah w pełni odpłaci się im, oni zaś dowiedzą się, że ^bjedynie Allah jest Jawną Prawdą.²⁰⁴⁰

يَوْمَ يَدْعُ بِوَفِّيهِمْ اللَّهُ وَيَبْهَرُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٦﴾

27. Złe rzeczy to cecha złych ludzi, źli ludzie zaś mają inklinacje do złych rzeczy. Natomiast rzeczy dobre są cechą dobrych ludzi i ludzie dobrzy skłaniają się ku rzeczom dobrym²⁰⁴¹ – ci nie są winni tego, co twierdzą oszczercy. ^cDla nich jest przebaczenie i zaszczytne dary.

الْحَيِثُوتُ لِلْجَائِزِينَ وَالْحَيْثُونَ لِلْجَائِثِ وَالْجَائِثُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ وَأُولَئِكَ مُبْتَدَّوْنَ وَمَتَابِقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٧﴾

28. O wy, którzy wierzycie! ^dNie wchodźcie do żadnych domów poza swoimi własnymi aż nie uzyskacie na to pozwolenia i nie pozdrowicie²⁰⁴² mieszkańców. To jest dla was lepsze, abyście zważali.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

^a17,37; 36,66; 41,21-23. ^b20,115; 22,63; 23,117. ^c8,75; 22,51. ^d24,62.

2039. Niedawne badania naukowe potwierdziły prawdę zawartą w tym wersecie. Wymyślono takie instrumenty naukowe, które, jeśli umieszczone we właściwym miejscu, mogą zapisać to, co mówi jakiś człowiek, a nawet ruchy jego rąk, stóp czy innych organów ciała. Instrumenty te wielce pomagają policji w badaniu złodziei i innych przestępców. Tak zatem przy pomocy takich instrumentów – języka, dłoni i stóp osoby winnej – ma być przedstawiane świadectwo przeciwko niej. Nauka potwierdziła także, że każde wypowiedziane słowo, akt czy ruch pozostawiają jakiś ślad w atmosferze. Wedle Koranu ślady te w przyszłym życiu otrzymają formę cielesną i w ten sposób kończyny autora uczynku będą stanowiły świadectwo przeciwko lub za nim przemawiające.

2040. Wszelka prawda jest względna. Coś może być prawdziwe z jednego punktu widzenia, a fałszywe z innego. Jedynie Bóg jest Prawdą Absolutną.

2041. Słowo *al-Khabithāt* oznacza złe uczynki lub obelżywe słowa. Dlatego werset ten powiada, że źli ludzie dopuszczają się złych uczynków lub obelżywie się wypowiadają i mają skłonność do tworzenia skandali, podczas gdy w przypadku ludzi dobrych i sprawiedliwych mają miejsce jedynie dobre uczynki i szlachetne słowa.

2042. Praktyka wysyłania wizytówki lub zaproszenia do osoby, z którą chce się przeprowadzić wywiad w jej biurze lub domu, jest stosownym sposobem stwierdzenia czy osoba ta chce zobaczyć się z odwiedzającym. Powyższe zgodne jest z wspomnianym powyżej nakazem koranicznym.

29. A jeśli nikogo w nich nie zastaniecie, nie wchodźcie tam, chyba że uzyskacie na to pozwolenie. A gdyby powiedziano wam: „Wróćcie”, wówczas wróćcie. Allah wszak dobrze wie, co czynicie.

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ
لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ اذْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

30. Nie jest z waszej strony niczym złym, jeśli wchodzicie do niezamieszkałych domów, w których są wasze dobra. A Allah wie, co czynicie jawnie, a co ukrywacie.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٣٠﴾

31. Powiedz wierzącym mężczyznom, aby powstrzymywali swe spojrzienia²⁰⁴³ i okrywali swoje członki.^{2043A} Tak będzie dla nich czyściej. Zaiste, Allah jest Wszechświadom tego, co czynią.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ
ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣١﴾

32. I powiedz wierzącym niewiastom, aby powstrzymywały swe spojrzienia i okrywały swe członki oraz aby nie wystawiały na pokaz swego piękna lub swych ozdób, z wyjątkiem tego, co widoczne. I niechaj noszą okrycia głowy sięgające aż do brzucha oraz niechaj nie okazują swego piękna lub ozdób nikomu prócz swego męża, ich ojców, ojców ich mężów lub ich synów, synów ich mężów lub ich braci, synów ich braci lub synów ich sióstr lub też niewiast, które są ich towarzyszkami.^{2043B} lub tych, których posiada ich prawa ręka,

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُجُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا

2,34; 21,111; 87,8.

2043. Jak powiedziano powyżej Koran nie zadowala się ledwie powierzchownym spojrzeniem na rzeczy, lecz sięga do ich korzeni. Według Koranu każda dobra lub zła cecha ma swoje źródło w pewnych korzeniach. W odniesieniu do dobrej jakości Koran zachęca gorąco do ćwiczenia tych korzeni i sprawowania nad nimi pełnej kontroli, natomiast w przypadku zła nawołuje do jego całkowitego zniszczenia, przez co blokuje wszelkie do niego drogi. Ponieważ poprzez oczy większość złych myśli wkrada się do umysłu, w wersecie tym wierzący mężczyźni i kobiety otrzymują rozkaz pohamowywania swoich spojrzeń, kiedy się przypadkiem spotkają.

2043A. *Furūj* może też oznaczać „zmysły”.

2043B. Obyczajne kobiety.

albo takich mężczyzn, którzy nie pragną niewiast lub małych dzieci, które jeszcze nie posiadały wiedzy o ukrytych częściach ciała niewiasty. I niechaj nie tupią, aby nie ujawniły się ozdoby, jakie posiadają. Zwracajcie się do Allaha wszyscy razem, o wierni, aby dobrze się wam wiodło.²⁰⁴⁴

مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّيْبَعِينَ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَابَةِ
 مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ
 النِّسَاءِ وَلَا يَخْفَيْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ
 مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُمُ الْمُؤْمِنُونَ
 لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ ﴿٢٠٤٤﴾

2044. Ponieważ wśród muzułmanów panuje wiele niezrozumienia co do tego, co naprawdę oznacza islamiczne „Pardah”, koniecznym jest szersze nieco poruszenie tej kwestii. Poniższe wersety dotyczą każdego aspektu „Pardah”:

- (i) I powiedz niewiastom wierzącym, aby hamowały swoje spojrzenia i zasłaniały intymne części ciała, oraz aby nie eksponowały swego piękna i upiększeń, z wyjątkiem tych, których ukryć się nie da, oraz aby nakrycia ich głów zakrywały także ich i aby nie eksponowały swego piękna... (24,32, czyli werset komentowany).
- (ii) O Proroku, powiedz swoim żonom i córkom oraz kobietom wierzącym, że powinny luźno nosić swoje wierzchnie nakrycia. W ten sposób łatwiej je będzie poznać, a nie molestować (33,60).
 Słowo arabskie użyte w 33,60 to *Jalābīb*, od którego liczba pojedyncza to *Jilbāb*, które oznacza strój zewnętrzny (Lane).
- (iii) O żony Proroka! Nie jesteście jak inne kobiety, jeśli jesteście prawe. Nie wypowiadajcie się zatem słodko, aby ten, w którego sercu znajduje się choroba, nie poczuł się kuszony; wypowiadajcie słowa godne. I pozostawajcie w swoim domu z godnością i nie przechwalajcie się, tak jak przechwalały się kobiety dni poprzednich, dni ignorancji... (33,33-34).
- (iv) O wy, którzy wierzycie! niechaj ci, których posiada wasza prawa ręka, oraz ci z was, którzy nie osiągnęli jeszcze wieku pokwitania trzykrotnie pytają o pozwolenie zanim wejdą do waszych prywatnych izb, przed Modlitwą Poranną i wtedy, gdy odkładacie swoje stroje w południe dnia letniego, oraz po Modlitwie Wieczornej... (24,59).

Na podstawie powyższych wersetów dochodzimy do następujących wniosków:

- (a) Kiedy wychodzą z domów, kobiety muzułmańskie powinny zakładać na siebie *Jilbāb*, czyli strój zewnętrzny, który powinien zakrywać ich głowy i piersi tak, aby strój ten opadał z głowy i zakrywał całe ciało. Takie znaczenie posiadają arabskie słowa *Yudniha 'Alaihinna min Jalābībhinna* (33,60). Noszenie stroju zewnętrznego ma na celu uchronienie niewiasty muzułmańskiej, gdy wybiera się załatwiać swoje sprawy, przed umyślowym niepokojem wywoływanym świadomością, że ktoś się im przygląda czy zaczepia lub przed jakimkolwiek innym niepokojeniem ze strony osób o wątpliwym charakterze.
- (b) Mężczyźni i niewiasty muzułmańskie mają hamować swoje spojrzenia, kiedy przypadkiem się one skrzyżują.
 Trzecie przykazanie, choć najwyraźniej dotyczy żon Świętego Proroka, dotyczy, jak jest to w zwyczaju koranicznym, także i innych kobiet. Słowa „I pozostawajcie w waszych domach” (33,34) wskazują, że podczas gdy kobiety mogą wychodzić z domu jeśli potrzeba, to ich najważniejsza i podstawowa sfera działania dotyczy właśnie samego domu.
- (d) W trzech określonych porach doby nawet dzieciom nie jest wolno wchodzić do prywatnych pokoi ich rodziców. Dotyczy to także sług domowych czy niewolnic, które normalnie mają prawo wchodzić do sypialni swoich panów.

Pierwsze przykazanie dotyczy kobiet, kiedy wychodzą na zewnątrz. Mają wtedy wkładać na siebie strój zewnętrzny, który powinien okrywać całe ich ciała. Drugie przykazanie dotyczy „Pardah”, zwłaszcza wewnątrz czterech ścian domu, gdzie bliscy domownicy-mężczyźni często wchodzić i wychodzą. W tym przypadku mężczyźni i kobiety powinni jedynie hamować swoje spojrzenia, zaś kobiety powinny zważać, by nie eksponować swojego *Zinah*, czyli piękna osobistego, stroju i ozdób. Nie muszą wtedy zakładać *Jilbāb* (stroju zewnętrznego), ponieważ byłoby to bardzo niewygodne, a nawet niepraktyczne ze względu na swobodne i częste wizyty najbliższych członków rodziny. Kontekst wskazuje, że przykazanie to dotyczy „Pardah” wewnątrz czterech ścian domu, ponieważ wszystkie osoby, o których mowa w tym wersecie, to osoby blisko spokrewnione, które na ogół często odwiedzają domy rodziny. Szczegółne zwrócenie uwagi na cztery kategorie osób oprócz najbliższej rodziny – kobiet godnych, starych sług, niewolnic i małych chłopców – nadaje szczególnej wagi wnioskowi, że przykazanie zawarte w tym wersecie odnosi się do „Pardah” w ramach domu. Fakt, iż pierwsze przykazanie dotyczy „Pardah” poza domem, a drugie w zasadzie dotyczy „Pardah” w domu, także wyraźnie wynika z różnych słów, jakie zostały użyte do wyrażenia tych dwóch form „Pardah” w odpowiednich wersecach, czyli w 33,60 oraz w wersecie komentowanym obecnie. Podczas gdy w 33,60 strojem, który ma zakładać nasiebie kobieta, wychodząc z domu, jest *Jilbāb* (strój zewnętrzny), strojem, który manosić w domu, kiedy odwiedzają go krewni, jest *Khimār* (nakrycie głowy). Ponadto, podczas gdy w 33,60 użyte słowa to *Yudhina ‘Ala-ihinna min Jalābībihinna*, czyli „powinny zarzucić swoje nakrycia głowy na piersi. Jasnym jest zatem, że w tym pierwszym przypadku strój okrywać będzie głowę, twarz i piersi, podczas gdy w tym drugim tylko głowę i piersi, twarz zaś pozostanie odkryta.

Warto zauważyć, że kształt i forma stroju zewnętrznego, który kobieta musi wkładać, wychodząc z domu, i który zakrywa całe jej ciało różnią się w zależności od zwyczajów, statusu społecznego, tradycji rodzinnych i sposobu wykorzystania przez różne klasy społeczności muzułmańskiej. Przykazanie dotyczące „Pardah” w ramach czterech ścian domu odnosi się także do sklepów, pól, itp., gdzie kobiety z pewnych sfer muszą pracować, by zarabiać na życie. W takich przypadkach kobieta nie jest zobowiązana do zasłaniania twarzy. Musi jedynie powstrzymać swoje spojrzenia i okrywać *Zinah*, czyli swoje ozdoby i upiękшення, jak to muszą czynić kobiety w domu, kiedy składają im wizyty bliscy krewni.

Trzecie przykazanie wymaga od niewiast, aby zachowywały się godnie, na granicy skromności, podczas rozmowy z obcymi mężczyznami. Wymaga się tutaj od nich także tego, aby zwracały uwagę na wypełnianie swoich obowiązków w kwestii dobrobytu ich płci i prowadzenia spraw domowych, troski i wychowywania dzieci i spraw rodzinnych. Przykazanie czwarte nakazuje, aby mężowie i żony mieli – o ile to jest możliwe – oddzielne sypialnie, oddzielne w odniesieniu do innych członków rodziny, jako że nawet małym chłopcom nie jest wolno wchodzić do ich sypialni w wymienionych w w. 59 porach doby.

Słowo *Zinah*, użyte w komentowanym wersecie, dotyczy zarówno piękna naturalnego, jak i sztucznego – czyli piękna osobistego, stroju i ozdób. Zwrot „z wyjątkiem tego, czego nie da się ukryć” dotyczy wszystkich tych rzeczy, których kobieta nie może ukryć, jak głos, sposób poruszania się czy postawa, jak też tych części ciała, które muszą pozostawać odkryte wedle zwyczajów społecznych, jej tradycji rodzinnych, zajęcia i zwyczajów społecznych. Zezwolenie na pozostawianie niektórych części ciała odkrytymi podlega pewnym różnicowaniom. Tak zatem słowa „aby nie eksponowały swego piękna” będą co innego oznaczały dla kobiet z różnych sfer i stopni społeczeństwa, a same te zmiany podlegać będą zmianom zwyczajów i stylów życia, jak i zawodów ludzi. Słowa „niechaj nie tupią, aby nie ujawniły się ozdoby, jakie posiadają” (24,32) wskazują, że tańce publiczne, które tak modne są w niektórych krajach, nie są dozwolone przez Islam.

Taką jest islamska koncepcja „Pardah”. Według niej niewiasty muzułmańskie mogą wychodzić z domów tak często jak tylko jest konieczne, lecz ich najważniejsze obowiązki i czynności ograniczają się w zasadzie do domu. Oznacza to, że ich obowiązki są równie ważne i poważne, a może nawet ważniejsze i poważniejsze niż obowiązki mężczyzn. Kiedy kobiety zaczynają zajmować się tym, czym powinni zajmować się mężczyźni, przeciwstawiają się naturze, a natura nie pozwala na to, aby łamane były jej prawa.

33. I szukajcie małżeństwa dla wdów²⁰⁴⁵ wśród was, dla waszych niewolników i niewolnic, które nadają się do małżeństwa. Gdyby byli biedni, Allah da im ze swojej szczodrości, jest On wszak Hojny, Wszechwiedzący.

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَأَمَّا بَيْعُكُمْ إِنْ تَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْطِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٣﴾

34. I niechaj ci, którzy nie mają środków do małżeństwa, utrzymują się w czystości, aż Allah nie da im tych środków ze swej szczodrości. Takim, którzy spośród posiadanych przez waszą prawą rękę pragną aktu wyzwolenia²⁰⁴⁶ na piśmie, dajcie to wyzwolenie, jeśli znacie w nich jakieś dobro. I dajcie im z bogactwa, którym obdarzył was Allah. I nie zmuszajcie swoich panien do życia nieczystego, trzymając je niezamężnymi, gdy pragną być czyste, po to, byście szukali zysków życia doczesnego. Jeśliby kto je jednak zmusił, wówczas po ich przymusie Allah będzie Przebaczący i Litościwy dla nich.

وَلَيْسَتَعْتَفِيفَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ زَكَاتًا حَتَّىٰ يُعْطِيَهُمُ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ فَكَايِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۗ وَالَّذِينَ
مِنْ قَالِ اللَّهُ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تَكُونُوا تَتَيْبِكُمْ
عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحَصِّنًا ۗ لَبِئْسَ مَا تَحْتَضِرُونَ
الدُّنْيَا ۗ وَمَنْ يُكْرِهْنَهَا ۖ قَالَ اللَّهُ مِنْ بَدْرِ الرَّاهِبِينَ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

2045. *Ayamā* to liczba mnoga od słowa *Ayyim*, które oznacza kobietę bez męża, czy to kobietę cnotliwą czy nie, wcześniej zamężną czy też nie; kobietę wolną (Lane); także mężczyznę nie posiadającego żony (*Mufradāt*). Zachęca się i ponagla do zawierania małżeństw przez wdowy i kobiety cnotliwe. Właściwie Islam z niełaską spogląda na stan wolny, zaś stan małżeński uznaje za stan naturalny i normalny. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Małżeństwo to moja *Sunnah* (użycie lub praktyka) i każdy, kto nie aprobuje lub porzuca moją *Sunnah*, nie jest ze mnie” (Muslim, *Kitāb al-Nikāh*).

2046. *Mukātabah* (czyn wyzwolenia) to pisemny kontrakt, dzięki któremu niewolnik mógł zapracować na swoje wyzwolenie, niezależnie od tego, czy podobało się to jego lub jej panu. Zgodnie z takim kontraktem ustala się określoną sumę pieniędzy lub ilość pracy jako cenę wyzwolenia niewolnika.

35. ^{aI} zesłaliśmy wam wyraźne Znaki, jak i objawiliśmy wam przykład tych, którzy przeminęli dawno przed wami, oraz napomnienie dla Bogobojnych.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِّلَّذِينَ
يَعْلَمُونَ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

36. Allah jest Światłem^{2064A} niebios i ziemi. Jego światło jest takie, jakby była jasna nisza,^{2046B} a w niej lampa. Lampa znajduje się wewnątrz szklanej kuli.^{2046C} A kula ta jest jak błyszcząca gwiazda. Lampa płonie dzięki oliwie z błogosławionego drzewa – drzewa oliwnego – ani ze Wschodu, ani z Zachodu, którego olej nieomal świeciłby, nawet gdyby nie tknął go ogień. Światło na światło! Allah prowadzi do swego światła, kogo zapragnie. Allah przedstawia także ludziom przypowieści. A zna Allah wszystkie rzeczy całkowite.²⁰⁴⁷

اللَّهُ نُورٌ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِ مِثْلُ نُورٍ كِشْفَةٍ فِيهَا
مِضْبَاحٌ يُّضَاءُ فِي رُجَاةِ الرَّجَاةِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ
دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ
وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
نَارٌ تُوِّرْ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

^a22,17; 57,10; 58,6.

2046A. *Nūr* oznacza światło w przeciwieństwie do ciemności. Jest ono szersze i bardziej przenikliwe, oraz bardziej trwałe niż znaczenie *Diyā'* (Lane).

2046B. *Mishkāt* oznacza niszę w ścianie, czyli otwór lub dziurę w ścianie, który nie przechodzi na wylot, a w którym lampa daje więcej światła niż w jakimkolwiek innym miejscu; filar, na szczycie którego umieszczona jest lampa (Lane).

2046C. *Zujjāh* oznacza szkło; kulę szklaną (Lane).

2047. Werset ten to przepiękna metafora. Mówi ona o trzech rzeczach – lampie, szklanej kuli i niszy. Powiada się, że Światło Boże zamyka się w tych trzech rzeczach, które razem czynią jego jasność i blask pełnymi i doskonałymi. „Lampa” jest samym źródłem światła; „kula szklana”, która znajduje się nad lampą, chroni jej światło przed zgaszeniem przez poddmuchy wiatru i powiększa jego jasność; zaś „nisza” zachowuje owo światło. Porównanie to może dobrze odnosić się do latarki elektrycznej, spośród części której skręcone druciki dają światło, bańka szklana chroni światło, a reflektor rozruca, rozprasza i ukierunkowuje je. W terminologii duchowej te trzy rzeczy – „lampa”, „szklana kula” oraz „nisza” – mogą reprezentować Światło Boże, Proroków Bożych, którzy chronią to światło przed zgaszeniem i dodają mu jasności i blasku, oraz *Khalifās* lub Następców tych Proroków, którzy rozrucają i rozpraszają to światło Boże oraz nadają mu kierunek i cel dla kierowania i iluminowania świata. Werset ten powiada dalej, że oliwa wykorzystana do zapalenia tego światła jest najwyższej czystości, zaś jej zapalność jest tak wielka, że może się ona zapalać nawet bez podpalenia. Oliwę tę otrzymuje się z drzewa, które nie należy ani do Wschodu, ani do Zachodu, czyli że nie dokonuje się rozróżnień pomiędzy żądnymi konkretnymi ludami.

Werset ten można interpretować jeszcze inaczej. Wspomniane tutaj światło można uznać za odnoszące się do Świętego Proroka, ponieważ w Koranie o nim właśnie mówi się jako o „świecie” (5,16); „nisza” oznaczałaby w takim razie serce Świętego Proroka, zaś „lampa” jego najczystsza i nie splamiona natura, naturę najlepszych i najszlachetniejszych atrybutów. „Szklana kula” mogłaby tutaj oznaczać, że Światło Boże, od którego pochodzi jego natura, jest czyste i jasne jak

37. Światło to oświetla te domy, względem których Allah nakazał, aby zostały wyniesione oraz by pamiętano w nich Jego imię. W nich Go wychwalają rano i wieczorem.^{2047A}

فِي بُيُوتٍ آذَنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ
سُبْحَانَكَ يَا عَدُوَّ الْأَوْصَالِ ﴿٣٧﴾

38. ^aLudzi, których ani handel, ani towary nie odciągają od pamiętania o Allachu, od przestrzegania Modlitwy oraz dawania Zakāt.²⁰⁴⁸ Oni boją się dnia, w którym serca i oczy będą w stanie podniecenia i bólesci,

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ
وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يُرْتَابُونَ يَوْمًا
تَتَّقِبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٨﴾

39. Więc ^bAllach da im najlepszą nagrodę spośród ich uczynków i da im jeszcze więcej ze swej hojności. Allah bowiem daje bez miary każdemu, komu zechce.

لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن
فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يُرِزُّ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

^a63,10. ^b9,121; 16,98.

kryształ. Kiedy światło objawienia Bożego spłynęło na światło natury Świętego Proroka, świeciło ze zdwojoną siłą i blaskiem, co słowami Koranu przedstawione zostało jako „światło na światło”. Owo światło Proroka zachowywane było przez olejek, który wydobywał się z błogosławionego drzewa, co oznacza, że światło Świętego Proroka było nie tylko jasne i czyste, ale i obfite, i stabilne, i trwałe (na co wskazuje słowo *Mubārakah*). Miało ono oświetlić wschód i zachód. Ponadto serce Świętego Proroka było tak czyste, a jego natura była obdarzona tak szlachetnymi cechami, że był on prawie gotów do spełnienia obowiązków swojej misji jeszcze przed tym, jak światło objawienia spadło nań. Oto znaczenie słów „którego olej nieomal oświeciłby, nawet gdyby nie tknął go ogień”.

Metafora ta może wszak być tłumaczona jeszcze inaczej. Nisza z tego wersetu to ciało ludzkie. Ciało ludzkie zawiera ducha, który manifestuje się poprzez organy ciała. Podobnie jak nisza, ciało ludzkie chroni światło, czyli ducha; i kieruje jego wyrażaniem, czyli że ciało ludzkie zawiera *Misbâh* lub lampę duszy, która oświetla umysł ludzki i pozwala mu komunikować się z Bogiem. Lampa ta znajduje się w *Zajjah* (szklanej kuli), która chroni ją przed uszkodzeniem i odbija jej światło. Ta *Zajjah*, która jest umysłem człowieka i którego mechanizm jest tak doskonały, iż pozwolił niektórym filozofom myśleć, że jest ostatecznym źródłem Światła Bożego. Światło podtrzymywane jest przy pomocy oliwki z błogosławionego drzewa, a mianowicie z tych podstawowych i wiecznych prawd, które nie są wyłączną własnością żadnego ludu, ani ze wschodu, ani z zachodu. Prawdy te zawierają się w samej naturze ludzkiej i zmanifestowałyby się prawie bez zainicjowania ze strony Boga.

2047A. Werset ten zawiera zarówno dowód, jak i prorocтво. Przepowiada on, że domy oświetlone światłem zawartym w Koranie zostaną wyniesione, a ich mieszkańcy zawsze świętować będą chwałę Bożą. To będzie dowód, że są oni oświetleni światłem Allacha.

2048. Werset ten stanowi wielkie upamiętnienie sprawiedliwości i dobroci Towarzyszy Świętego Proroka oraz ich miłości do Boga. Werset ten powiada, że oni są ludźmi z ciała i kości. Mają swoje ambicje doczesne i swoje aspiracje, swoje zajęcia i zawody. Oni nie są mnichami czy pustelnikami, odciętymi od reszty świata. A jednak wśród ich doczesnych dążeń i działań nie zaniedbują wypełniania swoich obowiązków wobec Boga i ludzi.

40. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, ^aich uczynki są jak fatamorgana na pustyni. Człowiek spragniony widzi w niej wodę, aż kiedy zbliży się do niej stwierdza, że niczego tam nie ma. Ten znajduje Allacha obok siebie, kto potem w pełni przed Nim się wytłumaczy, a Allah jest Szybki w rozliczaniu.

41. Albo ich uczynki są jak grube pokłady ciemności rozpostarte ponad wielkim i głębokim morzem, na powierzchni którego unoszą się fale nad falami, ponad którymi są chmury – pokłady ponad pokładami ciemności. Kiedy on podniesie swą dłoń, ledwo może ją ujrzeć. Komu Allah nie użycza światła, dla tego nie ma światła w ogóle.²⁰⁴⁹

42. Czy nie widzisz, że to jest Allah, którego chwałę świętują wszyscy, którzy są w niebiosach²⁰⁵⁰ i na ziemi,^{2050A} i także samo czynią ptaki z rozpostartymi skrzydłami?^{2050B} Każdy zna swój sposób modlitwy i chwały.²⁰⁵¹ A Allah dobrze wie, co czynią.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ
الْقَطَّانُ مَاءً خَمًّا إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ
اللَّهَ عِنْدَهُ قُوَّةَهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٠﴾

أَوْ كظلماتٍ في بحرٍ لَمَّ يَبْسُغُهُ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مِنْ قُوَّةِهِ
سَحَابٌ ظَلَمَتْ بَعْضُهَا قُوَّةً بَعْضٌ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ
لَمْ يَكِدْ يَرِبْهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا
لَهُ مِنْ نُورٍ ﴿٤١﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْتَجِيبُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالطَّيْرُ صَفَّتْ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٢﴾

^a14,19. ^b17,45; 59,25; 61,2; 62,2.

2049. W wersetach 37-39 ocenia się pewną klasę ludzi – tych, którzy miłują światło Boże oraz sprawiedliwych sług Bożych. Werset obecny i poprzedni mówią o innej klasie ludzi – o synach ciemności. Ludzie jednej klasy przyjmują światło Boże i idą wraz z nim. Ich godne pozazdrosczenia warunki opisane są w porównaniu „światło na światło”. Druga klasa ludzi odrzuca światło Boże, postanawia błąkać się w ciemnościach zwątpienia. Wszystkie ich wysiłki spetzają na niczym i są zwodnicze jak miraż. Ludzie ci miłują ciemność, idą za ciemnością i żyją w ciemności, przez co ich niegodne pozazdrosczenia warunki życia zostały słusznie opisane w słowach „ich uczynki są jak grube pokłady ciemności, rozpostarte nad wielkim i głębokim morzem, na którego powierzchni fale nakładają się na fale, a nad którym znajdują się chmury – pokłady na pokładach ciemności”.

2050. Aniołowie Niebios.

2050A. Rzeczy ożywione i nieożywione, które znajdują się na ziemi, takie jak ludzie, zwierzęta, rośliny i minerały.

2050B. Ptaki, które fruują w powietrzu. W sensie duchowym te trzy wyrażenia oznaczają odpowiednio: (a) osoby o bardzo wysokim statusie duchowym; (b) ukierunkowani na sprawy doczesne ludzie, których wszystkie wysiłki zmierzają do osiągnięcia celów materialnych i którzy nie poświęcają sprawom duchowym ani myśli, ani czasu oraz (c) ludzie, których warunki duchowe znajdują się w połowie drogi pomiędzy warunkami tych omówionych powyżej kategorii.

43. ^aDo Allacha należy Królestwo niebios i ziemi i do Niego nastąpi powrót.

44. Czy nie widzisz, że ^bAllach powoli przesuwając chmury, potem łączy je razem, potem zbija je razem, tak że ty widzisz, jak z nich wypływa deszcz? I to On zsyła z nieba chmury podobne do gór, w których jest grad, a ^cOn razi nim, kogo zapragnie, odwraca zaś od tego, od kogo zechce. Ich błyskawica może nieomal odebrać wzrok.²⁰⁵² Zaiste, w tym zawiera się lekcja dla tych, którzy mają oczy.

45. Allach przemienia noc z dniem.²⁰⁵³

46. ^dAllach stworzył wszelkie zwierzę z wody. Wśród nich są takie, które posuwają się na swych brzuchach; wśród nich są takie, które chodzą na dwóch nogach. Są też wśród nich takie, które chodzą na czterech.²⁰⁵⁴ Allach tworzy to, co zechce. Zaiste, Allach ma moc, by czynić wszystko to, czego zapragnie.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٠٥١﴾

الْمَرْتَرَانَ اللَّهُ يُرِيحُنِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ يُتْرَلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٢٠٥٢﴾

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٢٠٥٣﴾

وَ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠٥٤﴾

^a3,190; 5,121. ^b30,49. ^c13,14. ^d25,55.

2051. Podczas gdy zdanie „którego chwalamy wszyscy ci, co w niebie i na ziemi” odnosi się do zbiorowego świadectwa, jakiego udziela Jedności i Świętości Boga cały wszechświat, słowa „Każdy zna swój sposób modlitwy i chwały” odnoszą się do dowodu i świadectwa, danego Jedności Bożej i Bożej Świętości przez wszystko indywidualnie i oddzielnie poprzez wiernie wypełnianie wyznaczonych przez Boga obowiązków. *Salāt* ma różne znaczenia w odniesieniu do różnych przedmiotów. W odniesieniu do Boga słowo to oznacza łaskę Bożą; w odniesieniu do aniołów oznacza ono ich błaganie o przebaczenie Boże dla ludzi; natomiast w odniesieniu do ludzi słowo to oznacza określoną formę modlitwy (Lane).

2052. Werset ten może oznaczać, że dla niektórych objawione Prawo jest jak deszcz, który okazuje się bardzo korzystny, zaś dla innych przyjmuje ono formę gradu i burzy, które prowadzą do zniszczenia i ruiny.

2053. Werset ten powiada, że duchowy rozwój człowieka, o którym była mowa w poprzednim wersecie, nie zawsze jest jednakowy i nieprzerwany. Czasami jest on bardzo szybki, innym razem bywa bardzo powolny, a jeszcze innym w jakimś czasie zupełnie ustaje. Taki odpływ i przyływ w duchowym rozwoju człowieka nazywa się w Koranie *Qabd* (skrótowiec) oraz *Bast* (rozszerzenie) lub też w terminologii duchowej zmianą nocy i dnia. Wszystko na świecie podlega prawu przyspieszenia i hamowania i tak samo jest z duchową ewolucją człowieka.

2054. Werset ten opisuje naturę i formę postępu pielgrzymów duchowych w kierunku ich wyznaczonego celu. Postęp niektórych z nich jest niezwykle powolny, oni czolgają się do swego celu. Inni posuwają się szybciej, jak zwierzęta poruszające się na dwóch nogach. Jeszcze inni posuwają się nawet szybciej niż zwierzęta czworonogie. Z zasady zwierzęta czteronożne są szybsze od dwunożnych i tych, które pełzają. Wskazuje się tutaj na szybkość, a nie na sposób poruszania się. Podobnie jest w przypadku duchowych podróży.

47. My rzeczywiście zesłaliśmy wyraźne Znaki. A Allah prowadzi każdego, kogo chce, ku właściwej drodze.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٤﴾

48. I powiadają: „Wierzymy w Allacha oraz w Posłańca i okazujemy posłuszeństwo”, a później niektórzy z nich odwracają się. Tacy w ogóle nie są wiernymi.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ فَرِيقًا مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ ذُمَّا أَوْلِيكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

49. ^aA kiedy wzywani są do Allacha oraz Jego Posłańca, by ten rozstrząsał między nimi – spojrz! – część z nich odwraca się.

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٣٦﴾

50. A jeśli uważają, że słuszność jest po ich stronie, przybývają doń biegnąc w poddaniu.

وَأِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٣٧﴾

51. Czy może w ich sercach jest jakaś choroba? Albo może wątpią lub obawiają się,²⁰⁵⁵ że Allah i Jego Posłaniec będą wobec nich niesprawiedliwi? Nie, to oni sami są grzesznikami.

إِنِّي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا أَنَّا نَحْكُمُوكُنَّ أَن تَحِيفُ ۗ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۗ بَلْ أَوْلِيكُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٨﴾

52. Wszystko, co wierni powiadają, kiedy wzywa się ich do Allacha i Jego Posłańca, by rozstrząsał między nimi, to: „Słuchamy i jesteśmy posłuszni”.²⁰⁵⁶ I to właśnie oni są tymi, którym się powiedzie.

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

^a3,24.

2055. Werset ten oznacza, że niewierni cierpią z powodu jednego lub wszystkich trzech powodów choroby duchowej lub też, że tymi trzema rzeczami, które stają na drodze duchowego postępu człowieka, hamują go i zatrzymują, to zwątpienie, obawa i zazdrość.

2056. Werset obecny i najbliższe mu wskazują na podstawową i najważniejszą zasadę Islamu, a mianowicie na to, że Islam jest doskonałym kodeksem praw i jego nakazy i przykazania dotyczą wszystkich różnorodnych aspektów życia ludzkiego oraz że Święty Prorok jest ostatecznym autorytetem we wszystkich sprawach, które dotyczą narodowego życia muzułmanów.

53. ^aI jeśli kto jest posłuszny Allahowi i Jego Posłańcowi, boi się Allacha i bierze Go sobie za tarczę do obrony, ten odniesie sukces.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَّقِ اللَّهَ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٣﴾

54. I składają w imię Allacha najbardziej solenne przysięgi, że – jeśli im rozkażesz – z pewnością pójdą. Powiedz: „Nie przysięgajcie. Czego się od was wymaga, to ^bposłuszeństwo wobec tego, co prawe. Zaiste, Allah jest Świadom tego, co czynicie”.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ
قُلْ لَا تَقْسِمُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

55. Powiedz: „Okazujcie posłuszeństwo Allahowi i bądźcie posłuszni Posłańcowi”. Jeżeli jednak odwrócić się, to on jest odpowiedzialny za to, co ma czynić, wy zaś jesteście odpowiedzialni za to, czym wy jesteście obarczeni. A jeśli będziecie okazywać mu posłuszeństwo, będziecie właściwie prowadzeni. ^dPosłaniec natomiast jest wyłącznie odpowiedzialny za przekazanie Posłannictwa.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا
عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوا
تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٥٥﴾

56. Allah obiecał tym z was, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, że z pewnością uczyni ich Spadkobiercami na ziemi, tak jak uczynił Spadkobierców spośród tych, którzy byli przed nimi. On obiecał im też, że z pewnością ustanowi dla nich ich religię, którą dla nich wybrał. Obiecał im, że z pewnością w zamian da im bezpieczeństwo i pokój w następstwie ich strachu. Będą Mnie czcić i nie będą przypisywać Mi niczego. Wtedy jeśli kto po tym nie będzie wierzył, będzie buntownikiem. ²⁰⁵⁷

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفْنَا الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ وَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ
وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي
وَلَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾

^a4,14. ^b5,93; 64,13. ^c4,14; 33,72; 48,18. ^d16,36; 29,19; 36,18.

2057. Ponieważ jest to preludeum do wstępu do tematu *Khilāfat*, w wersety 52-55 szczególnie akcentuje się posłuszeństwo wobec Allacha i Jego Posłańca. Emfaza ta wskazuje na status i pozycję *Khilāfah* w Islamie. Werset ten zawiera w sobie obietnicę, która mówi, że muzułmanom

57. ^{a1} przestrzegajcie Modlitwy, dawajcie Zakât i bądźcie posłuszni Posłańcowi, aby okazano wam litość.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْبُدُوا الرَّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

58. Nie myśl, że ci, którzy nie wierzą, są w stanie udaremnić Nasze plany na ziemi. Ich mieszkaniem jest Piekło, a jest to rzeczywiście złe miejsce.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
عُ مَا لَهُمُ النَّارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٨﴾

59. O wy, którzy wierzycie! Niechaj ci, których posiada wasza prawa ręka, jak i ci z was, którzy nie osiągnęli okresu dojrzewania, proszą o pozwolenie po trzykroć przed wejściem do waszej komnaty – przed Modlitwą Poranną i kiedy odkładacie na bok swe szaty w południe letniego dnia oraz po Modlitwie Nocnej.²⁰⁵⁸ Powyższe to trzy okresy waszego zaciśnięcia. W innych porach nie jest waszą ani innych winą, albowiem niektórzy z was muszą odwiedzać innych lub poruszać się swobodnie zgodnie z potrzebą. W ten sposób Allah wyjaśnia wam Znaki, albowiem jest Allah Wszechwiedzący, Mądry.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الْبَيْتَ مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثٌ
مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ
مِنَ الظُّهُورِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْدٍ
لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ
طَوْفُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

60. I kiedy wasze dzieci osiągną wiek pokwitania, również i one powinny prosić o pozwolenie, tak jak i ich starsi prosili o nie przed nimi. W ten sposób Allah wyjaśnia wam Jego przykazania, a jest On Wszechwiedzący, Mądry.

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

^{a22,78.}

zapewnione będą zarówno przywództwo duchowe, jak i doczesne. Obietnica ta kierowana jest do całego narodu muzułmańskiego, lecz instytucja *Khilāfat* przybierze formę namacalną w osobie pewnych ludzi, następców Świętego Proroka oraz reprezentantów całego narodu. Obietnica dotycząca *Khilāfat* jest jasna i bezbłędna. Tak jak obecnie Święty Prorok jest jedynym przywódcą ludzkości po wsze czasy, jako *Khilāfat* nadal trwać będzie w jakiejś formie aż do końca czasów, zaś wszystkie inne *Khilāfat* przestaną istnieć. Między innymi to właśnie stanowi jedną z wyższości Świętego Proroka nad wszystkimi innymi Prorokami i Posłańcami Bożymi. Nasza epoka była świadkiem jego wielkiego duchowego *Khilāfat* w osobie Założyciela Ruchu Ahmadija. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”, str. 1869-1870.

61. Takie starsze niewiasty, które minęły już wiek małżeństwa^{2058A} nie spada na nie wina, kiedy odkładają na bok swe wierzchnie szaty, nie obnażając swego piękna. Jednakże powstrzymywanie się nawet od tego jest dla nich lepsze. Bo Allah jest Wszystkosłyszący, Wszzechwiedzący.

62. Nie ma krzywdy dla ślepego i nie ma krzywdy dla chromego, i nie ma krzywdy dla chorego ani dla was samych, abyście spożywali ze swoich własnych domów lub z domów waszych ojców, lub z domów waszych matek, lub z domów waszych braci, lub z domów waszych sióstr, lub z domów braci waszych ojców, lub z domów sióstr waszych ojców, lub z domów braci waszych matek, lub z domów sióstr waszych matek, lub z domów, do których klucze posiadacie, lub z domu waszego przyjaciela. Nie ma też żadnej szkody, jeśli spożywacie razem lub oddzielnie.²⁰⁵⁹ Lecz^b kiedy wchodzicie do domów, pozdrawiajcie swoich pozdrowieniem pokoju – pozdrowieniem od waszego Pana – pełnym błogosławieństwa i czystości. W ten sposób wyjaśnia wam Allah swe przykazania, abyście zrozumieli.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ زَكَاتًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦١﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَتَمِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ غُلَامِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْكُمْ مَفَاحِشًا أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَنِينًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ يَحْيَىٰ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

^a24,28.

2058A. Qawā'id to liczba mnoga od słowa Qā'id, które oznacza kobietę, która przestała wychowywać dzieci i nie miewa menstruacji lub też która nie ma męża, jest stara lub posunięta znacznie w latach (Lane).

2059. Obecny werset dotyczy niektórych zasad postępowania ludzi w społeczeństwie, które to zasady odrzucają bezpodstawne uprzedzenia istniejące w społeczeństwie co do ograniczania swobodnych stosunków pomiędzy bogatymi i biednymi. Islam zachęca gorąco do pełnej równości społecznej i jest zaprzysiężonym wrogiem podziału ludzi na kategorie. Tutaj Koran podkreśla znaczenie i korzyści swobodnych kontaktów społecznych i wspólnego posilania się wszystkich klas społeczeństwa. Koran zachęca do i przedkłada wspólne spożywanie posiłków w celu szerzenia poczucia bliskości i usuwania tych przeszkód, które oddzielają ludzi z różnych klas społecznych, choć nie zabrania oddzielnego spożywania posiłków. Arabowie i Żydzi powstrzymują się przed spożywaniem posiłku razem z człowiekiem ślepych lub z osobami cierpiącymi na jakieś dolegliwości ruchowe, z inwalidami, podobnie jak Hindusi z Indii do dzisiaj jeszcze nie jadają posiłków z „nietykalnymi”. Islam krzywo spogląda na wszelkie takie praktyki i zachęca do wspólnego spożywania posiłków i swobodnego kontaktowania się ludzi z różnych klas społeczeństwa. *Haraj* oznacza grzech, sprzeciw, szkodę, wstyd lub przestępstwo (Lane).

63. Ci tylko są prawdziwymi wierzącymi, którzy wierzą w Allacha i Jego Posłańca oraz którzy – gdy są z nim dla rozpatrzenia jakiejś wspólnej sprawy, dla czego zebrali się^{2059A} – nie odchodzą aż nie zwrócą się doń o pozwolenie.²⁰⁶⁰ Zaiste, ci, którzy proszą cię o pozwolenie, oni tylko prawdziwie wierzą w Allacha i Jego Posłańca. Zatem kiedy zwrócą się do ciebie o pozwolenie z powodu jakiejś ich ważnej sprawy, udziel go tym, którym zechcesz i proś Allacha o przebaczenie dla nich. Zaiste, Allah jest Najbardziej Przebaczącym, Litościwym.

64. Nie traktujcie zwracania się do Posłańca tak samo jak zwracanie się jednego z was do drugiego.²⁰⁶¹ Allah niechybnie zna *tych spośród was, którzy wymykają się ukradkiem. Niechaj zatem ci, którzy idą wbrew Jego przykazaniu, wiedzą, aby nie dotknęła ich próba ani nie spadła na nich straszna kara.

65. Słuchajcie!^b Do Allacha należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. On wie, w jakich znajdujecie się warunkach. A w dniu, kiedy powrócą do Niego, On poinformuje ich o tym, co czynili. Allah bowiem wszystko doskonale zna.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا خَتًّا يَتَذَكَّرُونَ
 إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغْضِ شَأْنِهِمْ
 فَاذْنِ لَهُمْ لَيْسَ فِيهِمْ جُنُودٌ أَسْخَفُونَ ﴿٢٥٩﴾
 اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
 قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلْذُونَ مِنْكُمْ يَوْمًا فَاذْنُوا
 الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
 يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾

إِلَّا رَأَىٰ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا تَعْمُرُونَ
 عَلَيْهِ وَيَوْمَ رُجِعُونَ اِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ
 بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٦٢﴾

^a9,127. ^b2,285; 10,56; 31,27.

2059A. *Amr Jāmi'* oznacza doniosłą sprawę, z powodu której ludzie zbierają się tak, jakby to sama ta sprawa ich wspólnie gromadziła (Lane).

2060. Kilka poprzednich wersetów zawiera wskazówki dla muzułmanów w kwestii sposobu postępowania w ważnych sprawach społecznych. Werset obecny dotyczy spraw o znaczeniu narodowym. Zachęca się tutaj muzułmanów, aby byli z Świętym Prorokiem, aby przeprowadzali transakcje o narodowym znaczeniu, aby nie opuszczali zgromadzenia bez jego na to zezwolenia. Na podstawie tego wersetu można także wnioskować, że w sprawach dotyczących całego narodu lub społeczeństwa pojedynczy człowiek traci swoje własne znaczenie w działaniu. Musi podporządkować się decyzjom podejmowanym na zgromadzeniu, któremu przewodniczy Święty Prorok, jego Następcy lub też przyjęty przez nich i wybrany Prowadzący.

2061. Powołania Prorockiego lub Przywódczego nie można lekceważyć. Należy mu oddawać należny szacunek, jak to zwykle bywa w sprawach wielkiej wagi. Werset ten może też oznaczać, że prywatność Świętego Proroka lub *Khalifah* jest nie naruszalna oraz że nie wolno jest niepotrzebnie zajmować jego czas. Kiedy już przemawia się do niego, należy go traktować z szacunkiem godnym tak wyniosłej pozycji.

R O Z D Z I A Ł 25

AL-FURQĀN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Opinia naukowców w większości uważa, że sura ta pochodzi z okresu mekkańskiego i przypisuje ją końcowi okresu mekkańskiego. Niektórzy autorzy zachodni uważają, że była ona objawiona w bardzo wczesnym okresie działalności Świętego Proroka. Autorzy ci przypisują ten wniosek brakowi jakichkolwiek odnośników do prześladowań muzułmanów przez Quraish, które – jak powiadają – rozpoczęły się nieco później. Założenie to jest zbyt kruche, by zajmować się nim poważnie. Podobne jest ono do twierdzenia, że w okresie medyńskim nie było żadnych walk między muzułmanami i niewierzącymi.

Sura Al-Nūr skończyła się uwagą o bardzo wielkim znaczeniu i korzyściach płynących z organizacji islamskich. Powiedziano w niej, że niektórzy muzułmanie nie znają ich wielkich możliwości; z drugiej zaś strony obawiali się oni organizacji niewierzących, którzy byli zgnici aż do cna. Sura obecna prezentuje powody, dlaczego strach ludzi słabej wiary jest tylko iluzją i wymysłem ich własnej chorej wyobraźni i właściwie w ogóle nie istnieje.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od kategorycznego stwierdzenia, że Posłannictwo Koraniczne przeznaczone jest dla całej ludzkości. Dalej powiada się, że Bóg Wszechmocny, który objawił Koran, jest jedynym i niekwestionowanym Panem nieba i ziemi oraz jedynym Stwórcą każdego atomu wszechświata. Dlatego Jego Słowo jest i musi być w doskonałej harmonii z prawami przyrody, stąd akceptacja lub odrzucanie nie oznacza samej akceptacji lub odrzucania objawionego Prawa, lecz składa się na poddanie się lub pogwałcenie samych praw przyrody. Następnie powiada się, że ponieważ niewierzącym trudno jest zaprzeczyć wspaniałości i wyższości nauk Koranu, chronią się oni za plecami podstępny, który głosi, iż Koran nie jest dziełem pojedynczej osoby, lecz połączonym wysiłkiem wielu osób. Niewierzący twierdzą dalej, że nauki Koranu są plagiatem nauk starych Pism religijnych. Jednakże twierdzenia te są bezpodstawne, ponieważ gdyby Koran był dziełem wysiłku ludzkiego, nie zawierałby nauk, których człowiek nie jest w stanie stworzyć. Gdyby zaś był zaledwie kopią starożytnych Pism Świętych, to i owe Pisma powinny posiadać jego wspaniałość, a tak nie jest. Następnie sura ta odpowiada na niektóre znane i pospolite sprzeczności niewierzących, jak na przykład taki, który mówi, że Święty Prorok jest zwykłym śmiertelnikiem i podlega wymogom ciała. Dalej nawiązuje się krótko do prawa powstawania i upadku narodów, zaś niewierzących ostrzega się, że nadszedł już czas ich schyłku i upadku, a zarazem czas powstania, postępu i dobrobytu muzułmanów. Następnie zwraca się uwagę niewierzących na taki fenomen, że Bóg stworzył dwa rodzaje wody, gorzką i słodką, które płyną obok siebie. Płyną dalej obok siebie i nie mieszają się. Podobnie nauki Koranu oraz nauki innych Pism nadal będą istniały obok siebie po to, by, porównując je, ludzie mogli odróżniać prawdę od fałszu i to, co słodkie, od tego, co gorzkie. Przy końcu sura ta wymienia niektóre szczególne znaki tych sprawiedliwych sług Bożych, którzy działając zgodnie z naukami Koranu, osiągają szczyt wspaniałości duchowej. Rozdział ten kończy się nawiązaniem do tej wielkiej prawdy, która mówi, że Bóg stworzył człowieka, aby ten służył najwyższemu i najszlachetniejszemu celowi oraz że ten, kto nie wypełni tego celu, straci łaskę i litość Boga.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Błogosławiony²⁰⁶² Ten, kto zesłał Al-Furqān²⁰⁶³ swemu słudze, aby ostrzegął wszystkie światy –

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ②

3. Ten, do kogo należy Królestwo niebios i ziemi. ^bOn nie wziął sobie żadnego syna oraz nie ma żadnego partnera w Królestwie, jak i On to stworzył wszystko i określił właściwą tego miarę.²⁰⁶⁴

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ سَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ
تَقْدِيرًا ③

4. A mimo to ^cwzięli sobie bogów poza Nim, bogów. ^dktórzy niczego nie tworzą. lecz sami są stworzeni, jak i którzy nie mają żadnej władzy, by sobie zaszkodzić lub przynieść korzyść, ani nie mają władzy nad śmiercią lub życiem czy Zmarłychwstaniem.²⁰⁶⁵

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَّا يُخْلِقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ④

^a1,1. ^b2,117; 10,59; 17,112; 18,5; 19,89; 21,27; 39,5; 43,82. ^c17,57; 18,16; 21,25. ^d7,192; 16,21.

2062. Słowo *Tabāraka* oznacza: wyniesiony; daleki od wszelkich usterek, nieczystości, niedoskonałości i wszystkiego, co przynosi ujmę; posiadanie obfitości dobra (6,156 oraz 21,51). Koran posiada wszelkie cechy, które zawierają się w tym słowie. Jest on nie tylko całkowicie wolny od jakichkolwiek usterek i niedoskonałości, lecz posiada wszystkie możliwe cechy, jakie powinny posiadać ostatnie Prawo Boże dla całej ludzkości, oraz posiada je w całej pełni.

2063. *Furqān* oznacza coś, co pozwala na rozróżnienie prawdy od fałszu; argument, dowód lub świadectwo, ponieważ argument lub dowód służy do rozróżnienia pomiędzy dobrym i złym. Koran to *Furqān* par excellence. Wśród różnorodnych i licznych elementów piękna i wspaniałości, które odróżniają go od innych objawionych ksiąg i które stanowią o jego nad nimi wyższości, dwa szczególnie się wyróżniają, a mianowicie (i) Koran nie prezentuje żadnego twierdzenia, któremu nie dawałby solidnych podstaw lub dowodów oraz (ii) czyni on prawdę tak łatwo odróżnialną od fałszu, jak łatwo odróżnialna jest noc od dnia.

2064. Zdanie „określił właściwą tego miarę” oznacza, że istnieje granica mocy i funkcji lub rozwoju wszystkiego, której nie sposób się przeciwstawić i przekroczyć. Granica ta wskazuje na jedno prawo, które funkcjonuje w całym wszechświecie i stąd jedyny Autor, Stwórca i Kontroler – Stwórca, którego moc jest nieograniczona, lecz który wszystkiemu wyznaczył jakieś granice.

2065. Wszystko musi przejść przez trzy stadia rozwoju: (a) Stadium braku życia; (b) stadium życia potencjalnego, kiedy jakaś rzecz otrzymuje atrybuty i moc wzrastania; oraz (c) stadium rzeczywistego życia. Bóg, Stwórca wszelkiego życia, sprawuje całkowitą i niekwestionowaną kontrolę nad wszystkimi tymi stadiami.

5. Ci zaś, którzy nie wierzą, powiadają: „To nic innego jak tylko kłamstwo, które zmyślił, ^a a inni ludzie pomagali mu w tym”. Zaiste, ²⁰⁶⁶ popełnili oni wielką niesprawiedliwość i wielki fałsz.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن هَذَا إِلَّا إِفْتِرَاءُ فَتْرَاهُ
وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۖ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا ۝

6. I powiadają: ^b „To tylko bajki o dawnych czasach. On je spisał i odczytują mu je rano i wieczorem”.

وَقَالُوا سَاطِرُ أَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ أَتَيْنَا بِهِ نُسْلًا عَلَيْهِ
بُكْرَةً وَأَوَّلًا ۝

7. Powiedz: ^c „Objawił to ten, kto zna wszystkie tajemnice niebios i ziemi. Zaprawdę, On jest Najbardziej Przebaczający Litościwy”.

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ۝

8. I powiadają: „Cóż to jest za Poślaniec ^{2066A}, skoro spożywa jedzenie i spaceruje po ulicach? ^d Dlaczegoż nie został mu zesłany anioł, aby wraz z nim nas ostrzegał?

وَقَالُوا مَا لِيَ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي
فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ مِمَّا يَكُونُ مَعَهُ
مَنْذِيرًا ۝

9. „Albo ^e powinno mu zostać zesłane bogactwo lub powinien posiadać ogród, z którego mógłby spożywać”. A grzesznicy powiadają: ^f „Idźcie tylko za człowiekiem oczarowanym”.

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا
وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ۝

^a16,104. ^b8,32; 16,25; 68,16; 83,14. ^c6,4; 11,6; 67,14. ^d11,13; 15,8; 17,93. ^e11,13; 17,94. ^f17,48.

2066. Ten werset i następny nawiązują do dwóch oskarżeń ludzi niewierzących przeciwko Świętemu Prorokowi oraz udzielają odpowiedzi na nie. Odpowiedź na pierwsze oskarżenie, które mówiło o tym, że Święty Prorok stworzył kłamstwo, polega na tym, iż było to z ich strony niesprawiedliwe. Święty Prorok żyje wśród nich i oni sami dają nienaruszalne świadectwo jego prawości i prawdziwości. Jak zatem teraz mogą oskarżać go o kłamstwo? Odpowiedź na drugie oskarżenie polega na tym, że kimkolwiek byli tak zwani pomocnicy Świętego Proroka, z pewnością posiadali jakieś przekonania, wierzenia i doktryny. Koran jednak obala i odrzuca wszelkie fałszywe wierzenia, skraca i ulepsza inne. W jaki sposób jakkolwiek lud mógłby pomagać Świętemu Prorokowi w tworzeniu Księgi, która przykłada topór do samych korzeni jego przekonań i doktryn, które tak są dlań drogic?

2066A. W czym problem z tym Pośłańcem?

10. ^aSpójrz, jak układają dla ciebie przypowieści!²⁰⁶⁷ Tak, zesłzi z drogi i nie mogą jej na powrót odnaleźć.

أَنْظُرْ كَيْفَ صَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ
عِ سَيِّئًا ۝

11. Błogosławiony Ten, który – jeśli zechce – da ci coś lepszego niż to wszystko – ^bogrody, przez które przepływają strumienie – oraz da ci pałace.²⁰⁶⁸

تُبْرِكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ
قُصُورًا ۝

12. Nie, oni odrzucają Godzinę, lecz dla tych, którzy odrzucają Godzinę, My przygotowaliśmy płonący ogień.²⁰⁶⁹

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ
بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۝

13. Kiedy on spojrzy na nich z daleka, ^cusłyszą jego huk i ryk.²⁰⁷⁰

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا
وَزَفِيرًا ۝

14. I kiedy zostaną wrzuceni w jego ciasne miejsce, ^drazem związani łańcuchem, będą modlić się o zniszczenie.

وَإِذَا الْقَوْمُ مِنْهَا مُكَانًا حَبِيقًا مَقْرَبِينَ دَعَوْهَا لِكِ
تُبُورًا ۝

15. „Tego dnia nie módlcie się o jedno zniszczenie, lecz módlcie się o wiele zniszczeń”.

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ بُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا بُورًا كَثِيرًا ۝

^a17,49; ^b17,92; ^c11,107; 21,101; 67,8. ^d14,50.

2067. Ludzie niewierzący mają bardzo mgliste pojęcie o prawdziwych wartościach życia. Sami ustalili kryteria sprawdzania prawdziwości Posłańców Bożych, w wyniku czego zamiast odnajdować właściwą drogę, błąkają się w ciemnościach zwątpienia i niewiary.

2068. Werset ten oznacza, że pojęcie niewierzących o tym, jaki powinien być Postaniec Boży, jest dalekie od rzeczywistości i zdradza ich ignorancję w odniesieniu do samego celu powołania Proroków. Werset ten powiada, że Prorocy są powoływani po to, by kierowali ludźmi tak, aby mogli oni wyjść z ciemności zwątpienia i niewiary i wkroczyć w światło pewności i błogosławieństwa duchowego, nie zaś aby zbierali, komasowali bogactwa i korzystali z niego w hulawczy sposób. I chociaż ustalone przez samych niewiernych kryteria – że Święty Prorok musi posiadać bogactwo, rangę, ogrody i pałace – są bezpodstawne, lecz po to, aby uświadomić niewiernym fałszywość ich przekonań, Bóg da Prorokowi i jego następcom większe bogactwa oraz większe i lepsze ogrody i pałace, niż tego żądają niewierni. I rzeczywiście Bóg dał następcom Świętego Proroka pałace i ogrody imperatorów irańskich i babilońskich.

2069. Podczas gdy na wierzących czeka wyniosłość i chwała (*al-Sā'ah*), na niewierzących czeka sroga kara. Kara ta już nadchodzi, jest już u ich drzwi, ale oni jej nie zauważają i dlatego nie chcą w nią uwierzyć.

2070. Obecny werset i następny oznaczają, że kara będzie przejmująca i obejmująca wszystko po to, by powiększyć jeszcze gorycz niewierzących, ich poczucie poniżenia. Odczuwają ją oni wszystkimi swoimi organami – organami wzroku i słuchu – i będąc w wielkiej rozpaczce, będą pragnęły szybkiej śmierci.

16. Powiedz: „Czy lepsze jest to czy Ogród Wieczności, który obiecany jest sprawiedliwym? Taka będzie ich nagroda i ostateczne miejsce”.

قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَ مَصِيرًا ﴿١٦﴾

17. ^bBędą w nim mieli wszystko, czego zapagną, ²⁰⁷¹ a zamieszkają w nim na wieki. Jest to obietnica obowiązująca twego Pana i zawsze należy się o nią modlić do Niego.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا
مَسْنُورًا ﴿١٧﴾

18. ^cW dniu, w którym On zbierze ich oraz tych, których czczą poza Nim, spyta tych ostatnich: „Czy to wy sprowadziliście z drogi te oto Moje sługi czy też oni sami zoczyli z właściwej drogi?”

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يُعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَيَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَصْلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا
السَّبِيلَ ﴿١٨﴾

19. ^dOni powiedzą: „Tyś jest Święty! Nie było z naszej strony słusznym, by brać sobie obrońców innych niż Ty sam, lecz Ty obdarowałeś ich oraz ich ojców dobrymi rzeczami tego życia, aż zapomnieli Twe napomnienie i stali się zrujnowani”.

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٩﴾

20. Wtedy powiemy do ich czcicieli: „Dali wam kłamstwo, jeśli chodzi o to, co mówiliście, więc nie jesteście w stanie odwrócić karę ani nie otrzymacie pomocy. A jeżeli ktoś z was dopuści się zła, My pozwolimy skosztować mu żalosalnej kary”.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ مَا تَنْتَظِعُونَ صَرَفًا
وَلَا تَصْرَهُ وَمَنْ يَظْلِمْ مِثْلَكُمْ نَذِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

21. A przed tobą nie wysyłałiśmy żadnego Posłańca, który by ^enie jadtł pożywienia i nie chodził ulicami. Niektórych z was My czynimy próbą dla innych, by sprawdzić, czy jesteście wytrwali. A Pan twój jest Wszechwładzący.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِتْمَهُمْ
لِيَأْكُلُوا مِنَ الطَّعَامِ وَيَشْرَبُوا فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا
بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَنْتَصِرُونَ وَكَانَ
رَبُّكَ بِصِيرَاتِكَ ﴿٢١﴾

^a21,104; 41,31. ^b41,32. ^c10,29; 15,26; 34,41. ^d34,42. ^e20,9.

2071. Pragnienia niewiernych w przyszłym życiu identyfikować się będą z wolą Boga. Dlatego w naturalny sposób ich pragnienia zostaną zaspokojone.

CZEŚĆ XIX

22. ^aCi zaś, którzy nie oczekują spotkania z Nami, powiadają: „Dlaczego nie zostali zesłani nam aniołowie?^{2071A} Albo dlaczego nie widzimy Pana naszego?” Zaiste, ci są zbyt dumni z siebie i daleko posunęli się w buncie.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنزِلَ
عَلَيْنَا الْآيَاتُ أَوْ تَنزِيلُ رَبِّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا
فِي أَنفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتْوًا كَبِيرًا ﴿٢٢﴾

23. W dniu, ^bw którym ujrzą anioły, nie będzie żadnej dobrej nowiny dla winnych. Zawolają w rozpaczy: „A niechby istniała mocna bariera!”²⁰⁷²

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَأَقْبَلُوا فِي الْيَقِينِ ﴿٢٣﴾

24. I zwrócimy się ku ich dziełom i rozbijemy je na cząstki pyłu.²⁰⁷³

وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً
مَّنثُورًا ﴿٢٤﴾

25. W dniu tym mieszkańcom Nieba będzie lepiej, jeśli chodzi o ich mieszkanie, jak i miejsce odpoczynku.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُنْتَقَرًا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. A w dniu, ^ckiedy niebo rozstąpi się i zawisną nad nim chmury oraz zostaną zesłani aniołowie w wielkiej liczbie –

وَيَوْمَ تَشَقُّقُ السَّمَاءُ بِالْعَنَابِ وَنُزِلَ الْآيَةُ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. ^dPrawdziwe Królestwo w tym dniu²⁰⁷⁴ należeć będzie do Miłosiernego Boga. A będzie to ciężki dzień dla niewiernych.

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى
الْكَافِرِينَ عَاقِبًا ﴿٢٧﴾

^a10,8, 12, ^b6,9, 159, ^c2,211, ^d6,74; 22,57.

2071A. Patrz 252.

2072. Arab użyłby słów *Hijran* oraz *Mahjūran*, kiedy stanąłby przed czymś, co mu się nie podoba, w znaczeniu „niech to będzie z dala ode mnie, abym nie cierpiał z powodu tej rzeczy” (Lane). W odpowiedzi na ich pierwsze butne żądanie, niewiernym odpowiada się, że zapewne aniołowie zstąpią z nieba, ale że będą oni aniołami kary i kiedy przybędą, niewierni zniechęcą ich widok i będą pragnąć, aby oddzieliła ich jakaś szczelna zasłona.

2073. Drugie ich żądanie zostanie zaspokojone w ten sposób, że wszystkie ich wysiłki i dzieła spełzną na niczym, zaś oni sami zostaną zniszczeni i rozpierzną się w powietrzu jak pył.

2074. Dzień bitwy pod Badr rzeczywiście był dniem nieszczęścia dla niewierzących. Właśnie tego dnia, kiedy ustanowione zostały solidne podstawy Islamu, Quraish uświadomili sobie z goryczą, że tak już pozostanie.

28. Tego dnia grzesznik gryźć będzie swe dłonie i powie: ^a„O, gdybymż tylko poszedł jedną drogą z Pośłańcem!

ذِيَوْمٍ يَعْصُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَلْتَمِسُنِي اتَّخَذْتُ
مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝

29. „O, biada mi! Gdybym tylko nikogo takiego nie brał sobie za przyjaciela!

يُوَلِّئُنِي لِيَتَّبِعُنِي لَمْ آخُذْ فَلَانَا حَوْلِيًّا ۝

30. „Odwiódł mnie on od Przypomnienia po tym, jak do mnie przybyło”. Szatan bowiem zawsze opuszcza człowieka w godzinie potrzeby.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خُدُولًا ۝

31. A Poślaniec powie: „O Panie mój, lud mój rzeczywiście traktował ten oto Koran jak rzecz, którą należy odrzucić”.²⁰⁷⁵

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ۝

32. ^bTak zatem każdemu Prorokowi uczyniliśmy wroga spośród grzeszników. A Pan twój wystarczy jako Przewodnik i Pomocnik.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِمَّنْ كَفَرُوا
وَيُرِيكَ هَآدِيًّا وَنَصِيرًا ۝

33. ^cCi zaś, którzy nie wierzą, powiadają: „Dlaczego Koran nie został mu objawiony w całości?” My objawiliśmy go w ten sposób, ^daby wzmocnić z jego pomocą twe serce. A ułożyliśmy go w najlepszej formie.²⁰⁷⁶

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نَزَّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جَمْلَةً
وَاحِدَةً ؕ كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ
تَرْتِيلًا ۝

^a33,67; 67,11. ^b6,113. ^c17,107; 73,5. ^d11,121.

2075. Zupełnie stosownie werset ten może odnosić się do tych tak zwanych muzułmanów, którzy odrzucili Koran za siebie. Chyba jeszcze nigdy na przestrzeni 14 stuleci muzułmanie tak nie zaniedbywali Koranu jak obecnie. Na ten temat wypowiedział się też Święty Prorok: „Nadejdzie taki czas dla mego ludu, kiedy z Islamu nie pozostanie nic tylko jego nazwa, a z Koranu nic, tylko jego słowa” (Baihaquī, *Shu'ab al-Imān*).

2076. Koran był objawiany we fragmentach i z przerwami. Miało to służyć kilku ważnym celom: (i) przerwa pomiędzy kolejnymi objawieniami miała dać wierzącym możliwość zobaczenia spełnienia niektórych proroctw zawartych w już objawionych fragmentach i w ten sposób przyczynić się do wzmocnienia ich wiary. Ponadto celem takiego objawiania Koranu było udzielenie odpowiedzi na sprzeczny podnoszone przez niewierzących. (ii) Kiedy muzułmanom potrzebne było przewodnictwo w jakiejś konkretnej sprawie, objawiane były konieczne i odpowiednie wersety. Objawienie Koranu rozciągnięte było na okres 23 lat dlatego, by umożliwić towarzyszom Świętego Proroka zapamiętanie, nauczenie się i przyswojenie go. Gdyby Koran został jako całość objawiony za jednym razem i to w formie jednej książki, niewierni mogliby powiedzieć, że Święty Prorok przygotował ją sobie wcześniej z czyjąś pomocą. Tak zatem stopniowe jego objawianie, przy różnych

34. I nie przychodzą do ciebie z zarzutami, abyśmy nie zaopatrzyli cię w prawdę i doskonale wyjaśnienie.²⁰⁷⁷

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ
تَفْسِيرًا ﴿٢٠٧٧﴾

35. ^aCi, którzy na ich twarzach zebrani będą w Piekło^{2077A} – ^bci będą w najgorszym położeniu i będą najbardziej oddaleni od właściwej drogi.

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ
سَاءَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَصْلٌ سَبِيلًا ﴿٢٠٧٨﴾

36. Daliśmy Mojżeszowi Księgę i ^cwyznaczyliśmy mu jego brata, Aarona, jako jego pomocnika.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ
وَزِيرًا ﴿٢٠٧٩﴾

37. I powiedzieliśmy im: ^d„Idźcie obaj do ludu, który odrzucił Nasze Znaki”, a potem zniszczyliśmy go całkowicie.

فَقُلْنَا أَذْهَبًا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَذَرْنَاهُمْ
تَدْمِيرًا ﴿٢٠٨٠﴾

38. Zaś lud Noego, kiedy odrzucił Posłańców, ten zatopiliśmy i uczyniliśmy go Znakiem dla całej ludzkości. ^eDla grzeszników wszak przygotowaliśmy bolesną karę.

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ
لِلنَّاسِ آيَةً ۗ وَاعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا آلِيمًا ﴿٢٠٨١﴾

^a17,98. ^b5,61. ^c20,30-33; 26,14; 28,35. ^d20,44; 28,35-36. ^e18,30;

okazjach i w najróżniejszych warunkach i okolicznościach, stanowiło odpowiedź na taki zarzut. Koran był objawiany w częściach dlatego, aby mógł być dobrze zapamiętany. Objawianie w fragmentach spełniało także poniższe proroctwo biblijne:

„Kogo to chce on uczyć wiedzy? Komu chce dawać naukę? – Dzieciom ledwie odstawionym od mleka, niemowlętom odsadzonym od piersi! Bo: rozkaz za rozkazem, rozkaz za rozkazem, reguła za regułą, reguła za regułą, trochę tu, trochę tam. Zaprawdę, wargami jąkałów i językiem obcym przemawiać będzie do tego narodu” (Iz 28,9-11).

2077. Jedną z wyróżniających cech Koranu, która wywyższa go ponad wszelkie inne objawione Księgi, jest to, że kiedy tylko powiada on o istnieniu Boga, o prawdzie Islamu lub jego Bożym pochodzeniu czy jakimkolwiek innym temacie religijnym, przedstawia on stosowne dowody takiego twierdzenia i nie zwraca się do żadnego innego źródła po pomoc.

2077A. Zostaną wciągnięci do Piekła wraz z ich przywódcami; słowo *Wujūh* oznacza także „przywódców”.

39. I zniszczyliśmy ^a Ād i Thamūd oraz Lud Studni,²⁰⁷⁸ jak i wiele pokoleń pomiędzy nimi.

40. I każdemu posyłałiśmy przykład, i każdy ostatecznie zniszczyliśmy.

41. A ci oto Mekkańczycy z pewnością odwiedzili ^b to miasto²⁰⁷⁹ na które spadł zły deszcz. Czy nie widzieli tego? Nie, nie oczekują, iż będą podniesieni po śmierci.

42. ^c Kiedy cię widzą, żartują sobie tylko z ciebie i mawiają: „Co? Czy to ten, którego Allah przysłał jako Posłańca?

43. „Ten rzeczywiście nieomal odwiódł nas od naszych bogów, gdybyśmy tylko nie trzymali się ich byli mocno”. Ci dowiedzą się, kiedy ujrzą karę, kto najbardziej zboczył z właściwej drogi.

44. ^d Czy widziałeś takiego, kto swoje własne złe pragnienia bierze sobie za boga? Czyż możesz być jego stróżem?

45. Czy sądzisz, że większość z nich słyszy lub rozumie? ^e Oni są jak bydło²⁰⁸⁰ – nie, oni w swym zachowaniu są gorsi niż bydło.

وَعَادًا وَثَمُودًا وَأَصْحَابَ الرَّيِّسِ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ
كَثِيرًا ﴿٣٩﴾

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْمِيمًا ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْنَا مَطَرًا السَّوِطِ
أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤١﴾

وَإِذَا رَأَوْكَ إِذَا بُعِثُوا وَالْآلِهَةُ الْإِلَهُونَ إِذْ هَذَا الَّذِي
بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤٢﴾

إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ إِلَهِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا
وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرُونَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ
سَبِيلًا ﴿٤٣﴾

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ
عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٤﴾

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ الْكُرْهُمَ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ
هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٥﴾

^a9,70; 38,13; 50,13-15. ^b7,85; 27,59. ^c21,37. ^d45,24. ^e7,180.

2078. Niektórzy komentatorzy uważają, że Rass było miastem w Yamamah, w którym żyły plemiona Thamūd. Według innych komentatorów tak właśnie były nazywane, ponieważ wrzucili swego Proroka do studni. Były to resztki tych ludów.

2079. Sodoma, miasto Lota, które leżało na drodze z Arabii do Syrii.

2080. Człowiek bardziej na ogół podziwia swoje pragnienia i zachcianki oraz ustalone już idee niż wszystko inne. Taka właśnie postawa sprzeciwia się przyjmowaniu prawdy. Pod względem intelektualnym człowiek być może posunął się już dość daleko, by nie schylać głowy przed kamieniami i gwiazdami, jednakże nie wyrósł jeszcze z czczenia swoich fałszywych ideałów, uprzedzeń i wcześniej ustalonych idei. Właśnie tacy bożkowie zajmują miejsce głęboko w jego sercu, którzy są tutaj potępiani. Zamiast wykorzystywania danych mu przez Boga umiejętności widzenia i słyszenia, które pozwalają na rozpoznawanie prawdy, człowiek postanawia błagać się w ciemnościach, zniża sam siebie do poziomu bydła, a nawet niżej, ponieważ bydło nie posiada umiejętności rozróżniania i oceny, jak człowiek.

46. Czy nie widzisz, ^ajak Pan twój wydłuża cień?²⁰⁸¹ I gdyby zechciał, mógłby go unieruchomić. Wtedy pozycję słońca uczyniliśmy jego wskazaniem.²⁰⁸²

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٢٠٨١﴾

47. Potem przyciągamy go do siebie, powoli.^{2082A}

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٢٠٨٢﴾

48. ^bTo On uczynił noc²⁰⁸³ okryciem dla ciebie, sen dla odpoczynku, jak i dzień, by wstawać i pracować.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِيَسَاءَ وَالتَّوَمَّ مُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٢٠٨٣﴾

49. ^cOn jest Tym, który wysłał wiatry jako dobrą nowinę przed Jego łaską, a zsyłamy czystą wodę z chmur,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٢٠٨٤﴾

50. Aby przy jej pomocy dawać życie martwej ziemi oraz dawać ją do picia Naszemu stworzeniu – bydłu i ludziom bardzo liczny.

لِيُحْيِيَ بِهِ بَدْدَةً مَّيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَا سَيِّ كُنِيرًا ﴿٢٠٨٥﴾

^a16,49. ^b6,97; 78,11. ^c7,58; 15,23.

2081. Werset ten nawiązuje językiem przenośni do powstania, postępu i potęgę Islamu oraz ilustruje ten fakt poprzez zwrócenie uwagi na fenomen przyrody. Kiedy słońce znajduje się za jakimś przedmiotem, jego cień jest długi. Podobnie kiedy Bóg stoi za plecami swego ludu, jego władza i wpływy są wielkie. Werset ten wskazuje, że Bóg stoi za plecami Islamu i dlatego jego cień powiększać się będzie tak długo, aż obejmie całą ziemię, zaś narody pod jego skrzydłami szukają pocieszenia i ulgi. „Słońce” w tym wersecie symbolizuje Islam lub Świętego Proroka.

2082. Pozycja słońca określa rozmiary cienia.

2082A. Werset ten odnosi się do schyłku Islamu po osiągnięciu przez niego zenitu. Podczas gdy „cień” w poprzednim wersecie symbolizował władzę i wpływy, jego „kurczenie się” w wersecie obecnym oznacza schylek i podupadanie.

2083. W wersecie tym „noc” reprezentuje okres ciemności duchowej poprzedzający nadejście Reformatora Bożego. Natomiast „dzień” symbolizuje świt duchowy po pojawieniu się już Bożego Reformatora.

51. I wyjaśniliśmy im Koran na różne sposoby, aby zważali, lecz większość ludzi odrzuca wszystko, tylko nie niewiarę.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاُ بَيْنَهُمْ آيَاتِنَا لِيُحْكَمُوا مِنِّي أَمَّنِي وَكَانَ
التَّائِبِينَ إِلَّا لِقَوْمٍ أَعْرَضُوا ﴿٥١﴾

52. Gdybyśmy tego zechcieli. z pewnością powołalibyśmy kogoś, kto by ostrzegał, w każdym mieście.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥٢﴾

53. Nie bądź zatem posłuszny niewiernym i przeciwstawiaj się im wszelkimi sposobami zawartymi w Koranie.²⁰⁸⁴

فَلَا تَطِيعُ الْكٰفِرِيْنَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيْرًا ﴿٥٣﴾

54. ^aOn jest Tym, który uczynił, że popłynęły te dwa morza, smaczne i słodkie oraz słone i gorzkie. A pomiędzy nimi umieścił przeszkodę i przegrodę nie do pokonania.²⁰⁸⁵

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَّحْجُورًا ﴿٥٤﴾

55. ^bI On jest Tym, który stworzył człowieka z wody i uczynił mu rodzinę z krwi i z małżeństwa. A Pan twój jest Wszechpotężny.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيْرًا ﴿٥٥﴾

^a35,13; 55,20, 21. ^b32,9.

2084. Wedle tego wersetu wielki i rzeczywisty *Jihād* ma głosić posłannictwo Koranu. Tak zatem celem propagowania Islamu i szerzenia jego nauk jest właśnie *Jihād*, do której tak bardzo zawsze zachęca się muzułmanów. Właśnie do tego rodzaju *Jihād* nawiązywał Święty Prorok, kiedy powiedział: „Powróciliśmy z mniejszej *Jihād* do większej *Jihād*” (Radd al-Muhtār). Patrz także 1957 oraz 1958.

2085. Jeśli uznać, że „dwie wody” w tym wersecie oznaczają prawdziwą religię i fałszywą, to werset ten oznacza, iż zarówno Islam – religia prawdziwa – jak i inne zepsute Wiary trwać będą nadal obok siebie, przy czym ta pierwsza wydawać będzie słodkie owoce, zaspokajając pragnienie duchowych podróżników, zaś ta druga, czy te drugie, będą pełne goryczy i jałowe, nie będąc w stanie dać żadnych pozytywnych wyników czy owoców. „Dwie wody” mogą też oznaczać wodę morską i rzeczną. Woda morska jest słona i gorzka w smaku, natomiast woda z rzeki jest słodka i nadaje się do picia. Kiedy woda z rzeki wpada do morza i miesza się ze słoną, także staje się słona i gorzka. Dopóki te dwa rodzaje wody płyną oddzielnie, mają inny smak. Podobnie kiedy nauczanie prawdziwej religii miesza się z naukami religii fałszywych, traci ono swą słodycz i użyteczność. Bóg jednak tak wszystko zaplanował, że pomimo bezpośredniej bliskości fałszywych religii Islam nigdy nie straci swojego smaku, ponieważ sam Bóg go chroni (15,10). Pomiędzy Islamem i religiami fałszywymi znajduje się nieprzekraczalna bariera, która je rozdziela.

56. ^aI czczą oprócz Allacha to, co ani nie może im zaszkodzić, ani pomóc. Człowiek niewierzący jest zawsze przeciwny planom swego Pana.

57. ^bA wysłaliśmy cię jedynie jako nosiciela dobrej nowiny oraz tego, który ostrzega.

58. ^cPowiedz: „Nie proszę was za to o żadną zapłatę; jedynie ten, który tego pragnie, może odnaleźć drogę do swego Pana”.²⁰⁸⁶

59. ^dZaufaj Temu Jednemu, który jest Wiecznie Żywy i jest Źródłem wszelkiego życia i który nie umiera, oraz wychwalaj Go Jego chwałą. On bowiem wystarczy za Znacwcę grzechów swoich sług.

60. ^eTen, który stworzył niebiosy i ziemię oraz wszystko, co jest między nimi w sześciu okresach, a potem zasiadł pewnie na Tronie – Bóg Miłosierny! Spytaj zatem o Niego tego, który wie.²⁰⁸⁷

61. A kiedy im się powiada: „Podporządkujcie się Bogu Miłosiernemu”, odpowiadają: „A kto jest tym Bogiem Miłosiernym? Czy mamy się podporządkować czemukolwiek, do czego nas przymuszasz?” I to powiększa ich awersję.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٧﴾

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٨﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْعَلِيِّ الَّذِي لَآ يَمُوتُ وَسَيَحْيِيكُمْ بِحَمْدِهِ
وَكَفَىٰ بِهِ بَدُنُوبٍ عِبَادَةً خَيْرًا ﴿٥٩﴾

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسَلِّ بِهِ
خَيْرًا ﴿٦٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَمَا نَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦١﴾

^a6,72; 10,107; 21,67; 22,13. ^b2,120; 5,20; 11,3; 35,25. ^c38,87; 42,24; ^d26,218; 27,80; 33,49. ^e7,55; 11,8; 32,5; 57,5.

2086. Wedle tego wersetu Islam wyraźnie zabrania wykorzystywania siły w propagowaniu swoich nauk.

2087. (1) Bóg; (2) Święty Prorok.

62. Błogosławiony Ten, ^aktóry w niebie uczynił budowle z gwiazd i umieścił tam Lampę dającą światło oraz księżyc, który światło odbija. ^{2087A}

تَبْرُكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٥١﴾

63. ^bOn jest Tym, który stworzył noc i dzień, ²⁰⁸⁸ a każde idzie za tym drugim, dla korzyści tego, kto pragnie pamiętać lub chce być wdzięczny.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٥٢﴾

64. A prawdziwymi sługami Boga Miłosiernego są ^cci, którzy chodzą po ziemi pokorni, ^da kiedy zwracają się do nich nieświadomi, unikają ich łaskawie, mówiąc: „Pokój!” ²⁰⁸⁹

وَعِبَادَ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٥٣﴾

65. ^eI którzy spędzają noc leżąc twarzą do ziemi i stoją przed ich Panem,

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٥٤﴾

66. I którzy powiadają: „Panie nasz, odwróć od nas karę Piekieła, albowiem jego kara jest męką największą.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٥٥﴾

67. „To rzeczywiście jest złe miejsce odpoczynku oraz mieszkanie”.

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٥٦﴾

68. Oraz ci, którzy – gdy wydają – ^fnie są ani rozrzutni, ani skąpi, lecz przyjmują pozycję umiarkowaną, pośrodku.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٥٧﴾

^a15,17; 85,2. ^b36,38-41. ^c17,38; 31,19; ^d28,56. ^e41,39; 73,21. ^f7,32; 17,28.

2087A. Nawiązując do stworzenia niebios – słońce, księżyc i gwiazdy upiększają je – werset ten zwraca uwagę na niebiosia duchowe, które także posiadają swoje słońce, księżyc i gwiazdy – Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza oraz Towarzyszy Świętego Proroka, o których – jak się relacjonuje – powiedział on następująco: „Moi Towarzysze są jak rozliczne gwiazdy. Za którym byś nie poszedł, otrzymasz właściwe przewodnictwo” (Razīn).

2088. Podobnie jak w świecie fizycznym dzień następuje po nocy, w rzeczywistości duchowej, kiedy ciemność spada na świat, Bóg powołuje Reformatora, aby dał światu światło.

2089. Od tego wersetu rozpoczyna się krótki opis wielkiej rewolucji moralnej, którą Słońce firmamentu duchowego – Święty Prorok – zapoczątkowało wśród jego ludu. Lud ten, synowie ciemności, stał się sługami Łaskawego i Dobroczynnego Boga. Przeróżne cechy sprawiedliwych sług Łaskawego Boga, o których mowa w obecnym i w następnym wersecie, są przeciwstawne do wad, z powodu których lud Świętego Proroka cierpiał w szczególny sposób.

69. Także ci, którzy nie zwracają się do żadnego innego boga obok Allacha ^aani nie zabijają osoby, której zabijania Allah zabronił, chyba że w sprawiedliwej sprawie, ani nie dopuszczają się cudzołóstwa ²⁰⁹⁰ – ten zaś, kto dopuszcza się go, spotka karę ze swój grzech.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٩﴾

70. ^bJego kara będzie podwójna w Dniu Zmartwychwstania i zamieszka tam wzgardzony –

يُضْعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهَا
مُهَانًا ﴿٧٠﴾

71. Z wyjątkiem tych, którzy okażą skruchę, ²⁰⁹¹ ^cuwierzą i będą spełniać sprawiedliwe uczynki. Jeśli o tych chodzi, Allah zamieni ich złe uczynki na dobre, a jest Allah Najbardziej Przebaczący, Litościwy.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يُسَدِّلُ اللَّهُ سَبِيلَهُمْ حَسَنًا وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ﴿٧١﴾

72. ^dOraz ci, którzy okazują skruchę i spełniają sprawiedliwe uczynki – oni rzeczywiście zwracają się do Allacha z prawdziwą skruchą.

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ﴿٧٢﴾

73. I kto daje fałszywe świadectwo ²⁰⁹² oraz ^ekiedy przechodzi obok czegoś próżnego, przechodzi godnie.

وَالَّذِينَ لَا يَتَّهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٣﴾

^a6.152; 17.33, 34; ^b4.15. ^c3.58; 6.49; 18.89; 19.61; 34.38. ^d5.40; 20.83; 28.68. ^e23.4; 28.56.

2090. Bałwochwalstwo, morderstwo i cudzołóstwo to trzy podstawowe grzechy i źródła deprawacji osobistej oraz niemoralności seksualnej. Koran powraca do tych grzechów bez przerwy.

2091. *Taubah* (skrucha) oznacza skruchę szczerą, prawdziwą, skruchę za dawne potknięcia moralne wraz z jednoczesnym silnym postanowieniem odrzucania wszelkiego zła i czynienia dobrych uczynków, jak i dokonania zadośćuczynienia za wyrządzone innym zło. Skrucha taka wymaga wprowadzenia całkowitej zmiany w życiu człowieka, odwrócenia się plecami do przeszłości.

2092. *Zūr* oznacza kłamstwo; fałszywego świadka czy świadectwo; łączenie fałszywych bogów z Allachem; miejsce, w którym wypowiada się kłamstwa, a ludzie cieszą się próżnymi i frywolnymi rozrywkami; stowarzyszenia politeistów, itp. (Lane).

74. Jak i ci, którzy – kiedy im przypomnieć Znaki ich Pana – nie upadają wówczas głusi i ślepi.^{2092A}

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يُخَذُوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعَيْبَاتًا ﴿٣٧﴾

75. Oraz ci, którzy powiadają: „Panie nasz, daj nam radość naszych oczu z naszych żon i dzieci, jak i uczyni nas wzorem dla sprawiedliwych”.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٣٨﴾

76. Są to tacy, którzy będą nagrodzeni wyniosłymi^a pokojami w Raju, albowiem byli wytrwali. Ci będą w nim przyjęci pozdrowieniem i pokojem.

أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٣٩﴾

77. I w nim zamieszkają. Jest on wspinały jako miejsce odpoczynku oraz jako mieszkanie.

خَالِدِينَ فِيهَا حَسَنَاتٌ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٤٠﴾

78. Powiedz niewiernym: „Gdyby nie wasza modlitwa do Niego, mój Pan nie troszczyłby się o was²⁰⁹³ w ogóle. Lecz skoro otrzymaliście Jego Posłannictwo, Jego kara do was przylgnie”.

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٤١﴾

^a34,38.

2092A. Zwracając uwagę na Znaki Boże z otwartymi oczami i głowami. Ich wiara oparta jest na przekonaniu i pewności, nie zaś na pogłoskach.

2093. *Mā A'bu'ubihī* oznacza: nie dbam, nie obchodzi mnie lub nie szanuję go, albo też nie uważam, aby był kimś wartościowym czy godnym; lub też nie cenię go wysoko (Lane + Mufradāt).

R O Z D Z I A Ł 26

AL-SHU'ARĀ'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, tytuł i kontekst

Większość naukowców muzułmańskich przypisuje tę surę na okres mekkański. Sura ta nosi taki właśnie tytuł (Al-Shu'arā' – poeci) dlatego, by uświadomić muzułmanom, że sukces osiągają jedynie ci ludzie, których zawód i praktyka idą w parze, natomiast pusta mowa – jak mowa poetów – prowadzi donikąd. Począwszy od tej sury przerywa się temat poprzednich szesnastu rozdziałów. Od sury Yūnus Koran kierował uwagę czytelników zasadniczo na Żydów i chrześcijan. Od tego rozdziału począwszy ich miejsce zajmują wierzący – muzułmanie. Zmienia się też forma, natura i zasięg treści. Dlatego też nastąpiła również zmiana w *Muqat'āt* na początku tej sury. Poprzedni rozdział kończy się taką nutą, iż błędem byłoby zakładać, że Bóg pozwoliłby na zniszczenie tego wielkiego systemu, jaki stworzyły na świecie wielkie religie. Przeciwnie, Bóg stworzył człowieka, aby zademonstrować mu w Swojej osobie wszystkie wielkie atrybuty, oraz i po to, aby człowiek mógł zareagować na wołanie Boga. Jeżeli człowiek nie spełnia celu swojego stworzenia, to nie ma żadnej potrzeby ani usprawiedliwienia dla jego istnienia, jak też nie ma żadnej potrzeby, dla której Bóg miałby wahać się przed zniszczeniem człowieka. W surze tej powiada się nam, że w swej miłości i trosce o ludzkość Święty Prorok odczuwał wielki żal z powodu tej właśnie możliwości oraz pragnął, aby ludzie zostali zbawieni. Podobnie zniszczenie ludzkości wydaje się być sprzeczne z planem Bożym, który polega na tym, aby człowiek miał możliwość odkrycia – wysiłkiem własnej woli i pracy – drogi prowadzącej do bliskości z Bogiem, a później do uzyskania tej bliskości. Jeśli jednak nie będzie tego czynił, powinien cierpieć konsekwencje swojej odmowy. Sura ta powiada dalej, że gdyby człowiek nie otrzymał umiejętności dokonywania rozróżnienia i wyboru, stałby się zaledwie maszyną czy automatem, przez co nie byłby obrazem swojego Stwórcy, za jakiego jest uważany. Musi zatem działać i postępować w zgodzie ze schematem Bożym, bez którego nie może osiągnąć prawdziwego i rzeczywistego zbawienia.

Temat

Z początku sura ta twierdzi, że Koran przedstawia swoje własne dowody i argumenty, oraz że nie potrzebuje żadnej zewnętrznej pomocy ani wsparcia do udowodnienia i ustanowienia prawdziwości swoich twierdzeń i nauk. Czytamy, że kiedy w formie spełnienia wymagań i potrzeb człowieka Bóg stworzył pary wszystkich rzeczy w świecie fizycznym, to słusznym jest twierdzenie, że w świecie duchowym także powinien On stworzyć odpowiednik człowieka. Następnie całkiem stosownie sura ta przedstawia opis niektórych Posłańców Bożych oraz rozpoczyna ten opis od historii Mojżesza, który, starając się wypełnić przykazanie Boże, odniósł sukces w wyprowadzeniu Izraelitów z Egiptu. W celu zilustrowania, że prawda zawsze triumfuje, a opozycja wobec niej ponosi porażkę, sura ta przedstawia krótki opis Proroków: Abrahama, Noego, Huda, Saliha, Lota oraz Shu'aib. Abraham zademonstrował swojemu ludowi bezsens bałwochwalstwa. Po opisie Abrahama następuje opis Noego, którego lud odrzucił, ponieważ chciał on usunąć wszelkie różnice społeczne. Po nim przyszedł Hūd oraz Sālih. Obaj ci prorocy ze wszystkich sił starali się uświadomić swoim ludom, że nie od pompy i władzy materialnej, ale od dobrej moralności i siły duchowej zależy ich życie i dobrobyt. Ludy tych proroków odrzuciły jednak ich samych i ich nauki. Ludy Lota i Shu'aib nie były w niczym lepsze. Pierwszy posiadał pewną nienaturalną wadę, zaś ten drugi był nieuczciwy w transakcjach handlowych. Pod koniec tej sury nawraca się do tematu początkowego, a mianowicie, że Koran jest objawionym Słowem

Bożym i że przedstawia on sam odpowiednie dowody i argumenty swojej prawdziwości. Dawniejsi Prorocy udowodnili jego prawdziwość, a także uczeni Izraelici są w swoich sercach przekonani, że Koran jest Słowem Bożym, ponieważ spełnia proroctwa zawarte w ich własnych Świętych Pismach. Sura ta zachęca niewierzących do zastanowienia się nad naukami Koranu i przekonania się, że gdyby były one dziełem szatanów lub też gdyby stworzyć je mógł sam Święty Prorok, to wszak można by to stwierdzić. Dalej czytamy, że nauki Koranu są bardzo podobne do nauk Pism wcześniejszych oraz że z pewnością szatańscy ludzie nie mogli mieć dostępu do ich Źródła Bożego. Szatani zstępują tylko na kłamców i grzeszników oraz na tych, którzy zmyślają kłamstwa i powielają fałsz. Poeci właśnie czerpią natchnienie z tych propagatorów fałszu, a za nimi z kolei idą ludzie niskiego morale oraz tacy, którzy nie posiadają ustalonych zasad. Ich wyznawcy, jak i oni sami, cieszą się pustymi słowami, choć wcale zgodnie z nimi nie postępują. Sura ta kończy się zachęceniem Świętego Proroka do kontynuowania głoszenia Jedności Boga oraz do nauczania ludu w celu szerzenia sprawy Islamu. Dalej zachęca się Świętego Proroka do położenia zaufania we Wszechmogącym i Łaskawym Bogu, pod którego ochroną i troską żyje i który wkrótce doprowadzi do końca nieporozumienia pomiędzy muzułmanami i zjednoczy ich w miejscu, w którym żyć będą w pokoju i dobrobycie i gdzie będą czcić Jedyne Prawdziwe Boga w doskonałym bezpieczeństwie i spokoju.

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ
 ﴿٢٦﴾

النزل

1. ^aW imię Boga. Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Tā Sin Mīm.²⁰⁹⁴

طسّم

3. ^bOto wersety Księgi, która wyjaśnia różne rzeczy.^{2094A}

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

4. ^cByć może napelnisz się żalem na śmierć,^{2094B} ponieważ oni nie wierzą.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

5. Jeśli tego zapagniemy, możemy zesłać z nieba Znak dla nich, tak że ich szyje²⁰⁹⁵ pokłonią się przed nim.

إِنْ تَشَاءُ نُنزِلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ

6. ^dA nigdy nie jest tak, żeby otrzymywali nowe²⁰⁹⁶ Przypomnienie od Boga Miłosiernego i nie odwracali się od niego.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ

7. ^eRzeczywiście potraktowali je jak kłamstwo, lecz wkrótce otrzymają nowinę o tym, z czego sztydzili.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَاءَ لَهُمْ يَوْمًا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

^a1,1. ^b12,2; 15,2; 27,2; 28,3. ^c18,7. ^d21,3, 43. ^e6,35; 22,43; 35,26; 40,6.

2094. W *Muqatta'at* (skrót literowy) *Tā Sin Mīm*, *Tā* oznacza *Tāhīr* (Pan czystości), *Sīn* oznacza *Sāmī* (Wszystkosłyszający), zaś *Mīm* oznacza *Majīd* (Pan Godności). W ten sposób skrót ten wskazuje, że sura ta zajmuje się sposobami osiągnięcia czystości serca, akceptacji modlitwy i godności. Obecny oraz dwa następne rozdziały stanowią szczególną grupę, znaną jako grupę „*Tā Sin Mīm*”, i wszystkie są do siebie bardzo podobne pod względem poruszanych tematów. Rozdziały te zostały objawione prawie w tym samym czasie w Mekce. Ponieważ sury te zajmują się przede wszystkim opowiadaniem życia Mojżesza, niektórzy komentatorzy uznają ten skrót literowy za reprezentację Góry Synaj i Mojżesza – *Tā Sin* oznaczałoby *Tūr Sīnā* (Góra Synaj), zaś *Mīm* oznaczałoby *Mūsā* (Mojżesz).

2094A. Patrz 1356.

2094B. Patrz 1664.

2095. Żal Świętego Proroka nie będzie próżny. Jeśli jego lud nie przestanie przeciwstawiać się mu, nawiedzony zostanie przez Znaki kary, które poniżą i obalą jego przywódców. *A'nāq* oznacza tutaj przywódców (Lane).

2096. Słowo „nowy” oznacza tutaj „w nowej formie” lub „z nowymi cechami”. W rzeczywistości wszystkie Prawa Boże są podobne w swoich podstawowych naukach. Różnią się one jedynie szczegółami. Lub też nowe Prawo objawiane jest w zmienionej i ulepszonej formie po to, aby lepiej pasowało do idei, potrzeb i wymogów poszczególnych czasów w historii. Niektórzy Prorocy przychodzą z nowym Prawem, podczas gdy inni służą Prawu istniejącemu.

8. ^aCzyż nie widzą ziemi – ileż wspaniałych gatunków istot stworzyłiśmy na niej?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كَرِيمٍ ۝

9. W tym, zaiste, zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

إِن تَنِي ذَلِكَ لَأَيُّهُ وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

10. I, zaprawdę, twój Pan – On jest Potężny, Litościwy.²⁰⁹⁷

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

11. ^bI przypomnij sobie, kiedy twój Pan zawałał Mojżesza i nakazał mu: „Udaj się do ludu grzesznego –

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ ابْتَهِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

12. „Do ludu Faraona. Czy nie okażą bojaźni przed Bogiem?”

قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِلَّا يَتَّقُونَ ۝

13. Ten rzekł: „Panie mój, ^cmyślę, że oni mnie odrzucą.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ۝

14. „I moja pierś jest ściśnięta²⁰⁹⁸, ^di mój język nie jest dość płynny. Zatem ^epoślij i słowo Aaronowi.

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ ۝

15. ^f„Wszak mają przeciwko mnie oskarżenie²⁰⁹⁹, więc obawiam się, że mnie zabiją”.

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ۝

16. ^gBóg rzekł: „Tak się nie stanie, więc idźcie obaj wraz z Naszymi Znakami. My jesteśmy z wami i słuchamy waszych modlitw”.

قَالَ كَلَّا فَإِذْ هَبْنَا بآيَاتِنَا لِمَعَكُمْ مُّسْتَعِينُونَ ۝

^a36,34-37; ^b20,25; 79,17-18. ^c20,46; 28,35. ^d20,28. ^e26,14. ^f28,34. ^g28,36.

2097. Słowa „zaprawdę, twój Pan – On jest Potężny, Litościwy” wskazują, że okoliczności działania Świętego Proroka będą podobne do okoliczności życia Proroków omówionych w tej surze. Lecz podczas gdy Wszechmocny Bóg powstrzymał i zniszczył wrogów tamtych Proroków, w wypadku Świętego Proroka Bóg Wszechmogący nie tylko zmanifestuje swą moc i władzę, dając zwycięstwo Świętemu Prorokowi oraz powodując, że jego sprawa zwycięży, okaże także łaskę i litość jego ludowi o tyle, o ile jedynie niewielka ich część zostanie zniszczona, zaś większość otrzyma Boże przebaczenie, a w końcu przyjmie Jego Posłannictwo.

2098. Wydaje się, że Mojżesz nie uważał siebie za osobę odpowiednią do wykonania tak poważnego zadania. Obowiązki Proroctwa są w rzeczy samej rozliczne i ciężkie. W chwili pierwszego objawienia Święty Prorok sam odczuwał ciężar obaw.

2099. Słowa te wskazują, że lud faraona oskarżył Mojżesza o zabicie Egipcjanina. O tym wypadku wspomina się w Wj 2,11-15 oraz w Koranie 28,16-21, gdzie powiada się, że morderstwo to nie było zamierzone i dokonane z premedytacją. Mojżesz bronił Izraelity, którego ów Egipcjanin bił, i w całym zamieszaniu przypadkiem został zabity.

17. Udajcie się zatem do Faraona i powiedzcie: „Jesteśmy Posłańcami²¹⁰⁰ Pana wszystkich światów,

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠٠﴾

18. „Żeby powiedzieć ci, abys wysłał Dzieci Izraela wraz z nami”.

أَنْ أَرْسِلَ مَعَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٠١﴾

19. Faraon rzekł: „O Mojżeszu, czyż nie wychowaliśmy cię wśród nas? Pozostawałeś między nami przez wiele lat.

قَالَ أَلَمْ نُزَكِّكَ فِينَا وَلَيْدًا وَكَيْتًا فِينَا مِنْ عُمْرِكَ سِنِينَ ﴿٢٠٢﴾

20. „A czyniłeś to, co czyniłeś i jesteś jednym z niewdzięcznych”.²¹⁰¹

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكَ الْبِئْسَ الَّذِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠٣﴾

21. Mojżesz powiedział: „Uczy-niłem to wówczas nieumyślnie, wszak umysł mój pełen był zakłopotania.²¹⁰²

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذْ أَوْ أَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠٤﴾

22. ^a„Zatem uciekłem od was, kiedy zacząłem się was obawiać. Potem Pan mój obdarzył mnie

فَقَرَّرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا

^a28,22.

2100. Słowo *Rasūl* w obecnym wersecie to liczba pojedyncza, podczas gdy podmiot *innā* oraz użyte czasowniki stoją w liczbie podwójnej. W języku arabskim czasami dopuszcza się użycie orzeczenia w liczbie pojedynczej dla podmiotu w liczbie podwójnej lub mnogiej (Bayān). Patrz także 26,78.

2101. Wydaje się, że w wersecie tym nawiązuje się do Egipcjanina, który został zabity przez Mojżesza. Faraon. uważa siebie samego oraz Egipcjan za wielkich dobroczyńców wobec Izraelitów i oskarża Mojżesza o odruch wielkiej niewdzięczności, co znalazło wyraz w zamordowaniu Egipcjanina.

2102. *Dāll* pochodzi od słowa *Dalla*, które oznacza: nie wiedział co czynić; jego umysł był zmieszany; zagubił się w miłości (Lane). Kiedy Izraelita zawołał Mojżesza na pomoc, broniąc się przed Egipcjaninem, Mojżesz nie wiedział co czynić. Chcąc pomóc biednemu, bezbronnemu Izraelicie (28,16-21) tak mocno uderzył Egipcjanina pięścią, że tamten umarł. Śmierć ta była przypadkowa, ponieważ normalnie uderzenie pięścią nie powoduje u człowieka śmierci. Werset ten może też oznaczać, że z powodu wielkiej miłości do poddanego opresjom ludu Mojżesz przyszedł Izraelicie z pomocą i uderzył Egipcjanina, co skończyło się śmiercią. Werset ten można też tłumaczyć tak, że Mojżesz uczynił to, nie będąc świadomym konsekwencji.

2103. Fakt, iż po zabiciu Egipcjanina Mojżesz uciekł, a Bóg uczynił go Prorokiem – co jest zaprawdę wielką łaską Bożą – stanowi dowód, że to, co uczynił Mojżesz było niezamierzone.

zdrowym rozsądkiem i uczynił mnie jednym z Posłańców.²¹⁰³

23. „I czy ową łaskę wychowywania mnie, gdy byłem dzieckiem, przeciwstawiasz teraz uwięzieniu Dzieci Izraela?”²¹⁰⁴

24. Faraon rzekł: „A kimże jest Pan światów?”²¹⁰⁵

25. Mojżesz powiedział: „Pan niebios i ziemi²¹⁰⁶ oraz wszystkiego tego, co jest między nimi, jeśli uwierzysz”.

26. Faraon odezwał się do tych, którzy byli wokół: „Czy nie słyszycie?”²¹⁰⁷

27. Mojżesz rzekł: „Wasz Pan oraz Pan waszych proajców”.²¹⁰⁸

28. Faraon powiedział: „Z całą pewnością ten wasz Posłaniec, który został do was wysłany, jest szaleńcem”.²¹⁰⁹

29. Mojżesz rzekł: „Pan Wschodu i Zachodu²¹¹⁰ oraz tego, co znajduje się między nimi, jeśli potraficie to zrozumieć”.

30. „Faraon powiedział: „Jeśli bierzesz sobie boga innego niż mnie, z pewnością wsadzę cię do więzienia”.

وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٣﴾

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٤﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ آلَا تَسْمِعُونَ ﴿٢٧﴾

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٨﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمُجْرِبُونَ ﴿٢٩﴾

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَقُولُونَ ﴿٣٠﴾

قَالَ لِمَنْ أَتَّخَذَتِ الْهِنَاءُ غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ مِنْ

الْمَسْجُورِينَ ﴿٣١﴾

^a20,50. ^b44,8. ^c44,15. ^d2,116; 55,18. ^e28,39.

2104. Powiada się, że na zachwałą uwagę Faraona Mojżesz powiedział mu, że on sam – faraon – powinien wstydić się, mówiąc o jakimkolwiek dobrze, jakie jakoby miałby uczynić dla ludu Mojżesza, jako że faraon od wielu pokoleń trzymał Izraelitów w tak degradującej formie niewoli, że pozbawiło ich to zupełnie poczucia godności, inicjatywy i ambicji narodowych.

2105. Jak powiedziano w poprzednim wersecie, odpowiedź Mojżesza na zarzut faraona, jak się wydaje, całkowicie skonfundował władcę, przez co od razu zmienił temat rozmowy. Chciał wciąż wciągnąć Mojżesza w dyskusję na tematy metafizyczne, o istnieniu i osobie Istoty Bożej oraz o naturze Jego atrybutów.

2106. Słowa „Pan niebios i ziemi” odnoszą się do ogromu posiadłości Boga w kategoriach przestrzeni.

2107. Werset ten przedstawia faraona jako starającego się podburzać jego lud przeciwko Mojżeszowi poprzez wskazanie, że obrażał on ich bogów, przypisując Królestwo nieba i ziemi Allachowi, a to wszak ich bogowie sprawowali władzę nad całym wszechświatem.

Przypisy 2108, 2109 i 2110 patrz strona następna.

31. Mojżesz rzekł: „Co? Mimo wszystko przekażę ci coś wyraźnego!”

قَالَ أَلَوْ جِئْتَكِ بِبَنِي تَمِيمٍ ۝

32. ^aFaraon powiedział: „Zatem przedstaw to, jeśli jesteś prawdziwym mówcą”.

قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

33. Zatem Mojżesz rzucił swą laskę i – spójrz! – ^bwyraźnie widać było węża.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ۝

34. ^cI wyciągnął dłoń i – spójrz! – patrzącym wydała się biała²¹¹¹

فَمَنْ ذَرَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ۝

35. ^dFaraon rzekł do otaczających go dowódców: „To zaiste zręczny czarownik.

قَالَ لِلْمَلَآئِكَةِ إِنَّ هَٰذَا لَسَجْرٌ عَلِيمٌ ۝

36. ^e„On pragnie przy pomocy swej magii wyprowadzić was z waszej ziemi. Co zatem radzicie uczynić?”

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ۝

37. ^fCi odrzekli: „Zaczekaj z nim i jego bratem przez chwilę, a poslij po miejskich heroldów,

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ خَبِيرِيْنَ ۝

38. ^g„Którzy przyprowadzą ci wszystkich zręcznych i przebiegłych czarowników”.

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ۝

39. ^hW ten sposób w wyznaczonym czasie zebrano wszystkich czarowników.

فَجِيعَ السّٰحِرَةِ لِبَيْقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

40. ⁱI powiedziano ludowi: „Czy i wy zbierzecie się?”

وَقِيلَ لِلنّٰسِ هَلْ أَنْتُمْ مُّجْتَمِعُونَ ۝

41. „Abyśmy mogli iść za czarownikami, jeśli oni okażą się zwycięzcami?”

لَعَلَّنَا نَسْبِعَ السّٰحِرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغٰلِبِيْنَ ۝

^a7,107. ^b7,108. ^c7,109; 20,23. ^d7,110. ^e7,111; 20,58, 64. ^f7,112; 10,80. ^g7,113. ^h7,114; 20,59. ⁱ20,60.

2108. W wersecie 25 Mojżesz nawiązał do wielkości posiadłości Bożych oraz do kontroli w kategoriach przestrzeni. W tym wersecie nawiązuje on do posiadłości Boga w kategoriach czasu.

2109. Faraon myślał, że jak człowiek szalony Mojżesz nikogo nie posłucha i dalej wypowiadać się będzie w swoim własnym tonie. I uczynił tak w wielu słowach.

2110. Werset ten odnosi się do ogromu Królestwa Bożego w kategoriach kierunków i stron.

2111. Patrz 1024.

42. A kiedy czarownicy przybyli, powiedzieli do Faraona: „Czy otrzymamy nagrodę²¹¹², jeśli to my zwyciężymy?”

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَنَا أَجْرًا
إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٦٧﴾

43. ^aTen rzekł: „Tak, wtedy z pewnością znajdziecie się wśród moich wybranych”.

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَئِنَّمُ الْمُغْرِبِينَ ﴿٦٨﴾

44. ^bMojżesz rzekł do nich: „Teraz rzućcie to, co macie rzucić”.

قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا إِنَّمُ مَلْفُونَ ﴿٦٩﴾

45. Rzucili więc swoje laski i sznury i rzekli: „Na honor Faraona, z pewnością my zwyciężymy”.

قَالُوا جِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ
إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٧٠﴾

46. ^cWtedy Mojżesz rzucił swoją laskę i – spojrz! – ona połknęła wszystko to, co oni wyczarowali.

فَأَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْكُفُونَ ﴿٧١﴾

47. ^dWidząc to, czarownicy padli na twarze

فَأَنفَى السَّحَرَةُ سُدُجِدِينَ ﴿٧٢﴾

48. I rzekli: „Wierzymy w Pana światów,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٣﴾

49. ^e„Pana Mojżesza i Aarona”.

رَبِّ مُوسَى وَ هَارُونَ ﴿٧٤﴾

50. ^fFaraon rzekł: „Uwierzyliście mu zanim wam na to pozwoliłem? Ten jest z pewnością waszym przywódcą, który nauczył was czarów. Jednak poznacie konsekwencje tego wszystkiego. Z całą pewnością poobcinam wam ręce i stopy z powodu^{2113A} waszego nieposłuszeństwa oraz z całą pewnością ukrzyżuję was wszystkich”.

قَالَ امْنَعْمُ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنَّ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَيْدٌ لَّكُمْ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ دَلَّافِطَعَنَ
أَيْدِيكُمْ وَأَاجْلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَ لَأَوْصَلِبَنَّكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٧٥﴾

^a7,115. ^b7,117; 10,81; 20,67. ^c7,118; 20,70. ^d7,121; 20,71. ^e7,123; 20,71. ^f7,124-125; 20,72.

2112. Czarnoksiężnicy, jak się zdaje, byli to zawodowi handlarze czarami, których normy moralne znajdowały się na bardzo niskim poziomie.

2113. Werset ten wyraźnie mówi, że laska Mojżesza nie połknęła lasek i sznurów czarnoksiężników, lecz że połknęła wszystko, co te rzeczy wytworzyły, to znaczy dosłownie zniszczyła ich szalibierstwo, kłamstwo i oszustwo. Ponadto to sama laska, a nie wąż, unaoczniła oszustwo czarnoksiężników, rozwalając na kawałki rzeczy, które pod wpływem oszustwa widzowie wzięli za prawdziwe węże.

2113A. 'An oznacza „z powodu” (Lane).

51. ^aOni powiedzieli: „To nie jest w stanie nam zaszkodzić, albowiem do naszego Pana powrócimy”.²¹¹⁴

فَالْأُولَا صَبِرُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُتَقَبِّلُونَ ﴿٥١﴾

52. ^b„Żywimy nadzieję, że Pan nasz przebaczy nam nasze grzechy, albowiem ^bjestemy pierwszymi wśród wiernych”.

إِنَّا نَتَّطِعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَاتِنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ
بِئِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

53. ^cI objawiliśmy Mojżeszowi, kierując nim: „Zabierz moje sługi nocą, choć z pewnością będziecie ścigani”.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكَ مُتَمَبِّعُونَ ﴿٥٣﴾

54. Faraon zaś rozesał heroldów do miast, głoszących:

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَبِيرِينَ ﴿٥٤﴾

55. „To jest mała grupa,

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٥﴾

56. „A mimo to obraziła nas”.²¹¹⁵

وَأَنَّهُمْ لَنَا لَنَّا يَظُنُونَ ﴿٥٦﴾

57. „Nas jest natomiast mnóstwo i jesteśmy w pełni przygotowani i czujni”.

وَأَنَّا لَكَجَيْبٌ حَذِرُونَ ﴿٥٧﴾

58. ^dWyrzuciliśmy ich więc z ogrodów i źródeł,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٨﴾

59. Bogactw i zaszczytnego mieszkania.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٩﴾

60. ^eTak było. I daliśmy ich jako dziedzictwo²¹¹⁶ Dzieciom Izraela.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾

61. ^fA wojska Faraona gonili ich i dogonili nad ranem.

فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦١﴾

62. I kiedy oba hufce zbliżyły się do siebie na odległość wzroku, towarzysze Mojżesza rzekli: „Niechybnie będziemy chwyceni”.²¹¹⁷

لَمَّا تَرَا الْفِئْتَمَانِ قَالِ الْخَبْرُ مَوْسَىٰ إِنَّا لَنَدْرَكُونَ ﴿٦٢﴾

^a7,126; 20,73. ^b5,85. ^c20,74. ^d44,26, 27. ^e44,29. ^f10,91; 20,79; 44,24.

2114. Ci zawodowi oszuści, którzy zaledwie kilka minut wcześniej gotowi byli sięgnąć po każdą sztuczkę dla zyskania pieniędzy, przyjęli wiarę, która zaprzecza śmierci.

2115. Pojawienie się Proroka Bożego wśród ludu jest gwarancją wielkiej i świetlanej przyszłości tego ludu, o ile tylko przyjmą jego Posłannictwo i pójdą za jego przewodnictwem. Prorok daje ludziom nowe życie i tworzy w nich nową nadzieję i pewność, które zmieniają całe spojrzenie na życie. Po nadejściu Mojżesza faraon z pewnością zauważył u Izraelitów wielką zmianę i to zapewne napawało go obawami.

2116. Werset ten nie oznacza, jakoby źródła, ogrody i skarby faraona zostały oddane Izraelitom. Izraelci opuścili Egipt i udali się w kierunku Kanaanu, do ziemi obiecanej, „mlekiem i

63. „Nigdy!” odrzekł on. „Mój Pan jest ze mną, On wyprowadzi mnie w bezpieczne miejsce”.

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٣٦﴾

64. ^aWtedy objawiliśmy Mojżeszowi: „Uderz w morze swoją laską”.^{2117A} Wówczas morze rozdzieliło się, a każda jego część wyglądała jak wielki kopiec.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ ۖ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٣٧﴾

65. I uczyniliśmy, iż ci drudzy podeszli bliżej.

وَأَرْزَقْنَا تَمْرَ الْأَخْرَبِ ﴿٣٨﴾

66. ^bI uratowaliśmy Mojżesza oraz tych, którzy z nim byli.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

67. ^cPotem zatopiliśmy tych drugich.

تَمْرَ أَعْرَقْنَا الْأَخْرَبِ ﴿٤٠﴾

68. Zaprawdę, w tym jest Znak, lecz większość tego świata nie wierzy.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤١﴾

69. I niechybnie Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

بِئِنَّ رَبَّكَ لَهَوَّ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

70. I opowiedz im historię Abrahama.

وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٤٣﴾

71. ^dKiedy rzekł do swego ojca i do swego ludu: „Co czcicie?”²¹¹⁸

إِذْ قَالَ لِآبَائِهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٤٤﴾

72. ^eOni odrzekli: „Czczymy bożków i nadal będziemy im oddani”.

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا مَّا نَنْظُرُ لَهَا غَافِلِينَ ﴿٤٥﴾

73. On rzekł: „Czy oni was słyszą, kiedy się do nich zwracacie?”

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمُ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٤٦﴾

74. „Albo czy czynią wam dobro czy szkodzą wam?”

أَوْ يَنْفَعُونَكُمُ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٤٧﴾

^a20,78. ^b20,81; 44,31-32. ^c2,51; 7,137; 17,104; 20,79. ^d6,75; 19,43; 21,53; 37,86-87. ^e21,54; 26,72.

miodem płynącej”. Dopiero tam otrzymali to wszystko. W rzeczywistości Palestyna przypomina Egipt w kwestii obfitości ogrodów i źródeł.

2117. Towarzyszący Mojżeszowi ludzie mieli, jak się wydaje, bardzo słabą wiarę. Wynika to także jasno z 5,22-23; 7,149; 20,87-92.

2117A. Słowa te oznaczają także „weź swój lud do morza”, gdzie 'Asā oznacza lud lub społeczność (Lane).

2118. W całym Koranie Abraham jest łączony z energicznym działaniem przeciwko bałwochwalstwu. Wydaje się, że jest on pierwszym bezkompromisowym ikonoklastą, którego działalność zapisana jest w historii.

75. ^aCi rzekli: „Nie jest tak, lecz przecież nasi ojcowie czynili to samo”.

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٥٠﴾

76. ^bAbraham rzekł: „Czy wiecie, że ci, których czcicie –

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٥١﴾

77. „Wy oraz wasi ojcowie przed wami –

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَامُونَ ﴿٥٢﴾

78. „Ci wszyscy są moimi wrogami oraz że to Pan światów jest tym,

فَأِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِيَ الْإِلَهِ الْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

79. „Który mnie stworzył. To On również jest Tym, który mnie prowadzi

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٥٤﴾

80. „I który daje mi pożywienie i napoje,

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٥٥﴾

81. „A kiedy zachoruję, to On przywraca mnie do zdrowia,²¹¹⁹

وَأِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٥٦﴾

82. „I który uczyni, że umrę,²¹²⁰ a potem ponownie da mi życie,

وَالَّذِي يُبَيِّتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٥٧﴾

83. „I który, mam nadzieję, przebaczy mi moje błędy w Dniu Sądu.

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٨﴾

84. „Panie mój. obdarz mnie mądrością i przyłącz mnie do sprawiedliwych

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَارْحَمْنِي بِالصُّلِحِينَ ﴿٥٩﴾

85. ^c„I daj mi prawdziwe i trwale dobre imię wśród potomnych²¹²¹

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٦٠﴾

^a21,54; 43,24. ^b21,67; 37,86-87. ^c19,51.

2119. W wersecie tym Abraham przypisuje wszelkie choroby sobie samemu, zaś lekarstwa i uleczenie Bogu. W rzeczywistości każde nieszczęście, jakie spada na człowieka, jest wynikiem pogwałcenia przez niego pewnego prawa przyrody, tak że on sam jest za to odpowiedzialny. Patrz także 4,80.

2120. Podczas gdy Abraham przypisuje wszelkie choroby samemu sobie, śmierć przypisuje Bogu, co wskazuje, że według niego nie była i nie jest rzeczą złą, której należałoby się obawiać. Właściwie śmierć jest naturalnym i koniecznym końcem wszelkiego życia i podobnie jak życie jest wielkim darem Bożym.

2121. Abraham pozostawił po sobie tak dobre imię, że wyznawcy trzech wielkich religii świata – judaizmu, chrześcijaństwa i islamu – traktują go za ich wielkiego przodka duchowego, którego pamięć czczą.

86. „I uczyni mnie jednym ze spadkobierców Ogrodu Szczęścia

وَأَجْعَلَنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

87. ^a„I przebac memu ojcu, albowiem jest jednym z błędzących

وَاعْفُرْ لِأَبِي إِنِّي كَانُ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٥٧﴾

88. „I nie okaż mi nietłaski w dniu, w którym oni będą podniesieni z martwych,²¹²²

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٥٨﴾

89. „W dniu, w którym ani bogactwo, ani synowie na nic się nie zdadzą.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٥٩﴾

90. ^b„Zbaw tego, który przychodzi do Allacha ze zdrowym sercem”.

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٦٠﴾

91. Niebo zostanie przybliżone²¹²³ do sprawiedliwych.

وَأَزَلَّتِ السَّمَاءُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦١﴾

92. Piekło zaś będzie dobrze widoczne dla tych, którzy zbyczyli z drogi.

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغُوفِينَ ﴿٦٢﴾

93. I będzie im powiedziane: „Gdzież są ci, których czciliście

وَقِيلَ لَهُمْ إِنَّمَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

94. „Oprócz Allacha? Czyż mogą oni pomóc wam albo samym sobie?”

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمُ أَوْ يَنْصُرُونَ ﴿٦٤﴾

95. ^cWtedy zostaną wrzuceni weń głowami naprzód, oni oraz ci, którzy zeszli z drogi,

فَكَبِكُوا فِيهَا هُمْ وَالْقَائِرُونَ ﴿٦٥﴾

96. ^dJak i zastępy Iblisa, wszyscy razem.

وَجُنُودِ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٦٦﴾

97. Powiedzą, spierając się tam między sobą:

تَالْوَالِهِمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٧﴾

98. „Na Allacha, byliśmy w całkowitym błędzie,

تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَبِئْسَ لَمِثْلِهِ خُشْيَانٌ ﴿٦٨﴾

99. „Kiedy uważaliśmy was za równych Panu światów.

إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

^a9,114; 19,48; 60,5. ^b37,85. ^c27,91. ^d7,19; 38,86.

2122. Zmartywychwstanie nazywane jest *Ba'th*, ponieważ po śmierci człowiek obdarzony zostanie nowymi i lepszymi cechami oraz nowymi drogami postępu duchowego.

2123. Słowa te oznaczają, że ludzie sprawiedliwi otrzymają nowe i lepsze cechy, by móc się cieszyć rozkoszą Raju.

100. „I nikt inny nie sprowadził nas z drogi, jak tylko żli.

وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١٠٠﴾

101. „Teraz natomiast nie ma dla nas wstawienników

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠١﴾

102. „Ani miłujących przyjaciół.

وَلَا صَدِيقِي حَسْبِيَ ﴿١٠٢﴾

103. „^aGdybyśmy tylko mogli powrócić do świata, byłibyśmy jednymi z wiernych!”

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

104. W tym, zaprawdę, zawiera się Znak, jednak większość z nich nie uwierzy.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

105. I, zaprawdę, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

﴿١٠٥﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٥﴾

106. Lud Noego traktował Posłańców jak kłamców.

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٦﴾

107. Kiedy ich brat, Noe, powiedział im: „Czy nie będziecie się bać Boga?”

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٧﴾

108. „Zaiste, jestem waszym Posłańcem, wiernym memu dziełu,

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٨﴾

109. „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.”²¹²⁴

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٠٩﴾

110. ^b„Nie proszę was za to o żadną nagrodę. Moja nagroda jest wyłącznie u Pana światów,

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ، إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٠﴾

111. „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni”.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١١١﴾

112. Powiedzieli: „Czy mamy ci uwierzyć, skoro ^cidą za tobą najmniejsi?”

قَالُوا أَنُؤْمِنُ مِنْ لَدُنْكَ وَالرَّادُّونَ ﴿١١٢﴾

^a2,168; 6,28; 23,100; 39,59. ^b10,73; 11,30. ^c11,28.

2124. Słowa „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni”, które skierowane były do ludu z ust każdego Proroka w tej surze, wskazują, że oprócz ogólnych przykazań zawartych w objawieniu Bożym, wierzących zachęca się do posłuszeństwa wobec przykazań i pouczeń, jakie od czasu do czasu wypowiadają różni Prorocy.

113. On rzekł: „A jakąż ja mam wiedzę o tym, co oni czynią?”

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. „Ich rozrachunek leży w rękach mego Pana, gdybyście tylko wiedzieli.²¹²⁵”

إِنْ حَسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. ^a„Ja nie zamierzam wypędzać wiernych,^{2125A}”

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. „Jestem wszak tylko tym, który ostrzeża”.

إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Powiedzieli: „Jeśli nie odstąpisz, o Noe, zostaniesz niechybnie ukamienowany na śmierć”.

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٧﴾

118. On rzekł: „Panie mój, mój lud uznał mnie za kłamcę,

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَدْ كُنْتُ مِنَ الْمُبْتَلَىٰ ﴿١١٨﴾

119. „Dlatego rozstrzygnij stanowczo pomiędzy mną i nimi i uratuj mnie oraz wiernych, którzy są ze mną”.

فَأَنْفَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتَحَا وَنَجِّنِي وَمَنْ فِيَّ مِنَ

الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. ^bUratowaliśmy więc jego oraz tych, którzy z nim byli na w pełni załodowanej Arce.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾

121. ^cNastępnie zatopiliśmy tych, którzy pozostali w tyle.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾

122. Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. I, zaprawdę, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

يَعْلَمُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

^a11,30. ^b21,77; 37,77. ^c37,83; 54,12-13; 71,26.

2125. Koran wykorzystuje pięć różnych słów w różnych miejscach i kontekstach w celu dopasowania do okoliczności i pełnego objaśnienia znaczenia. W sensie ogólnym wszystkie te słowa są podobne, lecz jeśli chodzi o ich odcienie znaczeniowe, różnią się między sobą. Słowa te to *Shu'ūr*, czyli odbieranie rzeczy jakimkolwiek zmysłem w celu poznania najdrobniejszych jej szczegółów (2,155); *'Aql*, czyli powstrzymywanie jakiejś osoby od pójścia niewłaściwą drogą (12,3); *Fikr*, czyli zastanawianie się i rozmyślanie o jakiejś rzeczy (6,51); *Tafaquh*, czyli przykładanie się do zdobycia wiedzy i dobrego jej zapamiętania (9,122); oraz *Tadabbur*, czyli rozważanie, śledzenie lub uczenie się jakiejś rzeczy wielokrotnie w celu poznania jej (4,83).

2125A. Prorocy Boży i ludzie mają inne normy osądzania wartości życia. Podczas gdy Prorocy oceniają wartość człowieka wedle jego uczynków i działania, zwykli ludzie osądzają tę samą wartość w kategoriach możliwości materialnych i statusu społecznego.

124. *Plemię 'Ād odrzuciło
Posłańców,

كَذَّبَتْ عَادَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٤﴾

125. Kiedy ich brat, Hūd, rzekł do
nich: „Czy nie boicie się Boga?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُوْدٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٥﴾

126. „Zaiste, jestem Posłańcem do
was, wiernym mojemu zadaniu,

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٦﴾

127. „Więc bójcie się Allacha i
bądźcie mi posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا عَنِّي ﴿١٢٧﴾

128. ^b„Nie proszę was o żadną
nagrodę za to. Moja nagroda
spoczywa wyłącznie u Pana światów.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عِندَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٨﴾

129. „Czy wznosicie monumenty
na każdym wzgórzu, szukając próżnej
chwały?

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَهُونَ ﴿١٢٩﴾

130. „I czy wznosicie pałace, tak
jak mielibyście żyć wiecznie?²¹²⁶

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٣٠﴾

131. „A kiedy nakładacie dłonie
na cokolwiek, nakładacie je jak
tyrani.

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَبْطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣١﴾

132. „Zatem bójcie się Allacha i
bądźcie mi posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا عَنِّي ﴿١٣٢﴾

133. „Bójcie się Tego, który
pomógł wam we wszystkim tym, co
wiecie.

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٣﴾

134. „On pomógł wam bydłem i
synami,

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبِئَنِينَ ﴿١٣٤﴾

^a7,66-67. ^b11,52.

2126. Werszet obecny, poprzedni i następny wskazują, że Adyci byli ludem silnym i posiadającym wysoką kulturę. W swoich czasach dokonali dużego postępu naukowego. Budowali fortece, wspaniałe budowle i wielkie zbiorniki. Posiadali rezydencje letnie, swoje fabryki i zakłady mechaniczne. Szczególnie specjalizowali się w rolnictwie. Wynaleźli nowe rodzaje broni i sprzętu wojennego. Wzniesli też wiele monumentów. Krótko mówiąc, podobnie jak dzisiejsze narody zachodu, posiadali oni wszystkie skomplikowane sprzęty wysoko rozwiniętej cywilizacji. Posiadali wielką wiedzę, lecz popadli w zapomnienie, co stanowi istotną lekcję dla historii – a mianowicie, że narody czerpią swą siłę nie z rzeczy materialnych, lecz ze wspaniałych ideałów i dobrej moralności. Ponieważ naród ów popadł w zepsucie moralne i duchowe oraz głuchy był na ostrzeżenia jego Proroków, stał się ofiarą strasznej klęski, która jest nieuniknionym losem tych, którzy ignorują ostrzeżenia Boże. Patrz 1323.

135. „Ogrodami i źródłami.

وَجَنَّاتٍ وَعَيُْونٍ ﴿١٣٥﴾

136. „Rzeczywiście, obawiam się dla was kary strasznego dnia”.

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٦﴾

137. Oni powiedzieli: „Jest nam wszystko jedno czy nas napominasz czy nie jesteś jednym z tych, którzy napominają.

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٧﴾

138. „To przecież tylko dawny zwyczaj²¹²⁷

إِنْ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٨﴾

139. „I nie będziemy ukarani”.

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٣٩﴾

140. ^aTak zatem odrzucili go, a My zniszczyliśmy ich. W tym, zaiste, zawiera się Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141. I, zaprawdę, twój Pan – On jest Potężny, Litościwy.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤١﴾

142. ^bPlemię Thamūd²¹²⁸ także odrzuciło swoich Posłańców,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٢﴾

143. Kiedy ich brat, Sālih, powiedział im: „Czy nie będziecie bronić się przed złem?”

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ إِلَّا تَتَّقُونَ ﴿١٤٣﴾

^a7,73; 50,15. ^b7,74; 11,62-63; 27,46.

2127. *Khuluq* oznacza zwyczaj lub drugą naturę; zwyczaj lub sposób postępowania; religię; kłamstwo (Lane).

2128. Werset obecny oraz kilka następnych mówią o plemieniu Thamūd. Według *Fatūh al-Shām* był to lud bardzo silny. Jego posiadłości i władza rozciągały się od Busrā w Syrii aż po Aden. Dokonał ten lud wielkiego postępu w rolnictwie i architekturze i był niezwykle cywilizowanym i kulturalnym. Plemię to wspominają także historycy greccy. Umieszczają oni ten lud w okresie niewiele poprzedzającym epokę chrześcijańską. Hijr lub Agra, jak go nazywają, było ich miejscem życia. Al-Hijr, które znane jest także jako Madā'ini Sālih (Miasta Sālih) i które – jak się zdaje – było stolicą ludów, leżało pomiędzy Medyną i Tabūk, zaś dolina, w której się znajdowało, nazywa się Wādī Qurā. Koran powiada o tym ludzie jako o bezpośrednich spadkobiercach 'Ād (7,75). Warto zauważyć, że opisy Proroków Noego, Hūd i Sālih znajdują się w różnych miejscach Koranu i wszędzie tam porządek jest taki sam, a mianowicie opis Noego znajduje się przed opisem Hūd, zaś opis Hūd poprzedza opis Sālih, czyli zgodnie z prawdziwym porządkiem chronologicznym. Wskazuje to na fakt, że Koran fakty historyczne, uważane przez długi okres historii za pozostające w cieniu tajemnicy i niejasności, bardzo stosownie. Patrz także 1326.

144. „Zaiste, jestem Posłańcem dla was, wiernym mojemu zadaniu,

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٤﴾

145. „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

146. ^a „A nie proszę was o żadną za to nagrodę. Moja nagroda spoczywa wyłącznie u Pana światów.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. „Czy sądzicie, że pozostaniecie bezpieczni tutaj pomiędzy tymi rzeczami, które macie tutaj,

اتْرَكُونَ فِي مَا هُمْئَا أَمِينٌ ﴿١٤٧﴾

148. „Wśród ogrodów i źródeł,

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٨﴾

149. „I wśród pól zbożowych, i palm z ciężkimi pochwami bliskimi pęknięcia?”

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. ^b „I wyrąbujecie sobie domy w górach, dumne z waszej wielkości. ^{2128A}

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَرِهِينَ ﴿١٥٠﴾

151. „Zatem bójcie się Allacha i mnie bądźcie posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

152. „A nie okazujecie posłuszeństwa rozkazom tych, którzy przekraczają granice,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ السُّرْيَانِ ﴿١٥٢﴾

153. ^c „Którzy wznecają zamęt na ziemi, a nie propagują porządku i bezpieczeństwa”.

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Powiedzieli: „Jesteś jednym z oczarowanych. ²¹²⁹

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. „Jesteś tylko śmiertelnikiem jak my sami. Daj nam zatem jakiś Znak, jeśli jesteś prawdomówny”.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

^a11,52. ^b7,75; 15,83. ^c27,49.

2128A. *Fārihin* oznacza także: z wielką wprawą (Lane).

2129. Podczas gdy ludy Noego i Hüd oskarżały swoich Proroków o wypowiedanie kłamstw, Prorok Sālih, którego postawa i charakter same stanowiły dowód dla jego ludu (11,63), uznany został tutaj za Musahhar, czyli za kogoś, kto jest oszukany, zwiedziony, omamiony, oczarowany, okpiiony lub przechytzony (Lane). Zgodnie ze swoim zdaniem o szczerości Sālih, jego uczciwości celu i sprawiedliwości, jego lud nie mógł oskarżać go o kłamstwa. Słowa Musahhar oraz Mashūr oznaczają także kogoś karmionego przez innych.

156. ^aOn rzekł: „Oto wielbłądzica. Ona ma swą kolej picia, jak i wy macie swą kolej picia w wyznaczonym dniu.

157. ^b„I nie dotykajcie jej złem, aby nie spadła na was kara okropnego dnia”.

158. ^cOni jednak poprzeczali jej ścięgnię, a później okazali skrucę.

159. ^dWówczas spadła na nich kara. Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

160. I, zaiste, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

161. ^eLud Lota odrzucił Posłańców,

162. Kiedy ich brat, Lot, powiedział do nich: „Czyż nie boicie się Boga?”

163. „Zaiste, jam jest dla was Posłańcem, wiernym mojemu zadaniu.

164. „Zatem bójcie się Allacha i mnie bądźcie posłuszni.

165. „A nie proszę was za to o żadną nagrodę. Moja nagroda jest jedynie u Pana światów.

166. ^f„Czy wy, spośród wszystkich stworzeń, zbliżacie się do mężczyzn?”

167. „I pozostawiacie swoje żony, które Pan wasz dla was stworzył? Nie, jesteście ludem, który przekracza wszelkie granice”.

168. ^gOni rzekli: „Jeżeli nie odstąpisz od tego, o Locie, z pewnością zostaniesz wygnany”.^{2129A}

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

وَلَا تَسْوَأَهَا يَسْوَاءً يَأْخُذُكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدْمِينِ ﴿١٥٨﴾

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٩﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦١﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦٢﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٣﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا عَنِّي ﴿١٦٤﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٦﴾

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ

بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٧﴾

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١٦٨﴾

^a7,74; 11,65; 17,60; 54,28; 91,14. ^b26,156. ^c7,78; 11,66; 54,30; 91,15. ^d7,79; 11,68; 54,32. ^e7,81-83; 54,34. ^f7,82; 27,56; 29,29-30. ^g7,83; 27,57.

2129A. *Rajama-hū* oznacza: ukamienował go, wygnął go; wykłął go, zerwał z nim wszelkie stosunki (Lane).

169. On rzekł: „O jakże nienawidzę wasze postępowanie”.

قَالَ إِنِّي بِمَا لَكُمْ مِنَ الْقَائِلِينَ ۙ

170. „Panie mój, wybaw mnie i moją rodzinę przed tym, co czynią”.

رَبِّ نَجِّنِي وَ أَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ۙ

171. ^aZatem My wybawiliśmy jego i jego rodzinę, ich wszystkich,

فَنَجَّيْنَاهُ وَ أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ۙ

172. ^bZ wyjątkiem pewnej starej niewiasty spośród tych, którzy pozostali w tyle.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ۙ

173. ^cNastępnie zniszczyliśmy tych pozostałych.

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ۙ

174. ^dI zesłaliśmy na nich deszcz, a zły był deszcz, który spadł na tych, których ostrzeżono.

وَ أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَّسَاءً مَطَرُ النَّذِيرِينَ ۙ

175. Zaprawdę, w tym zawiera się Znak, lecz większość z nich nie chce wierzyć.

إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٍ ۚ وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۙ

176. I, zaiste, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

۞ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۙ

177. ^eLud Lasu odrzucił Posłańców,

كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْسَةَ الْمُرْسَلِينَ ۙ

178. ^fKiedy Shu'aib powiedział doń: „Czyż nie boicie się Boga?”

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ۙ

179. „Zaiste, jestem Posłańcem do was, wiernym memu zadaniu”.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۙ

180. „Zatem bójcie się Allacha i mnie bądźcie posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا ۙ

181. „A nie proszę was o żadną za to nagrodę. Moja nagroda czeka bowiem na mnie u Pana światów.

وَ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۙ

182. ^g„Dawajcie pełną miarę i nie bądźcie z tych, którzy dają mniej.”²¹³⁰

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَ لَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۙ

^a15,60; 29,33; 37,135; 51,36. ^b7,84; 11,82; 15,61; 27,58; 37,136. ^c37,137. ^d7,85; 25,41; 27,59.

^e15,79; 38,14; 50,15. ^f7,86; 11,85. ^g11,85; 17,36; 55,10; 83,2-4.

2130. Podobnie jak w kilku innych miejscach Koran (Rozdz. 7. i 11.), tak samo i w tej surze pięciu Proroków – Noego, Hüd, Sālih, Lota oraz Shu'aib – wymienia się razem oraz w tej samej kolejności. W ich usta wkłada się identyczne słowa. Poza podstawowymi naukami wszystkich religii, a mianowicie Jedności Bożej oraz posłuszeństwa wobec Proroka danych czasów, akcentuje się w przypadku każdego Proroka wady, z powodu których cierpiał ich lud. Lud Noego był podzie-

183. ^a„A i ważcie na uczciwej wadze,

وَزِنُوا بِالْقِسْطِ السَّيْقِيمِ ﴿٢٣﴾

184. ^b„I nie pomniejszajcie ludziom ich rzeczy, ani nie chodźcie po ziemi siejąc zamęt.

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٢٤﴾

185. „I bójcie się Tego, który stworzył was i wcześniejsze ludy”.

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِيلَ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

186. Oni rzekli: „Tyś jest zaiste osobą oczarowaną.

قَالُوا إِنَّكَ أَنْتَ مِنَ السَّحَرِينَ ﴿٢٦﴾

187. „A jesteś wszak śmiertelnikiem jak i my sami. Uważamy zatem, że jesteś kłamcą.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَطُتْكَ لَيِّنَ الْكَذِبِينَ ﴿٢٧﴾

188. „Tak zatem uczyni, aby fragmenty nieba spadły na nas, jeśli jesteś prawdomówny”.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

189. On rzekł: „Pan mój najlepiej wie, co czynicie”.²¹³¹

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

190. Tak zatem odrzucili go. ^cPotem kara dnia przytłaczającego mroku spadła na nich. Była to rzeczywiście kara strasznego dnia.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٠﴾

191. W tym, zaprawdę zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

lony, a jego dobrobyt społeczny cierpiał z powodu nadmiernego przywiązywania uwagi do fałszywej wyższości. Ludzie bogaci mają nie mieszać się z biedną częścią społeczności. Plemię Hud dumnie było wielce ze swoich osiągnięć wojskowych, architektonicznych oraz z fabryk i warsztatów chemicznych. Lud Sâlih znany był ze swej potęgi, prestiżu i bogactwa. Lud Lota bezwstydnie oddawał się nienaturalnym i pełnym deprawacji praktykom seksualnym, podczas gdy lud Shu'aib był nieuczciwy w transakcjach handlowych. Każdą z tych wad omawia się szczegółowo w opisie każdego Proroka, którego lud szczególnie z powodu danej wady cierpiał. Na tym polega droga Proroków Bożych, że oprócz akcentowania podstawowych zasad religii w szczególny sposób podkreślają oni konkretne wady, z powodu których cierpią ich ludy.

2131. W odpowiedzi na zachwałę żądanie, aby Shu'aib ściągnął na nich karę (*Kisaf* oznacza karę Bożą), odpowiedział on, że ponieważ jego wiedza nie jest doskonała, nie do niego należy podejmowanie decyzji co do tego czy i kiedy kara powinna spaść na ten lud oraz że to Bóg, ich Pan i Stwórca – znając dokładnie naturę ich wad – wie, czy rzeczywiście zasługują oni na karę, jakiej się domagają.

192. I, zaiste, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩٢﴾

193. ^aZaprawdę, ten Koran jest objawieniem od Pana wszystkich światów.²¹³²

وَأَنَّهُ لَنَزِيلٌ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٣﴾

194. ^bDuch, wierny swemu zadaniu,²¹³³ zstąpił wraz z nim

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٤﴾

195. Do twego serca,²¹³⁴ abyś ostrzegal

عَلَى قَلْبِكَ لِيَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٥﴾

196. ^cW jasnym i zrozumiałym języku arabskim.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٦﴾

197. Niechybnie wspomina się o tym w Pismach²¹³⁵ poprzednich ludów.

وَأَنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٧﴾

198. I czy nie jest to dla nich wystarczający Znak, aby uczeni spośród Dzieci Izraela o tym wiedzieli?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَأْتِيَ الْبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٨﴾

199. Gdybyśmy zesłali go do kogoś, kto nie jest Arabem,

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٩﴾

^a20,5; 56,81. ^b2,98; 16,103. ^c16,104; 41,45; 46,13.

2132. Werset ten powiada, że objawienie Koranu nie jest niczym nowym. Podobnie jak Posłannictwa Proroków wymienionych powyżej, także i Posłannictwo Koranu objawione zostało przez Boga, z tą jednak różnicą, że podczas gdy poprzedni Prorocy posyłani byli do poszczególnych ludów, Koran objawiony został dla wszystkich narodów świata, ponieważ jest on objawieniem od Pana wszystkich światów.

2133. W wersecie tym anioł, które przyniósł objawienie Boże, jest nazwany *Rūh al-Amīn*, czyli Duch wierny zaufaniu. W innym miejscu jest on nazywany *Rūh al-Qudus* (16,103), czyli Duch świętości. To ostatnie określenie jest użyte dla wskazania na wieczną i całkowitą wolność od wszelkiego błędu czy skazy w Koranie, natomiast użycie tego pierwszego określenia (*Rūh al-Amīn*) wskazuje, że cieszyć się będzie ochroną ze strony Boga przed wszelkimi pokusami do fałszowania jego tekstu. Określenie to jest używane wyłącznie w odniesieniu do objawienia Koranu, ponieważ obietnica trwałej ochrony Bożej nie została dana żadnemu innemu Prorokowi Pismu. Z biegiem czasu ich teksty poddawane były przeróbkom. Co ciekawe sam Święty Prorok znany był jako *Al-Amīn* (wierny) w Mekce. Jakże wielki hołd oraz dowód zaufania do Koranu, że jego objawienie zostało przekazane Aminowi przez Amina!

2134. Słowa „do twego serca” dodane zostały, by wskazać, że objawienia koraniczne nie były tylko inspirowanymi ideami wyrażanymi słownie przez Świętego Proroka, lecz że były słowami samego Boga, słowami, które zapadły w serce Świętego Proroka za pośrednictwem Gabriela.

2135. Przyjście Świętego Proroka oraz objawienie Koranu przepowiedziane były w poprzednich Świętych Pismach. Proroctwa na ten temat znajdujemy w Pismach religijnych prawie każdej

200. A on przeczytałby go im,
nigdy nie uwierzyliby weń.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٠﴾

201. Tak zatem uczyniliśmy, że
niewiara wkroczyła do serc²¹³⁶ ludzi
grzesznych.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠١﴾

202. Nie uwierzą weń aż nie ujrzą
żałosnej kary,

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠٢﴾

203. Która spadnie na nich niespo-
dzianie, podczas gdy oni nie będą jej
świadomi.

فَيَأْتِيهِمْ بَعَثَةٌ فَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾

204. I powiedzą: „Czy będzie nam
udzielona zwłoka?”

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

205. ^aCo? Czy próbują przyspie-
szyć Naszą karę?

أَفِعْدَابًا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾

206. ^bJak ty uważasz, czy jeśli
pozwolimy im cieszyć się dobrymi
rzeczami tego świata przez wiele lat,

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٦﴾

207. A potem spadnie na nich
kara, jaką im obiecano,

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٧﴾

208. To na cóż zda im się to, czym
pozwolono im się cieszyć?

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعْوُونَ ﴿٢٠٨﴾

209. ^cNigdy nie zniszczyliśmy
żadnego miasta, aby nie było wcześ-
niej ostrzeżone.²¹³⁷

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ ﴿٢٠٩﴾

^a22,48; 27,72-73; 51,15. ^b20,132; 28,62. ^c6,132; 11,118; 20,135; 28,60.

Wiary. Jednakże Biblia, najbardziej znana i najszerzej czytana Księga objawiona przed Koranem, jak i jego poprzedniczka i w swej czystości odpowiednik Bożej Księgi praw, zawiera najwięcej takich prorocत्व. Patrz Pwt 18,18 oraz 33,2; Iz 21,13-17; PnP 1,5-6; Ha 3,3-5; Mt 21,42-45 oraz J 12,14.

2136. Ten zły zwyczaj ludzi niewierzących ma swoje korzenie w ich sercach i wywodzi się z pobażania wobec własnych grzechów i wad, a nie przychodzi z zewnątrz. Właściwie werset ten powiada, że kiedy człowiek pobaża swoim grzechom, jego świadomość tego i sumienie zostają zagłuszone i z czasem człowiek taki zaczyna nawet lubić swój grzech. Właśnie w ten sposób grzech niszczy „serca grzeszników”.

2137. Werset ten odnosi się do takiego prawa Bożego, które mówi, iż kara nie spada na jakiś lud przed przysłaniem najpierw Proroka i przed odrzuceniem przez lud samego Proroka. Patrz także 17,16; 28,60; 35,38.

210. Aby zostali napomnieni, a My nie jesteśmy niesprawiedliwi.

وَكُرِهَيْتُمْ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١١٠﴾

211. I źli nie sprowadzili go,

وَمَا تَزَلَّتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿١١١﴾

212. To bowiem do nich ani nie pasuje, ani nie mają mocy stworzenia go.²¹³⁸

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿١١٢﴾

213. ^aZaiste, oni pozbawieni są możliwości słuchania Słowa Bożego.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْرُؤُونَ ﴿١١٣﴾

214. ^bDlatego nie zwracaj się do żadnego innego boga poza Allahem,²¹³⁹ abyś nie stał się jednym z tych, którzy są ukarani,

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿١١٤﴾

215. I ostrzegaj swoich najbliższych,²¹⁴⁰

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿١١٥﴾

216. ^cI opuszczaj swoje skrzydło litości wobec wiernych, którzy za tobą idą.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٦﴾

217. Potem, jeśli nie będą ci posłuszni, powiedz: „Wypieram się wszelkich związków z tym, co czynicie”.^{2140A}

إِنَّا نَعَصُوكَ فَمَلَأْنَا بَرِيَّتِي مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١١٧﴾

218. ^dI zaufaj Potężnemu, Litościwemu,

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿١١٨﴾

^a11,21. ^b17,23, 40; 28,29. ^c15,89. ^d25,59; 33,49.

2138. Werset ten zawiera trzy argumenty wspierające twierdzenie, że szatani nie mogli przyczynić się do powstania Koranu: (a) Jego nauka stanowi najskuteczniejsze i najbardziej bezkompromisowe potępienie wszystkiego, co reprezentują szatani. (b) Koran ma tak wyniosły charakter i zawiera tak wysublimowane prawdy, że stworzenie czegoś podobnego jest poza zasięgiem możliwości szatanów (17,89). (c) Koran zawiera wielkie proroctwa o ostatecznym zwycięstwie Islamu. Szatani nie mogliby stworzyć takich proroctw, ponieważ nie znają przyszłości.

2139. Koran nie mógł być dziełem Szatana. Twór szatański nie mógłby tak mocno podkreślać Jedności Bożej, jak czyni się to w Koranie.

2140. Zapisano, że kiedy werset ten został objawiony Świętemu Prorokowi, ten stał na górze Safā i wzywał każde plemię Quraish po nazwie oraz ostrzegał je przed karą Bożą, jaka na nich spadnie, jeśli nie przyjmą jego Posłannictwa i nie porzucą swoich złych dróg (Bukhārī).

2140A. Pozbywam się ciebie; całkowicie oddzielam siebie od tego, co ty czynisz; odmawiam wszelkiej odpowiedzialności za twoje działania.

219. ^aKtóry widzi cię, kiedy stoisz w Modlitwie,

الَّذِي يَرِيكَ جِئِن تَقُومُ^{٢١٩}

220. I który widzi twe ruchy wśród tych, którzy padają na twarz²¹⁴¹ przed Allahem.

وَتَقَلْبِكَ فِي السَّجْدِينَ^{٢٢٠}

221. On rzeczywiście jest Wszystkością, Wszechwiedzący.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ^{٢٢١}

222. Czy mam was poinformować, na kogo zstępują Źli?

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ^{٢٢٢}

223. Oni zstępują na każdego kłamliwego grzesznika.

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ^{٢٢٣}

224. Ci wytężają swe uszy w stronę nieba, a większość z nich to kłamcy.

يُلْفُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ^{٢٢٤}

225. A jeśli chodzi o poetów – to ci, którzy się myślą, idą za nimi.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ^{٢٢٥}

226. Czy nie widzisz, jak bezcelowo wędrują po każdej dolinie

الْمَرْتَرِ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ^{٢٢٦}

227. Oraz że mówią to, czego nie czynią?²¹⁴²

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ^{٢٢٧}

228. Z wyjątkiem tych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, dobrze pamiętają o Allachu i sami siebie bronią po tym, jak zostaną skrzywdzeni. Grzesznicy zaś dowiedzą się wkrótce, do jakiego miejsca powrotu powrócą.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ^{٢٢٨}

^a73,21.

2141. Werset ten jest hołdem dla sprawiedliwości i szlachetności Towarzyszy Świętego Proroka. Słowo *Sajidîn* odnosi się właśnie do nich. Zaiste błogostawiony był Święty Prorok, skoro otoczony był takimi ludźmi. Historia ludzkości nie przedstawia innego przykładu tak szlachetnego Pana, umiłowanego i naśladowanego przez tak oddanych i sprawiedliwych uczniów.

2142. W wersetach tych zarzut, że Święty Prorok jest poetą (21,6) zostaje odrzucony i obalony. Oto trzy argumenty: (1) Ci, którzy łączą się i idą za poetami, nie cechują się dobrym charakterem moralnym, natomiast następcy Świętego Proroka posiadali bardzo szlachetne ideały i charakter wielce moralny. (2) Poeci nie mają w życiu żadnego ustalonego ideału czy programu. Oni wędrują bez celu po całym kraju. Jednakże Święty Prorok miał w swoim życiu wielką i wspaniałą misję. (3) Poeci nie czynią tego, co głoszą. Święty Prorok był natomiast nie tylko wielkim nauczycielem, lecz największym człowiekiem czynu i szczytnym przykładem.

R O Z D Z I A Ł 27

AL-NAML

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Pod koniec poprzedniej sury obalone zostało stanowczo oskarżenie niewierzących skierowane do Świętego Proroka, że jest on poetą i że zstąpił na niego szatan. Powiedziano też, że szatani zstępują tylko na grzeszników, na kłamców, którzy mieszają prawdę z fałszem oraz że galimatias dużej ilości fałszu zmieszany z odrobiną prawdy nigdy nie da dobrych rezultatów. Sura ta powiada dalej, że poeci nie mają w życiu żadnego wielkiego celu czy ustalonego planu, że wędrują bez celu po kraju i nie czynią tego, co głoszą. W celu kontynuowania i rozszerzania tego tematu sura obecna zaczyna się stanowczą deklaracją, która powiada, iż Koran jest objawionym Słowem samego Boga. Treść tej sury całkowicie wyjaśnia i popiera zasady oraz ideały przy pomocy niezbitych i stosownych argumentów. Według Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair sura ta była objawiona w Mekce. Inni naukowcy muzułmańscy także popierają taki pogląd.

Temat

Podczas gdy sura poprzednia rozpoczynała się od skrótu literowego *Tā Sin Mim*, sura obecna rozpoczyna się od liter *Tā Sin* (*Mim* została pominięta). Wskazuje to na fakt, że temat tej sury stanowi kontynuację tematu sury poprzedniej, choć w nieco innej formie. Zaczyna się ona od krótkiego nawiązania do wizji, w której Mojżesz ujrział manifestację Majestatu Bożego, a dalej przechodzi do bardziej szczegółowego opisu Dawida i Salomona, w czasach rządów których podboje, władza i chwała materialna Izraelitów osiągnęły swój zenit. Następnie sura ta zajmuje się najważniejszymi dwoma podstawowymi wierzeniami religijnymi – istnieniem Boga oraz Życia po śmierci. Dla wsparcia tego pierwszego sura ta przedstawia kilka przykładów z przyrody, z wewnętrznego „ja” człowieka oraz ze społecznego życia ludzi. Nawiązawszy do faktu, że wielka potęga Boga manifestuje się we wspaniałym działaniu praw przyrody, sura ta przechodzi do przyjmowania modlitwy przez Boga jako do niezbitego argumentu popierającego Jego istnienie. Innym niezbitym argumentem prezentowanym w tej surze jest to, że Bóg objawia sam siebie swoim Posłańcom i sługom sprawiedliwym oraz że daje im wiedzę o tym, co nieznanne, czego przykłady znajdujemy w każdej epoce. Następnie sura ta zajmuje się Życiem po śmierci. Wskazując krótko na inne jeszcze argumenty przechodzi ona do przedstawienia niezbitego dowodu na istnienie Życia po śmierci wielką, moralną i duchową rewolucję, którą Święty Prorok zapoczątkował wśród swego ludu. Dalej sura ta przechodzi do szerszego omówienia tego tematu. Arabowie całkowicie stracili swą przyszłość. Bezkrytycznie tarzali się w bagnie niemoralności i odrzucili Posłannictwo Świętego Proroka i nie uwierzyli, że po śmierci będą musieli rozliczyć się ze swoich uczynków. Pod względem moralnym i duchowym Arabowie byli właściwie ludem martwym. Poprzez Koran otrzymali jednak nowe życie. Woda objawienia Bożego spadła na jałową ziemię Arabii, która zakwitła i zaczęła pulsować nowym, wspaniałym życiem. Działając zgodnie z naukami Arabowie – niegdyś śmietnik ludzkości – stali się przywódcami i nauczycielami. To cudowne objawienie stanowiło dowód na fakt, że Bóg, który mógł podnieść z martwych duchowo umarły lud, miał dość potęgi, by podnieść z martwych także ludzi umarłych fizycznie. Sura ta kończy się taką nutą, że Bóg wybrał Mekkę na Centrum dla swego ostatniego Posłannictwa i że z tego miasta emanować będzie Światło Boże, które oświecili cały świat.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bTā Sīn.²¹⁴³ ^cOto wersety Koranu i oświecającej Księgi,²¹⁴⁴

لَسْتَ تَتْلُكَ آيَاتِ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّسْنَدٍ ②

3. ^dPrzewodnictwo i dobra nowina dla tych, którzy wierzą,

هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ③

4. ^eKtórzy przestrzegają Modlitwy i placą Zakāt oraz mocno wierzą w Życie Przyszłe.

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ④

5. ^fJeżeli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, uczyniliśmy, iż ich uczynki wydają się im pięknymi,²¹⁴⁵ więc błędą jak ślepi.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ⑤

6. Oto ci, którzy cierpieć będą męki i to oni właśnie będą najbardziej przegrani w Życiu Przyszłym.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخِسُونَ ⑥

^a1,1. ^b26,2; 28,3. 28,2. ^c15,2; 26,3; 27,2; ^d2,3; 10,58; 12,112; 31,4. ^e2,4; 8,4; 14,32; 31,5. ^f16,23; 17,11; 34,9.

2143. W kwestii ogólnego omówienia skrótów literowych patrz 16 oraz 1738, natomiast w kwestii *Tā Sīn* patrz 2094. Ważnym jest fakt, że podczas gdy Rozdziały 26. i 28., które mają skrót *Tā Sīn Mim*, rozpoczynają się od wersetu „Oto wersety zrozumiałej Księgi”, obecna sura poprzedzona jest skróttem *Tā Sīn* i zaczyna się od wersetu „Oto wersety Koranu i oświecającej Księgi”. Wskazuje powyższe na to, że podczas gdy poprzednie dwa rozdziały Koranu zaledwie nawiązują aluzyjnie do Księgi Mojżesza, sura obecna wymienia tę Księgę z nazwy – w wersecie komentowanym, jak i w 7. i 93.

2144. Użycie słów „Al-Qur’an” oraz „Księga” jako określeń wskazuje na wielkie proroctwo, które mówi, że Święta Księga Islamu przechowywana będzie w formie księgi aż po kres czasu oraz że będzie szeroko czytana i studiowana. Słowo Koran oznacza tutaj księgę, która jest czytana. „Ponieważ wykorzystanie Koranu w publicznym oddawaniu czci, w szkołach i innych miejscach, jest powszechniejsze niż na przykład czytanie Biblii w większości krajów chrześcijańskich, Koran prawdziwie określa się jako najszerzej czytana spośród istniejących księgę” (Enc. Brit., wyd. 9., t. 16, str. 597).

2145. Na podstawie wersetów 6,44 oraz 8,49 wyraźnie widać, że to Szatan czyni zło i niegodziwe poczynania grzeszników takimi, iż wyglądają mile dla oka. Jednak w wersecie komentowanym stwierdza się, że Bóg czyni uczynki niewiernych pięknymi dla nich samych. Naturalnym prawem jest to, że kiedy człowiek oddaje się złym praktykom, sądząc, iż nie będzie musiał się z nich rozliczać, to zaczyna usprawiedliwiać swoje złe postępowanie i uznawać je za dobre i właściwe. W ten sposób zaczyna wydawać mu się, że to wszystko jest dobre. W rzeczywistości jednak jest to konsekwencja własnego postępowania, lecz o tyle o ile następuje ono w zgodzie z Prawem Bożym, jest tutaj przypisywane Bogu.

7. Zaprawdę, ty otrzymujesz Koran od Jedyne­go Mądrego, Wszec­chwiedzącego.²¹⁴⁶

وَاِنَّكَ تَلْتَقِ الْفُرَانَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ۝

8. ^aPrzypomnij sobie, kiedy Mojżesz rzekł do swej rodziny: „Widzę jakiś ogień.”²¹⁴⁷ Przyniosę wam stamtąd pewne bardzo ważne wieści lub też przyniosę wam płoną­cą gło­wnię, abyście się rozgrzali”.

اِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنْتُ نَارًا سَاءَتِ كُفْرُهَا بِخَيْرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشَهَابٍ مِّمَّنْ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ۝

9. A kiedy przybył doń, zawołał do niego głos: „Błogosławiony ten, kto jest w ogniu, jak i ci, którzy są doko­ła”²¹⁴⁸ niego oraz niechaj wychwalany będzie Allah, Pan światów.

فَلَمَّا جَاءَهَا نُورًا أَنْ يُورِكَ مَنْ فِي النَّاسِرَاتِ مِنْ حَوْلِهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

10. „O Mojżeszu, ^bzaprawdę, Ja jestem Allah, Potężny, Mądry.

يُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

11. ^c„Rzuć swą laskę”. A kiedy ten zobaczył, że porusza się ona jak wąż,^{2148A} odwrócił się cofając i nie patrzył za siebie, na co My powiedzie­liśmy: „O Mojżeszu, nie obawiaj się. Zaprawdę, Ja jestem tym Jednym, w którego obecności Po­stańcy nie muszą się bać.

وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلِي مُدِيرًا وَلَمَّا رَأَىٰ مُوسَىٰ لَأَمْنًا مِنْ رَبِّهِ إِذْ يُصَلِّي ۝

^a20,11; 28,30. ^b20,12-13; 28,31. ^c7,118; 20,20; 28,32.

2146. Werset ten stanowi wyraźne zaprzeczenie i odrzucenie oskarżenia, jakoby Święty Prorok zebrał i spisał swoje własne koncepcje i nazwał to wszystko „Koranem”. Werset ten jest też jedno­znaczną deklaracją, która powiada, że Święty Prorok otrzymał Koran bezpośrednio od Mądrego i Wszec­chwiedzącego Boga.

2147. Mojżesz nie zobaczył prawdziwego ognia. Gdyby tak było, użyłby zwrotu „zauważyłem ogień”, a nie „zauważyłem jakiś ogień”. Właściwie była to wizja, w której „ogień” symbolizował miłość Bożą. Warto zauważyć, że większość wydarzeń łączących się z Mojżeszem i wspomnianych w Koranie to nie było wydarzenie prawdziwe, rzeczywiste, odbywające się w świecie fizycznym, lecz tylko wizje symbolizujące wielkie drogowskazy na drodze jego rozwoju duchowego i misji prorockiej. Oprócz wizji dotyczącej laski, wspomina się o innych ważnych przypadkach podob­nych wizji (7,144). Obecny werset jest jednym z tych przykładów.

2148. Zwrot ten może oznaczać: (a) kto szuka ognia i jest blisko niego; (b) kto znajduje się w ogniu i kto ma weń wkroczyć, przy czym „ogień” symbolizuje ogień miłości Bożej lub też ogień prób i nieszcześć. Ogień nie był Bogiem, ani też Bóg nie znajdował się w ogniu. Była to tylko mani­festacja Boga, która rzuciła światło na wszystko dokoła.

2148A. Patrz 1023.

12. „Jeżeli chodzi o tych, którzy dopuszczają się zła, a potem zamiast zła przyjmują dobro, wobec nich jestem rzeczywiście Najbardziej Przebaczący, Litościwy.

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حَسْتًا بَعْدَ سُوءٍ فَلَا يَكْفِيهِ
عَفْوِي وَتَرْحِيمِي ﴿١٢﴾

13. ^a „Włóż dłoń w swój brzuch, a wyjmiesz ją zeń białą bez szkody. Ten jest wśród dziewięciu Znaków²¹⁴⁹ dla Faraona i jego ludu, albowiem jest to lud buntowniczy”.

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ
سُوءٍ تَتَذَكَّرُ فِي نَسِيعِ آيَاتِ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٣﴾

14. Kiedy jednak Nasze dające wzrok²¹⁵⁰ Znaki otrzymali, rzekli: ^b „Oto prawdziwa magia”.

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سُحُورٌ مِثْلُ

15. ^c I odrzucili je w grzechu i arogancji, podczas gdy ich dusze przekonane były o ich prawdzie. Spójrz zatem, jakże zły był koniec tych, których działanie pełne było zepsucia!

وَجَحْدًا وَابِيحًا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا
مَعِ ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

16. Daliśmy wiedzę Dawidowi i Salomonowi,²¹⁵¹ a oni rzekli: „Wszelka chwała należy się Allahowi, który wyniósł nas ponad wielu spośród Jego sług”.

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ عِبَادِهِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

^a17,102; 20,23, 24; 17,102; 20,24. ^b43,31; 61,7. ^c2,88.

2149. W kwestii „dziewięciu Znaków” patrz 17,102. Krótko mówiąc, były to Znaki (1) laski oraz (2) białej dłoni (7,108-109); (3) wszy; (4) żab, co oznaczało niezwykle nieustające deszcze; oraz (5) szarańczy; (6) krwi, czyli plagi, która wywoływała krwotok z nosa; (7) oraz burzy, która zalata faraona i jego wojska podczas przekraczania Morza Czerwonego w pogoni za Izraelitami, którzy przekroczyli je bezpiecznie (7,134); (8) suszy oraz (9) zniszczenia owoców (7,131).

2150. *Mubsirah* oznacza: jasny, wyraźny; iluminujący; dający wgląd, powodujący pojmowanie umysłowe lub wiedzę (Lanc).

2151. Dawid był wielkim wojownikiem oraz potężnym i bystrym mężem stanu. Był on założycielem dynastii judejskiej i prawdziwym budowniczym Królestwa Hebrajskiego. Dzięki niemu wszystkie plemiona Izraela od Dan do Beerszeby zostały zjednoczone i zorganizowane w potężny naród, którego Królestwo rozciągało się od Eufratu po Nil. Salomon odziedziczył to Królestwo po swoim ojcu. On także był wielkim i dobrym władcą. Wielce rozszerzył i rozwinął rzemiosło i handel swego kraju. Był najlepszym budowniczym wśród wszystkich królów Izraela i jest najlepiej znany z wybudowania słynnej Świątyni w Jerozolimie, która stała się *Qiblah* dla Izraelitów.

17. Salomon był dziedzicem Dawida. Rzekł on: „O wy, ludzie, nauczeni zostaliśmy języka ptaków²¹⁵² oraz mieliśmy wszystkie potrzebne rzeczy, jakimi nas obdarowano. Oto rzeczywiście jawna łaska Boża”.

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوُدَ وَقَالَ يَاٰ۟ٓٔهٖٓا النَّاسُ عَلِمْنَا
مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَاُوْتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ اِنَّ هٰذَا لَهٗوَ
الْفَضْلُ الْمُبِيۢنُ ﴿١٧﴾

18. ^{a1} Zebrano przed Salomonem wszystkie jego zastępy jinn²¹⁵³, ludzi i ptaków²¹⁵⁴ i ustawiono ich w oddzielnych²¹⁵⁵ grupach.

وَخَشَرٌ لِّلۡجِيۡنِ جُوۡدُهٗٓ مِنَ الْجِيۡتِ وَالۡاِنۡسِ
وَالتَّيۡرِ فَهَمَّ بِوُزْعُوۡنٍ ﴿١٨﴾

^{a38,19-20.}

2152. *Mantiq* (język) pochodzi od słowa *Nataq*, które oznacza: mówił dźwiękami i literami, które jasnym czyniły jego znaczenie. Tak zatem *Nuq* odnosi się zarówno do artykulowania, jak i do mowy nieartykułowanej; również do warunków jakiejś rzeczy, która jest równie ważna co nieartykułowana mowa. Chodzi o rzeczy zewnętrzne, czyli wypowiedane słowa, oraz wewnętrzne, czyli zrozumienie. Słowo to używane także bywa w odniesieniu do zwierząt i ptaków, kiedy używać go w przenośni (Mufradāt). Ptaki i owady mają swoje własne sposoby porozumiewania się. Ptaki migrujące przelatują z miejsca na miejsce wraz ze zmianami pogody. Latają stadami, a ich lot jest uporządkowany. Podobnie mrówki żyją w społeczeństwach, zaś pszczoły mają dobrze zorganizowany system rządowy. Nie byłoby to możliwe bez istnienia wśród nich jakiegoś systemu porozumiewania się. O Prorokach Dawidzie i Salomonie powiada się tutaj, że nauczeni zostali języków ptaków, co można uznać za oznaczające, iż nauczyli się oni jak wykorzystywać ptaki. Sztuka wykorzystywania ptaków do przenoszenia wiadomości z jednego miejsca na drugie została bardzo rozwinięta przez Salomona, zaś częste z niej korzystanie przyczyniało się do dobrego zarządzania tak rozległym imperium.

2153. 'Jinn' może tutaj oznaczać górę lub dzikie plemię. Komentowany werset powinno odczytywać się wraz z wersetami 21,83; 34,13 oraz 38,38. Wydaje się, że odnosi się on do personelu wojskowego armii Salomona. Trzy słowa – *Jinn*, *Ins* (mężczyźni) oraz *Tair* (ptaki) – mogą oznaczać trzy oddziały jego armii. W wersecie obecnym oraz w 34,13 słowo *Jinn* użyte jest w odniesieniu do konkretnej części wojsk, podczas gdy w 21,83 oraz 38,38 dla określenia tej samej klasy użyte zostało słowo *Shayātīn*. Wydaje się, że Salomon podporządkował sobie niektóre dzikie plemiona, co prawdopodobnie stanowi sens obu tych słów *Jinn* oraz *Shayātīn*. Plemiona te stanowiły integralną część armii Salomona i wykonywali dla niego wiele innych zadań. Słowo *Tair* oznacza szybkie konie, co może reprezentować kawalerię Salomona. Takie znaczenie tego słowa znajduje potwierdzenie w 38,32-34, gdzie powiada się, że Salomon wielce miłuje konie. W ten sposób *Jinn* oraz *Ins* (ludzie) reprezentują dwie części piechoty Salomona, gdzie *Tair* (ptaki) oznacza kawalerię. Jeśli jednak potraktować *Tair* jako prawdziwe ptaki, to słowo to oznaczać będzie ptaki, które Salomon wykorzystywał do przenoszenia wiadomości. W ten sposób i ptaki stanowiły pożyteczną i konieczną część armii. Natomiast w sensie przenośni te trzy słowa mogą oznaczać „wielkich ludzi”, „zwykłych ludzi” oraz „ludzi wielce duchowych”.

2154. *Tair*, poza znaczeniem „ptaki”, może też być stosowane w odniesieniu do szybko poruszających się zwierząt, jak konie, itp. *Tayyār*, dynamiczna forma *Tair*, oznacza narywistego i szybkiego konia, który biega tak szybko, że patrzącym wydaje się jakby fruwał (Lane oraz Lisān).

2155. *Waza'a* oznacza: zatrzymał pierwszą część armii, aby druga część mogła dołączyć. *Huwa Yaza'u al-Jaisha* oznacza: ustawił żołnierzy we właściwym porządku i w szeregach (Aqrab). Zwrot koraniczny oznacza: (1) zostali zebrani w oddzielnych grupach. (2) Maszerowali jak uporządkowana i zdyscyplinowana armia. (3) Zatrzymana została ich pierwsza część, aby druga mogła dołączyć. Słowa te wskazują, że Salomon posiadał dobrze przygotowaną i zdyscyplinowaną armię, która dzieliła się na kilka oddzielnych części.

19. I kiedy przybyli do Doliny Al-Naml,²¹⁵⁶ pewna niewiasta Namlicka powiedziała: „O wy, ludu Naml, wejdźcie do swych domostw, aby Salomon i jego zastępy nie rozartły was na proch, albowiem oni nie wiedzą”.²¹⁵⁷

20. Wówczas on uśmiechnął się, zastanawiając się²¹⁵⁸ nad jej słowami, i rzekł: „Panie mój, daj mi, abym mógł być Ci wdzięczny za Twą łaskę, którą obdarzyłeś mnie i moich rodziców, jak i bym spełniał takie dobre uczynki, które będą podobać się Tobie oraz pozwól, dzięki Twej łitości, abym był jednym z Twoich sprawiedliwych sług”.

21. I dokonał on przeglądu²¹⁵⁹ ptaków i rzekł: „Jak to się stało, że nie widzę Hudhuda? Czy umyślnie nie jest on tutaj obecny?”

كَتَبْنَا إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَسْأَلُهُ بِآيَاتِهَا
النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٌ
وَجُنُودُهُ ۗ وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَدْخِنِي
أَنَّ اشْكُرْ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ
وَأَنَّ أَعْمَلُ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٠﴾

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ
أَمْ كَانُ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢١﴾

2156. Ponieważ Naml to imię własne, „Dolina al-Naml” nie oznacza doliny mrówek, jak się powszechnie uważa, lecz dolinę, w której żyło plemię o nazwie Naml. W Qāmūs czytamy „al-Abriqat min Miyāhil Namlati”, czyli Abriqah to jedno ze źródeł Namlah. Tak zatem Naml to była nazwa jednego z plemion tak samo jak Māzin (Hamāsah), które oznacza jaja mrówek, było nazwą czy imieniem arabskim. W Arabii niczym niespotykanym nie było nazywanie plemion nazwami zwierząt, tak jak Banū Asad, Banū Kalb, Banū Naml, etc. Ponadto użycie słów *Udkhulū* (wejść) oraz *Masākinakum* (twoje miejsce zamieszkania) w tym wersecie potwierdza stanowczo pogląd, że Naml to było plemię, jako że poprzedni czasownik używany był w odniesieniu do istot myślących, zaś ten drugi (twoje miejsce zamieszkania) jest w Koranie używany także wyłącznie w odniesieniu do mieszkań ludzkich (29,39; 32,27). Tak zatem *Namlah* oznacza osobę z plemienia *Al-Naml* – czyli Namlitę. Wymieniony Namlita był prawdopodobnie ich przywódcą i to on rozkazał swemu ludowi zejść z drogi armii Salomona i wejść do ich domostw. Według niektórych autorytetów dolina ta mieści się pomiędzy Jibrin oraz 'Asqalan, miastem na wybrzeżu morza, położonym około 20 kilometrów na północ od Gaz, w pobliżu Synaju (Taqwīm al-Buldān). Jibrin to miasto na północy, położone w *Vilājah* Damaszku. Wskazuje to na fakt, że Dolina Naml położona jest niedaleko wybrzeża morskigo, naprzeciwko lub w pobliżu Jerozolimy, która leży na drodze z Damaszku do Hijāz w odległości około 160 km od niego. Do czasów Salomona ta część kraju zamieszkiwana była przez Arabów i Madianitów. (Patrz starożytne i współczesne mapy Syrii i Palestyny). Według innych autorytetów miasto i dolina leżą w Jemenie. Ten pogląd jest jakby bliższy rzeczywistości. W świetle faktów historycznych legenda okrywająca tę dolinę to zwykle przypuszczenie. Wydaje się, że po prostu podczas wojkowej wyprawy Do Saba Salomon zajął dolinę, w której żyło plemię Naml.

2157. Okazuje się, że cnotliwość i pobożność żołnierzy Salomona znana była szeroko. Ludzie ci nigdy świadomie nikogo nie raniili ani nie krzywdzili. Taki wniosek nasuwa się na podstawie słów „albowiem nie wiedzą” i to właśnie ucieszyło Salomona, na co wskazuje werset następny.

2158. *Dahika* oznacza: zastanawiał się lub był zadowolony (Lane). W związku z tym werset ten oznacza, że Salomon zastanawiał się i był zadowolony z opinii, jaką wypowiadali Namlici o nim samym oraz o potędze i pobożności jego wojsk.

2159. *Tafaqqada* (dokonał przeglądu) pochodzi od słowa *Faqada*, które oznacza: on to stracił, to nie było lub odeszło od niego. *Tafaqqada-hū* oznacza: szukał tego bez pośpiechu lub wielokrotnie, bo on to stracił; albo też starał się o tym dowiedzieć (Mufradāt). Wydaje się, że Salomon dokonał przeglądu swojej armii, a Hudhud, ważny urzędnik stanu, może nawet generał, nie był obecny przy tej ważnej okazji.

22. „Z pewnością dam mu srogą karę²¹⁶⁰ lub zabiję go, chyba że przedstawi mi zrozumiały powód swej nieobecności.

23. I nie trwało długo zanim przybył Hudhud i rzekł: „Nabyłem wiedzę o tym, o czym ty nie masz pojęcia. Przybywam do ciebie z Szaby z pewnymi wiadomościami.²¹⁶¹

24. „Stwierdziłem, że ludem tym rządzi niewiasta oraz że otrzymała każdą potrzebną rzecz²¹⁶² oraz ma potężny tron.

25. „Stwierdziłem, że ona i jej lud czczą słońce²¹⁶³ zamiast Allacha, ^a Szatan uczynił, iż ich postęпки wydają się im piękne, powstrzymując ich w ten sposób przed znalezieniem właściwej drogi, przez co nie są oni właściwie prowadzeni.

لَا عَذَابَ لَكُمْ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذَابًا حَسَنَةً أَوْ
لِيَأْتِيَنَّ بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾

فَمَكَتْ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْظُ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَآءٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ﴿٢٣﴾

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٤﴾

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَرَبَّانَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ أَعْمٰلُهُمْ فَصَدَّقَهُمْ عَنِ
التَّيْبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٥﴾

2160. Przeciwnie do powszechnego sądu opartego na bajkach i fikcji Hudhud nie był ptakiem wykorzystywanym przez Salomona do przenoszenia wiadomości, ponieważ (a) w sprzeczności z godnością Salomona jako wielkiego monarchy i Proroka Bożego byłoby denerwowanie się na ptaka i gotowość srogiego go ukarania. (b) Wydaje się, że Hudhud jest dobrze zaznajomiony z zasadami i wymaganiami państwowymi, jak i wie o Jedności Bożej (w. 25-26), czego niestety nie można powiedzieć o ptakach. (c) Hudhud, nie będąc ptakiem migrującym, nie potrafi latać na dalekie dystanse i przez to nie mógł być wybrany do podróży do Szaby i z powrotem (w. 23). Z faktów tych wynika, że Hudhud nie był ptakiem, lecz człowiekiem, bardzo ważnym urzędnikiem Stanu lub generałem, któremu powierzono ważną misję polityczną do królowej Saby. Praktyka wymiany posłów była, jak się wydaje, popularna w czasach Salomona. Ponadto znanym faktem jest, że ludzi nazywa się od nazw ptaków i zwierząt. Hudhud było popularnym imieniem wśród wojowników Salomona. Wydaje się, że słowo to jest zarabizowaną formą Hudad, imienia biblijnego. Było ono imieniem kilku królów edomickich. Także i syn Izmaela nosił takie imię. Podobnie książę edomicki, który uciekł do Egiptu w obawie przed masakrą ze strony Jakuba znany był z tego właśnie imienia (1 Krl 11, 14). Imię to było tak popularne i jest tak często używane w Starym Testamencie, że kiedy używać go bez innego słowa określającego, oznacza ono „człowieka z rodziny Edomitów” (Jew. Enc.). Hudhud, jak się powiada, jak imieniem ojca Bilqis, królowej Szaby (Muntaha al-Irab).

2161. Na podstawie tego wersetu wynika, że Hudhud wysłany był z ważną misją państwową i przywiózł Salomonowi ważne wiadomości. Sabę można identyfikować z biblijną Szebą (1 Krl 10). Było to miasto położone w Jemenu; leżało około trzy dni drogi od miasta San'a i było siedzibą rządu królowej Szaby. Ponadto Saba to dobrze znana gałąź plemion Qahtāni.

2162. Werset ten wskazuje, że królowa Szaby władała bardzo bogatym ludem, który znajdował się w daleko posuniętym naprzód stadium cywilizacji oraz że posiadała wszystkie te rzeczy, które uczyniły z niej wielką władczynię.

2163. Mieszkańcy Saby czcili słońce i gwiazdy, kredo, które wedle wszelkiego prawdopodobieństwa zostało przyniesione do Jemenu z Iraku, z którym lud Jemenu żył w bezpośredniej bliskości poprzez morze i Zatokę Perską. Mieszkańców Saby nie należy mylić z Sabianami, o których była mowa w 2,63; 5,70 oraz 22,18 i których określa się w różny sposób jako (1) lud czczący słońce i

26. „I upierają się, że nie będą czcić Allacha, podczas gdy On jest Tym, który ujawnia to, co jest ukryte w niebiosach i na ziemi oraz ^bktóry zna to, co ukrywacie oraz co ujawniacie ze swych planów.

أَلَا نَجْعُدُ لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٦﴾

27. „Allachu! Nie ma boga poza Tobą, Panem Potężnego Tronu”.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٧﴾

28. Na to Salomon rzekł: „Sprawdzimy czy mówisz prawdę czy może jesteś kłamcą.”²¹⁶⁶

قَالَ سَتَنظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٨﴾

29. „Idź i złóż ten mój list przed nimi. Potem wróć, a zobaczymy jaka będzie ich odpowiedź”.²¹⁶⁵

إِذْ هَبْ بِنَفْسِي هَذَا فَأَلْقِيهِ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ
فَأَنْظِرْ مَاذَا بَرَأْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Królowa powiedziała: „Dowódcy, dostarczono mi szlachetny list.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَإِىَ الْإِنِّىَ إِنِّىَ كَرِّمٌ ﴿٣٠﴾

31. „Posyła go Salomon, a brzmi on tak: „W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.”²¹⁶⁶

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣١﴾

^a8,49; 16,64; 35,9. ^b2,78; 16,20; 64,5.

zamieszkujący Irak; (2) lud wierzący w Wiarę, która była czymś podobnym do judaizmu, chrześcijaństwa i zoroastryzmu; (3) lud żyjący nieopodal Mosul w Iraku, który wierzył w Jedność Boga, lecz który nie posiadał żadnej *Shari'ah*; (4) lud, który żył w okolicach Iraku i wierzył we wszystkich Proroków Bożych.

2164. Nigdy nie słyszano, aby ptaki mówiły prawdę lub kłamały. Werset ten przedstawia jeszcze jeden dowód na to, że Hudhud nie był ptakiem, ale ważnym urzędnikiem w rządzie Salomona.

2165. Nawet gdyby uznać, że Dawid i Salomon rozumieli język ptaków, to w Koranie nie znajdujemy niczego, co wskazywałoby, że królowa Szeby także rozumiała ich język, a mimo to Hudhudowi powierzono tę ważną misję dostarczenia jej listu od Salomona i porozmawiania z nią w imieniu tego władcy.

2166. Niektórzy orientaliści chrześcijańscy bezskutecznie poszukiwali sposobu zakwestionowania Bożego pochodzenia Koranu, starając się wykazać, że zwrot *Bismillāh* zapożyczony został z wcześniejszych Pism. Wherry w swoim „Komentarzu” powiada, że słowo to zostało zapożyczone z Zend-Avesta. Sale wyraził identyczny pogląd, podczas gdy Rodwell sądzi, iż arabowie przedislamscy zapożyczyli to słowo od Żydów i później wcielone ono zostało do Koranu przez Świętego Proroka. Jednak wątpliwym wnioskiem jest twierdzenie, że ponieważ wyrażenie to znajdujemy w poprzednich Pismach, to musiało ono być zapożyczone z jednego z nich. Ostatecznie zwrot ten dowodzi, że Koran pochodzi z tego samego Źródła, z którego pochodziły wcześniejsze Pisma. Ponadto żadne inne Pismo nie wykorzystuje tego zwrotu w formie i sposób taki, jak czyni to Koran. Także i przedislamscy arabowie nigdy tego zwrotu nie używali przed objawieniem Koranu. Przeciwnie, mieli oni szczególną awersję do wykorzystywania Bożego atrybutu *Al-Rahmān* (25,61), który wszak stanowi integralną część *Bismillāh*. Patrz także 1,1.

32. „Nie bądźcie wobec mnie butni, lecz przybądźcie do mnie w poddaniu”.²¹⁶⁷

عَلَىٰ وَاتُّونِي مَسْلِينًا ﴿٢١٦٧﴾

33. Ona rzekła: „Dowódcy, udzielcie mi rady w mojej sprawie. Nigdy nie podejmuję żadnej decyzji bez zasięgnięcia waszej rady”.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَؤُا أَتُونَنِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُوا بِي ﴿٢١٦٨﴾

34. Oni odrzekli: „Posiadamy wielką siłę i jesteśmy waleczni w bitwie, lecz wszak to ty masz rozkazywać, a więc rozważ to, co rozkażesz”.²¹⁶⁸

قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا قُوَّةً وَأَوْلُوا بِأَيِّ شَيْءٍ يُدْعَىٰ ۖ وَالْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٢١٦٩﴾

35. Ona rzekła: „Zaiste, królowie, kiedy wkraczają do jakiegoś kraju, plądrują go, a największych jego ludzi zamieniają w najmniejszych. Tak zawsze czynią.”

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ۖ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٢١٧٠﴾

36. „Ja jednak zamierzam posłać im dar i zaczekać na ich odpowiedź, jaką przyniosą wysłannicy”.

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرُهُمْ بِمَا بَرَّجُوا الرَّسُولَ ﴿٢١٧١﴾

37. Kiedy zatem wysłannicy królowej przybyli do Salomona, ten rzekł: „Czy sądzicie, że pomożecie mi waszym bogactwem? Wszak to, co dał mi Allah, jest lepsze niż to, co wy mi dajecie. Nie, pysznijcie się swoim darem”.²¹⁶⁹

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَ بِمَالِي فَمَا آتَيْتُكُمْ خَيْرٌ مِّمَّا أَتَيْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٢١٧٢﴾

2167. List Salomona stanowi piękny przykład tego, jak wielkie i wszechstronne znaczenie można zawrzeć w tak niewielu słowach, bez zbytecznej pompy i gadulstwa. List ten był jednocześnie ostrzeżeniem wobec bezsensu rewolty – która, jak się wydaje, groziła w niektórych częściach imperium – lecz zaproszeniem wobec królowej do podporządkowania się Salomonowi dla uniknięcia przelewu krwi oraz do porzucenia bałwochwalstwa i przyjęcia prawdziwej wiary.

2168. Werset ten wskazuje, że królowa Szeby była bardzo potężną władczynią i że posiadała wielkie zasoby materialne, jak i domagała się uczucia, współpracy i chętnego posłuszeństwa od swoich poddanych oraz była ich sędzią. Potęga i chwała Szeby doszła do szczytu około roku 1100 przed Chrystusem. Okres rządów królowej rozciągał się aż do roku 950 przed Chrystusem, kiedy to podporządkowała się ona Salomonowi. Wraz z jej podporządkowaniem spełniło się proroctwo biblijne, a mianowicie „Królowie Szeby i Saby złożą daninę” (Ps 72, 10).

2169. Patrz strona następną.

38. „Wracajcie do nich, albo-
wiem my z pewnością do nich przybę-
dziemy z takimi zastępami, przeciwko
którym nie znajduję oporu,²¹⁷⁰ i wyrzu-
cimy ich z ich kraju pogardzonych, a
będą poniżeni”.

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا دَبَّحَ لَهُمْ بِهَا
وَلَنَخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا إِذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٠﴾

39. Ten rzekł: „O szlachetni, który
z was przyniesie mi jej tron²¹⁷¹ zanim
przybędą do mnie w poddaniu?”

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ
يَأْتُرَنِي مُسَلِّمِينَ ﴿٢١﴾

40. Wielki dowódca²¹⁷² spośród
jinn powiedział: „Ja ci go przyniosę
zanim rozbijesz obozowisko. Rzeczy-
wiście jestem dość silny, by tego
dokonać, a i można mi zaufać”.²¹⁷³

قَالَ عِفْرِيْتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ
تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٢٢﴾

2169. Wydaje się, że Salomon został zachowaniem królowej bardzo obrażony, na co złożyło się przesłanie podarków. Potraktował to jako obrażę. Domagał się jej poddania, a zamiast tego przysłano mu liche podarunki. Mieszkańcy Saby albo najpierw zaatakowali terytorium Salomona, albo próbowali wywołać na nim niepokoję. Oto dlaczego przestanie przez królową prezentów tak oburzyło Salomona. W normalnych okolicznościach byłby takimi prezentami ucieszony.

2170. *Qibal* oznacza władzę, autorytet, siłę. Powiada się *māli bihi Qibalun*, czyli nie mam przeciw niemu żadnej władzy (Aqrab).

2171. Zwrot *bi-'Arshihā*, jak się zdaje, oznacza tron, który Salomon rozkazał zbudować dla Królowej. Była to modna wówczas praktyka, kiedy władca jednego kraju składał wizytę władcy innego kraju. Budowano wtedy tron w celu godnego przyjęcia gościa. Tak samo Salomon rozkazał zbudować tron na przyjęcie Królowej. Tron ten nazwany jest „jej tronem”, ponieważ zbudowany był specjalnie dla niej. Zwrot ten może też oznaczać „podobieństwo jej tronu”, zaś *Ya'tini* może oznaczać „przygotują dla mnie”.

2172. *'Ifrī*, które pochodzi od *'Afa*, oznaczającego „rzucił go na ziemię lub poniżył go”, jest używane zarówno w odniesieniu do ludzi, jak i Jinn oraz oznacza (1) kogoś silnego i posiadającego władzę; (2) kogoś ostrego, żywego i skutecznie działającego w jakiejś sprawie, przekraczającego normalne granice swoją inteligencją i przenikliwością; (3) szefa, itp. (Lane).

2173. Słowa te wskazują, że omawiany *'Ifrī* był bardzo ważnym urzędnikiem, posiadającym wielki autorytet i dlatego był prawie pewien wypełnienia rozkazów swojego pana, aby zadowolili go w wyznaczonym czasie. *Maqāmika* oznacza miejsce, w którym Salomon założył obozowisko w drodze do Saby i tam czekał na swojego posła, kiedy ten powróci z odpowiedzią na list do Królowej Szaby.

41. Powiedział jeden, który posiadał wiedzę o księdze: „Ja ci go przyniosę zanim twój szlachetny wysłannik²¹⁷⁴ do ciebie powróci”. A kiedy ujrzał go przed sobą, rzekł: „Oto łaska od mego Pana, by mógł wypróbować czy jestem wdzięczny czy niewdzięczny. Kto bowiem jest wdzięczny, jest wdzięczny dla dobra swojej własnej duszy. Kto zaś jest niewdzięczny, to, zaiste, Pan mój jest Samowystarczalny, Miłosierny”.

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ
قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ
قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ءَأَشْكُرُ أَمْ
أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ
فَإِنَّ رَبِّي عَنِّي كَرْيَمٌ ﴿٢١﴾

42. Powiedział: „Uczyńcie tron tak piękny, aby jej własny wydał się jej zupełnie zwyczajnym²¹⁷⁵, a zobaczymy czy idzie ona drogą właściwą czy też jest jedną z tych, którzy nie idą drogą właściwą”.

قَالَ تَجَدُّوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ
مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

43. I kiedy przybyła, powiedziano jej: „Czy twój tron podobny jest do

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ

2174. *Tarf* oznacza spojrzenie; szlachetnego człowieka; dochód rządu; posłańca z Jemenu (Lane). Zwrot ten może zatem oznaczać: (1) zanim poseł do Jemenu powróci do ciebie; (2) w mgnieniu oka; (3) zanim dochód rządowy zostanie złożony do skarbcza. W tym ostatnim znaczeniu cały zwrot oznaczałby „nie potrzebuję więcej pieniędzy; pieniądze już znajdujące się w skarbcu rządowym wystarczą na pokrycie wydatków zbudowania tronu dla królowej”. Zwrot „kto posiadał wiedzę o Księdze” odnosi się, jak się wydaje, do kogoś, kto znał się na finansach. Być może był to sam minister finansów Salomona.

W obecnym oraz w poprzednim wersecie przedstawia się dwie oferty zbudowania tronu dla Salomona. Jedną złożył *Ifrīt*, który zaoferował, że przygotuje tron zanim Salomon rozbije obozowisko i powróci, drugą zaś złożył „człowiek, który posiadał wiedzę”. Ten ostatni złożył nawet ciekawszą ofertę wykończenia tronu zanim powróci poseł Salomona z odpowiedzią na jego list do królowej. Kontekst wykazuje, że Salomon przyjął tę drugą ofertę, ponieważ chciał, aby tron był gotów jeszcze przed przybyciem królowej, jako że miał on pozostawać w tym miejscu aż do jej przybycia i zakończenia ceremonii. Werset ten implikuje też, że Salomon zaangażował najróżniejszych ludzi – ludzi posiadających wiedzę i doświadczenie, uzdolnionych i utalentowanych pracowników, rzemieślników i techników.

2175. *Nakkara-hū* oznacza: zmienił to po to, by nie zostać rozpoznany; spowodował, że wyglądało to dość pospolicie (Lane). Dlatego zwrot w tekście może oznaczać „uczynicie ten tron lepszym niż jej własny, tak aby jej własny wyglądał całkiem pospolicie”. Werset ten powiada, że Salomon rozkazał urzędnikowi obciążonemu obowiązkiem przygotowania tronu dla królowej, aby ten uczynił go tak pięknym, by ona mogła uświadomić sobie wyższość umiejętności technicznych i aby zienawidziła swój własny tron i w ten sposób zrozumiała, że potęga i zasoby Salomona są o wiele większe od jej własnych. Wydaje się, że takim jest sens zdania „czy pójdzie właściwą drogą”. Salomon chciał uświadomić królowej daremność jakiegokolwiek opozycji czy oporu wobec niego samego. Królowa, jej ministrowie i dworzanie byli, jak się wydaje, bardzo dumni ze swojej władzy i zasobów (27,34), zaś Salomon chciał wykorzenić z ich umysłów tę błędną koncepcję (27,37). Jeśli słowa „jej tron” rozumieć jako znaczące, że królowa wysłała Salomonowi swój tron w podarunku, słowo *Nakkirū* oznaczałoby, że tron ten powinien być tak upiękaszony, a figury bożków tak dokładnie z niego starte, aby królowa nie mogła go poznać.

tego?” Odrzekła: „Wygłąda, jakby był taki sam. Jednak otrzymaliśmy wiedzę wcześniej i już poddaliśmy się”.²¹⁷⁶

44. A to, co czciła poza Allachem, powstrzymało ją przed uwierzeniem, jako że pochodziła z niewierzącego ludu.

45. Powiedziano jej: „Wejdz do pałacu”. Kiedy go ujrzała, pomyślała, że jest tam wiele wody, więc odkryła swe nogi.²¹⁷⁷ Salomon powiedział: „Jest to pałac wyłożony gładko szklanymi płytami”. Ona rzekła: „Panie mój, rzeczywiście zgrzeszyłam przeciwko mej duszy, więc wraz z Salomonem poddaję się Allachowi, Panu światów”.

46. ^aI wystaliśmy do Thamūd ich brata Sāliha, który rzekł: „Czczycie Allacha”. Od razu podzielili się na dwie spierające się z sobą grupy.

وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٢١﴾

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٢٢﴾

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً
وَكَشَفَتْ عَنْ سَائِقِيهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ
مِنْ فَوَارِيرِهِ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ
بِحَيْ
مَعَ سُلَيْمَانَ إِلَيْهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا
اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فِرْقَيْنِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٢٤﴾

^a7,74; 11,62; 26,142; 54,24.

2176. Słowa „wcześniej posiadliśmy wiedzę” oznaczają, że królowa zetknęła się już z olbrzymią potęgą i zasobami Salomona i że postanowiła podporządkować się mu.

2177. *Kashafa 'an Sāqihī* to dobrze znany idiom arabski, który oznacza „przygotować się na spotkanie trudności lub zaniepokoić się, lub zatrwożyć”. *Kashafat 'an Sāqihā* oznacza: (1) odsłoniła nogi; (2) była gotowa do stawienia czoła tej sytuacji; (3) zaniepokoiła się, była zaskoczona (Lane oraz Lisān). Salomon chciał, aby królowa porzuciła czczenie bożków i przyjęła prawdziwą Wiarę. W tym celu zastosował mądrze takie środki, które powinny umożliwić tej szlachetnej damie spostrzeżenie jej błędu w postępowaniu. Tron, jaki Salomon kazal dla niej przygotować, to właśnie miał na celu. Uczyniony on został o wiele piękniejszym i w każdym aspekcie wspanialszym od jej własnego tronu, z którego tak była dumna. Salomon uczynił tak, aby królowa mogła uświadomić sobie, że to on był ulubieńcem Boga i obdarzony został darami materialnymi i duchowymi o wiele większymi i obfitszymi niż ona. Pałac, o którym mowa w tym wersecie, był także wybudowany w tym celu. Jak wykazuje obecny wersecie wejście do pałacu wyłożone było szklanymi płytkami, pod którymi płynęła kryształowo czysta woda. Kiedy królowa weszła do pałacu, wzrok ją zmylił, przez co odsłoniła nogi, widząc wodę i była zmieszana, nie wiedząc co czynić. W ten sposób Salomon skierował jej uwagę na fakt, że tak jak wzięła płytki szklane za prawdziwą wodę, podobnie słońce i inne ciała niebieskie przez nią czczone nie były źródłem prawdziwego światła. One po prostu emitowały światło, lecz były rzeczami pozbawionymi życia. To Wszechmogący Bóg zesłał na nie to światło. W ten sposób Salomon osiągnął swój cel. Szlachetna dama wyznała swój błąd i z czcicielki bożków z drewna i kamienia stała się oddaną stronniczką Jedyne Prawdziwego Boga.

47. Powiedział on: „O ludu mój, dlaczego staracie się przyspieszyć zło raczej niż dobro? ^aDlaczego nie prosicie Allacha o przebaczenie, aby okazano wam litość?”

قَالَ يَقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Ci powiedzieli: „Przepowiadamy^{2177A} zło od ciebie oraz od tych, którzy są z tobą”. On rzekł: „Prawdziwy powód waszego złego losu jest u Allacha, wy jednak nie jesteście ludem, który poddawany jest próbie”.

قَالُوا أَظَلَمْنَا بِكَ وَبِئْسَ مَعَكَ قَالَ ظَلِمْنَا عِنْدَ
اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٨﴾

49. W mieście tym była grupa dziewięciu osób,²¹⁷⁸ b które siały w kraju zamęt i nie chciały się zmienić na lepsze.

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي
الْأَرْضِ وَكَانُوا يُصِرُّونَ ﴿٤٩﴾

50. Powiedzieli: „Przysięgnijcie sobie nawzajem na Allacha, że z pewnością zaatakujemy w nocy jego i jego rodzinę, potem zaś powiemy do jego dziedzica^{2178A}: «Nie byliśmy świadkami zniszczenia jego rodziny, a niechybnie jesteśmy prawdomówni».

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ
لِيُولِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٥٠﴾

51. ^cOni ułożyli plan oraz My również ułożyliśmy plan, lecz oni tego nie spostrzegli.²¹⁷⁹

وَمَكْرًا وَمَكْرًا وَمَكْرًا وَمَكْرًا وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾

52. ^dSpójrz zatem, jak zły był koniec ich planu! Zaprawdę, zniszczyliśmy ostatecznie ich oraz ich lud, wszystkich razem.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ إِنَّآ دَمَرْنَاهُمْ
وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٢﴾

^a27,47; ^b26,153; ^c3,55; 8,31; 13,43; 14,47. ^d7,79; 26,173; 37,137.

2177A. *Taayyara bihi* oznacza: źle temu lub mu przepowiadał; uważał go lub to za złowrózne (Lane).

2178. Na zasadzie implikacji w wersecie tym nawiązuje się do dziewięciu największych wrogów Świętego Proroka. Ośmiu z nich zostało zabitych w bitwie pod Badr, zaś dziewiąty, zuchwały Abu Lahab, zmarł w Mekce, kiedy usłyszał wieści o porażce pod Badr. Tych ośmiu to: Abū Jahl, Mut'im bin 'Adiyy, Shaibah bin Rabī'ah, 'Utbah bin Rabī'ah, Walīd bin 'Utbah, Umayyah bin Khalf, Nadr bin Harth oraz 'Aqbah bin Abī Mu'ait. Konspirowali oni i chcieli zabić Świętego Proroka. Ich plan polegał na wybraniu jednego człowieka z każdego plemienia Quraish, a następnie skoncentrowaniu morderczego ataku tak, aby żaden konkretny lud nie mógł być oskarżony o morderstwo. Plan ten pochodził od Abū Jahl, przywódcy tej niegodziwej grupy.

2178A. *Waliyy* oznacza: spadkobiercę; kogoś, kto żąda odszkodowania za morderstwo; mściciela krwi przelanej (Lane).

2179. Święty Prorok musiał uciekać z Mekki, lecz ucieczka ta zakończyła się ostatecznie zniszczeniem potęgi Quraish, którzy nie uświadamiali sobie, że poprzez zmuszanie Świętego Proroka do ucieczki z Mekki kładli podwaliny swego własnego zniszczenia.

53. I tam oto są ich domy upadłe z powodu ich grzechu. Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak dla ludu, który ma wiedzę.

54. I zbawiliśmy tych, którzy wierzyli i bali się Boga

55. ^aI wysłaliśmy Lota jako Posłańca, kiedy rzekł do swego ludu: „Czy dopuszczacie się ohydy, widząc?”^{2179A}

56. ^b„Co? Zbliżacie się pożądliwie do mężczyzn raczej niż do niewiast? Nie, w istocie ciemny z was naród”.

57. Jedyłą ich odpowiedzią było to, iż powiedzieli: ^c„Wyzućcie rodzinę Lota z naszego miasta. Są to ludzie, którzy chcą pozostawać czysti.”²¹⁸⁰

58. ^dZatem uratowaliśmy jego i jego rodzinę z wyjątkiem jego żony. Postanowiliśmy, że ona będzie jedną z tych, którzy pozostali w tyle.

59. ^eI zesłaliśmy na nich deszcz. Zły był deszcz, który spadł na tych, których ostrzeżono.

60. Powiedz: ^f„Wszelka chwała należy się Allahowi oraz pokój tym Jego sługom, których On sobie wybrał. Czy lepszy jest Allah czy też to, co oni z Nim łączą?”²¹⁸¹

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٥﴾

أَيُنْكَمُ لِنِاتُونَ الرِّجَالَ سَهْوَةً مِّنْ دُونِ النِّسَاءِ ۗ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا مِنَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٨﴾

يَّ ۖ وَآمَطْنَا عَلَيْهِمْ قَطْرًا فِئَاءً مِّمَّا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ اللَّهُ خَيْرٌ مِّمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

^a7,81; 29,29. ^b7,82; 26,166-167; 29,30. ^c7,83; 26,168. ^d7,84; 29,34. ^e7,85; 25,41; 26,174; ^f37,182-183.

2179A. Słowa te mogą też oznaczać „ty z otwartymi oczami”.

2180. *Yatatahharūn* oznacza: pokazują się i paradują jako wyjątkowo czysti i sprawiedliwi; są dumni ze swojej sprawiedliwości i czystości (Lane).

2181. Wersetem tym kończy się omawianie spraw związanych z Mojżeszem, Dawidem, Salomonem, Sâlih i Lotem, wezwaniem o pokój Boży i błogosławieństwo dla Posłańców Bożych oraz Jego Wybrańca, któremu cała ludzkość powinna być wdzięczna za wszystko to, co jest na świecie dobre. Dalej sura ta przechodzi do przedstawienia argumentów popierających istnienie Boga, Jego potęgę i Jedność.

CZEŚĆ XX

61. Lub kto stworzył niebiosa i ziemię oraz kto ^azesłał wam wodę z nieba, dzięki którym czynimy, iż wzrastają przepiękne sady?²¹⁸² Wy nie zdołalibyście uczynić, aby ich drzewa rosły. Czy przy Allachu jest jakiś bóg? Nie, ^boni są ludem, który schodzi z właściwej drogi.

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْبِتُوهَا إِفْرَاهًا إِذْ لَمْ يَخُرَّ مِنْ عِندِ اللَّهِ بِشَيْءٍ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62. Lub ^ckto uczynił ziemię miejscem odpoczynku i umieścił na niej rzeki i potężne góry oraz ^dstworzył przegrodę pomiędzy dwiema wodami?²¹⁸³ Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Nie, większość z nich nie wie.

أَمْ مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَابِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَائِجًا ؕ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

63. Lub ^ekto odpowiada na wołanie człowieka dotkniętego nieszczęściem, kiedy ten zwraca się do Niego,²¹⁸⁴ i odsuwa zło i ^fdaje wam spadkobierców na ziemi? Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Małością jest to, nad czym się zastanawiacie.

أَمْ مَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ؕ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْقَائِلِينَ مَا تَدَّكُرُونَ ﴿٦٣﴾

64. Lub kto prowadzi was w głębiach ciemności po ziemi i morzu oraz kto zsyła wiatry²¹⁸⁵ jako dobrą nowinę przed Jego litością? Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Wyniesiony jest Allach ponad to, co oni z Nim łączą.

أَمْ مَنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ؕ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ يَتَّقُونَ ﴿٦٤﴾

^a31,11; 50,10. ^b6,2. ^c20,54; 78,7. ^d25,54; 55,20-21. ^e2,187; 7,56. ^f10,15.

2182. Pierwszy argument na poparcie tematu zapoczątkowanego w poprzednim wersecie wzięty jest z przyrody – ze stworzenia nieba i ziemi, z padania deszczu oraz życia, jakiego udziela on ziemi oraz z gór i rzek.

2183. Rozpoczęty w poprzednim wersecie argument jest tutaj kontynuowany i rozszerzany.

2184. Tak jak wielkie sity Boga manifestują się w cudownym działaniu praw przyrody (poprzedni wersec), podobnie manifestowane one są w wewnętrznej świadomości człowieka, kiedy woła do Boga w agonii własnej duszy, a Bóg słucha tego wołania.

2185. Kiedy słowo *Rih* (wiatr) używane jest w liczbie pojedynczej, oznacza na ogół karę Bożą (17,70; 54,20; 69,7, itp.), lecz kiedy używane jest w liczbie mnogiej, oznacza na ogół Boże błogosławieństwa.

65. Lub kto ^adaje początek stworzeniu, a potem powtarza ²¹⁸⁶ je oraz ^bkto daje wam z nieba i z ziemi? Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Powiedz: „Przedstawcie swój dowód, jeśliście prawdomówni”.

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ قُلُّ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٠﴾

66. Powiedz: ^c„Nikt w niebiosach i na ziemi nie zna niewidzialnego z wyjątkiem Allacha. Oni jednak nie wiedzą, kiedy będą podniesieni z martwych”.

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ ۗ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٥١﴾

67. Nie, ich wiedza dotycząca Życia Przyszłego osiągnęła już swe granice. Oni raczej w nie wątpią, są raczej wobec niego ślepi. ²¹⁸⁷

بَلْ أَدْرَكَ عَلَيْهِمْ فِي الْآخِرَةِ تَقَبُّلُ هُمْ فِي شَأْنِكُمْ
مِنْهَا تَقَبُّلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٥٢﴾

68. ^dA ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Co? Kiedy my i nasi ojcowie staniemy się pyłem, to czy rzeczywiście zostaniemy na nowo podniesieni do życia?”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاءُنَا آيَاتِنَا
لَنُخْرَجُونَ ﴿٥٣﴾

69. ^e„Z pewnością obiecano nam to przedtem – nam i naszym ojcom – lecz to nic innego jak tylko opowieści o dawnych czasach”.

لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۗ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٥٤﴾

70. Powiedz: ^f„Przemierzcie ziemię i sprawdźcie, jak zły był koniec grzeszników”.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

71. ^gI nie smuć się z ich powodu ani nie rozpaczaj z powodu tego, co oni knują.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

72. ^hI powiadają: „Kiedy obietnica ta zostanie wypełniona, o ile jesteście prawdomówni?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٧﴾

^a10,35; 29,20; 30,12; 28, ^b10,32; 34,25; 35,4, ^c11,124; 16,78; 35,39, ^d13,6; 37,17; 50,4, ^e23,84, ^f16,37; 30,43; 40,83, ^g15,89; 16,128, ^h10,49; 21,39; 34,30; 36,49.

2186. Słowa „daje początek stworzeniu, a potem je powtarza” oznaczają stworzenie i prokreację.

2187. Żadna ilość ludzkiej wiedzy i inteligencji nie jest w stanie sama zadowolić pragnień duszy ludzkiej, ani też nie jest w stanie udowodnić istnienia Boga oraz Życia po śmierci – dwóch podstawowych wierzeń – ponieważ pełne zrozumienie tych rzeczy przekracza możliwości ludzkiego rozumu. Dopiero wiedza Boża, nabyta poprzez objawienie Boże, może i wpaja w człowieka pewność co do tych rzeczy. W najlepszym razie wiedza człowieka może prowadzić do wniosku, że musi istnieć Istota Boska oraz Życie po śmierci, lecz dopiero objawienie Boże jest w stanie zmienić to „musi być” w całkowicie pewne „jest”.

73. Powiedz: „Być może ^aczęść tego, co pragnęlibyście przyspieszyć, jest już tuż za wami”.

74. Istotnie, ^bPan twój jest Miłosierny wobec ludzkości, lecz większość z nich nie jest wdzięczna.

75. ^cI, zaprawdę, Pan twój wie, co ukrywają ich piersi, a co ujawniają.

76. I nie ma ani w niebiosach, ani na ziemi niczego ukrytego, co nie byłoby zapisane w zrozumiałej Księdze.

77. Zaprawdę, ten Koran wyjaśnia Dzieciom Izraela większość z tego, w czym są poróżnieni.²¹⁸⁸

78. I, zaprawdę, jest on przewodnictwem i taską dla wiernych.

79. Zaprawdę, twój Pan rozsądzi pomiędzy nimi zgodnie ze Swoim sądem, a jest On Potężny, Wszechwiedzący.

80. ^dZatem zaufaj Allahowi. Istotnie, ty wspierasz się na wyraźnej prawdzie.

81. Zaprawdę, nie potrafisz uczynić, by zmarły usłyszał, ^eani nie potrafisz uczynić, by głuchy usłyszał wołanie, kiedy oni odchodzą, odwracając się plecami.²¹⁸⁹

82. ^fI nie potrafisz wyprowadzić ślepych z ich błędu. Ty możesz uczynić, że usłyszą wyłącznie ci, którzy wierzą w Nasze Znaki, więc podporządkowują się.

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي
تَسْتَعِجُونَ ﴿٧٣﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ﴿٧٦﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَفُضُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ
الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٧﴾

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٧٩﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَىٰ الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٨٠﴾

إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمَعُ الضُّمَمَ الدَّاعِيَ إِذَا
وَلَّامُذِيرِينَ ﴿٨١﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ
إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٢﴾

^a22,48; 26,205; 29,55. ^b10,61; 40,62. ^c2,78; 16,24; 28,70; 36,77. ^d11,124; 25,59; 33,49. ^e10,43; 33,53. ^f10,44; 30,54.

2188. Można wnioskować, że werset ten odnosi się do Salomona, którego Żydzi oskarżali o odnowienie *Shirk* (bałwochwalstwa) w celu zdobycia sobie przyjaznych uczuć królowej Szeby. Ponieważ wśród Żydów istniały różnice poglądów na temat zachowania się Salomona wobec królowej, Koran podniósł zastaną z tego niejasnego faktu.

2189. Słowa „kiedy odchodzą odwracając się plecami” wyjaśniają fakt, że „umarli”, o których mowa w tym wersecie, to „umarli duchowo”, podobnie jak „ślepi” w wersecie następnym to „ślepi duchowo”.

83. I kiedy zapadnie wyrok przeciwko²¹⁹⁰ nim, wprowadzimy im z ziemi owada²¹⁹¹, który ich ukąsi, albowiem lud nie uwierzył w Nasze Znaki.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٢٩﴾

84. I przypomnij im dzień, ^akiedy zbierzemy razem spośród każdego ludu część tych, którzy odrzucili Nasze Znaki, i będą podzieleni na oddzielne grupy.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يَكْفُرُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٣٠﴾

85. Wówczas, kiedy przybędą, On powie: ^b„Czy odrzuciliście Moje Znaki, podczas gdy nie mieliście o nich pełnej wiedzy? Lub coś to takiego było, co względem nich czyniliście?”

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ وَقَالَ لَدَّبْتُكُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ مُحِطُوا بِهَا عَلِيمًا أَمَاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

86. I zapadnie przeciwko nim wyrok. albowiem grzeszyli, i będą pozbawieni mowy.²¹⁹²

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ لَآ يَنْظُرُونَ ﴿٣٢﴾

87. ^c„Czyż oni nie widzą, że stworzyliśmy noc, aby mogli podczas niej odpoczywać, jak i dzień dający wzrok? Zaprawdę, w tym zawarte są Znaki dla ludu, który wierzy.

الَّذِينَ يَرَوْنَ أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

^a25, 18; 67, 9. ^b10, 40. ^c10, 68; 17, 13; 28, 74; 30, 24.

2190. Słowa *Waq'a al-Qaulu 'Alaihim* oznaczają: wyrok lub dekret zapadł przeciwko nim lub przeminął; sami zasłużyli sobie na wyrok Boży lub Boży dekret (Aqrab).

2191. Jest to proroctwo dotyczące pojawienia się plagi w Dniach Ostatnich. Werset ten tak został skonstruowany przez samego Świętego Proroka. Jeśli jednak *Dābbah* pojmować w sensie osoby wielce materialistycznej, której wszystkie wysiłki skierowane są wyłącznie na zdobywanie bogactw doczesnych i wygod materialnych (34, 15), to – jak się wydaje – werset ten odnosić się będzie do materialistycznie nastawionych narodów zachodu, których praca całkowicie gubi się w pogoni za rzeczami należącymi do życia na tym świecie (18, 105) i które spadły na ten świat z całą swoją siłą i potęgą.

2192. Nie będą w stanie bronić swoich występków. Oskarżenie przeciwko nim kierowane jest słuszne, wydany będzie dla nich wyrok kary.

88. ^{a1} przywołaj sobie na myśl dzień, kiedy odezwie się dźwięk trąby²¹⁹³ i kiedy każdy, kto jest w niebiosach, oraz każdy, kto jest na ziemi napelni się strachem z wyjątkiem tego, w którym Allah znajduje upodobanie. I wszyscy przybędą do Niego w pokorze.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَرَجَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوَةٍ ذَٰخِرَةٌ ۝٢٨

89. I widzisz góry, które uważasz za mocno posadowione, jak przemijają tak samo jak przemijają chmury²¹⁹⁴ – dzieło Allacha, który wszystko uczynił doskonałym. Zaprawdę, On jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرًّا
السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي لَدَىٰ أَتَقَنَ كُلُّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ۝٢٩

90. ^bJeżeli kto spełnia dobre uczynki, ten będzie miał lepszą niż to nagrodę i ten wolny będzie od strachu tego właśnie dnia.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَهُمْ قَرْنٌ فَذَرَجَ
يَوْمَئِذٍ أُنُوتُونَ ۝٣٠

91. Ci zaś, którzy czynią zło, ^czostaną wrzuceni na twarze w Ogień. I zostanie im powiedziane: „Czyż nie zostaliście nagrodzeni za to, co czyniliście?”

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكَيْتٌ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٣١

92. Powiedz: „Nakazano mi tylko, bym służył Panu tego Miasta,²¹⁹⁵ które On uczynił Świętym, wszak do Niego należą wszystkie rzeczy. I nakazano mi, abym był jednym z tych, którzy podporządkowują się Bogu.

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ الَّذِي
حَرَّمَهَا وَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسَلِّمِينَ ۝٣٢

^a18,100; 20,103; 36,52; 78,19. ^b4,41; 6,161; 28,85. ^c26,95.

2193. Słowa „kiedy odezwie się dźwięk trąby”, oprócz nawiązywania do Dnia Zmartwychwstania, odnoszą się do nowego porządku, który wprowadzony został przez Świętego Proroka jakby poprzez zadęcie w trąby.

2194. Z chwilą nadejścia Świętego Proroka wszystkie stare idee i instytucje, które zdawały się silnie postawionymi jak góry, stopiły się i zniknęły jak przelatujące po niebie chmury. „Góry” mogą tutaj także oznaczać wielkie i silne imperia – rzymskie i perskie – które rozpięzchły się na wszystkie strony przed zwycięskimi wojskami muzułmańskimi.

2195. Mieszkańcy Mekki obawiali się, że gdyby oddawanie czci bożkom zniknęło z Arabii, Ka'bah, składnica wszystkich ich dobrze znanych bożków, straciłaby swoje znaczenie, a w ten

93. „Jak i bym recytował Koran”.
Zatem ^ajeżeli kto idzie za przewod-
nictwem, ten idzie za nim wyłącznie
dla dobra swojej własnej duszy. A
jeśli chodzi o tego, który zbacza z
drogi, powiedz: „Ja tylko jestem tym,
który ostrzega”.

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمِنْ أُمَّتِي فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُنذِرِينَ ﴿٩٣﴾

94. I powiedz: „Wszelka chwała
należy się Allahowi. On wkrótce
wskaże wam swoje Znaki, a wy je
poznacie”. Twój Pan nie jest
nieświadom tego, co czynicie.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

*10,109; 39,42.

sposób straciliby oni swój prestiż i wpływ jako jej opiekunowie. Werset ten otwiera im oczy na to
fałszywe założenie i powiada, że będąc Centrum Ruchu Światowego oraz Posłannictwa dla całej
ludzkości, Mekka nie tylko nie straci swego znaczenia, ale przeciwnie – zyska dodatkowy prestiż i
będzie nadal szanowana aż po kres czasów.

R O Z D Z I A Ł 28

AL-QASAS

(Objawiony przed Hijrah)

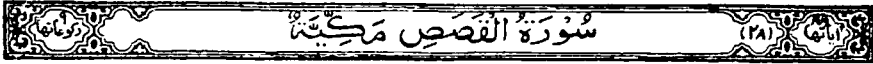
Data Objawienia i kontekst

Według powszechnej opinii sura ta była objawiona w Mekce. Według 'Umar bin Muhammad rozdział ten był objawiony, kiedy Święty Prorok, podczas Hijrah, znajdował się w drodze do Medyny. Werset „Ten, kto zobowiązał cię naukami Koranu, zapewne sprowadzi cię na powrót do miejsca twego powrotu” (w. 86) wyraźnie wskazuje, że Święty Prorok był jeszcze w Mekce, kiedy powiedziano mu, że najpierw będzie musiał opuścić Mekkę jako uciekinier, lecz później powróci do niej jako zdobywca. Poprzednia sura zakończyła się wersem „Ktokolwiek zatem postępuje wedle przewodnictwa, czyni to tylko dla dobra własnej duszy; dla tego zaś, kto zbacza z drogi, jestem jedynie tym, kto ostrzega”, co oznaczało, że nie dozwolone będzie użycie żadnej siły w celu propagowania nauk Koranu. Właśnie w celu potwierdzenia prawdy tego twierdzenia objawiona została ta sura.

Temat

Rozdział obecny jest trzecim i ostatnim spośród należących do grupy *Tā Sīn Mim*. Wszystkie te trzy rozdziały zaczynają się od tego samego skrótu literowego i dlatego są bardzo do siebie podobne pod względem tematyki. Wszystkie te sury rozpoczynają się od tego ważnego tematu, jakim jest objawienie Koranu, i tym tematem się kończą. W rozdziale 26 wiele miejsca poświęca się przedstawieniu Posłannictwa Mojżesza do faraona. W rozdziale 27 wiele miejsca poświęca się manifestacji tego, co Mojżesz widział z Chwały i Majestatu Bożego, jak i duchowemu doświadczeniu, które przeżył w błogosławionej Dolinie Tuwā. Jednakże w surze obecnej o różnych fazach życia Mojżesza mówi się bardziej szczegółowo niż w jakiegokolwiek innej surze – mówi się tutaj o wyratowaniu go w cudowny sposób z morza, o jego niemowlęctwie i dzieciństwie, o jego młodości, jego Hijrah oraz jego Powołaniu – wskazuje się przez to na fakt, że Święty Prorok, który był podobieństwem Mojżesza, także będzie musiał przeżyć podobne doświadczenia, chociaż w innych warunkach i okolicznościach. Sura ta zaczyna się od opisu godnych pożałowania warunków życia Izraelitów w kraju faraona. Opisuje się tutaj jak poprzez politykę bezwzględnej eksploatacji i przymusu faraon chciał zabić w Izraelitach wszystkie cechy ludzkie oraz jak, kiedy ich poniżenie doszło do zenitu, Bóg powołał Mojżesza i dzięki niemu, czy poprzez niego, doprowadził do wyzwolenia Izraelitów, zatapiając faraona i jego wojska w morzu na oczach dopiero co uwolnionego narodu. Po opisie historii życia Mojżesza sura ta omawia proroctwa, które znajdujemy w Biblii i które dotyczą Świętego Proroka. Czytamy wypowiedź skierowaną do Quraish, że jeśli przyjmą Proroka, cieszyć się będą wszystkimi tymi duchowymi i materialnymi błogosławieństwami, jakie Mekka – jako Centrum i Forteca Wiary – ma otrzymać. Jeśli jednak go odrzucą, ściągną na swoje głowy gniew Boży. Następnie sura ta powiada, że kiedy na niewierzących z powodu odrzucania przez nich prawdy spada kara Boża, zaczynają oni potępiać swoich przywódców, którzy – jak powiadają – sprowadzili ich z właściwej drogi i doprowadzili do ruiny. Ze swojej strony przywódcy odwracają się od nich i nawet przeklinają ich za to, że tak ślepo za nimi szli. Jednakże prawdziwym powodem odrzucania Posłannictwa Bożego – powiada ta sura – jest to, że będąc bogatymi materialnie i w ten sposób posiadając poczucie fałszywego bezpieczeństwa, ludzie bogaci i posiadający wpływy lekceważą Bożych Proroków, szydzą z nich i przesłaudują, ignorując największą z moralnych lekcji, która wypisana jest na kartach historii. Lekcja ta powiada, że odrzucanie Prawdy nigdy nikomu nie uszło bezkarnie, zaś niewiara zawsze doprowadzała swoich stronników do klęski. Przy końcu zaś sura ta nawiązuje do wielkiego proroctwa,

które wynikało z ucieczki Mojżesza z Egiptu do Madianu, jego pobytu tam przez dziesięć lat oraz powrotu do Egiptu i uwolnieniu Izraelitów spod władzy faraona. Proroctwo to powiadało, że podobnie jak Mojżesz, Święty Prorok Islamu opuści swoje strony rodzinne i będzie żył w obcym miejscu przez dziesięć lat, zaś później powróci do kołyski swej Wiary i podbije Mekkę oraz da Islamowi solidne podstawy. Ostatnich kilka wersetów tej sury podsumowuje ten temat, zaś Świętemu Prorokowi powiada się, że nigdy nie myślał, że zostanie zobowiązany do tak wielkiej misji, ale teraz, kiedy się to już stało, powinien nawoływać całą ludzkość na drogę Bożą. Ufając Bogu i odrzucając wszelkie zniechęcenie, powinien on walczyć o swą drogę do sukcesu tak samo, jak jest wielkim i potężnym zwolennikiem Prawdy.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bTā Sin Mīm. ^{2195A}

طسّم ②

3. ^cOto wersety zrozumiałej Księgi.

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Przedstawiamy ci prawdziwy opis Mojżesza i Faraona dla korzyści ludu, który wierzy.

نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ

لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ④

5. ^dZaprawdę, Faraon postępował na ziemi wyniośle i podzielił ²¹⁹⁶ jej lud na części. Próbował osłabić jedną jego część, ^ezabijając jego synów, a pozostawiając przy życiu niewiasty. Był on niechybnie jednym z intrygantów.

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا

يَسْتَضِيفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُدِّبُ آبَاءَهُمْ وَيَتَّخِذُ

نِسَاءَهُمْ إِنْتَهَ كَانَ مِنَ الْمَفْسِدِينَ ⑤

6. I My zapragnęliśmy okazać łaskę tym, którzy na ziemi uważani byli za słabych oraz uczynić ich dziedzicami Naszych łask

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعِفُوا فِي الْأَرْضِ

وَنَجْعَلَهُمْ آيَةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ⑥

^a1,1. ^b26,2; 27,2. ^c12,2; 15,2; 26,3; 27,2. ^d10,84. ^e2,50; 7,142; 14,7.

2195A. Patrz 2143.

2196. Polityka „dziel i rządź”, która w dwudziestym wieku z tak strasznymi skutkami stosowana była przez zachodnie mocarstwa kolonialne, była chyba z równym skutkiem wykorzystywana przez faraona. Podzielił on naród Egiptu na części i grupy, dokonując pomiędzy nimi wrogich rozgraniczeń. Lud Mojżesza należał do grupy najniższej. Słowa „zabijając jego synów, a pozostawiając przy życiu niewiasty” oprócz znaczenia, że faraon, chcąc utrzymywać Izraelitów w stałym poddaństwie, zabijał mężczyzn, a zachowywał przy życiu kobiety, może także oznaczać, że poprzez stosowanie tej polityki – polityki eksploatacji i bezdusznych opresji, chciał on pozabijać w Izraelitach wszelkie męskie cechy, a w ten sposób uczynić z nich pokorne kobiety.

7. ^aOraz mocno posadowić ich na ziemi,²¹⁹⁷ jak i uczynić, by Faraon, Hāmān²¹⁹⁸ oraz ich zastępy ujrzeli przez nich to, czego się obawiali.²¹⁹⁹

وَنُكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَتُرَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ④

8. ^{b1} pokierowaliśmy matką Mojżesza dzięki objawieniu: „Karm go piersią, a kiedy będziesz się o niego bać, wrzuc go do rzeki i nie obawiaj się ani nie żałuj, albowiem My oddamy ci go oraz uczynimy go jednym z Posłańców”.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَاذْخِفِي
عَلَيْهِ فَالْقِنِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا
رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑤

9. Ta uczyniła tak ^{c1} ktoś ze świąty Faraona znalazł go, tak że²²⁰⁰ stał się on dla nich źródłem smutku oraz wrogiem. Zaprawdę, Faraon, Hāmān oraz ich zastępy byli grzesznikami.

فَالْقِطَّةَ الَّ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِبِينَ ⑥

^a7,138; 26,60; 44,29. ^b20,39. ^c20,40.

2197. Kiedy degradacja Izraelitów w Egipcie osiągnęła nadir i kiedy wypełnił się kielich niedożywości faraona i jego ludu aż po brzegi, Bóg w swej nieskończonej mądrości wyznaczył, że ciemniźcyiele powinni zostać ukarani, zaś ci, którzy byli trzymeni w niewoli, wyzwoleni. W tym celu powołał Mojżesza. Fenomen ten, który miał miejsce w czasach każdego Posłańca Bożego, znalazł swoją najpełniejszą i najwspanialszą manifestację w działalności Świętego Proroka Islamu.

2198. Hāmān było imieniem czy raczej tytułem arcykapłana boga Amona. „Hām” w języku egipskim oznacza arcykapłana. Amon dominował nad wszystkimi bóstwami egipskimi. Hāmān zaś zarządzał zarówno skarbcem i spichlerzem, jak i wojskiem i wszystkimi rzemieślnikami w Tebach. Nazywał się on Nebunnef i był arcykapłanem w czasach Ramzesa II i jego syna Merneptaha. Będąc głową niezwykle bogatej organizacji kapłańskiej, obejmującej całe kapłaństwo kraju, zdobył taką władzę i prestiż, iż kontrolował najbardziej wpływowy odłam polityczny, a nawet posiadał własną, prywatną armię” („A story of Egypt”, James Henry Breasted, Ph. D.). Hāmān, jak się powiada, było imieniem jednego z ministrów Aswerusa, króla Persji, który żył wiele wieków po czasach Mojżesza. I nie ma niczego dziwnego czy godnego sprzeciwu, aby dwie różne osoby w dwóch różnych okresach historii nosiły to samo imię.

2199. Eksploatacja, wykorzystywanie i tyrania wywołują Nemesis, przez co ludzie wykorzystujący innych, ciemniźcyiele, nigdy nie czują się bezpieczni przed rewanżami wniecanymi przeciwko nim przez tych, których ciemniężą. Im większych dopuszcza się tyran opresji, tym bardziej boi się buntu ze strony poddawanych opresjom. Także i faraon przejęty był takim strachem.

2200. Partykula *lām* w *Liyakūna* (i tak został) nazywana jest *Lām al'Āqibah* i oznacza wynik lub konsekwencję.

10. A żona Faraona rzekła: „On będzie radością dla mnie i dla ciebie. Nie zabijaj go. Być może okaże się on dla nas pożyteczny albo może weźmiemy go sobie za syna”. A nie znali Naszego celu.²²⁰¹

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتْ عَيْنِي وَكَأَلَا
تَقْتُلُوهُ عَنِّي أَنْ يَبْفَعَنِي أَوْ يَخْذُهُ وِلْدًا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠﴾

11. Serce matki Mojżesza uwolniło się od niepokoju. Prawie ujawniła swoją tożsamość,²²⁰² gdybyśmy nie wzmocnili jej serca, aby była jedną z mocno wierzących.

وَاصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَى فِرْعَانًا إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي
بِهِ لَوْلَا أَنْ رَّبَّنَا عَلَّمَهَا قَلْبًا لَنكَرَنَّ مِنَ الْوَاعِيَةِ ﴿٢١﴾

12. I powiedziała do jego siostry: „Idź za nim”. Tak zatem obserwowała go z daleka, a oni nie byli tego świadomi.

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِينُ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٢﴾

13. I My postanowiliśmy już, że on odrzuci mamki, więc ona rzekła: ^a„Czy mam was pokierować do ludzi domu, którzy wam go przyniosą i będą mu szczerze dobrze życzyć?”

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿٢٣﴾

14. W ten sposób oddaliśmy go jego matce, aby jej wzrok się rozwieselił i żeby nie smuciła się, jak i by wiedziała, że obietnica Allacha jest prawdziwa. Jednakże większość ludzi nie wie.

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَىٰ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَعْلَمَ
بِئْتَابِ النَّاسِ وَعَدَدِ اللَّهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

^a20,41.

2201. Doprawdy drogi Boże są niezbadane. Faraon nie wiedział, że właśnie to dziecko, któremu okazywał tak wiele troski i opieki, pewnego dnia będzie dla niego instrumentem kary w rękach Przeznaczenia, ponieważ on zaprzeczał i gardził przykazaniami Bożymi i trzymał Izraelitów w niewoli oraz tyranizował ich przez wiele lat.

2202. Matka Mojżesza tak bardzo ucieszyła się z tego, że odzyskała syna, że z tej wielkiej radości chciała już powiedzieć, że to jej dziecko. Gdyby Bóg jej nie powstrzymał, to powiedziałaby ludziom o całej tej sprawie – jak otrzymała objawienie Boże i jak spełniając nakaz puściła dziecko na wodę, itd.

15. ^{a1} Kiedy osiągnął on wiek pełnej siły i dojrzałość, obdarowaliśmy go mądrością i wiedzą. W ten sposób nagradzamy tych, którzy czynią dobro.²²⁰³

16. Pewnego dnia wszedł on do miasta w takim czasie, kiedy jego mieszkańcy byli w stanie niewagi. Znalazł tam dwóch mężczyzn walczących – jeden z jego własnej grupy, a drugi spośród jego wrogów. Ten, który był spośród jego grupy, wołał go na pomoc²²⁰⁴ przeciwko temu, który był spośród jego wrogów. ^bZatem Mojżesz uderzył tego ostatniego pięścią i w ten sposób zabił go. Wówczas Mojżesz rzekł: „Oto dzieło Szatana.²²⁰⁵ On rzeczywiście jest wrogiem, jawnym zwodzicielem”.

17. Powiedział: „Panie mój, zgrzeszyłem przeciwko mojej własnej duszy,²²⁰⁶ więc przebac mi”. Zatem Pan przebaczył mu – jest bowiem Najbardziejzie Przebaczącą, wiecznie Litościwy.

وَلَنَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑤

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَعَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ⑤

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

^a12.23; 46.16. ^b20,41; 26,20.

2203. Mojżesz posiadał wspaniałą wiedzę doczesną, jak i Bożą. Ponieważ był wychowany w domu wielkiego monarchy tamtych czasów, z pewnością miał najlepszych nauczycieli, którzy uczyli go współczesnej nauki. Jego rozwój fizyczny także był doskonały, co jasno wynika z treści tego wersetu. Mojżesz inspirowany był także przez szlachetne ideały. Jako że Bóg wyznaczył go do wielkiej misji, obdarzony został Mojżesz mądrością i wiedzą duchową w sposób niezwykle. Zanim jeszcze osiągnął dojrzałość fizyczną, był już *Muhsin*, czyli kimś, kto stale czyni dobre uczynki.

2204. Posiadając niezwykle szlachetną naturę oraz będąc inspirowanym przez wielkie ideały, Mojżesz zawsze był gotów pomagać słabym i prześladowanym. Kiedy zatem biedny Izraelita potrzebował jego pomocy w obronie przed aroganckim i brutalnym Egipcjaninem, Mojżesz od razu ruszył mu z pomocą.

2205. Zwrot „Oto dzieło Szatana”, zgodnie z idiomem arabskim, oznacza, że stało się coś złego, to znaczy, że Szatan spowodował, iż Egipcjanin i Izraelita zaczęli walczyć i musiał przyjąć z pomocą prześladowanemu Izraelicie, w wyniku czego zdarzyła się rzecz zła, a mianowicie śmierć człowieka. Albo słowa te skierowane były do martwego Egipcjanina w znaczeniu „Oto wynik twojego szatańskiego występku”, czyli „Twoja śmierć jest wynikiem twojej własnej niegodziwości i występku”. Fakt, że Mojżesz nie użył żadnej śmiercionośnej broni, lecz tylko odepchnął Egipcjanina lub uderzył go pięścią, wskazuje, że śmierć Egipcjanina była przypadkowa. Jasnym jest wszak, że Mojżesz nie miał zamiaru go zabijać. Koran nie wymienia tego niegodziwego występku Egipcjanina, o którym wspomina Mojżesz w tym wersecie. Powiada się, że Egipcjanin zmuszał niewiastę izraelską do popełnienia cudzołóstwa. To oczywiście doprowadziło do kłótni, a w końcu do interwencji Mojżesza i śmierci Egipcjanina (Jew. Enc., pod hasłem „Mojżesz”).

2206. Patrz strona następną.

18. Rzekł on: „Panie mój, z powodu łaski, jaką mnie obdarowałeś, nigdy nie będę pomagał winnym”.²²⁰⁷

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

19. Poranek zastał go w mieście pełnego obaw, będącego na baczności. I oto ten, który prosił go o pomoc poprzedniego dnia raz jeszcze zwrócił się doń o pomoc. Mojżesz powiedział mu: „Zaprawdę, Tyś rzeczywiście jest człowiekiem błędącym”.²²⁰⁸

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِحُهُ قَالَ لَهُ مُوسَى
إِنَّكَ لَعَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٩﴾

20. I kiedy postanowił pochwycić człowieka, który był wrogiem ich obu,²²⁰⁹ ten rzekł: „O Mojżeszu, czy zamierzasz zabić mnie tak samo jak zabiłeś tego człowieka wczoraj? Pragniesz być tyranem w tym kraju, a nie chcesz być czyniącym pokój”.

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْبِطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا
قَالَ يُونُسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿٢٠﴾

21. I przybył człowiek z odległej części miasta, biegnąc. I rzekł: „O Mojżeszu, prawdziwie przywódcy naradzają się wspólnie przeciwko tobie, by cię zabić. Dlatego uciekaj. Zaiste, ja dobrze tobie życzę”.

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْتَسِيءُ قَالَ يُونُسَىٰ
إِنَّ السَّالِكِيَّاتِ يَبْتَازُونَ بِكَ لَيَقْتُلُونَكَ فَأَخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

2206. *Zalamu-hū* oznacza: nałożył na niego ciężar, który przekraczał jego możliwości i siły; wystawił siebie na niebezpieczeństwo (Lane + Mufradāt). Mojżesz uświadomił sobie, że starając się pomóc biednemu Izraelicie, przypadkiem zabił Egipcjanina i w ten sposób wystawił siebie na wielkie niebezpieczeństwo i nałożył na swoje barki taki ciężar, który najwyraźniej przekraczał jego siły. Modlił się zatem do Boga o ochronę przed złymi konsekwencjami, które mogły nastąpić po przypadkowym zabiciu członka rasy rządzącej.

2207. Werset ten wskazuje na Mojżesza mówiącego: „Mój Panie! Zawsze byłeś dla mnie łaskawy, więc z wdzięczności wobec ciebie obiecuję, że zawsze będę pomagał prześladowanym, jak to uczyniłem tym razem oraz że nigdy nie stanę po stronie ciemiężycieli”. Werset ten może też oznaczać: „Mój Panie, ponieważ Ty zawsze byłeś dla mnie miły i łaskawy, jakże ja mógłbym pomagać i wspierać ciemiężycieli?”

2208. Wydaje się, że Mojżesz napomniiał Izraelitę, który zawołał go na pomoc: „Jesteś głupcem i nie potrafisz sobie uświadomić konsekwencji twego postępowania i łatwo wpadasz w tarapaty”. Słowa te nie oznaczają, jak powszechnie błędnie się wnioskuje, że Mojżesz uważał tego człowieka za winnego.

2209. Słowa „który był wrogiem ich obu” wskazują, że wzmiankowany mężczyzna był Egipcjaninem. Gdyby jednak był on Izraelitą, to musiałby być związany z Egipcjanami i donieść im o wydarzeniach poprzedniego dnia. W ten sposób był on wrogiem zarówno samego Mojżesza, jak i Izraelity, który wezwał Mojżesza na pomoc.

22. ^aZatem odszedł on stamtąd, pełen obaw i rozwagi. Powiedział: „Panie mój, uwolnij mnie od niesprawiedliwych ludzi”.

23. A kiedy zwrócił swe oblicze w stronę Madianu, rzekł: „Mam nadzieję, że Pan mój poprowadzi mnie ku właściwej drodze”.

24. Kiedy przybył do wód Madianu, spotkał tam grupę mężczyzn, pojących swe stada. A obok nich zauważył dwie niewiasty, jak powstrzymywały swe stada w tyle. Powiedział: „Na czym polega wasz kłopot?”^{2209A} One odrzekły: „Nie możemy napoić naszych stad aż pasterze odejdą ze swymi stadami, a ojciec nasz jest bardzo starym człowiekiem”.

25. Zatem on napoił ich stada za nie. Potem oddalił się w cień i rzekł: „Panie mój, potrzebuję wszelkiego dobra, jakim Ty możesz mnie obdarować”.

26. A jedna z dwóch niewiast podeszła do niego lekliwie. Powiedziała: „Mój ojciec wzywa cię, by móc cię wynagrodzić za to, że napoiłeś nasze stada”. Kiedy zatem przybył do niego i opowiedział mu, ten rzekł: „Nie obawiaj się, uciekłeś od niesprawiedliwych ludzi”.²²¹⁰

27. Jedna z dwóch niewiast powiedziała: „O ojcze mój, weź go do swej służby, albowiem najlepszym człowiekiem, jakiego możesz zatrudnić, jest ten, który jest silny i godny zaufania”.

نُخْرِجَ مِنْهَا حَافِيًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْفَاءً مَدْيَنَ قَالَ عَلَىٰ سَرِّيٍّ أَن
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٣﴾

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُوَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا مَطَّطَبِكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ
يُصْدِرَ الرِّعَاءَ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٤﴾

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٥﴾

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَشْتِي عَلَىٰ الْآخَرِ قَالَتْ إِنَّ
أَبِي يَدْعُوكَ لِجَعْرَتِكَ أَلَا جَرَمًا سَقَيْتَ لَنَا فَكَلِمًا
جَاءَهُ وَقَضَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ ^{بِئْسَ} بَخِيلٌ
مِّنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٧﴾

^a26,22.

2209. Na czym polega twój kłopot; lub co się z tobą dzieje?

2210. Słowa „Uciekłeś od niesprawiedliwych ludzi” wskazują, że wysłuchawszy opowieści Mojżesza, ten stary i sprawiedliwy mąż był przekonany, że Mojżesz nie dopuścił się morderstwa i że śmierć Egipcjanina była przypadkowa. Z drugiej strony określili on Egipcjan jako ludzi niegodziwych.

28. Ich ojciec rzekł do Mojżesza: „Zamierzam oddać ci za żonę jedną z tych oto dwóch moich córek pod warunkiem, że pozostaniesz w mojej służbie przez osiem lat. Jeśli jednak pozostaniesz przez dziesięć lat, będzie tak z twojej własnej woli.²²¹¹ I nie będę obarczał cię nadmiernym ciężarem. Jeżeli Allah tego zechce, stwierdzisz, że jestem jednym ze sprawiedliwych”.

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نُكَحَّكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَجَجٍ فَإِنْ أَتَسَّتَ عَشْرًا
فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْسُقَ عَلَيْكَ سِجْدَتِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٠﴾

29. Mojżesz rzekł: „To postanowione pomiędzy mną i tobą. Ktoregokolwiek z tych dwóch terminów dotrzymam, nie będzie dla mnie żadnej niesprawiedliwości. Allah wszak zważa na to, co mówimy”.

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢١﴾

30. I kiedy Mojżesz dopełnił terminu, wybrał się ze swoją rodziną i spostrzegł ogień w kierunku Góry. Rzekł do swej rodziny: „Zaczekajcie,²²¹² a widzę ogień. Być może przyniosę wam stamtąd jakieś ważne wiadomości lub płonąca żagiew, byście mogli się przy niej ogrzać”.

فَلَمَّا فَصَّ مُوسَىٰ الْأَجَلَ وَسَاءَ لِأَهْلِهِ أَنْسٌ مِنَ
جَانِبِ الظُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ
نَارًا تَلْعَلْ أَتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْرَةٍ مِّنَ النَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٢﴾

^{2211,2212}20.11; 27.8.

2211. Konstrukcja tego wersetu nie zdaje się popierać wniosku, jaki na ogół na jego podstawie się wyciąga, a mianowicie, że Shu'aib lub Jetra zgodził się na poślubienie jednej z jego córek przez Mojżesza w zamian za osiem lub dziesięć lat służby. Wydaje się, że naprawdę było tak, iż ponieważ Shu'aib był już stary, potrzebowała uczciwego mężczyzny, by opiekował się jej stadami. A ponieważ Mojżesz posiadał wymagane kwalifikacje, wzięty został do niego na służbę w zamian za jedną z córek. Zgodzono się na osiem lub dziesięć lat służby. Jednakże Shu'aib był osobą pobożną i albo sam sobie uświadomił, albo poinformowany został przez objawienie Boże, że przed Mojżeszem stoi wspaniała przyszłość. Dlatego postanowił oddać mu jedną ze swych córek, żądając, aby jego zięć przez jakiś czas mieszkał razem z nim i aby mógł on korzystać z jego szlachetnego towarzystwa. Powyższe było jednym z warunków małżeństwa. Mojżesz miał z nim pozostać przez osiem lub dziesięć lat. Tak zatem nie jest poprawnym twierdzenie, że Shu'aib zaproponował oddać jedną ze swych córek Mojżeszowi w zamian za osiem lub dziesięć lat służby. Wszelka zapłata, jaką Mojżesz mógł otrzymać od Shu'aib, nie ma żadnego związku z ofertą małżeńską.

2212. Odosobnienie i samotność mają wielkie znaczenie dla medytowania i łączności z Istotą Bożą. Mojżesz chciał odseparować się od swej rodziny, a właściwie od wszelkich kontaktów doczesnych po to, by móc zostać pobłogosławionym zjednoczeniem z Bogiem.

31. I kiedy przybył doń, ^azawołał do niego jakiś głos z prawej strony²²¹³ Doliny, w miejscu błogosławionym, z drzewa: „O Mojżeszu, zaprawdę. Ja jestem Allah, Pan światów.

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَتُوسَّلَ إِلَيَّ أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣١﴾

32. ^b„Rzuć swoją łaskę”. I kiedy zobaczył, że porusza się ona jakby była węzłem, odwrócił się w obawie i nie patrzył za siebie. „O Mojżeszu”, rzekł głos, „Podejdź i nie obawiaj się. Zaiste, jesteś jednym z tych, którzy są bezpieczni.

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَوَلَّمْ يَعْقِبُ يُؤَمِّنُ أَقْبَلَ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ
مِنَ الْأَمِينِينَ ﴿٣٢﴾

33. ^c„Włóż swą rękę w swoją pierś, a wyjmiesz ją białą bez żadnych złych rezultatów, a przybliż tę rękę do siebie, aby uspokoić swój strach. Powyższe będą dwoma dowodami od twego Pana dla Faraona i jego dowódców. Zaiste, są oni ludem zbuntowanym”.

أَسْلُكُ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَإِضْمُرْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذُنُوبُهُمْ
مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٣﴾

34. ^dMojżesz rzekł: „Panie mój, zabiłem²²¹⁴ człowieka, jednego z nich, i obawiam się, że oni zabijają mnie.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ
يَقْتُلُونِ ﴿٣٤﴾

35. „A mój brat, Aaron, on jest płynniejszy w mowie niż ja. ^eDlatego poślij go ze mną jako pomocnika²²¹⁵, aby dawał świadectwo mojej prawdzie. Obawiam się, że fałszywie mnie oskarżą”.

وَإِخِي هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ مَعِيَ
رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٥﴾

^a19,53; 20,81; 79,17. ^b7,118; 20,20; 26,46; ^c7,109; 20,23; 27,13. ^d20,41; 26,15. ^e20,30-33; 26,14.

2213. Podczas gdy Mojżesz znajdował się tylko obok błogosławionej doliny duchowej, Święty Prorok rzeczywiście do niej wszedł (53,14, 15). Mojżesz nie mógł osiągnąć tak wysokiego stadium bliskości z Bogiem, była ona bowiem zarezerwowana dla Świętego Proroka.

2214. Mojżesz nawiązuje do faktu przypadkowego zabicia człowieka – on nie uważa się za winnego świadomego morderstwa.

2215. *Rid'* oznacza: podporę lub coś podobnego, przy pomocy czego wzmacnia się ścianę; rzecz, przy pomocy której pomaga się komuś; pomocnika. Powiada się *Fulanum Rid'u Fulānin*, co oznacza „ktoś taki jest pomocnikiem kogoś innego” (Lane).

36. ^aBóg rzekł: „Wzmocnimy twe ramię²²¹⁶ twoim bratem oraz damy siłę wam obu, tak że oni was nie dosięgną. Idźcie zatem wraz z Naszymi Znakami. Wy dwaj oraz ci, którzy idą z wami, zwyciężycie”.

قَالَ سَتَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَ مِصْرًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكَ بِأَيِّتِنَا أَنْتُمْ وَمِمَّنْ اتَّبَعُوا
الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

37. ^bI kiedy Mojżesz przybył do nich z Naszymi wyraźnymi Znakami, oni rzekli: „To nic innego jak tylko wymyślone czary, wszak nigdy nie słyszeliśmy czegoś podobnego wśród naszych przodków”.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mojżesz rzekł: „Mój Pan wie najlepiej, kim jest ten, który niesie przewodnictwo od Niego i do którego będzie należeć nagroda ostatecznego mieszkania. Zaprawdę, grzesznikom nigdy nie wiedzie się dobrze”.

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنِ جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ
عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Faraon zaś rzekł: „O dowódcy, ^cnie znam żadnego innego boga dla was poza mną samym. Zatem wypalcie mi gliniane cegły, ^dO Hāmānie, i wybudujcie mi wieżę, abym mógł, wszedłszy na nią, spojrzeć na Boga Mojżesza,²²¹⁷ albowiem sądzę, że on jest kłamcą”.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ
إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهُامُنُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ
لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

40. ^eI on oraz jego zastępy postępowaly butnie w kraju bez usprawiedliwienia. I myśleli, że nigdy nie będą na powrót sprowadzeni do Mnie.

وَاسْتَكْبَرُوا وَكُونُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

^a20,43. ^b29,40. ^c26,30. ^d40,37. ^e7,134.

2216. ^aAdud oznacza: ramię lub górną część ręki; pomocnika lub towarzysza (Lane).

2217. Werset ten można interpretować dwojako: (1) Izraelici już byli robotnikami przy piecach do wypalania cegły. Faraon nawiązuje do ich ciężkich warunków i wydaje się drwiąco powiadać do Hāmāna: „Okazuje się, że ludziom tym brak pracy. Ponieważ mają na odpoczynek więcej czasu niż potrzeba, zaczynają marzyć o Proroctwie. Trzeba zagnać ich do ciężkiej pracy. Dopiero wtedy odzyskają zmysły i porzuca fałszywe iluzje o Bogu i Proroctwie”. (2) Egipcjanie dobrze znali się na astronomii. Budowali wysoko położone obserwatoria do prowadzenia obserwacji gwiazd i ich ruchów. Zatem faraon szyderczo poprosił Hāmāna o wybudowanie dla siebie wyniosłego obserwatorium, aby mógł spojrzeć na Boga Mojżesza.

41. ^aPochwyciliśmy więc jego i jego wojska i wrzuciliśmy w morze. Spójrz zatem jak zły był koniec grzeszników!

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ ۖ فَانظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42. I uczyniliśmy ich przywódcami, ^bktórzy nawoływali ludzi do Ognia, lecz w Dniu Zmartwychwstania nie będzie im udzielona pomoc.

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يُدْعَوْنَ إِلَى الثَّأْرِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
لَا يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

43. ^cI uczyniliśmy, że szła za nimi klątwa na tym świecie, w Dniu Zmartwychwstania zaś znajdują się wśród tych, którzy pozbawieni są wszelkiego dobra. ^{2217A}

وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ
بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤٣﴾

44. ^dI daliśmy Mojżeszowi Księgę, po tym jak zniszczyliśmy wcześniejsze pokolenia, jako źródło oświecenia dla ludzi oraz jako przewodnictwo i łaskę, aby się zastanawiali.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَدِئِ مَا أَنهَلَكْنَا الْقُرُونِ
الْأُولَىٰ بِصَآئِرٍ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

45. Ty nie byłeś po zachodniej stronie Góry, kiedy My przekazaliśmy Mojżeszowi sprawę Proroctwa, ani też nie byłeś jednym ze świadków. ²²¹⁸

وَمَا كُنْتَ بِمَجَابِئِ الْعَرَبِ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٥﴾

46. Jednak daliśmy życie pokoleniom po Mojżeszu, a życie zostało im przedłużone. ²²¹⁹ Ty nie byłeś mieszkańcem pośród ludu Madianu, ^{2219A} przedstawiającym im Nasze Znaki. To My wysyłamy Posłańców.

وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۖ وَمَا
كُنْتَ تَأْوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۖ
وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٦﴾

^a2,51; 7,137; 17,104; 20,79; 26,67; 79,26. ^b11,99. ^c11,61, 100. ^d7,155; 46,13.

2217A. *Maqbūh* oznacza: odsunięty od lub pozbawiony dobra; odciągany od dobra jak pies; uważany za obrzydliwego (Lane).

2218. Werset ten powiada, że proroctwo Mojżesza o nadejściu Świętego Proroka (Pwt 18,18) spełnione zostało tak wyraźnie i tak szczegółowo, jak gdyby Święty Prorok był obok Mojżesza, kiedy ten wypowiadał to proroctwo.

2219. Minęły całe wieki i wielu Proroków pojawiło się po Mojżeszu wraz ze swoimi Posłańcami, a jednak żaden z nich nie twierdził, że jest „jak Mojżesz”, że o nim Mojżesz wypowiedział Proroctwo (Pwt 18,18). Stało się to dopiero wtedy, gdy został objawiony Koran, w którym dowiadujemy się, że to wielkie proroctwo Mojżesza spełniło się dopiero w osobie Świętego Proroka Islamu (73,16). Tak zatem proroctwo to z pewnością pochodziło od Boga i nie mogło być włożone w jego usta przez Świętego Proroka, który wszak pojawił się wiele wieków po nim. Lud Mojżesza prawie całkiem zapomniał o tym i o innych proroctwach dotyczących Świętego Proroka, a stało się to za sprawą upływu czasu.

47. I ty nie byłeś na zboczu Góry wraz z Mojżeszem, ^akiedy My wezwaliśmy go i objawiliśmy mu Nasze proroctwo dotyczące ciebie.²²²⁰ Jednak wystaliśmy ciebie jako łaskę od twego Pana, ^babyś ostrzegł ludzi, do których nie przychodził nikt, kto mógłby ich ostrzec przed tobą, by byli rozważni.

48. I gdyby nie to, że – gdyby spadło na nich nieszczęście z powodu tego, co wysłały przed nimi ich prawe ręce – powiedzieliby: ^c„Panie nasz, dlaczego nie wysłałeś do nas Posłańca, abyśmy poszli za twymi przykazaniami i stali się wiernymi?” Nie powinniśmy wysyłać ciebie jako Posłańca.

49. Lecz teraz, skoro otrzymali prawdę od Nas, powiadają: ^d„Dlaczego on nie otrzymał tego, co dano Mojżeszowi?” Czyż nie odrzucili tego, co było dane przedtem Mojżeszowi? Powiedzieli: „Aaron i Mojżesz są tylko dwoma czarownikami, którzy wzajemnie się popierają”. I powiadają: „Odrzucamy twierdzenie ich obu”.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَٰكِن رَّحِمَةً
مِّن رَّبِّكَ إِسْتَنْذِرَ قَوْمًا مَّا أَنْتُمْ مِنْ نَّذِيرِهِ
مِن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ
فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ
وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ
مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمَّا يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ
مِن قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرْتُمَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ
كِفْرُونَ ﴿٢٢﴾

^a20,12-13; 79,17. ^b32,4; 36,7. ^c20,135. ^d6,125.

2219A. Słowa te odnoszą się do uderzającego podobieństwa Świętego Proroka do Mojżesza. Podobnie jak Mojżesz, który przez dziesięć lat żył wśród obcego ludu Madianu, a potem powrócił do Egiptu, by uratować swój lud z niewoli faraona, Święty Prorok mieszkał w Madianie przez dziesięć lat, a później powrócił do Mekki, by ją zdobyć.

2220. Werset ten wskazuje, że dla Świętego Mojżesza nie było możliwym spowodowanie, aby ten wypowiedział o nim proroctwo (Pwt 18,18), a później twierdzenie, że przybywa w formie spełnienia tego proroctwa.

50. Powiedz: „Przynieście zatem Księgę od Allacha, która będzie lepszym przewodnikiem niż te dwie Księgi²²²¹ – Tora i Koran – abym mógł za nią pójść. jeśli jesteście prawdomówni”.

51. ^aJeśli jednak nie odpowiedzą ci, wiedz, że idą oni wyłącznie za swoimi przyziemnymi pragnieniami. Któż bowiem bardziej się myli niż ten, kto idzie za swymi przyziemnymi pragnieniami bez żadnego przewodnictwa od Allacha. Zaprawdę, Allah nie prowadzi ludu grzeszników.

52. I rzeczywiście stale wysyłałiśmy im objawienie, aby zostali napomnieni.

53. Ci, którym daliśmy Księgę²²²² przed Koranem – oni w nią uwierzyli.

54. A kiedy jest im recytowana, powiadają: „Wierzymy w nią. Zaprawdę, jest to prawda od naszego Pana. Rzeczywiście, nawet przedtem poddawaliśmy się jej naukom”.

55. Ci otrzymają swoją nagrodę po dwakroć, albowiem oni byli wytrwali²²²³ i ^bodrzucają zło z pomocą dobra, jak i ^cwydają z tego, co My im daliśmy.

56. ^d„I kiedy słyszą czcze gadanie, odwracają się i powiadają: «Dla nas są nasze dzieła, a dla was wasze. Pokój z wami. Nie interesują nas nieświadomi»”.

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا
أَتَّبِعُهُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٠﴾

فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِن قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾
وَإِذَا يُنزلُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا
إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَ
يُدْرَوْنَ بِالْحَسَنَةِ الَّتِي آتَوْا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٥﴾

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

^a11, 15. ^b13, 23; 23, 97; 41, 35. ^c23, 5; ^d25, 64; 25, 73.

2221. Werset ten nawiązuje do wyniosłej pozycji, jaką zarówno Koran, jak i Tora zajmują wśród objawionych Pism, przy czym Koran jest par excellence najlepszą wśród objawionych Ksiąg, zaś Tora zajmuje drugie miejsce.

2222. *Al-Kitāb* odnosi się szczególnie do Tora lub do każdej objawionej Księgi. Wobec tego werset ten może oznaczać albo: (1) Ci, którzy otrzymali umiejętność właściwego zrozumienia Księgi – Tora – i zastanawiają i rozmyślają nad nią, z pewnością uwierzą w tę – Koran. Albo też (2) spośród wyznawców każdej objawionej Księgi większość uwierzy w Koran i przyłączy się do wyznawców Islamu na przestrzeni wieków.

2223. Tacy ludzie spośród „Ludu Księgi”, którzy wierzą w Koran, otrzymają podwójną nagrodę za wiarę zarówno w Tora, jak i w Koran, oraz za cierpliwe znoszenie cierpień z powodu sprawy Prawdy.

57. ^aZaiste, nie możesz prowadzić każdego, kogo miłujesz. Allah jednak prowadzi każdego, kogo zechce, a zna On najlepiej tych, którzy chcą przyjąć przewodnictwo.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58. I powiadają: „Gdybyśmy mieli iść wraz z tobą za przewodnictwem, oderwani zostalibyśmy od naszego kraju”.²²²⁴ Powiedz im: „Czy nie ustanowiliśmy dla nich bezpiecznego sanktuarium, ^bdo którego przynoszone są owoce wszystkich rzeczy jako zaopatrzenie od Nas?” Lecz większość z nich nie wie.

وَقَالُوا إِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِظَنَّ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَمُنُوكِنَّا لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ تَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رَزَقْنَا مِنْ لَدُنَّا وَإِنَّ لَهُمْ لَأَعْلَامًا ﴿٥٨﴾

59. ^cIleż miast zniszczyliśmy, które unosiły się radością ze swego łatwego i dostatniego życia! Oto ich mieszkania, które po nich niewiele były zamieszkałe.²²²⁵ I to My staliśmy się ich spadkobiercami.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا أَتِلْكَ مَسَلِكُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٩﴾

60. ^dA Pan twój nigdy nie zniszczyłby żadnego miasta, gdyby wcześniej w mieście-matce nie powołał Posłańca,²²²⁶ przedstawiającego im Nasze Znaki. I nie zniszczylibyśmy miast, gdyby ich mieszkańcy nie byli grzesznikami.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦٠﴾

^a12,104; 16,38. ^b2,127; 14,38. ^c7,5; 21,12; 22,46; 65,9. ^d6,132; 11,118; 20,135; 26,209.

2224. Werset ten oznacza, że strach jest bezpodstawny, że gdyby Nowe Posłannictwo zostało zaakceptowane, to lud przybyłby tłumnie do Mekki i pozbawił jej mieszkańców ich własności i wolności. Werset ten powiada, że od niepamiętnych czasów Mekka (która teraz stanie się Centrum nowej Wiary) pozostawała bezpiecznym sanktuarium, zaś ci, którzy kiedykolwiek próbowali napadać na jej święty charakter, zawsze spotykali się z odporem i zniszczeniem.

2225. W przeszłości żyły ludy, które były silniejsze i bogatsze i cieszyły się bardziej rozwiniętymi cywilizacjami niż lud, którego obawiają się mieszkańcy Mekki. Kiedy jednak ludy owe odrzucały Prawdę i obnosiły się z dumą, tak dokładnie zostały starte z powierzchni ziemi, że nie pozostał po nich żaden ślad. Ci zaś, którzy uważani byli za słabych, zajęli ich miejsce.

2226. Niezwykła częstotliwość i powszechność nieszczęść naturalnych w formie głodu, wojen, trzęsień ziemi i epidemii na przestrzeni ostatnich pięciu czy sześciu dekad wymaga powołania Reformatora Bożego obecnie.

61. ^aI jeśli otrzymujecie cokolwiek, jest to wyłącznie tymczasową radością życia doczesnego i jego ozdobą. To jednak, co jest u Allaha, jest lepsze i trwalsze. Czy zatem nie zrozumiecie?

وَمَا أُوْنِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مَّتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ
رِيْبِيْنَهَا وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَّ اَنْتُمْ اَقْبَلُ تَعْوِلُوْنَ ﴿٣١﴾

62. Czy zatem ten, któremu daliśmy dobrą obietnicę – a doczeka jej wypełnienia – jest ^bpodobny do tego, któremu daliśmy wyłącznie dobre rzeczy tego życia, a potem w Dniu Zmartwychwstania znajdzie się wśród tych, którzy sprowadzeni będą przed oblicze Boga, by wytłumaczyć się ze swych uczynków?

اَفَنْ وَّعَدْنٰهُ وَّعَدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيْهِ كَنْ مَّتَعْتُهُ
مَّتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْخٰصِرِيْنَ ﴿٣٢﴾

63. Tego dnia On zawoła do nich i powie: ^c„Gdzie są ci, których uważaliście za Moich pomocników?”

وَيَوْمَ يُنَادِيْنِهِمْ فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِىَ الَّذِيْنَ
كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿٣٣﴾

64. Wtedy ci, przeciwko którym zapadnie wyrok kary, powiedzą: ^d„Panie nasz, oto ci, których sprowadziliśmy z drogi. Sprowadziliśmy ich z drogi tak samo, jak sami zostaliśmy z niej sprowadzeni. Teraz odcinamy się od nich i zwracamy się ku Tobie. „To nie my jesteśmy tymi, których oni czcili”.

قَالَ الَّذِيْنَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هٰؤُلَاءِ الَّذِيْنَ
اَغْوَيْنَاۤ اَغْوَيْنٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَاۤ تَبَرَّآنَا اِلَيْكَ مَا
كَانُوْا اِيَّا نَا يَعْبُدُوْنَ ﴿٣٤﴾

65. I zostanie powiedziane bałwochwalcom: ^e„Teraz zwróćcie się do swych nibypartnerów”. I oni zwrócą się do nich, ci jednak nie odpowiedzą im. I ujrzą karę i będą żałować, że nie szli za przewodnictwem.

وَقِيْلَ ادْعُوْا شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوْا
لَهُمْ وَّ رَاَوْا الْعَذَابَ لَآ اِنَّهُمْ كَانُوْا اِيْهٰتِدُوْنَ ﴿٣٥﴾

66. Tego dnia Allah zawoła do nich i powie: ^f„Jaką odpowiedź daliście Posłańcom?”

وَيَوْمَ يُنَادِيْنِهِمْ فَيَقُوْلُ مَاذَا اَجَبْتُمْ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٣٦﴾

^a3,15; 9,38; 10,71; 16,118; 40,40. ^b20,132; 26,206-208. ^c28,75; 41,48. ^d7,39; 40; 14,22; 33,68-69; 34,32-33; 40,48-49. ^e10,29; 16,87. ^f10,29; 30; 16,87., ^g5,110; 7,7.

67. Wówczas wszystkie tłumaczenia²²²⁷ staną się dla nich niejasne²²²⁸ tego dnia, a nawet nie będą wzajemnie zadawać sobie pytań.

فَعَيَّبَتْ عَلَيْهِمُ الْآبَاءَ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾

68. ^aLecz ten, kto okaże skrucę, uwierzy i będzie spełniał sprawiedliwe uczynki, być może on znajdzie się wśród tych, którzy cieszyć się będą powodzeniem.²²²⁹

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَغَنِيَ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٢٨﴾

69. Pan twój tworzy to, co zapragnie, jak i wybiera tego, kogo zechce. Nie ich sprawą jest dokonywanie wyboru. Niechaj wystawiany będzie Allah. On jest wysoko ponad wszystkim tym, co oni z Nim łączą.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٩﴾

70. ^bPan twój wie, co ukrywają ich piersi, a co ujawniają.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٣٠﴾

71. I On jest Allahem – nie ma boga poza Nim. Do Niego należy wszelka chwała na początku, jak i w Życiu Przyszłym. Jego jest Królestwo i do Niego wszyscy będzie zawróceni.

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣١﴾

72. Powiedz: „Powiedzcie mi, gdyby Allah uczynił nad wami trwałą noc aż po Dzień Zmartwychwstania, to jaki jest bóg inny niż Allah, który mógłby dać wam światło? Czy zatem nie zastanowicie się?”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَوْ لَا تَسْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

^a20,83; 25,72. ^b2,78; 11,6; 16,24; 36,77.

2227. *Anbā'* (wytłumaczenia) to liczba mnoga od słowa *Naba'*, które oznacza ważne wiadomości; informacje; posłannictwo; wytłumaczenie (Lane + Kulliyāt). W dniu Sądu niewierzący wpadną w stan zmieszania i rozpacz i nie będą zupełnie potrafili się bronić. Niemożność utrzymania w mocy wszystkich fałszywych założeń i wytłumaczeń spowoduje to, że nie pozwoli im się ze sobą konsultować w celu przygotowania obrony.

2228. *'Amiya 'Alaihi'l Amru* oznacza: sprawa ta stała się niejasna dla niego (Lane).

2229. Według Islamu wrota skrucy zawsze pozostają otwarte. Grzesznik może okazać skrucę nawet w chwili ostatniego tchnienia w życiu. Zawsze może tę skrucę okazać, chyba że stałym odrzucaniem Prawdy sam świadomie zatrząśnie drzwi skrucy przed sobą.

73. Powiedz: „Powiedźcie mi, gdyby Allah uczynił nad wami trwałą dzień aż po Dzień Zmartwychwstania, to jaki jest bóg inny niż Allah, który mógłby dać wam noc, podczas której moglibyście odpoczywać?²²³⁰ Czyż zatem nie zauważacie?”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهُ غَيْرَ اللَّهِ يُؤْتِكُمْ بِهِ لَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢٣٠﴾

74. ^aI ze swej łaski uczynił On noc i dzień, abyście mogli wtedy odpoczywać oraz byście poszukiwali Jego szczodrości, jak i byli wdzięczni.

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٣١﴾

75. I w dniu tym On zawoła do nich i powie: ^b„Gdzież są ci, których uważaliście za Moich pomocników?”

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٣٢﴾

76. ^cI z każdego ludu weźmiemy świadka i powiemy: „Pokażcie swój dowód”. Wtedy dowiedzą się, że prawda należy wyłącznie do Allaha. To zaś, co zwykli byli wymyślać, całe będzie dla nich stracone.

وَتَوَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ فَأَكْفَرُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٣٣﴾

77. ^dZaprawdę, Korach²²³¹ pochodził z ludu Mojżesza, lecz postępował wobec niego jak tyran. I

إِنْ كَارُونَ كَانُوا مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولَىٰ

^a10,68; 17,13; 27,87; 30,24. ^b16,28; 18,53; 28,63; 41,48. ^c4,42; 16,85. ^d29,40; 40,25.

2230. Podczas gdy ciągła praca i ciągly odpoczynek są szkodliwe dla fizycznego zdrowia człowieka, okresowy odpoczynek w nocy i okresowa praca w dzień to dary Boże. W nocy nasze zmęczone członki odpoczywają, dzięki czemu następnego dnia bierzemy się do pracy z wigorem, zarabiając na życie. W ten sposób przemienność dnia i nocy to błogosławieństwo Boże.

2231. *Qārūn* (Korach) był niezwykle bogaty. Był człowiekiem szanowanym przez faraona i prawdopodobnie jego skarbnikiem. Wydaje się, że był urzędnikiem odpowiedzialnym za kopalnię złota, które należały do faraona oraz że był specjalistą w sztuce wydobywania złota z kopalni. W Egipcie, na południu kraju, obszar nazywany Karu znany był z kopalni złota. Przyrostek „An” lub „On”, który znaczy „filar” lub „światło”, w połączeniu „Kur-on” oznacza „filar Karu” i był tytułem ministra mineralogii faraona. Powiada się, że był on Izraelitą i człowiekiem wierzącym w Mojżesza. W celu zdobycia sobie łask faraona prześladował swój własny lud i zachowywał się wobec niego arogancko. W wyniku tego spadła na niego kara Boża.

daliśmy mu skarbce²²³² nagromadzonego bogactwa w takiej ilości, że klucze do nich przeważąby grupę silnych mężczyzn. Kiedy jego lud rzekł doń: „Nie unos się – zaiste, Allah nie miłuje tych, którzy się pyszną.

78. „W tym, czym obdarował cię Allah, szukaj Domu Życia Przyszłego, a nie zaniedbuj swego losu na tym świecie. Czyń dobro innym, jak i Allah uczynił dobro tobie. I nie staraj się siać zamętu w kraju. Zaprawdę, Allah nie miłuje tych, którzy sięją zamęt”.

79. ^aOn rzekł: „Wszystko to zostało mi dane z powodu wiedzy, jaką posiadam”. Czyż on nie wiedział, że Allah zniszczył przed nim całe pokolenia, które były od niego potężniejsze i bogatsze? Winnych nie poprosi się, aby przedstawili wyjaśnienie ich grzechów.²²³³

80. Ruszył zatem przed swym ludem w całym swoim przepychu. Ci, którzy spragnieni byli życia tego świata, powiedzieli: „Gdybyśmy tak mieli to, co dano Korachowi! Zaiste, on jest panem wielkiej fortuny”.

الْقُوَّةَ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَرِحِينَ ﴿٧٨﴾

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ
نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ
إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٩﴾

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهَا عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ
اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ
مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرَ جَمْعًا وَلَا يَسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٠﴾

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بَلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ
إِنَّهُ لَدُوٌّ حَظِيظٌ ﴿٨١﴾

^a39,50.

2232. *Mafātih* to liczba mnoga zarówno od *Maftah*, jak i od *Miftah*, przy czym to pierwsze słowo oznacza zapas lub skarbiec, zaś to drugie oznacza klucz (Lane).

2233. Wina niewierzących będzie tak jednoznaczna, że do ustalenia jej nie będzie potrzebne żadne dodatkowe śledztwo. Znaczenie może tu być następujące: winni nie będą mieli możliwości bronięcia się, ponieważ ich grzechy i i przestępstwa będą zbyt jasne.

81. Jednak ci, którzy otrzymali wiedzę, powiedzieli: „Biada wam. nagroda Allacha jest lepsza dla tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki. Ona nie zostanie przyznana nikomu z wyjątkiem tych, którzy są wytrwali”.

82. ^aWtedy uczyniliśmy, że ziemia pochłonęła jego i jego mieszkanie. A nie miał nikogo, kto mógłby pomóc mu przeciwko Allahowi, jak i nie był jednym z tych, którzy mogliby sami siebie obronić.

83. Ci zaś, którzy poprzedniego dnia zazdrościli mu jego pozycji, zaczęli mówić: „Zgiń! ^bAllach rzeczywiście jest tym, który powiększa dobra tych swoich sług, których zapragnie, jak i pomniejsza tym, którym zechce. Gdyby Allach nie był dla nas miłosierny, uczyniłby, że pochłonęłaby także i nas. Oh! Niewdzięcznym nigdy nie wiedzie się dobrze”.

84. ^cOto Dom Życia Przyszłego. Dajemy go tym, którzy nie szukają wyniesienia siebie samych na ziemi ani zepsucia. Dobry zaś koniec jest dla sprawiedliwych.

85. ^dTen, kto spełnia dobry uczynek, otrzyma nagrodę lepszą od niego. A jeśli chodzi o tego, który dopuszcza się zła – Ci, którzy czynią złe postęпки, nie będą nagrodzeni inaczej jak tylko zgodnie z tym, co czynili. ²²³⁴

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ
لِّمَنَ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقِيهَا إِلَّا الصَّادِقِينَ ﴿٢١﴾

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٢٢﴾

وَأَصْحَابِ الَّذِينَ تَسَاءَلُوا عَنْهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانَ
اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَوْلَا أَن مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَانَ لَا يَبْصُرُ
بِجُ الْكُفْرُونَ ﴿٢٣﴾

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢٤﴾

مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

^a29,41. ^b13,27; 29,63; 34,37. ^c7,170; 16,31. ^d4,125; 6,161; 17,8; 41,47; 99,8-9.

2234. Boże prawo nagradzania działa w ten sposób, że za dobre uczynki nagroda wielokrotnie je przewyższa, natomiast kara za uczynki złe jest mniejsza niż zasługuje sobie na to autor lub jest co najwyżej równa tym uczynom.

86. Ten, który naukę Koranu uczynił obowiązującą ciebie, z pewnością sprowadzi cię na powrót do wyznaczonego dla ciebie miejsca powrotu.²²³⁵ Powiedz: „Pan mój najlepiej zna tego, który przyniósł przewodnictwo, jak i tego, kto jest wyraźnie w błędzie”.

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي
صَلَىٰ مُبِينٍ ﴿٢٣٥﴾

87. Tyś nigdy nie oczekiwał, że będzie ci objawiona Księga, ^alecz jest to łaska od twego Pana, więc nigdy nie bądź pomocnikiem niewiernych.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٣٦﴾

88. I nie pozwól, aby odwrócili cię oni od Znaków Allacha po tym, jak zostały ci zesłane. Nawołuj ludzkość do twego Pana i nie bądź jednym z tych, którzy przypisują Mu partnerów.

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِיקِينَ ﴿٢٣٧﴾

89. ^cI nie zwracaj się do żadnego innego boga poza Allahem. Nie ma boga poza Nim. Wszystko zginie tylko nie On.²²³⁶ Do Niego należy sąd i do Niego wy wszyscy zostanieie na powrót sprowadzeni.

وَمَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
الْمَوْتَةَ كُلَّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٣٨﴾

^a17,85. ^b17,88. ^c10,107; 17,40; 26,214.

2235. Przez niektórych naukowców werset ten uważany jest za objawiony w czasie kiedy Święty Prorok był w drodze z Mekki do Medyny. Zawiera on wielkie prorocstwo, a mianowicie powiada, że pewnego dnia będzie on musiał opuścić Mekkę, a potem w końcu powróci do niej jako zwycięzca i zdobywca. Werset ten stanowi stosowną kontynuację sury, która przedstawia bardziej szczegółową historię życia Mojżesza, odpowiednika Świętego Proroka. Mojżesz uciekł z Egiptu i żył w Madianie przez dziesięć lat, a lata te były okresem przygotowań do stojącego przed nim wielkiego zadania. Później powrócił on do Egiptu z Posłannictwem Bożym i odniósł sukces w postaci wprowadzenia Izraelitów z niewoli faraona. Podobnie Święty Prorok uciekł z Mekki i spędził dziesięć cennych lat swego życia w Madianie, gdzie przygotowywał się do wypełnienia wielkiego celu podboju Mekki – Centrum i Fortecy jego Wiary. Powrócił do niej jako zdobywca i zwycięzca, a w swojej misji odniósł pełny sukces.

2236. *Wajh* oznacza ja; twarz; przywódcę ludu; obiekt lub cel, do którego ktoś dąży; miejsce, do którego ktoś się udaje lub kieruje swoją uwagę; przyjemność; łaskę; korzyść; etc. (Lane).

R O Z D Z I A Ł 29

AL-'ANKABŪT

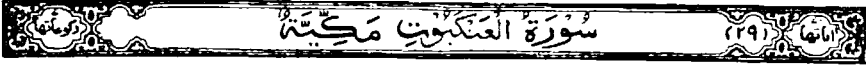
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Większość naukowców muzułmańskich podziela zdanie, że sura ta była objawiona w środku lub w późnym okresie mekkańskim. Wydaje się, że swój tytuł bierze ta sura z w. 42, w którym przy pomocy pięknego porównania przedstawia się fałszywość i daremność wierzeń politeistycznych. Powiada się tam, że ponieważ wierzenia te są słabe jak pajęczyna, nie wytrzymują inteligentnego krytycyzmu. Poprzednia sura zakończyła się nutą, że Święty Prorok powróci jako zwycięzca i zdobywca do swego własnego miasta, Mekki, z którego został wypchnięty jako pozbawiony przyjaciół uciekinier, a za jego głowę wyznaczona została cena. Sura obecna rozpoczyna się od ostrzeżenia kierowanego do wierzących, że długa i ciężka praca, cierpliwie znoszone trudy i poniżenia są sine qua non pełnego sukcesu życia.

Temat

Obecna sura kontynuuje i rozwija temat, że laski i błogosławieństwa, które mają być zesłane na wierzących w tym i w przyszłym życiu, nie zostaną im zesłane, dopóki ich wiara nie zostanie srogo wypróbowana. Będą oni musieli przejść próbę ognia i krwi, żeby zasłużyć sobie na te laski. Jedynie poprzez prawdziwą i szczerą skruchę oraz przez zwrócenie się do Boga z pokorą w sercu i wprowadzenie głębokich zmian w życiu, człowiek może zasłużyć sobie na przebaczenie Boże i może uzyskać prawo do łask i błogosławieństw Bożych. Powracając do tematu prześladowań wiernych, sura ta powiada, że nie powinni oni poddawać się cierpieniom w służbie dla Prawdy, oraz napomina ich, aby przedkładali lojalność wobec Boga nad lojalność wobec własnych rodziców, jeśli oba te elementy stoją w sprzeczności z sobą. Następnie krótko mówi się o historii życia Proroków Noego, Abrahama, Lota i kilku innych Posłańców Bożych, by wskazać, że prześladowania nigdy nie będą w stanie zahamować czy zatrzymać postępu prawdziwej Wiary oraz że przymus w sprawach związanych z wiarą nigdy się nie oplaca. Ludzi bowiem nie można zmusić do podzielenia narzucanych im poglądów. Dalej sura ta powiada, że ponieważ wierzenia politeistyczne są słabe jak pajęczyna, to nie są w stanie wytrzymać inteligentnego i dogłębnego krytycyzmu. Dlatego niewierzący nie mają żadnego usprawiedliwienia dla trwania w bałwochwalczych wierzeniach, podczas gdy księga taka jak Koran w pełni zaspokaja ich potrzeby moralne i wymagania ludzkie oraz wspaniale dostosowana jest do wznoszenia człowieka na wyżyny moralne. Następnie sura ta odrzuca często przez niewierzących powtarzany zarzut, że Koran skomponowany został przez Świętego Proroka. Przeciwnie, przedstawiany jest jako wielki cud Boży, jako odpowiedź na żądania niewierzących otrzymania Znaków i cudów. Przy samym końcu sura ta pociesza wiernych zapewnieniem, że jeśli wytrwają pomimo prześladowań, jakim są poddawani, czeka ich wspaniała przyszłość. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że wierzący przejmą miecz w obronie Islamu i że poprowadzą energiczną *Jihād* przeciwko siłom zła. Sura ta powiada jednak, że prawdziwa *Jihād* nie polega na zabijaniu i byciu zabijanym, lecz że polega na staraniu się o zdobycie tego, co daje radość Bogu oraz na głoszeniu Posłannictwa Koranu.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bAlif Lām Mīm. ^{2236A}

الْحَمْدُ

3. ^cCzy ludzie sądzą, że będą pozostawieni samym sobie, ponieważ mawiają: „Wierzmy” oraz że nie będą poddani próbie?

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

4. Wypróbowaliśmy wszak tych, którzy byli przed nimi. Zatem Allah z pewnością będzie wiedział ²²³⁷, którzy są prawdomówni, jak i będzie z pewnością wiedział, którzy są kłamcami.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

5. Albo czy ci, którzy dopuszczają się złych uczynków, wyobrażają sobie, że uciekną przed Nami? O, jakże błędnie sądzą!

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُتُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

6. ^dJeśli kto ma nadzieję ²²³⁸ spotkać Allacha, niechaj będzie na to przygotowany, albowiem wyznaczony czas Allacha niechybnie zbliża się. A jest On Wszystkosłyszący, Wszzechwiedzący.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَاتٍ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

^a1,1. ^b2,2; 3,2; 13,2; 30,2; 32,2. ^c3,180; 9,16. ^d11,30; 18,111; 84,7.

2236A. Patrz 16.

2237. 'Ilm (wiedza) jest dwojakiemu rodzaju: (a) taka, która polega na znaniu rzeczy przed jej zaistnieniem. Nie mówi się o tym rodzaju wiedzy tutaj, ponieważ to Bóg wie i zna to, co widzialne i niewidzialne (59,23). (b) Taki rodzaj wiedzy, która składa się na znajomość wydarzenia po tym, jak miało ono miejsce. O tę właśnie wiedzę chodzi w tym wersecie. Werset ten oznacza, że pierwotna wiedza Boża przyjmie formę wiedzy rzeczywistych faktów. Lub też może on oznaczać, że Bóg dokona rozróżnienia pomiędzy kłamcami i prawdomównymi, jako że w słowie 'Ilm zawiera się także sens dokonywania rozróżnienia pomiędzy dwiema rzeczami, zwłaszcza kiedy występuje po nim partykuła *min* (z). Patrz także 2,144 oraz 3,141.

Ludzie wierzący muszą przejść przez wielkie trudy i cierpienia, a ich wiara poddawana jest surowej próbie. Dopiero wtedy, gdy przejdą tę próbę z powodzeniem, można o nich powiedzieć, że są prawdziwymi i szczerymi sługami Bożymi. Właśnie w ten sposób dokonuje się rozróżnienia pomiędzy hipokrytami oraz tymi, którzy w swoim wyznawaniu wiary są fałszywi.

2238. *Yarjū* (nadzieja) pochodzi od słowa *Rajā*, czyli miał nadzieję otrzymać tę rzecz lub obawiał się jej. W sensie posiadania nadziei słowo to używane bywa wtedy, kiedy rzecz, co do której ma się nadzieję, prawdopodobnie przyniesie zadowolenie (Mufradāt).

7. Jeżeli kto dokłada starań, dokłada starań²²³⁹ wyłącznie dla swej własnej duszy. Zaprawdę, Allah jest Niezależny od wszystkich swoich stworzeń.

8. Jeżeli chodzi o ^atych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, od nich niechybnie odsuniemy ich zło i niechybnie damy im najlepszą nagrodę za ich dzieła.

9. ^bI zachęcamy ludzi do uprzejmości wobec rodziców, jeśli jednak będą się z tobą spierać, byś przypisywał Mnie to, o czym oni nie mają żadnego pojęcia,²²⁴⁰ wtedy nie bądź im posłuszny. Do Mnie nastąpi twój powrót i opowiem ci o tym, co czyniesz.

10. Tych zaś, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki – ^cich niechybnie dopuścimy do towarzystwa sprawiedliwych.

11. Wśród ludzi są tacy, którzy powiadają: „Wierzmy w Allacha”. Jednak kiedy mają cierpieć dla sprawy Allacha, uważają prześladowania ze strony innych ludzi za karę od Allacha. ^dA jeśli nadejdzie od twego Pana pomoc, z całą pewnością mawiają: „Oczywiście, byliśmy z wami”.²²⁴¹ Czyż Allah nie jest najbardziej świadom tego, co znajduje się w piersiach Jego stworzeń?

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ
عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِن جَاهَلَكَ
إِتِّشْرِكَ بِنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطغها إِلَى
مَرْجِعِكُمْ فَأنتنكلم بما كنتم تعلمون ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ﴿٨﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَدَابِ اللَّهِ وَإِن جَاءَ
نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

^a2,83; 3,58; 13,30; 22,57; 30,16; 35,8; 42,23; 47,13. ^b2,84; 4,37; 6,152; 17,24; 31,15; 46,16. ^c14,24.
^d4,142.

2239. Powyższy werset przedstawia krótki, lecz bardzo stosowny opis *Mujāhid* – prawdziwego podróżnika drogą Bożą. Wysokie i szlachetne ideały oraz wytrwałe i stałe wysiłki w celu wprowadzenia tych ideałów w życie jest tym, co w terminologii islamskiej nazywa się *Jihād*, zaś osoba, która posiada te szczytne i szlachetne ideały i żyje zgodnie z nimi jest *Mujāhid* w prawdziwym sensie tego słowa.

2240. Alfą i omegą wszelkiej nauki religijnej jest Jedność Boga. Człowiek powinien przede wszystkim być lojalny wobec Boga, jego Stwórcy; Wszystkie inne rodzaje lojalności wywodzą się właśnie z tej i są jej podporządkowane. Nawet lojalność człowieka wobec jego rodziców nie może stać na drodze lojalności wobec Boga.

2241. W przeciwieństwie do niezachwianej wiary wczesnych muzułmanów i to w obliczu najsrozszych prób, demonstrowanej przez prawdziwych wiernych w każdej epoce, w społeczności

12. ^aAllach niechybnie wskaże tych, którzy wierzą, jak i niechybnie wyróżni On hipokrytów spośród wierzących.

13. A ci, którzy nie wierzą, powiadają do tych, którzy wierzą: „Idźcie naszą drogą, ^aa my z pewnością będziemy dźwigać brzemię ich grzechów”.²²⁴² Oni, zaiste, są kłamcami.

14. Oni jednak z pewnością dźwigać będą swoje własne brzemiona, jak i brzemiona inne wraz ze swoimi własnymi. W Dniu Zmartwychwstania zostaną z pewnością wypytani w kwestii tego, co wymyślali.

15. My zaś istotnie wysłaliśmy Noego do jego ludu, a pozostawał wśród nich przez tysiąc lat bez lat pięćdziesięciu.²²⁴³ Wtedy ogarnął ich Potop, podczas gdy byli grzesznikami.

16. ^cLecz My uratowaliśmy jego oraz tych, którzy z nim byli w Arce. I uczyniliśmy to Znakiem dla wszystkich ludów.

وَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَاهُمْ بِمُحْسِنِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

وَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَيَسْتَأْذِنُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْعَرُونَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ
هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

^a3,142; 47,32. ^b14,22; 40,48. ^c10,74; 11,42.

ludzi wiernych zawsze znajdą się osoby słabej wiary, którzy w obliczu zwykłych niedostatków gotowi są zrezygnować ze swej wiary raczej niż cierpieć ubóstwo. Z drugiej strony ludzie tacy zawsze chętnie przyznają się do wspólnoty z wierzącymi, kiedy widzą, że pomoc Boża zbliża się, a sprawa Prawdy rozprzestrzenia się.

2242. Oprócz hipokrytów istnieje jeszcze jedna klasa ludzi, agresywnych przywódców niewiary, którzy korzystając z własnego wysokiego statusu społecznego, starają się zwićzić innych, gorzej „ustawionych” w życiu, opowiadając im, że poniosą wszelkie straty, jakie ściagną na siebie ci ostatni poprzez przyjęcie przewodnictwa i odmowę przyjęcia prawdziwej Wiary.

2243. W tym miejscu wiek Noego określa się na 950 lat. Biblia umieszcza go w roku 952. Trudno jest dokładnie określić datę, kiedy tak starożytni Prorocy jak Noe, Hüd, Sâlih czy inni żyli i jak długo żyli. „Nikt tego nie wie z wyjątkiem Allacha”, powiada Koran (14,10). Okres 950 lat nie wydaje się okresem długości życia Noego. Raczej chodzi tutaj o okres jego Prawa. Tak zatem najpierw zdawało się ono rozciągać na Abrahama, ponieważ on właśnie był „jemu podobny” (37,84), a później na działalność Józefa, dalej zaś nawet na Mojżesza. Właściwie epoka jakiegoś Proroka to epoka jego Prawa i nauk. Opisując granice epoki Noego użyto słów *Sanah* oraz *Am*. Podczas gdy podstawowe znaczenie pierwszego z tych słów to „zło”, to drugie oznacza w zasadzie „dobro”. Wydaje się, że pierwszych pięćdziesiąt lat Prawa Noego były to lata stałego postępu i odrodzenia oraz że później przyszła moralna dekadencja i degeneracja i lud Noego stopniowo poddał się degradacji moralnej, aż wreszcie jego degeneracja w czasie 900 lat osiągnęła swoje dno.

17. I wysłaliśmy Abrahama, kiedy rzekł do swego ludu: „Cziczcie Allacha i okazujcie przed Nim bojaźń. Tak jest dla was lepiej, gdybyście tylko wiedzieli.

18. ^a „Poza Allahem cziczcie wyłączenie bożków oraz zmyślcie kłamstwo. Ci, których cziczcie obok Allacha, nie mają żadnej władzy, by dać wam utrzymanie. Zatem szukajcie utrzymania u Allacha i cziczcie Go oraz bądźcie Mu wdzięczni, albowiem do Niego będziecie zawróceni”.

19. A jeśli odrzucicie prawdę, wtedy i pokolenia przed wami także ją odrzuciły. ^b Posłaniec zaś odpowiedzialny jest wyłącznie za przekazanie Posłannictwa.

20. ^c Czyż oni nie widzą, jak Allah daje początek stworzeniu, a potem je powtarza?²²⁴⁴ To, zaiste, jest dla Allacha łatwe.

21. Powiedz: „Wybierzcie się w podróż po ziemi²²⁴⁵ i sprawdźcie, ^d jak On dawał początek stworzeniu. Wtedy Allah stworzy drugie stworzenie. Zaiste. Allah ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

22. ^e „On karze, kogo zechce, oraz okazuje litość, komu zapragnie.^{2245A} I do Niego będziecie zawróceni.

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ
ذِكْرَكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

إِنشَاءً تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكَارًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ
وَاشْكُرُوا لَهُ ۗ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أَمْرٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۗ
إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٠﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ
ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢٢﴾

^a22,72. ^b16,36; 24,55; 36,18. ^c10,35; 21,105; 27,65; 30,12, 28. ^d10,5; 30,28. ^e3,129; 5,41; 17,55.

2244. Werset ten oznacza, że Boże prawo stworzenia i reprodukcji będzie działać w ten sposób, iż Bóg poprzez Świętego Proroka stworzy nową ludzkość oraz nowy porządek na prochach starego.

2245. Zwrot ten użyty jest w kilku miejscach Koranu (6,12; 12,110; 30,10; 35,45; 40,83) i prawie wszędzie stoi po nim zdanie, które wskazuje na zniszczenie jednego ludu i stworzenie w jego miejsce innego. Werset ten nie dotyczy Zmartwychwstania po śmierci, lecz jedynie fenomenowi powstawania i upadku narodów.

2245A. Jak powiada się w kilku miejscach Koranu, Bóg nie karze w sposób arbitralny, lecz dopiero wtedy, gdy ktoś rzeczywiście zasłuży sobie na karę. Werset ten podkreśla tylko ten fakt.

23. ^a„I nie jesteście w stanie zniwieżyć planów Allacha na ziemi ani w niebie. Nie macie również ani przyjaciela, ani pomocnika poza Allachem”.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٣﴾

24. ^bCi, którzy nie wierzą w Znaki Allacha oraz w spotkanie z Nim – oto ci, którzy nie mają nadziei na Jego litość. I otrzymają oni żalostną karę.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَرِيقَايِهِ أُولَٰئِكَ
يَسْأَلُونَ مِنْ تَرْحُمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. Jedyną odpowiedzią jego ludu było to, iż powiedzieli: ^c„Zabijcie go albo go spalcie”. Lecz Allah wybawił go z ognia. W tym, zaiste, zawarty jest Znak dla ludu, który wierzy.²²⁴⁷

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٢٥﴾

26. Abraham zaś rzekł: „Zaprawdę, wzięliście sobie bożków obok Allacha z wzajemnej do siebie miłości²²⁴⁸ w życiu doczesnym. Lecz potem, w Dniu Zmartwychwstania, ^dwyprzecie się siebie wzajemnie i będziecie się nawzajem przeklinać. A waszym mieszkaniem będzie Ogień i nie znajdziecie żadnych pomocników”.

وَقَالَ إِنَّا أَخَذْنَا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَاتِنَا فَمُودَةً
بَيْنَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ
بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَهُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَصِيرِينَ ﴿٢٦﴾

27. A Lot uwierzył w niego, Abraham zaś rzekł: ^e„Uciekam się do mego Pana. Zaiste, On jest Potężny, Mądry”.

فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

^a10,54; 11,34; 42,32. ^b18,106; 30,17; 32,11. ^c21,69; 37,98. ^d16,87; ^e19,49.

2246. Niewierzących usilnie ostrzega się, że nie są oni w stanie zmienić planu Bożego ani odwrócić okrutnego losu, jaki ich czeka, ponieważ Bóg wydał już nakaz, który powiada, że Islam będzie dokonywał postępu i jego sprawa zwycięży.

2247. Opis Abrahama rozpoczął się w wersecie 17, zaś w w. 18 przedstawia on silne argumenty, odrzucające *Shirk*. Od wersetu 19 do 24, zgodnie ze stylem i praktyką koraniczną, które dodają elegancji i piękna, mieści się dygresja i omawia się pewną wielką zasadę religijną, dotyczącą Świętego Proroka. Omawiana zasada polega na tym, że kiedy jeden naród w wyniku odrzucenia Posłanictwa Bożego pada ofiarą schyłku i dekadencji, jego miejsce zajmuje inny naród. Począwszy od tego wersetu przejęta jest nić opowieści o Abrahamie.

2248. Zwrot *Mawaddata Bainikum* może oznaczać: (1) stosunki społeczne lub pragnienie zdobycia wzajemnej miłości są twoimi (waszymi) bałwochwalczymi ideałami i praktyką. (2) Uczyniliście wasze bałwochwalcze wierzenia i praktyki podstawą waszej wzajemnej miłości, czyli że utożsamiacie się z waszymi bałwochwalczymi wierzeniami, co oznacza zachowanie jednolitości waszego społeczeństwa.

28. ^aI obdarowaliśmy go Izaakiem i Jakubem oraz umieściliśmy Prorocstwo, jak i Księgę pomiędzy jego potomkami. ^bDaliśmy mu jego nagrodę w tym życiu, a w Życiu Przyszłym znajdzie się on z pewnością pośród sprawiedliwych.

29. I przypomnij sobie Lota, kiedy rzekł do swego ludu: ^c„Dopuszczacie się rzeczy ohydnej, jak jeszcze nikt przed wami tego nie uczynił.

30. ^d„Co? Zbliżacie się do mężczyzn z pożądaniem i dopuszczacie się rabowania na drodze,²²⁴⁹ jak i oddajecie się obrzydliwości podczas waszych spotkań?”²²⁵⁰ Lecz jedyną odpowiedzią jego ludu było to, iż powiedzieli: „Sprowadź na nas karę Allacha, jeżeli mówisz prawdę”.

31. On rzekł: ^e„Panie mój, dopomóż mi przeciwko temu niezgodziwemu ludowi”.

32. ^fI kiedy Nasi posłańcy przekazali Abrahamowi nowiny, powiedzieli: „Nowina jest taka: «Mamy wkrótce zniszczyć lud tego miasta. Zaiste, jego lud to grzesznicy»”.

33. On rzekł: „Lecz przecież jest tam Lot!” Oni powiedzieli: „Bardzo dobrze wiemy, kto tam jest. ^gNiechybnie uratujemy go wraz z jego rodziną ^hz wyjątkiem jego żony, która jest jedną z tych, którzy pozostają w tyle”.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
التَّوْبَةَ وَالْكِتَابَ وَأَيَّدْنَا آجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي
الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لَيَقومُنَّ إِنَّا كُنَّا لَمِنَ الْفَاحِشِينَ مَا
سَبَقْنَاكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّا كُنَّا لَمِنَ التَّائِبِينَ وَالنَّكٰطُونَ السَّيِّئِينَ ؕ وَ
تَأْتُونَ فِي نَادِيكُمْ الْمُنٰكِرُ مَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَدَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣١﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرٰهِيْمَ بِالْبَشَرِ قَالَ إِنِّي
مُهْلِكٌ لِّكُمْ أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِن آهْلُهَا كٰفِرُونَ
ظٰلِمِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ إِن فِيهَا لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ
لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ L

^a19,50; 21,73; 37,113. ^b2,131; 16,123. ^c7,81; 11,79. ^d7,82; 11,79; 26,166. ^e26,170. ^f11,70-71. ^g15,60; 51,36. ^h7,84; 15,61; 26,172; 27,58.

2249. *Qata'a al-Tariqa* oznacza: uczynił tę drogę niebezpieczną dla podróżnych i zakazał im z niej korzystać. W związku z tym zwrot koraniczny oznacza: (a) Okradasz podróżnych na drodze (lud Lota przyjął takie nazywanie drogi). (b) Pogwałcasz wyznaczone przez Boga prawa związane z seksem i dopuszczasz się nienaturalnych występków.

2250. W wersecie tym ludowi Lota przypisuje się trzy wady: (1) wady nienaturalne; (2) złodziejstwo na drogach; (3) dopuszczanie się przestępstw w sposób otwarty i bezwstydy.

34. I kiedy Nasi posłańcy przybyli do Lota, ^aten zasmucił się z ich powodu i czuł się bezsilny²²⁵¹ w odniesieniu do nich. I powiedzieli: „Nie obawiaj się ani nie smuć. My zostaliśmy obarczeni Bożym Posłannictwem: ^b«Niechybnie uratujemy ciebie oraz twą rodzinę z wyjątkiem twojej żony, która jest jedną z tych, co pozostają w tyle»”.

35. Oraz ^c„My niechybnie sprowadzimy na lud tego miasta karę z nieba, albowiem byli oni krnąbrni”.

36. ^dI pozostawiliśmy z tego wyraźny Znak dla ludu, który rozumie.

37. ^eA do Madianu posłaliśmy ich brata, Shu'aiba, który rzekł: „O ludu mój, czcijcie Allacha i pamiętajcie o Dniu Ostatnim, jak i nie dopuszczajcie się niegodziwości na ziemi, siejąc zamęt”.

38. Oni jednak nazwali go kłamcą. ^fOgarnęło ich więc gwałtowne trzęsienie ziemi i leżeli w swych domach twarzami do ziemi.

39. I zniszczyliśmy ^g'Ād i Thamūd, a jest to dla was oczywiste na podstawie ich miejsc zamieszkania. Szatan uczynił, iż ich uczynki wydawały się im miłe i w ten sposób zawrócił ich z właściwej drogi, choć byli spozstrzegawczy.²²⁵²

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِخَىٰ بِهِمْ وَضَآئِ يَهُمْ
ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ
إِلَّا أُمَّرَاتِكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٤﴾

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالِىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ فَآخَذَهُمْ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جِثِيمِينَ ﴿٣٨﴾

وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لِكُلِّ قَوْمٍ مِّنْهُمْ وَرَبِّينَ
لَهُمُ الشَّيْطٰنُ أَعْمٰهُمُ فَصَدَّوْهُمُ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٩﴾

^a11,78. ^b7,84; 27,58. ^c27,59. ^d15,76; 51,38. ^e7,86; 11,85. ^f7,92; 11,95; 26,190. ^g9,70.

2251. *Dāqa Bihī Dhar'un* oznacza: brakowało mu sił, zdolności lub władzy do wykonania tej rzeczy (Lane). Kim byli ci posłańcy i na czym polegała ich misja wyjaśnione jest w 11,70-71 oraz 15,68-72. Ich wizyta zasmuciła Proroka Lota, ponieważ jego lud nie lubił obcych ludzi i nie lubił kiedy oni odwiedzali ich miasto. Dlatego mieszkańcy miasta zabronili Lotowi przyjmowania gości. On zaś obawiał się, że jego lud może poniżyć go przed jego gośćmi.

2252. Ten zwrot koraniczny oznacza: (1) Dobrze wiedzieli, że droga przez nich wybrana jest zła. (2) Świadomie wybrali taką drogę, zdając sobie dobrze sprawę z tego, jaki będzie jej koniec.

40. I zniszczyliście Koracha i Faraona i Hāmāna. I choć ^aMojżesz przybył do nich z wyraźnymi Znakami, oni zachowywali się butnie w kraju, lecz nie byli w stanie Nas przewyższyć.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. Tak zatem każdego z nich ogarnęliśmy z powodu ich grzechu. Spośród nich byli ci, przeciwko którym wysłaliśmy gwałtowną burzę piaskową; spośród nich byli ci, których ogarnęło ryczące uderzenie; spośród nich byli ci, ^bktórych – jak uczyniliśmy – pochłonęła ziemia; spośród nich byli i ci, których My zatopiliśmy. ²²⁵³ ^cAllach nie skrzywdził ich, lecz to oni sami siebie skrzywdzili.

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفَقْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤١﴾

42. Położenie tych, którzy biorą sobie pomocników poza Allachem jest podobne do położenia pająka, który bierze sobie dom. Zaiste, najbardziej kruchym ²²⁵⁴ spośród wszystkich domów jest dom pająka, gdybyż tylko wiedzieli.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا تَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

دعوت لازم

43. Zaprawdę, Allach zna wszystko, do czego zwracają się poza Nim, a jest On Potężny, Mądry.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

^a28,37. ^b28,82. ^c16,34; 30,10.

2253. Koran używa różnych słów i zwrotów na określenie kary, jaka spadła na przeciwników różnych Proroków we właściwych im czasach. Kara, jaka spadła na 'Ad przedstawiona jest jako niezwykle silny wiatr (41,17; 54,20 oraz 69,7); kara, jaka spadła na Thamūd to trzęsienie ziemi (7,79), podmuch wiatru (11,68; 54,32), piorun (41,18) oraz gwałtowny poryw wiatru (69,6); kara, jaka zniszczyła Madian, lud Shu'aib to trzęsienie ziemi (7,92; 29,38), gwałtowny wiatr (11,95), oraz kara przytłaczającej klęski (26,190). Ostatnia z kar Bożych, która zniszczyła faraona i jego liczne wojska oraz urzędników Hāmāna i Koraha, przedstawiona jest słowami: „Zatopiliśmy lud faraona (2,51; 7,137; 17,104) oraz „Uczyniliśmy tak, że pochłonęła ich ziemia” (28,82).

2254. Temat Jedności Bożej, jakim sura ta przede wszystkim się zajmuje, w wersecie tym zostaje zamknięty przy pomocy pięknej metafory, która uświadamia politeistom głupotę, daremność i fałszywość wierzeń i praktyk bałwochwalczych. Są one tak słabe jak pajęczyna i nie wytrzymują pełnego inteligencji krytycyzmu.

44. ^aOto przypowieści, które przedstawiamy ludzkości, lecz rozumieją je wyłącznie ci, którzy posiadają wiedzę.

وَبِكَ الْأَمْثَالَ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٤﴾

45. ^bAllach stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości.²²⁵⁵ W tym, zaiste, zawarty jest Znak dla wierzących.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

CZEŚĆ XXI

46. ^cGłos²²⁵⁶ to, co zostało ci objawione z Księgi i przestrzegaj Modlitwy. Zaiste, Modlitwa powstrzymuje człowieka przed nieprzywoitością i jawnym złem, pamiętanie zaś o Allachu jest rzeczywiście cnotą największą. Allach wie, co czynicie.^{2256A}

أَنذِرْ مَا أُنذِرَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

47. I nie spieraj się z Ludem Księgi, ^dchyba że z pomocą tego, co jest najlepsze jako argument, a nie sprzeczasz się w ogóle z tymi spośród nich, którzy są niesprawiedliwi. I powiedz: „Wierzmy w to, co zostało objawione nam oraz w to, co zostało objawione wam. Albowiem nasz Bóg i wasz Bóg to Jeden²²⁵⁷ Bóg i Jemu się oddajemy”.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَالهُنَا وَالْهُنَا وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ سَابِقُونَ ﴿٤٧﴾

^a13,18; 14,26. ^b6,74; 16,4; 39,6. ^c18,28. ^d16,126; 23,97; 41,35.

2255. Zwrot *Bilhaqqi* oznacza, że w stworzeniu nieba i ziemi widać inteligentny plan i wzór oraz że głęboki i spełniający plan funkcjonuje we wszystkich ciałach niebieskich i ziemskich.

2256. *Utilu* oznacza: głosić; ogłaszać; czytać; recytować; powtarzać, śledzić (Lane).

2256A. W wersecie tym jest mowa o trzech rzeczach, a mianowicie o głoszeniu i czytaniu Koranu, przestrzeganiu Modlitwy oraz o wspominaniu Allacha. Celem ich wszystkich jest uwolnienie człowieka z niewoli grzechu i niesienie mu pomocy w procesie rozwoju moralnego i duchowego. Żywa wiara w Najwyższą istotę jest podstawową zasadą wszystkich objawionych religii, ponieważ właśnie taka wiara służyć może jako skuteczny sprawdzian złych ciągów i działań człowieka. Oto dlaczego Koran bez przerwy powraca do tego tematu, do tematu istnienia Boga, i mówi o Jego wielkiej Władzy, chwale i miłości oraz podkreśla zdecydowanie pamięć o Bogu w formie Modlitwy islamskiej. Modlitwa taka jest nieuniknionym wynikiem, jeśli tylko dokonywać jej w odpowiednich warunkach, z czystością umysłu i działań.

2257. Werset ten przedstawia bardzo dobrą zasadę kierowania nami, kiedy głosimy Wiare wobec innych. Powinniśmy zaczynać nasze głoszenie podkreślając te wierzenia i zasady religijne, które są wspólne dla nas i naszych przeciwników. Jako przykład powiada się nam, że podczas mówienia do „Ludu Księgi” powinniśmy zaczynać od dwóch zasadniczych elementów religijnych, czyli od Jedności Boga oraz objawienia Boga.

48. I w podobny sposób My zesła-
liśmy Księgę tobie. „zatem ci, którym
daliśmy prawdziwą wiedzę (Tora)
wierzą w nią (Koran). A wśród tych
Mekkańczyków są i tacy, którzy w nią
wierzą. I tylko niewierni trwają w
odrzucaaniu Naszych Znaków.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٢٥٨﴾

49. ^bI ty nigdy nie głosiłeś żadnej
Księgi przed Koranem ani żadnej nie
napisałeś swoją prawą dłonią. W
takim bowiem razie kłamcy mieliby
powód do wątpliwości. ²²⁵⁸

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّ بِمِيمِكَ
إِذَا الْأَرْتَابُ الْمُبِطُونَ ﴿٢٥٩﴾

50. Nie, to jest zbiór wyraźnych
Znaków w sercach tych, którzy otrzy-
mują wiedzę. ²²⁵⁹ I nikt poza złoczyń-
cami nie odrzuca Naszych Znaków.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٢٦٠﴾

51. I powiadają: ^c„Dlaczego nie
zostaną mu zesłane Znaki od jego
Pana?” Powiedz: „Znaki są u Alla-
cha, ja zaś wyłącznie ^dostrzegam”.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ ۗ قُلْ إِنَّمَا
الآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦١﴾

52. Czyż nie jest wystarczającym
dla nich Znakiem to, że zesłaliśmy ci
doskonałą Księgę, którą im się recy-
tuje? Zaprawdę, w tym zawiera się
wielka taska i przypomnienie dla
ludu, który wierzy. ²²⁶⁰

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ
ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦٢﴾

^a11,18. ^b42,53. ^c6,38; 13,28. ^d22,50; 26,116; 51,51; 67,27.

2258. Człowiek, który nie potrafił ani czytać ani pisać i który, będąc urodzonym w jakimś kraju, żył wśród ludu odciętego od wszelkich kontaktów z cywilizowaną ludzkością, mógł nie mieć pojęcia o innych objawionych Pismach i powinien potrafić stworzyć Księgę, która nie tylko zawierałaby wszystko to, co posiada stałą wartość tych Pism, ale i będąca kompendium wszystkich uniwersalnych nauk, które skalkulowane są na zaspokojenie moralnych i duchowych potrzeb i wymagań ludzkości wszystkich czasów. Fakt ten stanowi niezbity dowód, że Koran jest Księgą objawioną oraz że Święty Prorok jest Bożym nauczycielem.

2259. Podczas gdy poprzedni werset dotyczył zewnętrznych dowodów na to, iż Koran jest księgą objawioną, werset obecny dostarcza dowodu wewnętrznego. Polega on na tym, że z serc tych ludzi, którzy obdarzeni zostali znajomością Koranu, tryska fontanna światła Bożego.

53. Powiedz: ^a„Allah wystarczy jako Świadek pomiędzy mną i wami. On wie, co jest w niebiosach i na ziemi. A jeśli chodzi o tych, którzy wierzą w fałsz, a nie wierzą w Allacha, oni są tymi, którzy są przegrani”.

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۗ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٥﴾

54. ^bProszą cię, abys przyśpieszył karę, lecz gdyby termin nie został już ustalony, spadłaby już na nich kara. Zaiste, spadnie ona na nich niespodziewanie, ²²⁶¹ podczas gdy oni tego nie spostrzegą.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْ لَآ أَجَلَ مَسَعَةٌ لِّجَاءِهِمُ الْعَذَابِ ۗ وَيَأْتِيهِمْ بَغْتَةً ۗ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

55. Proszą cię, abys przyśpieszył karę, ^{2261A} lecz przecież ^cPiekiło niechybnie ogarnie niewiernych

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۗ وَإِن جَهَنَّمَ لَئِيَّ حَيْثُ بِالْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

56. ^dW dniu, kiedy nadejdzie dla nich kara sponad nich oraz spod ich stóp, ²²⁶² a On powie: „Skosztujcie owocu waszych poczynañ”.

يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنَ فَوْقِهِمْ وَرِثَ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

57. O Moje slugi, którzy wierzyacie! Zaprawdę, Moja ziemia jest wielka, więc czcicie wyłącznie Mnie.

يُعَادَى الَّذِينَ آمَنُوا إِن آَرْضِي وَاسِعَةٌ ۗ فَايَايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٢٩﴾

58. ^eKażda dusza popróbuje śmierci, a potem do Nas wszyscy będziecie zawróceni.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٠﴾

^a4,167; 6,20; 13,44; 48,29. ^b22,48; 26,205; 27,72-73; 37,177-178. ^c9,49; 13,36; 17,9. ^d6,9. ^e3,186; 21,36.

2261. Werset ten prezentuje bezpośrednią odpowiedź na żądanie niewiernych dotyczące Znaku kary i powiada, że miast korzystać z takiego Znaku laski, jaki dany im był w formie Koranu, ci nieszczęśni ludzie upierają się przy żądaniu kary. Zatem otrzymają ten Znak i kara spadnie na nich nagle i niespodziewanie z najmniej oczekiwanej strony. Będą jednak musieli poczekać na wyznaczoney i ustalony czas tej kary.

2261A. Kara, o której mowa w poprzednim wersecie, to kara obiecana niewierzącym jeszcze do tego życia. Kara, o której mowa w tym wersecie, to kara obiecana im w życiu przyszłym.

2262. Kiedy nadchodzi kara Boża, jest ona szybka i nagła i podobna jest do powodzi, która zalewa niewierzących ze wszystkich stron.

59. I ci, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki – im niechętnie ^adamy dom w wyniosłych budowlach Raju,²²⁶³ pod którymi przepływają strumienie. Tam oni zamieszkają. Wspaniała jest nagroda tych, którzy pracują dla dobra,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ
الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
بِعَمَلِهِمْ فِيهَا ۚ

60. ^bKtórzy są wytrwali i pokładają swe zaufanie w ich Panu.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝

61. I ileż jest zwierząt, które nie niosą swego pożywienia! ^cAllach bowiem daje im i wam.²²⁶⁴ A jest On Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَكَلَّيْنِ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِمَا أَلَّهَ يَرْزُقُهَا
وَرِزْقًا لَكُمْ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

62. A jeśli spytasz ich: „Kto stworzył niebiosa i ziemię i ^dprzymusił do służby słońce i księżyc?”²²⁶⁵ powiedzą niechybnie: „Allach”. Jak zatem są oni odwracani od prawdy?

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَّىٰ يُوَفَّقُونُ ۝

63. ^eAllach powiększa środki utrzymania tym spośród swoich sług, którym pragnie, a ogranicza tym, którym zechce. Zaiste, Allach posiada całkowitą wiedzę o wszystkich rzeczach.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

64. A jeśli spytasz ich: „Kto zsyła wodę z nieba i dzięki niej daje ziemi życie po jej śmierci?” niechybnie odpowiadzą: „Allach”. Powiedz: „Wszelka chwala należy się Allachowi”. Lecz większość z nich nie rozumie.

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

^a25,76; 34,38. ^b16,43. ^c11,7. ^d7,55; 13,3; 31,30; 35,14; 39,6. ^e13,27; 30,38; 34,37; 39,53; 42,13.

2263. Obiecuje się tutaj wierzącym, w kategoriach jasnych i jednoznacznych, że ci, którzy opuszczają swoje serca i domy i ruszają drogą Boga, a później pozostają wytrwali w swoich wierzeniach i sprawiedliwych uczynkach, otrzymują nagrodę, która znacznie przewyższa wszystko to, co stracili dla sprawy Bożej.

2264. Kiedy nawet zwierzęta i ptaki nie mogą żyć bez pożywienia, nie do pomyslenia jest, aby człowiek, najszlachetniejsze stworzenie Boże, miał głodować.

2265. Bóg jest Stwórcą i Źródłem wszelkiego życia oraz dla kontynuowania tego, w służbę człowieka włożył wszystkie siły przyrody.

65. ^aA życie tego świata jest ledwie rozrywką i zabawą, Dom zaś Życia Przyszłego – oto jest rzeczywiste Życie, gdybyż oni tylko wiedzieli!²²⁶⁶

66. ^bI kiedy wchodzą na pokład okrętu, wypowiadają imię Allacha w szczerzej i uczciwej wierze w Niego. Kiedy jednak On sprowadza ich bezpiecznie na ląd – zważ! – przypisują Mu znowu partnerów.

67. ^cBędąc niewdzięcznymi za to, co My im daliśmy, jak i radując się przez czas jakiś. Lecz wkrótce dowiedzą się o konsekwencjach swego postępowania.

68. Czyż oni nie widzą, że sanktuarium Mekki uczyniliśmy dla nich bezpiecznym, podczas gdy odrywani zostają ludzie wokół nich?²²⁶⁷ ^dCzy zatem wtedy uwierzą w fałsz i odrzucą łaskę Allacha?

69. ^eI któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo dotyczące Allacha lub odrzuca prawdę, kiedy ona doń przychodzi? Czyż w Piekło nie ma mieszkania dla niewiernych?

70. A jeśli chodzi o tych, którzy dążą²²⁶⁸ do spotkania z Nami – tych niechybnie poprowadzimy Naszymi drogami. I, zaiste, Allah jest z tymi, którzy czynią dobro.

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلُحِبٌّ وَإِنَّ
الدَّارَ الْآخِرَةَ لَإِهَى الْجَبَّانِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَاوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
فَلَمَّا نَجَّوهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٧﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَسْتَعْبُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

لَوْ أَن يَرَوْا أَنَا جَعَلْنَا حَرَمًا مِّمَّا وَرِثْنَا لَنَكْتُمُنَّ مَا مَنَّ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ أَفَأَبْأَبًا لِّئَلَّا يُؤْمِنُوا وَيُنَجِّمَهُ اللَّهُ إِلَهُ يَكْفُرُونَ ﴿٥٩﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ
لَلْعَمَلِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦١﴾

^a6,33; 47,37; 57,21. ^b10,23; 31,33. ^c16,56; 30,35. ^d16,73. ^e6,22; 10,18; 39,33. ^f18,103; 33,9; 48,14.

2266. Życie bez trudności i cierpień dla szlachetnej sprawy oraz bez poświęcenia dla sprawy Bożej jest ledwie „rozrywką i zabawą, istnieniem bezużytecznym i bezcelowym. Życie celowe, takie, które sprowadza się do dokonania i osiągnięcia najwyższego i szlachetnego celu oraz spędzone na przygotowywaniu się do życia wiecznego – oto życie, dla którego Bóg stworzył człowieka.

2267. Werset ten stanowi dowód, iż Ka'bah to Uświęcony Dom Boży. Od samego nadejścia Islamu, kiedy miejsce to zostało ogłoszone za wieczną ludzkości Qiblah, a nawet w Dniach Niewiedzy, kiedy Arabowie nie szanowali życia ludzkiego, terytorium nazywane *Haram* – okolice Ka'bah – zawsze pozostawało ośrodkiem spokoju i bezpieczeństwa. Podczas gdy na zewnątrz panował niepokój, wewnątrz trwał pokój i bezpieczeństwo.

2268. *Jihād*, jak nakazuje Islam, nie polega na zabijaniu ani byciu zabijanym, lecz na usilnym staraniu się, by podobać się Bogu. Słowo *Finā* oznacza tutaj „spotkać Nas”.

R O Z D Z I A Ł 30

AL-RŪM

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce, trudno jest jednak ustalić dokładną datę jej objawienia. Największe autorytety umieszczają jej objawienie w szóstym czy siódmym roku działalności Świętego Proroka, ponieważ właśnie w tym roku swój szczyt osiągnął podbój perski, o którym mówi ta sura. Wojska perskie walczyły do wrót Konstantynopola, zaś swój szczyt osiągnęły niełaska i degradacja Rzymian. Przy końcu poprzedniej sury powiedziano, że życie obecne jest zaledwie zabawą i sportem”, jeśli nie spędza się go dla szlachetnej sprawy, oraz że życie – to prawdziwe i wieczne – jest tym właśnie życiem, w którym duchowy podróżnik ze wszystkich swych sił stara się przypodobać swojemu Panu Bogu. Obecna sura rozpoczyna się od proroczych słów, a mianowicie od stwierdzenia, że ludzie wierzący z powodzeniem zniosą wszystkie próby i cierpienia, przez które będą musieli przejść, zaś w nagrodę za ich ofiarę i poświęcenie, otwarte będą przed nimi wrota łaski i litości Bożej.

Temat

Dominującym tematem tej sury jest porażka i klęska sił niewiary i ciemności oraz powstanie i zwycięstwo Islamu. Powiada się z naciskiem i całą pewnością, uniemożliwiającą wszelkie wątpliwości, że stary porządek już wkrótce zginie, a na jego ruinach powstanie nowy i lepszy. Obecna sura zaczyna się od deklaracji prorocтва, które dotyczy ostatecznego zwycięstwa Rzymian nad Persami. Proroctwo to wypowiedziane zostało w czasie, gdy fala podbojów perskich zmiotła wszystko na swej drodze, zaś degradacja i poniżenie Rzymian osiągnęły swoje dno. W owym czasie dla człowieka niemożliwym było przewidzenie, że w okresie od trzech do dziewięciu lat wszystko zwróci się przeciwko Persom, a pokonani staną się zwycięzcami. Proroctwo to zostało dosłownie spełnione w okolicznościach całkowicie niezwykłych i nieprzewidywanych. Spełnienie tego proroctwa wskazywało na inne jeszcze proroctwo, a mianowicie, że siły niewiary, które wówczas dla biednych i słabych mułmanów były zbyt wielkie i niepokonane, zostaną całkowicie obalone, zaś Islam iść będzie tryumfalnie naprzód. Następnie treść tej sury nawiązuje do wielkiej potęgi Boga, do sił manifestowanych w stworzeniu nieba i ziemi, przemienności dnia i nocy, doskonałym planie i porządku, jakie istnieją we wszechświecie, oraz w narodzinach człowieka, które wszak miały tak mało znaczący początek. Wszystkie te rzeczy prowadzą do jednego nieodpartego i nieuniknionego wniosku, że Bóg, który posiada tak olbrzymie siły, ma także moc, by spowodować, aby Islam rozrósł się z malutkiego nasionka w olbrzymie drzewo, w cieniu którego pewnego dnia odpocząć będzie mogła cała ludzkość. Islam zwycięży, ponieważ jest *Din al-Fitrah*, czyli przystosowany jest do natury ludzkiej i apeluje do sumienia człowieka, jego umysłu i zdrowego rozsądku. Jego zwycięstwo nadejdzie w formie wielkiej i cudownej rewolucji, jaka będzie miała miejsce w Arabii. Moralnie upadły lud przebudzony zostanie ze swego długowiekowego snu, i pijąc z obfitego źródła duchowego, napełnianego przez Świętego Proroka, stanie się nosicielem światła duchowego i poniesie Posłannictwo Islamu aż na krańce ziemi. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że przeciwnicy Islamu nie są w stanie zahamować ani zatrzymać jego postępu. Na dłuższą metę Prawda zwycięży, zaś fałsz jest pokonany i poniżony. Fenomen ten miał miejsce w czasach każdego Proroka Bożego i znowu będzie miał miejsce w czasach Świętego Proroka. Na koniec prosi się Proroka, aby z cierpliwością i wytrwałością znosił wszelkie przesławania i szyderstwa, jakim jest poddawany, ponieważ pewnego dnia osiągnie sukces.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bAlif Lām Mīm.²⁶⁶⁹

الْمِيم

3. Rzymianie zostali pokonani

عَلَيْتِ الرُّومِ

4. W niedalekiej ziemi^{2269A} i
odnosą po swojej porażce zwycię-
stwo

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

5. W ciągu kilku lat²²⁷⁰ – ^cdo
Allacha należy panowanie przedtem,
jak i potem – i tego dnia wierzący
radować się będą²²⁷¹

فِي يَوْمٍ يُضْعِفُهُ اللَّهُ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِحُ الْمُؤْمِنُونَ

^a1,1. ^b29,2. ^c3,155; 13,32.

2269. Patrz 16.

2269A. Palestyna.

2270. *Bid'* oznacza różne liczby, jak pięć, siedem, dziesięć, itp., ale zazwyczaj uznaje się, iż oznacza liczby od trzech do dziewięciu (Lane).

2271. W celu pełnego zrozumienia znaczenia tego oraz dwóch poprzednich wersetów, koniecznym jest spojrzanie na warunki polityczne, jakie osiągnęły te dwa wielkie imperia, leżące na granicach Arabii – imperium perskie i rzymskie – na krótko przed nadejściem Świętego Proroka Islamu. Imperia te walczyły wówczas ze sobą. Pierwsza „runda” zakończyła się powodzeniem Persów, którzy rozpoczęli swój podbój w roku 602 A.D., kiedy to w celu pomśzczenia śmierci Maurycego, patrona i dobroczyńcy, który zginął z rąk Fokasa, Chosroes II rozpoczął wojnę z Rzymem. Przez dwadzieścia lat imperium rzymskie traktowane było przez wojska perskie jak jeszcze nigdy dotąd. Persowie splondorowali Syrię i Azję Mniejszą i w roku 608 A.D. posunęli się pod Chalcedon. Damaszek został zdobyty w roku 613. Otaczające tereny, na których nigdy wcześniej żaden Pers nie postawił swojej nogi, zostały całkowicie zniszczone. W czerwcu roku 614 zajęta została także Jerozolima. Cały świat chrześcijański został poruszony wieścią, że wraz z Patriarchą Persowie uprowadzili ze sobą Krzyż Chrystusa. Tak zatem chrześcijaństwo zostało całkowicie poniżone. Potop podboju perskiego nie zatrzymał się na zajęciu Jerozolimy. Następnie podbity został Egipt, ponownie „przeorana” Azja Mniejsza, a wojska perskie walily do drzwi samego Konstantynopola. Rzymianie mogli przeciwstawić tylko nieliczne siły, ponieważ byli wyczerpani wewnętrznymi zmaganiem. Poniżenie Herakliusza było tak całkowite, że „Chosroes zażył sobie, aby przyprowadzono go w łańcuchach przed jego tron i był zdecydowany nie dać mu spokoju dotąd, dokąd Herakliusz nie wyprze się swego ukrzyżowanego Boga i nie przyjmie wyznania słońca” („Historians' History of the World, t. 7. str. 159; t. 8, str. 94,95 oraz Enc. Brit. pod hasłem „Chosroes II” i „Herakliusz”). Taki stan rzeczy napawał obawami muzułmanów, którzy z Rzymianami mieli wiele wspólnego, ponieważ był to „Lud Księgi”. Jednakże Quraish z Mekki, którzy jak Persowie byli bałwochwalcami, cieszyli się z klęsk wojsk chrześcijańskich, co stanowiło szczęśliwą wróżbę pokonania i zniszczenia Islamu. Wkrótce po całkowitym rozgromieniu Rzymian i ich wojsk w roku 616 A.D. miało miejsce objawienie dla Świętego Proroka, które stanowi temat komentowanego wersetu oraz dwóch poprzednich. Wersety te mają dwójakie znaczenie. Przepowiadają one, w okolicznościach wówczas nie do pomyślenia, że sytuacja całkowicie się zmieni i to w bardzo krótkim czasie ośmiu lub dziewięciu lat (*Bid'* oznacza od trzech do dziewięciu lat – Lane), zaś poprzednio zwycięzcy Persowie doznają miazdzącej klęski z rąk poprzednio słabych i poniżonych Rzymian. Znaczenie tego proroctwa leży w fakcie, że w równie krótkim czasie założone zostaną mocne podstawy ostatecznego zwycięstwa Islamu oraz pokonania i zniszczenia sił niewiary i ciemności. Proroctwo to zostało spełnione w okolicznościach, które

6. Z pomocy Allacha. On pomaga, komu zechce, a jest On Potężny, Litościwy.

يُنصِرُ اللَّهُ يُنصِرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ٥

7. Allach dał tę obietnicę.²²⁷²
^aAllach nie zrywa swej obietnicy, lecz większość ludzi nie wie.

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥

8. Oni znają tylko zewnętrzną część życia²²⁷³ tego świata, a jeśli chodzi o Życie Przyszłe, są oni zupełnie niepomini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غٰفِلُونَ ٥

^a3,195; 39,21.

wymykały się z możliwości umysłu ludzkiego. Pośród zwięstw Persów Święty Prorok zaryzykował to proroctwo i przepowiedział, że przed upływem niewielu lat zwięstwo powróci do sztandarów rzymskich... W czasie, kiedy – jak się przypuszcza – wypowiedziane zostały te słowa, żadne inne proroctwo nie było bliższe spełnienia, ponieważ pierwszych dwanaście lat Herakliusza zapowiadało zbliżający się koniec Imperium (Rise, Decline and Fall of the Roman Empire, autorstwa Gibbona, t. 5, str. 74).

Po zaleczeniu w ciągu kilku lat swoich ran, Herakliusz w roku 622 był wreszcie w stanie stawić czoła Persom, a było to w roku Hidzry Świętego Proroka do Medyny. W roku 624 posunął się on do północnej Medii, gdzie zniszczył wielką twierdzę ogniową w Goudzak (Gazaca) i w ten sposób pomógł zniszczeniu Jeruzolimy. Miało to miejsce dokładnie w okresie dziewięciu lat, czyli w czasie przepowiedzianym w tym wersecie. A było to także w tym roku, kiedy podczas bitwy pod Badr klęskę ponieśli także Quraish, co przypomina biblijne proroctwo, które przepowiada zniknięcie chwały Kedar (Iz 21,16-17). W roku 627 Herakliusz pokonał wojska perskie w Niniwie i doszedł pod Ctesiphon. Chosroes uciekł ze swej ulubionej rezydencji Dastgerd (nieopodal Bagdadu) i po tym, jak przez jakiś czas prowadził pozbawioną chwały egzystencję, został zamordowany przez swego własnego syna, Siroesa, dnia 19 lutego roku 628 A.D. W ten sposób Imperium Perskie ze swej wielkości, jaką zdobyło w ciągu kilku lat, zapadło się w głęboką anarchię (Enc. Brit.). Spełnienie tego proroctwa było tak znaczące i nieprzewidziane, że pełni uprzedzeń autorzy chrześcijańscy nie mogli się z tym pogodzić. Rodwell powiada, że samogłoski użytego w tym wersecie zwrotu arabskiego można rozumieć dwojako: *Sayaghlibūn*, które oznacza „będą zwycięzcy” lub *Sayughlabūn*, czyli „będą pokonani”. Autor ten dodaje też, że dwuznaczność ta była zamierzona. Ten uznawany autor twierdzi, iż nie rozumie tego prostego faktu, iż samogłoski zwrotu, który recytowany był setki razy podczas codziennej Modlitwy, nie mogły być dwuznaczne. Pan Wherry posuwa się nawet o jeden krok dalej. Powiada on: „Nasze codzienne gazety co dzień przepowiadają różne wydarzenia polityczne podobne tamtemu”. W odpowiedzi na tę daremną próbę pana Wherry, który stara się pomniejszyć znaczenie tego proroctwa, stosownym jest zamieszczony powyżej cytat z Gibbona.

2272. O obietnicy tej mówi się w 8,43.

2273. Wiedza niewiernych ograniczona jest do fizycznych powodów wydarzeń, jednakże powody pokonania Persów i Quraish leżą o wiele głębiej i były bardziej duchowe niż fizyczne.

9. ^aCzy wewnątrz siebie nie zastanawiają się nad tym, że Allah stworzył niebiosa i ziemię oraz to, co znajduje się między nimi wyłącznie zgodnie z wymogami mądrości²²⁷⁴ i na wyznaczony czas? ^bLecz wielu spośród ludzi nie wierzy w spotkanie z ich Panem.

10. ^cCzyż nie podróżowali po ziemi, by móc przekonać się, jaki był koniec tych, którzy byli przed nimi? Byli od nich silniejsi, jeśli chodzi o władzę, i uprawiali ziemię oraz zaludnili ją bardziej i lepiej niż ci ją zaludnili. I ich Posłańcy przybywali do nich z wyraźnymi Znakami. ^dA Allah nie skrzywdziłby ich, lecz oni sami skrzywdzili swe własne dusze.

11. Zatem zły był koniec tych, którzy czynili zło, albowiem odrzucili Znaki Allacha oraz sztydził z nich.

12. ^eAllach daje początek stworzeniu, a potem je powtarza. Wtedy do Niego będziecie zawróceni.

13. A w dniu, kiedy nadejdzie Godzina, ^fwinnych ogarnie rozpacz.

14. A nie będą mieć żadnych wstawienników spośród tych, których łączą z Allachem, a ^gzaprą się tych, których z Nim łączą.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ﴿٩﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرَوْهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرَوْهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ إِسَاءُوا السُّوَأَىٰ أَن كَذَّبُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٤﴾

^a7,186. ^b10,46; 29,24; 32,11. ^c12,110; 22,47; 35,45; 47,11. ^d4,41; 10,45. ^e29,20. ^f6,45. ^g10,29.

2274. Gdyby niewierni zastanowili się nad wielkimi możliwościami, jakimi został obdarzony człowiek, oraz nad ograniczonym czasem trwania egzystencji ziemskiej, uswiadomiliby sobie, że życie człowieka na ziemi nie jest wszystkim i celem samym w sobie, i celem stworzenia. Uswiadomiliby sobie także, że poza grobem istnieje pełniejsze i lepsze życie, gdzie duchowy postęp człowieka będzie bez końca. Dotarłoby do nich także i to, że życie obecne jest jedynie przygotowaniem do życia przyszłego.

15. A w dniu, kiedy nadejdzie Godzina – tego dnia będą od siebie oddzieleni.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفَرُونَ ﴿١٥﴾

16. Wtedy ci, ^ak którzy uwierzyli i postępowali sprawiedliwie, zostaną uhonorowani i będą szczęśliwi w okazalych ogrodach.²²⁷⁵

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٦﴾

17. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy nie uwierzyli i odrzucili Nasze Znaki oraz spotkanie z Życiem Przyszłym, ci staną oko w oko z karą.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَفِي آيِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٧﴾

18. ^cZatem wychwalajcie Allacha, kiedy wchodzić w wieczór i kiedy wchodzić w poranek –

تُسَبِّحُونَ اللَّهَ حِينَ نَسُورُونَ وَحِينَ تَصْبِحُونَ ﴿١٨﴾

19. Jemu bowiem należy się wszelka chwała w niebiosach i na ziemi²²⁷⁶ – i wychwalajcie Go po południu i kiedy wkraczacie w czas zachodu słońca.

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٩﴾

20. ^dOn podnosi do życia martwych, jak i przynosi śmierć żywym. To On daje życie ziemi po jej śmierci. I w podobny sposób także i wy będziecie podniesieni z martwych.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُبْنِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٢٠﴾

21. I wśród Jego Znaków jest to, że On stworzył was z prochu. Potem – zważ! – staliście się ludźmi rozprzestrzeniającymi²²⁷⁷ się po ziemi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾

^a4,176; 13,30; 14,24; 22,57; 42,23; 68,35. ^b2,40; 7,37; 57,20; 64,11; 78,22-29. ^c17,79; 20,131; 50,40. ^d10,32.

2275. Na obliczu historii wielkimi literami wypisane jest to, jak dzięki Islamowi Arabowie podnieśli się z głębi degradacji na najwyższy szczyt chwały i wspaniałości duchowej i materialnej.

2276. Kiedy człowiek zastanowi się nad najwyższym celem stworzenia człowieka oraz nad tym, jak lud pogrążony głęboko w bankructwie moralnym wyniesiony został na wyżyny chwały duchowej, jak to uczynili Arabowie, kiedy poszli za Świętym Prorokiem, wykrzykuje spontanicznie „Chwała Allahowi, wielkiemu Stwórcy nieba i ziemi i wszystkiego tego, co znajduje się między nimi”.

2277. Podczas gdy w obecnym wersecie mamy „Stworzył was z prochu” (*Turāb*), w innych miejscach powiada się, że człowiek stworzony został z *Tin*, czyli z gliny (6,3; 17,62; 23,13; 32,8; 37,12;

22. I wśród Jego Znaków jest to, że ^aOn stworzył wam żony z was samych, abyście w nich znajdowali spokój umysłu i to On umieścił między wami miłość i czułość.²²⁷⁸ W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który się zastanawia.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

23. ^bI wśród Jego Znaków znajduje się stworzenie niebios i ziemi oraz mnogość waszych języków i barw. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla tych, którzy posiadają wiedzę.²²⁷⁹

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْخِطَابِ
الْمُتَنَادِرِ ﴿٢٣﴾

24. ^cI wśród Jego Znaków jest wasz sen w nocy i za dnia, jak i wasze poszukiwanie Jego szczodrości. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który słucha.

وَمِنْ آيَاتِهِ مَتَاعُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاءُكُمْ
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمَعُونَ ﴿٢٤﴾

25. I wśród Jego Znaków jest to, że ^dOn ukazuje wam błyskawicę dla strachu i nadziei²²⁸⁰ ^eoraz zsyła wodę z nieba, a dzięki niej ponagla ziemię po jej śmierci. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który rozumie.

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ تَوَقُّعًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيَهْبِطُ بِهِ الْأَرْضُ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٥﴾

38,72). Stworzenie człowieka z prochu lub suchej ziemi wskazuje na ten stan jego stworzenia, który poprzedza formowanie z gliny – na pożywienie, które pochodzi z ziemi i od którego zależy utrzymanie ciała ludzkiego przy życiu. Werset ten przedstawia trzy argumenty, dowodzące istnienia Boga: (a) Bóg stworzył człowieka z prochu, który najwyraźniej nie ma żadnego związku z życiem i nie ma atrybutu tworzenia go. (b) Bóg obdarzył człowieka subtelnymi uczuciami i tchnął w jego naturę tęsknotę do czynienia postępu. Obdarzył go także możliwościami osiągnięcia tego pragnienia. (c) Bóg włożył w człowieka pragnienie rozprzestrzeniania się i dominowania nad światem oraz dał mu potrzebne do osiągnięcia tego wielkiego celu siły.

2278. Miłość między mężczyzną i kobietą prowadzi do prokreacji i kontynuacji życia na ziemi. Wskazuje na to cel i plan za tym się kryjący oraz na istnienie Autora. Wskazuje to też na lepsze i pełniejsze życie, istniejące po życiu na ziemi.

2279. Postęp człowieka łączy się blisko z wielością języków i kolorów skóry. Różnorodność ta wskazuje z kolei na plan i tego, kto go ułożył. Autorem tym jest Stwórca nieba i ziemi. W tej różnorodności języków i kolorów skóry, która doprowadziła do takiego zróżnicowania cywilizacji i kultur, leży jedność – jedność ludzkości. Ta jedność ludzkości prowadzi z kolei do nieuniknionego wniosku – do Jedności jej Stwórcy.

2280. Poza tym, że ogłasza nadzieję deszczu, który daje żywność i obfitość ziemi, grzmot zabija różne czynniki chorobotwórcze oraz eliminuje robactwo, które niszczy uprawiane rośliny. W ten sposób oprócz wywoływania w nas strachu zjawisko to jest źródłem wielu korzyści dla człowieka. Każdy element przyrody odgrywa swoją rolę w naznaczonym przez Stwórcę schemacie działania rzeczy, dając w ten sposób świadectwo istnieniu Boga oraz Jego największej mądrości i potęgi.

26. ^aI wśród Jego Znaków jest to, że niebo i ziemia mocno trwają z Jego nakazu.²²⁸¹ Wówczas, gdy On woła was jednym zawołaniem, abyście wyszli z ziemi – spojrz! – wychodzicie z niej.

وَمِن آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٣٥﴾

27. ^bI do Niego należy ktokolwiek jest w niebiosach i na ziemi. Wszyscy są Jemu posłuszni.²²⁸²

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿٣٦﴾

28. ^cOn jest Tym, który daje początek stworzeniu, a potem je powtarza, a jest to dla Niego czymś najłatwiejszym. On jest najbardziej wyniesiony w niebiosach i na ziemi, a jest On Potężny, Mądry.

وَهُوَ الَّذِي بَدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۗ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

29. On przedstawia wam przypowieść dotyczącą was samych. Czyż macie, wśród tych, których posiada wasza prawa ręka, partnerów względem tego, czym was obdarowaliśmy, abyście stali się tego równymi udziałowcami.²²⁸³ oraz czy boicie się ich tak jak boicie się o siebie nawzajem? Tak wyjaśniamy Znaki ludowi, który rozumie.

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْتُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ۚ نَحَافُونَ هُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٨﴾

30. Nie, lecz ci, którzy są niesprawiedliwi, idą za swymi przyziemnymi pragnieniami bez wiedzy. Zatem ^dktóż może poprowadzić tego, komu Allah pozwala zejść z drogi? Tacy nie znajdują żadnych pomocników.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٣٩﴾

^a35,42. ^b16,53; 20,7; 21,20; 22,65. ^c10,35; 27,65; 29,20. ^d7,187; 13,34; 39,37; 40,34.

2281. Od czasu, kiedy zaczął istnieć układ słoneczny minęło wiele lat, a jednak wszystko działa w nim doskonale. Takie jest dzieło Boga, że planety trzymają się swoich orbit bez żadnego widzialnego wzmocnienia.

2282. Stwierdzenie, kiedy powstał wszechświat, leży daleko poza umysłowymi możliwościami człowieka. Od nieznanego i nieprześledzonej przeszłości słońce i wszystkie planety poruszają się po wyznaczonych torach z regularnością i jednolitością, która nie zna błędów. Istnieją całe miliony tych ciał niebieskich, a mimo to nigdy żadne się ze sobą nie zderzały. Tak doskonale i pełne jest prawo i porządek wszechświata. Oto znaczenie słów „Wszystko jest Mu posłuszne”.

31. ^aZatem zwróć swą twarz ku służbie dla religii w szczerym oddaniu. I idź za naturą stworzoną przez Allacha,²²⁸⁴ za naturą, zgodnie z którą On ukształtował ludzkość. Nie ma mowy o odmienieniu stworzenia Allacha. ^bOto właściwa religia, lecz większość ludzi nie wie.

فَأَوْمِرْ بِوَجْهِكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ
النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ
الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32. Zatem wy wszyscy zwróćcie się do Niego pełni skruchy i będziecie szukać Jego opieki oraz przestrzegać Modlitwy,²²⁸⁵ a nie bądźcie jednymi z tych, którzy przypisują Allahowi partnerów –

مُتَّبِعِينَ إِلَيْهِ وَانْقَرُوا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا
مِنَ الشُّرَكِيِّنَ ﴿٣٢﴾

33. ^cSpośród tych, którzy rozdzielają swą religię i dzielą się na sekty,²²⁸⁶ a każda ich część raduje się z tego, co ma.

مِنَ الَّذِينَ فَزَعُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٣﴾

34. ^dI kiedy na ludzi spada nieszcześć, wołają do swego Pana, szczerze się do Niego zwracając. Wówczas, jeśli pozwolił On jakiejś ich części skosztować swojej łaski – spójrz! – inna ich część przypisuje ich Panu partnerów,

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُمْ مُتَّبِعِينَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا آذَاهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْبِنُ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35. ^eTak że zaczynają wypierać się tego, czym ich obdarzyliśmy. Tak zatem cieszcie się przez chwilę, lecz później dowiecie się.

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

^a10,106; 30,44. ^b98,6. ^c6,160. ^d10,13; 39,9, 50. ^e16,56; 29,67.

2284. Jest Jeden Bóg i jedna jest ludzkość. Oto *Fitrat*, *Allach* lub *Din al-Fitrah* – religia, która zakorzeniona jest w naturze człowieka i do której człowiek pasuje i na którą instynktownie reaguje. Właśnie w tej religii rodzi się dziecko, ale jego otoczenie, idee i wierzenia jego rodziców oraz nauka później czynią to dziecko Żydem, Magianem lub chrześcijaninem (*Bukhāri*).

2285. Sama wiara we Wszechmoc i Jedność Boga, choć jest podstawą prawdziwą religii, nie wystarcza. Prawdziwa religia musi posiadać pewne prawa i obrzędy. Spośród nich najważniejsza jest Modlitwa.

2286. Odchodzenie od prawdziwej religii prowadziło ludzi w przeszłości do podziałów na najróżniejsze grupy i wzniecało wśród nich nieporozumienia i różnice.

36. Czy My zesłaliśmy wam jakieś świadectwo²²⁸⁷, które przemawia za tym, co oni z Nim łączą?

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

37. ^aA kiedy pozwalamy ludziom skosztować łaski, ciesząc się w niej. Jeśli jednak spadnie na nich jakieś zło z powodu tego, co wysłały ich własne ręce – spójrz! – wpadają w rozpacz.

وَإِذَا آذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن تُصِيبْهُمْ
سَيْئَةٌ يُبَالِغُوا فِيهَا فَذَرَتْ أَيْدِيَهُمْ إِذَا هُمْ يَقْطُرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Czyż oni nie widzą, że ^bAllach powiększa zaopatrzenie tym, którym zechce, jak i ogranicza tym, którym zapragnie? W tym naprawdę zawarte są Znaki dla ludu, który wierzy.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39. ^cZatem dawajcie rodzinie, co się jej należy²²⁸⁸ oraz potrzebującym i tym, co w podróży. To jest najlepsze dla tych, którzy szukają łaski Allacha i to właśnie oni są tymi, którym się powiedzie.

فَأْتِ ذَاقُوا حَقَّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّبِيلَ
ذَلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمَفْلُحُونَ ﴿٣٩﴾

40. ^dJeśli odkładacie coś dla zysku, aby powiększało bogactwo ludzi, to to nie powiększa się w obliczu Allacha. Lecz jeśli dacie coś w formie Zakāt, szukając upodobania Allacha – oto ci, którzy powiększą swe bogactwo wielokrotnie.²²⁸⁹

وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ يُرَبُّوهُا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا
يُرَبُّوهُا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ
وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٤٠﴾

^a10,22; 41,51-52; 42,49. ^b29,63. ^c16,91; 17,27. ^d2,276-277.

2287. Nawiązawszy w kilku poprzednich wersetach do Jedności Boga jako podstawowej zasady wszystkich religii, ten oraz następne wersety zajmują się *Shirk*, czyli łączeniem fałszywych bogów z Allachem. Politeiści nie posiadają żadnych argumentów, potwierdzających ich fałszywe wierzenia. Natura ludzka, umysł oraz zdrowy rozsądek buntują się przeciwko bałwochwalstwu.

2288. Słowa „co im się należy” zawierają wspaniałą zasadę, a mianowicie, że chwilowa pomoc ludzi bogatych biednym w formie *Zakāt*, dobroczynności czy podarku, to prawo i obowiązek tych ostatnich, ponieważ to oni właśnie w największym stopniu przyczyniają się do budowania bogactwa poprzez swoją pracę (51,20). Zawsze, gdy Koran nakazuje wiernym, aby udzielali chwilowej pomocy potrzebującym i biednym, wykorzystywane jest słowo *Āti* zamiast *ʿĀti*. W ten sposób Koran stara się zabezpieczyć poczucie własnej wartości osób biednych, którzy otrzymują coś od innych, ponieważ to ostatnie słowo wyraża pewien sens dawania, a to pierwsze dawanie w prezencie (*Kashashāf*).

2289. Werset ten stanowi o kontraście pomiędzy *Zakāt* i czymś czynionym dla zysku. Podczas gdy poprzez *Zakāt* Islam dąży do złagodzenia marnego losu ludzi biednych, jednocześnie zabezpieczając ich godność, instytucje działające dla zysku nie tylko nie polepszają ekonomicznych wa-

41. Allah jest tym, który was stworzył, a potem wam dawał. *Później On uczyni, że umrzecie, a potem na nowo przywróci was do życia.²²⁹⁰ Czy którykolwiek z waszych tak zwanych bogów jest w stanie czynić takie rzeczy? Niechaj będzie On wychwalany i wyniesiony wysoko ponad to, co oni Jemu przypisują.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا سِوَاهُ تِلْكَ وَتَعَالَى عَنَّا يُرْسُونَ ﴿٤١﴾

42. Zepsucie rozprzestrzeniło się po ziemi i morzu z powodu tego, co uczyniły ręce ludzi,²²⁹¹ aby On mógł dać im skosztować owocu niektórych ich uczynków, by mogli odwrócić się od zła.

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

^a2,29; 22,67; 40,69; 45,27.

runków ludzi biednych, ale właściwie czynią bogatych bogatszymi, a biednych biedniejszymi. Nierówny podział bogactwa między różnymi grupami społeczności ludzkiej, z powodu którego większość żyje właściwie w biedzie, zaś niewielka grupa w niezwykłym bogactwie, jest nieuniknionym wynikiem działania instytucji zysku. Werset ten w szczególnie sposób zabrania ciągnięcia zysków z pieniędzy pożyczanych bankom czy towarzystwom, etc.

2290. Bóg jest naszym Stwórcą. On podtrzymuje nas przy życiu i żywi. On też sprawuje całkowitą kontrolę nad życiem i śmiercią – oto trzy najważniejsze atrybuty, jakie musi posiadać i posiada ta Najwyższa Istota, która nakazuje nam i wymaga od nas czci.

2291. Główny temat poprzednich wersetów dotyczył wpojenia w człowieka wiary we Wszechmocnego i Wszechpotężnego Boga, który stwarza, reguluje i kieruje całym życiem. W wersetcie obecnym powiada się nam, że kiedy mrok spada na oblicze ziemi, a człowiek całkowicie zapomina o Bogu i oddaje się czci bogów, których sam wymyśla. Bóg powołuje Proroka, aby „sprowadził ze zlej drogi stado na powrót pod opiekę Pana”.

„Początek siódmego wieku był epoką dezintegracji – narodowej i społecznej – religia zaś, jako siła moralna, zginęła i została ograniczona zaledwie do rytuału czy ceremonii. Wielkie Wiary tego świata przestały wywierać jakikolwiek zdrowy wpływ na życie ich wyznawców. Święte ognie, wzniecone przez Zoroastera, Mojżesza i Jezusa zalane zostały ludzką krwią. W piątym i szóstym wieku świat cywilizowany stał na krawędzi chaosu. Wydawało się, że ta wielka cywilizacja, która potrzebowała czterech tysięcy lat, by się rozwinąć, była na granicy dezintegracji... Cywilizacja jak olbrzymie drzewo, którego konary objęły cały świat i rozdziły złote owoce sztuki, nauki i literatury, drżało, jego pień był martwy i nie wypływał z niego sok oddania i czci, lecz był zgniły na wylot” („Emotion as the Basis of Civilization” oraz „Spirit of Islam”).

Takie były warunki życia ludzkości, kiedy pojawił się Święty Prorok Mahomet, największy nauczyciel ludzkości, i kiedy przyniósł ze sobą najdoskonalsze i ostatnie Prawo Boże w formie Koranu. Doskonałe bowiem Prawo mogło być objawione tylko wtedy, kiedy wszystkie lub większość elementów zła, zwłaszcza tych znanych jako korzenie zła, już się pojawiają.

Słowa „ziemia i morze” mogą oznaczać: (a) Narody, których kultury i cywilizacja oparte były na rozumowaniu i wspólnych doświadczeniach ludzkich. Także te narody, których kultury i cywilizacja oparte były na objawieniu Bożym. (b) ludy zamieszkujące kontynenty oraz wyspy. Werset ten oznacza, że wszystkie narody świata poddały się zepsuciu aż do dna, zepsuciu pod względem politycznym, społecznym i moralnym.

43. Powiedz: ^a„Wybierzcie się w podróż po ziemi i dowiedzcie się, jak zły był koniec tych, co byli przed wami. Większość z nich była bałwochwalcami”.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. ^bA zatem skieruj swe oblicze ku służbie dla właściwej religii zanim nadejdzie dzień od Allacha, a nie będzie go można odwrócić. Tego dnia wierzący i niewierzący będą od siebie oddzieleni.

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدِّقُونَ ﴿٤٤﴾

45. Ci, którzy nie wierzą, poniosą konsekwencje swej niewiary, ci zaś, którzy spełniają sprawiedliwe uczynki, przygotowują dobro dla swoich własnych dusz,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُقِيمُ
يَهُدًى وَن ﴿٤٥﴾

46. ^cAby On ze swej hojności nagrodził tych, którzy wierzą i sprawiedliwie postępują. Zaiste, On nie miłuje niewiernych.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٦﴾

47. I wśród Jego Znaków jest to, że On zsyła wiatr jako zwiastuna dobrej nowiny, ²²⁹² jak i to, że On może uczynić, iż skosztujecie z Jego łaski, jak i to że ^dokrety płyną z Jego rozkazu oraz to, żebyście poszukiwali Jego szczodrości i abyście byli wdzięczni.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ ۖ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ ۖ وَلِتُنَبِّئُوا مِنْ
فَضْلِهِ ۗ وَالْعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٧﴾

48. I, zaiste, wysyłałiśmy Posłańców przed tobą do ich ludów i oni przekazywali im wyraźne Znaki. Potem ukaraliśmy tych, którzy byli winni. ^eA było Naszym obowiązkiem pomagać wiernym.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

^a16,37; 27,70; 40,83. ^b10,106; 30,31. ^c10,5; 34,5. ^d17,67; 31,32; 45,13. ^e10,104; 40,52; 58,22.

2292. Słowa te wskazują na to prawo Boże, które działa z takim skutkiem we wszechświecie fizycznym, z jakim działa w świecie duchowym. Tak jak wiatr poprzedza deszcz, ogłaszając jego nadejście, podobnie przed nadejściem Bożego Reformatora zaczynają istnieć warunki, które korzystne są dla rozpowszechniania jego nauk. Pojawiają się wtedy także dobrzy i sprawiedliwi ludzie, którzy przygotowują grunt i „prostują dla niego drogi”.

49. ^aAllach jest Tym, który zsyła wiatr, tak że podnosi on pary w formie chmur. Potem umieszcza je On na niebie tak jak zechce, a potem dzieli je na części, a widzisz jak spomiędzy nich wydobywa się deszcz. A kiedy On czyni, że spada on na którego zechce spośród Jego sług – spójrz! – radują się,

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا يَبْسُطُهَا
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلْفِهِ ۚ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Choć przedtem – zanim został na nich zesłany – byli pogrążeni w rozpacz.

وَرَأَى الْكَافِرِينَ
لِئَلَيْسِينَ ﴿٥٠﴾

51. Zważaj zatem na znaki łaski Allacha, jak ^bponagła On ziemię po jej śmierci. Zaprawdę, On jest tym, który ponagła martwych,²²⁹³ albowiem On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

فَأَنْظُرْ إِلَىٰ أَثَرِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُبِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمَجِيءٌ الْوَقْتِ ۗ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

52. I gdybyśmy zesłali wiatr, a oni ^cujrzeliby, jak ich zboże żółknie, wówczas z pewnością zaczęliby wypierać się naszych łask.

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ
يَكْفُرُونَ ﴿٥٢﴾

53. Ty nie możesz uczynić, aby zmarli usłyszeli ani nie możesz uczynić, aby głusi usłyszeli wołanie, kiedy uciekają, odwracając się plecami.

فَأِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقُمْمَ اللُّغَمَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٣﴾

54. ^eAni nie możesz pokierować ślepych, by wydostali się ze swego błędu. Ty możesz jedynie uczynić, że usłyszą wyłącznie ci, którzy wierzą w Nasze Znaki i podporządkowują się.²²⁹⁴

وَمَا آتَيْتَ بِهَدْيٍ الْعُمَىٰ عَنِ صَلَاتِهِمْ ۖ إِنَّ تَسْمِعُ إِلَّا
مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٤﴾

^a24,44. ^b16,66; 22,6; 39,22; 45,6. ^c56,66; 57,21. ^d10,43; 21,46; 27,81. ^e10,44; 27,82.

2293. Po tym, jak w poprzednich dwóch wersetach zwrócono uwagę na ten naturalny fenomen, że kiedy po srożej suszy przychodzi oczekiwany deszcz i jałowa ziemia otrzymuje nowe życie, w obecnym wersecie powiada się nam, że podobna formuła działa w duchowym renesansie moralnie zepsutych ludzi. Ludzie całkowicie zli otrzymują nowe życie poprzez Bożego Proroka.

2294. Człowiek sam buduje lub niszczy swój własny los. Żaden Prorok czy objawienie Boże nie może doprowadzić człowieka do Boga, jeśli on sam nie będzie chciał słuchać prawdy. Inicjatywa musi wyjść od człowieka, wynik zaś przyjdzie od Boga.

55. ^aAllach jest Tym, który stworzył was w stanie słabości,²²⁹⁵ a po słabości dał wam siłę. Później, po sile, przyniósł słabość starczego wieku. On tworzy to, czego zapragnie. On jest Wszzechwiedzący, Wszchemocny.

56. A w dniu, w którym nadejdzie wyznaczona Godzina,²²⁹⁶ winni będą przysięgać, że ^bprzeminął ledwie krótki okres czasu – w ten sposób odwracani są od właściwej drogi.

57. Lecz ci, którym przekazuje się wiedzę i wiarę, powiedzą: „Minęło wam tyle czasu, ile było w zgodzie z Księgą Allacha aż po Dzień Zmartwychwstania. A jest to naprawdę Dzień Zmartwychwstania,²²⁹⁷ lecz wam nie zależało na tym, by wiedzieć.

58. Zatem ^ctego dnia ich tłumaczenia na nic się nie zdadzą złoćzyńcom, jak i nie będzie im wolno poprawić swe postępowanie.²²⁹⁸

59. I, zaiste, ^dprzedstawiamy ludziom w tym oto Koranie wszelkie rodzaje przypowieści²²⁹⁹ i rzeczywiście, jeśli przedstawiś im jakiś Znak, ci, którzy nie wierzą, powiedzą niechybnie: „Jesteście niczym innym jak tylko kłamcami”.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٤٥﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَنَا بِالنَّارِ غَيْرِ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ آذَوْا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَ لَكُمْ كِتَابٌ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعَدِّ زُهُم وَلَا هُمْ يَنْسَعَتُونَ ﴿٤٨﴾

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٤٩﴾

^a40,68. ^b10,46; 46,36. ^c16,85; 41,25; 45,36. ^d17,90; 39,28.

2295. Słowo *Du'f* (słabość) w wersecie tym wymieniane jest trzy razy i opisuje trzy stany słabości ludzkich – stan embrionu, dzieciństwa i wieku starczego.

2296. Godzina zwycięstwa Islamu.

2297. Zwrot „Dzień Zmartwychwstania” nie oznacza tutaj Zmartwychwstania po śmierci, lecz nadejście nowego Reformatora Bożego, kiedy lud podnoszony jest do nowego życia duchowego.

2298. Ten zwrot arabski oznacza: (a) Nie będzie im wolno zbliżyć się do Bożego progu; (b) nie pozwoli im się wytłumaczyć z ich grzechów; (c) nie zostanie przyjęte od nich żadne wytłumaczenie w ich obronie; (d) nie doznają łaski Bożej (Lane). Wszystkie te znaczenia jasno wynikają z podstawowego znaczenia słowa *'Ataba*.

2299. *Mathal* oznacza opis; argument; rozmowę; lekcję; przysłowie; znak; przypowieść lub podobieństwo (Lane).

60. ^aW ten sposób Allah zapieczętuje serca tych, którzy nie posiadają wiedzy.²³⁰⁰

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

61. Zatem bądź cierpliwy. Zaiste, obietnica Allacha jest prawdziwa. I nie pozwól, aby ci, którzy nie mają pewności co do wiary, nisko cię oceniali, by odwieść cię od stanowiska, które przyjąłeś.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦١﴾

^a9,93; 16,109; 47,17.

2300. „Zapieczętowane” są jedynie serca tych ludzi, którzy odrzucają wiedzę Bożą, jaka przychodzi do nich poprzez Reformatora Bożego. „Zapieczętowanie” serc ludzi niewierzących jest nieuniknionym wynikiem ich odmowy przyjęcia wiedzy Bożej.

R O Z D Z I A Ł 31

LUQMĀN

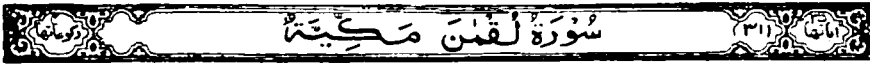
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia, tytuł i kontekst

Panuje powszechna zgoda co do tego, że sura ta została objawiona w Mekce, gdzieś pośrodku okresu mekkańskiego, w szóstym lub siódmym roku działalności Świętego Proroka. Poprzednia sura, Al-Rūm, zakończyła się stwierdzeniem, że Koran w pełni wyjaśnia wszystkie te nauki, które dotyczą duchowego rozwoju i postępu człowieka. Niewierzący nie posiadają jednak oczu takich, by ujrzeć prawdę, a ich serca są przypieczętowane. Ludzie ci widzą Znak po Znak, a mimo to nadal grają według melodii, która powiada, że Święty Prorok jest kłamcą. Sura obecna zaczyna się od zdecydowanego potwierdzenia, że Święty Prorok nie jest kłamcą oraz że ta Księga – Koran – została mu objawiona przez Mądrego i Wszechwiedzącego Boga. Jest ona pełna mądrości i prowadzi szczerego poszukiwacza prawdy właściwą drogą. W poprzedniej surze powiedziano także, że sprawa Islamu zwycięży, a niewierzący znajdą porażkę, znajdą się w niełasce i poniżeniu. W obecnej surze rzuca się nieco światło na te szlachetne zasady moralne, dzięki którym całe narody i poszczególni ludzie mogą osiągnąć sukces i dobrobyt oraz mogą wznieść się na wyżyny wielkości i wspaniałości.

Temat

Na samym początku sura ta zajmuje się sine qua non sukcesem – właściwymi wierzeniami i właściwym działaniem – a dalej omawia niektóre uniwersalne zasady moralne ustami niearabskiego niewolnika, Luqmāna. Tą podstawową zasadą jest to, że Bóg jest Jeden i że wszystkie inne szlachetne idee mają w tym właśnie swój początek. Druga w odniesieniu do znaczenia Jedności Bożej zasada dotyczy zobowiązań człowieka wobec innego człowieka. Najważniejszymi obowiązkami są tutaj obowiązki wobec rodziców. Pomiedzy tymi dwoma przykazaniami, naucza się muzułmanina podporządkowywania wszystkich jego lojalności Bogu, nawet lojalności wobec rodziców, gdyby stała ona w sprzeczności z lojalnością wobec Boga, Jego Stwórcy. Jednakże w żadnych okolicznościach człowiek nie powinien przestawać być dla swych rodziców uprzejmy i miły. Następnie powiada się, że obowiązek człowieka wobec Boga przybiera kształt w przestrzeganiu Modlitwy oraz wykonywaniu obowiązków wobec ludzkości poprzez czynienie dobra i trzymanie się z daleka od zła. Sura ta powiada, że kiedy prawdziwie wierzący człowiek zajmuje się tym szlachetnym i żmudnym zadaniem głoszenia prawdy i nawoływania ludzi do życia sprawiedliwego, na jego drodze piętrzyć się zaczynają przeszkody. Musi wtedy znosić przeciwników, szyderstwa i prześladowania. Człowiekowi takiemu powiada się, że powinien znosić wszystkie takie trudy i prześladowania cierpliwie i wytrwale. Kiedy nie zniechęci się tymi prześladowaniami i opozycją wobec swojego szlachetnego zadania, stanie przed nim sukces i przyłączy się do niego wielu ludzi. W godzinie aprobaty publicznej i aklamacji nie powinien tracić trzeźwości umysłu i szczególnie powinien zważać na podstęp i arogancję. Dalej sura ta nawiązuje do praw przyrody, wskazując, że prawa te działają na korzyść Islamu. Rozdział ten kończy się ostrzeżeniem dla niewierzących, iż dzień ich rozliczenia, w którym ich bogactwa i wpływy, władza i prestiż okażą się niczego nie warte, szybko się zbliża. Nawet ich dzieci przyjmą Islam i wydadzą ich bogactwa dla sprawy Islamu.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bAlif Lām Mim.

الْمِيمُ

3. ^cOto wersety Księgi, pełnej mądrości.²³⁰¹

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

4. ^dPrzewodnictwo i łaska dla tych, którzy czynią dobro,

هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ

5. ^eTych, którzy przestrzegają Modlitwy i płacą Zakât i którzy mocno wierzą w Życie Przyszłe.

الَّذِينَ يُعِمُّونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. ^fOto ci, którzy idą za przewodnictwem od ich Pana. To są także ci, którym będzie się dobrze wiodło.

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

7. A wśród ludzi jest taki, który próżne opowieści bierze w zamian za przewodnictwo,²³⁰² by sprowadzać ludzi z drogi Allacha bez wiedzy oraz by sobie z tego żartować. Na takich czekać będzie poniżająca kara.

وَمِن النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

8. I kiedy przedstawia się mu Nasze Znaki, on odwraca się pogardliwie, jak gdyby tego nie słyszał, jakby miał ociążałość w uszach. Zatem ogłoś mu bolesną karę.

وَإِذَا نَطَّل عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَآلِي مُّسْكِرٍ إِنْ كَانَ لَمْ يَنْسَعَهَا كَانَ فِي أذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَسَّطَهُ يَعْذَابِ الْيَوْمِ

9. Zaiste, ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, oni otrzymają Ogrody Szczęścia.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

^a1,1. ^b30,2. ^c10,2. ^d16,90; 27,3. ^e2,4; 5,56; 9,71; 27,4. ^f2,6.

2301. Koran jest naprawdę tak cudowną księgą, że ani jedna z zawartych w nim prawd, zasad i ideałów nie została odrzucona czy sfalszowana przez naukę starożytną, czy przez współczesne odkrycia i wynalazki. Księga ta pozostaje sobą i okazuje się dziełem zaspokajającym wymogi każdej epoki.

2302. Życie to rzecz niezwykle poważna. Człowiek został stworzony po to, by służyć pewnemu bardzo szlachetnemu i wielkiemu celowi. Jednakże ludzie niepoważni trwonią swój czas i wysiłki, oddając się próżnym działaniom i poszukiwaniom (23,116).

10. W których zamieszkają. Allah dał prawdziwą obietnicę, a jest On Potężny, Mądry.

خَلِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠﴾

11. ^aOn stworzył niebiosa bez żadnych widocznych dla was filarów i ^bto On umieścił ²³⁰³ na ziemi góry potężne, aby ona nie drżała wraz z wami. On też umieścił na niej wszelkie rodzaje stworzeń. I zesłaliśmy wodę z nieba oraz ^cuczyniliśmy, że wyrosły z niej wszelkie rodzaje gatunków.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاللَّهُ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

12. Oto stworzenie Allacha. A teraz pokażcie mi, co stworzyli inni poza Allahem. Nie, lecz złoczyńcy są w całkowitym błędzie.

هَذَا خَلْقَ اللَّهِ فَارُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾

13. I obdarowaliśmy Luqmāna mądrością i rzekliśmy: „Bądź wdzięczny Allahowi”, albowiem ten, kto jest wdzięczny, jest wdzięczny dla dobra swojej własnej duszy. A jeśli kto jest niewdzięczny, wówczas, zaiste. Allah jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٣﴾

14. I przypomnij sobie, kiedy Luqmān ²³⁰⁴ rzekł do swego syna, napominając go: „O mój drogi synu! Nie przypisuj Allahowi partnerów. Zaiste, przypisywanie Allahowi partnerów jest żalosnym grzechem”. ²³⁰⁵

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

^a13,3. ^b13,4; 15,20; 16,16; 77,28. ^c27,61; 50,8.

2303. W innym miejscu (13,4) Koran używa słowa *Ja'ala* (uczynił) w celu wyrażenia sensu *Alqā* (umieścił), co wskazuje, że góry stanowiły część ziemi i nie były umieszczone na niej gdzieś z zewnątrz.

2304. Luqmān, jak się wydaje, nie jest Arabem, a prawdopodobnie Etiopczykiem. Powiada się, że należy czy pochodzi z Egiptu lub Nubii. Niektórzy identyfikują go także z Grekiem „Ezopem”. Na podstawie przepięknych zasad moralnych, jakie przekazuje swojemu synowi, a które zawarte są w obecnym i następnym wersetach, przypuszczać można, że Luqmān jest Prorokiem Bożym.

2305. Pierwszą i najważniejszą zasadą wszelkich nauk religijnych jest to, że Bóg jest Jeden. Wszystkie szlachetne ideały i zasady wypływają z tej właśnie doktryny. Czcząc jakiegokolwiek inne rzeczy czy istoty poza Allahem, człowiek degraduje sam siebie oraz naraża na szwank swoją osobowość.

15. ^aI nakazaliśmy człowiekowi, aby był dobry dla swych rodziców²³⁰⁶ – jego matka nosi go w słabości na słabości, a jego odstawianie od piersi trwa dwa lata^{2306A} – i powiedzieliśmy: „Dziękuj Mi i twoim rodzicom. Do Mnie bowiem nastąpi ostateczny powrót.

16. „I jeśli będą na ciebie nalegać, abys ustanowił równych Mnie, względem czego nie masz żadnej wiedzy, nie bądź im posłuszny, lecz bądź ich miłym towarzyszem w sprawach doczesnych²³⁰⁷, natomiast w sprawach duchowych podążaj drogą tego, który zwraca się ku Mnie. Potem do Mnie nastąpi wasz powrót, a Ja poinformuję was o tym, co zwykliście być czynić.

17. „O mój drogi synu i gdyby miało to być ziarenko gorczycy, i gdyby miało być w skale lub w niebiosach albo na ziemi, Allah niechybnie je odnajdzie.²³⁰⁸ Zaprawdę, Allah jest Znaczą najbardziej ukrytych tajemnic i jest Wszechświadom.

18. „O mój drogi synu, przestrzegaj Modlitwy, zachęcaj do dobra i zabraniaj zła, jak i trwaj w cierpliwości, bez względu na to, co mogłoby na ciebie spaść. Zaiste, jest to jedna ze spraw, które wymagają znaczącej decyzji.

وَوَضِينَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا
عَلَى وَهْنٍ وَفِصْلُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِلَّذِي بِالْكَفِّ
إِنَّ الْمُصِيرُ ⑤

وَأِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا
وَاصْبِرْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

يُنَبِّئُ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ حَبْرٍ لِي تَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑦

يُنَبِّئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَآمُرْ بِالنُّعُوفِ وَإِنَّهُ عَنِ النُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑧

^a6,152; 29,9; 46,16.

2306. Werset obecny i następny stanowią zdanie wtrącone i odnoszą się do drugiego pod względem ważności obowiązku człowieka wobec Boga – obowiązków wobec innych ludzi, co zaczyna się od obowiązków wobec własnych rodziców.

2306A. Wyraźne jakby przeciwieństwo tego wersetu oraz 46,16 wydaje się polegać na tym, że niektóre dzieci rodzą się wcześniej niż inne i dlatego są słabsze. Ta słaba budowa ciała powoduje, że później bywają odstawiane od piersi matki.

2307. Jeżeli obowiązki człowieka wobec jego rodziców stoją w sprzeczności z obowiązkami wobec jego Stwórcy, na pierwszym miejscu zawsze musi stawać obowiązki wobec Boga. Nie zgadzając się jednak z jakimiś nakazami czy zaleceniami rodziców, które sprzeczne są z nakazami Boga, człowiek nie powinien okazywać rodzicom pogardy, lecz powinien nadal okazywać uprzejmość, miłość i dobroć.

2308. Patrz strona następną.

19. „I nie odwracaj się od ludzi w pogardzie²³⁰⁹ ani nie chodź po ziemi pełen wyniosłości. Zaiste, Allah nie miłuje żadnego aroganckiego samochwała.

وَلَا تَصْعَدْ خَدَّكَ لِلتَّائِبِينَ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٩﴾

20. „I chodź w umiarkowanym tempie oraz ściszej swój głos. Zaprawdę, najbardziej znieawidzonym z głosów jest głos ryczącego osła”.

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿٢٠﴾

21. Czyż nie widzicie, że Allah przymusił do służby dla was to, co jest w niebiosach oraz to, co jest na ziemi, jak i dopełnił swoich łask dla was, zarówno widzialnych, jak i niewidzialnych?²³¹⁰ A pośród ludzi są tacy, którzy ^bspierają się w sprawie Allacha, nie mając wiedzy ani przewodnictwa, ani oświecającej Księgi.²³¹¹

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مِمَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمِمَّا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾

22. A kiedy powiada się im: „Idźcie za tym, co objawił Allacha” ^cpowiadają: „Nie, pójdziemy za tym, za czym – jak stwierdziliśmy – szli nasi ojcowie”.²³¹² Co?! Nawet wtedy Szatan zapraszał ich do kary palącego ognia?

وَإِذْ أَيْنَل لَهُمْ آتِيعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ سَنِيعُ
مَا وَعَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢٢﴾

23. ^dA ten, kto całkowicie podporządkowuje się Allahowi i czyni dobro, ten z pewnością chwycił coś solidnego. U Allacha spoczywa koniec wszystkich spraw.²³¹³

وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ﴿٢٣﴾

^a17,38; 25,64. ^b13,14; 22,4, 9. ^c5,105; 10,79; 21,54. ^d2,113.

2308. Żadne działanie, dobre czy złe, nie jest daremne. Pozostawia bowiem po sobie trwałe ślady. Właśnie do tej wielkiej prawdy nawiązuje się także w 50,19.

2309. *Sa'aara Khadda-hū* oznacza: odwrócił swój policzek od ludzi z powodu swej dumy lub pogardy (Lane).

2310. Słowa te mogą oznaczać wszystkie potrzeby człowieka – fizyczne i duchowe; materialne i intelektualne; znane i nieznanne.

2311. Połączone świadectwo rozumu i zdrowego rozsądku ludzkiego, przestrzegania i doświadczenia objawienia Bożego wskazuje, że wiara w mnogość bogów jest wiarą fałszywą i głupią. Oto znaczenie słów „nie mając wiedzy ani przewodnictwa, ani oświecającej Księgi”.

2312. Człowiek tak jest skonstruowany, że nielatwo porzuci swoje stare ideały i koncepcje. Jedną ze stałych przeszkód, z jakimi spotykają się Prorocy Boży w odniesieniu do niewiernych jest to, że ci ostatni nie chcą zrezygnować ze swoich starych sposobów bycia i wierzeń. Stare przesyady trudno umierają.

2313. Jedyne sam Bóg powoduje, że wszystkie działania przynoszą swoje wyniki.

24. A jeśli chodzi o tego, ^akto nie wierzy, to niechaj jego niewiara nie zasmuca cię. Do Nas nastąpi ich powrót i My niechybnie powiemy im o tym, co czynili. Zaiste, Allah w pełni wie, co znajduje się w piersiach.

25. Pozwolimy im cieszyć się sobą przez jakąś chwilę, lecz potem wyznaczymy im srogie męki.

26. ^bI jeśli spytasz ich: „Kto stworzył niebiosa i ziemię?” oni z pewnością powiedzą: „Allah”.²³¹⁴ Powiedz: „Wszelka chwała należy do Allacha”. Lecz większość z nich nie posiada wiedzy.

27. ^cDo Allacha należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. Zaprawdę, Allah jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

28. ^dI gdyby wszystkie drzewa, jakie są na ziemi, były piórami, a ocean – i siedem²³¹⁵ oceanów więcej, by go uzupełniać – był atramentem, słowa Allacha nie zostałyby wyczerpane. Zaiste, Allah jest Potężny, Mądry.

29. Wasze stworzenie i wasze zmartwychwstanie jest jak stworzenie i zmartwychwstanie pojedynczej duszy.^{2315A} Zaprawdę, Allah jest Wszystkosłyszający, Wszystkowidzący.

وَمَنْ لَعَنَ فَلَا يَحْزُنُكَ لَعْنُهُ إِنَّا نَفْجَعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

نَسْتَعْتُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٢٥﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَتَاهُمْ لَوْلَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

يَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ
يَمْدُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْشَكُمُ إِلَّا كَفَيْسٍ وَاحِدَةٍ إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٩﴾

^a3,177. ^b29,62; 39,39. ^c2,285; 10,56; 24,65. ^d18,110.

2314. Pełne inteligencji studia nad stworzeniem wszechświata oraz nad doskonałym planem i porządkiem, jakie w nim istnieją, prowadzą do jednego wniosku, a mianowicie, że musi istnieć Stwórca tego wszechświata. Zwrot *la-Yaqūlunna* oznacza, że niewierzący nie będą mieli żadnego wyboru, jak tylko przyznać, że to właśnie Allah stworzył ten wszechświat.

2315. Liczby „7” oraz „70” są w języku arabskim używane do określenia bardzo wielkich liczb, nie zaś dokładnie „siedmiu” czy „siedemdziesięciu”, jak zwykle liczebniki.

2315A. Werset ten oznacza, że wszystkie istoty ludzkie podporządkowane są prawom przyrody. Wskazuje on także na fakt, że powstanie i upadek narodów i społeczeństw podporządkowane są tym samym prawom przyrody, którym podlega postęp i degradacja poszczególnych osób.

30. Czy nie widzisz, że ^aAllach czyni, iż noc przechodzi w dzień,²³¹⁶ oraz że czyni, iż dzień przechodzi w noc, jak i że to On przymusił słońce i księżyc do postugi; każde z nich podąża swoją drogą aż po wyznaczony termin, jak i że Allach jest Wszechświadom tego, co czynicie?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٠﴾

31. Jest tak dlatego, iż jedynie Allach jest Tym, który jest Prawdziwym Bogiem, a wszystko, do czego zwracają się poza Nim jest fałszem, jak i dlatego, że to Allach jest Tym, który jest Najwyższy, Nieporównywalnie Wielki.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ يَٰٓعِبَءٌ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

32. Czyż nie widzisz, że ^cokrepty płyną po morzu z łaski Allacha,²³¹⁷ aby mógł On okazać wam część swoich Znaków? Zaiste, w tym zawarte są Znaki dla każdej cierpliwej i wdzięcznej osoby.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ قِوَامَ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. I kiedy fale ogarniają ich jak te liczne okrycia, ^dzwracają się do Allacha w pełni szczerości wiary. Lecz kiedy ^ezwracają się do Allacha w pełni szczerości wiary. Lecz kiedy ^fOn sprowadza ich bezpiecznie na ląd, wówczas niektórzy z nich trzymają się właściwego kierunku.²³¹⁸ A nikt nie odrzuca Naszych Znaków z wyjątkiem każdej wiarołomnej, niewdzięcznej osoby.

وَأِذَا غَشِيَهم مَّوْجٌ كَأَنَّ الظَّلْمَ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّهم إِلَى الْبَرِّ فَمِهِم مَّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

^a22,62; 35,14; 57,7. ^b7,55; 13,3; 35,14; 39,6. ^c17,67; 30,47; 45,13. ^d10,23; 17,68; 29,66. ^e10,24; 17,68.

2316. Prawo następstwa dnia i nocy i vice versa działa z równą siłą w odniesieniu do losów narodów, jak i poszczególnych osób.

2317. Unoszenie się statków na wodzie to naprawdę wielki dar Boży. Od tego bowiem zależy wiele bogactwa ludzi. Największa potęga morska jest zazwyczaj najbogatszym i najsilniejszym krajem świata.

2318. Werset ten odnosi się do bardzo powszechnej cechy ludzi określanych mianem *Mushrik* (politeista). Człowiek taki ma bardzo słabą wiarę i jest niezwykle zabobonny. Nawet małe niepowodzenie wystarczy, aby przestraszyć i zdenerwować go, ponieważ jego wiara to tylko mieszanina błędnych wierzeń, powiedzeń i zabobonów.

34. O ludzie, szukajcie obrony u swego Pana i bójcie się ^adnia, w którym ojciec na nic nie zda się swemu dziecku ani dziecko w ogóle na nic nie zda się swemu ojcu. Obietnica Allacha jest, zaiste, prawdziwa. Niechaj zatem życie doczesne nie zwiedzie was, ani niech Kłamca nie zwiedzie was w kwestii Allacha.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْسُوا يَوْمًا لَا تَجْرِي
وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٌ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمْ الْهَيْوَةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

35. Zaprawdę, wyłącznie u Allacha spoczywa znajomość Godziny. ^bOn to zsyła deszcz i On wie, co znajduje się w łonach. A żadna dusza nie wie, co sobie zaskarbi jutro, jak i żadna dusza nie wie, w jakiej ziemi umrze. Zaiste, Allah jest Wszechwiedzący, Wszechświado-
my.²³¹⁹

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُرْسِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْتُمِبُ غَدًا
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِخَيْرٍ ﴿٣٥﴾

^a2,124; 82,20. ^b30,25; 42,29.

2319. Sura ta kończy się przypomnieniem podstawowego jej tematu – ostatecznego zwycięstwa Islamu. Wspomina też kilka związanych z tym faktów: (1) Tylko Bóg zna godzinę ostatecznego pokonania niewiary i zwycięstwa Islamu. (2) Tylko On wie, kiedy warunki ludzi wymagają zesłania objawienia Bożego, przez to i Koran objawił w najwłaściwszym czasie. (3) Tylko Bóg wie, czy jeszcze nienarodzone pokolenie przyjmie Islam, czy stanie po stronie niewiary, to znaczy czy synowie i wnuki przywódców niewiary, którzy teraz zwalczają zajadle Islam, wejdą w jego krąg i czy z ochotą oddadzą życie w jego obronie i sprawie. (4) Niewierzący nie wiedzą, że wszystkie ich wysiłki skierowane przeciwko Islamowi okażą się daremne i nieudane. (5) Przywódcy niewiary, którzy wypędzili Świętego Proroka i muzułmanów z ich serc i domów, sami doczekają wygnania z ich domów.

R O Z D Z I A Ł 32

AL-SAJDAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta także była objawiona w Mekce. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że tylko Bóg wie, kiedy dany lud ma powstać czy upaść oraz że On tylko zaspokaja fizyczne potrzeby człowieka, jak i jego wymagania duchowe i moralne. Sura obecna zaczyna się deklaracją, że Bóg, będąc Panem wszystkich światów, ma w swoich rękach wszystkie te środki, od których zależą postęp i dobrobyt narodów i poszczególnych osób. Tylko On sprawuje kontrolę nad tymi, którzy prowadzą do schyłku i upadku narodów i pojedynczych ludzi.

Temat

Głównym tematem tej sury jest ostateczne zwycięstwo Islamu. Zaczyna się ta sura od zdecydowanego odrzucenia zarzutu niewiernych, że Koran jest fabrykacją, a Święty Prorok oszustem. Powiada ona, że Prorok nie jest oszustem, ponieważ oszuści nigdy nie odnoszą w swoich działaniach powodzenia. Natomiast sprawa Świętego Proroka codziennie posuwa się o krok naprzód. Tak samo Koran nie jest fabrykacją, ponieważ został objawiony w pełni czasu i w zgodzie z wymaganiami prawdy i sprawiedliwości. Spełnia on wszystkie moralne i duchowe potrzeby i wymagania człowieka. Jest tak również dlatego, że cały wszechświat zdaje się działać na poparcie jego Posłannictwa. Sura ta dokonuje następnie niewielkiej dygresji i wypowiada prorocstwo, które mówi, że po początkowym postępie Islamu, nastąpi czasowe jego zahamowanie – coś na kształt tysiącletniego zaćmienia, po którym nastąpi drugi renesans, w wyniku którego Islam odzyska swój prestiż i chwałę oraz pomaszeruje drogą swojego jednolitego sukcesu. Następnie sura ta przedstawia piękną ilustrację tego, jak od bardzo mało znaczącego początku Islam wzrastać będzie w siłę, będzie się rozprzestrzeniać i rozrastać, aż w końcu stanie się wielką potęgą. Przy końcu sura ta podsumowuje swój główny temat i dodaje, mówiąc, że nadejście Świętego Proroka nie jest niczym nowym. Podobnie jak w świecie fizycznym, kiedy ziemia zostanie spalona i wysuszona, Bóg zsyła deszcz i ziemia zaczyna wibrować nowym życiem, w ten sam sposób w świecie duchowym, kiedy ludzkość zaczyna błądzić w ciemnościach duchowych, Bóg zsyła Posłańca, a ludzie duchowo umarli otrzymują poprzez niego nowe życie.

سُورَةُ الشُّجْرَةِ مَكِّيَّةٌ

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bAlif Lām Mim.

الْقُرْآنِ

3. ^cObjawienie Księgi – nie ma co do niej żadnych wątpliwości – pochodzi od Pana światów.

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

4. Czy powiadają: „On to wymyślił?” Nie, to jest prawda od twego Pana, ^dabyś ostrzegał lud, do którego nie przybył przed tobą nikt, kto by go ostrzegł, aby był właściwie prowadzony. ²³²⁰

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِشِدَّةِ قَوْمًا مِمَّا أَنْتُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ نَبِيِّكَ لَعَلَّكُمْ تَتَذَكَّرُونَ ③

5. ^eAllach to Ten, który stworzył niebiosa i ziemię oraz to, co znajduje się pomiędzy nimi, w czasie sześciu okresów, ²³²¹ a potem zasiadł na Tronie. ²³²² Nie macie żadnego pomocnika ani wstawiennika poza Nim. Czyż zatem nie zastanowicie się?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ④

6. On prześle swe Zarządzenie z nieba na ziemię, a potem wzniesie się ono do Niego w dniu, którego trwanie wynosi tysiąc lat, zgodnie z waszym obliczeniem. ²³²³

يُنزِلُ الْأَمْثَارَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارَهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ⑤

^a1,1. ^b30,2. ^c20,5; 40,3; 46,3. ^d28,47; 36,7. ^e7,55; 11,8; 25,60.

2320. Sura ta jest ostatnią w grupie *Alif Lām Mim*. Centralnym tematem tych czterech Rozdziałów (29-32) jest odrodzenie ludu, który zatonął w głębiach upadku moralnego i który miał być wyniesiony na szczyty chwały duchowej poprzez Świętego Proroka Mahometa. To przebudzenie do nowego życia, przebudzenie ludu moralnie umarłego przedstawione jest jako argument przemawiający za Zmartwychwstaniem i Życiem Przyszłym. We wszystkich tych rozdziałach temat ten omawia się w nawiązaniu do stworzenia wszechświata.

2321. Patrz 894.

2322. Patrz 54.

2323. Werset ten odnosi się do bardzo poważnego kryzysu, jaki miał spaść na Islam w jego zmiennych losach. Islam miał podlegać zatrzymaniu jego postępu i dobrobytu w pierwszych trzech wiekach jego życia. Relacjonuje się, iż Święty Prorok powiedział, że „Najlepsze stulecie, to takie, w którym żyję, a potem następne i jeszcze następne” (Tirmidhī oraz Bukhārī, *Kitāb al-Shahādāt*). Islam zaczął chylić się ku schyłkowi po pierwszych trzech wiekach jego niepowstrzymanego podboju. Proces schyłku trwał przez następnych tysiąc lat. Do tego właśnie okresu tysiąca lat nawiązują się w słowach „wzniesie się ono do Niego w dniu, którego trwanie wynosi tysiąc lat”. W innym ze swoich powiedzeń Święty Prorok powiedział, że Wiara spłytnie na Plejady i człowiek o

7. ^aTaki jest Znacwa niewidzialnego i widzialnego, Potężny. Litościwy.

8. Który doskonałym uczynił wszystko, co stworzył. ^bI rozpoczął On stworzenie człowieka z gliny.

9. Potem uczynił On swe potomstwo z wyciągu ^cmało znaczącego płynu.

10. ^dNastępnie obdarował je doskonałymi cechami i tchnął weń swego ducha. ²³²⁴ I dał On wam uszy, oczy i serca. Wy jednak mało Mu dziękujecie!

11. I powiadają: „Co?! Kiedy będziemy zgubieni w ziemi, to czy potem będziemy podniesieni w formie nowego stworzenia?” Nie, ^elecz oni nie wierzą w spotkanie z ich Panem.

12. Powiedz: „Anioł śmierci, który uczyniony został odpowiedzialnym za was, spowoduje, że umrzecie; potem do waszego Pana zostaniecie zawróceni”.

13. I gdybyś tylko mógł zobaczyć, kiedy winni zwieszą swe głowy przed ich Panem i powiedzą: „Panie nasz, widzieliśmy i słyszeliśmy, więc ^fodeślij nas, abyśmy spełniali dobre uczynki. Teraz bowiem jesteśmy przekonani o prawdzie, o której nam mówiono”.

ذَٰلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۝

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ

مِنْ طِينٍ ۝

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ

وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

وَقَالُوا ۖ إِذَا صَلَّلْنَا فِي الْأَرْضِ ۖ إِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كُفِرُونَ ۝

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ بِكُمْ ثُمَّ

إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۝

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُرْسَلُونَ نَأْيًا عَنْ رَّبِّهِمْ إِذِ

رَبَّتْنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجَعْنَا نَعْمَلُ صَالِحًا إِنَّا

مُوَفَّقُونَ ۝

^a34,4; 59,23. ^b6,3; 15,27; 37,12. ^c77,21. ^d15,30; 38,73. ^e18,106; 29,24; 30,17. ^f23,100, 101; 35,38; 39,59.

perskim pochodzeniu sprowadzi ją z powrotem na ziemię (Bukhârî, *Kitab al-Tafsir*). Wraz z pojawieniem się Obiecanego Mesjasza w XIV wieku roku Hidży proces schyłku został zatrzymany, a jego miejsce zajął proces odrodzenia Islamu.

2324. *Rûh* oznacza duszę ludzką oraz objawienie Boże (Lane). W związku z tym werset ten oznacza, że po rozwoju fizycznym embriion staje się w łonie matki w pełni wykształcony, a rozwija się jego dusza. Inne znaczenie może być następujące: po okresie duchowego rozwoju człowieka, otrzymuje on objawienie Boże.

14. I gdybyśmy przymusili do wypełniania Naszej woli, każdej duszy dalibyśmy odpowiednie dla niej przewodnictwo, lecz słowo ode Mnie okazało się prawdą, iż „Napełnię Piekło jinn i ludźmi, wszystkimi razem”.²³²⁵

15. Skosztujcie zatem kary waszych złych uczynków, albowiem zapomnieliście o spotkaniu tego oto waszego dnia. My również zapomnieliśmy o was. Zatem skosztujcie trwałej kary z powodu tego, co zwykliście byli czynić.

16. Jedynie ci prawdziwie wierzą w Nasze Znaki, którzy – kiedy im o nich przypomnieć – ^bpadają na twarz i święcą chwałę ich Pana oraz nie są dumni.

17. Ich boki trzymają się z dala od ich łóżek. I ^czwracają się do ich Pana w strachu i nadziei, jak i wydają z tego, czym My ich obdarowaliśmy.

18. I żadna dusza nie wie, jaka radość oczu jest przed nią ukryta jako nagroda za dobro, jakie zwykła była czynić.²³²⁶

19. ^dCzy zatem ten, kto wierzy, podobny jest do tego, kto jest nieposłuszny? Oni nie są sobie równi.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ
بِعِزَّتِي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٤﴾

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ
وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا
وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٦﴾

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا
وَطَمَعًا ذُمًّا رَرَفَنَّهُمْ يُفْقُونَ ﴿١٧﴾

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَسَنَ كَانَ فَاسْقًا لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٩﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

^a11,120; 15,44; 38,86. ^b17,108, 110; 19,59. ^c21,91. ^d40,59.

2325. Słowa te nawiązują do 15,43-44, gdzie powiada się: „Ci spośród błędzących, którzy postanowią iść za tobą, zaprawdę zasługują na Piekło”, co oznacza, że tylko „błędzący” zostaną wrzuceni do Piekła.

2326. Relacjonuje się, że opisując formę i naturę błogosławieństw i pociech Raju, Święty Prorok powiedział: „Żaden z was jeszcze ich nie widział (błogosławieństw Raju), ani nie słyszało o nich żadne ucho, nie może ich też pojąć ludzki umysł” (Bukhārī, *Kitāb Bad' al-Khalq*). Hadis ten wskazuje, że błogosławieństwa życia przyszłego będą niematerialne. Będą one duchowymi reprezentacjami dobrych uczynków i działań, jakie uczynią sprawiedliwi wierni za życia na ziemi. Wykorzystane dla ich opisanie słowa w Koranie mają jedynie sens metaforyczny. Werset obecny może też oznaczać, że błogosławieństwa Boże, jakie wylane zostaną na sprawiedliwych wierzących w przyszłym świecie, są zbyt dobre i zbyt obfite, aby można je było sobie wyobrazić. Wykroczą one daleko poza możliwości ludzkiego pojmowania.

20. Jeżeli chodzi o tych, ^aktórzy wierzą i spełniają dobre uczynki, oni otrzymają Ogrody Wiecznego Mieszkania jako ucztę w zamian za to, co zwykli byli czynić.

21. A jeśli chodzi o tych, którzy są nieposłuszni, ich mieszkaniem będzie Ogień. ^bZa każdym razem, gdy będą pragnęli wydostać się zeń, będą na powrót do niego wrzucani i będzie im mówione: „Skosztujcie kary Ognia, której zwykliście się byli zapierać”.

22. I niechybnie ^cMy uczynimy, iż skosztują mniejszej kary przed karą większą, ²³²⁷ aby mogli powrócić do Nas w skrusze.

23. I kto jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, któremu przypomina się o Znakach jego Pana, a on potem odwraca się od nich? My z pewnością wyznaczymy winny karę.

24. ^dI My rzeczywiście daliśmy Mojżeszowi Księgę – dlatego nie wątp, iż sam nie otrzymałeś doskonałej Księgi – i to My uczyniliśmy ją przewodnictwem dla Dzieci Izraela.

25. ^eI wyznacziliśmy spośród nich przywódców, którzy kierowali ludem zgodnie z Naszym rozkazem, albowiem byli oni wytrwali i mocno wierzyli w Nasze Znaki.

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ
الْأَعْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ
يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ
النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٣١﴾

وَلَنذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلْفِ دُونَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
إِنَّا مِنَ الْجَرِمِينَ مُنْتَهِمُونَ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٣٤﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لِنُصَبِّحَهُنَّ
وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَوْقُونَ ﴿٣٥﴾

^a30,16; 35,8; 42,23; 45,31. ^b5,38; 22,23. ^c52,48. ^d2,88; 17,3; 23,50. ^e21,74.

2327. „Kara mniejsza” oraz „kara większa” mogą oznaczać odpowiednio: (1) cierpienia obecnego życia oraz cierpienia Życia przyszłego; (2) porażkę Quraish w bitwie pod Badr oraz Upadek Mekki; (3) pomniejsze nieszczęścia, jakie spadają na ludzi niewierzących na zasadzie ostrzeżenia przed ostatecznym zniszczeniem.

26. Zaprawdę, twój Pan – On ^aroz-
sądzi pomiędzy nimi w Dniu Zmar-
twychwstania względem tego, w czym
zwykli się byli nie zgadzać.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٦﴾

27. Czyż nie jest dla nich przewod-
nictwem to, jak wiele pokoleń znisz-
czyliśmy przed nimi, pośród mieszkań
których teraz się poruszają? W tym,
zaiste, zawarte są Znaki. Czyż oni
zatem nie posłuchają?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأَقْلَامٍ
يَسْعُونَ ﴿٢٧﴾

28. Czyż oni nie widzą, że My
kierujemy wodę ku suchej ziemi i
dzięki niej tworzymy ^bzbiory, z
których spożywa ich bydło, jak i oni
sami? Czyż zatem nie ujrzą?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ
فَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٨﴾

29. I powiadają: „Kiedy nadejdzie
to zwycięstwo, o ile jesteście prawdo-
mówni?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Powiedz: „W dniu zwycięst-
wa²³²⁸ wiara niewiernych nie pomoże
im, ani nie będzie im udzielona żadna
zwłoka”.

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Zatem odwróć się od nich i
czekaj. Oni także czekają.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانظُرْ إِلَيْهِمْ فَمَنْظُورُونَ ﴿٣١﴾

^a4,142; 22,70; 39,4. ^b10,25; 20,55; 25,50.

2328. Dzień bitwy pod Badr, który nazywany też bywa Dniem Decyzji (8,24).

R O Z D Z I A Ł 33

AL-AHZĀB

(Objawiony po Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona w Medynie, a miało to miejsce pomiędzy piątym i siódmym rokiem Hijrah, a może nawet w ósmym lub dziewiątym roku. Istnieje dość wewnętrznych dowodów na potwierdzenie tego faktu. W poprzednich kilku surach kilkakrotnie i z akcentem wypowiediane było proroctwo, że Islam nadal dokonywać będzie postępu i zdobywać siłę, do czasu, aż cała Arabia przyjmie jego Posłannictwo, a bałwochwalstwo zniknie z kraju, by nigdy do niego nie powrócić. W poprzedniej surze – Al-Sajdah – powiedziano, że muzułmanie otrzymają wszelkiego rodzaju dobra fizyczne i dobrobyt materialny. Przy jej końcu niewierzący szyderczo pytali, kiedy spełni się proroctwo o zwycięstwie Islamu, jego rozprzestrzenieniu się i ekspansji. Na pytanie to z naciskiem odpowiada się w obecnej surze. Powiada się, że proroctwo o powstaniu i postępie Islamu już się spełniło i że Islam już stał się wielką siłą.

Temat

Wraz z osiągnięciem przez Islam wielkiej władzy politycznej i prestiżu oraz wraz z powstaniem prawdziwego państwa islamskiego, zaczęły być objawiane obrzędy *Shar'ah* w celu kierowania muzułmanami w sprawach politycznych i społecznych. Sura obecna zawiera kilka takich rozporządzeń. Na samym początku obala ona pewien głęboko zakorzeniony zwyczaj arabski – adoptowanie cudzego syna na własnego syna. Następnie sura ta przechodzi do bardzo głębokiego i rzeczywiście duchowego związku, jaki łączy Świętego Proroka z muzułmanami. W jego możliwościach, jako duchowego ojca, stoi on bliżej nich niż ich własne „ja”, zaś jego żony są ich duchowymi matkami. Następnie sura ta przedstawia dość szczegółowy opis bitwy Okopów, która była zmaganiem najsroźszym, w jakim zaangażowani byli muzułmanie. Cała Arabia, jak jeden mąż, powstała przeciwko Islamowi i dobrze wyposażone wojska, liczące od 10 000 do 20 000 ludzi ruszyły na Medynę. Muzułmanów było zaledwie 1200, chociaż według niektórych autorów całkowita liczba zatrudnionych przy kopaniu okopu, a w tym kobiet i dzieci, dochodziła do 3 000. Bitwa była całkiem nierówna. Muzułmanie stali w obliczu porażki. Jednak Bóg zesłał swoje zastępy, dzięki czemu wrogie wojska zostały pokonane i rozpierchły się. W następnych kilku wersetach sura ta stwierdza, że podczas gdy w społeczeństwie religijnym nie brak szczerych i oddanych wyznawców, można w nim znaleźć także pewną liczbę hipokrytów i ludzi o słabej wierze. Ci hipokryci głośno głoszą, że są prawdziwymi wyznawcami, lecz kiedy w czasach Proroka Medyna została zaatakowana przez silne wojska, prosili oni, aby im wybaczone i zwolniono z walki u boku muzułmanów. Złamali dane solennie słowo. Banū Quraizah pierwsi znieważyli swoje przyrzeczenie i opuścili muzułmanów w potrzebie, kiedy ci ostatni naciskani byli ze wszystkich stron, a los Islamu wisiął na włosku. Kiedy Konfederaci rozproszyli się, Święty Prorok ruszył przeciwko nim i otrzymali oni należną karę.

W wyniku bitwy Okopów oraz późniejszej kary na Banū Quraizah, w ręce muzułmanów wpadła wielka zdobycz. W ten sposób z prześladowanych i ekonomicznie biednych, stali się oni bogatymi, silnymi i dobrze żyjącymi ludźmi, a później stworzyli swoje państwo. Bogactwo materialne wywołuje ukierunkowanie na sprawy doczesne, pragnienie łatwości i wygod oraz apatię w odniesieniu do posługi i ofiary. Właśnie przed takim stanem rzeczy musi bronić się Reformator. Miłość do łatwizny na ogół najpierw pojawia się w rodzinnym domu i ponieważ członkowie domu Świętego Proroka mieli być wzorem postępowania społecznego, musieli być tym wzorem wbrew swoim pragnieniom. Żony Świętego Proroka poproszono, aby dokonały wyboru pomiędzy

życiem w dostatku i łatwości a prostym, a nawet srogim towarzystwem. Kobiety te bez wahania odpowiedziały, że wolą towarzystwo Świętego Proroka. Zachęcano je szczególnie do tego, by były wzorem pobożności i prawego postępowania, jak przystało żonom największego spośród Proroków Bożych oraz dla zachowania godności i piękna ich pozycji w społeczeństwie, nauczając muzułmanów zasad i nakazów ich religii. Następnie sura ta nawiązuje do małżeństwa Zainab z Zaid. Niepowodzenie tego małżeństwa i późniejsze małżeństwo Zainab z Świętym Prorokiem służą dwójakemu celowi. Wydając za mąż Zainab, swą własną kuzynkę i pełnokrwistą arabską damę, niezwykle dumną z własnego pochodzenia i wyniesionej pozycji społecznej, Święty Prorok starał się zrównać poziom wszystkich tych bezsensownych rozróżnień i podziałów, z powodu których cierpiało społeczeństwo arabskie. Bowiem zgodnie z Islamem wszyscy ludzie są wolni i równi w obliczu Boga. Następnie sura ta wyjaśnia błędne wnioski, do jakich mogłoby doprowadzić obalenie zwyczaju adoptowania dzieci, a mianowicie, że w przypadku braku własnego syna czy synów Święty Prorok umrze bez spadkobiercy, zaś Jego Ruch usychać będzie i umierać z powodu pragnienia następcy. Powiada się, że takim był plan Boży, iżby Prorok nie miał dzieci płci męskiej. Nie oznaczało to jednak, że pozostanie w ogóle bezdzietny, jako że był on duchowym ojcem społeczeństwa sprawiedliwych i lojalnych, duchowych synów. Dalej sura ta powiada, że ponieważ Święty Prorok jest duchowym ojcem Wiernych, jego żony są ich duchowymi matkami i dlatego małżeństwo z nimi po śmierci Świętego Proroka byłoby ciężkim grzechem. Samemu Świętemu Prorokowi powiada się, że nie może on rozwieść się z żadną ze swych żon, ani powiększać ich liczby. Jego zaś żony zachęcane są gorąco do tego, aby zgodnie z ich godnością jako „Matek Wiernych ludzi” przestrzegały pewnych zasad, dotyczących ubioru, itp. wychodząc na zewnątrz. Ten nakaz prywatności i dobrych obyczajów tak samo stosuje się do wszystkich niewiast muzułmańskich. Przy końcu sura ta wskazuje na wzniosły los człowieka oraz na jego wielkie zobowiązania jako ukoronowania wszelkiego stworzenia Bożego. Człowiek został obdarzony wielką siłą i możliwościami w odniesieniu do innych istot i dlatego on sam wśród wszelkiego stworzenia może, działając zgodnie z prawami *Shari'ah*, wchłaniać i odzwierciedlać w swej osobie atrybuty Boże.

سُورَةُ الْأَحْزَابِ مَكِّيَّةٌ

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. O ty, Proroku,²³²⁹ szukaj obrony u Allacha i nie idź za pragnieniami niewiernych i hipokrytów. Zaprawdę, Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

3. ^bI idź za tym, co jest ci objawiane od twego Pana. Zaprawdę, Allah jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

4. ^cI zaufaj Allahowi, Allah bowiem wystarczy za obrońcę.

5. Allah żadnemu człowiekowi nie uczynił dwóch serc w piersi ani nie uczynił On tych waszych żon, od których stronicie, nazywając je matkami,²³³⁰ rzeczywiście waszymi matkami; On też nie uczynił tych, których wy²³³¹ adoptujecie jako synów, waszymi prawdziwymi synami. Są to tylko słowa waszych ust, natomiast Allah głosi prawdę, jak i prowadzi ku właściwej drodze.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ وَمَا جَعَلَ
أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَنْظُرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ
أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾

^a1,1. ^b10,110. ^c3,160; 26,218.

2329. W wersecie tym do Świętego Proroka mówi się *Al-Nabi*. Podobnie mówi się do niego w kilku innych miejscach Koranu. Do żadnego innego Proroka w jakimkolwiek objawionym Piśmie, ani też w samym Koranie, nie mówi się w ten sposób. Do wszystkich innych Proroków mówiono po imieniu. Ten szczególnie sposób zwracania się może wskazywać na prorocstwo biblijne, w którym przepowiedziane zostało nadejście „Proroka” (J 1,21, 25).

2330. *Zihār* lub *Muzāharah* oznacza: oddzielenie się od własnej żony, nazywając ją matką (Lane).

2331. *Ad'iyā'* to liczba mnoga od słowa *dā'iyy*, które oznacza: ktoś, kto jest uznany za syna przez człowieka, który nie jest jego ojcem; syna adoptowanego; kogoś, kogo pochodzenie lub rodzicielstwo są wątpliwe; kogoś, kto przypisuje swego przodka komuś, kto nie jest jego ojcem (Lane). Werset ten stara się obalić dawny i mocno zakorzeniony zwyczaj arabski z czasów Świętego Proroka. Bardziej wstrętnym z tych dwóch zwyczajów był zwyczaj określany mianem *Zihār*. Mąż mógł w przypływie gniewu nazwać swą żonę swoją matką. W ten sposób biedna kobieta pozbawiana była swoich praw małżeńskich, ale nadal pozostawała przywiązana do męża i nie wolno jej było wyjść za mąż za innego. Islam, wielka siła wspomagająca prawa kobiet, nie mógł tolerować tak ohydneho zwyczaju. Ten drugi zwyczaj polegał na adoptowaniu syna innego ojca jako własnego. Zwyczaj ten, poza tym, że skalkulowany był na tworzeniu komplikacji w sprawach związanych z więzami krwi, był dziecinny i głupi. Powód obalenia tych zwyczajów wynika ze słów:

6. Nazywajcie ich po ich ojcach. To sprawiedliwsze w obliczu Allacha. Lecz jeśli nie znacie ich ojców, wówczas będą waszymi braćmi w Wierze oraz waszymi przyjaciółmi. I nie spadnie na was żadna wina, gdybyście mimowolnie popełnili w tej sprawie jakiś błąd. Będziecie jednak musieli wytłumaczyć się z tego, co zamierzają wasze serca. A Allah jest Najbardziej Przebaczący, Wiecznie Litościwy.

7. Prorok jest bliższy wiernym niż oni sami, a jego żony są jak matki²³³² dla nich. ^aKrewni są sobie nawzajem bliżsi zgodnie z Księgą Allacha niż inni wierni spośród Pomocników i Emigrantów, chyba że okazujecie swoim przyjaciółom uprzejmość.²³³³ To również zapisane jest w Księdze.

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ إِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاخْرَأْكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَا يَسْ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

الَّتِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَسْرَدَ أَجَلَهُ أَهْلَهُنَّ وَأُولَئِذَا خَرَبْتُمْ عَنْهَا بَعْضَ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥﴾

^a8,76.

„Allah żadnemu człowiekowi nie uczynił w piersi dwóch serc”. Serce ludzkie ma być siedliskiem emocji i uczuć. I może być źródłem tylko jednego uczucia za jednym razem. Ponadto różne stosunki międzyludzkie wywołują najróżniejsze emocje. Nazwanie żony matką lub obcego człowieka synem nie może wzbudzić w sercu odpowiednich uczuć. Żona nigdy nie może stać się czyjąś matką, ani człowiek obcy prawdziwym synem. Słowa wypowiedzane ustami nie mogą zmienić stanu umysłu tego, kto te słowa wypowiada. Tak samo nie mogą one zmienić faktów w stosunkach międzyludzkich.

2332. Werset ten wyjaśnia możliwą wieloznaczność, jaka może być wynikiem niewłaściwego zrozumienia nakazu zawartego w wersecie 6 powyżej. Podczas gdy w tym wersecie wiernych zachęca się do tego, aby nazywali się po swoich ojcach, w wersecie obecnym na zasadzie implikacji nakazuje się nazywać Świętego Proroka Ojcem Wiernych.

2333. Bractwo Islamu, które zaczęło istnieć dzięki duchowemu ojcostwu Świętego Proroka, może prowadzić do błędnej koncepcji, a mianowicie, że muzułmanie mogą brać w posiadanie własność innych muzułmanów. Werset ten usuwa tę błędną koncepcję, powiadając, że jedynie krewni mogą po sobie wzajemnie dziedziczyć oraz że wśród krewnych dziedziczyć mogą jedynie wierzący. Z liczby spadkobierców wyklucza się niewierzących. Werset ten obala także tę formę braterstwa, jaka powstała pomiędzy Emigrantami mekkańskimi oraz Pomocnikami z Medyny podczas pierwszej wizyty w Medynie, wedle której „Emigrant” mógł nawet dziedziczyć własność pozostawioną przez „Pomocnika”. Takie braterstwo, które było zaledwie środkiem tymczasowym i miało na celu rehabilitowanie Emigrantów z Mekki, przestało istnieć. Więzy krwi, a nie sama wiara, stały się decydującym czynnikiem w określaniu dziedzictwa i innych spraw związanych z rodziną. Jednakże to wielkie Bractwo Islamu trwało nadal i od muzułmanów oczekiwano, że będą traktować się wzajemnie jak bracia.

8. I przypomnij sobie, ^akiedy zawarliśmy z Prorokami przymierze, jak i z tobą, z Noem i Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem, synem Marii, a My rzeczywiście przyjęliśmy od nich solenne przymierze, ²³³⁴

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنكَ وَمِنْ
نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ﴿٣٨﴾

9. Iż Allah może wypytywać prawdomównych o ich prawdomówność. ^bA dla niewiernych przygotował On bolesną karę.

لَيَسْئَلُ الضَّالِّينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٩﴾

10. O wy, którzy wierzycie, przypomnijcie sobie łaskę Allacha wobec was, kiedy przybyły przeciwko wam zastępy. ²³³⁵ a My posłaliśmy przeciwko nim wiatr i zastępy ²³³⁶, których nie widzieliście. A Allah widzi, co czynicie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ كُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ
جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ
تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٤٠﴾

^a3.82. ^b18,103; 48,14; 76,5.

2334. W wersecie tym w szczególny sposób mówi się o czterech Prorokach – Noem, Abrahamie, Mojżeszu i Jezusie – jako że zajmują oni szczególną pozycję w hierarchii Bożych Proroków z czasów poprzedzających Islam. Noe był pierwszym Prorokiem dającym Prawo w pełnym znaczeniu tego określenia, natomiast w Abrahamie łączą się Prawa zarówno Mojżeszowe jak i Islamu. Mojżesz był odpowiednikiem Świętego Proroka, natomiast Jezus był ostatnim Prorokiem Izraelitów i zwiastunem Świętego Proroka. Słowa „ich przymierze” oznaczają przymierze, które zostało im odebrane lub które było stosowne do ich godności i wynosiej pozycji oraz było w harmonii z ich wielkimi obowiązkami. Patrz także 433.

2335. Od tego wersetu rozpoczyna się opis bitwy Okopów, która miała miejsce w piątym roku Hijrah i była najcięższą, w jakiej muzułmanie brali udział. Cała Arabia powstała jak jeden mąż przeciwko Islamowi. Quraish z Mekki, ich sprzymierzeńcy Ghatfān, Ashja' oraz Murrah, Fararah, Sulaim oraz Banū Sa'd i Banū Asad, pustynne plemiona Arabii Środkowej – wszystkie te ludy wspomagały perfidnych Żydów i oszukańczych Hipokrytów z Medyny. Powstała wówczas wielka koalicja przeciwna Świętemu Prorokowi. Wielkie siły, od dziesięciu do dwudziestu tysięcy ludzi skierowane zostały przeciwko 1200 (a według niektórych autorów 3000, w tej liczbie kobiety i dzieci) źle przygotowanym muzułmanom. Obłężenie Medyny trwało od piętnastu dni do czterech tygodni. Z tej strasznej próby Islam wyszedł silniejszy, zaś niewierzący Quraish już nigdy więcej nie mieli podnieść ręki na muzułmanów.

2336. Siły natury – wiatr, deszcz i zimno, które wymęczyły niewiernych i spowodowały ich upadek na duchu. Słowa te mogą także odnosić się do zastępów aniołów, które serca niewiernych zdobywane z wielkimi trudnościami; zapasy wyczerpywały się, a wielbłądy i konie zdychały codziennie w zastraszającym tempie; na przestraszonych i pozbawionych ducha spadła noc, zimno i porywisty wiatr, a deszcz zaczął bezlitośnie chłostać prowizoryczne obozowisko. Burza zamieniła się w huragan. Wygasły ogniska, przewracały się namioty, naczynia do gotowania i wyposażenie” („Life of Mohammad”).

11. Kiedy przybyli do was sponad was oraz spod was²³³⁷ i kiedy wasze oczy oszalały, serca podeszły wam do gardeł i przez głowy przechodziły wam różne myśli o Allachu.

إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ قَوَائِمٍ وَمِنْ أَسْفَلٍ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبَ الْحَنَاجِرَ وَنَظَرْتُمْ بِاللَّهِ الظُّنُونًا ﴿١١﴾

12. Wtedy wierni zostali poddani bolesnej próbie, ^a a wstrząsnął nimi gwałtowny wstrząs.

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١٢﴾

13. ^b I przypomnij sobie, kiedy hipokryci oraz ci, w których sercach była choroba, powiedzieli: „Allach i Jego Posłaniec obiecali nam tylko iluzję”;

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٣﴾

14. I kiedy część z nich powiedziała: „O ludu Yathrib,^{2337A} chyba nie przeciwstawicie się temu wrogowi, więc odwróćcie się”.²³³⁸ A pewna ich część zwróciła się do Proroka z prośbą o zwolnienie, mówiąc: „Nasze domy są narażone”, podczas gdy nie były narażone. Oni po prostu starali się uciec.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا الْفِرَارَ ﴿١٤﴾

15. Gdyby wrogowie mieli wejść do Miasta z jego okolic, a potem zostali poproszeni do przyłączenia się do niepokojów przeciwko Muzułmanom, z pewnością uczyniliby tak, a nie zabawiliby w ich domach, chyba że przez krótką chwilę.²³³⁹

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ آفَاطِرِهَا نَمْسِلُوا الْفِتْنَةَ لَا تَوْهًا وَمَا تَلَبَّتُوا بِهَا إِلَّا يُسْبِرًا ﴿١٥﴾

^a8,18. ^b8,50.

2337. Niewierni uderzyli na muzułmanów ze wszystkich stron – z wzniesień Medyny oraz z równin. Słowa „a wy odmiennie myśleliście o Allachu” odnoszą się do Hipokrytów, nie zaś do szczerych i wytrwałych muzułmanów (w. 13).

2337A. Tak nazywała się Medyna przed Hijrah.

2338. Słowa te oznaczają: „Powróćcie do swej dawnej wiary lub powróćcie do swych domów”.

2339. Werset ten powiada, że gdyby wróg wszedł do Medyny z innej strony i gdyby Hipokrytów poprosić, aby wspólnie z nim stanęli przeciwko muzułmanom, chętnie przystaliby na tę propozycję.

16. I prawdziwie oni zawarli już przymierze z Allahem, iż nie odwrócą się.²³⁴⁰ A za przymierze z Allahem będzie trzeba odpowiedzieć.

17. Powiedz: „Ucieczka na nic się wam nie przyda, jeśli uciekniecie przed śmiercią lub rzezią. Nawet wtedy nie będziecie mogli się radować, chyba że przez chwilę”.

18. Powiedz: „Któż to jest, kto mógłby uratować was przed Allahem, gdyby On zapragnął was skrzywdzić, lub też kto mógłby was tego pozbawić, gdyby On zechciał okazać wam miłość?” Oni nie znajdują sobie żadnego przyjaciela ani pomocnika innego niż Allah.

19. Zaprawdę, Allah dobrze zna tych spośród was, którzy powstrzymują innych od walki, jak i tych, którzy powiadają do swych braci: „Przyjdźcie i bądźcie z nami”, a oni sami nie przybywają do walki, z wyjątkiem niewielu,

20. Będąc skąpymi, jeśli chodzi o ich pomoc dla was. Kiedy jednak nadchodzi niebezpieczeństwo widzisz jak spoglądają w twoją stronę, a ich oczy odwracają się jak u człowieka, który traci przytomność w chwili nadejścia śmierci. Kiedy zaś strach mija, napadają na was ostrymi słowami, będąc skąpymi, jeśli chodzi o jakiegokolwiek dobro, które staje na waszej drodze.²³⁴¹ Tacy nigdy nie wierzyli, więc Allah uczynił ich dzieła niczym i czymś próżnym. A to jest dla Allacha łatwe.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا لَآلِهَةٍ مِّن قَبْلُ لَا يُؤْتُونَ
الْأَدْيَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿٥١﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ قَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوْ
الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَمْعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَسْرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۗ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٥٣﴾

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ
هَلُمُّ الْيَتِيمَاءَ وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٤﴾

أَشْحَةً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَّابْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدْوُرُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُفْتَسِحُ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۗ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِالْأَسِنَّةِ حِدَادٍ أَشْحَةً عَلَى الْغَيْرِ أَوْلِيكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۗ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٥٥﴾

^a4.79; 62.9. ^b39.39.

2340. Słowa te odnoszą się do traktatu, jaki Żydzi zamieszkali w Medynie zawarli ze Świętym Prorokiem. Traktat ten powiadał, że będą oni walczyć po jego stronie przeciwko wrogowi, który najedzie na Medynę.

2341. *Shuh* oznacza zarówno skąpstwo, jak i chciwość. Dlatego zwrot ten oznacza: (a) że Hipo-

21. Oni nadal mają nadzieję, że Konfederaci nie odeszli. A gdyby ci Konfederaci mieli przyjść raz jeszcze, oni pragnęliby znaleźć się wśród nomadów arabskich, tam wypytać się o was. A gdyby byli wśród was, walczyliby tylko trochę.²³⁴²

22. Zaprawdę, macie w Proroku Allacha ^awspaniały wzór²³⁴³ tego, który ma nadzieję spotkać Allacha i Dzień Ostatni i który dobrze pamięta o Allachu.

يَحْسِبُونَ الْإِحْرَابَ لَمْ يَدْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْإِحْرَابَ
يُودِدُوا لَوْ أَنَّهُمْ يُادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
آيَاتِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

^a3,32.

kryci są bardzo skąpi, jeśli chodzi o udzielanie pomocy muzułmanom; (b) że są bardzo chciwi na pieniądze oraz że sztydzą z muzułmanów, jeśli nie otrzymują swych pieniędzy.

2342. Począwszy od wersetu 13. rozpoczął się opis stanu umysłu hipokryty, zwłaszcza kiedy staje oko w oko z niebezpieczeństwem. Opis ten zostaje zakończony w tym wersecie. Hipokryta jest chłtorem i defetyzm. Jest kłamcą i nie dotrzymuje danych solennie przysięg. Oszukuje, jest niełojalny i perfidny. Jest skąpy i chciwy. Krótko mówiąc, hipokryta jest absolutnym przeciwieństwem prawdziwego wierzącego.

2343. Bitwa Okopów stanowiła chyba najcięższą próbę w całej działalności Świętego Proroka i z niej właśnie pojawiła się najwyższa postawa moralna i prestiż Proroka. Właściwie dopiero w czasie niebezpieczeństwa, kiedy wokół jest ciemność, lub w godzinie sukcesu i zwycięstwa, kiedy wróg leży płasko u stóp, dopiero wtedy sprawdzić można prawdziwy charakter człowieka. Historia dostarcza wystarczających dowodów na fakt, że Święty Prorok był tak samo wielki i szlachetny w chwilach nieszczęścia, jak i w chwilach sukcesu. Bitwy Okopów, pod Uhud i Hunain, rzucają wiele światła na tę piękną cechę jego charakteru, zaś upadek Mekki na inną. Niebezpieczeństwo nie zniechęcało go, ani zwycięstwo nie psuło. Kiedy został prawie sam w dniu Hunain, a sprawa Islamu zawisała na włosku, bez strachu i samotnie ruszył w szeregi wroga, wypowiadając dobrze znane słowa: „Jam jest Prorok Boży i ja nie kłamię. Ja jestem synem 'Abd al-Muttalib'”. I kiedy Mekka upadła, a cała Arabia leżała u jego stóp, absolutna i niewątpliwa władza nie zepsuła go. Wykazał on wielkoduszność wobec swoich wrogów.

Jakież lepszy dowód szlachetności charakteru Świętego Proroka można by znaleźć, jeśli nie fakt, że ci, którzy byli mu najbliżsi, znali go najlepiej i wielce go miłowali jako pierwsi uwierzyli w jego misję – jego umiłowana żona Khadijah, jego wielki przyjaciel Abū Bakr, jego kuzyn i zięć 'Alī, jego wywołony niewolnik Zaid. Prorok ten był najszlachetniejszym przedstawicielem rasy ludzkiej i doskonałym wzorcem piękna i dobroczynności. W swych najróżniejszych cechach barwnego życia i charakteru jest Święty Prorok niezrównanym i najwspanialszym przykładem dla innych ludzi. Całe jego życie stoi przed światłem reflektorów historii. Zaczął on swoje życie jako sierota, a skończył, będąc arbitrem losów całego narodu. Jako chłopak był zrównoważony i pelen godności, zaś u progu młodości był już doskonałym przykładem cnót moralnych, sprawiedliwości i wstrzeźliwości. W wieku średnim zdobył tytuł *Al-Amin* (Godny zaufania i prawdomówny). Jako człowiek interesu okazał się najuczciwszym i najdokładniejszym z wszystkich. Zenił się z niewiastami zarówno o wiele starszymi, jak i młodszymi od niego samego i wszystkie z nich potwierdzały jego wierność, miłość i pobożność. Jako ojciec okazywał niezwykle wiele uczucia, zaś jako przyjaciel był człowiekiem najbardziej lojalnym i godnym zaufania. Kiedy przekazany mu został obowiązek dokonania reformy w skorumpowanym społeczeństwie i kiedy był prześladowany i wygnany, wszystko to znosił z godnością i dobrymi obyczajami. Walczył jako żołnierz i dowodził armią. Spotkał się z porażką i zwycięstwem. Ustanawiał prawa i rozstrzygał sprawy. Był mężem stanu, nauczycielem i przywódcą ludzi. „Głowa państwa, jak i Kościół – oto Cezar i Papież oraz przywódca ludzi. Był on jednak Papieżem bez papieskich pretensji i Cezarem bez legionów Cezara. Bez stałej armii, bez ochrony osobistej, bez pałacu, bez ustalonego dochodu narodowego

23. I kiedy wierni ujrzeli Konfederatów, powiedzieli: „oto co obiecał nam Allah i Jego Posłaniec.²³⁴⁴ Allah i Jego Posłaniec mówili prawdę”. I to powiększyło tylko ich wiarę i oddanie się.

24. Wśród wiernych są ludzie, którzy byli wierni przymierzu, jakie zawarli z Allahem.²³⁴⁵ Niektórzy spośród nich dotrzyмали przyrzeczenia, lecz są i inni, którzy czekają, a nie zmienili się w najmniejszym stopniu,

25. ^aAby Allah nagrodził prawdomównych za ich prawdę oraz ukarał hipokrytów, gdyby tego zapragnął, lub zwrócił się do nich z litością. Zaprawdę, Allah jest Najbardziej Przebaczącym, Litościwym.

26. A Allah odwrócił niewiernych w ich wściekłości,²³⁴⁶ a nie zyskali niczego dobrego. I Allah wystarczył wiernym w ich walce. Allah jest Potężnym, Mocnym.

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٣٤﴾

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ
فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَجْبَةً وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ ۗ وَمَا
بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٣٥﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ كَانَ عَفُورًا
رَحِيمًا ﴿٣٦﴾

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَدِينُوا خَيْرًا
وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيمًا ﴿٣٧﴾

^a48,6, 7.

– jeśli ktokolwiek miał kiedyś prawo powiedzieć, że rządził wedle nakazów Boga, to właśnie on – Mahomet – ponieważ on właśnie posiadał całą władzę bez jej codziennych instrumentów i elementów wspierających. Różne zadania domowe wykonywał własnymi rękami, sypiał na skórzanej macie, a jego menu składało się z daktyli i wody lub chleba jęczmiennego. Po całym dniu wyczerpujących zajęć nocne godziny spędzał na modlitwie i wstawianiu się do Boga, dopóki nogi nie odmawiały mu posłuszeństwa. Żaden człowiek w tak bardzo zmiennych okolicznościach i warunkach tak niewiele by nie zmienił” („Muhammad and Muhammadanism”, autorstwa Bosworth Smith).

2344. Nawiązuje się tutaj do prorocstwa, które dotyczy porażki i klęski zastępów niewiernych oraz zwycięstwa Islamu (38,12 oraz 54,46).

2345. Werset ten stanowi upamiętnienie wierności, szczerości oraz wytrwałości w wierze uczniów Świętego Proroka. Nigdy następcy jakiegokolwiek innego Proroka nie otrzymali od Boga takiego świadectwa dobrego postępowania i wierności. Tak samo jak Mistrz był kimś wyjątkowym wśród wszystkich Pośłańców Bożych w pełnieniu swoich obowiązków prorockich, podobnie jego Towarzystwo było niezrównane w wypełnianiu przypisanej im roli.

2346. Allah odepchnął atak Konfederatów. Musieli oni podjąć oblężenie, lecz zżerani przez gniew i wściekłość z powodu niepowodzenia w ich bezbożnych i nikczemnych przedsięwzięciach, powrócili do swych domów, by już nigdy więcej nie móc przeciwstawić się i zaatakować Medynę. Od tej pory inicjatywa przeszła w ręce muzułmanów. Bitwa Okopów wyznaczyła punkt zwrotny w historii Islamu. Ze słabej i stale nękanej mniejszości stał się Islam w Arabii siłą potężną.

27. I tych spośród Ludu Księgi, którzy im pomogli, On sprowadził z ich fortec i natchnął ich serca przerażeniem. Niektórych zabiliscie, a niektórych wzięliście do niewoli.²³⁴⁷

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صِيَابِهِمْ وَذَكَتَ فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبُ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٧﴾

28. I On uczynił, że odziedziczyliście ich kraj i ich domy, i ich bogactwo, jak i ziemię, na której nie postawiliście jeszcze stopy.²³⁴⁸ A Allah posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَأَدْرَأَكُمْ أَرْضَهُمْ وَيَاْسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطَّوْهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٨﴾

29. O Proroku! Powiedz swoim żonom: „Jeżeli pragniecie życia tego świata i jego ozdoby, przyjdźcie, ja wam dam i odeślę was w przyzwoity sposób.²³⁴⁹

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ أَحْبَبْتُ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمْعَلْكُمْ مَا تَسْرَحُونَ سَرَاحًا بَيِّنًا ﴿٢٩﴾

30. „Jeżeli jednak pragniecie Allacha i Jego Posłańca oraz Domu Życia Przyszłego, wtedy, zaprawdę, Allah przygotował dla tych z was, które czynią dobro, wspaniałą nagrodę.

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنِينَ مِزْنَٰنَ أَجْرٍ عَظِيمًا ﴿٣٠﴾

^{2347,3.}

2347. Perfidne plemię Quraizah zawarło solenny traktat ze Świętym Prorokiem, który powiedział, że będą oni pomagać muzułmanom, jeśli wróg zaatakuje Medynę. Jednak w czasie bitwy Okopów namówieni zostali przez Huyayy, przywódcę Banū Nadir, do złamania danego słowa i do przyłączenia się do wielkiej konfederacji przeciwnej Islamowi. Kiedy atak spalił na panewce, Święty Prorok ruszył do nich i podbił ich w ich własnej fortecy. Obłężenie trwało około 25 dni, po czym postanowili oni złożyć broń i wybrali poddanie się Sa'd bin Ma'adh, wodza plemienia Aus, raczej niż Świętemu Prorokowi. Sa'd rozstrzygnął tę sprawę wedle prawa Mojżeszowego (Pwt 20.10-15).

2348. Obecna aluzja dotyczy, jak się wydaje, albo ziem Khaibar, albo końcowego podboju imperiów rzymskiego i perskiego i leżących za nimi terenów, na których do tej pory muzułmanie nie postawili swojej stopy.

2349. Ponieważ żony Świętego Proroka miały być wzorem postępowania społecznego, niewykłe stosownym było to, aby stanowiły przykład wyrzekania się. Nie dlatego, by wydawanie pieniędzy i korzystanie z dobrodziejstw życia były im zakazane, ale miały one z całą pewnością przedstawiać sobą wysoki standard samozaparcia. Właśnie do tego wysokiego standardu poświęcenia dóbr materialnych, obfitości i łatwego życia nawiazuje werset obecny i kilka następujących. Towarzystwo Świętego Proroka wymagało tej ofiary i jego żony musiały wybrać pomiędzy wygodnym życiem i jego towarzystwem.

31. O żony Proroka! Jeśliby którakolwiek z was winna była wyraźnie nikczemnego postępowania,^{2349A} dla tej kara zostanie podwojona.²³⁵⁰ A jest to dla Allacha łatwe.

يُنِسَاءَ النَّبِيِّ مَن يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ
يُضَعَفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

CZEŚĆ XXII

32. Lecz jeśli któraś²³⁵¹ z was będzie posłuszna Allahowi i Jego Posłańcowi oraz będzie spełniać dobre uczynki, damy jej nagrodę podwójnie. A przygotowaliśmy dla niej zaszczytne zabezpieczenie.

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهَا جَازِرًا
مِمَّا كَانَتْ تُعْصَمُ لَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا
عَلِيمًا ۝

33. O żony Proroka! Nie jesteście jak wszystkie inne niewiasty, jeśli jesteście sprawiedliwe. Zatem nie bądźcie przesadnie ozdobne w mowie,²³⁵² aby ten, w którego sercu panuje choroba, nie odczuł pokusy, a wypowiadajcie słowa obyczajne.

يُنِسَاءَ النَّبِيِّ لَسُنُنٌ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ ۚ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ ۖ فَيَطْعَمَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

34. I pozostawajcie²³⁵³ w swych domach w godności i nie okazujcie swego piękna jak w dniach niewiedzy, jak i ³przestrzegajcie Modlitwy, płacicie Zakat i bądźcie posłuszne Allahowi i Jego Posłańcowi. Zaiste, Allah pragnie odsunąć od was wszelką nieczystość, o Mieszkańcy Domu, oraz zupełnie was oczyścić.

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَىٰ ۖ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

^a19,56; 20,133.

2349A. Postępowanie odbiegające od najwyższych norm wiary.

2350. Gdyby preferowały wygodę fizyczną, takie znaczenie posiada słowo *Fāhishah* (Lane) wykorzystane w tym wersecie, stanowiłyby bardzo zły przykład. Natomiast jako żony Świętego Proroka, za których przykładem miały iść inne kobiety, nie wypełniałyby wielkiego obowiązku i w ten sposób zasługiwałyby na podwójną karę. Z drugiej zaś strony, gdyby oddane były Bogu i Jego Posłańcowi oraz stanowiły szlachetny przykład samozaparcia, tak aby inni mogli to naśladować, ich nagroda byłaby podwójna.

2351. Rodzaj męski czasownika *Yaqnu* jest tutaj użyty dlatego, że mamy tu podmiot *man*, po którym niezmiennie czasownik występuje w rodzaju męskim.

2352. Zachęca się tutaj żony Świętego Proroka, aby zachowały swą godność niezwykle wyniosłej pozycji oraz aby postępowaly w sposób właściwy i obyczajny, rozmawiając z przedstawicielami płci odmiennej. Nakaz ten dotyczy wszystkich kobiet muzułmańskich.

2353. Słowa te wskazują, że zasadniczą sferą działalności kobiety jest jej dom – nie dlatego, by nie wolno jej było wychodzić z domu. Może oczywiście wychodzić z domu tyle razy, ile będzie potrzeba do załatwienia spraw czy spełnienia koniecznych potrzeb. Lecz pokazywanie się w towa-

35. I pamiętajcie o tym co mówi się w waszych domach o Znakach Allacha i o mądrości.²³⁵⁴ Zaprawdę, Allah jest Przenikliwy, Wszechświadomy.

36. ^aZaiste, mężczyźni, którzy podporządkowują się Bogu oraz niewiasty, które same Jemu się podporządkowują, i wierzący mężczyźni oraz wierzące niewiasty, i posłuszni mężczyźni oraz posłuszne niewiasty, i prawdomówni mężczyźni oraz prawdomówne niewiasty, i mężczyźni wytrwali w swej wierze oraz wytrwale niewiasty, i mężczyźni, którzy dają jałmużnę, oraz niewiasty, które dają jałmużnę, i mężczyźni, którzy poszczą, oraz niewiasty, które poszczą, i mężczyźni, którzy chronią swej czystości, oraz niewiasty, które chronią swej czystości, jak i mężczyźni, którzy pamiętają o Allachu oraz niewiasty, które pamiętają o Nim – Allah dla nich wszystkich przygotował przebaczenie i wspaniałą nagrodę.²³⁵⁵

وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٦﴾

إِنَّ السُّلَيْمِينَ وَالسُّلَيْمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ
وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَشِيعِينَ وَالْخَشِيعَاتِ وَالنَّاصِحِينَ
وَالنَّاصِحَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ
وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً
وَآجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٦﴾

^a9,112.

ryzystwie mieszanym, partycypowanie w najróżniejszych rozrywkach i zawodach, ramię w ramię z mężczyznami, oraz czynienie tego kosztem obowiązków domowych, jako pani domu, nie jest koncepcją Islamu dla ideału kobiecości. Od żon Świętego Proroka szczególnie wymaga się pozostawania w domach, jako że godność ich pozycji jako „Matek ludzi wiernych” tego właśnie wymaga oraz dlatego, że muzułmanie często odwiedzają je, by złożyć im wyrazy szacunku i by otrzymać stosowne kierownictwo w różnych ważnych sprawach religijnych. Przykazanie to tak samo dotyczy wszystkich kobiet muzułmańskich. Właśnie w ten sposób zwraca się Koran, że podczas gdy – jak się wydaje – zwraca się do Świętego Proroka, wypowiedź jest w rzeczywistości kierowana do wszystkich muzułmanów. Podobnie przykazanie kierowane do żon Świętego Proroka dotyczy wszystkich muzułmanek.

Zwrot *Ahl al-Bait* stosuje się przede wszystkim i w szczególności do żon Świętego Proroka. Wynika to całkiem jasno z kontekstu oraz z wersetów 11,74 i 28,13. Jednakże w szerszym znaczeniu zwrot ten zawiera wszelkich członków rodziny z danego domostwa, nawet dzieci i wnuki. Zwrot ten był też użyty przez Świętego Proroka w odniesieniu do niektórych jego wybranych Towarzyszy. „Salmān jest członkiem naszego domu”, to dobrze znane powiedzenie Świętego Proroka (Saghīr).

2354. Od małżonek Świętego Proroka nie tylko wymagano służenia za wzór cnotliwości, pobożności i sprawiedliwości dla Wiernych, ale i nauczania ich zasad i recept Islamu, które poznały bezpośrednio od Świętego Proroka.

2355. Werset ten zawiera najskuteczniejsze obalenie oskarżenia, jakoby Islam przyznawał kobiecie niższy status. Według Koranu kobieta stoi na tym samym poziomie co mężczyzna i mogą one osiągnąć te same wyżyny duchowe co mężczyźni, jak i cieszyć się tymi samymi prawami politycznymi i społecznymi. Jedyne inne są ich obowiązki, a to z powodu innych sfer działalności. Właśnie ta różnica obowiązków obu płci bywa przez pomyłkę lub celowo błędnie rozumiana przez krytyków wrogich Islamowi, którzy powiadają, że kobietom przyznaje się niższy status.

37. I nie przystaje wierzącemu mężczyźnie lub wierzącej niewieście, aby – agdy Allah i Jego Posłaniec zadecydują o czymś – oni sami podejmowali swój wybór w sprawie ich dotyczącej.²³⁵⁶ A jeśli kto nie jest posłuszny Allahowi i Jego Posłańcowi, ten z pewnością wkracza w wyraźny błąd.

38. I przypomnij sobie, kiedy powiedziałeś temu, którego Allah obdarował swymi łaskami i którego także i ty obdarowałaś łaskami:²³⁵⁷ „Trzymaj swą żonę dla siebie i bój się Allacha”. a ty ukryłeś w swym sercu to, co Allah zamierzał ujawnić, i obawiałeś się ludzi, podczas gdy Allah posiada większe prawo, abyś się Jego właśnie bał. Wówczas, kiedy Zaid dopełnił tego, czego względem niej chciał,^{2357A} My połączyliśmy ją małżeństwem z tobą, aby wierni nie mieli trudności, jeśli chodzi o małżeństwo z żonami ich adoptowanych synów, kiedy ci dopełnili związanych z nimi własnych pragnień. A dekret Allacha miał być wypełniony.^{2357B}

وَمَا كَانَ لِيُؤْمِنَ وَلَا مُؤْمِنَةٌ إِذَا فَتَى اللَّهُ وَرَسُولَهُ
أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخَيْرُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَبْغِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَدْ صَدَّ صِلًا تَبِيئَاتًا ﴿٣٧﴾

وَرَأَى تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَخُفِيَ فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا فَتَى زَيْدًا مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَ بِهَا
لَا يَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٨﴾

^a4,66.

2356. Bezpośrednią okazją do objawienia tego wersetu mogło być wahanie Zainab względem zastosowania się do życzenia Świętego Proroka, żeby poślubiła Zaida, wyzwolonego niewolnika. Na korzyść Zainab zapisuje się to, że zgodnie z życzeniem Świętego Proroka zgodziła się ona poślubić Zaida właściwie wbrew jej osobistym inklinacjom. Święty Prorok nie zmuszał jej do zaakceptowania Zaida. Ona jedynie podporządkowała się jego życzeniom.

2357. Zaid ibn Hārith, młody wyzwolony człowiek z otoczenia Świętego Proroka, którego tenże adoptował na swego syna zanim jeszcze objawione zostało prawo Islamu, które zabrania adopcji.

2357A. Rozwiódł się z nią; *Watar* oznacza: potrzeba; chęć; przedmiot pożądania (Lane).

2357B. Zainab była córką ciotki Świętego Proroka, stąd też była pełnej krwi arabską damą, niezwykle dumną ze swego pochodzenia i wyniesionego statusu. Islam unaozcnił i dał światu taką cywilizację i kulturę, w której nie ma podziału na klasy, nie ma dziedzicznej szlachetności, nabytych praw. Wszyscy ludzie byli wolni i równi w oczach Boga. Święty Prorok chciał zacząć od swojej własnej rodziny wprowadzanie w życie tych wzniosłych ideałów Islamu. Pragnął, aby Zainab poślubiła Zaida, który pomimo że był wyzwolony przez Świętego Proroka, niestety nadal nosił w sobie piętno niewolnictwa, zwłaszcza w umysłach innych ludzi. Właśnie to piętno niewolnictwa, to ohydne rozróżnianie między „wolnymi” i „niewolnikami” starał się usunąć Święty Prorok poprzez małżeństwo Zainab z Zaidem. Zgodnie z pragnieniem Świętego Proroka Zainab zgodziła się na tę

39. Żadna wina nie spadnie na Proroka w kwestii tego, co Allah uczynił jego obowiązkiem.²³⁵⁸ Zaiste, taka była droga Allacha z tymi, którzy przemięli przedtem – przykazanie zaś Allacha jest nakazany dekretem –

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سِنَّةً
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ كَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدْرًا
مَقْدُورًا ﴿٣٩﴾

40. Z tymi, którzy przekazywali Posłannictwo Allacha ³i bali się Go, a bali się wyłącznie Allacha. Wszak wystarczający jest Allah jako Rachmistrz.

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخُونُ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

*67,13.

propozycję. Święty Prorok osiągnął swój cel. Małżeństwo sprowadziło do wspólnego mianownika różnice klasowe i podziały społeczne. Było to praktyczne zademonstrowanie szlachetnego ideału Islamu. Małżeństwo to niestety skończyło się niepowodzeniem, nie z powodu różnicy w statusie społecznym Zainab i Zaida, co raczej w związku z nieporównywalnością ich warunków i temperamentów, jak i w związku z poczuciem niższości, z powodu którego cierpiał Zaid. Niepowodzenie małżeństwa oczywiście rozżaliło Świętego Proroka. Posłużyło ono jednak jeszcze innemu celowi. Spełniając przykazanie Boże, o czym mowa w drugiej części tego wersetu, Święty Prorok sam poślubił Zainab, przerywając w ten sposób przykry i głęboko zakorzeniony zwyczaj arabski, że świętokradztwem jest poślubienie byłej żony własnego adoptowanego syna. Zwyczaj adopcji został obalony, a wraz z nim odeszła ta bezsensowna koncepcja. W ten sposób małżeństwo Zainab z Zaidem posłużyło pewnemu bardzo szlachetnemu celowi, zaś jego niepowodzenie innemu.

Słowa „bać się Allacha” oznaczają, że Zaid chciał rozwieść się z Zainab, a ponieważ rozwód w oczach Boga jest czymś wstępnym, Święty Prorok napomniął go, aby tego nie czynił. Zdanie „abyś się Jego właśnie bał” mogą stosować się zarówno do Zaida, jak i do Świętego Proroka. W odniesieniu do Zaida oznaczałyby one, że Zaid nie chciał, aby powód jego oddzielenia od Zainab ujrzał światło dzienne, może dlatego, że jak wskazują słowa „bój się Allacha”, wina leżała w większości po jego stronie. Jeśli jednak zdanie to odnieść do Świętego Proroka, oznaczałoby ono, że ponieważ małżeństwo między Zaidem i Zainab było jakby przez niego samego zaaranżowane, oczywiście nie podobał mu się pomysł rozwodu. Zdanie to wskazuje także, że Prorok obawiał się, iż niepowodzenie małżeństwa, błędu eksperymentu w braterstwie islamskim, spowoduje więcej zamieszania umysłów i niepewności wśród ludzi, których wiara jest słaba. Ta właśnie obawa legła głazem na sercu Świętego Proroka. Słowa „boisz się ludu” wskazują, jak się wydaje, właśnie na tę obawę Proroka.

Niektórzy chrześcijańscy krytycy Islamu dopatrują się w małżeństwie Świętego Proroka z Zainab celu podłych ataków na niego. Powiada się, że Prorok, ujrzawszy przypadkiem Zainab, zakochał się w jej pięknie, natomiast Zaid, dowiedziawszy się o pragnieniu Świętego Proroka do poślubienia jej, postanowił rozwieść się z nią. Fakt, że najzacieklejsi wrogowie Świętego Proroka, przed których oczami cała ta sprawa odbywała się, nie śmieli przypisywać takich motywów jakich dopuszczają się ci krytycy w tyle stuleci po samym wydarzeniu, dowodzi, że oskarżenie to jest całkowicie pozbawione podstaw. Zainab była kuzynką Świętego Proroka i, będąc tak blisko z nim spokrewniona, z pewnością była przez Świętego Proroka wcześniej wiele razy widziana, zanim zachęcał ją do „Pardah”. Poza tym, właśnie zgodnie z wielokrotnie wypowiedzianym życzeniem Proroka Zainab niechętnie przystała na to małżeństwo z Zaidem. Zapisane jest, że ona i jej brat chcieli przed jej małżeństwem z Zaidem, aby poślubił ją sam Święty Prorok. Co powstrzymało Świętego Proroka od poślubienia jej kiedy była jeszcze dziewicą i kiedy sama chciała wyjść za Proroka? Wydaje się, że cała ta historia jest wymysłem „żyznej” wyobraźni wrogich Świętemu Prorokowi krytyków. Obrazą dla umysłu ludzkiego jest dawanie wiary temu oskarżeniu.

2358. Patrz strona następną.

41. Muhammad nie jest ojcem żadnego z waszych mężczyzn, lecz jest on Posłańcem Allacha, Pieczęcią Proroków²³⁵⁹, a Allah posiada pełną wiedzę o wszystkich rzeczach.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولٌ
 اللَّهُ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

2358. Słowa te nawiązują do małżeństwa Świętego Proroka z Zainab. Wskazują one na to, że małżeństwo to było wyrazem posłuszeństwa wobec przykazania Bożego.

2359. *Khātam* pochodzi od *Khatama*, które oznacza: przypieczętował, naznaczył jakąś rzecz. Oto podstawowe znaczenie tego słowa. Znaczenie drugorzędne to: sięgnął końca jakiejś rzeczy; lub zakrył jakąś rzecz; lub zabezpieczył to, co napisane, przykładając pieczęć lub oznaczając. *Khātam* oznacza sygnet; pieczęć lub znak; koniec lub część lub wynik lub rozpoczęcie jakiejś rzeczy. Słowo to oznacza także upiększenie lub ornament; najlepszy i najdoskonalszy. Słowo *Khātam* oznacza sygnet; pieczęć lub znak; koniec lub część, lub wynik, lub rozpoczęcie jakiejś rzeczy. Słowo to oznacza także upiększenie lub ornament; najlepszy i najdoskonalszy. Słowa *Khātam* oraz *Khatm* i *Khātam* są niemal synonimami (Lane, Mufradāt, Fath oraz Zurqāni). Tak zatem zwrot *Khātam al-Nabiyyin* oznaczałby: Pieczęć Proroków; najlepszy i najdoskonalszy z Proroków; upiększenie lub ornament Proroków. Poza tym oznacza ostatniego z Proroków. oznaczało, że z braku męskich potomków jego Ruch wcześniej lub później upadnie (Muḥīt). W odpowiedzi na to szyderstwo niewiernych powiedziano, że to nie Prorok, lecz jego wrogowie pozostaną bezsilni. Po objawieniu sury Kausar idea ta oczywiście spodobala się wczesnym muzułmanom, a mianowicie, że Święty Prorok zostanie pobłogosławiony synami, którzy dożyją późnego wieku. Komentowany werset obalił tę błędną koncepcję o tyle, o ile głosił, że Prorok nie jest, nigdy nie był i nie będzie ojcem dorosłych młodych ludzi (*Rijāl* oznacza dorosłego młodego mężczyznę). Chociaż werset ten zdaje się przeciwstawiać surze Kausar, w której nie Prorokowi, lecz jego wrogom mówi się o ich bezsilności i braku potomstwa, to w rzeczywistości werset ten uspokaja wszelkie wątpliwości, którym powyższa zakładana sprzeczność daje początek. Werset ten powiada, że Święty Prorok jest *al-Nabiyyin*, co oznacza, że jest on duchowym ojcem wszystkich Proroków. Skoro zatem jest on duchowym ojcem wszystkich wierzących oraz wszystkich Proroków, to jak można o nim powiedzieć, że jest *Abtar* (bez potomstwa). Jeśliby wyrażeniu temu przypisać znaczenie, że jest on ostatnim z Proroków i że nie będzie po nim żadnego innego Proroka, to werset ten nie pasowałby do całości i sprzeczny byłby z kontekstem. I zamiast odrzucać szyderstwo niewiernych o braku potomstwa, popierałby taki wniosek i wzmacniał go. Mówiąc krótko, zgodnie ze znaczeniem słowa *Khātam*, jakie przedstawiono powyżej, zwrot *Khātam al-Nabiyyin* może mieć cztery możliwe znaczenia: (1) Święty Prorok był Pieczęcią Proroków, to znaczy żaden Prorok nie może być uznawany za prawdziwego, dopóki jego Proroctwo nie nosi pieczęci Świętego Proroka. Proroctwo każdego z minionych Proroków musi być potwierdzone i sprawdzone przez Świętego Proroka, oraz nikt nie może osiągnąć Proroctwa po nim, chyba że jest jego następcą. (2) Święty Prorok był najlepszym, najszlachetniejszym i najdoskonalszym ze wszystkich Proroków. Był on także źródłem upiększenia dla nich (Zurqāni, Sharah, Mawāhib al-Ladunniyah). (3) Święty Prorok był ostatnim z Proroków przynoszących Prawo. Interpretacja ta została zaakceptowana przez największych teologów muzułmańskich, świętych i slugi, takich jak Ibn 'Arabī, Shāh Wālī-Allāh, Imām 'Alī Qārī, Mujaddid Alf Thānī i innych. Według tych wielkich naukowców oraz świętych po Świętym Proroku nie może przyjść żaden inny Prorok, który mógłby odwołać jego *Millah* lub który pochodziłby spoza jego *Ummah* (Futūhāt, Tafhīmāt, Maktūbāt oraz Yawāqīt wa'l Jawāhir). 'Ā'ishah, utalentowana małżonka Świętego Proroka, powiedziała, jak głoszą raporty: „Mówcie, że on (Święty Prorok) jest *Khātam al-Nabiyyin*, ale nie mówcie, że nie będzie po nim żadnego innego Proroka (Manthūr). (4) Święty Prorok był ostatnim z Proroków tylko w tym sensie, że w nim właśnie swoje spełnienie znalazły wszystkie cechy i atrybuty Proroctwa, stały się najdoskonalsze i najpełniejsze. *Khātam* w sensie bycia ostatnim słowem pod względem wspaniałości i doskonałości bywa często używane. Ponadto Koran wyraźnie mówi o „przyjściu Proroków po Świętym Proroku Mahomecie (7,36). Sam Święty Prorok był pewien kontynuacji Proroctwa po jego śmierci. Relacjonuje się, iż powiedział: „Gdyby Ibrāhīm (jego syn) pozostał przy życiu, byłby Prorokiem” (Mājah, *Kitāb al-Janā'iz*) oraz „Abū Bakr jest najlepszym z ludzi po mnie, z wyjątkiem tego, że powinien pojawić się Prorok” (Kanz).

42. O wy, którzy wierzycie!
^aPamiętajcie dobrze o Allachu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٥٠﴾

43. ^{b1}Wychwalajcie Go rano i wieczorem.

ذُخْرًا بَكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥١﴾

44. On jest Tym, który zsyła na was swe błogosławieństwa, ^{2359A} aby wyprowadzić was z wszelkiej ciemności do „światła”. A jest On Litościwy wobec wiernych.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ يُخْرِجُكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٥٢﴾

45. ^dIch pozdrowieniem w dniu, kiedy spotkają się z Nim, będzie „pokój”. A przygotował On dla nich zaszczytną nagrodę.

تَجِيئُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٥٣﴾

46. O Proroku! Prawdziwie, zesłaliśmy cię jako Świadka, jako Zwiastuna dobrej nowiny, tego, który ostrzega,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٤﴾

47. ^eOraz jako Nawołującego do Allacha z Jego rozkazu, jak i jako Lampę dającą światło. ²³⁶⁰

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٥٥﴾

48. I głoś wiernym dobrą nowinę, aby otrzymali hojnie od Allacha.

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا ﴿٥٦﴾

49. ^fA nie chodź za niewiernymi i hipokrytami, nie zważaj na ich denerwujące słowa, lecz ufaj Allahowi, albowiem Allah jest wystarczający jako Strażnik.

وَلَا تُطِيعِ الْكُفْرَانَ وَالْمُنَافِقِينَ وَعَدَّ لَهُمْ وَتَوْكَلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٥٧﴾

^a4.104; 8.46; 62.11. ^{b3}4.42; 19.12. ^{c2}2.258; 14.6; 57.10; 65.12. ^d10.11; 36.59. ^e25.57; 35.25; 48.9. ^f18.29; 25.53.

2359A. Słowo Yusalli oznacza zarówno zesłanie błogosławieństw, jak i modlitwę.

2360. Tak jak słońce jest centralnym punktem wszechświata fizycznego, podobnie Święty Prorok jest centralnym punktem rzeczywistości duchowej. On jest słońcem na firmamencie Proroków i Reformatorów Bożych, którzy jak niezliczone gwiazdy i księżycy krążą wokół niego i biorą od niego światło. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Moi Towarzysze są jak liczne gwiazdy; za którymkolwiek z nich pójdziecie, będziecie właściwie kierowani” (Saghîr).

50. O wy, którzy wierzyacie! Kiedy poślubiacie wierzące niewiasty i potem rozwodzicie się z nimi ²zanim zbliżycie się do nich, wówczas nie macie prawa obliczać okres oczekiwania w odniesieniu do nich. Zatem zaopatrźcie je w jakiś sposób i odesłajcie je w sposób szczodry. ²³⁶¹

51. O Proroku! Uczyniliśmy dla ciebie prawowitymi twoje żony, którym zapłaciłeś ich posag, i te, które posiada twoja prawa ręka spośród tych, które dał ci Allah jako zdobycz wojenną, i córki brata twego ojca, i córki sióstr twego ojca, i córki brata twojej matki, i córki sióstr twojej matki, które wyemigrowały wraz z tobą, jak i każdą inną wierzącą niewiastę, jeżeli będzie pragnęła poślubić Proroka, o ile także i Prorok pragnie ją poślubić. Powyższe dotyczy wyłącznie ciebie, a nie dotyczy innych wiernych – My objawiliśmy już to, co nakazujemy im względem ich żon oraz tych, których posiada ich prawa ręka – po to, abyś nie miał trudności w wyjaśnianiu im Prawa. A jest Allah Najbardziej Przebaczający, Litościwy. ²³⁶²

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ مِمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تَتَّوْبَهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ
تَعْتَدُونَهَا فَمَعَهُنَّ وَسِرَّهِنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحَلَّلْنَا لَكَ زَوَاجَكَ الَّتِي آتَيْتَ
أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ
وَبَنَاتِ عَمَتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ
خَلِيَّتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ
ذَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَكِبََهَا
خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا
فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
لِيُكَلِّمَ لَكُمْ يَوْمَ الْحُجَّةِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

۞2.237.

2361. Słowa „odesłajcie je w sposób szczodry” oznaczają: (1) że kobiecie rozwiedzionej nie wolno jest przypisywać wyrzutów czy nielaski; (2) że rozwiedzionej kobiecie należy się normalnie większa zapłata, niż żądany posag, oraz (3) że po rozwodzie nie należy mieszać się do jej swobody decydowania o własnej osobie.

2362. Werset ten należy czytać wraz z w. 29 i 30 powyżej, w których żonom Świętego Proroka zaofierowano dokonanie wyboru pomiędzy jego towarzystwem, a korzyściami i wygodami materialnymi, one natomiast wybrały towarzystwo Proroka. Werset obecny, na zasadzie implikacji odnosi się do tej odpowiedzi małżonek Proroka, która zapisana jest w księgach historycznych, lecz nigdzie w Koranie. Do czasu przedstawienia odpowiedzi ich stosunki fizyczne ze Świętym Prorokiem pozostawały w stanie zawieszania. Podczas gdy żony Świętego Proroka wybrały jego towarzystwo, a porzuciły dobra i wygodę materialne, także i on szanował wielce ich uczucia i choć miał możliwość pozostawienia tych, które mu się podobały (w. 52), nie skorzystał z niej i zatrzymał je wszystkie.

Małżeństwa Świętego Proroka motywowane były wielce szlachetnymi celami, a nie tymi, jakie imputują mu jego mało szlachetni krytycy. Poza jedynym wyjątkiem jego małżeństwa z 'Ā'ishah, które późniejsze okoliczności w pełni usprawiedliwiły, Prorok poślubił jedynie wdowy lub kobie-

52. Możesz odsunąć którą tylko z nich zechcesz, a zatrzymać przy sobie kogo zapragniesz. A jeśli zapragniesz na powrót wziąć którąkolwiek z tych, które odsunąłeś, nie spadnie na ciebie wina. Możliwe, że ich oczy będą ostudzone i że nie będą żałować i wszystkie będą zadowolone z tego, co im dałeś.²³⁶³ Allah bowiem wie, co jest w waszych sercach, a jest On Wszechwiedzący, Cierpliw.

رُبِّي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
 وَمَنْ ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
 أَدَّى أَنْ تَقْرَأَ آيَاتِهِمْ وَلَا يَحِزْنَ وَبِرَّضَيْنِ يَسَّ
 آيَاتِهِمْ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
 اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

ty rozwiedzione. Poślubił on Hafsah, której mąż zginął w bitwie pod Uhud; Umm Salmah, której mąż umarł w czwartym roku Hidży; oraz Umm Habibah, córkę Abū Sufyān, która została wdową w 5. lub 6. roku Hidży (podczas wygnania w Abisynii). Prorok poślubił Juwairiah oraz Safiyyah, obie wdowy, których mężowie zmarli odpowiednio w 5. i 7. roku Hidży. W ten sposób starał się doprowadzić do zjednoczenia i zawarcia pokoju z ich plemionami. Warto zauważyć, że muzułmanie wywołili setki rodzin z plemienia Mustaliq, kiedy Święty Prorok poślubił Juwairiah. Maimūnah, inna wdowa, zaferowała, aby – jak się powiada – poślubił ją Święty Prorok, na co on zgodził się w celu wychowania i zawarcia kobiet muzułmańskich. Prorok poślubił Zainab, rozwódkę, uprzednią żonę Zaida, w roku 5. A.H., po to, aby położyć kres głupiemu zwyczajowi arabskiemu oraz po to, by ukoić jej zranione uczucia po tym, jak rozwiódł się z nią, kobietą szlachetną i szanowaną, jej mąż, Zaid. Poślubił on Māriah w roku siódmym Hidży i w ten sposób, wynosząc wyzwoloną dziewczynę do wyniosłego statusu duchowego „Matki ludzi wierzących”, położył kres niewolnictwu. Oto pobożne i sprawiedliwe motywy naszego szlachetnego Mistra w poślubianiu wdów i kobiet rozwiedzionych, przy czym ani razu nie mówi się o ich młodości czy pięknie. Krytycy Świętego Proroka świadomie ignorują pewny fakt, że aż do 25 roku życia Prorok nasz żył w celibacie. Potem w najlepszych latach swojej młodości poślubił on starszą od siebie damę i żył z nią życiem szczęśliwym aż do czasu, kiedy on miał w przybliżeniu lat pięćdziesiąt, a ona sześćdziesiąt pięć. Po jej śmierci poślubił Saudah, inną damę w zaawansowanym wieku. Wszystkie inne żony poślubił, co wykorzystują także uprzedzeni krytycy, pomiędzy 2. i 7. rokiem Hidży, czyli w okresie, gdy przez cały czas zajmował się aktywną walką, a jego życie stałe znajdowało się w niebezpieczeństwie, zaś los Islamu wisiał na włosku. Czy jakkolwiek człowiek o zdrowych zmysłach mógł w takiej sytuacji, w niebezpieczeństwie i niepewności, poślubić jedną kobietę po drugiej ze złymi motywami, jakie przypisuje się Świętemu Prorokowi!? Później żył on przez około trzy lata jako prawdziwy władca całej Arabii, kiedy to wszelkie dobrodziejstwa życia izały u jego stóp, a mimo to nie zawarł następnego małżeństwa. Czy ten fakt nie stanowi o szczerości i uczciwości motywów Świętego Proroka w odniesieniu do jego małżeństw?

Słowa „jeśli będzie pragnęła poślubić Proroka” uważa się za dotyczącą szczególnie Maimūnah, o której powiada się, że sama zaferowała siebie, by Prorok poślubił ją. Zdanie „powyższe dotyczy wyłącznie ciebie, a nie dotyczy innych wiernych” oznacza, że był to szczególny przywilej Świętego Proroka i że miał u swoich podstaw szczególną naturę jego obowiązków jako Proroka Bogożę. Zdanie to może też odnosić się do specjalnego zezwolenia, jakie otrzymał Święty Prorok, a które stanowiło, że może on zachować wszystkie swoje żony. Miało to miejsce po objawieniu przykazania zawartego w 4,4, w którym ogranicza się liczbę żon muzułmanina do czterech jednocześnie. Słowa „objawiliśmy już to, co nakazujemy im względem ich żon” odnoszą się do przykazania zawartego w 4,4, według którego muzułmanin może jednocześnie posiadać tylko cztery żony. Jednak w świetle wspaniałego statusu duchowego Świętego Proroka i jego żon oraz w świetle innych elementów duchowych i moralnych, w pierwszych słowach tego wersetu czyni się wyjątek co do osoby Świętego Proroka.

2363. Podczas gdy z jednej strony żony Świętego Proroka mogły dokonać wyboru pomiędzy jego towarzystwem i materialnymi wygodami życia (33,29-30), z drugiej strony Święty Prorok także miał możliwość dokonania wyboru zatrzymania lub oddalenia którejkolwiek ze swoich żon. Wszystkie z nich nie traciły czasu i wskazały na swoje preferencje. Postanowiły rzucać losy. Ze swojej strony Święty Prorok był równie rozsądny. Postanowił zatrzymać je wszystkie. Ta decyzja Świętego Proroka bardzo się jego żonom podobała. Takim jest znaczenie słów: „i wszystkie będą zadowolone z tego, co im dałeś”.

53. Od tej pory nie wolno ci poślubić niewiasty ani zamieniać je na inne żony,²³⁶⁴ nawet jeśli podoba ci się ich dobroć, z wyjątkiem tego, co posiada twoja prawa ręka. Allah jest Strażnikami ponad wszystkimi rzeczami.

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ۝

54. O wy, którzy wierzyacie! Nie wchodźcie do domów Proroka, jeżeli nie będzie wam udzielone pozwolenie, na posiłek, nie czekając aż zostanie on przygotowany.^{2364A} Lecz wchodźcie, kiedy się was zaprasza, a kiedy zjecie swój posiłek, odejdźcie, nie próbując wdawać się w rozmowę.²³⁶⁵ To sprawia Prorokowi niewygodę i czuje się on na tyle nieśmiały, by poprosić was o odejście. Allah jednak nie jest nieśmiały, by powiedzieć to, co jest prawdziwe. I jeśli prosicie je – żony Proroka – o cokolwiek, proście je²³⁶⁶ zza zasłony.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرِينَ لَهُ ۗ وَ لَكِن
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثِهَا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي
النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ

2364. Werszet ten objawiony był w siódmym roku Hidży, po czym Święty Prorok nie zawarł żadnego więcej małżeństwa. Nie otrzymał też zezwolenia na dokonanie rozwodu z żadną z posiadanych już żon, być może ze względu na fakt, że były pełne godności jako „Matki ludzi wierzących” oraz być może również dlatego, że preferowały one rygor i surowość domowego życia Świętego Proroka, nie zaś wygody doczesne. Bóg doceniał ich ofiarność i zabronił Świętemu Prorokowi branie nowych żon oraz rozwodzenie się z dotychczas poślubionymi.

2364A. Aż będzie przygotowane pożywienie.

2365. Człowiek nie powinien wchodzić do czyjegoś domu bez zaproszenia, a kiedy jest już zaproszony, powinien być punktualny. Równie niewłaściwym jest przychodzenie przed czasem, jak i po umówionym terminie. Po posiłku powinno się wychodzić i nie tracić własnego i innych ludzi czasu na zwykle poobiednie pogawędki.

2366. Przykazanie to ma na celu zniechęcenie do zbyt wielkiej intymności między płaciami, gdzie zaimek *hanna* (je) na zasadzie implikacji dotyczy wszystkich kobiet.

Tak jest czyściej dla waszych serc i ich serc. A nie przystoi wam stawiać Posłańca Allacha w kłopotliwym położeniu ani to, byście kiedykolwiek poślubili jego żony po nim. To jest rzeczywiście rzecz okropna w oczach Allacha.²³⁶⁷

55. ^aCzy ujawniacie coś czy to ukrywacie, Allah dobrze zna wszystkie rzeczy.

56. W tej sprawie nie spada na nich wina, jeśli chodzi o ich ojców i ich synów lub ich braci, synów ich braci lub synów ich siostr, ich niewiasty lub tych, których posiada ich prawa ręka. I bójcie się Allacha, o żony Proroka. Zaprawdę, Allah jest Świadkiem nad wszystkimi rzeczami.

57. Allah zsyła swoje błogosławieństwa na Proroka, a Jego aniołowie modlą się za niego. O wy, którzy wierzycie, wy również powinniście błagać Go o błogosławieństwo dla niego oraz pozdrawiać go pozdrowieniem pokoju.

58. Zaprawdę, ^bci, którzy oczerniają Allacha i Jego Posłańca²³⁶⁸ Allah przeklął ich na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym, jak i przygotował dla nich poniżającą karę.

59. ^cCi zaś, którzy oczerniają bezpodstawnie wierzących mężczyzn i wierzące niewiasty, będą dźwigać brzemień kalumni i jawnego grzechu.

ذٰلِكُمْ اَظْهَرُ لِقَوْلِكُمْ وَقَوْلِيْهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
اَنْ تُؤْذُوا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَلَا اَنْ تَنْكِحُوْا اَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهٖ اَبْدًا اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيْمًا ﴿٥٥﴾

اِنْ تُبَدُّوا شَيْئًا اَوْ تَخْفَوْنَ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيْمًا ﴿٥٦﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيْ اَبَائِهِنَّ وَلَا اَبْنَآئِهِنَّ وَلَا
اِخْوَانِهِنَّ وَلَا اَبْنَآءِ اِخْوَانِهِنَّ وَلَا اَبْنَآءِ اَخْوِيْنِهِنَّ
وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ وَالتَّقِيْنَ
اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٧﴾

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلَآئِكَتُهٗ يَصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ يَاۤبٰٓئِهٖمُ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ﴿٥٨﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٥٩﴾

وَالَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا
كُنَّ سَبُوْا فَقَدْ اِخْتَلَوْا بِهِنَّ اِنَّ وَاٰسَافِئَاتًا ﴿٦٠﴾

^a3,30; 4,150. ^b9,61. ^c4,113; 24,24.

2367. W wersecie tym małżeństwo z wdowami po Świętym Proroku określone jest jako ciężki grzech. Ponieważ kobiety te są „Matkami ludzi wiernych”, sprzecznym byłoby z ich duchową godnością, aby miał je poślubić któryś z ich „duchowych synów”.

2368. Przez „oczernianie Allacha” rozumie się tutaj „starania tworzenia przeszkód na drodze sprawy Prawdy”, natomiast przez „oczernianie Jego Posłańca” rozumie się „oczernianie i zniesławianie go”.

60. O Proroku! Powiedz swoim żonom i swoim córkom, jak i niewiastom ludzi wierzących, że powinny zwieszać swoje zewnętrzne okrycia z głowy na twarz.²³⁶⁹ Być może w ten sposób będą rozpoznane i nie będą molestowane. A Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَبَنَاتِ الْمُؤْمِنِينَ
يُدْرِينَ عَلَىٰهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ۗ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ
يَعْرِفَنَ فَلَا يُؤْذِينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦٠﴾

61. Jeżeli hipokryci oraz ci, w sercach których panuje choroba oraz ci, którzy sięją zamęt w Mieście, rozpowszechniając fałszywe pogłoski, nie odstąpią od swego, My niechybnie ponaglmy cię przeciwko nim.²³⁷⁰ Wtedy nie będą w nim mieszkać jako twoi sąsiedzi, chyba że przez krótki czas.

لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهُ السُّفُوفُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالرُّجُفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَتُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُخَيَّرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦١﴾

62. Oni są przekłęci. Gdziekolwiek będą znaleźieni, zostaną pojmani i pocięci na kawałki.²³⁷¹

مَلْعُونِينَ ۗ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخْدُوا وَقَاتِلُوا تَقْتِيلًا ﴿٦٢﴾

63. ^aTaką była droga Allacha w przypadku tych, którzy przeminęli przedtem, a nigdy nie znajdziesz zmiany w drodze Allacha.

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۗ وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٣﴾

*17,78; 35,44; 48,24.

2369. *Jalabīb* (okrycia zewnętrzne) to liczba mnoga od słowa *Jilbāb*, które oznacza: (a) zewnętrzny strój kobiety; (b) strój, który okrywa całe ciało; (c) strój noszony przez kobietę, który tak szczelnie okrywa całe ciało, że nie wystaje spod niego nawet dłoń (Lane). Islamski „Pardah” służy podwójnemu celowi. Zachęca do intymności i nakazuje czy zaleca dobre obyczaje i godne zachowanie. Kobietom nie jest wolno spotykać się z mężczyznami bez żadnego celu. Mają one także przestrzegać pewnych zasad dotyczących stroju podczas wychodzenia z domu. W kwestii szczegółowego omówienia tematu „Pardah” patrz 2044.

2370. Hipokryci oraz Żydzi z Medyny starali się ustawiać najróżniejsze przeszkody na drodze Islamu. Najsilniejszą ich bronią przeciwko Islamowi było szerzenie fałszywych wiadomości. Umiejętność czynienia szkód otrzymała zdecydowane odparcie, kiedy pokonanie i rozproszenie skonfederowanych wojsk tak bardzo przyczyniło się do politycznej władzy i potęgi Islamu. Zwrot *Lanughriyannaka bi-him* oznacza także „Zaprawdę spowodujemy, że podejmiacie przeciwko nim działania” lub „damy wam nad nimi władzę”.

2371. Hańba i poniżenie pozostawiły ślady nieszczęsnych ludów żydowskich na przestrzeni wieków. Ich powrót do Palestyny i założenie państwa Izrael zdaje się jedynie fazą tymczasową.

64. ^aLudzie wypytyują cię w sprawie Godziny. Powiedz: „Wiedza o tym jest wyłącznie u Allacha”. A co pozwoli ci dowiedzieć się, że Godzina ta jest już blisko?

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۝٦٤

65. ^bAllach niechybnie przeklął niewiernych i przygotował dla nich płonący ogień,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِيْنَ وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِيْرًا ۝٦٥

66. W którym zamieszkają na wieki. Nie znajdą w nim ani przyjaciela, ani pomocnika.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا لَا يَجِدُوْنَ وِلِيًّا وَلَا نَصِيْرًا ۝٦٦

67. W dniu, w którym ich twarze zostaną obrócone do ognia, powiedzą: „O, gdybyśmy tak byli posłuszni Allachowi i okazywali posłuszeństwo Posłańcowi!”

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُوْلُوْنَ يٰلَيْتَنَا
اَطَعْنَا اللَّهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُوْلًا ۝٦٧

68. ^dI powiedzą: „Panie nasz, byliśmy posłuszni naszym dowódcom i naszym wielkim, a oni sprowadzili nas z drogi.”²³⁷²

وَقَالُوْا رَبَّنَا اِنَّا اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَاكْبَرَاءَنَا فَاَصَلُوْنَا
السَّبِيْلًا ۝٦٨

69. „Panie nasz, wyznacz im podwójną karę i przeklnij ich wielkim przekleństwem”.

رَبَّنَا اَنْتَهُمْ ضَعِفُوْنَ مِنَ الْعَذَابِ وَاَلْعَنَهُمْ لَعْنًا
كَبِيْرًا ۝٦٩

70. O wy, którzy wierzycie! Nie bądźcie podobni do tych, którzy oczerniali²³⁷³ Mojżesza.^{2373A} Allach wszak oczyścił go z tego, co oni o nim mówili. ^cA miał on wielkie uznanie w oczach Allacha.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اٰذَوْا مُوْسٰى
فَقَبْرَاهُ اللّٰهُ وَمِمَّا قَالُوْا وَاَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيْهًا ۝٧٠

71. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha i wypowiadajcie prawe słowo.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اتَّقُوْا اللّٰهَ وَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ۝٧١

^a7,188; 78,3. ^b7,45. ^c25,28. ^d7,39; 14,22; 28,64; 34,32-33; 40,48-49. ^e19,52, 53.

2372. W poprzednim wersecie nawiązano do przywódców niewiary, gdzie słowo *Wujūh* także oznacza przywódców. Tutaj wspomina się o randze i szeregach. W naturze ludzkiej leży staranie się przesunięcia własnej winy na innych ludzi.

2373. *Ādhāhu* oznacza: uczynił lub wypowiedział coś, na co sam się nie zgadzał lub czego nie lubił; oczernił; zdenerwował lub zranił go.

2373A. Mojżesz musiał odeprzeć pewne poważne kalumnie, a niektóre z nich to: (1) Korah namówił pewną kobietę, aby oskarżyła go o nielegalny z nią związek. (2) Stawczy się zazdrosnym o powiększające się wpływy Aarona wśród ludu, Mojżesz chciał go zabić. (3) Cierpiał na trąd i syfilis. (4) Sāmīrī oskarżył go o cudzołóstwo. (5) Jego własna siostra fałszywie go oskarżała o różne rzeczy.

72. On działania wasze uczyni prawnymi i przebaczy wam wasze grzechy. ^aTen, kto jest posłuszny Allahowi i Jego Posłańcowi, niechybnie odniesie najwyższe zwycięstwo.

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٦٠﴾

73. Zaprawdę, zaproponowaliśmy obowiązek Prawa Bożego niebiosom i ziemi, i gór, lecz one odmówiły wzięcia go na siebie i obawiały się go. Lecz człowiek wziął je na swe barki. Zaiste, człowiek jest zdolny do niesprawiedliwości i nierozwagi wobec samego siebie. ²³⁷⁴

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٦١﴾

74. Konsekwencja jest taka, że Allah ukarze hipokrytów i hipokrytki, bałwochwalców i bałwochwalczce niewiasty. ^bAllach zwraca się w tasce ku wierzącym mężczyznom i wierzącym niewiastom, a jest On Najbardziej Przebaczący, Litościwy.

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالشَّارِكِينَ وَالشَّارِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٢﴾

^a4,14; 24,53; 48,18. ^b4,28; 9,104.

2374. *Hamala al-Amānata* oznacza: przyjął zaufanie; zdradził to. *Zalūm* to intensywna forma słowa *Zālim*, które jest aktywnym imiesłowem słowa *Zalama*, które z kolei oznacza: umieścił rzecz w niewłaściwym miejscu. Natomiast *Zalama-hū* oznacza: nałożył na swoje barki ciężar, który przekraczał jego siły. *Jahūl* to intensywna forma *Jāhil*, które oznacza niedbały, głupi, nieostrożny (Lane).

Człowiek obdarzony jest wielkimi, naturalnymi możliwościami i siłami, by móc przyswajać i manifestować swą osobą atrybuty Boże oraz by stawać się obrazem swojego Stwórcy (2,31). Jest to rzeczywiście wielkie zadanie, które tylko człowiek, jako jedyna istota we wszechświecie, mógł wypełnić. Inne istoty i rzeczy – aniołowie, niebo, ziemia i góry nie są mu równe. Odmówiły wszak wypełnienia tego obowiązku. Człowiek wziął na siebie ten ciężar, ponieważ tylko on mógł się z niego wywiązać. Człowiek może być *Zalūm* (niesprawiedliwy wobec samego siebie) oraz *Jahūl* (niedbały o siebie), to znaczy może być niesprawiedliwy wobec samego siebie w tym sensie, że może znosić wszelkie trudności i składać wszelkie ofiary dla dobra swojego Stwórcy; człowiek może ten być nieostrożny w tym sensie, że spełniając swój wielki i uswięcony obowiązek może zaniedbywać swoje własne zainteresowania i pragnienia życia w wygodach i życia łatwego. (2) Biorąc *al-Amānat* w sensie Prawa Koranu, zaś *al-Insān* w sensie człowieka doskonałego, czyli Świętego Proroka, werset ten może oznaczać, że spośród wszystkich mieszkańców nieba i ziemi, tylko Święty Prorok mógł być obarczony obowiązkiem objawienia najdoskonalszego i końcowego Prawa – Koranu, ponieważ żaden inny człowiek czy istota nie są obdarzeni tak wielkimi umiejętnościami i cechami, które były nieodzowne do pełnego i właściwego spełnienia tak wielkiego obowiązku. (3) Biorąc *Hamala* w sensie zdradzenia lub okazania się fałszywym w stosunku do nałożonego obowiązku, werset ten może oznaczać, że ciężar Prawa Bożego nałożony został na człowieka oraz inne niebieskie i ziemskie istoty. Wszystkie te istoty, z wyjątkiem człowieka, odmówiły wykonania tego obowiązku, to znaczy, wypełniły w pełni i wiernie wszystkie te prawa, którym podlegały. Cała przyroda była wierna swoim prawom, a i aniołowie wypełniali swoje obowiązki lojalnie i wiernie (16,50, 51). Jedynie sam człowiek, jako istota obdarzona wolną wolą, zaprzecza i pogwałca przykazania Boże, ponieważ jest niesprawiedliwy, zaniedbuje i ignoruje swoje obowiązki. Takie znaczenie tego wersetu popiera treść 41,12.

R O Z D Z I A Ł 34

AL-SABA'

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona w Mekce. Trudno jest jednak określić dokładną datę tego objawienia. Niektórzy naukowcy umieszczają ją w środkowym okresie mekkańskim. Inni, jak Rodwell czy Noldeke przypisują jej datę późniejszą. Kilka poprzednich rozdziałów zawierało proroctwa o powstaniu, postępie i ostatecznym zwycięstwie Islamu nad innymi Wiarami, podczas gdy rozdział poprzedni (33), Al-Ahzāb, poruszał ten temat nieco szerzej – jak połączone siły ciemności przegrały i nie udało im się spełnić ich nikczemnych planów zniszczenia Islamu oraz jak Islam podniósł się z jednej z najstraszniejszych prób, i uczynił to w niezwyklej sposób, ponieważ jego władza i prestiż znacznie wzrosły. W obecnej surze ostrzega się jednak muzułmanów, iż powinni strzec się przed zejściem na złą drogę, ponieważ kiedy ludzie zdobywają bogactwo i dobrobyt, mają tendencję oddawania się życiu łatwemu i pełnemu luksusów. Ponieważ Bóg nie jest szczególnie związany z żadnym społeczeństwem przez cały czas, to gdyby muzułmanie u szczytu swojej chwały i dobrobytu materialnego żyli życiem grzesznym, jak to czynili mieszkawcy Saby lub Izraelici po Salomonie – także i oni spotkaliby się z identycznym losem.

Temat

Sura ta zaczyna się od wychwalania Allacha, „do którego należy wszystko, co żyje w niebie, jak i na ziemi”, wskazując, że ponieważ Bóg jest Wielki i Wszechmocny, ludzie, którzy chcą odrzucić Jego autorytet, sami skłaniają się ku przekonaniu, że fakt odrzucenia przez nich Posłannictwa Islamu ujdzie im bezkarnie oraz że „nigdy nie przyjdzie na nich stosowna godzina”. Ostrzega się ich, że ich potęga załamie się, a chwała odejdzie. Fakt ten stanowić będzie dowód prawdy misji Świętego Proroka. Następnie sura ta dość szczegółowo nawiązuje do Proroków Dawida i Salomona, którzy dokonali wielu podbojów i podporządkowali sobie buntownicze plemiona, a w czasach ich rządów Izraelici osiągnęli szczyt swojej potęgi i chwały. Jednak będąc dumnymi ze swej władzy i dobrobytu, Izraelici zesłali na złą drogę i zaczęli prowadzić życie grzeszne. Po tym nawiązaniu do Izraelitów, następuje nawiązanie do mieszkańców Saby, którzy byli ludem wysoce bogatym i kulturalnym, lecz którzy – jak Izraelici – odrzucali przykazania Boże i jak oni ściągnęli na siebie gniew Boży, przez co zniszczeni zostali przez potop. Nawiązując do potęgi, chwały i dobrobytu Izraelitów w czasach rządów Dawida i Salomona oraz do tych samych cech mieszkańców Saby, a później do ich zniszczenia, sura ta ostrzega muzułmanów, że bogactwo, władza i dobrobyt także na nich zostaną zesłane, lecz jeśli u szczytu swej chwały jak Izraelici czy mieszkańcy Saby oddadzą się życiu w luksusie, tak samo zostaną ukarani. Dalej sura ta zajmuje się swoim głównym tematem, a mianowicie progresywnym powstawaniem sprawy Islamu oraz smutnym faktem, jaki czeka na balwochwalców i ich fałszywe bóstwa. Niewiernym rzuca się wyzwanie, aby zwrócili się do swoich bogów, by oni zatrzymali postęp Islamu oraz by powstrzymali schylek i upadek ich własnych fałszywych ideałów i instytucji. Powiada się im, że żadna ziemską siłą nie jest w stanie tego dokonać. W celu uświadomienia im, iż ich sprawa musi zginąć, zaś Islam zawsze będzie szedł naprzód, powiada się im dalej, aby studiowali działanie praw przyrody, które wszystkie działają dla dobra Islamu. W odpowiedzi na żądanie niewierzących co do terminu spełnienia proroctwa o postępie i zwycięstwie Islamu, sura ta przedstawia dokładną datę tego faktu. Powiada się, że znaki tego zaczną pojawiać się w około rok po Ucieczce Świętego Proroka z Mekki, kiedy Quraish, wyrzucając go z własnego miasta, sami zasłużą sobie na karę Bożą. Następnie sura ta zwraca uwagę na to, że kiedy tylko pojawia się jakiś Reformator Boży,

zawsze na jego drodze stają klasy uprzywilejowane. Czują one i obawiają się tego, że nowy Ruch może osłabić ich wpływy na ludzi biednych, którzy, akceptując nowe Posłannictwo, będą odmawiać eksploatacji i ciemnienia ich. Zatem klasy te walczą z całym sił, by zgnieść ten ruch jeszcze w zarodku, zaś klasy ciemnione i wyzyskiwane, na drodze zastraszenia, zmuszane zostają do przyjęcia kierownictwa klas posiadających i przeciwstawiania się Bożemu Reformatorowi. Przy samym końcu sura ta nawiązuje do prostego kryterium, dzięki któremu z łatwością stwierdzić można, że Święty Prorok nie jest ani kłamcą, ani maniakiem, lecz prawdziwym Prorokiem Bożym. Sura ta powiada, że kłamcy nigdy nie pozwala się na sukces, aż w końcu znajduje on smutny koniec swej wędrówki, natomiast sprawa Proroka posuwa się naprzód. Powiada się też, że szaleniec nie mógłby wywołać tak wspaniałej rewolucji w życiu całego ludu, jak to uczynił Święty Prorok.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Wszelka chwała należy się Allahowi, do którego należy wszystko, co jest w niebiosach oraz wszystko, co jest na ziemi.²³⁷⁵ I do Niego należy wszelka chwała w Życiu Przyszłym, a jest On Mądry, Wszechświadom.

3. ^bOn zna wszystko, co wchodzi do ziemi, jak i wszystko, co z niej wychodzi oraz wszystko, co zstępuje z nieba i co do niego wchodzi,²³⁷⁶ a jest On Litościwy, Najbardziej Przebaczający.

4. A ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Ta Godzina nigdy do nas nie nadejdzie”. Powiedz: „Tak, na mego Pana, który zna to, co niewidzialne, ona z pewnością do was nadejdzie. ^cNic nie jest w stanie umknąć przed Nim, nawet ciężar atomu w niebiosach lub na ziemi czy cokolwiek mniejszego albo większego, albowiem wszystko jest zapisane w zrozumiałej Księdze.²³⁷⁷”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا، وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْعَفُورُ

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ، قُلْ بَلَىٰ وَ
رَبِّي لَأَتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يُعْرَبُ عَنْهُ مُشْفَالٌ
ذَرِّبْ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْعَدُ مِنْ
ذِيكَ وَلَا أَكْبُرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ

^a1,1. ^b57,5. ^c10,62.

2375. Pięć Rozdziałów Koranu, to znaczy 1., 6., 18., 35. oraz obecny zaczyna się od słów „Wszelka chwała należy się Allahowi”. Wszystkie te rozdziały, wyrażnie lub na zasadzie implikacji, zajmują się tematem Przewodnictwa, Wszechmocy i Majestatu Boga.

2376. Słowa „do Niego należy wszelka chwała w Życiu Przyszłym” odnoszą się do czasu, kiedy Islam znowu zwycięży nad tymczasowym schyłkiem. Aluzja zawarta w tym wersecie dotyczy tematu omawianego w 32,6. Oznacza ona, że tylko Bóg jeden wie, jakiego rodzaju nauki potrzebuje dana epoka. Podobnie tylko On wie, kiedy na powrót do nieba zabrać naukę, która z niego przyszła, po tym, jak została zepsuta przez ludzi. Dzieje się to podobnie do tego, jak Bóg zabiera z powrotem do nieba wodę w postaci pary po jej zepsuciu, a zsyła ją oczyszczoną w formie deszczu. Słowa „wszystko, co wchodzi do ziemi, jak i wszystko, co z niej wychodzi”, mogą też oznaczać, że cokolwiek człowiek posieje, to zbierze. Dobre uczynki dają dobre rezultaty, zaś złe uczynki złe konsekwencje. Werset ten może też oznaczać, że Bóg zna każdy fenomen i każde wydarzenie, a w tej liczbie również powstawanie i upadek narodów.

2377. Temat poprzedniego wersetu jest w obecnym dalej rozwijany i rozszerzany. Powiada się mianowicie, że żadne działanie, dobre czy złe, nie pozostaje bez stosownej nagrody. W ten sposób ostrzega się niewiernych, że ich opozycja wobec Islamu oraz ich prześladowania muzułmanów nie miną bez kary.

5. ^a „Aby On mógł nagrodzić tych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki. Oto ci, którzy otrzymają przebaczenie i zaszczytne zabezpieczenie”.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ رَّزَقٌ كَرِيمٌ ﴿٥﴾

6. ^b Lecz jeśli chodzi o tych, którzy wysilają się przeciwko Naszym Znakom, starając się pokrzyżować Nasze plany, to oni właśnie są tymi, dla których będzie męka bolesnej kary.

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
عَلَبٌ ﴿٦﴾

7. ^c A ci, którzy otrzymują wiedzę, widzą, że wszystko, co zostało ci objawione od twego Pana, jest prawdą oraz że prowadzi to ku drodze Potężnego, Godnego Chwały.

وَيَرَىٰ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ﴿٧﴾

8. A ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Czy mamy wskazać wam człowieka, który wam powie, że kiedy rozpadniecie się na kawałki, będziecie podniesieni na nowo jako nowe stworzenia?”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُتَّبِعُكُمْ
إِذَا مَرَّتُمْ كُلَّ مَرْجَلٍ أَنْتُمْ لِنَفْسِكُمْ أَهْلٌ لَّا يَتَذَكَّرُونَ ﴿٨﴾

9. „Czy on wymyślił kłamstwo przeciwko Allachowi albo może ogarnęło go szaleństwo?” Nie, ^dlecz ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe już cierpią karę i nazbyt daleko posunęli się w błędzie.

أَفَتَرَىٰ عَلَىٰ اللَّهِ كَيْدًا بِأَمْرِ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٩﴾

10. Czy oni nie widzą, jak bardzo są otoczeni przez to, co jest za nimi, z nieba i ziemi? ^eJeśli tego zapagniemy, możemy uczynić, że ziemia zatonie wraz z nimi albo że kawałki nieba spadną na nich. ²³⁷⁸ Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak dla każdego pełnego skrucy sługi Allacha.

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنْ نَسُوا نَحْفًا يَهُمُّ الْاَرْضِ أَوْ نَسْقِطَ
عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةٌ لِّعَلِّ عِبْدِ
تَعَالَىٰ ﴿١٠﴾

^a 10,5; 30,46. ^b 22,52; 34,39. ^c 13,20; 22,55; 35,32; 56,96. ^d 17,11; 27,5. ^e 6,66; 17,69; 67,17-18.

2378. Słowa „możemy uczynić, że ziemia zatonie wraz z nimi” odnoszą się do Znaków na ziemi; natomiast słowa „albo że kawałki nieba spadną na nich” nawiązują do znaków na niebie.

11. I niechybnie obdarowaliśmy łaską od Nas Dawida i rzekliśmy: „O wy, góry,^{2378A} świętujcie chwałę Allacha wraz z nim,^{2378B} jak i „O ptaki, wy także”. I uczyniliśmy dlań żelazo miękkim²³⁷⁹.

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يٰجِبَالُ اُوْبِيْ مَعَهُ وَ
الطَّيْرُ وَالتَّنَالُ الْهَدِيْدُ ﴿٢١﴾

12. I powiedzieliśmy: „Uczyń pełnej długości kolczugi i uczyni kółka właściwej wielkości. I postępuj sprawiedliwie – Ja niechybnie widzę wszystko to, co czynicie”.

اِنْ اَعْمَلْ سِيْفَتٍ وَقَدَّرْ فِي السَّرْوِ وَاَعْمَلْ صَالِحًا
اِنْ يَّمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢٢﴾

13. ^bA Salomonowi podporządkowaliśmy wiatr. Jego droga poranna trwała tyle co miesięczna podróż, a jego droga wieczorna tyle również, co miesięczna podróż. I uczyniliśmy, iż wypłynęło z niego źródło roztopionej miedzi. A wśród jinn byli tacy, którzy pracowali pod jego nadzorem z rozkazu jego Pana.²³⁸⁰ I powiedzieliśmy, że gdyby ktokolwiek z nich odwrócił się od Naszego rozkazu, spowodujemy, że skosztuje kary palącego ognia.

وَالسُّلَيْمَانَ الرِّيْحَ عُدُّهَا شَهْرٌ وَّرَوَاحُهَا شَهْرٌ
اَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَطْرِ وَاَمِنَ الْجِنُّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ
يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّهِ وَاَمَّنْ يَنْزِعُ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرَانَا نَفْسٌ
مِّنْ عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿٢٣﴾

^a21,80; 38,19-20. ^b21,82; 38,37.

2378A. Plemiona górskie. W kwestii podobnego zwrotu patrz 12,83.

2378B. Patrz 1907.

2379. Zwrot „Uczyniliśmy dlań żelazo miękkim” wskazują, że sztuka produkowania sprzętu wojkowego z żelaza od dawna rozwinięta była przez Dawida. Dawid swobodnie wykorzystywał żelazo i jak wykazuje następny werset sprowadzał z niego kolczugi.

2380. Terytoria Salomona rozciągały się od północnej Syrii wzdłuż wschodnich wybrzeży Morza Śródziemnego aż po Morze Czerwone, wzdłuż Morza Arabskiego aż po Zatokę Perską. Właściwie w czasach Salomona imperium izraelskie osiągnęło szczyt bogactwa, władzy i prestiżu, ponieważ słowo *Rih* oznacza między innymi władzę i podboje (Lane). Werset ten wskazuje także i na to, że Salomon posiadał wielką flotę handlową (1 Krł 9,26-28 oraz Jew. Enc., t. XI, str. 437) oraz że rzemiosło i przemysł w czasie jego rządów bardzo się rozwinęły. Werset ten wskazuje też na fakt, że w czasach Salomona dokonano wielu podbojów i zmuszono do służby dzikie i buntownicze plemiona górskie (2 Krn 4,1-2 oraz 2,18).

14. Oni uczynili dla niego to, czego pragnął – miejsca czci i posągi oraz baseny jak rezerwuary,²³⁸¹ i wielkie naczynia kuchenne umieszczone w ich właściwych miejscach. I powiedzieliśmy: „Postępuj z wdzięcznością, o Domu Dawida”, lecz niewielu z moich sług to ludzie wdzięczni.

يَعْلَمُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَمَتَانٍ رِجَالٍ
كَالْجِبَابِ وَقُدُورٍ سِينِيٍّ اِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ سُكْرَاءَ
وَقَلِيلًا مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢١﴾

15. I kiedy wyznaczaliśmy jego (Salomona) śmierć, nic nie wskazywało im, iż jest martwy, z wyjątkiem robaka z ziemi²³⁸², który zjadał jego berło. Kiedy ono zatem upadło, jinn uświadomili sobie jasno, że gdyby znali to, co niewidzialne nie pozostałoby w stanie poniżającej męki.²³⁸³

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلاَّ
دَابَّةُ اَلْاَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَاتِهِ فَلَمَّا خَرَ بَتَّيْنَتِ
الْحِجْنِ اَنْ لُّوْكَانُوا يَعْلَمُونَ الْعَبَّاءُ مَا لَيْشُوا فِي
الْعَذَابِ الْمُهَيَّنِّ ﴿٢٢﴾

16. Rzeczywiście był Znak dla Saby^{2383A} w ich ojczyźnie – dwa ogrody, jeden po prawej, a drugi po lewej stronie. I rzekliśmy do nich: „Spożywajcie z tego, co daje wam wasz Pan i dziękujcie Mu. Wasze miasto jest pięknym miastem, a Pan wasz Najbardziej Przebaczącym”.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُنَّ كُلُّوا مِنْ زَرْعٍ رَّبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلَدَهُ
طَيِّبَةً وَرَبُّ غَفُورٌ ﴿٢٣﴾

21,81.

2381. Oprócz tego, że był niezwykle bogatym, potężnym i cywilizowanym monarchą, Salomon był też księciem budowniczych wśród władców izraelskich. Miał szczególnie smak, jeśli chodzi o architekturę, która w jego czasach bardzo się rozwinęła. Świątynia w Jerozolimie stanowi wspiane świadectwo jego wspaniałego wyczucia architektury.

2382. Bezwartościowy syn Salomona i jego następca, Roboam, podczas którego słabowitych rządów wielkie i potężne Królestwo Salomona rozpadło się na kawałki (1 Krl, rozdz. 12, 13, 14 oraz Jewish., Enc., pod hasłem „Roboam”).

2383. Rozpad i dezintegracja Królestwa Salomona rozpoczęły się w czasach Roboama.

2383A. Saba', jak powiada się w 27,²³ było miastem Yemen, położonym około trzy dni drogi od San'a, i było też nazywane Ma'arib. O mieście tym często mówi się w Starym Testamencie oraz w literaturze greckiej, rzymskiej i arabskiej, a zwłaszcza w inskrypcjach Arabii południowej. Mieszkańcy Saba' był to lud dostatni i kulturalny, obdarzony przez Boga obfitością wszelkich wygod i dobrodziejstw życia. Cały kraj uczyniony został bardzo żyznym dzięki systemom irygacyjnym, przez co pełen był ogrodów i strumieni. Spośród budowli publicznych, wpływających na rolnictwo, najbardziej znaną była zaporą pod Ma'arib (Enc. of Islam, t. 4, str. 16). Tirmidhi cytuje tradycję wedle Farwah bin Malik, że kiedy spytano go, czy Saba' to nazwa kraju czy kobiety, Święty Prorok odpowiedział: „To nie jest nazwa ani kraju, ani kobiety, lecz jest to imię pewnego człowieka z Jemenu, który miał dziesięciu synów. Szczęściu z nich pozostało w Jemenie, natomiast czterech udało się do Syrii i tam zbudowali swoje domy” (Tajj).

17. Oni jednak odwrócili się, więc zesłaliśmy przeciwko nim niszczący potop.²³⁸⁴ I w miejsce ich dwóch wspaniałych ogrodów daliśmy im dwa ogrody rodzące gorzkie owoce i zawierające tamaryszek, jak i nieco drzew lotusowych.

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِم سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أُكْلِ خَمِيطٍ وَأَثَلٍ وَأَشْيَاءٍ قَلِيلٍ ۝

18. W ten sposób odpłaciliśmy się im za ich niewdzięczność. I wyłącznie niewdzięcznikom odpłacamy się w ten sposób.

ذَلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَهْلُ بُحَيْرَىٰ إِلَّا الْكُفُورَ ۝

19. I umieściliśmy pomiędzy nimi i miastami, którym pobłogosławiliśmy, inne miasta, które dobrze było widać, jak i ustaliliśmy między nimi łatwe stopnie²³⁸⁵ i powiedzieliśmy: „Podróżujcie po nich w nocy i w dzień bezpiecznie”.

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَىٰ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا الشَّيْرَ سَيْرُوا فِيهَا لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

20. Lecz zamiast podziękować Bogu, oni rzekli: „Panie nasz, uczyni dłuższe dystanse pomiędzy kolejnymi stopniami naszej podróży”. I zgrzeszyli przeciwko samym sobie, więc uczyniliśmy ich pośmiewiskiem i rozbiliśmy na kawałki – całkowite zniszczenie.²³⁸⁶ W tym, zaprawdę, zawarte są Znaki dla każdej wytrwałej i wdzięcznej osoby.

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعُدَّ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْرَجٍ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝

2384. 'Arim oznacza: tamę lub tamy skonstruowane w dolinach lub łożyskach strumieni; strumień, którego prądu nie sposób zatrzymać; lub gwałtowny deszcz (Lane). Wielka powódź spowodowała, że zaporą Ma'arib, której mieszkańcy Saba' zawdzięczali swój dobrobyt, rozpadła się, powodując wielkie zniszczenia. Kraj pełen przepięknych ogrodów, strumieni i wspaniałych dzieł sztuki zmieniony został w pobojojwisko. Zapora ta miała około trzech kilometrów długości i 40m wysokości. Została zniszczona około pierwszego lub drugiego wieku A.D. (Palmer).

2385. Słowa „miasta, którym pobłogosławiliśmy” odnoszą się do miast w Palestynie, siedziby rządu Salomona, z którymi mieszkańcy Saba' prowadzili wspaniały handel. Słowa „miasta, które dobrze było widać” oznaczają, że miasta te tak blisko siebie się znajdowały, że z łatwością było je widać. Słowa te mogą też oznaczać miasta główne i wskazywać, że droga z Jemenu do Palestyny i Syrii była bardzo uczęszczana, bezpieczna i dobrze zaludniona. Według Muir na drodze z Jemenu do Syrii było 70 przystanków lub postojów. Była to droga uczęszczana i bardzo bezpieczna, obsadzona po obu stronach cienistymi drzewami.

2386. Słowa włożone w usta mieszkańców Saba' w istocie określają ich aktualne warunki w czasie, kiedy odrzucili i nie okazali posłuszeństwa przykazaniom Bożym i w konsekwencji zesłani na złą drogę. Dobrze prosperująca i bezpieczna droga stała się opuszczoną i wymarłą. Znajdujące się przy niej miasta legły w ruinach, a dystans od jednego postoju do drugiego znacznie się wydłużył. Sabańczycy zostali tak całkowicie zniszczeni, że nie pozostał po nich żaden ślad. Stali się tylko tematem dla tych, co opowiadają historyjki.

21. A Iblīs rzeczywiście słusznie ich ocenił,²³⁸⁷ więc ^aoni poszli za nim wszyscy z wyjątkiem grupy prawdziwych wiernych.

22. ^bI nie miał on nad nimi żadnej władzy,²³⁸⁸ lecz było tak, że mogliśmy rozróżnić tych, którzy wierzyli w Życie Przyszłe, od tych, którzy w nie wątpili. Twój Pan ma baczność nad wszystkimi rzeczami.

23. Powiedz: „Zwróćcie się do tych, których uznajecie za bogów obok Allacha. Oni nie mają władzy nawet nad czymś tak małym jak waga jednego atomu w niebiosach ani na ziemi, ani nie mają żadnego udziału w tym, ani nie ma On żadnego pomocnika wśród nich”.²³⁸⁹

24. ^cU Niego nie ma znaczenia żadne wstawiennictwo z wyjątkiem tego, któremu On na to pozwala,^{2389A} aż kiedy serca²³⁹⁰ tych, którym udziela się pozwolenia na wstawiennictwo będą pozbawieni strachu, inni²³⁹¹ powiedzą: „Cóż takiego powiedział wasz Pan?” Oni²³⁹² odpowiedzą: „Prawdę”. A jest On Wysoki, Wielki.

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمُ ابْنُ آدَمَ إِذْ قَالَ لَهُمُ اتَّبِعُوا اللَّهَ وَاتَّبِعُوا أُمَّامَةً ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۖ إِنَّا اتَّبَعْنَا آلَ آدَمَ ۖ وَكَانَ لَهُ عَلَيْهِمُ مِنَ السُّلْطَانِ إِلَّا لِنَعْمٍ مِّنْ يُّوسُفَ ۚ بِأَلْحَزَّةِ ۚ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ ۚ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢١﴾

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْشَقَالٍ ذَرَّةً فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شِرْكٍ ۚ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَاهِرٍ ﴿٢٢﴾

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ ۚ حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنِ أَقْدَامِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ ۖ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٤﴾

﴿٢١﴾

^a15,43; 16,100. ^b34,22. ^c2,256; 20,110; 78,39.

2387. Poprzez swoje złe uczynki mieszkańcy Saba' udowodnili szacunki Szatana, który powiedział, że zdoła sprowadzić ich z właściwej drogi. Odniesienie do tej oceny Szatana, do oceny niegodziwego ludu i jego złych uczynków znajdujemy w 17,63, gdzie wspomina się o nim, jak powiada, że spowoduje, że jego (Adama) potomstwo zginie z wyjątkiem nielicznych.

2388. Szatan nie ma żadnego autorytetu nad człowiekiem. Dopiero poprzez swoje własne złe uczynki i wierzenia człowiek doprowadza siebie do ruiny duchowej.

2389. Nicwierzącym rzuca się wyzwanie, aby wezwali swoich fałszywych bogów, by zahamowali i zatrzymali postęp Islamu. Powiada im się także, że nie są w stanie tego uczynić; właściwie żadna siła na ziemi nie może powstrzymać prawdy od rozprzestrzeniania się.

2389A. Święty Prorok. Słowa te mogą także oznaczać: „Co do którego Bóg pozwala, aby się za nim wstawiano”.

2390. Serca.

2391. Grzeszny lud, który zostanie ukarany.

2392. Wstawiennicy lub Posłańcy Boga.

25. Powiedz: ^a„Kto daje wam utrzymanie z niebios i ziemi?”
Powiedz: „Allah. Albo my, albo wy jesteście wyraźnie w błędzie”.²³⁹³

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللهُ
وَإِنَّا أَوْ إِنَّا لَكُم لَعَلَى هُدًى أَوْ إِنَّا صَالِحِينَ ﴿٢٥﴾

26. Powiedz: „Wy nie będziecie wypytywani o nasze grzechy ani my nie będziemy wypytywani o to, co wy czynicie”.

قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٦﴾

27. Powiedz: „Pan nasz wszystkich nas zbierze razem.²³⁹⁴ Wtedy rozsądzi pomiędzy nami w prawdzie, a jest On Najlepszym Sędzią, Wszzechwiedzącym”.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ
الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٧﴾

28. Powiedz: ^b„Pokażcie mi tych, których łączycie z Nim jako Jego partnerów”. Nie! Nie może tak być, albowiem On jest Allahem, Potężnym, Mądrym.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَحَقُّمُ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّاءَ بَلْ هُوَ
اللهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٨﴾

29. I posłałszy cię wyłącznie jako ^czwiastuna dobrej nowiny oraz tego, który ostrzega całą ludzkość,²³⁹⁵ lecz większość ludzi nie wie.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَاثِبَةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. ^dI powiadają: „Kiedy zostanie wypełniona ta obietnica, jeżeliście prawdomówni?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٠﴾

31. Powiedz: „Dla was jest obietnica dnia²³⁹⁶, ^eza którym nie możecie pozostać w tyle nawet na chwilę ani nie możecie go wyprzedzić”.

قُلْ لَكُمْ وِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْجِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً
وَلَا تَسْتَفْتِدُونَ ﴿٣١﴾

^a10,32; 27,65; 35,4. ^b35,41; 46,5. ^c21,108. ^d21,39; 36,49; 67,26. ^e7,35; 10,50.

2393. Tak jak z całą pewnością my (wierzący) mamy rację, z tą samą pewnością wy (niewierzący) jesteście w błędzie.

2394. Werset ten bywa na ogół interpretowany tak, że odnosi się on do Upadku Mekki, kiedy bez żadnych wątpliwości określono do której z grup – muzułmanów czy niewierzących – należało „słuszne przewodnictwo”, a która była „w wyraźnym błędzie”. Dopiero po tym wielkim zwycięstwie powstał związek serc pomiędzy muzułmanami i ich wrogami.

2395. Święty Prorok określany jest wielokrotnie w Koranie jako Posłaniec do całej ludzkości aż po kres czasu. Patrz także 21,108 oraz 25,2. Posłannictwo Islamu jest Posłannictwem powszechnym, a Koran ostatnią Księgą objawioną, która twierdzi o krańcowości.

2396. Dzień bitwy pod Badr lub dzień, o którym mowa w 32,6, o którym powiada się, że równa się tysiącowi lat, po upływie których nastąpi okres uznania i przyjęcia Islamu jako wiary powszechnej.

32. A ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Nigdy nie uwierzymy w ten Koran ani w to, co jest przed nim”. Gdybyś tylko mógł zobaczyć, ^akiedy grzesznicy będą musieli stanąć przed ich Panem, rzucając winę jedni na drugich? Ci, którzy skazani byli na słabość, powiedzą do tych, którzy byli nieświadomi: „Gdyby nie wy, z pewnością bylibyśmy wiernymi”.²³⁹⁷

33. ^bCi, którzy pełni byli dumy, powiedzą do tych, których uważano za słabych: „Czy to my odsuwaliśmy was od przewodnictwa po tym, jak do was przybyło? Nie, to wy sami byliście winni”.

34. ^cA ci, których uważano za słabych, powiedzą do tych, którzy byli dumni: „Nie, lecz to wasze knowania w nocy i w dzień, kiedy kazaliście nam nie wierzyć w Allacha i ustanawiać Mu równych”. ^dI będą skrywać swe wyrzuty sumienia,²³⁹⁸ kiedy ujrzą swą karę, a My umieścimy łańcuchy wokół szyi^{2398A} tych, którzy nie uwierzyli. A będą rozliczeni wyłącznie z tego, co czynili.

35. I nigdy nie posyłamy tego, kto ostrzega, do jakiegokolwiek miasta, ^eaby bogaci jego mieszkańcy nie powiedali: „Zaiste, nie wierzymy w to, z czym zostałeś posłany”.²³⁹⁹

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا
بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْتُوا
عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ
يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضِعُوا مِنَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
لَوْلَا أَنْتُمْ
لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضِعُوا
مَنْ كُنَّا مَجْرُمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضِعُوا مِنَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
بَلْ مَكَرُوا الْيَلْبِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ
نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا
وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ
وَجَعَلْنَا الْأَعْمَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَاهْل يُجْرُونَ إِلَّا مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا
قَالَ مُتْرُفُهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

^a7,39; 14,22; 28,64; 33,68; 40,48. ^b14,22; 28,64; 40,48. ^c14,22; 40,48. ^d10,55. ^e6,124; 17,17.

2397. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek winny staje twarzą w twarz z karą, stara się zepchnąć winę na kogoś innego i w ten sposób usprawiedliwić się. Właśnie do tej cechy natury ludzkiej nawiązuje się w obecnym i dwóch następujących wersetach.

2398. *Asarra-hū* oznacza: ukrył to; zamaniestował to (Lane).

2398A. *A'nāq* oznacza także: przywódców ludzi lub ludzi wielkich (Lane).

2399. Prorocy Boga przybywali, by podnosić podupadłą ludzkość i stawiać ją na jej właściwym miejscu w społeczeństwie oraz by oddawać im należne prawa, których odmawiają im nabyte prawa. Oto dlaczego we wszystkich epokach ludzie bogaci, posiadający władzę i wpływy przeciwstawiają się Posłańcom Boga.

36. I powiadają: „My mamy więcej bogactwa i dzieci i nie będziemy ukarani”.

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٦﴾

37. Powiedz: „Zaprawdę, ^aPan mój powiększa zaopatrzenie tym, którym pragnie, jak i pomniejsza je tym, którym zechce, lecz większość ludzi nie wie”.

قُلْ إِنَّ رَحْمَتِي بِيَسْطُ الرِّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يُعَدُّ رُذُوكُنَّ
بِ أَكْثَرِ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. I to nie wasze bogactwo ani wasze dzieci zbliżą was do Nas w randze, natomiast ^bci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, ²⁴⁰⁰ otrzymają podwójną nagrodę za to, co czynili. ^cI w wyniosłych budowlach będą oni bezpieczni.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّذِي نَقَرْتُمْ بِكُمْ عِنْدَنَا
زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۖ فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39. ^dA jeśli chodzi o tych, którzy starają się pokrzyżować cel Naszych Znaków, to oni są tymi, którzy będą musieli stanąć przed karą. ²⁴⁰¹

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ ۗ أُولَٰئِكَ فِي
الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Powiedz: „Zaiste, Pan mój powiększa zaopatrzenie tych spośród Jego sług, którym zapragnie, jak i pomniejsza tym z nich, którym chce. I jeśli coś wydacie, On to na nowo zastąpi, a jest On Najlepszym z Dawców”.

قُلْ إِنَّ رَحْمَتِي بِيَسْطُ الرِّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِي ۗ وَ
يُقَدِّرُ لَهُ ۗ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۗ وَ
هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. I przypomnij sobie dzień, w którym ^eOn zbierze ich wszystkich razem. Wtedy powie On do aniołów: „Czy to byliście wy, których oni czcili?”

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جِئْتَانِمُ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ
إِنِّي أَكْرَمُ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42. Ci odpowiedzą: „Tyś jest Święty. Tyś jest naszym Obrońcą przed nimi. Nie, lecz oni czcili jinn. To właśnie w nich wierzyła większość z nich”.

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ ۗ بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۗ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

^a 13,27; 29,63; 39,53; 42,13. ^b 3,58; 6,49; 18,89; 19,61. ^c 25,76. ^d 22,52. ^e 10,29; 17,98; 19,69; 25,19.

2400. Bogactwo, władza i pozycja nie są środkami osiągnięcia bliskości z Bogiem. Przeciwnie, utrzymują one raczej człowieka z dala od Boga. Dopiero właściwa wiara i dobre uczynki są prawdziwym bogactwem człowieka i mogą zapewnić mu zbawienie i radość Bożą.

2401. Wszystkie wysiłki i machinacje niewierzących, mające na celu zahamowanie i zatrzymanie postępu sprawy Prawdy i zniszczenia celu Bożego, okazują się daremne.

43. Będzie powiedziane do niewiernych: „Zatem tego dnia nie będziecie mieć żadnej władzy ani by pomóc, ani by zaszkodzić sobie nawzajem”. I My powiemy do tych, którzy czynili zło: ^a„Skosztujcie kary Ognia, której wypieraliście się”.

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
وَقَوْلٍ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ
بِهَا تَكذِبُونَ ﴿٨﴾

44. I kiedy recytuje się im Nasze wyraźne Znaki, oni powiadają: ^b„To przecież tylko człowiek, który próbuje odwrócić was od tego, co czcili wasi ojcowie”. I powiadają: „Ten Koran to tylko zmyślane kłamstwo”. A ci, którzy nie wierzą, mówią o prawdzie, gdy do nich przychodzi: „To nic innego jak tylko wyraźne czary”.

وَإِذَا تَنَزَّلْنَا عَلَيْهَا آيَاتُنَا نَكِيتٌ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ
يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ ؕ وَ
قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا آفَاكٌ مُّفَرَّغَةٌ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَاحِقٌ لَنَا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾

45. I nie daliśmy im żadnych Ksiąg, które by studiowali, ani nie wysyłałiśmy do nich przed tobą nikogo, kto by ich ostrzegał.

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كِتَابٍ يَذْرَؤُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿١٠﴾

46. A ci, którzy byli przed nimi, także odrzucili prawdę i oni nie osiągnęli nawet dziesiątej części²⁴⁰² władzy, jaką im daliśmy, lecz odrzucali Naszych Posłańców. Zatem oni ujrzą, jak okropne są konsekwencje wypierania się Mnie.

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثَانًا
مِمَّا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رَسُولَنَا فَكَيفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١١﴾

47. Powiedz: „Ja tylko napominam was, byście czynili wyłącznie jedno: abyście stanęli przed Allahem dwójkami i pojedynczo i zastanowili się. Wtedy uświadomicie sobie, że ^cnie ma w waszym towarzyszysu obląkania.²⁴⁰³ On jest dla was tylko tym, który ostrzega o nadchodzącej srogięj karze”.

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْئِ
وَفُرَادَى تُمْ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ حِجَابٍ
إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿١٢﴾

^a8,15; 10,53; 22,23. ^b17,95; 23,25. ^c7,185; 23,71.

2402. *Mi'shār* oznacza: dziesiąta część; setna część; według niektórych tysięczna część (Lane).

2403. Werset ten zaleca obiektywne przesłedzenie twierdzenia Świętego Proroka. Niewierzących ponagla się, aby spokojnie zastanowili się, bez uprzedzeń i wpływów ze strony mentalności tłumu, czy Święty Prorok cierpi na jakąś chorobę umysłu.

48. Powiedz: „O jakąkolwiek nagrodę mógłbym was poprosić, niechaj będzie wasza. Moja nagroda jest wyłącznie u Allaha, a jest On Świadkiem nad wszystkimi rzeczami”.

49. Powiedz: „Zaiste, Pan mój rzuca prawdą w fałsz i rozbija go na kawałki. On jest ^bNajwiększym Znawcą niewidzialnego”.

50. Powiedz: „Prawda nadeszła, a fałsz nigdy nie mógłby dać początku niczemu ani tego na nowo stworzyć”.²⁴⁰⁴

51. Powiedz: „Jeśli się myślę, myślę się wyłącznie przeciwko samemu sobie, a jeśli jestem właściwie prowadzony, jest tak z powodu tego, co mój Pan mi objawił. ^dZaprawdę, On jest Wszystkosłyszający, Bliski”.

52. Gdybyś mógł tylko ujrzeć, kiedy porażeni zostaną strachem? Wtedy nie będzie ucieczki, a oni zostaną ogarnięci z niedalekiego miejsca.

53. I powiedzą: „Teraz w to wierzymy”. Lecz jakże mogą osiągnąć wiarę z tak odległego miejsca?²⁴⁰⁵

54. Nie uwierzyli w to przedtem, kiedy pozwalali sobie na przypuszczenia względem niewidzialnego z tak odległego miejsca.

55. I umieszczona będzie przegródą pomiędzy nimi oraz tym, za czym tęsknią, tak jak uczyniono z im podobnymi przedtem.²⁴⁰⁶ Oni również byli w niepokojącym błędzie.

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٣٨﴾

قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْدِرُ بِالْحَقِّ عَلَامُ الْغُيُوبِ ﴿٣٩﴾

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِي الْبَاطِلُ وَمَا يُؤْنِسُ ﴿٤٠﴾

قُلْ إِنْ مَلَكَتُ فِئَاتِنَا أَصِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنْ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُؤْتِي إِلَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٤١﴾

وَلَوْ تَرَى إِذْ فَزَعُوا فَلَا قُوَّةَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ؄ وَإِنَّا لَهُمُ التَّنَادُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٣﴾

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

وَجِئِلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاءِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

^a38,87; 42,24; 52,41; 68,47. ^b5,177. ^c17,82; 21,19. ^d2,187; 11,62.

2404. Słowa „ani tego na nowo stworzyć” zawierają wspaniałe proroctwo, które powiada, że bałwochwalstwo już nigdy więcej nie uzyska oparcia w Arabii. Zniknie z tego kraju na zawsze.

2405. Słowa te mogą oznaczać „po śmierci”, zaś cały werset oznaczać może, że niewierzący z całą pewnością uświadomią sobie po śmierci, że nie mieli racji. Niewierzący dokonują bezpodstawnych przypuszczeń o niepowodzeniu misji Proroka, które to przypuszczenia, będąc dalekimi od źródeł „niewidocznych” i od rzeczywistości, umysłu i prawdy, są głupie i bezpodstawne.

2406. Przeciwnikom Islamu powiada się tutaj, że tak jak przeciwnicy poprzednich Proroków i oni całkowicie nie uświadomią sobie pragnienia ich serc – niepowodzenia misji Świętego Proroka.

R O Z D Z I A Ł 35

AL-FĀTIR

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce, prawdopodobnie w tym samym czasie, co sura poprzednia. W tamtej surze powiada się muzułmanom, że podobnie jak Izraelici otrzymają oni bogactwo, władzę, dobrobyt i prestiż, lecz jeśli u szczytu swej chwały i wielkości zapomną o Bogu i oddadzą się życiu w luksusie, ściągną na swoje głowy gniew Boży, tak jak uczynili to przed nimi Izraelici. W surze obecnej obiecuje się im honor i wspaniałość poprzez przestrzeganie przykazań zawartych w Koranie.

Temat

Sura ta zaczyna się deklaracją, która mówi, że wszelka chwała należy się Stwórcy nieba i ziemi. Deklaracja ta wskazuje, że będąc Stwórcą wszechświata, Bóg nie tylko zaspokaja fizyczne potrzeby człowieka, ale i potrzeby duchowe i moralne. Właśnie w tym celu stworzył aniołów, jako narzędzie sprawowania kontroli nad wszechświatem fizycznym i przekazywania swojej woli ludziom. Sura ta powiada dalej, że od czasu stworzenia człowieka Bóg zsyła Proroków i Posłańców, aby przekazywali Jego wolę oraz że obecnie postanowił wylać na ludzkość swą taskę w formie Koranu. Po tym ogłoszeniu zesłania łaski Bożej na człowieka, jest on ostrzegany, by tej łaski nie odrzucać, jako że wywoła to smutne konsekwencje. Dalej sura ta wyciąga wniosek moralny z mało znaczącego początku człowieka i powiada, że Islam od stadium nieśmiałego początku rozrośnie się w potężną organizację. Dalej porównuje go do morza, którego wody są słodkie i zaspokajają pragnienie podróżników duchowych. Następnie zwraca się uwagę na to, że Islam nie jest żadnym nowym zjawiskiem. Przemienne okresy światła i ciemności nadal przychodzą jak dzień i noc. Po długim okresie ciemności i wstrzymywaniu objawienia wzeszło słońce Islamu, by oświetlić ciemny świat, a Bóg postanowił stworzyć nową istotę i nowy porządek poprzez swoje nauki. Dzięki Koranowi Bóg da ślepych oczy, a głuchym uszy, zaś umarli otrzymają nowe życie. Jednak ci, którzy świadomie zamykać będą drogi do swego serca i będą odmawiać słuchania Wołania Bożego, ściągną na siebie śmierć duchową. Następnie sura ta zwraca uwagę na studia nad tym fenomenem fizycznym, który jest uderzająco podobny do podobnego fenomenu w świecie duchowym. Kiedy na wysuszoną i jałową ziemię spada deszcz, ziemia zaczyna wibrować nowym życiem i zaczynają na niej rosnąć zboża, kwiaty i najróżniejsze owoce. Woda, która spada w formie deszczu, jest taka sama, inne natomiast są zboża i owoce. Podobnie ta sama woda objawienia Bożego daje różne wyniki wśród ludzi o różnych charakterach i cechach moralnych. Podczas gdy z jednej strony tworzy ona wielce sprawiedliwych i cechujących się bojaźnią Bożą ludzi, z drugiej strony społeczność niegodziwców, którzy zaciekle walczą ze sprawą prawdy. Ta walka pomiędzy oddanymi prawdzie oraz siłami ciemności kończy się nieodwołalnie jednym wynikiem – zwycięstwem prawdy nad fałszem. Przy końcu sura ta uświadamia bałwochwalcom bezsens ich działania oraz ostrzega ich, mówiąc, że jeśli pomimo fałszywości i daremności ich wierzeń oraz praktyk, nadal będą przy nich obstawać, spadnie na nich kara Boża, chociaż Bóg jest nieśpieszny w wymierzaniu kary i staie daje coraz więcej czasu grzesznikom na okazanie skruchy. Czyni tak jednak tylko do czasu, kiedy oni, trwając w swoich błędnych założeniach, zatrzasną przed sobą wrota Jego łaski.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Wszelka chwała należy do Allacha, ^bTwórcy niebios i ziemi, który posługuje się aniołami jako Posłańcami, mającymi skrzydła – dwa, trzy lub cztery. On dodaje do swego stworzenia.²⁴⁰⁷ co chce, albowiem ma Allah władzę nad wszystkimi rzeczami.

3. ^cJakiegokolwiek źródła²⁴⁰⁸ łaski Allah otwiera przed ludzkością.²⁴⁰⁸ nikt nie jest w stanie ich powstrzymać, a jeśli On takie źródła powstrzymuje, nie ma nikogo, kto mógłby je potem uwolnić; a jest On Potężny, Mądry.

4. O wy, ludzie, pamiętajcie o łaskach Allacha, jakimi On was obdarował. ^dCzyż jest jakiś stwórca inny niż Allah, który zaopatruje was z nieba i z ziemi? Nie ma nikogo godnego czci, wyłącznie On. Dlaczego zatem jesteście odwracani?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةَ رُسُلًا اُولِيْ اَجْنِحَةٍ مَّشْفِي وَتِلْكَ وَرَبِّعٌ بِيْرِيْدٌ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ اِنْ اَللهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

مَا يَفْتَحُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنْتَىٰ تُوْفِكُوْنَ ۝

^a1,1. ^b6,15; 12,102; 14,11; 42,12. ^c39,39. ^d10,32; 27,65; 34,25.

2407. Aniołom przekazana została funkcja sprawowania kontroli, zarządzania i nadzorowania spraw świata fizycznego (79,6). Oto obowiązek, jakim zostali obarczeni. Innym ich obowiązkiem, równie ciężkim, jest wypełnianie przykazań Bożych oraz przekazywanie Woli Boga ludziom przez Jego Posłańców. Aniołowie niosący objawienie manifestują dwa, trzy lub cztery atrybuty Boże jednocześnie. *Ajniḥah* – symbol władzy i możliwości (Lane) – przez to werset ten oznacza, że aniołowie posiadają władzę i cechy w różnych stopniach oraz zgodnie ze znaczeniem zadania, odpowiednio jest ono przydzielane. Niektórzy aniołowie otrzymali większą władzę i możliwości niż inni. Archanioł Gabriel jest najważniejszym z aniołów i dlatego jemu powierzone zostało zadanie – zadanie najważniejsze – przekazywanie objawienia Bożego Jego Posłańcom. Odbywa się to pod jego kontrolą i przy jego pomocy.

2408. Powiedziawszy w poprzednim wersecie, że Bóg stworzył niebo i ziemię i że On w pełni spełnia fizyczne i duchowe potrzeby człowieka, obecny werset oznacza, że Bóg postanowił teraz wyłączyć na ludzkość swą łaskę w formie objawienia Koranu.

5. ^aI jeśli cię odrzuca, zaprawdę, Posłańcy Boga byli odrzucani przed tobą, a Allahowi wszystkie sprawy będą przedstawione do rozstrzygnięcia.

6. O wy, ludzie, niezawodnie obietnica Allacha jest prawdziwa, nie pozwólcie zatem, aby życie obecne zwiódło was ani też nie pozwólcie, aby Kłamacza zwiódł was, jeśli chodzi o Allacha.

7. ^bZaiste, Szatan jest waszym wrogiem, więc traktujcie go jak wroga. On zwraca się do swoich wyznawców tylko po to, by stali się mieszkańcami płonącego Ognia.

8. Dla tych, którzy nie wierzą, wyznaczona jest sroga kara. A dla tych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, wyznaczone jest przebaczenie i wspaniała nagroda.

9. Czy zatem ten, któremu zło jego postępowania uczynione jest miłym, tak że spogląda na nie jak na dobro, jest podobny do tego, kto wierzy i spełnia dobre uczynki? Zaiste, Allah pozwala zbroczyć z drogi temu, komu zechce, a prowadzi tego, kogo pragnie prowadzić. Niechaj zatem twoja dusza nie słabnie ze smutku²⁴⁰⁹ z ich powodu. Zaiste, Allah wie, co oni czynią.

10. Allah to Ten, kto posyła wiatry, które podnoszą chmury. Potem My przesuwamy je ku pozbawionym życia połaciom ziemi i dzięki nim ^dponaglamy ziemię po jej śmierci. Podobnym będzie Zmartwychwstanie.²⁴¹⁰

وَأَن يَكذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ وَ
إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَوْرُ ﴿٦﴾

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِن أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٧﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُحْيُوا الصَّالِحِينَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٨﴾

أَفَمَن رَّبَّنَا لَهُ سُوءٌ عَلَيْهِمْ قَرَأَهُ حَسَنًا فَإِن اللّٰهُ
يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبُ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٩﴾

وَاللّٰهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فُسْفِنُهُ إِلَى
بَلَدٍ مَّتِينٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ
النُّشُورُ ﴿١٠﴾

^a6,35; 22,43; 40,6; 54,10. ^b2,169; 12,6; 18,51; 20,118. ^c16,64; 27,25; 29,39. ^d22,7; 57,18.

2409. Werset ten stanowi elokwentny komentarz do troski Świętego Proroka o duchowy dobrobyt jego ludu oraz do jego głębokiego żalu z powodu tego, że przeciwstawia się on prawdzie. Patrz także 18,7.

2410. Patrz strona następną.

11. Jeśli kto pragnie zaszczytu, niechaj wie, że wszelki zaszczyt należy się Allahowi. Ku Niemu wstępują czyste słowa i On wynosi sprawiedliwe uczynki, a ci zaś, którzy planują zło – dla nich jest sroga kara, a planowanie czegoś takiego zginie.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْعَاهُ
وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السُّيُوءَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ①

12. ^bAllach stworzył was z pyłu, potem z kropelki nasienia, a potem uczynił z was pary. I żadna kobieta nie pocznie ani nie urodzi dziecka bez Jego wiedzy. I nikt nie dostaje długiego życia, kto dostaje długie życie, ani nic nie znika z jego życia, lecz wszystko to jest zapisane w Księdze.²⁴¹¹ To, zaiste, jest dla Allacha łatwe.

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْتَرَىٰ مِنْ مُعْتَدٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا
فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ②

13. I te dwa morza²⁴¹² nie są podobne – to pierwsze smaczne, słodkie i przyjemne do picia, to drugie zaś słonawe, gorzkie. ^cA jednak z każdego z nich spożywacie świeże mięso i bierzecie ozdoby, które nosicie. I widzisz na nich okręty jak orzą fale, byście mogli poszukiwać Jego szczodrości oraz byście byli wdzięczni.

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَيْنِ ۚ هَذَا عَذْبٌ فُورًا سَائِغٌ
شْرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حُلِيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ
تَرَى الْمَلَائِكَةَ فِيهِ مَوَازِرَ لِيَتَّبِعْتُمَا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③

^a27,51, 52; 35,44. ^b18,38; 22,6; 23,13-14; 36,78; 40,68. ^c16,15; 45,13.

2410. Ponieważ zmartwychwstanie oznacza tutaj zmartwychwstanie ludzi ze stadium schyłku i degradacji duchowej, werset ten oznacza, że tak jak umarła i wyschnięta ziemia zakwita nowym życiem po tym, jak spadnie na nią deszcz, podobnie ludzie, umarli moralnie i duchowo oraz pograżeni w grzechu i niegodziwości, powstaną do nowego życia dzięki niebiańskiej Bożej wodzie objawienia.

2411. Werset ten wskazuje na prorocstwo, które powiada, że tak jak z małego znaczącej kropelki nasienia wzrasta doskonale proporcjonalna i w pełni rozwinięta istota ludzka, podobnie ponizani i biedni muzułmanie pewnego dnia rozrosną się i staną wielkim społeczeństwem. Nawiązanie do tego, co oznacza życie niewieście oraz do tego, czemu daje kobieta narodziny, jak i do wydłużania lub skracania życia ludzkiego wskazuje na inne prorocstwo, a mianowicie na to, że potomkowie przeciwników Świętego Proroka będą coraz mniej liczni, zaś liczba muzułmanów będzie rosła. Słowa w tekście, które przełożone są jako „wszystko to jest zapisane w Księdze” mogą też oznaczać „jest to zgodne z prawem Bożym”.

2412. Wspomniane dwa morza to w przenośni prawdziwa i fałszywa religia. Patrz 2085. Werset kontynuujący tę metaforę powiada, że choć słona woda nie nadaje się do picia i nawadniania pól, może być wszak wykorzystana inaczej. Z niej przecież pochodzi świeże mięso i różne ozdoby. Podobnie choć obecni przeciwnicy Islamu są, jak woda morska, gorzcy i bezwartościowi, to z ich lędźwi narodzi się ci, którzy będą gorliwymi i oddanymi nosicielami Posłannictwa Koranu.

14. ^aOn zlewa noc z dniem i On zlewa dzień z nocą.²⁴¹³ b) to On przysmusił do służby słońce i księżyc, a każde z nich biegnie swoją drogą aż po wyznaczony termin. Takim jest Allah, wasz Pan. Do Niego należy Królestwo, ^cci zaś, do których zwracacie się poza Allahem, nie posiadają nawet krzty.^{2413A}

15. ^dJeżeli zwrócić się do nich, oni nie usłyszą waszego wołania, a gdyby nawet usłyszeli je, nie byłiby w stanie na nie odpowiedzieć. A w dniu Zmartwychwstania zaprą się oni, iż łączyliście ich z Allahem. I nikt nie jest w stanie powiadomić cię tak jak ten Jeden, który jest Wszechświatem.

16. O ludzie, ^eto wy jesteście uzależnieni od Allacha, natomiast Allah jest Tym, który jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

17. ^fGdyby zechciał, mógłby was zniszczyć, a w wasze miejsce dać nowe stworzenie.

18. ^gA to w ogóle nie jest dla Allacha trudne.²⁴¹⁴

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِن دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ ⑤

إِن تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعْوَكُمْ وَلَا وَسِعُوا مَا
اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ
وَلَا يُؤْنِسُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ⑥

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑦

إِن يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑧

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑨

^a22,62; 31,30; 57,7. ^b7,55; 13,3; 31,21. ^c13,15; 40,21. ^d7,194. ^e47,39. ^f4,134; 6,134; 14,20. ^g14,21.

2413. Tutaj kontynuowana jest metafora z poprzedniego wersetu. *Al-Nahār* (dzień) reprezentuje tutaj dobrobyt i władzę, zaś *al-Lail* (noc) oznacza utratę tych rzeczy w połączeniu ze schyłkiem i dekadencją narodową.

2413A. *Qimīr* oznacza: biały punkt na pestce daktyla, a przez to marną, lichą i godną pogardy rzecz (Lane).

2414. Bóg postanowił dać życie nowemu stworzeniu, stworzyć nowy porządek poprzez Świętego Proroka, a przecież dla Niego nie jest to wcale trudne.

19. ^aI żadna obarczona dusza nie może dźwigać brzemienia innej. I jeżeli jakaś bardzo obciążona dusza zwróci się do innej, aby poniosła jej ciężar, nic z tego ciężaru nie będzie niesione przez tę drugą, nawet gdyby był to ktoś z rodziny. ^bMożesz ostrzegać wyłącznie tych, którzy boją się twego Pana w sekrecie i przestrzegają Modlitwy. A jeśli kto sam siebie oczyszcza, oczyszcza się wyłącznie dla swego własnego dobra – i do Allacha nastąpi powrót.

20. ^cŚlepi i widzący nie są do siebie podobni

21. Ani ciemność i światło,

22. Ani cień i skwar,

23. Ani nie są podobni żywi i martwi.²⁴¹⁵ Zaiste, Allach pozwala słyszeć temu, komu zechce, ty zaś nie jesteś w stanie uczynić, aby usłyszeli ci, którzy są w grobie.²⁴¹⁶

24. ^dTyś jest wyłącznie tym, który ostrzega.

25. Zaprawdę, My posłaliśmy cię z Prawdą, ^ejako zwiastuna dobrej nowiny oraz tego, który ostrzega. ^fI nie ma takiego ludu, do którego nie zostałby wysłany ten, który ostrzega.²⁴¹⁷

وَلَا تَزِدُ وَازِرَةً وَّزِرَةً أُخْرَىٰ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جُنْدِهَا لَا يُحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَ
آتَمُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَرَكْنَا فَاثِمًا لَّيْتَرَكُنِي لِنَفْسِهِ
وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

وَلَا الظُّلُمُتْ وَلَا النُّورُ ﴿٢١﴾

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢٢﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِن اللَّهُ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴿٢٣﴾

إِن أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٥﴾

^a6.165; 39.8; 53.39. ^b36.12. ^c11.25; 13.17; 40.59. ^d11.13; 13.8. ^e2.120; 5.20; 11.3; 25.57; 48.9. ^f10.48; 13.8; 16.37.

2415. Ludzie wierzący zostali nazwani „żywymi”, ponieważ przez przyjęcie wiary otrzymali nowe życie. Natomiast niewierzący są nazwani „martwymi”, ponieważ, odrzucając prawdę – eliksir życia wiecznego – sami ściągają na siebie śmierć duchową.

2416. Nie jest możliwym, aby Prorok Boży spowodował, by ludzie, którzy zamknęli swe serca i uszy, przyjęli Posłannictwo Boże. Pod względem duchowym ludzie tacy są równie martwi jak ci, którzy spoczywają w grobach.

2417. Werset ten ujawnia wielką prawdę, jaka pozostawała w ukryciu przed światem do czasu objawienia Koranu, a mianowicie, że do każdego ludu w przeszłości wysyłany był Posłaniec Boży i każdy z nich głosił to samo Posłannictwo prawdy i sprawiedliwości. Ta wspaniała i szlachetna zasada prowadzi do wiary w Boże pochodzenie wszystkich religii oraz w Założycieli tych religii jako

26. ^aI jeśli oni potraktują cię jak kłamcę, ci, którzy byli przed nimi, również traktowali swoich Posłańców jak kłamców. Ich Posłańcy przybywali do nich z ^bwyraźnymi Znakami, z Pismem oraz z oświecającą Księgą.

وَأَن يَكذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
جَاءَهُمْ رَسُولُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٢٦﴾

27. Wtedy pojąłem tych, którzy nie wierzyli i jakże straszliwe były konsekwencje odrzucania Mnie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٧﴾

28. ^cCzy nie widzisz, że Allach zsyła wodę z nieba i dzięki niej My tworzymy owoce różnych barw, w górach zaś są rysy białe i czerwone, w różnych odcieniach, a inne czarne jak kruki?²⁴¹⁸

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
شَرَابٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ
وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَعَرَابِيٌّ سُودٌ ﴿٢٨﴾

29. I podobnie istnieją ludzie i zwierzęta, i bydło – w różnych kolorach. Jedynie ci spośród Jego sług, którzy obdarzeni są wiedzą, boją się Allacha.²⁴¹⁹ Zaprawdę, Allach jest Potężny, Najbardziej Przebaczący.

وَمِنَ النَّاسِ وَالذِّوَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٩﴾

^a6,35; 22,43; 40,6; 54,10. ^b16,45. ^c14,33; 22,6; 45,6.

Posłańców Bożych. Jednym z artykułów wiary muzułmanina jest wiara w nich i jednakowe ich szanowanie. Przekazując światu tę wspaniałą prawdę, Koran stara się stworzyć atmosferę zgody i dobrej woli między różnymi rodzajami kredo, a w ten sposób zlikwidować gorycz, jaka wkraśla się w stosunki między wyznawcami tych różnych religii na całym świecie.

2418. Werset ten powiada, że kiedy deszcz spada na wyschniętą i jałową ziemię, zboża, kwiaty i owoce najróżniejszych kolorów, smaków, form i rodzajów zaczynają na niej rosnąć. Woda deszczowa jest taka sama, lecz zboża, kwiaty i owoce, które dzięki niej rosną, są bardzo od siebie różne. Taka różnica jest najwyraźniej wynikiem różnej natury gleby oraz nasion. Podobnie kiedy objawienie Boże, które w wielu miejscach Koranu porównywane jest do wody, przychodzi do ludzi, wywołuje różne rezultaty u różnych ludzi, w zależności od gleby ich serc oraz od sposobu, w jaki to objawienie otrzymują.

2419. Kalejdoskopowa różnorodność form, barw i rodzajów, o której mowa w poprzednim wersecie, istnieje nie tylko w kwiatach, owocach i skalach, ale i w ludziach, zwierzętach i bydłe domowym. Słowa *al-Nās* (ludzie), *al-Dawābb* (zwierzęta) oraz *al-An'ām* (bydło) mogą także reprezentować ludzi o różnych cechach, dyspozycji i skłonnościach naturalnych. Zwrot „Jedynie ci Jego słudzy, którzy obdarzeni zostali wiedzą, okazują bojaźń przed Bogiem” nadaje wagi pogładowi, że te trzy słowa reprezentują trzy kategorie ludzi, spośród których tylko obdarzeni właściwą wiedzą boją się Boga. Wiedza niekoniecznie oznacza tutaj wiedzę duchową, ale i znajomość praw przyrody. Uważne studiowanie przyrody i jej praw prowadzi nieuchronnie do uświadomienia sobie wielkiej potęgi Boga, a w konsekwencji powoduje, że człowiek odczuwa przed Bogiem pełną szacunku bojaźń.

30. Zaiste, jedynie ci, którzy idą za Księgą Allacha i przestrzegają Modlitwy ^ai wydają z tego, w co ich zaopatrzyliśmy, potajemnie i publicznie,²⁴²⁰ oczekują korzyści, która nigdy nie zawiedzie.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً
لَّنْ نُّبَوِّرَهُنَّ

31. ^bAby On mógł dać im pełną nagrodę, a nawet dać im więcej ze swojej szczodrości. Zaiste, On jest Najbardziej Przebaczający, Najlepiej Oceniający.

لِيُؤْتِيَهُم أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ

32. A Księga, którą ci objawiliśmy, jest sama ^cprawdą wypełniającą to, co jest przed nią. Zaiste, Allah jest Wszeczeświadom swoich sług, jest Wszystkowidzący, jeśli chodzi o Jego sługi.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

33. Wtedy zawsze dziedzicami tej Księgi czyniliśmy tych spośród naszych sług, których wybraliśmy. Niektórzy z nich rujną samych siebie, wśród nich są tacy, którzy wybierają drogę środka, i spośród nich są tacy, którzy innych prześcigają w uczynkach dobroci²⁴²¹ na mocy przyzwolenia od Allacha. A to rzeczywiście jest wspiana laska od Allacha.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُذِيقُ اللَّهُ ذُلَّكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ

34. Ich nagrodą będą ^dOgrody Wieczności. ^eOni do nich wejdą i zostaną tam przystrojeni bransoletami ze złota i pereł, a ich strój tam będzie z jedwabiu.

بَنَتْ عَدَنٌ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَزُلُوفًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

^a14,32; 16,76. ^b3,58; 39,11. ^c22,55; 47,3; 56,96. ^d9,72; 13,24; 16,32; 61,13; 98,9. ^e18,32; 22,24; 76,22.

2420. Werset ten przedstawia opis *'Ulamā* (tych, którzy obdarzeni są wiedzą), których wspomina się w poprzednim wersecie.

2421. Człowiek wierzący przechodzi przez różne stadia rygorystycznej dyscypliny duchowej. W pierwszym stadium człowiek wypowiada wojnę najróżniejszym swoim niskim pragnieniom i pasjom oraz oddaje się srogiemu samozaparciu. W następnym stadium jego postępowanie w stronę celu jest tylko stopniowe, zaś w stadium ostatnim człowiek taki osiąga swoją pełną postawę moralną, a jego postępowanie w kierunku jego wielkiego celu staje się bardzo szybkie i jednolite.

35. I powiedzą: „Wszelka chwała należy do Allacha, który odsunął od nas wszelki smutek. Zaiste, Pan nasz jest Najbardziej Przebaczający, Najlepiej Oceniający.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٥﴾

36. „Który ze swej szczodrości umieścił nas w Mieszkaniu Wieczności, ^agdzie nie dotknie nas żnój ani nie odczujemy najmniejszego zmęczenia”²⁴²²

إِلَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَاتِ مِن فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٦﴾

37. Lecz jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, na nich czeka ogień Piekła. ^bNie będzie im wyznaczona śmierć, aby mogli umrzeć, podobnie ich kara nie zostanie pomniejszona. W ten sposób My odpłacamy się osobie bardzo niewdzięcznej.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوْتِهِمْ وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٧﴾

38. I będą tam wołać o pomoc: „Panie nasz, wydotsań nas, ^cbedziemy czynić sprawiedliwe dzieła, inne niż te, które zwykliśmy byli czynić”. Allah powie do nich: „Czyż My nie daliśmy wam dość długiego życia, aby ten, kto zważa, mógł się podczas niego zastanowić? I przybył do was także ten, który ostrzeża. Skosztujcie zatem kary, albowiem grzesznicy nie mają pomocnika”.

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نَعْتَرِكُمْ مَا يَدَّكُرُ فِيهِ مَنْ تَدَّكُرُ وَجَاءَكُمُ التَّنْذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٣٨﴾

39. ^dZaprawdę, Allah zna wszystko, co jest ukryte w niebiosach i na ziemi, On również dobrze wie, co rodzi się w umysłach ludzi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٩﴾

^a15,49. ^b20,75; 87,14. ^c7,54; 26,103; 32,13; 39,59. ^d11,124; 16,78; 27,66.

2422. Całkowita swoboda i wolność od wszelkich rodzajów strachu i obaw oraz doskonały spokój umysłu i zadowolenie serca w połączeniu z radością Boga to najwyższe stadium Raju, jaki Koran – na co wskazuje werset obecny i poprzedni – obiecuje wierzącym na tym świecie oraz w życiu przyszłym.

40. On jest Tym, który was uczynił spadkobiercami ziemi tych, co przemięli. Zatem ten, kto nie wierzy, sam poniesie konsekwencje swojej niewiary. Niewiara nie wywoła powiększenia niewiernym w obliczu Allacha, chyba że Jego nietaski. Niewiara powiększy niewiernym wyłącznie ich przegraną.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَيفًا فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Powiedz: ^a„Czy widzieliście swych bożków, do których zwracacie się poza Allachem? Wskażcie mi zatem to, co oni stworzyli na ziemi. Albo czy oni mają swój udział w stworzeniu niebios? Albo czy My daliśmy im Księgę, aby z niej czerpali świadectwo?” Nie, grzesznicy obiecują sobie nawzajem wyłącznie ułudę.

قُلْ إِيَّاهُمْ تُشْرِكُونَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ أَرُونِي مَا ذَاخَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمَوَاتِ أَمْ آتَيْنَهُمْ كِتَابًا فَمَنْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْهُ
بَلْ إِنْ يَتَّبِعُونَ الظَّالِمِينَ بِبَعْضِ الْآغْوَاءِ ﴿٤١﴾

42. ^bZaiste, Allach podtrzyma je niebiosa i ziemię, aby nie zboczyły ze swego miejsca. I gdyby zboczyły, nikt nie byłby w stanie zawrócić ich z wyjątkiem Jego.²⁴²³ Zaprawdę, On jest Cierpliwy, Najbardziej Przebaczący.

إِنَّ اللَّهَ يُسَيِّدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ تَزُولَا
لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ
كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٢﴾

43. ^cI na Allacha składali swoje najsolenniejsze przysięgi, iż gdyby przybył do nich ten, kto ostrzega, poszliby za przewodnictwem bardziej niż jakkolwiek inny lud. Kiedy jednak przybył do nich ten, który ostrzega, to powiększyło tylko ich zniechęcenie.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ
لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنَ الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
نَذِيرٌ مِمَّا نَذَرُوا ﴿٤٣﴾

^a34,28; 46,5. ^b22,66. ^c6,158.

2423. Zarówno system gwiazdny, jak i ziemski nadal funkcjonują w doskonałej harmonii, nie zbaczając ani trochę z ustalonych ich torów. Ta właśnie harmonia ujawnia istnienie u jej podstaw Inteligentnej i Wszechmocnej Istoty. Tą Najwyższą i Inteligentną Istotą jest Bóg, który zasługuje i wymaga od nas czci i adoracji.

44. ^aAlbowiem oni szukali wyniesienia na ziemi i układali złe plany. Jednakże złe plany ogarniają wyłącznie samych ich twórców. Czyż oni zatem czekają na coś innego niż na Allacha sposób zajęcia się ludem z dawnych czasów? Ty jednak nigdy nie znajdziesz żadnej ^bzmiany w drodze Allacha ani nigdy nie znajdziesz żadnej odmiany w drodze Allacha.

45. ^cCzyż oni nie podróżowali po ziemi i nie widzieli jak zły był koniec tych, którzy byli przed nimi? A byli oni potężniejsi od tych w swej władzy. Allah nie jest taki, aby cokolwiek w niebiosach lub na ziemi mogło pokrzyżować jego plany.²⁴²⁴ Zaprawdę, On jest Wszewhiedzący, Wszepotężny.

46. ^dI gdyby Allah miał ukarać ludzi za to, co czynią, nie pozostałby na powierzchni ziemi nawet jednej istoty. On jednak udziela im zwłoki aż po ^ewyznaczony termin.²⁴²⁵ I kiedy nadchodzi ich wyznaczony czas, stwierdzają, że Allah dobrze obserwuje wszystkie swoje sługi.

إِسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَجِئُ
الْمَكْرَ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ
الْأَوَّلِينَ فَلَنْ يَحْدِثَ اللَّهُ تَبْدِيلًا وَلَنْ يَحْدِثَ
لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٤﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا
كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٥﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُتَّسِمٍ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ﴿٤٦﴾

^a27,51-52. ^b17,78; 33,63; 48,24. ^c12,110; 22,46, 47; 30,10; 40,22; 47,11. ^d10,12; 18,59. ^e7,35; 10,50; 16,62.

2424. Niezmiennym dekretem Bożym jest to, aby wszelkie plany i knowania niewiernych, zmierzające do udaremnienia misji Świętego Proroka, spełzły na niczym i aby sprawa Islamu zwyciężyła.

2425. Litościwy Bóg z wolna wymierza karę. Daje On jeszcze czas i możliwość, by niegodziwcy i buntownicy mogli na powrót wejść na właściwą drogę. Gdyby Bóg szybko wymierzał karę, na jaką zasługują sobie grzesznicy, zniszczeni zostaliby oni w jednej chwili, a sam świat osiągnąłby swój koniec, a wszelkie życie na ziemi zamarłoby, jako że nie byłoby żadnego celu w pozostawianiu zwierząt, ptaków, itp. po wyginięciu człowieka. Werset ten może też oznaczać, że Bóg nie będzie się wahał przed zniszczeniem tych ohydnych robaków ziemnych, to znaczy ludzi niewierzących.

ROZDZIAŁ 36

YĀ SĪN

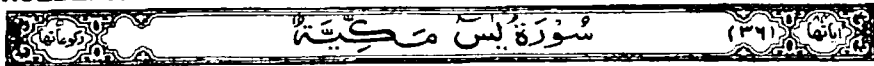
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Opinia naukowców jest zgodna co do tego, że sura ta była objawiona w Mekce. Pogląd ten popierają jej styl i treść. Ze względu na znaczenie jej tematu Święty Prorok nazwał ją sercem Koranu. W poprzedniej surze powiedziano, że Bóg, będąc Stwórcą nieba i ziemi, w pełni zabezpiecza nie tylko fizyczne potrzeby człowieka, lecz i jego wymagania moralne i duchowe. Czyni to poprzez objawianie siebie samego swoim wybranym sługom, których powołuje spośród ludzi. Świętemu Prorokowi, którego obecna sura określa jako „Doskonałego przewodnika” lub „Przywódcę par excellence”, Bóg objawił się sam w najpełniejszej manifestacji i dał mu najdoskonalszą i bezbłędną Księgę w formie Koranu.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od słów kierowanych do Świętego Proroka jako „Doskonałego Przewodnika”, co oznacza, że system Posłańców Bożych, który rozpoczął się od Adama, prezentuje swój najdoskonalszy przykład w nim właśnie (w Świętym Proroku). Droga Świętego Proroka jest teraz jedyną słuszną i prostą drogą do Boga. Wszystkie inne drogi, jakie poprzednio prowadziły do Najwyższej Istoty, są teraz zamknięte i powinny takimi pozostać aż po kres czasu. Obecnie Bóg objawiać się będzie światu poprzez następców Świętego Proroka. W swej nieskończonej mądrości Bóg wybrał Arabów, spośród których przez całe wieki nie powstał żaden Posłaniec, aby oni głosili ludzkości ostatnie Boże Posłannictwo. Ziemia arabska była jałowa i wyschnięta. Spadła na nią woda objawienia Bożego i teraz zaczęła ona kwitnąć nowym i pełnym wigoru życiem duchowym. Następnie sura ta przechodzi do opowiedzenia językiem przenośni o tym, jak Bóg poprzednio objawiał się ludzkości przez swoich Posłańców. Opowiada ona o Mojżeszu, Jezusie i Świętym Proroku, którzy w pełni czasu powołani byli, by głosić ludziom Boga. Dalej sura ta powiada nam o „pewnym człowieku”, którego Bóg powołał spośród następców Świętego Proroka w kraju bardzo oddalonym od centrum Islamu (36,21) w Dniach Ostatecznych, kiedy religia upadnie, a ludzie zaczną wątpić w samą koncepcję objawienia Bożego. Lecz jak w przypadku poprzednich Proroków, także i jego głos będzie wołaniem na puszcy. Siły zła mocno będą dzierżyć cały świat w swych rękach. Ludzie czcić będą fałszywych bogów i na świat spadnie kara Boża. Następnie sura ta zwraca uwagę na dobrze znane prawo przyrody, a mianowicie na to, że kiedy cała ziemia jałowuje i wysycha, Bóg zsyła deszcz i martwa gleba zaczyna wibrować nowym życiem. Ziola, warzywa, kwiaty i owoce najróżniejszych rodzajów i kolorów zaczynają wtedy rosnąć. Podobnie kiedy dusza ludzka staje się skorodowana i porażona, Bóg zsyła wodę duchową z nieba w formie objawienia Bożego. Dalej sura ta przedstawia inne porównanie dotyczące tego samego tematu. Wskazuje ona na prawo przemienności dnia i nocy. Wskazuje następnie na prawdę objawioną, która powiada, że Bóg stworzył wszystkie rzeczy parami; istnieją nawet pary w warzywach i materii nieorganicznej. Porównanie to wskazuje na fakt, że wszelka prawdziwa wiedza jest wynikiem połączenia objawienia Bożego z rozumem ludzkim. Przy końcu sura ta zwraca uwagę na wielką i świetlaną przyszłość Islamu. Powiada ona, że dekret Boży, aby lud taki jak Arabowie, którzy znajdowali się bardzo nisko na skali ludzkości przez wiele stuleci, powstał i osiągnął wyżyny władzy materialnej i chwały duchowej. Nie jest to ani wymysł, ani poetycka fantazja. Pojawił się bowiem wśród nich Prorok Boży, Boży Posłaniec, i on poprowadził ich na szczyt wspaniałości i chwały zarówno duchowej, jak i materialnej.

^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝۱

2. Yā Sin.²⁴²⁶

یٰسٍ ۝۲

3. Na Koran,²⁴²⁷ pełen mądrości,

وَالْقُرْآنِ الْحَكِیْمِ ۝۳

4. Tyś rzeczywiście jest jednym z Pośłańców,

إِنَّا لَمِنَ الرُّسُلِیْنَ ۝۴

5. Na właściwej drodze.^{2427A}

عَلٰی صِرَاطٍ مُّسْتَقِیْمٍ ۝۵

6. ^bOto objawienie od Potężnego, Litościwego,

تَنْزِیْلَ الْعَزِیْزِ الرَّحِیْمِ ۝۶

7. ^cAbyś mógł ostrzec lud, którego ojcowie nie zostali ostrzeżeni, przez co ci są nierozważni.

لِنُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤَهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ۝۷

8. Zaiste, słowo okazało się prawdziwe przeciwko większości z nich, albowiem nie uwierzyli.

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَیْكَ لَئِنْ كُنْتُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ ۝۸

^a1,1. ^b20,5; 32,3; 40,3; 41,3; 45,3; 46,3. ^c28,47; 32,4.

2426. W skrócie literowym *Yā Sin* litera *Sin*, według Ibn 'Abbās, reprezentuje *al-Insān*, czyli człowieka lub człowieka doskonałego; może też reprezentować *Sayyid* (szef lub przywódca). W ten sposób zwrot *Yā Sin* mógłby oznaczać „O, doskonały człowieku!” albo „O, doskonały przywódco!” Zgodnie z powszechną opinią naukowców nawiązuje się tutaj do Świętego Proroka. On był „doskonałym człowiekiem”, ponieważ w nim właśnie ludzkość znalazła najdoskonalszy swój egzemplarz ludzki, a był on także „doskonałym przywódcą”, ponieważ po jego przyjściu Reformatorzy i Nauczyciele Boży mieli pochodzić jedynie spośród jego następców. Miało tak być, ponieważ wrota objawienia zostały zamknięte dla następców wszystkich innych wyznawców.

2427. Najskuteczniejszym i najbardziej przekonującym argumentem prawdziwości Świętego Proroka jest sam Koran. Nie można znaleźć lepszego dowodu tej prawdy niż fakt, że choć sam był człowiekiem bez wykształcenia, dał światu Księgę pełną mądrości i dalece przewyższającą wszystkie inne objawione pisma pod względem swych wielorakich i licznych pięknych elementów, wspaniałości. Jest Koran kompletnym kodeksem praw, przeznaczonym do moralnego uzdrowienia i duchowej regeneracji ludzkości wszystkich czasów.

2427A. Droga Świętego Proroka jest obecnie jedyną słuszną i prostą drogą do Boga. Obecny werset dokonuje stosownego rozróżnienia pomiędzy Prorokiem a filozofem. Filozofowi potrzeba wiele czasu na znalezienie prawdy, a często gubi się on w swoich poszukiwaniach. Natomiast Prorok Boży odkrywa ją najkrótszą drogą i w najkrótszym czasie. W przeciwieństwie do filozofów, Prorok kierowany jest do prawdy przez objawienie Boże i nie musi zastanawiać się nad labiryntem abstrakcji i zawitych idei.

9. ^aWokół ich szyi zawiesiliśmy obroże²⁴²⁸ sięgające aż po brodę, tak że głowy trzymają podniesione. ^{2428A}

10. I umieściliśmy przeszkodę przed nimi oraz przeszkodę za nimi i okryliśmy ich z góry, tak że nie widzą. ²⁴²⁹

11. ^bI jest im wszystko jedno, czy ich ostrzegasz czy nie ostrzegasz, i tak nie uwierzą. ²⁴³⁰

12. ^cTy możesz ostrzec wyłącznie tego, kto idzie za Przypomnieniem i boi się Miłościwego Boga w sekrecie. Zatem przekaz mu dobrą nowinę przebaczenia i szaczonej nagrody.

13. Zaiste, tylko My dajemy życie zmarłym i My zapisujemy to, co oni wysyłają przed sobą, jak i to, co pozostawiają za sobą. ^dWszystkie rzeczy My zapisaliśmy w zrozumiałej Księdze. ²⁴³¹

14. I opowiedz im przypowieść o ludzi z tego miasta, ²⁴³² kiedy przybywali do niego Posłańcy.

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا تَقِي إِلَى الْأَذْقَانِ
فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ﴿١٠﴾

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ
سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١١﴾

وَسَاءَ عَلَيْهِمْ أَنْذَرْنَاهُمْ أَنْ لَمْ تَنْذِرْهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ
فَبَشِّرْهُ بِعَفْوَةٍ وَرِجْوَةٍ وَآجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١٣﴾

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ ﴿١٤﴾

وَاصْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا
الْمُرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

^a13,6; 76,5. ^b2,7. ^c35,19. ^d18,50; 72,29.

2428. Pęta zwyczajów i uprzedzeń, które krępują niewierzących i które uniemożliwiają im przyjęcie prawdy oraz tłumią wszelkie wysiłki zmierzające do zmian.

2428A. Nawet kiedy człowiek próbuje wykorzystać swą inteligencję i pozbyć się duszących zwyczajów, pozostaje nadal pod presją różnych czynników i nie jest w stanie właściwie widzieć.

2429. Z powodu barier zwyczajowych, uprzedzeń i dumy niewierzących, nie mogli oni spojrzeć przed siebie, by dojrzeć wielką i świetlaną przyszłość, gdyby zaakceptowali Islam; nie spoglądali także wstecz, by przyjrzeć się historii dawnych ludów, które także odrzuciły prawdę i spadła na nie kara Boża.

2430. Patrz 26.

2431. *Imām* oznacza: przywódcę ludu lub wojska; wzór lub przykład; Pismo religijne jakiegoś ludu; drogę, etc. (Lane).

2432. *Qaryah* może oznaczać jakiegokolwiek miasto lub miejsce, albo, jeśli wypowiedać to słowo w przenośni, może ono oznaczać cały świat. W ten sposób *Ashāb al-Qaryah* może oznaczać ludzkość w ogóle. Ewentualnie też słowo oznaczające konkretne miasto może odnosić się do Mekki, Centrum i Fortecy Islamu. W takim przypadku słowo „Posłańcy” będzie stosować się do Świętego Proroka, który w swojej osobie reprezentował wszystkich Posłańców i Proroków Boga.

15. Kiedy wystaliśmy do nich dwóch Pośłańców,²⁴³³ oni odrzucili ich obu, więc wzmocniliśmy ich trzecim,²⁴³⁴ a oni rzekli: „Zaprawdę, zostaliśmy wysłani do was jako Pośłańcy”.

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Ci odrzekli: ^a„Wy jesteście zaledwie istotami ludzkimi jak my sami, a Miłosierny Bóg niczego nie objawił. Wy tylko kłamiecie”.

قَالُوا مَا آتَانَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ
مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Oni rzekli: „Pan nasz wie, że my rzeczywiście jesteśmy Jego Pośłańcami do was.

قَالُوا رَبَّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. ^b„I że naszym obowiązkiem jest tylko zrozumiałe przekazanie Pośłannictwa”.

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Niewierni powiedzieli: „Zaiste, przepowiadamy sobie po was zły los. Jeżeli nie odstępicie od swego, my niechybnie ukamienujemy²⁴³⁵ was i z pewnością bolesna kara spadnie na was z naszych rąk”.

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِمَنَّكُمْ
وَلَنَسْتَكْفُرَنَّ بِمَا كَفَرْنَا بِهِ وَمَا نَكْفُرُهُمْ إِلَّا مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١٩﴾

20. Pośłańcy odrzekli: „Wasz zły los zależy od was samych. Czy wypowiedacie to dlatego, że zostaliście napomnieni? Nie, jesteście ludem przekraczającym wszelkie granice”.

قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ ذُرِّيَّتُكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
مُفْرِقُونَ ﴿٢٠﴾

^a14,11; 26,155. ^b13,41; 16,36; 24,55; 29,19.

2433. Mojżesz i Jezus albo Abraham i Izmael.

2434. Święty Prorok „wzmocnił” Mojżesza i Jezusa poprzez spełnienie w swojej osobie proroctw, jakie oni wypowiedali o jego nadejściu (Pwt 18,18 oraz Mt 21,33-46). Święty Prorok „wzmocnił” też Abrahama i Izmaela, ponieważ w jego osobie spełniły się ich modlitwy, o których mowa w 2,129-130.

2435. *Rajama-hū* oznacza: ukamienował go; uderzył go i zabił; przeklął go; wyklął go (Lane).

21. ^{a1} z najodleglejszego zakątka miasta²⁴³⁶ przybył mężczyzna biegnący.²⁴³⁷ Powiedział: „O ludu mój, idź za Posłańcami.

رَجَاءٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

22. „Idź za tymi, którzy nie proszą was o żadną nagrodę i którzy są właściwie prowadzeni”.

الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ لَا يَسْأَلُونَكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

CZEŚĆ XXIII

23. Dlaczegoż nie miałbym czcić Tego, który mnie stworzył i do którego będziecie zawróceni?

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٣﴾

24. „Czy mam poza Nim brać sobie innych za bogów?”²⁴³⁹ ^bGdyby Bóg Miłosierny pragnął mnie skrzywdzić, ich wstawiennictwo na nic by mi się nie zdało ani nie są oni w stanie mnie uratować.

مَا آتَاخِذُ مِنْ ذُنُوبِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِيدِ الرَّحْمَنُ يَفْعَلْ مَا يَشَاءُ لَأَتَّعِنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ﴿٢٤﴾

25. „W takim razie rzeczywiście byłbym w jawnym błędzie.

إِنِّي إِذَا لَغِي صَلِيلٍ مُبِينٍ ﴿٢٥﴾

26. „Ja wierzę w waszego Pana, więc wysłuchajcie mnie”.

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٦﴾

27. Powiedziano mu: „Wejdz do Raju”.²⁴⁴⁰ On rzekł: „O, gdybyż mój lud wiedział,

وَيْلٌ أَدْخِلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

^a28,21. ^b22,13-14; 39,39.

2436. Słowa „najodleglejszy zakątek miasta” mogą oznaczać miejsce bardzo oddalone od Centrum Islamu.

2437. Nawiązuje się tu na zasadzie implikacji w słowie *Rajulun* do Obiecanego Mesjasza, o którym tak właśnie powiada się w jednym ze znanych powiedzeń Świętego Proroka (Bukhārī, *Kitāb al-Tafsīr*).

2438. Słowa analogiczne pod względem znaczenia do słowa *Yas’ā* (biegnąc) używane są także w odniesieniu do Obiecanego Mesjasza, a czyni to Święty Prorok w niektórych ze swoich powiedzeń, które wskazują na jego pozbawione zmęczenia i szybkie dzieło dla sprawy Islamu.

2439. W czasach Obiecanego Mesjasza ludzie czcić będą różnych bogów – Mamonę, władzę materialną, fałszywe filozofie społeczne i polityczne oraz niepraktyczne teorie ekonomiczne.

2440. Bardzo ważne jest wspomnienie Raju w tym wersecie w związku z *Rajulun Yas’ā*. Kiedy wszystkim prawdziwym wierzącym obiecuje się w Koranie Raj, to szczególne nawiązanie do Raju

28. „Jakże miłosiernie udzielił mi Pan mój przebaczenia oraz uczynił mnie jednym z szanowanych!”

بِمَا عَفَرْتُ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمَكْرُومِينَ ۝

29. I przeciwko jego ludowi nie zesłaliśmy zastępów z nieba ani żadnych takich nie zsyłamy.

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنُودٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ۝

30. ^aWystarczył jeden tylko podmuch i – patrz! – wymarli.²⁴⁴¹

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خِيدُونَ ۝

31. Biada sługom moim! ^bZawsze, gdy przybywa do nich Posłaniec, oni tylko wyśmiewają się z niego.²⁴⁴²

يَحْسِرَةٌ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝

32. ^cCzyż oni nie widzą, jak wiele pokoleń zniszczyliśmy przed nimi i że ^doni nigdy do nich nie powracają?²⁴⁴³

الْمُرِيرُوا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ۝

33. I oni wszyscy, razem zebrani, z pewnością postawieni będą przede Mną.

وَإِنْ كُلُّ لُتَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُخْتَصِرُونَ ۝

34. ^eMartwa ziemia jest dla nich Znakiem. My ponaglamy ją i dajemy z niej ziarno, z którego spożywają.

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ۝

^a21,41; 36,50; ^b15,12; 43,8. ^c17,18; 19,99; 20,129; 50,37. ^d21,96; 23,100, 101. ^e16,66.

w tym wersecie wydaje się niepotrzebne i nie na miejscu. Założenie przez Obiecanego Mesjasza, na specjalny rozkaz Boży, specjalnego cmentarza w Qadian, znanego jako Bahishtū Maqbarah (Rajski Cmentarz) może być fizycznym spełnieniem nakazu zawartego w słowach „Wejdźcie do Raju”. Istnieje takie objawienie Obiecanego Mesjasza na ten temat: *Inni Anzaltu Ma'aka al-Jannah*, czyli „Spowodowałem, że Raj zszedł do was” („Tadhkirah”). Objawienie to, jak się wydaje, popiera taką interpretację słów „wejść do Raju”.

2441. Opis ten, jak się zdaje, nawiązuje do spadających pocisków, bomb zapalających i atomowych, które spadają z przerażającym hukiem. Ogień spowodowany przez bomby niszczy wszystko, co ogarnia i czyni to ruiną. Natomiast wszelkie życie w promieniu wielu kilometrów dookoła przestaje istnieć. W innym miejscu Koran opisuje tę karę słowami „Uczynimy wszystko, co jest na jałowej ziemi” (18,9).

2442. Słowa tego wersecu są pełne patosu. Wydaje się, że Wszchemgący sam jest pełen żalu z powodu odrzucania i wyszydzania Jego Proroków. Podczas gdy Prorocy wyrażali żal za swój lud, lud odpłacał się za ten żal pogardą i sztyrdstwem.

2443. Wydaje się, że nawiązuje się tutaj do kary Bożej, która w swym charakterze będzie uniwersalna i powszechna.

35. ^aI umieściliśmy na niej ogrody palm daktylowych i winogron oraz uczyniliśmy, że trysnęły w nich źródła.²⁴⁴⁴

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Aby mogli spożywać z ich owoców, choć to nie dzięki ich rękom one wzrastały. Czyż zatem nie będą wdzięczni?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. ^bŚwięty jest Ten, który stworzył wszystkie rzeczy parami,²⁴⁴⁵ z czego wzrasta ziemia i z nich samych i z tego, czego nie znają.

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنثِي الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. ^cZnakiem dla nich jest noc, którą zdzieramy z dnia i oto pozostają w ciemności.

وَأَيُّهُ لَهِمُّ اللَّيْلِ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. ^dI słońce przesuwa się do swego określonego celu. Oto dekret Wszechmocnego, Wszechwiedzącego Boga.

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِنُسْتَقَرُّ لَهُا ذَٰلِكَ نَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40. ^eA księżycowi naznaczyliśmy fazy aż stanie się znowu jak stara sucha różga palmowa.

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ كَتَّ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٤٠﴾

41. Słońce nie może doścignąć księżyca ^fani noc nie może wyprzedzić dnia. ^gWszystkie one łagodnie poruszają się na orbicie.²⁴⁴⁶

لَا الشَّمْسُ يَنْتَبِهُنَّ لَهَا أَنْ تَدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الْبَيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤١﴾

^a13,5; 16,68; 23,20. ^b13,4; 51,50. ^c17,13; 40,62. ^d6,97; 55,6. ^e10,6. ^f25,63. ^g21,34.

2444. Wykorzystana metafora z poprzedniego wersetu jest użyta także i tutaj. Werset ten powiada, że z wysuszonej ziemi arabskiej wytrysną źródła wiedzy duchowej, a w całym kraju rosnąć będą drzewa obwieszane duchowymi owocami.

2445. Nauka odkryła fakt, że wszystko istnieje w parach – znajdujemy przykłady tego w królestwie roślin, a nawet w materii nieorganicznej. Nawet tak zwane pierwiastki nie istnieją samodzielnie. Ich istnienie także uzależnione jest od innych rzeczy. Dopóki nie zajaśnieje światło niebios człowiek nie posiada prawdziwej wiedzy, na którą składają się objawienie Boże i ludzka inteligencja.

2446. W wersecie tym nawiązuję się do unoszenia się ciał niebieskich w przestrzeni lub eterze. Koran przeciwstawił się przez długi czas panującej opinii, że niebo jest w swej formie czymś trwałym. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że używa on zwrotów, które nie tylko przeciwstawiają się błędnym poglądom i ideom, lecz które także są śladem nowych odkryć w sferze nauki i filozofii. Werset ten wskazuje też na wspaniały plan i porządek, jakie panują w całym wszechświe-

42. Jest dla nich Znakiem to, że My niesiemy ich potomstwo na załadowanych okrętach.

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِ الْمَخْرُوجِ ﴿٤٢﴾

43. I stworzymy dla nich podobieństwo tego, ^ana czym będą jechać.²⁴⁴⁷

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِن فِئْتِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٣﴾

44. I gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy ich zatopić. Wtedy nie mieliby nikogo, kto przyszedłby im z pomocą ani nie zostaliby wyratowani.

وَأَن نَّشَاءُ نَغْرِقْهُمْ فَلَاصِرِيحٌ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٤﴾

45. Chyba że poprzez łaskę od Nas oraz jako zaopatrzenie na pewien czas.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٥﴾

46. I kiedy powiada się im: „Chroncie się przed tym, co jest przed²⁴⁴⁸ wami, dzięki modlitwie, jak i przed tym, co jest za²⁴⁴⁹ wami, poprzez skruchę, abyście zostali obdarowani łaską”, oni odwracają się.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

47. ^bA zawsze, gdy przybywa do nich Znak spośród Znaków ich Pana, oni odwracają się od niego.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِن آيَةٍ مِن آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٧﴾

^a16,9; 43,13, ^b6,5; 21,3;26,6.

cie. Wszystkie ciała niebieskie spełniają swoje zadania regularnie, punktualnie i bezbłędnie, nie wkraczając w sferę działania innych. System słoneczny jest zaledwie jednym z setek milionów systemów, z których niektóre są nieobliczalnie od niego większe. A jednak te niezliczone miliony słońc i gwiazd porozrzucanych po niezmiernych przestrzeniach wszechświata tak są ułożone, i tak są ze sobą powiązane, by zapewniać bezpieczeństwo każdego i wszystkich razem, co składa się na ich harmonię i piękno. Każde ciało niebieskie odzwierciedla orbitę innego, lecz każde bezpiecznie pokonuje swoją drogę, zaś wszystkie razem stanowią pełną chwały harmonię i ruch.

2447. Koran już dawno temu przepowiedział, że Bóg stworzy nowe środki lokomocji. Statki parowe i wielkie linowce, samoloty i statki powietrzne, itp., które tak powszechnie wykorzystuje się dzisiaj, są naszym spełnieniem tego proroctwa.

2448. Złe konsekwencje twoich (waszych) przyszyłych, złych uczynków.

2449. Wyniki niegodziwych uczynków, jakich być może dopuściliście się w przeszłości.

48. A kiedy powiada się im: „Wydawajcie z tego, czym obdarzył was Allah”, ci, co nie wierzą, powiadają do tych, którzy wierzą: „Czyż mamy karmić tego, którego karmilby Allah, gdyby taka była Jego wola? Jesteście wyraźnie w błędzie”.

رَأٰۤا قِيْلَ لَهُمْ اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۗ قَالَ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَنْطَعِمُوْا مِّنْ لَّوْثِ شَاۡءِ
اللّٰهِ اَطَعَمَهُ ۗ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٠﴾

49. ^{b1} Powiadają: „Kiedy zostanie spełniona ta obietnica kary, jeśliście prawdomówni?”

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰۤى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٥١﴾

50. Oni czekają tylko na ‘pojedynczy podmuch²⁴⁵⁰, który ogarnie ich, podczas gdy oni nadal będą się spierać.

مَا يَنْظُرُوْنَ اِلَّا صَيْحَةً وَّاٰحَدَةً تَاْخُذُهُمْ وَهُمْ
يَخِصِّمُوْنَ ﴿٥٢﴾

51. I nie będą w stanie sporządzić testamentu ani nie powrócą do swych rodzin.

ۙ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ تَوْصِيَةً وَّلَا اِلٰى اٰهْلِهِمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٥٣﴾

52. ^{d1} Odezwie się głos trąby²⁴⁵¹ i – spojrz! – z grobów pośpieszą do swego Pana.

وَنُفِعَ فِي الصُّوْرِ فَاِذَا هُمْ مِنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰى رَبِّهِمْ
يَسْتَلُوْنَ ﴿٥٤﴾

53. Powiedzą do siebie nawzajem: „O, biada nam! Któż podniósł nas z naszego miejsca odpoczynku?²⁴⁵² Oto, co przyobieciał Bóg Miłosierny. Zaiste, Pośtańcy rzeczywiście mówili prawdę”.

قَالُوْا يٰۤاُوْبٰۤىٓنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا ۗ هٰذَا مَا
وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٥٥﴾

^a3,182; 5,65. ^b21,39; 34,30; 67,26. ^c21,41; 36,30; 38,16. ^d18,100; 39,69; 50,21; 69,14.

2450. Kara, o której tutaj mowa, podobna będzie do błyskawicy z nieba. Będzie tak nagła i szybka, że – jak mówi się w następnym wersecie – ludzie winni nie będą mieli możliwości sporządzenia testamentu.

2451. Słowa „odezwie się głos trąby” może oznaczać oprócz dęcia w trąbę w Dniu Sądu, pojawienie się wielkiego Reformatora Bożego, na którego sygnał ci, którzy są martwi duchowo, powstaną ze swoich grobów (ze swego stanu śmierci duchowej) i pośpieszą, by słuchać i przyjmować wezwanie Boże.

2452. Kiedy w Dniu Sądu ludzie zostaną podniesieni z martwych, a niewierzący będą skonfrontowani ze swoimi złymi uczynkami, zaś kara zajrzy im w oczy, ogarnie ich rozpacz i będą duchowo konsternacji: „Biada nam! Któż podniósł nas z naszego miejsca odpoczynku?” W celu kontynuowania metafory zawartej w poprzednim wersecie, werset obecny odnosi się do tych ludzi, którzy w czasie pojawienia się Proroka Bożego nie słuchali wołania Boga i woleli pozostać w swoim dotychczasowym stanie śmierci duchowej. Usłyszawszy Wezwanie Boże, wykrzykują: „Któż ma zakłócać równy bieg naszego życia i siac zamieszanie i podniecenie wśród nas, zapraszając nas, byśmy za nim szli i przyjęli nową drogę życia?”

54. Nastąpi tylko jeden podmuch²⁴⁵³ i – spójrz! – wszyscy oni postawieni będą przed Nami.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُخَضَّرُونَ ﴿٥٤﴾

55. ^aTego dnia żadna dusza nie będzie ani odrobinę skrzywdzona ani nie będzie wam wynagrodzone za nic więcej ponad to, co zwykliście byli czynić.

فَالْيَوْمَ لَا تَنْظُمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَنْجُزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

56. Zaprawdę, tego dnia mieszkańcy Nieba będą szczęśliwi ze swego zajęcia.²⁴⁵⁴

إِنَّ أَحْسَبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فُكهُونَ ﴿٥٦﴾

57. Oni i ich żony znajdować się będą w przyjemnym cieniu, ^bspoczywając na wzniesionych łożach.²⁴⁵⁵

هُمُ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرْبَابِكِ مُشْكُونَ ﴿٥٧﴾

58. ^cBędą tam mieć owoce oraz wszystko, o co poproszą.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ بِهَا ﴿٥٨﴾

59. Będą pozdrawiani słowem ^d„Pokój”²⁴⁵⁶ – słowo pozdrowienia od Pana Litościwego.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَجِيمٍ ﴿٥٩﴾

60. A Bóg powie: „Tego dnia oddzielcie się od sprawiedliwych o wy, winni!

وَأَمَّا زُورُ الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٦٠﴾

61. „Czyż nie nakazałem wam, o wy, synowie Adama, abyście nie czcili Szatana, albowiem jest on waszym ^ejawnym wrogiem,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦١﴾

^a3,26; 40,18; 45,23. ^b15,48; 18,32; 83,24. ^c52,23; 55,53. ^d10,11; 14,24; 33,45. ^e6,143.

2453. Powtórzenie słowa „podmuch” w kilku sąsiednich wersetach oznacza, że sura ta mówi o czasie, kiedy kara Boża przyjmie formę podmuchu. Nawiązuje się tutaj być może do ataku atomowego, który zniszczy całe miasta w ciągu kilku minut.

2454. Życie w przyszłym świecie, jak się na ogół rozumie, nie będzie życiem beczynnym, lecz życiem ciągłej pracy i postępu duchowego.

2455. Wszelka radość i szczęście wielokrotnie powiększają się, jeśli ktoś dzieli się z kimś, kogo miłuje.

2456. W jednym słowie *Salām*, które oznacza „pokój”, werset ten streszcza wszystkie błogosławieństwa Raju – pokój z Bogiem i pokój z samym sobą, czyli pokój umysłu i duszy. Oto najwyższe stadium błogosławieństwa w Raju.

62. „Oraz abyście czcili Mnie? Oto właściwa droga.

وَأَنِ اعْبُدُونِي ۗ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾

63. „On zaś sprowadził z drogi wielkie was rzesze. Dlaczego zatem nie zrozumieliście?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۗ أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

64. „Oto Piekło, które było wam obiecanie.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٤﴾

65. „Wejdźcie doń dzisiaj, albo wiem nie wierzyliście”.

أَضَلُّوهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٥﴾

66. Tego dnia nałożymy na ich usta pieczęcie, ^{ba} ich ręce będą przemawiać do Nas, ich stopy zaś będą dawać świadectwo temu, na co sobie zasłużyli.²⁴⁵⁷

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٦﴾

67. A gdybyśmy tak zapragnęli, moglibyśmy zgasić ich oczy,²⁴⁵⁸ a wtedy ruszyliby w pośpiechu, by odnaleźć drogę, a nie widzieliby. Lecz jakże mogliby widzieć?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ﴿٦٧﴾

68. A gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy przemienić ich^{2458A} na ich miejscach, a wtedy nie byłiby w stanie poruszać się do przodu ani odwracać.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٨﴾

^a52,15; 55,44. ^b17,37; 24,25; 41,21-23.

2457. Kiedy stwierdzona zostanie wina niewierzących i udowodniona bez wątplenia, zostanie im odebrana mowa, a ich usta zostaną zapieczętowane, przez co nie będą oni w stanie niczego powiedzieć w swojej obronie i usprawiedliwienia swojej winy. Ich ręce i nogi także będą świadczyć przeciwko nim – są to bowiem najważniejsze instrumenty działalności człowieka, dobrej czy złej. Mowę i ruchy człowieka można teraz zreprodukować za pomocą megafonów oraz na ekranach telewizji w bardzo odległych miejscach. Oto jak język i kończyny ludzkie nawet na tym świecie zaczęły dawać świadectwo im przeciwnie.

2458. Ponieważ człowiek został obdarzony wolną wolą, musi być odpowiedzialny za swoje czyny. Niewierzący stale odmawiają zauważenia prawdy, w wyniku czego całkowicie pozbawiają się możliwości ujrzania jej. Takie jest także znaczenie słów „nałożymy na ich usta pieczęcie” w wersecie poprzednim.

2458A. Według Ibn 'Abbās zwrot ten oznacza: „Zniszczylibyśmy ich w ich własnych domach”, natomiast według Hasan, zwrot ten oznacza, że wszystkie ich fizyczne i umysłowe możliwości będą sparaliżowane (Jarīr). Zwrot ten może także oznaczać: „poniżylibyśmy ich”.

69. ^aA tego, komu dajemy długie życie – przemieniamy jego stan w słabość w stworzeniu.²⁴⁵⁹ Czyż zatem nie rozumieją?

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

70. I nie nauczyliśmy go poezji ani nie przystoi mu być poetą.²⁴⁶⁰ ^bTo jest jedynie Przypomnienie i Koran, który wyjaśnia i czyni rzeczy zrozumiałymi.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Aby ostrzegał wszystkich, którzy są żywi,²⁴⁶¹ oraz aby wypełniony został dekret Allacha w sprawie niewiernych.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَجْعَلَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

72. Czy oni nie widzą, że wśród rzeczy, które stworzyły Nasze ręce, stworzyliśmy dla nich bydło, którego oni są panami?²⁴⁶²

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧٢﴾

73. ^cI podporządkowaliśmy im to sami, aby niektóre używali do jazdy wierzchem, a mięso niektórych spożywali.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

74. ^dI mają w nich także inny pożytek, jak i napoje. Czyż zatem nie będą wdzięczni?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

^a16,71. ^b15,10; 65,11. ^c6,143; 16,6; 40,80-81. ^d16,6, 67.

2459. Wszystko, co żyje, podlega schyłkowi i deterioracji. Prawo to stosuje się tak samo do narodów, jak i do poszczególnych osób. Podobnie jak odrębne osoby, narody także rozwijają się, wstępują i dochodzą do swej pełnej postawy, a następnie padają ofiarą schyłku, zniechęcenia i śmierci.

2460. Niezgodnym z godnością Proroka jest to, aby był on poetą, ponieważ poeci na ogół oddają się marzeniom i budowaniu zamków na lodzie. Prorocy Boga mają przed sobą wspaniałe i szlachetne ideały i programy. Werset ten nie oznacza jednak, że wszelka poezja jest zła i że wszyscy poeci to marzyciele. Werset ten powiada, że Prorok Boży ma zbyt wielką godność i jest zbyt wysoko wyniesiony pod względem duchowym, aby mógł być zwykłym poetą.

2461. Słowa „którzy są żywi” oznaczają tych, którzy nie są duchowo martwi, czyli tych, którzy są w stanie przyjąć Postannictwo Boże i potrafią zareagować na wezwanie prawdy.

2462. Skoro Bóg dostarczył wszystkich rzeczy, jakich człowiek potrzebuje do zaspokojenia swoich potrzeb fizycznych, to nie można powiedzieć, aby Bóg nie miał w podobny sposób zabezpieczyć moralnych i duchowych potrzeb człowieka. Werset obecny oraz kilka następnym nawiązują do niektórych rzeczy, których potrzebuje człowiek i z których korzysta w codziennym życiu.

75. I wzięli sobie innych bogów poza Allahem, aby udzielono im pomocy.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ۝

76. ^aOni jednak nie są w stanie pomóc im. Przeciwnie, oni będą postawieni przed Bogiem w grupie, by dać świadectwo przeciwko nim.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ۝

77. ^bNiechaj zatem ich mowa nie smuci cię. Zaprawdę, ^cMy wiemy, co oni ukrywają i co ogłaszają.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۝

78. Czy człowiek nie rozumie, że ^dMy stworzyliśmy go z pojedynczej kropli nasienia? I spójrz! – on jest jawnym klótnikiem!

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79. On wymyśla przypowieści dla Nas i zapomina o swym własnym stworzeniu. Powiada: ^e„Któż może pobudzić kości, skoro już zgniły?”

وَصَرَبَ لَنَا مِثْلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يَنْبِئُ الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

80. ^fPowiedz: „Ten, który stworzył je za pierwszym razem, pobudzi je, a On dobrze zna położenie każdej rzeczy stworzonej.”

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81. ^g„Ten, który daje wam ogień z zielonego drzewa²⁴⁶³ i – spójrzcie! – dzięki niemu rozpalacie.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ ۝

82. ^h„Czyż Ten, który stworzył niebiosa i ziemię, nie ma dość władzy, by stworzyć ich podobieństwo?” Tak, On rzeczywiście jest Najwyższym Stwórcą. Wszzechwiedzącym.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ ۚ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

^a7,193. ^b10,66. ^c11,6; 16,24; 27,75; 28,70. ^d18,38; 22,6; 23,14; 35,12; 40,68. ^e19,67; 23,38; 45,25. ^f17,52; 46,34; 75,41. ^g56,72; 73. ^h17,100; 46,34; 86,9.

2463. Jak się wydaje „zielone drzewo” to drzewo żywczone, którego gałęzie łatwo zapalają się z powodu tarcia powietrza z wiejącego wiatru. Wniosek stąd taki, że tak jak ogień wznieca się tarciami gałęzi drzewa, w ten sam sposób powstaje nowe życie duchowe, kiedy ludzie słabi duchowo kontaktują się z Prorokiem Bożym lub Bożym Reformatorem.

83. ^aZaprawdę, Jego rozkaz, kiedy myśli o jakiejś rzeczy, jest wyłącznie taki, że powiada względem tego: „Stań się”, a to się staje.²⁴⁶⁴

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٣﴾

84. Tak zatem Święty jest Ten, w którego rękach spoczywa władza nad wszystkimi rzeczami. I do Niego wszyscy będziecie na powrót odprowadzeni.

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٤﴾

^a2,118; 3,48; 40,69. ^b23,89.

2464. Zawsze gdy w Koranie używa się zwrotu „kiedy chce, aby coś się stało, powiada o tym «Bądź», i to się staje”, niezmiennie nawiązuje się do pojawienia się wydarzenia o wyjątkowym znaczeniu, a zwłaszcza do powstania wielkiej moralnej i duchowej rewolucji poprzez Bożego Reformatora. W komentowanym wersecie tak samo nawiązuje się do wielkiej zmiany, którą spowodował Święty Prorok.

ROZDZIAŁ 37

AL-SĀFFĀT

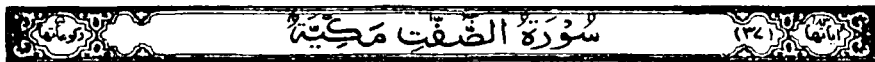
(Objawiony przed Hijrah)

Miejsce Objawienia i kontekst

Baihaqī oraz Ibn Mardawaih relacjonują, że Ibn 'Abbās powiedział, iż Sura ta była objawiona w Mekce. Według Qurtubī powszechna opinia naukowców także twierdzi, iż sura ta była objawiona we wczesnym okresie działalności Świętego Proroka w Mekce. Jej styl i temat także wspierają ten pogląd. W poprzedniej surze Święty Prorok był nazwany „Doskonałym Przywódcą”, który otrzymał Koran jako nieomylny przewodnik dla całej ludzkości aż po kres czasów. Na początku sury obecnej powiada się, że ten „Doskonały Przywódca” z pomocą Koranu i poprzez własny szlachetny przykład odniesie sukces w tworzeniu społeczeństwa ludzi sprawiedliwych.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od stanowczej deklaracji, że pod troskliwą opieką Świętego Proroka – „Doskonałego Przywódcy” – społeczeństwo szlachetnych i sprawiedliwych ludzi powstanie. Społeczeństwo to nie tylko samo wychwalać będzie Boga i śpiewać dlań hymny pochwalne – tak, że wtórować mu będą pustynie Arabii – lecz na zasadzie pouczenia i praktyki powstrzymywać ono będzie innych od bałwochwalstwa i złych praktyk. Będzie tak do czasu, kiedy Jedność Boga zakorzeniona zostanie głęboko w całej Arabii, a z niej światło Islamu rozprzestrzeni się aż po krańce ziemi. Następnie sura ta powiada, że zawsze, gdy na świecie pojawia się Prorok Boży, siły ciemności starają się zahamować rozprzestrzenianie jego Posłannictwa poprzez niewłaściwe interpretowanie tego Posłannictwa, przez niewłaściwe cytowanie Proroka lub odrywanie fragmentów jego objawienia i wkładanie na jego miejsce fałszywych fragmentów. Niegodziwcy ci ponoszą jednak w swoich zapędach całkowitą klęskę, zaś prawda dalej idzie naprzód. Sura ta powiada dalej, że kiedy niewierzącym powiada się, że nauki Koranu wywołają w Arabii ogromne zmiany i że duchowo martwi Arabowie nie tylko otrzymają nowe życie, ale gdy je otrzymają, sami będą przekazywać je dalej innym ludziom, ci właśnie niewierzący sztydzą z tej idei i nazywają ją wymysłem maniaka, zaś fenomen otrzymania nowego życia za coś, co przekracza możliwości ludzi umarłych fizycznie. Sura ta odpowiada na ten zarzut jeszcze bardziej stanowczym potwierdzeniem, że rzecz taka z pewnością nastąpi, a oni cierpieć będą niełaskę i poniżenie. Następnie sura ta przedstawia krótki opis błogosławieństw nieba, jakie będą wylane na sprawiedliwe i wybrane sługi Boże. Opis błogosławieństw nieba i jego obfitości dla wierzących poprzedza opis kary, jaka spadnie na tych, którzy odrzucają prawdę i prześladują Proroków Boga. Dalej sura ta przedstawia kilka ilustracji z życia Proroków Bożych, by wskazać, że sprawa prawdy nigdy nie ponosi porażki, zaś jej odrzucanie nigdy nie daje dobrych rezultatów. Przedstawione przykłady pochodzą z życia Noego, Abrahama, Mojżesza, Eliasza, Jonasza i Lota. Następnie sura ta odrzuca i potępia bałwochwalstwo, a zwłaszcza oddawanie czci aniołom. Bałwochwalcy otrzymują reprimendę i powiada się im, że są na tyle głupi, by nie rozumieć tego prostego faktu, iż przypisywanie potęgi i atrybutów Bożych słabym istotom ludzkim lub siłom przyrody, a nawet aniołom, którzy sami są istotami stworzonymi, obraża rozum ludzki, zdrowy rozsądek i sumienie. Powiada się im dalej, że aniołowie są tylko stworzeniami Bożymi, które mają do wypełnienia pewne obowiązki. Sura ta kończy się tak, że powiada, iż niezmiennym dekretem jest to, że kiedy siły ciemności wpadną w pułapkę w obliczu Proroków Boga i Jego sług wybranych, ci ostatni otrzymają pomoc od Boga, zaś ci pierwsi – poplecznicy Szatana – padną ofiarą porażki i zniszczenia. Fakt ten udowodniany był wielokrotnie w życiu Posłańców Bożych i prowadzi to do tylko jednego wniosku, a mianowicie, że „wszelka chwała należy się Bogu, Panu wszystkich światów”.

1.^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na²⁴⁶⁵ tych, którzy ustawiają się
w rzędach,²⁴⁶⁶

وَالصَّفِّ صَفًّا

3. Oraz tych, którzy energicznie
odrzucają zło,²⁴⁶⁷

فَالرَّجْرَجِ زَجْرًا

4. Jak i tych, którzy recytują Przy-
pomnienie – Koran,²⁴⁶⁸

فَالْتَلِيَّتِ ذِكْرًا

5. ^bZaiste, wasz Bóg jest Jedy-
ny,²⁴⁶⁹

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ

^a1,1. ^b5,74; 16,23; 22,35.

2465. Partykula *wāw* oznacza: także; podczas gdy; podczas; jednocześnie, razem; z; lecz; jednak. Jest ona także synonimem słowa *rubba*, to znaczy często; czasami, być może. Jest to także partykula o znaczeniu przysięgi, typu „przysięgam” lub „cytuje, mówię jako świadek” (Aqrab oraz Lane). *Wāw* w obecnym i dwóch następnych wersetach użyte jest w sensie „przysięgam”, lub „mówię jako świadek”. W Koranie Bóg przysięga na pewne istoty czy rzeczy lub wymienia je jako świadek. Normalnie, kiedy człowiek składa przysięgę na Allacha, jego celem jest uzupełnienie braku wystarczającego dowodu lub nadania wagi czy przekonania swojemu stwierdzeniu. Czyniąc tak, człowiek przywołuje na świadka Boga, na świadka, że mówi prawdę, kiedy nie ma nikogo innego, kto mógłby potwierdzić jego wypowiedź. Jednakże w przypadku przysięg koranicznych rzecz ma się inaczej. Kiedy Koran wykorzystuje taką formę stwierdzenia prawdy, nie dokonuje tego dla potwierdzenia, lecz czyni to na zasadzie solidnego argumentu wynikającego z samej przysięgi. Czasami przysięgi te dotyczą oczywistych praw przyrody i na zasadzie implikacji zwracają uwagę na to, co ma być wnioskiem, czyli na prawa duchowe, na podstawie tego, co jest oczywiste. Innym celem przysięgi koranicznej jest wypowiedzenie proctwa, którego spełnienie potwierdza jego prawdziwość. Z tym także mamy do czynienia tutaj.

2466. Muzułmanie stojący w szeregu wojskowym twarzą do wroga lub stojący za swoim Imamem w czasie pięciu codziennych Modlitw.

2467. Wypowiedzenie nieugiętej wojny przeciwko wrogom Islamu i zdecydowane ich odparcie. Słowa te mogą także oznaczać opiekunów prawa i porządku.

2468. Recytatorzy Koranu.

2469. Wersety te (2-5) zawierają zarówno proctwo, jak i stwierdzenie faktu. Jako stwierdzenie faktu oznaczają one, że w każdej epoce i wśród każdego ludu żyje grupa sprawiedliwych i bogobojnych ludzi, którzy słowem i postępowaniem, z nakazu i praktyki dają świadectwo prawdzie – że Bóg jest Jeden. Jednakże jako proctwo wersety te oznaczają, że chociaż obecnie cała Arabia pogryzła się na dno bałwochwalstwa i podłości moralnej, wkrótce społeczeństwo Wiernych się narodzi i nie tylko samo będzie chwalić Boga i śpiewać Mu hymny pochwalne, tak że cały kraj będzie im wtórować, lecz odniosą oni także sukces w ostatecznym ustanowieniu i wkorzenieniu Jedności Bożej w tym kraju. W ten sposób Towarzysze Świętego Proroka, których cechy charakterystyczne wymienia się w tym wersecie, wymieniani są jako świadkowie Jedności Boga. Wersety te można jednak interpretować jeszcze inaczej, a mianowicie tak, że gdyby zebrano reprezentatywne zgromadzenie uczonych ludzi różnych Wiar, gdyby zgromadzenie to odbywało się w pokojowej atmosferze, omówione zostały podstawowe zasady religijne i to w sposób trzeźwy i bez emocji, pod przewodnictwem stróży prawa i porządku, nieuniknionym wynikiem takiej dyskusji byłoby potwierdzenie doktryny, która mówi, że „Bóg jest Jeden”.

6. ^aJest Panem niebios i ziemi oraz tego, co znajduje się między nimi, jak i Panem miejsc, z których rozprzestrzenia się światło.²⁴⁷⁰

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَسِرِّ
الْمَشَارِقِ ①

7. ^bPrzystroiliśmy najniższe niebo ozdobą – planetami²⁴⁷¹

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَكِبِ ①

8. ^cI chronimy je przed wszystkimi zbuntowanymi szatanami.²⁴⁷²

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ①

9. Oni nie mogą słuchać niczego z Wysokiego Zgromadzenia aniołów – a są przeganiani z każdej strony,

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَدَّرُونَ مِنْ
كُلِّ جَانِبٍ ①

10. Odpychani i czeka ich wiecznie trwająca kara –

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ①

11. ^dJeśli jednak któryś z nich coś ukradkiem porwie, ścigany jest przez przesywający płomień.²⁴⁷³

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَائِبٌ ①

12. A zatem spytaj ich, czy to ich właśnie trudniej jest stworzyć czy też tych²⁴⁷⁴ innych, których My stworzyliśmy? My stworzyliśmy ich ze zwartej gliny.

فَأَسْفَقْتِهِمْ أَهْمُ أَسَدُ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا
خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ①

^a 19,66; 38,67; 44,8; 78,38. ^b 15,17; 41,13; 67,6. ^c 15,18; 41,13; 67,6. ^d 15,19. ^e 6,3; 23,13; 32,8; 38,72.

2470. Można w tym miejscu wnioskować, że szerzenie się Islamu zacznie się od krajów wschodnich, a następnie stamtąd ogarnie cały świat.

2471. Werset ten wskazuje na paralelizm pomiędzy światami fizycznym i duchowym, a mianowicie na to, że tak jak fizyczne niebo podtrzymywane jest przez fizyczne planety i gwiazdy, podobnie niebo duchowe podtrzymywane jest przez ich duchowe odpowiedniki, którymi są Boży Prorocy i Reformatorzy. Każdy z nich służy jako ornament na duchowym niebosklonie, jak gwiazdy i planety upiększają niebo fizyczne.

2472. Istnieją dwie kategorie szatanów: (1) Wewnętrzni wrogowie Społeczności muzułmańskiej, jak hipokryci, itp. Ci nazywani są „szatanami zbuntowanymi”, tak jak w tym wersecie. (2) Zewnętrzni wrogowie lub niewierzący, którzy opisani są jako „szatani, odrzuceni” (15,18).

2473. Dopóki Słowo Boże znajduje się w niebiosach, jest całkowicie bezpieczne przed wszelkimi wtrętami, kradzieżą czy porwaniem. Kiedy jednak jest ono objawione Prorokowi, „szatani” lub wrogowie Proroków Boga starają się niewłaściwie je reprezentować lub interpretować poprzez błędne cytowanie Proroków lub wrywanie fragmentów objawienia i wkładanie na ich miejsce fałszu. Mogą oni także próbować przedstawiać nauki Proroka jako swoje własne. Jednakże ich fałsz wychodzi na jaw poprzez prawdziwe wyeksponowanie jego objawienia przez Reformatora Bożego.

2474. W słowie *man* zawierać się może aluzja do tych sprawiedliwych Towarzyszy Świętego Proroka, o których była mowa w w. 2-5. Słowo to może też odnosić się do panującego we wszechświecie systemu.

13. Nie, ty zastanawiasz się²⁴⁷⁵ nad tym, co oni mówią, a oni szydzą z tego, co ty mówisz.

بَلْ يَحْتَبِئْنَ وَيَسْحَرُونَ ﴿١٣﴾

14. A kiedy są napominani, nie zważają.

وَإِذَا دُعُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٤﴾

15. I kiedy widzą Znak, szydzą zeń.

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ﴿١٥﴾

16. I powiadają: ^a„To nic innego jak czyste czary.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

17. ^b„Co? Kiedy umrzemy i staniemy się pyłem i połamanymi kośćmi, to czy będziemy wówczas na nowo podniesieni do życia?”

ءِ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَأَنَّا لَبَعُولُونَ ﴿١٧﴾

18. „I nasi dawniejsi ojcowie również?”

أَوْ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٨﴾

19. Powiedz: „Tak, i będziecie wtedy poniżeni”.

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٩﴾

20. Będzie ^ctylko jedno zawołanie i – spójrz! – powstaną i będą widzieć.

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٢٠﴾

21. I powiedzą: „Bieda nam! Oto Dzień Kary”.²⁴⁷⁶

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢١﴾

22. Allach powie: ^d„Oto dzień²⁴⁷⁶ ostatecznej Decyzji, dzień, który odrzucaliście”.

يٰٓعِبَادِ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

23. ^eBędzie nakazane aniołom: „Zbierzcie tych, którzy postępowali grzesznie wraz z ich towarzyszami i tym, co zwykli byli czcić.

أُحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

24. „Poza Allahem i poprowadźcie ich drogą Piekła.

مِن دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٤﴾

^a7,110; 61,7. ^b13,6; 27,68; 50,4. ^c79,14. ^d46,35; 52,14, 15. ^e6,23.

2475. Powstanie towarzystwa prawdziwie sprawiedliwych i bogobożnych ludzi dzięki Świętemu Prorokowi oraz założenie w Arabii Islamu na solidnych podstawach jest rzeczywiście cudem, któremu dziwi się nawet sam Święty Prorok.

2476. Być może dzień Upadku Mekki.

25. „I zatrzymajcie ich, albowiem będą wypytywani”.

وَيَقُومُهُمْ إِتْهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٥﴾

26. Będą zapytani: „Co się z wami dzieje, że nie pomagacie sobie wzajemnie?”²⁴⁷⁷

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Nie, tego dnia oni całkowicie się podporządkują.²⁴⁷⁸

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٧﴾

28. A niektórzy z nich zwrócą się do innych, ^awzajemnie się wpytując.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Powiedzą: „Zaprawdę, przychodziliście do nas z prawej strony”,^{2478A}

قَالُوا إِنَّا كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٩﴾

30. Ci drudzy odpowiedzą: ^b„Nie, to wy sami nie byliście wierzącymi,

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠﴾

31. ^c„A my nie mieliśmy nad wami żadnej władzy, wy zaś byliście ludem grzesznym.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا

طٰغِينَ ﴿٣١﴾

32. „Teraz słowo Pana naszego wypełniło się przeciwko nam, tak że musimy skosztować kary”.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذٰلِقُونَ ﴿٣٢﴾

33. „My uczyniliśmy, że zesłiście z drogi, albowiem my sami z niej zбочyliśmy”,²⁴⁷⁹

فَأَعْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غُيْبِينَ ﴿٣٣﴾

34. Faktycznie, tego dnia wszyscy oni będą mieli swój udział w karze.

فَأَنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٤﴾

^a34,32. ^b34,33. ^c14,23; 15,43.

2477. Uświadomienie sobie całkowitej bezsilności ludzi winnych, bezsilności w niesieniu sobie nawzajem pomocy, będzie im uświadomione.

2478. Winni nie przedstawią żadnej obrony, lecz będą się wzajemnie obwiniać – na co wskazuje następny werset.

2478A. „Prawa strona” może oznaczać religię, zaś cały werset może znaczyć: „Paradowaliście pod płaszczykiem religii, by nas oszukać”. Słowo *Yamin* może też oznaczać władzę i siłę, a w ten sposób cały werset znaczyć może: „Zbliżyliście się do nas z wielką potęgą i siłą”. Ewentualnie całość może oznaczać: „Przysliście do nas, przysięgając, że jesteście prawdomówni”.

2479. Przywódcy niewiary rzekną do swoich stronników: „Wy sami postanowiliście iść za nami, a ponieważ my sami zesłiśmy z właściwej drogi, nie mogliście oczekiwać od nas niczego lepszego”. Był to przypadek, kiedy ślepy prowadzi ślepego.

35. Zaiste, w ten sposób zajmujemy się winnymi.

36. Albowiem kiedy mówiono im: „Nie ma boga poza Allahem”, oni zachowywali się arogancko

37. I powiadali: „Czyż mamy zrezygnować z naszych bogów na korzyść „szalonego poety?”

38. Nie, on przyniósł prawdę i dali świadectwo prawdzie wszystkim Posłańców.

39. Zaiste, skosztujecie bolesnej kary

40. ^bA będziecie wynagrodzeni tylko za to, co uczyniliście

41. Z wyjątkiem wybranych sług Allacha.

42. Oni otrzymają znane zaopatrzenie:²⁴⁸⁰

43. ^cOwoce,²⁴⁸¹ i będą zaszczyceni

44. ^dW Ogrodach Szczęścia,

45. ^eZasiadłszy na tronach twarzami do siebie.

46. ^fBędzie im podawany dokoła puchar z płynącego źródła,

47. Biało połyskujący, smakowity dla pijących,

48. ^gW którym nie będzie upojenia i który ich nie wyczerpie.

إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٦﴾

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَأْتِيَنَّكَ آيَاتِنَا إِشَاعِرَ فَيَجْنُونَ ﴿٣٧﴾

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٨﴾

إِنَّكُمْ لَنَأْتِيُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٩﴾

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤١﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ سُرُورٌ مَعْلُومٌ ﴿٤٢﴾

فَوَالِئِكَ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ﴿٤٣﴾

فِي جَنَّاتٍ التَّعْبِيرِ ﴿٤٤﴾

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٥﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٦﴾

بَيضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّرِيبِينَ ﴿٤٧﴾

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنرَفُونَ ﴿٤٨﴾

^a15,7; 44,15; 68,52. ^b36,55; 45,29. ^c52,23; 55,53; 56,21. ^d44,53; 68,35; 78,32. ^e56,16-17. ^f56,18, 19. ^g56,20.

2480. Słowa „znane zaopatrzenie” oznaczają, że muzułmanie z góry wiedzieli, że otrzymają łaski Boże, o których mowa w następnych wersach.

2481. Błogosławieństwa, jakimi będą obdarzeni wierzący, będą owocami właściwych wierzeń i dobrych uczynków ludzi wierzących.

49. ^aA wraz z nimi będą czyste niewiasty o pohamowanym spoj-rzeniu i wielkich pięknych oczach,²⁴⁸²

وَعِنْدَهُمْ قُضِرَتُ الظَّرْفِ عَيْنٌ ﴿٥٩﴾

50. ^bJakby były okrytymi jajami.

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٦٠﴾

51. Wówczas jedni z nich zwrócają się do innych, wzajemnie się wypytu-jąc.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦١﴾

52. Mówca spośród nich powie: „Miałem bliskiego towarzysza,

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٦٢﴾

53. „Który mawiał: «Czy rzeczywi-ście jesteś wśród tych, którzy wierzą, że Zmartwychwstanie jest prawdą?

يَقُولُ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٦٣﴾

54. ^c«Kiedy umrzemy i zostanie z nas pył i połamane kości, to czy rzeczywiście otrzymamy zapłatę?»”

إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَأَنْتَ الَّذِي تَبْعُونَ ﴿٦٤﴾

55. Mówca ten spyta wtedy otacza-jących go: „Czy chcecie nań spojrzeć i dowiedzieć się o nim?”²⁴⁸³

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ ﴿٦٥﴾

56. Wtedy on spojrzy na siebie i zobaczy się pośrodku Ognia

فَأَطَّلَعَ فَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٦٦﴾

57. I powie doń: „Na Allacha, tyś prawie doprowadził mnie do ruiny”.

قَالَ تَأَلَّوْا إِن كِدْتُمْ لَرُدِّينَ ﴿٦٧﴾

58. „I gdyby nie łaska mego Pana, z pewnością byłbym jednym z tych, którzy stawiani są przed Ogniem”.

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِّينَ ﴿٦٨﴾

^a55,57. ^b55,59. ^c13,6; 50,4; 56,48.

2482. 'In (kobiety mające piękne, wielkie oczy) to liczba mnoga od słowa 'Ainā, które oznacza kobietę mającą wielkie, piękne oczy. Słowo to oznacza także dobre lub piękne słowo czy powie-dzenie. *Ardun 'Ainā'u* oznacza: zielona lub czarna ziemia (Lane). Historia daje świadectwo temu, że muzulmanie zostali obdarzeni wszelkiego rodzaju błogostawieństwami, o których mowa w poprzednich wersetach. Dostali ogrody szczęścia. Zasiadali na tronach i cieszyli się władzą i wpływami. Cieszyli się wszystkimi niewinnymi uciechami życia. Mieli piękne, czyste kobiety za małżonki, a przede wszystkim „Bóg się nimi cieszył, a oni cieszyli się z Boga” (58,23). To było osiągnięciem największym.

2483. Mówca jest mieszkańcem Raju, o którym mowa w w. 52. Spyta on innych mieszkańców Raju, czy chcieliby spojrzeć na swoje poprzednie, niewierzące towarzystwo.

59. „Powiedz mi, czyż nie jest tak, że będziemy cierpieć śmierć raz jeszcze?

أَفَأَمَّا خُنُوبٌ يَسْتَعْتِبِينَ ﴿٥٩﴾

60. ^a„Z wyjątkiem naszej pierwszej śmierci,²⁴⁸⁴ i że nie zostaniemy ukarani?

إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا خُنُوبٌ يُعَذِّبِينَ ﴿٦٠﴾

61. ^b„Zaiste, to największe zwycięstwo”.²⁴⁸⁵

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦١﴾

62. Zatem po coś takiego niechaj robotnicy pracują.

يُشِغِلْ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعِمَالُ ﴿٦٢﴾

63. Czy to lepsze jest jako przyjęcie czy też ^cdrzewo Zaqqūm?²⁴⁸⁶

أَذَلِكْ خَيْرٌ تَزَلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقْقُمِ ﴿٦٣﴾

64. Zaprawdę, uczyniliśmy to próbą dla grzeszników.²⁴⁸⁷

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٤﴾

65. Jest to drzewo, które wyrasta z dna Piekła,²⁴⁸⁸

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي آصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٥﴾

66. A jego owoc wygląda jak głowy węży.

كُلْعَمًا كَأَنَّهُ رِئُوسُ الشَّيْطَانِ ﴿٦٦﴾

67. ^dI będą oni z niego spożywać i napełniać nim swoje brzuchy.

فَأَنَّهُمْ لَا يُكُونُ مِنْهَا فَسَادٌ وَمِنْهَا الْبُطُونُ ﴿٦٧﴾

68. Potem na dodatek do tego otrzymają mieszaninę wrzącej wody do picia.

تُمْرَانَ لَهُمْ عَلَيْهَا شَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٦٨﴾

69. Wówczas niechybnie ich powrót nastąpi do Piekła.

تُمْرَانَ مَرْجِعُهُمْ إِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٩﴾

^a23,38; 44,36. ^b44,58; 61,13. ^c44,44; 56,53. ^d56,54.

2484. Powiada się tutaj, że wierzący w Raju nawiązując do wielkiego losu człowieka – jego życia wiecznego. Powiada on, że człowiek nigdy nie umiera po swoim odejściu z tego świata. Jego duchowa podróż do Wieczności nie będzie znała końca ani odwrotu.

2485. Największe osiągnięcie człowieka oraz spełnienie jego najwspanialszego losu leży w radowaniu się życiem wiecznym oraz w dokonywaniu stałego i wiecznego postępu duchowego.

2486. *Zaqqūm* oznacza drzewo niewiary. Koran porównuje prawdziwą wiarę do dobrego drzewa, które przez cały czas rodzi swoje owoce (14,25-26), zaś niewiarę do drzewa złego – *Zaqqūm* (14,27). Rozumiejąc to w sensie śmiertelności pożywienia, werset ten można zinterpretować jako znaczący, że jedzenie owoców z przeklętego drzewa niewiary powoduje śmierć duchową.

2487. Złe drzewo niewiary zawsze było wielkim źródłem występku.

2488. Jedzenie z drzewa niewiary prowadzi ludzi na dno Piekła.

70. ^aStwierdzili, że ich ojcowie
błądzą.

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٠﴾

71. ^bI pośpieszyli ich śladami. ²⁴⁸⁹

فَهُمْ عَلَىٰ أَسْرِهِمْ يَهْرَعُونَ ﴿٦١﴾

72. A większość starożytnych
ludów przed nimi błędziła.

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٢﴾

73. I wysyłaliśmy pośród nich tych,
którzy ostrzegali.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنذِرِينَ ﴿٦٣﴾

74. Zważ zatem, jak zły był koniec
tych, których ostrzegano,

فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذِرِينَ ﴿٦٤﴾

75. Z wyjątkiem wybranych sług
Allacha.

بِإِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٦٥﴾

76. A Noe rzeczywiście wołał do
Nas i jakże wspomniał jestesmy
Odpowiadającym na modlitwy!

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٦٦﴾

77. ^cI uratowaliśmy jego i jego
rodzinę przed wielkim nieszczęściem.

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٦٧﴾

78. I jego potomstwo uczyniliśmy
jedynymi, którzy przetrwali. ²⁴⁹⁰

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٦٨﴾

79. I pozostawiliśmy dla niego
dobre imię wśród późniejszych pokoleń.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٦٩﴾

80. Pokój Noemu wśród ludów!

سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

81. Rzeczywiście w ten sposób
nagradzamy tych, którzy czynią
dobro.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٧١﴾

^a7,174. ^b43,24. ^c21,77; 26,120; 54,14.

2489. Ludzie są zazwyczaj niewolnikami starych nawyków, tradycji i zwyczajów. Wytarte idee i uprzedzenia umierają nietłatwo. Chyba największą przeszkodą na drodze do akceptacji prawdy przez ludzi jest – jak wielokrotnie powiada się w Koranie – silna niechęć do przyjmowania nowych idei.

2490. Noe położył podwaliny cywilizacji ludzkiej i ustalonym faktem historycznym jest, że wraz z postępowaniem ludzi w cywilizacji powiększa się ich liczebność, a jednocześnie zmniejsza się ilość społeczeństw mniej cywilizowanych, żyjących na tym samym lub w sąsiednich terytoriach. Ponieważ potomkowie Noego byli bardziej cywilizowani oraz mieli więcej zasobów materialnych, ich wpływy – jak się wydaje – rozszerzyły się na inne kraje, przez co podporządkowali sobie oni ludy mniej cywilizowane, które z biegiem czasu zostały przez nich wchłonięte, a w konsekwencji przestały istnieć.

82. On był, zaiste, jednym z naszych wierzących sług.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

83. Potem innych zatopiliśmy.

ثُمَّ أَنْزَلْنَا الْأَحْيَاءَ ﴿٥٦﴾

84. I, zaprawdę, z jego grupy pochodził Abraham,

وَأَنَّ مِنْ شَيْعَتِهِ لَأَبْرَاهِيمَ ﴿٥٧﴾

85. ^aKiedy przybył do swego Pana w czystym sercu.

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٥٨﴾

86. ^bKiedy rzekł do swego ojca i swego ludu: „Cóż wy takiego czcicie?”

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٥٩﴾

87. „Kłamstwo – pragniecie fałszywych bogów²⁴⁹¹ obok Allacha?”

أَيُّفَكَ الْإِلَهَةُ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٦٠﴾

88. „Co sobie myślicie o Panu światów?”

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

89. ^cWtedy rzucił okiem na gwiazdy²⁴⁹²

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٦٢﴾

90. I rzekł: „Nie czuję się dobrze”.²⁴⁹³

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٦٣﴾

91. Zatem odeszli od niego, odwracając się plecami.

فَمَوَّلُوا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٦٤﴾

92. Wtedy on podszedł spokojnie do ich bogów i zwracając się do nich, rzekł: „Nie zjecie?”

فَرَأَى إِلَى آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٦٥﴾

^a26,90. ^b19,43; 26,71. ^c6,77.

2491. Człowiek ma tendencję do oddawania czci fałszywym bogom w formie istot ludzkich, którym przypisuje atrybuty potęgi Bożej, lub różnych obiektów z przyrody – słońce, księżyc czy gwiazdy – lub przedmiotów nieożywionych, jak bogowie wykuci z kamienia i drewna. Człowiek potrafi też czcić swoje własne dawno przestarzałe zwyczaje, uprzedzenia i zabobony, pragnienia, pasje, itp.

2492. Wydaje się, że spór między Abrahamem i jego ludem o atrybutach Bożych trwał długo w nocy. Widząc, że rozmowa nie ma żadnego użytecznego celu, Abraham chciał ją przerwać. Rzucił zatem okiem na gwiazdy, sugerując przez to, że rozmowa zbytnio się przeciągnęła i że lepiej ją przerwać.

2493. W świetle beużyteczności tej rozmowy Abraham powiedział swemu ludowi, żeby już lepiej zostawił go w spokoju samego, ponieważ nie czuł się najlepiej. Słowa *Inni Saqim* mogą też oznaczać „Robi mi się niedobrze od tej waszej czci fałszywych bogów” lub „Rozboliło mnie serce dlatego, że czcicie fałszywych bogów” lub „Nienawidzę waszą cześć oddawaną fałszywym bogom”.

93. „Co się z wami dzieje, że nie przemawiacie?”²⁴⁹⁴

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿١٣﴾

94. ^aWówczas odwrócił się do nich, uderzając w nie prawą ręką.²⁴⁹⁵

فَرَأَاهُمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿١٤﴾

95. Na to zbliżyli się doń jego ludzie, śpiesząc.

فَأَتَبَلَّوْا إِلَيْهِ يَرْتَفُونَ ﴿١٥﴾

96. On rzekł: ^b„Czyż czcicie to, coście sami wyrzeźbili,

قَالَ اتَّعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿١٦﴾

97. „Podczas gdy to Allah stworzył was, jak również wasze dzieło?”^{2495A}

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

98. Oni powiedzieli: „Wzniescie dla niego budowle i wrzucie go do ognia”.

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيُوتًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

99. ^dW ten sposób ułożyli przeciwko niemu wrogi plan, lecz My najsrożej ich poniżyliśmy.²⁴⁹⁶

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿١٩﴾

100. ^eA on rzekł: „Udaję się do mego Pana. On mnie niechybnie poprowadzi”.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٢٠﴾

101. I modlił się: „Panie mój, daj mi sprawiedliwego syna”.

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢١﴾

102. Daliśmy mu więc dobrą nowinę o synu cierpliwym.

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿٢٢﴾

^a21,59. ^b21,67-68. ^c21,69; 29,25. ^d21,71. ^e19,49; 29,27.

2494. Najbardziej wyróżniającym się atrybutem Żywego Boga jest to, że On przemawia do swoich wybranych oraz słucha i odpowiada na ich modlitwy. Bóstwo, które nie jest w stanie przemawiać, słuchać i przyjmować modlitw swoich wyznawców, jest bóstwem martwym.

2495. Ponieważ prawa ręka jest symbolem władzy i siły, werset ten oznacza, że Abraham uderzył na bożki z całych sił i rozwałił je na kawałki. *Yamin* oznacza także ślubowanie, przez co cały ten werset może oznaczać, że Abraham porozbijał bóstwa spełniając swoje ślubowanie (21,58).

2495A. Wasze ręce i nogi, którymi pracujecie.

2496. Ponieważ wrogowie Abrahama popadli w niepowodzenie w swoich planach przeciwko niemu, odczuwali do niego wielką pogardę.

103. A kiedy był na tyle dojrzały, by razem z nim chodzić, on rzekł: „O mój drogi synu, widziałem we śnie jak składam cię w ofierze.²⁴⁹⁷ Rozważ zatem to, co o tym sądzisz!” Ten odrzekł: „O ojcie mój, czyń tak, jak ci się nakazuje. Jeżeli Allah pozwoli, stwierdzisz, że jestem wytrwały w wierze”.

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئُ إِنِّي آتَى فِي
السَّمَاءِ إِنِّي أَذْبَحُكَ فَأَنْظُرُ مَاذَا تَرَى قَالَ
يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ
مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٣﴾

104. I kiedy oni obaj podporządkowali się Woli Bożej, a Abraham rzucił go głową na ziemię,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٤﴾

105. My zawołaliśmy doń: „O Abrahamie,

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا أَبَرَاهِيمَ ﴿١٠٥﴾

106. „Istotnie wypełniłeś ten sen”. W ten sposób rzeczywiście nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْحَسَنِينَ ﴿١٠٦﴾

2497. Koran i Biblia różnią się co do tego, którego ze swoich dwóch synów – Izmaela czy Izaaka – postanowił Abraham, spełniając przykazanie Boże, złożyć w ofierze. Według Biblii był nim Izaak (Rdz 22,2). Koran jednak jasno stwierdza, że był nim Izmael. W tej kwestii Biblia sama sobie przeczy. Według niej Abraham otrzymał nakaz złożenia w ofierze swego j e d y n e g o syna, lecz w owym czasie Izaak nie był jego jedynym synem. Izmael był starszy od Izaaka o 13 lat i przez aż tyle lat był jedynym synem Abrahama. A ponieważ był jego pierworodnym, bardzo był mu drogi. Dlatego słusznym wydaje się, że Bóg zażądał od Abrahama, aby złożył w ofierze najbliższą i najdroższą mu rzecz, kim był jego jedyny i pierworodny syn – Izmael. Niektórzy ewangelicy chrześcijańscy starali się na próżno wykazać, że ponieważ „Izmael narodził się ze służebnicy, narodził się z ciała, natomiast ponieważ Izaak narodził się z wolnej kobiety, narodził się z obietnicy” (Ga 4,22, 23). Poza tym, że Hagar, matka Izmaela, należała do królewskiej rodziny Egiptu i nie była służącą, w Biblii wielokrotnie powiada się o Izmaelu jako o synu Abrahama, tak samo jak o Izaaku (Rdz 16,16; 17,23, 25). Ponadto podobne obietnice otrzymał Abraham w odniesieniu do przyszłej wielkości Izmaela, jak i Izaaka (Rdz 16,10, 11; 17,20). Oprócz zastąpienia w Biblii Izmaela Izaakiem, co wydaje się czymś celowym, zastąpiono Moria Marwah, wzgórze w pobliżu Mekki, obok którego Abraham pozostawił Izmaela i jego matkę Hagar, gdy Izmael był jeszcze mały, w Biblii nie ma niczego, co w najmniejszy choćby sposób popierałoby pogląd, że Abraham złożył w ofierze Izaaka, a nie Izmaela. Lecz podczas gdy nie ma żadnych śladów w ceremoniach Żydów i chrześcijan, śladów upamiętniających złożenie w ofierze przez Abrahama Izaaka, muzułmanie, którzy są duchowymi spadkobiercami Izmaela, upamiętniają jego ofiarę, zabijając co roku barany i kozły na całym świecie ósmego dnia miesiąca Dhu'l-Hijjah. To powszechne składanie w ofierze kózł w i baranów przez muzułmanów całego świata bez wątpienia potwierdza fakt, że Abraham złożył w ofierze Izmaela, nie zaś Izaaka. W rzeczywistości Abraham nie miał obowiązku spełnienia swojej wizji do końca. Chodziło jedynie o praktyczne zademonstrowanie jego intencji i gotowości poświęcenia własnego syna. Wizja ta została już w sposób symboliczny spełniona w tym, że Hagar i Izmael pozostawieni zostali przez Abrahama w dolinie Mekki, która w owych czasach była terenem jałowym i wyschniętym. Ten pełen odwagi akt symbolizował właściwie złożenie Izmaela w ofierze. Rozkaz Boży, by Abraham najpierw złożył w ofierze swego syna, a potem odwołanie tego rozkazu wskazywały, że chodziło o zniesienie zwyczaju składania ofiar z ludzi, co było najbardziej nieludzką praktyką, panującą w owych czasach w większości naro-

107. Zaiste, to była prawdziwa próba.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٧﴾

108. I odkupiliśmy go olbrzymią ofiarą.²⁴⁹⁸

وَقَدَّيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٨﴾

109. I pozostawiliśmy mu dobre imię wśród następnych pokoleń.²⁴⁹⁹

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٩﴾

110. Pokój Abrahamowi!

سَلِّمْ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١١٠﴾

111. W ten sposób nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾

112. Zaiste, on był jednym z Naszych wierzących sług.

إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. ^aI przekazaliśmy mu dobrą nowinę o Izaaku, Proroku, i jednym ze sprawiedliwych.

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٣﴾

114. I obdarowaliśmy błogosławieństwami jego²⁵⁰⁰ i Izaaka. ^bA wśród jego potomstwa są tacy, którzy czynią dobro, jak i inni, którzy wyraźnie grzeszą przeciwko samym sobie.

وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مَعْ مَحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٤﴾

115. ^cI istotnie obdarowaliśmy laskami Mojżesza i Aarona.

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١١٥﴾

116. ^dI uratowaliśmy ich obu oraz ich lud przed wielkim nieszczęściem.

وَنَجَّيْنَهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٦﴾

117. I pomogliśmy im i to oni byli zwycięzcami.

وَتَصَرَّفْنَاهُم مِّمَّا نَزَّلْنَا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٧﴾

^a11,72; 19,50; 21,73; 29,28. ^b57,27. ^c20,31; 28,35. ^d20,81; 26,66.

2498. Gotowość Abrahama do złożenia w ofierze Izmaela została uwieczniona w islamskiej instytucji „Ofiary”, która stanowi integralną część ceremonii *Hajj*. Implikacja w tym wersecie może być też taka, że chodzi o zniesienie składania ofiary z ludzi, co – jak się zdaje – było powszechnie stosowane w czasach Abrahama oraz o zastąpienie tego rodzaju ofiary ofiarą ze zwierzęcia.

2499. Jakie może być lepsze świadectwo Abrahama pozostawiającego po sobie dobre imię, skoro wyznawcy trzech wielkich religii – Islamu, chrześcijaństwa i judaizmu – dumni są z pochodzenia właśnie od tego wielkiego Patriarchy.

2500. Słowa „Obdarzyliśmy go błogosławieństwami” odnoszą się do błogosławieństw, jakie Bóg zesłał na potomstwo Abrahama poprzez Izmaela, jako że Izaaka wymienia się oddzielnie z imienia.

118. I daliśmy im Księgę, która wszystko wyjaśniała,

وَأَتَيْنَهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٨﴾

119. I poprowadziliśmy ich ku właściwej drodze.

وَهَدَيْنَهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٩﴾

120. I pozostawiliśmy dla nich dobre imię wśród następných pokoleń –

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرِينِ ﴿١٢٠﴾

121. Pokój Mojżeszowi i Aaronowi!

سَلِّمْ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢١﴾

122. Istotnie, w ten sposób wynagradzamy tych, którzy czynią dobro.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Zaiste, oni obaj byli wśród Naszych wiernych sług.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٣﴾

124. I niechybnie Eliasz²⁵⁰¹ także był jednym z Posłańców,

وَأَنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٤﴾

125. Kiedy rzekł do swego ludu: „Czy nie będziecie bogobojni?”

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ آلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٥﴾

126. „Czyż zwracacie się do Ba'la,²⁵⁰² a zapominacie o Najlepszym ze stwórców –

تَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٦﴾

127. „Allachu, waszym Panu i Panu waszych praociców w dawnych czasach?”

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿١٢٧﴾

128. Lecz oni go odrzucili, więc z pewnością postawieni będą przed Bogiem, aby zdać sprawę ze swoich uczynków.

فَكَذَّبُوهُ فَأَنَّهُمْ مُّخْضَرُونَ ﴿١٢٨﴾

129. Z wyjątkiem wybranych sług Allacha.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٩﴾

130. I pozostawiliśmy dlań dobre imię wśród późniejszych pokoleń.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمْ فِي الْأَخْرِينِ ﴿١٣٠﴾

2501. Eliasz żył około roku 900 przed Chrystusem. Pochodził z Galilei, miejsca położonego na wschodnim brzegu Jordanu. Jego płaszcz przejął później Elizeusz (Jew. Enc. oraz 1 Krl 17, 1).

2502. Ba'l było imieniem bożka, czczonego przez lud Proroka Eliasza. Lud ten czcił słońce. Ba'l może też reprezentować boga-słońce, należącego do ludu z miasta nazywanego obecnie Bal-Bekk, a leżącego w Syrii (Lanc).

131. Pokój Eliaszowi i jego ludowi!²⁵⁰³

سَلِّمْ عَلَيَّ إِلَى يَأْسِينَ ﴿٣١﴾

132. Tak rzeczywiście nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٢﴾

133. Zaiste, on był jednym z Naszych wierzących sług.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٣﴾

134. ^aI istotnie także i Lot był jednym z Posłańców.

وَأَنَّ لُوطًا لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

135. Kiedy My uratowaliśmy go i jego rodzinę,

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٣٥﴾

136. ^cZ wyjątkiem pewnej starej niewiasty, która była wśród tych, co pozostali w tyle.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿٣٦﴾

137. ^dWtedy całkowicie zniszczyliśmy pozostałych.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿٣٧﴾

138. ^eI, zaiste, przechodzicie obok nich rano

وَأَنْتُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿٣٨﴾

139. I w nocy.²⁵⁰⁴ Czyż nie rozumiecie?

بَلَّغٌ وَبِالنَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٩﴾

140. ^fI, zaiste, również Jonasz²⁵⁰⁵ był jednym z Posłańców,

وَأَنَّ يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٠﴾

141. Kiedy zbiegł²⁵⁰⁶ na załadowany okręt

إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾

^a7,81; 26,161; 29,29. ^b26,171; 29,33; 51,36. ^c7,84; 11,82; 15,61; 27,58. ^d26,173. ^e15,77; ^f21,88; 68,49.

2503. *Ilyāsīn* może być inną formą *Ilyās*, tak jak *Sīnīn* (95,3), jest inną formą *Sīnā'* (23,21); lub też będąc liczbą mnogą od słowa *Ilyās*, może oznaczać *Ilyās* i jego lud.

2504. Sodoma i Gomora, miasta, w których Lot głosił swoje Posłannictwo i które leżały na drodze z Arabii do Syrii, gdzie karawany arabskie przechodziły w dzień i w nocy. W innym miejscu Koranu o tych dwóch miastach mówi się jako o leżących „na drodze, która jeszcze istnieje” (15,77).

2505. Jonasz był Prorokiem izraelskim, który żył w IX wieku w czasach rządów Jeroboama II lub Joachaza. Patrz także 6,87, 88.

2506. Według Biblii Jonasz otrzymał od Boga rozkaz, by udał się do Niniwy i tam „wołał przeciwko” niej, lecz zamiast tego Jonasz uciekł do Tarszisz, uciekł „od obecności Pana” (Jon 1,3). Koran przeciwstawia się temu biblijnemu pogładowi, ponieważ kwestionuje on cechy Proroka Bożego. W rzeczywistości będąc złym na swój lud, ponieważ odrzucił on Posłannictwo Boże, Jonasz uciekł od swego ludu.

142. I rzucał losy z załogą statku i przegrał.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿٢٤٦﴾

143. I połknęła go ryba, podczas gdy czynił sobie wyrzuty.

فَأَلْتَمَتَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

144. I gdyby nie był jednym z tych, co wychwalają Boga,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿٢٤٨﴾

145. Niechybnie tkwiłby w brzuchu tej ryby aż po Dzień Zmartwychwstania.

لَلَيْثِ فِي بَطْنِهَا إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٢٤٩﴾

146. Wtedy rzuciliśmy go na nagi szmat ziemi i chorował.

فَبَدَدْنَا بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿٢٥٠﴾

147. I uczyniliśmy, że wyrosła nad nim tykwa.

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿٢٥١﴾

148. I wystaliśmy go jako Posłańca do stu tysięcy ludzi i więcej,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿٢٥٢﴾

149. ^aA wszyscy oni uwierzyli, więc pozwoliliśmy im cieszyć się życiem przez dłuższy czas.

فَأَمْنُوا فَفَتَنَّا إِيَّاهُمْ إِلَى جِينٍ ﴿٢٥٣﴾

150. ^bTeraz spytaj ich^{2506A} czy Pan twój ma córki, tak jak oni mają synów.²⁵⁰⁷

فَأَسْتَفْتِيَهُمُ الرِّبَّاءُ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبُيُوتُ ﴿٢٥٤﴾

151. ^cCzy My stworzyliśmy aniołów-niewiasty, podczas gdy oni byli świadkami?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿٢٥٥﴾

152. Niechybnie ich wymysłem jest, iż powiadają:

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ يَقُولُونَ ﴿٢٥٦﴾

153. „Allah posiada dzieci”, a są najpewniej kłamcami.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٥٧﴾

154. ^dCzyż On przedkłada córki nad synów?

أَضْطَرُّ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿٢٥٨﴾

^a10,99. ^b6,101; 16,58; 43,17; 52,40; 53,22. ^c17,41; 37,151; 43,20. ^d43,17; 53,22.

2506A. Niewierzący mieszkańcy Mekki.

2507. Arabowie przypisywali moc Bożą aniołom, wierząc, że są oni córkami Boga. Właśnie taka forma bałwochwalstwa jest tutaj potępiona.

155. Co się z wami dzieje? Jak uważacie?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَخْلِقُونَ ﴿٥٠﴾

156. Czyż nie zastanowicie się?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

157. ^aA może macie wyraźny dowód?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَنٌ مُّبِينٌ ﴿٥٢﴾

158. Wobec tego stwórzcie swą Księgę,²⁵⁰⁸ o ile jesteście prawdomówni.

فَأَنْتُمْ أَيْدِيكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

159. ^bI twierdzą o pokrewieństwie pomiędzy Nim oraz jinn, podczas gdy sami jinn wiedzą dobrze, iż będą postawieni przed Allahem dla dokonania sądu.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَابًا وَقَدَّ عَلَيَّ

الْجَنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿٥٤﴾

160. Święty jest Allah i wolny od tego, co Mu przypisują!

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٥٥﴾

161. Lecz wybrani służą Allacha nie przypisują Mu niczego uwłaczającego.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٥٦﴾

162. Zaprawdę, wy oraz to, co czcicie –

فَأَنْتُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿٥٧﴾

163. Nikt z was nie jest w stanie zwieść nikogo²⁵⁰⁹ przeciwko Niemu

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ﴿٥٨﴾

164. Z wyjątkiem wyłącznie tego, który spali się w Piekło.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٥٩﴾

165. Powiadają: „Nie ma takiego wśród nas, który nie miałby znanego mu miejsca”²⁵¹⁰

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿٦٠﴾

166. „I, zaiste, my jesteśmy tymi, którzy ustawieni są w rzędach

وَرَأْنَا لَنَحْنُ الصَّافُونَ ﴿٦١﴾

^a52,39. ^b6,101.

2508. Żadna z Ksiąg Bożych nie pozwala sobie na popieranie tej najgłupszej i najbardziej szkodliwej doktryny.

2509. Właśnie tego typu ludzi złe duchy mogą sprowadzić z właściwej drogi. Nie mają oni kontroli ani wpływu na ludzi pobożnych.

2510. Jak niektórzy powiadają, treść może tutaj odnosić się do aniołów. Według innych dotyczy ona wierzących.

167. ^a„I to istotnie my jesteśmy tymi, którzy wychwalają Allacha”.

وَرَأَىٰ لَنَحْنُ السَّيِّئُونَ ﴿١٦٧﴾

168. Zaiste, niewierni z Mekki mawiali:

وَإِنْ كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١٦٨﴾

169. „Gdybyśmy mieli przy sobie takie Przypomnienie jak miał lud w dawnych czasach,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٩﴾

170. „Z pewnością bylibyśmy wybranymi sługami Allacha”.

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٧٠﴾

171. A jednak skoro ono do nich przybyło, oni w nie nie wierzą, lecz wkrótce dowiedzą się.

فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧١﴾

172. I, zaiste, Nasze słowo odeszło już do Naszych sług, Posłańców,

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٢﴾

173. ^bWszak to niechybnie oni są tymi, którym udzielona będzie pomoc,

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٣﴾

174. Jak i z pewnością to Nasze właśnie zastępy zwyciężą.

وَإِنْ جُنَدْنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٤﴾

175. Zatem odwróć się od nich na jakiś czas.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ جِئَ ﴿١٧٥﴾

176. I obserwuj ich, albowiem wkrótce ujrzą oni swój własny koniec.

وَأَبْصُرُهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177. ^cCzyż zatem starają się oni przyspieszyć Naszą karę?

أَفِعْدَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178. Lecz kiedy spadnie ona na ich dziedziniec, ²⁵¹¹ będzie to zły poranek dla tych, których ostrzegano.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

^a2,31; 21,21; 41,39. ^b40,52; 58,22; ^c22,48; 27,72; 29,54.

2511. Być może nawiązuje się tutaj do dnia Upadku Mekki, który w rzeczy samej był dla mieszkańców Mekki dniem złym, kiedy wojska muzułmańskie, liczące 10 000 ludzi, weszły do przedmieść miasta. Później kielich ich udrczenia i poniżenia wypełnił się po brzegi, ponieważ wszystkie ich plany skierowane przeciwko Islamowi całkowicie się nie powiodły, a Islam odniósł chwalebne zwycięstwo nad niewierzącymi.

179. A zatem odwróć się od nich na czas jakiś.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

180. I obserwuj, albowiem wkrótce ujrzą swój własny koniec.

ذَٰبِقِينَ فَنُصِيفُونَ ﴿٣٨﴾

181. Święty jest twój Pan, Pan władzy, wyniesiony wysoko ponad to, o czym twierdzą.

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٣٩﴾

182. ^aI wieczny pokój z Posłańcami!²⁵¹²

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٠﴾

183. ^bI wszelka chwała należy do Allacha, Pana światów.

عَمَّا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤١﴾

^a27,60. ^b1,2; 6,46.

2512. Wydaje się, że mówi się tutaj o Świętym Proroku, który w swojej osobie reprezentuje wszystkich Proroków i Posłańców Boga.

R O Z D Z I A Ł 38

SĀD

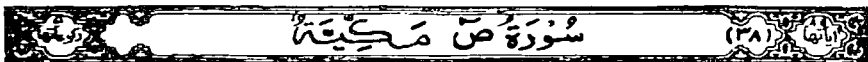
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona we wczesnych latach życia Świętego Proroka w Mekce. Ibn 'Abbās, jak relacjonuje Baihaqī oraz Ibn Mardawaih, popiera ten pogląd, zaś inni naukowcy zgadzają się z nim. Treść i temat tej sury są bardzo podobne do sury Al-Sāffāt, która zakończyła się nacechowaną wyzwaniem deklaracją Bożą: zastępy Boże zwyciężą i będzie to zły dzień dla niewierzących, kiedy na ich głowy spadnie kara Boża. Sura ta zaczyna się równie silną deklaracją, a mianowicie, że niezmiennym dekretem Bożym jest to, że wierzący osiągną bogactwo, władzę i wspaniałość, podczas gdy niewierzących czeka nielaska i zniszczenie.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od stanowczej deklaracji – właściwie Bóg przysięga na Koran – iż działając zgodnie z jego naukami i czyniąc go zasadą swojego życia, ludzie wierzący osiągną chwałę i wzniosłość oraz zajmą najbardziej szanowane miejsce wśród potężnych narodów. Dalej powiada się, że niewierzący z Mekki powtarzają jak papugi wołanie, iż nie porzucą swojej czci bałwochwalczej na żądanie człowieka, który jest zwyczajnie jednym z nich. W odpowiedzi na to bezsensowne twierdzenie powiada im się „Od kiedy roszczą sobie oni prawo do posiadania bogactw łaski i litości Bożej? Prerogatywą samego Boga jest to, że On sam wybiera tych, których uważa za właściwych do przekazania im Jego Woli; teraz do tego celu wybrał Świętego Proroka”. Wypowiedziawszy z naciskiem, że siły zła poniosą porażkę i znajdując się w niełasce, zaś zwolennicy Jedynego Boga otrzymają władzę, bogactwo i zaszczyty, Sura ta na zasadzie wstępu prezentuje dość szczegółowy opis wielkiej chwały i dobrobytu, do jakich doszedł naród Izraelitów w czasach rządów dwóch królów-Proroków – Dawida i Salomona. Sura ta nawiązuje też do zamiarów, jakie knuto w czasach rządów Dawida i które miały na celu podkopanie jego władzy i wpływów oraz do nasion schyłku i dezintegracji, które zasiane zostały w czasach rządów Salomona, kiedy to Izraelici nurzali się w bogactwie i byli u szczytu dobrobytu materialnego. Na zasadzie implikacji o Świętym Proroku powiada się, że ponieważ jego wrogowie zżerani są przez zazdrość o jego wielką władzę, także będą knuć spiski na jego życie i starać się stłumić czułą roślinę Islamu jeszcze w jej pąku. Jednak plany te nie powiodą się, a Islam dalej zdobywać będzie władzę i siłę. Jeśli jednak muzułmanie nie zatroszczą się właściwie o swoją sprawę, to u szczytu ich chwały siły ciemności będą starały się podkopać solidarność i stabilność Islamu. Następnie nawiązuje się krótko do Proroka Hioba, który cierpiał wiele, lecz tymczasowa faza jego cierpienia szybko minęła, a on powrócił do swego poprzedniego stanu, a jego straty zostały w dwójnasób wynagrodzone. Dalej przelotnie nawiązuje się do Abrahama, Izaaka, Jakuba oraz Proroków Izmaela, Elizeusza oraz Dhu'l Kifl i dodaje się, że ci dobrzy ludzie, którzy naśladowali ich przykład i idą ich śladem, otrzymają łaski Boże, które nie znają pomniejszenia czy uszczuplenia. Sura ta kończy się tym, że zawsze gdy ludzie zbaczają z właściwej drogi i zaczynają czcić fałszywych bogów, wśród nich powoływany jest Posłaniec Boga, by na powrót sprowadzić ich do czci Jedynego Prawdziwego Boga. Synowie ciemności starają się ustawiać wszelkiego rodzaju przeszkody na jego drodze oraz oszukują i wzdują ludzi, odciągając ich od Boga. Jednak prawda pokonuje wszelkie przeszkody i zwycięża, i panuje powszechnie.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Sād ^bWzywamy jako dowód Koran, który pełen jest napomnienia,²⁵¹⁴ iż jest to Nasze objawione Słowo.

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ

3. Lecz ci, którzy nie wierzą, pogrążeni są w fałszywej dumie i wrogości.²⁵¹⁵

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَدْوٍ وَشِقَاقِي

4. ^cIleż pokoleń zniszczyliśmy przed nimi! Wołały one o pomoc, lecz nie było²⁵¹⁶ już czasu na ucieczkę.

كَمَا هَلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمٍ قُنَانُوا زَلَّاتٍ

جِئْنَا مَنَاصٍ

5. ^dI dziwią się, że ten, kto ostrzega, pochodzi spośród nich samych. A niewierni powiadają: „To czarownik, wielki kłamca”.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكٰفِرُونَ

هَذَا سِحْرٌ كَذَابٌ

6. „Co? Czy on wszystkich bogów połączył w jednego Boga? To, zaiste, zdumiewająca rzecz”.

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ

عَجَابٌ

^a1,1. ^b43,45. ^c6,7; 19,75; 36,32; 50,37. ^d7,64.

2513. Litera *Sād* może oznaczać „Prawdomówny Bóg” lub „Ja jestem Allah, Prawdomówny” lub też „Bóg powiedział prawdę”.

2514. Prawdomówny Bóg przysięga na Koran, że następcy Świętego Proroka, działając zgodnie z naukami Koranu i czyniąc go zasadą swojego życia, osiągną wyniosłość i zajmą najbardziej szanowane miejsce wśród najpotężniejszych narodów. *Dhikr* oznacza także „znakomitość” (Lane).

2515. Głównym powodem wszelkiego grzechu i niewiary jest duma, próżność i arogancja. Pierwszy zanotowany grzech Szatana to odmówienie podporządkowania się Adamowi pod pozorem jego nad nim wyższości (nad Adamem). „Jam jest lepszy od niego” (7,13), oto najczęstsza przechwałka niewierzących, która nie pozwala im przyjąć prawdę w czasach każdego Proroka Bożego.

2516. Według niektórych naukowców *Lāta* brzmi oryginalnie *Laisa*. Niektórzy uważają, że żeńskie *ta* dodane jest do zaprzeczenia *lā*, by uczynić przeczenie bardziej intensywnym. Według trzeciej szkoły jest to słowo niezależne, ani pierwotnie *Laisa* ani *lā*. Czwarta szkoła uważa jednak, że jest to słowo, ale i część słowa, a mianowicie zaprzeczenie *lā*, również *ta*, poprzedzające słowo *Hina*. Na ogół towarzyszy mu *Hina* lub inne podobne mu słowo.

7. Przywódcy wśród nich chodzili mówiąc: „Idźcie i trzymajcie się swoich bogów. To jest rzecz, której trzeba pragnąć.

8. ^b„Nie słyszeliśmy o niczym takim w żadnym z poprzednich kredo.²⁵¹⁷ To nic innego niż kłamsstwo.

9. ^c„Czy Przypomnienie zostało zesłane jemu tylko spośród nas wszystkich?” Nie, oni wątpią w Moje Przypomnienie. Nie, oni nie posmakowali jeszcze Mojej kary.

10. ^dCzy oni posiadają skarby łaski twego Pana, Potężnego, Największego Dawcy?

11. Albo czy do nich należy Królestwo niebios i ziemi oraz tego, co jest pomiędzy nimi? Niechaj zatem zstąpią z wszystkimi swoimi środkami.²⁵¹⁸

12. ^eOni są zastępem sprzymierzeńców, którzy zostaną tutaj rozgromieni.²⁵¹⁹

13. ^fPrzed nimi również lud Noego, plemię 'Ād oraz Faraon, Pan słupów,²⁵²⁰ odrzucali Posłańców jako kłamców,

وَإِنظُرْ إِلَى الْمَلَائِكَةِ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَيَّ
الْكَفَرَةَ إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ يُرَادُ ۝

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا
اِخْتِلَافٌ ۝

ءَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرَ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ
مِنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَدْعُونَ عَادَابَ ۝

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
فَلْيَرْفَعُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝

جُنْدٌ مَا هُنَاكَ مَهْرُومٌ مِنَ الْأَحْرَابِ ۝

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَادِ ۝

^a71,24. ^b23,25. ^c54,26. ^d17,101; 52,38; ^e54,46. ^f9,70; 40,32; 50,13.

2517. „Poprzednie kredo” może dotyczyć chrześcijaństwa lub bałwochwalczej wiary pogan z Mekki. Może także nawiązywać do wszystkich religii poprzedzających Islam, ponieważ w żadnej religii przed Islamem wiara w Jedność Boga nie pozostawała czysta i nie zniekształcona bałwochwalcstwem.

2518. Niechaj niewierzący zbiorą wszystkie swoje środki i zasoby przeciwko Świętemu Prorokowi i niechaj mnożą je jak tylko mogą i wykorzystują przeciwko niemu.

2519. Werset ten na pierwszy rzut oka zawiera prorocstwo i wyzwanie. Wyzwanie kierowane jest do sił zła, aby zebrały wszystkie swoje zasoby i stworzyły silną konfederację w celu zatrzymania marszu Islamu. Natomiast prorocstwo powiada, że połączone siły niewiary poniosą haniebną klęskę, o ile tylko odważą się przeciwstawić Islamowi. To wielkie prorocstwo dosłownie spełniło się podczas bitwy Okopów.

2520. *Autād al-Ard* oznacza góry; zaś *Autād al-Bilād* oznacza najważniejszych ludzi w mieście; *Dhu'l Autād* oznacza pana licznych wojsk lub nagród (Aqrab).

14. Jak i plemię Thamūd i lud Lota, ^ai Mieszkańcy Lasu – ci także byli sprzymierzeńcami.

15. Każdy z nich traktował Posłańców jak kłamców, ^bwięc Moja kara ogarnęła ich sprawiedliwie.

16. A ci teraz czekają na jeden tylko podmuch, a nie będzie go można odwlec. ²⁵²¹

17. Powiadają: „Panie nasz, ^cprzyśpiesz nam naszą część kary przed Dniem Rozliczenia”.

18. Znoś cierpliwie to, co mówią, i pamiętaj o Naszym słudze Dawidzie, człowieku olbrzymiej władzy. ²⁵²² On, zaiste, zawsze zwracał się do Boga.

19. ^dPodporządkowaliśmy mu góry – one wraz z nim świętowały chwałę Boga o zmroku i o świcie.

20. I podporządkowaliśmy ptaki razem zebrane – wszystkie stale ku niemu się zwracały.

21. I wzmocniliśmy jego królestwo ^ei daliśmy mu mądrość i umiejętność ostatecznego podejmowania decyzji.

22. A czy dotarła do ciebie opowieść o sprzeczkających się, kiedy wspięli się po ścianie jego prywatnego apartamentu?

وَتَمُودَ وَقَوْمَ لُوطٍ وَأَصْحَابَ لَيْكَةِ أُولَئِكَ
الْأَخْرَابُ ﴿٣٧﴾

﴿٣٨﴾ إِنَّ كُلَّ أَلْكَدَبِ الرُّسُلِ فَحَقَّ عِقَابِ ۙ

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْعَةً وَاحِدَةً تَأْهَمَهَا مِنَ تَوَاقِي ۙ ﴿٣٩﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْنَا غَيْرَنَا وَظَنَّا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٤٠﴾

إِضْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ
إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤١﴾

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَ
الْإِشْرَاقِ ﴿٤٢﴾

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿٤٣﴾

وَسَدَدْنَا مَلَكُةَ وَأَتَيْنَهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ
الْخِطَابِ ﴿٤٤﴾

وَهَلْ أُنْتَكِ نَبُؤُا الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْخِرَابِ ﴿٤٥﴾ وقت لازم

^a15,79; 26,177; 50,15. ^b15,80; 26,190; 50,15. ^c17,19. ^d21,80; 34,11. ^e2,252.

2521. *Fawāq* oznacza czas między dwoma karmieniami; czas między dwoma okresami ssania; powrót mleka do wymienia wielbłądźcy po nakarmieniu małego; czas pomiędzy otwarciem dłoni człowieka i ponownym chwyceniem wymienia wielbłądźcy; lub kiedy osoba dająca chwyta wymię i pozwala mleku wyciekać (Lane).

2522. Prorocy Dawid, Salomon i Hiob posiadali wielką władzę, wpływy i bogactwa i być może właśnie dlatego wspomina się o nich w Koranie zawsze jednocześnie (4,164; 6,85 oraz 21,80-84).

23. Kiedy weszli do Dawida, a on bał się ich. Powiedzieli: „Nie obawiaj się. My dwaj sprzeczamy się – jeden z nas zgrzeszył przeciwko drugiemu, więc rozsądź nas sprawiedliwie, a nie zbaczaj z właściwej drogi i poprowadź nas ku drodze słusznej”.²⁵²³

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ
حُضَيْنِ بَنِي بَعْضِنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَحْكَمْ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٣﴾

24. „Ten oto jest moim bratem i ma dziewięćdziesiąt dziewięć owiec, ja zaś mam tylko jedną owcę. A mimo to on rzecze: «Daj mi ją», a zwracając się do mnie był hardy”.²⁵²⁴

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَاعَلَى
نَعْجَةً وَاحِدَةً فَقَالَ أَكْفُلْنِيهَا وَعَدَّرَنِي
فِي الْخِطَابِ ﴿٢٤﴾

25. Dawid rzekł: „Zaiste, on był wobec ciebie niesprawiedliwy, prosząc o twoją owcę, by dodać ją do swoich owiec. I rzeczywiście wielu partnerów grzeszy wzajemnie przeciwko sobie, z wyjątkiem tych, którzy wierzą w Allacha i postępują sprawiedliwie, tych jednak jest niewielu”. A Dawid pomyślał, że My go wypróbujemy, więc prosił swego Pana o przebaczenie i padł bijąc pokłony w czci i zwrócił się²⁵²⁵ do Niego.

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْيِكَ إِلَى نَعْيِهِ
وَلَإِنْ كَثُرَ بَرَاءِمِنْ الْخُلَطَاءِ لَيَبْنِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ
وَكَهْنُ دَاوُدُ أَمَّا فَتْنَةُ فَاسْتَعْفَمَ رَبَّهُ وَخَزَرَ رَاكِعًا
رَأْتَابِ ﴿٢٥﴾

2523. Z historii wynika, że chociaż potęga izraelska była u szczytu w czasach rządów Dawida i Salomona, to jednak burzyciele porządku siali zamęt i niezgodę. Stale rzucano fałszywe oskarżenia, zaś wrogo nastawieni ludzie chcieli nawet zabić Dawida. Właśnie do takiej jednej próby zamachu na życie Proroka Dawida nawiązuje obecny werset. Dwóch jego wrogów przedostało się do prywatnych pomieszczeń króla z zamiarem wzięcia go niepostrzeżenie. Kiedy jednak zauważyli, że król czuwa i ich plan nie powiódł się, zaczęli go uspokajać i udawać, że są jedynie ludźmi, którzy przyszli z prośbą o rozstrzygnięcie jakiegoś sporu. Jednakże Dawid właściwie zrozumiał ich wrogie intencje i dlatego, co było naturalne, bał się ich.

2524. Werset ten odnosi się do opowiadania o dwóch niedoszłych mordercach Dawida, którzy znalazłszy go czujnym, wymyślili na poczekaniu powód swojej wizyty, by uspokoić i zmylić jego czujność.

2525. Dawid nie dał się zmylić maskom ludzi będących w sporze, które wdziali na siebie dwaj napastnicy. Przejrzał ich grę. Choć nie stracił przytomności umysłu i zimnej krwi oraz wydał stosowny wyrok w ich sprawie, uświadomił sobie fakt, że traci kontrolę nad swym ludem i że pomimo przedsięwziętych środków bezpieczeństwa nie jest bezpieczny przed wrogimi zamiarami swoich nieprzyjaciół. Dawid pomyślał, że wydarzenie to jest znakiem od Boga. Wobec tego zareagował na to tak, jakby zareagował sprawiedliwy i bojaźliwy człowiek w takich właśnie okolicznościach. Modlił się do Boga i szukał jego opieki przed zamiarami i spiskami swoich wrogów. Powodem działania rzekomych kłócących się było to, że Dawid był tyranem, który rozszerzał swoje terytoria na małe i słabe sąsiednie plemiona.

26. Zatem przebaczyliśmy mu jego wyrok. A rzeczywiście zajmował on miejsce blisko Nas, wspaniałe miejsce.²⁵²⁶

فَعَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَ لُفًى وَحُسْنَ
مَآبٍ ﴿٢٦﴾

27. Potem rzekliśmy do niego: „O Dawidzie, uczyniliśmy cię namiestnikiem na ziemi, więc rozsądzaj ludzi sprawiedliwie, a nie podążaj za próżnym pragnieniem, aby ono nie zwiodło cię z drogi Allacha”. Zaiste, ci, którzy schodzą z drogi Allacha, otrzymają srogą karę, ponieważ zapomnieli o Dniu Rozliczenia.

يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

28. ^aNie stworzyliśmy niebios i ziemi oraz tego, co jest pomiędzy nimi, na próżno. Taki jest pogląd tych, którzy nie wierzą. ^bA zatem biada niewiernym z powodu kary Ognia, która ich ogarnie.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ﴿٢٨﴾

29. ^cCzy będziemy traktować tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki tak jak tych, którzy sięja zepsucie na ziemi? Czy mamy traktować sprawiedliwych tak jak niegodziwych?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفٰسِقِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفٰجِرِينَ ﴿٢٩﴾

30. Oto Księga, którą ci objawiliśmy, ^dpełna wspaniałości,²⁵²⁷ aby oni mogli zastanowić się nad jej wersetami oraz aby ci, którzy obdarzeni są rozumem, baczyli.

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبْرَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ
وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٣٠﴾

^a21,17; 44,39. ^b14,3; 19,38; 51,61. ^c68,36. ^d6,93; 21,51.

2526. Zwrot *Ghafarnā la-hū* może oznaczać: „Daliśmy mu naszą ochronę” lub „Uporządkowaliśmy jego sprawę” (Lane). Słowa „zajmował on miejsce blisko Nas, wspaniałe miejsce” wskazują, że Dawid nie cierpiał z powodu żadnych wad moralnych czy słabości duchowych, i w ten sposób najskuteczniej negują i obalają niegodziwe oskarżenie, jakoby Dawid dopuścił się cudzołóstwa, co zarzuca mu bezpodstawnie Biblia (2 Sm 11,4, 5).

2527. Koran zawiera podstawowe i uniwersalne zasady wszystkich religii oraz ich stałe i niezmiennie nauki, jak też coś jeszcze więcej, co jest nieodzowne do wzrastania nasion i wymogów człowieka. Takim jest znaczenie słowa *Mubārak*.

31. ^{a1} obdarowaliśmy Dawida Salomonem, który był Naszym znakomitym sługą. On zawsze się do Nas zwracał.

رَوْهَيْبًا لِدَاوُدَ سُلَيْمَنُ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ
أَوَّابٌ ﴿٦٧﴾

32. Kiedy przyprowadzono przed jego oblicze wieczorem rumaki najczystszej krwi²⁵²⁸ i o szybkich nogach,^{2528A}

إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفِيَّتُ الْجِيَادُ ﴿٦٨﴾

33. On rzekł: „Miłuję dobre rzeczy, albowiem²⁵²⁹ przypominają mi one o moim Panu”.²⁵³⁰ A kiedy schowano je za zasłonę,

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي
حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٦٩﴾

34. On rzekł: „Sprowadźcie mi je na powrót”. Wówczas zaczął gładzić ich nogi i szyje.²⁵³¹

رُدُّوْهَا عَلَيَّ كَطَفِقٍ مِّمَّا بِالشُّوْقِ وَالْإِعْتَابِ ﴿٧٠﴾

35. Z pewnością poddawaliśmy Salomona próbie, a na jego tronie posadowiliśmy zwykłą postać.²⁵³² Wtedy on zwrócił się do Boga, prosząc Go o łaskę.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٧١﴾

^{a27,17.}

2528. *Sāfināt* (rumaki) to liczba mnoga od słowa *Sāfinah*, które jest rodzajem żeńskim od słowa *Sāfin*, oznaczającego konia stojącego na trzech nogach oraz na czubku kopyta czwartej. Taka postawa konia uważana jest za charakterystyczną cechę koni krwi arabskiej, uznawanych za najlepsze.

2528A. *Jiyād* (szybkie konie) to liczba mnoga od słowa *Jawād*. Zwrot *Farasun Jawādun* oznacza szybkie konie (Lane).

2529. *ʿAn* oznacza przejście; kompensację (2,49); wyższość (47,39). Słowo to oznacza także powód, jak w obecnym wersecie i ma ten sam sens co *li* (53,4).

2530. Bóg dał Salomonowi władzę i bogactwo. Salomon rządził wielkim królestwem i dlatego musiał utrzymywać silną armię. Oczywiście bardzo lubił konie dobrej krwi, jako że kawaleria stanowiła silną część jego wojsk. Miłość Salomona do koni nie była podobna do miłości wielbicieli wyścigów konnych czy zawodowych hodowców koni. Miłość ta brała się z jego miłości do swego Stwórcy, ponieważ koni używano w walce za sprawę Boga.

2531. Wydaje się, że Salomon przyglądał się parady koni i, chcąc okazać swój podziw dla tych koni, głaskał je po szyjach i nogach.

2532. W 34,15 użyty jest zwrot „robak z ziemi”. Może to nawiązywać do syna lub spadkobiercy Salomona, Roboama, człowieka bezwartościowego, albo też do Jeroboama, który wznicił rewoltę przeciwko Domowi Dawida (1 Krl 12,28). Salomon uświadomił sobie, że po jego śmierci królestwo nie zachowa swej integralności, jeśli rządzić nim będą tak mało kompetentni spadkobiercy. Zwrócił się zatem do Boga i modlił się do Niego. Modlitwa ta przedstawiona jest w następnym wersecie.

36. Powiedział: „O Panie mój, udziel mi przebaczenia i daj mi królestwo, którego po mnie nikt nie odziedziczy.²⁵³³ Tyś jest, zaiste, Wielkim Dawcą”.

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَبْتَغِيهِ أَحَدٌ
مَنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

37. Zatem ^apodporządkowaliśmy mu wiatr, by wiał łagodnie z jego rozkazu, dokądkolwiek chciałby się udać,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ
أَصَابَ ﴿٣٧﴾

38. ^bI tytanów, najróżniejszych architektów i budowniczych, i nurków,

وَالشَّيْطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٨﴾

39. ^cJak i innych, spętanych okowami.²⁵³⁴

وَأَخْرَجْنَا مَقْرَبِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٩﴾

40. „Oto Nasz dar – więc dawaj obficie lub zachowuj – bez wylizania”.

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

41. I z pewnością zajmował on miejsce blisko Nas, wspaniałe miejsce.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤١﴾

42. I przypomnij sobie Naszego sługę ^dJoba, kiedy zawołał on do swego Pana: „Szatan poraził mnie mozołem i męką”.²⁵³⁵

وَأذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ
الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤٢﴾

^a21,82; 34,13. ^b21,83; 34,13-14. ^c14,50. ^d21,84.

2533. Jak wynika z poprzedniego wersetu Salomon przewidział, iż jego doczesne królestwo rozpadnie się po jego śmierci z powodu głupoty jego bezwartościowego syna. Dlatego modlił się o to, by królestwo duchowe, jakim Bóg obdarzył jego Dom, trwało nadal. Jeśli dosłownie potraktować słowa „królestwo, którego po mnie nikt nie odziedziczy”, to całą modlitwę Salomona należałoby rozumieć tak, że została ona przyjęta i że po jego śmierci żaden król, posiadający władzę i prestiż, nie pojawi się wśród Izraelitów.

2534. Salomon, jak powiedziano w 21,83 oraz 34,13-14, podporządkował sobie dzikie i buntownicze plemiona górskie. Zmusił on je do służenia mu i wykonywania dla niego różnych prac. *Shay-đitn* z poprzedniego wersetu oraz *jinn* z 34,13 to ci sami ludzie, zaś praca, do jakiej zostali zaangażowani przez Salomona, także miała ten sam charakter (1 Krn 2,1-2).

2535. *Nusb* oznacza zmęczenie, móżól; nieszczęście, chorobę; zły los (Lane). W obecnym oraz trzech następnych wersetach użyty jest czysto metaforyczny język, podobnie jak w kilku poprzednich wersetach. Wydaje się, że Prorok Hiob żył w kraju, w którym władcą był, jak wskazuje słowo *Shaiđān* (przywódca występk), brutalnym i nacechowanym tyranią balwochwalcą, przeciwstawiającym się monoteistycznym naukom Hioba i srodze go prześladowającym. Hiob musiał opuścić

43. Pokierowaliśmy go: „Pogoń swoje zwierzę stopą i oddał się śpiesznie. Tam jest woda do obmycia się i napojenia”.²⁵³⁶

أَزْلَضَ بِرَجْلِكَ هَذَا مُغْتَسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٢٥٣٦﴾

44. ^{a1} Obdarowaliśmy go, jego rodzinę i tych wielu, którzy z nimi byli,²⁵³⁷ na mocy łaski od Nas, oraz jako napomnienie dla ludzi rozumnych.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢٥٣٧﴾

45. I nakazaliśmy mu: „Weź w rękę garść suchych witek i uderz nimi,²⁵³⁸ a nie sklaniaj się ku fałszowi”.²⁵³⁹ Zaiste, stwierdziliśmy, że był wytrwały. Był on wspaniałym sługą. Zaiste, stale zwracał się ku Bogu.

وَحَدَّ بِيَدِكَ ضِعْفًا فَأَضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُتْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٢٥٣٨﴾

^{a21,85.}

swój rodzinny kraj i uciec do innego. W wyniku tej emigracji oddzielony został od swojej rodziny i następców. Jeśliby słowo *Shaitān*, jak sugerują niektóre autorytety, miało oznaczać *Shaitān al-Falāt* (szatan pustyni), czyli pragnienie, werset ten oznaczałby, że Hiob podczas swojej długiej i męczącej podróży cierpiał wielce z powodu pragnienia i zmęczenia. Według niektórych innych autorytetów słowa „Szatan poraził mnie mozolem i męką” nawiązują do choroby skóry, na jaką – jak się powiada – czasowo cierpiał Prorok Hiob i która bardzo go wyczerpała.

2536. Hiob zachęcany był, by poganiać zwierzę, na którym jechał, aby mógł jak najszybciej dotrzeć do bezpiecznego miejsca. A ponieważ podczas swojej długiej i męczącej podróży wielce cierpiał z powodu pragnienia i zmęczenia, został poinformowany, że przed nim znajduje się źródło słodkiej i chłodnej wody, gdzie będzie mógł zaspokoić pragnienie i obmyć się. Znaczenie może być tutaj także i takie, że pozostawiony w miejscu bez wody, poinformowany został przez Boga, by ponaglić swoje zwierzę, ponieważ przed nim leżało źródło słodkiej i chłodnej wody, przy którym będzie mógł odpocząć, zaspokoić pragnienie i wymyć się. Werset ten może też oznaczać, że ponieważ Hiob cierpiał na jakąś chorobę, skierowany został przez Boga do pewnego konkretnego źródła, którego woda zawierała takie składniki mineralne, które mogły wyleczyć jego dolegliwość. Wydaje się, że kraj, przez który podróżował Hiob, obfitował w źródła.

2537. Kiedy, okazując posłuszeństwo przykazaniu Bożemu, Hiob kontynuował swą podróż, nie tylko znalazł chłodną i świeżą wodę, którą obmył się i zaspokoił pragnienie, ale i znalazł swoją rodzinę i lud, od którego był oddzielony. Możliwe, że z powodu choroby skóry właśnie opuścił go jego lud.

2538. Podczas gdy w w. 43 Hiob jest zachęcany, aby poganiał swe zwierzę nogami, w obecnym wersecie powiada się mu, aby uderzył zwierzę garścią różek, by zwierzę zaczęło szybciej biec. A wszystko to po to, aby Hiob uniknął niebezpieczeństwa i szybko dotarł do celu.

2539. Słowa *lā Tahnath* oznaczają: nie przychylaj się do fałszu, czyli nie przystawaj na kompromis z bałwochwalstwem lub wierzeniami politeistycznymi i pozostawaj wytrwały w wierze w Jedność Boga. Jeżeli zwrot ten oznacza „nie łam danego słowa”, to werset ten powinien oznaczać, że ponieważ Hiob został oddzielony od swego ludu z powodu jego niedbałości, Hiob przysiął, że ukarze winnych niedbałości po ponownym połączeniu się ze swym ludem. Kiedy jednak zjednoczył się z nim, Bóg powiedział mu (jak na to wskazuje obecny werset), aby nie traktował go srogo w godzinie radości i dziękczynienia oraz spełnił swoje ślubowanie w taki sposób, jaki zrani jego lud w najmniejszym stopniu.

46. I przypomnij sobie nasze sługi: Abrahama, Izaaka i Jakuba, mężów potężnych²⁵⁴⁰ i miewających widzenia.

وَأَذْكُرْ عِبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي
الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٦٠﴾

47. Wybraliśmy ich dla szczególnego celu – aby przypomnieli ludziom o mieszkaniu w Życiu Przyszłym.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذُكْرَى الدَّارِ ﴿٦١﴾

48. I rzeczywiście są oni w Naszych oczach wybranymi i najlepszymi.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْإِخْيَارِ ﴿٦٢﴾

49. ^aA przypomnij sobie Izmaela i Eliasza²⁵⁴¹ i Dhu'l-Kifl.²⁵⁴² Oni wszyscy byli pośród najlepszych.

وَأَذْكُرْ إسماعِيلَ وَآلِيسَعَ وَذَا الْكُفْلِ وَمِثْلَ مِثْلِهِم
الْإِخْيَارِ ﴿٦٣﴾

50. Oto napomnienie. A sprawiedliwi z pewnością otrzymają wspólnie miejsce –

هَذَا ذُكْرُهُ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٦٤﴾

51. Ogrody Wieczności, których bramy będą przed nimi szeroko otwarte.

جَنَّاتٍ عَدْنٍ مَّفْتَحَتٍ لَهُمُ الْآبْوَابُ ﴿٦٥﴾

52. Będą w nich ^bodpoczywać na poduszkach. Będą tam prosić do woli o liczne owoce i napoje,

مُتَّكِنِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ
وَشَرَابٍ ﴿٦٦﴾

53. A wraz z nimi będą tam ^cczyste niewiasty ze spuszczoneymi oczami, towarzysze w równym wieku.

وَعِنْدَهُمْ قُصُورَاتُ الظَّرْفِ أترَابٍ ﴿٦٧﴾

54. Oto co jest wam obiecane na Dzień Rozliczenia.²⁵⁴³

﴿٦٨﴾ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٦٨﴾

55. Zaprawdę, oto nasze zaopatrzenie, które nigdy nie będzie wyczerpane.

إِنَّ هَذَا الرِّزْقُ مَالَهُ مِنْ تَفَادٍ ﴿٦٩﴾

^a6,87; 21,86-87. ^b18,32; 36,57; 83,24; ^c55,57.

2540. *Yad* oznacza: (1) korzyść; (2) wpływ; (3) moc; (4) wojsko; (5) bogactwo; (6) obietnicę; (7) poddanie się (Aqrab).

2541. Elizeusz był uczniem i następcą Eliasza. Żył w latach 938-828 przed Chrystusem. Patrz także 870.

2542. Dhu'l-Kifl. Prorok znany z tego imienia okazuje się być Prorokiem Ezechielem, zwanym przez Arabów Dhu'l-Kifl. Patrz 1912.

2543. Dzień narodowego rozliczenia się, kiedy cały lud zasługuje sobie na nagrodę lub karę, zgodnie z jego uczynkami i postępowaniem. Dzień rozliczenia przychodzi na każdego człowieka, społeczność i naród jeszcze za tego życia.

56. To jest dla wiernych. ^aLecz dla zbuntowanych jest złe miejsce powrotu –

هَذَا وَإِنَّ لِلظَّالِمِينَ كَثْرًا مَأْتٍ ﴿٥٦﴾

57. Piekło, w którym się spalą. Cóż za złe miejsce odpoczynku!

جَهَنَّمَ يَصْلُونَهَا فِيمَنْسُ إِلَيْهَا ﴿٥٧﴾

58. Oto, co otrzymają. Niechaj zatem tego skosztują – ^bwrzący płyn oraz płyn zimny i cuchnący. ²⁵⁴⁴

هَذَا فَيَلِدُونَ قُوَّةَ حَيْمَرٍ وَغَشَاقٍ ﴿٥٨﴾

59. Jak i różne rodzaje innych mąk podobnej natury. ²⁵⁴⁵

وَأُخْرَى مِنْ شَكْلِهِ أَرْوَاجٌ ﴿٥٩﴾

60. Powiedziane będzie do przywódców niewiary: „Oto wojsko ^cpedzące prosto na was. ²⁵⁴⁶ Nie ma dla nich powitania. Oni będą się palić w Ogniu”.

هَذَا فَوْجٌ مُتَقِيْمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٦٠﴾

61. Wyznawcy powiedzą: „Nie, to wy. Nie ma powitania także i dla was. To wy przygotowaliście to dla nas, sprowadzając nas z właściwej drogi”. ²⁵⁴⁷ Cóż to za złe miejsce odpoczynku!

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ ضَلُّوْا لَنَا فِيمَنْسُ الْقَرَارِ ﴿٦١﴾

62. Oni powiedzą także: „Panie nasz, ktokolwiek przygotował to dla nas, Ty ^dwielokrotnie pomnóż jego karę Ognia”. ²⁵⁴⁸

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦٢﴾

^a78,22-23. ^b78,26. ^c52,14. ^d7,39.

2544. Mieszkańcy Piekła będą stale pić bardzo gorącą lub bardzo zimną wodę. Ponieważ nie wykorzystywali właściwie danych im przez Boga zdolności i w sposób ekstremalny je wykorzystywali, zamiast korzystać ze złotego środka, będą musieli pić wodę niezwykle gorącą lub niezwykle zimną.

2545. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten może jeszcze oznaczać: „I podobnie jak oni, będą inne grupy o podobnych kronikach”.

2546. Kiedy przywódcy niewiary spostrzegą, jak część ich następców idzie do Piekła, powie im się, że wraz z nimi w ogień piekielny wejdą całe zastępy ich następców. Ponieważ ci ostatni ślepo podążali za swoimi przywódcami, również na oślep wpadną do Piekła.

2547. Tymi słowami przeklną swoich przywódców następcy niewiary. Zarówno przywódcy, jak i ci kierowani przez nich będą się wzajemnie przeklinać. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek staje przed złymi konsekwencjami swoich czynków, stara się zepchnąć winę na kogoś innego. To właśnie czynią na ogół ludzie winni, kiedy stają twarzą w twarz z tymi strasznymi rezultatami swoich niegodziwych czynków.

2548. Następcy przywódców niewiary ściągną na głowy ich byłych przywódców klątwę Bożą.

63. A mieszkańcy Piekła powiedzą: „Co się z nami dzieje, że nie widzimy ludzi,²⁵⁴⁹ których zwykliśmy uważać za niegodziwych?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ
الْأَشْرَارِ ﴿٣٤﴾

64. „Czy jest tak dlatego, że niesłusznie robiliśmy sobie z nich pośmiewisko, czy też może przeoczyły ich nasze oczy?”²⁵⁵⁰

أَتَخَذْنَا لَهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿٣٥﴾

65. Zaiste, oto prawda – a spór wspólny mieszkańców Ognia.

﴿٣٦﴾ إِنَّ ذَلِكَ لَخَبْرٌ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٣٦﴾

66. Powiedz: „Ja jestem tylko tym, który ostrzega. I nie ma Boga poza Allachem, Jedynym, Najwyższym,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۖ وَمَا مِن إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٧﴾

67. „Panem niebios i ziemi oraz wszystkiego tego, co znajduje się między nimi, Potężnym, Przebaczącym”.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ﴿٣٨﴾

68. Powiedz: „To wspaniała wiadomość,²⁵⁵¹

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٣٩﴾

69. „Od której odwracacie się.

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٤٠﴾

70. „Nie wiedziałem o Wyniosłym Zgromadzeniu,²⁵⁵² kiedy dyskutowało między sobą tę sprawę,

مَا كَانَ لِي مِن عِلْمٍ بِاللَّيْلِ إِذْ يَجْتَمِعُونَ ﴿٤١﴾

71. „Poza tym, co zostało mi objawione, iż jestem tylko tym, który ostrzega”.

إِن يُؤْتَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٢﴾

^{34,32; 40,48.}

2549. Słowo „ludzie” dotyczy wierzących.

2550. Mieszkańcy Piekła będą do siebie nawzajem mówić: „Co się z nami dzieje, że nie widzimy tutaj tych, na których spoglądaliśmy z pogardą i z których sztyliśmy podczas życia na ziemi. Czyż nie zasługiwali na nasze szyderstwa i rzeczywiście byli dobrzy i pobożni, a może są w Piekło, tylko my ich nie widzimy?”

2551. *Naba'* oznacza: informację; ogłoszenie o wielkim znaczeniu; posłannictwo; lub wiadomości, które napelniają serce człowieka strachem (Lane). Słowa „wspaniała wiadomość” mogą odnosić się do tego wielkiego wydarzenia objawienia Koranu lub też do przyjścia Świętego Proroka.

2552. Na podstawie 2,31 okazuje się, a wynika to także z Hadisów, że kiedy Bóg nakazuje powołanie Proroka na świecie, ujawnia swoje intencje tym aniołom, którzy są mu najbliżsi. Aniołowie ci nazywani są „Wyniosłym Zgromadzeniem”. Świętego Proroka przedstawia się jak powiada, że nie miał pojęcia o tym, o czym się dyskutuje w niebie na temat powierzenia mu tej wielkiej misji Bożej.

72. ^aPrzypomnij sobie, kiedy Pan twój powiedział do aniołów: „Zamierzam stworzyć człowieka z gliny.

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰئِكَةِ اِنِّيْ خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ طِيْنٍ ﴿٧٢﴾

73. ^b„I tak, kiedy doskonale go ukształtuję i tchnę weń Mojego Ducha, padnijcie przed nim w poddańiu”.²⁵⁵³

فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِيْ فَقَعُوْا لَهٗ سٰجِدِيْنَ ﴿٧٣﴾

74. Tak zatem aniołowie podporządkowali się, wszyscy razem.

فَسَجَدَ الْمَلٰئِكَةُ كُلُّهُمْ اٰجَمُوْنَ ﴿٧٤﴾

75. Lecz Iblis nie podporządkował się. Zachowywał się wyniośle i był jednym z tych, którzy nie wierzą.

اِلَّا اِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٥﴾

76. ^cBóg rzekł: „O Iblisie, co powstrzymało cię przed podporządkowaniem się temu, co Ja stworzyłem Moimi dwiema rękami?”²⁵⁵⁵ Może jest tak, że jesteś zbyt dumny albo może rzeczywiście jesteś ponad posłuszeństwem wobec Moich nakazów?”

قَالَ يَا اِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِیَّدَیْ ۗ اسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعٰلِيْنَ ﴿٧٦﴾

77. On rzekł: „Jestem lepszy²⁵⁵⁶ niż on. ^dTy stworzyłeś mnie z ognia, a jego stworzyłeś z gliny”.

قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِيْ مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِيْنٍ ﴿٧٧﴾

78. ^eBóg rzekł: „A zatem odejdz stąd,²⁵⁵⁷ albowiem jesteś niechybnie odrzucony

قَالَ فَاٰخُذْ مِنْهَا فَاَنْتَ وَرَجِيْمٌ ﴿٧٨﴾

^a15,29-33; 17,62. ^b15,30; 32,10. ^c7,13; 15,33. ^d7,13; 15,28; 55,16. ^e7,14; 15,35.

2553. Kiedy na świecie powoływany jest Prorok, aniołowie otrzymują nakaz towarzyszenia mu w propagowaniu jego sprawy oraz eliminowania wszelkich spisków i machinacji wrogów Proroka.

2554. Aniołowie lub ludzie o anielskiej naturze.

2555. Słowa „Moimi dwiema rękami” oznaczają: „spowodowałem, że manifestuje swoją osobą wszystkie moje atrybuty”.

2556. Przeciwnicy Proroka zawsze uważają się za lepszych od niego pod względem władzy, zajmowanej pozycji i prestiżu. Sprzymierzenie się z człowiekiem, którego uważają za równego, a nawet gorszego od nich, rani ich poczucie dumy.

2557. Zaimek *hā* w zwrocie *min-hā* nie odnosi się do Nieba pośmiertnego, ponieważ jest miejscem, do którego prawdopodobnie nie może się dostać oraz z którego, jeśli ktoś się już tam dostał, nie można się wycofać (15,49). Zaimek ten odnosi się do tego stanu szczęścia, jakiego ludzie doświadczają przed nadejściem Proroka i które w Koranie reprezentowane jest jako *Jannah*.

79. ^a„I z pewnością na ciebie spadnie Moja klątwa aż po Dzień Sądu”.

وَأَنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٩﴾

80. Ten powiedział: „Panie mój, ^bzatem udziel mi zwłoki aż po dzień, w którym będą podniesieni” ²⁵⁵⁸

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٨٠﴾

81. Bóg rzekł: ^c„Niechybnie jesteś jednym z tych, którym udziela się zwłoki

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨١﴾

82. ^d„Aż po dzień znanego czasu” ²⁵⁵⁹

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨٢﴾

83. Ten rzekł: „Tak zatem na Twą chwałę, ^ez pewnością wszystkich ich sprowadzę z drogi

قَالَ فَيُعْزِزُكَ لَأَغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٣﴾

84. „Z wyjątkiem Twoich wybranych sług spośród nich”.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ﴿٨٤﴾

85. Bóg rzekł: „Oto prawda i wyłącznie prawdę powiadam,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٨٥﴾

86. „Że niechybnie napełnię Piekło tobą oraz tymi, którzy za tobą pójdą, wszystkimi razem” ²⁵⁶⁰

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٦﴾

87. Powiedz: „Nie proszę was o żadną za to nagrodę ani nie jestem jednym z tych, którzy oddają się udawaniu.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٧﴾

88. ^e„Koran to nic innego jak Napomnienie dla wszystkich ludów”.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٨﴾

89. „I z pewnością poznacie jego prawdę po jakimś czasie” ²⁵⁶¹

يَعْلَمُونَ وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٩﴾

^a15,36. ^b7,15; 15,37; 17,63. ^c7,16; 15,38. ^d15,39. ^e7,17-18; 15,40.

2558. Duchowe odrodzenie człowieka, kiedy osiągnąwszy stadium „duszy w pokoju”, człowiek uodparnia się na upadek duchowy. Patrz także 1498.

2559. Czas ostatecznego zwycięstwa prawdy nad fałszem oraz całkowitego zniszczenia popleczników fałszu.

2560. Dialog pomiędzy Bogiem i Szatanem nie nawiązuje do jakiegokolwiek rozmowy aktualnej, lecz reprezentuje, w języku przenośni, taki stan rzeczy, jakie istniały w czasie powołania Proroka Bożego. „Człowiek”, o którym mowa w w. 72, oznacza w szczególności Proroka aktualnego, zaś Iblis tych niegodziwców i złych ludzi, którzy przeciwstawiają się mu i starają się zahamować lub cofnąć postęp dokonany dzięki jego misji.

2561. Przedstawia się tutaj Świętego Proroka jako mówiącego do niewierzących, że nie będą musieli długo czekać, by uświadomić sobie prawdę jego misji.

R O Z D Z I A Ł 39

AL-ZUMAR

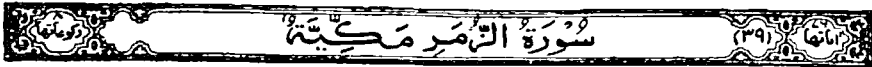
(*Objawiony przed Hijrah*)

Data Objawienia i kontekst

Podobnie jak pięć poprzednich Rozdziałów, do których sura obecna podobna jest pod względem stylu i tematu, była ona objawiona wcześniej w działalności Świętego Proroka. Niektórzy autorzy, jak Rodwell czy Muir, przypisują ją do późnego okresu mekkańskiego. Jednakże opinia naukowa w swej większości twierdzi, że sura ta została objawiona wcześniej podczas życia Świętego Proroka w Mekce. Najważniejszym tematem tych sześciu Rozdziałów, które zaczynają się od *Saba'*, jest Boże objawienie ze szczególnym nawiązaniem do objawienia Koranu oraz doktryny Jedności Boga. Fakt, że istnieje jeden Autor i Jeden Kontroler oraz Stwórca całego wszechświata, jest nieuniknionym wnioskiem, jaki płynie z porządku, adaptacji, proporcji i koordynacji, jakie panują w całym wszechświecie i którym cała nauka daje niezaprzeczone świadectwo. Sukces Posłańców Bożych, choć ich zasoby są tak nikłe, sukces przeciwko złemu losowi, stanowi jeszcze jeden argument, stanowiący dowód Istnienia Boga i Jego Jedności.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od tematu objawienia koranicznego i zajmuje się dalej potrzebą, celem i najwyższym celem wszystkich Ksiąg objawionych i Proroków Bożych, co stanowi o ustanowieniu Jedności Boga na ziemi. Największa przeszkoda na drodze do osiągnięcia tego wielkiego i szlachetnego celu to fakt, że człowiek ma tendencję do oddawania czci fałszywym bóstwom – bogom, które są jego własnym wymysłem. Spośród wszystkich form bałwochwalstwa, a chyba najohydniejszą i najpowszechniejszą, jest przekonanie, że Jezus był synem Bożym. Sura ta przedstawia najpiękniejszy plan i porządek wszechświata jako argument popierający wierzenie, że istnieje tylko jeden Umysł Stwórczy, Autor wszelkiego stworzenia. Jako argument dodatkowy przedstawia się trzy stadia, przez które musi przejść embrion ludzki zanim osiągnie postawę w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej. Omówiwszy krótko potrzebę i cel objawienia Bożego, sura ta prezentuje dwa stanowcze i pewne argumenty popierające je, a mianowicie, że (1) ci, którzy zmyślają kłamstwa przeciwko Bogu, nigdy nie odnoszą w życiu sukcesu. Niepowodzenie i hańba zostawiają swoje ślady. (2) Prorocy Boga oraz ci, którzy idą ich śladem oraz akceptują ich posłannictwo, osiągają sukces, a ich sprawa dobrze się rozwija. Te dwa argumenty stanowią niezbite kryterium osądzenia prawdy pretendenta do objawienia Bożego. Będąc osądzanymi na podstawie tych właśnie norm, twierdzenie Świętego Proroka jako Posłańca Bożego oraz Koran jako objawienie niebiańskie, wytrzymują wszelkie wyzwania i nie poddają się wątpliwościom. Następnie sura ta prezentuje grzesznikom posłannictwo nadziei i otuchy. Powiada ona im, że Bóg jest Najlaskawszy i najbardziej Przebaczący. Jego litość obejmuje wszystkie rzeczy. Bóg wymaga jedynie zmiany w sercu ze strony grzesznika. Człowiek musi wypracować swój własny los i żadna, największa choćby ofiara kogoś innego nie zbawi go. Człowiek jednak ma wiele możliwości okazania skruchy i zmienienia się. Jeśli jednak nadal chodzić będzie drogami zła, i to świadomie, zostanie srogo ukarany. Przy końcu sura ta poświęca sporo miejsca opisowi Dnia Zmartwychwstania.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bObjawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Mądrego.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

3. ^cZaiste, to My objawiliśmy ci Księgę zawierającą całą prawdę, więc czcij Allacha, będąc Mu szczerym w posłuszeństwie.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ③

4. Pamiętaj, jedynie Allahowi należy się szczerze posłuszeństwo. A ci, którzy jako obrońców biorą sobie innych niż Allacha, powiadają: „Służymy im tylko dlatego, by zbliżyli nas do Allacha”.²⁵⁶² Zaiste, ^dAllach rozsądzi pomiędzy nimi w kwestii tego, w czym się nie zgadzali. Zaiste, Allah nie prowadzi tego, kto jest niewdzięcznym kłamcą.

وَمَنْ لَدِمْنَا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ④

5. ^eGdyby Allah zapragnął wziąć sobie syna, mógłby wybrać tego, kogo zechce, spośród tego, co tworzy. On jest Święty! On jest Allahem, Jedynym, Najwyższym.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مِنْهَا مَنْ يَخْتَلِفُ عَلَيْهِ سُبْحَانَ اللَّهِ ۗ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

6. ^fOn stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości. On czyni, że noc okrywa dzień oraz to On czyni, że dzień okrywa noc. ^gOn przymusił słońce i księżyc do służby, a każde z nich idzie swą drogą aż po wyznaczony czas. Pamiętaj, wyłącznie On jest Tym, który jest Potężny, Przebaczący.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ يَكُونُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيَكُونُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۗ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۗ لِلَّهِ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ⑥

^a1,1. ^b32,3; 36,6; 40,3; 41,3; 46,3; ^c5,49; 6,107. ^d4,142; 22,70; 32,26. ^e2,117; 10,69; 17,112; 19,89-93. ^f6,74; 14,20; 16,4; 29,45. ^g7,55; 13,3; 29,62; 31,30; 35,14.

2562. Człowiek ma tendencję do oddawania czci fałszywym bogom, bożkom własnego wymysłu, takim jak święci i święci ludzie; bogactwo, władza i pasja; odziedziczone wierzenia i zwyczaje; etc., zawsze udając, że wierzy, iż może mu to pomóc w zrozumieniu i uświadomieniu sobie Istoty Bożej.

7. ^aOn was stworzył z pojedynczej istoty, a potem z tego uczynił mu towarzysza. I On zesłał²⁵⁶³ wam bydła osiem par.²⁵⁶⁴ On stworzył was w łonach waszych matek, stworzenie po stworzeniu, w trzech stadiach ciemności.²⁵⁶⁵ Oto Allah, wasz Pan. Do Niego należy Królestwo. Nie ma boga poza Nim. Dlaczego zatem pozwalacie się odwracać?

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمِينَةَ أَرْبَعٍ يَخْلُقَكُمْ
فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي
ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٧﴾

8. Jeśli jesteście niewdzięczni, z pewnością Allah jest Samowystarczalny, będąc niezależnym od was. Nie jest Mu miła niewdzięczność jego sług. Jeżeli jednak jesteście wdzięczni,²⁵⁶⁶ podoba Mu się to w was. ^bI nikt dźwigający brzemię nie będzie dźwiगाł brzoienia kogoś innego. Potem do waszego Pana powrócicie, a On powie wam o tym, co czyniliście. Zaiste, On doskonale zna to wszystko, co ukryte jest w piersiach.

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَضُرُّكُمْ
الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٨﴾

^a4,2; 7,190; 16,73. ^b6,165; 35,19; 53,39.

2563. Słowo *Anzala*, kiedy użyte jest w związku ze Słowem Bożym, oznacza *Auhā*, czyli On objawił; jeśli używa się go w odniesieniu do rzeczy codziennie wykorzystywanych, to oznacza *A'tā*, czyli on dał lub obdarzył. Słowo to zostało użyte w tym drugim znaczeniu w wersecie obecnym oraz w 7,27 i 57,26.

2564. W słowach „osiem par bydła” szczególnie nawiązuje się do par koziej, owczej, wielbłądziej i bawolej, o których mowa w 6,144-145, może dlatego, że zwierzęta te człowiek wykorzystuje codziennie.

2565. Zwrot „trzy stadia ciemności” może dotyczyć trzech stadiów rozwoju embrionu, *Nutfah* (kropla nasienia), *'Alaqah* (grudka) oraz *Mudghah* (grudka ciała) lub też do trzech form, o których mowa w 86,7-8; 3,7 oraz 16,79. Zwrot ten może także nawiązywać do trzech krytycznych stadiów czy okresów ciąży: (a) od drugiego do trzeciego miesiąca ciąży; (b) od trzeciego do piątego miesiąca oraz (c) początek ósmego miesiąca. W tych trzech okresach ciąży istnieje możliwość poronienia.

2566. Podczas gdy *Shukr* oznacza właściwe wykorzystanie łask Bożych w sposób zamierzony przez Boga (14,8), *Kufr* oznacza niewłaściwe wykorzystanie tych łask.

9. ^aKiedy na człowieka spada nieszczęście, zwraca się on do swego Pana, odwracając się do Niego cierpliwie. Wówczas, kiedy On udzieli mu swej łaski, ten zapomina, o co modlił się przedtem i zaczyna przypisywać Allahowi rywali, by zwodzić ludzi z Jego drogi. Powiedz: „Skorzystajcie nieco z niewiary, lecz ostatecznie to wy będziecie z pewnością mieszkańcami Ognia”.

10. Czy ten, który gorąco modli się do Allacha w godzinach nocnych, kładąc się twarzą na ziemi i stojąc w modlitwie oraz boi się Życia Przyszłego, jak i ma nadzieję na otrzymanie łaski od swego Pana, jest podobny do tego, który jest nieposłuszny? Powiedz: ^b„Czy ci, którzy wiedzą, są równi tym, którzy nie wiedzą?” Zaprawdę, jedynie ci obdarowani rozumem będą zważać.

11. Powiedz: „O wy, słudzy Moi, którzy wierzycie, bójcie się swego Pana. ^cJest dobro dla tych, którzy czynią dobro w tym życiu. A ziemia Allacha jest przestronna. Zaprawdę, ^dwytrwali otrzymają swą nagrodę bez miary”.²⁵⁶⁷

12. ^ePowiedz: „Zaprawdę, nakazano mi, bym czcił Allacha w szczerym oddaniu

13. „I nakazano mi, abym był pierwszym z tych, którzy Mu się podporządkowują”.

14. ^fPowiedz: „Ja rzeczywiście boję się, gdybym nie okazał posłuszeństwa memu Panu, kary żalostnego dnia”.

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَهْلِ
النَّارِ ⑩

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑪

قُلْ يُعْبَادُ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑫

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑬
وَأُورِثُ لِأَنَّ الْكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑭
قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑮

^a17,68; 30,34; 39,50. ^b40,59. ^c16,31. ^d3,58; 11,112; 16,97. ^e13,37; ^f6,16; 10,16.

2567. Werset ten ostrzega wierzących, że będą musieli przejść przez cały szereg prób i cierpień oraz że będą musieli opuścić nawet swoje domy dla sprawy Boga. Dopiero wtedy, gdy z powodzeniem wyjdą z tych prób otrzymają całą nagrodę od Boga, a nie będzie ona miała końca.

15. ^aPowiedz: „Allah jest tym, którego czczę w najszczerzym posłuszeństwie wobec Niego.²⁵⁶⁸

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝

16. „A jeśli o was chodzi, czcijcie, co tylko chcecie, poza Nim”. Powiedz: „Zaiste, prawdziwymi przegranymi są ci, którzy rujnują swoje dusze oraz ich rodziny w Dniu Zmartwychwstania”. Strzeżcie się! To jest niechybnie największa strata.

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ قُلِ إِنَّ الْخَيْرَ فِي
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَآهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِنَّ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

17. ^bBędą mieli nad sobą okrycia z ognia, a pod sobą okrycia podobne. Oto przed czym Allah ostrzega swoje sługi. „O sługi Moje, weźcie zatem Mnie za swego Obrońcę”.

لَهُمْ مِنْ قُوَّتِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ
ظُلَلٌ ۚ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يُبَادِرُ فَاتَّقُوا ۝

18. I ci, którzy wystrzegają się czci fałszywych bogów i zwracają się ku Allahowi – dla nich jest dobra nowina. Zatem przekazuj dobrą nowinę sługom Moim,

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا
إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ بَشِيرًا ۝

19. ^cKtórzy słuchają Słowa i idą za najlepszym.²⁵⁶⁹ To ci, którymi pokierował Allah, jak i to są ci, którzy prawdziwie obdarowani są rozumem.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

20. Czy zatem ten, przeciwko któremu zapadł już wyrok o karze, może być uratowany? Czyż możesz uratować tego, kto już jest w Ogniu?

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ إِنْ أَتَاكَ تُنْفَذُ
مَنْ فِي النَّارِ ۝

21. Jednakże dla tych, którzy boją się swego Pana, ^dsą wyniosłe budowle, wzniesione nad wyniosłymi budowlami,²⁵⁷⁰ poniżej których płyną strumienie. Allah dał tę obietnicę, a On nie łamie danej obietnicy.

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا
غُرَفٌ مَبْنِيَةٌ ۗ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ
اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْوَعْدَ ۝

^a40,66; 98,6. ^b7,42; 18,30. ^c7,205. ^d25,76; 29,59; 34,38.

2568. Zaledwie w czterech wersetach (3., 4., 12. i 15.) zachęca się Świętego Proroka do czczenia Allacha szczerym oddaniem. Wersety te, jak się zdaje, miały przygotować muzułmanów na ciężkie próby, jakie czekały na nich w Medynie. Sura ta była objawiona w późnym okresie mekkańskim, kiedy muzułmanie wyruszyli do Medyny pojedynczo i w małych grupach.

2569. Kiedy przed wierzącym stoją dwie dozwolone możliwe drogi, wybiera on tę, która da najlepsze wyniki.

2570. Różnica w randze wierzących w Raju wskazuje, że istnieć będzie odpowiednia różnica w

22. Czy nie widziałeś, że ^aAllach zsyła wodę z nieba i czyni, że tryska ona z ziemi, potem zaś dzięki niej daje życie ^bziolom różnych barw? Później ono wysycha i widzisz jak żółknie, a wtedy On czyni zeń połamaną słomę. W tym, zaprawdę, zawarte jest napomnienie dla ludzi rozumnych.

23. ^cCzy zatem ten, którego serce Allach otworzył do przyjęcia Islamu, tak, że posiada on światło²⁵⁷¹ od swego Pana, jest podobny do tego, który po omacku błądzi w ciemności niewiary? Biada zatem tym, których serca są zatwardziałe przeciwko pamiętaniu o Allachu! Ci są w wyraźnym błędzie.

24. Allach zesłał najlepszą Rozprawę – Księgę, ^dktórej wersety wzajemnie się potwierdzają i powtarzane są w różnych formach.²⁵⁷² Skóra tych, którzy boją się ich Pana, cierpnie w chwili jej recytowania, a potem skóra i serca miękną z powodu pamiętania o Allachu. Takim jest przewodnictwo Allacha – dzięki niej prowadzi on, kogo zechce. ^eTen zaś, którego Allach odsuwa na stronę – ten nie będzie miał przewodnika.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَ
يَنْبِغُ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتَرَاهُ مَصْفًا ثُمَّ يُعْمَلُ
بِحُطَأٍ مَّأْرَأٍ فِي ذَلِكَ لِلَّذِينَ الْأُولَىٰ ۝٣٥

أَفَنَنْسَخَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ
مِّن رَّبِّهِ قَوْلٌ لِّلنَّفْسِیَّةِ قَلْبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ
أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٣٦

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَابِرًا
تَتَذَكَّرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَىٰ
اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضَلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝٣٧

^a35,28. ^b13,5; 16,14. ^c6,126. ^d15,88. ^e17,98.

wysiłku i pracy, co oznacza, iż życie przyszłe nie będzie życiem pozbawionym wszelkiej aktywności, lecz że będzie życiem ciągłej pracy i stałego posuwania się naprzód.

2571. Nauki Islamu mają taką głębię i są tak wszechstronne, że napełniają serca wierzących wiedzą i miłością Bożą. Otwiera ona nowe i bezkresne perspektywy myśli, wiedzy i prawdy.

2572. Objawienie Boże znalazło swój najpełniejszy i najdoskonalszy wyraz w Koranie. W komentowanym wersecie przedstawia Koran jako *Kitāban Muṣāshābihan*, co oznacza, że jest to Księga, która może być interpretowana różnorodnie, lecz interpretacje te są zgodne i wzajemnie się popierają. W żadnym miejscu Koranu nie ma żadnych przeciwstawności i niezgodności. Powyższe stanowi jeden z niemożliwych do naśladowania elementów tego dzieła. Inna zaleta Koranu zawiera się w tym, że wykorzystuje on przenośnie, alegorie i przypowieści. Przyczynia się to wiele do jego piękna stylu i zapewnia różnorodność znaczeń nawet w najmniejszych słowach. Koran nazywany jest także *Mathānī*, co oznacza, iż opisuje on swoje podstawowe wierzenia i zasady wielokrotnie, na różne sposoby i w różnych formach. Dzieje się tak po to, by podkreślić znaczenie tych wierzeń i zasad, ich konieczność i cel. Słowo to oznacza też, że niektóre nauki Koranu podobne są do nauk innych Pism objawionych, zaś inne są nowe i w swojej wspaniałości i pięknie nieporównywalne z niczym innym.

25. Czyż zatem ten, kto ma tylko swoją własną twarz,²⁵⁷³ by ta chroniła go przed złą karą Dnia Zmartwychwstania, jest podobny do tego, który jest bezpieczny? I będzie powiedziane grzesznikom: „Skosztujcie zapłaty za to, co zwykliście byli sobie zaskarbiać”

أَفَنَنْتَنِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٥﴾

26. Ci, co byli przed nimi, odrzucili Naszych Posłańców, więc ^a kara spadła na nich, a nie wiedzieli skąd.

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Zatem Allah uczynił, że posmakowali poniżenia w życiu doczesnym, a i ^b kara Życia Przyszłego z pewnością będzie większa, gdybyż tylko wiedzieli.

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْغَزَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ
الْعَذَابِ الْآخِرَةِ الْكَبِيرِ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. ^c1, zaiste, przedstawiliśmy ludzkości najróżniejsze przypowieści w tym oto Koranie, aby zważali.²⁵⁷⁴

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

29. ^dObjawiliśmy Koran w języku arabskim, a nie ma w nim odejścia od rzetelności, aby stali się sprawiedliwi.

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٩﴾

30. Allah przedstawia przypowieść – mężczyzna należący do kilku partnerów, którzy nie zgadzają się ze sobą, oraz mężczyzna w pełni należący do jednego mężczyzny. Czy położenie tych dwu jest takie samo?²⁵⁷⁵ Wszelka chwała należy do Allacha, lecz większość z nich nie wie.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّمُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مِنْهُ الْحَدُّ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

^a16,27; 59,3. ^b13,35; 68,34. ^c17,90; 30,59. ^d12,3; 42,8; 43,4.

2573. Słowa te oznaczają srogość kary, jaka spadnie na niewierzących w Dniu Rozliczenia. Tak sroga kara wywoła u nich tak wielkie zmieszanie, że zamiast zasłaniać i ochraniać swoje twarze, najbardziej czułą część ciała, będą wystawiać je do przodu.

2574. Werset ten rozszerza argument przedstawiony w w. 24, a mianowicie, że Koran zawiera najlepsze Posłannictwo dla ludzkości w tym sensie, że nawiązuje do wszystkich tych zasad i nauk, które mają olbrzymi wpływ na duchowy i moralny rozwój człowieka. Zajmuje się on także wszystkimi tymi tematami, które mogą uczynić życie człowieka użytecznym i przyjemnym. Dostarcza on przewodnictwa w sprawach wiary i postępowania.

31. ^aZaiste, ty umrzesz i oni z pewnością także umrą.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

32. ^bWówczas niechybnie w Dniu Zmartwychwstania będziecie wzajemnie spierać się przed waszym Panem.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

CZEŚĆ XXIV

33. ^cKto zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto kłamie przeciwko Allahowi oraz ten, kto odrzuca prawdę, kiedy ta doń przychodzi? Czyż w Piekle nie ma mieszkania dla niewiernych?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ الْبَيِّنَاتُ الْبَيِّنَاتُ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Lecz ten, kto tę prawdę przyniósł, oraz ten, który daje temu świadectwo jako prawdzie – oto ci, którzy są sprawiedliwi.

وَالَّذِينَ جَاءُوا بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ السَّادِقُونَ ﴿٣٤﴾

35. ^dOni będą mieć u swego Pana, cokolwiek zapragną. Oto nagroda tych, którzy czynią dobro.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاؤُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٥﴾

36. ^eTak, że Allah odsunie od nich złe konsekwencje tego, co czynili i dla im nagrodę zgodną z najlepszym z ich poczyną.²⁵⁷⁶

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

37. Czy Allah nie wystarczy swojemu słudze? A mimo to oni chcieliby zastraszyć cię tymi, których czczą poza Nim. ^fI ten, którego Allah pozostawia w błędzie – dla niego nie ma przewodnika.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

^a23,16. ^b23,17. ^c6,22; 10,18; 29,69. ^d16,32; 50,36. ^e16,98; 29,8. ^f39,24.

2575. Politeista jest jak osoba, która musi służyć kilku panom, mającym wzajemnie antagonistyczne wymagania, złośliwe temperamenty i cechującym się klótlivością. Zaprawdę godny pożalowania jest los takich ludzi! Czyż mogą oni, jak prawdziwi wierzący, służyć i sprawiać radość jednemu Panu – Allahowi?

2576. Bóg wynagradza dobre uczynki wierzących, bez względu na ich stopień czy rozmiar. Wynagradza je tak, jakby wynagradzał działanie najlepsze.

38. ^aA ten, którego prowadzi Allah – nie ma takiego, kto zwiódłby go z drogi. Czyż Allah nie jest Potężny, Panem zapłaty?

39. ^bI jeśli spytasz ich: „Kto stworzył niebiosy i ziemię?”, oni niechybnie powiedzą: „Allah”. ²⁵⁷⁷ Powiedz: „Jak uważacie, czy jeśli Allah zapraśnie mnie zranić, to czy ci, do których zwracacie się poza Allahem, będą w stanie usunąć tę ranę, jaką On może mieć w zamiarze? Albo jeśli On zechce okazać mi łaskę, to czy oni mogliby tę łaskę pohamować?”
^cPowiedz: „Allah jest dla mnie wystarczający. Jemu ufają ci, którzy ufają”.

40. Powiedz: „O ludu mój, ^dpostępuj najlepiej jak tylko możesz. Ja działałam również, a wkrótce dowiecie się” ²⁵⁷⁸

41. ^e„Kim jest ten, na którego spadnie kara i zhańbi go, a na kogo spływa kara trwała”.

42. Zaprawdę, My objawiliśmy ci Księgę zawierającą całą prawdę dla dobra ludzkości. ^fJeśli zatem kto idzie za przewodnictwem, idzie za nim dla korzyści jego własnej duszy. A jeśli kto zbacza z drogi, zbacza z niej na jej szkodę. ²⁵⁷⁹ A ty nie jesteś nad nimi strażnikiem.

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

^a18,18. ^b29,62; 31,26. ^c9,129. ^d6,136; 11,122. ^e11,40. ^f10,109; 17,16; 27,93.

2577. Chociaż bałwochwalcy z powodu zabobonów i przywiązania do tradycji czczą fałszywych bogów, to jeśli uświadomić im argument, muszą i niezmiennie wyznają, że Bóg jest Stwórcą nieba i ziemi i tylko On posiada wszelką rzeczywistą Moc.

2578. Werset ten rzuca otwarte wyzwanie niewierzącym, aby czynili co najgorsze i wykorzystali wszelkie swe siły, zasoby i wpływy, by zniszczyć Islam. Oni jednak nigdy nie odniosą sukcesu w swoich złych zamiarach. Islam jest ostatnią nadzieją ludzkości i jej końcowym celem i dlatego jego sprawa musi zwyciężyć.

2579. Człowiek sam jest kowalem swojego losu – dobrego lub złego.

43. ^aAllach zabiera dusze ludzi w czasie, gdy umierają, jak i tych również, którzy nie umarli jeszcze, podczas ich snu. Potem zatrzymuje on te, przeciwko którym naznaczył śmierć, odsyła zaś pozostałe aż po wyznaczony czas.²⁵⁸⁰ W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który się zastanawia.

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا ۖ فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

44. ^bCzyż wzięli sobie wstawieników poza Allachem? Powiedz: „Nawet jeśli nie mają oni nad niczym władzy i żadnego rozumu?”²⁵⁸¹

أَمْ آتَاكَ خِزْيَانٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ قُلْ أَوْلُوا كَاتِبُوا ۚ لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

45. Powiedz: „Wszelkie orędownictwo spoczywa u Allacha.²⁵⁸² Do Niego należy Królestwo niebios i ziemi. I do Niego później będziecie sprowadzeni”.

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا ۗ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٥﴾

46. ^cI kiedy wymieniane jest wyłączenie imię Allacha, serca tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, kurczą się z powodu niechęci. Lecz kiedy wspomina się o tych, co poza Nim – patrz! – zaczynają się radować.

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٦﴾

47. ^dPowiedz: „O Allachu! Stwórczo niebios i ziemi, Znacwo niewidzialnego i widzialnego – Ty jeden rozsądzisz pomiędzy Twoimi sługami w kwestii tego, w czym nie zgadzali się”.

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ عَلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۖ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٧﴾

^a6,61. ^b17,57. ^c17,47; 22,73; 40,13. ^d6,15; 12,102; 14,11; 35,2.

2580. W chwili śmierci dusza człowieka nie umiera ani nie rozpada się, lecz zostaje wyjęta ze swojego śmiertelnego mieszkania i przechowywana jest w regionach innych w oczekiwaniu na rozliczenie z uczynków człowieka.

2581. Ponieważ dusza człowieka jest nieśmiertelna, człowieka ostrzega się przed popełnianiem czynów, które mogłyby tę duszę zepsuć czy zniszczyć. Najohydniejszym ze wszystkich złych uczynków jest ustanawianie „partnerów” Boga.

2582. Patrz 85.

48. ^aI gdyby nawet grzesznicy posiadali wszystko to, co jest na ziemi, a na dodatek jeszcze raz tyle, niechybnie staraliby się wykupić tym, by uciec przed złą karą Dnia Zmartwychwstania, lecz wówczas od Allacha pojawi im się to, o czym nigdy nie pomyśleli.

49. ^bI złe konsekwencje tego, co zdziałali, staną się dla nich widoczne, to zaś, z czego zwykli byli szydzić, ogarnie ich.

50. ^cKiedy człowieka dotyka nieszczęście, on zwraca się do Nas. Lecz kiedy obdarowujemy go łaską od Nas, powiada on: „Zostało mi to dane z powodu mojej własnej wiedzy”.²⁵⁸³ Nie, to jest wyłącznie próba, lecz większość z nich nie wie.

51. Ci, którzy byli przed nimi, mówili to samo, lecz mimo to, to, co pozyskali, na nic im się nie zdało.

52. Zatem złe konsekwencje tego, co zdziałali, ogarnęły ich. Ci, którzy spośród niewiernych czynią zło – złe konsekwencje tego, co sobie pozyskali, ogarną także ich, a nie będą mogli uciec.

53. Czy oni nie wiedzą, że Allah powiększa zaopatrzenie tym, którym chce, a ogranicza tym, którym zapragnie? Zaprawdę, w tym zawarte są Znaki dla ludu, który wierzy.

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَبَدَأَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٥٨﴾

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥٩﴾

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ
نِعْمَةً مِمَّا قَالُوا اتَّخَذُوا بَيْنَهُمْ عَلَىٰ عِلْمِهِمْ بَدَلٌ
هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِمَّا اغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦١﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
هُؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتِ مَا كَسَبُوا وَهُمْ لَا يُعْجِرُونَ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
عَلَيْهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

^a5,37; 10,55; 13,19. ^b21,42; 45,34. ^c11,10, 11; 17,68; 30,34; 39,9. ^d13,27; 29,63; 30,38; 34,37; 42,13.

2583. Cechą natury ludzkiej jest to, że kiedy człowiek ma kłopoty, modli się do Boga, ale kiedy okoliczności są dla niego korzystne, zapomina o Bogu i wszystkie swoje sukcesy przypisuje swoim własnym umiejętnościom i wiedzy.

54. Powiedz: „O słudzy Moi, którzy zgrzeszyliście przeciwko swoim własnym duszom, ^anie traćcie nadziei²⁵⁸⁴ na łaskę Allacha, albowiem Allah niechybnie wybacza wszystkie grzechy. Zaprawdę, On jest Najbardziejziej Przebaczący, Wiecznie Litościwy.

قُلْ يُعْبَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٧﴾

55. „I zwracajcie się do waszego Pana i poddawajcie się ²⁵⁸⁵ Mu zanim spadnie na was kara, albowiem wówczas nie będzie wam udzielona pomoc.

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٨﴾

56. „I idźcie za najlepszą Nauką, jaka została wam objawiona od Pana waszego, zanim nagle spadnie na was kara, podczas gdy tego nie zauważyście”.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ مِّن
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٩﴾

57. Aby jakaś dusza nie powiedziała: ^b„O, biada mi z powodu tego, że zaniedbałem swój obowiązek wobec Allacha! Zaiste, byłem jednym z szyderców”.

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يُحْسِرُنِي عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ
اللَّهِ وَإِن كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٦٠﴾

58. Albo żeby nie powiedziała: „Gdyby Allah mnie prowadził, byłbym niechybnie wśród tych, którzy w pełni wywiązują się ze swych obowiązków”.

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ السَّالِقِينَ ﴿٦١﴾

59. Albo żeby nie powiedziała, kiedy ujrzy karę: „Gdybyż tak był dla mnie jeszcze powrót do świata, wtedy byłbym jednym z tych, którzy czynią dobro”.

أَوْ تَقُولَ جِئِن تَرَىٰ الْعَذَابَ لَإِن يُرَىٰ لَكُرَّةً فَالْكُرَىٰ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٢﴾

^a12,88; 15,57. ^b6,32; 23,100; 26,103; 35,38.

2584. Werset ten przedstawia posłannictwo nadziei i otuchy dla grzeszników. Zachęca ono do optymizmu i zabija rozpacz i przygnębienie. Odrzuca i potępia pesymizm, jako że pesymizm jest podstawą większości grzechów i niepowodzeń w życiu. Koran wielokrotnie przedstawia obietnicę litości i przebaczenia Bożego (6,55; 7,157; 12,88; 15,57; 18,59), ponieważ nie ma większego posłannictwa pocieszenia dla pełnych żalu ludzi.

2585. Podczas gdy poprzedni werset prezentuje grzesznikom posłannictwo nadziei i otuchy, werset obecny ostrzega ich, że sami będą musieli wypracować swój los, poddając się prawom Bożym.

60. Będzie mu powiedziane: „Nie, przybyły do ciebie Moje Znaki, lecz ty traktowałeś je jak kłamstwa i byłeś arogancki, i byłeś jednym z niewiernych”.²⁵⁸⁶

بَلَىٰ قَدْ جَاءَ تَكَ إِنبَىٰ فَكَذَّبَتْ بِهَا وَاسْتَكْبَرَتْ
وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِينَ ﴿٣١﴾

61. A w Dniu Zmartwychwstania ujrzysz tych, którzy kłamali przeciwko Allahowi, iż ich ^atwarze zostaną pokryte ciemnością. Czyż w Piekle nie ma mieszkania dla dumnych?

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَىٰ الَّذِيْنَ كَذَّبَ عَلٰٓى اللّٰهِ وُجُوهُهُم
مُّسَوَّدَةٌ اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُكٰفِرِيْنَ ﴿٣٢﴾

62. ^bI Allah wyzwoli sprawiedliwych od wszelkich kłopotów i przyzna im sukces. Nie dotknie ich zło ani nie będą żałować.

وَيُنَجِّي اللّٰهُ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ
السُّوْءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٣٣﴾

63. ^cAllach jest Stwórcą wszystkich rzeczy i jest On Strażnikiem nad wszystkimi rzeczami.

اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلٰٓى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٣٤﴾

64. ^dDo Niego należą klucze do niebios i ziemi. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Znaki Allacha, oni są tymi, którzy są przegrani.

لَهُ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
بِآيٰتِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٣٥﴾

65. ^ePowiedz: „Czy to innych bogów poza Allahem każecie mi czcić, o nieświadomi?”

قُلْ اَتَغَيِّرُ اللّٰهَ تَاْمُرُوْنَ فِىْ اَعْبَادِهَا الْجَاهِلُوْنَ ﴿٣٦﴾

66. I, zaprawdę, zostało objawione tobie i tym, którzy byli przed tobą: ^f„Jeśli będziesz przypisywać Allahowi partnerów, ich dzieło niechybnie spełźnie na niczym i z pewnością będziesz jednym z przegranych”.

وَلَقَدْ اَوْحٰٓى اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ
اَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٣٧﴾

67. Nie, czcisz Allacha i bądź jednym z wdzięcznych.

بَلِ اللّٰهُ فَاَعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِيْنَ ﴿٣٨﴾

^a3,107; 10,28. ^b19,73; 21,102. ^c6,103; 13,17. ^d42,13. ^e6,15. ^f6,89.

2586. Człowiek pogrążony w grzechu ma wiele okazji do okazania skruchy i zmienienia własnej osoby. Dopiero kiedy odrzuca prawdę świadomie i uparcie oraz kiedy przekracza wszelkie uznane granice popełniania grzechów i występku i kiedy nadchodzi dla niego dzień rozliczenia, jego westchnienia i przeprosiny okazują się całkowicie daremne.

68. ^aI nie sformułowali oni prawdziwego pojęcia atrybutów Allacha. ^bCała ziemia będzie pod Jego pełną kontrolą w Dniu Zmartwychwstania, a niebiosa zwinięte w Jego prawej ręce.²⁵⁸⁷ Chwała Mu i niechaj będzie wyniesiony wysoko ponad to, co oni z Nim łączą.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
بَصُؤَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتِ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٥٨﴾

69. ^cI zabrzmi trąba i wszyscy, którzy są w niebie i którzy są na ziemi, upadną w omdleniu z wyjątkiem tych, których Allah zapagnie oszczędzić. Wtedy zabrzmi ona po raz drugi i – spójrz! – będą stać, czekając²⁵⁸⁸ na sąd.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ
فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٢٥٩﴾

70. Ziemia błyszczeć będzie światłem jej Pana, ^da Księga zostanie przed nimi otwarta i będą sprowadzeni Prorocy i świadkowie,²⁵⁸⁹ i zostanie pomiędzy nimi rozszdzone sprawiedliwie i nikt nie dozna krzywdy.

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجَاءَتِ بِالنِّبَاتِ وَالشُّهَدَاءُ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٦٠﴾

71. ^eKażda dusza będzie w pełni wynagrodzona za to, co uczyniła. On bowiem dobrze wie, co oni czynią.

عَنْ وَوُفِّيتُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٦١﴾

^a6,92; 22,75. ^b21,105. ^c18,100; 23,102; 36,52; 50,21; 69,14. ^d18,50. ^e2,282; 3,26.

2587. Ponieważ *Yamin* oznacza potęgę i władzę, cały werset odnosi się do wielkiej Władzy i Majestatu Boga i powiada, że nic bardziej nie uwłacza Jego atrybutom jak bożki czynione z drewna czy kamienia lub słabe istoty ludzkie, które się czci.

2588. Werset ten, jak się wydaje, nawiązuje do Zmartwychwstania w przyszłym życiu. Może on jednak dotyczyć także warunków życia ludu tuż przed pojawieniem się Nauczyciela Bożego na świecie, którego przyjście porównuje się tutaj do trąbienia na trąbach. W świetle tego porównania słowa „upadną w omdleniu” mogą oznaczać duchowe odrętwienie ludu tuż przed pojawieniem się Reformatora Bożego, zaś słowa „będą stać, czekając” mogą oznaczać, że lud ten ujrzy i pójdzie właściwą drogą po pojawieniu się Reformatora Bożego.

2589. W odniesieniu do życia przyszłego, słowa „A ziemia błyszczeć będzie światłem jej Pana” oznaczać będą, że odsłonięte zostaną tajemnice życia oraz konsekwencje dobra i zła, którego ludzie dokonają w tym życiu i które pozostają ukryte. Jednakże w odniesieniu do pojawienia się Nauczyciela Bożego na świecie, a zwłaszcza do pojawienia się Świętego Proroka, słowa te mogą oznaczać, że skoro już Święty Prorok pojawił się na świecie, cała ziemia zaświeci światłem Bożym i że rozproszona zostanie zupełnie ciemność duchowa. Słowa „Sprowadzeni będą Prorocy i świadkowie” mogą oznaczać nadejście Świętego Proroka, który swoją osobą reprezentuje wszystkich Proroków i Nauczycieli Bożych. Natomiast słowo „świadkowie” odnosi się do jego prawdziwych następców, którzy cieszą się przywilejem bycia wyznaczonymi na świadków dla wszystkich ludzi (2,144).

72. ^aA ci, którzy nie wierzą, będą zaciągnięci do Piekła grupami aż, kiedy tam przybędą, jego bramy zostaną otwarte. ^ba jego Stróże powiedzą do nich: „Czyż nie przybyli do was Posłańcy spośród was samych, recytując wam Znaki Pana waszego i ostrzegając was o spotkaniu tego waszego dnia?” Oni powiedzą: „Tak, lecz słowo o karze miało być wypełnione w odniesieniu do niewiernych”.

73. Będzie powiedziane: ^c„Wejdźcie od bram Piekła, zamieszkując w nim. Złe jest mieszkanie nieświadomych”.

74. A ci, którzy bali się swego Pana, zostaną zaprowadzeni do Nieba grupami aż, kiedy tam przybędą, zostaną otwarte jego bramy, a jego Strażnicy powiedzą do nich: ^d„Pokój z wami! Bądźcie szczęśliwi²⁵⁹⁰ i wejdźcie do Nieba, zamieszkując w nim”.

75. A oni powiedzą: ^e„Wszelka chwała należy się Allahowi, który swoją obietnicę uczynił dla nas dobrą i dał nam w dziedziczenie ziemię, abyśmy uczynili sobie mieszkanie w Ogrodach, gdzie tylko zechcemy”. Jakże wspaniała jest nagroda tych, którzy sprawiedliwie pracują!

76. I zobaczysz aniołów jak obchodzą Tron, wychwalając ich Pana Jego chwałą,²⁵⁹¹ a sąd będzie dokonany sprawiedliwie pomiędzy ludźmi. I będzie powiedziane: „Wszelka chwała należy się Allahowi, Panu światów”.

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ رُمًا ۖ إِذَا
جَاءُوهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِن
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَىٰ الْكَافِرِينَ ۝

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبئسَ
مَثْوَىٰ الْمُنْكَرِينَ ۝

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ رُمًّا
ۖ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ۝

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنِعْمَ
أَجْرَ الْعَالِينَ ۝

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِن حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْشِرُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ
لِلْحَمْدِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

^a19,87. ^b40,51; 67,9-10. ^c16,30; 40,77. ^d13,25. ^e1,2; 7,44; 37,183; 40,8.

2590. *Tibium* może też oznaczać: ponieważ prowadziliście życie dobre i czyste.

2591. Atrybuty Boże najwspanialej zmanifestują się w Dniu Sądu, kiedy cherubini śpiewać będą „Alleluja” Istocie Bożej. Werset ten może także oznaczać, że w Arabii ustalili się ostatecznie doktrynę Jedności Bożej, a prawdziwe służki Boga na świecie wraz z aniołami w niebie świętować będą chwałę Bożą.

R O Z D Z I A Ł 40

AL-MU'MIN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Od tej sury zaczyna się cała grupa rozdziałów, które na początku mają jednakowy skrót literowy, a mianowicie *Hā Mim*. Rozdziały te zaczynają się od tematu objawienia Koranu i należą do tego samego okresu. Według Ibn 'Abbās oraz 'Ikrimah wszystkie te sury objawione były w Mekce w czasie, gdy opozycja względem Islamu stała się ciągła, zorganizowana i zdecydowana (w. 56 oraz 78), zaś przeciwnicy Świętego Proroka starali się nawet zabić go (w. 29). Przy końcu poprzedniego Rozdziału Święty Prorok otrzymał zapewnienie, że wkrótce między nim i jego wrogami Bóg zarządzi Dzień Sądu. Pokonane zostaną siły ciemności, bałwochwalstwo zniknie z Arabii, zaś cały kraj rozbrzmieć będzie chwałą Boga. Sura obecna rozpoczyna się od najbardziej oczekiwanej deklaracji, a mianowicie od stwierdzenia, że Wielki i Potężny Bóg objawił Koran po to, by ustanowić na świecie Majestat i Świętość Bożą oraz by wyeliminować ze świata niewiarę.

Temat

Jak już powiedziano powyżej, sura ta rozpoczyna się od zdecydowanej deklaracji, iż nadszedł już czas zwycięstwa prawdy nad fałszem oraz sprawiedliwości nad złem oraz że w kraju, w którym panoszyło się bałwochwalstwo, śpiewać się będzie hymny pochwalne dla Boga. To wielkie spełnienie dokona się dzięki Koranowi. Wrogowie Islamu wykorzystywać będą wszelkie swoje siły i możliwości, by zdusić czulą roślinę – Islam – jeszcze w stadium pąka. Ich wysiłki nie odniosą jednak skutku. Świętemu Prorokowi powiada się, aby nie obawiał się wspaniałości władzy i wielkich zasobów materialnych ludzi niewierzących, ponieważ na mocy wyroku Bożego spotka ich smutny los. Dalej powiada się mu, że jego przeciwnicy nie są jedynym i pierwszym ludem przeciwstawiającym się prawdzie. Także i w przeszłości były ludy, które chciały zabić swoich Proroków i udaremniać ich misje. Spadła jednak na nich kara Boża. Podobnie kara spadnie na jego przeciwników. Następnie sura ta mówi o sprawie Mojżesza, przedstawiając ją jako przykład smutnego końca, do jakiego muszą dojść przeciwnicy Świętego Proroka. Podczas gdy faraon nie przyjął zaproszenia Mojżesza do Prawdy, „człowiek wierzący” z jego własnego domu wypowiedział najbardziej patetyczne i przekonujące słowa, napominając jego lud, by nie starał się zabić tego człowieka (Mojżesza), którego jedyną wadą było to, iż twierdził, że jego Panem jest Allah, oraz który posiadał stanowcze i zdecydowane dowody potwierdzające jego sprawę. Dalej ostrzegł on ich, aby nie dali się zwieść swojemu bogactwu, władzy i zasobom materialnym, jako że wszystko to są rzeczy przejściowe. Lecz zamiast skorzystać ze szczerzej porady tego człowieka, faraon szydził z niego. Dalej sura ta wskazuje na pewne niezmiennie prawo Boże, a mianowicie na to, że Bóg zawsze pomaga swoim Posłańcom i ich następcom, zaś niepowodzenie jest przypisane na zawsze niewierzącym aż po kres czasu. To prawo Boże działało w czasach każdego Proroka, a najpełniej zmanifestuje się w czasach Świętego Proroka. Następnie powiada się niewierzącym, że nie mają żadnego powodu, by odrzucać Świętego Proroka. Jego nadejście nie jest niczym nowym. Tak jak dzień następuje po nocy w świecie fizycznym, podobnie okres przebudzenia duchowego następuje po okresie dekadencji moralnej w świecie duchowym. Ponieważ świat umarł pod względem duchowym, Bóg powołał Świętego Proroka, aby dał światu nowe życie. Sura ta kończy się tak, że kiedy Bóg stosownie zabezpieczył wszystkie fizyczne potrzeby człowieka, nie może On zignorować podobnego zaspokojenia ludzkich potrzeb duchowych. Bóg czyni to bowiem od niepamiętnych czasów. Przesyłał swoich Posłańców i Proroków, którzy przywoływali ludzi do ich Pana i Stwórcy. Jednak z niewdzięczności i głupoty synowie ciemności odrzucali Posłannictwo Boże w każdej epoce i zawsze zasługiwali sobie na nielaskę Boga.

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ مَكِّيَّةٌ

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bHā Mīm. ²⁵⁹²

حَمْدٌ

3. ^cObjawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Wszechwiedzącego,

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

4. Przebaczącego grzech, Przyjmującego skrucę, Srogiego w karaniu, Pana obfitości. ²⁵⁹³ Nie ma boga poza Nim. Do Niego nastąpi ostateczny powrót.

عَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
ذِي الطَّلَاقِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهَ الْمَصِيرِ

5. ^dNikt nie spiera się w sprawie Znaków Allacha z wyjątkiem tych, którzy nie wierzą. ^eNiechaj zatem ich poruszanie się ²⁵⁹⁴ po kraju nie zwieździe cię.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنْزُرُكَ
تَقَلُّبُهُمْ فِي الْأِلْدَادِ

6. ^fPrzed nimi lud Noego oraz inne grupy po nim odrzucały Nasze Znaki i każdy naród starał się pojmać swego Posłańca, i spierali się przy pomocy fałszywych argumentów, by dzięki nim obalić prawdę. Potem Ja pochwyciłem ich i jakże straszna była Moja zemsta!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَنْحَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا
بِالْبَاطِلِ يُدْخِلُونَهُ الْخَيَّ فَاخَذَ اللَّهُ مِنْهُمْ
كَيْفَ كَانَ عِقَابِ

^a1,1. ^b41,2; 42,2; 43,2; 44,2; 45,2; 46,2. ^c20,5; 32,3; 41,3; 45,3; 46,3. ^d22,4; 42,36. ^e3,197. ^f6,35; 22,43; 35,26; 54,10.

2592. Skrót literowy *Hā Mīm* oznaczają Boże atrybuty *Hamid, Majid* (Godny chwały oraz Pan Czczy), lub też *Hayy, Qayyūm* (Żywy, Istniejący z Siebie oraz Wszechpodtrzymujący). Obie te grupy atrybutów Bożych wywierają wielki wpływ na temat tej sury. Sura ta wielokrotnie nawiązuje do Chwały, Majestatu i Władzy Boga, ponieważ słowo *ʿArsh*, które oznacza te właśnie atrybuty i które dwukrotnie wymienia się na przestrzeni kilku wersetów, na to właśnie wskazuje. Drugim ważnym tematem jest powstanie duchowo martwego ludu do nowego życia. Zarówno atrybut *Hayy* (Żywy), jak i *Qayyūm* (Istniejący z Siebie i Wszechpodtrzymujący) nie łączą się w oczywisty sposób z tym tematem. Fakt ten wyjaśnia, dlaczego skrót literowy *Hā Mīm* umieszczony jest na początku. Warto zwłaszcza zauważyć, że sura obecna oraz sześć następnych Rozdziałów stanowią szczególną grupę. Każdy z nich zaczyna się od tego samego skrótu literowego, co wskazuje na fakt, że pomiędzy tematami tych wszystkich rozdziałów istnieje bliski związek.

2593. *Taūl* oznacza: dobroczynność; obfitość; wspaniałość; nadmiar; władzę; bogactwo; dostojność okoliczności; wyższość; przewagę (Lane).

2594. Wierzącym powiada się, aby nie dali się zwieść wspaniałości władzy materialnej ludzi niewierzących, ponieważ padnie ona ofiarą schyłku.

7. ^aI w ten sposób wypełniło się słowo twego Pana przeciwko niewiernym, iż są mieszkańcami Ognia.

8. ^bCi, którzy dźwigają Tron,²⁵⁹⁵ oraz ci, którzy stoją wokół niego, głoszą chwałę ich Pana i wierzą w Niego, i proszą o przebaczenie dla tych, którzy wierzą, mówiąc: „Panie nasz, Ty rozumiesz wszystkie rzeczy w Twojej łasce i wiedzy. Przebacz zatem tym, którzy okazują skruchę i idą Twoją drogą, jak i chroń ich przed karą Piekla.

9. „Panie nasz, uczyni, aby weszli do Ogrodów Wieczności, które Ty im obiecałeś, jak i ^ctacy spośród ich ojców i ich żon²⁵⁹⁶ oraz ich dzieci, którzy są sprawiedliwi. Zaiste, Tyś jest Potężny, Mądry.

10. „I chroń ich przed złem. ^dA temu, którego Ty chronisz przed złem tego dnia – temu niechybnie Ty okazujesz łaskę. A jest to rzeczywiście wspaniałe zwycięstwo”.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ
الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
بُعْدٌ فَقَدْ رَجِحْتَهُ ۚ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

^a10,34, 97. ^b39,76; 69,18. ^c13,24; 52,22; ^d6,17.

2595. Ponieważ 'Arsh oznacza atrybuty Boże (patrz 986 oraz 1233), słowa „Ci, którzy dźwigają Tron” mogą dlatego oznaczać te istoty lub osoby, poprzez które atrybuty te manifestują się. Ponieważ prawa przyrody działają poprzez aniołów, zaś Prorocy są instrumentami, dzięki którym Słowo Boże dociera do ludzkości, słowa „Ci, którzy dźwigają Tron” mogą oznaczać zarówno aniołów, jak i Posłańców Bożych, natomiast słowa „ci, którzy stoją wokół niego” mogą oznaczać aniołów drugorzędnych, którzy towarzyszą tym najważniejszym w nadzorowaniu spraw świata lub też prawdziwych następców Proroków, którzy głoszą i szerzą nauki tych Proroków. Patrz także 986.

2596. Werset ten przedstawia wielką zasadę. Nikt samodzielnie nie wykonuje żadnego dzieła ani nie osiąga sukcesu na tym świecie. Zawsze, świadomie lub nieświadomie, przyczyniają się do tego także inni ludzie. Tymi świadomymi lub nieświadomymi pomocnikami są na ogół rodzice człowieka, żona i dzieci. Zatem również ci bliscy uczestniczyć będą w błogosławieństwach, jakie zesłane zostaną na wierzących za ich dobre uczynki.

11. Zostanie ogłoszone tym, którzy nie wierzą: „Większy był wstręt Allacha, kiedy nawoływani byliście do wiary i nie uwierzyliście, niż wasz wstręt do samych siebie²⁵⁹⁷ dzisiaj”.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَمَقَّتْ اللَّهُ أَكْبَرُ
مِنْ مَقَّتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَتَكْفُرُونَ ﴿١١﴾

12. Powiedzą: „Panie nasz. ^aTyś uczynił, że umarliśmy po dwakroć.²⁵⁹⁸ i Ty dałeś nam dwakroć życie, a teraz my wyznajemy nasze grzechy. Czyż jest zatem jakieś z tego wyjście?”

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا إِذْ نُنَادِيكَ وَإِخْيَاتَنَا أَنْتَ
فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ
سَبِيلٍ ﴿١٢﴾

13. Będzie im powiedziane: „Jest tak dlatego, że ^bkiedy wzywano samego Allacha, wy nie uwierzyliście, lecz kiedy łączono z Nim partnerów, wy uwierzyliście. Teraz decyzja zależy wyłącznie od Allacha, Wysokiego, Nieporównywalnie Wielkiego”.

ذِكْرِكُمْ بَأْتَهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تُؤْمِنُونَ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ
الْكَبِيرِ ﴿١٣﴾

14. ^cOn jest Tym, który ukazuje wam swe Znaki i zsyła zaopatrzenie²⁵⁹⁹ dla was z nieba, lecz nikt nie zważa z wyjątkiem tego, który zwraca się ku Allahowi.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلْ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٤﴾

15. Wołajcie zatem do Allacha. ^dw pełni i szczerze oddając Mu swoje posłuszeństwo, choć być może niewierni będą temu przeciwni.

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿١٥﴾

^a30,41. ^b39,46. ^c30,25. ^d29,66; 31,33; 98,6.

2597. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek staje przed konsekwencjami swoich złych uczynków, zaczyna przeklinać samego siebie. Niewierzącym powiada się, że kiedy staną twarzą w twarz z karą, czują do siebie samych odrazę. Jednakże Litościwy i Łaskawy Bóg był nimi jeszcze bardziej napełniony odrazą, kiedy odrzucali Jego Posłannictwo oraz przeciwstawiali się i prześladowali Jego Posłańców.

2598. Stan przed narodzinami jest swego rodzaju śmiercią, zaś koniec tego życia jest drugą śmiercią. Narodziny i Zmartwychwstanie to dwa życia.

2599. Wszelkie środki do życia, duchowe jak i fizyczne, pochodzą z nieba. Woda, od której zależy wszelkie życie (21,31) także spada z nieba. Podobnie objawienie, od którego zależne jest duchowe życie człowieka.

16. On posiada najwspanialsze atrybuty, Pan Tronu.²⁶⁰⁰ ^aOn posyła swe słowo z Jego rozkazu do każdego z Jego sług, do którego chce, aby przekazać mu ostrzeżenie o Dniu Spotkania,

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿٦٧﴾

17. Dniu, w którym wszyscy oni podejną. ^bNic, co będzie ich dotyczyć, nie będzie skryte przed Allahem. ^c„Czyje jest Królestwo tego dnia!” Ono należy do Allacha, Jedynego, Najwyższego.

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٦٨﴾

18. ^dTego dnia każda dusza otrzyma wynagrodzenie za to, co sobie zaskarbiła. Tego dnia nie będzie żadnej niesprawiedliwości! Zaiste, Allah jest Szybki w rozliczaniu.

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٦٩﴾

19. ^eI udziel im ostrzeżenia o dniu, który szybko się zbliża, w którym serca podejną do gardel, pełne tłumionego żalu. Grzesznicy nie będą mieć żadnego gorliwego przyjaciela ani orędownika, którego wstawiennictwo zostałoby przyjęte.

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَفْئَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمِينَ هُمْ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَسِيمٍ وَلَا شَفِيعٌ يُطَاعُ ﴿٧٠﴾

20. ^fOn zna zdrażliwość^{2600A} oczu i to, co ukrywają piersi.

يَعْلَمُ خَائِبَةَ الْإَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿٧١﴾

21. Allah sądzi w prawdzie, lecz ci, do których oni zwracają się poza Nim, w ogóle nie mogą osądzać. Zaiste, Allah jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٧٢﴾

^a16,3; 97,5. ^b3,6; 14,39. ^c18,45; 48,15; 82,20. ^d14,52; 45,23; 74,39. ^e19,40. ^f27,75; 28,70.

2600. Zwrot *Dhu'l'Arsh* (Pan Tronu) podobny jest do *Dhu'l'Rahmah* (Pan Litości), przez co obala powszechny pogląd, jakoby 'Arsh oznaczało coś materialnego.

2600A. Spojrzenie pełne gniewu, pogardy lub pożądania.

22. ^aCzyż nie podróżowali po ziemi, by zobaczyć, jaki był koniec tych przed nimi? Byli potężniejsi niż ci w swej władzy oraz pozostawili trwalsze znaki na ziemi. Lecz Allah pochwylił ich za ich grzechy i nie mają nikogo, by obronił ich przed Allahem.

23. Było tak dlatego, ^b iż ich Posłańcy przybywali do nich z wyraźnymi Znakami, lecz oni nie uwierzyli, więc Allah ich pochwylił. Zaiste, On jest Potężny, Srogi w karaniu.

24. ^c I, zaiste, wysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami i wyraźnym dowodem,

25. Do Faraona i Hāmāna i Koracha,²⁶⁰¹ lecz oni rzekli: „On jest czarownikiem i wielkim kłamcą”.

26. ^d A kiedy przybył on do nich z prawdą od Nas, oni rzekli: ^e „Zabijcie synów tych, którzy wraz z nim uwierzyli, a ich niewiasty niechaj pozostaną przy życiu”. Lecz zamiary niewiernych zawsze muszą spełznąć na niczym.

27. Faraon powiedział: „Zostawcie mnie samego, abym mógł zabić Mojżesza, i niechaj wzywa swego Pana. ^f Boję się, aby nie zmienił swej religii albo nie wywołał w kraju nieporządku”.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارَ فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ
وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَلَظَمُوا
فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سِحْرٌ كَذٰبٌ ﴿٢٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ
الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كُنْتُمْ
الْكٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ﴿٢٦﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذُرِّيَّتِي أُقْتِلُ مُوسَىٰ وَ لِيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ
فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

^a12,110; 22,47; 35,45; 47,11. ^b23,45; 41,15. ^c23,46. ^d29,40. ^e7,128. ^f20,64; 26,36.

2601. W kwestii Koracha i Hāmāna patrz 2198 oraz 2231. Każdy Prorok Boży miał swojego faraona, Hāmāna lub Koracha. Każde z tych imion może odpowiednio oznaczać władzę, kapłaństwo i bogactwo materialne, jako że Hāmān był głową klasy kapłańskiej, zaś Korach był wśród dworzan faraona niezwykle bogatym człowiekiem. Nieograniczona władza polityczna, niewolnicze kapłaństwo oraz niekontrolowany kapitalizm to te trzy rodzaje zła, które zawsze hamowały polityczny, gospodarczy, moralny i duchowy wzrost ludów. Oczywiście przeciwko tym rodzajom zła, tym wrogom człowieka, w każdej epoce Reformatorzy Boży wypowiadali zdecydowaną wojnę.

28. A Mojżesz rzekł: ^a„Mam schronienie²⁶⁰² u mego Pana i waszego Pana przed każdym nieświadomym człowiekiem, który nie wierzy w Dzień Rozliczenia”.

29. A pewien wierzący mężczyzna spośród ludu Faraona, który ukrywał swą wiarę,²⁶⁰³ rzekł: „Czy zabijesz człowieka dlatego, iż powiada: «Moim Panem jest Allah», podczas gdy on sam dostarczył wam wyraźnych dowodów od waszego Pana? ^bI jeśli był kłamcą, na niego spadnie grzech kłamstwa. Lecz jeśli jest prawdziwym, wówczas część z tego, czym was straszy, z pewnością na was spadnie. Niechybnie Allah nie prowadzi tego, który przebiera miarę i jest wielkim kłamcą”.

30. „O ludu mój, do was należy władza tego dnia, bo wy dominujecie w tym kraju. Któż jednak pomoże nam i uchroni nas przed karą Allacha, jeśli ona na nas spadnie?” Faraon rzekł: „Wskazuję wam tylko to, co sam widzę, i prowadzę was wyłącznie ku drodze prawości”.

31. Ten zaś, który uwierzył, rzekł: „O ludu mój, obawiam się dla was czegoś jak dnia zniszczenia wielkich ludów przeszłości”.

32. ^c„Czegoś takiego jak to, co przydarzyło się ludowi Noego, i plemionom 'Ad i Thamūd oraz tym po nich. Allah nie planuje żadnej niesprawiedliwości wobec swoich sług.

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

يَقُومُ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَأْتِيكُمْ مِنْكُمْ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣١﴾

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣٢﴾

^a44,21. ^b69,45, 47. ^c9,70; 14,10; 50,13-15.

2602. Bóg jest ostatecznym miejscem schronienia dla Jego Proroków i Wybranych. Pukają oni do Jego wrót, kiedy widzą dokoła siebie ciemność i kiedy siły zła zdecydowane są zniszczyć prawdę przez nich głoszoną.

2603. Człowiek wierzący ukrywał swoją wiarę, aby dać jej wyraz w stosownych okolicznościach. Odwaga, z jaką wyraził swoją wiarę i z jaką przemawiał do ludu faraona, wskazuje, że ukrywanie tej wiary wcześniej nie było spowodowane strachem.

33. „O ludu mój, obawiam się dla was dnia, w którym ludzie będą siebie wzajemnie prosić o pomoc,²⁶⁰⁴

وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٣﴾

34. „Dnia, w którym powrócicie uciekając, a nie będzie nikogo, kto by was uratował przed gniewem Allacha. A dla tego, któremu Allach pozwala zbroczyć z drogi, nie będzie przewodnika”.

يَوْمَ تَوَلَّوْنَ مَدْيَيْنَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٤﴾

35. Istotnie, Józef przybył do was przedtem z wyraźnymi dowodami, lecz wy nie przestawaliście wątpić w sprawie tego, z czym do was przybył aż, kiedy umarł, powiedzieliście: „Allach już nigdy nie powoła Posłańca po nim”.²⁶⁰⁵ W ten sposób Allach uznaje za tego, który zbroczył z drogi, każdego grzesznika, tego, który wątpi –

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكِّ مِنَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَن نَّبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٥﴾

36. Tych, którzy spierają się w sprawie Znaków Allacha, choć nie otrzymali od Niego żadnego dowodu na ten temat. Boleśnie znenawidzone jest to w obliczu Allacha oraz w obliczu tych, którzy wierzą. W ten sposób Allach nakłada pieczęć na serce każdej nieświadomej, wyniosłej osoby.

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٦﴾

37. Faraon rzekł: ^a„O Hāmānie, zbuduj mi wyniosłą wieżę, abym sięgnął po środki dostępu.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ بَنِي صَارِحًا نَعْرِضُكَ أَنْ تَبْنِيَ لِي مِئَادَةً يَصِلُ إِلَيْهَا وَمِنْهَا أَسْبَابُ السَّمَاءِ ﴿٣٧﴾

^a28,39.

2604. Dzień, w którym ludzie przejęci zostaną strachem i rozpierzchną się na wszystkie strony; lub kiedy będą nienawidzić siebie nawzajem i przeciwstawiać się sobie oraz kiedy rozdzielią się; lub dzień, w którym wzajemnie wzywać się będą na pomoc (Aqrab).

2605. Prorocy pojawiali się na świecie od czasów niepamiętnych, lecz sposób myślenia człowieka jest tak przekorny, że jak tylko pojawia się nowy Prorok, ludzie odrzucają go i sprzeciwiają się mu. Kiedy zaś umrze, ci, którzy w niego wierzyli, powiadają, że już żaden inny Prorok nie przyjdzie oraz że wrota objawienia zatrzęsły się już na zawsze.

38. „Środki dostępu do niebios, abym mógł spojrzeć na Boga Mojżesza,²⁶⁰⁶ bo niechybnie uważam go za kłamcę”. I tak zło jego postępowania wyglądało w oczach Faraona jak bez skazy, więc zagrodzona została mu właściwa droga. Plan Faraona musiał w końcu upaść.

39. A ten, kto uwierzył, rzekł: „O ludu mój, idź za mną. Poprowadzę cię ku drodze prawości.

40. ^b„O ludu mój, to życie doczesne jest ledwie tymczasowym zaopatrzeniem. Życie Przyszłe zaś jest z pewnością trwałym mieszkaniem.”²⁶⁰⁷

41. ^c„Ten, kto czyni zło, będzie wynagrodzony wyłącznie tego zła podobieństwem, lecz ^dkto czyni dobro, czy to mężczyzna, czy niewiasta, a jest wiernym – ci wejdą do Ogrodu. Będą w nim zaopatrzeni bez miary.”²⁶⁰⁸

42. „O ludu mój, jakże to dziwne, że ja przyzywam was do zbawienia, a wy przyzywacie mnie do Ognia.

43. „Zachęćcie mnie, abym przestał wierzyć w Allacha i łączył z Nim to, o czym nie mam żadnej wiedzy, podczas gdy ja zapraszam was do Potężnego, Wielkiego Przebaczającego.

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَّكَذَلِكَ رُبَّمَا لَفِرْعَوْنُ سُوْعًا عَلَيْهِ
وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَاكِيدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي
تَبَابٍ ﴿٢٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا يَتَّبِعُونَ أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ
الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

يَقُولُ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ زَرَانِ الْآخِرَةُ
هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٠﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَّمَنْ
عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلْيُكْرِمْنِي
يُدْخِلُونَهَا الْجَنَّةَ يَرْزُقُونَ فِيهَا فَبِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣١﴾

وَيَقُولُ مَا لِيَ أُدْعَىٰ إِلَى التَّوْبَةِ وَتَدْعُونَنِي
لِئَلَّا إِلَهِ إِلَّا أَنَا ﴿٣٢﴾

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ
لِي بِهِ عِلْمٌ وَاَنَا أَدْعُوكُم إِلَى الْعَزِيْزِ الْعَقَّارِ ﴿٣٣﴾

^a28,39; ^b3,15, 198, 199; 9,38; 16,118; 28,61. ^c4,124; 10,28; ^d4,125.

2606. Faraon powiedział sarkastycznie, że chce pójść do nieba, by spojrzeć na Boga Mojżesza, lecz Bóg pozwolił mu ujrzeć manifestację swojej Potęgi w głębinie morza.

2607. Przemowa „człowieka wierzącego” wskazuje, że prawdziwi wierni są w pełni przekonani o sprawiedliwości swojej sprawy. Jest to wiara mocna jak skała i przez to pozwala im przetrwać wszelkie trudności i cierpienia.

2608. Podczas gdy odpłata za złe uczynki niewierzących będzie proporcjonalna do tych uczynków, nagroda za dobre uczynki ludzi wierzących będzie bez końca i bez miary. Taka jest islamska koncepcja Nieba i piekła.

44. „Zaiste, to, do czego mnie przyzywacie, nie ma prawa^{2608A} do tego, by się doń zwracać na tym świecie ani w Życiu Przyszłym. A ten nasz powrót nastąpi niechybnie do Allacha, grzesznicy zaś będą mieszkającami Ognia.

لَا جُرمَ أَنَّمَا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٧﴾

45. „Zatem wkrótce przypomnieć sobie, co do was mówię. Ja powierzę moją sprawę Allahowi. Zaprawdę, Allah czuwa nad swymi sługami”.

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِيضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٨﴾

46. Tak zatem Allah uchronił go przed złem tego, co mogli knuć, a żalosna kara spadła na lud Faraona –

فَوَقَّضَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٩﴾

47. Ogień. Są nań wystawieni rano i wieczorem.²⁶⁰⁹ A w dniu, w którym nadejdzie wyznaczona Godzina, powiedziane będzie aniołom: „Wrzucicie lud Faraona w najsroższą karę”.

النَّارِ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٠﴾

48. ^aI kiedy będą wzajemnie ze sobą spierać się w Ogniu, słabi powiedzą do tych, którzy byli dumni: „Zaprawdę, byliśmy waszymi wyznawcami. ^bCzy zatem uwolnicie nas z części męki Ognia?”

وَأَذِيحًا جُحُونَ فِي النَّارِ يُقُولُ الضُّعْفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤١﴾

49. ^cCi, którzy byli pyszni, powiedzą: „Tak więc wszyscy w nim jesteśmy. Allah rozsądził już pomiędzy swymi sługami”.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدِ احْكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٢﴾

^a7,39; 14,22; 34,32. ^b14,22. ^c7,40; 34,33.

2608A. Nie jest stosownym wzywać; nie powinno się wzywać; nie ma prawa ani powodu, by być wzywany.

2609. Słowa „Są nań wystawieni rano i wieczorem” mogą wskazywać na możliwość ukarania niewierzących i spowodowania, by cierpieli w Barzakh, który jest stanem przejściowym i gdzie świadomość bólu czy radości nie jest pełna. Całkowita i pełna manifestacja Nieba i Piekła nastąpi w Dniu Sądu.

50. A ci w Ogniu powiedzą do Stróżów Piekła: „Módlcie się do waszego Pana, aby pomniejszył nam karę dnia”.

51. Strażnicy powiedzą: ^a „Czy nie przybyli do was Posłańcy z wyraźnymi Znakami?” Ci powiedzą: „Tak”. Strażnicy powiedzą: „Zatem módlcie się dalej”, lecz modlitwa niewiernych na nic się nie zdaje.

52. ^cMy niechybnie pomagamy Naszym Posłańcom oraz tym, którzy wierzą,²⁶¹¹ zarówno w życiu doczesnym, jak i w dniu, w którym wystąpią świadkowie.

53. W dniu, w którym na nic nie zda się grzesznikom ich błaganie i ^ddla nich będzie przekleństwo i dla nich będzie złe mieszkanie.

54. ^eRzeczywiście My przekazaliśmy Mojżeszowi przewodnictwo i uczyniliśmy Dzieci Izraela dziedzicami Księgi –

55. Przewodnictwa i napomnienia dla ludzi rozumnych.

56. ^fBądź zatem cierpliwy. Zaiste, obietnica Allacha jest prawdziwa. I proś o przebaczenie²⁶¹² im grzechów, jakich dopuścili się wobec ciebie^{2612A} i wychwalaj twego Pana Jego chwałą wieczorem i rano.

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَدْنَةِ جهنم ادعُوا رَبَّكُمْ يَغْفِرْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٥٠﴾

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَدْعُكُمْ بِأَسْمَاءٍ مَا كُنَّا نَدْعُوا فَأَدْعُوا كَمَا ادْعُوا الْكُفْرَانِ إِلَّا فِي هَذَا ضَلُّوا ﴿٥١﴾

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥٢﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذرتُهُمْ وَلَا لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٣﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٤﴾

هُدَى وَذِكْرٍ لِّلْأُولَى الْأَلْبَابِ ﴿٥٥﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٦﴾

^a23,106; 39,72; 67,9-10. ^b13,15. ^c10,104; 30,48; 58,22. ^d13,26. ^e2,88; 17,3; 23,50; 32,24. ^f30,61.

2610. Wysłuki i modlitwy niewierzących przeciwko Prorokom Boga kończą się fiaskiem, lecz nie dlatego, aby ich modlitwy jako takie wszystkie były odrzucane. Bóg odpowiada na modlitwy człowieka pogrążonego, który wzywa Jego pomocy, bez względu na to, czy jest to wierzący, czy niewierzący (27,63).

2611. Werset ten przedstawia zdecydowaną obietnicę wobec Posłańców Bożych i ich następców, że pomoc Boża zawsze będzie po ich stronie oraz że bez względu na wysiłki, złe zamiary niewiernych spełzną na nich.

2612. *Ghafar al-Matā'a* oznacza: włożył swe dobra do worka, przykrył i zabezpieczył je. *Ghufiran* oraz *Magfirah* to rzeczowniki bezokolicznikowe od słowa *Ghafara* i oznaczają zabezpieczenie lub zachowanie. *Mighfar* oznacza helm, ponieważ chroni głowę. *Dhanb* oznacza takie

57. ^aCi, którzy spierają się w sprawie Znaków Allacha, nie otrzymawszy od Niego żadnych w tej kwestii dowodów – w ich piersiach nie ma niczego poza ambicją stania się wielkim,²⁶¹³ czego nigdy nie osiągną. Zatem szukaj schronienia u Allacha. Zaiste, On jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَأَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٧﴾

58. Oczywiście stworzenie niebios i ziemi jest większe niż stworzenie ludzkości,²⁶¹⁴ lecz większość ludzi nie wie.

لَخَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

59. ^bA ślepi i widzący nie są równi, tak samo nie są równi ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, oraz ci, którzy czynią zło. Niewiele się zastanawiacie.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا قَلِيلًا مَّا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. ^cGodzina kary niechybnie nadejdzie – nie ma co do tego żadnych wątpliwości, a jednak większość ludzi nie wierzy.

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

^a40,36. ^b13,17; 35,20; 39,10. ^c15,86; 20,16.

niepowodzenia i słabości naturalne, które są charakterystyczne dla natury ludzkiej lub też takie błędy, które wywołują złe rezultaty. *Dhanaba-hi* oznacza: poszedł swym szlakiem, nie porzucając drogi (Lane oraz Mufradât). *Istighfâr* to nie tylko to, czego potrzebują koniecznie ludzie wierzący, ale i święci ludzie Boży, nawet wielcy Prorocy Boga. Podczas gdy ci pierwsi prezentują *Istighfâr* w poszukiwaniu zabezpieczenia przed przyszłymi grzechami oraz złymi konsekwencjami dawnych grzechów, ci ostatni poszukują zabezpieczenia przed ludzkimi wadami i słabościami, które mogą hamować postęp ich sprawy. Prorocy to także ludzie i chociaż są odporni na grzech, to także i oni są spadkobiercami wad i niedoskonałości ludzkich. Zatem także i oni potrzebują *Istighfâr* w poszukiwaniu pomocy Bożej i Bożego zabezpieczenia.

2612A. *Dhanbaka* oznacza: grzechy popełnione przeciwko tobie; grzechy, o których wrogowie powiadają, że zostały popełnione przez ciebie; twoje ludzkie niedociągnięcia i słabości. Patrz 2765.

2613. *Kibr* oznacza: duma; pragnienie lub ambicja stania się wielkim; wielkie plany (Lane).

2614. Według uczonych i Komentatorów takich jak Baghvi, Ibn Hajr i innych, słowo *al-Nâs* oznacza w tym wersecie *Dajjal*. Taka interpretacja znajduje swoje potwierdzenie w dobrze znanym powiedzeniu Świętego Proroka, a mianowicie: „Od stworzenia Adama aż do Dnia Zmartwychwstania nie było większego stworzenia niż stworzenie *Dajjal*”. (Bukhârî i). Hadis ten wskazuje na moc i potęgę *Dajjal*. A ponieważ jest on wielkim oszustem i uwodzicielem, Wierzący ostrzegani są, aby uważali i nie dali się zwieść jego wspaniałością i chwałą materialną. W świetle tego hadisu wydaje się, że werseci ten powiada, że siły ciemności, z których *Dajjal* to największy reprezentant, są potężne i silne, a mimo to nie będą w stanie powstrzymać postępu Islamu. Siły te ostatecznie zostaną przez Islama unicestwione. Werseci ten może także oznaczać, że będąc tak mało ważnym w porównaniu z wielkim wszechświatem stworzonym przez Boga, człowiek w swej próżności i arogancji nie chce odpowiadać na Wołanie Boże.

61. ^aWasz Pan powiada: „Módlcie się do Mnie. Ja odpowiem na waszą modlitwę. Lecz ci, którzy są zbyt dumni, by Mnie czcić, niechybnie wejdą do Piekła, wzdargzeni”.

62. ^bAllach to Ten, który uczynił dla was noc, abyście podczas niej odpoczywali, jak i dzień, byście mogli widzieć. Zaprawdę, Allach jest Hojny wobec ludzkości, a jednak większość ludzi jest niewdzięcznymi.

63. ^cTakim jest Allach, wasz Pan, Stwórca wszystkich rzeczy. Nie ma boga poza Nim. Jak zatem zostajecie odwracani?

64. Zaiste, w ten sposób są odwracani ci, którzy zaprzeczają Znakom Allacha.

65. Allach to Ten, który uczynił wam ziemię miejscem odpoczynku, a niebo strukturą ochronną, ^di nadał wam kształty i kształty wasze uczynił doskonałymi, jak i zaopatrzył was w czyste rzeczy. Taki jest Allach, wasz Pan. Niechaj zatem błogostawiony będzie Allach, Pan światów.

66. On jest Żywym Bogiem. Nie ma żadnego boga poza Nim. ^eZatem módlcie się do Niego, oddając swoją cześć w całości i szczerze Jemu. Wszelka chwała należy się Allahowi, Panu światów.

67. ^fPowiedz: „Zabroniono mi czcić tych, do których wy zwracacie się poza Allahem, albowiem nie otrzymałem wyraźnych dowodów od mego Pana. I nakazano mi, abym poddał się wyłącznie Panu światów”.

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ عَنِ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ۖ

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الَّيْلَ لَتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِن أَكْثَر النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ۝٦١

وَمَعْنِي ذِكْرُ اللَّهِ رَبُّكُمْ الْحَاقُّ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآتَىٰ تَوْفِيقًا ۝٦٢

كَذَٰلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يُخَدُّونَ ۝٦٣

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ ذِكْرُ اللَّهِ رَبُّكُمْ ۖ فَتَبَرَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝٦٤

هُوَ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٦٥

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ رَبِّيَ الْعَالَمِينَ ۝٦٧

^a2,187; 6,42; 25,78; 27,63. ^b17,13; 41,38. ^c6,103. ^d7,12; 23,15; 64,4. ^e39,12; 98,6. ^f6,57; 39,65.

68. On jest Tym, ^aktóry stworzył was z pyłu,²⁶¹⁵ potem z kropli nasienia, a potem z grudki. Następnie zradza on was jako dziecko, później pozwala wam wzrastać, abyście osiągnęli pełnię sił, a następnie byście zestarli się – chociaż niektórzy z was muszą umrzeć wcześniej – oraz byście mogli doczekać wyznaczonego terminu, jak i byście nauczyli się mądrości.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَسَدًا كُمْ ثُمَّ لِنَتَّكِدُوا شُيُوعًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى
مِنْ قَبْلِ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مَعْسُومًا ۖ وَلَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

69. ^bOn jest Tym, który daje życie i powoduje śmierć. ^cI kiedy On wydaje o czymś dekret, powiada względem tego: „Bądź!” i rzecz ta staje się.²⁶¹⁶

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّا
نُفَعِلُ ۚ يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

70. ^dCzyż nie widzisz tych, którzy spierają się w sprawie Znaków Allacha? Jakże odwracani oni są od prawdy!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُبْصِرُونَ ﴿٦٠﴾

71. Ci, którzy odrzucają Księgę oraz to, z czym wysyłałiśmy Naszych Posłańców. Lecz oni wkrótce dowiedzą się.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

72. ^eKiedy żelazne obroże znajdują się na ich szyjach oraz łańcuchy. I będą wciągnięci

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ يُحْبَبُونَ ﴿٦٢﴾

73. ^fDo wrzącej wody, a potem będą paleni w Ogniu.

فِي الْحَيْمِرَةِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٦٣﴾

74. Wtedy będzie im powiedziane: „Gdzie są ci, którzy byli waszymi bożkami

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ إِنَّ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

^a22,6; 23,13-15; 35,12. ^b2,29; 22,67; 30,41. ^c2,118; 3,48; 16,41; 36,83. ^d13,14; 22,9; 31,21. ^e36,9; 76,5. ^f55,45; 78,26.

2615. Patrz 1932.

2616. Taka jest wola i nakaz Boży – nakaz Boga, który daje życie i powoduje śmierć – aby Arabowie, którzy byli martwi moralnie i duchowo, powstali teraz do nowego życia poprzez Świętego Proroka. A wszak nikt nie może zniweczyć nakazu Allacha.

75. „Poza Allachem?” Oni powiedzą: ^a„Oni zniknęli. Nie, nigdy przedtem nie modliliśmy się do nikogo innego poza Allachem”. Tak Allah zmiesza niewiernych.

مِن دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ يَكُن
تَدْعُوا مِن قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ
الْكٰفِرِيْنَ ۝

76. Jest tak dlatego, że wynosiliście się na ziemi bez usprawiedliwienia oraz ponieważ zachowywaliście się zuchwale.

ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَسْرَحُوْنَ ۝

77. ^bWejdźcie do bram Piekła, by w nim zamieszkać. A złym jest mieszkanie wyniosłych.

اُدْخُلُواْ اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَاۙ فَيَسَّ
سُوْءَ الْمَسْكُوْنِيْنَ ۝

78. Bądź zatem cierpliwy. Zaiste, obietnica Allacha musi się wypełnić. ^cI bez względu na to czy pokażemy ci w tym życiu część z tego, co im obiecaaliśmy, czy też uczynimy, iż umrzesz przed wypełnieniem Naszej obietnicy, do Nas będą na powrót sprowadzeni. ²⁶¹⁷

فَاَصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ�ۗۙ فَاِمَّا نُرِيْكَ بَعْضَ
الَّذِيْ نَعِدُ هُمْ اَوْ نَتَوَقَّعُكَ فَاَلَيْسَ اِرْجَعُوْنَ ۝

79. I rzeczywiście wysyłailiśmy Posłańców przed tobą. ^dWśród nich są tacy, o których powiedzieliśmy ci, ale i są wśród nich tacy, o których ci nie mówiliśmy, ^ea nie jest możliwym, aby jakkolwiek Posłaniec przyniósł Znak bez zezwolenia Allacha. ²⁶¹⁸ Kiedy jednak nadchodzi dekret Allacha, sprawa zostaje postanowiona sprawiedliwie, a wtedy giną ci, którzy wypowiadają fałsz.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَا مَا كَانَ
لِرُّسُوْلٍ اَنْ يَّاتِيَ بِآيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ فَاِذَا جَاءَ
اَمْرٌ مِّنَ اللّٰهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْبٰطِلُوْنَ ۝

^a41,49. ^b16,30; 39,73. ^c10,47; 13,41; 43,43. ^d6,165. ^e13,39; 14,12.

2617. Werset ten zawiera dwie zasady religijne: (1) Prawda na dłuższą metę musi zwyciężyć, ale zanim ludzie Boży osiągną sukces, muszą przejść przez srogie próby i cierpienia, zaś ich wiara musi zostać sprawdzona. (2) Proroctwa zawierające ostrzeżenia dla niewierzących o karze, są warunkowe i podlegają odłożeniu, unieważnieniu lub nawet odwołaniu. Słowo *Ba'd* oznacza, że nie wszystkie proroctwa zawierające zagrożenia spełniają się. Zmieniają się one wraz ze zmianą postawy niewierzących.

2618. Chociaż proroctwa, zawierające ostrzeżenia i groźby pod adresem niewierzących, podlegają odłożeniu, odwołaniu czy unieważnieniu, to jeśli poprzez zatrzęsnięcie drzwi do skrucy niewierzący zasłużą sobie na karę Bożą, zostaną ukarani. Jednakże nie w kompetencjach Proroka leży informowanie kiedy i jak zostaną oni ukarani.

80. ^aAllach jest Tym, który uczynił dla was bydło, abyście na niektórych z niego jeździli i spożywali mięso niektórych z niego –

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٦٠﴾

81. ^bI czerpicie z niego inne korzyści – oraz abyście dzięki niemu mogli zaspokajać wszelkie pragnienie²⁶¹⁹, jakie zrodzi się w waszych piersiach. I na nim oraz na okrętach podróżujecie.

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَتَسْبِغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٦١﴾

82. On ukazuje wam swoje Znaki. Któremu zatem ze Znaków Allacha zaprzeczycie?

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَتَى آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ ﴿٦٢﴾

83. ^cCzyż nie podróżowali po ziemi, by zobaczyć jaki był koniec tych, którzy byli przed nimi? Oni byli liczniejsi od tych i silniejsi we władzy, jak i pozostawili trwalsze znaki na ziemi. Lecz wszystko, co zrobili, na nic im się nie przydało.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرُ ضَلُومًا وَشِدَّةَ قُوَّةٍ وَأَنَّا إِنَّا فِي الْأَرْضِ مِمَّا أَعْيَى عَنْهُمْ تَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٣﴾

84. I kiedy przybywali do nich ich Posłańcy z wyraźnymi Znakami, unosili się radością z powodu tej małej wiedzy, jaką posiadali.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِبَيِّنَاتٍ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ تَا كَانُوا بِهِ يَسْتَمِرُّونَ ﴿٦٤﴾

85. ^dI kiedy ujrzeli Naszą karę, rzekli: „Wierzmy wyłącznie w Allacha, a odrzucamy wszystko to, co zwykliśmy z Nim łączyć”.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّةً وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٦٥﴾

86. ^eLecz ich wiara nie mogła przynieść im żadnej korzyści, kiedy ujrzeli Naszą karę.²⁶²⁰ Takim jest prawo Allacha, które zawsze obowiązywało w odniesieniu do Jego sług. I w ten sposób zginęli ci, którzy nie uwierzyli.

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِنَّمَا كَانُوا أَكْثَرًا بَأْسَنَا سُنَّتِ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ^fوَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٦٦﴾

^a6,143; 16,6; 23,22; 36,72-74. ^b16,6-8; 23,22-23; 36,73-74. ^c16,37; 27,70; 30,43. ^d10,52, 91. ^e10,92.

2619. *Hajah* oznacza: potrzebę; pragnienie; cel chęci czy potrzeby (Lane).

2620. Kiedy kielich niegodziwości niewierzących napelni się i zacznie funkcjonować dekret Boży o ich ukaraniu, żadne wyznanie wiary z ich strony w niczym im nie pomoże, a i skrucza będzie zbyt późna.

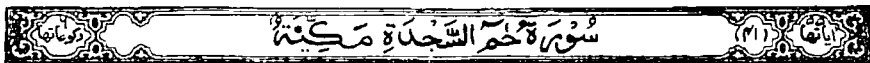
R O Z D Z I A Ł 41

HĀ MĪM AL-SAJDAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta nosi tytuł Hā Mīm Al-Sajdah. Znana jest ona także jako Fussliat. Będąc drugą z grupy siedmiu Rozdziałów zaczynających się od skrótu *Hā Mīm*, sura ta jest bardzo podobna do pozostałych, zarówno pod względem stylu, jak i tematu. Także podobnie jak i one sura ta objawiona była w Mekce w tym czasie, kiedy opozycja przeciwko Islamowi przybrała na sile, cechowała się determinacją i trwałością. Podczas gdy pod koniec poprzedniej sury niewierzących ostrzegano, że kiedy spadnie na nich kara Boża, wiara i skrucha będą już daremne, sura obecna rozpoczyna się od stwierdzenia, że to właśnie ci ludzie, którzy zamykają drogę do swoich serc i odmawiają wysłuchania Koranu, zasługują sobie na karę. Sura ta deklaruje dalej, że Koran zawiera wszystko to, co jest konieczne do moralnego rozwoju człowieka oraz wyjaśnia całkowicie swoje dogmaty, nauki i zasady. Czyni to językiem jasnym, ekspresywnym i zrozumiałym i jako argument dowodzący Jedności Boga przedstawia kryterium wszechświata w sześciu okresach czy stadiach. Dalej sura ta powiada, że wszyscy Prorocy przynosili takie samo Posłannictwo Jedności Bożej. Nawet starożytni Prorocy, jak Hūd czy Sālih głosili tę samą doktrynę. Następnie powiada się, że zawsze, kiedy pojawia się nowy Prorok, przywódcy niewiary starają się stłumić jego głos Prawdy, robiąc wiele zamieszania wokół jego osoby i starając się zmylić umysły ludu przy pomocy najróżniejszych sztuczek i wybiegów. Jednakże fałsz nigdy nie odniósł zwycięstwa nad głosem Prawdy. Podobnie wysiłki przeciwników Świętego Proroka okazały się daremne. Aniołowie Boży zstępują na tych, którzy wierzą w Boga i trwają przy nim bez względu na okoliczności, dając im pocieszenie i otuchę, błogosławiąc ich wysiłkom w formie sukcesu oraz mówiąc im, że oni właśnie odziedziczą błogosławieństwa Boże tego świata oraz będą gośćmi Boga w świecie przyszłym. Dalej sura ta powiada, że noc grzechu i niegodziwości minie, a nad Arabią zaświeci słońce sprawiedliwości i Jedności Bożej. Natomiast ludzie, którzy przez całe wieki błakali się w ciemnościach ignorancji, otrzymają nowe życie, zaś Islam, ukorzeniwszy się głęboko w Arabii, rozszerzy się i rozprzestrzeni aż po najdalsze krańce ziemi. Ta cudowna zmiana nastąpi dzięki szlachetnym naukom tej cudownej Księgi – dzięki Koranowi. Jedynie Bóg wie jak i kiedy ziarno Prawdy, jakie Święty Prorok rzucił w ziemię Arabii, rozwinie się i stanie się potężnym drzewem. Rosnąć on jednak musi, a w jego cieniu, chłodnym i wygodnym, odpoczywać będą wielkie narody.

1. ^aW imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bHā Mīm. 2620A

حَمِّمٌ ②

3. ^cTen oto Koran jest objawieniem od Miłosiernego, Litościwego Boga,

تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. ^dKsięga, której wersety są szczegółowo wyjaśnione i będą wielokrotnie odczytywane, a wypowiedziane są w zrozumiałym, wymownym języku dla ludu, który posiada wiedzę,

كُتِبَ فِيهَا آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. ^eZwiastun dobrej nowiny oraz to, co ostrzega. Lecz większość z nich odwraca się i nie słyszą.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ⑤

6. ^fI powiadają: „Serca nasze są bezpieczne pod okryciami przed tym, do czego nas nawołujesz, w uszach zaś naszych jest ociążałość.²⁶²¹ a pomiędzy nami i tobą jest zasłona. Zatem wypełniaj dalej swe dzieło. my także działamy”.

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكْثَمَةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَلْنَعْمَلْ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. ^gPowiedz: „Ja jestem tylko śmiertelnikiem tak samo jak wy. Zostało mi objawione, że wasz Bóg jest Jedynym Bogiem, więc idźcie prosto do Niego nie zbaczając i błagajcie Go o przebaczenie”. I biada bałwochwalcom,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُوحَى إِلَيَّ أَنَا أَنَا أَهْلَكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقْبِلُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا لَهُ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ⑦

^a1,1. ^b40,2; 42,2; 43,2; 44,2; 45,2; 46,2. ^c32,3; 40,3; 46,3. ^d11,2. ^e5,20; 25,57; 35,25; 48,9. ^f6,26; 17,47;

18,58. ^g14,12; 18,111; 21,109.

2620A. Patrz 2592.

2621. Werset ten przedstawia niewierzących, jak mówią sarkastycznie do Świętego Proroka: „twoje nauki są zbyt dobre dla nas, grzeszników, abyśmy mogli je przyjąć, zaś twoje ideały są zbyt wspaniałe, abyśmy mogli je zrozumieć i uświadomić sobie”. Jeśli słowa te potraktować za wypowiedziane poważnie, to będą one oznaczały: „Jesteśmy zdecydowani nie przyjmować twoich nauk. Zamknęliśmy wszystkie drogi do naszych serc, oczu i uszu przeciwko nim”.

8. Którzy nie dają Zakāt. Oto ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٥١﴾

9. ^aJeżeli chodzi o tych, którzy wierzą i czynią sprawiedliwe dzieła, dla nich niechybnie jest nagroda, która nigdy nie będzie miała końca.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٥٢﴾

10. Powiedz: „Czy wy rzeczywiście nie wierzycie w Tego, który stworzył ziemię w ciągu dwóch dni?²⁶²² I czy ustanawiacie Mu równych?” Oto Pan światów.

قُلْ أَيْبِكُمْ لَتَكْفُرُنَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

11. ^bOn umieścił na niej mocne góry wznoszące się ponad jej powierzchnię i On pobłogosławił jej obfitością, i zaopatrzył ją w pożywienie we właściwej mierze w ciągu czterech dni²⁶²³ – tak samo dla wszystkich szukających.²⁶²⁴

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبُرُكًا فِيهَا وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلنَّاسِ يَلِينِ ﴿٥٤﴾

^a11,12; 84,26; 95,7. ^b13,4; 15,20; 77,28.

2622. Nie ma możliwości określenia bliżej długości trwania tych „dwóch dni”. Mogły wszak rozciągać się na całe tysiące lat. Nawet w Koranie o *Yaum* (dzień) powiada się jako o trwającym tysiąc lat (22,48), a nawet pięćdziesiąt tysięcy lat (70,5). Stworzenie ziemi w ciągu dwóch dni może oznaczać dwa stadia, przez które ziemia musiała przejść na drodze od bezformnej materii do stanu schłodzenia i skoncentrowania.

2623. „Dwa dni”, o których była mowa w poprzednim wersecie, a które oznaczały dwa stadia, przez jakie ziemia musiała przejść na drodze przybierania swej ostatecznej formy, są częścią „czterech dni”, o których mowa w wersecie obecnym. Te dwa dodatkowe dni to okres umieszczenia na ziemi gór, rzek itp. oraz wzrostu życia roślinnego i zwierzęcego. Patrz także w. 13. Słowa „zaopatrzył ją w pożywienie we właściwej mierze” oznaczają, że ziemia jest i zawsze będzie w stanie dać pożywienie wszystkim stworzeniom na niej żyjącym.

2624. Zwrot „dla wszystkich szukających” może oznaczać, że pożywienie, jakie Bóg dał na ziemi, jest tak samo dostępne dla wszystkich potrzebujących, którzy szukają go zgodnie z prawami przyrody. Zwrot ten może także oznaczać, że w postaci znajdującego się na ziemi pożywienia zaspokojone są wszystkie fizyczne potrzeby i wymagania człowieka. W ten sposób obawa, że pewnego dnia może na ziemi zabraknąć pożywienia dla wciąż wzrastającej liczby mieszkańców, jest całkowicie bezpodstawna. „Świat może dać pożywienie i inne produkty rolne 28 bilionom ludzi, czyli dziesięciokrotnie większej liczbie dzisiejszych jej mieszkańców” (Prof. Colin Clark, Szef Instytutu Badawczego Gospodarki Rolnej na uniwersytecie oksfordzkim). Zupełnie niedawno FAO, oddział ONZ, wskazała w swoim raporcie zatytułowanym „Stan Rolnictwa i Wyżywienia, 1959”, że produkcja żywności na świecie rośnie dwa razy szybciej niż ilość mieszkańców ziemi.

12. Potem zwrócił się On ku niebu, podczas gdy podobne było do dymu, i rzekł doń oraz do ziemi: „Przybądźcie oboje w posłuszeństwie, chętnie lub niechętnie”.²⁶²⁵ One odrzekły: „Przybywamy chętnie”.²⁶²⁶

13. Tak zatem On ukończył je w formie siedmiu niebios w ciągu dwóch dni²⁶²⁷ oraz każdemu z niebios objawił jego funkcję. „I przystroiliśmy najniższe niebo lampami. by dawały światło, jak i daliśmy mu środki, by było ochroną. Taki jest dekret Potężnego, Wszechwiedzącego.

14. Jeżeli jednak odwrócą się, powiedz: ^b„Ostrzegam was przed niszczącą karą, taką jak ta, która ogarnęła 'Ād i Thamūd”.

15. Kiedy przybyli do nich ich Posłańcy sprzed nich oraz spoza nich,^{2627A} napominając ich: „Nie czcijcie nikogo, tylko Allacha”, oni rzekli: „Gdyby Pan nasz tego pragnął, niechybnie zesłałby anioły. Wobec tego nie wierzymy w to, z czym ty zostałeś wysłany”.

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَالْأَرْضِ انْتَبِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

فَقَضَيْنَ سَبْعَ سَلَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ
فِي كُلِّ سَاءَةٍ أَمْرَهَا ۗ وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَابِيحَ ۗ وَحِفْظًا ۗ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

وَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ ضِعْفَةَ مِثْلِ
ضِعْفَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٤﴾

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَتَابْنَا أَرْسَلْنَا بِهِ كُفْرًا ﴿١٥﴾

^a15,17; 37,7; 67,6. ^b40,31-32.

2625. *Kurhan* lub *Karhan* to formy rzeczownika bezokolicznikowego od słowa *Kariha* (poczuć niechęć), przy czym to pierwsze oznacza to, czego sam nie lubisz, zaś to drugie (*Karhan*) oznacza to, do czego jesteś przez kogoś zmuszany wbrew własnej woli. *Fa'ala-hū Karhan* oznacza: uczynił to niechętnie (*Lane*).

2626. Werset ten oznacza, że wszystko we wszechświecie podlega pewnym prawom – prawom, którymi się podporządkowuje i zgodnie z którymi działa. Od tego nie ma wyjątku. Jedynie człowiek, jako istota obdarzona wolną wolą podporządkowywania się lub przeciwstawiania prawom Bożym, nierzadko wykorzystuje tę właśnie wolną wolę do przeciwstawiania się tym prawom. Takim jest właśnie znaczenie 33,73.

2627. W w.10. oraz 11. powiada się, że stworzenie ziemi trwało dwa dni, zaś umieszczenie na niej gór, rzek, itp. oraz roślinności i zwierząt następne dwa dni. Jednakże w wersecie obecnym powiada się, że podobnie jak w przypadku ziemi, system słoneczny wraz z jego planetami i satelitami stwarzany był także dwa dni. W ten sposób cały wszechświat powstał w czasie sześciu dni, co całkowicie zgadza się z treścią w. 7,55 oraz 50,39. Biorąc słowo *Yaum* w znaczeniu „stanu”, wersety 10., 11. oraz 13. rozumiemy razem jako oznaczające, że cały wszechświat fizyczny stworzony został w sześciu stadiach. Po stworzeniu wszechświata powstał człowiek, a jego z kolei stworzenie także ukonieczone zostało w sześć dni, czyli w sześciu stadiach (23,13-15).

2627A. Posłańcy Boży pojawiali się ciągle na przestrzeni całego ich życia narodowego.

16. Jeżeli chodzi o 'Ād, zachowywali się na ziemi wyniośle bez żadnego usprawiedliwienia i powiadali: „Któż jest większy w sile niż my?” Czyż oni nie widzą, że Allah, który ich stworzył, potężniejszy jest w sile niż oni? A jednak dalej odrzucają oni Jego Znaki.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

17. Zatem wysłaliśmy na nich gwałtowny wiatr na kilka złowieszczych dni, aby skosztowali kary poniżenia w tym życiu. Kara zaś Życia Przyszłego będzie z pewnością bardziej poniżająca, a nie będzie im udzielona pomoc.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحْسَاتٍ لِنُنذِرَ قَوْمَ عَادَ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَرَهُمْ وَأُولَئِكَ لَا يُلَاقُونَ ﴿١٧﴾

18. A jeśli chodzi o Thamūd, prowadziliśmy ich, lecz oni przedkładali ślepotę nad przewodnictwo, więc ogarnęło ich nieszczęście poniżającej kary z powodu tego, co sobie zyskali.

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِظَ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمُ صِيعَةُ الْعَذَابِ الْهَوْنِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

19. I uratowaliśmy tych, którzy wierzyli i postępowali sprawiedliwie.

وَبَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

20. I ostrzeż ich przed dniem, kiedy a wrogowie Allacha zostaną zebrani razem i wrzuceni w Ogień, a będą podzieleni na grupy.

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

21. Aż kiedy weń wejdą, b ich uszy i ich oczy oraz ich skóra będzie dawać świadectwo przeciwko nim w kwestii tego, co czynili.²⁶²⁸

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

^a27,84. ^b24,25; 36,66.

2628. Uszy i oczy winnych będą dawać świadectwo przeciwko niewierzącym na trzy sposoby: (1) Złe konsekwencje ich działań przybiorą fizyczną formę. (2) Ponieważ ich organy ciała były zepsute poprzez niewłaściwe ich wykorzystywanie, w związku z tym taka zepsuta postawa niewierzących będzie świadczyć także przeciwko nim. (3) Ponieważ wszystkie ruchy organów ich ciał zostały zachowane, zostaną odrodzone w Dniu Ostatecznym.

22. I powiedzą do swych skór:²⁶²⁹ „Dlaczego świadczyliście przeciwko nam?” One odrzekną: „Allah uczynił, iż przemówiłyśmy, On też uczynił, że przemówiło wszystko inne. On jest Tym, który stworzył was za pierwszym razem oraz do Niego zostaliście na powrót sprowadzeni.

وَقَالُوا لِيُجْزِيَهُمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَالْآنَ تَرْجِعُونَ ﴿٢٢﴾

23. „I nie pomyśleliście, dopuszczając się grzechów, że wasze uszy i wasze oczy i wasze skóry świadczą będą przeciwko wam. Nie, sądziliście, że nawet Allah niewiele wie o tym, że nawet Allah niewiele wie o tym, co czynicie.

وَمَا كُنْتُمْ تَتَذَكَّرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

24. „I ta właśnie wasza myśl, której doznawaliście względem Pana waszego,²⁶³⁰ doprowadziła was do upadku. Zatem teraz jesteście z tych, którzy są przegrani”.

وَذِكْرُكُمْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

25. ^aJeśli teraz wytrzymają, ich mieszkaniem jest Ogień, a jeśli poproszą o łaskę, nie są z tych, ^bktórym łaska będzie okazana.²⁶³¹

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَنُومَى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَجِيبُوا فَسَاءَ لَهُمْ مِنَ الْعَذَابِ ﴿٢٥﴾

26. I daliśmy im towarzyszy, którzy uczynili miłym²⁶³² dla nich to,

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ

^a14,22. ^b16,85; 30,58.

2629. W działaniach człowieka najważniejszą rolę odgrywa skóra. W niej bowiem nie tylko znajdują się receptory czuciowe, ale i wszystkie inne. Podczas gdy grzechy oczu i uszu ograniczają się do wzroku i słuchu, grzechy „skóry” rozciągają się na wszystkie organy i kończyny ciała ludzkiego.

2630. Właściwie wszystkie grzechy są wynikiem braku wiary w żywego Boga.

2631. Przestępstwa niewierzących są tak ohydne i odrażające, że nie otrzymają oni ani nie zostaną przywróceni do łaski Bożej. Znaczenie może być tutaj także i takie, że niewierzącym nie będzie nawet wolno zbliżyć się do progu *'Atabah*, Tronu Bożego, by błagać o litość.

2632. Żli towarzysze niewierzących podziwiali i chwalili ich złe uczynki po to, by uczynić je dla nich godnymi polecenia. Ci źli współnicy podzielał los niewiernych, jeśli chodzi o karę, podzielał się karą z tymi, których oszukiwali i zwodzili. Słowa „co było przed nimi i co było za nimi” mogą oznaczać uczynki, których dopuścili się w związku ze swoimi złymi towarzyszami, lub te, których dopuścili się, naśladowując złe uczynki swoich przodków.

co było przed nimi oraz to, co było za nimi z ich uczynków. Ten sam wyrok był prawdziwy wobec nich, jak i był prawdziwy wobec społeczności jinn i ludzi, ^aktóre przeminęły przed nimi. Zaiste, oni byli spośród przegranych.

27. Ci, którzy nie wiedzą, powiadają: „Nie słuchajcie tego Koranu, lecz czyńcie hałas podczas jego recytowania, ²⁶³³ abyście byli górą”.

28. ^bZ całą pewnością uczynimy, że ci, którzy nie wierzą, skosztują srogiej kary i niechybnie odpłacimy się im za najgorsze z ich uczynków.

29. Oto jest nagroda dla wrogów Allacha – Ogień. Będzie tam dla nich stałe mieszkanie jako wynagrodzenie, albowiem trwali w odrzucaniu Naszych Znaków.

30. Ci, którzy nie wierzą, powiedzą: „Panie nasz, pokaż nam ^ctych, którzy sprowadzili nas z drogi spośród jinn i ludzi, ²⁶³⁴ abyśmy mogli strasować ich naszymi stopami, by doznali upokorzenia”.

31. ^dJeżeli chodzi o tych, którzy powiadają: „Panem naszym jest Allah”, a potem pozostają wytrwali, zstępują do nich aniołowie, zapewniając ich: „Nie bójcie się ani nie żałujcie, lecz radujcie się z dobrej nowiny o Ogrodzie, który wam przyobiecano. ²⁶³⁵

أَيُّدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أَمْرِ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا هَذَا الْقُرْآنَ
وَالْعَوَافِينَ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَلَنْدَيُقَبْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَ
لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ الْقَارِعَةُ لَهُمْ فِيهَا دَأْسُ
الْخُلْدِ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَأْتِينَا يَجْحَدُونَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ
أَضَلَّنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ
عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا
بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ۝

^a3,138; 7,39; 13,31; 46,19. ^b27,91; 32,22. ^c33,69; 38,62. ^d21,104; 46,14.

2633. Czciociele ciemności zawsze starali się stłumić głos Prawdy, wznosząc przeciwko niej swój głos i czyniąc zamęt na jej temat w umysłach ludzi, przy wykorzystaniu najróżniejszych podstępów i oszustw.

2634. Dwie grupy ludzi, jedna wywodząca się spośród jinn, druga spośród ludzi.

2635. Właśnie jeszcze za tego życia aniołowie zstępują na Wiernych, by ich pocieszać i dawać im otuchę, kiedy ci cierpią wśród prób i nieszczęść.

32. „My jesteśmy waszymi przyjaciółmi w tym życiu oraz w Życiu Przyszłym. W nim ^abędziecie mieć wszystko, czego zapragną wasze dusze, i w nim otrzymacie wszystko, o co poprosicie –

33. „Gościnę od Najbardziej Przebacającego, Litościwego Boga”.

34. Kto jest lepszy w mowie niż ten, który zaprasza ludzi do Allacha i czyni sprawiedliwe dzieła oraz powiada: „Jestem, zaiste, jednym z tych, którzy się poddają”?

35. Dobro i zło nie są sobie podobne. ^bOdrzucaj zło tym, co najlepsze. ²⁶³⁶ I spójrz! Ten, pomiędzy którym oraz tobą była wrogość, stanie się takim, jakby był bliskim przyjacielem.

36. Jednak nie otrzymuje tego nikt z wyjątkiem tych, którzy są wytrwali. I nikt tego nie otrzymuje z wyjątkiem tych, którzy mają w sobie wiele dobra.

37. ^cJeżeli wpłynie na ciebie podszept Szatana, wówczas szukaj schronienia w Allachu. Zaiste, On jest Wszystkosyszący, Wszzechwiedzący.

38. ^dI wśród Jego Znaków są noc i dzień, i słońce, i księżyc. Nie padajcie na twarz przed słońcem ani przed księżycem, lecz padajcie na twarz przed Allachem, który je stworzył, jeśli to rzeczywiście On jest Tym, którego czcicie.

39. Jeżeli jednak oni odwracają się z pogardą, czynią tak na swą własną szkodę, podczas gdy ci, którzy są z twym Panem, wychwalają go w dzień i w nocy i nigdy nie są zmęczeni.

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُنَّ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

﴿٣٣﴾ نَزَّلْنَا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٣﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٤﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَسَنَةَ وَلَا السَّيِّئَةَ إِذْ دَعَىٰ بِأْتَىٰ
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَانَ لَهُ وَلِيًّا حِيمِيًّا ﴿٣٥﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٦﴾

وَإِنَّمَا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٧﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِن اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ
بِالْأَيِّلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْئَمُونَ ﴿٣٩﴾

^a25,17. ^b13,23; 28,55. ^c12,101. ^d17,13; 40,62.

2636. Ponieważ głoszenie prawdy niezmiennie na samym początku stawia głosiciela w najróżniejszych trudnościach, werset ten zachęca do cierpliwego ich znoszenia i do wytrwałości. Zachęca on nawet do odpłacania się dobrem za zło, jakie wyrządzają niewierzący.

40. I wśród Znaków Jego jest to, że widzisz jak ziemia leży wyschnięta, ^alecz kiedy My zsyłamy na nią wodę, pobudza się i nabrzmiewa od świeżości. Zaiste, On, który ją pobudza, może również pobudzić zmarłych. Zaprawdę, On posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَمِن آيَاتِهِ أَن تَرَى الْآرْضَ خَاشِعَةً بَادًا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ فَهُمْ تَنبُتُونَ وَرَبِّتُنَّ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُنِي الْمَوْتِي إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Zaiste, ci, którzy fałszywie przedstawiają Nasze Znaki, aby szukać w nich błędów, nie są przed Nami ukryci. Czy zatem ten, ^bkto wrzucony jest w Ogień, jest lepszy czy też ten, kto przybywa do Nas bezpiecznie w Dniu Zmartwychwstania. Czyńcie, co chcecie. Zaiste, On widzi wszystko, co czynicie.

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَبِيرٌ مَّن يَأْتِي آمِنًا نُّؤْمِرُ الْقَيْسِرَ بِعَمَلِهِ مَا شَأْنُهُ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَعِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Ci, którzy nie wierzą w Napomnienie²⁶³⁷ – Koran – kiedy ono do nich przybywa, są tymi, którzy przegrywają. A jest to prawdziwie wielka Księga.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

43. ^cFalsz nie jest w stanie zbliżyć się do niej ani sprzed niej, ani zza niej.²⁶³⁸ Jest ona objawieniem od Mądrego. Godnego Chwały.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Nie powiada ci się niczego innego, jak tylko to, co było powiedziane Poślącom przed tobą. ^dPan twój jest zaiste Panem wielkiego przebaczenia, jak i Panem bolesnej kary.

مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

^a22.6; 30,51; 35,28. ^b38,29. ^c13,7. ^d15,11. 53,33.

2637. Koran nazwany zostaje *Dhikr*, ponieważ (a) przedstawia i powtarza swoje zasady i tematy w różnych formach, pomagając w ten sposób w zapamiętaniu ich przez człowieka; (b) przypomina człowiekowi te szlachetne nauki, jakie przedstawiały poprzednie objawione Pisma; oraz (c) działając zgodnie z jego naukami, człowiek jest w stanie wspiąć się na szczyt wspaniałości duchowej (*Dhikr* oznacza także honor).

2638. Koran jest tak cudowną Księgą, że żadna z zawartych w nim prawd, zasad czy ideałów nie została zaprzeczona przez naukę starożytną czy współczesną.

45. I gdybyśmy uczynili ten ^aKoran w jakimś obcym języku, oni niechętnie powiedzieliby: „Dlaczego jego wersety nie są zrozumiałe? Co? Obcy język i arabski Prorok?” Powiedz: „On jest przewodnictwem i pociechą dla tych, którzy wierzą”. Lecz jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, w ich uszach panuje głuchota i jest on dla nich ślepotą.^{2638A} Przywołuje się ich z odległego miejsca.²⁶³⁹

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَبِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُضِّلَتْ آيَاتُهُ
 ءَأَعْجَبِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى
 وَبُشْرًا ۖ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ
 وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ
 بَعِيدٍ ﴿٢٥﴾

46. Zaiste, My daliśmy Mojżeszowi Księgę, lecz w odniesieniu do niej stworzono różnice. ^bI gdyby nie słowo,^{2639A} które wyszło już od twego Pana, sprawa ta zostałaby pomiędzy nimi zadecydowana, a są oni z pewnością pełni niepokojących wątpliwości względem tego.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَانخَلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا
 كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقَضَىٰ إِلَيْنَهُمْ وَرَأَيْنَهُمْ
 لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مِرْيَبٍ ﴿٢٦﴾

47. ^cJeśli kto postępuje w prawości, jest tak dla korzyści jego własnej duszy. Jeżeli zaś ktoś czyni zło, będzie ono jej ciężarem. A Pan twój w najmniejszym stopniu nie jest niesprawiedliwy wobec swoich sług.

مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۗ
 وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾

^a16,104; 26,196; 46,13. ^b10,20; 11,111; 20,130; 42,15. ^c3,183; 8,52; 17,8; 22,11.

2638A. Znaczenie Koranu nie jest dla nich jasne, zaś piękno i użyteczność jego nauk są przed nimi ukryte.

2639. Zwrot „przywołuje się ich z odległego miejsca” oznacza, że w Dniu Sądu niewiernym nie będzie wolno zbliżyć się do Tronu Boga Wszchemogącego i że z daleka wołać się do nich będzie, aby rozliczyli się ze swoich złych uczynków. Zwrot ten oznacza także, że niewierzący zamknęli swoje uszy przed Koranem i nie chcą zastanawiać się nad jego treścią. Przez to właśnie stał się on dla nich całkowicie niezrozumiały, tak jak niezrozumiały jest głos człowieka wołającego z oddalonego miejsca.

2639A. Nawiązuje się tutaj do słów Bożych „Moja litość ogarnia wszystko” (7,157).

CZEŚĆ XXV

48. Do Niego wyłącznie należy wiedza o Godzinie. I nie ma owocu, który wyszedłby z pąka, ^aani niewiasty, która poczęłaby dziecko lub je urodziła bez wiedzy Allacha.²⁶⁴⁰ W dniu, kiedy On zawoła do nich mówiąc: ^b„Gdzież są Moi partnerzy?“, oni odpowiedzą: „Oznajmiamy Ci, że nikt z nas nie jest tego świadkiem”.

إِلَيْهِ يَرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ
مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ إِيْنُ سُرَّكَاوِي قَالَوَا
أَذْنٰكُ مَا مِمَّا مِنْ شٰهِيْدٍ ۝

49. ^cWszystko, do czego zwykli się byli zwracać, będzie dla nich stracone i z całą pewnością dowiedzą się, że nie ma dla nich żadnego miejsca schronienia.

وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوْا يَدْعُوْنَ مِنْ قَبْلُ وَظَلُّوْا
مَا لَهُمْ مِنْ مَّجِيْصٍ ۝

50. ^dCzłowiek nie męczy się modlitwą o dobro, lecz jeśli dotknie go zło, rozpacza, porzucając całą nadzieję.

لَا يَسْتَمِرُّ الْاِنْسَانُ مِنْ دُعَاۗءِ الْخَيْرِ وَاِنْ مَتَّعَ اللّٰهُ
فَيُؤَسِّسُ قَنُوْطٌ ۝

51. ^eA jeśli pozwolimy, aby skosztował nieco łaski od Nas po tym, jak spadło nań jakieś nieszczęście, z pewnością powie: „Oto co mi się należało²⁶⁴¹ i nie sądzę, aby Godzina ta kiedykolwiek nadeszła. Lecz nawet gdy powrócę do mego Pana, z pewnością będę miał u Niego to, co najlepsze”. Wówczas My niechybnie poinformujemy niewiernych o wszystkim tym, co czynili i z całą pewnością pozwolimy im skosztować ciężkiej kary.

وَلِيْنِ اَوْفَقْتُهُ رَحْمَةً مِّمَّا مِنْۢ بَعْدِ صَرَآءٍ مَّسْتَمْتَةً
لِيَقُوْلُوْا هٰذَا اِيْنُ وَمَا اَظُنُّ السَّاعَةَ قٰآيَةً وَّاَلِيْنِ
رُجِعْتُ اِلٰى رَبِّيْ اِنْ لِيْ عِنْدَهُ لَلْحٰسَنُ فَلَنُنَبِّئَنَّ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَّلَنُنَادِيْقُنْهُم مِّنۢ عَلٰبٍ
عَلِيْظٍ ۝

^a13,9; 35,12. ^b18,53; 28,65. ^c40,75. ^d11,10-11; 17,84. ^e10,22; 11,11.

2640. Tylko Bóg wie, jak będzie rosnąć nasienie, jakie posiał w ziemi arabskiej Święty Prorok i jakiego rodzaju da ono owoce. Jeśli owoce te będą zgniłe, zostaną zniszczone, lecz jeśli będą zdrowe i smaczne, zostaną troskliwie zachowane.

2641. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek znajduje się w kłopotach i rozpacza, poddaje się jej, lecz kiedy okoliczności są korzystne, staje się ucieleśnieniem pogardy i arogancji i zachowuje się tak, jakby nigdy nie dotknęły go żadne nieszczęścia. W swej pogardzie zaczyna przysywać wszystkie swoje sukcesy własnym wysiłkom i możliwościom.

52. ^aKiedy obdarzamy człowieka łaską, on odchodzi, odwracając się, lecz kiedy dotyka go zło – spójrz! – zaczyna wypowiadać długie modlitwy.

وإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأِجِبْجِبَةً
وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فُدَّ دُعَاءٍ عَرِيضٍ ۝

53. Powiedz: „Powiedzcie mi, jeśli to jest od Allacha, a wy w to nie wierzycie, to któż bardziej zbacza z drogi niż ten, który daleko oddalił się od prawdy?”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مَنْ أَصْلُ مَتَنٍ هُوَ فِي شِقَايَ بَعِيدٍ ۝

54. ^bWkrótce My pokażemy im Nasze Znaki w najodleglejszych regionach²⁶⁴² ziemi oraz wśród ich własnego ludu, aż stanie się dla nich jasne, że to jest prawda. Czyż nie wystarczy, że twój Pan jest Świadkiem nad wszystkimi rzeczami?

سَرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ آتَاؤُهَا الْحَقُّ ؕ أَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

55. Słuchajcie! Oni z pewnością wątpią w spotkanie z ich Panem. Spójrz! On niechybnie ogarnia wszystkie rzeczy.

إِلَّا أَنْصُرْمُ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ إِلَّا أَنَّهُ
يَكْبُلُ كُلَّ شَيْءٍ مُحِيطٌ ۝

^a11,10; 17,84. ^b51,21-22.

2642. Werszet ten w najbardziej jasnych i akcentowanych kategoriach przedstawia prorocstwo, które mówi, że Islam rozprzestrzeni się nie tylko wśród Arabów, ale nawet na najodleglejsze części świata. *Āfaq* oznacza tutaj regiony oddalone (Lane).

R O Z D Z I A Ł 42

AL-SHŪRĀ

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta, podobnie jak poprzednie, została objawiona w Mekce i to w przybliżeniu w tym samym czasie. Jednak według Noldeke nieco później. Ibn 'Abbās, jak relacjonuje Mardawaih oraz Ibn Zubair, utrzymuje, że sura ta była objawiona w Mekce, kiedy opozycja przeciwko Islamowi była szczególnie sroga, zaś muzułmanie znajdowali się jakby w odwrocie. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że każdy, kto sprzeciwia się i odrzuca Nauki Boże rani sam swoją duszę i sam cierpi z powodu konsekwencji takiego postępowania. Sura obecna rozpoczyna się od deklaracji, która powiada, że Koran objawiony został przez Najwyższego, Mądrego i Potężnego Boga. I jeśli lud Proroka odrzuci to Posłannictwo, uczyni to swoim własnym kosztem.

Temat

Sura ta rozpoczyna się ważnym tematem objawienia Bożego i powiada, że liczne i ciężkie są grzechy ludzkie, lecz że przebaczenie Boże jest większe, a łaska Boża nieograniczona. Właśnie w podstaw łaski Bożej leżało wymaganie, aby Koran został objawiony ludziom, by uwolnić ich z niewoli grzechu. Człowiek jednak tak jest zbudowany, że zamiast korzystać z litości Bożej, czci bogów, których sam wymyślił. Dlatego Prorokowi powiada się, aby nie żałował tego, co czynią niewierzący, ponieważ nie jest on ich strażnikiem. Jego jedynym obowiązkiem jest przekazanie Posłannictwa Bożego, reszta zaś jest w rękach Boga. Sura ta dalej nawiązuje do niezmiennej praktyki Bożej, która polega na tym, że zawsze gdy między wyznawcami różnych wiar powstają różnice w kwestiach podstawowych zasad religii, Bóg powołuje Proroka, by ten usunął te różnice i sprowadził wierzących na właściwą drogę. Ale ponieważ podstawowe zasady religii są jednakowe, wszyscy Posłańcy Boży wyznawali tę samą religię – całkowite podporządkowanie się Bogu. Taka „religia” znalazła swoje najlepsze i najpełniejsze spełnienie w objawieniu Koranu i dlatego otrzymała odrębną nazwę – Al-Islām. Świętego Proroka zachęca się, aby zapraszał całą ludzkość do tej najdoskonalszej i ostatniej Nauki Bożej i aby nie pozwolił, by na jego drodze stanęły jakiegokolwiek przeszkody czy prześladowania. Sura ta powiada dalej, że posłuszeństwo wobec przykazań Koranu lub ich odrzucanie składają się na dobre lub złe uczynki. Właśnie uczynki narodów określają ich los oraz budują lub burzą jego przyszłość. To samo odnosi się do pojedynczych osób. W życiu ludzi nadchodzi taki dzień, kiedy ich uczynki kładzie się na szali. Jeżeli dobre uczynki ważą więcej niż złe, czeka ich życie szczęśliwe i wspaniałe. Jeśli jednak jest przeciwnie i złe uczynki przeważają nad dobrymi, czeka ich życie pełne żalu i westchnień. Następnie sura ta powiada, że Święty Prorok ciężko pracuje i wiele cierpi dla sprawy Prawdy i że wszystko to nie z powodu osobistych motywów. Ponieważ jest on pełen mleka uprzejmości ludzkiej, to jego jedyną troską i pragnieniem jest to, aby ludzie nawiązali prawdziwy i rzetelny związek z Bogiem. Czyż tak szczyry i uczciwy człowiek, który tak dobrze zna życie całej ludzkości, mógłby być kłamcą przeciwko Bogu? A mimo to, jego lud oskarża go o najohydniejsze grzechy. Dlaczego lud ten nie potrafi zrozumieć tak prostego faktu, że tworzenie kłamstw przeciwko Bogu jest śmiertelną trucizną, która całkowicie niszczy tego, kto te kłamstwa tworzy? Lecz zamiast ruiny, Święty Prorok w swojej działalności dochodzi do wspaniałych wyników, zaś jego sprawa ciągle posuwa się naprzód. Sura ta zwraca następnie uwagę na taki fenomen fizyczny, że kiedy tylko wyschnięta ziemia potrzebuje wody, Bóg zsyła z chmur deszcz. Podobnie kiedy ziemia duchowa wysycha, Bóg zsyła deszcz z nieba w formie Koranu. Dalej, omówiwszy po krótko podstawową zasadę, która powiada, że sprawy Państwa Islamskiego oraz inne ważne ze względów narodowych należy załatwiać zgodnie z porozumieniem, sura ta ustala zasady

karnych praw Islamu. Według nich u podstaw kary leży moralne odrodzenie winnego. W Islamie nie ma miejsca na zakonną zasadę chrześcijańską, wedle której nastawia się drugi policzek bez względu na okoliczności, ani na doktrynę żydowską, zalecającą „oko za oko, ząb za ząb”. Przy końcu sura ta powiada niewierzącym, że Święty Prorok wypełnił swój obowiązek. Jest on jedynie tym, który ostrzega i on to uczynił. Święty Prorok nie został uczyniony ich strażnikiem. On jest Życiem i Światłem i właśnie jego droga prowadzi do uświadomienia sobie celu stworzenia człowieka. Przy samym końcu sura ta wymienia trzy formy objawienia Boga.

1. ^aW imię Boa, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bHā Mīm.²⁶⁴³

حَمِّ ②

3. [']Ain Sin Qāf.^{2643A}

عَسَق ③

4. Tak Allah, Potężny, Mądry, zsyła objawienie tobie, jak i zesał tym, którzy byli przed tobą.

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. ^cDo Niego należy wszystko, co jest w niebiosach, oraz wszystko, co jest na ziemi, a jest On Wysoki, Wielki.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Niebo może nieomal rozerwać się nad nimi, ^dnatomiast aniołowie głoszą chwałę ich Pana i błagają o przebaczenie dla tych, co na ziemi.^{2643B} Spójrz! Allah niechybnie jest Tym, który jest Najbardziej Przebaczący, Litościwy.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
الْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

7. A jeśli chodzi o tych, którzy biorą sobie obrońców obok Allacha – Allah obserwuje²⁶⁴⁴ ich, ^etyś bowiem nie jest nad nimi strażnikiem.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۗ اللَّهُ حَفِيفٌ
عَلَيْهِمْ ۗ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑦

^a1,1. ^b41,2; 43,2; 44,2; 45,2; 46,2. ^c16,53; 22,65; 31,27. ^d13,14. ^e6,108; 88,23.

2643. *Hā Mīm* może tutaj oznaczać *Hāfiz al-Kitāb* (Strażnik Księgi) oraz *Munazzil al-Kitāb* (Objawiciel Księgi), ponieważ wszystkie Rozdziały, które rozpoczynają się od tego skrótu literowego, zajmują się szczególnie tematem objawienia Koranu oraz jego ochroną i strzeżeniem.

2643A. [']Ain oznacza *Al-'Alīyy* (Wysoki); *al-'Alīm* (Wszzechwiedzący); *Al-'Azīm* (Wielki); *Al-'Azīz* (Potężny). *Sin* reprezentuje *Al-Samī* (Wszystkosłyszający), zaś *Qāf* może reprezentować *Al-Qadir* (Posiadacz Władzy i Autorytetu).

2643B. Grzech człowieka jest wielki, lecz większa jest litość Boga, która przewyższa wszystkie Jego atrybuty. Litość Boża oraz wstawiennictwo aniołów za człowieka stanowią razem element uratowania człowieka przed karą Bożą, przez co człowiek otrzymuje jeszcze możliwość zadośćuczynienia.

2644. Bóg spogląda na bluźniercze wierzenia ludzi i zapisuje je. Kiedy ludzie nie okażą skruchy, ukarze ich za nie.

8. Tak zatem ^aobjawiliśmy ci Koran w języku arabskim, ^babyś mógł ostrzec Matkę miast.²⁶⁴⁵ jak i wszystkich dokoła niej, oraz byś mógł ostrzec ich przed Dniem Zgromadzenia, co do którego nie ma wątpliwości, kiedy to część będzie w Ogrodzie, a część w buchającym Ogniu.

9. ^cGdyby Allah tego zapragnął, uczyniłby ich jednym ludem, On jednak dopuszcza do swej łaski, kogo zechce. Grzesznicy nie będą mieli ani obrońcy, ani pomocnika.

10. ^dCzy wzięli sobie obrońców innych niż On? Lecz to przecież Allah jest Tym, który jest prawdziwym Obrońcą. On to pobudza zmarłych i to On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

11. I w czymkolwiek nie zgadzacie się, ostateczny wyrok należy do Allacha. Powiedz: „Taki jest Allah, mój Pan. W Nim pokładam zaufanie i do Niego zawsze się zwracam”.

12. On jest ^eTwórcą niebios i ziemi. On uczynił z was pary, jak i z była On pary uczynił. On was przez to mnoży.²⁶⁴⁶ Nie ma nic takiego jak On²⁶⁴⁷ i jest On Wszystkosztyszący, Wszystkowiedzący.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ
الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لِأَرْبِ
فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٥﴾

رَأَوْا شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَكِن
يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ
مِنْ قَوْلِي وَلَا تَنْصِيرٍ ﴿٥﴾

أَمْ أَلْقَاكُمْ مِنْ دُونِ آدَمَ قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ
بِهِ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥﴾

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ
ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٥﴾

فَأَطِرُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ
لَيْسَ كَيْفِيَّتُهُ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥﴾

^a20, 114; 39, 29; 43, 4; 46, 13. ^b6, 93. ^c11, 119. ^d13, 17; 39, 44; ^e6, 15; 14, 11; 35, 2.

2645. Może być tutaj mowa o Mekce, jako że Mekka nie była tylko handlową i polityczną stolicą Arabii w czasach objawienia Koranu, lecz ponieważ taki był jej wyznaczony los, że miała być duchowym centrum całego świata, a z jej piersi ssać miała cała ludzkość mleko życia duchowego. Biorąc geograficznie, Mekka położona jest w środku świata. Koran nazywany też bywa *Umm al-Kitāb* (Matka Księgi), zaś język arabski, w jakim został ^٥ objawiony, *Umm al-Alsinah* (Matka języków). Zaś samą Mekkę nazywa się *Umm al-Qurā* (Matka miast lub Matka-miasto).

2646. Bóg pomnaża ludzkość poprzez stosunek męża i żony.

13. ^aDo Niego należą klucze do niebios i do ziemi. ^bOn powiększa zaopatrzenie, komu chce, i On pomniejsza je, komu zapragnie. Zaiste, On w pełni zna wszystkie rzeczy.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

14. On zaleca wam religię, do której zachęcał Noego i którą My teraz objawiamy tobie, i którą nakazywaliśmy Mojżeszowi i Jezusowi, a to: „Ustanówcie posłuszeństwo wobec Allacha na ziemi i nie dokonujcie między sobą podziałów. Trudne dla bałwochwalców jest to, do czego ich nawołujesz. Allah wybiera sobie, kogo zechce, i prowadzi do Siebie tego, który się Doń zwraca”.

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ
وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
عَلَى الشِّرْكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَهُ اللَّهِ يَجْتَبِي
إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ﴿١٤﴾

15. ^cI oni nie dzielili się na różne grupy aż do czasu, kiedy z powodu otrzymanej wiedzy zapanowała wśród nich zawiść. ^dI gdyby nie słowo, które wyszło już od twego Pana na określony czas, sprawa ta zostałaby już z pewnością pomiędzy nimi rozstrzygnięta. Zaiste, ci, którzy otrzymali Księgę po nich, niepokojąc w nią wątpią.

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسْتَقَرٍّ لَفُضِّبَتْ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٥﴾

^a39,64. ^b13,27; 29,63; 34,37; 39,53. ^c45,18; 98,5. ^d10,20; 20,130; 41,46.

2647. Słowa „Nie ma nic takiego jak On” usuwają ewentualne błędne zrozumienie zdania „Bóg uczynił wszystko w parach”, a mianowicie nie dopuszcza do wniosku, że także i Bóg potrzebuje małżonki, drugiego elementu pary. Słowa te oznaczają, że nie sposób wyobrazić sobie coś podobnego do Boga. Bóg dalece przewyższa ludzkie możliwości pojmowania i rozumienia. Dlatego głupotą jest znajdowanie czy dopatrywanie się podobieństwa pomiędzy atrybutami Bożymi i ludzkimi, choć w dość odległy i niepełny sposób mogą być do siebie podobne.

16. Zatem do tej religii ty zapraszasz ludzkość. ^aBądź w tym wytrwały, jak ci się nakazuje, ^{bi}nie przychylaj się ku ich złym inklinacjom, lecz mów: „Wierzę w każdą Księgę, jaką zesłał Allah. i jest mi nakazane, abym sądził między wami sprawiedliwie. Allah jest naszym Panem i waszym Panem. ^cDla nas jest zapłata za nasze dzieła, a dla was zapłata za dzieła wasze. Nie ma kłótni²⁶⁴⁸ pomiędzy nami i wami. Allah zbierze nas wszystkich, bo do Niego nastąpi powrót”.

فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ أَمُنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ
وَأُصِرْتُ لِإِعْدَالِ بَيْنِكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ
لَنَا أَعْمَالُنَا وَلكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ¹¹

17. Ci, którzy spierają się w sprawie Allacha po tym, jak odpowiedziano na Jego wołanie – ich spór jest niczym i jest daremny²⁶⁴⁹ w obliczu ich Pana. Na nich spadnie gniew Boży i dla nich będzie kara.

وَالَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ
لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ
غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ¹²

18. Allah jest Tym, ^dktóry zesłał Księgę z prawdą oraz Miarę.²⁶⁵⁰ Cóż może cię powiadomić, że Godzina jest już blisko?

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْيَقِينَاتِ وَمَا
يُذَرِّبُكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ¹³

^a11,113. ^b5,50. ^c2,140; 10,42; ^d55,8; 57,26.

2648. Zachęca się tutaj Świętego Proroka, aby powiedział następcom poprzednich Proroków, że wierzy on we wszystkie objawione Pisma, jakie były przed nim. Dlatego nie mają oni powodu kłócić się z nim.

2649. Prawda Islamu została ustalona i ludzie zaczęli się do niej przyłączać bardzo licznie. Zatem daremny jest ze strony niewierzących dalsze dyskusowanie, spieranie się i wątplenie w Boże pochodzenie Islamu.

2650. Bóg zesłał dwie rzeczy, by człowiek mógł z nich korzystać i być przez nie kierowanym: (a) „Księgę”, czyli prawa *Shari'ah*; (b) „Miarę”, czyli normy, którymi mierzy się działanie człowieka. Lub też „Miarą” może oznaczać cechę, dzięki której człowiek potrafi rozróżniać dobro od zła. Właściwie w tym życiu (a tym bardziej w przyszłym) wszelkie działania człowieka mierzone są na Bożej wadze. To może także oznaczać sam Koran, ponieważ stanowi on bezbłędne kryterium (*Mizān*) osądzania tego, co słuszne, i tego, co błędne.

W innym miejscu Koranu (57,26) zwrotu „On zesłał” używa się też w odniesieniu do „żelaza”, które reprezentuje władzę i wprowadza prawa Boskie i ludzkie.

19. ^aCi, którzy w nią nie wierzą, starają się ją przyspieszyć, lecz ci, którzy wierzą, boją się²⁶⁵¹ jej i wiedzą, że ona musi nadejść. Spójrz! Ci, którzy spierają się w sprawie Godziny, myślą się, daleko błędzą.

20. ^bAllach jest Życzliwy dla swoich sług. On daje, komu zechce. A jest On Silny, Potężny.

21. ^cJeśli kto pragnie żniwa Życia Przyszłego, My dajemy mu wzrost jego żniwa, lecz jeśli kto pragnie żniwa tego świata, dajemy mu jego część tego żniwa, ale w Życiu Przyszłym nie będzie on miał w nim żadnego udziału.²⁶⁵²

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ
بَعِيدٍ ﴿٢١﴾

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٢٢﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٣﴾

^a13,7. ^b6,104; 22,64. ^c3,146; 17,19; 17,20.

2651. Ponieważ niewierzący nie wierzą w Dzień Sądu, nie boją się go i dlatego domagają się go jak najszybciej. Jednakże wierzący ludzie wiedzą, że tego straszego Dnia będą musieli wyliczyć się ze swoich uczynków i dlatego, przygotowując się do niego, jednocześnie boją się stawienia mu czoła.

2652. Ci, których wysiłki całkowicie skierowane są na zdobywanie niepotrzebnych rzeczy należących do tego życia, zostaną pozbawieni wszelkiego szczęścia i błogosławieństw życia wiecznego w życiu przyszłym. Jednakże ci, którzy przygotowują się do życia przyszłego, otrzymają błogosławieństwa Boże bez miary i obficie.

22. Czy oni mają takich partnerów Allacha, którzy prawowitym uczynili dla nich to, na co Allah nie zezwolił? I gdybyż nie Nasze słowo o sędzie ostatecznym, sprawa ta teraz zostałaby między nimi rozstrzygnięta. Zaiste, grzesznicy otrzymają żalospną karę.

23. Ujrysz grzeszników pełnych strachu z powodu tego, co sobie zaskarbili, a pewnym jest, że to na nich spadnie. ^aLecz ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, będą na łakach Ogrodu. ²⁶⁵³ Oni będą mieli u swego Pana to, czego zapragną. Oto wspaniała obfitość od Allacha.

24. Oto z czego Allah przekazuje dobrą nowinę dla swych sług, którzy wierzą i czynią dobre dzieła. ^bPowiedz: „Nie proszę was o żadną nagrodę za moją dla was służbę z wyjątkiem takiej miłości, jaka istnieje wśród krewnych”. ²⁶⁵⁴ A jeśli kto spełni dobry uczynek, My dajemy mu z niego więcej. Zaiste, Allah jest Najbardziej Przebaczący, Najlepiej Occniający.

25. Czy powiadają: „On zmyślił kłamstwo przeciwko Allahowi”? Gdyby Allah tego zechciał, mógłby zapieczętować twoje serce. ²⁶⁵⁵ ^cLecz Allah zmazuje fałsz poprzez ciebie i ustanawia prawdę poprzez Swoje słowa. Zaiste, On dobrze wie, co znajduje się w piersiach.

أَم لَهُمْ شُرَكَاءُ سَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الَّذِينَ مَأْمُومًا يَأْتُونَ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُصِّي بَيْنَهُمْ
وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرَبْ حَسَنَةً تَزِدْ لَهُ فِيهَا
حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْعَلْ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ
يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَتَّخِذِ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحْيِي الْحَيِّ
بِكَلِمَتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٥﴾

^a2,83; 13,20; 22,57; 68,35. ^b25,58; 38,87. ^c13,40.

2653. W wersecie 19. powiada się o niewierzących jako oparcie odrzucających samą ideę życia po śmierci i domagających się jej jak najrychlejszego przyjścia. Lecz ponieważ wierzący zdają sobie sprawę ze swoich wielkich obowiązków, mówi się o nich jako o pełnych obawy w chwili stawiania czoła śmierci. W wersecie obecnym powiada się, że w Dniu Sądu niewierzący zostaną pokonani swoją własną bronią. Będą się bać skonfrontowania z konsekwencjami swoich złych uczynków, podczas gdy wierzący będą szczęśliwi w Ogrodzie Szczęścia, pławiąc się w słońcu miłości Bożej.

2654. Słowa te mogą też oznaczać: (1) nie proszę o nagrodę za przywołanie was na drogę Bożą, z wyjątkiem tego, że ponieważ jestem z wami związany więzami krwi, moja troska o wasz dobrobyt

26. ^aOn jest Tym, który przyjmuje skruczę od swoich sług i wybacza grzechy. On wie, co czynicie.

27. ^bOn przyjmuje modlitwy tych, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, oraz daje im większą nagrodę niż im się należy – ze swej łaski. Niewierni zaś otrzymają srogą karę.

28. I gdyby Allah bardzo powiększył zaopatrzenie dla swoich sług, zbuntowaliby się na ziemi. ^cOn jednak zsyła zgodnie z właściwą miarą, jak chce. Rzeczywiście. On jest Wszechświadem i jest Wszystkowidzący, jeśli chodzi o położenie Jego sług.

29. ^dOn jest Tym, który zsyła deszcz po tym, jak stracili już nań nadzieję, oraz rozdaje swą łaskę. On jest Obrońcą, Godnym Chwały.

30. ^eWśród Jego Znaków jest stworzenie niebios i ziemi, jak i wszelkie żywe stworzenie, które On umieścił na ziemi i na niebie. On ma władzę, by zebrać ich wszystkich razem, kiedy tylko tego zapagnie. ²⁶⁵⁶

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾

وَلِيَسْتَجِيبَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدَهُم
مِّن فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٧﴾

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِّن بَدَىٰ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٩﴾

وَمِن آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
فِيهِمَا مَن آدَابٌ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ
قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

^a9,104; 33,74. ^b2,187. ^c15,22. ^d31,35. ^e30,23.

duchowy zmusza mnie, bym to uczynił. (2) Nie proszę was o nagrodę za to wielkie dzieło, jakie czynię dla waszej duchowej korzyści, z wyjątkiem tego, że powinniście żyć i zachowywać się jak moi krewni. (3) Nie proszę o nagrodę czy zwrócenie mi mojej troski i miłości do was z wyjątkiem tego, że przeciwstawiając się mi, powinniście przynajmniej uszanować łączące nas więzy. (4) Nie chcę żadnej nagrody od was z wyjątkiem tego, że powinniście nauczyć się rozwijać upodobanie do osiągania bliskości z Bogiem (słowo *Qurbā* oznacza *Qurbah*, czyli bliskość). To ostatnie znaczenie jest zgodne z 25,58, gdzie przedstawia się Świętego Proroka jako mówiącego następująco: „Nie chcę od was nic w zamian, z wyjątkiem tego, aby ten, kto chce, znalazł drogę do swego Pana”.

2655. Słowa te mogą także oznaczać: „Gdyby Bóg chciał ukarać twoich wrogów za nazywanie cię kłamcą, zapieczętowałby twoje serce, czyli pozbawiłby twoje serce wszelkiej litości i troski o nich, żebyś zamiast być troskliwym o ich duchowy dobrobyt, błagał o kłótwę Bożą dla nich. On jednak postanowił tego nie robić”. Znaczenie może być też takie, że gdyby Święty Prorok wymyślał kłamstwa przeciwko Allahowi, jego postępowanie byłoby takie samo, jak człowieka, który buntuje się przeciwko Allahowi. Tymczasem Święty Prorok stale posuwa się w kierunku coraz to wyższych stopni cnoty i sprawiedliwości, co wskazuje na to, że znajduje się on pod troskliwą opieką Allaha i zabezpieczony jest przed błędami.

2656. Werset ten zawiera szczególne świadectwo Bożego pochodzenia Koranu. Nie było możliwym dla żadnego człowieka, a tym bardziej dla nie uczonego syna pustyni, aby powiedzieć, i to około 1400 lat temu, kiedy astronomia była jeszcze w powijakach, że oprócz naszej planety, życie istnieje także na innych ciałach niebieskich, tyle że w innej formie. Jak wykazują słowa tego

31. ^aA jeśli spada na was jakiegokolwiek nieszczęście, to jest ono konsekwencją tego, co uczyniły wasze własne ręce. On wybacza wiele z waszych grzechów.

32. Nie jesteście w stanie pokrzyżować celu Bożego na ziemi²⁶⁵⁷ ani nie macie żadnego przyjaciela czy pomocnika poza Allahem.

33. ^eI wśród Jego Znaków są okręty żeglujące po morzu, wysokie jak góry.²⁶⁵⁸

34. I jeśli On tego zapragnie, może uczynić, że wiatr słabnie, tak że one stają bez ruchu na jego powierzchni – w tym, zaiste, zawarte są Znaki dla każdej cierpliwej i wdzięcznej osoby –

35. Albo może On zniszczyć tych, którzy na nich są z powodu tego, co uczynili – On jednak przebacza wiele z waszych grzechów –

36. ^dI On niszczy ich po to, by ci, którzy spierają się w sprawie Naszych Znaków, dowiedzieli się, że nie mają żadnego schronienia.

37. ^eWszystko, co otrzymacie, niem na to życie, to jednak, co jest u Allacha, jest lepsze i trwalsze od tych, którzy wierzą i ufają swemu Panu, wierzą i ufają swemu Panu,

38. ^fI dla tych, którzy powstrzymują się od bardziej żalosnych grzechów i nieprzyzwoitości, oraz, gdy są zagniewani,²⁶⁵⁹ przebaczają,

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣١﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۗ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ دَلِيلٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣٢﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٣﴾

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عُلَاظِمِهِنَّ
إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٤﴾

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٥﴾

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مَخْرَجٍ ﴿٣٦﴾

مَا أَوْتَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ نَجِزٌ وَرَاقِبٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ رَأَدًا
مَا غَضِبُوا لَهُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

^a4,80. ^b6,135; 11,34; 29,23. ^c31,32; 55,25. ^d22,4; 40,5. ^e28,61. ^f4,32; 53,33.

wersetu – „wszelkich żywych stworzeń i tu, i tam” – dla Koranu właśnie zarezerwowane było objawienie tej wielkiej i wspaniałej prawdy naukowej. Słowa „On ma władzę, by zebrać ich wszystkich razem” mogą nawiązywać do możliwości życia istot żywych na ziemi i innych ciałach niebieskich oraz do ich zjednoczenia się kiedyś w przyszłości. Ostatnie badania archeologiczne wykazały, że „Dro-pas” lub goście z nieba przybyli na tę ziemię 12 000 lat temu (The Pakistan Times, z dnia 13.8.67).

2657. Niewierzących ostrzega się, że dekretem Bożym Islam odniesie zwycięstwo oraz że nie

39. I dla tych, którzy słuchają swego Pana, przestrzegają Modlitwy^{a1} i których sprawy postanawiane są na zasadzie wspólnej narady,²⁶⁶⁰ i którzy wydają z tego, w co My ich zaopatrzyliśmy,

40. I dla tych, którzy – kiedy wyrządzana im jest krzywda – sami się bronią.

41. ^bPamiętaj, że odpłatą za zranienie jest takie samo zranienie. lecz jeśli kto wybacza i w ten sposób doprowadza do polepszenia, jego nagroda jest u Allacha.²⁶⁶¹ Zaiste, On nie miluje grzeszników.

42. Nie ma winy w tych, którzy sami się bronią po tym, jak zostanie im wyrządzona jakaś krzywda.²⁶⁶²

43. Wina spada wyłącznie na tych, którzy wyrządzają ludziom krzywdę i grzeszą na ziemi bez usprawiedliwienia. Tacy otrzymają żalostną karę.

44. ^cA ten, kto jest cierpliwy i przebacza – zaiste, oto sprawa wielkiej decyzji.

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَرُوا
سُرُرًا بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنصَبُونَ ﴿٤٠﴾

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۚ فَمَن عَفَا وَأَصْلَحَ
فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

وَلَمَن انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن
سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ
فِي الْأَرْضِ بِبَغْيٍ ۚ إِنَّكَ لَهُمْ عَدَاؤُا أَبَدِيًّا ﴿٤٣﴾

وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنَ عِزِّ الْأُمُورِ ﴿٤٤﴾

^a3,160. ^b2,195; 16,127. ^c16,127.

będą oni w stanie nieważnić nakazu Bożego ani w jakikolwiek sposób przeszkodzić Islamowi w marszu naprzód.

2658. W obecnym i kilku innych wersetach Koran wskazuje na wielką rolę, jaką miały odgrywać w porozumiewaniu się między narodami okręty. Prawda ta, objawiona synowi pustyni aż czterdzieści stuleci temu, przemawia za Bożym pochodzeniem Koranu.

2659. Słowa te określają wszelkie rodzaje grzechu i uchybień moralnych, jednakże oddzielnie mówi się o gniewie, ponieważ wiele grzechów bierze się właśnie z gniewu, kiedy przekracza on dopuszczalne granice.

2660. Werset ten przedstawia *Shūrā* (wzajemne porozumienie) jako podstawową zasadę, którą powinni kierować się muzułmanie w załatwianiu wszelkich spraw o znaczeniu narodowym. To zwykle słowo zawiera jądro reprezentatywnej formy rządów, z której tak dumne są kraje zachodu. *Khalifah* lub Głowa Państwa Islamskiego ma obowiązek zasięgania rady od reprezentantów ludu, kiedy ma podjąć jakąś decyzję o dużym znaczeniu dla całego narodu. Patrz także 621 oraz 622.

2661. Werset ten stanowi podstawę prawa karnego Islamu. Najważniejszym celem wyznaczenia kary osobie winnej jest, zgodnie z nauką Islamu, odrodzenie moralne tej osoby. Jeśli przebaczenie może wyrządzić takiemu człowiekowi więcej dobra moralnego, to powinno się mu przebaczyć. Jednakże w żadnym wypadku kara nie powinna być nieproporcjonalna do popełnionego przestępstwa. Islam nie wierzy w zakonną naukę nastawiania drugiego policzka, ani w żydowską doktrynę „oko za oko” i we wszystkich możliwych okolicznościach przyjmuje on zasadę złotego środka.

2662. Patrz strona następną.

45. ^aTen, którego Allah uznaje za błądzącego – dla niego nie ma obrońcy później. I zobaczysz, że kiedy grzesznicy ujrzą swoją karę, powiedzą: „Czy jest jakaś droga powrotu?”

46. I zobaczysz jak będą sprowadzeni przed Ogień, spuszczając oczy w poniżeniu, spoglądając nań ukradkiem.²⁶⁶³ Ci zaś, którzy wierzą, powiedzą: „Zaiscie, przegrani są ci, którzy sami siebie niszczą oraz ich rodziny w Dniu Zmartwychwstania”. Spójrz! Grzesznicy pozostaną w trwalej karze.

47. I nie mają żadnych pomocników, by pomagali im przeciwko Allahowi. Dla tego, którego Allah pozostawia w błędzie, nie ma sposobu na przewodnictwo.

48. Słuchajcie waszego Pana zanim nadejdzie dzień, wobec którego nie będzie odwrotu przeciwnego do dekretu Allacha. Tego dnia nie znajdziecie schronienia ani nie będziecie mieć możliwości wyparcia się.

49. Jeżeli jednak odwrócą się, nie wysłaliśmy cię jako strażnika nad nimi. Twoim obowiązkiem jest wyłącznie przekazanie Posłannictwa.^{b1} Rzeczywiście, kiedy My dajemy człowiekowi skosztować łaski od Nas, on się w niej raduje. Lecz jeśli spada na niego zło z powodu tego, co wysłały przed sobą jego własne dłonie – patrz! – wtedy człowiek jest niewdzięczny.

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَدِيِّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلِ ۞

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الذَّلِيلِ
يُنظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَيْرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُتَقِيمٍ ۞

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُوهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ۞

اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا مَرَدٍّ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمَّدٍ وَالَّذِينَ
مِنْ تَكْفِيرٍ ۞

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ
إِلَّا الْبَلْغُ وَإِنَّا إِذَا أَذْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ
بِهَا وَإِنْ نُصِبْهُمْ سِتْمَةً إِنَّمَا تَذَمَّتْ أَيْدِيهِمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ۞

^a4,144; 17,98; 18,18. ^{b1}11,11.

2662. Islamskie zasady karania przestępców mogą nie przemawiać do wizjonerów i niepraktycznych idealistów, ale jako religia praktyczna Islam przedstawia najzdrowsze i najbardziej praktyczne rozwiązania problemów związanych z prawem, gospodarką i moralnością. Islam uważa samobronę za moralny obowiązek każdego muzułmanina. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Ten, kto jest zabity w obronie swojej własności lub honoru, jest męczennikiem” (Bukhārī, *Kitāb al-Mazālim Wa'l-Ghasab*).

2663. Spojrzenie ukradkowe to spojrzenie człowieka winnego, który ma wytłumaczyć się oraz oczekuje wyroku.

50. ^aDo Allacha należy Królestwo Niebios i ziemi. On tworzy, co chce. On daje córki temu, komu zapragnie, i On daje synów temu, któremu zechce

51. Albo miesza ich, chłopców i dziewczynki. On też czyni bezpłodnym tego, kogo zechce.²⁶⁶⁴ Zaiste, On jest Wszechwiedzący, Potężny.

52. I człowiek nie jest taki, aby Allah miał doń przemawiać, chyba że poprzez bezpośrednie objawienie, albo zza zasłony, albo poprzez wysłanie posłańca, by objawił Jego przykazanie,²⁶⁶⁵ jak zechce. Zaiste, On jest Wysoki, Mądry.

53. W ten sposób objawiliśmy ci Słowo²⁶⁶⁶ z Naszego rozkazu. Ty nie wiedziałeś, czym jest Księga ani czym wiara. My jednak uczyniliśmy objawienie światłem, dzięki któremu prowadzimy tych spośród Naszych sług, których chcemy. I, zaiste, ty prowadzisz ludzkość ku właściwej drodze,

54. Drodze²⁶⁶⁷ Allacha, do którego należy wszystko, co jest w niebiosach oraz wszystko, co jest na ziemi. Pamiętaj, do Allacha powracają wszystkie rzeczy.²⁶⁶⁸

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنثَاتًا وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ
الذَّكَوْرَ ﴿٥٠﴾

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنثَاتًا وَيَجْعَلُ مَن يَشَاءُ
عَقِيْمًا إِنَّهُ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿٥١﴾

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن
ذُرِّيِّ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُوْلًا مُّيَوِّجِي بِأَذْنِهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيْمٌ ﴿٥٢﴾

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ رُوْحًا مِّنْ اَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِى مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاٰيٰتُ وَلٰكِنْ جَعَلْنٰهُ
نُوْرًا نُّهْدِيْ بِهٖ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَاِنَّكَ
لَتَهْتَدِيْ اِلَى صِرٰطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٣﴾

وَاللّٰهُ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ
يُحْيِىْ اِلٰى اللّٰهِ تَصِيْرُ الْاُمُوْرٰتِ ﴿٥٤﴾

^a5,41; 39,45; 57,3.

2664. W wersecie obecnym oraz poprzednim niewierzących ostrzega się i powiada, że Bóg zdekretował, iż podczas gdy wyznawcy Islamu będą wzrastać licznie, niewierzący będą coraz mniej liczni – ich dzieci przylączą się do Islamu.

2665. Werset ten wspomina o trzech sposobach, jakimi Bóg przemawia do swoich sług i objawia im siebie: (a) Przemawia do nich bezpośrednio, bez pomocy pośrednictwa. (b) Powoduje, że przeżywają wizję, którą można lub nie można interpretować; lub też czasami powoduje, że słyszą oni słowa w stanie czuwania, lecz nie widzą mówiącej do nich osoby. Takim jest znaczenie słów „zza zasłony”. (c) Bóg zsyła Posłańca – anioła, który przekazuje Posłannictwo Boże.

2666. Tutaj Koran nazywa się Rūh (tchnienie życia, Lane), ponieważ dzięki niemu ludzie martwi moralnie i duchowo otrzymują nowe życie.

2667. Islam to Życie i Światło, i Droga, która prowadzi do Boga oraz do uświadomienia sobie wielkiego i wspaniałego celu stworzenia człowieka.

2668. Początek i koniec wszystkich rzeczy znajduje się w rękach Allacha.

R O Z D Z I A Ł 43

AL-ZUKHRUF

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Według Qurtubi istnieje całkowita zgodność opinii wśród naukowców, że sura ta była objawiona w Mekce. Ibn 'Abbās także potwierdza ten pogląd. Trudno jest jednak ustalić dokładną datę jej objawienia. Na ogół opinia naukowa twierdzi, że sura ta została objawiona pod koniec czwartego lub na początku piątego roku działalności Świętego Proroka. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że objawienie, jakie spada na Posłańców i Proroków Bożych na rozkaz Boga, posiada element tajemnicy. Dalej powiedziane jest, że przed otrzymaniem objawienia przez Świętego Proroka nie znał on jego natury ani znaczenia. Sura obecna rozpoczyna się potwierdzeniem tego, że ponieważ Koran objawiony został w języku najbardziej jasnym i elokwentnym oraz ponieważ zajmuje się on wszystkimi podstawowymi prawdami, a jego nauki łatwo jest zrozumieć, dlatego, choć zawiera w sobie element tajemnicy, nie ma powodu, aby ktokolwiek miał go odrzucać. Powiada się dalej, że Bóg nie zaprzestanie zysłańcia nowego objawienia, kiedy tylko zajdzie po temu potrzeba, tak jak Prorocy Boga nie przestali pojawiać się tylko dlatego, że z nich szydzono i wyśmiewano się. Fenomen przychodzenia Reformatorów Bożych trwać będzie dalej, mimo że niewierzący mogą się temu sprzeciwiać.

Temat

Sura ta, podobnie jak trzy poprzednie Rozdziały, rozpoczyna się od deklaracji, która mówi, że Koran został objawiony przez Boga, Pana wszelkiego honoru i chwały, oraz że zajmuje się tematem Jedności Boga w sposób i w formie innej od sposobu i formy wykorzystanych w pozostałych Rozdziałach z grupy Hā Mīm. Koran powiada, że Bóg, w celu ugruntowania swojej Jedności, od czasów niepamiętnych zysłał swoich Posłańców i Proroków. Wszyscy oni głosili i nauczali, że Bóg jest Jeden. Prorocy ci byli odrzuceni i prześladowani. Wszystko to jednak nie powstrzymało Boga od zysłańcia kolejnych Proroków i nowych objawień. Prorocy dalej pojawiali się we właściwym czasie, zaś największy z nich przybył w osobie Świętego Proroka Mahometa. Sura ta rozwija ten argument i powiada, że Bóg stworzył niebo i ziemię, aby służyły człowiekowi oraz że zabezpieczył wszystkie fizyczne potrzeby człowieka. Skoro tak wiele uczynił dla zaspokojenia materialnych potrzeb człowieka, nie można z tego wnioskować, aby nie miał On pamiętać o podobnym zaspokojeniu duchowych i moralnych potrzeb człowieka. Właśnie dla zaspokojenia tych potrzeb moralnych Bóg zysłał nowe objawienie. Jednak w swej ignorancji i głupocie ludzie ustanawiają równych Bogu w najróżniejszych kształtach i formach. Posuwają się nawet do tego, że składają odpowiedzialność za swoje bałwochwalcze praktyki właśnie na Boga, powiadając że stoickim spokojem, że gdyby Bóg tego chciał, oni nie czciliby bożków. Twierdzenie to zaprzecza inteligencji ludzkiej i zdrowemu rozsądkowi. Żadne Pismo Boże nie popiera tego twierdzenia. Prawdziwym powodem niewiary ludzi niewierzących jest ich duma i pogarda, ponieważ Koran, jak powiadają, nie został objawiony wielkiemu człowiekowi. W odpowiedzi na to aroganckie założenie o wyższości niewierzących, otrzymują oni stanowcze napomnienie, które mówi, że to, co oni nazywają wielkością w obliczu Boga w ogóle się nie liczy. Gdyby nie to, że bogactwo, pozycja i status społeczny uniemożliwiają porządek społeczny i wywołują chaos, Bóg dałby niewierzącym całe tony złota i srebra, tak dużo, że nawet schody ich domów pokryte byłyby nim, jako że rzeczy te nie znaczą dla Boga. Jak powiedziano powyżej, głównym tematem tej sury jest zdecydowane potępienie bałwochwalstwa. Jednak podczas gdy Koran potępia bałwochwalstwo, uznaje Jezusa, który – według chrześcijan – jest obiektem czci, jest wielkim i szlachetnym Posłańcem Boga, dodając, że Jezus zachęcał ludzi, aby czcili Jedyne Boga. Oni jednak zignorowali jego nauki i odrzucili go. Tak zatem to oni mieli wadę, a nie on. Sura ta kończy się krótkim, ale całkowicie jasnym i przekonującym opisem Jedności Boga.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bHā Mim. ^{2668A}

حَمِّمٌ ②

3. Przedstawiamy jako dowód tę rozumiałą Księgę.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. ^cStworzyliśmy tę Księgę, żeby była często czytana, a zapisana jest językiem wymownym i rozumiałym, abyście zrozumieli.

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ④

5. Zaiste, jest ona bezpieczna u Nas w Matce Księgi, ²⁶⁶⁹ wzniosłej i pełnej mądrości.

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلَىٰ حَكِيمٌ ⑤

6. Czy zatem mamy odebrać wam Napomnienie, zostawiając was bez przewodnictwa, ²⁶⁷⁰ ponieważ jesteście ludem lekkomyślnym? ²⁶⁷¹

أَفَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا أَن كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ⑥

7. ^dJakże wielu Proroków wysłailiśmy do wcześniejszych ludów!

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ⑦

8. ^eI nigdy nie przybywał do nich Prorok, żeby zeń nie sztydzili.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑧

9. I zniszczyliśmy tamtych, którzy potężniejsi byli niż ten lud, i przeminął już przykład wcześniejszych ludów.

فَأَهْلَكْنَا أَسَدًّا مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَنْ مِثْلَ الْأَوَّلِينَ ⑨

^a1,1. ^b44,2; 45,2. ^c39,29; 42,8; 46,13. ^d15,11. ^e15,12. ^f36,31.

^{2668A}. Patrz 2592 oraz 2643.

²⁶⁶⁹. *Umm al-Kitāb* oznacza źródło przykazań (Lane) i dlatego zwrot ten oznacza, że Koran istniał w wiedzy Boga – Pierwotnego Źródła – jako podstawa *Shari'ah* lub też zwrot ten może oznaczać, iż zapadł wieczny dekret, aby Koran stanowił podstawę ostatniego Prawa Bożego.

²⁶⁷⁰. *Daraba 'an-hu* oznacza: zostawił go i odwrócił się odeń. *Safaha 'an-hu* także oznacza: odwrócił się od niego i pozostawił go. Zwrot koraniczny oznacza „Czyż mamy zabrać wam tego, kto wam przypomina i odwrócić się od was i pozostawić was bez przewodnictwa?” (Lane).

²⁶⁷¹. Przypomnienia Boże w formie Znaków Bożych nigdy nie przestaną się pojawiać. Gdyby odrzucanie Znaków z Nieba miało rozsądne podstawy do tego, by przestały się one pojawiać, wtedy żaden inny Prorok nie pojawiłby się po pierwszym Proroku. Prorocy jednak przybywali nadal.

10. Jeżeli ich spytasz: „Kto stworzył niebiosy i ziemię?” oni niechybnie powiedzą: „Potężny, Wszechwiedzący Bóg je stworzył”.

وَلِيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
يَقُوْلُوْنَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ ﴿١٠﴾

11. ^aTen, który ziemię uczynił dla was kołyską i stworzył na niej drogi, abyście szli najwłaściwszą z nich.

الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ مَهْدًا وَّ جَعَلَ لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١١﴾

12. I który zsyła wodę z chmur we właściwej ilości, a My dzięki niej pobudzamy martwą ziemię – podobnie wy będziecie podniesieni²⁶⁷² –

وَالَّذِيْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَاَنْشَرْنَا بِهٖ بُلْدًا مَّيْتًا كَذٰلِكَ تُخْرَجُوْنَ ﴿١٢﴾

13. I który stworzył parami wszystkie rzeczy i uczynił wam okręty i bydło, na którym podróżujecie.

وَالَّذِيْ خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا وَّ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفَلَکِ وَالْاَنْعَامِ مَا تَرْكَبُوْنَ ﴿١٣﴾

14. Żebyście zasiedli pewnie na jego grzbietach, a kiedy na nim pewnie zasiądziecie, żebyście pamiętali o łasce waszego Pana i mówili: „Święty jest ten, który podporządkował je nam, jako że my nie bylibyśmy w stanie okiełznać ich samodzielnie”.

لِيَسْتَوُوْا عَلٰی ظُهُوْرِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوْا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ اِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَ تَقُوْلُوْا سُبْحٰنَ الَّذِيْ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَا مَا كُنَّا لَهٗ مَقْرِنِيْنَ ﴿١٤﴾

15. „Zaiste, niechybnie do naszego Pana powrócimy”.

وَاِنَّا اِلٰی رَبِّنَا لَنُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٥﴾

16. A oni przypisują Mu część Jego sług jako Jego dzieci.^{2672A} Rzeczywiście człowiek jest wyraźnie niewdzięczny.

وَجَعَلُوْا اِلٰهَ مِنْ عِبَادِهٖ جُزْءًا اِنْ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ
بِغٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٦﴾

17. ^bCzy On wziął sobie córki spośród tego, co On sam stworzył, a was obdarował synami?

اَمْ اَتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنٰتٍ وَّاَصْفَكُمْ بِالْبَنِيْنَ ﴿١٧﴾

^a20,54. ^b6,101; 16,58; 52,40; 53,22.

2672. Słowa te oznaczają, że nawet jałowa i wyschnięta ziemia zakwita nowym życiem, kiedy spadnie na nią deszcz oraz że podobnie ludzie moralnie i duchowo martwi otrzymują nowe życie poprzez objawienie Boże.

2672A. Nawiązuje się tutaj do doktryny chrześcijańskiej, według której Jezus jest synem Boga.

18. ^aLecz kiedy jeden z nich otrzymuje wieść o tym, co on przypisuje Miłosiernemu Bogu, jego twarz ciemnieje, a on sam napętnia się wewnętrznym żalem.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ¹⁶

19. Czy oni przypisują Allahowi tego, który karmiony jest pośród ozdób²⁶⁷³ i który nie jest w stanie dać wyraźny wyraz jakiemuś dowodowi w sporze?

أَوَمَنْ يُنَشِّئُوا فِي الْجِبَالِ وَهَوًى الْحِصَامَ غَيْرُ
مُهَيَّبِينَ¹⁷

20. ^bAniołów, którzy są sługami Miłosiernego Boga, uważają oni za niewiasty. A czy byli świadkami ich stworzenia? Ich świadectwo będzie zapisane i będą wówczas wypytywani.

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا
أَشْهُدُوا خَلَقَهُمْ سَكَّابٌ شَهِادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ¹⁸

21. I powiadają: ^c„Gdyby Miłosierny Bóg tego zapragnął, nie czcilibyśmy ich”. Oni w ogóle nic o tym nie wiedzą. Oni nie czynią nic, tylko snują przypuszczenia.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ¹⁹

22. ^dCzy My daliśmy im Pismo przed tym, iż tak mocno się go trzymają?²⁶⁷⁴

أَمْ آتَيْنَاهُمُ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْكِرُونَ²⁰

23. Nie, lecz oni powiadają: ^e„Nasi ojcowie szli określoną drogą, więc i nami kierują ich ślady”.

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ آثَرِهِمْ
مُهْتَدُونَ²¹

^a16,59. ^b17,41; 37,151; 52,40; ^c6,149; 16,36. ^d37,157-158; 68,38. ^e2,171; 7,29.

2673. Być może nawiązuje się tutaj do bożków pokrytych i wyłożonych drogocennymi ornamentami. Werset ten prezentuje subtelne napomnienie dla bałwochwalców, że oddają cześć bożkom, które ani nie potrafią mówić, ani odpowiadać na ich modlitwy oraz bronić się przed skierowanymi przeciwko nim atakami.

2674. Bałwochwalcy nie tylko nie posiadają żadnego powodu do utrzymywania swoich nieracjonalnych doktryn, ale i nie są nawet w stanie przytoczyć żadnych dowodów z innych Pism Bożych – dowodów, które wspomagałyby ich.

24. Podobnie nigdy nie wysyłałimy nikogo, kto by ostrzegał, przed tobą do żadnego miasta, żeby zamożni wśród nich nie mówili: ^a „Nasi ojcowie szli pewną drogą, a my idziemy ich śladem”.

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ
إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهُمْ إِنَّا نَجِدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ich posłaniec rzekł: „Co? Nawet jeśli ja przynoszę wam lepsze przewodnictwo niż to, za którym szli wasi ojcowie?” Oni powiedzieli: „Najpewniej nie wierzymy w to, z czym zostałeś wysłany”.

قُلْ أَوْلُوا حُجَّتُمْ بِأَهْدَىٰ مِنَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْنِهِ
آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٥﴾

26. ^bWtedy wyznaczylimy im zapłatę. I spójrz, jaki był koniec tych, którzy odrzucali Proroków!

فَأَنْتَقِمْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِبِينَ ﴿٢٦﴾

27. I przypomnij sobie, kiedy Abraham rzekł do swego ojca i swego ludu: ^c „Zaiste, wypieram się tego, co wy czcicie,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٧﴾

28. „Z wyjątkiem Tego, który mnie stworzył, i On z pewnością poprowadzi mnie”.

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٨﴾

29. On pozostawił to jako trwałe dziedzictwo dla jego potomstwa. ²⁶⁷⁵ aby zwracało się ku Bogu.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٩﴾

30. Nie, lecz Ja obdarowałem tych niewiernych i ich ojców dobrami doczesnymi do czasu, aż przybyła do nich prawda i Posłaniec, który zrozumiałe przedstawia swoje Posłannictwo.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٣٠﴾

31. Kiedy jednak przybyła do nich prawda, oni rzekli: ^d „To są czary i my je odrzucamy”.

وَلَبَّآ جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٣١﴾

^a21,54; 26,75. ^b7,137; 43,56. ^c6,79; 9,114; 60,5. ^d27,14.

2675. Abraham tak bardzo wierzył w Jedność Boga i głosił ją swoim potomnym z taką szczerością i wytrwałością, że wierzenie to pozostało wśród jego potomków na długi czas.

32. I powiadają: „Dlaczego ten Koran nie został zesłany jakiemuś wielkiemu człowiekowi z tych dwóch²⁶⁷⁶ miast?”

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقَوْمَيْنِ
عَظِيمَيْنِ ﴿٢٦﴾

33. Czyż oni są zatem rozdzielcami²⁶⁷⁷ łaski twego Pana? On jest Tym, który rozdziela wśród nich środki utrzymania w życiu doczesnym. My także wyносimy jednych z nich ponad innych w ich randze, aby niektórzy z nich mogli innych sobie podporządkowywać. A łaska twego Pana jest lepsza niż to, co oni gromadzą.

أَلَمْ يَفْسُدُوا رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا
وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٢٧﴾

34. I gdyby nie to, że cała ludzkość zlałaby się w jeden typ ludzi, My dali-byśmy tym, którzy nie wierzą w Miłosiernego Boga, dachy ze srebra do ich domów i srebrne schody, po których mogliby wchodzić,

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِنِ
يَكْفُرُوا بِالرَّحْمَنِ لِيُوقُوا لَهُمْ سُقْفًا مِن ذَهَبٍ وَمَعَارِجَ
عَلَيْهَا يُصْعِقُونَ ﴿٢٨﴾

35. I srebrne drzwi do ich domów, i srebrne łoża, na których by odpoczywali,

وَالْيُوقُونَ لَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكَلَّمُونَ ﴿٢٩﴾

36. A nawet ze złota. Lecz przecież wszystko to jest zaledwie tymczasowym zaopatrzeniem na życie doczesne.²⁶⁷⁸ Lecz pociecha Życia Przyszłego z twoim Panem jest dla sprawiedliwych.

وَزُخْرَفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

2676. „Dwa miasta” rozumie się na ogół jako Mekkę i Tā'if. Były to dwa ważne centra społecznego i politycznego życia Arabii w czasach Świętego Proroka.

2677. Werset ten prezentuje stanowcze napomnienie dla niewiernych. Powiada się tutaj: „Od kiedy przypisują sobie oni rolę dystrybutorów łaski Bożej i Jego litości lub też przywilej decydowania o tym, kto zasługuje na nie, a kto nie?”

2678. Gdyby nie fakt, że zniesienie nierównego podziału środków, bogactwa i pozycji spowodowałoby ujednoczenie wszystkich ludzi, a społeczeństwo ludzkie przestałoby funkcjonować, Bóg dałby niewierzącym domy ze srebra, których drzwi i schody byłyby ze szczerego złota, ponieważ te rzeczy nie mają dla Boga żadnej wartości.

37. ^aA ten, kto odwraca się od pamiętania o Bogu Miłosiernym, jemu naznaczyliśmy szatana, który staje się jego bliskim towarzyszem.

وَمَنْ يَفْضُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٢٥﴾

38. ^bI, zaiste, towarzysze ci powstrzymują ich przed chodzeniem drogą Boga, lecz oni myślą, iż są właściwie prowadzeni.

وَلَا تَهْمُ لَهُمْ لِيَصِدُّوا وَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٢٦﴾

39. Aż kiedy taki jeden przychodzi do Nas, mówi do swego towarzysza: ^c„Gdybyż między tobą i mną była taka odległość jak między Wschodem i Zachodem!”²⁶⁷⁹ Cóż to za zły towarzysz!

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ
الْمَشْرِقَيْنِ فِيمَنْسُ الْقَرِينُ ﴿٢٧﴾

40. ^dI będzie im powiedziane: „Tego dnia nie przyniesie wam żadnej korzyści to, że będziecie swymi partnerami w karze, albowiem postępowaliście grzesznie”.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُشْتَرِكُونَ ﴿٢٨﴾

41. ^eCzyż zatem ty możesz uczynić, żeby głuchy usłyszał, albo poprowadzić ślepego i tego, który wyraźnie błądzi?²⁶⁸⁰

أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ وَمَنْ كَانَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٩﴾

42. ^fA jeśli My zabierzemy ciebie z tego świata, i tak zemścimy się na nich.

فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٣٠﴾

43. Albo ^gpokażemy ci to, co obiecaliśmy im, albowiem, zaiste, My mamy nad nimi całkowitą władzę.

أَوْ نُزَيِّنَكَ الَّذِي وَعَدْنَا عَلَيْهِمْ مَقْتَدِرًا ﴿٣١﴾

44. A zatem ^htrzymaj się mocno tego, co zostało ci objawione, tyś bowiem jest na właściwej drodze.

فَأَسْمِكْ بِالَّذِي أُوْحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٢﴾

^a20,100, 101; 72,18. ^b8,35; 16,89; ^c3,31. ^d37,34. ^e10,43; 27,81. ^f13,41; 40,78. ^g10,47; 13,41; 40,78. ^h11,113.

2679. Kiedy człowiek staje oko w oko ze złymi konsekwencjami swoich niegodziwych uczynków, stara się uniknąć i omijać swoich poprzednich towarzyszy, tak jakby nigdy ich nie znał.

2680. Kiedy niewierzący świadomie zamykają swoje oczy i uszy przed posłannictwem prawdy, coraz głębiej zapadają się w grzech, aż zupełnie się zagubią.

45. I naprawdę ^aten Koran jest źródłem ^bzaszczytu²⁶⁸¹ dla ciebie i dla twego ludu. Zaiste, ty będziesz wypytywany.

وَأِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٢٥﴾

46. ^bSpytaj tych z Naszych Posłańców, których wysłaliśmy przed tobą: „Czy wyznaczyliśmy jakieś bóstwa poza Miłosiernym Bogiem, aby oddawano im cześć?”

وَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهَةً يُعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾

47. I rzeczywiście ^cwysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami do Faraona i jego dowódców, a on rzekł: „Jestem naprawdę Posłańcem od Pana światów”.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾

48. Lecz kiedy on przybył do nich z Naszymi Znakami – spójrz! – śmiali się z niego.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ فِيهَا يَضْحَكُونَ ﴿٢٨﴾

49. I nie pokazaliśmy im żadnego Znak, żeby nie był większy niż jego podobieństwo przedtem, i ogarnęliśmy ich karą, aby się ku Nam zwrócili.

وَمَا نُزِيلُهُمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ الْكِبْرُ مِنْ أُمَّتِهِمْ وَأَخَذْنَا لَهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٩﴾

50. Za każdym razem powiadali: „O ty, czarowniku, ^dmódl się za nas do twego Pana, zgodnie z obietnicą, jaką ci dał, że jeśli odwróci od nas to zło, wówczas z pewnością pójdziemy za przewodnictwem”.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشُّرَادُغُ لَنَا رَبُّكَ بِمَا عٰهَدْتَ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

51. Lecz ^ekiedy My odsunęliśmy od nich karę – spójrz! – złamali dane wcześniej słowo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٣١﴾

52. Faraon ogłosił wśród swego ludu: „O ludu mój! Czyż królestwo Egiptu nie należy do mnie, jak i te strumienie, które pode mną przepływają? Czyż nie widzicie?

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ ۖ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٢﴾

^a21,11; 38,2. ^b21,26. ^c11,97; 14,6; 23,46; 40,24. ^d7,135. ^e7,137.

2681. Słowo *Dhikr* oznacza wspaniałość (Lane). Dlatego werset ten powiada, że dzięki Koranowi Święty Prorok i jego następcy osiągną olbrzymią wspaniałość i zaszczyty.

53. „Nie, ja jestem lepszy niż ten nikczemny człek, który ledwie potrafi się wypowiedzieć.

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ ۗ وَلَا يُكَادُّ
يُسِينٌ ﴿٥٣﴾

54. „Dlaczego nie został on obdarowany złotymi bransoletami lub dlatego ^anie towarzyszyli mu aniołowie ustawieni w szeregach?”

فَلَوْلَا أَلْقَىٰ عَلَيْهِ آسُورَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلَائِكَةُ مُقَرَّرِينَ ﴿٥٤﴾

55. Tak zlekceważył on swój lud, a on był mu posłuszny. Rzeczywiście był to lud niegodziwy.

فَأَسْتَخَفَّ قَوْمَهُ ۖ كَفَّاءُ عَوَةٌ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾

56. Kiedy zatem pobudzili oni Nasz gniew, zemściliśmy się na nich i zatopiliśmy ich.

فَلَمَّا أَسْفَوْنَا اتَّقَيْنَا مِنْهُمْ فَأَعْرَضْنَا عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

57. I uczyniliśmy ich precedensem, przykładem dla przyszłych pokoleń.

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا ذَمًّا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58. I kiedy wspomina się o synu Marii jako o przykładzie – patrz! podnoszą z tego powodu krzyk²⁶⁸²

وَأَنَّا ضَرْبُ ابْنِ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

59. I powiadają: „Czy lepsi są nasi bogowie, czy on?” Nie wspominają o tym przed tobą, lecz czynią to dla samego spierania się. Nie, oni są ludem kłótliwym.²⁶⁸³

وَقَالُوا يَا إِلَهَتُنَا خَيْرٌ أَمْهُوَ مَا خَصَّ بِكَ الْإِجْدَالَ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصْبُونَ ﴿٥٩﴾

60. On był tylko Naszym sługą, na którego zesłaliśmy Nasze łaski i uczyniliśmy go przykładem dla Dzieci Izraela.

إِنَّهُ هُوَ الْعَبْدُ أَعْنَأَ عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي
إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾

^a6,9; 11,13; 25,8. ^b43,26.

2682. *Sadda* (*Yasuddu*) oznacza: pohamował go od czegoś; zaś *Sadda* (*Yasiddu*) oznacza: podniósł krzyk (Aqrab).

2683. Przyjście Mesjasza było znakiem, że Żydzi mieli popaść w niełaskę i mieli zostać poniżeni i bliscy pozbawienia instytucji Proroctwa po wsze czasy. Ponieważ *Mathal* oznacza coś podobnego lub równego do czegoś innego (6,39), werset ten oprócz znaczenia podanego w tekście, może oznaczać, że kiedy lud Świętego Proroka – muzułmanie – usłyszałby, że ktoś inny, podobny do Jezusa i jego odpowiednik, miałby zostać powołany spośród nich i odnowić ich utraconą chwałę duchową, to zamiast cieszyć się z takiej dobrej nowiny, oni podnieśliby krzyk. W ten sposób można uznać, że werset ten odnosi się do Drugiego Przyjścia Jezusa.

61. I gdybyśmy tak zechcieli, mogliśmy spośród was uczynić anioły, by były na ziemi waszymi spadkobiercami.²⁶⁸⁴

62. Lecz, zaprawdę, on był znakiem Godziny.²⁶⁸⁵ Zatem nie miejcie co do tego wątpliwości, lecz idźcie za mną. To jest właściwa droga.

63. I niechaj nie powstrzymuje was Szatan. Zaiste, on jest waszym jawnym wrogiem.

64. I kiedy Jezus przybył z wyraźnymi dowodami, powiedział: „Zaprawdę, przybywam do was z mądrością, jak i po to, by wyjaśnić wam część z tego, w czym się nie zgadzacie. Zatem bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

65. „Zaprawdę, ^aAllach – On jest moim Panem i waszym Panem. Czujcie więc Go. Oto właściwa droga”.

66. Lecz ^b pewne grupy nie zgadzały się z sobą. Zatem biada grzesznikom z powodu kary bolesnego dnia!

67. ^c Czekają oni tylko na to, kiedy Godzina ta spadnie na nich niespodzianie, podczas gdy oni tego nie zauważą.

68. Przyjaciele będą tego dnia wzajemnie swoimi wrogami, ^d z wyjątkiem sprawiedliwych.²⁶⁸⁶

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ
يُخَلِّفُونَ ﴿١١﴾

وَرَأَيْتَهُ لِعَمَلٍ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَابْتِعُونِ
هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿١٢﴾

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُرْهُدٌ وَهُيِّنٌ ﴿١٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ
وَالْبَيِّنَاتِ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۗ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا لِي ﴿١٤﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ سَرِيٌّ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ﴿١٥﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ إِلْيَاسَ ﴿١٦﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٧﴾

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا
الْمُتَّقِينَ ﴿١٨﴾

^a3,52; 19,37. ^b19,38. ^c10,51; 12,108; 22,56; 47,19. ^d2,256.

2684. Aniołowie nie mogliby służyć za wzór i model dla ludzi i dlatego Bóg zawsze wyznaczał ludzi do przekazywania Jego Woli oraz po to, by służyli za wzorzec dla innych ludzi.

2685. „Godzina” może tutaj oznaczać czas końca Prawa Mojżeszowego, natomiast zaimек *hū* w *inna hū* może odnosić się albo do Jezusa, albo do Koranu. W ten sposób werset ten oznaczałby, że po Jezusie Izraelici zostaną pozbawieni daru Proroctwa lub że inne Prawo – Prawo Koraniczne – zajmie miejsce Prawa Mojżeszowego.

2686. W godzinie niedoli zapomina się o wszystkich przyjaźniach. Przyjaciele wzajemnie się opuszczają, a nawet przyłączają się do wrogów. W innym miejscu Koranu znajdujemy graficzny opis warunków życia grzeszników, kiedy stają oni przed złymi konsekwencjami swoich niegodziwych uczynków (70,11-15; 80,35-38).

69. Do nich Allah powie: „O służy moje, tego dnia ^anie ma dla was strachu, ani nie będziecie żałować.

يُعْبَادٍ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

70. „Wy, którzy uwierzyliście w Nasze Znaki i podporządkowaliście się,

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٧٠﴾

71. ^b„Wejdźcie do Ogrodu, wy i wasze żony, uszanowani i szczęśliwi”.

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبِرُونَ ﴿٧١﴾

72. Zostaną im podane ^człote talerze i kielichy, a w nich będzie wszystko, czego zapagnie dusza i czym radują się oczy. Tutaj zamieszkać na wieki.

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ
وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٢﴾

73. „^dOto Ogród, którego zostaliście uczynieni dziedzicami z powodu tego, co czyniliście.

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٣﴾

74. ^e„W nim są dla was owoce w obfitości, z których będziecie spożywać”.

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٤﴾

75. ^fA winni niechybnie zamieszkają w karze Piekła.

إِنَّ الْعَجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٥﴾

76. ^gNie będzie im ona pomniejszona i będą tam ogarnięci rozpaczą.

لَا يَفْتُرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوتُونَ ﴿٧٦﴾

77. A My nie skrzywdziliśmy ich, lecz to oni sami byli grzesznikami.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٧﴾

78. I zawołają: „O Mālik!²⁶⁸⁷ Niechaj Pan twój skończy z nami”. On powie: „Musicie tutaj pozostać”.

وَنَادُوا لَيْلِكَ لِيَقُضْ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ فَأَقْدَرُونَ ﴿٧٨﴾

79. Allah powie: „Niechybnie My daliśmy wam prawdę, lecz większość z was była jej przeciwna”.

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كُرْهُونَ ﴿٧٩﴾

^a10.63; 39.62. ^b30.16. ^c56.19; 76.16. ^d7.44; 19.64. ^e55.53; 77.43. ^f20.75. ^g2.87; 40.50-51.

2687. Mālik, w znaczeniu „pan”, uważany jest na ogół za anioła odpowiedzialnego za Piekło.

80. Czy planowali oni wyznaczenie twego końca? Zatem i My naznaczyliśmy ich zniszczenie.

أَمْ أُرْمُومُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُهْرِمُونَ ﴿٤٠﴾

81. Czy oni uważają, że My słyszymy ich sekretów i ich tajemnych narad? Tak! ^aNasi Posłańcy pozostają wśród nich, wszystko zapisując.

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلْ لَمْ يُرْسِلْنَا لَهُمْ مَكْتُوبًا ﴿٤١﴾

82. Powiedz: „Gdyby Miłosierny Bóg miał syna, ja byłbym pierwszym z czcicieli” ²⁶⁸⁸

قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٤٢﴾

83. Święty jest Allah, Pan niebios i ziemi, Pan Tronu, wysoko ponad tym, co oni Mu przypisują.

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَظِيمًا يَصِفُونَ ﴿٤٣﴾

84. ^bPozostaw ich zatem samym sobie i niechaj oddają się pustym rozmowom i zabawiają się aż do czasu, kiedy spotkają ten ich Dzień, który im obiecano.

فَذَرَهُمْ خِيْرًا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٤﴾

85. ^cOn jest Tym, który jest Bogiem w niebie i Bogiem na ziemi, a jest On Mądry, Wszzechwiedzący.

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٤٥﴾

86. Błogosławiony Ten, do którego należy Królestwo niebios i ziemi i wszystko to, co jest pomiędzy nimi. U Niego jest wiedza o Godzinie i do Niego wszyscy będziecie zawróceni.

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالَّذِي تَرْجَعُونَ ﴿٤٦﴾

^a50,19; 82,11-12. ^b23,55; 52,46; 70,43. ^c6.4.

2688. 'Abid to imiesłów w stronie czynnej od słowa 'Abada, które oznacza: on czcił; oraz od słowa Abida, które oznacza: był zły; zaprzeczał; było mu smutno, że przypominano sobie o nim; był pogardliwy (Lane). W ten sposób werset ten oznacza: (a) Gdyby Litościwy Bóg miał syna, ja byłbym pierwszym, który by go czcił (syna), ponieważ, będąc najbardziej posłusznym i wiernym sługą Boga, nie zaniedbałbym moich względem niego (syna) obowiązków. (b) Gdyby to było możliwe, aby Litościwy Bóg miał syna, ja mam największe prawo do tej pozycji, ponieważ czciłem Boga najbardziej i najwięcej mu służyłem. (c) Litościwy Bóg z pewnością nie ma żadnego syna (in oznacza „nie”), a ja jestem pierwszym, który daje temu świadectwo. Słowo 'Abidin oznacza tutaj Shāhidin, czyli świadka. (d) Litościwy Bóg nie ma żadnego syna, zaś ja jestem pierwszym tym, który pogardliwie temu zaprzecza, który zaprzecza, że Bóg ma syna.

87. A ^aci, do których zwracają się poza Nim, nie mają władzy wstawienictwa, albowiem tylko ten może być orędownikiem, kto daje świadectwo prawdzie²⁶⁸⁹ i oni dobrze o tym wiedzą.

وَلَا يَلِيكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ
إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

88. I jeśli ^bspytasz ich: „Kto ich stworzył?” powiedzą niechybnie: „Allah”. W jaki zatem sposób są oni odwracani?

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٤١﴾

89. My wzywamy na świadka powtarzane wołanie Proroka: „O Panie mój! „To jest lud, który nie wierzy”.²⁶⁹⁰

لَقَدْ نَادَيْنَاكَ يَا رَبِّ رَبِّ إِنَّا هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُلْمُونَ ﴿٤٢﴾

90. A Nasza odpowiedź była taka: „Odwróć się więc od nich i powiedz: «Pokój», a wkrótce dowiedzą się”.²⁶⁹¹

يٰٓأَيُّهَا فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

^a19,88. ^b29,62; 31,26; 39,39. ^c84,21.

2689. Święty Prorok.

2690. Nie może być większego świadectwa na troskę Świętego Proroka o duchowy dobrobyt jego ludu niż fakt, że sam Bóg o tym mówi. Żal Świętego Proroka nad postępowaniem jego ludu oraz nad jego opozycją wobec Koranu był tak głęboki, że prawie go zabił (18,7).

2691. Święty Prorok otrzymuje słowa pocieszenia i otuchy, a mianowicie, że chociaż obecnie ma wrogów i jest prześladowany, to jednak przyjdzie taki czas, kiedy jego wrogowie będą podlegać jego władzy, zaś Islam rozszerzy się na całą Arabię, a w całym kraju zapanuje pokój. Kiedy ten czas nadejdzie, powinien on swoim wrogom wybaczyć.

R O Z D Z I A Ł 44

AL-DUKHĀN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Wszystkie autorytety, a w tej liczbie także Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair, zgadzają się, że Sura ta należy do środkowego okresu mekkańskiego. Noldeke przypisuje jej objawienie na szósty lub siódmy rok działalności Proroka. W swoich krańcowych wersjach poprzednia sura patetycznie nawiązała do rozdartego serca Świętego Proroka, a mianowicie wspomiała, że pomimo jego największych wysiłków, jego Posłannictwo nie odniosło skutku i nie wywołało właściwej u ludzi reakcji. W odpowiedzi na ten krzyk agonii powiedziano Świętemu Prorokowi, aby nie zważał na ich niedomagania i błagał o litość Boga dla swego ludu, ponieważ w ten sposób jego modlitwa ściągnie łaskę Boga i uświadomi ludowi jego błędy, a lud go posłucha. Sura obecna rozpoczyna się deklaracją, która powiada, że Koran, który całkowicie wyjaśnia prawdy i rzeczywistość życia, objawiony został w okresie ciemności duchowej po to, by odciągnąć ludzkość od grzechu. Sura ta jest piątym z kolei rozdziałem w grupie Hā Mim. Tak jak poprzedni rozdział zaczyna się ona od tematu objawienia Koranu, choć w nieco innej formie i odmiennym kontekście. Rozpoczyna się ona od tematu takiego, że zawsze gdy ciemność ogarnia twarz ziemi, a ludzkość grzęźnie w bagno upadłości moralnej, Bóg powołuje Posłańca i daje mu nowe posłannictwo, by je ogłosił światu. Prorocy Boży pojawiali się w takich właśnie czasach schyłkowości, a i teraz, kiedy moralność ludzkości znajduje się w największej duchowej ciemności, Bóg powołał największego ze swoich Posłańców oraz dał mu ostatnie i najdoskonalsze Prawo – Koran. Przyjście Świętego Proroka nie jest fenomenem nowym. Posłańcy Boga pojawiali się i przed nim w pełni czasu, a najwspanialszym wśród nich był Mojżesz. Sura ta przedstawia następnie patetyczny opis strasznego losu, jaki spotkał faraona i jego lud. Osiągnęli oni swój los w nietasce i pogardzie, zaś Bóg wybrał Izraelitów, by na nich zesłać i wylać swoje szczególne łaski. Dalej sura ta powiada, że życie ludzkie ma przed sobą pewną wielką misję. I właśnie w celu spełnienia tej wielkiej misji Bóg powołuje swoich Posłańców na świat. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że zasady i ideały Islamu nauczane są w sposób najjaśniejszy i najbardziej przekonujący.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. ^bHā Mim. ^{2691A}

3. Na tę zrozumiała Księgę.

4. Naprawdę, ^cobjawiliśmy ją podczas błogosławionej nocy. ²⁶⁹²
Naprawdę, My zawsze ostrzegamy.

5. ^dW niej postanowione są wszystkie sprawy mądrości ²⁶⁹³

6. Z Naszego własnego rozkazu. Zaprawdę, zawsze wysyłamy Posłańców

7. Jako litość od twego Pana. Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszący, Wszzechwiedzący,

8. ^eOn jest Panem niebios i ziemi i tego wszystkiego, co jest między nimi, gdybyście choć trochę skłaniali się ku wierze.

9. Nie ma boga poza Nim. ^fOn daje życie i On sprowadza śmierć. On jest waszym Panem i Panem waszych praocjców.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

وَإِلِكُنَّ النَّبِيِّنَ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

أَمْراً مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

وَمَنْ ذَكَرَ رَبَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ

مُؤْتَقِينَ

لِلَّهِ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمْ

الْأُولَئِينَ

^a1,1. ^b40,2. ^c97,2. ^d97,5. ^e19,66; 37,6; 44,8. ^f10,57; 57,3.

2691A. Patrz 2592 oraz 2643.

2692. W innym miejscu Koranu noc tę nazywa się „Nocą Decyzji” (97,2). Według autentycznych tradycji Świętego Proroka, „noc decyzji” przypada na ogół podczas jednej z ostatnich części nocy Ramadanu – miesiąca, w którym Koran zaczął być objawiany (2,186) – a żeby być precyzyjnym, podczas jego 24. nocy (Masnad oraz Jarir). Błogosławiona noc lub „noc decyzji” to metafora koraniczna, która odnosi się do okresu czasu, gdy ciemność duchowa ogarnia całe oblicze ziemi i kiedy powoływany jest Reformator Boży w celu odrodzenia zepsutej ludzkości. Noc, która dała ludzkości jej największego Nauczyciela oraz ostatnie i najdoskonalsze Prawo Boże, była rzeczywistością „nocą decyzji” dla ludzkości. Noc tę można też rozumieć jako obejmującą cały ten okres, w którym objawiany był Koran.

2693. „Noc decyzji” lub czas przyjścia Wielkiego Reformatora ogłaszają nową epokę, nowy porządek rzeczy, w czasie, gdy właściwie przyszłość ludzkości jest już wyznaczona i postanowiona. Czas objawiania Koranu był dla ludzkości największą „nocą decyzji”, jako że właśnie wtedy położone zostały podwaliny przeznaczenia człowieka na wszystkie czasy.

10. A mimo to zabawiają się wąpiąc.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿١٠﴾

11. Zatem wyglądaj dnia, kiedy niebo przyniesie widzialny dym,²⁶⁹⁴

فَأَرْقُبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

12. Który ogarnie ten lud. Będzie to bolesna męka.

يُغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٢﴾

13. Widząc go, ludzie zawołają:
a „Panie nasz, odsuń od nas tę mękę.
Zaiste, jesteśmy wiernymi”.

رَبَّنَا اكشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

14. Jakże mogą oni skorzystać z napomnienia, skoro przybył już do nich Posłaniec, zrozumiale wyjaśniający rzeczy,

أَلَيْسَ لَهُمُ الدِّينُ ۖ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٤﴾

15. A jednak odwrócili się od niego i powiedzieli: „On jest b puczony, człowiek opętany!”

وَقَالُوا لَئِن لَّمْ يَنْزِلْ عَلَيْنَا مِثْرَ الْبُرْجَانِ ۖ كَذَّابٌ أَفْتَنٌ ﴿١٥﴾

16. c Odsuniemy karę na krótką chwilę, wy jednak z pewnością powrócicie do niezgody.²⁶⁹⁵

وَقَالُوا إِنَّا كَانُوا آلَ الْكَافِرِينَ ۚ وَاللَّيْلُ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٦﴾

17. W dniu, kiedy chwycimy was wielkim zagarnięciem,²⁶⁹⁶ dowiecie się, że My z pewnością naznaczymy zapłatę.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى ۗ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٧﴾

^a7,135; 43,51. ^b37,37; 68,52. ^c7,136; 43,51.

2694. Może być tutaj mowa o strasznym głodzie, jaki panował w Mekce przez kilka lat do czasu, kiedy Abu Sufyān, ówczesny przywódca niewiary w Mekce, przyszedł do Świętego Proroka i błagał go, aby ten modlił się o uwolnienie od tej okrutnej plagi. Powiada się, że głód ten był tak straszny, iż mieszkańcy Mekki zjadali skórę, kości, a nawet ciała martwych ludzi (Bukhārī, Kitāb al-Itisqā'). Głód określony jest słowem *Dukhān*, ponieważ, zgodnie z tradycją, głód był tak straszny, iż ludziom wydawało się, że przed oczyma mają dym. Słowo to mogło być także użyte dlatego, że w Mekce przez długi okres czasu nie padał deszcz, przez co atmosfera pełna była kurzu i pyłu. Słowo *Dukhān* oznacza bowiem także pył (Lane). Werset ten można także rozumieć jako odnoszący się do dwóch ostatnich wojen światowych, podczas których miasta zostały całkowicie spalane, zaś dym, jaki wznosił się nad ich ruinami, nappełnił całą atmosferę.

2695. Według wiarygodnej tradycji Święty Prorok modlił się i głód ustał. Quraish jednakże nie skorzystali z tego i nadal przeciwstawiali się Świętemu Prorokowi.

2696. „Wielkie zagarnięcie” może tutaj odnosić się do pokonania Quraish podczas bitwy pod Badr lub też do Upadku Mekki.

18. I wypróbowałeś lud Faraona przed nimi i przybył do nich szlachetny Postaniec,

وَلَقَدْ فَتَنَّا بَقْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ﴿٥٨﴾

19. Który do nich rzekł: „Oddajcie mi sługi Allacha. Naprawdę, jestem dla was Posłańcem, wiernym mojemu zadaniu.

أَنْ أَدِّوَالِيَ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٥٩﴾

20. „I nie wynoście się na przekór Allachowi. Zaiste, przybywam do was z wyraźnym dowodem

وَأَنْ لَا تَعْلَوْا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِبُحْتِنٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

21. ^a„I szukam schronienia w moim Panu i waszym Panu, abyście mnie nie ukamienowali na śmierć.

وَإِنِّي عُدْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرَجُمُونِي ﴿٦١﴾

22. „A jeśli mi nie wierzycie, zostawcie mnie w spokoju”.

وَأِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَأَعْرِضُونِي ﴿٦٢﴾

23. Potem Mojżesz modlił się do swego Pana: „Oni rzeczywiście są ludem grzesznym”.

فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٦٣﴾

24. Allach powiedział: „Zabierz moje sługi w nocy, ^balbowiem z pewnością będziesz ścigany.

فَأَسْرِبْ بِيَايَ لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّسْتَبْعُونَ ﴿٦٤﴾

25. „A pozostaw morze za sobą, kiedy będzie spokojne, ²⁶⁹⁷ przecho- dząc po wydmach. Zaiste, oni są gro- madą, która skazana jest na zatapie- nie”.

وَأَتْرِكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٦٥﴾

26. ^cIleż było ogrodów i źródeł, jakie pozostawili za sobą,

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَوَعُودٍ ﴿٦٦﴾

27. I pól ze zbożem i szlachetnych miejsc

ذُرُوعٍ وَمَقَامِرَ كَرِيمٍ ﴿٦٧﴾

28. I pociech i luksusów, z których się cieszyli!

وَنِعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٦٨﴾

^a40,28. ^b10,91; 20,79; 26,61. ^c26,59.

2697. *Rahw* pochodzi od słowa *Rahā*. Powiada się *Rahā Baina Rijlahi*, czyli rozstawił nogi i uczynił pomiędzy nimi odstęp; *Rahā al-Bahru* oznacza: morze uspokoiło się. *Rahw* oznacza: spokojny; bez ruchu; położone nisko miejsce, w którym zbiera się woda; wzniesiony i równy teren (Lane). Kiedy Mojżesz wraz z Izraelitami dotarł do północnych krańców Morza Czerwonego, zaczął się odpływ. Gdy woda odstępowała, pojawiały się wydmy, których wierzchołki stopniowo odkrywały się, pozostawiając miejsca niżej położone pełne wody. Właśnie w tej chwili Izraelici przeszli przez morze. Patrz także 20,78.

29. Tak się stało. ^aI uczyniliśmy, że inny lud odziedziczył te rzeczy.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٩﴾

30. I nie płakały za nimi niebiosa i ziemia, ani nie udzielono im zwłoki. ²⁶⁹⁸

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا

مُنْظَرِينَ ﴿٣٠﴾

31. ^bI wyzwoliliśmy Dzieci Izraela od upokarzającej męki,

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْيَهُودِيِّ ﴿٣١﴾

32. Nakładanej na nich przez Faraona. On, zaiste, był wyniosły nawet wśród lekkomyślnych.

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرِفِيِّينَ ﴿٣٢﴾

33. I My wybraliśmy ich ponad innymi ludami ich czasów świadomie. ²⁶⁹⁹

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. I daliśmy im Znaki, w których zawierała się zrozumiała próba.

وَأَتَيْنَاهُمُ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهَا بَلَاءٌ لِّقَوْمٍ يُذَكَّرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ludzie ci powiadają:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. „Jest dla nas tylko jedna śmierć i nie będziemy na nowo podniesieni do życia,

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٦﴾

37. „Więc sprowadźcie z powrotem naszych ojców, jeśli mówicie prawdę”.

فَأَنذَرْنَا يَا أَبَانَ ثَمُودَ بَلَاءَ مَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٧﴾

38. Czy oni są lepsi, czy lud Tubba' ²⁷⁰⁰ i ci przed nimi? Zniszczyliśmy ich, ponieważ byli grzeszni.

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلِكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

^a7,138; 26,60; 28,7. ^b2,50; 14,7; 20,81. ^c6,30; 23,38; 37,60; 45,25.

2698. Egipcjanie ponieśli klęskę w niełasce, nikt po nich nie płakał ani o nich nie śpiewał. Nieszczęsny monarcha, który sam siebie nazywał bogiem, zginął w głębinach morza (10,91), wypowiadając pamiętne słowa „Wierzę, że nie ma żadnego innego boga, jak tylko Ten, w którego wierzą Dzieci Izraela”.

2699. Bóg na cel swoich łask wybrał lud Izraela, ponieważ w ogólnym planie Bożym oni właśnie najbardziej pasowali do wypełnienia misji Bożej w owych czasach. Zwrot 'Alā 'llimūn może także oznaczać: w świetle towarzyszących im okoliczności duchowych.

2700. Tubba', jak się powiada, było królewskim tytułem królów Himyar w Jemenie. Królowie Jemenu znani byli z tej właśnie nazwy także wtedy, kiedy zajmowali Himyar, Hadaramaut oraz Saba'. Na podstawie starożytnych inskrypcji wynika, że Tubba' władali trzema terytoriami w okresie od 270 A.D. do 525 A.D. Zapisy historyczne opowiadają o ich despotyzmie i chwale. Wydawało się, że rozciągnęli oni swoją władzę na całą Arabię, sięgając nawet po wschodnie tereny Afryki (Enc. of Islām). W niektórych tradycjach o tym właśnie Tubba' mówi się jako o Proroku Bożym. Wydaje się, że Koran popiera ten pogląd (50,15).

39. ^aNie stworzyliśmy niebios i ziemi, jak i wszystkiego tego, co jest między nimi, dla zabawy.²⁷⁰¹

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعِبَارٍ ۝

40. Stworzyliśmy ich dla wiecznego celu, lecz większość z nich tego nie rozumie.

مَا خَلَقْنَاهُمْ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

41. Zaprawdę, Dzień Rozstrzygnięcia²⁷⁰² jest czasem wyznaczonym dla nich wszystkich.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

42. ^bDzień, w którym przyjaciel na nic nie zda się przyjacielowi ani nie będzie im udzielona pomoc

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا لَهُمْ بُعُودٌ ۝

43. Z wyjątkiem tych, którym Allah okazuje łaskę. Zaiste, On jest Potężny, Litościwy.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءْنَا بِالْبُرْهَانِ وَإِنَّا لَآتِيُونَكَ ۝

44. Zaprawdę, ^cdrzewo Zaqqūm

إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ ۝

45. Będzie pożywieniem grzeszników.

طَعَامٌ لِاتِّبَارِ ۝

46. Jak roztopiona miedź ^dbędzie się ono gotować w ich brzuchach

كَالْمُهْلِ يَغْلَىٰ فِي الْبُطُونِ ۝

47. Jak wrząca woda.

كَغَلَىٰ الْحَيْوِ ۝

48. Nakażemy aniołom: „Pochwyćcie go i zaciągnijcie do środka płonącego Ognia.

خُذُوهُ فَاعْتَلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

49. „Potem ^ewylejcie na jego głowę mękę wrzącej wody.”

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنَ عَذَابِ الْحَيْوِ ۝

^a21,17; 38,28. ^b2,124; 70,11; 80,35-37. ^c37,63; 56,53. ^d22,21. ^e22,20; 55,45.

2701. Życie ludzkie ma nieubtągany cel i wielką misję. Wspaniałe zdolności i wrodzona siła człowieka są pewną wskazówką tego, że życie człowieka jest prawdziwe i poważne. Właśnie na tę wielką zasadę zwraca uwagę stworzenie nieba i ziemi.

2702. Oprócz Dnia Postanowienia, w którym ujawnione zostaną wszelkie sekrety nieznanego, a uczynki ludzkie będą zważone, istnieje jeszcze dzień postanowienia w czasach każdego Proroka za życia na ziemi, kiedy to prawda zwycięża, zaś fałsz doznaje porażki.

50. I powiemy do niego: „Skosztuj tego. Uważałeś się wszak za potężnego, czcigodnego.²⁷⁰³

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٥٠﴾

51. „To rzeczywiście jest to, o czym wątpiłeś”.

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥١﴾

52. Zaprawdę, ^asprawiedliwi znajdują się w bezpiecznym miejscu

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥٢﴾

53. ^bWśród ogrodów i źródeł,

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٣﴾

54. ^cOdziani w jedwab i ciężki brokat, stojąc twarzą do siebie.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٤﴾

55. Tak się stanie. ^dDo towarzystwa My damy im uczciwe niewiasty o dużych, niebieskich oczach.

كَذَلِكَ نَقْدِرُ لَكُنَّ نِسَاءً يَمْشِينَ فِي الْبَيْتِ ﴿٥٥﴾

56. Będą tam prosić o ^ekażdy rodzaj owocu w pokoju i bezpieczeństwie.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٦﴾

57. Nie posmakują tam śmierci²⁷⁰⁴ z wyjątkiem pierwszej śmierci. ^fBóg wybawi ich od kary płonącego Ognia

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّهُمُ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

58. W akcie miłosierdzia²⁷⁰⁵ od twego Pana. ^gOto najwyższe osiągnięcie.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. ^hI uczyniliśmy Koran łatwym w jego języku, aby zważali.

فَإِنَّا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Zatem zaczekaj, albowiem oni również czekają.

فَإِن تَقَبَّحْتَهُم مُّرتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

^a30,16; 52,18. ^b68,35; 78,32. ^c18,32; 76,22. ^d55,71; 56,23. ^e55,53; 56,21. ^f52,28. ^g37,61. ^h19,98; 54,18.

2703. Słowa te wypowiedzane są ironicznie.

2704. Werset ten wskazuje niewątpliwie, że życie w przyszłym świecie będzie wieczne i że stale dokonywać będzie postępu. Nie będzie to życie pozbawione działania.

2705. Zbawienie zależy od litości i miłosierdzia Bożego.

R O Z D Z I A Ł 45

AL-JĀTHIYAH

*(Objawiony przed Hijrah)***Data Objawienia i kontekst**

Podobnie jak inne rozdziały z grupy *Hā Mim*, sura ta objawiona była w Mekce. Nie można jednak ustalić dokładnej daty jej objawienia, choć Noldeke objawienie tej sury umieszcza zaraz po objawieniu sury 41. Sura obecna rozpoczyna się od stwierdzenia, że tak jak deszcz, który spada w porę, daje nowe życie martwej ziemi, podobnie powoływany jest Prorok Boży, kiedy ludzie podlegają zepsuciu moralnemu. Ponieważ ludzie ulegli zepsuciu, Bóg powołał Proroka Mahometa, aby ten doprowadził do odrodzenia ludzkości.

Temat

Podobnie jak pięć poprzednich Rozdziałów sura obecna także rozpoczyna się od tematu objawienia koranicznego oraz Jedności Boga, które stanowią jej główny temat. Mówi ona także o stworzeniu człowieka, wszystkich zwierząt i roślin na ziemi, o cudownym stworzeniu wszechświata, o spadaniu w porę deszczu, który pobudza martwą ziemię do życia, o całkowitym i spełniającym porządku i planie, jakie panują we wszechświecie jako Znaki istnienia Nieomyłnej i Wszechpotężnej Istoty. Dalej sura ta zachęca niewierzących, aby zastanowili się, w jaki sposób ta Mądra Istota, która tak zabezpieczyła krótkie i tymczasowe życie człowieka na ziemi, mogłaby nie zabezpieczyć podobnie życia wiecznego człowieka. Owo zabezpieczenie życia duchowego człowieka odbywa się w objawieniu, które spada na Posłańców Boga, którzy mają prowadzić człowieka tak, aby kierował się ku swemu wielkiemu celowi życia. Dalej sura ta powiada, że Bóg nie pozwala na mieszanie się w porządek, jaki ustanowił dla moralnego i duchowego odrodzenia człowieka. Przez to Bóg nie dopuszcza, aby kłamcy odnosili sukcesy w swoich działaniach. Natomiast misja Świętego Proroka dokonuje stałego postępu. Powyższe jest niezbitym dowodem na to, że Święty Prorok nie jest kłamcą, lecz prawdziwym Posłańcem od Boga. Następnie sura ta prezentuje jeszcze jeden argument potwierdzający twierdzenie Świętego Proroka, a mianowicie powiada, że wszystkie siły przyrody działają dla poparcia i szerzenia jego sprawy. I właśnie dlatego Święty Prorok musi i odnieść sukces. Dalej nawiązuje się po krótko do Prawa Mojżeszowego i powiada się, że Koran objawiony został dlatego, iż Tora nie zaspokajała duchowych potrzeb człowieka. Koran spełnia także proroctwa zawarte w Torze i dotyczące przyjścia Proroka spośród braci Izraelitów (Pwt 18, 18). Następnie sura ta powiada niewierzącym, że Bóg stworzył człowieka, aby ten mógł osiągnąć wspaniały i szlachetny cel. Dlatego oczekuje człowieka życie lepsze i pełniejsze, które w przyszłym świecie nie będzie miało końca. Jedynie w ten sposób można uzasadnić fakt stworzenia także proroctwa zawarte w Torze i dotyczące przyjścia Proroka spośród braci Izraelitów. Jednakże przed nadejściem tego dnia niewierzący będą musieli jeszcze za tego życia wytłumaczyć się, dlaczego nie okazywali posłuszeństwa oraz odrzucali Proroków Bożych. Ostrzega się niewierzących, że jeżeli nie okażą skruchy i nie wejdą na właściwą drogę, skazani zostaną na życie pełne niepowodzeń i porażek.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bHā Mim. ^{2705A}

حَمِّ ②

3. ^cObjawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Mądrego.

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ③

4. ^dZaprawdę, w niebiosach i na ziemi są źródła dla tych, którzy wierzą.

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَأَيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ④

5. I w stworzeniu was samych, i w stworzeniu wszystkich istot, które On umieszcza na ziemi, zawarte są Znaki dla ludu o mocnej wierze.

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ⑤

6. ^eI w przemienności nocy i dnia, i w zaopatrzeniu, jakie Allah zsyła z nieba, dzięki któremu 'pobudza ziemię po jej śmierci, i w zmienności wiatrów²⁷⁰⁶ zawarte są Znaki dla ludu, który korzysta ze swego umysłu.

وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَنَصْرَ نَفِيحِ الرِّيحِ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑥

7. Oto Znaki Allacha, które ci przedstawiamy w całej prawdzie. A zatem w jakie słowo oni uwierzą, odrzuciwszy²⁷⁰⁷ Słowo Allacha?

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فِيمَا نَبِيٌّ حَدِيثٌ ⑦
بَعْدَ اللَّهِ وَإِنِّي يَوْمُونَ ⑧

8. Biada każdemu grzesznemu kłamcy,

وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ⑨

^a1,1. ^b41,2. ^c32,3; 36,6; 40,3; 41,3. ^d2,165; 42,30. ^e2,165; 3,191; 10,7. ^f16,66; 30,51.

2705A. Patrz 2592.

2706. Tak jak po ciemności następuje światło, podobnie kiedy nad całą ziemią rozciąga się ciemność duchowa, Bóg tworzy nowe światło w formie Proroka lub Reformatora Bożego, któremu On sam siebie objawia. I tak jak wiatr przenosi pyłek z kwiatów męskich na żeńskie po to, by dokonać zapłodnienia, dokładnie tak samo duchowo wzniosłe idee, które emanują z Reformatora Bożego, zapładniają umysły ludzi wierzących i rodzą w nich rewolucję duchową.

2707. *Ba'd* oznacza: po; pomimo; przeciwnie lub przeciwko; poza tym (Lane).

9. Który słucha, jak przedstwia się mu Znaki Allacha, a potem wyniośle trwa w niewierze, zupełnie jakby o nich nie usłyszał. Przekaż mu zatem wiadomość o bolesnej karze.

10. A kiedy dowiaduje się czegoś o Naszych Znakach, ^astroi sobie żarty. Takich czeka poniżająca kara.

11. ^bPrzed nimi jest Piekło. To, co zdziałali, na nic im się nie przyda ani na nic nie przydadzą się im ci, których brali sobie za obrońców poza Allachem. Otrzymają oni straszną karę.

12. Oto prawdziwe przewodnictwo. ^cTych, którzy nie wierzą w Znaki ich Pana, czeka tortura bolesnej kary.

13. Allach jest Tym, ^dktóry podporządkował wam morze, aby mogły po nim pływać okręty z Jego rozkazu i abyście wy poszukiwali Jego obfitości, i abyście byli wdzięczni.

14. ^eOn podporządkował wam wszystko to, co znajduje się w niebiosach i na ziemi – wszystko to pochodzi od Niego. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który się zastanawia.²⁷⁰⁸

15. Powiedz tym, którzy wierzą, żeby przebacziali swoim prześladowcom i żeby nie bali się Dni Allacha,²⁷⁰⁹ a to dlatego, żeby On mógł rozliczyć się z ludem za to, co zdziałał.

تَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِيرُهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٩﴾

وَإِذَا عَلِمَ مِنَ الْآيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُوْلَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٠﴾

مِن دَرَأِيهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٢﴾

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَارْتَبْتُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿١٤﴾

قُلْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُوْا لِلَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَخْرِجُوْا قَوْمًا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٥﴾

^a31,7. ^b14,17-18. ^c2,40; 22,58. ^d16,15; 17,67; 35,13. ^e22,66.

2708. Cały wszechświat został po to stworzony, by służyć człowiekowi. Wskazuje to na fakt, że człowiek ma do wypełnienia wielką misję.

2709. Patrz 1454.

16. ^aJeżeli ktoś czyni dobro, czyni je dla swojej własnej duszy. A jeśli ktoś czyni zło, czyni to na swoją własną zgubę. Potem wy wszyscy zostanieie z powrotem przyprowadzeni przed oblicze waszego Pana.

مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. I zaprawdę, ^bMy daliśmy Dzieciom Izraela Księgę, niezależność i Proroctwo.²⁷¹⁰ I ^cdaliśmy im rzeczy dobre i czyste, i wynieśliśmy ich ponad inne ludy ich czasów.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوءَةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. I przekazaliśmy im wyraźne Znaki o tej Sprawie.²⁷¹¹ ^dA poróżnili się między sobą dopiero po tym, jak otrzymali prawdziwą wiedzę i z powodu wzajemnej zazdrości. Zaprawdę, twój Pan rozsządzi pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania w sprawie tego, o co się spierali.

وَأْتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَقِيًّا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Potem ciebie postawiliśmy na wyraźnej drodze względem tej Sprawy. Zatem idź nią i ^enie skłaniaj się ku próżnym pragnieniom tych, którzy nie wiedzą.²⁷¹²

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Zaprawdę, oni nie przydadzą ci się ani trochę przeciwko Allachowi. Zaiste, grzesznicy są wzajemnie swoimi przyjaciółmi, natomiast Allach jest przyjacielem sprawiedliwych.

إِنَّهُمْ لَنْ يَنْفَعُوا عَنَّاكَ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَبِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

^a29,7. ^b6,90. ^c10,94. ^d42,15; 98,5. ^e5,49; 6,151.

2710. Wymienienie Proroctwa oddzielnie od „Księgi” (która oznacza Prawo lub Shari’ah) wskazuje na to, że podczas gdy Mojżesz otrzymał Prawo, Prorocy, którzy przyszli po nim, nie wnieśli żadnego nowego Prawa, lecz że postępowali wedle Tora – Księgi Mojżeszowej (5.45).

2711. „Sprawa” oznacza „Sprawę Świętego Proroka”, zaś cały werset powiada, że Księga Mojżeszowa zawiera wiele wyraźnych prorocत्व, które mówią o przyjściu Świętego Proroka oraz o tym, iż Izraelci nie odrzucili go z powodu sprzeczności argumentów i Znaków, czy Proroctw Bożych, ale dlatego, iż istniała „wzajemna zazdrość”, czyli Izraelitom nie podobała się sama idea, że spośród nich nie miałby pojawić się już nigdy więcej żaden Prorok.

2712. Z wersetu tego jasno wynika, że „Sprawa”, o której mowa w poprzednim wersecie, oznacza przyjście Świętego Proroka oraz nadejście objawienia koranicznego.

21. ^aKsięga ta zawiera zrozumiałe dowody dla ludzkości i jest przewodnictwem i łaską dla ludu, którego wiara jest silna.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ
يُذِقُونَ ﴿٢١﴾

22. ^bCzy ludzie dopuszczający się złych uczynków wyobrażają sobie, że uczynimy ich równymi tym, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, tak że ich życie i ich śmierć będą sobie równe? Naprawdę złe jest to, co myślą.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ
كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَعَهُمْ
يَوْمَ ۚ وَمَا لَهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢٢﴾

23. Allah stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wiecznym prawem, aby każda dusza mogła być wynagrodzona za to, co czyni. I nikt nie będzie skrzywdzony.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِيُجْزِيَ
كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Czy rozważyłeś przypadek tego, ^dkto swoje przyziemne żądze wziął sobie za boga i kogo Allah na podstawie swej doskonałej wiedzy uznał za takiego, który zбочzył z drogi, ^ei którego uszy i serce On sam zapieczętował, i na którego oczy spuścił On sam zasłonę? Kto zatem poprowadzi go po tym, jak Allah wyda już o nim swą decyzję? Czy zatem nie będziecie rozsądni?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ
عَلَّمَ عَلِيمًا وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى
بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

25. I powiadają: „Nie ma dla nas niczego poza tym oto naszym życiem doczesnym. Umieramy i żyjemy, a nie niszczy nas nic tylko Czas”.²⁷¹³ Oni jednak nie mają o tym prawdziwej wiedzy. Oni snują wyłącznie przypuszczenia.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٥﴾

^a7,204. ^b32,19; 38,29. ^c14,52; 40,18. ^d25,44. ^e2,8; 6,47; 16,109. ^f6,30; 23,38.

2713. *Dahr* oznacza: (a) Czas od początku świata do jego końca; jakkolwiek okres czasu; (b) los; (c) epokę; (d) zmienne koleje losu, nieszczęście; (e) zwyczaj, etc. (Lane). Werset ten powiada, że kiedy niewierzącym powiada się, iż będą musieli rozliczyć się ze swoich uczynków przed Bogiem w następnym życiu, nie chcą oni uwierzyć w to, że istnieje lub może istnieć takie życie. Przeciwnie, twierdzą oni, że jeden lud umiera, a jego miejsce zajmuje inny i proces ten trwa aż do czasu, gdy z jego biegiem wszelka materia rozpadnie się, a przez to zostanie całkowicie zniszczona. Oto istota istnienia człowieka i nie ma żadnego życia przyszłego.

26. I kiedy przedstawia się im Nasze zrozumiałe Znaki, jedynym ich argumentem jest to,²⁷¹⁴ że mówią: „Sprowadź nam na powrót naszych ojców, jeśli jesteś prawdomówny”.

وَإِذَا تَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ مَا كَانُوا حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27. Powiedz: „Allah jest Tym, który daje wam życie, a potem ^aczyni, iż umieracie. Potem On zbierze was wszystkich w Dniu Zmartwychwstania, co do którego nie ma żadnych wątpliwości. Większość jednak ludzi nie wie”.

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُعْمِدُكُمْ إِلَى
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَبَّ فِيهِ وَكَانَ أَكْثَرَ النَّاسِ
عَٰلِمًا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi. W dniu, kiedy nadejdzie Godzina, w tym dniu ci, którzy idą za fałszem, będą przegrani.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٨﴾

29. I ujrzysz każdy lud na kolana. Każdy lud zostanie ^bprzywołany do swej Księgi,^{2714A} i będzie mu powiedziane: „W tym dniu zostanieie wynagrodzeni za to, co czyniliście”.

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً تَأْتِيكُمُ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ
كِتَابِهَا الْيَوْمَ نُجْزِيهِمْ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30. ^c„Oto Nasza Księga.²⁷¹⁵ Ona przemawia przeciwko wam w pełni prawdy. Uczyniliście tak, że to, co czynicie, będzie w pełni zapisane”.

هَذِهِ كِتَابُنَا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنبِئُ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

31. ^dA jeśli chodzi o tych, którzy uwierzyli i spełniali sprawiedliwe uczynki, ich Pan dopuści ich do swej łaski. Oto wyraźne osiągnięcie.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٣١﴾

^a2,29; 22,67. ^b17,14. ^c17,15; 83,21. ^d83,23.

2714. *Hujjah* oznacza: argument; uzasadnienie; wytłumaczenie; dowodzenie (Lane).

2714A. Słowa „każdy lud zostanie przywołany do swej Księgi” sugerują, że „Godzina”, o której mowa w poprzednim wersecie, oznacza godzinę rozliczenia ludu jeszcze w tym życiu, ponieważ także i w tym życiu sądzi się i karze lub nagradza narody zgodnie z ich uczynkami.

2715. Zwrot „swej Księgi” został w obecnym wersecie zastąpiony zwrotem „Naszej Księgi”, ponieważ spis uczynków i poczynań narodów i poszczególnych osób jest przechowywany przez Boga, zaś ludzie są stosownie do tego zapisu osądzeni i wynagradzani.

32. Jeżeli zaś chodzi o tych, którzy nie uwierzyli, będzie im powiedziane: ^a„Czy nie przedstawiono wam Naszych Znaków? Wy jednak zachowywaliście się zuchwale i byliście ludem winnych.

33. „I kiedy zostało wam powiedziane: «Obietnica Allacha jest z pewnością prawdziwa, a jeśli chodzi o Godzinę, nie ma co do jej nadejścia żadnych wątpliwości», wy powiedzieliście: «Nie wiemy, czym jest ta Godzina. Uważamy, że jest ona tylko przypuszczeniem, i nie mamy co do niej pewności»”.

34. ^cZłe konsekwencje ich czynów staną się dla nich zrozumiałe, a to, z czego zwykli byli szydzić, całkowicie ich ogarnie.

35. I będzie im powiedziane: ^d„Tego dnia My porzucimy was bez pomocy, tak jak wy zapomnieliście o nadejściu tego oto waszego dnia.²⁷¹⁶ Waszym miejscem jest Ogień i nie będziecie mieć żadnych pomocników.

36. „Jest tak dlatego, że ^ezartowaliście sobie ze Znaków Allacha i życie doczesne zwiodło was”. Dlatego tego dnia nie będą oni zeń wyjęci ani nie powrócą na nowo do task.

37. Zatem wszelka chwała należy się Allachowi, Panu niebios i Panu ziemi, Panu wszystkich światów.

38. ^fDo Niego należy Majestat w niebiosach i na ziemi, i jest On Potężny, Mądry.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِنَا تُلَىٰ عَلَيْكُمْ
فَأَسْتَكْبِرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَكُنُ إِلَّا أَطْلَاقًا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٣﴾

وَبَلَّ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا عَمِلُوا وَخَافَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِفُكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَاؤِكُمْ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُصِيرِينَ ﴿٣٥﴾

ذَلِكُمْ بِأَنكُمُ اتَّخَذْتُمُ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَأَلْيَوْمَ لَا يُجْرَبُونَ فِيهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾
قَلِيلٌ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

^a23,106; 67,9-10. ^b18,22; 20,16; 22,8. ^c16,35; 21,42; 39,49. ^d7,52. ^e5,58-59. ^f30,28.

2716. Ten dzień waszej, obicanej kary.

R O Z D Z I A Ł 46

AL-AHQĀF

*(Objawiony przed Hijrah)***Data Objawienia i kontekst**

Obecna sura jest ostatnią w grupie *Hā Mim*. Podobnie jak pozostałe rozdziały tej grupy, była ona objawiona w Mekce gdzieś w środkowej części działalności Świętego Proroka przed Hijrah. Noldeke umieszcza jej objawienie zaraz po Rozdziale 7. Wydaje się, że sura ta jest podobna do innych Rozdziałów z grupy *Hā Mim* w swoim tonie i wypowiedziach. Sura poprzednia zakończyła się solenną deklaracją, że „Bóg jest Potężny, Mądry”. W surze obecnej uzasadnia się twierdzenie zawarte w tych słowach. Sura ta powiada, że Koran został objawiony przez Potężnego i Mądrego Boga. Bóg jest mądry w tym sensie, że nauki koraniczne oparte są na solidnych podstawach, potwierdza je umysł, zdrowy rozsądek, jak i zebrane doświadczenia ludzkie. Bóg jest Potężny w tym sensie, że jeśli muzułmanie będą żyli zgodnie z ideałami i zasadami zawartymi w Koranie, wezmą w swe posiadanie dziedzictwo i górować będą nad swoimi przeciwnikami.

Temat

Podobnie jak sześć poprzednich Rozdziałów, sura ta rozpoczyna się od tematu objawienia koranicznego oraz Jedności Boga. Dalej sura ta przedstawia poniższe argumenty, przemawiające za odrzuceniem bałwochwalstwa: (a) Jedynie ta Istota może nakazywać i wymagać od nas, abyśmy ją podziwiali i czcili, która oprócz tego, że jest naszym Stwórcą i Żywicielem, jest Wszechmocna i Wszechpotężna i dlatego może zmuszać do posłuszeństwa wobec swoich praw i przykazań. (b) Bałwochwalstwo nie znajduje poparcia w żadnym z objawionych Pism. (c) Wiedza ludzka, rozum i doświadczenie odrzucają bałwochwalstwo i buntują się przeciw niemu. (d) Bóstwo, które nie może i nie odpowiada na modlitwy, jest bezużyteczne, a tak zwani bogowie bałwochwalców nie są w stanie odpowiadać na modlitwy swoich wyznawców. Następnie sura ta powiada, że twierdzenie Świętego Proroka o jego prorocत्वie nie jest nowym fenomenem. Posłańcy od Boga pojawiali się we wszystkich epokach i wśród wszystkich ludów po to, by je nauczać o Jedności Boga oraz o ich obowiązkach wobec współplemieńców. Dalej sura ta określa jako głupie i bezpodstawne twierdzenie, jakie zazwyczaj prezentują niewierni jako wytłumaczenie odrzucania przez nich Objawienia Bożego. Chodzi mianowicie o to: „Gdyby w przedstawianym nam objawieniu było jakiegokolwiek dobro, my – będąc lepiej poinformowanymi i ustawionymi w życiu – pierwsi byśmy je przyjęli”. Dalej sura ta powiada, że podczas gdy niewierzący, dumni ze swoich wielkich zasobów materialnych i duchowych, odrzucają Posłannictwo Boże, inni – obdarzeni wiarą i bogactwem duchowym – przyjmują je i trzymają się go pomimo najsroższych prób i cierpień. Dalej sura ta nawiązuje do losu 'Ād, ludu, który kwitł w pobliżu Mekki, by wskazać, że niewiara nigdy nie jest w stanie prosperować. Adyci zostali tak całkowicie zniszczeni, że nie pozostał nawet najmniejszy ślad ich wielkiej i pełnej chwały cywilizacji. Przy końcu sura ta przedstawia jakby ostrzeżenie kierowane do ludu Świętego Proroka, które mówi, że nie powinni oni dać się zwieść ich bogactwem i dobrobytem oraz aktualnym ubóstwem i słabością muzułmanów. Powiada się w tekście, że jeśli dalej odrzucać będą Posłannictwo Boże, ich dobrobyt okaże się początkiem ich ruiny. Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym do Świętego Proroka oraz jego następców, wzywając ich, że jako godni wyznawcy Prawdy powinni oni z cierpliwością i wytrwałością znosić wszelkie cierpienia i prześladowania, jakim są poddawani. Mają to czynić dlatego, że szybko zbliża się czas, kiedy ich sprawa zwycięży, a ich prześladowcy staną przed nimi w nielase i poniżeniu, błagając o przebaczenie i litość.

CZEŚĆ XXVI

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bHâ Mîm.

حَمِّمٌ ②

3. ^cObjawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Mądrego.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ③

4. ^dStworzyliśmy niebiosa i ziemię i to, co jest pomiędzy nimi, z wiecznym celem i na wyznaczony czas,²⁷¹⁷ lecz ci, którzy nie wierzą, odwracają się od tego, przed czym zostali ostrzeżeni.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِآلْحَقٍّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُذُنُوا مُعْرِضُونَ ④

5. Powiedz im: ^e„Czy wiecie, czym jest to, do czego zwracacie się poza Allachem? Pokażcie mi, co oni stworzyli z ziemi. Albo czy mają oni swój udział w stworzeniu niebios?²⁷¹⁸ Przynieście mi Księgę objawioną przed tą Księgą lub też jakiś znak wiedzy po waszej stronie,²⁷¹⁹ jeśli rzeczywiście mówicie prawdę”.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادُوا خَلْقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ إِنْ يُشِئُوا بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَوْا مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑤

^a1,1. ^b40,2; 41,2; 42,2; 43,2; 44,2; 45,2. ^c20,5; 32,3; 36,6; 40,3; 45,3. ^d21,17; 38,28; 44,39. ^e35,41.

2717. Wszechświat miał swój początek i będzie też miał swój koniec. „Minie wszystko to, co jest na ziemi, i mieszkać tam będzie jedynie Osoba twego Pana, Pana Chwały i Zaszczytu” (55,27-28).

2718. Jedyńc ta Istota może wymagać podziwu i oddawania jej czci, która jest Autorem i Twórcą wszechświata i która sprawuje kontrolę nad naszymi losami. Natomiast fałszywi bogowie bałwochwalców nie tylko niczego nie stworzyli, ale sami byli stworzeni (25,4).

2719. W rzeczywistości żaden inny autorytet poza objawionym Pismem oraz nauką i rozumem ludzkim nie może być podstawą określenia tego, czy dane wierzenia są właściwe czy błędne.

6. Któż jest w większym błędzie niż ten, kto zamiast do Allacha modli się do tych, którzy nie odpowiedzą na modlitwę aż do Dnia Zmartwychwstania²⁷²⁰ i *którzy nie zdają sobie nawet sprawy z ich modlitwy?

7. ^bI kiedy ludzkość zostanie podniesiona na nowo po śmierci, fałszywe bóstwa będą wrogami swoich wyznawców i wyprą się ich czci.

8. ^cI kiedy niewierzącym przedstawia się Nasze Znaki, oni – gdy przybywa do nich prawda – powiadają o niej: „To zwyczajne czary”.

9. Czy mówią: „On to wymyślił?”
^dPowiedz: „Jeśli to wymyśliłem, w żaden sposób nie pomożecie mi przeciwko²⁷²¹ Allahowi. On dobrze wie, jakimi próżnymi rozmowami się zajmujecie. On jest wystarczający jako świadek pomiędzy mną i wami. I jest On Najbardziej Przebaczący, Litościwy”.

10. Powiedz: „Nie jestem niczym nowym wśród Posłańców, ani nie wiem, co stanie się ze mną lub z wami. ^eJa wyłącznie idę za tym, co jest mi objawiane, i jestem tylko tym, który ostrzega”.

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَفْلُونَ ﴿٦﴾

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كُفْرِينَ ﴿٧﴾

وَإِذَا تُنْتَهَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِن لَّمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٨﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتَهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ ۗ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

قُلْ مَا كُنْتُ بِدُعَاءِ قَوْمِ الرَّسُولِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٠﴾

^a10,30. ^b6,23; 10,29. ^c34,44; 61,7. ^d11,36. ^e6,51; 7,204.

2720. Islam przedstawia Żywego Boga, który sam siebie objawia swoim wyznawcom poprzez przyjmowanie ich modlitw i pocieszanie ich w godzinie nieszczęścia przez przemawianie do nich słowami pocieszenia i ukojenia (2,187).

2721. Zwrot *min Allāh* oznacza: (a) przeciwko Allahowi; (b) z kary Allacha.

11. Powiedz: „Powiedzcie mi, co z wami będzie, jeśli ten oto Koran jest od Allacha, a wy weni nie wierzycie, podczas gdy ^a pewien świadek spośród Dzieci Izraela²⁷²² daje świadectwo nadejściu kogoś takiego jak on, który uwierzył, wy zaś jesteście zbyt dumni, by uwierzyć?” Zaprawdę, Allah nie prowadzi ludu grzeszników.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ
عُ قَامَنَّ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝۱۱

12. A ci, którzy nie wierzą, mówią o tych, którzy wierzą: ^b „Gdyby Koran był czymś dobrym, nie wyprzedziliby nas w wierze w niego”. A ponieważ nie zostali dzięki niemu pokierowani, powiedzą: „To jest stare kłamstwo”.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيُؤْلَوْنَ
هَذَا إِنْ كُنْتُمْ قَادِرِينَ ۝۱۲

13. Przed nim była ^c Księga Mojżesza – przewodnik i łaska. ^d To zaś jest Księga w języku arabskim, księga spełniająca poprzednie proroctwa,²⁷²³ ostrzeżenie dla tych, którzy grzeszą, jak i dobra nowina dla tych, którzy czynią dobro.

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً ۗ وَهَذَا
كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِمَا نَزَّلْنَا بِالذِّكْرِ ۗ وَلَمْ نُكَلِّمُ
وَأَبَشْرَةَ لِلْمُحْسِنِينَ ۝۱۳

^a11,18; 61,7. ^b11,28. ^c28,44. ^d20,114; 42,8, 43,4.

2722. Świadkiem spośród Dzieci Izraela jest Mojżesz. W obecnym wersecie nawiązuje się właśnie do tego jego proroctwa, które mówi o nadejściu Świętego Proroka. Proroctwo to powiada „Wzbudzę im proroaka spośród ich braci, takiego jak ty, i włożę w jego usta moje słowa, będzie im mówił wszystko, co rozkażę. Jeśli ktoś nie będzie słuchać moich słów, które on wypowie w moim imieniu, Ja od niego zażądam zdania sprawy” (Pwt 18,18-19).

2723. Werset 11, co potwierdza Pwt 18,18, odnosi się do pojawienia się Proroka spośród Izmaelitów. Werset obecny mówi o Arabii jako scenie pojawienia się Proroka, który miał być podobny do Mojżesza, oraz o Księdze (Koranie), która miała wypełniać proroctwa zawarte w Księdze Mojżeszowej i która miała tę księgę przewyższać. Oto stosowne proroctwo: „Wyrok na Arabię. Którzy w zaroślach na stepie nocujecie, wy, gromady Dedanitów, wynieście wodę naprzeciw spragnionych! Mieszkańcy kraju Tema, z chlebem waszym wyjdźcie na spotkanie uchodźców” (Iz 21,13-15).

14. ^aZaprawdę, ci, którzy mówią: „Naszym Panem jest Allah” i potem są wytrwali – nie spadnie na nich strach ani nie będą się smucić.²⁷²⁴

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧﴾

15. Ci są mieszkańcami Ogrodu. W nim zamieszkają – zapłata za to, co czynili.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

16. ^bNakazaliśmy człowiekowi, aby był dobry dla swych rodziców. Jego matka nosi go w bólach i rodzi go w bólach, a noszenie to i karmienie trwa trzydzieści miesięcy,²⁷²⁵ aż kiedy osiągnie pełną dojrzałość²⁷²⁶ i osiągnie wiek czterdziestu lat, powiada: ^c „Panie mój, uczyni, abym był wdzięczny za Twą łaskę, którą obdarowałeś mnie i moich rodziców, jak i bym czynił takie sprawiedliwe dzieła, które Tobie będą się podobać. I uczyni, by wśród mego potomstwa panowała sprawiedliwość dla mnie. Zwracam się do Ciebie i naprawdę jestem jednym z tych, którzy Tobie są postuszni”.

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَدَّهُ وَفِضْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ اأَشُدَّهُ وَبَلَغَ اأَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ اأَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى الْوَالِدَيْنِ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِلَى مِنَ السُّلَيْمِينَ ﴿٢٩﴾

17. Oto ci, od których przyjmujemy najlepsze z tego, co czynią, i którym zapominamy złe uczynki. Oni znajdują się wśród mieszkańców Ogrodu w spełnieniu prawdziwej obietnicy, jaką ^dim dano.

أُولَئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ الصِّدْقِي الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

^a29,70; 41,31. ^b6,152; 17,24; 29,9. ^c27,20. ^d17,109; 19,62; 73,19.

2724. Jakiż strach czy żal, nawet w obliczu najcięższych prób, mógłby zakłócić spokój umysłu prawdziwego wierzącego, który posiada nieprzewycięzoną wiarę, że Allah, Stwórca i Pan całego wszechświata, stoi za jego plecami?

2725. W 31,15 powiedziano, że karmienie piersią dziecka trwa dwa lata, jednak w obecnym wersecie połączony okres ciąży i karmienia piersią opiewa na trzydzieści miesięcy, co na okres ciąży pozostawia sześć miesięcy. Wydaje się, że jest to okres, podczas którego kobieta ciężarna odczuwa swe brzemię ciąży, jako że czwarty miesiąc ciąży to początek takich odczuć.

2726. Słowo *Ashudd*, jak się wydaje, jest tutaj użyte w sensie dojrzałości duchowej (tak samo w 12,23) oraz w sensie dojrzałości intelektualnej i fizycznej w 6,153 oraz 18,83.

18. Ten jednak, kto mówi do swych rodziców: „Wstyd! Czy straszycie mnie tym, że będę na nowo narodził się, skoro już całe pokolenia przeminęły przede mną?” Oni razem wołają wtedy do Allacha o pomoc i mówią doń: „Biada ci! Uwierź, albowiem obietnica Allacha jest prawdziwa”. On jednak mówi: „To nic innego, jak tylko opowieści z dawnych czasów”.

19. Oto ci, wobec których zapadł już wyrok o karze ^awraz ze społecznościami jinn i ludzi, którzy przeminęli przed nimi. Rzeczywiście, oni byli przegrani.

20. Dla wszystkich są stopnie oceny zgodnie z tym, co ^bczynili, i stanie się tak, żeby Allah mógł w pełni odplacić się im za ich postęпки. ²⁷²⁷ I nie będą skrzywdzeni.

21. W dniu, w którym ci, co nie uwierzyli, sprowadzeni zostaną przed Ogień, zostanie im powiedziane: „Wykorzystaliście wasze dobre rzeczy w życiu doczesnym i w pełni cieszyliście się nimi. ^cTeraz, tego dnia, odplacone wam będzie sromotną karą, albowiem bez żadnego usprawiedliwienia byliście wyniośli na ziemi ²⁷²⁸ i ponieważ postępowaliście buntowniczo”.

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَا أَتَيْدُمُونِي أَمْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي ۗ وَهُمَا يَسْتَعْجِلِينَ اللَّهَ وَنِيكَ آمِنِينَ إِنَّا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا بِكُمْ
فَقُولُوا مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٥٠﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٥١﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَرِجْزِهِمْ مَعَ مَا يَكُونُونَ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

ذَٰلِكَ يَوْمُ الْبَعْثِ ۗ لِلَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَدْبَاتٌ ۖ وَيُنَادِيهِمْ فِيهَا رَبُّكَ ۖ يَا بَنِي آدَمَ ۖ خُذُوا زِينَتَكُمْ لِمَا أَتَيْتُمْ بِهَا فَأَنتُمْ تُخْرَجُونَ ۖ عَذَابَ الْهُونِ ۖ بِمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فَإِذَا نَزَلْنَاهُم مِّنَ السَّمَاءِ فِي أَيُّسْرِ السَّمَاءِ ۖ أَن يَنْظُرُوا إِلَىٰ آيَاتِنَا إِلَّا أَنفُسَهُمْ يَظُنُّونَ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا فِيهَا مَسَكِينًا ﴿٥٣﴾

^a7,39; 41,26. ^b6,133. ^c6,94.

2727. Wszystkie dzieła człowieka zostaną w właściwy sposób osądzone i zważone, zaś przed podjęciem sądu wzięte będą pod uwagę wszelkie stosowne okoliczności tych działań. Boże prawo kompensacji działa tak, że podczas gdy nagroda za dobre uczynki wielokrotnie je przewyższa, to kara za uczynki zle jest do nich proporcjonalna.

2728. Kiedy niewierzący zostaną skonfrontowani z konsekwencjami swoich złych uczynków, powie im się w Dniu Rozliczenia, że tak samo jak eksploatowali do dna dary materialne, jakie zesłał na nich Bóg, i wykorzystywali je nie dla sprawy Boga, lecz dla swoich własnych celów, teraz będą musieli przygotować się na to, że będą cierpieć niełatwą i hańbę jako odplata za ich postęпки.

22. Przypomnij sobie brata 'Ad, kiedy ostrzegał swój lud wśród piaszkowych wzgórz – a byli ci, którzy ostrzegali, zarówno przed nim, jak i po nim – mówiąc: „Czciście wyłącznie Allacha. Obawiam się dla was kary wielkiego dnia”.

وَأَذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَّتِ التُّدُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾

23. Oni rzekli: „Czy przybyłeś do nas po to, by odciągnąć nas od naszych bogów? Zatem przynieś nam to, czym nas straszysz, jeśli rzeczywiście jesteś jednym z ^bprawdomów-nych”.

قَالُوا أَجِئْتَنَا إِنَّا فَنَكْنَا عَنِ الْيَهْتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٨﴾

24. On rzekł: „Wiedza²⁷²⁹ o tym jest wyłącznie u Allacha. A ja przekazuję wam to, z czym zostałem wysłany, widzę jednak, że jesteście ludźmi zupełnie nieświadomymi”.

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِن لَّيَكُنَّ فَأَزِيلُكُمْ بِمَا نَزَّلْنَا بِهِ وَكَذَّبْتُمْ عَنْكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٣٩﴾

25. Potem, gdy ujrzeli, jak ich kara nadciąga w stronę ich dolin w formie chmury, powiedzieli: „Oto chmura, która da nam deszcz”. My powiedzieliśmy: „Nie, to jest to, co próbowaliście przyspieszyć – ^cwiatr, w którym jest żalosna kara.

فَلَمَّا رَأَوْهُ غَارِبًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا غَارِبٌ مُّسْطَرٌّ أَبْلُ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٠﴾

26. „On zniszczy wszystko z rozkazu jego Pana”. Przed nastaniem ranka niczego nie było widać prócz ich mieszkań. W ten sposób My wynagradzamy winnych.

تَدْفِرُ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَكِنَتُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

^a7,66; 11,51. ^b7,71. ^c41,17.

2729. Ponieważ tylko sam Bóg zna okoliczności, w jakich człowiek podejmuje swoje działania – złe czy dobre – tylko On wie, czy człowiek zasługuje na karę Bożą, czy też nie. Podobnie wiedzę o czasie, sposobie i formie kary posiada tylko Bóg.

27. ^a1 umieściliśmy ich tam, gdzie nie umieściliśmy was. I daliśmy im uszy i oczy, i serca.²⁷³⁰ Lecz ich uszy, ich oczy i ich serca na nic im się nie przydały, albowiem wyparli się Znaków Allacha, a to, ^bz czego zwykli byli sztydzić, ogarnęto ich.

28. I z pewnością My zniszczyliśmy miasta wokół was²⁷³¹ i wyjaśniałiśmy Nasze Znaki na różne sposoby²⁷³², aby oni zwrócili się do Nas.

29. Dlaczego zatem ^cnie pomogli im ci, których brali sobie za bogów poza Allahem, a to w celu. by ci zbliżyli ich do Allacha? Nie, oni byli dla nich straceni. To było konsekwencją ich kłamstwa i tego, co wymyślili.

وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِينَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِينِهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً لَّعَلَّهَا آغْنَى عَنْهُمْ
سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِن شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ تَاكَاثُفًا
فِي يَسْتَهْرَوْنَ ۝

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَفْنَا
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ ذُرِّيَّتًا
إِلَٰهَةً بَلِ صَلَوَاتُ عَلَيْهِمْ وَذِكْرُكُمْ أَفْئِدُهُمْ وَمَا كَانُوا
يُقِرُّونَ ۝

^a6,7. ^b21,42. ^c42,47.

2730. 'Afidah (serca) to liczba mnoga od słowa *Fu'ād*, które jest synonimem *Qalb* – oba zaś oznaczają serce, umysł lub intelekt. W Koranie słowa te używane są synonimicznie. W 28,11 użyte są razem w znaczeniu „serce”. Kontekst określa, które z tych słów użyte jest w znaczeniu „serce” oraz kiedy oznacza „umysł”. Jednakże niektórzy autorzy dokonują rozróżnienia pomiędzy *Fu'ād* oraz *Qalb*. Powiada się, że to ostatnie ma konkretniejsze znaczenie, czyli *Ghisha'* lub *Wi'ā* elementu *Qalb*, innymi słowy środek lub wnętrze tegoż. *Tāra Fu'ādu-hū* oznacza: jego umysł lub intelekt, lub odwaga zniknęła (Lane).

2731. Ludy 'Ād oraz Tubba' sprawowały kontrolę nad rozległymi terytoriami południowej Arabii, natomiast plemię Thamūd żyło w jej północo-zachodniej części. Miasta Sodom i Gomora położone były nad brzegami Morza Martwego. Zniszczenie tych miejsc było dla mieszkańców Mekki czymś, co otworzyło ich oczy. Słowa „dokoła was” mogą także oznaczać cały świat.

2732. Koran ustawicznie powraca do fundamentalnych problemów wiary, moralności i spraw związanych z rodziną oraz zajmuje się nimi, podchodząc do nich z różnych punktów widzenia, by usunąć wątpliwości ludzi, prezentujących różne postawy, zasady moralne i spojrzenie na życie. Ludzie płytkiego myślenia i uprzedzonych umysłów nazwa to powtarzaniem się, lecz w rzeczywistości takie jest właściwe podejście do różnorodnych problemów ludzkich.

30. I przypomnij sobie, kiedy ^azwróciliśmy ku tobie grupę jinn, ²⁷³³ którzy chcieli posłuchać Koranu i, kiedy byli obecni podczas jego recytacji, mówili do siebie nawzajem: „Bądźcie cicho i słuchajcie”, a kiedy to się skończyło, odeszli do swego ludu, niosąc mu ostrzeżenie.

31. Powiedzieli: „O ludu nasz, ^bwysłuchaliśmy Księgi, która została zesłana po Mojżeszu, ²⁷³⁴ wypełniając to, co jest przed nią. Ona prowadzi ku prawdzie i ku prawdziwej drodze.

32. „O ludu nasz, odpowiedz nawołującemu do Allacha i uwierz w Niego. On wybaczy wam wasze grzechy i uchroni was przed bolesną karą.

33. „Jeżeli kto nie odpowie nawołującemu do Allacha, ten nie będzie w stanie uciec przed Nim na ziemi ani nie będzie miał żadnego obrońcy poza Nim. Tacy są wyraźnie w błędzie”.

34. Czyż oni nie uświadamiają sobie, że Allah, który stworzył niebiosa i ziemię, a nie znużył się ich stworzeniem, ²⁷³⁵ ^cma taką moc, by przywrócić martwym życie? Tak, zaprawdę. On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَتَّبِعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ
قَوْمِهِمْ مُّندِرِينَ ﴿٣٠﴾

قَالُوا يَقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مَوْسَىٰ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ
طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣١﴾

يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِن ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِّنْ عَذَابِ الْعَذَابِ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٣﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهِنَّ يُقَدِّرْ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ الْمَوْتَةَ
بَلَّآئًا عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

^a72,2. ^b72,2-3. ^c17,100; 36,82; 86,9.

2733. Grupa jinn, o której mowa w tym wersecie, była grupą Żydów z Nasībīn lub też, jak powiadają inni, z Mausāl lub Niniwy w Iraku. Będąc świadomymi opozycji mieszkańców Mekki, spotkali się oni ze Świętym Prorokiem w nocy i wysłuchawszy Koranu i wypowiedzi Świętego Proroka, nawrócili się na Islam i ponieśli swoje nowe Posłannictwo swoim ludom, które także z chęcią je przyjęły (Bayān, t. 8). Patrz także 72.2.

2734. Werset ten wskazuje, że grupa jinn, o której mowa w poprzednim wersecie, była grupą Żydów, ponieważ mówili oni o Koranie jako o „Księdze, która została zesłana po Mojżeszu”.

2735. Proces tworzenia nowych niebios i ziem nie ustał. Twierdzenie to nie jest ani bezpodstawne, ani puste. Wraz z nadejściem wielkiego Reformatora Bożego stary porządek umiera, zaś nowy zajmuje jego miejsce. Oznacza to powstanie nowego nieba i nowej ziemi.

35. A w dniu, w którym ci, co nie uwierzyli, sprowadzeni będą przed Ogień, będzie im powiedziane: „Czyż to nie jest prawdą?” Oni powiedzą: „A jakże, na Pana naszego, to jest prawda”. On powie: „Zatem skosztujcie kary, albowiem nie uwierzyliście”.

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٥٠﴾

36. Zatem bądź cierpliwy, tak jak posiadali cierpliwość Posłańcy o wielkim rozumie. I nie śpiesz się, jeśli o nich chodzi. W dniu, w którym ujrzą to, co im zagraża, wyda im się to takim, jakby ^anie spędzili na tym świecie nawet jednej godziny²⁷³⁶ dnia. Ostrzeżenie to zostało przekazane. A nie będzie zniszczony nikt, tylko lud nieposłusznych.

فَأَصْبِرْ كَمَا صَبَرْنَا الْأُولَاءِ الْعَظِيمِينَ الرَّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغٌ فَنَهْلٍ مُّجْتَلِكٍ
إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ﴿٥١﴾

^a10,46; 30,56; 79,47.

2736. Kara Boża dla niewiernych będzie tak szybka, sroga i wszechobjmująca, że porównanie całego ich życia, spędzonego w wygodach i komforcie, określi to życie na „zaledwie godzinę”.

R O Z D Z I A Ł 47

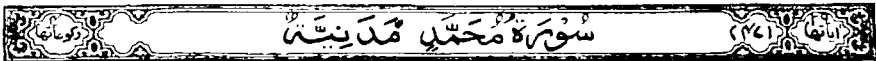
MUHAMMAD

*(Objawiony po Hijrah)***Data Objawienia i kontekst**

Sura ta znana jest także pod nazwą *Qitāl* (wojna), ponieważ znaczna jej część poświęcona jest tematowi wojny – jej powodom, etyce i konsekwencjom. Baidāwī, Zamakhsharī, Sayūti i inni utrzymują, że sura ta była objawiona po *Hirjah* – przy czym znaczna jej część była objawiona prawdopodobnie przed bitwą pod Badr, we wczesnym okresie działalności Świętego Proroka w Medynie. Przy końcu ostatniej sury powiedziano jednoznacznie i z naciskiem, że opozycja względem Posłannictwa Bożego, bez względu na jej siłę, organizację i trwałość, nigdy się nie powiedzie oraz że na dłuższą metę Prawda musi zwyciężyć. Temat ten zyskuje więcej określoności i precyzji w surze obecnej, gdzie niewierzącym powiada się, iż sprawa Islamu, po pokonaniu wszelkich przeciwności i trudności, zatryumfuje.

Temat

Obecna sura zaczyna się od nacechowanego elementem wyzwania stwierdzenia, że wszystkie wysiłki niewierzących, zmierzające do zahamowania lub cofnięcia postępu Islamu, spełzną na niczym oraz że warunki następców Proroka z dnia na dzień będą się polepszać. Dalej powiada się, że ponieważ wyciągnęli miecz przeciwko Świętemu Prorokowi, również od miecza zginą. Przedstawiając mużulmanom obietnicę sukcesu w starciu z ich wrogami, sura ta krótko przedstawia najważniejsze zasady prowadzenia wojny, jak na przykład to, że jeńców można brać po regularnej walce, kiedy przeciwnik zostanie zdecydowanie pokonany (w. 5), oraz że kiedy wojna się skończy, jeńców tych należy uwolnić, ewentualnie po otrzymaniu godziwego zadośćuczynienia. W ten sposób sura ta w jednym krótkim wersecie najskuteczniej uderza w ohydny praktykę związaną z niewolnictwem. Dalej powiada się, że fałsz musi ostatecznie przegrać. Lekcja taka wypisana jest wszak na kartach historii, natomiast zły los ludów 'Ād, Thamūd, Madianu oraz ludu Lota powinien otworzyć oczy mieszkańców Mekki. Następnie wypowiada się kilka słów pocieszenia do osoby Świętego Proroka. Treść tych słów jest taka, że chociaż wypędzany jest ze swojego rodzinnego miasta, pozbawiony przyjaciół i nadziei, by szukać schronienia w miejscu odległym od domu oraz wśród ludzi obcych, ostatecznie jego sprawa zwycięży. Dalej wspomina się krótko o celach wojny zgodnej z Islamem. Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym pod adresem mużulmanów, aby przygotowali się do wydania wszystkiego, co posiadają, dla sprawy tak przez nich umiłowanej, ponieważ nie łożenie dla dobra sprawy, kiedy ona tego wymaga, oznacza zamiar nie tylko szkodenia jej, ale i samemu sobie.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bTym, którzy nie wierzą i powstrzymują innych ludzi przed drogą Allacha, On czyni ich dzieła próżnymi.²⁷³⁷

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَاهُمْ ②

3. Lecz tym, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki i wierzą w to, co zostało objawione Muhammadowi – a jest to prawda od ich Pana – On odpuszcza ich grzechy i wyjaśnia ich sprawy.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيْنَا مِنْ رَبِّهِمْ كَذَبَرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ③

4. Jest tak dlatego, że ci, którzy nie wierzą, idą za fałszem, podczas gdy ci, którzy wierzą, idą za prawdą od ich Pana. W ten sposób Allah przedstawia swoim ludziom ich lekcje w formie przypowieści.

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ④

5. ^cI kiedy w regularnej walce spotkacie tych, co nie wierzą, uderzajcie ich w szyję. A kiedy pokonacie ich,²⁷³⁸ czyniąc wśród nich wielką rzeź, szybko nałóżcie im kajdany. Później albo uwolnijcie ich w formie łaski albo weźcie za nich okup – tak do czasu, aż wojna złoży swe ciężary. Oto nakaz.²⁷³⁹ I gdyby Allah tego

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَخْتَضَمْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَانَ فَإِذَا مَتَّعْتُمُوهُمْ فَلَا وَفَاءَ لَهُمْ وَلَا جِدَارَ لَهُمْ أَعْتَصِمُوا إِلَّا لِقَاعِ الْإِهْتِمَاءِ الَّذِي كَفَرْتُمْ بِذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهَبِطَ السَّمَوَاتُ بِالْحَبِّ وَالْأَسْوَاطِيرُ هُمْ جِبَالٌ ⑤

^a1.1. ^b4,168; 16,89. ^c8,46, 68.

2737. Dzieła niewierzących są bezskuteczne, ponieważ ich wysiłki kierowane w stronę hamowania postępu Islamu, nie dają żadnych rezultatów.

2738. *Athkhana fi'l Ardi* oznacza: spowodował wiele rzezi w kraju.

2739. Werset ten, mówiąc krótko, prezentuje kilka bardzo ważnych zasad, które dotyczą etyki prowadzenia wojny i dość przypadkowo zadaje śmierć niewolnictwu. Krótko mówiąc: (a) Kiedy muzułmanie angażują się w wojnę w obronie swojej wiary, życia lub własności, mają walczyć

zapragnął, ukarałby ich Sam, On jednak zapragnął wypróbować²⁷⁴⁰ niektórych z was przy pomocy innych. Tym zaś, którzy będą zabić na drodze Allacha, On nigdy nie uczyni ich dzieł próżnymi.²⁷⁴¹

اللَّهُ لَأَنْتَصِرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ تَبْلُؤُوا بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ تَبْلُؤُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ۝

6. On poprowadzi²⁷⁴² ich do sukcesu i polepszy ich sytuację.

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ۝

7. ^aOn wpuści ich do Ogrodu, który pozwolił im poznać.²⁷⁴³

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ۝

8. O wy, którzy wierzycie! Jeżeli będziecie pomagać sprawie Allacha, On pomoże wam, a kroki wasze uczyni pewnymi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَصُرُوا لِلَّهِ يُنصِرْكُمْ وَتُؤْتِيَ أَقْدَامَكُمْ ۝

^a3,196; 9,111.

odważnie i bez spoczynku (8,13-17). (b) Kiedy zacznie się już wojna, powinna trwać do ustanowienia pokoju i wolności sumienia (8,40). (c) Więźniów można i należy brać tylko po przeprowadzeniu regularnej walki i kiedy przeciwnik zostanie całkowicie pokonany. W ten sposób regularna wojna określana jest jako jedyny powód brania jeńców; pod żadnym innym pozorem człowieka wolnego nie wolno jest pozbawiać jego wolności. (d) Kiedy wojna się skończy, jeńców wojennych należy zwolnić, albo w formie aktu łaski, albo na zasadzie pobrania odszkodowania, ewentualnie poprzez wynegocjowanie wzajemnej wymiany jeńców między stronami. Jeńców wojennych nie wolno jest stale przetrzymywać w niewoli ani traktować jako niewolników. Święty Prorok wypuścił na wolność około sto rodzin Banī Mustaliq oraz kilka tysięcy jeńców Hawāzin po tym, jak oba te plemiona zdecydowanie zostały pokonane w walce. Po bitwie pod Badr przyjęto odszkodowanie od jeńców, zaś ci, którzy nie mogli zapłacić, lecz potrafili pisać i czytać, musieli uczyć pisania i czytania samych muzułmanów. Werset ten uderza w ten sposób bardzo skutecznie w same korzenie niewolnictwa, obalając je całkowicie i na zawsze.

2740. Allach związał w walce wierzących i niewierzących, aby z jednej strony mogły uwidocznić się dobre cechy charakteru wierzących, a z drugiej złe cechy charakteru niewierzących. Chyba w żadnym innym aspekcie życia moralna wyższość Towarzyszy Świętego Proroka nie była tak jasno przedstawiona jak w sposobie traktowania pokonanych przeciwników.

2741. Ofiara zabitych podczas walki muzułmanów nie zostanie stracona. Właściwie to właśnie ich ofiara przyczyniła się tak bardzo do szerzenia Islamu w Arabii.

2742. Ponieważ *Hidāyah* oznacza „iść właściwą drogą, dopóki nie osiągnie się swojego celu poszukiwań” (Lane), werset ten powiada, że poprzez śmierć zabić muzułmanie osiągnęli cel, dla którego oddali swe życie – cel, którym było zwycięstwo sprawy Islamu.

2743. Wierzący mają przedsmak błogosławieństw Raju jeszcze w tym życiu w tym sensie, że w swojej fizycznej formie cieszą się wszystkimi tymi błogosławieństwami duchowymi oraz łaskami, które – jak powiada Koran – obiecane im są w życiu przyszłym. Werset ten może także oznaczać, że wierzący mają duchowy przedsmak „Ogrodu”, ponieważ na własne oczy widzieli, jak jeszcze w tym życiu spełniła się obietnica zawarta dla nich w Koranie.

9. Jednakże los tych, którzy nie wierzą, to wieczne potępienie. Ich dzieła On uczyni daremnymi.²⁷⁴⁴

10. Jest tak, ponieważ oni nienawidzą tego, co objawił Allah. Dlatego On uczynił ich dzieła daremnymi.

11. ^aCzyż oni nie podróżowali po ziemi i nie widzieli, jaki był koniec tych, co byli przed nimi?²⁷⁴⁵ Allah zupełnie ich zniszczył i niewiernych czeka to samo.

12. Jest tak dlatego, że ^bAllach jest obrońcą tych, którzy wierzą, natomiast niewierni nie mają żadnego obrońcy.

13. Zaprawdę, Allah uczyni, że ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, wejdą do Ogrodów, pod którymi przepływają strumienie. ^cNatomiast ci, co nie wierzą, radują się i spożywają tak jak bydło,²⁷⁴⁶ ich końcowym mieszkaniem będzie zaś Ogień.

14. Ileż miast, potężniejszych niż twoje miasto, które cię wyгнаło,²⁷⁴⁷ zniszczyliśmy, a nie miały żadnego pomocnika.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا قَتَلُوا نَفْسَهُمْ وَاضْلَعُوا أَعْيُنَهُمْ ①

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْيُنَهُمْ ②

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَرْنَا اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ

لِلْكَافِرِينَ آمَنَّا لَهُمَا ③

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكُفِرَانَ

لَا مَوْلَى لَهُمْ ④

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

جَنَّتِ تَحْرِيٍّ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

يَسْتَعْتُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ

مَثْوًى لَهُمْ ⑤

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

الَّتِي أَخْرَجْتَكَ أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ⑥

^a12,110; 22,47; 30,10; 35,45; 40,22. ^b3,151; 8,41. ^c14,31; 77,47.

2744. W kilku ostatnich wersetach trzy razy powiada się, że „Bóg uczynił dzieła niewierzących próżnymi”. Oznacza to, że niewierzący włożyli wszystkie swoje siły i zaangażowali całe swoje ciało do osiągnięcia najwyższego swego celu – zobaczenia upadku Islamu. Islam jednak zwyciężył. Dokonywał dalszego postępu i coraz lepiej prosperował, zaś niewierzący nie zdolali ujrzeć spełnienia swoich pragnień.

2745. W Koranie aż piętnaście razy powiada się niewierzącym w Świętego Proroka, aby udali się w podróż po ziemi i sami zobaczyli smutny koniec, do jakiego doszli niewierzący w poprzednich Proroków. Werset ten ostrzega ich: jak mogą spodziewać się, że unikną podobnego losu? Kara Boga z pewnością na nich spadnie w różnych formach i kształtach.

2746. Podczas gdy wierzący jedzą, by żyć dla służby Bogu i człowiekowi, niewierzący żyją, by jeść i by nie mieć żadnych innych szlachetniejszych celów. Niewierzący nie wnoszą się ponad poziom zwierząt, ponieważ cała ich koncepcja życia opiera się na materializmie.

2747. Werset ten objawiony był podczas podróży Świętego Proroka z Mekki do Medyny, kiedy to został on wypędzony ze swojego umiłowanego rodzinnego miasta, a za jego głowę wyznaczono cenę. Prorok ciągle obawiał się, że zostanie złapany, ponieważ Medyna była miejscem odległym, a kraj pełen poszukiwaczy, którzy chcieli go uśmiercić lub żywego wymienić na wyznaczoną nagrodę. Bóg jednak obiecał Świętemu Prorokowi bezpieczną podróż.

15. ^aCzy zatem ten, kto mocno stoi na dowodzie od swego Pana, jest podobny do tego, któremu złe postęпки wydają się miłe i który daje upust swym przyziemnym pragnieniom?

16. ^bOpis Ogrodu obiecane go sprawiedliwym. Są w nim strumienie wody, która się nie psuje, i strumienie mleka, którego smak się nie zmienia, i strumienie wina, radości dla tych, którzy je piją, i strumienie oczyszczanego ²⁷⁴⁸miodu. W nim będą oni mieli wszelkie rodzaje owoców, jak i przebaczenie od ich Pana. Czyż ci, którzy cieszą się takim szczęściem, mogą być podobni do tych, którzy mieszkają w Ogniu i którzy do picia otrzymują wrzącą wodę, tak że szarpie ona im wnętrznosci?

17. Wśród nich są i tacy, którzy wydają się ciebie słuchać, aż kiedy odejdą od ciebie, powiadają do tych, którzy mają wiedzę: „O czym on właśnie prawil?” ²⁷⁴⁹ „Oto ci, na których serca Allah nałożył pieczęć i którzy idą wyłącznie za swymi złymi pragnieniami.

أَفَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ كَمَن زُيِّن لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۵

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِّن مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِّن خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِلشَّرَابِ وَأَنْهَارٌ مِّن عَسَلٍ مُّصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ كَمَن هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝۱۶

وَمِنْهُمْ مَن يَسْتَعِ الْيَاكُتَةَ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنفَا أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۷

^a11,29. ^b13,36. ^c16,109; 63.4.

2748. Wiernym obiecuje się, zarówno w tym, jak i w przyszłym życiu, rzeki pełne czystej wody, rzeki mleka, którego smak się nie zmienia, rzeki wina, które wspaniale smakuje oraz rzeki klarownego miodu. Słowo *Anhâr*, które w wersecie tym jest użyte czterokrotnie, oprócz innych znaczeń posiada i takie: światło i obfitość. Natomiast słowo *Asal*, oprócz innych rzeczy, oznacza dobry lub sprawiedliwy uczynek, który wzbudza w ludziach szacunek i miłość wobec sprawcy tego czynu. W świetle tych znaczeń werset ten może oznaczać, że te cztery wymienione rzeczy będą dane sprawiedliwym w obfitości. Woda jest źródłem wszelkiego życia (21,31); mleko daje zdrowie i wigor ciału; wino wywołuje przyjemne uczucia i daje zapomnienie o rzeczach przykrych, natomiast miód leczy wiele chorób. Biorąc w sensie fizycznym, werset ten może oznaczać, że w tym życiu wierzący będą mieli w obfitości wszystkie te rzeczy, które czynią życie przyjemnym, radosnym i użytecznym; natomiast w znaczeniu symbolicznym oraz w sensie duchowym werset ten oznaczać może, że wierzący będą żyć życiem pełnym – zostaną obdarzeni wiedzą duchową, będą pili wino miłości Bożej oraz będą czynić to, co przysporzy im miłości i szacunku innych ludzi.

2749. Ponieważ hipokryta to człowiek o dwóch twarzach, zazwyczaj używa on języka dwuznacznego. Czyny to po to, by wyeliminować siebie z niewygodnych położeń, by – w przypadku, kiedy czając wypowiedź wprowadziłaby go w kłopoty – mógł uniknąć konsekwencji, nadając swoim wypowiedziom całkiem inne znaczenie. Powyższy zwrot jest dobrym przykładem języka o wielu znaczeniach, jakiego używali hipokryci z Medyny. Gdyby jeden z nich po spotkaniu ze Świętym Prorokiem przypadkiem spotkał muzułmanina, powiedziałby: „O czym to powiadał teraz Święty

18. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy idą za przewodnictwem, ^aOn dodaje im przewodnictwa i obsypuje ich sprawiedliwością stosowną do ich położenia. ²⁷⁵⁰

19. Niewierni czekają wyłącznie na Godzinę, aby spadła na nich ^bniespodziewanie. Znaki ²⁷⁵¹ tego już nadeszły. Lecz na co zda się im ich napomnienie, skoro ona już nadeszła.

20. Dlatego wiedz, że nie ma żadnego innego boga poza Allahem i szukaj obrony dla swych ludzkich słabości ²⁷⁵² i dla wierzących mężczyzn i wierzących niewiast. Allah wszak zna miejsce, po którym poruszacie się, jak i miejsce, w którym się zatrzymujecie. ²⁷⁵³

21. A ci, którzy wierzą, powiadają: „Dlaczego nie zostanie objawiona jakaś Sura?” Kiedy jednak jest objawiana jakaś ważna Sura i mówi się w niej o walce, widzisz, jak ci, w sercach których jest choroba, spoglądają w twoją stronę jak ktoś, kto omdlewa z powodu zbliżającej się śmierci. Zatem biada im!

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ
تَقْوَاهُمْ ﴿١٨﴾

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ
ذِكْرُهُمْ ﴿١٩﴾

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مَثْوَاكُمْ ﴿٢٠﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا
أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُخْتَلِكَةً وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ
الْمَغْتَبِي عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَى لَهُمْ ﴿٢١﴾

^a8,3; ^b22,56; 43,67.

Prorok” w znaczeniu: cóż za piękne i użyteczne rzeczy mówił Prorok. Gdyby jednak przypadkiem spotkał on innego hipokrytę, użyłby tego samego zwrotu, ale znaczenie jego byłoby następujące: „cóż za nonsensy opowiadał Święty Prorok”.

2750. Ten zwrot koraniczny może oznaczać: (a) Bóg czyni ich sprawiedliwymi; (b) Odkrywa On przed nimi drogi i sposoby, dzięki którym mogą oni dojść do sprawiedliwości. (c) Allah zsyła na swoich wiernych łaski i błogosławieństwa, które są wynikiem życia sprawiedliwego.

2751. Wydaje się, że słowo *Ashrāt* odnosi się do ucieczki Świętego Proroka z Mekki, która okazała się preludem do pojawienia się wielu innych Znaków.

2752. Patrz 2612 oraz 2765.

2753. Słowa *Mutakallabakum* oraz *Mathwākum* mogą oznaczać: „Kiedy poruszasz się załatwiając swoje sprawy i kiedy odpoczywasz” lub też to pierwsze słowo odnosi się do tego świata, zaś to drugie do przyszłego.

22. Ich postawa powinna cechować się posłuszeństwem ^a i nawoływaniem ludzi do dobra. I kiedy sprawa została postanowiona, byłoby dla nich lepiej, gdyby byli oddani Allahowi.

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرَ فَلَوْ
صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢٢﴾

23. Czyż zatem wy, gdybyście otrzymali autorytet, nie wywoływalibyście w kraju nieporządku i nie zrywali waszych więzów krwi?²⁷⁵⁴

هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفِيدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٣﴾

24. Oto ci, których Allah przeklął, tak iż uczynił ich głuchymi, a ich oczy uczynił ślepyi.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى
أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٤﴾

25. ^bCzyż oni zatem nie zastanowią się nad Koranem albo czy też jest tak, iż na ich serca nałożone są zamki?

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٥﴾

26. Zaiste, ^cci, którzy odwracają się plecami po tym, jak jasnym stało się dla nich przewodnictwo, zostali zwiedzeni przez Szatana i mają wobec niego fałszywe nadzieje.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَهُمْ
﴿٢٦﴾

27. Jest tak, ponieważ powiedzieli do tych, którzy nienawidzą tego, co objawił Allah: „Będziemy wam posłuszni w pewnych sprawach”, lecz Allah zna ich tajemnice.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ
سَطِينًا لَكُمْ فِي بَعْضِ الْأُمُورِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

28. Lecz jakże się im powiedzie, kiedy aniołowie spowodują, że ^dumrą, uderzając ich w twarze i plecy?

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يُضْرَبُونَ دُجُوهَهُمْ
وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٨﴾

29. Jest tak, ponieważ poszli za tym, co nie podoba się Allahowi, i ponieważ nie spodobało się im szukanie upodobania u Allacha. On zatem uczynił ich dzieła daremnymi.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا سَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا
رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٩﴾

^a2,264. ^b4,83. ^c3,87. ^d4,98; 8,51; 16,29.

2754. Muzułmanom pozwolono walczyć, ponieważ gdyby siła niewiernych nie została przelamana, doprowadziliby do nieporządku i niepokoju w kraju, zerwaliby wszelkie więzy rodzinne i zdeptali wszystkie prawe twierdzenia.

2755. Hipokryci z Medyny nie chcieli otwarcie i bez rezerwy zasiadać obok wierzących. Hipokryta to człowiek zbyt przebiegły, by podcinać gałąź, na której siedzi, czy też palić za sobą mosty.

30. Czy ci, których serca pełne są choroby, przypuszczają, że Allah nie ujawni ich złej woli?

31. I gdybyśmy zechcieli, wskazalibyśmy ich tobie, abyś rozpoznawał ich po ich znakach. Ty niechybnie rozpoznasz ich z tonu ich mowy.²⁷⁵⁶ A Allah zna twoje uczynki.

32. My niechybnie będziemy was wypróbowywać aż do czasu, kiedy ujawnimy wśród was tych, którzy starają się dla sprawy Allacha, jak i tych, którzy są ^awytrwali. I ujawnimy²⁷⁵⁷ prawdziwe fakty was dotyczące.

33. Ci, którzy nie wierzą i powstrzymują ludzi przed drogą Allacha, jak i przeciwstawiają się Posłańcowi po tym, jak przewodnictwo stało się dla nich czymś zrozumiałym, w najmniejszy sposób nie zaszkodzą Allahowi. On dzieła ich uczyni bezowocnymi.

34. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie posłuszni Allahowi i okazujcie posłuszeństwo Posłańcowi, a nie czyńcie waszych dzieł daremnymi.

35. ^bZaprawdę, tym, którzy nie wierzą i powstrzymują ludzi przed wejściem na drogę Allacha, a potem umrą, będąc niewierzącymi, Allah niechybnie nie przebaczy.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخَيِّجَ اللَّهُ أَسْئَاتِهِمْ ۖ

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَتَعْرِفَنَّهُمْ بَيْنَهُمْ وَ لَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجْهِدِينَ مِنْكُمْ وَ الصَّابِرِينَ وَ تَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ شَاقَّوْا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَصُرُوا وَاللَّهُ سَيَّئٌ وَسَخِيطٌ أَعْمَاهُمْ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ لَا تَبْطُلُوا أَعْمَالَكُمْ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَ هُمْ كُفَّارٌ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۝

^a3,141-143; 29,4,12. ^b3,92; 4,19.

2756. Hipokryta nigdy nie mówi wprost. Zawsze wypowiada się w sposób wieloznaczny po to, by przekazywać jeden sens jednej osobie, zaś inny innej. Właśnie do takiego sposobu wypowiedzania się nawiązuje werset 2,105.

2757. 'Arafa jest synonimem 'Alima, lecz 'Ilm ma znaczenie szersze i ogólniejsze niż Ma'rifah. Podstawowym znaczeniem 'Ilm jest znak, dzięki któremu jedna rzecz jest odróżniana od innej (Lane). Wiedza lub 'Ilm jest dwojakiego rodzaju: (a) wiedza o rzeczy przed jej pojawieniem się; oraz (b) wiedza o rzeczy, po tym, jak się już stała czy zaistniała. W obecnym wersecie nawiązuje się do wiedzy tej ostatniej kategorii.

36. ^aZatem nie bądźcie ospali i nie proście o pokój,²⁷⁵⁸ albowiem wy niechybnie będziecie górą. Allah jest z wami i nie pozbawi was On nagrody za wasze poczynania.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْآظِلُونَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَنَنْ يَبْرِكُمْ أَعْمَالَكُمْ ⑥

37. ^bŻycie na tym świecie jest ledwie rozrywką i zabawą, a jeśli będziecie wierzyć i będziecie sprawiedliwi, On da wam waszą nagrodę i nie poprosi was o wasze bogactwo.²⁷⁵⁹

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لِبُحْبُوحٍ وَلَهْوٌ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ⑦

38. Gdyby On miał was o nie poprosić i was przymusić, libyście skąpcami, On zaś ujawniłby wasze występki.²⁷⁶⁰

إِنْ يَسْأَلْكُمْ هَا فَيُحْفِكُمْ تَبَخُلًا وَيُخْرِجْ
أَصْفَانَكُمْ ⑧

39. Spójrz! Jesteście tymi, których wzywa się do wydawania dla sprawy Allacha, wśród was jednak są i skąpcy. A jeśli kto jest skąpy, jest skąpy wyłącznie przeciwko swojej własnej duszy.²⁷⁶¹ Allah zaś jest Samowystarczalny i to wy jesteście w potrzebie. ^cA jeżeli odwrócić się plecami, On w wasze miejsce sprowadzi inny lud, a wtedy on nie będzie podobny do was.²⁷⁶²

هَآأَنْتُمْ هَآؤَآَاءٌ تَدْعُونَ لِتُقْتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فِيْسْأَلْكُمْ مَنْ يَبْغُلُ وَمَنْ يَبْغُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَنِ
نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ⑨

^a3,140. ^b6,33; 29,65; 57,21. ^c5,55.

2758. Zachęca się tutaj muzułmanów do tego, że kiedy rozpocznie się już walka, nie powinni oni prosić czy zabiegać o pokój, bez względu na kolejną wojnę i jej wyniki. Mają oni albo zwyciężyć zwyciężając, albo umierając. Nie mają żadnego innego wyboru.

2759. Werset ten powiada, że ponieważ muzułmanie byli zachęceni do walki o sprawę Allacha, będą musieli ponieść koszty wojny oraz że w tym celu będą musieli poświęcić swoje własne pieniądze. Allah jednak nie potrzebuje ich pieniędzy. Wymaga się od nich ofiary pieniędzy i życia dla ich własnej korzyści, ponieważ bez takiej ofiary nie jest możliwy żaden sukces. Prawdziwi wierzący muszą zrozumieć i uświadomić sobie tę lekcję.

2760. Werset ten w szczególności odnosi się do hipokrytów.

2761. Skąpstwo to straszna choroba moralna, która zżera moralność człowieka i jego dobrobyt duchowy. W innym miejscu Koran o takich ludziach wypowiada się w bardzo ostrym tonie (9,35).

2762. Kiedy pewnego razu spytano Świętego Proroka, do kogo odnoszą się słowa „On w wasze miejsce sprowadzi inny lud”, relacjonuje się, że odpowiedział on tak: „Gdyby Wiara miała wznieść się na Plejady, człowiek perskiego pochodzenia sprowadzi ją z powrotem na ziemię” (Rūh al-Ma’āni).

R O Z D Z I A Ł 48

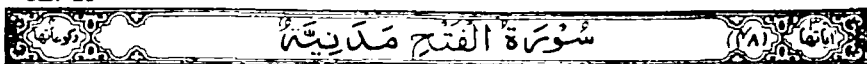
AL-FATH

*(Objawiony po Hijrah)***Data Objawienia i kontekst**

Wśród naukowców panuje ogólna zgoda co do tego, że sura ta została objawiona wtedy, gdy po podpisaniu Traktatu Hudaibiyah, Święty Prorok powracał do Medyny, w szóstym roku Hijrah w miesiącu Dhu'l-Qa'dah (Bukhāri). Jako że traktat ten miał znaczenie epokowe, wszystkie związane z nim wydarzenia są starannie zachowane w historii islamskiej. Tak zatem w odniesieniu do daty i miejsca objawienia panuje ogólna zgoda opinii. Sura ta zatytułowana jest Al-Fath (Zwycięstwo). Tytuł ten jest stosowny w tym, że, jak się wydaje, porażka dyplomatyczna przeciwników udowodniła mistrzostwo strategii Świętego Proroka i doprowadziła do upadku Mekki, a w konsekwencji do podboju całej Arabii. Przy końcu poprzedniej sury wierzący otrzymali określoną obietnicę zwycięstwa nad przeciwnikami. Sura obecna głosi w kategoriach jednoznacznych i jasnych, że owo zwycięstwo nie jest sprawą jakiegś odległej przyszłości, lecz że jest już blisko. Jest tak blisko, że właściwie można powiedzieć, iż już nastąpiło. Będzie ono tak zdecydowane i przytłaczające wrogów, że nawet najwięksi sceptycy nie będą w stanie mu zaprzeczyć.

Temat

Sura ta rozpoczyna się stanowczym oświadczeniem, że obiecane zwycięstwo właściwie już nadeszło i że będzie ono wyraźne, zdecydowane i przytłaczające. Dalej powiada się Świętemu Prorokowi, że w wyniku tego zwycięstwa ludzie przyjmą Islam i że będzie ich tak wielu, iż dla samego Proroka zadaniem niezwykle trudnym będzie uczynienie z tych ludzi świadomymi, znającymi wszystkie zasady wiary wiernymi. Dlatego powinien on błagać Boga o pomoc w wypełnianiu tego jego obowiązku. Powinien on także błagać o przebaczenie i litość, gdyby z powodu różnych ludzkich ograniczeń wypełnianie tego obowiązku w jakichś aspektach nie do końca się mu powiodło. Dalej sura ta powiada, że z powodu braku pełnego zrozumienia znaczenia tego traktatu wierni byli przygnębieni, przez co Bóg zesłał na wiernych spokój i wytrwałość – ich wiara powiększyła się – zaś na niewierzących zesłał fałszywe zadowolenie, które okaże się bezpodstawne. Ludziom wierzącym powiada się dalej, że nie powinni wątpić w mądrość Świętego Proroka w akcie zawierania tego traktatu, ponieważ jest on Posłańcem od Boga i Bóg kieruje wszystkimi jego poczynaniami i działaniami. Ich zaś obowiązkiem jest „wiara w niego, pomaganie mu i szanowanie go”. Następnie sura ta mówi, że wierzący spodobali się Bogu w tym, iż stanęli po stronie Świętego Proroka na dobre i złe, a nawet postanawiając u jego boku ponieść śmierć. Zgodnie z planem Bożym nie doszło do walki, ponieważ w owym czasie w Mekce mieszkało wielu szczerych wierzących, których muzułmanie nie znali i którzy niechybnie zginęliby podczas walk. Następnie napomina się zdecydowanie Hipokrytów oraz tych, którzy stoją za ich plecami. Sura ta powiada, iż zawsze, kiedy wzywa się ich do walki o sprawę Boga, wymyślają najróżniejsze nieprawdziwe wytłumaczenia dla siebie i nie stają do walki, jednak tymi podstępami i fałszywymi argumentami oszukują tylko samych siebie. Pod koniec sura ta powraca do tematu następującego: Traktat Hudaibiyah nie tylko okaże się wielkim zwycięstwem, ale po nim nastąpią następne zwycięstwa i w ręce zwycięskich muzułmanów wpadną także sąsiadujące kraje.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Zaprawdę. My daliśmy ci
wyraźne Zwycięstwo,²⁷⁶³

إِنَّا أَنْزَلْنَاكَ فَتْحًا مُبِينًا

^a1,1.

2763. Wydaje się, że słowa „wyraźne zwycięstwo” odnoszą się do Traktatu Hudaibiyah. Warto zauważyć, że chociaż podczas tych wczesnych, krótkich sześciu lat spędzonych w Medynie Święty Prorok odniósł wielkie zwycięstwa nad swoimi wrogami – zwycięstwa, które zmiażdżyły ich siłę – to żadne z nich nie jest nazwane „wyraźnym zwycięstwem”. Określenie to zostało zachowane dla Traktatu Hudaibiyah do podkreślenia szczególnego jego honoru pomimo faktu, że jego warunki były – jak się zdawało – bardzo poniżające. Z tego też powodu muzułmanie popadli w przygnębienie, jako że myśleli, iż przez ten traktat Islam doznaje uszczerbku, upada jego prestiż. Przygnębienie to było tak wielkie, że nawet tak wspaniali i oddani wierni jak ‘Umar wykrzyknął w głębokim żalu i rozdrażnieniu, że jeśliby warunki tego traktatu ustalał ktokolwiek inny poza Świętym Prorokiem, on by na nie nie przystał (Hishām). Traktat ten w rzeczy samej był wielkim zwycięstwem, ponieważ otworzył on drogę do ekspansji i pozwolił Islamowi rozszerzyć się i doprowadził do Upadku Mekki, a w ostatecznym rozrachunku do podboju całej Arabii. Dowiódł on mistrzowskiej strategii Świętego Proroka, ponieważ „status polityczny uznany został za równy i niezależny przez Quraish” („Mohammad at Medina”, autorstwa Montgomery Watt).

Święty Prorok miał wizję, w której wraz z grupą swoich towarzyszy okrążył Ka’bah. W celu spełnienia tej wizji wyruszył w stronę Mekki wraz z 1500 muzułmanami, by dopełnić Mniejszej Pielgrzymki (*‘Umrah*) w Uświęconym Miesiącu, w którym – zgodnie z tradycją arabską – zabronione było prowadzenie jakichkolwiek walk, a było tak nawet przed Islamem. Kiedy doszedł do *‘Usfān*, do miejsca odległego od Mekki o kilka kilometrów, został poinformowany przez swoje przednie stráže pod dowództwem ‘Abbad bin Bishr, że Quraish postanowili nie dopuścić do ich wejścia do miasta. W celu uniknięcia starcia zbrojnego, Święty Prorok zmienił drogę marszu i „po męczącym marszu po bezdrożach dotarł do Hudaibiyah, gdzie rozbił obozowisko. Święty Prorok ogłosił, że przyjmie wszelkie żądania Quraish dla uszanowania Świętego Miesiąca” (Hishām), ale Quraish mocno postanowili nie wpuścić go do miasta, bez względu na to, co mówił. W celu znalezienia rozwiązania tego impasu wymieniono posłów. Po zażartych i uciążliwych pertraktacjach, w których Święty Prorok poruszył i niebo, i ziemię, nawet koszem swojego własnego prestiżu, by znaleźć rozsądny kompromis z Quraish, podpisany został traktat o następujących warunkach: „Wojna będzie wstrzymana na dziesięć lat. Ktokolwiek zechciałby przyłączyć się do Świętego Proroka lub zawrzeć z nim traktat, ma pełną swobodę uczynienia tego. Podobnie ktokolwiek zechciałby przyłączyć się do Quraish lub zawrzeć z nimi traktat, ma pełną swobodę uczynienia tego. Jeśli jakiś wierzący wyjdzie z Mekki i uda się do Świętego Proroka bez zgody jego strażnika, zostanie odesłany z powrotem; lecz jeśli któryś z następców Świętego Proroka powróci do Quraish, nie zostanie odesłany z powrotem. Prorok zawróci jeszcze w tym roku, nie wchodząc do miasta. W następnym roku on sam i jego Towarzysze będą mogli odwiedzić Mekkę jedynie na trzy dni w celu dokonania *‘Umrah* (Pielgrzymka Mniejsza), lecz nie będą oni mieli przy sobie żadnej broni oprócz schowanych w pochwy mieczy” (Bukhāri).

Jak mogło się wydawać warunki tego traktatu były bardzo poniżające. Muzułmanie byli bardzo zaniepokojeni. Właściwie żadne słowa nie są w stanie stosownie określić ich bólesci i poczucia poniżenia oraz zranionej dumy. Szczególnie bolesnym był trzeci warunek. Jednakże sam Święty Prorok był niezwykle spokojny. Będąc przekonany o sile Islamu, wiedział, że „wierzący, który choć raz spróbował słodczy wiary, będzie wołał być wrzuconym w ogień niż wyrzec się swej wiary” (Bukhāri); oraz że okaże się on sam źródłem siły dla swojej religii, bez względu na to, gdzie będzie przebywał. Później traktat ten okazał się „wyraźnym zwycięstwem”. Towarzysze Świętego Proroka słusznie byli dumni z obecności przy tej okazji oraz usprawiedliwieni ze sposobu podejścia do tego traktatu, a nie do podboju Mekki jako „zwycięstwa, o którym mowa w obecnym wersecie” (Bukhāri). Według nich nie było żadnego większego zwycięstwa niż to, a wyniki jego nie były nigdy większe i wspanialsze, niż wyniki podpisania tego właśnie Traktatu (Hishām). Sam Święty Prorok nazwał ten traktat wielkim zwycięstwem (Baihaqūi). Koran nazywa go „wyraźnym zwycięstwem” (w. 2), największym osiągnięciem (w. 6), wspaniałą nagrodą (w. 11) oraz zakończeniem i udoskonaleniem łaski Bożej spływającej na Świętego Proroka (w. 3), ponieważ otworzył on wrota zalewu duchowego i politycznego podboju przez Islam.

3. By Allah mógł zakryć²⁷⁶⁴ twoje słabości,²⁷⁶⁵ dawne i przyszłe,²⁷⁶⁶ i żeby mógł On dopełnić swe łaski wobec ciebie i wprowadzić cię na właściwą drogę,

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيَسِّرَ لَكَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ وَرِجَالًا مُسْتَقِيمِينَ ﴿٣﴾

2764. Obecny werset został błędnie zinterpretowany świadomie lub z powodu braku znajomości idiomu arabskiego przez niektórych autorów chrześcijańskich. Powiadają oni, iż oznacza on jak następuje: Święty Prorok był winien pewnych zaniedbań moralnych. Artykułem wiary muzułmańskiej, do czego zachęca Koran, jest to, że Prorocy Boży rodzą się bez grzechu i pozostają bez grzechu przez całe swoje życie. Nie czynią ani nie mówią niczego sprzecznego z przykazaniami Bożymi (21,28). Jako że przez samego Boga wyznaczeni są do oczyszczania ludzi z grzechu, sami nie mogą być go winni. Natomiast spośród wszystkich Posłańców Bożych Święty Prorok był najszlachetniejszym i najczystszy. W Koranie znajdujemy wiele wersetów, które z największym zachwytem mówią o czystości życia Świętego Proroka (2,130; 3,32; 3,165; 6,163; 7,158; 8,25; 33,22; 48,11; 53,3-4; 68,5 oraz 81,20-22). W kwestii zwrotu *li-Yaghfira*, patrz 2612.

2765. Człowiek o tak wspaniałej postawie moralnej jak Święty Prorok, który wychował cały naród, zniżył się do dna nieprawienia moralnego, wznosił się na najwyższy szczyt wspaniałości duchowej, nie mógł być winnym jakichś niedociągnięć moralnych, które starają się mu przypisać jego przeciwnicy. Tak proste i nieszkodliwe słowo jak *Dhanb* wykorzystane zostało do oczerniania go. Słowo to oznacza takie słabości, które właściwe są naturze ludzkiej i które nie są w stanie dać żadnych szkodliwych wyników. Werset ten oznacza, że Bóg będzie chronić Świętego Proroka przed szkodliwymi rezultatami, jakie będą następstwem obiecanego zwycięstwa (patrz poprzedni werset), o tyle, o ile tak wielkie rzesze, jakie przystąpią do Islamu, nie będą miały właściwego i zgodnego z normami przygotowania i wychowania religijnego. Oto dlaczego zawsze, gdy w Koranie mówi się o sukcesach i zwycięstwach obiecywanych Świętemu Prorokowi, zachęca się go, by zwracał się do Boga o ochronę przed jego słabościami ludzkimi, które mogłyby stanąć na drodze uświadamiania sobie przez niego jego wielkiej misji (to właśnie oznacza słowo *Dhanb*). Fakt, że cztery słowa – *Junāh*, *Jurm*, *Ithm* oraz *Dhanb* – które mają prawie identyczne konotacje, a z których jedynie *Dhanb* używane jest w Koranie w odniesieniu do Proroków Boga, wskazuje, iż *Dhanb* nie zawiera w swoim znaczeniu niczego złowrogiego, a co posiadają pozostałe wyrazy. Poza tym, zgodnie z idiomem koranicznym, zwrot *Dhanbaka*, jeśli *Dhanb* miałyby oznaczać grzech lub przestępstwo, oznaczałby „grzech, który przypuszczalnie był przez ciebie popełniony”; lub też „grzechy popełnione przeciwko tobie”. Zgodnie z ostatnim znaczeniem *Dhanb*, arabskie słowo *laka* oznaczałoby w tym wersecie „grzech popełniony przeciwko mnie”. W innym miejscu Koranu (5,30) podobny zwrot – *Ithmi* (mój grzech) oznacza „grzech popełniony przeciwko mnie”. Tak zatem komentowany werset oznaczałby, że w wyniku wielkiego zwycięstwa – Traktatu Hudaibiyah – wszystkie grzechy, przestępstwa i błędy, przypisywane Świętemu Prorokowi przez jego wrogów, a mianowicie, że był on oszustem, kłamcą przeciw Bogu i ludziom, itp., okazały się fałszywe, bowiem najróżniejsi ludzie, jacy zbliżają się z jego następcami, odkrywają prawdę o nim. Werset ten może też oznaczać, że „grzechy popełnione przeciw tobie przez twych wrogów zostaną wybaczone dla twego dobra”. I tak właśnie się stało. Kiedy upadła Mekka i Arabowie przyjęli Islam, ich grzechy zostały wybaczone. Także i kontekst wspiera takie znaczenie, ponieważ przyznanie wyraźnego zwycięstwa i wypełnienie łaski Bożej wobec Świętego Proroka (patrz poprzedni werset) nie posiadają, jak się zdaje, żadnego związku z przebaczeniem grzechów, gdyby *Dhanb* miało oznaczać grzech.

2766. Słowa „dawne i przyszłe” oznaczają, że oskarżenia, jakie stawiano wobec Świętego Proroka, a czynili to w przeszłości Quraish, jak też i te, jakie będą stawiane Prorokowi w przyszłości przez innych jego wrogów, zostaną wszystkie obalone, on zaś zostanie całkowicie wyniesiony.

4. I żeby Allah mógł pomóc ci wspaniałą pomocą.²⁷⁶⁷

وَيُضْرِكُ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ۝

5. On jest Tym, który zesłał spokój²⁷⁶⁸ do serc wiernych, aby dodali wiary do swojej wiary – wszak do Allacha należą zastępy niebios i ziemi i jest Allah Wszzechwiedzący, Mądry –

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ التَّكْوِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ وَليًّا حَكِيمًا ۝

6. Żeby uczynić, by wierzący mężczyźni i wierzące niewiasty weszły do Ogrodów, poniżej których płyną strumienie, w których zamieszkają, jak i by^a On mógł odsunąć od nich ich zło – to bowiem, w oczach Allacha, jest największe osiągnięcie.

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ يَكْفُرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ كَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

7. I żeby^b On mógł ukarać mężczyzn i niewiasty hipokrytów i mężczyzn i niewiasty bałwochwalców, którzy względem Allacha dopuszczają złe myśli. ^cSpadnie na nich nieszczęście i Allah jest na nich zagniewany. On ich przeklął i przygotował dla nich Piekło. A jest to naprawdę złe przeznaczenie.

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالشَّارِكِينَ وَ الشَّارِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَ السَّوءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوءِ وَ غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ لَعَنَهُمْ وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا ۝

8. Do Allacha należą zastępy niebios i ziemi i jest Allah Potężny, Mądry.

وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

^a8,30; 64,10; 66,9. ^b33,25. ^c9,98.

2767. Pomoc Allacha nadeszła w formie gwałtownego rozprzestrzenienia się Islamu w Arabii pod podpisaniu Traktatu Hudaibiyah, a Święty Prorok został uznany za Głowę niezależnego Państwa.

2768. Zwrot ten wskazuje, że choć z powodu błędnego zrozumienia warunków Traktatu wierzący pograżyli się na jakiś czas w smutku, nigdy nie utracili spokoju umysłu na tyle, by zaprzestać walki o sprawę Islamu. Byli oni w pełni przekonani, że są przy nich zastępy Pana Boga. Dlatego właśnie, kiedy fałszywe wieści dotarły do Hudaibiyah, a mianowicie, że 'Uthmān, poseł Proroka do mieszkańców Mekki, został zabity, a Święty Prorok zachęcał muzułmanów do złożenia solennej przysięgi, że pomszczą śmierć 'Uthmān i będą walczyć pod jego chorągwiami aż do gorzkiego końca, wszyscy złożyli tę przysięgę bez najmniejszego wahania.

9. My wysłaliśmy cię jako świadka i ^azwiastuna dobrej nowiny i jako tego, który ostrzeża,

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥﴾

10. Abyście uwierzyli w Allacha i Jego Posłańca, i pomagali mu, i szanowali ^bgo, i abyście wychwalali Allacha rano i wieczorem.

تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٦﴾

11. Zaprawdę, ci, którzy przysięgają wierność tobie,²⁷⁶⁹ naprawdę przysięgają wierność Allachowi. Dłoń Allacha jest nad ich dłońmi. Jeżeli zatem ktoś złamie swą przysięgę, złamie ją na swoją własną zgubę, a jeśli kto dotrzyma przysięgi, które zawarł z Allachem, z pewnością On da mu wspaniałą nagrodę.

إِنَّا لَأَنزِلُنَّ بَيِّنَاتٍ لِّكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ تَكَفَّ فَإِنَّمَا يَنْكُرُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧﴾

12. Ci Arabowie pustynni, którzy znaleźli sposób, by pozostać w tyle,²⁷⁷⁰ powiedzą ci: „Byliśmy zajęci naszymi rodzinami i naszym dobytkiem, więc prosimy cię o przebaczenie”. „Oni wypowiadają swoimi ustami to, czego nie ma w ich sercach. Powiedz: „Kto choć trochę jest w stanie pomóc wam przeciwko Allachowi, gdyby On zechciał w jakiś sposób wam zaszkodzić lub gdyby zapragnął dla was jakiejś korzyści? Nie, Allach jest w pełni Świadom tego, co czynicie”.

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَبْلُغُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٨﴾

^a25,57; 33,46; 35,25; ^b5,13; ^c3,168.

2769. Mówi się tutaj o przysiędze złożonej przez wiernych przed Świętym Prorokiem pod pewnym drzewem w Hudaibiyah (Bukhārī).

2770. Plemiona beduińskie, które żyły w okolicach Medyny i które najwyraźniej żyły na przyjaźniej stopie z muzułmanami, także zaproszone zostały do grupy 1500 muzułmanów, którzy udali się do Mekki dla dopełnienia Mniejszej Pielgrzymki. Chociaż Święty Prorok wyprawiał się z misją pokojową, oni sądzili, że Quraish nie zechcą wpuścić go do Mekki i że wedle wszelkiego prawdopodobieństwa nastąpi jakieś starcie zbrojne. A ponieważ muzułmanie nie byli wówczas stosownie uzbrojeni, prawdopodobnie zostaliby pokonani i dlatego wyruszenie w drogę wraz ze Świętym Prorokiem byłoby równoznaczne z wchodzeniem do paszczy śmierci (Muir oraz Kathīr). Werset ten może też odnosić się do tych plemion, które podczas ekspedycji do Tabūk pozostały w tyle, jako że w surze Al-Taubah użyto w odniesieniu do nich podobnych słów.

13. „Nie, wy pomyśleliście, że Posłaniec i wierni nigdy nie wrócą do swych rodzin²⁷⁷¹ i uczyniono, iż to wydało się miłe waszym sercom, a pomyśleliście złą myśl i byliście ludem zgubionym”.

14. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Allacha i Jego Posłańca, ^aMy niechybnie przygotowaliśmy dla nich płonący ogień.

15. ^bDo Allacha należy Królestwo niebios i ziemi. ^cOn przebacza, komu zechce, i karze tego, kogo zapragnie ukarać. Allah jest Najbardziej Przebaczący, wiecznie Litościwy.

16. Ci, którzy zdolali pozostać w tyle, powiedzą, kiedy pójdziecie, by wziąć zdobycze wojenne: „Pozwólcie, że pójdziemy z wami”. Oni próbują zmienić dekret Allacha. Powiedz: „Nie pójdziecie z nami.²⁷⁷² Tak przedtem powiedział Allah”. Wtedy oni powiedzą: „Nie, wy nam zazdrościcie”. Tak nie jest, albowiem w rzeczywistości oni niewiele rozumieją.

بَلْ كُنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولَ وَالْمُؤْمِنُونَ
إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ
وَ كُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٣﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٤﴾

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٥﴾

سَيَقُولُ الْمُطَفِّفُونَ إِذَا أَطْلَقْتُم إِلَىٰ مَعَانِمَ
لِيَأْخُذُواهَا ذُرُوءًا يُتَّبِعُكُمْ يَرِيدُونَ أَن
يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ إِن تَشَاءُونَ كَذِبُكُمْ قَالِ
اللَّهُ مِن قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ نَحْسَدُ وَنَنَاه
كَأَنَّا لَا نَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

^a18,103; 29,69; 33,9; 76,5. ^b40,17. ^c3,130; 5,19.

2771. Jako że pobożne życzenie jest matką myśli, Hipokryci, gdy tylko Święty Prorok zapraszał ich do wzięcia udziału w jakiejś wyprawie, cieszyli się nadzieją, iż ponieważ muzułmanie są słabo uzbrojeni, nigdy bezpiecznie nie powrócą do swych rodzin. Dlatego z tego lub innego powodu prosili o wybaczenie i nie przyłączali się do wyprawy. Jednakże ich „pobożne życzenia” zawsze kończyły się wielkim rozczarowaniem, kiedy muzułmanie powracali bezpiecznie prawie z każdej ekspedycji.

2772. Nawiązuje się tutaj do zdobyczy, jakie wpadły w ręce muzułmanów podczas wyprawy do Khaibar. Obecna sura została objawiona, kiedy Święty Prorok powracał z Hudaibiyah. W wersecie 20. muzułmanom obiecuje się wielkie łupy. I właśnie do tych zdobyczy nawiązuje obecny wersec. Wkrótce po swoim powrocie z Hudaibiyah, Święty Prorok wyruszył przeciwko Żydom z Khaibar, aby ukarać ich za ich powtarzające się akty oszustwa. Te plemiona beduińskie, które postanowiły pozostać w tyle, kiedy Święty Prorok udał się do Mekki dla wypełnienia Mniejszej Pielgrzymki, stwierdziły, że jego sprawa powiedła się, a przez to oni sami mogą dobrze na tym skorzystać, jeśli dołączą do wyprawy do Khaibar. Dlatego zwróciły się z prośbą do świętego Proroka o przyjęcie ich. Powiedziano im, że nie mogą tego uczynić, ponieważ obietnica zdobyczy skierowana była do tych wiernych muzułmanów, którzy byli wraz ze Świętym Prorokiem w Hudaibiyah.

17. Powiedz Arabom z pustyni, którzy zdołali pozostać w tyle: „Będziecie wezwani do walki przeciwko niezwykle mężnemu ludowi.²⁷⁷³ Będziecie z nim walczyć, aż się podda. Potem, jeśli będziecie posłuszni, Allah da wam dobrą nagrodę. Jeżeli jednak odwróciecie się, jak odwróciliście się przedtem, On was ukarze bolesną karą”.

18. ^aNie ma winy po stronie ślepych, ani nie ma winy po stronie chorych, jeśli nie idą, by walczyć. ^bJeśli ktoś będzie posłuszny Allahowi i Jego Posłańcowi, Allah uczyni, że wejdzie on do Ogródów, pod którymi przepływają strumienie. Lecz jeśli kto odwróci się plecami, tego On ukarze żalostną karą.

19. Zaiste, Allah upodobał sobie wiernych, kiedy składali ci przysięgę pod Drzewem,²⁷⁷⁴ a wiedział On, co jest w ich sercach²⁷⁷⁵ i zesłał na nich

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سِتْرٌ مِّنَ اللَّهِ إِلَى قَوْمِهِمْ أُولَئِكَ بِأَسْسِدِينَ تَقَاتَلُوا لَهُمْ أَوْ لِيَلُومُوا فِإِنَّ تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا أَنْهَارٌ مِنَ الْأَنْهَارِ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ

^a9,91. ^b4,14; 24,53; 33,72.

2773. Słowa „lud niezwykle mężny” mogą odnosić się do potężnych sił imperiów bizantyjskiego i perskiego, które znacznie przewyższały środkami materialnymi i liczebnością jakiegokolwiek inne armie, z którymi muzułmanie mieli do tej pory do czynienia. Werset ten stanowił ostrzeżenie, że muzułmanie wejdą na drogę konfliktu z tymi siłami i że będą musieli prowadzić długą wojnę aż do czasu, kiedy ci potężni wrogowie nie zostaną całkowicie pokonani i rzućni na kolana. Maruderom powiada się tutaj, że nie można im pozwolić na towarzyszenie wyprawie przeciwko Żydom z Khaibar i wzięcie części łupów, choć już w niedalekiej przyszłości zawołani zostaną do walki przeciwko wrogowi o wiele silniejszemu, i że, jeśli i wtedy zechcą iść, otrzymają za to stosowną nagrodę. Werset ten oznacza także, że wojny z imperiami bizantyjskim i perskim będą długie i zaciekle.

2774. Przysięga wierności odbyła się w Hudaibiyah pod drzewem akacjowym po tym, jak do Świętego Proroka dotarł raport, że wbrew etykietce ambasadorskiej jego poseł, 'Uthmān, zabity został przez Mekkańczyków. I może nawet nie tyle wieść o śmierci 'Uthmān tak bardzo rozgniewała Świętego Proroka, co samo pogwałcenie zwyczajów poselskich, uświęconych i od dawien dawna respektowanych. Przysięgę tę znamy jako *Bai'at al-Ridwān*, co oznaczało, że ci szczęśliwi, którzy tę przysięgę złożyli, zasłużyli sobie na taskowość Boga.

2775. Jakiż może być inny dowód tego, że Bóg zesłał spokój na muzułmanów niż taki, że choć było ich tylko 1500 i że znajdowali się daleko od swoich domów, otoczeni przez wrogie plemiona, pozbawieni przyjaciół, oraz że stali oko w oko z potężnym przeciwnikiem, gotowi byli walczyć raczej niż zgodzić się na zaproponowane warunki traktatu.

spokój, i nagroził ich bliskim zwycięstwem²⁷⁷⁶

عَلَيْهِمْ وَأَنَا لَهُمْ فَوْقًا قَرِيبًا ﴿٥٦﴾

20. I wspaniałymi zdobyczymi,²⁷⁷⁷ które sobie wezmą. Allah jest Potężny, Mądry.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
كَبِيرًا ﴿٥٧﴾

21. Allah obiecał wam wspaniałe zdobycze²⁷⁷⁸, które weźmiecie, i dał wam to zawczasu, i^a powstrzymał ręce ludzi przed wami, aby było to Znakiem dla wiernych i aby mógł On poprowadzić was ku właściwej drodze.

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَجَعَلْ
لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ
آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٥٨﴾

22. I obiecał On wam inne zwycięstwo,²⁷⁷⁹ którego do tej pory nie byliście w stanie odnieść, Allah jednak niechybnie już je odniósł. Allah wszak posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٥٩﴾

23. I gdyby ci, którzy nie wierzą, mieli z wami walczyć, z pewnością odwróciliby się. Wówczas nie znaleźliby ani obrońcy, ani pomocnika.

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا
يَعِيدُونَ وَيَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٠﴾

24. ^bTakim było zawsze prawo Allacha i ty nigdy żadnej zmiany w prawie Allacha nie znajdziesz.

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكَ وَلَنْ تَجِدَ
لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦١﴾

^a5,12. ^b17,78; 33,63; 35,44.

2776. Słowa „bliskie zwycięstwo” odnoszą się do zwycięstwa w Khaibar. Powracając z Hudaibiyah, Święty Prorok poprowadził wyprawę przeciwko Żydom w Khaibar (legowisko żydowskich intryg i konspiracji) i wziął ze sobą tych muzułmanów, którzy byli z nim w Hudaibiyah.

2777. „Wspaniałe zdobycze” – słowa te mogą odnosić się do wielkich zysków, jakie zdobyli muzułmanie w wyniku „bliskiego zwycięstwa” obiecanego w poprzednim wersecie.

2778. „Wspaniałe zdobycze”, o których była mowa w poprzednim wersecie, mogą nawiązywać do tych wielkich łupów, jakie wpadły w ręce muzułmanów podczas podbojów, które miały miejsce po zwycięstwie w Khaibar w pozostałych częściach Arabii i sąsiednich krajach, a zwłaszcza słowa te odnoszą się do łupów zdobytych w Khaibar. Słowa „Powstrzymał ręce ludzi przed wami” oznaczają, że Traktat z Hudaibiyah zapoczątkował okres pokoju dla muzułmanów.

2779. Werset ten zawiera prorocstwo, które powiada, że muzułmanie odniosą wielkie zwycięstwa po zwycięstwie w Khaibar.

25. I On jest Tym, który pohamował ich ręce przed wami i wasze ręce przed nimi w Dolinie Mekki, po tym jak dał wam zwycięstwo nad nimi.²⁷⁸⁰ I Allah widzi wszystko, co czynicie.

26. Oni są tymi, którzy nie uwierzyli i oddzielili was od Świętego Meczetu, jak i uniemożliwili, żeby poświęcone ofiary dotarły do miejsca ich złożenia. I gdyby nie pewna liczba wierzących mężczyzn i wierzących niewiast, którzy byli wówczas w Mekce i których, nie wiedząc, mogliście być zdeptać i w ten sposób z ich powodu dopuścić się niezamierzonego grzechu,²⁷⁸¹ On pozwoliłby wam walczyć, jednakże On powstrzymał was, aby dopuścić do swej łaski tego, kogo chciał. Gdyby ludzie ci byli wyraźnie oddzieleni od niewiernych, My niechybnie ukaralibyśmy tych, którzy nie uwierzyli, żalosną karą.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٥﴾

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَالْهَدْيِ مَعَكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ هَيْلَهُ، وَلَوْلَا رِجَالٌ
مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ
تَطُؤُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعْرََةٌ، يَفْصِرُ اللَّهُ
لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَرَى إِذْ
لَقَدْ بَنَّا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَدَايَا إِلَيْكَا ﴿٢٦﴾

﴿8,35; 22,26.﴾

2780. W świetle okoliczności, w jakich znajdowali się wówczas muzułmanie, oraz w obliczu wyników tamtej sytuacji, Traktat z Hudaibiyah był rzeczywiście wielkim zwycięstwem. Słowa te mogą się także odnosić do zwycięstw, jakie Bóg dał muzułmanom przed Hudaibiyah – zwycięstwo pod Badr, szczęśliwy powrót z Uhud do Medyny po niezwykle trudnej sytuacji, w jakiej znaleźli się tam muzułmanie i Święty Prorok, jak i całkowite pomieszenie planów mieszkańców Mekki, którzy chcieli zniszczyć Islam w Bitwie Okopów, kiedy to ponieśli dotkliwą porażkę, itp. W pewnym sensie wszystko to były zwycięstwa wierzących nad niewierzącymi.

2781. W Mekce znajdowało się jądro muzułmanów i gdyby doszło do walki, wojska nieświadomie pozabijałyby swoich braci w Wierze, szkodząc w ten sposób własnej sprawie, nie mówiąc już o tym, że zasłużyłyby sobie na pohańbienie i sromotę.

27. Kiedy ci, co nie uwierzyli, napełnili swe serca pełnym dumy oburzeniem – oburzeniem względem Dnia Niewiedzy – ^aAllach zesłał swój spokój na Posłańca i na wiernych i uczynił, że mocno przywarli do zasady sprawiedliwości, wszak mieli oni do tego większe prawo i byli bardziej tego godni.²⁷⁸² A Allach wszystko dobrze zna.

28. Allach rzeczywiście wypełnił Posłańcowi jego Widzenie:²⁷⁸³ Wy niechybnie wejdziecie do Świętego Meczetu, jeśli tak zapragnie Allach, bezpiecznie. Niktórzy z was będą mieli ogolone głowy, inni będą mieli krótko przycięte włosy, a nikt z was nie będzie się bał. Lecz On wiedział to, czego wy nie wiedzieliście. On właściwie oprócz tego naznaczył wam bliskie zwycięstwo.

29. ^bOn jest Tym, który wystął swego Posłańca z przewodnictwem i prawdziwą Religią, aby uczynić, iżby zatriumfowała ona nad wszystkimi innymi religiami.²⁷⁸⁴ ^cAllach jest Wystarczający jako Świadek.

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
بِهَا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّبُوبًا بِالْحَقِّ لِنَدْخُلَنَّا
السَّجْدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحْتَلِقِينَ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

^a9,26. ^b61,10. ^c4,167; 13,44; 29,53.

2782. Wbrew własnej tradycji, która powiadała, że dostępu i okrażania Ka'bah nie wolno było zabraniać w czasie czterech Świętych Miesiący, poganie z Mekki w poczuciu fałszywej godności i celu dopełnienia Mniejszej Pielgrzymki. Quraish nie pozwolili mu podejść do Ka'bah, chociaż sura ta wyraźnie i jasno powiada, iż wizja Proroka była prawdziwa i mówiła, że muzułmanie z całą pewnością wejdą do Ka'bah i odbędą ceremonię Mniejszej Pielgrzymki. Podróż Świętego Proroka, poza innymi pozytywnymi aspektami, ustanowiła pewien ważny precedens, a mianowicie, że czasami nawet wicelcy Prorocy Boży mogą błędnie, jak się zdaje, interpretować wizje.

2783. Werset ten odnosi się do Wizji, w której Święty Prorok widział siebie okrażającego Ka'bah wraz z Towarzyszami (Bukhārī). Wyruszył w stronę Mekki wraz z 1500 Towarzyszami w celu dopełnienia Mniejszej Pielgrzymki. Quraish nie pozwolili mu podejść do Ka'bah, chociaż sura ta wyraźnie i jasno powiada, iż wizja Proroka była prawdziwa i mówiła, że muzułmanie z całą pewnością wejdą do Ka'bah i odbędą ceremonię Mniejszej Pielgrzymki. Podróż Świętego Proroka, poza innymi pozytywnymi aspektami, ustanowiła pewien ważny precedens, a mianowicie, że czasami nawet wicelcy Prorocy Boży mogą błędnie, jak się zdaje, interpretować wizje.

2784. Werset ten przedstawia bardzo odważne proroctwo, które powiada, że Islam ostatecznie zwycięży nad wszystkimi innymi religiami.

30. Muhammad jest Posłańcem Allacha. Ci zaś, którzy są z nim, są ^atwardzi wobec niewiernych, lecz czuli²⁷⁸⁵ pomiędzy samymi sobą. Widzisz, jak kłaniają się i padają na twarz w Modlitwie, ^bszukając miłosierdzia i upodobania Allacha. Ich znaki są na ich twarzach, a są to ślady padania na twarz. Taki jest ich opis w Tora.²⁷⁸⁶ A ich opis w Ewangelii mówi o nasieniu, które wypuszcza kielek, a potem czyni go mocnym. Później staje się on silny i mocno wspiera się na swym korzeniu, radując żniwiarzy – a to, by On mógł uczynić, iżby niewierni wrzeli z wściekłości na ich widok. Allah tym z nich, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, obiecał przebaczenie i wspa-
niałą nagrodę.

هُمَدُ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
رَحِمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا لِيَسَاهُوا فِي وُجُوهِهِمْ فَمَنْ
أَتَى السُّجُودَ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ هُوَ وَمَثَلُهُمْ
فِي الْإِنْجِيلِ تَشَابُهَ كَرْجٍ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَآرَزَهُ وَاسْتَلَطَّ
فَأَسْتَوَى عَلَى سَوْفِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

^a9,123. ^b59,9.

2785. Istnieją dwie szczególne cechy ludów żyjących dobrze i dokonujących stałego postępu, które chcą pozostawić jakiś ślad w biegu wydarzeń światowych. W innym miejscu Koranu (5,55) prawdziwych i dobrych muzułmanów określa się jako uprzejmym i uniżonych w odniesieniu do wiernych oraz zawziętych i zdecydowanych wobec niewierzących.

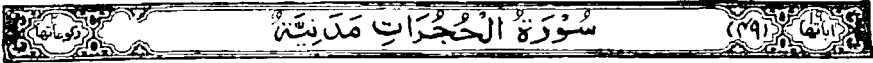
2786. Słowa „Taki jest ich opis w Tora” mogą odnosić się do opisu biblijnego, a mianowicie do „zabłysnął z góry Paran... z Nim tysiące wybranych” (Pwt 33,2). Natomiast zwrot „Zaś ich opis w Ewangelii jest jak produkt siewu” może odnosić się do innej przypowieści biblijnej, a mianowicie „Oto siewca wyszedł siać. A gdy siał, niektóre (ziarna) padły na drogę... inne padły na miejsca skaliste... inne w końcu padły na ziemię żyzną i plon wydały, jedno stokrotnie, drugie sześćdziesięciokrotnie, a inne trzydziestokrotnie” (Mt 13,3-8). Ten pierwszy opis wydaje się odnosić do Towarzyszy Świętego Proroka, zaś ta druga przypowieść do następców odpowiednika Jezusa, Obiecane-
nego Mesjasza, którzy zaczynając niepozornie, mają stworzyć potężną organizację i stopniowo, lecz stale, nieść Posłannictwo Islamu aż po krańce ziemi. Mają tak czynić do czasu, kiedy Islam zwycięży nad wszystkimi religiami i kiedy jego przeciwnicy będą się zastanawiać i zazdrościć jego władzy i prestiżowi.

R O Z D Z I A Ł 49

AL-HUJURÁT

*(Objawiony po Hijrah)***Data Objawienia i kontekst**

Sura ta została objawiona w 9. roku Hijrah, po upadku Mekki. Kiedy wraz z Upadkiem Mekki Islam stał się potężną siłą polityczną i przyjęły go wielkie rzesze ludzi, nadszedł czas, aby tych nowych wierzących nauczyć dobrych manier i moralności. Sura ta naucza muzułmanów tych właśnie dobrych manier i moralności. Zajmuje się ona także niektórymi społecznymi elementami zła, które wdzierają się w bogate społeczeństwo (muzułmanie stali się takim właśnie społeczeństwem po podboju Arabii). Sura ta mówi o zdobyciu przez Islam olbrzymiej władzy politycznej i bogactwa. Co jest naturalne i całkowicie stosowne, sura ta zawiera zasady załatwiania spraw międzynarodowych. Zaczyna się ona od surowego nakazu dla muzułmanów, aby okazywali pełen szacunek Świętemu Prorokowi, co jest słuszne wobec jego statusu jako wielkiego Posłańca Bożego. Dalej zachęca się muzułmanów, aby nie wyczekiwali na jego decyzje, lecz aby podporządkowywali mu się bez wahania. Nie powinni wznosić swoich głosów nad jego głos. Jest to nie tylko objawem złych manier, ale wskazuje też na brak właściwego poszanowania dla Przywódcy, co oczywiście podkopuje dyscyplinę społeczności muzułmańskiej. Następnie sura ta ostrzega muzułmanów, aby strzegli się dawania wiary różnym fałszywym pogłoskom, ponieważ pogłoski takie mają na celu stawiać muzułmanów w bardzo nieprzyjemnych sytuacjach. Sura ta w krótkich słowach przedstawia zasady, dzięki którym można by założyć Ligę Narodów lub Organizację Narodów Zjednoczonych. Dalej w tekście tej sury wspomina się o niektórych społecznych elementach zła, które, jeśli się przed nimi nie bronić we właściwym czasie, wgrzązają się w żywy organizm społeczny i podkopują podwaliny całego społeczeństwa. Spośród tych elementów zła społecznego najpowszechniejsze to podejrzliwość, fałszywe oskarżenia, szpiegowanie, odgryzanie się. Natomiast te, które najbardziej się podkreśla i które przynoszą najgorsze konsekwencje to próżność i duma, wypływające z fałszywego poczucia wyższości rasowej. Koran nie uznaje żadnej podstawy wyższości, z wyjątkiem wyższości w kwestiach pobożnego i sprawiedliwego postępowania.

1. «W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. O wy, którzy wierzycie! Nie wysuwajcie się naprzód²⁷⁸⁷ w obecności Allacha i Jego Posłańca, lecz okazujcie przed Allahem bojaźń. Zaprawdę, Allah jest Wszystkosłyszający, Wszzechwiedzący.

3. O wy, którzy wierzycie! Nie podnoście głosu ponad głos Proroka,²⁷⁸⁸ ani nie mówcie do niego głośno, tak jak głośno przemawiacie wzajemnie do siebie, a to, żeby wasze dzieła nie spęzły na niczym, kiedy nie o tym nie będziecie wiedzieć.

4. Zaprawdę, ci, którzy zniżają głos w obecności Posłańca Allacha, są tymi, których serca Allah oczyścił do sprawiedliwości.²⁷⁸⁹ Dla nich jest przebaczenie i wspaniała nagroda.

5. Spośród tych, którzy zwracają się do ciebie spoza twoich prywatnych pomieszczeń, większość nie ma żadnego wyczucia.²⁷⁹⁰

6. Byłoby dla nich lepiej, gdyby cierpliwie poczekali, aż do nich wyjdiesz. Ale Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

¹ 1, 1.

2787. Wiernych zachęca się, aby okazywali należny szacunek Świętemu Prorokowi oraz aby byli mu bezwarunkowo posłuszni. Zachęca się ich także do tego, by nie wyczekiwali na jego rozkazy oraz by nie przedkładali własnych pragnień nad jego pragnienia.

2788. Werset ten mocno akcentuje przestrzeganie postawy największego szacunku w wobec Świętego Proroka. W jego obecności muzułmanie nie powinni głośno mówić ani się w ten sposób do niego zwracać, ponieważ nie tylko świadczy to o złych manierach, ale skalkulowane jest na moralne uszkodzenie temu, któremu nie okazuje się należnego mu szacunku.

2789. Wypowiadanie się w obecności Świętego Proroka ściszym głosem wskazuje na okazywanie mu szacunku oraz na uniżoność serca mówiącego, podczas gdy unoszenie głosu oznacza arogancję lub próżność.

2790. Wołanie głośno na Świętego Proroka sprzed jego domu równa się wkraczaniu w jego sferę prywatności oraz wskazuje na brak szacunku wobec jego osoby i jego cennego czasu. Jedynie człowiek źle wychowany może dopuścić się takiego zachowania.

7. O wy, którzy wierzycie! Gdyby ktoś niesprawiedliwy przyniósł wam jakieś wiadomości, ^asprawdźcie je dokładnie, ²⁷⁹¹ abyście nie skrzywdzili nikogo w niewiedzy i nie musieli potem okazywać skruchy z powodu tego, co uczyniliście.

8. I wiedzcie, że wśród was jest Posłaniec od Allacha. Gdyby on miał poddawać się waszym życzeniom w wielu sprawach, niechybnie wpadlibyście w tarapaty. ²⁷⁹² Allah jednak wiarę uczynił wam miłą, jak i to, że jest ona piękna dla waszych serc, niewiarę zaś, niegodziwość i nieposłuszeństwo uczynił On dla was pełnymi odrazy. Takimi rzeczywiście są ci, którzy idą właściwą drogą

9. Dzięki łasce i miłosierdziu Allacha. A jest Allah Wszechwiedzący, Mądry.

10. Jeżeli będą ze sobą walczyć dwie grupy wierzących, ^buczyn między nimi pokój. ²⁷⁹³ Jeżeli zaś po tym jedna z nich zgrzeszy przeciwko drugiej, walcz z tą, która zgrzeszyła, aż nawróci się do przykazania Allacha. I kiedy doń powróci, uczyn między nimi pokój sprawiedliwy i sprawiedliwie działaj. Zaprawdę, Allah miłuje sprawiedliwych.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصِبُوا
عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ۝

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُظِيعُكُمْ فِي
كَثِيرٍ مِّنَ الْأُمُورِ لَعَلَّيْتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبُ الْيُكْمِ
الْإِنْسَانِ وَرَزَقَنَاهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ الْكُفْرَ
وَالْفُسُوقَ وَالْوَعْصِيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّشِدُونَ ۝

فَضَلَّ مِنَ اللَّهِ وَرِعْمَةً ۗ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ۝

وَإِن طَائِفَتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيَّ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاءَتْ
فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝

^a4.95. ^b8.2.

2791. Chociaż po Upadku Mekki prawie cała Arabia przyjęła Islam, niektóre plemiona nadal nie chciały go zaakceptować i zdecydowane były walczyć z muzułmanami aż do końca. Ponadto sąsiadujące imperia bizantyjskie i perskie także zaczynały sobie uświadamiać wyzwanie, jakie Islam stanowił dla ich potęgi i prestiżu. Przywódcy tych imperiów myśleli, że wyzwanie to wywodzi się z Arabii, przez co wojna z Islamem zdawała się nieunikniona. Przez to nakaz ten był konieczny. Muzułmanom powiada się, że nawet jeśli wymagania wojny nakazują wyprzedzenie wojskowego ruchu przeciwnika, to nie należy wierzyć pogłoskom, jakie w czasie wojny często powstają. Muzułmanie powinni dogłębnie je sprawdzać zanim podejmą jakiegokolwiek działania.

2792. Muzułmanom powiada się tutaj, że Święty Prorok może poszukiwać rady względem nich, lecz nie należy koniecznie z tych rad korzystać, ponieważ Prorok otrzymuje najwspanialsze rady z Wysokości oraz ponieważ całkowity obowiązek leży po jego stronie.

2793. Wielkim niebezpieczeństwem dla bezpieczeństwa i solidarności Państwa Muzułmańskiego są dysputy i kłótnie, jakie mogą przypadkowo powstawać między różnymi grupami muzuł-

11. Zaiste, wszyscy wierni są braćmi. Zatem czyńcie pokój pomiędzy waszymi braćmi²⁷⁹⁴ i bójcie się Allacha, aby została wam okazana litość.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوِيكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١١﴾

12. O wy, którzy wierzycie! Niechaj jeden lud nie wyśmiewa się z innego, albowiem przypadkiem tamten może być od niego lepszy. I niechaj jedna grupa niewiast nie wyśmiewa się z innej grupy niewiast, albowiem tamta może być przypadkiem od niej lepsza. ^aI nie rzucajcie oszczerstw na wasz lud, i nie nazywajcie się przezwiskami. Złą rzeczą jest być nazywanym złym imieniem po tym, jak się uwierzyło. Ci zaś, którzy nie okazują skruchy, są grzesznikami.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّقَابِ بئسَ الإِسْمُ الفُسُوقُ بَعْدَ الإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

13. O wy, którzy wierzycie! Unikajcie podejrzliwości,²⁷⁹⁵ ^balbowiem podejrzliwość w pewnych przypadkach jest grzechem. I nie szpiegujcie się nawzajem, ani się wzajemnie nie obmawiajcie. Czyż który z was chciałby spożywać ciało swojego zmarłego brata? Z pewnością napałoby to was wstrętem. I bójcie się Allacha. Zaiste, Allah często powraca ze współczuciem i jest Litościwy.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِمَّا ظَنَّنَ أَنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٣﴾

^a68,12; 104,2. ^b53,29.

mańskimi. Werset ten przedstawia skuteczne rozwiązanie takich różnic. Po pierwsze, dotyczy on rozwiązywania sporów między grupami muzułmanów, ale zawiera również podstawy, na których można by z powodzeniem stworzyć prawdziwą Ligę narodów czy Organizację Narodów Zjednoczonych. Werset ten przedstawia dobrą zasadę zachowywania pokoju międzynarodowego.

2794. Werset obecny szczególnie akcentuje braterstwo islamskie. Jeśli między dwoma muzułmanami lub dwiema grupami muzułmańskimi przypadkiem dojdzie do konfliktu, to zachęca się innych muzułmanów, aby podejmowali natychmiastowe kroki w celu doprowadzenia do pojednania. Prawdziwa siła Islamu leży właśnie w tej idei braterstwa, która znosi wszelkie bariery kastowe, rasowe i narodowe.

2795. Ponieważ głównym tematem tej sury jest ustanawianie porozumienia, przyjaźni i dobrej woli między muzułmanami, zarówno indywidualnie, jak i grupowo, ten oraz poprzedni werset

14. O ludzkości. stworzyliśmy cię z mężczyzny i niewiasty, i uczyniliśmy z ciebie plemiona i grupy, abyście się wzajemnie znali.²⁷⁹⁶ Zaprawdę, najbardziej czcigodnym²⁷⁹⁷ spośród was w oczach Allacha jest ten, kto wśród was jest najbardziej sprawiedliwy. Zaiste, Allah jest Wszechwiedzący, Wszechświadomy.

15. Arabowie z pustyni powiadają: „Wierzmy”. Powiedz: „Wy jeszcze prawdziwie nie uwierzycie, lecz raczej powiadacie: « Podporządkowaliśmy się, albowiem prawdziwa wiara nie wstąpiła jeszcze w wasze serca ».²⁷⁹⁸ Jeżeli jednak będziecie posłuszni Allahowi i Jego Posłańcowi, On nie umniejszy niczego z waszych uczynków. Zaiste, Allah jest Najbardziej przebaczący, Litościwy.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ
أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
خَبِيرٌ ﴿٢٧٩٦﴾

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ
قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِنْسَانُ فِي قَلْبِكُمْ
وَأَنْ تُظَاهِرُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْسَ مِنَ آمَنِكُمْ
شَيْءٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٢٧٩٧﴾

wymieniają niektóre z tych elementów zła społecznego, które prowadzą do niezgody, rozłamów i różnic oraz które zatrują i niszczą społeczeństwo. Werset ten zachęca muzułmanów, aby bronili się przed tymi elementami. Niektóre z tych elementów to szydzenie z innych, wyśmiewanie się, szpiegowanie, przezywanie, podejrzewanie i odgryzanie się. Szczególnie dotyczy to kobiet, jako że one właśnie mają tendencję do poddawania się tym elementom zła. U źródła tych elementów zła leżą przede wszystkim próżność i fałszywe poczucie wyższości, o czym mówi następny werset. Usuwając te podstawowe powody powstawania dysharmonii i niezgody wśród muzułmanów, sura ta zakłada podwaliny silnego braterstwa Islamu.

2796. *Shu'ub* to liczba mnoga od słowa *Sha'b*, które oznacza: wielkie plemię; przodek plemienia, nazywany *Qabilah*; naród (Lane).

2797. Omówiwszy temat braterstwa islamskiego w dwóch poprzednich wersetach, w wersecie obecnym Koran przedstawia podstawę wszechobejmującego, powszechnego braterstwa ludzi. Właściwie werset ten stanowi Magna Carta braterstwa i równości wśród ludzi. Podcina on fałszywe i głupie idee wyższości, które rodzą się z arogancji rasowej lub próżności narodowej. Ponieważ stworzony jest z kobiety i mężczyzny, człowiek, jako istota ludzka, w obliczu Boga jest taki sam. Wartości człowieka nie można oceniać na podstawie koloru skóry, ilości posiadanych przez niego bogactw, czy też na podstawie rangi lub statusu społecznego, dziedzictwa czy rodowodu, lecz na podstawie wspaniałości moralnej i sposobu wypełniania obowiązków wobec Boga i innych ludzi. Cała ludzkość jest však jedną wielką rodziną. Podział na plemiona, narody i rasy ma umożliwić ludziom lepsze wzajemne poznanie się po to, by lepiej wzajemnie korzystać z cech narodowych i dobrych cech. Przy okazji Ostatniej Pielgrzymki do Mekki, na krótko przed śmiercią, zwracając się do dużego zgromadzenia muzułmanów, Święty Prorok powiedział: „O wy, ludzie! Macie Jednego Boga i jednego przodka. Arab nie ma żadnej wyższości nad nie-Arabem, ani też nie-Arab nie ma wyższości nad Arabem. Człowiek biały nie jest w żaden sposób lepszy od czernego, a tym samym czerwony od białego. Jedynie pod względem wypełniania swoich obowiązków wobec Boga i człowieka. Najbardziej używanym wśród was przez Boga jest ten spośród was, który jest najbardziej sprawiedliwym” (Bukhārī). Te wzniosłe słowa zawierają jeden z najwspanialszych idealów Islamu oraz jedną z najmocniejszych zasad. W społeczeństwie rozdzieranym podziałami klasowymi Święty Prorok głosił zasadę tak wielce demokratyczną.

2798. Patrz strona następna.

16. ^aWierzącymi są tylko ci, którzy prawdziwie uwierzyli w Allacha i Jego Pośląca, a potem nie poddają się wątpliwościom, lecz swoimi dobrami i swoimi osobami dokładają starań dla sprawy Allacha. To są ci, którzy są prawdomówni.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٦﴾

17. Powiedz: „Czy chcielibyście zaznajomić Allacha z waszą wiarą, podczas gdy ^bAllach zna to, co jest w niebiosach, i to, co jest na ziemi, a wszystkie rzeczy dobrze zna?”

قُلْ أَعْلَمُونَ اللَّهُ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

18. Oni pozwalają sobie poczytywać za łaskę wobec ciebie to, że przyjęli Islam. Powiedz: „Nie uważajcie przyjęcia przez was Islamu za łaskę wobec mnie. Przeciwnie, ^cAllach obdarował łaską was w tym, że On właśnie poprowadził was ku prawdziwej Wierze, jeśli jesteście prawdomówni”.

يَسْتُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسَلُوا قُلَّ لَا تَتَوَاعَىٰ لِسَانَكُمْ بَلِ اللَّهُ يُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

19. Zaprawdę, Allach zna sekrety niebios i ziemi. I Allach widzi wszystko to, co czynicie.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

^a9,20; 61,12. ^b20,8; 22,71; 27,66. ^c3,165.

2798. Wszyscy muzułmanie stanowią integralną część braterstwa Islamu. Islam uznaje za równe prawa nie umiejących czytać i pisać synów pustyni oraz mieszkańców miast. Napomina jedynie tych pierwszych, aby więcej wysiłku wkładali w naukę i asymilowanie nauk Islamu oraz aby uczynili je zasadą własnego życia.

R O Z D Z I A Ł 50

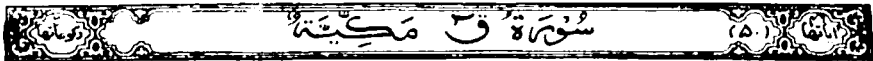
QĀF

*(Objawiony po Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Wszystkie kompetentne autorytety przypisują objawienie tej sury wczesnemu okresowi mekkańskiemu. Dwie poprzednie sury zajmowały się perspektywami wielkiej i pełnej chwały przyszłości Islamu oraz problemami społecznymi i narodowymi, jakie powstają, kiedy ludzie zdobywają władzę i bogactwo. Sura obecna, posiadająca skrót literowy *Qāf* na swym początku, wskazuje na fakt, że Wszechmogący Bóg może uczynić ze słabych i nie zorganizowanych Arabów potężny naród oraz że z pewnością doprowadzi On do tego, korzystając z Koranu jako środka i instrumentu osiągnięcia tego celu.

Temat

Sura ta jest pierwszą z grupy Rozdziałów, która kończy się na surze *Al-Wāqī'ah*. Podobnie jak wszystkie Rozdziały z okresu mekkańskiego, również i ta sura szczególnie akcentuje, wykorzystując zdecydowany i prorocki język, Koran jako objawione Słowo Boże, Zmartwychwstanie jako niezaprzeczną rzeczywistość oraz zwłaszcza ostateczne zwycięstwo sprawy Islamu. Sura ta wskazuje na zjawiska przyrody oraz historie dawnych Proroków jako na wskazówki, które prowadzą do tego nieuniknionego wniosku. Rozpoczyna się ona od najważniejszego tematu – Zmartwychwstania – i w celu udowodnienia prawdy tego faktu wykorzystuje pewien argument, a mianowicie, że lud, który przez wiele wieków pozostawał duchowo martwy, otrzyma nowe i pełne wigoru życie dzięki Koranowi. Dalej sura ta powiada, że niewierzący nie są w stanie zaakceptować faktu, że Ten, który ostrzega, może się wśród nich pojawić, by im powiedzieć, że po tym, jak „umrą i staną się pyłem” zostaną podniesieni do nowego życia. Powiada się im, aby przestudiowali cudowne stworzenie firmamentu wraz z jego gwiazdami i planetami, które funkcjonują regularnie i punktualnie. Zachęca się ich także tutaj, aby zastanowili się nad stworzeniem wielkich przestrzeni ziemi, która rodzi wszelkie rodzaje owoców i pożywienia dla swoich mieszkańców. Dopiero wtedy uświadomią oni sobie, że Autor i Architekt tego wielkiego i złożonego wszechświata ma dość mocy i mądrości, by dać człowiekowi nowe życie po tym, jak jego fizyczne mieszkanie już się rozłoży. Następnie sura ta wskazuje na celowość stworzenia człowieka – największe stworzenie Boga i Jego najszlachetniejsze dzieło – oraz na rozróżnianie i całkowitą odpowiedzialność człowieka za jego czyny i działania. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że stworzenie wszechświata i człowieka, szczytu tego stworzenia, wskazuje, iż mądry Stwórca nie mógłby spowodować zaistnienia tak złożonego wszechświata bez konkretnego i wielkiego celu. Powyższe prowadzi do wniosku, że musi być i jest życie pozagrobowe.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ①

2. Qāf.²⁷⁹⁹ My wzywamy ten wspomniały Koran²⁸⁰⁰ jako dowód tego, iż wielkie Zmartwychwstanie niechybnie nastąpi.

قَالَ الْقُرْآنُ الْمَجِیْدُ ②

3. Oni jednak dziwią się, że przybył do nich ten, który ostrzega, spośród nich samych. I niewierzący powiadają: „Oto dziwna rzecz.

بَلْ عَجِبُوْا اَنْ جَاءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا سِحْرٌ مُّجِیْبٌ ③

4. „Co? Kiedy będziemy martwi i staniemy się pyłem, będziemy na nowo podniesieni do życia? ^bTaki oto powrót daleki jest od możliwości spełnienia”.

اِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۗ ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِیْدٌ ④

5. My wiemy, ile ziemia im umniejsza i ile im dodaje. U Nas znajduje się Księga, która wszystko zachowuje.²⁸⁰¹

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْ ۗ وَعِنْدَنَا كِتٰبٌ حٰفِیْظٌ ⑤

6. Nie, oni odrzucili prawdę, kiedy ta do nich przybyła, i przez to znajdują się w stanie zakłopotania.

بَلْ كَذَّبُوْا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِيْ اَمْرٍ مَّرِیْحٍ ⑥

7. Czyż oni nie patrzą na niebo nad nimi i nie widzą, jakim My je uczyniliśmy i jak ^cprzystroiliśmy je, a nie ma w nim skazy?²⁸⁰²

اَفَلَمْ يَنْظُرُوْا اِلَى السَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنٰهَا وَزَيَّنَّهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوْجٍ ⑦

^a1,1. ^b13,6; 23,37. ^c37,7; 41,13; 67,6.

2799. Litera *Qāf* może oznaczać Boży Atrybut *Qādir*, który oznacza Potężnego Boga. Ewentualnie litera ta może reprezentować zwrot *Al-Qiyāmatu Haqqun*, czyli Zmartwychwstanie jest niewątpliwą rzeczywistością.

2800. Koran określony jest jako dowód na to, iż Zmartwychwstanie z pewnością będzie miało miejsce.

2801. Werset ten odrzuca sprzeciw niewierzących, o którym mowa w poprzednim wersecie, a mianowicie: w jaki sposób, kiedy już umrą i zmienia się w kupkę połamanych kości i cząsteczki pyłu, będą mogli być na nowo podniesieni do życia. Werset ten powiada, że rozkłada się i znika tylko ciało fizyczne. Dusza nie ginie i otrzyma nowe ciało w następnym świecie, aby mogła rozliczyć się z uczynków poprzedniego życia, które zapisane są w „Księdze, w której wszystko jest zapisane”. Werset ten może także oznaczać, że nawet cząsteczki przedmiotów, które ziemia rozkłada, dobrze zachowane są w pamięci Boga. Obecny werset może także oznaczać, że ponieważ całkowita znajomość wszystkich szczegółów rzeczy stanowi o władzy ich tworzenia – a Bóg zna całkowicie anatomię człowieka i proces rozkładu ciała – dlatego to On właśnie może i odrodzi ciało człowieka po śmierci.

2802. Werset obecny oraz kilka poprzednich zwracają uwagę na cuda stworzenia – wspomniały układ wszechświata, firmament z jego niezliczonymi planetami i gwiazdami, ziemię i jej zapel-

8. I na ziemię – rozpostarliśmy ją i posadowiliśmy na niej potężne góry. Uczyniliśmy, że rosną na niej^a wszelkie rodzaje pięknych gatunków

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رَواسِيَ وَأَشْنَيْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٦﴾

9. Jako środek oświecenia i jako napomnienie²⁸⁰³ dla każdego sługi, który się do Nas zwraca.

تَبْصِرَةً وَذِكْرًا لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٧﴾

10. ^{b1} My zsyłamy z chmur wodę, pełną błogosławieństw, i dzięki niej tworzymy ogrody i zbiory,

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جِبْتٍ وَحَبَّ الْحَبِيدِ ﴿٨﴾

11. I wysokie palmy z daktylami jeden na drugim

وَالنَّخْلَ بَيْضَتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿٩﴾

12. Jako zaopatrzenie dla Naszych sług. ^c Dzięki niej pobudzamy martwą ziemię. Tak samo nastąpi Zmarstwychwstanie.²⁸⁰⁴

بِهَذَا نَحْيِيكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَهْلَ الْبَلَدِ مِمَّا كَذَّبَكَ الْخُرُوجُ ﴿١٠﴾

13. ^d Lud Noego odrzucił Prawdę przed nimi i podobnie uczynili Lud Studni i plemię Thamūd,

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١١﴾

14. I plemię `Ād, i Faraon, i bracia Lota.

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٢﴾

15. ^e I Mieszkańcy Lasu, i Lud Tubba'. Oni wszyscy odrzucili Posłańców z takim rezultatem, że spała na nich Moja kara.

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمٌ تُبِيعَ كُلُّ قَدِّبِ الرُّسُلِ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٣﴾

^a31,11. ^b25,49. ^c25,50; 43,12. ^d9,70; 14,10; 38,13. ^e15,79; 26,177; 38,14.

nienie życiem zwierzęcym i ludzkim – zaś później wskazują one na nieunikniony wniosek, że Wielki i Mądry Autor, Architekt i Kontroler, który dał życie całemu temu wspaniałemu wszechświatu i który w jego centrum umieścił człowieka, posiada taką moc, by odradzać człowieka po jego śmierci i aby dawać mu nowe życie po śmierci.

2803. Logicznym jest zakładać istnienie jakiegoś celu fizycznej natury. Koncepcja Boga jako Autora i Stwórcy wszystkich rzeczy przedstawia zrozumiałą i pełny obraz pochodzenia, planu i celu. Natomiast istnienie celu w stworzeniu wskazuje na istnienie Życia po śmierci, ponieważ sama idea, że wraz z rozpadem fizycznego mieszkania duszy ludzkiej także i ona ulega śmierci, przeciwna jest całemu planowi i mądrości Boga oraz Jego celowi w stworzeniu wszechświata.

2804. Tak samo jak Bóg zsyła deszcz z nieba i powoduje, że sucha, martwa ziemia zaczyna kwitnąć i pulsować nowym życiem, rodząc najróżniejsze kwiaty i owoce, podobnie może On i da nowe życie człowiekowi po jego śmierci.

16. ^aCzy wówczas zmęczyło Nas pierwsze stworzenie?²⁸⁰⁵ Nie, oni jednak doznają niepewności, jeśli chodzi o nowe stworzenie.

أَفَعَيْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ
بَعْضِ خَلْقِ جَدِيدٍ ۝١٦

17. Zaiste, My stworzyliśmy człowieka i wiemy, co szepce mu jego umysł, a jesteśmy bliżej niego, bliżej nawet niż jego własna żyła szyjna.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَتَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ
نَفْسَهُ ۗ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ۝١٧

18. Kiedy ci dwaj Zapisujący aniołowie wszystko zapisują, siedząc po jego prawej stronie i po jego stronie lewej,²⁸⁰⁶

إِذْ يَتَلَقَى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ۝١٨

19. On nie mówi ani słowa, ^bżeby nie było przy nim anioła strażnika, gotowego do zapisywania.

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَقِيدٌ ۝١٩

20. ^cOdrętwienie śmierci niechybnie nadejdzie. „Oto przed czym próbowałaś uciec”.

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِيدُ ۝٢٠

21. ^dI zabrzmi trąba. To będzie Dzień Obietnicy.

وَيُنْفَخُ فِي الصُّورِ ذَلِكُمْ يَوْمَ الْوَعْدِ ۝٢١

22. I wystąpi każda dusza, i będzie z nią anioł, który będzie ją prowadził, i anioł, który będzie dawał świadectwo.²⁸⁰⁷

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝٢٢

^a50,39. ^b43,81; 82,11-12; 86,5. ^c6,94; 23,100. ^d18,100; 23,102; 36,52; 39,69; 69,14.

2805. We wszystkich tych wersetach słowo „stworzenie”, poza swoim podstawowym znaczeniem, oznacza przebudzenie duchowe lub rewolucję wywołaną przez Świętego Proroka wśród jego ludu.

2806. Według niektórych komentatorów anioł zasiadający po prawicy człowieka zapisuje jego dobre czyny, zaś zasiadający po lewej stronie zapisuje jego złe uczynki. Słowa „po prawej stronie” oznaczają dobre uczynki, a „po lewej stronie” uczynki złe. Każdy uczynek czy słowo pozostawia w atmosferze swój ślad i przez to zostaje zachowane. W innym miejscu Koranu (24,25 oraz 36,66) powiada się, że kończyny człowieka – jego ręce, stopy i język – nieść będą świadectwo przeciwko niemu w Dniu Sądu. W ten sposób różne części ciała ludzkiego także mogą „zapisywać”, o czym mówi się w obecnym wersecie i co określa się mianem Zapisujących Aniołów.

2807. *Sā'iq* może być aniołem zasiadającym po lewej stronie człowieka, zapisującym jego złe uczynki, który za karę za te uczynki powiedzie człowieka do Piekła. Natomiast *Shahid* może być aniołem, który zasiada po lewej stronie i zapisuje dobre uczynki i który będzie świadczył na korzyść człowieka. Możliwe jest też i to, że oba te słowa użyte są metaforycznie i oznaczają odpowiednio niewłaściwie wykorzystywane członki ciała człowieka i jego cechy oraz te, które wykorzystywane są właściwie i dobrze.

23. Wtedy My powiemy: „Nie zważyłeś na to. Teraz My zdjęliśmy z ciebie twą zastonę i wzrok twój jest dzisiaj przenikliwy”.²⁸⁰⁸

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٣﴾

24. A jego towarzysz powie: „Oto co przygotowałem z jego świadectwa”.

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي ﴿٢٤﴾

25. My powiemy do jego dwóch towarzyszy: „Wy dwaj,²⁸⁰⁹ wrzucie do Piekła każdego niewierzącego wroga Prawdy,

الْيَنَانِي فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٥﴾

26. ^a „Powstrzymującego przed dobrem, grzesznika, tego, który zwątpił.

مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيْبٍ ﴿٢٦﴾

27. „Jeśli kto ustanawia obok Allacha innego boga, tego wy dwaj wrzucie w straszne męki”.

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيهِ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ﴿٢٧﴾

28. ^bJego wspólnik powie: „O Panie nasz, to nie ja uczynilem, że się zbuntował, lecz to on sam zbyt daleko posunął się w błędzie”.²⁸¹⁰

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطَعَيْتُهُ وَ لَكِن كَان فِي
ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٨﴾

29. Allah powie: „Nie kłóćcie się w Mojej obecności. Przekazałem wam ostrzeżenie już przedtem.

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَىٰ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْوَعِيدِ ﴿٢٩﴾

30. „Wyroku wydanego przeze Mnie nie można zmienić i ^cw najmniejszym stopniu nie jestem niesprawiedliwy wobec Moich sług”.

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلَ لَدَىٰ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٣٠﴾

^a68,13. ^b14,23. ^c3,183; 8,52; 22,11; 41,47.

2808. W przyszłym świecie z oczu człowieka zdjeta będzie zastona, przez co człowiek optycznie i umysłowo będzie o wiele lepiej widział. Ujrzy konsekwencje swojego działania w takiej formie, jakiej nie był w stanie ujrzeć swoimi oczyma na tym świecie. Człowiek uswiadomi sobie też, iż to, co uważał za zaledwie przywidzenie, było twardą i wyraźną rzeczywistością.

2809. Podwójna forma *Alqiyā* używana bywa albo dlatego, że nakaz otrzymują dwaj aniołowie – *Sā'iq* i *Shahid* – lub też w celu zaakcentowania tego nakazu. Taka forma wyrazu jest też użyta w 23,100, gdzie użyty jest czasownik w liczbie mnogiej w odniesieniu do podmiotu stojącego w liczbie pojedynczej.

2810. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy złoczyńca staje w obliczu konsekwencji swoich czynów, stara się przerzucić winę na kogoś innego. Właśnie taki stan umysłu człowieka niewierzącego opisuje się w tym wersecie. Taki człowiek Szatana obarczać będzie winą za swoje występki i grzechy.

31. Tego dnia My powiemy do Piekła: „Czy jesteś już napełnione?” A ono odpowie:²⁸¹¹ „Czy są jacyś jeszcze?”²⁸¹²

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ هَلْ
مِنْ قَرِينٍ ۝

32. ^aI Niebo będzie przybliżone²⁸¹³ do sprawiedliwych, i nie będzie już więcej odległe.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّوْقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ۝

33. Zostanie powiedziane: „Oto co było wam obiecane, każdemu, kto stale zwracał się do Boga i baczył na swoje czyny,

هَذَا مَا توعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ۝

34. Kto bał się Miłosiernego Boga w skrytości i przychodził do Niego w cierpliwości serca.

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

35. ^b„Wejdźcie tam w pokoju. Oto Dzień Wieczności”.²⁸¹⁴

إِذْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

36. Będą tam oni mieli wszystko, czego zapagną, a jest u Nas ^co wiele więcej.²⁸¹⁵

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

^a26,91; 81,14. ^b14,24; 15,47; 36,59. ^c10,27.

2811. Dialog ten to dialog w przenośni. Piekło zostało tutaj uosobione, a słowa wkładane są w jego usta do wyrażenia jego stanu czy warunków, nie zaś po to, by powiedzieć, że rzeczywiście będzie ono przemawiać czy potrafi przemawiać. Słowo *Qāla* użyte jest w tym sensie także w 41,12, gdzie niebo i ziemia przedstawione są tak, że powiadają, iż posłuszne są chętnie prawom Bożym. Jedną z szczególnych i pięknych cech języka arabskiego jest to, że wykorzystuje on słowa i zwroty normalnie używane w odniesieniu do rzeczy nieożywionych w odniesieniu do ludzi. Patrz także 57 oraz 18,78.

2812. Zwrot ten wskazuje właściwie na nieograniczone możliwości człowieka do popełniania grzechów oraz na jego niezwykle pożądanie wygód doczesnych, którymi wykłada swą drogę do Piekła.

2813. Podczas gdy w poprzednim wersecie powiada się, że coraz więcej osób wrzucanych będzie do Piekła po to, by je tam oczyścić duchowo, werset obecny powiada, że także i Niebo zostanie przybliżone sprawiedliwym oraz tym, którzy cechują się bojaźnią Bożą.

2814. Bez względu na to, jak straszną może wydawać się kara Piekła, to wedle Koranu jest to kara czasowa, podczas gdy Niebo jest wieczne. Jego błogosławieństwa nie znają granic ani końca (11,109).

2815. Ludzie sprawiedliwi posiadają w Raju to, czego pragną w głębi ich serc. Jednakże ponieważ pragnienia ludzkie są w najlepszym razie ograniczone, w Raju człowiek otrzyma o wiele więcej niż pragnie czy na co zasługuje, o wiele więcej niż mógłby sobie pomyśleć czy pojąć.

37. ^aIleż pokoleń, które były męźniejsze niż ci, zniszczyliśmy przed nimi! Lecz kiedy nadeszła kara, krążyli po krajach, snując plany ucieczki przed nią.^{2815A} Lecz czyż było dla nich jakieś miejsce schronienia?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَوْمٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَخْرُجٍ ①

38. Zaprawdę, w tym zawiera się napomnienie dla tego, kto ma serce rozumne²⁸¹⁶ lub kto daje posłuch i jest uważny.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ②

39. I, zaprawdę, My stworzyliśmy niebiosą i ziemię i wszystko to, co jest między nimi, ^bw sześciu okresach²⁸¹⁷ i ^cnie dotknęło nas żadne zmęczenie.²⁸¹⁸

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ③

40. Zatem znoś cierpliwie to, co oni powiadają, i świętuj chwałę twego Pana przed wschodem słońca i przed jego zachodem,

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ④

41. A także wychwalaj Go w częściach nocy oraz po nakazanych pokłonach.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ⑤

^a19,75; 47,14. ^b7,55; 10,4; 11,8; 25,60. ^c50,16.

2815A. Słowa w tekście oznaczają dosłownie: „Schowali się w ziemi, by się ratować”, i – jak się zdaje – odnoszą się do współczesnych podziemnych schronów jako zabezpieczenia przed atakami bombowymi.

2816. *Qalb* oznacza: serce; dusza; sumienie; umysł; oraz najlepszą część rzeczy. Powiada się *ma la-hū Qalbun*, czyli on nie ma umysłu ani inteligencji (Lane).

2817. Patrz 984 oraz 41,10-13.

2818. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że nie tylko oczyszcza szlachetnych Proroków Bożych z wszelkich wad i niemoralności, jakie imputuje się im w Biblii, ale i oczyszcza Istotę Bożą z wad i niedociągnięć, które nie są zgodne z Jego Majestatem i Świętością. Biblia przedstawia Boga jako odpoczywającego „dnia siódmego po całym swym trudzie, jaki podjął” (Rdz 2,2), lecz według Koranu zmęczenie nie jest czymś, co Bóg może odczuwać.

42. Posłuchaj! W dniu, kiedy wołający²⁸¹⁹ zawoła z pobliskiego miejsca,²⁸²⁰

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

43. W dniu, w którym usłyszą nieunikniony podmuch,²⁸²¹ wtedy nastąpi dzień powstania z grobów.

يَوْمَ يَسْعَوْنَ الصَّيْحَةَ بِالْحَبِّ ذَٰلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ ﴿٤٣﴾

44. Zaprawdę, to My dajemy życie i przynosimy śmierć i do Nas nastąpi ostateczny powrót.

إِنَّا مَنُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَإِنَّا لَنَرْجِعُكُم بِآبَائِكُمْ ﴿٤٤﴾

45. W dniu, kiedy rozstąpi się ziemia i w konsekwencji ich występków oni zbliżą się w pośpiechu, nastąpi podniesienie z martwych, a jest to dla Nas łatwe.

يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَمْرُ عَلَيْنَا يَسِيرًا ﴿٤٥﴾

46. My najlepiej wiemy, co oni mówią, ^aty zaś nie musisz ich zmuszać w żaden sposób. Zatem napominaj poprzez Koran²⁸²² tego, który boi się Mojego ostrzeżenia.

مَنْ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكَرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٦﴾

^a39,42; 42,7.

2819. „Wołający” może dotyczyć Świętego Proroka. Kontekst wspiera taki wniosek, ponieważ następnym kilka wersetów nawiązuje – jak się zdaje – do duchowego zmartwychwstania przez nie właśnie, wywołanego wśród jego ludu, który na jego wołanie powstał, jak to rzeczywiście było, z grobu.

2820. Słowa „z pobliskiego miejsca” mogą także oznaczać, że wołanie Świętego Proroka nie pozostanie wołaniem na puszczy, wołaniem odległym, lecz że zostanie wysłuchane i przyjęte.

2821. „Podmuch” może tutaj oznaczać także donośne wołanie Świętego Proroka.

2822. Zmartwychwstanie, o którym była mowa w tej surze. spowodowane zostało przez Koran.

R O Z D Z I A Ł 51

AL-DHĀRIYĀT

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Podobnie jak poprzednia, sura obecna objawiona była we wczesnej działalności Świętego Proroka w Mekce. Noldeke przypisuje jej objawienie na czwarty rok jego działalności. Sura poprzednia zajmowała się dwoma rodzajami zmartwychwstania – zmartwychwstaniem duchowym, które miało być spowodowane dzięki naukom zawartym w Koranie, oraz Zmartwychwstanie Końcowe w Życiu po śmierci, przy czym to pierwsze zmartwychwstanie przedstawione zostało jako argument potwierdzający to drugie. Obecna sura rozpoczyna się ważnym proroctwem, które powiada, że ciała ludzi wielce sprawiedliwych powróci do istnienia dzięki wpływowi nauki Koranu. Tak jak chmury, które dają deszcz wielkim obszarom spalonej ziemi i powodują, że zaczyna ona kwitnąć nowym życiem, tak samo ta święta grupa sprawiedliwych wierzących, przebudziwszy się do nowego życia duchowego, zanieśie Posłannictwo Koranu aż na krańce ziemi, zmiatając przed sobą wszelką opozycję. Proroctwo to, jak się wydaje niemożliwe do spełnienia, stanowiłoby, jeśli zmienić je w namacalną rzeczywistość, niezbity dowód popierający fakt Końcowego Zmartwychwstania. Dalej sura ta powiada, że kiedy tylko pojawia się Posłaniec Boży na świecie, by powiedzieć swemu ludowi, że istnieje życie po śmierci, w którym będą ludzie musieli rozliczyć się ze swoich uczynków, ci właśnie ludzie śmieją się z Posłańca, przeciwstawiają się mu i prześladują go. Sura ta przytacza taki przypadek, a mianowicie lud Lota, który ukarany został za swoje niegodziwości i nienaturalne oraz niemoralne praktyki. Sura obecna nawiązuje także krótko do kary, jaka spadła na faraona ʿAd, Thamūd oraz na lud Noego. Zaś przy końcu zwraca się uwagę czytelnika na największy cel stworzenia człowieka, który polega na tym, że powinien on kultywować i demonstrować sobą atrybuty Boże oraz powinien w pełni i wiernie wypełniać obowiązki wobec Boga i innych ludzi.

سُورَةُ الدَّرَجَاتِ مَكِّيَّةٌ

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na tych,²⁸²³ którzy rozpraszą
się prawdziwym rozproszeniem,^{2823A}

وَالَّذِينَ دَرَّوْا ②

3. Potem niosą swój bagaż,

فَالْحَمِلِ وَوَقَّرَ ③

4. Potem lekko suną,

فَالْجَرِيَّتِ يُسْرًا ④

5. A potem rozdają z Naszego
rozkazu,²⁸²⁴

فَالْمَقْسِيَّتِ أَمْرًا ⑤

6. Zaiste, to, co jest wam obie-
cane, ^bjest prawdą,

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

7. A Sąd niechybnie nastąpi.

وَرَأَى الَّذِينَ لَوَّاعِقُ ⑦

8. I na niebo pełne dróg,²⁸²⁵

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْجُبُكَ ⑧

^a1,1. ^b52,8.

2823. Patrz 2465.

2823A. Z fenomenu przyrody te cztery wersety (2-5) zwracają uwagę na ich odpowiednik – fenomen duchowy. Paralelizm ten jest wprost uderzający. Następujące cztery słowa – al-Dhāriyāt (ci, którzy rozrzucają), al-Hāmilāt (ci, którzy niosą), al-Jāriyāt (ci, którzy z łatwością spieszą) oraz al-Muqassimāt (ci, którzy rozdzielają) – w odniesieniu do fenomenu fizycznego mogą oznaczać wiatry daleko wiejące, pary, jakie wznoszą się z oceanów, niosąc chmury pełne deszczu, wiejąc delikatnie, a później powodują, że zaczyna padać deszcz na wysuszoną, jałową ziemię, zmieniając ją w ogród pełen przepięknych kwiatów i słodkich owoców. W znaczeniu duchowym te cztery słowa mogą reprezentować tę grupę ludzi sprawiedliwych, którzy, pijąc obficie ze źródła duchowego, które zapoczątkował Święty Prorok, oraz którzy, przyjawszy i uodporniwszy się pięknymi i dającymi życie naukami Koranu, wyruszyli w najodleglejsze zakątki Arabii i później do odległych krajów, niosąc swój błogosławiony bagaż i rozrzucając objawione Słowo Boże w różnych krajach; wyruszyli do krajów cuchnących bałwochwalstwem i działali tam nie miaczem, lecz miłością i spokojem, jak wiatr, który wieje łagodnie, niosąc deszcz spragnionej ziemi.

2825. Drogi niebieskie to orbity planet, komet i gwiazd, którymi poprzecinany jest firmament. Te ciała niebieskie poruszają się po swoich orbitach, regularnie wypełniając wyznaczone im zadania, czyniąc to bezbłędnie i punktualnie, bez wkraczania w sferę działania innych ciał, tworząc w ten sposób pełną harmonię struktury i ruchu. Fakt, że niebo pełne jest takich dróg, po których poruszają się planety i gwiazdy, ujawniony był po raz pierwszy właśnie przez Koran w czasie, kiedy wierzono, że niebo w swojej budowie jest czymś stałym.

9. Zaiste, nie zgadzacie się²⁸²⁶ w tym, co mówicie.

إِنكُم لِرَبِّي قَوْلٍ فُتِّلِفٍ ۝٩

10. Ten tylko odwracany jest od prawdy, co do którego postanowiono,²⁸²⁷ iż będzie odwrócony.

يُؤْتِكُ عَنْهُ مَنْ أُولَكَ ۝١٠

11. Niechaj będą przekleci kłamcy,

فِتْلَ الْخٰرِصُونَ ۝١١

12. Którzy nie zważają na prawdę w głębi swojej niewiedzy.²⁸²⁸

الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ۝١٢

13. Pytają: „Kiedy będzie Dzień Sądu?”

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمَ الدِّينِ ۝١٣

14. Powiedz: „To będzie dzień, kiedy oni męczeni będą męką Ognia”.

يَوْمَهُمْ عَلَى النَّارِ يُقْتَلُونَ ۝١٤

15. I będzie im powiedziane: „Skosztujcie tylko waszej męki. ^bTo jest to, o przyspieszenie czego prosiliście”.

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُونَ ۝١٥

16. Lecz, zaiste, sprawiedliwi będą wśród ^cogrodów i ^dźródeł,

إِنَّ السَّٰقِيْنَ فِي جَنَّٰتٍ وَعٰيُونَ ۝١٦

17. Biorąc to, czym obdaruje ich Pan, albowiem oni przedtem zwykli byli czynić dobro.²⁸²⁹

أَجْدِثِينَ مَا أَنهَم سَرَئُهُمْ أَنهَم كَانُوا قَبْلَ

ذٰلِكَ مُحْسِنِينَ ۝١٧

18. Oni sypiali zaledwie ^dprzez część nocy,

كَانُوا قَلِيْلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ۝١٨

^a7,188; 79,43. ^b26,205; 27,72-73; 29,54, 55. ^c15,46; 52,18; 68,35; 77,42; 78,32. ^d32,17.

2826. Wielka prawda astronomiczna, jaka ujawniona została w poprzednim wersecie, prowadzi do wniosku, że Koran jest własnym Boga objawionym Słowem oraz że w dziele Bożym istnieje jedność celu i harmonii, a mimo to filozofowie materialistyczni wymyślają niezwykle teorie, oparte na błędnych założeniach, i powiadają, by nie wierzyć w Boga i Jego Proroków.

2827. Słowa te mogą także oznaczać „ten, który sam się odwróci”.

2828. *Ghamrah* oznacza: głębię ignorancji; błąd; upór; wytrwałość; przejmującą niedbałość; stan oporu w odniesieniu do rzeczy próżnej i fałszywej (Lane).

2829. *Muttaqi* to ktoś, kto wypełnia swoje obowiązki wiernie i całkowicie, zarówno wobec Boga, jak i innych ludzi. Natomiast *Muhsin* to ktoś taki, kto innym czyni więcej dobra niż od nich otrzymuje oraz działa i postępuje tak, jakby rzeczywiście widział Boga; lub też w mniejszym stopniu jest świadom tego, że Bóg na niego spogląda. Zatem *Muhsin* to osoba o wspaniałej postawie duchowej – wspanialsza niż *Muttaqi*.

19. A o świącie modlili się o ^aBoże przebaczenie.

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٩﴾

20. W ich bogactwie znajdowała się ^bczęść dla tych, którzy prosili o pomoc i dla tych, którzy nie mogli. ²⁸³⁰

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٠﴾

21. Na ziemi znajdują się Znaki dla tych, którzy posiadają pewność wiary,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٢١﴾

22. Jak i w was samych. Czyż zatem nie widzicie?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢٢﴾

23. W niebie jest wasze ^cpożywienie, jak i to, co zostało wam obiecane. ²⁸³¹

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٣﴾

24. I na Pana nieba i ziemi, to jest niechybnie prawda, jak prawdą jest to, że mówicie. ²⁸³²

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنْتُمْ نَاطِقُونَ ﴿٢٤﴾

25. Czy dotarła do ciebie opowieść o zaszczytnych ^dgościach Abrahama?

هَلْ أَنْتَ حَادِثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٥﴾

26. Kiedy przybyli do niego i powiedzieli: „Pokój!”, on odpowiedział: „Pokój niechaj będzie z wami”. Myślał, że oni są obcy. ²⁸³³

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ ؕ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٢٦﴾

^a3,18. ^b70,25-26. ^c40,14; 45,6. ^d11,70, 71; 15,22.

2830. Według Islamu w bogactwie zamożnego muzułmanina ci, którzy potrafią wyrazić swoje potrzeby, jak i ci, którzy nie potrafią, mają swój udział. Zatem bogactwo muzułmanina ma być źródłem korzyści także dla biednych. Kiedy zatem muzułmanin zaspokoi potrzebę biedniejszego brata, właściwie sam nie czyni mu żadnej łaski, lecz jedynie wypełnia wobec niego swój obowiązek. Słowo *al-Mahrām* w swojej konotacji zawiera nie tylko tych biedaków, którzy ze wstydu lub szacunku dla samych siebie nie proszą o jałmużnę (2,274), lecz i nieme zwierzęta. Tutaj słowo to potraktowane zostało jako oznaczające osobę, która nie może zarabiać na życie z powodu słabej budowy fizycznej lub innego podobnego powodu.

2831. Obietnice zwycięstwa i dobrobytu dla wierzących oraz ostrzeżenia dla niewierzących.

2832. Fakt, o którym mowa w poprzednim wersecie, nie jest ani pobożnym życzeniem ze strony Świętego Proroka, ani też wymysłem jego wyobraźni. Jest to całkowita prawda, tak pewna jak pewnym jest, że „mówisz”. Werset ten może także oznaczać, że Koran jest bez wątplenia własnym, objawionym Słowem Bożym „jak je wypowiadasz”.

27. I udał się spokojnie do swego domostwa, i przyniósł ^autuczone ciele,

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٥٧﴾

28. I położył je przed nimi i rzekł: „Czy nie posiliście się?”

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٥٨﴾

29. ^bI poczuł przed nimi strach. ^cOni rzekli: „Nie obawiaj się”. I przekazali mu dobrą nowinę o narodzinach syna, który będzie pobłogosławiony wiedzą. ²⁸³⁴

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ
بِعَلْمٍ عَلَيْهِ ﴿٥٩﴾

30. Wówczas podeszła jego żona, niezwykle speszona, ²⁸³⁵ uderzyła się w twarz i rzekła: „Jestem wszak starą, niepodną już niewiaścą!”

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتَ وَجْهَهَا وَ
قَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٦٠﴾

31. Oni rzekli: „Tak powiedział twój Pan. Zaiste, On jest Mądry, Wszechwiedzący”.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ
الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

CZEŚĆ XXVII

32. Abraham rzekł: ^d„Zatem z czym przybywacie, o wy, którzy zostaliście posłani?”

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٦٢﴾

33. Oni powiedzieli: „Zostaliśmy wysłani do ^e pewnego grzesznego ludu,

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٦٣﴾

34. „Aby zesłać nań ^f kamienie z gliny

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٦٤﴾

35. ^g„Naznaczone przez twego Pana dla tych, którzy są winni występku”.

مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٦٥﴾

^a11,70. ^b11,71; 15,53. ^c11,71, 72; 15,54. ^d15,57. ^e15,58. ^f11,83. ^g11,84.

2834. W obecnym wersecie, tak jak w 15,54, „obiecany syn” przedstawiony został jako „syn obdarzony wiedzą”, podczas gdy w 37,102 nazwany został „synem cierpliwym”. W tym pierwszym wersecie nawiązuje się do Izaaka, natomiast w tym drugim do Izmaela.

2835. *Sarrah* oznacza najgwałtowniejszy krzyk; gwałtowność żalu, gorąca lub ciekawości; smutek na twarzy z powodu niechęci lub nienawiści, lub wstydu; atak szału (Lane).

36. I wyprowadziliśmy stamtąd tych wiernych, którzy tam byli.

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾

37. A znaleźliśmy tam tylko jeden dom, który był Nam posłuszny.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٧﴾

38. I pozostawiliśmy tam Znak ^adla tych, którzy boją się bolesnej kary.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٨﴾

39. A w opowieści o Mojżeszu również zawarty był Znak, kiedy to My wysłaliśmy go do Faraona z wyraźnym dowodem.

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٣٩﴾

40. On jednak odwrócił się od Mojżesza pełen dumy swojej potęgi²⁸³⁶ i rzekł: „Czarownik albo szalelec”.

فَقَوْلِي رَبُّكَ إِنِّي وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ أَغْوٰتٌ ﴿٤٠﴾

41. ^bZatem pochwyciliśmy go i jego zastępy i wrzuciliśmy ich w morze, a jego należało winić.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤١﴾

42. Również w opowieści o plemieniu `Ād zawarty był Znak, kiedy to My wysłaliśmy przeciwko niemu niszczący ^cwiatr.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤٢﴾

43. ^dOn nie oszczędził niczego, nad czym się znalazł, lecz uczynił to podobnym do zgniłych kości.

مَا تَدْرُونَ شَيْءٌ آتَتْ عَلَيْهِ الْإِجْلَّةُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٣﴾

44. I był Znak w opowieści o plemieniu Thamūd, kiedy to zostało mu powiedziane: „Radujcie się przez chwilę”.

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَسْبَحُوا حَتْمَ جَبِينٍ ﴿٤٤﴾

^a15,76; 29,36. ^b10,91; 28,41. ^c46,25. ^d46,26.

2836. *Rukn* oznacza: podstawę lub podparcie; siłę; moc i opór; rodzinę lub klan człowieka; osoby, które mu pomagają i wzmocniają; osobę szlachetną i wysoką (Lane oraz Mufradāt).

45. Oni jednak zbuntowali się przeciwko przykazaniu ich Pana. Tak zatem spadła na nich błyskawica, podczas gdy oni przypatrywali się temu.

فَعْتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْقَةُ وَهُمْ
يَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

46. I nie byli w stanie podnieść się, ani nie byli w stanie się bronić.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿٥٢﴾

47. I zniszczyliśmy lud Noego jeszcze przed nimi, a był to lud nieposłuszny.

﴿٥٣﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

48. My wznieśliśmy niebo Naszymi własnymi rękami²⁸³⁷ i, zaiste, My mamy wielką moc.^{2837A}

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا يَأَيُّدٍ وَإِنَّا لَمُنْعِمُونَ ﴿٥٤﴾

49. ^bI rozpostarliśmy ziemię, i jakże wspaniale My ją rozpościeramy!

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَيِّدُونَ ﴿٥٥﴾

50. I z wszystkiego stworzyliśmy ^cpary²⁸³⁸ abyście się zastanowili.

﴿٥٦﴾ وَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٦﴾

51. Uciekajcie się zatem do Allacha. Zaiste, ja jestem tylko tym, który ostrzega, posłanym przez Niego.

فَقَرِّدَا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٧﴾

52. I nie ustanawiajcie obok Allacha żadnego innego boga. Zaiste, ja jestem tylko tym, który ostrzega, posłanym przez Niego.

﴿٥٨﴾ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٨﴾

^a11,68. ^b2,23; 20,54; 78,7. ^c13,4; 36,37.

2837. *Yad* oznacza: (1) łaskę; (2) władzę; godność; (3) ochronę; (4) bogactwo; (5) ramię; etc. (Aqrab). Zatem zwrot ten oznacza: „Stworzyliśmy niebo z potęgą i mocą” lub „Stworzyliśmy niebo jako manifestację Naszej potęgi i mocy”, czyli że w stworzeniu nieba i ziemi istnieje dowód na wiele atrybutów Bożych, przy czym najważniejszym jest Chwała Boża, Jego Moc i Majestat.

2837A. *Musi'un* oznacza także „Idziemy, rozprzestrzeniając się”.

2838. Bóg stworzył wszystkie rzeczy parami. Istnieją pary nie tylko w życiu zwierzęcym, ale i w życiu roślinnym, a nawet wśród rzeczy nieożywionych. Nawet niebo i ziemia stanowią parę.

53. I nie było Posłańca, który przybył do nich przedtem, żeby nie powiedzieli: „Czarownik albo szaleńiec”.

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ عَجُونٌ ﴿٥٣﴾

54. Czyż oni przekazywali²⁸³⁹ sobie wzajemnie taką postawę? Nie, oni wszyscy są ludem zbuntowanych.

اتَّوَصَّوْا بِهَا بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ﴿٥٤﴾

55. Zatem odwróć się od nich, a nie będziesz obwiniany o to, co oni czynią.

تَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِسُلُومٍ ﴿٥٥﴾

56. I dalej napominaj, albowiem, zaprawdę, napomnienie przynosi korzyść tym, którzy wierzą.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ مِنْ تَنْفَعِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

57. I stworzyłem jinn i ludzi po to tylko, by Mnie czcili.²⁸⁴⁰

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

58. „Ja nie chcę, aby oni Mnie zaopatrywali, ani też nie chcę, żeby Mnie karmili.²⁸⁴¹

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونِ ﴿٥٨﴾

59. Zaiste, sam Allah jest Tym, który jest Wielkim Dawcą, Panem Władzy, Silnym.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْبَتِينِ ﴿٥٩﴾

*6,15; 20,133.

2839. Oskarżenia wobec Reformatorów Bożych są tak do siebie podobne we wszystkich epokach, że wydaje się, iż niewierzący jednej epoki przekazują te oskarżenia jako spadek dla swoich potomnych, by je powtarzali.

2840. Główne znaczenie wyrazu *'ibādah* to podporządkowywać kogoś rygorystycznej dyscyplinie duchowej, pracować z całą posiadaną siłą i zdolnościami w doskonałej harmonii z oraz w posłuszeństwie wobec przykazań Bożych po to, by otrzymać znak Boży i w ten sposób móc asymilować i manifestować w sobie Boże atrybuty. Jak powiedziano w tym wersecie, jest to wielki i szlachetny cel stworzenia człowieka i to dokładnie oznacza czczenie Boga. Zewnętrzne i wewnętrzne talenty natury ludzkiej dają nam wyraźnie do zrozumienia, że spośród danych przez Boga umiejętności najwspanialszą jest ta, która pobudza w człowieku pogoń za Bogiem i napełnia go szlachetnym pragnieniem całkowitego podporządkowania się Jego Woli.

2841. Jeżeli podróżnik duchowy nie zbacza z drogi do swego szlachetnego celu i dąży do niego wytrwale i cierpliwie, to nie czyni niczego dobrego Bogu ani nikomu innemu, lecz tylko sam korzysta z tego, osiągając cel swej podróży.

60. Tak zatem los tych, którzy czynią zło, będzie z pewnością podobny do losu²⁸⁴² im podobnych z przeszłości. Niechaj więc nie rzucają Mi wyzwania, abym przyspieszył karę.

فَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٠﴾

61. ^aBiada tym, którzy nie wierzą, z powodu tego ich dnia, który im obiecano.

يَا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٥١﴾

^a14,3; 19,38; 38,28.

2842. *Dhanūb* oznacza: los, część lub porcję; odplata; dzień przedłużonego zła (Lane).

R O Z D Z I A Ł 52

AL-TÛR

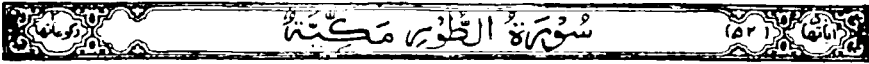
(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona we wczesnych latach działalności Proroka w Mekce. Noldeke umieszcza jej objawienie po Rozdziale 51., natomiast według Muira była objawiona nieco później. W poprzedniej surze zwrócono uwagę na tę wielką rewolucję duchową, jaką wywołał Koran. We właściwym czasie oraz w zgodzie z prawami przyrody (powiada ta sura) stało się, że ponieważ ludzie poddali się zepsuciu i zapomnieli o Bogu, powinno nadejść to Objawienie. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że tak jak poprzedni Prorocy, podobnie i Święty Prorok spotka się z opozycją, lecz sprawa Prawdy zwycięży, a niewierni zostaną ukarani. Sura obecna nawiązuje do prorocत्व biblijnych, które dotyczą Świętego Proroka, i ostrzega niewierzących, że jeśli trwać będą w swojej opozycji, spadnie na nich kara Boża.

Temat

Sura ta rozpoczyna się bezpośrednim i stanowczym nawiązaniem do zawartych w Biblii prorocत्व na temat Koranu i Świętego Proroka. Powiada się tutaj, że Biblia, Koran oraz Ka'bah dają świadectwo prawdzie Islamu i Świętemu Prorokowi oraz ostrzega się niewierzących, że opozycja wobec Prawdy nigdy nie przynosi dobrych rezultatów. Natomiast ci sprawiedliwi służy Boży, którzy akceptują Nauki Boże i dostosowują do nich swoje życie, otrzymają łaski Boże. Następnie powiada się, że Święty Prorok nie jest ani kłamcą, ani szaleńcem, ani poetą, lecz prawdziwym Posłańcem od Boga, ponieważ tak wielka rewolucja moralna i duchowa, jaką wywołał Święty Prorok, nie mogła być dziełem poety czy szaleńca, ani też Koran – wielka Księga Boża – nie mogła być objawiona takiemu człowiekowi. Koran objawiony został przez Wielkiego Stwórcę nieba i ziemi. Święty Prorok nie poszukuje żadnej nagrody, ani też plany niewierzących przeciwko niemu skierowane nie powiedą się, ponieważ chroni go sam Pan Bóg. Jednakże niewierzących czeka szybko zbliżająca się kara Boża.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na²⁸⁴³ bGórze,

وَالطُّورِ ①

3. I na Księgę²⁸⁴⁴ wypisaną

وَكُتِبَ مُتُونًا ①

4. Na nierozwiniętym pergaminie.

فِي سَرَاتٍ مُنْتُونًا ①

5. I na wiecznie Odwiedzany
Dom,²⁸⁴⁵

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ①

6. I na Wzniesiony Dach,²⁸⁴⁶

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ①

^a1.1. ^b95,3.

2843. W kwestii filozofii, znaczenia przysięg, patrz 2465.

2844. Koran lub Księga Mojżeszowa, a najprawdopodobniej ta pierwsza.

2845. Świątynia w Jerozolimie lub jakiegokolwiek dom oddawania czci. Prawdopodobnie słowo to dotyczy jednak Ka'bah, która opisana jest w Koranie jako „Miejsce Uczęszczania” (2,126); „Uświęcony Dom” (5,3); „Święty Meczet” (17,2); „Prastary Dom” (22,30); oraz „Miasto Bezpieczeństwa” (95,4), itp.

2846. Tabernakulum, jakie Mojżesz zbudował na pustyni w formie baldachimu, pod którym Izraelci oddawali cześć, lub też Ka'bah; lub niebo – przy czym to ostatnie odniesienie wydaje się bardziej stosowne.

Charakterystyczną cechą Koranu jest to, że kiedy ma on wypowiedzieć jakąś stanowczą deklarację i nadać jej właściwą moc, przysięga, cytuje jako świadka pewne istoty czy przedmioty lub prawa przyrody czy zjawiska przyrody. W pierwszych kilku wersach sura ta przysięga na pewne rzeczy blisko związane z Mojżeszem – odpowiednikiem Świętego Proroka. Mojżesz otrzymał objawienie na Tūr, a objawienie to zawierało Prawo oraz proroctwa o przyjściu wielkiego Proroka Bożego spośród braci Izraelitów (Pwt 18,18 oraz 32,2). I najwyraźniej Święty Prorok był tym Posłańcem Bożym, o którym mówiły tamte proroctwa. W Koranie jego przyjście porównywane jest do przyjścia Mojżesza (73,16). Dalej sura ta cytuje jako dowód „Księgę zapisaną” (Biblię lub Koran, lecz raczej tę drugą), która jest niewątpliwym świadectwem prawdy twierdzeń Świętego Proroka. „Odwiedzany Często Dom” – Ka'bah – bardziej niż cokolwiek innego, wskazuje, że religia, której jest cytadelą i centrum, jest Ostatnim Prawem Bożym. Tutaj, wiele wieków później, święty człowiek Boży, Patriarcha Abraham wraz ze swoim synem, Izmaelem, modlił się do Boga podczas wznoszenia jej fundamentów, aby miejsce to stało się schronieniem oraz centrum, z którego można by głosić i szerzyć Jedność Boga. Słowa „Wzniesiony Dach” nawiązują do nieba, przez co werset ten (w. 6) oznacza, że niewierzący są tak niemądrzy, że nie widzą tego prostego faktu, iż podczas gdy Święty Prorok stale otrzymuje pomoc od Boga i jego sprawa dokonuje postępu, ich śladem idzie niepowodzenie, a wszystkie ich plany i zamiary przeciwstawiania się mu spełniają na niczym.

7. I na Wezbrane Morze,²⁸⁴⁷ وَالْبَحْرَ الْمَسْجُورِ ۝
8. Kara twego Pana niechybnie
bⁿnadejdzie. إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ۝
9. Nie ma nikogo, kto by to odwrócił. مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ۝
10. W dniu,²⁸⁴⁸ kiedy niebo będzie straszliwie wzburzone, يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مُمْرُورًا ۝
11. ^cA góry będą się szybko poruszać,²⁸⁴⁹ وَيَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ۝
12. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę, قَوْلِي لِيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝
13. Którzy dla zabawy oddają się próżnym rozmowom, الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ يَلْعَبُونَ ۝
14. W dniu, w którym zostaną oni wrzuceni do ognia Piekła²⁸⁵⁰ gwałtownym pchnięciem. يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعَاً ۝
15. I będzie im powiedziane: „Oto ogień, który uważaliście za kłamstwo. هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ۝
16. „Czy jest to zatem magia, czy też ciągle nie widzicie? أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

^a81,7. ^b51,6. ^c18,48; 78,21; 81,4.

2847. Słowa „Wezbrane Morze” mogą odnosić się do Morza Czerwonego, w którym zatopiony został faraon wraz z jego potężnymi wojskami, kiedy gonił Izraelitów. Słowa te mogą też dotyczyć pola bitwy pod Badr, gdzie zabici zostali wszyscy wielcy przywódcy Quraish, ponieważ znane było ono jako *Al-Bahr*, czyli morze (Nihayah).

2848. Tego dnia wszystkie siły niebiańskie zadziałają na korzyść Świętego Proroka. I tak właśnie stało się w dniu bitwy pod Badr.

2849. W dniu zemsty niewierzących czeka straszny koniec. Zostaną zdmuchnięci jak pył przez wiatr. Lub też werset ten może oznaczać, że ówczesne wielkie imperia zostaną pokonane i pobite. Werset obecny oraz poprzedni zawierają subtelny aluzję do nowego porządku rzeczy, przed którym umknie stary porządek, podupadnie i pełne zepsucia systemy. Wersety te można także odnieść do Dnia Sądu.

2850. Werset ten przedstawia warunki niewierzących po tym, jak ich wina zostanie ostatecznie potwierdzona i minie czas przeznaczony na okazanie skruchy.

17. „Palcie się w nim, a bez względu na to, czy okażecie cierpliwość, czy też jej nie okażecie, będzie on dla was taki sam. Otrzymujecie zapłatę tylko za to, co czyniliście”.

إِضْلُوهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

18. ^bZaprawdę, sprawiedliwi niechybnie znajdują się w Ogrodach i w szczęściu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعِلْمٍ ﴿٥٦﴾

19. Radując się z tego, czym obdaruje ich Pan. Ich Pan uchroni ich przed męką Ognia

فَلَهُنَّ فِيهَا أَنْهَمُ سَائِبُهُمْ وَوَقَّهَهُمْ سَائِبُهُمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

20. I powie im: „Jedzcie i pijcie w radości z powodu tego, co czyniliście”.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٨﴾

21. Tego dnia oni będą odpoczywać, ^cleżąc na posłaniach ustawionych rzędami. ^dI My damy im ²⁸⁵¹ za towarzyszy czyste niewiasty o wielkich, pięknych oczach. ^{2851A}

مُكَيِّنَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَرَوَّجْنَهُمْ حُورٍ
عِينٍ ﴿٥٩﴾

^a14,22; 41,25. ^b15,46; 77,42-43; 78,32-33. ^c18,32; 55,55; 76,14. ^d44,55; 56,23.

2851. *Zawwaja Shai'an bi Shai'in* oznacza: dołączył do pary lub połączył rzecz z rzeczą; połączył się jako towarzysz lub ktoś podobny. *Hür* to liczba mnoga od *Ahwar* (męski) oraz *Haurā'* (żeński) oraz oznacza osobę, której oczy charakteryzują się cechą określaną mianem *Hawar*, czyli intensywną bielą białek oczu i intensywną czernią źrenic przy jednoczesnej jasnej cerze całości ciała. *Ahwar* oznacza także czysty lub jasny intelekt.

2851A. *'In* to liczba mnoga zarówno od słowa *A'yan*, jak i *Ainā'*, które oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę o dużych czarnych oczach, przy czym to ostatnie słowo oznacza także dobre albo piękne powiedzenie lub słowo (*Lane*, *Mufrādāt i Tāj*). W ten sposób słowa *Hür i 'In* oznaczają piękno i czystość osoby i charakteru.

Życie po śmierci jest jedynie obrazem i manifestacją życia obecnego, zaś nagrody i kary w przyszłym świecie będą tylko ucieleśnieniami i obrazami dokonanych w życiu doczesnym czynów. Niebo i Piekło nie są żadnymi nowymi światami materialnymi, które przybývają gdzieś z zewnątrz. Prawdą jest, że będą one widzialne i namacalne – jeśli kto chce, można powiedzieć materialne – lecz są one tylko ucieleśnieniem duchowych faktów życia doczesnego. Powikłania tego świata będą widoczne jako kajdany na nogach w życiu przyszłym. Ogień serca z tego życia widoczny będzie w przyszłym świecie także jako ogień, zaś miłość, jaką człowiek wierzący odczuwa do swego Pana i Stwórcy, objawi się jako wino w życiu przyszłym, itp. Tak zatem w Raju będą ogrody, strumienie, mleko, miód, mięso ptaków, wino, trony, towarzysze i wiele innych rzeczy. Nie będą to jednak rzeczy z tego świata – będą one ucieleśnieniem duchowych faktów tego życia. Słowa *Zawwajná, Hür* oraz *'In*, jak wyjaśniono powyżej, wskazują, że w Raju sprawiedliwy sługa Boży żyć będzie z czystymi towarzyszami, których twarze promieniować będą pięknem duchowym; lub też, że słudzy ci będą mieć za towarzyszy piękne niewiasty, czyli swoje własne żony.

22. Ci, którzy wierzą i których dzieci idą za nimi w wierze – do nich My ^aprzylączymy ich dzieci.²⁸⁵² I nie pomniejszymy niczego z nagrody za ich dzieła. Każdy człowiek jest zastawem²⁸⁵³ za to, co czyni.

23. My obdarujemy ich wszelkimi rodzajami ^bowoców i mięsa, takimi, jakich zapragną.

24. Tam przekazywać będą²⁸⁵⁴ sobie wzajemnie puchar, w którym nie ma ani lekkomyślności, ani ^cgrzechu.

25. ^dI będą na nich czekać ich synowie²⁸⁵⁵, czyści jakby byli dobrze zachowanymi perłami.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ
أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِمَا يَكْفَهُمْ وَلَا حِمْيمٌ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٣﴾

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَعْنُ فِيهَا وَلَا تَأْتِيمٌ ﴿٢٤﴾

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ زُمُرَانٌ لَهُمْ كَأْتَهُمُ الْكُوفُ
مَكُونٌ ﴿٢٥﴾

^a40,9. ^b55,12; 56,21. ^c19,63; 56,26; 78,36. ^d56,18; 76,20.

Aby uświadomić sobie naturę nagród i kar Życia po śmierci powinno się zrozumieć, że owo życie jest kontynuacją życia doczesnego. Kiedy tylko dusza ludzka opuści swoje mieszkanie zrobione z gliny, otrzyma nowe ciało, ponieważ dusza nie może dokonywać postępu ani cieszyć się szczęściem czy też odczuwać ból bez ciała. To nowe ciało będzie równie wspaniałe i delikatne jak dusza była w życiu doczesnym. Ponieważ forma i natura tego nowego ciała będą całkowicie inne od formy i natury naszego ciała fizycznego, natura nagród i kar przyszłego świata także będzie nic do pojęcia. Oto dlaczego Koran powiada: „Żadna dusza nie wie jaka radość oczu jest przed nią ukryta jako nagroda za jej dobre uczynki” (32,18). Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Żaden z was nie widział błogosławieństw Raju, ani żaden z was o nich nie słyszał. Rozum ludzki nie jest w stanie ich pojąć” (Bukhāri). Fakt, że w Raju nie będzie grzechu, lekkomyślności czy daremnego mówienia, przyjemności ciała w naszym rozumieniu, lecz tylko spokój i błogość Boża (56,26-27), rzuca wiele światła na Raj jak jest on rozumiany i obiecany sprawiedliwym sługom przez Koran. Patrz także 2326.

2852. Podczas gdy w poprzednim wersecie powiedziano, że sprawiedliwi żyć będą wraz ze swymi czystymi, pięknymi żonami, werset obecny wyjaśnia, że ich dzieci także będą wraz z nimi, dopielniając w ten sposób radość.

2853. Sam fakt spokrewnienia z człowiekiem sprawiedliwym na nic się wierzącemu nie zda. Tylko jego własne dobre uczynki mogą zdobyć dla niego miejsce w Raju.

2854. *Tanāza’ū al-Ka’sa* oznacza: brali puchar ze swych rąk nawzajem (Aqrab).

2855. *Ghilmān* (młodzieź) to liczba mnoga od słowa *Ghulām*, które oznacza młodego człowieka; sługę; syna; itp. (Lane). Słowo to jest także użyte w Koranie jako synonim słowa *Walad* w sensie „syn” (3,41; 15,54; 19,8; 37,102; 51,29). W innym miejscu Koranu (76,20) słowo *Wildān* (synowie) zastąpione zostało słowem *Ghilmān*, co wskazuje, że młodzi ludzie, którzy w Raju towarzyszyć będą sprawiedliwym sługom Boga, będą ich synami. Werset ten może także dotyczyć obietnicy Bożej, która mówi o wielkim bogactwie i potędze, jakie miały stać się własnością muzułmanów oraz tych zastępów sług, którzy mieli na nie czekać.

26. I będą zwracać się do siebie, zadając pytania.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٦﴾

27. Powiedzą: „Przedtem, kiedy byliśmy wśród naszych rodzin, bardzo baliśmy się Sądu Allacha,²⁸⁵⁶

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٧﴾

28. „Lecz Allah jest dla nas miłosierny i ochronił nas przed męką palącego podmuchu.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّنَا عَذَابَ التَّوْمِثِ ﴿٢٨﴾

29. „Przedtem zwykliśmy się byli do Niego modlić. Zaiste, On jest Dobroczynny, Miłosierny”.

يَعِٰلَمُ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٩﴾

30. Zatem nadal napominaj. Z łaski twego Pana nie jesteś ani wróżbitą, ani szaleńcem.

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٌ وَلَا جَاهِلُونَ ﴿٣٠﴾

31. Czy powiadają: „On jest poeta. Czekamy na jakieś nieszczęście,²⁸⁵⁷ które czas na niego ześle”?

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرْتِيبُ بِهِ رَبِّيبَ السَّنُونِ ﴿٣١﴾

32. Powiedz: „Zaczekajcie²⁸⁵⁸ zatem, albowiem ja również jestem z wami pośród tych, którzy czekają”.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٣٢﴾

33. Czy zachęca ich do tego ich rozum, czy też są oni zbuntowanym ludem?²⁸⁵⁹

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٣﴾

^a69,43. ^b21,6; 69,42. ^c9,52; 32,31.

2856. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten może też oznaczać „Ponieważ jesteśmy otoczeni przez wrogów, ich groźby czasami przestraszą i zatruwają nas. Teraz jednak cieszymy się całkowitym spokojem i bezpieczeństwem”.

2857. *Raib* oznacza: niepokój umysłu; wątpliwości połączone ze złą opinią; nieszczęście (Lane); *Manūn* oznacza: śmierć; los; czas (Aqrab).

2858. Werset ten powiada, że niewierzący nazywają Świętego Proroka poetą, który pozwala im na budowanie zamków na lodzie w odniesieniu do swojej wielkiej przyszłości. Uważają go za wróżbitę, który wykorzystuje łatwowierność prostego ludu, za mającego maniakę i przez to przepowiadają mu rychły koniec. Będą jednak musieli poczekać aż do dnia sądnego, aby uświadomić sobie bezpodstawność swoich założeń. Sam czas zdecyduje i rozstrzygnie tę sprawę między nimi i Świętym Prorokiem.

2859. Czyż to ich umysł ich zwiódł lub czy odrzucili wszelkie pohamowanie, a odrzucając Posłańca Bożego przekroczyli wszelkie dopuszczalne granice?

34. Czy powiadają: „On to wymyślił”?²⁸⁶⁰ Nie, oni nie mają wiary.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

35. Niechaj zatem stworzą rozmowę podobną temu,²⁸⁶¹ jeżeli mówią prawdę.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

36. Czy zostali oni stworzeni z jakimś celem, czy też sami są stwórcami?

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٢٦﴾

37. Czy oni stworzyli niebiosa i ziemię? Nie, lecz nie ma w nich wiary w Stwórcę.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٢٧﴾

38. Czy oni mają bogactwa swego Pana u siebie, albo czy są ich strażnikami?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْتَبِرُونَ ﴿٢٨﴾

39. Czy mają oni drabinę, po której mogliby wejść do nieba²⁸⁶² i podsłuchać słowa Boże? Niechaj zatem ten, kto ich słucha, przedstawi im wyraźny dowód.

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَنْتَبِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْمِعُهُمْ
بِسُلْطَنِ قُبُورٍ ﴿٢٩﴾

40. Czy On ma tylko córki,²⁸⁶³ wy zaś macie synów?

أَمْ لَهُ الْابْنَاتُ وَالْكُمْ الْبَنُونَ ﴿٣٠﴾

2860. *Taqawwala* oznacza: skłamał; przypisał komuś coś, czego tamten nie powiedział (Aqrab).

2861. Werset ten odrzuca zarzut niewierzących, który mówi o tym, że Święty Prorok jest kłamcą. Jeśli Święty Prorok – co uważają za wyzwanie wobec siebie samych – nie otrzymuje objawienia od Boga, zaś Koran jest jego prywatnym dziełem, to niechaj oni stworzą podobną mu księgę, napisaną tak wspaniałym stylem, posiadającą tak niezwykłą dykcję jak Koran. Niechaj napiszą taką księgę, która tak jak Koran w pełni zajmuje się wszystkimi złożonymi i trudnymi ludzkimi problemami moralnymi i duchowymi oraz zaspokoi najróżniejsze potrzeby człowieka. Niechaj wywiera ona tak wielki jak Koran wpływ na życie swoich wyznawców i niechaj będzie skarbnicą wszystkich wiecznych prawd i niezmiennych nauk. Niewierzącym rzuca się dalej wyzwanie, aby stworzyli księgę podobną do Koranu wspólnym swoim wysiłkiem, wzywając „wszystkich ludzi oraz jinn” na pomoc w jej komponowaniu. Koran z naciskiem powiada, że nie będą oni w stanie stworzyć takiej księgi, ponieważ Koran jest objawionym Słowem samego Boga. Patrz także 2,24; 14,25 oraz 17,89.

2862. Jeżeli niewierzący mają dostęp do tajemnic nieba, to niechaj przedstawia dowody na zarzut, że Święty Prorok nie jest wyznaczonym Posłańcem od Boga.

2863. Werset ten powiada, że niezgodnym z Jego Jednością jest nawet to, aby miał posiadać syna, a mimo to niewierzący mają czelność przypisywać Mu córki, których narodziny uważa się za oznakę poniżenia i niełaski dla nich samych.

41. "Czy ty prosisz ich o nagrodę, tak że obciążeni są bagażem długu?"

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٥١﴾

42. Czy mają oni wiedzę o niewidzialnym, tak że o tym piszą?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٥٢﴾

43. Czy zamierzają uknuć jakiś plan? Jednak to niewierzący sami będą ofiarami swych knowań.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ﴿٥٣﴾

44. Czy mają boga innego niż Allah? Allah jest wyniesiony wysoko ponad wszystko to, co oni z Nim łączą.

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

45. I gdyby ujrzeli, jak spada fragment nieba, powiedzieliby: „To tylko spiętrzone chmury”.²⁸⁶⁵

وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٥٥﴾

46. Zatem pozostaw ich, aż spotkają ten swój dzień, w którym porazi ich piorun,

فَذَرْهُمْ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٥٦﴾

47. Dzień, w którym na nic im się nie zda ich knowanie, ani nie będzie im udzielona pomoc.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

²⁸⁶⁵68,47.

2864. Werset ten, jak się wydaje, apeluje do dobrego wyczucia niewierzących i powiada im, że kiedy z powodu autentycznej troski o ich moralny i duchowy dobrobyt Święty Prorok wzywa ich, by powrócili na drogę sprawiedliwości oraz nie prosi o żadną nagrodę za swoje wysiłki, to dlaczego go nie zaakceptują?

2865. Niewierzący znajdują się w takim stanie lekkomyślności i fałszywego poczucia bezpieczeństwa, że nie korzystają z przedstawionego im we właściwym czasie ostrzeżenia od Boga, tak że nawet jeśli ujrzą kawałek nieba, jak na nich spada, oszukają samych siebie, uważając ten kawałek za część łaski Bożej w formie „spiętrzonych chmur”.

48. I, zaprawdę, dla tych, którzy czynią zło, jest kara poza tym.²⁸⁶⁶ Jednakże większość z nich o tym nie wie.

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

49. Czekaj zatem cierpliwie na sąd twego Pana, albowiem z pewnością tyś jest przed Naszymi oczami.²⁸⁶⁷ a] świętuj chwałę twego Pana, kiedy wstajesz do modlitwy.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ جِدًّا تَقْوَمًا ﴿٣٦﴾

50. c]Także i przez część nocy wychwalaj Go, jak i podczas zachodu gwiazd.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٣٧﴾

^{a]}73,3-5; 76,27.

2866. *Dûn* oznacza: przed i za w sensie miejsca i czasu; obecny przy; inny; poza tym (Lane).

2867. Pod Naszą ochroną (5,68).

R O Z D Z I A Ł 53

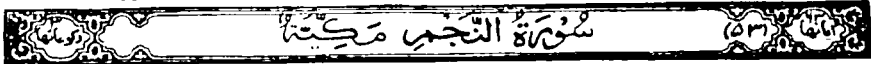
AL-NAJM

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Zgodnie z opinią większości naukowców sura ta była objawiona w piątym roku Powołania, wkrótce po pierwszej Emigracji do Abisynii, która miała miejsce w miesiącu Rajab tego roku. W poprzedniej surze przedstawiono prawdę objawienia koranicznego oraz Bożego powołania Świętego Proroka przy pomocy odniesień do proroctw biblijnych i zjawisk naturalnych. W surze obecnej omawia się ten sam temat w stylu nadzwyczajnym i przekonującym. Powiada się, że Święty Prorok jest Posłańcem Bożym par excellence oraz że wyznaczony został przez Boga jako ostatni i niezawodny przewodnik i nauczyciel ludzkości.

Temat

Sura ta rozpoczyna się nawiązaniem do spadania *al-Najm* jako dowodu popierającego Boże powołanie Świętego Proroka. Prorok ten, będąc wtajemniczonym w sekrety Boże oraz czerpiąc obficie ze źródła łaski i wiedzy Bożej, osiągnął najwyższy szczyt wspaniałości duchowej, do jakiego może dotrzeć człowiek. Następnie napelniony on został po brzegi mlekiem uprzejmości, miłości i współczucia ludzkiego i będąc w ten sposób wyposażonym duchowo, wyznaczony został do głoszenia Jedności Bożej światu, który oddawał się czci fałszywych bogów z drewna i kamienia. Następnie sura ta przedstawia pewne argumenty, zaczerpnięte z historii i umysłu człowieka, jak i mało znaczących początków ludzkości, na poparcie doktryny Jedności Boga i zarazem potępia stanowczo bałwochwalstwo. Powiada się, że ta pełna głupoty praktyka rodzi się z braku prawdziwej wiedzy i opiera się na fałszywych założeniach – a wszystko to „nie osiąga niczego przeciwko prawdzie”. Dalej powiada się, że bałwochwalcy powinni byli wyciągnąć właściwe wnioski z historii życia Abrahama, Mojżesza i innych Proroków, a mianowicie, że wierzenia bałwochwalcze i także praktyki zawsze prowadziły bałwochalców do moralnej i duchowej zguby. Następnie sura ta powiada, że każdy człowiek będzie musiał dźwigać swój własny krzyż i rozliczyć się ze swoich uczynków i dzieł przed Bogiem, który jest Celem Ostatecznym. Sura ta kończy się ostrzeżeniem wobec niewierzących, że jeśli nadal będą odrzucać Posłańca Bożego, czeka ich smutny los, jak to było w przypadku ludów Noego oraz plemion 'Ād i Thamūd. Powiada się także, że nieuniknionym było to, że fałsz zginął i nic nie mogło odwrócić takiego biegu rzeczy.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na gwiazdę,²⁸⁶⁸ kiedy spada,

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝

3. Wasz Towarzysz ani się nie myli,
ani nie zбочzył z drogi,²⁸⁶⁹

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝

4. Ani nie mówi z własnego prag-
nienia.

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝

5. To nic innego, jak tylko czyste
objawienie, objawione przez
Boga.²⁸⁷⁰

إِن هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۝

6. Pan Ogromnych Sił nauczył
go,²⁸⁷¹

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝

^a1,1.

2868. *Al-Najm* oznacza: gwiazda; lub też roślina bez pnia. Kiedy jednak użyć tego słowa jako rzeczownika własnego, oznacza ono „Plejady”. Niektórzy naukowcy twierdzą, że słowo to oznacza także stopniowe objawianie Koranu, natomiast jeszcze inne autorytety powiadają, że odnosi się ono do samego Świętego Proroka. Liczba mnoga od tego słowa to *al-Nujūm* i także oznacza przywódców ludu, albo małe państewka czy księstwa (Kashshāf, Tāj oraz Gharā'ib al-Qur'an). W świetle tych różnych znaczeń słowa *Al-Najm* w tym wersecie, można go wyjaśnić następująco: (1) przy pomocy znanego powiedzenia Świętego Proroka na ten temat: „Kiedy całe oblicze ziemi pokryje ciemność duchowa i po Islamie nie pozostanie nic oprócz jego nazwy, zaś z Koranu tylko jego litery, zaś wiara odejdzie do nieba, człowiek perskiego pochodzenia sprowadzi je na powrót na ziemię”. (Bukhārī). (2) Słowo to, a przez to werset może oznaczać, że objawienie koraniczne niesie świadectwo swojej własnej prawdzie. (3) Delikatna roślina Islamu, która – jak się wydaje – pochyla się obecnie przed silnym wiatrem opozycji, wkrótce podniesie się i rozwinie w potężne drzewo, pod którego konarami, w przyjemnym chłodzie odpoczywać będą wielkie narody. (4) Tak samo jak Arabowie przyzwyczajeni się do wyznaczania drogi i jej kierunku na podstawie ruchów gwiazd nad piaskami Arabii (16,17), podobnie teraz będą oni prowadzeni do swojego duchowego celu przez gwiazdę par excellence, czyli Świętego Proroka. (5) Werset ten może także zawierać proroctwo o zrujnowanym państwie Arabia – proroctwo jaśniej wypowiedziane w 54,2.

2869. Idealy i zasady przedstawiane przez Świętego Proroka nie są złe (on też się nie myli), ani też nie zбочzył on sam nawet odrobinę od tych zasad (nie zszedł z drogi). Zatem zarówno w odniesieniu do jego wielkich i szlachetnych ideałów, jak i sposobu życia, jest on przewodnikiem pewnym i bezpiecznym. Argument ten popierany jest stanowczo w kilku następnych wersetach.

2870. Podczas gdy w obecnym wersecie mówi się o Bożym źródle objawienia dla Świętego Proroka, dwa poprzednie wersety nawiązują do halucynacji zdeorientowanego umysłu oraz do idei, jakie wynikają z czyichś pragnień oraz podszeptów Ducha Zła.

2871. Koran to potężne i wielkie Objawienie, przed którym tracą swe znaczenie wszystkie wcześniej objawione Pisma.

7. Jedyny Władca Mocy,²⁸⁷² które stale się manifestują. On zasiada na Tronie.²⁸⁷³

دُوْمِرَّةٌ قَاسَتَوِي ۝

8. Pan objawił Swoje Słowo, kiedy on znajdował się na najdalszym ^ahoryzoncie.²⁸⁷⁴

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى ۝

9. Wtedy Prorok zbliżył się do Allacha, a Allah nachylił się ku niemu.²⁸⁷⁵

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ۝

10. Tak, że stał się on jedną cięgiwą do dwóch łuków,²⁸⁷⁶ lub jeszcze bliższy.

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۝

^a81,24.

2872. *Mirrah* oznacza: siła czynu lub intelektu; trzeźwy osąd; wytrwałość (Aqrab). *Dhū Mirrah* może też oznaczać kogoś, którego siły stale dają się zauważać.

2873. Zwrot *Istawā 'alā al-Shai'* oznacza: nabył lub posiadał doskonałą znajomość czegoś lub całkowity wpływ na jakąś rzecz. W odniesieniu do Świętego Proroka zwrot ten może oznaczać, że jego siły fizyczne i duchowe doszły do pełni wigoru i dojrzałości.

2874. Święty Prorok osiągnął szczyt dojrzałości duchowej, kiedy Bóg objawił się mu w pełni Chwały i Majestatu. Lub też werset ten oznaczać może, że światło Islamu umieszczone zostało na wysoko położonym miejscu, z którego może oświetlać cały świat. Zaimek *huwa* może tutaj odnosić się zarówno do Boga, jak i do Świętego Proroka. Patrz także werset 10.

2875. *Dallā al-Dalwa* oznacza: spuścił ceber do studni; podciągnął lub wyciągnął ceber ze studni. *Tadallā* oznacza: on lub to obniżyło się, lub zeszło; podszedł bliżej lub zbliżył się lub przybliżył się (Lane oraz Lisān). Werset ten oznacza, że Święty Prorok bardziej przybliżył się do Boga, a Bóg pochylił się nad nim. Może on także oznaczać, że Prorok osiągnął maksymalną bliskość do Boga i, napiszły się obficie z Bożego źródła wiedzy duchowej, zszedł, by przekazać tę wiedzę ludzkości.

2876. *Qab* oznacza: część łuku pomiędzy tym, co chwyta się dłonią, a najdalszą jego zawiniętą częścią; (2) od jednego końca łuku do drugiego; (3) miara lub przestrzeń. Arabowie powiadają *Bainahumā Qaba Qausaini*, czyli między nimi jest przestrzeń na długość łuku, co oznacza, że wiążą ich bliskie stosunki. Przysłowie arabskie *Ramauna 'an Qausin Wāhidin*, czyli strzelali do nas z jednego łuku, oznacza, że byli względem nas jednogłośni. Zatem słowo to oznacza całkowitą zgodę (Lane, Lisān oraz Zamakhshri). Bez względu jednak na znaczenie słowa *Qāb*, zwrot *Qāba Qausaini* wskazuje na bardzo bliski związek między dwiema osobami. Werset ten powiada zatem, że Święty Prorok dotąd wspiął się na szczyt Duchowego Wniebowstąpienia i tak długo zbliżał się do Boga, aż odległość między nimi praktycznie zniknęła i Święty Prorok stał się „jedną cięgiwą do dwóch łuków”. Przysłowie to przypomina nam o pewnym dawnym zwyczaju arabskim, zgodnie z którym, kiedy dwie osoby zawierały głęboką przyjaźń, związywały swoje łuki tak, iż wydawało się, że jest to tylko jeden łuk, a następnie z tego połączonego z dwóch łuku wystrzeliwały strzałę. Wskazywało to na fakt, że od tej chwili osoby te stały się jedną oraz że zaatakowanie jednej z nich było jednoznaczne z zaatakowaniem drugiej. Jeśli słowo *Tadallā* rozumieć za odnoszące się do Boga, werset ten oznaczać będzie, że Święty Prorok udał się do Boga, zaś Bóg zszedł do niego, aż połączyli się w jedną osobę. Zwrot ten posiada jednak jeszcze jedno piękne i subtelne znaczenie, a mianowicie, że podczas gdy z jednej strony Święty Prorok tak bardzo połączył się ze swoim Panem i Stwórcą, iż właściwie stał się Jego obrazem, z drugiej strony zszedł do ludzkości i napełnił się miłością, współczuciem i troską o nią tak, że Boskość i Człowieczeństwo połączyły się w nim i stał się on

11. Wówczas Allah objawił swemu słudze to, co objawił.²⁸⁷⁷

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ⑩

12. Serce Proroka nie kłamało widząc to, co widziało.²⁸⁷⁸

مَا كَذَبَ الْفؤَادُ مَا رَأَىٰ ⑪

13. Czyż zatem będziecie się z nim spierać o to, co on widział?

أَفْتَمْرُونَ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ⑫

14. I, niechybnie, on ujrzał Go po raz drugi,²⁸⁷⁹

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ⑬

15. W pobliżu najdalejszego drzewa lotusowego,²⁸⁸⁰

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ⑭

głównym punktem cięciwy dwóch luków – Boskości i Człowieczeństwa. Słowa „lub jeszcze bliżej” oznaczają, że związek pomiędzy Świętym Prorokiem i Bogiem stał się bliższy niż można to sobie wyobrazić.

Wersety 8-18 przedstawiają *Mi'rāj* lub też Duchowe Wniebowstąpienie Świętego Proroka, kiedy to duchowo przeniesiony został do nieba i mógł ujrzeć duchową manifestację Boga oraz mógł bardzo zbliżyć się do swojego Stwórcy. Właściwie było to zstąpienie na niego manifestacji Boga. *Mi'rāj* (Duchowe Wniebowstąpienie) w powszechnym rozumieniu myli się z określeniem *Isrā'* (Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka do Jerozolimy), które od tego pierwszego jest wszak całkiem odległe znaczeniowo. *Isrā'* miała miejsce w jedenastym lub dwunastym roku Powołania (Zurqāni), podczas gdy Święty Prorok doświadczył *Mi'rāj* (Duchowego Wniebowstąpienia) w roku piątym, wkrótce po pierwszej Emigracji do Abisynii, czyli sześć lub siedem lat wcześniej. Uważne prześledzenie obu tych wydarzeń, jakie przedstawiają Hadith, także popiera ten pogląd. W kwestii bardziej szczegółowego omówienia faktu odrębności tych dwóch wydarzeń – *Mi'rāj* i *Isrā'* – patrz 1590.

2877. *Mā* bywa używane dla oznaczenia honoru, zdziwienia lub zaakcentowania (Aqrab). Werset ten oznacza, że Bóg zesłał objawienie swemu słudze i jak wspaniale było to objawienie!

2878. Wskazuje się tutaj na to, że to, co Święty Prorok zobaczył, było doświadczeniem rzeczywistym; była to czysta prawda, a nie wymysł jego wyobraźni.

2879. Wizja Świętego Proroka była doświadczeniem podwójnym.

2880. W swoim Duchowym Wniebowstąpieniu Święty Prorok osiągnął tak niezwykły stan bliskości z Bogiem, jakiego umysł ludzki nie był w stanie pojąć. Werset ten może też oznaczać, że otwarło się przed nim morze nieskończonych perspektyw wiedzy Bożej oraz rzeczywistości wiecznej i prawd. *Sadir* pochodzi od tego samego rdzenia, który oznacza morze (Lane). Ewentualnie werset ten może oznaczać czy zawierać symboliczną aluzję do faktu, że Boża wiedza dana Świętemu Prorokowi daje pocieszenie i schronienie zmęczonym członkom podróżników duchowych. Ponadto, ponieważ liście drzewa dają wytchnienie i schronienie podróżnym duchowym i zabezpieczają martwe ciało przed zepsuciem, werset ten może oznaczać, że Nauka objawiona Świętemu Prorokowi jest nie tylko sama odporna, ale i chroni ludzkość od zepsucia. Werset ten może także zawierać pewne odniesienie prorockie do drzewa, pod którym Towarzysze Świętego Proroka złożyli przysięgę wierności w okresie zawarcia Traktatu Hudabiyah.

16. W pobliżu którego znajduje się Ogród Wiecznego Mieszkania. عِنْدَهَا جَنَّةُ النَّارِ ۝١٦
17. Było to wtedy, gdy to, co okrywa,²⁸⁸¹ okryło Drzewo Lotusowe. إِذْ يَفِئْتُهُ السِّدْرَةَ مَا يَفِئْتُهُ ۝١٧
18. Spojrzenie nie zboczyło. ani nie błędziło. مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ۝١٨
19. Zaiste, on widział największe Znaki swego Pana. لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ۝١٩
20. A teraz powiedzcie mi o Lāt i 'Uzzā أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۝٢٠
21. I Manāt, trzecim,²⁸⁸² jeszcze jednej bogini. وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرَىٰ ۝٢١
22. „Co? Dla was mężczyźni, a dla Niego ^aniewiasty?” أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنثَىٰ ۝٢٢
23. To jest, zaiste, niesprawiedliwy podział. تِلْكَ اِذَا قَسَمَهُ فَيُزَيِّدُ ۝٢٣

^a6,101; 43,17; 52,40.

2881. Słowa „to, co okrywa” oznaczają manifestację Boga.

2882. Niektórzy uprzedzeni krytycy Świętego Proroka wymyślili kiedyś całkowicie fantastyczną opowieść o tym, jak pewnego razu padł on ofiarą machinacji Szatana. Powiada się w tej historii, że pewnego dnia w Mekce, kiedy to Święty Prorok recytował tę surę przed zgromadzeniem muzułmanów i niewierzących i kiedy doszedł do tych wersetów, Szatan wyłożył w jego usta słowa: *Tilka al-Gharāniq al-'ulā* wa inna *Shafā' atahunna Laturtajā*, czyli oto wyniosłe boginie i mamy nadzieję na ich wstawiennictwo (*Zurqāni*). Krytycy ci nazywają powyższe „niedociągnięciem Mahometa” lub jego „kompromisem wobec bałwochwalstwa” oraz, jak się wydaje, względem tej bezpodstawnej historyjki pokładają swoje zaufanie w *Wāqidi* – tym niezłomnym kłamcą i autorem plotek – oraz w *Tabari*, którego na ogół uważa się za naiwnego i pozbawionego wycucia narratora wydarzeń. Autorzy ci mają czelność przypisywać tę plugawą wypowiedź tak wielkiemu ikonoklastie (Świętemu Prorokowi), który całe swoje życie spędził na zaprzeczaniu i odrzucaniu bałwochwalstwa i który prowadził swoją szlachetną misję z niezwykłym wigorem i pozbawionym strachu oddaniem, odrzucając wszelkie propozycje kompromisu wobec bałwochwalstwa, jak i którego namowy, przekupstwa czy podszepty nie ruszyły na ani jeden krok od ustalonego celu i którego stanowczości wobec bałwochwalstwa dawał świadectwo sam Wszechmocny (18,7; 68,10). Ponadto, cały kontekst zadaje kłam temu bezpodstawnemu twierdzeniu. Nie tylko następne werseły, ale i cała ta sura zawiera stanowcze potępienie bałwochwalstwa i bezkompromisowe twierdzenie o Jedności Boga. Dziwnym jest to, żeby ten jednoznaczny fakt umknął uwadze krytyków Świętego Proroka. Także i dane historyczne nie wspierają twierdzenia o tym „niedociągnięciu” Proroka. Cała ta historia została odrzucona jako całkowicie pozbawiona wiarygodności. Uczynili to wszyscy uczeni Komentatorzy Koranu, a w tej liczbie *Ibn Kathīr* oraz *Rāzī*. Renomowani przywódcy religijnej myśli muzułmańskiej, dobrze opisani w *Hadīth*, jak *'Annī*, *Qādi 'Ayyād* oraz *Nawawī*, uznali tę historię za kompletny wymysł. Żadnego bowiem śladu tej historii nie znajdujemy w *Sześciu Wiarygodnych Zbiorach Hadīth*. *Imam Bukhārī*, którego zbiór „*Sahih Bukhārī*” uważany jest przez naukowców muzułmańskich za najbardziej wiarygodną księgę *Hadisów* i który

24. ^aTo są imiona, które wypowiedziacie – wy i wasi ojcowie – dla których Allah nie zesłał żadnego dowodu. Oni idą za niczym innym, jak tylko za podejrzeniami²⁸⁸³ i tym, czego pragną ich własne dusze, podczas gdy przybyło już do nich przewodnictwo od ich Pana.

إِن هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَبَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ۝۳

25. Czy człowiek może mieć, co tylko zechce?

أَمَرَ لِلنَّاسِ مَا تَنَّتْ ۝۴

26. Nie, do Allacha należy Życie Przyszłe i ten świat.

قِيلَ لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۝۵

27. Iluż jest aniołów w niebiosach, lecz ich orędownictwo na nic się nie zda, chyba że Allah udzieli pozwolenia, komu zapragnie i w kim znajdzie upodobanie.²⁸⁸⁴

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ
شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَ
يُرِضُهُ ۝۶

28. Ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, nadają aniołom żeńskie imiona,

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتَوُونَ الْمَلَائِكَةَ
نَسِيَةً الْأُنثَى ۝۷

29. Lecz oni nic o tym nie wiedzą. Idą wyłącznie za przypuszczeniami, a przecież ^bprzypuszczenia na nic się nie zdają przeciwko prawdzie.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ ۝۸
إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝۸

^a7,72; 12,41. ^b6,117; 10,37.

Sam był człowiekiem współczesnym Waqidi – twórcy tej niesamowitej historyjki o Świętym Proroku – nie wspomina o tej historii. Nie czyni tego także wielki historyk – Ibn Ishāq – który urodził się ponad 40 lat przed nim. Qastalāni, Zurqāni oraz jeszcze kilku wspaniałych naukowców powiada, że możliwym jest, iż kiedy Święty Prorok, recytując te wersety przed mieszanym zgromadzeniem muzułmanów i niewierzących, doszedł do tego właśnie miejsca, ktoś nierozważny spośród niewierzących mógł głośno wtrącić wymienione powyżej słowa, jako że właśnie zadaniem niewierzących było stosowanie takiej haniebnej taktyki w czasie recytowania Koranu (41,27). Zapisano też, że w „Dniu Ignorancji” Quraish, okrążając Ka’bah, zwykli byli recytować te słowa (Mu’jam al-Buldān, t. 5, pod hasłem ‘Uzzā). Domniemywa się dalej, że 53. werset sury Al-Hajj był objawiony w związku z tym incydentem. Fakt, iż sura obecna była objawiona w piątym roku Powołania, zaś sura Al-Hajj w roku 12. lub 13., całkowicie usuwa grunt spod nóg tego bezsensownego założenia. Patrz także 1962.

2883. Podczas gdy prawdziwy wierzący opiera się na całkowitej pewności i pewnej wiedzy (12,109), bałwochwalca nie ma żadnych rozsądnych argumentów ani objawionego autorytetu dla swoich fałszywych wierzeń i doktryn. Staje się on pozbawionym nadziei kołem ofiarnym zaborców i uprzedzeń oraz niewolnikiem swoich własnych pragnień i fanaberii. Werset ten, jak i werset 29., mówi o bezpodstawności i niemożności utrzymania w mocy pozycji bałwochwalcy, który siedzi już na podciętej przez siebie samego gałęzi.

2884. Oprócz znaczenia podanego w tekście, zwrot ten oznacza: „z wyjątkiem uszanowania tego, kto spełnia wolę Allacha i z którego On jest zadowolony”.

30. Zatem odwracaj się od tego, kto plecami zwraca się do pamiętania o Nas i kto nie szuka niczego prócz życia tego świata.

فَاعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى هَٰ عَنَّا وَكُفِرْنَا وَكَمْ يُرِيدُ إِلَّا
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٦٠﴾

31. Oto najdalsza granica ich wiedzy. Zaprawdę, twój Pan najlepiej zna tego, kto zbacza z Jego drogi, jak i tego, „kto idzie za przewodnictwem.

ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ
بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدٰى ﴿٦١﴾

32. Do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach i co jest na ziemi, żeby mógł On odplacić się tym, którzy czynią zło zgodnie z tym, co uczynili, jak i nagrodzić tych, którzy czynią dobro, które jest czymś najlepszym.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لِيَجْزِيَ
الَّذِيْنَ اَسَاءَ وَاِيْمٰعَمِلُوْا وَيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا
بِالْحُسْنِ ﴿٦٢﴾

33. Tym, którzy ^bwystrzegają się ciężkich grzechów i wszelkich niegodziwości z wyjątkiem pomniejszych błędów.²⁸⁸⁵ Zaprawdę, twój Pan jest Panem wielkiego przebaczenia. ^cOn zna was dobrze od czasu, kiedy stworzył was z ziemi i kiedy byliście embrionami w łonach waszych matek. Zatem nie przypisujcie sobie czystości. On zna najlepiej tego, kto jest prawdziwie sprawiedliwy.

الَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبِيْرَ الْاِثْمِ وَالْفَوٰحِشِ اِلَّا
الَّتِيْمٰنَ اِنَّ رَبَّكَ وَاَسْعَ الْمَغْفِرَةِ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ
اِذَا نَشَأَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اِحْنٰةٌ فِى
بُطُوْنِ اُمَّهَاتِكُمْ ؕ فَلَا تَرْكَبُوْا اَنْفُسَكُمْ هُوَ اَعْلَمُ
بِمَنْ اَتَقٰى ﴿٦٣﴾

34. Czy widzisz tego, kto odwraca się od przewodnictwa,

اَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلٰى ﴿٦٤﴾

^a16,126; 28,57; 68,8. ^b4,32; 42,38. ^c13,8.

2885. *Lamam* oznacza: okazja kierująca w stronę zła; tymczasowe i lekkie niedociągnięcie; przemijająca zła myśl, która przebiega przez umysł i nie pozostawia w nim żadnego śladu; okazyjne, przypadkowe i nieintencjonalne spojrzenie na kobietę. Słowo rdzenne ma sens tymczasowości, pośpiechu i rzadkości oraz wykonywania czegoś nieintencjonalnie. (Lane).

35. Daje niewiele i czyni to niechętnie?²⁸⁸⁶

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۝

36. Czy posiada on wiedzę o niewidzialnym, tak że może ujrzeć koniec samego siebie?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهَرَبَ ۝

37. Czyż nie został on powiadomiony o tym, co jest w Pismach Mojżesza

أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُفْحِ مُوسَى ۝

38. I Abrahama, którzy wypełniali przykazania Boże? –

وَأَرْهَيْمَ الذِّكْرِ وَتَى ۝

39. Iż ^anikt, kto dźwiga brzemię, nie będzie dźwigał brzemienia kogoś innego²⁸⁸⁷

أَلَا تَرَى وَاِزْرَةً وَّزَرَ أُخْرَى ۝

40. I że człowiek nie będzie miał niczego oprócz tego, o co się stara,²⁸⁸⁸

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۝

41. I że wyniki jego starań wkrótce będą znane.

وَأَنْ سَعِيهٖ سَوْفَ يُرَى ۝

42. Wtedy zostanie on za to nagrodzony najpełniejszą nagrodą –

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ۝

43. I że sąd ostateczny jest u twego Pana,²⁸⁸⁹

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ۝

44. I że On jest Tym, który czyni, iż ludzie śmieją się, jak i płaczą,

وَأَنَّهٗ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝

^a6,165; 17,16; 35,19; 39,8.

2886. W odniesieniu do osoby słowo *Akdā* oznacza: dał skąpo lub niechętnie; nie udało mu się dostać tego, co chciał. W odniesieniu do kopalni słowo to oznacza: nie chciała dawać diamentów ani drogich kamieni, natomiast w odniesieniu do kopacza słowo to oznacza, że w trakcie kopania natknął się on na twardy grunt i nie mógł kopać dalej (Aqrab).

2887. Każdy człowiek będzie musiał dźwigać swój własny krzyż i dźwigać swoje własne brzemię.

2888. Cel swojej podróży można osiągnąć dzięki uporczywemu pragnieniu, któremu towarzyszą szlachetne ideały i wzniosłe zasady. Werset ten oznacza także, że człowiek powinien zarabiać na swoje utrzymanie potem własnego czoła.

2889. Cały system przyczynowo-skutkowy kończy się na Bogu. To On jest Przyczyną wszystkich Skutków lub też Pierwszą Przyczyną. Naturalny porządek przyczyny i skutku panuje w całym wszechświecie. Każda przyczyna, która sama w sobie nie jest pierwszorzędna, nawiązuje do jakiejś innej przyczyny, a ta do jeszcze innej i tak dalej.

45. I że On jest Tym, kto ^aprzynosi śmierć i daje życie,

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ۝

46. I że On tworzy pary, ^bmężczyznę i niewiastę,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝

47. ^cZ kropelki nasienia, kiedy jest wydawane,

مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى ۝

48. I że to On da początek drugiemu stworzeniu,

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشَأَ الْآخِرَى ۝

49. I że On jest Tym, który wzbogaca i daje zadowolenie, ^{2889A}

وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَى وَأَقْنَى ۝

50. I że to On jest Panem Syriusza, ²⁸⁹⁰

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشُّعْرَى ۝

51. I że to On zniszczył pierwsze plemię 'Ad, ²⁸⁹¹

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝

52. I plemię Thamūd, a nikogo nie oszczędził,

وَتَمُودًا مِمَّا آتَفَتْ ۝

53. I zniszczył lud Noego przed nimi – zaprawdę, były to ludy najbardziej niesprawiedliwe i najbardziej zbuntowane –

دَقَمَرًا نُونًا مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا أَظْلَمَ وَأَطْفَى ۝

54. I do góry nogami przewrócił On miasta ludu Lota,

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى ۝

55. Tak, że przykryło ich to, co przykryło. ²⁸⁹²

فَنَعَسَهَا مَا كَسَفَتْ ۝

^a2,29; 30,41. ^b4,2; 7,190; 30,22. ^c56,59-60; 75,38; 86,7.

2889A. *Aqā Allāh Fulānam* oznacza: Allach uczynił takiego bogatym i dał mu tyle, że uczyniło go to zadowolonym (Lane).

2890. Arabowie czcili Syriusza, ponieważ uważali go za wielkie źródło dobra i nieszczęścia.

2891. Przedstawiając argumenty zaczerpnięte ze zdrowego rozsądku człowieka oraz z mało znaczącego początku człowieka w ogóle, sura ta – począwszy od tego wersetu – dołącza historię do dowodów przemawiających za Jednością Boga.

2892. Partykuła *mā* została tutaj użyta do określenia poszanowania lub godności, co w całości oznacza przytłaczającą karę, jaka na nich spadła.

56. A zatem, o człowieku, z czym spośród obfitości twego Pana chcesz się spierać?²⁸⁹³

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكَ تَتَّارِي ۝٥٦

57. Ten oto Nasz Posłaniec jest tym, który ostrzega, jak ci, którzy ostrzegali w dawnych czasach.

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِرِ الْأُولَى ۝٥٧

58. Godzina Sądu, która miała nadejść, zbliża się,

أَزْفَتِ الْأَزْفَةُ ۝٥٨

59. I nikt poza Allahem nie może jej powstrzymać.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝٥٩

60. Czyż zatem dziwicie się temu oznajmieniu?

أَفَلَيْسَ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۝٦٠

61. I czy śmiejecie się i nie płaczecie,

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ۝٦١

62. Kiedy się weselicie?

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ۝٦٢

63. A zatem padnijcie na twarz przed Allahem i ^aczcujcie²⁸⁹⁵ Go.

فَأَسْجُدُوا لِلَّهِ وَعَابِدُوا ۝٦٣

⁂7.206; 22.78; 41,38; 96,20.

2893. Przedstawwszy tak wiele wyraźnych i niepokonalnych argumentów oraz Znaków przemawiających na korzyść Świętego Proroka, sura ta w obecnym wersecie powiada upartym niewierzącym – słowami pełnymi patosu i ironii – przez jak długi czas nadal zaprzeczać oni będą Prawdzie i wędrować po pustyni niewiary.

2894. *Āzifāh* oznacza: Godzina Sądu; Zmartwychwstanie; bliskie wydarzenie; śmierć (Lane). Sura ta została objawiona bardzo wcześniej w działalności Świętego Proroka, w piątym roku Powołania, kiedy wśród szyderstw, zagrożeń i prześladowań ważył się los Islamu. Właśnie wtedy wypowiedziane zostało proroctwo o pokonaniu potęgi Quraish – dokonano tego w tej surze, zaś o wiele bardziej stanowczo w surze następczej (54,46).

2895. Wydaje się, że możliwym jest, iż kiedy Święty Prorok skończył recytowanie tej sury przed mieszanym zgromadzeniem muzułmanów i niewierzących i kiedy wraz z wierzącymi upadł na ziemię, także i niewierzący, będąc pod wielkim wrażeniem powagi recytowanej treści Koranu oraz Majestatu i Chwały Bożej, upadli na twarze. Wydarzenie takie nie było nieprawdopodobne, ponieważ uważali oni Boga za Najwyższego Pana i Stwórcę, zaś ich własne bóstwa za zaledwie wstawienników do Boga (10, 19). Łącząc jednak to wspaniałe wydarzenie z bezpodstawną legendą związaną z wersetami 20-22, przeciwnicy Świętego Proroka sami siebie przekonali do wykrycia „niedociągnięcia” u Świętego Proroka.

R O Z D Z I A Ł 54

AL-QAMAR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura została objawiona prawie w tym samym czasie co sura poprzednia. Al-Najm, która była objawiona w 5. roku Powołania. Sura Al-Najm zakończyła się stwierdzeniem zawierającym ostrzeżenie wobec niewierzących, że grożąca im Godzina prawie już nadeszła – puka już do ich drzwi. Jest to piąta sura w grupie tych siedmiu Rozdziałów Koranu, które rozpoczęły się od sury Qāf, a kończą się na surze Al-Wāq'ah. Wszystkie te rozdziały zostały objawione w bardzo wczesnej działalności Świętego Proroka oraz dotyczą podstawowych doktryn Islamu – Istnienia i Jedności Boga, Zmartwychwstania oraz Objawienia. Wszystkie te rozdziały sięgają do praw przyrody, rozumu ludzkiego, zdrowego rozsądku oraz historii dawnych Proroków jako do argumentów popierających te tezy. W niektórych z tych rozdziałów szczególnie akcentuje się jedne argumenty, nawiązując zaledwie do innych i vice versa. W surze obecnej Boże twierdzenie Świętego Proroka oraz Zmartwychwstanie omawiane są bardziej szczegółowo, z nawiązaniem do historii dawnych Proroków, a zwłaszcza Noego, plemion 'Ād i Thamūd oraz ludu Lota. Przy końcu rozdział ten nawiązuje do spełnienia tego proroctwa, które mówi o zniszczeniu i pokonaniu potęgi pogańskich Arabów, względem których ostrzeżenie zaprezentowano w poprzedniej surze (53,58).

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego.
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bGodzina zbliżyła się i księżyc
rozpadł się na części. ²⁸⁹⁶

إِقْرَبَتِ السَّاعَةُ وَالشَّقَقُ الْقَمَرُ

^a1,1. ^b21,2.

2896. Bez względu na to, czy „podzielenie się księżycą” na dwie części, co można zaobserwować gołym okiem, było przeciwne jakiemukolwiek prawu przyrody, trudno jest zaprzeczyć, iż wydarzeniu temu brakuje nienagannego dowodu historycznego. Z drugiej strony nikt nie może twierdzić, że poznał wszystkie tajemnice Boże oraz że w pełni pojął wszystkie sekrety przyrody. Nie można zatem wyobrazić sobie, aby wydarzenie takie, dotyczące wszak znacznej części globu ziemskiego, mogło umknąć uwadze obserwatoriów astronomicznych lub aby nie pozostał po nim żaden ślad w księgach historycznych. Jednak ponieważ o wydarzeniu tym wspomina się w tak godnych zaufania źródłach jak Bukhārī i Muslim, jak i ponieważ mówi się o nim w kolejnych tradycjach godnych zaufania autorytetów i nawiązują do niego uczeni Towarzysze Świętego Proroka – jak Ibn Mas’ūd – to wydaje się, że w czasach Świętego Proroka musiało mieć miejsce jakieś wydarzenie w przyrodzie, które było niezwykłe ważne. Niektórzy komentatorzy Koranu – a w tej liczbie Radī – starali się rozwiązać ten trudny problem, ogłaszając, że wydarzenie to było zaćmieniem księżycą. Imam Ghazālī oraz Szach Wali Allāh także uważają, że księżyc nie został właściwie podzielony na dwie części, lecz że Bóg tak spowodował, iż obserwatorom tak właśnie wydawało się. Według Ibn ‘Abbās oraz Szah ‘Abd al-‘Aziz było to swego rodzaju zaćmienie księżycą. Jednakże biorąc pod uwagę zdecydowany język, w jakim wspomina się o tym wydarzeniu w Koranie, wydaje się, iż zdarzenie to było czymś więcej niż tylko zaćmieniem księżycą. W rzeczywistości było ono wielkim cudem, zademonstrowanym przez Świętego Proroka na uparte żądania niewierzących (Bukhārī oraz Muslim). Wydaje się, że była to wizja Świętego Proroka, w której brali także udział niektórzy Towarzysze Proroka oraz niektórzy niewierzący – tak samo jak wąż zmieniający się w laskę Mojżesza, w której to wizji uczestniczyli czarownicy. Może być również tak, że tak jak uderzenie laską przez Mojżesza o wodę morza zbiegło się w czasie z odpływem i w ten sposób miało ono charakter cuda, podobnie i tutaj Bóg mógł nakazać Świętemu Prorokowi, aby pokazał taki cud rozerwania na dwoje księżycą w czasie, kiedy jakieś ciało niebieskie miało stanąć na jego drodze, co spowodowało, że księżyc wyglądał jak podzielony na dwie części. Jednak najbardziej zadowalającym wyjaśnieniem, które posiada także wielkie znaczenie duchowe, jest to, że księżyc był narodowym godłem Arabów oraz symbolem ich władzy politycznej, podobnie jak słońce było godłem narodowym Persów. Kiedy Safiyyah, córka Huyay ibn Akhtab, przywódcy Żydów z Khaibar, powieździła swemu ojcu, iż widziała we śnie, że księżyc rozpadł się na dwie części, uderzyła się w twarz, powiadając, iż chciała poślubić przywódcę Arabów. Po upadku Khaibar sen Safiyyah spełnił się, kiedy poślubiła ona Świętego Proroka (Zurqānī oraz Usud al-Ghābbah). Podobnie ‘Ā’ishah ujrziała we śnie, że do jej komnat wpadły trzy księżycy, co znalazło swe spełnienie, kiedy Święty Prorok, Abū Bakr oraz Umar zostali ukryci tam jeden po drugim (Mu’atta’, *Kitāb al-Jana’iz*). Według tego symbolicznego znaczenia *Qamar*, werset ten oznacza, że godzina zniszczenia ich potęg politycznej, jaką Arabowie zostali zagrożeni w 53,58, prawie już nadeszła. Słowo „Godzina” w tym przypadku odnosiłoby się do bitwy pod Badr, podczas której prawie wszyscy przywódcy Quraish zostali zabici i zapoczątkowane zostało całkowite zniszczenie ich władzy. Tak zatem werset ten był wielkim prorocstwem, które zostało wspaniale spełnione w osiem lub dziewięć lat po jego ogłoszeniu. Ponadto wedle niektórych autorów zwrot arabski *Inshaqqa al-Qamaru* oznacza: sprawa ta stała się jasna. W tym sensie tego słowa werset powinien oznaczać, że godzina zniszczenia Quraish już nadeszła oraz że później wyraźnym stanie się, iż Święty Prorok jest prawdziwym Posłańcem od Boga. Patrz także 1023.

3. ^aI kiedy widzą jakiś Znak, odwracają się i powiadają: „Często powtarzane²⁸⁹⁷ czary”.

وَأِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمَرٌّ ﴿٣﴾

4. Oni odrzucili Prawdę i idą za swymi własnymi upodobaniami. Lecz wszystko ma swój wyznaczony czas.²⁸⁹⁸

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٤﴾

5. Oni otrzymali już opisy wydażeń zawierające ostrzeżenia –

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُّذَخَّرٌ ﴿٥﴾

6. Doskonała mądrość, lecz ^bostrzeżenia nie przynoszą im żadnych korzyści.

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّذُرُ ﴿٦﴾

7. Dlatego odwróć się od nich i czekaj dnia, w którym Zwołujący przywoła ich do rzeczy spornej,

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ تُكْرَهُ ﴿٧﴾

8. ^cPodczas gdy ich wzrok będzie opuszczony i wyjdą z grobów²⁸⁹⁹ jakby byli rozrzuconą wkoło szarańczę,

خَشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ﴿٨﴾

9. ^dŚpieszącą ku Zwołującemu.²⁹⁰⁰ Niewierzący powiedzą: „To ciężki dzień”.

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكُفْرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٩﴾

^a21,3. ^b10,102. ^c70,45. ^d14,44; 36,52.

2897. *Mustamirr* oznacza: (1) mijający, przemijający, chwilowy; (2) stały, ciągły; (3) silny, wytrwały (Aqrab).

2898. Zniszczenie politycznej władzy Quraish naznaczone zostało przez Boga, a przecież dekret Boży musi zostać wypełniony.

2899. „Groby” oznaczają tutaj domy niewierzących. W kilku miejscach Koranu niewierzących porównuje się do martwych, ponieważ pozbawieni są oni całkowicie życia duchowego (27,81; 35,23).

2900. Werset obecny oraz dwa poprzednie prezentują bardzo graficzny opis całkowitego zamieszania, konsternacji i oszołomienia Quraish, kiedy ujrzeli Przywołującego – Świętego Proroka – którego wygnali z Mekki i za którego głowę wyznaczili nagrodę zaledwie kilka lat wcześniej – pod bramami ich stolicy.

10. Lud Noego ^aodrzucił Prawdę przed nimi. ²⁹⁰¹ Oni nazwali Naszego sługę kłamcą i powiedzieli: „On jest ^bszaleńcem, dotkniętym przez naszych bożków”.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا
مَجْنُونٌ وَارْدُجِرَ ۝

11. Zatem modlił się on do swego Pana: „Jestem pokonany, więc Ty przybądź mi ^cz pomocą!”

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرَ ۝

12. Na to My otworzyliśmy wrota niebios, a popłynęła z nich woda potokami.

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ۝

13. ^dI uczyniliśmy, że ziemia trysnęła źródłami, tak że te dwie wody ²⁹⁰² spotkały się w celu już postanowionym.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
قَدْ فُيِّرَ ۝

14. ^eI unieśliśmy go na tym, co zrobione było z desek i gwoździ.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ۝

15. To pływało pod naszym ^fwzrokiem – nagroda dla tego, kogo odrzuciono.

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَن كَانَ كُفِرَ ۝

16. ^gI pozostawiliśmy to jako Znak dla przyszłych pokoleń. Lecz czyż jest ktoś, kto by się zastanowił?

وَلَقَدْ تَرَكْنَهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۝

17. Jak zatem straszna była Moja kara i jakże prawdziwym Moje ostrzeżenie!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ۝

^a6,35; 22,43; 35,26; 40,6. ^b23,26. ^c23,27; 26,118-119. ^d11,41. ^e26,120; 29,16. ^f11,42-43. ^g29,16.

2901. W Koranie dość szczegółowo omawia się losy ludów Noego, plemion 'Ad i Thamūd oraz ludu Lota, ponieważ ludy te żyły na krańcach Hijāz. Quraish dobrze znali ich historię, jak i prowadzili z nimi handel. Lud Noego żył w Iraku, czyli na północo-wschód od Arabii, zaś plemię 'Ad żyło w Jemenie oraz w Hadaramaut, jego południowej części. Natomiast plemię Thamūd osiągnęło swój rozkwit w północo-zachodniej Arabii, rozciągającej się od Hijāz po Palestynę. Nieszczęsny lud Lota mieszkał w Sodomie i Gomorze w Palestynie.

2902. Woda deszczowa, lejąca się potokami z nieba, oraz woda tryskająca ze źródeł ziemi – dwa rodzaje wody – spowodowała potop, który zalał cały kraj i w ten sposób spełnił się dekret Boży – nastąpiło zniszczenie ludu Noego.

18. I, zaiste, uczyniliśmy Koran łatwym do zapamiętania.²⁹⁰³ Czy jest ktoś taki, kto zważa?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٨﴾

19. *Lud Adu* ^bodrzucał prawdę. Jak straszliwa była wtedy Moja kara i Moje ostrzeżenie!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٍ ﴿١٩﴾

20. ^cPosłaliśmy nań wściekły wiatr w dniu niekończącego się nieszczęścia²⁹⁰⁴.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ مُمْتَرٍ
مُسْتَمِرٍّ ﴿٢٠﴾

21. Rozdzierający ludzi jakby byli pniami ^dwyrwanych z korzeniami drzew palmowych.

تَنَزَّعُ النَّاسُ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢١﴾

22. Jak straszliwa była wtedy Moja kara i Moje ostrzeżenie!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٍ ﴿٢٢﴾

23. I zaprawdę uczyniliśmy Koran łatwym do zrozumienia i do zapamiętania. Ale czy jest ktoś, kto przyjmie przestrożę?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٢٣﴾

24. *Lud* Thamudu także odrzucił przestrogi.²⁹⁰⁵

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٤﴾

^a19:98; 44:59. ^b26:124. ^c41:17; 69:7.
^d69:8. ^e69:5.

2903. Koran uczyniony został dziełem łatwym w tym sensie, że zawiera wszystkie te stałe i niezmienne nauki, jakie zawarte były w innych objawionych Pismach. Zawiera on jednak o wiele więcej tego, co niezbędne do kierowania człowiekiem aż po kres czasów (98,4). Skarbnica świadomości Bożej oraz tajemnic nieznanego, jaka ukryta jest w Koranie, jest dostępna tylko dla tych niewielu sprawiedliwych ludzi Bożych, którzy obdarzeni są szczególnym względem duchowym i którzy wzniesli się na wyżyny łączności z Istotą Boską i zostali przez Nią oczyszczeni (56,80).

2904. Werset ten nie oznacza, że jakiś konkretny okres czasu jest pomyślny czy nie pomyślny, szczęśliwy czy nieszczęśliwy. Mamy tutaj takie znaczenie, że dla plemienia, *Ad* czas ten okazał się nieszczęśliwym.

2905. Ponieważ wszyscy Prorocy wyznaczeni zostają przez Boga, a ich objawienie także pochodzi ze Źródła Bożego i zawiera analogiczne, wieczne podstawowe prawdy, odrzucanie jednego Proroka jest jednoznaczne z odrzucaniem wszystkich. Oto dlaczego werset ten opisuje *Ad* i *Thamud*, lud *Noego* i lud *Lota* jako takie, które odrzuciły wszystkich Posłańców Bożych, podczas gdy w rzeczywistości odrzucili oni tylko swoich własnych proroków.

25. I rzekli: „Co! człowiek spośród nas, sam jeden! Mielibyśmy iść za nim? Zaprawdę wtedy byłibyśmy w jawnym błędzie i byłibyśmy szaleńcami.²⁹⁰⁶

فَقَالُوا أَبَشْرًا مِّمَّنَّا وَاحِدًا نَنبِعُهُ إِذَا لَفِئَتِي
ضَلَّلُوا وَ سَعِيدٍ ﴿٢٥﴾

26. „Czyżby Upomnienie objawione było tylko jemu jednemu spośród nas wszystkich? O nie, on jest chelpliwym kłamcą.”

ءَأَلْفَى الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَشْرٌ ﴿٢٦﴾

27. Jutro przekonają się kto jest chelpliwym kłamcą!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشْرُ ﴿٢٧﴾

28. Wyślemy im ^bwielbłądzicę ażeby ich wypróbować. Dlatego patrz na nich, *O Salih*, i miej cierpliwość.

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةَ فِي سَنَةِ لَهُمْ فَأَسْرُ تَقِيهِمْ
وَاصْطَبِرْ ﴿٢٨﴾

29. I powiedz im, że wodę dzielić mają *tylko* między sobą, ale wielbłądzica poić się może za każdym razem.²⁹⁰⁷

وَتَقِيهِمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرِبٍ
مُّحْتَصَرٌ ﴿٢٩﴾

30. Ale oni wezwali swego towarzysza, który chwycił *miecz* i ^cprzeciął jej ścięgno pod kolanem.

فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٣٠﴾

31. Jak *straszliwa* była wtedy Moja kara i Moje ostrzeżenie!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٣١﴾

32. Nastaliśmy na nich jeden jedyny podmuch a oni stali się niby wysuszone, podeptane ściernisko.²⁹⁰⁸

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيِّغَةً وَاحِدَةً وَكَانُوا
كَهَشِيمِ النَّحْتِظْرِ ﴿٣٢﴾

^a38,9. ^b7,74; 11,65; 17,60. ^c7,78; 11,66; 26,158; 91,15.

2906. *Su'ira* oznacza: owionął go gorący wiatr; był szalony lub oszalał. *Su'r* oznacza: szaleństwo, oblęd, opętanie demoniczne; karę; gwałtowność gorąca, głodu lub pragnienia; szat; ból (Lane).

2907. *Shirb* to rzeczownik bezokolicznikowy od słowa *Shariba* i oznacza: wodę, którą ktoś pije; lyk wody; część wody, jaka na kogoś przypada; prawo korzystania z wody do podlewania pól i pojenia zwierząt; wodopój; kolejność lub czas picia. *Shrub* oznacza akt picia (Lane).

2908. Niewierzący byli całkowicie załamani lub też w obliczu Boga byli tak bezwartościowi jak polamane pnie, które zbiera ten, kto stawia ogrodzenia.

33. I, zaiste, uczyniliśmy Koran łatwym do zapamiętania. Lecz czy jest ktoś taki, kto zważa?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٣٣﴾

34. ^aLud Lota także odrzucił tych, co ostrzegali.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِينَ ﴿٣٤﴾

35. ^bZesłaliśmy na nich burzę z kamieni z wyjątkiem rodziny Lota, którą wybawiliśmy wczesnym rankiem,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٥﴾

36. Jako łaska od Nas. W ten sposób nagradzamy tego, kto jest wdzięczny.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كُنَّا نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٦﴾

37. On rzeczywiście ostrzegł ich przed Naszą srogą karą, oni jednak wątpili w to ostrzeżenie.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا تَمَّارًا وَابْتَدُرُوا ﴿٣٧﴾

38. A oni próbowali podstępnie odciągnąć go od jego gości, więc My oślepiłiśmy ich oczy²⁹⁰⁹ i rzekliśmy: „Skosztujcie teraz Mojej kary i Mojego ostrzeżenia”.

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرٍ ﴿٣٨﴾

39. I spadła na nich wczesnym rankiem długotrwała kara.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٩﴾

40. „Skosztujcie teraz Mojej kary i Mojego ostrzeżenia”.

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرٍ ﴿٤٠﴾

41. I, zaiste, uczyniliśmy Koran łatwym do zapamiętania. Lecz czy jest ktoś, kto zważa?

بَعِّ ۙ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٤١﴾

42. I, zaiste, do ludu Faraona również przybyli ci, którzy ostrzegali.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤٢﴾

^a26,161. ^b25,41; 26,174.

2909. Lud Lota chciał pojmać jego gości, lecz oni – jak się wydaje – ukryli się i nie można ich było znaleźć. Lub też werset ten może oznaczać, że Bóg tak sprawił, iż lud Lota zwrócił swą uwagę na coś innego.

43. ^aOni jednak odrzucili wszystkie Nasze Znaki, więc pochwyciliśmy ich jak chwyta Potężny, Silny.²⁹¹⁰

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا فَأَخَذْنَا مِنْهُمُ آخِذًا عِزِّ مُقْتَدِرٍ ﴿٢٠﴾

44. Czy wasi wierni są lepsi od tamtych? Albo czy macie ^bnietykalność zapisaną w Piśmie?²⁹¹¹

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ آيَاتِنَا أَنْبِيَاءَ فِي
الزُّبُرِ ﴿٢١﴾

45. Czy powiadają: „Jesteśmy ludem zwycięskim?”

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَائِغٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٢٢﴾

46. ^cTen lud zostanie wkrótce pokonany²⁹¹² i odwróci się plecami w ucieczce.

سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ﴿٢٣﴾

47. Nie, Godzina jest ich wyznaczonym czasem i Godzina ta będzie dla nich najbardziej nieszczęsna i najbardziej gorzka.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرٌ ﴿٢٤﴾

48. Zaiste, winni są wyraźnie w błędzie i cierpią na szaleństwo.

وَإِنَّ الْمُنْجِرِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٥﴾

^a20,57. ^b2,81. ^c3,13; 8,37; 38,12.

2910. Faraon był władcą potężnym. Sam siebie uważał za „najwyższego Pana Izraelitów” (79,25). Zatem potęga prawdziwego Wszechmocnego, Pana Mojżesza i Aarona przeciwstawiła się temu samozwańczemu panu, który w tym starciu został całkowicie zniszczony.

2911. Werset ten powtarza ostrzeżenie dla pogańskich Quraish, tylko że w nieco innej formie. „Czy jesteście w jakiś sposób lepsi” – pada pytanie – „niż ci, którzy odrzucili Noego, Hūd, Lotę i Mojżesza? A może otrzymaliście Bożą obietnicę, że nie będziecie ukarani za to, że odrzucacie Świętego Proroka?”

2912. Stanowcze proroctwo, jakie zawarte jest w tym wersecie, dotyczy zdecydowanie całkowitej porażki, jaką armia Mekkańczyków poniosła pod Badr. Przewaga Mekkańczyków była wówczas tak wielka, że Święty Prorok z największym uniżeniem i w niemal agonii modlił się do Boga w specjalnie do tego celu wzniesionym namiocie. Wypowiadał wtedy pamiętne słowa: „O Panie, błagam Cię uniżenie o spełnienie Twojego przymierza i Twej obietnicy. Jeśli zginie ta garstka muzułmanów, nigdy więcej nikt nie będzie cię czcił na tym świecie” (Bukhārī). Skończywszy modlitwę, Święty Prorok wyszedł z namiotu i, stojąc zwrócony twarzą do pola bitwy, wyrecytował ten werset: „Te zastępy będą wkrótce pokonane i odwrócą się do nas plecami w ucieczce”.

49. W dniu, w którym zostaną wciągnięci do Ognia²⁹¹³ na ich twarzach będzie im powiedziane: „Skosztujcie dotknięcia Piekła”.

يَوْمَ يُنْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا
مَسَّ سَقَرَ ﴿٥٩﴾

50. Zaprawdę, My stworzyliśmy wszystko^a we właściwej mierze.²⁹¹⁴

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٥٩﴾

51. Nasz rozkaz wypełniany jest przez tylko jedno słowo jak bmgnienie oka.²⁹¹⁵

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٦٠﴾

52. I, zaiste, niszczyliśmy ludy wam podobne przedtem. Lecz czy jest ktoś, kto zważa?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴿٦٠﴾

53. ^cI wszystko, co uczynili, zapisane jest w Księdze.²⁹¹⁶

وَكُلُّ شَيْءٍ نَعْلَمُهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٦١﴾

54. I każda sprawa, mała czy wielka, jest zapisana.

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَقَرٌ ﴿٦١﴾

55. Zaprawdę, sprawiedliwi będą pośród Ogrodów i strumieni,²⁹¹⁷

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٦٢﴾

56. W wiecznym i zaszczytnym mieszkaniu w obecności Wszechmocnego Króla.

يَعِ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٦٢﴾

^a15,22; 25,3. ^b7,188; 16,78. ^c18,50; 45,30.

2913. Porażka pod Badr była dla Quraish prawdziwym nieszczęściem. Ich władza i prestiż otrzymały druzgocący cios. Większość ich przywódców została zabita, a ich ciała były włózione i wrzucone do dołu. Święty Prorok podszedł do skraju tego dołu i zwrócił się do martwych tymi słowami: „Czy uznaliście za prawdę to, co powiedział wam wasz Pan? Zaprawdę, ja stwierdziłem, że prawdą było to, co obiecał mi mój Pan” (Bukhāri, *Kitāb al-Maghāzī*). Proroctwo zostało spełnione co do słowa.

2914. Wszystko ma swoją wyznaczoną miarę. Wszystko ma też swój wyznaczony czas i miejsce.

2915. Porażka Mekkańczyków pod Badr spadła na nich jak grom z jasnego nieba – była tak szybka i przytłaczająca. Chwała Kedar odeszła w mgnieniu oka.

2916. Najmniejsze działanie człowieka, dobre czy złe, ma swoje rezultaty zgodnie z prawem przyczyny i skutku, a jego ślad zostaje zachowany.

2917. *Nahar*, oprócz znaczenia podanego w tekście, oznacza: obfitość; światło (Aqrab).

R O Z D Z I A Ł 55

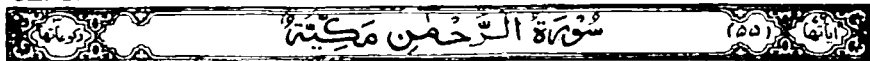
AL-RAHMÂN

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Będąc szóstą w tej szczególnej grupie sur, które zaczynają się od Qāf, a kończą się na Al-Wāqī'ah, i które były objawione w przybliżeniu w tym samym czasie w Mekce, we wczesnych latach działalności Świętego Proroka, sura obecna podobna jest do pozostałych z tej grupy pod względem tematu. Podobnie jak inne sury z tej grupy zajmuje się ona szczególnie sprawą Jedności Boga, Zmartwychwstaniem i Objawieniem. W surze Al-Qamar przedstawiono przykłady ludów niektórych Proroków antycznych, których Arabowie znali i które to ludy zostały ukarane za odrzucanie Posłannictwa Bożego. Później spytano Quraish czy nie zechcą skorzystać z tego przykładu smutnych losów tamtych ludów i czy nie przyjmą Islamu, Posłannictwa Koranu, które tak łatwo jest zrozumieć i wprowadzać w życie? Sura obecna także przedstawia powody objawienia Koranu.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od omówienia atrybutu Bożego *Al-Rahmân*, co oznacza, że po stworzeniu wszechświata Bóg stworzył człowieka, ukoronowanie wszelkiego stworzenia, oraz że stworzenie to było wynikiem Bożej *Rahmāniyyah* (Dobroczynności). Stworzywszy człowieka, Bóg objawił mu się poprzez swoich Proroków i Posłańców, ponieważ nie mógł osiągnąć najwyższego celu swego stworzenia i spełnić jego losu bez kierowania człowiekiem w stronę tego wielkiego celu – co odbywało się dzięki objawieniu Bożemu. Proroctwo znalazło swoją najpełniejszą i najdoskonalszą manifestację w osobie Świętego Proroka Mahometa, któremu Bóg dał Koran – ostatni kodeks Prawa Bożego do kierowania całą ludzkością po wsze czasy. Jednak dar Boży dla człowieka nie skończył się na stworzeniu go. Bóg podporządkował człowiekowi cały wszechświat. Niebo wraz z jego ciałami niebieskimi oraz ziemię z jej wszystkimi skarbami, głębokie morza i wysokie góry – wszystko to stworzone zostało dla dobra i korzyści człowieka. Przede wszystkim jednak Bóg obdarzył człowieka zdolnościami intelektualnymi, aby człowiek, mogąc rozróżniać pomiędzy tym, co dobre, i tym, co złe, mógł korzystać z przewodnictwa Bożego i w ten sposób osiągnąć cel stworzenia. Wydaje się jednak, że człowiek tak jest skonstruowany, że zamiast korzystać z nieskończonych perspektyw postępu duchowego i duchowego rozwoju, jaki otworzył przed nim Stwórca, Litościwa, Miłościwa i Dobroczynna Opatrzność, w swej arogancji odrzuca Prawo Boże, co w konsekwencji ściąga na niego gniew Boży. Nieposłuszeństwo i odrzucanie Prawa Bożego, jak wskazuje obecna sura, przyjmą najohydniejszą formę gdzieś w przyszłości (co wygląda na naszą teraźniejszość) i wtedy człowiek spotka się z tak niszczącą karą Bożą, jakiej do tej pory nie znał. Jednak podczas gdy kara wymierzona winnym i niegodziwym będzie najstraszniejsza, łaski Boże, jakie zesłane zostaną na sprawiedliwych i bogobojnych w tych czasach czci Małomony i szukania jedynie przyjemności, także będą przekraczać miarę. W ten sposób kara Boża i łaski Boże wskażą, że podczas gdy Bóg jest „szybki w rozliczaniu, jest On także Panem chwały i honoru”. Jak się wydaje, sura ta szczególnie zajmuje się czasami, w których władza i prestiż narodów zachodu będą u szczytu.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Miłosierny Bóg.

الرَّحْمَنُ ②

3. On nauczył Koranu.²⁹¹⁸

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

4. ^bOn stworzył człowieka²⁹¹⁹

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

5. I nauczył go zrozumiałej mowy.

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. ^cSłońce i księżyc biegają swym torem do określonego czasu.

الشَّسُّ وَالْقَمَرُ يُحْسَبَانِ ⑥

7. A rośliny bez korzenia i drzewa pokornie podporządkowują się Jego Woli.²⁹²⁰

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. I niebo On wznosił wysoko i ustalił ^dmiarę,²⁹²¹

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

^a1,1. ^b96,3. ^c6,97; 36,39-40. ^d42,18; 57,26.

2918. Bóg objawiał się poprzez swoich Proroków i Posłańców, którym dawał swoje Słowo. Koran stanowi kulminację objawienia Bożego. To objawienie się Boga człowiekowi przez Jego Słowo nie wynikało z żadnych dobrych uczynków człowieka. Objawienie to było czystym darem Bożym, wynikiem Jego dobroczynności.

2919. Słowo „człowiek”, poza znaczeniem ogólnym, może tutaj oznaczać „człowieka doskonałego”, czyli Świętego Proroka, w którym Boże atrybuty znalazły swoją najdoskonalszą i najpełniejszą manifestację. Werset ten oznacza w ten sposób, że ze swej dobroczynności Bóg stworzył człowieka po to, aby mógł on wnieść się na szczyt rozwoju duchowego i aby mógł odzwierciedlać w swej osobie Boże atrybuty.

2920. Werset ten, kiedy odczytywać go wraz z wersem poprzednim, wskazuje, że od największego ciała niebieskiego do pozbawionej korzeni roślinki wszystkie rzeczy podlegają pewnym prawom i regularnie, punktualnie i bezbłędnie wypełniają przypisane im zadania. W tym wielkim systemie słonecznym, który jest wszak tylko jednym z milionów takich systemów, każda planeta bezpiecznie porusza się po swojej drodze i nigdy z niej nie zbacza.

2921. Cały wszechświat podlega jednemu prawu i wszystkie jego części stanowią pełną chwałę harmonię struktury i ruchu. Jeśli ta harmonia czy równowaga między różnymi rzeczami zostanie zachwiana, cały wszechświat rozleci się na kawałki. Jednakże Bóg utrzymuje wszystkie prawa kierujące światem w swoich rękach, przez co pozostają one poza zasięgiem człowieka.

9. Abyście nie przekraczali tej miary.²⁹²²

أَلَّا تَطَّعُوا فِي الْمِيزَانِ ①

10. Zatem ważcie wszystko sprawiedliwie i nie zawoźdźcie na miarze.

وَاقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ②

11. I On stworzył ziemię dla swych stworzeń.

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنْعَامِ ③

12. Na niej są wszelkie rodzaje owoców i palma z pochwami,

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ④

13. I ziarno ze swą łuską, i wonne rośliny.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالزَّيْتَانُ ⑤

14. Zatem które z łask waszego Pana, o ludzie i jinn, jedni i drudzy²⁹²³ odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءَهُمْ كَمَا تَكْذِبُونَ ⑥

15. On stworzył człowieka z suchej, dźwięczącej gliny, która jest jak wypalony²⁹²⁴ garniec.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ⑦

^a11,85-86; 17,36; 26,182. ^b50,10-11. ^c15,27, 29.

2922. Ponieważ w całym wszechświecie panuje wszechobejmująca harmonia, podobnie człowiek – ukoronowanie i cel stworzenia – zachęcany jest do zachowywania sprawiedliwej równowagi i traktowania w równości i sprawiedliwości innych ludzi, do dawania im tego, co się im należy oraz do unikania krańcowości i stosowania zasady złotego środka w rozdzielaniu obowiązków wobec Stwórcy.

2923. Podwójna forma *Tikadhadhibân* może być użyta w odniesieniu do dwóch klas jinn i ludzi, o których mowa w w. 34 lub też może oznaczać dwie klasy ludzi, a mianowicie wierzących i niewierzących, przywódców i tych, którzy za nimi idą, bogatych i biednych lub rasę białą i kolorowe. Ta podwójna forma została być może użyta w celu zaakcentowania i określenia godności przykazania zawartego w różnych wersetach. Taką podwójną formę powszechnie stosuje się w języku arabskim. Patrz także 50,25. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział, że kiedy recytuje się ten werset, obecni wierzący powinni odpowiedzieć słowami „Żadnej z Twych łask, Panie nasz, nie zaprzeczamy i Tobie należy się wszelka chwala” (Kathîr).

2924. Omówiwszy stworzenie sklepienia niebieskiego i umieszczenie na nim słońca i księżyca oraz wspomniawszy o rozwoju ziemi i wzrastaniu na niej najróżniejszych roślinności, sura ta w tym wersecie nawiązuje do powstania czy stworzenia człowieka. Stworzenie człowieka z suchej gliny może oznaczać, że człowiek stworzony został z materii, w której tkwi zdolność i atrybut mowy. Ponieważ *Salsâl* emituje dźwięk tylko wtedy, kiedy w nią uderzyć, słowo to jest tutaj użyte, by wskazać, że zdolność człowieka do odpowiadania podporządkowana jest jego umiejętności otrzymania Powołania Bożego. W Koranie używa się trzech słów do wyrażania różnych stanów stworzenia i duchowego rozwoju człowieka. Stan pierwszy wyrażony jest w słowach „On stworzył cię z prochu” (3,60). Stan drugi określony jest zwrotem „On stworzył cię z gliny” (6,3), co oznacza, że otrzymawszy kroplę Słowa Bożego, człowiek osiągnął zdolność rozróżniania dobra i zła. W trzecim stadium, które nazywane bywa „wypalaniem gliny”, człowiek poddawany jest próbom i musi przejść przez ogień prób i udręki. Dopiero po skutecznym sprawdzeniu i osiągnięciu dojrzałości duchowej człowiek wkracza w Obecność Bożą.

16. ^aJinn zaś stworzył On z Ognia.²⁹²⁵

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّنْ نَّارٍ^{١٥}

17. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

يَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ^{١٦}

18. ^bPan dwóch Wschodów i Pan dwóch Zachodów.²⁹²⁶

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ^{١٧}

19. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

يَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ^{١٨}

20. On uczynił, że te dwa ciała wody płyną. Pewnego dnia spotkają się.²⁹²⁷

صَرَخَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ^{١٩}

21. Obecnie pomiędzy nimi znajduje się ^cprzegroda – nie mogą wkroczyć jedna na drugą.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ^{٢٠}

22. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

يَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ^{٢١}

23. Z ich obu pochodzą perły i korale.²⁹²⁸

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ^{٢٢}

24. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

يَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ^{٢٣}

^a7,13; 15,28; 38,77. ^b2,116; 26,29. ^c25,54; 27,62.

2925. Patrz 15,28.

2926. Każde miejsce na ziemi w odniesieniu do innych miejsc jest wschodem i zachodem. Fenomen ten jest opisany i przedstawiony jako dwa wschody i dwa zachody. Ponadto, ponieważ ziemia jest okrągła, wschód półkuli wschodniej jest zachodem półkuli zachodniej, zaś zachód półkuli zachodniej jest wschodem półkuli wschodniej. W ten sposób istnieją dwa wschody i dwa zachody. We współczesnej nomenklaturze politycznej owe dwa wschody mogą być Bliskim Wschodem i Dalekim Wschodem, zaś dwa zachody Europą i Ameryką. Jak się zdaje, werset ten oznacza, że ponieważ Bóg jest Panem całego świata, światło Koranu najpierw dotrze na Wschód, a później oświeci Zachód. W ten sposób „Cała ziemia błyszczeć będzie światłem jej Pana” (39,70).

2927. „Dwie wody” mogą oznaczać Morze Czerwone i Morze Śródziemne, lub też Atlantyk i Pacyfik – bardziej jednak te dwa pierwsze. Werset ten zawiera wielkie proroctwo, które spełnione zostało przez wybudowanie Kanalu Sueskiego i Panamskiego, z których ten pierwszy połączył pierwsze dwa morza, zaś drugi połączył olbrzymie oceany – Atlantyk i Pacyfik. Świat musiał czekać przez długich trzynaście wieków na spełnienie tego proroctwa. Lub też „dwie wody” mogą oznaczać nauki fizyczne i duchowe. Także prawa przyrody i objawienie Boże, które – jak się błędnie uważa – nie przeciwstawiają się sobie, a przeciż potwierdzają się wzajemnie. Jedno z nich jest dziełem Boga, drugie Jego świata.

2928. Ciekawym jest, że perły i korale znaleźć można zarówno w Kanale Sueskim, jak i Panamskim.

25. Jego są wyniosłe ^aokrety unoszone w górze na morzu jak góry.²⁹²⁹

وَاللَّهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝

26. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

27. ^bMinie wszystko to, co jest na ziemi,²⁹³⁰

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۝

28. I mieszkać tam będzie jedynie Osoba²⁹³¹ twego Pana, Pana Chwały i Zaszczytu.

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

29. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

30. Jego błagają wszyscy, którzy są w niebiosach i na ziemi. Każdego dnia On objawia samego siebie w innym stanie.²⁹³²

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝

31. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

^a42,33. ^b28,89.

2929. Jak się wydaje, nawiązuje się tutaj do współczesnych „lewiatanów”, które przecinają morza jak góry. Sura ta zajmuje się może postępek i dobrobytem narodów Zachodu, które są wynikiem ich właściwego wykorzystywania wielkich dróg wodnych do rozszerzania rynków handlowych.

2930. Cały wszechświat podlega schyłkowi i śmierci i w końcu całkowicie zginie. Jedynie Bóg pozostanie, ponieważ On jest Samowystarczalny, Wszechpodtrzymujący, Niezależny.

2931. *Wajh*, oprócz innych rzeczy, oznacza: to, co pozostaje pod czyjąś opieką lub na co ktoś zwraca swą uwagę (28,29); samą rzecz; łaskę; oblicze (Aqrab). Ponieważ ziemia zginie i wszystkie ciała niebieskie przestaną istnieć, podobnie jak cały materialny wszechświat, to jednak rozum ludzki wskazuje na to, że powinna być Istota, która nigdy nie umrze, nie będzie podlegać zmianom ani schyłkowi. Istotą taką jest Bóg, który stworzył cały wszechświat i który jest Pierwszą i Ostatnią Przyczyną wszystkich rzeczy. Werset obecny i poprzedni wskazują na dwa niezienne prawa przyrody, działające równolegle, a mianowicie na to, że (1) wszystko podlega schyłkowi i śmierci oraz (2) na to, że stosowanie się do Praw Bożych zapewnia kontynuowanie życia.

2932. Wszystkie stworzenia zależne są, jeśli chodzi o ich życie i przetrwanie, od Boga, który jest ich Stwórcą i Żywicielem. Jego atrybuty nie znają końca i przez cały czas są w najróżniejszy sposób manifestowane.

32. Wkrótce My do was przybędziemy, o wy, dwie wielkie grupy!²⁹³³

سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيَّةَ تَقْوِينَ ﴿٣٢﴾

33. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذِّبِينَ ﴿٣٣﴾

34. O zgromadzeniu jinn i ludzi! Jeżeli macie władzę, by przelamać granice niebios i ziemi, przebijcie się przez nie. Nie możecie jednak przelamać ich²⁹³⁴ bez mocy.

يُحْشَرُ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ إِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٤﴾

35. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذِّبِينَ ﴿٣٥﴾

36. Przeciwno wam zostanie wysłany płomień ognia i roztopiona miedź²⁹³⁵ i nie będziecie w stanie sobie pomóc.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرُونَ ﴿٣٦﴾

37. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

2933. *Al-Thaqalān* oznacza dwie ważne rzeczy (Lane), przez to może być tutaj mowa o „ludziach” oraz „jinn”, jak wskazuje kontekst, lub o Arabach i nie-Arabach, albo też – zgodnie z obecną nomenklaturą polityczną – Rosję i Chiny oraz ich sprzymierzeńców z jednej strony, zaś z drugiej Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i ich sprzymierzeńców. Słowo to może także oznaczać klasy kapitalistyczną i pracującą. Ze sposobu postępowania tych dwóch wielkich bloków politycznych wydaje się, że każdego dnia mogą one wdać się w śmiertelny konflikt, niszcząc całkowicie skumulowaną pracę ludzką, sztukę i naukę oraz mogą całkowicie zniszczyć życie na ziemi. Jak się wydaje, werset ten zawiera ostrzeżenie z tym właśnie związane.

2934. Werset ten interpretowany jest różnie. Wedle jednej interpretacji naukowcom i filozofom, dumnym ze swych postępów naukowych, powiedziano, że bez względu na wielkość postępów w naukach materialistycznych nie są oni w stanie w pełni zrozumieć wszystkich praw przyrody, jakie rządzą wszechświatem. Bez względu na podejmowane przez nich próby, naukowcom tym nie powiedzie się. Wedle innych interpretacji werset ten ostrzega grzeszników: „Niechaj spróbują przedrzeć się przez krańce nieba i ziemi, to jednak nie uda im się zanieczyścić praw Bożych i uniknąć kary Bożej. Werset ten może także wskazywać na produkowanie rakiet, sputników, itp., dzięki którym Rosjanie i Amerykanie starają się sięgnąć do gwiazd. Powiada się im, że w najlepszym razie osiągnąć mogą najwyżej kilku planet najbliższych Ziemi, a przecież wszechświat Boży jest niewyobraźalnie wielki.

2935. Werset ten wskazuje na najstraszniejszą i najbardziej niszczącą karę, jaka mogłaby spaść na dwa wrogie obozy. Wydaje się, że świat stoi na krawędzi strasznego nieszczęścia, które zagraża pochłonięciem przez ogień całej ludzkiej cywilizacji.

38. ^aI kiedy rozerwane zostanie niebo i stanie się czerwone jak skóra.²⁹³⁶

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝٤٤

39. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٥

40. Tego dnia ani człowiek, ani jinn nie będzie spytany o jego grzech.²⁹³⁷

فِيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ۝٤٦

41. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٧

42. Winnych poznawać się będzie po ich znakach i chwytni oni będą za grzywy i stopy.

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيَاهِمُ فَيُؤْخَذُ بِالْأَعْنَاقِ وَالْأَقْدَامِ ۝٤٨

43. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٩

44. ^bI będzie im powiedziane: „Oto Piekło, którego winni się wypierają,

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۝٥٠

45. „Pomiędzy nim i niepohamowanie wrzącą wodą²⁹³⁸ będą chodzić dokoła”.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ ۝٥١

46. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٥٢

^a69,17; 84,2. ^b52,15.

2936. Cóż to za wspaniały graficzny obraz zagrażającej kary!

2937. Występki winnych będą wielkimi literami wypisane na ich twarzach, przez co nie będzie trzeba ich pytać, czy dopuścili się jakichś przestępstw. Jak powiada się w innym miejscu Koranu (41,21), same organy ciała ludzkiego będą świadczyć przeciwko niegodziwości grzeszników.

2938. Kilka poprzednich wersetów wraz z wersetem obecnym wskazują na stan niepokoju, jaki spadnie na ludzkość, kiedy te dwa wielkie bloki polityczne staną przed sobą, a obawa przed wojną atomową zawisnie jak miecz Damoklesa nad ich głowami. Obecne napięcia międzynarodowe doprowadzą do konfliktów zbrojnych o niezwyklej sile niszczenia. Sam ten konflikt będzie prawdziwym Piekłem. Jednak przygotowania do niego doprowadziły do powstania takich warunków, które nie są nieporównywalne ze stałym udręczaniem jednej ze stron.

47. Dla tego, który boi się stanąć przed swym Panem, są dwa ogrody²⁹³⁹ –

وَلَيْسَ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ يَجْتَنِّ ۝

48. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie? –

فَيَأْتِي الآءَ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ۝

49. A w każdym wiele różnych drzew.²⁹⁴⁰

ذَوَاتًا أَفْنَانٍ ۝

50. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي الآءَ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ۝

51. W każdym z nich znajdują się dwa źródła²⁹⁴¹ swobodnie płynące.

فِيهِمَا عَيْنٌ تَجْرِي ۝

52. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي الآءَ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ۝

53. W nich będzie ^awszelki rodzaj owoców parami.²⁹⁴²

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجِينَ ۝

54. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي الآءَ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ۝

^a44,56; 52,23; 56,21.

2939. „Dwa ogrody” mogą oznaczać: (1) spokój umysłu jako wynik prowadzenia dobrego życia oraz (2) brak gryzących trosk i niepokojów, jakie pojawiają się w życiu spędzonym w pogoni za dobrami i przyjemnościami materialnymi. Na jeden „ogród” składa się porzucenie własnych pragnień dla dobra Boga na tym świecie, zaś ten drugi polega na byciu błogosławionym przez Boga w świecie przyszłym. Prawdziwy wierzący stale kąpie się w słońcu łaski Bożej w tym życiu, co oczywiście nie może przyprawić o troski i zmartwienia. Jest to Raj na ziemi, przyznawany bogobożnym ludziom, w którym mogą oni stale zamieszkiwać. Obiecane niebo w życiu przyszłym jest tylko obrazem Raju obecnego, ucieleśnieniem duchowych błogosławieństw, jakimi cieszy się taki człowiek w tym życiu. I właśnie do takiego rajskiego stanu prawdziwego wierzącego nawiguje Koran w 10,65 oraz 41,32. Te „dwa ogrody” mogą też oznaczać dwie żywe doliny nawadniane przez wody dwóch rzek – Jaihān oraz Saihān; oraz Furāt i Nil, które według Hadith są rzekami Raju (Muslim). Te dwie doliny wpadły w ręce muzułmanów w czasach kalifatu 'Umara.

2940. Tak samo jak w życiu doczesnym prawdziwi wierzący przeżywają najróżniejsze nieszczęścia i udręki z powodu sprawy Pana Boga oraz czynią najróżniejsze dobre i sprawiedliwe uczynki, podobnie w życiu przyszłym udręki te i dobre uczynki przyjmą formę kwiatów i owoców najróżniejszych rodzajów i smaków.

2941. Te „dwa swobodnie płynące źródła” mogą być duchowym ucieleśnieniem *Huqūq Allāh* (obowiązków wobec Boga) oraz *Huqūq al-'Ibād* (obowiązków muzułmanina wobec współwyznawców), które wierzący w pełni i wiernie wypełniają za tego życia. Wypełnianie tych dwóch rodzajów obowiązków przyjmie formę dwóch źródeł w życiu przyszłym. Ponieważ prawdziwy wierzący bezustannie wypełnia te obowiązki, źródła te są przedstawione jako stale tryskające.

2942. I znowu słowo „pary” może w metaforycznym sensie oznaczać dwa rodzaje sprawiedliwych dzieł ludzi wierzących – (1) te, które czynią dla własnego postępu duchowego oraz (2) te dzieła, które czynią dla swoich współwyznawców.

55. Ich mieszkańcy ^abędą odpoczywać na łożach pokrytych dywanami, których podbicie będzie z grubego brokatu. Owoce zaś tych dwu Ogrodów²⁹⁴³ będą dla nich łatwo dostępne.

مُنْكَبِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۗ وَ
جَنَّاتٍ الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ۝

56. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي الآءَ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ۝

57. Będą tam również czyste niewiasty, ^bpowstrzymujące swe spojrzienia,²⁹⁴⁴ których przed nimi nie dotkną ani ludzie ani jinn –

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِئْتْنَهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ۝

58. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي الآءَ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ۝

59. Jakby były rubinami i małymi ^cperłami.²⁹⁴⁶

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالسَّرَّجَانُ ۝

60. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي الآءَ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ۝

61. Czy nagroda dobroci jest czymś innym, jak nie²⁹⁴⁷ samą dobrocią?

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ۝

^a38,52. ^b37,49; 38,53. ^c56,24.

2943. W surze tej słowa „dwa ogrody” użyte są trzykrotnie. Ma to na celu podkreślenie, że oprócz błogosławieństw i łask Raju w świecie przyszłym wierzący posiadają także wszystkie dobre rzeczy tego świata.

2944. Zwrot „powstrzymujące swe spojrzienia” oznacza, że cała ich uwaga zwrócona będzie na Boga i że nawet nie zerkną na nic innego poza ich Stwórcą i Panem.

2945. Nie mówiąc o tym, że nie tkną ich nawet mężczyźni, do ich serca nie będą nawet mieli dostępu nieczyste myśli. Słowo jinn oznacza tutaj także te niewidzialne rzeczy, które pobudzają w umyśle cielesne pragnienia. Warto tutaj raz jeszcze powiedzieć, że według koncepcji islamskiej błogosławieństwa Raju będą podobne do przyjemności tego życia na ziemi. Będą tam istniały ogrody, pałace, rzeki, drzewa, owoce, żony, dzieci, przyjaciele itp. Jedynie natura tych błogosławieństw inna będzie od natury tych rzeczy na tym świecie. W rzeczywistości będą to duchowe reprezentacje dobrych uczynków, jakich ludzie sprawiedliwi dokonają za życia na ziemi.

2946. Podczas gdy w w. 57 wspomina się o czystości umysłu i serca wierzących, werset komentowany nawiązuje do piękna ich postaci.

2947. *Ihsān* oznacza czczenie Boga tak, jakby oddający mu cześć widział Boga lub tak, jakby przynajmniej Bóg widział jego (Bukhārī). Oznacza to, że we wszystkich jego poczynaniach i uczynkach Bóg stale stoi przed oczami wierzącego oraz że w formie nagrody otrzymuje łaskę Bożą – połączenie wszystkich błogosławieństw nieba.

62. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

63. A oprócz tych dwu są i dwa²⁹⁴⁸ inne ogrody –

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّاتٌ ﴿٣٧﴾

64. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

65. Ciemnozielone od listowia²⁹⁴⁹ –

مُدْهَامَاتٍ ﴿٣٨﴾

66. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

67. W nich również będą dwa źródła²⁹⁵⁰ tryskające wodą.

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَصَّاحَتَانِ ﴿٣٩﴾

68. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ﴿٣٨﴾

69. ^aW nich obu będą wszelkie rodzaje owoców, i palmy, i granaty.

فِيهِمَا قَائِمَةٌ وَتَخْلُ وَرُمَّانٌ ﴿٤٠﴾

70. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ﴿٣٨﴾

^a36,58; 38,52; 43,74.

2948. „Dwa ogrody”, o których mowa w w. 47, mogą być ogrodami Raju, zaś „dwa ogrody” wspomniane w wersecie obecnym mogą oznaczać ogrody tego świata. Muzułmanom obiecano ogrody w przyszłym świecie i jako dowód spełnienia tej obietnicy Bożej otrzymali także obietnicę ogrodów tego świata, które rzeczywiście posiadli, kiedy podbili żyzne doliny Egiptu i Iraku. Jednak opis tych dwóch ogrodów w w. 47 jest inny od opisu w wersecie obecnym. Wskazuje to na fakt, że w surze tej mówi się o dwóch kategoriach ludzi wierzących. Wiernymi, którym obiecano ogrody w wersecie 47, są – jak się wydaje – wierzący wyższego statusu duchowego niż ci, którym obiecano ogrody w wersecie komentowanym obecnie. Uważne przesłedzenie odpowiednich wersetów wskazuje na ten właśnie fakt. O tych dwóch kategoriach ludzi wierzących wspomina się w następnej surze w wersecie 11 oraz 28.

2949. Podczas gdy w w. 49 powyżej „ogrody” przedstawione są jako posiadające wiele różnych rodzajów drzew, co wskazuje na różnorodność dobrych uczynków ludzi wierzących, którym były obiecane, „ogrody” przedstawione w obecnym wersecie „są ciemnozielone od roślinności”, co wskazuje na intensywność dobroci uczynków ludzi wierzących.

2950. W wersecie obecnym oraz w w. 51 powyżej przedstawione są dwa różne opisy obiecanych ludziom wierzącym źródeł. W w. 51 źródła te przedstawione są jako swobodnie wypływające (*Taj-riyāni*). Oznacza to, że wierzący, którym w wersecie tym obiecuje się te źródła, znajdują się na wyższym poziomie duchowym niż ci wierni, którym obiecuje się źródła, o których mowa w poprzednim wersecie. Dzieje się tak dlatego, że wierzący tej pierwszej kategorii zaangażowani są w dokonywanie dobrych uczynków wobec innych bezustannie i swobodnie, nie oczekując żadnej nagrody, podczas gdy czynienie dobra przez tych drugich ogranicza się do nich samych. Określnikiem jest tutaj słowo *Naddākhatān* (wytryskiwanie).

71. W nich też będą niewiasty
dobre i piękne.²⁹⁵¹

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٥١﴾

72. Zatem którą z łask waszego
Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءَهُمْ كَمَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٢﴾

73. Niewiasty czyste o wspaniałych
czarnych oczach, chronione w pawilo-
nach –

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْبُيُوتِ ﴿٥٣﴾

74. Zatem którą z łask waszego
Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءَهُمْ كَمَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٤﴾

75. Których przed nimi nie dotkną
ani ludzie, ani jinn –

لَمْ يَطْمِئِنَّهُنَّ أَنَسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٥٥﴾

76. Zatem którą łask waszego
Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَيَأْتِي آلَاءَهُمْ كَمَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٦﴾

77. ^aLeżące na zielonych podusz-
kach i przepięknych dywanach.²⁹⁵³

مُتَكِدِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٥٧﴾

78. Zatem którą z łask waszego
Pana jedni i drudzy odrzucicie?²⁹⁵⁴

فَيَأْتِي آلَاءَهُمْ كَمَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٨﴾

79. Błogosławione imię twego
Pana, Pana chwały i zaszczytu.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٥٩﴾

^a55,55.

2951. W porównaniu ze słowami „dobre i piękne”, użytymi w odniesieniu do niewiast w wersecie obecnym (znaczenie ogólne), słowa „rubiny i perły”, o jakich mowa w w. 59, mają znaczenie szczególnie i odnoszą się do piękna niezwyklego.

2952. Słowa „powstrzymujące swoje spojrzenia” w w. 57 nawiązują najwyraźniej do czystości i umiaru wyższego stopnia niż zwrot „chronione w pawilonach” w wersecie komentowanym.

2953. Słowa użyte w w. 55 w odniesieniu do wierzących wskazują znowu na to, że posiadają oni większą godność, szacunek i autorytet niż ci, o których mówi werset obecny. Na tym wersecie kończy się porównywanie tych dwóch kategorii ludzi wierzących, czyli „pierwszych” (56,11) i „tych po prawej stronie” (56,28).

2954. Nie bez znaczenia jest to, że werset ten w obecnej surze użyty jest aż 31 razy. Sura ta, jak się wydaje, w szczególny sposób nawiązuje do wielkich łask i błogosławieństw, jakie Bóg zesłał na człowieka. W świetle tych rozlicznych i najróżniejszych łask, wielokrotne użycie tego wersetu wydaje się całkiem słuszne. Ale sura ta mówi także później o niespotykanej dotąd karze Bożej w formie wojen atomowych, które spadną na człowieka, o ile nie okaże on skruchy i nie powróci na właściwą drogę. To wcześniejsze ostrzeżenie o nadchodzącym zagrożeniu także stanowi jakby zamaskowane błogosławieństwo.

R O Z D Z I A Ł 56

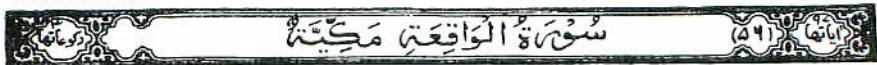
AL-WĀQI'AH

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Jest to ostatnia sura z grupy siedmiu Rozdziałów należących do grupy rozpoczynającej się od sury Qāf. Tych siedem rozdziałów objawionych było w Mekce, w przybliżeniu w tym samym czasie, we wczesnych latach działalności Świętego Proroka. Dlatego właśnie bardzo są do siebie podobne w tonie i wymowie. Jednakże największe podobieństwo istnieje pomiędzy surą obecną i poprzednią – Al-Rahmān. Temat rozpoczęty w Al-Rahmān zostaje zakończony w surze obecnej i przez to stanowi stosowną jej kontynuację. W surze Al-Rahmān, na przykład, jedynie na zasadzie implikacji nawiązywano do trzech grup ludzi: (1) tych szczęśliwych, którzy doświadczają szczególnej bliskości z Bogiem, (2) ogólnej liczby wierzących, którzy osiągnęli łaskę Boga oraz (3) tych, co odrzucają Posłańców Boga. W surze obecnej mówi się o nich wyraźnie i bezpośrednio. Sura, która zajmuje się szczególnie ważnymi sprawami Zmartwychwstania, Objawienia oraz odrzuceniem bałwochwalstwa, była stosownie objawiona w Mekce, gdzie głoszenie Posłannictwa Koranu kierowane było do bałwochwalczych Quraish, którzy nie wierzyli ani w Zmartwychwstanie, ani w Objawienie. Tych siedem rozdziałów zawiera także pewne proroctwa o wielkiej i pełnej chwale przyszłości Islamu wraz z bezpośrednim i emfaticznym nawiązaniem do nieuniknioności Zmartwychwstania. W ten sposób zwraca się uwagę na jedyny wniosek, a mianowicie, że spełnienie proroctw o postępie Islamu udowodni także niezaprzeczalność faktu Zmartwychwstania.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od stanowczej deklaracji, że to wielkie i Nieuniknione Wydarzenie, przepowiedziane w poprzedniej surze, z pewnością spełni się, a kiedy to się stanie, wstrząśnie ziemią do podstaw, rozpadną się góry, a z prochów starego świata powstanie świat nowy. Dalej, w wyniku tego Wielkiego Wydarzenia ludzie podzielą się na trzy grupy: (a) Tych szczęśliwych, którzy cieszyć się będą szczególną bliskością Boga, (b) prawdziwych i sprawiedliwych wierzących, którzy otrzymają wspaniałą nagrodę za swoje dobre uczynki oraz (c) tych nieszczęsnych niewierzących, którzy zostaną ukarani ze swoje złe uczynki. Następnie sura ta prezentuje graficzny opis Bożych błogosławieństw i łask, jakie czekają na te dwie pierwsze kategorie ludzi, po czym następuje opis kary, jaka ma być wymierzona tym, którzy odrzucają Posłannictwo Boże. Następnie sura ta przedstawia zwykły argument stworzenia człowieka oraz jego rozwoju od kropli nasienia do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej – a wszystko to w celu udowodnienia jego drugich narodzin po śmierci. Przy końcu sura ta powraca do tematu początkowego i wyjaśnia, że wielka reformacja, do jakiej nawiązuje w początkowych wersetach wprowadzona będzie przez Koran, który jest niewątpliwie objawionym Słowem Bożym. To Słowo Boże jest chronione jak najcenniejszy skarb. Sura ta kończy się pięknym kazaniem, które mówi, że skoro nieuniknionym końcem wszelkiego życia jest śmierć, od której nie sposób uciec, to dla czego ludzie mieliby zaniedbywać ten niezbity fakt i zapominać o Bogu?

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.²⁹⁵⁵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kiedy ^bnadejdzie Nieuniknione Wydarzenie²⁹⁵⁶ –

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

3. Nie ma niczego, ^cco mogłoby je powstrzymać –

لَيْسَ لَهَا لَوْفَعَةٌ كَادِبَةٌ ۝

4. Niektórych ono poniży, a innych wyniesie.²⁹⁵⁷

حَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ۝

5. ^dKiedy ziemią wstrząśnie straszny²⁹⁵⁸

وَأُرْجَتِ الْأَرْضُ رَجًا ۝

6. I góry zostaną roztrzaskane – zupełne ^ezniweczenie.

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ۝

7. Wszyscy oni staną się jak cząsteczki pyłu wokół rozrzucone.

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ۝

8. I będziecie podzieleni na dwie grupy.

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةٌ ۝

9. Ci po prawej stronie – jakże szczęśliwi są ci po prawej stronie!²⁹⁵⁹

فَأَصْحَابُ الْيَمِينِ ۝ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۝

10. I ci po lewej stronie – jakże nieszczęśliwi są ci po lewej stronie!²⁹⁶⁰

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝

^a1,1. ^b52,8. ^c52,9; 70,3. ^d50,45; 99,2. ^e20,106; 70,10; 101,6.

2955. Patrz 4.

2956. (a) Ostateczne Zmartwychwstanie; (b) całkowite zniszczenie bałwochwalstwa w Arabii oraz całkowite pokonanie bałwochwalczych Quraish; (c) pojawienie się wielkiego Reformatora religijnego – Świętego Proroka.

2957. „Nieuniknione Wydarzenie” spowoduje wielką rewolucję w życiu ludzi. Powstanie nowy świat. Wielcy i potężni upadną, zaś poddawani opresjom i ciężeżeni będą wyniesieni.

2958. Cała Arabia będzie wstrząśnięta do podstaw. Stare wierzenia, idee, wartości moralne, zwyczaje, sposoby życia, itp. poddane będą gruntownej zmianie. Właściwie stary porządek umrze, dając miejsce całkowicie nowemu. Werset ten wraz z wersem poprzedzającym go oraz następnymi może równie dobrze odnosić się do Zmartwychwstania po śmierci.

2959. W innym miejscu (75,3) Koran stosuje określenie „dusza samooskarżająca się” wobec tej grupy wierzących.

2960. Dusza skłonna do zła (12,54).

11. I ci pierwsi²⁹⁶¹ – ci są prawdziwie pierwsi.

وَالسَّيِّقُونَ السَّيِّقُونَ ﴿١١﴾

12. Oni będą tymi, co są blisko Boga,

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١٢﴾

13. I będą w Ogrodach Szczęścia –

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٣﴾

14. Duża grupa spośród pierwszych wiernych,

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

15. Jak i niektórzy spośród tych późniejszych,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿١٥﴾

16. A będą zasiadać na łóżach inkrustowanych złotem i drogimi kamieniami,²⁹⁶²

عَلَى سُرُرٍ مَوْضُوئَةٍ ﴿١٦﴾

17. ^aLeżąc na nich, twarzami do siebie.

مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَّقِلِينَ ﴿١٧﴾

18. ^bBędą tam czekać na nich młodzi, którzy nie będą się starzeć,²⁹⁶³

يُطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٨﴾

19. Niosący ^czary i dzbany, i puchary napelnione z tryskającego źródła –

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ هَامَّاتٍ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ﴿١٩﴾

20. Nie dostaną od tego bólu głowy ^dani nie zostaną zamroczeni –

لَا يَصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُرْفُونَ ﴿٢٠﴾

21. I niosący ^etake owoce, jakie sobie wybiorą,

وَفَالِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢١﴾

22. I mięso ptaków, jakiego zapragną.

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

^a37,45; 55,55; 76,14. ^b76,20. ^c43,72; 76,16. ^d37,48; ^e52,23.

2961. Dusza odpoczywająca (89,28).

2962. Błogosławieństwa Raju, jakie mają być zesłane na *al-Sābiqūn* (tych szczęśliwych wierzących, którzy cieszyć się będą szczególną bliskością Boga, o której mowa była w w. 11-27 obecnej sury) są bardzo podobne do tych darów Bożych, o których mowa w w. 47-62 sury Al-Rahmān. Wskazuje to na fakt, że wierzący, o których mowa w w. 47-62 sury Al-Rahmān, są tą kategorią ludzi – kategorią *Al-Sābiqūn* z tej sury (tymi, którzy cieszą się szczególną bliskością Boga).

2963. Werset ten wskazuje na niewinność i ciągłą świeżość tych sług, którzy czekać będą na wierzących.

23. I będą tam piękne niewiasty o wielkich, ślicznych oczach

وَرُحُودٌ عَيْنٌ ﴿٢٣﴾

24. Jak perły, pięknie utrzymanych,

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٤﴾

25. Jako nagroda za to, co czyniły,

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

26. Nie usłyszą tam żadnych próżnych czy grzesznych ^bsłów

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهَا ﴿٢٦﴾

27. Z wyjątkiem wyłącznie słowa pozdrowienia – „Pokój, pokój”.²⁹⁶⁴

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا ﴿٢٧﴾

28. Ci po prawej stronie – jakże szczęśliwi są ci po prawej stronie! –

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ ؕ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

29. Będą przebywać wśród bezcierniowych drzew lotusowych.²⁹⁶⁵

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٩﴾

30. I zebranych w kielichu bananów.²⁹⁶⁶

وَوَاطِحٍ مِّنْضُودٍ ﴿٣٠﴾

31. I ^cobszernego cienia,

وَوَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣١﴾

32. I płynącej wody,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣٢﴾

33. I obfitości owoców,

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٣﴾

^a44,55; 52,21. ^b19,63; 78,36; 88,12. ^c4,58; 13,36.

2964. Werset obecny i poprzedni, jak wiele innych wersetów Koranu, najskuteczniej obala wszystkie te głupie i niedorzeczne stwierdzenia o Raju zmysłowym, jakiego doszukują się w treści Koranu wrogowie Islamu. Treść tych wersetów pozwala głębiej pojąć istotę i naturę samego Islamu. Niebo, jakie Koran obiecuje muzułmanom, będzie miejscem szczęścia duchowego, do którego nie będą miały dostępu grzech, próżność, bezsensowne mówienie czy kłamstwo (78,36). Wszystkie jego błogosławieństwa znajdą swoje spełnienie i kulminację w pokoju – całkowitym spokoju umysłu i duszy. Raj obiecany muzułmanom określony jest jako „obfitość pokoju” (6,128), jako najwyższy stan rozwoju duchowego, do jakiego jest się w stanie wznieść człowiek wierzący – „dusza w spokoju” (89,28), zaś największym darem, jaki otrzymają mieszkańcy Nieba, będzie „pokój Boży” (36,59), ponieważ sam Bóg jest Autorem pokoju (59,24). Taka jest najwyższa, koraniczna koncepcja Raju.

2965. Kiedy cień drzewa lotusowego wypełnia się, staje się bardzo przyjemny. W gorącym i suchym klimacie Arabii zmęczeni podróżnicy znajdują w nim odpoczynek. Słowo *Sidr* modyfikowane przez słowo *Makhḍūd* oznacza, że drzewa w Raju będą nie tylko dawać wiele miłego cienia, ale i będą uginać się pod ciężarem owoców, czyli błogosławieństwa Raju będą zarówno przyjemne, jak i obfite.

2966. Podczas gdy drzewo lotusu, o którym mowa w poprzednim rozdziale, rośnie w suchym klimacie, bananowce potrzebują dużych ilości wody. Wymienienie tych dwóch rodzajów drzew razem oznacza, że owoce Raju będą nie tylko liczne i wspaniałe, lecz także będzie je można znaleźć we wszystkich warunkach klimatycznych.

34. Których ani nie zabraknie, ani nie będą zakazane.²⁹⁶⁷

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٤﴾

35. I będą tam mieć szlachetnych małżonków^{2967A} –

وَفَرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٥﴾

36. Zaprawdę, My stworzyliśmy im dobre stworzenie

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً ﴿٣٦﴾

37. I uczyniliśmy je dziewicami,

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٧﴾

38. Milującymi, ^aw równym wieku,²⁹⁶⁸

عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٨﴾

39. Dla tych po prawej stronie.

لَا ضَهِيبَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

40. Duża grupa spośród pierwszych wiernych.

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٤٠﴾

41. I duża grupa z tych późniejszych.

وَتَلَاثَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤١﴾

42. A ci po lewej stronie – jakże nieszczęśliwi są ci po lewej stronie!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ هَٰ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤٢﴾

43. Będą się oni znajdować wśród palących wiatrów i parzącej wody,²⁹⁶⁹

فِي سُورٍ وَحَيْمِيمٍ ﴿٤٣﴾

44. I w cieniu czarnego jak smoła dymu,

وَزَلِيلٍ مِّنْ يَّخُومٍ ﴿٤٤﴾

^a78,34.

2967. Błogosławieństwa obiecane muzułmanom w Raju w tej i innych surach Koranu mają następujące cechy: (a) będą występować w obfitości; (b) będzie do nich łatwy dostęp i będą w pełnej dyspozycji wierzących; (c) nie będzie ich ubywać; oraz (d) nie będą one powodować złego samopoczucia ani chorób.

2967A. *Furush* (małżonkowie) to liczba mnoga od słowa *Firāsh*, które oznacza: łóżko; żonę; męża (Lane). W celu dopełnienia szczęścia i spokoju umysłu wiernych, otrzymają oni czystych towarzyszy, piękne małżonki i mężów, szlachetnych i godnych.

2968. *'Urub* to liczba mnoga od słowa *'Arub*, które oznacza: kobieta, która mocno miluje swego męża i jest mu posłuszna (Lane). *Atrāb* to liczba mnoga od słowa *Tirb*, które oznacza ktoś równy wiekiem; równolatek; ktoś o podobnych nawykach, upodobaniach, poglądach, itp. (Lane). Piękna, czysta i wierna żona, posiadająca podobne do jej męża spojrzenie na życie, jest największym błogosławieństwem, jakie człowiek może otrzymać od Boga. Koran powiada, że w Raju będą dobre i cnotliwe niewiasty, jak i dobrzy i sprawiedliwi mężczyźni. Bowiem właśnie dobre towarzystwo czyni życie ludzkie szczęśliwym i pełnym.

2969. Niewierzący w żarze ich pasji pozwalali sobie na różne niegodziwe występki. Ten właśnie żar pasji przyjmie formę gorącej wody i piekącego gorąca.

45. Ani chłodnego, ani zdrowego.
46. Przedtem pędzili życie łatwe i dostatnie.
47. I dopuszczali się wielkiej grzeszności,
48. I mieli zwyczaj mawiać: „Co? Kiedy już umrzemy i staniemy się pyłem i kośćmi, to czy wtedy rzeczywiście zostaniemy na nowo przywróceniu do życia,²⁹⁷⁰
49. ^b„I nasi ojcowie z dawnych czasów również?”
50. Powiedz: „Tak, ci wcześniej i ci później,
51. „Wszyscy zostaną zebrani o określonej porze wyznaczonego dnia.
52. „Potem, o wy, którzy zboczyliście z drogi i odrzuciliście prawdę,
53. „Będziecie z pewnością spożywać z drzewa *‘Zaqqūm*,
54. ^d„I napełnijcie nim swoje ciała,
55. „I będziecie pić wrzącą wodę, na jego szczycie,
56. „Pijąc, jak piją nienasycone, spragnione wielbłądy”.²⁹⁷¹

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٥٦﴾
 إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٥٧﴾
 وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ﴿٥٨﴾
 وَكَانُوا يَقُولُونَ ۚ أَيُّدَا مِنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَ
 عِظَامًا ؕ إِنَّا لَنَبْعَثُونَ ﴿٥٩﴾
 أَوْ آبَاءَنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٦٠﴾
 قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٦١﴾
 لَمَجْمُوعُونَ ۚ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٦٢﴾
 ثُمَّ رَأَوُكُمْ إِذَا أَنفَسْتُمْ أَتَّوُونَ ﴿٦٣﴾
 لَا كَلِمَ لَ مِن شَجَرٍ مِّن زُقُومٍ ﴿٦٤﴾
 فَمَا لَكُمْ مِّنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٥﴾
 فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْجَنَّةِ ﴿٦٦﴾
 فَشَرِبُونَ شُرَبَ الْهَيْمِ ﴿٦٧﴾

^a17,50; 23,83; 37,17; 56,48. ^b37,18. ^c37,63; 44,44-45. ^d37,67.

2970. Zaprzeczanie Zmartwychwstania i Życia po śmierci, czy to słowem, czy zachowaniem, leży u podstaw wszelkiego grzechu i przestępstwa na świecie. Nie może być mowy o prawdziwym i skutecznym zwalczaniu grzechu czy pobudce do dobrych uczynków bez prawdziwego przekonania w istnienie Życia po śmierci.

2971. Werset obecny i poprzednie opisują karę, jaka wymierzona będzie winnym w życiu przyszłym. Opis ten dokonany jest językiem, który pasuje do ogromu grzechów życia doczesnego. Niegodziwcy trwonili to, co inni ludzie zapracowali w pocie czoła i cierpieli z powodu pragnienia bogactwa, zbierając je uczciwie i nieuczciwie, pyszniąc się nim i odrzucając jednocześnie Posłannictwo Boże. W formie kary otrzymają do jedzenia drzewo *Zaqqūm*, które palić będzie ich wewnątrz. Natomiast swoje pragnienie zaspokajając będą wrzącą wodą i tak jak chore, spragnione wielbłądy, pozostawać będą zawsze spragnieni.

57. Takie będzie ich ucztowanie w Dniu Sądu.

هَذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ۝

58. My was stworzyliśmy. Dlaczego zatem nie przyjmujecie prawdy?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ۝

59. Co myślicie o kropli nasienia, którą wydajecie?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَنْثُونَ ۝

60. Czy wy jesteście tym, który ją stworzył, czy też to My jesteśmy Stwórcą?

ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ۝

61. My naznaczyliśmy śmierć dla was wszystkich i nie sposób^b powstrzymać Nas

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمُسَوِّقِينَ ۝

62. Od postawienia na waszym miejscu innych wam podobnych, jak i od rozwinięcia was do formy, której nie znacie.²⁹⁷²

عَلَىٰ أَنْ تَبْدِلَ أَشْجَالَكُمْ وَمَا نُنشِئُكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

63. Wy niechybnie poznaliście pierwsze stworzenie. Dlaczego zatem nie zastanawiacie się?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

64. Czy widzicie, co siejecie?²⁹⁷³

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ۝

65. Czy wy jesteście tym, który czyni, iż to rośnie, czy też to My dajemy wzrost?

ءَأَنْتُمْ تَرْزَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ۝

66. Gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy wszystko to uczynić wyschniętym ‘ścierniem, a wówczas rzeczywiście lamentowałibyście:

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطًا مَّا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ۝

67. „Spoczywa na nas dług!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ۝

68. „Nie, jesteśmy pozbawieni zupełnie wszystkiego”.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

^a75,38. ^b71,5. ^c57,21.

2972. Rozpad fizycznego ciała człowieka nie oznacza końca jego życia. Śmierć jest jedynie zmianą stanu lub formy. Po opuszczeniu swojego fizycznego mieszkania dusza ludzka otrzymuje inne ciało, które wzrasta i rozwija się oraz przyjmuje formę, jakiej człowiek nie jest nawet w stanie sobie wyobrazić.

2973. Wersety 64-72 prezentują krótki opis rzeczy, od których zależne jest życie człowieka na ziemi. Trzy podstawowe z nich to pożywienie, woda i ogień.

69. Czy zastanawialiście się nad wodą, którą pijecie?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٩﴾

70. Czy to wy zsyłacie ją z chmur, czy też to My jesteśmy Zsyłającym?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٧٠﴾

71. Gdybyśmy tego zapragnęli, mogliśmy uczynić ją gorzką. Dlaczego zatem nie dziękujecie?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧١﴾

72. Czy zastanawialiście się nad ogniem,²⁹⁷⁴który rozpalacie?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧٢﴾

73. Czy to wy jesteście tym, który je wytwarza, czy też to My jesteśmy Wytwórcą?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ﴿٧٣﴾

74. My uczyniliśmy je napomnieniem i dobrodziejstwem dla podróżujących.²⁹⁷⁵

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكَرًا وَصَوَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٤﴾

75. ^bZatem wychwalaj imię twego Pana, Wielkiego.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٥﴾

76. Nie,²⁹⁷⁶ przytaczam jako dowód spadające gwiazdy.²⁹⁷⁷

فَلَا أُقْسِمُ بِوَقَعِ النُّجُومِ ﴿٧٦﴾

77. I rzeczywiście, to wielki dowód, gdybyście tylko wiedzieli.

وَأِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّوَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٧﴾

78. To rzeczywiście jest ^cszlachetny Koran,

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٨﴾

^a36,81. ^b69,53; 87,2. ^c50,2.

2974. Ogień odgrywa w życiu człowieka największą rolę. Zależy od niego wiele z fizycznej wygody człowieka. Jest to coś niezwykle użytecznego, ale i niszczącego, jeśli nie korzysta się z tego w sposób właściwy. W obecnej mechanistycznej epoce nie do pomysłenia jest życie bez ognia. Nie jest bez niego możliwy żaden przemysł, rzemiosło czy podróżowanie.

2975. Ludzie potrzebujący i głodni; podróżnicy na pustyni lub ci, którzy zsiadają z koni w bezludnym miejscu (Aqrah).

2976. Partykuła *lā* jest zazwyczaj używana w celu podkreślenia składanej przysięgi i oznacza, że rzecz, jaka ma być następnie wyjaśniona, jest tak oczywista, iż nie trzeba przywoływać niczego innego, by dawało jej świadectwo. Kiedy zamierza się odrzucić jakąś hipotezę, partykuła *lā* używana jest po to, by informować, że to, co znajduje się przed nią, jest fałszywe, zaś to co znajduje się za nią, jest słuszne.

2977. Werset ten powołuje się na *Nujūm*, czyli na fragmenty Koranu (Lane) jako na dowód potwierdzający twierdzenie, że Koran jest wspaniale dostosowany do zaspokojenia i spełnienia wielkiego celu stworzenia człowieka, jak i do ustanowienia swego Bożego pochodzenia. Jeśli potraktować słowo *Mawāqī'* jako oznaczające miejsce lub czas spadania gwiazd, werset ten oznacza, że niezmiennym prawem Bożym jest to, iż gwiazdy spadają w niezwykle wielkich ilościach oraz że bywało tak również w czasach Świętego Proroka.

79. Zawarty w ^adobrze zachowanej Księdze.²⁹⁷⁸

فِي كِتَابٍ مَّكُونٍ ۝

80. Której nie dotknie nikt z wyjątkiem tych, którzy są oczyszczeni.²⁹⁷⁹

لَا يَسْتَهْزِئُهَا الْمُطَهَّرُونَ ۝

81. ^bJest on objawieniem od Pana światów.

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Czy tę właśnie Boską rozmowę odrzucacie

أَفَيْهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ۝

83. I odrzucanie jej czynicie swoim środkiem do życia?²⁹⁸⁰

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكذِّبُونَ ۝

84. Dlaczego zatem, kiedy dusza konającego człowieka dochodzi do gardła.

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُقُومَ ۝

85. A wy w tej chwili przyglądacie się –

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ۝

86. ^cMy zaś jesteśmy bliżej niego niż wy, lecz wy tego nie widzicie –

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا بُعُورُونَ ۝

87. Dlaczego zatem, jeśli nie będziecie zywani, by się wytłumaczyć.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

^a85.23. ^b20,5; 26.193. ^c50,17.

2978. Fakt, że Koran jest dobrze zachowaną i dobrze chronioną Księgą Bożą, stanowi otwarte wyzwanie dla całego świata, który nie akceptuje go przez ponad trzynaście wieków. Wrodzy krytycy Koranu nie szczędzili wysiłków, by w jego tekście znaleźć jakieś uchybienia czy błędy. Jednakże wszystkie te wysiłki doprowadziły do nieuniknionego, choć niemilego dla wrogów Koranu, rezultatu, a mianowicie, że Księga, jaką czternaście wieków temu Święty Prorok Mahomet dał światu, nie doznała zmiany nawet jednej litery (Muir). Koran jest dobrze zachowaną Księgą także i w tym sensie, że tylko ci wierzący, którzy są czystego serca, mają dostęp do jego skarbnicy duchowej – na co wskazuje następny werset. Werset ten może także oznaczać, że zasady i ideały, które zawarte są w Koranie, są wpisane także w księgę przyrody, czyli że znajdują się one w całkowitej harmonii z prawami przyrody. Podobnie jak prawa przyrody, zasady zawarte w Koranie są niezienne i nie można ich bezkarnie ignorować. Werset ten może również oznaczać, że Koran zachowany jest w „przyrodzie, jaką Bóg obdarzył człowieka” (30,31). Natura ludzka opiera się na fundamentalnych prawdach i obdarzona jest zdolnością dochodzenia do właściwych wniosków. Człowiek, który szczerze angażuje do działania naturę ludzką, z łatwością może rozpoznać prawdę zawartą w Koranie.

2979. Jedynie tym szczęśliwym, którzy prowadząc sprawiedliwe życie, osiągają czystość serca, przyznawane jest prawdziwe zrozumienie i wgląd w rzeczywiste znaczenie Koranu. Tylko oni wtajemniczani są w sekrety wiedzy Bożej, do których nie mają dostępu ludzie o nieczystym sercu. Można tutaj powiedzieć, że jeśli ktoś nie jest fizycznie czysty, nie powinien dotykać ani czytać Koranu.

2980. Niewierzący obawiają się, że przez przyjęcie prawdy mogliby utracić swoje środki do życia. Tak zatem dla pieniędzy odrzucają oni Posłannictwo Boże. Werset ten może też oznaczać, że niewierzący uczynili odrzucanie prawdy czymś, od czego zależne jest ich życie. Nie przyjmą tej prawdy żadnym kosztem.

88. Nie możecie jej cofnąć, jeśliście prawdomówni?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٥﴾

89. I jeśli będzie on jednym z tych, którzy są blisko Boga,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٥٦﴾

90. Wówczas czekają go pocieszenie i woń szczęścia, i Ogród Szczęścia.

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٥٧﴾

91. A jeśli będzie on jednym z tych po prawej stronie,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٥٨﴾

92. Wówczas „Wieczny pokój z tobą, o ty, jeden z tych po prawej stronie!”

فَسَلَامٌ لَكَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٥٩﴾

93. Lecz jeśli będzie on jednym z tych, którzy odrzucają prawdę i błądzą,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٦٠﴾

94. Wówczas czeka go uczta wrzącej wody

فَنَزَّلُ مِنْ حَيْمِيمٍ ﴿٦١﴾

95. I płonące Piekło.

وَتَصْلِيَةٌ جَهِيمٍ ﴿٦٢﴾

96. Zaprawdę, ^aoto pewna prawda.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٦٣﴾

97. Zatem wychwalaj imię twego Pana, ^bNieporównalnie Wielkiego.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٦٤﴾

^a35,32. ^b56,75.

R O Z D Z I A Ł 57

AL-HADĪD

*(Objawiony po Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Oto pierwszy z dziesięciu ostatnich Rozdziałów medyńskich, które kończą się na Rozdziale 66. Wydaje się, że sura ta była objawiona po dokonaniu podboju Mekki lub Traktacie Hudaibiyah, co jasno wynika z nawiązania do *Al-Fath* (Zwycięstwo) w w.11, co odnosi się do Upadku Mekki lub – według innych – raczej do Traktatu z Hudaibiyah. Grupa Rozdziałów mekkańskich, która zaczęła się od Rozdziału *Al-Saba'* i z wyjątkiem trzech wtrąconych Rozdziałów – Muhammad, *Al-Fath* oraz *Al-Hujurāt* – kontynuowana była bez przerwy, kończy się na poprzednim Rozdziale oraz zamyka temat sur mekkańskich. Natomiast od sury obecnej rozpoczyna się nowa grupa Rozdziałów medyńskich, która kończy się na Rozdziale *Al-Tahrīm*. W poprzedniej surze powiedziane jest, że Koran jest Księgą dobrze zachowaną (w. 79), co wśród innych rzeczy oznacza, że jego nauki znajdują się w doskonałej harmonii z prawami przyrody oraz z dyktatami i wymaganiami natury ludzkiej, ludzkiego rozumu i zdrowego rozsądku. Sura obecna rozpoczyna się od Bożych atrybutów Mądry i Potężny. Naturalnym jest, że Istota Potężna i Mądra musiała objawić Księgę, której nauki zgodne są z prawami przyrody oraz z rozumem i sumieniem człowieka.

Temat

W siedmiu poprzednich surach mekkańskich, a zwłaszcza w trzech bezpośrednio poprzedzających – *Al-Qamar*, *Al-Rahmān* oraz *Al-Wāqī'ah* – powiadano wielokrotnie, językiem stanowczym i metaforycznym, że wielka reformacja, prawdziwe zmartwychwstanie, miała być wkrótce wprowadzona przez Świętego Proroka wśród ludu, który przez długie wieki nurzał się w brudzie i pyle moralnym i który z powodu braku związków ze społecznością cywilizowaną traktowany był przez inne narody jako parias. Sura obecna wskazuje, że wielki dzień fenomenalnego postępu i potęgi narodu pariasów – Arabów – już zaświtał i że widać już ostateczne zwycięstwo prawdy nad fałszem. Zanim jednak do tego dojdzie, należy spełnić pewne warunki. Muzułmanie ze swej strony muszą osiąść mocną i niezwykłą wiarę w prawdę ideałów islamskich oraz muszą przygotować się do poniesienia ofiary życia i własności dla dobra sprawy Islamu. Dalej powiada się wierzącym, że po osiągnięciu przez nich władzy i dobrobytu, nie powinni oni zaniedbywać ideałów moralnych i oddawać się pogoni za doczesnymi dobrami materialnymi. Sura ta kontynuuje temat następujący: od niepamiętnych czasów pojawiali się na świecie Posłańcy od Boga, by kierować ludźmi do ich celu życiowego, który polega na zdobyciu łaski Bożej. Łaski tej nie sposób sobie zaskarżyć całkowitym wyrzeczeniem się lub ucieczką od świata, jak błędnie uważali i praktykowali następcy Jezusa, lecz można ją osiągnąć właściwym wykorzystywaniem sił i zdolności naturalnych, zesłanych przez Boga na człowieka oraz rzeczy, jakie On dla człowieka stworzył.

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدِينَةٌ ﴿٥٧﴾

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Co tylko jest w niebiosach i na ziemi, ^bwszystko głosi chwałę²⁹⁸¹ Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

3. Do Niego należy Królestwo niebios i ziemi. On daje życie i ^cOn powoduje śmierć,²⁹⁸² a ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣﴾

4. On jest Pierwszym²⁹⁸³ i Ostatnim,²⁹⁸⁴ Jawnym²⁹⁸⁵ i Ukrytym,²⁹⁸⁶ i posiada On całą wiedzę o wszystkich rzeczach.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۗ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٤﴾

^a1,1. ^b17,45; 24,42; 61,2; 62,2; 64,2; ^c3,157; 7,159; 44,9.

2981. *Sabaha Fi Hawa'ijih* oznacza: zajmował się zarabianiem na życie lub swoimi sprawami. *Sabh* oznacza wykonywanie swojej pracy lub wykonywanie jej z największym wysiłkiem i szybko, natomiast zwrot *Sabhān Allāh* oznacza szybkość w udawaniu się do Boga oraz chęć służenia Mu oraz bycia Mu posłusznym. W świetle podstawowego znaczenia tego słowa, rzeczownik bezokolicznikowy *Tasbih* od słowa *Sabbaha* oznacza deklarację, że Bóg daleki jest od wszelkiej niedoskonałości oraz szybko udanie się do Niego, by Mu służyć i być Mu posłusznym, powiadając *Sabhān Allāh* (Lane). Werset ten zatem oznacza, że wszystko we wszechświecie wykonuje wyznaczone sobie zadanie punktualnie i regularnie, a wykorzystując zdolności i moc zesłane przez Boga, wszystko spełnia cel swego stworzenia w sposób tak cudowny, że nie można nie dojść do wniosku, że Autor i Twórca tego wszechświata rzeczywiście jest Potężny i Mądry oraz że cały świat i każde stworzenie indywidualnie w swojej ograniczonej sferze istnienia niesie świadectwo niezaprzeczalnej prawdzie – dzieło Boże jest pozbawione jakichkolwiek błędów, defektów czy niedoskonałości w najróżniejszych jego aspektach. Oto znaczenie słowa *Tasbih*.

2982. Proces tworzenia i niszczenia jest równoległy w każdej chwili i we wszystkim we wszechświecie.

2983. Bóg jest Pierwszą Przyczyną wszystkiego.

2984. Jest On Końcową i Ostatnią Przyczyną.

2985. Widać Go w Jego dziełach; lub też jest On bardziej widoczny niż cokolwiek innego.

2986. Nic nie może ukryć się przed Bogiem; lub podczas gdy On ogarnia wszystko, Sam jest nie do ogarnięcia.

5. On jest Tym, który stworzył niebios i ziemię ^aw sześciu okresach, a potem zasiadł na Tronie. On wie, co wchodzi do ziemi i ^bco z niej wychodzi, i co zstępuje z nieba, i co do niego wstępuje. ²⁹⁸⁷ I jest On z wami, gdziekolwiek jesteście. I Allah widzi wszystko to, co czynicie.

6. Do Niego należy ^cKrólestwo niebios i ziemi. Do Allacha wszystkie sprawy powracają do ostatecznego rozszędzenia.

7. ^dOn czyni, że noc przechodzi w dzień, i to On czyni, że dzień przechodzi w noc. On dobrze zna wszystko to, co jest w piersiach.

8. Wierczcie w Allacha i Jego Posłańca i wydawajcie na sposób Allacha z tego, czego dziedzicami On was uczynił. Ci z was, którzy wierzą i wydają, oni otrzymają wspaniałą nagrodę.

9. Dlaczego jest tak, że nie wierczcie w Allacha, skoro Posłaniec nawołuje was do wiary w Pana waszego, i skoro On zawarł już z wami przymierze. ²⁹⁸⁸ jeśli rzeczywiście jesteście wiernymi?

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥﴾
لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٦﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٨﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

^a7,55; 11,8; 25,60; 32,5. ^b34,3. ^c2,108; 7,159. ^d22,62; 31,30; 35,14.

2987. Znaczenie jest tutaj takie, że sam Bóg wie, kiedy dana Nauka Boża jest potrzebna dla konkretnego ludu; wie On także, kiedy zabrać ją z powrotem do Nieba, czyli kiedy ją odwołać, gdy poddana zostanie zepsuciu i przestanie zaspokajać duchowe potrzeby człowieka, któremu była dana. Tylko Bóg wie, kiedy objawić nową Naukę.

2988. „Przymierze”, o którym mowa w tym wersecie, oznacza wiarę w Boga wszczepioną w naturę ludzką oraz tęsknotę za osiągnięciem Jego bliskości.

10. On jest Tym, który a zsyła zrozumiałe Znaki swojemu słudze, aby b on wyprowadził was z wszelkiej ciemności do światła. I, zaprawdę, Allah jest Współczujący i Miłosierny wobec was.

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾

11. I dlaczego jest tak, że nie wydadacie na sposób Allacha, skoro do Allacha należy dziedzictwo²⁸⁸⁹ niebios i ziemi? Ci z was, którzy wydawali i walczyli przed Zwycięstwem,²⁹⁹⁰ nie są równi z tymi, którzy czynili to później. Oni są wyżsi rangą niż ci, którzy wydawali i walczyli c potem. A Allah wszystkim obiecał dobro. I jest Allah w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ يَمُوتُ السُّلُوبُ وَالْأَرْضُ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَن انْفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَاكَ أَعْظَمَ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَا وَكُلًّا وَعَدَّ اللَّهُ الْحَسَنَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

12. d Kto jest tym, który udzieli Allahowi niemalej pożyczki? Tak Allah powiększy wielokrotnie temu i otrzyma on zaszczytną nagrodę.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٢﴾

13. I pomyśl o dniu, kiedy ujrzysz wierzących mężczyzn i wierzące niewiasty, a ich światło będzie biegło przed e nimi i na ich prawych dłoniach, a aniołowie powiedzą do nich: „Tego dnia mamy dla was dobrą nowinę o Ogradach, przez które przepływają strumienie i w których zamieszkacie. Oto największe zwycięstwo”.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

^a22,17; 24,35; 58,6. ^b14,6; 33,44. ^c4,96; 9,20. ^d2,246; 64,18; 73,21. ^e66,9.

2989. Człowiek będzie musiał pozostawić na tym świecie wszystkie swoje dobra materialne, które właściwie należą do Boga.

2990. Upadek Mekki lub Traktat z Hudaibiyah.

14. Oto dzień, w którym hipokryci i hipokrytki powiedzą do tych, którzy wierzą: „Zaczekajcie na nas chwilę, abyśmy mogli pożyczyć od was nieco waszego światła”.²⁹⁹¹ Będzie im powiedziane: „Wracajcie,²⁹⁹² jeśli możecie, i szukajcie światła”. Wówczas pomiędzy nimi ustawiony zostanie mur z bramą.²⁹⁹³ Wewnątrz niego będzie cała łaska, a na zewnątrz, przed nim, będzie męka.

15. Hipokryci będą wołać do wierzących, mówiąc: „Czyż nie byliśmy z wami?” Wierzący odpowiadają: „Tak, lecz wy poddaliście się pokusie i wahałiście się i wąpiliście, a wasze próżne pragnienia zwiódły was, aż nadszedł dekret Allacha.²⁹⁹⁴ I oszust oszukał was, jeśli chodzi o Allacha.

16. „Zatem tego dnia nie będzie od was przyjęte żadne odkupienie, ani od tych, co nie uwierzyli. Waszym ostatecznym mieszkaniem jest Ogień – oto wasz towarzysz²⁹⁹⁵ a jest to zły los”.

يَوْمَ يَقُولُ السُّفُفُونَ وَالنُّفِيقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
انظرونا نقتبس من نوركم قيل ان رجعوا
وراءكم فالتبسوا نورا ف ضرب بينهم يور
له باب باطنه فيه الرحمن وظاهرة من قبله
العذاب ١٤

يُنَادُوهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ
فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ
الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ١٥

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مَا أَوْكُمْ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ١٦

^a21,45. ^b2,75; 6,44. ^c35,10. ^d2,246.

świadomości Bożej oraz zdolność poszukiwania i osiągnięcia łaski Bożej podczas życia doczesnego.

17. Czy nie nadszedł jeszcze czas dla tych, którzy wierzą, aby ich serca poczuły pokorę w pamiętaniu o Allachu i w obliczu prawdy im zesłanej i aby nie stali się jak ci, którzy otrzymali Księgę przed nimi, lecz z powodu tego, iż okres zesłania na ^anich przez Allacha Jego łask został przedłużony, ich serca ^bzatwardziły się i wielu z nich zbuntowało się?

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿١٧﴾

18. Wiedźcie zatem, że Allah ^cpobudza ziemię po jej śmierci. My uczyniliśmy dla was Znaki wyraźnymi, abyście zrozumieli.

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٨﴾

19. Zaiste, mężczyźni, którzy dają jałmużnę, i niewiasty, które dają jałmużnę, jak i ci, którzy udzielają Allachowi ^dgodziwej pożyczki – będzie im to wielokrotnie pomnożone i ich będzie również zaszczytna nagroda –

إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يَضْعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Ci, co wierzą w Allacha i Jego Pośłańca, oto Prawdomówni i Świadkowie w obliczu ich Pana. Oni otrzymają pełną nagrodę i światło. Ci zaś, którzy nie wierzą i odrzucają nasze Znaki, są mieszkańcami Piekiła.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقِينَ وَالشَّهَادَاتِ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٢٠﴾

^a21,45. ^b2,75; 6,44. ^c35,10. ^d2,246.

2991. „Wasze światło” może oznaczać światło waszej wiary i dobrych uczynków lub też światło świadomości Bożej oraz zdolność poszukiwania i osiągnięcia łaski Bożej podczas życia doczesnego.

2992. Słowo *Warā'akum* może oznaczać życie doczesne.

2993. „Mur” może oznaczać mur Islamu lub Koranu. Ponieważ niewierzący pozostają na zewnątrz tego muru, takie ich działanie przyjmie w Życiu przyszłym także formę muru.

2994. Kara Boża.

2995. Słowa „oto wasz towarzysz” został tutaj – jak się wydaje – użyte ironicznie. Lub też mogą one oznaczać, że jedynie ogień piekielny oczyści ich z nieczystości grzechów popełnionych w życiu doczesnym i dostosuje niewierzących do dokonywania postępu duchowego, w ten sposób będąc ich „przyjacielem”.

21. Wiedźcie, że życie na tym świecie jest wyłącznie rozrywką i zabawą, i ozdobą, i źródłem przechwalek między wami, i źródłem rywalizacji w mnożeniu bogactw i dzieci. Jest ono jak deszcz, którego produkt – rośliny – cieszy oczy rolnika. Potem jednak wysycha i widzisz, jak żółknie, a potem staje się bezwartościowym żdzębem. Natomiast w Życiu Przyszłym czeka sroga kara na niegodziwych, jak i przebaczenie od Allacha i Jego upodobanie dla sprawiedliwych. Życie zaś tego świata jest niczym innym, jak tylko tymczasową radością ze złudnych rzeczy.

22. Zatem współzawodniczycie między sobą, szukając przebaczenia od waszego Pana i Ogrodu, którego wartość²⁹⁹⁶ równa jest wartości nieba i ziemi – został on przygotowany dla tych, którzy wierzą w Allacha i Jego Posłańca. Oto łaska Allacha – On obdarowuje nią, kogo zechce, a jest Allah Panem bezgranicznej łaski.

23. I nie spada żadne nieszczęście, ani na ziemi, ani w waszych osobach, aby nie było zapisane w Księdze^{2996A} zanim wprowadzimy je w czyn – zaiste, to jest łatwe dla Allacha –

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَزِينَتُهُمْ
وَتَفَاخُرُهُمْ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَثَلٍ نَحِيبٍ أَجْمَبِ الْكُفَّارِ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهْبِجُ
فَرْدُهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَابًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢١﴾

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

^a6,33; 29,65; 47,37. ^b56,66. ^c3,134.

2996. 'Ard oznacza wartość i rozległość. Wobec tego werset ten oznacza, że (a) nagroda dla sprawiedliwych w Życiu Przyszłym będzie obfita i ponad miarę. (b) Ponieważ Raj jest tak rozległy jak Niebo i ziemia – cała przestrzeń – w jego skład wchodzi także i Piekło. Wskazuje to na fakt, że Raj i Piekło nie są dwoma różnymi i oddzielnymi miejscami, lecz że są to dwa stany umysłu. Dobrze znane powiedzenie Świętego Proroka pozwala głębiej wejrzeć w koraniczną koncepcję Raju i Piekła. Kiedy pewnego razu jego Towarzysze spyтали go: „Skoro Raj obejmuje sobą niebo i ziemię, to gdzie jest Piekło?”, Święty Prorok – jak się relacjonuje – odpowiedział: „Gdzie podziewa się noc, kiedy nadchodzi dzień?” (Kathir).

2996A. *Kiġāb* może oznaczać Prawo Boże lub wiedzę, lub Koran, zaś cały werset może oznaczać, że wszystko podlega pewnemu prawu przyrody lub że powody i sposoby leczenia nieszczęść, jakie spadają na narody i poszczególne osoby, wymienione są właśnie w Koranie.

24. ^aAbyście nie żalowali tego, co dla was stracone, i abyście nie unosili się radością z powodu tego, czym On was obdarował. Allah nie miłuje zarozumiałego samochwała,

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

25. ^bTakich, którzy są skąpi, jak również innych nakłaniają do skąpstwa. I jeśli kto odwraca się plecami, wówczas, zaiste, allach jest Samowystarczalny, Godny wszelkiej chwały.

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

26. Zaprawdę, My wysyłałiśmy naszych Posłańców z ^cwyraźnymi Znakami i zsyłałiśmy wraz z nimi Księgę i ^dWagę,²⁹⁹⁷ aby ludzie postępowali sprawiedliwie. I zesłałiśmy żelazo,²⁹⁹⁸ w którym zawiera się materiał do gwałtownej wojny, jak i różne sposoby wykorzystania dla ludzkości, i żeby Allah poznał tych, którzy pomagają Jemu i Jego Posłańcom, nie widząc Go. Zaiste, Allah jest Potężny, Silny.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٦﴾

27. I rzeczywiście wysłałiśmy Noego i Abrahama, i wśród ich nasienia umieściliśmy Proroctwo i ^eKsięgę. Zatem niektórzy z nich poszli za przewodnictwem, lecz wielu z nich było buntownikami.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِيهِ
ذُرِّيَّتَهُمَا النَّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَبَيْنَهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٢٧﴾

^a3,154. ^b4,38. ^c7,102; 14,10; 35,26. ^d42,18; 55,8. ^e29,28.

2997. *Mizān* może oznaczać: (a) Zasady równości, do przestrzegania których zachęca się ludzi w ich stosunkach z innymi; (b) Normy, dzięki którym mierzy się czyny ludzkie, waży się je i osądza. (c) Równowaga, jaka panuje w całym wszechświecie, która podtrzymuje równowagę między wszystkimi rzeczami. (d) Praktyka Świętego Proroka i właściwe wykorzystanie Księgi Bożej. (e) Wykorzystywanie złotego środka oraz unikanie krańcowości. (f) Powody i argumenty oparte na obserwacji i doświadczeniach.

2998. *Al-Hadīd* (żelazo) jest metalem, który odegrał chyba największą rolę we wzroście i rozwoju cywilizacji ludzkiej. Słowo to może także oznaczać władzę do zmuszania do posłuszeństwa wobec praw, od których zależne jest istnienie całej ludzkości. Zatem werset ten oznacza, że Bóg zesłał trzy rzeczy: (a) Prawo Boże; (b) system, który zachowuje równowagę w stosunkach międzyludzkich oraz (c) władzę polityczną, która zmusza do posłuszeństwa wobec Praw Bożych.

28. Potem ^auczyniliśmy, że nasi Posłańcy poszli ich śladem. Uczyniliśmy, że Jezus, syn Marii, poszedł za nimi, i daliśmy mu Ewangelię. ^{b1} I wkładamy współczucie i litość w serca tych, którzy poszli za nim. I wymyślili oni zakon – My nie zaleciliśmy im tego, – by szukać upodobania Allacha, ²⁹⁹⁹ lecz nie przestrzegali zasad tak, jak powinni to czynić. Jednakże tym z nich, którzy wierzyli, daliśmy należną im nagrodę, lecz mimo to wielu z nich buntuje się.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَىٰ
ابْنِ مَرْيَمَ وَآيَاتِهِ الْإِنجِيلَ ۗ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ۗ وَرَهَابِيَّةً
إِيتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فُسُقُونَ ﴿٢٨﴾

29. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha i wierzcie w Jego Posłańca. On da wam podwójną miarę Jego łaski i da wam światło, w którym będziecie chodzić, i udzieli wam przebaczenia – zaprawdę, Allah jest Najbardziej Przebaczający, Miłosierny.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٢٩﴾

^a2,88; 5,47. ^{b5}5,83.

2999. Werset ten może oznaczać, że następcy Jezusa wymyślili monastycyzm w celu zdobycia łask Bożych, lecz Allah im tego nie nakazał. Znaczenie może być także takie, że wymyślili oni monastycyzm, czego Bóg im nie nakazał – On tylko nakazał im, aby starali się zdobyć łaski Boże. W wersecie 26. powiedziano, że Bóg zesłał al-Mizān po to, by w celu unikania krańcowości ludzie korzystali ze złotego środka we wszystkich swoich sprawach i poczynaniach. W wersecie obecnym przedstawia się przykład ludu – chrześcijan – by wykazać, że przyjęcie przez nich krańcowej polityki, bez względu na najlepsze intencje, spowodowało ich z drogi do celu, jaki chcieli osiągnąć. Wymyślili oni instytucję zakonu po to – jak błędnie uważali – by zdobywać sobie łaskę Boga oraz – według nich – zgodnie z naukami i praktyką Jezusa. Okazało się to jednak źródłem wielu elementów zła społecznego. Zaczęli od przyjęcia monastycyzmu, a skończyli na oddaniu się czci Mamony. Jednak Islam odrzucił monastycyzm jako sprzeczny z naturą człowieka. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Nie ma w Islamie monastycyzmu” (Athīr). Islam nie jest religią wizjonerów, żyjących w świecie swoich własnych koncepcji i odrywających się od twardej rzeczywistości życia. W Islamie nie ma miejsca na tak niepraktyczne nauki jak „Nie troszczcie się więc zbyttno o jutro” (Mt 6,34). Islam z naciskiem zachęca muzułmanów: „niechaj każda dusza zważa na to, co wysła przed sobą na następny dzień” (59,19). Prawdziwy muzułmanin to ktoś, kto całkowicie wypełnia wszystkie swoje obowiązki wobec Boga i innych ludzi.

30. Tak zatem niechaj Lud Księgi wie, że nie posiada żadnej władzy nad niczym z łaski³⁰⁰⁰ Allacha i ^aże łaska ta całkowicie spoczywa w rękach Allacha – On udziela jej każdemu, komu zechce. A jest Allah Panem niezmiernej łaski.

لَمَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ
 مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ
 مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

^a2.106; 3,74.

3000. Niechaj Lud Księgi otworzy oczy swojego umysłu na tę fałszywą koncepcję, jakoby łaska Boża była jego monopolem i niechaj się dowie, że teraz Bóg przeniósł ją na inny lud – na wyznawców Islamu.

R O Z D Z I A Ł 58

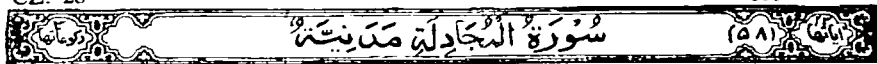
AL-MUJĀDILAH

*(Objawiony po Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Sura ta jest drugą spośród ostatnich medyńskich Rozdziałów Koranu. Zawiera ona dość szczegółowe odniesienie do złego zwyczaju *Zihār* (nazywanie własnej żony matką), w którym jedynie pobieżnie mówi się w surze Al-Ahzāb. Powyższe wskazuje, że sura ta była objawiona przed Al-Ahzāb. Skoro zatem sura Al-Ahzāb objawiona była między 5. i 7. rokiem Hijrah, to sura obecna musiała być objawiona wcześniej – najprawdopodobniej pomiędzy 3. i 4. rokiem. W surze poprzedniej – Al-Hadīd – stanowczo powiedziano „Ludowi Księgi”, że łaska Boża nie jest jego monopolem oraz że ponieważ wielokrotnie odrzucali i prześladowali Posłańców Boga, łaska ta zostanie teraz przeniesiona na inny lud – zostanie przeniesiona po wsze czasy na Dom Izmaela. W surze obecnej ostrzega się muzułmanów, że ponieważ ich dobrobyt materialny wywoływać będzie zazdrość ich wrogów wewnętrznych i zewnętrznych, powinni oni strzec się przed ich złymi zamiarami i planami. Niezmienną praktyką Koranu jest to, że kiedy tylko mówi on o machinacjach wrogów Islamu, wskazuje on także na niektóre złe elementy społeczne. Metoda ta stosowana jest w następujących surach: Al-Nūr, Al-Ahzāb, jak i w surze obecnej.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od zdecydowanego potępienia złego zwyczaju *Zihār* oraz, prezentując przykład *Khaulah*, pewnej damy muzułmańskiej, przedstawia zasadę, że jeśli ktokolwiek nazwie swą żonę „matką”, musi okazać skruchę z powodu tego ohydneho niedociągnięcia moralnego albo poprzez uwolnienie niewolnika, jeśli takowego ma, albo poprzez poszczenie przez dwa kolejne miesiące, a w przypadku niedotrzymania postu poprzez nakarmienie sześćdziesięciu głodnych. Następnie sura ta zajmuje się kłowaniami wewnętrznych wrogów Islamu oraz potępieniem tworzenia tajemnych stowarzyszeń i organizowanie potajemnych zebrań, mających na celu szkolenie w sprawie Islamu. Dalej sura ta w bardzo stosowny sposób przedstawia niektóre zasady postępowania na zebraniach społecznych. Przy końcu zaś sura ta srogo ostrzega wrogów Islamu, że poprzez swoją opozycję wobec niego ściągną oni na swe głowy gniew Boży i nigdy nie będą w stanie zahamować ani zatrzymać postępu Islamu. Po tym ostrzeżeniu dla niewierzących następuje również stanowcze ostrzeżenie dla wierzących, że w żadnych okolicznościach nie powinni oni zaprzyjaźniać się z wrogami ich Wiary bez względu na bliskość pokrewieństwa. Ma tak być dlatego, że przez przeciwstawianie się Islamowi wypowiedzieli oni prawdziwą wojnę samemu Bogu, zaś przyjaźń z wrogami Boga jest sprzeczna z prawdziwą wiarą.

CZEŚĆ XXVIII

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Allah rzeczywiście wysłuchał słów tej, która prosiła cię w sprawie jej męża i która żali się przed Allahem. Allah wysłuchał, jak oboje rozmawialiście.³⁰⁰¹ Zaprawdę, Allah jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

3. Jeśli ktoś spośród was odsuwa od siebie swoją żonę, nazywając ją swoją matką, ona w ten sposób nie staje się jego matką. Matką jest wyłącznie ta, która go urodziła. Oni niechybnie wypowiadają słowa, które są najwyraźniej złe i nieprawdziwe, lecz, zaiste, Allah usuwa grzechy, jest Najbardziej Przebaczący.

4. Ci, którzy odsuwają od siebie swe żony, nazywając je swymi matkami, a potem chcieliby wrócić³⁰⁰² do tego, co wypowiedzieli, muszą dać wolność niewolnikowi zanim jedno na nowo dotknie drugie. Oto do czego napomina się was. Allah jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

3001. Khaulah, żona Aus bin Sāmit oraz córka Tha'labah, oddzielona została od jej męża, ponieważ ten ostatni nazwał ją „matką”, a dokładnie powiedział „jesteś dla mnie jak plecy mojej matki”. W ten sposób, zgodnie ze starym zwyczajem arabskim, zaprzestano wszelkich stosunków małżeńskich. Ta nieszczęsna kobieta ani nie mogła domagać się rozwodu, ani zawrzeć innego związku. Nie mogła cieszyć się prawami pożycia małżeńskiego i w ten sposób pozostawała niejako w zawieszaniu, nikt się o nią nie troszczył. Przyszła zatem do Świętego Proroka i powiedziała mu o swoim dziwnym położeniu, pragnąc usłyszeć z jego ust słowa porady i pomocy w tej kwestii. Święty Prorok powiedział, że nie jest zdolny jej pomóc, ponieważ nie chciał niczego rozstrzygać bez otrzymania na ten temat objawienia. Objawienie nadeszło i zwyczaj *Zihar* ogłoszony został bezprawnym.

3002. Słowa „chcieliby wrócić do tego, co wypowiedzieli” mogą oznaczać, że nazwawszy swoje żony „matkami”, starają się powrócić do małżeńskich z nimi stosunków. Słowa te mogą też oznaczać, że nazwawszy swoje żony „matkami”; powtarzają to, co powiedzieli wcześniej. Według tego znaczenia właśnie wielokrotne powtarzanie tych obrzydliwych słów, a nie ich przypadkowe wypowiedzenie, skazuje tego, kto te słowa wypowiada, na karę wyznaczoną w tym oraz w następnym wersecie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ حَاوِرًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

الَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نِسَابِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ

وَالَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نِسَابِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِنِسَابِهِمْ فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ قَبْلَ أَنْ يَتَسَاءَلُوا ذُرِّيَّتَكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

5. Ten jednak, kto nie znajduje niewolnika, musi pościć przez dwa kolejne miesiące zanim na nowo oboje się dotkną. A ten, kto nie może tak uczynić, nakarmi sześćdziesięciu biednych.³⁰⁰³ Do tego się was zachęca, abyście wierzyli w Allacha i w Jego Posłańca. To są granice wyznaczone przez Allacha, na niewiernych zaś czeka bolesna kara.

6. ^aCi, którzy przeciwstawiają się Allahowi³⁰⁰⁴ i Jego Posłańcowi, zostaną niechybnie upokorzeni tak samo, jak zostali upokorzeni ci, co byli przed nimi. My zesłaliśmy już wyraźne Znaki. Niewierni zaś otrzymują poniżającą karę.

7. W Dniu, kiedy Allah wszystkich ich na nowo podniesie do życia. On powiadomi ich o tym, co czynili. Allah przechowuje zapis tego, podczas gdy oni już o tym zapomnieli. Allah jest Świadkiem ponad wszystkimi rzeczami.

8. Czy nie widzisz, że Allah zna wszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi? I nie ma takiej tajemnej rozmowy trzech, żeby On nie był czwartym z nich, ani rozmowy pięciu, żeby On nie był szóstym z nich, ani rozmowy większej ich liczby czy mniejszej, albowiem On jest z nimi, gdziekolwiek są. Wtedy w Dniu Zmartwychwstania On powiadomi ich o tym, co czynili. Zaiste, Allah ma pełną wiedzę o wszystkich rzeczach.

فَسَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَآتَا ۖ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِنْكَيْنَا ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَكُنُوزًا كَانَتْ لِيَدِيهِمْ مِنْ قَبْلِهِمْ وَوَدَّ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۗ إِنَّ أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنُورُهُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا حَسْبَهُ إِلَّا هُوَ سَادُّهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا الْكُفْرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

^a9,63.

3003. Drastyczna kara, o jakiej jest mowa w tych wersetach wskazuje na największą powagę przestępstwa nazywania własnej żony „matką”. Stosunek wobec matki jest zbyt święty, by tak bezmyślnie nim szafować.

3004. Nazywanie własnej żony „matką” jest równoznaczne z przeciwstawianiem się Bogu – obrazu ta jest tak ohydna. Bardzo stosownie wprowadza się w tym wersecie temat przeciwstawiania się prawdzie przez Żydów i Hipokrytów.

9. Czy nie widzisz tych, którym zakazano tajemnych spotkań, jak wracają do tego, co było im zakazane, i naradzają się co do grzechu, występku i nieposłuszeństwa wobec Posłańca?³⁰⁰⁵ I kiedy przychodzą do ciebie, pozdrawiają cię „pozdrawieniem, jakim nie pozdrawia cię Allah,³⁰⁰⁶ a między sobą mawiają: „Dlaczego Allah nie ukarze nas za to, co mówimy?” Dla nich wystarczającym jest Piekło, w którym będą się palić, a jest to najgorszy los!

10. O wy, którzy wierzycie! Kiedy naradzacie się wspólnie potajemnie, nie naradzajcie się w sprawie szerzenia grzechu, występku i nieposłuszeństwa wobec Posłańca, lecz naradzajcie się w sprawie szerzenia cnoty i sprawiedliwości,³⁰⁰⁷ i bójcie się Allacha, przed którym wszyscy będziecie zgromadzeni.

11. Prowadzenie tajemnych narad w złych zamiarach to dzieło wyłącznie Szatana, by mógł on wywoływać żal u tych, którzy wierzą. To jednak nie może im zaszkodzić ani trochę, chyba że dopuści do tego Allah. W Allachu powinni wierni pokładać zaufanie.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يُعَادُونَ بِأَنَّهُمْ عَلِمُوا بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَبَّؤْنَ بِالْأُثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصُوتُهَا فَيْسَأُ الْمَصِيرُ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأُثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ②

إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ③

³4,47.

3005. Werset ten odnosi się do potajemnych spisków przeciwko Islamowi, których dokonują Żydzi i Hipokryci z Medyny, oraz potępia tę złą działalność. Wyrzucenie trzech plemion żydowskich z Medyny było wynikiem wielokrotnego powtarzania przez nich spisków przeciwko Islamowi i życiu Świętego Proroka.

3006. Werset ten oznacza, że przekraczają oni dopuszczalne granice, w swej hipokryzji oddając ci cześć: lub też, że ściągają na twoją głowę śmierć i zniszczenie. Jak się wydaje, słowa te odnoszą się do złego postępowania niektórych Żydów z Medyny, które polegało na tym, że kiedy przychodzili do Świętego Proroka, zniekształcając słowa ściągali na jego głowę klątwy, wypowiadając: *Al-Sā'mu 'Alaika* (umrzyj), zamiast pozdrawiać go zwykłym *Al-Sālamu 'Alaika*, czyli „pokój z tobą” (Bukhārī).

3007. W obecnym oraz dwóch poprzednich wersetach potępione zostały tajemne stowarzyszenia, lecz potępienie to nie jest nie sprecyzowane. Wierzącym pozwala się na organizowanie potajemnych zebrań, jeśli mają one służyć dobrym i sprawiedliwym celom.

12. O wy, którzy wierzycie! Kiedy powiada się wam: „Uczyńcie miejsce w waszym zgromadzeniu”, uczyńcie je, albowiem Allah uczyni dość miejsca dla was. A kiedy powiada się: „Wstańcie”,³⁰⁰⁸ wówczas wstańcie, albowiem Allah podniesie tych z was, którzy wierzą, i tych, którzy otrzymali wiedzę, zgodnie z rangą. A jest Allah w pełni Świadom tego, co czynicie.

13. O wy, którzy wierzycie! Kiedy będziecie radzić się Pościańca w sekrecie, dajcie jałmużnę przed tą rozmową.³⁰⁰⁹ Tak jest dla was lepiej i czyściej. Lecz jeśli nie znajdziecie niczego, by dać, wówczas Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

14. Czy obawiacie się dawać jałmużnę przed rozmową?³⁰¹⁰ Jeśli zatem tak jest i Allah jest dla was Litościwy, wówczas przestrzegajcie Modlitwy i płacicie Zakāt i bądźcie posłuszni Allahowi i Jego Pościańcowi. Allah jest wszak w pełni Świadom tego, co czynicie.

15. Czy nie widzisz tych, którzy przyjaźniają się z ludźmi,^a na których Allah jest zagniewany? Ci nie są ani spośród was, ani spośród tamtych, i świadomie przysięgają na fałsz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَسَبَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَاسْبَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٠٠٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَجَاسَّرَ الرَّسُولُ فَنَبِّئُوهُ بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَظْهَرُ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٠٠٩﴾

ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٠١٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِّبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠١١﴾

^a60,14.

3008. Ponieważ w poprzednich wersetach poruszano temat zgromadzeń, stosownym jest, by wskazać także etykietę i etykę tych zebrań. Ma to miejsce w wersecie obecnym.

3009. Wierzący powinni okazywać szacunek dla cennego czasu Świętego Proroka oraz w formie kompensaty za zabranie mu tego cennego czasu powinni wydać nieco pieniędzy na cel dobroczynny jeszcze przed udaniem się do niego. W Biblii jest Święty Prorok nazwany „Doradcą” (1z 9,5).

3010. Przykazanie dotyczące dawania jałmużny przed zasięgnięciem porady u Świętego Proroka nie jest obowiązkowe, choć najlepiej jest to jednak uczynić. Obawą Towarzyszy Świętego Proroka było to, czy nie dawali zbyt mało jałmużny, stosując się do tego przykazania.

16. Allah przygotował dla nich srogą karę. Rzeczywiście złe jest to, co zwykli byli czynić.

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

17. Oni uczynili swoje przysięgi zastaną³⁰¹¹ dla swego fałszu i w ten sposób próbują zwieść ludzi z drogi Allacha. Dlatego otrzymają oni poniżającą karę.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ فَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧﴾

18. ^aIch bogactwo i ich dzieci w najmniejszym stopniu nie przydadzą im się przeciwko Allahowi. Oni są mieszkańcami Ognia, w którym zamieszkają.

لَنْ نُنْفِئَهُمْ عَنْ أَمْوَالِهِمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِمَّن
اللَّهُ تَبِئَاءٌ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٨﴾

19. W dniu, kiedy Allah wszystkich ich na nowo podniesie do życia, będą Mu przysięgać³⁰¹² tak samo, jak teraz przysięgają wam, i będą sądzić, że mają jakiś punkt oparcia. Zaiste, oni są tymi, którzy są kłamcami.

يَوْمَ يَبْعُهُمُ اللَّهُ جَيْعًا يُحْلِفُونَ لَكَ كَمَا
يُحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَسْبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَّا
إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٩﴾

20. Szatan zdobył nad nimi władzę i uczynił, iż zapomnieli o Allachu. Oni są towarzystwem Szatana. Zaiste, to towarzystwo Szatana stanowi grupę tych, co przegrają.

اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ
أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَّا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ
هُمُ الْخَارِعُونَ ﴿٢٠﴾

21. ^bNiechybnie ci, którzy przeciwstawiają się Allahowi i Jego Posłańcowi, są wśród najnikczemniejszych.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي
الْأَذَلِّينَ ﴿٢١﴾

^a3,11; 92,12; 111,3. ^b9,63.

3011. Hipokryci głośno głoszą szczerą wiary, przysięgając i szukając schronienia za swoimi fałszywymi przysięgami.

3012. Kiedy człowiek zostaje zatwardziałym kłamcą, zaczyna uważać swoje kłamstwa za prawdę. Hipokryci będą głosić swoją niewinność także w Dniu Rozliczenia przed Bogiem.

22. Allah postanowił: ^a „Najpewniej Ja zwyciężę, ³⁰¹³ Ja i Moi Posłańcy”. Zaprawdę, Allah jest Potężny, Silny.

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ
عَزِيزٌ ﴿٣٠﴾

23. ^b Nie znajdziesz nikogo, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni i mimo to miluje tych, którzy sprzeciwiają się Allahowi i Jego Posłańcowi, ³⁰¹⁴ nawet gdyby to byli ich ojcowie, lub ich synowie, lub ich bracia, lub ich rodzina. To są ci, w sercach których Allah wyrył prawdziwą wiarę i których On wzmocnił inspiracją od samego Siebie. On dopuścił ich do Ogrodów, przez które płyną strumienie. Tam oni zamieszkają. ^c Allah znalazł w nich upodobanie, a oni znaleźli upodobanie w Nim. Oni są towarzystwem Allacha. Słuchajcie! To właśnie towarzystwo Allacha jest tą grupą, która odniesie zwycięstwo.

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ
أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ
كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ
مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

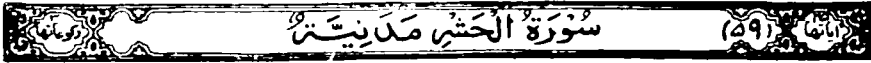
^a5,57; 37,172-173. ^b3,29; 4,145; 9,23. ^c5,120; 9,100; 98,9.

3013. Na obliczu historii napisane jest wielkimi literami, że ostatecznie Prawda zawsze zwycięża fałsz.

3014. Oczywiście nie może być mowy o prawdziwej i szczerzej przyjaźni czy miłości między wierzącymi i niewierzącymi. Ponieważ ideały, zasady i przekonania religijne obu tych grup są od siebie bardzo oddalone oraz ponieważ w społeczeństwie interesu nie istnieją żadne prawdziwie bliskie stosunki, od wierzących wymaga się, aby nie zawierali przyjaźni z niewierzącymi. Więzy Wiary zmieniają wszystkie inne więzy, a nawet więzy krwi. Werset ten – jak się wydaje – ma zastosowanie ogólne. Stosuje się on jednak także w szczególności do niewierzących, którzy są z muzułmanami w stanie wojny.

R O Z D Z I A Ł 59**AL-HASHR***(Objawiony po Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Obecna sura jest trzecią w grupie ostatnich siedmiu Rozdziałów medyńskich Koranu. Poprzednia sura zajmowała się tajnymi spiskami i machinacjami skierowanymi przeciwko Świętemu Prorokowi i Islamowi, których dopuszczali się Żydzi z Medyny. Jednakże sura obecna dotyczy kary, a zwłaszcza wygnania z Medyny Banū Nadīr, jednego z trzech plemion żydowskich – Banū Qainuquā', Banū Nadīr oraz Banū Quraizah – w kilka miesięcy po Bitwie pod Uhud w czwartym roku Hijrah. Wygnanie to było aktem wielkiej mądrości i zrozumienia politycznego ze strony Świętego Proroka. Gdyby bowiem Żydom pozwolono pozostać w Medynie, okazaliby się źródłem stałego niebezpieczeństwa dla Islamu, a to z powodu ich konspiracji i spisków. Następnie sura ta zajmuje się Hipokrytami z Medyny, którzy nie byli szczerzy ani wobec mułmanów, ani wobec Żydów. Hipokryta to zasadniczo tchórz, a człowiek tchórzliwy nigdy nie jest szczerzy wobec nikogo. Hipokryci z Medyny okazali się nieszczerzy nawet wobec Żydów w godzinie zagrożenia dla tych ostatnich. Sura ta rozpoczyna się od gloryfikacji Boga, a kończy się napomnieniem pod adresem mułmanów, aby śpiewali hymny pochwalne na cześć Dobroczyńnego i Litościwego Pana, który stłumił wrogie plany ich wrogów jeszcze w zarodku i dał im nieskończone perspektywy postępu i dobrobytu. Sura ta jest bardzo podobna do sury Al-Anfāl.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bWszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, głosi chwałę³⁰¹⁵ Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

سَبَّحَ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. On jest Tym, który uczynił, że niewierni z Ludu Księgi odeszli ze swych domów w czasie pierwszego wygnania.³⁰¹⁶ Wy nie myśleliście, że oni odejdą, a oni myśleli, że ich wa-

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنَّا أَنَّهُمْ كَانَتْهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ

الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ

^a1, 1. ^b17,45; 24,42; 61,2; 62,2; 64,2.

3015. Patrz 2981. Podczas gdy *Tasbiḥ* (wychwalanie) odbywa się w odniesieniu do atrybutów Bożych, *Taqdis* (wynoszenie Jego świętości) odbywa się w odniesieniu do Jego dzieł.

3016. W Medynie żyły trzy plemiona żydowskie – Banū Qainuquā', Banū Nadīr oraz Banū Quraizah. Werset ten odnosi się do skazania na wygnanie z Medyny Banū Nadīr. Plemię to, tak jak przed nim Banu Qainuquā', postępowało oszukańczo wobec muzułmanów. Lud ten knuł spiski i organizował tajne zgromadzenia przeciwko nim wraz z ich wrogami. Wielokrotnie plemię to łamało dane solennie słowo i zrywało porozumienie, na mocy którego miało zachowywać się neutralnie względem Świętego Proroka i jego wrogów. Plemię to spiskowało także w celu zgładzenia samego Świętego Proroka. Ich przywódca, Ka'b bin Ashraf, udał się do Mekki w poszukiwaniu pomocy Quraish i innych plemion pogańskich z okolic Mekki w celu wygnania muzułmanów z Medyny. Po tymczasowej porażce muzułmanów pod Uhud, machinacji i spiski przeciwko Świętemu Prorokowi zaczęły się mnożyć. Dopiero kiedy kielich niegodziwości wypełnił się po brzegi i gdy ich obecność w Medynie okazała się stałym źródłem śmiertelnego zagrożenia dla muzułmanów i Państwa Islamskiego, Święty Prorok musiał podjąć przeciwko temu ludowi odpowiednie kroki. Rozpoczął zatem oblężenie ich fortecy i po 21 dniach bezskutecznej obrony plemię to poddało się. Kazano im opuścić Medynę, wobec czego wszyscy oni ruszyli do Syrii, a tylko dwie rodziny postanowiły pozostać w Khaibar. Święty Prorok był wobec nich szczególnie uprzejmy i rozważny. Pozwolił im zabrać ich dobra i ruchomości. Rodziny te wyszły z Medyny całkowicie bezpiecznie, dowiedziawszy się, że nie mogą liczyć na pomoc swoich sprzymierzeńców mekkańskich oraz że ich forteca także nie mogła ich uchronić. W świetle tych złych planów i machinacji, konspiracji i spisków, ich wielokrotnie powtarzane akty oszustwa i niewierności oraz łamania danego słowa, wymierzona im kara była niezwykle lekka.

Być może słowa „w czasie pierwszego wygnania” odnoszą się do wygnania Banū Qainuquā' z Medyny po Bitwie pod Badr. Ewentualnie słowa te mogą odnosić się do wygnania przez Świętego Proroka wszystkich trzech wymienionych powyżej plemion żydowskich. Było to ich pierwsze wygnanie. Umar, Drugi Następca Świętego Proroka, wygnał wszystkich Żydów z całej Arabii po raz drugi i ostatni. Zatem słowa te można uznać za zawierające prorocstwo, które mówi, że po wygnaniu plemion żydowskich z Medyny przez Świętego Proroka, wszystkich Żydów w Arabii kiedyś w przyszłości spotka taki sam los.

rownie obronią ich przed Allachem.³⁰¹⁷ Lecz^a Allach spadł na nich, skąd się nie spodziewali, bi tchnął strach w ich serca, tak że zdemolowali swoje domy własnymi rękami³⁰¹⁸ i rękami ludzi wierzących. Zatem wyciągnijcie z tego lekcję, o wy, którzy macie oczy.

4. I gdyby nie to, że Allach wyznaczył dla nich wygnanie, niechybnie ukarałby ich On na tym świecie inaczej.³⁰¹⁹ W Życiu Przyszłym zaś otrzymają oni z pewnością karę Ognia.

5. Jest tak, ponieważ sprzeciwiali się oni Allachowi i Jego Posłańcowi, a jeśli kto sprzeciwia się Allachowi, wówczas Allach jest niechybnie Surowy w karaniu.

6. Jakie palmy ścięliście³⁰²⁰ czy pozostawiliście na miejscu, odbyło się to za przyzwoleniem Allacha dla upokorzenia grzeszników.

اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ
الرُّعْبَ يُجْرِبُونَ بِيُوسُفَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي
الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ۝

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي
الدُّنْيَا وَكَانَ لَهُمْ فِي الْأُخْرَىٰ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ وَمَنْ يُشَاقِ
اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

مَا كَطَعْتُمْ مِنْ لَبَنَةٍ أَوْ نَزَعْتُمْهَا قَابِئَةً عَلَىٰ
أَصُولِهَا فَبَادَذَنِ اللَّهُ وَايَحْزَىٰ الْفَاسِقِينَ ۝

^a16,27; 39,26. ^b3,152; 8,13. ^c4,116; 8,14; 47,33.

3017. W świetle zasobów materialnych, przymierzy politycznych oraz organizacji Żydów w Medynie, muzułmanie nigdy nie mogliby pomyśleć, że Żydów kiedykolwiek można by wygnać z taką łatwością z Medyny oraz bez żadnych strat w ludziach po żadnej stronie.

3018. Przed odejściem z Medyny Banū Nadir zniszczyli swoimi własnymi rękami swoje domy i inne ruchomości przed oczami muzułmanów. Święty Prorok dał im dziesięć dni na załatwienie wszystkich ich spraw. Tak zatem Żydzi z Medyny byli wynalazcami polityki spalonej ziemi, na całe wieki przed tym, jak Rosjanie przyjęli ją podczas drugiej wojny światowej.

3019. Wygnanie Banū Nadir z Medyny było karą bardzo lekką. Zasłużyli oni sobie na karę o wiele cięższą i gdyby nie zostali wygnani, ukarani zostaliby ciężiej w jakiś inny sposób.

3020. Nawiązuje się tutaj do ścinania na rozkaz Świętego Proroka palm należących do Banū Nadir, którzy – jak powiada się w w. 3. – zamknęli się w swojej fortecy, odmawiając podporządkowania się rozkazowi Świętego Proroka do poddania się. Po kilku dniach oblężenia Święty Prorok, chcąc zmusić ich do poddania się, rozkazał, aby ściąć niektóre z ich palm z rodzaju *linah*, którego daktyle nie nadają się do jedzenia dla ludzi (Al-Raud al-Unuf). I już po ścięciu sześciu tych drzew Banū Nadir poddali się (Zurqānt). Rozkazy Świętego Proroka były niezwykle łagodne i całkowicie zgodne z prawami cywilizowanego prowadzenia wojny.

7. I to, co Allah dał swemu Posłańcowi jako zdobycz wojenną, płynie z Jego łaski. Nie ponaglaliście ani konia, ani wielbłąda ku temu. To Allah daje Swoim Posłańcom autorytet, nad czym tylko zapragnie, a posiada On władzę nad wszystkimi rzeczami.

8. Wszystko, co Allah dał swemu Posłańcowi jako zdobycz wojenną³⁰²¹ od ludów miast, przeznaczone jest dla Allacha i dla Posłańca, i dla bliskich krewnych, i sierot, i potrzebujących, i podróżujących, aby to wszystko nie krążyło tylko wśród tych z was, którzy są bogaci. Jeżeli Posłaniec wam coś daje, weźcie to,³⁰²² jeżeli zaś czegoś wam zakazuje, powstrzymujcie się od tego. I bójcie się Allacha. Zaiste, Allah jest Srogi w karaniu.

9. I jest to również dla biednych Uciekinierów, którzy wypędzeni zostali ze swych domów i swych posiadłości. Oni szukają łaski Allacha i Jego upodobania, jak i pomagają Allahowi i Jego Posłańcowi. Oto ci, którzy są prawdziwi w swej wierze.

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ حَيْبٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧﴾

مَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ
وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَىٰ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنكُمْ وَمَا أَتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ
عَنْهُ فَاتَّهَمُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٨﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يُبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٩﴾

3021. Ponieważ *Fai'* składa się z takich zdobyczy, które osiąga się bez wysiłku czy pracy i które przypadają muzułmanom bez prowadzenia wojny, żołnierzom nie przypada żadna jej część. Całość tych zdobyczy przekazywana jest do skarbcza publicznego. Werset ten może w szczególności odnosić się do zdobyczy, jakie muzułmanie posiadli od Żydów z Khaibar. Werset ten przedstawia zasadę, która mówi, że obieg bogactw nie powinien ograniczać się do uprzywilejowanych i posiadających. Ponieważ zdrowie człowieka wymaga, aby stosownie zaspokajane były jego potrzeby fizyczne, także i zdrowie społeczeństwa wymaga, aby dobra materialne rozdzielane były wśród wszystkich i wśród wszystkich krążyły bogactwa. Oto podstawowa zasada gospodarki muzułmańskiej. Znalazłszy ludzkość ciemniejszą systemem czerpania korzyści, Islam podjął kroki, zmierzające do złamania barier ekonomicznych i znacznie zredukował niesprawiedliwość specjalnych przywilejów. Jednakże Islam nie sprzeciwia się motywom czerpania korzyści czy konkurencji gospodarczej, lecz tylko nalega na to, by nabywczosć i konkurencja były zrównoważone przez fair-play i współczucie. Ponieważ w naturze ludzkiej leży troszczenie się o ten pierwszy element, prawa społeczne muszą bronić tego drugiego. *Zakāt* to podstawowe narzędzie Islamu, instytucjonalizujące poszanowanie dla potrzeb innych ludzi, lecz wspomagana jest ona także przez inne środki.

3022. Słowa „jeżeli Posłaniec wam coś daje, weźcie to” wskazują, że *Sunnah* stanowi integralną część Prawa Islamskiego.

10. I jest to dla tych, którzy założyli swe domy w tym Mieście i przyjęli wiarę przed nimi. Oni miłują tych, którzy szukają u nich schronienia, a nie znajdują w ich piersiach żadnego pożądania dla tego, co jest im dawane (Uciekinierom), lecz przedkładają Uciekinierów nad samych siebie, nawet gdyby bieda była ich codziennością.³⁰²³ Jeśli kto nie ma chciwości w swej duszy – oto ci, ^aktórzy odniosą sukces.

11. I dla tych również, którzy przybyli po nich.³⁰²⁴ Powiadają: „Panie nasz, przebac nam i naszym braciom, którzy w Wierze byli przed nami, jak i nie pozostawiaj w naszych sercach żadnej urazy dla tych, którzy wierzą. Panie nasz! Tyś zaiste jest Współczujący, Litościwy”.

12. Czyż nie widzisz Hipokrytów? Oni powiadają do swych braci, którzy wśród Ludu Księgi nie wierzą: „Jeżeli zostaniecie wyrzuceni z Medyny, my z pewnością odejdziemy wraz z wami i nigdy nie okażemy posłuszeństwa nikomu przeciwko wam. A jeśli będą z wami walczyć, my z pewnością pomożemy wam”.³⁰²⁵ Lecz Allah daje świadectwo temu, że oni niechybnie są kłamcami.

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ
حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْتُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ حَصَصَةٌ مِّنْهُ وَمَنْ يُوقِ شَخْخَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نطيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

^a64,17.

3023. Słowa te stanowią wielki dowód ducha samopoświęcenia, gościnności i dobrej woli *Ansār* (Pomocników). Uciekinierzy (Muhājirīn) z Mekki przybywają do nich, pozbawieni wszystkiego, co posiadali, a oni przyjmują ich z otwartymi rękami i czynią ich równymi względem swojej własności. Więzy miłości i braterstwa, jakie zawiązał Święty Prorok między Uciekinierami z Mekki oraz Pomocnikami z Medyny i którym obecny werset niesie wystarczające świadectwo, nie mają sobie równych w całej historii stosunków międzyludzkich.

3024. Słowa te mogą odnosić się do Uciekinierów, którzy przybyli do Medyny później lub też do wszystkich przyszłych pokoleń muzułmanów.

3025. Hipokryci ponagłali Żydów z Medyny, aby sprzeciwili się Świętemu Prorokowi i złamali dane mu słowo, wypowiadając fałszywe przysięgi pomocy w czasach potrzeby. Zaufawszy tym obietnicom, Żydzi sprzeciwili się Świętemu Prorokowi i ruszyli przeciwko niemu. Hipokryci jednak pozostawili ich na lodzie.

13. Jeżeli oni zostaną wyrzuceni, ci nigdy z nimi nie pójdą. A jeśli będą z nimi walczyć, ci nigdy im nie pomogą. A nawet jeżeli im pomogą, niechybnie odwrócą się plecami, a później im samym nie zostanie udzielona pomoc.

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَا يَنْصُرُونَ
ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ۝

14. Oni z pewnością mają w sercach więcej ^bstrachu przed wami niż przed Allahem. Jest tak dlatego, że są oni ludem, który nie rozumie.

لَا تَنْتُمُ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۝

15. Oni nie będą walczyć z wami grupowo, chyba że w mocno obwarowanych miastach lub zza murów. Ich walka między nimi samymi jest sroga. Tobie wydaje się, że oni są zjednoczeni, lecz ich serca są podzielone.³⁰²⁶ Jest tak dlatego, że są oni ludem, który nie ma rozsądku.

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جِئِئًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ
جِئِئًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۝

16. Ich przypadek podobny jest do przypadku tych ludów, które przemięły niedługo przed nimi. One skosztowały złych konsekwencji własnego złego postępowania.³⁰²⁷ Na nich czeka bolesna kara.

كَذَلِكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أَوْبَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

^a3,112. ^b4,78.

3026. Werset ten oznacza, że niewierzący, a zwłaszcza Żydzi i Hipokryci z Medyny, prezentują fałszywą „fasadę” jedności przeciwko Islamowi, lecz ponieważ nie mają żadnej wspólnej sprawy, a ich interesy są rozbieżne, nie może być mowy o istnieniu między nimi prawdziwej jedności. W Arabii istniały trzy grupy, które – jak się zdaje – były zjednoczone przeciwko Państwu Islamskiemu – Żydzi, Hipokryci z Medyny oraz pogańscy Quraish z Mekki. Quraish widzieli w rosnącej sile Islamu wielkie zagrożenie dla swojej supremacji, Hipokryci (ich przywódca był 'Abd Allāh bin Ubayy) zagrożenie dla swojej dominacji w Medynie, zaś Żydzi dla swojej organizacji i wyższości rasowej. Ponieważ grupy te nie miały wspólnych interesów, ich pozorna jedność nie miała żadnych podstaw i nigdy nie zmateriałizowała się w chwilach niebezpieczeństwa.

3027. Być może nawiązuje się tutaj do Quraish z Mekki, którzy ponieśli sromotną porażkę pod Badr lub do Banū Qainuquā', którzy zostali ukarani za swoje występki i machinacje po Badr. Ci ostatni byli pierwszym z tych trzech plemion żydowskich, które złamały dane Świętemu Prorokowi słowo. W końcu osiedlili się oni w Syrii.

17. ^aLub jest z nimi podobnie jak z Szatanem, kiedy rzecze on do człowieka: „Nie wierz”, a kiedy człowiek nie uwierzy, on powiada: „Nie mam z tobą nic do czynienia, boję się Allacha, Pana światów”.

18. Koniec ich obu jest taki, że obaj są w Ogniu, mieszkając w nim. Taka jest nagroda dla grzeszników.

19. O wy, którzy wierzycie! Baczcie na swój obowiązek wobec Allacha i niechaj każda dusza zważa na to, co wysyła przed sobą na następny dzień. I bójcie się Allacha, albowiem, zaprawdę, Allah jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

20. I nie bądźcie jak ci, ^bktórzy zapomnieli o Allachu, przez co On uczynił, iż oni zapomnieli i o swoich własnych duszach. Oto ci, którzy są grzesznikami.

21. Mieszkańcy Ognia i mieszkańcy Ogrodu nie są sobie równi. To mieszkańcy Ogrodu są zwycięzcami.

22. ^cGdybyśmy My zesłali ten Koran na górę, ujrzałbyś z pewnością, jak zostałby on upokorzony i rozerwany^{3027A} ze strachu przed Allachem. Oto przypowieści, które przedstawiamy ludzkości, aby się zastanowiła.

كَتَبَ الشَّيْطَانُ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ۝۱۷

كَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ۝۱۸

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ
لِغَدٍّ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝۱۹

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝۲۰

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمُ الْمُفْتَخِرُونَ ۝۲۱

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا
مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۝۲۲

^a8,49; 14,23. ^b9,67. ^c13,32.

3027A. Werset ten może oznaczać, że dumni pogańscy Arabowie, których żadne nauki przedislamskie nie były w stanie odwieść od ich politeistycznych wierzeń i bałwochwalczych praktyk i którzy – jak skała – pozostawali wierni swoim beduińskim zwyczajom, nie poddawszy się korodującym wpływom blasku i chwały sąsiednich narodów chrześcijańskich, zostaną poniżone przed obliczem najwyższego i potężnego Posłannictwa Islamu. Z ich pierwotnie zatwardziałyh serc trysną źródła światła i nauki.

23. On jest Allachem i nie ma żadnego innego boga poza Nim, ^aZnawcą niewidzialnego i widzialnego. On jest Miłosierny, Litościwy.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٥٦﴾

24. On jest Allachem i nie ma żadnego innego boga poza Nim, Niezależnym, Świętym, Źródłem pokoju, Dawcą bezpieczeństwa, Obrońcą, Potężnym, Podporządkującym, Wyniesionym. Allah jest Święty, wyniesiony wysoko ponad to, co oni z Nim łączą.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ أَلَيْكَ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٧﴾

25. On jest Allachem, Stwórcą, Budowniczym, Kształującym. ^bDo Niego należą najpiękniejsze imiona. Wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. ^cgłosi Jego chwałę, a jest On Potężny, Mądry.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٨﴾

^a6,74; 9,94; 13,10. ^b7,181. ^c17,45; 24,42; 61,2; 62,2; 64,2.

R O Z D Z I A Ł 60

AL-MUMTAHANAH

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Podobnie jak trzy poprzednie rozdziały sura obecna była objawiona w Medynie w 7. lub 8. roku Hijrah, gdzieś w czasie między zawarciem Traktatu Hudaibiyah oraz upadkiem Mekki. Sura poprzednia zajmowała się intrygami i machinacjami Hipokrytów i Żydów z Medyny oraz karą, jaka została im wymierzona. Sura obecna zajmuje się społecznymi stosunkami ludzi wierzących wobec niewierzących w ogóle, a w szczególności wobec tych, z którymi muzułmanie są w stanie wojny. Sura ta rozpoczyna się akcentowanym zakazem, który powiada, że muzułmanie nie mogą zawierać bliskich znajomości z tymi niewierzącymi, którzy walczą i starają się zniszczyć Islam. Nakaz ten jest tak zdecydowany i tak zrozumiały, że nie zostały w nim pominięte nawet więzy krwi. Po tym nakazie przedstawione jest na zasadzie implikacji proroctwo, które mówi, że wkrótce nieugięci wrogowie Islamu staną się jego zagorzałymi wyznawcami. Wniosek ten ma wszakże jeden wyjątek. Nie stosuje się on do tych niewierzących, którzy żyją w dobrych stosunkach z muzułmanami. Dalej sura ta przedstawia kilka ważnych nakazów dotyczących kobiet wierzących, które wyemigrowały do Medyny i przeszły na stronę niewierzących. W celu uświadomienia muzułmanom powagi tej sprawy sura ta kończy się powtórzeniem nakazu, że muzułmanie nie powinni zaprzyjaźniać się z tymi ludźmi, którzy, przyjmując otwarcie wroga postawę wobec Islamu, ściągnęli na swoje głowy gniew Boży.

سُورَةُ التَّائِبَاتِ مَدَنِيَّةٌ

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. O wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie Mojego wroga i waszego wroga za ^bprzyjaciół. Czy zaofiarowalibyście im miłość.³⁰²⁸ podczas gdy oni nie uwierzyli w Prawdę, jaka do was przybyła. ^ci wygnali Posłańca i was samych z waszych domów tylko dlatego, że wy wierzycie w Allacha, Pana waszego? Kiedy wyruszacie, by starać się dla Mojej sprawy i by szukać Mojego upodobania, niektórzy z was posyłają im potajemnie wieści o umiłowaniu. Ja tymczasem najlepiej wiem, co ukrywacie i co ujawniacie. I jeśli ktoś z was tak czyni, rzeczywiście zбочył z właściwej drogi.

3. Jeżeli oni zdobędą nad wami przewagę, staną się waszymi aktywnymi wrogami oraz wyciągną swoje ręce i swoje języki w waszą stronę, by uczynić wam krzywdę. Wszak oni żarliwie pragną, abyście stali się niewiernymi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخَوِّجُونَ الرِّسَالَ وَرَأَيْكُمْ أَن
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي ^بكُفِّرُوا بِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ ^جوَ أَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝

إِنْ يَتَّقُواكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ
أَيْدِيَهُمْ وَأَسْنَنُهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ
تَكْفُرُونَ ۝

^a1,1. ^b3,119; 4,145; 5,58. ^c17,77.

3028. Zakaz ten ma bardzo ostry charakter. Muzułmanom nie jest wolno zachowywać przyjaznych stosunków z zagorzałymi wrogami Boga – tymi, którzy wypędzili Świętego Proroka i muzułmanów z ich serc i domów oraz chcieli zniszczyć Islam. Jasnym zatem jest, że pod tym względem nie mają najmniejszego znaczenia nawet najbliższe więzy krwi. Wróg Islamu jest wrogiem Boga, bez względu na to kim jest.

Stosowną okazją do objawienia tego wersetu mógł być fakt zerwania Traktatu z Hudaibiyah, kiedy to Święty Prorok zmuszony był podjąć odpowiednio ostre kroki przeciwko Quraish. Hâtib bin Abi Balta'ah napisał tajny list do mieszkańców Mekki, informujący ich o zamierzonym marszu Świętego Proroka na Mekkę. Prorok, będąc przez objawienie poinformowanym o tym tajnym piśmie, wysłał na poszukiwanie posłańca z listem trzech swoich ludzi – 'Alî, Zubair oraz Miqdâd. Ludzie ci schwytali posłańca – a była nim kobieta – po drodze do Mekki i sam list przywieziony został z powrotem do Medyny. Obrza dokonana przez Hâtiba była olbrzymia. Chciał on zdradzić tajemnicę państwową. Zasłużył sobie na karę przykładową, lecz przebaczone mu, ponieważ popełnił to przestępstwo nieświadomie, nie zdając sobie sprawy z konsekwencji swego czynu. Dość przypadkowo epizod z listem ustala datę objawienia tej sury.

4^a Ani wasze więzy rodzinne, ani wasze dzieci na nic się wam nie przydadzą w Dniu Zmartwychwstania. Allah zdecydował pomiędzy wami. A Allah widzi wszystko, co czynicie.

لَنْ نَنْفَعَكُمْ أَرْحَامَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

5. ^bZaiste, dobry dla was przykład znajdujecie w Abrahamie³⁰²⁹ i tych wraz z nim, kiedy powiedzieli do swego ludu: „Nie mamy nic do czynienia z wami ani z tym, co czcicie oprócz Allacha. My nie wierzymy we wszystko to, w co wy wierzycie. Zaplanowała jawna wrogość pomiędzy nami i wami na wieki, do czasu, aż uwierzycie w Allacha. Tylko Abraham rzekł do swego ojca: ^d„Niechybnie będę prosił o przebaczenie dla ciebie, choć nie mam żadnej władzy, by cokolwiek dla ciebie uczynić wbrew Allahowi”. Ich modlitwa była taka: „Panie nasz, w Tobie pokładamy zaufanie i ku Tobie zwracamy się pełni skruchy, i do Ciebie nastąpi ostateczny powrót.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَّاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَلَّيْنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَّثَهُ إِلَّا قَالَ إِبْرَاهِيمَ لَا بِيَدِي لَأَسْأَلَنَّهُ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنبَأْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٥﴾

6. „Panie nasz, nie czyn nas próbą dla tych, co nie wierzą, i przebac nam, Panie nasz, albowiem tylko Tyś jest Potężny, Mądry”.

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاجْعَلْنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

7. ^fZaiste, w nich znajdujecie dobry dla was przykład – dla wszystkich, którzy mają nadzieję ujrzeć Allacha i Dzień Ostatni. A jeśli kto odwróci się, wówczas naprawdę Allah jest Samowystarczalny, Godny chwały.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٧﴾

^a3,11; 31,34. ^b60,7. ^c6,79; 43,27. ^d19,48. ^e10,86. ^f60,5.

3029. Przedstawiono tutaj przykład Abrahama w celu podkreślenia tego, że kiedy jasnym staje się, iż ktoś czy więcej osób jest wrogo nastawionych wobec prawdy i działają, chcąc ją pokonać, należy zerwać z nimi wszelkie przyjazne stosunki. Zwrot *Kafarā Bikum*, przekładany zazwyczaj jako „wierzymy we wszystko to, w co wy wierzycie”, może oznaczać także „nie mamy z wami nic do czynienia”. Zwrot *Kafara Bikadhā* oznacza „stwierdził, że z tym skończył” (Lane).

8. Być może zdarzy się tak, że Allah zaszczepi miłość między wami i tymi z nich, z którymi dzieli was teraz wrogość,³⁰³⁰ a jest Allah Wszechmocny i jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

9. Allah nie zabrania wam poszanowania dla tych, którzy nie walczą z wami z powodu waszej religii i którzy nie wypędzają was z waszych domów, jak i abyście byli dla nich mili i postępowali z nimi sprawiedliwie. Zaiste, Allah miłuje tych, którzy są sprawiedliwi.

10. Allah wyłącznie zabrania wam poszanowania dla tych, którzy walczyli z wami z powodu waszej religii i wypędzili was z waszych domów, jak i pomagali innym wypędzać was, i zabrania wam zaprzyjaźniania się z nimi. A jeśli ktoś zaprzyjaźni się z nimi – oto ci, którzy są grzesznikami.

عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ
وَمِنْهُمْ مَوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٠﴾

لَا يَنْهَىٰ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُواكُمْ فِي
الَّذِينَ وَلَمْ يُخْرِجُواكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٣١﴾

إِنَّمَا يَنْهَىٰ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُواكُمْ فِي
الَّذِينَ وَأَخْرَجُواكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ
أَنْ تَوَلَّوهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٢﴾

3030. Werszet ten przedstawia na zasadzie implikacji pewne proroctwo. Towarzyszem Świętego Proroka powiedziano, że chociaż zachęcano ich do zerwania wszelkich przyjaznych stosunków z wrogami Wiary, nawet gdyby ci ostatni należeli do ich rodzin, zakaz ten miał obowiązywać bardzo krótko. Zbliżał się bowiem szybko czas, w którym dawni wrogowie Wiary mieli stać się jej wyznawcami. Przykazanie to odnosi się tylko do tych niewierzących – jak wskazuje następny werset – którzy prowadzą wojnę z muzułmanami. Nie zabrania się przyjaznych stosunków jako takich ze wszystkimi niemuzułmanami.

11. O wy, którzy wierzycie! Kiedy będą do was przybywać niewiasty jako Uciekinierki, przebadajcie je.³⁰³¹ Allah najlepiej zna ich wiarę. Wtedy, jeśli stwierdzicie, że są prawdziwymi wiernymi, nie odsyłajcie ich z powrotem do niewiernych. Takie niewiasty nie są dla nich prawowite, ani oni nie są prawowici dla tych niewiast. Lecz oddajcie ich niewierzącym mężom to, co na nie wydali. Potem nie będzie z waszej strony grzechem poślubienie ich, jeśli przekażecie im ich ^aposagi. I nie zachowujcie związków małżeńskich z niewierzącymi ^bniewiastami – one powinny dołączyć do niewiernych – a wówczas zażądajcie zwrotu tego, co wydaliście. I niechaj niewierzący mężowie wierzących niewiast żądają zwrotu tego, co oni wydali. Taki jest wyrok Allacha. On rozsądza pomiędzy wami. A jest Allah Wszzechwiedzący, Mądry.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ ۚ فَإِنْ عَلَّمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَآتُوهُنَّ مَا نَفَقُوا ۗ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ ۗ وَلَا تَسْكُرُوا بِعَصْمِ الْكُوفَارِ ۗ وَسَأَلُوا مَا نَأْتَقْتُمْ ۖ وَلَيْسَ لَكُمُ مَا نَأْتَقُوا ۗ ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٠٣١﴾

^a4,5, 25. ^b2,222.

3031. Choć kiedy muzułmanie byli strasznie prześladowani i kiedy nie było bezpiecznym opuszczenie Mekki i dołączanie do Społeczności Muzułmańskiej w Medynie, ciągly strumień wiernych płynął do Medyny, pozostawiając w tyle Mekkę i najbliższe osoby. Wśród tych uciekinierów były także kobiety. Obecny werset odnosi się właśnie do tych uciekających muzułmanek. Werset ten stanowi wspaniały komentarz do niepokoju Świętego Proroka co do przyjmowania do społeczności muzułmańskiej kobiet z Mekki przed ustaleniem ponad wszelką wątpliwość ich szczerości wiary i przyjmowania wiary z czystych motywów. Werset ten powiada dalej, że więzy małżeńskie takiej uciekającej, wierzącej kobiety z jej niewierzącym mężem zostają w chwili dołączenia się do społeczności muzułmańskiej zerwane. Człowiek wierzący może wtedy poślubić taką kobietę, spełniając jednak dwa warunki: (a) Powinien jej bylemu mężowi zwrócić wszystko to, co tamten dał swojej byłej żonie oraz (b) powinien też zapłacić jej posag. Podobnie więzy małżeńskie między muzułmaninem i jego żoną, która porzuca Islam, nie mogą dalej trwać. Powinno się stosować taką samą procedurę, jeśli taka kobieta-odstępczyni poślubia niewierzącego – czyli podobnie jak w przypadku małżeństwa między muzułmaninem i wierzącą kobietą-uciekiniereką. Ten wzajemny układ, jaki zalecany jest w tym wersecie, nie jest sprawą tylko tych dwóch zaangażowanych osób, lecz ma być dokonywany przez Państwo – podobnie jak w czasie wojny, do której wersety te szczególnie się odnoszą. Nie można i nie powinno się kontynuować żadnych stosunków społecznych pomiędzy osobami wierzącymi i niewierzącymi.

12. I jeśli któraś z waszych żon odejdzie do niewiernych, a potem wy oddacie wet za wet i zdobędziecie na niewiernych jakieś zdobycze wojenne, wtedy dajcie tym wiernym, których żony odeszły, tyle, ile oni na nie wydatkowali.³⁰³² I bójcie się Allaha, w którego wierzycie.

وَأَنْتُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَايِبْتُمْ فَأْتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ فَمِثْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

13. O Proroku! Kiedy przychodzą do ciebie wierzące niewiasty, składając na twoje ręce przysięgę, że niczego nie będą przypisywać Allahowi, i że nie będą kraść, ani cudzołożyć, ani zabijać swych dzieci, ani wypowiadać oszczerczych oskarżeń, które same świadomie wymyśliły, ani że nie będą nieposłuszne wobec ciebie w kwestii tego, co słuszne, wówczas przyjmij ich poddaństwo i proś Allaha, żeby im przebaczył. Zaprawdę, Allah jest Najbardziej Przebaczącą, Litościwą.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهِنَّ يَفْرِئَهُ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَخْسِفْنَ فِي مَعْرُوفٍ
فَبَايِعْنَهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنْ اللَّهُ عَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾

14. O wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie za przyjaciół ludzi, na których Allah jest zagniewany. Oni rzeczywiście porzucili nadzieję na Życie Przyszłe³⁰³³, tak samo jak niewierni stracili nadzieję na tych, którzy są w grobie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ بَيَّسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿٣٢﴾

³⁰³²58.15.

3032. Jeśli żona muzułmanina odejdzie do niewierzących, a później kobieta spośród niewierzących zostanie wzięta do niewoli przez muzułmanów lub ucieknie od niewierzących i przyłączy się do Społeczności Muzułmańskiej, to wierzący małżonek musi otrzymać rekompensatę utraconego posagu zapłaconego odchodzącej żonie i suma ta ma być wzięta z ogólnej sumy należącej się mężowi, którego żona przyłączyła się do Społeczności Muzułmańskiej, o ile posagi te są równe. Jeśli natomiast istnieje jakaś różnica, to ma ona być wydana przez muzułmanów lub, jak powiadają niektóre autorytety, ze zdobyczy Państwa. Słowo 'Aqabtum oznacza także Ghanimtum, czyli: posiadłeś zdobycz. Taki układ był konieczny, ponieważ niewierzący odmawialiby zwracania posagów zapłaconych przez wierzących mężów kobietom, które od tych pierwszych odeszły.

3033. Słowa „oni (niewierzący) stracili nadzieję na Życie przyszłe” oznaczają, że oni nie wierzą w Życie przyszłe, tak jak nie wierzą, aby umarli mogli kiedykolwiek powstać z martwych. Słowo „oni” może w szczególności odnosić się do Żydów, ponieważ zwrot „na których Allah się gniewa” użyty został w odniesieniu do Żydów w kilku werszetach Koranu.

R O Z D Z I A Ł 61

AL-SAFF

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona w Medynie, prawdopodobnie w trzecim lub czwartym roku Hijrah, po bitwie pod Uhud, ponieważ werset 5. – jak się wydaje – odnosi się do braku dyscypliny lub niewystionowanego posłuszeństwa wobec Świętego Proroka, których dopuścili się w tej bitwie niektórzy muzułmanie. Dwa poprzednie Rozdziały zajmowały się tematem wojny przeciwko niewierzącym oraz wynikającymi z niej problemami społecznymi i politycznymi. Sura obecna podkreśla znaczenie bezwarunkowego posłuszeństwa wobec Przewodnika oraz prezentowanie pod jego kierownictwem pewnego, zwartego i zjednoczonego frontu wobec niewierzących.

Temat

Sura ta rozpoczyna się gloryfikacją mądrości Bożej i Jego mocy. Dalej przechodzi ona do napomnienia wierzących, że kiedy wychwalają Boga i wynoszą Jego świętość swoimi ustami, to powinni w praktyczny sposób dowodzić swojego oddania czynami, harmonizując w ten sposób czyny z deklaracjami słownymi. Zaś kiedy zostaną wezwani do walki z niewierzącymi w obronie Prawdy, powinni prezentować silny front wobec niewierzących oraz być bezwarunkowo posłusznymi wobec Przewodnika. Następnie sura ta nawiązuje pokrótce do niewłaściwego zachowania niektórych ludzi z kręgu Mojżesza, którzy, odrzucając go, dali mu wiele powodów do strapienia i niepokoju umysłu. Na zasadzie implikacji ostrzega się muzułmanów, aby nigdy nie postępowali tak jak oni. Dalej wspomina się o prorocत्वie Jezusa o przyjściu Proroka Ahmada, po czym stwierdza się stanowczo, że wszelkie próby zwolenników ciemności mające na celu zgasić Światło Allacha, spełzną na niczym. Światło to błyszczeć będzie nadal w całej swojej chwale i promienności, zaś Islam górować będzie nad wszystkimi innymi religiami. Zanim jednak do tego dojdzie, muzułmanie będą musieli „starać się swoim bogactwem i osobą w sprawie Allacha”. Tylko wtedy zasłużą sobie, by zostać pobłogosławionymi łaską Bożą i chwałą materialną, „ogrodami, przez które płyną strumienie”. Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym pod adresem muzułmanów, aby pomagali sprawie Boga, jak to czynili uczniowie Jezusa, ponosząc wszelkie ofiary i cierpiąc dla niej.

1. ^aW imię Boga. Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bWszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, wychwala Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

3. O wy, którzy wierzycie! Dlaczego mówicie to, czego nie czynicie?³⁰³⁴

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

4. Najohydniejszym w oczach Allacha jest to, że mówicie to, czego nie czynicie.

كَبْرًا مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

5. Zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy walczą za Jego sprawę ustawieni w mocnych sztykach, jakby byli silną budowlą³⁰³⁵ spojną roztopnym ołowiem.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بِنْيَانٌ مَرصُوصٌ

6. I przypomnij sobie, kiedy Mojżesz rzekł do swego ludu: „O ludu mój, dlaczego mnie oczerniacie,³⁰³⁶ wiedząc, że jestem Posłańcem Allacha do was?” Kiedy więc zboczyli z właściwej drogi, Allach uczynił, że i ich serca zboczyły, albowiem Allach nie prowadzi ludzi zbuntowanych.

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ لِمَ تُوذُّونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

^a1,1. ^b17,45; 24,42; 57,2; 62,2; 64,2.

3034. Czyny muzułmanina powinny być zgodne z tym, co mówi. Przechwalanie się prowadzi do nikąd, zaś stwierdzenia słowne, jeśli nie poprzeć ich czynami, trąca hipokryzją i nieszczerością.

3035. Od muzułmanów oczekuje się, aby prezentowali zwarty i silny front wobec sił zła, pod przewodnictwem ich Proroka, wobec którego powinni okazywać bezwarunkowe posłuszeństwo. Jednakże ludzie, którzy starają się zjednoczyć w takie silne i zwarte społeczeństwo, muszą posiadać swój kodeks życia, jeden ideał, jeden cel i jeden program, by móc ten cel osiągnąć.

3036. Chyba żaden inny Prorok Boży nie wycierpiał się umysłowo tyle, co Mojżesz z rąk i czynów swojego ludu. Lud Mojżesza widział potężne zastępy faraona na własne oczy, a mimo to ledwie przekroczył morze, a już chciał oddać się bałwochwalstwu. Kiedy lud ten zobaczył, że niektórzy inni ludzie oddają cześć bożkom, poprosił, aby i dla nich Mojżesz stworzył takiego bożka (7,139). Kiedy Prorok poprosił swój lud, aby wszedł do Kanaanu, który Bóg obiecał mu dać, z łodowatym wyrazem twarzy lud ten powiedział Mojżeszowi, aby ten poszedł za swym Panem, na którym tak bardzo polega. Oni sami nie mieli zamiaru ruszyć się nawet na krok z miejsca, w którym się zatrzymali (5,25). Tak zatem Mojżesz był wielokrotnie obrażany przez swój lud i ze wszystkich sił starał się wyrwać ze szpon bałwochwalstwa ten sam lud, który udało mu się wyrwać z rąk fara-

7. I przypomnij sobie, kiedy Jezus, syn Marii, powiedział: „O Dzieci Izraela, ja niechybnie jestem Posłańcem Allacha do was. Wypełniającym to, co przede mną spośród przepowiedzi Torah, i niosącym dobrą nowinę o Posłańcu, który nadejdzie po mnie, a jego imię będzie Ahmad”³⁰³⁷. A kiedy przybył on do nich ze zrozumiałymi dowodami, oni rzekli: „To najwyraźniej ^aczary”.

وَاذْ قَالَتْ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَدِئِي آسْرَاءَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ
الْقُرْآنِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنَ بَعْدِي
اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ مُّبِينٌ ⑤

^a27,14; 43,31.

ona. Lud ten natomiast pomawiał proroka i rzucał na niego oszczerstwa.

3037. W kwestii prorocstwa Jezusa o przyjściu Ducha Świętego lub Poczyciela lub Ducha Prawdy, patrz J 12,13; 14,16-17; 15,26; 16,7, z których wynikają jasno następujące wnioski:

(a) Poczyciel lub Duch Prawdy nie mógł przyjść, dopóki Jezus nie odszedł z tego świata. (b) Miał on pozostać na świecie na wieki. Miał on także mówić wiele rzeczy, których sam Jezus nie mógł mówić, ponieważ wówczas świat nie zrozumiałby i nie przyjął ich. (c) Miał on prowadzić ludzi do całej prawdy. (d) Nie miał mówić o sobie samym, lecz mówić to, co tylko usłyszy. (e) Miał on wychwalać Jezusa i nieść świadectwo jego prawdzie. Ten opis Poczyciela lub Ducha Prawdy jest w całkowitej harmonii ze statusem i misją Świętego Proroka, jak go przedstawia Koran. Święty Prorok pojawił się po Jezusie, a dokładnie po tym, jak Jezus odszedł z tego świata. Był on ostatnim Prorokiem przynoszącym Prawo Boże dla całej ludzkości aż po kres czasu (5,4). Nie mówił od siebie, lecz tylko to, co usłyszał od Boga, który do niego przemawiał (53,4). On wychwalał Jezusa (2,254; 3,56). Powyższe prorocstwo w Ewangeliu Jana jest bardzo podobne do prorocstwa, o którym mowa w komentowanym wersecie z wyjątkiem tego, że zamiast imienia Ahmad mamy tutaj imię Poczyciel. Autorzy chrześcijańscy rzucają wyzwanie poprawności koranicznej wersji tego prorocstwa, opierając swoje twierdzenia na różnicy tych imion, pomijając to, że wszystko inne w obu tych wersjach zgadza się. Właściwie Jezus potrafił mówić zarówno po aramejsku, jak i po hebrajsku. Język aramejski był jego językiem ojczystym, zaś hebrajski był językiem jego religii. Obecna wersja biblijna jest przekładem aramejskiego i hebrajskiego na grekę. Przekład nie jest oczywiście w stanie dokładnie przekazać piękna tekstu oryginalnego, ponieważ poszczególne języki mają swoje ograniczenia. To samo odnosi się do ludu, który tymi językami się posługiwał. Ich ograniczenia odzwierciedlają się w ich dziełach. W języku greckim jest inne słowo, a mianowicie „Periklutos”, z podobnym znaczeniem co Ahmad w arabskim. Jack Finegan, znany teolog chrześcijański, w swojej książce „Archeologia Religii Światowych” („The Archaeology of World Religions”) powiada: „W języku greckim słowo «Parakletos» (Poczyciel) jest bardzo podobne do Periklutos (słynny), przy czym to drugie słowo ma to samo znaczenie co imiona arabskie Ahmad oraz Muhammad”. Ponadto „Dokument damasceński”, pismo odnalezione przy końcu dziewiętnastego stulecia w synagodze Ezdrasza, w Starym Kairze (str. 2), przedstawia Jezusa jako przepowiadającego przyjście „Ducha Świętego” o imieniu Emeth: „I poprzez swego Mesjasza pozwolił im poznać Jego Ducha Świętego. Bowiem to on właśnie jest Emeth, czyli Prawdomówny, i w zgodzie z Jego imieniem są także ich...” „Emeth” w języku hebrajskim oznacza prawdę lub „osobę prawdomówną i cechującą się stałą dobrocią” (Strachan's Fourth Gospel, str. 141). Słowo to było interpretowane przez Żydów jako „Pieczęć Boża”. Oczywiście chociaż Jezus musiał używać imienia Ahmad, fonetyczne podobieństwo między tymi słowami (Ahmad i Emeth) doprowadziło późniejszych autorów do tego, że zastąpili Ahmad słowem „Emeth”, jego synonimem hebrajskim. Tak zatem prorocstwo, o którym mowa w tym wersecie odnosi się do Świętego Proroka, lecz na zasadzie wnioskowania może ono odnosić się także do Obiecanego Mesjasza, Założyciela Ruchu Ahmadiyya, ponieważ także i on nazywany był Ahmadem w objawieniu Bożym (Barāhīn Ahmadiyyah) oraz ponieważ także w jego osobie miało miejsce Drugie Przyjście lub Druga Manifestacja Świętego Proroka. Właśnie do tej Drugiej Manifestacji Świętego Proroka nawiązuje trzeci werset sury Al-Jumu'ah. Można także wspomnieć tutaj o tym, że prorocstwo o Świętym Proroku prezentowane jest także wyraźnie w Ewangeliu Barnaby, która uznawana jest przez Kościół za apokryficzną, lecz która może być przyjęta za autentyczną tak samo jak cztery pozostałe.

8. ^aKto bowiem czyni większe zło niż ten, który wymyśla kłamstwo przeciwko Allahowi, podczas gdy zachęcany jest do przyjęcia Islamu?³⁰³⁸ Allah nie prowadzi ludzi czyniących zło.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

9. ^bOni chcą zgasić Światło Allacha³⁰³⁹ podmuchem z ich ust, lecz Allah uczyni swe światło doskonałym, bez względu na to, jak bardzo mogłoby się ono nie podobać niewiernym.

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلِذِكْرِهِ الْكٰفِرُونَ ﴿٥١﴾

10. ^cOn jest Tym, który wysłał swojego Posłańca z przewodnictwem i Religią prawdy, aby uczynić, iż zwycięży ona nad wszystkimi religiami,³⁰⁴⁰ bez względu na to, jak bardzo mogłaby się ona nie podobać tym, którzy przypisują Allahowi partnerów.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلِذِكْرِهِ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٢﴾

^a6,22; 10,18; 11,19. ^b9,32. ^c9,33; 48,29.

3038. Werset ten odnosi się do niewierzących, do których Święty Prorok adresował swoje Posłannictwo, ponieważ to on zapraszał, a oni byli gośćmi (20,109 oraz 33,47). Ponadto niewierzący zostali w Koranie określani jako autorzy kłamstw skierowanych przeciwko Bogu (6,138, 141). Jeśli jednak uznać, że proroctwo to odnosi się do obiecanego Mesjasza, to zwrot „zapraszany jest do Islamu” oznaczałoby, że Obiecany Mesjasz zostanie zaproszony przez tak zwanych obrońców Islamu do okazania skrucy i pozostania muzułmaninem jak oni, ponieważ wedłu nich z powodu własnego twierdzenia o tym, iż jest Obiecanym Mesjaszem oraz Mahdim, przestałby nim być.

3039. Świętego Proroka wielokrotnie nazywa się „Światłem Allacha” (4,175; 5,17; 64,9).

3040. Większość komentatorów Koranu zgadza się, że werset ten odnosi się do Obiecanego Mesjasza, ponieważ w jego czasach wszystkie religie pojawiają się i ustanowiona zostanie ostatecznie wyższość Islamu nad nimi.

11. O wy, którzy wierzycie! Czy mam wskazać wam taki rodzaj handlu,³⁰⁴¹ który wybawi was od bolesnej kary?

12. „Abyście wierzyli w Allacha i Jego Posłańca i starali się dla sprawy Allacha waszym bogactwem i waszymi osobami. Tak jest dla was lepiej, gdybyście tylko wiedzieli.

13. On odpuści wam wasze grzechy i dopuści was do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, jak i do czystych i przyjemnych mieszkań w ^bOgrodach Wieczności. Oto najwyższe zwycięstwo,

14. A On obdaruje was jeszcze inną łaską, która jest wam miła: pomoc od Allacha i bliskie zwycięstwo. Zatem przekazuj wiernym dobrą nowinę.

15. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie pomocnikami Allacha, jak powiedział Jezus, syn Marii, do swoich „uczniów: „Którzy są moimi pomocnikami w sprawie Allacha?” Uczniowie rzekli: „My jesteśmy pomocnikami Allacha”. Tak więc część Dzieci Izraela uwierzyła, część zaś nie uwierzyła. Wówczas pomogliśmy tym, którzy uwierzyli, przeciwko ich wrogowi, a byli góraj. ³⁰⁴²

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَبْرَأَةٍ تُخَيِّرُكُمْ
مِنْ عَذَابِ الْيَوْمِ ۝

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَبَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ۝

يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ
عَدْنٍ فِي ذَلِكَ الْغَوْرِ الْعَظِيمِ ۝

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ مِنَ اللَّهِ وَتَمَحُّ قَرِينِبَا
وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
طَلِيفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتِ طَلِيفَةٌ
فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عُدْوَانِهِمْ فَأَصْبَحُوا
ظَاهِرِينَ ۝

^a9,20, 41. ^b9,72; 19,62; 20,77. ^c3,53; 5,112.

3041. Jak się wydaje, werset obecny także odnosi się do czasów Obiecanego Mesjasza, kiedy miały rozkwitnąć handel i rzemiosło i kiedy ludzie mieli zacząć gonić za zyskownymi przedsięwzięciami.

3042. Spośród trzech grup religijnych wśród Żydów, wobec których Jezus głosił swoje Połnannictwo – Faryzeuszy, Saduceuszy i Eseeńczyków – Jezus należał do tej ostatniej, kiedy nie był jeszcze powołany na Bożego Głosiciela. Eseeńczycy byli ludźmi wielce sprawiedliwymi, żyjącymi z dala od pędu tego świata i spędzającymi czas na medytacjach i modlitwach oraz służeniu ludziom. Właśnie spośród tych ludzi wywodziła się większość następców Jezusa („The Dead Sea Community”, autorstwa Kurta Schuberta oraz „Crucifixion by An Eye-Witness”). Przez Eusephusa nazywani oni byli „Pomocnikami”. Końcowe słowa tej sury są doprawdy prorocze. Na przestrzeni wieków wyznawcy Jezusa cieszyli się władzą i dominacją nad ich odwiecznymi wrogami – Żydami. Założyli oni i rządili wielkimi imperiami, podczas gdy Żydzi pozostawali ludem rozproszonym tak bardzo, że określenie „wędrowny Żyd” stało się ich synonimem.

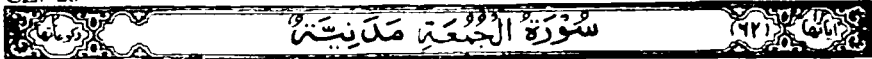
R O Z D Z I A Ł 62

AL-JUMU'AH

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Wydaje się, że sura ta objawiona była w kilka lat po Hijrah (patrz w. 4). W poprzedniej surze wspomina się o prorocत्व Jezusa mówiącym o nadejściu Proroka Ahmada. Sura obecna dalej omawia ten temat. Podobnie jak sura poprzednia, także i obecna rozpoczyna się od gloryfikacji mocy i mądrości Bożej oraz – w formie dowodu i demonstracji tych dwóch atrybutów Bożych – wskazuje na pojawienie się Świętego Proroka wśród niepiśmiennych Arabów, którzy z ludu niecywilizowanego, pozbawionego swojej kultury oraz nie potrafiącego ani pisać, ani czytać, stał się dzięki naukom Koranu i szlachetnemu przykładowi Świętego Proroka nauczycielem i przewodnikiem ludzkości, roznosząc światło i naukę wszędzie tam, gdzie dotarł. Następnie sura ta nawiązuje do tego samego zjawiska duchowego, jakie zaistnieje gdzieś w przyszłości dzięki następcy Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza. Dalej sura ta potępia lud żydowski za to, że odrzuca on Świętego Proroka pomimo faktu, iż ich Pismo obfituje w prorocтва dotyczące go. W ten sposób na zasadzie implikacji sura ta ostrzega muzułmanów przed postępowaniem podobnym do postępowania Żydów w czasie, kiedy wśród nich pojawi się już ten wielki Następca Świętego Proroka. Przy samym końcu w treści tej sury podkreśla się znaczenie Modlitwy Piątkowej oraz wskazuje się na to, że w czasie Drugiego Przyjścia Świętego Proroka, które przyrównane jest do Modlitwy Piątkowej, zauważać się będzie szalony pęd za rzemiosłem, handlem i zyskami doczesnymi, a wszystko to w celu odciągnięcia ludzi od Boga. Napomina się muzułmanów, aby nie dopuścili, by rzeczy te odwróciły ich uwagę od ich obowiązków religijnych.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Wszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, ^bgłosi chwałę Allacha, Niezależnego, Świętego, Potężnego, Mądrego.³⁰⁴³

3. On jest Tym, który wśród ciemnego³⁰⁴⁴ ludu ^cPosłańca powołał spośród nich samych, który przedstawia im Jego Znaki i oczyszcza ich, i naucza ich Księgi i Mądrości,³⁰⁴⁵ choć przedtem oni zdecydowanie błędzili.

4. On też powoła spośród nich tego, który jeszcze do nich nie dołączył.³⁰⁴⁶ On jest Potężny, Mądry.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلَائِكَةُ

الْقُدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو

عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

ثُمَّ يَنْزِلُ

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لِقَاءَ إِلْحَقْمًا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ

الْحَكِيمُ

^a1,1. ^b61.2. ^c3,165; 7,158; 9,128.

3043. Te cztery atrybuty Boże dotyczą czworakiej misji Świętego Proroka, o czym mowa w następnym wersecie.

3044. Patrz 3,76 oraz 7,158.

3045. Boża misja Świętego Proroka polegała na spełnieniu czworakiego, uświęconego obowiązku, o którym mowa w tym wersecie. Było to zadanie wielkie i szlachetne. Właśnie o pojawieniu się Świętego Proroka wśród niepiśmiennych Arabów modlił się kilka tysięcy lat temu Abraham, kiedy wraz ze swym synem Izmaelem wznosił podwaliny Ka'bah (2,130). Właściwie żaden Reformator nie może odnieść sukcesu w swojej misji dopóki nie przygotuje – swoim własnym szlachetnym i oczyszczającym przykładem, społeczeństwa wiernych, oddanych i sprawiedliwych wyznawców, których najpierw nauczy idealów i zasad swego Posłannictwa oraz jego filozofii, znaczenia tego Posłannictwa oraz dopóki nie roześle ich po innych krajach, by głosili swoje posłannictwo wśród innych ludów. Ta nauka, jakiej Prorok udziela swojemu ludowi, oczyszcza ich intelekt, zaś filozofia jego nauk wpaja w nich pewność wiary. Natomiast jego szlachetny przykład wzbudza w nich czystość serc. Właśnie o tym podstawowym fakcie religijnym mówi ten werset.

3046. Posłannictwo Świętego Proroka przeznaczone było nie tylko dla Arabów, wśród których on żył, lecz i dla innych ludów. Jego posłannictwo przeznaczone było nie tylko dla ludzi mu współczesnych, ale i dla wszystkich przyszłych pokoleń aż po kres czasu. Werset ten może także oznaczać, że Święty Prorok powołany będzie spośród innego ludu, który do tej pory nie przyłączył się jeszcze do nich. Werset ten oraz pewne znane powiedzenie Świętego Proroka nawiązuje do Drugiego Przyjścia Świętego Proroka w osobie Obiecane go Mesjasza w Dniach Ostatnich. Abū Hurairah powiada: „Pewnego Dnia siedzieliśmy ze Świętym Prorokiem w czasie, gdy objawiona została sura Jumu'ah. Zapytałem Świętego Proroka: kim jest lud, do którego odnoszą się słowa «Oraz spośród innych, którzy nie przyłączyli się jeszcze do nich». Razem z nimi siedział Salmān, Pers. Kiedy któryś już raz z rzędu zadalem Świętemu Prorokowi to samo pytanie, Święty Prorok położył swą dłoń na Salmānie i powiedział: «Gdyby Wiara miała odejść do Plejad, człowiek spośród nich z pewnością ją ją odnalazł» (Bukhāri). Powyższe powiedzenie Świętego Proroka

5. Oto łaska Allacha – On obdarowuje nią, kogo zechce, a jest Allah Panem niezmiernie łaski.

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

6. Przypowieść o tych, którzy obarczeni zostali Prawem Torah, lecz nie wykonywali jego nakazów, jest jak przypowieść o osle dźwigającym ciężar składający się z księżek. Zła jest przypowieść o ludzi, który odrzuca Znaki Allacha. Allah wszak nie prowadzi ludzi grzesznych.

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْجَمَّارِ يَحْمِلُ أَثْقَالًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

7. Powiedz: „O wy, którzyście Żydami, jeśli twierdzicie, że jesteście przyjaciółmi Allacha wyłączając wszystkie inne narody, to życzenie sobie śmierci,³⁰⁴⁷ jeśli rzeczywiście jesteście prawdomówni”.

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنكُمْ أَوْلِيَاؤُ اللَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

8. ^bOni jednak nigdy nie będą jej sobie życzyć z powodu tego, co ich ręce wystąły przed nimi. A Allah dobrze zna tych, którzy czynią zło.

وَلَا يَتَمَنَّوْنَ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

9. Powiedz: „Śmierć, od której uciekacie, z pewnością na was spadnie. Wtedy zostaniecie zawróceni do Tego, który zna niewidzialne i widzialne, a On powiadomi was o tym, co czyniliście”.

قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ يَفْتَتِحُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

^a2,95. ^b2,96. ^c2,97; 4,79; 33,17.

wskazuje, że werset ten odnosi się do człowieka perskiego pochodzenia. Obiecany Mesjasz, Złożyciel Ruchu Ahmadiyya, był z pochodzenia Persem. Inne powiedzenia Świętego Proroka o pojawieniu się Mesjasza w czasie, kiedy z Koranu już nic nie pozostanie oprócz jego słów, a z Islamu tylko jego nazwa, czyli w czasie, kiedy zagubiona zostanie prawdziwa nauka Islamu (Baihaqi). Zatem zarówno Koran, jak i Hadith zgodne są co do tego, że obecny werset odnosi się do Drugiego Przyjścia Świętego Proroka w osobie Obiecanego Mesjasza.

3047. Obiecany Mesjasz rzuci wyzwanie tak zwanemu muzułmańskiemu Ulema, który odrzucił jego twierdzenie, na *Mubalahah*, czyli rywalizację modlitewną, poprzez którą ściąga się klątwę Bożą na tych, którzy wymyślają kłamstwa przeciwko Bogu (3,62).

10. O wy, którzy wierzycie! Kiedy zabrzmi wołanie do Modlitwy w Piątek,^{3047A} śpieszcie do pamiętania o Allachu i porzućcie wszelkie interesy. Tak jest dla was najlepiej, gdybyście tylko wiedzieli.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

11. A kiedy Modlitwa się zakończy, rozejdźcie się po kraju i szukajcie łaski Allacha,³⁰⁴⁸ i dobrze pamiętajcie o Allachu, aby dobrze się wam wiodło.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦١﴾

12. Lecz kiedy oni widzą jakieś towary lub rozrywkę, przerywają modlitwę i pozostawiają cię stojącego. Powiedz: „To, co jest u Allacha, jest lepsze niż rozrywka i towary, albowiem Allah jest Najlepszym dostawcą”.

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَأَسَاءَ قُلُوبًا مِمَّا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ مِنَ
بَيْعِ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٦٢﴾

3047A. W ostatnich wersetach wspomiano o Żydach, którzy odrzucili Świętego Proroka i jego Posłannictwo oraz którzy profanowali ich Szabat, a w konsekwencji ściągnęli na siebie gniew Boży. Jednakże w wersecie obecnym zachęca się szczególnie muzułmanów, aby zważali na obowiązkową Modlitwę Piątkową. Każdy lud ma swój Szabat, zaś muzułmanie mają go w Piątek. Ponieważ – jak się wydaje – sura ta zajmuje się szczególnie czasami Obiecanego Mesjasza, nawoływanie do Modlitwy Piątkowej może także oznaczać jego przesywające wołanie do muzułmanów, aby słuchali jego Posłannictwa.

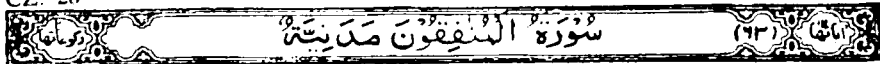
3048. W przeciwieństwie do Szabatu żydowskiego czy chrześcijańskiego, Szabat muzułmański nie jest dniem odpoczynku. Przed Modlitwą Piątkową, jak i po niej, muzułmanie mogą oczywiście wypełniać swoje codzienne zadania. Słowa „z łaski Allacha” rozumie się na ogół jako oznaczające „pracowanie i zarabianie na życie”.

R O Z D Z I A Ł 63

AL-MUNĀFIQŪN

*(Objawiony po Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Sura obecna to także sura medyńska, ponieważ była objawiona, jak wskazuje jej temat, wkrótce po Bitwie pod Uhud. Podczas gdy sura poprzednia zajmowała się szczególnie Żydami z Medyny, sura obecna zajmuje się innymi wrogami Islamu – Hipokrytami – oraz uwypukla ich złe plany, ich niewierność i nieszczerłość oraz potępia ich głośnie wyznania wiary, określając je jako fałszywe i oszukańcze. To oni są prawdziwymi wrogami Islamu, powiada ta sura, ponieważ oni właśnie starają się zwieść i oszukać muzułmanów swoimi fałszywymi przysięgami i fałszywymi wyznaniem wiary, wykorzystując je jako parawan dla swoich niegodziwych działań. Poprzez swoje złe plany i niegodziwe postęпки uniemożliwili sami sobie zbawienie. Błędnie uważają oni, że Towarzysze Świętego Proroka, podobnie jak oni sami, są bandą oszustów, którzy opuszczają Proroka, kiedy wymagać tego od nich będą ich sprawy materialne. Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym do muzułmanów, że powinni oni wydawać swoje bogactwo dla sprawy Boga, zanim nadejdzie czas, kiedy Islam nie będzie potrzebował już ich pieniędzy.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Kiedy przychodzą do ciebie Hipokrycy,³⁰⁴⁹ powiadają: „Dajemy świadectwo, że jesteś Posłańcem Allacha”. Allach zaś wie, że ty istotnie jesteś Jego Posłańcem, lecz jednocześnie Allach daje świadectwo temu, że Hipokrycy są niechybnie kłamcami.

3. Swoje przysięgi uczynili oni płaszczykiem. W ten sposób ^bpowstrzymują oni ludzi przed drogą Allacha. Zaiste, złe jest to, co czynią.

4. Jest tak, ponieważ oni najpierw uwierzyli, a potem ^cprzestali wierzyć. Wobec tego na ich serca nałożona została pieczęć i w konsekwencji nie rozumieją.³⁰⁵⁰

5. I kiedy patrzysz na nich, ich postacie są ci miłe, ^dkiedy zaś oni mówią, słuchasz ich mowy. Oni są tacy, jakby byli pniami drzewa, które są podparte.³⁰⁵¹ Uważają, że każde wołanie jest im przeciwne. Oni są wrogiem, więc strzeż się ich. Niechaj spadnie na nich przekleństwo Allacha – o, jakże daleko odeszli od prawdy!

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

اِذَا جَاءَكَ الْمُنٰفِقُوْنَ قَالُوْا نَشْهَدُ اَنَّكَ لِرَسُوْلٍ
رَّحْمٰنٍ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَنَّكَ لِرَسُوْلِهِ ۗ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ
اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ كَذِبُوْنَ ۝

اِنَّ حٰدُوا وَاٰمِنًا هُمْ جَنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيْلِ اللّٰهِ
اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا فَطَبَعَ عَلٰی قُلُوْبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ ۝

وَ اِذَا رَاٰتَهُمْ نَجَبًا اَجْسَامُهُمْ ۗ وَاِنْ يَقُوْلُوْا
تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَاَنَّهُمْ خُشْبٌ مُّسْنَدٌ يَّخْسَبُوْنَ
كُلَّ صَبِيْةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوْ وَاقْحَدْرُهُمْ قَتْلَهُمْ
اللّٰهُ اَنْ يُّوَفِّقُوْنَ ۝

^a1,1. ^b9,9. ^c3,91; 4,138; 16,107. ^d2,205.

3049. Charakterystyczną cechą hipokryty jest to, że głośno wyznaje swoją wiarę i w ten sposób stara się ukryć swoje oszustwo i nieszczerłość serca.

3050. Wydaje się, że hipokrycy stracili wszelki rozum i zrozumienie, ponieważ działają, uważając błędnie, że ich oszustwa są w stanie zwieść Allacha i Jego Proroka.

3051. Hipokrycie brak jest zaufania do samego siebie. Człowiek taki zawsze szuka kogoś, kto mógłby być dla niego oparciem. Lub też werset ten może oznaczać, że wewnątrz hipokryty nie odpowiada jego zewnątrz. Hipokryta tak się prowadzi, że podczas gdy zewnątrz zdaje się człowiekiem rozsądnym, godnym i szczerym, wewnątrz jest istotą zgniłą do cna. Stara się przypodobać innym ludziom pochlebstwami, lecz ponieważ jest tchórzem, podejrzewa i widzi wszędzie niebezpieczeństwo.

6. I kiedy powiada się im: „Przybądźcie, ^aaby Posłaniec Allacha mógł poprosić o przebaczenie dla was”, oni odwracają głowy, a ty widzisz, jak stoją na boku pełni pogardy i pełni dumy.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ
لَوَارِئُ وُجُوهِهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ
مُتَكَبِّرُونَ ﴿٦﴾

7. Im nie sprawia różnicy, czy prosisz o przebaczenie dla nich, czy też nie prosisz. ^bAllach nigdy im nie przebaczy. Zaiste, Allach nie prowadzi ludu zbuntowanego.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ
لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٧﴾

8. Oni są tymi, którzy mówią: „Nie wydawajcie na tych, którzy są z Posłańcem Allacha, aby się rozeszli i zostawili go”.³⁰⁵² Tymczasem do Allacha należą bogactwa niebios i ziemi, lecz Hipokryci tego nie rozumieją.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدَ رَسُولِ
اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَبِهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨﴾

9. Powiadają: „Jeśli powrócimy do Medyny, ci najwięksi z pewnością wypędzą z miasta tych najmniejszych”,³⁰⁵³ podczas gdy prawdziwy zaszczyt należy się Allahowi i Jego Posłańcowi, jak i wiernym, lecz Hipokryci tego nie wiedzą.

يَقُولُونَ لِنَنْزِعْنَاكَ إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ
مِنْهَا الْأَذَلَّ وَبِئْسَ الْجِزَّةَ لِلرُّسُولِ وَاللِّمُؤْمِنِينَ
﴿٩﴾ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

^a4,62. ^b9,80.

3052. Będąc samemu nieszczerym i niewiernym, hipokryta uważa innych za sobie samemu podobnych. Hipokryci z Medyny całkowicie błędnie i fałszywie ocenili szczerotę celu Świętego Proroka i Jego Towarzyszy, ponieważ uznali, że zbierają się oni (Towarzysze) wokół Proroka po to, by odnieść korzyści materialne, oraz że w chwili uświadomienia sobie błędności swych oczekiwań, opuszczają go. Czas całkowicie zaprzeczył tym próżnym oczekiwaniom.

3053. W trakcie kampanii (prawdopodobnie skierowanej przeciwko Banū Mustaliq) 'Abd Allāh bin Ubayy, przywódca Hipokrytów medyńskich, którego oczekiwanie na zostanie przywódcą Medyny rozwiła przybycie Świętego Proroka, powiedział, że po powrocie do Medyny on, „najszlachetniejszy z jej mieszkańców”, wypędzi z niej „tych najgorszych”, mając na myśli Świętego Proroka. 'Abd Allāh syn dowiedział się o tej próżnej przechwałce swego ojca i kiedy grupa dotarła do Medyny, rzucił swój miecz i zabronił swemu ojcu wejścia do miasta, dopóki nie wyzna, że sam jest najpodlejszym mieszkańcem Medyny, zaś najszlachetniejszym Święty Prorok. W ten sposób przechwałka 'Abd Allāha przeciwstawiła się jemu samemu.

10. ^aO wy, którzy wierzycie! Niechaj wasze bogactwo i wasze dzieci nie odwiodą was od pamiętania o Allachu. I jeśli kto tak uczyni – oto ci, którzy są przegrani.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ
عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْخَيْرُونَ ﴿١٠﴾

11. ^bI wydawajcie z tego, co My daliśmy wam, zanim do jednego z was przyjdzie śmierć, a on powie: ^c„Panie mój! Gdybyś tylko zechciał dać mi jeszcze chwilę, dawałbym jałmużnę i byłbym jednym ze sprawiedliwych”.

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ
الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ
قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١﴾

12. ^dAllach nie udzieli zwłoki żadnej duszy, kiedy nadejdzie jej wyznaczony czas,³⁰⁵⁴ a jest Allach w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا ۗ وَاللَّهُ
بِعَمَلِهِمْ بَصِيرٌ ﴿١٢﴾

^a8,29; 24,38; 64,16; 102,2. ^b2,196; 9,34. ^c14,45. ^d71,5.

3054. Kiedy straci ona daną przez Boga możliwość służenia dobrej sprawie.

R O Z D Z I A Ł 64

AL-TAGHĀBUN

*(Objawiony po Hijrah)***Uwagi wstępne**

Sura ta objawiona była w Medynie. Poprzednia sura zakończyła się napomnieniem wierzących, aby hojnie łożyli na sprawę Prawdy, zanim nadejdzie dzień, kiedy będą musieli zdać sprawozdanie ze swoich uczynków przed samym Bogiem. W surze obecnej opisuje się ten straszny dzień, który nazwany jest „dniem strat i zysków”. Napomina się wierzących ponownie z jeszcze większą emfazą, aby nie pozwalali, by więzy krwi czy więzy stosunków międzyludzkich stawały na drodze ich łożenia na sprawę Allacha. Dalej sura ta powiada, że Bóg stworzył cały wszechświat, aby służył człowiekowi, oraz obdarzył człowieka wielkimi zdolnościami i siłami naturalnymi po to, by człowiek mógł osiągnąć swój cel stworzenia. Wierzących ostrzega się, że powinni przygotowywać się na dzień, kiedy uświadomione im zostaną straty, powstałe w wyniku nieokazywania posłuszeństwa wobec Posłańców Bożych. Przy końcu tej sury powiada się wierzącym, że mogą nadrobić zaniedbanie, jeśli do takowego doszło, spełnianiem swoich obowiązków wobec Boga i innych ludzi, przez okazywanie bezwarunkowego posłuszeństwa wobec przykazań Bożych oraz przez hojne łożenie dla dobra sprawy Prawdy.

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bWszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, głosi chwałę ³⁰⁵⁵ Allacha. Do Niego należy Królestwo i chwała. ^ama On władzę nad wszystkimi rzeczami.

يَسْبُحُ لَهُ فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

3. On jest Tym, który was stworzył, jednak niektórzy z was są wierzącymi, inni zaś niewierzącymi. ³⁰⁵⁶ A Allah widzi, co czynicie.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

4. On stworzył niebiosa i ziemię mając na względzie wieczny cel, i ^cOn to dał wam kształty i uczynił je pięknymi, i do Niego nastąpi ostateczny powrót. ³⁰⁵⁷

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

5. On wie, co jest w niebiosach i co jest na ziemi, jak i wie On. ^dco ukrywacie, a co ujawniacie. ³⁰⁵⁸ Allah dobrze zna wszystko to, co ukryte jest w sercach.

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تُكْتُمُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

^a1,1. ^b17,45;24,42; 59,25; 61,2; 62,2. ^c3,7; 7,12. ^d2,78; 16,20; 27,26.

3055. Każde stworzenie, spełniając wyznaczone zadanie punktualnie i regularnie i w ten sposób spełniając cel swojego stworzenia, głosi, że Bóg jest wolny od wszelkich niedoskonałości, braków czy nieczystości oraz że jest On Panem, Stwórcą i Kontrolerem. Oto prawdziwe znaczenie słowa *Tasbīh*.

3056. Bóg obdarzył człowieka wielkimi siłami naturalnymi i daje mu możliwość moralnego i duchowego postępu. Lecz podczas gdy niektórzy ludzie, nie wykorzystując ich w sposób właściwy, nie chcą uznać dobroczynności Boga, inni wykorzystują te siły do służenia innym ludziom i w ten sposób zasługują sobie na łaskę Allacha. Oto znaczenie słowa *Kāfir* oraz *Mu'min*.

3057. Wszelchświatem rządzą pewne ustalone prawa naturalne, a i człowiek nie jest przez to ofiarą przypadku. Przeciwnie, człowiek obdarzony został takimi siłami i cechami, które dopasowane są do jego wyniesionej pozycji jako namiestnika Bożego na ziemi. I tak człowiek będzie musiał rozliczyć się przed Bogiem ze swoich poczynań i dzieł.

3058. Ponieważ Bóg jest Stwórcą i Kontrolerem całego wszechświata, nic nie jest w stanie się przed Nim ukryć ani umknąć Jego uwadze. Dlatego właśnie daremnym jest ze strony człowieka, by myślał, że może uniknąć lub uciec przed odpowiedzialnością za swoje czyny.

6. ^aCzy nie dotarła do was opowieść o tych, którzy nie uwierzyli przedtem? Oni skosztowali złych konsekwencji ich postępowania i dla nich to wyznaczona jest bolesna kara.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا
وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾

7. Było tak, albowiem przybywali do nich Posłańcy ze zrozumiałymi Znakami, lecz oni powiadali: „Czy ma nas prowadzić jeszcze więcej śmiertelników?” Nie uwierzyli więc i odwrócili się, Allah jednak nie potrzebował ich. Allah jest Samowystarczalny, Godny wszelkiej chwały.

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالُوا أَأَبْرَأُيَهُدُونَنَا: فَكَفَرُوا وَكَوْتُوا
وَاسْتَعْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ عِنْدَ حَيْدٍ ﴿٥﴾

8. Ci, którzy nie wierzą, uważają, ³⁰⁵⁹ że ^bnie będą na nowo podniesieni do życia. ^{3059A} Powiedz: „Tak, na Pana mego, będziecie niechybnie podniesieni z martwych, a potem niechybnie zostaniecie powiadomieni o tym, co czyniliście. A jest to łatwe dla Allacha”.

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَى وَرَبِّي
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٥﴾

9. Dlatego wiercie w Allacha i Jego Posłańca, jak i w ^cŚwiatło, ³⁰⁶⁰ które zesłaliśmy. A jest Allah w pełni Świadom wszystkiego, co czynicie.

فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥﴾

^a40,22-23. ^b36,79-80; 46,18; 50,4. ^c4,175; 7,158.

3059. *Za'ama* oznacza: myślał; twierdził; uważał; przyznawał (Lane).

3059A. Czy człowiek uważa, że nie ma życia przyszłego lub że obdarzony został tymi wielkimi siłami, atrybutami i zdolnościami bez żadnego celu lub też czy wyobraża sobie, iż mógłby uniknąć odpowiedzialności za swoje czyny? Jeśli to właśnie sobie wyobraża, to jest w wielkim błędzie. Zapewne, istnieje życie po śmierci, w którym „z pewnością zostaniecie poinformowani o tym, co uczyniliście”.

3060. Światło objawienia, mądrości, światło duchowe oraz wgląd, wiedza Boża oraz umiejętność rozróżniania, którymi szczególnie obdarzony był Święty Prorok.

10. Dzień, w którym On zbierze was na Dzień Zgromadzenia – będzie to dzień określenia strat i zysków.³⁰⁶¹ Jeśli kto wierzy w Allacha i postępuje sprawiedliwie, ^aOn odsunie od niego złe konsekwencje jego postępów i dopuści go do Ogrodów, przez które płyną strumienie, by tam zamieszkał na wieki. Oto największe osiągnięcie.

11. ^bCi jednak, którzy nie wierzą i odrzucają Nasze Znaki, oni będą mieszkańcami Ognia, w którym zamieszkają, a jest to zły los!

12. ^cNa nikogo nie spada żadne nieszczęście bez pozwolenia³⁰⁶² Allacha. A jeśli kto wierzy w Allacha, On prowadzi jego serce właściwą drogą. Allach wszak dobrze zna wszystkie rzeczy.

13. ^dI bądźcie posłuszni Allachowi, jak i bądźcie posłuszni Jego Pośłańcowi. Jeśli jednak odwrócić się, wówczas Nasz Poślaniec jest odpowiedzialny wyłącznie za przekazanie zrozumiałe Poślannictwa.

14. Allach! Nie ma boga oprócz Niego, więc niechaj w Allachu pokładają wierni swoje zaufanie.

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّعَابِينِ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
الْخَالِدِينَ فِيهَا ۗ وَئِنَّ السَّاعِيرِينَ ﴿١١﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأِنَّا
عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلْعُ النَّبِينُ ﴿١٣﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۗ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٤﴾

^a8,30; 48,6; 66,9. ^b2,40; 7,37; 22,58. ^c4,79. 78,29; 30,17; 4,79. ^d5,93; 24,55.

3061. Zwrot *Yaum al-Taghābun* bywa interpretowany różnie: (1) Dzień strat i zysków, czyli dzień, w którym wierzący dowiedzą się co zdobyli, a niewierzący, co stracili. (2) Dzień manifestacji strat, czyli że tego dnia niewierzący uświadomią sobie, w jaki sposób nie dopełnili swych obowiązków wobec Boga i innych ludzi i w ten sposób rozumieją swoje straty. (3) Dzień, w którym wierzący przypiszą niedoskonałość brakowi mądrości ze strony niewiernych, jako że preferowali oni niewiarę nad wiarą (Mufraadāt).

3062. Bóg rządzi wszechświatem wedle pewnych praw. Kiedy człowiek pogwałci któreś z tych praw, sam wpędza siebie w kłopoty. Ale ponieważ Bóg jest Stwórcą wszystkich praw przyrody, a nieszczęścia człowieka powodowane są pogwałceniem tych praw, to można powiedzieć, że nieszczęścia pochodzą od Boga lub też że są Jego dziełem.

15. O wy, którzy wierzycie! Zaiste, wśród waszych żon i waszych dzieci są niechybnie tacy, którzy są waszymi wrogami, więc strzeżcie się ich. A jeśli wy darujecie, przebaczycie i odpuścicie, wówczas niechybnie Allah jest Najbardziej Przebaczający, wiecznie Litościwy.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ
عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصْفَحُوا
وَتَخْفَرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

16. Zaprawdę, wasze bogactwo i wasze dzieci są tylko próbą, natomiast u Allacha czeka niezmierna nagroda.

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ
أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥١﴾

17. Zatem zważajcie na swój obowiązek wobec Allacha, jak tylko możecie najlepiej, i słuchajcie, i bądźcie posłuszni, i wydawajcie dla Jego sprawy, albowiem tak będzie dobrze dla was samych. ^bI jeśli kto będzie wolny od chciwości swojej własnej duszy – oto ci, którzy będą zwycięzcami.

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا
وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لَكُمْ وَمَنْ يُنْفِقْ مِنْ نَفْسِهِ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

18. ^cJeśli użyczycie Allahowi szczodrej pożyczki, ³⁰⁶³ On ją dla was pomnoży i przebaczy wam. A jest Allah Najlepiej Oceniającym, Cierpliwym,

إِنْ تَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضْعِفَهُ لَكُمْ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

19. ^dZnawcą niewidzialnego i widzialnego, ^{3063A} Potężnym, Mądrym.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَعْلَمُوْا اَنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٥٤﴾

^a8,29; 63,10. ^b59,10. ^c2,246; 57,12; 73,21. ^d6,74; 9,94; 13,10; 59,23.

3063. Wydawanie bogactwa dla sprawy Prawdy jest równoznaczne z udzielaniem pożyczki Hojnemu i Doceniającemu Bogu, którą to pożyczkę zwraca on w wielokrotnie większym wymiarze.

3063A. Niewidzialne i widzialne.

R O Z D Z I A Ł 65

AL-TALĀQ

*(Objawiony po Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Sura obecna objawiona była w Medynie w piątym lub szóstym roku Hijrah. Wydaje się, że bezpośrednim powodem jej objawienia było ogłoszenie przez ʿAbd Allāha bin ʿUmara rozwodu z jego żoną w czasie jej menstruacji, czego obecna sura zabrania (Bukhārī). W poprzedniej surze wypowiedziano ostrzeżenie dla niektórych żon i dzieci ludzi wierzących, ponieważ czasami mają oni tendencję stawiania się przeszkodą na drodze człowieka, który chce łożyć na sprawę Prawdy. Powyższe może doprowadzić do ostudzenia stosunków między małżonkami, a nawet do rozwodu. Dlatego koniecznym było przedstawienie dokładnej procedury rozwodu. Można to uznać za element bezpośrednio łączący surę obecną z surą poprzednią. Jest to jednak i związek z o wiele głębszym tematem całego Koranu. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że jeśli któraś jego sura zajmuje się jakimś tematem w swoich początkowych wersetach, to później, w celu podkreślenia znaczenia tego tematu, w sposób zdecydowany wraca się do niego przy końcu sury. Ta sama procedura stosowana jest w Koranie w odniesieniu do całości sur. Tak zatem niektóre problemy społeczne i polityczne, o których była mowa szczególnie w pierwszych Rozdziałach medyńskich, jak Al-Baqarah, Āl ʿImrān, Al-Nisā, są też krótko omówione w ostatnich Rozdziałach medyńskich. Temat rozwodu, którym pokrótce zajmuje się sura obecna, omówiony już został szczególnie w surze Al-Baqarah.

Temat

Sura ta rozpoczyna się opisem procedury, jaka ma być przyjęta, kiedy mężczyzna zamierza wziąć ze swą żoną rozwód oraz sposobem zajmowania się nią przez byłego męża już po rozwodzie i kiedy czeka ona na upłynięcie jej ʿIddah (okres oczekiwania). Treść tej sury zachęca do tego, by w tym właśnie okresie były mąż zaopatrywał byłą żonę we wszystko, co jest konieczne do życia, stosownie do jego zasobów finansowych. Ważnym jest, że na przestrzeni czterech krótkich wersetów czterokrotnie napomina się wierzących, aby w swoich działaniach nie zapominali o bojaźni Bożej. Wskazuje to na fakt, że w sferze rozwodów mężowie mają na ogół tendencję do traktowania swoich byłych żon niesprawiedliwie. Stąd powtarzane napomnienie do bojaźni Bożej.

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ ﴿٦٥﴾

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. O Proroku! ^bKiedy rozwodziecie się z niewiastami, ³⁰⁶⁴dotrzymujcie zalecanego okresu i obliczajcie go. I bójcie się Allacha, waszego Pana. Nie wyrzucajcie ich z domów, ^{3064A}ani też one same nie powinny odchodzić, chyba że dopuszczą się jawnej niegodziwości. ^cOto granice ustalone przez Allacha. I jeśli kto przekroczy granice wyznaczone przez Allacha, ten rzeczywiście zgrzeszy przeciwko swojej własnej duszy. Ty nie wiesz. Może tak być, że potem Allah uczyni, iż pojawi się coś nowego. ³⁰⁶⁵

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِمَا حَشَتُهُ مُبَيَّنَّةً وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿٢﴾

3. Zatem, ^dkiedy zalecany okres będzie się kończył, pozostawcie je przy sobie uprzejmie lub w stosowny sposób rozstańcie się z nimi, a wezwijcie na świadków dwie godne osoby spośród was, jak i nieście prawdziwe świadectwo Allahowi. W ten sposób napominany jest ten, który wierzy w Allacha i Dzień Ostatni. A jeśli kto boi się Allacha, wówczas On odnajdzie dla niego drogę wyjścia ³⁰⁶⁶

فَإِذَا بَلَغَنَّ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ
مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَهُوَ
يَجْعَلُ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٣﴾

*1,1. *2,232-233. *2,230. *2,232.

3064. Oto jeden z tych wersetów Koranu, w którym słowa kierowane do Świętego Proroka, są właściwie adresowane do wszystkich wierzących. Ponieważ Świętemu Prorokowi nie było wolno rozwieść się z żadną z jego żon (33,53), nakaz ten przeznaczony jest zdecydowanie dla wszystkich wierzących.

3064A. Ogłoszenie rozwodu powinno być dokonane w przerwie między dwiema menstruacjami, kiedy małżonkowie nie powinni mieć stosunków płciowych. Powyższe zapewnia, że decyzja o rozwodzie nie została podjęta pochopnie, w gniewie czy pod wpływem innych chwilowych impulsów, lecz po uważnym zastanowieniu się. Ponadto rozwiedziona żona ma pozostawać w swym domu aż do upływu 'iddah (okresu oczekiwania). Taka procedura rozwodu jest zalecana, ponieważ możliwym jest, iż w tym właśnie okresie oczekiwania zniknąć mogą powody tarć, a ich miejsce zajmie pojednanie zwaśnionych stron.

3065. *Amr* oznacza tutaj pojednanie między zwaśnionymi mężem i żoną.

3066. Jeżeli różnice między mężem i żoną spowodowane są biedą męża, Bóg zaopatrzy go z takich źródeł, o których człowiek ten nie mógł nawet marzyć, pod warunkiem jednak, że okazuje on bojaźń przed Allahem i szczerze spróbuje pokonać swą trudną sytuację.

4. I zaopatrzy go sąd. skąd ten się nie spodziewa. A jeśli kto pokłada zaufanie w Allachu, wówczas On jemu wystarczy. Zaprawdę, Allah osiągnie swój cel. Wszystkiemu wyznaczył Allah swoją miarę.

وَيَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٦٥﴾

5. A jeśli macie wątpliwości,³⁰⁶⁷ jeśli chodzi o zalecany okres dla tych z waszych niewiast, które straciły swoje comiesięczne oczyszczenie, wówczas wiedźcie, że dla nich wyznaczony jest okres ^atrzech miesięcy; podobnie dla tych, które nie weszły jeszcze w wiek comiesięcznego oczyszczenia. A jeśli chodzi o niewiasty ciężarne, ich okres trwać będzie aż do narodzin dziecka. I jeśli kto boi się Allacha, to On da mu możliwości w jego sprawie.

وَأَيُّ بَيْتٍ مِنَ النِّجَاصِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَأَيُّ لَمْ يَحْضُنَّ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٦٦﴾

6. Oto przykazanie Allacha, które On wam zesłał. I jeśli kto boi się Allacha, On odsunie złe efekty jego uczynków i powiększy jego nagrodę.

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ عَنهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٦٧﴾

^a2,229.

3067. Słowa „jeśli macie wątpliwości” dodane zostały dlatego, że zahamowanie miesięczkowania może być spowodowane różnymi zaburzeniami w łonie kobiety, choć mogła ona jeszcze nie wkroczyć w okres menopauzy.

3068. W poprzednich pięciu wersetach wielokrotnie zachęcano wierzących, aby bali się Boga. Wskazuje to na fakt, że w kwestii rozwodów mężczyźni mają na ogół tendencję do niesprawiedliwego traktowania swoich żon i do pozbawiania ich należnych im praw.

7. Dawajcie schronienie rozwiedzionym niewiastom podczas wyznaczonego okresu w domach, w których mieszkacie, zgodnie z waszymi zasobami,^{3068A} i nie dokuczajcie im, żeby nie tworzyć im niedogodności i w ten sposób nie zmuszać ich do odejścia. A jeśli noszą w sobie dziecko, łóżcie na nie do czasu, aż uwolnią się od tego brzemia. ^aA jeśli karmią piersią dziecko dla was, oddajcie im, co należy, zgodnie ze zwyczajem, wspólnie się wcześniej narodziwszy. Jeśli nie moglibyście dojść oboje do porozumienia, to niechaj inna niewiasta wykarmi ojcu dziecko.

8. ^bNiechaj ten, kto ma obfitość środków, wydaje z tej obfitości. I niechaj ten, którego środki utrzymania są skromne, wydaje z tego, co dał mu Allah. Allah nie obarcza żadnej duszy ponad to, czym ją obdarował. Allah wkrótce po trudnościach ześle ulgę.

9. ^cIleż miast zbuntowało się przeciwko przykazaniu ich Pana i Jego Posłańca. My zaś rozkazaliśmy im zdać sprawę i ukaraliśmy je okrutną karą!

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تَضْرِبُوهُنَّ لِيُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أَوْلِيَاتٍ حَنِيلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَارْتُوهُنَّ اجْوَرِهِنَّ وَأَتِمُّوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فَمَضْضِعْ لَهُ أُخْرَىٰ ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قَدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا ۚ إِلَّا مَا أَتَتْهَا سَيِّئًا ۚ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُيسِّرًا ۝

وَكَايِنٍ مِّنْ قَرِيْبَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
مُحَاسِبْنَهَا حَسَابًا شَدِيْدًا أَوْ عَذَابِنَهَا عَذَابًا مُّكْرِمًا ۝

^a2,234. ^b2,234. ^c7,5-6; 17,18; 21,12; 22,46.

3068A. W czasie 'Iddah mąż ma troszczyć się o swą żonę tak samo jak wtedy, gdy była ona jeszcze gospodynią jego domu. Ma on to czynić w miarę swoich możliwości jak najlepiej i to do czasu, kiedy opuści ona dom i będzie mogła żyć wedle swego upodobania.

10. Więc skosztowało ono złych konsekwencji.³⁰⁷⁰ swojego postępowania, a końcem jego sprawy był upadek.

11. Allach przygotował dla nich srogą karę, więc bójcie się Allacha, o wy, ludzie rozumni, którzy uwierzyliście. ^aAllach rzeczywiście zesłał wam Napomnienie –

12. Posłańca, który przedstawia wam zrozumiałe Znaki od Allacha, ^baby wyprowadzić tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, z wszelkiej ciemności do światła. I jeśli kto wierzy w Allacha i czyni dobre dzieła, Allach uczyni, że wejdzie on do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, by zamieszkać tam na wieki. Rzeczywiście Allach uczynił dla niego wspaniałe zaopatrzenie.

13. Allach jest Tym, który stworzył ^csiedem niebios, a i z ziemi stworzył podobne.^{3070A} Przykazanie Boskie zstępuje pomiędzy nimi, abyscie wiedzieli, że Allach ma władzę nad wszystkimi rzeczami i że Allach w swojej wiedzy ogarnia wszystkie rzeczy.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
حُسْرًا ۝

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاذْعَبُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ ۞ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ۝

رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مَبِينَاتٍ لِيُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ۝

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

^a15,10; 36,70. ^b2,258; 5,17. ^c67,4; 71,16.

3070. *Wabäl* oznacza: rana; grzech; kara za grzech. *Wabil* oznacza: niebezpieczny, szkodliwy, gwałtowny (Aqrab).

3070A. „Siedem ziem” może tutaj oznaczać siedem planet systemu słonecznego, zaś siedem niebios ich orbity lub drogi, jak się je nazywa w innych miejscach Koranu (23,18). Podchodząc zaś do sprawy ze strony duchowej, „Siedem niebios” może oznaczać siedem stadiów rozwoju duchowego człowieka, zaś „siedem ziem” siedem stadiów jego rozwoju fizycznego.

R O Z D Z I A Ł 66

AL-TAHRĪM

*(Objawiony po Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Na tym Rozdziale kończy się grupa Rozdziałów medyńskich, która zaczęła się od sury Al-Hadid. Jej część można by przypisać na 7. lub 8. rok Hijrah, zaś część na okres nieco późniejszy, jak wskazuje na to omawiany przypadek. Sura poprzednia zajmowała się niektórymi aspektami *Talāq* – trwałej separacji męża od żony. Jednakże sura obecna zajmuje się tematem separacji tymczasowej, czyli takimi przypadkami, kiedy mężczyzna z powodu niezgody lub konfliktowych spraw domowych czasowo zawiesza stosunki płciowe ze swą żoną lub przysięga nie korzystać z tego prawa. Sura ta rozpoczyna się nakazem adresowanym osobiście do Świętego Proroka, aby nie wzbraniał się przed korzystaniem z tego, co dał mu Bóg. Ten szczególny przypadek, o którym mowa w pierwszym wersecie, wskazuje na to, że z powodu niewłaściwego zrozumienia lub braku zgody w normalnie spokojnej domowej harmonii i pokoju, czasami może dochodzić do tarć nawet w spokojnej atmosferze domu Świętego Proroka. Nakaz ten, który tak samo stosuje się do Świętego Proroka jak i do innych wiernych, oznacza, że w przypadku tymczasowej dysharmonii, nie należy sięgać po środki ostateczne. Dalej ostrzega się żony Świętego Proroka, aby nigdy nie traciły z oczu wyniesionej pozycji ich męża oraz aby nie żądały od niego tego, co jest niezgodne z zajmowaną przez niego pozycją. Następnie sura ta powiada wierzącym, aby zważali, by członkowie domu nie zbaczali z drogi prawości, inaczej sami siebie wpędzą w kłopoty. Ponieważ sura ta rozpoczyna się nawiązaniem do tematu stosunków między Świętym Prorokiem i jego żonami, kończy się stosownie porównaniem niewierzących do żon Proroka Noego i Lota. Wierzących natomiast porównuje się do żon faraona, zaś najbardziej sprawiedliwe wśród nich do Marii, matki Jezusa.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. O Proroku! Dłaczego wzbraniaś sobie tego, co Allah uczynił dla ciebie prawowitym. Szukasz upodobania u twoich żon?³⁰⁷¹ Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

^a1.1.

3071. Relacjonuje się, że pewnego dnia jedna z żon Świętego Proroka dała mu napój z miodu i jak się wydawało przypadł on Prorokowi do gustu. Niektóre spośród pozostałych żon z rozgoryczenia wskazały, że oddech proroka pachnie *Maghāfir*, czyli napój, którego smak przypomina smak miodu, lecz który ma nieprzyjemny zapach. Święty Prorok, będąc w naturze człowiekiem delikatnym, obiecał nigdy więcej nie pić miodu (Buldān). Uważa się na ogół, że właśnie do tego incydentu nawiązuje ten werset. Jednakże nieprawdopodobnym wydaje się, aby Święty Prorok tylko w celu ukojenia rozgoryczenia którejs z żon miał podjąć tak drastyczne kroki i odmówić sobie na stałe spożywania czegoś prawowitego, a w szczególności czegoś, o czym Koran powiada, że „leczy człowieka” (16,70). Okazuje się, że narrator lub narratorzy tego wydarzenia niewłaściwie zrozumieli je, zwłaszcza kiedy wedle jednej tradycji Święty Prorok brał miód z domu Zainab, a 'Ā'ishah oraz Hafsa pragnęły tej właśnie obietnicy Proroka, podczas gdy zgodnie z inną tradycją Prorok poczęstowany został miodem właśnie w domu Hafsa, zaś sprzeciwiały się temu 'Ā'ishah, Zainab oraz Safiyyah. Ponadto według Hadīth dwie, a najwyżej trzy żony Świętego Proroka wpłatały w tę sprawę, przy czym dwie z nich brały w całym tym zajściu czynny udział (w. 5). Fakty te wskazują, że sura ta nawiązuje do wydarzenia o wiele większym znaczeniu niż tylko do kwestii spożywania miodu przez Świętego Proroka w domu jednej z jego żon. W komentarzu do tej sury Bukhārī (*Kitāb al-Mazālim wa'l Ghasb*) cytuje Ibn 'Abbās, który relacjonuje, że chciałby zawsze dowiedzieć się od 'Umara kim były te dwie żony, o których mowa w tym wersecie: „Jeśli teraz obie zwrócicie się do Allacha w skrusze – a serca wasze już się ku temu zwracają – tak będzie dla was lepiej”. Pewnego dnia, kiedy zastał 'Umara samego, chciał zadowolony swoją ciekawość. Ledwie tylko zakończył pytanie, powiada Ibn 'Abbās, a 'Umar powiedział, że były to 'Ā'ishah i Hafsa, a potem opowiedział tę historię następująco: „Pewnego dnia, kiedy moja żona radziła mi w jakiejś sprawie związanej z domem, odpowiedziałem jej szorstko, że nie jest jej sprawą udzielanie mi rad, jako że w owych czasach nie bardzo szanowaliśmy nasze niewiasty. Moja żona odpowiedziała poważnie: «Twoja córka Hafsa tak swobodnie poczyną sobie względem Proroka, że kiedy on powie coś, co jej się nie podoba, odwraca się do niego tyłem, ażon się obrazi, a ty nie pozwalasz mi nawet, abym rozmawiała z tobą o sprawach domowych». Poszedłem wtedy do Hafsa i ostrzegłem ją, że w tej materii nie powinna dać się zwieść 'Ā'ishah, ponieważ tamta była bliżej Proroka i jego serca. Później udałem się do Ummi Salmah i prawie poruszyłem temat, kiedy ona także stanowczo powiedziała mi abym nie wtrącał się w sprawy dotyczące Proroka i jego żon. Wkrótce potem Święty Prorok oddzielił się od swych żon i postanowił nie wchodzić przez jakiś czas do domu żadnej z nich. Rozeszła się wieść, że Święty Prorok rozwiódł się ze swymi żonami. Poszedłem zatem do niego i spytałem czy to prawda, że rozwiódł się ze swymi żonami, na co on odpowiedział mi negatywnie”.

Wydarzenie to wskazuje, że 'Umar oraz Ibn 'Abbās uważali, że odnośne wersety tej sury dotyczyły właśnie tego tymczasowego rozdzielenia się Świętego Proroka z jego żonami. Fakt, iż w poprzedniej surze wspomina się o temacie *Talaq*, co jest separacją trwałą, a co dodaje ciężaru wnioskowi, że wersety te odnoszą się do oddzielenia się Świętego Proroka od jego żon, ale że było to rozłączenie się tymczasowe. Poza tym, jak relacjonuje 'Ā'ishah w wymienionej powyżej tradycji, zaraz po okresie rozłąki objawione zostały wersety 33,29 i żony Świętego Proroka otrzymały

3. Allah rzeczywiście nakazał ci odpokutować te z twoich przysięg, które mogłyby sprawić kłopoty.³⁰⁷² Allah jest twoim Przyjacielem, a jest On Wszechwiedzący, Mądry.

قَدْ قَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِيَّةً أَيَّامَكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٠٧٢﴾

4. A kiedy Prorok ograniczył tę sprawę do jednej ze swych żon, a ona ją wyjawiała – a powiadomił go o tym Allah – on pozwolił poznać jej część, nie wspominał natomiast o pozostałej części. A kiedy ją o niej powiadomił, ona rzekła: „Kto ci o tym powiedział”.³⁰⁷³ On powiedział: „Wszechwiedzący, Wszechświadomy Bóg powiadomił mnie”.

وَرَادَ اسْرَأَتِ النَّبِيِّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاجِهِ حَدِيثًا ۖ فَلَمَّا
نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَ
أَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ ۖ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنْبَأَكَ هَذَا ۖ قَالَ نَبَّأَنِي الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٠٧٣﴾

możliwość wyboru pomiędzy towarzystwem Świętego Proroka w ubogim życiu z jednej strony, a rozłąką połączoną z życiem beztroskim i wygodnym. Wszystkie żony mogły dokonać tego wyboru i werset komentowany mówi o wszystkich, tak jak i werset 4. Wskazuje to na fakt, że omawiane tutaj wydarzenie dotyczy w s z y s t k i c h ż o n, choć w samym tym wydarzeniu brały udział tylko dwie. Zapisane jest także, że wydarzenie to miało miejsce wtedy, gdy żony Świętego Proroka, prowadzone przez 'Ā'ishah i Hafсах, zażądały od Proroka, aby – skoro materialna sytuacja muzułmanów tak znacznie się polepszyła – tak jak inne damy muzułmańskie i one mogły cieszyć się przyjemnościami życia i żyć wygodnie (Fath al-Qadīr). W tym kontekście słowa „szukasz upodobania u twoich żon” oznaczałyby coś takiego: „Ponieważ zawsze pragniesz przypodobać się swoim żonom i zaspokoić ich życzenia, tak ośmieliły się tą twój postawą, że zapomniały o twojej wysokiej pozycji jako Proroka Bożego i zaczęły wysuwać ci nadmierne żądania”.

Domniemane wydarzenie związane z Marią, Koptyjką, która była mało mądra i pełna fantazji, relacjonowane przez autorów chrześcijańskich, na których można mało polegać, nie zasługuje na uwagę. Dość przypadkowo Maria była poślubioną małżonką Świętego Proroka i szanowaną Matką Wiernych. Święty Prorok nigdy nie miał u swego boku niewolnicy.

3072. Święty Prorok wziął sobie mocno do serca żądania swoich żon w kwestii przyjemności życia i w celu okazania swojego oburzenia poprzysiął sobie trzymać się od nich z daleka przez jeden miesiąc. Obecny werset mówi, że rzecz prawowita nie staje się nieprawowitą tylko dlatego, że ktoś postanawia z niej nie korzystać. W takim przypadku człowiek taki powinien jedynie odpokutować złamanie przysięgi.

3073. Trudno jest powiedzieć do jakiego właściwie wydarzenia nawiązuje konkretnie ten werset. Jak może wynikać z kontekstu werset ten nawiązuje do wydarzenia opisanego przez samą 'Ā'ishah, a mianowicie: Kiedy został objawiony werset 33,29, dający żonom Świętego Proroka możliwość dokonania wyboru między towarzystwem ich męża oraz separacją – co odbyło się w odpowiedzi na ich domaganie się wygod życia – Prorok poruszył tę sprawę najpierw z 'Ā'ishah (Bukhāri, *Kitāb al-Mazālim wa'l-Ghasb*). Okazuje się, że Święty Prorok przyjął takie postępowanie, ponieważ to właśnie 'Ā'ishah wypowiedziała to żądanie wraz z Hafсах. Nie jest też niemożliwym, że 'Ā'ishah przekazała sekretne porozumienie Świętego Proroka Hafсах. Bez względu jednak na dokładny przebieg tego wydarzenia, werset ten podkreśla zobowiązanie osoby, której powierzony jest sekret, do zachowania tego sekretu, a zwłaszcza, kiedy stronami są mąż i żona, a tajemnica ta dotyczy spraw domowych i rodzinnych, lub kiedy stronami są Święty Prorok i jeden z jego następców.

5. Jeżeli teraz obie³⁰⁷⁴ zwrócić się do Allacha w skrusze – a serca wasze już się ku temu skłaniają – tak będzie dla was lepiej. Jeżeli jednak popierać się będziecie wzajemnie przeciwko niemu, zaiste, Bóg jest jego pomocnikiem i Gabriel, i sprawiedliwi pośród wiernych, jak i wszyscy aniołowie są jego pomocnikami.

6. Być może jego Pan, jeśli weźmiecie z nim rozwód, da mu żony lepsze od was – poddane, wierzące, posłuszne, zawsze zwracające się do Boga, szczerze w modlitwie, oddające się poszczeniu, zarówno wdowy, jak i dziewice.

7. O wy, którzy wierzycie! Ratujcie siebie i swoje rodziny przed ^aOgniem, którego paliwem są ludzie i kamienie, nad którymi wyznaczeni są aniołowie, surowi i srodzy, którzy nie są nieposłuszni w tym, co rozkazuje im Allah, i czynią, co im się nakazuje.

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيْلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ۝

عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَقَنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ زُجُرًا خَيْرًا
مِمَّا تَكُنَّ مُسَلِّمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَنِيئَاتٍ تَيَبَّاتٍ غِيْبَاتٍ
سَخِيَّاتٍ تَيَبَّاتٍ وَأَنْكَارًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَوَا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ
شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ۝

^a9,66. ^b48,6; 64,10.

3074. Słowo „obie” odnosi się – jak się wydaje – do ‘Ā’ishah i Hafsa, które domagały się wygód doczesnych w ich życiu domowym. Jednakże przyłączyły się do nich także wszystkie inne żony Świętego Proroka, choć przewodziły im te właśnie dwie, a stało się być może dlatego, że były one córkami Abū Bakr oraz ‘Umara, dwóch najbardziej szanowanych Towarzyszy Świętego Proroka. Frazeologia tego wersetu wskazuje, że natura omawianej w tym wersecie sprawy była poważna, choć spożywanie miodu z domu jednej z żon nie jest oczywiście sprawą tak poważną, aby mogła ona doprowadzić do separacji Świętego Proroka od jego wszystkich żon aż na cały miesiąc. Podobnie napomnienie żon Proroka wcale nie wynika z tych słów: „Allah go wspomaga i Gabriel, i sprawiedliwi wśród wierzących”.

8. ^aO wy, którzy wierzycie! Tego dnia nie tłumaczcie się. Jesteście rozliczani z tego, co czyniliście.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

9. O wy, którzy wierzycie! Zwracajcie się do Allacha w szczerzej skrusze. Być może wasz odsunie od was złe wyniki waszych uczynków i dopuści was do ^bOgrodów, przez które przepływają strumienie, w dniu, w którym Allah nie upokorzy Proroka ani tych, którzy wraz z nim wierzyli. Ich światło kroczyć będzie przed nimi i na ich prawych dłoniach. Powiedzą: „Panie nasz, uczynń nam doskonałym to światło³⁰⁷⁵ i przebacz nam.³⁰⁷⁶ Zaiste, Ty masz władzę nad wszystkimi rzeczami”.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا
عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَكْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم
بِحَبْتِ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ۚ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتَ
لَنَا نُورٌ وَنَا وَغَفِرْ لَنَا ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

10. O Proroku! Dokładaj wszelkich starań³⁰⁷⁷ przeciwko niewierzącym i Hipokrytom. I bądź dla nich srogimi. Ich mieszkaniem jest Piekło, a jest to zły los!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ بِهِمْ سِهَاتٌ ۚ وَيَسُ الْمُصِيبُ ۝

^a9,66. ^b48,6; 64,10.

3075. Nieustające pragnienie wierzących w Raju, pragnienie doskonałości, jak to przedstawiają słowa „Panie nasz, uczynń doskonałym światło dla nas”, wskazuje, że życie w Raju nie będzie życiem pozbawionym aktywności. Przeciwnie, postęp duchowy nie będzie w Raju znał końca, ponieważ kiedy wierzący osiągną wspaniałość, cechę charakterystyczną pewnego stadium, nie zatrzymują się w nim, lecz widząc przed sobą wyższe stadium wspaniałości oraz stwierdzając, że stadium poprzednie nie było najwyższym, iść będą dalej, itd., itd.

3076. Okazuje się dalej, że po wejściu do Raju wierzący poszukiwać będą *Maghfirah*, czyli stłumienia swoich niedociągnięć (Lane). Modlić się oni będą stale do Boga o osiągnięcie doskonałości i całkowitego pogrążenia się w Świecie Bożym oraz będą stale wznosić się w odniesieniu do każdego stadium jako ułomni w porównaniu do stanu wyższego. Przez to modlić się będą do Boga, aby stłumił ich ułomności, by mogli wznieść się na wyższy poziom. Takie jest prawdziwe znaczenie słowa *Istighfār*, które dosłownie oznacza: „prośenie o przebaczenie z powodu czyichś ułomności”.

11. Allah przedstawia jako przykład dla tych, którzy nie wierzą, żonę Noego i żonę Lota. One były z dwoma Naszymi sprawiedliwymi sługami, lecz zdradliwie³⁰⁷⁸ wobec nich postępowały. Zatem niczego nie osiągnęły przeciwko Allahowi i zostało im przewidziane: „Wejdźcie w Ogień, wy obie, razem z tymi, którzy tam wchodzią”.

12. I Allah przedstawia jako przykład dla tych, którzy wierzą, żonę Faraona, kiedy ta powiedziała: „Panie mój! Zbuduj mi u siebie dom w Ogrodzie i uwolnij mnie od Faraona i jego dzieł, i wybaw mnie przed grzesznym ludem”.

13. I jako przykład przedstawia Marię, córkę 'Imrân, ^aktóry pilnował jej czystości – więc tchnęliśmy weń z Naszego Ducha³⁰⁷⁸ – i ona spełniła prorocstwo przekazane jej w słowach jej Pana zawartych w Jego Księdze i była jedną z posłusznych.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ
امْرَأَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا
صَالِحِينَ فَخَاتَمَهُمَا فَأَلَمْنُنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ ﴿٥٠﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ
إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَوَدِّعْنِي
مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَتَجْنِبْنِي مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٦٦﴾

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا
فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ دُونِهَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا
فِي دُكَّتِهَا وَكَانَتْ مِنَ الْغَابِتِينَ ﴿٦٧﴾

³⁰⁷⁸21,92.

3078. Niewierzących porównuje się do żon Noego i Lota po to, by wskazać, że towarzystwo sprawiedliwego człowieka, a nawet Proroka Bożego, nie wpływa dodatnio na człowieka, który ma inklinacje do odrzucania prawdy. Żona faraona reprezentuje tych wierzących, którzy choć pragną gorąco i modlą się o pozbycie się grzechu, nie potrafią w pełni oderwać się od złych wpływów, które reprezentowane są przez osobę faraona. I kiedy wierzący tacy dochodzą do stanu „samooskarżającej się duszy”, ponoszą czasami porażkę. Maria, matka Jezusa, reprezentuje tych sprawiedliwych wierzących w Boga, którzy zamknąwszy wszelkie drogi przed grzechem i zawarliży pokój z Bogiem, są błogosławieni inspiracją Bożą. Zaimek *hi* w *fih* oznacza takich właśnie szczęśliwych wierzących. Ewentualnie zaimek ten może oznaczać *Farj*, które to słowo oznacza dosłownie rozpadlinę, rysę czy pęknięcie i oznacza przestrzeń, przez którą wkraść się może grzech.

R O Z D Z I A Ł 67

AL-MULK

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Od tej sury rozpoczyna się seria Rozdziałów, rozciągająca się aż do końca Koranu, które objawione były przed Hijrah z jedynym wyjątkiem sury Al-Nasr, która – choć należy do okresu medyńskiego – była właściwie objawiona w Mekce przy okazji Ostatniej Pielgrzymki Świętego Proroka. Ponieważ cały Koran jest własnym, objawionym Słowem Boga, nie da się go naśladować ani nawet zbliżyć do niego w kwestii tematyki, stylu i dykcji, jednakże Rozdziały objawione w Mekce we wczesnych latach działalności Świętego Proroka posiadają swój odrębny majestat i wspaniałość. Piękno rytmu i wspaniałość miarowości objawień tego okresu absolutnie przekraczają wszelkie możliwości człowieka. Ponieważ Rozdziały te zajmują się na ogół sprawami wiary i doktryny – na przykład prorocztwami o wielkiej i pełnej chwale przyszłości Islamu, o Istnieniu Boga i Jego atrybutów, Objawieniu, Zmartwychwstaniu i Życiu po śmierci – potrzeba było dużej ilości symboliki do opisanie elementów mistycznych i duchowych w takich kategoriach, jakie zrozumiałe są dla naszych zmysłów fizycznych. Sura obecna należy do środkowego okresu mekkańskiego – ósmy rok Powołania to właśnie czas, w którym – wedle kompetentnych autorytetów – była ona objawiona.

Temat

Jak powiedziano powyżej sury mekkańskie zajmują się na ogół sprawami wiary. Sura obecna rozpoczyna się zatem od ogłoszenia Przewodnictwa, Niezależności i Wszechmocy Boga. Jako dowód tych atrybutów Bożych dodaje się fakt, że Bóg jest Stwórcą życia i śmierci oraz całego wszechświata, w którego częściach składowych – od najmniejszego atomu do największej planety – widać cudowny i bezbłędny plan i układ. Stworzenie wszechświata oraz przepiękny porządek, jaki w nim panuje, są dowodami na to, że Bóg jest oraz że On stworzył człowieka, aby ten służył najwyższemu celowi i osiągnął swój szlachetny cel. Jednak człowiek w swej przewrotności i niewdzięczności zawsze odrzuca Posłannictwo Boże i w konsekwencji ściąga na siebie gniew Boży. Sura ta opisuje wielorakie błogosławieństwa i laski Boże, bez których człowiek nie mógłby istnieć przez najkrótszą nawet chwilę oraz, na zasadzie implikacji, wzywa człowieka do tego, by we właściwy sposób wykorzystywał te laski i błogosławieństwa do realizowania celu, dla którego został stworzony. Sura ta kończy się pięknym kazaniem, uświadamiającym człowiekowi najwyższą prawdę, a mianowicie, że żadne życie fizyczne nie może istnieć bez wody oraz że także i życie duchowe potrzebuje dla podtrzymania go wody z nieba w postaci objawienia Bożego.

CZEŚĆ XXIX

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

2. ^bBłogosławiony Ten, w którego ręce jest Królestwo, a ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.

تَبْرَكَ الَّذِي يَبْدِئُ الْمُلْكَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٦

3. Który stworzył śmierć³⁰⁷⁹ i życie, ^cby was wypróbować – który z was jest najlepszy w uczynkach. A jest On Potężny, Najbardziej Przebaczący;

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ٧

4. ^dKtóry stworzył siedem niebios w pełnej harmonii.^{3079A} Nie znajdziesz żadnej niezgodności w stworzeniu Litościwego Boga. Lecz spójrz raz jeszcze. Czy widzisz jakiś błąd?

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوتٍ فَإِذْ جَمِيعُ الْبَصَرِ هَلْ تَرَى مِنْ فُتُورٍ ٨

5. Nie, spójrz jeszcze raz i jeszcze raz, a twój wzrok powróci tylko do ciebie pomieszany i zmęczony,³⁰⁸⁰ nie znalazłszy żadnej niezgodności.

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَائِسًا وَهُوَ حَسِيرٌ ٩

^a1,1. ^b25,2-3. ^c5,49; 11,8; 18,8. ^d65,13; 67,4; 71,16.

3079. Prawo życia i śmierci działa w całej przyrodzie. Każde żywe stworzenie podlega schyłkowi i śmierci. „Śmierć”, tak jak w w. 2,29 i 53,45, wymieniona jest i w tym wersecie przed „życiem”. Wydaje się, że powodem tego jest fakt, iż śmierć lub nicistnienie jest stanem poprzedzającym życie lub też może dlatego, że „śmierć” jest ważniejsza i ma większe znaczenie niż „życie”, jako że otwiera przed człowiekiem portale życia wiecznego i niekończącego się postępu duchowego, podczas gdy życie na ziemi jest jedynie tymczasową podróżą, pobytem i przygotowaniem do stałego, wiecznego życia poza grobem.

3079A. *Tibāq* jest synonimem *Tabaq* i jego liczby mnogiej – *Atbāq*. Powiada się coś jest *Tabāq* lub *Tibāq* tego, czyli że ta rzecz pasuje do tamtej lub że podobieństwo tego jest w mierze, rozmiarze czy jakości. itp. *Tibāq* oznacza także stadium (Lane).

3080. Stworzenie Boże jest zaprawdę piękne i cudowne. System słoneczny, którego ziemia jest zaledwie maleńką cząstką, jest wielki, różnorodny i uporządkowany, choć jest jednym z setek milionów systemów, z którego jedno są nieporównywalnie od niego większe. Mimo wszystko te miliony słońc i gwiazd tak są ułożone w odniesieniu do siebie, że w całym wszechświecie panuje harmonia i piękno. Porządek, jaki panuje we wszechświecie, widoczny jest gołym okiem oraz rozszerza się poza możliwości wzrokowe człowieka, a także możliwości wszelkich instrumentów, jakimi nauka posługuje się i może jeszcze stworzyć.

6. I zaprawdę, ^aMy przystroiliśmy dolne niebo lampami i uczyniliśmy ^bje środkiem umożliwiającym odpędzanie szatanów, albowiem przygotowaliśmy dla nich karę płonącego Ognia.

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيْطَانِ ۖ وَاعْتَدْنَا لَهُمُ عَذَابَ السَّعِيرِ ۝

7. Dla tych zaś, którzy nie wierzą w ich Pana, jest kara Piekła, a jest to zle miejsce.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

8. Kiedy zostaną tam wrzuceni, ^cusłyszą, jak ono ryczy wrząc.

إِذَا الْقُرُوفُ عَلَيْهَا صَبَّوْا لَهَا سَهيقًا وَهِيَ تَفُورُ ۝

9. Ono nieomal wybuchnie z wściekłości. ^dZa każdym razem, gdy wrzucana będzie doń kolejna grupa grzeszników, jego wartownicy będą pytać: „Czy nie przybył do was nikt, kto by was ostrzegł?”

تَكَادُ تَسِيرُ مِنَ الْعَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلُوهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

10. Oni będą mówić: „Tak, rzeczywiście, przybył do nas ten, kto ostrzega, lecz my uznaliśmy go za kłamcę i mawialiśmy: «Allah niczego nie objawił, jesteś najwyraźniej w błędzie»”.

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ ۖ كَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۝

11. I powiedzą: „Gdybyśmy tak tylko posłuchali lub posiadali rozum, ^{3080A}nie znaleźlibyśmy się wśród mieszkańców płonącego Ognia”.

وَقَالُوا لَوْلَا نُنسَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

12. W ten sposób będą wyznawać swoje grzechy, lecz jakże daleko od litości Allacha znajdują się mieszkańcy płonącego Ognia.

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ ۖ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

13. ^eZaprawdę, ci, którzy boją się ich Pana w sekrecie – na nich czeka przebaczenie i wspaniała nagroda.

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

^a15,17; 37,7; 41,13; 50,7. ^b15,18; 37,11. ^c11,107; 21,101; 25,13. ^d39,72; 40,51. ^e21,50; 55,47; 79,41-43.

14. ^aI czy ukrywacie, co mówicie, czy też mówicie to otwarcie, On wie doskonale, co znajdujcie się w waszych sercach.

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٤﴾

15. Czy On, który was stworzył, nie wie tego? On jest Znaczący wszelkich subtilności, jest Wszechświadomy.

عَلَّمَ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٥﴾

16. On jest Tym, który uczynił ^bdla was ziemię równą i gładką. Chodźcie³⁰⁸¹ zatem po jej szerokich drogach i spożywajcie z Jego zaopatrzenia. Do Niego wszak nastąpi zmartwychwstanie.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٦﴾

17. ^cCzy czujecie się bezpieczni przed Tym, który jest w niebie,³⁰⁸² iż nie uczyni, że ziemia zapadnie się wraz z wami? Tymczasem, patrzcie!, już zaczyna drżeć.

أَوَإِنَّمُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفَّ بِكُمْ الْأَرْضُ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٧﴾

18. Czy czujecie się bezpieczni przed Tym, który jest w niebie, iż nie wyśle przeciwko wam potężnej burzy piaskowej? Wtedy dowiedzie się, jakże strasliwym było Moje ostrzeżenie!

أَمَرَإِنَّمُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَتَتَعَلَّمُونَ كَيْفَ تَذِيرِ ﴿١٨﴾

19. I, rzeczywiście, tamci przed nimi również odrzucili Moich Posłańców, lecz jakże żałosna była potem Moja kara!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَجْرِ ﴿١٩﴾

^a2,78; 6,4; 11,6; 20,8. ^b2,23; 20,54. ^c16,46; 17,69; 34,10.

3081. Koran poleca podróżowanie po ziemi, ponieważ opuszczanie domu i podróżowanie do innych krajów wielce pomaga w powiększaniu wiedzy i doświadczeniu.

3082. Ponieważ w Koranie powiada się zazwyczaj, że kara spada z nieba, w wersecie obecnym mówi się o Bogu, zaś w następnym o tym, że jest On w niebie. Inaczej Bóg jest tutaj, tam i wszędzie.

20. „Czy oni nie widzą nad sobą ptaków, rozpościerających swe skrzydła w locie, a potem składających je, by spaść nagle na swą zdobycz?³⁰⁸³ Nie powstrzymuje ich nikt, jak tylko ich Miłosierny Pan. On dobrze widzi wszystkie rzeczy.

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ قَوْمَهُمْ صَفِيًّا وَيَقْبِضُنَّ
مَا يُنْسِكُنَّ إِلَّا الرِّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بِصِيرٌ ۝

21. Czy ci, którzy uznawani są za wasze zastępy, mogą pomóc wam przeciwko Miłosiernemu Bogu? Niewierzący są wyłącznie ofiarami okłamywania samych siebie.

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ
دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ۝

22. Albo ^bkim jest ten, który będzie wam dawał, jeśli On wstrzyma Swoje zaopatrzenie?³⁰⁸⁴ Nie, oni jednak z uporem trwają w buncie i niechęci.

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَزُوقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رَبُّكَ
بِلِجْوَاتِنَا عُقُوبًا وَنُقُورٍ ۝

23. Co? Czyż lepszy jest ten, kto chodzi czolgając się na swej twarzy,³⁰⁸⁵ czy też ten, który chodzi wyprostowany prostą drogą?

أَمَّنْ يَمْشِي مَكْبًا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمْشِي
سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

24. Powiedz: „On jest Tym, który uczynił, że jesteście, i ^cdał wam uszy, i oczy, i serca. Wy jednak niewiele dziękujecie”.

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

25. Powiedz: ^d„On jest Tym, który pomnożył was na ziemi i przed Nim będziecie wszyscy zgromadzeni”.

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

^a16,80. ^b10,32; 34,25. ^c16,79; 23,79. ^d23,80.

3083. Jeśli niewierzący nadal przeciwstawiać się będą Prawdzie, zostaną zniszczeni przez głody, trzęsienia ziemi, a zwłaszcza przez wojny, a ptaki z nieba paść się będą ich martwymi ciałami (16,80). Patrz także przypis 1880 w „The Larger Edition of the Commentary”.

3084. Być może nawiązuje się tutaj do tego strasznego głodu, który trzymał Mekkę w swych szponach przez kilka lat, do czasu, kiedy mieszkańcy Mekki zaczęli błagać Świętego Proroka, by modlił się o uwolnienie ich z tego nieszczęścia. Patrz także 2694.

3085. Niewierzący kroczą niewłaściwą drogą ze zwieszonymi głowami, błakając się w ciemności wątplenia i niewiary, natomiast wierzący w swojej pewności wiary idą drogą prostą, drogą Prawdy, trzymając swe głowy wysoko wzniesione. Czyż obie te grupy mogą być sobie równe?

26. ^aI powiadają: „Kiedy spełni się ta obietnica, jeśli rzeczywiście jesteście prawdomówni?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27. Powiedz: „Wiedza o tym jest u Allacha, ja zaś ^bjestem tylko tym, który ostrzega”.

قُلْ إِنَّمَا أَعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٧﴾

28. Lecz kiedy ujrzą to już w pobliżu, twarze niewierzących ściągnięte zostaną strachem,³⁰⁸⁶ i będzie im powiedziane: „Oto rzecz, o którą wielokrotnie prosiliście”.

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٨﴾

29. Powiedz: „Powiedzcie mi, jeśliby Allah zechciał zniszczyć mnie i tych, którzy są ze mną, któż obroni niewiernych przed bolesną męką?”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ إِلَهِمْ ﴿٢٩﴾

30. Powiedz: „On jest Bogiem Dobroczynnym,³⁰⁸⁷ w Niego uwierzyliśmy i Jemu ufamy. Wy zaś wkrótce dowiecie się, kto się myli”.

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَتَعْمَلُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

31. Powiedz: „Powiedzcie, gdyby cała wasza woda miała zniknąć w głębiach ziemi, któż da wam czystą, bierzącą wodę?”³⁰⁸⁸

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣١﴾

^a21,39; 34,30; 36,49. ^b22,50; 26,116; 29,51.

3086. Charakterystyczną cechą niewierzących jest to, że dopóki nie spadnie na nich kara, przechwalają się, chępią, drwią i szydzą z wierzących. Kiedy jednak staną twarzą w twarz z karą, ogarnia ich poczucie przygnębienia, rozpacz i depresji.

3087. Boży atrybut *Al-Rahmān* (Dobroczyńca) w surze tej jest wymieniany wiele razy, tak jak w wielu innych miejscach Koranu, ponieważ wszelkie wymieniane w nim laski i błogostawieństwa Boże, czy to dotyczące fizycznego podtrzymywania człowieka, czy jego rozwoju duchowego, są bezpośrednim wynikiem dobroczynności Bożej (*Rahmāniyyah*).

3088. Wszelkie życie, czy to fizyczne, czy duchowe, zależne jest od wody – to pierwsze od wody deszczowej, zaś to drugie od wody objawienia Bożego.

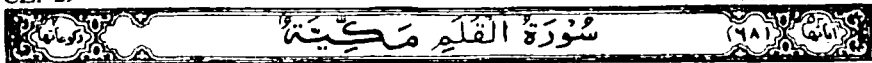
R O Z D Z I A Ł 68

AL-QALAM

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Jest to jeden z pierwszych czterech czy pięciu Rozdziałów, które objawione były w Mekce na samym początku Powołania. Według niektórych autorytetów Rozdział ten został objawiony zaraz po surze Al-'Alaq, pierwszą objawioną surą Koranu. Jednak niektóre inne autorytety umieszczają tę surę po Rozdziałach Al-Muzzammil i Al-Muddaththir. Nie ma jednak żadnych wątpliwości co do faktu, że wszystkie te Rozdziały były objawione w przybliżeniu po kolei, ponieważ istnieje duże podobieństwo tematyczne. Sura obecna zajmuje się głównie twierdzeniem Świętego Proroka o tym, że jest Posłańcem Bożym. Podobnie jak wszystkie sury mekańskie, które przede wszystkim zajmują się sprawami doktryny i wierzenia, także i sura obecna zajmuje się prawdą twierdzenia Świętego Proroka oraz przedstawia pewne argumenty na poparcie tego twierdzenia. Znaczna część tej sury poświęcona jest omówieniu walki niewierzących przeciwko Prawdzie oraz złemu końcowi, jaki ich w końcu spotka. Sura ta przedstawia powody odrzucania przez nich Prawdy i przeciwstawiania się jej oraz nakreśla sposób, w jaki, gdy ich wysiłki mają już prawie przynieść owoce i niestety spełzają na niczym, Prawda, która pozornie przegrywa, zaczyna triumfować i dominować. Pod koniec tej sury zachęca się Świętego Proroka do wytrwałości i cierpliwości w znoszeniu szyderstw, opozycji i prześladowań, jakim jest poddawany, ponieważ jego sprawa musi zwyciężyć.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na kałamarz i pióro, i to, co
piszą,³⁰⁸⁹

تَوَالِقَاقِلُهَا وَمَا يَشْتَرُونَ

3. ^bTy nie jesteś, na miłosierdzie
twego Pana, szaleńcem.^{3089A}

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٌ

4. Na ciebie niechybnie czeka
niekończąca się nagroda.³⁰⁹⁰

وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَنُودٍ

5. Zaiste, ty posiadasz najwspa-
niałsze cechy moralne.³⁰⁹¹

وَرَبَّكَ لَعَلَّ خَلْقٍ عَظِيمٍ

6. I ty wkrótce ujrzysz, a i oni także
zobaczą,

فَسَبِّحْهُ وَبِحَمْدِهِ

^a1,1. ^b34,47; 52,30.

3089. W wersecie tym przedstawia się kałamarz, pióro i cały materiał napisany jako dowody popierające twierdzenie zawarte w trzech następnych wersetach.

3089A. Werset ten oznacza, że bez względu na rodzaj sprawdzania wiedzy i uczoności twierdzenia Świętego Proroka, zawsze dochodzi się do wniosku, że nie jest on maniakiem – jak powiadają niewierni – lecz najrozsądniejszym i najmądrzejszym z ludzi. Werset następny przedstawia powód, dlaczego oskarżenie to jest nie tylko bezpodstawne, ale wręcz głupie i zmyślane.

3090. Werset ten wraz z następnym najsukuczniej eksponują absurdalność oskarżenia o szaleństwo. Werset ten powiada, że działania ludzi szalonych nie dają żadnych pożytecznych wyników. A przecież Święty Prorok bezustannie odnosi sukcesy w wypełnianiu celu swojej misji Bożej oraz we wprowadzaniu tak cudownej rewolucji w życiu swego zdegenerowanego ludu. Rewolucja ta nie skończy się wraz z jego śmiercią. Kiedykolwiek w przyszłości jego współwyznawcy zejną z drogi prawości, Bóg wzbudzi między nimi Reformatorów, którzy wywołają wśród nich odrodzenie i dadzą im nowe życie. Proces ten trwać będzie aż po kres czasu.

3091. Werset ten stanowi dalszy elokwentny komentarz do oskarżenia o szaleństwo, jakie wypowiadają pod adresem Świętego Proroka niewierni, i określa je jako głupie. Werset ten powiada, że Święty Prorok nie tylko nie jest maniakiem, lecz że jest najszlachetniejszym i najbardziej wysublimowanym z ludzi oraz że posiada pełnię tych wszystkich wspaniałości moralnych, jakie składają się na to, iż ich posiadacz stanowi doskonały obraz swego Stwórcy. Jest on całkowitym ucieleśnieniem wszelkich dobrych cech moralnych, jakie może posiadać człowiek. Wszystkie wspaniałe cechy moralne łączą się w jego osobie w doskonałą i harmonijną całość. 'Á'ishah, utalentowana małżonka Proroka, gdy poproszono ją kiedyś, aby ujawniła nieco z moralności Proroka, powiedziała: „On posiada wszystkie te wspaniałe cechy moralne, o których w Koranie powiada się jako o szczególnych znakach prawdziwego sługi Bożego” (Bukhârî).

7. Kto z was ogarnięty jest szaleństwem.³⁰⁹²

بَاتِيكُمْ الْمُقْتُونَ ﴿١﴾

8. Zaiste, twój Pan najlepiej wie,^a kto zbacza z Jego drogi, i zna tych, którzy idą za przewodnictwem.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٢﴾

9. Zatem nie wypełniaj życzeń tych, którzy odrzucają Prawdę.

فَلَا تُطِيعُوا الْكٰفِرِينَ ﴿٣﴾

10. ^bOni chcieliby, abyś szedł na kompromis,³⁰⁹³ żeby i oni także mogli iść na kompromis.

وَدُوًّا لَّو تَدْرِيْنَ يَدُوُّهُمْ ﴿٤﴾

11. Nie poddawaj się żadnemu nędznemu, który przysięga,

وَلَا تُطِيعْ كُلَّ حٰلٰفٍ مَّهِيْنٍ ﴿٥﴾

12. ^cOszczyrcy, temu, który chodzi, głosząc potwarz,³⁰⁹⁴

هٰتٰزٍ مَّسٰءٍ يَّسْمِيْرٍ ﴿٦﴾

13. ^dTemu, który zabrania dobra, grzesznikowi,

مَنْعٰجٍ لِّلْعٰخِرِ مَعْتَدٍ اٰتِيْرٍ ﴿٧﴾

14. Grubiańskiemu, a na dodatek o wątpliwym pochodzeniu,

عُتْبٰلٍ بَعْدَ ذٰلِكَ رٰزِيْرٍ ﴿٨﴾

15. ^eTylko dlatego, że posiada bogactwa i dzieci.³⁰⁹⁵

اِنْ كَانَ ذٰمًا لِّاٰمَالٍ وَرَبٰبِيْنَ ﴿٩﴾

^a16,126; 53,31. ^b17,74. ^c104,2. ^d50,26. ^e23,56; 74,13-14.

3092. Werset ten pokonuje oskarżycieli Świętego Proroka ich własną bronią i powiada im – rzucając słowa wyzwania – że czas wskaże czy to on, czy oni poddali się szaleństwu oraz czy twierdzenie o tym, że jest on Posłańcem Bożym, było rezultatem błędnego działania rozpalonego umysłu, czy też niewierni tak byli obłąkani, że nie potrafili zauważyć znaków czasu i przez to nie chcieli w niego uwierzyć.

3093. Werset ten może w szczególności odnosić się do propozycji Quraish z Mekki pod adresem Świętego Proroka, propozycji, których celem było odwiedzenie go od ustalonego już celu. Werset ten może także mieć zastosowanie ogólne, ponieważ Prawda jest trwała jak skała, podczas gdy fałsz nie ma się na czym wesprzeć i poddaje się presji i pokusom, jak i godzi się na kompromis.

3094. W wersecie obecnym oraz trzech poprzednich nawiązuje się być może do Walid bin Mughīrah lub do Abū Jahl, lub też do każdego przywódcy fałszu.

3095. Wszystkie grzechy, przewiny i opozycja wobec Islamu rodzą się z próżności lub poczucia fałszywej dumy oraz są one chorobą tych, którzy zdołali zgromadzić wielkie bogactwo w kwestionowalny sposób i którzy posiadają wielką władzę oraz wpływ. Werset ten może także oznaczać, że niegodziwi i podli ludzie nie powinni być przez innych szanowani tylko dlatego, iż posiadają bogactwo i wpływy.

16. ^aKiedy przedstawia się mu Nasze Znaki, on powiada: „Opowieści z dawnych czasów”.

إِذْ أَنْتَ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

17. My napiętnujemy go na nosie.³⁰⁹⁶

سَنَسِبُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿٢٧﴾

18. My niechybnie wypróbujemy ich, tak jak wypróbowaliśmy właścicieli ogrodu, kiedy dawali sobie znaki, by niechybnie rankiem zebrać wszystkie jego owoce.³⁰⁹⁷

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَنْسَمُوا لَيْصِرٍ مِنْهَا مُضِجِينَ ﴿٢٨﴾

19. A nie czynili oni żadnego wyjątku³⁰⁹⁸ i nie powiedzieli: „Jeśli taka wola Boga”.

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ﴿٢٩﴾

20. ^bWtedy nawiedziła ich inspekcja od ich Pana, podczas gdy spali.

نَطَّافٌ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٣٠﴾

21. Rankiem zaś ogród wyglądał jak ścięty.

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٣١﴾

22. Wołali więc wzajemnie do siebie o świecie,

فَتَنَادَوْا مُضِجِينَ ﴿٣٢﴾

23. Mówiąc: „Idźcie wczesnym rankiem na swoje pole, jeśli chcecie zebrać owoce”.

إِنْ أَنْدُوا عَلَى حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٣﴾

24. Wyszli zatem, mówiąc do siebie ściszym głosem:

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَخْفَوْنَ ﴿٣٤﴾

^a8,32; 16,25; 83,14. ^b3,118; 18,43.

3096. „Napiętnujemy go na nosie” oznacza i jest metaforą nawiązującą do pozbawienia kogoś honoru.

3097. Porównuje się tutaj niegodziwych, nikczemnych i zachłannych niewiernych do właściciela ogrodu, który sam pochłoniąłby wszystkie swoje owoce i nie podzieliłby się nawet z tymi, którzy włożyli w ten ogród swoją pracę, a przez to pozbawiłby ich należnych im praw.

3098. Właściciele „ogrodu” chcieli pozbawiali innych owoców ich pracy i na nich się bogacili. Byli tak pewni wyniku swojej pracy i zebrania zbiorów bez problemów, że zapomnieli o Bogu, nie szukali ochrony u Boga, wypowiadając słowa „Jeśli Bóg zechce”.

25. „Niechaj nie wchodzi tam żaden biedak, gdy wy tam będziecie”.³⁰⁹⁹

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَيُّومٍ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ۖ

26. Poszli zatem wczesnym rankiem, zdecydowani na skąpstwo,³¹⁰⁰

وَعَدُوا عَلَىٰ حَرْدٍ قَدِيرِينَ ۖ

27. Lecz kiedy ujrzeni ogród, powiedzieli: „Zaiste, jesteśmy zgubieni!

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ۖ

28. „Nie, zostaliśmy pozbawieni wszystkich naszych owoców”.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۖ

29. Najlepszy wśród nich powiedział: „Czyż nie mówiłem wam: Dlaczego nie głosicie chwały Boga?”

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ۖ

30. Na to oni rzekli: „Chwała naszemu Panu! Zaiste, byliśmy grzesznikami”.

قَالُوا بُشَيْنٌ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۖ

31. Wtedy jedni z nich zwrócili się do innych, wzajemnie czyniąc sobie wymówki.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۖ

32. Powiedzieli: „Biała nam! Rzeczywiście byliśmy zbuntowani.

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طُغْيَانًا ۖ

33. „Być może, jeśli okazemy skrucę, nasz Pan da nam w zamian lepszy ogród niż ten. Pokornie błagamy Pana naszego”.

عَسَىٰ رَبِّنَا أَنْ يَتُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۖ

3099. Bogaci właściciele „ogrodu” w tej przypowieści są porównywani do tych samolubnych, brutalnych i chciwych ludzi, którzy – oprócz wykorzystywania pracy innych – są tak zachlanni, że nigdy nie wydaliby ani odrobiny swoich dóbr na zaspokojenie potrzeb ludzi biednych.

3100. Wyzyskiwacze pracy innych ludzi są oddzielną klasą ludzi. Starają się oni i planują oddzielić tych ostatnich od korzyści, jakie mogą oni odnieść potem swoich rąk. Ci tarzają się w bogactwie, podczas gdy biedni bracia czołgają się w brudzie i ubóstwie przed ich oczyma.

34. Taka jest kara tego świata. I, zaiste, ^akara Życia Przyszłego jest większa.³¹⁰¹ Gdybyż oni tylko wiedzieli!

فَلَا تَزِرُ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ الْأَخِيرَةُ الْكِبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. ^bDla sprawiedliwych naprawdę są u ich Pana Ogrody Szczęścia.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٣٥﴾

36. ^cCzyż zatem My mamy tak samo traktować tych, którzy się Nam poddają, jak i tych, którzy są winni?

أَلَمْ نَجْعَلِ السَّالِفِينَ كَأَلْمَجْرُمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Co się z wami dzieje? Jak uważacie?

مَا لَكُمْ تَكْتَفٍ تَحْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

38. Czy macie Księgę, w której czytacie,

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَنزِيلٌ ﴿٣٨﴾

39. Że niechybnie otrzymacie w nich wszystko, co sobie wybierze?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Albo czy zawarliście z Nami przymierze, obowiązujące aż po Dzień Zmartwychwstania, że z pewnością otrzymacie, co zechcecie?³¹⁰²

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَى يَوْمِ الْوَعْدِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

41. Spytaj ich, kto z nich za to poręczy.

سَأَلَهُمْ أَيُّهُمْ يَدْعُنَا ﴿٤١﴾

42. Albo czy mają jakichś bożków? Niechaj zatem przedstawią swoich bogów, jeśli są prawdomówni.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤٢﴾

^a13,35; 39,27. ^b30,16; 68,35; 78,32. ^c32,19; 38,29; 45,22.

3101. Wcześniej lub później przyjdzie na tych, którzy wykorzystują innych czas nemezis, a ich zapędy do pozbawiania innych owoców ich pracy nie powiodą się.

3102. Werset ten stawia niewiernym pytanie: „Czyż w jakimkolwiek objawionym Piśmie znajdują oni jakiś autorytet, zgodnie z którym mogliby sami wybierać swój sposób życia i uniknąć konsekwencji swoich złych uczynków? Lub czy zawarli z Bogiem przymierze, które pozostanie w mocy aż do Dnia Sądu, a które powiada, że posiadają wszystko, co tylko zechcą i co im się spodoba, a mimo to nie będą cierpieć z powodu konsekwencji swoich złych uczynków?”

43. Albowiem w dniu, kiedy prawda zostanie obnażona,³¹⁰³ a oni wezwani będą, by paść na twarze, nie będą w stanie tego uczynić.

يَوْمَ يَكْتُفَىٰ عَنِ سَاقٍ وَيَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ
فَإِذَا
يَسْتَطِيعُونَ ﴿٣١٠٣﴾

44. ^aSpuszczą wzrok, a upokorzenie zakryje ich całych. Byli wszak wzywani, by paść na twarze, gdy byli bezpieczni i spokojni, lecz nie uczynili tego.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا
يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ ﴿٣١٠٤﴾

45. ^bPozwól zatem, że Ja zajmę się tymi, którzy odrzucają Nasze słowo. ^cPrzyciągniemy ich ku zniszczeniu krok po kroku,³¹⁰⁴ a nie będą wiedzieli skąd.

فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ ﴿٣١٠٥﴾

46. ^dI Ja udzielię im długiej zwłoki, albowiem Mój plan jest pewny.

وَأُمِلُّ لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَيِّينٌ ﴿٣١٠٦﴾

47. ^eCzy prosisz ich o nagrodę, iż czują się obarczeni jej brzemieniem?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٣١٠٧﴾

48. ^fCzyż posiadają wiedzę o tym, co niewidzialne, iż to zapisują?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٣١٠٨﴾

49. Zatem bądź wytrwały w wypełnianiu przykazania od twego Pana 8i nie bądź podobny do Człowieka z Ryby, kiedy ten wołał do swego Pana i był pełen żalu.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ
إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٣١٠٩﴾

^a75,25; 88,3-4. ^b73,12; 74,12. ^c7,183. ^d7,184. ^e23,73; 52,41. ^f52,42. ^g21,88.

3103. Werset ten może odnosić się do srogości Dnia Zmartwychwstania lub do podniesienia zasłony z wszystkich tajemnic oraz do oświecenia wszystkich sekretów w Dniu Sądu. Patrz 2177.

3104. Kara Boża spadać będzie na niewiernych stopniowo i w formie stadiów, a przez to będą oni mieć dość stosownych okazji do okazania skruchy i zadośćuczynienia poprzez przyjęcie Posłannictwa Bożego.

50. ^aI gdyby łaska od jego Pana nie dosięgła go, z pewnością rzucony zostałby na jałowy ląd,³¹⁰⁵ by zostać obwinionym przez jego lud.

لَوْلَا أَنْ تَدْرَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٥٠﴾

51. Jednak jego Pan wybrał go i umieścił wśród sprawiedliwych.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥١﴾

52. A ci, którzy nie wierzą, chętnie usunęliby ciebie z danego ci przez Boga stanowiska, a uczyniliby to swoim własnym gniewnym³¹⁰⁶ spojrzeniem, kiedy słuchają Napomnienia. I powiadają ciągle: „On z pewnością jest szalony”.

وَأِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُزِلُّوكَ بِأَبْصَارِهِمْ
فِي تَوَسُّعِهِمْ إِذْ يَسْمَعُونَ الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾

53. Nie, ono jest wyłącznie źródłem zaszczytu dla wszystkich światów.

لَا إِلَهَ إِلَّا ذِكْرُ الْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

^a37,144-146.

3105. Werset ten może także implikować całkiem subtelną wskazówkę dotyczącą *Hijrah* Świętego Proroka (Emigracja) do Medyny.

3106. Niewierni srogo spoglądają na Świętego Proroka. Spojrzenia takie mogłyby przestraszyć człowieka mniejszego kalibru tak, że porzuciłby swoją misję, lecz Święty Prorok ma głosić Posłannictwo Boże i dlatego nie można go onieśmielić, podejść pochlebstwami czy przekupić, aby zaprzestął swych praktyk.

R O Z D Z I A Ł 69

AL-HĀQQAH

*(Objawiony przed Hijrah)***Uwagi ogólne**

Sura ta, podobnie jak poprzednia, znajduje się – jak na to wskazuje jej temat – wśród najwcześniej objawionych w Mekce Rozdziałów. Prawie w całości jest ona poświęcona tematowi nieuniknioności Zmartwychwstania. Przedstawia ona także pewny sukces Świętego Proroka wobec niekorzystnych okoliczności jako argument wspierający tę hipotezę. Ponieważ ostateczny sukces Świętego Proroka oraz Zmartwychwstanie uważane były przez niewiernych za niemożliwe, spełnienie się jednego z tych elementów właściwie stanowi niepodważalny dowód na to, że ten drugi także się spełni. W ten sposób sura ta rozpoczyna się od stanowczego stwierdzenia o pokonaniu wrogów Prawdy. Dalej przechodzi ona do przedstawienia porównania pomiędzy zniszczeniem tych, którzy odrzucają Posłannictwo Boże oraz Zmartwychwstanie i powiada, że w przypadku niewiernych „godzina” kary będzie najbardziej zatrważająca i uśmiercająca, zaś dla wiernych będzie ona czasem wiecznej radości i szczęścia. Sura ta kończy się stanowczym stwierdzeniem, że oba te wydarzenia – Zmartwychwstanie i sukces sprawy Proroka wbrew niekorzystnym okolicznościom – z całą pewnością spełnią się, ponieważ to, co powiada Prorok, to własne, objawione Słowo Boże, a nie majaczenia poety. Nie są to także domysły wróżbiarza ani fabrykacje. Gdyby bowiem Prorok wypowiedział jakieś kłamstwo przeciwko Bogu, spotkałaby go pewna i gwałtowna śmierć, jako że kłamca nigdy nie może odnosić sukcesów.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nieuniknione!³¹⁰⁷

الْحَاقَّةُ

3. Co jest Nieuniknione?

مَا نُنَادِيكَ

4. Skąd masz się dowiedzieć, co jest Nieuniknione?

وَمَا أُوْرِكَ مَا الْحَاقَّةُ

5. Plemiona Thamūd i 'Ād za kłamstwo uważali nagłe nieszczęście.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ

6. ^bJeśli chodzi o Thamūd, zostali zniszczeni podmuchem o największej sile.

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ

7. ^cA jeśli chodzi o 'Ād, ci zostali zniszczeni gwałtownym, wyjąłym wiatrem,

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ

8. Który, jak uczynił Bóg, wiał przeciwko nim przez siedem nocy i siedem dni bez przerwy, tak że widać w nim było ludzi, jak leżą twarzami do ziemi, jak gdyby ^dbyli powalonymi pniami palm.

سَعَرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَفَنِيَةً أَيَّامٍ
حُسُومًا فَفَرَسَ الْقَوْمَ فِيهَا صُرَعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ
نَخِيلٍ خَاوِيَةٍ

9. Czy widzisz jakiś ślad po nich?

فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّن بَاقِيَةٍ

10. ^eFaraon, jak i ci, co byli przed nim, oraz pokonane miasta stale dopuszczały się grzechu.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَالِصَةِ

11. Oni nie byli posłuszni Posłańcowi od ich Pana i dlatego On ^fpochwycił ich potężnym uściskiem.

فَعَصَا رِيسُلَ رَبِّهِمْ فَلَخَّ بِهْمُ أَحَدَهُ رَابِيَةً

^a1,1. ^b41,18; 54,32. ^c41,17; 54,20. ^d54,21. ^e28,9. ^f73,17.

3107. Ustalony lub nieunikniony fakt; katastrofa, która z całą pewnością się wydarzy; ostateczne pokonanie niewiary.

12. ^aZaprawdę, kiedy wody³¹⁰⁸
wysoko się podniosły, My nieśliśmy
cię w łódce,

إِنَّا لَنَأْتِيَنَّكَ فِي الْبَارِئَةِ ۝

13. Aby stało się to dla ciebie
napomnieniem i aby zachowujące
ucho zachowało to.

لِنَجْمَعَنَّكَ لَكَ تَذَكُّرًا وَذَقَّيْنَا أذُنَ ذَاوِيئَةَ ۝

14. ^bKiedy więc zabrzmiał poje-
dyny dźwięk trąby,³¹⁰⁹

وَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْثَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

15. I uniesione zostaną niebo i
ziemia, a potem rozbite jednym
uderzeniem,³¹¹⁰

وُحِيَّتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۝

16. Tego dnia zdarzy się wielkie
Wydarzenie.

يَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Niebo rozpadnie się ^ci będzie to
niezwykłe kruchy dzień.

وَالسَّمَاءُ كُفِّيَتْ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةً ۝

18. ^dAniołowie staną na jego krań-
cach i tego dnia na nim osiem aniołów
nieść będzie Tron twego Pana.³¹¹¹

وَالسَّمَاءُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَنَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ
يَوْمَئِذٍ نُنزِلُهُ ۝

^a11,41; 54,14. ^b18,100; 23,102; 36,52; 39,69; 50,21. ^c55,38; 84,2. ^d39,76; 40,8.

3108. W wersecie tym nawiązuje się do Potopu w czasach Noego.

3109. Marsz Świętego Proroka na Mekkę był tak szybki i nagły, że Mekkańczycy byli całkowicie zaskoczeni. Był on dla nich prawdziwym gromem z jasnego nieba. Werset ten może także odnosić się do Dnia Zmartwychwstania, gdzie kiedy w chwili zadęcia w trąby, zarówno sprawiedliwi, jak i winni staną przed Bogiem, przed Wielkim Tronem Sądu, by rozliczyć się ze swoich uczynków.

3110. Cała Arabia została wstrząśnięta; przywódcy arystokracji arabskiej oraz zwykły lud poczuli wielki wpływ podboju islamskiego, jak i wielką i gwałtowną zmianę, jakiej dokonał on w ich życiu – *al-Jibāl* oznacza tutaj przywódców ludzi, zaś *al-Ard* zwykły lud.

3111. 'Arsh (Tron) to reprezentacja niezwykłych atrybutów Boga, prerogatyw posiadanych tylko przez Niego. Atrybuty te manifestują się poprzez Boże atrybuty podobieństwa, które określone są w tym wersecie jako wsporniki Jego Tronu ('Arsh). Pozostałe atrybuty to Rabb, Rahmān, Rahīm oraz Mālik Yaum al-Dīn i są one podstawowymi atrybutami Bożymi, dzięki którym świat ten żyje i które dotyczą głównie życia i losu człowieka. W świetle ich majestatu, grozy i wielkości te właśnie cztery atrybuty Boże w Dniu Sądu manifestowane będą podwójnie. Słowa te mogą także oznaczać, że owego dnia, wraz z tymi czterema atrybutami podobieństwa zadziałają także odpowiadające im atrybuty wieczne. A ponieważ atrybuty Boże manifestują się poprzez aniołów, dlatego wspomina się o ośmiu aniołach jako podporach Tronu Bożego w tym Wielkim Dniu.

19. Tego dnia staniecie przed Bogiem i ^ażadna z waszych tajemnic nie pozostanie nieznana.³¹¹²

يَوْمَ يَدْعُرُونَ وَتَكْفُرُونَ لَا تَكْفُرُونَ لَكُمْ حَاقِبَةٌ

20. ^bWtedy ten, który dostanie do prawej ręki swój zapis,³¹¹³ powie: „Podejdz i przeczytaj mój zapis”.

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَذَا مَا أَدْرَأْتُ
كُفْيَاةً

21. „Zaiste, wiedziałem, że doczekam rozliczenia”.

إِنِّي كُنْتُ أَنْ مَلِي حَسَابِيَةٌ

22. ^cZatem ten będzie się cieszył radosnym życiem,

فَهُوَ فِي وَشْوَةٍ رَاضِيَةٌ

23. ^dW wyniosłym Ogrodzie,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

24. ^eW którym kiście owoców będą w zasięgu ręki.

تَطَوُّفُهَا دَانِيَةٌ

25. Będzie do niego powiedziane: ^f„Jedz i pij w radości z powodu dobrych dzieł, jakich dokonałeś w minionych dniach”.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْحَالِيَةِ

^a4,43; 41,21. ^b17,72; 84,8-9. ^c88,10; 100,8. ^d43,73; 88,11. ^e55,55; 76,15. ^f77,44.

Błędnym poglądem jest, że 'Arsh, o którym mowa w tym wersecie, jest „zrodzony” przez aniołów, a przez to jest czymś materialnym. Bowiem słowo *Hamala*, jak się je wykorzystuje w Koranie, nie oznacza tylko podtrzymywania w sensie fizycznym, lecz również w sensie przenośni. W 33,73 o człowieku mówi się jako o „niosącym Prawo” lub *Shari'ah*, a przecież *Shari'ah* nie jest niczym materialnym. Podobnie podtrzymywanie 'Arsh przez anioły oznacza, że przez nich odkrywa się i manifestuje rzeczywistość atrybutów Bożych. Nie możemy jako ludzie pojąć i zrozumieć tych wiecznych atrybutów Boga (Jego 'Arsh) bez Jego atrybutów podobieństwa. Tak zatem Boże atrybuty podobieństwa podtrzymują, czy są nośnikami Jego atrybutów wiecznych (Jego 'Arsh). Powiada się znowu, że o 'Arsh mówi się jako o czymś „na wodzie” (11,8), co jest elementem stworzonym, a przez to i on musi być rzeczą stworzoną. Jednakże „woda” w języku objawionego Pisma oznacza często Słowo Boże. W tym sensie werset ten (11,8) oznacza, że „Tron Boży” spoczywa na „Słowie Bożym”, co oznacza, iż człowiek nie jest w stanie w pełni zrozumieć i uświadomić sobie majestatu i chwały Bożej bez pomocy Słowa Bożego. Fakt, iż 'Arsh oznacza wieczne atrybuty Boga, wynika też jasno z 23,117. Patrz także 986.

3112. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten oznacza, że w dniu Upadku Mekki wykspionowany zostanie całkowicie fałsz wierzeń i praktyk bałwochwalczych.

3113. Otrzymać zapis w prawą rękę to koraniczna metafora przejścia przez próbę z powodzeniem.

26. ^aJeśli jednak chodzi o tego, który swój zapis dostanie do lewej ręki,³¹¹⁴ ten powie: „O, gdybym tak nie otrzymał mego zapisu!

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ ۖ فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي
لَمْ أُوتِ كِتَابِيهِ ۗ

27. „Ani nie wiedział, jakie jest moje rozliczenie!

وَلَمْ أَدْرِمَا حِسَابِيهِ ۗ

28. „O, gdybyż tak śmierć na mnie spadła! ³¹¹⁵

يَلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ۗ

29. „Na nic mi się nie zdało moje bogactwo.”

مَا آخُذْنِي مَالِيهِ ۗ

30. „Jak i moj: y mnie opuściły”.

هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ ۗ

31. Będzie rozkazane aniołom:
^b„Chwyście go i zakujcie w kajdany .

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ۗ

32. „A potem wrzucie go do Piekła.

ثُمَّ الرِّجِيمَ صُلُوهُ ۗ

33. „Następnie zwiążcie go łańcuchem, którego długość będzie siedemdziesiąt³¹¹⁶ łokci.

ثُمَّ نَرَىٰ سِلْسِلَةً ذَرَعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۗ

34. „Zaprawdę, on nie uwierzył w Allacha, Wielkiego,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۗ

^a56,42-43; 84,11, 13. ^b76,5.

3114. Otrzymanie zapisu w lewą rękę oznacza w terminologii koranicznej niepowodzenie podczas próby.

3115. Niewierni pragnąć będą śmierci wszystkich rzeczy, aby nie było innego życia i rozliczania się przed Bogiem ze swoich uczynków.

3116. W Koranie wiele razy wyjaśnia się, że Życie po śmierci nie jest nowym życiem, lecz tylko obrazem i reprezentacją faktów życia obecnego. W wersach tych duchowe tortury obecnego świata reprezentowane są jako kara fizyczna w życiu przyszłym. Na przykład założenie na szyję łańcucha oznacza pragnienia tego świata i to właśnie te pragnienia przyjmują formę kajdanów w życiu przyszłym. Podobnie powikłania tego świata manifestować się będą jako okowy na nogach. Ogień serca tego świata będzie w życiu przyszłym także płonącym ogniem. Wiek maksymalny czy granicę życia człowieka można na ogół określać na 70 lat, z wyłączeniem okresów dzieciństwa i starczego niedołęstwa. Tych siedemdziesiąt lat niegodziwy niewierny traci w gmatwaniu spraw tego świata, zadowalając jednocześnie swoje pragnienia zmysłowe. Nie próbuje on uwolnić się z tego łańcucha pragnień i dlatego w świecie przyszłym ten łańcuch pragnień, jakim poddawał się on przez tych 70 lat, ucieleśniony zostanie w formie łańcucha o długości siedemdziesięciu łokci, gdzie każdy łokiec oznaczać będzie jeden rok.

35. ^a„I nie nakłaniał do karmienia biednych.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ ۝

36. ^b„Dlatego tego dnia nie ma tutaj żadnego przyjaciela,

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبِيبٌ ۝

37. „Ani pożywienia oprócz obmycia ran,

وَلَا طَعَامٍ إِلَّا مِنْ غَسِيلِينَ ۝

38. „Które spożywają wyłącznie grzesznicy”.

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۝

39. Lecz nie, przysięgam na to, co widzicie,

فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۝

40. I to, czego nie widzicie,³¹¹⁷

وَمَا لَا تَبْصِرُونَ ۝

41. Że jest to niechybnie słowo przyniesione przez szlachetnego Pośłańca,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

42. ^dA nie słowo poety. Nicością jest to, w co wierzycie!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُوْمَنُونَ ۝

43. ^eAni nie jest to słowo wróżbiarza. Nicością jest to, na co zważacie!

وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَدَّكَّرُونَ ۝

44. To jest objawienie od Pana światów.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

45. ^fI gdyby on wymyślił i przypisał Nam jakieś powiedzenie,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ۝

46. My z pewnością pochwycilibyśmy go za prawą dłoń,

لَخَدَّنَا مِنْهُ يَأْمِينِينَ ۝

^a74,45; 89,19; 107,4. ^b43,68; 70,11; 80,38. ^c14,17; 78,25, 26. ^d36,70; 52,31. ^e52,30. ^f40,29.

3117. Rzeczy, które widzimy jak działają w tym świecie fizycznym – czyli widzialne fakty i rzeczy, które są ukryte przed wzrokiem, czyli rozum i sumienie ludzkie – przedstawia się w tych wersach (39-40) jako dowody potwierdzające Boskie pochodzenie Koranu. Werset ten może także oznaczać, że te wielkie znaki, jakich świadkami byli niewierni w czasach Świętego Proroka, oraz prorocтва o świetlanej przyszłości Islamu, które jeszcze oczekują na spełnienie, stanowią niepodważalny argument na to, że Koran jest Słowem Bożym, które On objawił swojemu szlachetnemu Prorokowi Muhammadowi. Dotyczy ono faktów z życia i nie jest wymysłem poety ani błędzeniem w ciemności wróżbiarstwa.

47. A wtedy niechybnie My przecięlibyśmy jego nić życia,

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۗ

48. I nikt z ws nie byłby w stanie powstrzymać naszej kary przed nim.³¹¹⁸

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. I, zaprawdę, to jest napomnienie dla sprawiedliwych.

وَأِنَّهُ لَتَذِكْرٌ لِّلْمُتَّقِينَ ۝

50. I, zaiste, My wiemy, że wśród was są tacy, którzy odrzucają Nasze Znaki.

وَأِنَّا نَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ۝

51. I, zaprawdę, dla niewierzących będzie to źródłem żalu.

وَأِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكٰفِرِينَ ۝

52. I, zaiste, to jest absolutna prawda.

وَأِنَّهُ لِحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. ^aZatem głoś chwałę imienia twego Pana, Wielkiego.

يٰۤاَسْمٰعٰتُ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ۝

^a56,75: 87,2.

3118. W obecnym oraz trzech poprzednich wersetach przedstawia się argument, że gdyby Święty Prorok był kłamcą, ręka Boga chwyciłaby go za gardło i z całą pewnością spotkałaby go gwałtowna śmierć, zaś cała jego misja i dzieło rozleciałyby się na kawałki – jakim jest los fałszywych proroków. Stwierdzenie oraz argumenty zawarte w tych wersetach są – jak się wydaje – dokładną reprodukcją biblijnego stwierdzenia z Pwt 18,20.

R O Z D Z I A Ł 70

AL-MA'ĀRIJ

(Objawiony przed Hijrah)

Uwagi wstępne

Sura obecna została objawiona w Mekce w pobliżu piątego roku Powołania, lecz nie później niż pod koniec wczesnego okresu mekkańskiego. Noldeke, Muir, oraz niektóre inne wielkie autorytety taką datę przypisują objawieniu tej sury. W poprzedniej surze ostrzeżono niewiernych, że wkrótce spadnie na nich *Al-Hâqqah* (Wielkie Nieszczęście), o ile nie okażą skruchy za swoje grzechy i nie przyjmą Posłannictwa Bożego. Sura obecna rozpoczyna się od przypomnienia żądania niewiernych: „Kiedy to nadejdzie ta grożąca nam kara?” Powiada się im, że już wkrótce na nich spadnie, że jest już właściwie u ich wrót. Kiedy już jednak nadejdzie, będzie tak wszechobejmująca i niszcząca, że z jej powodu góry fruwać będą w powietrzu jak strzępy wełny, a niewierni będą chcieli odłączyć się od swoich bliskich i ukochanych – swoich żon, dzieci i braci – w formie odkupienia za samych siebie. Jednakże wtedy będzie już zbyt późno. Przy samym końcu sura ta ostrzega niewierzących, mówiąc, że uważają oni prorocтва o pełnej chwały przyszłości Islamu za marzenie wizjonera, lecz właściwie nadchodzi już czas kiedy ze spuszczonymi oczyma pośpieszą do Świętego Proroka, by przyjąć Islam. Wtedy uświadomią sobie ze wstydem i smutkiem, że to, co przepowiadał Święty Prorok o ich przyszłości, było całkowitą prawdą.

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Pytający³¹¹⁹ pyta w sprawie ^bkary, która niebawem spadnie

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. Na niewiernych i której nikt ^cnie powstrzyma.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Ona jest od Allacha, Pana wspaniałych wzniesień.^{3119A}

فِي اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Aniołowie i Duch wstępują do Niego w dniu, którego miara to pięćdziesiąt tysięcy lat.³¹²⁰

تَرْجِعُ الْمَلَايِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ
مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. ^dBądź zatem cierpliwy godną podziwu cierpliwością.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلًا

7. Oni widzą ją odległą,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَؤْيُوتًا

8. Lecz My widzimy, że jest blisko.

وَرَأَيْنَاهُ قَوْبًا

9. Dzień, w którym niebo stanie się jak roztopiona miedź,

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَلْهِلِّ

10. ^eA góry staną się jak strzępki wełny,³¹²¹

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ

^a 1,1. ^b 52,8; 56,2. ^c 52,9; 56,3. ^d 15,86. ^e 20,106; 70,10; 101,6.

3119. „Pytający” w tym wersecie uważany jest przez niektórych Komentatorów za Nadr bin Al-Hārith lub Abū Jahl. Określenie to może jednak nie dotyczyć żadnej konkretnej osoby. Może ono dotyczyć wszystkich niewiernych, ponieważ wszyscy oni wielokrotnie rzucali wyzwanie Świętemu Prorokowi, aby ściągnął na nich zagrażającą im karę (8,33; 21,39; 27,72; 32,29; 34,30; 36,49; 67,26).

3119A. Bóg przyznaje swoim wynawcom wszelkie najwyższe stanowiska.

3120. *Al-Rūh* oznacza duszę ludzką, więc cały ten werset może oznaczać, że rozwój i postęp duszy ludzkiej nie będzie miał końca. Werset ten może także oznaczać, że ugruntowanie planów i programów Bożych wymaga tysięcy lat. Może on też oznaczać konkretny cykl pięćdziesięciu tysięcy lat, w których ma nastąpić jakaś szczególna, wielka nakazana zmiana, jako że prorocтва Boże mają swoje określone okresy, epoki i cykle, w których są spełniane.

3121. W dzisiejszej epoce atomu i bomb wodorowych latanie gór jak strzępków wełny wcale nie jest czymś niemożliwym.

11. ^aA przyjaciel nie będzie wypytwał o przyjaciela,

وَلَا يَتَلَّ حَيْدُمُ حَيْدِمًا ۝

12. Choć znaleźć się będą w zasięgu wzroku. ^bWinny chętnie wykupywać się będzie z kary tego dnia, ofiarując swoje dzieci,

يُبَصِّرُ زُرَّهَهُ يَوْمَ الْمَجْرَمِ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ۝

13. ^cI żonę, i brata,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝

14. I swą rodzinę, która dawała mu schronienie,

وَقَصِيْبَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ۝

15. Jak i oferując wszystkich tych, co są na ziemi, gdyby tylko mógł w ten sposób uratować samego siebie.³¹²²

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۝

16. Lecz nie! Zaiste, to płomień Ognia,

كَلَّا إِنَّهَا لَنَارٌ ۝

17. ^dOdzierający skórę aż po końce ciała,

تَرَاعَةَ النَّسْوَى ۝

18. Zawoła tego, kto odwrócił się i odszedł,

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۝

19. ^eI gromadził bogactwa i trzymał je dla siebie.

وَجَمَعَ قَاوِغَى ۝

20. Zaprawdę, człowiek stworzony jest³¹²³ niecierpliwym i skąpym.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ ۝

21. ^fKiedy spada nań jakieś zło, lamentuje,

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزَعًا ۝

22. Lecz kiedy spotyka go dobry los, staje się skąpy,

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝

^a44,42; 69,36. ^b5,37; 13,19; 39,48. ^c31,34; 80,37. ^d74,30. ^e9,34; 53,35; 104,3. ^f11,10.

3122. Cóż za napawający strachem obraz Dnia Sądu przedstawiają te wersety! W obliczu niebezpieczeństwa człowiek gotów jest porzucić wszystko, nawet złożyć w ofierze swoich najmilszych i najbliższych, by tylko ratować swoją skórę.

3123. Człowiek w swej naturze jest istotą niecierpliwą i skąpą. W kwestii tego znaczenia słowa *Khuliqa* patrz 21,38; 30,55.

23. Z wyjątkiem tych, którzy się modlą,

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٣١﴾

24. ^aTych, którzy trwają przy swej Modlitwie,

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٣٢﴾

25. ^bI tych, w których bogactwie zawarte jest znane prawo³¹²⁴ –

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٣٣﴾

26. Dla tych, którzy proszą o pomoc, i tych, którzy nie proszą,³¹²⁵

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٣٤﴾

27. I tych, którzy wierzą w Dzień Sądu, iż będzie rzeczywistością,^{3125A}

وَالَّذِينَ يُصَلِّونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

28. I tych, którzy boją się kary od ich Pana –

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابٍ رَئِيمٍ مَتَّقُونَ ﴿٣٦﴾

29. Zaprawdę, przed karą od ich Pana nikt nie może czuć się bezpieczny –

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

30. ^cI tych, którzy chowają swoje intymne części ciała –

وَالَّذِينَ هُمْ يُغْنُوهُمْ عَنْ حِفْظِنَا ﴿٣٨﴾

31. ^dZ wyjątkiem ich żon i tych, których posiada ich prawa ręka. Tych, naprawdę, nie można winić.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٩﴾

32. ^eLecz ci, którzy próbują przeostać się poza to, są tymi, którzy grzeszą –

فَمَنْ ابْتغى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٤٠﴾

33. ^fI tych, którzy zważają na swe słowa i przymierza.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا مُنْتَهِيَّ لَهُمْ وَعَهْدُهُمْ رُحُونَ ﴿٤١﴾

^a23,10. ^b51,20. ^c23,7. ^d23,7. ^e23,8. ^f23,9.

3124. Ponieważ wszystko we wszechświecie jest wspólną własnością całej ludzkości, nie może być mowy o absolutnej własności czegoś ze strony konkretnej osoby: biedni mają swój udział w bogactwach na zasadzie prawa.

3125. Słowo *Mahrūm* oznacza: ci, którzy z powodu pewnej ułomności fizycznej lub poczucia godności, nie chcą prosić o jałmużnę. W tej liczbie znajdują się także zwierzęta.

3125A. Nie może być mowy o prawdziwym poczuciu obowiązku bez prawdziwego i żywego wierzenia w Życie Przyszłe. To wierzenie jest drugim najważniejszym wierzeniem Koranu, stojącym zaraz po wierze w istnienie Boga.

34. I tych, którzy są uczciwi w dawaniu świadectwa.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. I tych, którzy ściśle przestrzegają swej Modlitwy.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٥﴾

36. ^aCi znajdują się w Ogrodach, stosownie uszanowani.

بِهِمْ لَوْلَاكَ فِي جَنَّتِ مُكْرَمُونَ ﴿٣٦﴾

37. Lecz co dzieje się z tymi, którzy nie wierzą, iż ^bprzybywają w pośpiechu do ciebie

فَسَأَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٧﴾

38. Z twojej prawej strony i ze strony lewej w najróżniejszych grupach?³¹²⁶

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٨﴾

39. Czy każdy z nich ma nadzieję wejść do Ogrodu Szczęścia?

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّتِمْ ﴿٣٩﴾

40. Nigdy! My stworzyliśmy ich z tego, co³¹²⁷ znają.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Lecz nie! Przysięgam na Pana Wschodów i Zachodów, że My mamy taką siłę.

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِيرُونَ ﴿٤١﴾

42. By w ich miejsce postawić innych, lepszych niż oni,³¹²⁸ a wszak nie sposób powstrzymać Nas w Naszych planach.

عَلَىٰ أَنْ يُبَدَّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عُنَّا بِمُسَوِّينَ ﴿٤٢﴾

^a18,108; 23,12. ^b14,43-44.

3126. Werset obecny oraz poprzedni przedstawiają prorocki opis nadejścia chwili zwycięstwa Islamu, kiedy to pogańskie plemiona Arabii z każdej części tego kraju pośpieszą do Świętego Proroka, by błagać go o przyjęcie pod skrzydła Islamu. Wersety te mogą także odnosić się do nęcących ofert czynionych przez przywódców Quraish Świętemu Prorokowi, gdyby tylko zechciał on porzucić swoje głoszenie przeciwko ich bożkom. Jednakże niektóre autorytety uważają, że werset ten odnosi się do tych groźnych ataków, jakie w różnych formach były przypuszczane na Świętego Proroka przez jego przeciwników.

3127. Słowo *Mimma* oznacza: siły naturalne oraz zdolności, jakimi Bóg obdarzył człowieka.

3128. Przeciwnikom Świętego Proroka powiada się, że stary porządek zniknie, a na jego zgliszczach powstanie porządek nowy i lepszy oraz że inny lud zajmie ich miejsce.

43. Zatem pozostaw ich im samym, niechaj oddają się próżnym rozmowom i zabawiają się, aż nadejdzie ten ich dzień, który im obiecano,

قَدَرَهُمْ يُخْضِرُونَ وَيَلْعَبُونَ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٣٩﴾

44. ^bDzień, w którym pośpiesznie wyjdą ze swych grobów, jakby na wyścigi podążali do jakiegoś celu,

يَوْمَ يُخْرَجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَّاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَى
نُصْبٍ يُوقِضُونَ ﴿٤٠﴾

45. A ich oczy będą spuszczone i całych ich pokryje ^cupokorzenie.³¹²⁹
Taki jest dzień, jaki im obiecano.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُقُهُمْ ذِلَّةٌ ذَاكَ الْيَوْمِ
بِالَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤١﴾

^a23,55; 43,84; 52,46. ^b36,52; 54,8-9. ^c10,28; 54,8.

3129. Werset obecny oraz poprzedni zawierają graficzny obraz przywódców Quraish po Upadku Mekki, kiedy to przybyli oni do Świętego Proroka w całkowitym przygnębieniu, pozbawieni ducha, ze spuszczonej oczami oraz rozczarowaniem, poczuciem winy i żalem wypisanymi na ich twarzach.

R O Z D Z I A Ł 71

NŪH

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia, kontekst i temat**

Ponieważ sura ta zawiera opis duchowych doświadczeń Proroka Noego, została ona stosownie nazwana od jego imienia. Wherry podaje 7. rok jako rok objawienia tej sury, podczas gdy Noldeke umieszcza tę surę w 5. roku. Jednak wedle niektórych innych autorytetów sura ta została objawiona w pierwszym okresie mekkańskim, mniej więcej w czasie, kiedy objawione zostały niektóre z poprzedzających ją Rozdziałów. Pod koniec poprzedniej sury powiedziano, że ludzie niegodziwi niezmiennie odrzucają Posłannictwo Boże; oni przeciwstawiają się i prześladują Posłańców Bożych aż do czasu, kiedy spadnie na nich kara i doczekają się oni swego zasłużonego końca. Sura obecna przedstawia krótki opis działalności misjonarskiej największego Proroka starożytności – Noego – i przedstawia go jako wylewającego ze swego serca przed Panem Bogiem i Stwórcą agonii w słowach pełnych patosu. Noe głosił wobec swego ludu dzień i noc oraz przemawiał do nich prywatnie i publicznie. Przypominał im o wielkich łaskach i darach, jakie został Bóg na jego lud. Ostrzegał go zatem przed złymi konsekwencjami odrzucania Posłannictwa Bożego. Jednak całe jego głoszenie i ostrzeganie, jak współczucie i troska o dobrobyt swego ludu spotykały się zawsze z szyderstwami, opozycją i obelgami. I zamiast pójść za nim, za człowiekiem, którego serce było pełne dla nich miłości, oni poszli za tymi fałszywymi przywódcami, którzy wiedli ich prostą drogą do zniszczenia. Kiedy napomnienia i głoszenie Noego, które trwały przez całe jego życie, okazały się wołaniem na puszczy, zwrócił się on z modlitwą do Boga, aby Ten zniszczył wrogów Prawdy. Sura ta kończy się tą właśnie modlitwą Noego.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Wystaliśmy Noego do jego ludu z takim przykazaniem: „Ostrzeż swój lud zanim spadnie na niego żalonna kara”.

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

3. On rzekł: „O ludu mój! Zaiste, ja jestem dla was tylko tym, który ostrzega,

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

4. „Abyście służyli Allachowi i pamiętali o swoim dla Niego obowiązku i byli mi posłuszni”.

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

5. „On przebaczy wam wasze grzechy i udzieli wam zwłoki aż po wyznaczony czas”. Zaprawdę, ^aczasu wyznaczonego przez Allacha nie będzie można przełożyć, kiedy już nadejdzie, ³¹³⁰ gdybyście tylko wiedzieli.

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسْتَعْتَبٍ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَئِنَّكُمْ تَعْلَمُونَ

6. On rzekł: „Panie mój, nawoływałem lud mój dzień i noc,

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا

7. „Lecz to moje ich nawoływanie spowodowało, że jeszcze bardziej ode mnie uciekali.

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا

8. „I za każdym razem, gdy ich wzywałem, abyś Ty mógł im przebaczyć, oni wkładali palce w uszy i ^bściślejsi owijali się strojem ³¹³¹ i trwali w niegodziwości i byli ohydnie dumni.

وَرَأَيْتُ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أُصْغَارَهُمْ فِي أذَانِهِمْ وَاسْتَسْقَمُوا بِأَنبَابِهِمْ وَاصْتَوْوُا وَانْتَكَبُوا

سِتْرِي بَارًا

^a63,12. ^b11,6.

3130. Kiedy dekret Boży zaczyna już działać, skrucha na nic się już nie zda.

3131. Słowa *Istaghshau Thiyābahum* oznaczają w przenośni: „Nie chcieli słuchać Posłannictwa Bożego. Zamknęli wszystkie drogi swoich serc przed nim”, gdzie *Thiyāb* oznacza „serca” (Lane).

9. „Później otwarcie wezwałem ich do sprawiedliwości,

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ۝

10. „A potem głosiłem im publicznie i apelowałem do nich prywatnie”.³¹³²

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11. ^a„I powiedziałem: „Szukajcie przebaczenia od waszego Pana, albowiem On jest Wielkim Przebaczającym.

قُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12. „On ześle wam deszcz w wielkiej obfitości

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13. „I da wam więcej bogactwa i dzieci, i uczyni, że będą dla was rosły ogrody, i uczyni, że będą dla was płynąć rzeki.

وَيُنذِرَكُمْ يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ إِنَّا جَاءَكُم بِالْحَبِّ عِتَابًا ۝ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14. „Co się z wami dzieje, że nie macie nadziei na wielkość i mądrość od Allacha?”³¹³³

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15. ^b„On stworzył was w różnych formach i różnych warunkach.”³¹³³

وَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ أَطْوَارًا ۝

16. ^c„Czy nie widzicie, jak Allah stworzył siedem niebios w doskonałej harmonii

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۝

^a11,4, 53. ^b23,13-15. ^c65,13; 67,4.

3132. Noe wykorzystał wszelkie dostępne mu środki, by przekonać swój lud, aby ten wysłuchał jego Posłannictwa. Lud jednak cały czas nie chciał go wysłuchać.

3133. Bóg obdarzył różnych ludzi różnymi zdolnościami i umiejętnościami i od tych właśnie różnic warunków fizycznych zależy istnienie, wzrost i rozwój społeczności ludzkiej. *Atwār* to liczba mnoga od słowa *Taur*, które oznacza: czas; stan; warunki; jakość; sposób; formę lub wygląd. Werset ten oznacza zatem: Bóg stworzył człowieka w różnych formach i różnej kondycji; w różnych aspektach i dyspozycji lub On stworzył ludzi w różnych stadiach (Lane).

17. ^a„I umieścił księżyc, ich światło, a słońce uczynił lampą?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

18. ^b„I uczynił Allah, iż wyra-
stacie z ziemi dobrym wzrostem.

سِرَاجًا
وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا

19. ^c„Potem On uczyni, że do niej
powrócicie, a On wyprowadzi was z
niej w formie nowych narodzin”.

ثُمَّ يُبِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا

20. ^d„I Allah uczynił dla was
ziemię wielką przestrzenią,

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا

21. ^e„Abyście przemierzali jej
przestronne drogi”.

فَلْيَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا خِيبًا

22. Wtedy Noe rzekł: „Panie mój,
oni nie okazali mi posłuszeństwa i
poszli za tym, którego bogactwo i
dzieci doprowadziły tylko do upadku.

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَأَتَّبَعُوا مَن لَّمْ
يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا

23. „I uknuli wielki plan”.

وَمَكْرًا مَّكْرًا كَبِيرًا

24. „I mówią do siebie wzajemnie:
«Nie zapominajcie o swoich bogach,
nie zapominajcie ani o Wadd, ani o
Suwā', ani o Yaghūth, ani o Ya'ūq czy
Nasr»». ³¹³⁴

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا
وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

^a10,6; 25,62. ^b7,26; 20,56. ^c7,26; 20,56. ^d67,16; 78,7. ^e67,16. ^f38,7.

3134. Wadd był bożkiem czczonym przez Banū Kalb w Dumat al-Jandal. Bożek ten miał postać człowieka, co reprezentowało jego męską siłę. Suwā' był bożkiem Banū Hudhail. Miał on kształty kobiety, co oznaczało piękno kobiece. Yaghūth należał do plemienia Murād, zaś Ya'ūq w kształcie konia czczony był przez Hamdān. Nasr, lub bożek Dhu'l-Kilā', miał kształt orla lub sępa, co oznaczało długie życie lub wgląd. Lud Noego oddawał się całkowicie bałwochwalstwu. Miał wiele bożków, a najpopularniejszymi z nich są te wymienione powyżej. Arabowie, kilka stuleci później, sprowadzili te bożki z Iraku. Hubul, ich najsłynniejszy bożek, sprowadzony został z Syrii przez 'Āmir bin Lohayy – przy czym najważniejszymi bożkami Arabów były Lāt, Manāt oraz 'Uzzā. Lub też Arabowie mogli nazwać swoich bożków od imion bożków plemienia Noego, ponieważ te dwa ludy żyły w niewielkiej od siebie odległości i miały ze sobą kontakty. Nic zatem niemożliwego ani nieprawdopodobnego nie znajduje się w tym, że sąsiadujące ze sobą bałwochwalcze ludy miałyby mieć identyczne nazwy dla swoich bożków.

25. ^a„I wielu sprowadzili z właściwej drogi. Tak zatem Ty nie powiększaj grzesznikom niczego poza błędem”.

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا
صَلَآً ۝

26. ^bZ powodu grzechu zostali oni zatopieni i weszli do Ognia. I nie znaleźli sobie żadnych pomocników przeciwko Allahowi.

وَمَا حَيِّتِي بِهِمْ أَغْرَقُوا فَأَدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ۝

27. I rzekł Noe: „Panie mój, nie pozostaw na ziemi nawet jednego niewierzącego,

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ
دِيَارًا ۝

28. „Albowiem jeśli ich pozostawisz, będą tylko sprowadzać Twoje sługi z właściwej drogi i będą rodzic wyłącznie grzeszników i niewiernych.

إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا
فَآجِرًا كَفَّارًا ۝

29. ^c„Panie mój! Przebacz mi i moim rodzicom, i temu, który wchodzi do mego domu jako wierzący, i wierzącym mężczyznom, i wierzącym niewiastom. I nie powiększaj niewiernym niczego prócz upadku” 3135

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيْ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ۝

^a14,37. ^b21,78; 26,121; 37,83. ^c14,42.

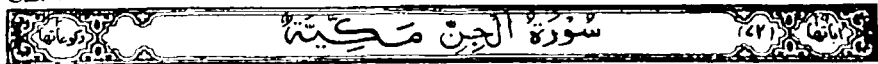
3135. Prorocy Boga pełni są mleka dobroci ludzkiej. Modlitwa Noego wskazuje, że opozycja wobec niego musiała być długotrwała, stała i nieustępliwa oraz że wszystkie jego wysiłki w celu wprowadzenia jego ludu na właściwą drogę spełzły na niczym i nie było już możliwości dokonania jakichkolwiek zmian. Wskazuje ona także i na to, iż jego przeciwnicy musieli przekroczyć wszelkie granice opozycji i prześladowania jego i jego współwyznawców, jak i oddawania się złym praktykom. Sprawy z pewnością posunęły się tak daleko, że człowiek tak pełen współczucia jak Noe zmuszony był modlić się przeciwko swojemu własnemu ludowi. W identycznej sytuacji postawa Świętego Proroka wobec jego przeciwników była całkowicie przeciwstawna. Podczas Bitwy pod Uhud, kiedy Prorokowi złamano dwa zęby i tak mocno zraniono, że zalał się krwią, jedynymi jego słowami były: „jak lud ten może doznać zbawienia, kiedy rani swojego własnego Proroka i pokrywa jego twarz krwią bez żadnej jego winy, z wyjątkiem tego, że wzywa on ich do Boga. Mój Panie! przebacz memu ludowi, albowiem nie wie on, co czyni” (Zurqāni oraz Hishām).

R O Z D Z I A Ł 72

AL-JINN

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia, kontekst i temat**

Powszechnie uważa się, że sura obecna została objawiona po powrocie Świętego Proroka z Tā'if, gdzie właściwie porzucił już nadzieje co do mieszkańców Mekki, z których strony spotkał się jedynie z szyderstwami, przeciwstawianiem się i prześladowaniami, gdy udał się do nich, by głosić swoje Posłannictwo. Ta wizyta w Tā'if odbyła się na dwa lata przed Hijrah, kiedy to opozycja wobec nowej Wiary przybrała szczególne rozmiary, a sytuacja Świętego Proroka i jego współwyznawców stała się niezwykle ciężka. Jeśli sura ta, jak uważają niektóre autorytety, nawiązuje do wydarzenia innego niż opisane w surze Al-Ahqāf (46,30-33), to mogła być ona objawiona o wiele wcześniej. Kontekst i treść tej sury popierają jakby ten ostatni pogląd. W surze poprzedniej powiedziano, że trwające całe życie głoszenie Wiary przez Noego spotkało się tylko z szyderstwami i wyśmiewaniem oraz że tylko kilka osób spoza jego najbliższej rodziny przyjęło jego posłannictwo – nawet jego żona i syn aktywnie przeciwstawiali się Noemu. W celu wskazania na istnienie podobieństw w warunkach Noego i Świętego Proroka powiada się, że grupa jinn – ludzie nie znanych wcześniej Świętemu Prorokowi – odwiedziła go, wysłuchała Koranu i od razu weni uwierzyła. Sura ta przedstawia dość długi opis wierzeń i doktryn tych ludzi, ich zachowania i spojrzenia na życie oraz z naciskiem potwierdza, że nikt nie jest w stanie zmienić ani zaszkodzić objawionemu Słowu Bożemu, ponieważ jest ono silnie strzeżone przez wartę Bożą jak cenny skarb. Przy końcu powiada się, że kiedy tylko Nauczyciel Boży wołał ludzi do Boga, siły zła starają się stłumić jego głos, lecz Nauczyciel ten wypełnia swą misję, nie będąc hamowanym przez machinacje wrogo nastawionych ludzi. Sura ta kończy się prezentacją najlepszego kryterium sprawdzania Boskiego Źródła Posłannictwa jakiegoś Proroka, a mianowicie, że zawiera ono proroctwa o wielkich wydarzeniach światowych, których nie jest w stanie przewidzieć wiedza ludzka, oraz że Prorok odnosi sukces w głoszeniu swojego Posłannictwa oraz wypełnia daną mu misję.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Powiedz: „Zostało mi objawione, że pewna grupa³¹³⁶ jinn wysłuchała Koranu i rzekła: „Rzeczywiście, wysłuchaliśmy ^bcudownego Koranu.³¹³⁷”

3. ^c„On prowadzi ku właściwej drodze, więc uwierzyliśmy weń i nikogo nie będziemy łączyć z Allahem.³¹³⁸”

4. „Prawda jest taka, że – niechaj wyniosły będzie majestat naszego Pana – ^dOn nie wziął sobie ani żony, ani syna,

5. „I że głupcy wśród nas wypowiadali szalone kłamstwa dotyczące Allacha,

6. „A my myśleliśmy, iż ludzie i jinn nigdy nie wypowiedzą kłamstwa przeciwko Allahowi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوْحِيَ إِلَيَّ إِنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَنَنصُرُكَ بِرَبِّنَا
أَحَدًا

وَإِنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

وَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَوِيحًا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

وَإِنَّا كُنَّا لَنَظُنُّكَ أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسَ وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا

^a1,1. ^b46,31. ^c46,32. ^d17,112; 18,5; 25,3.

3136. Patrz 2733.

3137. Być może nawiązuje się tutaj do grupy żydów z Nasibin. Nie byli to Arabowie i, będąc ludźmi obcymi, nazwani zostali „jinn”, które to słowo między innymi oznacza człowieka obcego (Lane). Wydarzenie, o którym mowa w tym wersecie, wydaje się innym niż to, o którym mowa w wersecie 46,30-33, chociaż werset ten uważany jest przez niektóre autorytety za nawiązujący do tych właśnie wersetów, ponieważ słowa włożone w usta „grupy jinn” w wersecie obecnym są bardzo podobne do słów wypowiedzianych przez jinn w 46,30-33.

3138. Werset ten wskazuje, że „grupą jinn” byli albo chrześcijańscy unitarianie, albo tacy Żydzi, którzy blisko byli z nimi związani lub, będąc pod ich wpływem, zgadzali się z wierzeniami chrześcijańskimi.

7. „I rzeczywiście, niektórzy ludzie³¹³⁹ z ludu zwykli byli szukać obrony u niektórych ludzi spośród jinn i w ten sposób powiększyli tylko arogancję jinn.

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾

8. „I rzeczywiście, uważali, jak i wy uważacie, że Allah nigdy nie powoła żadnego Posłańca.³¹⁴⁰

وَأَكْهَمُ كَلْتُمَا كَمَا كَلْتُمُنَّ إِن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

9. „A my staraliśmy się sięgnąć do nieba,³¹⁴¹ lecz stwierdziliśmy, że pełne jest ono straży i^bspadających gwiazd.

وَأَنَّا لَنَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا مُلْأَتًا حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾

10. „I mieliśmy zwyczaj zasiadać w nim, by słuchać. Lecz jeśli kto teraz słucha, znajduje dla siebie zaczajoną spadającą gwiazdę.³¹⁴²

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَنَنْسِفِعُ
إِن لَّن يَجِدَ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا ﴿٩﴾

11. „I nie wiemy, czy dla tych, co są na ziemi, wyznaczone jest zło, czy też ich Pan zamierza zesłać im przewodnictwo.

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَسْرَأْرِيذَ بَنِي فِي الْأَرْضِ لَمَّا رَأَى
بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾

^a6,129. ^b15,17-19; 37,7-9.

3139. Ponieważ słowo *Rijāl* używane bywa wyłącznie w odniesieniu do istot ludzkich, werset ten wskazuje, że „grupa jinn”, o której mowa w surze obecnej oraz w Al-Ahqāf, była grupą istot ludzkich, a nie żadnych innych stworzeń. Arabskie słowo *Jinn* może tutaj oznaczać ludzi wielkich lub wpływowych, zaś *Ins* z dolnych sfer lub pokornych, którzy, idąc za tymi pierwszymi i szukając u nich schronienia, powiększają tylko swoją próżność i arogancję.

3140. Żydzi przestali wierzyć jeszcze w czasach Proroka Józefa – przestali oni wierzyć w to, że wśród nich pojawić się może Posłaniec Boży (40,35).

3141. Zwrot „Staraliśmy się sięgnąć do niebios” oznacza: starając się osiągnąć sekrety tego, co nieznanne. Kiedy Reformator Boży ma się lada moment pojawić na świecie, ma miejsce zjawisko obfitego spadania gwiazd. Wydaje się, że właśnie do tego niezwykłego zjawiska nawiązuje się w tym wersecie.

3142. Przed pojawieniem się Reformatora Bożego wróżbici oddają się naukom okultystycznym i z pomocą swoich wątpliwych praktyk starają się oszukać prosty lud, twierdząc, że są w stanie osiągnąć sekrety tego, co nieznanne, oraz – dobrze znając sztukę oszukiwania – odnoszą sukces w swoich poczynaniach. Jednakże w chwili nadejścia Reformatora Boskiego ich oszustwa zostają wyeksponowane, zaś ich znajomość tego, co niewidzialne zostaje obnażona jako sztuczna i fragmentaryczna znajomość astrologii. Słowo „teraz” jest tutaj w szczególności użyte w odniesieniu do czasów Świętego Proroka, lecz może ono także oznaczać czasy jakiegokolwiek wielkiego Proroka Bożego. Patrz także 37,7-10.

12. „Niekktórzy z nas są sprawiedliwi, a niektórzy niesprawiedliwi – jesteemy grupami chodzącymi różnymi drogami.

وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِفَ
قِدَادًا ۝

13. „I wiemy, że ^anie jesteemy w stanie zmienić planu Allacha na ziemi, ani że nie możemy uciec przed Nim drogą powietrzną,

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نَعْرِجَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَكُن نَجْمَةً
هَرَبًا ۝

14. ^b„Więc kiedy usłyszeliemy nawoływanie ku przewodnictwu, uwierziliemy w nie. I ten, kto wierzy w swego Pana, nie boi się straty ani niesprawiedliwości.

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَن يُؤْمِن
بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بُخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

15. „Niekktórzy z nas podporządkowali się Bogu, a niektórzy zesłzi z właściwej drogi”. Ci, którzy podporządkowują się Bogu, oni szukają drogi właściwej.

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَافِرُونَ فَمَن أَسْلَمَ
فَأُولَئِكَ سَاحِرٌ وَّارْتِدًّا ۝

16. Ci zaś, którzy schodzą z właściwej drogi, oni będą paliwem dla Piekła.

وَأَنَّا الْقَافِرُونَ كَانُوا بِهِم حَطَبًا ۝

17. I jeśli niewierzący z Mekki będą szli właściwą drogą, My z pewnością damy im obfitość wody do picia,³¹⁴³

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَّاءً
عَدَدًا ۝

18. Aby ich w ten sposób wypróbować. ^cI jeśli kto odwraca się od pamiętania o swym Panu, On wyznaczy mu niezwykle srogą karę.

لِنَعْتَبَنَّهُمْ فِيهِ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْتَكَرْ
عَدَابًا صَعَدًا ۝

^a55,34. ^b46,32. ^c20,101; 43,37.

3143. Ponieważ woda jest źródłem wszelkiego życia, „obfitość wody” oznacza obfitość bogactwa i innych dóbr materialnych.

19. ^aWszystkie miejsca czci³¹⁴⁴ należą do Allacha, więc nie wzywajcie nikogo poza Allahem.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20. ^bI kiedy Sługa Allacha³¹⁴⁵ stoi, modląc się do Niego, oni tłumnie nań nacierają, prawie że dusząc go.

وَأَنَّكَ لَنَا قَامِعٌ عَبْدُ اللَّهِ يَدُوهُ كَادُوا بِكَ يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدَأُ ۝

21. Powiedz: „Ja modłę się wyłącznie do mego Pana ^ci nikogo Mu nie przypisuje”.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22. Powiedz: „Ja nie mam takiej mocy, by czynić wam dobro lub wam szkodzić”.

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23. Powiedz: „Zaiste, nikt nie jest w stanie obronić mnie przed karą Allacha, ^dani też ja sam nie jestem w stanie znaleźć żadnego schronienia poza Nim”.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مَلْجَأًا ۝

24. „Moim obowiązkiem jest wyłącznie przekazanie tego, co jest mi objawiane od Allacha i Jego Posłannictwa”. A ci, którzy nie okazują posłuszeństwa Allahowi i Jego Posłańcowi, na nich, zaiste, czeka ogień Piekła, w którym zamieszkają na długi czas.³¹⁴⁶

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25. ^eOni nie będą wierzyć aż do czasu, kiedy ujrzą to, co jest im obiecane, lecz wkrótce dowiedzą się, którzy są słabsi jako pomocnicy i których jest mniej.

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْأَلُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا أَوْ أَقَلُّ حَدًّا ۝

^a2,115; 22,41. ^b96,10-11. ^c13,37; 18,39. ^d18,28. ^e19,76.

3144. W następnych wersetych powiada się, że wraz z nadejściem Świętego Proroka plan Boży w odniesieniu do ustanowienia Jedności Bożej stanie się widoczny. Komentowany werset powiada, że od tej pory meczety będą centrami, z których emanować będzie i rozchodzić się światło Prawdy na cały świat.

3145. Określenie „Sługa Allacha” odnosi się do Świętego Proroka, jako że jest on sługą Bożym par excellence, lub też można je zastosować do każdego Posłańca Boskiego lub Bożego Reformatora.

3146. Różnica pomiędzy *Amad* i *Abad* polega na tym, że podczas gdy to pierwsze słowo oznacza czas ograniczony, to to drugie oznacza czas wieczny (Lane).

26. ^aPowiedz: „Ja nie wiem, czy to, co jest wam obiecane, jest blisko, czy Pan mój ustalił dla tego odległy termin”.

قُلْ إِنْ أَدْرَىٰ أَقْرَبَ مَا تُوْعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٦﴾

27. To On jest Znaczą niewidzialnego i to On nikomu nie objawia³¹⁴⁷ swoich tajemnic.

عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٧﴾

28. Z wyjątkiem Swego Posłańca, którego sobie wybierze. Wtedy On czyni, iż straż broniących aniołów idzie przed nim i za nim,³¹⁴⁸

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٨﴾

29. Aby wiedział, że Jego Posłańcy przekazali Posłannictwa od swego Pana.³¹⁴⁹ On ogarnia wszystko, co jest z nimi, jak i zachowuje rachunek wszystkich rzeczy.

لِيَعْلَمَ أَنْ تَدَّابَلْعُوا رِسَالَتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا
بَيْنَ يَدَيْهِمْ وَأَخْفَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٩﴾

^a21,110.

3147. Zwrot *Izhâr 'alâ al-Ghaib* oznacza: otrzymywać często i obficie wiedzę o tajemnicach tego, co nieznanne, które dotyczą najważniejszych wydarzeń.

3148. Werset ten zawiera niepodważalne kryterium dokonywania rozróżnienia pomiędzy naturą i zakresem tajemnic nieznanego, jakie objawiane są Posłańcowi Bożemu, oraz tymi, które ujawniane są innym sprawiedliwym wiernym. Rozróżnienie to polega czy dotyczy faktu, że podczas gdy Posłańcy Boga otrzymują *Izhâr 'alâ al-Ghaib* – to znaczy wyższość nad niewidzialnym, to sekrety ujawniane innym sprawiedliwym i świętym ludziom Bożym nie cieszą się tym rozróżnieniem. Ponadto objawienie zsyłane Posłańcom od Boga, jako że jest szczególnie chronione przez Boga, jest bezpieczne wobec prób naruszania czy dokonywania zmian ze strony złych duchów, podczas gdy sekrety ujawniane innym sprawiedliwym ludziom nie są bezpieczne.

3149. Objawienie dla Posłańców Bożych jest zabezpieczone przed zniekształceniami, ponieważ Posłańcy mają do wypełnienia wielką misję Bożą oraz mają do ogłoszenia wielkie Posłannictwo Boże.

R O Z D Z I A Ł 73

AL.-MUZZAMMIL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Według zgodnej opinii naukowców objawienie tej sury miało miejsce w najwcześniejszym okresie Powołania. Niektórzy naukowcy uważają, że sura obecna była trzecim objawionym Rozdziałem. W surze poprzedniej (Al-Jinn) powiedziano, że na Postaciów Bożych zstępują aniołowie, by chronić objawione Słowo Boże przed zniekształceniem. W surze obecnej zachęca się Świętego Proroka do poświęcenia części nocy na Modlitwę i rozmyślanie o Bogu, tak aby aniołowie mogli nań zstąpić, by pomóc mu w obronie przed zamiarami i machinacjami jego wrogów. Podobnie jak wszystkie sury mekkańskie, także i sura obecna zajmuje się głównie misją Bożą Świętego Proroka oraz prawdą objawienia koranicznego. W krótkich, lecz zdecydowanych słowach sura ta przepowiada ostateczne zwycięstwo Świętego Proroka oraz przytacza spełnienie tego proroctwa jako argument potwierdzający Życie po śmierci i Zmartwychwstanie. Szczególny akcent kładzie się na Modlitwę i rozmyślaniu o Bogu, co jest najskuteczniejszym sposobem otrzymania pomocy od Boga oraz wsparcia dla Świętego Proroka, aby przygotowywał się do wypełnienia tego leżącego przed nim, wielkiego zadania.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. O ty, owinięty płaszczem,³¹⁵⁰

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ

3. Stój w Modlitwie w nocy z wy-
jątkiem niewielkiej jej części –

قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا

4. Połowy, lub skróć ją nieco,

نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

5. Albo trochę dodaj – i ^brecytuj
Koran z zastanowieniem.

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَتِلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

6. Zaprawdę, My zamierzamy
obarczyć cię ważnym Słowem.³¹⁵¹

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

^a1,1. ^b17,107; 25,33.

3150. *Zamala-hu* oznacza: niósł go na plecach. *Zammala*, oprócz znaczenia podanego w tekście, oznacza: biegł i siedł obok szybko. *Tazammala*, *Izzammala* lub *Izdamala* oznacza: otulił się; niósł to, bagaż pewnego razu. *Muzammil* (lub *Mutazammil*) oznacza: człowiek okryty strojem; ktoś obarczony wielką odpowiedzialnością (Aqrab, Qadîr, Ma'ani). Po swoim pierwszym doświadczeniu duchowym, kiedy to anioł Boży przybył do Świętego Proroka z objawieniem Bożym, a było to w jaskini Hifâ'. Prorok pobiegł do domu bardzo przestraszony. Strach ten był czymś zupełnie naturalnym, jako że doświadczenie to było dla niego czymś całkowicie nowym. Święty Prorok poprosił, aby owinięto go płaszczem. Ponieważ owinięcie się także wskazuje na poczucie połączenia się i zjednoczenia, werset ten może oznaczać co następuje: „O ty, który wyznaczony zostaleś, by zjednoczyć wszystkie narody świata pod jednym sztandarem!” W Hadisach przedstawia się Świętego Proroka jako *Al-Hâshir*, czyli ten, który łączy i jednoczy narody świata (Bukhârî). Werset ten może również oznaczać: (1) Święty Prorok jest tym, kto musi przejść długą drogę, by zbudzić ludzkość do uświadomienia sobie jej wielkiego przeznaczenia i dlatego musi on iść szybko, to znaczy ciężko pracować, pracować bezustannie i szybko. (2) On jest tym, kto ma dźwigać ciężki bagaż, wielki obowiązek głoszenia światu Posłannictwa Bożego. Być może przypomniano Świętemu Prorokowi o jego uciążliwym zadaniu przygotowania społeczności bogobojnych wyznawców, którzy – będąc przepelnionymi tymi samymi szlachetnymi ideałami i podniecającymi tym samym zapałem – powinni pomagać mu w przekazywaniu ludzkości Posłannictwa Islamu. W obecnym wersecie nawiązuje się właśnie do tego uciążliwego zadania i obowiązków Świętego Proroka oraz do jego owinięcia się płaszczem.

3151. Zwrot „Ważne Słowo” może oznaczać: „Nauka koraniczna jest brzemienne w najwyższe znaczenia. Jest ona zbyt ważka, by ją przemieszczać”. Nie można zmieniać ani jednego słowa czy litery w tekście Koranu. Zgodnie z często cytowanym hadisem zawsze, kiedy na Świętego Proroka splotywał objawienie, wchodził on w trans i odczuwał dziwne uczucie, tak że nawet w bardzo chłodne dni z jego czoła spadały krople potu i wydawało mu się, że jego ciało jest niezwykle ciężkie (Bukhârî). Ponieważ objawienie koraniczne jest „doniosłym Słowem”, paroksyzm Świętego Proroka powodowany był tym właśnie uczuciem.

7. Zaprawdę, wstawanie w nocy do Modlitwy jest najlepszym sposobem podporządkowania siebie samego i najlepsze w mowie.³¹⁵²

إِن نَّالِشْتَةَ الْيَلِيهِ أَشَدُّ وَطَأَ وَآتَوْمُ وَيَلَا ۞

8. W ciągu dnia masz, zaiste, cały łańcuch zajęć.³¹⁵³

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۞

9. Zatem pamiętaj o imieniu twego Pana i oddawaj się Mu pełnym oddaniem.

وَأَذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبْتَئِلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ۞

10. ^aOn jest Panem Wschodu i Zachodu. Nie ma boga poza Nim. A zatem bierzcie Jego za swego Obrońcę.

رَبُّ الشَّرْقِيِّ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ
وَكَيْلًا ۞

11. I znóście cierpliwie wszystko, co oni mówią, i odsuwajcie się od nich w sposób obyczajny.

وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا حَنِيفًا ۞

12. ^bI Mi samemu zostawcie tych, którzy odrzucają prawdę, posiadaczy obfitości i spokoju, a dajcie im nieco zwłoki.

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهَلُمْ وَيَلَا ۞

13. Zaiste, My mamy ciężkie kajdany i szalejący ogień,

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ۞

14. I dławiące pożywienie, i bolesną karę,

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ۞

^a26,29; 37,6. ^b68,45; 74,12.

3152. Wstawanie w nocy w celu odbycia Modlitwy jest znakomitym sposobem na podporządkowanie własnego „ja” i kontrolowanie własnych złych skłonności i inklinacji. Udowodnionym doświadczeniem wszystkich świętych ludzi Bożych jest to, że nie tak bardzo nie sprzyja rozwojowi duchowemu człowieka jak Modlitwa w nocy. W ciszy i spokoju nocy panuje szczególny rodzaj pokoju i cała przyroda jest cicha, zaś człowiek, będąc sam na sam ze Stwórcą, cieszy się szczególnym rodzajem łączności z Nim i zostaje oświecony szczególnym światłem z nieba, które później przekazuje innym. Czas ten jest szczególnie korzystny do rozwijania własnej sily charakteru oraz do czynienia własnych wypowiedzi rozsądnymi, solidnymi i stosownymi. Stosowne wypowiadanie się oraz możliwość stałej, ciężkiej pracy to dwie najważniejsze cechy Reformatora, których potrzebuje on do osiągnięcia sukcesu w swojej misji. Modlitwa w nocy pomaga w rozwijaniu tych właśnie dwóch cech. Zdobywszy kontrolę nad własnym umysłem i językiem, człowiek zaczyna zdobywać kontrolę nad innymi ludźmi.

3153. W wersecie tym nawiązuje się do wszystkich rozlicznych obowiązków Świętego Proroka, które wypełniał skwapliwie oraz wypełnianie których sprawiało mu wiele przyjemności. Takim jest bowiem znaczenie słowa *Sabhan* (Lane).

15. W dniu, w którym zadrży ziemia i góry, a te staną się jak pokruszone piaszczyste wydmy.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ
كَغَيْبًا مَّهِيلًا ۝

16. Zaprawdę, wystaliśmy do Was Posłańca, ^bktóry jest nad wami świadkiem, tak jak wystaliśmy Posłańca do Faraona.³¹⁵⁴

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ مِمَّا
أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ۝

17. Lecz Faraon nie okazał Posłańcowi posłuszeństwa, ^cwięc pochwyliśmy go potężnym uściskiem.

فَخَصِمْتُمْ فِرْعَوْنَ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ آخِذًا وَّيْلًا ۝

18. Jak zatem wy, jeśli nie wierzycie, obronicie się przed dniem, w którym dzieci osiwieją?³¹⁵⁵

كَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ
شِيبًا ۝

19. ^dDzień, w którym rozpadnie się niebo. A Jego obietnica³¹⁵⁶ musi być wypełniona.

إِنَّ السَّمَاءَ مُنْفِطِرَةٌ بِهِ كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

20. To, zaiste, jest ^enapomnienie. Nicchaj zatem ten, kto chce, idzie drogą do swego Pana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

^a56,5-6; 79,7. ^b33,46; 48,9. ^c20,79; 26,67; 28,41. ^d82,2. ^e20,4; 74,55; 76,30; 80,12.

3154. Werset ten nawiązuje do proroctwa biblijnego: „Wzbudzę im proroka spośród ich braci, takiego jak ty, i włożę w jego usta moje słowa, będzie im mówił wszystko, co rozkażę. Jeśli ktoś nie będzie słuchać moich słów, które on wypowie w moim imieniu, Ja od niego żądam zdania sprawy” (Pwt 18,18-19).

3155. „Dzieci osiwieją” w wersecie obecnym, „rozpadnie się niebo” wersecie następnym, „skłębienie nieba” w 21,105 i inne podobne zwroty w Koranie (82,2 oraz 84,2) to metafory nawiązujące do najstraszniejszych wydarzeń, które doprowadzą do okropnych zmian.

3156. Obietnica, o której się tutaj mówi, dotyczyła całkowitego pokonania i zniszczenia sił zła w chwili Upadku Mekki.

21. Zaiste, Pan twój wie, że „stoisz modląc się przez prawie dwie trzecie nocy, a czasami przez połowę lub jej trzecią część. bjak również część z tych, którzy są z tobą.³¹⁵⁷ To Allah wyznacza miarę³¹⁵⁸ nocy i dnia. On wie, że nie możecie dokładnie obliczyć czasu, więc zwraca się ku wam z miłosierdziem. Zatem recytujcie tyle Koranu, ile nie sprawi wam trudności. On wie, że będą wśród was chorzy, a inni mogą podróżować po kraju, szukając Jego obfitości, a jeszcze inni mogą walczyć dla sprawy Allacha. Tak zatem recytujcie z niego tyle, ile nie sprawi wam trudności i przestrzegajcie Modlitwy, i płacicie Zakāt. c i używajcie Allahowi godziwej pomocy. I jeśli będziecie mogli wysłać przed sobą cokolwiek dobrego, znajdziecie to u Allacha. To będzie lepsze i większe w nagrodzie. I szukajcie przebaczenia u Allacha. Zaiste, Allah jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ
وَبِضْفَةٍ وَتُلُثُهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ اللَّيْلِ مَعَكَ
وَاللَّهُ يَقْدِرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عِلْمَٰنَ لَّنْ مَّخْصُومَهُ
فَتَنَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ
عَلِمَٰنَ لَّنْ سَيَكُونُ مِنكُمْ مَّرْضٌ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ
فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاخَرُونَ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ
وَآقِنُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا
حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ نِّجِدُوا
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا
إِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٠﴾

^a26,219. ^b25,65; 41,39. ^c2,246; 57,12; 64,18.

3157. W pierwszym wersecie tej sury zachęca się Świętego Proroka do stałej modlitwy w nocy, ponieważ działanie takie miało dać mu potrzebne siły do wypełniania tak wielkiego obowiązku, jakim było głoszenie Posłannictwa Bożego, które już wkrótce miało na niego spłynąć. W wersecie obecnym zapewnia się Proroka o radości Boga i powiada się mu, że wiernie wypełniał przykazanie Boże o Modlitwie nocnej – nie tylko on, lecz i część innych wiernych. Przykazanie to nie było kierowane w szczególności do współwyznawców Świętego Proroka, lecz ponieważ zawsze chcieli oni naśladować go, kopiowali jego przykład także i w tym aspekcie.

3158. Zdanie „Allah wyznacza miarę nocy i dnia” oznacza, że czasami noc jest dłuższa, a czasami krótsza, innym znów razem noce bywają równie długie. Słowa „nie możecie dokładnie obliczyć czasu” mogą odnosić się do muzułmanów w ogóle. Powiada się im, że oni wszyscy nie będą w stanie regularnie i punktualnie wypowiadać Modlitwy Nocnej.

R O Z D Z I A Ł 74

AL-MUDDATHHIR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Panuje zgodna opinia co do tego, że sura ta była jedną z pierwszych dwóch lub trzech objawionych w Mekce. Sura obecna oraz poprzednia (Al-Muzzammil) są, jak się wydaje, bliźniaczymi, ponieważ blisko łączą się, jeśli chodzi o czas ich objawienia oraz ich ton wypowiedzi. Właściwie sura obecna uzupełnia temat sury poprzedniej. Muzzammil z poprzedniej sury, pogrążony w modlitwie i rozmyślaniach oraz przechodzący przez okres intensywnego przygotowywania się do osiągnięcia doskonałości duchowej, staje się Muddaththir (niszczycielem grzechu i zwycięzcą nad siłami zła, wybawicielem ludzkości, jej przewodnikiem, przywódcą oraz tym, który ją ostrzega) w surze obecnej. Od tamtej pory życie Świętego Proroka przestało być jego własnym życiem. Zostało ono przekazane Bogu. Głosił on Posłannictwo Boże z jednoznacznym celem w obliczu obraz, opozycji i prześladowań. Sura ta rozpoczyna się od stanowczego przykazania dla Świętego Proroka, aby wytrwał, głosił Prawdę oraz ostrzegał tych, którzy jej nie będą chcieli przyjąć – tych, których bogactwo, władza i stanowiska uczyniły ślepyimi i głuchymi – że spotka ich kara, ponieważ się nie modlą, nie karmią biednych, jak również dlatego, że oddają się próżnym dążeniom. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że Koran jest jedynie przypomnieniem i napomnieniem. Ten, kto akceptuje jego Posłannictwo, akceptuje je dla dobra swojej własnej duszy, zaś ten, kto je odrzuca, czyni to ku swojej własnej zgubie.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. O ty, który okryłeś się swym
strojem,³¹⁵⁹

يَا أَيُّهَا الْمَدَّثِرُ

3. Powstań i ostrzegaj,

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. I sław Pana twego,

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

5. I oczyść swoje szaty,³¹⁶⁰

وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ

6. I unikaj nieczystości,³¹⁶¹

وَالرِّجْزَ فَاهْجُرْ

7. I nie obdarowuj łaskami, oczekuj
w zamian więcej,

وَلَا تَسْأَلْهُم مَّا مَلَكَتْ أَيْدِيهِمْ

8. I, na twego Pana, znoś próby
cierpliwie.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

^a1,1.

3159. *Tadaththara* lub *Iddaththara* oznacza: otulił się strojem. *Daththara-hū* oznacza: zniszczył lub usunął jego lub to; okrył go ciepłym strojem. *Daththara al-Tairu* oznacza: ptak uporządkował swe gniazdo; *Tadaththara al-Farasa* oznacza: wskoczył na konia i pojechał na nim. *Tadaththar al-'Aduwwa* oznacza: zwyciężył nad wrogiem (Lane). Zgodnie z różnymi znaczeniami słowa podstawowego *Al-Muddaththir* może oznaczać: ten, kto usuwa; reformator lub ten, kto uporządkowuje rzeczy; zwycięzca; ten, kto ma zamiar wskoczyć na konia i odjechać na nim. Słowo to bywa też interpretowane następująco: ten, kto obciążony jest dźwiganiem ciężkich obowiązków Proroka (Qadir). Słowo to oznacza także kogoś, kto posiada najwspanialsze siły i cechy oraz godność prorocką (Rūh al-Ma'āni). Wszystkie te określenia stosownie pasują do Świętego Proroka.

3160. *Thiyāb* oznacza: stroje; ludzi zależnych od kogoś lub idących za kimś; ciało lub „ja” człowieka, który nosi na sobie strój (Lane oraz Steingass). Świętego Proroka zachęca się, aby przed rozpoczęciem swojej wielkiej misji przygotował swoje ciało wyznawców, ciało ludzi czystego serca, postępowania i reputacji. Werset ten może także oznaczać, że on sam powinien stać się wzorem pobożności, sprawiedliwości i czystości postępowania.

3161. *Al-Rujz* oznacza także bałwochwalstwo (Lane), przez co werset ten można rozumieć jako zachętę wobec Świętego Proroka, by nie szczydził wysiłków do niszczenia bałwochwalstwa.

9. ^aA kiedy zabrzmi trąba,³¹⁶² فَإِذَا نُبِعِرَ فِي النَّاقُورِ ۝
10. ^bDzień ten będzie ciężkim dniem.³¹⁶³ فَذَلِكَ يَوْمٌ عَسِيرٌ ۝
11. Dla niewiernych nie będzie on łatwy. عَلَى الْكٰفِرِيْنَ غَيْرٌ يَّسِيْرٌ ۝
12. ^cPozwól, że Ja sam³¹⁶⁴ zajmę się tym, którego stworzyłem. ذَرْنِيْ وَمَنْ خَلَقْتُ وَجِبَدًا ۝
13. ^dDałem mu wiele bogactwa. وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّندُوْدًا ۝
14. ^eI synów mieszkających wraz z nim,³¹⁶⁵ وَبَنِيْنَ سُهُوْدًا ۝
15. I wyposażyłem go we wszystkie potrzebne rzeczy. وَمَهْدَتُّ لَهُ نَهِيْدًا ۝
16. A mimo to on pragnie, abym dał mu jeszcze więcej. تَمُرَّ يَطْمَعُ اَنْ اَرْزِيْدَ ۝
17. Oczywiście nie!³¹⁶⁶ Albowiem uparcie sprzeciwiał się Naszym Znakom. كَلَّا اِنَّهٗ كَانَ لِاٰتِيْنَا عِنْدًا ۝

^a23,102; 50,21; 69,14. ^b25,27. ^c68,45; 73,12. ^d68,15. ^e68,15.

3162. Werset ten oznacza: kiedy Reformator Boży – trąba Boża – poprzez którego Bóg wzywa do siebie ludzi, pojawia się i zwołuje ludzi do Boga. Werset ten może także oznaczać własne wołanie Świętego Proroka do ludzi.

3163. „Ciężki dzień” oznacza Dzień Zmartwychwstania lub dzień ostatecznego pokonania niewiary i całkowitego zwycięstwa Prawdy.

3164. Słowa te oznaczają także: „Opuść Mnie, by samodzielnie zająć się tym, którego stworzyłem” lub „Opuść Mnie, by zająć się tym, który z powodu wielkiego bogactwa, władzy i pozycji, jakie dał mu Bóg, sam siebie uważa za niezrównanego wśród swoich rodaków”, gdzie *Wahid* oznacza: wyjątkowy, nieporównalny (Lane).

Chociaż werset obecny oraz kilka następnych odnosi się do każdego aroganckiego i pełnego pogardy niewiernego, to mogą te wersety w szczególności odnosić się do Walid bin Mughirah, który wśród Quraish był postacią szczególną i znany był wśród swoich rodaków z tak wspaniałych tytułów jak „wyjątkowy” lub „aromat Quraish”. Był on człowiekiem bardzo przystojnym i znanym ze swoim wytwornych wierszy i innych osiągnięć. Miał on dziesięciu do trzynastu synów i był człowiekiem bardzo bogatym.

3165. Werset ten może oznaczać, że Walida synowie także żądali poszanowania, jak ich ojciec. Także i im zaofierowano wspaniałe miejsce w zgromadzeniach, na jakie i on uczęszczał. Lub też Walid był tak bogaty, że jego synowie zawsze mu towarzyszyli, nie chcąc udawać się gdziekolwiek indziej w celu zarabiania na życie.

18. Ja nałożę nań coraz bardziej ogarniającą mękę.

سَأَرْهِقُهُ صَعُودًا ۝

19. Spójrz! Zastanowił się i obliczył!

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝

20. Niechaj szczerze! Jakże sobie wyliczył!

فَقِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝

21. Niechaj szczerze³¹⁶⁷ raz jeszcze! Jakże sobie wyliczył!

ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝

22. Potem obejrzał się za siebie.

ثُمَّ نَظَرَ ۝

23. ^aZmarszczył brwi i popatrzył spode łba,³¹⁶⁸

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝

24. Odwrócił się i był pełen pogardy,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝

25. I rzekł: ^b„To nic innego, jak tylko magia.

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ ۝

26. „To nic innego, jak słowo człowieka”.

إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۝

27. Wkrótce wrzucę go w ^cogień Piekła.

سَأُصَلِّهِ سَفَرًا ۝

28. Skąd masz wiedzieć, czym jest ogień Piekła?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَفَرُهُ ۝

29. On nie oszczędza i niczego nie pozostawia.

لَا يُبْقِي وَلَا تَذَرُ ۝

30. ^dOn przypieka twarz.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ ۝

^a80,2. ^b34,44; 37,16. ^c37,24. ^d70,17.

3166. Słowo *Kallā* używane bywa do odrzucania prośby jakiejś osoby oraz do napominania jej za wypowiedzenie tej prośby (Lane).

3167. Nawiązuje się tutaj w szczególności do Walīd bin Mughīrah. Jego śladami zawsze szło zniszczenie. Trzech jego synów – Walīd, Khālid oraz Hishām – przyjęło Islam, zaś inni zginęli na jego oczach. Poniósł on wielkie straty finansowe, a w końcu umarł w nędzy i niełasce.

3168. Kiedy czytano mu Koran, Walīd bocył się i odchodził z niezadowolaniem.

31. Jest nad nim dziewiętnaście³¹⁶⁹ aniołów.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشْرَةَ ﴿٣١﴾

32. A strażnikami Ognia uczyniliśmy wyłącznie anioły. I ustaliliśmy ich liczbę po to, aby było to próbą dla tych, którzy nie wierzą, żeby ci, którzy otrzymali Księgę, mogli upewnić się, a ci, którzy wierzą, powiększyli swą wiarę, i ci, którzy otrzymali Księgę, jak również wierzący nie wątpili, i żeby ci, w których sercach jest choroba i niewierzący, mogli powiedzieć: „Co Allah ma na myśli poprzez tę „ilustrację?” W ten sposób pozwala Allah schodzić z drogi, komu zechce, a prowadzić tego, którego zapragnie prowadzić. ^bI nikt nie zna zastępów twego Pana, jak wyłącznie On sam. A jest to tylko Napomnienie dla ludzi.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا
عَدُوَّهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَقِينَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَيَقُولَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ
إِلَّا يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا

بِعِزَّةِ رَبِّكَ لِلْبَشَرِ ﴿٣٢﴾

33. Nie, na księżyc,

كَلَّا وَالْقَمَرَ ﴿٣٣﴾

34. I na noc, gdy odchodzi,

وَاللَّيْلِ إِذَا يَأْتِي ﴿٣٤﴾

35. ^cI na świt, gdy zabyśnie.³¹⁷⁰

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٥﴾

^a2,27. ^b33,10; 48,5. ^c81,19.

3169. Człowiek obdarzony został dziewięcioma głównymi zmysłami do odbioru bodźców zewnętrznych, jednym wewnętrznym zmysłem położenia w przestrzeni oraz jednym zmysłem wynikającym z działania organów wewnętrznych i dotyczącym odczuwania głodu, pragnienia itp. W połączeniu z ich dziewięcioma odpowiednikami duchowymi wraz ze zmysłem ochrony lub kontrolowania (czyli siłą woli, która dominuje i sprawuje kontrolę nad wszystkimi tymi cechami natury ludzkiej) stanowią one dziewiętnastu strażników Piekieła. Lub też liczba „19” może być wielką tajemnicą Bożą odnoszącą się w szczególności do Ludu Księgi, tajemnicę, której znaczenie zostanie ujawnione we właściwym czasie przez Boga i które spowoduje, że uznają oni prawdę nauki koranicznej, i wiele przyczyni się ona do ugruntowania wiernych w wierze. Któż ośmieliłby się twierdzić, że zna wszystkie tajemnice Boże?

3170. „Świt” może również oznaczać wielkiego Zastępcę Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza, zaś „odchodząca noc” może oznaczać noc ciemności duchowej, która zacznie odchodzić po jego pojawieniu się.

36. ^aZaprawdę, oto jedno z największych nieszczęść.

إِنَّهَا لِأَحَدَى الْكَبْرِ ۝

37. Ostrzeżenie dla człowieka,

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ۝

38. Tego wśród was, który chce iść naprzód w nocie lub zwleka.

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ۝

39. ^bKażda dusza jest zastawem³¹⁷¹ za to, co sobie zyskała,

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۝

40. Z wyjątkiem ^ctych po prawej stronie.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۝

41. Ci znajdują się w Ogrodach, wypytując

فِي جَنَّاتٍ مُتَنَاءٍ لِيُؤْتُوا ۝

42. Winnych:

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ۝

43. „Co sprowadziło was do Piekła?”

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَعْرَةٍ ۝

44. Ci powiedzą: ^d„Nie byliśmy z tych, którzy przestrzegali Modlitwy.

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ۝

45. ^e„Ani nie karmiliśmy biednych,

وَلَمْ نَكُ نَطْعِمُ الْيَسِيرِينَ ۝

46. „A oddawaliśmy się próżnym rozmowom z tymi, którzy się im oddają.

وَكُنَّا نَحُورُ مَعَ الْغَائِبِينَ ۝

47. „I uparcie zaprzeczaliśmy istnieniu ^fDnia Sądu,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ۝

48. „Do czasu, aż spadła na ^gnas śmierć”.³¹⁷²

حَتَّىٰ آتَانَا الْيَقِينَ ۝

^a79,35. ^b14,52; 40,18; 45,23. ^c56,28; 90,19. ^d75,32. ^e69,35; 89,19; 107,4. ^f75,33. ^g15,100.

3171. Każda dusza pozostawać będzie jako zastaw do czasu, aż spłaci popełnione przez siebie grzechy, czyli dopóki nie zostanie oczyszczona z grzechów w formie odbycia kary za nie.

3172. *Yaqin* oznacza: pewność; bezpieczeństwo; śmierć (Aqrah).

49. Tak zatem ^ana nic nie zda się im wstawnictwo orędowników.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ السَّوِيَّةِ ۝

50. Co się teraz z nimi dzieje, że odwracają się od Napomnienia,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ۝

51. Jakby byli wystraszonymi osłami,

كَأَنَّهُمْ خِرَافٌ مُسْتَنْفِرُونَ ۝

52. Uciekającymi przed lwem?

فَرَّتْ مِنْ قَبْوَةٍ ۝

53. Nie, każdy człowiek spośród nich pragnie otrzymać otwartą księgę.³¹⁷³

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا
مُنشَرَّةً ۝

54. Tak nie może być! Zaprawdę, oni nie boją się Życia Przyszłego.

كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ۝

55. Nigdy! Albowiem ten Koran jest wystarczającym Napomnieniem.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ ۝

56. Niechaj zatem ten, który chce, pamięta o nim.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۝

57. I nie będą pamiętać, jeśli Allah tak nie ^bzapragnie.³¹⁷⁴ On sam godny jest, by się Go bać, i On sam udziela przebaczenia.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى

وَأَهْلُ الْغُفُورَةِ ۝

^a20,110; 34,24. ^b76,31; 81,30.

3173. Nawiązywać się tutaj może do niebacznego żądania niewiernych, o którym mowa w innym miejscu Koranu, a mianowicie do tego, że nie uwierzą, dopóki Święty Prorok nie przyniesie im z nieba Księgi, którą mogliby przeczytać (17,94).

3174. Niewierni nie będą korzystać z Koranu, dopóki ich własna wola nie będzie zgodna z Wolą Boga, czyli dopóki nie podporządkują oni swoich pragnień Woli Boskiej (76,31).

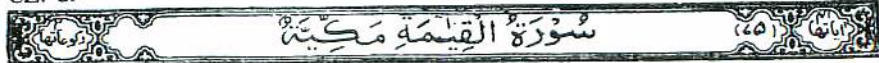
R O Z D Z I A Ł 75

AL-QIYĀMAH

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia, kontekst i temat**

Sura obecna zatytułowana jest „Zmartwychwstanie”, ponieważ prawie w całości zajmuje się tematem Zmartwychwstania. Jest ona zdecydowanie jedną z najwcześniejszych sur, jakie były objawione w Mekce, jako że Rozdziały mekkańskie w szczególności dotyczą Jedności Boga, Zmartwychwstania i Objawienia. Przy końcu poprzedniej sury powiedziano z naciskiem, że ci ludzie, którzy przyjmą Posłannictwo koraniczne, osiągną wielkość i cieszyć się będą szanowanym miejscem wśród potężnych narodów. Sura obecna, zaczynająca się od omówienia tematu Zmartwychwstania, rzuca wiele światła na fakt, że wśród moralnie zdegenerowanych ludzi nastąpi zmartwychwstanie moralne dzięki uszlachetniającym naukom Koranu oraz oczyszczającemu towarzystwu i przykładowi Świętego Proroka, Muhammada.

Sura ta rozpoczyna się od stanowczego potwierdzenia, że Zmartwychwstanie niewątpliwie nastąpi, oraz dodaje duchowe zmartwychwstanie człowieka jako dowód popierający to stwierdzenie. W formie dalszego dowodu sura ta powołuje się na *Nafs Lawwāmah* (Ducha Samooskarżającego), który w swym działaniu jest pierwszym stadium procesu moralnego odrodzenia człowieka. Następnie wspomina się często powtarzany sprzeciw niewiernych, że kiedy umrą i zamienią się w pył, to jak będą mogli powstać do nowego życia? Sura ta obala ten sprzeciw, powiadając, że w głębi serca wiedzą oni, iż grzechy ludzkie nigdy nie przechodzą bez echa, bez kary i dlatego musi nadejść taki dzień, w którym będą oni musieli rozliczyć się ze swoich uczynków. Następnie w związku z tym samym tematem przytacza się zbiór Koranu oraz ochronę Bożą jako kolejne argumenty, ponieważ spośród wszystkich objawionych Pism, Koran najbardziej podkreśla nieuniknioną Zmartwychwstania. Dalej przedstawia się krótki, lecz graficzny opis śmierci i wielkiego pragnienia człowieka, by go przed nią uchronić. Powyższe wskazuje, że w chwili śmierci strach przed koniecznością rozliczenia się ze swoich uczynków uciska serce człowieka jak głaz. Przy końcu tej sury napomina się niewiernych i powiada się, że człowiek nie został stworzony bez celu czy obowiązków oraz że będzie on musiał rozliczyć się ze swojego niepowodzenia w ich wypełnianiu. Przypomina się także niewiernym, że fizyczny rozwój człowieka od kropli nasienia do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej, obdarzonej wyjątkowymi siłami i cechami, stanowi niezbyty argument na to, że jego życie ma służyć pewnemu najwyższemu celowi, oraz że nie skończy się ono na odejściu duszy z jej fizycznego mieszkania.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.³¹⁷⁵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nie,³¹⁷⁶ przysięgam na Dzień Zmartwychwstania.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

3. Nie, przysięgam na samooskarżającą się duszę,³¹⁷⁷ że Dzień Sądu jest pewny.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

4. Czy człowiek myśli, że My nie ^bpozobieramy jego kości?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَبْجَعَ عِظَامَهُ

5. Tak, My mamy władzę, by odrodzić nawet jego koniuszki palców.³¹⁷⁸

بَلَى قَدِيرِينَ عَلَيَّ أَنْ تُسَوِّيَ بَنَانَهُ

6. Człowiek jednak dalej pragnie wysłać przed sobą złe uczynki.

بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ

7. ^cZapytuje: „Kiedy nastąpi Dzień Zmartwychwstania?”

يَسْتَلْ أَتَىٰ نَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

8. Kiedy oczy zostaną osłepione,

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ

9. I księżyc zostanie zaćmiony,

وَحَسَفَ الْقَمَرُ

^a1,1. ^b23,83; 37,54; 56,48; 79,11-13. ^c78,2; 79,43.

3175. Patrz 1,1.

3176. *Lā* może tutaj oznaczać „Nie jest tak, jak uważają”. Czasami słowo to jest używane jako odpowiedź na jakiś sprzeciw lub w formie odrzucenia tego, co zostało powiedziane wcześniej (Lane).

3177. Koran wymienia trzy stadia rozwoju duszy ludzkiej. Pierwsze stadium nazwane jest *Nafs Ammārah* (duch nie dający się kontrolować), kiedy to w człowieku dominuje zwierzę. Drugie stadium to *Nafs Lawwāmah* (duch samooskarżający się), kiedy to obudzone sumienie człowieka gani go za dopuszczanie się złych uczynków i hamuje jego pasje i zapędy. W tym stadium element ludzki zaczyna brać górę nad elementem zwierzęcym. Jest to początek zmartwychwstania moralnego i dlatego jest wymienione tutaj jako dowód Zmartwychwstania Ostatecznego. Skoro człowiek nie ma żadnych obowiązków i nie będzie musiał rozliczyć się ze swoich postępów, to skąd owo drżenie sumienia w chwili czynienia zła? Trzecie i najwyższe stadium rozwoju duszy ludzkiej to *Nafs Mutma'innah* (dusza w pokoju). W tym stadium dusza ludzka staje się szczególnie odporna na niepowodzenia i błędy oraz pozostaje w pokoju ze swoim Stwórcą.

3178. *Banān* reprezentuje moc i siłę człowieka, jako że przy pomocy palców człowiek chwyta jakiś przedmiot i broni się. Słowo to może także oznaczać całe ciało ludzkie, tak jak część jakiejś rzeczy reprezentuje czasem całą tę rzecz. Werset ten oznacza, że Bóg posiada taką moc, by odradzać wszelkie siły człowieka lub nawet całego ludu, kiedy mimo intencji i celów staje się on martwy i beużyteczny.

10. I słońce, i księżyc połączą się,³¹⁷⁹

وَجِيعَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ﴿٣١٧٩﴾

11. Tego dnia człowiek powie:
„Dokąd uciekać?”

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يُومِئِدْ أَيْنَ الْمَقَرِّ ﴿٣١٨٠﴾

12. Nie, nie ma ucieczki!

كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿٣١٨١﴾

13. Tego dnia, miejsce odpoczynku będzie wyłącznie u twego Pana.

إِلَىٰ رَبِّكَ يُومِئِدُ الِاسْتَقَرُّ ﴿٣١٨٢﴾

14. Tego dnia człowiek zostanie powiadomiony o tym, co wysłał przed sobą, jak i o tym, co zostawił za sobą.³¹⁸⁰

يُنَبِّئُوا الْإِنْسَانَ يُومِئِدِ بِمَا كَلَّمَ وَآخَرَ ﴿٣١٨٣﴾

15. Prawda jest taka, że człowiek jest świadkiem sam przeciwko sobie,

بَلَىٰ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بِصِيرَةٍ ﴿٣١٨٤﴾

16. Nawet jeśli przedstawia swoje wytłumaczenie.

وَلَوْ أَنفَىٰ مَعَادِيرَهُ ﴿٣١٨٥﴾

17. Nie poruszaj językiem, o Proroku, w sprawie objawienia Koranu, abyś go zachował.

لَا تَحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَتَّعَجَلَ بِهِ ﴿٣١٨٦﴾

³¹⁸⁰80,35.

3179. Zwrot „słońce i księżyc połączą się” może oznaczać, że zniszczony zostanie cały układ słoneczny. Lub też werset ten może oznaczać zniszczenie sił politycznych Arabii i imperium perskiego, gdzie księżyc jest symbolem władzy politycznej tego pierwszego, zaś słońce symbolem tego drugiego. Być może nawiązuje się tutaj do zaćmienia słońca lub księżyca, które według hadisów, miało mieć miejsce w czasie Obiecanego Mahdiego w miesiącu Ramadān (Baihaqui), jako niezwykle zdarzenie przyrodnicze. Dość dziwne, że zarówno słońce, jak i księżyc uległy zaćmieniu w miesiącu Ramadān w roku 1894, kiedy Założyciel Ruchu Ahmadiyya obwieścił już, iż jest Obiecanym Mesjaszem i Mahdim.

3180. Słowa te oznaczają: Złe działania, jakich dopuścić się człowiek, a których nie powinien był uczynić, oraz uczynki dobre, które powinien był czynić, ale nie czynił – czyli jego grzechy zaniedbania i występki.

18. ^aZaiste, u Nas spoczywa jego zebranie i jego recytowanie.³¹⁸¹

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ﴿١٨﴾

19. Zatem kiedy My go recytujemy, ty idź za tym recytowaniem.

وَإِذَا قَرَأَهُ فَأَنبِقْ لِقُرْآنِهِ ﴿١٩﴾

20. Także i u Nas spoczywa jego wyjaśnienie.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿٢٠﴾

21. Posłuchaj! ^bWy miłujecie życie doczesne,

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢١﴾

22. A zaniedbujecie Życie Przyszłe.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢٢﴾

23. ^cTego dnia niektóre twarze będą rozpromienione,

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاطِرَةٌ ﴿٢٣﴾

24. Będą chętnie³¹⁸² spoglądać w stronę swego Pana.

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٤﴾

25. ^dNiektóre zaś twarze będą tego dnia ponure,

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاسِرَةٌ ﴿٢٥﴾

^a15,10. ^b87,17. ^c88,9. ^d68,44; 80,41; 88,3-4.

3181. Bukhārī relacjonuje, że na początku, kiedy Świętemu Prorokowi została objawiona część Koranu, z niepokoju, by nie zapomnieć tego objawienia Prorok zaczął w pośpiechu je powtarzać. Właśnie do takiego postępowania nie zachęca się Świętego Proroka w poprzednim wersecie, ponieważ – jak powiada się w trzech następnych wersach – Bóg sam nie tylko chroni tekst Koranu od wszelkich zmian, ale i zważa, aby został on zebrany w formie nieskazitelnej Księgi (patrz „Wstęp do studiów nad Świętym Koranem” – Introduction to the Study of the Holy Qur’ān) oraz aby jego Posłannictwo zostało przekazane i wyjaśnione całemu światu (15,10). Wersety te mogą również oznaczać, że ponieważ wersety poprzednie nawiązują do dnia rozliczenia niewiernych, Święty Prorok w naturalny sposób obawiał się, że wkrótce nadejdzie objawienie mówiące o obiecanej dla nich karze. Powiada się jemu tutaj, że nie musi mieć obaw w tej kwestii, ponieważ do Boga należy podejmowanie decyzji o zesłaniu odpowiedniego objawienia oraz że On decyduje co do formy kary. Powiada się tutaj także, że Koran powinien być zbierany, czytany i wyjaśniany całemu światu. Oprócz znaczenia podanego w tekście werset ten bywa też interpretowany następująco: „Naszym obowiązkiem jest, abyśmy wyjaśniali objawienie koraniczne twoim językiem” (Rūh al-Ma’ānī). Powyższe podkreśla nienaruszalność Świętego Proroka, a właściwie jego *Sunnah* oraz jego nieodzowności jako pewnego i bezpiecznego przewodnika, gorszego tylko od samego Koranu.

3182. Sprawiedliwi wierzący zważać będą na swego Pana, oczekując nagrody za ich dobre uczynki lub obdarzeni zostaną szczególnymi oczyma duchowymi, by widzieć Pana. Widok Boga będzie szczególną manifestacją Bożą, która udostępniona będzie duszy ludzkiej bez skrępowania w jej ziemskiej szacie.

26. Będą wiedzieć, że spadnie na nie wyczerpujące nieszczęście.³¹⁸³

تَلْمِذًا أَن يَفْعَلَ بِهَا فَاقْتَرَهُ ۝

27. Posłuchaj! ^aKiedy dusza konającego człowieka podejździe mu do gardła

مَلَأَ إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ۝

28. I będzie mu powiedziane: „Któż jest tym czarownikiem,³¹⁸⁴ który go uratuje?”

وَيَقِيلُ مَنْ يَكْفُرِي ۝

29. A on pewien będzie, że nadszedł czas odejścia,

وَكَلَّمَ أَنَّهُ الْغِيَاثُ ۝

30. I goleń trzecią będzie o goleń³¹⁸⁵ w agonii:

وَالتَّلَطَّاتِ السَّائِي بِالسَّائِي ۝

31. Tego dnia zwróci się on ku swemu Panu.

يُنَادِي إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسْأَلِي ۝

32. Albowiem on ani nie przyjął Prawdy,³¹⁸⁶ ^bani nie przestrzegał Modlitwy,

فَلَا صَدَقَ وَلَا كَفَرَ ۝

33. ^cLecz odrzucił Prawdę i odwrócił się do niej tyłem.

وَكَيْنَ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝

34. Potem udał się do swych bliskich, krocząc dumnie.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمْتَطِي ۝

35. „Biada ci! I jeszcze raz biada!

أَوَّلَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ۝

^a56,84. ^b74,44. ^c74,47.

3183. Arabowie powiadają *Faqarat-hu al-Dāhiyanu*, czyli nieszczęście to złamało mu kręgosłup (Lane).

3184. Werset ten oznacza (a) który wstąpi z duszą człowieka umierającego, anioł litości, który zabierze go do Raju lub anioł kary, którą wciągnie go do Piekla? (b) Gdzież jest czarownik, który zatrzyma nadchodzącą śmierć lub uwolni umierającego od agonii?

3185. Słowo *Sāq* oznacza dosłownie nogę, zaś metaforycznie nieszczęście lub utrapienie. Patrz 2177. Werset ten oznacza, że do jednego nieszczęścia dołączy inne w odniesieniu do duszy, która odeszła – czyli agonię opuszczenia swoich bliskich i najdroższych wraz z agonią śmierci i kary czekającej na niewiernych w świecie przyszłym.

3186. *Saddaqa* oznacza właściwe wierzenia, zaś *Sallā* dobre postępowanie, dwie najważniejsze zasady Islamu. Modlitwa jest istotą *'Ibādah*, co oznacza całkowite podporządkowanie i przystosowanie własnego postępowania, wcześniej przeciwstawionego Bogu.

36. „I biada ci! I jeszcze raz biada!”³¹⁸⁷

ثُمَّ أُولَٰئِكَ فَاُولَٰئِكَ

37. Czy człowiek uważa, że ma być pozostawiony samemu sobie bez żadnego celu?³¹⁸⁸

أَيَسَّبِ الْإِنْسَانُ أَنْ يَتْرَكَ سُدًى ۝

38. ^aCzyż nie był on kropelką płynu, płynu wydanego?

أَلَمْ يَكُنْ نُطْفَةً مِنْ مَنِيِّ بَيْنِي ۝

39. ^bPotem stał się grudką, a potem Allah nadał mu kształt i uczynił go doskonałym.

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّى ۝

40. ^cNastępnie uczynił z niego parę, mężczyznę i niewiastę.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝

41. Czy zatem Ktoś Taki nie ma dość potęgi, ^dby martwych na nowo podnieść do życia?³¹⁸⁹

يَا أَيُّهَا الَّذِي ذُكِرَ بِقَدْرِ عَلَىٰ أَنْ تُحْيِيَ الْوَتَّىٰ ۝

^a18,38; 36,78; 80,20. ^b23,15; 40,68; 96,3. ^c92,4. ^d17,51-52; 36,80; 46,34.

3187. Powtórzenie słów „biada ci” oznacza agonię umysłową i karę fizyczną lub też karę na tym świecie oraz w świecie przyszłym. Słowa te mogą także być używane w celu wzmocnienia lub intensyfikacji znaczenia.

3188. Cała ta idea jest niezgodna z mądrością Boga. Nie byłoby bowiem sensu w tym, by Bóg stworzył człowieka z jakiegś nic nie znaczącej rzeczy – z kropli nasienia – obdarzył go tak wielkimi siłami naturalnymi i tak wspaniałymi cechami, by mógł być centrum i osią całego Jego stworzenia, a potem by miał On pozostawić go samemu sobie, żeby jadł, pił i radował się.

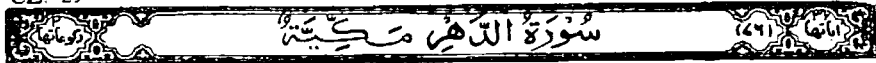
3189. Pan, który stworzył człowieka od tak mało znaczącego początku, posiada moc dawania mu nowego życia kiedy ten umrze i zmieni się w garstkę prochu. Życie to może On dać człowiekowi po to, by mógł dokonywać duchowego postępu bez końca.

R O Z D Z I A Ł 76

AL-DAHR

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia, kontekst i temat**

Sura obecna, podobnie jak i poprzednia, należy do wczesnego okresu mekkańskiego. Nazywana ona bywa także Al-Insân. Przy końcu poprzedniej sury powiedziano, że stworzenie człowieka z tak mało znaczącego płynu oraz jego rozwój we w pełni wykształconą istotę ludzką, obdarzoną tak wielkimi siłami naturalnymi, prowadzi nieuchronnie do wniosku, że jego życie ma Boży cel służenia oraz że Wielki Bóg, który stworzył człowieka z kropli nasienia posiada moc dawania mu nowego życia po śmierci. Sura obecna stanowi rozszerzenie tego samego tematu, a mianowicie, że człowiek obdarzony został cudownymi zdolnościami naturalnymi, by móc wznieść się na wyżyny duchowe. Początkowe wersety przypominają mu o jego mało znaczących początkach oraz o tym, że został obdarzony rozumem i zdolnością rozumienia po to, by – idąc drogą wskazywaną mu przez Proroków Bożych – mógł dokonywać niekończącego się postępu duchowego i w ten sposób osiągnąć cel, dla którego został stworzony. Kiedy jednak Nauczyciele Boży pojawiają się, by kierować ludzi do Boga, niektórzy ludzie odrzucają Posłannictwo Boże i ściągają na siebie Jego niełaskę, podczas gdy inni ludzie, mający więcej szczęścia, reagują na Wołanie Boże i zasługują sobie tym na błogosławieństwo Boże. Dalej sura ta przedstawia piękny opis łask Bożych, które zsyłane są na sprawiedliwych wiernych na tym świecie oraz w Życiu przyszłym, nawiązując krótko także do tego rodzaju kary, jaki otrzymują niewierni tutaj i jaki otrzymają w Życiu przyszłym za to, że świadomie odrzucali Posłannictwo Boże. Sura ta bardzo stosownie kończy się uwagą, że Bóg objawił Koran, by ten kierował człowieka na drogę, która prowadzi do Pana i Stwórcy wszelkiego stworzenia, lecz człowiek nie jest w stanie korzystać z niej, dopóki nie przystosuje swojej własnej woli do Woli Boga.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nadszedł niechybnie na człowieka taki czas, kiedy nie był on ^brzeczą godną wspomnienia.

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ
شَيْئًا مَّذْكُورًا

3. ^cMy stworzyliśmy człowieka z połączonej kropli nasienia,³¹⁹⁰ by wypróbować go. Tak zatem uczyniliśmy, iż słyszał i widział.

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ
فَجَعَلْنَاهُ سَيِّئًا بَصِيرًا

4. ^dWskazaliśmy mu drogę, bez względu na to, czy był wdzięczny czy niewdzięczny.

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا كَرِهْنَا أَمَا يَفْقُرُ

5. ^eZaprawdę, dla niewiernych przygotowaliśmy łańcuchy i żelazne obroże, i płonący Ogień.³¹⁹¹

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا

6. Natomiast cnotliwi pic będą z pucharu złagodzonego kamforą³¹⁹² –

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا
كَافُورًا

7. Ze źródła,^{3192A} z którego pic będą słodzy Allacha – czynią, iż tryska silnym strumieniem.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

^a1.1. ^b19.68. ^c18.38; 35.12; 36.78; 40.68; 80.20. ^d90.11. ^e18.103; 29.69; 33.9; 48.14.

3190. Człowiek stworzony jest z kropli nasienia, która sama w sobie jest mieszaniną różnych rzeczy, co wskazuje, że został on obdarzony najróżniejszymi siłami naturalnymi, cechami i atrybutami, które mają przyczyniać się do jego postępu moralnego i duchowego. Proces ten wskazuje jedynie na ogólną zasadę stworzenia człowieka – czyli na to, że inaczej nie mogło być.

3191. Każde działanie, jakie podejmuje człowiek, ma swój późniejszy odpowiednik w działaniu Boga. Gmatwanie się niewiernych w sprawach doczesnych przyjmie formę łańcuchów w świecie przyszłym. Troski tego świata przyjmą formę żelaznych okowów, zaś chciwość i pragnienia cielesne przyjmą formę ognia piekielnego, itd. Patrz także 3116.

3192. *Kāfir* pochodzi od słowa *Kafara*, które oznacza: ukryć lub stłumić. Znaczenie wersetu jest takie, że łapczywe wypicie napoju kamforowego daje efekt ochłodzenia czy ostudzenia pasji zwierzęcych. Serce sprawiedliwych wiernych zostanie oczyszczone z wszelkich nieczystych myśli i będą oni ochłodzeni chłodem głębszej wiedzy Bożej.

3192A. Sprawiedliwi wierni będą pic z kielichów, które napełnione będą ze źródeł, które wykopią oni własnymi rękami – takie jest znaczenie słowa *Tafir*. Uczynki dokonane w życiu docze-

8. Oni dotrzymują swego ślubowania³¹⁹³ i boją się dnia, którego zło powszechnie jest znane.

يُؤْتُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ
مُسْتَبِيرًا ۝

9. aI karmią, z miłości do Niego,³¹⁹⁴ biednego, sierotę i więźnia,

وَيُطْعَمُونَ الْغُلَامَ عَلَى حُبِّهِ مِنْ كَيْبِنًا وَرَيْبِنًا
وَإِسْرًا ۝

10. Zapewniając go: „Karmimy cię, wyłącznie by zdobyć sobie upodobanie Allacha. Nie chcemy od ciebie ani nagrody, ani podziękowania.

إِنَّا نَطْعِمُكُمْ لِرُؤُوفِهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً
وَلَا شُكْرًا ۝

11. „Zaprawdę, boimy się od naszego Pana ponurego, pełnego rozpaczy dnia”.³¹⁹⁵

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَتَطِيرًا ۝

12. Zatem Allah wybawi ich od zła tego dnia i użyczy im radości i szczęścia.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ سَرَ ذَلِكِ الْيَوْمِ وَلَقَّعَهُمْ نَضْرَةً
وَسُرُورًا ۝

13. bI za ich wytrwałość wynagrodzi ich On Ogrodem i jedwabnymi szatami,

وَجَزَّيْنَهُمْ بِصَابِرٍ وَاجْتَنَّةٍ وَحَرِيرًا ۝

^a90,15-17. ^b22,24.

snym w życiu przyszłym pojawiają się w formie źródeł. Oto pierwsze stadium ewolucji duchowej, która wymaga ciężkich i stałych wysiłków ze strony wiernych, ponieważ dopóki człowiek nie zacznie kontrolować i tłumić swoich złych skłonności, dopóty nie będzie mógł dokonać żadnego postępu duchowego. „Źródło”, o którym mowa w tym wersecie, to źródło miłości Bożej i świadomości Bożej.

3193. „Spełnianie ślubowania” oznacza wypełnianie czyichś obowiązków wobec Boga. O obowiązkach człowieka wobec innych ludzi mówi się w następnym wersecie.

3194. Werset ten może oznaczać: (1) ponieważ sprawiedliwi wierni miłują Boga, więc chcą zdobyć sobie Jego przychylność, karmią ubogich i więźniów. (2) Karmią ubogich dla ich dobra, czyli wykonują dobry akt nakarmienia ubogich dla samego czynienia dobra, nie chcąc za to żadnej nagrody, nie szukając aprobaty czy dobrej oceny za swój czyn. (3) Karmią ubogich, podczas gdy sami miłują pieniądze, które na tych ubogich wydają. (4) Karmią ubogich zdrowym i stosownym pożywieniem – gdzie *Ta'ām* oznacza stosowne i zdrowe pożywienie (Lane).

3195. *Yaumun 'Abūsun* oznacza: nieszczęśliwy dzień lub też dzień, który czyni człowieka nieszczęśliwym, natomiast *Yaumun Qamtarium* oznacza: nieszczęśliwy dzień lub dzień, który powoduje, że człowiek ściąga brwi lub skórę pomiędzy oczami (Lane).

14. ^aA będą w nim odpoczywać na łozach i nie będą tam doświadczać ani nadmiernego ciepła, ani przykrego chłodu.

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝

15. ^bJego cienie będą tuż nad nimi, a zebrane w kielście owoce będą w zasięgu ręki.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذَلَّلَتْ فَجْرَهَا الذُّبَابَ ۝

16. ^cI podawać sobie będą srebrne naczynia i kielichy jak szkło, lecz zrobione ze srebra, które będą mierzyć zgodnie z ich własną miarą.

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ
قَوَائِرًا ۝

17. *Błyszczące jak szkło ale zrobione ze srebra*, które mierzyć oni będą własną miarą.

قَوَائِرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Otrzymają w nim do picia puchar złagodzony imbirem,³¹⁹⁶

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Ze źródła o nazwie Salsabil.³¹⁹⁷

عَيْنًا فِيهَا تُسْمِي سَلْسَبِيلًا ۝

^a18,32; 36,57; 83,24. ^b20,120. ^c43,72.

3196. Słowo *Zanjabil*, będące słowem złożonym z *Zanā* (wstępować) i *Jabal* (góra) oznacza: wstąpił na górę. *Zanjabil* lub imbir jest środkiem podwyższającym naturalną temperaturę ciała. Daje on siłę i wytwarza ciepło w słabym ciele, tak aby umożliwić człowiekowi wejście na urwiste substancji, tak jak kamfora ma właściwość eliminowania pasji. Jednak moc duchowa, która zwracać uwagę na te dwa stadia, przez które musi przejść człowiek wierzący w celu dokonania postępu duchowego z niskiej pozycji niewolnika swoich pasji do wyżyn cnoty i sprawiedliwości. Pierwsze stadium, w którym stłumiona zostaje trująca materia i znikać zaczyna potop pasji, nazwane jest *Kāfūr* (kamfora). W stadium tym bowiem dokonuje się jedynie stłumienia trującej substancji, tak jak kamfora ma właściwość eliminowania pasji. Jednak moc duchow , która potrzebna jest do pokonania wszelkich trudności, nabywana jest w drugim stadium, które nazywane jest *Zanjabil*. Imbir duchowy, który działa jak tonik na system duchowy, jest manifestacją Piękna i Chwały Bożej, które dają duszy pożywienie. Będąc w objęciach tej manifestacji podróżnik duchowy jest w stanie pokonywać wielkie pustynie i wspinać się na szczyty, jakie napotka w swojej duchowej podróży.

3197. Słowo *Salsabil* oznacza dosłownie „dowiadzać się o drogę”. W związku z tym werset ten oznacza, że w stadium *Zanjabil* podróżnik duchowy tak bardzo upaja się miłością Bożą, że w strachu przed spotkaniem się z Bogiem wszędzie i od każdego dowiaduje się o najkrótszą i najszybszą drogę do progu Bożego.

20. ^aI będą tam na nich czekać młodzi, którzy nie będą się starzeć. Kiedy ich ujrzysz, pomyślisz, że są porozrzucanymi perłami.

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ
حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا ﴿٢٠﴾

21. I kiedy ujrzysz, zobaczysz tam szczęście i wielkie królestwo. ³¹⁹⁸

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرَ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

22. Będą na nich szaty z ^bdoskonałego zielonego jedwabiu i grubego brokatu. I nosić będą ^cbransolety ze srebra. A ich Pan da im do picia czysty napój. ³¹⁹⁹

عَلَيْهِمْ يَتَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٍ وَإِسْتَبْرَقٍ وَحُلُوفًا
أَسَاوِيرَ مِن فِضَّةٍ وَسَقَمُومٍ رَبَّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢٢﴾

23. Będzie im powiedziane: ^d„Oto wasza nagroda, wszak wasz wysitek jest doceniany”.

﴿٢٣﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ تَشْكُرًا ﴿٢٣﴾

24. Zaiste, My objawiliśmy ci ten Koran w częściach. ³²⁰⁰

إِنَّا عَرَضْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا ﴿٢٤﴾

^a52,25; 56,18. ^b18,32; 44,54. ^c18,32; 22,24; 35,34. ^d32,18; 43,73.

3198. Oprócz królestwa duchowego, jakie obiecano jest sprawiedliwym wiernym w Życiu przyszłym, Towarzysze Świętego Proroka otrzymali tajemnicę wielkich imperiów owych czasów jeszcze za życia doczesnego.

3199. Podczas gdy w stadium *Kāfir* podróży duchowej upojony Bogiem podróżnik sam stara się pić wino miłości Bożej (w. 6), zaś w stadium *Zanjabil* od innych otrzymuje ten życiodajny napój (w. 18). Na koniec lub w stadium *Salsabil* sam Bóg daje mu pić ten eliksir życia wiecznego. Oto ważne stopniowanie tych trzech rodzajów napoju. Kamfora działa chłodząco, zaś imbir rozgrzewająco, zaś *Salsabil* oznacza: iść w naturalny sposób ustaloną drogą. Pierwszy napój łagodzony jest kamforą. Pomaga on schłodzić pragnienie i pasję. Drugi napój, zawierający imbir, stymuluje poszukiwanie sprawiedliwości, zaś *Salsabil* oznacza stadium, w którym człowiek wierny w naturalny sposób idzie drogą sprawiedliwości.

3200. Koran objawiany był stopniowo i w częściach. Jego objawianie rozciągnęło się na 23 lata. Ten stopniowy proces służył dwójakemu celowi. Pomagał on wiernym uczyć się, zapamiętywać i asymlować treść oraz dostosowywać ich życie do nauk Koranu. Ten stopniowy proces miał także na celu zaspokajanie wzrastających potrzeb zmieniających się okoliczności oraz wzmacnianie wiary i przekonania muzułmanów, ponieważ podczas okresu przerwy mieli oni okazję obserwować spełnianie się proroctw wcześniej wypowiedzianych przez Koran. Częściowe objawianie Koranu spełniało także poniższe proroctwo biblijne:

„Rozkaz za rozkazem; reguła za regułą; trochę tu, trochę tam. Zaprawdę, wargami jakałowi i językiem obcym przemawiać będzie do tego narodu” (Iz 28,10-11).

25. Zatem czekaj cierpliwie na sąd twego Pana i nie poddawaj się żadnemu grzesznemu lub niewdzięcznemu spośród nich.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ۝

26. ^aI pamiętaj o imieniu twego Pana rano i wieczorem.

وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. ^bA podczas nocy padaj przed Nim na twarz i wychwalaj Jego chwałę przez długą część nocy.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝

28. ^cZaprawdę, ci ludzie miłują życie doczesne, a zapominają o tym bardzo ciężkim dniu, co przed nimi.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا نَقِيلًا ۝

29. My ich stworzyliśmy i wzmocniliśmy ich ród. A jeśli tego zechcemy, ^dmożemy zastąpić ich innymi im podobnymi.³²⁰¹

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا خِشِينَا بَدَلْنَا أَمْثَالَهُمُ بَدِيلًا ۝

30. ^eZaprawdę, oto Napomnienie. Jeśli zatem kto chce, może ruszyć drogą do swego Pana.

إِنَّ هُدَىٰهِ تَذَكُّرٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

31. ^fWy jednak nie możecie tego pragnąć, jeśli nie zapragnie tego Allah. Zaprawdę, Allah jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

32. ^gOn dopuszcza do swej łaski,³²⁰² kogo zechce,³²⁰³ dla grzeszników zaś przygotował On bolesną karę.

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

^a3.42; 48.10. ^b17.80; 50.41; 52.50. ^c17.19. ^d56.62. ^e73.20; 74.55; 80.12. ^f18.25; 74.57; 81.30. ^g48.26.

3201. Bóg stworzył człowieka w sposób idealny (95,5), aby mógł on rozwijać i manifestować sobą Boże atrybuty. Zatem skoro niewierni odrzucili Posłannictwo i nie chcieli skorzystać z nauk koranicznych, zastąpieni zostaną innym ludem, który przyjmie Islam.

3202. Oprócz znaczenia podanego w tekście werset ten może oznaczać: (1) Bóg chce, abyście ćwiczyli swą wolę, by wejść na drogę do waszego Pana i w ten sposób otrzymać Jego łaskę. (2) Nie możecie wejść na drogę do Pana, jeśli nie podporządkujecie i nie przystosujecie swojej woli do Woli Boga. (3) Powinniście byli podporządkować swą wolę Woli Boga, lecz wydaje się, że nie uczyniliście tego.

3203. Werset ten może także oznaczać, że Bóg daje swą łaskę temu, kto sam chce otrzymać Jego łaskę, będąc posłusznym Bożym przykazaniom.

R O Z D Z I A Ĺ 77

AL-MURSAĹĀT

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Noldeke i Muir przypisują prawdopodobnie poprawnie objawienie tej sury na czwarty rok Powołania. Podobnie jak inne Rozdziały mekkańskie sura obecna zajmuje się tematem Zmarłychwstania i jako argument potwierdzający je przytacza wielką rewolucję duchową, którą wprowadzają wielcy Posłańcy Boży wśród swoich ludów. Chodzi tutaj zwłaszcza o tę cudowną zmianę moralną, do której doprowadził Święty Prorok w życiu zdegenerowanych Arabów. Przyjście Proroków Bożych jest w tej surze porównane do Dnia Wyroku, w którym zli ludzie oddzieleni będą od dobrych lub – żeby wyrazić się metaforycznie – kiedy ziarno oddziela się od plew. W tym właśnie Dniu Wyroku ludzie winni zostaną ukarani, zaś sprawiedliwi otrzymają nagrodę za swoje dobre uczynki. Sura ta przedstawia wspaniały opis kary – odpowiadającej złym uczynom – jaka wymierzona będzie w Życiu Przyszłym przeciwnikom i gwałcicielom praw Boskich. Dalej sura ta opisuje błogosławieństwa i dary Raju, którymi obdarzeni będą ci, którzy uporządkowali swoje życie i żyli zgodnie z prawami Bożymi. Jako poparcie doktryny Zmarłychwstania sura ta bardzo stosownie nawiązuje do rozwoju kropli nasienia w całkowicie wykształconą istotę ludzką, wyposażoną w wielkie siły naturalne – co samo w sobie jest cudem stworzenia. Przy końcu zaś sura ta uświadamia niewiernym bezsens odrzucania przez nich objawienia koranicznego.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na tych wysłanych przodem,³²⁰⁴ by szerzyli dobroć,

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

3. A potem oni pchają potężnym pchnięciem,³²⁰⁵

فَالنَّصِيفِ عَصْفًا

4. I na tych, którzy głoszą Prawdę,
dobre głoszenie,³²⁰⁶

وَالنَّشْرِ تَشْرًا

5. Potem dokonują rozróżnienia³²⁰⁷ pomiędzy dobrem i złem.

فَالْفَرْقِ قَرًا

6. Potem niosą Napomnienie na cały świat,

فَالنَّفِيْتِ ذِكْرًا

7. By przebaczyć jednym, a innych ostrzec.³²⁰⁸

عَذْرًا أَوْ تَذْرًا

8. ^bZaprawdę, to, co jest wam
obiecane, musi się spełnić.

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ

^a1,1. ^b51,6.

3204. Rzeczy i istoty, o których mowa w wersecie obecnym i następujących czterech, uznawane są przez różne autorytety za odnoszące się do: wiatru; aniołów; Posłańców Bożych i ich współwyznawców; a w szczególności i całkowicie słusznie do Towarzyszy Świętego Proroka. W odniesieniu do Towarzyszy Świętego Proroka werset ten oznaczać może, że na początku Towarzysze Świętego Proroka szerzyć będą Posłannictwo Islamu powoli i łagodnie.

3205. Po pokonaniu wstępnych trudności w głoszeniu, Towarzysze Świętego Proroka działać będą o wiele szybciej i nieść będą Posłannictwo Islamu z większym wigorem. Werset ten może także oznaczać, że z pomocą nauk koranicznych będą oni siać przed sobą fałsz i siły zła jak porwane kawałki traw niesie przed sobą wiatr.

3206. Będą głosić i szerzyć Posłannictwo Islamu daleko lub też siać nasiona dobroci wszędzie.

3207. Wraz z szerzeniem Posłannictwa Koranu Prawda zostanie odróżniona od fałszu, a dobrzy ludzie od złych.

3208. Werset ten oznacza, że ustalony zostanie fakt, iż w pełni wykonali powierzone im zadania.

9. ^aZatem kiedy gwiazdy stracą swoje światło³²⁰⁹,

وَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ۝

10. ^{b1}I kiedy niebo zostanie rozzerwane,³²¹⁰

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ۝

11. I kiedy góry zostaną zdmuchnięte³²¹¹ jak pył,

وَإِذَا الْجِبَالُ سُفَّتْ ۝

12. I kiedy pojawią się Posłańcy³²¹² w wyznaczonym czasie –

وَإِذَا الرُّسُلُ أُتِنَّتْ ۝

13. Do jakiego dnia zostały te cuda odłożone?

لَا يَأْتِي يَوْمٍ أُجِّلَتْ ۝

14. Do Dnia Rozstrzygnięcia.

لِيَوْمِ الْقَضَىٰ ۝

15. A skąd masz wiedzieć, czym jest Dzień Rozstrzygnięcia?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمِ الْقَضَىٰ ۝

16. Biada tego dnia tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ لِّيَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

17. Czyż nie zniszczyliśmy wcześniej ludów?

أَلَمْ نُهْلِكِ الْآوَابِينَ ۝

18. ^cTeraz uczynimy, iż późniejsze pójda za tamtymi.

ثُمَّ نَتَّبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ۝

19. W ten sposób zajmujemy się winnymi.

كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۝

20. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ لِّيَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

^a82,3. ^b78,21; 82,2. ^c6,134.

3209. Werset ten oznacza: kiedy różne nieszczęścia mają już spaść na ludzi. Arabowie uważali znikanie gwiazd za znak nadchodzących nieszczęść.

3210. Kiedy wielkie nieszczęścia spadną na świat.

3211. Kiedy następują wielkie zmiany lub kiedy doprowadza się do upadku wielkich i wpływowych ludzi; lub kiedy ulegają zniszczeniu stare i przez długie lata szanowane instytucje. Krótko mówiąc, kiedy ginie cały stary porządek.

3212. Kiedy pojawi się wielki Reformator Boży z mocą i duchem Posłańców Boskich, odziany – jak było – w stroje ich wszystkich.

21. Czyż My nie stworzyliśmy was z ^amało znaczącego płynu

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿١١﴾

22. I nie umieściliśmy w bezpiecznym miejscu spoczynku

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٢﴾

23. Na znany okres czasu?

إِلَى تَدْرِيعٍ مَعْلُومٍ ﴿١٣﴾

24. Tak postanowiliśmy,³²¹³ a jakże wspaniałym jesteście Postanawiającym!

فَقَدَرْنَا ۗ فَعِمَّا الْقَدْرُونَ ﴿١٤﴾

25. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيَوْمَ يَوْمِي لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

26. ^bCzyż nie uczyniliśmy ziemi taką, by podtrzymywała

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿١٦﴾

27. Żywych i umarłych?³²¹⁴

أَحْيَاءَ ۖ وَأَمْوَاتًا ﴿١٧﴾

28. ^cI umieściliśmy na niej wysokie góry i daliśmy wam do picia słodką wodę.³²¹⁵

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شِجَابٍ وَأَنْقَضْنَاكُمْ مَاءً
فُرَاتًا ﴿١٨﴾

29. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيَوْمَ يَوْمِي لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

30. Będzie im rozkazane: „Teraz ruszajcie w stronę tego, co uważaliście za kłamstwo.

إِنظِلُّوْا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَدِّبُوْنَ ﴿٢٠﴾

*32.9. ^b7.26. ^c13.4; 15.20; 21.32; 31.11.

3213. Werset obecny oraz trzy poprzednie nawiązują do tego niezwykle subtelnego procesu rozwoju kropli nasienia w łonie w całkowicie ukształtowaną istotę ludzką, co w rzeczy samej jest cudem stworzenia. Ten proces stworzenia przedstawiony jest jako argument potwierdzający Zmartwychwstanie, ponieważ między tymi dwoma elementami istnieje przepiękny paralelizm, gdzie łono matki porównuje się do życia człowieka na ziemi, zaś jego narodziny do Zmartwychwstania.

3214. Wszelkie istoty śmiertelne żyją na ziemi i kiedy umierają, ich szczątki pozostają w jakiejś formie w ziemi. Werset ten może także odnosić się do prawa grawitacji lub do ruchu ziemi dookoła jej własnej osi lub wokół słońca. Słowo *Kifāt* może także oznaczać, że wszystkie fizyczne potrzeby człowieka zaspokajane są w ziemi.

3215. Góry są wielkimi naturalnymi zbiornikami wody.

31. „Ruszajcie w stronę trójzębnego cienia,³²¹⁶

اِنطَلِقُوا إِلَى ظِلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. „Ani nie dającego cienia, ani nie chroniącego przed płomieniem”.³²¹⁷

لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْهَمِّ ۝

33. Rzuca on iskry jak olbrzymie zamczyska,³²¹⁸

إِنهَا تَرَى بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ ۝

34. Jakby były brązowymi wielbłądami.^{3218A}

كَأَنَّهُ جِلْدُ بَقَرٍ مِّنْ حَمْرٍ ۝

35. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Jest to dzień, w którym ^anie będą mogli mówić³²¹⁹

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنطِقُونَ ۝

37. ^bAni nie będzie im wolno wytłumaczyć się.³²²⁰

وَلَا يُؤذِنُ لَهُمْ قَعَتِدٌ وَرُونَ ۝

38. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

^a78,39. ^b9,66; 66,8.

3216. Błędne wierzenia i fałszywe praktyki niewiernych przyjmą w przyszłym świecie formę trójzębnych cieni. Lub też, według Ibn 'Abbās, nawiązuje się tutaj do chrześcijańskiej doktryny Trójcy. Werset ten może także oznaczać, że niewierni zostaną ukarani z prawej strony, z lewej oraz z góry. Ponadto nauczyciele mądrości moralnej wskazują na trzy czynniki, które działają przeciwko rozwojowi naturalnej świadomości własnych obowiązków – brak wyczulenia, brak myśli i sądu. Podobnie powiada się, że trzy czynniki działają przeciwko impulsom moralnym – strach, arogancja i pragnienia zmysłowe. W języku psychologii można by powiedzieć, że trzy czynniki odpowiedzialne są za zesłanie człowieka do Pieła – błędy percepcji i rozumowania, przewinienia związane z seksem oraz słabość woli.

3217. Patrz 56,43-45.

3218. Ponieważ niewierni szukali łatwości i wygod oraz pysznili się swoimi zamkami i wielkimi budowlami, ich grzechy przyjmą formę płomieni ognia, wznoszących się wysoko jak wyniosłe zamczyska.

3218A. Arabowie byli dumni ze swych wielbłądów, które były ich największym źródłem bogactwa.

3219. Patrz 2457.

3220. Ponieważ wina niewiernych będzie bezspornie udowodniona, nie wolno im będzie wytłumaczyć się ani przepraszać.

39. ^a„Oto Dzień Rozstrzygnięcia. Zebrałiśmy was i wszystkie wcześniejsze ludy.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. „Jeśli teraz macie jakiś fortel, wypróbujcie go przeciwko Mnie”.³²²¹

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٤٠﴾

41. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤١﴾

42. ^bSprawiedliwi znajdują się wśród cieni i źródeł,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّهِمْ وَعُيُونٍ ﴿٤٢﴾

43. ^cI owoców, takich, jakich zapagną.

وَأَفْوَاجِهِمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٤٣﴾

44. Będzie im powiedziane: „Jedzcie i pijcie z przyjemnością w nagrodę za to, co czyniliście”.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45. Zaiste, w ten sposób wynagradzamy tych, którzy czynią dobro.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْحَسِينَ ﴿٤٥﴾

46. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٦﴾

47. ^d„Jedzcie i cieszcie się przez jakiś czas na tym świecie, o wy, którzy odrzucacie Prawdę. Zaiste, wy jesteście winni”.

كُلُوا وَتَسْعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾

49. I kiedy mówi się im: „Ukłońcie się”, oni się nie kłaniają.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٩﴾

^a37,22. ^b56,31. ^c52,23; 55,53; 56,33. ^d14,31.

3221. Rzucono wyzwanie przeciwnikom Świętego Proroka, aby nie szczędzili wysiłków w opozycji wobec niego.

50. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

51. A zatem w jaką rozprawę³²²² po tym oni uwierzą?

فِي قِيَامٍ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

3222. Ponieważ ci nieszczęśni niewierni odmówili przyjęcia tak nieomyłnej księgi, jaką jest Koran, nigdy nie usłuchają Prawdy i nigdy nie znajdą właściwej drogi.

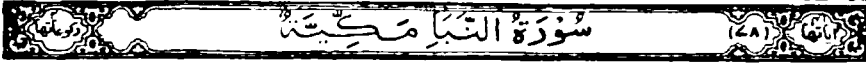
R O Z D Z I A Ł 78

AL-NABA'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta nosi tytuł Al-Naba', ponieważ zajmuje się ona tematem szczególnie ważnym, a mianowicie pewnością Zmartwychwstania, dominacją Koranu nad wszelkimi innymi objawionymi Pismami oraz Islamu nad wszystkimi innymi Wiarami. Dzień Wyroku czyli dzień, w którym to twierdzenie koraniczne stanie się rzeczywistym faktem, dwukrotnie wymieniany jest w poprzedniej surze, a i wspomina się o nim w obecnej. Według muzułmańskich komentatorów Koranu sura ta została objawiona bardzo wcześnie w działalności Świętego Proroka w Mekce. Noldeke zgadza się z opinią naukowców muzułmańskich. Sura ta rozpoczyna się od wymienienia wielkich darów Bożych, zesłanych na człowieka, oraz kieruje uwagę na implikowane sugestie, a mianowicie, że człowiek umieszczony został na tej ziemi, by służyć pewnemu celowi, zaś jego życie jest rozsądnikiem wiecznej przyszłości, a po nim nastąpi Dzień Rozliczenia. Następnie sura ta przedstawia krótki, lecz straszny opis tego Dnia oraz graficzny opis błogosławieństw Nieba, jakie czekają na sprawiedliwych oraz okropną karę, jaka zostanie wymierzona tym, którzy odrzucają Prawdę w tym życiu i w życiu przyszłym.

CZEŚĆ XXX

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. O co wzajemnie się wypytyują?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢﴾

3. O wielkie Wydarzenie,³²²³

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٣﴾

4. Co do którego nie zgadzają się.³²²⁴

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٤﴾

5. Nie, ^awkrótce się dowiedzą.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

6. Nie, powiemy to raz jeszcze – oni wkrótce o tym się dowiedzą.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

7. ^bCzyż nie uczyniliśmy ziemi jak łóżko,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ﴿٧﴾

8. A góry jak pale?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٨﴾

9. ^cI stworzyliśmy was parami,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٩﴾

10. I uczyniliśmy, że śpicie, by odpoczywać,

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿١٠﴾

11. ^dA noc uczyniliśmy jakby zasłoną,

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَاسًا ﴿١١﴾

12. ^eDzień zaś uczyniliśmy dla poszukiwania życia.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١٢﴾

13. ^fI zbudowaliśmy nad wami siedem mocnych,³²²⁵

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٣﴾

^a102,4-5. ^b2,23; 20,54; 51,49. ^c36,37; 51,50; 75,40; 92,4. ^d6,97; 25,48; 28,74. ^e17,13; 28,74. ^f23,18.

3223. Dodanie określnika *Al-'Azim* (potężny) do słowa *Al-Naba'*, które oznacza wielkie wieści lub wydarzenie, sugeruje olbrzymi wpływ wydarzenia, o którym wspomina się tutaj.

3224. Niewierni nie wierzą, że kiedykolwiek nadejdzie Dzień Rozliczenia.

3225. Siedem głównych planet systemu słonecznego, którego centrum jest słońce lub też siedem stadiów rozwoju duchowego człowieka, o którym wspomina się w surze *Al-Mu'minūn*.

14. A słońce uczyniliście lampą. وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ۞
15. ^aI z ociekających chmur zesła-
liśmy wam wodę w obfitości. وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصُمَاتِ مَاءً مُبْجَاغًا ۞
16. ^bA to, żeby przy jej pomocy
zrodzić ziarno i rośliny, لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۞
17. ^cI ogrody wspaniałego wzro-
stu. وَجَنَّاتِ الْفَائِزَاتِ ۞
18. Zaiste, Dzień Rozstrzygnięcia
to czas wyznaczony. إِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۞
19. ^dDzień, w którym zabrzmia
trąba, a wy wejdziecie dużymi grupa-
mi. يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ نَمَاتٌ فَأُوجَا ۞
20. I zostanie otwarte niebo i całe
stanie się drzwiami. وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۞
21. ^eI poruszone zostaną góry i
staną się, jakby były mirażem. وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۞
22. Zaiste, Piekło czai się, إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۞
23. Miejsce dla zbuntowanych, لِلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا ۞

^a6,7; 71,12; 78,15; 80,26. ^b80,28-29. ^c80,31. ^d18,100; 20,103; 27,88; 36,52. ^e18,48; 52,11; 81,4.

3226. W wersetach tych (7-17) wymienia się niektóre spośród tych dóbr Bożych, od których zależy głównie życie człowieka, przy czym wskazuje się, że Bóg, który tak wspaniale zabezpieczył fizyczne istnienie człowieka, nie mógł zaniedbać podobnego zabezpieczenia jego istnienia duchowego.

3227. W Dniu Wyroku – dniu Upadku Mekki – Quraish, jak na dźwięk trąbki, zebrani zostali przed Świętym Prorokiem, prosząc go, aby wybaczyć im ich tyranie i występki.

3228. W owym czasie pojawi się wiele Znaków z nieba, które poprą sprawiedliwych i wprowadzą w stan zmieszania złoczyńców.

3229. Werset ten oznacza, że (1) ludzie potężni i posiadający pozycję stracą swój autorytet i wpływy. (2) Przed atakiem podboju przez Islam wielkie i potężne imperia rozsypią się w pył i tak całkowicie znikną, iż zdawać się będzie, że ich wcześniejsze istnienie było tylko złudzeniem optycznym.

24. ^aKtórzy pozostaną w nim na wieki.

لَيْسِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۝

25. Nie skosztują w nim ani chłodu, ³²³⁰ ani napoju,

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۝

26. ^bZ wyjątkiem wrzącej wody i cuchnącego pynu, bardzo zimnego ^{3230A} –

إِلَّا حَيْبًا وَغَسَاقًا ۝

27. Stosowne wynagrodzenie.

جَزَاءً وَفَاكًا ۝

28. Zaprawdę, oni nie bali się rozliczenia

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

29. ^cI całkowicie odrzucali Nasze Znaki.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۝

30. ^dA wszystko My zapisaliśmy w Księdze. ³²³¹

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ۝

31. „Dlatego skosztujcie kary. Niczego nie damy wam więcej, z wyjątkiem męki”.

بَعْضُ فُذُوهُمَا فَلَنْ نَزِيدَهُمُ إِلَّا عَذَابًا ۝

32. Zaprawdę, dla sprawiedliwych wyznaczone jest zwycięstwo –

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ۝

33. Ogrodzone ogrody i winnice, ³²³²

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ۝

^a11,108. ^b6,71; 69,37. ^c2,40; 7,37. ^d36,13.

3230. *Bard* oznacza: chłód; przyjemność; wygodę; sen (Lane).

3230A. Burzliwa pogoń za złem oraz zimna nieczułość złoczyńców wobec cnoty i sprawiedliwości przyjmie formę wrzącej wody oraz bardzo zimnego i śmierdzącego napoju.

3231. Wynalezienie telewizji, radia, magnetofonu i innych podobnych urządzeń ustanawia fakt, że nie tylko działania człowieka, lecz i jego wypowiedane słowa mogą być zachowane i są w rzeczywistości reprodukowane. Patrz także 2456.

3232. W Koranie wśród błogostawieństw niebiańskich winogrona wspomina się szczególnie często. Dzieje się tak dlatego, że winogrona są pożywieniem smacznym i pożywnym. Można je długo przechowywać i powodują one upojenie. *Taqwā* (sprawiedliwość) także posiada wszystkie te cechy. Zatem winorośl jest stosowną nagrodą dla sprawiedliwych.

34. ^aI młode niewiasty w równym wieku, ³²³³

وَكَاوَعِبَ أَرْبَابَهُنَّ

35. I pełne kielichy. ³²³⁴

وَكَاَسَادِيهَا قَائِمًا

36. ^bW nich nie usłyszą oni ani próżnych dyskusji, ani kłamstwa –

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدًّا بَابًا

37. Nagroda od twego Pana – dar zupełnie wystarczający –

جَزَاءٌ مِّن رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا

38. ^cOd Pana niebios i ziemi i wszystkiego tego, co jest między nimi, Miłosiernego Boga. Oni nie będą mieli siły, by się do Niego zwracać.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ
لَا يَنْدُلُكَونَ مِنْهُ خِطَابًا

39. W dniu, w którym Duch ^{3234A} i anioły stać będą w rzędach, ^doni nie będą mówić, z wyjątkiem tego, któremu pozwoli Miłosierny Bóg, i który mówić będzie wyłącznie to, co jest słuszne.

يَوْمَ يَقُومُ الزُّوجُ وَالنَّسْلُكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ
إِلَّا مَن أُوذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا

40. Ten dzień niechybnie nadejdzie. Niechaj zatem ten, kto chce, ucieka się do swego Pana.

ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَن شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ
مَآبًا

41. Zaprawdę, ostrzegaliśmy was przed karą, która jest blisko ³²³⁵ – dzień, w którym człowiek ujrzy, co wysłały przed nim jego ręce, a niewierzący powie: ^e„O, gdybym tak był ledwie pyłem!”

إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ
مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكٰفِرُ يَلَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

^a56,38. ^b19,63; 52,24; 56,26. ^c19,66. ^d11,106. ^e4,43.

3233. Sprawiedliwi będą mieć towarzyszy lub żony o żywości i świeżości młodzieży, jak i cieszące się wyniosłą pozycją. Będą one pochodziły ze szlachejnych rodzin i będą posiadać wielkie i szlachetne ambicje – *Kā'ib*, którego liczbą mnogą jest *Kawā'ib*, oznacza szlachetność; chwałę; wyniosłość (Lane). W innym miejscu Koranu (56,35) towarzyszy sprawiedliwych wiernych przedstawia się jako *Furushun Marfū'atun*, czyli szlachetne małżonki. W kwestii pełnego omówienia natury i znaczenia błogosławieństw nieba patrz Rozdziały Al-Tūr, Al-Rahmān oraz Al-Wāq'ah.

3234. Upojony Bogiem pielgrzym, którego serce tak pełne jest miłości Bożej, że aż się ona zeń wylewa, otrzyma za swoje zasługi puchary wypełnione napojem, który przyczyni się jeszcze do jego duchowego upojenia.

3234A. „Duch” może tutaj oznaczać ducha doskonałego – Świętego Proroka; zaś „dzień” może oznaczać Dzień Zmartwychwstania.

3235. „Kara” może być tutaj karą, która wymierzona będzie grzesznym niewiernym jeszcze na tym świecie. W innym miejscu Koranu (32,22) kara ta jest opisana jako kara bliższa w przeciwieństwie do kary większej, która wymierzona będzie w Życiu Przyszłym.

R O Z D Z I A Ł 79

AL-NĀZI'ĀT

*(Objawiony przed Hijrah)***Uwagi ogólne**

Wszystkie kompetentne autorytety, a w tej liczbie i Ibn 'Abbās, zgadzają się co do tego, że tak jak Rozdział poprzedni również i ta sura pochodzi z wczesnego okresu mekkańskiego. W poprzedniej surze muzułmanom obiecano władzę, dobrobyt i dominację w świecie. W surze obecnej rzuca się światło na sposoby i drogi, dzięki którym mogą oni te rzeczy osiągnąć, jak również na znaki, które wskazują w kierunku bliskiego spełnienia tej obietnicy. Sura obecna rozpoczyna się od opisu niektórych szczególnych cech charakteru Towarzyszy Świętego Proroka oraz innych grup sprawiedliwych ludzi, którzy wprowadzając w działanie te swoje cechy, osiągnęli chwałę, władzę i zwycięstwo. Następnie sura ta wskazuje, że muzułmanie dojdą do władzy w wyniku wojen, które złamią potęgę wrogów Islamu. Przynajmniej przypadek faraona, by wskazać, że opozycja wobec Prawdy nigdy nie mija się z karą. Dalej powiada się nam, że w wyjątkowo trudnym położeniu wczesnych muzułmanów proroctwa o pełnej chwały przyszłości Islamu zdawały się niemożliwe do spełnienia, lecz ten Wielki Bóg, który stworzył wielkie niebo i ziemię i który umieścił na niej rzeki i góry, ma taką moc, dzięki której niemożliwe staje się możliwym. Jest On także w stanie dać nowe życie zmarłym w życiu przyszłym. Przy końcu tej sury powiada się, że kiedy nastąpi to wielkie Wydarzenie – całkowite zwycięstwo Islamu lub Ostateczne Zmartwychwstanie – winni palić się będą w ogniu piekielnym, lecz ci, którzy żyli życiem sprawiedliwym, cieszyć się będą błogosławieństwami Raju.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na tych, którzy przyciągają³²³⁶
ludzi ku prawdziwej Wierze bardzo
energicznie,³²³⁷

وَالَّذِينَ عُرِقُوا

3. I na tych, którzy mocno zacis-
kają swoje więzy,³²³⁸

وَالَّذِينَ تَشَتَّوْا

4. I na tych, którzy szybko suną,

وَالَّذِينَ سَبَّحُوا

5. A potem wysuwają się naprzód i
bardzo prześcigają³²³⁹ innych,

فَالَّذِينَ سَبَّحُوا

6. A potem zarządzają sprawa-
mi³²⁴⁰ w sposób wspańiały.

وَقَدْ لَدِمْنَا فَالَّذِينَ يَرْبُوا أَمْرًا

^a1,1.

3236. *Nāzi'āt* pochodzi od słowa *Naza'a* i oznacza: te istoty lub grupy ludzi, którzy wyrwywają jakąś rzecz; usuwają wysokich urzędników; są podobni; działają z wigorem; zapraszają innych do prawdy (Aqrab), przy czym słowo podstawowe posiada wszystkie te znaczenia.

3237. *Gharq* jest tutaj użyte w sensie *Ighrāq*, które oznacza wystrzelenie strzały na najdalszą odległość lub też upadnięcie na osobę i pokonanie jej; lub maksymalne wysiłanie się (Lane).

3238. *Nāshitāt* oznacza: te istoty lub grupy ludzi, które z całym wigorem wysilają się w wypełnianiu swoich obowiązków (Aqrab).

3239. *Sābihāt* oznacza: (1) te istoty czy grupy ludzi, którzy udają się daleko w kraj w pogoni za swoimi celami. (2) Którzy starają się prześcigać wzajemnie w wypełnianiu swych misji (Lane).

3240. *Mudabbirāt* oznacza: te istoty lub grupy ludzi, którzy planują, zajmują się i kierują sprawami im powierzonymi w sposób znakomity.

Wersety te (2-6) uznaje się za dotyczące się aniołów – tak czynią naukowcy i komentatorzy Koranu. Rozumie się je tak, iż oznaczają one, że aniołowie niosą świadectwo pojawiania się tych wielkich wydarzeń, o których mowa w w. 7-8. Jednakże świadectwo aniołów wykracza poza ludzkie możliwości pojmowania. Dlatego wersety te, jak wskazuje kontekst, odnoszą się, jak się wydaje, do Towarzyszy Świętego Proroka i można uznać, iż zawierają proroctwo o szerzeniu Islamu dzięki ich bezinteresownym i pełnym życia wysiłkom, jak i proroctwo, które powiada, że obarczeni oni będą obowiązkiem prowadzenia i zarządzania najważniejszymi sprawami publicznymi w sposób właściwy i sprawiedliwy. Krótko mówiąc, w wersetach tych mówi się o niektórych najważniejszych cechach Towarzyszy Świętego Proroka. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary”.

7. Będzie tak w dniu, kiedy ^adrżąca
ziemia zadrży, ³²⁴¹

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝

8. A po tym nastąpi drugie trzęsie-
nie, ³²⁴²

تَتَّبِعُهَا الزَّادِقَةُ ۝

9. Tego dnia zadrżą serca,

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝

10. ^bA ich oczy zostaną spuszczo-
ne, ³²⁴³

وَمَعَلَّامٍ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۝

11. Powiadają: „Czy rzeczywiście
przywróceni będziemy do naszego
pierwotnego kształtu?”

يَقُولُونَ ءَأِنَّا لَسَرْدٌ وَدُونَ فِي الْخَلْقَةِ ۝

12. ^c„Co? Nawet, gdy staniemy się
zbutwiały mi kośćmi?”

ءِإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ۝

13. Powiadają: „Wówczas rzeczy-
wiście byłby to powrót przegranych”.

وَمَتَّعْنَاهُمْ إِذْ قَالُوا تِلْكَ إِذْ كَرِهَ خَاسِرَةٌ ۝

14. Będzie tylko jeden okrzyk

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

15. I – spójrz! – wszyscy oni wyjdą.

فَإِذَا هُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16. Czy dotarła do ciebie opowieść
o Mojżeszcu?

وَمَتَّعْنَاهُمْ هَلْ آتَاكَ حَدِيثٌ مُّؤَمَّرٌ ۝

17. Kiedy jego Pan zawołał go w
świętej dolinie Tuwā,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۝

18. I pokierował nim: „Idź do
Faraona, albowiem on zbuntował
się,

إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

^a56,5-6; 73,15. ^b70,45. ^c17,50; 36,79.

3241. Werset ten oznacza, iż proroctwo głoszone w poprzednich wersetach zostanie spełnione w wyniku walk, jakie odbędą się pomiędzy sprawiedliwymi sługami Boga oraz siłami zła, w których to walkach siły zła zostaną pokonane. *Rajafa* oznacza tutaj przygotowywanie się do wojny (Lane).

3242. Kiedy już walka między muzułmanami i niewiernymi rozpocznie się, nie będzie przerywana aż do czasu, kiedy siły zła zostaną całkowicie zniszczone w wyniku kolejnych uderzeń, jakie otrzymają ze strony muzułmanów.

3243. Kiedy niewierni będą ponosić kolejne porażki i będą świadkami dominacji Islamu, ogarnie ich uczucie niepokoju, a w ich umysłach zacznie rodzić się myśl o możliwości Zmartwychwstania.

19. „I powiedz mu: «Czy chcesz być oczyszczony?»

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزَكَّىٰ ۗ

20. „Ja poprowadzę cię do twego Pana, abyś się Go bał».

وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ۗ

21. ^aWskazał mu więc wspaniały Znak,³²⁴⁴

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ۗ

22. Lecz on go odepchnął i nie okazał posłuszeństwa.

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۗ

23. Potem odwrócił się od Prawdy, snując plany,

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْرَىٰ ۗ

24. I zebrał swój lud, i ogłosił.

فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ۗ

25. Mówiąc: „Ja jestem waszym ^bPanem, Najwyższym”.

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ۗ

26. Zatem Allah pochwycił go dla kary życia doczesnego i Życia Przyszłego.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأُولَىٰ وَالْآخِرَىٰ ۗ

27. W tym, zaiste, zawarta jest nauka dla tego, który boi się swego Pana.

يَعْنِي إِنْ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّمَن يَخْشَىٰ ۗ

28. Czy to was trudniej jest stworzyć, czy też niebo, które stworzył Allah?

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ۗ

29. ^cOn wznosił jego wysokość^{3245A} i uczynił je doskonałym.

رَفَعَ سَعْوَهَا قَسْوَاهَا ۗ

^a20,57. ^b26,30; 28,39. ^c21,33.

3244. „Wspaniały Znak” był Znakiem Laski, który przewyższył wszelkie inne Znaki Mojżesza (20,21).

3245. Złożone, lecz bezbłędne i pełne stworzenie systemu słonecznego rzeczywiście stanowi niezbitą argument potwierdzający Życie po śmierci, a mianowicie, że Wielki Bóg, który mógł stworzyć z niczego tak wielki wszechświat, mógł także dać człowiekowi – ledwie ziarenku tego wszechświata – nowe życie po jego śmierci. Takie jest właściwe brzmienie tego wersetu oraz sześciu następujących.

3245A. *Sumk* oznacza: dach; sufit domu; wysokość; głębokość oraz grubość jakiejś rzeczy (Lane).

30. I ^ajego noc uczynił On ciemną,
i wprowadził z niej poranek.³²⁴⁶

وَأَغْطَسَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ۝

31. ^bI wraz z nim rozpostarł
ziemię.³²⁴⁷

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۝

32. ^cI z niej stworzył wodę i jej
pastwisko,

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ۝

33. ^dI góry, a uczynił je mocnymi.

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۝

34. ^eWszystko to jest zaopatrze-
niem dla was i dla waszego bydła.

مَتَاءً لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ۝

35. ^fLecz kiedy nadejdzie wielkie
nieszczęście,

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَىٰ ۝

36. ^gDzień, w którym człowiek
przypomni sobie wszystko to, o co
zabiegał,

يَوْمَ يَذَّكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ۝

37. ^hA Piekło stanie się jawnym
dla tego, który widzi,

وَبُورَّتِ الْجَنَّةُ لِمَن يَرَىٰ ۝

38. Wówczas, jeśli chodzi o tego,
który buntuje się

فَأَمَّا مَنْ كَفَرُ ۝

39. I woli życie tego świata,

وَأَتَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

40. Niechaj niechybnie ogień
Piekła stanie się jego mieszkaniem.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۝

41. ⁱLecz jeśli chodzi o tego, który
boi się stanąć³²⁴⁸ przed swym Panem i
powstrzymuje swą duszę przed złymi
pragnieniami,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهُوَىٰ ۝

^a78.11-12. ^b20.54; 51.49. ^c20.54; 50.8. ^d50.8. ^e80.33. ^f74.36; 80.34. ^g89.24. ^h26.92. ⁱ55.47.

3246. Fenomen nocy i dnia, charakterystyczny dla ziemi, jest przypisany w tym wersecie niebu, ponieważ jest on wynikiem działania systemu słonecznego.

3247. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten oznacza, że ziemia jest odłamkiem jakiejś większej masy.

3248. Kto boi się stanąć przed swym Panem jako osoba winna; lub (2) kto boi się Majestatu Pana.

42. Ogród niechybnie będzie jego mieszkaniem.

فَأَنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۝

43. ^aPytają cię w sprawie Godziny: „Kiedy ona nastąpi?”

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِلُهَا ۝

44. Dlaczego miałbyś się zajmować rozmową o jej nadejściu?

وَلِمَ آتَيْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ۝

45. Ostateczna o niej wiedza jest u Pana.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْتَ لَهَا ۝

46. Ty jesteś wyłącznie tym, który ostrzega każdego, który się jej boi.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَنِ يَخْشَاهَا ۝

47. ^bW dniu, w którym ją ujrzą, będzie tak, jakby nie spędzili na świecie więcej niż tylko wieczór lub poranek.³²⁴⁹

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحًى ۝

^a7.188; 33.64; 51.13. ^b10.46; 30.56; 46.36.

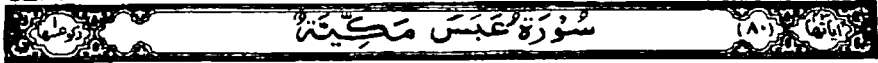
3249. Nie jest ważny czas, miejsce, sposób ani forma kary. Ważne jest to, że niewierni powinni uświadomić sobie, że kiedy nadejdzie kara Boża, będzie ona tak szybka, nagła i sroga, iż wydawać im się będzie, że ich okres dobrobytu i radości na tym świecie był zaledwie niezwykle krótki – że był zaledwie porankiem lub wieczorem.

R O Z D Z I A Ł 80

'ABASA

*(Objawiony przed Hijrah)***Kontekst i temat**

Sura obecna, jak dwie poprzednie, znajduje się wśród tych Rozdziałów, które zostały objawione w Mekce w bardzo wczesnych latach Powołania. Noldeke i Muir, oprócz naukowców muzułmańskich, popierają ten pogląd. Przy końcu poprzedniego Rozdziału powiedziano Świętemu Prorokowi, że jego obowiązek ogranicza się do przekazania Posłannictwa Bożego jego własnemu ludowi. Sura obecna rozpoczyna się od omówienia wydarzenia dotyczącego 'Abd Allāh ibn Umm Maktūm, zaś dalej przedstawia ona lekcję moralną, która mówi, iż nie bogactwa doczesne ani status społeczny określają prawdziwą wartość człowieka, lecz że dobroć jego serca oraz chęć słuchania prawdy i przyjmowania jej. Sura ta stanowi również elokwentny komentarz do szacunku Świętego Proroka wobec czułości ubogich i poddawanych opresjom. Dalej powiada się, że ponieważ Koran jest ostatnim Posłannictwem Bożym dla ludzkości, będzie on szanowany i czytany na całym świecie, będzie chroniony i przechowywany. Sura ta kończy się ostrzeżeniem dla niewiernych, że jeśli odrzucać będą jego Posłannictwo i przeciwstawiać się Świętemu Prorokowi, będą zmuszeni stawić czoło Dniowi Rozliczenia, kiedy to ich udziałem staną się wstyd, nieszczęście i hańba. Jednakże Sprawiedliwi wierni zajmą miejsce w „Ogrodzie Szczęścia” z twarzami promieniującymi radością i szczęściem Bożym.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. On nachmurzył się³²⁵⁰ i
odwrócił na stronę,

عَبَسَ دَوْتًا ۝

3. Albowiem przybył do niego
ślepiec.

أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ ۝

4. A skąd miałbyś wiedzieć, że on
chciałby się oczyścić³²⁵¹

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ ۝

5. Lub że on pragnie zważyć, a taki
rozsądek mógłby przynieść mu
korzyść?

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَىٰ ۝

6. Jakże mogłoby tak być, że na
tego, który jest pogardliwie nieczuły
wobec Prawdy,

أَفَأَمِّنَ الْمُنْكَرَىٰ ۝

3250. Werset ten nawiązuje do dobrze znanego wydarzenia historycznego. Kiedy pewnego dnia Święty Prorok prowadził rozmowę z kilkoma przywódcami Quraish na tematy wiary, podszedł 'Abd Allāh ibn Umm Maktūm i sądząc, że Święty Prorok traci swój cenny czas dla zagorzałych przywódców niewiary, chciał odwrócić jego uwagę i poprosił, by Prorok oświecił go w kilku kwestiach religijnych. Świętemu Prorokowi nie podobało się to wtrącenie do rozmowy, okazał więc swe niezadowolenie, odwracając się od 'Abd Allāha (Tabarī oraz Bayān). I chociaż fakt, że Święty Prorok okazał łaskę wobec Quraish, nie przerywając swojej z nimi rozmowy mimo zagadnięcia 'Abd Allāha, to wydarzenie to stanowiło także dowód poszanowania Proroka dla wrażliwości ludzi ślepych, ponieważ zwyczajnie odwrócił się od intruza – czego ten nie widział – i nie powiedział ani słowa nagany czy dezaprobaty dla jego postępowania, w ten sposób nie raniąc wrażliwości i godności gości. Werset ten rzuca zatem wiele światła na wielce moralną postawę Świętego Proroka i wskazuje nie na napomnienie Boże, jak uważają niektórzy komentatorzy, lecz zachęca do poszanowania delikatnych potrzeb ludzi ubogich i słabych.

3251. Zaimek „ty” w tym wersecie może odnosić się, jak ma to miejsce w tekście, do Świętego Proroka, zaś zaimek „on” do przywódcy Quraish.

7. Ty miałbyś zwracać uwagę³²⁵² –

فَأَنْتَ لَكَ تَصَدَّى ۝

8. Chociaż nie jesteś odpowiedzialny, jeśli on nie oczyści się³²⁵³ –

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَكِّيَ ۝

9. A tego, który przybywa do ciebie śpiesznie

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ۝

10. I boi się Boga,

وَهُوَ يَخْشَى ۝

11. Miałbyś zlekceważyć.³²⁵⁴

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ۝

12. Tak nie może być! Zaiste, to jest ^aNapomnienie³²⁵⁵ –

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝

13. Niechaj zatem ten, kto chce, baczy na nie –

فَمَنْ شَاءَ ذَكُرْهُ ۝

^a20,4; 73,20; 74,55.

3252. *Tasadda la-hū* oznacza: zastosował się lub skierował swój szacunek lub umysł lub uwagę na niego lub na to; chciał; kierował się ku niemu lub ku temu (Lane).

3253. Werset ten stanowi skuteczne usprawiedliwienie postawy Świętego Proroka wobec 'Abd Allāha bin Umm Maktūma. Powiada się tutaj, że Święty Prorok nie był odpowiedzialny, ponieważ przywódcy Quraish wyciągali korzyści z tej rozmowy. Jego postawa pozornego braku uwagi dla 'Abd Allāha lub szacunku dla Quraish nie wywodziła się z żadnych zamiarów osobistych. Postawa ta była po prostu podyktowana przykazaniem *Shari'ah* o uprzejmym zachowywaniu się wobec gości.

3254. Wersety 6-11 odnoszą się do Świętego Proroka, a partykuła *Ammā* w wersecie 6. oznacza „jak to mogło być, że”, czyli „nie może być”; natomiast wersety te można zinterpretować następująco: „Jak to mogło być możliwe, żebyś musiał zwracać uwagę na tego, który jest ohydnie nieczuły i jak mogłeś zaniedbać tego, który boi się Boga i przybywa śpiesznie do ciebie”. Wersety te można jednak zastosować także do przywódcy Quraish, który, jak uważają niektórzy komentatorzy, przybrał srogą minę i odwrócił się, ponieważ do Proroka przyszedł ślepiec. W takim przypadku wersety te można rozumieć tak, że użyte są one ironicznie i uświadamiają krytykom Świętego Proroka ich własny stan umysłu, nie odnosząc się do żadnej imputowanej Świętemu Prorokowi słabości.

3255. Werset ten oznacza, że oskarżenie o brak wrażliwości nie jest właściwe. Dlaczego niby Święty Prorok miałby przyjmować postawę obojętności wobec ślepcy, kiedy Koran przeznaczony jest zarówno dla bogatych, jak i dla ubogich? Powyższe byłoby nie tylko niezgodne z wysokim morale Proroka, ale i przeciwstawiałoby się ludzkiemu rozsądkowi. To, co w danych okolicznościach uczynił Święty Prorok, podyktowane było sytuacją i dlatego było postępowaniem całkowicie poprawnym.

14. Zawarte w szlachetnych Księgach,³²⁵⁶

فِي صُفُوفٍ مُّكْرَمَةٍ ۝

15. Wzniosłych, oczyszczonych,

رَفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝

16. W rękach pisarzy,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝

17. Szlachetnych i cnotliwych.³²⁵⁷

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝

18. Biada człowiekowi! Jakże on jest niewdzięczny!³²⁵⁸

قَبِيلِ الْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرَهُ ۝

19. Czyż on nie zastanawia się nad tym, z jakiej rzeczy stworzył go Bóg?

مِنْ أَيْ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝

20. *Z kropli nasienia! On go tworzy i nadaje mu kształty,

مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝

21. A potem drogę czyni dla niego łatwą,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ۝

22. Potem we właściwym czasie czyni, iż ten umiera i wyznacza mu grób.³²⁵⁹

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝

23. Później, jeśli On zechce, na nowo podniesie go do życia.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۝

24. Nie! On jeszcze nie wypełnił tego, co Bóg nakazał mu uczynić.

كَلَّا لَنَا يَقِضُ مَا أَمَرَهُ ۝

25. Niechaj zatem człowiek spojrzy na swe pożywienie.

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝

³²⁵⁶18,38; 35,12; 36,78; 40,68.

3256. Koran, będący kompendium wszelkich trwałych i niezmiennych nauk zawartych w różnych objawionych Pismach, stanowi zbiór wszystkich Ksiąg Boskich. Takim jest znaczenie słów „Zawarte w szlachetnych Księgach”. Werset ten powiada dalej, że Koran spisany będzie w formie Księgi. Będzie on szanowany i czczony, chroniony i zachowywany przed wszelkimi zmianami i wpływami.

3257. W przeciwieństwie do trzech głównych cech Koranu, o których mowa w poprzednich wersach (14-15), trzy równie ważne cechy nosicieli Posłannictwa wymienia się w wersecie obecnym i poprzednim. Nosiciele Posłannictwa koranicznego są nie tylko szlachetni i cnotliwi, lecz i podróżują daleko, by je wyjaśniać i szerzyć.

3258. Jakże niewdzięcznymi ludźmi są niewierni, skoro odrzucają tak wielką i szlachetną Księgę jak Koran, który objawiony został, by podnieść ich z pyłu i brudu upadłości moralnej na wyżyny chwały duchowej, co mogłoby nastąpić, gdyby tylko zechcieli przyjąć jego Posłannictwo.

26. ^aJak My wylewamy wodę w obfitości,

أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۝

27. Potem rozdzielamy ziemię – właściwe rozdzielanie,

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شِقَاقًا ۝

28. ^bPotem czynimy, iż wzrasta w niej ziarno,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۝

29. I winogrona, i warzywa,

وَعِنَبًا وَقَضْبًا ۝

30. I oliwka, i palma daktylowa,

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝

31. ^cI ogrodzone ogrody ciasno obsadzone,

وَحَدَائِقَ غُلْبًا ۝

32. I owoce, i zioła,

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ۝

33. ^dZaopatrzenie dla was i waszego bydła.

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ۝

34. ^eLecz kiedy nadejdzie ogłuszający krzyk,

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ ۝

35. ^fW dniu, w którym człowiek ucieknie od swego brata,

يَوْمَ يَقُولُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۝

36. I od swej matki, i od swego ojca,

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝

37. I od swej ^gżony, i swoich synów, ^{3259A}

وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۝

^a71,12; 78,15. ^b78,16. ^c78,17. ^d79,34. ^e79,35. ^f44,42. ^g70,13.

3259. Po odejściu ze swego fizycznego mieszkania dusza ludzka zajmuje nowe ciało lub mieszkanie zgodnie z naturą czynów, jakich człowiek dokonał podczas życia na ziemi. Oto prawdziwy grób człowieka. To nie dół, w którym jego ciało składa rodzina, lecz mieszkanie szczęścia lub cierpienia, zależnie od duchowych warunków człowieka.

3259A. Cóż za alarmująca wizja Dnia Rozliczenia!

38. Tego dnia każdy mężczyzna spośród nich dosyć troszczyć się będzie o siebie samego, by być nieczułym³²⁶⁰ wobec innych.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٨﴾

39. ^aTego dnia niektóre twarze będą jasne,

وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ مُسْفَرَةٌ ﴿٣٩﴾

40. Uśmiechnięte, radosne.

صَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٤٠﴾

41. ^bNiektóre zaś twarze będą tego dnia pokryte pyłem,

وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤١﴾

42. ^cA zakrywać je będzie ciemność.

تَرَهَقَهَا ظَنَةٌ ﴿٤٢﴾

43. To będą niewierni, złoczyńcy.

سِجِّ اُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفَجْرَةُ ﴿٤٣﴾

^a3,107; 10,27. ^b68,44; 75,25; 88,3-4. ^c14,51; 23,105.

3260. W czasie cierpienia i smutku człowiek ma tendencję do zapominania nawet o swoich najbliższych. Ma dość swoich kłopotów.

R O Z D Z I A Ł 81

AL-TAKWİR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce najprawdopodobniej w szóstym roku Powołania lub nawet wcześniej. Poprzednie Rozdziały zajmowały się tematem Zmartwychwstania oraz tą wielką i cudowną rewolucją, jaka wśród ludu została wprowadzona przez Świętego Proroka i która nazwana została także „zmartwychwstaniem”. „Zmartwychwstanie” to miało odbyć się dwukrotnie, pierwszy raz w formie przyjścia Świętego Proroka, a później w formie jego Drugiego Przyjścia w osobie jego wielkiego Zastępcy – Obiecanego Mesjasza i Mahdiego – do czego wyraźnie nawiązuje się w 62,4. Właśnie to drugie odrodzenie Islamu z rąk Obiecanego Mesjasza oraz wielkie zmiany przedstawia się w obecnej surze. Sura ta rozpoczyna się opisem tych zmian oraz ich następstw wraz z wspaniałym opisem moralnej degeneracji muzułmanów w tych czasach i rezultatach tego procesu. Sura ta kończy się uderzającą nutą optymizmu i radości, przedstawiając obietnicę, że ostatecznie noc degradacji muzułmanów da miejsce świtowi sukcesu, ponieważ Islam, będąc ostatnim Posłannictwem Boga dla całej ludzkości, musi już pozostać.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kiedy słońce zostanie zawinięte,³²⁶¹

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ

3. I kiedy gwiazdy zostaną zaćmione,³²⁶²

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ

4. I ^bkiedy góry zaczną się poru-
szać,³²⁶³

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ

5. I kiedy wielbłądzica w dzie-
siątym miesiącu brzemienna zostanie
porzucona,³²⁶⁴

وَإِذَا الْبُشَارُ عُطِّلَتْ

^a1,1. ^b18,48; 52,11; 78,21.

3261. Powiada się na ogół, że sura obecna zajmuje się Zmartwychwstaniem Ostatecznym, kiedy to przestaną działać prawa i procesy przyrody takie, jakie znamy obecnie. Jednak w rzeczywistości cała treść tej sury tak wyraźnie mówi o warunkach świata fizycznego, że niektóre wersety tracą cały swój sens, jeśli odnosić je jedynie do Zmartwychwstania Ostatecznego. Właściwie sura ta mówi o tych wielkich zmianach, które już nastąpiły w świecie materialnym oraz w życiu człowieka od czasów Świętego Proroka, a zwłaszcza w naszych czasach. Werset ten może oznaczać: Kiedy nad całym światem zapanuje ciemność duchowa, a Duchowe Słońce (Święty Prorok) zblednie i całkiem zniknie. Werset ten może również odnosić się do zaćmień słońca i księżyca, które zgodnie z dobrze znanym powiedzeniem Świętego Proroka, miały mieć miejsce w czasach Mahdiego, w miesiącu Ramadān – czyli o fenomenie, jakiego świat nie doświadczył nigdy przedtem (Qutni, str. 188). Te zaćmienia słońca i księżyca miały miejsce w roku 1894, dokładnie tak jak je przepowiadano.

3262. *Al-Nujūm* (gwiazdy) oznacza religijnego Ulema. Znaczenie to potwierdzone jest przez znane powiedzenie Świętego Proroka: „Moi Towarzysze są jak gwiazdy, za którą byś nie poszedł, otrzymasz właściwe przewodnictwo” (Baihaqū). Zatem werset ten może oznaczać: Kiedy przywódcy religijni poddadzą się zepsuciu i przestaną wywierać jakikolwiek wpływ. Być może nawiązuje się tutaj także do spadania gwiazd w niezwykle dużych ilościach w czasach Reformatora Bożego.

3263. Kiedy góry wysadzone będą przy pomocy dynamitu i kiedy uczynione w nich będą drogi; lub metaforycznie: kiedy podkopany zostanie autorytet władców; słowo *Jabal* oznacza przywódcę ludu (Lane).

3264. *'Ishār* to liczba mnoga od słowa *'Usharā*, które oznacza wielbłądzicę w dziesiątym miesiącu ciąży. Słowo *'Ishār* odnosi się do wielbłądzic do czasu, kiedy niektóre poczęły, zaś inne dopiero mają począć (Lane). Werset ten oznacza: kiedy wielbłądzice stracą swoje znaczenie nawet w Arabii. Wydaje się, iż nawiązuje się tutaj do czasów, kiedy wielbłądy zastąpione będą innymi, lepszymi środkami transportu – pociągami, parowcami, samochodami, samolotami itp. Istnieje wskazówka co do zastąpienia wielbłądów innymi środkami transportu w pewnym powiedzeniu Świętego Proroka: „Wielbłądy zostaną porzucone i nie będzie się ich używać do przemieszczania się z miejsca na miejsce” (Muslim).

6. I kiedy dzikie zwierzęta zostaną zebrane razem,³²⁶⁵

وَإِذَا الْوَحُوشُ حُشِرَتْ ۝٦

7. ^aI kiedy rzeki zostaną wysuszone,³²⁶⁶

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝٧

8. I kiedy zebrane zostaną różne ludy,³²⁶⁷

وَإِذَا الْفُؤُوسُ زُوِّجَتْ ۝٨

9. I kiedy będzie się wypytywać o żywcem porzebaną dziewczynkę –

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝٩

10. „Za jaki grzech została zabita?”³²⁶⁸ –

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝١٠

11. I kiedy książki rozejdą się daleko poza granice,³²⁶⁹

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝١١

12. I kiedy obnażone zostanie niebo,³²⁷⁰

وَإِذَا السَّمَاءُ كُفِطَتْ ۝١٢

13. I kiedy podpalony zostanie ogień Piekla,³²⁷¹

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝١٣

~52,7; 82,4.

3265. W świetle różnych znaczeń słowa podstawowego *Hushira* (Lane), werset ten może oznaczać: kiedy zwierzęta zbierać się będzie w zoo lub kiedy ludy prymitywne osiedli się w społeczeństwach cywilizowanych; lub kiedy zostaną one zmuszone do opuszczenia swoich stron rodzinnych.

3266. Werset ten oznacza: kiedy wody rzek zostaną skierowane donawadniania i innych celów; lub kiedy podczas walk na morzu podpalone zostaną wielkie okręty i zdawać się będzie, że płonie morze; lub kiedy połączą się wielkie oceany, a to przy pomocy kanałów lub kiedy ludność wiejska uda się do miast i zaleje ludność miejską. Słowo *Sujjira* posiada wszystkie te znaczenia (Lane).

3267. Kiedy tak rozwiną się środki transportu i komunikacji, a kontakty między ludźmi zamieszkującymi odległe kraje staną się tak łatwe i tak częste, że właściwie zjednoczy ich to w jeden lud. Werset ten może też oznaczać, że ludzie mający podobne poglądy społeczne i polityczne zgrupują się w partiach.

3268. Grzebanie lub palenie żywcem dziewcząt stanie się największym przestępstwem.

3269. Wydaje się, że nawiązuje się tutaj do wielkiego zasięgu gazet, czasopism i książek oraz do systemu bibliotek i czytelni oraz środków szerzenia wiedzy w Dniach Ostatnich.

3270. Werset ten może odnosić się do tych olbrzymich osiągnięć, jakich w Dniach Ostatnich dokona astronomia. Postęp w tej dziedzinie nauki w czasie ostatniego dziesięciolecia zadziwia cały świat.

3271. Z powodu grzesznego i niegodziwego postępowania ludzi, wzbudzony będzie gniew Boga i prawdziwe piekło zapanuje na świecie w formie wyniszczających wojen.

14. ^aI kiedy przybliżony zostanie Raj,³²⁷²

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنزِلَتْ ۝

15. ^bWówczas każda dusza dowie się, co to wszystko wywołało.³²⁷³

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝

16. Nie! Powołuję na świadka tych, którzy cofają się, idąc do przodu,

فَلَا أَقِيمُ بِالْخُنَاسِ ۝

17. Biegają przed siebie, a potem chowają się.³²⁷⁴

الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۝

18. I powołuję na świadka noc, kiedy zbliża się do końca,

وَالَيْلِ إِذَا عَسَّسَ ۝

19. ^cI świt, gdy zaczyna oddychać,³²⁷⁵

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. ^dŻe to jest z pewnością słowo objawione szlachetnemu Posłańcowi,³²⁷⁶

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Posiadaczowi siły, ustanowionemu w obecności Pana Tronu,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Upoważnionemu do posłuszeństwa i wiernemu swemu zadaniu.³²⁷⁷

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۝

^a50,32; ^b3,31; 82,6. ^c74,35. ^d69,41.

3272. Ponieważ w Dniach Ostatnich zło będzie panować, a człowiek odda się występkom i czi Mamony, nawet najmniejszy akt sprawiedliwości uczyni go godnym nagrody i zbliży go do Nieba.

3273. Zacznie działać specjalny dekret Boży, a kara za złe uczynki człowieka przyjmie formę wielkich nieszczęść naturalnych.

3274. W Dniach Ostatnich muzułmanie złączą tracić swoją pozycję, ponieważ albo na oślep gną będą w celu wykonania swoich wymyślonych planów, albo porzucą wszelkie twórcze i konstruktywne wysiłki z powodu rozpacz.

3275. Wraz z przyjściem Reformatora Dni Ostatnich noc schyłku moralnego i degradacji muzułmanów zacznie odchodzić, dając miejsce świtowi wielkiej i pełnej chwały przyszłości Islamu.

3276. Słowa „szlachetny Posłańiec” odnoszą się do Świętego Proroka, a nie do archaniola Gabriela, jak się powszechnie uważa.

3277. Wszystkie te atrybuty – szlachetny Posłańiec, posiadający władzę, cieszący się wysoką rangą przed Panem na Tronie, zasługujący na szacunek oraz wierny swojej sprawie w Obliczu Boga – wspaniale pasują do Świętego Proroka.

23. ^aI towarzysz wasz nie jest szalony.

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ۝

24. ^bI on z pewnością widział go³²⁷⁸ na wyraźnym horyzoncie.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

25. A nie jest on skąpy w kwestii niewidzialnego.³²⁷⁹

وَمَا هُوَ عَلَى الْعَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. ^cAni nie jest to słowem Szatana, odrzuconego.

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۝

27. Dokąd, zatem, idziecie?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. ^dTo jest tylko Napomnienie dla wszystkich światów,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Dla takich z was, którzy pragną iść prosto.

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. ^eI nie pragniecie żadnej rzeczy, chyba że Allah, Pan światów, jej zapagnie.³²⁸⁰

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝

^a52,30; 68,3. ^b53,13. ^c26,211. ^d12,105; 38,88. ^e74,57; 76,31.

3278. Zaimek *hu* oznacza „to” (chwalebna przyszłość Islamu) lub „jego” (Świętego Proroka), a w związku z tym może oznaczać przede wszystkim spełnienie prorocstwa o chwalebnej przyszłości Islamu, a poza tym może on oznaczać, że Święty Prorok sam widział siebie na dalekim Wschodzie w osobie Obiecanego Mesjasza.

3279. Bóg objawił światu wielkie tajemnice nieznanego ustami Świętego Proroka.

3280. Ten tylko pokierowany będzie na właściwą drogę, kto próbuje ją znaleźć i przystosowuje swoją wolę do Woli Boga.

R O Z D Z I A Ę 82**AL-INFITĀR***(Objawiony przed Hijrah)***Uwagi wstępne**

Sura obecna tak bardzo jest podobna w stylu i temacie do sury poprzedniej, że stanowi ona jej odpowiednik, choć ma oddzielny tytuł. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że w świetle znaczenia niektórych części oddziela części tekstu danej sury w celu zwrócenia uwagi na poruszony temat oraz w celu łatwiejszego zapamiętania tych oddzielnych części, przez co otrzymują one oddzielne tytuły. Sura obecna zajmuje się warunkami, które w Dniach Ostatnich zapanują, gdy koncepcje i sposób życia chrześcijan wywrą bardzo wielki wpływ na ludy niechrześcijańskie, a zwłaszcza na muzułmanów. Wszystkie proroctwa, o których mowa w tej surze, spełniły się co do słowa. Została ona objawiona w Mekce we wczesnych latach Powołania, gdzieś w tym samym czasie, co Rozdział poprzedni.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. ^bKiedy niebo zostanie rozerwane,³²⁸¹

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۝

3. I kiedy gwiazdy zostaną rozproszone,³²⁸²

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انشَتَرَتْ ۝

4. ^cI kiedy oceany popłyną³²⁸³ i połączą się,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ۝

5. ^dI kiedy otwarte zostaną groby,³²⁸⁴

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۝

6. ^eWtedy każda dusza dowie się, co wysłała przed sobą, a co wstrzymała.³²⁸⁵

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ۝

^a1,1. ^b73,19. ^c81,7. ^d100,10. ^e3,31; 81,15.

3281. Jak wspomniano w „Uwagach wstępnych” sura ta zajmuje się przede wszystkim czasami, w których chrześcijaństwo będzie przeważać, a doktryny chrześcijańskie trójcy, synostwa Jezusa i pokuty będą rządzić niepodzielnie. Do tej właśnie dominacji fałszywych doktryn chrześcijańskich w stanowczych słowach nawiązuje Koran: „Niebo nieomalże się rozerwie, ziemia rozstąpi, a góry rozpadną na kawałki, ponieważ oni przypisują Allahowi syna” (19,91-92). Komentowany werset nawiązuje do tych właśnie dwóch wersetów i oznacza, że w czasie fałszywych doktryn chrześcijańskich, kiedy będą one dominować w świecie, wzbudzony zostanie gniew Boży i kara Boża ogarnie cały świat w różnych jej formach.

3282. Mówiąc w przenośni, werset ten oznacza, że w Dniach Ostatnich ludzie posiadający prawdziwą wiedzę duchową i przewodnictwo znikną lub będą nieliczni.

3283. W owym czasie wielkie morza i oceany wpływać będą w siebie nawzajem poprzez wydobywane kanały; lub ich usta otworzą się szeroko, by umożliwić wpływanie wielkim okrętom. Nawiązuje się tutaj być może do kanałów Panamskiego i Sueskiego.

3284. W Dniach Ostatnich rozkopie się groby jak to było w przypadku starożytnych królów Egiptu; lub werset ten może oznaczać, że miasta i pomniki, zasypane i dawno zapomniane, zostaną odkopane.

3285. W wersecie obecnym i kilku następnym słowa kierowane są do protagonistów i propagandzistów fałszywych doktryn chrześcijańskich. Uświadomią sobie oni wtedy nienormalność i ohydę tych fałszywych nauk.

7. O człowieku! Co wprowadziło cię w błąd w kwestii Miłosiernego Boga,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ رَبِّكَ الْأَكْرَبِ ۝

8. Który ciebie stworzył, potem uczynił cię doskonałym, a potem właściwie cię ukształtował?³²⁸⁶

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّبَكَ فَأَعَدَّكَ ۝

9. W takiej formie, w jakiej tego zapragnął. On cię ukształtował.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝

10. Nie, wy jednak zaprzeczacie istnieniu Sądu.

كَلَّا بَلْ نَكْذِبُونَ بِالذِّينِ ۝

11. ^bZaiste, są nad wami strażnicy,

وَأَن عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝

12. ^cSzlachetni Zapisujący,³²⁸⁷

كِرَامًا كَاتِبِينَ ۝

13. Którzy wiedzą o wszystkim, co czynicie.

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝

14. ^dZaprawdę, cnotliwi będą w szczęściu,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15. ^eNiegodziwi zaś będą w Piekło –

وَأِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16. ^fBędą się tam palić w Dniu Sądu

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الذِّينِ ۝

17. I nie będą w stanie stamtąd uciec.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

^a87,3; 91,8. ^b6,62; ^c43,81; 50,19. ^d45,31; 83,23. ^e83,8. ^f23,104; 83,17.

3286. Bóg obdarzył człowieka wielkimi siłami naturalnymi i zdolnościami, aby mógł on wznieść się na szczyty wyniosłości duchowej.

3287. Człowiek rodzi się istotą wolną i jest odpowiedzialny za podejmowane przez siebie decyzje oraz uczynki, jakich się dopuszcza, które zapisywane są przez „Szlachetnych Pisarzy”.

18. A skąd możesz wiedzieć, czym jest Dzień Sądu!

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۝

19. Raz jeszcze: skąd możesz wiedzieć, czym jest Dzień Sądu!

فَعَرَّمَا آدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۝

20. ^aDzień, w którym żadna dusza nie będzie mogła nic zrobić dla innej duszy! ^bI nakaz. tego dnia, należeć będzie do Allacha.

يَوْمَ لَا تَنَلُّكَ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ

لِلَّهِ يَوْمَئِذٍ بِلَّهِ ۝

^a2,124; 31,34. ^b18,45; 40,17.

R O Z D Z I A Ę 83

AL-TATFĪF

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura rozpoczyna się od stanowczego potępienia korzystania z fałszowanych miar i wag w celu oszukiwania ludzi. Zgodnie z opinią naukowców została ona objawiona we wczesnym okresie mekkańskim. Noldeke oraz Muir ustalają jej objawienie na w przybliżeniu czwarty rok Powołania. Poprzednia sura zakończyła się ostrzeżeniem kierowanym do niewiernych, że będą musieli rozliczyć się ze swoich uczynków i sami nadrobić swoje straty oraz że wstawiennictwo żadnej innej istoty na nic się im nie przyda w Dniu Sądu. W tamtej surze omówiono stosunki człowieka z jego Stwórcą. W surze obecnej jednak podkreśla się stosunek człowieka do innych ludzi ze szczególnym odniesieniem do brutalnego wykorzystywania słabych narodów przez narody potężne oraz do wykorzystywania słabo rozwiniętych narodów po pozbawieniu ich swobody działania. Sura ta kończy się srogim ostrzeżeniem skierowanym do ludzi niesprawiedliwych i nieszczerych i powiada się im, że nie uda im się uniknąć kary za swoje postępowanie. Dzień Rozliczenia czeka na nich z całą swą srogością i strachem.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. ^bBiada tym, którzy pomniejszają miarę,

وَيَلِّدُ تَلْطُفِينَ ②

3. Tym, którzy – kiedy biorą miarę od innych ludzi – biorą ją w całość pełni.

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ③

4. ^cLecz kiedy oni sami dają według miary innym lub ważą, dają im mniej.

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوَّزْتُوهُمْ يُخْسِرُونَ ④

5. Czy tacy ludzie nie wiedzą, że będą na nowo podniesieni do życia.

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ⑤

6. By być świadkiem wielkiego dnia?³²⁸⁸

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ⑥

7. Dzień, w którym ludzkość stanie przed Panem światów.

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑦

8. Nie, zapis o niegodziwych zawarty jest w Sijjin.³²⁸⁹

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ⑧

9. A skąd masz wiedzieć, czym jest Sijjin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ⑨

^a1,1. ^b11,85; 26,182-184; 55,9. ^c55,10.

3288. W Życiu przyszłym istnieje Dzień Rozliczenia, kiedy to człowiek będzie musiał zdać sprawozdanie ze swoich uczynków przed swoim Panem, lecz dzień rozliczenia nadchodzi dla ludzi także i w życiu doczesnym, kiedy ich złe poczynania przekraczają dopuszczalne granice i ludzie przechodzą swoje Nemezis.

3289. *Sijjin* jest błędnie uważane przez niektórych komentatorów Koranu za słowo niearabskie. Jednak według tak znanych autorytetów, jak Farrā', Zajjāj, Abū 'Ubaidah oraz Mubarrad jest to słowo czysto arabskie, pochodzące od *Sajana*. Lisān uważa je za ekwiwalent *Sijn* (wieżenie). *Sijjin* to Zapis lub Księga, w której, jak się powiada, przechowywane są i zapisane złe uczynki ludzi niegodziwych. Słowo to oznacza także: coś ciężkiego, srogiego; stały, trwałe lub wieczny (Lane).

10. To jest Księga spisana od wieczności.³²⁹⁰

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٣٠﴾

11. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają,

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣١﴾

12. Którzy zaprzeczają istnieniu Dnia Sądu.

الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٢﴾

13. A nikt nie zaprzecza z wyjątkiem każdego grzesznika,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿٣٣﴾

14. ^aKtóry, gdy recytuje się mu Nasze Znaki, powiada: „Opowieści z dawnych czasów!”

إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٤﴾

15. Nie, lecz to, co sobie zyskali, jest rdzą na ich sercach.

كَلَّا بَل رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٥﴾

16. ^bNie, tego dnia z pewnością nie wolno im będzie ujrzeć ich Pana.³²⁹¹

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَّحْجُوبُونَ ﴿٣٦﴾

17. ^cWtedy, zaprawdę, będą się oni palić w Piekle.

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿٣٧﴾

18. Zostanie im wtedy powiedziane: „Oto, co zwykliście byli ^dodrzucać”.

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٣٨﴾

^a8,32; 16,25; 68,16. ^b3,78. ^c23,104; 82,16. ^d52,15.

3290. Słowo *Sijjin* oznacza, że kara dla niegodziwych będzie sroga i długotrwała. Lub też werset ten może oznaczać, że niegodziwcy przebywać będą w miejscu niełaski i hańby oraz, że jest to decyzja nieodwołalna. Być może, że *Sijjin* oraz *'Illiyin* są nazwami dwóch fragmentów Koranu, gdzie ta pierwsza zajmuje się ludźmi odrzucającymi Posłannictwo Boże i karą, jaka ma być im wymierzona, zaś ta druga sprawiedliwymi sługami Boga oraz nagrodami, jakie będą na nich zesłane. W ten sposób znaczenie tego wersetu byłoby takie, że werdykty zapisane w tych dwóch częściach nie mogą być ani zmienione, ani usunięte.

3291. Patrzenie na Boga wierni osiągają w dwóch stadiach. Stadium wstępnym jest stadium wiary, kiedy wierny zdobywa siłą wiarę w atrybuty Boże. Drugim lub wyższym stadium jest świadomość Istoty Bożej. Grzesznicy z powodu swoich grzechów będą pozbawieni świadomości Istoty Bożej także w Dniu Sądu – nie ujrzą oblicza Pana Boga.

19. Nie, zapis o sprawiedliwych zawarty jest niechybnie w 'Illiy-
in.³²⁹²

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْإِبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿٣٩﴾

20. A skąd masz wiedzieć, czym jest 'Illiyin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿٤٠﴾

21. Jest to zapisana Księga.

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٤١﴾

22. Wybrani Boga będą jej świadkami.

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٤٢﴾

23. ^aZaiste, sprawiedliwi będą w szczęściu,

إِنَّ الْإِبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٤٣﴾

24. ^bZasiądą na łożach, przyglądając się wszystkiemu.

عَلَى الْأَرَآئِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

25. Zobaczysz na ich twarzach świeżość szczęścia.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٤٥﴾

26. Otrzymają oni do picia czysty napój,³²⁹⁴ zapieczętowany.

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿٤٦﴾

27. Zapieczętowanie to uczynione będzie z piżmu – albowiem to pozwoli pragnącym starać się –

عِذْمَةُ مَسْكِ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِرُونَ ﴿٤٧﴾

28. A będzie on złagodzony wodą z Tasnim,

وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٤٨﴾

29. Źródła, z którego pić będą wybrani.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٤٩﴾

^a45,31; 82,14. ^b15,48; 18,32; 36,57; 76,14.

3292. 'Illiyūn – uważane przez niektórych za pochodzące od słowa 'Alā, które oznacza: to było lub stało się wysoko – oznacza najwyższą rangę, jaką cieszyć się będą sprawiedliwi wierni. Według Mufradāt 'Illiyūn to ci wybrani sprawiedliwi wierni, którzy pod względem duchowym będą przewyższać innych. Słowo to może również oznaczać te części Koranu, które zawierają proroczą o wielkim postępie i dobrobycie wiernych. Według Ibn 'Abbās słowo to oznacza Raj (Kathir), podczas gdy Imam Rāghib uważa, że jest to nazwa tych, którzy przebywają w Raju.

3293. Sijjīn to słowo w liczbie pojedynczej, zaś 'Illiyūn to słowo w liczbie mnogiej. W związku z tym okazuje się, że podczas gdy kara dla niegodziwców i złoczyńców będzie statyczna, czyli będzie dotyczyć jednego miejsca, to duchowy postęp ludzi sprawiedliwych będzie czymś trwałym, będzie trwał bezustannie, przyjmując różne formy. Sprawiedliwi będą stale przechodzić z jednej rangi do innej, ale zarazem wyższej.

3294. Jeśli „czysty napój” może odnosić się do Koranu, to Tasnim można uznać za objawienie zesłane wybranym Boga – sprawiedliwym następcem Świętego Proroka.

30. ^aCi, którzy byli winni. zwykli byli wyśmiewać się³²⁹⁵ z tych, którzy wierzyli,

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ
يَضْحَكُونَ ۝

31. A kiedy przechodzili obok nich, mrugali do siebie wzajemnie,

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامِرُونَ ۝

32. ^bI kiedy wracali do swych rodzin, wracali wyniosli,

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۝

33. A kiedy ich widzieli, powiadali: „Ci rzeczywiście zeszli z właściwej drogi”.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ۝

34. Lecz oni nie zostali postani, by być ich strażnikami.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ۝

35. Zatem tego dnia to wierni będą wyśmiewać się z niewierzących,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۝

36. A zasiądą na łóżach.³²⁹⁶ rozglądając się wokół.

عَلَىٰ الْأَرَآئِكِ يُنظَرُونَ ۝

37. Będą mówić do siebie wzajemnie: „Czyż niewierzącym nie odpłacono w pełni za to, co zwykli byli czynić?”

يَعْرِ ۝ هَلْ نُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

^a23,111. ^b84,14.

3295. Niewierni mieli zwyczaj śmiać się w kółak z prorocत्व o szybkim szerzeniu się Islamu i jego zwycięstwie, wypowiedanych w czasie, kiedy w walce Islam właściwie przestawał istnieć.

3296. Słowa te oznaczają: (1) Zasiadając na tronach godności, wierni będą obserwować smutny los aroganckich niewiernych; lub (2) zasiadając na tronach autorytetu, będą wymierzać ludziom sprawiedliwość; lub (3) będą zwracać należną uwagę na potrzeby innych, przy czym takim jest także znaczenie słowa *Nazara* (Lane).

R O Z D Z I A Ł 84

AL-INSHIQÂQ

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Podobnie jak trzy poprzednie rozdziały także i sura obecna została objawiona we wczesnym okresie mekkańskim. Te cztery Rozdziały bardzo są do siebie podobne pod względem stylu, kompozycji i tematu. Noldeke oraz Muir zgadzają się z naukowcami muzułmańskimi co do wczesnej daty objawienia tej sury. Właściwie sura obecna uzupełnia cały łańcuch Rozdziałów, których część składową stanowią trzy poprzednie rozdziały. Przy końcu poprzedniej sury stanowczo ostrzeżono niewiernych, że ich władza załame się, zaś ich chwala odejdzie. W Rozdziale obecnym powiada się jednak, że wiara zajmie miejsce niewiary oraz że na ruinach starego upadłego porządku powstanie porządek nowy, wibrujący życiem i pełen wigoru. Sura obecna kontynuuje temat sury Al-Infitâr, przy czym leżąca po środku sura Al-Tatfif jest jedynie przedłużeniem tej ostatniej. Sura Al-Infitâr rozpoczęła się od tematu rozerwania niebios. Sura obecna rozpoczyna się od podobnej wypowiedzi, z tą tylko różnicą, że podczas gdy w surze Al-Infitâr rozerwanie nieba łączyło się z fałszywymi doktrynami chrześcijaństwa, w surze obecnej „rozerwanie niebios” oznacza nadejście objawienia Bożego oraz powstanie i szerzenie się nauk duchowych. Tak zatem wraz z trzema poprzednimi Rozdziałami sura obecna stanowi cały łańcuch Rozdziałów, które zajmują się tematem odrodzenia Islamu w Dniach Ostatnich oraz grzechami i niegodziwościami okresu poprzedniego. Sura ta w szczególny sposób zajmuje się odrodzeniem Islamu, podczas gdy rozdziały poprzednie zajmują się w szczególności upadkiem i niemoralnością chrześcijan.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞
2. Kiedy ^bniebo rozpadnie się, ³²⁹⁷ إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۞
3. I ^cbędzie słuchać swego Pana ³²⁹⁸ – a jest to jego obowiązkiem – وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۞
4. I kiedy ^dziemia rozszerzy się, ³²⁹⁹ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۞
5. I wyrzuci wszystko, co w niej jest, i okaże się pusta, ³³⁰⁰ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۞
6. I będzie słuchać swego Pana – a jest to jej obowiązkiem – وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۞
7. Zaprawdę, ty, o człowieku, z mozołem idziesz ku swemu Panu – wielki mozół – aż się z Nim spotkasz. يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلِّقِيهِ ۞
8. Wówczas, jeśli chodzi o tego, ^f kto dostanie swój zapis do prawej ręki, فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۞

^a1,1. ^b55,38; 69,17. ^c41,12. ^d78,7. ^e2,224; 11,30; 18,111. ^f17,72; 69,20.

3297. Werset ten nawiązuje do czasu, kiedy bramy niebios zostaną otwarte i licznie pojawią się Znaki popierające Islam, a wysoko postawione osoby będą uważnie słuchać objawionego przewodnictwa.

3298. Narodzi się nowy Adam, a anioły z nieba staną obok niego, gotowe pomagać mu w szerzeniu jego misji Bożej (69,18), ponieważ takim jest przede wszystkim cel ich stworzenia, jak i ich obowiązek.

3299. Ziemia otrzyma nowe życie, a zniszczenie, na jakie zasłużyła sobie grzechami ludzi, ustąpi; jej mieszkańcy otrzymają nowe środki kontynuowania postępu duchowego. Werset ten może także oznaczać, że niektóre planety, które – jak się wydaje – należą do nieba, okażą się częścią ziemi, a ludzie starać się będą do nich sięgać przy pomocy rakiet, itp. Słowo *Mudda* posiada wszystkie te znaczenia (Lane).

3300. Ziemia wyrzuci swoje ukryte skarby w takiej obfitości, iż zdawać się będzie, że chce sama siebie opróżnić.

9. Ten z pewnością dozna łatwego rozliczenia

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٩﴾

10. I powróci do swej rodziny, radując się.

وَيُنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٠﴾

11. Jeżeli zaś chodzi o tego, kto otrzyma ^aswój zapis za plecami, ³³⁰¹

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١١﴾

12. Ten zostanie wkrótce powołany do zniszczenia ³³⁰²

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١٢﴾

13. I będzie się palił w płonącym Ogniu.

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

14. Zaprawdę, przedtem miał zwyczaj spędzać swój czas ^bw radości wśród swego ludu.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٤﴾

15. On rzeczywiście uważał, że nigdy nie powróci do swego Pana.

إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٥﴾

16. Tak! Zaiste, jego Pan wiecznie się mu przyglądał.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٦﴾

17. Lecz nie! Wzywam na świadka poświęcę zachodzące słońca,

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٧﴾

18. I noc, i wszystko, co ona okrywa.

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٨﴾

19. I księżyc, kiedy się wypełnia, ³³⁰³

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٩﴾

^a69,26. ^b83,32.

3301. Ci, którzy traktowali Koran jako coś niepotrzebnego (25,31).

3302. Kiedy człowiek znajduje się w niezwykle trudnej sytuacji, pragnie, aby śmierć skończyła jego życie.

3303. Wersety te (17-19) zawierają proroctwo o czasowym schyłku ^cmuzułmanów oraz o ich odrodzeniu dzięki Wielkiemu Zastępcy Świętego Proroka – Obiecanemu Mesjaszowi – który jak księżyc w pełni miał odzwierciedlać w swej osobie w całej pełni i wierności chwalebne światło Słońca (Świętego Proroka).

20. Że wy niechybnie przejście z jednego stadium do drugiego.³³⁰⁴

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ۝

21. ^aCo zatem dzieje się z nimi, że nie wierzą?³³⁰⁵

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22. A kiedy recytuje się im Koran, nie składają pokłonu w poddaniu.

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۝

23. Przeciwnie, ci, którzy nie wierzą, ^bodrzucają go.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24. A Allah najlepiej wie, co oni ukrywają w swych sercach.³³⁰⁶

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25. ^cDlatego przekazuj im nowinę o bolesnej karze.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

26. Lecz jeśli: chodzi o ^dtych, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, na nich czeka nie kończąca się nagroda.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝

^a43,89. ^b85,20. ^c9,34. ^d11,12; 41,9; 95,7.

3304. Muzułmanie będą musieli przejść przez wszystkie te warunki, o których mowa w poprzednich werszetach.

3305. Dlaczego niewierni, ujrawszy spełnienie pierwszych dwóch części tego proroctwa, stracili nadzieję na spełnienie tej trzeciej części? Widzieli czerwoną poświatę zachodu Islamu, po którym nastąpiła ciemność nocy duchowej, a jednak nie wierzą, że księżyc czternastej nocy objawi się, by rozproszyć tę ciemność.

3306. Ostrzega się tutaj niewiernych, że Bóg dobrze zna animozje i niechęć, jakie mają oni w swoich sercach wobec Posłańca Bożego. Bóg zna także sekretne plany, jakie knują oni, by unicestwić jego misję oraz jego wysiłki zmierzające do szerzenia Prawdy.

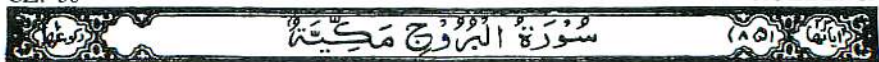
R O Z D Z I A Ł 85

AL-BURŪJ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna została objawiona w Mekce w pierwszych kilku latach Powołania. Jej związek z poprzednią surą, Al-Inshiqāq, stanowi fakt, że w poprzedniej surze jako świadka przedstawiono księżyc w pełni, zaś w surze obecnej „domy gwiazd” oraz „obiecany dzień” służą temu samemu celowi. „Barŭj” lub „domy gwiazd” może oznaczać dwunastu Reformatorów Bożych (Mujaddidów), z których każdy powoływany był na początku każdego stulecia Hijrah, zaś Obiecany Dzień oznacza czternasty wiek Hijrah. Sura ta, jak się zdaje, wskazuje na srogie prześladowania, jakim poddawani będą następcy Obiecanego Mesjasza, przy czym cały ten Rozdział kończy się stwierdzeniem, że ponieważ prawdziwość Koranu jako objawionego Słowa Bożego atakowana będzie ze wszystkich stron, a zwłaszcza przez autorów chrześcijańskich, poświęci on wszystkie swoje wysiłki i dane przez Boga siły na odparcie tych ataków i udowodnienie swojej nienaruszalności i nieomyślności.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na niebo, posiadające ^bbudowlę
z gwiazd,³³⁰⁷

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ②

3. I Obiecany Dzień,³³⁰⁸

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ③

4. I świadka,³³⁰⁹ i tego, któremu
dawane jest świadectwo,

وَشَهِيدٍ وَمَشْهُودٍ ④

5. Niechaj przekłęci będą Ludzie
Okopów³³¹⁰ –

قَتَلَ أَهْلَهُ الْأَخْذُودِ ⑤

^a1,1. ^b15,17; 25,62.

3307. *Mujaddids* lub dwanaście domów na duchowym firmamencie Islamu, których światło dalej będzie świecić po zachodzie Słońca Duchowego, czyli po przeminieciu trzech najlepszych, a zarazem pierwszych stuleciach Islamu, w wyniku czego nad całym światem zapadnie ciemność duchowa. Reformatorzy ci będą nieśli świadectwo prawdzie Islamu oraz Koranowi, jak i Świętemu Prorokowi.

3308. „Obiecany Dzień” może oznaczać dzień, w którym powołany zostanie Obiecany Mesjasz, by doprowadzić do odrodzenia Islamu. Właściwie w historii Islamu było wiele takich dni, które można by nazwać obiecany, a mianowicie dzień Bitwy pod Badr, dzień, w którym chwalebny zwycięstwem skończyła się Bitwa Okopów oraz dzień Upadku Mekki. Jednakże Dniem Obiecanym par excellence jest dzień Drugiego Nadejścia Świętego Proroka w osobie jego namiestnika w czternastym roku Hidży, kiedy Islam otrzyma nowe życie i przewyższy wszystkie inne religie świata. „Dzień Obiecany” może także oznaczać dzień, w którym ludzie sprawiedliwi cieszyć się będą szczęściem spotkania ze swoim Panem.

3309. Każdy Prorok lub Reformator Boży jest *Shāhid* – niosący świadectwo – ponieważ jest żywym świadectwem istnienia Boga. Jest on także *Mashhūd* (komu przekazywane jest świadectwo), ponieważ Bóg niesie świadectwo swojej prawdy, przekazując jego rękami różne Znaki. Jak jednak wskazuje tutaj tekst, *Shāhid* to Obiecany Mesjasz, zaś *Mashhūd* to Święty Prorok, natomiast cały werset oznacza, że Obiecany Mesjasz będzie niósł świadectwo prawdziemu Świętemu Prorokowi swoimi mowami, rozmowami i pismami oraz przy pomocy Znaków, jakie pozwoli mu pokazać Bóg. Będzie on także niósł świadectwo w tym sensie, że w jego osobie proroctwo Świętego Proroka o pojawieniu się Obiecanego Mesjasza i Mahdiego w czternastym wieku Hidży zostanie spełnione. Obiecany Mesjasz jest także *Mashhūd* w tym sensie, że sam Święty Prorok niósł świadectwo jego prawdzie. W ten sposób Święty Prorok oraz Obiecany Mesjasz są obaj *Shāhidami* (niosącymi świadectwo) oraz *Mashhūdami* (którym niesie się świadectwo).

3310. Niektórzy komentatorzy Koranu uważają, że werset ten odnosi się do spalenia kilku chrześcijan przez króla żydowskiego – Dhū Nuwās z Jemenu; inni uważają, że odnosi się on do wrzucenia do płonącego paleniska kilku przywódców izraelskich przez króla Nabuchodonozora z Babilonu (Dn 3,19-22). Werset ten może raczej odnosić się do wrogów prawdy, którzy w czasach każdego Reformatora Bożego ostro przeciwstawiają się i prześladują wiernych. Nie ma w tym miejscu potrzeby nawiązywania do żadnych wydarzeń z przeszłości; a w dodatku do wydarzeń o wątpliwej autentyczności. W żadnym miejscu Koranu Bóg nie powołuje się na minione wydarzenia. W wersecie 3. Bóg nawiązuje do „Obiecanego Dnia”. W wersecie obecnym i kilku następnych wskazuje się – jak się wydaje – na to, że następcy Obiecanego Mesjasza będą musieli cierpieć trudności w tym wielkim dniu.

6. Ogień podsycany paliwem –
 7. Kiedy zasiedli³³¹¹ przy nim
 8. I byli świadkami tego, co uczynili wierzącym.³³¹²
 9. ^aA nienawidzili ich tylko za to, że ci uwierzyli w Allacha,³³¹³ Wszechmocnego, Godnego Chwały,
 10. ^bDo którego należy Królestwo niebios i ziemi. A jest Allah Świadkiem nad wszystkimi rzeczami.
 11. Na tych, którzy prześladowają wierzących mężczyzn i wierzące niewiasty, a potem nie okazują skruchy, czeka niechybnie kara Piekła i dla nich jest przeznaczona męka palenia.
 12. Na tych jednak, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, czekają Ogrody, przez które przepływają strumienie. To jest, zaiste, największe osiągnięcie.
 13. Zaiste, ^cuścisk twego Pana jest srogi.
 14. ^dOn jest Tym, który daje początek i rozmnaża.³³¹⁴

النَّارِ ذَاتِ الْوُجُودِ ۝

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ۝

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ۝

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ۝

الَّذِي لَهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ تَمَرَّكُم
يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ الْحَرِيقِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝

إِنَّهُ هُوَ بَدِئُ وَيُعِيدُ ۝

^a7,127; ^b14,3. ^c11,103; 22,3. ^d29,20; 30,12.

3311. W wersetach 5-9 wspomina się o tych wrogach prawdy, którzy wzniecają ogień prześladowań przeciwko sprawiedliwym wiernym w każdej epoce oraz stale ten ogień podsycają. Ich koniec przepowiedziany jest w w. 11.

3312. W głębi serca wrogowie prawdy wiedzą, że ich opozycja jest brutalna i nieusprawiedliwiona oraz że ofiary ich tyranii są niewinnymi ludźmi.

3313. Werset ten jest pełen patosu. Czy wiara w Boga jest rzeczywiście ohydny przestępstwem – pada pytanie – tak wielkim, że wierzących powinno poddawać się brutalnym prześladowaniom?

3314. Bóg ukarze brutalnych i tyranicznych prześladowców ludzi wiernych na tym świecie oraz w życiu przyszym.

15. I jest On Najbardziej Przebaczący, Miłujący,

وَهُوَ الْغَفُورُ الْودُودُ ﴿٥٥﴾

16. Pan Tronu, Pan zaszczytu,

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿٥٦﴾

17. Sprawca tego, co zechce,

فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿٥٧﴾

18. Czy nie dotarła do ciebie opowieść o zastępach?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿٥٨﴾

19. O Faraonie i Thamūd?

فِرْعَوْنَ وَ ثَمُودَ ﴿٥٩﴾

20. Nie, lecz ci, którzy nie wierzą, trwają w odrzucaniu prawdy.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿٦٠﴾

21. Lecz Allah ogarnia ich ^asprzed nich i zza nich.

وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ قَبِيضٌ ﴿٦١﴾

22. ^bNie, to chwalebny Koran.

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ﴿٦٢﴾

23. ^cNa dobrze strzeżonej tablicy. ³³¹⁵

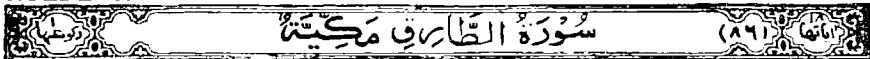
﴿٦٣﴾ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٦٣﴾

^a17,60. ^b50,2; 56,78. ^c41,43; 56,79.

3315. Werset ten stanowi pełne wyzwania prorocstwo o ochronie Koranu przed jakimikolwiek wpływami czy zmianami. Patrz także 1482. W kwestii Rozdziałów 81-85 patrz „The Larger Edition of the Commentary”.

R O Z D Z I A Ł 86**AL-TĀRIQ***(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Zgodnie z opinią naukowców muzułmańskich sura ta została objawiona we wczesnym okresie działalności Świętego Proroka. Noldeke i Muir wśród naukowców europejskich zgadzają się z tym poglądem. Jest to ostatnia sura w grupie Rozdziałów, która rozpoczyna się od Rozdziału Al-Infitār. We wszystkich tych rozdziałach werset początkowy, w takiej czy innej formie, przedstawia argument potwierdzający twierdzenie Reformatora Dni Ostatnich. Znajdująca się w środku sura Al-Tatfif, która ma inny początek, jest w rzeczywistości częścią sury Al-Infitār. Sura obecna kontynuuje i uzupełnia tematy, którymi zajmowała się sura Al-Infitār oraz rozdziały następne oraz służy za swego rodzaju *barzakh* między Rozdziałami poprzedzającymi go oraz następnymi. Począwszy od tej sury rozpoczyna się jednak nowy temat.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na niebo i Gwiazdę Poranną³³¹⁶ –

وَالنَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ②

3. A skąd możesz wiedzieć, co jest
Gwiazdą Poranną?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ③

4. Jest to Gwiazda o przekluwa-
jącym blasku –

النَّجْمِ الثَّاقِبِ ④

5. Nie ma takiej duszy, nad którą
nie byłoby strażnika.³³¹⁷

إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَنَاءَعْلَيْهَا حَافِظٌ ⑤

6. Niechaj zatem człowiek zasta-
nowi się nad tym, z czego został stwo-
rzony.

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑥

7. Jest on stworzony z tryskającego
płynu,³³¹⁸

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ⑦

8. Który wydostaje się spomiędzy
łędźwi i żeber.^{3318A}

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑧

3316. W wersecie tym nawiązuje się być może do Namiestnika Świętego Proroka, którego przy-
ście miało jak gwiazda poranna zwiastować świt tryumfu i szerzenia Islamu po tej nocy ciemności
duchowej, jaka spadła na Islam i przeminęła. Według niektórych komentatorów werset ten odnosi
się jednak do samego Świętego Proroka, który pojawił się, kiedy noc ciemności duchowej rozprze-
strzeniła się nad całym światem i najciemniejsza była nad Arabią – nad krajem, w którym pojawił
się Prorok.

3317. Bóg uchroni Gwiazdę Poranną – Namiestnika Świętego Proroka i Gwiazdę o przesywa-
jącym blasku – Świętego Proroka.

3318. Duchowy rozwój człowieka podlega zmiennym okresom postępu i zahamowania, tak jak
płyn nasienny, który tryska i spada.

3318A. Charakterystyczną cechą stylu koranicznego jest to, że zastępuje on słowa ostre i
szczerze słowami delikatnymi i niejednoznacznymi. „Spośród łędźwi i żeber” to jeden z eufe-
mizmów wykorzystywanych przez Koran. Werset ten może oznaczać, że człowiek zrodzony jest z
płynu, który wydostaje się z łędźwi ojca i karmiony jest piersią swojej matki. Fakt, iż człowiek
stworzony został z płynu, który tryska i spada, może oznaczać, że został on obdarzony wielkimi
zdolnościami naturalnymi do dokonywania szybkiego postępu, ale również że może upaść w niziny
degradacji, jeśli nie będzie właściwie wykorzystywał tych danych mu przez Boga sił. Werset ten
oznacza, że duchowy rozwój człowieka podlega okresowym zmianom – postępu i zahamowania –
podobnie do płynu nasiennego, który tryska i spada.

9. ^aZaiste, Allah ma władzę, by na nowo przywrócić go do życia.

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٩﴾

10. ^bW dniu, kiedy odsłonięte zostaną tajemnice.

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿١٠﴾

11. I nie znajdzie on ani siły, ani pomocnika.

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١١﴾

12. Na chmurę, która wielokrotnie daje deszcz,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١٢﴾

13. I na ziemię, która otwiera się ziołami. ³³¹⁹

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الضَّدَعِ ﴿١٣﴾

14. Zaiste, Koran jest ostatecznym słowem.

إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ﴿١٤﴾

15. A nie jest on próżną mową.

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٥﴾

16. Zaiste, ^coni snują plan,

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٦﴾

17. Lecz i Ja mam swój plan.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٧﴾

18. ^dZatem udziel zwłoki niewierzącym. A jakże, udziel im zwłoki na krótką chwilę. ^{3319A}

لِيُعَذِّبَ الْمُكَفِّرِينَ أَهْلَهُمْ رُؤُودًا ﴿١٨﴾

^a46,34. ^b10,31. ^c52,43. ^d68,46; 73,12.

3319. Werset obecny oraz poprzedni oznaczają, że tak jak deszcz, od którego w wielkiej mierze zależy zieleń i roślinność ziemi, spada z nieba, a w chwili jego ustania wody gruntowe zaczynają stopniowo wysychać, podobnie rozum ludzki traci swoją czystość i siłę bez objawienia Bożego.

3319A. Werset ten powiada, że niewiernym przyznaje się jeszcze dodatkowy czas, aby mogli spróbować swoich złych zamiarów i użyć wszystkich swoich sił i zasobów przeciwko Islamowi i Świętemu Prorokowi. Zwycięstwo Islamu, pomimo wszystkich ich planów i przechwalonej siły, będzie niepodważalnym dowodem na to, że pochodzi on (Islam) od Allacha i że cieszy się Jego ochroną.

R O Z D Z I A Ł 87

AL-A'LĀ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona bardzo wcześnie w działalności Świętego Proroka w Mekce. Oprócz większości komentatorów Koranu pogląd ten popierają Noldeke i Muir. Noldeke umieszcza objawienie tej sury po rozdziale 78., podczas gdy niektórzy naukowcy muzułmańscy przypisują jej ósme miejsce w chronologicznej kolejności objawiania Koranu. Sura poprzednia zakończyła się stwierdzeniem, że Koran jest pełnym i doskonałym kodeksem praw Bożych, zdolnym do zaspokojenia potrzeb i wymagań całej ludzkości oraz że nigdy nie będzie zmieniony, skrócony czy sfalszowany. To twierdzenie koraniczne przywodzi na myśl pytanie: kiedy potrzebny był nowy reformator, o którym mowa w kilku poprzednich Rozdziałach, skoro miało miejsce tak pełne i doskonale objawienie? Sura obecna odpowiada na to ważne pytanie. W surze Al-Tāriq powiedziano dalej, że rozwój człowieka zależy od zmiennych okresów wzniesień i upadków. Fakt ten przywodzi na myśl inne ważne pytanie: czy po objawieniu Prawa, tak doskonałego we wszystkich jego aspektach, postęp człowieka nie powinien w naturalny sposób stać się trwały i nieprzerwany, odporny na wszelkie zahamowania? Skoro tak, to dlaczego całe *Shari'ah* nie zostało objawione na samym początku świata? Dlaczego Prawo to było odkładane aż do czasów Świętego Proroka? Obecna sura udziela odpowiedzi również i na to pytanie. Sura ta posiada jeszcze jeden element wiążący z rozdziałem poprzednim. W tamtej surze powiedziano, że człowiek rodzi się z płynu, który wytryska z lędźwi ojca, zaś pożywienie otrzymuje z piersi matki. Powyższe stanowiło subtelną wskazówkę co do stopniowego procesu rozwoju człowieka. Powiada się nam, że podobnie jak rozwój fizyczny człowieka, także i jego rozwój duchowy jest stopniowy. Święty Prorok zazwyczaj cytował tę oraz następną surę w Piątce oraz podczas Modlitwy 'Īd.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bGłoś chwałę imienia Pana
twego, ³³²⁰Najwyższego,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

3. ^cKtóry tworzy człowieka i czyni
go doskonałym. ³³²¹

الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى

4. ^dI który określa jego charakter i
wyposaża go w stosowne przewodnic-
two.

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى

5. I który daje pastwisko,

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

6. A potem zamienia je w czarne
^eściernie. ³³²²

فَجَعَلَهُ عُتَاءً آخَى

^a1,1. ^b56,75; 69,53. ^c82,8; 91,8. ^d80,20. ^e18,46; 57,21.

3320. Boży atrybut *Rabb* (Pan, który czyni, że rzeczy rosną i rozwijają się stopniowo) obala ten zarzut: dlaczego doskonale Prawo nie zostało objawione na początku stworzenia? Słowo to implikuje, że doskonale Prawo powinno być objawione, kiedy rozum i intelekt człowieka osiągnęły stan najwyższego rozwoju, co mogło i stało się po okresie długiego i stopniowego procesu ewolucji.

3321. Przed człowiekiem jest wspaniały los. Może on osiągnąć najwyższy poziom duchowy i może odzwierciedlać w swojej osobie atrybuty Boże, tak by stać się zwierciadłem swego Stwórcy.

3322. Werset ten stanowi subtelną odpowiedź na zarzut: dlaczego Bóg najpierw objawił Prawo niepełne, dostosowane jedynie do potrzeb ludów i okresów czasu, w którym było ono objawione, a później objawił prawo ostatnie i najdoskonalsze – *Shari'ah* – w formie Koranu? Odpowiedź jest taka, że Bóg stworzył dwa rodzaje rzeczy: (a) Te, które jak ziola zaspokajają doczesne potrzeby człowieka i przez to mają ograniczony czas życia. Wcześniejsze Pisma, jak właśnie te rzeczy, spełniały jedynie potrzeby doczesne i dlatego musiały podlegać schyłkowi i śmierci. (b) Te rzeczy, jak słońce, księżyc, ziemia, itp., które człowiek może wykorzystywać stale. Będą one trwałe dopóki będzie trwał wszechświat. Koran podobny jest do wszechświata i ma być nieomylnym przewodnikiem człowieka aż po kres czasu. Stąd odporny jest on na wszelkie zmiany, błędy czy zużycie wraz z upływem czasu.

7. Nauczmy cię Koranu, a ty nie powinieś go zapomnieć,³³²³

سُنْفِرُكَ وَلَا تَنْسَى ۝

8. Z wyjątkiem tego, czego zapra-
gnie Allah.³³²⁴ Zaiste, ^aOn wie, co
jest jawne, a co ukryte.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝

9. ^bI wyposażymy cię we wszelkie
udogodnienia.³³²⁵

وَنُتِّمِرُكَ لِلْيُسْرَى ۝

10. Zatem nadal napominaj ludzi.
Zaiste, napominanie jest niechybnie
rzeczą korzystną.

فَلَذِكْرُ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

11. ^cTen, kto się boi, zachowa
baczenie,

سَيَذَكَّرُ مَنْ يَخْشَى ۝

12. Lecz najnikczemniejszy od-
wróci się od niego,

وَيَتَجَبَّهِنَّهَا الْأَشْقَى ۝

13. Ten, który wejdzie do wiel-
kiego ^dOgnia.

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝

14. ^eWówczas on ani nie umrze,
ani nie będzie żył.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

^a2,34; 20,8; 21,111; 24,30. ^b92,8. ^c51,56. ^d88,5. ^e14,18; 20,75.

3323. Święty Prorok był człowiekiem i jako taki zapominał – a zapominał o takich rzeczach, które dotyczyły spraw życiowych. Jednak Bóg w swojej nieomyślnej mądrości tak postanowił, że chociaż Święty Prorok nie potrafił pisać, a czasami objawiane mu były długie rozdziały, objawienie tak głęboko wciskało się w umysł Proroka, iż nigdy nie stwierdzono, żeby zapomniał czy zmienił podczas recytowania jakąś część Objawienia. Rzeczywiście cudownym jest to, że tak długie Rozdziały jak Al-Baqarah, Āl 'Imrān oraz Al-Nisā' objawiane były w częściach, a między objawieniem jednego fragmentu i innego mijały czasami całe lata, a mimo to Święty Prorok nigdy nawet na chwilę nie zniekształcił ani jednego z objawionych wersetów. Tego faktu nie stawiają pod znakiem zapytania nawet najbardziej wroddzy krytycy Koranu.

3324. Zwrot „z wyjątkiem tego, czego zapra-
gnie Allah” dotyczy spraw życia codziennego.

3325. Wersel ten oznacza: (a) że łatwo jest zapamiętać Koran; (b) że jego nauki posiadają swój własny element przystosowywania się, przez co umożliwia im spełnianie i przystosowywanie się do zmiennych warunków i okoliczności, jak i potrzeb, i wymagań człowieka o różnych temperamen-
tach i postawach; oraz (c) że wnioski koraniczne nie są arbitralne, lecz mądre i racjonalne. Czyn-
niki te razem wzięte czynią Koran księgą, której łatwo jest się nauczyć i wedle niej działać. Oto,
między innymi, niektóre środki, jakich Bóg dostarcza dla wiecznej ochrony i zachowania tekstu
Koranu i jego znaczenia.

15. ^aZaprawdę, ten w istocie będzie dobrze żył, który się oczyszcza

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16. I pamięta o imieniu swego Pana i składa Modlitwy.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17. ^bWy jednak wolicie życie tego świata,

بَلْ تُوْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18. ^cPodczas gdy Życie Przyszłe jest lepsze i trwalsze.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19. ^dOto, czego rzeczywiście naucza się w poprzednich Pismach –

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20. Pismach Abrahama i Mojżesza. ³³²⁶

يٰۤاِبْرٰهِيْمَ وَاٰمِسٰۤا ۝

^a91,10. ^b75,21. ^c93,5. ^d20,134.

3326. Ponieważ najważniejsze zasady wszystkich religii są właściwie identyczne, nauki, o których mowa w powyższych wersetach, znaleźć można także w Pismach Mojżesza i Abrahama. Werset ten może również oznaczać, iż proroctwo o pojawieniu się wielkiego Proroka, który miał dać światu ostatnie Posłannictwo Boże oraz najdoskonalsze Nauki, znajduje się także w Pismach Mojżesza i Abrahama (Pwt 18,18-19 oraz 33,2).

R O Z D Z I A Ł 88

AL-GHĀSHIYAH

*(Objawiony przed Hijrah)***Data objawienia i kontekst**

Sura obecna, podobnie jak poprzednia, została objawiona we wczesnym okresie mekkańskim. Najwięksi wcześnie naukowcy muzułmańscy, jak Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair, potwierdzają ten pogląd. Znany orientalista niemiecki, Noldeke, ustala datę jej objawienia na czwarty rok Powołania. Rozdział obecny oraz niektóre poprzednie zajmują się kolektywnym życiem społeczności muzułmańskiej w czasach Świętego Proroka, jak i w Dniach Ostatnich. Oto dlatego Święty Prorok zwykł był recytować tę surę w Piątce oraz w czasie Modlitwy 'Id. W niektórych poprzednich rozdziałach powiedziano, że Islam nigdy nie dojdzie do dobrobytu jedynie przy pomocy zasobów materialnych. Kiedy muzułmanie podupadną, a Koran odejdzie do Nieba, pojawi się Reformator Boży, który sprowadzi go na powrót na ziemię i spowoduje, że ideały i zasady Koranu znów zajaśnieją swoją chwałą. Powiedziano tam także, iż Islam w każdej epoce będzie miał swoich szczerych i oddanych wyznawców, którzy będą głosić i szerzyć jego Postannictwo oraz że pojawią się różne nieprzewidziane okoliczności, które przyczynią się do postępu i dobrobytu Islamu. W surze obecnej powiada się, że muzułmanie będą musieli stawić czoło srogiej opozycji i brutalnym prześladowaniom, oraz że po tym, jak wytrwale zniosą te przeciwności, przyjdzie do nich sukces. Chociaż sura ta zasadniczo zajmuje się trudami, przez jakie muzułmanie będą musieli przejść w tym życiu, nawiązuje ona także, jak wskazuje jej tytuł, do Dnia Zmartwychwstania. W Dniu Rozliczenia, czy to w życiu doczesnym czy w przyszłym, kiedy ustabilizują się szale, niektóre twarze będą smutne, pogrążone w nielasce i żalu, zaś inne będą promieniować radością z rezultatów swojej pracy.

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ
(آيَاتُهَا ٢٨) (٨٨)

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Czy dotarły do ciebie wieści o ^bprzejmującym nieszczęściu?³³²⁷

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝

3. Tego dnia ^cniektóre twarze będą przygnębione,

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۝

4. Utrudzone, znużone,

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ۝

5. Oni będą musieli wejść w płonący ^dOgień

تَصَلُّوا نَارًا حَامِيَةً ۝

6. I będą musieli pić z wrzącego ^eźródła.

تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ۝

7. Nie będą mieli do jedzenia nic oprócz suchego, gorzkiego i ciemnego ziela.

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَدْرٍ ۝

8. Które ani nie będzie żywić, ani nie zaspokoi głodu.

لَا يُسِنُّ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۝

9. Tego dnia ^fniektóre twarze będą radosne,

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۝

10. Zadowolone z ich dawnych wysiłków.³³²⁸

سَعِيدًا رَاضِيَةً ۝

11. We ^gwzniosłym Ogrodzie,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

12. W którym nie usłyszysz próżnej mowy.

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ۝

^a1,1. ^b12,108. ^c68,44; 75,25; 80,41-42. ^d87,13; 101, ^e55,45. ^f75,23. ^g69,23.

3327. (a) Dzień Sądu lub wielkie nieszczęście. (b) Wielki głód, który spadł na Mekkę i trwał przez siedem lat w czasach Świętego Proroka i o którym w Koranie także powiada się jako o Ghāshiyah (44,11-12).

3328. Sprawiedliwi wierni zadowoleni będą z cudownych wyników poniesionych przez siebie ofiar za sprawę Islamu.

13. Jest w nim tryskające źródło,³³²⁹

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿٣٢٩﴾

14. Są w nim podwyższone łoża,

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْوُوعَةٌ ﴿٣٣٠﴾

15. ^aI właściwie umieszczone puchary,

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿٣٣١﴾

16. I poduszki przepięknie ułożone w rzędach,

وَنَسَارِقٌ مَّصْفُوفَةٌ ﴿٣٣٢﴾

17. I ze smakiem ułożone dywany.

وَزُرَارٍ مَبْنُوتَةٌ ﴿٣٣٣﴾

18. Czy oni nie patrzą na wielbłądy,³³³⁰ jak są stworzone?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿٣٣٤﴾

19. ^bI na niebo, jak jest wzniesione?

وَأِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿٣٣٥﴾

20. ^cI na góry, jak są ustawione?

وَأِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿٣٣٦﴾

21. ^dI na ziemię, jak jest rozpostarta?³³³¹

وَأِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٣٣٧﴾

22. Dlatego napominaj, albowiem jesteś tym, który napomina.

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٣٣٨﴾

23. ^eNie jesteś wyznaczony, by być ich strażnikiem.

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٣٣٩﴾

24. Lecz jeśli kto odwróci się i nie uwierzy,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٣٤٠﴾

25. Allah ukarze go największą z kar.

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٣٤١﴾

26. Zaiste, do Nas nastąpi ich powrót.

إِنَّ الْيَتِيمَ أَيَّامُ يَوْمِهِ ﴿٣٤٢﴾

27. Wówczas, zaiste, to My wezwiemy ich, by się wyliczyli.

لِيَعْلَمَ ثَمَرَانَ عَلَيْهِمْ حِسَابُ يَوْمِهِ ﴿٣٤٣﴾

^a43,72. ^b13,3; 55,8. ^c50,8. ^d50,8; 79,31. ^e6,108; 39,42; 42,7.

3329. Jak tryskające źródło ich dobrodziejstwa i dobroć będą płynąć bezustannie.

3330. Ludzie wierni, jak wielbłądy idące w prostej linii, wszystkie za tym, który je prowadzi, okazują całkowite i bezwarunkowe posłuszeństwo swojemu Przewodnikowi. Lub jak wielbłądy, które całymi dniami mogą maszerować bez wody po suchej, piaszczystej pustyni, będą oni mieć nieskończoną cierpliwość i wytrwałość w obliczu prób i cierpień i będą kontynuować swoją podróż duchową bez narzekania – *Ibil* oznacza także chmury (Lane), wobec tego werset ten może oznaczać, że Bóg będzie szerzyć nauki Koranu, który jest wodą duchową dla całej ziemi.

3331. Te cztery wersety (w. 18-21) nauczają muzułmanów najwspanialszej lekcji moralnej, że (1) muzułmanin powinien być hojny jak chmury, (2) wyniosły jak Niebo, (3) trwały jak góry oraz (4) delikatny i pokorny jak ziemia.

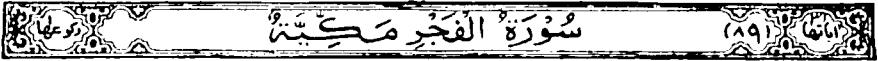
ROZDZIAŁ 89

AL-FAJR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Rozdział ten znajduje się wśród najwcześniej objawionych rozdziałów w Mekce. Z danych historycznych wynika, że został on objawiony w czwartym roku Powołania. Noldeke umieszcza jego objawienie po Rozdziale Al-Ghāshiyah, który także objawiony był w czwartym roku. Sura ta zawiera podwójne proroctwo, które zasadniczo dotyczy Świętego Proroka, zaś drugorzędnie Obiecanego Mesjasza. W przepięknej alegorii sura ta nawiązuje do ostatnich dziesięciu lat życia Świętego Proroka w Mekce, życia pełnego trudności, oraz do jego Emigracji do Medyny w towarzystwie jego najwierniejszego Towarzysza, Abū Bakr, oraz do pierwszego roku jego życia w Medynie, który także pełen był napięć i stresów. Można też uznać, że sura ta nawiązuje do schyłku Islamu w okresie tych dziesięciu stuleci po trzech niewątpliwych stuleciach jego postępu oraz do pojawienia się Obiecanego Mesjasza, jak i do pierwszego wieku trudności i prób jego oraz jego współwyznawców. Po tym krótkim opisie alegorycznym zmienności losów Islamu w czasach Świętego Proroka i Obiecanego Mesjasza, sura ta nawiązuje do faraona jako reprezentanta opozycji, z jaką zawsze spotyka się sprawa Prawdy. Opozycja wobec Prawdy (powiada dalej obecna sura) wynika z nagromadzenia władzy i bogactw w rękach danej klasy oraz z niewłaściwego wykorzystywania tych bogactw i autorytetu, co powoduje schyłek i zniszczenie tej klasy. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że jedynie niewielu szczęśliwych ludzi przyjmuje Postannictwo Boże i, chodząc drogami sprawiedliwości, zasługuje sobie na łaskę Pana, a w konsekwencji cieszy się całkowitą odpornością na strach, niepowodzenie, zaś po dołączeniu do Jego Wybranego, wchodzi do Nieba.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na Świt.³³³²

وَالْفَجْرِ

3. I Dziesięć Nocy,³³³³

وَيَا لَيْلٍ عَشْرٍ

4. Na Parzyste i Nieparzyste.³³³⁴

وَالشَّفَعِ وَالْوَتْرِ

5. I na Noc, kiedy zbliża się do
końca.³³³⁵

وَالْيَلِ إِذَا يَسِرَّةً

6. Czyż w tym nie ma mocnego
dowodu dla tego, kto posiada rozum?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حَبْرِ

^a1,1.

3332. „Świt” może oznaczać Emigrację Świętego Proroka do Medyny, wraz z którą skończyła się ciemna noc prześladowań w Mekce. Słowo to może także oznaczać przyjście Obiecanego Mesjasza, który miał przynieść posłannictwo nadziei i świetlanej przyszłości Islamu i muzułmanów po całych wiekach schyłku i dekadencji.

3333. „Dziesięć Nocy” może reprezentować dziesięć ostatnich, ciemnych lat srogich prześladowań, jakim poddawani byli muzułmanie w Mekce, lub też dziesięć wieków schyłku i dekadencji muzułmanów przed przyjściem Obiecanego Mesjasza, na czym zakończy się ciemny okres ich degradacji duchowej i politycznej i wraz z którym przyjdzie świt chwalebnej przyszłości Islamu. Podobne nawiązanie do tych „Dziesięciu Nocy” lub dziesięciu wieków schyłku Islamu znajdujemy także w innym miejscu Koranu (32,6). Tych dziesięć wieków (lub tysiąc lat) moralnej dekadencji muzułmanów przyszło po trzech pierwszych wiekach chwały i wielkości, które nazwane zostały najlepszymi trzema stuleciami Islamu, a nazwał je tak sam Święty Prorok (Bukhārī, *Kitāb al-Riqāq*). Schyłek Islamu rozpoczął się pod koniec trzeciego wieku A.H., kiedy z jednej strony Umajadzki Kalif Hiszpanii podpisał pakt wzajemnej pomocy z Papieżem, a wszystko to przeciwko Abasydzkiemu Imperium Bagdadu, a z drugiej Kalif Bagdadu zawarł przymierze przyjaźni z Cesarzem Rzymu przeciwko Umajadzkiemu Kalifowi Hiszpanii.

3334. Kontynuując alegorię, słowo *Al-Shaf'* (Parzyste) może nawiązywać do Świętego Proroka i Abū Bakr – jego wiernego Towarzysza. Oni dwaj czynili liczbę parzystą, zaś Bóg, który był z nimi w godzinie cierpienia, był *Al-Watr* (Niaparzyste). Do tych liczb parzystych i nieparzystych nawiązuje się wprost w 9,40. Lub też Świętego Proroka oraz Obiecanego Mesjasza można uznać za tworzących liczbę parzystą, zaś Allacha za stanowiącego liczbę nieparzystą. Lub „Parzyste i Nieparzyste” może oznaczać, że podczas gdy Święty Prorok i Obiecany Mesjasz byli dwiema różnymi osobami, Obiecany Mesjasz był tak bardzo oddany Świętemu Prorokowi, że stał się wraz z nim jedną osobą.

3335. „Noc” może reprezentować pierwszy rok Hijrah, w którym nie nastąpiło żadne zelźnienie trosk Świętego Proroka. Chociaż po Emigracji do Medyny zaświtał muzułmanom „Poranek”, to jeszcze właściwie nie pozbyli się oni swoich trudności. Musieli znosić cierpienia jeszcze jednej nocy, czyli jeszcze jednego roku, po którym w Bitwie pod Badr Quraish ponieśli miążdzącą porażkę i spełniło się dosłownie proroctwo Proroka Izajasza (21,16): „Albowiem tak powiedział Pan do mnie: „Jeszcze jeden rok taki, jak rok najemnika, a skończy się cała chluba Kedaru”.

7. Czy nie widziałeś, jak twój Pan
zajął się 'Ad³³³⁶ –

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۖ

8. Plemię Irama, właściciele
wyniosłych budowli?

إِرْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۖ

9. Którym podobni nie zostali
stworzeni w tych częściach –

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ ۖ

10. ^aI Thamūd, którzy drążyli w
skałach w dolinie,

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۖ

11. I Faraonem, panem wielkich
zastępów,

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ ۖ

12. ^bKtóry w miastach dopuszczał
się niegodziwości

الَّذِينَ ظَلَمُوا فِي الْبِلَادِ ۖ

13. ^cI dokonał w nich wiele zepsu-
cia?

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۖ

14. Zatem twój Pan opuścił na nich
bicz³³³⁷ kary.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۖ

15. Zaiste, Pan twój stoi zawsze na
straży.

إِنَّ رَبَّكَ لِيَا لِرِصَادٍ ۖ

16. Jeśli chodzi o człowieka, to
kiedy jego Pan wypróbuje go i
zaszczyca i zsyła ^dnań łaski,³³³⁸ ten
mówi: „Mój Pan obdarował mnie
zaszczytem”.

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ
نَعْمَةً يُقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۖ

^a7,75; 26,150. ^b28,5. ^c28,5. ^d17,84.

3336. 'Ād był to lud bardzo potężny w swoich czasach. Lud ten przewyższył swoich współczesnych w zasobach materialnych i bogactwach.

3337. *Saut* oznacza: bicz; dopust; gwałtowny poryw (Lane).

3338. Czasami łaski zsyłane są na człowieka w celu sprawdzenia jego charakteru. Innym razem są one zsyłane jako nagroda za jego dobre postępowanie. Podobnie człowiek wpada w tarapaty w celu wypróbowania go, nagrodzenia lub ukarania. Człowiek jednak tak jest skonstruowany, że kiedy jest mu łatwo i ma wszystkiego dość, uważa te rzeczy za owoce swojej własnej pracy i wsłaniającej inteligencji (28,79), lecz kiedy spada na niego nieszczęście, przypisuje je Bogu.

17. Lecz kiedy On wypróbuje go i ogranicza mu jego środki^a utrzymania, on mówi: „Pan mój pozbawił mnie łask”.

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ
رَبِّيَ أَخْلَقَنِي ۖ

18. ^bNie, lecz wy nie szanujecie sieroty,

كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ۖ

19. ^cI nie zachęcacie się wzajemnie do karmienia biednych,

وَلَا تَحْضُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۖ

20. I pożeracie dziedzictwo innych ludzi, pochłaniając je zachłannie i całkowicie,

وَتَأْكُلُونَ التَّرَاثَ أَكْلًا لَتًّا ۖ

21. ^dI miłujecie bogactwo przesadną miłością.³³³⁹

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَنًّا ۖ

22. Posłuchaj! Kiedy ziemia całkowicie rozpadnie się na kawałki

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ۖ

23. ^eI przybędzie twój Pan,³³⁴⁰ w towarzystwie aniołów, rząd za rządem,

وَجَاءَ رُبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۖ

24. I Piekło zostanie (tego dnia przybliżone, tego dnia człowiek będzie pamiętał, ^glecz to jego pamiętanie na nic mu się nie przyda.

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
الْإِنْسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرُ ۖ

25. Powie on: „O, gdybym tak dokonał nieco dobrych dzieł dla mojego życia tutaj!”

يَقُولُ لِيَأْتِنِي قَدَمْتُ لِحَيَاتِي ۖ

^a17,84. ^b107,3. ^c69,35. ^d104,3. ^e2,110; 6,159; 16,34. ^f26,92. ^g79,36.

3339. Werset ten uświadamia ludziom gromadzącym bogactwa zło gromadzenia tych bogactw. Miłość do pieniędzy tworzy w człowieku nadmierne pragnienie dalszego bogacenia się i jednocześnie niechęć do wydawania swoich pieniędzy na różne dobre sprawy. Pragnienie to na bok odkłada znaczenie sposobów zdobywania pieniędzy, co oczywiście prowadzi do ruiny moralnej. Islam tak samo troszczy się o moralne zdrowie społeczeństwa jak o moralne zdrowie każdego jego członka. Zaś zdrowie społeczeństwa wymaga, aby bogactwa materialne dzielić między wielu i aby krążyły one po całym społeczeństwie.

26. Zatem tego dnia nikt nie ukarze tak, jak ukarze On.

يَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ۝

27. I nikt nie jest w stanie związać tak, jak On zwiąże.³³⁴¹

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ ۝

28. O ty, duszo w pokoju!

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۝

29. Wróć do swego Pana, ty zadowolony z Niego, ^a On zadowolony z ciebie.³³⁴²

ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً ۝

30. Wejść zatem pomiędzy wybrane sługi Moje

فَأَدْخِلِي فِي عِبَادِي ۝

31. I wejść do Mojego Ogrodu.

وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ۝

3341. Młyn Boży miele niezwykle wolno, ale bardzo drobno. Bóg wymierza karę powoli, lecz kiedy już ona nadchodzi, jest czymś najbardziej niszczącym. „Niczego nie oszczędza i niczego nie pozostawia” (74,29).

3342. Jest to najwyższe stadium rozwoju duchowego – człowiek jest wtedy najbardziej zadowolony ze swego Pana, zaś Pan z człowieka (58,23). W stadium tym, które nazywane jest stadium niebiańskim, człowiek uodparnia się na wszelkie słabości moralne i obdarzany jest konkretną mocą duchową. Jest on „jednoczony” z Bogiem i nie może bez Niego istnieć. To w życiu doczesnym, a nie w przyszłym, odbywa się ta wielka transformacja duchowa oraz na tym świecie, a nie gdzieś indziej, człowiek otrzymuje dostęp do Raju.

R O Z D Z I A Ł 90

AL-BALAD

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta jest jedną z najwcześniejszych objawionych w Mekce. Według autorów chrześcijańskich została ona objawiona w pierwszym roku Powołania. Jeśli już nie tak wcześnie, to z pewnością była ona objawiona przy końcu trzeciego lub na początku czwartego roku. W surze Al-Fajr powiedziano, że szyderstwa, jakie cierpiał Święty Prorok przez trzy pierwsze lata swojej misji, miały ustąpić miejsca określonej, stałej i zorganizowanej opozycji oraz prześladowaniom oraz że prześladowania te będą trwały przez długich dziesięć lat, o których powiedziano alegorycznie jako o „Dziesięciu Nocach”. Jednakże w surze komentowanej Świętemu Prorokowi powiada się, że właśnie w Mekce, w jego ojczystym mieście, on i jego współwyznawcy będą prześladowani. Dalej powiada się na zasadzie implikacji, że przed wiekami, chcąc wypełnić przykazanie Boże, patriarcha Abraham i jego sprawiedliwy syn Izmael, założyli podwaliny świętego miasta Mekka i modlili się do Boga, aby miasto to stało się Centrum, z którego mogłoby emanować światło na cały świat. Zarówno ojciec, jak i syn ponieśli wielkie ofiary, wypełniając to Boże przykazanie. Modlitwa Abrahama została wysłuchana i w najwyższym czasie pojawił się Święty Prorok, który dał światu doskonałe Nauki w formie Koranu. Sura powiada dalej, że człowiek wybiera drogę łatwą i nie chce podjąć próby „wstąpienia”, która prowadzi do osiągnięcia tego wielkiego celu. Sura obecna kończy się stwierdzeniem, że jedynie ci, którzy mają przed sobą wspaniałe ideały i zgodnie z nimi żyją, osiągają swój cel, podczas gdy ci, którzy nie mają żadnych szlachetnych ideałów i nie ponoszą ofiar dla dobrych spraw, zostają potępieni i skazani na życie w niepowodzeniu i rozterkach.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bNie, przedstawiam jako świadka to miasto³³⁴³ –

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ۗ

3. I potwierdzam, że z pewnością w Mieście tym zamieszkacie³³⁴⁴ –

وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ۗ

4. I przedstawiam jako dowód ojca i syna.³³⁴⁵

وَالِئِبْدِ وَمَا وَلَدٌ ۗ

5. My niechybnie stworzyliśmy człowieka, ^cby się trudził i walczył.³³⁴⁶

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ۗ

^a1, l. ^b52,5; 95,4. ^c84,7.

3343. Partykuła *lā* jest tutaj użyta dla zwrócenia uwagi na temat, który będzie za chwilę wprowadzony, oraz dla wskazania, że jest on tak jasny i oczywisty, że nie potrzeba na nic się powoływać, by go potwierdzić. Lub też partykuła ta ma na celu obalenie zromiałego pytania. W tym przypadku jej znaczenie byłoby następujące: „Nie dlatego, że jesteś kłamcą, jak uważają niewierni, tyś jest prawdziwym Prorokiem Bożym, a miasto to ma nieść temu faktowi świadectwo”. Najprawdopodobniej jednak werset ten oznacza coś takiego: „Tworzyście plany pełne zła przeciwko Islamowi. O niewierni, wiem, co jest w waszych umysłach, lecz powiadam wam, iż nigdy nie stanie się tak, jak tego pragniecie, i przywołuję to właśnie miasto na świadka tego faktu”.

3344. *Hill* oznacza: (1) Rzecz, którego wykonywanie jest prawowite; (2) celi; (3) kogoś wolnego od obowiązków; (4) kogoś zsiadającego (z konia) lub mieszkającego w danym miejscu (Lane). Słowo podstawowe, *Halla*, posiada wszystkie te znaczenia, wobec tego werset ten oznacza: (1) Twoi wrogowie uważają za prawowite ranienie cię, a nawet zabicie cię, w tym Mieście Mekka, które jest tak poświęconym, że w jego granicach nie tylko nie może być mowy o zabiciu jakiegokolwiek żywej istoty, ale nawet nie wolno jest uczynić nikomu najmniejszej szkody. (2) Ty sam jesteś celem zadawania ran, uszkodzenia, brutalności i gwałtu przeciwko życiu, własności i honorowi w tym świętym Mieście. (3) W tym Mieście zasiądziesz jako zwycięzca, w Mieście, z którego teraz zostajesz wypędzony jako uciekinier. (4) Przez krótki czas będziesz zwolniony z obowiązku przestrzegania świętości tego Miasta, kiedy wejdziesz do niego jako zwycięzca, a ten niegodziwy lud, który sam siebie wyjął spod prawa, przygotowując niewypowiedziane udręki dla niewinnych muzułmanów, zależeć będzie od twej litości.

3345. W czasie wznoszenia podwalin Ka-bah Patriarcha Abraham i jego syn Izmael modlili się do Boga, aby spośród mieszkańców Mekki powołał Pościańca (2,129-130). Tak zatem „ojciec i syn” dają świadectwo prawdziwie Świętego Proroka.

3346. Proroctwo, które powiada, że Święty Prorok zostanie wypędzony z Mekki i powróci do niej jako zwycięzca, a Mekka podda się mu, zaś jej mieszkańcy przyjmą wiarę Islamu, zostanie spełnione dopiero wtedy, gdy on i jego współwyznawcy przejdą przez wielkie cierpienia, to znaczy przez wielkie trudy i ciągłą walkę, jakich trzeba dla osiągnięcia ich celu.

6. ^aCzy on uważa, że nikt nie ma nad nim władzy?³³⁴⁷

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَدِّرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ۝

7. Powiada: „Straciłem olbrzymie bogactwo”.³³⁴⁸

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا ۝

8. Czy on uważa, że nikt go nie widzi?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ۝

9. Czyż nie daliśmy mu dwojga oczu

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ۝

10. I język i dwoje warg?

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ۝

11. ^bI wskazaliśmy mu dwie drogi;³³⁴⁹ dobra i zła,

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ۝

12. Lecz on nie spróbował podejść pod stromiznę.³³⁵⁰

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ۝

13. A skąd macz wiedzieć, czym jest strome podejście?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ۝

14. Jest nim wyzwolenie niewolnika,

فَكَرْبَةً ۝

^a96,15. ^b76,4.

3347. Bóg wie o złych zamiarach niewiernych i ma On władzę, by je unicestwić i tak właśnie uczyni.

3348. Niechaj przeciwnicy Islamu użyją wszystkich swoich środków (powiada ten werset) i niechaj wydadzą oni wielkie bogactwa, by zahamować szerzenie się Islamu, to i tak im się to nie powiedzie, a Islam dokonywać będzie zarówno podboju duchowego, jak i politycznego.

3349. *Al-Najdain* oznacza dwie drogi – dobra i zła, prawdy i fałszu, postępu duchowego i materialnego. Bóg wyposażył człowieka we wszystkie te środki, dzięki którym może on odnaleźć właściwą drogę, może odróżnić dobre od złego i prawdę od fałszu. Człowiek obdarzony został zarówno oczami fizycznymi, jak i duchowymi, dzięki którym może odróżniać dobro od zła. Otrzymał on także język i dwie wargi, aby mógł prosić o przewodnictwo. Przede wszystkim jednak Bóg postawił przed człowiekiem najwyższy cel – by mógł on poświęcić wszystkie swoje zdolności i siły osiągnięciu go.

3350. Poprzez Świętego Proroka otworzył Bóg przed człowiekiem wszystkie drogi i sposoby, dzięki którym może on dokonywać stałego postępu duchowego i materialnego, jednak człowiek odmówił złożenia koniecznych ofiar w celu osiągnięcia tego celu.

15. ^aLub nakarmienie w chwili głodu

أَرَأَيْتُمْ فِي يَوْمِ ذِي مَسْعَبَةِ ۖ

16. Sieroty bliskiej, powinowatej,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۖ

17. Lub biedaka leżącego w pyle. ³³⁵¹

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۖ

18. Wtedy powinien być on jednym z tych, którzy wierzą i wzajemnie zachęcają się do wytrwałości, jak i wzajemnie napominają się do łaski. ³³⁵²

كَمْ كَانَ مِنَ الَّذِينَ أَمْوَأُوا وَأَوَّصُوا بِأَلْوَابِنَا ۖ

19. Oto ludzie ^cprawej ręki.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينَةِ ۖ

20. Lecz ci, którzy odrzucają Nasze Znaki, oni są ludźmi lewej ^dręki.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمْلِئَةِ ۖ

21. Wokół nich ^czamknięty zostanie Ogień. ³³⁵³

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۖ

^a76,9; 89,19. ^b103,4. ^c56,28. ^d56,42. ^e104,9.

3351. Wersety 14-17 mówią o dwóch metodach, dzięki którym podnosić się może moralny poziom ludu: (a) uwolnienie niewolników, czyli podniesienie ciemionych i poddawanych opresjom części społeczeństwa do poziomu partnerstwa. (b) Pomaganie sierotom i ubogim, aby mogli stanąć na swych własnych nogach i stać się użytecznymi członkami społeczności.

3352. Dobre uczynki, o których mowa w poprzednich wersetach, nie wystarczają do podniesienia poziomu całego społeczeństwa. Dobre ideały i właściwe zasady, w połączeniu ze stałym poruszaniem się po drodze czystości moralnej oraz nauczanie innych ludzi cnót, są równie ważne dla osiągnięcia tego wspaniałego celu.

3353. Ogień, kiedy otoczyć go ze wszystkich stron, staje się najbardziej niebezpieczny.

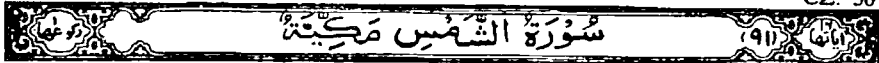
R O Z D Z I A Ł 91

AL-SHAMS

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna należy do bardzo wczesnego okresu mekkańskiego. Niektórzy naukowcy uważają, że została ona objawiona w pierwszym roku Powołania. Inni określają termin jej objawienia na rok drugi lub trzeci. Sury 89-93 są do siebie bardzo podobne pod względem tematu. W nich wszystkich duży akcent kładzie się na rozwijanie dobrej moralności, a zwłaszcza tych jej elementów, które mają wpływ na zbiorowy postęp oraz dobrobyt społeczeństwa. Napomina się w nich muzułmanów, aby tworzyli atmosferę i otoczenie, które będą pomagać w podnoszeniu norm i bytu ubogich, gnębionych i tłumionych części ich społeczności oraz które umożliwią tym grupom zająć się właściwą działalnością w społeczeństwie. W Rozdziale poprzednim wskazano na najwyższy cel, dla którego Abraham i jego syn Izmael wybudowali Ka'bah. Ten najwyższy cel wyjaśniony jest w 2,130. W surze obecnej rzuca się nieco światła na Proroka, o którym mowa w tym wersecie (Świętego Proroka) oraz na jego wielkie cechy moralne. Przy samym końcu sura ta wskazuje na to, że wielkość moralną może osiągnąć każdy, kto odrzuci zło i iść będzie drogą sprawiedliwości. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że ci, którzy postanawiają przeciwstawiać się Prawom Boskim i wkraczają na drogę zła, sami doprowadzają do swojej ruiny.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na³³⁵⁴ słońce i jego³³⁵⁵ jasność,

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا

3. I na księżyc,³³⁵⁶ kiedy posuwa
się za słońcem,

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا

4. I na dzień,³³⁵⁷ kiedy objawia
chwałę słońca,

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا

5. I na noc,³³⁵⁸ kiedy zaciąga
zasłonę na światło słońca.

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا

^a1,1.

3354. Przysięgi koraniczne mają u swych podstaw wielkie znaczenie. Prawa Boże ujawniają dwa aspekty dzieł Bożych, a mianowicie to, co oczywiste oraz to, co wnioskowane. To, co jest oczywiste, łatwo jest zrozumieć, natomiast jeśli chodzi o to, co wnioskowane, to w tym momencie łatwo jest popełnić błąd. W swoich przysięgach Bóg zwraca uwagę na to, co można wnioskować na podstawie rzeczy oczywistych. W przysięgach poruszonych w wersety 2-7 słońce i księżyc, dzień i noc, niebiosa i ziemia to rzeczy „oczywiste” – ich cechy są powszechnie znane i uznawane. Jednakże te same cechy duszy ludzkiej nie są już oczywiste. W celu doprowadzenia do wniosku o istnieniu tych cech w duszy ludzkiej Bóg musiał powołać na świadków swoje oczywiste dzieła. Patrz także 2465.

3355. „Słońce” w tym wersecie może dotyczyć słońca we wszechświecie duchowym – Świętego Proroka – który jest źródłem wszelkiego światła duchowego i który nadal oświecać będzie świat aż po kres czasu.

3356. „Księżyc” także może odnosić się do Świętego Proroka, ponieważ on otrzymał światło od Boga i przekazywał je duchowo zaciemnionemu światu. Werset ten może też odnosić się do tych Świętych i Reformatorów – zwłaszcza do jego Wielkiego Namiestnika, Obiecanego Mesjasza – którzy zapożyczą światło prawdy od Świętego Proroka i przekażą je światu, by skończyć z ciemnością moralną i hańbą duchową.

3357. „Dzień” może tutaj oznaczać czas ustanowienia Posłannictwa Islamu i prawdy jego Założyciela. Być może nawiązuje się tutaj w szczególności do czasów „słusznie kierowanych Kalifów” Świętego Proroka, kiedy to światło Islamu świeciło całą swoją chwałą i splendorem.

3358. „Noc” może odnosić się do okresu schyłku i dekadencji muzułmanów, kiedy światło Islamu zostało przyćmione i zasłonięte przed oczami świata. Te cztery wersety (2-5) nawiązują do czterech okresów ostatecznej kariery Islamu, a mianowicie do czasów Świętego Proroka, kiedy Słońce Duchowe (Święty Prorok) świeciło w pełni splendoru nieba duchowego; (2) do czasów jego Wielkiego Namiestnika, Obiecanego Mesjasza, kiedy to światło pochodzące od Świętego Proroka odbijane było w stronę pogrążonego w ciemnościach świata; (3) do czasów bezpośrednich Następców Świętego Proroka, kiedy światło Islamu nadal świeciło; oraz (4) do czasów, kiedy nad światem zapanowała ciemność duchowa po pierwszych trzech wiekach istnienia Islamu, czyli po okresie dla Islamu najchwalebniejszym.

6. I na niebo³³⁵⁹ i jego cudowną strukturę, وَالسَّمَاءِ وَمَا بِنَهَا ۝٦
7. I na ziemię i jej przestrzeń, وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَّهَا ۝٧
8. I na duszę i jej doskonałość^{3359A} – وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝٨
9. On objawił jej drogi zła i drogi sprawiedliwości³³⁶⁰ – فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝٩
10. Zaiste, temu dobrze się wiedzie. kto ją oczyszcza, قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۝١٠
11. Zrujnowany zaś jest ten, kto ją psuje. وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝١١
12. Plemię Thamūd odrzuciło Posłańca Bożego z powodu buntowniczości, كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝١٢
13. Kiedy to powstali najmarniejsi wśród nich. إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا ۝١٣

3359. Partykuła *mā* w wersecie obecnym oraz dwóch następnych to albo *Masdariyyah*, albo też oznacza ona *Alladhī*, czyli „ten, który”. W ten sposób wersety te zwracają uwagę na wielkiego Autora i Twórcę wszechświata lub na doskonałość i pełnię wolności od wszelkich błędów czy defektów.

3359A. Werset ten oznacza, że wszystkie cechy, jakie wielkie ciała niebieskie – jak słońce i księżyc – oddają w usługi dla stworzeń Bożych i o których wspomina się na zasadzie implikacji w w. 10, dają świadectwo człowiekowi, jako obdarzonemu podobnymi cechami, tyle że w o wiele większym stopniu. Właściwie człowiek jest wszechświatem w miniaturze i w nim właśnie na małą skalę reprezentowane są wszystkie elementy wszechświata zewnętrznego. Podobnie jak słońce, człowiek rzuca światło na świat i rozjaśnia go światłem mądrości i wiedzy. Podobnie jak księżyc, człowiek przekazuje tym, co znajdują się w ciemności, światło wizji, inspiracji i objawienia, które czerpie z Wielkiego Pierwotnego Źródła. Człowiek jest jasny jak dzień i wskazuje drogę prawdy i cnoty. Podobnie jak noc spuszcza zasłonę na błędy i występki innych, czyni lżejszymi ich brzemiona i daje wytchnienie zmęczonym. Podobnie jak niebo, człowiek bierze pod swoją opiekę każdą strapioną duszę i przywraca do życia zbawiennym deszczem. Podobnie jak ziemia człowiek z całą pokorą i uniżeniem poddaje się deptaniu nogami innych jako próbie, zaś z jego oczyszczonej duszy wyrastają najróżniejsze drzewa wiedzy i prawdy. W ich cieniu zaś wyrastają przepiękne kwiaty i owoce. Takimi są wielcy Święci i Reformatorzy Boscy, z których najdoskonalszym był Święty Prorok Muhammad (niechaj spłyną nań wieczne błogosławieństwa Boże).

3360. Bóg wpoił w naturę człowieka poczucie tego, co dobre i co złe, oraz objawił mu to, iż może on osiągnąć doskonałość duchową odrzucając to, co złe, a przyjmując to, co dobre i sprawiedliwe.

14. Wtedy Posłaniec Allacha rzekł: „Zostawcie w spokoju wielbłądźcę Allacha³³⁶¹ i nie przeszkadzajcie jej poić się”.

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿٣٦﴾

15. Oni jednak nazwali go kłamcą i podcięli jej ścięgna, więc Pan ich zniszczył ich całkowicie z powodu ich grzechu i uczynił, że zniszczenie w równym stopniu ogarnęło ich wszystkich

فَلَذُّوْهُ فَعَقَّرُوْهَا ۗ فَلَمَّ دَمًا عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَحَسَوْا ۗ ﴿٣٧﴾

16. I On nie dbał o konsekwencje^{3361A} tego.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿٣٨﴾

3361. Prorok Sālih jeździł z miejsca na miejsce na swojej wielbłądźcy i głosił Posłannictwo Boże. Ustawianie przeszkód na drodze tej wielbłądźcy było równoznaczne z rzucaniem kłód pod nogi samego Sāliha oraz powstrzymaniem go od wypełniania wyznaczonego mu przez Boga świętego obowiązku. W tym sensie Sālih, jak każdy Reformator Boży, był wielbłądźcą Boga.

3361A. Kiedy jakiś lud ściąga na siebie karę Bożą i zostaje zniszczony, Bóg nie troszczy się o tych, którzy przetrwają zniszczenie. Znaczenie może być tutaj również takie, że Bóg nie troszczy się o to, do jakiego nieszczęsnego stanu ludzie ci zostaną doprowadzeni.

R O Z D Z I A Ł 92

AL-LAIL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Najwięksi naukowcy muzułmańscy, jak Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair, potwierdzają pogląd, że sura ta była objawiona w Mekce i to w bardzo wczesnym okresie. William Muir zgadza się z tą opinią. Sura ta jest bardzo podobna do niektórych poprzednich Rozdziałów, a zwłaszcza do Al-Fajr oraz Al-Balad. W poprzedniej surze, Al-Shams, wskazano, że najważniejszy cel wybudowania Ka'bah, co było głównym tematem sury Al-Balad, nie mógł być osiągnięty bez wielkiego Posłańca Bożego – Ducha par excellence. Jednakże w surze obecnej powiada się, że kiedy idealny Nauczyciel – jak Święty Prorok – błogosławiony jest idealnymi uczniami – jak jego Towarzysze – postęp sprawy Prawdy zostaje w dwójnasób przyśpieszony. Sura ta wspomina także o niektórych najważniejszych cechach moralnych, jakie były udziałem Towarzyszy Świętego Proroka. Na zasadzie kontrastu wspomina się tutaj również o dwóch niezwykle złych cechach, które prowadzą do rozkładu danego ludu.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego.
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bNa noc,³³⁶² kiedy spuszcza
zasłonę,

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ

3. ^cI na dzień, kiedy daje świat-
ło,³³⁶³

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ

4. ^dI na stworzenie mężczyzny i
niewiasty,^{3363A}

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

5. Zaiste, wasze starania są rozbie-
żne.³³⁶⁴

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ

^a1,1. ^b91,5. ^c91,4. ^d36,37; 51,50; 78,9.

3362. W poprzedniej surze najważniejszym tematem było Al-Shams, czyli Święty Prorok, który jest prawdziwym źródłem wszelkiego światła. Oto dlaczego najpierw wspomina się o słońcu i dniu, a dopiero później o księżycu i nocy. Jednak w surze obecnej pokazuje się kontrast pomiędzy wierzącymi i niewiernymi, a ponieważ ci ostatni najczęściej przeważają liczebnie i posiadają większą władzę i bogactwo, najpierw mówi się o nocy – czyli o niewiernych – a dopiero później o dniu, który reprezentuje wierzących.

3363. Poprzez zastąpienie słowa *Jallā* (objawia swą chwałę) w odpowiednim wersecie poprzedniej sury słowem *Tajallā* (jaśnieje) w wersecie obecnym wskazuje się na to, że podczas gdy w poprzedniej surze akcentowano wyniosłą postawę duchową Nauczyciela, w surze obecnej akcentuje się wielkie zdolności uczniów do uczenia się i asymilowania Nauki Boskiej.

3363A. Prokreacja ludzka zależy od zbliżenia się dwóch osobników przeciwnych płci. Charakterystyczną cechą jednego z nich (mężczyzny) jest dawanie, zaś drugiego (kobiety) przyjmowanie. Podobnie jak w świecie fizycznym, w świecie duchowym także istnieją osobniki męskie – wielcy Prorocy Boży i Reformatorzy, którzy nauczają i kierują; oraz duchowe osobniki żeńskie – ich następcy i współwyznawcy, którzy przyjmują i czerpią korzyści z Nauk Bożych. Werset ten zawiera wskazówkę, że poprzez zbliżenie się doskonałego Nauczyciela – Świętego Proroka – oraz idealnych uczniów – jego Towarzyszy – narodzi się nowy świat.

3364. Werset ten zwraca uwagę na wielce rozbieżne cele wierzących i niewiernych, jak również na niewspółmierność wysiłków, jakie wkładają oni w osiągnięcie własnych celów. Podczas gdy wysiłki wiernych poświęcone są szerzeniu Prawdy, wysiłki niewiernych skierowane są w stronę przeciwną i polegają na ustawianiu przeszkód na drodze Prawdy. Wyniki obu tych rodzajów wysiłków muszą oczywiście być różne.

6. Jeżeli chodzi o tego, który daje dla sprawy Allacha i jest sprawiedliwy

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ①

7. I daje świadectwo prawdzie tego, co jest słuszne,³³⁶⁵

وَصَدَقَ بِالْحُسْنَى ②

8. ^aTemu udzielimy wszelkich możliwości³³⁶⁶ czynienia dobra.

فَسَيُتِمُّهُ لِلْيُسْرَى ③

9. Lecz jeśli chodzi o tego, który jest skąpy i lekceważąco nieczuły,

وَأَمَّا مَنْ يَحْتَلْ وَاسْتَفْتَى ④

10. I odrzuca to, co jest słuszne,³³⁶⁷

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑤

11. My ułatwimy mu drogę do nieszczęścia.³³⁶⁸

فَسَيُتِمُّهُ لِلْعُسْرَى ⑥

12. ^bI jego bogactwo na nic mu się nie przyda, kiedy zginie.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑦

13. ^cZaiste, My jesteśmy Tym, kto prowadzi,

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑧

14. I do Nas należy Życie Przyszłe, jak i świat obecny.³³⁶⁹

وَأَنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ⑨

15. Zatem ostrzegam was przed płonącym Ogniem.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ⑩

^a87,9. ^b3,11; 58,18; 111,3. ^c2,273; 28,57.

3365. Werszet obecny oraz poprzedni wymieniają trzy cechy charakterystyczne dla tych ludzi, którzy odnoszą w życiu sukcesy. Krótko mówiąc, są to właściwe działania, właściwe uczucia i właściwy sposób myślenia, a cechy te ludzie wierzący posiadają we właściwej i słusznej ilości.

3366. Ten, kto posiada wszystkie te trzy cechy charakterystyczne, o których mowa w poprzednich dwóch wersetach, stwierdzi, że jego działania dają rezultaty pożądane. Lub też werset ten może oznaczać, że czynienie dobrych uczynków staje się czymś łatwym dla kogoś, kto cieszy się z ich dokonywania.

3367. W przeciwieństwie do tych trzech dobrych cech z poprzednich dwóch wersetów (6-7), w obecnych dwóch wersetach (9-10) wymienia się trzy złe cechy, które powodują upadek moralny ludzi.

3368. Działania człowieka, o których mowa w poprzednim wersecie, mijają się z celem i dają wyniki przeciwne do pożądanych przez niego. Werset ten może również oznaczać, że czynienie dobrych uczynków staje się dla takiego człowieka czymś trudnym.

3369. Niegodziwy niewierny staje w obliczu porażki w tym życiu i będzie cierpiał karę w życiu przyszłym, ponieważ oba te światy kontrolowane są przez Boga. Werset ten może także oznaczać: „do Nas należy koniec i początek wszystkiego”.

16. ^aA wejdzie do niego tylko najniegodziwszy,

لَا يُصَلِّهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٦﴾

17. ^bTen, który odrzuca Prawdę i odwraca się do niej tyłem.³³⁷⁰

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٧﴾

18. Natomiast sprawiedliwy zatrzymany będzie z dala od niego,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ﴿١٨﴾

19. Ten, który oddaje swoje bogactwo, by być oczyszczonym,

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٩﴾

20. A nie dlatego, że winien jest komuś łaskę, którą należałoby odplacić,

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ﴿٢٠﴾

21. Ale czyni to wyłącznie po to, by szukać upodobania swego Pana, Najwyższego.³³⁷¹

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿٢١﴾

22. Zaiste, On będzie z niego w pełni zadowolony.

﴿٢٢﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضَى ﴿٢٢﴾

^a20,75; 87,12-13. ^b20,49.

3370. Słowo *Kadhhaba* oznacza, że grzeszny niewierny ma błędne wierzenia, zaś słowo *Tawallā* wskazuje, że nie podejmuje właściwych działań.

3371. Sprawiedliwy wierzący czyni innym dobro, nie w zamian za dobro od nich otrzymane, lecz ponaglany pragnieniem bycia użytecznym dla stworzeń Bożych i zdobywania sobie łaski swego Niebiańskiego Pana i Władcy.

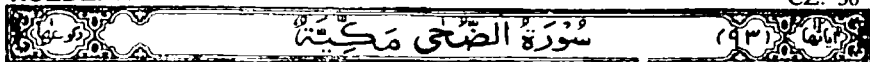
R O Z D Z I A Ł 93

AL-DUHĀ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Po objawieniu pierwszych dwóch lub trzech Rozdziałów, objawienie przestało na jakiś czas przychodzić do Świętego Proroka. Sura obecna jest jedną z tych, które objawione zostały wkrótce po ustaniu tego okresu przerwy. Wobec tego powinno się ustalić datę jej objawienia na bardzo wczesny okres mekkański. Noldeke umieszcza objawienie tej sury po surze Al-Balad, zaś Muir obok sury Al-Inshirāh. Sura obecna zawiera wielkie proroctwo, które powiada, że każdy dzień Świętego Proroka będzie lepszy od poprzedniego oraz że proces ten będzie trwał do czasu, aż jego sprawa odniesie pełny sukces. Proroctwo to spełniło się w postaci wielkich zwycięstw Świętego Proroka. Pod względem tematycznym sura ta jest bardzo podobna do sur poprzednich. Podobnie jak i one podkreśla się w niej zło, jakiemu oddawali się mieszkańcy Mekki, z tą jednak różnicą, że podczas gdy w tej surze Świętego Proroka i jego współwyznawców zachęca się do właściwego wykorzystywania posiadanych zasobów pieniężnych, to w surze poprzedniej ukazano kontrast pomiędzy traktowaniem sierot i ludzi potrzebujących ze strony wierzących i niewiernych. Ponadto w surze poprzedniej powiedziano krótko, że sprawiedliwy wierny wydaje swoje pieniądze w sposób Boży; w surze obecnej wspomina się błogostawieństwa, jakimi Bóg obdarza swoje wybrane sługi, ze szczególnym odniesieniem do Świętego Proroka. W ten sposób sura ta stanowi dalszy ciąg sury poprzedniej.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na światło przedpołudnia³³⁷²

وَالضُّحَىٰ ②

3. ^aI na noc, kiedy rozszerza się jej
ciemność,³³⁷³

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ③

4. Pan twój nie zapomniał o tobie
ani nie jest z ciebie niezadowolony.³³⁷⁴

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ④

5. Zaiste, twój ostatni stan jest dla
ciebie lepszy niż ten poprzedni,³³⁷⁵

وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ⑤

6. A Pan twój wkrótce ci da, a ty
będziesz zadowolony.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ⑥

7. Czyż On nie znalazł cię jako
sierotę i nie zajął się tobą,³³⁷⁶

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ⑦

^a81,18.

3372. „Światło przedpołudnia” może oznaczać powstanie i postęp Islamu. Określenie to może również odnosić się do konkretnego „przedpołudnia”, kiedy to Święty Prorok wkroczył do Mekki na czele armii dziesięciu tysięcy świętych wojowników, a Ka’bah została oczyszczona z bożków.

3373. „Noc” może tutaj oznaczać przedłużony okres schyłku Islamu. Określenie to może również odnosić się do konkretnej nocy, kiedy po tym, jak zapadła ciemność, Święty Prorok wyszedł ze swego domu i schronił się w jaskini Thaur wraz z Abū Bakr. Właściwie noc, w której Święty Prorok opuścił Mekkę oraz dzień, w którym ona upadła, to streszczenie wszystkich wzlotów i upadków w całej karierze Świętego Proroka.

3374. Każdy dzień i noc Świętego Proroka, jego wielkie sukcesy i czasowe niepowodzenia, jego radości i cierpienia, jego oddanie się modlitwie w nocy i działaniu w dzień, wszystko to świadczy, że przez cały czas był z nim Bóg.

3375. Każdy moment z życia Świętego Proroka był lepszy od poprzedniego.

3376. Święty Prorok był sierotą dosłownie, jak i w przenośni. Jego sieroctwo było wyjątkowe. Ojciec jego zmarł przed jego urodzeniem, zaś matka zmarła, kiedy Muhammad miał zaledwie sześć lat. Jego dziad, ‘Abd al-Muttalib, który zajmował się nim po śmierci matki, zmarł dwa lata później, pozostawiając chłopca pod opieką jego wuja, człowieka ubogiego. W ten sposób Prorok pozabawiony był troski i miłości rodzicielskiej już we wczesnym dzieciństwie. Lecz jednak otrzymał tę miłość i uczucia od młodszych i starszych swoich Towarzyszy i współwyznawców, od wyznawców Islamu w późniejszych wiekach, i to w takiej ilości, że żadne zrodzone z kobiety dziecko nigdy nie otrzymało tej ilości miłości co on, jak i nie otrzyma nikt w przyszłości.

8. I znalazł cię zagubionego w miłości do twego ludu³³⁷⁷ i zaopatrzył cię w przewodnictwo dla niego,

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ

9. I znalazł cię w potrzebie i wzbogacił cię?³³⁷⁸

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ

10. Dlatego nie przesładuj sieroty,

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ

11. I nie strofuj tego, który szuka twojej pomocy,

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

12. I głoś szczodrość twego Pana.³³⁷⁹

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

3377. *Dalla* (zagubiony w miłości) oznacza: był zaskoczony i nie widział drogi; był całkowicie ogarnięty i zatracony w miłości lub wędrował w poszukiwaniu jakiejś rzeczy i był w tym poszukiwaniu wyrwany (Lane). W świetle tych różnych znaczeń słowa *Dalla*, werset ten można interpretować następująco: (1) Święty Prorok wędrował w poszukiwaniu dróg i sposobów dotarcia do Boga, a Bóg objawił mu Prawo, które kierowało nim do upragnionego celu. (2) Był zdumiony i nie wiedział, jak odnaleźć ścieżkę, która prowadziła do spełnienia jego poszukiwań, a Bóg go do niej doprowadził. (3) Był on całkowicie zatracony w miłości swego ludu, zaś Bóg wyposażył go w umiejętność doskonałego tym ludem kierowania. (4) On był ukryty przed oczami tego świata i Bóg odkrył go i wybrał dla niego zadanie kierowania do Niego ludzi. W ten sposób słowo *Dalla* nie jest użyte w formie dezaprobaty, lecz w formie wychwalania Świętego Proroka. W sensie „zejścia z drogi” słowo to nie może i nie odnosi się do Świętego Proroka, ponieważ zgodnie z innym wersem Koranu (53,3), był on odporny na wszelkie błędy czy zbaczanie z właściwej drogi. Ponadto sześć ostatnich wersetów tej sury ujawnia pewną kolejność – w. 7,8 i 9 są blisko związane i korespondują z w. 10, 11 oraz 12. *Dalla* z wersetu 8, będąc zastąpionym przez słowo *Sā'il* w w. 11, wyjaśnia znaczenie słowa poprzedniego, czyli „ktoś, kto szukał pomocy Bożej w kierowaniu się do Niego lub który pragnął być kierowany”. Werset ten może również oznaczać: „Bóg odnalazł cię zagubionym w poszukiwaniu Go i pokierował tobą do Siebie”.

3378. Święty Prorok rozpoczął swoje życie jako biedna sierota, a skończył, będąc niewątpliwym mistrzem i panem całej Arabii.

3379. Wersety 7, 8 i 9 mówią o łaskach Bożych, zesłanych na Świętego Proroka, zaś wersety 10, 11 i 12 zachęcają go, by okazywał wdzięczność, czyniąc podobne łaski wobec swoich współwiernych. Przykazanie to tak samo dotyczy jego następców.

R O Z D Z I A Ł 94

AL-INSHIRĀH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Ponieważ sura ta łączy się blisko z surą poprzednią, będąc dalszym ciągiem tematycznym, była oczywiście objawiona w Mekce, najprawdopodobniej w drugim lub trzecim roku Powołania. Podczas gdy poprzednia sura mówiła o wzrastającym powodzeniu sprawy Świętego Proroka, sura obecna nawiązuje do niektórych wyróżniających cech i znaków, jakie stanowią pewną gwarancję ostatecznego zwycięstwa czyjejs misji, a jeśli chodzi o ścisłość misji każdego głosiciela Prawdy: (a) Przede wszystkim powinien on być mocno przekonany o prawdzie swojego twierdzenia i powinien posiadać potrzebne środki propagowania go; (b) powinien potrafić zwracać na nie uwagę innych ludzi oraz (c) na jego korzyść powinien działać dekret Boży. W surze tej przedstawia się Świętego Proroka jako człowieka posiadającego wszystkie te środki w wystarczającym stopniu. Dlatego jego sprawa musi zwyciężyć.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Czyż nie otworzyliśmy ci
brzucha

الْمَنْشَرِحَ لَكَ صَدْرَكَ ۝

3. I nie usunęliśmy z ciebie brze-
mienienia,

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ۝

4. Które prawie złamało ci kręgo-
słup?³³⁸⁰

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

5. I wstawiliśmy imię twoje.³³⁸¹

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

6. Zaiste, ulga przychodzi po cier-
pieniu.³³⁸²

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

7. Zaiste, ulga przychodzi po cier-
pieniu.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

8. Kiedy zatem będziesz wolny od
twego zajęcia, staraj się mocno,

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

3380. Święty Prorok został obarczony tak wielkim i trudnym zadaniem jak jeszcze żaden człowiek w historii. Po pierwsze miał on podnieść zdegenerowany lud z głębi upadku moralnego na szczyt wyniosłości duchowej, zaś później przez ten właśnie lud oczyścić całą ludzkość z brudu niegodziwości, ignorancji i przesądów. W rzeczy samej zadanie to było wielkie. Święty Prorok zalamalby się pod jego ciężarem, gdyby sam Bóg nie ujął mu nieco z tego ciężaru.

3381. Sura ta była objawiona w drugim lub trzecim roku Powołania w czasie, kiedy Święty Prorok właściwie nie był znany poza najbliższym sąsiedztwem. Wkrótce jednak stał się najbardziej znanym i najbardziej umiłowanym, szanowanym i odnoszącym sukcesy spośród wszystkich Nauczycieli religijnych. Żaden przywódca, religijny czy doczesny, nie zdobył sobie tyle miłości i szacunku swoich wiernych jak właśnie Święty Prorok.

3382. Zwrot „Zaiste, ulga przychodzi po cierpieniu” powtórzony został dwa razy. Oznacza to, że Islam będzie musiał przejść okresy bardzo trudne, lecz dwukrotnie spotka się z wyzwaniem rzuconym samemu jego istnieniu – po raz pierwszy w pierwszych latach swego istnienia, a później w Dniach Ostatnich. W obu tych przypadkach powstanie z niebezpieczeństwa z nowymi siłami. Powyższe wersety wskazują także na to, iż trudy, z którymi mają spotkać się Święty Prorok oraz inni muzułmanie, są tymczasowe, natomiast sukcesy będą stałe i stale rozszerzające się.

9. ^aI do swego Pana zwracaj się z
pełną uwagą.^{3382A}

وَالِي رَبِّكَ فَارْغَبْ

^a73,9; 110,4.

3382A. Świętego Proroka pociesza się zapewnieniem, że przed nim jest nieskończona przestrzeń postępu duchowego oraz że po pokonaniu trudności na jego drodze nie powinien on spocząć, będąc zadowolonym z odniesionych sukcesów, lecz osiągnąwszy jeden szczyt, powinien starać się wspiąć na kolejny. Całą swoją uwagę powinien skierować na odradzanie upadłej ludzkości oraz na zakładanie na ziemi Królestwa Bożego. Werset ten może również oznaczać, że kiedy załatwiania spraw codziennych, powinien on zwracać się do Boga całym swym sercem, ponieważ podróż duchowa nie ma końca.

R O Z D Z I A Ł 95

AL-TĪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w bardzo wczesnym okresie mekkańskim. Taki pogląd wyrażają Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair. Noldeke umieszcza ją po Rozdziale 85. W poprzedniej surze przedstawiono argumenty wsparte na zdrowym rozsądku i rozumowaniu na poparcie twierdzenia, że Świętego Proroka czeka pełna chwały przyszłość ponieważ posiada on wszystkie te cechy, które potrzebne są do osiągnięcia sukcesu w jego misji. W surze obecnej przedstawia się przykłady kilku innych Posłańców Bożych i wskazuje się na fakt, że ponieważ okoliczności działania Świętego Proroka podobne są do ich okoliczności działania i życia, to i on, podobnie jak oni, osiągnie sukces. W Rozdziałach 89-94 w różnych formach wskazuje się na Ucieczkę Świętego Proroka do Medyny oraz na późniejsze jego sukcesy – na niektóre wskazuje się na zasadzie implikacji, na inne w sposób pośredni, zaś na jeszcze inne całkiem bezpośrednio. W komentowanej surze wskazuje się, że podobnie jak Święty Prorok także i poprzedni Prorocy musieli opuszczać swoje domy dla dobra ich sprawy.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na³³⁸³ Figowiec i Oliwkę,

وَالتِّيْنِ وَالتَّوْبَةِ ②

3. I ^bgórzę Synaj, ^{3383A}

وَطُوْرٍ سَيْنِيْنَ ③

4. I to oto ^cMiasto Bezpieczeń-
stwa,

وَهَذَا الْبَلَدِ الْاَمِيْنَ ④

5. Zaiste, My stworzyliśmy czło-
wieka w ^dnajlepszy sposób.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِيْ اَحْسَنِ تَقْوِيْمِهٖ ⑤

^a1,1. ^b52,2. ^c90,2. ^d23,12-15.

3383. „Fige”, „Oliwkę”, „Górzę Synaj” oraz „To Miasto Bezpieczne” powołuje się na świadków twierdzenia wypowiedzianego w tej surze, a mianowicie, że Święty Prorok odniesie w swojej misji sukces. „Figa” i „Oliwka” symbolizują Jezusa; „Góry Synaj” Mojżesza, a „To Miasto Bezpieczne” Świętego Proroka. Te trzy wersety razem wzięte wskazują na dobrze znany odnośnik biblijny. „Pan przyszedł z Synaju i z Seiru dla nich wszedł, zabłysnął z góry Paran” (Pwt 33,2). Według niektórych komentatorów „Figa” oznacza buddyzm, „Oliwka” chrześcijaństwo, „Góra Synaj” judaizm, zaś „To Miasto Bezpieczne” Świętego Proroka Islamu. Najlepszym jednak wyjaśnieniem jest chyba symbolika wykorzystana w tych wersetach, zgodnie z którą te cztery słowa odnoszą się do czterech okresów w historii ludzkiej ewolucji moralnej. „Figa” reprezentuje tutaj epokę Adama, „Oliwka” epokę Noego, „Góra Synaj” epokę Mojżesza, a „Miasto Bezpieczne” epokę islamską. Takie wyjaśnienie znajduje poparcie zarówno w Biblii, jak i w Koranie. Kiedy Adam i Ewa zjedli z zakazanego drzewa i stwierdzili, że są nadzy, poszywali listki figowe i zrobili sobie spódniczki. (Rdz 3,7). O Noem czytamy: „... i ta (gołębicą) wróciła do niego pod wieczór, niosąc w dziobie świeży listek z drzewa oliwnego. Poznał więc Noe, że woda na ziemi opadła” (Rdz 8,11). Akceptowanym faktem jest, że Mojżesz otrzymał Prawo Boże na Górze Synaj oraz że Mekka, miejsce narodzin Islamu, była od niepamiętnych czasów uważana – i taką się okazała – za „Miasto Bezpieczne”. Te cztery okresy reprezentują cztery cykle, przez które przeszedł człowiek do całkowitego rozwoju. W cyklu Adama założone zostały podwaliny cywilizacji ludzkiej. Noe był założycielem *Shari'ah*. W cyklu Mojżesza ujawnione zostały szczegóły *Shari'ah*, natomiast wraz z nadejściem Świętego Proroka Prawo Boże stało się pełne i doskonale we wszystkich swoich najróżniejszych aspektach. Człowiek natomiast osiągnął pełnię rozwoju intelektualnego, społecznego, moralnego oraz duchowego. „Figa” może być także symbolem Prawa Mojżeszowego, zaś „Oliwka” Prawa Islamskiego. Porównanie to wyrażone jest dalej w formie bardziej konkretnej w słowach „Góra Synaj” i „Miasto Bezpieczne”.

3383A. Słowo *Sin'in* jest w liczbie mnogiej, więc wskazuje ono, że w regionie tym istnieje więcej gór o tej nazwie. Na jednej z nich Bóg objawił się Mojżeszowi.

6. Kiedy zatem on czyni złe dzieła,
My degradujemy go i czynimy
najmniejszym z najmniejszych,³³⁸⁴

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝٦

7. ^aZ wyjątkiem tych, którzy
wierzą i spełniają dobre uczynki.
Tych ostatnich czeka niechybna
nagroda.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ
غَيْرٌ مَمْنُونٍ ۝٧

8. Zatem co może ci skłamać po
tym w kwestii sądu?³³⁸⁵

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ ۝٨

9. Czyż Allah nie jest Najspraw-
iedliwszym z Sędziów?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ۝٩

^a11,12; 41,9; 84,26.

3384. Człowiek rodzi się z naturą czystą i niesplamioną, ma naturalną tendencję do czynienia dobra, lecz i posiada dużą swobodę woli i działania, przez co może sam kreować swój los. Człowiek obdarzony został wielkimi siłami naturalnymi oraz zdolnościami twórczymi, a to w celu dokonywania nie kończącego się postępu moralnego i wznoszenia się duchowo na szczyty, by stać się zwierciadłem atrybutów Bożych. Jeśli jednak człowiek będzie niewłaściwie wykorzystywał dane mu przez Boga siły i atrybuty, utonie i zapadnie się głębiej niż zwierzęta oraz stanie się wcieleniem Szatana, na co wskazuje następny werset. Krótko mówiąc, człowiek pobłogosławiony został wielkim potencjałem czynienia dobra i zła.

3385. Skoro człowiek został stworzony, by osiągnąć ten wielki los duchowy, a Bóg zsyłał mu takich Posłańców jak Adam, Noe, Mojżesz i Święty Prorok, by pomagali mu oni w osiągnięciu tego celu, zaś człowiek nie wykorzystuje we właściwy sposób posiadanych zdolności naturalnych, odrzuca Posłannictwo Boże oraz przeciwstawia się Jego Posłańcom, to zostaje ukarany. Któż zatem potrafi w rozsądny sposób zaprzeczyć istnieniu Dnia Sądu na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym oraz temu, że przykazań Bożych – stworzonych przez tego, Który jest Najlepszym Sędzią – nie można obalać bezkarnie, zaś czyny człowieka przeminą bez rozliczenia lub zadośćuczynienia?

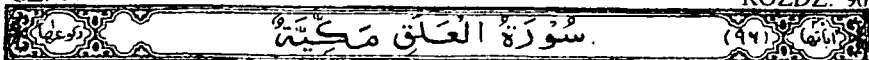
R O Z D Z I A Ł 96

AL-'ALAQ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Powszechnie uznaje się, że pierwszych pięć wersetów tej sury było pierwszym w ogóle objawieniem, jakie spłynęło na Świętego Proroka w jaskini Hirā' w nocy w miesiącu Ramadān na 13 lat przed Hijrah. Data ta odpowiada dacie 610 A.D. Owey „Nocy Przeznaczenia”, kiedy Święty Prorok leżał na „podłodze” w jaskini, jego umysł pogrążył się w głębokich rozmyślaniach – wtedy objawione mu zostały te wersety, a ich słowa wyryte zostały w jego sercu. „Wersety te są pierwszym aktem łaski, jaką Bóg pobłogosławił swoje sługi” (Kathīr). Związek tej sury z surą poprzedzającą ją polega na tym, że w surze poprzedniej powiedziano, iż od czasów niepamiętnych Bóg zsyłał swoich Posłańców i Proroków, którym objawiał swoją Wolę. Pierwszym był Adam, po nim przyszedł Noe, później po innych Prorokach był Mojżesz, największy Prorok izraelski, zaś na samym końcu pojawił się Święty Prorok. W surze obecnej powiada się, że tak jak narodziny człowieka są wynikiem stopniowego procesu rozwoju, podobnie dzieje się z jego ewolucją duchową. Prorocy, o których mowa w poprzedniej surze, osiągnęli różne stadia rozwoju duchowego, lecz Święty Prorok reprezentuje w swej osobie najlepszy przykład pełni duchowej ewolucji człowieka.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Głoś³³⁸⁶ w imię twego Pana, który stworzył,

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝

3. Stworzył człowieka³³⁸⁷ z grudki krwi.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝

4. Głoś! A Pan twój jest Najhojniejszy,³³⁸⁸

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝

5. Który nauczał piórem,³³⁸⁹

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝

6. ^cNauczył człowieka tego, czego on nie znał.

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝

7. Nie! Człowiek naprawdę grzeszy,

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ ۝

8. Ponieważ uważa, że sam jest niezależny.

إِنَّ رَأْيَهُ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

^a1,1. ^b23,15; 40,68; 75,39. ^c4,114; 55,5.

3386. Słowo *Iqra'* oznacza „czytać, recytować, przekazywać, głosić lub zbierać”, w związku z tym werset ten oznacza, że Koran miał być czytany i recytowany, głoszony, gromadzony, a później przekazywany całemu światu. Nawiązanie do atrybutu Bożego Rabb (Zywiciel, Ten, który podtrzymuje i rozwija, który dba o człowieka we wszystkich stadiach jego rozwoju) wskazuje, że moralny rozwój człowieka miał być stopniowy, aż do pełnego jego spełnienia w osobie Świętego Proroka.

3387. Werset ten oznacza, że miłość Boża wpojona jest w naturę człowieka oraz że naturalnym było to, iż powinien być ktoś, w kim ten instynktowny impuls znalazłby swoją najpełniejszą manifestację. Był nim Święty Prorok, który umiłował swojego Stwórcę całym swoim umysłem, sercem i duszą. *Insân* oznacza w tym wersecie – oprócz znaczenia podanego w tekście – człowieka doskonałego – Świętego Proroka.

3388. Im więcej Koran głosi się i czyta na świecie, tym bardziej uznawane są i doceniane Świętość Boga i godność człowieka.

3389. Jak się wydaje, werset ten zawiera proctwo, które mówi, iż „pióro” odegra wielką rolę w zawarciu Koranu w formie pisanej, przechowywaniu go i chronieniu przed zgubieniem czy zmianami. Dalej werset ten nawiązuje do wielkiego wkładu, jakiego „pióro” miało dokonać w propagowaniu i szerzeniu nauk duchowych oraz tajemnic Bożych objawionych przez Koran oraz nauk fizycznych, którym studiowanie Koranu miało dodać stymulującego bodźca. I rzeczywiście bardzo ważnym jest, że częste wspomnianie należy się „pióru” w Księdze, która została objawiona wśród ludu, który nie szanował go i rzadko z niego korzystał. Tym ważniejsze to jest, że Koran objawiony został człowiekowi, który nie potrafił ani czytać, ani pisać.

9. Zaiste, ^ado twego Pana nastąpi powrót.

إِن إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجْعِيُّ ۝

10. Czy widziałeś tego, kto ^bzabrania

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ۝

11. Słudze Naszemu, ³³⁹⁰ kiedy ten modli się?

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۝

12. Powiedz mi, czy sługa Nasz idzie za przewodnictwem

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ ۝

13. Lub czy cieszy się sprawiedliwością.

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ۝

14. I powiedz mi: jeżeli zabraniający odrzuca Prawdę i odwraca się od niej, to jak będzie mu się wiodło?

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝

15. Czy on nie wie, że Allach widzi wszystko?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۝

16. Nie, jeśli ten nie odstąpi od swego, My niechybnie pochwycimy go i będziemy ciągnąć za włosy na czole ³³⁹¹ –

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِهٗ لَنَنْفَعَنَّ بِالتَّاصِيَةِ ۝

17. Za grzywę kłamiącą, grzeszną.

تَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. A wtedy niechaj wzywa swoich bożków.

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. My również zawołamy Nasze anioły kary. ³³⁹²

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Nie, ty mu się nie poddawaj, lecz sam padnij na twarz i przybliż się do Allacha.

كَلَّا لَا تُطَعِّهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

^a21,36; 53,43. ^b2,115; 72,20.

3390. Nawiązuje się tutaj do każdego muzułmanina, który modli się, a zwłaszcza do Świętego Proroka.

3391. Wersety 10-18, choć na ogół odnoszą się do każdego krnąbrnego i zatwardziałego niewiernego, można – jak to czynią niektórzy Komentatorzy – odnieść do Abū Jahl w szczególności, czyli do przywódcy Quraish w Mekce. To on stał na czele przeciwstawiania się i prześladowań Świętego Proroka i muzułmanów. Niektórzy niewolnicy, którzy przyjęli Islam, z jego rozkazu ciągnani byli za włosy po ulicach Mekki. Po porażce pod Badr, martwe ciała niektórych przywódców Quraish, a w tej liczbie także ciało Abū Jahl, ciągnięto za włosy i wrzucono do dołu, w tym celu wykopanego. Była to stosowna kara za traktowanie bezbronnych muzułmanów w Mekce na wiele lat wcześniej.

3392. *Zabāniyah* oznacza: zbrojni oficerowie lub prefekt policji; aniołowie lub straż Piekła; aniołowie kary (Lane).

R O Z D Z I A Ł 97

AL-QADR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Niektórzy komentatorzy Koranu uważają, że sura ta była objawiona w Medynie. Jest to jednak pogląd błędny, sprzeczny z wszelkimi danymi historycznymi. Jest to zdecydowanie sura mekkańska i należy do bardzo wczesnego okresu Powołania. Pogląd ten potwierdzają tak uznane autorytety jak Ibn 'Abbās, Ibn Zubair oraz 'Ā'ishah. Noldeke umieszcza surę obecną za surą 93., która była jednym z najwcześniej objawionych Rozdziałów w Mekce. Sura poprzednia rozpoczyna się od przykazania Bożego dla Świętego Proroka, aby recytował Koran oraz głosił jego Posłannictwo całemu światu. Sura obecna zajmuje się wyniosłym statusem, godnością i wspaniałością samego Koranu, o którym powiada się w pierwszym wersecie, że objawiony został w *Lailat al-Qwadr*, czyli w Nocy Dekretu (lub Decezji). Noc Dekretu lub Przeznaczenia jest w innym miejscu Koranu (44,4) określona jako „Błogosławiona Noc”. Sura ta składa się zaledwie z pięciu krótkich wersetów, wyłączając *Bismillāh*, a mimo to jej znaczenie i treść mają olbrzymie i głębokie znaczenie duchowe.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Zaiste, zesłaliśmy go podczas
Nocy³³⁹³ Decyzji.³³⁹⁴

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3. A skąd masz wiedzieć, czym jest
Noc Decyzji?³³⁹⁵

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

4. Noc Decyzji lepsza jest niż
tysiąc miesięcy.³³⁹⁶

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

3393. Na ogół zarówno słowo *Lail*, jak i *Lailah* oznaczają noc, lecz według znanego leksykografa Marzūqī, słowo *Lail* używane jest w przeciwieństwie do *Nahār*, zaś *Lailah* w przeciwieństwie do *Yaum*. Słowo *Lailah* posiada znaczenie szersze niż słowo *Lail*, tak jak *Yaum*, które jest jego przeciwieństwem, ma znaczenie szersze od znaczenia słowa *Nahar*, przeciwieństwa *Lail*. Słowo *Lailah* użyte jest w Koranie aż osiem razy (2,52; 2,188; 44,4; dwukrotnie w 7,143 oraz trzy razy w wersecie komentowanym) i w każdym miejscu użyte jest ono w związku z objawieniem Koranu i innymi pokrewnymi tematami. Słowo to zatem nawiązuje do godności, majestatu i wielkości tych nocy, w których objawiany był Koran.

3394. *Qadr* oznacza: wartość; dostateczność; godność; dekret; los; władza (Lane). W świetle tych różnych znaczeń słowa *Qadr* i *Lailah*, werseł ten można interpretować jak następuje: Koran objawiony został tej nocy, która została szczególnie wyznaczona dla zmanifestowania szczególnej władzy Boga; lub tej nocy, która swą wartością równa jest wszystkim innym nocom razem wziętym; lub podczas nocy godności, majestatu i poszanowania; lub w nocy dostateczności, czyli że Koran w pełni zaspokaja wszystkie moralne i duchowe potrzeby i wymagania człowieka. Znaczenie może być tutaj również takie, że Bóg objawił Koran podczas Nocy Dekretu lub Przeznaczenia, czyli że Koran został objawiony w czasie, kiedy ważyły się losy człowieka, kiedy ustalany był przyszły wzór wszechświata i kiedy ustalano właściwe zasady dla ludzkości. Czas pojawienia się wielkiego Reformatora Bożego bywa także nazywany *Lailat al-Qadr*, ponieważ w tym czasie rozprzestrzenione są grzechy i występki, zaś siły ciemności rządzą niepodzielnie. Uważa się również, że słowo to oznacza także konkretną noc w liczbie nocy nieparzystych w czasie dziesięciu ostatnich dni Ramadanu, kiedy to nastąpiło pierwsze objawienie Koranu. Ewentualnie słowo to może oznaczać cały okres 23 lat działalności Świętego Proroka, kiedy to był stopniowo objawiany cały Koran.

3395. Błogosławieństwa Nocy Dekretu nie dadzą się zliczyć ani przewidzieć.

3396. Ponieważ *Alf* (tysiąc) jest liczbą wyższą w arabskim systemie liczenia, to oznacza on coś, co nie da się policzyć. W ten sposób komentowany werseł oznacza, że Noc Dekretu lub Przeznaczenia jest lepsza niż niezliczona ilość miesięcy, czyli że epoka Świętego Proroka jest nieskończenie lepsza i wspanialsza niż wszystkie inne epoki razem wzięte. Werseł ten zawiera aluzję do pojawiania się wśród muzułmanów Reformatorów Bożych, kiedy to muzułmanie ich potrzebowali. Jeden tysiąc miesięcy to zaledwie jedno stulecie, a jak się relacjonuje, Święty Prorok powiedział, że Bóg nadal powoływać będzie spośród swoich wyznawców Bożych Reformatorów na początku każdego wieku, którzy to Reformatorzy będą odradzać Islam i dawać mu nowe życie i dodawać nowego wigoru (Mājah).

5. Podczas niej ^azstępują aniołowie i Duch ³³⁹⁷ z rozkazu ich Pana wraz z Bożym dekretem ^bdotyczącym każdej sprawy.

تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ نَيْضًا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝

6. Jest on pokojem ³³⁹⁸ aż po początek świtu. ^{3398A}

لَيْلِي سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ ۝

^a16,3; 40,16. ^b44,5.

3397. *Al-Rūh* oznacza tutaj nowego ducha, przebudzenie, żarliwość i determinację. Podczas trwania Nocy Decyzji zstąpią aniołowie Boży, by pomóc Posłańcom lub Reformatorom Bożym w głoszeniu i dalszym prowadzeniu sprawy Prawdy, zaś wyznawcy Boga otrzymają nowe życie i nastąpi nowe przebudzenie do szerzenia i propagowania Posłannictwa Bożego.

3398. W czasach Proroka lub Reformatora Bożego wśród trudności i cierpień ludzi wierzących splaywa na nich szczególny rodzaj spokoju umysłu. Szczęście niebiańskie, które w tym czasie ich inspiruje, zmienia wszelką radość materialną i zmysłową.

3398A. „Początek świtu” oznacza przeminięcie nocy trudności i cierpień oraz pojawienie się świtu przewagi i trwałości sprawy Prawdy.

R O Z D Z I A Ł 98

AL-BAYYINAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Wśród naukowców nie ma zgody co do daty objawienia tej sury. Ibn Mardawaih powiada o 'Ā'ishah, iż powiedziała, że sura ta była objawiona w Mekce, podczas gdy według Ibn 'Abbās sura ta była objawiona we wczesnym okresie meczyńskim. Rozważywszy wszystkie stosowne fakty, większość naukowców przychyliła się do poglądu 'Ā'ishah. Kilka poprzednich rozdziałów zajmowało się ważnym tematem objawienia Koranu oraz jego nieporównywalnym pięknem i wspaniałością. Sura obecna zajmuje się zmianą, jakiej miał dokonać Koran. Na samym początku powiada się, że lud Księgi oraz bałwochwalcy nadal błądziliby w ciemności i prowadziliby życie pełne grzechu i niegodziwości, gdyby nie został objawiony Koran. To właśnie Święty Prorok wyprowadził ich z ciemności zwątpienia i niewiary oraz poprowadził drogą słusznych wierzeń i sprawiedliwego postępowania.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ci, którzy nie wierzą spośród Ludu Księgi i bałwochalców,³³⁹⁹ nie odstąpią od niewiary, dopóki nie przybędzie do nich zrozumiały dowód –

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشُّرَكِيِّينَ مُنْظَرِينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ②

3. ^aPosłaniec od Allacha, przedstawiający im czyste Pismo,

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ③

4. W których zawarte są trwałe przykazania.³⁴⁰⁰

فِيهَا كُتِبَ قَيِّمَةٌ ④

5. I ci, którzy otrzymali Księgę, ^bnie podzielili się, lecz uczynili to dopiero po tym, jak przybył do nich zrozumiały dowód.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ⑤

6. I nakazano im wyłącznie służenie Allahowi, będąc Mu szczerym w posłuszeństwie i ^cbędąc prawym, i przestrzeganie Modlitwy i płacenie Zakât. Oto właściwa religia.^{3400A}

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۗ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ⑥

^a3,165; 62,3. ^b42,15; 45,18. ^c40,15.

3399. Koran dokonał podziału wszystkich niewiernych na dwie kategorie – Lud Księgi oraz bałwochalców (tych, którzy nie wierzą w żadne objawione Pismo).

3400. Koran jest kompendium wszystkiego tego, co jest dobre, trwałe i niezniszczalne w naukach poprzednich objawionych Pism, ale zawiera on o wiele więcej tego, czego owym Pismom brakowało, a czego człowiek potrzebuje do swego rozwoju moralnego i duchowego. W Koranie zawarte zostały wszystkie te słuszne ideały i zasady, przepisy i przykazania, które miały być zawsze wykorzystywane przez człowieka. Koran stoi zatem jako strażnik nad tymi Księgami. Nie posiada on wszystkich tych błędów i zanieczyszczeń, jakie można było znaleźć w poprzednich Pismach.

3400A. Dīn oznacza: posłuszeństwo; władza; przykazanie; plan; sprawiedliwość; zwyczaj lub nauk; zachowanie lub postępowanie (Lane).

7. Zaprawdę, ci, którzy nie wierzą spośród Ludu Księgi i bałwochwalcy, znajdą się w ogniu Piekła, w nim zamieszkają. Oni są najgorszymi ze stworzeń.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ۝

8. Zaprawdę, ci, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, ci są najlepszymi stworzeniami.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝

9. Ich nagroda znajduje się u ich Pana – ^aOgrody Wieczności, przez które przepływają strumienie. W nich zamieszkają na wieki. Allah znalazł w nich upodobanie i oni znaleźli upodobanie w Nim.³⁴⁰¹ ^bJest to dla tego, kto boi się swego Pana.

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

^a9,72; 13,24; 16,32; 35,34. ^b36,12; 55,47.

3401. Najwyższe stadium rozwoju duchowego człowiek osiąga, kiedy całkowicie identyfikuje się z Wolą Boga.

R O Z D Z I A Ł 99

AL-ZILZĀL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Istnieją różne opinie co do czasu i miejsca objawienia tej sury. Naukowcy tacy jak Mujāhid, 'Atā' oraz Ibn 'Abbās uważają, że była ona objawiona w Mekce; niektórzy inni sądzą, że była ona objawiona w Medynie. Ten ostatni pogląd nie jest najwyraźniej oparty na słusznych danych historycznych. Podczas gdy w poprzedniej surze wspomniano o tej wielkiej rewolucji moralnej, jaka miała być wprowadzona przez Świętego Proroka, w surze obecnej powiada się, że podobna zmiana nastąpi kiedyś później, w czasach Wielkiego Następcy Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza i Mahdiego, kiedy to wszystkimi instytucjami ludzkimi wstrząśnie się do posad, zaś nowe odkrycia w sferze nauki i myśli zmienią cały kształt rzeczy, a ideały i idee ludzi przybiorą nowe orientacje.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kiedy ziemia zdrży swym gwałtownym wstrząsem³⁴⁰²

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زُلْزَالَهَا

3. I wyrzuci z siebie swoje brzemię,³⁴⁰³

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

4. A człowiek powie: „Co z nią się dzieje?”³⁴⁰⁴

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Tego dnia ona wyjawi swoje wieści,³⁴⁰⁵

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

6. Albowiem twój Pan tak jej rozkaże.³⁴⁰⁶

بِأَن رَّبِّكَ أَدْنَىٰ لَهَا

7. Tego dnia ludzie ruszą w rozproszonych grupach,³⁴⁰⁷ aby zostały im pokazane wyniki ich dzieł.³⁴⁰⁸

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

8. ^bWówczas ten, kto uczyni dobro choćby tak małe jak atom, ujrzy je,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. A jeśli kto uczyni zło choćby tak małe jak atom, również je ujrzy.³⁴⁰⁹

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

^a1.1. ^b4,124-125; 17,8; 28,85; 41,47.

3402. Cała ziemia doświadczać będzie najróżniejszych wewnętrznych, jak i zewnętrznych, wstrząsów i porywów.

3403. (a) Rozewrze się wnętrze ziemi i wyrzuci ona na zewnątrz całe swoje bogactwa mineralne; (b) nastąpi wielkie uwolnienie i rozwój myśli, odnoszącej się zarówno do nauk fizycznych, jak i duchowych, a zwłaszcza do geologii i archeologii.

3404. Zmian będzie tak wiele i będą one tak dalekosiężne, zaś odkrycia tak wielkie, że człowiek wykrzykiwać będzie ze zdziwienia i zaskoczenia: „Co się dzieje z ziemią?”

3405. Kiedy Świętego Proroka zapytano o znaczenie tego wersetu, powiedział on, że każde tajemne działanie zostanie ujawnione (Tirmidhi).

3406. Ziemia wyrzuci z siebie swoje bogactwa, ponieważ tak nakazuje jej Bóg. Słowo *Auhā* oznacza: rozkazał (Aqrab).

3407. W Dniach Ostatnich ludzie, w celu ochrony swoich interesów politycznych, społecznych i gospodarczych, łączyć się będą w partie, towarzystwa i grupy o podłożu politycznym i gospodarczym, zaś potężne gildie, kartele i syndykaty zaczną się pojawiać jak grzyby po deszczu.

3408. Poszczególni ludzie sięgną po swoje zasoby, a wysiłek zbiorowy zastąpi wysiłek indywidualny po to, by praca ludzi dawała lepsze rezultaty.

3409. Żadne działanie człowieka, dobre czy złe, nie idzie na marne. Zawsze daje ono jakieś wyniki.

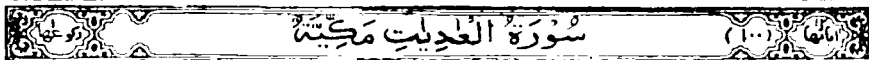
R O Z D Z I A Ł 100

AL-'ĀDIYĀT

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Jābir, 'Ikrimah oraz Ibn Mas'ūd, jeden z najwcześniejszych Towarzyszy Świętego Proroka oraz wielki autorytet w sprawach chronologii koranicznej, uważają, że sura obecna była objawiona w bardzo wczesnym okresie mekkańskim. W czasie zajmuje ona miejsce zaraz po poprzedniej surze. W niektórych poprzednich Rozdziałach wspomniano równocześnie o warunkach panujących zarówno w czasach Świętego Proroka, jak i w Dniach Ostatnich. W surze Al-Zilzāl zajmowano się wielkimi postępami, jakie miały nastąpić w nauce, a zwłaszcza w geologii, oraz wielkimi zmianami, jakie miały mieć miejsce w politycznych, społecznych i gospodarczych sferach Dni Ostatnich. Sura obecna zajmuje się wielkim zapalem i entuzjazmem Towarzyszy Świętego Proroka oraz ich wielkimi ofiarami, jak i bitwami, jakie stoczyli z przeciwnikami drogi Bożej. Niektórzy mistycy uważają, że sura ta odnosi się do ciągłej wojny, jaką sprawiedliwi wierni muszą wypowiedać swoim własnym złym pasjom i skłonnościom oraz światłu z nieba, jakie otrzymują w wyniku dobrych wyników tej walki.

1. W imię Boga, Mitosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na parszające rumaki,³⁴¹⁰

وَالْعَدِيَّتِ صَبِيحًا

3. Które krzesają iskry³⁴¹¹ ognia
swoimi kopytami,

فَالْمُغِيرَاتِ فَلَاحًا

4. Uderzające o świcie,³⁴¹²

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا

5. I wznicejające tumany kurzu,³⁴¹³

فَأَثَرُنَّ بِهِ تَفْعًا

6. I w ten sposób wdzierające się w
środek³⁴¹⁴ szeregów wroga.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَنَابًا

7. Zaiste, człowiek jest niewdzię-
czny wobec swego Pana.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

3410. Jakże drodzy Bogu muszą być ci walczący, którzy wypowiadają nieustanną walkę siłom zła, skoro Bóg na nich się powołuje, a nawet na ich konie. Słowo 'Adiyāt oznacza zarówno grupy wojowników, jak ich rumaki. Werset ten wymownie świadczy o zapale i entuzjazmie Towarzyszy Świętego Proroka do walki i składania własnego życia w ofierze dla drogi Bożej. Werset ten powiada, że maszerują oni na pole bitwy z zadowoleniem i zapalem do odniesienia zwycięstwa lub bycia zabitym dla Allacha; obecny werset z podziwem odnosi się też do szybkości ich rumaków oraz gwałtowności ich ataków. Werset ten objawiony był w Mekce, kiedy muzułmanie nie mieli jeszcze koni. Podczas Bitwy pod Badr armia muzułmańska posiadała tylko dwa rumaki, jeden należał do Miqdāda, a drugi do Zubaira. Właściwie werset ten stanowił proroctwo, które powiadało, że wkrótce muzułmanie będą posiadali konie. Trzy słowa – 'Adiyāt, Muriyat, Mughirāt – są przez różnych naukowców różnie interpretowane. Według Ibn 'Abbās odnoszą się one do wielbłądów, biegnących z okazji Pielgrzymki, lecz wedle autora Rūh al-Ma'āni nawiązuje się tutaj do posiadanych przez muzułmanów koni. Niektórzy autorzy o skłonnościach mistycznych uważają te słowa za opis duchowych podróżników, którzy w swej podróży duchowej szybko biegną, by spotkać się ze swoim Panem i Bogiem.

3411. Rumaki wojowników muzułmańskich biegały tak szybko, że krzesaly kopytami iskry, gdy uderzały kopytami o ziemię. Nawiązuje się tutaj do ochoty i zapalu wojowników muzułmańskich do walki za sprawę Boga.

3412. Odważni wojownicy muzułmańscy nie wykorzystują nieświadomości wroga, atakując ich w nocy. Uderzają na nich w pełnym świetle świtu. Są wojownikami odważnymi i czystymi.

3413. Atak sił muzułmańskich jest tak potężny i przejmujący, że cały horyzont staje się ciemny od wzniesionego kurzu kopytami końskimi kurzu.

3414. Wojownicy muzułmańscy nie atakują pojedynczych osób ani słabych, bezbronnych kobiet, dzieci i ludzi starych. Oni uderzają na całe siły wroga i głęboko się w nie wdzierają.

8. I, zaiste, daje on tego świadectwo swoim postępowaniem.

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذٰلِكَ لَشَهِيدٌ ۝

9. I, zaiste, on nie ma umiaru w swojej ^amiłości do bogactwa.

وَأَنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ۝

10. Czyż ktoś taki nie wie, że kiedy podniesieni zostaną ci, którzy są w grobach,³⁴¹⁵

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَمَاهُ فِي الْقُبُورِ ۝

11. A to, co jest ukryte w ich pierśsiach, zostanie ujawnione,³⁴¹⁶

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝

12. Zaiste, tego dnia ich Pan będzie ich najlepiej Świadom?³⁴¹⁷

يٰۤاَيُّهَا اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ۝

^a89,21.

3415. Wydaje się, że w niewiernych nie pozostało ani trochę życia. Leżą martwi w swoich grobach – w swoich domach. Jednakże wkrótce powstaną w opozycji wobec Islamu i przejdą wiele kilometrów, by zaatakować Świętego Proroka w Medynie.

3416. Ujawnione zostaną wrogie zamiary przeciwników Islamu.

3417. Bóg jest Świadomy tych złych zamiarów i ukarze wrogów Islamu za ich złe uczynki.

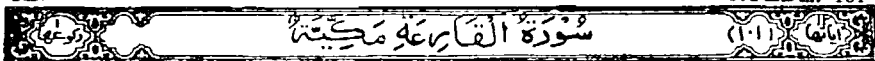
R O Z D Z I A Ł 101

AL-QĀRI'AH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura została objawiona w Mekce. Wszyscy komentatorzy Koranu podzielają ten pogląd. Noldeke i Muir także podają te dane. Podobnie jak sura Al-Zilzāl sura obecna przedstawia krótki, lecz klarowny opis straszliwych konwulsji i katastrofalnych wstrząsów, które w Dniach Ostatnich poruszają podstawami świata. W surze poprzedniej omawiano wielką walkę, jaką Towarzysze Świętego Proroka wypowiedzieli siłom ciemności. Sura obecna może również odnosić się do Dnia Sądu większego niż wszelkie nieszczęścia, jakie mogłyby spaść na niewiernych.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Wielkie Nieszczęście!

الْقَارِعَةُ ②

3. Czym³⁴¹⁸ jest Wielkie Nieszczę-
ście?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4. I skąd masz wiedzieć, czym jest
Wielkie Nieszczęście?³⁴¹⁹

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5. Dzień, w którym ludzie będą jak
rozpędzone ćmy,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⑤

6. A góry będą jak zgręplowana
wełna.³⁴²⁰

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑥

7. Wtedy, jeśli chodzi o tego, ^aktó-
rego szale przeważą,³⁴²¹

فَأَمَّا مَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8. Ten dostąpi przyjemnego życia.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9. Lecz jeśli chodzi o tego, ^bktó-
rego szale będą lekkie,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

^a7,9; 23,103. ^b7,10; 23,104.

3418. Podczas gdy dodanie partykuły *al* do słowa *Qāri'ah* czyni to nieszczęście konkretnym i powiększa jego okropność; dodanie partykuły *mā* (co) czyni to nieszczęście jeszcze bardziej srogim i niszczącym.

3419. Nieszczęście to będzie tak katastrofalne, że nie sposób jest wyobrazić sobie jego okropność, a tym bardziej nie sposób jest opisać je słowami. Patrz także 69,2-5, gdzie dla wywołania podobnego efektu użyty został taki sam zwrot. *Qāri'ah*, oprócz wielkiego nieszczęścia, oznacza karę, która nadchodzi nagle.

3420. Ponieważ przekracza możliwości ludzkiego pojmowania wyobrażenie sobie przeraźliwości tego nieszczęścia, wskazuje się tutaj tylko na nieliczne rezultaty. Werset obecny i następny przedstawiają nieco tego zamieszania i strachu, jakie zapanują. Ten straszny kataklizm porozrzuca ludzi jak skrawki gręplowanej wełny i nie będą oni mogli znaleźć żadnego schronienia.

3421. W odniesieniu do konkretnej osoby słowo *Mawāzin* oznacza jego dzieła, natomiast w odniesieniu do całego narodu, słowo to oznacza jego środki materialne i zasoby. Zgodnie z dzisiejszą terminologią wojenną słowo „tonaż” lub „pojemność” stosownie oddaje znaczenie tego słowa. W tym ostatnim sensie cały ten werset może oznaczać, że naród, którego zasoby są wielkie i tonaż jego parowców i samolotów jest olbrzymi, będzie dominował nad swoimi przeciwnikami, zaś sam ten fakt doda temu narodowi prestiżu i władzy, a w konsekwencji przyczyni się do jego szczęścia.

10. Jego mamką³⁴²² będzie Piekło.

قَامَهُ هَارِيَةً ۝١

11. A skąd masz wiedzieć, co to jest?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝١١

12. Jest nim płonący Ogień.

نَارٌ حَامِيَةٌ ۝١٢

3422. Związek grzesznego ludu z Piekłem będzie taki sam jak niemowlęcia z jego matką. Tak samo jak embriion przechodzi przez różne stadia rozwoju w łonie matki aż do czasu narodzin w formie całkowicie ukształtowanej istoty ludzkiej, podobnie ludzie winni przechodzić będą przez różne stadia tortury duchowej, do czasu aż ich dusze zostaną całkowicie oczyszczone z brudu grzechów i otrzymają oni nowe życie. W ten sposób kara Piekła ma na celu spowodować, żeby niegodziwi okazali skruchę za swoje grzechy i żeby zmienili się. Według koncepcji islamskiej Piekło jest miejscem naprawy moralnej.

R O Z D Z I A Ł 102

AL-TAKĀTHUR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Panuje powszechna opinia co do tego, że sura ta jest jedną z najwcześniejszych objawionych w Mekce. W poprzednich Rozdziałach mówiono o karze, jaka miała spaść na niewiernych jeszcze w czasach Świętego Proroka oraz o późniejszej długiej karierze Islamu, w tym także o jego postępkach w czasie jego Drugiego Przyjścia. Sura obecna zajmuje się czynnikami, które wywołują u człowieka inklinację lub upodobanie do niewiary oraz które odwracają jego uwagę od Boga. Mówi się tutaj o bardzo powszechnym, lecz strasznym nieszczęściu duchowym, a mianowicie o wzajemnej rywalizacji w zdobywaniu dóbr doczesnych i pysznieniu się posiadaniem ich w wielkiej obfitości. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział, iż sura obecna równa jest w wadze swojej wymowy i wartości tysiącowi wersetów (Baihaqui oraz Dailamī), podkreślając w ten sposób jej wielkie znaczenie.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

2. Wzajemne współzawodnictwo
w poszukiwaniu wzrostu dóbr tego
świata odwodzi was³⁴²³ od Boga,

الْهَمُّ التَّكَاثُرُ ۞

3. Do czasu, aż osiągniecie grób.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۞

4. Nie! Wy wkrótce poznacie
Prawdę.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۞

5. Raz jeszcze – nie! Wkrótce
dowiecie się.³²²⁴

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۞

6. Nie! Gdybyście tylko mieli
trochę wiedzy.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۞

7. Wy niechybnie ujrzycie
Piekło³⁴²⁵ jeszcze za życia.

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۞

3423. Chęć zdobywania oraz niepoprawne pragnienie człowieka do prześcigania innych w bogactwie, pozycji i prestiżu to podstawa wszystkich kłopotów człowieka oraz zaniedbywania wyższych wartości życia. Wielkim nieszczęściem człowieka jest to, że jego pasja zdobywania dóbr doczesnych nie zna granic i nie pozostawia mu czasu na myślenie o Bogu oraz o Życiu Przyszłym. Człowiek całkowicie oddaje się tym rzeczom aż do czasu nadejścia śmierci i dopiero wtedy stwierdza on, że stracił swoje cenne życie na zdobywanie tego, co nie jest najważniejsze.

3424. Powtórzenie tego wersetu ma na celu podkreślenie ostrzeżenia zawartego w tej surze. Sura ta może również odnosić się do nemezys, które nastąpi w chwili przyplwyu ślepego zainteresowania człowieka zdobywaniem w tym życiu dóbr doczesnych.

3425. Gdyby człowiek korzystał ze zdrowego rozsądku i tej odrobiny posiadanej wiedzy, to z całą pewnością ujrzałby przed sobą prawdziwe Piekło tego życia, czyli uświadomiłby sobie, że jego dążenie do posiadania dóbr materialnych oraz pozycji w tym doczesnym istnieniu prowadzi do jego całkowitej ruiny moralnej.

8. Wy z pewnością ujrzycie je okiem pewności Życia Przyszłego.³⁴²⁶

ثُمَّ لَتَرُوْنَهَا عَيْنَ الْيَقِيْنِ ۝

9. Wówczas, tego dnia, zostaniecie wezwani, by rozliczyć się z zesłanych wam łask.

ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيْمِ ۝

3426. Wersety 5-8 nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do początku piekielnego życia jeszcze na tym świecie. Piekło życia przyszłego przygotowywane jest jeszcze za tego życia. Jest ono ukryte przed wzrokiem człowieka, ale można je rozpoznać poprzez znajomość pewności, przez tych, którzy zastanawiają się nad nim. Wersety te przedstawiają trzy stadia pewności wiedzy ludzkiej w odniesieniu do Piekła, a mianowicie: *'Im al-Yaqin* lub pewność na podstawie wnioskowania; *'Ain al-Yaqin* lub pewność na podstawie tego, co się widzi oraz *Haqq al-Yaqin* lub pewność na zasadzie uświadomienia sobie. Pewność poprzez wiedzę można zdobyć jeszcze w tym życiu na podstawie wnioskowania tych, którzy zastanawiają się nad naturą zła, ale po śmierci człowiek ujrzy Piekło swoimi własnymi oczami, natomiast w Dniu Zmartwychwstania w pełni uświadomi sobie prawdę pewności, rzeczywiście wchodząc do Piekła.

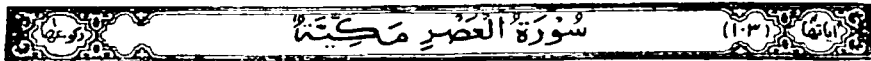
R O Z D Z I A Ł 103

AL-'ASR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Według zgodnej opinii sura ta była objawiona we wczesnych latach Powołania. Autorzy zachodni, oprócz muzułmańskich komentatorów Koranu, przypisują tę surę właśnie na ten okres. Sura poprzednia zajmowała się wielką pasją człowieka do gromadzenia bogactwa i dóbr doczesnych oraz złymi tego konsekwencjami. W surze obecnej powiada się nam, że życie bez celu, pozbawione dobrych ideałów, jest zwyczajnie tracone. Powiada się nam także, że postęp i dobrobyt materialny nie może uchronić ludzi, jeśli brak im jest wiary i jeśli nie prowadzą oni czystego życia. Takim jest świadectwo Czasów. Będąc upojonymi swoimi wielkimi zasobami materialnymi i władzą, prestiżem oraz dobrobytem, niewierni – a zwłaszcza chrześcijańskie narody Zachodu – wysilają się w oparciu o błędną koncepcję, że rzeczy te nigdy nie stracą swojej wartości. Natomiast muzułmanie stracili, jak się wydaje, nadzieję na swoją przyszłość. Obecna sura nawiązuje w szczególności do czasów teraźniejszych. Można jednak uznać, iż nawiązuje ona do czasów Świętego Proroka, ponieważ słowo *Al-'Asr* oznacza także jego czasy.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Na Czas,³⁴²⁷

وَالْعَصْرِ

3. Zaiste, człowiek³⁴²⁸ zawsze jest
po stronie ^bprzegranych³⁴²⁹

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِرٌ

4. Z wyjątkiem tych, którzy wierzą
i czynią dobre dzieła, i ^cwzajemnie się
napominają do głoszenia Prawdy, i
wzajemnie się napominają³⁴³⁰ do
wytrwałości.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا
بِهِ بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ

^a1,1. ^b10,46. ^c90,18.

3427. *Asr* oznacza: czas; historia; następstwo epok; popołudnie; lub wieczór. *Al-Asrān* oznacza: noc i dzień; ranek i wieczór (Lane).

3428. *Al-Insān* (człowiek) oznacza tutaj człowieka, jak przedstawia się go w 17,12; 18,55; 36,78; 70,20, a mianowicie człowieka popędliwego, swarliwego lub takiego, który przeciwstawia się Posłańcom od Boga.

3429. Trwałe świadectwo historii powiada, że w rozgoryczeniu i żalu kończą ci ludzie lub narody, które niewłaściwie wykorzystują nadarzające im się w życiu możliwości i które odrzucają wieczne prawa przyrody, określające los człowieka. Właśnie tacy ludzie i takie narody, które przegrywają w wyścigu z Czasem, a które określane są mianem *Al-Insān*, omawiane są w obecnej surze. Praw Bożych nie można odrzucać bezkarnie.

3430. W surze obecnej oraz kilku innych miejscach Koranu zachęca się wiernych, by nie tylko akceptowali słuszne i dobre zasady oraz właściwe ideały, lecz także by głosili je innym i w ten sposób pomagali w tworzeniu zdrowej atmosfery wokół nich. Dalej zachęca się wierzących, aby nie zniechęcali się opozycją czy prześladowaniami, na jakie natknąć się mogą w wypełnianiu swego trudnego zadania, lecz by znosili je z cierpliwością i wytrwałością. Zatem sura ta w jednym krótkim wersecie ustanawia zasady postępowania, dzięki przestrzeganiu których człowiek może prowadzić życie szczęśliwe, pełne zadowolenia, dobrobytu i postępu.

R O Z D Z I A Ł 104

AL-HUMAZAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w bardzo wczesnym okresie mekkańskim. Właściwie jest ona jedną z najwcześniejszych objawionych sur. Istnieje całkowita zgoda komentatorów Koranu w tym względzie, a pogląd ten potwierdzają również orientaliści Zachodu. W surze Al-Takāthur przedstawiono ostrzeżenie, które powiada, iż niezdrowe współzawodnictwo w komasowaniu bogactw oraz pysznienie się nimi odwraca uwagę człowieka od Boga oraz od prawdziwych wartości życia. W surze *Al-ʿAsr* powiedziano, że jedynie poprzez przyjęcie szlachetnych ideałów i poprzez sprawiedliwe postępowanie człowiek może uchronić się przed życiem „straconym”. W surze obecnej nawiązuje się do okropnego końca tych niewiernych, którzy zamiast wydawać swoje nagromadzone bogactwo dla dobra różnych spraw, pozwalają sobie na dopatrywanie się błędów i rzucanie oszczerstw pod adresem dobrych i sprawiedliwych wiernych.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^bBiada każdemu oszczercy,³⁴³¹ potwarzy,

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۝

3. Który gromadzi bogactwo i ciągle je przelicza.³⁴³²

بِالَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ۝

4. On sądzi, że jego bogactwo uczyni go nieśmiertelnym.³⁴³³

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۝

5. Nie! On niechybnie zostanie wrzucony w miażdżącą mękę.³⁴³⁴

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۝

6. A skąd masz wiedzieć, czym jest miażdżąca męka?^{3434A}

وَمَا آذْرَبُكَ مَا الْحُطَمَةُ ۝

7. Jest nią rozpalony przez Allacha ogień,

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ۝

8. Który wznosi się ponad serca.

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْإِفْكِدَةِ ۝

9. Ogień ten zostanie nad nim zamknięty³⁴³⁵

إِنهَا عَلَيْهِمْ مُّصَدَّدَةٌ ۝

10. W rozpostartych filarach.^{3435A}

إِن فِي عَمَدٍ مُّمدَدَةٍ ۝

^a1,1. ^b49,13; 68,12. ^c9,34; 89,21. ^d90,21.

3431. *Humazah* oznacza: ktoś, kto u innych dopatruje się błędów, lecz za ich plecami; natomiast *Lumazah* oznacza: ktoś, kto znajduje u nich błędy za ich plecami lub otwarcie (Aqrab). Na zasadzie kontrastu wobec dwóch podstawowych, dobrych cech – dobroci i cierpliwości, o których była mowa w poprzedniej surze – w surze obecnej mówi się o dwóch złych cechach, które podcinają korzenie spokoju i harmonii społecznej. Obmawianie i rzucanie oszczerstw to dwa największe elementy zła, z powodu których strasznie cierpią tak zwane społeczności cywilizowane dzisiejszych czasów.

3432. Werset ten stanowi smutny komentarz do zamięłowania człowieka do bogactw doczesnych. Oddawanie czi Mamonie jest zmorą materialistycznych cywilizacji naszych czasów.

3433. Nieszczęsny sknera dalej gromadzi swoje bogactwo najróżniejszymi drogami, dobrymi lub złymi, szczyci się tym i powstrzymuje się od wydawania swoich pieniędzy dla dobrych spraw, uważając, iż to uczyni go nieśmiertelnym, że uratuje jego imię od zapomnienia i zapewni mu dobrobyt. Człowiek taki wyśiła się jednak w oparciu o błędne koncepcje.

3434. Nie może być większego ponizenia czy agonii umysłowej dla człowieka niż patrzeć, jak sprawa, przeciwko której walczył całymimi swoimi siłami i którą poddawał najróżniejszym próbom, dokonuje postępu i coraz lepiej prosperuje przed jego oczami. Właśnie taki żar odczuwali w sercu przywódcy Quraish, kiedy zauważyli, jak ta delikatna roślina Islamu zmienia się w potężne drzewo mimo ich wysiłków zniszczenia jej.

3434A. Arabowie powiadają *Hatamat-hu al-Sinnu*, czyli złamał go starczy wiek (Lane).

3435. Intensywność gorąca zamkniętego ognia wzrasta nieproporcjonalnie i wielokrotnie.

3435A. „Rozpostarte filary” to złe nawyki, złe zwyczaje, które nie pozwolą niewiernym na przystosowanie ich życia do dobroczynnych norm i wartości.

R O Z D Z I A Ł 105

AL-FĪL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna została objawiona bardzo wcześnie w Mekce. Jej tytuł zaczerpnięty jest ze zwrotu Ashâb al-Fil (Właściciele Słonia), który występuje w 2. wersecie. Tak nazwana była armia Abrahę, ponieważ był w niej jeden lub więcej słoni. Sura obecna nawiązuje do najazdu na Mekkę dokonanego przez Abrahę Ashram – wicekróla Jemenu, chrześcijańskiego króla Abisynii – który przybył z zamiarem zniszczenia Ka'bah. Chcąc przypochlebić się królowi Abisynii oraz złamać jedność narodową Arabów lub – jak powiada tradycja – wykorzystać domniemany nacjonalizm arabski pod kierunkiem wielkiego Proroka – wkrótce już oczekiwanego – chciał on odwrócić uwagę Arabów od Ka'bah oraz głosić w Arabii chrześcijaństwo. Abrahę wybudował kościół w San'â, stolicy Jemenu. Jednakże kiedy nie udało mu się nakłonić Arabów do przyjęcia kościoła w San'â zamiast Ka'bah jako miejsca oddawania czci, wpadł on we wściekłość. A ponieważ upojony był olbrzymią siłą militarną, ruszył na Mekkę armią 20 000 ludzi w celu zmiecienia Ka'bah z powierzchni ziemi. Przybywszy na miejsce, kilka kilometrów od Mekki, posłał po przywódców Quraish, by przenegocjować z nimi losy Ka'bah. Delegacja Quraish, prowadzona przez sędziwego i czcigodnego 'Abd al-Muttalib, dziadka Świętego Proroka, spotkała się z Abrahą, który okazał jej wiele szacunku. Lecz ku wielkiemu zdziwieniu i wzgardzie Abrahę 'Abd al-Muttalib miast błagać o oszczędzenie Ka'bah, poprosił jedynie o zwrot jego dwustu wielbłądów, które zabrali ludzie Abrahę. Kiedy Abrahę powiedział 'Abd al-Muttalibowi, iż nie oczekiwał tak miernej z jego strony prośby, kiedy wszak przybył, by zniszczyć ich święty Dom Czci, 'Abd al-Muattalib wylał swą złość i wyraził swą niezłomną wiarę w nienaruszalność Ka'bah słowami: „Jam jest panem tych wielbłądów, a i Ka'bah ma swego Pana, który ją ustrzeże” (Al-Kâmil, t. I). Oczywiście negocjacje załamały się. Kiedy 'Abd al-Muttalib zorientował się, że jego siły są zbyt słabe, by przeciwstawić się siłom Abrahę, polecił swoim współplemieńcom, aby wycofali się na okoliczne wzgórza. Przed opuszczeniem miasta 'Abd al-Muttalib, trzymając w rękach stroje z Ka'bah, modlił się do Boga słowami pełnymi patosu, które brzmiały w przybliżeniu tak: „Tak jak człowiek chroni swój dom i własność przed grabieżą, tak i uczyni Ty, o Panie, obroń Twój własny Dom i nie doświadczaj Krzyża, by zwyciężyć ponad Ka'bah” (Al-Kâmil oraz Muir). Wojska Abrahę ledwie się poruszyły, a spadł na nią bicz Boży. Jak powiada Muir „w obozie Abrahę pojawiły się objawy choroby. Na skórze ludzi pojawiły się straszne pryszczki i bąble, prawdopodobnie objawy ospy. W zamieszaniu i obrzydzeniu armia Abrahę wycofała się. Porzuceni przez swoich dowódców, ludzie ginęli wśród dolin, zaś potop zmył wielkie ich rzesze do morza. Nie przeżył tego prawie nikt. Natomiast sam Abrahę zmarł po drodze do San'â” pokryty strasznymi pryszczami i wypryskami skóry”. Właśnie do tego wydarzenia nawiązuje w szczególności obecna sura. Fakt, że chorobą, która zniszczyła armię Abrahę, była ospa w formie epidemii, potwierdzany jest przez wielkiego historyka – Ibn Ishâq. Cytuje on 'A'ishah, szlachetną i utalentowaną żonę Świętego Proroka, która powiedziała, że widziała w Mekce dwóch ślepych żebraków i kiedy spytała kim są, powiedziano jej, że byli to jeźdźcy dosiadający słoni Abrahę (Manthûr).

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Czy nie wiesz, jak Pan twój postąpił z Właścicielami Słonia?³⁴³⁶

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. Czy nie uczynił On, że^aich plany spełzły na niczym?

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضَلُّلٍ

4. I wysłał On przeciwko nim roje ptaków,³⁴³⁷

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Które pożarły ich martwe ciała, uderzając nimi o bryły gliny.³⁴³⁸

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

6. I w ten sposób uczynił ich jak połamane źdźbła, zjedzonych.

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ

^a27,51-52.

3436. Abraha, wicekról Negusa w Jemenie, wyruszył na Mekkę z wielkim wojskiem w roku 570 A. D., czyli w roku narodzin Świętego Proroka, by zniszczyć tam Ka'bah. Miał ze sobą kilka stoni. Płaga lub epidemia ospy całkowicie zniszczyła jego armię, a gnijące ciała jego wojowników pożerały wielkie stada ptaków. Patrz Wstęp do tej sury.

3437. Wedle niektórych autorytetów *Abābil* to liczba mnoga od słowa *Ibbaul*, które oznacza: oddzielna grupa z całej liczby ptaków lub koni, lub wielbłądów, idących jeden za drugim. Słowa *Tairan Abābil* oznaczają ptaki w oddzielnych stadach lub ptaki w grupach z tej czy innej okolicy, frunące jedna za drugą, stado za stadem (Lane).

3438. Stada ptaków żywiły się martwymi ciałami najeźdźców, uderzając oderwanymi kawałkami o kamienie, jak mają to zwyczaj czynić ptaki, pożerające oderwane kawałki martwych ciał zwierząt. Partykuła *ba* oznacza *alā*, czyli na lub o (Lane).

R O Z D Z I A Ł 106

AL-QURAIISH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna, podobnie jak poprzednia, została objawiona w Mekce w bardzo wczesnych latach Powołania. Choć jest to sura całkiem niezależna i oddzielna, pełna we wszelkich jej aspektach, jej temat ściśle wiąże się z tematem sury Al-Fil, przez co niektórzy komentatorzy błędnie uznają ją za część tamtej sury. W surze Al-Fil przedstawiono krótki, ale graficzny opis całkowitego zniszczenia wojsk Abrahym (który przybył, by zniszczyć Ka'bah), a odbyło się to dzięki biczowi Bożemu, jaki spadł na te wojska w formie gwałtownej ospy. W surze obecnej Bóg przypomina Quraish, że wypadło im czcić „Pana tego Domu” – Domu służby, jako że zabezpieczeni byli przed strachem i głodem. W surze poprzedniej wspomniano o wrogu Ka'bah oraz o karze Bożej, jaka na niego spadła z powodu tego, że miał śmiałość uderzyć na tę świątynię. W surze obecnej powiada się jak w jalonej dolinie Mekki Bóg zaopatrzył kustoszy Domu we wszelkiego rodzaju pożywienie i jak uczynił ich bezpiecznymi i wolnymi od strachu i niebezpieczeństwa.

1. ^aW imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Pan twój zniszczył Właścicieli
Słonia, by dołączyć³⁴³⁹ serca Quraish³⁴⁴⁰ –

لِيَلْفِ قُرَيْشٌ

3. Aby dołączyli do swych podróży³⁴⁴¹ w zimie i w lecie. –

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

4. Żeby czcili Pana ^btego Domu,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ

^a1,1. ^b3,97; 27,92.

3439. *Ilāf* jest rzeczownikiem bezokolicznikowym od słowa *Ālafa* i oznacza: przyczepienie się lub spowodowanie, aby ktoś przyczepił się do jakiejś rzeczy; miłowanie lub spowodowanie, aby ktoś umiłował jakąś osobę lub rzecz; dostarczenie danej osobie jakiejś rzeczy; przymierze lub zobowiązanie zawierające odpowiedzialność za bezpieczeństwo; ochrona (Lane).

3440. Słowo *Quraish* pochodzi od słowa podstawowego *Qarasha*. *Qarasha* oznacza: zebrał to stąd i stamtąd i przyłączył jedną część do drugiej (Aqrab). Plemię to zostało nazwane właśnie *Quraish*, ponieważ jeden z jego przodków, Qussayy ibn Kilāb bin Nadr, przekonał ich do tego, by przybyli z różnych części Arabii, gdzie prowadzili życie nomadów oraz by osiedlili się w Mekce. A ponieważ było ich niewielu, zostali nazwani *Quraish*, co oznacza małą grupę zebraną z różnych okolic.

3441. Ponieważ *lām* jest partykułą, a w języku arabskim zdanie nigdy nie zaczyna się od partykuły, to całe to zdanie lub zwrot należy rozumieć jako znajdujący się przed tym werselem. Werset poprzedzony tak rozumianym zwrotem można interpretować następująco: „Czyż dziwi cię, Muhammadzie, wielka łaska Boga dla *Quraish*, skoro to On stworzył w ich sercach umiłowanie do podróży zimą i latem”. Łaska Boża polegała na tym, że prowadząc karawany handlowe w zimie do Jemenu, a w lecie do Syrii i Palestyny, *Quraish* przywozili do Mekki konieczne do życia produkty. Dzięki tej działalności handlowej *Quraish* zdobyli pewien prestiż, przyczynili się do dobrobytu swego miasta oraz zaznajomili się z prorocztwami o pojawieniu się w Arabii wielkiego Proroka, kontaktując się z jemeńskimi Żydami i syryjskimi chrześcijanami, którzy znali te właśnie prorocztwa. *Quraish* tak bardzo wrosli w tę ziemię i mieli tak wielkie oddanie dla Ka'bah, że woleliby raczej umrzeć z głodu niż opuścić to miejsce. Dopiero dzięki napomnieniom Hāshima, pradiada Świętego Proroka, zaczęli oni tak postępować. W ten sposób ich podróże z miejsca na miejsce stały się łaską Bożą, nie mówiąc już o innych korzyściach, jakie płyną z podróży. Dzięki tym podróżom *Quraish* przygotowywali się do przyjęcia Świętego Proroka, którego pojawienia oczekiwano już niedługo. Istnieje jeszcze jedno wyjaśnienie tego wersetu, które chyba nawet bardziej pasuje do kontekstu. Brzmi ono mniej więcej tak: „O Muhammadzie! Twój Pan zniszczył Posiadaczy Słonia, aby skłonić serca *Quraish* do swobodnego podróżowania w zimie i w lecie, co było dla nich wielką łaską Bożą”. Interpretacja taka zdaje się przekonująca, ponieważ gdyby Abrahā nie został zniszczony, *Quraish* nie umiłowałiby podróżowania do tych miejsc, a ich podróże nie byłyby bezpieczne. Zatem zniszczenie Abrahā, oprócz otwarcia przed *Quraish* nowych dróg handlowych, uczyniło Ka'bah miejscem jeszcze bardziej świętym w oczach Arabów, dla których było już ono miejscem pielgrzymek. To z kolei nadało jeszcze większego impetu handlowi prowadzonemu przez *Quraish*. Werset ten może również oznaczać: „Wasz Pan zniszczył Posiadaczy Słonia dla ochrony *Quraish*”.

5. Który karmił ich w głodzie i dał im ulgę przed strachem.³⁴⁴²

غِيَاثُ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ دَرَأَ عَنْهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝

3442. Quraish pozbawieni zostali strachu, podczas gdy wszędzie wokół nich szalał strach i poczucie zagrożenia. Oprócz tego zaopatrywani oni byli przez cały rok w najróżniejsze owoce i pożywienie. Wszystko to nie było dziełem przypadku. Odbyło się to zgodnie z planem Bożym oraz w formie spełnienia proroctwa, uczynionego przez patriarchę Abrahama na 2 500 lat wcześniej (2,127, 130 oraz 14,36, 38). Werset ten uświadamia niewierzącym Quraish ich winę niewdzięczności, powiadając im, że oddali się czci drewnianych bożków i bożków z kamienia, zamiast czcić Litościwego i Miłosiwego Boga, który obdarzył ich wielkimi łaskami i dał im bezpieczeństwo i dostatek pożywienia.

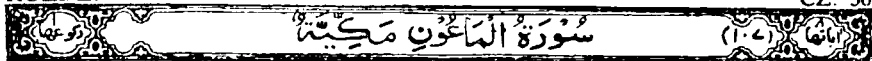
R O Z D Z I A Ł 107

AL-MÁ'ÛN

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura znajduje się w grupie Rozdziałów objawionych bardzo wczesnie w Mekce. W surze poprzedniej powiedziano Quraish, że Bóg dał im spokój i zabezpieczenie przed niebezpieczeństwem oraz wszystkie rzeczy najbardziej potrzebne do życia jedynie z powodu swojej szczególnej łaski i litości, a nie z powodu jakichkolwiek z ich strony zasług. Powiedziano im dlatego, że w formie aktu wdzięczności powinni oddawać szczerze usługi swojemu Litościwemu Bogu. Jednak oni zajęli się zdobywaniem dóbr doczesnych oraz oddali się bałwochwalstwu. W surze obecnej powiada się, że miłość do świata spowodowała, iż wiele narodów straciło wiarę w Życie Przyszłe i całkiem zapomniało o Bogu. Sura ta zajmuje się również dwiema podstawowymi zasadami Islamu, których zaniedbywanie stanowi samo w sobie zaprzeczanie Religii – cześć Boga oraz służba dla innych istot ludzkich.

1. *W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Czy widziałeś tego, który zaprzecza istnieniu bSądu?³⁴⁴³

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ۚ

3. Jest nim ten, który odpędza sierotę³⁴⁴⁴

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۚ

4. I nie ęponagla do karmienia biednych.

وَلَا يُحِضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْيَسِيرِ ۚ

5. Zatem biada tym, którzy się modlą,³⁴⁴⁵

قَوْلِي لِلْمُصَلِّينَ ۚ

6. Lecz nie baczą na swoją Modlitwę.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۚ

7. Oni lubią wyłącznie ^dbyć widzianymi³⁴⁴⁶ przez ludzi

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۚ

8. I powstrzymują się od dawania jałmużny.

وَيَنْتَعُونَ الْمَاعُونَ ۚ

^a1,1. ^b82,10. ^c69,35; 89,19. ^d4,143.

3443. W samej rzeczy ten jest bardzo złym człowiekiem, kto nie wierzy w rozliczenie Boże lub kto nie wierzy w Religię, źródło i podstawę wszelkiej moralności.

3444. Werset obecny i następny mówią o dwóch rodzajach strasznego zła społecznego, które – jeśli się przed nim dobrze bronić – wywołują całkowity schylek i dezintegrację społeczeństwa. Nie obejmowanie właściwą troską sierot zabija w ludziach ducha ofiarności, zaś zapomnianie o ubogich i potrzebujących pozbawia użyteczną część społeczeństwa wszelkiej inicjatywy oraz woli poprawiania własnego ludu.

3445. Modlitwa reprezentuje obowiązki wobec Boga, zaś Modlitwy tych hipokrytycznych faryzeuszów, którzy nie wypełniają należących do nich obowiązków wobec istot Bożych, są ciałem bez duszy, muszlą bez zawartości.

3446. Pełni hipokryzji faryzeusze dokonują jedynie pokazu bezdusznych aktów dobroci i dobroczynności.

3447. *Al-Mā'ūn* oznacza: małe przedmioty domowe, których często się używa, jak siekiera, garnek, itp.; akt dobroci; jakąkolwiek użyteczną rzecz; *Zakāi* (Aqrab).

R O Z D Z I A Ł 108

AL-KAUTHAR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Będąc jednym z najwcześniejszych objawień, sura ta stanowi stanowczy dowód na to, że Koran jest objawionym Słowem Bożym, jak i potwierdzenie układu jego Rozdziałów, przyjętego pod Bożym kierownictwem. Bowiem podczas gdy sura obecna objawiona była bardzo wcześnie w Mekce, gdzieś na przestrzeni pierwszych czterech lat powołania, umieszczona jest prawie na końcu Koranu. Porządek Rozdziałów dzisiejszego Koranu jest inny od porządku ich objawiania. Rzeczywiście cudem Koranu jest to, że porządek, w jakim objawiane były poszczególne Rozdziały najlepiej pasował do potrzeb okresu, w jakim były one objawiane, lecz zostały one ułożone w takiej kolejności jako części składowe Koranu, by w najlepszy sposób zaspokajać potrzeby człowieka w całej przyszłości. Obietnica zawarta w tej surze była wypowiedziana w czasie, kiedy Święty Prorok prawie nie był znany poza granicami Mekki, a jego twierdzenie, iż był wybawicielem, ostatnim wybawicielem ludzkości, traktowane było przez innych ludzi za niegodne poważnego zastanowienia się. Obietnica ta zawarta była w zaakcentowanych słowach. Słowa „Obdarowaliśmy cię obfitością dobra” wskazują, że obiecane dobro było już dane Świętemu Prorokowi. Koniecznym było, aby w celu dowiedzenia Bożego pochodzenia Koranu sura ta została objawiona w czasie, kiedy – mówiąc w ludzkich kategoriach – nie było właściwie innej możliwości spełnienia tej obietnicy jak umieszczenie go na końcu tej sury, kiedy wypowiedziana została obietnica.

Związek obecnej sury z Rozdziałem poprzednim polega na tym, że w surze poprzedniej omówiono niektóre najważniejsze moralne grzechy hipokrytów, zaś w surze obecnej wymienia się odpowiadające im cnoty ludzi wierzących, a mianowicie hojność, przestrzeganie codziennej Modlitwy, oddanie Bogu oraz chęć ponoszenia ofiar dla spraw narodowych.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Zaiste, ^aobdarowaliśmy cię obfi-
tością dobra, ³⁴⁴⁸

إِنَّا أَنْعَمْنَا عَلَيْكَ الْكَوْثَرَ

3. Więc módl się do twego Pana i
składaj ofiary.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَإِنْ حَرَّ

4. Zaiste, to twój wróg jest tym,
^bkto pozostanie bez potomstwa. ³⁴⁴⁹

بَعْدُ إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْأَبْدَرُ

^a93,6. ^b111,2.

3448. *Kauthar*, oprócz innych rzeczy, oznacza obfitość dobra. Słowo to oznacza także osobę mającą w sobie wiele dobra oraz taką, która wiele daje i często daje (Mufradât i Jarîr). Sura obecna odnosi się do Świętego Proroka jako kogoś, na kogo Bóg zesłał wiele dobra. Została ona objawiona w czasie, kiedy Święty Prorok niczego nie miał i niczego nie mógł dać. Był on wówczas człowiekiem bardzo ubogim i jego twierdzenie o prorocत्वie traktowane było z pogardą oraz jako twierdzenie niegodne uważnego zastanowienia się. Przez wiele lat po objawieniu tej sury szydzono z Proroka, przeciwstawiano się mu i prześladowano go, aż w końcu musiał on opuścić swoje rodzinne miasto jako uciekinier, a za jego głowę wyznaczona została nagroda. Także i przez kilka lat życia w Medynie jego życie znajdowało się w stałym niebezpieczeństwie, a jego wrogowie z chęcią urzeczyliby (mówiąc w kategoriach ludzkich, to zrozumiałe) tragiczny i wczesny koniec Islamu. Później, pod koniec jego życia zaczęło nań sypać się dobro w najróżniejszych formach, a obietnica zawarta w tej surze spełniła się całkowicie. „Wyrzutek społeczny” z Mekki stał się sędzią losów całej Arabii, a ten niepiśmienny syn pustyni okazał się wiecznym Nauczycielem całej ludzkości. Bóg dał mu Księgę, która jest nieomylnym przewodnikiem ludzkości po wszystkie czasy. Natomiast, posiadając atrybuty Boże, Prorok wznosił się do takiej bliskości z Bogiem, jak jest to możliwe w przypadku każdego innego człowieka. Pobłogosławiony on został towarzyszem oddanych współwyznawców, których lojalność i oddanie nie znalazły nigdy naśladownictwa. Kiedy zaś od Stwórcy nadeszło Powołanie, aby opuścił on świat, był zadowolony z całkowitego wypełnienia tego usłóconego zadania, jakim został obarczony. Krótko mówiąc, wszelkie dobro, materialne i moralne, zostało zesłane na świętego Proroka w olbrzymiej obfitości. Dlatego on właśnie zasłużył sobie na miano „najpomyślniejszy ze wszystkich Proroków” (Enc. Brit.)

3449. Bardzo ważnym jest, że w tym wersecie o wrogach Świętego Proroka powiada się z naciskiem jako o *Abtar* (nie mających męskich potomków), podczas gdy faktem historycznym jest to, iż wszyscy synowie samego Świętego Proroka, urodzeni przed i po objawieniu tej sury, zmarli i pozostał on bez żadnego potomka płci męskiej. Wskazuje to na fakt, że słowo *Abtar* oznacza tutaj jedynie „kogoś pozbawionego potomstwa duchowego, nie zaś synów w znaczeniu potoczny”. Właściwie był to Boży plan, aby Święty Prorok nie miał męskich potomków, jako że miał on być duchowym ojcem całej rzeszy synów we wszystkich epokach aż po kres czasu – synów, którzy mieli być wierniejsi, bardziej posłuszni i miłujący niż synowie fizyczni jakiegokolwiek ojca. Zatem to nie Święty Prorok, lecz jego wrogowie pomarli bez potomstwa, ponieważ przyłączając się do Islamu ich synowie stali się duchowymi synami Świętego Proroka i w pewnym sensie wstydzili się i czuli się poniżeni z powodu pochodzenia przypisywanego ich własnym ojcom.

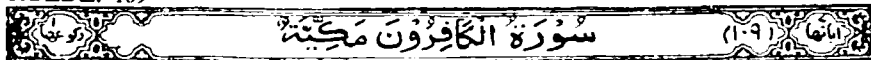
R O Z D Z I A Ł 109

AL-KĀFIRŪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Panuje powszechna zgoda co do tego, że sura ta była objawiona w Mekce. Hasan, 'Ikrimah oraz Ibn Mas'ud potwierdzają ten pogląd. Noldeke umieszcza tę surę na początku czwartego roku Powołania. Sura ta blisko łączy się z surą Al-Kauthar. W tamtej surze powiedziano, że na Świętego Proroka zesłane będą błogosławieństwa materialne niezrównane w historii ludzkości. Jednakże w surze obecnej tych niewiernych, wobec których wydany został dekret Boży, iż nie przyjmą Islamu, ostrzega się, że kiedy ujrząwszy tak wyraźne Znaki popierające Świętego Proroka odmówią przyjęcia Islamu, to jak będą mogli oczekiwać porzucenia przez muzułmanów ich wiary i przyjęcia jakichś głupich i zmyślonych wierzeń? Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział, iż sura Ikhlas, czyli sura 112., równa jest 1/3 objętości Koranu, zaś sura obecna 1/4 tej Księgi. Święty Prorok powiedział również, że każdy, kto często będzie je recytował i głęboko zastanawiał się nad ich tematem, zdobędzie sobie wielki szacunek i prestiż (Ibn Mardwaih), co oznaczało, że ponieważ sura Ikhlas zajmuje się podstawowymi zasadami Islamu – Jednością Boga – oraz ponieważ w surze obecnej zachęca się wiernych do pełnego odwagi poświęcenia się swej Wierze we wrogim otoczeniu i we wrogich okolicznościach, ten, kto uświadomi sobie znaczenie tych dwóch Rozdziałów, zyska sobie niechybnie wielki szacunek i uznanie.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

2. Powiedz:³⁴⁵⁰ „O wy,³⁴⁵¹ niewie-
rzący!³⁴⁵²

قُلْ يَا كٰفِرُوْنَ

3. „Ja nie czczę, jak wy czcicie,

لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ

4. „Ani wy nie czcicie tak, jak
czczę ja.

وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَا اَعْبُدُ

5. „Ani ja nie czczę tych, których
wy czcicie.

وَلَا اَنَا عٰبِدُ مَا عٰبَدْتُمْ

6. „Ani wy nie czcicie Tego,³⁴⁵³
którego ja czczę.

وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَا اَعْبُدُ

3450. Przykazanie Boże zawarte w słowie *Qul* dotyczy wszystkich muzułmanów. Poza obecną surą słowo to znajduje się na początku Rozdziałów 72, 112, 113 oraz 114 i użyte jest w 306 wersach Koranu. Za każdym razem jego użycie ma na celu podkreślać znaczenie tematu, do którego się odnosi. W ten sposób zachęca się wiernych, by głosili głośno i wielokrotnie oraz by przekazywali niewiernym jasno i zdecydowanie wielkie zasady Islamu, jakie przedstawia się i akcentuje w obecnej surze.

3451. Zwrot „O, wy” ma na celu zwrócenie uwagi na temat tej sury oraz na podkreślenie jego znaczenia. Zwrot ten jest w Koranie często stosowany w tym właśnie celu.

3452. Słowo „niewierzący” może odnosić się do tych zatwardziały niewiernych, którzy z powodu stałego i upartego odrzucania Prawdy, całkowicie wykluczają możliwość przyjęcia jej, zaś niewiara staje się częścią ich istnienia.

3453. Komentatorzy różnie interpretują werset obecny oraz trzy poprzednie. Niektórzy powiadają, że ponieważ pogańscy mekkańczycy zadali swe pytanie w dwóch formach, to z tego właśnie powodu również odpowiedź na nie ma dwie formy. Inni powiadają, że powtórzenie to służy podkreśleniu. Natomiast jeszcze inni komentatorzy jak Zajjāj uważają, że dwa pierwsze zdania oznaczają odrzucenie czci w czasie obecnym, zaś dwa ostatnie zdania odrzucenie jej w przyszłości. W przeciwieństwie do tego Zamakhsharī twierdzi, że dwa pierwsze zdania oznaczają odrzucanie czci w przyszłości, podczas gdy dwa ostatnie w przeszłości. Jakby jednak nie było, kiedy partykuła *lā* (nie) rządzi aorystem, oznacza czas przyszły. Zgodnie z tym użyciem tej partykuły zwrot *lā A'budu* oznaczałby: „Nigdy nie będę czcił”.

Partykułę *mā* używa się w dwóch formach. Jako *Masdariyyah* zmienia na bezokolicznik ten czasownik, którym rządzi, zaś jako *Mausūlah* oznacza *Alladhī* (to, co). Czasami bywa ona także używana w odniesieniu do istot rozumnych i wtedy oznacza „ten, który”. *Mā* można także traktować jako *Masdariyyah* w dwóch poprzednich wersetach oraz jako *Mausūlah* w dwóch ostatnich, a wtedy te cztery wersety można by interpretować jakoś tak: „Nigdy nie przyjmę waszego sposobu oddawania czci, ani wy nie przyjmiecie mojego sposobu. Ja też nie będę czcił tych rzeczy (bożków) ani rozumnych czy nierozumnych istot, które wy czcicie, podobnie i wy nie będziecie czcić Jego (Allacha), którego ja czczę”.

7. „Dla was wasza religia, a dla
mnie – moja.”³⁴⁵⁴

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۗ

3454. Werset ten oznacza, że ponieważ nie ma nic wspólnego w sposobie życia niewiernych i wierzących oraz ponieważ panuje między nimi całkowity brak zgody nie tylko w odniesieniu do podstawowych koncepcji Religii, lecz także w odniesieniu do jej szczegółów i innych aspektów, dlatego nie może być mowy o jakimkolwiek między nimi kompromisie.

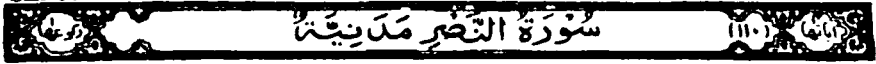
R O Z D Z I A Ł 110

AL-NASR

(Objawiony w Mekce przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna jest surą medyńską w tym sensie, że została ona objawiona po Hijrah w okresie medyńskim, lecz jest ona surą mekkańską w tym sensie, iż została objawiona w Mekce przy okazji Ostatniej Pielgrzymki, zaledwie na 70 czy 80 dni przed śmiercią Świętego Proroka. Wszystkie odnośne dane historyczne wraz z godnymi zaufania tradycjami oraz twierdzeniem tak znakomitego autorytetu jakim jest 'Abd Allāh bin 'Umar – jeden z najwcześniejszych i najgodniejszych Towarzyszy Proroka – wskazują właśnie na tę datę objawienia obecnej sury. Była to ostatnia z sur objawionych w całości, chociaż ostatnim werselem objawienia koranicznego był 4. werset sury Al-Mā'idah. W surze poprzedniej powiedziano wyraźnie niewiernym, iż ponieważ ich praktyki religijne oraz sposób oddawania czci, ich spojrzenie na życie, ich ideały i zasady są zupełnie różne od tych samych elementów w życiu ludzi wierzących, to nie ma żadnej możliwości kompromisu między nimi. Niewierni sami zbiorą żniwa konsekwencji swoich uczynków, podczas gdy muzułmanie cieszyć się będą owocami swojej pracy. W surze obecnej powiada się wiernym, iż obiecane im zwycięstwo już nadeszło, a ludzie zaczęli przyłączać się do Islamu bardzo licznie. Dlatego też wierni, a zwłaszcza Święty Prorok, powinni podziękować Bogu, wychwalać Go oraz poszukiwać u Niego ochrony przed niedociągnięciami i słabościami moralnymi, które na ogół wkradają się w nowy Ruch, kiedy zaczynają się do niego przyłączać wielkie rzesze ludzi. Dzieje się tak dlatego, że w świetle tak licznej rzeszy nowo nawróconych oraz z powodu braku dostatecznej liczby doświadczonych nauczycieli, którzy mogliby przekazywać tym ludziom zasady Islamu, ludzie ci nie potrafią zrozumieć i we właściwy sposób przyswoić sobie nauk Islamu i jego ducha.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kiedy nadejdzie pomoc od
Allacha i Zwycięstwo,³⁴⁵⁵

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3. I ujrzysz, jak ludzie przyjmują
religię Allacha gromadnie,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4. ^aWychwalaj swego Pana Jego
chwałą³⁴⁵⁶ i szukaj Jego przebacze-
nia.³⁴⁵⁷ On, zaiste, często powraca z
łaską.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

^a15.99; 20,131; 50.40.

3455. Obiecane zwycięstwo.

3456. Zachęca się tutaj Świętego Proroka do tego, że ponieważ spełniona została obietnica Boża i wielkie rzesze ludzi zaczęły wstępować do oweczarni Islamu, powinien on podziękować swemu Panu za spełnienie Jego obietnicy oraz że powinien on śpiewać Bogu pieśni chwały.

3457. Tutaj powiada się Świętemu Prorokowi, że ponieważ odniósł zwycięstwo, a Islam stał się największą religią w kraju, zaś wrogowie stali się jego gorącymi wyznawcami, to powinien on modlić się do Boga o przebaczenie im, i wybaczenie im ich strasznych grzechów, czyli tego, co oni czynili wobec Świętego Proroka w przeszłości. Wydaje się, że takie jest znaczenie nakazu kierowanego do Świętego Proroka, aby szukał przebaczenia Bożego. Powyższe może również oznaczać, Świętego Proroka zachęca się tutaj, aby prosił Boga o uchronienie go przed słabościami i niedomaganiem, jakie mogłyby wkraść się do społeczności muzułmańskiej z powodu braku odpowiedniego przygotowania i cdukcji nowych nawróconych. Ważnym jest to, że zawsze, gdy Koran wspomina o zwycięstwie lub innym wielkim sukcesie Świętego Proroka, powiada się mu jednocześnie, aby prosił Boga o przebaczenie i szukał u Niego obrony. Powyższe jasno wskazuje, że i w obecnym wersecie zachęca się Proroka, by prosił Boga o przebaczenie i szukał u Niego obrony nie dla siebie samego, lecz dla innych, czyli, że zachęca się go do tego, by modlił się o to, że gdyby kiedykolwiek zaistniało niebezpieczeństwo odstąpienia wyznawców od przykazań i zasad Islamu, aby Bóg uchronił ich od takiego kryzysu. Tak zatem nie chodzi tutaj o prośbę Świętego Proroka o przebaczenie jakichkolwiek jego własnych poczynań. Wedle Koranu Święty Prorok był całkowicie odporny na wszelkie niedociągnięcia moralne lub odchodzenie z wybranej drogi. Patrz także 2612 oraz 2765.

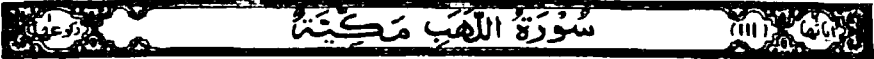
R O Z D Z I A Ł 111

AL-LAHAB

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Istnieje całkowita jedność opinii wśród naukowców muzułmańskich i komentatorów Koranu, że sura ta objawiona została w Mekce we wczesnych latach Powołania. Noldeke i Muir potwierdzają ten pogląd. Jednakże niektórzy naukowcy uważają, że sura ta była piątą objawioną surą, przy czym poprzedzały je sury Al-'Alaq, Al-Qalam, Al-Muzzammil oraz Al-Muddaththir. Wydaje się, że sura ta zajmuje się ludem o czerwonych twarzach i zapalczywych temperamentach – stąd jej tytuł. W surze Al-Kauthar Święty Prorok otrzymał dwojaką obietnicę dotyczącą szybkiego i wielkiego wzrostu liczby wiernych oraz niepowodzenia machinacji wrogów Islamu. W poprzedniej surze – Al-Nasr nawiązano do pierwszej części tej obietnicy, natomiast sura obecna nawiązuje do jej drugiej części.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. ^aNiechaj zginą obie ręce Abū
Lahab,³⁴⁵⁸ i niechaj zginie on sam!

بَنَتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

3. ^bJego bogactwo i to, co sobie
zaskarbił,³⁴⁵⁹ na nic mu się nie przy-
dadzą.

مَا أَخَذَ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

4. On wkrótce będzie się palił w
płonącym ogniu.³⁴⁶⁰

سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ

5. Również i jego żona, zwiastunka oszczerstw.³⁴⁶¹

وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

^a108,4. ^b3,11; 58,18.

3458. Abū Lahab (Ojciec Ognia) to przezwisko 'Abd Al-'Uzzā, wuję Świętego Proroka i jego niezłomnego wroga i prześladowcy. Został on tak nazwany, ponieważ miał on czerwonawą twarz i włosy oraz popędliwy charakter. Sura ta przypomina pewien incydent z wczesnych lat działalności Świętego Proroka. Kiedy Bóg rozkazał mu, by zwołał swoją rodzinę i przekazał jej Posłannictwo Boże, pewnego dnia Święty Prorok stanął na górze Safā i zwołał różne plemiona mekkańskie z ich nazwy – plemiona Luwayy, Murrah, Kilāb i Qusayy – jak i swoją rodzinę, by powiedzieć im wszystkim, że jest Posłańcem od Boga i że jeśli nie przyjmą oni jego Posłannictwa i nie porzucą swoich niegodziwych dróg postępowania, spadnie na nich kara Boża. Ledwie Święty Prorok skończył swoją mowę, Abū Lahab wstał i powiedział: „Zgin, jeśli po to nas tutaj zwołałeś” (Bukhārī). Przezwisko „Ojciec Ognia” może albo odnosić się w szczególności do Abū Lahab, albo do któregośkolwiek zagorzałego wroga Islamu, lub też jeszcze lepiej może ono odnosić się do narodów Zachodu w Dniach Ostatnich, które posiadają i sprawują kontrolę nad bronią nuklearną i atomową – z których jedna ich grupa całkowicie odrzuca Boga, zaś druga zaprzecza Jedności Boga, lecz obie tak samo przeciwstawiają się Islamowi. W tym sensie „obie ręce” oznaczałyby te dwie grupy, zaś cały werset oznaczałby, że wszystkie wysiłki i machinacje wrogów Islamu, a zwłaszcza tych dwóch grup Potęgi Zachodu i ich satelitów, skończą się całkowitym niepowodzeniem, zaś ich niegodziwe plany spadną na ich własne głowy. Narody te płonąć będą z wściekłości, widząc postęp Islamu, zaś znikanie ich własnych bogactw, władzy i posiadłości.

3459. Słowa „jego bogactwo” mogą oznaczać bogactwo wyprodukowane w ich własnych krajach, zaś „to, co sobie zaskarbił” może oznaczać bogactwa zgromadzone w wyniku eksploatacji narodów słabszych i pozbawiania ich posiadanych przez nie zasobów naturalnych.

3460. Zwrot Abū Lahab może również oznaczać kogoś, kto wymyśla różne rzeczy, które wywołują ogień i płomień lub też kogoś, którego pochłaniają płomień i ogień. W tym drugim sensie werset ten można interpretować jako zdanie przepowiadające zniszczenie tych dwóch głównych bloków politycznych w Dniach Ostatnich przez wyprodukowaną przez nie samę, wzniecającą ogień, broń – jak bomby atomowe czy inne rodzaje broni nuklearnej.

3461. Wydaje się, że werset ten odnosi się do żony Abū Lahaba, Umm Jamil, która usłała drogę Świętego Proroka cierniami i szerzyła przeciwko niemu najróżniejsze oszczerstwa. *Haṭab* oznacza także kalumnie (Lane). Werset ten może również odnosić się do tych ludów, które szerzą kalumnie i rzucają fałszywe oskarżenia przeciwko Islamowi i Świętemu Prorokowi.

6. Wokół jej szyi będzie powróż ze skręconych włókien palmowych.³⁴⁶²

عَنْ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

3462. Choć z pozoru wolne, narody tak bardzo zwiążą się ze swoimi ideologiami i systemami politycznymi, że nie będą w stanie od nich się oderwać. Lub też, tak jak Umm Jamil, o której powiada się, że uduszona została tym samym sznurem, którym wiązywała drewno na opał, narody te zginą od tych środków, jakie szykują na swoich przeciwników.

R O Z D Z I A Ł 112

AL-IKHLĀS

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

To, że sura ta jest jednym z najwcześniejszych Rozdziałów mekkańskich, jest poglądem Hasan, 'Ikrimah, a przede wszystkim Ibn Mas'ūd, jednego z najwcześniejszych Towarzyszy Świętego Proroka. Jednak Ibn 'Abbās, choć o wiele młodszy niż Ibn Mas'ūd i uważany za najbardziej uczonego spośród Towarzyszy, uważa, iż sura ta była objawiona w Medynie. W świetle tych różnych opinii dwóch bardzo szanowanych Towarzyszy Świętego Proroka niektórzy komentatorzy skłaniają się raczej do poglądu, że sura ta była objawiona dwa razy – najpierw w Mekce, a później w Medynie. Wśród orientalistów Muir umieszcza tę surę wśród najwcześniejszych Rozdziałów mekkańskich, natomiast Noldeke przypisuje jej miejsce w końcu pierwszego okresu – gdzieś około czwartego roku Powołania. Z powodu dużego znaczenia tematu tej sury, znana jest ona pod kilkoma tytułami, z których najważniejsze to: Al-Tafrīd, Al-Tajrīd, Al-Tauhīd, Al-Ikhlās, Al-Ma'rīfah, Al-Samad, Al-Ahad, Al-Nūr, etc. Ponieważ sura ta zajmuje się podstawowym wierzeniem Islamu – Jednością Boga – sura ta została przez Świętego Proroka nazwana największą ze wszystkich sur koranicznych (Ma'āni). 'Ā'ishah powiedziała, jak się relacjonuje, że przed udaniem się do łóżka Święty Prorok zwykł był recytować Rozdział obecny oraz dwa poprzednie przynajmniej trzykrotnie (Dawūd). Sura obecna zatytułowana jest Ikhlas, ponieważ jej recytowanie i zastanawianie się nad jej tematem ma na celu pobudzić w czytelniku głęboki związek z Bogiem. Do jej wielkiego znaczenia przyczynia się także fakt, że podczas gdy Al-Fātihah uważana jest za streszczenie całego Koranu, sura obecna wraz z dwoma następnymi rozdziałami powtarza temat sury Al-Fātihah. Zajmuje się ona czterema podstawami transcendentnych atrybutów Bożych, podczas gdy sura Al-Fātihah zajmuje się czterema głównymi atrybutami podobieństwa.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Powiedz:³⁴⁶³ „On³⁴⁶⁴ jest Alla-
chem,³⁴⁶⁵ a Jedynym!³⁴⁶⁶”

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3. „Allah, Niezależny i przez
wszystkich Błagany.³⁴⁶⁷”

اللَّهُ الصَّمَدُ

16,23; 22,35; 59,23.

3463. Słowo *Qul* (powiedzieć) zawiera tutaj stałe przykazanie dla muzułmanów, aby głosili „Boga jako Jednego”.

3464. *Huwa* (On) użyte jako *Damir al-Sha'n* oraz oznaczające „prawdą jest”, znaczy tutaj, że prawda zawiera się w naturze ludzkiej – prawda, że Bóg jest i że On jest Jeden i Sam.

3465. *Allāh* to imię wyróżniające, używane w Koranie w odniesieniu do Istoty Najwyższej. W języku arabskim słowo to nigdy nie jest używane w odniesieniu do żadnej innej istoty czy rzeczy. Jest to niezależne imię Boga – ani atrybutywne ani opisowe. Patrz także 3.

3466. *Ahad* to określenie stosowane tylko wobec Boga i oznacza ono: Jedyny; Jeden; Ten, który był i będzie Jednym i Jedynym; Który nie ma nikogo, z kim miałby dzielić się swym Panowaniem ani swoją Istotą (Lane). Podczas gdy *Ahad* oznacza Jedność Boga w Jego osobie – odrzuca się ideę innej istoty – słowo *Wāhid* oznacza wyjątkowość Boga w Jego atrybutach. Tak zatem zwrot *Allāhu Wāhidun* oznaczałby, że Bóg jest tą Najwyższą Istotą, która jest Źródłem, z którego tryska wszelkie stworzenie. Natomiast *Allāhu Ahadun* oznacza, że Allah jest tą Istotą, która jest Jedna i Jedyna w tym sensie, że kiedy myślimy o Nim, w naszym umyśle nie pojawia się idea, jakoby obok Niego istniała jeszcze jakaś inna istota. Bóg jest Jeden i Jedyny w każdym sensie. Nie jest On ani początkowym ogniem żadnego łańcucha, ani jego ogniwem ostatnim. Nie ma niczego jak On ani On nie jest do niczego podobny. Tak rozumie i przedstawia Allacha Koran.

3467. *Samad* oznacza: ten, do kogo można się uciekać; lub komu okazuje się posłuszeństwo; bez kogo nie sposób coś osiągnąć niczego; osoba lub miejsce, nad którą lub którym nie ma wyższego. *Al-Samad* to atrybut Boży, który oznacza Najwyższą Istotę, do której człowiek ucieka się w kwestii zaspokojenia potrzeb; która jest Niezależna od nikogo oraz, od której wszystko zależy w kwestii potrzeb; która istnieć będzie wiecznie, kiedy przestanie już istnieć wszelkie stworzenie; na którą nie ma nikogo (Lane). W poprzednim wersecie stwierdzono, że Bóg jest Jeden, Jedyny i Wyjątkowy. Werset obecny twierdzenie to uzasadnia. Powiada on, że wszystkie rzeczy i istoty zależne są od Boga, lecz On sam jest Niezależny i przez wszystkich błagany. Wszyscy Go potrzebują, lecz On nie potrzebuje nikogo. Do stworzenia wszechświata nie potrzebował On pomocy nikogo. Właściwie nic we wszechświecie nie jest samo w sobie pełne, nawet najmniejszy atom. Nic samo siebie nie utrzymuje przy życiu. Wszystko jest zależne w kwestii swego istnienia od jakiejś innej rzeczy. Bóg jest ponad pojmowaniem i domniemaniem. Bóg sam jest taką Istotą, która nie jest zależna od żadnej innej istoty ani rzeczy. Jego atrybuty nie znają granic.

4. „On nie zdradza, ani sam nie jest zdradzony.”³⁴⁶⁸

لَمْ يَلِدْهُ وَلَمْ يُولَدْهُ

5. „I nie ma nikogo Jemu podobnego”³⁴⁶⁹

لَا يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

^a17,112; 19,93; 25,3; 37,153. ^b42,12.

3468. Boży atrybut *Al-Samad* (Niezależny i przez wszystkich błagany) omówiony był w poprzednim wersecie w celu potwierdzenia twierdzenia, że Allah jest *Ahad* (Jeden, Jedyne, Wyjątkowy), natomiast teraz wymienia się atrybut „On nie zdradza ani nie jest zdradzony”, by wskazać, że jest On *Al-Samad* (jest ponad wszelkimi potrzebami), ponieważ obecność w Nim jakichś potrzeb zakłada, że potrzebuje On towarzystwa czy pomocy kogoś, bez kogo nie mógłby wykonać swego dzieła, oraz kto powinien kontynuować Jego dzieło po Jego śmierci, o tyle, o ile tak jak wszystkie istoty, które następują lub po których inne następują, podlegają śmierci. Allah nie jest następcą nikogo i przez nikogo nie będzie zastąpiony. Jest Istotą pełną we wszystkich swoich atrybutach i jest Wieczny, Trwały i Absolutny.

3469. Werszet ten eliminuje ewentualną wątpliwość, jaką mógłby wywołać werszet poprzedni. Założywszy, że Allah jest Jeden, Jedyne, Absolutny i Niezależny od niczego, oraz założywszy, że On nie zdradza ani też nie jest zdradzony, można by sądzić, że może istnieć oprócz Niego jakaś inna istota, która tak jak On może posiadać wszystkie te atrybuty. Obecny werszet eliminuje takie błędne założenie. Także i umysł ludzki dopuszcza istnienie tylko Jednego Stwórcy i Kontrolera całego wszechświata. Doskonały porządek, jaki panuje we wszechświecie, prowadzi do nieuniknionego wniosku, że rządzić nim musi jednolite prawo, a jedność i jednolitość prawa i planu dowodzi i głosi Jedność Stwórcy (21,23). Zatem sura ta podcina korzenie wszelkich wierzeń politeistycznych lub też przekonanie, że w Allachu współistnieją dusza i materia. Oto najwyższa definicja Najwyższej Istoty, jaką znaleźć można w Koranie. Żadne inne objawione Pismo nie naucza nawet w fragmencie piękna, wspaniałości i majestatu tego, co czyni ta definicja.

R O Z D Z I A Ł 113

AL-FALAQ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna i następna tak bardzo się ze sobą wiążą, że chociaż są one same w sobie kompletne i od siebie niezależne, to surę następną (Al-Nās) można uznać za uzupełnienie sury obecnej. Sura obecna zajmuje się jednym aspektem jednego tematu, podczas gdy sura następna zajmuje się aspektem innym. Obie te sury razem nazywane są *Mu'awwidhatān*, co oznacza „te dwie, które dają schronienie”, ponieważ obie te sury rozpoczynają się od zwrotu „W Panu szukam schronienia”. Wśród naukowców panuje znaczna rozbieżność poglądów co do czasu objawienia tej sury. Niektórzy naukowcy, a w tej liczbie Ibn 'Abbās oraz Qatādah, uważają, że były one objawione w Medynie, podczas gdy według Hasan, 'Ikrimah, 'Atā' oraz Jābir sury te były objawione w Mekce. Biorąc pod uwagę wszelkie właściwe fakty i dane historyczne, większość naukowców muzułmańskich oraz komentatorów skłania się ku twierdzeniu, że sury te znajdują się w grupie sur mekańskich.

Temat

Związek tych dwóch sur z Rozdziałem Al-Ikhlās polega na tym, że w surze Al-Ikhlās zachęcano wiernych do głoszenia światu, że Bóg jest Jeden i Wyjątkowy, że przewyższa wszystko i jakąkolwiek inną istotę w swojej Boskości. W obecnych dwóch surach powiada się wiernym, że nie powinni obawiać się żadnego tyrana, dyktatora czy władcy w wypełnianiu swojego świętego obowiązku i że powinni trwać przy swoich wierzeniach, że Bóg jest Jedynym Władcą i Kontrolerem całego wszechświata i że On ma taką władzę, by samemu chronić swoich wyznawców przed czynieniem im szkód przez siły ciemności. Chociaż stanowią te dwie sury integralną część Koranu, można powiedzieć, że są one swoistym epilogiem. Wydaje się, że zasadniczą część Koranu kończy się na surze Al-Ikhlās, która w skróconej formie powtarza podstawowe zasady Islamu. W obecnych dwóch surach wierzących zachęca się do szukania schronienia u Boga przed zbaczaniem z właściwej drogi oraz przed występkami i złem, jakie mogą źle wpływać na dobrobyt materialny i rozwój duchowy. Święty Prorok zwykł był recytować te dwie sury przed pójściem spać.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Powiedz: „Ja szukam schronienia u ^aPana świtu³⁴⁷⁰

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

3. „Przed złem tego, co On stworzył

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

4. „I przed złem ciemności,³⁴⁷¹ kiedy się rozciąga,

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ

5. „I przed złem tych, którzy dmuchają na więzy³⁴⁷² stosunków wzajemnych, by je rozwiązać,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ

6. „I przed złem zazdrośnika, gdy zazdrości”.

يَوْمٍ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

^a6,97.

3470. Falaq oznacza świt; Piekło; całe stworzenie; (Lane). Muzułmanina zachęca się, by modlił się, żeby (1) kiedy minie noc ciemności nad Islamem, a zaświta poranek jego świetlanej przyszłości, słońce Islamu świeciło nadal, aż osiągnie Zenit; (2) żeby Bóg chronił go przed złem ukrytym i jawnym w tym, co On stworzył, a w tej liczbie przed złymi wpływami herezji, złego otoczenia, wadliwej edukacji, itp. oraz (3) żeby Bóg uchronił go przed mękami piekielnymi w tym życiu, jak i w Życiu Przyszłym.

3471. Werset ten może odnosić się do zła tych czasów, kiedy zgaśnie światło Prawdy, a całe oblicze ziemi zakryje ciemność grzechu i niegodziwości. Werset ten może również odnosić się do czasu, kiedy człowiek przygnębiony jest przez niepowodzenia i cierpienia, a wokół niego panuje ciemność i znika ostatni promyk nadziei.

3472. Wydaje się, że w wersecie tym nawiązuje się do tych wyznawców złych sugestii, którzy powodują, że solenne kontrakty i przyjaźnie załamują się i napełniają ludzi duchem odrzucania ustalonych autorytetów; lub też przez pogwałcenie hołdu i w ten sposób przez sianie zamętu i niezgody w Społeczności Muzułmańskiej, zachęcają do tendencji dzielenia się. Sura obecna zajmuje się materialną stroną życia człowieka, tak jak sura następną stroną duchową. Człowiek staje wobec najróżniejszych rodzajów niebezpieczeństw i trudności. Kiedy zajmuje się jakimś niezwykle ważnym przedsięwzięciem, a zwłaszcza kiedy bierze na siebie szerzenie światła Prawdy, otaczają go siły ciemności. Kiedy zaś odnosi sukces, żli ludzie zagradzają jego drogę i rzucają mu pod nogi najróżniejsze przeszkody. Kiedy jednak na końcu świta przed nim sukces, ludzie zazdrośni starają się pozbawić go owoców jego pracy. W formie ochrony przed takimi przeszkodami, trudnościami i niebezpieczeństwami życia, człowieka wierzącego zachęca się tutaj, aby błagał o pomoc Pana *Falaq*, by Ten dał mu światło, gdy wokół niego jest ciemność. Zachęca się go tutaj także do tego, aby błagał Boga o ochronę przed złymi planami niegodziwców i ohydnyimi machinacjami ludzi zazdrośnych.

R O Z D Z I A Ł 114

AL-NĀS

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna, druga część *Mu'awwidhatān*, stanowi rozszerzenie tematu sury poprzedniej i w pewnym sensie ją uzupełnia. Jest tak dlatego, że w surze Al-Falaq wierzących zachęca się, aby szukali schronienia u Boga przed trudnościami i cierpieniami życia fizycznego, zaś w surze obecnej do poszukiwania ochrony przed próbami i cierpieniami duchowego rozwoju człowieka. O ochronę tę należy błagać nie tylko słownie, ale i uczynkami oraz działaniami, jakie mogą zasłużyć na łaskę Bożą. Oto rzeczywiste znaczenie przykazania zawartego w słowie *Qul* (powie-dzieć). Sura ta zupełnie stosownie nazwana jest Al-Nās, ponieważ o ochronę błaga się Pana, Króla i Boga ludzkości (Al-Nās), błaga się o ochronę przed niegodziwością czcicieli spośród jinn oraz ludzi (al-Nās), którzy szepczą złe myśli w uszy ludzi (al-Nās). Sura ta, jako objawiona w tym samym czasie co sura Al-Falaq, stanowi wraz z tamtą stosowne zakończenie całego Koranu.

1. W imię Boga, Miłosiernego,
Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Powiedz: „Ja szukam schro-
nienia u Pana ludzkości,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

3. „Króla ludzkości,

مَلِكِ النَّاسِ

4. „Boga ludzkości”.³⁴⁷³

إِلَهِ النَّاسِ

5. „Przed złem podszeptów
nędnego szepczącego,

مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَفِيِّ

6. „Który szepce do serc ludzi

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ

7. „Spośród jinn i ludzi”.³⁴⁷⁴

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

*59.24; 62.2.

3473. W surze obecnej przywołuje się trzy atrybuty Boże – *Rabb* (Pan ludzkości), *Malik* (Król ludzkości) oraz *Ilāh* (Bóg ludzkości) w przeciwieństwie do jednego atrybutu, a mianowicie *Rabb al-Falaq* (Pan świtu) w poprzedniej surze. Jest tak dlatego, że ten jeden atrybut zawiera wszystkie trzy atrybuty wymienione powyżej, podczas gdy jeden atrybut Boży – Pan świtu – przedstawia się w przeciwieństwie do czterech rodzajów występku w poprzedniej surze, w surze obecnej przedstawia się trzy atrybuty Boże przeciwko jednemu rodzajowi występku, a mianowicie czci Złego. Oto dlaczego podszeptu lub insynuacji Szatana zastraszają wszelkie pojmovalne zło.

Te trzy atrybuty Boże w subtelny sposób wiążą się z fizycznymi, duchowymi i moralnymi warunkami człowieka. Rozwój fizyczny i moralny człowieka odbywa się pod działaniem atrybutu *Rabb*, zaś jego myśli, słowa i działania są karane lub nagradzane przez *Malik*; atrybut *Ilāh* oznacza, że Bóg jest celem miłości człowieka i jego podziwu oraz że jest jego jedynym celem. Wymienienie trzech atrybutów w tej surze wskazuje na to, że wszelki grzech bierze się z trzech źródeł, a mianowicie, kiedy człowiek traktuje inną osobę jako swego Pana, Króla lub Boga, czyli kiedy uważa go za główną ostoję życia lub niewolniczo poddaje się jego nieprawnemu autorytetowi i czyni go celem swojej miłości i podziwu. Zachęca się tutaj wiernych, aby jedynie na Boga spoglądali jako na prawdziwą ostoję ich życia, aby tylko Jemu okazywali pełne i bezwarunkowe posłuszeństwo oraz aby Jego tylko czynili celem ich miłości i podziwu. Wersety te mogą też zachęcać człowieka wierzącego do szukania ochrony przed zapędami wyzyskiwaczy kapitalistycznych, władców-tyranów oraz przebiegłej klasy kapłańskiej, które to siły, wykorzystując nieświadomość prostych ludzi, bezlitośnie ich wyzyskują.

3474. Zły szepce złe myśli do uszu jinn (wielkich ludzi) oraz *Nās* (zwykłych ludzi), nikogo nie oszczędzając. Werset ten może również oznaczać, że czciciele złych myśli znajdują się tak samo wśród jinn, jak i wśród zwykłych ludzi.